ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ-ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਕ੍ਰਿਤ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ

ਸੰਪਾਦਕ
ਡਾ. ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ

ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਬਿਊਰੋ
ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

SRI GUR-PAD PREM PRAKASH krit BABA SUMER SINGH *(Punjabi)*

Edited by
DR. ACHHAR SINGH KAHLON

ISBN 81-7380-587-3

2000
ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ : 550
ਮੁੱਲ : 385/- ਰੁਪਏ

ਡਾ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ਿਤ
ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਰਾਮ ਪ੍ਰਿੰਟੋਗਰਾਫ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਛਪੀ

ਦੋ ਸ਼ਬਦ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕਈ ਪੋਥੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਪੋਥੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ-ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੋਥੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰ ਬਾਤਰਤੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸੰਪਾਦਨ ਦਾ ਕੰਮ ਡਾ. ਅੱਛਰ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਨੇ ਸੰਪੂਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਲਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ
ਪਟਿਆਲਾ।

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ
ਵਾਈਸ-ਚਾਂਸਲਰ

ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰਿਚਯ

ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਵਿ-ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੋਥੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਪੋਥੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕ੍ਰਿਤ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੋਥੀ ਦਾ ਆਕਾਰ, ਆਦਿ ਤੱਤਕਰਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੂਲ ਪਾਠ 729 ਪੰਨੇ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੋਥੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਣ ਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ-ਸਮਾਚਾਰ ਬਾ-ਤਰਤੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਪੋਥੀ ਦੇ 51 ਅਧਿਆਇ ਹਨ ਅਤੇ 400 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਤਨੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ। ਕੁਝ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਘਾਪੇ ਛੱਡੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤਕ ਹਰ ਛੋਟਾ ਮੋਟਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪੋਥੀ ਦੇ ਕਰਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਉਚਿਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਕਰਤਾ

ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਭੱਲਾ (ਪਟਨੇ ਵਾਲੇ) ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੰ: 152 ਵਿਚ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ, ਅਤੇ 'ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਕ੍ਰਿਤ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਭੱਲਾ ਜੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਆਪ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਕਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਰ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਮੇਘ ਰਾਜ ਭੱਲਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹੋਏ, ਰਤਨ ਸਿੰਘ, ਦੀਨ ਦਯਾਲ, ਸ੍ਰੀ ਨਰਾਇਨ ਦਾਸ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ਼। ਅੱਗੋਂ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਬਹੁੜ ਮਲ, ਬਹੁੜ ਮੱਲ ਦੇ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਦਾਸ, ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਦੇ ਕਿਰਪਾ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਕਿਰਪਾ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਪਲ ਦੇਵ ਅਤੇ ਕਪਲ ਦੇਵ ਦੇ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹੰਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਸਨ ਜਿਵੇਂ :

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੀ ਅੰਸਾ ॥
ਮੇਘ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਪ੍ਰਨਿਸਾ ॥
ਜਬ ਕਬ ਬੈਠ ਕਹਹਿ ਘਰ ਮਾਹੀ ॥
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮ ਕੋ ਨਾਹੀ ॥
ਮੁਕਤ ਭੁਕਿਤ ਅਰ ਭਕਿਤ ਮਹਾਨਾ ॥
ਦੇਤ ਰੀਝ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ ॥

....

ਮੇਰੇ ਸਤਗੁਰੂ ਪ੍ਰਾਨ ਆਧਾਰਾ ॥
ਜਾਚਕ ਇਛਾ ਪੂਰਕ ਦ੍ਵਾਰਾ ॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਿਤ ਸੁਨ ਤਿਨ ਨਾਰੀ ॥
ਇਕ ਦਿਨ ਦੁਖਿ ਤਿਨ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ ॥

....

ਕਲਮ ਦਾਨ ਕਾਗਜ ਤਬ ਮਾਗਾ ॥
ਮੇਘ ਰਾਜ ਧਰ ਦਿਅ ਗੁਰ ਆਗਾ ॥
ਤਾ ਪਰ ਚਾਰ ਨਾਮ ਲਿਖ ਦੀਨੇ ॥
ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਬੀਨੇ ॥
ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਸਰਬ ਸੁਖ ਧਾਮਾ ॥
ਸ੍ਰੀ ਨਰਾਇਣ ਦਾਸ ਅਕਾਮਾ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬੰਸੁ ਚਾਰ ਸੁਤ ਭਏ ॥
ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਗੁਰੂ ਪੂਜਾ ਦਏ ॥

....

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬਹੁੜ ਮਲ ॥
ਗਈ ਬਹੋਰਨ ਹਾਰ ਅਲਤ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਸਸਿ ਬਾਬਾ ॥
ਜਿਨ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਜਾਬਾ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਸਵਾਮੀ ॥
ਕਪਲ ਦੇਵ ਘਟ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ॥
ਜਿਨ ਸੁਤ ਮੈ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਸਿੰਘ ॥[1]

ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਮੇਘ ਦਾਸ ਜੀ ਭੱਲਾ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਪਾਰ ਸ਼ਰਧਾ ਰਖਦੇ ਸਨ। ਹਰ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ

1. ਸਾਖੀ 152, ਪੰਨਾ 342

ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਜਾਣ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਗਏ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਪਾਈ॥ ਇਸੇ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਬਾਬਾ ਕਿਰਪਾ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੱਲਾ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਜ਼ਾਮਾਬਾਦ (ਜ਼ਿਲਾ ਆਜ਼ਮਗੜ੍ਹ, ਯੂ. ਪੀ.) ਵਿੱਚ ਜਾ ਵਸੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਗਰ ਜੌਨਪੁਰ ਤੋਂ 20 ਕੋਹ ਅਤੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਤੋਂ 30 ਕੋਹ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਇਕ ਉਦਾਸੀ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੀ ਇਥੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀ ਹੈ।[1] ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਰਤਾ ਨਿਜਾਮਾਬਾਦ ਆ ਵਸਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਜੀਬਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੱਸ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ, ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ, ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ਼ ਹੈ :

ਸੰਮਤ ਉਨਿਸ ਸੈ ਅਧਿਕ ਤੇਇਸ ਸਾਲ ਰਸਾਲ ॥
ਨਗਰ ਨਜੀਬਾ ਬਾਦ ਮੈ ਭਯੋ ਸੁ ਬਚਨ ਨਿਹਾਲ
ਚੌ:॥ ਲਹਿ ਬਰਦਾਨ ਸਹਿਤ ਸਨਮਾਨਾ ॥
ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮੈ ਅਤਿ ਸਕੁਚਾਨਾ ॥
ਹਾਥ ਜੋਰ ਪਦ ਬੰਦਨ ਕੀਨੀ ॥
ਉਰ ਉਮਗਤ ਉਮਹਤ ਮਤਿ ਚੀਨੀ ॥

ਪਿਤਾ ਦਾ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ :

ਪੁਨ ਹਜ਼ੂਰ ਕੋ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ ॥
ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਮਹਾਤਮ ਗਾਯੋ ॥

ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੱਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖਾਲਸ 'ਸਤਕ' ਵੀ ਰਚਿਆ। 1937 ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਇਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਗਨੇਸਾ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਦੀ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਦੁੱਖ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾਏ ਸਨ। ਲੇਖਕ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਚਿੰਤਾ ਸੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਲੇਖਕ ਲਾਹੌਰ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਿ ਆਪਣੀ 'ਆਫਤਾਬ ਪੰਜਾਬ' ਨਾਮੀ ਪ੍ਰੈਸ ਸੀ, ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ :

ਸੰਮਤ ਉਨਿਸ ਸੈ ਅਧਿਕ ਸੈਤੀਸ ਬ੍ਰਿਖ ਕੇ ਮਾਸ
ਭੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੋ ਦਰਸ ਆਨੰਦ ਨਿਧਿ ਰਸ ਰਾਸ ॥
ਉਰਿ ਚਿੰਤਤ ਅਭਿਲਾਖਾ ਭਾਰੀ ॥
ਪੁਨ ਲਹੌਰ ਮੈ ਗਯੋ ਬਿਚਾਰੀ ॥
ਤਹ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜਾਤ ਭਭੂਟਾ ॥

---

2. *ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ*

ਸੁਖਦ ਸਿੱਖ ਸੇਵਾ ਸੁਖ ਜੂਟਾ ॥
ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਿਖੀ ਮੈ ਸਵਧਾਨਾ ॥

....

ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕਹੀ ਹਸ ਬਾਨੀ ॥
ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਧਨੁਪਾਨੀ ॥
ਤਿਨਕੇ ਜਸ ਕਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਹਾਯੋ ॥
ਹੋਇ ਜੁ ਕੋਊ ਆਪ ਅਲਾਯੋ ॥
ਦੀਜੈ ਮੁਹਿ ਮੈ ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਕਰਿਹੌ ॥
ਗੁਰ ਜਸ ਗੁਰ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਪ੍ਰਚਰਿ ਹੌਂ ॥
ਸੁਨ ਇਮਿ ਬਿਨਯੋ ਮੇਰੋ ਮਨ ਹਰਖਾ ॥
ਗੁਰੂ ਰਸ ਰਸਿਕ ਸਖਾ ਸੁਚਿ ਪਰਖਾ ॥' (*ਪੰਨਾ—3*)

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ (ਰਾਮ ਕੁਇਰ) ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਖਾਈ ਗਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਹੈ। ਪਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪਾਸੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲਈ ਸੀ। ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਹੀ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਚੌ: ॥ ਅਸ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਰ ॥
ਰਾਮ ਕੌਰ ਜਿਹਿ ਨਾਮ ਧਰਮ ਧਰ ॥

....

ਤਿੰਨ ਪੈ ਚਲ ਪੂਛਯੋ ਗੁਰ ਗਾਥਾ ॥
ਤੇ ਜਥਾਰਥ ਕਰ ਕਰਿਹਿ ਸਨਾਥਾ ॥
ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਆਵਤ ਮੇਰੇ ॥
ਆਗੇ ਜੋ ਰੁਚਿ ਰਾਉਰ ਪ੍ਰੇਰੇ ॥
ਵਾਹ ਵਾਹ ਸਭ ਹਨ ਸੁਖਖਾਨੀ ॥
ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਮਤਿ ਕੀ ਬਾਨੀ ॥

ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਸਹਿਤ ਰਮਦਾਸ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ :

ਸੰਮਤ ਸਤ੍ਰਸੈ ਅਧਿਕ ਇਕਯਾਨਬੇ ਮਹਾਨ ॥
ਦੁਤੀਆ ਮਾਸ ਬਿਸਾਖ ਬਰ ਗੁਰ ਦਿਨ ਗੁਰ ਗੁਨਗਾਨ ॥
ਸਭਹੀ ਜੁਰਿ ਰਾਮਦਾਸਹਿ ਆਏ ॥
ਉਰ ਅਤਿ ਲਾਖਨ ਲਾਖਨ ਭਾਏ ॥

ਅਰਥਾਤ 1791 ਸੰਮਤ ਦੇ ਵਿਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਰਮਦਾਸ ਆਈ॥ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ 1729 ਤੋਂ 1818 ਸੰਮਤ ਤਕ ਦਾ ਹੈ।

---

1. *ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼*, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, ਪਟਿਆਲਾ, 1971, ਭੂਮਿਕਾ, ਪੰਨਾ 21

ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਮਾਂ 1897 ਸੰਮਤ ਤੋਂ 1964 ਸੰਮਤ ਤਕ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਮਤ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਅੱਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਤੋਂ ਉਧਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸੰਮਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਗਿੜਵੜੀ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਲੇ ਸੰਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਚੇਲਾ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਸਚੇਜਨਕ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਹੈ। ਆਪ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ। ਸੌ ਸਾਖੀ (ਗੁਰ ਰਤਨਮਾਲ) ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਕ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਰਚਨਾ-ਕਾਲ 1781 ਈਸਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹੀ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਵਾਰ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ :

ਤਬ ਹੋਹੁ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਚੁਪ ਹਵੈ ਰਹਯੋ ਆਪਨੀ ਠੌਰ ॥

ਦੋ: ॥ 1. *ਕਿਤਕ ਕਾਲ ਗੁਰ ਮੋਨ ਹਵੈ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੈ ਭੋਨ ॥*
ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹੋਹੁ ਗਯੋ ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮ ਮਹਿ ਜੋਨ ॥

....

2. *ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨਹੁ ਹਿਤਧਾਰੀ ॥*
ਮੋਸਨ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ ॥
3. *ਇਹ ਗੁਰੁ ਨਿਜ ਮੁਖ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ॥*
ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਲਿਖ ਤੋਹਿ ਗਧਾਈ ॥
4. *ਰਾਮ ਕੌਰ ਕਹਿ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ॥*
ਕਹਿ ਨ ਜਾਤ ਗੁਰ ਗਤਿ ਮਤਿ ਸਿੰਘ ॥ *(ਸਾਖੀ 124, ਪੰਨਾ 295)*

1923 ਸੰਮਤ ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਗੁਰ ਜਸ' ਰਚਨ ਬਾਰੇ ਆਖਦੇ ਹਨ। 1923 ਸੰਮਤ 1866 ਈਸਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ 18, 19 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੇਖਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਉਪਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਸੰਮਤ 1818 (1761 ਈ.) ਵਿਚ ਪੂਰਬ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਅਥਵਾ ਨਿਜਾਮਾਬਾਦ ਆ ਵਸੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਨਗਰ ਨਿਜਾਮਾਂ ਬਾਦ ਸੁਹਾਯੋ ॥
ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ਜਿਹਿ ਸਿੰਘਨ ਗਾਯੋ ॥
ਤਹ ਮਮ ਪੁਰਸ ਪਿਤਾਮਹਿ ਆਏ ॥

ਤਬ ਤੇ ਹਮ ਇਹ ਠੌਰ ਬਸਾਏ ॥
ਅਠਾਰਹ ਸਤ ਅਠਾਹਰ ਬਰ ॥
ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਨਿਵਾਸ ਭਯੋ ਘਰ ॥
ਤਤਹਿ ਬੈਠਯਹ ਪੂਰਨ ਕੀਨਾ ॥
ਸਤਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਰੋਸਾ ਚੀਨਾ ॥

ਲੇਖਕ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਉੱਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮੱਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਵਾਰ ਜਗਦੰਬੇ, ਅੰਬਿਕਾ, ਕਾਲੀ ਮਾਤਾ, ਚੰਡੀ ਮਾਤਾ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਦੇਵੀ ਉਸਤਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਬੜੀ ਸਿਆਣਪ ਨਾਲ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਰੂਪ ਬਿਆਨ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤਰ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਦਾ ਰੂਪ ਵੀ ਦੇ ਲਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਬਿਧਿ ਪਾਲਤ ਪ੍ਰਗਟ ਬਾਤ ਤੇਰੀ
ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਹੈ ਸੁਰੇਸ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੈ ॥
ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਸਤਨਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੋਤ ॥
ਭਗਤ ਸਰੂਪਣੀ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਬਾਨੀ ਮੈ ॥
ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂਕੀ
ਸੇਵਕਾਈ ਪਾਇਐ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨੀ ਮੈ ॥
ਕਰਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ਜੋਤ ਜਾਗਤੀ ਪ੍ਰਮਾਨੀ ਜੰਗ ਦੀਬਿਕਾ ਭਵਾਨੀ
ਸੁਖਦਾਨੀ ਅਨੁਮਾਨੀ ਮੈਂ ॥

ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਵੀ ਦੇਵੀ ਉਸਤਿਤ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਭਗਤ ਜਗਤ ਕੇ ਜਿਤੇ ਹੈ ਤਿਤੇ ਰਾਖੇ ਤੂਹੀ ਰਾਖਤ ਹੈ
ਰਾਖੇਗੀ ਬਿਘਨ ਗਨ ਹਾਨੀ ਤੂੰ ॥
ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਬਿਸਤਾਰਨ ਸੁ ਜਸ ਦੀਹਂ ਧਾਰਨ ਧਰਨ
ਧਰਨੀ ਧਰ ਨਿਸਾਨੀ ਤੂੰ ॥
ਏਰੀ ਮੇਰੀ ਅੰਬੇ ਜਗਦੰਬੇ ਨਥਿ ਲੇਖੇ ਕਰ
ਸੇਵਕ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਾਰੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੂੰ ॥
ਜਨ ਮਨ ਮਾਨੀ ਮਹਾਕਾਲ ਪਟਰਾਨੀ ਤਵ
ਭ੍ਰਮ ਭਯ ਹਾਨੀ ਸੁਖ ਖਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਭਵਾਨੀ ਤੂੰ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਵੀ ਉਸਤਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੇਖਕ ਦਾ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਦੇਵੀ ਪੂਜਨ ਪ੍ਰਤੀ ਰੁਚਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਕਵੀਆਂ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ

ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲੇਖਕ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਗਵਾਉਂਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਵਾ ਕਥਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇ ਲੇਖਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦਾਨ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਂਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਕ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਸਾਖੀ ਨੰ: 110 ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਬਿਧਿਵਤ ਬੇਦ ਪਢਹਿ ਪਰਧਾਨਾ ॥16॥
ਬਿਧਿਵਤ ਦਾਨ ਲੇਇ ਸੁਨ ਪਯਾਰੇ ॥

ਲੇਖਕ ਸਰਾਧ ਦੇ ਕਰਨ ਕਰਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅੰਕਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ : ਜਿਵੇਂ :

'ਏਕ ਬਾਰ ਗੁਰ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਾਯੋ ॥
ਬਹੁਤ ਬਸਤ੍ਰ ਹਯ ਗਜ ਸੁਭਾਯੋ ॥

ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸਮੇਂ ਵੀ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਦਯਾ ਕਰ ਹਰਿ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬੁਲਾਯੋ ॥
ਬਿਪ੍ਰ ਬਰਨ ਇਸਰਾਇ ਤਾਹਿ ਬੈਠਾਇ ਰਹਤ ਬਚ ਗਾਯੋ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਓਂਦੇ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ :

ਨਯੋਤਾ ਜੇਵੈਹਿ ਸੂਦ੍ਰ ਦਿਜਹਿ ਧਿਰਕਾਰੈ ॥
ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਨਿਕਾਰ ਬਿਕਾਰ ਬਿਚਾਰੈ ॥
'ਕਰਯੋ ਅਧਿਕ ਬਰ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਗੁਰ ਪੂਰੀ ਔਰ ਕਚੋਰੀ ॥
ਦਈ ਦੀਛਨਾ ਅਨਗਿਨ ਦਿਜ ਗਨ ਜਿਨ ਜਿਨ ਜਾਂਚੀ ਜੋਰੀ ॥

ਭਾਵ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਦੱਛਣ ਲੈਣ ਦੇਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਲਈ ਚੰਗੇ ਤੇ ਸਵਾਦੀ ਭੋਜਨਾਂ ਦੀ ਸਦਾ ਇੱਛਾ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੱਖ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਛੱਕਣ ਦਾ ਆਦੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਇਤਿਹਾਸਾਂ, ਤਵਾਰੀਖਾਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅੰਕਿਤ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁੱਖਾ ਛੱਕਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਭੰਗ ਆਦਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ :

ਪੀ ਪੀ ਭਾਂਗ ਗਏ ਬੋਰਾਈ ॥
ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਕੀ ਖ਼ਬਰ ਨ ਪਾਈ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਸੁਖ-ਨਿਧਾਨ ਛੱਕਣ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਦੀ ਦੇਗ ਛਕਾਉਣ ਲਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਅਮਲ ਨਹੀ ਛਕਾ ॥
ਸੁਖਾ ਲਿਆਵਹੁ ਤਨ ਸਭ ਥਕਾ ॥

ਲੈਨ ਗਯੋ ਸੋ ਸੁਖਨ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਤਬ ਲੌ ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨਾ ॥

ਜਾਂ

ਸੁਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਹਵੈ ਸਵਧਾਨਾ ॥
ਭਾਂਗ ਜਦਪਿ ਨਹ ਪੀਵਨ ਜੋਗਾ ॥
ਕਰਦ ਭੇਟ ਕਰ ਜੋਗ ਅਜੋਗ ॥

ਜਾਂ

ਬਹਬਲ ਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਭ ਗਏ ॥
ਦੁਪਹਰ ਮਾਹਿ ਸੁ ਡੇਰਾ ਲਏ ॥
ਤ੍ਰਿਤਿਆ ਪ੍ਹਰ ਬਨ ਸੁਖਨ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਛਕਯੋ ਛਕਾਯੋ ਭੇਟ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ ॥

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਦੀ ਦੇਗ ਛਕਦਿਆਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ : ਜਿਵੇਂ :

ਡੇਢ ਪਹਰ ਜਬ ਦਿਨ ਮਨ ਜਾਨਾ ॥
ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਕੋ ਸਮਯ ਪਛਾਨਾ ॥
ਦੇਗ ਤਯਾਰ ਕਰ ਭੋਗ ਲਗਾਯੋ ॥
ਪਾਛੇ ਤੇ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਪਾਯੋ ॥

(ਸਾਖੀ 47 ਪੰਨਾ 561)

ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਵੀ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਚੋਂ ਲਿਆ ਹੈ।[1] ਪਰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨਾ ਲੇਖਕ ਦੀ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਨਿਸਚਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਜ਼ਰੂਰ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਸੁੱਖਾ ਕਿਵੇਂ ਛੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਨਾਲੇ ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ, ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਵੈਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ, ਕੀ ਉਹ ਸੁੱਖਾ ਪੀ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ? ਆਦਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਮਨ-ਮਤੀਏ ਲੇਖਕਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਮਨਮਤੀਏ ਲੋਕ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲਕੀਰ ਦੇ ਫ਼ਕੀਰ ਵਾਂਗ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟ ਕੇ ਹਰ ਸੱਚ ਝੂਠ ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਗੁਰਮੱਤ ਅਥਵਾ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰ-ਇਤਿਹਾਸ, ਗੁਰ-ਆਗਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰਚਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ।

ਲੇਖਕ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ

1. ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ, 1970, ਪੰਨਾ 287.

ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸਰਾਪ ਦੇਂਦੇ ਅਤੇ ਵਰ ਦੇਂਦੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਕਰਾਮਾਤ ਕਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਸੀਸ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵਿਖਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਵਾਰਨਾ ਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਰਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਕ੍ਰੋਧੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਇਕ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸੀ। ਜਿਸ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ, ਹੱਥੀਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਤੋਰਿਆ ਹੋਵੇ ਉਹ ਗੁਰੂ ਭਲਾ ਕਿਵੇਂ ਨਿੱਕੀ-ਨਿੱਕੀ ਗੱਲ ਤੇ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਵੇਗਾ? ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ? ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਤਿਆਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਲੇਖਕ, ਮਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਸਰਾਪ ਦੇਂਦੇ ਅਤੇ ਵਰ ਦੇਂਦੇ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤੀ ਸੰਤ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਲੇਖਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਬਿਰਤੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਲਾ ਰਾਇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਪ ਸਮੇਂ ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਦੇ ਕਪੂਰੇ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਫਿਰ ਡੱਲੇ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਆਦਿ ਆਦਿ। ਲੇਖਕ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰਮੱਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਰਗੇ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਭੂ ਰੂਪ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਭ ਬਿਧਿ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ :

ਮੈਂ ਹੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ ॥
ਦੇਖਣ ਆਇਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ਾ ॥

ਆਪ ਤਾਂ ਇਸ ਜਗਤ ਤਮਾਸ਼ੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਲੇਖਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਖੁਦ ਬਾਬਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਪਾ ਕੇ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ, ਦਾਨ ਦੇਂਦੇ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਭੈਅ ਮੰਨਦੇ ਰਹਿਣ। ਜਾਂ ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਵਸ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ।

ਰਚਨਾ ਤੇ ਰਚਨਾ-ਕਾਲ

ਪੁਰਾਤਨ ਹੱਥ-ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਇਕ ਐਸੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪੱਥਰ ਦੇ ਛਾਪੇ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਪੁਸਤਕ 1939 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਆਫਤਾਬ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰੈਸ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਭੇਂਟ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਸੰਮਤ ਉਨਿਸ ਸੈ ਅਧਿਕ ਸੈਂਤਿਸ ਬ੍ਰਿਖ ਕੇ ਮਾਸ ॥
ਭੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੋ ਦਰਸ ਅਨੰਦ ਨਿਧ ਰਸ ਰਾਸ ॥
ਉਰ ਚਿੰਤਤ ਅਭਿਲਾਖਨ ਭਾਰੀ ॥ ਪੁਨ ਲਾਹੌਰ ਮੈ ਗਯੋ ਬਿਚਾਰੀ ॥
ਤਹ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜਾਤ ਭਭੂਟਾ ॥ ਸੁਖਦ ਸਿੱਖ ਸੇਵਾ ਸੁਖ ਜੁਟਾ ॥

....

ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕਹੀ ਹਸ ਬਾਨੀ ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਧਨੁਪਾਨੀ ॥
ਦੀਜੈ ਮੁਹਿ ਮੈ ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਕਰਹਿ ॥
ਗੁਰ ਜਸ ਗੁਰ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਪ੍ਰਚਰਿਹੌ ॥

(ਪੰਨਾ 3)

ਲੇਖਕ 1937 ਸੰਮਤ ਦੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਥੋਂ ਹੀ ਉਹ ਲਾਹੌਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਸੰਮਤ ਉਨਿਸ ਸਤ ਅਠਤੀਸਾ ॥
ਮਾਸ ਭਾਦ੍ਰ ਪਦ ਬੁਧ ਦਿਨ ਦੀਸਾ ॥
ਸੁਦੀ ਚਤੁਰ ਦੀਸ ਅਤਿਹਿ ਸੁਹਾਵਨ ॥
ਬ੍ਰਤ ਅਨੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸੁਭਾਵਨ ॥

ਜਾਂ

ਗੁਰ ਸੰਮਤ ਜੁ ਚਤੁਰ ਸਤ ਦੁਆਦਸ ॥
ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਯਹ ਜਸ ਰਸ ॥

ਅਰਥਾਤ 1938 ਸੰਮਤ (1881 ਈਸਵੀ) ਦੇ ਭਾਦਰੋਂ ਮਹੀਨੇ, ਦਿਨ ਬੁੱਧਵਾਰ ਅਤੇ ਨਾਨਕ ਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ 412 (1881 ਈਸਵੀ) ਵਿਚ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਹੋਈ ਸੀ। 1881 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰ ਕੇ ਪੁਸਤਕ 1939 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਛਪੀ ਅਰਥਾਤ 58 ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਛਪੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਸੰਪਾਦਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਾਪੀ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਲਈ ਅਸੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀ ਨੰਬਰ 2512—092 ਗੋ 740 ਸੁ-ਸ੍ਰੀ (40934) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੀਆਂ ਹੱਥ-ਲਿਖਤਾਂ (ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸਾਹਿਤ) ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਖਰੜੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਖਰੜਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੂਰਬਾਰਧ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਬਾਰਧ ਵੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਪਹਿਲੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਖਰੜੇ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਦੂਸਰਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਛਾਪੇ ਵਾਲੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਿਚ ਸੋਧਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਪਾਠ-ਅੰਤਰ ਦੇ ਭੇਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੱਥਰ ਦਾ ਛਾਪਾ ਜੁੜਵਾਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪੱਦ ਛੇਦ ਕਰ ਕੇ ਫਿਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਮੁਤਾਲਿਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਬਿਲਾਸਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਸੁਹਿਰਦ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਚਨਾ-ਕਾਲ ਸਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਲੇਖਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਵੀ ਛੁਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰਖਿਆ —ਜਿਵੇਂ :

ਚੌ: ॥ 1. *ਸੈਨਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ॥*
ਸਤਰਹ ਸਤ ਅਠ ਸਠ ਓਭਾ ॥
2. *ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਯੋ ॥*
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤਿ ਅਨੁਪਮ ਗਾਯੋ ॥
3. *ਕਹੀ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਛਿਬ੍ਰ ਮਤ ॥*
ਅਠਾਰਹੁ ਸਤ ਪਚਿਸ ਸੰਮਤ ॥
4. *ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਸਸਿ ਸਵਾਮੀ ॥*
ਅਮਰ ਅੰਸ ਜਗ ਜੋਤਨ ਮਾਮੀ ॥
ਸਤਕ ਅਠਾਰਹ ਅਰ ਇਕਤੀਸਾ ॥
ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਗਦੀਸਾ ॥
5. *ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਯੋ ॥*
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਢਾਯੋ ॥
ਅਠਾਰਹ ਸਤ ਚੋਵਨ ਪਿਖਾ ॥
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਬਰਨਯੋ ਜਸ ਸਿਖਾ ॥
6. *ਉਨਿਸ ਸਤ ਪੂਰੇ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਮ੍ਰਿਗੇਸ*
ਸੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਿਅ ਅਦਭੁਦ ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਸੇਸ ॥
7. *ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੁਖਦਾਨਾ ॥*
ਜਿਨ ਗੁਰ ਜਸ ਕਿਆ ਕੰਠ ਮਹਾਨਾ ॥

....

ਅਰਥਾਤ ਸੰਮਤ 1708 ਵਿਚ (1711 ਈ.) ਕਵੀ ਸੈਨਾਪਤੀ ਨੇ 'ਗੁਰ ਸੋਭਾ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ (ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਲੋਂ ਛਪ ਚੁੱਕੀ ਹੈ) ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿਬਰ ਦੇ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਿਤੀ ਸੰਮਤ 1825 ਬਿਕ੍ਰਮੀ (1768 ਈ.) ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ 'ਪਰਖ' ਦੇ ਅੰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਡਾ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਹੇਠ ਛੱਪ ਚੁੱਕੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਭੱਲਾ ਦੀ ਰਚਨਾ 'ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਿਤੀ 1831 ਸੰਮਤ (1774 ਈ.) ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਿਤੀ ਸੰਮਤ 1854 (1797 ਈ.) ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਕਾਲ ਸੰਮਤ 1900 (1843 ਈਸਵੀ) ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਚਨਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿਧੀ

ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ-ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਲੇਖਕ ਸੁਚੇਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਪੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਸੁ ਲਘੁ ਲਿਖ ਲਈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਉਪਮਾ ਨਿਤ ਨਈ ॥ *(ਪੰਨਾ—2)*

ਲੇਖਕ ਕੇਵਲ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਸੁਚੇਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਰਚਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੇਤੰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਰਚਨਾ ਕੇਵਲ ਸੁਹਜ-ਸਵਾਦ ਅਥਵਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਗੁਰਮੁਖ ਧਰਮ ਗੁਰਗਾਦੀ ਕੀ ਰੀਤ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਭੂਪਤਾਸੋ ਖਾਲਸਾ ਸੁਪ੍ਰੀਤ ॥
ਚੌ: ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਤ ਯਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਹਾਯੋ ॥
ਨਾਹਿ ਪ੍ਰਮਾਦਿਨ ਹੇਤ ਬਨਾਯੋ ॥ *(ਪੰਨਾ—4)*

ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਮੂਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸ੍ਰੋਤ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਉਪਰੰਤ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ-ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਗੁਰੂ-ਜਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਬਰਨਹੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰ ਗੁਨ ਗਾਥਾ ॥
ਹੇਰ ਅਨੇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਮਤਿ ਗਾਥਾ ॥
ਨਿਜ ਅਨੁਭਵ ਕਛੁ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਮਾਨਕ ॥
ਕਹਿਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ॥ *(ਪੰਨਾ—4)*

ਕਥਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ. ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਅਥਵਾ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਰਮਦਾਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਥੀ ਸਨ। ਆਪ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸੰਮਤ 1791 ਵਿਚ ਰਮਦਾਸ (ਨੇੜੇ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ) ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੰਮਤ ਸਤ੍ਰਹ ਸੈ ਅਧਿਕ ਇਕਯਾਨਬੇ ਮਹਾਨ ॥
ਦੁਤੀਆ ਮਾਸ ਬਿਸਾਖ ਬਰ ਗੁਰਦਿਨ ਗੁਨਗੁਨ ਗਾਨ ॥
ਚੌ:॥ ਸਭਹੀ ਜੁਰਿ ਰਮਦਾਸਹਿ ਆਏ ॥

ਉਰ ਅਭਿਲਾਖਨ ਲਾਖਨ ਪਾਏ ॥
ਰਾਮ ਕੌਰ ਆਸ੍ਰਮ ਸੁਖ ਸਾਨਾ ॥
ਸਹਜ ਬੈਰ ਜਹ ਪਸੁ ਨ ਭੁਲਾਨਾ ॥

(ਪੰਨਾ—5)

ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਸੰਮਤ ਬਿ. 1729 ਤੋਂ 1818 ਬਿ. ਤਕ ਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ 1672 ਈਸਵੀ ਤੋਂ 1761 ਈਸਵੀ ਤਕ ਦਾ ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਰਾਮ ਕੌਰ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਰਮਦਾਸ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਤੁਰਨ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖੇ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਸੁਣੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ (ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ) ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਇਸ ਮਿਲਾਪ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਪੁਨ ਰਮਦਾਸ ਪੁਰੇ ਤੇ ਆਏ ਰਾਮ ਕੌਰ ਬਡ ਗਯਾਨੀ ॥
ਰਹੈ ਨਿਕਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਸਖਾ ਅਨਨਯ ਅਮਾਨੀ ॥

(ਪੰਨਾ—500, ਸਾਖੀ 61)

ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ :

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਸਭ ਸਮਾਜ ਲੈ ਆਏ ॥
ਪਰੇ ਚਰਨ ਅਘ ਹਰਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਪਾਏ ॥ (ਪੰਨਾ—500)

ਪਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸੌ ਸਾਖੀ' ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਕਾਵਿ-ਪੰਕਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ 1791 ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਮਾਂ 1791 ਸੰਮਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਸੰਬਤ ਵਿਕ੍ਰਮ ਭੂਪਤੀ ਸਤਾਰਾ ਸਤ ਨੌ ਏਕ ॥
ਮਾਹਿ ਵੈਸਾਖੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮਲਕੀ ਦੁਤੀਆ ਭੇਕ ॥
ਦਾਸ ਸੰਗਤਿ ਮਾਹਿ ਸਿਖਾ ਕਰਿਓ ਬਿਬੇਕ ॥
ਇਹ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰੂ ਹਿਤ ਸਾਖੀ ਲਿਖੇ ਅਨੇਕ ॥

ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਬਾਰੇ 'ਸੌ ਸਾਖੀ' ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨਈਅਰ ਨੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਪਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਨੂੰ 1791 ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਰਮਦਾਸ ਮਿਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਪੋਥੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਰਚਨਾ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੌ ਸਾਖੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਈ ਭਵਿੱਖਵਾਚੀ ਸਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਗੁਰ ਰਤਨ ਮਾਲ (ਸੌ ਸਾਖੀ) ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਨੀਯਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ 1791 ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਨਾਲ ਰਮਦਾਸ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਤੇ ਨਿਆਏ ਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ 'ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 10' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ 'ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ' ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕਰ ਕੇ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਅਬ ਮੈ ਆਪਨੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋ ॥
ਤਪ ਸਾਧਤ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਮੁਹਿ ਆਨੋ ॥
ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਪਰਬਤ ਹੈ ਜਹਾਂ ॥
ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੋਭਿਤ ਹੈ ਤਹਾਂ ॥

ਅਤੇ ਇਸ ਮੁਢਲੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਕਿਤ ਹਨ :

ਜਨਮ ਮਰਨ ਪ੍ਰਭ ਮੁਝ ਕਹਤ ਹੈ ॥
ਜੋ ਨ ਤੱਤਵ ਗੁਰ ਭੇਵ ਲਹਤੁ ਹੈ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨਮਤ ਦਰਸਾਈ ॥
ਸਭਹੀ ਸੁਗਮ ਰੀਤ ਸਮਝਾਈ ॥

ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਦੋਹਿਰੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ :

ਦੋਹਰਾ॥ ਬਾਲ ਚਰਿਤਰ ਗੁਰ ਕੇ ਜਿਤੇ ਤੇ ਹਮ ਨਿਰਖੇ ਨਾਹਿ ॥
ਰਾਜ ਚਰਿਤ ਬਰਨਨ ਕਰਤ ਨਿਜ ਮਤਿ ਮਿਤ੍ਰ ਤੁਮ ਮਾਹਿ ॥

(ਪੰਨਾ—11)

ਇਸ ਉਪਰੰਤ 'ਗੁਰਗਾਦੀ ਮੰਗਲਾਤਮਕ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਸੁਚੇਤ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਾਂਗ ਲੇਖਕ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦੇ ਅੰਤ ਉਪਰ ਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨਾਂ, ਅਧਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੁਮਿਲਾ ਸਭ ਸਾਖੀ ਪੂਰਬਾਰਧ ਉਤਰਾਰਧ ਕੀ। ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਸਾਖੀ 59 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ :

"ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤਿ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਚਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਚ ਖੰਡ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਸਮਾਪਤ ॥ ਬਿਯਾਲਸਵੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ॥42॥ ਗ੍ਰੰਥ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤ ਸਭੰਭੂਯਾਤ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਗੁਰ ਬਰ ਅਕਾਲ ॥51 ਭਾਂਤ

ਸਮਗਰ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੁਖ ਕਰ ਉਚਾਰ ॥ ਸੰ: ਨਾ : 412॥
ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਧੀ 14 ਅਨੰਤ ਚੌਦੇਸ ਬੁਧਵਾਰ 12 ਘੜੀ ਦਿਨ ਚਢੇ ॥

ਅਰਥਾਤ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ 9 ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ 42 ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ 396 ਸਾਖੀਆਂ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਰਚਨਾ ਦੀ ਵਸਤੂ ਸਮੱਗਰੀ

ਰਚਨਾ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਪਰੰਤ ਇੱਕ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰ ਗੁਰੂ ਬੰਸਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਅਰਥਾਤ ਬੇਦੀ, ਤ੍ਰਿਹਨ, ਭੱਲੇ ਅਤੇ ਸੋਢੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਆਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੰਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਭ ਹੰਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਸਭ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰਗੱਦੀ ਤਾਂ ਇਕ ਆਤਮਿਕ ਸੰਬੰਧ ਹੈ।

3. ਤੀਸਰੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਚੋਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ, ਸੋਢੀ ਗੁਲਾਬ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰਨਾ, ਕੀਰਤਨੀਏ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰਿੱਛ ਬਣ ਜਾਣ ਦੀ ਸਾਖੀ, ਕਾਬਲ ਦੇ ਮਸੰਦ ਨੂੰ ਤੰਬੂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਨੂੰ 'ਰਾਜ ਸਾਜ' ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਚੌਥੇ ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੰਗਾਂ ਯੁੱਧਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸਾਮ ਦਾ ਰਾਜਾ ਰਤਨ ਰਾਇ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਵਰਦਾਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭੇਟਾਵਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਇੱਕ ਪਰਸਾਦੀ ਨਾਮੀ ਹਾਥੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਪੰਜ ਕਲਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਸਤਰ ਵੀ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਰਤਨ ਰਾਏ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਬਣਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਗਾਰੇ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਹਿਲੂਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਕ ਖਤਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਰੋਹਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਪਰਸਾਦੀ ਹਾਥੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ 'ਪੰਮੇ' ਨੂੰ ਮੋੜ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਭੇਟ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹਾਥੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੜਬਲ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਕੋਤਵਾਲ ਨੂੰ ਉਹ ਕਟੋਚੀਏ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਪ੍ਰੋਹਤ ਪੰਮੇ ਅਤੇ 'ਜਸਵਾਰੀ' ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਦ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੜ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਨਾਹਨ ਦੇ ਰਾਜਾ ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਹਨ ਆ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਨਾਹਨ ਨੇਸ਼ ਸੁਨਤ ਸਤਗੁਰ ਸੋਭਾ ॥
ਦਰਸਹੁ ਕਿਮਿ ਪਦ ਕੰਜ ਪਰਮ ਪਰਮਲ ਮਨ ਲੋਭਾ ॥
ਭੇਜੀ ਬਿਨੈ ਬਨਾਇ ਪਾਤੀ ਭਲ ਭਾਂਤੀ ॥
ਲੈ ਸੋ ਧਾਵਨ ਪਹੁਚ ਹਜੂਰ ਮੈ ਕਹੀ ਸਭ ਭਾਂਤੀ ॥

(ਪੰਨਾ—45)

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਲਈ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

5. ਪੰਜਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਮਨਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਭੇਂਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਵੀ ਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮੇਲ ਦਾ ਚਿੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤੈ ਲੋ ਬੁਧੂ ਸਾਹਿਬ ਬਰ ਕਰਤ ਬੰਦਗੀ ਨਿਤ ॥
ਬੜੋ ਫਕੀਰ ਪਗਨ ਪਰਯੋ ਆਨ ਭਾਉ ਭਰ ਹਿਤ ॥

ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮੇਲ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

"ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਮਾਨੀ ਗੁਰਬਾਨੀ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ ॥

6. ਛੇਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹੀ 'ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਪਾਲ ਮੋਚਨ ਗਏ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਤੀਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਮਨ੍ਹੂ ਮਾਜਰੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਦਰਜ਼ ਹੈ। ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਤ ਵਿਚ ਰਾਮ ਰਾਏ ਦੇ ਮਸੰਦਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਰਾਮ ਰਾਇ ਜੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਭੇਜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਸੰਦ ਹੰਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੇ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋਰ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

7. ਸੱਤਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਵਸਤੂ-ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਯੁੱਧ, 'ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਯੁੱਧ ਦਾ ਹਾਲ ਲੇਖਕ ਨੇ ਬੜੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਦਾ ਨਜਾਇਜ਼ ਫ਼ਾਇਦਾ ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਕਾਰਨ ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਬੇਵਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭੂਆ ਮਾਤਾ 'ਬੀਰੋ' ਜੀ ਦੇ ਪੰਜੇ ਪੁੱਤਰ ਸੰਗੋ ਸ਼ਾਹ, ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ, ਜੀਤ ਮੱਲ, ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮਾਹਰੀ ਚੰਦ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੋ ਸ਼ਾਹ, ਤੇ ਜੀਤ ਮੱਲ ਜੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦੋ ਲੜਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ :

ਬੁਧੂ ਸ਼ਾਹ ਆਇ ਢਿਗ ਤੌਲੌਂ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ ॥
ਆਗਯਾ ਪਾਇ ਰਾਉਰੀ ਆਯੋ ਮੈਲੇ ਸੈਨ ਬਿਸਾਲਾ ॥

ਦਵੈ ਸੁਤ ਸਮਰ ਸ਼ਹੀਦ ਭਏ ਮਮ ਮਹਾਰਾਜ ਭ੍ਰਮ ਨਾਹੀ ॥
ਹੇਤ ਰਾਉਰੀ ਅਏ ਗਏ ਅਰ ਬਰ ਬਿਹਿਸ੍ਰ ਕੇ ਮਾਹੀ ॥

(ਪੰਨਾ—74)

ਸੰਗੋ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜੀਤ ਮੱਲ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਹਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਣਨ ਹੈ :

ਸੰਗੋ ਸਾਹ ਜੀਤ ਮੱਲ ਮਰੈ ॥
ਸੁਨਤ ਸੋਕ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਰੈ ॥

(ਪੰਨਾ—74)

ਇਸੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੌ ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਪਠਾਣ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੀਰ ਬੁਧੂ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਨੌਕਰ ਰਖੇ ਸਨ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਜਿੱਤ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਾਹਾ ਤੋਟਾ ਨਗਰ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਨਿਵਾਜ਼ਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀ ਮਿਤੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਸੰਮਤ ਸਤਰਹ ਸਤ ਚੌਤਾਲੀ ॥
ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਜਗਤਮੈ ਚਾਲੀ ॥

(ਪੰਨਾ—78)

ਇਸ ਯੁੱਧ ਦੇ 1744 ਸੰਮਤ (1687 ਈਸਵੀ) ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਨੇ ਇਸ ਯੁੱਧ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਠਾਹਰਾਂ ਵਿਸਾਖ 1743 ਸੰਮਤ ਅਥਵਾ 1686 ਈਸਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।[1]

8. ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪੂਰਬਾਰਧ ਭਾਗ ਦੇ ਅਠਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਨਾਦੌਣ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸਾਖੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਭੀਮ ਚੰਦ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰੋਹਤ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਕਪਟ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਯਾਤੇ ਭਲੋ ਇਨਹਿ ਜੋ ਮਿਲਬੋ ਮੰਤ੍ਰ ਬਹੁ ਸਮਝਾਯੋ ॥
ਕਪਟ ਹ੍ਰਿਦੈ ਧਰ ਨੀਤ ਰੀਤ ਉਰ ਭੀਮ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪ ਆਯੋ ॥

(ਪੰਨਾ—79)

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਖੀ ਅਥਵਾ ਘਟਨਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 23 ਮਾਘ 1743 ਬਿ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਵ ਜਨਮੇ ਬਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੱਖਣ ਦੀ ਲੰਬੀ ਮੁਹਿੰਮ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਗਲਬਾ ਘਟ ਰਿਹਾ ਸੀ।

1. ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦਸ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ। ਪੰਨਾ—337

ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਹੁਕਮ ਭੇਜੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੰਮੂ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੀਆਂ ਖਾਂ ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਰਨੈਲ 'ਅਲਿਫ਼ ਖਾਂ' ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਪਾਸੋਂ ਖ਼ਰਾਜ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ। ਰਾਜਾ ਕਿਰਪਾਲ, ਅਲਿਫ਼ ਖਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ ਦਿਆਲਚੰਦ ਬਿਜੜਵਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਤੋਂ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਮੱਦਦ ਮੰਗੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਪਾਸਾ ਹੀ ਪਲਟ ਗਿਆ।

ਲੇਨ ਹਿਤ ਕਰ ਜੰਮੂ ਭੇਜਯੋ ਮੀਆਂ ਖਾਨ ਪਠਾਨਾ ॥
ਅਲਫ ਖਾਂ ਨਦੌਣ ਪਠਾਯੋ ਸਭ ਰਾਜਨ ਢਿਗ ਜਾਨਾ ॥

(ਪੰਨਾ—80)

ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਯੁੱਧ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ 1746 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ (1689 ਈ.)

9. ਨੌਵਾਂ 'ਅਧਿਆਇ' ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ 'ਕਥਾ ਅਤੇ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਦਰਜ ਹੈ। ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਸੈਨੀ ਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਰੁਸਤਮ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੈਦਾਨ 'ਚੋਂ ਹਾਰ ਕੇ ਭੱਜਦਾ ਹੈ। ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਹੀ ਹੁਸੈਨ ਖ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹੁਸੈਨ ਖਾਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਸੈਨ ਖਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਤੇ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਇਕ ਰਾਜਪੂਤ ਫ਼ੌਜਦਾਰ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੰਦਨ ਰਾਇ ਦੋਵੇਂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਅਲਿਫ਼ ਖ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਮੁਅੱਜ਼ਮ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜ ਦੇ ਕੇ ਭੇਜਿਆ। ਇਹ ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਮੁਅੱਜ਼ਮ 1753 ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਸਿੱਧਾ ਲਹੌਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਵੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਏ ਭੱਟ ਅਤੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

1. *ਚੇਤ ਮਾਸ ਦੀ ਸੁਦੀ ਸਤਮੀ ਮੰਗ ਮੰਗਲ ਦਿਨ ਕੋ ॥*
ਪ੍ਰਗਟਯੋ ਪੂਤ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਸਾਹਿਬ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਤਿਨ ਕੋ ॥

(ਪੰਨਾ—83)

ਸਾਹਬਜ਼ਾਦੇ ਦਾ ਜਨਮ 21 ਚੇਤ 1747 ਬਿਕਰਮੀ (1690 ਈ.) ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ-2 : ਤਬ ਲੌਂ ਖਾਨ ਦਿਲਾਵਰ ਆਏ ॥ ਪੂਤ ਆਪਨ ਹਮਓਰ ਪਠਾਏ ॥

....

(ਪੰਨਾ—84)

ਗਯੋ ਖ਼ਾਨਜਾਦਾ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਭਜੰ॥ ਸਕੋ ਜਵਾਬ ਦੈ ਨਾਇ ਸੋ ਸੂਰ ਲਜੰ ॥

(ਉਹੀ)

3. *ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋ ਸਸਤਰ ਅਸਤ੍ਰ ਝਾਰੇ ॥*
ਗਿਰੇ ਭਿਸਤ ਕੋ ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ਪਧਾਰੇ ॥

(ਪੰਨਾ—88)

ਇਹ ਯੁੱਧ 1751 ਬਿਕਰਮੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ

4. *ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸੋ ਬਧ ਭਯੋ ਜੁਝਾਰਾ ॥*
ਆਨ ਬਸੈ ਤਬ ਧਾਮਲ ਭਾਰਾ॥
ਤਬ ਔਰੰਗ ਮਨ ਮਾਹਿ ਰਿਸਾਵਾ
ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ ਕਹਿ ਪੂਤ ਪਠਾਵਾ ॥

(ਪੰਨਾ—90)

ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਮਿਰਜਾ ਬੇਗ਼ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ 42ਵੀਂ ਸਾਖੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਨਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰ ਕੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

5. *ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪ੍ਰਤਿ ਪਤਿ ਤਿਥਿ ਪਾਈ ॥*
ਪ੍ਰਗਟੇ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਰਾਈ ॥

ਸਾਹਿਬ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਘ 1753 ਬਿਕਰਮੀ (1696 ਈਸਵੀ) ਦਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਏ ਭੱਟ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

6. *ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਏ ਸੁ ਜਸ ਸੁਨ ਆਯੋ ॥*
ਛੈਨ ਰਾਇ ਸੁਤ ਅਤਿ ਮਨ ਤਾਯੋ ॥

(ਪੰਨਾ—93)

ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਦਰਜ ਹਨ :

7. ਫਾਗੁਨ ਸੁਦੀ ਇਕਾਦਸੀ ਭਾਰੀ ॥
ਪ੍ਰਗਟੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਅਘਹਾਰੀ ॥

(ਪੰਨਾ —74)

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਚਾਰ ਫੱਗਣ 1755 ਬਿ. ਅਰਥਾਤ ਚਾਰ ਫੱਗਣ 1698 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਥਵਾ ਪੂਰਬਾਰਧ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

---

1. ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ, ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ, ਪੰਨਾ 339.

ਲਖ ਗੁਰ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਬਿਕਾਈ ॥
ਮੰਦ ਮਨੋਰਥ ਛਲਬੇ ਲਾਗੀ ॥
ਭਈ ਨ ਚਰਣ ਕਮਲ ਅਨੁਰਾਗੀ ॥

ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਵਰਗੇ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਜਾਣੀਜਾਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨ ਲਵੋ॥ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਸ਼ਰਮਿੰਦੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਨੌ ਅਧਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵੀ ਨੇ ਪੂਰਬਾਰਧ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ਨੇ ਇਕ ਸੁਹਿਰਦ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਾਂਗ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਦੇ ਅਧਾਰ ਸ੍ਰੋਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਪੂਰਬਾਰਧ ਪੂਰਨ ਯਾ ਭਯੋ ॥ ਚਰਿਤਰ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਜੁ ਨਾਟਕ ਕਹਯੋ ॥
ਅਤਿ ਸੰਛੇਪ ਕਥਾ ਗੁਰ ਰਾਈ ॥
ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਮਨ ਕਛੁਕ ਬਢਾਈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਰਚੀ ॥
ਮਣਿ ਗਣ ਗੁਨ ਗਨ ਤੇ ਅਤਿ ਖਚੀ ॥

(ਪੰਨਾ—95)

ਅਰਥਾਤ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਦੇ ਕਥਾ-ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ 'ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ', ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ-ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ।

ਉਤਰਾਰਧ

1. ਇਸ ਖੰਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦੀ ਕਥਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

"ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਰਥ ਕਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ॥
ਭੀਮ ਸੈਨ ਬਲ ਬਰਨ ਬਿਲਾਸੀ ॥
ਜਿਹ ਕੁੰਦੁਕ ਇਵ ਗਜ ਬਗਰਾਏ ॥
ਅਬਲੌ ਭ੍ਰਮਤ ਅਕਾਸਨ ਆਏ ॥

(ਪੰਨਾ—96)

ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣ-ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਜਗਯ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਥਾ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇਵੀ ਪੂਜ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਪਰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਸਫ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਆਏ ਹਾਂ ਕਿ ਲੇਖਕ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਰੀਝ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਗੁਰਮੱਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਇਸ ਲਈ

ਦੌਲਤ ਰਾਏ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ :

> "..................*ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਕਾ ਹੀ ਉਲਟ ਸੀ ਤੇ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ— ।*"[1]

2. ਉਤਰਾਰਧ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਾਖੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਮਸੰਦਾਂ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂ-ਕਾਰ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਥਾਪਿਆ ਸੀ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਹ ਮਸੰਦ ਆਚਰਣਹੀਨ ਅਤੇ ਲਾਲਚੀ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਲਈ ਭੇਜੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਘਰ ਹੀ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਨਾਲ ਤੰਗ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਮਸੰਦਾਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੰਕਾਰੀ ਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਵਾਸਤੇ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਚੇਤੂ ਮਸੰਦ ਦੇ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਚੈਆਂ ਮੇਯਾਂ ਮਸੰਦ ਦੇ ਬਧ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਗਤ ਸਾਹਿਬ ਫੇਰੂ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਸੇਵਾਦਾਰ ਮਸੰਦ ਸੀ। ਨੰਦ ਚੰਦ ਮਸੰਦ ਦੇ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਧੀਰਮੱਲੀਆਂ ਕੋਲ ਚਲੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ :

1. *ਸਭ ਮਿਲ ਚੇਤੋ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ ॥*
   ਭਾਈ ਚੇਤੋ ਜੀ ਏ ਸੋਢੀ ਬਡੇ ਜੋਰ ਮੈਂ ਆਏ ॥
   ਜਾਨਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਹੋ ਹਮਰੇ ਮੈ ਹੀ ਗੁਰ ਨਹਿ ਕੋਈ ॥
   ਗੁਰੂ ਹਮਾਰੇ ਖੀਸੈ ਭੀਤਰ ਚਾਹਹਿ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਈ ॥

   (*ਪੰਨਾ—117*)

2. *ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀਓ ਮਹਾਂ ਮਸੰਦਨ ਤਿਯਾਗੀ ॥*
   ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਸੰਕਟ ਕਟਯੋ ਕੰਟਕ ਕਟਕ ਹਿਆਗੀ ॥

   (*ਪੰਨਾ—120*)

3. *ਅਕਲ ਅਦਾਲਤ ਗੁਰੂ ਕਰੀ ਅਪਨੇ ਘਰ ਕੀ ਆਪ ॥*
   ਮਾਨ ਮਸੰਦਨ ਕੋ ਮਰਦ ਮੇਧਉ ਕਰਯੋ ਸੁ ਅਮਾਪ ॥

ਜਿਥੇ ਚੇਤੂ ਮਸੰਦ ਅਤੇ ਚੈਆਂ ਮੇਯਾਂ ਮਸੰਦ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਉਥੇ ਫੇਰੂ ਜੀ ਵਰਗੇ ਨਿਰਮਾਣ-ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਵੀ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਫੇਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਮਸੰਦਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਬਖਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਤੋਂ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਲਸਾ (ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਿਧਾ ਜੋੜ ਲਿਆ) ਕਰ ਲਿਆ। ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਭਾਵ ਅਰਥ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਹੈ।

3. ਉਤਰਾਰਧ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ

---

1 *ਸਾਹਿਬੇ ਕਮਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ*, ਦੌਲਤ ਰਾਏ, 8ਵੀਂ ਵਾਰ, 1988, ਪੰਨਾ 153.

ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 1699 ਈਸਵੀ ਦੇ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਤੇ ਦੂਰੋਂ-ਦੂਰੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਭਰੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਚਮਕਦੀ ਤਲਵਾਰ ਹੱਥ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਸਿਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੀ ਘੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਸਿਦਕਵਾਨ ਸੂਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਹੋਏ। ਇਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 30 ਮਾਰਚ 1699 ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਪ ਛਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ :

ਸਭਹਨ ਮੱਧ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭ ਬਾਨੀ ॥
ਏਹ ਪਾਂਚਹੁ ਮਮ ਪ੍ਰਿਅ ਗੁਨ ਖਾਨੀ ॥
ਇਨ ਕੀ ਸਮਤਾ ਨਾਹਿ ਕਰਨੀ ॥
ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ ਬਿਚਰਨੀ ॥"

(ਪੰਨਾ—132)

ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ

1. *ਤਬਲੌਂ ਦਯਾ ਰਾਮ ਸੋ ਬਿਚਾਰੀ*
   ਰਹਤੈਯਾ ਲਾਹੌਰ ਕੋ ਖੱਤ੍ਰੀ ਜਾਤ ਸੋਫਤ ਭਾਰੀ ॥
2. *ਧਰਮਦਾਸ ਨਿਜ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰਯੋ ॥*
   ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਕੋ ਮੇਰੋ ਜਾਤ ਜਾਟ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ॥
3. *ਮੁਹਕਮ ਮੁਹਕਮ ਭਯੋ ਅਗਾਰੀ ॥*
   ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੋ ਸਿਰ ਲੀਜੈ ਕੀਰੈ ਕਾਜ ਬਿਚਾਰੀ ॥
4. *ਸਾਹਿਬਦਾਸ ਹੁਤੇ ਢਿਗ ਨਾਈ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਉਰ ਆਈ ॥*
5. *ਹਿੰਮਤ ਹਿੰਮਤ ਕਰਤ ਤਬ ਬੋਲਯੋ ॥*
   ਬਾਸੀ ਜਗਨਨਾਥ ਕੋ ਝੀਵਰ ਜਾਤ ਸਿਸਯ ਬਲ ਤੋਲਯੋ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕੀਤੀ।

ਅਧਿਆਇ ਚੌਥਾ : ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸਾਖੀਆਂ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਅਤੇ ਖੋਤੇ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਨਾਲ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇ ਕੇ ਰਹੱਸਮਈ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਦਾ ਮਿਲਾਪ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਵਿੱਚ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬਾਰੇ ਹਾਲ ਵਰਨਣ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੇ ਲੰਗਰ ਨੂੰ ਉੱਤਮ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਰਨਣ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਵੀਂ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨ ਗੋਯਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ :

ਖਤਰੀ ਏਕ ਆਗਰੇ ਰਹੀ ਭਲੋ ਰਹੀਸ ਕਹਾਵੈ ॥
ਨੰਦ ਲਾਲ ਤਾਕੇ ਸੁਤ ਜਨਮਯੋ ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੁਨਗਾਵੈ ॥

....

(ਪੰਨਾ 134)

ਨੰਦ ਲਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਪ੍ਰੇਮੀ ॥
ਸਭ ਤੇ ਅਧਿਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਾ ਪਰ ਪ੍ਰਗਟੀ ਨੇਮੀ ॥

(ਪੰਨਾ 136)

ਹੋਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਗੁਰਮੱਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੌਰਾਨ-ਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਸਾਖੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੋਯਾ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਰਹਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ। ਜਿਵੇਂ :

ਕਬਹੁਕ ਔਸਰ ਪਾਇ ਕੈ ਪੂਛੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਸਾਰ ॥
ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਮਰਜਾਦਾ ਪ੍ਰਭ ਹੈ ਕੈਸੀ ਕਰਤਾਰ ॥

....

ਤਾਂ ਤੇ ਟੀਕਾ ਤਾਸ ਕੀ ਕੀਨੀ ਅਤਿ ਮਤਿ ਧੀਰ ॥

(ਪੰਨਾ—147)

5. ਪੰਜਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਰਹਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਬਾਰੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਨੇਊ, ਮੁੰਡਨ ਆਦਿ ਰੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਰਹਿਤ-ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ : ਜਿਵੇਂ :

ਆਦਿ ਪੰਥ ਕੇ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਰੀ ਰੀਤ ਨਿਰਧਾਰ ॥
ਮਾਨਨੀਯ ਸਭ ਪੰਥ ਕੋ ਭਈ ਭਬਯ ਸੁਖ ਕਾਰ ॥

(ਪੰਨਾ—143)

6. ਛੇਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਬਹਿਲੋ ਵੰਸ਼ੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੋ ਕਿ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦਾ ਸੇਵਕ ਸੀ, ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਦੂਸਰੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬਜਰੂੜ ਦੇ ਰੰਗੜਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਰੰਗੜ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਹੋਲੇ ਮਹੱਲੇ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਹਿ ਮਹਾਤਮ ਦਰਜ ਹੈ ਇਹ ਵੀ ਗੁਰਮੱਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣ-ਕਥਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਨੂੰ (ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ) ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ :

ਹੋਹਿ ਬੁਢਾ ਬੁਢਿਆ ਅਰਥ ਕਾਹੂੰ ਨ ਸੁਝ ॥
ਆਪਨੇ ਅਨਮਾਨ ਮਾਫਿਕ ਸਭਨ ਲੀਨੋ ਬੁਝ ॥
ਢਾਲ ਕਰਦ ਕਟਾਰ ਬਖਸ਼ੀ ਹਰਖ ਅਤਿ ਹੀ ਕੀਨ ॥
ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਇਆ ਸਿਖਦੀਨ ॥

(ਪੰਨਾ—148)

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕਨੈਤਾਂ ਦੀ ਕਥਾ, ਕੇਸ਼ੋ ਦਾਸ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਆਦਿ-ਕਥਾਵਾਂ ਗੁਰਮੱਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਇਹ ਕਵੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਉਪਜ ਹਨ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਦੇ ਮਹਾਤਮ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅਤੇ ਕਾਲ ਪੈਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਬੜੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਿਖਾਵੇ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਾਖੰਡ ਦਾ ਪਾਜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਹਿਮਾਂ ਭਰਮਾਂ, ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੇ ਸੁਆਰਥ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਮੁਢਲੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਪੰਗਤ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਪਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ। ਜਦੋਂ ਕਾਲ ਪੈਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਰਸਦ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਰਾਪ ਕਹਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ :

ਕਥਹੁ ਪਰਯੋ ਕਾਲ ਬਿਕਰਾਲਾ ॥ ਭਯੋ ਅੰਨ ਅਤਿ ਅਲਭ ਰਸਾਲਾ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਵਾਮੀ ॥ ਭੋਜਨ ਦਿਓ ਸਭਨ ਹਿਤ ਨਾਮੀ ॥
ਕਈ ਸਹੰਸਰ ਕਰਹਿ ਨਿਤ ਭੋਜਨ ॥ ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ ਨਾਹ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ॥
ਤਬ ਮਾਤਾ ਲੰਗਰ ਘਟਵਾਯੋ ॥ ਸਿੱਖਨ ਸਭ ਹੀ ਗੁਰਹਿ ਸੁਨਾਯੋ ॥
ਗੁਰਬਰ ਸੁਨਤਕੋਪ ਅਤਿ ਕੀਓ ॥ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਉਜਰੀ ਕੀਓ ॥

ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁੜ ਲੰਗਰ ਪੂਰਾ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਏ। ਜਿਵੇਂ :

ਸੁਨ ਬਿਹਸੇ ਮਾਤਾ ਪਗ ਪਰੇ ॥ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭ੍ਰਕਿਤ ਹਮ ਕਰੈ ॥

....

ਲੰਗਰ ਚਲਹਿ ਸਰਾਪ ਨਹੀ ਲਾਗੈ ॥ ਨਿਤ ਕੀਰਤ ਬਿਸਤੀਰਤ ਜਾਗਹਿ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ-ਨਿਸਚੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

7. ਉਤਰਾਰਧ ਦੇ ਸਤਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ—ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕਥਾ—ਸੁਨਿਆਰੇ ਦੇ ਸੋਨਾ ਚੁਰਾਉਣ ਦੀ ਕਥਾ, 'ਅਨੰਦ ਭਇਆ ਮੇਰੀ ਮਾਇ' ਤੁਕ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅਤੇ ਕਬੀਰ ਦੀ ਕਥਾ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਪਰਮਾਨੰਦ ਵਜ਼ੀਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਿਰਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਨਾਟਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਥਾ, ਲਹੌਰਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਮੁਕਤਨਾਮਾ ਅਤੇ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਾਖੀਆਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਖੋਂ ਕੇਵਲ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਪਰਮਾਨੰਦ ਦੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਉਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕਥਾ, ਕਬੀਰ ਦੀ ਕਥਾ, ਸੁਨਿਆਰ ਦੀ ਕਥਾ, ਮਿਰਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਨਾਟਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕਥਾ ਸਭ ਅਣਇਤਿਹਾਸਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪਉੜੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ :

ਪਠਹੁ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਖਯਰ ਆਗਯਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਤਗੁਰ ਗਾਈ ॥

ਗ੍ਰੰਥੀ ਕੋ ਸੌਪਯੋ ਤਿਨ ਤਾਕੋ ਪੈ ਤਿਸ ਖਰੀ ਪਢਾਈ ॥

2. *ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਰ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਯੋ ॥*
ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਤੇਜ ਤ੍ਰਸਾਯੋ ॥
ਪੰਮਾ ਪਰਮਾਨੰਦ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰੀ ॥
ਪਠਯੋ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਢਿਗ ਤੰਤ੍ਰੀ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਲਾਹੌਰਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਿ ਮੁਕਤਨਾਮਾ ਵੀ ਦਰਜ਼ ਹੈ। ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਸੱਚੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨਿਖੇੜ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਦਰਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਬਵੰਜਾ ਕਵੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਹੈ :

ਜਾਹਿ ਪਢਤ ਉਰ ਪ੍ਰੀਤ ਬਢਤ ਸੋ ਬਾਨ ਤਜਨ ਨ ਜੋਗ ॥
ਗੁਰੁ ਜਸ ਬਿਨ ਸੋ ਕਾਚੀ ਬਾਨੀ ਜਾਮੈ ਕਾਮ ਸੰਯੋਗ ॥

....

ਹਮਹੂ ਮਹਾ ਭਾਰਥ ਬਨਵਾਯੋ ਬਾਵਨ ਕਬਿ ਜਨ ਰਾਖ ॥
ਬਿਦਯ ਸਾਗਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਸਿੰਘ ਹਿਤ ਸੁਚਿ ਸਾਖ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚੇ ਰਚਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੰਖਿਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਕੇਤਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

8. ਅੱਠਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਬਲੀਆ ਚੰਦ ਅਤੇ ਆਲਮ ਚੰਦ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ—ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਭੂਤ ਕਥਾ, ਪਤੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ॥ ਸਰਦੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਕੱਪੜੇ ਵੰਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾ ਮਹਾਤਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਵਿਚ ਸਦਾਚਾਰਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬਲੀਆ ਚੰਦ ਤੇ ਆਲਮ ਚੰਦ ਦੋ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਪੂਤ ਸਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਸਨ, ਪਰ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੂਰਬੀਰ ਜੋਧੇ ਭਾਈ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਲਮ ਚੰਦ ਤੇ ਹੱਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਲੀਆ ਚੰਦ ਨਾਲ ਭਾਈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਹੋ ਪਿਆ। ਆਲਮ ਚੰਦ ਇਕ ਬਾਂਹ ਕਟਵਾ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਲੀਆ ਚੰਦ ਭਾਈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਘਟਨਾ ਸੰਮਤ 1757, ਈਸਵੀ 1700 ਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਨੇ ਅੱਖੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ :

ਰਾਮ ਤੌ ਕਹਿ ਹੁਤੋ ਸਾਥ ਮੈ ਨਿਰਖਤ ਭਯੋ ਅਧੀਰਾ ॥
ਨਿਰਖੇ ਮਰੇ ਪਰੇ ਸੁ ਪਹਾਰੀ ਸੂਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾਰੇ ॥

(ਸਾਖੀ—47)

ਇਸੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ (ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ) ਪਾਸੋਂ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ

ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਸਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੰ: 48 ਵਿਚ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵਿਚੋਲਾ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਥਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਆਲਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਬਲੀਆ ਚੰਦ ਦੀ ਹਾਰ ਸੁਣ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਸੁਨ ਸਭ ਮਿਲੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾ ॥
ਭੀਮ ਚੰਦ ਢਿਗ ਸੋਕ ਸਮਾਜਾ ॥
ਮਹਾਰਾਜ ਅਬ ਬਿਗਰੀ ਬਾਤੇ ॥
ਕਲਗੀਧਰ ਉਤਪਾਤ ਸਦਾਂਤੇ ॥
ਯਾਤੇ ਸਭ ਮਿਲ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਯੋ ॥
ਦਿਹਲੀ ਏਕ ਵਕੀਲ ਪਠਾਯੋ ॥

(ਸਾਖੀ 48)

ਇਹ ਵਿਚੋਲਗੀ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਾਈਧਾਰ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, ਸੂਬਾ ਲਹੌਰ, ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮਿਲਵੀਂ ਫੌਜ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਆਕ੍ਰਮਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰਦੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਪੜੇ ਵੰਡਣੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਰਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸੇਵਾ ਜਾਰੀ ਰਖੀ—ਜ਼ਾਲਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੰ: 51 ਵਿਚ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਛੱਕਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਕਦੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਕਰ ਤੇ ਗਿਰਾਇ ਜਲ ਦਯੋ ਜਲਕੁ ਸਿੱਖ ਕੇ ਕਰ ਛਵੈ ਪਰੀ ॥
ਸੁਨ ਦੇਹ ਗੇਹ ਸਨੇਹ ਜੋ ਕਰ ਸੋਨ ਕਛ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਦਾ ਰਹੱਸਮਈ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਘਟਨਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਵਿਚੋਲਾ ਭੇਜਦੇ ਹਨ।

9. ਨੌਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕੇਵਲ ਦੋ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਨ।

ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੂਬੇ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ (ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ) ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਭੀਮ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰੀ ॥
ਦਿਹਲੀ ਗਯੋ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਜੰਤ੍ਰੀ ॥

....

ਰਾਜਾ ਜੀ ਹਮ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇ ॥
ਭੇਜਹੁ ਖਰਚ ਫ਼ੌਜ ਅਬ ਜਾਇ ॥

ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਜਰਨੈਲ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਅਤੇ ਦੀਨ ਬੇਗ ਦਸ ਹਜਾਰ ਸੈਨਾਂ ਨਾਲ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ। ਇਸ ਵਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੀਨ ਬੇਗ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ।

ਪੈਂਡੇ ਖਾਂ ਕੋ ਮਾਰ ਕੇ ਕਲਗੀਧਰ ਨਰ ਰਾਇ ॥
ਕਹੇ ਖਰੇ ਤਿਹ ਠੌਰ ਤਬ ਦੁੰਦਭ ਸੰਖ ਬਜਾਇ ॥

....

ਇਸ ਭਾਂਤ ਕੀਨੋ ਖਰੋ ਖੇਤ ਖਾਲੀ ॥
ਲਗਯੋ ਦੀਨ ਬੇਗਾਹੁ ਕੇ ਘਾਉ ਆਲੀ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀ ਹਾਰ ਨਾਲ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਸੀ।

10. ਦਸਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਸਾਖੀ ਨੰਬਰ 54 ਵਿਚ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :

ਪਤ੍ਰ ਪਠਾਇ ਬੁਲਾਇ ਸਭ ਕਹਲੂਰੀਈ ਸਭ ਬਗਾਰੇ ॥
ਜਸਵਾਲੀ ਸੋ ਕਟੋਚਿ ਘਮੰਡੀ ਚੰਦ ਆਦਿ ਜੇ ਗਾਜੇ ॥
ਰਮਵਾਲੀ ਬਸੀਹਰੀ ਜਾਨੋ ਔਰ ਦਫ਼ੋਲੀ ਵਾਰੇ ॥
ਕਰ ਸਭ ਕੋ ਇਕਤ੍ਰ ਕਹਿਲੂਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਕਿਓ ਅਖਾਰੇ ॥

ਅਤੇ

ਗੁਰ ਸਨ ਦ੍ਰੋਹ ਤੁਰਕ ਹਿਤਕਾਰੀ ॥
ਬਾਇਸ ਧਾਰ ਮਿਲੀ ਮਤਵਾਰੀ ॥

ਪਹਾੜੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਹੱਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਅਜਮੇਰ ਚੰਦ, ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਤੇ ਜਮਤੁਲਾ ਗੁਜਰ (ਜਗਤੁੱਲਾ) ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਲੜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕੇਵਲ 15 ਸਾਲ ਸੀ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹੱਥੋਂ ਜਮਤੁਲਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ :

ਬਡੋ ਬੀਰ ਇਕ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ ਸੁਉ ਗਰਜਯੋ ਬਲਧਾਰੀ ॥
ਕੋਸਤ ਭਾਉ ਅੰਗਾਉ ਥਿਰਯੋ ਕਤ ਬੋਲਤ ਬਾਉਰੈ ਜਯੋ ਅਬਚਾਰੀ ॥

....

ਮਰਤਹਿ ਭਾਊ ਕੇ ਭਏ ਸਭੈ ਪਹਾਰੀ ਦੰਗ ॥

ਲੋਥ ਲੈਨ ਹਿਤ ਪੁਨਪਰੈ ਅਰਿ ਅਰਿ ਗਏ ਅਭੰਗ ॥

ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

11. ਗਿਆਰਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਰਾਜੇ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜਣਾ—ਭੀਮ ਚੰਦ ਤੇ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਕਿੱਲ੍ਹੇ ਵੱਲ ਭੇਜਣਾ—ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਦਾ ਡਰ ਕੇ ਭੱਜ ਜਾਣਾ—ਹਾਥੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਬਾਰੇ ਅੰਕਿਤ ਹੈ :

ਸਭ ਭਜੀ ਸੈਨ ਨਹਿ ਪਾਰ ਧੀਰ ॥
ਜੀਤੇ ਅਜੀਤ ਹਰਿ ਬੀਰ ਪੀਰ ॥

ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਦਿਨ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਦੇ ਮੱਥੇ ਤੇ ਭਾਰੇ ਤਵੇ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵੱਲ ਛੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਥੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਸਾਲੋਂ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਡਰਦਾ ਹੋਇਆ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿੱਲ੍ਹੇ ਦੀ ਕੰਧ ਟੱਪ ਕੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਹਾਥੀ ਦਾ ਮੱਥਾ ਪਾੜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮਾਰ ਭਜਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਧ ਕਰ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

1. *ਆਲ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਬਚਨਿਏ ਕਰੀ ਬਿਨਯ ਜਗਦੀਸ ॥*
ਗਜ ਮੰਦ ਮਰਦਨ ਹਿਤ ਧਯੋ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ ਮਹੀਸ ॥
ਤਾਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਸਰੀ ਹਿਤ ਭੇਜਿਆ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਸਰੀ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹੰਡੂਰ ਦਾ ਰਾਜਾ, ਭਾਈ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀ ਲੱਕ ਤੋੜਵੀਂ ਹਾਰ ਨਾਲ ਮੰਦੀ ਨੀਤ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਧੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਰਹੰਦ ਦੇ ਸੂਬੇ ਤੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।

12. ਬਾਹਰਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ੰਕੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ। ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਤੇ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਨਵਾਬ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ਼ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਇਕ ਨੇਤਰਹੀਣ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ

ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਜੀ (ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਣ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਭਾਈ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਆਮ ਵਾਰਤਾ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣ ਕੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਲਾਵਾਂ ਵਿਚੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਵੱਲ ਮੁੜ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜਿਓਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਇਕ ਵੇਸਵਾ 'ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਵੀ ਸੈਨਾਪਤੀ (ਕਰਤਾ ਗੁਰ ਸੋਭਾ) ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਤਸਦੀਕਾ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਦਰਜ਼ ਹੈ। ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾੜੀਏ ਅਤੇ ਸਰਹੰਦ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਬਾਣੀਏ ਅਤੇ ਇਕ ਪਠਾਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

13. ਤੇਰ੍ਹਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਭਾਈ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿੱਬਰ ਦੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਪਾਠ ਕਰਾਵਹੁ ॥
ਸਹਸਕਿਰਤ ਸਲੋਕ ਪਢਪਾਵਹੁ ॥
ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਰ ਇਹ ਗਰੁੜ ਪਰਾਨਾ ॥
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ ॥ *(ਸਾਖੀ—78)*

ਸਾਖੀ ਨੰ: 80 ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਰੰਦ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਮਥੁਰਾ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆ ਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਿਜ਼ਾਮਾਬਾਦ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਦੇ ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਮਹਾਪੁਰਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਨਾਮਰਸੀਏ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਦੇ ਜਨਮੇ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਹਿ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੁਮਾਲਾ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

ਲਿਖਾਰੀ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਿਰ ਗੁੰਮਿਆਂ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ।

14. ਚੌਧਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛਡਾਉਣ ਦੀ ਸਾਖੀ, ਨਿਰਮੋਹਗੜ੍ਹ ਦਾ ਯੁੱਧ, ਤੋਪਚੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਲੜਨਾ। ਭੀਮ ਚੰਦ ਨੇ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਨੀ ਆਦਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਬਿਸਾਲੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਿਸਾਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਆਟੇ ਦੀ ਗਊ ਬਣਾ ਕੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦਿਲ ਵਿਚ ਵੈਰ ਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਤਾਤੇ ਕਰਹੁ ਕਾਜ ਅਬ ਸੋਈ ॥
ਹਮ ਰਾਜਨ ਕਰ ਜਿਮਿ ਹਿਤ ਹੋਈ ॥
ਸੁਨਤ ਬਿਨਯ ਪੰਮਾ ਜੀ ਚਲੇ ॥
ਗਾਇ ਕਰੀ ਜਵ ਚੂਰਨਾਂ[1] ਭਲੇ ॥
ਆਨੰਦਪੁਰ ਕੇ ਦਵਾਰੇ ਧਰੀ ॥
ਗੋਬਰਸਨ ਧਰ ਲੀਪਨ ਕਰੀ ॥

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਨਿਰਮੋਹਗੜ੍ਹ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੀ। ਨਿਰਮੋਹ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਹਰ ਮੋਰਚੇ ਤੇ ਮਾਰ ਖਾਧੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਚੀ ਥਾਂ ਤੇ ਬੈਠੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਇਕ ਤੋਪਚੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਗੋਲਾ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਬਚ ਗਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੀਸ ਤੇ ਚੌਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਸਾ ਤੀਰ ਚਲਾਇਆ ਕਿ ਤੋਪਚੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਤੀਰ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਦੂਜੇ ਤੋਪਚੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਰ ਬੁਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਤਬਲੌ ਤਕਿ ਚਪਿ ਤੋਪ ਧਾਰ ॥ ਮੰਜੋ ਕਰਤ ਚੌਰ ਸੋ ਲੀਨ ਮਾਰ ॥
ਦਸਤਾਰ ਸਜਤ ਸਤਗੁਰ ਦਿਨੇਸਾ ॥ ਧਨੁ ਨ ਤਾਨ ਅਠਾਹਰਹਿ ਟਾਂਕ ਬੇਸਾ ॥
ਤਿਹ ਮਾਰ ਭ੍ਰਾਤ ਪੁਨ ਹਰਯੋ ਤਾਸ ॥ ਲਖ ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਰਭਾ ਨਿਰਾਸ ॥

(ਸਾਖੀ 87)

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਬਿਸਾਲੀ ਦੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਿਸਾਲੀ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਇਕ ਸਾਖੀ ਅਜਿਹੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਇਹ ਆਦਮੀ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕੌਤਕ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

15. ਪੰਦਰਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਿਰਮੋਹੀ ਰਾਜਾ ਤੇ ਗੂਜਰੀ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਪੁਰਾਣ ਕਥਾ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਕਾਲਪਨਿਕ, ਪੁਰਾਣ ਕਥਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਕਲਮੋਟ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਾਪਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਉਣਾ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸਤਲੁਜ ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋਏ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ 2, 3 ਹਜ਼ਾਰ ਫ਼ੌਜ ਸੀ। ਕਲਮੋਟ ਦੇ ਗੁਜਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਾਜਾ ਅਜਮੇਰ ਚੰਦ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥੋਂ ਕਰਾਰੀ ਹਾਰ ਖਾਧੀ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਭੰਭੋਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਲਮੋਟ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ :

---

1. ਜਵਾਂ ਦਾ ਆਟਾ

ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਕਿ ਘੇਰਾ ਛੀਜੈ ॥
ਰੈਨ ਨਿਵਾਸ ਇਤਹਿ ਦੁਖ ਛੀਜੈ ॥
ਹਲਾ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਾਤ ਮਿਲ ਜਬਹੀ ॥
ਲਯੋ ਲੂਟਿ ਕਲਮੋਟਹਿ ਤਲ ਹੀ ॥
ਬਹੁਤਕ ਅਰੇ ਲਰੇ ਅਰ ਮਰੇ ॥
ਬਹੁਤਕ ਭਾਜਿ ਗਿਰਿਨ ਮਹਿ ਬਰੇ ॥

(ਸਾਖੀ 96)

ਇਸ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

16. ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਕਈ ਕਲਪਿਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਗਏ ਅਤੇ ਭਗਤ ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ. ਭਗਤ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਖੰਭ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਟਾਹ ਗਏ ਅਤੇ ਜੌਂਛਾਂ ਤੇ ਨਾਗਾਂ ਦੀ ਸੁਲਹਾ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੰਡੀ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਾਵੰਜਾ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬੜਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਕ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰਯ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਪਰ ਪੋਠੋਹਾਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸਮਾਜ ਇਸ ਬਾਲਕੀ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ :

ਸਤਗੁਰੂ ਕਹੀ ਸਿੰਘ ਜਗ ਜੇਤੇ ॥
ਸਭ ਸਪੂਤ ਗੋਦੀ ਮੈ ਤੇਤੇ ॥
ਏ ਦੋਊ ਚਾਰਨ ਕੀ ਮਾਤਾ ॥
ਤੂ ਅਗਿਨਤ ਕੀ ਭਈ ਬਿਖਿਆਤਾ ॥
ਲਹਿ ਬਰਦਾਨ ਅਧਿਕ ਹਰਖਾਨੀ ॥
ਪੁਲਕਾਨੀ ਪਤਿ ਪਗ ਲਪਟਾਨੀ ॥
ਤਬ ਤੇ ਭਈ ਖਾਲਸਾ ਮਾਤਾ ॥
ਮਾਨਤ ਸਿੰਘ ਰਹੇ ਸਭ ਭਾਂਤਾ ॥

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੰਡੀ ਜਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਖੀ ਨੰਬਰ 104 ਅਤੇ 105 ਮੰਡੀ ਜਾਣ ਅਤੇ ਕਵੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ :

1. *ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਚੇ ਗੁਰ ਮੰਡਿਆਲੀ ਮਹਾਰਾਜ ॥*
   ਜੋ ਕੋਊ ਇਹਿ ਰਾਜ ਕਹਿ ਚਹਿਹੈ ਕਰਨ ਅਕਾਜ ॥
2. *ਬਾਵਨ ਕਬਿ ਪਾਵਨ ਇਹਿ ਭਾਂਤੀ ॥*

ਕਹਤਿ ਹਜੂਰ ਅਧਿਕ ਰਸ ਖਯਾਤੀ ॥

(ਸਾਖੀ 105)

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਆਨੰਦਪੁਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬੀਤਿਆ ਸੀ।

17. ਅਧਿਆਇ ਸਤਾਰਵਾਂ ਫਿਰ ਅਮਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਵੀ ਹੀਰ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚੰਦ ਕਵੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੈ। ਤੀਸਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਚੋਥਾ ਖ਼ਾਲਸੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਨਾਲ। ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਖੀ ਇਸ ਭਾਵ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਖੀ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਗੁਰ ਰਤਨ ਮਾਲ (ਸੌ ਸਾਖੀ) ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮੂਰਤੀ ਪੂਜਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਥਾ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਰਵਾਲਸਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹਾਲ ਵਰਣਨ ਹੈ।

1. *ਸਭ ਕਬਿ ਬਰ ਹਾਜਿਰ ਤਬ ਆਏ ॥*
ਬੈਠ ਬੰਦ ਬੰਦ ਪਦ ਭਾਏ ॥
ਏਕ ਹੀਰ ਕਬਿਤ ਦਾਰਦ੍ਰੀ ॥
ਅਧਿਕ ਗੁਨੀ ਨਹਿ ਛਲਿ ਛਿਦ੍ਰੀ ॥

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਵੀ ਚੰਦਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

ਕਬਹੁਕ ਇਕ ਕਬਿ ਚੰਦਨ ਨਾਮਾ ॥
ਸੋ ਆਯੋ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਸਾਮਾ ॥

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਘਾਹੀ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਵੀ ਚੰਦਨ ਦੇ ਸੰਵਾਦ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਨਿਆਰੇਪਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤਾਂ ਭੰਗ ਪੀ ਪੀ ਕੇ ਬੌਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ :

ਪੀ ਪੀ ਭਾਂਗ ਗਏ ਬੌਰਾਈ ॥
ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਕੀ ਖ਼ਬਰ ਨ ਕਾਈ ॥
ਹਿੰਦ ਧਰਮ ਰਾਖਨ ਹਿਤ ਕੀਨੋ ॥
ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਅਨੂਪਮ ਚੀਨੋ ॥

ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਪ੍ਰਤਿ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਮੰਗਲਾਚਰਨ" ਵੀ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ ॥
ਖਾਲਸੇ ਮੇ ਮੈਂ ਕਰੌ ਨਿਵਾਸ ॥
ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਮੁਖ ਹੈ ਅੰਗ ॥
ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਹੌ ਸਦ ਸਦ ਸੰਗ ॥

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਇਸਟ ਸੁਹਿਰਦ ॥
ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਕਹੀਅਤ ਬਿਰਦ ॥

....

ਯਾ ਮੈ ਰੰਚ ਨ ਮਿਥਯਾ ਭਾਖੀ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸਾਖੀ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰੇ ਪੁਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਸਾਖੀ 111 ਵਿਚ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਸਾਖੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਹੈ :

ਏਕ ਬਾਰ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਆਯੋ ॥
ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ ॥
ਪੂਛਯੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀਨ ਦੁਖ ਕਰਨਾ ॥
ਧਰਮ ਸੇਤ ਪਾਲਕ ਅਘਹਰਨਾ ॥

ਇਥੇ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਹੋਈ ਵੀ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾਮਈ ਸਾਖੀ ਦਰਜ ਹੈ।

18. ਅਠਾਹਰਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਫਿਰ ਸੁਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕਰ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਗੁਪਾਲ ਬਾਣੀਏ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ, ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਿਸੰਭਰ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ। ਬਿਸੰਭਰ ਨੂੰ ਬਿਬੇਕ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕਥਾ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਭੂਪਨਾਮਾ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਭੂਪਨਾਮਾ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ :

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਭਲ ਤੇਜ ॥
ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸੁਨ ਰੇਜ ॥
ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਰਾਇ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ॥
ਤਾਕਾ ਸੁਤ ਦਸਵਾ ਗੁਰੂ ਹੋਹਿ ਦਿਖਾਵਾ ਰੂਪ ॥

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਗੁਰਮੱਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਸੌ ਸਾਖੀ' ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਰੋਪੜ ਵਾਸੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਅੰਤਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਮਕਾਨ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੰਮ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

19. ਉਤਾਰਾਰਧ ਖੰਡ ਦਾ ਉਨੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਫਿਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਪਿੱਛੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਾਧ ਕਰਵਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਏਕ ਬਾਰ ਗੁਰ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਾਯੋ ॥
ਬਹੁਤ ਬਸਤ੍ਰ ਹਯ ਗਬ ਬਸਤ ਲੁਯਾਓ ॥

ਸਭ ਪੰਡਤ ਪਾਧੇ ਤਬ ਆਏ ॥
ਸਿਹਜਾ ਦਈ ਧਰਮ ਮਗ ਭਾਏ ॥ (*ਸਾਖੀ—122, ਪੰਨਾ—289*)

ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਗੁਰਮੱਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਸਗੋਂ ਮਨਮਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਮਸਾਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀਆਂ ਜਨਮ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੇ ਜੋਗ-ਅਭਿਆਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਜਗਨ ਨਾਥ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਸੋਨਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ 9 ਕਰੋੜ ਦਾ ਧਨ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚੋਂ ਧਨ ਖੋਜਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਸਿੱਖੀ-ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ। ਕਵੀਂ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ-ਉੱਤਰਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਵੀ ਇਕ ਸਾਖੀ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਮਥਰਾ ਨਾਂ ਦੇ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਜੋਗ-ਅਭਿਆਸ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰਲਾ ਮਨਮਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਪੁਜਾਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਦੁੱਖੀ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ ਘੜੀਆਂ ਹਨ।

20. ਵੀਹਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅੱਠ ਸਾਖੀਆਂ ਦਰਜ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਪੁਜੀ ਦੀ ਪਉੜੀ, ਪਉੜੀ ਦਾ ਮਹਾਤਮ, ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਥਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਰਤਾਰਪੁਰੋਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਹਰਕਾਰਾ ਭੇਜਣਾ, ਸਬੀਹ ਸਾਹਬ ਦੀ ਕਥਾ, ਤਮਾਕੂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੀ ਕਥਾ ਅਤੇ ਮੁੰਡਨ ਕਦੋਂ ਤੋਂ ਚਲੇ ਆਦਿ ਕਥਾਵਾਂ ਦਰਜ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਚੇ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤਮਾਕੂ ਅਤੇ ਮੁੰਡਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕਥਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਸਿੱਧਾ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰੋਂ ਧੀਰਮੱਲੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਬੀੜ ਨਾ ਮਿਲਣ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਜਿਸ ਬੀੜ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਹ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਏਕ ਬਾਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਕਲਗੀਧਰਨ ਨਰ ਰਾਇ ॥
ਧੀਰ ਮਲ ਕੇ ਢਿਗ ਪਠੀ ਪਤ੍ਰੀ ਸਰਲ ਸੁਭਾਇ ॥

....

ਬੀੜ ਤਯਾਰ ਸੁੰਦਰ ਕਰਵਾਈ ॥
ਕੇਤਕ ਦਿਨ ਮੱਧਯ ਹਰਖਾਈ ॥

....

ਤਬਲੌਂ ਪਟਨੇ ਨਗਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਖਾ ਸੁਖ ਖਾਨ ॥
ਆਏ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮੁਦ ਮਾਨ ॥ (*ਸਾਖੀ—134*)

....

ਸੋਇ ਗ੍ਰੰਥ ਕਹਯੋ ਲੈ ਜਾਹੂ ॥
ਮਮ ਸਮ ਪੂਜਹੁ ਮੰਦਰ ਮਾਹੂ ॥

ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਰਤਾ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਹੰਤ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਆਪ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਸਾਖੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੀ ਬੀੜ ਰਚਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ? ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸਾਖੀ ਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਖੀ ਨੰ: 133 ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਵਾਲੀ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਤਬ ਤੇ ਅਬਲੌਂ ਗੁਰਮੁਖ ਪਯਾਰੇ ॥
ਸੀਖਤ ਅਰਥ ਕਰਤ ਹਿਤ ਪਾਰੇ ॥
ਬਧੀ ਅਧਿਕ ਟਕਸਾਲ ਸੁਹਾਨੀ ॥
ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਭਏ ਤਿਨ ਕੇ ਗਿਆਨੀ ॥
ਪੁਨ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਏ ॥
ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤਿਨ ਤੇ ਪਚ ਲਏ ॥
ਤਿਨ ਤੇ ਭਏ ਅਧਿਕ ਸੁਖਦਾਨੀ ॥
ਸਭ ਮਹਿ ਮੁਖਯ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ॥
ਤਿਨ ਤੇ ਮਮ ਪਿਤ ਅਰਥ ਸੁ ਸੀਖੇ ॥
ਅਰ ਸੁ ਜਥਾਰਥ ਕਰ ਚਿਤ ਲੀਖੇ ॥

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਇਸ ਟਕਸਾਲ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਇਹ ਦੋ ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਖੀਆਂ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਸਾਖੀਆਂ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕਥਾਵਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ।

21. ਇੱਕੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੁਰਸ਼ੇਤਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹਾਲ ਵਰਨਣ ਹੈ। ਕੁਰਸ਼ੇਤਰ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਮੇਲਾ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕੁਰਸ਼ੇਤਰ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਆਵਲਖੇੜੀ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਕੁਰਸ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਪਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਮਕੌਰ ਠਹਿਰਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਕਾਬਲ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਵੀ ਇਕ ਸਾਖੀ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਲਿਫ਼ ਖਾਂ ਅਤੇ ਸੈਦ ਬੇਗ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਵੀ ਹੰਸ ਰਾਮ ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਿਰ ਸਦਕ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੇ ਹਾਰਨ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਪੱਤਰ-ਵਿਦਿਆ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਸੈਦ ਬੇਗ ਅਤੇ ਅਲਿਫ਼ ਖਾਂ ਦਾ ਯੁੱਧ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਹੀ ਜਰਨੈਲ ਸਨ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਉਕਸਾ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਇਸ ਤੇ ਸੈਦ ਬੇਗ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰਣਭੂਮੀ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ 200 ਵਿਸ਼ਵਾਸਪਾਤਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਲਿਫ਼ ਖਾਂ ਦੇ

ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲੱਗਾ। ਇਹ ਵੇਖ ਕੇ ਅਲਿਫ਼ ਖਾਂ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹਾਲ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ :

ਦਵੈ[1] ਉਮਰਾਉ[2] ਲਹੋਰ ਤੇ ਦਿਹਲੀ ਰਸਤੇ ਜਾਤ ॥
ਦਸ ਸਹੈਸ੍ਰ ਸੈਨਾ ਲਿਏ ਅਧਿਕ ਬਲੀ ਬਿਖਯਾਤ ॥
ਪਾਂਚ ਹਜਾਰ ਸੈਨ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਸੈਦ ਬੇਗ ਜਿਹਨਾਮਾ ॥
ਲਖ ਛਬੀ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਸਾਹਿਬ ਭੂਲਯੋ ਸਭ ਧਨ ਧਾਮਾ ॥
ਬਿਲਗਿ ਸੈਨ ਆਪਨੀ ਕਰ ਸਾਰੀ ਜਿਨ ਮਾਨੀ ਤਿਹਿ ਆਨਾ ॥
ਸਿੰਘ ਦਿਸ ਤੇ ਮਾਰਨ ਲਾਗਯੋ ਦਲ ਤੁਰਕਾਨਾ ॥

....

ਅਲਫ ਖਾਨ ਕਹਿਯ ਖੁਦਾਇ ਯਾ ਭਯੋ ਕਹਾ ਬਲ ਖਾਵੈ ॥

(ਸਾਖੀ 142)

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਬਸੀ ਦੇ ਪਠਾਣਾਂ ਹੱਥੋਂ ਖੋਹੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਜਿਵੇਂ :

ਕਬਹੁ ਕ ਇਕ ਦਿਜ ਲੈ ਤਿਅ ਅਪਨੋ ਜਾਤ ਰਹੋ ਨਿਜਧਾਮਾ ॥
ਲਖ ਸਰੂਪ ਸੋ ਤੁਰਕਨ ਛੀਨੀ ਸੋ ਆਯੋ ਗੁਹ ਸਾਮਾ ॥

....

ਲੂਟ ਕੂਟ ਤਿਹਿ ਨਾਰਿ ਨਿਕਾਰੀ
ਦਈ ਦਿਜਹਿ ਗੁਰ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ॥

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੋਤ ਲੇਖਕ 'ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥ' ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ :

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪੰਚਮ ਖਸਟ ਤ੍ਰਿਸੰਤੀ ਅੰਸੂ ॥

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਝੰਗ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਥਾ ਦਰਜ ਹੈ।

22. ਬਾਈਸਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ 11 ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਖੀ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕਾਲ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਗਿਆਨ ਜੋਗ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਵਿੱਚ ਗੁਰਸਿੱਖ ਮਹਾਤਮ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਮੇਘ ਰਾਜ ਜੀ ਭੱਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਪੰਜਵੀਂ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਦੀ ਗੁਪਤ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਵਿਚ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਿਆਗ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਸਤਵੀਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣੀ ਦੇ ਸਿਦਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਖੱਟ ਦਰਸ਼ਨ ਲੰਗਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

1. ਦੋਵੇਂ
2. ਸਰਦਾਰ

ਨੌਵੀਂ ਵਿਚ ਸਾਧ ਫਤੇ ਚੰਦ ਅਤੇ ਦੇਵ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਹਾਲ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਵਿਚ ਪੌਰਾਣਿਕ ਪੰਡਤ ਦੇਵੀ ਦਿੱਤੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ।

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਮੇਘ ਰਾਜ ਭੱਲਾ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਕਰਤਾ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੇਘ ਰਾਜ ਜੀ ਵੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਸਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਰ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਮੇਘ ਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਚਾਰ ਪੁਤਰ ਹੋਏ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਅੱਗੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ :

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬਹੁੜ ਮੱਲ ॥
ਗਈ ਬਹੋਰਨ ਹਾਰ ਅਚਲ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਸੰਸਿ ਬਾਬਾ ॥
ਜਿਨ ਮਹਿਮਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਜਾਬਾ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਿਯਾਲ ਸਿੰਘ ਸਵਾਮੀ ॥
ਕਪਲ ਦੇਵ ਘਟ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ॥
ਤਿਨ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ॥
ਜਿਨ ਸੁਤ ਮੈਂ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਸਿੰਘ ॥ *(ਸਾਖੀ 153)*

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ "ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਵੈਯਾ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 10' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਉਚਾਰਨ ਬਾਣੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਜੁੱਧ ਜਿਤੇ ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ,
ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁ ਦਾਨ ਕਰੇ ॥
ਅਘ ਅਉਧ ਟਰੈ ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ,
ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਫੁਨ ਧਾਮ ਭਰੇ ॥
ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁ ਬਿਦਿਆ ਲਈ,
ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਭ ਸਤ੍ਰ ਮਰੇ ॥
ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਸਜੇ ਹਮ ਹੈਂ,
ਨਹੀ ਮੋਸੇ ਗਰੀਬ ਕਰੋਰ ਪਰੇ ॥

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ 'ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ' ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਟੂਕਾਂ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ :

ਜੇ ਹਮ ਕੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਚਰਿ ਹੈ ॥
ਤੇ ਸਭ ਨਰਕਿ ਕੁੰਡ ਮਹਿ ਪਰਿ ਹੈ ॥
ਮੋ ਕੋ ਦਾਸ ਤਵਨ ਕਾ ਜਾਨੋ ॥
ਯਾ ਮੈ ਭੇਦ ਨ ਰੰਚ ਪਛਾਨੋ ॥
ਮੈ ਹੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ ॥
ਦੇਖਨਿ ਆਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸਾ ॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਗਤਿ ਕਹਾ ਸੋ ਕਹਿ ਹੋ ॥
ਮ੍ਰਿਤ ਲੋਗ ਤੇ ਮੋਨਿ ਨ ਰਹਿ ਹੋ ॥

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਗੁਰਮੱਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿੱਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਮ ਸਾਖੀ ਪੋਰਾਣਿਕ ਪੰਡਤ ਦੇਵੀ ਦਿੱਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ 'ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ' ਦੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

23. ਤੇਈਸਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਕਵੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰ-ਸੋਭਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਕਈ ਸੈਨਾ-ਪਤਿ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਗੁਰਸੋਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹਨ। ਹਰਿ ਕਵੀ ਦੇ ਕਬਿਤ, ਆਲਮ ਕਬਿਦਾਨ, ਹੰਸ ਰਾਮ, ਆਦਿ ਕਵੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਆ 'ਗੁਰ ਜਸ' ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

24. ਚੌਵੀਸਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸਾਖੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਵਿਚ ਸੈਦ ਖਾਂ ਦੇ ਫ਼ੌਜ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਸੈਦ ਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਤਿਆਗੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਚੌਥੀ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਂ ਬੱਧ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਪੰਜਵੀਂ ਵਿਚ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ, ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਸਰਹੰਦ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹ ਆਉਣ ਦਾ ਹਾਲ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦਾ ਗੀਤਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਂਦਿਆਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਹਨ :

ਚੋਖੋ ਸਰਾਸਨ ਤੇ ਕਢ ਤੀਰ ਗੰਭੀਰ ਗੁਰੂ ਧਨੁ ਢੂਪਰ ਰਾਖਾ ॥
ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲੌ ਤਾਨ ਕਮਾਨ ਪਛਾਨ ਕੈ ਸਤ੍ਰ ਸੀਸ ਕੀ ਸਾਖਾ ॥
ਛੋਰਤ ਹੀ ਛਹਰਯੋ ਛਹਰਯੋ ਨਹੀ ਲਾਗਤ ਹੀ ਗਿਰਯੋ ਬਿਜਲਯੋ ਭਾਖਾ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਂਬਲੀ ਦੇਵ ਕਹੈ ਪਨ ਪੂਰਨ ਰਾਖਾ ॥"

(ਸਾਖੀ 165)

ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ 1760 ਬਿਕਰਮੀ ਅਥਵਾ 1704 ਈਸਵੀ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਾਖੀ ਵਿਚ ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਕਮਾਨ ਜਰਨੈਲ ਸੈਦ ਖ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਕੇ ਫ਼ਕੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੀਮ ਚੰਦ ਰਾਜਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਮਜ਼ਾਨ ਖਾਂ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਪੁੱਜਦੀ ਹੈ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਮੁੜ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਲਾਹੌਰ, ਸਰਹੰਦ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨੇ ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਫਲਸਰੂਪ ਦਿੱਲੀ, ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਸਰਹੰਦ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਗੀਤਾ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਾਂਗ ਉਪਦੇਸ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ :

ਗੋਬਿੰਦ ਗੀਤਾ ਤਹਾਂ ਸੁਨਾਈ ॥
ਕਰੀ ਖਾਲਸਾ ਮੱਧਜ ਬਡਾਈ

ਸਿਘਨ ਕੋ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਏ
ਜੁਧ ਧਰਮ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ॥

25. ਪੱਚੀਸਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਸਾਖੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਮੋਰਚਿਆਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਤੇ ਹਾਲ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਸੂਬੇ, ਭੀਮ ਚੰਦ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਯੁੱਧ ਦਾ ਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਦੁਹੂੰ ਓਰ ਕੇ ਮੋਰਚੇ ਭੀਰ ਭਾਰੀ ॥
ਤੀਰ ਗੋਰੀਨ ਕੀ ਚਲੀ ਮਾਰ ਮਾਰੀ ॥
ਚਲਾਕੀ ਦਿਖਾਵੈ ਕਰੈ ਭਾਉ ਆਛੇ ॥
ਲਰੇ ਮੋਛ ਐਠੇ ਜਥੇ ਕਾਛ ਕਾਛੈ ॥
ਚਲੀ ਸ੍ਰੋਣਧਾਰਾ ਰਿਸਾਹੀ ਸਾਹਨੀ[1]
ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਮਾਨਕੈ ਆਨ ਬਾਨੀ ॥

ਭੀਮ ਸੈਨ ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ, ਸੂਬਾ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਘੇਰਾ ਤੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਅੰਨ, ਬਸਤਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਅੰਦਰ ਨਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਘਟਾ ਤੋਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਘੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਵੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਸੂਬਨ ਕਰੀ ਖਰੀ ਤਕਰਾਈ ਅੰਨ ਬਸਤ੍ਰ ਨਹਿ ਆਵੈ ॥
ਨਾਕੇ ਚਾਰ ਓਰ ਬੰਦ ਕਰ ਥਿਰ ਮੋਰਚਨ ਚਲਾਵੈ ॥

ਇਸ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਤਵਾਰੀਖ਼ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੰਗ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਫ਼ੌਜੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਪਗ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਨ ਦੀ ਦਸ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਵੀ, ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਮਈ 1704 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਇਹ ਯੁੱਧ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਲੰਬੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਖੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਂ ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖਾਂ ਇਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਛਾਵੇਂ ਸਤਰੰਜ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਤੀਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਮਾਰਿਆ। ਇਹ ਤੀਰ ਪਲੰਗ ਦੇ ਪਾਵੇ ਵਿਚ ਜਾ ਲੱਗਾ। ਵਜ਼ੀਰ ਖ਼ਾਂ ਨੇ ਤੀਰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਤੀਰ ਮਾਰਿਆ ਉਹ ਰੁੱਖ ਦੇ ਟਹਿਣੇ ਵਿਚ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਪੱਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ, ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਹਾਨੂੰ ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਦੂਸਰ ਧਨੁ ਪਰ ਸਰ ਸੰਧਾਨਾ ॥
ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਪੁਨ ਹਾਨਾ ॥

---

1. ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਫੌਜ

ਲਗਯੋ ਜਾਇ ਸਿੰਮਲ ਤਰ ਡਾਲੀ ॥

ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਪਤੂਕਾ ਨਿਹਾਰੀ ॥ *(ਸਾਖੀ 175—ਪੰਨਾ—375)*

26. ਛੱਬੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਖੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਸਨ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ ਜੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਜੰਗ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਪਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਸ਼ਮਨ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਕਾਇਤ ਕਰਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਹਰ ਚਿਹਰੇ ਵਿਚੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹੀ ਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜਲ ਕੀ ਗਾਗਰ ਭਰ ਭਰ ਲਯਾਵੈ ॥
ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਮੋਰਚਨ ਪਿਲਾਵੈ ॥
ਤਯੋ ਹੀ ਤੁਰਕਨ ਦਲ ਚਲ ਜਾਈ ॥
ਤਿਨਿ ਹੂ ਕਹਿ ਜਲ ਦੇ ਛਕਾਈ ॥

ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਚਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਸਤਲੁਜ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੇ ਪਾਰਸ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਰਸ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਘੇਰਾ ਤੰਗ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਿੰਘ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਘੇਰਾ ਤੋੜ ਕੇ ਅਨਾਜ ਲੈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

27. ਸਤਾਈਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਕਸਮਾਂ ਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਲੁੱਟਣ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੁਝ ਸਿੰਘ ਬਿਦਾਵਾ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਂਡ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ ਕਿੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਕਸਮਾਂ ਕਾਰਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਤੇ ਸਿਰਕਰਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਕਿੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਟਾਲ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੱਲ ਪੈਣ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ :

ਪਾਛੈ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਤਬ ਚਲੈ ॥ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਸੈ ਇਤਉਤ ਭਲੇ ॥
ਬਾਜਤ ਬਰ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ॥ ਚਢੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਲਧਾਰਾ ॥
ਮੋਰਨ ਲਦ ਖਚਰਨ ਕਹਿ ਲੀਨਾ ॥ ਅਪਰ ਸਰਬ ਧਨ ਤਿਯਾਗਨ ਕੀਨਾ ॥
ਭਲੇ ਸਸਤ੍ਰ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਦੀਏ ॥
ਕਮਰ ਕਸੇ ਮਹਿ ਸਿੰਘਨ ਕੀਏ ॥
ਗ੍ਰਾਮ ਧਨੌਲੇ ਨੌਂ ਸਭ ਗਏ ॥
ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਸੈ ਗੋਲ ਬਨਏ ॥

(ਸਾਖੀ 190)

ਆਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਸੌ ਲੜਾਕੇ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਇਸ

ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।[1]

28. ਅਠਾਈਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਨਿਰਮੋਹਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਜੋ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਨਾਹਨ ਦੇ ਰਾਜੇ ਲਈ ਸਯਾਮ ਸਿੰਘ ਹੱਥੀਂ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ। ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਸਾਹਿਬ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੁਸ਼ਮਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਭਾਈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਸਰਸਾ ਵਿਚ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਰ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿਖਰ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਾਲੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਚਮਕੌਰ ਪੁੱਜੇ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਛੱਡਣੀ ਪਈ। ਇਥੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਬਖ਼ਸ਼ੀ। ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਬਾਰੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ :

ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਰਨ ਦੂਰੇ ॥
ਜਦਯਪਿ ਕਾਹੁ ਨ ਮਾਰੇ ਮਰ ਮਰੇ ॥
ਜੀਵ ਅਨੰਤ ਘਾਇ ਕਰ ਵਾਰ ॥
ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੋ ਦੈ ਲਲਕਾਰਾ ॥
ਦੋ:॥ ਪਿਤ ਸਨਮੁਖ ਤਨ ਤਯਾਗ ਕੈ ਦੁਖ ਨਹਿ ਲਖ ਕਛੁ ਜੀਅ ॥
ਯਾ ਅਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਤਯਾਗ ਦੀਓ ਗੁਨ ਸੀਵ ॥

ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਬਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਇਕ ਝੜਪ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਰਹੰਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ।

29. ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਜਾਣ, ਉੱਥੇ ਗੁਲਾਬੇ ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰਣ, ਉਚ ਦੇ ਪੀਰ ਬਣ ਕੇ, ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਤੋਂ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹਨ। ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਤੋਂ ਜਾਂਦਿਆਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਮੁਗ਼ਲ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕਥਾ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਨੇਚ ਪਿੰਡ ਗਏ। ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਿਰਪਾਲ ਮਹੰਤ ਦੇ ਘਰ ਉਤਰੇ। ਇਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਟਾਣੇ ਗਏ। ਕਟਾਣੇ ਤੋਂ ਲਲੀ ਕੁਬੀ ਗਏ। ਰਾਇ ਕੱਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਕੱਲੇ ਰਾਇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ 'ਮਾਹੀ' ਨੂੰ ਸਰਹੰਦ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਮਾਹੀ ਸਰਹੰਦ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

1. ਗੁਰ ਇਤਿਹਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਸ-ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ, ਪੰਨਾ 384.

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਪਾ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

30. ਤੀਹਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਤਖਤੂਪੁਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕਥਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਦੀਨੇ, ਕਾਂਗੜੇ ਸਮੀਰ ਰਾਇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ। ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਏਥੇ ਠਹਿਰਣ ਸਮੇਂ ਸਮੀਰ ਨੂੰ ਗੁਦੜ ਵਾਲੇ ਬਸਤਰ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਮੀਰ ਨੂੰ 'ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ' ਦੇਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਸਮੀਰ ਦੀ ਚੌਰਾਸੀ ਕੱਟਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਦਿਆਲਪੁਰੀ ਨਾਮੀ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਸਮੀਰ ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ ਵੱਲੋਂ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਕੜ ਕੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦੀਨੇ ਕਾਂਗੜ ਤੋਂ ਹੀ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ (ਫਤਿਹ-ਪੱਤਰ) ਗੁਰੂ ਜੀ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥ ਭੇਜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਅੰਤਲੀ ਸਾਖੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕਥਾ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

31. ਇਕੱਤੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਦੀਨੇ ਕਾਂਗੜ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹਨ। ਦੀਨ ਕਾਂਗੜ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰਖਾਲੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਖਾਲੇ ਤੋਂ ਤਖਤੂਪੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਘੁੰਘਣੀਏ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਥਾ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਭਗਤੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਭਗਤੇ ਦੁਆਰੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੈਦ ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਤਿੱਤਰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੱਦਰ ਸੈਨ ਦੀ ਸਾਖੀ ਆਦਿ ਸਾਖੀਆਂ ਪੁਰਾਣ ਕਥਾਵਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਦਰੀ ਤੋਂ ਬਨਗਾੜੀ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਅੱਗੇ 'ਬਹਬਲ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਦੋਦੋਵਾਲੇ ਤਾਲ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। 'ਸਿਵਰਾਮੀ' ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਤੋਂ ਢਿਲਵੀਂ ਅਤੇ ਢਿਲਵਾਂ ਤੋਂ ਜੈਤੋ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਢਿਲਵਾਂ ਤੋਂ 'ਕੋਠੇ ਮਲੂਕੇ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਜੈਤੋ ਦੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੁਨਿਆਰ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ 'ਰਮਿਆਣੇ' ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਮਾਝੇ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਰੁਪਾਣੇ ਪੁੱਜਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਘੋੜੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਭਾਈ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਘੋੜਾ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਹਰਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਟੋਰਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

32. ਬੱਤੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਨਾ ਘਟਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਹੈ ਮੁਕਤਸਰ ਦਾ ਯੁੱਧ। ਇਹ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਅੰਤਿਮ ਯੁੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। 1707 ਈ. ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਾਲੀ ਮੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਦਾਨ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਏਥੇ ਹੀ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ 'ਟੁੱਟੀ ਗੰਢਣ' ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਵਿਚ ਆਮ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ

ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਨਿਸਚੈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੀ ਘਟਨਾ 1762 ਬਿਕਰਮੀ (1705 ਈ.) ਦੀ ਹੈ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ।

33. ਤੇਤੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਗਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹਾਲ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ 'ਸਰਾਇ' ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ 'ਫਤੇ ਸੰਮੂ' ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਮੁਕਤਸਰ ਅਤੇ ਰੁਪਾਣੇ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹਨ। ਦੋ ਮਿਥਿਹਾਸਿਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਿੱਤਰ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਘੋਘੜ ਮਾਰਨ ਦੇ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹਨ। 'ਭੱਟੀ' ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਸਰਪ ਮਾਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਲੱਖੀ ਜੰਗਲ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਛਤਿਆਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਅਬਲਾਦਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਫਿਰ ਨਿਥਾਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਭਾਈ ਦੇ ਕੋਟ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪੱਕੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਮਦਮੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਮ ਮਾਰਦੇ (ਸਾਹ ਲੈਣਾ) ਹਨਂ ਭਾਵ ਕਮਰਕਸਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

34. ਚੌਤੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਮਦਮੇ ਸਾਹਿਬ ਬਿਰਾਜਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਕ ਜੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੱਤ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਦਲਪਤ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਮਿਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਰੰਭ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਸਰਾਪ ਵੀ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਰੁਚੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਬਠਿੰਡੇ ਦੇ ਕਿੱਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

35. ਪੈਂਤੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਡੱਲੇ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਜਾਣ ਦੀ ਕਥਾ ਦਰਜ ਹੈ। ਮੀਂਹ ਵਰਸਾਉਣ ਤੇ ਰਾਤ ਵਧਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਲੇਖਕ ਦੀਆਂ ਮਨੋਕਲਪਿਤ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣ-ਕਥਾਵਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ ਵਜੀਦ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭਾਈ ਡੱਲੇ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਕੜਾ ਦੇਵੇ। ਝੂਲਣ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹਨ। ਜੰਗਲ ਭੂਮਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਸੁੰਮਣਵਾਣੀ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਾਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਦੇ ਚੌਧਰੀ ਕਪੂਰੇ ਦੇ ਮਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਮੁਕਤਸਰ ਦੇ ਮਹਾਤਮ ਦੀ ਕਥਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਦੱਖਣ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ।

36. ਛੱਤੀਸਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਤੇ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਈ ਡੱਲੇ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਤੇ ਬਖਸ਼ਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ।

37. ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਦੱਖਣ ਲਈ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੋਹਰ ਦੇਸ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੁਲਵਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੀ ਲੇਖਕ ਉਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਲਖਾਇਕ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਆਪ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਆਪ ਉਹ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ—ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੇਖਕ ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਾਈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੰਸ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸੁਨਿਆਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ 'ਪੁਸ਼ਕਰ ਤੀਰਥ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਦੂ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਉਤਰਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਾਦੂ ਦਵਾਰੇ ਜਾ ਕੇ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਲਾਲੀ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਹੀ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਬਘੌਰੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

38. ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਅਠੱਤੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਖ਼ਤ ਲਈ ਲੜਾਈ ਛਿੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਹਜ਼ਾਦਾ ਮੁਅੱਜ਼ਮ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਲਕਬ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਆਜ਼ਮ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਤੀਰ ਨਾਲ ਆਜ਼ਮ ਸਾਹ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਆਪ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਆਪ ਮਥਰਾ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਆਪ ਆਗਰੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਆਪ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ 23 ਜੁਲਾਈ 1707 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਗਰੇ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਜਰਾਨੇ ਭੇਂਟ ਕੀਤੇ। ਆਗਰਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਇਕ ਕੀਮਤੀ ਜੜਾਊ ਧੁਖਧੁਖੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਿਲਅਤ ਵੀ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪਰੰਪਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਹੀ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ ਸਗੋਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਵੈਮਾਨ ਦੀ ਅਨੂਠੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਮੁਹਲਤ ਮੰਗਦਾ ਹੈ।

39. ਉਨਤਾਲੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਆਗਰੇ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਚਿਤੌੜਗੜ੍ਹ ਜਿੱਤ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਰਹਾਨਪੁਰ ਪੁੱਜਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਸੂਬਾ ਨਜ਼ਰ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੰਦਾ ਘਾਟ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

40. ਚਾਲੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਘਾਟ ਦੀ ਸਾਖੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਕ

ਪਠਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਬਾਲੂ ਹਸਨੇ ਦੀ ਸਾਖੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਜੀ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਕਥਾ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚੋਲਾ ਛੱਡਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੇ ਨੌਕਰ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਪੈਂਦੇ ਖਾਂ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਛੁਰਾ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਸ ਨੂੰ ਥਾਂ ਤੇ ਹੀ ਪਾਰ ਬੁਲਾ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਆਪਣਾ 'ਜਰਾਹ' ਭੇਜਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕਈ ਢੰਗਾਂ ਤੇ ਕਈ ਸ਼ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ।

41. ਇਕਤਾਲੀਵਾਂ ਅਧਿਆਇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਰਹਿਤਨਾਮਿਆਂ ਤੇ ਹੁਕਮਨਾਮਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਹਿਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ।

42. ਅੰਤਿਮ ਬਿਆਲੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਜ਼ਖਮ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਬਾਰਾ ਚਿਲਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਖ਼ਮ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਚਿਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਸਾਖੀ ਹੈ। ਭਗਤ ਭਗੌਤੀਏ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਸੋਭਾ, ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਆਦਿ ਦਰਜ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਤਿਮ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਨਿਜ਼ਾਮਾਬਾਦ ਆ ਵਸਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲਿਖਣ ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਪ੍ਰਾਂਤ ਸਮਗਰ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਹੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੁਖ ਕਰ ਉਚਾਰ ॥
ਸੰ: ਨੰ: 412 ॥ ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਧੀ 14 ਅਨੰਤ ਚੌਦੇਸ ਬੁਧਵਾਰ

ਅਤੇ

ਅਨੰਤਾਖਯ ਪੂਜਾ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਭ ਜੈਸੀ ॥
ਬਸੁਚਾਰਿਨ ਅੰਕੇਦ 1938 ਸੰਮਤ ਤੈਸੀ ॥

ਰਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਿਤਿਕ ਪੱਖ

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪੱਖ ਬਾਰੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਪੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਲ ਤੇ ਖਲੋ ਕੇ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਗਤ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ, ਜਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਚਾਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲਹਿਜਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪਿੰਡਾ ਜ਼ਰੂਰ ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਹਿੰਦੀ, ਵੇਦਾਂਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਬ੍ਰਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਉਰਦੂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪੁਨ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨਾ ॥
ਬੈਠੇ ਸਤਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਸਿੰਘਨ ਰੁਖ ਲਖ ਅਰਜ਼ ਗੁਜਾਰੀ ॥
ਸਾਰੇ ਪਾਤਸਾਹ ਅਘ ਹਾਰੀ ॥

(ਪੰਨਾ 222)

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਕਰਣ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਕਰ ਕੇ ਸੰਯੋਗਾਤਮਕ ਰੂਪ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਵਿਯੋਗਾਤਮਕ ਰੂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੀ ਰਚਨਾ, ਕਾਵਿ, ਵਿਚ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਸੰਯੋਗਾਤਮਕ ਰੂਪ ਤੋਲ ਤੁਕਾਂਤ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤੁਕਾਂਤ ਮੇਲਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤੋਲ ਪੂਰਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਧੂਰੇ ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਰਚੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਚੇ ਗਏ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਬ੍ਰਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਵੱਡੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਵੀ ਬ੍ਰਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਬ੍ਰਜੀ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।

ਫ਼ਾਰਸੀ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਲੇਖਕ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਪਿਆ ਹੈ। ਫ਼ਾਰਸੀ ਰਾਜਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਕਲਾਸੀਕਲ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵੱਡ-ਅਕਾਰੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਲਗਪਗ ਇਕ ਚੌਥਾਈ ਭਾਗ ਪੁਰਾਣਿਕ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਪੌਰਾਣਿਕ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਦੇਵੀ ਦਿੱਤੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਪੁਰਾਣ-ਕਥਾ, ਨਾਰਦ ਜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਰਾਣ-ਕਥਾ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੁਰਾਣ-ਕਥਾ ਆਦਿ। ਗੀਤਾ-ਗਿਆਨ ਤੇ

ਆਧਾਰਿਤ ਵੀ ਕੁਝ ਸਾਖੀਆਂ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿਆ ਨਛੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਦਿ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਖਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅੱਖਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਉਤਰਾਰਧ ਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 6ਵੇਂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੰਬਰ 39 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :

"ਏਕ ਸਿੱਖ ਕਬਹੂਕ ਗੁਰਆਗੇ ਕਹੀ ਬੇਨਤੀ ਐਸੀ ॥
ਜੈਸੋ ਭਲੋ ਹੋਇ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੋ ਕਰੋ ਬਾਤ ਮੈਂ ਤੈਸੀ ॥
ਪਢਹੁ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਖਯਰ ਆਗਯਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਤਗੁਰ ਗਾਈ ॥
ਗੁੰਥੀ ਕੋ ਸੌਪਯੋ ਤਿਨ ਤਾਕੋ ਪੈ ਤਸ ਖਰੀ ਪਢਾਈ ॥

ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਪੱਖ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਵਧੇਰੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਏਥੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਦੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰਣਬੋਧ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਲੇਖਕ ਬਹੁਤ ਥਾਵਾਂ ਤੇ 'ੜ' ਵਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ 'ਢ' ਵਰਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਰਤੋਂ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। 'ਬ' ਅਤੇ 'ਵ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਨ ਅਤੇ ਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਅੰਤਰ ਨਿਖੇੜ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ। 'ਯ' ਵਰਣ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਅੱਧੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੱਖਰ ਹਨ 'ਨ', 'ਤ', 'ਰ', 'ਟ' ਅਤੇ 'ਵ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਭਾਸ਼ਾਈ ਅਧਿਐਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਸ ਥਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਲਾਸੀਕਲ ਸਾਹਿਤਿਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਡੇਰਾ ਭਾਗ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾਵਾਂ ਹੀ ਹਨ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਦੀ ਰੁਚੀ ਆਮ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਅਥਵਾ ਕਵੀ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਅਥਵਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਅਰੰਭ ਇਸ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਦੂਹਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਪੱਖ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪਰਮ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਉਸਤਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਪੱਖ ਦੇਵੀ ਉਸਤਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

1. *ਸਤ ਨਾਮ ਸਾਰੋ ਪਾਤਸਾਹ ਜੋ ਬਿਦਿਤ ਜਗ ਜਾਕੀ*

ਪਾਤਸਾਹੀ ਪਾਤਸਾਹਨ ਕੀ ਹੈ।
ਆਦਿ ਸੱਤਯ ਮੱਧਯ ਸੱਤਯ ਅਵਸਾਨ ਸਤੱਯ
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਾਹਿਰ ਜਗਤ ਹੈ ॥

2. *ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਬਿਧਿ ਪਾਲਤ ਪ੍ਰਗਟ ਬਾਤ*
ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਹੈ ਸੁਰੇਸ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੈ ॥
ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਸਤਨਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੋਤ
ਭਗਤ ਸਰੂਪਣੀ ਗੁਰੁ ਕੀ ਗਯਾਨ ਬਾਨੀ ਮੈ ॥
ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂਕੀ ॥
ਸੇਵਕਾਈ ਪਾਇਐ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨੀ ਮੈ ॥
ਕਰਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ਜੋਤਿ ਜਾਗਤੀ ਪ੍ਰਮਾਨੀ ॥
ਜਗਦੰਬਿਕਾ ਭਾਵਾਨੀ ਸੁਖਦਾਨੀ ਅਨੁਮਾਨੀ ਮੈ ॥

(ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਅਰੰਭ)

ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਵਿੱਚਕਾਰ ਵੀ ਇਕ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਮੰਗਲਾਚਰਣ ਰੂਪੀ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ ਅੰਕਿਤ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸ ਆਏ ਹਾਂ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਧਿਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ ਚੰਡੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੰਗਲਾਚਰਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਉਸ ਦਾ ਦੇਵੀ ਪੂਜਾ ਵਾਲਾ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ ਵੰਡ

ਲੇਖਕ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਦੀ ਅਧਿਆਇ ਵੰਡ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੁਚੇਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਸਮਾਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਲਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਭਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਉਸ ਨੇ ਪੂਰਬਾਰਧ ਰਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਦਾ ਉਤਰਾਰਧ। ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ 9 ਅਧਿਆਇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਭਾਗ ਵਿਚ 42 ਅਧਿਆਇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ 51 ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਕੁਲ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 396 ਸਾਖੀਆਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਾਖੀਆਂ ਦੇ ਅੰਕ ਠੀਕ ਨਾ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨੰਬਰ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਸਾਖੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 400 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਾਹਿਤਿਕ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਖੁਦ ਇਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਸੰਮਤ ਸਹਿਤ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਆਏ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਉਦੇਸ਼

ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਹਾਨਤਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਚਨਾ ਵਰਗਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਰਚਣ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਕੋਈ ਧੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਸੁਹਜਸਵਾਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਕਾਵਿ-ਪੰਕਤੀ ਬੜੀਆਂ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ :

ਦੋ: ॥ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਗੁਰਮੁਖ ਧਰਮ ਗੁਰਗਾਦੀ ਕੀ ਰੀਤ ॥
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਤਾਸੋ ਖਾਲਸਾ ਸਪੀਤ ॥
ਚੌ: ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਤ ਯਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਹਾਯੋ ॥
ਨਾਹਿ ਪ੍ਰਮਾਦਿਨ ਹੇਤ ਬਨਾਯੋ ॥

(ਭੂਮਿਕਾ)

ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕ-ਕ੍ਰਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਂਦਾ ਹੋਇਆ ਕਵੀ ਲਿਖਦਾ ਹੈ :

ਗੁਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦਰਪਨ ਪ੍ਰਰੰਭਾ ॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਸ ਕੋ ਖੰਭਾ ॥

....

ਦੂਰ ਦੂਰ ਦੰਢਨ ਬਨੀ ਦੂਸਰੀ ॥
ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਕੀ ਕਥਾ ਰਸ ਭਰੀ ॥

.... *(ਭੂਮਿਕਾ)*

ਛੰਦ ਪ੍ਰਬੰਧ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤਿਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਉਸ ਦੇ ਛੰਦ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਬਾਰੇ ਨਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਬੜੀ ਮਹਾਨਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਕਾਵਿ-ਰਚਨਾ ਪੱਧਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੁਰਾਤਨ ਕਲਾਸੀਕਲ ਪਿੰਗਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇਨ ਬਿਨ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਉਸ ਨੇ ਥੁਹੜੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵੀ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਥੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਹੋਵੇ ਉਹ ਪਿੰਗਲ ਦੇ ਨੇਮਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਖੁੱਲ੍ਹ ਵੀ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਸ਼ਾਇਦ ਇਤਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਪੂਰਬਲੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਵੀ ਨੇ ਇਤਨੀ

ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵੱਖਰੇ-ਵੱਖਰੇ ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਕਾਲੀ ਸਮੂਹ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਛੰਦ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਵਾਚਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਛੰਦ ਨਿਮਨ-ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।

> *ਚੌਪਈ, ਦੋਹਿਰਾ, ਕਲਸ, ਨਰਾਜ਼, ਬਿਸ਼ਨ ਪੱਦ, ਕਿਧਾਰਾ, ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ, ਪਾਧਰੀ ਛੰਦ, ਚਾਰਣੀ ਛੰਦ, ਲਾਉਨੀ ਛੰਦ, ਸੰਕਰ ਛੰਦ, ਕਬਿੱਤ, ਰੇਖਤਾ ਛੰਦ, ਭੁਯੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ, ਝੂਲਣਾ ਛੰਦ, ਪ੍ਰਯਾਰ ਛੰਦ (ਬੰਗਾਲੇ ਕਾ) ਲਲਿਤ ਛੰਦ, ਆਲਾ ਛੰਦ, ਗੁਨਕਲੀ ਛੰਦ, ਤੋਮਰ ਛੰਦ, ਅੜਿਲ ਛੰਦ, ਸਵੈਯਾ ਛੰਦ, ਬਸੰਤ ਛੰਦ, ਸੰਖਨਾਰੀ ਛੰਦ, ਸੋਰਠਾ ਛੰਦ, ਛੱਪਯ ਛੰਦ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧੁਨਿ ਛੰਦ ॥ ਰੁਆਮਲ ਛੰਦ, ਦੋਹਾ (ਬਿਹਾਰੀ) ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ, ਅਸੋਤਰੂ ਛੰਦ, ਛਰੀ ਛੰਦ, ਅੜਲ ਛੰਦ, ਛੰਤ ਆਦਿ ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।*

ਉਪਰੋਕਤ 30, 32 ਛੰਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਛੰਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਸ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪਿੰਗਲ ਸੰਬੰਧੀ ਵਾਕਫ਼ੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਹੈ—

ਬਿਸ਼ਨਪਦ ਮੁਲਤਾਨੀ : *ਸਿੰਘਨ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਸਨ ਕਹੀ॥*
ਸੀਤ ਕਾਲ ਅਬ ਆਨ ਪਹੁਚਯੋ ਬਸਨ ਕਾਹੂ ਢਿਗ ਨਹੀ ॥
ਦੇਖਹੁ ਰੰਗ ਤਮਾਸੇ ਤਾਕੇ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਦਯਾਲਾ ॥
ਇਤਨੇ ਮੈ ਇਕ ਆਯੋ ਤਿਹ ਨਾਂ ਬਨਜਾਰਾ ਮਤਵਾਲਾ ॥

ਪਾਧਰੀ ਛੰਦ : *ਇਹ ਭਾਂਤ ਬੀਤ ਨ੍ਰਿਪ ਜੰਗਜੀਤ ॥*
ਅਤਿ ਹਵੈ ਅਭੀਤ ਗੁਰੂ ਧਾਰ ਪ੍ਰੀਤ ॥
ਲਿਅ ਲੂਟ ਦੇਸ ਘਰ ਨਰ ਅਸੇਸ ॥
ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਭੇਸ ॥

(ਸਾਖੀ 87)

ਸਮਕਾਲੀ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਸਾਹਿਤਿਕ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਤਰੀਕਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਵਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ/ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ, ਰਚਨਾਵਾਂ, ਕਰਤਿਆਂ ਅਤੇ ਮਿਤੀਆਂ ਸਹਿਤ ਇਕ ਥਾਂ ਇਕੱਠਾ ਬਿਆਨ ਕਰ ਕੇ ਪਾਠਕ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿਚ ਜਗਿਆਸਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਆਲੀਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੰਬਰ 57 ਵਿਚ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਚੌ: ॥ ਸੈਨਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ॥
ਸਤ੍ਰਹ ਸਤ ਅਠ ਸਠ ਨਿਜਓਭਾ ॥
ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹੁ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਯੋ ॥
ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਅਤਿ ਅਨੁਪਮ ਗਾਯੋ ॥
ਕਹੀ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਛਿਬ੍ਰ ਮਤ ॥
ਅਠਾਹਰੁ ਮਤ ਪਚਿਸ ਸੰਮਤ ॥
ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਸਸਿ ਸਵਾਮੀ ॥
ਅਮਰ ਅੰਸ ਜਗ ਜੋ ਤਨ ਨਾਮੀ ॥
ਸਤਕ ਅਠਾਹਰ ਅਰੁ ਇਕਤੀਸਾ ॥
ਗੁਰ ਮਹਿਮਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਗਦੀਸਾ ॥
ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਯੋ ॥
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਢਾਯੋ ॥
ਅਠਾਰਹ ਸਤ ਚੌਵਨ ਪਿਖਾ ॥
ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਬਰਨਯੋ ਜਸ ਸਿਖਾ ॥
ਸਾਧ ਸੁਮਨ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਸੁਹਾਈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਬਾਨ ਰਿਖੀ ਜੋ ਗਾਈ ॥
ਊਨਿਸ ਸਤ ਪੂਰੇ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ ਕਿਅ ਅਦਭੁਦ ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਸੇਸ ॥
ਚੌ: ॥ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਭੁਵਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨ ਆਨਾ ॥
ਸਤਗੁਰ ਜਸ ਕਰ ਮਨਹੁ ਖਜਾਨਾ ॥
ਰਚ ਜਹਾਜ ਜਗ ਸਿੰਘ ਤਰਾਏ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜਗ ਆਏ ॥
ਭਾਈ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੁਖਦਾਨਾ ॥
ਜਿਨ ਗੁਰ ਜਸ ਕਿਅ ਕੰਠ ਮਹਾਨਾ ॥
ਜਾਹਿ ਸਦਾ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤੀ ॥
ਜਾਨਤ ਸਰਬ ਸੁ ਗੁਰੁ ਗਤਿ ਰੀਤੀ ॥
.... *(ਸਾਖੀ 57)*

ਲੇਖਕ ਨੇ ਕਵੀ ਸੈਨਾਪਤੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਗੁਰ ਸੋਭਾ (1711 ਈਸਵੀ), ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਛਿਬ੍ਰ ਦੀ ਰਚਨਾ (1768 ਈਸਵੀ) ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਭਲਾ ਦੀ ਰਚਨਾ ਮਹਿਮਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ (1774 ਈਸਵੀ), ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਚਨਾ ਗੁਰੂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ (1843 ਈਸਵੀ), ਭਾਈ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ (1797 ਈਸਵੀ), ਸਾਧ ਸੁਮਨ ਚੰਦ੍ਰਕਾ, ਅਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਦਿ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਵਰਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਕ ਰਚਨਾ

ਕੁਇਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰਚਨਾ ਕਾਲ 1751 ਈਸਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਿਕ ਮਹਾਨਤਾ ਵੀ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਰਸਮਾਂ-ਰੀਤਾਂ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਗਾਨੇ ਦੀ ਰਸਮ, ਛੱਲਾ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਰਸਮ ਆਦਿ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਗਨ ਪੈਣ, ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਣ, ਬਰਾਤ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਤੇ ਬਰਾਤ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤਾਰਪੂਰਬਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ :

ਬਰਾਤ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ :

ਸਜ ਕੇ ਬਰਾਤ ਬਾਜੇ ਬਜਾਏ ॥
ਪੁਨਿ ਭੇਰ ਸੰਖ ਦੰਦ ਤਿਸ ਜਾਏ ॥

....

ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ॥
ਸੋਹਤ ਗਜ ਪੈ ਸਹਿ ਖ੍ਰਿਪ ਜਾਲ ॥
ਧਨ ਗਨ ਬਾਰਤ ਡਾਰਤ ਲੁਟਾਇ ॥
ਨਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਸਭ ਛੁਕਨ ਪਾਇ ॥

(ਪੰਨਾ—18)

ਵਿੱਚ ਬਰਾਤ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ, ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਸੋਟ ਕਰਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਗਨ ਪੈਣੇ ਆਦਿ ਰੀਤਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਬਰਾਤ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਅਤੇ 'ਮਿਲਣੀ' ਦੀ ਰਸਮ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ :

ਪੁਨ ਹਰਿ ਜਸ ਸੁ ਭਿਖਿਨ ਮਿਲਨੀ ਕੀਨ ॥
ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਮਧੀ ਪ੍ਰਬੀਨ ॥
ਗੁਰ ਪਰੋਤਿ ਕੁਲ ਦਾਦਕ ਪ੍ਰਮਾਨਾ ॥
ਨਾਨਕ ਪਰ ਨਾਨਕ ਦੀਏ ਜਾਨ ॥

(ਪੰਨਾ—19)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘੋੜੀ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰਸਮ ਬਾਰੇ ਵੀ ਬੜੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :

ਸਹਾਨਾ ॥ ਸਲੋਨੀ ਸੂਰਤ ਕੇ ਬਲਿਹਾਰੀ ਕਰ ਕੰਗਨਾ
ਬਜਾਹ ਕੇ ਸੋਭਿਤ ਘੋਰੀ ਪਰ ਅਸਵਾਰੀ ॥
ਪੁਰਟ ਮੁਕਟ ਹਿਯ ਨਿਪਟ ਚੁਰਾਵਤ
ਮੋਤੀਅਨ ਝਾਲਰ ਲਾਈ ॥

(ਪੰਨਾ—17)

ਡੋਲੀ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਅਬ ਬਿਦਾਇਗੀ ਹਮਰੀ ਕੀਜੈ ॥
ਮਾਤਾ ਜੀ ਚਿਤ ਚਾਹ ਲਖੀਜੈ ॥
ਸਨ ਤਹਿ ਜਸ ਕਰੁਣ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ॥
ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਨਾਰਨ ਮੰਗਲ ਗਾਯੋ ॥
ਦਾਇਜ ਦੀਏ ਨ ਜਾਤ ਬਖਾਨੇ ॥
ਗਨ ਸਹਿ ਸਾਕਹਿ ਗਨਕ ਸਯਾਨੇ ॥

(ਪੰਨਾ—20)

ਜਾਂ ਫਿਰ :

ਇਹ ਭਾਂਤ ਰੋਵਤ ਰੀ ਚਢਾਈ ਪਾਲਕੀ ਪੈ ਆਨਿ ਕੈ ॥
ਪਿਤ ਲਾਇ ਗਰ ਸਮਝਾਇ ਕਰਿ ਕੀਨੀ ਬਿਦਾ ਬਿਤ ਦਾਨ ਕੇ ॥

(ਪੰਨਾ—21)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾੜੇ ਦੇ ਘਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਛੱਲਾ ਮੁੰਦਰੀ ਦੀ ਰਸਮ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ :

ਮਾਤ ਪਿਊ ਜਲ ਬਾਰ ਕੇ ਬਹੁ ਉਤਾਰੀ ਦਵਾਰ ॥

ਛੰਦ ਖੇਡਨਾ : *ਪਗ ਪਰ ਪਰਸ ਸਭਹਨ ਦਈ ਮੁਖ ਦਿਖਾਉਨੀ ਚਾਰ ॥*
ਛੰਦ ਖਿਲਾਏ ਸਤ ਗੁਰਹਿ ਛਲਾ ਮੁੰਦਰੀ ਸਾਥ ॥

(ਪੰਨਾ—21)

ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 10 ਅਥਵਾ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ 10, ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ ਜੀ ਦੀ ਇਕ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਾਠ ਇਤਿਹਾਸਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਿਕ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਖ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਇਸ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਛਾਪ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਪਾਠਕ ਇਸ ਉੱਦਮ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ।

ਡਾ. ਏ. ਐਸ. ਕਾਹਲੋਂ

999/2, ਪੰਜਾਬ ਮਾਤਾ ਨਗਰ
ਪੱਖੋਵਾਲ ਰੋਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ

ਤਤਕਰਾ

ਪੂਰਬਾਰਧ

ਉਤਰਾਰਧ

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ[1] ॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇਹੈ ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ॥
ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤੇ
ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲਿਖਯਤੇ ॥

ਕਬਿੱਤ॥ ਸਤਨਾਮ ਸਾਚੋ ਪਾਤਸਾਹ ਜੋ ਬਿਦਿਤ ਜਗ ਜਾਕੀ, ਪਾਤਸਾਹੀ ਪਾਤਸਾਹਨ ਕੀ ਪਤ ਹੈ॥ ਆਦਿ ਸੱਤਯ ਮੱਧਯ ਸੱਤਯ ਅਵਸਾਨ ਸੱਤਯ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਾਹਿਰ ਭਗਤ ਹੈ॥ ਤਾਹੀ ਕੋ ਸੁ ਸੇਵਕ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੁ ਕਬਿਕ ਹੈ ਸੰਤਤੁ ਸੁਮੇਰ ਜਾਚੀ ਜਾਂਚਤ ਭਗਤ ਹੈ॥ ਮੰਗਲ ਨਿਧਾਨੀ ਸਦਾ ਦਾਹਿਨੇ[2] ਭਵਾਨੀ ਜੋਤਿ ਜਾਗਤੀ ਮਨਾਇ ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਗਲ ਕਰਤ ਹੈ॥ ਦੇਵੀ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਿਤ॥

ਕਬਿੱਤ॥ ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਬਿਧਿ ਪਾਲਤ ਪ੍ਰਗਟ ਬਾਤ ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਹੈ ਸੁਰੇਸ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮੈ॥ ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਸਤਨਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੋਤ ਭਗਤ ਸਰੂਪਣੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਗਯਾਨ ਬਾਨੀ ਮੈ॥ ਤੇਰੀ ਪਾਇ ਸੱਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੁਕੀ ਸੇਵਕਾਈ ਪਾਇਐ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨੀ ਮੈ॥ ਕਰਤਾ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ਜੋਤਿ ਜਾਗਤੀ ਪ੍ਰਮਾਨੀ ਜਗਦੰਬਿਕਾ ਭਵਾਨੀ ਸੁਖਦਾਨੀ ਅਨੁਮਾਨੀ ਮੈ॥ ਅਬ ਗ੍ਰੰਥੋਤਪਤਿਕਰਨ ।ਚੌ:॥

ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਮਪਿਤ ਗਯਾਨੀ॥ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਨੁਮਾਨੀ॥ ਪਰਮ ਧਰਮ ਧੁਰ ਧਾਰਨ ਹਾਰੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਅੰਸ[3] ਜਗਤ ਉਜਿਆਰੇ॥੩॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਮੋਹਿ ਸਨਮਾਨੀ॥ ਹਰਖਵੰਤ ਹਵੈ ਬੋਲੇ ਬਾਨੀ॥ ਹੇ ਸੁਤ ਹਮ ਯੇਹਸੁਨੀ ਕਿ ਤੇਰੇ॥ ਹੈ ਕਛੁ ਸੁਰੁਚਿ ਕਾਬਯ ਰਸ ਤੇਰੇ॥੪॥ ਛੰਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਸੰਦ ਤਿਹਾਰੇ॥ ਕਬਿਨ ਕਰੇ ਕੈ ਨਾਹਿ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਜੋ ਕਬਿਤਵ ਬੁਧਨਹਿ ਆਦਰ ਹੀ॥ ਸੋ ਸੰਮਬਾਦ ਬਾਲ ਕਬਿ ਕਰਹੀ॥ ਕਹੁ ਪ੍ਰਿਯ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਕਾ ਕਛੁ ਗਾਯੋ॥ ਕੈ ਅਬ ਲੌ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਬਨਾਯੋ॥੫॥ ਰਸ ਰਸਿਕਨ ਕੀ ਬਾਨੀ ਮਾਹੀ॥ ਕੈ ਰਸਿਕਨ ਕੇ ਜਸ ਮਾਹੀ ਆਂਹੀ॥ ਆਪਹਿ ਰਸੀਆ ਆਪਹਿ ਰਸ ਹੈ॥ ਆਪਹਿ ਰਮਨਹਾਰ ਰਸ ਬਸ ਹੈ॥੬॥ ਆਪਹਿ ਸੇਜ ਬਸਨ ਤਨ ਤਾਨਾ॥ ਆਪਹਿ ਭੋਗਤ ਭੋਗ ਮਹਾਨਾ॥ ਅਸਰਸ ਕਰਿ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਰਸਿਕਸੁ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਤਾਸੁ ਸੁਰਸੁ ਜਸ ਜੋਨ ਬਨਾਯੋ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਅਮਰ ਗ੍ਰੰਥਨ ਤਨ ਤਾਯੋ॥ ਤਾ ਤੇ

---

1. ਕਵੀ, 2. ਸੱਜੇ 3. ਵੰਸ, ਔਲਾਦ, ਖੁਸ਼।

ਕਰ ਕਛੁ ਗੁਰ ਜਸ ਐਸੋ॥ ਥੋਰੇਹਿ ਮਾਹਿ ਲਖਹਿ ਬੁਧ ਜੈਸੋ॥੯॥ ਦੋਹਾ॥ ਸੰਮਤ ਉਨਿਸ ਸੈ ਅਧਿਕ ਤੇ ਇਸ ਸਾਲ ਰਸਾਲ[1]॥ ਨਗਰ ਨਜੀਬਾ ਬਾਦ ਮੈ ਭਯੋ ਸੁ ਬਚਨ ਨਿਹਾਲ॥ਚੌ:॥ ਲਹਿ ਬਰਦਾਨ ਸਹਿਤ ਸਨਮਾਨਾ॥ ਮਨਹੀ ਮਨਿ ਮੈ ਅਤਿ ਸਕੁਚਾਨਾ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਪਦ ਬੰਦਨ ਕੀਨੀ॥ ਉਰ ਉਮਗਤ ਉਮਹਤ ਮਤਿ ਚੀਨੀ॥੧੦॥ ਗੁਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦਰਪਨ ਪ੍ਰਾਰੰਭਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਸ ਕੋ ਖੰਭਾ॥ ਪੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਸੁ ਲਘੁ ਲਿਖ ਲਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਬਰ ਉਪਮਾ ਨਿਤ ਨਈ॥੧੧॥ ਬਹੁਰੋ ਬੇਦੀ ਬਰ ਦੂਹਾਵਲੀ॥ ਲਘੁ ਪਦ ਅਲਘੁ ਅਰਥ ਪ੍ਰਭਾਵਲੀ॥ ਦੂਰ ਦਰਢੰਡਨ ਬਨੀ ਦੂਸਰੀ॥ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਕੀ ਕਥਾ ਰਸ ਭਰੀ॥੧੨॥ ਪੁਨ ਸੁਮੇਰ ਭੂਖਨ ਸੁਬਨਾਯੋ॥ ਅਲੰਕਾਰ ਗੁਰਕ੍ਰਿਤ ਬਿਦ ਤਾਯੋ॥

ਕੁੰਡਲ ਕਰੇ ਬਿਹਾਰੀ ਦੋਹੇ[2]॥ ਸਭਹਨ ਸਨਮਾਨੇ ਅਤਿ ਸੋਹੇ॥੧੩॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਭਕਤ ਅਨੰਦ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸਵਪਨ ਲਖੇ ਨਾਰਦ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਹੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰੀ ਜਨ ਜਾਨੀ॥ ਦਈ ਮਾਲ ਗੁਰ ਗੁਨ ਗਨਗਾਨੀ॥੧੪॥ ਪੁਨ ਹਜੂਰ ਕੋ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਮਹਾਤਮ ਗਾਯੋ॥ ਜਾਪ ਤਿਲਕਦੈ ਅਮਿਤ ਅਨੂਠੇ॥ ਜਾ ਰਸ ਆਗੈ ਸਭ ਰਸ ਝੂਠੇ॥੧੫॥ ਸ੍ਰੀ ਨਿਹਾਲ ਹਰਿ ਮੋ ਕਹਿ ਦਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜਸ ਜਾਏ॥ ਪੁਨ ਖਾਲਸਾ ਸ਼ਤਕ ਸੁਭ ਗਾਯੋ॥ ਮੇਰੇ ਈ ਹਿਤ ਕਰ ਸੁ ਬਨਾਯੋ॥੧੬॥ ਪੁਨ: ਤੇ ਪੋਠੋਹਾਰ ਪਧਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਭਕਤ ਜਗਤ ਉਜਿਆਰੇ॥ ਅਵਧ ਸੁਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪਨ ਪੂਰੇ॥ ਬਿਦਿਯ ਦਾਨ ਦੇਤ ਦੁਖ ਚੂਰੇ॥੧੭॥ ਦੋਹਿਰਾ॥ ਬਹੁ ਸੁਖ ਸੁਖੋ ਕੋ ਦੀਏ ਅਬ ਥੋਹੇ ਮੇ ਜਾਇ॥ ਦੁਖਭੰਜਤ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਥਾਪੀ ਮਾਹਿ ਨੁਵਾਇ॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕੇਤਕ ਕਾਲ ਬਿਤਾਯੋ॥ ਮਾਲਾ ਤਿਲਕ ਪਾਇ ਹਰਖਾਯੋ॥ ਸ੍ਰਵਣ ਅਭਰਣ ਬਹੁਰ ਬਰ ਬਰਨਾ॥ ਅਦਭੁਦ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾਬਯ ਰਸ ਧਰਨਾ॥੧੯॥ ਜਯੋ ਭਾਖਾ ਭੂਖਨ ਅਤਿ ਨੀਕਾ॥ ਤਯੋਂ ਹੀ ਯਹ ਸਤਗੁਰ ਜਸ ਟੀਕਾ॥ ਬੇਦਿ ਬੰਸ ਉਤਮ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਨਾਮ ਸੰਹਸ੍ਰ ਕ੍ਰਮਕੁ ਬਖਾਨਾ॥੨੦॥ ਤਿਨ ਨਾਮਨ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਸੁਨਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਕੇ ਮਨ ਭਾਈ॥ ਬਿਚੁ ਬਿਚੁ ਕਿਛੁ ਪਦ ਕਹੇ ਸੁ ਰਸਕੇ॥ ਜਾਹਿ ਸੁਨਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਨ ਕਸਕੇ॥੨੧॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਇਮਿ ਆਇਸ ਦਈ॥ ਬਿਰਚਹੁ ਬ੍ਰਿਹਤ ਗ੍ਰੰਥ ਰਸ ਮਈ॥ ਯਾਹਿ ਮੂਲ ਰਖਹ ਵੈ ਅਸੂਲ ਮਨ॥ ਰਚਨਾ ਕਰ ਬੇਦੀ ਬਰ ਗੁਨਗਨ॥੨੨॥ ਸੰਮਤ ਚਾਰ ਸੈ ਕਰਤ ਬਚਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਚਾਰ ਮਾਸ ਮਹਿ ਸੋ ਹਮ ਕਹਾ॥ ਅਕਥ ਅਲੌਕਿਕ ਆਨੰਦ ਲਹਾ॥੨੩॥ਦੋਹਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼॥ ਮੰਡਲ ਪ੍ਰਥਮ ਅਖੰਡ ਲਹਿ ਕਰ ਖੰਡਲ ਭਵ ਤਾਸ॥੨੪॥ਚ:॥ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਧਾਕਰ॥ ਬਿਚਿ ਬਿਚਿ ਬਨੇ ਅਨੰਦ ਅਦਾਕਰ॥ ਦੁਤਿਯ ਤ੍ਰਿਤਿਯ ਚਤੁਰਥ ਅਰ ਪੰਚਮ॥ ਮੰਡਲ ਬਨੈ ਅਖੰਡਲ ਬਿਨ ਗਮ॥੨੫॥ ਭੂਲ ਜਾਨਾ ਮਨਿ ਦਰਸਨ ਕੋ ਫਲ॥

1. ਉਨੀ ਸੋ, 2. ਦੋਹਿਰ

ਕਰਤ ਸਮਲਕਹਿ ਸਦਾ ਆਮਲ ਭਲ॥

ਅਤਿ ਅਮੋਘ ਸੰਤਨ ਕੋ ਦਰਸਨ॥ ਕਰਤ ਕਾਕੋ[1] ਤੇ ਹੰਸ ਸਪਰਸਨ॥੨੬॥ ਯਾ ਮਹਿ ਗਯਉ ਕਾਲ ਕਛ ਬੀਤੀ॥ ਉਪਜਤ ਨਈ ਨਈ ਨਿਤਨੀਤੀ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਰਾਦਿਕ ਲਘੁ ਕੇਤੇ॥ ਬਿਰਚੇ ਗੁਰੂ ਸਿੱਖਨ ਸੁਖ ਦੇਤੇ॥੨੭॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰਯੋਦ ਜਸ ਬਨਾਯੋ॥ ਸੁਕਰਮ ਕੁ ਕਰਮ ਸਕ੍ਰ ਮਜਨਾਯੋ॥ ਨਿਤਯ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਬਿਸਥਾਰਾ॥ ਨਵਹੀ ਰਸ ਤੇ ਰਸਤਿ ਬਿਚਾਰਾ॥੨੮॥ ਮੰਡਲ ਦਸਮ ਕਛੁਕ ਹੀ ਕਹਾ॥ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਉਮਗਯੋ ਉਰ ਰਹਾ॥ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਲਾਭ ਅਲਾਭ ਮਹਾਨਾ॥ ਬਿਧਿ ਗਤਿ ਬਿਧਿ ਵਤ ਬੁਧਹੁ ਨ ਜਾਨਾ॥੨੯॥ ਮਿਲਯੋ ਗਨੇਸਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਮਾਦੀ॥ ਤਿਨ ਦੁਖ ਦਯੋ ਕਰੀ ਬਰਬਾਦੀ॥ ਯਾਹੂ ਮੈ ਕੇਤੇ ਦਿਨ ਗਏ॥ ਏਤੇ ਗ੍ਰੰਥਨ ਪੂਰੇ ਭਏ॥੩੦॥ ਸੰਮਤ ਉਨਿਸ ਸੈ ਅਧਿਕ ਸੈਤਿਸ ਬ੍ਰਿਖ ਕੇ ਮਾਸ॥[2] ਭੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੋ ਦਰਸ ਆਨੰਦ ਨਿਧਿ ਰਸ ਰਾਸ॥੩੧॥ਦੋ:॥ ਉਰਿ ਚਿੰਤਤ ਅਭਿਲਾਖਨ ਭਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਲਹੌਰ ਮੈ ਗਯੋ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਤਹ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜਾਤ ਭਭੂਟਾ॥ ਸੁਖਦ ਸਿੱਖ ਸੇਵਾ ਸੁਖ ਜੂਟਾ॥੩੨॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਿੱਖੀ ਮੈ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਬਹੁ ਸੇਵਾ ਸਜੀ ਸੁਹਾਈ॥ ਸੋ ਸੋ ਬਿਧਿ ਜੋ ਜੋ ਮੁਹਿ ਭਾਈ॥੩੩॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕਹੀ ਰਸ ਬਾਨੀ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਧਨੁਪਾਨੀ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਜਸ ਕਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਹਾਯੋ॥ ਹੋਇ ਜੁ ਕੋਊ ਆਪ ਅਨਾਯੋ॥੩੪॥ ਦੀਜੈ ਮੁਹਿ ਮੈਂ ਮੁਦ੍ਰਿਤ[3] ਕਰਿਹੋ॥ ਗੁਰ ਜਸ ਗੁਰੁਸੰਪ੍ਰਦਾ ਪ੍ਰਚਰਿ ਹੋ॥ ਸੁਨਿ ਇਮਿ ਬਿਨੈ[4] ਮੋਰ ਮਨ ਹਰਖਾ॥ ਗੁਰੂ ਰਸ ਰਸਿਕ ਸਖਾ ਹਮ ਪਰਖਾ॥੩੫॥ ਪੁਨਮਨ ਮਹਿ ਅਸ ਕਿਆ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਮੁਹਿ ਜਿ ਦੇਤ ਦੁਖ ਨਾਹ ਕੇ ਨਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਕਹਿ ਖਲ ਖੰਡਨ ਜਸ ਮੰਡਨ॥ ਕਰਿਹੈ ਸਭ ਅਭਿਲਾਖਨ ਖੰਡਨ॥੩੬॥ ਤਾਤੇ ਹਉ ਗੁਰਬਰ ਜਸ ਕਹੋ॥ ਜਾਤੇ ਭਵ ਸੰਤਾਪ ਨਾ ਸਹੋ॥ ਦੋਊ ਲੋਕ ਬਿਭਵ ਨਿਜ ਲੈਹੋ॥ ਯਾਹੀ ਮਾਹਿ ਅਹਰੂ ਨਿਸ ਰੈਹੋ॥੩੭॥ ਪਿਤ੍ਰ ਪਦ ਪਦਮ ਪਰਮ ਪਦਦਾਤਾ॥ ਜਾਤੇ ਮੋਰੇ ਸਭਸੋ ਨਾਤਾ॥ ਜਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇਹੋ ਸਨਮਾਨਾ॥ ਜਿਹਿ ਬਰਦਾਨ ਕਰਤ ਜਸ ਗਾਨਾ॥੩੮॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਤਹਿ ਬੰਦਨ ਕਰਿਹੋ॥ ਰਜ[5] ਅੰਜਨ[6] ਨਯਨ ਨਿਜ ਭਰਿ ਕੋ॥ ਬਹੁਰਨ ਸੋਢੀ ਬਰ ਗੁਨਗਾਨਾ॥ ਜੋ ਗੁਰਮੁਖਿ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸਨਮਾਨਾ॥੩੯॥ਦੋਹਿਰਾ॥ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਗੁਰਮੁਖ ਧਰਮ ਗੁਰਗਾਦੀ ਕੀ ਰੀਤ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਰੂਪਤਾਸੋ ਖਾਲਸਾ ਸਪ੍ਰੀਤ॥੪੦॥ਚੌ:॥ ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਤ ਯਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਨਾਹਿ ਪ੍ਰਮਾਦਿਨ ਹੇਤ ਬਨਾਯੋ॥ ਸਦਾ ਤਰਕ ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਬਸੀ॥ ਤਿਨਕੀ ਮਤਿ ਆਦਹਿ ਕੀ ਨਸੀ॥੪੧॥ ਤੇਯ ਕਹਿ ਨਾ ਜਾਨਹਿ ਭਾਈ॥ ਸਾਧੂ ਸਭਾ ਕਰੀਨ ਸਿਵਕਾਈ॥ ਯਾ ਰਹਸਯ ਕਹਿ ਸੋਈ ਪਛਾਨੇ॥ ਜੋ ਅਨਨਯ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨੈ॥੪੨॥ ਦਸ ਗੁਨ ਹਰੀ ਖਾਲਸਹਿ ਦਏ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖਨ ਮੈਂ ਤੇ ਅਏ॥ ਭਕਤੀ ੧ ਗਯਾਨ ੨ ਰਾਜਯ ੩ ਅਰ ਜੋਗਾ ੪ ॥੪੧॥ ਛਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਿਤਯ ੫ ਅਨਨਯ ਪ੍ਰਯੋਗਾ ੬॥

1. ਕਾਂ, 2. 1937 ਸੰਮਤ ਮਹੀਨਾ ਵੈਸਾਖ, 3. ਧੰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ, 4. ਬੇਨਤੀ, 5. ਧੂੜ, 6. ਸੁਰਮਾ

ਤਯਾਗ ੭ ਅਰੂਹਠ ੮ ਸੂਰਤਾ ੯ ਦੀ ਸੁਹਾਈ॥ ਭੁਵਨੇਸਵਰਤਾ ੧੦ ਪਦਵੀ ਪਾਈ॥੪੩॥ ਏਹ ਦਸ ਗੁਨ ਜਿਨ ਸੈਂ ਗੁਰ ਦਏ॥ ਨਾਹਿ ਮਾਇ ਕੀਤੇ ਜਨ ਭਏ॥ ਤਿਨਕਹਿ ਯਹਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਤਿ ਸਾਰਾ॥ ਲਾਹਗਹਿਗੋ ਨਿਤ ਨਯੋ ਨਿਹਾਰਾ॥੪੪॥ ਛੰਦ ਪ੍ਰਸੰਧ ਰੀਤ ਰਸ ਜੇਤੀ॥ ਕਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਤਯਨ ਨਿ ਤੇਤੀ॥ ਮੁਹਿ ਨਹਿ ਤਿਹਿ ਬਲ ਕਛਹੁ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਕਯੋ ਬਨ ਗਯੋ ਸੁ ਕਵਨ ਬਨਾਯੋ॥੪੫॥ ਯਾਤੇ ਯਾਹਿ ਸੁਧਾਰਿ ਹੈਂ ਜੇ ਜਨ ਸੁਧੀ ਮਹਾਨਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ਕਬਿਤ ਕੋ ਕਰਿਕੈ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨ॥੪੬॥ ਪਾਵਨ ਸਤਿਗੁਰ ਸਭਾ ਕੇ ਬਾਵਨ ਕਵਿ ਪਦ ਬੰਦ॥ ਜਿਨ ਭਾਵਨ ਗੁਰ ਗੁਨ ਭਨੇ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੁਚਿ ਛੰਦ॥੪੭॥ ਚੌ:॥ ਬਰਨਹੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਗੁਨ ਗਾਥਾ॥ ਹੇਰਾ[1] ਅਨੇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਮਤਿ ਮਾਥਾ॥ ਨਿਜ ਅਨੁਭਵ ਕਛੁ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਮਾਨਕਾ॥ ਕਹਿਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਗੁਰ ਨਾਨਕ॥੪੮॥ ਇਤਿ ਗ੍ਰੰਥੋ ਥਾਨਿਕਾ॥

ਅਥ ਕਥਾ ਪ੍ਰਬੰਧ॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸਭ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਏ॥ ਅਪਨੇ ਮਨ ਮੈਂ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਏ॥ ਕਹਹਿ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਿ ਇਹ ਬਾਨੀ॥ ਕਹ ਗਏ ਸੋਢਿ ਸਿਰੋਮਨ ਗਯਾਨੀ॥੪੯॥ ਤਿਨ ਬਿਨਤਿਨ ਇਵ ਜਗ ਜੰਜਾਰਾ॥ ਨਹਿ ਦੀਖਤ ਕਉ ਰਾਖਨਹਾਰਾ॥ ਮੁਕਤਿ ਭੁਕਤਿ ਦਾਯਕ ਗੁਰ ਪੂਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥੫੦॥

ਤਿਹਿ ਸਜੂਕਰ ਗਯਾਤਾ ਕੋਊ ਨਾਹੀ॥ ਜਿਹਿ ਸਨਸੁਨਿ ਸਭ ਸੁਮਤਿ ਸਰਾਹੀ॥ ਤਿਨ ਮੈ ਤੇ ਕਿਨ ਕਹਯੋ ਬਨਾਈ॥ ਸੁਨਤ ਸਮਗ੍ਰ ਸਭਾ ਹਰਖਾਈ॥੫੧॥ ਨਿਜ ਅਨੁਭਵ ਹੌ ਤੁਮਹਿ ਬਖਾਨੋ॥ ਗੁਰੁ ਗਮ ਗਤਿ ਕਛੁ ਨਾਹਿਨ ਜਾਨੋ॥ ਅਤਿ ਦੁਰਲਭ ਗੁਰੁਤਤਵ ਮਹਾਨਾ॥ ਦਰਲਭ ਜਾਨਨਹਾਰ ਅਮਾਨਾ॥੫੨॥ਕੱ:॥ ਸੁਨ ਲੀਜੈ ਸਹਸ ਸੁਮਾਨਸ ਮੈਂ ਏਕ ਹੋਤ ਧਰਮੀ॥ ਸੁ ਮਾਨਸ ਪ੍ਰਗਟ ਬੇਦ ਰਰਹੈਂ॥ ਕੋਟਿ ਧਰਮੀਨ ਮਾਹਿ ਬਿਖਯ ਬਿਰਕਤ ਏਕ ਬਿਖਯ ਬ੍ਰਿਕਤ ਕੋਟਿ ਮਾਹਿ ਗਯਾਨਿ ਬਰ ਹੈਂ॥ ਕੋਟਿਨ ਸੁ ਗਯਾਨੀ ਮੈਂ ਬਿਗਯਾਨੀ ਤਯੋ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੋਟਿਨ ਬਿਗਯਾਨੀ ਮਾਹਿ ਕਹਿਯਤ ਡਰ ਹੈਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੋ ਤਤਵ ਭਾਸੀ ਭਾਈ ਦੁਰਲਭ ਕੋਊ ਏਕ ਜਗ ਮਾਹਿ ਨਰ ਹੈਂ॥੫੩॥ ਚੌ:॥ ਅਸ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜਿਹਿਨਾਮ ਧਰਮਧਰ॥ ਸਖਾ ਪਾਰਖਦ ਪਰਮਉਪਾਸੀ॥ ਊਧਵ ਯਥਾ ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਸਰਾਸੀ॥੫੪॥ ਤਿਨ ਪੈ ਚਲ ਪੂਛਯੋ ਗੁਰਗਾਥਾ॥ ਤੇ ਜਥਾਰਥ ਕਰ ਕਰਿਹਿ ਸਨਾਥਾ॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਆਵਤ ਮੇਰੇ॥ ਆਗੇ ਜੋ ਰੁਚਿ ਰਾਉਰ ਪ੍ਰੇਰੇ॥੫੫॥ ਵਾਹ ਵਾਹ ਸਭਹਨ ਸੁ ਬਖਾਨੀ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਮਤਿ ਕੀ ਬਾਨੀ॥ ਬੁਢੇ ਬੰਸ ਮਾਹਿ ਜੋ ਕਹਹੂ॥ ਸੋ ਸਭ ਸਾਂਚ ਸਾਂਚ ਮਨ ਲਹਹੂ॥੫੬॥ ਹਮਹੁ ਸੁਨੀ ਅਰੁ ਆਖਿਨ ਦੇਖੀ॥ ਰਾਮ ਕੋਰ ਮਹਿਮਾ ਅਨ ਲੇਖੀ॥ ਭਲੀ ਨੀਤ ਨਿਕਰੀ ਨਿਜ ਮਾਹੀਂ॥ ਅਬ ਮਿਲਿਹੈ ਸੁਖ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀ॥੫੭॥ ਦੋ:॥ ਸੰਮਤ ਸਤ੍ਰਸੈ ਅਧਿਕ

---

1. ਵੇਖ ਕੇ

ਇਕਯਾਲਬੇ[1] ਮਹਾਨ॥ ਦੁਤਿਆ ਮਾਸ ਬਿਸਾਖ ਬਰ ਗੁਰ ਦਿਨ ਗੁਰ ਗੁਨ ਗਾਨ॥੫੮॥ਚੌ:॥ ਸਭਹੀ ਜੁਰਿ ਰਾਮਦਾਸਹਿ ਆਏ॥ ਉਰ ਅਭਿਲਾਖਨ ਲਾਖਨ ਭਾਏ॥ ਰਾਮ ਕੋਰ ਆਸ੍ਰਮ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਸਹਸ ਬੈਰ ਜਹ ਪਸੁਨ ਭੁਲਾਨਾ॥੫੯॥ ਬਕਰੀ ਬਾਘ ਏਕ ਥਲ ਚਰਹੀਂ॥ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਤਿਨ ਕਰ ਰਛਾ ਕਰਹੀਂ॥ ਮੋਰ ਪੁੰਛ ਕ੍ਰੀੜਹਿ ਅਹਿਮਾਤੇ॥ ਮੂਖਕ ਸੰਗ ਬਿੜਾਲਯ ਬਤਰਾਤੇ॥੬੦॥ ਬਿਨ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਦੂਸਰ ਠਹਿਰਤ ਜਹ ਨ ਆਨੇਮੀ॥ ਬਨ ਉਪਬਨ ਘਨ ਅਤਿ ਸਰਸਾਏ॥ ਜਹ ਪੁਹਪ ਭਲ ਭਾਤ ਲਗਾਏ॥੬੧॥ ਪਨ ਸਪੂਰਾ ਪਾਟਲ ਸੁਰਸਾਲਾ॥ ਜਾਮੁਨ ਖਿਰਨੀ ਔਰ ਤਮਾਲਾ॥ ਸਾਲ ਬਿਲਾਸ ਅਧਿਕ ਜਹਿ ਬਨੈ॥ ਛੂਹਤ ਅਕਾਸ ਜਾਹਿ ਨਹਿ ਗਨੇ॥੬੨॥ ਤਾਂ ਮੁਹਿ ਇਕ ਸੁਭ ਮੰਦਰ ਰਾਜਾ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਤਹ ਸਾਲ ਬਿਰਾਜਾ॥ ਬਿਨ ਅੰਤਰ ਆਬਿਰਲ ਮਤ ਜਾਕੀ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਦ ਬਾਕੀ॥੬੩॥ ਊਧਵ[2] ਸਖਾ ਕਿਸ਼ਨ ਕੇ ਜੈਸੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਖਾ ਰਾਮਿ ਬਰ ਤੈਸੇ॥ ਜਿਨ ਗੁਰ ਬਿਨ ਗਤਿ ਆਨਨ ਜਾਨੀ॥ ਭਾਈ ਬੁਢੇ ਬੰਸ ਅਮਾਨੀ॥੬੪॥ ਅੰਤ ਰੰਗ ਗੁਰ ਗੁਨ ਕੋ ਗਯਾਤਾ॥ ਮਹਲੀ ਮਹਲ ਭੇਦ ਸੁਖ ਦਾਤਾ॥ ਤਹ ਸਬਹੀ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰ ਪਯਾਰੇ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਿਭ ਮਤਿਵਾਰੇ॥੬੫॥ ਨਿਰਖ ਚਰਨ ਅਤਿ ਹੀ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਸਫਲ ਮਨੋਰਥ ਆਪਨੇ ਮਾਨੇ॥ ਬਿਰਹਾ ਬਿਕਲ ਗੁਰ ਅੰਤ੍ਰਜਾਮੀ॥ ਹੋਤ ਭਏ ਸੁਮਤਿ ਪ੍ਰਨਾਮੀ॥੬੬॥ਛੰਦ॥ ਸੁਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਉਰ ਅਤਿ ਬਿਕਲ ਬੋਲੇ ਨਿਬਲ ਹਮਸ਼ਭ ਭਏ॥ ਜਿਹ ਦਰਸ ਕਰਉਰ ਹਰਸ ਕਰ ਸੁਨ ਸੁਰਸ ਬਚਿਨ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਏ॥ ਹਮ ਗਨ ਤਹੇ ਨਹਿ ਨਰ ਨਰਪ ਸੁਰ ਸੁਰਪ ਕੀ ਗੁਨ ਨਾ ਕਹਾ॥ ਤਿਹਿ ਦਰਸ ਸਰਸ ਬਿਓਗ ਤੇ ਅਬ ਸੂਝਿ ਨਹਿ ਆਖਨ ਜਹਾ॥੬੭॥ ਕਾ ਕਰਿਯ ਅਰੁਕਤ ਜਾਇਸੇ॥ ਬਿਖ ਖਾਇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਸਾਇਏ॥ ਸਭ ਸਤ੍ਰ ਹਿੰਦ ਅਹਿੰਦੁ ਨਿੰਦਕ ਕਾਹਿ ਨਿਜ ਅਪਨਾਇਏ॥ ਤਾਤੇ ਧਰੇ ਕਰਣਾ ਨਿਧਾਨ ਬਿਲੋਕ ਸੋਕ ਅਮਿਤ ਸਨੇ॥ ਅਬ ਆਇ ਪਾਇ ਪਸਾਇ ਰਾਉਰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਪਰੇ ਘਨੇ॥੬੮॥ ਜਿਹ ਭਾਂਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਕੰਦ ਮੁਕੰਦ ਕੋ॥ ਫਿਰ ਮਿਲੇ ਦਰਸ ਸਰਸ ਹਰਸ ਕਰ ਕਰਯ ਸੋ ਬਿਧਿ ਛੰਦ ਕੋ॥ ਨਹਿ ਬੰਸਹੂੰ[3] ਜਗ ਮਾਹਿ ਰਾਖੀ ਚਾਰ ਸੁਤ[4] ਉਪਜਾਇਕੇ॥ ਮਨ ਬੁਧ ਬਾਨੀ ਤੇ ਅਗੋਚਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਜਗ ਦਿਖਾਰਾਇਕੈ॥੬੯॥ ਪ੍ਰਭ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਪਦ ਕੰਜ ਮੰਜੁ ਮਲਿੰਦ ਇਕ ਦਰਸਾਤ ਹੋ॥ ਯਾ ਤੇ ਭਵਾਤਪ ਤੇ ਤਪਿਤ ਜਨ ਜਾਨ ਕਰ ਅਪਨਾਤ ਹੋ॥

ਗੁਰਗਮ ਨਿਧਾਨ ਬਿਧਾਨ ਬੂਢਾ ਬੰਸ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ। ਯਹ ਆਦਿ ਗੁਰ ਬੇਦੀਸ ਜੂਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਬਰ ਬਰਦਾਨ ਹੈ॥੭੦॥ ਗੁਰ ਦੁਤਿਆ ਤ੍ਰਿਤਿਯ ਚਤਰਥ ਕਥ ਛਪਿ ਰਹੈ ਤਬ ਪਰਗਟ ਕਰੇ॥ ਸਭਸੋ ਕੌਚਿਕ ਅਤੇਕਤੋਤ ਮਤੋਤਮ ਤਾਰਨ ਤਰੇ॥ ਸੋਢੀਨ ਮੈਂ ਜੇਤੀ ਭਈ ਭਵ ਭਯ ਹਰਨ ਗੁਰ ਗਾਦਿਆ॥ ਸਭ ਨੌਰ ਸਿਖ ਸਿਰਮੋਰਤਾ ਭਵਦੀਯ ਗੁਨ ਅਨੁ ਬਾਦਿਆ॥੭੧॥ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕਮਲ ਅਮਲ ਨਯਨ ਜਬ ਜਗਤ ਤੇ ਤਿਰੋ ਭਾਵਭੈ॥

1. ਸੰਮਤ 1791, 2. ਊਧੋ, 3. ਵੰਸ਼, ਖਾਨਦਾਨ, 4. ਪੁੱਤਰ

ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਤ ਸੁਖ ਦੇਵ ਤੇ ਭਾਗਵਤ ਪਰਗਟ ਪ੍ਰਭਾਵਤੇ॥ ਤਿਮ ਹਮ ਸਭੀ ਸੁਮਦੇਨ ਚਾਹਤ ਪਰਮ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰਕੇ॥ ਸੁਨਿਹੈ ਸੁਖਦ ਚਹਤ ਦੁਖਦ ਭ੍ਰਮ ਭਵ ਭਯ ਬਿਬੇਕ ਬਿਥਾਰ ਕੋ॥੭੨॥ ਜਿਮਿ ਜਿਮਿ ਗੁਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਨਰਪ ਨਿਰਿੰਦ ਗੁਰਪ੍ਰ ਗੋਰਿੰਦ ਕੋ॥ ਸੁਪਰਤ੍ਰ ਅਰੁ ਬਿਭਵ-ਤ੍ਰੇਤਤ੍ਰ ਸਹਸਤ੍ਰ ਸੁਨਹਿ ਮੁਨਿੰਦ ਕੋ॥ ਕਰ ਅਸ ਉਪਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾਯਤਨ ਜਨਾ ਜਾਨ ਮਨ ਅਪਨਾਇਏ॥ ਸੋਢੀਸ[1] ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਸ ਕੀ ਗੁਨ ਈਸ ਗਾਥ ਸੁਨਾਇਏ॥੭੩॥ ਦੋ: ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬਿਨਯ ਬਿਧਾਨ ਬਜ[2] ਬਿਲਖਿ ਬਿਲਖਿ ਅਨੁਰਾਗ॥ ਕਰਤ ਪਰੇ ਪਦ ਪਦਿਮ ਪਰ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਯਾਗ॥੭੪॥ ਚੌ:॥ ਨਯਨਨ ਤੇ ਉਮਗੀ ਜਲਧਾਰਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁੰਜ ਕੁਛ ਵਾਰ ਨ ਪਾਰਾ॥ ਚਰਨ ਨੇਹ ਸੁਰਸਰਿ ਸੁਰਸਾਨੀ॥ ਬਾਨੀ ਬਹਿ ਬਾਨੀ ਦਰਸਾਨੀ॥੭੫॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਜਗ ਜੀਵਨ ਜੇਤੀ॥ ਜਮੁਨਾ ਸੰਗਮ ਜਾਨ ਬਤੇਤੀ॥ ਅਸ ਪ੍ਰਯਾਗ ਤੀਰਥ ਪਤਰਾਮਾ॥ ਕੀਨ ਆਰੰਭ ਕਥਾ ਅਭਿਰਾਮਾ॥੭੬॥ ਸਦਾ ਬਿਦੇਹ[3] ਅਵਸਥਾ ਜਿਨਕੀ॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਗਨਤੀ ਨਹਿ ਤਿਨਕੀ॥ ਬਟ ਬਿਲਾਸ ਅਚਲ ਜਹਿ ਰਾਜੈ॥ ਦਰਸ ਸੁਰਸ ਗੁਰ ਨਯਨਨ ਛਾਜੈ॥੭੭॥ ਪਰਮ ਹੰਸ ਪਦ ਪਾਵਨ ਜਿਨਕੋ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਯਾਨ ਪੂਰਨਤਾ ਤਿਨ ਕੋ॥ ਕੰਠ ਲਾਇ ਹਰਖਾਇ ਅਧਿਕ ਤਰ॥ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਬਿਬੇਕ ਰੀਤ ਬਰ॥੭੮॥ ਸੁਨਹੁ ਸਮ੍ਰਤ ਭਾਈ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਜਗੇ ਭਲਆਈ॥ ਜੋ ਜੋ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਪਯਾਰੇ॥ ਚਲਿ ਆਏ ਮਮ ਦੀਨ ਦੁਆਰੇ ॥੭੯॥ ਕੋ ਸਮਰਥ ਸਤਗੁਰ ਸਮ ਆਨਾ॥ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਕਰਨ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਪੂਛਹੁ ਜੋ ਮੋਹੀ॥ ਕਹਾ ਕਹਿਆ ਤੁਮ ਸਨ ਜੋ ਜੋਹੀ॥੮੦॥ ਕਲਗੀਧਰ ਕਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਸਾਰਦ ਨਾਰਦ ਪਾਇ ਨ ਪਾਰਾ॥ ਸੇਸ[4] ਮਹੇਸ ਗਨੇਸੁਹੁ ਗਾਵੈ॥ ਤਦ ਯਪਿ ਅੰਤ ਅਨੰਤ ਨ ਪਾਵੈ॥੮੧॥ ਭਯੋ ਨ ਹੈ ਨਹਿ ਹੋਨੇ ਹਾਰਾ॥ ਅਸ ਅਦੁਤੀਯ ਗੁਰੂ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਰਾਜ ਜੋਗ ਜਗ ਜਾਹਿਰ ਜਾਨਾ॥ ਬਾਤਸਲਯ ਪਦ ਪੂਰਨ ਮਾਨਾ॥੮੨॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਭਕਤ ਜਸ ਕੀਨੀ॥ ਤਸ ਹਮ ਸੁਨੀ ਨ ਆਖਿਨ ਚੀਨੀ॥ ਮੋ ਪਰ ਕਰਤ ਰਹੇ ਜਸ ਛੋਹੂ॥ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਰਸੁਨ ਤਸ ਮੋਹੂ॥੮੩॥ ਦੋ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਮੋਸਨ ਕਹੀ ਬੁਲਾਇ॥ ਸੁਨ ਬੂਢੇ ਕੇ ਮਮ ਬਚਨ ਗੂਢੇ ਪ੍ਰਿਯ ਪਦ ਪਾਇ॥੮੪॥ ਚੌ: ਹਮ ਜਗ ਤਯਾਗ ਅਪਨ ਪੁਰ ਜੈ ਹੈ॥ ਗੁਰ ਅਕਾਲ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕੈ ਹੈ॥ ਤੁਹਿ ਪਾਛੈ ਛੋਰਹਿ ਸੁਨਸਖਾ॥ ਊਧਵ ਜਥਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਗ ਰਖਾ॥੮੫॥ ਸੁਨ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਰੁਦਨ ਤਬਕੀਨਾ॥ ਕੰਠ ਲਾਇ ਪ੍ਰਭ ਪੁਨ ਬਰਦੀਨਾ॥ ਜਬ ਉਰ ਦਰਸਨ ਕੀ ਅਭਿਲਾਖਾ॥ ਹੋਇ ਤਾਤ ਸੁਨ ਸੁਚਿ ਬਚ ਭਾਖਾ॥੮੬॥ ਤਬ ਤਬ ਕਰ ਕਰ ਬਾਜ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਸਜ ਸੁਜਾਨ ਸੁਚਿ ਸਸਤ੍ਰਨ ਜਾਲਾ॥[5] ਬਾਜ ਅਰੂਢ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸਿਧੈਯੋ॥ ਮੇਰੇ ਤਹਾ ਦਰਸ ਕਰ ਲੈਯੋ॥੮੭॥ ਤਬ ਤੇ ਮੋਹਿਆਨ ਨਹਿ ਭਾਵੈ॥ ਨਿਤ ਸਿਕਾਰ ਸਨਮੁਖ ਸਰਸਾਵੈ॥ ਜਾਕੇ ਮੰਨ ਨਿਜ ਤਨ ਮੈ ਨਾਹੀਂ॥ ਬੁਧਿ ਬਿਬੇਕ ਰਹਿ ਕਿਮਿ ਤਾਹੀ॥੮੮॥ਸੋਰਠਾ॥ ਯਹ

---

1. ਬੇਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ, 2. ਜਦੋਂ, 3. ਸਰੀਰ ਰਹਿਤ, 4. ਪੁੱਤਰ, 5. ਸੇਸ ਨਾਗ

ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਕੇ ਬੈਨ-ਲਪਟੇ ਅਟ ਪਟ ਨੇਹ ਕੇ॥ ਨੇਮ ਰਹਿਤ ਸੁਖ ਦੈਨ ਸੁ ਧਰਹਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਮਯਾ॥੮੯॥ਚੌ:॥ ਯਥਾ ਬੁੱਧਿ ਬਲ ਬਰਨਨ ਕਰਹੋ॥ ਨਿਜ ਨਰ ਤਵਪਨ ਪੂਰਨ ਬਿਰਿਹੋ॥ ਸੋਕ ਮੋਹ ਸੰਤਾਪਨ ਰਹਿਹੋ॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਅਨੁਸਰਿਰਹੋ॥੯੦॥ ਗੁਰੂ ਆਪਨ ਪੋ ਸਿੰਘਨ ਦੀਨਾ॥ ਰਾਖ ਲੁਕਾਉ ਕਛੂ ਨਹਿ ਲੀਨਾ॥ ਰਹਨੀ ਰਹਤ ਸੁਹੈ ਸਿਖ ਮੇਰਾ॥ ਵਹ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਵਾਕਰ ਚੇਰਾ॥੯੧॥ ਯਾਤੇ ਅਧਿਕ ਔਰ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਹਵੈ ਹੈ ਕਹਾ ਸੁਨਹੁ ਮੁਦਮਾਨਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤਯਾਹ ਗੁਰੁ ਪਦ ਭਾਰੀ॥ ਯਾਕੇ ਨਾਹਿਨ ਸਭ ਅਧਿਕਾਰੀ॥੯੨॥ ਜਾ ਪਰ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰੁ ਕਰਹੀ॥ ਗੁਰ ਗਮ ਤਿਹਿ ਦਿਖਾਇ ਦੁਖ ਹਰ ਹੀਂ॥ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦ੍ਰਿਢਤਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮਾਹਿ ਗੁਰਗਾਈ॥੯੩॥ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਅਜ ਅਚਯੁਤ ਸੋਈ॥ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸੱਤਯ ਬਪੁ ਜੋਈ॥ ਜਾਕਹਿ ਜਗ ਜਨ ਸਭ ਮਨ ਮਾਨੈ॥ ਆਪਨੁ ਆਪੁਨਾ ਇਸ਼ਟ ਪਛਾਨੈ॥੯੪॥ ਜਗਤਾ ਧਾਰ ਜਗਤ ਕੋ ਸਵਾਮੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਘਟ ਪਟ ਪਟਗਾਮੀ॥ ਕਰਣਾ ਸਿੰਧ ਭਗਤ ਰਖਵਾਰਾ॥ ਅਦਿ ਅੰਤ ਜਿਹ ਵਾਰ ਨ ਪਾਰਾ॥ ਅਥੱਪ[1] ਆਪ ਸਭ ਜਗ ਜਿਹ ਥਾਪਾ॥ ਅਜਪ ਆਪ ਸਭ ਜਗ ਜਿਹ ਜਾਪਾ॥

ਆਪ ਅਨੀਹਿ ਈਹ ਸਭ ਮਾਯਾ॥ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਹੋਤਾ ਆਯਾ॥੯੬॥ ਜਬ ਜਗ ਸਿਰਜਨ ਮਨ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਪੁ ਬਨ ਪ੍ਰਗਟਾਨਾ॥ ਛਤਿਸ[2] ਜੁਗ ਨਿਜ ਭਗਤ ਕਮਾਈ॥ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਪਦਵੀ ਪਾਈ॥੯੭॥ ਜਬ ਜੁਗ ਜੱਗ ਮਰਯਾਦਾ ਜਈ॥ ਨਿਤ ਅਨੇਕ ਬਪੁ ਧਰਮਈ॥ ਕਤਹੂ ਬਿਸਨ ਕਹੁ ਸਿਵ ਉਪਦੇਸਾ॥ ਦੈਦੈ ਤਾਰੇ ਅਨਗਨ ਦੇਸਾ॥੯੮॥ ਲਹਿ ਕਠੋਰ ਕਲਿ ਕਾਲ ਕਰਾਲਾ॥ ਆਪ ਵਰਤਾਯੋ ਕਾਲੂ ਲਾਲਾ॥ ਇਕ ਸਰੀਰ ਸਨ ਪੁਤ ਤਪ ਤਾਪਾ॥ ਨਰ ਨਰਾਇਨ ਇਵ ਜਪ ਜਾਪਾ॥੯੯॥ਦੋ:॥ ਭਯੋ ਸੁ ਨਵਰੰਗ[3] ਜਬੈ ਨ੍ਰਿਪ ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਨਸ਼ੀਨ॥ ਲਾਜ ਹਿੰਦ ਕੀ ਹੀਨ ਕਰ ਕੀਨੇ ਕਰਮ ਕਮੀਨ॥੧੦੦॥ ਤਬ ਪੁਕਾਰ ਧਰ ਕਾਨ ਕਰ ਕਲਗੀਧਰ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਅਵਨੀ ਆਵਿਰ ਭਾਵ ਕੀ ਭਾਵੀ ਭਈ ਮਹਾਨਾ॥੧੦੧॥ ਦੋ: ਸੋ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਨ ਕਹੀ ਨਾਟਕ ਬਚਿਤ੍ਰ ਮਝਾਰ। ਸੁਈ ਪਾਠ ਪਾਵਨ ਪਰਮਹੌ ਹੂੰ ਲਿਖਤ ਆਪਾਰ॥੧੦੨॥ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁੱਖ:॥ਚੌ:॥ ਅਬ ਮੈਂ ਆਪਨੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋ॥ ਤਪ ਸਾਧਤ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਮੁਹਿ ਆਨੋ। ਹੇਮ ਕੁੰਟ ਪਰਬਤ ਹੈ ਜਹਾਂ॥ ਸਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੋਭਤ ਹੈ ਤਹਾਂ॥ ਸੰਪਤ ਸ੍ਰਿੰਗਤਿਹਿ ਨਾਮ ਕਹਾ ਪੰਡ ਰਾਜ ਜਹਿ ਜੋਗ ਕਮਾਵਾ॥ ਤਹ ਹਮ ਅਧਿਕ ਤਪਸਯਾ ਸਾਧੀ॥ ਮਹਾ ਕਾਲ ਕਾਲਿਕਾ ਅਰਾਧੀ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਤਪਸਯ ਭਏ॥ ਦਵੈ ਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਗਯੋ। ਤਾਤ ਮਾਤ ਮੁਰ ਅਲਖ ਅਰਾਧਾ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧਾ॥੩॥ ਤਿਨ ਜੋ ਕਰੀ ਅਲਖ ਕੀ ਸੇਵਾ॥ ਤਾ ਤੇ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਗੁਰਦੇਵਾ॥ ਤਿਨ ਪ੍ਰਭ ਜਬ ਆਇਸ ਮੁਹਿ ਦੀਆ॥ ਤਬ ਹਮ ਜਨਮ ਕਲੂ ਮਹਿ ਲੀਆ॥੪॥ ਚਿਤ ਨ ਭਯੋ

1. ਜੋ ਥਾਪਿਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕੇ, 2. ਛੱਤੀ ਯੁੱਗ, 3. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

ਹਮਰੋ ਆਵਨ ਕਹਿ॥ ਚੁਭੀ ਰਹੀ ਸੁਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨਨ ਮਹਿ॥ ਜਿਉ ਤਿਉ ਪ੍ਰਭ ਹਮ ਕੋ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਇਮ ਕਹਿ ਕੈ ਇਹ ਲੋਕ ਪਠਾਯੋ॥੫॥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ ਇਸ ਕੀਟ ਪ੍ਰੀਤਿ॥ ਮੈ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ। ਪੰਥ ਪ੍ਰਚੁਰ ਕਰਬੇ ਕੋ ਸਾਜਾ। ਜਾਹਿ ਤਹਾਂ ਤੈ ਧਰਮ ਚਲਾਇ। ਕੁਬੁਧਿ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਗ ਹਟਾਇ। **ਕਬਿ ਬਾਚ॥ਦੋਹਰਾ॥** ਠਾਂਢ ਭਯੋ ਮੈਂ ਜੋਰ ਕਰੁ ਬਚਨ ਕਹਾ ਸਿਰ ਨਾਇ॥ ਪੰਥ ਚਲੈ ਤਬ ਜਗਤ ਮੈ ਜਬ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ॥੩੦॥ਚੌਪਈ॥ ਇਹਿ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਪਠਾਯੋ॥ ਤਬ ਹੌ ਜਨਮ ਜਗਤ ਧਰ ਆਯੋ। ਜਿਮ ਤਿਨੁ ਕਹੀ ਇਨੈ[1] ਤਿਮ ਕਹਿਹੋ॥ ਔਰ ਕਿਸ ਤੇ ਬੈਰ ਨ ਗਹਿ ਹੋ॥੩੧॥ ਨਰਾਜ ਛੰਦ॥ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭੂ ਸੋ ਭਾਖੋ॥ ਕਿਸੂ ਨ ਕਾਨ[2] ਰਾਖਿਹੋਂ॥ ਕਿਸੂ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜ ਹੋਂ॥ ਅਲੇਖਕ ਬੀਜ ਬੀਜਿ ਹੋਂ॥੩੪॥ ਪਖਾਨ[3] ਪੂਜਿ ਹੋਂ ਨਹੀ॥ ਨ ਭੇਖ ਭੀਜਿਹੋਂ ਕਹੀਂ॥ ਅਨੰਤ ਨਾਮ ਗਾਇ ਹੋਂ॥ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਾਇ ਹੋਂ॥੩੫॥ ਜਟਾਂ ਨ ਸੀਸ ਧਾਰਿਹੋਂ॥ ਨ ਮੁੰਦ੍ਰ ਕਾਸ ਧਾਰਿਹੋਂ॥ ਨਾ ਕਾਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਧਰੋਂ॥ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਭੂ ਸੋ ਮੈ ਕਰੋਂ॥੩੬॥ ਭਜੋਂ ਸੁ ਏਕ ਨਾਮਯੰ॥ ਜੁ ਕਾਮ ਸਰਬ ਰਾਮਯੰ॥ ਨ ਜਾਪ ਆਨ ਕੋ ਜਪੋ॥ ਨ ਔਰ ਥਾਪਨਾ ਥਪੋ॥੩੭॥ ਬੇਅੰਤ ਨਾ ਧਯਾਇ ਹੋਂ॥ ਪਰਮ ਜੋਤ ਪਾਇ ਹੋਂ॥ ਨ ਧਯਾਨ ਆਨ ਕੋ ਧਰੋਂ॥ ਨਾ ਨਾਮ ਆਨ ਉਦਰੋਂ॥੩੮॥ ਤਵੱਕ ਨਾਮ ਰੱਤਿਅੰ॥ ਨਾ ਆਨ ਮਾਨ ਮਤਯੰ। ਪਰਮ ਧਯਾਨ ਧਾਰਿਯੰ॥ ਅਨੰਤ ਪਾਪ ਟਾਰਿਅੰ॥੩੯॥ ਤੁਮੇਵ ਰੂਪ ਰਚਿਯੰ॥ ਨ ਆਨ ਦਾਨ ਮਾਚਿਯੰ॥ ਤਵੱਕ ਨਾਮੁ ਚਾਰਿਯੰ॥ ਅਨੰਤ ਦੂਖ ਟਾਰਿਯੰ॥੪੦॥ਚੌ:॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਨਾਮ ਤਿਹਾਰੋ ਧਯਾਆ॥ ਦੂਖ ਪਾਪ ਤਿਨ ਨਿਕਟ ਨਾ ਆਯਾ॥ ਜੇ ਜੇ ਔਰ ਧਯਾਨ ਕੋ ਧਰਹੀਂ। ਬਹਿ ਸਬਹਿ ਬਾਦਨ ਤੇ ਮਰਹੀਂ॥੪੧॥ ਹਮ ਇਮ ਕਾਜ ਜਗਤ ਮੋ ਆਏ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਗੁਰਦੇਵ ਪਠਾਏ॥੪੨॥ ਇਹੇ ਕਾਜ ਧਰਾ ਹਮ ਜਨਮੰ॥ ਸਮਝ ਲੇਹੁ ਸਾਧੂ ਸਭ ਮਨਮੰ॥ ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ॥ ਦੁਸ਼ਟ ਦੋਖੀਅਨ ਪਕਰਿ ਪਛਾਰਨ॥ ਜੇ ਜੇ ਭਏ ਪਹਿਲ ਅਵਤਾਰਾ। ਆਪ ਆਪ ਤਿਨ ਜਾਪ ਸੰਭਾਰਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਦੋਖੀ ਕੋਈ ਨ ਬਿਦਾਰਾ॥ ਧਰਮ ਕਰਮ ਕੋ ਰਾਹ ਨਾ ਡਾਰਾ॥੪੪॥ ਜੇ ਜੇ ਗੌਂਸ ਅੰਬੀਆ ਭਏ॥ ਮੈਂ ਮੈਂ[4] ਕਰਤ ਜਗਤ ਤੇ ਗਏ॥ ਮਹਾਪੁਰਖ ਕਾਹੂ ਨ ਪਛਾਨਾ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਕੋ ਕਛੂ ਨ ਜਾਨਾ॥੪੫॥ ਅਵਰਨ ਕੀ ਆਸਾ ਕਛੁ ਨਾਹੀ। ਏਕੈ ਆਸ ਧਰੋਂ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਆਨ ਆਸ ਉਪਜਤ ਕਛੁ ਨਾਹੀਂ॥ ਵਾ ਕੀ ਆਸ ਧਰੋ ਮਨ ਆਹੀਂ॥੪੬॥ਚੌ:॥ ਕੋਈ ਪਢਤ ਕੁਰਾਨ ਕੋ ਕੋਈ ਪਢਤ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਕਾਲ ਨ ਸਕਤ ਬਚਾਇ ਕੈ ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਨਿਦਾਨਾ।੪੭॥ਚੌ:॥ ਕਈ ਕੋਟ ਮਿਲ ਪਢਤ ਪੁਰਾ॥ ਬਾਂਚਤ ਕਿਤੇ ਕੁਰਾਨ ਅੰਜਾਨਾ॥ ਅੰਤ ਕਾਲ ਕੋਊ ਕਾਮ ਨ ਆਵਾ॥ ਦਾਵ ਕਾਲ ਕਾਹੂ ਨ ਬਚਾਵਾ॥੪੮॥ ਕਿਉਂ ਨ ਜਪੋ ਤਾਕੋ ਤੁਮ ਭਾਈ॥ ਅੰਤ ਕਾਲ ਜੋ ਹੋਇ ਸਹਾਈ। ਫੋਟਕ ਧਰਮ ਲਖੋ ਕਰ ਭਰਮਾ। ਇਨ ਤੇ ਸਰਤਨ ਕੋਈ ਕਰਮਾ॥੪੯॥ ਇਹਿ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਭੂ ਹਮੈ ਬਨਾਯੋ॥ ਭੇਦ ਭਾਖ

1. ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2. ਡਰ, 3. ਪੱਥਰ, 4. ਹੰਕਾਰ

ਇਹਿ ਲੋਕ ਪਠਾਯੋ॥ ਜੋ ਤਿਨ ਕਹਾ ਸੁ ਸਭਨਾ ਉਚਰੋ॥ ਡਿੰਭ ਵਿੰਭ ਕਛੁ ਨੈਕ ਨ ਕਰੋ॥੫੦॥ ਜੇ ਜੇ ਭੇਖ ਸੁਨਤ ਐ ਧਾਰੇ॥ ਤੇ ਪ੍ਰਭ ਜਨ ਕਛੁ ਕੈਨ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਸਮਝ ਲੇਹੁ ਸਭ ਜਨ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਡਿੰਭਨ ਮੈਂ ਪਰਮੇਸਰ ਨਾਹੀ॥੫੨॥ ਜੇ ਜੇ ਕਰਮ ਕਰ ਡਿੰਭ ਦਿਖਾਹੀ॥ ਤਿਨ ਪਰਲੋਗਨ ਮੋ ਗਤ ਨਾਹੀ॥ ਜੀਵਤ ਚਲਤ ਜਗਤ ਕੇ ਕਾਜਾ॥ ਸਵਾਂਗ ਦੇਖ ਕਰ ਪੂਜਤ ਰਾਜਾ॥੫੩॥ ਸੁਆਗਨ[1] ਮੈ ਪਰਮੇਸਰ ਨਾਹੀ॥ ਖੋਜ ਫਿਰੇ ਹੀ ਕੋ ਕਾਹੀ॥ ਅਪਨੋ ਮਨ ਕਰਮੋ ਜਿਹਿ ਆਨਾ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਤਿਨੀ ਪਛਾਨਾ॥੫੪॥ਦੋ:॥ ਭੇਖ ਦਿਖਾਇ ਜਗਤ ਕੋ ਲੋਗਨ ਕੋ ਬਸਿ ਕੀਨ॥ ਅੰਤਕਾਲ ਕਾਤੀ ਕਟਯੋ ਬਾਸ ਨਰਕ ਮਹਿ ਲੀਨ॥੫੫॥ਚੌ:॥ ਜੇ ਜੇ ਜਗਤ ਕੌ ਡਿੰਭ[2] ਦਿਖਾਵੈ॥ ਲੋਗਨ ਮੂੰਡਿ ਅਧਿਕ ਸੁਖ ਪਾਵੈ॥ ਨਾਸ ਮੂੰਦਿ ਕਰੇ ਪਰਨਾਮੰ॥ ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਨ ਕੋਡੀ ਕਾਮੰ॥ ਫੋਕਟ ਧਰਮ ਜਿਤੇ ਜਗ ਕਰਹੀ॥ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਭੀਤਰ ਤੇ ਪਰਹੀ॥ ਹਾਥ ਹਲਾਏ ਸੁਰਗ ਨ ਜਾਹੂ॥ ਜੋ ਮਨ ਜੀਤਿ ਸਕਾ ਨ ਕਾਹੂ॥੫੭॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭੂ ਮੋ ਸੋ ਕਹਾ ਸੋ ਕਹਿਹੋ ਜਗਮਹਿ ਜੋ ਤਿਹ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਧਯਾਇ ਹੈ ਅੰਤ ਸੁਰਗ ਕੋ ਜਾਹਿ॥੫੮॥ ਹਰਿਹਰਿ ਜਨ ਦੁਊ ਏਕ ਹੈ ਬਿਬ ਬਿਚਾਰ ਕਛੂ ਨਾਹਿ। ਜਲ ਤੇ ਉਪਜਿ ਤਰੰਗ ਜਯੋ ਜਲ ਹੀ ਮਾਹਿ ਸਮਾਹਿ॥੫੯॥ ਜੇ ਜੇ ਬਾਦ ਕਰਤ ਹੰਕਾਰਾ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਭਿੰਨ ਰਹਤ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਬਿਖਯ ਹਰਿ ਨਾਹੀ॥ ਜਾਨ ਲੇਹੁ ਹਰਿਜਨ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥੬੦॥ ਆਖ ਮੂੰਦਿ ਕੋਊ ਡਿੰਭ ਦਿਖਾਵੈ। ਆਂਧਰ ਕੀ ਪਦਵੀ ਕਹਿ ਪਾਵੈ। ਆਖਿ ਮੀਚ ਮਗ ਸੂਝਿ ਨ ਜਾਈ॥ ਤਾਹਿ ਅਨੰਦ ਮਿਲੈ ਕਿਮਿ[3] ਭਾਈ॥੬੧॥ ਬਹੁ ਬਿਸਤਾਰ ਕਹਲਉ ਕੋਈ ਕਹੈ॥ ਸਮਝਤ ਬਾਤ ਥਕਿਤ ਹੁਇ ਰਹੈ॥ ਰਸਨਾ ਧਰੈ ਕੁਈ ਜੋ ਕੋਦਾ॥ ਤਦ ਪਗਨਤ ਤਿਹ ਪਰੇ ਸੁਤੋਦਾ॥੬੨॥ਦੋ:॥ ਜਬ ਆਇਸ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਭਯੋ ਜਨਮ ਧਰਾ ਜਗ ਆਇ। ਅਬਮੈਂ ਕਥਾ ਸਿਛੇਪਤੇ। ਸਭਹੂੰ ਕਹਤ ਸੁਨਾਇ॥੬੩॥ ਚੌਪਈ॥ ਖੁਰ ਪਿਤੁ ਪੂਰਬ ਕਿਆਸਿ ਪਯਾਨਾ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਤੀਰਥ ਨਾਨਾ॥ ਜਬਹੀ ਜਾਤ ਤ੍ਰਿਬੇਨੀ ਭਏ॥ ਪੁੰਨਦਾਨ ਦਿਨ ਕਰਤ ਬਿਤਏ॥ ਤਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹਮਾਰਾ ਭਯੋ॥ ਪਟਨਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਿਖੇ ਭਵ ਲਇਓ॥ ਮਦ੍ਰ[4] ਦੇਸ ਹਮ ਕਉ ਲੇ ਆਏ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਦਾਈਅਨ ਦੁਲਰਾਏ॥ ਕੀਨੀ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤ ਤਨ ਰੱਛਾ। ਦੀਨੀ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸਿੱਛਾ॥ ਜਬ ਹਮ ਧਰਮ ਕਰਮ ਮੋ ਆਏ। ਦੇਵਲੋਕ ਤਬ ਪਿਤਾ ਸਿਧਾਏ॥ ਰਾਜ ਸਾਜ ਹਮ ਪਰ ਜਬ ਆਯੋ॥ ਜਥਾ ਸਕਤ ਤਬ ਧਰਮ ਚਲਾਯੋ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਬਨ ਖੇਲ ਸਿਕਾਰਾ॥ ਮਾਰੇ ਰੀਝਰੇਝ ਖੰਡਾਰਾ॥ ਇਤਨੀ ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ[5] ਕਰ ਤੁਬੁ॥ ਬੋਲੇ ਸੁਨਹੁ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸਬ॥ ਆਵਿਰ ਭਾਵ ਆਪਨੋ ਜਥਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਉਚਰਯੋ ਸਤਗੁਰ ਤਥਾ॥੧੦੩॥ ਤ੍ਰਿਰੋਭਾਵ ਤੁਮ ਸਭਹਨ ਜਾਨਾ॥ ਸਾਹਿਤ ਦੇਹ ਸਾਹਿਬਾ ਜਿਸਮਾਨਾ[6]॥ ਅਚਰਜ ਚਰਿਤ ਪਾਰ ਨਹਿ ਪਾਵਾ॥ ਅਚਰਜ ਬਪੁ ਕਜ ਕਾਹੁ

---

1. ਭੇਖ ਧਾਰਨ ਵਿਚ, 2. ਪਖੰਡ, 3. ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 4. ਪੰਜਾਬ, 5. ਰਾਮ ਕੁਇਰ,

6. ਸਰੀਰਕ ਜਾਮੇ ਵਿਚ

ਲਖਾਵਾ॥੧੦੪॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੌਤਿਕ ਤਨ ਮਾਹੀ॥ ਸਤ ਚਿੱਤ ਆਨੰਦ ਮੈਂ ਕਬ ਨਾਹੀ॥ ਜਬ ਜਬ ਧਰਮ ਹਾਨਿ ਜ ਪਹਿਚਾਨੈ॥ ਧਰਮ ਧਰਤਰ ਤਬ ਤਬ ਤਮਹਨੈ॥੧੦੫॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਪ੍ਰਭ ਮੂਢਾ[1] ਕਹਤ ਹੈ॥ ਜੋ ਨ ਤਤ੍ਰ[2] ਗੁਰ ਭੇਦ ਲਹਤ੍ਰ ਹੈ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨਮਤ ਦਰਸਾਈ॥ ਸਭਹੀ ਸੁਗਮ ਰੀਤ ਸਮਝਾਈ॥੧੦੬॥

॥ਦੋ:॥ ਬਾਲ ਚਰਿਤਰ ਗੁਰ ਕੇ ਜਿਤੇ ਤੇ ਹਮ ਨਿਰਖੇ ਨਾਹਿ॥ ਰਾਜ ਚਰਿਤ ਬਰਨਨ ਕਰਤ ਨਿਜ ਮਤਿ ਮਿਤੁ ਤੁਮ ਮਾਹਿ॥੧੦੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨਾਂਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਗ੍ਰੰਥੇ ਬਾਨਿਕਾ ਕਥਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਰਨਨ ਨਾਮ ਪ੍ਰਥਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ:॥੧॥

ਗੁਰਗਾਦੀ ਮੰਗਲਾਤਮਕ ਪਦਾ॥ ਰਾਗ ਭੈਰਉ॥

ਮੰਗਲ ਸਾਜ ਸਮਾਝ ਆਜ ਅਤਿ ਮਹਾਰਾਜ ਅਭਿਖੇਤ੍ਰ ਭਯੋ॥ ਜਗ ਗੁਰਤਾ ਗਾਦੀ ਨੈ ਦੂਨੋ ਦਿਨ ਮਣਿਇਵ ਪਰਕਾਸ ਲਯੋ॥ ਮੰਗਲ ਘਰੀ ਮਹੂਰਤ ਪਲ ਖਿਨੂ ਚਸਾ ਚਾਰੁ ਅਨੰਦ ਰਾਸੀ॥ ਮੰਗਲ ਰਾਜ ਸਮਾਝਾਂਸ ਸਯਬਰ ਬੰਦੀ ਜਨ ਗੁਨ ਪਰਕਾਸੀ॥੧॥ ਮੰਗਲਦੇਵ ਅਭੇਦ ਸਰਬਪੁਰ ਮੰਗਲਿ ਧਰਨਿ ਪੁਰਿ ਜਾਨੋ॥ ਮੰਗਲ ਪਰ ਹਰਿ ਭਕਤ ਹ੍ਰਿਦਯ ਸੁਚਿ ਮੰਗਲ ਕੋ ਦੰਗਲ ਮਾਨੋ॥ ਕਰੁਣਾਸੀਵ ਅਤੀਵ ਗੁਨੀਗਨ ਸਦ ਪਰਾਗ ਮਾਤੇ ਜਾਕੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮਬਰ ਬਧਕਿਸੋਰ ਸੁੰਦਰਬਾਕੇ॥੨॥ ਤਿਲਕ ਦੇਤ ਮਾਥੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਬਜਤ ਸੰਖ ਸੁਰ ਸਹਨਾਈ॥ ਅਬਲਾ ਗੀਤ ਪੁਨੀਤ ਮਹਲ ਮਹਿ ਗਾਵਤ ਅਪਨੀਕ ਕਵਿਤਾਈ॥ ਤਹਾਂ ਦਾਨ ਸਨਮਾਨ ਅਧਿਕ ਹੋਤ ਆਨੰਦ ਹਿਏ॥ ਪਾਵਤ ਗੁਨ ਗਨ ਗਾਵਤ ਗੁਨਿ ਮਨ ਮੰਗਲ ਗਜ ਸਮਾਜ ਜਿਏ॥੩॥ ਜੀਵਨਪਤਿ ਜਗਤੀਤਲ ਜਗੁ ਗੁਰ ਆਜ ਆਨ ਗਾਦੀ ਬੈਠੇ॥

ਧਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸਨ ਅਸੁਰਨ ਨਾਸਨ ਬੀਰਾਸਨ ਰਸ ਮੈ ਪੈਠੇ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਅਰਦਾਸ ਤਹਾਂ ਪਰ ਡਰਤ ਕਰਤ ਬਿਕੁਲ ਭਾਰੀ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪਦ ਮਾਂਗਤ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੀ ਬਾਰੀ॥੪॥ ਬਿਸਨਪਦ ਭੈਰਵੀ॥ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਆਈ॥ ਜਿਗਾ ਸਜਾਇ ਬਨਾਇ ਬਸਨਤਨ ਬੈਠ ਸਿੰਘਾਸਨ ਜਾਈ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੇ ਸਿੱਖਯ ਸੂਰ ਸਭ ਗੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਰਬਨਿਧਾਨਾ। ਸੀਲ ਸੁਭਾਉ ਦਾਨ ਮਾਨਹਿਮਨੁਲਲਕਤ ਕਬਿਜਨ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਆਏ ਦੋਰ ਦੋਰ ਸਭ ਸੱਜਨ ਸਰਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮੀ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਭੀਰ ਦੁਆਰ ਦੇਖਿਯ ਬਰ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ਸਵਾਮੀ॥੪॥ ਬਿਲਾਵਲ॥ ਸਜਨ ਸੁਨਹੁ ਭਗਤ ਨਾਮ॥ ਜਿਨ ਸਮਰਪੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪਯਾਰੇ ਪਗਨ ਮਾਹਿ ਲਲਾਮ॥੧॥ ਜਿਨ ਨ ਕਬਹੂੰ ਦਈ ਰਨ ਮਹਿ ਪੀਠੁ ਕਾਹੂੰ ਭਾਂਤ॥ ਜਿਨ ਨ ਪਰ ਤ੍ਰਿਆ ਅੰਗ ਪਰਸੇ ਪਰਮ ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਭਾਤ॥ ਜਿਨ ਨ ਜਾਨਯੋ ਸਤਿਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਬਿਨ ਆਨਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਸਿਵ ਬਿਸਨਾਦਿ ਸਗਰੇ ਦੇਵ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਾਨਾ॥੩॥ ਧਰਮ ਧਾਰਕ ਪ੍ਰੀਤ ਪਾਰਕ ਪੁਨਯ ਪੁੰਜ ਪਹਾਰ॥ ਗਲਤ ਤਿਨ ਕੀ ਕਰਤ

---

1. ਮੂਰਖ, 2. ਜੋ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ

ਕਬਿ ਕੀ ਬੁਬਧਿ ਬਾਨੀ ਹਾਰਿ॥੪॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਪਾਇਸੁ ਪਰਮਮੰਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਯ ਪਹਿਚਾਨ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸੁ ਬੰਸ ਬੁਢਾ ਹੰਸ ਬ੍ਰਿਤਯ ਮਹਾਨ॥੫॥ ਮਸਤ ਹਰਿ ਪਦ ਪੰਕਜਹਿਲਹਿ ਲੋਕ ਹਾਨਹਿ ਕਾਨ॥ ਸਥੂਲ-ਕਾਇ ਸੁ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਹੇਰ ਰਹਤ ਗੁਮਾਨ॥੬॥ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜਿਉਂ ਊਧਤ ਸਖਾ ਪਹਿਚਾਨਾ॥ ਤਿਉ ਹੀ ਕਲਗੀਧਰ ਧਰਨ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨ॥੭॥ ਜਿਉ ਇਕਾਦਸ ਮੈ ਦੀਉ ਉਪਦੇਸ ਊਧਵ ਧੀਰ॥ ਤਿਓਂ ਕਰੀ ਉਪਦੇਸ ਸਾਖੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਗਹੀਰ।੮॥ ਪੁਤ੍ਰ ਭੂਆ ਪਾਚ ਆਏ ਤੇਊ ਰਹੇ ਕਕਿ ਪ੍ਰੀਤ॥ ਪਰਮ ਸੂਰੇ ਧਰਮ ਪੂਰੇ ਸ੍ਵਾਮਿ ਭਕਤ ਅਭੀਤ॥੯॥ ਮਾਤ ਬੀਰੋ ਤਾਤ[1] ਸਾਧੂ ਖੋਸਲੇ ਬਰ ਗਯਾਤਿ॥ ਮਨਹੁ ਪੰਚਾਨਨ ਸੁ ਪਾਚੋ ਰੂਪ ਧਰੇ ਦਿਖਾਉ॥੧੦॥ ਔਰ ਆਏ ਭ੍ਰਾਤ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸੂਰ ਮਲ ਕੇ ਲਾਲ। ਮਨਹੁ ਲਵ ਕੁਸ ਸੂਰ ਕੁਲ ਕੇ ਹੰਸ ਪਰਮ ਰਸਾਲ॥੧੧॥ ਕੁਲ ਪਰੋਹਤ ਨਾਮ ਜਾਤੀਮਲਕ ਸਿੰਘਾਤਾਤ। ਦਯਾ ਰਾਮ ਸੁਤਨ ਜੁ ਤਾਕੋ ਬਯਾਸ[2] ਜਿਉ ਸੋਹਾਤ॥੧੨॥ ਔਰ ਅਨ ਗਨ ਸੂਰ ਆਏ ਪਰਮ ਪ੍ਰੀਖਕ ਮਾਨ॥ ਪਿਤਾ ਜਿਨ ਕੇ ਖਸਟ[3] ਗੁਰੂ ਸਨ ਰਹੇ ਨੌਕਰ ਆਨ॥੧੩॥ ਸੈਨ ਸਾਚੇ ਸਿੱਖ ਸੂਰਨ ਕੀ ਸਜੀ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੁ ਬਿਸਧਿ ਬੈਠੇ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਵੇ ॥੧੪॥ਕਲਸ॥ ਦੇਸ ਬਿਦੇਸਨ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਲਿਆਈ ਸਸਤਰ ਅਸਤਰ ਜੋ ਕੋਊ ਲਿਆਵੇ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਬਰ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਵੈ॥੭॥ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਪਾਵੈ ਸਸਤਰ ਜੁ ਲਿਯਾਵੈ। ਬਾਜ ਸਾਜ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਨੀਕਾ॥ ਨਿਤ ਚਢ ਗੁਰ ਬਾਜੀ ਜੰਗ ਸਮਾਜੀ ਸੂਰਬੀਰ ਲੈ ਕੁਲ ਟੀਕਾ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਆਮਿਸ ਕੀਨੇ ਨਿਜ ਰੰਗ ਭੀਨੇ ਪਰਮ ਰਸਿਕ ਸਾਂਚੇ ਸਵਾਮੀ॥ ਬਨ ਬਨਥਰ ਬਿਹਤਰ ਕਰਤ ਕਮਨ ਕ੍ਰਿਤ ਕਾਨਨ ਕਰਤ ਗੁਰੂ ਨਾਮੀ॥੮॥ਕਲਸ॥ ਸਾਸਤਰ ਸਸਤਰ ਬਿਦਿਆ ਜਾਂ ਮਾਹੀ॥ ਸੋ ਅਧਿਕਾਰ ਪਾਇ ਗੁਰ ਮਾਹੀ॥ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਇਵ ਰਾਜ ਸਮਾਜਾ॥ ਸੁਖੀ ਬਸਤ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸੁਰਾਜਾ॥੯॥ ਨਰ ਨਾਰ ਨਾਰਾਇਨ ਨਰੋਤਮ ਨਾਮ ਨਾਨਕ ਮੈਂ ਪਗੇ॥ ਜਪ ਜਾਪ ਪਾਵਨ[4] ਅਖਯਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਪਾਠ ਪਠਨ ਲਗੇ॥ ਸਭ ਧਨੀ ਨਿਧਨੀਨ ਕਊ ਸਭ ਅਰਜ ਨਹਿ ਰਜ ਗੁਸੇ ॥੧॥ਕਲਸ॥ ਅਸ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਨਗਰ ਸੁਹਾਵਾ॥ ਦੇਖਤ ਦੇਵ ਦੇਵਲ ਚਲ ਆਵਾ॥ ਜਥਾ ਨਾਮ ਗੁਣ ਆਨੰਦ ਪੂਰਾ॥ ਬੈਠਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥੧੧॥ ਜਹ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬਿਰਾਜਤ ਕੋਨ ਉਪਮਾ ਤਿਹ ਕਹੀ॥ ਸੇਸਹੁ ਗਨੇਸਹੁ ਸਾਦਹੁ ਨਹਿ ਕਹੀ ਜਾਤ ਸੁਲਭ ਸਹੀ॥ ਧਨਆ ਦਿਨ ਸੋ ਧਨਯ ਖਿਨ ਸੋ ਦਰਸ ਗੁਰ ਕੀਰਤ ਕਰ॥ ਨਰ ਨਾਰਿ ਧਨਯ ਪੁਨੀਤ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਆਨੰਦ ਨਿਰ ਝਰਾ॥੧੨॥ਕਲਸਾ॥ ਸਤਦ੍ਰਵ[5] ਨੀਰ ਹਰਤ ਮਨ ਪੀਰਾ॥ ਤੀਰ ਤੀਰ ਸੰਤਨ ਕੀ ਭੀਰਾ॥ ਕਤਹੋ ਹੋਮ ਕਹੁ ਜਗਯ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਕਤਹੁ ਪਢਤ ਗੁਰਬਾਨੀ ਮਾਨਾ॥੧੩॥ ਗਹੁ ਪਠ ਗੁਰਬਾਨੀ ਅਤਿ ਰਸ ਸਾਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸੁਰ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਕਹੁ ਰਹਤ ਅਨੰਦੇ ਆਨੰਦ ਕੰਦੇ ਬੈਠੇ ਸਤਗੁਰ ਧਿਆਨਾ॥ ਕਲਿ ਕੋ ਬਿਖਾਵਨ

1. ਪੁੱਤਰ, 2. ਰਿਸੀ ਵੇਦ ਵਿਆਸ, 3. ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ, 4. ਬਾਣੀ ਬਾਵਨ ਅੱਖਰੀ, 5. ਸਤਲੁਜ

ਭਾਵਨ ਨਿਤ ਪ੍ਰੀਤ ਬੈਠ ਸਭਾ ਮਹਿ ਆਇ। ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਗੁਰਬਾਨੀ ਨਿਖਲ ਨਿਕਾਈ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕਹਿ ਗਾਇ॥੧੪॥ਸਾਖੀ॥੧॥ਦੋ: ਕਬਹੂ ਚਾਰਹੂ ਬੰਸ ਕੇ ਪਰਮ ਹੰਸ ਕੁਲ ਹੰਸ॥ ਆਇ ਇਕਤ੍ਰ ਭਏ ਸਕਲ ਕਲਗੀਧਰ ਅਵਿਤੰਸ॥੧੫॥ ਸਤਕਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢਬਰ ਬੈਠਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ॥ ਬੋਲੇ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਗੁਰ ਕਹਾਂ ਰੁਚਿਰ ਰੁਚਿ ਚਾਰ॥੨॥ ਸੁਨਹੁ ਗੁਰ ਤੌਂ ਤੁਮ ਬਨੇ ਕਰਾਮਾਤ ਅਭਿਮਾਨ॥ ਸਭੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈ ਕਾਂਤਿਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਨ॥੩੩॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਯਾਲ ਤਬ ਬੋਲੇ ਸਹਜ ਸੁਭਾਇ॥ ਸਭ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਅੰਸ ਤੁਮ ਮੋ ਸਮ ਸੰਕ ਨ ਰਾਇ॥੪॥ ਪੈਗਾਦੀ ਸੰਬੰਧ ਸੋ ਆਤਮੀਯ ਸੰਬੰਧ॥ ਨਹਿ ਸਰੀਰ ਕੋ ਦਯਾਲ ਜੀ ਏਤੋਈ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ॥੫॥ ਤਬ ਸਬ ਬੋਲੇ ਮਹਾਸਯ ਭਲੀ ਕਹੀਯਾ ਆਪ। ਪ੍ਰਭ ਹੀ ਗੁਰ ਸੰਤਾਨ ਹੈ ਅਪਰਨ ਕੋਊ ਅਪਾਪ।੬॥ ਹੋ ਸਭ ਗੁਰੁ ਸੰਤਾਨ ਤੁਮ ਮੀਨ ਮੇਖ ਨਹਿ ਕੋਇ॥ ਜੈਸੇ ਬੇਟੇ ਹੰਸ ਕੇ ਹੰਸ ਸਰਬ ਹੀ ਹੋਇ। ਮਨ ਨੀਵਾ ਜੋ ਕੋਊ ਕਰੈ ਤੁਲੇ ਤੁਲਾ ਗੁਰੂ ਮਾਹਿ॥ ਅਧਿਕ ਹੋਤ ਨੀਚੋ ਪਲਾ ਊਚੋ ਘਟਤ ਸਦਾਹਿ॥੮॥ ਮਨ ਨੀਵਾ ਰਾਖੇ ਬਿਨਾ ਭਾਖੇ ਸੁਖ ਮੁੱਖ ਬੈਨ॥ ਐਨ ਸਾਂਤਿ ਹਿਯਹੋ ਤਨਹਿ ਸੁਨਹੁ ਬੈਨ ਲਖਿ ਨੈਨ॥੯॥ ਕਹੀ ਸਰਬਗੁਰੁ ਅੰਸ ਤਬ ਭਲੀ ਬਾਤ ਲਖਿ ਲੀਨ॥ ਆਪ ਮਹਾਂ ਪੰਡਤ ਕਵੀ ਚਰਚਾ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਬੀਨ॥੧੦॥ ਹਮ ਸਭ ਸੁਨੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨਿਜ ਪੁਰਖਨ ਮੁਖ ਬਾਤ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕਹੀ ਮੈਂ ਦਸਮ ਰੂਪ ਕਰ ਖਯਾਤ॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਕੋ ਤਾਂਤੇ ਸੋਈ ਸਰੂਪ॥ ਦਰਸਾਵਹੁ ਦ੍ਰਿਗ ਦਯਾ ਕਰ ਮਿਟੈ ਮੋਹ ਤਮ ਕੂਪ॥੧੨॥ ਕਹੀ ਚਾਦਨੀ ਘੇਰਿ ਕਰ ਕਹੀ ਕਪਟ ਪਟਟਾਰ॥ ਆਪ ਕਹਾ ਕਛੁ ਕਰਹਿਗੇ ਨਾਟਕ ਕੋ ਸੰਚਾਰ॥੧੩॥ ਸੁਖ ਮੁਖ ਕਰ ਛਦਯੋ ਪਲਕ ਬਿਹਸਿ ਬੇਦਿ ਬਰਦੇਵ॥ ਵੈਸੋਇ ਤਨ ਵੈਸਿਯ ਕਹਨ ਵੈਸਿਯ ਗਹਨ ਅਭੇਵ॥੧੪॥ ਪਲਕ ਝਲਕ ਦੇਖੇ ਕਹਾ ਸੁਇਨਵ ਜੋਬਨ ਅੰਗ॥ ਸਸਤਰ ਪਾਨਿ ਅਰਿ ਹਾਤ ਕਰ ਦੀਨ ਦਯਲ ਅਭੰਗ॥੧੫॥ ਪੁਨ ਨਾਨਕ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨਿਰਖਤ ਭਏ ਅੰਸ ਸਤਗੁਰੂ ਸੇਵ॥੧੬॥ ਛੰਦ। ਗੁਰ ਸੇਵ ਨਿਰਖ ਅਭੇਵ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਸਤਚਿੱਤ ਰੂਪਕੇ॥ ਉਠਿ ਦੋਰ ਪੈਰਨ ਪਰ ਪਰੈ ਹਰਿ ਸੰਕ ਪੰਕ ਸਰੂਪਕੇ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਪ ਨਰਾਇਨ ਸਰਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਭਏ॥ ਗੁਰ ਅਮਰਦਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਤਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਸਦਾ ਜਾਂਹੇ॥੧੭॥ ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਹਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸੁਨ ਗੁਰੁ॥ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੋਇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੇਵ ਉਰ॥ ਸਭ ਛਮਿਯ ਛਮਾ ਨਿਧਾਨ ਭਦ੍ਰ ਕੁਬੁੱਧ ਕੇ ਅਭਿਮਾਨ ਕੋ॥ ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਥ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸਮ ਮਰਯਾਦਿ ਆਦਿ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੋ॥੧੮॥ ਯਹ ਜਗਤ ਮਾਯਾ ਰਜੁ ਸਰਪ[1] ਭ੍ਰਮਾਵਸ ਸੁਕਤ ਸੁ ਰਜਤਸੇ॥ ਨਹਿ ਕਹਿ ਪਰਤ ਨਹਿ ਲਖਿ ਪਰਤ ਭ੍ਰਮ ਬਸ ਭ੍ਰਮਤ ਮਤਿ ਜਗਤ ਸੇ॥ ਜਿਮਿ ਕਨਕ ਕਨਕ ਸਮਨ ਬਨ ਕਰ ਅਨਿਕ ਭਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੀਂ॥ ਪੈ ਸਵਰਨਤਾਬਰ ਬਰਨਤਾ ਤਿਹ ਹਰਨਤਾ ਨਹਿ ਭਾਸਹੀਂ॥੧੯॥

---

1. ਮਾਇਆ ਦਾ ਭਰਮ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਰੱਸੀ ਨੂੰ ਸਰਪ ਸਮਝਣ ਸਮਾਨ ਹੈ

ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਏਕ ਅਨੇਕ ਸਭ ਮਹਿ ਰਮਤ ਸਭ ਤੈ ਹੋ ਪਰੇ॥ ਬੇਦਾਦਿ ਬਪੁਰੇ ਬਦਤ ਹਾਰਤ ਕਹਾ ਮਤਿ ਗਤਿ ਮਤ ਸਰੇ॥ ਭਲ ਭਾਗ ਜਗ ਅਨੁਰਾਗ ਪਰਾ ਉਰ ਉਮਗ ਸੁਮਗਿਹ ਮੈ ਪਰਾ॥ ਜੋ ਦਰਸ ਕਰ ਉਰ ਹਰਸ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਝਰਸਕ ਦਰਸਨ ਕਰਾ॥੨੦॥ਦੋ: ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਕਹਿ ਕਰ ਸਰਬ ਬੰਸ ਹੰਸ ਅਵਤੰਸ॥ ਪਰੇ ਪਗਨ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪਦਮਾਪ੍ਰਤਿ ਗਤ ਸੰਸ॥੨੧॥ ਸੋ:॥ ਸਭ ਸੁਖਦਾਇਕ ਪ੍ਰਾਨ ਸੋਢੀ ਬਰ ਕਹੁ ਨਾਯ ਤਨ॥ ਧੰਨਯਬਾਦ ਪਰਿਮਾਨ ਸਭਹਨ ਕਹਿ ਸਨਮਾਨ ਦਿਆ॥੨੨। ਯਥਾ ਯਥਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਥਾ ਤਥਾ ਅਰਦਾਸ ਦੈ। ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਅਨੁਹਾਰ ਬਿਦਾ ਕਿਏ ਗੁਰ ਅੰਸ ਸਭਾ॥੨੩॥ ਜੁਮਿਲਾ ੩੬॥ ਸਾਖੀ੨॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨਾ ਤਰ ਗਤ ਗੁਰ ਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਰਾਜ ਸਾਜ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਦੂਸਰੀ ਪ੍ਰਾਤ ॥੨॥

ਅਥੇਦ ਬਿਯਾਹਿ ਲਲਿਤ ਲੀਲਾ॥ਦੋਹਰਾ॥

ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਮਨ ਲਾਇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਯਾਹ ਪ੍ਰਸੰਗ। ਹਰਖ ਹੋਇ ਜਾਤੇ ਅਧਿਕ ਬਾਢੈ ਪ੍ਰੇਮ ਅਭੰਗ॥੨॥ ਸੰਗਤ ਆਈ ਲਹੌਰ ਕੀ ਕਬਹੁ ਦਰਸ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਪਗ ਪਸੀ ਪ੍ਰਗਯਾ ਪੁੰਜ ਅਭੇਵ॥੨॥ਚੌ: ਤਿਹ ਮਹ ਏਕ ਸੁ ਭਿੱਖੀ ਖਤਰੀ॥ ਧਰਮ ਧੁਰੀਨ ਧਰਤਿ ਅਤਿ ਅਤਰੀ॥ ਹਰਿਜਸ[1] ਨਾਮਕ ਪਰਮ ਸਯਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਕੇਸੁ ਸਰੂਪ ਬਿਕਾਨਾ। ਸੁੰਦਰ ਗੋਰ ਸਰੀਰਕ ਸੁਹਾਵਾ॥ ਨਿਰਖਿ ਅਨੰਗ ਅਨੰਗ ਲਖਾਵਾ॥ ਸੂਰ ਕੂਰਹਵੈ ਸਨਮੁਖ ਜਾਕੈ। ਚੰਦ ਕਹਾਂ ਤਿਹ ਸਮਤਾ[2] ਤਾਕੇ॥੪॥ ਬਯ ਕਿਸੋਰ ਕਚ ਅਤਿ ਘੁਘਰਾਰੇ॥ ਹੇਰਤ ਹਰਤਹਿਏ ਦੁਖ ਭਾਰੇ॥ ਕਟਿ ਨਿਖੰਗ ਸੋਹਤ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਪਰ ਪੀਰਾ ਹਰ ਸਰਨ ਸਜਾਈ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸੋਹਤ ਗਰ ਮਾਹੀ॥ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਮਾਲਿਕ ਜ਼ਾਹੀ॥ ਕਰ ਸਰ ਫੇਰਤ ਹੇਰਤ ਸਭ ਦਿਸ॥ ਹਰਤ ਮੋਹ ਤਮ ਸਿਖਨ ਕਿਸਮਿਸ॥੬॥ ਦੇਖ ਭਿਖੀ ਅਤਿ ਸਕੁਚਾਨਾ॥ ਸੁਤਾ ਸਗਾਈ ਚਹ ਚਿਤਰਾਨਾ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬੋਲਯੋ ਹਵੈ ਆਗੈ। ਜਾਕੇ ਪੂਰਾ[3] ਪੁਨਯ ਸਭ ਜਾਗੇ॥੭॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਭ ਘਟ ਗਾਮੀ॥ ਭਗਤਨ ਪ੍ਰਿਯ ਪਾਲਕ ਅਨੁਗਾਮੀ॥ ਬਿਨਯ ਕਰਤ ਉਰ ਡਰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਪਾਲਹੁ ਮਮਪ੍ਰਿਯ ਬਚਨ ਰਸਾਲਾ॥੮॥ਦੋ: ਮਮ ਕੰਨਯ ਬਡਭਾਗਨੀ ਹੋਇ ਪਗਨ ਰਜ ਲਾਗ॥ ਰਹੈ ਨਿੱਤਯ ਸੇਵਾ ਬਿਖੇ ਕਰਿਯ ਤਥਾ ਅਨੁਰਾਗ।੯॥ਸੋ:॥ ਸੁਨਤਹਿ ਹਰਿ ਜਸ ਬੈਨ ਹਰਿ ਬਿਧਿ ਕੇ ਹਰ ਜ਼ਸ ਭਰੇ॥ ਪ੍ਰਮੁਦੇਕਰਨਾ ਐਨ ਅਕਲ ਅਮਲ ਆਨੰਦ ਨਿਧਿ॥੧੦॥ ਕਲਯਾਨ॥ ਕਰੁਨਾਨਿਧਿ ਕਰਣਾ ਰਸ ਛਾਏ॥ ਅਤਿ ਧਰਧੀਰ ਧੀਰ ਦੈ ਤਾਕੋ ਕਰ ਉਠਾਇ ਨਿਜ ਅੰਕ ਲਗਾਇ॥ ਕਹਯੋ ਕਹੀ ਸਭ ਕਰਹੁ ਤਿਆਰੀ ਤੂੰ ਅਤਿ ਭਗਤ ਮੋਰ ਭਾਈ। ਅੰਚਰ ਡਾਰ ਸਗਾਈ ਸਤਗੁਰੁ ਗਯੋ ਲਹੋਰ ਸੁ ਹਰਖਾਈ॥੨॥ ਨਿਜ ਤਿਅ ਸਨ ਸਲਾਹ ਸਜ ਸੁੰਦਰ ਸਾਹਾ ਸੋਧਉ ਹਿਤਧਾਰੀ॥ ਮਾਸ ਅਸਾਢ ਹਿਸਾਬ ਸੰਕ੍ਰਮਣਿ[4] ਦਿਵਸ ਤੇਇਸੇ ਰੁਚਿਕਾਰੀ॥ ਆਇ ਅਰਜ ਕਰ ਗਰਜ ਸੁਨਾਈ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਲਹੌਰ

1. ਹਰਿਜਸ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਅੱਕਤੀ, 2. ਬਰਾਬਰੀ, 3. ਪੂਰਬਲੇ, 4. ਸੰਗਰਾਂਦ

ਚਲੈਂ॥ ਤਬ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੂਰ ਹੋਇ ਸਭ ਦੂਖ ਦਲੈ॥੪੪॥ ਸੁਨਤਹਿ ਬਿਨਯ ਬਿਹਸਿ ਬੋਲੇ ਪ੍ਰਭ ਸੋਢੀਬਰ ਗੁਰੂ ਆਨੰਦੀ॥ ਇਹਹਿ ਲਹੌਰ ਨਵੀਨ ਰਚੈਗੇ ਹੇਤ ਬਿਬਾਹਸੁ ਸੁਖ ਸੰਦੀ॥੫॥ ਤੁਮ ਲਹੌਰ ਤੇ ਲਿਆਵੋ ਘਰਨੀ ਤਬਲੌ ਬਸਯਸੋ ਲਹੌਰ ਲਖੋ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੋ ਜਾਨੈ ਜਾਨੈ ਗੁਰ ਪਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚਖੋ॥੬॥ ਭੈਰਵੀਂ॥ ਅਰੀ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ ਭਜ ਗੋਬਿੰਦ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਪਾਵਨ ਨਾਮ ਸਵਾਮੀ ਅਨੰਦ॥ ਪਲ ਮੇ ਕਰਤ ਰੰਕ ਰਾਜੇ ਕੇ ਰਾਜਾ ਰੰਕ ਕਰਤ ਸੁ ਪਸੰਦ॥ ਰੀਝਤ ਕੰਵਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਿਏ ਤੇ ਜਾਨਤ ਜੇ ਜਾਰਤ ਪਗਬੰਦ॥੨॥ ਸੇਵਕ ਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਨੀਤਿ ਰਤਿ ਜਿਨਕੀ ਮਿਟ ਤਿਨਹੋਤ ਬੁਲੰਦ॥ ਸਾਹਿਬ ਅਸ ਬਿਸਰਾਇ ਰਹਤ ਜੇਤਿ ਨ ਸੋਕੇ ਦੂਜੋ ਮਤਿ ਮੰਦ॥ ਜੋ ਲਹੌਰ ਲਹੌਰ ਲਵ ਆਪ ਬਸਾਯੋ ਰਾਜ ਸ੍ਰੀਤੈ ਅਜਹੂਦੁ ਚੰਦ॥ ਤੈਸੇ ਖਿਨ ਮੈ ਰਚਓ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਬਆਹ ਬਿਲਾਸ ਹੇਤ ਅਨੰਦ॥ ਕਸ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਅਨੰਦ ਹੀਏ ਮੈਂ ਆਨੰਦ ਨਿਸਿ ਨਰਪਤ ਜਗਬੰਦ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਪਟ ਕਪਟ ਤਯਾਗਿ ਭਜ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਤਜ ਛਲ ਛੰਦ॥ ਕਿਦਾਰਾ॥ ਲਿਖੇ ਮਸੰਦਨ ਕੋ ਪਰਵਾਨੇ॥ ਸਿਖ ਬਪਾਰਨ ਕੋ ਹਯਾ ਲਯਵੈ ਰਚਹਿ ਦੂਕਾਨ ਸਿਆਣੇ॥੧॥ ਇਹਹਿ ਬਹੁਤ ਬਾਧਾ ਬਰ ਹੈਵ ਹੈ ਬਿਯਾਪਾਰ ਮਨਮਾਨੇ॥ ਸੰਕਾ ਕਰਹਿ ਨ ਆਗਿਆ ਮੇਰੀ ਨਿਸਚਯਾ ਨੀਕੇ ਜਾਨੇ॥੧॥ ਜਾਕੇ ਪਾਸ ਹੋਇ ਧਨ ਨਾਹੀ ਸੋ ਧਨ ਹਯਾਤੇ ਪੈਹੇ॥ ਉਡੀ ਖਬਰ ਸਭ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰਵਨ ਇਮਿ ਧਾਏ ਆਨੰਦ ਮੈ ਹੈ॥੩॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਗੋ ਸੋ ਭਾਖੀ ਸੰਗੋ ਮਤਧਨ ਦੇਵੈ॥ ਕਰ ਹਿਸਾਬ ਸੋ ਬਯਾਹ ਭਏ ਪੈ ਪੂਨ ਨਿਜ ਧਨ ਲੈ ਲੇਵੋ॥੪॥ ਨਫਾ ਨਫੇ ਵਾਰੇ ਕੋ ਸਗਰੇ ਇਮਿ ਜਗ ਗੁਰਨ ਬੁਝਾਈ॥ ਤੁਰਤ ਲਹੌਰ ਬਸਓ ਅਤਿ ਨੀਕੋ ਸੋਢੀ ਬਰ ਗੁਰਿਆਈ॥੪॥ ਅਬ ਲੋ ਚਿਹਨ[1] ਦਿਖਾਤ ਤਹਾਂ ਪਰ ਹੈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਵਾਮੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਜਿਨਕੇ ਚਰਨਕੀ ਕਰਤ ਸੁਦੀਵ ਗੁਲਾਮੀ॥੬॥ਸੋਰਠ॥ ਤਬ ਲਹੌਰ ਜਬੁ ਸੁ ਭਿਖੀ[2] ਆਇਓ॥ ਨਿਜ ਪਤਨੀ ਲੈ ਸਾਥ ਆਨਕਰ ਬਸਉ ਲਹੌਰ ਲਖਾਉ॥੧॥ ਸਭ ਸਮਾਨ ਸੰਕੇਤਕੇ ਆਨੀ ਹਯਾ ਪੁੰਨ ਕਰੀਤਿਆਰੀ॥ ਅਸਤਰ ਸੱਸਤਰ ਪੁਨ ਬਸਤਰ੍ਹ ਮਿਠਾਈ ਬਹੁ ਮੇਵਾ ਮਧ ਡਾਰੀ॥ ਸਗੁਨ ਸੁ ਦਿਜ ਕਰ ਪੁਨ ਲਿਖਿ ਪਠਯੋ ਪੰਚਮਿਮਿਥੁਨ੍ਹ ਮਹੀਨਾ॥ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨਮਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨਲੀਨਾ॥੩॥ ਦਾਨ ਮਾਲ ਮਹਿ ਸਭ ਲਾਗਿਨ[3] ਕੋ ਦਿਉ ਮਾਤ ਹਿਤਧਾਰੀ॥ ਰੰਕ[4] ਰਾਜ ਹੈਵ ਗਏ ਪਲਕਮੈ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਬਲਿਹਾਰੀ॥੧੩॥ ਸੋਰਠ॥ ਬੁਲਾਏ ਸਭ ਸੰਬੰਧੀ ਆਏ। ਮੌਲੀ ਸੂਤ ਰੰਗਾਇ ਬਆਹ ਕੇ ਸਭਬਿਧਿ ਬਯੋਤ ਬਜਾਏ॥ ਭੂਖਨਬਨੇ ਭਲਯ ਅਤਿ ਦੈਵੀ ਔਰ ਅਨੇਕ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਬਾਜੇ ਬਜੇ ਸੁ ਆਤਸਬਾਜੀ ਬਨੀ ਬਾਧ ਬਰਬਾਨਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਭਾਂਤ ਹਰਖਹਿਅ, ਸਭ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਬਾਸੀ। ਕਰਹਿ ਅਹੋ ਕਬ ਮੰਗਲ ਨਿਰਖਹਿ ਆਨੰਦ ਈਸ ਬਿਲਾਸੀ॥੧੪॥ ਸੁਭ ਬੈਸ ਸੁਹਾਗਿਨ ਭਾਗ ਭਰੀ ਖਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਗੀਤਨ ਗਉਤੀ ਹੈ। ਕਲਗੀਧਰ ਕੋ ਮੁਖਚੰਦ

---

1. ਅੱਜ ਤੱਕ, 2. ਭਿਖੀ ਜਾਤ ਦਾ ਹਰਿਜਸ ਨਾਮੀ ਵਿਅੱਕਤੀ, 3. ਲਾਗੀਆ ਨੂੰ, 4. ਗਰੀਬ

ਚਿੱਤੇ ਮੁਸਕਊਣੀ ਅੰਗਨ ਪਊਤੀ ਹੈ। ਸੁਰਤੀਯ ਸੁਮੇਰ ਹਰੀ ਤਿਨ ਕੀ ਲਖਿਕੈ ਛਬਿ ਅਨੰਦ ਛਾਊਤੀ ਹੈ। ਖਰੀਗੈਨ ਮੈ ਆਨੰਦ ਐਹ ਮੈਤਹੋ ਇਕ ਆਵਤੀ ਹੈ ਇਕ ਜਾਵਤੀ ਹੈ।੧੫॥ ਚੋਤਨੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀਸ ਸਜੇ ਜਿਗਾਜੋਤ ਅਰੀ ਸਖਿ ਪੇਖਤ ਹੀ ਬਨੇ॥ ਨੈਨਨ ਸਾਂਤ ਸਲੋਨੀ ਸ੍ਰੀ ਸੂਰਤ ਭਾਗਨ ਕੀ ਨਿਧਿ ਲੇਖਤ ਹੀ ਬਨੇ॥ ਕੋ ਛਬਿ ਭਾਖੈ ਸੁਮੇਰ ਹਰੀ ਹਿਅ ਅਭਾਊ ਅਨੇਕ ਪਰੇ ਖਤ ਹੀ ਬਨੇ॥ ਮਾਨੋ ਸੁਧਾਕਰ ਸਾਰ ਨਿਕਾਰ ਰਚਯੋ ਬਿਧਨਾ ਮੁਖ ਦੇਖਤ ਹੀ ਬਨੇ॥੧੬॥ ਸੁਚਿ ਸਾਤ ਸੁਹਾਗਿਨ ਭਾਗਭਰੀ ਨਵਜੋਬਨ ਨੇਹ ਸਮਾਊਤੀ ਹੈ। ਕਰ ਧਨਜ ਸੋ ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਭਾਊ ਪਗੀ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਗਨ ਕੋ ਪਰਸਊਤੀ ਹੈ। ਤਿਨ ਸ੍ਰੀ ਸੁਮੇ ਰ ਹਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤੀ ਪੁਲਕਊਤੀ ਹੈ ਬਲ ਜਾਊਤੀ ਹੈ॥ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਾਊਤੀ ਭਾਊਤੀ ਜੋ ਬਟਨੋ[1] ਗੁਰ ਅੰਗ ਲਗਾਊਤੀ ਹੈ।੧੭॥ਕਬਿੱਤ॥ ਕਊ ਕਹੇ ਕਾਨ੍ਹ[2] ਘਨਸ਼ਾਮ ਕਹੈ ਕੋਊ ਕੋਊ ਕਹੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮਕੋ[3] ਸਰੂਪ ਮਾਨੀਯਤ ਹੈ। ਕੋਊ ਕਹੇ ਰਸ ਰਾਜ ਆਪ ਹੀ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਗਨਿਯਤ ਹੈ। ਤਊ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕੋਊ ਕਹੈ ਨਲ ਕੂਬਰ ਕੋ ਆਗੇ ਇਨਕੇ ਕਛੂ ਰੂਪ ਜਨਿਯਤ ਹੈ। ਇਨ ਸੋਇ ਈਹੈ ਔਰ ਦੂਸਰੋ ਨ ਕੋਊ ਦੇਖ ਨਿਜ ਮਨਮਾਹਿ ਐਸੋ ਭਾਊ ਭਨਿਯਤੁ ਹੈ।੧੮॥ ਨਿਸਾ ਜਾਨਯੋ ਨਿਸਿ ਏਸ ਦਿਨ ਦਿਨ ਮਨਿ ਭੇਸ ਗਨਨ ਗਨੇਸ ਤਊ ਸੁਰੇਸ ਪਹਿਚਾਨਯੋ ਹੈ॥ ਚੰਦਰਮਾ ਚਕੋਰ ਜਾਨਊ ਮੋਰ ਘਨਘੋਰ ਮਾਨਊ ਚਾਤ੍ਰਕ ਕਨਾਘਾਤ ਸਵਾਂਤ ਬੂੰਦ ਹਿਯੇ ਠਾਨਯੋ ਹੈ। ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰਨ ਸੁਜਾਨ ਜਾਨਊ ਸੂਰਜ ਕਪੂਤ ਦੰਡਧਾਰੀ ਅਨੁਮਾਨਊ ਹੈ। ਰਸਿਕਨ ਬ੍ਰਿਜ ਰਾਜ ਧਰਮਨ ਧਰਮਰਾਜ ਮੈ ਤੋ ਰਾਮ ਰਾਜ ਸੋਢੀ ਰਾਜ ਮਨ ਮਾਨਊ ਹੈ॥੧੯॥ ਸਹਾਨਾ॥ ਸਲੋਨੀ ਸੂਰਤਿ ਕੇ ਬਲਿਹਾਰੀ॥ ਕਰ ਕੰਗਨਾ ਬਜਾਹ ਕੋ ਸੋਭਿਤ ਘੋਰੀ ਪਰ ਅਸਵਾਰੀ। ਪੁਰੁਟ ਮੁਕਟ ਹਿਯੇ ਨਿਪਟ ਚਰਾਵਤ ਮੋਤਿਅਨ ਝਾਲਰ ਲਾਈ। ਸਵਰਨ ਤਾਰਤਾ ਮਧ ਦਿਪਤ ਮੁਖ ਮਹਿਮਾਕਹੀ ਨਾ ਜਾਈ॥੨॥ ਮਨੋ ਸੀਸ ਪੈ ਬੀਜਰੀ ਜੁਰੀ ਅਤਿ ਚੰਚਲ ਅਚਲ ਬਨੀ ਸੀ। ਕਿਧੋ ਸਾਂਤਿ ਰਸ ਊਪਰ ਰਾਜਤ ਰੋਢ ਘਟਾ ਸੁ ਘਨੀ ਸੀ।੩। ਕਿਧੋ ਕਮਲ ਪੈ ਅਮਲ ਸੂਰ ਕੀ ਕਿਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਧੋ ਕਾਮਿਨਿਨਿ ਕੇ ਕਟਾਖ ਕੀ ਆਭਾ ਸਵਰਨ ਲਹੀ ਹੈ।੪। ਕਿਧੋ ਪ੍ਰੇਮ ਨਰ ਨਾਰਿ ਨਗੁਰ ਬਾਸਿਨ ਕੋ ਨਾਗਰ ਨੀਕੋ॥ ਸੋਹਤ ਸਵਰਨ ਤਾਰ ਮੋਤਿਨ ਮਿਲਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰ ਮੁਖ ਟੀਕੋ॥੫॥ ਕਾਮਮੰਦ ਹਵੈ ਗਿਰਯੋ ਧਰਨਿਤਰ ਠਗ ਮੂਰੀ ਸੀ ਖਾਈ॥ ਰਤਿ ਅਚੇਤ ਪਤ ਹੇਰਿ ਰਹੀ ਅਤਿ ਮਤਿ ਗਤਿ ਸਰਬ ਭੁਲਾਈ।੬। ਛੱਤ੍ਰ ਸੀਸ ਪਰ ਢਰਤ ਚੌਰ ਜਨੁ ਹੰਸ ਪ੍ਰੇਮ ਮਦ ਮਾਤੋ॥ ਹੇਰਤ ਹਿਯਾ ਸਭ ਹਰਤ ਦੁਖ ਅਤਿ ਦਾਰੁਨ ਪੁੰਜ ਸੁਹਾਤੋ॥੭॥ ਧਯਾਨ ਸਕਲ ਕਲਯਾਨ ਕਰਨ ਜੋ ਧਰਤੀ ਧੀਰ ਹੀਯ ਐਸੋ॥ ਸੋ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰਤੇ ਪਾਵੇ ਮਾਗੈ ਜੈਸੋ॥੮॥੨੦॥

ਰਾਗ ਬਸੰਤ :

ਸਜ ਕੈ ਬਰਾਤ ਬਾਜੇ ਬਜਾਇ॥ ਧੁਨਿ ਭੇਰ ਸੰਖ ਦੁੰਦ ਭੀ ਜਾਇ॥ ਕਹੁ ਨਾਚਤ

---

1. ਵੱਟਣਾ ਮਲਣ ਦੀ ਰੀਤ, 2. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, 3. ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ

ਨਾਕ ਨਟੀ ਅਨੇਕ॥ ਕਹੁ ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਬਧੁ ਬਬੇਕਾ॥੨੧॥ ਕਹੂੰ ਨ੍ਰਿਤਯਤ ਬਾਜੀ ਚਾਰੁ ਚਾਲ॥ ਕਹੂੰ ਭਾਟ ਕਰਤ ਕਬਿੱਤਨ ਰਸਾਲ॥ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ਸੋਹਤ ਗਜ ਪੈ ਸਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਜਾਲ॥੨੨। ਧਨ ਗਨ ਬਾਰਤ ਡਾਰਤ ਲੁਟਾਇ॥ ਨਹਿ ਰਹੀ ਹੋ ਸਭਿ ਛੂਕਨ ਪਾਇ॥ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਕੋ ਅੰਬੋਧ॥ ਉਮਡਓ ਸਸਿ ਸਤਗੁਰ ਹੇਰ ਸੋਧ॥੨੩॥ ਕਹੂੰ ਆਸਤਬਾਜ਼ੀ ਛੁਟਤ ਜਾਤ॥ ਬਰ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਰੰਗ ਖਯਾਤ॥ ਕੰਹੂੰ ਕਰਤ ਨਕਲੀਏ ਨਕਲ ਆਇ। ਮੋਹੁਤ ਪਾਵਤ ਬਿਬ ਅਨ ਗਿਨਾਇ॥੨੪॥ ਕੋਊ ਸਜੇ ਪਾਗ ਪੀਰੀ ਬਨਾਇ। ਬਿਚ ਬਿਚ ਗੁੰਛਿ ਸੁਮਨਨ ਸਜਾਇ॥ ਕਊ ਰਕਤ ਸੁਪਟ ਤਨ ਨਿਪਟਧਾਰ॥ ਮਨ ਚਾ ਚਰਖੇਲੇ ਬੜ ਖਿਲਾੜ॥੨੫॥ ਮਗਿ ਮਾਹਿ ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਹੋਤ॥ ਮਨ ਬਯਾਹ ਰਾਮ ਰਾਜਾ ਉਦੋਤ॥ ਲਖਿ ਗ੍ਰਾਮ ਨਾਰਿ ਬਲਿਹਾਰਾ ਜਾਤ। ਕੌਤਕ ਹੇਰਤ ਅਤਿ ਮਨ ਲਜਾਤ॥੨੬॥ ਰੀ ਧਨਯਾ ਭਾਗ ਹਮਰੇ ਪਛਾਨ॥ ਜੋ ਐਸੋ ਆਨੰਦ ਲਖਤ ਆਨ॥ ਨਵਬਧੂ ਪਰਸਪਰ ਕਰਹਿ ਬਾਤ। ਸਜਨੀ ਸੋਕੰਨਯ ਧੰਨਯ ਗਾਤ॥੨੭॥ ਜਿਹਿ ਬਰਿ ਹੈ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥ ਨਿਜ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਵਿ[1] ਉਦਿਤ ਸਿੰਘ॥ ਸਖਿ ਸੁਈ ਨਾਰਿ ਕੁਲ ਬਧੁ ਹੋਤ॥ ਜਾਕੋ ਪਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੁਸਰ ਗੋਤ॥੨੮॥ ਪੈ ਧੰਨਯ ਭਾਗ ਹਮਰੇ ਬਨਾਇ॥ ਕਹ ਜਨਮ ਕਰਾਂ ਨਿਰਖਤ ਨਿਕਾਇ॥ ਇਹਹਿ ਭਾਂਤ ਬਾਤ ਮਗ ਅਨਿ ਹੋਤ॥ ਇਕ ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਇਕ ਮੋਦ ਸ੍ਰੋਤ॥੨੯॥ ਪਹੁੰਚੇ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਭ ਨਿਕਟਿ ਆਇ॥ ਇਕ ਕੋਸਰ[2] ਹਿਯੋ ਮਗ[3] ਜਬ ਬਨਾਇ॥ ਹਰਿਜਸ ਭ੍ਰਾਤਨ ਸਹਿ ਮਿਲਊ ਆਇ॥ ਜਾਂਜੀ ਮਾਵੀਂ ਮਿਲੇ ਏਕ ਥਾਇ॥੩੦॥ ਪੁਨਦਿਆ ਧਨ ਗਨ ਅਨ ਲੁਟਾਇ॥ ਜੇਤੇ ਮਸੰਦ ਕਛੁ ਕਹਿਨ ਨ ਜਾਇ। ਧਰ ਭਈ ਸਵੇਤ ਅਰ ਲਾਲ ਜਾਨ॥ ਪੁਨ ਸਵਰਨ ਜਤ ਪਰਖਿ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੩੧॥ ਸਭ ਭਏ ਰੰਕ ਰਾਜਾ ਬਨਾਇ॥ ਗਾਵਨ ਗੁਰੂ ਗੁਨ ਆਨੰਦ ਪਾਇ॥ ਪਹੁੰਚੀ ਲਹੌਰ ਜਬ ਸਭ ਬਰਾਤ॥ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਧਏ ਨਰ ਨਾਰੀ ਜਾਤ॥੩੨॥ ਪੁਨ ਹਰਿ ਜਸ ਸੁਭਿਖਿਨ ਮਿਲਨੀ ਕੀਨ॥ ਮਾਮਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਮਧੀ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਗੁਰ ਪਰੋਤਿ ਕੁਲ ਦਾਦਕ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਨਾਨਕ ਪਰ ਨਾਨਕ ਦੀਏ ਜਾਨ।੩੩॥ ਬਹੁ ਰਚਿ ਰਚਨਾ ਮੰਚ ਰੁਚਿਤ ਭਾਇ॥ ਕਰਿ ਬਿਨਯ ਧਯੋ ਪਗ ਪਲਕ ਪਾਇ॥ ਹਮ ਨਾਥ ਜੋਗ ਯਾਕੇ ਨ ਆਹਿ॥ ਸਤਗੁਰ ਸੋਭਾ ਮੁਖ ਕਹਿ ਲਜਾਇ॥੩੪॥ ਤਿਹਿ ਹੇਰ ਤਬੈ ਕਿਰਪਾਲਚੰਦ॥ ਕਰ ਤੇ ਉਡਾਇ ਗੁਰ ਲਾਇ ਕੰਦ॥ ਕਰ ਸਮਾਧਾਨ ਜਲ ਨੈਨਨ ਪੋਛਾ। ਫਿਰ ਕਯੋ ਸੁਚਿ ਰੰਗਨ ਤਨ ਅਗੋਛਾ॥੩੫॥ ਤਿਊ ਤਿਊ ਅਤਿ ਰਤਿ ਆਨੰਦਪੂਰ॥ ਬਾਰਤ ਧਨ ਜਾਚਕ ਲੇਤ ਭੂਰ॥ ਦੁਊ ਸਮਧੀ ਸਮਧੀ ਸਮ ਪਛਾਨ॥ ਜਾਂਚਤ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਚਰਨ ਧਯਾਨ॥੩੬॥ ਸਵੈਯਾ। ਖੋਜਤ ਜਾਂਹਿ ਥਕੇ ਸਭ ਸੁਰ ਕਿਏ ਪੂਨ ਪੂਰ ਬਿਬੇਕ ਧਨੀ॥ ਦੇਵ ਅਭੇਵ ਭਏ ਈਰ ਹੈ ਨਹਿ ਭੇਖ ਕਥੋ ਕਰ ਭੇਖ ਘਨੀ। ਸੋ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਜੋ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਜੁ ਤੇਕ ਧਨੀ॥ ਦਵਾਰ ਪੈ ਸਾਸ ਕੋ ਰਾਖੋ ਅਹੋ ਮਨ ਮੋਹਨੀ

1. ਸੂਰਜ, 2. ਇਕ ਕੋਹ. 3. ਰਸਤਾ

ਮੂਰਤਿ ਮੋਹਮਨੀ॥੩੭॥ਕਬਿਤ॥ ਲਿਏ ਕਰ ਧਾਰਤੀ ਸੁਧਾਰਤੀ ਬਿਸਨਪੀਠ॥ ਦੀਠ ਪਗ ਧਾਰਤੀ ਉਧਾਰਤੀ ਸੁ ਕੁਲ ਕੋ॥ ਸਾਥ ਮੈ ਸਹੇਲੀ ਜੇ ਨਵੇਲੀ ਸੀਲ ਮੈ ਇਕੇਲੀ॥ ਕੰਨਯਾ ਪਤਿਭੂਰ ਭਾਵ ਭੀਨੀ ਜੋ ਅਤੁਲ ਕੋ॥ ਸਾਚੋ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਸੁ ਜਾਨ ਸੀਸ ਨਯੋ ਮੋਦ ਦੇ ਅਮੁਲਕੋ॥ ਲਖਿ ਛਬਿ ਆਰਤੀ ਅਨੋਖੀ ਸੁਰ ਗਾਰਤੀ॥ ਨਿਹਾਰਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਠਗੀ ਅੰਗ ਪੀਨ ਪੁਲਕੋ॥ਸਹਾਨਾ॥ ਦੂਲਹੇ ਲਖਤ ਲੁਗਾਈ ਲਲਕੀ॥ ਮਨ ਭਵਤ ਬਰ ਛੰਦ ਪਛਾਵੈ ਪਰਮੇਸਰ ਮੈ ਪੁਲਕੀ॥ ਬ੍ਰਿਪ ਬੁਲਾਇ ਸਜਾਇ ਸਾਸਤਰ ਬਿਧਿ ਬਨਯੋ ਬਯਾਹ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਜਨਕ ਨਗਰ[1] ਜਯੋ ਲਵਪੁਰ[2] ਮਾਂਹੀ ਭਈ ਅਧਿਕ ਰਸ ਖਯਾਤੀ॥ ਕੰਨਯਾਦਾਨ ਗੋਦਾਨ ਸੁਬਿਧਿ ਵੰਤ ਜਯੋ ਬਿਪਨ ਬਤਰਾਈ॥ ਪਰਯੋ ਆਨੰਦ ਅਨੰਦ ਰੂਪ ਗੁਰ ਗਾਇ ਜਨ ਸੁਖਦਾਈ। ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ਆਏ ਜਨਵਾਸੇ ਭੋਜਨ ਕੀ ਬਿਧਿ ਕੀਨੀ॥ ਪੁਨਸਮਧੀ ਗ੍ਰਿਹਿ ਜਾਇ ਭਤ ਮੀਠੇ ਕੀ ਰਸਮੁ ਸੁ ਲੀਨੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਵਾ ਬਰ ਸਮਾਜ ਕੀ ਲੇਤ ਬਲੈਅ ਰਹੀਐ। ਅਹੋ ਸਾਰਦਾ ਸਦਾ ਕ੍ਰਿਪ ਕਰਸਤ ਕਬਿੱਤ ਜਸ ਕਹੀਐ॥੩੯॥**ਛੰਦ:** ਛਕਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਨੰਦ ਪੂਰਵਕ ਪੁਨ ਸਭ ਡੇਰਨ ਆਏ। ਬਜਤ ਬਾਜੇ ਆਨੰਦ ਸਾਜੇ ਦੁੰਦਭ ਦੀਹ ਦੁੰਕਾਏ॥ ਆਹਿ ਅਰਜ ਕੀਨੀ ਮਾਲਿਕਸੋਂ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਸਭ ਬਰਾਤ ਕੀ ਜਯਫਤ ਕੀਨੀ ਆਜ ਸਿਰੰਦਿਨ ਭਾਈ।੪੦॥ ਪੁਨ ਸਿਆਰਪੁਰੀ ਨਰ ਨਾਰਨਿ ਨੂ ਤਨ ਸਜ ਪਕਵਾਨਾ। ਬਰ ਬਰਾਤ ਸੰਤੁਸਟ ਕਰੀ ਅਤਿ ਹਿਏ ਹਰਖ ਅਨੁਮਾਨਾ। ਯਾਹੀ ਬਿਧਿ ਸੋ ਸਭੀ ਬਜਾਰਨ ਬਰ ਬਰਾਤ ਜਿਵਾਈ॥ ਕਈ ਦਿਵਸਲੋ ਭਈ ਰਹਾਇਸ ਆਇਸ ਗਰ ਬਹ ਗਾਈ।੪੧॥ ਨਿਰਜੁ ਨਿਰਮੁਖਮਤਾਂ ਸਭਨਾਸੀ ਜਸ ਉਦਯਮਤਾ ਛਾਈ॥ ਭੁਕਿਤ ਮੁਕਿਤ ਦਉ ਲੋਕ ਲਾਭ ਲੈ ਬਾਜੀ ਦੀਹ ਬਧਾਈ॥ ਨਿਤ ਅਨੰਦ ਕੋ ਕੋ ਬੁਲੰਦ ਕਬਿ ਪੂਰਨ ਗਾਇ ਸੁਨਾਵੈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਰਸਨਾ ਪਾਵਨ ਹਿਤ ਆਪਨੋ ਹਿਯ ਹੁਲਸਾਵੈ॥੪੨॥੩੬॥੭੮॥ ਜੁਮਿਲਾ ਸਾਖੀ ਚੌ:॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਬੈਠੇ ਗੁਰੁ ਸੰਗਤ ਆਈ ਅਪਾਰ॥ ਰਜਕ ਨੈਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਹੇ ਸਾਚੇ ਕਰਤਾਰ॥੧॥ ਨਿਤਯ ਹਜ਼ੂਰ ਧੁਵਾਇ ਪਟ ਪਹਿਰਹਿ ਨਾਥ ਜ਼ਰੂਰ॥ ਜਲ ਬਿਹੀਨ ਕਾ ਕਰਿ ਸਕੈ ਦੂਸਰ ਨਾਹਿ ਸਹੂਰ॥੨॥ **ਭੁੱਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ**। ਸੁਨੀ ਬਾਤ ਤਾਕੀ ਉਰ ਦੀਨ ਬੰਧੂ॥ ਗਏ ਸ੍ਰਿੰਗ ਭੂ ਧਾਰ ਪੈ ਸਤੱਯ ਬੰਧੂ॥ ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਕੈ ਏਕ ਬਰਛਾ ਚਲਾਯੋ॥ ਬਹੀ ਧਾਰਿ ਬਾਗ ਬੜੋ ਮੋਦ ਆਇਉ॥੩॥ ਕਹੀ ਯਾਹਿ ਸੰਗੋ ਨਸੰਗੋ ਨਿਕਾਰੋ॥ ਚਲਯੋ ਜੋਰ ਏਕੈ ਤਹਾਂ ਨਾਹਿ ਭਾਰੋ॥ ਤਬੈ ਸਵਾਮੀ ਸਾਚੇ ਨਿਕਾਰਉ ਦਯਾਸੋ॥ ਲਗਾਯੋ ਸੂ ਦੂਜੋ ਤਿਸੀ ਭਾਤਤਾਸੋ॥੪॥ ਸੁਊਨਾਹਿ ਸੰਗੋ ਨਿਕਾਰਯੋ ਜਬੀ ਹੈ। ਹੁਤੇ ਪਾਸ ਮਾਮਾ ਹੂੰ ਆਏ ਤਬੀ ਹੈ। ਤਹਾਂ ਪ੍ਰੀਤ ਮਾਮਾ ਪਛਾਨੀ ਗੁਰੂ ਜੀ। ਲਗਾਯੋ ਤ੍ਰਿਤੀ ਬੇਰ ਨੇਜਾ ਉਰੂਜੀ॥੫॥ ਤਬੈ ਤੀਨ ਧਾਰਾ ਤ੍ਰਿਬੇਨੀ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਜਹਾਂ ਨਾਇ ਪਾਵੈ ਸਭੀ ਪੁਨਯ ਭਾਰੀ॥ ਅਜੋ ਕੁੰਡ ਦੀਖੈ ਲਖਯੋ ਮੈਹੁ

1. ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਦੀ ਨਗਰੀ, 2. ਲਹੌਰ

ਕਾਈ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਗਤੀ ਕਾ ਕਹੌਂ ਮੈ ਸੁਨਾਈ।੬॥ ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਕੀਨੇ ਖਿਲਾਸੀ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਪਢੈ ਔ ਸੁਨੈ ਪਾਇ ਆਨੰਦ ਰਾਜਾ॥ ਤ੍ਰਿਬੇਨੀ ਪ੍ਰਯਾਗੀ ਸੁਈ ਪੁਨਯ ਪਾਵੈ॥ ਤਹਾਂ ਜਾਇਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਜੋ ਨਹਾਵੈ॥੭॥ਦੋ:॥ ਯਹੁਸੁ ਤ੍ਰਿਬੈਨੀ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਖ ਸੈਨੀਰਸ ਰਾਸ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਨਿਜ ਮਤਿ ਕਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ॥

ਜੁਮਿਲਾ ਸਾਖੀ ।੪ ।ਚੌ:॥ ਗੁਰਮਾਤਲ[1] ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਰਾਸੀ। ਹਰਿ ਜਸ ਸੋਯਹ ਨੀਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸੀ। ਰਉਰ ਨੇਹੁ ਨਵੀਨ ਨਿਰਾਲਾ॥ ਨਿਰਖ ਨਿਰਖ ਹਮ ਭਏ ਨਿਹਾਲਾ। ਅਬ ਬਿਦਾਇਗੀ ਹਮਰੀ ਕੀਜੈ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਚਿਤ ਚਾਹ ਲਖੀਜੈ॥ ਸੁਨਤਹਿ ਰਸ ਕਰੁਣਾ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ॥ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਨਾਰਨਿ ਮੰਗਲ[2] ਗਾਯੋ॥ ਦਾਇਜ[3] ਦੀਏ ਨ ਜਾਤ ਬਖਾਨੈ। ਗਨ ਨਹਿ ਸਾਕਹਿ ਗਨਕ[4] ਸਾਂਯਾਨੇ॥ ਪਤਿ ਬਰਤ ਧਰਮ ਸਿਖਾਇ ਸੁ ਬੇਟੀ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਭਰ ਗੁਰ ਸਦ ਭੇਟੀ॥੩॥ ਸਭ ਕੁਲ ਤਿਯ ਦ੍ਰਿਗ ਨੀਰ ਬਹਾਈ॥ ਚਰਨ ਗਹਤ ਕਨਯਾ ਮਨਲਾਈ॥ ਧੰਨਯ ਕੋਖ ਜਹਿ ਤੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਨੀ॥ ਧੰਨਯ ਗੋਤ ਸੁਭਿਖਨ ਕੋ ਮਾਨੀ॥ਦੋ:॥ ਰੂਪਸੀਲ ਧਨਯਾ ਪਰਮ ਕਨਯਾ ਸੁ ਘਰ ਅਨੂਪ॥ ਧਰਮ ਅਨਿਨਯ ਪ੍ਰਤੀ ਬਰਤਾ ਸੁੰਦਰ ਸੀਲ ਅਨੂਪਾ॥ਚੌ:॥ ਤੋ ਸੀ ਆਜ ਕਵਨ ਵਡਭਾਗੀ॥ ਨਿੱਤਯ ਸੇਵ ਮੈਂ ਹੈ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਸੁਫਲ ਕਿਉ ਤੈ ਗੋਤ ਹਮਾਰਾ॥ ਦਰਸਨ ਕਲਗੀਧਰਨ ਦਿਖਾਰਾ॥ ਯਹ ਸੰਬੰਧ ਸਾਥ ਸੁਨ ਬੇਟੀ॥ ਮੂਰਤ ਮਦਨ ਮਨੋਹਰ ਭੇਟੀ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪਤਿ ਰਤਿ ਰਹਿਉ ਪੂਰੀ॥ ਕਬਹੂ ਨ ਤਜਿਊ ਪਦਕੰਜ ਧੂਰੀ॥੭॥ ਜੋ ਪਦ[5] ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਨਹਿ ਪਾਵਾ। ਸੋ ਪਦ ਤੈ ਸਹਜੇ ਉਰਲਾਵਾ॥ ਪਤਿ ਪਰੇ ਸਮਾਨਤ ਜੋ ਨਾਰੀ॥ ਪਰਮੇਸਰ ਤਾਂ ਕੇ ਬਸ ਪਯਾਰੀ ।ਛੰਦ:॥ ਤਾਕੇ ਸੁਬਸ ਪਰਮੇਸਿਰਨਿਤ ਜੋ ਚਰਨ ਰਤਿ ਪਤਿਤਿਆਪਰੀ॥ ਤਾ ਮੈ ਗੁਬਿੰਦ ਅਨੰਦ ਘਨ ਪਤਿਪਾਇ ਤੂੰ ਭਾਗਨ ਭਰੀ॥ ਮਤ ਸੋਕ ਕਰ ਉਰ ਮੋਦ ਭਰ ਕਹਿਲਾਇ ਗਰ ਗਦ ਗਦ ਭਈ॥ ਕਤ ਨਾਰਿ ਸਿਰਜੀ ਤੇ ਬਿਧਾਤਾ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਮੈ ਹਈ।੯॥ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਰੋਵਤਹੀ ਚਢਾਈ ਪਾਲਕੀ ਪੈ ਆਂਨਿ ਕੈ॥ ਪਿਠ ਲਾਇ ਗੁਰ[6] ਸਮਝਾਇ ਕਰਿ ਕੀਨੀ ਬਿਦਾਬਿਤ ਦਾਨ ਕੈ॥ ਧਰ ਧੀਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪੀਰ ਹਰ ਕੋ ਪਗਨ ਪਰ ਸਾਸਹੂੰ। ਦੀਨੋ ਤਿਲਕ ਕੀਨੋ ਬਿਦਾ ਉਰ ਖਿਦਾ ਦੈਨ ਬਿਲਾਸ ਹੂੰ॥੧੦॥ ਯਹ ਲਾਲ ਕੰਨਯ ਲਾਡੀਲ ਮਤ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਯ ਪਰਮੇਸਜੂ॥ ਬਲਕ ਅਜੋ ਜਾਨਤ ਨਹੀਂ ਕਛੁ ਭਾਉ ਭਕਤੀ ਕੇ ਭੇਸ ਜੂ॥ ਸਭ ਕਰਹੁ ਯਾਕੀ ਮਾਫ ਜੂ ਤਕਸੀਰ ਜੋ ਅਗਿਆਨ ਕੀ॥ ਹੌਂ ਦਾਸਕਾਂ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਨਕੀ ਨਿਧਿ ਗਿਆਨ ਨਾਥ ਅਮਾਨ ਕੀ॥ ਸੁਨ ਬੈਨ ਕਰੁ ਐਨ ਨੈਨਨ ਨੀਰ ਪੁਲਕਾ ਵੇਲਿ ਭਈ॥ ਧਰਧੀਰ ਧੀਰਜ ਧੀਰ ਦੈ ਨਿਜ ਸਾਸ ਸਸੁਰਹਿ ਰਸਮਈ॥ ਤੇ ਬਾਜ ਮੈ ਅਸਵਾਰ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਕੋ॥ ਗਾਵਤ ਸੁਮੇਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਗੀਤ ਪੁਨੀਤ ਰੀਤ ਅਮਦ ਕੋ॥੧੨॥ ਦੋ:॥ ਮਾਤ ਪਿਉ ਜਲ ਬਾਰ ਕੈ ਬਹੂ ਉਤਾਰੀ ਦਵਾਰ॥

1. ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮਾਮਾ, 2. ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਗੀਤ, 3. ਦਾਜ, 4. ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, 5. ਪਦਵੀ,
6. ਗਲ

ਪਗ ਪਰ ਪਰਸ ਸਭਹਨ ਦਈ ਮੁਖ ਦਿਖਾਉਨੀ ਚਾਰ॥੧੩॥ ਛੰਦ ਖਿਲਾਏ ਸਤਗੁਰਹਿ ਛਲਾ ਮੁੰਦਰੀ ਸਾਥ॥ ਅਤਿ ਰਹਸਯ ਤਿਹ ਰਾਂਕਿਉਂ ਹਾਰ ਹਾਰ ਜਗਨਾਥ॥੧੪॥ ਸੂਹੀ ਗੁਰੂ ਤੀਅਨਦਈ ਅਪਰ ਗੁਰ ਜਨਨ ਨੀਤ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਪੂਰਨਭਈ ਸਰਬ ਬਆਹ ਕੀ ਰੀਤ॥੭੫॥

॥੮੬॥੧੦੧॥ਸਾਖੀ-੫॥

ਸਬ ਘਟ ਬਾਸੀ ਬਿਲਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥ ਜਾਨਤ ਜਨ ਕੇ ਅਭ ਅੰਤਰਕੀ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਛਬਿਕੇ ਰਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥੧॥ ਨਾਮ ਜਪਾਵਨ ਮਤ ਸਿਖਰਾਵਨ ਕੀਰਤਿ ਕਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥ ਤੁਮਸੋ ਕਹਾ ਦੁਰਾਉ ਰਹਿਸਕੇ ਨਿਕਸੇ ਹੋਇ ਨਿਰਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥੨॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਇਕ ਬਨਕ[1] ਪੁਕਾਰਯੋ ਚੋਰੀ ਭਈ ਹਮਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ॥ ਥੈਲੀ ਸਾਤ ਸਤਕ[2] ਮੁਦ੍ਰਾਕੀ ਨਾ ਜਾਨੈ ਕਿਨ ਮਾਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ।੩॥ ਦੀਜੈ ਮੋਹਿ ਦਿਲਾਇ ਦਯਾ ਕਰ ਨਾਤਰੁ ਮਰਹੋਂ ਦੁਵਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ। ਸੁਨਬਿ ਹਸੇ ਆਨੰਦ ਭੂਮ ਪਤਿ ਬੋਲੇ ਨੀਤ ਨਿਵਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥੪॥ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰਥਮ ਬੁਲਾਇ ਬਤਾਈ ਅਮੁਕੇ ਘਰ ਸੁ ਖਰਾ ਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥ ਦੱਖਨ ਦਿਸ ਤੇ ਕਾਢਿ ਲਿਐ ਯੋ ਚੋਰ ਸਹਿਤ ਧਨ ਆਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥੫॥ ਫਾਸੀ ਦੈਬੇ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦੈ ਪੁਨ ਲਖਿਸਾਹ ਹੁਲਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥ ਛੋਰਜਯੋ ਘੋਰ ਦੰਡ ਦੈਂਤਾਂਕੋ ਕੀਰਤ ਕਮਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ।੬॥ ਗਯੋ ਬਨਿਕ[1] ਨਿਜ ਧਨ ਲੈ ਸਗਰੋ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਬਿਲਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ। ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕਹ ਲਗਗੁਨ ਗਾਵੈ ਸਤਿ ਚਿੱਤ ਆਨੰਦ ਰਾਸੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥੭॥੧॥੧੦੧।;੧੦੨॥ ਸਾਖੀ੬॥ਚੋ:॥ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਸੁਸਰ ਸੁ ਹਰਿਜਸ ਆਇਉ॥ ਪਗ ਪਰ ਬਿਦਾ ਭਯੋ ਸੁਖ ਪਾਇਉ॥ ਗਇਉ ਲਹੌਰ ਸਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾ॥ ਗਾਵਤ ਗੁਰ ਗੁਨ ਸਭ ਤੇ ਨਿਆਰਾ॥ ਵਹ ਅਦਭੁਤ ਛਬਿ ਅਮਲ ਅਨੋਖੀ॥ ਕਲਗੀ ਕਲਿਤ ਪਗ ਅਤਿ ਚੋਖੀ॥ ਬਯ ਕਿਸੋਰ ਅਤਿ ਹੀ ਛਬਿ ਰੀਸੀ॥ ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਤ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਮੰਦ ਮੰਦ ਮੁਸਕਨ ਮਨਭਾਵਾ॥੨੧॥ ਚਾਲ ਚਿਤੋਨਚਾਰੂ ਅਨੁਭਾਵਾ॥ ਚਿਤ ਚਿਤਵਤ ਦੰਪਤ ਬੜ ਭਾਗੀ॥ ਬਸੇ ਲਹੋਰ ਜਾਇ ਅਨੁਰੀਗੀ॥੩॥ਦੋ: ਔਰ ਐਰ ਜੇ ਥਾਨ ਕੇ ਬਸੇ ਆਇ ਗੁਰ ਪੋਰ॥ ਦਾਨ ਗਯਾਨ ਸਨਮਾਨ ਦੈ ਬਿਦਾਕਿਏ ਹਿਤ ਜੋਗ॥੪॥ ਯਥਾ ਜਥਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਨਪਾਇ ਬਿਦਾਈ ਦਯਾਲ। ਸਰੇ ਸਰਥ ਗੁਰੁ ਜਸ ਕਰਤ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥੫॥ਚੌ:੧੧ ਤਬਲੌਂ ਰਿਤਿ ਗ੍ਰੀਖਮ ਮਨਿਭਾਈ॥ ਜਲ ਬਿਹਾਰ ਕੀ ਬਯੋਤ ਬਨਾਈ॥ ਤਪਤ ਆਵਲੌਂ ਅਵਨੀ ਸਾਰੀ॥ ਸੂਰ ਤੇਜ ਨਹਿ ਸਕਤ ਨਿਹਾਰੀ॥੬॥ ਧੂਰਿ ਭੂਰਿ ਅਸਮਾਨ ਉਡਾਨੀ॥ ਪਾਨੀ ਪਿਯਤਿ ਨ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਨੀ॥ ਰੈਣ ਚੈਨ ਨਹਿ ਦਿਨ ਨਹਿ ਚੈਨਾ॥ ਪਯਾਸ ਅਧਿਕ ਉਹ ਛੁਦਾ ਛਿਦੈ ਨਾ॥੭॥ ਸਵੈਯ॥ ਗ੍ਰੀਖਮ ਕੀ ਗਰਮੀ ਹੈ ਬੁਰੀ ਜਾਹ ਮਾਰੀਂ ਸਤ ਜਲਦੀ ਦੀਝੀਏ॥ ਏਕ ਕਹੈਂ ਘਬਰੈਯੇ ਨਹੀਂ ਜਲ ਆਵਤ ਧੀਰਜ ਨੈਕ ਤੌ ਕੀਜੀ ਏ॥ ਏਕ ਸੁਮੇਰ ਹਮ ਯੋ ਕਹੈ ਅਬ ਪ੍ਰਾਨ ਚਲੈ ਕਿਮਿ

1. ਬਾਣੀਆਂ, 2. ਸਤ ਸੌ

ਧੀਰਜ ਧੀਜੀਏ। ਦੀਜੀਏ ਦੀਜਿਏ ਲੀਜੀਏ ਲੀਜੀਏ ਪੀਜੀਏ ਪੀਜੀਏ ਕਾਨ ਨਾ ਕੀਜੀਏ ॥੮॥ ਯਥਾ ਹਮਾਰਾ ਕੀਜੋ ਪਾਤਕ ਪਤਨ ਪੰਚਾਸਿਕਾ ਨਿਤਯ ਕੀਰਤਨ ਕੋਕ:॥

ਘਨਾਛਰੀ॥ ਸੀਰੇ ਸੀਰੇ ਸੁਘਰ ਸਵਾਰੇ ਹੈ ਉਸੀਰ ਖਾਨੇ ਸੀਰੀ ਸੀਰ ਸਰਹੁ ਤਬਸਾਰ ਹੈ ਸੁਮੰਦ ਮੁੰਦ॥ ਸੇਜ ਹੂੰ ਸਵਾਰੀ ਖੂਬ ਸਲਿਲ ਗੁਲਾਬਨਸੋ ਛਿਰਕ ਛਿਰਕਿ ਕੀਨੀ ਭੂਮਿ ਹੂੰ ਪਸੰਦ ਸੰਦ॥ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਤਹਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸੁਹਾਏ ਹੈ ਸੁਰੇਸ ਸੇ ਦ੍ਵ ਚੰਦ ਚੰਦੇ॥ ਗ੍ਰੀਖਮ[1] ਕੀ ਗਰਮੀ ਗਰੂਰ ਕੈ ਗਈ ਹੈ ਹਾਰ ਗਮਨ ਨ ਸਾਕੈ ਕਰ ਭੀਤਰ ਅਮਦ ਕੰਦ॥੯॥**ਦੋ:॥** ਅਥ ਇਕ ਅਨਭੁਤ ਗਾਥ ਭਈ ਸੁਨਹੁ ਬਾਤ ਕਹ ਧਯਾਨ॥ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਸੋਢਿਨ ਮੈਂ ਥਿਰੀ ਗਾਦੀ ਅਤਿ ਅਨੁਮਾਨ॥੧੦॥

ਛੰਦ ਬਾਤ ਭਾਗ ਕੀ ਕਹੀ ਜਾਤ ਨਹਿ ਢਰਤ ਕੌਨ ਬਿਧਿ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਅਵਸਿ ਆਨ ਸੋ ਅਕਸ ਮਾਤ ਹੀ ਬਨਤ ਬਯੋਤ ਰਸਵਾਰਾ॥ ਜਲ ਬਿਹਾਰ ਹਿਤ ਤੀਰ ਬੀਰ ਸੱਤ੍ਰਦ੍ਵ ਕੇ ਗਏ ਦਆ ਰਾਸੀ॥ ਸਾਥ ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ ਸੋਢੀ ਕੇ ਖੇਲਨ ਲਗੇ ਨੀਰ ਬਾਸੀ॥੧੧। ਮੁਖ ਛੀਟਨ ਕੀ ਜਬ ਛਟਕਨ ਕੋ ਕੇਕਬਿ ਗਾਇ ਬਨਾਤਿ ਸਕੈ॥ ਐ ਦਿਸੁ ਸਾਕਾਰ ਸੁਧਾ ਪਿਯ ਤਜਨੁ ਕਨਕਨ ਮੁਖ ਪਰ ਜਯੋਤਿ ਜਾਕੈ॥ ਕਿਧੋ ਕਾਮ ਅਭਿਰਾਮ ਚੰਦ ਸੋ ਜਲ ਬਿਹਾਰ ਕਰ ਮੋਦ ਭਰਾ॥ ਭਕਿਤ ਭਾਉ ਭਗਵੰਤ ਦੁਊ ਮਨ ਕਰਤ ਅਮੋਲ ਕਲੋਲ ਖਰਾ॥੧੨॥ ਤਬਲੋ ਰਾਇ ਗੁਲਾਬ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੈਵ ਨੀਰ ਤੀਰ ਤੁਰਤਹਿਆਯੋ॥ ਨਯਨ ਮੁਦੇ ਹੀ ਪਗਰੀ ਬਾਂਧੀ ਸਮਝਯੋ ਨਹਿ ਕਿਨ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਪੁਨ ਕਾਹੂ ਯਹ ਕਹੀ ਕਰਾਯ ਕਰੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤਿਭਾਰੀ॥ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿੰਦ੍ਰਿਗ ਚੰਦ ਕੀ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰ ਆਪ ਧਾਰੀ॥੧੩॥ ਡਰੇ ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਨਤ ਲਖਤ ਹਸਿ ਬਚਨ ਕਹਾ॥ ਤੁਮਰੇ ਹੂੰ ਘਰ ਸਮਾ ਪਾਇਕੈ ਗਾਦੀ ਟੀਕਾ ਰਹੈ ਰਹਾ॥ ਅਬਹੂੰ ਲੋ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਬੰਸ ਕੇ ਟਿੱਕੇ ਸੋਢੀ ਕਹਲਾਵੈ॥ ਪੁਰਅਨੰਦ ਮੈਂ ਬੈਠ ਆਪਨੀ ਗਾਦੀ ਸਭ ਤੇ ਪੁਜਵਾਵੈ॥੧੪॥ ਸਿਖ ਸਨਮੁਖ ਅਨੁਪਮ ਤਿਨ ਆਗੈ ਨਮ੍ਰਿਭਾਉ ਸੇਵਾ ਕਰਹੀਂ॥ ਬੰਸ ਸਾਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਮ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਭਰਹੀਂ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਦਾਨ ਸਮਾਨ ਆਨ ਨਹਿ ਦਾਨਮਾਨ ਕੋਊ ਦੇਵਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਯਾਂਤੇ ਸਭ ਤਜਕਰ ਕਰ ਮਨ ਕੱਲਗੀਧਰ ਸੇਵਾ॥੧੫॥੧੦॥੧੧**ਸਾਖੀ॥੭॥ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ॥** ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਬਿਰਦ ਸਤਗੁਰ ਕੋ ਕਰਤਦੀਨ ਹਿਤ ਪੀਨ ਪਰਮ ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁ ਉਰ ਕੋ॥੧॥ ਕਬਹੁ ਕਲ ਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਮਾਨ ਮਹਿ ਬੈਠੇ ਸਭ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁ ਧਰਕੋ॥ ਕਰਤ ਕਲੰਦਰ ਰੀਛ[2] ਲਿਚਾਵਨ ਲਖਤ ਲੋਕ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਕਰਕੋ॥ ਤਾ ਛਿਨ ਕੀਰਤਨਿਆ ਨਾਮਕ ਇਕ ਚੋਰਦਾਰ ਬਾਲ ਕਹੋ ਗੁਰੂ ਕੋ॥ ਬੋਲਯੋ ਕਿਉਂ ਕਰਿ ਪਕਰਯੋ ਹੈਵ ਹੈ ਬੜੋ ਰੀਝ ਅਚਰਜ ਮਮ ਉਰ ਕੋ॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸਿਰੋਮਣਿ-ਸੁਨ ਕਿਰਤਨਿਆ ਮੇਰੀ ਬਾਨੀ॥ ਯਹ ਤੇਰੋ ਹੈ

---

1. ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ, 2. ਰਿੱਛ

ਪਿਤਾ ਲਖਤ ਨਹਿ ਜਨਮ ਰੀਛ ਧਰ ਆਓ ਮਾਨੀ॥ ਬੋਲਿਓ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਧ ਸੁ ਸਿੱਖ ਸੋ ਮਮਪਿਤ ਭਯੋ ਰੀਛ ਭਾਰੀ॥ ਸੁਨ ਕਿਰਤਨਿਆ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਊ ਜਾਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨ ਰੁਚਿਧਾਰੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਹਜ਼ੂਰ ਜਹਿ ਠਾਢੇ ਬਾਂਟਤ ਹੋ ਕੜਾਹ ਜੀਕੋ॥ ਤੋ ਲੇ ਏਕ ਸਿਖ ਸੁਚਿ ਆਯੋ ਗੁੜ ਗਾੜੀ ਲੀਨੋ ਨੀਕੋ॥੬॥ ਧਰ ਪਰਸਾਦ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ ਧੂਰ ਧੂਸਰਿਤ ਤਨ ਤਾਕੋ। ਮਾਗਯੋ ਕੁਨਕਾ ਦੇਹੁ ਦਿਉ ਨਹਿ ਦਿਉ ਸ੍ਰਾਪ[1] ਤਿਨ ਤਬ ਯਾਕੋ॥੭॥ ਅਰੇ ਰੀਛ ਕਯੋ ਸਭਾ ਗੁਰੂ ਮੈਂ ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਅਪਮਾਨ ਕਰੈ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਿਰਯੋ ਸੁ ਕੁਨਕਾ ਚਾਖਯੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਪਗਨ ਪਰੈ॥੮॥ ਤਾਂ ਅਗ[2] ਭਯੋ ਰੀਛ ਤਨ ਯਾਕੋ ਸੁਨ ਕਿਤਨਿਆ ਦੁਖ ਪਾਈ। ਅਬ ਤੋ ਇਹਿ ਉਧਾਰ ਕਰ ਦੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਜਨਮ ਸੁਖਦਾਈ॥੯॥ ਕਹਯੋ ਕਲੰਦਰ ਰੀਛ ਮੋਲ ਲੈ ਦਵੈ ਸਤ ਮੁਦ੍ਰਾ ਮਨ ਮਾਨੀ॥[3] ਨਹਿ ਮਾਨੀ ਤਿਨ ਤਬ ਤਾਰਕ ਛੀਨ ਲੇਹੁ ਆਗਿਆ ਠਾਨੀ॥੧੦॥ ਕਿਉਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸੌ ਰੁਪਏ ਕੋ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤਾਹਿ ਤਬ ਦੀਨੋ ਤਨ ਤਜ ਗਇਉ ਭਇਉ ਗਿਆਨੀ॥੧੧॥ ਯਾਹੀ ਬਿਧਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਚੰਦ ਪਯਾਰੇ॥ ਕਰਤ ਕਲੋਲ ਅਮੋਲ ਤੋਲ ਸੁਹਹਿ ਸੁਮੇਰ ਅਹਿ ਹਿਤ ਧਾਰੇ॥ ੧੨, ੧੧ ੧੧੮ ॥

ਸਾਖੀ॥੮॥ ਧਨਾਸਰੀ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਭਜਤ ਸੋਢਿ ਕੁਲਰਾਜਾ॥ ਪਾਵਤ ਮਨ ਭਾਵਤ ਸੋ ਪਲ ਮੈ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ।੧੪। ਸਸਤਰਨ ਕੋ ਬਨਵਾਵਤ ਨਿਤ ਹੀ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕਰਤ ਅਪਾਰੀ॥ ਜਾਕੇ ਨਾਮ ਲਿਏ ਤੇ ਛੂਟਤ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੁਖ ਭਾਰੀ॥੨॥ ਕਸਰਤ ਕਰਤ ਕਰਾਵਨ ਤੇ ਸਭ ਸੇ ਸਿਖਰਾਵਤ ਬਿਧਿ ਸਾਰੀ॥ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਅਰਿਨ ਮਾਰ ਰਣਜੀਤਿਆ ਆਪੁਨੁ ਕਾਜ ਸਵਾਰੀ੩॥ ਨੌਕਰ ਰਾਖਿ ਨਵੀਨ ਬੀਨਬਰ ਖੇਲਤ ਨਿਤਯ ਸਿਕਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਪਦ ਪੰਕਜ ਧੂਰੀ ਉਧਰਤ ਜਿਤ ਸੰਸਾਰਾ॥੧॥ਦੋ:॥ ਜਦਪਿ ਆਪ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਧਾਰਨਿ ਧਰਨਿ ਆਕਾਸ॥ ਤਦਪਿ ਨਰਾ ਕ੍ਰਿਤਕੀ ਕਰਤ ਲੀਲਹ ਲਲਿਤ ਉਜਾਸਾ॥੨॥ ਬਿਸਨਪਦ॥ ਨਿਤ ਮਸੰਦ ਦੇਸਨ ਕੇ ਆਵਤ॥ ਅਨਗਨ ਧਨ ਮਨਿ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਸੰਗਤ ਲਿਆਏ ਚਢਾਵਤ॥੪॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਮਸੰਦ ਇਕ ਆਇਉਬਡੇ ਬਿਰਾਯ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਕਾਬੁਲ ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾਦਿਕ ਕੋ ਅਰੁ ਈਰਾਨ ਬਿਚਾਰੀ॥੨॥ ਧਰ ਭੇਟਾ ਮੇਟਾ ਦੁਖ ਸਗਰ ਰਗਰਾ ਭਾਲ ਪਗਨ ਪਗ॥ ਸਭਾ ਬੈਠ ਬਰ ਸਿਘਾਸਨ ਪਰ ਪਿਖੇ ਕਲਗਿਧਰ ਸਤਗੁਰ॥੩॥ ਬਾਤ ਬਾਤ ਮੇ ਬਾਤ ਕਢੀ ਮੁਖ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥ ਕਾਰੀਗਰ ਕਾਬਲ ਕੇ ਭਾਰੀ ਭਸਬੀ ਇਲਮ ਦਰਾਜਾ॥੪॥ ਆਜ ਕਾਲ ਅਰੰਗਜੇਬ ਹਿਤ ਤੰਬੂ ਏਕ ਬਨਾਯੋ॥ ਜਾਹਿ ਹੇਰ ਕੋ ਬੀਰ ਧੀਰਧਰ ਜਿਹ ਨਹਿ ਚਿਤ ਲਲਚਾਯੋ॥੫॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਿਭੂਖਨ ਤੁਮਹੂੰ ਤਸ ਬਨਵਾਵੋ॥ ਤੁਰਤ ਤਯਾਰ ਕਰ ਤੰਬੂ ਨੀਕੋ ਆਨੰਦ ਪਰ ਪਹੁਚਾਵੋ॥੬॥ ਸਤਯ ਬਚਨ ਕਹਿ ਸਿਰਪਾਉ ਲੈ ਕਾਬਲ

1. ਸਰਾਪ, 2. ਪਾਪ, 3. ਮਨ ਇਛਤ

ਉਰ ਪਧਾਰਾ॥ ਲਾਖ ਅਢਾਈ ਕੋ ਤੰਬੂ ਤਬ ਤੁਰਤਹਿ ਕਿਓਂ ਤਿਆਰਾ॥੭॥ ਆਨਯੋ ਸੋ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਮੈਂ ਤਨਉ ਬੀਚ ਗੁਰ ਬੈਠੇ॥ ਬਹੁਤ ਪਰਸੰਨ ਭਏ ਬਰਦੀਨੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈਂ ਪੈਠੇ। ਜਿਨ ਜਿਨ ਸਿੱਖਨ ਕਾਰ ਦਿਉ ਧਨ ਤਿਨਤਿਨ ਬਰ ਬਰ ਪਾਇਉ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰਬਰ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਕਹਾਯੋ॥੩॥੧੧॥੧੨॥**ਸਾਖੀ**॥੯॥ ਮਨੋਹਿਰ ਮੂਰਤਿ ਕੀ ਬਲਿਹਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰੁ ਸਾਚੇ ਗੁਬਿੰਦ ਹਰ ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਮੁਰਾਰੀ॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਇਕ ਖਤਰੀ ਆਇਉ ਜਾਤ ਸਰੀਨੀ[1] ਜਾਕੀ॥ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਪਰ ਪਰਮ ਪ੍ਰੀਤ ਪਰਨ ਭਕਿਤ ਮਤਿ ਬਾਕੀ॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਮਮਕੰਨਿਆ ਧਨਿਯ ਸੀਲ ਨਿਧਾਨੀ॥ ਜਬਤੇ ਜਨਮੀ ਤਬ ਤੇ ਜਾਨੀ ਜਗ ਜਨਨੀ ਮਨਮਾਨੀਂ॥ ਨਾਥ ਕਛੂ ਮੇਰੇ ਧਨ ਘਰ ਮੈਂ ਯਾਂਤੇ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਯੋ॥ ਕੁਲ ਲੋਗਨ ਕੀ ਲਾਜ ਲਪੇਟਯੋ ਕਬਲੇ ਕਹਹੁ ਡਗਯੋ॥ ਯਾਤੇ ਲੈ ਕੰਨਜਾਕੋ ਡੋਲਾ ਆਨ ਦਰਸ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨੋ॥ ਕੀਜੈਦਾਸੀ ਨਿਤਯ ਸੇਵਕੀ ਅਸ ਕਹਿ ਆਨੰਦ ਭੀਨੋ॥ ਸੋ ਸੁਧ ਸੁਨੀ ਗੂਜਰੀ ਮਾਤਾ ਹਰਖਹਿਏ ਅਤਿਆਯੋ॥ ਸਭ ਸਮਾਨ ਦੁਤਰਫੀ ਕਰਕਰ ਕੰਨਯਾ ਦਾਨਹਿ ਪਾਯੋ॥੬॥ ਨਾਮ ਸੁੰਦਰੀ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਸਤੀ ਸੁੰਦਰੀ ਐਸੀ॥ ਪਗਨ ਲਗੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਪਰਤੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁਅਭੈਸੀ॥੭॥ ਜੋਰੀ ਜੁਰੀ ਅਨੂਪ ਮ ਗੋਰੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰਕੀ। ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਲਖਿ ਲੇਤ ਬਲੈਯ ਕੋਤ ਅਸੀਸੈ ਉਰਕੀ॥ਦੋ:॥ ਹਯਾਲੋ ਕਥਾ ਸੁ ਐਰ ਬਿਧਿ ਕਲਗੀਧਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ। ਬੀਰ ਧੀਰ ਰਸਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਹੁ ਸੁਮਤਿ ਹਿਤ ਨਾਲ।੨। ਜਿਹਿ ਬਿਧ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਭੀਮ ਚੰਦ ਗਿਰ ਚੰਦ॥ ਬਾਢਯੋ ਬੈਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਧਰਨਿਭਾਰ ਹਰ ਮੰਦ॥੩॥ ਅਰਥ ਸੁਗਮ ਅਖਯਰ ਸੁਗਮ ਬ੍ਰਿਤਯ ਸੁਗਮ ਮਹਿ ਮੀਤ॥ ਕਥਤ ਕਥਾ ਕਲਗੀਧਰਨ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤਿ॥੪॥੧੨॥੧੨੫॥ ਸਾਖੀ੧੦॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨਾਂਤਰ ਗਤ ਗੁਰੁ ਖੰਡ ਦਸ ਮੰਡਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਾਜ ਸਾਂਜ ਪ੍ਰਕਰਣਾ ਤਰ ਗਤਿ ਲਲਿਤੋ ਬਯਾਹ ਲੀਲਾ ਬਰਨਨ ਤ੍ਰਿਤੀਜ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੈ॥੩॥੧੪੦॥੧੨੫॥ਜੁਮਿਲਾ॥੩੦੧॥

੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਅਬ ਜੁਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਾਰੰਭ॥ ਚੌਪਈ:॥ ਜਬ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਵਾਮੀ॥ ਪਰਮ ਕਾਰੂਨਿਕ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਗਏ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ ਉਧਾਰਨਾ॥ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਜਸੰ ਬਿਸਤਾਰਨ।੧। ਬਿਜੈ ਦੇਸ ਕਰ ਤੇਜ ਬਢਾਯੋ॥ ਮਾਨ ਬੰਸ ਨ੍ਰਿਪਅਤਿ ਹਰਖਾਯੋ॥ ਤਹਾਂ ਅਸਾਂਮ ਦੇਸ ਕੋ ਰਾਜ॥ ਸੇਵਕ ਭਯੋ ਸੁ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ॥੨। ਹੁਤੋ ਅਪੁਤਰ[2] ਪੁਤਰ ਗੁਰਦੀਨਾ॥ ਨਿਜ ਮੋਹਰ ਕਰ ਜਾਂਘ ਨਵੀਨਾ॥ ਕਹੀ ਪੁਤ ਕੇ ਮਾਥੇ ਐ ਹੈ॥ ਮੇਰੀ ਮੋਹਰ ਮ੍ਰਿਖਾ ਨ ਜੈ ਹੈ।੩। ਭਯੋ ਸ ਸਪੂਤ ਤਾਹਿ ਕੇ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਫਰਮਾਯੋ ਜੈਸੇ॥ ਰਤਨਰਾਇ ਨਾਮਕ ਮਤਿਮਾਨਾ॥ ਸਾਤ ਬਰਖ ਕੋ ਭਯੋ ਸਿਆਨਾ॥੪॥ ਪਿਤ ਪਰਲੋਕ

---

1. ਸਰੀਨ ਜਾਤ, 2. ਪੁੱਤਰ ਰਹਿਤ

ਭਯੋ ਤਬ ਤਾਕੋ॥ ਫੈਲਾਉ ਸੁ ਜਸ ਪੁੰਜ ਜਗ ਜਾਕੋ॥ ਅੰਤ ਕਾਲ ਸਭਹੀ ਸਿਰ ਗਰਜਾ॥ ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਕਾਹੁ ਨ ਬਰਜਾ॥ਪਰੋ:॥ ਬੈਠਯੋ ਗਾਦੀ ਪਿਤਾ ਕੀ ਹ੍ਵੈ ਪ੍ਰਸੰਨਯ ਮਨ ਆਹਿ॥ ਧਰਮ ਰੀਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰ ਰਾਜ਼ ਸਾਜ ਨਰ ਨਾਹਿ।੬।ਚੌ:॥ ਦਵਾਦਸ[1] ਬਰਖਆਯੂ ਜਬ ਆਈ॥ ਤਨ ਜੋਬਨ ਦੁਤਿ ਅਤਿ ਦਮਕਾਈ॥ ਸੁੰਦਰ ਸੀਲ ਸੋਲਨੇ ਨਯਨਾ ਹੇਰਤ ਰਹਤ ਮਾਨ ਮਨ ਬਯਾਨਾ॥੭॥ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰ ਮੱਜਨ ਮਨ ਰੰਜਨ॥ ਸਜ ਸੁੰਦੁਰ ਸੁ ਸੁਲੋਚਨਾ ਅੰਜਨ॥ ਪਾਗ[2] ਸਜਨਹਿਤ ਚਿਤ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਦਰਪਨ[3] ਧਰਯੋ ਅਗ੍ਰ ਰੁਚਿ ਧਾਰੀ॥੮॥ ਨਿਰਖ ਰੂਪ ਨਿਤ ਅਤਿ ਮਗਨਾਨਾ॥ ਭਗਵਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਛਾਨਾ॥ ਹੇਰੀ ਮਾਥ ਮੁਹਰ ਗੁਰ ਬਰਕੀ। ਲਾਗੀ ਸਾਂਚੇ ਸਤਗੁਰ ਕਰਕੀ॥੯॥ ਬਿਸਮਿਤ[4] ਉਹ[5] ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਆਇਉ॥ ਮੋਹਰ ਕੋ ਸੁ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸੁਨਤ ਮਹਾਂਰਾਨੀ ਹਿਤਸ਼ਾਨੀ॥ ਪੂਰਬਲੀ ਸਭ ਕਥਾ ਬਖਾਨੀ॥੧੦॥ ਤਾਤਤਾਤ ਭਾਵ ਪਰਮ ਸਯਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਨਵਮ[6] ਸਮੀਪ ਸਿਧਾਨਾ॥ ਭਯੋ ਸਿੱਖ ਚਰਨਨ ਰਸ ਚਾਖੀ॥ ਪੁਨ ਬਿਨਤੀ ਤਵਹਿਤ ਸੁਤ ਭਾਖੀ॥ ਗੁਰੂ ਬਰ ਉਰਬਰ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ॥ ਕਹੀ ਤਾਤ ਤਵ ਮਾਥੇ ਆਈ। ਹੋਵ ਹੈ ਸੁਤ ਅਤਿ ਮਤਿ ਗਤਿ ਪੂਰਾ। ਹਮਨਹੇਰਿਹੈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰੂਰਾ॥੧੨॥ਦੋ: ਤਿਨ ਹੀ ਕੈ ਪਰਸਾਦ ਸੋ ਭਯੋ ਤੋਰ ਅਹਲਾਦ। ਅਵਧ ਦਰਸ ਕਰਹੋ ਹੁਸਤ ਗੁਰਮੁਖ ਮਤਿਰਤਿ ਸਵਾਦ।੧੩॥ ਤਵ ਪਿਤ ਗੁਰ ਗੁਰੁ ਪੁਰਬ ਸੇ ਸਤ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਬੀਰ॥ ਗੁਰਤਾਕੀ ਗਾਦੀ ਥਿਰ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਰਣਧੀਰ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਤੋ ਤੇ ਅਧਿਕ ਅਹਹਿ ਨਵ ਮਾਸਾ[7]॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਕਰੁਣਾ ਕੀ ਰਾਸਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪੰਕਜ ਰਜ[8] ਰੂਰੀ॥ ਡਾਰਤ ਆਰਤ ਮਨਸਾ ਪੂਰੀ।੧੫॥ ਕੈਸੇ ਬਰਨ ਕਵਨ ਬਿਵਹਾਰੂ॥ ਕਵਨ ਜਾਤ ਕਿਹਿ ਭਾਂਤ ਅਚਾਰੂ॥ ਮੋਹਿ ਬਤਾਇ ਸਰਬ ਅਬ ਮਾਤਾ। ਦਰਸਹੁ ਕਹਾਂ ਰਹਤ ਸੁਖਦਾਤਾ। ਸੁਨ ਸੁਤ ਤਾਤ ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰੀ॥ ਜਗਮਗ ਜਗ ਮਗ ਜੋਤਿ ਉਜਗਰੀ॥ ਰਾਜਤ ਤਾ ਕਲੱਗੀਧਰ ਰਾਜਾ॥ ਰਾਜ ਜੋਗ ਕੋ ਜੁਰਯੋ ਸਮਾਜਾ।੧੪ ਜਯੇ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਰਾਈ[9]॥ ਕਰਤ ਰਾਜ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰਆਈ। ਸਸਤਰ ਸਾਤਸਰ ਮੈ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਸਾਲਾ। ਬਯਾ ਅਨੂਪ ਛਬਿ ਕਾਮ ਕਸਾਲਾ॥੧੮॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਾਨ ਜਨ ਜੀਕੀ। ਰਹਤ ਪੀਰ ਹੇ ਰਤ ਹਰਹੀ ਕੀ। ਕਟਿ ਤੂ ਨੀਰ ਧੀਰ ਬਰਧਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਛਬਿ ਹੈ ਨਯਾਰੀ॥੧੯॥ ਸੀਸ ਪਾਗ ਤਾਪਰ ਬਰ ਕਲਗੀ॥ ਬੈਠੇ ਬੀਰਾਸਨ ਧਰ ਪੱਲਗੀ॥ ਏਕ ਉਰ ਕਬਿ[10] ਕਬਿੱਤ ਸੁਨਾਵਤ॥ ਏਕ ਉਰ ਸੁਰੇਸ ਸਜਿ ਆਵਤ॥੨੦॥ ਏਕ ਉਰ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਧਰਮ ਧਾਇ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਾਨਾ॥ ਏਕ ਉਰ ਗਾਇਕ ਗੁਨ ਗਾਵਤ॥ ਏਕ ਉਰ ਸਜ ਸਸਤਰ ਸਜਾਵਤ॥੨੧। ਭੁਕਿਤ ਮੁਕਿਤ ਦੁਊ ਕਰ ਤਲ[11] ਜਾਨੋ। ਪਾਵਤ ਜੋ ਪਰਸਤ ਪਦ ਪਾਨੋ॥ ਤਾਤ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰ ਮੈਂ ਗੁਨ ਗਾਯੋ॥ ਲਖਨ ਹੇਤ

---

1. ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ, 2. ਪੱਗੜੀ, 3. ਸ਼ੀਸ਼ਾ, 4. ਹੈਰਾਨ, 5. ਦਿਲ ਵਿਚ, 6. ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ,
7. ਨੌ ਮਹੀਨੇ, 8. ਧੂੜੀ, 9. ਜਿਵੇਂ ਤ੍ਰੇਤਾ ਜੁਗ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸੀ, 10. ਕਵੀ, 11. ਹੱਥਾਂ ਹੇਠ

ਚਿਤਅਤਿ ਲਲਚਾਯੋ॥੨੨। ਸੁਨਤਹਿ ਚੌਂਪ ਚਾਰੁ ਚਿਤ ਕਰਖਾ॥ ਕੌਨੇ ਅਧਿਕ ਹ੍ਰਿਦਯ ਮਹਿ ਹਰਖਾ॥ ਤਿਆਰੀ ਤੁਰਤ ਤਿਧਰਕੀ ਕੀਨੀ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਲੀਨੀ॥੨੩॥ ਚਾਰ ਅਨੂਪਮ ਬਸਤੂ ਬਨਾਈ॥ ਪਹੁੰਚਯੋ ਨਗਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜਾਈ॥ ਸਜਿ ਸੁਚਿ ਭੇਟ ਸਚਿਵ ਲੈ ਸੰਗਾ॥ ਖਰੋ ਦਵਾਰ ਤੇ ਅਤਿ ਰਤਿ ਰੰਗ॥੨੪॥ ਦਵਾਰ ਪਾਲ ਸੁਨ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਈ॥ ਅਰਜੀ ਦੇਹੁ ਹਜ਼ੂਰਹਿ ਜਾਈ॥ ਦਵਾਰ ਪਾਲ ਸੁਨ ਭੀਤਰ ਗਏ॥ ਕਲਗੀਧਰਹਿ ਜਤਾਵਤ[1] ਭਏ॥੨੫॥ ਦੇਸ ਅਸਾਮ .ਏਸ ਗੁਰਗਈ॥ ਰਤਨ ਰਾਇ ਰਨਵਾਸ ਸਰਾਈ॥ ਹਾਜਰ ਹੈ ਹਜ਼ੂਰ ਕੇ ਅੱਗੇ॥ ਜਾਕੇ ਨਯਨ ਚਰਨ ਦਿਸ ਲਾਗੈ॥੨੬॥ ਸੁਨਤਹਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਹਰਖਾਨੇ॥[2] ਭੇਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਜਾਨੇ॥ ਭੂਪਹਿ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਲੈ ਆਵਹੁ॥ ਆਦਰ ਸੋ ਦਰਸਤ ਕਰਵਾਵਹੁ॥੨੭॥ ਸੁਨਤ ਸਿੱਖ ਗਨ ਪਹੁੰਚੇ ਪਾਸਾ॥ ਲੇ ਆਏ ਸਮੀਪ ਸੁਖ ਰਾਸਾ॥ ਦਰਸਤ ਰਤਨ ਸੈਨ ਅਤਿ ਹਰਖਾ॥ ਕੀਨੀ ਪੁਸਪਾਂਜਲਿ ਭਰ ਬਰਖਾ॥੨੮॥ ਚਰਨ ਧੂਰਿ ਨਿਜ ਨਯਨਨ ਡਾਰੀ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ॥ ਜਗਗੁਨ ਮਾਤਾ ਮੁਖ ਸੁਨਰਾਖਾ॥ ਤਸ ਗੁਨ ਲਖ ਪੂਰੀ ਅਭਿਲਾਖਾ॥੨੯॥ **ਛੰਦ ਰਾਗ ਭੈਰਉ**॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਅਗ੍ਰ[3] ਸਰਬ ਭੇਟਾ ਧਰ ਦੀਨੀ॥ ਬਿਨਤੀ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਨਾਇ **ਬਸੁਧਾ ਪਤਿ**[4] ਕੀਤੀ॥ ਨਿਜ ਮੁਖ ਨਿਜ ਪਿਤ ਕੀ ਸੁਖਸਾਖੀ ਸੁ ਸੁਨਾਈ॥ ਮਸਤਕਸੁ ਉਘਾਰ ਮੋਹਰ ਮਸਤਕ ਦਿਖਰਾਈ॥੩੦॥ ਸੁਨਤ ਸਰਬ ਸਭਾ ਬਿਗਸਿ ਬਿਸਮਿਤ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਗੁਰ ਗੁਨ ਗਨ ਗੁਨਨਹਾਰ ਗਨਕ ਲਖਤ ਨਾਹੀ॥ ਬੂਝੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕਯਾ ਕਯਾਕ ਕਯਾ ਯਹ ਆਨੀ॥ ਕੌਨ ਕੌਨ ਗੁਨਨ ਭਰੀ ਭੂਰਿ ਭਾਵਸਾਨੀ॥੩੧॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਹਾਥੀ ਅਹਿ ਲਖਿਆ ਜੋਨ ਠਾਢੋ॥ ਸੁਨਿਐ ਗੁਨ ਯਾਕੇ ਅਬ ਅਧਿਕ ਭਉ ਬਾਢੋ॥ ਮਾਥੇ ਪਰਸ੍ਵੇਤ ਚਿੰਨ ਚੰਦ੍ਰਸ ਦ੍ਰਿਸਸੋਹਤਾ॥ ਸੀਸ ਪੁੰਛ ਪੀਠ ਸਾਥਰੇਖਾ ਮਨਮੋਹਾ॥੩੨॥ ਛੋਟੇ ਕਦ ਸਦਗੁਨ ਗਨ ਗੰਢਿਤ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਹੋਇ ਜੋ ਸਵਾਰੀ ਨਿਸਿਤਿ ਪਰ ਮਾਹਿ ਭ੍ਰਾਜਾ॥ ਸੁੰਡ ਸੋ ਮਸਾਲ ਪਕਰਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਦਿਖਰੈਹੈਂ॥ ਨਰ ਹੂੰ ਤੇ ਅਧਿਕ ਭਾਵ ਭੂਰਿ ਕੈ ਹੈਂ॥੩੩॥ ਸਾਂਝ ਵਾਸਕਾਰੇ ਕੀ ਰਾਉਰੀ ਸਵਾਰੀ॥ ਚੋਰਚਾਰ ਸੀਸ ਕਰੈ ਕਰਿ ਬਰ ਹਿਤਧਾਰੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਜਾਇ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕੇ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਲਾਵੈ ਚੁਨ ਤੀਰ ਤੁਰਤ ਜੋ ਮ੍ਰਿਗ ਦਿਸ ਮਾਰਾ॥੩੪॥ ਇਤਆਦਿਕ ਗੁਨਨ ਭਰਯੋ ਨਾਥ ਨੀਕ .ਹਾਥੀ ਸਾਥੀ ਕਉ ਚਾਹਿਅਨਹਿ ਸਰਬ ਸੇਵ ਸਾਥੀ॥ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪੰਚਾ[5] ਕਲਾ ਸਸਤਰ ਯਹ ਅਗਾਰੀ॥ ਯਾਹੂ ਕੀ ਸੁਨਹਿ ਨਾਥ ਉਪਮਾ ਅਧਿਕਾਰੀ॥੩੫॥ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੋ ਗਾਤਰੇ ਅਨੂਠਾ ਮਾਰਕਸ਼ ਮਲੇਛਨ ਹਿਤ ਬਨਤ ਭਾਵ ਪੂਠਾ॥ ਦਾਬਤਹੀ ਕਲਾਕਲਾ ਦੂਸਰ ਦਿਖਰਾਵੈ॥ ਬਰਛੀ ਬਨਬਰ ਆਰਿ ਤਨ ਤੁਰਤ ਮੈਂ ਗਵਾਵੈ॥੩੬॥ ਕਲਾ ਕੇ ਦਬਾਏ ਪੁਨ ਕਰੈ ਕਲਾ ਦੂਜੀ। ਹੋਇ ਕੈ ਤਮੰਚਾਹਰੈ ਸੀਸ ਦੁਸਮਨ ਮੂਜੀ॥ ਫੇਰ ਕਲਾ ਦਾ ਬੇਤੇ ਬਨੈ ਬਰ ਕਟਾਰੀ॥ ਫਾਰੈ ਉਰਅਰਿਨ ਨੈਕ ਲਾਵੇ ਨਹਿ ਬਾਰੀ॥੩੭॥ ਏਤਹੁ ਪੈ

1. ਦੱਸਣਾ, 2. ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਆਏ, 3. ਅੱਗੇ, 4. ਧਰਤੀ ਦਾ ਰਾਜਾ, 5. ਪੰਜ ਕਲਾਂ ਵਾਲਾ ਹਥਿਆਰ

ਔਰ ਕਾਸ ਸਸਤਰ ਸਤਰ ਹੇਤੂ॥ ਬਿਯ ਜੋ ਕਲਾ ਬਨੈ ਗੁਰਜ ਸਸਤਰ ਸੇਤੂ॥ ਪੰਚ ਕਲਾ ਨਾਮ ਕਹਯੋ ਪੰਚ ਕਲਾਕੀ॥ ਸੁਨਿਐ ਸਰਕਾਰ ਰੀਤ ਚੋਕੀ ਕੀ ਬਾਕੀ॥੩੮॥ ਸਾਂਚੇ ਸਰਕਾਰ ਚਰਨ ਧਾਰੈ ਜਬਆਪੈ॥ ਦਾਬੈ ਪੁਨ ਕਲਾ ਕਲਾ ਕਰੈਂ ਤੌਂ ਅਦਾਪੈ। ਚਾਰ ਪੁਤਰੀ ਪੁਨੀਤ ਸੁੰਦਰ ਸਰਬੰਗੀ॥ ਨਾਰ ਅੰਗ ਅਮਲ ਕਮਲ ਨੈਨ ਰੂਪ ਚੰਗੀ॥੩੯॥ ਨਿਕਰੈ ਚਹੁ ਪਾਸਨ ਤੇ ਚੌਪਰਸੁ ਬਿਛਾਵੈ॥ ਖੇਲੈ ਜੋ ਆਪ ਸਾਥ ਹੋਇ ਤੌ ਖਿਲਾਵੈ॥ ਚਤੁਰ ਬਯਹ ਚਾਰੁ ਪਾਤਰ ਜਲ ਕੋ ਗੁਰਰਾਈ। ਜਲ ਭਰ ਕਰ ਰਾਖਿਐ ਪੈ ਪਰਤ ਨ ਲਖਾਈ॥੪੦॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦੀਨਾ ਨਾਥਦੀਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪਿਆਰੇ॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਸਰਨ ਆਇਉ ਰਾਉਰੀ ਮੁਰਾਰੇ॥ ਰਾਖ ਲਾਜ ਸਾਜ ਸਿੱਖਯ ਆਪਨੋ ਬਨੈਯੇ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਹੋਇ ਦਯਾ ਆਪਨੀ ਲਖੈਯੇ॥੪੧॥ ਬਿਹਸੇ ਸੋਢੀਸ ਈਸ ਏਵਮ ਸ਼ੁਭਾਖੀ॥ ਤੇ ਪਰ ਪਰਸੰਨ ਪਰਮ ਰਾਜਨ ਰੁਚਿ ਰਾਖੀ॥ ਅਬਿਰਲ ਪਦ ਭਕਿਤ[1] ਤੋਹਿ ਦੀਨੀ ਸੁਖਸਾਨੀ॥ ਜੋ ਦੁਰਲਭ ਮੁਨਿ ਜਨ ਹੂੰ ਮੈ ਅਨੁਮਾਨੀ॥੪੨॥ ਸਿੱਖਯ ਕੀਉ ਦੀਯੋ ਸਤ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰਰਾਜਾ॥ ਰਾਖਓ ਬਹੁ ਦਿਵੀਸ ਨਿਕਟ ਬਿਗਸਿ ਸੋਢਿ ਰਾਜਾ॥ ਰਤਨ ਰਾਇ ਮਾਤ ਸਹਿਤ ਸਚਿਵ ਜੇ ਸਯਾਨੇ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਭ ਭਏ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਨੇ॥੪੩॥ ਸਾਥ ਮੈਂ ਸਿਕਾਰ ਕੇ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਰਤਨ ਰਾਇ ਰਹਤ ਨਿਕਟ ਸਾਚੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀ॥ ਸਦ ਪਦ ਰਜ ਬੰਦਿਤ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈਂ ਸਮਾਨਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਗੁਰ ਕਵਿਤਾ ਰਸ ਰਹਤ ਸੋ ਭੁਲਾਨਾ॥੪੪॥ ਰਜੋ ਗੁਨੀ[2] ਰੀਤ ਨੀਤ ਰਾਜਯ ਕੋ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਸਤੋ ਗੁਨੀ ਗਯਾਨ ਧਯਾਨ ਸੀਖਤ ਮਤ ਮਾਨਾ॥ ਹਾਥੀ ਕੇ ਹੇਤ ਨਾਥ ਹੁਕਮ ਲਾਯੋ॥ ਬਾਂਧ ਮਤ ਜਾਂਹਿ ਖਹਿ ਜੋ ਕੁਛ ਮਨ ਭਾਯੋ॥੪੫॥ ਕਰੇ ਜੋ ਨੁਕਸਾਨ ਸੋ ਸਮਾਨ ਮਮ[3] ਖਜਾਨੇ॥ ਦੇਹ ਦਰਬਯ ਦੀਨਨ ਅਸ ਪ੍ਰੀਤ ਨੀਤ ਮਾਨੇ॥ ਰਤਨ ਰਾਇ ਕਈ ਮਾਸ ਰਹਹੋ ਪਾਸ ਮਾਹੀਂ॥ ਕੀਨੋ ਪੁਨ ਬਿਦਾ ਖਿਦਾ ਤਾਕੇ ਅਧਿਕਾਹੀ॥੪੬॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਬਡੋ ਦੀਉ ਤਾਂਕੋ ਤਬ ਸਵਾਮੀ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਯੋ ਰਤਨ ਗਏ ਮਾਤਰਾਮੀ॥ਗਜ ਸਾਜ ਹੇਤ ਆਇ ਰਤਨ ਰਾਏ ਧਾਮਾ॥ ਸਿਮਰਤ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸੱਤ ਸਤ ਨਾਮਾ॥੪੭। ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਕੇ ਕਟਾਖਯ ਚਿਤਵਤ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਰਤਨ ਰਾਇ ਰਤਨ ਰਾਇ ਭੌ ਸੰਦੇਹ ਨਾਹੀ॥ ਸੁਨੈ ਜੋ ਚਚਿਰਤ ਯਹ ਬਚਿਤਰ ਚਿਤ ਲਾਈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਪਾਵੈ ਸੁ ਪੁਨਯ ਕੀ ਕਮਾਈ॥੪੮॥

॥ਸਾਖੀ॥੧੧॥ ਰਾਗ ਭੈਰਉ॥

ਕਲਗੀਧਰ ਕੀ ਲੀਲਾ ਜੀ ਲਾਕੇ ਜੋ ਨਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤ ਗਾਵੈ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਭੂਰ ਭਾਵ ਭਰ ਪਰਮੇਸਰ ਪਦ ਪਾਵੈ॥ ਸਸਤਰ ਸਾਸਤਰ ਬਿਦਯਾ ਬਿਨੋਦ ਬਰ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਵ ਨਵ ਹੋਈ॥ ਬਨਵਾਉ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੋ ਜਥਾ ਨਾਮ ਗੁਣ ਸੋਈ॥੧॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਸੈਨ ਔਰ ਸੈਨਾਨੀ ਬਹੁਤ ਬਨਾਵਨ ਕੀਨੇ॥ ਹੇਰ ਮਸੰਦ ਮਹਾਂ ਮਤਿ ਮੰਦਨ ਰੀਂਦ ਮਨੋ ਰਥ ਲੀਨੇ॥ ਜਾਇ ਪਾਸ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੇ ਤਬ ਚੁਗਲੀ ਉਗਲੀ ਐਸੀ॥ ਬਡੋ ਫਿਤੂਰ ਕਰੇ

1. ਭਗਤੀ, 2. ਤਿੰਨ ਗੁਣ (ਰਜੋ, ਸਤੋ, ਤਮੋ), 3. ਮੇਰੇ

ਕਲਗੀਧਰ ਸੁਨੈਂਵਨ ਬਾਨੀ ਬੈਸੀ।੨। ਬਨਵਾਯੋ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰੋ ਬਜਿਹ ਜਬ ਦਲ ਮਾਹੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਭੂਪਤਿ ਰਿਸਿ ਕੈ ਹੈ ਯਹ ਮੈਂ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀ॥ ਪਰੈ ਬਿਰੋਧ ਬਹੁਤ ਬਿਗਰੈ ਗੀ ਬਾਤ ਘਾਤ ਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ਅਜਹੂੰ ਤਨਜ ਆਪ ਕੋ ਮਾਤਾ ਸਮਝਾਵਨ ਸੁਚਿ ਕੀਨੇ॥ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕਰੀ ਲਰਾਈ ਕਾ ਤਾਮੈਂ ਫਲ ਪਾਯੋ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਸੋ ਕਰ ਬਿਰੋਧ ਪੁਰ ਕੀਰਤ ਲਖਹੁ ਬਧਾਯੋ॥ ਯਹ ਰਾਜਨ ਕੀ ਭੂਮਿ ਭਯੋ ਜਬ ਇਨਸਨ ਅਧਿਕ ਬਿਗਾਰਾ॥ ਫਿਰ ਨਹਿ ਬਨਹਿ ਬਯੋਤ ਬਰ ਕੋਊ ਸਮਝਾ ਨਹਿ ਸਰਕਾਰਾ॥ ਭੇਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਤ੍ਰਾਹਿ ਢਿਗ ਕਹਹਿ ਗਹਿਹਿ ਮਰਵਾਵੇ॥ ਕਹਾਂ ਕਰੈ ਸਮੁਝੇ ਨਹਿ ਕੈਸੇ ਆਪ ਕਹਹਿ ਸਮਝਾਵੈ॥ ਤਬ ਮਾਤਨ ਜੀ ਪੁਤਰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯਾ ਪਰਮੇਸਰ ਅਤਿ ਪਿਆਰਾ॥ ਪਾਸ ਬਿਠਾਇ ਲਡਾਇ ਲਾਡਪਨ ਬੋਲੀ ਬਚਨ ਸੰਭਾਰਾ॥ ਅਹੋ ਤਾਤਾ[1] ਇਕ ਬਾਤ ਕਹੋ ਜੋ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਕਛੁ ਮਾਨੈ॥ ਤੁਮ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ[2] ਹੋਇ ਜਗ ਝੂਠ ਰਤਿ ਜਬ ਜਾਨੈ॥ ਫਿਰ ਕਾ[3] ਕਰਹੋ ਯਹ ਸੁ ਨਗਾਰਾ ਔਰ ਰਾਖਿ ਸੁਚਿ ਸੈਨਾ॥ ਰਾਜਨ ਸਾਥ ਬਿਰੋਧ[4] ਬਧੈਗੋ[5] ਤੁਮ ਗੁਰਬਰ ਗੁਰਐਨਾ॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਿਭੂਖਨ ਸੁਨਹ ਮਾਤ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਜੰਗ ਕਰਤਹਿਤ ਨਹਿ ਬਨਵਾਯੋ ਹੇਤ ਸਿਕਾਰ ਬਨਾਂਈ॥ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸੋ ਬਿਰੋਧ ਕਰ ਸਹਾਜਹਾਂ[6] ਕਾ ਪਾਇਉ॥ ਜਬ ਜਬ ਆਇਉ ਤਬ ਤਬ ਘਾਯੋ ਭਾਜਯੋ ਮੁਹ ਨ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਡਰਬੇ ਕੀ ਨਹਿਬਾਤ ਮਾਤ ਕਛੁ ਲਰਿਬੇ ਕੀਨ ਪਰੀ ਹੈ। ਹਮੈ ਕਹਾ ਇਨਸੋ ਹੈ ਲੇਨੇ ਮਤਿ ਮਸੰਦ ਬਿਰਗੀ ਹੈ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੋ ਡਰ ਕਰ ਕੈਸੇ ਬੈਠੇ॥ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਆਗਿਆ ਮਾਨੇ ਮੁੰਛਨ ਐਠੇ॥ ਮਾਮਾ ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਪ੍ਰਭ ਮਾਤਾ ਜੀ ਜੋ ਭਾਖੈ॥ ਮਾਨਨੀਯ ਕਰ ਬਿਰੋਧ ਗੁਰ ਸੁਖ ਨਹਿ ਸਾਚੀ ਸਾਖੈਂ॥ ਬੀਬੀ ਬੀਰੋ ਸੁਤ ਸ੍ਰੀ ਸੰਗੋ ਸਾਹ ਕਹੀ ਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ ਭੈ ਦੂਸਰ ਸੋ ਹੋਤ ਬੇਦ ਸੁਰਤਿ ਨਿਰਭੋ ਸਮਝੀਜੈ॥੯॥ ਮਾਮਾ ਜੀ ਹਮ ਕਬ ਲਗ ਛਪਿ ਹੈ ਥੋਰੇ ਦਿਨਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਲਖਿਹੈਂ ਆਪ ਆਪਹੀ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਖਿਲਾਰੀ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਆਗਯ ਗੁਰਪਾਈ ਤਾਰੁਤਹਿ ਤਿਹਿ ਮਢਵਾਯੋ॥ ਕਰ ਕੜਾਹ ਪੁਰਸਾਦਿ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸ ਔਰ ਬਜਵਾਯੋ॥੧੦॥ ਨਾਮ ਧਰਯੋ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਅਪਨੇ। ਜਾ ਕੇ ਬਜੇ ਰਹੈ ਭੈ ਨਾਹਿ ਸਤ੍ਰ ਸੁਰ ਕੋ ਸੁਪਨੇ॥ ਸੈਨਾਂ ਲੈ ਸਿਕਾਰ ਕੋ ਗਮਨੇ ਪੁਨ ਪਰੇਸ ਪ੍ਰਿਯਾ ਪਿਆਰੇ॥ ਸੁਨ ਧੁਨ ਧੁਨਯੋ ਗਿਰੀਸ ਸੀਸ ਯਹ ਕੈਸੋ ਸਬਦ ਸੁਨਾਰੇ॥੧੧। ਮੰਤਰੀ ਸੋਂ ਭੂਪਤ ਜਬ ਪੂੰਛੀ ਤਿਨ ਤਬ ਸਰਬ ਸੁਨਾਈ॥ ਗੁਰੁ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਪੋਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਅਲਾਈ॥ ਜੰਗ ਕਰਨ ਕੀ ਧਰ ਉਰ ਗੁਰ ਬਰ ਯਹ ਨੀਕੇ ਬਨਵਾਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਡਰ ਨਿਜ ਮੰਤਰੀ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਉਰ ਪਠਾਯੋ॥ ਕਹਿਉਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਨਕਹੀਉ ਸੰਧ ਧਰੈ ਹਮ ਸੰਗਾ॥ ਹਮ ਸੇਵਕ ਤੁਮ ਸਤਗੁਰ ਜਾਤੇ ਬਾਢੈ ਅਤਿ ਰਸ ਰੰਗਾ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਵਸ ਆਏ ਮੰਤਰੀ ਮਿਲ ਮਾਮਾ ਸੋ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਦਰਸਨ ਦੀਨ ਬੰਧ ਕੋ ਕੀਨੋ ਬੀਚ ਦਿਵਾਨ ਪ੍ਰਭਾਤੀ॥੧੩॥

1. ਹੇ ਪੁੱਤਰ, 2. ਸੱਚਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, 3. ਕੀ ਕਰੋਗੇ, 4. ਵੈਰ, 5. ਵਧੇਗਾ, 6. ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ

ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੀ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਈ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪਰਯੋ ਤਿਹਾਰੈ॥ ਔਰ ਕਹੀ ਤੇ ਕਰੁਣਾ ਸਾਗਰ ਦਰਸਾ ਹਿਤ ਰੁਚਿ ਧਾਰੈ॥ ਆਇਸ[1] ਜਬ ਰਾਊਰ ਮੈਂ ਪਾਊ ਗਿਰਿ ਰਾਜ ਜਹਿ ਲੈ ਆਊਂ॥ ਦਰਸਨ ਚਰਨ ਕਮਲ ਕਰਵਾਊ ਪਰਲੋਕਹਿ ਸਵਰਾਊ॥੧੪॥ ਸੁਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੀਸ ਮਾਮੇ ਭਾਖੀ ਯਾ ਸਮ ਭਲੀ ਨ ਦੂਜੀ॥ ਜੋ ਮੂਰਤ ਗੁਰਪਿਤ ਨਿਤ ਪੂਜੀ ਸੋ ਸੁਤ ਹੂੰ ਰਤਿ ਪੂਜੀ॥ ਆਇ ਦਰਸ ਕਰ ਹਰ ਸਪਰਸ ਪਗ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਤ ਕਰੀਐ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕੇ ਦਵਾਰੇ ਤੇ ਸੁਨਿਐ ਚਾਰਿਉ ਫਲ ਕਰ ਧਰੀਐ॥੧੫॥ ਪ੍ਰੇਮੀ ਔਰ ਸਮੀਪੀ ਸੁਧਾਵਾਨ ਨਰੇਸ ਹਮਾਰੇ॥ ਆਇ ਮਿਲੈਯਾਸੋ ਕਾਨੀ ਕੋ ਹੋ ਮੰਤਰੀ ਮਤਵਾਰੇ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੈ ਬਿਦਾ ਕਿਓਗੁਰ ਸੋ ਗਿਰੀਸ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸਗਰੋ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਤਿਨ ਬਿਧਿਵਤ ਕਹਿ ਸਮਝਾਯੋ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ॥ਚੌਪਈ॥ ਸੁਨੀ ਜਬੈ ਭੂਪਤਿ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਮਨ ਮੈਂ ਤਬ ਆਪਨੇ ਅਨੁਮਾਨੀ ਦਰਸਨ ਕਰਹੁ ਜਾਇ ਕਲਗੀਧਰ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਪ੍ਰਗਟ ਪਾਵਨ ਪਗ॥੧॥ ਕਛੁ ਸਵਾਰ ਲੈ ਸਜੀ ਸਵਾਰੀ॥ ਪਹੁਚਯੋ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਮੱਝਾਰੀ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਗਿਰੀਸ ਢਿਗ ਆਇਉ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੁ ਮਸੰਦ ਬੁਲਾਯੋ॥੨॥ ਪੁਨ ਪਰਮੇਸ ਹਕਾਰਯੋ ਮਾਮਾ॥ ਭੇਜੇ ਸੰਗੀ ਸੂਰ ਲਲਾਮਾ॥ ਆਗੇ ਜਾਇ ਮਿਲੇ ਗਿਰਰਾਈ॥ ਪ੍ਰਭ ਦਿਸ ਤੇ ਸਤਕਾਰ ਜਨਾਈ॥ ਅਤਿ ਅਧਿਕਾਰ ਭੂਪ ਗਿਰ ਕੀਨਾ॥ ਸਾਥ ਸਜਾਇ ਸੂਰ ਸਭ ਲੀਨਾ॥੩॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਪੁਨ॥ ਲਯਾਏ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਚੰਦ ਗੁਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਨ ਜਾਇ ਜਨਾਈ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਡੇਰ੍ਹਾ ਲਗਾਈ॥੪॥ਦੋ: ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪੈ ਭੀਮਸਸਿ ਸਭੈ ਸਭਾ ਮਹਿ ਜਾਇ॥ ਜਿਹਿ ਬਿਧ ਸੋ ਬੰਦਨ ਕਰੀ ਸੁਨਹੁ ਸੁ ਸਰਵਣ ਲਗਾਇ॥ਚੌ:॥ ਗਯੋਭੀਮ ਸਸਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਆਗੇ॥ ਨਿਰਖਤ ਠਗਯੋ ਠੌਰ ਹੀ ਠਾਗੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਕਛੁ ਨਯਨ ਲਖਾਯੋ॥ ਗਿਰਰਾਜ ਜਹਿ ਅਤਹੀ ਬਿਰਮਾਯੋ॥੬॥ ਕਮਲਾ[2] ਜਾਸ ਚਰਨ ਕੀ ਦਾਸੀ। ਕਾ ਸੰਮਤ ਕੰਪਤ ਸਮਤਾਸੀ॥ ਰਿਧਿ ਨਿਧਿ ਸਿਧਿਦਾਇਕ ਦੁਖ ਹਰਨਾ॥ ਜਾਸੁ ਚਰਨ ਰਜ ਅਤਰਨ ਤਰਨਾ॥੭॥ ਅਣਿਮਾ ਅਗਾਧ ਰਜ ਕਣਿਮਾ ਅਬਾਧ ਮਹਾਂ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਨ ਮਹਿ ਮਾਹਿ ਨਿਰਧਾਰੇ ਮੈ॥ ਲਘਿਮ ਲਲਿਤ ਪ੍ਰਬਲਿਤ ਸੁਲਲਾਈ ਮਧਯ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਰੁਮ ਪਰਕਾਮਯਤਾ ਬਿਚਾਰੇ ਮੈ। ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਪਾਵਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੈਸਕ ਨਿਹਾਰੇ ਮੈ॥ ਈਸਤਾਅ ਅਖਿਲ ਸ੍ਰੀ ਬਸਿਤਾ ਪ੍ਰਬਲ ਬਸੀ ਗੁਰਮਾ ਗਨ ਨਗ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਤਿਹਾਰੀ ਮੈਂ॥ ਜੀਤ ਖਟ ਊਰਮੀ ਅਨੂਰਮੀ ਸ੍ਵਣ ਦੂਰ ਦਰਸਨ ਦੂਰ ਮਨੋ ਬੇਗਸਿਧਿ ਕੋ ਹੈ॥ ਕਾਮ ਰੂਪ ਅਮਿਤ ਅਨੂਪ ਮਨ ਭਾਗੋ ਰਚੈ ਪਰਕਾਇ ਪ੍ਰਵਿਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤਿ ਬਾਕੋ ਹੈ॥ ਸੰਕਲਪ ਸਿਧਿ ਤਯੋਅ ਪ੍ਰਤਿ ਹਤਿ ਸਤਿ ਸਿਧਿ ਸਰ ਕਰੀੜਾ ਦਰਸ ਸੁ ਛੰਦ ਮ੍ਰਿਯਾਵਾਕੋ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਜੂਕੀ ਸਦ ਪਦ ਸੇਵਾ ਮਾਹਿ ਭਾਯੋ ਮਨੁ ਜਾਕੋ ਹੈ॥੧॥ਚੌ:॥ ਜਬ ਨਿਰਖ ਚਰਨਨ .ਦਰਸਨ

1. ਆਦੇਸ਼, 2. ਮਾਇਆ

ਪਾਯੋ॥ ਰਾਜਜੋਗ ਲਖਿਮਨ ਧਨ ਗਾਯੋ॥ ਦੇਖੇ ਕਹਾਂ ਖਰੇ ਸਭ ਸੂਰੇ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਨ ਪੂਰਨ ਰੂਰੇ॥੧੦॥ ਸੇਸ ਸੁਰੇਸ ਧਨੇ ਸਜਲੇਸਾ॥ ਠਾਂਢੇ ਛਿਪਿ ਛਪਿ ਸਿਖਨ ਭੇਸਾ॥ ਨੌ ਨਿਧਿ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਸਾਲਾ॥ ਠਾਢੀ ਨਿਰਖੀ ਨਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥੧॥ ਕਹੂੰ ਛੰਦ ਕਬਿ ਰੁਚਿਰ ਸੁਨਾਵਤ॥ ਕਹੂੰ ਸੁਰਸਨ ਨਿਫਰਾਵਤ॥ ਬੈਸੇ ਬੀਰਾਸ ਸੋਢੀ ਬਰ॥ ਚੋਕੀ ਊਪਰ ਚਾਰੁ ਅਧਿਕਤਰ॥੧੨॥ ਸਸਤਰ ਪੰਚ ਧਰਲ ਕਲਾ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਜਾਏ॥ ਹਾਥੀ ਨਾਮ ਪਰਸਾਦੀ ਜਾਕੋ॥ ਰਤਨ ਰਾਇ ਵਾਰੇ ਗੁਨ ਸਾਕੋ॥੧੩॥ ਨਿਰਖਿ ਕਟੋਰਾ ਸੁਮਤਿ ਕਟੋਰਾ॥ ਕਾਹੂ ਮੈ ਕਊ ਗੁਨਨ ਹਿਥੋਰਾ॥ ਨਿਰਖੀ ਤਨੀ ਚਾਂਦਨੀ ਐਸੀ॥ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਾਹਿ ਲਖੀ ਨ ਜੈਸੀ॥੧੪॥ ਮਾਨੋ ਕਾਮ ਕਰੀਗੁਰ ਕੀਨੀ॥ ਬਿਸੁਕਰਮਾ ਕੈ ਧਰੋ ਚਿਦਨੀ॥ ਕੈ ਬ੍ਰਹਮੈ ਨਿਜ ਕਰਨਾ[1] ਬਨਾਈ॥ ਹੇਰਤ ਹੈਰਤ ਹੋਤਤਹਿ ਆਈ॥੧੫॥ ਇਤਿਆਦਕ ਲਖਿ ਸ੍ਰੀ ਸੁਬਿਲਾਸਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਭੇ ਮਨਹਿ ਨਿਰਾਸਾ॥ ਇਨਸਨ ਬਨਹਿ ਬਗਾਰਨ ਕੈਸੇ॥ ਬਿਸਨ ਸਰੂਪ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਨੁ ਬੈਸੇ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਇੰਦ੍ਰ ਜੁਗਿਦ੍ਰਨ ਤੇ ਅਧਿਕ ਇਨਕੇ ਅਹੈ ਸਾਨ॥ ਕੋਊ ਨਾ ਕਰ ਸਮਤਾ ਸਕਤ ਰਾਜਜੋਗ ਅਨੁਮਾਨ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਐਸ ਬਿਚਾਰ ਆਨ ਪਗ ਪਰਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਢਰਾ॥ ਬੈਠਾ ਰਯੋ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਨਰੇਸੂ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਦਿਆ-ਉਪਦੇਸ॥੧੮॥ ਸੋ ਦਿਨ ਸਾਧੁ ਸਮਾਗਮ ਮਾਹੀ॥ ਬਿਤਯੋ ਅਈਨਿਸ ਸਸਿ ਉਦਤਾਹੀ॥ ਸੋਚਤ ਚਿਤ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਨਗਨ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਗਿਰ ਪਤਿ ਨਿਜ ਅਨੁਮਾਨ॥੧੯॥ਦੋ:॥ ਭੋਰ ਭਏ ਭੂਪਤ ਭਵਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨ ਕੀਨ॥ ਤਿਹ ਬਿਧਿਸੋਜੁ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਕਹਤ ਕਥਾ ਰਸਲੀਨ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰ ਗੁਰੂ ਪਹਿ ਆਯੋ॥ ਸਤ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਸੀਸ ਝੁਕਾਯੋ॥ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨ ਪਾਸ ਬੈਠਾਰਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਸਤ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ॥੨੧॥ਕਥਾ ਪੁਰਾਨ ਪੁਰਾਨ ਬਖਾਨੀ॥ ਮਤ ਮਲਛ ਕੀ ਨਿਦਯਾ ਠਾਨੀ॥ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਕਛੁ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਬਾਤ ਬਾਤ ਮੈ ਬਾਤ ਬਤਾਈ॥੨੨॥ ਜਯੋ ਜਯੋ ਲਖਹਿ ਨ੍ਰਿਮ੍ਰ ਚਿਤਤਾਕੋ॥ ਉਪਦੇਸਹਿ ਸੂਰਤਾਅਦਾ ਕੋ॥ ਨਿਰਖਿ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਗਜ ਸਜ ਰਾਜਾ॥ ਚਕਿਤ ਹੋਤ ਚਿਤ ਚਹਿਤ ਅਕਾਜਾ॥੨੩॥ ਪੰਚ ਕਲਾਦਿਕ ਸਸਤਰ ਸੁਜੋਈ॥ ਹੇਰਤ ਹੋਤ ਜਾਤ ਮਤਿ ਛੋਟੀ॥ ਜਸ ਸੰਪਤਿ ਬਿਨ ਭੂਮ ਭੁਲਾਈ॥ ਤਸ ਹਮ ਭੂਪਨਖੇ ਨਹਿ ਪਾਈ॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਜਾਨੀ ਜਗ ਜਾਨੀ ਜਿਅਹਿ ਜੋ ਭੂਪਤਿ ਸਿ ਸਹੋਹਿ॥ ਧਰਾ ਭਾਰ ਰਯੋ ਕਰਟਰੈ ਪਰਾ ਭਾਰ ਜੋ ਮੋਹਿ॥੨੫॥ਚੌ:॥ ਕਛਕੁ ਰੇ ਰਹਿ ਪੁਨ ਨ੍ਰਿਪ ਗਯੋ॥ ਨਿਜ ਮਨ ਮਹਿ ਅਤਿ ਹੀ ਮੁਰਝਯੋ॥ ਕਾਹੂੰ ਸੋ ਕਛੁ ਕਹਤ ਨ ਰਾਜਾ॥ ਉਪਜਤ ਉਰ ਕਛੁ ਹੋਨ ਅਕਾਜਾ॥੨੬॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਨਿਸ ਪਤਿ ਉਜਿਆਰੀ॥ ਅਵਨੀ ਊਜਲ ਭਈ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਜਸ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰ ਕੋ॥ ਮਾਨੋ ਸਸਿ ਮਿਸਿ ਪ੍ਰਗਟਤ ਪੁਰਕੋ॥੨੭॥ ਭੋਜਨਾਦਿ ਸਮਗ੍ਰੀ ਜੇਤੀ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਆਈ ਸਭ ਤੇਤੀ॥ ਨ੍ਰਿਪਹਿਨ ਮਲਖ ਸਚਿ ਵਸਯਾਨੇ॥ ਗੁਰ ਉਤ ਕਰਖਤ ਬਚਨ ਬਖਾਨੇ॥੨੮॥ ਅਹੋ ਭੂਪ

---

1. ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ

ਮਨਿ ਯਹਿ ਗੁਰਗਦੀ। ਇਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਹੋਤ ਅਬਾਦੀ॥ ਇਸ ਸਨ ਜੇ ਬਿਰੋਧ ਕਛੁ ਕਰਹੀਂ॥ ਇਤ ਉਤ ਦੋਊ ਲੋਕ ਦੁਖ ਭਰਹੀਂ[1]॥੨੯॥ ਨਹਿਰਾਜ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਮਾਨੁਕ॥ ਯਹ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਗੁਰਨਾਨਕ॥ ਇਛਿਤ ਬਸਤਰ ਆਇ ਨਿਤ ਪਾਸਾ॥ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਪੁਰ ਅਰਦਾਸਾ॥੩੦॥ ਜੋ ਜੋ ਅਤਿਦੁਰਲਭ[2] ਅਲਭਚੋਗਤਨ[3] ਕੇ ਨਾਹਿ॥ ਸੋ ਸੋ ਸੁਲਭ ਪਰੀ ਲਖਿਆ ਗੁਰੂ ਸੇਵਕ ਘਰ ਮਾਹਿ॥੩੧॥ਚੌ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਬਾਤ ਨਿਜ ਮਾਹੀਂ॥ ਸੈਨ ਚੈਨ ਸਹਿ ਕੀਨੀ ਨਾਹੀ॥ ਪਰ ਪ੍ਰਭੁਤ ਲਖਿ ਸਜਨ ਸੁਖੀ॥ ਹੋਤ ਅਸਜਨ ਅਤਿ ਸੈ ਦੁਖੀ॥੩੨॥ ਨਹਿ ਕਛੁ ਲੇਨ ਦੇਨ ਨਹਿਕਾਹੂ॥ ਨਿਰਖਿ ਹੋਤ ਉਰਦਾਰਣ ਦਾਹੂ॥ ਕਾਹੂਕੇ ਜੋ ਭਲਾ ਸੁਨਤ ਹੈ। ਤੋ ਦੁਰਜਨ ਮਨ ਬੁਰਾ ਗੁਨਤ ਹੈ।੩੩॥ ਬੁਰੋ ਸੁਨਤ ਉਰ ਅਧਿਕ ਅਨੰਦਾਹਿ॥ ਉਠਤ ਮਨੋਰਥ ਮਹਿ ਤਹਿ ਮੰਦਹਿ॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਪਰਚੀ ਪਿਆਰਾਨੀ॥ ਚਿਰਿਅਨ ਰੌਰ ਅਧਿਕ ਤਬ ਠਾਨੀ॥੩੪॥ ਤਾਹੂ ਮੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਯਹ ਅਨੁਮਾਨਾ। ਗੁਰ ਜਸ ਗਾਵਤ ਸਭ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਸੰਕਿਤ ਪ੍ਰਤ ਕਿਆ ਉਰਕਰੀ॥ ਤਿਆਰੀ ਪੁਰ ਬਿਲਾਸ ਉਰ ਧਰੀ॥੩੫॥; ।ਦੋ:॥ ਸਸਤਰ ਬਸਤਰ ਸਜ ਸੈਨ ਸਹਿ ਦਰਸਨ ਤਸ ਗੁਰਲੈਨ। ਆਇਉ ਭੀਮ ਭੁਆਲ ਤਲ ਨਿਰਖਿ ਚਕਿਤ ਚਿਤ ਚੈਨ॥੩੬॥ ਸਭਾ ਆਇ ਦੇਖੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀ॥ ਨਰਆ ਸੁਰੇਸ ਸੁਰੇਸਨ ਸੁਰ ਕੀ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਠੌਰ ਹਢੇ ਸਭ ਸੂਰੇ॥ ਬੀਰੋਦਰ ਰਸ ਸਾਂਤਹਿ ਪੂਰੇ॥੩੭॥ ਮਨੁ ਬਿਸਕਰਮਾ ਕਰਨ ਸਵਾਰੀ॥ ਕਿਧੋ ਕਾਮ ਕਾਰੀ ਗੁਰਦੁਆਰੀ॥ ਬਿਧ ਕਰਨੀ ਤੇ ਬਨੀ ਨਿਰਾਲੀ॥ ਕੋਊ ਅੰਗ ਕਤਹੂ ਨਹਿ ਖਾਲੀ॥੩੮॥ ਜਥਾ ਜੋਗ ਆਸਨ ਸੁਖਰਾਸਨ॥ ਜਥਾ ਜੋਗ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸਨ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਸਿਮਾਤੁਲ ਆਗੈ॥ ਮੁਖ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਭ ਕਾਰਜ ਲਾਗੇ॥੩੯॥ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਗਜ ਸਜਬਸ ਕਰ॥ ਨਿਰਖਤ ਨ੍ਰਿਪ ਅਰਨ ਠਾਢੇ ਦਰ॥ ਚਕਿਤ ਚਿਤੈਤ ਚਾਰਹੂੰ ਓਗ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਪਹੁਚਯੋ ਪੋਰਾ॥੪੦॥ ਸਹਿ ਸਨਮਾਨ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ। ਆਗੇ ਉਠ ਲੀਨੋ ਸੁ ਲਲਾਮਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕੇ ਨੇਰੇ। ਜਾਇ ਬਿਠਾਰਯੋ ਗਿਰ ਪੋਤਿ[4] ਹੇਰੇ।੫੧॥ਦੋ: ਚਰਨ ਬੰਦਨਾ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸਰਨ ਸਰਨ ਮੁਖ ਰਾਇ॥ ਰਹਯੋ ਸੰਕੁਚਿਤ ਚਿੱਤ ਮੈਂ ਉਚਿਤ ਅਲੌਕਿਕ ਪਾਇ।੪੨॥ਚੌ:॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਹੋ ਕਰਣਾ ਰਾਸੀ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਅਬਾਦੀ॥ ਸੁਖਦ ਸੰਤ ਮੁਨਿ ਮੰਤ ਅਨਾਦੀ॥੪੩॥ ਇਕ ਤੇ ਇਕ ਸਰੂਪ ਅਧਿਕਾਨੇ॥ ਗਾਦੀ ਥਿਰੇ ਸਕਲ ਸੁਖਮਾਨੇ॥ ਰਾਜ ਜੋਗ ਜਾਹਿਰ ਜਗਮਾਨਾ॥ ਸੰਤਨ ਨ੍ਰਿਪਨ ਸਭਨ ਸਨਮਾਨਾ॥੪੪॥ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਮੈਂ ਨਿਕਟ ਰਹਤ ਹੋ॥ ਤਾਂਤੇ ਕਛੁ ਇਕ ਅਰਜ ਕਰਤ ਹੋ॥ ਮੁਹਿ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਰਾਖਨ ਸਵਾਮੀ॥ ਗਊਰ ਹਾਥ ਅਹੈ ਘਟ ਗਾਮੀ॥੪੫॥ ਜੀਵ ਹਿਗਿਆਜ ਅਰ ਧਿਆਨ ਹਰਖ ਦੁਖ॥ ਰਾਗ ਦਵੇਸ ਅਹਮਿਤ ਆਦਿਕ ਮੁਖ॥ ਈਸਹਿ ਸਦਾ ਗਿਆਨ ਅਰ ਹਰਖਾ॥ ਆਪਨ ਆਪ ਆਪ ਜਗ ਪਰਖਾ॥੪੬॥ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭ ਜੀਵ ਈਸ ਗੁਰਦੇਵਾ॥ ਚਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ

1. ਲੋਕ ਤੇ ਪ੍ਰਲੋਕ, 2. ਕੀਮਤੀ, 3. ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, 4. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾ

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਭੇਵਾ॥ ਜਾ ਮੈਂ ਰਹੈਮੋਰ ਸਿਵਕਾਰੀ॥ ਕਰਬ ਉਪਾਉ ਐਸ ਗੁਰਰਾਈ॥੪੭॥

ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਭੂਪਤ[1] ਕੇ ਬੈਨਬਰ ਗੁਰੁ ਬਰਬਿਹਸਿ ਬਿਬੇਰ॥ ਬੈਲਬੁ ਸੁਮਤਿ ਪਤਿ ਸੁਨਹੁ ਯਹਨਿਤ ਮੇਰੀ ਟੇਕ॥੪੮॥ਚੋ:॥ ਬਿਨ ਅਕਾਲ[2] ਹਮ ਆਨ ਨ ਮਾਨਹਿ॥ ਸੁਨੇ ਸੁਨਾਏ ਕਹੂੰ ਨ ਜਾਨਹਿ॥ ਤੁਮ ਹਮਰੇ ਹਮ ਰੱਖਯਕ ਤੁਮਰੇ॥ ਯਾ ਹਿ ਕਛੁ ਸੰਜਮ ਨਹਿ ਸੁਝਰੇ॥੪੯॥ ਪੈ ਗੁਰ ਘਰ ਦਰਪਨ ਸਮ ਨਿਰਮਲ ਜਸ ਚਿਤ ਬ੍ਰਤ ਤਸ ਪ੍ਰਗਟਤ ਪ੍ਰਤਿਪਲ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤ ਸਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ॥ ਜਿਨ ਕੀਨੋ ਯਹ ਜਗ ਜੁਗ ਬਾਨਕ॥੫੦॥ ਧਰਮ ਥਾਪ ਜਪ ਜਾਪ ਜਪਾਯੋ॥ ਬਾਬਰਬਾਦ ਸਾਹ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਬਚ ਸਹਿ ਸੁਨ ਰਾਜਾ॥ ਅਹਹਿ ਮੋਰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਜਾ॥੫੧॥ ਜੋ ਆਗਯਾ ਤਿਨ ਕੀ ਸੁਖ ਰਾਜੀ॥ ਤੈਸਹਿ ਹੋਤ ਕਹਤ ਘਟ ਬਾਸੀ॥ ਰਾਜਨ ਨਰ ਤਨ ਦੁਰਲਭ ਜਗ ਮੈਂ॥ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਿਵਜ ਕੁਲ ਸੰਮਤ ਮਗ ਮੈਂ॥੫੨॥ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਤਾਤਬਾਨ ਮ੍ਰਤਾ॥ ਅਤਿ ਦੁਰਲਭ ਤਮ ਜਾਨਕ ਮ੍ਰਤਾ॥ ਏਤਹੁ ਮੈਂ ਬਿਸਵਾਸ[3] ਜੋ ਆਵੈ॥ ਭੂਪ ਭਲਈ ਤੋ ਭਲ ਪਾਵੈ॥੫੩॥ਦੋ॥ ਆਰਜ ਧਰਮ ਉਬਾਰ ਹਿਤ ਆਏ ਅਵਨਿ ਮਝਾਰ॥ ਭੇਜੇ ਪਿਤਾ ਅਕਾਲ ਨੇ ਪਾਲਨ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰ॥੫੪॥ਚੋ॥ ਹਮਹਿ ਕਾਮ ਕਰਨੋ ਸੁਇ ਕਰਨੋ॥ ਕਾਹੂੰ ਤੇ ਕਛੁ ਅਹਹਿ ਨ ਡਰਨੋ॥ ਸਰਨ ਪਰੇਕੀ ਲਾਜ ਰਾਖਿਹੋਂ॥ ਬਿਨ ਅਕਾਲ ਮੁਖ ਤੇ ਨ ਭਾਖਿ ਹੌਂ॥੫੫॥ ਜਹਿਨ ਧਰਮ ਕੀ ਮੇਡਨਾ ਖਿਹੌਂ॥ ਸਤਯ ਬਾਂਕਯ ਰਸ ਸੁਧਾ ਚਾਖਿ ਹੌਂ॥ ਸੰਕਹਿ ਤਯਾਗ ਭੂਪ ਘਰ ਜਾਹੂ॥ ਹਮਹਿ ਲਖਹੁ ਆਪਨ ਹਿਤਚਾਹੂ॥੫੬॥ ਮਤ ਬਿਪਰੀਤ ਕਬਹੁ ਮਤ ਕਰਿਉ॥ ਕਹਯੋ ਕਾਹੁ ਕੋ ਕਾਨ ਨ ਧਰਿਉ॥ ਬੁਰੇ ਕਾਮ ਕਾਮਿਨ ਤੇ ਡਰਿਉ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਰਸਨਾ ਰਹਓ॥੫੭॥ ਬ੍ਰਿਪ ਗਾਇ[4] ਗੁਰਮਤ ਬਿਰੋਧਿਉ॥ ਸਤ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਰਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਤ ਸੋਧਿਉ। ਭਕਤਿ ਭਾਉ ਤੇ ਪਰ ਨ ਮਾਨਿਉ॥ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਧਨ ਨ ਜਾਨਿਉ॥੫੮॥ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੈ ਉਪਦੇਸ ਗੁਰ ਸੁ ਗਿਰਿਏਸ ਪ੍ਰਤਿ ਆਪ॥ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਦੈ ਬਿਦਾ ਕਿਯਾ ਪੁਨ ਪਿਖਾਇ ਪਰਤਾਪ॥੫੯॥ਚੋ:॥ ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਸਭਾ ਸਰਨ ਗੁਰ ਪਾਈ॥ ਪੈਰ ਪੋਨਾ ਸਭਨ ਅਲਾਈ॥ ਜੈ ਸਤਗੁਰ ਸਚਿਦਾ ਨੰਦ ਕਹਿ॥ ਉਨਯੋ ਆਪ ਮਨ ਉਠਯੋਨ ਤਿਹ ਤਿਹਾ॥੬੦॥ ਪਰਸਾਦੀ[5] ਹੇਰਤ ਤਰਸਾਦੀ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਲੀਜੈ: ਪਰਸਾਦੀ॥ ਕਬਹੁ ਨਮ੍ਰ ਕਬਹੂੰ ਅਹਮਿਤ ਕਰ॥ ਸੇਵਕ ਸਤ੍ਰ ਭਾਉ ਕਰ ਸਮਸਰ॥੬੧॥ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰ ਬਿਕਾਰ ਬਤੇਰੇ॥ ਬਿਮੁਖ ਭਯਸ ਗੁਰਵਰ ਪਦ ਨੇਰੇ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰਤ ਮਨ ਮਹਿ। ਸਮਝਤ ਪਰਤ ਕਠਿਨ ਤਾਪਨ ਮੈਂ॥੬੨॥ ਤਪਯੋ ਈਰਖਾ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਯੋ॥ ਚਾਰਹੁ ਓਰਨ ਚਿਤ ਵਿਤ ਆਯੋ॥ ਸਕਯੋ ਸਹਾਰ ਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਕੀ॥ ਰਾਜ ਸ਼੍ਰੀ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸੁ ਘਰਕੀ॥੬੩॥ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ[6] ਲੀਜੈ ਪਰਸਾਦੀ॥ ਤਬ ਜਾਨਿਯ ਜਗ ਆਵਨ ਸਾਦੀ॥ ਹਮਰੇ ਮੁਲਕ ਮਾਹਿ ਗੁਰ ਰਹਈ॥

---

1. ਰਾਜੇ ਦੇ, 2. ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, 3. ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼, 4. ਗਊ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ,
5. ਪਰਸਾਦੀ ਹਾਥੀ, 6. ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਮਿਲੇ

ਹਮਤੇ ਅਧਿਕ ਰਾਜਸੀ ਅਹਈ॥੬੪॥ ਤਪਤ ਅਵਾਇਵ ਹਿਆ[1] ਅਬ ਮੋਰਾ॥ ਹੈ ਠਾਕੁਰ ਆਸਰੋ ਥੋਰਾ॥ ਲੈਹੋ ਨੀਠ ਨੀਠ[2] ਕਰ ਸਬਹੀਂ॥ ਨੈਕ ਧੀਰ ਉਰਧਾਰਹੁ ਅਬਹੀ॥੬੫॥ ਅਸਵਿਚਾਰ ਮਨ ਮੈਂ ਠਹਿਰਾਯੋ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਸੋ ਮਿਲ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਕਾਯੋ॥ ਸਾਮਦਾਸ ਪੁਨ ਦੰਡ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਭੇਦ ਨੀਤ ਕੋ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨਾ॥੬੬॥ਦੋ:॥ ਛਲਬਲ ਕਾਰਜ ਸਾਧਿਏ ਯਹੀ ਬੁਧ ਕੀ ਬਾਤ॥ ਬਿਗਰਤ ਬਿਯੋਤ ਸਬੈ ਅਹੋ ਬਿਗਰਿ ਬਿਭੂਤ ਜਾਤ॥੬੭॥ਚੌ: ਇਮਿ ਮਨ ਮਾਨ ਦੀਨ ਉਪਚਾਰੂ॥ ਮੰਤਰੀ ਭੇਜਯੋ ਭੀਮ ਅਚਾਰੂ॥ ਤਾ ਸੋ ਸਮਝਾਵਨ ਕੀਨਾ॥ ਨੀਤ ਰੀਤ ਰਚਿ ਰੁਚਿ ਰਸਲੀਨਾ॥੬੮॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਕਲਗੀਧਰ ਪਦ ਲਾਗੀ॥ ਮੋ ਦਿਸ ਤੇ ਕਰ ਬਿਨਸ ਸਭਾਗੀ॥ ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰੀ ਰਾਜਾ॥ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਅਧਿਕ ਜਿਹਿ ਛਾਜਾ॥੬੯॥ ਤਿਹਿ ਕੰਨਯ ਅਤਿ ਧਨਯ ਧਰਨੀ॥ ਤਿਨ ਮੋ ਸੁਤਹਿ[3] ਸਗਾਈ ਕਰਨੀ॥ ਐ ਹੈ ਅਨਗਨ ਲਾਗੀ ਲੋਨੇ॥ ਤਿਨਹਿ ਦਿਖਾਇਯਨਿਜ ਸ੍ਰੀ ਸੋਨੇ॥੭੦॥ ਯਾਤੇ ਅਰਜ ਕਰੀ ਗੁਰਗਈ॥ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਸਾਦੀ ਦਵੈ ਦਿਨ ਤਾਈ॥ ਪੁਨ ਰਉਰ ਢਿਗ ਭੇਜਹੁ ਸਵਾਮੀ॥ ਹੋ ਤੁਮ ਤੋ ਸਭ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੭੧॥ਦੋ: ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸੋ ਸਮਝਾਇਕਰ ਮੰਤਰੀ ਪਠਯੋ ਮਹਾਨ॥ ਚਲਯੋ ਗੁਨਤ ਮਨ ਮੈ ਗਈ ਕਹਾ ਕਰਤ ਭਗਵਾਨ॥੭੨॥ ਸੋਰ ਸਮੁਹਿ ਸਸੀ ਭੀਮ ਨੈ ਦਿਉ ਮੋਹਿ ਕਰ ਕੋਰ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਜੋ ਰਾਖਿਹੈ ਤੋਰਹਿ ਹੋ ਦਿਨ ਔਰ॥੭੩॥੫੬॥੧੨੯॥ਸਾਖੀ੧੩॥ਚੌ:॥ ਇਤਿ ਨਿਤ ਖੇਲ ਸਿਕਾਰ ਕਲਗੀਧਰ। ਕਰੈ ਨਾ ਪੂਰਬ ਚਰਿਤ ਅਵਨਿਤਰ॥ ਸੰਗਤ ਆਇ ਦਰਸ ਕਰ ਹਰਖਤ॥ ਸਸਤਰ ਸਾਸਤਰ ਬਿਦਯਾ ਗੁਰੁ ਪਰਖਤ॥੧॥ ਸੁਮਨਾ ਜੁਲਿ ਸੁਰ ਬਰ ਕਰ ਬਰਖਤ॥ ਦੁਸਟ ਜਨ ਮਨ ਦਿਨ ਦਿਨ ਧਰਖਤ॥ ਮੁਕਤਿ ਭੁਕਿਤ ਦਉ ਕਰਤ ਨਿਵਾਸਾ॥ ਧਾਰ ਹੀਏ ਕਲਗੀਧਰ ਆਸਾ॥੨॥ ਅਸ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰ ਲਖਯੋ ਜਬ॥ ਮੰਤਰੀ ਮਨ ਮੁਰਝਾਇਅ[4] ਰਹਯੋ॥ ਅਹਹੁ ਦੈਵ ਕਸ ਕਰਹੁ ਉਪਾਊ॥ ਭੇਟਹੁ ਕਲਗੀਧਰ ਨਰ ਜਾਊ।੩॥ ਇਨ ਸਨ ਬਹੁਤ ਨਮੈ ਬਤਰੈ ਹੋ॥ ਇਜਤ ਲੈ ਆਪਨੀ ਜੈ ਹੌਂ॥ ਨਿਰਖ ਸੂਰ ਠਾਂਢੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ। ਭੋ ਭੈ ਭੀਤ ਚਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੇ॥ ਦੋ:॥ ਦਵਾਰ ਪਾਲ ਕਰੀ ਅਰਜ ਅਗ੍ਰ ਗੁਰ ਰਾਇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਪਠਯੋ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੋ ਆਇ॥੫॥ ਚੌ:॥ ਸੁਨਤ ਸਤਗੁਰ ਸਹੋ ਬੁਲਵਾਯੋ॥ ਆਦਰ ਸੋ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਬਿਹਾਯੋ॥ ਪੂਛੀ ਕਰਨਾ ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ ਬਾਨੀ॥ ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਸਟ ਢਰਿ ਸਾਰੰਗਪਾਨੀ॥੬॥ ਭੂਪ ਭੀਮ ਮਸਿ ਨੀਕੇ ਅਹਹੀ॥ ਕਹਹੁ ਕਵਨ ਕ੍ਰਿਤ ਮੈ ਨਿਤ ਰਹਹੀ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਮੰਤਰੀ ਮਨਿ ਭਾਖੀ॥ ਰਾਉਰ ਧਿਆਨ ਸਦਾ ਰੁਚਿ ਰਾਖੀ॥੭॥ ਨਿਤਹੀ ਕਰਹਿ ਬਿਸਨ ਕੀ ਪੂਜਾ॥ ਸਾਲਿਗ ਰਾਮ ਰਾਮ ਨਹਿ ਦੂਜਾ॥੮॥ ਬੈਠੇ ਸੋਢੀ ਬੇਸ ਬਿਭੂਖਨ॥ ਬੋਲੇ ਪੁਨ ਸਭ ਸਤ੍ਰਨ ਦੂਖਨ॥੮॥ ਦੋ:॥ ਔਰ ਕਹੀ ਜੋ ਮੋਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋ ਕਾਯੋ ਕਹਤਨ ਮੋਹਿ॥ ਤੇ ਬਸ ਰਸ ਬਿਗਰਤ ਅਹੰ ਕਹੁ ਨਿਰਭੈ ਸਹੁ ਤੋਹਿ॥੯॥ ਚੌ:॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨੀਐ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਭੂਪਤ ਭੀਮ ਚੰਦ ਮਨ ਆਈ॥

1. ਹਿਰਦਾ, 2 ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ, 3. ਪੁੱਤਰ, 4. ਉਦਾਸ

ਰਾਊਰ ਪਰਸਾਦੀ ਗਜ ਪਾਊ॥ ਸਮਧਿ ਸਮਾਜ ਸਮ੍ਰਿਧ ਸਜਾਊ॥੧੦॥ ਐਹੇ ਸੁਤਹਿ ਸਗਾਈ[1] ਲੀਨੇ॥ ਸਮਧੀ ਗਨ ਲਾਗੀ ਮਤਿ ਭੀਨੇ॥ ਸੁਨ ਸਰਕਾਰ ਕਹੀ ਸੁਨ ਮੰਤਰੀ॥ ਤੋਹਿ ਕਹਹੁ ਮੈ ਨਿਜ ਗੁਨ ਜੰਤ੍ਰੀ॥੧੧॥ ਐ ਸੇਵਕ ਬਸ ਬੇਦ ਬਖਾਨਾ॥ ਜਾਨਤੇ ਜੇ ਜਾਨਤ ਕਛੁ ਗਿਆਨਾਂ॥ ਸੇਵਕ ਸਮ ਨ ਮੋਹਿ ਕਛੁ ਪਿਆਰਾ॥ ਕਯੋ ਨ ਹੋਇ ਸੁਰਪਿਤ ਬਲਵਾਰਾ॥੧੨॥ ਦੋ:॥ ਸੇਵਕ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨ ਸੇਵਕ ਮਮ ਸਰਬੰਸ॥ ਸੇਵਕ ਬਿਨ ਨਹਿ ਆਨ ਗਤਿ ਸੁਨਹੁ ਸੁਚਿਵ ਗੁਰ ਬੰਸ॥੧੩॥ ਚੌ:॥ ਰਤਨ ਰਾਇ ਜਬ ਜਾਹਿ ਚਢਾਯੋ।[2] ਪਗਯੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਪਕਰ ਅਲਾਯੋ॥ ਸੋ ਤੁਮ ਸੁਨਹੁ ਸੁਨਾਵਹੁ ਸੋਈ॥ ਜਾਤੇ ਜਾਨ ਜਾਹੁ ਗਤਿ ਜੋਈ॥੧੪॥ ਛੰਦੁ॥ ਜਿਹਿ ਜਾਨ ਜਾਨਹੁ ਸੋ ਸੁਨਹੁ ਮੁਹਿ ਨ੍ਰਿਪ[3] ਕਹੀ ਕਰ ਜੋਰ ਕੈ॥ ਹੇ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਸੁਜਾਨ ਸੋਢੀ ਰਾਜ ਕਹਿਯ ਨਿਹੋਰ ਕੈ॥ ਯਹ ਕਰਿ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਅਧਿਕ ਆਨਯੋ ਨਥ ਜੋ ਸਨਮੁਖ ਖਰਾ॥ ਗਜ ਹੈ ਐਰਾਵਤ ਸੋ ਅਵਨਿ ਤਰ ਕਾਹੁ ਬਿਧਿ ਗੁਰ ਅਵਤਰਾ॥੧੫॥ ਸੋ ਰਾਓਰੋਈ ਮਾਲਆਯੋ ਆਪ ਰਊਰ ਢਿਗ ਕਰੀ॥ ਪੈ ਬੇਨਤੀ ਏਤੀ ਸੁਨਹਿ ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਕਰਣਾਕਰੀ॥ ਇਹਿ ਦੇਹਿ ਕਾਹੁਹਿ ਨਾਹਿ ਨਿਜ ਪਗ ਧਾਰ ਪਾਵਨ ਗਜ਼ ਕਰੈਂ॥ ਹਮ ਕਹੀ ਐਸਿਹਹਿ ਹੋਹੁ ਤਬ ਤਿਨ ਪਗ ਤਜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਰੈਂ॥੧੬॥ ਮੋਰੇ ਛੁੜਾਵਹਿ ਸੁਜਨਪਨ ਪੁਨ ਮੈਨ ਛੋਡਹੁ ਜਨ ਪਨਾ॥ ਤੁਮ ਤੋ ਸੁਨਹੁ ਹੋ ਮੰਤ੍ਰਿ[4] ਬਰ ਜਾਨਹੁ ਨਕਾ ਸਭ ਹਵੈ ਸੁਨਾ॥ ਲੈ ਜਾਹੁ ਜੋ ਜਤਕ ਚਾਹਿਆ ਗਜ ਅਸਵ ਕਛੁ ਕਮਤੀ ਨਹੀ॥ ਕਹਿ ਬਿਦਾ ਬਖਸਿਸ ਦੈ ਕਿਉਂ ਗੁਰ ਗੇਹ ਮੇ ਸਭ ਹੈਂ ਸਹੀ॥੧੭॥ ਤਿਨ ਆਇ ਤਬ ਸਭਹੀ ਸੁਚਿਵਤ ਸਹਿਤ ਸੁਗਥ ਸੁਨਾਇਕੈ॥ ਸੌ ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ ਬਲੀ[5] ਬਡੋ ਨ੍ਰਿਪ ਲਰਨ ਜੁਰੋ ਨਜਾਇ ਕੈ॥ ਕਹਿ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੁ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਮੈਂ ਡਰਹੁ ਕਾਤਿਨਾਤੇ ਭਲਾ॥ ਤੁਮ ਦੇ ਖੀਓ ਕਲਗੀਧਰਨ ਸਨ ਕਰਹੁ ਮੈਂ ਕੈਸੀ ਕਲਾ॥੧੮॥ ਕਹਿ ਸਚਿਵ ਸੋਚਿ ਬਿਚਾਰ ਕਰ ਲੀਚੈ ਗੁਰੂ ਹੈ ਸੂਰਾ ਬਡਾ॥ ਨਿਤ ਜੰਗ ਸੰਗ ਉਮੰਗ ਅੰਗ ਨਰੰਗ ਰਸ ਨਵਤਨ ਚਢਾ॥ ਸ਼ੑਧਾ ਕਰਹੁ ਉਰ ਬਨਹੁ ਸਿੱਖਯ ਜੁ ਚਹਤ ਹੋ ਕੁਲ ਕੋ ਭਲਾ॥ ਉਨ ਸੋ ਨ ਚਲਿ ਹੈ ਰਉਰੀ ਭੂਪਤ ਕਛੁ ਛਲ ਕੀ ਕਲਾ॥੧੯॥ ਕਹਿ ਭੂਪ ਮੰਤਰੀ ਏਕ ਹੀ ਦਿਨ ਮੈ ਕਹਾ ਤੁਹਿ ਹ੍ਵੈ ਗਯੋ॥ ਹਵੈ ਆਸਤਿਕਤ[6] ਤੂੰ ਨਾਸਤਕ ਮਤ ਮੈ ਕਹਾ ਪ੍ਰਬ੍ਰਿਤਤ ਭਯੋ॥ ਵੋ ਹੁੰ ਨ ਪੂਜ ਕਰੇ ਸਿਲ ਠਾਕੁਰ ਮਾਨੈ ਭਾਓ ਸੋ॥ ਵੇਤੋ ਅਕਾਲ ਕਹਯੋ ਕਰੈ ਕਹੁ ਕੋਨ ਸ਼ਾਸਤਰ ਬਿਧਾਨ ਸੋ॥੨੦॥ ਸੁਨ ਕਹੀ ਸਚਿਵ ਜੋਲ ਗਹਿ ਨੀਕੀ ਕਹਹਿ ਠਕੁਰ ਸੁਹਾਤਿ ਸੋ॥ ਹਮਰੋ ਕਹਾ ਬਿਗਰੈ ਕਛੁ ਸੁਇ ਸਤਯ ਚਿਤਹਿ ਭਾਂਤਿ ਜੋ॥ ਪ੍ਰਭ ਕਹਹਿ ਨਾਸਤਿਕ ਗੁਰਹਿ ਕੋ ਕਹਿ ਸਕਯ ਸੁ ਬਿਰਤ ਬਿਬੇਕ ਕੀ॥ ਜੈਸੀ ਲਖੀ[7] ਤੈਸੀ ਕਹਹੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਪੂਰਨ ਟੇਕ ਕੀ॥੨੧॥ ਕਬਿਤ॥੨॥ ਉਦਿਤ ਉਦੰਡ ਮਾਰਤੰਡ ਭੁਜ ਦੰਡਨ ਤੇ ਬਿਪਨ ਕੇ ਬੈਰਿਨ ਉਬਾਹ ਤੈ ਰਹਤ ਹੈਂ॥ ਗਾਹ ਤੈ ਰਹਤ ਸਦਾ ਧਰਮ ਸੁਰਨਿ ਰੀਤ

1. ਮੰਗਣੀ, 2. ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ, 3. ਰਾਜਾ, 4. ਹੇ ਮੰਤਰੀ, 5. ਤਾਕਤ ਵਾਲਾ, 6. ਰੱਬ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ, 7. ਵੇਖੀ

ਜੰਗ ਕੋਊ ਮੰਗਨ ਉਮਾਹ ਤੇ ਰਹਤ ਹੈਂ॥ ਅਸ ਧੁਜ ਨੰਦ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾ ਬਾਹੂ ਸੁ ਮੇਰੇ ਸ਼ਕ ਬਿਨ ਸੁ ਰਾਹ ਤੇ ਰਹਤ ਹੈ। ਚਾਹਤੇ ਰਹਤ ਚੈਨ ਐਨ ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਕੀ ਸੈਨ ਘਰਰਾਸਨ ਕੀ ਦਾਹ ਤੇ ਰਹਤ ਹੈ॥੨੨॥ ਸੁਨ ਨਰੇਸ ਮੰਤਰੀ ਉਤਾਯੋ॥ ਕਹਯੋ ਕਹਾ ਬਕਬਾਦ ਮਚਾਯੋ॥ ਗਯੋ ਘਰਨਿ ਢਿਗ ਸੋਚਤ ਮਨਮੈ॥ ਰਤੀ ਨਹੀ ਕਛੁਤਾਕਤ ਤਨ ਮੈ॥੨੩॥ਚੌ:॥ ਸੋਚਤ ਬੀਤੀ ਰੈਨ[1] ਸਭ ਕਰੀ ਐਨ ਨਹਿ ਚੈਨ॥ ਸੈਨ ਕਰੀ ਨਹਿ ਨੈਨ ਭਰ ਕਲਗੀਧਰ ਕੇ ਭੈਨ॥੨੪॥ **ਸਾਖੀ॥੧੪॥ ਰਾਗ ਭੈਰੋਂ॥** ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਹੀ ਨਹਾਇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਰਾਜਾ॥ ਬੈਠਯੋ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪੈ ਮੋਹ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਆਏ ਸਭ ਸੂਰ ਭੂਰ ਭਾਵਤ ਚਿਤ ਸ਼ਾਨੇ॥ ਸਵਾਮੀ ਕਾਰ ਮੈ ਅਡੋਲ ਕਾਮਾਦਿਕ ਮਾਨੇ॥੧ ਕੋਤਵਾਲ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਪਾਸ ਮੈ ਅਪਾਨੇ॥ ਭਾਖੇ ਅਸ ਬਚਨ ਸੁਨਹੁ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਾਨੈ॥ ਯਹ ਜੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰ ਕਹਿਲਾਵੇ ਫਿਰ ਕਯੋ ਹੈਵ ਸਾਧੁ ਸਮ੍ਰਿਧ ਆਪਨੀ ਬਢਾਵੈ॥੨॥ ਪਰਸਾਦੀ ਨਾਮੀ ਇਕ ਹਾਥੀ ਹੈ ਯਾਪੈ॥ ਹੇਰਯੋ ਨੈਨਨ ਆਜ ਦੂਸਰੋ ਕਹੁ ਜਾਪੈ॥ ਲਾਖਨ[2] ਕੀ ਪੂਜਾ ਲੇ ਭੂਮਿ ਮੈ ਹਮਾਰੀ॥ ਕਰ ਹੂੰ ਨਹਿ ਦੇਤ ਦੇਤ ਕਰਹੂੰ ਨਹਿ ਭਾਰੀ॥੩॥ ਕੋਊ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਵਤ ਸਮਝਾਇ ਨੀਤਿ ਨਾਗਰ॥ ਪਰਸਾਦੀ ਗਜਾ[3] ਸਜ ਕਰ ਕੀਜੈ ਮਮ ਹਾਦਰ॥ ਕਰਿ ਹੋ ਤੈ ਤੋਹਿ ਮੈਂ ਭਲੇਈ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਦੈਹੋ ਅਤਿ ਧਨਯ ਬਾਦ ਐ ਉਪਾਧ ਭਾਰੀ॥੪॥ ਸੁਨ ਮਹਿ ਮਨ ਬਾਨੀ ਤਿਨ ਸਾਨੀ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਮਾਨਤ ਜੌ ਨਾਹਿ ਮੋਹੇ ਮਾਰੇ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਯਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨਮੈ ਸਿਧਾਊ॥ ਸੈਂਨਿ ਪਾਤ ਰੋਗਿਨ ਕੋ ਸੰਗ ਮੈ ਤਜਾਊ॥੫॥ ਮਾਰਿ ਚਹੂੰ ਅਹੀ ਨੀਤ ਚੀਤ ਮੈਂ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਜਾਤ ਦੇਖ ਸਰਬਸ ਲੈ ਆਧੋ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਮਾਨ ਬੈਨ ਉਠਯੋ ਆਨ ਕੀਨੀ ਤਿਨ ਤਿਆਰੀ॥ ਆਯੋ ਗੁਰੂ ਨਿਕਟ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਿ ਐ ਧਾਰੀ॥੬॥ ਦਵਾਰ ਪਾਲ ਸਨ ਸਭਹੀ ਬੂਝੀ ਕੁਸਲਾਤਾ। ਅਰਜੀ ਕਰਵਾਇ ਲਗਯੋ ਗੁਰ ਪਦ ਜਲ ਜਾਤਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਾਦਰ ਕਸਲ ਖੇਮ ਭੀਮ ਪੂਛੀ॥ ਭਾਖੀ ਤਿਨ ਸਰਬ ਸੁ ਚਿਤ ਬਾਤ ਘਾਤ ਸੂਛੀ॥੭॥ ਮਹਾਂ ਰਾਜ ਰਾਜਾ ਜੀ ਹਾਥ ਜੋਰ ਭਾਖੀ॥ ਦ੍ਵੈ[4] ਦਿਨ ਹਿਤ ਦੀਜੈ ਗਜ ਪਰਸਾਦੀ ਸਾਖੀ॥ ਰਊਰੇ ਸਮੀਪੀ ਸੋ ਸ਼੍ਰੱਧਾ ਅਤਿ ਰਾਖੋ॥ ਧਯਾਨ ਨਿਤ ਚਰਨਨ ਰਸ ਚਾਖ ਨਹਿਤ ਭਾਖੈ॥ ਤਾਹੂ ਕੋ ਉਚਿਤ ਅਹੈ ਮਾਨ ਮਹਾਰਾਜਾ। ਭੀਮ ਚੰਦ ਰਾਜਨ ਮੈਂ ਭੀਮ ਚੰਦ ਰਾਜਾ॥ ਸੁਨ ਬਿਹਸੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਹੰਸ ਯੋ ਉਚਾਰੀ॥ ਕਯੋ ਨ ਕੋਟਵਾਰ ਕਰੈ ਕੂਟ ਕੋਟਵਾਰੀ॥ ਲਾਖਨ ਕੋ ਦੂਬਜਲੇਤ[5] ਕਰ ਹੂੰ ਨਹਿ ਦੇਈ॥ ਕਰ ਹਿਤਕਾਰ ਕੈ ਉਪਾਉ ਝੂਠ ਮਨ ਲੇਈ॥ ਸੇਵਕ ਕੇ ਬਚਨ ਪਾਲਨੀਯ ਮੋਹਿ ਨਿਤ ਹੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਭੂਮ ਚੰਦ ਭੈ ਨ ਮੋਰਿ ਚਿਤਹੀਂ॥੧੮॥ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਭੈ ਧਰ ਉਰ ਅਪਨੈ॥ ਕੀਨੇ ਭੈ ਭਰਮ ਸਰਬ ਕੋਟ ਵਰ ਸੁਪਨੇ॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਨੀ ਮਨ ਮਾਨੀ ਜੁ ਛਿਪਾਨੀ॥ ਛੋਰ ਕੇ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਕਹਯੋ ਸਤਯ ਧਨਖ ਧਾਨੀ॥੧੧। ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਾਨ ਕਹਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਮੇਰੇ॥ ਮੈ ਤੋਂ ਪਦ

1. ਰਾਤ, 2. ਲੱਖਾਂ ਦੀ, 3. ਪਰਸਾਦੀ ਹਾਥੀ, 4. ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ, 5. ਧੰਨ ਦੌਲਤ

ਪੰਕਜ ਕੋ ਸੇਵਕ ਹੋ ਤੇਰੇ। ਨੈਕ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖਯ ਮੋਹਿ ਕੋ ਉਧਾਰੋ॥ ਕਰਣਾ ਨਿਧਿ ਕਰਵਾਰੀ ਕੀਰਤ ਬਿਸਤਾਰੋ॥੧੨॥ ਸਮੁਝਿ ਸਤਰੁ ਸੇਵਕ ਮਤ ਕੀਜੀਏ ਗਿਲਾਨੀ॥ ਜਗ ਅਗ ਮਗ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗਨਰ ਮਾਯਾ ਬਸ ਜਾਨੀ॥ ਐਸੀ ਮਨ ਹੈ ਤੋ ਬਸ ਗ੍ਰਾਮ ਜੋ ਬਿਚੋਲੀ॥ ਛੋਰ ਦੇਹੁ ਭੀਮ ਚੰਦ ਰੋਲੀ ਮਤਿ ਹੋਲੀ[1] ॥੧੩॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਬਰ ਕਰਤ ਨਿਤਯ ਲੀਲਾ। ਸੈਨਾ ਨਿਤ ਸਜਤ ਸਜਤ ਸਸਤਰਨ ਕੀ ਲੀਲਾ॥ ਸ੍ਰਧਾ ਸਨ ਕੀਏ ਪ੍ਰੇਮ ਪਾਵੈ ਜੋ ਮਾਗੈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰ ਬਰਕੀ ਸੋਭਾ ਮਨ ਲਾਵੈ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੫॥ ਲਉਨ. ਛੰਦ॥

ਇਤਿ ਮਸੰਦ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਕੀ ਚੁਗਲੀ ਮਾਤਾ ਪਾਸ ਕਰੈ॥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜੰਗ ਮਚਾਇ ਕਹਾਂ ਧੋਕਿਓ ਚਹੈ ਨਹਿ ਹਿਐ[2] ਡਰੈ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਮੁਝਾਵੈ ਮਹਾਰਾਜ ਨਹਿ ਧਯਾਨ ਧਰੈਂ॥ ਕਹਯੋ ਲਰੈ ਨਹਿ ਲਰੈ ਡਰੈਂ ਨਹਿ ਆਪਨੀ ਦਿਸ ਤੇ ਮੋਨ ਕਰੈਂ॥੧। ਕਹ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਤੁਮ ਸਤਗੁਰ ਹੋ ਸਭ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਕਹਾਂ ਕਰਗੇ ਕਰ ਬਿਰੋਧ ਬੜ ਬਡੇ ਗੁਰਨ ਕੀ ਸੁਨਬਾਨੀ॥ ਦੇਹ ਧਰੇ ਨਰ ਲੀਲਾ ਮੈ ਸ਼ੁਭ ਕਾਮ ਸਭੀਕੋ ਆਨ ਪਰੈ॥ ਯਾਤੇ ਸੰਧ ਭਲੀ ਗਜ[3] ਦੀ ਜੈ ਨਤੁ ਫਸਾਦ ਫਿਰ ਫਿਰ ਅਰੈ॥੨॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹਮ ਮਾਨ ਮਹਿਪ ਮਾਨਿਨ ਕੋ ਹਰਬੇ ਹੈਂ ਆਏ॥ ਮਾਨ ਨਿਮਾਨਿ ਤਾਨ ਨਿਤਾਨਿ ਗੁਰਘਰ ਬਰਤਤ ਗੁਰ ਗਏ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਕਹਿ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਾਇਰਾ[4] ਨਹੀ ਦੇਹਿ ਕਰਿ ਕਰ ਮੈ ਕਰੈ ਜੰਗ ਮਨ ਜੋ ਭਾਈ॥੩॥ ਇਤਨੇ ਮੈਉਤ ਕੋਤਵਾਲ ਲੇ ਕਹੀ ਕਲਗੀਧਰਕੀ॥ ਤਭਕਿ ਉਠੀ ਉਰ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੇ ਆਗਨ ਈਰਖਾ ਅਤਿ ਡਰਕੀ॥ ਬੋਲਨ ਲਗਯੋ ਬਿਅਦਬ ਬਾਤ ਜਬ ਤਬੈ ਬਜ਼ੀਰ ਸੁ ਸਮੁਝਾਯੋ॥ ਰਾਜਨ ਧੀਰਜ ਧਰਹੁ ਡਰਹੁ ਜਿਨ ਗੁਰਬਰ ਉਰ ਬਰ ਸਰਸਾਯੋ॥੪॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੁਨ ਗਿਰ ਮੁਨੀਮਨ ਗਿਨੀ ਬਯਾਹ ਸੁਤ ਜਬ ਕਰਿਹੌਂ॥ ਤਬ ਛਲ ਛੰਦ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਸੌਂ ਹੌਂ ਹਸਤੀ ਕੋ ਲੈ ਲਰਿਹੌਂ॥ ਇਤਿ ਭਈ ਸੁਨਹੁ ਅਬ ਉਤਕੀ ਕਹੀ ਸੋਢਿ ਬਰ ਮਾਤੁਲ ਸੋ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਯਹ ਬੜੋ ਸੂਰਨਾ ਉਮ੍ਰਸਾਹਸੁਤ ਸੁਤ ਕੁਲਸੋ॥੫॥ ਬਡੇ ਗੁਰਨਕੇ ਚਰਨ ਸਰਨਤਰ ਰਹਤ ਰਹੋ ਸੁ ਸਮੁੰਦ ਬੜੋ॥ ਦੀਜੈ ਯਾਹਿ ਖਿਤਾਬ ਦਿਵਾਨੀ ਕਰ ਦੀਵਾਨ ਕੇ ਬੀਚ ਖੜੋ॥ ਸਜ ਸਾਲਾਹ ਪ੍ਰਾਤ ਭੇਦੀਨੀ ਪਾਗ ਪੁਸਾਕ ਪਦਮ ਪਾਵਨ॥ ਪਾਇ ਭਯੋ ਆਨੰਦ ਚਿਤ ਮੈਂ ਨੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰੁ ਪਦ ਭਾਵਨਾ॥੬॥ ਸਸਤਰ ਸਜਾਇ ਬਨਾਇ ਬਸਤਰ ਤਨ ਸਭ ਕੀ ਸੁਧ ਗੁਰਦੇਵ ਕਰੈਂ॥ ਗਰੁਤਾ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਦੋਊ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਅਧਿਕਾਰ ਧਰੈਂ॥ ਮਨਸਾ ਬਾਚਾਂ ਕਰਮ ਜੁ ਕੋਊ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪਰਮ ਖਰਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੋ ਗੁਰ ਗਤਿ ਸਮਝਤ ਨੀਚ ਲਖਹਿ ਕਸ ਸੁਮਤਹਰਾ॥੭॥ **ਛੰਦ**॥ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਮਹਾਰਾਜ ਮਤ ਸਭਹਨ ਕੀ ਐਸੀ ਮਾਰੀ॥ ਗੁਰੁ ਬਰਸੋ ਸਰਬਰ ਕਰਬੇ ਕੀ ਸਭ ਨੇ ਕਰੀ ਤਯਾਰੀ॥ ਯਾ ਮੈਂ ਏਕ ਓਰ ਹੂੰ ਅਚਰਜ ਉਦਯੋ ਸੁਨਹੁ ਸੋ ਭਾਈ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਕਟੋਚ ਕੋ

---

1. ਮਾੜੀ ਮਤ, 2. ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ, 3. ਹਾਥੀ, 4. ਡਰਪੋਕ

ਕਪਟ ਅਪਟ ਜਿਮਿ ਦੁਊ ਦਿਸ ਹੋਇ ਲਰਾਈ॥੮॥ ਖਲਨਰੀਤ ਨਹਿ ਛੁਟਤ ਕਯੋਹੂ ਜਿਮਿ ਕਾਗਹੁ ਹੰਸ ਨ ਹੋਈ॥ ਅਹਿ ਰਾਖਿ ਯਹਿ ਪਿਯਹਿ ਪਛਾਹਿਮੈ ਕਾਟਤ ਐਚਟ ਜੋਈ॥ ਸਵਾਨ[1] ਬਿਠਾਇਐ ਗਦੀ ਊਪਰ ਤਊ ਚਾਕੀ ਚਯ ਚਾਟੈਂ॥ ਰਾਜ ਪਾਇ ਮਤ ਬੇਰਈ ਜਿਹਿ ਤਾਹਿ ਕਹ ਕਊ ਘਾਟੈ॥੯॥ ਚਤੁਰਭਾਂਤ ਨਰ ਉਤਮ ਮਧਮ ਅਧਮ ਹਮਰੇ ਅਧਮਾਧਮ॥ ਚਾਰਹੁ ਕੀ ਜੋ ਚਾਰ ਪ੍ਰਵ੍ਰਿਤ ਹੈ ਸੁਨਹੁ ਕਹਤ ਜਸ ਆਗਮ॥ ਉਤਮ ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਨ ਕਹਤ ਤਹਿ ਜੋ ਕਰ ਪਰਉਪਕਾਰਾ॥ ਅਪਨੋ ਕਾਜ ਬਿਗਾਰ ਨੀਤ ਧਰ ਨ੍ਰਿਪ ਦਧੀਚ ਇਵ ਪਾਰ॥੧੦॥ ਮਧਯਮ ਪੁਰਖ ਜੁ ਆਪਨ ਕਾਰਜ ਕਰ ਕਰ ਪਰ ਉਪਕਾਰਾ॥ ਜਿਮਿ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕਰੀ ਰਘੁਪਤ ਸਨ[2] ਪ੍ਰੀਤ ਰੀਤ ਬਿਵਹਾਰਾ॥ ਅਧਮ ਅਧਮਈ ਪਰ ਜੋ ਬਿਰਾਰਕਰ ਆਪਨ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰੈਂ॥ ਐਸੋ ਪੁਰਖ ਬਹੁਤ ਜਸ ਮਗ ਮੈਂ ਕਪਟ ਕਲੇਵਰ ਧਾਰੈਂ॥੧੧॥ ਤਯੋਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀ ਰਾਜ ਦੋ ਵਕੀਲ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਢਿਗ ਅਰ ਭੀਮ ਚੰਦ ਢਿਗ ਪਠੈ ਪਾਪ ਉਪਜਾਏ॥੧੨॥ ਹਮ ਸੰਗੀ ਤਵ ਸੁਨਹੁ ਭੀਮ ਸਸਿ ਲਰਿ ਹੈ ਸੰਗ ਗੁਰੂ ਕੈ। ਲੈਹੈ ਛੀਨ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਬਰ ਕਰ ਸਰਬਰ ਅਰਿਹੂਕੇ। ਨਾਤੁਰ ਪ੍ਰਭ ਪਛਤਾਇ ਰਹਿਹਿ ਗੇ ਸਰਿ ਹੈ ਕਾਜ ਨ ਕੋਈ॥ ਗੁਰੁ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਮਾਰਹੁ ਮਮ ਅਨ ਮਤਿ ਯਹ ਹੋਈ॥੧੩॥ ਤਯੋਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਪਤਿ ਦੂਸਰਨਿਜ ਵਕੀਲ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੂਰ ਬੁਧ ਅਧਿਕ ਕਰ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਬਾਦ ਬਢਾਯੋ॥ ਮੈਂ ਰਾਊਰ ਸੰਗੀ ਸੁ ਉਮੰਗੀ ਜੰਗੀ ਜੰਗ ਮਚੈਹੋ॥ ਭੂਮ ਛੀਨ ਕਰ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੀ ਆਨੰਦ ਭੂਮ ਬੈਨੇ ਹੌਂ॥੧੪॥ਚੌ: ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਇਤ ਭੇਜੀ ਪਾਤੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਪੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਮਾਤੀ॥ ਤਾਤ ਬਯਾਹ ਹਿਤ ਸਾਜ ਬਰਾਤੀ॥ ਆਇ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਕਰਹੁ ਬਿਭਾਤੀ॥੧੫॥ ਸੋ ਸੁਨ ਭੀਮ ਚੰਦ ਹਰ ਖਾਯੋ॥ ਬਿਯਾਹ ਹੇਤ ਬੜ ਬਨਕ ਬਨਾਯੋ॥ ਇਹ ਉਤ ਤੇ ਸਭ ਸਾਮ ਸਜਾਈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਮਨ ਅਤਿ ਉਮਗਾਈ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ੧੬॥ਚੌ: ਇਤ ਮਨ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੇ ਆਈ॥ ਲੀਜੈ ਗਜ਼ ਕੀਜੈ ਤਕਰਾਈ॥ ਲਾਗਲੋਭ ਜਗ ਜਨਮ ਬਿਗਾਰਾ॥ ਗੁਰੁਸਨ ਬੈਰ ਕਰਯੋ ਅਬਿਚਾਰਾ॥੧॥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇ ਸਰੀ ਅਪਨੋ ਸਾਰਾ॥ ਬੜੇ ਬੀਰ ਬਰ ਰੂਪ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਸਾਥ ਪਰੋਹਿਤ ਪੰਮਾ ਜੋ ਦਯੋ॥ ਚਾਰਹੁ ਬਸਤਰ ਲੈਨ ਹਿਤ ਅਯੋ॥੨॥ ਇਤਗੁਰ ਬਰ ਨਿਜ ਗਾਦੀ ਥਿਰੇ॥ ਚੌਰ ਚਾਰ ਹੰਸਨ ਇਵ ਢੁਰੇ॥ ਦਵਾਰਪਾਲ ਸਭ ਜਾਇ ਜਨਾਈ॥ ਬਿਨਯ ਬਿਨੀਤ ਬਿਬੇਕ ਬਨਾਈ॥ਦੋ:॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਗਿਰਿ ਚੰਦ ਕੋ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ਸਾਰੋ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਸੋ ਠਾਢੇ ਹੈ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥੪॥੮ਚੌ:॥ ਸਤ ਸਵਾਰ ਹੈ ਸਾਥ ਸਜੀਲੇ॥ ਅਸਤਰ ਬਸਤਰ ਸੋ ਸਜੇ ਰਸੀਲੇ॥ ਸੁਨਤਹਿ ਕਹਯੋ ਸ਼ੀਘਰ ਲੈ ਆਵਹੁ॥ ਆਦਰ ਸੋ ਅਧਿਕਾਰ ਜਤਾਵਹੁ॥੫॥ ਲਯਾਇ ਅਗ੍ਰ ਠਾਢੇ ਕਰ ਦਯੋ॥ ਗੁਰਬਰ ਆਦਰ ਅਤਿ ਤਹਿ ਚਯੋ॥ ਪੂਛ ਪਰਸਪਰ ਕੁਸਲ ਸੁਹਾਈ॥ ਬੈਠਾ ਰਯੋ ਸਨਮੁਖ ਸੁਖਦਾਈ॥੬॥ ਬੈਠਤ ਹੀ ਬੋਲਯੋ ਹੰਕਾਰੀ॥ ਊਪਰ

---

1. ਕੁੱਤਾ, 2. ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ

ਕਪਟ ਨਮ੍ਰਤਾਧਾਰੀ॥ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰ ਜੋਰ ਕਹੀ ਹੈ॥ ਹਮ ਮੈ ਤੁਮ ਮੈਂ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ।੭॥ ਪੁਤਰ ਮੋਰ ਤਸ ਹੋਰਨ ਸੰਸਾ॥ ਸੁਨ ਐਸੀ ਸੋਢੀ ਅਵਤੰਸਾ॥ ਤਾਸ ਬਯਾਹ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਕਰੈਂਗੇ॥ ਪਰਸਾਦੀ ਲੈ ਮੋਦ ਭਰੈਂਗੇ॥੮॥ ਚੌ:॥ ਪਰਸਾਦੀ ਕਰ ਦੀਜੀਏ ਪਰਸਾਦੀ ਰਾਜ ਮੋਹਿ॥ ਪਰਸਾਦੀ ਪਰ ਪੁਰ ਬਿਖੇ ਪਰਸਾਦੀ ਜਿਮਿ ਹੋਇ॥੯॥ਚੌ:॥ ਔਰ ਕਹੀ ਪਚ ਕਲਾ ਸਸਤਰ ਬਰ॥ ਚੌਕੀ ਔਰ ਕਟੋਰਾ ਹਿਤ ਕਰ॥ ਸੋਊ ਦੀਜੀਐ ਦੀਨ ਦਯਾਲਤ॥ ਜਾਨਤ ਘਟ ਘਟ ਪਟ ਪਟ ਬਾਲਾ॥੧੦॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਪੰਮਾਸੁ ਨਿਕੰਮਾ॥ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਅਰਥ ਅਨਕਤ ਸੁਜੰਮਾ॥ ਪਾਪੁਰੀ ਰੇਖ ਤਸਕਰ ਹਿੰਸਾਕੋ॥ ਆਦਿ ਬਰਨ ਪ੍ਰੋਹਤਪਦ ਤਾਕੋ॥੧੧॥ ਚਾਰ ਸਹੰਸ੍ਰ ਲੇਹੁ ਰੁਪੈਆ॥ ਦੇਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਾਤ ਬਨੈਯਾ॥ ਯਾ ਮੈਂ ਰਾਉਰ ਹਾਨਿ ਨ ਕੋਈ॥ ਬਨੀ ਬਾਤ ਦੋਊ ਦਿਸ ਸੋਈ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੋਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜਬੈ ਬੋਲੇ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਇ॥ ਅਰੇ ਅਧਮ ਅਸ ਕਹਤ ਕਾ ਬਨਿਕ ਹਮੈ ਲਖਾਇ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਹਮ ਭਾੜੇ ਲੈ ਦੇ ਹੈ ਹਾਥੀ॥ ਕਾਸ ਸਮਝੀ ਤੈਂ ਦਿਵਜ ਕੁਲ ਪਾਥੀ॥ ਬੋਲਯੋ ਤਬਲੌਂ ਚੰਦ ਕੇਸਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨਿ ਲੈ ਉਰਧਰੀ॥੧੪॥ ਖਰਚ ਆਮਦਨ ਰਾਉ-ਏਹੀ॥ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਪ੍ਰਹਮਿ ਨਹਿ ਤੇਹੀ॥ ਕੋਪਨ ਕਰਸਿ ਕੋਪ ਕਿਹਿ ਕਾਜਾ॥ ਅਹੈ ਪੁਜਾਰੀ ਆਪ ਸਮਾਜਾ॥੧੫॥ ਯਾਤੇ ਜੈ ਲੈ ਹੈ ਬਸੁ ਹਮਤੇ॥ ਕਛੁ ਨ ਘਟੈਗੋ ਰਾਉਰ ਸਮਤੇ। ਕਹੀ ਸਤਗੁਰ ਸੁਨਸੁ ਕੇਸਰੀ। ਕਰਨ ਕਟੂਕ੍ਰਿਤ ਕਾਬਯ ਮਸਖੇਰੀ॥੧੬॥ ਅਸ ਸਮਝਤ ਸਭ ਤਵ ਕੁਟਿ ਲਾਈ॥ ਮੁਖ ਮੀਠੋ ਮਨਮਹਿ ਮਚਲਾਈ॥ ਕਹਤ ਕਹਤ ਤਤਕਾਰ ਬਢਯੋ ਤਬ॥ ਬਧੀ ਬਿਰੋਧ[1] ਬਾਰਤਾ ਬੇ ਢਬਾ॥੧੭॥ਛੰਦ॥ ਤਬ ਬਧਤ ਬਾਤ ਬਿਰੋਧ ਹੇਰਤ ਕਲਗਿਧਰ ਐਸੇ ਕਹੀ॥ ਅਬਦੇਹੁ ਇਨਹਿ ਉਠਾਇ ਨਾਹਕ ਕਹਤ ਨੀਤ ਨਹੀਂ ਲਹੀ॥ ਉਠ ਨੰਦ ਚੰਦ ਦੁ ਪਕਰ ਭੁਜਨ ਉਠਾਇ ਦੀਨੋ ਕੇਸਰੀ॥ ਗਿਰ ਗਈ ਪਗਰੀ[2] ਕੇਸਰੀ ਕੀ ਨਾਹਿ ਪਾਗ ਨਰੇਸਰੀ॥੧੮॥ ਧੱਕੇ ਲਗੇ ਕੁੰਦਨ ਖਗੇ ਸਭ ਕਰੋਧ ਮੈਂ ਨਿਜ ਘਰ ਗਏ॥ ਲਖ ਦੂਤ ਛੀਨੇ ਨਾਹਿ ਮਾਰੇ ਜਾਇ ਫਰਿਯਾਦੀ ਭਏ॥ ਤੁਮਰੇ ਪਠੇ ਜੀਜਾ ਸੁਨੋ ਜੀ ਜਾਤ ਹੋ ਪਰ ਬਚ ਗਏ॥ ਅਬ ਕਰਹੁ ਕੋਊ ਉਪਾਇ ਸਿਰ ਪਰਓ ਸ਼ਤ੍ਰ[3] ਗਨ ਪਰਬਲ ਭਏ।੧੯॥ ਪੰਮੇ ਪਰੋਹਿਤ ਪੁਨ ਸੁਨਾਈ ਬਾਰਤਾ ਦਰਬਾਰ ਕੀ॥ ਸਰਕਾਰ ਕੀ ਨਿੰਦਯ ਕਹੀ ਪਗਰੀ ਉਤਾਰੀ ਸਾਰ ਕੀ॥ ਧਕੇ ਦਿਏ ਬਾਹਰ ਕੀਏ ਹਮ ਕਯਾ ਕਰੈ ਗਿਰ ਰਾਜ ਜੀ॥ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਤੇ ਕਾਢਿ ਐਸ ਸੁਖ ਹੋਇ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ॥੨੦॥ ਸੁਨ ਭੀਮ ਚੰਦ ਬਿਕਲਾਇ ਬੋਲਯੋ ਹਾਇ ਦੈਵ ਕਹਾ ਕਰੀ॥ ਮਮ ਆਜ ਇਜ਼ਤ ਨਰਹਰੀ ਇਕ ਛਿਨਮੈ ਸਗਰੀ ਹਰੀ॥ ਚਿੰਤਤਇ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਭੂਧਰ ਈਸ ਉਤਰਿ ਮਸੰਦ ਜੇ॥ ਮਾਤਹਿ ਕਹਹਿ ਸਮੁਝਾਇ ਮਾਨਹਿ ਨਾਹਿ ਸਤਗੁਰ ਬਚਨ ਸੇ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਕੁਲਾਇ ਬਹੁ ਕਰਹਿ ਪੁਰਾਨੀ ਗਾਥਾ॥ ਬੋਲਹਿ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਸੀ ਸਦ ਬੇਦੀ ਬਰ ਸਿਰ ਹਾਥ॥੨੨॥

---

1. ਝਗੜਾ, 2. ਪੱਗ, 3. ਦੁਸ਼ਮਨ

ਸਾਖੀ੧੭॥ ਅਬ ਉਤ ਕੀ ਸੁਨਲੇਹੁ ਭੀਮ ਸਸਿ[1] ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੇ ਬਾਸ ਪਠੀ ਪਾਤੀ[2] ਹਿਤ ਧਾਰੀ॥ ਸੋਢੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬੈਠ ਹਮਾਰੇ॥ ਆਉ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰ ਬੜੋ ਅਨਜਾਊ ਪਸਾਰੋ॥੧॥ ਸੋਢੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਨਤ ਨ ਮਨਾਏ॥ ਪਾਤ ਸਾਹ ਸੋ ਬੈਰ ਬਸਤ ਅਬ ਹਮਰੇ ਥਾਂਏ॥ ਹਮਹੂੰ ਸੋ ਕਰ ਬੈਰ ਸੰਧ ਕੀ ਬਾਤ ਕਰੈ ਨਾ॥ ਮ੍ਰਿਗਿ ਆ ਮਿਸ ਰਿਸ ਕਰਤ ਕਰਤ ਸੰਦੇਹ ਡਰੈ ਨਾ॥੨॥ ਗਯੋ ਏਕ ਗਿਰ ਜਬੈ ਲਖਹੁ ਤਬ ਸਰਬ ਗਏ ਗਿਰਿ॥ ਯਾਤੇ ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰ ਚਾਰ ਮਿਲ ਚਾਰੁ ਭੂਪ ਬਰ॥ ਸੁਨਤ ਸੁ ਪਾਤੀ ਸਭੈ ਭਈ ਧਰਨੀ ਪਤਿ ਬਯਾਕੁਲ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਧਾਰ ਗੋਬਿੰਦ ਰਟੈਂ ਪਲ॥੩॥ ਮੰਡੀ ਪਤਿ ਜਸਵਾਲ ਸੁਚੇਤ ਕਟੋਚੀ ਆਏ॥ ਔ ਦੋਤੋ ਲੀਏ ਹਰੀ ਚੰਦ ਸਜ ਸੈਨ ਸਿਧਾਏ॥ ਪਾਤੀ ਲਿਖੀ ਬਨਾਇ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਆਗੇ॥ ਤਾ ਮੈ ਲਿਖੇ ਬਨਾਇ ਬੇ ਅਦਬੀ ਬਚਨ ਅਭਾਗੇ॥੪॥ ਧਾਵਨ ਪਾਤੀ ਲਿਏ ਗਯੋ ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰੀ॥ ਨਿਰਖੀ ਨਹੀ ਨਿਕਾਇ ਨਿਖਲ ਲੋੜੀ ਨਿਧਿ ਸਗਰੀ॥ ਦਵਾਰਪਾਲ ਸਨ ਮਿਲਯੋ ਪਯੋ ਮੁਜਰੋ ਹ੍ਵੈ ਹਾਜਰਿ॥ ਦੂਤ ਜਾਨ ਨਯ[3] ਨੀਤਿ ਮਾਨ ਬੈਠਾਰਯੋ ਸਾਦਰ॥੫॥ ਤਬ ਤਿਨ ਪਾਤੀ ਦਈ ਪਢੀ ਪੰਡਿਤਨ ਅਗਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਰ ਪ੍ਰਯੁਤ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਲਗੀਧਰ ਭਾਰੀ॥ ਪਾਇ ਪਰਤ ਮੈਂ ਭੀਮ ਚੰਦ ਗੁਰ ਬੰਸ ਨਾਥ ਬਰ॥ ਹੋ ਤੁਮ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਤੇਵ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਬਰ॥ ਤਊ ਆਪਨੀ ਲੀਲਾ ਰਚਹੁ ਜੋ ਰਜੋ ਗੁਣੀ ਗੁਰੁ॥ ਰਜੋ ਗੁਣੀ ਰਾਜਨ ਤੇ ਚਾਹਿਆ ਰਜੋ ਗੁਣੀ ਉਰ॥ ਜਯੋ ਤੁਮ ਦਾਬਤ ਦਾਬਤ ਦੇਸ ਨਰੇਸ[4] ਬਨਯੋ ਮਨ ਚਾਹਤ॥ ਤਯੋ ਹਮਹੂੰ ਨਹਿ ਦੇਹਿਯ ਹੈਚਿਤ ਅਧਿਕ ਉਮਾਹਤ॥੭॥ ਦਵੈ ਬਾਤਨ ਮੈਂ ਏਕ ਬਾਤ ਕੀਜੈ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਬਨੀ ਰਹੈ ਦੁਹੂ ਓਰ ਜਾਸੁ ਤੇ ਬਾਤ ਘਾਤਪਰ॥ ਕੈ ਪਰਸਾਦੀ ਦੇਹੁ ਮੋਹਿ ਪਰਸਾਦੀ ਅਪਨੀ। ਕੈ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਤਜਹੁ ਭਜਹੁ ਭਗਵੰਤਹਿ ਜਾਪਨੀ॥੮॥ ਅਸਲਮ ਅਧਿਕ ਬਿਸਤਾਰ ਸੁਲਤ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਕਾਨੇ॥ ਪਾਥਰ ਪਤਿ ਪਰ ਹੋਤ ਪਰਮ ਪਾਥਰ ਮਤਿ ਜਾਨੇ॥ ਲਿਖਵਾਯੋ ਲੇਖਕ ਬੁਲਾਇ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਨ੍ਰਿਪ੍ਰਗਿਰਿਵਰ॥ ਪੀਮ ਚੰਦ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਹੈ ਆਗਯ ਨਰਹਰ॥੯॥ ਨਹਿ ਦੈਹੈ ਕਰ ਔਰਨ ਪੁਰ ਛੋਰਹਿ ਕਰ ਦੈ ਹੈ॥ ਤੁਮ ਰਾਜਨ ਤੇ ਕਬਹੂ ਨਾਹਿ ਹਮ ਭਾਜਿ ਪਰੈਂ ਹੈ॥ ਸੋ ਧਾਵਨ ਲੈ ਕਰ ਜਬਾਬ ਜਬ ਹਾਂਜਿਰ ਆਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਵਾ ਬਰ ਸਮਾਜ ਮੈਂ ਸਰਬ ਸੁਨਾਯੋ॥੧੦॥ ਧੁਨਯੋ ਸਭਨ ਤਬ ਸੀਸ ਈਸ ਬਾਤ ਬਿਗਾਰੀ॥ ਖਿਚਹੀ ਬੀਚ ਸੁਨਿ ਕਸਿ ਪਰਯੋ ਗੁਰ ਬੈਰੀ ਤਾਰੀ॥ ਅਹੋ ਬਿਧਾਤਾ ਹਮਹਿ ਕਹਾ ਕਰੀਯਸੁ ਹੈ ਅਬ॥ ਸੋਚਤ ਸਭ ਗਿਰ ਈਸ ਕੀਜੀਐ ਜੰਗ ਕੋਨ ਢਬ॥੫॥ ਸੂਰੇ ਅਤਿ ਹਰਖਾਏ ਜੰਗ ਸੁਨਿ ਸੰਗ ਅੰਗ ਪਰ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਜਿਅਮੇ ਜੋਸ ਜਵਾਨੀ ਜੰਗ ਢੰਗ ਬਰ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੋ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀਵਾਰੇ॥ ਲਰਨੋ ਡਰਨੋ ਨਾਹਿ ਭਲੋ ਮੈਂ ਸੁਨਹੁ ਸਚਾਰੇ॥੧੨॥ ਸੋਢੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮ ਸੂਰ ਨ ਕੋਈ॥ ਦੇਵ ਅਦੇਵ ਮਧਯ ਭਯੋ ਨਹਿ

1. ਰਾਜਾ, 2. ਚਿੱਠੀ, 3. ਦੂਤ ਜਾਨ ਕੇ, 4. ਰਾਜਾ

ਹੈ ਨਹਿ ਹੋਈ॥ ਕਰਨੋ ਬਯਾਹਜੁ ਭਲੋ ਕਰੋ ਨਹਿ ਤਕਰਾਰਾ॥ ਬਯਾਹ ਭਏ ਮੈਂ ਲਖੀ ਜਾਇਗੀ ਬਾਤ ਬਿਚਾਰਾ॥੧੩॥ ਮਰੈ ਬਯਾਹ ਮੈਂ ਬੀਰ ਤੀਯ ਤਿਨ ਹੋਇ ਅਧੀਰੀ॥ ਰੋਦਨ ਕਰਿ ਹੈ ਬੰਸ ਬਾਤ ਯਹ ਬੁਰੀ ਅਮੀਰੀ॥ ਭੀਮ ਸਸਿ ਕੀ ਨਾਰਿ ਸੁਊ ਬੋਲੀ ਯਹਿ ਸਾਚੀ॥ ਅਜੋ ਕੀਜੀਐ ਬਯਾਹ ਨ ਦੀਜੈ ਨਿਜ ਮਤ ਕਾਚੀ॥੧੪॥ ਮਾਨ ਗਯੋ ਸੁਭੀਮ ਚੰਦ ਨਿਰਪਾਲ ਕਹੀ ਯੋ॥ ਮਨੀ ਹੂੰਕੀ ਅਨੁਮਤਿ ਲਖਿ ਮਨਮਾਨ ਲਹੀਜੈ॥ ਇਤ ਗੁਰ ਬਰਨਿਤ ਮ੍ਰਿਗਿ ਆਸਿ ਸਾਇ ਤਉ ਚਢ ਧਾਵੈ॥ ਜੋ ਮਾਨੈ ਅਨ ਆਨ ਬਚੈ ਨਤੁ ਮਾਰ ਗਿਰਾਵੈ॥੧੫॥ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਵ ਨਵ ਨਰਹਰ ਸੂਰ ਲਰਤ ਮਦਮਾਨੀ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਖਿਝ ਖਿਝ ਪਰਤ ਭੀਮ ਸਸਿ ਅਤਿ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਨਿਤ ਮਸੰਦਨ ਡਰਹਿ ਮਾਤ ਗੁਰੂ ਜਾਇ ਡਰਾਵੈ॥ ਹੋਨ ਉਦਪ੍ਰਵ ਚਹਤ ਆਪ ਕਛੁ ਨਹਿ ਸਮਝਾਵੈ॥੧੬॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਛੁ ਕਹੈ ਕਹੈ ਪਰਵਾਹ ਪਰੀ ਹੈ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੋ ਮੰਦ ਬਨੀ ਬਿਗਰੀ ਸੁਖ ਗੀਹੈ॥ ਏਕ ਆਸਰੋ ਹਮੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੋ ਭਾਰੀ॥ ਦੂਜੇ ਤੇ ਨਹਿ ਡਰਹਿ ਡੀਮ ਲਖ ਡੀਲ ਡਗਰੀ॥੧੭॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਹਨੇਸ਼[1] ਸੁਨਤ ਸਤਗੁਰ ਸੋਭਾ॥ ਦਰਸਹੁ ਕਿਮਿ ਪਦ ਕੰਜ ਪਰਮ ਪਰਮਲ ਮਨ ਲੋਭਾ॥[2] ਭੇਜੀ ਬਿਨਯ ਬਨਾਇ ਪਤ੍ਰੀ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਲੈ ਸੋ ਧਾਵਨ ਪਹੁਚ ਹਜੂਰ ਮੈਂ ਕਹੀ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥

ਸਾਖੀ॥੧੯॥

ਅਥਦੇਸ ਚਾਲ ਕਥਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦

ਚੌ:॥ ਦੇਸ ਚਾਲ ਹਮ ਤੇ ਪੁਨ ਭਈ॥ ਸਹਰ ਪਾਉਂਟੇ ਕੀ ਸੁਧ ਲਈ॥ ਕਲਿੰਦ੍ਰੀ ਤਟਕਰੇ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਪੇਖਤ ਤਮਾਸਾ॥ ਤਹ ਕੇ ਸਿੰਘ ਘਨੇ ਚੁਨ ਮਾਰੇ॥ ਰੋਝ ਰੀਝ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਬਿਡਾਰੇ॥ ਸੋ ਸਭ ਚਰਿਤ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਜਿਮਿ ਪਾਤੀ ਦੂਤੀ ਬਨ ਆਈ॥੧॥ ਅਬ ਬਿਨਯ ਪ੍ਰਤ੍ਰਿਕਾ[3]॥ ਸ਼੍ਰੀ ਖਟ ਵਸੰਜਤ ਗੁਰਦੇਵ ਅਖਿਲ ਘਟ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਜਨਨ ਮਨ ਮੋਦ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਹਾਜਿਰ ਨਾਜਿਰ ਸਦਾ ਸਦਯ ਅਨਵਦਯ ਗੁਣਾਕਰ॥ ਜਨਕ ਬਨਕ ਸਿਵ ਧਨਪ ਜਪਤ ਜਿਹਿ ਸੋ ਕਲਗੀਧਰ॥੨॥ ਸਦਾ ਸਰਲ ਚਿਤ ਹੋਤ ਪਗਨ ਪਰ ਬਾਰੰਬਾਰੀ॥ ਬਿਨਯ ਬੰਦਨਾ ਬਾਂਚਿ ਰਹਹੁ ਭਵ ਸਾਗਰਭਾਰੀ॥ ਇਤਿ ਆਨੰਦ ਚੰਦ ਦਰਸ ਰਾਉਰਕੀ ਆਸਾ॥ ਉਤ ਆਨੰਦ ਅਵਧੇਸ ਆਪ ਹੀ ਕਰਤ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਬਾਚਿ ਬਿਸੇਸ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਕਰੀਜ ਯਹ ਦੇਸ ਸੁਹਾਵਨ॥ ਜਮਨਾ ਤੀਰ[4] ਸੁਜਾਨ ਸੁ ਨਿਰਮਲ ਨੀਰ ਪੀਰ ਹਨ॥ ਕਿਸਨ ਚੰਦਰ ਕੀ ਪ੍ਰਿਯ ਪਰਮ ਪਯਾਰੀ ਕਾਲਿੰਦ੍ਰੀ॥ ਸਨਾਨ ਮਾਤਿਰ ਸੁਚਿ ਕਰਨਹਾਰ ਅੰਗੁਨ ਬਖਸਿੰਦੀ॥੩॥ ਤੀਰ ਤੀਰ ਬਨ ਬਾਗ ਬਹੁਤ ਖਗ ਮ੍ਰਿੰਗਸੰਚ ਰਹੀਂ॥ ਮ੍ਰਿਗਿ ਆਹਿਤ ਯੇ ਦੇਸ ਮਹਿਪ ਮਨ ਆਪ ਉਚਰਹੀਂ॥ ਯਾਂਤੇ ਦਰਸਨ ਦੇਹੁ ਦੀਨ ਦੁਖ ਦਰਦ ਦੁਰਾਵੈ॥

---

1. ਨਾਹਨ ਦਾ ਰਾਜਾ, 2. ਜਿਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ, 3. ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ,
4. ਜਮਨਾ ਦਾ ਕੰਢਾ

ਬਲਿ ਜਯੋ ਬਾਂਧਯੋ ਕਰਨ ਕਰਨ ਤਿਮਿ ਮੋਹਿ ਬੰਧਾਵੈ॥੪॥ ਬਿਦਰ[1] ਸਾਕ ਕੀ ਸਾਖਿ ਸੁਨਤ ਉਠਤੁਰਤ ਤਹਿ ਐਯੇ॥ ਸਵਰੀਵਾਰੀ ਕਥਾ ਗਿਧ ਕੀ ਧਯਾਨ ਧਰੈਯੇ॥ ਆਗੈ ਅਧਿਕ ਉਪਾਉ ਦਰਸ ਬਿਨ ਬਾਤਨ ਦੂਜੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਬਿਸਥਾਰ ਅਲੰਯਹ ਪਾਤੀ ਪੂੰਜੀ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸੁਨੀ ਪਾਤੀ ਗੁਰਬਰ ਮਗਮਾਨੇ॥ ਸਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਮਹੂੰ ਮਾਨੇ॥ ਸੰਗੋ ਸਾਹ ਭ੍ਰਾਂਤ ਸਨ ਕਹੀਂ॥ ਭਲੀ ਬਾਤ ਨਾਹਨ ਕੀ ਰਹੀ॥੬॥ ਕਲਗੀਧਰ ਬਰ ਬਯੋਂਤ ਬਨਾਯੋ॥ ਹਰਨ ਭਰਨ ਹਾਰੇ ਜੋ ਗਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਮਨ ਮਾਨ ਕਰਤ ਸਭ ਕਾਜਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਰਾਜਨ ਕੋ ਰਾਜਾ॥੭॥ਛੰਦ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹੂੰ ਕਹੀ ਬਾਤ ਬਰ ਤਾਤ ਮਾਨਕੀ॥ ਚਲੋ ਤੁਰੰਤਹਿ ਤਾਂ ਈਰਖਾ ਤਜਹੁ ਜਾਨਕੀ॥ ਸਭ ਕੀ ਭਈ ਸਲਾਹ ਜੰਗ ਯਾਂ ਹੋਤ ਹੈਂ॥ ਯਾਂਤੇ ਚਲਨੋ ਭਲੋ ਕਹਯੋਗੁਰ ਸਤਯ ਜੋਤਿ ਹੈ।੧੮॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤਵ ਆਯਗ ਮਾਨੈ ਕਯੋ ਨਹਿ ਜੈ ਹੈ॥ ਅਬਮਾਨੀ ਪੈ ਫਿਰ ਨ ਮਾਨਿ ਹੈ ਸਤਯ ਕਹੈ ਹੈਂ॥ ਜੰਗ ਖਾਤਿਰ ਅਨ ਸ਼ਰਮ ਸੰਗ ਅਕਾਲ ਹਮਾਰੇ॥ ਜਿਨ ਕੀ ਆਗਯ ਮਾਨਿ ਅਏ ਸੰਸਾਰ ਮਝਾਰੈ॥੯॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੋ ਕਹੀ ਕਰੋ ਤਯਾਰੀ ਤੁਰਥੇ ਕੀ॥ ਨਾਹਨੇਸ ਮੰਤਰੀਹਿ ਬਖਸਿਸ ਦੀਨੀ ਗੁਰ ਟੇਕੀ॥ ਸਾਜ ਸੈਨ ਸਜ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦਰਬਾਰ ਸਿਧਾਏ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਸਵਾਰ ਅਸ੍ਵ ਪੈ ਹੋਇ ਇਕੁ ਦਾਏ॥੧੦॥ ਡੋਲੇ ਲੀਨੇ ਸੰਗ ਔਰ ਸੈਨਾ ਸਭਲੀਨੀ॥ ਸੰਪਤ ਸਭਹੀ ਲਾਦ ਤੁਰਤ ਤਯਾਰੀ ਕਰ ਦੀਨੀ॥ ਸਾਥ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਪਾਂਚ ਸੈ ਗੁਰ ਕੇ ਰਹੀ॥ ਬਿਨਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਨੰਦ ਦਰਸਾ ਨਹਿ ਚਹਹੀ॥੧੧॥ ਨਾਹਨ ਨਿਕਟ ਬਿਲੋਕਸੁ ਥਲ ਉਤਰੇ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਸੁਨੀ ਮੇਦਨੀ ਭੂਪ ਪਰਯੋ ਪਗ ਤਬੈ ਦੌਰ ਕਰ॥ ਨਗਰ ਉਤਾਰ ਯੋ ਗੁਰਹਿ ਕਰੀ ਪੂਜ ਖੋੜਸ ਬਿਧਿ॥ ਕਯੋ ਜਯੋ ਬੇਦ ਬਿਧਾਨ ਬਿਦਿਤ ਬ੍ਰਿਪਨ ਬਾਨੀ ਸਿੱਧ੧੨॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨਾਹਨ ਪਤਿ ਭਾਖੀ॥ ਜਹਾਂ ਰੁਚਹਿ ਭਲ ਥਾਨ ਤਾਂ ਸੁਚਿ ਡੇਰਾ ਰਾਖੀ॥ ਤਹ ਹਿੰਦਰਗ ਬਨ ਜਾਇ ਅਰਾ ਪਤਿ ਸਨਨ ਪਰੋ ਜਨ॥ ਯਥਾ ਨਾਮ ਗੁਰਦੇਵ ਅਰਾਪਤੀ ਅਰਥ ਬਨਾ॥੧੩॥ ਗੁਰ ਸਨ ਕਰਤ ਬਿਰੋਧ ਬਦਤ ਹਮ ਬਿਨਸ ਉਪਾਸੀ॥ ਗੁਰੂ ਬਿਨ ਗਤਿ ਨਹਿ ਅਪਨਿ ਥਾਨਿ ਬਰ ਬੇਦ ਬਿਕਾਸੀ॥ ਸਵਾਮੀ ਸੇਵਕ ਦਊਐਸ ਬਤਗਤ ਗਏ ਤਹੀ॥ ਕਾਲਿੰਦੀ ਕਲਕੇਲ ਕਲਿਤ ਸੁਕਿ ਲਾਲ ਬ੍ਰਿਜ ਜਾਹਿ॥੧੪॥ ਹੇਰ ਊਚ ਥਲ ਭਲੋ ਕਹਯੋ ਹਯਾਂ ਬਨੈ ਕਿਲਾ ਬਰ॥ ਫਤੇਚੰਦ ਦਾ ਕਰੈ ਕਹੈ ਕਾ ਕਿਤੋ ਬਲੀਬਰ॥ ਨਾਹਿਨੇਸ ਕਹਿ ਨਾਥ ਇਹਹਿ ਲੌ ਹੱਦ ਹਮਾਰੀ॥ ਸੈਨਾ ਸਰਬ ਹਮਾਰੀ ਔਰ ਮਦਤ ਨਰਨਾਰੀ॥੧੫॥ ਤਯੋਹੀ ਰਉਰ ਸੈਨ ਸੂਰ ਸਬਹਾ ਬਲ ਗਾਵੈ॥ ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ ਮੈਂ ਭੁਰਤਹਿ ਯੇ ਗ੍ਰਹੁ ਦੁਰਗ[2] ਬਨਾਵੈ॥ ਕਰਯੋ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਹਿਸ ਰੁਪਿਆ ਕੋ ਸਤਗੁਰ॥ ਨਿਜ ਕਰ ਰਾਖੀ ਈਟ ਭਯੋ ਅਤਿ ਮੰਗਲ ਬਿਸਤਰ॥੧੬॥ ਬਾਰਹ[3] ਦਿਨ ਦਿਨ ਰੈਨ ਸੈਨ ਤਜ ਸੈਨਾ ਸਗਰੀ॥ ਕੀਨਸ ਦੁਰਗ ਤਿਆਰ ਬਾਤ ਭੀ ਜਗਤਉ ਸਗਰੀ॥ ਕਹੀ ਨ੍ਰਿਪਪਤਿ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਕ ਮਤਾ[4] ਕਿਰਿਐ॥ ਜਬ ਲੌਂ ਹਮ ਹ

1. ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਪਾਤਰ, 2. ਕਿਲਾ, 3. ਬਾਰਾਂ ਦਿਨ, 4. ਸੰਕਾ

ਯਾਰਹੇ ਕਹੈ ਤਬਲੇ ਨਹਿ ਭਰਿਐ॥੧੭॥ ਭ੍ਰਿੰਗ ਭਯੋ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼॥ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ—ਨਾਹ ਨੇਸ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਪਦ ਪੰਕਜ ਕੀ ਆਸ ਭਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਆਸ ਨਿਰਾਸਾ॥੧੮॥ ਰਹਿਬਹੁ ਅਹਿ ਲੈ ਬਿਦਾ ਗਯੋ ਪੁਨ ਨਾਹਨ ਰਾਜਾ॥ ਸਿਰੇਪਾਉ ਬਹੁ ਦਿਉ ਕਿਉ ਬਰਦਾਨ ਦਰਾਜਗਾ॥ ਰਚਯੋ ਪਾਉਂਟਾ ਸਹਰ ਸਰਬ ਸੰਗਤ ਸੁਨ ਪਾਈ॥ ਦੋਰ ਦੌਰਿ ਤਬ ਦੂਰਿ ਦੂਰ ਤੇ ਆਈ ਧਾਈ॥੧੯॥ ਨਾਹਨ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਮਧਯ ਪਾਉਂਟਾ ਬਿਰਾਜਤ॥ ਪੂਜਨੀਯ ਗਿਰ ਰਾਜ ਨਹਿ ਤਾਮਿ ਮਗਿਉ ਜਗ ਜਾਨਤ॥ ਨੋਕਰ ਰਾਖੇ ਅਧਿਕ ਦੇਗ ਅਰ ਤੇਗ ਚਲਾਈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਛਬਿ ਲਖ ਬਲਜਾਈ॥੨੦॥ ਸਾਖੀ ੧੯

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨਾਤਰਤਿ ਗੁਰਖੰਡ ਖੰਡ

ਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਜੁਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪਰਸਾਦੀ ਗਜ[1] ਪ੍ਰਕਰਣ ਚਤੁਰਥੀਪ੍ਰਾਤ:॥੪॥

ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਇ ਮਿਲਨ ਪ੍ਰਸੰਗਬ:੧੧ਚੌਪਈ॥

ਕੋਸ ਪਚੀਸ ਪਾਉਂਟੇ[2] ਰਹੀ॥ ਰਾਮ ਰਾਏ ਸੋਢੀਬਰ ਅਹਈ॥ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਬੜੋ ਗੁਨ ਖਾਨੀ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਸਕਲ ਸੁਖਸਾਨੀ॥੧॥ ਤਿਨ ਤਬ ਸੁਨੀ ਕਿ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰੂ॥ ਨਿਵਸੇ ਨਿਕਟ ਪਾਉਂਟਾ ਰਚ ਕਰ॥ ਕਛੁ ਮਨ ਸੰਕਰਹੈ ਉਪਜਾਈ॥ ਗੁਰ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਬ ਗੁਰਿਆਈ॥੨॥ ਪੈਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕਾਹੂੰ ਸਨ ਕਹੀ॥ ਮਾਨ ਮਹਤ ਸੰਕਾ ਉਰ ਦਹੀ॥ ਮਾਨ ਈਰਖਾ ਅਸਹਿ ਜਗਤ ਮੈਂ॥ ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਅਰ ਅਸੁਰ ਭਗਤ ਮੈਂ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਹਰਿ ਰਾਇ ਰਸਕ ਬਰ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਇ ਬਰ॥ ਸਾਧ ਮਸੰਦ ਫਕੀਰਨ ਰਾਖੇ॥ ਸੇਵਕ ਸਿੱਖ ਚਰਨਨ ਰਸਚਾਖੇ॥੪॥ ਭਾਈ ਬਹਲੋ ਬੜੋ ਮਸੰਦ॥ ਤਿਹ ਸੁਤਬਰ ਗੁਰਦਾਸ ਅਮੰਦ॥ ਤਾਹਿ ਆਪਨੋ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੀਨੋ॥ ਮਨ ਬਿਰਥਾ ਕਹਿ ਕਿਯਾ ਦੁਖ ਹੀਨੋ॥੫॥ ਕਹਿ ਗੁਰਦਾਸ ਦਾਸ ਮੈ ਤੁਮਰਾ॥ ਕਛੁ ਸੰਕਾਮਤਿ ਕੀਜੈ ਝਗਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਇਹਾਂ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਐ ਹੈਂ॥ ਐ ਹੈ ਤੋ ਹਮ ਬਯੋਤ ਬਨੈ ਹੈਂ॥੬॥ ਮਮ ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਬਲ ਭਾਰਾ॥ ਤੀਰ ਇਲਮ ਮੈ ਅਤਿਹਿ ਸਚਾਰਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਸਮਜਾਨ ਤਾਕੋ॥ ਬਲੀ ਬੁਧ ਵਿਦਯ ਮੈਂ ਬਾਂਕੋ॥੭॥ ਤਉ ਨਿਤਯ ਸੈਨਾ ਰੁਚਿ ਰਾਖੀ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਮਨ ਡਰਨ ਨਹਿ ਭਾਖੀ॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਰ ਦਿਵਸ ਗੁਜਾਰੈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰੁ ਡਰਉਰਧਾਰੇ॥੮ਦੋ: ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਗੁਰੂ ਜਾਨੀ ਜੀਅ ਕੀ ਪੀਰ॥ ਧੀਰ ਦੇਨ ਹਿਤੰ ਬੀਰ ਦਵੈ ਪਰੇਰਾਮਰਾ ਤੀਰ॥੯॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੁ ਮਸੰਦ ਬੜ ਦਯਾ ਰਾਮ ਅਭਿਰਾਮ॥ ਕੁਲ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਦੁਉ ਬੀਰ ਬਰ ਗਏ ਨਿਕਟ ਸੁਖ ਧਾਮ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਤਹਿਰਾਮ ਰਾਇ ਸਨਮਾਨੇ॥ ਬੈਠਾਰੇ। ਅਤਿ ਨਿਕਟ ਅਪਾਨੇ॥ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲ ਸੁ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀ ਦਰਸਨ ਚਾਹ ਅਧਿਕ ਉਰਬਰਕੀ॥੧੧। ਬੈਰ ਭਾਉ ਭ੍ਰਮਿ ਅਭਿਹਿ ਭਗਾਯੋ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਭਾਵੁ ਪੁੰਜ ਚਮਕਾਯੋ॥ ਮਿਲਬੇ ਕੀ ਸਲਾਹ ਠਹਰਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਜਥਾ ਰਜਾਈ॥੧੨॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਬਹੁ

---

1. ਪਰਸਾਦੀ ਹਾਥੀ, 2. ਪਾਉਂਟੇ ਤੋਂ 25 ਕੋਹ ਤੇ

ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਕਰ॥ ਬਿਦਾ ਕਿਏ ਦਉ ਬੀਰ ਧੀਰ ਧਰ॥ ਆਇ ਅਗਾਰੀ ਅਨੂਪਮ[1] ਗਾਥਾ॥ ਕਹੀ ਸਰਬ ਬਿਧਿ ਤਿਹਿ ਕੀ ਨਾਥਾ॥੧੩॥

ਹਰਖੇ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ। ਨੰਦ ਚੰਦ ਅਰੁ ਦਯਾ ਰਾਮ ਪਰ॥ ਰਾਮਰਾਇ ਨਿਹ ਚਿੰਤ[2] ਰਹੇ ਚਿਤ॥ ਕਹੌਂ ਨ ਹਮ ਕਛੁ ਬੈਰ ਨਹੈ ਚਿਤ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੨੦॥ਦੋ:॥

ਤੋ ਲੈ ਬੁਧੂ ਸਾਹਿ[3] ਬਰ ਕਰਤ ਬੰਦਗੀ ਨਿਤ॥ ਬਡ਼ੋ ਫਕੀਰ ਪਗਨ ਪਰਯੋ ਆਨ ਭਾਉ ਤਰ ਹਿਤ॥ਚੌ:॥ ਰਹਨੇਹਾਰ ਸਢੌਰੇ ਗ੍ਰਾਮ॥ ਪਰਯੋ ਆਨ ਕਰ ਪਗਨ ਲਲਾਮ॥ ਸਹਿਤ ਮੁਰੀਦਨ ਲੀਨੇ ਭੇਟਾ॥ ਭਟਪਗਨ ਪ੍ਰਭ ਗੁਰਗਮ ਮੇਟਾ॥੨॥ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਗਿਰ ਗੁਰ ਬਰ ਕੀ॥ ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਗੁਰ ਫਤੇ ਸੁਪਰ ਕੀ॥ ਧਰਸਰਧਾ ਉਰ ਮਿਲਬੇ ਆਯੋ॥ ਗੁਰਬਰ ਬਹੁ ਆਦਰ ਕਰਵਾਯੋ॥੩॥ ਭੇਟਾ ਭਾਉ ਭੂਰ ਭਰ ਕੀਨੀ॥ ਹਯ ਗਯ ਧਨ ਬਹੁ ਉਚਿਤ ਜੁ ਚੀਨੀ॥ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਾਨ ਬਾਰਤਾ ਭਈ॥ ਨੀਤ ਧਰਮ ਗੁਰ ਧਰਮ ਅਜਈ॥੪॥ ਭਕਤ ਗ੍ਰੰਥ ਬੇਦਾਤ ਬਾਰਤਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਦੀ ਸੁਨ ਉਚਾਰਤਾ॥ ਬਹੁ ਬਿਗਸਯੋ ਸ੍ਰੀ ਫਤੇ ਨਰੇਸੁ। ਬਢ੍ਹੀ ਪਤਿ ਭਰ ਭਾਉ ਹਮੇਸੁ॥੪॥ ਸਿੱਖਯ ਸਮਾਨ ਭਯੋ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਡੇਰਾ ਉਚਿਤ ਕਰਾਇ ਤਹਾਂਹੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਬਹੁ ਸੇਵ ਕਰਾਈ॥ ਜਾਨ ਨਰੇਸ ਜਥਾ ਰੁਚਿ ਚਾਈ॥ਦੋ:॥ ਰੈਨ ਸੈਨ ਕੇ ਸਮੈ ਮੈਂ ਐਨ ਸਲਾਹ ਸਜਾਇ॥ ਮਾਤੁਲ਼ ਪਠਯੋ ਪ੍ਰਬੀਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਧ ਹੇਤ ਚਿਤ ਚਾਇ॥੭॥ਚੌ: ਕਹੀ ਜਾਇ ਤਿਨ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰੀ ਸਹਿ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਆਗਯ ਸੁ ਅਸੀਸਹਿ॥ ਮਿਲਿਐ ਨਾਹਿਨਰੇਸ ਸੌ ਹਿਤਕਰ॥ ਬੈਰ ਭਾਉ ਬਿਸਰਾਇ ਪ੍ਰਸਪਰ॥੮॥ ਫਤੇਸ਼ਾਹ ਮਾਨੀ ਗੁਰਬਾਨੀ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥ ਪ੍ਰਾਤਹਿ ਨੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਨਾਹਨੇਸ ਦਿਸ ਕਿਉ ਪਠਾਈ॥੯॥ ਤਾਹਿ ਬਲਾਇ ਮਿਲਾਇ ਦਯੋ ਗੁਰ॥ ਬਈ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੀਤ ਰੀਤ ਉਰ॥ ਸੇਰ ਏਕ ਤਬਲੋ ਕਉ ਆਯੋ॥ ਸਿਖਨ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗ ਜਤਾਯੋ॥੧੦॥ ਜਾਇ ਤਬੈ ਬੰਗਾਰਯੋ ਸਤਗੁਰ॥ ਆਯੋ ਸੇਰ ਬਬਰ ਹ੍ਵੈ ਗਤਿ ਡਰ॥ ਖੰਗ ਹਾਥ ਗਹਿ ਧਾਏ ਐਸੇ॥ ਭੀਮ ਕਰਨ[4] ਪਰ ਧਾਯੋ ਜੈਸੇ॥੧੧॥ ਹੇਰਤ ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ ਤਹ ਠਾਂਢੇ॥ ਬੀਰ ਮੇਦਨੀ ਨ੍ਰਿਪ ਬਲ ਬਾਂਢੇ ਤਾਕੀ ਮਾਰ ਢਾਲ ਪਰ ਧਾਰੀ॥ ਤਮਕ ਤੇਗ ਨੀਚੇ ਹੁਇ ਝਾਰੀ॥੧੨॥ ਗਿਰਯੋ ਧਰੁਨਿ ਮ੍ਰਿਗ ਪਤ ਤਬ ਐਸੋ॥ ਮਾਰਯੋ ਬਿਤਰਾ ਸੁਰ ਹਰ ਜੈਸੋ॥ ਸਭ ਭੂਪਨ ਮਨ ਅਚਰਜ ਮਾਨਾ॥ ਲਘੁ ਬਯਾ ਅਲਾਘੁ ਪਰਾ ਕ੍ਰਮ ਜਾਨਾ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਨਾਹਰ ਨਾਹਿ ਮਰਯੋ ਮਰਯੋ ਨਰਨੀਸਨ ਕੋ ਤੇਜ॥ ਕਾਹਲੂਰ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਮਾਰਯੋ ਮਨੋ ਮਜੇਜ॥੧੪॥੧੨॥ ਖੇਲਤ ਸਿਕਾਰ ਨਾਇਕਾਰਹਨੈ ਮ੍ਰਿਗਨ ਕੇ ਧਾਰ ਤਨਤੇਗ ਬੇਗ ਬਲ ਅਵਨੀਸ ਹੈ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਿ ਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਚਾਰੋ ਚਕ ਜਾਤੇ ਤੇ ਜਕੀ ਨ ਕਰੈ ਰੀਸ ਹੈ। ਗਹੀ ਕਰਵਾਰ ਜਾਹਿ ਕਰਮੈ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹਾਕਾਲਿਕਾ ਕੀ ਜੀਹ ਜਾਰ ਜਵਨੀਸ ਹੈ। ਜਾਹਿਰ

1. ਵਚਿਤਰ, 2. ਫਿਕਰ, 3. ਬੁਧੂ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰ, 4. ਜਿਵੇਂ ਭੀਮ ਕਰਣ ਉਪਰ ਧਾਇਆ

ਜਹਾਨ ਕਿਉਂ ਜੰਗ ਕੋਊ ਮੰਗ ਅੰਗ ਨਾਹਰ ਜੁਮਾਰਯੋ ਨਾਹਨ ਨਰੀਸ ਹੈ॥ਚੌ:॥ ਸੇਰ ਮਾਰ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਬੈਠੇ ਆਇਸੁ ਆਸਨ ਜਗਗੁਰ॥ ਕਹਯੋ ਜਨਮ ਪੂਰਬ ਯਹ ਜਾਨੋ॥ ਥੋ ਯਹ ਪਾਂਡਵ ਕੁਲ ਮਹਿ ਮਾਨੋ॥੧੬॥ ਮਰਯੋ ਕੁਮੌਤ ਭਯੋ ਮ੍ਰਿਗਰਾਈ॥ ਭਯੋ ਮੁਕਤ ਅਬ ਸਭ ਬਿਧਿ ਪਾਈ॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਬਿਬਾਨ ਚਢ ਗਯੋ॥ ਲਖ ਸਿੱਖਨ ਉਰ ਅਚਰਜ ਅਯੋ॥੧੭॥ ਫਤੇਸਾਹ ਪੁਨ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਬੋਲਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗਯੋ ਬਚ ਭਾਯੋ॥ ਦੇਗ ਹੇਤ ਕਛੁ ਭੂਮਿਕ ਲੀਜੀਏ॥ ਸੇਵਕ ਜਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੀਜੀਏ॥੧੮॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਿਭੂਖਨ॥ ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਮੀ ਨ ਕਛੁ ਭੂਮ ਭੂਖਨ॥ ਰਾਜਨ ਸਭ ਉਪਾਧ ਜਰ[1] ਧਰ[2] ਹੈ॥ ਤਾਹਿ ਚਾਹਿਕਰ ਹਮ ਕਾ ਕਰ ਹੈ॥੧੯॥ਦੋ:॥ ਦੋਊ ਬਿਦਾ ਕਿਏ ਨ੍ਰਿਪਤ ਦਿਏ ਅਧਿਕ ਸਨਮਾਨ॥ ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਸਿਰ ਸਜ ਦੁਉ ਗਏ ਰਾਜ ਅਸਥਾਨ॥ਚੌ: ਬੁਧੂ ਸਾਹਿਬ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਰਹਾ॥ ਰੀਤ ਬੰਦਗੀ ਕੋ ਉਰ ਗਹਾ॥ਚੌ:॥ ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤਦਾਨ ਦਿਆ॥ ਸੋਢਿ ਬਿਭੂਖਨ ਬਿਦਾ ਸਾਹੁ ਕਿਆ॥੨੧॥ ਗਯੋ ਮੁਰਦੀਨ ਸਹਿਤ ਸਿਢੋਰੇ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਗੁਰਦੇਵ ਨਿਹੋਰੇ॥ ਚਿਤ ਚਿਤਵਤ ਪ੍ਰਭ ਬੋਲਨ ਚਾਲਨ॥ ਲੀਲਾ ਲਲਿਤ ਸੁ ਸੇਵਕ ਲਾਲਨ॥੨੨॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਨ ਪੂਰਨ ਪਾਲਨ॥ ਅਰਿ ਅਨੇਕ ਇਕ ਸਰ ਕਰ ਸਾਲਨ॥ ਜਿਹ ਸਿਮਰਤ ਛੂਟਤ ਜਮ ਜਾਲਨ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਨਿਜ ਭਕਤ ਸਭਾਲਾਨ॥੨੩॥ ਇਹ ਬਿਧਿਘਨੇ ਸੇਰ ਤਾ ਆਏ॥ ਰੋਝ ਰੀਝ ਬਹੁਤਹਾ ਖਪਾਏ॥ ਨਵਹੋਰਸ ਲੀਲਾ ਤਹ ਕਰੀ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਨਰ ਹਰੀ॥੨੪॥

ਸਾਖੀ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਅਬ ਇਕ ਕਥਾ ਸੁਨਹੁ ਮਨਲਾਈ॥ ਗੁਰਸੈਨਾ ਕੀ ਹਿਤ ਚਿਤ ਲਾਈ॥ ਨਗਰ ਦਾਮਲਾ ਅਧਿਕ ਬਸਤ ਜਹ॥ ਰਹਤ ਪਾਂਚ ਸਤਬਰ ਪਠਾਨਤਹ॥੧ ਤੇ ਨੌਕਰ ਨੁਰੰਗ ਢਿਗ ਭਏ॥ ਕਰਤ ਨਿੱਤਯ ਅਪਰਾਧਹਿ ਨਏ॥ ਤਬ ਔਰੰਗ ਔਰੰਗ ਭਯੋ॥ ਤੁਰਤਇਨਹੁਤਗੀਰ ਕਰ ਦਯੋ॥੨॥ ਜੋ ਰਾਖ ਨੌਕਰ ਇਨਹੀ ਕੋ॥ ਚਹੈ ਸੋ ਨ ਭੋਗਬੋ ਭੂਕੋ॥ ਇਤਉਤ ਫਿਰੇ ਭਏ ਅਤਿ ਬਿਆਕੁਲ॥ ਕਉਨ ਦੇਤ ਸਰਨ ਤਿਨ ਲਖ ਛਲ॥੩॥ ਬੁੱਧੂ ਸਾਹੁ ਨਿਕਟ ਤੇ ਗਏ॥ ਅਪਨੀ ਬਿਰਥਾ ਬਤਾਵਤ ਭਏ॥ ਬੁੱਧੂ ਬੁੱਧਵਾਨ ਬਡ ਗੁਨੀ॥ ਸਾਧ ਸਰੂਪ ਸਭੀ ਬਿਧਿ ਸੁਨੀ॥੪॥ ਸੁਨਤਿਨ ਮਨ ਕੀ ਗਨਤੀ ਸਾਰੀ॥ ਲੈ ਆਯੋ ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਖਿਚਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਨੌਕਰ ਰਖਵਾਏ॥ ਸੂਰ ਬੀਰ ਸਜ ਸਸਤਰ ਸੁਹਾਏ॥੫॥ ਭੀਖਨ ਖਾ ਕਾਲੇਖਾਂ ਜਾਨੋ॥ ਤਯੋਹਿ ਹਯਾਤਖਾਂਹਿ ਅਨੁਮਾਨੋ॥ ਖਾਨ ਨਿਜਾਬਤ ਏ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਸੈਨ ਪਾਚ ਸੈ ਕੇ ਰਖਵਾਰਾ॥੬॥ ਰਾਮਰਾਇ ਇਤ ਸੁਨਯੋ ਉਦੰਤਾ॥ ਭਜਯੋ ਨਿਜ ਮਸੰਦ ਮਤਿਮੰਤਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਬਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਰਾਮ ਰਾਏ ਹਿਤ ਮਿਲਨ ਪਠਾਯੋ॥੭॥ਦੋ:॥ ਕਲਗੀਧੀਰ ਗੁਰਬਰ ਕਹੀ ਕਾਲਿੰਦ੍ਰੀ ਕੇ ਨੀਰ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸੁਤ ਮਿਲਹਿ ਹਮਹਿ ਧਰ ਧੀਰ॥੮॥ਚੌ:॥ ਰਵਿ ਦਿਨ ਦੁਤਿਆ ਕੋ ਸੁਖਦਾਈ ਸੰਗਮ ਹੋਇ ਸਲਿਲ ਸੁਚਿ ਆਈ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਕੈ ਕੀਨੋ ਬਿਦਾ॥ ਗਯੋ

1. ਜੜ, 2. ਧਰਤੀ

ਭਾਉ ਧਰ ਡਰਉਰ ਤਦਾ॥੯॥ ਸਭ ਸੁਚੰਤ ਸੁਚਿ ਸਚਿਵ ਸਯਾਨੇ॥ ਕਹਯੋ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਬਰ ਜਾਨੇ॥ ਆਏ ਸੰਗ ਸਜਾਇ ਸੁ ਸੂਰੇ॥ ਨੌਕਾ[1] ਪਰ ਅਰੂਢ[2] ਗਤ ਰੂਰੇ॥੧੦॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕੇ ਸੰਗ ਸਾਧਗਨ॥ ਰਾਮ ਰਾਇਦੈ ਜਿਹ[3] ਕਹਤ ਜਗਤ ਜਨ॥ ਗੁਰ ਕੇ ਸੰਗ ਮਸੰਦ ਮਹਾਨਾ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਆਨੰਦ ਨਿਧਾਨਾ॥੧॥ ਸਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਤੁਲ ਬਡ ਗਿਆਨੀ॥ ਸੰਗੋਬਾਹੁ ਭ੍ਰਾਤ ਅਤਿ ਮਾਨੀ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਸੋਢੀ ਕੁਲ ਪ੍ਰੋਹਿਤ॥ ਸਾਹਿਤ ਸਰੇ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਤਿਤ।੧੨॥ ਮਿਲੇ ਆਇ ਉਤ ਰਾਮ ਰਾਇ ਬਰ॥ ਬੰਦਨ ਕਰੀ ਚਰਨ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਸਤਗੁਰ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨ ਕਹਯੋ ਕਰ॥ ਸਿਰ ਪਰ ਕਰ ਧਰ ਕਰ ਕਰੁਣਾ ਕਰ॥੧੩॥ ਬੋਲੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕਰ[4] ਜੋਰੀ॥ ਨਾਥ ਏਕ ਬਿਨਤੀ ਅਬ ਮੋਰੀ॥ ਮੇਰੇ ਬਿਗਰਿ ਮਸੰਦ ਗਏ ਸਬ॥ ਡੇਰੇ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰੀਐ ਅਬ॥੧੪॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਨਹਿ ਦੀਸਤ ਦੂਸਰ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕੀ ਸੰਗਤ ਸਾਧੂ॥ ਸਿਰ ਪਰ ਆਇ ਉਯੋ ਅਪਰਾਧੀ॥੧੫॥ ਗੁਰ ਦਿਸ ਪੀਠ ਕਰੇ ਸਭ ਬੈਠੇ॥ ਕੂਲ ਕਲਿੰਦ੍ਰੀ[5] ਕੇ ਆਏ ਐਠੇ॥ ਗੁਰਬਰ ਗੁਰਆਈ ਸੁਖਦਾਈ ਨਹਿ ਤਿਨ ਗਨ ਕੇ ਮਨ ਮੈ ਭਾਈ॥੧੬॥ਛੰਦ॥ ਸੁਚਿ ਭੂਲ ਕਲਿੰਦ੍ਰੀ ਲਖਤ ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ॥ ਗੁਰ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸਮਾਜ ਸੰਗਤ ਭੂਤਨੀ ਸਿਰਤਾਜ ਜੀ॥ ਸਾਚੇ ਸੁਜਾਨਤ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕੁ ਸੰਗਤਾਂ ਕਾਂਚੀ ਸਬੈ॥ ਹੈ ਮੂਢ ਮਹਾਂ ਅਭਾਗਿਨੀ ਅਨੁਰਾਗਿਨੀ ਨਹਿ ਹੈ ਕਬੈ॥ ਸੁਨ ਹੇਰ ਗੁਰਦਾਸ ਸੁਤ ਬਹਲੌ[6] ਬਡੇ ਅਭਿਮਾਨ ਨਿਧਿ॥ ਬੋਲੇ ਅਹੋ ਬਹਲੋ ਕੇ ਤੁਮਕ ਸਬਤ ਧਰਤ ਹੋ ਤੇਜ ਬਿਧ॥ ਸਨਮੁਖ ਹਮਾਰੇ ਤੀਰ ਧੀਰ ਚਲਾਹੁ ਜੋ ਤੁਮ ਬੀਰ ਬਰ॥ ਹਮ ਸੁਨਯੋ ਬਾਹਲੋ ਕੇ ਬਡੇ ਹੈ ਬੀਰ ਧੀਰ ਅਧੀਰ ਧਰ॥੧੮॥ ਯੋਹ ਕਹੋ ਕਾਕੋ ਬਲ ਧਰੋ ਬਲਕਤ ਰਹੋ ਅਭਿਮਾਨ ਸੋ॥ ਲਜਿਤ ਭਯੋ ਮਨ ਜਾਨ ਕੈ ਅਨੁਮਾਨ ਜਾਨੀ ਜਾਨਸੋ॥ ਹੇ ਨਾਥ ਰਉਰ ਬਲ ਧਰੋ ਨਹਿ ਆਨ ਬਲਛਲ ਧਾਰਹੂੰ॥ ਕਲਗੀਧੀਰ ਕਹਿ ਉਦੈ ਹੈ ਭੋ ਅਸਤ ਤਾਰਾ ਚਾਰਹੂੰ॥੧੯॥ਦੋ: ਰਾਮ ਰਾਇ ਗੁਰ ਰਾਇ ਸੋ ਮਿਲਿ ਸਤਭਾਇ ਸਮੇਤ॥ ਬੰਦ ਪਾਇ ਪਰ ਪਾਇ ਬਰ ਜਾਏ ਰਹਯੋ ਸੁ ਨਿਕੇਤ॥੨੦॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਯਾ ਕਥਾ ਕੋ ਪੜੇ ਸੁਨੈ ਮਨਲਾਇ॥ ਸਰਧਾ ਧਰ ਤਾਕੋ ਟਰੈ ਘਰ ਵਿਰੋਧ ਸਮੁਦਾਇ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੨੨॥ ਇਤਿਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨੇ ਬ੍ਰੀ ਰਾਮ ਮਇ ਮਿਲਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੇ ਗੁਰ ਖੰਡ ਦਸਮਮੰਡਲ ਪੰਚਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੪॥ਦੋ: ਸ੍ਰੀ ਜਮੁਨਾ ਸਮ ਆਨਨਹਿ ਨੀਰ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥ ਜਮੁਨਾ ਪਰਸਤ ਅੰਗ ਤਹਿ ਜਮ-ਨਾ ਪਰਸਤ ਲਾਜ॥੧॥ ਰਾਗ **ਭੈਰਉ॥** ਕਾਲਿੰਦ੍ਰੀ ਕਲ ਕੂਲ ਕੇਲਿ ਕਲਗੀਧਰ ਕਰਤ ਕਮਨ ਕੈਸੀ॥ ਕਿਸ਼ਨ ਕਲੋਲ ਲੋਲਲਾਲਿਤਯਨ ਲਹੀ ਕਿ ਲਾਲ ਕਲਾ ਜੈਸੀ॥ ਹੇਰਤ ਹਰਤ ਹਿਏ ਹਰ ਹਰ ਕੇ ਹਰਿ ਤਹਿਉ ਕਰ ਦੇਤ ਜਥੈ॥ ਕਾਮਕਤੂਹਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ੍ਰ[7] ਕੋ

---

1. ਬੇੜੀ, 2. ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ, 3. ਦੁਨੀਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਰਾਈਏ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, 4. ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ, 5. ਜਮਨਾ ਨਦੀ, 6. ਭਾਈ ਬਹਲੌ ਦਾ ਪੁਤਰ ਗੁਰਦਾਸ, 7. ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ

ਉਮਗਤ ਅਧਿਕ ਅਮੰਦ ਤਥੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਜੀਤੋ ਸੁੰਦਰੀ ਸੰਗ ਨਿਤ ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਹਾਵ ਥਾਵੇ॥ ਬਿਤਨ ਬਿਨੋਦ ਬਨਾਇ ਬਿਲੋਕਤ ਜਮੁਨਾ ਨੀਰ ਤੀਰ ਠਾਂਵੇ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਿਅ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰਿਅ ਸਹਿਤ ਪਯਾਰੀ॥ ਸੁਰਤਿ ਸੁਰਤਿ ਰਤਿ ਕ੍ਰਿਤ ਸੀ ਕਰ ਸਹਿ ਸਮੁਖ ਸੁਭਗ ਛਬ ਫਬ ਨਯਾਰੀ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਭਰ ਭਾਉ ਭਾਉ ਅਨੁਭਾਵ ਭਾਵ ਥਿਰ ਰਤਿ ਕੀਨੋ॥ ਸਾਰੀਰਿਕ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਚਾਰਿਤ ਸਰਬ ਸਫਲਤਾ ਹਿਤ ਚੀਨੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਸ ਰਾਜ ਰਸਿਕ ਰਿਸ ਨਿਧਿ ਕੋ ਕਥਨ ਕਰਤ ਅਤਿ ਲਾਜ ਲਗੈ॥ ਛੋਟੇ ਮੁਖ ਤੇ ਬੜੀ ਬਾਤ ਜਯੋ ਬਕਤ ਛੁਟਾਈ ਭਾਉ ਜਾਗੈ॥੪੧ ਤਰੁਨ ਤਰੁਨ ਤਰਨੀਹ ਤਰੁਨ ਤਰ ਤਰਨ ਤਰੰਗ ਸੁ ਕਾਲਿੰਦੀ॥ ਬਿੰਦਾਬਨ[1] ਇਵ ਬਿਆ ਬ੍ਰਿਦਾਬਨ ਰਚਿ ਗੁਬਿੰਦ ਹਰਿ ਆਨੰਦੀ॥ ਕਿਸਨ ਕਲੋਲ ਸਿਮਰਿ ਸ੍ਰੀ ਮਨਹੀਮਨ ਬਿਚਾਰ ਯਾ ਚਾਰ ਕਰਯੋ॥ ਛੰਦ ਸਵੈਯਾ ਨਾਮ ਸਵੈਯਾ ਸਭ ਛੰਦਨ ਮੈਂ ਧਯਾਨ ਧਰਯੋ॥ ਵਾਸਤਵਿਕ ਕਹੂੰ ਛੰਦ ਸਵੈਯਾ ਸੁਛਬਿ ਸੁਫਭ ਨਹਿ ਆਨ ਕਹੂੰ॥ ਹੈ ਕਬਿਤ ਪੈ ਕਰ ਕਬਿਤ ਮੈਂ ਉਧਤ ਰਚਨਾ ਚਾਰਤ ਹੂੰ॥ ਯਾਤੇ ਛੰਦ ਸਵੈਸ ਸੁੰਦਰ ਰਚਿ ਰਚਿ ਰੁਚਿ ਰਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਮਨਾ ਜਲ ਤੀਰ ਤਰੰਗਨਿ ਨਿਰਖਤਿ ਨਿਖਲ ਨਿਕਾਯ ਭਰਾ॥੬॥ ਜਉ ਜਉ ਚਰਿਤ ਚਪਲ ਰਾਧਾ ਬਰ ਰਾਸ ਪੰਚ ਧਯਾਈ ਧਰਨੀ॥ ਤਾਕੋ ਸਾਰ ਨਿਕਾਰ ਬਿਚਾਰੀ ਮੰਡਲ ਰਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਧਰਨੀ। ਮੰਡਲ ਰਾਜ ਬਿਲਾਸ ਕਿਸਨ ਕੋ ਕਬਿਤਾ ਮੈਂ ਅਤਿ ਰੁਚਰਿ ਰਚਾਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਿਸਨ ਅਵਤਾਰ ਜਾਹਿ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਮੈਂ ਕਾਇ ਪ੍ਰੇਮ ਲਚਾ॥੭॥ ਅਖਯਰ ਸੁਗਮ[2] ਸੁਗਮ ਮੁਹਾਵਿਰਾ ਸੁਗਮ ਪਾਠ ਸਭ ਸੁਗਮਾਈ॥ ਭਾਵ ਅਗਮ ਮਨ ਅਗਮ ਅਰਥ ਮਨ ਬੁਧਿ ਅਗਮ ਜਹ ਹਿ ਜਾਈ॥ ਤ਼ਾਕਾਰਾ ਭਲੋ ਅੰਤ ਸੰਤ ਅਨੁਪ੍ਰਾਸ ਨਿਬਾਹਯੋ ਛੰਦ ਸਹੀ॥ ਸੁਚਿ ਸੰਤਤ ਰਸ ਰੁਚਿਰ ਉਚਰ ਉਰ ਜੁਗਲ ਮਾਧੁਰੀਸ ਛਬਿ ਲਹੀ॥੮॥ ਉਤ ਪ੍ਰੇਛਦਿ ਅਲੰਕਾਰਨ ਕੀ ਗੁਨਨ ਗੁੰਥਨਾ ਨੀਕ ਕਰੀ॥ ਜਾਹਿ ਬਿਲੋਕ ਸੁ ਕਬਿ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਪੁਨ ਪੁਨੇ ਪਨਤਨਾ ਤ੍ਰਿਪਤ ਧਰੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਹਿਅ ਹਰਖ ਹਰਖ ਗੁਨ ਪਰਖ ਪਰਖ ਜੋ ਜਸ ਗਾਵੈ॥ ਸੁਨੇ ਧੁਨੈ ਸਿਰ ਸੋ ਸਤਗੁਰ ਤੈ ਪਰਮ ਰਸਿਕ ਬਰ ਪਦ ਪਾਵੈ॥੯॥

ਸਾਖੀ੨੩॥ ਕਬਹੂਕ ਅਘ ਮੋਚਨੇਅਰੀ ਗਨ ਮੋਚਿਨ ਮੋਚਨ ਗਏ ਕਪਾਲ॥ ਤਹਿ ਤੀਰਥ ਮੇਲਾ ਅਨੰਦ ਮੌਲਾ ਮੇਲਾ ਕਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ਤਹ ਸੰਗਤ ਆਈ ਹਿਅ ਹਰਖਾਈ ਪਾਈ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਿਰਖ ਨੰਦ ਨੰਦਨ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੁ ਬਨ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਅਭੀਤ॥੧। ਤਹ ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਹਿਤ ਪਾਗ ਸੁਅਗਨਿਤ ਇਤ ਚਾਹਤ ਬੀਚਾਰੁ॥ ਮਿਲੇ ਮੋਲਨਹਿ ਹੋਰੀ ਜਾਹ ਤਹ ਦਵੈ ਸਤ ਬਰਦਸਤਾਰੁ॥ ਸੁਚਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਗਯੋ ਤੀਰਥ ਆਯੋ ਲਘੁ ਸੰਕਾ ਕਰ ਜੋਇ॥ ਤਿਹ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰਕੀ ਛੀਨਹੁ ਪਗਰੀ ਦੇਰੀ ਕਰਹੁ ਨ ਕੋਇ॥[3] ਸਨ ਤੈ ਸਿਖ ਧਾਏ ਜਯੋ ਫੁਰਮਾਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਖਯਰ ਚਾਰੁ॥ ਸੋਈ ਬਿਧਿ ਕੀਨੀ ਸਿੱਖਯਨ ਲੀਨੀ ਛੀਨੀਬਰ ਦਸਤਾਰੁ॥ ਸਭ ਕੋ ਉਪਦੇਸਾ ਬਚਨ ਬਿਸੇਸਾ ਐਸਾ ਤੀਰਥ ਪਾਇ॥ ਸਭ ਕੋ

---

1. ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨ, 2. ਸੌਖਾ, ਅਸਾਨ, 3. ਆਸਾਨ

ਉਪਦੇਸਾ ਬਚਨ ਕੰਸ ਕਰ ਕਰਤੂਤੀ ਅਦਬ ਕੁਸੂਤੀ ਲਘੁ ਸੰਕਾ ਹਯਾ ਆਇ॥[1] ਸੋ ਸਰਬ ਧੁਆਈ ਅਗ੍ਰ ਟਿਕਾਈ ਨਿਖਲ ਨਿਕਾਈ ਕੀਨ॥ ਸਭ ਸਿੱਖਯਨ ਦੀਨੀ ਕਾਹੂ ਨ ਚੀਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਉਸਤਿਤ ਚੀਨ॥ ਸਭ ਨਿਜ ਨਿਜ ਆਸਨ ਗਏ ਸੁਖਾਸਨ ਆਸ ਨਿਰਾਸਨ ਹੇਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਉਰ ਸੁਮੇਰ ਹੀਰ ਬਸ ਕਥ ਸੁਨਿ ਕਿਨ ਟੇਰ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੨੪॥ਚੌ:॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਇਕ ਚਰਿਤ[2] ਸੁ ਭਯੋ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਗੁਰ ਸੁਰਪੁਰ ਗਯੋ॥[3] ਸੋਉਦੰਤ ਸੁਨਬੇਕੇ ਲਾਇਕ॥ ਸੁਨਹੁ ਸ੍ਰਵਨ ਦੈ ਅਤਿ ਹਿਤ ਪਾਇਕ॥੧। ਰਾਮ ਰਾਇ ਪਤਨੀ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਹੁਤੀ ਚਾਰ ਅਤਿ ਪਤਿ ਬ੍ਰਤ ਧਾਰੀ॥ ਰਾਜ ਕੌਰ ਅਰ ਬੀਰ ਕੌਰਪੁਨ॥ ਕੁਅਰ ਬਿਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਗੁਨ॥੨॥ ਪਯਾਰੀ ਅਤਿ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਬਰ॥ ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਕਰਤ ਤਿਹਊਪੁਰ॥ ਰਾਜ ਕੌਰ ਆਦਿਕ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਸਰਬ ਕਨਿਸ਼ਟਾ ਭਈ ਸਿਯਾਨੀ॥੩॥ ਯਾਹੀ ਮੈ ਨਾ ਜਾਨੇ ਕੈਸੇ॥ ਦੰਪਤ ਕੁਪਿਤ ਭਏ ਕਥ ਬੈਸੇ॥ ਰਾਜ ਕੌਰ ਬੋਲੀ ਪਿਅ ਗੁਰਬਰ॥ ਹੋ ਹੂੰ ਗੁਰੁ ਘਰ ਬਯਾਰੀ ਹੋ ਪਰ॥੪੧। ਮੈਂ ਨਹਿ ਰਹਿ ਹੋ ਸਹਿਹੋ ਯਹਖਪ॥੧੪॥ ਕਰਹੋ ਜਪ ਤਪ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ॥ ਰਾਉਰ ਯਧਾਨ ਕਰਨ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਤਹਹੀਂ ਕਰਿ ਹੌ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨਾ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸੁਨੰ ਸਕੋਪੇ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਬਨਾਇ॥ ਤਹਹੁ ਸਿਸਯ[4] ਮਮਸੋਇ ਹੈਂ ਕਰਹਹੁ ਕਹਾ ਅਨੁਭਾਇ॥੬॥ਚੌ:॥ ਬੋਲੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਗੁਰਦੇਵਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਧਾਰ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਸੇਵਾ॥ ਨਿਜ ਸਿਖਨ ਹੀ ਕੋ ਧਨ ਖੈਹੋ॥ ਨਾਹਿ ਨਾਥ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੈ ਹੈ॥੭॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਹਿ ਪਰਦਰੋਦਤ ਗਈ॥ ਬਯਾਕੁਲ ਹਿਰਦੇ ਤਯਾਰਾ ਪਿਅ ਦਈ॥ ਅਹਹੁ ਕਰਹੁ ਕਸ ਕਹਹੁ ਉਪਾਈ॥ ਸਾਖਿ ਅਨ ਸਨ ਇਮਿ ਨਿਤ ਬਤਰਾਈ॥੮॥ ਕੋਊ ਨ ਦੀਖ ਜਗਤ ਮਹਿ ਅਪਨਾ॥ ਪਿਅ ਬਿਹੀਨ ਸਭ ਹੀ ਸੁਖ ਸਪਨਾ॥ ਸੋ ਤਿਸ ਕੌਰ ਸੋਚ ਮਨਮਾਹੀਂ॥ ਗਈ ਮਨੂ ਮਾਜਰੇ ਤਹਾਂਹੀ॥੯॥ ਉਤਰਤ ਡੇਰਾ ਪੂਛ ਯੋ ਸਭ ਨਰ॥ ਕਾਕੋ ਹੈ ਕਹਿ ਰਾਮ ਰਾਇ ਗੁਰੁ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕੋ ਹਮ ਨਹਿ ਜਾਨੈ॥ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਤਹਿ ਰਹੀ ਅਪਾਨੈ॥੧੦॥ ਇਹਾਂਨ ਸਿਸਯ ਅਹਹਿ ਪਿਆ ਮੇਰੇ॥ ਨਿਜ ਸੇਵਕ ਕਹਿਹੋ ਨਿਤ ਹੇਰੇ॥ ਨਿਜ ਧਨਸਰ ਸੁਚਿ ਸਦਲ ਸਜਾਯੋ॥ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਹਿਏ[5] ਮਹਿ ਧਯਾਯੋ॥੧॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਬਰਖਾ ਰਿਤੁ ਆਈ॥ ਚਪਲਾ ਚੌਗੁਨ ਚਾਲ ਦਿਖਾਈ॥ ਮੋਰ ਸੋਰ ਘਨ ਘੋਰ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਅਵਿਨ ਅਕਾਸ ਭਯੋ ਇਕਰਾਸਾ॥੨॥ ਟੂਟਸੋ ਸਤੀਰੈ ਗਿਰਤ ਗ੍ਰਿਹ ਹੇਰਾ॥ ਪਾਸ ਚੌਧਰੀ ਸੁਤਜਨ ਟੇਰਾ॥ ਤਿਨ ਤਬੇ ਪਾਖੰਡੀ ਬਚ ਕਹਾ॥ ਸੁਨਤ ਦੁਤਿ ਆਦਿ ਸਦਾ ਸਹਿਚਹਾ॥੧੩॥ ਦੂਸਰ ਸੁਨ ਤੇ ਚੌਧਰੀ ਆਯੋ॥ ਗ੍ਰਹ ਤੇ ਲਯਇ ਸਤੀਰ ਰਚਾਯੋ॥ ਮਾਂਗ ਮਾਂਗ ਮਨਭਾਵਤ ਕਹਾ॥ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਬਚ ਆਨੰਦ ਲਹਾ॥੧੪॥ ਬੋਲੋਯ ਜਗਦੰਬੇ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਨਮੋ ਅਨੇਕ ਬਾਰ ਅਘਹਾਨੀ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਜੁ ਮੈ ਪਰ ਢਰੀ॥ ਮਾਤ ਪਰਮ ਕਰੁਣਾ ਉਰਧਰੀ॥੧੫॥ **ਛੰਦ॥** ਉਰਧਾਰ ਕਰਣਾਜੋ ਢਰੀ ਮਮ ਮਾਤ ਤੋ ਸੁਨ

1. ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, 2. ਕੌਤਕ, 3. ਸਵਰਗ, 4. ਕ੍ਰੋਧ, 5. ਦਿਲ (ਹਿਰਦਾ)

ਲੀਜੀਏ। ਨਿਜ ਚਰਨ ਕੋ ਮੁਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਸੇਵਕ ਸਾਂਚ ਮਾਤਾ ਕੀਜੀਏ॥ ਪੁਨ ਦੀਜੀਏ ਬਰਦਾਨ ਪਾਵਹੁ ਰਾਜ ਮੈਂ ਇਹਿ ਭੂਮਿਕਾ॥ ਅਰੁ ਰਹਹਿਏ ਸਭ ਦਾਸ ਮੇਰੇ ਮਾਤਹਤ ਸੁ ਹਕੂਮਕੋ॥੧੬॥ ਐਸੇਹਿ ਹੋਹੁ ਸੁ ਕਹਯੋ ਮਾਤਾ ਬਨਯੋ ਗ੍ਰਿਹ ਕਛੁ ਅਹਿ ਰਹੀ॥ ਪੁਨ ਪਿਆ ਬਿਊਗ ਤਿਆਗ ਤਨ ਕਹਿ ਨਿਤਯ ਸੁਖ ਮੈ ਰਮਿ ਰਹੀ॥ ਜਹਦੇਵ ਮਨਸਾ ਫਲਨ ਮਨਸਾ ਮਹਤ ਮਤ ਮੰਦਿਰ ਅਹਾਂ॥ ਤਹ ਦੇਹੁਰੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਬਿਰਾਜ ਫਲ ਦਾਇਕ ਮਹਾਂ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੨੫॥ ਛੰਦ॥ ਇਤਕੀ ਸੁਨਹੁ ਸੁਚਿ ਬਾਤ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੀ॥ ਗੁਰ ਅੰਸ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸਤਹੀਂ ਪਰਮ ਹੰਸੀ ਚਾਲ ਕੀ॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖਯ ਹੰਸਨ ਮਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਸ ਹੰਸ ਪਰਮ ਸਹੀ॥ ਜੋ ਕਰ ਭਜਨ ਤਜ ਕਾਂਮ ਕੋਹਹਿ ਤਾਹਿ ਕਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀ॥ ਕਊ ਸਿੱਖਹੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਰਾਇ ਰਾਜਾ ਕੋ ਦੁਖੀ ਭੋ ਕਾਜ ਕਿਹ॥ ਤਾਕੀ ਕਰਨ ਰਖਯਾ ਸਰੈ ਹੈ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਅਨੂਪਤਹਿ॥ ਕਹਿ ਗਏ ਪ੍ਰਿਅ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਨ ਖੋਲਿਊ ਦਰ ਘਰ ਸਹੀ॥ ਹੌਂ ਆਇ ਹੌਂਤਬ ਤੋਹਿ ਸੁਨਹੁ ਜਨਾਇ ਹੋ ਸਾਚੀ ਕਹੀ॥੨॥ਚੌ॥ ਤਿਅ ਜਨਾਏ ਗਏ ਜਬ ਸਵਾਮੀ॥ ਸੇਵਕ ਪੀਰ ਹਰਨ ਹਿਤ ਨਾਮੀ॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਮਸੰਦ ਗਨ ਆਏ॥ ਗੁਰੂ ਕਹਾਂ ਅਸ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥੩॥ ਕਹੀ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਸਭ ਕਥਾ॥ ਮਾਨਹਿ ਨਹਿ ਮਸੰਦ ਮਨਤਥਾ॥ ਸ੍ਰਧਾਹੀਨ ਅਸਰਧਕ ਭਾਰੇ॥ ਮਾਨੁਖ ਸਮਸਰ ਗੁਰੂ ਬੀਚਾਰੈ॥੪॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਸੰਦ ਗਨ ਆਏ॥ ਖੋਲਹੁ ਦਰ ਦਰਸਨ ਲਲਚਾਏ॥ ਜਯੋ ਤਯੋ ਕਰ ਸਮਝਾਏ ਤਾਂ ਦਿਨ॥ ਨਹਿ ਮਾਲਯੋ ਦਿਨ ਤ੍ਰਿਤਿਆ ਮਸੰਦਨ॥੫॥ ਨਹਿ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਕੀ ਮਾਨੀ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕੀ ਗਤਿ ਨਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਤੋਰਯੋ ਤਾਰੇ ਤਨ ਤਹ ਦੇਖਾ॥ ਜੀਵ ਬਿਹੀਨ ਬੀਨਤਨ ਲੇਖਾ॥੬॥ ਜਦਪਿ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਸਾਮਝਾਵਾ॥ ਗੁਰੂ ਬਚ ਮਿਥਯ ਕਬ ਨ ਅਲਾਵਾ॥ ਧੀਰਜ ਧਰਹੁ ਕਰਹੁ ਸਭ ਕਾਜਾ॥ ਐਹੋ ਪ੍ਰਾਂਤ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥੭॥ ਕੋਮਾਨੇ ਬਾਨੀ ਤਬ ਤਿਨਕੀ॥ ਮਤ ਮਸੰਦ ਮੰਦੀ ਮਤਿ ਜਿਨਕੀ॥ ਚਿਤਾ ਬਨਾਇ ਨੁਵਾਇ ਤਬੈ ਤਨ॥ ਧਰਯੋ ਬਿਮਾਨ ਅਧਿਕ ਲਾਯੋ ਧਨ॥੮॥ ਪਤਿ ਬਿਯੋਗ ਅਤਿ ਹਿਏ ਦੁਖਾਰੀ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਗੁਰ ਦੇਵ ਪੁਕਾਰੀ॥ ਨਾਥ ਦੁਸੁਟ ਮਮ ਕਹਯੋ ਨ ਮਾਨਹਿ॥ ਕਰ ਬਰਜੋਰ ਦਾਹਤ ਵਗਨਹਿ॥੯॥ ਮੁਨਮਸੰਦ ਅਸ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਧਨ ਅਧਿਕ ਭੰਡਾਰਾ॥ ਬੰਸ ਬਿਹੀਨ ਛੀਨ ਸਭ ਲੈ ਹੈਂ॥ ਸਨੈ ਸਨੈ[1] ਹਮਹੀ ਗੁਰੁ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ॥੧੦॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਆਏ ਤਹਾਂ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨਰਰਾਇ॥ ਬਾਨੀ ਕਹੀ ਅਕਾਸ ਤੈ ਗਈ ਕਹਾਂ ਮਮਕਾਇ॥੧॥ਚੌ॥ ਸੁਨ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਅਤਿਰੋਈ॥ ਪਤਿ ਬਿਊਗ ਬਸ ਧੀਰ ਨ ਹੋਈ॥ ਜੋ ਤਨ ਅਤਰ ਹੌਜ ਮਹਿ ਧਰਾ॥ ਸੋ ਜਲਤ ਰਹਿ ਕਰਾਂ ਬਿਧਿ ਕਰਾ॥੧੨॥ ਜਿਹ ਅੰਗਨ ਸਨ ਮੈਂ ਨਿਤ ਭੇਟੀ॥ ਕਾਮਜ੍ਵਾਲ ਮਾਲਾ ਦੁਖ ਮੇਟੀ॥ ਤਿਨ ਅੰਗਨ ਨਿਜ ਕਰਨ ਅਗਿਨ ਕਰ॥ ਕਯੋ ਨਿਰਖੋਗੀ ਹਾਯ ਜਾਇ ਕਰ॥੧੩॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸੁਰ ਊਚ ਪੁਕਾਰਤੇ॥ ਅਰੇ

1. ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ

ਦੁਸਟ ਨਹਿ ਕਛੂ ਬਿਚਾਰਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਘਾਤ ਪਾਤ ਬਡ ਹਵੈ ਹੈਂ॥ ਨਰਕਹੂਮੈ ਨ ਠਿਕਾਨੋ ਪੈ ਹੈਂ॥੧੪॥ ਕੋ ਤਹਿ ਸੁਨਹਿ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਕੀ॥ ਮਤਿ ਭਰਮਾਈ ਲੋਭ ਚੋਰ ਕੀ॥ ਗੁਰੂ ਘਾਤਕ ਪਾਤਕ ਬਡ ਭਾਰੀ॥ ਤਉ ਨ ਸੁਨਤ ਮੋਹ ਮਤ ਮਾਰੀ॥੧੫॥ ਮੱਧਜ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਰਸ ਦਿਆ॥ ਪਯਾਰਹਿ ਪਰਿਤੋਖਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਿਆ॥ ਮੈਂ ਨਿਤ ਨਿਕਟ ਤਿਹਾਰੇ ਪਯਾਰੀ॥ ਗਈ ਮਸੰਦਨ ਕੀ ਮਤ ਮਾਰੀ॥੧੬॥ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ[1] ਮੁਹਿ ਸ੍ਰਾਪ ਜੁ ਦੀਨਾ ਤਾਕੋ ਫਲ ਅਵਸਯ ਪ੍ਰਿਅ ਕੀਨਾ॥ ਮੋਨ ਸਾਧ ਕਰ ਕਰ ਤੂੰ ਕਿਰਿਆ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਉਰ ਧਰਿਆ॥੧੭॥ ਚਾਚਾ ਜੀ ਸੋ ਸਭ ਸਮਝੈਯੋ॥ ਤਿਨਹਿ ਬੁਲਾਇ ਜਰੂਰ ਪਤਯੋ॥ ਪਲ ਮੈ ਮਲ ਮਸੰਦ ਗਨ ਗਾਨਾ॥ ਦੈਹੈ ਤੋਹਿ ਅਭੈ ਪਦਦਾਨਾ॥੧੮॥ ਅਬਤੇ ਤਿਨਕੇ ਸਰਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਰਹਿਯੋ ਬਡੇ ਗੁਰੂ ਲਖ ਪਯਾਰੀ॥ ਤੋਹੇ ਕੁ ਮੈਂ ਦਰਸਦਿਖੈ ਹੌ॥ ਗੁਪਤ ਰੂਪਸਾ ਪ੍ਰਗਟਨ ਹੈ ਹੌਂ॥੧੯॥ ਤੁਹੂੰ ਸਿੰਗਾਰਨ ਤਯਾਗਨ ਕੀਜੋ॥ ਏਤੋ ਕਹਹੋ ਮਾਨ ਮਮ ਲੀਜੋ॥ ਕਛੁਕ ਧੀਰ ਪਿਆਬਚਨ ਸੁਨ ਪਾਈ॥ ਰੋਵਤ ਸਰੀ ਸਾਥ ਸਤ ਜਾਈ॥ ਨਭਬਾਨੀ ਤਬ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਗਟਾਨੀ॥ ਮਲ ਮਸੰਦ ਮਤਲੋਭ ਲੁਭਾਨੀ॥ ਨਿਕਟ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕੇ ਦਿਨ ਨਿਅਰਾਏ॥ ਸਿਰ ਪਰਕਾਲ ਬਯਾਲ ਚਢਧਾਏ॥੨੧॥ ਮਨ ਮਾਨੀ ਕਰਲੇਹੁ ਅਪਾਨੀ॥ ਲੈਂ ਹੋ ਬੈਰ ਬੀਰ ਧੁਨੁਪਾਨੀ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਮਨੇ ਗੁਰਨਿਜ ਧਾਮਾ॥ ਮਿਲੇ ਨਵੌਂ ਗੁਰੂ ਪਦ ਅਭਿਰਾਮਾ॥੨੨॥ਦੋ: ਨਭ ਬਾਨੀ ਅਸ ਕਹਿ ਗਈ ਜਾਨੀ ਜੀਅ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਅਨਜਾਨੀ ਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਤਨਦੀਨੋ ਸਿਸਕਾਰਾ॥੨੩॥ ਸਭ ਧਨ ਲਯੋ ਦੁਰਾਇਕਰ ਮਲ ਮਸੰਦਮਤਿ ਮੰਦ॥ ਬਯਾਕੁਲ ਅਤਿ ਚਿਤ ਮੈਂ ਭਈ ਸਿਮਰਿ ਸਵਾਮੀ ਸੁਖ ਕੰਦੂ॥

ਸਾਖੀ॥੨੬॥

॥ਦੋ॥ ਬਿਨੈ ਪ੍ਰਤ੍ਰਿਕਾ ਪੁਨ ਲਿਖੀ ਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਸ॥ ਪਤਿ ਬਿਓਰਗ ਅਤਿ ਚਿਤ ਦੁਖਿਤ ਭਈ ਅਨਾਥ ਨਿਰਾਸ॥੧॥ਛੰਦ॥ ਸ੍ਰੀ ਖਟਯੁਤ ਸਰਬੱਗਯ ਸਰਬ ਘਟ ਬਾਸੀ ਸਾਹਿਬ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਕਰੁਣਾ ਸੁ ਸਿੰਧੁ ਬਖਸ਼ਿੰਦ ਸੁਚਾਹਿਬ॥ ਸੇਸ ਗਨੇਸਨ ਗਨਤ ਸਾਰਦਾ ਗੁਨ ਗਨ ਜਿੰਨ ਕੇ॥ ਮੋਸੀ[2] ਤ੍ਰਿਯਾ[3] ਮਤਿ ਮੰਦਾ[4] ਕਹਿਹਿ ਕਿ ਗੁਨ ਗਨ ਤਿਨਕੇ॥ ਅਤਿਮਤਿ ਮੰਦ ਮਸੰਦਨ ਮੁਹਿ ਪਤਿਹੀਨ ਕਰਾਯੋ॥ ਲੇਹੁ ਗੁਰੂ ਸੁਧ ਆਇ ਨ ਤੁਰਤ ਪ੍ਰਾਨ ਨਸਾਯੋ॥ ਔਰਉ ਲਿਖੀ ਬਨਾਇ ਨੁ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਕੋਈ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਹੁ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਣਾਮ ਪਗ ਮੇਰੀ ਹੋਈ॥੩॥ ਸੋ ਪਾਤੀ ਲੈ ਧਾਵਨ ਧਾਵਤ ਹੀ ਚਲਿ ਆਯੋ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਗ੍ਰਿੰਦ ਤੀਰ ਸਭਸੋਕ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸੁਨਤਹਿ ਕਰੁਣਾ ਨੈਨ ਐਨ ਕਰਣਾ ਰਸ ਛਾਏ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਹਰਿ ਕਿਸਨ ਸਿਮਰ ਅਤਿ ਹਿਅ ਅਕੁਲਾਏ॥੪॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹੂੰ ਗੁਨੀ ਅਧਿਕ ਚਿਤ ਸੋਕ ਮਨਾਯੋ॥ ਲਿਖਵਾਯੇ ਸੁ ਜਬਾਬ ਬਹੁਤ ਹਿਤ ਹੇਤ ਜਨਾਯੋ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੇ ਮਮ ਸਪੂਤ ਕੀ ਸੁਨ ਅਸਬਾਨੀ॥ ਬਯਾਕੁਲ ਮਨ ਅਤਿ ਹੋਤ

---

1. ਅਠਵੇਂ ਗੁਰੂ, 2. ਮੈਂ, 3. ਇਸਤਰੀ, 4. ਮਾੜੀ ਮਤ ਵਾਲੀ

ਜਗਤ ਗਤਿ ਮਿਥਿਯ ਮਾਨੀ॥੫॥ ਜਾਸਵੰਤ ਸੰਸਾਰ ਸਾਰਯਾ ਮੈਂ ਗੁਰਦੇਵਾ॥ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਲਾਲ ਅਕਾਲ ਅਭੇਵਾ॥ ਮੁਨੀ ਸਿਧ ਅਵਤਾਰ ਧਰ ਥਿਰ ਭਯੋ ਨ ਕੋਊ॥ ਨਹਿਹੈ ਔਨਹਿ ਹੋਇ ਹੋਇ ਗਤਿ ਐਸੀ ਸੋਊ॥੬॥ ਅਬ ਤੁਮ ਲੇਹ ਬੁਲਾਇ ਮਸੰਦਨ ਸਭਨ ਬਨਾਈ॥ ਜਬ ਸਬ ਹੋਹਿ ਇਕੱਤ੍ਰ ਪਵ੍ਰ ਤਬ ਮੋਹਿ ਬੁਲਾਈ॥ ਸੁਨ ਕਰ ਬਰ ਸਰਕਾਰ ਬਚਨ ਤਿਨ ਤਬ ਤਸ ਕੀਨਾ॥ ਬਹਿਲੋ ਕੇ ਗੁਰਦਾਸ ਸਾਥ ਸਜ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਲੀਨਾ॥੭॥ ਸਿਰਪਾਊ ਹਿਤ ਦੇਨ ਬੁਲਾਏ ਸਭ ਮਸੰਦ ਗਨ॥ ਆਏ ਅਤਿ ਹਿਰਖਾਏ ਖਾਇ ਜੋ ਰਹੇ ਨਿਤਯ ਧਨ॥ ਪੁਨ ਪਾਤੀ ਪਠ ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਗੁਰੂ ਬੁਲਾਏ॥ ਰਾਮ ਰਾਏ ਕੀ ਦੇਨ ਮੁਕਾਨ ਆਪ ਚਲ ਆਏ॥੮॥ ਸਾਥ ਲਿਏ ਸਤ ਪੰਚ ਸਵਾਰਸਪੋਹਤ ਸੰਗੋ॥ ਮਾਮਾ ਚੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੂਰੋ ਚੰਗੋ॥ ਬੈਠੇ ਬੀਰਾਸਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਤਿ ਨੀਤ ਸਿਧਾਨਾ॥ ਆਏ ਸਰਬ ਮਸੰਦ ਲਗੀ ਬਰਸਭਾ ਸਮਾਨਾ॥੯॥ ਤਾਂ ਛਿਨ ਸ੍ਰੀ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਸੁਖਨਾਜੁ ਅਪਾਨੀ॥ ਤਾਂਸੋ ਪੂਛੀ ਤਜੀ ਦੇਹ ਕਿਮਿ ਮਿਥਯਮਾਨੀ॥ ਛੋਰ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਇ ਕੰਤ ਕੋ ਸਭ ਇਕੰਤ ਦਿਆ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੁਨ ਸਭਾ ਸਰਬਾਹੀ ਰਹੀ ਮੋਨ ਹਿਆ॥੧੯॥ ਮਾਰੂ ਰਾਗ॥ ਦਿਨ ਦੂਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਦਿਉ ਦੁਸਾਲੋ ਬਸਤ੍ਰ ਆਪਨੀ ਦਿਸ ਤੇ ਕਰਣਾ ਕਰ ਕਰ॥ ਕਹਯੋ ਸਤ ਇਕ ਸਤਨਾਮ ਮਿਥਯਾ ਸੰਸਾਰਾ॥ ਸਿਮਰਹੁ ਸਾਚੇ ਗੁਰਨ ਤਜਹੁ ਸਭ ਸੋਕ ਬਿਕਾਰਾ॥ ਪਰੀ ਪਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਰਜ[1] ਕਰ ਮਸਤਕ ਲਾਈ॥ ਹੁਹ ਸਹਾਈ ਸਦਾਦੀਨ ਦੁਖਿਆ ਕੁਲਆਈ॥ ਕਰੁਣਾ ਨੈਨ ਸੁਰੇਸ ਕਹਯੋ ਮੈਂ ਸਦਾ ਸਹਾਈ॥ ਭਾਨਾ ਐਸਹਿ ਹੁਤੋ ਟਰ ਨਹਿ ਨਿਹਿ ਬਿਧਿ ਆਈ॥੧੧। ਕਰ ਮਸੰਦ ਦਿਸਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨੈਨਾ॥ ਬੋਲੇਅ ਹੋ ਅਹੋ ਦੂਰ ਬੁਧੀ ਮਹਾ ਕੁਸੁਧੀ ਐਨਾ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕੋ ਘਾਤ ਕਿਉ ਗੁਰ ਘਾਤ ਦੋਖ ਸਿਰਆਯੋ॥ ਰਾਮ ਰਾਮਤੁ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਕਾ ਜਬਾਬ ਠਹਰਾਯੋ॥ ਧਨਲੋਭੀ ਮਤਿ ਖੋਭੀ ਤੁਮਰੀ ਬਿਗਰੀ ਸਭ ਬਿਧਿ ਬਾਤੈ॥ ਖੋ ਹੋ ਅਬੈ ਮਾਰ ਤੁਮ ਸਭਹੀ ਯਾਕੋ ਫਲ ਸੁਨਯਾਤੈ॥ ਮੈਂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੌਂ ਜੀਵਤ ਤੁਮ ਡਰ ਮਾਨਯੋ ਨਾਹੀ॥ ਮਾਰ ਮਸੰਦਨ ਧੂਰਿ ਮਿਲੈ ਹੋ ਯਾ ਮੈਂ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀ॥ ਸੁਨਤ ਮਸੰਦ ਕਹਯੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਯੋ ਤੁਮ ਐਸ ਬਖਾਨੋ॥ ਹਮ ਮਸੰਦ ਹੈ ਰਾਮਰਾਇ ਕੇ ਤੁਮ ਅਪਨੇਨ ਪਛਾਨੋ॥ ਹਮਰੋ ਕਹਾ ਦੋਸ ਪ੍ਰਤਯਾ ਮੈਂ ਤਨ ਬਿਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪਛਾਨਾ॥ ਤਾਕੋ ਕਰ ਸਿਸਕਾਰ ਦਿਉ ਹਮ ਕਹਹੁ ਕਵਨ ਅਘ[2] ਜਾਨਾ॥ ਹੈ ਸਾਮਰਥ ਔਰ ਅਤਿ ਪੰਡਿਤ ਕਰਹੁ ਬਾਲਕਨ ਲੀਲਾ॥ ਹਰਿ[3] ਸੁਮੇਰ ਨਿਜ ਘਰ ਕੋ ਸਸ ਸਮਝਹੁ ਦਯਾ ਕਰਹੁ ਸੁਰਸੀਲਾ॥੧੨॥ ਸਾਰੰਗ॥ ਸੁਨ ਇਮਿ ਕੁਪੇ ਸੋਢੀ ਹੰਸ॥ ਪਕਰ ਲੇਹੁ ਨਜਾਨ ਪਾਵੇ ਦੁਸਟ ਮੂਜੀ ਬੰਸ॥ ਬਾਲ ਲੀਲਾ ਚਰਿਤ ਹੇਰਹਿ ਨੈਕ ਰਹਿ ਤਹਿ ਠੋਰ॥ ਬੈਠ ਪਹਿਰੋ ਗਯੋ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਸੂਰ ਸੋਢੀ ਮੋਰ॥ ਤੇਲ ਕੋ ਕਰ ਅਗਿਨ ਸਦਿ ਦ੍ਰਿਸ ਤਪਤ ਸਮਧਾ ਲਾਇ॥ ਤਾਨ ਤੰਬੂ ਤਾਹਿ ਤੁਰਤ ਤਬ ਸਰਬ ਦਿਏ ਬੈਠਾਹਾਇ॥ ਆਪ ਬੈਠੈ ਸੂਰ ਸਾਰੈ

---

1. ਧੂੜ, 2. ਪਾਪ, 3. ਹਰਣਾਕਸ (ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦਾ ਪਿਤਾ)

ਮੁਖ ਮਸੰਦ ਬੁਲਾਇ॥ ਤਾਸੁਕੀ ਦਸਤਾਰ ਤਬਹੀ ਲੀ ਉਤਾਰ ਬਨਾਇ॥ ਬਾਂਧ ਰਸਨ ਸੌ ਭੁਜਾ ਤਿਹਿ ਦਿਉ ਕਾਰਾਗਾਰ॥ ਸਭ ਮਸੰਦਨ ਕੋ ਕਰਯੋ ਇਹਿ ਭਾਂਤਿ ਸਭਾ ਸਿਗਾਰ॥ ਮਾਰਤਾਰੋ ਆਪ ਪੁਨ ਬੋਲੇ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥ ਮੇਧਯ[1] ਕਰਹੁ ਮਸੰਦ ਕੋ ਜਿਮਿ ਨਰਯੋ ਪ੍ਰੀਖਯਤ ਰਾਜ॥ ਐਸ ਕਹਿ ਉਠ ਗਏ ਕਰ ਕਰ ਸਰਬ ਬੰਦੋਬਸਤ॥ ਆਇ ਪੁਨ ਦੋਪਹਰ ਕੋ ਪੰਜਾਬ ਕੋਰ ਪ੍ਰਸਸਤਰ॥ ਪੂਛ ਦੀਨੋ ਹੁਕਮ ਲੀਨੋ ਬੈਰ ਅਪਨੋ ਆਪ॥ ਮੇਧਯਾ ਕਿਉ ਮਸੰਦ ਗਨਕੋ ਮੋਹ ਮਤਿ ਜਿਨ ਜਾਪ॥ ਤੇਲ ਤਪਤ ਸੁਪਾਇ ਸੀਸਨ ਪਾਰ ਜੁਤਿਨ ਕੀਨ। ਜੋ ਮਰਤ ਤਿਹਿ ਤੁਰਤ ਡਾਰਤ ਚਰਿਤ ਅਚਰਜਚੀਨ॥ ਕੋਊ ਨ ਸਾਮੁਹਿ ਸਕਤ ਧਾਰਤ ਸਕਇ ਜੌਨ ਨਿਹਾਰ॥ ਮਨਹੁ ਸ੍ਰੀ ਨਰ ਸਿੰਘ ਕੋਪੇਹਿਰੰਦਯਾਖਯ ਬਿਦਾਰ॥ ਮੇਧਯ ਤਯੋ ਮਸੰਦ ਮਾਰੇ ਸਤਕ ਗਿਯਾਰਹਿ ਜਾਨ॥ ਉਠੇ ਪੁਰਬਹੂਤ ਦਿਏ ਸਭ ਸਫਲਕਿਏ ਬਿਧਾਨ॥ ਦੁਸਟ ਮਾਰ ਉਬਾਰ ਸੰਤਨ ਧਰਮ ਥਾਪਨ ਕੀਨ॥ ਨਤਰੁਏ ਮਤਿ ਮੰਘ ਸਾਰੇ ਜੇ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਦੇਤ ਸਿਸਯਾਨ ਪਰਮ ਸੰਕਟ ਦਿਉ ਕੰਟ ਕਟਾਰਿ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੁ ਚਰਨ ਚਾਹਤ ਚੰਚਰੀਕ ਆਧਾਰ॥੧੩॥ ਜੋ ਜੋ ਹੁਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਧੀਰ॥ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਮਸੰਦ ਸੰਗਯ ਸਿੱਖਯ ਗੁਰੂ ਰਘਬੀਰ॥ ਤਿਨਹਿ ਦੈ ਦੈ ਸਿਰੋਪਾਵਨ ਬਿਦਾ ਸਤਗੁਰ ਕੀਨ॥ ਹੇਠ ਲੀਨੋ ਮੇਧਯ ਤੁਮ ਨੈਸੁ ਬਿਧਿ ਚਿਤਮਤ ਦੀਨ॥ ਸੇਵ ਸੌਪੀ ਕਰਹੁ ਇਹੁ ਬਿਧਿ ਤਿਨ ਤਬੈ ਤਸਕੀਨ॥ ਭੁ ਭੁਕਤਿ ਮੁਕਿਤਿ ਸੁ ਉਕਿਤ ਯੁਕਿਤਨ ਸਹਿਤ ਅਨੰਦ ਲੀਨਾ॥੧੪।

ਸਾਖੀ॥੨੭॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੁਖ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰ॥ ਹੋਇ ਦਯਾਲ ਕਰ ਲਏ ਉਧਾਰ॥ ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਾਣੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸਵਰਗਾਰੋਹਨਾ[2] ਬਰਣੰਨੋ ਗੁਰ ਖੰਡੋਦਸਮ ਮੰਡਲੇ ਖਸਟਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੬॥

ਅਧ ਭੰਗਾਣੀ ਜੁਧ ਵਰਣਨੰ॥

ਇਹ ਬਿਧ ਭਈ ਕਥਾ ਅਬ ਇਤਕੀ ਉਤਕੀ ਸੁਨਹੁ ਕਿਪਾਲਾ॥ ਕਬਿਤਾ ਰਸ ਭੀਨੇ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਰ ਕਬਿਤਾ ਕਰਤ ਰਸਾਲ॥ ਰਸ ਸਿੰਗਾਰ ਅਧਿਪ ਸਭ ਰਸਕੋ ਕਿਸਨ ਚੰਦ੍[3] ਜਿਹਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਜਸਤਾਹੀ ਮੈਂ ਬਰਨਤ ਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ ਨਾਮੀ॥ ਏਕ ਲਿਖਾਰੀ ਲਿਖਿਆ ਕਰੈ ਨਿਤ ਨਿਕਟ ਬੈਠ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਧਿ ਸੁਨਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਬਿਤਾ ਕਰਤਬੜਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਰਚ ਉਸਤਿਤ ਅਤਿਏ ਸਬ ਕਬ ਧੁਸੁਨਾਵੈਂ॥ ਪੈ ਉਪਮਾਨ ਨ ਪਾਵੈ ਯਾਂਤੇ ਮਨਹੀ ਮਨ ਅਕੁਲਾਵੇ॥੧॥ ਏਕ ਬਾਗ ਹੋ ਤਹ ਰਸਾਲ ਕੋ ਤਹਾ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥ ਬਿਜਿਆ ਪਨਿ ਕਿਏ ਹੈ ਬੈਠੇ ਸਭੀ ਲੋਕ ਸਿਰਤਾਜਾ॥ ਫਤੇਸਾਹਿ ਨਿਜ ਕੰਨਯਾ ਕੇ ਬਿਬਾਹ ਕੀ ਭਾਜੀ ਭੇਜੀ॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਕੋ ਤੁਮੋਲ ਗੁਰ ਤਬ ਤਯਾਰ ਕਰਯੋ ਧਨ ਦੇਜੀ॥ ਬਾਸਨ ਸਵਰਨ ਅਰ ਰਜਿਤ ਜੜਾਊ ਭੂਖਣਬਿਬਿਧਿ[4] ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਬਸਨ ਬਸੇਸ ਜਰੀ ਕੇ ਲਾਗੇ ਮੋਤੀਨ ਝਾਲਰ ਭਾਰਾ॥ ਨੰਦ

---

1. ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾਂ, 2. ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋਣਾ, 3. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, 4. ਸ਼ਗਾਦ ਗਾਨਾ

ਚੰਦ ਅਰ ਦਯਾ ਰਾਮ ਲੈ ਸਰੇ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਰਾਜਾ॥ ਸਾਥ ਸਵਾਰ ਪਾਂਚ ਸੈ ਦੀਨੇ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥੪॥ ਫਤੇ ਸਾਹਿਸੇ ਮਿਲੇ ਕਰੀ ਗੁਰੁ ਖੁਸ਼ੀ ਤੰਬੋਲ ਪਰਾਯੋ॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਕੋ ਸੁਨਤ ਸਾਹ ਮਨ ਹਰਿਖਿਤ ਤਿਨਹਿ ਟਿਕਯੋ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸੇਵ ਕਰਾਈ ਗੁਰੂ ਭਾਈ ਸਨਮਾਨੇ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਪਛਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫਤਸਾਹੁ ਹਰਖਾਨੇ॥[1]ਚੌ:॥ ਕਿਯੋ ਨਗਰ ਕੇ ਬਾਹਰ ਡੇਰਾ॥ ਸਭ ਸਵਕਾਸ ਲਖਯੋ ਚਹੁਫੇਰਾ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਨੰਦ ਚੰਦਾ ਦੀ॥ ਹਰਿਸੁਮੇਰ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗਨ ਸਵਾਦੀ॥੬॥ਛੰਦ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸਜ ਕੈ ਬਰਾਤ ਇਤਨੈ ਮੈ ਆਯੋ॥ ਨਿਕਟ ਪਾਉਂਟੇ ਨਿਰਖ ਪਰਖਿ ਪਰਤਾਪ ਪਗਾਯੋ॥ ਭੇਜਯੋ ਤਬੈ ਵਕੀਲ ਵਜੀਰ ਕਹਯੋ ਸਮੁਝਾਈ॥ ਆਗਯਾ ਹੋਇਤੁ ਜਾਂਹਿ ਇਹਾਂ ਤੇ ਹਮ ਗੁਰ ਗਈ॥੭॥ ਤਿਨਿ ਵਜੀਰ ਚਲ ਤੁਰਤ ਆਇ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪਰਸੇ॥ ਕਹਯੋ ਸਰਬ ਬਿਰਤੰਤ ਸੁਨਤ ਕਲਗੀਧਰ ਹਰਸੇ॥ ਸੁਨ ਵਜੀਰ ਜੋ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨੈ ਹਮ ਸਨਕੀਨੀ॥ ਸੋ ਸਭ ਤੁਮ ਪੁਰ ਪ੍ਰਗਟ ਅਪ੍ਰਗਟਜ ਕਊ ਬਿਧਿ ਚੀਨੀ॥੮॥ ਤਾਂਤੇ ਅਬ ਛਲ ਛੰਦ ਕਰਤ ਯਹ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸਭ॥ ਸੋਨ ਲਖੈ ਹਮ ਡਰੈ ਲਰੈਂਗੇ ਇਤਿ ਐਹੇ ਜਬ॥ ਸੁਨਤ ਵਜ਼ੀਰ ਅਧੀਰ ਹੋਇ ਨ੍ਰਿਪਤੀਰ ਜਤਾਈ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਸੋ ਬਨਨ ਲਰਾਈ॥੯॥ ਇਤਿ ਸਾਹਿਬ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰਦੇਵ ਬਖਾਨਾ॥ ਸਾਵਧਾਨ ਸਭ ਰਹਹੁ ਭੀਮ ਸਸਿ ਚਾਹਤ ਆਨਾ॥ ਉਤੈ ਸਲਾਹ ਵਜੀਰ ਸਾਥ ਕਰ ਭੀਮ ਡਰਾਕਲ॥ ਨਿਕਟ ਬਯਾਹ ਕੋ ਦਿਵਸ ਕਰਿਯ ਕਾਚਿਤ ਅਤਿ ਬਯਾਕੁਲ॥੧੦॥ ਕਹਯੋ ਵਜੀਰ ਅਧੀਰ ਰਹੋਹੁ ਜਿਨਿ ਮਾਨਹੁ ਬਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸੋਢੀਸ ਪਰਮਨੀਤ ਗਯਆ ਮਾਨੀ॥ ਦੂਲਹੁ ਪਾਂਚ ਸਵਾਰ ਸੰਗ ਮੇਰੇ ਕਰਦੀਜੈ॥ ਆਪ ਦੂਸਰੇ ਰਾਹ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਆਵਨ ਕੀਜੈ॥੧੧॥ ਗੁਰ ਈਰਖਾ ਕਰਤ ਕਰਤ ਅਤਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਗੁਰੁ ਦਰਪਣ ਬਿਰੁੱਧ ਹੋਤ ਮੁਖ ਜਥਾ ਉਜਾਲਾ॥ ਮਾਨੀ ਭੀਮ ਨਰੇਸ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈ ਤੁਰਤਿ ਸਿਧਾਯੋ॥ ਗੁਰੁ ਸੂਰਨ ਗਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਿਕਟ ਪਠਾਯੋ॥੨੨। ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਅਰੇ ਦੂਲਹੂ ਸੁਨਬਾਨੀ॥ ਤੇਰੋ ਬਾਪ ਬਿਰੋਧ ਕਰਤ ਅਤਿ ਬਨ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਕਹਹੁ ਤੋਹਿ ਕਾ ਕਰਹਿ ਬਧਹਿ ਛੋਰਹਿ ਕਹੁ ਲਰਕੇ॥ ਬੋਲਯੋ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਭ ਰਊਰ ਘਰ ਕੇ॥੧੩॥ ਜੈਸੀ ਬੁਧ ਬਿਧਾਨ ਨਾਥ ਬਖਸਹੁ ਜਿਹਿ ਤਾਂਹੀ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਹਾਨ ਕਰੈ ਸੋ ਤਿਹਿ ਮਤਿ ਸਾਂਬੀ॥ ਯਹ ਬਾਲਕ ਦੁਖ ਦਰਦ ਦੁਰਾਵਨ ਦੀਨ ਬੰਧ ਗੁਰੁ॥ ਹੈ ਰਾਉ ਰੇ ਭਰੋਸੇ ਕੰਗਨਾ ਬਯਾਹ ਬੰਧਯੋ ਢੁਰ॥੧੪॥ ਸੁਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਬੈਨ ਨੈਨ ਕਰਣਾ ਰਸ ਛਾਏ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਦੈ ਬਿਦਾ ਕਿਉ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਪਠਾਏ ॥ ਸੋ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਸਰਬ ਬਿਰਤੰਤ ਬੁਝਾਨੋ॥ ਬਯਾਹ ਕਿਉ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਪਠਾਏ॥ ਸੋ ਪਹੁੰਚਯੋ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਸਰਬ ਬਿਤੰਤਬੁਝਾਯੋ॥ ਬਯਾਹ ਕਿਉਂ ਬਿਧਿ ਬੇਦ ਬਿਦੁਖ ਜਿਮਿ ਬੈਠ ਬਤਾਯੋ॥੧੫॥ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਤਬਲੌ ਕਹੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੰਬੋਲ ਯਹ॥ ਲੀਜੈ ਦੀਜੈ ਬਿਦਾ ਕਹਯੋ ਤਬ ਫਤੇ ਸਾਹ ਤਹ॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੀ ਸਭਾ ਲੇਹੁ ਮੈਂ ਗੁਰ ਤੰਬੋਲ ਬਰ॥ ਪ੍ਰਗਟ

---

1. ਚਾਂਦਨੀ (ਤੰਬੂ)

ਹੋਇ ਸਭ ਮਧਯ ਗੁਰੁ ਅਨਕੰਪਾਓਪਰ॥੧੬॥ਇਤਨੈ ਮੈਂ ਇਕ ਸਿੱਖਯ ਸੁਦਾਗਰ ਕਸਮੀਰੀ ਬਰ॥ ਲਿਏ ਅਸਤਤਾ[1] ਆਯੋ ਗੁਰੂ ਹਿਤ ਸੁਨਯੋ ਬਯੋਤਪਰ॥ ਡਰਯੋ ਛੀਨ ਜਿਨਿ ਲੇਇ ਭੀਮ ਸਸਿ ਅਤਿ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਤੌ ਲੌਂ ਸੁਨਯੋ ਕਿ ਨੰਦ ਚੰਦ ਇਤਿ ਆਯੋ ਗਯਾਨੀ॥੧੭॥ ਮਿਲਯੋ ਆਇ ਹਿਤ ਪਾਇ ਭਾਇ ਭਰ ਗੁਰ ਬਰ ਪਯਾਰੋ॥ ਤੌ ਲੌਂ ਆਯੋ ਭੀਮ ਭੂਮ ਪਤਿ ਅਤਿ ਬਲਵਾਰੋ॥ ਮਿਲਿ ਸਮਧੀ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਬਾਤ ਬਿਧਿ ਬਿਬਿਧ ਸੁਨਾਈ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਮੁਸਿੰਦ ਮਹਾਂ ਸੂਰੋ ਨਰ ਮਈ॥੧੮॥ ਕਿਉਂ ਦਾਜ ਸਜ ਸਾਜ ਰਾਜ ਬਿਧਿ ਜਥਾ ਬਰੀ ਹੈ॥ ਧਨਕੀ ਮਨਕੀ ਅਨ ਗਨ ਅਨਗਨ ਬਸਤੂ ਆਨ ਧਰੀ ਹੈਂ॥ ਤੌ ਲੌਂ ਦਯਾ ਰਾਮ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਗੁਰੂ ਲੈ ਤੰਬੋਲ ਬਰ॥ ਦਿਉ ਨਿਰਖ ਕਰ ਭੀਮ ਚੰਦ ਜਰਿ ਗਯੋ ਅੰਗ ਅਰ॥੧੯॥ ਐ ਜਸਵਾਲ ਕਟੋਚੀ ਹੂ ਬਹੁ ਕੂਟ ਸੁਨਾਈ॥ ਸਮਧੀ ਤੁਮਰੋ ਮਿਲਕੇ ਜਾਇ ਪਗ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਸਮਸਤ੍ਰ ਅਤ੍ਰਧਰ ਅਵਸਿ ਲਰੈ ਗੋ॥ ਕਹੀ ਗੁਪਾਲ ਨ੍ਰਿਪਾਲ ਗਵਾਲ ਅਰ ਪੂਛਿ ਪਰੈ ਗੋ॥੨੦॥ ਮੇਲ ਮਾਲ ਕੋ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਪਤਿ ਆਪ ਬਤੈਂ ਹੈ॥ ਮੰਤਰ ਯਹੀ ਜਸਵਾਲ ਜਾਇ ਤਿਨਿ ਕਹੀ ਸਬੈ ਹੈ॥ ਸਰਬ ਸਭਾ ਤੇ ਬਿਲਗ ਜਾਇ ਸੁ ਸਲਾਹ ਸੁਨਾਈ॥ ਸਮਧੀ ਸਾਹਿਬ ਹੈਵ ਉਦਾਸ ਅਤਿ ਰਿਸਿ ਉਪਜਾਈ॥੨੧॥ ਕਕਹਿ ਨਲੈਹੈਂ[2] ਬਿਦਾ ਖਿਦਾ ਤੁਮ ਮੋਹਿ ਦਈ ਅਤਿ॥ ਮੁਖ ਸਤਰੂ ਕੋ ਮਿਤ੍ਰ ਸਤਰੁਰੀਸ ਦ੍ਰਿਸ ਕਹਿ ਸਤਿ॥ ਫਤੇਸਾਹ ਸੁਨ ਕਹੀ ਬਿਰੋਧ ਬਿਤੈ ਹੌਂ ਸਗਰੋ॥ ਪਰੋ ਪਾਇ ਗੁਰ ਰਾਇ ਲੇਹ ਸਮੁਝਾਇ ਜੁ ਝਗਰੋ॥੨੨॥ ਮੋ ਪਰ ਅਤਿ ਹੀ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਤਜ ਦੇ ਹੈਂ ਸਭ ਬੈਰ ਸੰਤਨਿਰ ਬੈਰ ਸਹਾਈ॥ ਸੁਨ ਕਟੋਚਿਏ ਦੁਸਟ ਪੁਸ਼ਟ ਰਿਸ ਅਧਿਕ ਉਪਾਈ॥ ਸੋਨ ਕਰਹਿ ਜੋ ਚਹਹੁ ਮੀਤ ਸੋ ਸੋਢੀ ਰਾਈ॥੨੩॥ ਸੁਨਤ ਭੀਮ ਸਿਸਿ ਉਠਯੋ ਨ੍ਰਿਪਤ ਹਮ ਬਿਦਾਨਿ ਲੈ ਹੌਂ॥ ਭਈ ਸਤ੍ਰਤਾ ਅਬੈ ਨ ਪਲ ਇਕ ਹਯਾਂ ਠਹਰੈ ਹੈ॥ ਫਤੇ ਸਾਹ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਿਲਿ ਭੂਧ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਗੁਰ ਸਨ ਬੈਰਨ ਬੂਰੋ ਬੁਰੋ ਸਮਧੀ ਬਿਗਰਾਯੋ॥੨੪॥ ਜਾਹੁ ਜਾਹੁ ਸਮਝਾਇ ਕਹਹੁ ਹਮ ਹਿਤੂ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਕਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਬਲਧਾਰੇ॥ ਹਮ ਲਰਹੈਂ ਹੈ ਸੰਗ ਗਰੁਹਿ ਗਹਿ ਤੁਰਤ ਨਿਕਾਰੈ॥ ਨਗਰ ਪਾਉਂਟੇ ਕਿਤੋ ਕਿਲੋ ਕਾਜਾ ਬਲ ਧਾਰੈ॥੨੫॥ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਕਯੋ ਬਿਗਾਰ ਕਿਏ ਨਹਿ ਬਨਹਿ ਹਮਾਰੀ॥ ਗੁਰੂ ਕਹਾ ਕਰ ਸਕੈ ਸਾਧੂ ਕੁਲ ਪੂਜਯ ਅਚਾਰੀ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਲਗਕਾਨ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਇਤ ਅਨਬਨ॥ ਲਿਯੋ ਤਮੋਲ ਉਠਾਇ ਸਸਤਰ ਗਹਿ ਸਰੇ ਸੁਬਨ ਠਨ॥੨੬॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰੋਚਿਤ ਕੋ ਜਾਨ ਨ ਦੀਜੈ॥ ਕੀਜੈ ਕੈਦ ਬਨਾਇਨਤਰੁ ਅਬਹੀ ਬਧ ਕੀਜੈ॥ ਛੀਨ ਲੇਹੁ ਤੰਬੋਲ ਸਵਾ ਲਾਖੀ ਕੋ ਆਯੋ॥ ਰੋਕਹੁ ਰਾਹ ਬਨਾਇ ਸੈਨ ਸਨ ਹੁਕਮ ਸੁਨਯੋ॥੨੭॥ ਕਾਢਹੁ ਨਾਗੇ ਅੰਗ ਜੰਗ ਜੇ ਕਰਹਿ ਤੁਕਰੀਐ॥ ਕਛੂ ਸੰਕਾ ਮਨ ਮਾਹਿ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨੈਕ ਨੇ ਧਰੀਐ॥ ਸੁਨਤ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪਬੈਨ ਪਾਚ ਸਤ ਸੂਰੇ ਧਾਏ॥ ਘਾਟਐ ਰੋਕਨ ਹੇਤ ਸਸਤਰ ਸਜ ਸਾਜ ਬਨਾਏ॥੨੮॥ ਨੰਦ ਚੰਦ

---

1. ਘੋੜੇ, 2. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ

ਆਦਿਕ ਮਸੰਦ ਮਨ ਬਿਯੋਤ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਬਾਂਇਸਧਾਰਾਂ[1] ਇਕੱਤ੍ਰ ਬਨੈ ਬਿਧਿ ਕੈਸ ਹਮਾਰੀ॥ ਹੁਤੋ ਸਿੱਖ ਇਕ ਬ੍ਰਿਧ ਕਹੀ ਤਬ ਗੁਰਬਾਣੀ॥ ਸਦਾ ਸਹਾਇਕ ਹੋ ਹੂੰ ਕਹਯੋ ਇਮ ਸਾਰੰਗਪਾਣੀ॥੨੯॥ ਮਤ ਮਨ ਕ ਸੰਕਾ ਧਰਹੁ ਕਟਿ ਸਸਤਰ ਸਜੀਲੇ॥ ਸਰਹੂ ਪਰਹੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਦ ਪਦਮ ਸਜੀਲੇ॥ ਗੁਰੂ ਸਵਾਰ ਅਸਵਾਰ ਭਏ ਤਰਵਾਰ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਮਾਰਤ ਗੋਲੀ ਗਏ ਨਿਕਰਿ ਘਾਟਾ ਸੁ ਬਿਚਾਰੀ॥੩੦॥ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਤੀਰ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਆਜ ਕਾਲ ਮਹਿ ਲਰਹਿ ਫਤੇ ਨ੍ਰਿਪਜਾਨਹੁ[2] ਆਯੋ॥ ਮਿਲਿ ਸਮਧੀ ਸਮਝੀ ਸਭੀ ਹਿਅ ਭਾਉ ਭੁਲਾਯੋ॥ ਹਮਹੂ ਕਉਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਉਰੋ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥੩੧॥ ਫਤੇ ਸਾਹ ਕੇ ਬਾਦ ਭੀਮ ਸਸਿ ਜੰਗ ਮਚੈਂ ਹੈਂ॥ ਔਰ ਗਿਰੀਸਨ ਸੰਗ ਲਏ ਨਹਿ ਪਾਛੈ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਮਤ ਮਾਰੀ ਇਨ ਗਈ ਕੁਮਤਿ ਇਨ ਮਨ ਠਹਰਾਈ॥ ਸੁਨ ਬਿਹਸੇ ਸਰਕਾਰ ਸੁਮੇਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਸਹਾਈ॥੩੨॥

ਸਾਖੀ ੨੮

ਚੌਂ॥ ਅਬ ਗੁਰੁਬਰ ਜਨ ਗਨਨ ਸਹਾਈ॥ ਬੈਠੇ ਆਪਨੀ ਸਭਾ ਲਗਾਈ॥ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਾਮਾਦਿਕ ਮਿਲਿ ਭਾਈ॥ ਕੁਲ ਪ੍ਰੋਹਿਤ੍ ਆਏ ਹਿਤ ਪਾਈ॥੧॥ ਚਰਚਾ ਭਈ ਸਸਤਰ ਮਾਰਨ ਕੀ॥ ਹਿਏ ਆਨੰਦ ਅਧਿਕ ਧਾਰਨ ਕੀ॥ ਭਲੋ ਭਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਬਿਗਰਯੋ ਕੂਰਾ॥ ਸੋਚਿਆ ਅਬ ਬਲ ਜੰਗ ਜਰੂਰਾ॥੨॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਭਲ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਸੂਰਾ॥ ਸਰਬ ਬੇਦ ਬਿਦੱਯਾ ਬਿਧਿ ਪੂਰਾ॥ ਸਖਾ ਸੰਗ ਅਰ ਅੰਤ ਰੰਗ ਮਤਿ॥ ਜੋਤਿਸ਼[3] ਵਿਦਿੱਯਾ ਮਾਹਿ ਨਿਪੁਨ ਅਤਿ॥੩॥ ਮਹਾਰਾਜ ਭੰਗਾਣੀ ਜਿਹ ਨਾਂ॥ ਜਮੁਨਾ ਏਕਓਰ ਬਹੈ ਤਿਹਠਾਂ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਸਿ ਬਹਿ ਗਿਰੀ ਨਦੀ ਬਰ॥ ਤਰਲ ਤਰੰਗਨ ਖਰੀ ਭਰੀਪਰ॥੪॥ ਰਾਜ ਪੁਰਾ ਤਹਿ ਨਿਕਟ ਬਸਤਿਹੈ॥ ਅਮਨੀ ਛਬਿ ਸੋਛਬਿ ਹਸਤ ਹੈਂ॥ ਹੈ ਛੈ ਕੋਸ ਯਹਾਂ ਤੇ ਸੋਈ[4]॥ ਜੁੱਧ ਹੇਤ ਉਤਮ ਥਲ ਜੋਈ॥ ਸੋਧ ਬੇਦ ਬਿਧਿ[5] ਜੋਤਿਖ ਦਵਾਰਾ॥ ਕਰਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਸੁਨਯ ਮਾਨੀ ਬਾਨੀ ਮਨ ਆਨੀ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਹਿਏ ਸਭ ਜਾਨੀ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਕੇ ਸੰਗ ਜੋ ਲੈ ਤਰੰਗ ਸਤ ਸੰਗ॥ ਸੋਦਾਗਰ ਅਯੋ ਰਹਯੋ ਹੇਰੇ ਤਿਨਯ ਅੰਗ॥੭॥ਚੌਂ॥ ਦਿਉ ਜਥਾ ਬਿਧਿ ਤਾਕਹਿ ਧਨ ਗਨ॥ ਬਿਦਾ ਕਿਏ ਦੈ ਅਧਿਕਮਾਨ ਜਨ॥ ਮਸਤਰ ਅਸਤਰ ਗੋਲੀ ਅਰ ਦਾਰੂ॥[6] ਦਿਉ ਸਿੱਖਯ ਗਨ ਕਹਿ ਅਬਿ ਕਾਹੂ॥ ਅਬ ਇਕ ਅਚਰਜ ਉਦਯੋ ਅਨੋਖਾ॥ ਜੰਗ ਮਾਹਿ ਜਿਨ ਕੋ ਗੁਨ ਚੋਖਾ॥ ਪਾਂਚ ਸਾਸ ਪਠਾਨੇ ਜੇ ਰਾਖੇ॥ ਅਨ ਗਨ ਧਨ ਸਮਮਾਨੁ ਸੁਭਾਖੇ॥੯॥ ਤੇ ਮਨਮਾਹਿ ਬਿਚਾਰਤ ਭਏ॥ ਗੁਰੂ ਘਰ ਸੂਰਹ ਮਹਿ ਹੈਅਏ॥ ਹਮਰੇ ਈ ਸਿਰ ਜੰਗ ਪਰੇਗੋ॥ ਕੋ ਰਾਜਲ ਦਿਸ ਜਾਇ ਮਰੈਗੋ॥੧੦॥ ਯਾਂਤੇ ਤੇ ਹਯਾਂ ਤੇ ਚਲਂਬੋ ਨੀਕੋ॥[7] ਮਤੇ ਪਤਾਇ ਮਲੇਛਨ ਜੀ ਕੋ॥ ਤਿਨ ਸੋ ਮਿਲ ਕਰ ਇਨ ਘਰ ਲੂਟੈਂ॥ ਤਬ ਦਰਿਦ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹਮ ਛੂਟੇ॥੧੧॥ ਭਾਵੀ ਬਲ ਤਿਨ

---

1. ਬਾਈ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, 2. ਰਾਜਾ, 3. ਜੋਤਸ਼ ਵਿਦਿਆ, 4. ਉਸ ਥਾਂ ਤੇ, 5. ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਰੀਤ, 6. ਦਾਰੂ ਸਿੱਕਾ (ਬਾਰੂਦ), 7. ਭਲਾ ਚੰਗਾ

ਮਤਿ ਭਰਮਾਈ॥ ਨਹਿ ਸਮਝੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਗੁਰਆਈ॥ ਕਥਹੁ ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਕਾਮ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਸੁਰਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਸਾਖ ਸੁਨਾਵ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਦਗਾ ਦਿਹਲੀ ਪਤਹਿ ਦਿਉ ਕਿਉਂ ਸੁਖ ਦੂਰ॥ ਸੋ ਕ੍ਰਿਤਘਟਤਾਸਿਰ ਚਢੀ ਹਿਹੁ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕੂਰ॥ਚੌ:॥ ਜਦਪਿ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਸਮਝਾਯੋ। ਨਮਕ ਹਰਾਮ ਕਮੀਨ ਕਮਾਯੋ॥ ਨਹਿ ਮਾਨੀ ਸਭਹਨ ਮਨਮਾਨੀ॥ ਮਨ ਮਤ ਕਰਮਨ ਮਤ ਭਰਮਾਨੀ॥੧੪॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਭ ਆਏ। ਬੋਲੇ ਕਰ ਬੰਦਗੀ ਬਿਠਾਏ॥ ਮਿਲਿਹਿ ਤਲਬ ਅਬ ਸਾਬ ਹਿਸਾਬੁ॥ ਦੇਹ ਨੌਕਰੀ ਨਾਥ ਜਬਾਬੁ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਕਾਹੂੰ ਸੁਤ ਕਿਤ ਸੁਤਾਕੋ ਭਗਤਾ ਭਾਨਜਾ[1] ਤੈਨ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਮੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਪ੍ਰਭ ਬਨੇ ਬਯਾਹ ਬਿਧਿਐਨ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਤ ਸਤਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ ਕਹੀ॥ ਜੈਸ ਘਾਤ ਸਿਰ ਪਰ ਅਬ ਅਹੀ॥ ਯਾ ਦਿਨ ਹਿਤ ਅਬਲੋ ਹਮਰਾਖੇ॥ ਦੀਨੇ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਮਨ ਮਾਖੇ॥੧੭॥ ਦੁਗਨੂ ਲੇਹੁ ਨਿਜ ਰੋਜ ਲਗਾਈ॥ ਜਾਹੁ ਘਰਨ ਜਯ ਜੰਗ ਮਚਾਈ॥ ਇਜਤ ਹਿਤ ਹਮ ਨੌਕਰ ਰਹੇ॥ ਸੋ ਅਬ ਸਮੇ ਅਯੋ ਚਿਤ ਲਹੇ॥੧੮॥ ਯਾਤੇ ਬਿਦਾ ਦੀਜਿਐ ਗੁਰ ਬਰ॥ ਹੌ ਤੁਮ ਪੀਰ ਹਰਨ ਪ੍ਰਸਪਰ॥ ਸੁਨਹੁ ਪਠਾਨੋ ਸੂਰ ਕਹਾਵਤੁ ਜੰਗ ਰੰਗ ਲਖਿ ਅੰਗ ਬਚਾਵਹੁ॥੧੯॥ ਕਰਹੁ ਬਯਾਹ ਪ੍ਰਬ ਮਹਿ ਰਸ ਰੰਗਾ॥ ਸਮਰ ਭੂਮਿ ਸੁਰਾਰ ਅਭੰਗਾ॥ ਤਿਗਨੋ ਲੇਹੁ ਕਹਯੋ ਰੋਜੀਨਾ॥ ਨਹਿਮਾਨੀ ਤਿਨ ਬੁਧਿ ਕਮੀਨਾ॥੨੦॥ ਲੇਹੁ ਚਤਰਗੁਨ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ॥ ਹਠ ਗਹਿ ਰਹੇ ਮਾਨ ਮਨ ਦਹਯੋ॥ ਕਹਿ ਕਲਗੀਧਰ ਸੁਨਹੁ ਸਿਯਾਨੇ॥ ਮਾਨਹੁ ਬਚਨ ਸੁਜਾਨ ਪਛਾਨੇ॥੨੨। ਲੇਹੁ ਪੰਚ ਗੁਨ ਸਰਬ ਦਰਬ[2] ਅਬ॥ ਭਾਜਹੁ ਨਹਿ ਗਾਜਹੁ ਬੈਠੇ ਸਬ॥ ਨਹਿ ਮਾਨੀਬਾਨੀ ਜਬ ਗੁਰਕੀ॥ ਫਿਰੀ ਦ੍ਰਿਸਟ ਤਬ ਸਾਚੇ ਘਰ ਕੀ॥੨੨। ਉਖਰੀ[3] ਜਰ ਜੋ ਲਾਗੀ ਧੁਰਕੀ॥ ਲੋਭ ਮੋਹ ਮਤਮਾਰੀ ਉਰਕੀ॥ ਭੀਖਨ ਖਾਂ ਹਯਾਤ ਖਾ ਗਏ॥ ਸੰਗ ਨਿਜਾਬਤ ਖਾਂ ਕੋ ਲਏ॥੨੩॥ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਸਤਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਮੈ ਰਹਿਹੌਂ ਇਸ ਬਚਨ ਬਨਾਯੋ॥ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸਾਹ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਕੀ ਤਲਬ ਜੁ ਅਹੀ॥੪॥ ਸੋ ਅਬਹੀਯਾਕੋ ਦੇ ਦੀਜੈ॥ ਓਟ ਹਮਾਰੀ ਆਖਿਨ ਕੀ ਕੀਜੈ॥ ਕਹਿ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਨਮਕ ਹਰਾਮੀ॥ ਗੁਨਹਿ ਕਬੀਰ ਸਰਾ ਕਹਿ ਸਵਾਮੀ॥੨੪॥ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸਾਹ ਸੰਗ ਕੈ ਹੌਂ॥ ਪਦ ਸੇਵਾ ਭਜ ਭਜਨ ਪਰੈਂ ਹੌਂ॥ ਇਮਿ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹਾ॥ ਔਰਨ ਅਪਨੋ ਰਸਤਾ ਗਹਾ॥੨੬॥ ਸਤਗੁਰ ਬੁਧੂ ਸ਼ਾਹ ਸੁਪਾਤੀ॥ ਲਿਖੀ ਭਜੇ ਪਠਾਨ ਜਿਹਿ ਤਾਂਤੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਸਾਹ ਜੀ ਤੁਮਰੀ ਜਾਨੇ॥ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਰਖੇ ਮਨ ਮਾਨੇ॥੨੭॥ ਪਠੀ ਪ੍ਰਤ੍ਰਿਕਾ[4] ਸਾਹੁ ਸਯਾਨਾ॥ ਆਯੋ ਗੁਰੁ ਢਿਗਪੀਰ ਪਛਾਨਾ॥ ਚਾਰ ਸੁਪੂਤ ਪੁਤ੍ਰ ਸੰਗ ਲੀਨੇ॥ ਸਾਤ ਸਤਕ[5] ਫਕੀਰ ਰਹਿਤ ਭੀਨੇ ॥੨੮॥ ਪਠਯੋ ਆਨ ਪਗ ਪੀਰ ਪੀਰ ਹਰ॥ ਹਾਜਰ ਬੁਧੂ ਸਾਚੇ ਗੁਰਬਰ॥ ਬਿਹਸੇ ਬਹੁਤ ਬਲੋਕਤ ਬੁਧੂ॥ ਤੈਂ ਰਾਖੀ ਅਪਨੀ ਮਤ ਸੁਧੂ॥੨੯॥ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਬੁਧੂ ਬੁਲਾਵਯੋ॥ ਜਾਹੁ ਘਰਨ ਇਮਿ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਤੁਮਹੂੰ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਕੇ ਭਾਈ॥ ਦੈਹੋਂ ਦਗਾ ਮਖਹਿ

---

1. ਭਣੇਵਾਂ, 2. ਧਨ ਦੌਲਤ, 3. ਉਖੜੀ ਹੋਈ, 4. ਚਿੱਠੀ, 5. ਸੌ

ਮਸਲਾਈ॥੩੦॥ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਕਹਿ ਨਮਕ ਹਰਾਮੀ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਮੋਰ ਨ ਸੰਗ ਮੁਕਾਮੀ॥ ਪੌਹ ਹਜੂਰ ਆਗਿਆ ਉਰਧਾਰੀ॥ ਜੈ ਹੌਂ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰੇਹ ਮਝਾਰੀ॥੩੧॥ ਇਮਿ ਕਾਲੇ ਖਾਂ ਭੀ ਚਲਿ ਗਯੋ॥ ਅਚਰਜ ਚਰਿਤ ਸੁਨਤ ਸਭ ਭਯੋ। ਭਈ ਭੰਗਾਣੀ ਕੀ ਤਬ ਤਯਾਰੀ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਭਾਕੌਤਕ ਭਾਰੀ॥੩੨॥ ਸੈਨਾ ਸਭ ਸਰੁਸੁ ਉਦਾਸਿਨਕ॥[1] ਨਿਤਯ ਕੜਾਹ ਖਾਨ ਰਾਸਿਨ ਕੀ॥ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸਾਹ ਕੀ ਬਾਨੀ॥ ਪਗਰੀਬਾਧ ਲਰਹੁ ਧਨੁਪਾਨੀ॥੩੩॥ ਰਾਜ ਭੋਗ ਪੁਨ ਮੋਖਹੁ ਪੈ ਹੈਂ॥ ਰਨ ਸਾਮੁਹਿ ਮਰ ਸੁਰਪੁਰ[2] ਜੈ ਹੌਂ॥ ਸੋ ਸੁਨ ਸਭ ਅਕੁਲਾਨਿ ਉਦਾਸੀ॥ ਇਹ ਹਾਸੀ ਹਮਰੇ ਗਰ ਫਾਂਸੀ॥੩੪॥ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਕੜਾਹ ਪਰਸਾਦਾ॥ ਸਭ ਨਿਕਰੈਗੋ ਅਤਿਹਿ ਬਿਖਾਦਾ॥ ਆਧੀ ਰੈਨ ਭਜੇ ਸਭ ਭਾਈ॥ ਪ੍ਰਾਂਤ ਖਬਰ ਗੁਰਬਰ ਸੁਨਪਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸਤ ਪੰਚ ਉਦਾਸੀ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਹਮ ਤੇ ਲਈ ਉਦਾਸੀ॥ ਇਕ ਮਹੰਤ ਸਭ ਸੰਤਨ ਕੇਰਾ॥ ਅਹਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁ ਡਰਤ ਘਨੇਰਾ॥੩੬॥ ਕਹਯੋ ਮੂਲ ਤੇ ਹੈ ਹੈ ਡਾਰੀ॥ ਗਈ ਮਹਾਇਨ ਕੀ ਮਤਿ ਮਾਰੀ॥ ਆਯੋ ਤਹਿ ਮਹੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾਂ ਗਹਿ ਕਰ ਤੰਬਾ ਕੁਤਕਾ[3] ਮਾਲਾ॥੩੭॥ ਦਰਸਯੋ ਦਰਦ ਦੁਰਾਵਨ ਦਰਸਨ॥ ਪਰਸੇ ਪਗ ਜਿਹ ਪਰਸ ਅਪਰਸਨ॥ ਕਹਯੋ ਕਹਾਂ ਚੇਲੇ ਭਜ ਗਏ॥ ਸਾਧੂ ਕਹਾਇ ਮੋਹੁ ਮਤ ਹਏ॥੩੮॥ ਕਹਿ ਕਿਰਪਾਲ ਚੇਲੇ ਅਰ ਗੁਰ॥ ਸਭ ਪਗ ਧੂਰ ਧਾਰ ਕਰ ਗੁਰੂ॥ ਮਾਯਾ ਛਲ ਤੇ ਗਏ ਪਲਾਈ॥ ਬਖਸੋ ਨਾਥ ਨਰੋਤਮ ਰਾਈ॥੩੯॥ਦੋ:॥ ਸੇਵਕ ਗਾਦੀ ਸੂਰ ਸਭ ਸਾਹਿਬ ਸੁਨਹੁ ਜਰੂਰ॥ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਰਦ ਬਿਚਾਰਿਏ ਕਰਿਅ ਨ ਉਰ ਤੇ ਦੂਰ॥੪੦॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਦਵੈ ਸਿੱਖਯ ਬਰਆਏ ਢਿਗ ਗੁਰਰਾਇ॥ ਕਹੀ ਸੈਨ ਆਈ ਅਹੋ ਫਤੇਸਾਹ ਕੀ ਧਾਇ॥ ਭੰਗਾਣੀ ਕੀ ਉਰ ਗੁਰੁ ਬਾਇਸਧਾਰ ਇਕਤਰ॥ ਇਛਯ ਹੋਇ ਸੁ ਕੀਜੀਐ ਚਰਿ ਪਵਿੱਤਰ ਬਚਿੱਤਰ॥ ਸਜ ਧਜ ਅਜ ਗੁਰ ਸੈਨਕੀ ਸਰੇ ਭੰਗਾਣੀ ਓਰ॥ ਬਾਧਯੋ ਕੰਗਨਾ ਜੁੱਧ ਕੋ ਰੰਗ ਭੂਮੀ ਕੀ ਠੌਰ॥੪੩॥

ਸਾਖੀ੨੯॥ਛੱਪਯਾ॥ ਚੰਦ ਸੂਰ ਰੁਕਿ ਗਯੋ ਮੰਦਗਤਿ ਮਾਰਤ ਥਾਕੀ॥ ਕਲਸ ਲਾਇ ਰਹਿ ਗਏ ਸੇਖ ਫੁਨਿ ਪਰ ਫਨਿ ਢਾਕੀ॥ ਕਮਠ ਕੋਲ ਕਸ ਮਸੇ ਸਕਲ ਦਿਗਜ ਥਹਰਾਨੈ॥ ਰਾਨੇ ਰਾਊ ਤੁਮਊ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸਭ ਗਿਰਿਨ ਪਰਾਨੈ॥ ਛੁਟਿ ਧਯਾਨ ਗਯੋ ਤ੍ਰਿਪਰਾਰਿ ਕੋ ਨਾਰਾਇਣ ਨਿੰਦਰਾ ਤਜੀ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਵ ਬੰਸ ਮਣਿ ਜ ਦਿਨ ਕ੍ਰੋਧ ਸੈਨਾ ਸਜੀ॥੧॥ ਉਛਰਨ ਤੇ ਰਹਿ ਗਯੋ ਸਮੁੰਦ ਮੁਦ ਛੁਟਯੋ ਮੈਨ ਮਨ॥ ਉਰ ਬਸਿ ਰੰਭਾ ਆਦਿ ਨ੍ਰਿਤਯ ਤੇ ਰਹੀਂ ਸੋਚ ਸਨ॥ ਸੇਸ ਸੁਰੇਸ ਧਨੇਸ ਨੇ ਸਹੁ ਮਨ ਅਕੁਲਾਨੇ॥ ਬਿਧਿ ਹਰਿ ਹਰ ਬਸ ਸੋਚ ਬਿਸਵ ਕੇ ਮਨ ਬਿਲਖ ਖਾਨੇ॥ ਕਰ ਸਭਾ ਦੇਵ ਗੁਰਯੋ ਕਹਤ ਅਬ ਕਾਹੂ ਕਰ ਭਲ ਨਹੀਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਸਧੁੱਜ ਨੰਦ ਗੁਬਿੰਦ ਹਰਿ ਆਜ ਖੱਗ[4] ਕਰ[5] ਮੈਂ ਗਹੀ॥

॥ਚੌ॥ ਉਤਕੀ ਸੁਨਹੁ ਫਤੇ ਸਸਿ ਆਯੋ॥ ਸਜ ਸੇਵਾ ਸਬ ਸੀਖ ਬਜਾਯੋ॥ ਥਿਰਯੋ ਭੰਗਾਣੀ ਕੇ ਨਿਕਟਾਈ॥ ਮਿਲੇ ਪਠਾਨ ਤਹਾ ਹੀ ਜਾਈ॥੩॥ ਏ ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਜਾ ਜਾਯੋ

---

1. ਉਦਾਸੀ, 2. ਸਵਰਗ, 3. ਉਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ, 4. ਖੰਡਾ, 5. ਹੱਥ

ਕਰੈ॥ ਤਾਂਕੋ ਘਰ ਦਰ ਖਾਕ ਸੁ ਕਰੈਂ॥ ਸਭਨ ਸਲਾਮਾਲੇਕਾ[1] ਸੁਨਾਈ॥ ਹਰਖੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸਾ ਮੁਹਿ ਸੁਨਪਾਈ॥੪॥ ਗੁਰ ਘਰ ਫੂਟਕ ਸੁਨਿ ਜੁਰਿ ਆਏ॥ ਪੂਛਤਿ ਕਹਿ ਪਠਾਨ ਸਮੁਝਾਏ॥ ਹਮਹੀ ਸੂਰਹੁਤੇਸੁ ਸਿਧਾਏ॥ ਅਬ ਨ ਬੀਰ ਕੋ ਗੁਰ ਘਰ ਪਾਏ॥੪॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਇਕ ਬੀਰ ਮਸੰਦ॥ ਆਪ ਬੀਰ ਬਢ ਪਰਮ ਅਮੰਦੁ॥ ਸੰਗੋ ਸਾਹ ਪਚਹੂੰ ਭ੍ਰਾਤਾ॥[2] ਸਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਤੁਲ ਬਲ ਧਾਤਾ॥੬॥ਦੋ:॥ ਔਰ ਸੁਨਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਸਭੀ ਹੈ ਭਰਤੀ ਖੁਰਗੀਨ॥ ਕੋਊ ਜਾਟ ਤੇਲੀ ਕਊ ਕਊ ਅਰੋੜਾ ਚੀਨ॥੭॥ਚੌ॥ ਕੁਊ ਹਲਵਾਈ ਆਲੂਵਾਈ॥ ਕੋਊ ਕਹਾਰ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਪਾਈ॥ ਕੁਊ ਦਿਵਜ ਕਬਿ ਬਰ[3] ਕਵਿਤਾਈ॥ ਇਨ ਤੇ ਕਹਾਂ ਯੁੱਧ ਬਨਿਆਈ॥੮॥ ਲੂਟ ਮਾਫ ਤੇ ਹਮਰੀ ਕਰੌਂ॥ ਤੌਨਿਜਫਤਹ ਫਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਧਰੌ॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਮਿਲ ਮਾਨੀ ਬਾਨੀ॥ ਲੂਟ ਮਾਫ ਜੋ ਕੀਨੀ ਮਨਮਾਨੀ॥੧੯॥ ਮਾਯਾ ਭਰਮਾਯਾ ਸਭਨ ਪਾਯਾ ਮਨਨ ਬਿਚਾਰ॥ ਗਯਾ ਮੀਰ ਨ ਪੀਰ ਗਨ ਸਾਸਤਰਨ ਸੁਧ ਆਚਾਰ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਲੈ ਸਭ ਸੰਗ ਜੰਗ ਮਨਮਾਨੇ॥ ਪੁਲ ਕੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪਛਾਨੇ॥ ਫਤੇ ਸਾਹ ਕੀ ਸੈਨਾ ਸਰੀ॥ ਗਨਤੀ ਕਰਤ ਨ ਗਨਤੀ ਪਰੀ॥੧੧॥ ਕਈਸਹਸ ਸੂਰੇ ਪਨ ਪੂਰੇ॥ ਛੱਤਰੀ ਛਿਤਪਤਿ ਬਲਨ ਗਰੂਰੇ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਮਾਰ ਬਕਾਰਾ॥ ਇੰਦ੍ਰਯ ਸਨ ਮਨ ਜੰਗ ਬਿਚਾਰਾ॥੧੨॥ ਤਨੁ ਜਾਤਿਯ ਅਚਿੰਤਾ ਨਾਹੀਂ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਲੀਰਬੇ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਜਯੋ ਲਾਲਚਿ ਲਚਿ ਹਿਰਿਆ ਧਾਵੈਂ॥ ਛਰਰੇ ਕੇ ਹੀ ਮਨਗਨਤ ਨ ਲਯਾਵੇ ॥੧੩॥ ਤਯੋ ਹੀ ਆਏ ਸਭ ਰਨ ਭੂਮਾਂ॥ ਠੋਕਹਿ ਭੁਜਾ ਕਰਹਿ ਬਲ ਧੂਮ॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਦੀਨਨ ਸਿਰਤਾਜਾ॥ ਆਏ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥੧੪॥ ਸੰਖ ਸਬਦ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀਓ॥ ਸੁਨਤ ਗਿਰੀਸਨ ਬਿਦਰਯੋ ਹੀਓ॥ ਉਤਹੂੰ ਕਰੀ ਸੰਖ ਧੁਵਨਿ ਸਬਹੂੰ॥ ਗਰਜੇ ਠੋਕੇ ਭੁਜਾਭੱਟ[4] ਸਬਹੂੰ॥੧੫॥ ਇਤਨ ਮਹਿ ਆਏ ਸਭ ਤਹਾਂ॥ ਗੁਰਜਤ ਤੁਰਜਤ ਬਰਜਤ ਮਹਾਂ॥ ਘਟਾ ਟੋਪ ਬਨ ਅਤਿ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਬੋਲਤ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਮੁਖਬਾਨੀ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਦੁਹੂੰ ਉਰ ਅਤਿ ਸੋਰ ਕਰ ਸੈਨ ਭਈ ਥਿਰਬੀਰ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਅਬ ਜੰਗਕੀ ਸੁਨ ਅਭੰਗ ਤਦਬੀਰ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ੩੦॥ ਛੰਦ॥। ਏਕ ਓਰ ਬਿਰਾਜ ਬਾਜੀ ਬੈਠ ਮਾਤੁਲ ਬ੍ਰਿਗਯਾ॥ ਸਸਤਰ ਅਸਤਰ ਸੁਬਸਤਰ ਸੱਜਿਤ ਬੀਰੰਗ ਧੀਰੋ ਸੁਗਯਾ॥ ਏਕ ਉਰ ਖਰੇ ਖਰੇ ਸਜ ਭਰੇ ਬੀਰ ਹੰਕਾਰ॥ ਸਵਾਮੀ ਧਰਮ ਸੁ ਕਰਮ ਪੂਰੇ ਧੀਰ ਧਾਰ ਉਦਾਰ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਸੰਗੋ ਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸਾਹ ਪਛਾਨਾ॥ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧਰਯੋਬੀਰ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਜੀਤ ਮਲ ਗੁਲਾਬ ਚੰਦ ਸੁਨਾਮ ਗੰਗਾਰਾਮ॥ ਚੰਦ ਤਯੋ ਹੀ ਮਾਹੁਰੀ ਗੁਰ ਭ੍ਰਾਤ ਭੂਆ ਬਾਮ॥੨॥ ਦਯ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਾਧੂ ਨੇਕ ਚੰਦ ਮਸੰਦ॥ ਬੀਰ ਧੀਰ ਅਨੇਕ ਐਸੇ ਹੇਰਨੀਯ ਅਮੰਦ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਕਹੀ ਪਰੋਹਿਤ ਨਿਕਟ ਗੁਰ ਕੇ ਜਾਇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਆਇ ਅਬ ਸਬ ਸੂਰ

---

1. ਨਮਸਕ਼ਾਰ, ਸ਼ੁਭਇਛਾਵਾਂ, 2. ਸੰਗੋ ਸਾਹ ਦੇ ਪੰਜ ਭਰਾ, 3. ਪੰਡਿਤ, 4. ਬਹਾਦਰ

ਬਰ ਗਿਰਰਾਇ[1]॥੩॥ ਹੇਰਿਐ ਯਾ ਖਰੈਂ ਆਗੇ ਸੂਰਬੀਰ ਅਧੀਰ॥ ਬੜੀ ਸੈਨਾ ਲਿਹੈ ਆਏ ਜੰਗ ਢੰਗ ਅਭੀਰ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਗਨੈ ਇਨ ਕੋ ਸੁਨੇ ਸਰਕਾਰ॥ ਸਲਭ ਕੀ ਗਨਤੀ ਕਰਤ ਕੋ ਬੁੱਧਵੰਤ ਬਿਚਾਰ॥੪॥

॥ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਦੱਖਣ ਦਿਸਾ ਖਾਨ ਡਾਢੇ॥ ਭਲੇ ਲੂਣ ਹਰਾਮ ਹੈਵ ਬੀਰ ਗਾਢੇ॥ ਅਹੇ ਸੂਰਭਾਰੇ ਕਰਾਰੈ ਅਪਾਰੈ॥ ਤਊ ਤੇਜ ਬਾਰੇ ਡਰਾਰੇ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਦੂਤੀ ਓਰ ਸੈਨਾ ਲਿਏ ਨਾਥ ਠਾਂਢੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਚੰਦੇਰ.ਕੋ ਭੂਪ ਗਾਢੇ।।। ਹਰੀ ਚੰਦ ਰਾਜਯ ਹੀਹੈ ਪਛਾਨੋ॥ ਬਡੋ ਬੀਰ ਧੀਰਾ ਸਤੀ ਜੰਗ ਮਾਨੋ॥੬॥ ਮਹਾਂਦਾਨ ਮਾਨੀ ਮਹਾਂਨੀਤ ਗਯਾਨੀ॥ ਲਰੈ ਕਾਲ ਹੂੰ ਸੋ ਨਹੀਹਾਰ ਮਾਨੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਪਾਛੈ ਦਿਏ ਛੱਤ੍ਰ ਠਾਢੇ॥ ਫਤੇ ਸਾਹ ਹਿੰਤਾ ਗਡਯੋ ਲਾਜ ਬਾਢੇ॥੭॥ ਕਟੋਚੀ ਤਹਾਂ ਹੀ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਠਾਢਾ॥ ਮਹਾਂਦੁਸ਼ਟ ਪੂਜੀ ਹ੍ਰਿਦੈ ਕੂਰ ਗਾਢਾ॥ ਹੰਢੂਰੀ[2] ਜਸੰਵਾਲ[3] ਡੰਢਵਾਲ[4] ਦੇਖੇ॥ ਸਭੀ ਰਾਊਰੀ ਉਰ ਸੈਨਾ ਪਰੇਖੈਂ॥੮॥ ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਪਾਛੇ ਮਹਾਰਾਜ ਆਛੇ॥ ਖਰੋ ਭੀਮ ਸੈਨਾ ਲਿਏ ਜੰਗ ਕਾਛੇ॥ ਇਤੀ ਬਾਰਤਾ ਬੀਰ ਸੋਹਤ ਨੀਕੀ॥ ਚਲੀ ਭੀਰ ਗੋਰੀ ਭਈ ਤੀਰ ਜੀਕੀ ।੯॥ ਕਹਯੋ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੁਨੈ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਗੁਰੂ ਕੇ ਦਿਸਾ[5] ਕੀ ਲਰੈ ਸੂਰ ਮਾਲਾ॥ ਨਾਜਾਨੇ ਕਹਾ ਤੇ ਧਈ ਖੇਤ ਪਾਈ॥ ਗਨੀ ਨਾਹਿ ਜਾਈ ਘਨੀ ਜੰਗ ਘਾਈ॥੧੦॥॥੨॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਮੁੱਖ ਤੇ ਪੁਕਾਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬੀਰਬੀਰਨ ਪੈ ਬੀਰਤਾ ਬਿਸੇਸ ਬਿਡਰਨ ਹੈਂ। ਸੋਚ ਅਸੰਕੋਚ ਮੋਚ ਮਮਤਾ ਮਨੋਜ ਮੋਜ ਹੂਰਨ ਕੇ ਹੇਰਨ ਕੀ ਧਾਰਤ ਧਰਨ ਹੈਂ॥ ਕਰਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੈ ਕਲਗੀਧਰਨ ਆਗੈ ਐਸੇ ਭਿਰੈ ਜੈਸੇ ਭਿਰੈ ਭੀਮ ਔਰ ਕਰਨ[6] ਹੈਂ॥੧੧॥ ਸੋ ਮੇਰੇਸ਼ ਕਹੈ ਕੰਨ ਕਰੈ ਬਿਧਾਤਾ ਕੀਸਰ, ਜੈਸੇ ਦੋਊ ਔਰ ਜੁਰ ਜੰਗ ਮੈ ਤਰਨ ਹੈਂ॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ : ਇਤੇ ਮੈਂ ਅਯੋਏਕ ਬੁੱਧੂ[7] ਫਕੀਰੂ॥ ਕਰੀ ਬੰਦਗੀ ਬੰਦ ਕੈ ਹਾਥ ਪੀਰੂ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬੁੱਧੂ ਸਭੈ ਸੈਨ ਲੀਨੋ॥ ਖਰੋ ਹੈ ਅਗਾਰੀ ਲਰੈ ਕੋਪ ਕੀਨੇ॥੧੨॥ ਸਜੇ ਸਾਤ ਸੈ ਸਿੱਸਯ ਔਰ ਤਾਤ ਚਾਰੋ॥[8] ਹਸੇ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਦਿਪੈ ਤੇਜ ਭਾਰੋ॥ ਕਰਯੋ ਸੈਨਾ ਆਧੀਸ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦ ਚੰਦੇ॥ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਡੇ ਬੀਰ ਭਾਰੀ ਮਸੰਦੇ॥੧੩॥ ਉਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਹੇਰੀ ਫਤੇ ਮੋਰ ਨਾਹੀ॥ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬਡੇ ਬੀਰ ਬਾਕੇ ਦਿਖਾਹੀ॥ ਨ ਜਾਨੈ ਕਹਾਂ ਤੇ ਇਤੈ ਆਇ ਠਾਢੈ॥ ਲਰੇ ਉਰ ਦੂਜੀ ਗੁਰੂ ਬੀਰ ਗਾਂਢੇ॥੧੪॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਭਾਖੀ ਡਰੈ ਆਪ ਨਾਹੀਂ॥ ਖਵੈਯਾ ਜੁਰਹੈ ਏਕੜਾ ਹੀ ਮਹਾ ਹੀਂ॥ ਪਰੈ ਜੰਗ ਭਾਤੀ ਤਬੈ ਭਾਜ ਜੈਹੈਂ॥ ਹੁਤੇ ਬੀਰ ਪਠਾਨ ਆਏ ਇਤੈ ਹੈਂ॥੧੫॥ ਇਹੀ ਭ੍ਰਾਂਤ ਗੁਰ ਕੇ ਬਡੇ ਬੀਰ ਪਾਚੋ॥ ਮਨੋ ਹੈ ਖਰੇ ਪਾਂਚ ਪਾਡੋ[9] ਸੁ ਸਾਚੋ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਜੋ ਬ੍ਰਿੱਪ ਕੋ ਜੰਨਯਧਾਰੀ॥ ਨਹੀਂ ਛੱਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ਲਰੈ ਕਾ ਅਗਾਰੀ॥੧੬॥ ਯਹੀ ਨੰਦ ਚੰਦਾ ਦਿ ਮਾਸੰਦ ਸੂਰੇ॥ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦੇ ਛਕੇ ਪੁਸ਼ਟ ਭੂਰੇ॥

---

1. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, 2. ਹਢੂਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ, 3. ਜਸਵਾਲ ਰਾਜਾ, 4. ਢੰਡਵਾਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ, 5. ਵਲੋਂ, 6. ਮਹਾਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭੀਮ ਤੇ ਕਰਨ, 7. ਗੁਰੂ ਵਲੋਂ, 8. ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ, 9. ਪੰਜ ਪਾਂਡਵ

ਲਰਾਈ ਕਰੈ ਕੌਨ ਐਸੋ ਅਗਾਰੀ॥ ਮਰੈ ਏਕ ਹੂੰਕਾਰ ਮੈਂ ਮਾਰ ਮਾਰੀ॥੧੭॥ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਠੀਕ ਸੂਰੋ॥ ਬੜੋ ਜੰਗ ਜੋਧਾ ਮਹਾਂ ਤੇਜ ਪੂਰੋ॥ ਕਹੈ ਸੁ ਕਰੈ ਏਕ ਐਸੋ ਬਲੀ ਹੈ॥ ਸਭੀ ਸੈਨਕੀ ਜਾਹਿ ਪੈ ਨਾ ਚਲੀ ਹੈਂ॥੧੮॥ ਕਰੀ ਲੂਟ ਜੋ ਮਾਫ ਪਠਾਨ ਆਗੇ॥ ਲਰੈ ਸੋ ਅਗਾਰੀ ਕਹਾਂ ਜਾਇ ਭਾਗੇ॥ ਕਹੋ ਆਪ ਗੀਦੀ ਬਨੇ ਮਾਰ ਖੈਹੋਂ॥ ਮਾਰੇ ਭੀ ਸੁਜੀਤੇ ਸਭੀ ਲੂਟ ਲੈ ਹੌਂ।।੧੯॥ ਮਹਾਰਾਜ ਏ ਯੌ ਡਰੈ ਦੇਖ ਤੇਹੀਂ॥ ਅਬਿੱਦਯ ਸੁ ਬਿੱਦਯ ਜਥਾ ਪੇਖਤ ਹੀ॥ ਯਥਾ ਤੇਜ ਯਹੋ ਹੈ ਰੈਤ ਮੈ ਨਾਸ ਹੋਈ॥ ਬਹੇ ਪੌਨ ਭਾਜੈ ਘਨੰ ਜਾਨ ਸੋਈ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਭੀਖਨ ਖਾਨ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਫਤੇ ਸਾਹ ਰਿਸਖਾਨ॥ ਲਰਹੁ ਕਰਹੁ ਕਤਦੇਰ ਅਬ ਲੂਟ ਮਾਫ ਜਿਅ ਜਾਨ॥੨੧॥ ਨਤਰੁ ਮਾਰਹਮਦੋਂਹਿਗੇ ਜਾਨਹੁ ਸਾਚੀ ਰੀਤ॥ ਅਬ ਨ ਲਰੇ ਬਿਨ ਬਚਹੁਗੈ ਰਚਹੁ ਜੰਗ ਤਜ ਭੀਤ॥੨੨। ਭੀਖਨ ਖਾਨ ਚਲਯੋ ਤਬੈ ਲਰਨ ਹੇਤ ਰਿਸਧਾਰ॥[1] ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜੰਗ ਭਯੋ ਕਿਯੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਆਪ ਉਚਾਰ॥੨੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦ ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕੇ॥ **ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ**॥ ਤਹਾਂ ਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹ ਸੰਗਰਾਮ ਕੋਪੇ॥ ਪੱਚੋਂ ਬੀਰ ਬਾਂਕੇ ਬਲੀ ਪਾਇ ਰੋਪੇ॥ ਹਰੀ ਜੀਤ ਮੱਲੰ ਸੁ ਗਾਜੀ ਗੁਲਾਬੰ॥ ਰਣ ਦੇਖਿਏ ਰੂਪ ਰੰਜੀ ਸਹਾਬੰ॥ ਕੁਪਯੋ ਮਾ ਹਰੀ ਚੰਦ ਯੇਰੀ ਗਰਾਮੰ॥ ਜਿਨੈ ਕਿਤਿ ਅੰਜਿਅੰ ਫੌਜ ਤਾਮੰ॥ ਕੁਪਯੋ ਲਾਲ ਚੰਦੇ ਕਿਏ ਲਾਲ ਰੂਪੰ॥ ਜਿਨੈ ਗੰਜਿਯੰ ਗਰਬ ਸਿੰਘ ਅਨੂੰਪੇ॥ ਅਰੋੜਾ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਸ੍ਰੀ ਲਾਲ ਚੰਦਾ॥ ਰਹੈ ਧੂਰ ਪੂਰੇ ਥਲਾਂ ਮੈ ਅਮੰਦਾ॥ ਬੜੇ ਜੰਗ ਜੋਧਾ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰਧਾਰੀ॥ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰੇ ਮਹਾਂ ਜੰਤ੍ਰ ਧਾਰੀ॥੨੪॥ ਲਰਯੋ ਸਾਥ ਹੂੰ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਜੂਕੇ॥ ਲਖੇ ਸਤ੍ਰ ਭੇ ਪਤ੍ਰ ਜਯੋ ਪੌਨ ਭੂਕੇ॥ ਕਿਤੇ ਖਾਨ ਭੀਖਾਨ ਸਾਥੀ ਲਤਾਰੇ॥ ਬੜੇ ਬੀਰ ਬਾਂਕੇ ਮੁਝੈਲੇ ਸੰਘਾਰੇ॥੨੫॥ ਜਿਸੈ ਬਾਨ ਮਾਰੇ ਤਿਸੈ ਮਾਰ ਡਾਰੇ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਧੀਰੇ ਮਹੀ ਭਾਰ ਟਾਰੇ॥ ਤਹਾਂ ਭ੍ਰਾਂਤ ਪਾਂਚੋ ਬੜੇ ਜੰਗ ਜੋਧਾ॥ ਲਰੈਂ ਐ ਟਰੈ ਨਾਹਿ ਕੈ ਪੂਰ ਕ੍ਰੋਧਾ॥੨੬॥ ਉਤੈ ਨੰਦ ਚੰਦ ਦਯਾ ਰਾਮ ਦੋਊ॥ ਰੁਪੇ ਖਾਨ ਭੀਖਾਨ ਕੇ ਸੰਗ ਸੋਊ॥ ਕਰੈ ਸਸਤਰ ਆਘਾਤ ਮਾਰਾ ਬਕਾਰਾ॥ ਲਖੈ ਦੇਵ ਤੇ ਗੈਨ ਮੈਂ ਸੈਨ ਸਾਰਾ॥੨੭॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ੮॥ ਕੁਪਯੋ ਮਾਹਰੂ ਕਾਹਰੂ ਰੂਪ ਧਾਰੇ॥ ਜਿਨੈ ਖਾਨ ਖਾਵ ਨਿਅੰ ਖੇਤ ਮਾਰੈ॥ ਕੁਪਯੋ ਦੇਵਤੇ ਸੰਦ ਦਯਾ ਰਾਮ ਜੁੱਧੰ॥ ਕਿਊ ਦ੍ਰੋਣ[2] ਕੀ ਜਯੋ ਮਹਾਂ ਜੁਧ ਸੁਧੰ॥ ਇਤਪੈ ਪਰੋ ਮਾਹਰੀ ਚੰਦ ਘੇਰੇ॥ ਅਰੇ ਆਨ ਪਾਠਾਨ ਪਾਛਾਨ ਨੇਰੇ॥ ਤਹਾਂ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸਹਾਇ ਹੇਤੂ॥ ਪਠਯੋ ਲਾਲ ਚੰਦ ਦਯਾ ਸਿੰਧ ਕੇਤੂ॥੨੮॥ ਸਭੈ ਸੂਰ ਮਾਰੇ ਦੁਊ ਬੀਰ ਭਾਰੇ॥ ਲਤਾਰੇ ਪਛਾਰੇ ਸੰਘਾਰਿ ਅਪਾਰੇ॥ ਤਹਾ ਮਾਹਰੀ ਚੰਦ ਕੋ ਜਾ ਨਕਾਰਯੰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸੈਨਾ ਸੰਘਾਰਯੋ॥੨੯॥ ਤਬੈ ਸਾਹ ਬੁਧੂ ਲਰਯੋ ਖੇਤ ਪਾਈ॥ ਪਹਾੜੀਨ ਛੇੜਯੋ ਕੁਬੋਲੀ ਸੁਨਾਈ॥ ਇਤਮੈ ਲਰਯੋ ਆ ਗੁਲੇਰੀ ਗੁਪਾਲਾ॥ ਲਿਏ ਅਸਤਰ ਆਸਤਰਨ ਮੰਤ੍ਰ ਮਾਲਾ॥੩੦॥ ਤਬੈ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਮਾਮਾ ਪਠਾਯੋ॥ ਲਰਯੋ ਜਾਇ

---

1. ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ ਸਤ ਸੋ ਚੇਲੇ, 2. ਦ੍ਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਵਾਂਗ

ਸਹਾਇਹ੍ਹੈ ਖੇਤ ਪਾਯੋ॥ ਸਭੈ ਰੋਕ ਰਾਖੇ ਹਟਾਏ ਪਿਛਾਰੀ॥ ਅਗਾਰੀ ਬੰਗਾਰੀ ਖਰੀ ਤੇਗ ਝਾਰੀ॥੩੧॥ ਕਹੂੰ ਤੇਗ ਧਾਰਾਹੂ ਛੂਟੈ ਛੁਟਾਸੀ॥ ਕਹੁ ਹੰਸਿਤ ਧਾਰਾ ਘੁਰੀ ਹੈ ਘਟਾ ਸੀ। ਕਹੂੰ ਬੀਰ ਠੋਕੈ ਭੁਜਾ ਐਰ ਬੋਲੈ॥ ਮਨੋ ਮੇਘ ਕੇ ਬੋਲ ਕੋ ਤੋਲ ਤੋਲੈਂ॥੩੨॥ ਕਹੂੰ ਤੀਰ ਗੋਲੀਨ ਕੀ ਮਾਰ ਭਾਰੀ॥ ਮਨੋ ਮੇਘ ਮਾਲਾ ਬਹੈ ਬਾਰਿਧਾਰੀ॥ ਬਹੀ ਸ੍ਰੋਣ ਧਾਰਾ ਨਦੀ[1] ਹ੍ਵੈ ਦਿਖਾਈ॥ ਦੁਊ ਕੁਲ ਸੈਨਾ ਸਜੀ ਹੋਰ ਜਾਈ॥੩੨॥ ਭਯੋ ਏਕ ਸਹੀਦ ਬੁਧੂ ਸੁ ਬੇਟਾ ਭਲੀ ਭਾਤ ਦੇਵਾਗਰੀ ਸੰਗ ਭੇਟਾਂ॥ ਤਹਾਂ ਕੰਦ ਅਨੰਦ ਕੋ ਚੰਦ ਮਾਮਾ॥ ਲਰਯੋਗ ਸੰਗ ਗੋਪਾਲ ਕੇ ਏਕ ਜਾਮਾ॥੩੪॥ ਤਹਾਂ ਗੋਪਾਲ ਕੋ ਐਚ ਮਾਰਯੋ॥ ਲਗਯੋ ਬਾਜਿਐ ਪ੍ਰਾਨ ਲੈ ਕੇ ਪਧਾਰਯੋ॥ ਭਜਯੋ ਪੈਰ ਪੈ ਦੋ ਭਯੋ ਭੀਰ ਭਾਰੀ॥ ਮਹਾਂ ਮਾਰ ਮਾਰੀ ਗੁਪਾਲੈ ਬਿਚਾਰੀ॥੩੪॥ ਤਹਾਂ ਖਾਨ ਤੀਨੋ ਲਰੇ ਆਨ ਸੂਰੇ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਭਾਰੇ ਗਨੇਈ ਗਰੂਰੇ॥ ਤਬੈ ਪ੍ਰੇਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਹੰਤ ਤੇਜਾ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਔਤਾਰਤ ਜੰਗ ਮੈਜਾ॥੩੬॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ:॥ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰੁਧਯੋ[2] ਕੁਤਕੋ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਹਠੀ ਖਾਨ ਹੈਯਾਤ ਕੇਸੀਸ ਝਾਰੀ॥ ਉਰੀ ਛਿਛਇਛੰਕੜਾ ਮਿਝ ਜੋਰੀ ਮਨੋ ਮਾਖਨ ਮਟਕੀ ਕਾਨ ਫੋਰ[3]॥ ਲਿਓ ਘੇਰ ਮਾਹੰਤ ਜੀ ਕੋ ਜਬੀ ਹੈ॥ ਹਰੀ ਜੀਤ ਮਲੰ ਨਿਕਾਰਯੋ ਤਬੀ ਹੈ॥ ਲਗੀ ਸ੍ਰੋਨ ਛੀਟੈ ਭਲੋ ਅੰਗੋਹਾ॥ ਮਨੋ ਖੇਲ ਬਾਸੰਤ ਮਹੰਤ ਮੋਹਾ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਤਹਾਂ ਨੰਦ ਚੰਦੇ ਕਿਉਂ ਕੋਪ ਭਾਰੋ॥ ਲਗਾਈ ਬਰਛੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ਸੰਭਾਰੋ॥ ਛੁਟੀ ਤੇਸ ਤਿਖੀ ਕਢੇ ਜਮ ਦੰਢੀ॥ ਹਰੀ ਰਾਖਿਅੰ ਲਾਜ ਬੰਸੇ ਸਨੋਢੀ॥ ਤਹਾਂ ਮਾਤਲਅੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰੁਧੰ॥ ਛਕਯੋ ਛੋਭ ਛੂਟ੍ਰੀ ਕਰਯੋ ਜੁੱਧ ਸੁੱਧੰ। ਸਹੇ ਏਵ ਆਪੰ ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਾਣੰ॥ ਕਰੇ ਖਾਨ ਬਾਨੀ ਨਖਾਲੰ ਪਠਾਣੰ॥ ਕਿਤ ਅੱਧ ਅੱਧੰ ਕਟੇ ਸੂਰ ਭਾਰੇ॥ ਕਿਤੇ ਚੀਰ ਕੈ ਬੀਰ ਮਾਰੇ ਮੁਝਾਰੇ॥ ਕਟਾ ਕੱਟ ਬਾਹੈ ਉਭੈ ਜੀਤ ਚਾਹੈਂ॥ ਉਭੈ ਰੰਗ ਭੀਨੇ ਲਰੈਅੰ ਉਮਾਹਾ[4] ਹੈ॥੩੮॥ ਕਹੂੰ ਛੂਛ ਬਾਜੀ ਖਰੇ ਹਿੰਸਤੇ ਹੈਂ॥ ਕਹੂੰ ਸਵਾਨ ਸ੍ਰਿੰਗਾਲ ਬੋਲੀ ਬਕੇ ਹੈਂ॥ ਕਹੂੰ ਕਾਲਿਕਾਆਨ ਖੱਪਰਨ ਲਗਾਯੋ॥ ਮਹਾਂ ਦੇਉ ਮਾਲਾਪੁਐ ਮੁੰਡਲਾਯੋ॥ ਤਹਾਂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਿਉਂ ਕੋਪ ਭਾਰੋ॥ ਬਸੈਯਾ ਗਢੀ ਚਾਰ ਨਾਲੀ ਬਿਚਾਰੋ॥ ਗੁਰੂ ਕੀ ਸੁ ਆਗਯਾ ਪਛਾਨੀ ਬਖਾਨੀ॥ ਚਲਾਈ ਤਹਾ ਤੋਪ ਹੈ ਕਾਠ ਮਾਨੀ॥੪੦॥ ਚਲੇ ਸੁੰਕ ਤੇਵੇ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਗੋਲੇ॥ ਪਰੈਗਾਜ ਜਯੋ ਜਾਇ ਕੈ ਭੂਮ ਓਲੇ॥ ਜਿਸੀ ਓਰ ਲਾਗੈ ਕਰੈ ਖੇਤ ਖਾਲੀ॥ ਲਖੇ ਅਸਚਰਯੇ ਭਈ ਬੁਧ ਬਾਲੀ॥੪੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ:॥ ਤਹਾਂ ਸਾਹਿਬੰ ਚੰਦਹ ਖੇਤ੍ਰੰ ਖਤਰਾਣੰ॥ ਹਨੇ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ਖਰਾਸਾਨ ਭਾਨੰ॥ ਤਹਾਂ ਬੀਰ ਬੰਕ ਭਲੀਭਾਂਤ ਮਾਰੇ॥ ਬਚੇ ਪ੍ਰਾਨ ਲੈ ਕੇ ਸਿਪਾਹੀ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਤਰਾ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੀਨੇ ਅਖਾਰੇ॥ ਘਨੇ ਖੇਤ ਮੋ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ਲਤਾਰੇ॥ ਨ੍ਰਿਪੰ ਗੋਪਲਾਅੰ ਖਰੋ ਖੇਤ ਗਾਜੈ॥ ਮ੍ਰਿਗਾ ਝੁਡ ਮੱਧਮਨੋ ਸਿੰਘ[5] ਗਾਜੈ॥ ਤਹਾਂ ਏਕ ਬੀਰੰ ਹਰੀ ਚੰਦ ਕੋਪਯੋ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋਖੇਤ ਮੇ ਪਾਉਂਰੋਪਯੋ॥ ਮਹਾਂ ਕ੍ਰੋਧ ਕੈ ਤੀਰ ਤੀਖੇ ਪ੍ਰਹਾਰੇ॥ ਲਗੇ ਜੋਨ ਕੈ ਤਾਹਿ ਪਾਰੈ

---

1. ਦੂਣਾਚਾਰੀਆ ਵਾਂਗ, 2. ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਕੇ, 3. ਜਿਵੇਂ ਕਿਸ਼ਨ ਮੱਖਣ ਦੀ ਮੱਟਕੀ ਤੋੜੀ ਹੋਵੇ,
4. ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ, 5. ਸ਼ੇਰ

ਪਧਾਰੈ॥ ਇਤੈ[1] ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸਾਹੂ। ਉਤੈ ਹੈ ਹਰੀ ਚੰਦ ਚੰਦਰ ਨਾਹੂ॥ ਦੁਊ ਖਾਨ ਭੀਖਾਨ ਨੈਜਾਬਤਾਨੇ॥ ਲਰੈ ਗੋਲ ਕੈ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸਾਨੇ॥੪੨। ਸੰਖ ਨਾਰੀ ਛੰਦ॥ ਤਬੈ ਨੰਦ ਚੰਦਾ ਗੁਰੂ ਕੋ ਮਸੰਦਾ॥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੁਲਾਯੋ ਤਿਤੈ ਜੀ ਪਠਾਯੋ॥੪੩॥ ਕਿਉ ਜੰਗ ਐਸਾ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਜੈਸਾ॥ ਜਿਸੈ ਬਾਣ ਮਾਰੇ॥ ਤਿਸੈ ਮਾਰ ਡਾਰੈ॥੪੪॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਸੂਰਾ॥ ਕਿਧੋ ਦ੍ਰੋਣ ਪੂਰਾ ਤਹਾਂ ਤਾਤਾ ਬੁੱਧੂ॥ ਹਨਯੋ ਖਾਨ ਜੁਧੂ॥੪੫॥ ਗਯੋ ਸਵਰਗ ਮਾਹੀ॥ ਮਹਾਂ ਰੰਗ ਬਾਹੀ॥ ਤਹ ਹਲਾਲ ਸੂਰੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਹਜੂਰੰ॥੪੬॥ ਮਿਠਾਈ ਬਨਾਵੇ।, ਹਲਵਾਈ ਕਹਾਵੈ॥ ਨਹੀ ਜੰਗ ਜਾਨੇ॥ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਠਾਨੇ॥੪੭॥ ਗੁਰੂ ਬਾਕਯ ਮਾਨਾ॥ ਸਰਯੋ ਜੰਗ ਜਾਨਾ॥ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਆਲਾ॥੪੮॥ ਗਹੋ ਢਾਲ ਕੈਸੈ। ਤਥਾ ਤੇਗ ਜੈਸੇ॥ ਸੁਨੀ ਦੀਨ ਬੰਧੂ॥ ਹਸੇ ਸੱਤਯ ਸੰਧੂ॥੪੯॥ ਗਹੋ ਢਾਲ ਬਾਂਏ॥ ਤਥਾ ਤੇਗ ਦਾਏ॥ ਸਭਾਰੋ ਅਰੀ ਕੋ॥ ਕਰੋ ਘਾਉ ਨੀਕੋ॥੫੦॥ ਤਬਾ ਲਾਲ ਸਿੰਘੰ॥ ਕਰਯੋ ਨਾਟ ਸਿੰਘੰ॥ ਸਰਯੋ ਸੈਨ ਉਰੀ॥ ਮਨੋ ਤੋਪ ਗੋਰੀ॥੫੧॥ ਕੁਦਾਉ ਸੁ ਬਾਜੀ॥ ਭਯੋ ਚਿੱਤ ਰਾਜੀ॥ ਲਖ ਸੱਤ੍ਰ ਆਗੇ॥ ਮਹਾਂ ਕੋਪ ਜਾਗੇ॥੫੨॥ ਤਹਾਂ ਮੀਰ ਖਾਨੀ॥ ਬੜੇ ਧੀਰ ਮਾਨੀ॥ ਲਰਯੋ ਆਨ ਤਾਸੋ॥ ਕਿਉਂ ਕੋਪ ਵਾਸੋ॥੫੩॥ ਕਹੀਰੇ ਅੜੀਲੇ ਮਿਠਾਈ ਛੜੀਐ ਕਹਾਂ ਜੰਗ ਜਾਨੈ॥ ਅਰੀ ਭੰਗ ਠਾਂਨੈ॥੫੪॥ ਕਹਾ ਸੀਸ ਦੇ ਈ॥ ਕਹਾਂ ਭ੍ਰਮ ਲੇਈ॥ ਹਟੇ ਹੋਇ ਪਾਛੇ॥ ਲਰੋ ਮੈ ਸੁਆਛੇ॥੫੫॥ ਕਹੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ॥ ਸਮੰ ਸੂਰ ਸਿੰਘ॥ ਗੁਰੂ ਤੇਜ ਧਾਰੀ॥ ਲਰੋਗੇ ਅਗਾਰੀ॥੫੬॥ ਕਹਾਂ ਬੋਲ ਬੋਲੇ॥ ਬਲੀ ਬਾਨ ਤੋਲੈ॥ ਗਰਜੀ ਘਟਾ ਸੋ॥ ਬਰਸੀ ਨਤਾਸੋ॥੫੭॥ ਮਨੋ ਲੂਟ ਲੀਨੋ॥ ਬਕੈ ਬੈਨ ਦੀਨੋ॥ ਪੁਕਾਰੈ ਪਚਾਰੈਂ॥ ਨਹੀ ਤੇਗ ਝਾਰੈਂ॥੫੮॥ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੋਨ ਬਾਨੀ॥ ਰਿਸੋ[2] ਬੀਰ ਮਾਨੀ॥ ਤਬੈ ਤੇਗ ਝਾਰੀ॥ ਸੰਭਾਰੀ ਬਿਚਾਰੀ ਤਿਸੈ ਸੀਸ ਕਾਟਯੋ॥ ਮਨੋਵੂਟ ਫਾਟਯੋ॥ ਧਯੋ ਜੀਤ ਮਲੰ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਵਲੀ॥੬੦॥ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਅਗਾਰੇ॥ ਕਹਾ ਖੇਤ ਠਾਢੋ॥ ਬਨਯੋ ਬੀਰ ਗਾਢੋ॥੬੧॥ ਲਰੈ ਕਯੋ ਨ ਆਈ॥ ਲੁਕੈ ਨ ਲੁਕਾਈ॥ ਸਿਰੈ ਮੌਤ ਨਾਚੀ॥ ਲਖੇ ਕਯੋ ਨ ਸਾਚੀ॥੬੨॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਕਧੰ॥ ਹਨੋ[3] ਸੂਰ ਸੁਧੰ॥ ਭਲੇ ਬਾਣ ਬਾਹੇ॥ ਬਡੇ ਸੈਨ ਗਾਹੇ। ਰਸੰਸ ਰੁਦ੍ਰਾ[4] ਰਾਚੇ॥ ਮਹਾ ਲੋਹ ਮਾਚੇ॥ ਹਨੇ ਸੱਸਤਰ ਧਾਰੀ॥ ਲਿਟੇ ਭੂਪ ਭਾਰੀ॥ ਕਿਯੋ ਦਵੰਦ ਜੁਧੰ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਕ੍ਰੁਧੰ॥ ਦੁਊ ਬੀਰ ਬਾਂਕੇ॥ ਬਕੈਤੀ ਨਿਸਾਕੇ ॥੬੩॥ ਦੁਊ ਜੰਗ ਜੇਤਾ॥ ਦਊ ਸਾਸਤਰ ਬੇਤਾ॥ ਦੁਊ ਕ੍ਰੋਧਧਾਰੀ॥ ਬਕੈ ਮਾਰ ਮਾਰੀ।,੬੪ ਦਉ ਮੋਛ ਐਠੇ॥ ਰਸੰ ਰੁਦ੍ਰ ਪੰਠੇ॥ ਕਊ ਦਾਉ ਹੇ ਹੈਂ॥ ਦੁਉ ਘਾਉ ਛੇਰੈਂ ॥੬੫॥ ਦਊ ਤੇਗ ਝਾਰੈਂ॥ ਦਉ ਸੂਰਮਾਰੈਂ॥ ਦੁਊ ਬਾਜਮਾਰੇ॥ ਗਿਰੇ ਜਯੋ ਮੁਨਾਰੇ॥੬੬॥ ਭਏ ਪੈਰ ਪਯਾਦੇ॥ ਰਿਸੇ ਬੀਰ ਜਾਦੇ॥ ਰਜੋ ਤੀ ਦਿਖਾਵੈ॥ ਸਭ ਧੰਨ ਗਾਵੈਂ॥੬੭॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਤਬੈ ਜੀਤ ਮਲੰ॥ ਹਰ ਚੰਦ ਭਲੰ॥ ਹ੍ਰਿਦੈ ਐਚ ਮਾਰਯੋ॥ ਸੁਖੇਤੇ ਉਤਾਰਯੋ॥

1. ਇਸ ਪਾਸੇ, 2. ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ 3. ਮਾਰੇ 4. ਲਹੂ

ਲਗਯੋ ਬੀਰ ਬਾਣੰ॥ ਰਿਸਯੋ ਤੇਜ ਮਾਣੰ॥ ਸਮੁਹਿਬਾਜਡਾਰੇ॥ ਸੁਵਰਗੀ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਲਗਯੋ ਬਾਣ ਐਸੋ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਕੈਸੋ॥ ਗਿਰਯੋ ਭੂਮਿਕ ਮਾਹੀ॥ ਮਨੋ ਪ੍ਰਾਣ ਨਾਹੀ॥੬੮॥ ਲਖਯੋ ਸੈਨ ਮਾਹੀ॥ ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਤਾਹੀ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਕੋ ਲੈ॥ ਗਏ ਸੈਨ ਮੋ ਵੈ॥੬੯॥ ਭਯੋ ਭ੍ਰਾਤ ਭੰਗੋ॥ ਲਖਯੋ ਸਾਹ ਸੰਗੋ॥ ਰਸੰ ਰੁਦ੍ਰ ਧਾਰੀ॥ ਲਰਯੋ ਹੈਵ ਅਗਾਰੀ॥੭੦॥ ਭਯੋ ਪ੍ਰਾਤ ਭੰਗੋ॥ ਲਖਯੋ ਸਾਹ ਸੰਗੋ॥ ਰਸੰਸ ਰਦ੍ਰ ਧਾਰੀ॥ ਲਰਯੋ ਹੈਵ ਅਗਾਰੀ॥੭੮॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਃ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਖੁਲੇ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ਖੁਰਾਸਾਨ ਖੰਗ॥ ਪਰੀ ਸੱਸਤਰ ਝਾਰੰ ਉਡੀ ਝਾਲ ਅਗੰ॥ ਭਈ ਤੀਰ ਤੀਰੰਗ ਕਮਾਨੰ ਕੜੱਕੇ॥ ਗਿਰੇ ਬਾਜ ਗਾਜੀ ਲਗੇ ਧੀਰ ਧੱਕੇ॥ ਬਜੀ ਭੇਰਿ ਭੂੰਕਾਰ ਧੁੰਕੇ ਨਗਾਰੇ॥ ਦੁਹੂੰ ਉਰ ਤੇ ਬੀਰ ਬੰਕੇ ਬਕਾਰੇ॥ ਕਰੈਬਾਹੁ ਆਘਾਤ ਸਸਤਰ ਪ੍ਰਹਾਰੀ॥[1] ਡੀਕੀ ਡਾਕਣੀ ਚਾਵਡੀ ਚੀਤਕਾਰੀ॥ਦੋ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਰੇ ਤਹਾ ਗੋਲੇ ਅਧਿਕ ਰਸਾਇ॥ ਘਾਇ ਘਾਇ ਅਰਿ ਬਰ ਗਏ ਆਪਨ ਸਵਰਗ ਸਿਧਾਇ॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ॥** ਕਹਾਂ ਲਗੋ ਬਰਨਨ ਕਰੋ ਮਾਚਯੋ ਜੁਧ ਅਪਾਰ॥ ਜੇ ਲੁੱਝਿ ਜੁੱਝਿ ਸਭੈ ਭੱਜਿ ਸੂਰ ਹਜ਼ਾਰ॥ **ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਦ ਛੰਦ॥** ਭਜਯੋ ਸਾਹ ਪਹਾੜ ਤਾਜੀ ਤਰਪਾਯ॥ ਚਲਯੋ ਬੀਰੀਆ ਤੀਰੀਆ ਨ ਚਲਯੰ॥ ਜਸੋ ਡੱਢਵਾਲੀ ਮਧੁਕਰ ਸੁਹੰ॥ ਭਜੇ ਸੰਗ ਲੈ ਕੇ ਸੁ ਸਾਰੀ ਸਿਪਾਹੰ॥ ਤਹਾ ਖਾਨ ਨੈਜਾਬਤੋਸਾਹ ਸੰਗੋ॥ ਕਰਯੋ ਦਵੰਦ ਸਗ੍ਰਾਮ ਮੈ ਕ੍ਰੋਧ ਚੰਗੋ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਦੋਊ ਲਰੇ ਧੀਰ ਧਾਹੇ॥ ਦੁਹੰ ਉਰ ਤੇ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤਰ ਪ੍ਰਹਾਰੇ ॥੭੨ **ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥** ਲਖਯੋ ਦਵੰਦ ਜੁਧੰ॥ ਕਰਯੋ ਬੀਰ ਕ੍ਰਧੰ॥ ਹਟੈ ਨਾ ਹਟਾਏ॥ ਅਗਾਰੀ ਸਿਧਾਏ॥੭੩॥॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤਾ[2] ਛਿਨ ਬਿਰਚਯੋ ਬਿਮਲ ਕਬਿਤ॥ ਜਾਮੈ ਸਾਹਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਭਾਖਯੋ ਜੁਧ ਬਚਿਤ੍ਰ॥੭੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ਸ੍ਰੋ॥ ਸੰਗੋ ਸੰਭਾਰ ਕੈ ਸਾਂਗ ਭਲੀ ਕਰ ਮੋਕਟ ਮੈ ਚਟ ਬਾਂਧ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ॥ ਮਾਰਹੀ ਮਾਰ ਪੁਕਾਰਯੋ ਅਹਿ ਸੈਨਾਕੇ ਸਾਮੁ ਹੇ ਸੰਕ ਨ ਮਾਨੀ॥ ਮਾਰਦਏ ਸਿਰਦਾਰ ਬਡੇ ਕਰ ਕੋਪ ਭਿਰਯੋ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਕੰਪਾਨੀ॥ ਸੂਰ ਡਲੇ ਸਰਦਾਰ ਸਭੈ ਨ ਭੂਲਯੋ ਰਨ ਤੇਬਸੁਧਾ ਹੂੰ ਭੁਲਾਨੀ॥੭੫॥ਸ਼੍ਰੀਮੁਖ॥ ਚਕ੍ਰਿਤ ਚੋਪਿਊ ਚੰਦ ਗਾਜੀ ਚੰਦੇਲੀ॥ ਹਰੀ ਹਰੀ ਚੰਦੰ ਗਹੰ ਹਾਥ ਸੇਲੀ॥ ਕਰਯੋ ਸਵਾਮਿ ਧਰਮੰ ਮਹਾਰੋਸ ਅਰੁਝਯੰ॥ ਗਿਰਯੋ ਟਕ ਟੂਕਹੈਵ ਇਸੋ ਸੂਰ ਜੂਝਯੰ॥ ਤਹਾਂ ਖਾਨ ਨੇਜਾਬਤੋ ਆਨ ਕੈ ਕੈ॥ ਹਨਯੋ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਸਸਤਰ ਲੈ ਕੈ॥ ਕਿਤੇ ਖਾਨ ਬਾਨੀ ਨਹੂੰ ਅਸਤਰ ਝਾਰੇ॥ ਸਹੀ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸਵਰਗੰ ਸਿਧਾਰੇ॥ਦੋ:॥ ਮਾਰ ਨਿਜਾਬਤ ਖਾਨ ਕੋ ਸੰਗੋ ਜੁਝੇ ਜੁਝਾਰ॥ ਹਾਹਾ ਇਹਿ ਲੋ ਕੈ ਭਯੋ ਸਵਰਗ ਲੋਕ ਜੈਕਾਰ॥ **ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥** ਤਹਾਂ ਨੰਦ ਚੰਦੰ[3] ਦਯਾ ਰਾਮ ਜੋਧੇ॥ ਸਭੀ ਦਾਂਤ ਪੀਸੇ ਧਏ ਕ੍ਰੋਧ ਕ੍ਰੋਧੈ॥ ਭ੍ਰਮੇ ਮਾਤੁਲੇਲੰ ਮਹਾਬੀਰ ਮਾਨੀ॥ ਹਤੀਜ ਧਕੈ ਕੈਸੁ ਸੈਨਾ ਪਠਾਨੀ॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥** ਲਖੇ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਜੁਝੇ ਜੁਝਾਰੰ॥ ਤਵੰ ਕੀਟ ਬਾਣੰ ਕਮਾਣੰ ਸਭਾਰੰ॥ ਹਨਯੋ[4]

---

1. ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, 2. ਉਸ ਸਮੇਂ, 3. ਨੰਦ ਚੰਦ ਤੇ ਦਇਆ ਰਾਮ, 4. ਮਾਰਿਆ

ਏਕ ਖਾਨੰ ਖਯਾਲੰ ਖਤਗੀ॥ ਡਸਯੋ ਸਤ੍ਰ ਕੋ ਜਾਲ ਸਯਾਮੰ ਭੁਜੰਗੀ॥[1] ਗਿਰਯੋ ਭੂਮ ਸੋ ਬਾਣ ਦੂਜੋ ਸੰਭਾਰਯੋ॥ ਮੁਖੰ ਭੀਖਨੰ ਖਾਨ ਕੋ ਤਾਕ ਮਾਰਯੋ॥ ਭਜਯੋ ਖਾਨਖੂਨੀ ਰਹਯੋ ਖੇਤ ਤਾਜੀ॥ ਤਜੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤੀਜੇ ਲਗੇ ਬਾਨ ਬਾਜੀ॥ ਛੁਟੀ ਮੂਰਛਾ ਨਾਹਰੀ ਚੰਦੰ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਾਣ ਕਮਾਨ ਭੋਂ ਐਚ ਮਾਰੇ॥ ਲਗੇ ਅੰਗ ਜਾਕੇ ਰਹੇ ਨ ਸੰਭਾਰ॥ ਤਨੰ ਤਯਾਗ ਕੈ ਦੇਵ ਲੋਕ ਧਾਰੰ॥ ਦਯੰ ਬਾਨ ਖੈਚੈ ਇਕੰਬਾਰ ਮਾਰੇ॥ ਬਲੀ ਬੀਰ ਬਾਜਨ ਤਾਜੀ ਬਿਦਾਰੇ॥ ਜਿਸੇ ਬਾਣ ਲਾਗੈ ਰਹੰ ਨ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਤਨੰ ਬੇਧ ਕੈ ਤਾਹਿ ਪਾਰੰ ਪਧਾਰੀ॥ ਸਭੈ ਸਵਾਸ ਧਰਮੰ ਸੁ ਬੀਰੰ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਡਕੀ ਡਾਂਕਣੀ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ ਬਕਾਰੇ॥ ਹਸੇ ਬੀਰ ਬੈਤਾਲਐ ਸੁਧ ਸਿਧੰ॥ ਚਵੀ ਚਾਵਡੀ ਔ ਉੜੇ ਗ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਧੰ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਕੋਪੇ ਕਮਾਣੰ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਬਾਜੀ ਔ ਤਾਣ ਬਾਣੰ ਪ੍ਰਹਾਰੰ॥ ਦੁਤੀਆ ਤਾਕ ਕੈ ਤੀਰ ਮੋਕੋ ਚਲਾਯੋਂ॥ ਰਖਯੋ ਦੈਵ ਮੋਕਾਨ ਛ੍ਵੈ ਕੈ[2] ਸਿਧਾਯੋ॥ ਤ੍ਰਿਤਿਆ[3] ਬਾਣ ਮਾਰਯੋ ਸੁਪੇਟੀ ਮਝਾਰੀ। ਬਿਧਯੋਚਿ ਲਕਤੰ ਦਵਾਰ ਪਾਰੰ ਪਧਾਰੰ॥ ਚੁਭੀ ਚਿੰਚੁ ਚਰਮੰ ਕਛੂ ਘਾਇ ਨ ਆਯੰ। ਕਲੰ ਕੇਵਲੰ ਜਾਨ ਦਾਸੰ ਬਚਾਯੰ॥ ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥ ਜਬੈ ਬਾਣ ਲਾਗਯੋ ਤਬੈ ਰੋਸ ਜਾਗਯੋ।[4] ਕਰੰ ਲੈ ਕਮਾਣੰ ਹਨਯੋ ਬਾਣ ਤਾਣੰ॥ ਤਬੈ ਬੀਰ ਧਾਏ॥ ਸਰੋਘੰ ਚ ਲਾਏ॥ ਤਬੈ ਤਾਕ ਬਾਣੰ॥ ਹਨਯੋ ਏਕ ਜਵਾਣੰ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਮਾਰੇ॥ ਸਜੋਧਾ ਲਤਾਰੇ॥ ਸੁਕਾ ਰੰੜ ਰਾਯੰ॥ ਵਹੈ ਕਾਲ ਘਾਯੰ॥ ਰਣੰ[5] ਤਯਾਗ ਭਾਗੇ॥ ਸਭੈ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਗੈ॥ ਭਈ ਜੀਤ ਮੇਰੀ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾਲ ਕੇਰੀ॥ ਰਣ ਜੀਤ ਅਏ॥ ਜਯੰ ਗੀਤ ਗਾਏ॥ ਧਨੰਧਾਰ ਬਰਖੇ॥ ਸਭੈ ਸੂਰਖ ਹਰਖੇ॥ ਫਤੇ ਸਾਹ ਭਾਜੇ॥ ਮਹਾਲਾਜ ਲਾਜੇ॥ ਗਿਰੀ ਮਧਯ ਬੂੜੇ॥ ਕਿਤੇ ਬੀਰ ਕੂੜੇ॥ ਕਲਿੰਦੀ[6] ਮਝਾਰੇ॥ ਗਿਰੇ ਭਾਜ ਭਾਰੇ॥ ਗਨੇ ਨਾਹਿ ਜਾਂਹੀ॥ ਮਰੇ ਜੇਤ ਹਾਂਹੀ॥ ਮਰੇ ਜੋ ਤਹਾ ਹੀ॥ਚੌ॥ ਮੁਖ ਮਸਿਲਾਏ ਭਾਜ ਜੇ ਆਏ॥ ਵਿਰਨ ਸੁਮੁਹਿ ਹਵੈ ਤੀਰ ਚਲਾਏ॥ ਰਾਜ ਪੁਰੇ ਮਗ ਹੈਕ ਕਰ ਸਾਰੇ॥ ਗਏ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਮੈ ਮਤ ਮਾਰੇ॥ ਫਤੇ ਸਾਹਿ ਮੁਰ ਛਿਤ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਕਹਾਂ ਕਿਉਂ ਹਮ ਸੰਸਯੁ ਨਾਹੀ॥ ਅਹਹੁ ਦੈਵ ਗਤਿ ਬਾਂਕੀ ਤੇਰੀ॥ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਗੁਰੁ ਪਦ ਤੇ ਫੇਰੀ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮਨ ਕਰਤ ਗਿਲਾਨੀ॥ ਕਹਾਂ ਭਯੋ ਭਾਜੇ ਧਨ ਪਾਨੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਮਤਿ ਮੰਦਨ[7] ਜਾਨੈ। ਲੋਕਹੁ ਪਾਰਲੋਕਹੁ ਨਿਜ ਹਾਨੈ।[8] ਸਭਨ ਸੰਭਾਰ ਕਰੀ ਤਿਹਿ ਕਾਲਾ॥ ਗਏ ਧਾਮ ਸਸਿ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਤੇਜਹੀਨ ਮੁਖ ਸਭ ਕਰ ਜੋਵਾ॥ ਕਾਹੂਨ ਸਨਮੁਖ ਮੁਖ ਨਿਤਿ ਹੋਵਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਗਾਰੀ ਦੇਹੀ॥ ਫਤੇ ਸਾਹ ਕੋ ਨਾਮ ਨ ਲੇਹੀ॥ ਹਮਨ ਮਰਾਇ ਭਾਜ ਕੈ ਚਲਾ॥ ਚਲੀ ਨ ਏਕ ਜੁਧ ਮੈ ਕਲਾ॥ ਚਿਰਿਅਨ ਮਰਨ ਗਵਾਰਨ ਹੰਸੀ॥[9] ਫਤੇ ਸਾਹ ਕੇ ਜੀ ਮੈਂ ਬਸੀ॥ ਮਾਨਹੁ ਪਰਬ ਜਾਨ ਕਰ ਧਏ॥ ਮਹਾ ਮਾਰਿ ਅਹਿ ਮਾਰੇ ਗਏ॥ ਰੋਵਤ ਲੈ ਸੰਬੰਧਿਨ ਨਾਮਾ॥ ਗਈ ਸੈਨ ਸਤੀ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਜੀਤ ਭਈ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਭਾਉ ਲਖਾਈ॥ ਕਰਤ

---

1. ਕਾਲਾ ਨਾਗ, 2. ਛੋਹ ਕੇ, 3. ਤੀਸਰਾ ਤੀਰ, 4. ਹੌਂਥ, 5. ਮੈਦਾਨ ਛੱਡ ਕੇ, 6. ਜਮਨਾ ਨਦੀ, 7. ਮਾੜੀ ਸਤ, 8. ਨੁਕਸਾਨ, 9. ਮੁਹਾਵਰਾ (ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਗਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਸਾ)

ਸਮਰਥ ਸੰਗ ਬੁਰ ਆਰੀ॥ ਹੋਤ ਅੰਤ ਤਿਹਿ ਐਸਹਿ ਖਵਾਰੀ॥ ਇਤ ਗੁਰ ਬਰ ਸਭ ਸੂਰ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਜੀਤ ਮੱਲ ਸ੍ਰੀ ਸੰਘੋ ਮਾਠੇ॥ ਮਹਾਬੀਰ ਗੁਰੁ ਭ੍ਰਾਤ ਅਚੂਕੇ॥ ਮਾਰ ਮਲੇਛ ਗਏ ਤਜ ਭੂਕੇ॥ ਲੋਥਨ ਕਰ ਸਿਸਕਾਰ ਤਹਾਂਹੀ॥ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਕਰਯੋ ਦੁਖ ਮਾਂਹੀ॥ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਂਨ ਭ੍ਰਾਂਤ ਮੁਖ ਹੇਰੀ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਬੋਲੇ ਤਿਹਿ ਬੇਰੀ॥ ਧੰਨਯ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਹਮਾਰੇ॥ ਰਣ ਤਜ ਕੈ ਕਿਤਊਰ ਪਧਾਰੇ॥ ਅਹਹੁ ਭ੍ਰਾਂਤ ਤਮ ਸਮ ਬਲਕਾਰੀ॥ ਆਗਯਾਪਾਲਕ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਕਹਾ ਸੂਰ ਮੈ ਤੇਸੰ[1] ਪੈਹੋ॥ ਜਾਸੋਂ[2] ਮਨ ਕੀ ਬ੍ਰਯਥਾ ਜਤੈ ਹੋ॥ ਸਖਾ ਸਿਸਜ ਸੇਵਕ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਗੁਰਦੋਹਿਤ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਅ ਭਈ॥ ਜਾਬਿਧ ਕਹਹ ਨਯਨੰ[3] ਜਲਢਾਰਾ॥ ਦੀਨਾਨਾਥ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਭਾਰਾ॥ ਕਯੋਨ ਹੋਹੁ ਤੁਮ ਐਸੇ ਸੂਰੇ॥ ਨਾਤੀ ਬਡੇ ਗਰਨ ਕੋ ਰੂਰੇ॥ ਕਰੀ ਸਹਾਇ ਅਨੂਪ ਹਮਾਰੀ॥ ਗਏ ਧਾਮ ਗੋਬਿੰਦ ਖਰਾਰੀ॥ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਸੋਚ ਮਤ ਕਰੀਯੋ॥ ਸੋਚ ਸੋਚ ਨੀਮ ਨਹਿ ਇਨਹਿ ਨਿਹਰੀਯੋ॥ ਖਰਾਧਾਰ ਜਿਨ ਤਨ ਤਜ ਦੀਨਾ॥ ਸੂਰ ਭੇਦ ਮਰਾ ਤਿਨ ਜਨ ਕੀਨਾ॥ ਸੋਚ ਨੀਯ ਦਿਜ ਬੇਦਨ ਜਾਨਾ॥ ਸੋਚ ਨੀਜ ਛਤਰੀ ਤਨ ਤ੍ਰਾਨਾ॥ ਸੋਚਨੀਯ ਹੈ ਬੈਸ ਸੂਮਬਰ॥ ਸੂਦ ਸੋਚਿਅਤਦਿ ਸਮਸਰ ਹਰਾ॥ ਤਾਤ; ਸੋਚਿ ਅਤਿ ਗ੍ਰਹੀ ਕਰੋਧੀ॥ ਸੰਨਿਆਸੀ ਸੋਚਿਅਤਿ ਅਸੋਧੀ॥ ਸਾਹ ਮਹਾ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮਹਾਨਾ॥ ਜੀਤ ਮੱਲ ਨਹਿ ਸੋਚਿ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸੋਚਿਯਹ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਜਾਂਕੇ॥ ਸੋਚਿਅਗੁਰੁ ਧਨ ਹਿਤ ਚਿਤ ਤਾਕੇ॥ ਸੋਚਿ ਅਧਨਯ ਅਨਨਯ ਉਪਾਸੀ॥ ਜੋ ਪੂਜਤ ਪ੍ਰੇਤ ਨ ਮਤਿ ਨਾਸੀ॥ ਬੂਢੇ ਹੋਇ ਅਰਹੋਇ ਦਰਿਦ੍ਰੀ॥ ਕਿਧੋ ਮਿਟਯੋ ਕੁਟੰਬ ਕਰ ਛਿੰਦੀ॥ ਤਊ ਨ ਜਪੈ ਵਾਹਗੁਰ ਨਾਮਾ॥ ਸੋ ਸੋਚਿਅ ਸਭ ਭਾਂਤ ਨਿਕਾਮਾ॥ ਰਾਜਾ ਬਨਨ ਪ੍ਰਜਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਪ੍ਰਜਹਿ ਨ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਸੋਚਿਆ ਤਾਤ ਸੁਈ ਰਾਜਧਾਨੀ॥ ਸੰਤ ਬੇਦ ਗੁਰ ਦਿਜ ਅਪਮਾਨੀ॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸੰਕਟ ਮਾਂਹਿ ਪਰੈ ਜੋ॥ ਸਮਰਥ ਬਨ ਨ ਸਹਾਇ ਕਰੈ ਜੋ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸੋਚਿਅਤਿਹ ਸਿੱਖਹਿ॥ ਜਾਨ ਬੂਝ ਰਸ ਤਜ ਚਖ ਬਿਖਹਿ॥ ਅਹੋ ਤਾਤ ਜਗ ਮਰਨ ਧਰਮ ਹੈ॥ ਇਹਾ ਨ ਕੋਊ ਕਾਹੁ ਮਰਮ ਹੈ॥ ਪਰਹਿਤ ਦਿ ਜਹਿ ਤਗੋ ਹਿਤ ਸਾਧੂ॥ ਸਮਰ ਸੂਰਰਨ ਕਰਹਿ ਅਗਾਧੂ॥ ਗੁਰ ਹਿਤ ਸਿੱਖ ਹਿਤ ਮਿਤ ਹਿਤ ਜੋਈ॥ ਤਜਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪੂਰਨ ਪਨ ਸੋਈ॥ ਸੋਚਨੀ ਅ ਸੋ ਕੋਊ ਬਿਧਿ ਨਾਂਹੀ॥ ਸਦਾ ਸਗਹਨੀਯ ਭ੍ਰਵਿਮਾਹੀ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਸਮਝਯੋ ਗੁਰ ਦੇਊ॥ ਨੈਨਨ ਤੇਜ ਜਲ ਧਾਰ ਅਤੇਊ॥ ਅਪਰ ਸੈਨ ਸਭ ਅਪਰ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਦਾਹਬਦਇ ਦੀਨ ਬਿਧਿਧਾਰੀ॥ ਬਿਧਿਵਤ ਕਰ ਸਭ ਕਰ ਸਿਸਕਾਰਾ॥ ਆਏ ਨਗਰ ਪਾਉਂਟੇ ਦਵਾਰਾ॥ ਦੁੰਦਭਿ ਚਲੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਬਜਾਏ॥ ਮਾਤਾ ਪਰਮਾਤਾ ਪਗ ਪਾਏ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜੰਗ ਜਯਪਾਈ॥ ਮਾਤ ਆਸਿਖਾ ਬਹੁਤ ਅਲਾਈ॥ ਸੰਗੋ ਸਾਹ ਜੀਤ ਮਲ ਮਰੈ॥ ਸੁਨਤ ਸੋਕ ਮਾਤਾਜੀ ਕਰੈ॥ ਕਥਤ ਕਹਾਂ ਤ੍ਰਿਅ ਹਰਖ ਪਰਸ ਪਰ॥ ਸਤਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਰਹਹੁ ਹਰਿ॥ ਰੈਨ ਸੈਨ ਕਰ ਭੋਜਨ ਪਾਯੋ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰਪਗ ਸਿਰ ਨਾਯੋ॥

---

1. ਤੇਰੇ ਵਰਗਾ 2. ਜਿਸਨੂੰ, 3. ਅੱਖਾਂ

ਸਾਖੀ॥ ਨਿਸਾਧੀਸ ਇਤਨੈ ਮੈਂ ਗਯੋ॥ ਦਿਨ ਪਤਿ ਆਨ ਸਿੰਘਾਸਨ ਨਯੋ॥ ਭਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ ਭੂਰਿ ਤਮ[1] ਨਾਸਾ॥ ਜਥਾ ਗਯਾਨ ਅਗਯਾਨ ਬਿਨਾਸਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਨਾਇ ਪਾਇ ਪਟ ਪਰਮ ਰਸਾਲਾ॥ ਕਰਤ ਕੇਸ ਕੰਘਾ ਜਪ ਜਾਪਤ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਪੰਨਜ ਸਭਾ ਪਤਿ॥੨॥ਛੰਦ॥ ਬੁਧੂ ਸ਼ਾਹ[2] ਆਇ ਢਿਗ ਤੌਲੌਂ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਆਗਯਾ ਪਾਇ ਰਾਊਰੀ ਆਯੋ ਮੈ ਲੈ ਸੈਨ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਦਵੈ(ਦੋ) ਸੁਤ ਸਮਰ ਸਹੀਦ ਭਏ ਮਮ ਮਹਾਰਾਜ ਭ੍ਰਮ ਨਾਹੀ॥ ਹੇਤ ਗਊਰੀ ਅਏ ਗਏ ਅਰ ਬਰਬਿਹਿਸ੍ਰ ਕੇ ਮਾਹੀ॥੩॥ ਨਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕਹਹੁ ਜਾਸ ਤੇ ਛੂਟੈ ਬੰਧਨ ਭਾਰੀ॥ ਜੇ ਪਠਾਨ ਰਖਾਏ ਨੌਕਰ ਗਏ ਭਾਜ ਭੂਮਿਧਾਰੀ ਸੁਨ ਬਿਹਸੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਕਰ ਸਨਮਾਨ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਕੰਘਾ ਕਰਦ ਪਾਗ ਨਿਜ ਨੀਕੀ ਦੀਨੀ ਨੇਹੁ ਨਿਸਾਨਾ॥੪॥ ਕਹੀ ਤਿਹਾਰੇ ਬੰਸ ਹੇਤੇ ਯਹ ਪਰਸੰਸਨੀ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਧਨ ਗਨ ਅਨ ਗਨ ਮਾਨ ਪ੍ਰਤਿਸਟਾ ਰਾਜ ਖਾਲਸੇ ਦਯੈਂ ਹੈਂ॥ ਰਾਖਹੁ ਯਾਂਹਿ ਸੰਭਾਰ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਅਸ ਅਸੀਸ ਦ੍ਵੈ ਸਵਾਮੀ॥ ਪਾਂਚ ਸਹਸ੍ਰ ਦਿਉ ਬਸੁ ਅਰਹੁ ਬੁਧੂ ਸਾਹ ਸਲਾਮੀ॥੫॥ ਸਿਰੋਪਾਊ ਦੀਨੋਸੁ ਰੇਸਮੀ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਫਕੀਰਾ॥ ਗਯੋ ਸਢੌਰੇ ਤਬੈ ਤਹਾਂ ਤੇ ਕਲਗੀਧਰ ਉਰ ਧੀਰਾ॥ ਧਰਯੋ ਤਾਂਹਿ ਭੀਤ ਭੀਤ ਮੋ ਭਲੀਭਾਤ ਭਰ ਭਾਊ॥ ਰਹੀਨ ਕਾਹੂ ਖਬਰ ਤਾਂਹਿ ਕੀ ਬਿਤਯੋ ਕਾਲ ਸਹਜਾਊ॥੬॥ਦੋ॥ ਅਠਾਰਹ ਸਤ ਸਤਰੇ ਸੰਮਤ[3] ਮਾਹਿ ਸੁ ਭੀਤ॥ ਗਿਰੀ ਮਿਲੀ ਸੰਦੂਕਚੀ ਸਾਚੇ ਗੁਰ ਕੀ ਨੀਤ॥੭॥ ਕੈਥਲ ਮਹਿ ਲਾਏ ਤਿਸਹਿ ਤਿਨਕੀ ਅੰਸ ਅਧੀਸ॥ ਅਬ ਲੌਂ ਤਾਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪਤੇ ਦੇਤ ਧਨਹਿ ਅਵਨੀਸ॥੮॥ਚੌ॥ ਤਾਹਿ ਬਿਦਾ ਕੈ ਖਿਦਾ ਨਿਵਾਰਨ॥ ਕਿਅ ਦਸਤਾਰ ਕੇ ਸਰੀ ਧਾਰਨ॥ ਅਰਧ ਮਹੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਹਿ ਦਈ॥ ਤੇਰੀ ਯਹੀ ਨਿਸਾਨੀ ਭਈ॥੯॥ ਅਬ ਤੇ[4] ਤੁਮਰੇ ਚੇਲੇ ਜੇਤੇ॥ ਧਾਰਹਿ ਮੀਸ ਮਾਹਿ ਸਭ ਤੇਤੇ। ਛਕਹੁ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਨੰਦੀ॥ ਭਜਹੁ ਸਦਾ ਗੁਰੁ ਆਨੰਦ ਕੰਦੀ॥੧੦॥ ਸੋ ਤਿਨ ਧਾਰ ਸੀਸ ਪਰ ਲੀਨੀ॥ ਬਖਸਿਸ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਅਸਿ ਕੀਨੀ॥ ਸਸਤਰ ਬਸਤਰ ਸਜ ਸਾਚੇ ਸਵਾਮੀ॥ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਰਚਿ ਨਾਮੀ॥੧੧॥ ਗਾਇਕ ਭੋਗ ਸ਼ਬਦ ਕੋ ਪਾਯੋ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਸੁ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਸਰ ਕਰ ਹੇਰਤ ਹੇਰ ਸਭ ਦਿਸ॥ ਹਰਤ ਮੋਹ ਭ੍ਰਮ ਸਿਖਨ ਹਰ ਮਿਸ॥੧੨॥ ਅਰੁਣ ਨਯਨ ਸੋਹਤ ਰਸੁ ਰਾਤੇ॥ ਬਾਹੁ ਅਜਾਨ ਅਧਰ ਲਖਿ ਰਾਤੇ॥ ਚੰਦ ਬਦ ਨਸ ਰਸੀ ਰੁਹ ਨੈਨਾ॥ ਭ੍ਰਿਕੁਟਿ ਕਮਾਨ ਬਰੁਨਿ ਸਰ ਪੈਨਾ॥੧੩॥ ਗੌਰ ਬਰਨ ਭੀਜਤ ਮੁਖ ਮਸਿ ਪਰ॥ ਵਾਰਿਅਸਭ ਉਪਮਾਨ ਨਿਰਾਕਰ॥ ਕਿਧੋ ਚੰਦ ਬਿਦਧ ਛੀਲ ਸੰਵਾਰਯੋ॥ ਊਪਰ ਸਯਾਮਰੇਖ ਬਿਸਤਾਰੋਯੋ॥੧੪॥ ਕਿਧੋ ਸਾਂਤ ਰਸ ਪਰ ਰਸ ਗਈ॥ ਉਗਯੋ ਆਨ ਗੁਰੁ ਬਰ ਮੁਖ ਪਾਈ॥ ਕਿਧੋ ਬੇਦ ਮੁਖ ਅਖਯਰ ਚਾਰੂ॥ ਉਅੰ ਧੁਨਿ ਲਿਖਿਧਰੀ ਅਗਾਰੂ॥੧੫॥ ਬੈਠੇ ਬੀਰਾਸਨ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਹੇਰਤ ਕਬਿ ਪੁੰਗਵ ਗੁਨਿ ਨਾਨਾ॥ ਸੂਰਨ ਕੀ ਚਰਚਾ ਤਹ ਚਾਲੀ॥ ਮੁਖ ਪਰ ਆਨ ਬਿਰਾਜੀ ਲਾਲੀ॥੧੬॥ ਖਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ

---

1. ਹਨੇਰਾ, 2. ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਸਢੌਰੇ ਵਾਲੇ, 3. 1870 ਸੰਮਤ ਵਿਚ 4. ਅੱਜ ਤੋਂ

ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਗਾਰੀ॥ ਗੰਗਾ ਰਾਮ ਮਹਾਂ ਭੁਜ ਭਾਰੀ॥ ਏਕ ਉਰ ਮਾਹਰੀ ਗੁਲਾਬਾ॥ ਖਰੇ ਭਰੇ ਰਸ੍ ਬੀਰ ਸਰਾਬਾ॥੧੭॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਸਾ ਮੁਖਤਹ ਠਾਂਢੇ॥ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪਨ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਾਢੇ॥ ਤਹਾਂ ਮਹੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਅੰਕਿਤਤਨ ਬਿਭੂਤ ਅਰ ਮਾਲਾ॥੧੮॥ ਜਟਾ ਜੂਟ ਜਨੁ ਸੰਭੂ ਅਖਾਰੀ॥ ਤੂੰਬਾ ਕੁਤਕਾ[1] ਲਿਏ ਅਗਾਰੀ॥ ਕਰ ਬੇਦਤ ਮੁਖ ਚੰਦ ਨਿਰੀਖਤ॥ ਪਰਮ ਪ੍ਰਭਾ ਜਿਨ ਤੇ ਜਨ ਸੀ ਪਤ॥੧੯॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਕਬਿ[2] ਉਠ ਉਠ ਆਗੈ। ਖਰੇ ਹੋਇ ਜਸ ਗਾਵਨ ਲਾਗੈ॥ ਸੁਖ ਹੂੰ ਸੁਖ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਪਾਯੋ॥ ਨਹਿ ਸੁਰੇਸ[3] ਕੀ ਸਭਾ ਲਖਾਯੋ॥੨੦॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤ ਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋ ਜਿਤੈਅ ਆਜ ਦੂਸਰੋ ਨ ਹੇਰਿਐ॥ ਪਾਪਨ ਕੀ ਪੁੰਜੀ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਮਤ ਮੁਜੀ ਇਨੈ ਪੂੰਜੀ ਆਸ ਨਾਥ ਅਬ ਨਾਹਿ ਦ੍ਰਿਗ ਫੇਰਿਐ॥ ਨਾਤੇ ਜਰ ਖਾਕ ਹੋਇ ਹੋਇਗੀ ਬਿਬਾਕ ਭੂਮਿ ਜਾਇਗੀ ਰਸਾਤਲ ਕੋਨੀ ਕੇ ਕੈਨਿ ਬੇਰਿਐ॥ ਪਾਰਥ ਕੇ ਪ੍ਰਿਥ ਕੇ ਸੁਦੋਣ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਬਾਨ ਕਨਨ ਤੇ ਸੁਨੈ ਪੈਨਿਹਾਰੇ ਨਾਥ ਤੇਰਿਐ॥੨੧॥ ਜੋਮ ਭਰਯੋ ਜੰਗੀ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰੂ ਤੂੰਹੀ ਹੋਇ ਬਾਵਨ ਹਰਾਯੋ ਰਾਜ ਬਲ ਕੋ॥ ਤੂੰ ਹੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਹੋਇ ਰਾਵਨ ਲਸਾਯੋ ਪਾਯੋ ਭਗਤ ਬਿਭੀ ਖਨ[4] ਨੈ ਲੰਕ ਭੂਮਿਕ ਤਲ ਕੋ॥ ਕੇਸੀ ਮਾਰ ਅਘਾ ਮਾਰ ਬਕਾ ਮਾਰ ਕੰਸ ਮਾਰ ਸਿਸੋਪਾਲ ਮਾਰ ਕੀਨੋ ਭਾਰਥ ਅਮੁਲਕੋ॥ ਫਤੇ ਸਾਹ ਕਰਾਂ ਫਤੇ ਸਾਹੁ ਸੋ ਕਰੋਗੇ ਬੀਰ ਕੋਨ ਸੀ ਬੜਾਈ ਫਤੇ ਸਾਹ ਭਾਜੇ ਕੁਲਕੋ॥੨੨॥ਚੌ॥ ਢਾਢਿਨ[5] ਬਾਰ ਸੁਨਾਈ ਤਬੈ॥ ਲੀਨੋ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਧਨ ਸਬੈ॥ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਦ ਸਭ ਬਿਧਿ ਬਰ ਸਾਏ॥ ਕੰਕਨ[6] ਸਵਰਨ ਜਟਤਿ ਮਨਿਪਾਏ॥੨੩॥ ਸੁਰੇਅਤਿ ਹੁਲਾਸਹਿ ਬਾਢੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਆਗੇ ਠਾਂਢੇ॥ ਦਿਲੀ ਲੂਟ ਲੇਹਿ ਹਮ ਅਬਹੀ॥ ਆਗਯ ਦੇਹਿ ਨਾਥ ਨਹਿ ਕਬਹੀ॥ ਕੋਊ ਕਹੇ ਲਹੋਰਹਿ ਲੂਟੇਹਿ॥ ਕੋਊ ਕਹੈ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਕੂਟੇਹਿ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਚਰਚਾ ਹੋਇ ਸੁਹਾਈ॥ ਸੰਗਤ ਪਰਸਤ ਪਗਗੁਰ ਗਾਈ॥੨੫॥ਦੋ॥ ਗੁਰੂ ਕਹੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਚਲਹੁ ਚਲਹਿ ਹਿਤ ਧਾਰ॥ ਬੜੇ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ ਕੀ ਦਰਸਨ ਰੁਚਿਹਿ ਅਧਾਰ॥੨੬॥ ਸਾਖੀ ੩੩॥ ਬਿਸਨਪਦ॥

ਸੁਨਸਤਗੁਰ ਆਗਯ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਸਰੇ ਸਰਬ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਦਿਸ ਰਣਜੀਤਿ ਸੁ ਬਜਾਈ॥ ਉਸ਼ਟਨ ਬ੍ਰਿਖ ਭਨ ਪੈ ਸਭ ਰਾਖੀ ਸੌਜਕਿਨਾਤ ਇਤਯਾਦਿਕਨ। ਸੰਗ ਸੂਰ ਰਖਵਾਰੀ ਕੀਨੇ ਦੀਨੇ ਸਸਤਰ ਸਜਾਦਿਕ॥ ਡੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੇ ਨੀਕੇ ਸਰੇ ਸਰਬ ਇਕ ਰੰਗਾ॥ ਪਾਛੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚਢੇ ਚਲਾਕ ਤੁਰੰਗਾ॥ ਸੁਨ ਮੇਦਨੀ[7] ਪ੍ਰਕਾਸ ਪਠਾਏ ਦੂਤ ਆਪਨੇ ਗੁਰ ਪੈ॥ ਲਾਹੜਪੁਰ ਢਿਗ ਆਪਸੁ ਉਤਰੈ ਮਿਲੋਂ ਆਇ ਮੈਂ ਸ਼ਿਰਪੈ॥ ਮਾਨੀ ਮਨ ਮੋਹਨ ਗੁਰੁ ਬਾਨੀ ਬੁਧੂ ਸਾਹ ਪਛਾਨੀ॥ ਆਇ ਮਿਲਯੋ ਗੁਰ ਬਰ ਉਰ ਬਰਧਰ ਕਲਗੀਧਰਨ ਅਪਾਨੀ॥ ਸਭ ਸਮਾਜ ਸਹਿ ਮਾਤ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਮਾਮਾ ਕੇ ਸੰਗ

1. ਸਾਧੂਆਂ ਦਾ ਸੋਟਾ, 2. ਕਵੀ, 3. ਇੰਦਰ ਦੀ ਸਭਾ, 4. ਰਮਾਇਣ ਦਾ ਭਬੀਖਨ, 5. ਢਾਢੀਆਂ ਨੇ, 6. ਸੋਨੇ ਦੇ ਕੰਗਣ, 7. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼

ਸਿਧਾਯੋ॥ ਆਪ ਮੇਦਨੀ ਆਪ ਮੇਦਨੀ ਨ੍ਰਿਪ ਮਿਲਬੇਸ ਹਿਤ ਲਾਗੜ ਪਗ ਠਹਰਾਯੋ॥ ਮਨ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ ਬਿਚਾਰੀ ਜੌਂ ਗੁਰੁ ਸਲ ਮਿਲਿ ਜੈ ਹੌਂ। ਫਤੇ ਸਾਹ ਆਦਿਕ ਰਾਜਨ; ਸੈਂ ਤਬਹੀ ਜੰਗ ਮਚੈ ਹੋ॥ ਜੇਨਹਿ ਮਿਲਹੁ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਬਿਗਰੈ ਸੋਚਿਤ ਉਰ ਇਮਿ ਰਾਜਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੰਸਯ ਸਾਗਰ ਮੈਂ ਭੌਨਿ ਮਗਨ ਮਨ ਲਾਜਾ॥੧॥ ਸਮਝੀ ਮਨ ਮੇ ਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਹੈ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਰਬ ਆਘਨ ਕੇ ਨਾਸਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਭੇਜ ਵਜੀਰ ਆਪਨੋ ਸਭ ਬਿਰਤੰਤ ਬੁਝੈ ਹੌਂ॥ ਸਮੈ ਕੁ ਸਮੈ ਮਾਹਿ ਸਤਗੁਰ ਸੁਨਹੋ ਹੂੰ ਕਬ ਮਿਲਜੈ ਹੌਂ॥ ਬਾਹਰਰਾਂ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਯਾਹੀ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਕੁਲਾਏ॥ ਤੋਲੌਂਬਰ ਵਜੀਰ ਆਯੋ ਸੁਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੂਚ ਅਲਾਏ॥ ਜੋ ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ ਡਰਾਯੋ ਕਾ ਵਜੀਰ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਹਮ ਨਹਿ ਮਿਲਿਹਿ ਚਲਹਿ ਪੁਰ ਆਨੰਦ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਫੁਰਮਾਯੋ॥ ਕਾਲ ਪ੍ਰਬਲ ਸਤ ਕੇ ਸਿਰ ਉਪਰ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਸੁਨਾਈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਮੇਦਨੀ ਨ੍ਰਿਪਤਿਕੀ ਕੈਸੀ ਮਤ ਭਰਮਾਈ॥੨ ।ਦੋ;॥ ਨਿਕਟ ਗ੍ਰਾਮ ਗੁਰ ਹੈ ਤਹਾਂ ਦ੍ਵੈ ਉਸਟਰ ਗੁਰ ਪੀਨ॥ ਹਰੇ ਹਰੇ ਕਾਹੂੰ ਹਰੇ ਸੁਨਮਨ ਅਚਰਜ ਕੀਨ॥ ਬਿਸਨਪਦ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਕਲਗੀਧਰ ਪਯਾਰੇ॥ ਜਾਨੀਜਾਨ ਜਾਨ ਜਨ ਜੀਕੀ ਭਗਤ ਬਿਬਸ ਨਿਰਧਾਰੇ॥ ਦੋਊ ਗ੍ਰਾਮਨ ਕੇ ਛਤ੍ਰਿਨ ਤੇ ਪੂਛੀ ਪਤੋ ਨ ਦੀਨੋ॥ ਏਕ ਫਕੀਰ ਪਠਾਯੋ ਸਤਗੁਰ ਮਾਂਗ ਪਤੋ ਤਿਨ ਲੀਨੋ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬਰਬੀਰ ਪਠਾਏ ਛੀਨ ਉਸਟਰਹਿ ਲਯਾਏ॥ ਪੀਰ ਹਰਨ ਲਖ ਹਰਖ ਫਕੀਰਨੰ ਗ੍ਰਾਮਹਿ ਬਰ ਬਰ ਪਾਏ॥ ਨਾਮ ਫਕੀਰ ਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਲਾਹਾ ਤੋਟਾਂ ਛਤ੍ਰਿਹ ਨਾਮਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਅਬਲੌਂ ਸੁਬਿਦਤ ਤਹ ਲਾਹਾ ਤੋਟਾ ਗ੍ਰਾਮਾ॥੪

ਸਾਖੀ੩੩॥ ਬਿਸਨਪਦ॥ ਜਹ ਸਤਿਗੁਰ ਤੇਰਹ ਦਿਨ ਰਹੇ॥ ਟੋਕਾ ਨਾਮ ਤਹਾਂ ਮੰਜੀ ਰਚ ਸਿੱਖਯਨ ਸੇਵਾ ਲਹੈ॥ ਰਾਇਪੁਰਾ ਮਗ ਮੈ ਤਿਨ ਰਾਨੀ ਸਤਗੁਰ ਸੇਵਾ ਚੀਕੀ। ਸਹਿਤ ਪੂਤ ਪਦ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਨੀਤ ਰੀਤ ਮਤਿ ਭੀਨੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਧਿਕ ਮੈਂ ਤੋ ਪਰ ਸੁਨਰੀ ਰਾਨੀ॥ ਸੇਵਾ ਸਬੂਤ ਸਜੀ ਤੈ ਸੁੰਦਰ ਸੁ ਬਿਧ ਸੰਪੂਰਨ ਠਾਨੀ॥ ਸਿੰਜਯ ਪੂਤ ਹੂੰ ਕੀਉ ਲੀਓ ਤੈ ਮੇਹਰੁ ਅਧਿਕ ਰਿਝਾਇ॥ ਕੇਸ ਰਾਖੀਉ ਤਾਤ ਸੀਸ[1] ਪਰ ਮਮਆਇਸ ਹਿਤ ਲਾਈ॥ ਭੈ ਨਹਿ ਕਰਿਅਹੁ ਕਬਹੂ ਕਾਹੂ ਕੋ ਸਸਤਰ ਸੁਬਿੱਦਯ ਕਰੀਉ॥ ਵਾਹਗੁਰ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਨਾਮ ਬਰ ਮੁਖ ਤੇ ਨਿਤ ਹੀ ਰਹਿਓ॥ ਯਹ ਸ ਸਥਾਨ ਬਨਾਇ ਪੂਜਿਉ ਪੂਜ ਮਨੋਰਥ ਅਪਨੇ॥ ਠਹਿਰੇ ਤਹਿ ਕਬਹੂ ਭੈ ਨਾਹੀ ਸਤਰੁ ਸੂਰ ਕੋ ਸੁਪਨੇ॥ ਦਈ ਢਾਰ ਤਰਵਾਰ ਕਹੀ ਜਬ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਤਬ ਤੇਰੀ ਸੰਤਾਨ ਸੁ ਰਾਨੀ ਅਤਿ ਮਰਾਤਿਬੋ ਪੈ ਹੈ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਸਰੇ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਅਬਲੋਂ ਤਿਨ ਕੇ ।ਕੁਲ ਕੇ॥ ਹੈ ਦੇਖੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਬਿ ਲਿਖਤ ਲਖੈ ਮੈਂ ਚਲਕੇ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਕੀ ਦਯਾ ਦਰਦ ਦੁਰਦਾਰਨ ਪਾਰਨ ਜਨ ਕੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਚਾਹਤ ਸੋ ਨਿਤ ਹੀ ਆਸਾ ਪੂਰਕ ਮਨ ਕੀ॥ਦੋ॥ ਕੀਰਤਪੁਰ ਆਏ ਗੁਰੂ ਕਰ ਕੀਰਤ ਪਰਦੇਸ॥ ਕਰ ਕੜਾਹ ਪਰਸਾਦਿ ਕਿਅ

1. ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਿਰ ਕੇਸ ਰੱਖਿਓ

ਦਰਸਨ ਠੌਰ ਅਸੇਸ॥ ਸੂਰ ਮਲ ਕੇ ਪੌਤ੍ਰਾਂ[1] ਦੁਊ ਪਰਮ ਸਨੇਹੀ ਮਾਨਾ॥ ਮਿਲੇ ਮੋਦ ਮਨ ਕਥਾ ਸੁਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਕ ਕੀ ਖਾਨ॥੩॥ ਪ੍ਰਾਤ[2] ਭਏ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਸਰੇ ਸੂਰ ਕੁਲ ਭਾਨ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਮਨ ਹਰਨ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਂ ਮਹਾਨ॥੪॥ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਜੁਧ ਜੀਤ ਆਏ ਜਬੈ ਟਿਕੇ ਨ ਤਿਨਪੁਰ ਪਾਵ॥ ਕਾਹਲੂਰ ਮੈਂ ਬਾਧਿਊ ਆਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗਾਂਵ॥ ਜੇ ਜੇ ਨਰ ਤਹ ਨਹਿ ਭਿਰੇ ਦੀਨੇ ਨਗਰ ਨਿਕਾਰ॥ ਜੇਤਿਹ ਨੌਰ ਭਲੇ ਭਿਰੇ ਤਿਨੈ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰ॥ਚੌ॥ ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਬਿਤਾਏ॥ ਸੰਤ ਉਬਾਰ ਦੁਸਟ ਸਭ ਘਾਏ॥ ਟਾਂਗ ਟਾਂਗ ਕਰ ਹਨੇ ਨਿਦਾਨਾ॥ ਕੂਕਰ ਜਿਮਿ ਤਿਨਿ ਤਜੇ ਪਰਾਨਾ॥ ਪੂਰਨ ਜੁਧ ਭੰਗਾਣੀ ਭਯੋ॥ ਪਠਤ ਸੁਨਤ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਦਯੋ॥ ਸੰਮਤ ਸਤਰਹ ਸਤ ਚੌਤਾਲੀ॥[3] ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਜਗਤ ਮੈਂ ਚਾਲੀ॥੫॥

ਸਾਖੀ।੩੪॥ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੁਖ ਕਰ ਹੁ ਉਚਾਰ॥ ਹੋਇ ਦਯਾਲ ਕਰ ਲਏ ਉਧਾਰ॥ ਇਤ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੰਮਣੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰ ਭੰਗਾਣੀ ਯੁਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਰਨਤੰ॥ ਹਰ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਦਵਤੀਜ ਭਾਗ ਸਪਤਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥

ਅਧ ਨਾਦੋਨ ਜੁਧ ਵਰਨਨੰ:॥ ਬਿਸਨਪਦ:॥ ਸਾਜੀਲਾ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦਾ॥ ਪ੍ਰਜਾਰਾ ਪਰਮੇਸਰ ਜਗਦੀਸਰ ਪ੍ਰਜਾ ਪਾਲ ਬਖਸਿੰਦਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਪੈ ਪ੍ਰਜਾ ਪੁਕਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥੀਪਤਿ ਸੁਨ ਲੇਜੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਰ ਮਾਂਗਤ ਦੀਜੈ ਕੈ ਨਹਿ ਦੀਜੈ॥ ਲੂਟਿ ਲੇਤ ਦਧਿ ਦੂਧ ਕਿਸਨ ਤਯੋ ਦਾਨਾ ਘਾਸ ਹਮਾਰੋ॥ ਕਰਹਿ ਦੇਹਿ ਤਬ ਕਰਹਿ ਛੁੜਾਵਨ ਨਤਰ ਬਾਂਧਤ ਪੁਰਸਾਰੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੁਨ ਦੂਤ ਪਠਾਯੋ ਤਿਨ ਤਬ ਆਇ ਜਨਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ; ਸੁਨ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਾਨਨੀਯ ਬਚਰਾਈ। ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਆਵਤ ਤਬਏ ਲੂਟ ਮਚਾਵਤ ਸਾਰੇ। ਯਾਂਤੇ ਹਮਹੂੰ ਮਾਰੇ ਡਾਰੇ ਡਾਰੇ ਕੈਦ ਮਝਾਰੇ॥ ਸੰਗਤ ਸੋ ਸੰਗਤ ਹੈ ਸੰਮਤ ਰਾਖਹਿ ਸੰਮਤ ਮੇਰੀ॥ ਤੌਨ ਕਹਹਿ ਹਮ ਇਨ ਕਹਿ ਕਛੁ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸਹੁ ਤੇਰੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੋ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸਰਬ੍ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸੁਨਤ ਮਹੀਪ ਮਾਨ ਮਹਤ ਮਨਮੋਹਨ ਮਾਨ ਭੁਲਾਯੋ ਸਮਝਯੋ ਭਲੀ ਨਇਨ ਸਨਬਿਗਰੇ ਕਾਹਲੂਰ ਸਭ ਲੂਟਹਿ॥ ਰਾਜ ਤੇਜ ਮਰਯਾਦਾ ਹਮਾਰੀ ਸਰਬ ਸੁ ਕੁਲ ਤੇ ਛੂਟਹਿ॥ ਯਾਤੇ ਭਲੋ ਇਨਿਹਿ ਜੋ ਮਿਲਬੋ ਮੰਤ੍ਰੀ ਬਹੁ ਸਮਝੋਯੋ॥ ਕਪਟ ਹ੍ਰਿਦੈ ਧਰ ਨੀਤ ਰੀਤ ਉਰ ਭੀਮ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪ ਆਯੋ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰਨ ਪਰਮ ਨੀਤ ਗਾਯ ਬਿਗਾਯ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਸਨੋ ਮਾਨ ਸਭਹੀ ਕੋ ਦੀਨੋ ਸਿਰੇ ਪਾਊ ਅਘ ਹਾਨੀ॥ ਬਿਦਾ ਕਿਉਂ ਪਦ ਬੰਦ ਗਯੋਸੋ ਸਰਵ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਨਗਰੀ॥ ਉਰ ਮੈਂ ਉਠੀ ਅਧਿਕ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਉਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਅਚਗਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਢਿਗ ਦੂਤ ਪਠਾਵੈ ਅਨ ਗਨ ਧਨ ਅਰ ਪੂਜਾ॥ ਬਿਨਤੀ ਲਿਖੀ ਜਗ ਮੈਂ ਤੁਮਸਮੋ ਸਾਹਿਬ ਸਵਾਮੀ ਦੂਜਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਹੂੰ ਤਾਕੋ ਤਯੋ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਤਰ ਲਿਖ ਭੇਜੇ। ਬੈਰ ਈਰਖਾ ਰਹਤ ਸਦਾ ਹੀ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰ ਤੇ ਜੈਂ॥ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਰਪਣਾਂ ਸੋਜੋ ਕਊ ਜੈ ਮੁਖਹਿ ਬਨਾਵੈ॥ ਤੈਸੀ

1. ਸੂਰਜ ਮਲ ਦੇ ਪੋਤਰੇ, 2. ਸਵੇਰ ਸਮੇਂ, 3. ਸੰਮਤ 1744, 4. ਪਵਿੱਤਰ ਕਥਾ

ਬਿਧਿ ਤਾਕੋ ਮੁਖ ਤੈ ਸੋਭਾ ਆਗੈ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ॥ ਬੈਰਿਹੁ ਪਰ ਜਿਨ ਕਰ ਅਸਪ੍ਰੀਤੀ ਤਿਨਹਿ ਭਜਹਿ ਜਿਨ ਮੂਢਾ॥ ਤੇ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਮਹਾਂ ਮੰਦ ਮਤਿ ਮੋਹ ਸਨੇ ਅਤਿ ਕੂਢਾ॥

ਸਾਖੀ॥੩੫॥ਕਲਯਾਨ॥ ਕਬਹੁਕ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗੀ ਪ੍ਰਿਯ ਪਿਆਰੀ॥ ਸਤੀ ਸੁੰਦਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਕੀ ਸਕਿਤ ਭਕਿਤ ਰੁਚਿ ਧਾਰੀ॥ ਪਾਇ ਪਿਅਹਿ ਪਰਿਰੰਭਨ ਕਰ ਕਰਬ ਸਪਰ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਈ॥ ਇਸਤਰੀ ਜਨਯ ਪਵਿਤਰ ਕਰਹੁ ਪਿਅ ਪੂਤ ਪਰਮ ਉਪਜਾਈ॥ ਸੁਨਬਿ ਹਸੇ ਗੁਰ ਬਰ ਤਿਹਿ ਬਾਨੀ ਮਾਨੀ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਦੈ ਬਰਦਾਨ ਤ੍ਰਸਿਟ ਪ੍ਰਿਯ ਕੀਨੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰਸਾਲਾ॥ ਗਰਭ ਧਾਰੀ ਪ੍ਰਿਯ ਪਯਾਰ ਪਗੀ ਸੀ ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਸੁਖਪਾਈ॥ ਪਾਲਨ ਕੀਉ ਮਾਸ ਨਵ ਤਾਕੋ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਹਿਯਮਨਾਈ॥੪॥ ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਮਾਤ ਗੁਜਰੀ ਜੀਤੇ ਸਵਤਿ ਸਯਾਨੀ॥ ਹਰਖ ਹਰਖ ਹਿਅ ਪਰਖਿ ਪਰਿਖਿ ਸੁਖ ਮਹਾਂਮੋਦ ਸਹਿ ਸਾਨੀ॥ ਸਮਯਸੁਲਗਨ ਸੁਮਾਸ ਸੁਦਿਨ ਮਹਿ ਜਨਮਯੋ ਪੂਤ ਪੁਨੀਤਾ॥ ਕਲਗੀਧਰਨ ਹੇਰ ਹਰਖਾਨੇ ਦੁਦੰਭ ਬਜੇ ਅਭੀਤਾ॥੬॥ ਆਪ ਅਜੀਤ ਜੀਤ ਹੈ ਸਤ੍ਰਨ ਅਤਿ ਅਭੀਤ ਜੇ ਜਗ ਮੈ॥ ਨਾਮ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੈ ਜਾਤੇ ਬੀਰ ਧੀਰ ਮਤਿ ਮਗ ਮੈਂ॥੭॥ ਹਰਖ ਹਿਯਾ[1] ਦੀਨੇ ਦਾਨ ਅਪਾਰਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਮੰਗਤ ਜਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਗਤ ਦੀਨ ਪੁਕਾਰਾ॥ ਦੇਤ ਬਧਾਈ[2] ਧਾਈ ਧਾਈ ਆਈ ਦਵਾਰ॥ ਹਰ ਸੁਮੇਰ ਤਹਿ ਮੁਕਤ ਦਾਨ ਲੈ ਜਾਤ ਬਲਿ ਬਲਿਹਾਰ॥੨॥ਕੱ॥ ਆਨੰਦ ਆਮੰਦ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੰਦ ਪਯੋ ਓਮਗਿ ਉਮੰਗ ਕੀ ਧਰਾਪੈ ਧਾਰ ਧਾਈ ਹੈ॥ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਛਯੋ ਆਨੰਦ ਬਗਰ ਬੀਥੀ ਘੋਰ ਘਨ ਸਾਰ ਚਾਰ ਚੰਦਨ ਸਿੰਚਾਈ ਹੈ॥ ਗਾਵਤ ਬਜਾਵਤ ਆਨੰਦ ਕੋ ਬਧਾਈ ਸਭ॥ ਬਿਧਿਹਿ ਸਰਾਹੈ ਭਨੈ ਭਾਗ ਕੀ ਭਲਾਈ ਹੈ॥ ਗਾਈ ਹੈ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰ ਪ੍ਰਮਨੱਯ ਧਨਯ॥ ਧਰਨੀ ਅਨਨਯ ਭਕਤ ਭਾਨਕੀ ਚਲਾਈ ਹੈ॥

॥ਚੌ॥

ਕਬਹੁ ਕੁ ਮੇਲਾ ਭਯੋ ਅਧਿਕਤਰ ਪੂਜਾ॥ ਚਢੀਚਾਰ ਚਜ ਆਓਸਰ॥ ਕਹੁ ਉਰ ਕੇ ਖੀਸੇ ਕਾਟੇ॥ ਭਈ ਫਰਾਦ ਸੁਨੀ ਦੁਖ ਕਾਟੇ॥ ਏਕ ਦੁਇ ਤ੍ਰੈ ਚਾਰ ਸੁਨਾਈ॥ ਤਬ ਬੋਲੇ ਕਲਗੀਧਰ ਰਾਈ॥ ਸੇਵਕ ਸੁਚਿ ਸਮੁਝਾਇ ਸਯਾਨਾ॥ ਪਠਯੋ ਜਿਤੈ ਸੋ ਚੋਰ ਚਿਰਾਨਾ॥੨॥ ਧੋਤੀ ਲਾਂਬੀ ਤਿਲਕ ਫਟਾਕਾ॥ ਫੇਰਤ ਮਾਲਾਰਾਬ ਸਟਾਕਾ॥ ਲਾਲ ਪਾਗ ਬੈਰਾਗੀ ਰੂਪਾ॥ ਗਹਿ ਆਨਹੁ ਮਮਤੀਰ ਅਨੂਪਾ॥੩॥ ਆਯੋ ਅਤਿ ਢੀਠਤਾ ਜਤਾਈ॥ ਗਿਰਯੋ ਤਾਸ ਚੋਰੀ ਧਨ ਪਾਈ॥ ਤਾਹਿ ਕੈਦ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀਨਾ॥ ਬਹੁਤੇ ਦਿਨਲ ਰਹਯੋ ਦੁਖ ਪੀਨਾ॥੪॥ ਪੁਨ ਬੁਲਾਇ ਬੋਲੇ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਤੈ ਕਯੋ ਚੋਰੀ ਚਾਰ ਚੁਹਾਈ॥ ਖੀਸੇ[3] ਤੀਨ ਲਏ ਤੈਂ ਅਪਨੇ।, ਹਟ ਯੋ ਨ ਕੀਯੋ ਨੀਤ ਭਯ ਸਪਨੇ॥੫॥ ਸਭ ਸਮਾਜ ਮਹਿ ਗੁਰੂ ਸੁਨਾਈ॥ ਇਨ ਅਰਦਸ ਕਰੀ ਇਹ ਭਾਈ॥ ਖੀਸੇ ਤੀਨ ਮੋਹਿ ਮਿਲ ਜਾਵੈਂ॥ ਤਬ ਜਾਨਹੁ ਗੁਰੁ ਸਤਯ ਕਹਾਵੈਂ॥੬॥ ਚੋਥੇ ਖੀਸੋ ਜਬਇਨ ਲਯੋ॥ ਤਬ ਹਮ

---

1. ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ, 2. ਵਧਾਈ, 3. ਤਿੰਨ ਜੇਬਾਂ

ਯਾਹਿ ਕੈਦ ਕਰ ਦਯੋ॥ ਸੁਨ ਸਭਸਭਾ ਸਭਯ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਲਪਟਾਨੇ ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਤਿ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨੋ॥ ਦਸਰ ਹੋਇਤ ਦੂਸਰ ਮਾਨੋ॥ ਜਾਨੀਜਾਨ ਮਹਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਛੇਰਯੋ ਕਹਯੋ ਤਜਹੁਬਕ ਬਾਨਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਭੂ ਪਰਮੇਸੁ॥ ਕਰੰਤ ਨਯਾਉ ਹਿਤ ਦੀਨ ਹਮੇਸੁ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਯਹ ਪਾਵਨ ਕਥਾ॥ ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਉਪਜਤ ਸੁਖ ਤਥਾ॥

ਸਾਖੀ॥ਛੰਦ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਔਰੰਗਜੇਬ ਗੋ ਦਖਯਣ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ॥[1] ਤਾਨੇ ਸੰਗਲੋਹਬਹੁ ਬਢਯੋ ਜਾਸੁ ਬਿਰੋਧ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਜਬ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਨੇ॥ ਤਬ ਸੌ ਔਰੰਗਦਿਲੀ ਤਯਾਰੀ ਜਮ ਦਿਸ ਗਈ ਰਿਸਾਨੇ॥ ਜੰਗ ਕਰਤ ਰਸ ਭੰਗ ਭਯੋ ਬਹੁ ਅੰਗ ਸਿਥਿਲ ਸਭ ਹੋਏ॥ ਇਤ ਪਹਾੜਿਅਨੇ ਕੇ ਸੁ ਪ੍ਰਦਾਰਥ ਰਹੇ ਰਾਜ ਮਹਿ ਸੋਇ ਲੇਨ ਹੇਤ ਕਰ ਜੰਮੂ ਭੇਜਯੋ ਮੀਆ ਖਾਨ ਪਠਾਨਾ॥ ਅਲਫ ਖਾਨ ਨਾਦੌਨ ਪਠਾਯੋ ਸਭ ਰਾਜਨ ਢਿਗ ਜਾਨਾ॥੨॥ ਦੋ: ਸੋ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਨਾਟਕ ਬਚਿਤਰ ਬਿਚਾਰ। ਲਿਖਤ ਪਾਠਹੋਂ ਹੂੰ ਇਤੇ ਸੋਈ ਸੁਨ ਅਧਿਕਾਰ॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ॥੧੦॥** ਚੌ॥ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਇਹ ਭਾਂਤ[2] ਬਿਤਾਯੋ॥ ਮੀਆਖਾਨ ਜੰਬੁ ਕਹਿ ਆਯੋ॥ ਅਲਿਫਖਾਂਨ ਨਾਦੌਨ ਪੜਾਵਾਂ॥ ਤਹਾਂ ਆਇ ਤਿਨ ਰੋਖ[3] ਜਤਾਵਾ॥ ਮਿਲਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਟੋਚੀ ਤਾਕੋ॥ ਕਛੁ ਧਨ ਦੈ ਕਰ ਮ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਯਾਕੋ॥ ਕਹਲੂਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਜੁ ਲੈਹੌਂ ਤੌ ਧਨ ਸਤ ਰਾਜਨ ਤੇ ਪੈਹੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਪੈ ਪਠ ਪਰਵਾਨਾ ਅਲਫ ਖਾਨ ਨਿਜ ਬਨਹਿ ਬਖਾਨਾ॥ ਲੈ ਧਾਵਨ ਤਹ ਤੁਰਤ ਸਿਧਾਵਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਤਨ ਬੈਰ ਬਢਾਵਾ॥ ਤਿਨ ਕਰ ਗਢ ਨਵ ਨਰਸ ਪਰ ਬਾਂਧਯੋ॥ ਤੀਰੀ ਤੁਰੰਗ ਨਰੇਸਨ ਸਾਧਯੋ॥ ਮੰਤਰੀ ਭੇਜਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਢਿਗ॥ ਲਿਖੀ ਪ੍ਰਤਕਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ॥੬॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ॥ ਸਦਾ ਸਰਲ ਚਿਤ ਨਿਤਯ ਸਮਾਜੂ॥ ਹਮਸੇ ਕੁਟਿਲ ਭਏ ਅਰਕਾਮੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੇ ਮਹਾਂਰਾਜ ਜਗ ਨਾਮੀ॥੭॥ ਝੂਠੇ ਹਮ ਰਾਜਾ ਕਹਲਾਵੈ ਸਾਂਓ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਭ ਗਾਵੈ॥ ਝੂਠਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਝੂਠ ਪਛਾਨੋ॥ ਅਪਨੀਉਰ ਹੇਤ ਹਿਤ ਠਾਨੋ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸਤਰੂ ਚਢ ਧਾਏ॥ ਕਰਿਐ ਆਇ ਸਹਾਇ ਲਿਖਾਇ॥ ਮੋ ਅਘ ਅਪਨੇ ਮਨ ਨ ਬਿਚਰਿਐ॥ ਆਪਨੀਉਰ ਨਿਹਾਰਨ ਕਰਿਐ॥੯॥ ਆਪ ਆਪਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੇ॥ ਤੁਰਕਨ ਸੰਗ ਬੈਰ ਹਮ ਗਹੈਂ॥ ਸੋ ਸਭ ਸਮਯ ਅਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸਵਾਮੀ॥ ਮਿਲ ਕਟੋਚਿਏ ਕਪਟ ਸਲਾਮੀ॥੧੦॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੂ ਸੁਨਪਤ੍ਰ ਮੁਸਕਾਏ॥ ਰਾਜਾ ਜੀ ਕਤ ਚਿਤ ਡਰ ਪਾਏ॥ ਤੁਰਤਹਿ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ਤਹਾਂ॥ ਲਿਖ ਭੇਜੀ ਹਮ ਆਵਤ ਵਹਾਂ॥ ਰਾਜਨ ਹੋਇ ਤਯਾਰ ਤੁਮ ਰਹੀਉ॥ ਹਮਹਿ ਆਪਨੇ ਨਿਕਟਹਿ ਲਹਿਯੋ॥ ਛਤਰੀਪਨ ਪੂਰਨ ਨਿਰ ਬਹੀਯੋ॥ ਭਾਜਨਹਿਤ ਕਬ ਚਿਤ ਨਹਿ ਚਹੀਯੋ॥੧੨॥**ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਰ ਛੰਦ॥** ਤਹਾਂ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬਲੀ ਭੀਮ ਚੰਦੇ॥ ਚਢਯੋ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਹਾਂ ਤੇਜ ਵੰਦੇਂ॥ ਸੁਖਦੇਵ ਰਾਜੀ ਜਸਾ ਰੋਟਰਾਜੰ॥ ਚਢੇ ਕ੍ਰੁੱਧ

---

1. ਦੱਖਣ ਦੇਸ ਵਿਚ, 2. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, 3. ਗੁੱਸਾ

ਕੀਨੇ ਕਰੇ ਸਰਬ ਕਾਜੰ॥ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਚਢਯੋ ਨਡਢਵਾਲੰ ਚਲੇ ਸਿੱਧ ਹੈ ਕਾਜ ਰਾਜਾ ਸੁਧਾਰੰ॥ ਗਏ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਪਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਤਰੀ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਲੀਏ ਸਭੈ ਸਾਥ ਖਤਰੀ॥ ਲਖੇ ਨਾਥ ਆਏ ਮਿਲੇ ਸਾਥ ਮਾਹੀਂ॥ ਮਹਾਂ ਮੋਦ ਪਾਗੇ ਪਗੇ ਖੇਮ ਵਾਹੀ॥੧੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਕਰੀ ਢੂਕਢੋ ਅੰਸੁ ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦੇ॥ ਹਟਾਏ ਸਭੀ ਮਾਰ ਕੈ ਬੀਰ ਬਿੰਦੰ॥ ਦੂਤੀ ਢੋ ਅਢੂਕੇ ਵਹੈ ਅਰ ਤਾਰੀ॥ ਸਭੈ ਦਾਂਤ ਪੀਸੈ ਖਰੈ ਛਤਰ ਧਾਰੀ॥ ਉਤੈ ਖਰੇ ਬੀਰ ਬੰਬੈ ਬਜਾਵੈ॥ ਤਰੈ ਰਛੂਪ ਠਾਢੇ ਮਹਾਂ ਮੋਦ ਪਾਵੈ॥ ਤਬੈ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਿਉਂ ਕੋਪ ਆਪੰ॥ ਹਨੂੰਮਾਨ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਮੁਖ ਜਾਪੰ॥ ਸਬੈਬੀਰ ਬੋਲੇ ਹਮੈ ਭੀ ਬੁਲਾਯੰ॥ ਤਬੈ ਢੋਅ ਕੈਕੇ ਸੁਨੀ ਕੈ ਸਿਧਾਯੰ। ਸਬੈ ਕੋਪ ਕੈ ਕੈ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਚੂਕੇ ਚਲੇ ਬਾਰ ਬੇਬਾਰ ਕੋ ਜਯੋ ਭਭੂਕੇ॥ ਤਹਾਂ ਬਿਝੜ ਵਾਲੇ ਹਠਯੋ ਵੀਰ ਦਯਾਲੰ॥ ਉਠਯੋਸ ਸੰਗ ਲੈ ਸੈਨ ਸਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ॥ ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ॥ ਕੁਪਯੋ[1] ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ਨੱਚੇ ਮਰਾਲ॥ ਬੱਜੇ ਬਜੰਤਰ॥ ਕੂਰ ਅਨੰਦ॥ ਜੁਝੰਜ ਜਵਾਣ॥ ਬਾਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣ॥ ਜਿਅਧਾਰ ਕ੍ਰੋਧ॥ ਛਾਡਹਿ ਸਰੋਘ॥ ਲੁੱਝਿ ਨਿਦਾਨ॥ ਤਜੰਤ ਪ੍ਰਾਨ॥ ਗਿਰ ਪਰਤ ਭੂਮ॥ ਜਨ ਮੇਘ ਘੂਮ॥੧੦॥ ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੋਪੰਜ॥ ਹਠੀ ਪਾਉ ਰੋਪਿਯੰ॥ ਸਰੋਘੰ ਚਲਾਏ॥ ਬੜੇ ਬੀਰ ਘਾਏ॥੧੧॥ ਹਣੇ ਛੱਤਰ ਧਾਰੀ॥ ਲਿਟੇ ਭੂਮ ਭਾਰੀ॥ ਮਹਾਨਾਦ ਬਾਜੇ ਭਲੇ ਸੂਰ ਗਾਜੈ॥੧੨॥ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਕ੍ਰੁਧੇ ਕਿਉ ਜੁਧ ਸੁਧੰ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਗਾਜੇ ਮਹਾ ਸਾਰ ਬਾਜੈ।੧੩॥ ਕਰਯੋ ਜੁਧ ਚੰਡੀ॥ ਸੁਨਯੋ ਨਵ ਖੰਡੀ॥ ਚਲੇ ਸਸਤਰ ਬਾਹੀ॥ ਰਜੋਤੀ ਨਿਬਾਹੀ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਬੋਲਯੋ ਤਬੈ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਡਢਵਾਲ॥ ਪ੍ਰਿਥੀ ਨਾਥ ਸ੍ਰੀ ਭੀਮ ਸਸਿ ਸੁਨਿਯ ਨੈਕ ਬਚ ਬਾਲ॥੧੩॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਨੈ ਦਈ ਦਈ ਸੇਨ ਕੋਸਾਲ॥ ਅਬ ਕੈਸੀ ਚਿਤ ਰਾਉਰੋ ਕਰ ਐਸੋ ਬਿਧਿ ਹਾਲ॥੧੬॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਘ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਮਮ ਹੈ ਸਹਾਇ ਸੁਰ ਜੈਸ॥ ਤੈਸੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਜੀਏ ਕਿੰਮਤ ਰਣਰਸ ਤੈਸ॥੧੭॥ ਨੈਕ ਆਪ ਠਾਂਢੇ ਰਹਿ ਅਗਯਾ ਮੋਹ ਕਹਿ ਦਾਇ। ਹੇਰ ਹੈ ਰੰਗ ਕਚੋਟ ਕੋ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰਤ ਜੇਏ॥੧੮॥ ਸੁਨਬਿਹਸਯੋ ਬਿਸਾਲ ਪੁਰ ਰਾਜਾ॥ ਪ੍ਰਿਥੀਚੰਦ ਕੋ ਗੁਨਨ ਦਰਾਜਾ॥ ਭਲੀ ਕਹੀ ਤੈ ਕਰਿ ਅਬਸੋਈ॥ ਬਿਜੈ ਮੋਰ ਜਾ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਹੋਈ॥੧੯॥ ਸਭ ਰਾਜੇ ਮਿਲ ਕਰਹ ਲਰਾਈ॥ ਲੇਹਿ ਜੀਤ ਤਬ ਸਬ ਕਟ ਕਾਈ॥ ਸੋ ਸਲਾਹ ਸਭ ਨੇ ਮਨ ਮਾਨੀ॥ ਸਰੀ ਬਾਹਨੀ ਬਿਸਦ ਪ੍ਰਰਾਨੀ॥੨੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ:ਦੋ:॥ ਕੋਪ ਭਰੇ ਰਾਜਾ ਸਭੈ ਕੀਨੇ ਜੁਧ ਉਪਾਇ॥ ਸੈਨ ਕਟੋਚਲ ਕੀ ਸਬੈ ਘੇਰੇ ਲਈ ਅਰਰਾਇ।੨੧॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਕਲੇ ਨਾਗਲੂ ਪਾਗਲੂ ਵੇਦੜੋਲੰ॥[1] ਜਸਵਾਰੇ ਗੁਲੇਰੇ ਚਲੇ ਬਾਧਟੋਲੰ॥ ਤਹਾਂ ਏਕ ਗਾਜਯੋ ਮਹਾਂਬੀਰ ਦਯਲੰ॥ ਰਖੀ ਲਾਜ ਜੌਨੇ ਸਬੈ ਬਿਝੜਵਾਲੰ॥ ਤਵੈਂ ਕੀਟ ਤੇ ਲੌਂ ਤਫੰਗ ਸਭਾਰਯੋ॥ ਹ੍ਰਿਦੈ ਏਕ ਰਾਵੰਤ ਕੇ ਤਾਕ ਮਾਰਯੋ॥ ਗਿਰਯੋ ਭੂਮ ਭੂਮੰ ਕਰਯੋ ਜੁਧ ਸੁਧੰ॥ ਤਊ ਮਾਰ ਬੋਲਯੋ ਮਹਾਮਾਨ ਕ੍ਰੋਧੰ॥੨੩॥ ਤਜਯੋ ਤੁਪਕੇ ਬਾਣ ਪ੍ਰਾਣੰ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਚਤੁਰ ਬਾਨਯ ਲੈਸੁ ਸਬਅੰ ਪ੍ਰਹਾਰੇ॥ ਤਿਰਯੋ ਬਾਣ

---

1. ਪਹਾੜੀ ਜਾਤਾਂ

ਬਾਮਪਾਨੰ ਚਲਾਏ॥ ਲਗੇ ਯਾ ਗਲੇ ਨਾ ਕਛੂ ਜਾਨ ਪਾਏ॥੨੪॥ ਸੁਤਉ ਲਉਦਿਇਓ ਜੁਧ ਕੀਨੋ ਉਭਾਰੀ॥ ਤਿਨੈਖੇਦ ਕੈ ਬਾਰ ਕੇਬੀਚ ਡਾਰੀ॥ ਪਰੀ ਮਾਰ ਬੁਰੀ ਛੁਟੀ ਬਾਜੀ ਗੋਲੀ ਮਨੋ ਸੂਰ ਬੈਠੇ ਭਲੀ ਖੇਲ ਹੋਲੀ॥੨੫॥ ਲਿਯੋ ਜੀਤ ਬੈਰੀ ਕਿਯੋ ਆਨ ਡੇਰੰ॥ ਤੇਊ ਜਾਇ ਪਾਰੰ ਰਹੇ ਬਾਰ ਕੇਰੰ॥ ਭਈ ਰਾਤ੍ਰ ਗੁਬਾਰ ਕੇ ਅਰਧ ਜਾਮੰ॥ ਤਬੋ ਛੋਰਿਹੀ ਬਾਰ ਦੇਵੰਦਮਾਮੰ। ਭਜਯੋ ਅਲਫ ਖਾਨੰ ਕਟੋਚੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ॥ ਦਯਾਲੰ ਭਜਯੋ ਬੀਰ ਜੋ ਬਿਝੜਵਾਲੰ ਕਰਯੋ ਯੋ ਮਤੋ ਏਕ ਬੀਰੰ ਬੁਲਾਈ॥ ਕਹਯੋ ਤਾਹਿ ਕੋ ਤੈ ਨਗਾਰੋ ਬਜਾਈ॥ ਨ ਜਾਮੈ ਲਖੈ ਸਤਰ ਹਾਰੇ ਪਛਾਰੇ॥ ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕੀਜੋ ਨਿਸਾਨੋ ਬਿਚਾਰੇ ॥੨੮॥ ਸਕਾਰੇ ਭਏ ਭਾਗ ਐਯੋ ਇਤੈ ਤੂੰ॥ ਪਰੈ ਕਾਤਗਾਢੰ ਸੁ ਡੇਰਾ ਜਿਤੈ ਮੂੰ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਸਬੈ ਰਾਤ ਬੀਤੀ ਉਦਯੋ ਦਯੋ ਸਮਾਲੰ॥ ਚਲੇ ਬੀਰ ਚਾਲਾਕ ਖਰੀ ਖਾਲਾਣੰ॥੨੯॥ ਭਜਯੋ ਅਲਵਖਾਨੇ ਨ ਖਾਨਾ ਸੰਭਾਰਯੋ॥ ਭਜੇ ਔਰ ਬੀਰੰਨ ਧੀਰੰ ਬਿਚਾਰਯੋ॥ ਨਦੀ ਪੈ ਦਿਨੰ ਅਸਟ ਕੀਲੇ ਮੁਕਾਮੰ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਦੇਖੇ ਸਭੈ ਰਾਜ ਧਾਮੰ॥੩੦॥ਚੌ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਕਲੂਰੀ ਰਾਜਾ॥ ਚਾਹਯੋ ਮਿਲਨ ਕਟੋਚ ਸਮਾਜਾ॥ ਕੂਰ ਕਟੋਚ ਚੁਗਲ ਬੜ ਭਾਰੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਪਰ ਮਾਯਾ ਡਾਰੀ॥੩੧॥ ਸੁਨੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਬ॥ ਲਖੀ ਦੁਸਟਕੀ ਪੁਸਟ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਤਬ॥ ਰਣਜੀਤ ਬਜਯੋ ਤਯਾਰੀ ਕੀਨੀ॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਉਰ ਸੰਕਾ ਚੀਨੀ॥੩੨॥ ਮਿਲਿਯੋ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪ ਆਗੇ ਆਈ॥ ਤਾਜੀ ਭੇਟਾ ਦਈ ਸਜਾਈ॥ ਗੁਰ ਬਰਹੂੰ ਦੀਨਹੂ ਸਿਰ ਪਾਉ॥ ਆਪ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਨਿਅਰਾਉ॥੩੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਇਤ ਹਮ ਹੋਇ ਬਿਦਾ ਘਰ ਆਏ॥ ਸੁਲਏ ਨਮਿਤ ਵੈ ਉਤੈ ਸਿਧਾਏ॥ ਸੰਧਇਨੈ ਉਨ ਕੈ ਸੰਗ ਕਈ॥ ਹੇਤ ਕਥਾ ਪੂਰਨ ਇਹਿ ਭਈ॥੩੪॥ਦੋ:॥ ਆਲ ਸੁਨ ਕੇ ਭੇਟ ਲੈ ਮਿਲੇ ਨ ਪ੍ਰਭ ਪਗ ਆਇ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੁ ਮਸੰਦ ਨੈ ਲੁਟਯੋ ਤਾਹਿ ਬਨਾਇ॥੩੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੌਰਾਣੇ ਗੁਰ ਖੰਡੇ ਦਸ਼ਮ ਮੰਡਲੇ ਨਾਦੌਣ ਜੁਧ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਣੰਨ॥ ਅਸਟੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੮॥ ਲਾਉਨੀ ਛੰਦ॥ ਕਬਹੂ ਕੋਪਾਏ ਇਕੰਤ ਕੰਤ ਕੋ ਜੀਤੋ ਉਰ ਅਲਕ੍ਰਾਂਈ॥ ਸਮਯ ਸੁਜਾਨ ਜਾਨ ਮਨ ਆਪਣੇ ਦਾਨ ਲੇਨ ਰਤਿ ਆਈ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਿਨਯ ਬਿਧਾਲ ਪਾਨ ਗਹਿਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਸੋ ਬੋਲੀ॥ ਪਯਾਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਿਥੀ ਪਤਿ ਮਨ ਕੀ ਗਨਤੀ ਖੋਲੀ॥੧॥ ਬੋਲੇ ਕਹਾਂ ਕਹਹੁ ਸ਼੍ਰੀ ਪਯਾਰੀ ਮੈਂ ਨਿਤ ਤੁਮਰੋ ਸੰਗੀ॥ ਕਛੁ ਅਦੇਯ ਨਹਿ ਮੇਰੋ ਤੇਰੇ ਤੂੰ ਅਧੀਨ ਅਰਧੰਗੀ॥ ਜੀਤੋ ਕਹਿ ਜਿਮਿ ਪੂਤ ਦੀਉ ਪਿਅਹ ਪ੍ਰਿਅ ਸੁੰਦਰੀ ਸਭਾਗੀ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਹੌਹੂੰ ਲਖਹੂ ਪੂਤ ਮੁਖਲੈਰਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ॥੨॥ ਸੁਨ ਕਲਗੀਧਰ ਕਾਮ ਕੋਟਿ ਸਮ ਸੁੰਦਰ ਸੁਜਨ ਸਹਾਈ॥ ਪਯਾਰੀ ਜੀਤੋ ਜੀ ਕੀ ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰੀ ਬਨਾਈ॥ ਸਾਧ ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਸਮਝਾਈ ਗਰਬ ਨਿਸਾਨੀ ਪਾਈ॥ ਰਾਖ ਮਾਸ ਨਵ ਉਧਰ ਮਝਾਰੀ ਰਖਯਾ ਕਰੀ ਬਨਾਈ॥੩॥ ਚੇਤ ਮਾਸ ਕੀ ਸੁਦੀ ਸਤਮੀ ਮੰਗਲ ਮੰਗਲ ਦਿਨ ਕੋ॥ ਪ੍ਰਗਟਯੋ ਪੂਤ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਸਾਹਿਬ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਤਿਨ ਕੋ॥ ਦਿਉ ਦਾਨ ਸਨਮਾਨ ਅਧਿਕ ਦ੍ਵਿਜ ਬੰਸ

ਹਰਖ ਅਤਿ ਨੀਕਾ॥ ਕਬਿਅਨ ਢਾਢਿਨ ਔਰ ਦਾਇਅਨ ਦਾਨ ਬਧਾਈ ਲੀਨਾ॥੪॥ **ਸੋਰਠ ਰਾਗ॥** ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਸੁਤ[1] ਦੋਊ ਦੇਖ॥ ਸਵਰਨ ਭੂਖਨ[2] ਜਟਿਤ ਧਾਰੇ ਗੋਦ ਮਾਹਿ ਬਿਸਖੇ॥ ਤਹਾਂ ਬਾਈਸ ਧਾਰ ਰਾਜਨ ਕੇ ਸੁਤਮੰਤਰੀ ਨਿਤਯ॥ ਰਹਹਿ ਛਲ ਬਲ ਸੋ ਭਰੇ ਬਹੁ ਭੇਦ ਲੇਖੈ ਹਿਤਯ॥ ਬਿਸਨਪਦ। ਪੁਨ ਕਬਹਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਾਹਿਬ॥ ਦੀਨ ਜੀਤੋ ਜੀ ਕਹਿ ਅਪਨੋ ਤੇਜ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਚਾਹਿਬ॥ ਸੋਭਾ ਭਈ ਮਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਡਲ ਜੋਤ ਅਨੁਪਮ ਜਾਨੀ॥ ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਸਦਾ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਜੀਤੋ ਆਘਹਾਨੀ॥ ਪਤਿ ਸੇਵਾ ਸੰਤਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਿਖਨ ਸੇਵਾ ਕਰਹੀ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਰਹੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸਭ ਭਾਂਤ ਸਰਬ ਸੋਕ ਸਦੀਵ ਸੁਕਾਨੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਾਇ ਕਰ ਹਰਖਹਿਅ ਆਨੇ॥ **ਸਾਖੀ॥੩੮॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ॥੧੦॥ਚੌ:॥** ਬਹੁਤ ਬਰਖ ਇਹਿ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤਾਏ॥ ਚੁਨ ਚੁਨ ਚੋਰ ਸਭੈ ਗਹਿ ਘਾਏ॥ ਕੇਤਕ ਭਾਜ ਸਹਰ ਤੇ ਗਏ॥ ਭੂਖ ਮਰਤ ਫਿਰ ਆਵਤ ਭਏ॥੧॥ ਤਬਲੌ ਖਾਨ ਦਿਲਾਵਰ ਆਏ॥ ਪੂਤ ਆਪਨ ਹਮ ਓਰ ਪਠਾਏ॥ ਏਕ ਘਰੀ ਬੀਤੀ ਨਿਸ ਜਬੈ ਚਢਤ ਕਰੀ ਖਾਨਲ ਮਿਲਿ ਤਬੈ॥੨॥ ਜਬ ਦਲ ਪਾਰ ਨਦੀ ਕੇ ਆਯੋ॥ ਆਨ ਆਲਮੈ ਹਮੈ ਜਗਾਯੋ॥ ਸੋਰ ਪਰਾ ਸਭਹੀ ਨਰ ਜਾਗੇ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਸਸ਼ਤਰ ਬੀਰ ਰਸ ਪਾਗੇ॥੩॥ ਛੂਟਨ ਲਗੀ ਤੁਫੰਗੇ ਸਭਹੀ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਸਸਤਰ ਰਿਸਾਨੇ ਜਬ ਹੀ॥ ਕੂਰਰਾ ਭਾਂਤ ਸਭ ਕਰੀ ਪੁਕਾਰ॥ ਸੋਰ ਸੁਨਾ ਸਰਤਾ ਕੇ ਪਾਰਾ। **ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ॥** ਬਜੀ ਭੇਰ ਧੁੰਕੇ ਨਗਾਰੇ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਾਨੈਤ ਬੀਰੇ ਬਕਾਰੇ॥ ਭਏ ਬਾਹੂਆ ਘਾਤਨ ਚੇ ਮਰਾਲੰ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਕਾਲੀ ਗਰਜੀ ਕਰਾਲੰ॥੫॥ ਨਦੀਅੰ ਲਖਯੋ ਕਾਲ ਰਾਤੰ ਸਮਾਨੰ॥ ਕਰੇ ਸੂਰਮਾ ਸੀਤ ਪਿੰਗੰ ਪ੍ਰਮਾਨੰ॥ ਸਭੈ ਬੀਰ ਗਾਜੇ ਭਏ ਨਾਦ ਭਾਰੇ॥ ਤਜੇ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ਬਿਨਾ ਸਸਤਰ ਝਾਰੇ॥੬॥ **ਨਰਾਜ॥** ਨਿਲੱਜ ਖਾਨ ਭਜਯੋ॥ ਕਿਨੀ ਨ ਸਸਤਰ ਸਜੀਉ॥ ਸੁ ਤਿਆਗ ਖੇਤ ਕਉ ਚਲੇ॥ ਸੁ ਬੀਰ ਬੀਰਹਾ ਤਲੇ॥ ਚਲੇ ਤੁਰੇ ਤੁਰਾਇ[3] ਕੈ॥ ਸਕੈ ਨ ਸਸਤਰ ਉਠਾਇ ਕੈ॥ ਨ ਲੈਹ ਹਥਿਆਰ ਗਜ ਹੀਂ॥ ਨਿਹਾਰ ਨਾਰਿ ਲਜਹੀਂ॥੮॥ ਗੁਹਾਰ ਨੰਦ ਚੰਦ ਕੀ ॥ਸੁ ਬੀਰ ਹਾ ਮਸੰਦ ਕੀ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਾਤੁ ਲੇਯ ਕੇ॥ ਲਗੋ ਜੁ ਹਾਥ ਭੈਯ ਕੇ॥੯॥ ਗੁਮਾਨ ਮਾਨ ਨ ਰਹਾ। ਭਜੇ ਕਰੈ ਹਾਹਾ ਹਾਹਾ॥ ਦਯਾ ਸੁ ਰਾਮ ਬ੍ਰਿਪ੍ਰ ਕੈ॥ ਲਗੇ ਜੁ ਤੀਰ ਛਿਪ੍ਰਕੇ।ਦੋ॥ ਜਯੋ ਫੁਨਿ ਮੋਰ ਰ ਕ੍ਰੋਰ ਰਾਵਿ ਬਾਯੂ ਜਥਾ ਘਨਘੋਰ॥ ਜੋਯੋ ਮ੍ਰਿਗ ਪਤਿਲਖਤ ਭਜਤ ਮ੍ਰਿਗ ਤਿਮਿ ਭਾਜੇ ਮਨ ਛੋਰ॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥** ਬਰਵਾ ਗਾਉ ਉਜਾਰ ਕੈ ਕਰੇ ਮੁਕਾਮ ਭਲਾਨ॥ ਪ੍ਰਭ ਬਲ ਹਮੈ ਨ ਛ੍ਵੈ ਸਕੈ ਭਾਜਤ ਭਹੇ ਨਿਦਾਨ॥੧੨॥ ਤਵ ਬਲ ਇਹਾ ਨ ਪਰ ਸਕੈ ਬਰਵਾ ਹਨਾ ਰਿਸਾਇ॥ ਸਾਲਨ ਰਸ ਜਿਮ ਬਾਨਿ ਇ ਰੋਰਨ ਖਾਤ ਬਨਾਇ॥੧੩॥ **ਸਾਖੀ॥੩੯॥ਚੌ:॥** ਜੇ ਜੇ ਭਜੇ ਲਗੇ ਮਨ ਮਾਹੀ ਗਨਤੀ ਗਨਤਿ ਬਨਤਿ ਬਿਧਿ ਨਾਹੀ॥ ਕਹਾਂ ਖੁਦਾਇ ਕਰੀਮ ਸੰਗਾ॥ ਭਯੋ

1. ਪੁੱਤਰ, 2. ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, 3. ਘੋੜੇ ਨਚਾ ਕੇ

ਉਮੰਗ ਭੰਗ ਸਰਬੰਗਾ॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ**॥ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ॥ ਗਯੋ ਖਾਨ ਜਾਦਾ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਭਜੰ॥ ਸਕਯੋ ਜਵਾਬ ਦੈ ਨਾ ਹਨੇ ਸੂਰ ਸੂਰ ਲਜੰ॥ ਤਹਾਂ ਠੋਕ ਬਾਹਹੁ ਸੈਨੀ ਗਰਜਯੋ॥ ਸਭੈ ਸੂਰ ਲੈ ਕੈ ਮਿਲਾਸਾਜ ਸਜਸੋ॥ਚੌ:॥ ਦ੍ਵੈ[1] ਸਹਸਰਾ ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਦੀਨੀ॥ ਖਾਨ ਦਿਲਾਵਰ ਅਤਿ ਰਿਸਿ ਕੀਨੀ॥ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਲੁਟਨ ਹਿਤ ਔਯੋ॥ ਮਨ ਗੁਲਾਮ ਅਤਿ ਤੋਹ ਜਨਾਯੋ॥੨॥ ਨਿਜ ਸਮ ਸਰ ਜਾਨਾ ਨਹਿ ਦੂਜਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਮ ਸਮਾਜ ਅਰੂਜਾ॥ ਜੋਨ ਟਟੂਆ ਜੀਤਹਿ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਖਰਚਹਿ ਕੋ ਤਾਜੀ ਪਰ ਦਾਮਾ॥੩॥ ਜੋ ਗਲਾਮ ਸਨ ਨੇਕੀ ਹੋਈ॥ ਤੋਕਿਆ ਸੀਲ ਰਾਖ ਨਰ ਕੋਈ॥ ਨੀਤਿ ਨਿਪੁਨ ਤੇ ਜਾਨੰਤ ਅਹਹੀ॥ ਅਸਲਕਮ ਅਸਲ ਏਕ ਨ ਕਹੀਂ॥੪॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥** ਕਰਯੋ ਜੋਰ ਸੈਨੰ ਹੁਸੈਨੀ ਪ੍ਰਯਾਨੰ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕੂਟਿ ਕੈ ਲੂਟਿ ਲੀਨੇ ਆਵੰਨ॥ ਪੂਰਨ ਡਢਵਾਲੰ ਕੀਉ ਜੀਤ ਜੋਰੰ॥ ਕਰਯੋ ਬੰਦ ਕੈ ਰਾਜ ਪੁਤਰਾਨ ਚੇਰੰ॥੨॥ ਪੁਨਰ ਦੂਨ ਕੋ ਲੂਟਿ ਲੀਨੋ ਸੁਧਾਰੰ॥ ਕੋਈ ਸਾਮਹੈ ਹ੍ਵੈ ਸਕਯੋਬਨਾ, ਗਵਾਰੰ॥ ਲੀਉ ਛੀਨ ਅੰਨੰ ਦਲੰ ਬਾਂਟ ਦੀਅੰ॥ ਮਹਾਂ ਮੂਢਿ ਯੰ ਕੁਸਤੰ ਕਾਜ ਕੀਯੰ॥੩॥ ਤਹਾਂ ਭੀਮ ਚੰਦੰ ਹੁਸੈਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ ਮਿਲੇ ਆਪ ਮੈ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀਨੇ ਬਿਸਾਲੰ॥ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਸੋ ਜੰਗ ਕੀਜੈ। ਹਮੈ ਆਪਨੇ ਸੰਗ ਸੰਗੀ ਲਖੀਜੈ॥੪॥ ਕਹਾਂ ਭੀਮ ਜੋ ਦੇਇ ਮਾਯਾ ਗੁਰੂ ਜੀ॥ ਨਕੀਚੈ ਕਥੋ ਜੰਗ ਐਸੋ ਸੁਰੁ ਜੀ॥ ਤਬੈ ਮਾਨ ਬਾਨੀ ਬਖਾਨੀ ਹੁਸੈਨੀ॥ ਕਟੋਚੀ ਮਿਲੇ ਸੰਗ ਸੈਨਾ ਹੁਸੈਨੀ॥੫ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦੂਤ ਬਾਨੀ ਪਛਾਨੀ॥ ਕਰ ਸੈਨ ਸਾਰੀ ਤਯਾਰੀ ਅਪਾਨੀ॥ ਇਤੈ ਏਹੁ ਸੈਨੀ ਮਿਲੋ ਸੰਗ ਸਾਰੇ॥ ਗੁਲੇਰੀ ਗੁਪਾਲੈ ਬੁਲਾਵੈ ਬਿਚਾਰੈ॥੬॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ਦੋ:॥ ਕਿਤਕ ਦਿਵਸ ਬੀਤਤ ਭਏ ਕਰਤ ਉਸੇ ਉਤ੍ਰਪਾਤ॥ ਗੁਆਲੇਰਿਅਨ ਕੀ ਪਰਤ ਭੀ ਆਨ ਮਿਲਿਨ ਕੀ ਬਾਤ॥੮॥ ਜੋ ਦਿਨ ਦ੍ਵੈਕਨ ਮਿਲਤ ਤਬ ਆਵਤ ਅਰ ਰਾਇ॥ ਕਾਲ ਤਿਨਹੁ ਕੇ ਘਰ ਬਿਖੈ ਡਾਰੀ ਕਲਹ ਬਨਾਇ॥੫॥ਚੌ:॥ ਗ੍ਵਾਲੇਰੀ ਮਿਲਨ ਕਹੁ ਆਏ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਭੀ ਸੰਗ ਭੀ ਸੰਗ ਸਿਧਾਏ॥ ਚਤਰਥ ਆਨ ਮਿਲਤ ਭਏ ਜਾਂਮ॥ ਛੁਟਿ ਗਈ ਲਖਿਨ ਜਰ ਗੁਲਾਮੰ॥ਦੋ:॥ ਜੈਸੇ ਰਵਿਕੇ ਤੇਜ ਰੇਤ ਅਧਿਕ ਤਪਤਾਇ॥ ਰਵਿ ਬਲ ਛੁਦ੍ਰਨ ਜਾਨਹੀ ਆਪ ਨਹੀਂ ਗੁਰਬਾਇ॥੭॥ਚੌ:॥ ਤੈਸੇ ਫੂਲ ਗੁਲਾਮ ਜਾਤ ਭਯੋ॥ ਤਿਨੈ ਨ ਦ੍ਰਿਸ ਤਰੈ ਆਨਤ ਭਯੋ॥ ਕਾਲੁਰੀਆ ਕਟੋਚ ਸੰਗ ਲਹਿ॥ ਜਾਨਾ ਆਨ ਮੋ ਸਰ ਮਹਿ ਮਹਿ॥੮॥ ਤਿਨ ਜੋ ਧਨ ਆਨਯੋ ਥੋ ਸਾਥਾ॥ ਸੋ ਦੈ ਰਹੇ ਹੁਸੈਨੀ ਹਾਥਾ॥ ਲੇਤ ਦੇਤ ਆਪਨ ਕੁਰਰਾਨੇ॥ ਤੇ ਧਨ ਲੈ ਨਿਜ ਧਾਮ ਸਿਧਾਨੇ॥ ਚੇਰੋ ਤਬੈ ਤੇਜ ਤਨ ਭਯੋ॥ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਕਛੁ ਲਖਤਨ ਤਯੋ॥ ਛੰਦ ਬੰਦ ਨਹਿ ਨੈਕ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਜਾਤ ਭਯੋ ਦੈ ਤਬਹਿ ਨਗਾਰਾ॥੧੦॥ ਦਾਵ ਘਾਵ ਤਿਨ ਨੈਕ ਨ ਕਰਾ॥ ਸਿੰਘਹਿ ਹੈਰ ਸਸਾ ਕਹੁ ਡਰਾ॥ ਪੰਦ੍ਰਹ ਪਹਰ ਗਿਰਦ ਤਿਨਕਿਉ॥ ਪਾਨ ਖਾਨ ਤਿਨ ਜਾਨ ਨ ਦੀਉ॥ ਖਾਨਪਾਨ ਬਿਨ ਸੂਰ ਰਿਸਾਏ॥ ਸਾਮ ਕਰਨ ਹਿਤ ਦੂਤ ਪਠਾਏ॥ ਦਾਸ

1. ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ

ਨਿਰਖਿ ਸੰਗ ਸੈਨ ਪਠਾਨੀ॥ ਫੂਲਿ ਗਯੋ ਤਿਨ ਕੀ ਨੀਹਿ ਮਾਨੀ॥੧੨॥ ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ਅਬ ਹੀ ਕੈ ਦੇਹੁ॥ ਨਾ ਤਰ ਮੀਚ ਮੂੰਡ ਪਰਲੇਹੁ॥ ਸੁਨ ਗੁਲਾਮ ਬਾਨੀ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਰਨ ਗੁਪਾਲ ਪਛਾਨੀ॥ ਭੇਜੋ ਨਿਜ ਸਵਾਰ ਆਨੰਦ ਪੁਰ॥ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ਆਇ ਸਾਚੇ ਗੁਰ॥ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਸਭੈ ਜਬ ਆਈ॥ ਚਰਚਾ ਭਈ ਬਹੁਤ ਤਿਹ ਥਾਂਈ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਹੰਸ੍ਰ ਦਸ ਦੀਜੈ॥ ਮੇਲ ਹੁਸੈਨੀ ਖਾਨ ਸੇ ਕੀਜੈ॥ ਕਹੀ ਗੁਪਾਲ ਸਿਘ ਸੋ ਨਾਹੀ॥ ਹੋਤੋ ਧਨ ਤੋ ਦੇਤੋ ਤਹਾਂ ਹੀ॥ ਯਾਂਤੇ ਲਰੇ ਲਰੋਂ ਨਹਿ ਡਰੋਂ॥ ਨ ਤ ਘਰ ਜਾਇ ਲਿਯਾਇ ਹਿਤ ਕਰੋ॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥ ਸਾਤ ਸਵਾਰਨ ਸੰਗ ਰਸ ਪੂਰਾ॥੬॥ਭੇਜਯੋ ਨਿਕਟ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈ॥ ਸਸਾ ਸੈਨ ਮਧਿ ਮਨਹੁ ਸਿੰਘ ਕੈ॥ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਅਜੋ ਸੁਨ ਪਾਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ॥੭॥ ਸੰਧ ਕਰਨ ਸਨਮਾਨ ਬਖਾਨੀ॥ ਐ ਸਰ ਸਰਿਸ ਕਪਟ ਕੀ ਬਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤੀਆ ਤਹਾਂ ਬੁਲਾਏ॥ ਗੋਪਾਲੇ ਧਰਮ ਦੈ ਲਯਾਏ॥੧੩॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਤਿਨ ਸੰਗ ਨ ਉਨਕੀ ਬਨੀ॥ ਤਬ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚਿਤ ਮੋਇ ਇਹਿ ਗਨੀ॥ ਐਸ ਘਾਤ ਫਿਰ ਹਾਥ ਨ ਐਹੈਂ॥ ਸਭੂਹੂੰ ਫੇਰ ਸਮੇ ਛਲਿ ਜੈ ਹੈਂ॥੧੪॥ ਗੋਪਾਲ ਸੁ ਅਬੈ ਗਹਿ ਲੀਜੈ॥ ਕੈਦ ਕੀਜੀਐ ਕੈ ਬਧ ਕੀਜੈ॥ ਤਨਕ ਭਨਕ ਜਬ ਤਿਨ ਸੁਨ ਪਈ॥ ਨਿਜ ਦਲ ਜਾਤ ਭਯੋ ਭਟ ਰਾਈ॥੧੫॥ ਮਧੁਭਾਰ ਛੰਦ॥ ਜਬ ਗਯੋ ਗੁਪਾਲ॥ ਕੁਪਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ਹਿੰਮਤ ਹੁਸੈਨ। ਜੁਮੇਲੁ ਤੈਨ॥੧੬॥ ਕਰਕੈ ਗੁਮਾਨ॥ ਜੁੰਮੈ ਜੁਆਨ॥ ਬਜੇ ਤਬਲ॥ ਦੁੰਦ ਭੀ ਦਬਲ॥੧੭॥ ਬਜੇ ਨਿਸਾਣ॥ ਨਚੇ ਕਿਕਾਣ॥[1] ਬਾਹੈ ਤੜਾਕ॥ ਉਠੈ ਕੜਾਕ॥੧੮॥ ਬਜੇ ਨਿਸੰਗ॥ ਨੇਜੇ ਨਿਹੰਗ॥ ਛੂਟੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣ॥ ਲਿਟੇ ਜੁਆਣ॥੧੯॥ ਤੁਪ ਤੜਾਕ॥ ਕੈਬਰ[2] ਕੜਾਕ॥ ਸੈਹਥੀ ਸੜਾਕ॥ ਛੋਹੀ ਛੜਾਕ॥੨੦॥ ਸਜੇਸ਼ ਸੁਬੀਰ॥ ਗਜੇ ਗਹੀਰ॥ ਬਿਚਰੇ ਨਿਹੰਗ॥ ਜੈਸੈ ਪਿਲੰਗ॥੨੧॥ ਹੁਕੇ ਕਿੰਕਾਣ॥ ਧੁੰਕੇ ਨਿਸਾਣ॥ ਬਾਹੇ ਤੜਾਕ ਝਲੈ ਝੜਾਕ॥੨੨॥ ਜੁੜੇ ਨਿਹੰਗ॥ ਲਿਟੇ ਮਲੰਗ॥ ਖੁਲੇ ਕਿਸਾਰ॥ ਜਨ ਜਟਾਧਾਰ॥੨੩॥ ਸਜੇ ਗ ਜਿੰਦ੍ਰ॥ ਗਜੇ ਗਜਿੰਦ੍ਰ॥ ਉਤਰੇ ਖਾਨ॥ ਲੈ ਲੈ ਕਮਾਨ੨੪॥ ਤ੍ਰਿਭੰਗੀ ਛੰਦ॥ ਕੁਪਿਓ[3] ਕਿਰਪਾਲੰ ਸਜ ਮਰਾਲੰ॥ ਬਾਹ ਬਿਸਾਲੰ ਧਰ ਢਾਲੰ॥ ਧਾਏ ਸਭ ਸੁਰੰ ਰੂਪ ਕਰੂਰੰ॥ ਚਮਕਤ ਨੂਰੰ ਮੁਖਲਾਲੰ॥ ਲੈ ਲੈ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਬਾਣ ਕਮਾਣੰ॥ ਸਜੇ ਜੁਆਣੰ ਤਨ ਤੰਤੇ॥ ਰਣ ਰੰਗ ਕਲੋਲੰ ਮਾਰਹਿ ਬੋਲੰ ਜਨ ਗਜ ਡੋਲੰ ਬਨਮੰਤ॥੨੫॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਤਬੈ ਕੋਪੀਅੰ ਕਾਗੜੇਸੰ ਕਟੋਚੰ॥ ਮੁਖੰ ਭੁਕਤ ਨੈਨੰ ਤਜੈ ਸਰਬ ਸੋਚੰ॥ ਉਤੇ ਉਠੀਅੰ ਖਾਨ ਖੇਤੰ ਖਤੰਗੰ॥ ਮਨੋ ਬਿਚੈਰ ਮਾਸ ਹੇਤੇ ਮਿਲੰਗੰ॥੨੬॥ ਬਜੀ ਭੇਰ ਭੁੰਕਾਰ ਤੀਰੰ ਕੜਕੈ॥ ਮਿਲੇ ਹਥ ਬਥੰ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਕੜੱਕੇ॥ ਬਜੇ ਜੰਗ ਨਿਸਾਨ ਕੱਥੇ ਕਥੀਹੰ॥ ਫਿਰੇ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਤਨੰ ਤਛ ਤੀਰੰ॥੨੭॥ ਉਠੇ ਟੋਕੁ ਟੂੰਕੁੰ ਗੁਰ ਜੈ ਪ੍ਰਹਾਰੈ॥ ਰੁਲੇ ਲੁੱਥ ਜੁਥੱ ਗਿਰੈ ਮਾਰ ਮਾਰੇ॥ ਪਰੈ ਕੋਤੀਅੰ ਘਾਤ ਨ੍ਰਿਘਾਤ ਬੀਰੰ॥ ਫਿਰੇ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਤਨੰ

1. ਘੋੜੇ, 2. ਤੀਰ, 3. ਕ੍ਰੋਧ ਵਿਚ ਆਇਆ

ਤਫ ਤੀਰੰ॥ ਬਹੀ ਬਹੁਆ ਘਾਤ ਨਿਰਘਾਤ ਬਾਣੰ॥ ਉਠੇਨਦ ਨਾਦੰ ਕੜਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ॥ ਛਕੇ ਛੋਭ ਛੂਟ੍ਰੀ ਤਜੇ ਬਾਟ ਰਾਜੀ॥ ਬਹੇ ਜਾਹਿਖਾਲੀ ਫਿਰੈ ਛੂਛ ਤਾਜੀ॥੨੯॥

ਜੁਟੇ ਆਪ ਮੈਂ ਬੀਰ ਬੀਰੰ ਜੁਝਾਰੇ॥ ਮਨੋ ਗਜ ਜੁਟੇ ਦੰਤਾਰੇ ਦੰਤਾਰੇ॥ ਕਿਸੋ ਸਿੰਘ ਸੋ ਸਾਰਦਲੰ ਅਰੁਝੇ॥ ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਗੋਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੁਝੇ॥੩੦॥ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਧਾਯੋ ਤਹ ਇਕ ਬੀਰੰ॥ ਸਹੇ ਦੇਹੁ ਆਪੰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਤੀਰੰ॥ ਮਹਾਂ ਕੋਪ ਕੈ ਬੀਰ ਬਿਦੇ ਸੰਘਾਰੇ॥ ਬਡੋ ਜੁਧੇ ਕੈ ਦੇਵ ਲੋਕੰ ਪਧਾਰੇ॥੩੧॥ ਹਠਯੋ ਹਿੰਮਤੇ ਕਿੰਮਤੰ ਲੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ॥ ਲਏ ਗੁਰਜ ਚਲਯੋ ਸੁ ਜੱਲਾਲ ਖਾਣੰ॥ ਹਣੇ ਸੂਰਮਾ ਮੰਤ ਜੋਧਾ ਜੁਝਾਰੰ॥ ਪਰੀ ਕੁੱਟ ਕੁਟੰ ਉਠੀ ਸਸਤਰ ਝਾਰੰ॥੩੨॥ ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥ ਜਸੰਵਾਲ ਧਾਏ॥ ਤਰੰਗਾ[1] ਨਚਾਏ॥ ਲਯੋ ਘੇਰ ਹੁਸੈਨੀ॥ ਹਨਯੋ ਸਾਂਗ ਪੈਨੀ॥੩੩। ਤਿਨ੍ਹੰ ਬਾਨ ਬਾਹੇ॥ ਬਡੇ ਸੈਨ ਗਾਹੇ॥ ਜਿਥੇ ਬਾਣ ਲਾਗਯੋ॥ ਤਿਸੈ ਪ੍ਰਾਣ ਤਯਾਗਹੋ॥੩੪॥ ਜਬੈ ਘਾਵ ਲਾਗਯੋ॥ ਤਬੈ ਕੋਪ ਜਾਗਯੋ॥ ਸੰਭਾਰੀ ਕਮਾਣੰ॥ਹਨੰਵੀਰ ਮਾਣੰ॥੩੫॥ ਚਹੂੰਓਰ ਢੂਕੈ॥ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਕੂਕੇ॥ ਨਿਭ੍ਰੈ ਸਸਤਰ ਬਾਹੈਂ॥ ਦੁਉ ਜੀਤ ਚਾਹੈਂ॥੩੬॥ ਰਿਸੇ ਖਾਨ ਜਾਏ॥ ਮਹਾਂਮਦ ਮਾਦੇ॥ ਮਹਾਂਬਾਣ ਬਰਖੇ॥ ਸਭੈ ਸੂਰ ਹਰਖੇ॥੩੭॥ ਕਰੈਬਾਣ ਅਰਚਾ॥ ਧਨਰ ਬੇਦ ਚਰਚਾ॥ ਸੁ ਸਾਰੀ ਸੰਮਾਲੰ॥੩੮॥ ਬਲੀ ਬੀਰ ਰੁਝੇ॥ ਸਮੁਹਿ ਸਸਤਰ ਜੁਝੇ॥ ਲਗੇ ਧੀਰ ਧਕੇ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਝੰਣਕੇ॥੩੭॥ ਕੱੜਕੇ ਕਮਾਣੰ॥ ਝਣੰਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ॥ ਕਣੰਕਾਰ ਛੂਟੇ॥ ਝਣੰਕਾਰ ਉਠੇ॥੪੦॥ ਹਠੀ ਸਸਤਰ ਝਾਰੇ॥ ਨ ਸੰਕਾ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਕਰੇ ਤੀਰ ਮਾਰੰ॥ ਬਹੇ ਲੋਹ ਧਾਰੰ॥੪੧॥ ਨਦੀ ਸ੍ਰੋਣ ਪੂਰੰ॥ ਫਿਰੈ ਗੈਣ ਹੂਰੰ॥ ਉਤੇ ਖੇਤ ਪਾਲੰ॥ ਬਕੈ ਬਿਕਰਾਲੰ॥੪੨॥ ਪਾਧੜੀ ਛੰਦ॥ ਤਹ ਹੜ ਹੜਾਇ ਹਸੇ ਮਸਾਣ॥ ਲਿਟੇ ਗਜਿੰਦ੍ਰ ਛੁਟੇ ਕਿੰਕਾਣ॥ ਜੁਣੇ ਸਬੀਰ ਤਹ ਕੜਕ ਜੰਗ॥ ਛੁਟੀ ਕ੍ਰਿਪਾਣ ਵਡੇ ਖਤੰਗ॥੪੩॥ ਡਾਕਣਿ ਡਹਕਿ ਚਾਵਹਿ ਚਿਕਾਰ॥ ਕਾਕੂੰ ਕਹਕਿ ਬਜੈ ਦੁਧਾਰ॥ ਖੋਲੰ ਖੜਕਿ ਤੁਪਕਿ ਤੜਾਕ॥ ਸੈਥੀ ਸੜਕਿ ਧਕੰ ਧਹਾਕਿ ॥੪੪॥ ਭੁਯੰਗ ਛੰਦ—ਤਹਾ ਆਪ ਕੀਨੋ ਹੁਸੈਨੀ ਉਤਾਰੋ ॥ ਸਭੂ ਹਾਥ ਬਾਨ ਕਮਾਣੰ ਸੰਭਾਰੰ॥ ਰੁਪੇ ਖਾਨ ਖੂਨੀ ਕਰੈ ਲਾਗ ਜੁੱਧੰ॥ ਮੁਖੰਹ ਰਕਤ[2] ਨੈਣੰ ਭਰੇ ਸੂਰ ਕ੍ਰੁੱਧੰ॥ ਜਗਯੇ ਜੰਗ ਜਾਲਮ ਸੁ ਜੋਧਾ ਜੁਧਾਰੰ॥ ਬਹੇ ਬਾਣ ਬਾਂਕੇ ਬਰਛੀ ਦੁਧਾਰੰ॥ ਮਿਲੇ ਵੀਰ ਬੀਰੰ ਮਹਾਂਬੀਰ ਬੰਕੇ॥ ਧਕਾ ਧਕ ਲੈਥੰ ਕ੍ਰਿਪਾਣੰ ਛਨੇਕੇ॥੪੬॥ ਭਈ ਢੋਲ ਢੰਕਾਰ ਨਾਦੇ ਨਫੀਰ॥ ਉਠੇ ਬਾਹੁਆਘਾਤ ਗਜੇ ਸੂਰਬੀਰੰ॥ ਨਵੰ ਨਦ ਨਿਸਾਣ ਬਜੇ ਅਪਾਰੰ॥ ਰੁਲੇ ਤਛ ਮੁਛ ਉਠੀ ਸਸਤਰ ਝਾਰੰ॥੪੭॥ ਟਕਾਟੂਕ ਦੋਪੇ ਢਕਾ ਢੂਕ ਢਾਲੰ॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਾਂਨੈਤ ਬੰਕੇ ਬਿਕ੍ਰਾਲੰ॥ ਨਚੇ ਬੀਰ ਬਤਾਲੰ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤੰ॥ ਨਚੀ ਡਾਕਣੀ ਜੋਗਣੀ ਉਰਧਰੇ ਤੰ॥੪੮॥ ਛੁਟੀ ਜੋਗਤਾਰੀ ਮਹਾਂ ਰੁਦ੍ਰ ਜਾਗੇ॥ ਡਰਯੋ ਧਯਾਨ ਬ੍ਰਹਮੰ ਸਭੈ ਸਿਧ ਭਾਗੇ॥ ਹਸੇ ਕਿਨਰੰ ਜਛ[3] ਬਿਦਯ ਧਰੇਅੰ॥ ਨਚੀ ਅਛਰਾ ਪਛਰਾ ਚਾਰਣੰਯ॥੪੯ ਪਰਯੋ ਘੋਰ ਜੁੱਧੰ ਸੁ ਸੈਨਾ ਪਰਾਨੀ॥ ਤਹਾਂ ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ਮੰਡਯੋ ਬੀਰ ਬਾਨੀ॥ ਉਤ ਬੀਰ ਧਾਏ ਬੀਰੰ

---

1. ਘੋੜ, 2. ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂ ਉਤਰਨਾ

ਜਸ੍ਹਾਰੰ॥ ਸਭੈ ਬਿਊਤ ਡਾਰੇ ਬਗਾਸੇ ਅਵਾਰੰ॥ ਤਹਾਂ ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ਰਹਿਉ ਏਕ ਗਾਵੰ॥ ਮਨੋ ਜੁਧ ਖੁੰਭੰ ਰੰਣੰ ਭੂਮ ਗਾਡੰ॥੫੦॥ ਤਹਾਂ ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ਰਹਯੋਏਕ ਝਾਵੰ॥ ਮਨੋ ਜੁਥ ਖੇਤੰ ਰਣੰ ਭੂਮ ਗਾਢੇ॥ ਜਿਸੈ ਕੋਪ ਕੈ ਕੈ ਹਠੀ ਬਾਣ ਮਾਰਯੋ॥ ਤਿਸ ਛੇਦ ਕੈ ਮੇਲ ਪਾਰ ਪਧਾਰੋਯੋ॥੫੧ ਸਹੇ ਬਾਣ ਸੂਰੰ ਸਭੈ ਆਣ ਢਕੈ॥ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਮਾਰ ਹੀ ਮਾਰ ਕੂਕੇ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋ ਸਸਤਰ ਔ ਅਸਤਰ ਝਾਰੇ॥ ਗਿਰੇ ਭਿਸਤ ਕੋ ਖਾਂ ਹੁਸੈਨੀ ਸਿਧਾਰੇ ॥੫੧॥ **ਦੋਹਰਾ॥** ਜਬੈ ਹੁਸੈਨੀ ਜੁਝਿਉ ਭਯੋ ਸੂਰ ਮਨੋ ਰੋਸ॥ ਭਾਜ ਚਲੇ ਅਵਰਾ ਸਭੈ ਉਠਯੋ ਕਟੋਚਨ ਜੋਸ॥੫੩॥ਚੌ:॥ ਕੋਪ ਕਟੋਚ ਸਭੈ ਮਿਲਿ ਧਾਏ॥ ਹਿੰਮਤ ਕਿਮਤ ਸਹਿਤ ਰਿਸਾਏ॥ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਿਆ ਉਠਾਨਾ॥ ਚੁਨ ਚੁਨਹਨ ਪਖਰਿਆ ਜਵਾਨਾ॥੫੪॥ **ਨਰਾਜ ਛੰਦ॥** ਜਬੈ ਕਟੋਚ ਕੋਪਿਅੰ॥ ਸੰਭਾਰ ਪਰਿਰੋਪਿਅੰ॥ ਸਰਕਿ ਸਸਤਰ ਝਾਰਹੀਂ॥ ਸੁ ਮਾਰ ਮਾਰ ਉਚਾਰਹੀ॥ ਚੰਦੰ ਚੋਪਿਅੰ ਤਬੈ॥ ਰਿਸਾਤ ਧਾਤ ਭੇ ਸਭੈ॥ ਜਿਤੇ ਗਏ ਸੁ ਮਾਰਿਅੰ॥ ਬਚੇ ਤਿਤੇ ਸਿਧਰਿਅੰ॥੫੬॥ਦੋ:॥ ਸਾਤ ਸਵਾਰਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ਜੂਝੇ ਸੰਗਤ ਰਾਇ॥ ਦਰਸੋ ਸੁਨਜੂਝੇ ਸਭੈ ਬਾਹਰ ਜੁਝਾਤ ਭਯੇ ਆਇ॥੫੮॥ ਹਿੰਮਤ ਹੂੰ ਉਦਰਯੋ ਤਹਾਂਬੀਰ ਖੇਤ ਮਝਾਰ॥ ਕੇਤਨ ਕੇ ਤਨ ਘਾਇ ਸਹਿ ਕੇਤਨ ਕੇ ਤਨ ਝਾਰ॥ ਬਾਜ ਤਹਾਂ ਜੂਝਤ ਭਯੋ ਹਿੰਮਤ ਗਯੋ ਪਰਾਇ॥ ਲੋਥ ਕ੍ਰਿਪਾਲਹਿ ਕੀ ਨਮਿਤ ਕੋਪ ਪਰੋ ਅਰ ਰਾਇ॥੫੯॥ **ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥** ਬਲੀ ਬੀਰ ਰੁਝੇ॥ ਸਮੂਹਿਸਾਰ ਜੁਝੇ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਰਾਜੀ॥ ਲਰਯੋ ਸੈਨ ਭਾਜੀ॥੬੦॥ ਮਹਾਂ ਸੈਨ ਗਾਹੇ॥ ਨ੍ਰਿਭੈ ਸਸਤਰ ਬਾਹੇ॥ ਘਨਯੋ ਕਾਲ ਕੈ ਕੈ॥ ਚਲਯੋ ਜਸ ਲੈ ਕੈ॥੬੧॥ **ਬਜੈ ਸੰਖ ਨਾਦੰ॥** ਸੁਰੰਨਿਰ ਬਿਖਾਦੰ॥ ਬਜੇ ਢੋਲ ਡਵੰ॥ ਹਠੇ ਸਸਤਰ ਕਢੰ॥੬੨॥ ਪਰੀ ਭੀਰ ਭਾਰੀ॥ ਜੁਝੇ ਸਸਤਰ ਧਾਰੀ॥ ਮੁਛੰ ਮਛੁ ਬੰਕੇ॥ ਮੁੰਡੇ ਬੀਰ ਹੰਕੇ॥੬੩ ਮੁਖੰ ਮਾਰ ਬੋਲੈ॥ ਰਣੰ ਭੂਮਿ ਡੋਲੈ॥ ਹਥਿਆਰੰ ਸੰਭਾਰੈ॥ ਉਭੈ ਬਾਜ ਡਾਰੇ॥੬੪॥ਦੋ:॥ ਰਣ ਜੁਝਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ਨਾਚਤ ਭਯੇ ਗੁਪਾਲ॥ ਸੈਨ ਸਭੈ ਸ਼ਿਰਦਾਰ ਦੈ ਭਾਜਤ ਭਈ ਬਿਹਾਲ॥੬੫॥ ਖਾਨ ਹੁਸੈਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕੇ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਰਣ ਜੁਝੰਤ॥ ਭਾਜ ਚਲੈ ਜੋਧਾ ਸਭੈ ਜਿਮਿ ਦੈ ਮੁਕਟ ਮਹੰਤ॥੬੬॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਤਰੁ ਸਭੈ ਚੁਨ ਮਾਰੈ॥ ਗਿਰੇ ਆਪਨੇ ਸੂਰ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਤਹ ਘਾਇਲ ਹਿੰਮਤ ਕਹਿ ਲਹਾ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਗੋਪਾਲ ਸਿਉ ਕਹਾ॥੬੭॥ ਜਿਨ ਹਿੰਮਤ ਅਸ ਕਹਲ ਬਢਾਯੋ॥ ਘਾਇਲ ਆਜ ਹਾਥ ਵਹ ਆਯੋ॥ ਜਬ ਗੁਪਾਲ ਐਸੇ ਸੁਨਪਾਵਾ॥ ਮਾਰ ਦਿਉ ਜੀਅਤਨ ਉਠਾਵਾ॥੬੮ ਜੀਤ ਭਈ ਰਣ ਭਯੋ ਉਠਾਰਾ॥ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਸਭ ਘਰੋ ਸਿਧਾਰਾ॥ ਰਾਖ ਲੀਓ ਹਮ ਕੋ ਜਗਰਾਈ॥ ਲੋਹ ਘਟਾ ਅਨ ਤੈ ਬਰਸ਼ਾਈ॥੬੯॥ ਜੰਗ ਜੀਤ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਆਈ ਪਰਯੋ ਗੁਰਪਾਇ ਆਨੰਦਪੁਰ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤ ਕਾਂਤ ਕੀ ਕੀਨੀ॥ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਬਖਸਿਸ ਗੁਰਦੀਨੀ ੭੦॥ ਗਯੋ ਗੇਹ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਉਰਆਨੀ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਜ ਪੀਰ ਪਹਿਚਾਨੀ॥ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਕਲਗੀਧਰ ਦਯਾਲੂ॥ ਸਦਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੂ॥੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥੇ ਹਸੈਨੀਬਧ ਕ੍ਰਿਪਾਲ-ਹਿੰਮਤ ਸੰਗਤੀਆਂ ਬਧ ਬਰਨੰਨ ਨਾਮ ਗਿਆਰਮੋ ਧਿਆਇ ਸਮਾਪਤਮ ਸਤੁ ਸੁਭਮ ਸਤੁ॥

ਸਾਖੀ॥੪੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ॥ ਜੁਧ ਭਯੋ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਅਪਾਰਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਮਾਰਯੋ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਰਿਸਤਨ ਖਾਨ ਦਿਲਾਵਰ ਭਏ॥ ਇਤੈ ਸੂਰ ਪਠਾਵਤ ਭਏ॥੧॥ ਉਤੈ ਪਠਯੋ ਉਨ ਸਿੰਘ ਜੁਝਾਰਾ॥ ਤਿਹਿ ਭਲਾਨ ਦੇਖੇ ਤਨਿ ਕਾਰਾ॥ ਇਤਗਜ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾਦਲ ਜੋਰਾ॥ ਧਾਇ ਪਰੇ ਤਿਨ ਊਪਰ ਭੋਰਾ॥੨॥ ਉਤੈ ਜੁਝਰੰ ਸਿੰਘ ਭਯੋ ਆਡਾ॥ ਜਿਮਿਰਣ ਖੰਭ ਭੂਮਿਰਣ ਗਾਡਾ॥ ਗਾਡਾ ਚਲੈ ਨਾ ਹਾਡਾ ਚਲਿਹੈ॥ ਸਾਮੁਹਿ ਤੇਗ ਸਮਰ ਮੋ ਝਲਿਹੈ॥੩॥ ਬਾਂਟ ਚਲੇ ਦਲ ਦੋਊ ਜੁਝਾਰਾ॥ ਉਤੈ ਚੰਦੇਲ ਇਹੈ ਜਸਵਰਾ॥ ਮੰਡਯੋ ਬੀਰ ਖੇਤ ਮੋ ਜੁਧਾ॥ ਉਪਜਯੋ ਸਮਰ ਸੁਰਮਾਨ ਬੁਧਾ॥੪॥ ਕੋਪ ਭਰੇ ਦੁਹੂ ਦਿਸ ਭਟਭਾਰੇ॥ ਇਤੇ ਚੰਦੇਲ ਉਤੇ ਜਸਵਾਰੇ॥ ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਬਜੇ ਅਪਰਾ॥ ਭੀਮ ਰੂਪ ਭੈਰੋਂ ਭਭਕਾਰਾ॥੫॥ **ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥** ਧੁਣੰ ਢੋਲ ਬਾਜੇ॥ ਮਹਾਂਸੁਰ ਗਾਜੇ॥ ਕਰੇ ਸਸਤਰ ਘਾਵੰ॥ ਚਢੇ ਚਿਤ ਚਾਵੰ॥੬॥ ਨ੍ਰਿਭੈ ਬਾਜ ਡਾਰੈ॥ ਸੁਪਰਘੇ ਪ੍ਰਹਾਰੈ॥ ਕਰੇ ਤੇਗ ਘਾਮੰ॥ ਚਢੇ ਚਿਤ ਚਾਮੰ॥੭॥ ਬਕੈ ਮਾਰ ਮਾਰੰ॥ ਨਸੰਕਾ ਬਿਚਾਰੰ॥ ਰੁਲੈ ਤਛ ਮੁਛੰ॥ ਕਰੇ ਸਵਰਗ ਇਛੰ॥੮ ।ਦੋ:॥ ਨੈਕ ਨ ਰਣ ਤੇ ਮੁੜ ਚਲੇ ਕਰੇ ਨਿਡਰ ਹ੍ਵੈ ਘਾਇ॥ ਗਿਰਗਿਰ ਪਰੈ ਪਵੰਗ ਤੇ ਬਰੈ ਬਰੰਗਨ ਜਾਇ॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਹੋਤ ਭਯੋ ਸੰਗ੍ਰਾਮ।[1] ਜੁਝ ਚੰਦ ਨਰਾਇਨ ਨਾਮਾ॥ ਤਬ ਜੁਝਾਰ ਏਕਲ ਹੀ ਧਯੋ॥ ਬੀਰਨ ਘੇਰ ਦਸਹੂ ਦਿਸਿ ਲਯੋ॥੧੦॥ ਧਸਯੋ ਕਟਕ ਮੈਂ ਝਟਕ ਦੈ॥ ਕਛੂ ਨ ਸੰਕ ਬਿਚਾਰ॥ ਗਾਹਤ ਭਯੋ ਸੁ ਭਟਨ ਬਡੇ ਬਹੁਤ ਭਯੋ ਹਥਿਹਾਰ॥੧੧॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਘਰੇ ਘਰਨ ਕੋ ਗਾਰਾ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਤ ਕੇ ਕਰ ਹਥਿਆਰਾ॥ ਚੁਨ ਚੁਨ ਬੀਰ ਪਖਰਿਆ ਮਾਰੇ॥ ਅੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰ ਆਪ ਪਧਾਰੇ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ ੪੧ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ॥ ਸਾਹਜਾਦੇ ਕੋ ਆਗਮਨ ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ॥ਚੌਂ॥

ਇਹਿ ਬਿਧ ਸੋ ਬਧ ਭਯੋ ਜੁਝਾਰਾ॥ ਆਨ ਬਸੇ ਤਬ ਧਾਮ ਲੁਝਾਰਾ॥ ਤਬ ਔਰੰਗ ਮਨ ਮਾਹਿ ਰਿਸਵਾ॥[2] ਮਦ੍ਰ ਦੇਸ[3] ਕਹਿ ਪੂਤ ਪਠਾਵਾ॥ ਤਿਹ ਆਵਤ ਸਭ ਲੋਕ ਡਰਾਨੇ ਬਡੇ ਬਡੇ ਗਿਰ[4] ਹੇਰ[5] ਲੁਕਾਨੇ॥ ਹਮਹੂੰ ਲੋਗਨ ਅਧਿਕ ਡਿਗਯੋ॥ ਕਾਲ ਕਰਮ ਕੋ ਮਰਮ ਨਾ ਪਾਯੋ॥ ਕਿਤਕ ਲੋਗ ਤਜਸੰਗ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਆਇ ਬਸੇ ਗਿਰਿ ਵਰ ਜਿਹ ਭਾਰੇ ॥ ਚਿਤ ਮੂਜਿਅਨ ਕੋ ਅਧਿਕ ਡਰਾਨਾ॥ ਤਿਨੈ ਉਬਰਨ ਅਪਨਾ ਜਾਨਾ॥੩॥ ਤਬ ਔਰੰਗਜੇਬ ਜਿਅ ਮਾਝ ਰਿਸਾਏ॥ ਏਕ ਅਹਦਿਆ ਇਹਾਂ ਪਠਾਏ॥ ਰਮ ਤੇ ਭਜ ਬਿਮੁਖ ਜੋ ਗਏ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਧਾਮ ਗਿਰਾਵਤ ਭਏ॥੪॥ ਜੇ ਅਪੰਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਮੁਖ ਫਿਰਿਹੈਂ॥ ਇਹਾਂ ਉਹਾਂ ਤਿਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਗਿਰ ਹੈਂ॥ ਹਯਾ ਉਪਹਾਸ ਨ ਪ੍ਰਭਪੁਰ ਬਾਸਾ॥ ਸਭਰ ਬਾਤਨ ਤੇ ਰਹੇ ਨਿਰਾਸਾ॥ ਦੂਖ ਭੂਖ ਤਿਨ ਕੋ ਰਹੈਲਾਗੀ॥ ਸੰਤ ਸੇਵੀ ਜੋ ਹੈਵ ਤਯਾਗੀ॥ ਜਗਤ

---

1. ਜੁੱਧ, 2. ਗੁਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ, 3. ਪੰਜਾਬ, 4. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, 5. ਦਿਲ

ਬਿਖੇ ਕੁਈ ਕਾਮ ਨ ਸਰਈ॥੬॥ ਅੰਤਹਿ ਕੁੰਡ ਨਰਕ ਕੀ ਪਰਈ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਸਦਾ ਜਗਤ ਉਪਹਾਸਾ[1] ਅੰਤਹਿ ਕੁੰਡ ਨਰਕ ਕੀ ਬਾਸਾ॥ ਗੁਰ ਪਗ ਤੇ ਜੋ ਬਿਮੁਖਸਿਧਾਰੇ॥ ਇਹਾਂ ਉਹਾਂ ਤਿਨ ਕੇ ਮੁਖ ਕਾਰੇ॥ ਪੁਤਰ ਪੋਤਰ ਤਿਨਕੈ ਨਹਿ ਫਿਰੈਂ॥ ਦੁਖ ਦੈਤ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਕੋ ਮਰੈ॥ ਗੁਰਦੋਖੀ ਸਗ[2] ਕੀ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਵੈ॥ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਡਾਰੇ ਪਛਤਾਵੈ॥ ਬਾਬੇ ਕੇ ਬਾਬਰ ਕੇ ਦੋਊ॥ ਆਪ ਕਰੇ ਪਰਮੇਸਰ ਸੋਊ॥ ਦੀਨ ਸਾਹ ਇਕ ਕੋ ਪਹਿਚਾਨੋ॥ ਦੁਨੀਆ ਪਤ ਉਨ ਕੋ ਅਨੁਮਾਨੋ। ਜੋ ਬਾਬੇ ਕੇ ਦਾਮ ਨ ਦੇ ਹੈਂ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਗਹਿ ਬਾਬਰ ਕੇ ਲੇ ਹੈ॥ ਦੇ ਦੈ ਤਿਨ ਕੋ ਬਡੀ ਸਜਾਇ॥ ਪੁਨ ਲੈਂ ਹੈਂ ਗ੍ਰਿਹਿ ਲੂਟ ਬਨਾਇ॥੧੦॥ ਜਬ ਹ੍ਵੈ ਤੇ ਬੇਮੁਖ ਬਿਨਾ ਧਨ॥ ਤਬ ਚਢਿਹੈਂ ਸਿਖਨ ਕੇ ਮਾਰਗਨ॥ ਜੇ ਜੇ ਸਿਖ ਤਿਨੋ ਧਨ ਦੇਹੈਂ। ਲੁਟ ਕੂਟ ਤਿਨ ਹੂੰ ਕੋ ਲੇ ਹੈਂ॥੧੧॥ ਜਬ ਹੈਵ ਹੈ ਤਿਨ ਦਰਬ ਬਿਨਾਸਾ॥ ਤਬ ਧਰਹੈਂ ਨਿਜ ਗੁਰ ਕੀ ਆਸਾ॥ ਜਬ ਤੇ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕੋ ਐਹੈਂ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕੋ ਗਰ ਮੁਖ ਨ ਲਗੈਂ ਹੈ॥੧੨॥ ਬਿਦਾ ਬਿਨਾ ਜੋ ਹੈ ਤਬ ਧਾਮੰ॥ ਸਰ ਹੈ ਕਉਨ ਤਿਨ ਕੋ ਕਾਮੰ॥ ਗੁਰਦਰ ਢੋਈ ਨ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰ ਬਾਸਾ॥ ਦੂਹੂੰ ਠੌਰ ਤੇ ਰਹੇ ਨਿਰਾਸਾ॥੧੩॥ ਜੇ ਜੇ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਰਤਿ ਰਹੇ ਹੈ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਕਸਟ ਨ ਦੇਖਨ ਪੈ ਹੈਂ॥ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਤਿਨ ਕੇ ਗ੍ਰਹ ਮਾਹੀ॥ ਪਾਪ ਤਹ ਛ੍ਵੈ ਸਕੈ ਨ ਛਾਹੀ॥ ਤਿਹਿ ਮਲੇਛ ਛ੍ਵੈ ਹੈ ਨਹਿ ਛਾਹਾ॥ ਅਸਟ ਸਿਧਿ ਹ੍ਵੈ ਘਰ ਮਾਹਾਂ। ਹਾਂਸ ਕਰ ਜੋ ਉਦਮ ਉਠੈ ਹੈ॥ ਨੌਨਿਧਿ[3] ਤਿਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮੈਂ ਐਹੈਂ॥੧੫॥ ਮਿਰਜਾ ਬੇਗ ਹੁਤੋ ਤਿਹਿ ਨਾਮੰ॥ ਜਿਨ ਢਾਹੇ ਬੇ ਮੁਖਨ ਕੇ ਧਾਮੰ॥ ਸਭ ਸਨਮੁਖ ਗੁਰੂ ਆਪ ਬਚਾਏ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਬਾਰ ਨ ਬਾਂਕਨ ਪਾਏ॥੧੬॥ ਉਤ ਅਉਰੰਗ ਜਿਅ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਯੋ॥ ਚਾਰ ਅਹਦਿਅਨ ਔਰ ਪਠਾਯੋ॥ ਜੋ ਬੇ ਮੁਖਤਾ ਤੇ ਬਚਿ ਆਏ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਪੁਨਇਨ ਗਰਾਇ॥੧੭॥ ਜੋ ਤਜ ਭਜੇ ਹੁਤੇ ਗੁਰ ਆਨਾ॥ ਤਿਨ ਪੁਨ ਗੁਰੂ ਅਹਦੀਅਹਿ ਜਾਨਾ॥ ਮੂਤਰ ਭਾਰ ਤਿਨ ਸੀਸ ਮੁਡਾਏ॥ ਪਾਹਰ ਜਾਨੁ ਗ੍ਰਿਹਨ ਲੈ ਆਏ॥੧੮॥ ਜੇ ਜੇ ਭਾਜ ਹੁਤੇ ਬਿਨ ਆਇਸ॥ ਕਹਹੁ ਅਹਿਦੀਐ ਕਿਨੇ ਬਤਾਇਸ॥ ਮੂੰਡ ਮੂੰਡ ਕਰ ਸਾਹਰ ਫਿਰਾਏ॥ ਕਾਰ ਭੇਂਟ ਜਨ ਲੈਣ ਸਿਧਾਏ॥੧੯॥ ਪਾਛੇ ਲਾਗ ਲਰਿਕਵਾ ਚਲੇ॥ ਜਾਨਕ ਸਿਖ ਸਖਾ ਹੈ ਭਲੇ॥ ਛਿੱਕੇ ਤੋਬਰਾ ਬਦਨ ਚਢਾਏ॥ ਜਨ ਗ੍ਰਿਹਿਖਾਨ ਮਲੀਦਾ ਆਏ॥੨੦॥ ਮਤਸਕ ਸੁਭੇ ਪਨਹਿ ਅਨਿ ਘਾਏ॥ ਜਾਨਕ ਟੀਕਾ ਦਏ ਬਨਾਏ॥ ਸੀਸ ਈਟ ਕੇ ਘਾਇ ਕਰੇ ਹੀ॥ ਜਾਨਕੁ ਭੇਟ ਪੁਰਾਤਨ ਦੇਹੀ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੂੰ ਰਣ ਜੁਝਯੋ ਨਹੀਂ ਕਛ ਦੇ ਜਸ ਨਹਿ ਲੀਨਾ॥ ਗਾਉ ਬਸਤ ਜਾਨਯੋ ਨਹੀਂ ਜਮਸੌ ਕਿਨ ਕਹਿ ਦੀਨਾ॥੨੨॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ ਤਿਨੇ ਉਪਹਾਸਾ॥ ਸਭ ਸੰਤ ਮਿਲਿ ਲਖਯੋ ਤਮਾਸਾ॥ ਸੰਤਨ ਕਸਟਨ ਦੇਖਨ ਪਾਯੋ॥ ਆਪ ਹਾਥ ਦੈ ਨਾਥ ਬਚਾਯੋ॥੨੩॥ ਚਾਰਣੀ॥ ਦੋ:॥ ਜਿਸਨੋ ਸਾਜਨ ਰਾਖਸੀ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਵਨ ਬਿਚਾਰ॥ ਛ੍ਵੈ ਨ ਸਕੇ ਤਿਹਿ ਛਾਂਹਿ ਕੋ ਨਿਹਫਲ ਜਾਇ ਗਵਾਰ॥੨੪॥ ਜੋ ਸਾਧੂ ਸਰਣੀ ਪਰੇ ਤਿਨਕੇ ਕਵਣ

---

1. ਮਖੋਲ, 2. ਕੁੱਤੇ, 3. ਨੌ ਨਿਧੀਆਂ

ਬਿਚਾਰ॥ ਦੀਤਿ ਜੀਤ ਜਿਮ ਰਾਖ ਹੈ ਦੁਸਟ ਅਰਿਸਟ ਸੰਘਾਰ॥੨੫॥ਚੌ:॥ ਸਰਬ ਕਾਲ ਸਭ ਸਾਧ ਉਬਾਰੇ ਦੁਖ ਦੈ ਕੈ ਦੋਖੀ ਸਭ ਮਾਰੇ॥ ਅਦਭੁਤਿ ਗਤਿ ਭਗਤਨ ਦਿਖਰਾਈ॥ ਸਭ ਸੰਕਟ ਤੇ ਲਏ ਬਚਾਈ॥ ਸਭ ਸੰਕਟ ਤੇ ਸੰਤ ਬਚਾਏ॥ ਸਭ ਕੰਟਕ ਕੰਟਕ ਜਿਮ ਘਾਏ। ਦਾਸ ਜਾਨ ਮੁਰਿ ਕਰੀ ਸਹਾਇ॥ ਆਪ ਹਾਥੁ ਦੈ ਲਯੋ ਬਚਾਇ।੨॥ ਅਬ ਜੋ ਜੋ ਮੈਂ ਲਖੇ ਤਮਾਸਾ॥ ਸੋ ਸੋ ਕਰਹੁ ਤੁਮੈ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਛਿ ਦਿਖੈ ਹੈਂ॥ ਸੋ ਤਵ ਦਾਸ ਉਚਾਰਤ ਜੈ ਹੈਂ॥੩॥ ਜਿਹ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਮੈਂ ਲਖੇ ਤਮਾਸਾ॥ ਚਹਿਤ ਤਿਨ ਕੋ ਕੀਯੋ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ॥ ਜੋ ਜੋ ਜਨਮ ਪੂਰਬਲੇ ਹੇਰੇ। ਕਹਿ ਹੋ ਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰਾ ਕ੍ਰਮ ਤੇਰੇ॥੪॥ ਸਰਬ ਕਾਲ ਹੈ ਪਿਤਾ ਅਪਾਰਾ॥ ਦੇਬਿ ਕਾਲਿਕਾ ਮਾਤ ਹਮਾਰਾ॥ ਮਨੂਆ ਗੁਰ ਮੁਰਿ ਮਨਸਾ ਮਾਈ॥ ਜਿਨਿ ਮੋਕੋ ਸਭ ਕ੍ਰਿਰਿਆ ਪੜ੍ਹਾਈ॥ ਜਬ ਮਨਸਾ ਮਨ ਮਯਾ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਗੁਰੂ ਮਨੂਅ ਕਹਿ ਕਹਯੋ ਸੁਧਾਰੀ॥ ਜੋ ਜੋ ਜਨਮ ਪੂਰਬਲੋ ਭਯੋ॥ ਸੋ ਸੋ ਸਭ ਸਿਮਰਣ ਕਰ ਦਯੋ॥੬॥ ਮੋ ਕੋ ਇਤੀ ਹੁਤੀ ਕਹਿ ਸੁੱਧੰ। ਜਸ ਪ੍ਰਭ ਦਈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਬੁੱਧੰ॥ ਸਰਬ ਕਾਲ ਤਬ ਭਏ ਦਇਆਲਾ॥ ਲੋਹ ਰੱਛ ਹਮ ਕੋ ਸਭ ਕਾਲਾ॥੭॥ ਸਰਬ ਕਾਲ ਰੱਛਾ ਸਭ ਕਾਲਾ॥ ਲੋਹ ਰੱਛ ਸਰਬ ਦਾ ਬਿਸਾਲ॥ ਢੀਠ ਭਯੋ ਤਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਲਖਾਈ॥ ਐਡੋ ਫਿਰੋ ਸਭਨ ਭਯੋ ਰਾਈ॥੮॥ ਜਿਹ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮ ਸੁਧ ਆਈ॥ ਤਿਮ ਤਿਮ ਕਹੇ ਗਰੰਥ ਬਨਾਈ॥ ਪ੍ਰਥਮੇ ਸਤਿਜੁਗ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਲਖਾ॥ ਪ੍ਰਥਮੇ ਦੇਬਿ ਚਰਿੱਤਰ ਕੋ ਕਹਾ॥੯॥ ਪਹਲੇ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਨਾਯੋ॥ ਨਖ ਸਿਖ ਤੇ ਕ੍ਰਮਭਾਖ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਛੋਰ ਕਥਾ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮ ਸੁਨਾਈ॥ ਅਬ ਚਾਹਤ ਫਿਰ ਕਰੋ ਬਡਾਈ॥੧੦॥ ਕਬਿਵਾਚ:॥ ਪ੍ਰਥਮੇ ਬਾਰ ਭਗੌਤੀ ਰਚੀ॥ ਗੁਨ ਗੁਨ ਗੁੰਫਿਤ ਮਹਿਮਾ ਖਚੀ॥ ਪੁਨ ਤ੍ਵਾਵੀ ਮਾਹਤਮਯੁ ਬਨਾਯੋ॥ ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ ਬਹੁਰ ਗੁਨ ਗਾਯੋ।੧। ਉਤ ਪ੍ਰੇਖਯ ਬਿਨ ਛੰਦ ਨ ਕੋਊ॥ ਅਦਭੁਤ ਉਕਿਤ ਜੁਕਿਤ ਰਚਿ ਸੋਊ॥ ਜਸਮ ਗ੍ਰਥ ਨ ਜਗ ਮੈ ਦੂਜਾ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਦ ਪੂਜਾ॥੨॥ ਪੂਜਤ ਸਰਬ ਮਨੋਰਥ ਪੂਜਾ॥ ਪੂਜਾ, ਜੋਗ ਨ ਜਾ ਸਮ ਦੂਜਾ॥ ਤਿਨ ਨਹਿ ਪ੍ਰਿਯਯਾਮ ਕਊ ਆਨਾ॥ ਜੋ ਰਸ ਗਾਯ ਬੀਰ ਬੀਰ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਦਿ ਆਨੰਦ ਪਰ ਭਯੋ ਪਰ ਪੂਰਨ ਆਨੰਦ॥ ਆਪ ਬਿਰਾਜ ਰਹੇ ਜਹਾਂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦ॥੩॥

ਸਾਖੀ:੪੨ਚੌ:॥

ਮਾਘ ਸੁਦੀ ਪ੍ਰਤਿਪਤਿ ਤਿਥਿ ਪਾਈ॥ ਪ੍ਰਗਟੇ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਰਾਈ॥ ਬਾਲਕ ਤੀਨ ਭਏ ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਸਭ ਗੁਨ ਰੂਰੇ॥ ਚਤੁਰ ਰੂਪ ਹ੍ਵੈ ਜਗਤ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਹੇਰ ਹੇਰ ਹਰਿ ਹਰ ਉਰਲਾਜੇ॥ ਦਾਨਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਅਪਾਰਾ। ਹੋਤ ਕਬਿਨ ਕਰ ਅਤਿ ਅਧਿਕਾਰਾ॥ ਭਾਰਥ ਅਰੁ ਪੁਰਾਨ ਅਸਟਾ ਦਸ॥ ਭਾਖਾ ਬਿਚਰਨ ਕੀ ਆਸਾ ਰਸ॥ ਕਾਸੀ ਮਹਿ ਕਾਗਦ ਕਸਮੀਰੀ॥ ਭੇਜੇ ਹਿਤ ਪੁਰਾਨ ਅਮੀਰੀ॥੩॥ ਜੰਗਾਦਿਕ ਸੰਜੋਗ ਪਾਇ ਕਰ॥ ਲਿਖ ਪੁਰਾਨ ਕਰ ਪਹੁੰਚੇਨ ਜਾਇ ਕਰ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘਨ ਲਿਖ ਗੁਰ

ਗ੍ਰੰਥਹਿ। ਰਾਖਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸੰਗਤ ਮਹਿਤੰਥਹਿ॥੪॥ ਅਬਲੋ ਦਰਸ ਸਤਗੁਰ ਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਪਠਤ ਪਰਾਤ ਪਾਪ ਪਗ ਨੇਮੀ॥ ਰੂਪ ਸੀਲ ਗੁਣ ਬਿਭੋ ਬੜਾਈ॥ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਬਿਭੋ ਰਸਕਾਈ॥ ਜਗਤ ਗੁਰਤਾ ਅਵਤਾਰ ਅਬਾਦੀ॥ ਬੰਸ ਹੰਸ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ॥ ਹਿੰਦੂ ਪਨਾਹ ਧੀਰ ਧਰ ਦੁਖ ਹਨ। ਆਵਤ ਗੁਨਿ ਗਨ ਸੋਭਾ ਸੁਨਸੁਨਾ॥੬॥ ਛੰਦ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸੁ ਸੋਭਾ ਸੁਜਨ ਜਨ ਗਨ ਦੇਸ ਔਰ ਬਿਦੇਸ ਕੇ॥ ਆਏ ਰਹੇ ਗਏ ਲਹੇ ਜਸ ਸੁਧਰਨ ਪਰਮਿਤ ਬਸ ਕੇ॥ ਸੋ ਸੁਜਸ ਸੁਨ ਕੁਬੇਰਸ ਕਬਿ ਬਰ ਆਇ ਗੁਰੁ ਪਗ ਪਰ ਪਰੋ॥ ਬੋਲਯੋ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਮੈ ਸੁਤ ਦਾਸ ਕੇਸਵ ਕੋ ਖਰੋ॥੭॥ ਅਵਿਲੋਕ ਮੇਰੀਉਰ ਹਰਹੁ ਦਰਿਦ੍ਰ ਦਰ ਦੂਰ ਦਰ ਦਰਨ॥ ਹੌ ਸਾ ਅਸਰਨ ਕੇ ਸਰਨ ਗੁਰਦੇਵ ਤਾਰਨ ਕੋਤਰਨ॥ ਮੁਹਿ ਨੀਚ ਨੋਰੰਗੋ ਚਹੋਯ ਤੁਰਕ ਦੋ ਇਕ ਬਰਨ ਮੈਂ॥ ਸੁਨ ਸੁਜਸ ਸਾਹਿਬ ਸਤਗੁਰ ਮੈ ਭਾਜਿ ਆਯੋ ਚਰਨ ਮੈਂ॥ ਕਹਿ ਪਗ ਪਰਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸੁਗੁਰ ਸੁਨ ਸਨਮਾਨ ਦਾਨ ਅਧਿਕ ਦਯੋ॥ ਨਿਜ ਨੈਨ ਕਰੁਣਾ ਐਨ ਤੇ ਕਰਨਾ ਢਹੇ ਲਾਜ ਨ ਲਯੋ॥ ਭੋ ਸਤਕਬੀ ਹਮ ਦੇਇ ਕਾ ਅਰ ਕਹੈ ਲਜਯਾ ਲਗੈ॥ ਤੁਮ ਸੇ ਗੁਨਿਲ ਕੋ ਮਾਨ ਭੰਗਤ ਅੰਗ ਅੰਗ ਸਿਥਿਲ ਰਗੈ॥੯॥ ਤਊ ਪੰਚ ਸਤ ਬਰ ਰਜਤ ਪਨ ਨਿਜ ਰੋਜ ਰੋਜ ਲਯੋ ਕਰੋ॥ ਕਵਿਤਾ ਸੁਨਾਇ ਰਿਝਾਇ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਉਰ ਆਨੰਦ ਭਰੋ॥ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਰਾਖਯੋ ਕੁਵਰ ਕੇਸਵ ਸੁਤ ਅਧਿਕ ਸਨਮਾਨਸੋ॥ ਭਜ ਚਰਨ ਸਰਨ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਬਿਧਾਨ ਸੋ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਦੂਣ ਪਰਬ ਕੁਬਰੇਸ ਬਨਾਯੋ॥ ਕਈ ਕੋਟ ਬਾਸਲੈ ਹਰਖਾਯੋ॥ ਕੋਸੁਮਰਥ ਸਤਗੁਰ ਸਮ ਆਨਾ॥ ਕਰਨ ਭੋਜ ਲਖ ਕਰਨ ਲਾਜਾਨਾ॥ **ਸਾਖੀ ੪੩॥ ਚੌਪਈ:॥** ਅੰਮਿਰਤ ਰਾਏ ਸੁ ਜਸ ਸੁਨ ਆਯੋ॥ ਛੈਲ ਰਾਇ ਸੁਤ ਅਤਿ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਰਸ ਰਤਨਾ ਕਰ ਜਾਹਿ ਬਨਾਯੋ॥ ਰਹਿ ਲਹੌਰ ਅਧਿਕ ਧਨ ਪਾਯੋ॥[1] ਕਬਿੱਤ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਸਿੰਗਾਰੀ ਹਾਸਯ ਸੋ ਬਿਨੋਦ ਭਾਰੀ ਦੀਨਨ ਪੈ ਕਰੁਣਾ ਜੁ ਸਾਰੀ ਸੁਖ ਦੀਨੋ ਹੈ॥ ਕੀਨੇ ਅਰ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਰੁਦ੍ਰ ਰਸ ਭਰਯੋ ਝੁੰਡ ਫੌਜ ਕੇ ਸੁਧਾਰਨ ਮੈਂ ਬੀਰ ਰਸ ਕੀਨੋ ਹੈ। ਡੰਕ ਸੁਨ ਲੰਕ ਭਯ ਭੀਤ ਸੰਕ ਬਾਂਮ ਨਿੰਦਾ ਬਿਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਬਲ ਅਦਭੁਤ ਰਸਲੀਨੋ ਹੈ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਸਮਰਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਰਾਜੈਂ ਦਸਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਵੋ ਰਸ ਭੀਨੋ ਹੈ।੨॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਵ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਦੀਉ ਦਾਨ ਅਨਗਿਨਤਿ ਢਰਨ ਢਰ॥ ਸਭਾ ਪਰਬ ਤਾਤੇ ਬਨਵਾਯੋ॥ ਸ੍ਰਵਣ ਜਗੋ ਕਬਿਤਾ ਮਨ ਭਾਯੋ॥੩॥ ਸਾਠ ਸਹੰਸ੍ਰ ਰੁਪੈਆ ਢੀਨਾ॥ ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਪਸੰਬਰ ਭੀਨਾ॥ ਪੁਨ ਮੰਗਲ ਕਬਿ ਬਰ ਬਢ ਗੁਨੀ॥ ਸੁਨ ਜਸ ਧਾਯੋ ਸੇ ਮੁਖ ਧਨੀ॥੪॥ ਤਾਹੂ ਤੈ ਸੇ ਪਰਬ ਬਨਵਾਯੋ॥ ਅਧਿਕ ਦਾਨ ਦੈ ਅਧਿਕ ਰੀਝਾਯੋ॥ ਹੰਸ ਰਾਮ ਸੁਨ ਸਜਸ ਕਿਰਪਾਲਾ॥ ਕਵਿ ਰਸ ਭੀਨੇ ਹੈ ਸੁਰ ਸਾਲਾ॥੫॥ ਆਯੋ ਧਾਇ ਪਰਯੋ ਗੁਰ ਚਰਨਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਪ੍ਰਣ ਤਾਰਤ ਹਰਨਾ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਕਰਣ ਪਰਬ ਬਨਵਾਯੋ॥ ਛਤੀਸ ਲਖ ਦਇ ਸੁ ਰੀਝਾਯੋ॥੬॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬੀਤ ਚਿਰ ਕਾਲਾ॥ ਕੀਨੇ ਚਰਿਤ ਅਗਿਨਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਭਾਰਤ ਅਰ ਪੁਰਾਨ ਕੀ ਭਾਖਾ॥ ਰਚਿ

ਰਚਵਾਏ ਅਧਿਕ ਰਸ ਚਾਖਾ॥੭॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖਨ ਹਿਤ ਜਗ ਭਾਈ॥ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕਰਯੋ ਜਗ ਭਾਈ॥ ਆਪ ਚਰ੍ਰਿਤ ਚੰਡਿ ਆਦਿਕ[1] ਰਚ॥ ਕੀਨੇ ਕਵਿ ਗੁਮਾਨ ਸਭ ਹੀ ਲਚ॥੮॥ ਫਾਗਨ ਸੁਦੀ ਇਕਾਦਸ ਭਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਗਟੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਕੀਉ ਨਿਹੰਗ ਪੰਥ ਨਿਰਮਾਣਾ॥ ਸਦਾ ਅਸੰਗ ਅਨਨਯ ਨਿਧਾਨਾ॥੯॥ ਤੀਨ ਤਾਤ ਜੀਤੋ ਕੇ ਭਏ॥ ਸੁੰਦਰ ਏਕ ਤਾਤ ਨਿਪੁ ਜਏ॥ ਬੜੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜਾਨੋ॥ ਸਿੰਘ ਜੁਝਾਰ ਦੂਸਰੋ ਮਾਨੋ॥੧੦॥ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਤੀਸਰੋ ਸਾਹਿਬ॥ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਚਤਰਥ ਸਾਹਿਬ॥ ਚਾਰ ਬੇਦ ਸਮ ਚਾਰੋ ਭਾਈ॥ ਚਾਰ ਕੁੰਟ ਕੀ ਲੇ ਪ੍ਰਭ ਤਾਈ॥੧੧॥ ਬਿਸਨ ਚਾਹ ਭੁਜ ਕੋ ਬਲ ਲੀਨੋ॥ ਬਿਧਿ ਮੁਖ ਚਾਰ ਕਾਬਯ ਰਸ ਭੀਨੋ॥ ਚਾਰ ਚਤੁਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁਤ ਚਾਰੂ॥ ਹੇਰਨ ਹਰਨ ਹੀਯੇ ਦੁਖ ਭਾਰੂ॥੧੨॥ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰ ਗੋਹਨ ਡੋਲਤ॥ ਪਕਰਤ ਪਦ ਮਧਰੋਬਚ ਬੋਲਤ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬਹੁ ਲਾਡ ਲਡਾਵਹਿ॥ ਵਾਤਸਲਯ ਰਸ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਵਹਿ॥੧੩॥ ਜੀਤੋ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਮਾਤਬਰ॥ ਹੇਰਹਿ ਤਾਤ ਸਦੀਵ ਹਰਖ ਧਰ॥ ਦਾਦੀ ਪਰਦਾਦੀ[2] ਅਹਿਲਾਦੀ॥ ਭੂਲਤ ਤਨ ਮਨ ਸੁਧ ਸੁਤ ਸਾਦੀ॥੧੪॥ ਆਰਨ ਰੂਪ ਜੀਤੋ ਸੁਤ ਤੀਨੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸੁਤ ਪਵਨ ਪ੍ਰਬੀਨੋ॥ ਨਾਮ ਮਲੇਛ ਕਰਨ ਤ੍ਰਿਨ ਝਾਰੀ॥ ਜਿਨਹਿ ਨ ਕਬਹੂ ਆਵਤ ਹਾਰੀ॥੧੫॥ **ਸਾਖੀ ੪੪-ਚੌ:** ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੇ ਤਕ ਕਾਲ ਬਤੀਤੇ॥ ਬਸੇ ਧਾਮ ਅਰਿ ਗਨਿਨ ਨਿਚੀਤੇ॥ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਕਾਬਯ ਕਥਾ ਅਰੁ ਭਜਨਾ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਹੋਤ ਸ਼ਸਤਰ ਕੀ ਸਜਨਾ॥ ਸਾਮਾਨਯਾਫ ਤਿਆ ਇਕ ਆਈ॥ ਲਖ ਗੁਰੁ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਬਿਕਾਈ॥੨॥ ਕਰ ਛਲ ਛੰਦ ਧਰਮ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਾ॥ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸੰਤ ਸ੍ਰਤਿ ਭਾਖਾ॥ ਪੁਨ ਪਰ ਕੀਯਾ ਅਨੁਪਮ ਕੁਆਰੀ॥ ਨਾਮ ਅਨੂਪ ਕੌਰ ਸੁ ਉਜਗਰੀ॥੩॥ ਖਤਰੀਨ ਸਰੀਨ ਕੁਲ ਜਾਨੀ॥ ਆਨੇ ਘਰ ਕਰ ਛਲ ਧਨ ਪਾਨੀ॥ ਤਾਹੂੰ ਤੇ ਤਿਉ ਹੀ ਬਚ ਆਇ॥ ਸਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਗ ਜਯਾਏ॥੪॥ ਸਾਰ ਸਹੰਸਰ ਛਿਮਾਹੀ ਬਾਂਧੀ॥ ਅਨੂਪ ਕੁਅਰ ਕੀ ਕੀਰਤਿ ਸਾਧੀ॥ ਕਬਿਨਿ ਬੰਧ ਉਪਖਿਆਨ ਬਨਾਯੋ॥ ਤ੍ਰਿਯਨ ਕਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ॥੫॥ ਹਾਵ ਭਾਵ ਸਭ ਹੀ ਬਿਧਿ ਰਾਖੇ ॥ ਅੰਤ ਅਰੁਚਤਾ ਪ੍ਰਗਟਤ ਭਾਖੇ॥ ਮੁਖ ਸਿੰਗਾਰ ਸਾਤ ਮੁਖ ਰਾਖੇ ॥ ਸਮਝਤ ਜੇ ਸਮਝਤ ਉਰ ਆਕੇ ॥੬॥ ਕਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ॥ ਮੁਖ ਸਿੰਗਰ ਸਾਤ ਮੁਖ ਤਾਕੇ॥ ਸਮਝਤ ਜੇ ਸਮਝਤ ਉਰ ਆਕੇ॥੬ ਖੋੜਸ ਇਕ ਬਿੰਸਤ[3] ਉਪਖਯਨਾ॥ ਛਜਿਆ ਅਨੂਪ ਚਰਿਤਰ ਬਖਾਨਾ॥ ਰਾਇ ਨਾਮ ਤਹਿ ਆਪਨ ਰਾਖਾ॥ ਉਪਦੇਸਯੋ ਸਿਖਨ ਅਭਿਖਾਲਾ॥੭॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਆਨੰਦ ਅਪਾਰਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਅਧਿਕਾਰਾ॥ ਸੇਸ ਮਹੇਸ ਗਨੇਸਨ ਪਾਵੈ॥ ਤਹ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਕਾਕਹਿ ਗਾਵੈ॥ ਪੂਰਬਾਰਧ[4] ਸੰਪੂਰਨ ਭਯੋ ਚਰਿਤਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਜੁ ਨਾਟਕ ਕਹਯੋ॥ ਅਤਿ ਸੰਛੇਪ ਕਥਾ ਗੁਰ ਗਈ॥ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ[5] ਮੁਨ ਕਛੁਕ ਬਢਾਈ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ

1. ਚੰਡੀ ਚਰਿਤਰ, 2. ਪੜਦਾਦੀ (ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ), 3. 16ਵਾਂ ਤੇ ਇਕਵਾਂ (21) ਛੰਦ, 4. ਪਹਲਾ ਅੱਧ, 5. ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਪੁਨਰਚੀ॥ ਮਣਿ ਗਣ ਗੁਨਗਨ ਤੇ ਅਤਿਖਚੀ॥ ਅਤਿ ਬਿਸਥਾਰ ਪਾਰ ਨਹਿ ਪਾਯੋ॥ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ ਤੇ ਅਧਿਕ ਲਖਾਯੋ॥੧੦॥ ਹੋਹੂੰ ਨਿਜਮਤ ਨਿਜਬਲ ਹੇਤੂ॥ ਕਹਹੁ ਕਥਾ ਸਤਗੁਰ ਜਸ ਜੇਤੂ॥ ਭੂਲ ਚੁਕਿਛਮਿਹੈ ਗੁਰ ਪਯਾਰੇ॥ ਹਰਿਸੁਮੇਰ ਪਦ ਪਦ ਬਲਿਹਾਰੇ॥੧੧॥ ਇਤਿਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੋਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਬਿਰਚਿ ਸਮ ਜੁਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਰਣਨ ਪੂਰਬਾਰਧ ਸਮਾਪ੍ਰਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਨਵਮੀ॥ਪ੍ਰਾਤ:੯॥

ੴ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ॥

ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ॥ ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧ ਲਿਖਯਤੇ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਬਰ ਬੰਦਹੁ ਦਸ ਬਪੁ ਜਾਨ॥ ਕਥਾ ਜਗਯ ਕੀ ਕਥਤ ਹੌਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮਹਾਨ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਜੈਸੀਲਾਜ ਰਾਖੀ ਪੰਥ ਪ੍ਰਚੁਰ ਕਰਨ ਮਹਿ॥ ਜੈਸੀ ਲਾਜ ਰਾਖੀ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੰਗ ਜੰਗਾ ਜਬ॥ ਜੈਸੀ ਲਾਜ ਰਾਖੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੂਕੀ ਸਦਾ॥ ਜੈਸੀ ਲਾਜ ਰਾਖੀ ਤੈ ਨਿਹੰਗਨ ਕੀ ਨੀਕੀ ਛਬ॥ ਏਰੀ ਮੇਰੀ ਮਾਇ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਮਾਇ ਨੈਕ ਆਇ ਹੇਰ ਤੂੰ॥ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਭਾਖਤ ਹੈ ਸਾਚੀ ਸਬ॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨ ਹੂੰ ਕੀ ਰਾਖ ਲਾਜ ਜਾਸ ਹੋਹੁ ਸਾਵਧਾਨ ਜਗਦੰਬਾ ਅਬ॥੪ਚੌ:॥ ਜਬ ਸਤਗੁਰ ਗੁਰਗਦੀ ਰਾਜੇ॥ ਕੀਏ ਮਨੋਰਥ ਪੁਰਨ ਕਾਜੇ॥ ਪੂਛੀ ਛਿਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿਪ ਹੈ ਜੋਈ॥ ਲੇਹਿ ਦਿਵਾਨੀ ਮਮ ਘਰ ਸੋਈ॥ ਮਤੀ ਦਾਸ ਅਰ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜਨ॥ ਰਹੇ ਪਿਤਾ ਢਿਗ ਪਾਨਦਾਨ ਸਨ॥ ਦਰਗਹ ਮਲ ਹੀਰਾ ਨੰਦ ਛਿਪ॥ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਨਿਕਟ ਰਹੇ ਬਿਪ੍ਰ॥੪॥ ਅਬ ਤਿਨ ਕੇ ਕੁਲ ਕੋ ਜੋ ਕੋਈ॥ ਹਾਜਰ ਹੋਇ ਹੁਕਮ ਦਿਆ ਸੋਈ॥ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਧਰਮ ਚੰਦ ਦੋਊ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਠਾਢੇ ਭੇ ਸੋਊ॥ ਕਾਰ ਬਾਰ ਗੁਰਦਵਾਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਹੈ ਅਤਿ ਕਠਿਨ ਹੋਹਿ ਕਿਮਿ ਸਾਰਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਕਰਤ ਜਿਮ ਆਗੇ॥ ਤਿਮਹੀ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਨਤਾ ਤਯਗੇ॥੬॥ ਧਰਮ ਚੰਦ ਲਹਿ ਕਾਰ ਖਜਾਨਾ॥ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਘਰ ਬਾਰ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਦੇਵੀ ਦਿਤਾ ਦ੍ਵਿਜ ਬਰ ਗੁਣੀ॥ ਪੋਰਾਣੀਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁਨੀ॥੭॥ ਜਿਹਿ ਸੁਭਸਾਇਤ ਗਾਦੀ ਥਿਰੈ। ਸਦਾ ਸਮੀਪੀ ਸਰਧਾ ਕਰੈ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਕਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਭੀਮ ਸੈਨ ਬਲ ਬਰਨ ਬਿਲਾਸੀ॥੮॥ ਜਿਹਿ ਕੰਦੁਕ ਇਵ ਗਜ ਬਗਰਾਏ॥ ਅਬਲੋ ਭ੍ਰਮਤ ਅਕਾਸ ਨ ਆਏ॥ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਗਜ ਮਤ ਬਲ ਤਾਕੇ॥ ਭੀਮ ਸੈਨ ਸਮ ਕੋ ਬਲ ਬਾਂਕੇ॥੯॥ ਪ੍ਰਭ ਪੂਛੀ ਅਸ ਬਲ ਕਿਮ ਪਾਯੋ॥ ਪੰਡਿਤ ਕਹਿ ਦਿਜ ਲਾਖਜਿ ਮਾਯੋ॥ ਜਗਯ ਕਰਯੋ ਪੂਜੀ ਜਗਦੰਬਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਭਯੋ ਸਬਲ ਅਬਿਲੰਬਾ॥ ਜਗਯ ਕਰਨ ਤੇ ਅਸਬਲ ਹੋਈ॥ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸੰਤ ਕਹਿ ਸੋਈ॥ ਹਮਹੂੰ ਜਗਯ ਕਰਹਿ ਕਰ ਵੈਹੋ॥ ਕੀਧੋ ਕਥਾ ਮਾਤ੍ਰ ਸਮਝੈਹੋ॥੧੧॥ ਪੰਡਿਤ ਕਹੀ ਨ ਜਗ ਕਰੈ ਹੋ॥ ਤੋਕਾ ਮੈ ਚਾਕਰੀ ਕਮੈਂ ਹੌਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜਗਯ ਮੈ ਕਰਿ ਹੈ॥ ਮਨਮਾਨੀ ਦਖਯਣਾ ਹੂ ਧਰਿ ਹੈ॥੧੨॥ ਪ੍ਰਗਟ ਭਵਾਨੀ ਦਰਸਨ ਲੈ ਹੈ॥ ਜਗਯ ਕੁੰਡ ਤੇ ਅਨ

ਤਨ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਤਿਨ ਤਬਿ ਨਹੀ ਅਸ ਬਿਧਿ ਆਵੈ॥ ਸੁਪਨਾਦਿਕ ਕਾਰਜ ਸਧ ਜਾਵੈ॥੧੩॥ ਕਾਂਸੀ ਕਾਸਮੀਰ ਦੇ ਪੰਡਤ॥ ਕਰਿ ਸਾਕਹਿ ਅਸ ਉਦਯਮ ਮੰਡਿਪ॥ ਸਕਲ ਸਾਸਤਰ ਸੋਧਕ ਸੁਖ ਕਾਰੀ॥ ਹੈ ਤਾਕੇ ਦਿਜ[1] ਸਭ ਅਧਿਕਾਰੀ॥੧੪॥ **ਰਾਗ ਭੈਰਊ॥** ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਅਕਾਲ ਕਾਲਿਕਾ ਹਮ ਸੇਈ ਹਿਤ ਧਾਰੀ॥ ਯਾਂ ਤੇ ਯਾਹੂ ਸਮਯ ਕੀਜੀਐ ਆਦਯ[2] ਪ੍ਰਗਟ ਅਘਾਰੀ॥ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਮਰਜਾਦਾ ਜਾਤੇ ਜਾਨੇ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ॥੨॥ ਲੈ ਬਰ ਕਰ ਬਰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਹਮਿ ਮੈਂ ਸਕਲ ਪੰਥ ਮਿਟਾਊਂ॥ ਬਨ ਤ੍ਰਿਨ ਪਰਬਤ ਧਰ ਪਤਾਰ ਮੈਂ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਪਾਊਂ॥ ਸਤਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਬਰ ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੈ ਸਬਕੋ॥ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਹੁ ਮੈਂ ਮਤ ਪੂਰਬ ਬਿਧ ਤਬੋਕੋ॥ ਬਿਪਰਨ ਕੋ ਪਰਿਤੋਖਨ ਪੂਜਨ ਦਾਨ ਮਾਨ ਮਨ ਮਾਨਾ॥ ਕਰ ਕਰ ਤੁਰਕਨ ਨਾਸ ਖਾਸ ਮਤ ਕਰਹੁ ਨਿਪਟ ਨਿਰਮਾਨਾ॥ ਅਸ ਵਿਚਾਰ ਸੁਰਤਿ ਸਾਰ ਸਕਤਿ ਪਦ ਆਨ ਜਾਨ ਨਹਿ ਜਾਸੋ॥ ਜਗਯ ਅਰੰਭ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸਦਾ ਸੋ॥੬॥੧੫॥ ਯਹ ਸੁਧ ਦੇਸ ਦੇਸ ਪ੍ਰਗਟਾਣੀ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਸਾਚੇ ਜਗਯ ਕਰਨ ਹਿਤ ਠਾਨੀ॥ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਦ੍ਵਿਜ ਬਰ ਦੂਰਿ ਦੂਰ ਤੇ ਦੌਰ ਦੌਰਿ ਜੁਰਿ ਆਏ॥ ਕੇਤੇ ਬੁਲਾਵਾਏ ਬਿਨ ਆਏ ਕੇਤੇ ਗੁਰ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਕਾਂਸੀ ਮਥੁਰਾ ਔਰ ਅਜੋਧਯਾ ਭੂਮ ਸੁਪੰਡਿਤ ਜੇਤੇ। ਆਇ ਪਾਇ ਸਨਮਾਨ ਰਹੇ ਸਭ ਰਚਿ ਰੁਚਿ ਸੁਧਨ ਸਹੇਤੇ॥੩॥ ਕੀਰਤਪੁਰ ਤੇ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਲੈ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੁਟੀ ਬਨਾਈ॥ ਬੇਦ ਧੁਨੀ ਸਾਸਤਰਾਰਥ ਸਦਾ ਈ ਸੁਨਤ ਰਹਤ ਗੁਰਰਾਈ॥੪॥ ਜਨਮ ਸਫਲ ਬਿਦਯਾਹੁ ਸਫਲ ਸਭ ਸਫਲ ਬੇਦ ਕੀ ਬਾਨੀ॥ ਹੋਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਆਗੇ ਲਖਿ ਛਬਿ ਸੁਰਤਿ ਬਕਾਨੀ॥੫॥ **ਸਾਖੀ ੧੬॥** ਧੰਨ ਭਾਗ ਤਿਨ ਬਿਪ੍ਰਨ ਜਾਨੋ॥ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ ਨੈ ਪੂਜੇ ਕਰ ਸਨਮਾਨੋ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਸਤਰ ਚਰਚਾ ਨਿਤ ਨਿਤ ਕਹਹੀ ਪੈਨ ਸਤੱਯ ਕੋਊ ਭਾਖੈ॥ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਰਚਿ ਪੂਰਬ ਕਹਿ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਸਾਖੈ॥੨॥ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਹਾਂ ਕਲਿਭੀਤਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਾਲਿਕਾ ਹੋਈ॥ ਯਾ ਤੇ ਔਰ ਜੁਗਨ ਕੀ ਬਾਤੈ॥ ਕਲਿ[3] ਕੀਰਤਨ ਬਿਧਿ ਸੋਈ॥ ਊਪਰ ਤੇ ਰਤਿ ਭਿੰਡ[4] ਤਿਲਕ ਧਰ ਮਨ ਜਿਨਸ ਬਿਸਯ ਬਿਕਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਮੈਂ ਪੰਡਿਤ ਪਰ ਪੰਡਿਤ ਬਿਦਯ ਬੀਰ ਪਛਾਨਾ॥੪॥ ਕਰ ਸਭ ਕਰ ਸਨਮਾਨ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਰਾਖੇ ਦੇ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਪਰ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਮੇ ਜੋ ਮਸੰਦ ਗਨ ਗਯਾਨਾ॥੫॥ ਜਹ ਜਹ ਕਹ ਤੁਮ ਪੰਡਿਤ ਪਾਵਹੁ ਪਠਵਾਵਹੁ ਮਮਤੀਰਾ॥ ਜਗਯ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚਿ ਹੈ ਹਮਰੀ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਮਤਿ ਧੀਰਾ॥੬॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥ਦੋ:॥ ਹੋਲੇ ਕੇ ਮੇਲਾ ਕੀਓ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥ ਬਹੁਰ ਬਿਸਾਖੀਕੇ ਗੁਰ ਪਰਬ ਦਰਾਜ॥ਚੌ:॥ ਚਹੁਦਿਸ ਤੇ ਸਿੱਖ ਗਨ ਜੁਰ ਆਏ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਬਸਾਏ॥ ਦਰਸਿਹਿ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮੀਂ ਪਤਸਾਹੀ॥ ਤੇ ਆਨੰਦ ਮਤਿ ਕੰਦ ਸਰਾਹੀ॥ ਦ੍ਵੈ ਕਰ

1. ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ, 2. ਪੰਡਿਤ, 3. ਜੱਗ (ਹਵਨ), 4. ਕਲਯੁਗ

ਜੋਰ ਕਰੀ ਅਸ ਬਿਨਤੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨਿਐ ਮਨ ਗਿਣਤੀ॥ ਮਗ ਮਹਿੰ ਹਿੰਦੂ ਜਿਤਤੇ ਅਹਿੰਦੂ॥ ਲੂਟਤ ਹਸਤਿ ਕਰਤ ਪ੍ਰਭ ਨਿੰਦੂ॥ ਸੋਨਹਿ ਸਹੀ ਜਾਤ ਕਿਹ ਭਾਂਤੀ॥ ਤਪਤ ਅਵਾਇਵ ਸਿਖ ਗਨ ਛਾਤੀ॥ ਹਮ ਨ ਕਹਤ ਕਛੁ ਗਹ ਤਨ ਤਿਨਕੋ॥ ਤੇ ਦੁਖ ਦੇਤ ਕਹਹਿ ਹਮ ਕਿਨਕੋ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਫਰਮਾਈ॥ ਚਾਰਹੁ ਜੁਗ ਮੈਂ ਸਸਤਰ ਬਡਾਈ॥ ਗ੍ਰਿਹ ਤੇ ਸਸਤਰ ਧਰ ਕਰ ਆਵਹੁ॥ ਲਰੈ ਤਾਹਿ ਤੁਮ ਮਾਰਿ ਗਿਰਾਵਹੁ॥੫॥ ਆਪ ਸਹਾਇ ਸਕਤਿ ਸਭ ਕਰਿ ਹੈ॥ ਜਗ ਜਨਨੀ ਨਹਿ ਕਬਹੂੰ ਟਰਿੰਹੈ॥ ਜੀਵਤ ਜਸਧਨ ਰਾਜ ਕਮੈਹੋ॥ ਮਰੇ ਸਵਰਗ ਸੁਖ ਖਿਨ ਮਹਿ ਲੈ ਹੋ॥ ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸੀਖਯਾ ਸੰਗਤ ਗਈ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮ ਆਨੰਦ॥ ਭੇਟ ਭੂਰਿ ਧਰ ਗੁਰੂ ਪਰਾਨ ਪਦਮ ਪਰਾਗਨ ਬੰਦ॥੭ਚੌ:॥ ਸਸਤਰ ਧਾਰ ਸਭ ਸੰਗਤਿੰ ਆਵੈ॥ ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਨਹਿ ਕੋਊ ਦੁਖਾਵੈ॥ ਲਰੈ ਤਾਹਿ ਮਾਰੈ ਇਕ ਪਲ ਮੈ॥ ਇਤਿ ਬਿਧਿ ਭਏ ਸਿਖ ਸਭ ਬਲ ਮੈਂ॥੮॥ ਆਇ ਸੁਨਾਇ ਗੁਰਹਿ ਸਭ ਦਈ॥ ਸੁਨ ਬਿਹਸੇ ਦਾਤਾ ਜਗ ਜਈ॥ ਦਾਵ ਘਾਵਸਨ ਜੰਗ ਢੰਗ ਕੋ॥ ਲਖਹੁ ਆਪਨੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਮੋ॥੯॥ ਕਬਹੂਕ ਪਸਿਚਮ ਸੰਗਤ ਆਂਈ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਅਸਤਰ ਸਸਤਰ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਕਰਤ ਪਰਸਪਰ ਸੇਵਾ ਸਭਾਰੀ॥ ਗਾਵਤ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪਦ ਰਾਗੀ॥੧੦॥ ਮਗ ਮੈਂ ਨਕਲ ਕਰਾਵਤ ਹੇਰੇ॥ ਤੁਰਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਬਨ ਨੇਰੇ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਸਸਤਰ ਬੀਰ ਰਸ ਪਾਗੇ॥ ਤਾਗੇ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰੀ ਆਗੇ॥੧੧॥ ਜਾ ਬਿਧਿ ਕਈ ਜੰਗ ਮਗਕੀਨੇ॥ ਪੁਨ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਆਨੰਦ ਲੀਨੇ॥ ਛੋਰ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁ ਸਕਲ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਮਹਾਂ ਕਸਟ ਮਗ ਮਹਿ ਹਮ ਪਾਯੋ॥੧੨॥ ਪ੍ਰਭੁ ਰਛਕ ਪਛਕ ਜਗ ਸਾਰਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਰਿਹੈ ਸੰਸਾਰਾ॥ ਆਗੇ ਸਿੱਖ ਸੁਖਾਲੇ ਆਵਤ॥ ਕੋਊ ਲਰਤ ਕੋਊ ਹਟਾਵਤ ੧੩॥ਚੌ:॥ ਤਾਂ ਛਿਨ ਮਨ ਕਲਗੀਧਰ ਗਨ ਗੁਨ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰ॥ ਬਿਨ ਜਗਦੰਬਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਧੈ ਸਤ੍ਰ ਸੰਘਾਰ।੧੪॥ਚੌ:॥ ਜੇ ਨਿਜ ਕਲਾ ਜੀਤ ਮੈਂ ਜਾਈ॥ ਪਿਤ ਬਚ ਮਿਟ ਸੰਸਯ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਕਰਮਾਤ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਦੈਨੀ॥ ਗੁਪਤ ਰਾਖ ਪ੍ਰਭ ਆਗਯ ਲੈਨੀ॥੧੫॥ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਨਾਮ ਕਹਿਰ ਕੋ॥ ਨਾਹਿ ਫਕੀਰਨ ਕਾਮ ਜਹਰ ਕੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ:॥ ਨਾਟਕ ਚੇਟਕ ਕੀਏ ਕੁਕਾਜਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਲੋਗਨ ਕਹਿ ਆਵਤ ਲਾਜਾ॥੧੬॥ਦੋ: ਠੀਕਰ ਫੋਰ ਦਿਲੀਸ ਸਿਰ ਪ੍ਰਭਪੁਰਿ ਕੀਯਾ ਪਯਾਨ॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰੀ ਕਿਨਹੂੰ ਆਨਿ॥੧੭॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਚਲਤ ਭਯੋ ਜਗਤ ਮੈ ਸੋਕ॥ ਹੈ ਹੈ ਹੈ ਸਭ ਜਗ ਭਯੋ ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਸੁਰ ਲੋਕਿ॥ ਚੌ: ੧੮॥ ਤਿਨਕੋ ਸੁਤ ਮੈ ਕਿਹ ਬਿਧਿ ਕਰੋ॥ ਮਰਜਾਦਾ ਭੰਗਤ ਅਤਿ ਡਰੌਂ॥ ਜਗਦੰਬਾ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਭਵਾਨੀ॥ ਕਰਹੁ ਸੈਨ ਸਤ੍ਰਨ ਕੀ ਹਾਨੀ॥੧੯ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਧਰਹੁ ਧੀਰ ਹਰ ਪੀਰ ਪਛਾਨਾ॥ ਕਰ ਦੇਵੀ ਮੈਂ ਪਰਗਟ ਪਯਾਰੇ॥ ਲੈਹੰ ਪੰਥ ਬੈਰ ਬਿਸਤਾਰੇ॥੨੦ਦੋ:॥ ਕਰਤ ਮੂਢ ਸੰਦੇਹ ਬਹੁ ਕਯੋ ਗੁਰਦੇਵੀ ਪੂਜਾ॥ ਨਵਮ ਗੁਰਨ ਕੇ ਭਾਵ ਜੋ ਕਿਉ ਭਾਊ ਕਉ ਕੁਉ ਦੂਜਾ॥ ਭਾਊ ਭਕਤ ਮੁਖ ਕਰ ਕਹਯੋ ਸਦਾ ਆਤਮਾ ਧਯਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਮੁਖ ਮਰਦਨ ਯਹ ਕਹਹੁ ਉਤਰ ਪ੍ਰੇਮ

ਪੁਰਾਨ॥੨॥ ਤਬ ਤੈਸੋਹ ਕਾਜ ਹੋਆ ਅਬ ਐਸੋ ਈ ਕਾਜ॥ ਸਮਯ ਸਮਯ ਸਿਰ ਹੋਤ ਸਭ ਸਨਿਐ ਸੁਮਤਿ ਦਰਾਜ॥੨੩॥ ਸਮਯ ਹੋਨ ਨਰ ਸਿੰਘੰ ਕੇ ਬਾਵਨ ਬਲ ਕਾ ਹੋਤ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਰਾਸ ਮੰਡਿਲ ਮਾਹਿਤ ਕਿਮਿ ਰਘੁਨਾਥ ਸੁ ਜੋਤ॥੨੪॥ ਲੀਲਾ ਅਵਤਾਰੀ ਪੁਰਖ ਕਰਤ ਸਦਾ ਕੀ ਰੀਤ॥ ਤਾ ਮੈ ਤਰਕ ਕਰਤ ਪਰਤ ਫਰਕ ਧਰਮ ਕੇ ਬੀਚ॥੨੫॥ ਬਾਬਰ ਕੋ ਗੁਰ[1] ਬਰ ਦਯੋ ਬੇਦੀ ਬਰ ਭਗਵਾਨ॥ ਲੈ ਹੋਦੈ ਪੁਨ ਸੀਸ ਕੋ ਭਾਖਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ॥੨੬॥ ਨਵਮ[2] ਗੁਰ ਬਰ ਸੀਸ ਦਿਆ ਦਈ ਕਲਾ ਨ ਦਿਖਾਇ॥ ਸਤ੍ਰ ਭਏ ਪਰ ਚਾਹਿਐ ਮਿਤਰ ਇਸਟ ਹਿਤਭਾਇ॥੨੭॥ਰੋ:॥ ਜਗ ਜਨਨੀ ਆਦਯ ਪਰਮ ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਕੀ ਆਦਿ॥ ਰੋਮ ਰੋਮ ਮੈ ਜਾਸੁ ਕੈ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਅਨਾਦਿ॥੨੮॥ ਤਾਮੋ ਤਬ ਗੁਰ ਬਰ ਕਰਯੋ ਬਿਧਿਵਤ ਪੂਰਨ ਧਯਾਨ॥ ਜੈਸੇ ਬੇਦ ਬਿਧਾਨ ਹੈ ਬਿਦਿਤ ਪੁਰਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੨੯॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਚੰਦ ਪੂਜੀ ਪਰਮ ਚੰਡੀ ਸੁਖਨ ਨਿਧਾਨ॥[3] ਕੰਸ ਹਤਨ ਹਿਤ ਸੋ ਲਿਖਯੋ ਹੈ ਹਰਬੰਸ ਪੁਰਾਨ॥੩੦॥ ਜੋਪਿ ਹੋਤਯਹ ਭਾਗਵਤ ਦੇਵੀ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਸੰਗ॥ ਤੋ ਕੋਊ ਯੋ ਕਹਿ ਸਕਤ ਉਤਕਿਸਤ੍ਰ ਸੁਅੰਗ॥੩੧॥ ਯਹ ਬੈਸਨਵ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਿਅ ਹੈ ਬੈਸਨਵ ਸੁ ਪੁਰਾਨ॥ ਯਾਤੇ ਆਦਯ ਜਗ ਜਨਨਿ ਪੂਜੀਯ ਪਹਿਚਾਨ॥੩੨॥ ਇਸਟ ਇਸਟਯਾ ਸਮ ਨਹੀ ਆਨ ਦੇਵਿ ਅਰਦੇਵ॥ ਯਾਤੇ ਮਾਤਾ ਕੀ ਦਯੋ ਗੋਦੀ ਪੰਥ ਅਭੇਵ॥੩੩॥ ਮਾਤਾ ਸਮ ਰਛਕ ਨ ਜਗ ਜਾਨਤ ਯਹ ਪਰਮਾਨ॥ ਨ੍ਰਿਭੈ ਕਿਓਂ ਸਿ ਖਾਲਸਾ ਯਾਹੀ ਤੇ ਸੁਖ ਖਾਨ॥੩੪॥ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਮਤ ਜਾਨੇ ਬਿਨਾ ਕਰੈ ਸੰਕ ਜੋ ਕੋਇ॥ ਤਾਕੇ ਭਾਗਨ ਕੀ ਕਹਾ ਕਹਿਐ ਹੋਇ ਸੁਹੋਇ॥੩੫॥ ਯਾ ਬਿਧਿਲੋ ਬਹੁ ਦਿਨ ਬਿਤੇ ਲਗਨ ਚਗੁਨੀ ਹੋਤ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰੁ ਸਤਿ ਗਅਮ ਜਾਨਤ ਨਿਗਮ ਨਿ ਸੰਤ॥੩੬॥੨॥

ਰਾਗ ਕਲਯਾਨ॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਨਿਜ ਉਰ ਧਾਰੀ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਪਰੀਖਨ ਪ੍ਰਥਮ ਕੀਜੀਏ ਆਦਿ ਪ੍ਰਗਟ ਅਧਾਰੀ॥ ਤਾ ਮਹਿ ਕਵਨ ਪਰੀਖਯਾ ਕੀਨੀ ਅਸ ਨਿਰਨਯ ਪੁਨਕੀਨਾ॥ ਭੋਜਨ ਭਖਯ ਭੂਸਰ ਨਹ ਭਾਵਤ ਤਾਹੀ ਮੈ ਮਨ ਦੀਨਾ॥ ਭਖਯ ਅਭਖਯ ਮਾਸ ਬਿਧਿ ਜੈਸੀ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਕਹਤ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਪੈ ਸੋ ਜਗਯ ਸੇਸ ਇਤਿਆਦਿਕ ਕਾਰਨ ਕਰ ਨਿਰਧਾਰੇ॥ ਲੋਭ ਲਹਰ ਲਗ ਮਾਂਸ ਖਾਹਿ ਤਿ ਜਾਨਹੁ ਬਿਪਰ ਨਾ ਪੂਰਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਕਰ ਮਾਸ ਸਾਗਕੋ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਰਹਿਤ ਕੂਰਾ॥ਚੌ:॥ ਯਹਿ ਕਲਿ ਕੂਰ ਕਪੂਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਅਨਾਚਾਰ ਸਭ ਬਰਨ ਸਮਾਨਾ॥ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਸੋਧ ਸੁੱਧ ਕੁਲ ਰੀਤੀ॥ ਪਰਮ ਧਰਮ ਦ੍ਰਿਢ ਕਰਮ ਅਭੀਤੀ॥੨॥ ਤਿਨ ਤੇ ਸਰਹੈ ਕਾਰਜ ਮੇਰਾ॥ ਪੂਰਨ ਜੋਗਯ ਜਾਨ ਤਜ ਫੇਰਾ॥ ਜਿਹਜਗ ਨਾਮ ਲੇਤ ਭਵ ਤੁਰਈ॥ ਸੁਨ ਉਪਦੇਸ ਜਮਹੁ ਤੈ ਟਰਈ॥੩॥ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੰਗਰਾਈ॥ ਵਾਤਸਲ ਸੁਤ ਭਾਵ ਭਲਾਈ॥ ਤਿਨਹਿ ਕਿ ਅੰਬਾ ਦਰਸਨ ਦੇਹੀ॥ ਕੇ ਵਲ ਬਿਪਰ ਪਰੀਖਯ ਲੇਹੀ॥੪॥ ਥਾਪਨ ਧਰਮ ਅਧਰਮ ਉਥਾਪਨ[4]॥ ਹੈ ਅਵਤਾਰ ਲੀਨ ਜਗ ਆਪਨ॥ ਸੁਰਤਿ ਮਾਰਗ ਰਾਖਨ ਹਿਤ ਸਵਾਮੀ॥ ਕਰਤ ਜਗਯ ਪਰ ਪੂਰਨ

1. ਵਰ ਦਿਤਾ, 2. ਨੌਵੇਂ, 3. ਚੰਡੀ (ਸੁਖਾਂ ਦੀ ਖਾਨ), 4. ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ

ਕਾਮੀ॥੫॥ਦੋ:॥ ਲੱਖਯ ਬਿਪਰ ਬਰਨਯੋਤਿਏ ਕਈ ਲਖਯ ਦੈ ਦਾਨ॥ ਕਰ ਮਨ ਮੈ ਅਰਮਾਨ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨ ਅਰੰਭ ਬਿਧਾਨ।੬।ਚੌ:॥ ਜੋ ਦਿਜ ਮਾਸ ਖਾਇ ਹੈ ਆਈ॥ ਏਕ ਰੁਪੈਆ ਪੂਜਾ ਪਾਈ॥ ਖੀਰ ਖਾਣ ਅਰ ਲਡੂਆ ਪੂਰੀ॥ ਤਹ ਇਕ ਟਕਾ ਹੁਕਮ ਹਜ਼ੂਰੀ॥੬॥ ਟਕਾ ਲੈਨ ਹਾਰੇ ਜੇ ਰਹੇ॥ ਔਰ ਜਿਤੇ ਦਿਜ ਨੂਤਨ ਲਹੇ॥੭॥ ਮਾਸ ਜਿਵਾਇ ਫੇਰ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਮਾਸ ਮਿਠਾਈ ਬੈਠ ਜਿਵਾਏ॥ ਦਸ ਰੁਪੀਆ ਅਰੁ ਆਨਾ ਚਾਰ॥ ਕਈ ਦਖਸ਼ਣਾ ਦਯਾ ਅਗਾਰ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਤਿਨਕੀ ਮਿਸਲ ਬਨਾਈ॥ ਅਰੁ ਨੂਤਨ ਦਿਜ ਬਿਦਨ ਮਿਲਾਈ॥੯॥ ਏਕ ਬਰਖ ਲਗਯਾਈ ਰੀਤੀ॥ ਕਰਤ ਪਰੀਖਯਾ ਬੀਤ ਬਿਨੀਤੀ॥ ਮਾਸ ਮਿਠਾਈ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿ ਮਾਸ॥ ਭੋਜਨ ਦੇਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਿਲਾਸ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਜਿਹ ਕੰਠ ਨਹੀ ਵਿਧਿ ਵਤਿ ਭਾਨ ਜਨੇਊ॥ ਤੇ ਨ ਤਹਾ ਬਿਠਾਰੀਅਤ ਕੀਆ ਅਸ ਨਿਯਮ ਅਭੇਊ॥ਚੌ:॥ ਜੇ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਸੰਧਯ ਨਿੰਤ ਕਰੈਂ॥ ਬਰਣਾਸ੍ਰਮ ਮਿਤ ਜਾਨਤ ਧਰੈਂ॥ ਤੇ ਤਿਹ ਨਾਬਰ ਬੈਠਨ ਵਾਪਹਿ॥ ਊਪਰ ਕੇ ਊਪਰ ਤੇ ਪਾਵਹਿ॥੧੨॥ ਜਾਇ ਨਿਰਾਸੋ ਕੋਊ ਕਾਹੀ॥ ਦੇਹਿ ਅਸੀਸ ਸਦਾ ਪੁਲਕਾਂਹੀ॥ ਮੋਹਰ ਪਾਚ। ਏਕ ਰੁਪੈਅ॥ ਦਈ ਦਖਯਣਾ ਦਯਾਲ ਸਹੈਸਾ॥੧੩॥ ਰਹੇ ਤੀਨ ਤਿਨ ਮਾਸ ਨ ਖਾਯਾ॥ ਤੀਨ ਲਾਖ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਨਹਿ ਸੁਨਯਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੂ ਪ੍ਰਣ ਤਾਰਤ ਰੰਜਨ॥ ਨੀਤ ਨਿਧਾਨ ਧਰਮ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਬਿਪਰ ਗਾਇ ਪਾਲਕ ਪਰਿਵਾਰਾ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਧੁਰ ਤਨ ਧਰੁ ਆਏ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਕਹਲਾਏ॥੧੫॥ ਫਿਰ ਹਮਹੋ ਕਿਮਿ ਧਰਮ ਨਸਾਵਹੁ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਅਵਤਾਰ ਸੁਨਾਵਹੁ॥ ਬਚਨ ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਪੋ ਬੜ ਭਾਗੀ॥ ਬਚਨ ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਪੋ ਬੜ ਭਾਗੀ॥ ਧਰਮ ਸਾਸਤਰ ਸੁਰਤਿ ਰੀਤ ਸੁਧਾਗੀ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਬਿਪ੍ਰ ਬਦਨ ਬਰ ਰ ਅਗਿਨ ਸਮਦੇਤ ਅਹੂਤੀ ਜੌਨ॥ ਤਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤਿਹ ਹੋਤ ਹੈ ਯਾਮਹਿ ਸੰਕਾ ਕੌਨ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਯਹਹ ਛਤ੍ਰਿਨ ਕਰ ਭੋਜਨ ਭਾਯੋ॥ ਮਨੁ ਆਦਿਕ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਨ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਪੰਚ ਮੰਚ ਨਖ ਭਖਯਣ ਜੋਗੁ॥ ਅਬਿਧਿ ਤਯਾਗ ਯਹਿ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਯੋਗ॥੧੮॥ ਦੇਵ ਪਿਤ੍ਰ ਬਲ ਬੈਸਯ ਕਰਾਈ॥ ਆਮਿਖ ਖਾਤ ਦੋਸ ਨਹਿ ਰਾਈ॥ ਤਾਂਤੇ ਧਨ ਗਨ ਲਾਖਨ ਲੀਜੈ॥ ਆਮਿਖ ਖਾਇ ਅਸੀਸਨ ਦੀਜੈ॥੧੯॥ਦੋ:੧੧॥ ਸੁਨ ਬਿਪ੍ਰਨ ਬਿਨਤੀ ਬਦੀ ਬਿਪ੍ਰਬੰਸ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਸਾਂਚੇ ਸਤਗੁਰ ਬਿਸਨ ਰੂਪ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਰਸਾਲਾ ॥੨੦॥ ਸਤੋ ਗੁਨੀ ਭੋਜਨ ਭਲੋ ਬਿਪ੍ਰਨ ਬਰਨਯੋ ਬੇਦ॥[1] ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਨਹਿ ਕਰ ਸਕਹਿ ਲੋਭ ਲਹਰ ਲਗ ਭੇਦ॥੨੧॥ ਅਬ ਰਾਊਰ ਬਰ ਬਚਨ ਜੋ ਸੋਊ ਸੁਚਿ ਸਭ ਨੀਕ॥ ਲਾਖਨ ਦਿਜ ਆਖਨ ਨਮਿਤ ਚਾਖਨ ਕੀਨ ਅਮੀਕ॥੨੨ ਚੌ:॥ ਜਦਯਪਿ ਪਾਪ ਨ ਭੋਜਨਮਾਹੀ। ਤਯਾਗਨ ਮਾਹਿ ਪੁਨਸ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਜਾਸ ਤਯਾਗ ਮਹਿ ਪੁਨ ਪਛਾਨਾ॥ ਤਾਂ ਭੋਜਨ ਮਹਿ ਕਰਿ ਗਿਆਨਾ॥੨੩॥ ਤਾਂਤੇ ਜੋ ਲਾਖਨ ਛਕ ਗਏ॥ ਸੋ ਫਲ ਮਹਾਰਾਜ ਸਭ ਲਈ ਹਮ ਗਰੀਬ ਹਮ ਨਾਹਿ ਪੈ ਹੈ॥ ਨਿਜ ਕੁਲ ਰੀਤਨ ਨਾਥ

---

1. ਬੇਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸਤੋ ਗੁਣ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਹੈ

ਮਿਟੈ ਹੈ॥੨੪॥ ਬ੍ਰਿਪ ਮਾਸਹਾਰੀ ਜਹ ਰਹੀ॥ ਰਾਖਸ ਆਇ ਤਹਾਂ ਕਾ ਲੈਹੀ॥ ਬੋਲੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਹਮਹਿ ਪਰਯੋ ਯਹ ਹਠ ਸੁਖਰਾਸੀ॥੨੫॥ ਤੇ ਲੋਭੀ ਨਹਿ ਰਹੇ ਸੰਤੋਖੀ। ਚੀਨਯੋ ਧਰਮ ਨਾਹਿ ਮਤਿ ਖੋਖੀ॥ ਤਾਤੇ ਤਿਨਕਰ ਨਹਿ ਬਿਸਵਾਸਾ॥ ਤਮਹਿ ਖਿਐ ਹਹਿਯਹ ਅਭਿ ਲਾਖਾ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਤਬ ਬਿਪਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਸੁਨੀਐ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਨਸ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰ ਤੇ ਨਿਰਤ੍ਰਰ ਇਹ ਕਾਲ।੨੭॥ਚੌ:॥ ਜਬ ਸੰਤੋਖ ਬਿਨ ਦਿਜਤਾ ਜਾਈ॥ ਰਹਤ ਮਾਸ ਤਯਾਗੇ ਬਡਿਆਈ॥ ਜਾਨ ਬੂਝ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਾਲਕ॥ ਨਾਹ ਕਬ ਹੁਨ ਦਿਜ ਕੁਲ ਘਾਲਕ॥੨੮॥ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਰਹੁ ਨ ਬਲਾਵਾ॥ ਪਰ ਹੈ ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਬਨਾਵਾ॥ ਲੇਹੁ ਲਾਖ ਦਸ ਨਗਦ ਦੀਖਯਣਾ॥ ਕੇਵਲ ਕਰ ਕਰਮਾਂਸ ਭਖਯਣਾ॥੨੫॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਨ ਕਬਹੂੰ ਕਰਿ ਹੈਂ॥ ਧਰਮ ਆਪਨੇ ਤੇ ਨਿਤਡਰਿ ਹੈਂ॥ ਧਨ ਅਨਗੰਨ ਅਰ ਮਾਨ ਬਡਾਈ॥ ਧਰਮ ਅਧੀਨ ਸਕਲ ਸੁਰਤਿ ਰਾਈ॥੩੦॥ ਧਰਮ ਗਏ ਪੁਨ ਰਹਤ ਨ ਧਨਜਨ॥ ਸਰਬ ਸੰਘਾਰ ਹੋਤ ਦਿਨ ਦਸ ਗਨ॥ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਾਣ ਤਯਾਗ ਕਰ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਹਮ ਮਾਸ ਨ ਖੈ ਹੈਂ॥੩੧॥ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਤਿਹਿਬੇਰੀ॥ ਸੂਰੀ ਦੇਹੁ ਦਿਜਨ ਬਿਨ ਦੇਰੀ॥ ਏ ਮੋਹੇ ਕਛੁ ਹੁਕਮ ਨ ਮਾਨੇ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਆਪਨੇ ਕਹਿ ਜਾਨੈ।੩੨॥ ਹਾਨ ਲਭ ਨਿਜ ਨਾਹਿ ਪਛਾਨਹਿ॥ ਧਰਮ ਅਧਰਮ ਮਰਮ ਨਹਿ ਜਾਨਹਿ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਸੂਰੀ ਉਰਪਠਾਏ॥ ਪਾਛੇ ਤੈ ਮੇਵੜੇ[1] ਬੁਲਾਏ॥੩੩॥ ਕਹੀ ਕੇਹੀ ਨਹਿ ਸੂਰੀ ਦੇਨੀ॥ ਧਮਕੀ ਦੈ ਇਤਨਕੀ ਮਿਤ ਲੇਨੀ॥ ਨਾਹਕ ਪ੍ਰਾਨ ਨਸਾਵਹੁ ਨਾਹਿ॥ ਲੇਹੁ ਦਖਿਯਲਾ ਦਸ ਲਖਹ ਯਾਂਹੀ॥੩੪॥ ਕਾਹੂੰ ਭਾਂਤ ਜਬ ਨਾਹਿਨ ਮਾਨਹਿ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਲਯਾਵਹੁ ਆਦਰ ਠਾਨਹਿ॥ ਆਪਨ ਤਬ ਹਮ ਕਾਰਜ ਕੈਹੈਂ॥ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲ ਕਰਤ ਮਰਵੈ ਹੈਂ॥੨੫॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਸਤਵ ਸਰਕਾਰ ਬਚ ਗਏ ਮੇਵੜੇ ਦੌਰ॥ ਸਮਝਾਈ ਸਭਤਿਨ ਹਿਤਨ ਨਹਿਮਾਨੀ ਮਿਤ ਔਰ॥੩੬॥ਚੌ: ਜਾਨ ਦਾਨ ਕਰ ਕੀਨ ਸਮਾਨਾ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਮੇਵੜ ਨ ਪਛਾਨਾ॥ ਤੀਸਰ ਹੁਕਮ ਉਤਾਰ ਲਿਆਏ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਮੁਹਿ ਬਿਠ ਲਾਇ॥੩੭॥ ਉਚਿਤਾਸਨ[2] ਉਨ ਸਤਗੁਰ ਦੀਨਾ॥ ਅਤਿਹਿ ਨ੍ਰਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਦ ਚੀਲਾ॥ ਚਰਨਨ ਧੋਇ ਤਬ ਭਰ ਥਾਰੀ॥ ਰਾਖਯੋ ਭੋਜਨ ਦਯਾਲ ਅਗਾਰੀ॥੩੮॥ ਅਤਿਸੁ ਨਮ੍ਰ ਮਨ ਤਿਨਹਿ ਜਿਮਾਯੋ। ਦੇਈ ਦਖਿਯਣਾ ਅਪਰਾਧ ਛਮਾਯੋ॥ ਲਛੀਰਾਮ ਅਰੁ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਦਾਸ ਨਿਰਤਿ ਬਿ ਗਯਾਨਾ।੩੯॥ ਜਿਨ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਤਜ ਸਭ ਦੀਨਾ॥ ਨਿਜ ਸੁ ਧਰਮ ਰਾਖਯੋ ਹਠ ਕੀਨਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਨਾਥ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਨਿਰਾਕਾਰ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰੀ॥੪੦॥ਦੋ:॥ ਹਿਤੋ ਕਸਟ ਕਰ ਨਾਯਤਨ ਦੀਨੋ ਕਾਰਨ ਕੌਨ॥ ਸੋ ਸਭਹੀ ਸਮਝਾਇਐ ਕਾਰਜ ਕਰਨੋ ਜੌਨ।੪੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬਚ ਬਿਨਤਿ ਬਖਾਨੀ॥ ਸੁਨਹ ਸੁਨਾਥ ਦਿਜ ਬਰ ਬਿਗਿਆਨੀ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਪਰੀਖਯਨ ਹਿਤ ਦੁਖ ਦੀਨੋ॥ ਅਬਹਮ ਕਾਜ ਸਿਧਿ ਕਰ ਲੀਨੋ॥੪੨॥ ਬਿਪ੍ਰਨ ਬਿਨ ਮੁਖ

1. ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੇਵਕ, 2. ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ

ਹੋਤ ਨ ਪੂਰਾ॥ ਇਹਿ ਕਲਿ ਕਠਿਨ ਬਿਪ੍ਰ ਬਰ ਸੂਰਾ॥ ਅਬ ਨਿਹਚੈ ਪੂਰਨ ਹਿਅ ਆਈ॥ ਦੇਹਿ ਦਰਸ ਜਗਦੰਬਾ ਮਾਈ॥ ਤੁਮਦਿਜਤੀਨ ਬੇਦ ਸਮਜਾਨੇ॥ ਤੀਨ ਅਗਿਨ ਗੁਨ ਤੀਨ ਪਛਾਨੇ। ਤੀਨ ਕਾਲ ਸੰਧਯਾ ਸੁਖ ਰੂਪਾ॥ ਤੀਨ ਅਵਸਥਾ ਗੁਨ ਗੁਨ ਰੂਪਾ॥੪੪॥ਦੋ:॥ ਮਥ ਲਾਖਨ ਦਿਜ ਸੁਮੰਦ ਕਹਿ ਰਿੜਕ ਨਿਕਾਰੇ ਤੀਨ॥ ਅਜਹੂੰ ਅੰਸ ਬਮਹਮੰਸ ਕੀ ਹੈ ਪੂਰਨ ਹੈ ਪ੍ਰਬੀਨ॥੪੫॥ ਬਿਪ ਬਿਦਿਤ ਬਸੁਧਾ ਬਿਬੁਧ ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਸੂਰ॥ ਜਿਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇ ਅਜ ਅਮਰ ਭਏ ਭੂਆਨ ਨ੍ਰਿਪ ਭੂਰ॥੪੬॥ ਹਮ ਛਤ੍ਰੀ ਤੁਮ ਬਿਪ੍ਰ ਬਰ ਜਿਮ ਜਿਮ ਬਰਨਹੁ ਰੀਤ॥ ਮਿਤ ਤਿਮ ਕਰਹੋ ਜਗਯਾ ਬਿਧਿ ਜਗਦੰਬਾ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ॥੪੭॥ਚੌ:॥ ਆਦਿਯ ਅਖਿਲਯ ਭਵਨ ਪਟਰਾਨੀ॥ ਅੰਸਨ ਰਮਾ ਉਮਾ ਬ੍ਰਹਮਾਨੀ॥ ਜਗਦੀਸਵਰੀ ਪਰਮ ਕਲਿਆਨੀ॥ ਭਵ ਭੈ ਹਰਨ ਹਾਰ ਭਵਾਨੀ॥੪੮॥ ਮੁੰਡਲ ਮਾਲ ਉਰ ਬਯਾਲ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਦੀਰਘ ਦਾੜ ਜਾਸ ਅਤਿ ਛਾਜੈ॥ ਕਰੁਣਾਸਿੰਧ ਭ੍ਰਕਤ ਰਖਵਾਰੀ॥ ਰਤ ਬਿੰਦ ਅਸੁਰਾ ਧਿਪ ਮਾਰੀ॥੪੯॥ ਤਿਹਿ ਪਦ ਪੰਕਜ ਦਰਸਨ ਹੋਤ॥ ਏ ਤੋ ਕਸਟ ਦੀਨ ਕੁਲ ਦੇਤੂ॥ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਬਨਇ ਬਨਾਵ ਗੁਸਾਂਈ॥ ਕਰਿਐ ਤੋਨ ਬਿਧਿ ਅਤਿ ਹਿਤਤਾਈ॥੫੦॥ਦੋ:॥ ਤਿਨਹੂ ਕਹੀ ਕਾਰਜ ਕਠਿਨ ਯਹਿ ਕਲਿ ਕਾਲ ਕਰਾਲਿ॥ ਕਿਨਹੁ ਕਰੀ ਧਨ ਨਹਿ ਇਤੋ ਕਿਨਹੁ ਕਹੀ ਬਲਬਾਲ॥:ਚੌ: ਪੁਨ ਬਿਚਾਰ ਮਨ ਕਹੀ ਦਯਾਲਾ॥ ਕਾਸੀ ਬਾਜੀ ਦਿਜ ਗੁਨ ਆਲਾ॥ ਤਹਿ ਤੇ ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰਥਮ ਬੁਲਾਵਹੁ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਮਰ ਦਿਨਿ ਪਦ ਪਾਵਹੁ॥੫੨॥ ਜਿਹਿ ਕੁਲ ਖਾਂਹਿ ਤਮਾਕੂ ਨਾਹੀ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਧ ਤਿਨ ਤੇ ਭੁਵਿਮਾਹੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਤਮਾਕੂ ਐਸੋ॥ ਤੋ ਹਮ ਤਯਾਰੀ ਦੇਹਿ ਪ੍ਰਥਮੈ ਸੋ॥੫੩॥ਦੋ:॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭ ਦਤਾਨੰਦ ਦਿਜ ਆਵੇ ਉਜੈਨ॥ ਤੋ ਕਾਰਜ ਸਿਧਹੋਇਗੋ ਮਮ ਮਤ ਕਰੁਣਾ ਐਨ॥੫੪॥ ਜਾਕੇ ਨਿਜ ਨਿਰਬਾਹ ਹਿਤ ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਖਿ ਭੋਜਨ ਕੀਨ॥ ਦਾਨ ਆਨ ਸਾਮਾਨ ਕੋ ਅਬਲੋ ਨਾਹਿਨ ਲੀਨ॥੫੫॥ ਸਾਖੀ ੩॥ਚੌ:॥ ਕਾਸੀ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਨਪਾਲ ਬਰ॥ ਆਯੋ ਤੈ ਸੈ ਪੰਡਿਤ ਸੰਗ ਕਰ॥ ਕਾਸਮੀਰ ਸਿਵ ਬਾਂਕ ਸੁ ਆਯੋ॥ ਬਿਦਯਾਰਥੀ ਅਨੇਕਨ ਲਯਾਉ॥੫੬॥ ਬਾਬਾ ਬਠਾ ਕੇਸਵ ਰਾਇ॥ ਬਲਵਾਇ ਆਏ ਸੁਖ ਪਾਇ॥ ਬਿਰੜ ਮੱਲ ਗੁਰੁ ਅੰਗਦ ਪ੍ਰੋਹਤ॥ ਤੁਰਕਨ ਦੁਖ ਕਾਂਸਿਕਾ ਬਸੇ ਅਤਿ ॥੫੭॥ ਨਵਮ ਗੁਰੂ ਸੰਗਹਿਤ ਅਤ ਰਹਾ॥ ਹੀਰਾ ਨੰਦ ਮਸੰਦਹਿ ਕਹਾ॥ ਤੇਜ ਚਾਇਆ ਖਿਜਮਤਗਾਰ॥ ਅਨਵਾਏ ਪੰਡਤ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰ॥੫੮॥ਦੋ:॥ ਅਕਸਮਾਤ ਅਯੋ ਤਬੈ ਦਤਾ ਨੰਦ ਉਜੈਨ॥ ਜਵਾਲਾ ਜੀ ਜੋਵਨ ਨਮਿਤ ਉਤਯੋ ਆਨੰਦ ਐਨ॥੫੯॥ ਸੁਨ ਸਾਹਿਬ ਸਤਗੁਰ ਸਰਸ ਆਪ ਗਏ ਤਿਹਿ ਪਾਸ॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਬਿ ਨਿਧਾਨ ਦੈ ਠਾਰਾਯੋ ਅਰਦਾਸ॥੬੦॥ਚੌ:॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਨ ਪੁਸਤਕ ਆਈ॥ ਕੈਸੇ ਹੋਈ ਕਾਜ ਜਗਰਾਈ॥ ਤਬਲੌ ਪੁਸਤਕ ਕੇਰ ਪਟਾਰਾ॥ ਸਿੱਖਨ ਗਖਯੋ ਨਿਕਟ ਨਿਕਾਰਾ॥੬੧॥ ਅਤਿ ਅਚਰਜ ਪੰਡਿਤ ਮਗਨਾਨਾ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰ ਪਛਾਨਾ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਪੰਡਿਤਹਿ ਪਧਾਰੇ॥ ਤਿਹਿ ਤਿਅ ਪੁਸਤਕ ਦਏ ਪਿਟਾਰੇ॥੬੨॥ ਸੰਗਤ ਸੰਗ ਆਪਨੇ

ਲਿਆਂਹੀ॥ ਆਸ ਸੰਜੋਗਨ ਬਿਦਹਿ ਜਨਾਈ॥ ਦਤਾ ਨੰਦ ਪੰਡਿਤ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨੀਐ ਬਿਧਿ ਸਹੀ॥੬੩॥ ਚਹਿਅਜਿ ਜਾਮਿ ਧਨ ਅਗਿਨਿਤਾ॥ ਅਸਟ ਭੂਜੀ ਪੂਜਨ ਬਲਵੰਤਾ॥ ਸੁਧ ਦੇਸ ਕੁਲ ਅਰੁ ਰਖਵਾਰੈ॥ ਤਨ ਨਿਰੋਗ ਬਹੁ ਬਿਪਰਬਿਚਾਰੇ॥੬੪॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਕਹੋਹੁ ਬਿਧਿ ਅਪਨੀ॥ ਹੈ ਹੈ ਜੋ ਪੂਰਨ ਜੋ ਮਿਤ ਥਪਨੀ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਕਹਾ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਧਨਕੀ ਕਮਤੀ ਨਾਹਿ ਬਿਲਾਸਾ॥੬੫॥ ਏਹ ਜਗ ਗੁਰ ਜਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਉਠਾਵੇ॥ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਅਨ ਗਨ ਗਲ ਆਵੈ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਆਜ ਕੀ ਪੂਜਾ॥ ਧਰਮ ਚੰਦ ਕਹੁ ਕਿਤਕ ਪਹੂਜਾ॥ਦੋ:॥ ਧਰਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਤਯਾਗਾ ।ਲਖਯ ਸੁ ਨਵ ਰੁਪੈਆ ਅਯੋ ਗੁਰ ਸਿਖ ਮਾਥੇ ਭਾਗ॥੬੭॥ਚੌ:॥ ਸਮਝ ਦਤਾ ਨੰਦ ਉਰ ਬਿਸਮਾਈ॥[1] ਸਭ ਸਮਾਦਿ ਦਿਜ ਬਰਜ ਲਿਖਾਈ॥ ਸੋ ਸਤਗੁਰ ਸਤਵਰ ਮਗਵਾਈ॥ ਧਰਮ ਚੰਦ ਸੁਤ ਭੇਜ ਭਲਾਈ॥੬੮॥ ਦਾਸ ਹਜਾਰ ਦਿਜ ਸਤਦ੍ਰਵ ਤੀਰਾ॥ ਬਰਨੀ ਬੈਠ ਪਰਮ ਮਤ ਧੀਰਾ॥ ਮਧਯ ਹੋਮ ਮੰਡਪ ਮਨ ਮਾਨਾ॥ਤਾਮਹਿ ਆਕਯ ਕਰ ਅਸ ਥਾਨਾ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪੂਜ ਨਵਗ੍ਰਹ[2] ਕਰੀ ਸਭਦੇਵਨ ਕੀ ਸਾਤਿ॥ ਖੋਡਸ ਕਰੀ ਕੁਮਾਰਿਕਾ ਪੂਜਨ ਪੂਰਨ ਭਾਂਤਿ॥੭੦॥ਚੌ:॥ ਜਿਨ ਕੇ ਤਨ ਮਹਿ ਸੂਹੀ ਸਾਰੀ॥ ਸਾਤ ਬਰਖ ਅੰਤਰ ਬਯਵਾਰੀ॥ ਤਿਨਹਿ ਪੂਜ ਖੋਡਸ ਉਪਚਾਰਾ॥ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਰੰਭਕੀਨ ਕਰਤਾਰਾ॥ਦੋ:॥ ਹੋਤ ਹੋਮ ਨਿਤ[3] ਪ੍ਰਤਿ ਹਰਖਿ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ॥ ਨਵਭੋਜਨ ਨਿਤ ਨਵ ਹਰਖ ਆਦਰ ਅਮਿਤ ਬਿਧਾਨ॥੭੨ ।ਚੌ:॥ ਇਹ ਬਿਧ ਜਬਿਹ ਬਰਖ ਦੈ ਬੀਤੇ॥ ਮ੍ਰਿਗੀਆ ਖੇਲ ਕੀਉ ਨਿਜਨੀਤੇ॥ ਸੁਨਤ ਬ੍ਰਿਪ ਜਨਮਨ ਅਕੁਲਾਨੇ॥ ਹਿੰਸਾ ਧਰ ਅਧਿਕ ਅਪਮਾਨੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਸੁਨ ਜੋਰ ਜਨਾਈ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਰਣ ਸੁਰ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਜਬ ਸਾਹਿਬ ਮੁਖਉਦਮ ਕੀਨਾ॥ ਮਧਯ ਭਾਗ ਕਸ ਅਨਚਿਤ ਚੀਨਾ॥੭੪ ।ਦੋ:॥ ਐਸੇ ਅਨੁਪਮ ਆਪ ਕੇ ਗੁਨ ਗਨ ਗਨੇ ਨਜਾਹਿ॥ ਯਾਂਹੂੰ ਮੈਂ ਰਾਖਯੋ ਕਛੂ ਹੈ ਹੈ ਕਾਰਣ ਕਾਹਿ॥੭੫॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਕ ਹਕਰਾਏ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਸਾਮੁਹਿ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਜੋ ਹਮਨਿਜ ਕਰੁ ਮਾਰੇ॥ ਕੈਹਤ ਆਨੇ ਸਿਖਨ ਦਵਾਰੇ॥੭੬॥ ਤਿਨਹਿ ਛੋਰ ਕਰੁ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਵਹੁ॥ ਜਹ ਤੇ ਆਯਹੁਤਿ ਤਹਿ ਸਿਧਾਵਹੁ॥ ਸੁਨ ਸੇਵਕਨ ਸਿਕਾਰਿਨ ਸੰਗਾ॥ ਕਹਯੋ ਕਾਇ ਗੁਰੁ ਬਚਨ ਅਭੰਗਾ॥੭੭॥ ਕਹੀ ਸਿਕਾਰਨ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਆਗੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਆਇਸ ਦੁਖ ਭਾਗੇ॥ ਘਾਇ ਪੂਰ ਤਨਾ ਪੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਕਾਸੇ॥ ਪਾਇ ਜੀਵ ਭਾਜੇ ਬਨ ਬਾਸੇ॥੭੮॥ ਨਰਬਾਨੀ ਸੀ ਦਿਜਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਮੁਕਤ ਹੋਤ ਬਾਂਧਕ ਤੇ ਆਈ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਆਪ ਅਵਤਾਰੀ॥ ਕਰਤ ਖੇਲ ਰਹੁ ਬਨ ਅਧਿਕਾਰੀ॥੭੯॥ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਡਲੀ ਲਖਤ ਸੰਕਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਅਵਤਾਰ ਪਛਾਨੀ॥ ਪਿਤਾ ਪੂਤ ਮਹਿ ਭੇਦ ਨ ਭੋਰਾ॥ ਸਾਸਤਰਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਬਚਨ ਢੰਢੋਰਾ॥੮੦॥ ਸਭ ਜੁਰਿ ਕਰ ਕਰ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮ ਹੈਨਤ ਮਮਤੀ॥ ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਅਪਰਾਧ ਹਮਾਰਾ॥ ਉਚਿਤ ਜਾਨ ਹਮ

1. ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, 2. ਨੌਗ੍ਰਹਿ, 3. ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹੋਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਧਰਮ ਉਦਾਰਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਬਰਖ ਦ੍ਵੈ ਭਏ॥ ਦਰਸਨ ਪਰਤੱਖ ਮਾਤ ਨ ਦਏ॥ ਕੈ ਹਮ ਮਹਿ ਕੈ ਚੂਕ ਤਿਹਾਰੀ॥ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਬਿਲੰਬ ਬਿਚਾਰੀ॥੮੨॥ ਪ੍ਰਗਟਹਿ ਅਗਿਨ ਕੁੰਡ ਤੇ ਅਗਿਨੀ॥ ਉਪਰ ਤੇ ਨਹਿ ਆਵੈ ਮਗਨੀ॥ ਮਹਾਂ ਕਾਲਕਾ ਦਰਸਨ ਹੇਰਹੁ॥ ਜਗਯ ਕੁੰਡ ਤੇ ਅਨਤੀਨ ਟੇਰਹੁ॥੮੪॥ ਨਹਿ ਅਕਾਸ ਬਾਨੀ ਅਰ ਸੁਪਨਾ॥ ਲਖਹੁ ਨ ਝਲਕ ਨਤੰਦ੍ਰਾ ਜਪਨਾ॥ ਯਹ ਬਿਪਰਨ ਕੀਨੋ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਯਹ ਪੂਰਨ ਪਰਸੋਤਮ ਜਾਨਾ॥੮੪॥ ਇਨਸਨਮੁਖ ਹਮ ਮੰਤ੍ਰ ਚਲਾਵੈ॥ ਲੇਤ ਪਰੀਖਯਾ ਸੁਨਹੁ ਹਮਾਰੀ॥ ਸਭ ਕਛੁ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਪਤਿ ਹਾਰੀ॥੮੫॥ ਮਿਲ ਮਸਲਤ ਕਰ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਅਸ ਬਚਨ ਅਲਾਏ॥ ਅਗਨ ਕੁੰਡ ਤੇ ਅਗਿਨਿ ਨਿਕਰਿ ਹੈ॥ ਕਾਰਜ ਪੂਰਨ ਸਭ ਹੀ ਸਰਿ ਹੈਂ॥ ਦਰਸਨ ਮਾਤ ਕਾਲਿਕਾ ਦੈਹੈ॥ ਪੈ ਹਮ ਯਹ ਭਰੋਸ ਨਹਿ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਕਹਿ ਕਾਜ ਨ ਭਯੋ॥ ਤੌ ਗਮਨਹੁ ਜਿਤ ਚਿਤਰੁਚਿ ਦਯੋ॥੮੭॥ ਹਮਹਿ ਮ੍ਰਿਖਾਬੋਲਨ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਬਿਨਦਰਸਨ ਨਹਿ ਦ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਪਾਵੈ॥ ਪੁਨ ਪੰਡਿਤ ਮਨਕੀਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਯਹ ਤੋਛ ਕਠਿਨ ਕਰੀ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਦੋ:॥ਜੇ ਜਗਦੰਬਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹ੍ਵੈ ਦੇਹ ਦਯਾਲ ਬਰਦਾਨੋ॥ ਤੋ ਬਿਪਰਨ ਕੀ ਰਹਤ ਹੈ ਗੁਰਗ੍ਰਹਿ ਮਹਿ ਸਨਮਾਨਾ॥੮੯॥ਚੌ:॥ ਰਹੇ ਦਿਵਸ ਤ੍ਰੈ ਬਰਤ ਉਪਾਸਾ॥ ਜੈ ਜਗਦੰਬੇ ਪੂਰਨ ਆਸ॥ ਸੇਵਕ ਲਾਜ ਰਾਖ ਜਗ ਦੰਬੇ॥ ਹਮ ਕੇਵਲ ਤਵਪਦ ਅਵਲੰਬੇ॥੯੦॥ਦੋ:॥ ਦਤਾ ਨੰਦ ਆਦਿਕ ਤਬੈ ਉਰ[1] ਆਪਨੇ ਅਨੁਮਾਨ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਨ ਸੁਬਚਨ ਕਹਯੋਦੀਨ ਬੰਧੁ ਭਗਵਾਨ॥੯੧॥ਚੌ:॥ ਕਾਲੀਦਾਸ ਏਕਬਰ ਗਯਾਨੀ॥ ਹੈ ਪੰਡਿਤ ਪੂਰਨ ਗੁਨਖਾਨੀ॥ ਤਾਂਕਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਤਾਰ ਪਛਾਨੈ॥ ਤਾਂ ਸਮ ਆਜ ਨ ਮਹੀ ਮਹਿ ਜਾਨਹਿ॥੯੨॥ ਰਹਤ ਸਹਰ ਗੁਜਰਾਤ ਸੁ ਪੰਡਿਤ॥ ਠਾਕਰ ਦਵਾਰ ਮਾਹਿ ਗੁਨ ਮੰਡਿਤ॥ ਸੋ ਆਦਯ ਦਰਸਨ ਕਰਵੈ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਗਟ ਬਚ ਅਨਨ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥੯੩॥ ਗਿਰਜਾ ਰਮਾ ਰਮਯ ਬ੍ਰਹਮਾਨੀ॥ ਹਮ ਦਰਸਾਵਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਯਹਿ ਕਲਿ[2] ਕਠਿਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸੁਨਿਏ॥ ਨਹਿ ਕੋਪ ਕਛੁ ਮਨ ਮਹਿ ਗੁਨੀਏ॥੯੪॥ ਲਖਯ ਬਰਖ ਤਪ ਬ੍ਰਹਮੇ[3] ਕੀਨਾ॥ ਸਤ ਜੁਗ ਤਬ ਦਰਸਨ ਤਿਨ ਲੀਨਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਪ੍ਰਣਤਾਰਤ ਭੰਜਨ॥ ਜਗਦੰਬਾ ਸੇਵਕ ਮਨਰੰਜਨਿ॥੯੫॥ ਐਸ ਬਿਚਾਰ ਹਮਹਿ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਸੋ ਹਮ ਸਭ ਪ੍ਰਭ ਤੀਰ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਵਨ ਹੇਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਭੇਜਹੁ ਕੋਊ ਧਾਵਨ[4] ਮਤਿਵਾਲਾ॥੯੬॥ਦੋ:॥ ਗਿਰ ਉਪਰ ਕਉ ਸਵਛ ਥਲ ਜਗ ਬਿਘਨ ਨਹਿ ਹੋਇ॥ ਪੂਜਨ ਕਰੀਐ ਚੰਡਿ ਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ਜਗ ਜੋਇ॥੯੭॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਤਿਹਿ ਲਿਖ ਭੇਜੀ॥ ਜਗਯਾ ਕਰਾਵਹੁ ਰਿਖਿ ਬਰਾਂ[5] ਏਜੀ॥ ਹਮ ਛੱਤਰੀ ਪ੍ਰਭ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗਿਆਨੀ॥ ਕਰਹਿ ਸੰਪੂਰਨ ਜਗਯ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੯੮॥ ਲਿਖੀ ਬਿਨਯ ਸਭ ਦਿਜਨ ਬਨਾਈ। ਜੋਨ ਆਪ ਐਹਿ ਦਿਵਜਰਾਈ॥ ਤੌ ਹਮ ਸਭ ਕਰ ਜੀਵਨ ਆਸਾ॥ ਰਹਿਹੈ ਨਹਿ ਬਿਸਵਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੯੯॥ ਲੈ ਧਾਵਨ ਮੇਵੜੋ ਗਯੋ ਸੋ॥ ਅਤਿ ਬਿਨੀਤ

1. ਦਿਲ, ਮਨ ਵਿਚ, 2. ਕਲਯੁਗ, 3. ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵਤਾ, 4. ਹਰਕਾਰਾ, 5. ਰਿਖੀਵਰ

ਗੁਰ ਬਚਨ ਕਹਯੋ ਸੋ॥ ਇਤ ਗੁਰ ਨੇਤਰ ਤੁੰਗ ਤਟ ਗਏ॥ ਮੁਖਯ ਮੁਖਯ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੰਗ ਲਏ॥੧੦੦॥

ਸਾਖੀ॥੪੧ ਸਾਰੰਗ: ਦੇਖਤ ਕਊ ਇਕਾਂਤ ਸਥਾਨਾ॥ ਜਹਾ ਬਿਘਨ ਨ ਹੋਇ ਕੋਊ ਹੋਮ ਜਗਯ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਦੂਰ ਥੋਰਿਕ ਲਖਯੋ ਨੀਕੋ ਥਾਨ ਨੈਨਾ ਦੇਵਿ॥ ਅਬ ਸੁਨੋ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤਾਕੋ ਬਿਪ ਬਰ ਜਆ ਭੇਵਿ॥੨ ਨਾਮ ਨੈਨਾ ਧੇਨੁ ਪਾਲਕ ਇਹਾ ਧੇਨੁ ਚਰਾਇ॥[1] ਨਿਤਯ ਗੋ ਬਨ ਪੈ ਸ੍ਰਵਤ ਲਖ ਰਹਯੋ ਚਿਤ ਲੁਭਾਇ।੩॥ ਭਯੋ ਕਾ ਪੇਖ ਗਾਇ ਥਨ ਮੈਂ ਸਮਝ ਨੈਨਾ ਧੀਰ॥ ਏਕ ਦਿਨ ਤਿਨ ਗਯੋ ਪਾਛੈ॥ ਨਿਰਖਿਤ ਤਤਬੀਰ॥੪॥ ਕਹਾਂ ਦੇਖੰ ਚਾਰ ਘਟਿਕਾ ਰਹਯੋ ਜਬ ਦਿਨ ਮਾਨ॥ ਗਊ ਮਾਤਾ ਜਾਇ ਇਰਾਹੀ ਠਾਢੀ ਭਈ ਨਿਦਾਨ॥੫ ਕੁਚਨ ਤੇ ਸ੍ਰਵ ਪਰਤ ਤਖਯਣ ਦੁਗਧ ਜੇਤਕ ਬੀਨ॥ ਕਰਿ ਪਰਿਕ੍ਰਮ ਤੀਨ ਆਈ ਚਰਿਤ ਤਿਨ ਲਖਲੀਨ॥੬॥ ਦੇਖ ਨੈਨਾ ਥਾਨ ਸੋਈ ਸਬਧਿ ਪੂਜਨ ਕੀਨਾ॥ ਭਈ ਪਰਗਟ ਆਦਿ ਸਕਤੀ ਜਗਤ ਅੰਬਾ ਬੀਨ॥੭॥ ਸੁਨ ਸੁਨੇਨੇ ਤੇ ਸਰਬ ਸੁਚਿ ਸੇਵ ਦੇ ਵਈ ਕੀਨ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮਨਾਇ ਅੰਬਹਿ ਬਿਪ੍ਰਬਰ ਬਰ ਲੀਨ॥੮॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕੋ ਅਸਥਾਨ ਜਬ ਕੋਜਾਨ ਜਵਾਲਾ ਭੌਨ॥ ਪਟਨ ਦੇਬਿਕ ਮਿਖਯਦੇਵੀ ਨੈਨਾ ਦੇਵੀ ਤੌਨ॥੯॥ ਦਖਯ ਜਗਯ ਬਿਧੰਸ ਕੀਨੋ ਜਬੈ ਕੁਪਿਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ॥ ਅੰਕ ਲੈ ਸੰਕਰ ਸਿਧਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਖਯ ਕੁਮਾਰਿ॥੧੦॥ ਅੰਗ ਜੋ ਜੋ ਜਹਿ ਗਿਰਯੋ ਭਯੋ ਤਾ ਤੁਹ ਥਾਨ॥ ਨਾਮ ਨੈਨਾ ਦੇਵਿ ਤਾਤੇ ਕਥਤ ਸਗਲ ਜਹਾਨ॥ ਕਾਹੂ ਕਾਰਨ ਲੋਪ ਭੌ ਪੁਨ ਪ੍ਰਗਟ ਨੈਨੇ ਕੀਨ॥ ਨਾਮ ਨੈਨਾ ਦੇਵ ਸੋਈ ਪੁਨ ਪਰਯੋ ਪਰਬੀਨ॥ ਤਹਾਂ ਹੈਨਹਿ ਕੋਊ ਉਪਦ੍ਰਵ ਥਾਨ ਭਾਨ ਸਮਾਨ॥ ਚਲਹੁ ਹਰੇਹੁ ਕਰਹੁ ਤਿਤਹੀ ਜਗਯ ਕੁੰਡ ਪ੍ਰਧਾਨ॥੧੩॥ ਪ੍ਰਾਤ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਪਧਾਰੇ ਪਿਖਯੋ ਥਾਨ ਅਨੂਪ॥ ਜਗਯ ਕੁੰਡ ਜਗਤ ਕੁੰਡ ਤਹਾ ਰਚਾਯੋ ਭਯੋ ਸੁੱਧ ਸਰੂਪ॥੧੪॥ ਸਬਿਧਿ ਚੌਕੀ ਕਰੀ ਗੌਂ ਕ ਸਾ ਵਕਾਸ ਸੁਜਾਨ॥ ਸਭ ਸਮਗ੍ਰੀ ਆਨ ਰਾਖੀ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੧੫॥ **ਭੈਰਊ ਰਾਗ॥** ਆਈ ਜਬੈ ਤਹਿ ਬਿਸਾਖ ਮਾਸ ਕੀ ਰਹਕਾ ਥਿਤਿ ਸੁਖਕਾਰੀ॥ ਜਗਯ ਕਰਨ ਕੀ ਪ੍ਰਗਟ ਅੰਬਿਕਾ ਸਾਇਤ ਸ਼ੁਧ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਧ ਸਿਖਯ ਗਨ ਲੀਨੇ॥ ਪੰਡਤ ਕੇਸਵਦਤ ਆਦਿ ਕੈ ਬਿਪਨ ਅਨੁਮਤਿ ਕੀਤੇ॥੧੦੨॥ ਅਸ਼ਵ ਕੁਦਾਵਤ ਚਲ ਦਿਖਾਵਤ ਗਏ ਤੁਰਤ ਚਲ ਵਾਹੀਂ॥ ਹੇਰ ਕੁੰਡ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਮਰਦੀਨ ਸੁੰਭਜਿ ਸੁੰਭਨਿ ਜਾਹੀ॥ ਪਸਿਚਮ ਦਿਸ ਮੈਂ ਕੁੰਡ ਬਨਾਯੋ ਬਹੁ ਬਾਜਨ ਬਜਵਾਯੋ॥ ਦੀਨਨ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਅਕ ਜਯੋ ਜਯੋ ਜਯੋ ਦਿਜ ਬਰ ਗਯੋ॥੧੦੩ਦੋ:॥ ਦਤਾ ਨੰਦ ਆਨੰਦ ਪਤਿ ਮਤਾ ਕਹਹਿ ਸੋ ਹੋਇ। ਪੂਜਨੀਆ ਸਬ ਭਾਂਤ ਮੈਂ ਬਾਤ ਬਾਤ ਮੈ ਸੋਇ॥੧੦੪ਚੌ:॥ ਕੇਸਵ ਰਾਇ ਮੁਖਯ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਬਿਸਨਪਾਲ ਪੰਡਿਤ ਸੁਖਚਾਹੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿਵਬਾਕਰ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿ ਦਾਸ॥ ਲਛੀ ਰਾਮ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ॥੧੦੫॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਅਰ ਦੇਵੀ ਦਿੱਤਾ॥ ਉਪਰ ਕਰਹਿ ਕਾਮ ਅਗਿਨੀਤਾ॥

---

1. ਨੈਨਾਂ ਦੇਵੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਜਹਾ ਸੁਦ੍ਰ ਜਨ ਛੁਵਨ ਜਾਵੇ॥ ਤਹਾਂ ਸਮਗਰੀ ਏਪ ਪਹੁਚਾਵੈ॥੧੦੬॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਆਦਿਕ ਜਿ ਮਸੰਦ॥ ਤੇ ਰਖਯਹਿ ਚਹੂ ਦਿਸਨ ਬੁਲੰਦ॥ ਮਾਤੁਲ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਨਰਾਸੀ॥ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਰਾਖਹਿ ਅਬਿਨਾਸੀ॥੧੦੭॥ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਧਰਮ ਚੰਦ ਛ੍ਰਿਪ॥ ਹਾਜਰ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਸਭ ਥ੍ਰਿਪ॥ ਕਮੀ ਬਾਤ ਕਾਹੂ ਕੀ ਨਾਹੀ॥ ਸਭ ਸਾਮਾਨ ਸਮਾਨ ਸਮਾਹੀ॥੧੦੮ਜਹਾ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਰਾਜਾ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਨਨਯ ਬਿਰਾਜਾ॥ ਕਰਤ ਜਗਯਾ ਸ੍ਰੁਤਿ ਮਤਿ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਤੇਜ ਅਪਾਰਾ॥੧੦੯॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨਿਤ ਹਾਜਰ ਆਗੈ॥ ਰਤਤ ਸਦਾ ਆਇਸ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ਚੌਪਰਾਏ ਆਦਿਕ ਸੁਚ ਸੇਵਾ॥ ਕਰਤ ਰਹਤ ਅਨੰਦ ਅਭੇਵਾ॥੧੧੦॥ਦੋ:॥ ਕਟਕ ਸਪੀਤਾਂ ਬਰ ਪਰਮ ਪੀਤ ਧਾਰਉ ਪਵੀਤ ਕਰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਾ ਪਦ ਪ੍ਰਭ ਬੈਠੇ ਆਸਨ ਨੀਤ॥੧੧੧ਛੰਦ॥ ਕੇਸਵ ਦਤ ਪ੍ਰਗਟ ਤਬ ਕੀਨੀ ਅਗਨਿ ਨਿਪਟ ਮਨਭਾਈ॥ ਰਿਤ੍ਵਗ ਗਨ ਬੈਠੇ ਤਹ ਪੰਡਿਤ ਪੁਸਤਕ ਧਰ ਅਗਵਾਈ॥ ਖੋੜ ਸਾਖਯ ਰਹਿ ਪਢਿਮ ਪਢਿ ਬੋਲੈ ਸਵਾਹਾ ਸਾਂਚੇ ਸਾਹੂ॥ ਸਵਾਹਾ ਸਵਾਹਾ ਸਭ ਰਿਤ੍ਵਗ[1] ਕਹਿ ਕਰਹਿ ਹੋਮ ਸ ਉਮਾਹੂ॥੧੧੨॥ ਪੀਤ ਪੁਨੀਤ ਚੌਤਲੀ ਸੁੰਦਰ ਪੀਤਾਂਬਰ ਬਰ ਕਾਛੇ। ਦਿਵਜ ਮੰਡਿਲ ਮਹਿ ਏ ਜਗ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਅ ਸ੍ਰੀ ਦਿਵਜ ਰਾਜ ਸੁ ਆਛੈ॥ ਸੁ ਛਬਿ ਹੇਰ ਕਬਿ ਲੇਤ ਬਲੈਯਾ ਜਿਨ ਪੇਮ ਪਰਤੀਤੀ॥ ਡਾਢੇ ਰਹੇਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤਹਿ ਸਦਾ ਭ੍ਰਮਰ ਕੀ ਰੀਤੀ॥੧੧੩॥ਛੰਦ॥ ਪਹਰ ਪਾਂਚ ਸੁ ਸਾਂਚ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਥਮ ਦਿਨ ਕਿਆ ਹੋਮ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤਨ ਕੇ ਕਰੇ ਤਹਿ ਬਿਧਿ ਬਿਧਾਨ ਸੁਨੇਮਿ॥ ਹਮਿਤ[2] ਸੁਡ ਸਮਾਨ ਧਾਰਾ ਪਰਤਿ ਕੁੰਡ ਮਝਾਰ॥ ਜਗਯ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹਿਤ ਪਢਤ ਮੰਤ੍ਰ ਆਗਰਿ॥੧੧੪॥ ਚਿਤ ਚੰਗੀ ਛਬਿ ਅਭੁੰਗੀ ਮਾਤ ਚੰਡੀਜਾਨ॥ ਜਗਤ ਜਨਨੀ ਆਦਿ ਸਕਤੀ ਈਸਵਰੀ ਪਹਿਚਾਨ॥ ਭੂਮਿ ਆਸਨ ਵਿਰਖਆਸਨ ਕਰਤ ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਲਖਿ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀਚ ਕ੍ਰਯੋ ਪੰਡਿਤ ਬੀਰ॥੧੧੫॥ ਕਬਹੁ ਬੈਠਤ ਆਪ ਕਬਹੂੰ ਆਨ ਦਿਵਜ ਬੁਲਾਇ॥ ਕਸਟ ਸਾਣਯ ਕਾਲਿਕਾ ਬਿਨ ਬੀਰ ਕੋ ਠਹਿਰਾਏ॥ ਪੁਨ ਕਹੀ ਹੇ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰ ਸਵਾ ਪਹਰ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਪਾਂਚ ਪਾਰ ਸਮਾਨ ਪਾਤਕ ਪੁੰਜ ਪਾਚਕ ਪ੍ਰਾਨ॥੧੧੬॥ ਦਈ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਤਿਨ ਬਿਵਸਥਾ ਸੋਬਿਧ ਤਯੋਹੀ ਕੀਨ॥ ਹੋਮ ਜਗਯ ਬਿਧਾਨ ਪੂਜਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਬਿਤੇ ਯਾਬਿਧਿ ਮਾਸ ਪਾਂਚਸੁ ਕਰਤ ਬ੍ਰਤ ਸਵਿਧਾਨ॥ ਆਨ ਆਸਿਨ ਕੋਮ ਪਰਯੋ ਨਵ ਰਾਤ੍ਰਿ ਦੇਵੀ ਜਾਨ॥੧੧੭॥ ਸੁਪਨ ਦੇਵੀ[3] ਦਯੋ ਦਰਸਨ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਗਟਹੁ ਆਇ॥ ਏਕ ਬੇਰ ਅਵਸਯ ਪ੍ਰਿਅ ਸੁਤ ਸੁੰਕ ਕਰਹੁ ਨ ਕਾਇ॥ ਸੁਪਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਯੋ ਕੇਸਵ ਰਾਇ ਸੋ ਅਤਿ ਈਠ। ਕਹੀ ਕੇਸਵ ਰਾਇ ਹੈ ਹੈ ਸਫਲ ਕ੍ਰਿਤ ਸਭ ਮੀਠ॥੧੧੮॥ ਅਬਨ ਕਰਿਐ ਚਿਤ ਸੰਸਾ ਧੀਰ ਧਰਿਐਨਿਤ॥ ਆਪਦਰਸਨ ਆਨ ਦੈ ਹੈ ਜਗਤ ਅੰਬਾ ਇਤ॥ ਕਰਤ ਨਿਤਯ[4] ਸਤੋਵਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਰਸ ਰਾਸ॥ ਉਕਤ

---

1. ਵੇਦ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ, 2. ਹਾਥੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ, 4. ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ

ਜੁਕਤਾ[1] ਅਨੇਕ ਪੂਰਨ ਰਚਤ ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ॥੧੧੯॥ ਲਗੇ ਦ੍ਵਾਦਸਜਾਮ ਜਾਪਨਜ ਜਨ ਦੇਵਿ ਉਦਾਰ॥ ਅਚਕੜਾ[2] ਬਰਛੀ ਦਰਦ ਕਰ ਕਰਤ ਸੋਭ ਸੁਧਾਰ॥੧੨੦॥ ਚਾਰ ਜਾਮ ਮਝਾਰ ਕਰ ਬਰ ਮੈਨ ਆਦਿ ਬਿਹਾਰ॥ ਫੇਰ ਦਵਾ ਦਸ[3] ਪਹਰ ਪੂਜਹਿ ਦੇਵ ਚਰਨ ਉਦਾਰ॥ ਆਈ ਇਤਨੇ ਮਾਹਿ ਸੰਗਤਿ ਦਿਸਾ ਪਸਚਮ ਧੀਰ॥ ਸੁਨੀ ਸਾਹਿਬ ਕਰਤ ਮੇਰੇ ਜਗਯ ਕੀ ਤਦਬੀਰ॥੧੨੧॥ ਰਹੇ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਗੁਰ ਦਿਯ ਖਬਰ ਦਈ ਜਨਾਇ॥ ਲਏ ਨਾਥ ਬੁਲਾਇ ਆਇ ਭੇਟ ਭੂਰਿ ਚਢਾਇ॥੧੨੨। ਹਰਖਹਿਅ ਧਰ ਪਾਇਆ ਸਿਖ ਭਾਇ ਮਨ ਸਭ ਕੀਨ॥ ਸਫਲ ਚਾਰਿਉ ਫਲ ਫਲਾਏ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਦੀਨ॥ ਨਗਰ ਪਟਨੇ ਕੋ ਬਸੈਆ ਏਕ ਮਾਲੀ ਆਦਿ॥ ਧਰੀ ਭੇਟਾ ਆਮ ਬੂਟਾ ਕਹਾ ਦੇਹੁ ਲਗਾਇ॥੧੨੩॥ ਦੀਨ ਬੰਦ ਗੁਬਿੰਦ ਮਾਰਯੋ ਤੀਰ ਤਬ ਅਕਸੀਰ॥ ਕਹਯੋ ਜਿਹਨਾਂ ਪਰਯੋ ਮਮ ਸਰ ਤਹਾਂ ਸਤਿ ਤਦਬੀਰ॥ ਅਹੈ ਬਲੋ ਤਹਾਂ ਸੋਇ ਮਿ ਕਿਏ ਸਿਖਯ ਨਿਹਾਲ॥ ਪਏ ਭਗਵੰਤਿ ਪਦ ਪਰਾਇਣ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਮ ਦਯਾਲ॥੧੨੪॥ ਸਿਧਿ ਆਸਭ ਦੇਹ ਦਰਸਨ ਕਹਹਿ ਨਿਜ ਨਿਜ ਓਪ॥ ਆਪ ਧਯਾਨਨ ਕਰਹਿ ਕਿਹਿਦਿਸ ਹੋਇ ਤਬ ਸਬਲੋਪ॥ ਧਯਾਇ ਚੰਡੀਕੁਮਤਿ ਖੰਡੀ ਖੰਡ ਖੰਡੀ ਖੂਬ॥ ਅਸੁਰ ਮਾਰ ਨਿਵਾਰ ਭਾਰਹਿ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਅਜੂਬ॥੧੨੫॥ ਸਾਖੀ॥੧੨੫॥ ਚਾਰ ਮਾਸ ਅਸ ਬਰਤ ਧਾਰਾ॥ ਕੇਵਲ ਕਿਆ ਜਲ ਮਾਤ੍ਰ ਅਹਾਰਾ॥ ਤਬਲੋ ਕਾਲਿਦਾਸ ਹੂੰ ਆਏ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਆਗੈ ਬਿਠਾਏ॥੧੨੬॥ ਸਹਿਤ ਬਿਪ੍ਰ ਮੰਡਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਪੂਜਨ ਕੀਨ ਮੀਨਸਨ ਰਸਾਲਾ॥ ਸਕਲ ਭਾਇ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਨਮਾਨੇ॥ ਮਖਯਸਾਲਾ ਸਭ ਲਖ ਹਰਖਾਨੇ॥੧੨੭॥ ਨਿਜ ਮਨਸਾ ਸਭ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਨਿਰਖਤਹੀਂ ਮੁਨੀਸ[4] ਮਨ ਭਾਈ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਇਕ ਮੁਹਿ ਸੰਕਾ॥ ਜਿਹਿਆਸਨ ਆਸੀਨ ਅਸੰਕਾ॥੧੨੮॥ ਬੈਰ ਭਾਵ ਤਹਿ ਨਹਿ ਕਛੁ ਲਹਾ॥ ਕਿਹ ਕਾਰਨ ਏਤਕ ਸ੍ਰਮਸਹਾ॥ ਸਤਿ ਗੁਰ ਕਹੀ ਕਾਲਿਕਾ ਦਾਸ॥ ਗਊਰ ਮਹਿਮਾ ਸੁਨ ਅਰਦਾਸ॥੧੨੯॥ ਦਰਸਨ ਦੇਹੁ ਮਾਤ ਕੋ ਮੋਹੀ॥ ਜੋ ਕੁਛੁ ਕਰਹੁ ਦੇਹਗੋਯੋ ਤੋਹੀ॥ ਅਰ ਮੇਰੀ ਜੋ ਪੂਛਹੁ ਦਿਵਜ ਬਰ॥ ਕਹਹੁ ਤੁ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਛੁ ਸੰਕਾ ਡਰ॥੧੩੦॥ ਪੰਚਮ ਧਯਾਇ ਬਚਿਤ੍ਰ[5] ਪ੍ਰਮਾਨੈ॥ ਅਥਹੋ ਅਪਨੀ ਕਥਾ ਬਖਾਨੋ॥ ਸੋ ਸਭ ਸਤਗੁਰ ਕਹਿ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਤੁਰਕ ਨਾਸਪਨ[6] ਮਨ ਠਹਰਾਯੋ॥੧੩੧॥ ਜਾਸੁ ਪ੍ਰਤਿੱਗਯਾ ਜਗ ਰਹਿ ਆਈ॥ ਹੇ ਦਿਵਜ ਬਰ ਤਿਨ ਸਭ ਕੁਛ ਪਾਈ॥ ਧਰਮ ਗਏ ਬਚ ਰਹਤ ਨ ਕੈਸੇ। ਮੇਘਾਵਲਿ ਪੌਨ ਬਹਿ ਜੈਸੇ॥੧੩੨। ਕੁੰਤੀ[7] ਬਚਨ ਪਾਂਚ ਕੀ ਨਾਰੀ॥ ਪਈ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਤਦਿਪ ਸਚਾਰੀ। ਇਮ ਕਾਹਨ ਅਵਿਤਾਰ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਆਇਸ ਜਗ ਆਯੋ॥੧੩੭॥ ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ ਦੁਸਟ ਦੋਖਿਅਨ ਪਕਰਿ ਪਛਾਰਨ॥ ਇਹੈ ਕਾਜ ਧਰਾ ਹਮ ਜਨਮੰ॥ ਸਮਝਿ ਲੇਹੁ ਸਾਧੂ ਸਭ ਮਨਮੰ॥੧੩੪॥ ਪਿਤ ਆਇਸ

---

2. ਇਕ ਛੰਦ, 3. ਬਾਰਾ ਪਹਿਰ, 4. ਮੁਨੀਜਨ, 5. ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, 6. ਤੁਰਕਾਂ ਦਾ ਨਾਸ, 7. ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਕੁੰਤੀ

ਜਗ ਜਨਮ ਧਰਾ ਹੈ। ਮਾਤਦਰਸ ਲਾਲਸਾ ਭਰਾ ਹੈ॥ ਰਾਜ ਤੇਜ ਪੰਥਹਿ ਦੈ ਸਬਹੀ॥ ਪੂਰਨ ਕਰਹੋਂ ਨਿਜ ਪ੍ਰਨ ਤਬਹੀਂ॥੧੩੫॥ ਰਿਖਿਨ ਕਹੀ ਜਹ ਰਾਜਯ ਸਮਾਵੇ॥ ਆਪ ਪਾਪ ਤਹਿ ਤਾਪਤ ਪਾਵੈ॥ ਰਊਰ ਪੰਥ ਸੰਗ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਹੈ ਨ ਪਰੋਜਨ ਕਛੁ ਜਮਰਾਜਾ॥੧੩੬॥ ਸੁਨ ਗੁਰ ਕਹੀ ਪੰਥ ਕੇ ਮੇਰੇ॥ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮੈ ਕੇਰੇ॥ ਇਕ ਸਿਦਕੀ ਇਕ ਮੁਕਤੇ ਪਯਾਰੇ॥ ਇਕ ਦੀਦਾਰੀ ਦਰਸਨ ਵਾਰੇ॥੧੩੭॥ ਏਹ ਤੀਨਹੁ ਨਿਤ ਮੇਰੇ ਸੰਗੀ॥ ਹ੍ਵੈ ਨਹਿਸਕਿ ਹੈ ਪਾਪ ਪ੍ਰਸੰਗੀ॥ ਚੁਤਰਥ ਭੇਦ ਮਾਇਕੀ ਕਹਿਐ॥ ਭੇਖ ਧਾਰ ਲੂਟਤ ਜਗ ਸਹੀਐ॥੧੩੮॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਛੱਕਯੋ ਕੇਸ ਰਖਾਏ॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਅਲਾਏ॥ ਅਥਵਾ ਤਿਅ ਹਿਤ ਧਨਹਿਤ ਡਰ ਬਬਸ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਯੋਨ ਕਿਯ ਸਰਧਾ ਰਸ॥੧੩੯॥ ਸਿਦਕ ਸਬੂਤੀ ਜਿਨ ਕੇ ਨਾਹੀ ਕਰ ਪਾਖੰਡ ਅਧਿਕ ਜਗ ਮਾਹੀ॥ ਤੇ ਕੀਨੇ ਜਮਰਾਜ ਹਵਾਲੇ॥ ਦੇਹਿ ਹਿਸਾਬ ਸਦਾ ਤਿਤ ਨਾਲੇ॥੧੪੦। ਸੁਨ ਤਹਿ ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਮੁਨਿ ਈਸਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਸੁਨੀਐ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀਸਾ॥ ਅਖਿਲ ਭੂਅਨ ਭਰਤਾ ਜਗ ਜਨਨੀ। ਦਰਸਨ ਦੈਹੈ ਸੰਕ ਨ ਗਨਨੀ॥੧੪੧॥ ਬ੍ਰਤ ਚਾਲਿਸ ਉਪਵਾਸਹਿ ਕਰਿਏ॥ ਆਸਨ ਏਕ ਬੈਠ ਗੁਨ ਰਹਿਏ॥ ਅਗਿਨ ਕੁੰਡ ਤੇ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ॥ ਦਰਸਨ ਦੈ ਹੈਂ ਅਸ ਬਿਖਾਤਆਤਾ।੧੪੨॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਹਰ ਤੀਨ ਸੈ ਬੀਸ ਕੋ ਬ੍ਰਤ ਕੀਨੇ ਗੁਰ ਰਾਇ। ਥਰ ਥਰ ਕਾਂਪਨ ਗਿਰਿ ਲਗਯੋ ਡਰੇ ਦੇਵ ਸਮੁਦਾਇ॥੧੪੩ਚੌ:॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸੁਨ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਵਹਿ॥ ਪ੍ਰਗਟਨ ਕਾਹੂੰ ਸੰਗ ਜਨਾਵਹਿ॥ ਕਹਿ ਕੌਨ ਸੀ ਕਮਤੀ ਰਹੀ॥ ਏਤੋ ਕਸ਼ਟ[1] ਸਹਿਤ ਸੁਤ[2] ਸਹੀ॥੧੪੪॥ ਦੁਸ਼ਟ[3] ਕਹਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਗਿਰਿ ਕਹਿ ਜੀਤੀ॥ ਬਧਯੋ ਅਧਿਕ ਅਭਿਮਾਨ ਅਰੀਤੀ॥ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਕਾਲਿਕਾ ਚਾਹਿ॥ ਨਿਜ ਬਿਭੂਤ ਦਿਸਿ ਨਹਿ ਉਤਸਾਹਹਿ॥੧੪੫॥ ਕਹਹਿ ਕੋਊ ਏ ਚਹਹਿ ਸੁ ਕਰਹੀ॥ ਆਪ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਅਵਤਰਹੀ॥ ਬਿਪ੍ਰਨ ਮਾਨ ਕਰਨਹਿਤ ਕਰ ਹੀ॥ ਜਗਦੰਬਾ ਦਰਸਨ ਮਿਸ ਧਰਹੀਂ॥੧੪੬॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸਭ ਰਾਜੇ ਅਕੁਲਾਵਹਿ॥ ਬੈਠ ਬੈਠ ਨਿਜ ਧਾਮ ਅਲਾਵਹਿ॥ ਆਸ ਮੰਜਸ ਅਸਹੋਇ ਹੈ ਕੈਸੇ ਯਹ ਨਾ ਖੇਲ ਕਰਹੀ ਗੁਰੂ ਜੈਸੇ॥੧੪੭॥ ਇਤ ਸਤਗੁਰ ਬਰਆਸਨ ਰਾਜੇ॥ ਇਤ ਉਤ ਬਿਪਰ ਮੰਡਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈ॥ ਰਿਤਵ ਗਗਨ ਹੋਤਾ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ॥ ਦਸ ਹਜਾਰ ਜੁਰਿ ਬੈਠੇ ਤਹਵਾ੧੪੮॥ ਨਿਜ ਆਸਨ ਥਿਰੁ ਅਘਹਾਰੇ॥ ਚਾਰਿਉ ਓਰ ਕੁੰਡ ਪਰਿਵਾਰੇ॥ ਪ੍ਰਗਟੀ ਅਗਿਨ ਆਪ ਸਮਧਾਤੇ॥ ਅਤਿੰ ਪਵ੍ਰਿਤ ਆਨੀਨ ਕਹਾਤੇ॥੧੪੯॥ ਬਿਪਰਨ ਕੇ ਚਾਰਿਹੁ ਦਿਸ ਜਾਨਹੁ॥ ਕਰਤ ਕੀਰਤਨ ਸਿਖ ਪ੍ਰਮਾਨਹੁ॥ ਤਿਹ ਕੇ ਚਾਰਿਹੁ ਉਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਠਾਂਢੇ ਸੂਰਬੀਰ ਸਰਦਾਰਾ॥੧੫੦॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰੀ॥ ਰਖਯਾ ਕਰਤ ਚੁਤਰ ਦਿਸ ਦਵਾਰੀ॥ ਉਰ ਬਾਸਵ ਅਤਹੀ ਦੁਖਮਾਨਾ॥ ਮਖ ਭੰਜਨ ਮਿਸਿ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟਾਨਾ॥੧੫੧॥ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤ ਬਨ ਕੈਸੁ ਡਰਾਵੈ॥ ਦੇਵੀ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਦਿਖਾਵੈ॥ ਲਾਗਿ ਅਖੰਡ ਸਮਾਧ ਅਪਾਰਾ ਪੂਜਨ

---

1. ਦੁੱਖ, 2. ਪੁੱਤਰ, 3. ਦੁਸ਼ਟ

ਜਗਦੀਸੁਰੀ ਅਧਾਰ॥੧੫੨ਦੋ:॥ ਸਤਨਾਮ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਪਢ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਕੀਨੀ ਕਾਰ॥ ਬਿਘਨ ਨਿਕਟ ਆਵੈ ਨਹੀ ਕੋਊ ਤਿਹਿ ਆਗਾਰ॥੧੫੩ਚੌ:॥ ਨਾਟਕਇਵ ਬਾਹਰ ਬਡ ਮਾਰਹਿ॥ ਹਮ ਅਸ ਹਮ ਅਸ ਕਾਜ ਸੁਧਾਰਹਿ॥ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਆਦਿ ਸਭ ਸਿਧੀ॥ ਕਾਰ ਅਗਾਰ ਰਹਿ ਬਿਨ ਬ੍ਰਿਧੀ। ਯਹਉਪਾ ਉਲਖ ਦਿਜ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਸਭ ਮੰਤ੍ਰਨ ਤੇ ਅਧਿਕ ਪਛਾਨੇ॥ ਸਤਨਾਮ ਸਮਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਕੋਊ॥ ਰਖਯ ਚੋਤਿਸ ਅਖਯਰਸੋਊ॥੧੫੫॥ ਸਭ ਦਿਜ ਸਤਗੁਰ ਸੋਭਾ ਕਰਹੀ॥ ਜੈ ਜਗਦੰਬੈ ਮੁਖਹੁ ਉਚਰਹੀਂ॥ ਜਾਸ ਨਾਮ ਭਵ ਸਾਗਰ ਤਾਰੈ॥ ਤਾਹਿ ਕਿ ਬਿਘਨ ਨ ਆਇ ਸੰਘਾਰੈ॥੧੫੬॥ ਸਗੁਨ ਸਫਲਤਾ ਕਾਰਨ ਸਵਾਮੀ॥ ਹਰਿਹਿਬਿਘਨ ਪਰਿਪੂਰਨ ਕਾਮੀ॥ ਸਤਨਾਮ ਸਤ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਮਾਨਾ॥ ਸਰਬਸ ਠੋਰ ਗਤ ਸਬਦ ਪਛਾਨਾ॥੧੫੭॥ ਏਕਾ ਮਾਈ ਜੁਗਤ ਬਿਆਈ॥ ਚੇਲੇ ਤੀਨ ਦੇਵ ਜਗਰਾਈ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਨ ਮਹੇਸ ਸਰੂਪਾ॥ ਸਤ ਨਾਮ ਦੈ ਮੰਤ੍ਰ ਅਨੂਪਾ॥[2]੧੫੮॥ ਇਕ ਸੰਸਾਰੀ[3] ਇਕ ਭੰਡਾਰੀ[4] ਇਕ ਦਿਵਾਨ[5] ਕਾਰ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੋਈਮਤ ਸਤਨਾਮੀ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਨ ਅਨੁਪਮ ਜਗਸਵਾਮੀ॥੧੫੯॥ ਤਾਗਾਦੀ ਪਰ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖਾ॥ ਬੈਠਸੋ ਕਰਤ ਬ੍ਰਿਪ ਗਨ ਪਰਖਾ॥ ਬੇਦ ਰੀਤ ਮਰਯਾਦਾ ਰਖਹਿ॥ ਸਤਨਾਮ ਜਸ ਪੂਰਨ ਸਾਖਿ॥੧੬੦॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਅਨੰਤ ਉਦਮਾਦਾ॥ ਆਏ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਮ ਜਨਜਾਦਾ॥ ਕਬਹੂੰ ਰੋਦ੍ਰ ਕਬ ਸਾਤ ਸਲੋਨੇ॥ ਧਾਰਰਿ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਅਕੋਨੇ॥੧੬੧॥ ਅਗਿਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸੀਤ ਹਿਅ ਲਾਗਾ॥ ਅਰ ਕਛੁ ਆਭਾ ਅਪ੍ਰਗਟ ਜਾਗਾ॥ ਕਾਲਿਦਾਸ ਰਿਖ ਗਨ ਲਖ ਹਰਖੇ॥ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨ ਆਗਮਨ ਪਰਖੇ॥੧੬੨॥ ਦੇਨ ਅਸੀਰਬਾਦ ਬਰ ਲਾਗੇ॥ ਊਪਰ ਬਿਘਨ ਮਿਟਨ ਸਭ ਲਾਗੇ॥ ਜਯੋ ਜਯੋ ਸਮਯਾ ਨਿਕਟਨਿ ਅਰਾਵੈ॥ ਤਯੋ ਤਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਅਨੁਪਨ ਮਾਵੈ॥੧੬੩॥ ਤਬ ਆਗਮ[6] ਸਮਯ ਪਹਿਚਾਨਾ॥ ਕਾਲੀ ਦਾਸ ਤਬ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਆਦਯ ਅਬਨਿਕੁ ਦਰਸਨ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਅਸਹਿ ਤੇਜ ਸਹਾਰ ਨਾਹਿ ਜੈ ਹੈਂ॥੧੬੪॥ ਤਾਂਤੇ ਜਾਹੁ ਸੁਆਸਨ ਅਬਹੀਂ॥ ਧਯਾਨ ਰਹੁ ਜਗਦੀਸੈ ਸਬਹੀਂ॥ ਰਹਿ ਜਿ ਅਹਹਿ ਸੁ ਦ੍ਰਿੜ ਮਤ ਪ੍ਰੇਮਾ॥ ਡਰਹਿਨ ਧਰਹਿ ਧੀਰ ਉਰਨੇਮਾ॥੧੬੫॥ ਮਹਤ ਅਮੋਘ[7] ਦਰਸ ਭਗਵੰਤਾ॥ ਮਿਲਹਿ ਨ ਬਿਨਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਰ ਸੰਤਾ॥ ਸੁਨ ਸਬ ਦਿਜ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾਰੇ। ਰਹੇ ਹੋਰ ਜੋ ਦਰਸਨ ਵਾਰੇ॥੧੬੬॥ ਦੋ:॥ ਸਾਵਧਾਨ ਦੈਵਬਿਪ੍ਰ ਬਰ ਕਾਲਿਦਾਸ ਰਿਖਰਾਇ॥ ਦੋਖੇ ਚਲ ਸਮਾਧ ਥਿਤ ਆਨੰਦ ਪਤ ਸੁਖਦਾਇ॥ ਚੌ: ॥੧੬੭॥ ਧਯਾਨ ਪਰਾਇਨ ਅਚਲ ਸਮਾਧੀ॥ ਛੂਟੀ ਮਨ ਕਾਮ ਆਦਿ ਉਪਾਧੀ॥ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਅਪਾਰਾ॥ ਪੀਤਾਂਬਰ ਪਟ ਪਰਮ ਉਦਾਰਾ॥੧੬੮॥ ਪਹਰ ਤੀਨ ਸਤਬੀਸ ਏਕ।[8] ਨਿਰਧਨ ਨਿਰਜਲ ਬੈਠ ਰਹਤ ਜਸ॥ ਤਨ ਮੁਰਝਾਨ ਮਨ ਮੁਰਝਾਨਾ॥ ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ

---

1. ਸਮਾਨ, 2. ਉਤਮ ਰੂਪ, 3. ਉਪਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, 4. ਰੋਜੀਦੇਣ ਵਾਲਾ,
5. ਇਕ ਹਿਸਾਬ ਕਚਹਿਰੀ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ, 6. ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, 7. ਅਚੂਕ ਇਕ ਰਸ,
8. ਤੀਹ ਪਹਿਰ

ਪਹਿਚਾਨਾ॥੧੬੯॥ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਪ ਨਿਤ ਮਾਲਾ ਹਾਥਾ॥ ਤੀਰ ਧਰੇ ਧਨ ਸਾਇਕ[1] ਭਾਥਾ।[2] ਅਤਿ ਹੀ ਬੜੇ ਲੋਚਨ ਰਤਨਾਰੇ॥ ਭੀਜਤ ਮਸਮੁਖ ਕਚ ਘੂ ਘੁਰਾਰੈ॥੧੭੦॥ ਗੌਰ ਬਰਨ ਅਤਿ ਝੀਨਨ ਪੀਨਾ॥ ਬਾਹੁ ਅਜਾਨ ਪ੍ਰਨ ਤਹਿਤ ਚੀਨਾ॥ ਨਾਰਿ ਚਿਹਨ ਕੁਚ ਨਹਿ ਉਰਰਾਜਾ॥ ਨਰਾਕਾਰ ਪਰ ਪੁਰਖ ਬਿਰਾਜਾ॥੧੭੧॥ ਨਾਭਿ ਗੰਭੀਰ ਸੁਲਾਬੀ ਛਾਤੀ॥ ਤਤਨ ਕੀ ਰਖਯਾਕਤਾ ਬਾਤੀ॥ ਕਟਿ ਅਤਿ ਖੀਨ ਪੀਨ ਜੁਗ ਸੰਘਾ॥ ਅਰਣ ਪਾਦ ਅੰਗ ਰੁਨਿ ਛਬਿ ਸੰਘਾ॥੧੭੨॥ ਚੋਦਸਿ ਅੰਗਲਿ ਪਦ ਤਲ ਰਾਜੇ। ਬਤਿਸ ਚਿਹਨ ਨਿਰਖਿ ਛਬਿ ਸਾਜੈ॥ ਨਿਰਖਿ ਰੂਪ ਮਨ ਮਾਹਿ ਅਤਿ ਹਰਖਾ॥ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਪਰਖਾ॥੧੭੩ ਰਿਖਿਬਰ ਤਬ ਉਰ[3] ਕੀਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਨਿਰਖਯੋ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਰਾਜ ਲਲਾਮਾ॥ ਊਪਰ ਆਸਿਰ ਬਚਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਰਊਰ ਭਈ ਪੂਰਨ ਅਭਿਲਾਸਾ॥ ੧੭੪ ਕਾਨ ਲਾਗ ਕਰ ਧਯਾਨ ਧਰਾਯੋ॥ ਸੁਭਾਗ ਮਨ ਜਨਨੀ ਦਰਸਾਯੋ॥ ਪੂਰਨ ਕਰ ਕਰ ਨਿਜ ਅਭਿਲਖਾ॥ ਮਾਂਗ ਲੇਹੁ ਜੋ ਰੁਚਿ ਸੁਚ ਸਾਖਾ॥੧੭੪॥ ਜਾ ਹਿਤ ਕੀਨੋ ਇਤੋ ਤਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਜਜਮਾਨ॥ ਜੋ ਸਭ ਅਬ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਜਾਨਹੁ ਜੀਅ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧੭੬॥ **ਸਾਖੀ ੬ ਭਜਨਾ॥** ਚੇਤ ਸੁਦੀ ਨਵ ਗਤ੍ਰੇ[4] ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਨ ਕੇ ਅੰਗ ਸਗੁਨ ਸਭ ਮਹਾਰਾਜ ਅਬ ਪਾਏ॥ ਸਾਂਝ ਸਕਾਰੇ ਮਧ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸਫਲ ਮਨੋਰਥ ਹ੍ਵੈ ਹੈਂ॥ ਜਗਯ ਪੁਰਖ ਕੀ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਬਰ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਆਪ ਸੇਵਾ ਪਰ ਮੈਂ ਗਹ ਬਿਧਿ ਪਹਿਚਾਨੀ॥ ਕਯੋ ਨਹਿ ਹੋਇ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਸੋਢੀ ਤਖਤ ਪਛਾਨੀ॥੧੭੭ **ਜੈਤ ਸਿਰੀ॥** ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਸਮਯ ਜਬ ਆਯੋ॥ ਝੰਝਾ ਪਉਨ ਬਹੀ ਝੰਕਾਰਤ ਪ੍ਰਲਯ ਸਬਦ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ॥ ਆਪਸ ਮੈਂ ਗਿਰ[5] ਭਿਰ ਭਿਰ ਪਰਹੀਂ ਅਤਿ ਹਰ ਰਸ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਭੂ ਕੰਪਹੋਤੇ ਭੈ ਕੋਰਣ ਜਿਤਨ ਡਿਰਾਹੀ॥ ਕਬਹੂੰ ਘਟਾ ਕਾਰ ਕਬ ਬਿਜੁਰੀ ਚਮਕਤ ਚਾਲ ਦਿਖਾਵੈ॥ ਰੂਪ ਭਯਾਨਕ ਧਰ ਧਰ ਕਰ ਕਰ ਕਬਹੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਦੂਰ ਜਾਵੈ॥ ਦ੍ਰਿਢ ਆਸਨ ਇਕ ਧਯਾਨ ਪਰਾਇਨ ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਰਣਧੀਰਾ॥ ਡੇਢ ਪਹਰ ਦਿਨ ਰਹਯੋ ਸੁਰਵ ਦਿਨ ਨਵਮੀ ਥਿਤਿ ਹਰ ਪੀਰਾ॥ ਅਗਿਨ ਕੁੰਡ ਤੇ ਅਗਿਨ ਜਵਾਲਸਮ ਪ੍ਰਗਟ ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੰਬਾ॥ ਸਿੰਘਾਰੂਢ ਅਸਟ ਭੁਜ ਆਯਧ ਦਿਸਾ ਬਸਤਰ ਅਭਿਲੰਬਾ॥ ਦੀਰਘ ਦਾੜ ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਗੁਰ ਸਯਾਮ ਸਰੋਰੁਹ ਬਦਨੀ॥ ਕਰ ਕਾਂਚੀ ਕਿਕੰਨੀ ਬਿਰਾਜਤ ਸੰਤ ਰਛ ਅਰਿ ਕਦਨੀ॥ ਏਕ ਹਾਥ ਕਰਵਾਲ ਬਿਰਾਜਤ ਦ੍ਵੈਸਰ ਸਹਿਜ ਸੰਦਾਢਾ॥ ਤੀਸਰ ਸਾਂਗ ਚੁਤਰ ਤ੍ਰਿਸੂਲਹਿ ਪੰਚਮ ਧਨਖ ਸੁਚਾਢਾ॥ ਖਸਟਮ[6] ਹਾਥ ਗੁਲੇਲ ਧਾਰ ਕਰ ਅਸਟਾਯੁਧ[7] ਭੁਜ ਦਵਾਰਾ॥ ਬੜੀ ਬੇਰਲੋ ਹੇਰ ਫੇਰ ਕਰ ਪੁਨ ਥਿਤ ਅਗ੍ਰਥਿਰਾਨੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕਰ ਜੋਰ ਸੋਢਿ ਪਤਿ ਉਠੇ ਸੁ ਅਭਿਮਤ ਦਾਨੀ॥੧੭੮। ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਪਦ ਮੌਲ ਝੁਕਾਯੋ॥ ਮਾਤ ਭਵਾਨੀ ਆਦਿ ਈਸਵਰੀ ਤਬ ਹੀ ਕੰਠ ਲਗਾਉ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਲਾਡ ਲਡਾਇ ਮਾਤ ਬਰ

---

1. ਤੱਥਾ, 2. ਭੱਥਾ, 3. ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ, 4. ਨਉਰਾਤੇ, 5. ਪਹਾੜ, 6. ਛੇਵੇਂ ਹੱਥ, 7. ਅੱਠਵੇਂ ਹੱਥ

ਪੂਰਬ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਮਾਨੁਹ ਮਿਲੀ ਕੁਸਲਯਾ[1] ਰਾਮਹਿ[2] ਸੋ ਛਬਿ ਟਰਤ ਨ ਟਾਰੀ॥ ਭਈ ਮੂਰਛਾ ਰਿਤੂ ਗਜਨਕੋ ਏਕ ਰਹਯੋ ਦਿਜ ਗਈ॥ ਬੜੀ ਬੇਰਲੌ ਫੇਰਯਨਾਹਿਨ ਆਦਿ ਕਾਲਕਾ ਮਾਈ। ੧੭੯॥ ਮਾਗੁ ਮਾਗੁ ਬਰ ਪੂਤ ਪਯਾਰੇ॥ ਨਹਿ ਅਦੇਇ ਕਛੁ ਮੋਰੇ ਤੋਰੇ ਯਾ ਮੈਂ ਸਾਚ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਸਮਯ ਹਾਥ ਐਸੋ ਨਹਿ ਐ ਹੈ ਤੂੰ ਤੋ ਆਪੁਹਿ ਗਯਾਨੀ॥ ਨਰ ਅਨੁਹੰਾਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕ੍ਰਰਤ ਹੈ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕ੍ਰੀ ਗਾਦੀ ਥਿਤ ਮੇਰੋ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥ ਹਰਿ ਭਗਤਨ ਕੀ ਮੈਂ ਹਿਤਕਾਰੀਨ ਹਾਜਰ ਹੁਕਮ ਬਤਾਯੋ॥ ਤੈ ਬਿਧਿਵਤ ਮੁਹਿ ਪੂਜਨ ਕੀਨੋ ਲੈ ਬਰ ਬਰ ਮਨ ਭਾਵਾ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਨਹਿ ਹੈ ਦੁਰਾਊ ਕਛੁ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਲਖਾਵਾ॥੧੮੦॥ ਆਸਾ॥ ਦੀਜੈ ਮੋਹਿ ਯਹ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਕਰੋ ਤੁਰਕਨ ਨਾਸ ਜਾਤੇ ਬੜੇ ਧਰਮ ਨਿਦਾਨਾ॥ ਹੋਇ ਜਾਤੇ ਜਗਯ ਪੂਜਾ ਬੜੇ ਬੇਦਕ ਰੀਤ॥ ਬੜੇ ਜਾਤ ਆਰਜ ਬੰਸਹਿ ਫੇਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀਤ। ਪੰਥ ਕਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂਤਨ ਲੇਹੁ ਬੈਰ ਬਨਾਇ॥ ਜੋ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਸਨ ਕਰੀ ਇਨ ਮੂੜ ਮਨ ਮਤਲਾਇ॥ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਪੰਥ ਕੀ ਨਿਤ ਕਰਹੁ ਮਾਇ ਸਹਾਇ॥ ਕਯੋ ਕਿ ਪੰਥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੀ ਮੋਹਿ ਨਿਮਿਤ ਲਖਾਇ॥ ਬੇਦ ਬਿਦੂਖੀ ਬਿਸਵਾਸ ਜਈ ਪਰਮ ਬਿਦਯਾਵਾਨ। ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਗੁਨਣ ਪੂਰੇ ਭੁਕਤ[3] ਗਯਾਨ ਨਿਧਾਨ॥ ਸਰਬ ਬਿਦਯਾ ਸਰਬ ਸਾਸਤਰ ਮਥਤ ਮਾਖਨ ਕਾਢ॥ ਕਰੋ ਬਾਨੀ ਹੋਇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਮਾਨੀ ਬਾਢ॥ ਐਸ ਕਹਿ ਪਗ ਪਕਰ ਲੀਨੇ ਨਯਨ ਅਯਨ ਮੁਦਾਇ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਰਸ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰੇ ਰਹੇ ਪੁਨ ਅਰ ਗਾਇ॥੧੮੧ ਕਲਯਾਨ॥ ਬਿਹਸਿ ਬਚ ਜਗਦੰਬਾ ਗਨੀ॥ ਬੋਲੀ ਸਭ ਫੁਰ ਹੋਹ ਕਹੀਜੋ ਪੂਤ ਤਿਹਾਰੀ ਬਾਨੀ॥ ਪੰਥ ਪਰਮ ਪੂਜਨ ਕੋ ਲਾਇਕ ਅਰਿ ਆਇਕ ਤਵ ਹ੍ਵੈ ਹੈ। ਜਾ ਸਮ ਭਯੋ ਨ ਹੈ ਨਹਿ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਨਿਰੁਪਮਯ ਹੀ ਲਖੈ ਹੈ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਬਲ ਘਟੈ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਬਢੇ ਪਰਮ ਪ੍ਰਗਾਸਾ॥ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਤਿਹਾਰੀ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰ ਸਭ ਆਸਾ॥ ਉਨਿਸ ਸੈ ਚੋਦਹਿ ਬਿਕ੍ਰਮਿ[4] ਮੈਂ ਚੋਗਤਨ ਜ਼ਰ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਤੁਮਤੇ ਚਾਲਿਸ ਬਰਸ ਪਿਛਾਰੀ॥ ਤੁਰਕ ਨਸਟ ਸਭ ਹੈ ਹੈ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਮੈ ਤੇ ਲਅ ਅਵਹਿ ਦੈਜਰ ਨਿਰਬਲਕਰ ਦੈ ਹੋ॥ ਸਤਯ ਧਰਮ ਪਥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਪਾਕ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਸੁਚਿ ਕੈ ਹੌਂ॥ ਦੀਯਾ ਖੰਡਾ ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਤਾਂਤੇ ਕਰਦ ਨਸ ਨਾਮ ਤਿਹ ਜਾਨੋ॥ ਮੁਦ੍ਰਾ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਕੀ ਸਾਂਚੀ ਭਈ ਤਬਯਹਿਤ ਮਾਨੋ॥ ਐਰ ਕਹੀ ਯਾਹੀਨੇ ਬਲ ਤੇ ਪੰਥ ਜੀਤਿ ਹੈ ਜਗ ਮੈਂ॥ ਮੇਰੋ ਬ੍ਰਿਗਹਯਾ ਸਮ ਨਾਹੀ ਪਾਖਾਣਦਿਕ ਅਗ ਮੈਂ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਬੋਲੇ ਹੋਹੁ ਯਾਹਿ ਪੁਜ ਵੈ ਹੋ॥ ਬਿਨਾ ਸਸਤਰ ਪੂਜਨ ਕੇ ਕੋਊ ਕਾਜ ਨ ਮਤ ਮੈਂ ਕੈ ਹੌਂ॥੧੮੨ਦੋ:॥ ਏਕ ਕਾਲ ਕਿਹ ਕਾਂਜ ਲਗ ਮਹਾਂ ਕਾਲਿਕਾ ਮਾਇ। ਸਭ ਸਾਸਤ੍ਰਨ ਮੰਥਨ ਕੀਯੋ ਕਰੀ ਕਰਦ ਸੁਖ ਦਾਇ॥੧੮੩॥ ਤਾਹੀ ਦਿਨ ਤੈ ਕਰਦ ਕੀ ਪੂਜ ਅਰ ਪਰਤਾਪ। ਸਭ ਦੇਵਨ ਮੈਂ ਬਿਦਤਬਰ ਗੁਰ ਬਰ ਲਈ ਅਮਾਪ॥੧੮੪॥ ਬਿਸਨ ਪਦ॥ ਅਬ ਸੁਤ ਮੇਰੀ ਭੇਟਾ ਦੀਜੈ॥ ਆਪਨ ਕਾਰਜ ਸਫਲ ਕੀਜੀਏ, ਜੋਗ ਪਾਵਨ ਜਸ ਲੀਜੈ।

---

1. ਕੁਸਲਿਆ, 2. ਰਾਮ, 3. ਭਗਤੀ, 4. 1914 ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ

ਮੁਨਿਬਰ ਕਹੀ ਦੀਜੀਏ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਦੀਜੀਏ ਦਯਾਲਾ॥ ਦੋਊ ਕਰ ਤਿਨ ਆਗੈ ਕੀਨੇ ਕਟੇ ਖੜਗ ਕਰਵਾਲਾ। ਦਿਅ ਸੰਗਤੀਆ ਸਿੰਘ ਭੇਟਾ ਅਰ ਨਿਜ ਤਨ ਕਾਟਨ ਲਾਗੇ॥ ਰੁਧਿਰ ਸ੍ਵਿਤ ਲਖਮਾਤਾ ਬਰਜਯੋ ਬਸ ਪਾਯੋ ਮੁਹਿ ਮਾਂਗੇ॥ ਚਾਰਹੁ ਤਾਤ ਪੰਥ ਕੇ ਲਾਖਹੁ ਭੇਟ ਤਿਹਾਰੀ ਮਾਤਾ। ਤਨ ਮਨ ਧਨ ਸਬ ਬਸਤਰ ਅਨੂਪਮ ਜੋ ਜੋ ਕਛੁ ਸੁਖਦਾਤਾ। ਰਹੀ ਔਰ ਨਹਿ ਬਾਕੀ ਮਾਈ ਜੋ ਕਛੁ ਤੋਹਿ ਚਢਾਊਂ॥ ਤਵ ਪ੍ਰਤਾਪਤੇ ਪੰਥ ਮਹਿ ਮੈਂ ਬਿਜਯ ਬਿਸਵ ਬਰਪਾਊਂ॥ ਧੰਨਯ ਧੰਨਯ ਸੁਤ ਧੰਨਯ ਸੁਤ ਤੂੰ ਸਪੂਤ ਮਮ ਬੇ ਟਾ॥ ਤੋਹਿ ਮਿਲਤ੍ਰ ਮਨ ਬਿਰਹਾ ਪੁਰਾਤਨ ਅਬ ਸਗਰੋ ਮੈਂ ਮੇਟਾ॥ ਕਰਿਹੋ ਜਿਤ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇਰੀ॥ ਜਹਾਂ ਕੁਰ ਹੁਗੇ ਧਯਾਨਾ॥ ਤੁਮਰੇ ਪੰਥ ਸਦ੍ਰਿਸ ਪ੍ਰਿਅ ਮੇਰੋ ਹਰਿ ਸੁਮੇ ਰ ਨਹਿ ਆਨਾ॥੧੮੫॥ਧਨਾਸਰੀ॥ ਹੇ ਸੁਤ ਕੀਜੋ ਪੰਥ ਸੁਕੇਸ॥ ਪਰਿਹਿ ਨਾਹਿਨ ਬਸਤਰ ਕੁਸੰਭੀ ਹੈ ਯਹ ਮੇਰੋ ਭੇਸ॥ ਮੁਸਲੀ ਮੈਥੁਨ ਮਦਯਾ ਮਲੇਛਨ ਨ ਮੰਤ੍ਰਿਤ ਮਾਸ ਤਮਾਕੂ॥ ਏ ਨਹਿ ਬਰਹਿ ਸਿੱਖ ਸਭ ਤੇਰੇ ਬਡੇ ਪਰਮ ਪਰਤਾਪੂ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੈ ਤੋ ਪਰ ਤਾਤੇ ਕਛ ਕ੍ਰਿਤ ਕਾਬਯ ਸੁਨਾਵਹੁ॥ ਤਬ ਸੁਠਰ ਰਚਨਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕਰਅ ਨੰਦ ਸੁਖ ਵਾਵਹੁ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰਜੋਰ ਅਗ੍ਰ ਹੂੰ ਵਾਰ ਭਗੌਤੀ ਗਾਈ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਭਗੌਤੀ ਸਿਮਰ ਫੇਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਮਨਾਈ॥ ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਔਬ ਸਤੋਤਰ ਕਛ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ ਸੁਨਾਏ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਅਭਿਮਤ ਫਲਦਾਯਕ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਬਰ ਪਾਏ॥੧੮੬॥ ਅਸ ਕਹਿ ਭਈ ਅਲੋਪ ਭਵਾਨੀ॥ ਦੈ ਕਰ ਪਕਾਰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਅ ਪੁਤਹਿ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਸ੍ਰੀ ਹਨੂਮਾਨ ਜੁ ਪ੍ਰਗਟ ਕਛ ਤਬ ਦੀਨੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮਮ ਭੇਟਾ ਮਰਜਾਦਾ ਮਤ ਚੀਨੀ॥ ਖਯਤ੍ਰਿਨ ਕੀ ਯਹ ਆਦਿ ਪੁਸਾਕੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੁ ਧਾਰੀ॥ ਦਈ ਮੋਹਿ ਕਰ ਬਿਜਯ ਲੰਕਹਿਜਤ ਤਪਰਾਸ ਅਚਾਰੀ॥ ਤੁਮਰੀ ਦਈ ਸਮਰਪੀ ਤੁਮ ਕਹਿ ਤੁਮ ਜਾਨਤ ਸਭ ਰੀਤੀ॥ ਸੋਈ ਮੈ ਸੋਈ ਤੁਮ ਸੋਈ ਮਤਲਹੁ ਨੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤੀ॥ ਮੈਂ ਹੂੰ ਹਾਜਿਰ ਹੁਕਮ ਰਊਰੇ ਸਿਮਰਹੁ ਹੋਹੁ ਸਹਾਈ॥ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਰਾਉ ਰੋ ਸਮਝਹੁ ਮੈਂ ਹੂੰ ਨਿਤ ਚਿਤਲਾਈ॥ ਗੁਰ ਲੈ ਕਾਛ ਧੀਰ ਅਤਿ ਦੀਨੀ॥੧੮੭॥ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਦੋਊ ਗਏ ਮਾਤ ਕੇ ਸੰਗ ਸੇਵ ਮੈਂ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੁਊ॥੧੮੭ਦੋ:॥ ਰਿਖਬਰ ਆਸਿਰ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕਹਯੋ ਦਯਾਲ ਅਬਿ ਖਾਦਾ॥ ਸਭ ਆਸਾ ਪੂਰਨ ਭਈ ਜਗ ਦੀਂਬਿਕਾ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਜੇ ਰਿਤ੍ਰਗਾ[1] ਤਿਹ ਠਾਹਰੇ ਭਏ ਮੂਰਛਿ ਜਾਨ। ਬਿਨ ਮੁਨਿਬਰ ਕਲਗ੍ਰਿਧਰ ਕੋਊ ਨ ਰਹਿ ਸਵਧਾਨਾ॥[2]ਚੌ:॥ ਤਬ ਰਿਖ ਬਰ ਮੂਰਛਾ ਛੁਟਾਈ ਬੋਲੇ ਪ੍ਰਗਟ ਭਵਾਨੀ ਆਈ॥ ਯਹ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਭਯੋ ਜਗਯ ਪੂਰਨ ਸੁਅ ਮਾਪਾ॥੧੯੦॥ ਪਠਹੁ ਅਮੁਕ ਅਬ ਮੰਤ੍ਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਜਾਤੇ ਮਮ ਕਰ ਲਗਹਿ ਪਾਨਾ॥ ਤਬ ਤੈ ਸੋਈ ਬਿਪਰਨ ਦੀਨੋ॥ ਬਿਹਸਿ ਬਚਨ ਪੰਡਿਤ ਤਬ ਦੀਨੋ॥੧੯੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈਂ ਸੀਸ ਚਢਾਵਤ॥ ਪੈਨ ਮੰਤ੍ਰ ਇਨ ਕਹਿ ਸੋ ਆਵਤ॥ ਤਾੜੇ ਹੋਰ ਕਰ ਭੇਟਾ ਕੀਨੀ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਚੀਨੀ॥੧੯੨॥ ਰਾਗ

---

1. ਮੰਤਰ ਉਚਾਰਣ ਵਾਲੇ, 2. ਚੇਤੰਨ

ਬਿਲਾਵਲ॥ ਮੁਖ ਪਰ ਜੋਤਿ ਅਧਿਕ ਦਿਪਤਾਈ॥ ਲਿਏ ਬਿਪ੍ਰਗਨ ਸਿੱਖ ਸੰਬ੍ਰਹਨ ਉਤਰੇ ਤਦ ਗਿਰ ਗਾਈ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਧਾਮ ਗੁਰ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜਾਇ ਬੰਦਨਾ ਕੀਨੀ॥ ਕਰ ਕੜਾਹ ਪਰਸਾਦ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸ ਆਸਿਖਾ ਲੀਨੀ॥ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਅਰ ਪਰ ਮਾਤਹਿ ਪਾਦ ਪਦਮ ਸਿਰਨਾਈ॥ ਮਨ ਭਾਵਤੀ ਅਸੀਸੈ ਪਾਈ ਨਿਰਖ ਬਾਲ ਬਲ ਜਾਈ॥ ਕਰੀ ਅਧਿਕ ਨਯੋ ਛਾਵਰ ਸੁਤ ਪੁਰਮੁਖ ਸਿਰ ਪਰ ਕਰ ਫੇਰੋ॥ ਜੀਤੋ ਜੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰੀ ਨਾਇ ਸੀਸ ਪਦ ਹੇਰੋ॥ ਭਯੋ ਹੀ ਚਾਰ ਤਾਤ ਢਿਗ ਬੈਂਨੇ ਪਦ ਪੰਕਜ ਸਿਰ ਨਾਈ। ਦੇਤ ਬਧਾਈ ਗੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਹੇਤ ਸੁ ਸੀਸ ਚਢਾਈ॥ ਕਰਯੋ ਅਧਿਕ ਬਰ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜ ਗੁਰੁ ਪੂਰੀ ਔਰ ਕਚੋਰੀ॥ ਦਈ ਦੀਛਨਾ[1] ਅਨਗਿਨ ਦਿਜ ਗਨ ਜਿਨ ਜਿਨ ਜਾਂਚੀ ਜੋਰੀ॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਅਰ ਲਾਖ ਦਖਿਜਟ ਅਸ ਮੁਨਿ ਬਰਨੇ ਪਾਈ॥ ਕਾਲਿਦਾਸ ਪਹਿਰਾਇ ਸਰਬ ਬਿਧਿ ਹਾਕ ਜੋਰ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਸਭ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਊਰੇ ਬ੍ਰਿਪਬਰ ਮਾਤਾ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥ ਸਦਾ ਰਿਣੀ ਮੈਂ ਅਹਹੁ ਤਿਹਾਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਗੁਨ ਗਾਯੋ॥ ਦੈਆਸਿਖਾ ਅਨੰਤ ਤਾਤ ਲੈ ਨਿਜ ਦਖਿਯਣਾ ਮਹਾਨਾ॥ ਗਏ ਆਪ ਗੁਜਰਾਤ ਸਹਰ ਕਹਿ ਦੈ ਸ੍ਰੇਛਿਤ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਦਤਾ ਨੰਦ ਉਜੈਨ ਪਧਾਰੇ ਸਵਾ ਲਖ ਧਨ ਲੀਨੋ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵ ਬਾਕ ਪਧਾਰੇ ਕਾਸ਼ਮੀਰ ਦਿਸ ਚੀਨੋ॥ ਬਿਸਨਪਾਲ ਲੈ ਲਖਯ ਰੁਪੈਆ ਸ੍ਰੀ ਕਾਸੀ ਜੀ ਆਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਅਰ ਲਛਮੀ ਰਾਮ ਹਰਿਦਾਸ ਪਾਇ ਧਨ ਧਾਏ॥ ਕੇਸਵ ਬਾਬਾ ਬਨਾ ਜੀ ਨਾਹਿਨ ਪੂਜਾ ਲੀਨੀ॥ ਮਨ ਭਾਵਤ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਲੈ ਹੋ ਅਧਿਕ ਅਸਰੋ ਚੀਨੀ॥ ਲਿਏ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਇਕ ਸਤ ਪੰਥ ਸਿੰਘ ਪੁਰਤਾਈ॥ ਦੇਵੀ ਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀਨਿਤੁਕੀ ਭੇਟਾ ਮਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਜਨਮ ਦਿਜ ਬਰ ਤਵ ਤੀਨ ਪੰਥ ਮਹਿ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਤਹਿ ਅਨ ਗਨ ਧਨ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਕਰ ਹਮ ਹ੍ਵੈ॥ ਤਹਿ ਅਨ ਗਨ ਧਨ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਕਰ ਹਮ ਸਭ ਤੁਮ ਕਹਿ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਤੀਨ ਕੋਟ ਧਨ ਸਰਬ ਖਰਚਮਾਹਿ ਆਇ ਅੰਤਲੋ ਆਯੋ॥ ਬਾਇਯ ਕੋਟ ਰਹਯੋ ਧਨਤਾ ਛਿਨ ਸਤ ਸਰਬਸਵ ਚਢਾਯੋ॥ ਜਿਹ ਜਾਚਕ ਜੋ ਕਛੁ ਤਾਂਛਿਲ ਮਹਿ ਮਾਗਯੋ ਸਤਗੁਰ ਦੀਨੋ॥ ਕੁਲ ਪਰਹਤਿਹਿ ਦੇਵੀ ਦਿਤਾਹਿ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਦੁਖ ਛੀਨੋ॥ ਜਗਸ ਸਪੂਰਨ ਭਯੋ ਸਰਬ ਬਿਧਿ ਜੇ ਰੂਠੇ ਤਿ ਮਨਾਏ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਮਝਾਇ ਸਰਬ ਹੀ ਦੈ ਧਨ ਬਸਤਰ ਪਿਠਾਏ॥ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਨਵ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੋਤ ਸਬਾਈ॥ ਨਿਰਖਿ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਲਿਹਾਰੀ ਮਾਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬੜਾਈ॥੧੯੩॥ਦੋ:॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਅਗੇ ਕਰਤ ਬਿਨਤੀ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ॥ ਭੂਲ ਚੂਕ ਕੀਜੀਏ ਛਮਾ ਛਮਾਨਿਧਿ ਹੇਰੁ॥੧੯੪ਸੋ:॥ ਮੈ ਮਤਿ ਬਾਲ ਅਜਾਨ ਕਹ ਗੁਰ ਜਸ ਸਾਗਰ ਆਗਮ॥[2] ਪਾਂਮਰ ਪਨਪਹਿਚਾਨ ਜੋ ਚਹਿ ਪਾਰ ਪਰਨੋ ਪ੍ਰਭੋ॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਉਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਜ ਮਤ ਮਿਤ ਅਨੁਸਾਰ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਅਨੇਕ ਕੋਨ ਕੋ ਮਤੋ ਕੀਨੋ ਮੈਂ ਨਿਰਾਧਾਰ॥੧੯੬॥ ਤਾਂਤੇ ਕਾਹੂੰ ਏਕ ਮਤਯਮੈ ਨਿਯ ਮਨ ਜਾਨ॥ ਸੰਮਤ ਸਰਬ ਸੁ ਸੰਤ ਜਨ ਯਹ ਕੀਨੋ ਗੁਰਗਾਨਾ।੧੯੭॥

---

1. ਦਾਨ, 2. ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ

ਪੂਛਿ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਤੇ ਸਰਬ ਕਥਾ ਜਥਾ ਮਤਿ ਲੇਖ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਬਨ ਸੋਧਿਯੋ ਜਿਨ ਕਛੂ ਕਰ ਅਭਿਸੇਖ॥੧੯੮॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਰ ਮਾਂਗ ਹੂੰ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਪਗ ਧਯਾਇ॥ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਯਹ ਹੈ ਦੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪ੍ਰਭਾਇ॥੧੯੯॥ ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰੁਣਾਇ ਤਨ ਕਾਨਮਾਨ ਪ੍ਰਦਆਪ॥ ਰਹਹੁ ਸੋਕ ਸੰਤਾਪ ਸਭ ਮਿਲਹਿ ਦਰਸ ਪਰਤਾਪ॥੨੦੦॥ ਹਰ ਸੁਮੇਰ ਸਮਝਨ ਕਹਨ ਕਠਿਨ ਜਾਨ ਅਤਿ ਦੂਰ॥ ਯਹ ਮਤ ਤਿਹੁ ਉਰ ਮਾਹਿ ਬਸਹਿ ਜੋ ਅਨਨਯ ਗੁਨ ਪੂਰ॥੨੦੧॥ ਪਢੈ[1] ਸੁਨੈ ਯਹ ਜਗਯ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਗੁਰਦੇਇ ਤਹਿ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਨਿਤ ਨੀਤ॥੨੦੨॥

ਸਾਖੀ॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੋਰਾਣੇ ਗੁਰ ਖੰਡਾਤਰਗਤਿ ਦਸ ਮੰਡਲੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਗਯ ਕਰਣ ਬਰਣਨੋ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਪ੍ਰਥਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥ ਬਿਸਨਪਦ॥ ਭੈਰਵੀ॥

ਯਹ ਸੁਧ[2] ਦੇਸ ਦੇਸ ਪ੍ਰਗਟਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਪਰਗਟ ਕਰੀ ਭਵਾਨੀ॥ ਅਰੁ ਤਾ ਦਿਨ ਤੈ ਤਾਸੁ ਕਰਦ ਕੀ ਪੂਜਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੰਬਾ ਰੂਪ ਸੁਮਾਨਯ ਲਖਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਮਤ ਕੀਨੀ॥ ਸੋਢੀ ਬੇਦੀ ਸੁਨਸੁਨ ਸਗਰੇ ਦੇਨ ਬਦਾਈ ਆਏ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੇ ਸਿੱਖ ਮਸੰਦਹੁ ਸਭ ਹੀ ਸਮੀਪ ਸਿਧਾਏ॥ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਬਾਈਸ ਮਸੰਦੀਸੋਸ ਸਭ ਹੀ ਜੁਰਿ ਆਈ॥ ਬਿਨਾ ਅਢਾਈ ਜੋ ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਛੋਟੇ ਮੇਲ ਮਿਲਾਈ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਸਗਰੇ ਗੁਰੁ ਸਨਬੰਧੀ[3] ਦ੍ਰਿਗ ਦਰਸਨ ਲਲਚਾਏ॥ ਆਇ ਆਇ ਨਿਯੋ ਛਾਵਰ ਕਰ ਕਰ ਪਦ ਪਰ ਘਰਨਿ ਸਿਧਾਏ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੋ ਸਤਗੁਰ ਸੋਭਾ ਕੋ ਕੁਬਿ ਗਾਇ ਸੁਨਾਵੈ॥ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਅਨੁਭਵ ਨਹਿਕਯੋ ਹੂੰ ਸੋ ਸੁਖ ਲਖ ਜਿਅ ਭਾਵੈ॥

ਰਾਗ ਟੋਡੀ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਰਾਜੇ ਆਏ ਪਹਾੜੀ॥ ਭੇਟਾ ਧਰੀ ਅਗਾੜੀ ਗੁਰੁ ਕੇ ਉਰ ਕੇ ਬਡੇਲਬਾੜੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹਯੋ ਸਿੰਘ ਸਭ ਹ੍ਵੈ ਅਬ ਮਾਨਹੁ ਮਮ ਅਨੁਗਾਮੀ॥ ਛਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਾਤੇ ਨਹਿਨ ਮ੍ਰਿਤ ਜੀਤਹੁ ਤੁਰਕਨ ਸਵਾਮੀ॥ ਰਾਜ ਸਾਜ ਸਭ ਹੀ ਲੈ ਦੈਹੋ ਚਕ੍ਰਵਰਤਿ ਕੈ ਦੈ ਹੌਂ॥ ਨਾਤਵਾਂ[4] ਸਭ ਪਛਤਾਇ ਰਹੁਗੇ ਜਬ ਸਿੰਘਨ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਕੈ ਹੂੰ॥੨॥ ਬੋਲੇ ਬੋਲੇ ਸਰਬ ਪਹਾੜੀ॥ ਸਮਝੀ ਨਾਹਿਨ ਗੁਰ ਮਿਤ ਬਾਕੀ ਕੁਲ ਕੀ ਲੀਕ ਬਿਗਾੜੀ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਜੀ ਧੋਤੀ ਧਾਰਨ ਭਦਨ ਸਿਖਾ ਹਮਾਰੀ॥ ਠਾਕੁਰ ਪੂਜਾ ਆਦਿਕ ਕੁਲ ਕ੍ਰਿਤ ਰਹਹਿ ਕਰਹਿ ਸੁਇ ਕਾਰੀ॥ ਨਾਤਰ ਕੁਲ ਕਲੰਕ ਲਾਗੈ ਗੋ ਭਾਗੈਗੋ ਜਸ ਸਾਰੋ॥ ਬਡੇ ਪਿਤਾਮਹ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਹ ਰਾਜਾ ਨਯਊ ਬਿਚਾਰੋ।੩। ਸੁਨਹੁ ਤੁਮਬਚਨ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਸਮਝੋ ਸੋਚੋ ਸਾਚ ਸਚਉ ਤਬ ਭਾਖਹੁ ਸੁਸਭਾਜੇ॥ ਜੋ ਪੂਰਬਵਤ ਹੀ ਤੁਮ ਰਹਿਹੋ ਗਹਿਹੋਂ ਕਾ ਤਬ ਸਿਖੀ॥ ਕੈਸੇ ਸਭ ਤੇ ਭਿੰਨ ਬਨਹੁਗੇ ਰੀਤ ਨੀਤ ਮਤ ਇਖੀ॥ ਪਹਿਰਾਂ[5] ਕਛ ਕੇਸ ਸਿਰ ਧਾਰਹੁ ਕਰਦ ਔਰ ਦਸਤਾਰਾ॥ ਖੜਗ ਜਨੇਊ ਗਰਮਹਿ

---

1. ਪੜ੍ਹੇ, 2. ਇਸਦਾ ਸਭ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ, 3. ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, 4. ਨਹੀਂ ਤਾਂ,
5. ਪਹਿਨ ਲਓ

ਡਾਰਹੁ ਪਾਰਹੁ ਪ੍ਰਨ ਜੁ ਹਮਾਰਾ॥ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਧਰ ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਕਰਹ ਰਹੁ ਸਯਾਰ ਅਰਿ ਸਗਰੇ॥ ਆਗੈ ਹੂੰ ਹੇ ਸਰਬਕੇਸਯੁਤ ਨਿਰਖਹੁ ਮਨਮਤ ਸਬ ਰੇ॥ ਦੈਵ ਸਹਸ੍ਰ ਬੀਤੇ ਬਰਖਨ ਕੇ। ਨੰਦ ਸੂਦ ਭੋ ਰਾਜਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਤੀਨ ਬਰਨ ਕੇ ਕੇਸਨ ਮੁੰਡਨ ਕੀਨ ਅਕਾਜਾ॥ ਜਾਤੇ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੋ ਬਲ ਮੋਪੈ ਪਰੈ ਨਹੀਂ ਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ ਤਾਂਕੀ ਆਇਸ ਮਾਨੰ ਧਰਮ ਪਥ ਨਾਹਿਨ ਛੋਰਨ ਕੀਜੈ॥ ਠਾਕਰ ਸਭ ਕੇ ਘਟਘਟ ਬਸੀ ਪਾਥਰ ਪੂਜਹੁ ਨਾਹੀ॥ ਪਰਮੇਸਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੂਜੀਐ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਤਮਾਹੀ॥ ਦ੍ਵੈਸ ਬੁਧਿ ਸਭ ਕਰਹੁ ਨਿਵਾਰਨ ਹੋਸ ਧਰਹੁ ਸੁ ਧਰਮ ਕੀ॥ ਜਾਤੇ ਟਰੈ ਅਕਰਮ[1] ਕਰਨ ਕੀ ਮਤਿ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਸਮਕੀ॥੪॥ਦੋ:॥ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਬਾਚ॥ (ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ) ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਜੀ ਯਹ ਹਮਤੇ ਨਹਿ ਹੋਇ॥ ਨਵਗੁਰ ਕੀ ਮਤ ਚਲਸਕੇ ਕੈ ਨਿਜਮਤ ਮਿਤ ਜੋਇ॥੫॥ **ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ॥** ਕੋਪ ਕਰ ਬਸੋਲ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਕਰਿ ਹੋ ਚਿਰਿਅਨੋ ਬਾਜ ਸਾਜ ਸਭ ਹੇ ਰਹੁਗੇ ਤੁਮ ਚਿਤ ਕਰ॥ ਕਹਾਂ ਕਰੋਂ ਕਾਸੁ ਬਸ ਤੁਮਾਰੇ ਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਨ ਭਾਈ॥ ਚਿਰਿਅਨ[2] ਤੇ ਬਰ ਬਾਜ ਤੁਰੈ ਹੌ ਹੇਰ ਲੇਹੁ ਦੁਖ ਪਾਈ॥ ਜਯੋ ਰਘੁਨਾਥ ਸਾਥ ਸਜ ਬਾਂਦਰ ਬਾਂਦ ਲੰਕ ਕਰ ਦੀਨੀ॥ ਇਕ ਲਖ ਪੂਤ ਸਵਾ ਲਖ ਨਾਤੀ ਜਰ ਉਪਾਰ ਹਤ ਕੀਨੀ॥ ਤੈਸੇ ਈ ਮੈਂ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਹਰ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਜਪੈ ਹੋ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਤਬ ਗੋਬਿੰਦ ਕਹੈ ਹੋਂ॥ ਸਾਰੰਗ॥ ਰਾਜੇ ਚਲ ਸਭ ਘਰ ਘਰ ਆਏ॥ ਪਛਤਾਵਤ ਕਛੁ ਗੁਰ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਅਨ ਖਾਵਤ ਅਕੁਲਾਏ॥ ਕਬਹੂੰ ਕਹਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦੇਵੀ ਤਾਤੇ ਬਾਤ ਬਿਗਾਰੀ॥ ਅਟਪਨ ਬਾਨੀ ਬੋਲਨ ਲਾਗੇ ਗੁਰ ਬਰ ਆਜ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਕਬਹੁ ਕਹਤ ਸਮਰਥ ਸਰਬ ਬਿਧਿ ਕਰਹਿ ਸੁ ਕਰਹਿ ਨ ਦੇਰੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕਬਹੂੰ ਕਹਿ ਹੈ ਯਹ ਛਲ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਤ ਮੇਰੀ॥੭॥ **ਸਾਖੀ ।੯।** ਅਬ ਮਸੰਦ ਮਾਨਮਰਦਨ ਮੇਧਯ ਪ੍ਰਕਰਣ॥ ਭੈਰਉ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਭ ਸੰਗਤ ਬੁਲਵਾਈ ਬੈਸਾਖੀ ਕੇ ਮੇਲੇ ਊਪਰ ਜੁਰਿ ਜੁਰਿ ਸਭ ਚਲ ਆਈ॥ ਸਾਥ ਮਸੰਦ ਸਰਬ ਹੀ ਆਏ ਸਭ ਬਿਧਿ ਪੂਜ ਚਢਾਈ॥ ਗਿਨਵਾਈ ਕਾਮ ਪਾਈ ਕਈ ਕਯੋ ਕਮਤੀਧਨ ਭਾਈ॥ ਕਹੀ ਮਸੰਦ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਿਖ ਧਨੀ ਨਹਿ ਕੋਊ॥ ਧਨੀ ਮਰੇ ਅਬ ਹੈ ਗਰੀਬ ਗੁਰਕਾਰ ਦੇ ਨ ਸਕ ਸੋਊ॥ ਗੁਰਬਰ ਕਹੀ ਜਿਤੋ ਨਿਤ ਆਵਤ ਤਿਤੋ ਪੂਰ ਕਰ ਦੀਜੈ॥ ਨਾ ਤਰੁ ਹਮ ਤੇ ਬੁਰੋ ਨ ਕੋਊ ਯਹ ਨਿਜ ਚਿਤ ਲਖਲੀਜੈ॥ ਤੁਮ ਹੋ ਹਮਰੇ ਅਤਿ ਹਿਤਕਾਰੀ ਤਾਤੇ ਤੁਮੈ ਸੁਝਾਵੈ॥ ਮੇਧਯ ਮਸੰਦ ਸੁ ਰਾਮ ਰਾਇ ਘਰ ਕਰਯੋ ਸੁਨਯੋ ਕਿਸਨਾਵੈ॥ **ਗੁਨਕਲੀ॥** ਸੁਨ ਮਸੰਦ ਮਨ ਅਤਿ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਕਹਹਿ ਕਹਾਂ ਕਲਗੀਧਰ ਭਾਖਹੁ ਬਾਲਕ ਬੁਧ ਪਛਾਨੀ॥ ਲੇਖਾ ਲੇਬੋ ਸਹਜਦਯਾਲ ਜੀ ਪ੍ਰਥਮਾ ਹਿਸਾਬ ਪਢੀਐ॥ ਫਿਰ ਲੇਖਾ ਲੈ ਲੀਜੈ ਹਮ ਤੇ ਜੋ ਕਛੁ ਹਮ ਸਿਰ ਚਢਿਐ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਬਾਕੀ ਹੋਇ ਸੁ ਦੀਜੈ ਕੀਜੈ ਨਿਜ ਅਨੁਸਾਰੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸੁਨ ਗੁਰਬਰ ਬੋਲੇ ਮਤ ਮਸੰਦ ਗਨ ਮਾਰੀ॥੨॥ ਮਨ ਮਸੰਦ ਅਸ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਅੰਮਰਦਾਸ ਗੁਰ

1. ਬੁਰੇ ਕਰਮ, 2. ਚਿੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ

ਬਖਸਿਸ ਕੀਨੀ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਮੰਝਾਰਾ॥ ਸੋ ਜਾ ਸੋਢੀ ਕੇ ਹਮ ਆਗੇ ਕਾਰ ਭੇਟ ਪਹੁੰਚੈ ਹੌਂ॥ ਸੋਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸ ਕਾ ਧੀਰ ਮਲ ਗੁਰ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਕੌਲ ਰਾਇ ਵਾ ਆਨਿਜਿ[1] ਸੋਢੀ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਅਨੁਮਾਨੈ॥ ਝਾਰ ਬਹੋਰੀ ਨਿਕਰਿ ਪਰੈ ਗੁਰ ਹਮਰੇ ਕ੍ਰਿਤਜਗਜਾਨੈ॥ ਗਾਦੀ[2] ਕੀ ਮਰਜਾਦਾ ਸਾਚੀ ਅਸਟ ਗੁਰਨਲੌ ਨਿਬਹੀਂ॥ ਨਵਮ ਦਸਮ ਭਏ ਗੁਰ ਮਨਮਾਨੇ ਹਮਰੇ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁਨ ਇਬਹੋ॥ ਕੋਊ ਕਹਤ ਨ ਸਮਝ ਤਿਹਾਰੇ ਗਾਦੀ ਰੀਤ ਜੁਨੀਕੀ। ਪੰਚ ਗੁਰਨਲੌ ਸਾਂਚੀ ਨਿਬਹੀ ਆਗੇ ਕ੍ਰਿਤ ਨਿਜਜੀਕੀ॥ ਤਬਤੇ ਹਮ ਸਭ ਜਾਂ ਕੇ ਆਗੈ ਹੈਵ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਵੈ॥ ਭਾਈ ਜੀ ਯਹ ਨਈ ਬਾਤ ਨਹਿ ਸਾਧਕ ਸਿਧ ਉਡਾਵੈਂ॥ ਕਹਾ ਗੁਰ ਹਰਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਾਲ ਹਮ ਬਾਤਨ ਬਾਤ ਬਨਾਯੋ॥ ਕਹਾਂ ਬਸਤ ਅਸ ਕੇਤ ਨਵਮ ਗੁਰ ਇੰਤਜਾਮ ਸਧਵਾਯੋ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਤਬ ਹਮਰੀ ਨਹਿ ਮਾਨੀ ਮਨਮਾਨੀ ਕ੍ਰਿਤਠਾਨੀ॥ ਪਾਤ ਸਾਹ ਸੋ ਅੜ ਕਰ ਅਪਨੀ ਦੇਹੀ ਸਾਚੀ ਹਾਨੀ॥ ਹਮ ਤਿਨ ਕੋ ਅਨੁਰਾਗ ਬਢਾਵਤ ਇਨਹਿ ਗੁਬਿੰਦ ਬਨਾਯੋ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਮੈਂ ਭੇਸ ਭੇਸ ਮੈਂ ਇਨਕੋ ਨਾਮ ਕਰਾਯੋ॥ ਸੋ ਭਾਈ[3] ਜੀ ਹਮ ਹੀ ਸਨਏ ਬਿਗਰਤ ਪ੍ਰਾਨ ਨਸਾਵੈ॥ ਮੋਹ ਪੁਰਨੇ ਘਰ ਕੋ ਆਵੈ ਸਤ੍ਰੁਰ ਕਾਕ ਕਹਲਾਵੈ॥ ਮਹਾਂ ਮੂਢ ਮਤ ਮਹਦ ਅਗਆਨੀ ਕਾਲ ਸੀਸ ਚਢਯਾਊ॥ ਮਤ ਭਰਮਾਯ ਸਰਬ ਕੀ ਦਾਨੀ ਗੁਰ ਪਰ ਝੁਰਕਾ[4] ਉਠਾਯੋ॥ ਛੋਰ ਦੀਨ ਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਿ ਸਾਹਿਬ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਭਜਤ ਮੂਢ ਧਨ ਕੋ ਗੁਰ ਸਮ ਲਖ ਹਹਿ ਸੁਮੇਰ ਸੁਰ ਸਾਲਾ॥੩॥ ਰਾਮਕਲੀ॥ ਸਭ ਮਿਲ ਚੇਤੇ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਭਾਈ ਚੇਤੇ ਜੀ ਏ ਸੋਢੀ ਬੜੇ ਜੋਰ ਮੈਂ ਆਏ॥ ਜਾਨਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਹੋ ਹਮਰੋ ਮੈ ਹੀ ਗੁਰ ਨਹਿ ਕੋਈ॥ ਗੁਰੂ ਹਮਾਰੇ ਖੀਸੇ[5] ਭੀਤਰ ਚਾਹਹਿ ਕਰਹਿ ਸੁ ਹੋਈ॥ ਪੈ ਜੋ ਯਾਥੇ ਸਨਮੁਖ ਭਾਖੇ ਭਾਈ ਜੀ ਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ ਮਾਰੈ ਮਨੁਖ ਅਜਾ ਜਯੋ ਯਾਕੇ ਰੰਚਨ ਸੰਕਾ ਛੀਜੈ॥ ਯਾਤੇ ਆਪ ਜਾਇ ਸਮਝਾਵੈ ਕਯੋ ਕਿ ਰਊਰੀ ਮਾਨੈ। ਬੜੇ ਸਬਨ ਮੈਂ ਬ੍ਰਿਧ ਅਹਹੁ ਤੁਮ ਕਹਹੁ ਕਹਾ ਹਠ ਲਾਨੈ। ਬਿਗਰਤ ਹੋ ਮਸੰਦ ਤੇ ਜਾਤੇ ਸਿਖੀ ਸਭ ਬਿਗਰੈ ਹੈਂ॥ ਬਾਲ ਬਿਹਾਰਨ ਕਰਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਧਰਹੁ ਧੀਰ ਧਨ ਐਹੈਂ॥ ਮਿਲ ਚੰਡਾਲ ਚੌਕੜੀ ਤਾ ਛਿਨ ਚੇਤੇ ਕੋ ਪਠਵਾਯੋ॥[6] ਜਾਕੇ ਸੀਸ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਦੰਦਕੁ ਕਾਲ ਬਜਾਯੋ॥ ਚੇਤੋ॥ ਆਇ ਕਹੀ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਕਰਹਿ ਬਿਗਾਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਮਸੰਦ ਸੋ ਹੈ ਇਹ ਗਊਰ ਹਿਤਕਰ॥ ਇਨਕੇ ਬਿਗਰੇ ਕਾਰ ਬਿਗਰ ਹੈ ਏਸ ਗਰੇ ਅਨੁਸਾਰੀ॥ ਸਦਾ ਰਊਰੇ ਪਗ ਕੀ ਰਜ ਸਜ ਬਲੇ ਰਹਤ ਹੰਕਾਰੀ॥ ਧਨ ਕੀ ਕਾ ਕਮਤੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਜਿਤਕ ਕਰਹੁ ਏ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਤਜ ਸਬ ਦ੍ਵਾਰ ਧੀਰ ਮੱਲਾਦਿਕ ਰਊਰ ਪਦ ਪੁਜਵੈਹੈਂ। ਮਹਾਂਰਾਜ ਜੀ ਬਾਲਕਪਨ ਤਜ ਕੀਜੈ ਇਨ ਸਨਮਾਨੈ॥ ਏਹ ਨਹਿ ਚੋਰ ਸਿਖਯ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਬੋਲੇ ਸੁਨ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਸਾਂਚ ਕਹਤ ਹੌਂ ਜਊਤੇ ਊਏ ਸਿਖਨ ਤੇ ਧਨ ਆਨੈ॥ ਹਮਹਿ ਦੇਨ ਹਿਤ ਝੂਠ ਕਹਤ ਹੈ ਯਹ ਹਮ ਸਚ ਅਨੁਮਾਨੈ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰ ਤਬ ਕੀਯਹ ਮਸੰਦੀ॥ ਅਬਲੌਂ ਚੋਰੀ ਭਈ ਨ

1. ਭਰਾ, 2. ਗੱਦੀ, 3. ਭਰਾ ਜੀ, 4. ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ, 5. ਜੇਬ, 6. ਭਾਈ ਚੇਤੇ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ

ਕਯੋ ਹੂੰ ਕਹਹੁ ਕੋਨ ਬਿਧਿ ਮੰਦੀ॥ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਤੁਮ ਬਾਲਕ ਲੀਲਾ ਕਰਹੁ ਕਿਸ਼ਨ ਜਯੋ ਨਿਤ ਹੀ॥ ਕਹਾ ਕਰੈ ਕਾ ਕਰੈ ਜੋਰ ਨਹਿ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸਕ ਕਿਤਹੀਂ॥ ਉਠਤਹ ਤੇ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਮਾਤ ਨਾਨਕੀ ਮਾਤ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਤ ਅਧਿਕ ਪਛਤਾਏ॥ ਹਮ ਸਮਝਾਏ ਕਛੂ ਨ ਮਾਨਤ ਮਹਾਂਰਾਜ ਬਰਿਆਈ॥ ਰਹਤ ਮਸੰਦਨ ਪਰ ਅਤਿ ਕੋਪੇ ਠਕੁਰ ਸੁਹਾਤੀਭਾਈ॥ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਮਨ ਕੀ ਸੂਧੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁਤ ਸਮਝਾਵੈ॥ ਕਾ ਜਾਨੈ ਛਲ ਛਿਦ੍ਰ ਇਨਹੁ ਕੇ ਕਪਟੀ ਹਿਰਦਯ ਜੁਗਾਵੈ॥ ਬਹੁਤ ਲੇਖਨੀ ਪ੍ਰਭ ਬਨ ਵਾਵੈ੍ ਸਿੱਖ ਕਹਹਿ ਕਾ ਹੋਈ॥ ਬਾਲ ਮਸੰਦ ਕਹਿਤ ਹਮ ਸੀਖੇ ਅਬ ਹਿਸਾਬ ਬਿਧਿ ਜੋਈ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਜੀ ਏ ਮਸੰਦ ਮੁਹਕਾਲੇ ਕਾ ਤੁਮ ਸੀਖੋ॥ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਅਪਾਰ ਪੁਨ ਅਰਿ ਪਾਪ ਹਿਸਾਬਹਿ ਦੀਖੋ॥ ਅਸਕਹਿ ਕਰਨਨ ਦਈ ਗੁਰੂ ਕੋ ਬੇਲੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਸਿਖ ਅਹਹੁ ਤਮ ਸਭ ਅਬ ਡਾਢੇ ਚਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਖਿਆਲ॥੬॥ ਦੀਨ ਹਿਤ ਰਹੇ ਕਛੂ ਦਿਨ ਮੋਨ॥ ਵੈਸੀ ਹੀ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ ਰੀਤ ਉਰ ਮਾਨ ਮਸੰਦਨ ਹੋਨ॥ ਹਿਤ ਪਰਸਾਦ ਮਸੰਦ ਬੁਲਾਵੈ ਪੈ ਮਸੰਦ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਭੋਜਨ ਨਿਜ ਨਿਜ ਘਰਨ ਕਰੈ ਪੈ ਪ੍ਰਭ ਤਿਨ ਬਿਨ ਨਹਿ ਪਾਵੈ॥ ਕਹਹਿ ਲਾਂਗਰੀ ਮਹਾਂਰਾਜ ਭੋਜਨ ਕਯੋਨਾ ਕਰਤ ਹੋ॥ ਵੇ ਤੋ ਸਭ ਨਿਜ ਘਰ ਘਰ ਜੇਵਿਤ ਕਛੂ ਸੰਕ ਨਾ ਧਰਤ ਹੋ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਚਾਰਿ ਦਿਵਸ ਲਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਆਮੀ॥ ਸੇਵਕ ਪਾਲਨ ਧਰਮ ਧਾਰ ਉਰ ਬਿਨ ਭੋਜਨ ਜਲ ਨਾਮੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਯਾ ਮੈਂ ਦਿਨ ਕੇ ਤੇ ਬੀਤੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਕੀਨੇ ਚਰਿਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਹਮਿ ਪਰਪਾਵਨ ਪਰਮ ਰਸਾਲਾ॥ ਸਾਖੀ॥੯॥ਛੰਦ॥ ਇਕ ਸਿਖ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨਨ ਚੂੜਾ ਚਾਰ ਚਢਾਯੋ॥ ਅਤਿ ਅਨੂਪ ਅਤਿ ਜਟਿਤ ਜਵਾਹਰ ਜਰ ਜੁ ਅਧਿਕ ਲਗਾਯੋ॥ ਹੁਤੋ ਗਰੀਬ ਸਿੱਖ ਤੇ ਤਾਕੋ ਕਯਹੂੰ ਮਿਲਯੋ ਕਹੂੰ ਤੇ॥ ਬਹੁਤ ਦਿਨਨ ਲੌ ਰਹਯੋ ਬਿਚਾਰਤ ਪਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਤਹੂੰ ਤੇ॥੧॥ ਜੋ ਮੈਂ ਯਹਿ ਤਿਆ ਕਰ ਪਹਿਰਾਹੂੰ ਕਾ ਪੈ ਹੌਂ ਜਗ ਮਾਹੀ॥ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਕਹਿ ਹੈ ਲੋਕ ਲੂਟ ਜਿਹ ਲਯ ਲਿਆ ਕਤ ਨਾਹੀ॥ ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਘਰਨੀ ਤਾਰਨ ਤਰਨੀ ਤਾਪ ਨਿਵਾਰਨੀ॥ ਕਰਿਹੌਂ ਕਰ ਕਰਿਹੈ ਬਰਤੋ ਬਰੁ ਕਰਿਹੈ ਮੋਰ ਉਧਰਨੀ॥ ਐਸ ਬਿਚਾਰਤ ਚਿਤ ਨਿਤ ਹਿਤ ਤਿਹੀ ਜੁਗਨਤ ਰਹਯੋ ਪਰੇਮੀ॥ ਤੋ ਲੋ ਭਾਈ ਚੇਤੋ ਆਯੋ ਬਡੋ ਮਸੰਦ ਸੁ ਨੇਮੀ॥ ਤਾ ਕੇ ਕਰ ਤਬ ਤਾਨੇਦੀਨੋ ਕਹੀ ਕਲਗੀਧਰ ਆਗੈ॥ ਭੇਟਾ ਦਾਸਹੁ ਕੀ ਦੈ ਦੀਜਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰ ਅਨੁਰਾਗੈ॥੩॥ ਸੁਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਖ ਤਾਹਿ ਸਿਖ ਤੈ ਲਯੋ ਕਹਯੋ ਅਤਿ ਨੀਕੋ॥ ਦੈ ਹੋ ਮਹਲਨ ਮੈ ਮੈਂ ਟਹਲਨ ਹਾਥ ਪ੍ਰਚਾਇ ਨਜੀਕੋ॥ ਗੁ ਬਰ ਹੂੰ ਤੈਂ ਬਰ ਬਕਸੈਂ ਹੈ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਤੁਹਿ ਦਯੈ ਹੈਂ॥ ਬੈਠ ਹੁ ਅਨੰਦਧਾਰ ਖੁਸੀ ਗੁਰ ਧੰਨ ਕਮਾਈ ਕੈਹੋਂ॥੪॥ ਯਾ ਮਹਿ ਬਿਤੇ ਕਛੁਕ ਦਿਨ ਦੀਨੋ ਸੋ ਨਿਜ ਪਯਾਰਿਹਿ ਚੂੜਾ॥ ਜਾ ਕੋ ਕਰਮ ਰੇਖ ਸੁਖ ਬੂੜਾ ਭਯੋ ਸਭਾ ਮਹਿ ਕੂੜਾ॥ ਤਾਹਿ ਧਾਰ ਤਿਹਿ ਤੀਆ ਤਰੁਨ ਤਨ ਛੈਲ ਛਬੀਲੀ ਲੋਨੀ॥ ਕਰਤ ਕਲੋਲ ਅਪੋਲ ਰਹੀ ਚਿਤ ਚੇਤੋ ਚੇਤਨ ਡੋਲੀ॥੫॥ ਕਬਹੂ ਕੁ ਸੋ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਯੋ ਤਬਤਿਹਿ ਚੇਤੁਹਿ ਪਾਯੋ॥ ਕਹਸੇ ਕਹਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਗਾਯੋ ਤੋਹਿ

ਮੁਕਤ ਪਦ ਦਯਾਉ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਤਬ ਚੂੜੇ ਪਰਮ ਮਹਲਨ ਮੈਂ ਪਹੁਚਾਯੋ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਹੂੰ ਅਧਿਕ ਖੁਸੀ ਕਿਅ ਭਯੋ ਅਨੰਦ ਸਮਾਯੋ॥੬॥ ਅਸ ਕਹਿ ਤਾਸ ਚਿਤ ਸੰਤੋਖ ਪੁੰਨ ਚੇਤੋ ਸੁਚਿਤਾਰਯੋ॥ ਕੋ ਯਹ ਗਯੋ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਗੇ ਭਯੋ ਜਿਕਰ ਸੁ ਬਿਚਾਰਯੋ। ਝੂਠੇ ਕਰ ਗਰੁ ਤੁਰਤ ਗਹੈ ਹੈ ਹੈ ਮਰਵੈ ਹੈ ਯਹ ਸੋਢੀ॥ ਯਾਂਤੇ ਦਰਵਾਨਨ ਅਗਵਾਨਨ ਫੇਰਹੂੰ ਦੈ ਕਛ ਪੋਢੀ॥੭ ਦਰਬਾਨਨ ਤੈਂ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਯਹ ਸਿਖ ਅਹੈ ਅਤਿ ਨੰਗਾ॥ ਅੰਦਰ ਜਾਇ ਦੁਖੈ ਹੈ ਗੁਰ ਬਰ ਜਾਤੇ ਜਾਨਿ ਚੰਗਾ॥ ਦਰਬਾਨਨ ਤਬ ਤਾਕੋ ਤਯੋ ਹੀ ਭੀਤਰ ਜਾਨ ਨ ਦੀਨੋ॥ ਕਈ ਦਿਵਸ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਿਤੀਤੇ ਚੇਤੋ ਕੀਤੇ ਕੀਨੋ॥੮॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਤਰੁਤੀਰ ਸਤਦ੍ਰਵ ਕੇ ਨੀਰ ਅਧੀਰਾ॥ ਨੈਨਨ ਤੇ ਅਤਿਨੀਰ ਬਹਾਵਤ ਪਾਵਤ ਬਾਹਨ ਤੀਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕੋ ਕਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਉ ਜੋ ਮੋ ਦਰਸ ਨ ਦੀਨੋ॥ ਕਾਤੈ ਹੀ ਨੇ ਮੋਹਿ ਲਖਯੋ ਗੁਰ ਧਨ ਬਿਨ ਮੁਹਿ ਲਖਲੀਨੋ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਅਬ ਕਿਹ ਉਪਾਇ ਕਰ ਦਰਸਨ ਸਤਗੁਰ ਪਾਉਂ। ਮੈਂ ਗਰੀਬ ਕਬ ਕਬ ਚਲ ਕਰ ਕੈ ਹਯਾਲੋਂ ਪਹੂਚ ਸਕਾਊ॥ ਭਾਈ ਚੇਤੋ ਕਹਯੋ ਖੁਸੀ ਕਰ ਕਹਾ ਖੁਸੀ ਯਹ ਕੈਸੀ॥ ਜਾਨਹੁ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਤਬਹੁ ਧੀਰਜ ਕਰ ਮਨ ਐਸੀ॥੧੦॥ ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਬਿਰਦ ਸਤਗੁਰ ਕੋ ਸੋਧੋ ਭੂਲਿ ਪਰੋ ਹੈ। ਦੀਨ ਬੰਧ ਨਿਜ ਨਾਮ ਬਾਮ ਸੋ ਕਿਧੋ ਗਿਲਾਨ ਕਰੋ ਹੈ॥ ਤੋਬਸ ਕੰਹਾਂ ਕਹਾ ਕਹਿ ਸਾਕੋ ਜੋ ਐਸੀ ਮਨਮਾਨੀ॥ ਤਰੁਤਰ ਤੀਰ ਤਟਨਿ ਸਤਦ੍ਰਵ ਕੇ ਬੈਠੋ ਧੁਰ ਧ੍ਰਿਤ ਧਯਾਨੀ॥੧੧॥ ਤਬਲੋ ਦੈ ਗੁਰਬਰਬਰ ਸੇਵਕ ਪਠਵਾਏ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਜਿਹ ਰਾਹੋ ਤਿਹ ਤਾਂਤੇ ਤਾ ਕੋ ਤਬੈ ਹਜੂਰ ਲਿਆਏ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਹਰਖ ਧਾਰ ਉਰ ਅੰਗਨ ਮੈ ਨ ਸਮਾਉ ਪੂਛਯੋ ਗੁਰ ਮਮ ਹਿਤਕਾਲ ਯਾਯੋ ਸੁਨ ਸਿਖਾਂ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥੧੨॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸੁ ਦਿਰਦ੍ਰੀ ਮੋਤੇ ਕਾਬਨਿ ਆਵੈ॥ ਚੂੜਾ ਏਕ ਅਨੂਪ ਮਿਲਯੋ ਮੁਹਿ ਜੀਤ ਮਣਿਨ ਮਨ ਭਾਵੈ॥ ਸੋ ਮੈਂ ਪਠਿਯੋ ਹਾਥ ਚੇਤੋ ਪਹੁਚਯੋ ਪਗਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿ ਸੋਨਹਿ ਆਯੋ ਚਿਤ ਚੇ ਤਹੁ ਹਿਤ ਧਾਰੀ॥੧੩॥ ਜੀ ਸਤਗੁਰ ਚੇਤੋ ਕਰ ਭੇਜਯੋ ਚੇਤਯੋ ਚੇਤਯੋ ਚੇਤੋ॥ ਤਬ ਚੇਤੋ ਬੁਲਵਾਇ ਪਠਾਊ ਚਾਕਰ ਭੇਜ ਸੁਚੇਤੋ। ਹੂ ਹਜ਼ੂਰ ਆਨ ਕੈ ਹਾਜਰ ਬੈਠਯੋ ਸਭਾ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਦੀਰਘ ਕਾਯ (ਕਾਇਆ ਸਰੀਰ) ਸਥੂਲ ਉਦਰ ਗਰ ਜਾਮਾ ਸਜ ਦਸਤਾਰੀ॥੧੪॥ ਮੂਛਨ ਪਰ ਨਿਜ ਹਾਥ ਫਿਰਾਵਤ ਸਿਮਰ ਸਿਮਰਨੀ ਕਰ ਤੇ (ਹੱਥ ਵਿਚ)॥ ਦੰਭ ਕਪਟ ਹੰਕਾਰੰ ਖਜਾਨੋ ਦੂਸਰ ਨਾਹਿ ਬਰ ਤੇ॥ ਆਗੇ ਸਭ ਕੇ ਬੈਠਤ ਖਰ ਭਰ ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਦੂਧ ਕਾਨੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਕਲਗੀਧਰ ਪੂਛੀ ਸਿੱਖ ਕਹਾ ਤੈ ਆਨੇ ॥੧੫ ਤਿਨ ਤਬ ਛੋਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇਉ ਚੇਤੋ ਕਹਿ ਕਿਨ ਆਨਯੋ॥ ਮੈਤੋ ਕਹਯੋ ਅਹੈ ਪਾਪੀ ਹਤਯਾਰੋ ਮਤ ਹਾਨਯੋ॥ ਸਭਾ ਮਧਯ ਬਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਨਮੁਖ ਮਿਥਯ ਬਚਨ ਅਲਾਉ॥ ਕਾਪੇ ਹੈ ਫਲ ਸਮਝਤ ਨਾਹੀ ਨੰਗਾ ਲੁਚਾ ਆਯੋ॥੧੬ ਕਲਗੀਧਰ ਭੂਪਿ ਕਹਿ ਭਾਈ ਜੀ ਚੇਤ ਲੇਹੁ ਚਿਤ ਮਾਹੀ॥ ਮੇਰੇ ਸਿਖ ਨਹੀ ਹੈ ਝੂਠੇ ਜੋ ਚਹੁ ਧਰਯੋ ਜਹ ਹੀ॥ ਚੇਤੋ ਕੇ ਸਿਰ ਕਾਲ ਨਗਾਰਾ ਬਾਜਯੋ ਬੋਲਤਹਿ ਕਾਲਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਬਾਲਕ ਅਜਹੂੰ ਨਹਿ

ਸਮਝੈ ਭਲੋ ਬੁਰੋ ਅਹਵਾਲਾ॥੧੭॥ ਚਰਨਨ ਕੇ ਪੁਸ਼ਤੈਨੀ ਸੇਵਕ ਹਮ ਸਤਿਗੁਰ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਹਮਹੀ ਚੋਰੀ ਕਰਹਿ ਰਹਿਹ ਕਿਮਖੇਤ ਬਾੜ ਕੀ ਖਵਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਬ ਪਾਂਚ ਸਿਖ ਸੁਦਿ ਸੂਰੇ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਏ॥ ਚੇਤੋ ਗ੍ਰਹਿ ਚੋਬਾਰੇ ਤਾਕੀ ਤਾਕੀ ਧਰਯੋ ਬਤਾਏ॥੧੮॥ ਸੋ ਸੁਨ ਸਤਵਰ ਸਿਖ ਜਾਇ ਕਰ ਸੰਕਾ ਸਰਬ ਨਸਾਈ॥ ਤਾਕੀ ਤਾਕ ਤਾਹਿ ਲੈ ਆਏ ਸਭਾ ਮਧਯ ਹਰਖਾਈ॥ ਚੇਤੋ ਚੇਤ ਕਹਾਂ ਯਹ ਆਗੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਫੁਰਮਾਉ॥ ਸੋਢੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੈ ਬਾਲਕ ਸਦਾ ਅਲਾਉ॥੧੯॥ ਨੈਨ ਰਹਯੋ ਨਿਹੁ ਰਾਇ ਪਾਇ ਪਰ ਨਹਿ ਭੂਲ ਛਮਾਈ॥ ਕਰਤ ਢਿਠਾਈ ਬੋਲਯੋ ਯਹਹ ਸਿੱਖ ਕਪਟੀ ਘਰ ਤੇ ਲਿਆਈ॥ ਹੇਤ ਫੈਜੀਅਤ ਕਰਨ ਹਮਾਰੀ ਸਭਾ ਮਧਯ ਜੁਕਤੀ। ਕੀਨੀ ਆਪ ਕਯੋਕਿ ਕਬਿ ਹੋ ਨਿਤ ਕਰਤ ਕਾਬਯਾਂ ਮੈਂ ਉਕਤੀ॥੨੦॥ ਮੈਂ ਬਹੁ ਬਾਰ ਸੁਝਾਇ ਰਹਯੋ ਪ੍ਰਭ ਬਾਲਕਪਨ ਨਿਜ ਤਿਆਗੀ॥ ਘਰ ਸੋ ਮਤ ਬਿਰੋਧ ਬਰ ਕਰਿਐ ਬਿਗਰੈ ਬਾਤ ਬਲਾਗੀ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਬੋਲੇ ਭਾਈ ਜੀ ਲਖਹੁ ਬਾਲਕਨ ਲੀਲਾ॥ ਥੋਰਿ ਕ ਦੇਰ ਰਹਹੁ ਹਯਾ ਠਾਂਢੇ ਜਗਯ ਪਸੁ ਇਵ ਜੀਲਾ॥੨੧॥ ਤੁਰਤ ਕੜਾਹੁ[2] ਤਪਤ ਕਰਵਾਯੋ ਚੀਨੀ ਚਾਸ ਚਢਾਯੋ॥ ਚੇਤੋ ਕੇ ਚੈਤਨਯ ਕਰਨ ਹਿਤ ਤਬ ਤਾਸੋ ਨਹਵਾਯੋ॥ ਕਹਯੋ ਲਖਹੁ ਬਾਲਕ ਲੀਲਾ ਅਰ ਕਰਹੁ ਅਬ ਅਸਨਾਨਾ॥ ਹੋਹੁ ਪਵਿਤਰ ਚੇਤੋ ਜੀ ਭਾਈ ਅਹਹੁ ਪੁਰਾਨੇ ਪੁਰਾਨਾ॥੨੨॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਾਨਪਧਾਰੇ ਤਾਕੇ ਤਬ ਥਹਿ ਤਾਹਿ ਸਿਸਕਾਰਯੋ॥ ਚੇਤੋ ਕੋਯਾ ਬਿਧਿ ਬਧ ਕਰਕੈ ਅਪਰ ਮਸੰਦਹ ਹਕਾਰਯੋ॥ ਕੇਤੇ ਮਾਰੇ ਕਿਕਤਨਿਕਾਰੇ ਕਿਤਕ ਬਿਠਾਏ ਪਹਰੈ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਕੀਨੇ ਚਰਿਤ ਅਪਰਮਿਤ ਇਤਨ ਹੋਤ ਕਿਤ ਕਹਰੈ॥੨੩॥ਦੋ:॥ ਭਾਈ ਚੇਤੋ ਕਹਿ ਰਹਉ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਤੂੰ ਤੋ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਹੈ ਜਾਨਤ ਸਕਲ ਚਹਾਨਾ॥੨੪ ਤਾਤੇ ਤਾਕੋ ਕਪਟਨ ਜਾਨ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥ ਗਤਕੀਨੋ ਪ੍ਰਲੋਕ ਭੈ ਦੈ ਕਰ ਕਸਟ ਦਰਜਾਜ ਹੁਕਮ ਅਦੂਲੀ ਕਰਨ ਤੇ ਮਤ ਭੂਲੀ ਜਿਹਜਾਨ॥ ਤਾਕਹਿ ਇਯੋ ਹੀ ਹੋਇਗੋ ਯਾ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਧਾਨ॥੨੬॥ ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀਉ ਮਹਾਂ ਮਸੰਦਨ ਤਯਾਗ॥ ਸਿੱਖਨ ਕੋ ਸੰਕਟ ਕਟਯੋ ਕੰਟਕ ਕਟਕ ਹਿਘਾਗ[3]॥੨੭॥ ਸਿਖੀ ਪਰਖਨ ਪ੍ਰਭ ਲਗੇ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਮਤ ਮੂਲ। ਸੋਧੁਤ ਸੁਧ ਹ੍ਰਿਦਯ ਪ੍ਰਭੂ ਬੋਧਤ ਭਕਤੀ ਭੂਲ॥੨੮॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਸਾਖੀ ਪਢੈ ਜੈ ਮਸੰਦੀ ਮਾਨ। ਤਾਂ ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇ ਹਿਗੀ ਅਭੈ ਤਕਤ ਨਿਬਾਨ੨੯॥ਸਾਖੀ॥ਛੰਦ॥ ਪੂਰਬਾਦਿ ਦੇਸਨ ਕੇ ਆਗੇ ਜੇ ਮਸੰਦ ਧਨ ਆਨੈ॥ ਅਰਧਹੁ ਨਹਿ ਗੁਰ ਅਗ੍ਰ ਸਮਰਪਹਿ ਆਪਨੇ ਹੀ ਘਰ ਠਾਨੈ॥ ਏਕ ਬੰਗਲੇ ਤੇ ਸਿਖ ਆਉ ਥਾਨ ਬਾਦਲਾਂ ਲਯਾਉ॥ ਭੇਟਾ ਕਰ ਪਗ ਪਰ ਧਰ ਗੁਰਬਰ ਉਰ ਧਰ ਛਬਿ ਸੁਖ ਪਾਯੇ॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਲਖਯੋ ਨ ਐਸੋ॥ ਕੋਨ ਥਾਨ ਭਲੋ ਬਨਾਯੋ ਹੈ ਕਾਰੀਗਰ ਕੈਸੋ॥ ਬੰਗਾਲੀ ਬੋਲਯੋ ਐਸੋ ਈ ਆਗੇ ਥਾਨ ਜਨਾਨਾ॥ ਜਗ ਜਗ ਜਨਨੀ ਜਾਨਕੀ ਜਾਨ ਜਿਮ ਮਾਤਾ ਹੇਤ ਪਠਾਨਾ॥੩੧॥ ਕਹਿ ਸੋਢੀ ਬਰ ਹਮ ਨਹਿ

1. ਕਵਿਤਾ, 2. ਕੜਾਹ, 3. ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਸ਼ਟ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, 4. ਮਲ ਮਲ ਦਾ ਬਰੀਕ ਕਪੜਾ

ਹੇਰਯੋ ਕਾਕੇ ਕਰਨ ਪਠਾਯੋ॥ ਭਗਵਾਨ ਭਾਤਿਜਾ[1] ਦਾਸ ਬੁਲਾਕੀ ਚੈ ਆ ਮੈਆ ਲਯਾਯੋ॥ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਇ ਤਬੈ ਗੁਰ ਪੂਛੀ ਤਿਨ ਤਬਝੂਠ ਸੁਨਾਈ॥ ਮਿਥਯਾ ਮਹਾਰਾਜ ਇਨ ਮੋ ਪਰ ਤੁਹਮਤ ਹੈ ਹਯਾਲਾਈ॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਯਾਂਕੀ ਤ੍ਰਿਅ ਕੀ ਕਟਿ ਮੈ ਹੇਰਾ॥ ਅਮੁਕੀ ਥਲ ਅਮੁਕੀ ਬਿਰਿਆ ਮੈਂ ਅਮਕੇ ਘਰ ਤਹਿਬੇਰਾ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਕਹੀ ਜਾਹੁ ਜਾਂਕੇ ਘਰ ਤੁਰਤ ਤਾਹਿ ਢਿਗਲਾਉ॥ ਧਰਉ ਅਹੈ ਆਗੈ ਹੀ ਘਰ ਮੈਂ ਊਰ ਮੈਂ ਨਾਹਿ ਸਕਾਉ॥੪ ਸਿਖਨ ਜਾਇ ਲਯਾਇ ਗੁਰ ਆਗੇ ਧਰਯੋ ਤੀਆ ਕੋ ਘਘਰਾ॥ ਕਰ ਸਰਮਿੰਦਤ ਤਹਿ ਗਹਵਾਯੋ ਮਰਵਾਯੋ ਤਹਿ ਤਘਰਾ॥ ਸਿਰ ਨੀਚੇ ਪਗ ਊਚੇ ਕਰ ਕਰ ਸਭ ਹਨ ਚਰਿਤ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਲਖਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰ ਯਹ ਲੀਲਾ ਸਿਖਨ ਧੀਰਜ ਆਯੋ॥੫॥

ਸਾਖੀ ॥ ਬਿਸਨ ਪਦ ਖੰਭਾਇਚ॥ ਕਥਹੁ ਅਏ ਨਕਲਿਏ ਭਾਂਡ॥ ਕਰੀ ਨਕਲ ਤਿਨ ਅਧਿਕ ਸਕਲ ਕੀ ਅਕਲ ਕਰਤ ਨਹਿ ਡਾਡਾਂ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਭਾਖੀ ਮਸੰਦ ਕੀ ਕੋਊ ਨਕਲ ਨਿਕਾਲੋ॥ ਨਈ ਨਈ ਲੀਲਾ ਤੇ ਨਿਕਲਤ ਰੇਖ ਨਿਕਾਲੋ॥੨॥ ਜਾਮ ਪਾਜਾਮਾ ਪਗਰੀ ਸਜ ਪਾਇਨ ਪਨਹੀ ਪਾਈ॥ ਮਦਿਰਾ ਮਤ ਹਾਥ ਗਹਿ ਗਿਨਕਾ ਕੁਚ ਮਰਦਤ ਡਿਗਾਈ॥੩ ਬਾਜੀ ਚਢ ਪਾਜੀ ਮਸੰਦ ਤਬ ਰਾਜੀ ਭੋ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਕਾਰ ਲੇਨ ਹਿਤ ਕਰ ਬਿਕਾਰ ਚਿਤ ਸਰਯੋ ਸਿਖ ਘਰ ਜਾਂਹੀ॥੪॥ ਸੋ ਗਰੀਬ ਗੁਰ ਸਿਖ ਉਠਯੋ ਕਹੁ ਖੋਜ ਰੁਪੈ ਆ ਲਯਾਉ॥ ਧਰ ਪਗ ਪਰ ਮਸੰਦ ਜੀਕੇ ਤਬ ਕਰਹਿ ਚੋ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥੫॥ ਤਾਹਿ ਫੇਕ ਬੇਸਯਾ ਕੇ ਆਗੇ ਅਰੇ ਮੂਰਖਾ ਸਿਖਾ॥ ਪੰਚ ਪ੍ਰਵਾਨ ਭੇਟ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਇਕ ਕਿਥਾਊ ਲਿਖਾਂ॥ ਜਾਇ ਸਿਖ ਘਰਧਰ ਗਹਨੇ ਨਥ ਸਾਹ ਕੇ ਤ੍ਰਿਆ ਕੀ॥ ਲੈ ਧਨ ਦਾਲ ਮੂੰਗ ਪਰਸਾਦੇ ਤਰਕਾਰੀ ਕਰ ਜਿਅਕੀ॥੭॥ ਕਹਯੋ ਦਯਾਲ ਜੀ ਭੋਜਨ ਕਰਿਐ ਉਠਯੋ ਮਹਾਂ ਅਬਿਬੇਕੀ। ਦਾਲ ਰੇਰ ਪਾਈ ਸਵਾਨਨ ਕੋ ਅਰੇ ਦੁਸਟ ਮਤਿ ਭੇਕੀ॥੮॥ ਹਮਨ ਖਾਹਿ ਕਹਿ ਸਵਾਨ ਅਗਾਰੀ ਸੁ ਉਡਾਰੇ ਪਰਸਾਦੇ॥ ਮਾਸ ਮਦਯਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਕੜਾਹ ਹਮ ਖੈ ਹੈਂ ਅਰੇ ਅਜਾਦੇ॥੯॥ ਤਿਨ ਤਬ ਬੇਚ ਨਾਚਿ ਕੀ ਬੇਸਰ ਬਕਰਾ ਦਿਕ ਬਨਵਾਯੋ॥ ਲਹਗਾ ਬੇਚ ਰੁਪੈਆ ਭੇਟਾ ਦਈ ਤਊ ਨ ਸਿਆਗਯੋ॥੧੦॥ ਮਰੀ ਲਾਤਦ[2] ਦਈ ਬਹੁਗਾਰੀ ਅਰੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਾਰੈ॥ ਸਤਗੁਰ ਘਰ ਆਏ ਕੇ ਤੈਨੇ ਕਹਾਂ ਕੀਨ ਸਤਕਾਰੇ ॥੧੧॥ ਲਖ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਅਸਹਿਯ ਪਵਿਤਰ ਉਮਗਾਨੋ॥ ਮਮ[3] ਸਿਖਨ ਕਹਿ ਇਤੋ ਦੇਤ ਦੁਖ ਨੈਨਨ ਜਲ ਬਹਿਗਨੇ॥੧੨॥ ਐਸੋ ਦੁਖ ਮਮ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਕੋ ਦੇਤ ਦੁਸਟ ਮਤਿ ਮੰਦੇ॥ ਗੰਦੇ ਮਹਾਂ ਮਲੀਨ ਮਨਜ ਪਸੁ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਪੁਚ ਮਸੰਦੇ।੧੩॥ ਬੋਲੇ ਸਿਖ ਸੁਜਾਨ ਸਤਗੁਰ ਪੂੰਛਿ ਨ ਕਲੀ ਅਨਲੀਜੈ॥ ਯਾਤੇ ਅਧਿਕ ਦਾਸ ਗੁਨੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿਦਤ ਸਿਖ ਦੀਜੈ॥੧੪॥ ਕਹੀ ਨਕਲਿ ਅਨ ਸਹੀ ਨਾਥ ਜੀ ਸੁਨ ਗੁਰਬਰ ਅਕੁਲਾਏ॥ ਤਤਪਰ ਭਏ ਉਪਾਉ ਕਰਨ ਮੈ ਨਕਲਿਨ ਧਨ ਗਨ ਦਯਾਏ॥੧੫ ਕੇਤਕਬਾਂਧੇ ਕੇਤਕ ਮਾਰੇ ਕਿਤਕ ਨਿਕਾਰੇ ਘਰ ਤੇ॥ ਦੂਰ ਕਿਉ ਮੁਹ ਕਮਾਮ ਮਸੰਦੀਨਾਮਨ ਲਿਖਿਆ

1. ਭਤੀਜਾ, 2. ਲੱਤ; 3. ਮੇਰੇ ਸਿੱਖ

ਕਰਤੇ॥ ਜਦੋ ਜਦੁਨਾਥ ਜਦੁਨ ਸੰਘਾਰਯੋ ਭੂਤਲ ਭਾਰ ਨਿਵਾਰਯੋ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਦ ਮਸੰਦਨ ਮਾਰਯੋ॥੧੭॥ ਸਾਖੀ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੇ ਤੀਰ॥ ਅਬ ਨ ਮਸੰਦਹਿ ਮਾਨੀਐ ਕਾਰਦੇਣ ਕੀ ਭੀਰ। ਗੁਰ ਕੀ ਕਾਰ ਦਸੌ ਦਸੋ ਆਪ ਦੇਹੁ ਪਹੁਚਾਇ॥ ਏ ਗੁਰ ਘਰ ਰਾਂਦੇ ਗਏ ਲਈ ਮਸੰਦੀ ਜਾਇ॥ਚੋ:॥ ਜਹ ਮਸੰਦ ਹੇਰਹੁ ਗਹਿ ਲਯਵਹੁ॥ ਕਾਰਾ ਗਰ ਮਾਹਿ ਪਹੁਚਾਵਹੁ॥ ਭਾਜੇ ਸੁਨਤ ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਮਾਨੇ॥ ਉਰਮਹਿ ਅਪਨੇ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਨੇ॥ਦੋ:॥ ਸਰਨ ਪਰੈ ਸੋਈ ਬਚੈ ਤਾਂ ਛਿਨ ਦੀਨ ਮਸੰਦ॥ ਸਰਨ ਪਰੈ ਕੀ ਰਾਖਤੇ ਗੁਰ ਬਾਨੀ ਤੁਕਬੰਦ॥੪॥ ਤਖਤ ਮਲਨ ਕੇ ਰਹੇ ਭਾਈਬੜੇ ਮਸੰਦ॥ ਤਿਅ ਬਨ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਗਯੋ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਅਰੁਬਿੰਦ॥੫॥ ਸਰਨ ਸਰਨ ਕਰ ਸਰਨ ਹਿਤ ਛੁਰਵਾਵੇ ਤਿਹਿ ਮਾਤ॥ ਅਬਲੌ ਤਿਨ ਕੀ ਬੰਸ ਕੇ ਬੈਠਤ ਜਬ ਨਿਜ ਭਾਂਤ॥੬॥ ਤਿਅ ਬਨਤਨ ਬੈਠਤ ਤਬੈ ਗਾਦੀਊਪਰ ਆਇ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਅਪਰ ਪੁਨ ਪਹਿਨ ਪੁਸ਼ਾਕੀ ਜਾਇ॥੭॥ ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਬਿਨ ਤਿਅ ਬਨੇ ਕਯੋ ਹੂੰ ਸਰਤ ਨ ਕਾਜਾ॥ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰ ਪਾਵਤ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਾਜ॥੮॥ ਸਾਖੀ:੧੩॥ ਦੂਜੇ ਨੌਕੇ ਮੈ ਰਹੈ ਫੇਰੂ ਸਾਧ ਮਸੰਦ॥ ਜਗ ਜਾਹਿਰ ਜਿਹ ਜਸ ਬਿਮਲ ਪ੍ਰਨਤ ਪਾਲ ਸੁਖ ਕੰਦ॥ਚੋ:॥ ਤੇਜ ਸਿਖ ਤਾਂਕਹਿ ਗਹਾਵਾਯੋ॥ ਤਿਨ ਸੋ ਯਾ ਬਿਧਿ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ॥ ਹੋਇ ਜਹਾਂ ਪਰ ਭਾਈ ਫੇਰੁ॥ ਕੋਈ ਕਾਮ ਕਰਤ ਕਿਹਿ ਬੇਰੂ॥੨॥ ਭੁਜਾ ਬੰਦ ਦਾੜੀ ਗਹਿ ਤਾਕੀ॥ ਆਨਹੁ ਮਮ ਢਿਗ ਧਨਕੀ ਬਾਕੀ॥ ਪਾਂਚ ਸਿਖ ਸੁਨਤਤਿ ਤਬ ਧਾਏ॥ ਨੌਕੇ ਗਏ ਕਿਤਕ ਦਿਨ ਲਾਏ॥੩॥ ਸੋਚ ਹੇਤ ਫੇਰੂ ਜੀ ਚਲੇ॥ ਲੈਕਰ ਤੂੰਬਾ ਜਲ ਦੁਖ ਦਲੇ॥ ਦਯੋ ਹੁਕਮਨਾਮੋ ਤਿਨ ਕਰ ਮੈ॥ ਪਢ ਪੁਲ ਕਰਯੋ ਬੋਲਯੋ ਚਿਤ ਨਰਮੈ॥੪॥ ਜਿਸ ਸਰਕਾਰ ਕਹੀ ਮੁਹਿ ਭਾਈ॥ ਤਿਮਿ ਲੈ ਚਲਹੁ ਬਿਲੰਬ ਬਿਹਾਈ॥ ਡਰਹੁ ਨ ਕਰਹੁ ਕਾਜ ਸੁਰਜਾਈ॥ ਮਾਨਹੁ ਗੁਰੂ ਆਇਸ ਸੁਖਦਾਈ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸਿਖਨ ਸਿਖਾ ਗਹੀ ਨਹੀ ਪਹੁਚੇ ਪੁਰ ਆਨੰਦ॥ ਹ੍ਵਾਂਤੇ ਵਾਹੀ ਬਿਧਿ ਗਾਯੋ ਜਿੰਮ ਗੁਰ ਬਾਕ ਬੁਲੰਦ॥੬॥ ਗਹੇ ਹਾਥ ਦਾੜੀ ਬਧੀ ਭੁਜਾ ਕੀਉ ਦੀਦਾਰ॥ ਦੂਰਹਿ ਤੇ ਪਗ ਪਰ ਪਰਯੋ ਫੇਰੂ ਸਾਧ ਅਪਾਰ॥੭॥ ਮਹਾਰਾਜ ਹੇਰਤ ਹਸੇ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਿ ਨ੍ਰਾਇ॥ ਯਹ ਮਸੰਦ ਨਹਿ ਸਾਧੁ ਹੈ ਸੰਗਤ ਸਾਹਿਬ ਭਾਇ॥੮॥ ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਲੰਗਰ ਸਚੀ ਦਾੜੀ ਜਾਂਨ॥ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਨੀਕੋ ਦਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਭਗਵਾਨ॥੯॥ ਏਕ ਮਸੰਦ ਕੰਬੋਅ ਕੋ ਆਨਯੋ ਸਿੰਘਨਤੀਰ॥ ਕੋਨ ਅਹੈ ਬੋਲ ਯੋ ਨਹੀ ਮੈ ਸੁ ਮਸੰਦ ਫਕੀਰ॥੧੦॥ ਕਤਹੂ ਗਯੋ ਇਕਲੋਨ ਮੈਂ ਦਿਯੋਨ ਸਿਖਨ ਖੇਦ॥ ਸੁਝ ਦੇਖ ਅਹਿ ਸੰਗਤਹਿ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਅਭੇਦ॥੧੧॥ ਇਨ ਕਹ ਧਨ ਦੇ ਤੋਰ ਹਯੋ ਰਾਊ ਮੇਰੋ ਨਾਮ॥ ਲੰਗਰ ਕਰਤ ਦਯਾਲ ਪੁਰ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਮਨਧਾਮ॥੧੨॥ ਫੇਰੂ ਕਹੀ ਸਹੀ ਕਹੀ ਸਾਹਿਬ ਸਾਚੇ ਪੀਰ॥ ਸੋਊ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰ ਛੋਰਯੋ ਨਿਯਾਇ ਨਿਬੀਰ॥੧੩॥ ਕੋਦਕ ਮਾਲੀ ਕੋ ਗਹਯੋ ਸਿਖਨ ਤਬਹਿ ਮਸੰਦ॥ ਹਾਜਿਰ ਕਰਸੋ ਹਜੂਰ ਮੈ ਨਿਯਾਏ ਸੀਲ ਨਰ ਇੰਦ॥੧੪॥ ਬੋਲੀ ਦੀਨ

ਦਯਾਲ ਰੇ ਕੋਨ ਅਹੈ ਕਹੁ ਸਾਂਚ॥ ਨਾਥ ਸੁਨਿਅ ਮਮ ਬਾਰਤਾ ਕਹਹੁ ਸਾਂਚ ਨਹਿ ਕਾਂਚ॥ ਜੁਹਦ ਕਰਤ ਮੈ ਸੇਵ ਮੈਂ ਜਹੁਦੀ ਮੇਰਾ ਨਾਉ॥ ਜੋਧਾ ਜੋਧਾ ਸਭੀ ਕਾਹਤ ਨਗਰ ਨਾਰਿ ਨਰ ਥਾਉ॥੧੬॥ ਦੇਗ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਕੀ ਕਰਹੁ ਸਿਖਨ ਦੇਹੁ ਛਕਾਇ॥ ਖਟ ਦਰਸਨ ਕੇ ਭੇਖ ਕੋ ਪੂਜਹੂ ਮੈ ਸਤ ਭਾਇ॥੧੭॥ ਮਾਰਹੁ ਤਾਹਰੁ ਜੋ ਚਹਹੁ ਕਰਹੁ ਕਰ ਨਾਥ॥ ਸਾਖੀ ਸੁਨ ਛੋਰਹੋ ਸਊ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰਹਿ ਸਾਬ॥੧੯॥ ਜਗਤ ਤਾਲਵਪੁਰ ਕੋ ਗਹਯੋ ਸਿਖਨ ਕਿਉ ਹਜ਼ੂਰ॥ ਕੋ ਅਹੇ ਤੂੰ ਤਬੈ ਤਿਨੈ ਕਹੀ ਨਾਥ ਸੁਖ ਮੂਰ॥੨੦॥ ਭਿਖਯੁਕ ਮੈ ਭਿਖਯਾ ਕਰਤ ਭੂਸੁਰ ਭਗਵਤ ਜਾਨ॥ ਮੈ ਮਸੰਦ ਨਿਹਿ ਮੋਹਿ ਮਨ ਅਹਹਿ ਮਸੰਦੀ ਮਾਨ॥ ਸੋਊ ਫੇਰੂ ਕੇ ਕਹੇ ਛੋਰਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਨੀਤ ਮੀਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਨਿਤ ਪ੍ਰੀਤ ਰੀਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥੨੨॥ ਫੇਰੂ ਕੇ ਚੇਲਨ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੀ ਫੇਰੂ ਕੀ ਬਾਤ॥ ਪਰੇ ਫੇਰ ਮੈ ਹੇ ਇਸੋਂ ਕਹਾਂ ਗੁਰੂ ਕੀ ਘਾਤ॥੨੩॥ ਸੇਵਕ ਸੇਵਾ ਮੈ ਸਰਯੋ ਭੇਟਾ ਗਈ ਨਾ ਸਾਥ॥ ਯਾਤੇ ਆਏ ਆਪ ਤਬ ਲਿਏ ਭੇਟ ਗਨ ਹਾਥ॥੨੪॥ ਚਰਨਦਾਸ ਚੂਖਾ ਚਤੁਰ ਬਿੰਦਾਬਨ ਖਨ ਸਾਹਾ॥ ਘੋੜੀ ਸਾਥ ਸੁਹੇਲਿ ਲੈ ਭੇਟਾ ਧਰੀ ਅਗਾਹ॥੨੫॥ ਤਬਲੋਂ ਮਾਲੀ ਚੂੰ ਅਯੋ ਪੋਤਾ ਚੇਲਾ ਚਾਰ॥ ਫੇਰੂ ਕੇ ਬਿਨ ਫੇਰ ਕੋ ਜਿਨ ਕੋ ਚਿਤ ਉਦਾਰ॥੨੬ ਜਗਤ ਭਗਤ ਦੋਊ ਅਏ ਤਿਨ ਹੀ ਸੰਗ ਨਿਸੰਗ॥ ਸਭ ਛੋਰੇ ਫੇਰੂ ਕਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ ਅਭੰਗ॥ ਏਤੇ ਕਯੋ ਦਾਢੋ[1] ਕਰਯੋ ਕਹੁ ਫੇਰੂ ਜੀ ਸਾਧ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਪਗ ਧੂਰ ਕੇ ਝਾਰਨ ਹੇਤ ਅਗਾਧ। ਸੁਨਿਬਿ ਹਸੇ। ਸੰਗੰਤ ਕਰਤ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਸੰਗਤ ਸਾਹ॥ ਸਚੀ ਦਾੜੀ ਜਾਨ ਕੈ ਤਾਹਿਨ ਕਿਹ ਪੁਰਵਾਹ॥੨੯॥ ਸਿਰੇ ਪਾਉ[2] ਬਖਸਿਸ ਕਿਏ ਔਰ ਕਹੀ ਯਹਬਾਤ॥ਕਾਰ ਤਜਹੁ ਸਭ ਸੰਗਤੀ ਕਾਰ ਕਰਹੁ ਹੇਤ ਤਾਤ[3]॥੩੦॥ ਭਾਈ ਸਾਲੋ ਕੇ ਜੁ ਸੁਤ[4] ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਗੁਨ ਚੰਦ॥ ਦੀਰਘ ਕਾਇ (ਸਰੀਰ) ਬਰਬੀਰ ਜਿਹ ਹੇਰਤ ਰਹਤ ਉਮੰਗ॥੩੧॥ ਨਹਿ ਪਕਰਯੋ ਮਾਰਯੋ ਨਹੀ ਨਾਹਿ ਬੁਲਾਯੋ ਪਾਸ॥ ਭਾਈ ਸਾਲੋ ਕੀ ਕਰੀ ਗੁਰਬਰ ਖਾਤਿਰ ਖਾਸ॥੩੨॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈ ਬਸਤ ਸੋ ਗਹਤ ਕਾਰ ਸਰਕਾਰ॥ ਸਿਖੀ ਭਾਉ ਧਰੇ ਕਰੇ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰਹਿ ਪਯਾਰ॥੩੩॥ **ਸਾਖੀ॥੧੪॥ਦੋ:॥** ਨੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰ ਸੂਰਮਾ ਬਡੋ ਬੁਲੰਦ ਮਸੰਦ॥ ਨਿਤਯ ਸਾਮੀਪੀ ਸੇਵ ਮੈ ਜਾਨਤ ਭਾਵ ਅਮੰਦ॥ ਮਨ ਮਾਇਆ ਭਰਮਾਇ ਤਿਹ ਮਾਨ ਮਸੰਦੀ ਪਾਇ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਕੀ ਜੋ ਕਥਾ ਸੁਨੋ ਸੁ ਸ੍ਰਵਨ ਲਗਾਇ॥੨॥ ਏਕ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧ ਨੈ ਕਰ ਸਾਧਨ ਅਗਾਧ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਲਿਖਯੋ ਨਿਜ ਕਰ ਰੁਚਿਆ ਬਾਧ॥੩॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਢਿਗ ਲਯਾਇ ਕਰਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਦਿਆਲ॥ ਦਸਖਤ ਖਾਸ ਪਵਾਇ ਹੋ ਯਾਮੈ ਮੈ ਇਹਿ ਕਾਲ॥੪॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਅਖਯਰ ਲਲਿਤ ਲਖੇ ਲੁਭਾਯੋ ਹੀਆ। ਬੋਲਯੋ ਸਧੀਰਜ ਧਰਹੁ ਅਬ ਕੋਊ ਦਿਨ ਇਹਠਾਂ ਥੀਓ॥੪॥ ਬਡੇ ਗੁਰਨ ਸੋਂ ਬੋਲਨੋ ਸਮਓ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਹੋਤ॥ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ (ਸਮਯ ਸਮ ਝਾਇਅਤ ਮਜ ਰੀਤ ਕੇ ਸ੍ਰੋਤ॥੫॥ ਜਬ ਜਬ ਪੂਛੈ ਸਾਧ ਤਹਿ ਦੇਇ ਬਹਾਲੀ ਭੂਰ॥ ਚਾਰ ਮਾਸ ਬੀਤਤ ਭਏ

---

1. ਦਾੜ੍ਹੀ, 2. ਬਖਸ਼ਿਸ਼, 3. ਪੁੱਤਰ, 4. ਪੁੱਤਰ

ਬੋਲਤ ਨੰਦਹਿ ਕੂਰ॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਦ੍ਵੈ ਮਾਸ ਔਰ ਇਮ ਬੀਤੇ॥ ਬੋਲਯੋ ਨੰਦ ਚੰਦ ਬਿਤਰੀਤੇ॥ ਲਾਗਤ ਕਾਗਤ ਸਾਹੀ ਲੀਜੈ॥ ਔਰ ਏਕੇ ਲਿਖਿ ਯਹ ਮੋਹਿ ਦੀਜੈ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਦਸਖਤ ਦੇਹੁ ਪਵਾਇ॥ ਸਾਂਚ ਸਾਧ ਜੀ ਬਚਨ ਸੁਨਾਇ॥ ਯਹ ਨ ਦੇਉ ਸੁਨ ਸਾਧ ਰਿਸਾਊ॥ ਊਚ ਪੁਕਾਰਤ ਪ੍ਰਭ ਮਹਿ ਆਯੋ॥੮॥ ਗੁਰ ਬਰਦਾਸ ਪਠੇ ਤਿਹ ਆਗੇ॥ ਦਈ ਬਹਾਲੀ ਨੰਦ ਅਭਾਗੇ॥ ਪੁਨ ਸੋਇ ਸਾਧ ਪੁਕਾਰਉ ਕਬਹੂੰ॥ ਮਿਲਯੋ ਮੋਹਿ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥਨ ਅਬਹੂੰ॥੯॥ ਸਿਖਨ ਪਠਯੋ ਕਲਿਗਧਰਿ ਗੁਰਬਰ॥ ਕਹਹੁ ਨੰਦ ਚੰਦਹਿ ਅਤਿ ਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰ॥ ਤੁਮ ਮੇਰੇਨ ਬਨਹੁ ਮਸੰਦ ਸਮ॥ ਨਾਤਰ ਹਮਹਿ ਲਖਹੁ ਅਪਨੋ ਜਮ॥ਦੋ:॥ ਕੁਬਚ ਬਦਤ ਤਬ ਹੀ ਉਠਯੋ ਨੰਦ ਚੰਦ ਸੁ ਮਸੰਦ॥ ਸੂਰਨ ਕੋ ਸਤਕਾਰ ਯਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਪਸੰਦ॥੧੨॥ ਜੰਗ ਅਭੰਗ ਕਰੇ ਅਧਿਕ ਤਾਕੀ ਗਨਨੋਨਾਹਿ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਹੇਤ ਮਰਵਾਏ ਹੈ ਰਹੌਂ ਨ ਮੈ ਇਹਿ ਠਾਂਹਿ॥੧੩॥ ਜਹਾਂ ਨ ਆਦਰ ਭਾਉ ਕਛੁ ਤਹਾਂ ਰਹਿਨ ਬਿਪਰੀਤ॥ ਏਕ ਤਜਿਆ ਕੁਲ ਕੇ ਲਿਏ ਨਿਜ ਹਿਤ ਸਭ ਤਜ ਮੀਤ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਧੀਰ ਮਲ ਕਹਿ ਗੁਰੂ ਬਨੈ ਹੋ॥ ਪੁਨਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਢਿਗ ਐਹੋ॥ ਲੈ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਭਜਯੋ ਤਿਹਿ ਕਾਲਾ॥ ਫਸਯੋ ਅਰਾਜਾਨ ਜਾਲ ਬਿਕਰਾਲਾ॥੧੫॥ ਸੁਨ ਗੁਰ ਸ੍ਰਾਪ ਦਯੋ ਤਹਿ ਬਾਰੀ॥ ਮ੍ਰਿਤ ਡਰਾ[1] ਭਜਯੋ ਸੁ ਮ੍ਰਿਤ ਅਗਾਰੀ॥ ਸ੍ਰਾਪ ਭਯੋ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰਕੋ॥ਉਤ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰੇ ਗੋ ਪਰ ਕੋ॥੧੬॥ ਮਿਲਯੋ ਧੀਰ ਮਲਹਿ ਹਿਤਿ ਸੰਗਾ॥ ਤੋਹਿ ਕਰਹੁ ਮੈ ਗੁਰੂ ਅਭੰਗਾ॥ ਮੁਸਾਹਿਬ ਧੀਰ ਮਲ ਬਰ॥ ਕਹੀ ਮੀਤ ਯਹ ਹੈ ਗੁਬਿੰਦਗੁਰ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਨਹ ਜਾਨੈ ਕਹਿ ਹੇਤ ਯਾ ਕੋਨ ਬਾਤ ਬੀਚਾਰ॥ ਆਯੋ ਹੈ ਢਿਗ ਰਉਰੇ ਕਰਨ ਘਾਤ ਇਹ ਬਾਰ॥੧੮॥ ਅਪਮਨ ਕਛੁ ਸਮਝੈ ਯਹੈ ਹੈ ਅਚਰਜਕੀ ਬਾਤ॥ ਸਤ੍ਰ ਸਿਖਯ ਮਾਸੰਦ ਕਬ ਬਨੈ ਮਿਤਰ ਬਿਖਯਾਤ॥ ਯਾਤੇ[2] ਯਾਹਿ ਮੁਕਾਇ ਐ ਅਬ ਹੀ ਝਗਰਾ ਪਾਕ॥ ਨਤੀਂ ਛੀਨਹਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਰਹਿ ਕਰ ਕਾਹੂ ਬਾਕ॥੧੯॥ ਜਬ ਮਿਲਬੇ ਹਿਤ ਆਇ ਹੌਂ ਤਬ ਨ ਹੋਇ ਕਿਮਿ ਚੂਕ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਆਯੋ ਮਿਲਨਿ ਛਪਿ ਮਾਰੀ ਬੰਦੂਕ॥੨੦॥ ਲਗੀ ਜਾਂਘ ਮੈਂ ਜਾਇ ਸੋ ਅਸੁਤ ਛੇਦ ਗਈ ਪਾਰ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਗੁਰ ਸੂਰਮੇ ਲੀਨੀ ਤੇਗ ਨਿਕਾਰ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਕੌਨ ਸੂਰ ਸੁਨਮੁਖ ਮਮ ਆਵੈ॥ ਜੋ ਮਾਤ ਪਿਤ ਪੂਤ ਕਹਾਵੈ॥ ਦਰਵਾਜੇ ਇਤਨੇ ਮੈ ਮਾਰੋ॥ ਨੰਦ ਚੰਦ ਰਹਿ ਗਯੋ ਨਿਰਾਰੋ॥੨੨॥ ਛਾਤ ਫੇਰ ਮਾਰੀ[3] ਬੰਦੂਕ॥ ਗਏ ਪ੍ਰਾਨ ਤਾਕੇ ਤਬ ਚੂਕ॥ ਭਾਵੀ ਬਸ ਉਰ ਗਯਾਨ ਨਸਾਈ॥ ਮ੍ਰਿਤ ਉਠਾਇ ਇਹਾਂ ਲੈ ਆਈ॥੨੩॥ਦੋ:॥ ਅੰਤ ਕਾਲ ਗੁਰਬਰ ਸਿਸਰ ਨਿਜ ਮਨ ਮਹਿ ਪਛੁਤਾਇ॥ ਤਾਂਤੇ ਤਾਂਕੀ ਬਨ ਗਈ ਸਤਗੁਰ ਕਰੀ ਸਹਾਇ॥੨੪॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਭਏ ਮਸੰਦ ਗਨ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਖੁਆਰ॥੨੫॥ ਅਕਲ ਅਦਾਲਤ[4] ਗੁਰ ਕਰੀ ਅਪਨੇ ਘਰ ਕੀ ਆਪ॥ ਮਾਨ ਮਸੰਦਨਕੋ ਮਰਦ ਮੇਧਉ ਕਰਯੋ ਸੁਅ ਮਾਪ॥੨੬॥ ਮਹਾਂ ਕਾਲਿਕਾ ਭੇਟ ਸਭ ਕਿਏ ਮਸੰਦ ਬੁਲੰਦ॥ ਨਿਜ ਘਰ ਕੇ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ

1. ਮੋਤ ਤੋਂ ਡਰਿਆ, 2. ਇਸ ਲਈ, 3. ਨਿਆਏਂ, ਫੈਸਲਾ

ਸੁਖ ਕੰਦ॥੨੭॥ ਜਮ ਸੋ ਅਰ ਯਾ ਪੰਥ ਸੋ ਕਛੁ ਮਰੇ ਜਨ ਨਾਹਿ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਪ੍ਰਭ ਨਆਉ ਨਿਬੇਰ ਉਹ ਮਾਹਿ॥੨੮॥ ਮਾਨੀ ਮਰੇ ਮਸੰਦ ਸਭ ਛੁਟੀ ਸੰਗਤਾਂਹਾਥ॥ ਬਚੇ ਭਲੇ ਜੇ ਸਿਖਯਾ ਗੁਰ ਬੀਜ ਮਾਤ੍ਰ ਚਿਤਨਾਥ॥੨੯॥ ਸੰਗਤ ਸਸਤਰ ਸਭੀ ਗਹਿ ਗਾਹਹਿ ਰਹਿਹਿ ਨਿਤਿ ਸੁਚੇਤ॥ ਕਾਰ ਭੇਟ ਲੈ ਆਪ ਹੀ ਆਵਤ ਦਰਸਨ ਹੇਤ॥੩੦॥ ਮਾਨ ਸਮੰਦਨ ਮਰਦਨੀ ਯਹਹ ਲੀਲਾ ਜਨ ਜੌਨ॥ ਪਢਹਿ ਸੁਨਹਿ ਧਾਰਹਿ ਟਰਹਿ ਮਾਨ ਮਸੰਦੀ ਤੌਨ॥੩੧॥ ਕਾਮਾਦਿਕ ਕੁ ਮਸੰਦ ਜੇ ਅਤਯੰਤਰ ਕੇ ਨਿਤ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਕੋ ਛਲ ਬਲ ਘਟਤ ਯਾਕੇ ਪਾਹ ਕਬਿਤ॥ ਸਾਖੀ॥੫॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੋਰਾਣੇ ਗੁਰ ਖੰਡਾਤਗਸਤ ਦਸਮੰਡਲੇ ਉਤਰਾਰਧੇ ਮਸੰਦ ਮਾਨ ਮਰਦਨ ਮੇਧਯ ਲੀਲਾ ਪ੍ਰਕਰਣਬਰਣਨੇ ਦੁਤੀਯ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ॥ ਸਤਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ॥ ਅਥ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਣ ਪ੍ਰਕਰਣ ਬਰਣੰਨ॥ **ਬਿਸਨ ਪਦ ਸਾਰੰਗ**॥ ਲਿਖੇ ਗੁਰ ਚਾਰਿਹੁ ਦਿਸ ਪਰਵਾਨੇ॥ ਸਸਤਰ ਅਸਤ੍ਰ ਧਰ ਅਸਵ ਬਸਤ੍ਰ ਬਰ ਇਤ ਆਵਹਿ ਮਤਿ ਮਾਨੈ॥ ਕੇਸ ਧਾਰ ਕਰ ਡਰ ਬਿਡਾਰ ਕਰ ਉਰ ਨਿਹਾਰ ਕਰ ਗੁਰਬਰ॥ ਆਇ ਜੁਰੇ ਸਭ ਹੀ ਤਹਿ ਸਿਖ ਗਨ ਮੇਲ ਬਿਸਾਖੀ ਊਪਰ॥ ਤਾਂ ਛਿਨ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਬਿੰਦ ਹਰਿ ਉਰ ਇਮਿ ਅਪਨੇ ਆਨੀ॥ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਜੀਏ ਜੰਗੀ ਜੋਗੀ ਗਯਾਨੀ॥ ਬੈਠ ਦਮਦਮੇ ਊਪਰ ਗੁਰਬਰ ਬਰ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਯੋ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਜਿਨ ਕੇ ਅਧਿਮਤ ਕੋ ਪਾਰਨ ਕਿੰਨ ਹੂੰ ਪਾਯੋ॥ **ਸਾਰੰਗ**॥ ਦੀਨ ਹਿਤ ਪੁਨ ਚਿਤ ਬੀਚ ਕਰੀ॥ ਲੇਹੁ ਪਰੀਖ ਯਾ ਪੰਥ ਕਰਹੁ ਪੁਨ ਨੀਤ ਰੀਤ ਬਿਥਰੀ॥ ਤੰਬੂ ਏਕ ਬਿਲਗ ਲਗਵਾਯੋ ਅਜਾ ਪਾਚ ਮਧ ਰਾਖੇ॥ ਕਾਹੂ ਸੋ ਨਹਿ ਖਬਰ ਜਨਾਈ ਰਹੇ ਆਪ ਅਭਿਲਾਖੇ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਵਸ ਉਦਿਯੋ ਜਬ ਦਿਨ ਮਨ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸਭਾ ਮਧ ਕਰ ਖੜਗ ਮਯਾਨਿ ਬਿਨ ਧਯਾਨ ਛੋਰ ਇਮ ਗਾਯੋ॥ ਕੋਊ ਸਿਖ ਹੋਇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦੇਹਿ ਸੀਸ ਮੁਹਿ ਅਬਹੀ॥ ਪੈਹੈਂ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਰਸ ਸਭ ਹੀ ਕੋਊ ਉਠਯੋ ਨ ਤਬਹੀ॥੨॥ **ਸਾਰੰਗ**॥ ਸਭਨ ਯਹਹ ਮਨ ਅਪਨੇ ਬੀਚਾਰੀ॥ ਦੇਵੀ ਬਰ ਮਹਿ ਬਿਘਨ ਪਰਯੋ ਕੋਊ ਤਾਤੇ ਮਤ ਭੀ ਨਯਾਰੀ॥ ਕਹਾ ਕਰਿਯ ਯਹ ਚਿੰਤ ਬੜੀ ਹੈ ਐਸੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਕਹਾਂ ਜਾਇ ਚੰਡੀਪਦ ਪੂਜੇ ਧੂਪ ਦੀਪ ਲੈ ਮਾਲਾ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਪੁਨ ਗੁਰ ਬਰ ਬੋਲੇ ਸੀਸ ਮੋਹਿ ਕਊ ਦੀਈ॥ ਸੋਈ ਸਿਖ ਸਖਾਹ ਪ੍ਰਿਅ ਮੇਰੋ ਸੁਨ ਸਕੁਚੇ ਸਭ ਕੋਈ॥ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਖਿਸਕਨ ਲਾਗੇ ਰਹੇ ਕਛੁਤਹਿ ਠਾਂਢੇ॥ ਜੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਦ ਪੰਕਜ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਹਿਤ ਬਾਢੇ ॥੩॥ **ਬ੍ਰਿਦਾਬਨੀ**॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਸੀਸ ਕਊ ਦੈ ਹੋ॥ ਕੋਨ ਸਿਸਯ ਮੇਰੋ ਹੈ ਪੂਰੋ ਪੂਰੇ ਪਨ ਉਤਰੈ ਹੋਂ॥ ਔਰ ਗੌਰ ਮੈ ਪਰੇ ਸਿਸਯ ਕੋਊ ਧੀਰ ਬੋਲਨ ਨਹਿ ਸਾਕੋਂ॥ ਸੀਸ ਲੇਇ ਕਾ ਕਰਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਭਾਕੋ॥ ਤੀਜੀ ਬੇਰ ਫੇਰਪ੍ਰਭ ਗਾਈ ਸੁਨਤ ਸਭਾ ਬਿਸਮਾਈ॥[1] ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਸਮਝੀ ਨਹਿ ਨਕੁਰਾਈ॥੪॥ ਤਬਲੋਂ

1. ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਈ

ਦਯਾ ਰਾਮ ਸੁ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਰਹਵੈਯਾ ਲਹੌਰ[1] ਕੋ ਖਤ੍ਰੀ ਜਾਤ ਸੋਫਤ ਭਾਰੀ॥ ਅੰਤ ਮਰੇ ਪਛਤਾਇ ਅਰੇ ਮਨ ਕਯੋ ਨ ਕਹਯੋ ਗੁਰਮਾਨੈ। ਦੇਹ ਗੇਹ ਧਨ ਮਨ ਸਭ ਸੰਪਤ ਜਾਕੀ ਤੂੰ ਜਿਅ ਜਾਨੈ॥ ਨਾ ਜਾਨੈ ਯ ਮੈ ਕਾਆਗੇ ਸੁਖ ਅਨੁਭਵ ਮਨ ਮੇਰੇ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਯਾ ਬਿਧਿ ਗੁਨ ਗੁਨ ਗਨ ਭਯੋ ਠਾਂਢ ਸਭ ਹੇਰੇ॥੫॥ ਸਵਾਮੀ ਸੀਸ ਦਾਸ ਕੋ ਲੀਜੈ ਕਾਰਜ ਜੋਨ ਹੋਇ ਸਾਂਚੇ ਗੁਰ ਸੋਚਿ ਬਿਨਾ ਸੋਇ ਕੀਜੈ॥ ਗਹਿ ਭੁਜ ਤੰਬੂ ਮੈ ਤਬ ਤਾਕੋ ਲੈ ਗੁਰਬਰ ਜੁ ਪਧਾਰੇ॥ ਅਜਾ ਹਨਾਹਿ ਤਾਹਿ ਤੇ ਤਬਹੀਤ ਤਾਕੋ ਤਹ ਬੈਠਾਰੇ॥ ਰੁਧਿਰ ਪੁਲਿੰਤ ਲੈ ਖੜਗ ਨ ਗਨ ਸੁਇ ਪੁਨਹਿ ਪਲੰਗ ਪਰਆਏ॥ ਹੇਰ ਸਭਾ ਸਦ ਸਭ ਬਿਸਮਾਏ ਕਹਾਂ ਕਰਯੋ ਗੁਰੂਰਾਏ॥੬॥ਦੋ:॥ ਤੀਨ ਬੇਰ ਤਯੋਹੀ ਕਹੀ ਸੀਸ ਮੋਹਿ ਕਹੀ ਸੀਸ ਮੋਹਿ ਕਊ ਦੇਇ॥ ਲੇਇ ਮੁਕਤਿ ਮਨਮਾਨ ਸ਼ੋ ਕਾਰਜ ਗੁਰੂ ਕਰੇਇ॥ ਧਨਾਸਰੀ॥ ਧਰਮ ਦਾਸ ਨਿਜ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰਯੋ॥ ਹਾਜਰ ਹੋਇ ਖੜੋ ਭੋ ਆਗੇ ਲੀਜੈ ਸੀਸ ਪੁਕਾਰਯੋ॥ ਜਨਮ ਹਸਤਨਾ ਪੁਰ ਕੋ ਮੇਰੋ ਜਾਤ ਜਾਟ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਗਹਿ ਭੁਜ ਗੁਰ ਬਰ ਗਮਨੇ ਬਸਨਾਲਯ ਮਧ ਨੇਮੀ॥੭॥ ਬਹੁਤਕ ਸਿਸਯ ਭਜੇ ਤਬ ਧੀਰੇ॥ ਕਹੇ ਜਿ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇਮੀ ਜਿਨਕੇ ਹਿਅ ਹਿਤ ਸੀਰੇ॥ ਤਾਂਹੀ ਬਿਧਿ ਪੁਨ ਤੀਨਬਾਰ ਗੁਰ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਸੀਸਹਿ ਮਾਗਯੋ॥ ਰੁਧਿਰ ਧੀਰ ਬਾਹਰ ਤੰਬੂ ਲਖਿ ਬੀਰ ਬਰ ਭਾਗਯੋ॥੯॥ ਮੁਹਕਮ ਮੁਹਕਮ ਭਯੋ ਅਗਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੋ ਸਿਰ ਲੀਜੈ ਕੀਜੈ ਕਾਜ ਕਿਚਾਰੀ॥ ਤਾਹੀ ਕੋ ਤਯੋ ਹੀ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੰਬੂ ਮੈ ਲੈ ਜਾਈ॥ ਅਜ ਹਨਵਾਇ ਬਿਠਾਇ ਆਇ ਪੁਨ ਬੈਠ ਸਭਾ ਜਗਰਾਈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਜਾ ਲਖਤ ਅਲੌਕਿਕ ਲੀਲਾ ਸਭ ਅਕੁਲਾਏ॥ ਦੇਵੀ ਪਰਤਮਖ ਭਯੋ ਬਿਘਨ ਕੁਊ ਬੁੱਧਿ ਮਾਹਿ ਭ੍ਰਮ ਆਨੇ॥੧੦॥ ਮੁਲਤਾਨੀ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਤੀਨ ਬਾਰ ਪੁਨ ਭਾਖੀ॥ ਹੈ ਕਊ ਸਿਸਯ ਦੇਇ ਸਿਰ ਸੂਰੋ ਕਾਰਜ ਅਤਿ ਅਭਿਲਾਖੀ॥ ਸਾਹਿਬ ਦਾਸ ਹੁਤੋ ਢਿਗ ਨਾਈ ਗੁਰੁ ਸਿਖੀ ਉਰਆਈ॥ ਰਹਵੈਯਾ ਸੋ ਬਿਦਰ[2] ਪੁਰੀ ਕੋ ਦਖਿਣ ਦਿਸ ਜੋ ਗਾਈ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਹਿ ਹਾਜਿਰ ਲੀਜੈ ਸੀਸ ਸਤਗੁਰ ਮੇਰੋ॥ ਗਹਿ ਭੁਜ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਲੈ ਗਮਨੇ ਤੰਬੂ ਸਭ ਕੁਊ ਹੇਰੋ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਤਾਹਿ ਬਿਤਾਇ ਸੀਸ ਕਟਵਾਇ ਆਪ ਪੁਨ ਆਇ॥ ਤਬ ਲੋ ਸਭਾ ਬਹੁਤ ਨਰ ਭਾਜੇ ਰਹੇ ਕੁਊ ਹਿਤ ਪਾਏ॥ ਥਰ ਥਰ ਕਾਂਪਤ ਤਨ ਤਬ ਸਬਕੇ ਕਹਾਂ ਕਾਲਿਕਾ ਕੀਨਾ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਕੋ ਹਿਰਦਯੰ ਨਿਰਦਯ ਕਰ ਨਿਜ ਸਮ ਸਰ ਕਰ ਲੀਨਾ॥ ਤੀਨ ਬੇਰ ਪੁਨ ਕਹੀ ਸਿਖ ਕੁਊ ਧੀਰ ਦੇਇ ਸਿਰ ਅਪਨੋ॥ ਬੜੋ ਕਾਜ ਅਬ ਆਨ ਬਨਯੋ ਹੈ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕੋ ਥਪਨੋ॥ਸੂਹੀ॥ਬਿਸਨਪਦ॥ ਹਿੰਮਤ ਹਿੰਮਤਕਰਤ ਤਬ ਬੋਲਯੋ॥ ਬਾਸੀ ਜਗਨਨਾਥ ਕੋ ਝੀਵਰ ਜਾਤ ਸਿਸਯ ਬਲ ਤੋਲਯੋ॥ ਤਾਹੂੰ ਕੋਤਿਯੋ ਹੀ ਤਬ ਸਤਗੁਰ ਲੈ ਕਰ ਤੰਬੂ ਗਮਨੇ॥ ਅਜਾ ਹਨਾਇ ਦਿਖਾਇ ਅਧਿਕ ਭੈ ਮਨ ਜਮ ਜਗਯ ਆਪਨੇ॥ ਕਾਲਿ ਜੀਹ ਸੀਲਹ ਲਹਾਤ ਕਰਵਾ ਹੇਰ ਕਰ ਮਾਰੀ॥ ਰੁਧਿਰ ਪੁਲਿਤ ਨਿਰਖਤ ਸਿਖ ਗਨ ਮਨ

1. ਲਾਹੋਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, 2. ਬਿਦਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ

ਕਯੋ ਕਰ ਧੀਰ ਧਰਾਹੀ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਗੁਰਦੇਵ ਧੰਨ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸੁਮਤਿ ਪਰਧਾਨਾ॥ ਇਹਹਿ ਬਿਧਿ ਤਨ ਮਨ ਹੋਤ ਸਮਰਪਣ ਦਿਖਰਾਯੋ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪੀਰਖਯ ਲਈ ਮਸੰਦਨ ਮਾਰ ਗਰਦ ਕਰ ਦੀਨੋ॥ ਉਚਿਤ ਢੰਡ ਅਪਰਾਧ ਦੀਉ ਪੁਨ ਸਿਖਨ ਪਰਖਨ ਕੀਨੋ॥ ਲਈ ਪਰੀਖਯ ਗਈ ਖਾਲੀ ਲਖ ਗੁਰਬਰ ਮੁਸਕਾਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕੇ ਸਮਯ ਏਕ ਸਿਖ ਅਬ ਯੇ ਪਾਂਚ ਠਹਰਾਏ॥ ਅਬ ਯਹ ਪੰਥ ਅਚਲ ਭਲ ਪ੍ਰਚੁਰ ਰਹਿ ਯਾ ਮਹਿ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀਂ॥ ਗੁਰ ਮੁਖ ਧਰਮ ਪਰਮ ਨਿਬਹੈ ਗੋ ਦਿਅ ਬਰਦਾਨ ਤਹਾਹੀਂ॥੧੩॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਅਵਤਾਰ ਲਊ ਕੋ ਧੰਨੋ ਕੋ ਲਖ ਧਰਮਾ॥ ਨਾਮਦੇਵ ਮੁਹਕਮ ਹੋਇ ਜਨਮਯੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਿਤ ਚਿਤ ਪਰਮਾਂ॥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਈ ਸੈਨ ਭਗਤ ਅਵਤਾਰ ਫੇਰ ਭੁਵਿਆਯੋ॥ ਹਿੰਮਤ ਬਧਿਕ ਕੋ ਅਵਤਾਰੀ ਭਗਤ ਨਿਖਾਦ ਸੁ ਗਾਯੋ॥ ਇਨ ਪਚਨ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕਰ ਅਪਨੀ ਆਸਾ ਪੂਰੀ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਤੇ ਬਰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਲੈ ਹੌਂ ਧਾਰਿ ਹਿਐ ਗਤਿ ਰੂਰੀ। ਯਾ ਮੈਂ ਕਛੁ ਸੰਦੇਹ ਨ ਕੀਜੈ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੇ ਮਾਹੀਂ॥ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਹੇਤ ਤਨ ਧਾਰਤ ਭਗਤ ਜਗਤ ਮਹਿ ਆਹੀ॥ ਸਗੁਨ ਉਪਾਸਕ ਪ੍ਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸਕਮੁਕਤ ਲੇਤ ਨਹਿ ਭਾਈ॥ ਨਿਤ ਸੇਵਾ ਸੁਖ ਧਰਤ ਹਿਏਮਹਿ ਸੁਖ ਅਨੁਭਵ ਸਦਾਈ॥ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਇਨ ਪਾਚਨ ਨੂੰ ਕੋ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕਰ ਲੇਈ॥ ਦੁਖ ਦਰਿਦ੍ਰ ਤਾਕੋ ਨਹਿ ਲਾਗੈ ਪਾਚੋ ਬਲ ਘਟ ਦੇਹੀ॥ ਸਾਖੀ॥੧੯॥ਬਿਸਨਪਦ ਸੂਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੀਨ ਬੰਧ ਅਘਨਾਸੀ[1]॥ ਪਾਚਨ ਕੋ ਲੈ ਸੰਗ ਰੰਗ ਭਰਿ ਭੋਰ ਭਏ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਸਭਾ ਮਧਯ ਥਿਰ ਭਏ ਬੀਰ ਬਰ ਸਿੰਘ ਸਨ ਪਰ ਅਪਨੇ॥ ਜਿੰਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਨ ਜਨਹੂੰ ਕੇ ਮਨ ਸੋਚ ਸਕੋਚ ਨ ਸਪਨੇ॥ ਬਰ ਅਸਥਾਨ ਕੇਸ ਗਢ ਨਾਮਕੋਯ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰ ਮਾਹੀ॥ ਤਹਿ ਥਿਰ ਭਏ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਕ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਹਿਤ ਚਾਹੀ॥ ਦਿਵਸ ਬਿਸੋਏ[2] ਕੋ ਹੋਤਾ ਦਿਨ ਗੁਰ ਗੁਰਪਰਬ ਸਮਾਜਾ॥ ਸੰਗਤ ਦੇਸ ਦੇਸ ਤੇ ਆਈ ਹੇਰਤ ਹਰਖ ਦਰਰਾ॥੨॥ ਲੋਹ ਪਾਤ੍ਰ[3] ਸਤਦ੍ਰਵ ਜਲ ਪਾਯੋ ਫੇਰਨ ਲਾਗੇ ਖੰਡਾ॥ ਦਯੋ ਆਪ ਆਦਯ ਅਘ ਖੰਡਨ ਜਸ ਮੰਡਨ ਪਥ ਝੰਡਾ॥ ਪਾਚਨ ਕੋ ਨਿਜ ਅਗ੍ਰ ਖਿਰਾਉ ਸਿਰ ਦਸਤਾਰ ਬੰਧਾਯੋ॥ ਕਰਦ ਧਰਾਇ ਸੁ ਕੰਘਾ ਸੀਸਹਿ ਕੱਛ ਸਿਨਾਇ ਬਨਾਯੋ॥੩॥ ਮਧਯ ਭਾਗ ਕਰ ਜੂਰੇ ਕੇਸਨ ਖੜਗ ਜਨੇਊ ਪਾਯੋ॥ ਕਮਰ ਕਸਾਇ ਕਰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਉਚਾਰਯੋ॥ ਪਠਯੋ ਪਾਠ ਜਪੁਜੀਅਰ ਜਾਪਜੀ ਆਪ ਸਵੈਯਾ ਅਨੰਦ॥ ਅੰਮਿਤ ਕਿਉਂ ਤਿਆਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਰ ਅਜਰ ਜਰਨ ਜਗ ਮਾਨਦ॥੪ ਤਾਂ ਛਿਨ ਧਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਅਨਾਸੀ॥ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਸਧੁਜ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਧਾਰ ਰੂਪ ਗੁਰ ਸਿੰਘ ਅਨੂਪਮ ਕੱਛ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨੀ॥ ਦਰਸਨ ਦਯੋ ਦਯੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਾਰੰਗਪਾਨੀ॥੫॥ ਤਾਤੇ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਆਪ ਖਾਲਸਾ ਗੁਰ ਹੈ॥ ਅਬਲੋ ਜਨ ਗਨ ਪੰਥ ਮਾਹਿ ਇਮਿ ਪ੍ਰਗਟ ਬਚਨ ਸਭ ਰਹੈ॥ ਯਹ ਚਰਿਤਰ ਕਾਹੂ ਨੀਹ ਜਾਨਯੋ ਬਿਨ ਸਤਿਗੁਰ ਕਊ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਅਕਥ ਅਲੋਕਿਕ ਕਥਾ ਜਥਾ ਮਤਿ ਭਾਖਤ ਸਭ

1. ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, 2. ਵਿਸਾਖੀ, 3. ਬਰਤਨ

ਜਨ ਨੇਮੀ॥੬॥ ਤਬਲੋ ਅਕਸਮਾਤ ਅਕਾਸੀ ਚਿੜੇ ਉਡੇ ਦ੍ਵੈ ਆਏ॥ ਤਾਮੈ ਤੇ ਤਬ ਬਿਲਗ ਪਾਤ੍ਰ ਕਰਤਿ ਨਹਿ ਦਯੋ ਗੁਰ ਗਏ॥ ਤਾਮਿਸਤੈ ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੀਨੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਨ ਦਿਆਲਾ॥ ਲੈ ਸੁਰਧਾਮ ਗਏ ਤਿਨ ਕੇ ਤਨ ਰਹੇ ਝਪਟ ਤਿਹਕਾਲਾ॥੭॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਤਬ ਮਾਤ ਪਾਸ ਯਹ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਸਾਰੀ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਤਬ ਲੈ ਮਿਸਟਾਂਨੰ ਡਾਰਯੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਝਾਰੀ॥ ਬਿਹਸੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸਿਰੋਮਣਿ ਕਹਯੋ ਭਲੋ ਯਹ ਕੀਨੋ॥ ਮਾਤਾ ਬਿਨ ਕੌ ਲੇਇ ਸਾਰ ਸੁਤ ਸੀਤਲ ਮਤ ਕਰ ਦੀਨੋ॥ ਨਾਤੁਰ ਨਾ ਜਾਨੈ ਇਨ ਹੀ ਵਕਤ ਕਲਹ[1] ਕਰਤ ਏ ਸਗਰੇ[2] ਭਲੀ ਭਈ ਅਬ ਮਿਲੇ ਰਹੈਗੇ ਧਰਮ ਹੇਤ ਕਰ ਝਗਰੇ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸ਼੍ਰੀਪਤਿ ਸਤਗੁਰ ਪ੍ਰਿਥਮ ਆਪ ਛਕਿ ਲੀਨੋ॥ ਸਸਤਰ ਦਵਾਰਾ ਸਭ ਕੇ ਨਿਰਖਤ ਤਿਨ ਹੀ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਚੀਨੋ॥੯॥ ਪੁਨ ਚਾਰਹੁ ਪੁਤਰਨ ਕਹਿ ਦੀਨੋ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਧਰ ਗੁਰ ਬਰ॥ ਰਹਤ ਸੁਝਾਇ ਬੁਝਾਇ ਰੀਤ ਸਬ ਬੈਨਾਰੇ ਨਿਜ ਸਮਸਰ॥ ਪੰਚ ਖਾਲਸੇ ਯੇ ਗੁਰ ਮਤ ਕੇ ਸਤ ਸਰੂਪ ਪਹਿਚਾਨੇ॥ ਪੰਚ ਦੇਵ ਮਨੂ ਪੂਜਨੀਕ ਪ੍ਰਿਅ ਪਰਮੇਸਰ ਪਰਮਾਨੇ॥੧੦॥ ਪੁੰਨ ਪਾਚਨ ਕੋ ਸਤਨਾਮ ਕੋ ਮੰਤਰ ਜੁ ਚੋਤਿਸ ਅਖਰ॥ ਬਾਮ ਕਰਯੋ ਕਰ ਨੀਚੇ ਤਾਂਕੇ ਊਪਰ ਦਖਿਯਣ ਕਰਕਰ। ਬੋਲ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਫੱਤੇ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਜੀਕੀ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪਢਾਇ ਪਿਲਾਈ ਪਾਹੁਲ ਪਾਂਚ ਬੇਰ ਤਹਿ ਕੀਕੀ॥ ਫਤੇ ਬੁਲਾਇ ਤਯੋਹਿ ਪੁਨ ਕੇਸਨ ਪਾਂਚ ਚੁਲੇ ਗੁਰ ਪਾਏ॥ ਨੇਤਰ ਹੂ ਮੈ ਪਾਂਚਿਹ ਛੀਟੇ ਫਤਹਿ ਬੁਲਾਏ ਲਗਾਏ॥ ਨਾਮ ਨਗਰ ਪੁਨ ਬਾਸੀ ਪੂਛੀ ਤਿਨ ਤਬ ਬਿਧਿ ਵਤਗਾਈ। ਸੰਗਯ ਸਿੰਘ ਲਗਾਇ ਸਭਨ ਕੇ ਨਾਮ ਦਿਯੇ ਪਲਟਾਈ॥੧੨। ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਪਾਂਚਹੁ ਮਮ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਬੈਰਾਰੇ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਚਰਨ ਤਿਨ ਰਾਹੇ ਤੇਜਤਨ ਆਯੋ। ਕੋਟ ਨ ਰਵਿ ਕੇ ਉਦਯ ਤੇਜ ਕਾਹੂੰ ਨਾਹਿ ਲਖਾਯੋ॥੧੩॥ ਕਹੀ ਮਸੰਦਨ ਮੀਨਨ[3] ਸੋਢਿਨ ਧੀਰ ਮਲਿ ਅਨ[4] ਸੰਗੀ॥ ਸਿਰ ਗੁੰਮਨ ਰਾਮ ਰਈਅਨ ਕੇ ਨਹਿ ਬਨਹੁ ਕਬਹੂੰ ਸਤ ਸੰਗੀ॥ ਮਿਲੈ ਮਿਲਾਇ ਲੇਹੁ ਨਹਿ ਹੁਜਤ ਦਿਕਤ ਕਰਹੁ ਨ ਕੋਈ॥ ਪੰਥ ਪਢਾਵਨ ਹੇਤ ਉਪਾਵਨ ਧਰਹੁ ਉਦਾਰ ਚਿਤ ਹੋਈ॥੧੪॥ ਸਵਾ ਦੇ ਰਹਿ ਰਾਸਹਿ ਗੋਲਕ ਸਵਾ ਰੁਪਿਆ॥ ਸੀਖ ਗੁਰ ਮੁਖੀ ਅਖਰ ਕਰੀਰ ਸੇਵਾ ਨਿਤ ਸਵੈਯਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਮਾਰਗ ਸੁਧੋ ਸਮਝੋ ਚਿਤ ਮਝਾਰੀ॥ ਆਨ ਬਾਨ ਬਿਸਰਾਇ ਰਾਇ ਯਹ ਮੇਰੀ ਹੈ ਹਿਤਕਾਰੀ॥੧੪॥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਅਘਹਾਨੀ ਪ੍ਰਾਨਦ ਦਸਹੁ ਗੁਰਨ ਨ ਜੋ ਬਖਾਨੀ॥ ਤਿਹਿ ਪਢ ਅਰ ਪਢਾਇ ਐਰ ਨ ਕੋ ਕਰਿਐ ਕਲਮ ਖਹਾਨੀ॥ ਸਸਤਰਨ ਕੋ ਅਭਯਾਸ ਕਰਹੁ ਨਿਤ ਚਿਤ ਮਤ ਧਰਹੁ ਗੁਰ ਕੀ॥ ਨਿਯਮ ਕਛ ਅਰੁ ਕੇਸ ਕਰਦ ਕੋ ਰਾਖਹੁ ਅਦਬ ਸੁਰੂ ਕੀ॥੧੬॥ ਕੇਸ ਬਿਸੇਸ ਸਭਨ ਤੇ ਸਮਝਹੁ ਯਹ ਤ੍ਰੈ ਮੁਦਰਾ ਮੇਰੀ॥ ਧਾਰ ਅਵਸਯ ਮਲਹਿ ਸੋ ਮੋ ਮੈ ਸੰਸਯ ਨਾਹਿਨ ਹੇਰੀ॥ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਬਿਸਵਾਸ ਨ ਕਰੀਐ ਕਬਹੂੰ ਚਿਤ ਮਝਾਰੀ॥ ਖੜਕ ਧਾਰਨਿਤ ਨੇਮ

1. ਝਗੜਾ, 2. ਸਾਰੇ, 3. ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਦੀ ਔਲਾਦ, 4. ਧੀਰ ਮਲੀਏ

ਨਿਬਾਹਿਐ ਸਿਖੀ ਮਤ ਬਿਸਤਾਰੀ॥੧੭॥ ਸਤ ਸੰਤੋਖ ਸੁਦਯਾ ਧਰਮ ਸੁਚਿ ਸੰਜਮ ਸੁਰਤਿ ਸੰਭਾਰੋ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹ ਕੋ ਉਰ ਤੇ ਮਾਨ ਨਿਵਾਰੋ॥ ਸਗੁਨ ਅਗੁਨ ਉਰ ਭਰਮ ਡੂਰਿ ਹਰਿ ਕਰਹੁ ਪੂਰ ਉਰ ਨੇਹੁ॥ ਜਲ ਥਲ ਮਹਿਅਲ ਮੈ ਅਕਾਲ ਕੋ ਲਖਹੁ ਤੇਜ ਚਿਤ ਮੇਹੁ॥੧੮॥ ਮਨ ਨੀਵਾ ਮਤ ਊਚੀ ਰਾਖਹੁ ਮਤ ਗੁਰ ਜਾਨਹੁ॥ ਬਸਨ ਕਸੁੰਭੀ ਪਹਿਰ ਨਾਹਿਨ ਜਾਪਠ ਨਿਤ ਜਲ ਪਾਨਹੁ॥ ਮੁਸਲੀ[1] ਮਦਿਰਾ[2] ਅੰਗਤਿਮਾਕੂ ਕੁਠਾ ਮਾਂਸ ਨ ਖਾਵਹ॥੧੯॥ ਕੁੜੀ ਮਾਰ[3] ਅਰ ਨੜੀ ਮਾਰੋ[4] ਜੋ ਮੋਨਾ ਕੋਨਾ ਜਾਨਹੁ॥ ਤਿਨ ਸੰਗ ਭੋਜਨ ਬੈਠ ਕਰਹੁ ਨਹਿ ਤਿਨਕਰ ਕਰ ਜਲ ਪਾਨਹੁ॥ ਮੋਨਾ ਸੋ ਸੋ ਖਾਇ ਜਬਹੀਆ ਕੋਨਾ ਬੋਦੀ ਹੀਨਾ॥ ਅਸ਼ਟਮ ਦਿਨ ਮਹਿ ਤਿਅ ਸੰਗਕੀਜੈ ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਹਿਤ ਪੀਨਾ॥੨੦॥ ਵਾਹਗੁਰ ਕੋ ਭਜਨ ਕਰਹੁ ਨਿਤ ਅਹਿ ਨਿਸ ਸੁਨ ਪ੍ਰਤਿਸਵਾਸਾ॥ ਗਊ ਗਰੀਬ ਕੀ ਕਰ ਰਖਯਾ ਮਿਥਯਾ ਕਹਹੁ ਨ ਕਾਸਾ॥ ਅਪਰ ਅਧਿਕ ਉਪਦੇਸ ਸਮਯ ਸਿਰਹੋਤ ਜਾਇ ਹੈ ਪਯਾਰੇ॥ ਤੁਮ ਪਾਂਚਹੁ ਕੀ ਪਯਾਰੇ ਸੰਗਿਆ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨਨ ਪਯਾਰੇ॥੨੧॥ ਅਸ ਕਹਿ ਊਪਰ ਤਖਤ ਬਿਠਾਰੇ॥ ਪਰਮ ਜੋਤ ਤਨ ਆਈ॥ ਦਿਲੀ ਔਰ ਲਹੌਰ ਇਕ ਕਰਿਐ ਆਇਸ ਗੁਰ ਨਹਿ ਪਾਈ॥ ਤਖਤ ਹੇਰ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਨਿਜ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ॥ ਪਾਂਚਨ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲੈਬੇ ਕੀ ਮਰਯਾਦਾ ਠਹਰਾਈ॥੨॥ ਤਖਤ ਬਿਰਾਜ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਤਬ ਤੇ ਨਾਮ ਕਹਾਯੋ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕੀ ਸੋਹਰਾ ਮੂੰਦ ਅਧਿਕ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥੨੩॥ ਚਰਨ ਧੋਇ ਕਰ ਨਿਜ ਚਰਨਾਮਿਤ ਗਾਗਰ ਮਾਹਿ ਧਰਾਯੋ॥ ਲਾ ਖੋਟੀ ਕਰ ਕਰ ਕੈ ਤਾਪੈ ਸਤ ਦੁਵਮਹਿ ਸਰਵਾਯੋ॥੨੩॥ ਚੌਪਾ ਰਾਇ ਜੋ ਛਿਬ੍ਰ ਬ੍ਰਿਪਰਬਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੇਰ ਖਿਲਾਵਾ॥ ਤਾਹਿ ਦਯੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਕਰੁਨਾ ਕਰ ਸੁਖ ਪਾਵਾ॥ ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਤਿਹ ਰਾਖਯੋ ਕਰੁਣਾ ਅਧਿਕ ਬਿਥਾਰੀ॥ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਭਏ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਇਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲੀਨੋ ਭਏ ਅਨਨਯ ਸਹਾਈ॥ ਛਕਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੋਤ ਲਖਾਈ॥੨੪ ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ ਔਰ ਕੇਤਕ ਨੇ ਸੁਨ ਸੁਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲੀਨਾ॥ ਜਥਾ ਸਕਤ ਤਿਨ ਨਾਮ ਲਿਖਤ ਹੋ ਗ੍ਰੰਥ ਅਨੇਕਨ ਬੀਨਾ॥

ਸੰਕਰ ਛੰਦ॥ ਔਰ ਪਾਂਚਨ[5] ਕੋ ਦਯੋ ਪੁਨ ਸਾਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਪ॥ ਨਾਮ ਮੁਕਤ ਕੈ ਸਿੰਘ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ॥ ਟਹਲ ਸਿੰਘ ਸੁ ਸਿੰਘ ਈਸਰ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥ ਸਾਬਿਧਿ ਇਨ ਕਹਿ ਨਾਥ ਨਿਜਕਰ ਸਿੰਘ ਸਿਖੀ ਦੀਨਾ॥੨॥ ਰਹਤ ਬਹਤ ਬਤਾਇ ਕੀਨੇ ਪੰਚ ਸਦ੍ਰਿਪ ਧਾਨ॥ ਕੀਏ ਚਾਰਹੁ ਬਰਨ ਸਮਸਰ ਜਥਾ ਗੰਗਾਪਾਨਾ। ਅਸਟ ਧਾਤੂ ਮਿਲਾਇ ਜਯੋ ਇਕ ਧਾਤੂ ਹੋਤ ਨ ਦੇਰ॥ ਨਿਕਟ ਚੰਦਨ ਰਹਤ ਸਭ ਤਰੁ ਸੁਮਿਤ ਚੰਦਨ ਹੇਰ॥੩॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸੁ ਰੰਗ ਜਦਯ ਕਾਥ ਚੂਨਾਪਾਨ॥ ਹੋਤ ਏਕ ਬਿਧਨ ਚਰ ਬਤ ਚਾਰ ਚਤੁਰ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਭਰਮ ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਭਯ ਭ੍ਰਮਰ ਰਹੈ ਕੀਟ ਪ੍ਰਗਟ ਪਖਾਨਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਏਕ ਗੁਰੂ ਸਿਖ ਸੰਕ ਚਿਤ ਨ ਆਨ॥੪॥ ਫੇਰ ਬਖਸਿਸ ਸਿੰਘ ਔ ਬਖਸੀਸ ਸਿੰਘ

5. ਪੰਜਾਂ ਨੂੰ

ਸਰੂਪਾ ਗ੍ਰਾਮ ਭੈਰੋਵਾਲ ਜਾਤ ਕਾਲਾਲ ਲਾਲ ਅਨੂਪ॥ ਸੂਰ ਸਿੰਘ ਸੁ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਭਏ ਸਿੱਖ ਭੇਸ॥ ਜਾਤ ਖਤ੍ਰੀ ਗੋਤ ਗੋਤਮ ਭੇ ਗਲਾਬ ਮ੍ਰਿਗੇਸ॥੫॥ ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਬਖਾਣੇ ਗ੍ਰਾਮ॥ ਤਯੋ ਭੰਡਾਰ ਸਿੰਘ ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੂਰੋ ਨਾਮ॥ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰਾ ਸੁਥਿਆਰ ਹਨਹਾਰ ਸਿਰੰਦਾ॥ ਬਰਨ ਸਿੰਘ ਘਨਯਾ ਸਿੰਘ ਜੋਧੇ ਭਏ ਫਾਜਿਲਾ ਇੰਦ॥ ਭਯੋ ਆਲਮ ਸਿੰਘਨ ਚਰਨਾ ਸਯਾਲ ਕੋਟ ਰਜਪੂਤ॥ ਫੇਰ ਮਾਹੀ ਦਾਸ ਸੁਤਰਜਪੂਤ ਅਤਿਮਜਬੂਤ॥ ਨਿਕਟ ਹੈ ਮੁਲਤਾਨ ਕੇ ਇਕ ਅਲੀ ਗਢ ਅਸਥਾਨ॥ ਤਾਂਹਿ ਕੇ ਸੁਤ ਪਾਂਚ ਪਾਂਚੋ ਭਏ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ॥੭॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੁ ਅਨਿਕ ਸਿੰਘ ਸੁ ਬੀਰ॥ ਅਜਬ ਸਿੰਘ ਸੁਮਤਿ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਰਧੀਰ॥ ਨੂਰ ਪੂਰ ਕੇ ਥਲਾਂ ਬਾਸੀ ਇਕ ਅਰੋੜਾ ਜਾਤ॥ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਭਯੋ ਤਬੈ ਤਿਨ ਲਈ ਪਾਹੁਲ ਖਯਾਤ॥ਚੌ:॥ ਤਹ ਇਕ ਕੌਤਕ ਔਰ ਲਖਾਯੋ॥ ਕਛੁ ਬਿਪ੍ਰਲ ਮਨ ਅਨਖ ਬਸਾਯੋ॥ ਬਾਬੇ ਬਨੇ ਮਨ ਬੀਚਾਰੀ॥ ਹੈ ਯਹ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਅਵਿਤਾਰੀ॥੯॥ ਬਿਪ੍ਰ ਸਿੰਘ ਹੋਹਿ ਨਾਇਹ ਕਾਲਾ॥ ਤੌ ਛੁਟਹਿ ਸਭ ਮੇਲ ਰਸਾਲਾ॥ ਨਾਤਹੁ ਸਮਯ ਪਾਇ ਸਭ ਹੋਈ॥ ਅਸ ਵਿਚਾਰ ਕੀਨਸ ਉਰ ਸੋਈ॥੧੦॥ ਪਾਰਸਾਰ ਸੁਤ ਦਿਜ ਅਨੁਜਾਈ॥ ਕੇਰ ਸਿੰਘ ਅਤੀ ਸਮੁਝਾਈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਘ ਅਰੁ ਰਾਮ ਸਿੰਘਬਰ। ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸਨੁਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸੁਖਕਰ॥ ਪੰਚਮ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਬਿਗਯਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਰ ਕਮਲਨ ਸੁਧਾ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਤੀਨ ਸਿੰਘ ਭਾਈਏ ਭਏ ਬਰ॥ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਖਤ੍ਰੀ ਤੇ ਹਿਤਕਰ॥੧੨॥ ਚਾਰ ਬਿਚਾਰ ਅਰੋੜੇ ਭਏ॥ ਤੀਨ ਲਬਾਨੇ ਸਿੰਘ ਸੁਜਏ॥ ਜੁਗਲ ਕਹਾਰ ਅਧਿਕ ਭਏ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ ਸੂਰੇ ਨੈਮੀ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਕਰ ਤੈ ਛਕਯੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਖਯਾ ਲੀਨ॥ ਤਿਨ ਮੁਕਤਪੁਨਾ[1] ਅਪਰ ਕੋ ਗ੍ਰਹਨਨ ਜਲ ਕਨ ਕੀਨ॥੧੪।ਚੌ:। ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਲੰਗ ਸੇਵ ਮਹਿ ਰਹਹੀ॥ ਕਾਹੂ ਕੀ ਕਛੁ ਸੁਨੈ ਨਹ ਕਹਹੀਂ॥ ਨਿਜ ਕਰ ਆਪਸ ਮਹਿ ਸਭ ਛਕਹੀ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਉਰ ਨਹਿ ਤਕਈ॥੧੫॥ ਸਭ ਹਨ ਮਧ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭ ਬਾਨੀ॥ ਏਹ ਪਾਂਚਹੁ ਮਮ ਪ੍ਰਿਅ ਗੁਨਖਾਨੀ॥ ਇਨਕੀ ਸਮਤਾ ਨਾਹਿ ਕਰਨੀ॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ ਬਿਚਰਨੀ॥੧੬॥ ਇਮ ਸਭ ਹਨ ਉਪਦੇਸ ਸਹਿ ਦੀਨਾ॥ ਸਭਾ ਬਿਸਰਜਨ ਕਿਅ ਦੁਖ ਛੀਨਾ॥ ਬਾਬਾ ਬਠਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਰਾਈ॥ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸਨ ਭਏ ਸੁਖਦਾਈ॥੧੭॥ ਚੇਤ ਮਾਹਿ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਨੀ॥ ਕਤਿਕ ਮਾਹਿ ਮਸੰਦ ਗਲਾਨੀ॥ ਫਾਗੁਨ ਮਾਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਸਤਾਰੀ ਪੁਨ ਬਿਸਾਖ ਖਾਲਸਾ ਨਿਹਾਰੀ॥੧੮॥ ਗੁਰ ਗਮਤਾਰ ਸੇਸ ਨਹ ਪਾਵੈ। ਮਤਿ ਪਾਮਰ ਕਿਮਿ ਕਰ ਕਹਿ ਆਵੈ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਜਸ ਬੁਧ ਉਰਆਈ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨ ਅਗ੍ਰ ਸੁਨਾਈ੧੯ਦੋ: ਭੂਲ ਚੂਕ ਜਹ ਹੋਇ ਤਹਿ ਛਮਿਯ ਲੀਜੀਏ ਸੋਧ॥ ਮੈ ਨਿਜਮਤ ਮਿਤ ਹੈ ਲਿਖਯੋ ਜੇਤਕ ਪਾਯੋ ਬੋਧ॥ **ਸੰਕਰ ਛੰਦ**॥ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਲਿਖੇ ਭੇਜੇ ਸਰਬ ਸੰਗਤ ਓਰ॥ ਸਰਬ ਸੰਗਤ ਖਾਲਸਾ ਮਮ ਸੁਨਹਬੈਨ ਨਿਕੋਰ॥ ਕੇਸ ਰਾਖਹੁ ਕਾਛ ਪਹਿਰਹੁ ਜਗਤ

1. ਮੁਕਤੀ

ਜੂਠਹਿ ਤਯਾਗ॥ ਸਸਤਰ ਗਹਿ ਮਮ ਓਰ ਆਵਹੁ ਦਰਸ ਹਿਤ ਬਡ ਭਾਗ॥੨੧॥ ਛਕਹੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੋਹ ਮ੍ਰਿਤ ਬਿਨ ਸਫਲ ਜਨਮ ਸੁਧਾਰ॥ ਸੁਨਤ ਧਾਏ ਕਿਤੇ ਆ ਗਯੇ ਭਏ ਸਿੰਘ ਅਪਾਰ॥ ਹੋਇ ਜੋ ਕੋਊ ਖਾਲਸਾ ਤਿਹਿ ਕਰਹਿ ਸਤਗੁਰ ਮਾਨ॥ ਭਈ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਯਹ ਬਿਧਿ ਸੁ ਬਾਤ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੨੨॥ ਸਰਬ ਸੰਗਤ ਕਹਿ ਕਹਯੋ ਮਮ ਪ੍ਰਤ੍ਰ ਖਾਲਸ ਖਾਸ। ਪ੍ਰਿਅ ਨ ਦੂਸਰ ਮੋਹਿ ਅਸ ਜੋ ਛਕਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਸ॥ ਬਿਦਵ ਬਿਸਵ ਭਯੋ ਸਕਲ ਮਹਿ ਜਾਪ ਏਕ ਅਕਾਲ॥ ਬੀਰ ਬਾਂਕੇ ਸਿੰਘ ਗਨ ਸਭ ਭਏ ਭੂਰਿ ਰਸਾਲ॥ ਸਾਖੀ॥੧੭॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੋਰਾਣੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰੇਧ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਪ੍ਰਕਰਣ ਬਰਣਨੰ॥ ਤ੍ਰਿਤਿਓਪ੍ਰਾਂਤ॥੩੧॥ਦੋ:॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਕਬਹੂ ਕੁ ਬਨ ਜਠਾਈ॥ ਕੇਹਰ ਕਿਉ ਸਿਕਾਰ ਬਨਾਈ॥ ਸੁਨ ਗੁਰਏਕ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਨਾਓ॥ ਖਲੜਾ ਸੇਰ ਤੁਰਤ ਮੰਗਵਾਉ॥ ਗਰਧਭ ਸਿਰ ਤਬ ਹੀ ਪਹਿਰਾਯੋ ਕਾਹੂੰ ਸੋ ਨਹਿ ਭੇਦ ਜਤਾਯੋ॥ ਲੋਗਨ ਲਖਯੋ ਕਿ ਕੇਹਰ ਆਯੋ॥ ਕਾਹੂ ਸਨਮੁਖ ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਨ ਗਨ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਈ॥ ਹਿਤ ਸਿਕਾਰ ਨਹਿ ਉਠਿ ਗੁਰਗਈ॥ ਕਬਹੂ ਕੋ ਦਲਾਲ ਘਰ ਸੋਈ॥ ਬੋਲਤ ਹਨਯੋ ਲਸਟਹਨ ਜੋਈ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਅਰ ਦੁਸਟ ਅਬਲੋ ਰਹਯੋ ਭਾਜ ਕਵਨ ਅਸਥਾਨ॥ ਖੋਜਤ ਖੋਜਤ ਮੈ ਖਪਯੋ ਬਨਯੋ ਸੇਰ ਸਵਧਾਨ॥ਚੌ:॥ ਲਾਦੀ ਗੂੰਦ ਆਪਨੀ ਆਨੀ॥ ਸਭ ਸੁਬਿਧਿ ਤਬ ਸਾਚੀ ਜਾਨੀ। ਯਹ ਤੌ ਛਲ ਲਖ ਸਭ ਹੀ ਪਾਏ॥ ਦ੍ਵੈ ਤ੍ਰੈ ਦਿਨ ਇਨ ਅਧਿਕ ਡਰਾਏ॥੫॥ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਬਰ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਭ ਸੁਮਤਿ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਮੈ ਸਭ ਸਿੰਘ ਬਨਾਏ ਐਸੇ। ਜਾਤ ਅਜਾਤ ਏਕ ਗਤ ਤੈਸੇ॥੬॥ ਯਾਤੇ ਜੋ ਬੋਲੀ ਨ ਸੁਨੈ ਹੌਂ॥ ਨਿਜ ਕੁਲ ਕੋ ਅਭਿਮਾਨਨ ਕੈ ਹੌਂ॥ ਤੌ ਹ੍ਵੈ ਨਿਡਰ ਬਿਚਾਰਿ ਭੁਵ ਮਾਹੀ॥ ਜੀਤਹੁ ਸਰਬ ਮਤਨ ਸ਼ਕ ਨਾਹੀ॥੭॥ ਜੋ ਨ ਭੇਖ ਕੀ ਲਾਜ ਨਿਬਹਿ ਹੋ॥ ਗਰਧਭ ਕੇ ਗਰਧਭ ਰਹਿ ਜੈ ਹੌ॥ ਦੇਖ ਮੋਰ ਯਾ ਮਹਿ ਨਹਿ ਰਾਈ॥ ਦੀਨਹੁ ਯਹੀ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਦਿਖਾਈ॥ ਦੋ: ਕੀਏ ਕੀਟ ਤੇ ਸ਼ੇਰ ਮੈ ਤਾਕੀ ਲਾਜ ਨਿਬਾਹ॥ ਅਹੈ ਫਰਜ ਤੁਮਰੇ ਸਿਰਨ ਤਬਪੈ ਹੋ ਗੁਰਵਾਹ॥੯॥ ਸਭਨ ਕਹੀ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਿਹਾਰੀ ਪਾਇ॥ ਕਾਨ ਪਾਇ ਹਮ ਨੈ ਲੀਓ ਜਾਨਤ ਜਗਤ ਸਬਾਇ॥੧੦॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮ[1] ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਕਊ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਨ ਦਿਖਾਇ॥ ਮੁਕਤਿ ਭੁਕਤਿ ਕਰਤਲ ਦਈ ਦੋਊ ਪਾਹੁਲ ਪਿਆਇ॥੧੧॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿਵਤ ਬਹੁ ਭਏ ਸਿੰਘ ਸੁਮਤਿ ਸਿਰਤਾਜ॥ ਸਸਤਰ ਧਾਰ ਕਰ ਸਾਸਤਰਕੋ ਅਰ ਅਭਯਾਸ ਦਰਾਜ॥੧੨॥ਚੌ॥ ਸਸਤਰ ਸਾਸਤਰ ਬਿਦਯਾ ਜੋ ਜਾਨੈ॥ ਤਾ ਕਹਿ ਕਲਗੀਧਰ ਸਨਮਾਨੈ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਤੇ ਸੰਗਤ ਆਵੈ॥ ਛਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਵ[2] ਰੋਗ ਮਿਟਾਵੈ॥੧੩॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਬਰ ਸਭਕਹਿ ਦੇਹੀ॥ ਰਾਜ ਕਰਹੁ ਗਹਿ ਸਸਤਰ ਸਨੇਹੀ॥ ਕਬਹੁਕ ਸੰਗਤ ਆਨ ਪੁਕਾਰੀ॥ ਸੁਨਿਐ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਹਮਾਰੀ॥੧੪॥ ਗ੍ਰਾਮ

---

1. ਬਰਾਬਰ, 2. ਆਵਾਗਵਨ

ਬਾਮੁ ਨਹ ਨਾਮ ਬਸਤਜਾ॥ ਸੰਗਤ ਲੁਟੀ ਆਜ ਅਗਿਨਿਤ ਤਹ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭ ਕਰੀ ਤਯਾਰੀ॥ ਮ੍ਰਿਗਿ ਆ ਮਿਸ ਮਹਿਮਾ ਬਿਸਤਾਰੀ॥੧੫॥ ਲੂਟੇ ਮਾਰੇ ਕਿਤੇ ਨਿਕਾਰੇ॥ ਦਈ ਦੁਹਾਈ ਗੁਰ ਹਮਾਰੇ॥ ਤਿਨਹਿ ਛੋਰ ਤਬਹੀ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨੋ॥ ਕੁਰਨਾ ਨਧਿ[1] ਕਰੁਨਾ ਰਸ ਭੀਨੋ॥੧੬ ਆਦਿ ਪੁਰਖ ਸਾਚੋ ਅਵਤਾਰੀ। ਦਸਵਾ ਪਾਤਸਾਹ ਗੁਰ ਭਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਨਿਜਧਾਮ ਬਿਰਾਜੇ ਹਿਤ ਧਰ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਊਪਰ॥੧੭॥

ਅਥ ਸਾਖੀ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਸਹਿਬ ਕੀ॥

ਲਊਨੀ ਛੰਦ: ਖਤ੍ਰੀ ਏਕ ਆਗਰੇ ਰਹੀ ਭਲੋ ਰਹੀਸ ਕਹਾਵੈ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਤਾਕੇ ਸੁਤ ਜਨਮਯੋ ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੁਨ ਗਾਵੈ॥ ਰੂਪ ਸੀਲ ਗੁਨ ਗਯਾਨ ਭਕਤਿ ਮਤਿ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੂਜ ਕਲਾ ਸੀ॥ ਬਰਧਤ ਬਰਧਤ ਭਈ ਆਯੂ ਬਰ ਦ੍ਵਾਦਸ ਬਰਖ ਪ੍ਰਭਾਸੀ॥ ਤਾ ਪਿਤੁ ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਤ੍ਰ ਸਿਖ ਸਰਬਹੇ ਕੰਠੀ ਬੰਧਨ ਕੇਰੇ॥ ਤਾਹੂ ਕੋਤਿਯੋ ਹੀਤ ਤਬਲਾਗੇ ਕਰਨ ਸਮਾਯਜ ਪ੍ਰੇਰੇ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕਹਿ ਸੁਨਹੁ ਗੁਰ ਜੀ ਯਹਿ ਨਹਿ ਕੰਠੀਲੈ ਹੋ॥ ਬਾਨੀ ਕੀ ਕੰਠੀ ਪਹਿਰੈਏ ਗੁਨ ਭੁਲਿਨ ਜੈ ਹੋਂ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਕਹਤ ਤੂੰ ਕੈਸੀ ਰੀਤ ਪੁਰਾਨੀ ਐਸੀ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਮਾਨੀ ਨਹਿ ਬਾਨੀ ਜਾਨੀ ਬਾਲਕ ਜੈਸੀ॥ ਭਯੋ ਪਾਰਸੀ ਮੈ ਅਤਿ ਕਾਮਿਲ ਅਦੁਤੀਯ ਮਹਿ ਮਾਹੀ॥ ਰਹਯੋ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਨਿਕਟ ਪਦ ਮੁਨਸੀ ਮੀਰਹਿ ਪਾਹੀ॥੩॥ ਤਹਾਂ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀ ਕਵਿਤਾ ਜਸ ਕਹਾਨੀ॥ ਜਾ ਕਬਿਤਾ ਤੇ ਜਾਨ ਜਾਤ ਹਿਅ ਸਾਧੁਨ ਕੋਜੇ ਗਯਾਨੀ॥ ਲਗਨ ਅਨੋਖੀ ਲਗੀ ਜਗੀ ਉਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਰੈਨ ਸੈਨ ਸੁਖ ਚੈਨ ਤਯਾਗ ਚਿਤ ਨੈਨਨ ਗਹੀ ਉਦਾਸੀ॥੪॥ ਕਾਹੂ ਬਿਧਿ ਤਹ ਤੇ ਲੈ ਛੁਟੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਕਹੀ ਜੁ ਆਪ ਬੁਲੈ ਹੋਂ ਜੈ ਹੋ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ ਜਾਨੀ ਜਨਕ ਜਿਅਕੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਾਨੀ॥ ਭੇਜ ਸਿਸਿਯ ਤੁਰਤਹਿ ਮੰਗਵਾਯੋ ਸਾਚੇ ਸਾਹਿਬ ਮਾਨੀ॥ ਆਪਹੁ ਹੁਤੇ ਅਧਿਕ ਕਬਿਤਾ ਰਸ ਭੀਨੋ ਰਸਿਕ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਪਰਮ ਪਾਰਸੀ ਕੀ ਕੀ ਕਬਿਤਾ ਕੇ ਕਰਤ ਕਬਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਜੈਸੇ ਭਏ ਪੁਰਾਨੇ ਸਾਇਰ ਸਾਦੀ[2] ਹਾਫਿਜ ਆਦਿ। ਤਿਨ ਸੀ ਕਛੂ ਤਿਨ ਹੂੰ ਤੈ ਤੀਖੀ ਕਰਤ ਸਾਇਰੀ ਜਾਦੀ।੬। ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਲਗੀਧਰ ਕੇ ਢਿਗ ਹਰਖ ਹਿਏ ਚਲ ਆਯੋ॥ ਚਰਨ ਸਰਨ ਗਹਿ ਚਰਣਾ ਮ੍ਰਿਤ ਲਹਿ ਮੰਤ੍ਰ ਸਤਯਬਰ ਪਾਯੋ॥ ਬਹੁਤਕਬੈਤ[3] ਬਨਾਇ ਸੁਨਾਈ ਰਿਝੇ ਸੋਢਿ ਸੁਚਿ ਰਾਈ॥ ਅਤਿ ਬਖਸੀਸ ਅਸੀਸ ਦੇਇ ਕਰ ਸੀਸਧਰਯੋ ਗੁਰਰਈ॥੭॥ ਪੁਨ ਸੋ ਗਯੋ ਨਿਕਟ ਜਾ ਸੁੰਦਰ ਰਹਯੋ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹੂ॥[4] ਆਪਨੋ ਕਾਰ ਕਰਨ ਪੁਨ ਲਾਗਯੋ ਜਿਮਿ ਅਧਿਕਾਰ ਸਦਾਹੂ। ਇਤਨੇ ਮੈ ਇਕ ਹੁਤੋ ਦਰੋਗਾ ਅਦਤੀਯ ਮਤਿਮਾਨਾ॥ ਸੋਊ ਭਯੋ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕੋ ਸਿਸਯ ਕਪਟ ਬਿਨ ਜਾਨਾ॥੮॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਹੁ ਗਾਈ॥ ਤਬੰ ਦਰੋਗੇ ਕੇ ਚਿਤਹੂ ਮੈ ਹੂੰ ਦਰਸ ਕਰਨ ਦੀ ਆਈ॥ ਨਿਤਯ ਬੈਠ ਆਪਸ ਮੈ ਦੋਊ ਹੈ ਏਕਾਂਤ ਇਕੰਗੀ॥ ਕਰੈ ਭਜਨ

---

1. ਦਿਆਲਤਾ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ, 2. ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ, 3. ਬੈਂਤ, 4. ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ

ਨਿਤ ਜਜਨ ਜੀਅ ਤੈ ਕਲਗੀਧਰ ਨ ਅਭੰਗੀ॥੯॥ ਕਬਹੁਕ ਕੋਊ ਬੈਂਤਾ[1] ਪਾਰਸੀ[2] ਜਾਂ ਕੇ ਮਾਹਨੇ ਮੁਸਕਿਲ॥ ਪੂਛੀ ਨਵਰੰਗ ਸਾਹ ਸਭਾ ਮੈ ਕਹੈ ਹੋਇ ਜੁ ਆਮਿਲ॥ ਕਾਹੂੰ ਤੈ ਜਬ ਕਹਯੋ ਗਯੋ ਨਹਿ ਹਿਤ ਬਹਿ ਸਾਹ ਰਿਸਿਆਈ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਕੋ ਬੁਲਵਾਯੋ ਬੈਤ ਸੁਨਾਯੋ ਤਾਈ॥੧੦॥ ਗੌਰ ਦੇਰ ਲੇ ਕਰ ਬੋਲਯਾ ਤਬਹੀ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ॥ ਹਜਰਤ ਸਿਪ ਹਰ ਲੌ ਸਮਝੈ ਹੌਂ ਸੁਬਹਿ ਮਾਇ ਨੇ ਸਾਦਰ॥ ਲੇ ਛੁਟੀ ਨਿਜ ਡੇਰੇ ਗਮਨਯੋ ਹੇਰਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਹਜਾਰੋ॥ ਕਤਹੂ ਨ ਤਾਕੇ ਮਿਲੇ ਮਾਇ ਨੇ ਬਿਸ੍ਰਰ ਲਗਤ ਜੁਗਤ ਰਚਿਹਾਰੋ॥ ਤਬ ਲਖ ਤਬਾ ਉਦਾਸ ਪਾਸਹੀਂ ਨੰਦ ਲਾਲ ਇਮ ਗਾਈ॥ ਕਯੋ ਜਨਾਬ ਅਲੀ ਹਜੂਰ ਕੋ ਮਨ ਮਲੀਨ ਰਸਾਈ॥ ਕਹੀ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਸਰਬ ਤਬ ਛੋਰੂ ਸੁ ਅਪਨ ਕਹਾਨੀ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਤਬ ਤੁਰਤ ਤਾਹਿ ਕੇ ਕਹੈ ਮਾਇਨੇ ਮਾਨੀ॥ ਹਰਖ ਹਿਏ ਧਰ ਜਾਇ ਸਾਹ ਢਿਗ ਤਬ ਹੀ ਸਰਬ ਸੁਨਾਈ॥ ਕਹਿ ਔਰੰਗਜੇਰ ਏ ਬੇਟਾ ਯਹ ਬੁਧ ਕਹਤੇ ਪਾਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਜੋਰ ਹਜਰਤ ਇਕ ਮੁਨਸੀ ਮੀਰ ਹਮਾਰੋ॥ ਤਾਕੇ ਕਹੇ ਕਹੇ ਮੈ ਮਾਹਿਨੇ ਬੜ ਗੁਨ ਨਿਧਿ ਨਿਰਧਾਰੋ॥੧੩॥ ਕਹਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਸੋ ਕੋਹੈ ਹਿੰਦੂ ਕਿਧੋ ਅਹਿੰਦੂ॥ ਹਿੰਦੂ ਜਾਤ ਖਤ੍ਰੀ ਸੁਨ ਤਹਿ ਕਪਯੋ ਤੁਰਕ ਦਲ ਇੰਦੂ॥ ਕਹੀ ਕਹਹੁ ਤਹਿ ਹੋਇ ਤੁਰਕ ਸੋ ਐਸੇ ਇਲਮ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਹਿੰਦ ਰਹਯੋ ਬੜੀ ਬੇਸਮਝੀ ਤੇਰੀ ਨਯਨ ਨਿਹਾਰੀ॥੧੪॥ ਸੁਨ ਪਿਤ ਤੇ ਤਬ ਤੁਰਤ ਆਇ ਕਰ ਨੰਦ ਲਾਲ ਸੋ ਗਾਈ॥ ਮੀਤ ਪੁਨੀਤ ਹਮਾਰੇ ਹੋ ਤੁਮ ਤਾਤੇ ਦਿਉ ਬਤਾਈ॥ ਰਾਤ ਭਰੇ ਮੈ ਕਰ ਉਪਾਉ ਕਉ ਉਸ ਕਹਤ ਕਰਹੁ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਕਰਹਿ ਹਜਰਤ ਤੁਹਿ ਮਤਿ ਇਸਲਾਮ ਅਚਾਰੀ॥੧੫॥ ਸੁਨ ਤਹਿ ਬਿਦਾ ਮਾਗ ਨਿਜ ਸੰਗ ਲਏ ਦਰੋਗਾ ਅਪਨੇ॥ ਗਮਨਯੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਢਿਗ ਜਪਨੇ॥ ਰਚਿਯੋ ਏਕ ਬਰ ਗ੍ਰੰਥ ਬੰਦਗੀ ਨਾਮੋ[3] ਗੁਰ ਬਡਿਆਈ॥ ਸਤਨਾਮ ਕੋ ਹਕ ਨਾਮ ਧਰ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਉਪਮਾ ਗਾਈ॥ ਕੇਵਲ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਸਰਬ ਮਤਨ ਕੋ ਸਾਰਾ ਤਾ ਬਿਨ ਮਿਲ ਨਹਿ ਸਕਤ ਵਾਹਗੁਰ ਜੀ ਕੋ ਕਬਹੁ ਦਿਦਾਰਾ॥ ਆਇ ਪਾਇ ਪਰ ਪਰਮ ਭਾਇ ਭਰ ਬੈਠਯੋ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਧਰਯੋ ਅਗਾਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਅਨੂਪਮ ਨਾਮ ਬੰਦਗੀ ਭਾਰੀ॥੧੭॥ ਸੁਨੀ ਬੈਂਤ ਕਛੁ ਕਹੀ ਨੰਦ ਤੈ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਮੁਹਿ ਕੀਨੋ॥ ਨਾਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮਾ ਜਾਕੋ ਕਹਹੁ ਸਰਬ ਪਰਬੀਨੋ॥ ਯਾ ਕੇ ਪਾਠ ਕਿਏ ਤੇ ਬਾਢੈ ਸੁਨਹੁ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਭਕੀ॥ ਮਿਟੈ ਰਿੰਦਗੀ ਮਿਲੈ ਬੰਦਗੀ ਸਿਖੀ ਸਾਰ ਸੁਲਭ ਕੀ॥੧੮॥ ਪਗ ਪਰ ਧਰ ਸਿਰ ਨੰਦ ਲਾਲ ਤਬ ਕਹੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ॥ ਜੋ ਕਛੁ ਚਹਹੁ ਕਹਹੁ ਕਰਵਾਵਹੁ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸਮਾਜੂ॥ ਭੇਟਾ ਧਰੀ ਦਰੋਗਾ ਆਗੇ ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਰਜਤ ਪਨ॥ ਪੂਛੀ ਕਰਣਾ ਨਿਧਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਨ ਕਾਕੋ ਸਿਖਯ ਸ ਮਨਤਨ॥ ਕਹੀ ਦਰੋਗੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕੋ ਸਿਸਯ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ॥ ਸੁਨਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਸੋਢੀ ਬਰ ਸਾਹਬ ਸੁਮਤਿ ਦਰਾਜੂ॥ ਕਹੀ ਨਚਨੀਏ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਕੈ ਅਨੁਚਿਤ ਕਹਤ ਦਰੋਗਾ॥ ਗੁਰ ਢਿਗ ਗੁਰ ਸਿਖਯਨ ਕਹਿ ਬਨਨੋ

1. ਬੈਂਤ, 2. ਫਾਰਸੀ, 3. ਬੰਦਗੀ ਨਾਮਾ

ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ ਅਰੁ ਹੋਗਾ॥੨੦॥ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰ ਕਹੀ ਕਹੀ ਤੈ ਜਦਪਿ ਨਚਨਿਏ ਸਾਂਚੀ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਕੋ ਗੁਰ ਪਦਵੀ ਦਈ ਆਪ ਮੈ ਜਾਚੀ॥ ਮੇਰੋ ਸਿੱਖ ਰੂਪ ਹੈ ਮੋਰੇ ਭੇਦ ਭਰਮ ਮਤ ਜਾਨੋ॥ ਜਲ ਤਰੰਗ ਅਰ ਫੇਨ ਬੁਦ ਬੁਦਾ ਜਲਤੇ ਭਿੰਨ ਨ ਮਾਨੋ॥੨੧॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਭਈ ਸਭਾ ਸੁ ਬਿਸਰਜਨ ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨ ਪਧਾਰੇ॥ ਆਪਨੇ ਆਪਨੇ ਸਭ ਅਧਿਕਾਰਹਿ ਸੋਚਤ ਭਾਉ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਨਾਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਮੋ ਅਨੁਪਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇਖ ਮਨ ਆਈ॥ ਯਾਂ ਕੀ ਭਾਖਾ ਕਰਹੁ ਹੋਇ ਤੌਂ ਸਿਖਯਨ ਕੋ ਸੁਖਦਾਈ॥੨੨॥ ਪਾਨ ਮਹਾਤਮ ਜਦਪਿ ਬਰਾਬਰ ਪੈ ਨ ਸਮਝ ਤਿਹਿ ਹਿਆਵੈ॥ ਜਬਲੌਂ ਪਢੈ ਪਾਰਸੀ ਨਾਹਿਨ ਸੀਨ ਕਾਫ ਕਿਮ ਗਾਵੈ॥ ਯਾਤੇ ਬਸਤ ਛੰਦ ਬੀਚ ਮੈ ਬਿਰਚਯੋ ਬੁਧ ਬਲ ਲਾਈ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਧਾ ਕਰ ਨਾਮ ਧਰਯੋ ਤਿਹਿ ਗੁਰ ਬਰ ਅਨੰਦ ਕਰਾਈ॥੨੩॥ ਪ੍ਰਤਿ ਪਦ ਕੋੌਲਖਾ ਅਤਿ ਅਨੁਪਮ ਗੁਰ ਸਿੱਖਨ ਹਿਤ ਕੀਨੋ॥ ਪੂੰਛਿ ਪੂੰਛਿ ਪਦ ਅਰਥ ਪਾਰਸੀ ਕਨ ਤੇ ਜੋ ਚਿਤ ਚੀਨੋ॥ ਸੋ ਲਿਖਤ ਬੇਤੇ ਬਿਸ੍ਵਰ ਹ੍ਵੈਹੈ ਹੇਰਹੁ ਤਾਹਿ ਮੰਗਾਈ॥ ਸੁਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਗੁਰਮੁਖ ਰੀਝਹੁਗੇ ਸਚ ਪਾਈ॥੨੪॥ਸਾਖੀ੧੯ ਬਿਸਨਪਦ ਗੌਰੀ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਸਭ ਤੇ ਅਧਿਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਜਾ ਪਰ ਪ੍ਰਗਟੀ ਨੇਮੀ॥ ਕਬਹੁ ਪਾਸ ਰਹਿ ਕਬਹੂੰ ਜਾਇ ਗ੍ਰਹਿ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਅਗਾਰੀ॥ ਲੰਗਰ ਦੇਇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤਿ ਅਬਿਕਾਰੀ॥ ਚਰਚਾ ਭਈ ਏਕ ਦਿਨ ਗੁਰ ਢਿਗ ਲੰਗਰ ਲਲਿਤ ਸਹੀ ਹੈ॥ ਅਮੁਕੇ ਕੋ ਅਮੁ ਕੇ ਕੋ ਨੀਕੋ ਅਭਿਮਤ ਸਭਨ ਕਹੀ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸੁਨ ਮੌਨ ਰਹੇ ਦਿਨ ਨ੍ਰਿਪ ਮਨ ਸੈਨ ਸਿਧਾਰਯੋ॥ ਰੈਨ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਥਿਤ ਭਯੋ ਭੂਮ ਕੋ ਭੂਖ ਨ ਭਬਯ ਨਿਹਾਰਯੋ॥੨॥ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰ ਕਿਅ ਚਰਿਤਰ ਬਰ ਜਾਕੋ ਅੰਤ ਨ ਆਵੈ॥ ਬਹੁ ਰੂਪੀ ਬਹੁ ਰੂਪ ਧਰੈ ਬਰ ਤਿਹ ਬਹੁ ਰੂਪ ਕਿ ਗਾਵੈ॥ ਧਰ ਬਟਰੂਪ ਭੂਪ ਆਨੰਦ ਗੁਰ ਗਹੇ ਏਕ ਕੇ ਡੇਰੇ॥ ਭੂਖੋ ਮੈ ਭਾਈ ਮੋਕਹਿ ਦੇਹੁ ਅੰਨ ਇਹਿ ਬੇਰੇ[1]॥੩॥ ਬੋਲਯੋ ਬੈਠਹੁ ਨੈਕ ਧੀਰ ਕਰ ਭੋਜਨ ਭਬਯਬਨੈ ਹੈਂ॥ ਬਿਨਾ ਬਨੈ ਕਾ ਦੇਹੁ ਸਮਝਤ ਚਿਤ ਮੈਂ ਕਹਾ ਗਨੈ ਹੈ॥ ਦੂਜੀ ਤੌਰ ਗਏ ਬਨ ਭੂਖੇ ਨਿਤ ਤਬ ਐਸਿਰਿ ਗਾਈ॥੪॥ ਬੈਠਹੁ ਭੋਜਨ ਬਨਤ ਦੇਹਿ ਬਿਨ ਬਨੇ ਕਹੋ ਕਿਮਿ ਭਾਈ॥ ਤੀਸਰ ਜਗਹ ਪਧਾਰੇ ਪਯਾਰੇ ਸਿੰਘ ਬਨੇ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਤਿਨ ਹੂੰ ਕਹੀ ਅਨੰਦ ਭੇਂਟ ਕੀ ਦੇਰ ਰਹੁ ਅੰਰ ਗਾਈ॥ ਥੋਰਿਕ ਦੇਰ ਮਾਹਿ ਆਥ ਮਿਲਿ ਹੈ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਕੁਲਾਏ॥ ਛੁਧਿਤ ਉਦਰ ਅਤ ਹੀ ਸੁਖ ਕਰ ਘਰ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕੇ ਆਏ॥ ਭੂਖੋ ਮੈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੁਰ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਯਾਰੇ ਭਾਈ॥ ਸੁਨ ਤਿਹਿ ਸਮਧਾ ਗ੍ਰਧ ਯੋ ਆਟਾ ਭੀਜੀ ਦਾਲ ਲਿਆਈ॥ ਲਵ[2] ਔਰ ਘ੍ਰਿਤ ਲੈ ਕਰ ਕਰ ਬਰ ਧਰ ਕਰ ਗੁਰ ਬਰ ਆਗੇ॥ ਲੇਹੁ ਸੰਤ ਜੀ ਇਹਤੋ ਤਯਾਰ ਹੈ ਬੈਠਹੁ ਬਨਤ ਸਭਾਗੇ॥੬॥ ਸੋ ਲੈ ਆਇ ਅਲਾਇਆ ਸਿਖਾ ਪ੍ਰੇਮ ਫਲ ਨਿਤ ਤੇਰੋ॥ ਬਾਢੇ ਗੁਰ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਚਰਨਨ ਨੇਹੁ ਘਨੇਰੋ॥[3] ਪ੍ਰਾਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪ੍ਰਭਾ ਕਰ ਕੀਨੋ ਬੈਠੋ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਆਏ ਸਭੀ ਸਭਾ

1. ਇਸ ਸਮੇਂ, 2. ਨਮਕ, 3. ਜ਼ਿਆਦਾ

ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਧਾਰੇ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜੀ ਆਏ ਆਏ ਮੁਕਤੇ ਪਾਰੋ ਪਧਾਰੇ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਮਾ ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦ ਜੀ ਭੂਆ ਭ੍ਰਾਤ ਅਗਾਰੇ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਪ੍ਰੋਹਤ ਹੂੰ ਆਯ ਕਿ ਨੰਦ ਚੰਦ ਹੂੰ ਆਯੋ॥ ਅਪਰ ਖਾਲਸਾ ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰ ਗੁਰਬਰ ਚਰਨ ਮਨਾਯੋ॥ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਬਿਮਾਨ ਮਨਹੁ ਪੁਹਪਕ ਪਰ ਗੁਰ ਰਘਰਾਈ॥ ਬੈਠੈ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਆਦਿਕ ਭਾਈ ਨਿਜ ਨਿਜ ਬਲ ਸੁਖਪਾਈ॥ ਤਾਂ ਛਿਨ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਯੋ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਸਿੰਘ ਸਰਬ ਸੂਚਿ ਸੂਰੈ॥ ਲੰਗਰ ਅਹੈ ਕੌਨ ਕੋ ਸਾਚੋ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਹਜ਼ੂਰੇ॥੯॥ਦੋ:॥ ਕਾਹੂ ਕਾਹੂਕੀ ਕਹੀ ਕਾਹੂ ਕਾਹੂ ਜਾਨ॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਗੁਰ ਦੂਰ ਦਰ ਦੰਡਨ ਪ੍ਰਾਨ॥ ਲੰਗਰ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਮੈਂ ਨੰਦ ਲਾਲਕੋ ਏਕ॥ ਔਰਨ ਮੈ ਨਹਿ ਸੋ ਸਮਝ ਛੁਪਿਤ ਹਿਏ ਕੀ ਨੇਕ॥ ਧਰਯੋ ਅਗਾਰੀ ਸਭਾ ਕੇ ਦਿਖ ਰਾਈ ਕਰਤੂਤ॥ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਮੈ ਹੀ ਗਯੋ ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਕਿਸੂਤ ੧੨॥ ਕਹੁ ਨ ਤਯਾਰ ਕਹੁ ਦੇਰ ਕਛੁ ਬੰਧੇ ਕਰਮ ਕੇ ਫੰਧ॥ ਨੰਦਲਾਲ ਨਿਜ ਭਕਤਿ ਹੈ ਨਿੰਦਯ ਕਰਹਿ ਸੁ ਅੰਧ॥੧੩॥ ਅੰਨ ਦਾਨ ਸਮ ਆਨ ਨਹਿਦਾਨ ਸੁਨਹੁ ਗੁਨਿ ਲੇਹੁ॥ ਯਾਤੇ ਸੰਕਾ ਤਯਾਗ ਤੁਮ ਅੰਨਦਾਨ ਸਭ ਦੇਹੁ॥੧੪॥ ਸਾਖੀ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਰਿਤੁ ਬਸੰਤ ਇਤਨੇ ਮੈ ਆਈ॥ ਹੋਰੀ ਕੀ ਤਯਾਰੀ ਕਰਵਾਈ॥ ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਨਿਧਿ ਬਚਨ ਅਮੋਲਾ॥ ਔਰਨ ਕੀਹੋ ਹੋਲੀ ਮਮ ਹੋਲਾ॥ ਸਜ ਸਜ ਸਭ ਸਾਮਾਨ ਸੂਰ ਬਰ॥ ਬਾਂਧੇ ਗੋਲ ਖਰੇ ਤੇ ਹਿਤਬਰ॥ ਸਸਤਰ ਅਸਤਰ ਸਜਤੇ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਰੂਪ ਨਿਧਾਨ ਸੀਲ ਗੁਣ ਖਯਾਤੀ॥੨ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਛਕਿ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਛਕਿ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਕੋ॥ ਹੇਰਤ ਸੁਖ ਨਿਧਿ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਕੋ॥ ਨੈਨ ਐਨਰਤ ਨਾਰੇ ਸਭ ਕੇ॥ ਪਗੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਧੂਰਿ ਅਲਭ ਕੇ॥ ਸਜੇ ਸੀਸ ਦਸਤਾਰ ਸੁਹਾਈ॥ ਬਿਚਿ ਬਿਚ ਖੰਡਾ ਸਸਤਰ ਬਨਾਈ॥ ਚਕ੍ਰ ਬਕ੍ਰ ਤਾ ਪਰ ਛਬਿ ਛਾਈ॥ ਚਕ੍ਰੀ ਚਕ੍ਰੇ ਧਰਨ ਸੀ ਭਾਈ॥੪॥ ਸੇਤ ਪੁਸਾਕ ਸੋਹ ਸਭਦੇ ਹੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਨੇਹੀ॥ ਕਊ ਨੀਲੀ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਏ॥ ਪੀਤ ਪੁਨੀਤ ਰੰਗ ਕਿਹ ਭਾਏ॥੫॥ ਗੁਰ ਸੋਹਤ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁੰਦਰ॥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸੋ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੰਦਿਰ॥ ਦੋਊ ਦਿਸ ਠਾਂਢੇ ਗੁਰ ਪਧਾਰੇ॥ ਮੁਖ ਜਪ ਜਾਪ ਸੁਖਮਨੀ ਧਾਰੇ॥੬॥ਛੰਦ॥ ਦਸਊ ਊਰ ਠਾਂਢੇ ਸਿੰਘ ਸੁਚਿ ਭਰ ਰੰਗ ਰੰਗਨ ਰੰਗ ਕੋ॥ ਸੁਅ ਬੀਰ ਬੀਰ ਅਧੀਰ ਸਰੀਰ ਰੰਗਿਨ ਸੰਗੋ ਕੋ॥ ਇਤਨੇ ਬਿਖੈ ਹੈ ਪਰ ਸਵਾਰ ਦਿਦਾਰ ਸਤਗੁਰ ਨੈ ਦੀਊ॥ ਦੰਦ ਭੀਦਹਿ ਧੁੰਕਾਰ ਸੁਨ ਤਹਿ ਗਿਰ ਪਤਿਨ ਫਾਟਯੋ ਹਿਯੋ॥੭॥ ਰਾਗ ਅਲਾਪਤ ਰਾਗ ਲਾਗੀ ਛਬਿ ਅਨੂਪਮ ਨਿਸਾਨ ਕੀ॥ ਦੂਊ ਊਰ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਕੀ ਬਿਚਿ ਬਿਚਿ ਬਨੀ ਛਬਿ ਧਯਾਨ ਕੀ॥ ਗੁਰ ਹੇਰ ਹਰਖਿਤ ਹਿਏ ਹੈ ਸਭ ਦਿਸ ਉਡਾਇ ਅਬੀਰ ਕੋ॥ ਆਕਾਸ ਛਾਂਦਿਤ ਕਰ ਦੀਊ ਰਣਧੀਰ ਬੀਰ ਸਮੀਰ ਕੋ॥੮॥ ਨਿਜ ਕਰ ਗੁਲਾਲ ਬਿਸਾਲ ਲਾਲਿਤ ਕਿਊ ਅੰਗ ਸਭਨ ਸਹੀ॥ ਜਿਹ ਜਾਗੁ ਮਾਥੇ ਭਾਗ ਤਿਹਿ ਤਨ ਲਾਗਊ ਕੋ ਕਹਾ ਕਹੀ॥ ਅਨੰਦ ਰਸ ਉਮਡਯੋ ਅਧਿਕ ਅਕਾਸ ਅਵਨੀ ਰੰਗਿ ਰਈ। ਸ਼੍ਰੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਨਾਇ ਗਜ਼ਲ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਦਈ॥੯ ਯਥਾ ਗਜ਼ਲ॥ ਗੁਲੇ ਹੋਲੀ ਬਬਾਗੇ ਦਹਰ ਬਿਸ

ਗੁਫਤ। ਲਬੇ ਚੂੰਗੂੰ ਚਰਾ ਫਰ ਖੁੰਦ ਖੂੰਕਰਦ॥ ਗੁਲਾਲੋ ਅੰਬਰੋ ਮਸਕੋ ਅਬੀਰੋ॥ ਜਮੀਨੋ ਆਸਮਾ ਰਾ ਸੁਰਖਰੂ ਕਰਦ॥੨॥ ਗੁਲਾਲ ਅਫਸਾਨਿਏ ਦਸਤ ਮੁਬਾਰਕ॥ **ਬਿਸਨਪਦ॥** ਸੁਨ ਤਹਿ ਰੀਝੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਰਾਈ॥ **ਦੈ ਬਖਸੀਸ** ਅਸੀਸ ਅਧਿਕ ਨਿਜ ਲੀਨੋ ਕੰਠ ਲਗਾਈ॥ ਕਹੀ ਅਨਨਯ ਭਕਤ ਤੂੰ ਮੇਰੋ ਤੋ ਸਮਦੂਸਰ ਨਾਹੀ॥ ਤੇਰੀ ਕਬਿਤਾ ਤੇ ਮਮ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਕਤਿ ਸੁਹਾਈ॥ ਤੇਰੀ ਕਬਿਤਾ ਸਵਤਾ ਸੀ ਉਰ ਅਰਥ ਸਹਿਤ ਜਿਨ ਜਾਨੀ॥ ਮਮ ਮਹਿਮਾ ਕਹਿਬੇ ਕੀ ਤਿਨ ਹੂੰ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਮਤਿਮਾਨੀ॥੧॥੧੦॥

ਅਥ ਹੋਲੀ ਕੇ ਪਦ॥ ਹੋਲੀ ਖੇਲਹੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਰ॥ਟੇਕ॥ ਏਕ ਉਰ ਕਰ ਮੈਂ ਲਿਏ ਹੋ ਪਿਚਕਾਰੀ ਹਿਤਧਾਰ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਤੇ ਆਦਿਕ ਕਬਿਹੋ ਬਾਵਨ ਪਾਵਨ ਪਯਾਰ॥ ਏਕ ਉਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਸਿ ਹੋ ਮਾਤ ਪਤਿ ਆਨੰਦ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਕੁਲ ਗੁਰ ਝਾਂਢੇ ਹੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਰਮਾ ਨੰਦ॥ਹੋਰੀ॥ ਏਕ ਉਰ ਭ੍ਰਾਤਾ ਭਲੇ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਸਾਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ॥ ਗੰਗਾ ਰਾਮਾਦਿਕ ਠਢੇ ਹੋ ਸਜ ਹੋਰੀ ਸੰਜਾਮ॥ਹੋਰੀ॥ ਏਕ ਉਰ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਅਏ ਹੋ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਸੂਰ॥ ਰਾਇ ਗੁਲਾਬ ਗੁਲਾਬ ਲੈ ਹੋ ਸਯਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਖ ਪੂਰ॥ਹੋਰੀ:॥੫॥ ਅਪਰ ਅਨਿ ਗਿਨਤ ਆਇ ਕੈ ਹੋ ਰਿਝਵੇ ਆਰਸ ਰੰਗ॥ ਤੀਜੇ ਪਟਪਾਨੀ ਪਰੇ ਹੋ ਬਰ ਬਰ ਤਨ ਸਾਰਬੰਗ॥ਹੋਰੀ॥੬॥ ਕਰ ਕਰ ਸੋ ਗਹਿ ਕਰ ਆਏ ਹੋ ਰਾਮ ਕੌਰ ਕੇ ਸੰਗ॥ ਤਨ ਦੀਰਘ ਅਤਿ ਬੜੇ ਉਦਰ ਹੋ ਮਨ ਮਨ ਨਾਇਕ ਅੰਗ॥ਹੋਰੀ:੧੭॥ ਰਾਗੀ ਰਾਗ ਅਲਾਪਹੀਹੋ ਤਾਨ ਤਰੰਗ ਉਮੰਗ॥ ਨਾਰਦਾਦਿਕ ਕਿੰਨਰ ਖਰੇ ਹੋ ਸੁਨ ਸੁਨ ਪੁਲਕਿਤ ਅੰਗ॥ਹੋਰੀ॥੮॥ ਇੰਦ੍ਰਾ ਦਿਕ ਆਏ ਤਹਾ ਹੋ ਨਿਪਟ ਕਪਟ ਬਪੁ ਧਾਰ॥ ਰੀਝ ਰਹੇ ਲਖ ਲੋਇਨਨ ਲੀਲਾ ਲਲਿਤ ਅਪਾਰ॥ ਹੋਰੀ॥੯॥ ਮੂਠ ਗੁਲਾਲਨ ਕੀਚਲੇ ਹੈ ਨਿਧਰਕ ਚਾਰਿਹਿ; ਉਰ॥ ਕਾਹੂ ਸੋ ਨ ਤਿਕੰਤ ਕਉਹੋ ਕਦਾਤ ਗਹਤ ਕਰੀਦੋਰ॥ ਲਗਯੋ ਪਰਸ ਪਰ ਅਤਿ ਚਲਨ ਹੋ ਮਚਲਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਸੰਗ॥ ਪਿਚਕਾਰੀ ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੀ ਹੋ ਕੇਸਰ ਨੀਰ ਨਿਰੰਗ॥ ਹੋਰੀ॥੧੧॥ ਹੋਰਾ ਹੋਰੀ ਕੋ ਕਰੈ ਹੋ ਬਲਿਹਾਰੀ ਸਭ ਹੋਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਛਬਿਹੋ ਹੋਰਤ ਉਰ ਬਡਜੋਤ॥ਹੋਰੀ:॥੧੨॥ ਕਲਗੀ ਛਬਿ ਅਤਿ ਫਬਿ ਰਹੀ ਹੋਅਲਗੀ ਆਵਨਿ ਸੁਝਾਇ॥ ਜਾ ਉਪਮਾ ਢੂੰਢਤ ਥਕੇ ਹੋ ਕਬਿ ਪੁੰਗਵ ਬਲ ਲਾਇ॥ਹੋਰੀ੧੩॥ ਤਨੀ ਚੋਤਨੀ ਅਤਿ ਬਨੀ ਹੋ ਚਕਿਤ ਚਿਤ ਚਤੁਰਾਨ॥ ਚਕ੍ਰ ਕਰਦ ਸਸਤਰਾਨ ਸੋ ਹੋ ਚਤਿਰ ਕੇਸਰ ਪਾਨ॥ਹੋਰੀ॥੧੪॥ ਬਾਗੋ ਬਿਰਚਯੋ ਬੀਰ ਬਰ ਹੋ ਭਲੀਭਾਤ ਮਨ ਲਾਇ॥ ਕਹੂੰ ਗੁਲਾਲ ਅਬੀਰ ਕਹਹ ਹੋ ਬੁਕਾ ਬਰਕ ਜਮਾਇ॥ਹੋਰੀ੧੫॥ ਤਾਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸਜਯੋ ਹੋਕ ਕਸਯੋ ਕਸਾਕਟਿ ਤੂਨ॥ ਕਰ ਸਰ ਕਾਂਧੇ ਪਰ ਕਿਏ ਹੋ ਹਰ ਕੇ ਦੰਡਨ ਊਨ॥ਹੋਰੀ੧੬॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਬਹੁ ਸਸਤਰਨ ਸਜੇ ਹੋ ਸਾਥਿਨ ਸਜੇ ਬਨਾਇ॥ ਝੂਮਤ ਸੁਨਤ ਬਬਦ ਕਹਤ ਹੋ ਆਪੁਨਹ ਉਨ ਨਾਇ॥ਹੋਰੀ:॥੧੭॥ ਕਰਤ ਆਰਤੀ ਸਭ ਖਰੇ ਹੋ ਬੀਰ ਬੀਰ ਹਰਪੀਰ॥ ਬਰਖਾ ਹੋਤ ਅਬੀਰ ਕੀ ਹੋ ਪੂਜਤ ਪਾਇ ਸੁਧੀਰ॥ ਹੋਰੀ॥੧੮॥

ਯੁਗਲਸੋ ਛਬਿ ਸ੍ਰਿੰਗਾਰ ਕੀ ਹੋ ਮਨਅਹ ਬਿਛਰਿ ਕਿਹਿ ਭਾਈ॥ ਸੇਵਤ ਸਾਂਤ ਸਰੀਰ ਧਰਹੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇ।ਹੋਰੀ॥੧੯॥ ਪਿਚ ਕਾਰਿਨ ਕੀ ਮਾਰ ਮੈ ਹੋ ਸਾਰ ਕੌਨ ਕੀ ਲੇਇ॥ ਪਗਿ ਆਕੀ ਬਗਿ ਆਹਕ੍ਰੀ ਹੋ ਗਿਰਤ ਧਰਤਿ ਅਤਿ ਨੇਹੁ।ਹੋਰੀ:॥੨੦॥ ਰਾਇ ਗੁਲਾਬ ਬਰਾਬਰੀ ਹੋ ਭਾਉਕ ਕਰ ਕਰ ਜਾਤ॥ ਸਖਯ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਨੈ ਕਉ ਹੋ ਅੰਤਰ ਨਹਿਲਖਾਤ।ਹੋਰੀ॥੨੧॥ ਕਲਿ ਬਰ ਬਰਨਤ ਬਰਨ ਬਰ ਹੋਬਰ ਬਨਾਇ ਕਰ ਛੰਦ॥ ਕਰਤ ਪਸੰਦ ਅਸੀਸ ਦੈ ਗੁਰੁ ਕਰ ਬਖਸੀਸ ਬੁਲੰਦ।ਹੋਰੀ:੨੨॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਸੁਥਰਾ ਬਨਯੋ ਸੁਥਰ੍ਹਾ ਰੂਪ ਅਨੂਪ॥ ਕਰ ਸਲੋਤਰ ਮੁਖ ਕਰ ਥਿਕਰੁ ਹੋ ਸਿਰਕਰ ਨਗਨ ਸਰੂਪ।ਹੋਰੀ:੨੩॥ ਮੁਖ ਮਸਲਾਇ ਸੁ ਹੰਡਿਕਾ ਹੋ ਪਕਰ ਖੰਡਿਕਾ ਸੰਤ॥ ਗਰਧਭ ਜਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਰਹੋ ਦਰਸਯੋ ਦੂਰ ਦੁਰੰਤ।ਹੋਰੀ॥੨੪॥ ਬਕਤ ਬਿਅਦਬੀ ਬਚਨ ਹੋ ਗਾਰੀ ਵਾਰੀ ਬਾਨ॥ ਪੈਤਾ ਹੂੰ ਮੈ ਅਰਥ ਕੋ ਹੋ ਕਰਤ ਸਲੇਸ ਬਿਧਾਨ।ਹੋਰੀ॥੨੫॥ ਏ ਸਾਰੇ ਜਾਨੈ ਨਹੀ ਹੋ ਸਾਰ ਬੇਦ ਕੋ ਚਾਰ॥ ਸਾਰ ਸੰਗ੍ਰਗੀ ਸਮਝਹੀ ਹੋਯਾ ਆਸਾਰ ਸੰਸਾਰ।ਹੋਰੀ:॥੨੬॥ ਸੰਖ ਧੁਨਿ[1] ਸੁਥਰੇ ਕਰੀ ਹੋ ਚੌਕੇ ਸਬ ਸੁ ਚਿਤਾਰ॥ ਹਕਰਾਯੋ ਗੁਰ ਬਰਨਿ ਨਿਕਟ ਹੋ ਆਯੋ ਤਯਾਰ ਬ ਤਯਾਰ।ਹੋਰੀ:॥੨੭॥ ਦੂਰਹਿ ਤੇ ਲਖ ਕਰ ਪਰਯੋ ਹੋ ਪਗਨ ਪਗਯੋ ਆਨੰਦ॥ ਨੰਦ ਈਸ ਨਿਹਾਰ ਕੋ ਹੋਆ ਨੰਦ ਈਸ ਬੁਲੰਦ।ਹੋਰੀ:॥੨੮॥ ਤੂੰਕਰ ਕਰ ਕਾਰੇ ਬਦਨਹੋ ਕਰਨ ਅਮੰਗਲ ਰੂਪ॥ ਯਾਹੂ ਮੈ ਕਛੁ ਤੈਂਕਰੀ ਹੋ ਕਬਿਤਾ ਕਹੁ ਸੁ ਅਨੂਪ।ਹੋਰੀ:੨੯॥ ਦੀਨ ਦਰਿਤ ਦੁਕ੍ਰਿਤ ਕਲਨ ਹੋ ਸਕਲ ਕਲਾ ਸੁ ਅਨੰਤ॥ ਨਜਰ ਸੁ ਨਿਰਾਲੀ ਸ਼ਾਨ ਕੀ ਲਗੈ ਨ ਬੁਰੀ ਬਿਅੰਤ।ਹੋਰੀ:੩੦॥ ਯਾਂ ਹਿਤਕਾਰੋ ਕਰ ਬਦਨ ਹੋ ਅਬ ਮੈ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਸੰਗਲ ਸੁੰਦਰਿ ਸੀਸ ਮੈ ਹੋ ਅੰਜਨ ਬਿੰਦ ਬਿਸਾਲ।ਹੋਰੀ॥੩੧॥ ਨਜਰ ਗੋਜਰ ਸੋ ਪੈ ਕਰੈ ਹੋ ਸੁਨ ਬਿਹਸੇ ਰਣਧੀਰ॥ ਹਾਸਯ ਬਿਲਾਸ ਬਢਯੋ ਅਧਿਕ ਹੋ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਅਬੀਰ।ਹੋਰੀ॥੩੨॥ ਬਰ ਦੀਨੋ ਬਰ ਮੋਦ[2] ਹੈ ਹੋ ਸੁਨ ਸੁਥਰਾ ਸੁਖ ਮੂਲ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰਬ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਹੋ ਸੋ ਤੋ ਪੈ ਅਨੁਕੂਲ।ਹੋਰੀ੩੩॥ ਯਾਂ ਤੇ ਮੈ ਅਨੁਕੂਲ ਤਬ ਹੋਤ ਵਤਵ ਪੰਥ ਮਜ਼ਜੂਬ॥ ਬਲੀ ਹੋਇ ਸਭ ਪਰ ਫਿਰੈ ਹੋ ਗਾਵੈ ਗੁਨ ਮਹਬੂਬ।ਹੋਰੀ॥੩੪॥ ਕਾਰ ਲੇਇ ਸਭ ਪੰਥ ਤੇਹੋ ਸਿਰ ਪਾਉ ਅਤਿ ਦੀਨ॥ ਹਾਸਯ ਬਿਲਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰਹੋ ਧਰ ਅਕਾਸ ਦੁਖ ਛੀਨ।ਹੋਰੀ:॥੩੫॥ ਸ਼ਬਦ ਸੁਰਨ ਕੋ ਨਾਟ ਭੋ ਹੋ ਪੁਨ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਪਾਇ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਚੰਦ ਮਰੀਦਿ ਪਰਹੋ ਮਨਸਾ ਗਈ ਬਿਕਾਇ॥ ਹੋਰੀ:੩੬॥ ਸ਼੍ਰੀ ਕਿਸ਼ਨਾ ਅਵਤਾਰ ਕੇ ਹੋ ਕ੍ਰਿਤ ਗੁਰ ਬਰ ਜੁ ਕਬਿਤ॥ ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਹੁਲਾਸ ਸੋਹੇ ਪਠਤ ਸਬਹਿ ਦੈ ਚਿਤ।ਹੋਰੀ॥੩੭॥ ਕਿਸਨ ਚੰਦ ਤਹਿ ਆਪਨੀਹੋ ਮੁਰਲੀ ਰੀਝ ਬਜਾਇ॥ ਲਖੀ ਲਖਨ ਹਾਰੇ ਨ ਤਹਾਂ ਹੋ ਲਖੀ ਨਕਾਹੂੰ ਜਾਇ।ਹੋਰੀ॥੩੮॥ ਤੀਨ ਲੋਕ ਹਰਖਿਤ ਭਏ ਹੈ ਦ੍ਵੈ ਘਰੀ ਲੋ ਧੀਰ॥ ਰਾਸ ਬਿਲਾਸ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਭਈ ਪ੍ਰਕਾਸਤ ਥਿਰ ਸਤ੍ਰਦਵ ਕਰ ਨੀਰ।ਹੋਰੀ॥੩੯॥ ਜੋਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਭਲੀ

---

1. ਸੰਖ ਦੀ ਧੁਨੀ, 2. ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ

ਹੋ ਗੁਰ ਬਰ ਏਕ ਸਰੂਪ॥ਹੋਰੀ॥ ਪੁਸ਼ਪਾਂ ਜਲਿ ਬਰਖਨ ਲਗੀ ਹੋ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਅਨੂਪ॥ਹੋਰੀ॥੪੦॥ ਕਰਨ ਲਾਗਿ ਆਰਤਿ ਤਬੈ ਹੋ ਸਭੀ ਬੀਰ ਰਣਧੀਰ॥ ਖਰੀ ਸੁ ਛਲਿ ਨਿਰਖਤ ਖਰੇ ਹੋ ਪੂਰਬ ਪੁਨ ਯੀ ਬੀਰ॥ ਹੋਰੀ॥੪੧॥ ਗਾਵੈ ਗੀਤ ਪੁਨੀਤ ਜੋ ਹੋ ਹੋਰੀ ਕੋ ਮਨ ਲਾਇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਰਬ ਸੁਖ ਹੋ ਸਾਧਤ ਸਿਧਿ ਸਹਾਇ॥ਹੋਰੀ॥੪੨॥ਸੋ:॥ ਦੀਨੋ ਗੁਰ ਬਰਦਾਨ ਯਾਦਿਨ ਜੋ ਆਨੰਦਪੁਰ॥ ਦਰਸੈ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਅਵੀਸ ਮੋਰ ਦਰਸਨ ਲਹੈ॥੪੩॥ਦੋ:॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਮ ਪ੍ਰਹਮਿ ਮੈ ਆਨ ਥਾਨ ਨਹਿ ਕੋਇ॥ ਮੇਰੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਯਾਹੀ ਪੁਰ ਪਰ ਹੋਇ॥੪੪॥ ਯਥਾ ਨਾਮ ਗੁਣ ਯਾਹਿ ਮੈ ਜਾਨਤਜੇ ਮਤਿ ਧੀਰ॥ ਆਨੰਦ ਲਹਿ ਆਨੰਦ ਕਹਿ ਰਹਿ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਤੀਰ॥ ਸਤਦ੍ਰਵ ਤਰ ਸੇਵਨ ਕਰਤ ਆਪ ਆਪਨ ਰੁਚਿਧਾਰ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀ ਚਰਨਨ ਚਾਹਿ ਚਿਤਾਰ॥੪੬॥ਸਾਖੀ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੂੰ ਮਨ ਮੰਦਰ ਮਹਰਾਜਾ॥ ਕਰਤ ਕੇਸ ਕੰਘਾ ਸੁਖ ਸਾਜਾ॥ ਚੰਦ ਮਰੀਚਿ ਬਗੀਚਿ ਦਰੀਚੀ॥ ਪ੍ਰਾਤਸਮੀਰ ਲਗਤ ਮਤ ਸੀਚੀ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਲਖ ਛਬਿ[1] ਹਰਖਾਨਾ॥ ਗੋਯਾ ਨਾਮ ਦਿਵਾਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਗੁਰਯ ਰਹਸਯ ਗੁਰਨ ਕਰ ਬਰਨਾ॥ ਨਿਰਖਤ ਉਰ ਹਰਖਤ ਚਿਤ ਧਰਨਾ॥ਦੋ:॥ ਜਯੋ ਗਏ ਗੁਰਬਰਕੇ ਲਖੇ ਚਰਿਤ ਰੀਝ ਰਿਝਵਾਰ॥ ਤਯੋ ਤਯੋ ਗਜਲ ਸੁ ਛੰਦ ਮੈ ਕੀਨੋ ਗ੍ਰੰਥ ਤਯਾਰ॥੩॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਾਕੀ ਕਰੀ ਭਾਖਾ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਨਾਮਧਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰਸੁ ਅਭੀਤ॥੪॥ ਪਦ ਪਦ ਕੇ ਬਰ ਅਰਥ ਕਰ ਪਦ ਪਦ ਦਏ ਮਿਲਾਇ॥ ਜਾਤੇ ਗੁਰਮਿਤ ਸਭ ਲਖਹਿ ਭਾਖਾ ਕਬਿ ਹਰ ਖਾਇ॥੫॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕੀ ਕੀਰਤੀ ਕੀਰ ਤੀਨ ਕਰ ਕੀਰ॥ ਰਹੀ ਬਿਰਾਜ ਸਰੀਰ ਮੈ ਕਲਗੀ ਧਰ ਰਣਧੀਰ॥੬॥ ਕਬਹੁ ਕ ਔਸਰ ਪਾਇ ਕੈ ਪੂਛੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਸਾਰ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਮਰਜਾਦਾ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਕੈਸੀ ਕਰਤਾਰ॥ ਹਮ ਸਮਝਤ ਕਛ ਕਛੂ ਲਖਤ ਹਿੰਦੂ ਗਿਰੀ ਅਧੀਰ॥ ਸਿੰਘ ਸੰਪਰਦਾ ਕੀ ਕਹਿਆ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਤਦਬੀਰ॥੮॥ ਤਿਹ ਪ੍ਰਤਿ ਸਤਗੁਰ ਨੈ ਤਬੈ ਤੁਰਤਹਿ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਰ॥ ਕਹਯੋ ਬਚਨ ਅਤਿ ਸਰਲ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿਵਤ ਗੁਰ ਕਰਤਾਰ॥੯॥ ਤਊ ਰਹਯੋ ਤਾਮੈ ਕਊ ਕਠਿਨ ਕਠਿਨ ਪਦਧੀਰ॥ ਤਾਂਤੇ ਟੀਕਾ ਤਾਸ ਕੀ ਕੀਨੀ ਅਤਿ ਮਤਿ ਧੀਰ॥ ਸਾਖਾ ਸਾਸਤਨ ਕੀ ਦਈ ਤਾਮੈ ਅਧਿਕ ਸਭਾਇ॥ ਮਨੁ ਆਦਿਕ ਰਿਖ ਪੁੰਗਤਨ ਹਰਿ ਭਗਵਾਨ ਬਨਾਇ॥੧੧॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਯਾ ਬਿਧਿ ਕਰੇ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ ਉਪਕਾਰ॥ ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਭਵ ਭਾਰ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਅਘਾਰ॥ਸਾਖੀ॥੨੨॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੈਰਮਣੇ ਚੁਤਰਥ ਗੁਰ ਖੰਡਾ ਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਹ ਧੇ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਪ੍ਰਕਰਣ ਬਰਣਨ ਚਤੁਰਥੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੪॥

ਅਬ ਜਗਯੋ ਪਵੀਤ ਪ੍ਰਕਰਣ ਮਿਗ੍ਰਿਆਲੀਲਾ॥ਚੌ:॥ ਅਥ ਕਿਛੁ ਸੁਨਹੁ ਅਪਰ ਬਿਵਹਾਰਾ॥ ਕਬਹ ਕੁ ਖੇਲਨ ਚਲੈ ਸਿਕਾਰਾ॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਮਿਸ ਕਰ ਪਸੁ ਕਲਯਾਨਾ॥

---

1. ਸੁੰਦਰਤਾ

ਦੀਨ ਦਰਦ ਦਰ ਬਿਰਦ ਪਛਾਨਾ॥੧॥ ਬਹੁ ਪਸ਼ੁ ਹਨੇ ਘਨੇ ਘਰਿਘਏ॥ ਬਿਆਘ ਬਰਾਹ ਅਗਿਨਤ ਗਿਰਾਏ॥ ਸੰਗ ਭੀਰ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਭਾਰੀ॥ ਕਹਿ ਨ ਜਾਤ ਅਚਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ਦੋ:॥ ਉਛਰਯੋ ਗੁਰ ਬਰ ਅਸਵ ਤਬ ਤੁਟਯੋ ਤਾਗ ਤਲਵਾਰ ਖੋਜਹੋ ਨਹਿ ਕਤਹੂ ਮਿਲਯੋ ਬਹੁਤੇ ਭਯੋ ਅਵਾਰ॥੩॥ ਤਾ ਛਿਨ ਸੋਚੀ ਚਿਤ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਲਵ ਕੇ ਅਵਤਾਰ॥ ਸਾਰ ਕਰਮ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਹੈ ਉਪਵੀਤ ਅਪਾਰ॥ ਸੋ ਕਰਮ ਨ ਕਰ ਕਾਮ ਕਛੁ ਭਾਉ ਭਗਤ ਮੈ ਨਾਹਿ॥ ਕੇਵਲ ਲਜਯਾ ਜਗਤ ਸੋ ਕੇਵਲ ਚਾਹਿਸੁ ਨਾਹਿ॥ ਬਹਿਰ ਸੂਤਰ ਤਯਾਗੈ ਸੁਧੀ ਬ੍ਰਹਮ ਉਪ ਨਿਖਧ ਮਾਹਿ॥ ਸਿਖਾ ਸੂਤ ਤਯਾਗੇ ਬਿਨਾ ਹੈ ਅਨਨਯਤਾ ਨਾਹਿ॥੬॥ ਦੇਹ ਸਮਰਪੀ ਆਦਿ ਮੈ ਕਰਮ ਸਮਰਪੇ ਨਾਹਿ॥ ਕਪਟ ਭਯੋ ਯਹਿ ਯਾਹ ਤੇ ਤਯਾਗਨੀਯ ਮਤ ਮਹਿ॥੭॥ ਯਾਤੇ ਐਸੋ ਸਮੇ ਪੁਨ ਔਸਰ ਐਹੈ ਨਾਹਿ॥ ਤਾਗ ਤੇਗ ਕਹਿ ਬਾਂਧਿ ਹੈ ਹਰ ਭਵਬੰਧ ਸਦਾਹਿ॥੮॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਸੋਵਤੀ ਖਤਰੀ ਖਗ ਨਿਧਾਨ॥ ਦੀਨ ਜਨੇਊ ਸੋ ਕਰਯੋ ਗੁਰ ਕਬਜੇ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਨ॥੯॥ ਸਰਬ ਧਰਮ ਤਜ ਸਰਨ ਮਮ ਸਰਹੁ ਕਹੀ ਭਗਵਾਨ॥ ਸਰਬ ਕਰਮ ਕੋ ਮੂਲ ਯਹੈ ਸਮਰਪਿ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ॥੧੦॥ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੈਯਾ ਪੰਥ ਮੈ ਯਾਕੋ ਗੌਨ ਪਛਾਨ॥ ਕੋਊ ਕਾਊ ਧਾਰੇ ਰਹੇ ਅਧਿਕ ਉਤਰਹੇ ਜਾਨ॥ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਯਹ ਭਈ ਦ੍ਰਿਢਤਾ ਸਭਹਿ ਮਾਹਿ॥ ਗੁਰਬਰ ਧਰਮ ਨ ਚੀਨ ਚਿਤ ਉਤਰ ਵਾਇ ਮਤ ਮਾਹਿ॥ ਯਹ ਨ ਲਖੀ ਕੈ ਆਦਿਮਤ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਲਖਯੋ ਸਰਬ ਸੰਸਾਰ ਮੈਂ ਬੂਡਤ ਪ੍ਰੇਮ ਜਹਾਜ॥ ਫਾਂਸ ਫਾਂਸ ਕਰਮਨ ਮੈ ਮਰਤ ਸਿਖੀ ਜਾਨਤ ਨਾਹਿ॥ ਹਮ ਊਚੇ ਤੁਮ ਨੀਚ ਯਹ ਚਿੰਤਤ ਚਿਤ ਨ ਸਕਾਹਿ॥੧੪॥ ਸੋਯਾ ਬਿਨ ਜਬ ਕਰਮ ਕੋਤਜਿ ਹੈ ਸਭ ਅਭਿਮਨ॥ ਭਜਹਿ ਅਵਸ ਭਗਵਾਨਤੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ॥ ਯਾਤੇ ਸਭ ਸਿੰਘੋ ਸੁਨੋ ਯਾਹ ਕਬਿ ਕੀ ਅਰਦਾਸ॥ ਖਗ ਜਨੇਊ ਗੁਰਦਯੋ ਪਹਿਰਹੁ ਕਾਰਜ ਰਾਸ॥ ਵਹਮ ਗਯੋ ਉਪਵੀਤ ਅਰੁ ਯਾਹ ਜਗਯੋ ਉਪਵੀਤ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੁਗਯਹਿ ਮੈ ਲਹਯੋ ਤਯਾਗਹੁ ਨਹਿ ਨਿਤ ਨੀਤ॥ ਕੈਧੋ ਛੋਟੇ ਕੈ ਬੜ ਖੜਗਾ ਕਾਰ ਬਨਾਇ ਧਾਰਹੁ ਸਭ ਗਰ ਆਪਨੇ ਸਮ ਉਪਵੀਤ ਸਦਾਇ॥ ਗੁਰਹਿ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਤ ਜੋ ਤਾਕੋ ਫਲ ਨਹਿ ਜਾਤ॥ ਜਯੋ ਧਨ ਰਾਖਯੋ ਗਾਂਠ ਕੋ ਐਸਰ ਮਿਲਤ ਸਹਾਤ॥੧੯॥ ਸਰਬ ਸਫਲ ਫਲ ਸੋ ਫਲਯੋ ਗੁਰ ਕਰਵਾਲ ਮਾਹਿ॥ ਤਿਹ ਤੋਰਯੋ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਸੋ ਮੂਰਖ ਸਕ ਨਾਹਿ॥੨੦॥ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੋ ਮੁਖਭਾਗ ਕੋ ਖਤ੍ਰਿਨ ਕੋ ਮੁਖ ਤੇਗ॥ ਚਾਰਿਹੁ ਜੁਗ ਕੀ ਰੀਤ ਯਹਿ ਬਿਦਿਤ ਪੁਰਾਨਨ ਬੇਗ॥੨੧॥ ਬਿਨਾ ਖਗ ਧਾਰੀ ਕਬਹੁ ਛਤਰੀ ਪੂਜਿਆ ਨਾਹਿ॥ ਸੋਢ ਬੰਸ ਸ੍ਰੀ ਖਾਲਸਾ ਖਤ੍ਰੀ ਕਛੁ ਸਕਨਾਹਿ॥੨੨॥ ਯਾਮੈ ਜਾਨਹੁ ਚਾਰਿਹੂੰ ਬਰਨ ਅਬਰਨ ਸਮਾਨ॥ ਰੂਪ ਪੰਚਾਇਨ ਕੋ ਧਰੇ ਸਿੰਘ ਅਕਾਲੀ ਜਾਨ॥੨੩॥ ਸੂਰਤ ਮੂਰਤ ਏਕ ਸੀ ਪੂਰਤਿ ਹੋਇ ਜਹਾਨ॥ ਨਾਦੀ ਸੋਢੀ ਖਾਲਸਾ ਜਾਨਹੁ ਜੀਅ ਮਹਾਨ॥੨੪॥ ਖਗ ਜਨੇਊ ਧਾਰ ਕਰਤਗਯ[1] ਜਨੇਊ ਤਯਾਗ॥ ਕਰ ਅਕਾਲ

1. ਧਾਗੇ ਦਾ

ਪੁਰਖੀ ਧਰਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿ ਅਨੁਰਾਗ॥ ਪਿਤ੍ਰਿ ਬ੍ਰਤਜਨ ਪਿਤਰ ਪੁਰ ਜਾਤ ਦੇਵ ਬਰਤ ਦੇਵ॥ ਹਰਿ ਬ੍ਰਤ ਹਰਿ ਪੁਰ ਮੈ ਸਰਤ ਗੀਤਾ ਭਾਖਯੋ ਭੇਵ॥੨੬॥ ਪੁਨ ਲਿਖ ਸਭ ਕਰਮਨ ਬਿਧੀ ਗਯਾਨ ਜੋਗ ਬਿਵਹਾਰ॥ ਅੰਤ ਅਠਾਰਹ ਧਯਾਇ ਮੈ ਕਹਯੋ ਕਿਸ਼ਨ ਅਘ ਰਾਰ॥੨੭॥ ਮਦਯਾ ਜੀ ਮਾਨਮ ਕਰਮ ਮਦ ਭਕਤਾਂ ਜਨ ਜੋਨ॥ ਮਮ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤ ਜੇ ਪਾਵਤ ਮਮਪੁਰ ਤੌਨ॥ ਸਰਬ ਧਰਮ ਤਜਏਕ ਬ੍ਰਤ ਮਮ ਸਰਨਾਗਤ ਧਾਰ॥ ਤੋਹੌਂ ਤੁਹਿਸਭ ਪਾਪਤੇ ਰਾਖਹੁ ਪਾਰਥ ਯਾਰ॥੨੯॥ ਸਰਨਾਗਤ ਬਰਤ ਜਿਨ ਲਹਯੋ ਤਯਾਗ ਭੂਰਿ ਅਭਿਮਾਨ॥ ਬੈਦਿਕ ਔਰ ਸਮਾਰਤਿਕ ਭਯੋ ਅਨਨਯ ਨਿਧਾਨ॥੩੦॥ ਨਿਧਨ ਧਰਮ ਨਿਜ ਸ੍ਰੇਯ ਨਿਤ ਪਰ ਧਰਮਨ ਤੇ ਨੀਕ॥ ਸਹਜ ਧਰਮ ਨਹਿ ਤਯਾਗਿਐ ਯਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਮੀਕ॥੩੧॥ ਹਮ ਸਭ ਸਰਨਗਤ ਬਰਤੀ ਆਨ ਆਸਰੋ ਛਾਡ॥ ਪਰੇ ਪਗਨ ਪਰਮੇਸ; ਕੇ ਤੋਰ ਬੰਧ ਜਮ ਡਾਂਡ॥੩੨॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਸਭ ਤਯਾਗ ਕੈ ਏਕ ਧਰਮ ਬਰਤ ਧਾਰ॥ ਪਾਇ ਅਸੀਸ ਸੋਢੀ ਅਬਿਚਲ ਭਗਤਿ ਅਪਾਰ॥੩੩॥ ਆਏ ਆਏ ਖੇਲ ਸਿਕਾਰ ਗੁਰ ਲੰਗਰ ਭਯੋ ਤਯਾਰ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਗਰ ਸਾਫ ਲਖ ਸੰਕਾ ਭਈ ਬਿਚਾਰ॥੩੪॥ਚੌ:॥ ਚਲਤ ਸੁਧ ਸੋ ਤਰ ਗਈ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਜਹ ਬੈਠੇ ਜਈ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਗੁਰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਗਰ॥ ਹੈਨ ਜਨੇਊ ਕੋਨ ਹੇਤ ਕਰ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨਜੀਅ ਸਭ ਜਾਨੀ॥ ਬਿਹਸ ਤਬਕਹੀ ਕਰਹੁ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਤਯੋ ਹੀ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧ॥ ਪਹਿਰਹੁ ਉਰ ਉਪਵੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੱਧ। ਗੁਰਹਿ ਸਮਰਪਿ ਲੇਹੁ ਅਬ ਨਾਹੀ॥ ਸੰਕਾ ਕਰਹੁ ਨ ਕਛੂ ਉਰਮਾਹੀ॥ ਫਿਰਵੇ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਢਿਗ[1] ਗਏ॥ ਤਬ ਗੁਰ ਤਿਹ ਸਮਝਾਇ ਪਠਏ ॥੩੭॥ ਤਯੋ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਪੁਨਭਾਖੀ॥ ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਬਰਨੀ ਸੁਚਿ ਸਾਖੀ॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਕਹੀ ਕਿਨਪਾਯੋ॥ ਕਾਯਾ[2] ਮੈ ਤੁਮ ਸਿਧਿ ਲਖਾਯੋ॥੩੮॥ ਹੋਤ ਨਿੰਦ ਜਗ ਮਾਹਿ ਉਤਾਰੇ॥ ਅਪਰਨ ਕੋਊ ਦੋਸ ਨਿਰਧਾਰੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਪਦ[3] ਸਿਰਨਾਯੋ॥ ਗੁਰਹਿ ਨਿਹੋਰਤ ਬਚਨ ਸੁਨਾਯੋ॥੩੯॥ ਦੇਹ ਸਮਰਪਿ[4] ਪ੍ਰਭਹਿ ਮੈ ਦਈ॥ ਕਰਮ ਮੂਲ ਰਾਖੀ ਨਹਿ ਗਈ॥ ਅਕਸਮਾਤ ਸੋ ਮਾਂਗੀ ਆਪਨ॥ ਦਈ ਅਧਿਕ ਚਿਤਹਿਤ ਕਰ ਥਾਪਨ॥੪੦ ਅਬ ਪ੍ਰਭ ਯਹ ਸਹਸਾ ਸੰਸਾਰੀ॥ ਕਰਦੀਜੈ ਯਾਤੇ ਨਿਰਵਾਰੀ॥ ਚਰਨਨ ਦਰਸ ਚਰਨ ਰਸ ਚਾਖਹੁ॥ ਰਹੁ ਭਰਮਾਰ ਇਵ ਸੰਕ ਨ ਰਾਖਹੁ॥੪੧ਦੋ:॥ ਦਯਾ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖ ਕੋ ਸੂਤ ਗਾਠ ਜਤ ਸਾਥ।[5] ਤਤ੍ਰ ਬਾਂਟ ਪਹਿਰਾਇਐ ਮੋ ਗਰ ਦੀਨਾ ਨਾਥ॥ ਬਿਹਸੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਰ ਬਚਨ ਸੁਨਤ ਤਿਹਿ ਕਾਲ॥ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਸਕਲ ਨਿਧਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਭੁਆਲ॥੪੩॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਮ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਮੇਰੇ ਭਕਤ[6] ਅਨਨਯ॥ ਇਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰੀ ਧਰਮ ਧਰਯੋ ਧਰ ਧਰਨਯ॥੪੪॥[7] ਏਵ ਮਸਤ ਤੇ ਕੋ ਦਯੋ ਦਯਾ ਕਪਾਹ ਜਨੇਊ॥ ਖੱਗ ਦਯੋ ਉਪਹ ਲਯੋ ਹਿਅਮੈ ਸੋ ਸੁਖ ਭੇਊ॥੪੫॥ ਸੁਨਹੁ ਆਜ ਤੇ ਸਿੰਘ

1. ਨਜ਼ਦੀਕ, 2. ਸਰੀਰ, 3. ਪੈਰ, 4. ਸਮਰਪਿਤ,
5. ਦਇਆ ਕਪਾਹ ਸੰਤੋਖ ਸੂਤ ਜਤ ਗੰਢੀ ਸਤ ਵਟ 6. ਭਗਤ, 7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਤੁਮ ਸਗਰੇ ਮੇਰੇ ਬੈਨ॥ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਦਿਕਤ[1] ਰਹੀ ਕੁਊ ਜਨੇਊ ਕੀ ਐਨ॥ ੪੬ ਪੈ ਜੋ ਕੋਊ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੁਚਿ ਗੁਰ ਚਾਲ॥ ਕਰੈ ਬਿਸਰਜਨ[2] ਅਵਸਿ[3] ਸੋ ਬਹਿਰ ਸੂਤਰ ਤਿਹਿ ਕਾਲ॥੪੮॥ ਭਕਤ ਅਨਨਯ ਪ੍ਰਨਯ ਜੇ ਅਹਹਿ ਸਰਨਯ ਸੁਜਾਨ॥ ਤੇ ਨਹ ਕਬਹੂ ਧਾਰਨ ਕਰਹਿ ਜਗਯ ਸੂਤਰ ਸ ਬਿਧਾਨ॥੪੯॥ ਭਕਤ ਅਨਨਯ ਸਮਾਨ ਜੋ ਹੋਇ ਅਕਾਲੀ ਸਿੰਘ॥ ਪਾਵੈ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥੫੦॥ ਆਦਿ ਪੰਥ ਕੋ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਰੀ ਰੀਤ ਨਿਰਧਾਰ॥ ਮਾਨਨੀਯ ਸਭ ਪੰਥ ਕੋ ਭਏ ਭਬਯ ਸੁਖ ਕਾਰ॥ ਭਗਤ ਧਰਮ ਭਾਗਵਤ-ਬਰ ਗੁਰਮੁਖ ਧਰਮ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਪਠਤ ਸੁਨਤ ਸਮਝਤ ਸੁਮਤਿ ਪਾਵਤ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਧਾਨ॥

ਸਾਖੀ॥੨੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲੇ ਉਤਗਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਕਰਣ ਉਪਵੀਤ ਬਿਧਾਨ ਬਰਣਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੫॥ਦੋ:॥ ਬੈਠੇ ਊਚੇ ਥਲ ਕਬਹੁ ਸਾਚੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਦੇਖੇ ਅਗ੍ਰ[4] ਸਵਾਰ ਹਿਕ ਆਵਤ ਇਤੈ ਰਸਾਲ॥ ਆਏ ਔਰ ਆਗੇ ਕਛੂ ਫਿਰਯੋ ਸਤਦ੍ਰਵ[5] ਉਰ॥ ਹੇਰ ਹਰਖ ਧਰ ਗੁਰਹਸੇ ਆਨਹੁ ਇਹਿ ਇਹਿ ਠੌਰ॥ਚੌ:॥ ਉਤਰ ਅਸਵ[6] ਤੇ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਚਰਨ ਸਰੋ ਰਹੁ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਭੇਟਾ ਧਰੀ ਅਗਾਰੀ ਭਾਰੀ॥ ਹਸੇ ਆਪ ਸਤਗੁਰ ਦੈਵਾਰੀ॥ ਰੇ ਬਹਲੋ ਕੋ ਕਯੋ ਇਤ ਆਯੋ॥ ਕਯੋ ਭਾਜਯੋ ਕਹੁ ਕਯਤ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਬੋਲਯੋ ਤਬ ਗੁਰਦਾਸ ਮਸੰਦ ਜਾਂਕੇ ਭਾਗ ਜਗੇ ਕੁਲ ਚੰਦ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਗੁਰ ਧਾਮ[7] ਪਧਾਰੇ॥ ਆਪ ਮਸੰਦ ਆਇ ਤਬ ਮਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਪੰਜਾਬ ਕੌਰ ਅਬ॥ ਮਮ[8] ਮਾਰਨ ਕੀ ਕਰੀ ਬਯੋਤ ਸਭ॥ ਸੋ ਸੁਨ ਸਤਰ ਪ੍ਰਭ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਰਖਯਾ ਪ੍ਰਾਨ ਹੇਤ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਸੁਨਯੋ ਇਤਹੁ ਮਸੰਦਨ ਮਾਰਨ॥ ਭਾਜਯੋ ਹਯਾਹੂੰ ਤੇ ਭਵ ਹਰਨ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਆਪ ਬੁਲਾਯੋ ਮੋਹੀ॥ ਹਾਜਰਿ ਭਯੋ ਆਨ ਪਦ ਤੋਹੀ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਚਰਨ ਤਰ ਲਪਟਾਯੋ॥ ਬਹੁ ਬਿਨਤੀ ਬਚਨ ਬਨਾਯੋ॥ ਸਰਨ ਪਾਲ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਟੂਕ ਖੋਰ[9] ਘਰ ਕੋ ਮੈ ਪਾਲਾ॥ ਪਿਤਾ ਪਿਤਮਹਿ ਤੇ ਯਾ ਘਰ ਕੋ॥ ਪਾਲਕ ਕੂਕਰ[10] ਰਾਊਰ ਪਰ ਕੋ॥ ਸੁਨਬਿ ਹਸੇ ਬਹਲੋ ਕੇ ਅਹੋ॥ ਨਿਕਟ ਹਮਾਰੇ ਨਿਧਰਕ ਰਹੋ॥ ਦ੍ਵੈ[11] ਰੁਪਿਆ ਲੈ ਰੌਜ ਆਜ ਤੇ॥ ਹਾਜਿਰ ਹੋਹੁ ਸੁ ਸਸਤਰ ਸਾਜਤੇ॥ਦੋ:॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਨਿਜ ਬਿਰਧੁ ਕੀ ਰਖੀ ਆਪਨ ਲਾਜ॥ ਸਰਨ ਪਰਯੋ ਪਾਲਨ ਕਰਯੋ ਸਿੰਘ ਸੁਮੀਰ ਸਮਾਜ॥੧੦॥ **ਸਾਖੀ॥੨੪॥**ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਕਬਹੂੰ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਪਾਰਾ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਹੁਤੇ ਬਜਰੂੜ ਸੁਭਾਰਾ॥ ਤਿਨ ਗ੍ਰਾਮੀਨ ਸੁ ਸੰਗਤ ਗੁਰ ਕੀ॥ ਲੂਟੀ ਮਾਰੀ ਮਮਤਾ ਉਰ ਕੀ॥ ਮਾਨੀ ਨਾਹਿ ਦੁਹਾਈ ਗੁਰ ਕੀ॥ ਕਾਲ ਫਿਰਾਈ ਮਤਿ ਕਤਿ ਉਰ ਕੀ॥ ਸੁਨ ਗੁਰ ਬਰ ਅਤਿ ਰੋਖ ਜਤਾਈ॥

1. ਮੁਸ਼ਕਲ, 2. ਤਿਆਗਣਾ, 3. ਆਵੇਸ, 4. ਅੱਗੋਂ, 5. ਸਤਲੁਜ, 6. ਘੋੜਾ, 7. ਸਵਰਗ,
8. ਮੈਨੂੰ, 9. ਟੁਕੜੇ ਖਾਣ ਵਾਲਾ, 10. ਕੁੱਤਾ, 11. ਦੋ ਰੂਪ

ਚਤਰ ਦਿਵਸ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਬਿਤਾਈ॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆਸਿਸ ਤਹਿ ਗਯੋ ਖਾਲਸਾ॥ ਬੜੀ ਜੁਧ ਕੀ ਅਧਿਕ ਲਾਲਸਾ॥ ਦੁਰਗ ਗਿਰਾਇ ਲੁਟਧਨ ਪਰੀ॥ ਦੁਸਟ ਮਾਰ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਮਿਸ ਕੀਨਾ॥ ਰਣ ਜਿਤ ਦੁੰਦਭ ਸਬਦਹਿ ਦੀਨਾ।ਦੋ:॥ ਗੁਰਬਰ ਕੋ ਅਤਿ ਜਸ ਭਯੋ ਬਢ੍ਯੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ॥ ਸੰਗਤ ਦੁਖ ਸਭ ਹੀ ਛੁਰਯੋ[1] ਪਠਤ ਪਾਠ ਗੁਰਗ੍ਰੰਥ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਭਯੋ ਮਹੱਲਾ ਹੋਲਾ ਕੌਫਿਰ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਰਸ ਅਨੰਦਪੁਰ॥ ਸਿਖਨ ਕਰੀ ਆਨ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨਿ ਐ ਰਸ ਰਾਸ੭॥ ਦਵੇ ਸਿੱਖਨੀ ਉਥਲਿ ਪ੍ਰਭ ਗਈ॥ ਨਾ ਜਾਨੈ ਕਿਤ ਜਾਨਨ ਭਈ॥ ਬਿਹਸੇ ਬੀਰ ਧੀਰ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਖਾਲਸਾ ਸਰਵਨ[2] ਕਰ॥ ਮੇਰੇ ਚੇਲੇ ਬਲੇ ਬਨੇ ਜੁ ਜਗ ਮੈ॥ ਸਾਧ ਅਸਾਧ ਪਰੀਖਯਨ ਮਗ ਮੈ॥ ਸਾਧ ਸੰਤ ਦਰਸਨ ਭਲ ਲੇਹੀਂ॥ ਮੂਰਖ ਦੁਸਟ ਚਰਮ ਰਸ ਲੇਹੀ।੩। ਬਹੁਤਕ ਬਿਗਰਿ ਜਾਂਹਿ ਨਹਿ ਸੰਸਾ॥ ਲਖ ਮਾਯਾ ਬਯਾਪਾਰ ਪ੍ਰਸੰਸਾ॥ ਜਥਾ ਭਾਉ ਤੀਰਥ ਫਲ ਪਾਵੈ॥ ਭਲੋ ਭਲੋ ਸਿਰ ਬੁਰੇ ਕਰਾਵੈ॥ ਜੋਪਿ ਜਗਤ ਨਹਿ ਰਹਨੋ ਭਾਈ॥ ਕਾਹਿਤ ਗਰਬ ਕਰਨ ਮਨ ਆਈ॥ ਅੰਤ ਮ੍ਰਿਤਯ ਸਿਰ ਛੁਟਤ ਨ ਕਯੋ ਹੀ॥ ਮਾਨ ਕਰਤ ਹੈ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੁ ਤਯੋ ਹੀ॥੫॥ ਦਰਪਣ ਮੈ ਮੁਖ ਜੈਸੇ ਕੋਊ। ਦੇਖੈ ਦਰਸਾਵੈ ਤਸ ਸੋਊ॥ ਕਰੈ ਭਜਨ ਗੁਰ ਆਇਸ ਜਾਨੈ। ਮਨ ਥਿਰ ਕਰਤ ਗੁਰੂ ਬਰ ਮਾਨੈ॥੬॥ਦੋ:॥ ਬਿਨਾ ਭਜਨ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਭਵ[3] ਭਯ[4] ਭੰਜਿਆ[5] ਨਾਹਿ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪ੍ਰਿਅ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਕਹਾਹਿ॥

ਸਾਖੀ॥੨੬॥ਸੁਥਰਾ ਛੰਦ॥ ਕਬਹੂਕ ਇਕ ਸਿਖ ਕਰੀ ਆਨ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਅਰਦਾਸ ਅਗਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਅਬ ਗਈ ਬਹੁਤ ਹੈ ਰਾਗਿਨ ਕੀ ਮਤ ਮਾਰੀ॥ ਬਿਨਾ ਲਗੇ ਤਨਖਾਹ ਨ ਮਾਨੈ ਸੁਨ ਪੂਛੀ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਹਾ ਭਯੋ ਤਿਨ ਤਬੈ ਸੁਨਾਈ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਕਾਲ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਖਮਨੀ ਪਢਤ ਹੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਲਾਈ॥ ਏਕ ਅਸਟਪਦਿ ਸੇਖ ਰਹੀ ਹੀ ਗਾਇਕ ਅਏ ਸੁਭਾਈ॥ ਮੈ ਤਬ ਕਹੀ ਮੋਹਿ ਅਬ ਦੀਜੈ ਪੂਰੀ ਕਰਨੇ ਬਾਨੀ॥ ਪੁਨ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਸਨੈਯੈ ਵਾਰਿ ਜਾਊ ਗੁਰ ਗਯਾਨੀ॥੨॥ ਰਾਗਿਨ ਕਹੀ ਸਮਾਂ ਨਹਿ ਹਮਰੇ ਠਹਰਨ ਕੋ ਸੁਨ ਭਾਈ॥ ਲਾਗੇ ਗਾਨ ਕਰਨ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰ ਬਰ ਅਤਿ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਬਿਹਸਾਤਿ ਕਹੀ ਕਹੀ ਤੈ ਸਾਚੀ ਤਊ ਏਕ ਹੈ ਰੀਤੀ ਰਾਗੀ ਤਨਖਾਹੀ ਹੈ ਨਾਹੀ ਜਾਨਤ ਤੂੰ ਨ ਸੁਰੀਤੀ॥੩॥ ਚਨਾ ਰਹਯੋ ਚਬਾਵਤ ਤੂੰ ਤੇ ਲਗੇ ਕੜਾਹ ਛਕਾਵਨ॥ ਰਾਗ ਨਾਦ ਕੀ ਬੜੀ ਬਚੜਾਈ ਬੜੇ ਗੁਰਨ ਮਨ ਭਾਵਨ॥ ਸੁਨਤ ਸਭਾ ਸਗਰੀ ਬਿਸਮਾਈ ਲਖੀ ਸਬਦ ਸਰਸਾਈ॥ ਤਾਦਿਨ ਤੇ ਰਾਗਿਨ ਕੀ ਜਾਨੀ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਬੜਾਈ॥

ਸਾਖੀ੨੭॥ ਸੁਥਰਾ ਛੰਦ॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਉਅੰਕਾਰ ਪਢਤਹੋ ਕਲਗੀਧਰਨ ਅਗਾਰੀ॥ ਕਹਯੋ ਨਿਕਾਰਹੁ ਲਾਠੀ ਮਾਹਰੁ ਬੈਠਹਿ ਨਾਹਿ ਅੰਗਾਰੀ॥ ਕਰੀ ਚਾਕਰਨ ਤਯੋ ਹੀ ਸਿੰਘਨ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਗਾਈ॥ ਬਾਨੀ ਹੂੰ ਕੇ ਪਢਤ ਪਵਿਤ ਗੁਨ ਹੋਤ ਮਸੰਦੀ

1. ਦੂਰ ਹੋਏ, 2. ਕੰਨ, 3. ਭਵ ਸਾਗਰ, 4. ਡਰ, 5. ਟੁਟਣਾ, ਖਤਮ ਹੋਣਾ

ਥਾਈ॥੧॥ ਬਾਨੀ ਪਰਭ ਜ ਪ੍ਰਾਨ ਗਵੈ ਹੋ ਸਰਰਧਾ ਕਿਮਿ ਉਪਜੈ ਹੈ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸੁਨਥਿ ਹਸੇ ਸਰਸੇ ਬੋਲੇ ਕੀਓਸੁਪੇ ਹੈਂ॥ ਸਿਖਾ ਪਠ ਤੁਕ ਕਹਾ ਪਠਤ ਹੋ ਤਿਨ ਤਬ ਪਠਯੋ ਹਜੂਰਾ॥ ਕਰਤੇ ਕੀ ਮਿਤ ਕਰਤਾ ਜਾਨੈ ਕੇ ਜਾਨੈ ਗੁਰਸੂਰਾ॥ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਿੰਘਹੁ ਸਭ ਮੇਰੀ ਜਬ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਤਬ ਸਿੰਘਹਿ ਉਪਦੇਸ ਕਹਾ ਵੈ ਕਿਮਿ ਜਾਨੈ ਗੁਰਗਿਯਾਨੀ॥ ਕਰਤੇ ਕੀ ਮਿਤ ਕਰਤਾ ਜਾਨੈ ਕੈ ਜਾਨੈ ਗੁਰ ਸੂਰਾ॥ ਕੈ ਪਦ ਕੋ ਕੇ ਪਦ ਪਢਤੇ ਤੈ ਹੋਤ ਅਨਰਥ ਕੂਰਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਤੁਮੰ ਸਿੰਘੋ ਪ੍ਰਥਮਾ ਸ਼ੁਧ ਸੁਧਾਰੀ॥ ਕੰਠ ਕਰਹੁ ਅਰ ਪਢਹੁ ਸੁਨਾਵਹੁ ਸ੍ਰਵਨ ਰੁਚਿਕਾਰੀ॥ ਸਭਨ ਚਰਨ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਜੇ ਸਮਝਉ ਜੋ ਸਮਝਾਇਉ॥ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਅਤਿ ਸ਼ੁਧ ਪਾਠ ਕੋਊ ਮਹਾਤਮ ਅਤਿ ਛਾਯੋ॥ **ਸਾਖੀ॥੨੯॥** ਪੁਨ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਅ ਕਲਗੀਧਰਨ ਹਜ਼ੂਰਾ॥ ਸਿਖੀ ਬਿਧੀ ਬਿਤਾਇਦੇ ਕਿਤੀ ਭਾਂਤ ਦੁਖ ਚੂਰਾ॥ **ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥** ਸਿਖੀ ਪਾਂਚ ਭਾਂਤ ਕੀ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਸੁਬਤਾਈ॥ ਧੰਧਿਕੀ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਕੀ ਹਿਰਸੀ ਕੀ ਹਿਤਪਾਲੀ॥ ਸਿਦਕੀ ਕੀ ਭਾਵਨਾ ਭੂਰ ਕੀ ਸਿਖੀ ਪਾਂਚ ਪਛਾਨੋ॥ ਕ੍ਰਮ ਹੀ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਅਰਥ ਇਨਹੁ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾਮ ਪ੍ਰਮਾਨੋ॥ ਊਪਰ ਕੀ ਤੀਨਹੁ ਨਾਮ ਕੀ ਨਾਮ ਮਾਤਰ ਸੋ ਗਾਈ॥ ਨੀਚੇ ਕੀ ਦੋਊ ਮੁਹਿ ਪਯਾਰੀ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਦ ਪਾਈ॥ ਜਦਪਿ ਪਾਂਚ ਹੂੰ ਕੇ ਮੈ ਮਾਲਿਕ ਸਭ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਾਂਈ॥ ਸਿਦਕ ਭਾਵਨਾ ਹੀਨ ਬਨਿ ਬਰ ਨਹਿ ਯਾਤੇ ਮੁਹਿ ਭਾਈ।੩। ਪੁਨ ਸਿੰਘਨ ਪੂਛੀ ਕਰਣਾ ਨਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਗੁਨ ਕਹੀਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਖਮਨੀ ਦ੍ਰਿਛ ਹ੍ਵੈ ਸੰਸੈ ਸਗਰੇ ਢਹਿਏ॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸਿਰੋਮਣਿ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਦੈ ਕਾਨਾ॥ ਸਤਨਾਮ ਹੈ ਮੰਤਰ ਤੰਤਰ ਤਾ ਮੈ ਜਲ ਮਿਸਟਾਨਾ॥੪॥ ਯੰਤ੍ਰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨਾ। ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤਰ ਅਰ ਤੰਤਰ ਮੇਲ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀਨ ਬਿਧਾਨ॥

ਜਲ ਤੇ ਸਾਂਤ ਭੋਗ ਪੁਨ ਮੀਠੇ ਤੇ ਉਰ ਅਪਨੇ ਜਾਨੋ॥ ਤੇਜ ਸਸਤਰ ਤੇ ਬਢਤ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਬੀਰ ਧੀਰ ਉਰ ਆਨੋ॥ ਖੰਡੇ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇਵੀ ਧਯਾਨ ਸਮਾਯੋ॥ ਪਾਹ ਸਵੈਯਨ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਕੋ ਪਦ ਹੈ ਨਿਰਬਾਨ ਜਤਾਯੋ॥ ਜਪੁ ਜਾਪਾਹੁ ਤੇ ਮੁਕਤ ਅਨੰਦਿਤ ਹੈ ਆਨੰਦ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਕੋ ਹੈ ਦਾਤਾ ਗੁਰ ਬਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖਯਾਤੀ॥ ਦੁਰਲਭ ਮਾਨੁਖ ਤਨਤਾਹੁ ਦੁਰਲਭ ਉਤਮ ਜਾਤਾ॥ ਤਾਹੂੰ ਤੇ ਦਰਲਭ ਸੁ ਅਵਸਥਾ ਸਮਰਥੀ ਸਭ ਭਾਂਤਾ॥ ਤਾਹੂੰ ਤੈ ਦੁਰਲਭਬਰ ਬਿਦਯਾ ਕਬਿ ਕੋਂ ਬਿਦ ਸਭ ਸਭਯਾ॥ ਤਾਹੂੰ ਤੇ ਦੁਰਲਭ ਅਤਿ ਦੁਰਲਭ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਅਲਭਯਾ॥੭॥ ਕਬ ਹੁਕ ਮਾਤ ਗੁਜਰੀ ਪੂਛੀ ਮੋ ਸੋ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਆਈ॥ ਸਕਤ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮੈ ਹੈ ਕੈ ਦੇਵੀ ਕੀ ਪਾਈ॥ ਮਾਤ ਗੁਹਯ ਤੇ ਗੁਹਯ ਬਾਰਤਾ ਨਾਹਿ ਸੁਨਾਵਨ ਜੋਗੂ॥ ਬਿਨਾ ਸਰਧਾ ਲਹਿ ਕਹਤ ਲਹਤਸੋ ਅਪਨੇ ਮਨ ਮੈ ਸੋਗੂ॥ ਬਿੰਦਯਾ ਚਲ ਪੈ ਕਰਤ ਰਹੇ ਤਪ ਕਬਹੂੰ ਸੁਨਹੁਪਿਤ ਮਾਤਾ॥ ਮਹਾਂ ਉਗ੍ਰਗ ਤਪ ਬ੍ਰਿਪ ਬਸੰਬਰ ਸਾਂਤਾਂਤ ਮਾ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਬਹੁਤ

1. ਖਤਮ ਕਰੀਏ

ਬਰਖ ਜੁਗ ਬੀਤੇ ਇਸੀ ਬਿਧਿ ਤਬਲੋ ਸੁੰਭ ਨਿਸੁੰਭਾ॥[1] ਪ੍ਰਗਟੇ ਦੇਵਨ ਜੀਤ ਅਪਨੋ ਗਾਵਯੋ ਬ੍ਰਸਧਾ ਖੰਭਾ॥੯॥ ਜਗ ਜਨਨੀ ਤਬ ਜੁਧ ਕਰਨ ਲਗਿ ਪ੍ਰਥਮ ਧੂਮਰ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਰਯੋ॥ ਚੁੰਡ ਮੁੰਡ[2] ਸਿਰ ਛੇਦਨ ਕੈ ਰਕਤ ਬਿੰਦ[3] ਲਲਕਾਰਯੋ॥ ਰਕਤ ਬਿੰਦ ਤੇ ਰਕਤ ਬਿੰਦ ਦਲ ਭਏ ਅਧਿਕ ਜਬ ਮਾਈ॥ ਸੋਲਹ ਸੂੰਨ ਦਏ ਨਵਊਪਰ ਸੰਖਯਾ ਰਿਖਨਿ ਕਰਾਈ॥ ਮਾਤਾ ਲੋਪ ਹੋਇ ਕਰਤਾ ਛਿਨ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸ੍ਰਮ ਨਾਟਕ ਕੀਨਾ॥ ਤਬਲੋ ਬੇਲ ਸੁ ਬੇਲ ਸੈਨਪਿਤ ਖੋਜਤ ਅਏ ਅਧੀਨਾ॥ ਰਕਤ ਬਿੰਧ ਸਹਿ ਊਚ ਪੁਕਾਰਤ ਗਈ ਰਾਂਡਿ ਕਹਿ ਥਾਨਾ॥ ਅਬ ਛਪ ਬੈਠੀ ਜਾਨਨ ਪਾਵੈ ਮਾਰਹੁ ਖੋਜ ਨਿਦਾਨਾ॥ ਤਸਪੀ ਰੂਪ ਪਿਤਾਗੁਰ ਭਾਖੀ ਮੁਖ ਸੰਭਾਰ ਸੁਕ ਬੁੱਧੀ॥ ਜਗ ਜਨਨੀ ਆਦਯ ਭਵ ਹਰਨੀ ਕਸ ਬੋਲਤ ਸੁ ਕੁਸੱਧੀ॥ ਨਿਸਚਰ ਨਿਕਰ ਕਹਿ ਹੇ ਰਿਖਬਰ ਜੋ ਤੁਹਿ ਦੁਖ ਉਰਆਵੈ॥ ਤੋਕਿ ਨ ਕਰਤ ਜੰਗ ਉਠ ਮੋ ਸੋ ਕਤਿ ਮਿਤ ਗਾਲ ਬਜਾਵੈ॥੧੨॥ ਰਿਖਿ ਬਰ ਕਹੀ ਬਿਪ੍ਰ ਕੁਲ ਜਨਮਯੋ ਕਰਨਲਾਗ ਤਪ ਪੂਰਾ॥ ਉਰ ਆਸਾ ਕਛੁ ਰਾਖਹੁ ਨਾਹਿ ਕਰਨ ਕੋਪ॥ਮਤ ਭੂਰਾ॥ ਬੇਲ ਸੁ ਬੇਲ ਮਾਰਬੈ ਦੋਰ ਤਾਹੀ ਰਿਖਿ ਕਹਿ ਮਾਤਾ॥ ਤਬ ਹਿਨ ਖਾਲ ਸਿੰਘ ਝਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ਮੈ ਸੁਖਦਾਂਤਾ॥ ਕਰਅਤਿ ਜੁਧ ਕਈ ਬਰਖਨ ਲਗ ਰਾਖੇ ਰਾਕਸ ਰੋਕੀ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਤਬ ਜਗਦੰਬਾ ਕਾਲੀ ਦੁਇ ਸਰੂਪ ਗਤਿ ਸੋਕੀ॥ ਰਕਤ ਬੰਦ ਰਣ ਮਾਰਹ ਹਰਖ ਕਰ ਨਿਰਖਯੋ ਤੇਜ ਤਪੀ ਕੋ॥ ਸਤਨਾਮ ਸੁ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ਼ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਯੋ ਧਯਾਨ ਜਪੀਕੋ॥੧੪॥ ਧਯਾਨ ਅਕਾਲ ਕਰਤ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਆਪ ਅੰਸ ਅਵਤਾਰੀ॥ ਕਰ ਸਰ ਧਨੁ ਭਾਲਾ ਖੜਗਾਦਿਕ ਆ ਯੁਧ ਪੂਰਨ ਧਾਰੀ॥ ਨਿਰਖਿ ਮਾਤ ਅਤਿ ਹ੍ਵੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਮ ਕਹੀ ਪੂਤ ਤਪ ਪੁਰਖਾ॥ ਮਮਹਿਤ ਇਤੋ ਕਸਟ ਸਹਿ ਕੀਨੋ ਸੁ ਅਧਿਕ ਧਰ ਹਰਖਾ॥ ਜਬ ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਜਨਮ ਧਾਰਿਹੋ ਔਰ ਮੋਹਿ ਬੁਲਵੈ ਹੋ॥ ਤਬ ਹੋ ਆਇ ਸਹਾਇ ਕਰਹੁਗੀ ਮਨ ਭਾਵਤ ਬਰ ਲੈ ਹੋ॥ ਯਾਹੀ ਤਨ ਸੋ ਸ੍ਵੇਛਿਤ ਅਬ ਚਿਤ ਜੀਵੀ ਬਨ ਤਪ ਕਰਿਐ॥ ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਭਵ ਨਾਮ ਅਨੁਪਮ ਸਿਮਰਤ ਭਵ ਨਿਧਿ ਤਰੀਐ॥੧੬॥ ਮਮ ਸਰੂਪ ਸਮਤੇਰੀ ਸੰਗਤ ਬਨਹਿ ਅਧਿਕ ਸੁਨ ਬੇਟਾ॥ ਕਟਧਾਰੇ ਬਿਨਸੀਸ ਕੇਸ ਸਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਸੁ ਅਮੇਟਾ॥ ਭੋਗ ਮੋਖ ਦਊ ਤੇ ਪੈ ਹੈ ਉਗ੍ਰ ਤੇਜ ਤਪ ਧਾਰੇ॥ ਤੁਰਕਨ ਮਾਰ ਛਾਰ ਕਰ ਕਲਿ ਮੈ ਤੂੰ ਕੋ ਭਾਰ ਨਿਵਾਰੇ॥੧੭॥ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯੋ ਤਵ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਖੱਤਰੀ ਬਰਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਆਗੇ ਹੋਰ ਧੀਰ ਨਹਿ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਕਰਦ ਅਪਖ ਹੀ ਦਈ ਸੀਸ ਧਰ ਬਢਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਿਹਾਰੋ॥ ਕਰਹੁ ਜਾਇ ਤਪ ਤੁਮ ਸ੍ਵੈਛਿਤ ਭਈ ਲੋਪ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੋ॥੧੭॥ ਪਿਤਾ ਨਿਕਟ ਜਾਇ ਕਹੀ ਤਬ ਅਪਨੀ ਸਗਰੀ ਸਾਖੀ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਕਹੀ ਭਯੋ ਤੂੰ ਮੋਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਭਾਖੀ॥ ਜੁੱਧ ਸਮਯ ਉਤਪੰਨ ਭਯੋ ਅਰ ਕਰਯੋ ਜੁੱਧ ਹੈ ਪੂਰਾ॥ ਆਗੇ ਜੁੱਧ ਕਰਨਬਰ ਪਾਯੋ ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਮਨ ਰੂਰਾ॥ ਹਮ ਨਹਿ ਹੇਰਹਿ ਜੁੱਧ ਤਿਹਾਰੋ ਅਸ ਉਰ ਮਹਿ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਬਹੁ ਆ ਸਿਖਾ

1. ਕਵੀ, 2. ਦੋ ਦੈਂਤ, 3. ਇਕ ਦੈਂਤ ਧੂਮਰ ਨੈਨ

ਦਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਸਤਨਾਮ ਮਤਜਾਨਾ॥ ਤਬ ਹੋ ਹੇਮ ਕੁੰਡ ਤਪ ਕਰਕੈ ਗੁਰ ਅਕਾਲ ਸੁਰ ਜਾਈ॥ ਤਵ ਉਰ ਤੇ ਉਪਜਯੋ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਾਈ॥੨੦॥ ਗੁਰ ਕੀ ਭਕਤਿ ਸਕਤਿ ਦੇਵੀ ਕੇ ਥਰ ਕੀ ਸਕਤਿ[1] ਮਿਲਾਈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਿਯੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੈ ਖਾਸ ਖਾਲਸਾ ਮਾਈ॥ ਸੁਨ ਮਾਤ ਪਦ ਚੁੰਮਿ ਬਾਰ ਬਹੁ ਉਰ ਲਗਾਇ ਹਰਖਾਈ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਕਰਹੁ ਸੋ ਕਰਹਹੋ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਹਾਈ॥ **ਸਾਖੀ॥੨੯॥ ਕਾਨੜਾ॥** ਸਤਗੁਰ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਸੁਲਾਮ॥ ਚਢੇ ਊਚੇ ਮਹਲ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ॥ ਮੋਹਿ ਨਿਕਟ ਨਿਰ ਬੋਲੇ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸੁਭਾਇ॥ ਪਾਰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਤਿਹਾਰੈ ਹੈ ਉਰਾਰ ਬਨਾਇ॥ ਪਾਰ ਤੇਰੇ ਘਰ ਹਮਾਰੈ ਹੈ ਉਰਾਰ ਉਚਾਰ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਉਚਾਰ ਗੁਰਬਰ ਦੁਖ ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਹਾਰ॥ ਹੋਹਿ ਬੁਢਾ ਬੁਢਿਆ ਅਸ ਅਰਥ ਕਾਹੂੰ ਨ ਸੁਝ। ਆਪਨੇ ਅਨਮਾਨ ਮਾਫਿਕ ਸਭਨ ਲੀਨੋ ਬੂਝ॥ ਢਾਲ ਕਰਦ ਕਟਾਰ ਬਖਸੀ ਹਰਖ ਅਤਹੀ ਕੀਨ॥ **ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਖਸ ਸਿੰਘ** ਸੁਨਾਇਆਸਿਖ ਦੀਨ॥੫॥ ਪ੍ਰਾਤਸਰਿ ਤਾਤਪਟ ਧਾਰੇ ਬੀਰ ਬਰ ਹਰ ਪੀਰ॥ ਕਰਤ ਕੰਕਰ ਈਟ ਮਾਰਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਬੀਰ॥੬॥ ਪਾਸ ਪਗ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸਰੂਪ॥ ਏਕ ਚੌਕੀਦਾਰ ਚਾਕਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਅਨੂਪ॥ ਨਾਹਿ ਸੋਯੋ ਨਾਹਿ ਜਾਗਯੋ ਨਾਹਿ ਕਰੀ ਪੁਕਾਰ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਚਾਰ ਪਦ ਪਦ੍ਰ ਕਰਤ ਈਟ ਪ੍ਰਹਾਰ॥ ਸਮਯ ਸੰਧਯ ਕੇ ਸਰਬ ਸੁਖ ਸੰਧ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਮੋਨ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਤਬ ਲਖਯੋ ਔਸਰ ਖਯਾਲ॥ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਹੁਸਨਾਚੌਰੀ ਦਾਰ ਪਰਮ ਅਖੇਦ॥ ਕਹਯੋ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਿਰਪਾ ਕਰ ਉਚਰ ਹੀ ਸਰਿਤ ਬੇਦ॥੧੦॥ ਕਹਿਆ ਯਾਕੇ ਅਰਧ ਸੁਨ ਤਹਿ ਬਿਹਸਿ ਬੋਲੇ ਬੀਰ॥ ਭਈ ਸੰਗਤ ਬਿਮੁਖ ਯਾਤ ਪਾਇ ਹੈ ਦੁਖ ਧੀਰ॥ ਜਨਮਿ ਹੈ ਘਰ ਸਿਖ ਕੇ ਪੁਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗਯ ਪਾਇ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਭੁਵਿ ਰੂਪ ਪਦਵੀ ਪਾਇ॥ ਕਾਰ ਕਰਿਹੈ ਕੁਊ ਕਰਿੰਹੈ ਸੁਨਹੁ ਚਾਕਹਿ ਕਾਰ॥ ਟਹਲ ਕੋ ਫਲ ਮਹਿਲ ਮਿਲ ਅਵਸਯ ਇਨਹਿ ਬਿਚਾਰ॥ ਦੁਖੀ ਹੋਇ ਪੁਕਾਰ ਹੈ ਤਬ ਜਾਨਿਹੈਂ ਫਲ ਐਨ॥ ਕਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਂਚੇ ਸੁ ਗੁਰ ਸਾਂਚੇ ਬੈਨ॥੧੪॥ ਨਾਹਿ ਮਾਨਯੋ ਤਾਂ ਸੁਫਲ ਯਹ ਨਿਰਖਿ ਲੀਨੋ ਨੈਨ॥ ਅਬਨ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰ ਪਾਛੇ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਨੈਨ। **ਸਾਖੀ ੩੦॥ਦੋ:॥** ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਨ ਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨ ਸਿਖਾ ਸੁਖਰੀਤ॥ ਕਹਹੁ ਭਵਿਖਯ ਬਾਰਤਾ ਸਿੰਘਨ ਰਾਜ ਅਭੀਤ॥[2] ਈਸਾ ਮੂਸਾ ਜਯੋ ਭਏ ਜਯੋ ਇਨਕੀ ਔਲਾਦ॥ ਆਈ ਭਾਰਥਖੰਡ ਮੈ ਰਾਜ ਅਖੰਡ ਅਬਾਦ॥ ਸੋ ਤ੍ਰਿਅ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਯਾਨ ਮੈ ਬਰਨੀ ਬਰਨ ਬਨਾਇ॥ ਹੇਰ ਲੇਹੁ ਤਿਹ ਤਾਂ ਹਰਖ ਉਰ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਈ॥ਚੌ:॥ ਸਤਕਮ ਕਲਿਜੁਗ ਪਾਂਚ ਹਜਾਰਾ॥ ਬੀਤਹਿਗੋ ਜਬ ਧਰ ਮਹਿਭਾਰਾ॥ ਕਬਹੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਤਬ ਹੋਹਿ ਫਿਰੰਗੀ। ਕਬਹੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਮਮ ਸਿੰਘ ਭੁਜੰਗੀ॥ ਨਿਬਲ ਪ੍ਰਬਲ ਪੁਨ ਪ੍ਰਬਲ ਨਿਬਲ ਬਨ॥ ਰਾਜ ਭੋਗਿਤ ਹੈ ਭੂਪਤਿ ਅਨਗਨ॥ ਰਹਿ ਹੈ ਰਹਤ ਕਹਤ ਕੇ ਪੂਰੇ॥ ਭੋਗਹਿ ਰਾਜ ਭੂਮ ਕੋ ਰੂਰੇ॥ ਸਹਸ ਆਰਹਹਿ ਸੰਮਤ ਮਾਹੀ॥[3] ਲੂਟਿ ਪਰੇ

---

1. ਸ਼ਕਤੀ, 2. ਵਿਦੇਸ਼, 3. ਸੰਮਤ 1800

ਦੇਸਨ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਮਮ ਤਨ ਤਜੇ ਬਰਖ ਤੈ ਤਾਲਿ[1] ਪੰਥ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਪ੍ਰਗਟਹਿ ਖਾਲਸ॥ ਬਹੁਤ ਬਿਧਿਆ ਕੀ ਤਬ ਹਵੈ ਹੈ॥ ਤੁਰਕਸ ਸੰਗ ਸੁ ਜੰਗ ਮਰੈ ਹੈਂ॥ ਆਇ ਤੁਰਕ ਪਸ਼ਿਚਮ ਤੇ ਸਾਰੇ॥ ਹਰਿ ਮੰਦਰ ਬੇਦਵੀ ਬਿਚਾਰੇ॥੭॥ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਜੋ ਬਾਕਯ ਉਚਾਰਾ॥ ਬਨਿਹੈ ਪੁਨ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਰਾ॥ ਫੇਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਪਤ ਸਾਹੀ॥ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਾਹੀ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਰਣਜਿਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਥਾ॥ ਰਾਜ ਸਾਜ ਕੀ ਭਾਖੀ ਜਥਾ॥ ਸੁਨ ਸਭ ਸਿੰਨ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਚਰਣਰਸ ਪਾਯੋ॥੯॥ਸਾਖੀ॥੩੧॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੂ ਕੁ ਸ੍ਵੇਤ[2] ਪੁਸਾਕ ਧਰ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਸੂਰ॥ ਬੈਠੇ ਬੀਰਾਸਨ ਰੁਚਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸੁਖਮੂਰ॥ਚੌ:॥ ਲੀਪਤ ਭੀਤ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਤਹਾਂ॥ ਪਰੀ ਛੀਟ ਗੁਰ ਜਾਮੇ ਜਹਾ॥ ਤਾਸੁ ਬਿਅਕਲੀ ਲਖ ਗੁਰਰਾਈ। ਏਕ ਤੁਮਾਚਾ ਹਨਹੁ ਸੁਨਾਈ॥ ਬਹੁ ਤਨ ਤਹਾਂ ਤਮਾਚੇ ਮਾਰੇ॥ ਸਿੰਘਹਿ ਦੁਖ ਦੀਨੇ ਅਤਿ ਭਾਰੇ॥ ਭਯੋ ਬਿਹੋਸ ਕਿਉ ਅਫਸੋਸੁ॥ ਕਹਯੋ ਬ੍ਰਿਥਾਤੁਮ ਕਿਆ ਅਰ ਰੋਸੁ। ਲਖੀ ਬਚਨ ਮਾਨਨ ਕਰਤੂਤੀ॥ ਇਕ ਭਾਖੇ ਸਤ ਕੀਅਸਿ ਕਸੂਤੀ॥ ਤੁਮਹਿ ਬਚਨ ਮਾਨਨ ਅਭਿਮਾਨਾ॥ ਤਾਤੇ ਹੋਰੇ ਕਹਹੁ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਤਾਤੇ ਦੇਹਕਨਯ ਅਬ ਕੋਊ॥ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਇਮਾਨ ਬਚ ਜੋਊ॥ ਅਜਬ ਸਿੰਘੰ ਕੰਧਾਰੀ ਆਯੋ॥ ਦੀਜੈ ਮਮ ਕੇਨਯਾਹਿ ਅਲਾਯੋ॥ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਅਸਕਸ ਹੋਈ॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਭ੍ਰਾਂਤ ਸੁਤਾ ਕਿਮਿ ਕੋਗੋਈ॥ ਤਬ ਕਨਯਾ ਬੋਲੀ ਬੜਭਾਗੀ ਪਿਤਾ ਮੁਹਿ ਦਯੋ ਗੁਰ ਕੇ ਆਗੀ॥੫॥ ਅਬਤਜ ਤੋਹਿ ਆਨਪਤਿ ਨਾਹੀ॥ ਮੈ ਕਰਿ ਹੋ ਬੋਲੀ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਬਿਹਸੇ ਬਚਨ ਸੁਨਤ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਕਨਯਾ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਮੁਖ ਗਾਈ॥੬॥ ਪਤਿ ਕਿਆ ਸੁਤਾ ਭਾਉ ਤਿਅ ਮਾਹੀ॥ ਤਿਅ ਪਤਿ ਭਾਵਸ ਮੰਜਸ ਯਾਹੀ॥ ਪੁਨ ਗੁਰਬਰ ਹਸਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਕਾਨ ਲ੍ਹਗਾਈ॥ ਬੀਤਯੋ ਦੈ ਸਹੰਸਰ ਕਲਿ ਜਬਹੀ॥ ਨੰਦ ਸੂਦਰ ਨ੍ਰਿ ਪਤੀ ਤਬਹੀ॥ ਧਨ ਗਨ ਪਰਜਾ ਤੇ ਅਸਲੀਨੋ॥ ਦਮਰੀ ਦੁਕਰਾ ਰਹਣ ਨਦੀਨੋ॥ ਮੁੰਡਿਤ ਕੀਏ ਬਿਪ੍ਰ ਅਰ ਖੱਤਰੀ॥ ਸਪੈ ਪ੍ਰੇਯੋਗ ਨ ਮੰਤ੍ਰ ਨ ਅਤਰੀ॥ ਪਾਛੇ ਭਯੋ ਭੂਪ ਬਲ ਭਬਰ॥ ਦਿਨ ਮਟਿਇਵ ਪ੍ਰਕਾਸ ਧਰ ਨਿਕਰ॥੯॥ ਪਰਜਾ ਪੁਕਾਰਤ ਆਰਤ ਆਈ॥ ਧਨ ਬਿਨ ਕਰਹਿ ਕਹਾਂ ਨਰ ਰਾਈ॥ ਬਯਾਹਦਾਇਕ ਕਾਰਜ ਅਤਿਭਾਰੇ॥ ਸਧਹਿ ਨ ਧਨ ਬਿਨ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਹਮਾਰੈ॥੧੦॥ ਕਨਯਾ ਪੁਤ੍ਰ ਬਿਆਹ ਬਿਨ ਰਾਜਾ॥ ਕੈਸੇ ਚਲੈ ਧਰਮ ਕਰ ਰਾਜਾ॥ ਧਰਮ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਦੇਵ ਸੁਖਾਰੀ॥ ਦੇਵ ਸੁਖੀ ਬਿਨ ਬਰਖ ਬਾਰੀ॥ ਬਾਰਿ ਬ੍ਰਿਨਾ ਨਹਿ ਹੋਇ ਅਨਾਜੂ॥ ਨਾਜ ਬਿਨਾ ਸਭ ਰਾਜ ਅਕਾਜੂ॥ ਬਲਭ ਚੰਦਸਿ ਚੰਦ ਸਯਾਨਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਬਚਨ ਅਪਨ ਮਨਮਾਨਾ॥ ਕਰਯਾ ਛੀਨ ਪ੍ਰਕਾਜੀ ਲੀਜੈ॥ ਬਯਾਹ ਅਪਨ ਮਨ ਭਾਵਤ ਕੀਜੈ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਜਾ ਜਨ ਅਨ ਗਨ॥ ਬਿਨਾ ਬਿਚਾਰੇ ਬਈ ਬਾਲਤਿਨ॥ ਕਨਯਾ ਜਾਤ ਨਾਤ ਅਰ ਗੋਤੂ॥ ਸਰਬ ਬਿਚਾਰ ਤਜਯੋ ਤਿਨ ਸੋਤੂ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਬੰਸ ਭਈ ਜਗਜੋਈ॥ ਕਹਿਲਾਈ ਕਨੈਤ ਕਰ

1. ਪਤਸਾਲ, 2. ਚਿੱਟੇ ਕਪੜੇ

ਸੋਈ॥ ਏਕ ਭਾਤ ਕੀ ਜਾਤ ਭਈ ਸੋ॥ ਖਯਾਤ ਬਾਤ ਹੈ ਤਾਤ ਅਜੋ ਸੋ॥ ਮਾਨ ਆਨ ਗੁਰ ਕੀਨ ਬਿਬਾਹਾ॥ ਪਾਂਚ ਪੁਤਰ ਪਾਏ ਤਿਨ ਤਹਾਂ॥ ਨਾਮ ਬਿਸਾਖਾ ਸਿੰਘਾਦਿਕ ਸਭ॥ ਸੂਰਬੀਰ ਧ੍ਰਿਤ ਧੀਰ ਸੁਦਰ ਰਲਭ॥ ਕਨਯ ਤੇ ਕਨੈਤ ਇਮਿ ਭਏ॥ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸੁਤ ਜਨਮਏ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ॥੩੨॥

ਕਬਹੁਕ ਪੂਛਯੋ ਸੋਢਿਨ ਗੁਰੁ ਸੋ॥ ਕੇਸਵ ਦਾਸ ਕਹਾ ਹਵੈ ਬਰਸੋਂ॥ ਸੁਨਤ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਬ॥ ਪਾਵਹਿ ਜਨਮ ਦੋਇ ਕੇਸਵ ਜਬ॥੧॥ ਤੀਸਰ ਚੜਤ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਸੋਈ॥ ਨ੍ਰਿਪ[1] ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਬ ਹੋਈ॥ ਰਾਜ ਤੇਜ ਨਿਜ ਅਧਿਕ ਬਢੇ ਹੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਮਹਿ ਭਕਤਿ ਕਮੈਂ ਹੈ॥੨॥ ਤਬ ਤਨ ਤਯਾਗ ਮਿਲਹਿ ਮੋ ਮਾਹੀ॥ ਸੰਕਾ ਕਰਹੁ ਕਛੁ ਮਨ ਨਾਹੀ॥ ਕਰਮ ਕ੍ਰਮਜੀਤ ਭੂਮਿ ਪੰਚਾਲੀ॥ ਰੁੰਡ ਮੁੰਡ ਕਰ ਪੂਜੈ ਕਾਲੀ[2]॥੩॥ਦੋ:॥ ਸਾਧਾ ਸਿਖ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਅਮਿਤ ਤੁਰਕ ਸੰਘਾਰ॥ ਅੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰ ਜਾਇ ਹੈ ਰਣਜਿਤ ਸਿੰਘ ਉਦਾਰ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੩੩॥

ਚੌ:॥ ਕਬਹੁਕ ਸਿੰਘਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਆਗੇ॥ ਕਰੀ ਆਇ ਅਰਦਾਸ ਸੁਭਾਗੇ॥ ਮਹਾਰਾਜਏ ਸੁਪਕਾਰ ਬਰ॥ ਨਾਮ ਲਾਂਗਰੀ ਸੰਗਯਾ ਜਿਨ ਕਰ॥੨॥ਦੋ:॥ ਜਦਪਿ ਆਪ ਬਹੁਤੈ ਕਹੀ ਕਰੀ ਖਰੀ ਤਤਬੀਰ॥ ਤਊ ਖਯੁਧਿਤ ਹਮ ਸਭ ਰਹਤ ਕਰੁਣਾ ਕਰ ਰਣਧੀਰ॥੨॥ ਸੁਨਹੁ ਸੁਮਤਿ ਧਰ ਸਿੰਘ ਸਭਯਹ ਪੁਰਬਲੋ ਮਸੰਦ॥ ਯਹੀ ਮਸੰਦੀ ਕਰਮ ਹੈ ਅਪਰ ਮਸੰਦ ਮਸੰਦ॥੩॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਦੇਗ ਲਖ ਸਿੰਘਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪਸਾਰ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਜੋ ਛਕਾਵਈ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਉਦਾਰ॥੪॥ ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਹਿ ਜੋ ਛਕਹਿ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਇ ਸੋ ਬੀਰ॥ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਕਰੈ ਹੈ ਸੋਈ ਰਣਧੀਰ॥੫॥ ਛਕਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੁ ਨਿਕਟ ਮੇ ਤਾਹਿ ਹਟਾਵੇ ਨਾਹਿ॥ ਨਹਿ ਨਿੰਦਯਾ ਪਰਸਾਦ ਕੀ ਕਰੈਂ ਕਬਹੁ ਮੁਖ ਮਾਹਿ॥੬॥ ਛੁਧਿਤਹਿ ਆਦਰ ਪੂਰਬਕ ਭੋਜਨ ਦੇਇ ਛਕਾਇ॥ ਅਸਵ ਮੇਧ[3] ਕੇ ਜਗਯ ਕੋ ਫਲ ਪਾਵੇ ਸਤ ਤਾਇ॥੭॥ ਸਿਖ ਕੋ ਕਰੈ ਬਿਬਾਹੇ ਜੋ ਬਿਦਯਾ ਦੇਇ ਸਿਖਾਇ॥ ਬਸਤਰ ਸਸਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰੀਤ ਸੋ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਇ॥੮॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੋ ਕੋਊ ਛਕੈ ਤਾਹਿ ਦੇਇ ਉਪਦੇਸ॥ ਦ੍ਰਬਗ ਢੋਇ ਯ ਹੇਤ ਸੋ ਪਾਵੇ ਕਥਨ ਕਲੇਸ॥੯॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਬਹੁਤ ਬਦੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸੁਰ ਹਤ ਬਿਲਾਸ॥ ਸੋ ਗੁਰਮੁਖ ਜਗ ਮੈ ਬਿਧਿਤ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਪ੍ਰਕਾਸ॥੨੦॥

ਸਾਖੀ॥੩੪॥

ਦੋ:॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਚੋਕੀ ਭਈ ਕਬਹੂ ਕਲਗਿਧਰ ਅਗੀ॥ ਸੁਨਤ ਸਿੰਘ ਸਭ ਸੰਤਤਹ ਭਯੋ ਠਾਟ ਸੁ ਸਮਗ੍ਰ॥੧॥ ਸਭ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋ ਸੁ ਬਿਧਿ ਕੀਨ ਅਰਦਾਸ॥

---

1. ਰਾਜਾ 2. ਕਾਲੀ ਮਾਤਾ, 3. ਅਸਵ ਮੇਧ ਜਗ (ਘੋੜੇ ਦੀ ਬਲੀ ਦਾ ਜਗ)

ਮਹਾਰਾਜ ਰਾਗੀ ਭਲੇ ਸ਼ਬਦ ਪਰਠ ਰਸਰਾਸ॥੨॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਰ ਯਹ ਊਪਰ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ॥ ਅੰਦਰ ਕਹੀ ਰਹੀ ਪਰੀਕਹੀ ਨਹੀ ਮਮ ਐਨ॥੩॥ ਕਹੀ ਕਹੀ ਸੀ ਗੁਰੂ ਜਥੈ ਕਹੀ ਕਹੀ ਕਾ ਨਾਥ॥ ਨਹੀ ਕਹੀ ਸਮਝੀ ਸਭਨ ਕਹੀਐ ਯਾਕੀ ਗਾਥ॥੪॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਚੌਧਰੀ ਜਾਟ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਚੋਰੀ ਕਹੀ ਗਈ ਤਿਨ ਜਾਨਾ॥ ਪਿਟਵਾਵਾ ਸਭ ਸਹਰ ਢੰਢੋਰਾ॥ ਕਹੀ ਕਹੀ ਕਹਿ ਕਹਿ ਸੁਅਥੋਰਾ॥੫॥ ਅਰਨਿਜ ਧਾਮ ਸਕਲ ਤਿਨਹੇਰਾ॥ ਮਿਲੀ ਨ ਕਹੀ ਕਹੀ ਕਿਨ ਫੇਰਾ॥ ਜਿਹ ਸੁਭਿਰਾਈ ਦਿਹਾ ਢੰਢੋਰਾ॥ ਤਾਂਹੀ ਕੇ ਘਰ ਕਹੀ ਸੁਜੋਰਾ॥੬॥ ਖੋਜਤਿ ਮਿਲੀ ਤਾਹਿ ਘਰ ਕਹੀ॥ ਤਿਮ ਰਾਗਨ ਕੀ ਬਾਨੀ ਸਹੀ॥ ਔਰਨ ਉਪਦੇਸਤ ਜਿਮਿ ਗਾਈ॥ ਕਰਹਿ ਆਪਯ ਦਿਜਿਆ ਸਰਸਾਈ॥੭॥ ਫੇਰ ਕੋਪ ਚੌਧਰੀ ਜਿਮਿ ਕੀਨੋ॥ ਤਿਮਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖਹਿ ਤੁਮ ਚੀਨੋ॥ ਬਿਨਾ-ਕਮਾਈ ਕਾਮ ਨ ਆਵੈ॥ ਕਹੀ ਅਨ ਕਹੀ ਸਭ ਮਿਟ ਜਾਵੈ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੩੫॥

ਚੌ:॥ ਕਬਹੁ ਪਰਯੋ ਕਾਲ ਬਿਕਰਾਲਾ॥ ਭਯੋ ਅੰਨ ਅਤਿ ਅਲਭ ਰਸਾਲਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਵਾਮੀ॥ ਭੋਜ਼ਨ ਦਿਓ ਸਭਨ ਹਿਤ ਨਾਮੀ॥੧॥ ਕਈ ਸਹੰਸਰ ਕਰਹਿ ਨਿਤ ਭੋਜਨ॥ ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਯੋਜਨ॥ ਸੁ ਜਸ ਬਢਯੋ ਦਿਨ ਦਿ਼ਨ ਗੁਰ ਬਰਕੋ॥ ਦਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਭਯੋ ਦਿਨ ਕਰਸੋ॥੨॥ ਮਾਤਹਿ ਕਹਹਿ ਰਹੇ ਜਿ ਮਸੰਦ॥ ਬਚੇ ਜਿ ਕੁਊ ਕਰ ਕਪਟ ਮਨਿੰਦਾ॥ ਕੁਊ ਖਤਰੀ ਨਾਤੇ ਕੇ ਨੇਰੇ॥ ਕੁਊ ਮਤ ਮੰਦੀ ਅਤਿ ਹਿਤ ਹੇਰੇ॥੩॥ ਤਬ ਮਾਤਾ ਲੰਗਰ ਘਟ ਵਾਯੋ॥ ਸਿਖਨ ਸਭ ਹੀ ਗੁਰੂਹਿ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਸੁਨਤ ਕੋਪ ਅਤਿ ਕੀਓ॥ ਗੁਜਰੀ ਮਾਤਾ ਉਜਰੀ ਕੀਓ॥੪॥ਦੋ:॥ ਹੋਤ ਰਹੈ ਘਰ ਛੁਧਿਤ ਜੋਤਾਸਮ ਮੂਢ ਨ ਕੋਇ॥ ਸੋਚਤ ਰਹਤ ਭਵ ਖ ਯ ਜੋ ਸਮਝੈ ਭੇਦ ਨ ਸੋਇ॥੫॥ ਬਾਨਿਕ ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ ਤੀਆ ਕਾਇਰ ਕੂਰੇ ਬਾਲ॥ ਨਵਚਾਕਰ ਮੁਖ ਤਯਾਰ ਏਹ ਭਲੇ ਨਹੀ ਦਰਬਾਰ॥੬॥ ਭਾਰਥ ਤਏ ਮਰੇ ਅਰੇ ਲਰੇ ਕਰੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ॥ ਕੁੰਤੀ ਕਹੇ ਸੁ ਪਾਂਡਵਨ ਕਰਨ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਆ ਬਾਮ॥੭॥ ਕਹੀ ਜੁ ਧ੍ਰਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਵਨ ਯਹਿ ਮਾਤ ਕਹੀ ਤਵ ਭ੍ਰਾਂਤ॥ ਪਿਛਲੀ ਕਹੀ ਸੁਨਾਇ ਸਭਯ ਗਿਵਿ ਤੇਜ ਬਿਖਯਾਤ॥੮॥ ਦੇਓ ਸ੍ਰਾਪ ਤਿਆ ਜਾਤ ਕੇ ਪਚੈ ਪੇਟ ਨਹਿ ਬਾਤ॥ ਜੋ ਤੇਰੇ ਹੀ ਨਹਿ ਪਚੀ ਸਚੀ ਪਾਚ ਅਰ ਸਾਤ॥੯॥ ਜਾ ਕੇ ਘਰ ਤਿਅ ਕੋਂ ਤਪ ਤੇਜ ਤਰਨ ਹਰ ਬਾਤ॥ ਬਾਲਕ ਕੋ ਤਾਸਕੋ ਨਸ ਹੋਤ ਸਭ ਭਾਂਤ॥੧੦॥ ਬਾਲਕ ਦੁਰਜੋਧਨ ਕਹੈ ਕਿਓ ਇਤੋ ਦੁਖ ਖਯਾਤ॥ ਨਹਿ ਸਮਝੀ ਧ੍ਰਿਤ ਗਸਟ ਕਛੁ ਜਾਨ ਬੂਝ ਸੁਖ ਸਾਂਤ॥੧੧॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇਕਈ ਤੇ ਮਰੈ ਸ਼੍ਰੀ ਦਸਰਥ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਗਤਿ ਅਕਾਲ ਜਾਨੀ ਨਹੀ ਕੀਨ ਕੁਕ੍ਰਿਤਯ ਅਕਾਜ॥ ਝਾਰਨ ਗਿਰਿਨ ਕੰਦਰਨ ਰਹੇ॥ ਚਾਮ ਅਸਿਤ ਲੋਪਨ ਨਿਰ ਬਹੈ॥੧੩॥ ਬਿਪਤਹੁ ਮੈ ਨਿਤਨੇਮ ਨਿਬਾਹਿ॥ ਸਹਿ ਸਹਿ ਕਸੁ ਚਰਨ ਰਸ ਚਾਹਹਿ। ਖਲਜ਼ੀ ਤੁਰਕਨ ਤੇ ਉਤਰੈ ਹੈ॥ ਅੰਗ ਅੰਗ ਸਭ ਭੰਗ ਕਰੈ ਹੈ॥੧੪॥ ਸੁਨਤ ਡਰੈ ਸਭ ਬਚਨ ਸੁ ਕੋਪੀ॥ ਭਏ ਇਤ ਹਿਊ ਸਰਕਿ

ਅਲੋਪੀ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਮਾਤਾ ਭੀ ਠਾਂਢੀ॥ ਬਕਸਹੁ ਤਾਤ ਕੋਪ ਕ੍ਰਿਤ ਗਾਢੀ॥੧੫॥ ਜਿਹ ਸੁਤ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ॥ ਤਾਸੁ ਮਾਤ ਉਜਰੀ ਕਿਮਿ ਚਾਹਬ॥ ਭਈ ਦੁਉ ਕੁਲ ਮੈ ਉਜਿਆਰੀ॥ ਯਾਤੇ ਉਜਰੀ ਸਤਯ ਬਿਚਾਰੀ॥੧੬॥ ਨਿਯੜ ਕੁਲ ਖਤਰੀ ਕੀ ਬੇਟੀ॥ ਤਵ ਪਿਤ ਪਦਮ ਪਦ ਨਰਜ ਭੇਟੀ॥ ਅਸ ਸਪੂਤ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਕਾਰੀ॥ ਪਾਯੋ ਤਾਤ ਆਪ ਅਵਤਾਰੀ॥੧੭॥ ਚਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਨ ਸੰਕਾ ਮੇਰੇ॥ ਦਰਸਹੁ ਨਿਕਟ ਸੁ ਮੁਖ ਪ੍ਰਿਅ ਤੇਰੇ॥ ਚਿਰ ਜੀਵਹੁ ਨਿਤ ਪੰਥ ਤੁਮਾਰਾ॥ ਬਢਹਿ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਅਪਾਰਾ॥੧੮॥ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਏ ਮਲੇਛਨ ਮਾਰਹਿ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮੁਕਿਤ ਬਿਸ੍ਾਰਹਿ॥ ਤਾਤ ਕਰਹੁ ਕਤ ਕੋਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਨ ਧਰਮ ਪਥ ਪਾਲੂ॥੧੯॥ ਤੇ ਮੈਂ ਤਾਤ ਅਕਾਲਹਿ ਮਾਹੀ॥ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਲਖ ਭੇਦ ਸੁ ਨਾਹੀ॥ ਮੋਚਨ ਸ੍ਾਪ ਕਰਹੁ ਸੁਤ ਮੇਰੇ॥ ਹਠ ਛੋਰਹੁ ਲਖ ਭਾਵੁਕ ਹੇਰੇ॥੨੦॥ ਵਾਤਸਲਯ ਤਾਤੇ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰਾਨਨ॥ ਹੋਤ ਅਵਗਯਸਿ ਸੁ ਭਾਨਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਸੁਧਾ ਰਸਿਰਿਨ ਸੰਗ ਬਾਂਧੇ॥ ਕਈ ਬਾਰ ਕਰੁ ਦੰਡਹਿ ਸਾਧੇ॥੨੧॥ ਮਾਤ ਜਾਨ ਹਰਿ ਕੋਪ ਨ ਕੀਨਾ॥ ਤਾਹੀ ਮਾਹਿ ਭਾਵ ਬਰ ਚੀਨਾ॥ ਅਬ ਨ ਕਰਹੁ ਸੁਤ ਬਖਸਹੁ ਮੋਹੀ॥ ਲਾਖ ਅਸੀਸ ਪੰਥ ਪਰ ਤੋਹੀ॥੨੨॥ ਸੁਨਿਬ ਹਥੇ ਮਾਤਾ ਪਗ ਪਰੇ॥ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਕਿਤ ਹਮ ਕਰੇ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਖਾਲਸਾ ਬੇਟਾ॥ ਮੋਹਿ ਦਯੋ ਅਤਿ ਅਲਭ ਅਮੇ ਟਾ॥੨੩॥ ਤਾ ਹਿਤ ਸਰਬ ਕਰਮ ਮਮ ਮਾਤਾ॥ ਨਹਿ ਦੂਸਰ ਕਛੁ ਬਿਧਿ ਸੁਖ ਦਾਤਾ॥ ਲੰਗਰ ਚਲਹਿ ਸ੍ਾਪ ਨਹਿ ਲਾਗੈ॥ ਨਿਤ ਕੀਰਤ ਬਿਸਤੀਰਤ ਜਾਗਹਿ॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਕੌਤਕ ਨਿਤ ਨਏ ਕੀਏ ਨਗਰ ਅਨੰਦ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨ ਸਾਚੇ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ॥੨੫॥

ਸਾਖੀ॥੩੬॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਤਦੰਤਰ ਗਰ ਚਤੁਰਥ ਗੁਰੁ ਖੰਡੇ ਦਾਤਰ ਗਤ ਦਸ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਨੀਤ ਰਾਜ ਰਹਤ ਧਰਮ ਬਿਬਿਧਿ ਨਿਰੂਪਣ ਪ੍ਰਕਰਣੇ ਖਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੬॥ਦੋ:॥ ਪਾਂਚਹੁ ਪਯਾਰਨ ਆਇ ਨਿਕਟ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਸਿਰ ਨਯਾਇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਖਾਲਸਾ ਆਇ॥੧॥ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸੋ ਕਹੈ ਕਈ ਬੇਰ ਯਹ ਬਾਤ॥ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ ਹਿਤੂ ਅਧਿਕ ਸਿੰਘ ਨਿ ਪੱਛਨਿ ਪਾਂਤ॥੨॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੌਨ ਵੇ ਅਹਿ ਸੁ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ॥ ਸਮਝਾਇਏ ਕ੍ਰਿਪਇਤਨੁ ਕਥਾ ਅਨੁ ਪਤ ਸਹੀਦ॥੩॥ ਸੁਨਹੁ ਸੰਤ ਸਭ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਹੀਦ ਸੁ ਜਾਨ। ਗੁਪਤ ਪੰਥ ਸਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜਨਹੁ ਜੀਅ ਮਹਾਨ॥੪॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਰੱਛਯਾ[1] ਨਮਿਤ ਏ ਹੈ ਹਮਰੇ ਬੀਰ॥ ਸੁਰ ਸਰੀਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਯੋ ਕਰ ਸਹਾਇ ਰੰਨਧੀਰ॥੫॥ ਮਾਨਨੀਯ ਸਭ ਬਾਤ ਮੈ ਤਾਤ ਅਹਹਿ ਸੁ ਸਹੀਦ॥ ਆਗਯਾ ਗੁਰੁ ਅਕਾਲ ਕੀ ਬਰਤਤ ਸਦਾ ਜਦੀਦ॥੬॥ ਇਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੀਜੀਏ ਏਂ ਹੈ ਹਿਤੂ ਅਕਾਲ॥ ਗੁਰੁ ਬੈਕੁੰਠ ਦਿਖਾਵਹੀ ਸੁਦਿ ਸਰੂਪ ਸਭ ਕਾਲ॥੭॥ ਜਹਾਂ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ

---

1. ਰੱਖਿਆ

ਹੈ ਤਹਾਂ ਇਨਹੁ ਕੋ ਬਾਸ॥ ਸੇਵਾ ਸਜ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਬਿਲਾਸੁ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੩੭॥

ਕਬਹੁ ਕੁਇਕ ਬਾਲਕ ਬਯ ਆਯੋ ਬ੍ਰਿਧਿ ਮਾਹਿ ਅਤਿ ਨੀਕਾ॥ ਰੂਪ ਸੀਲ ਗੁਨ ਗਯਾਨ ਮਾਨ ਮੈ ਜਕਿਤ ਉਕਿਤ ਕ੍ਰਿਤ ਟੀਕਾ। ਗੁਰੁ ਸਨਮੁਖ ਅਤਿ ਨਮ੍ਰ ਭਾਉ ਸੋ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਪਰ ਧਾਈ॥ ਹੇਰਹਰੀ[1] ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਬੋਲੈ ਸੁਨ ਸੁਖਦਾਈ॥੧॥ ਕੌਨ ਜਾਤ ਅਰ ਕਹਾ ਰਹਤ ਹੈ ਸਰਬ ਬਾਤ ਬਤਲਾਵਹੁ॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਮੈ ਬਾਲਕ ਮੋਲੇ ਕੇ ਕਹ ਲਾਵਹੁ॥ ਜਾਤ ਸੁਨਾਰ ਸਿੰਘ ਹਮ ਬਸ ਹੀ ਸਿਰਹੰਦਹਿ ਕੇ ਸੂਬਾ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਤਾਕੋ ਮਨਸੂਬਾ[2] ਕਪਟ ਕੁਕ੍ਰਿਤ ਮਹਿ ਡੂਬਾ॥੨॥ ਸੁਨ ਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨ ਕੋਹ ਰੇ ਬਾਲਕ ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਤਵ ਜੈਸੋ॥ ਤੈਸੋ ਕੋਉ ਕਾਰ ਕਰ ਸਕੈ ਕੈ ਸਿੰਮਲ ਤਰੁ ਤੈਸੋ॥ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਮ ਹੋਇ ਸੁਨਿਆਰੀ॥ ਦਰਬਾਰੀ ਸੋ ਆਗਯ ਕਰ ਮੁਹਿ ਮਿਲਹਿ ਲਖਹਿ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਰੀ॥੩॥ ਜੈਸੋ ਜਾਤ ਕਰਮ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੋ ਧਰਮ ਕਿਰਤ ਤਸ ਕਰ ਹੂੰ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਰਤਿਸਤਿ ਨਿਤ ਕਰਿ ਪੇਟ ਮੁਹਿੰਮ ਮੈ ਭਰ ਹੂੰ॥ ਗਯਾਰਹ ਤੋਲੇ ਜਾਤ ਰੂਪ ਦੇ ਜਾਤ ਸੁਨਾਰ ਜਤਾਈ॥ ਬਿਗਰੈ ਘਟੈ ਖਟੈ ਤੇ ਤੇਰ ਸਿਰ ਗੁਰ ਅਪਰਾਧ ਬਤਾਈ॥੪॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਤਗੁਰੁ ਹਯਹੀ ਜੋ ਸੁ ਚੁਰੈ ਹੋ॥ ਤੌ ਫਿਰ ਕਹਾ ਕ ਮੈਹੋ ਪੈਹੋ ਜਨਮ ਬਿਫਲ ਕੈ ਜੋ ਹੋ॥ ਨਾਥ ਹਾਥਹੀ ਮੈ ਬਨ ਗਹਨੋ ਗਹਨ ਹੋਇਗੋ ਸਾਹਿਬ॥ ਦੇਹਿ ਸਜਾਇ ਬਹੁਰ ਜੌਂ ਮਰਜੀ ਅਰਜੀ ਹੈ ਯਹ ਚਾਹਿਬ॥੫॥ ਸੋ ਭੂਖਨ ਦਿਨ ਮਾਹਿ ਤਯਾਰ ਕਰ ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਦਿਖਰਯੋ॥ ਭਯੋ ਪਸੰਦ ਅਨੰਦ ਭਯੋ ਨਿਤ ਆਗਯ ਆਪ ਅਲਾਯੋ॥ ਨਿਤ ਗਹਨਾ ਯਹੀ ਗਹਨਾ ਸੋ ਯਾਹੀ ਤੇ ਬਨਵਾਵਹੁ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਭਈ ਅਧਿਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਕਰਤ ਗਹਨ ਧਨ ਪਾਵਹੁ॥੬॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਬਾਇਸ ਤੋਲਾ ਕੋ ਕੰਕਨ ਪ੍ਰਭ ਬਨਵਾਯੋ॥ ਬਾਨਿਕ ਭਬਯ ਬਨਾਇ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬਾਲਕ ਤਬ ਲਿਆਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਲਖਤਹਿ ਤਿਹਿ ਸਮਝੀ ਤਰੁਤਹਿ ਤਿਹ ਤੁਲਵਾਯੋ॥ ਸਤ੍ਰਹ ਤੋਲਾ ਰਹਯੁ ਤੋਲ ਮੈ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਫਰਮਾਯੋ॥੭॥ ਰੇ ਬਾਲਕ ਮਸੰਦ ਜਯੋ ਤੂ ਹੂੰ ਝੂਠੇ ਰੇ ਬੁਧ ਖਾਰੀ॥ ਕਹੀ ਨਚੋਰੀ ਕਰੀ ਸੋ ਚੋਰੀ ਏਤੀ ਏਕਹ ਬਾਰੀ॥ ਭੂਖਨ ਭਵ ਭੂਖ ਨੇ ਸਭ ਭੂਖਨ ਧਰਵਾਏ॥ ਤੁਲਤ ਤੁਲਾ ਸਬਹੀ ਕਮ ਪਾਏ ਸਰਬ ਸਭਾ ਘਬਰਾਏ॥੮॥ਦੋ:॥ ਸਰਪ ਸਿੰਘ ਸੁਨਿਆਰ ਤਯੋ ਸ਼ੌਕਨ ਔਰ ਸਰੀਕ॥ ਇਨ ਕੋ ਨਹਿ ਬਿਸਵਾਸ ਏਹੋਤਨ ਕਬਹੁ ਰਫੀਕ॥੯॥ ਨੀਤ ਰਾਜਨੋ ਮੂਲ ਹੈ ਰਾਜਨੀਤ ਅਨਕੂਲ॥ ਰਾਜ ਧਰਮ ਧਾਰਹੁ ਹਿਏ ਚਾਰ ਸਕਾਰ ਸੁਸੂਲ॥੧੦॥ ਕਾਜੀ ਅਰ ਕਨੂੰਨਗੋ ਕਸਬੀ ਔਰ ਕਲਾਲ॥ ਚਾਰਕ ਕਾਰ ਬਿਕਾਰ ਤਜਹੁ ਬਿਸਵਾਸ ਬਿਸਾਲ॥੧੧॥ ਬਕਸੀ, ਬਾਲਕ ਬਾਨਿਆ[3] ਬਾਮਨ[4] ਚਾਰ ਬਿਕਾਰ॥ ਲੋਭੀ ਏ ਸੰਸਾਰ ਮੈ ਜਾਨਹੁ ਨੀਤ ਬਿਚਾਰ॥੧੨॥ ਚਾਰ ਕਕਾਰਨ ਕੀ ਕਰਿਆ ਕਬਹੂੰ ਸੰਗਤ ਨਾਹਿ॥ ਕਾਮੀ ਕਪਟੀ ਕੂਰ ਅਰੁ ਕਲਹੀ ਯਾ ਜਗ

---

1. ਵੇਖ ਕੇ, 2. ਸਾਜਿਸ਼, 3. ਬਾਣੀਆਂ, 4. ਬ੍ਰਾਹਮਣ

ਮਾਹਿ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ੁ ਕਰ ਜਾਟ ਨਿਹਾਰੇ॥ਤਿਨ ਪ੍ਰੀਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ ॥ ਜਟ ਪੰਚਾਲੀ ਚਕ ਕਰਾਵੈ॥ ਗੁਰੁ ਕਾ ਹਕ ਕਮਾਇ ਛਕ ਜਾਵੈ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਜਾਤ ਸਰਬ ਹੀ ਰਾਉਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਫੇਰ ਸਰਾਹੇ ਜਾਟ ਕਤਯਹ ਸੰਦੇਹ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥੧੫॥ਚੌ:॥ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਨਹੀ ਤੁਮ ਸੁਨੀ॥ ਚਾਰ ਭਾਂਤ[1] ਸਿੱਖੀ ਮਮ ਗੁਨੀ॥ ਜਟ ਔਰ ਰੋੜਾ ਬਨਜਾਰਾ॥ ਏਕ ਭਾਗ ਮੈ ਸਭ ਸੰਸਾਰਾ॥੧੬॥ ਭਾਈ ਸਿੱਖੇ ਸਿੱਖੀ ਤਿੱਖੀ। ਖੰਡੇਧਾਰਹੁ ਤੇ ਅਤਿ ਇੱਖੀ॥ ਕੋਊ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕੋ ਕੋਊ॥ ਭਜੈ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਪਦ ਜੋਊ॥ ਸਰਬ ਭਾਉ ਤਜ ਦੇਵੀ ਦੇਵਨ॥ ਕੇਵਲ ਕਰ ਅਨੁਰਾਗ ਸੁਖੇਵਨ॥ ਸੋਈ ਅਹਹਿ ਸੁਨਹੁ ਸਿਖ ਭਾਈ॥ ਤਿਨ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਮਤਿ ਪਾਈ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸਭ ਚਰਨਨ ਮੈ ਪਰੈ ਭਰੇ ਭੂਰ ਉਰ ਨੇਹ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਅਨੰਦ ਪਤਿ ਪਦ ਪਦਮਨ ਮਨ ਦੇਹ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੩੮॥

ਕਬਹੁਕ ਕੋਊ ਸਿਸਯ ਆਇ ਗੁਰ ਰਾਇ ਨਿਕਟ ਇਮਿ ਗਾਈ॥ ਪਰ ਪਰ ਪਾਂਇ ਬਢਾਇ ਭਾਇ ਬਹੁ ਲੀਨੇ ਨਾਥ ਰੀਝਾਈ॥ ਗਰ ਅੰਚਰ ਕਰ ਆਗਯਾ ਲੈ ਕਰ ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਭੇ ਗੰਢੇ॥ ਪ੍ਰਸਨ ਪ੍ਰੀਛਿ ਕੈ ਤਬ ਪੂਛਯੋ ਆਗਯਾ ਲੇ ਕਰ ਗਾਢੇ॥੧॥ ਤਰਨ ਅਤਰਨ ਨਾਥ ਭਵ ਸਾਗਰ ਕੋਊ ਪਾਉ ਦਿਖਰੈਯੇ॥ ਪੰਡਿਤ ਪਾਂਧੇ ਕਾਜੀ ਮੁੱਲਾਂ ਕਹਤ ਨਹੀ ਸਮਝੈਯੈ॥ ਕਠਨਿ ਕਠਿਨ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਤੀ ਪ੍ਰਭ ਧੀਰਜ ਦੇਤ ਹਟਾਈ॥ ਚਿਤ ਆਵਤ ਜੋ ਹੋਇ ਨ ਸਾਕਹਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਪਰ ਸ੍ਰਮ ਗਾਈ॥੨॥ ਸੁਗਮ ਉਪਾਉ ਤਰਨ ਕੋ ਭਵ ਜਲ ਸੁਨ ਗੁਰ ਮੁਖ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਧੰਧਾ ਧਾਵਤ ਕਰੈ ਨਾਰ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰਿਨ ਰਸ ਬਸਧਾਈ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜਾਪ ਦੇਇ ਉਪਾਧ ਮਿਟਾਈ॥ ਤ੍ਰਿਤਯ ਖੜੀ ਸਿਰ ਊਪਰ ਜਾਨੈ ਕਰੈ ਨ ਪਾਪ ਕਮਾਈ॥੩॥ ਅਹਿਨਿਸ ਜਪਤ ਤਰਤ ਸੋ ਭਵਜਲ ਸੰਕਾ ਨਾਹਿਨ ਰਾਈ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਸਭ ਜਪ ਤਪ ਸਫਲਤ ਤਾ ਬਿਨ ਬਿਫਲ ਬਨਾਈ॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਉਪਦੇਸ ਸਿੰਘ ਕੇ ਉਰ ਮੈ ਧੀਰਜ ਆਯੋ॥ ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਮੈ ਮੁਕਤ ਭਯੋ ਭਵਬੰਧਨ ਰੋਗ ਮਿਟਾਯੋ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੩੯॥

ਏਕ ਸਿਖ ਕਬਹੁਕ ਗੁਰ ਆਗੇ ਕਰੀ ਬੇਨਤੀ ਐਸੀ॥ ਜੈਸੇ ਭਲੋ ਹੋਇ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੋ ਕਰੋ ਬਾਤ ਮੈ ਤੈਸੀ॥ ਪਠਹੁ ਗੁਰਮੁਖੀ ਅਖਯਰ[2] ਆਗਯਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕੋ ਸੌਂਪਯੋ ਤਿਨ ਤਾਕੋ ਪੈ ਤਿਸ ਖਰੀ ਪਢਾਈ॥੧॥ ਪੁਨ ਨਾਵੇ ਪਢਾਇ[3] ਜਪ ਸੋਦਰ ਸੁਖਮਨਿ ਆਦਿ ਪਢਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਜੀ ਰਾਮਕਲੀ ਕੋ ਪ੍ਰਰੰਭਯੋ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਅਨੰਦ ਭਯਾ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਸਤਗੁਰੂ ਮੈ ਪਾਯੋ ਜਬਹੀ॥ ਪਢਤ ਪਢਤ ਪਠਛਾਡਯੋ ਤਬ ਤਾਨੈ ਪੁਨਨ ਪਢਯੋ ਕਛੁ ਕਬਹੀ॥੨॥ ਭੋਜਨ ਲੰਗਰ ਨਿਤ ਛਕਈ ਬੀਤੇ ਇਮਿ ਖਟ

---

1. ਚਾਰ ਕਿਸਮ ਦੀ, 2. ਅੱਖਰ, ਵਰਣ, 3. ਪੜ੍ਹਾਏ

ਮਾਸਾ॥ ਕਬਹੁਕ ਕਲਗੀਧਰ ਨ ਬੁਲਾਯੋ ਕਹਾ ਪਠਯੋ ਮਤਿ ਰਾਸਾ॥ ਕਹੀ ਮੇਵੜਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਗੁਰੁ ਗੰਥੀ ਜੀ ਇਮਿ ਭਾਖੈ॥ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੀ ਪਢਨ ਭੋਜਨ ਚਾਖੈ॥੩॥ ਬੋਲਯੋ ਦਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਦੀਨ ਹਿਤ ਸਾਂਚੀ ਕਹਤ ਗਰੰਥੀ॥ ਅਨੰਦ ਭਯੋ ਮੇਰੀ ਮਾਏ ਪਢਛੂਟੀ ਚਿਤ ਕੀ ਗ੍ਰੰਥੀ॥ ਰਾਊਰ ਦਰਸਨ ਗੁਰੂ ਕੋ ਪਾਯੋ ਅਨੰਦ ਭਯੋ ਅਘਾਰੀ॥ ਅਬ ਕਾ ਪਢਹੁ ਰਹੀ ਨਹਿ ਆਸਾ ਆਗੇ ਕਛੂ ਹਮਾਰੀ॥੪॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਬਿਹਸੇ ਅਰੁ ਬੋਲੇ ਧੰਨ ਧੰਨ ਮਤ ਧਾਰੀ॥ ਭਯੋ ਨਿਹਾਲ ਨਿਹਾਲ ਰਹੀ ਨਹਿ ਅਬ ਕਛੂ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਬਾਰੀ॥ ਨਿਤ ਨਿਤ ਐਸੇ ਨਟ ਬਿਲਾਸ ਗੁਰੁ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮੈ ਕਰਹੀ॥ ਹਵੈ ਬਲਿਹਾਰ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੇ ਆਸਾ ਦਰਸਨ ਧਰਹੀਂ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੪੦॥

ਕਬਹੁਕ ਚਰਚਾ ਭਈ ਸਭਾ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਕੌਨ ਪਾਤਸਾਹੀ ਮੈ ਜਨਮ ਕਹੁ ਗੁਨੀਨ ਸਮਾਜਾ॥ ਬਾਵਨ ਕਬਿ ਪੰਡਿਤ ਮਨ ਭਾਵਨ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਲਾਗੇ ਕਹਨ ਅਪਨੀ ਆਪਨੀ ਸਭੀ ਬੁਧ ਅਨੁਸਾਰੀ॥੧॥ ਕਾਹੂ ਕਹਯੋ ਹਮਾਯੂੰ ਕਾ ਕਹਯੋ ਪਿਥੋਰਾ ਰਾਜਾ॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਰਹੀ ਸਕੰਦਰੀ ਹੈ ਜਬ ਭਕਤ ਦਰਾਜਾ॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਕਹਾ ਤੂੰ ਜਾਨੈ ਮਦਨ ਪਾਲ ਮਹਿ ਪਾਲਾ॥ ਤਾਹੂੰ ਪਰ ਕਿਨ ਕਹੀ ਨਹੀ ਹੋ ਜੈਨੀ ਰਾਜ ਭੁਆਲਾ॥੨॥ ਨਿਸਚਯ ਏਕਨ ਭਯੋ ਕਾਲ ਬਹੁ ਬਿਤਾਯੋ ਬਿਚਾਰਤ ਸਬਹੀ॥ ਲਖਹੁ ਸਰਬ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੋਤਾ ਕਲਿ ਪੰਡਿਤ ਗੁਨਿਜਨ ਗਯਾਨੀ॥ ਨਾਮ ਮਹਾਤਮ ਜਾਨ ਕਬੀਰ ਸਭਨ ਮਹਿਪ ਮਨ ਜਾਨੀ॥੩॥ ਹੁਤੋ ਸਿਕੰਦਰ ਸਹੀ ਬਾਤ ਯਹ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਡੇ ਰੋ॥ ਸਭਹੀ ਮਾਨਤ ਸਭ ਹੀ ਜਾਨਤ ਦੀਨ ਬੰਧ ਗੁਨ ਤੇਰੋ॥ ਯਾ ਬਿਬਿ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਹੀ ਨਹੀ ਬਰ ਚਰਚਾ ਗੁਨਿਨ ਸਮਾਜਾ॥ ਹੋਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਅਘਨਾਸੀ ਦਰਸਤ ਮਿਟਤ ਖਿਰਾਜਾ॥੪॥ਦੋ:॥ ਭਯੋ ਬਿਸੋਆ ਕੌਤਬੈ ਮੇਲਾ ਰੇਲਾ ਆਇ। ਦਰਸਤ ਸਭ ਸੰਗਤ ਖਰੀ ਭਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਉਮਗਾਇ॥੫॥ਚੌ:॥ ਕਰ ਧਨੁ ਸੋਹ ਏਕ ਸਰੁ ਪੈਨਾ। ਮੁਧਰੈ ਕੰਠ ਮਨੋਹਰ ਬੈਨਾ॥ ਕਰੁਣਾ ਨੈਣ ਐਨ ਮਤਵਾਰੇ॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਕੈ ਜਾਨਨ ਹਾਰੇ॥੬॥ ਸਭਾ ਸਭਯ ਸੁ ਅਲਭਯ ਸਮਾਜਾ॥ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘਾਸਨ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਤਹ ਆਈ ਇਕ ਸਤਗੁਰੁ ਪਿਯਾਰੀ॥ ਘੁੰਘਟ ਪਟ ਕਰ ਗੁਰੁਹਿ ਨਿਹਾਰੀ॥੭॥ਦੋ:॥ ਗੁਰੁ ਦਰਸਨ ਕੀ ਲਾਲਸਾ ਕਰਤ ਖਾਲਸਾ ਸੰਕਾ॥ ਨਿਧਨੀ ਕੇ ਧਨ ਮਾਲਸਾ ਹੇਰਤ ਰੂਪ ਮਯੰਕਾ॥੮॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਦੇਖੀ ਖਰੀ ਭਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦਧੂਰਿ॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਈ ਤਹ ਤਬੈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰਾਨਹ ਜੂਰ॥੯॥ਚੌ:॥ ਕਹੁ ਸਿੰਘਨੀ ਹਾਲ ਤੈ ਅਪਨਾ॥ਜੋ ਮਨਬਰਤ ਛਪਹਿ ਨ ਛਪਨਾ॥ ਬੋਲੀ ਦਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਕੁਮਰੀ। ਸਤੀ ਸਮਾਨ ਸੀਲ ਗੁਨ ਧਾਰੀ॥੧੦॥ ਖਤ੍ਰੀ ਕੀ ਕਨਯਾ ਗੁਰਰਾਈ ਰਾਇਪੁਰੇ ਜਨਮੀ ਹਰਖਾਈ॥ ਬਾਲਾਪਨ ਮੈ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਆਯੋ ਏਕ ਸਾਧ ਮਤਿਵਾਲਾ॥੧੧॥ ਪਾਂਚ ਬਰਖ ਤਿਹਠਾਂਹਰਯੋ ਮੈਂ ਤਿਹਿ ਸੇਵਾ ਕੀਨ॥ ਧਰਮ ਪਤਿ ਬ੍ਰਿਤਿ ਅਤਿਥ ਗੁਰੂ ਸੇਵਾ ਬਿਧਿ ਪਦ ਲੀਨ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪੁਨ ਬਯਾਹੀ

ਗਈ॥ ਬਰਸਾਨੇ ਖਤ੍ਰੀ ਘਰ ਆਈ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖ ਮਿਲਯੋ ਪਤਿ ਮੋਰਾ॥ ਭਜਨ ਹਾਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਭ ਗੁਨ ਤੋਰਾ॥੧੩॥ ਆਏ ਸਿੰਘਨ ਕਰ ਸਤਕਾਰਾ॥ ਕਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਪਤੀ ਹਮਾਰਾ॥ਹੈ ਪੀਸਹੁ ਪਕਾਇ ਧਰ ਆਗੈ॥ ਸੋ ਬੁਲਾਇ ਲਯਾਵਤ ਬਡ ਭਾਗੇ॥੧੪॥ ਪਤਿਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਮੈਂ ਜਾਨੋ॥ ਪਤਿ ਬਿਨ ਆਨ ਨ ਨਰ ਅਨੁਮਾਨੋ॥ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਗੁਰਦੇਵ ਤਿਹਾਰੇ॥ ਆਵਤ ਦੇਵਰ ਸਦਾ ਹਮਾਰੇ॥੧੫॥ ਹੈ ਨਹਿ ਅਈ ਰਹੀ ਉਰਆਸਾ॥ ਅਬਕੀ ਅਈ ਚਰਨ ਕੇ ਪਾਸਾ॥ ਹੇਰ ਭੀਰ ਭਾਰੀ ਭਯ ਮਾਨੀ॥ ਦੁਰਤਿ ਰਹੀ ਮੈ ਨਾਰਿ ਪਛਾਨੀ॥੧੬॥ ਸੇਵਾ ਬਿਨ ਨਚਾਹ ਕਛੁ ਰਾਖੋ॥ ਨਿਤ ਚਰਨਨ ਰਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚਾਖੋ॥ ਇਤਨੋ ਕਹਿ ਪਗ ਧਯਾਨ ਲਗਾਈ॥ ਰਹੀ ਨਾਰਿ ਖਤ੍ਰੀ ਸਿਰ ਨਯਾਈ॥੧੭॥ ਬੋਲੇ ਬਹਸਿ ਸੋਢਿ ਅਵਤੇਸਾ॥[1] ਧੰਨ ਨਾਰਿ ਤੂੰ ਤੇਰੀ ਬੰਸਾ॥ ਧੰਨ ਪਿਤਾ ਧੰਨ ਮਾਤ ਤੁਮਾਰੀ॥ ਜਿਹ ਘਰ ਉਪਜੀ ਤੂੰ ਗੁਨਵਾਰੀ[2]॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪਤਿ ਸੰਗ ਲੈ ਆਈ ਸਭਾ ਮਝਾਰ॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਤਬ ਸਭਯ ਸਭਾ ਹਿਤਕਾਰ॥੧੯॥ ਤੁਮ ਕਬੀਰ॥ ਲੋਈ ਅਹੈ ਯਹ ਹੋਈ ਤਵਨਾਰਿ॥ ਛਕਿ ਕੜਾਹ ਅਬ ਸਬਕਹੌ ਸੰਗਤ ਮਹਿ ਬਿਵਹਾਰ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਕਬੀਰ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਸੁਨਾਈ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਲੋਈ[3] ਕੇ ਮਨ ਆਈ॥ ਸੇਵਾ ਸਾਧ ਸਿਖ ਕੀ ਕੀਜੈ॥ ਸੇਵਾ ਬਿਨ ਬਿਰਥਾ ਜਗ ਜੀਜੈ॥੨॥ ਮੈ. ਤਬ ਕਹੀ ਸੁ ਮੁਖ ਸੁਨ ਲੋਈ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਿਖੀ ਲੈ ਸੋਈ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਕੇ ਘਰ ਜਨਮ ਸਭਾਗੀ॥ ਸੇਵਾ ਸੰਤ ਸਦ ਪਦ ਅਨੁਰਾਗੀ॥੨੨॥ ਤਬ ਲੋਈ ਹੋਈ ਅਤਿ ਬਯਾਕੁਲ॥ ਪ੍ਰਭ ਬਿਯੋਗ ਸਹਿ ਸਕੀਨ ਏਕ ਪਲ॥ ਤੁਮ ਬਿਨ ਜਗਜੀਵਨ ਪਤਿ ਮੇਰੇ॥ ਬਯਰਥ ਅਹਹਿ ਸਭ ਸੋਕ ਸੰਘੇਰੇ॥੨੩॥ ਤਬਹੋ ਕਹੀ ਹੋਹੁ ਸੰਗ ਚਲਿਹੈ॥ ਦਰਸ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੁਖ ਦਲਿਹੋ॥ ਸੁਨ ਸਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਭਾਖੀ॥ ਭਕਿਤ ਰਾਜ ਨਿਜ ਬਾਨੀ ਆਖੀ॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਨਿਜ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਸੁਨ ਹਰਖਯੋ ਸੁ ਸਮਾਜਾ॥ ਸੁਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਏ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਮਹਾਰਾਜਾ॥੨੫॥ ਭਏ ਆਨ ਸੁਰਨਸ ਦਿਸ ਹਾਜਿਰ ਨਾਜਿਰ ਆਇ॥ ਭਕਤਨ ਕੇ ਸਿਰਦਾਰ ਗੁਰੁ ਬਾਰੰਬਾਰ ਅਲਾਇ॥੨੬॥

ਸਾਖੀ॥੪੧॥ਚੌ:॥

ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਰ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਤੇਜ ਤ੍ਰਾਸਯੋ॥ ਪੰਮਾ ਪਰਮਾਨੰਦ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰੀ॥ ਪਠਯੋ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਢਿਗ ਤ੍ਰੰਤੀ॥੧॥ ਤਾਹਿ ਕਹੀ ਗੁਰ ਬਰ ਕ੍ਰਿਤ ਜੇਤੀ॥ ਲਿਖ ਪਠਵਹ ਮਮ ਢਿਗਸਭ ਤੇਤੀ॥ ਰਹਹੁ ਮਿਲੈ ਨਿਤ ਚਰਨਨ ਰੰਗਾ॥ ਜਾਹਿ ਰਹੇ ਇਨ ਕਪਟ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥੨॥ ਗੁਰੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਡਰ ਜੈਤੋ॥ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਪਮਾਂ ਜੀ ਤੇਤੋ॥ ਤੁਮ ਪੰਮੇ ਦਿਜ ਤੁਮਤੇ ਬਨਿ ਹੈ॥ ਨਾਹਿ ਅਮਰ ਤੇ ਕਾਰਜ ਠਨਿਹੈ॥੩॥ ਮਾਨਤ ਸਤਗੁਰੁ ਦਿਜਨ ਅਧਿਕ ਹੈ॥ ਨਾਤੁਰ ਜਾਨਹੁ ਕਪਟ ਅਧਿਕ ਹੈਂ॥

---

1. ਸੋਢੀ ਗੁਰੂ ਹੱਸ ਕੇ ਬੋਲੇ, 2. ਗੁਨਵਾਨ, 3. ਕਬੀਰ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ

ਕਬਯੋ ਬਾਚ॥

ਇਹਠਾਂ ਪ੍ਰਸਨ ਉਠਤ ਕਛੁ ਔਰਾ॥ ਸੋਹੈਂ ਕਰਹੁ ਨਿਰੁਤਰ ਤੌਰਾ॥੪॥ ਸਿਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਇਕ ਕਾਸੀ ਭਯੋ॥ ਤਿਮਰ ਨਾਸਤਿਨ ਗ੍ਰੰਥਹ ਕਯੋ॥ ਜਿਤੇ ਮਦਰ ਸੇ ਹਿੰਦ ਸਥਾਨਾ॥ ਤਿਹਠਾ ਤਿਨੀ ਸਭ ਪਠਤ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੫॥ ਤਿਨ ਕਬੀਰ ਚੇਲਨ ਸਹਿ ਕਹਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਮਤਰਹਾ॥ ਜਬ ਮੈ ਤਿਹਸਨ ਤਰਕ ਉਠਾਈ॥ ਤਬ ਅਨੁਗਾਮੀ ਤਿਨ ਲਿਖ ਪਾਈ॥੬॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਅਮਰ ਅਧਿਕ ਕਰ ਨਿੰਦਾ॥ ਕੀਨੀ ਤਿਨ ਨਿਜ ਨਿਪਟ ਪ੍ਰਸੰਦਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਮਿਲੇ। ਗੋਸੀ ਨਿਰਖਸਤ ਸੰਸਯ ਦਲੇ॥੭॥ ਸਤਗੁਰ ਕਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਾਨੇ॥ ਇਹਠਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟੀ ਬਿਧ ਜਾਨੇ॥ ਦੂਜੇ ਪੰਮਾਦਿਜ ਸਭ ਕਰਹੀਂ॥ ਸਿੰਘ ਕੋਪ ਕਰ ਜਬਹਿ ਉਮਹਹੀ॥੮॥ ਪੰਮਾ ਕਹਨ ਕਛੂ ਨਹਿ ਗਾਰੀ॥ ਅੱਲ ਏਕ ਪੰਮਨ ਕੀ ਤਾਰੀ॥ ਤਿਨ ਸਤਗੁਰੁ ਸਨ ਧ੍ਰੋਹ ਕਮਾਯੋ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਕੋ ਨਿੰਦ ਅਲਾਯੋ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੪੨॥

ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੈ ਤਕ ਕਾਲ ਬਿਤਾਈ॥ ਕਬਹੁ ਕ ਮੇਲੇ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਆਗਯਾ ਸਭਨ ਸੁਨਾਈ॥ ਤੀਨ ਦਿਵਸਿ ਨਹਿ ਸੰਗਤ ਜਾਈ॥੧॥ ਘਬਰਾਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਮਨਮਤ॥ ਧੋਕਾ ਕਰਿ ਹੈ ਰਾਖ ਸੁ ਗੁਰੁ ਸਤ॥ ਚਿਤ ਉਚਾਟ ਸਭ ਕੋ ਕਰ ਦੀਨਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰੀਖਯ ਚਾਹਤ ਲੀਨਾ॥੨॥ਦੋ:॥ ਮੁਖ ਹੀ ਤੇ ਕਹਬੋ ਸਹਲ ਟਹਲ ਮਹਲ ਅਤਿ ਦੂਰ॥ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਕਠਿਨ ਬਾਰਤਾ ਕੂਰ॥੩॥ ਸਿਖਨ ਛਲ ਗੁਰੁ ਸਨ ਕਰਯੋ ਇਕ ਸਿਖ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਨਾਇ॥ ਅਰਥੀ ਰਾਖ ਕਾਂਧੇ ਚਲੇ ਢੋਲ ਮਿੰਦਗ ਬਜਾਇ॥੪॥ ਪੂਛੀ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਗੁਰ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਦਯਾਲ॥ ਕਹੀ ਤਬੈ ਅਰਦਾਸੀਇਏ ਮਰਯੋ ਸਿਖਇਹ ਕਾਲ॥੫॥ਚੌ:॥ ਬਿਹਸਿ ਬੁਲਾਇ ਨਿਕਟ ਸਭ ਲੀਨੇ॥ ਪਠਹੁ ਸਬਦ ਤਿਨ ਪਰੇ ਪ੍ਰਬੀਨੇ॥ ਸੇਵਕ ਓੜਕ ਨਿਬਹੀ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਗਾਨ ਪ੍ਰਤੀਤੀ॥੬॥ ਮਨ ਸਮਝੀ ਗੁਰੁ ਸਮਝਤ ਨਾਹੀਂ॥ ਨੈਨਨ ਤੇ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਜਾਹੀ॥ ਸੋਢੀ ਸਾਹਬ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਨਾਠ ਭਯੋ ਯਹ ਸਬਦ ਮਹਾਨਾ॥੭॥ਦੋ:॥ ਕਹੀ ਅਰੇ ਅਰਦਾਸਿਏ ਲੰਗਰ ਮੈ ਅਬ ਜਾਇ॥ ਜਰਤੀ ਲਕਰੀ ਏਕ ਤਬ ਆਤੁਰ ਇਤਹਿ ਲਿਆਇ॥੮॥ਚੌ:॥ ਤਿਨ ਤਬ ਗਤਿ ਗੁਰ ਬਰ ਨਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਜਿਮਿ ਗੁਰੁ ਨਹੀ ਕਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀ॥ ਕਹੀ ਰਾਖਯਾ ਅਰਥੀ ਤਰੇ ਅਬ॥ ਅਰਦਾਸਿਏ ਕਰੀ ਤੈਸੇ ਤਬ॥੯॥ ਲਗੀ ਆਗ ਜਾਗੀ ਉਰਪੀਰਾ॥ ਲਾਗ ਜਰਨ ਮ੍ਰਿਤ ਬਯਾਜ ਸਰੀਰਾ॥ ਭਜਯੋ ਤੋਰ ਬੰਧਨ ਤਬ ਸੋਈ॥ ਬਿਹਸੇ ਕਲਗੀਧਰ ਲਖਓਈ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਹੇਰਹੁ ਕੌਤਕ ਸਿੱਖਯਹ ਗਯੋ ਸੰਦੇਹ ਸ਼ਿਧਾਇ॥ ਤਿਹ ਛਿਨ ਸੰਗਤ ਕੇ ਮੁਖਨ ਪ੍ਰਿਅਰੀ ਪਰੀ ਬਨਾਇ॥੧੧॥ ਸੋ ਗੁਰੁ ਸ੍ਰਾਪ ਕਵਨ ਅਬ ਦੈਹੈ॥ ਕੈ ਗਹਿ ਹੈ ਮਸੰਦ ਸਮ ਕੈਹੈ॥ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਹਿ ਕਰ ਘਿਘਿਆਨੇ॥ ਪਰੇ ਪਗਨ ਹਮ ਭੂਲੇ ਜਾਨੇ॥੧੨॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਿੱਖ ਭਾਈ॥ ਸਿੱਖੀ ਲਖੇ ਨ ਸਹਿਲ ਕਦਾਈ॥

ਖੰਡੇ ਕੀ ਧਾਰਹੂੰ ਤੇ ਤਿਖੀ॥ ਬਾਰ ਤਾਰ ਤੈ ਝੀਨੀ ਲਿਖੀ॥੧੩॥ ਜੋ ਮਹਿ ਤੁਮਹਿ ਦਿਖਾਵਤ ਨਾਹੀ॥ ਸਰਧਾ ਰਹਤ ਨ ਤੁਮ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਗੁਰਹੂੰ ਮਨੁ ਜ ਸਦ੍ਰਿਸ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ ਏਕ ਅਵਸਯਕ ਪੂਜਨ ਬਾਨਾ॥੧੪॥ ਯਾਤੇ ਤੁਮਹਿ ਬੁਝਾਇ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਜਾਹੁ ਘਰਨ ਘਰਨੀ ਚਿਤ ਲਾਯੋ॥ ਆਵਹੋ ਦਰਸਹੁ ਨਿਤ ਇਹਿ ਥਾਨਾ॥ ਮੇਲੇ ਪਰਬਨ ਪਰ ਮਤਿਮਾਨਾ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਸੰਗਤ ਕਰੀ ਬਿਦਾ ਕਲਗੀਧਰ ਦੇਵ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਬਕਸੀਸ ਦੈ ਔ ਅਸੀਸੁ ਅਭੇਵ॥੧੬॥ ਔਦਰ ਢਰਨ ਦਯਾਲ ਗੁਰ ਪੁਰ ਅਨੰਦ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਨਿਤ ਐਸੀ ਲੀਲਾ ਕਰਤ ਕੋ ਕਬਿ ਕਹ ਸਕਿਤਾਹਿ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੪੩॥

ਦੋ:॥ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਿਐ ਚਿਤ ਲਗਾਇ॥ ਗ੍ਰਹਸਤ ਧਰਮ ਧਾਰਯੋ ਹਰਖ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਸੁਰੁ ਬਰ ਭਾਇ॥੧॥ਚੋ:॥ ਕਬਹੁਕ ਭਯੋ ਬਿਸਾਖੀ ਮੇਲਾ॥ ਸੰਗਤ ਅਈ ਅਧਿਕ ਕਰ ਹੇਲਾ॥ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪਦਮ ਪਰਾ ਗਹਿ ਪਾਈ॥ ਹਰਖੀ ਅਧਿਕ ਅਘਨ ਗਨ ਘਾਈ॥੨॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਇਕ ਸਿਖ ਸਿਖਨੀ॥ ਕਰੀ ਫਰਯਾਦ ਸਭਾ ਮੈ ਘਨੀ॥ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਮਮ ਤਾਤ ਸਭਾਗਾ॥ ਆਯੁ ਅਠਾਰਹ ਬਰਖ ਬਿਭਾਜਾ॥੩॥ ਸਵਾਮੀ ਪਠਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ ਪੂਰਾ॥ ਬੁਧਿਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਗ ਧੂਰਾ॥ ਬਯਾਹਯੋ ਬਹੁਤ ਭਲੇ ਸਿਖਨ ਘਰ॥ ਅਹਹਿ ਸਿਖਨੀ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਬਰ॥੪॥ ਯਾ ਕਰਮਨ ਬਿਰਕ੍ਰਿ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਬੂਡਤ ਬੇੜੀ ਬਨੀ ਬਨਾਈ॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਸੋਢਿ ਅਵਤੰਸਾ॥ ਕਹੀ ਭਈ ਕਿਮਿ ਤੁਹਿ ਮਨ ਸੰਸਾ॥੫॥ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਆ ਪਾਣਿ ਗ੍ਰਹ ਪਤਨੀ॥ ਤਯਾਗਤ ਹੋਤ ਅਧਿਕ ਅਘ ਅਪਨੀ॥ ਪਰ ਤਿਅ ਪਰਧਨ ਤਯਾਗਨ ਜੋਗ॥ ਨਿਜ ਤਿਅ ਰਮਨ ਜੋਗ ਗਤਿ ਸੋਗੁ॥੬॥ਦੋ:॥ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਦਵੈ ਜੋਰ ਕਰ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਤੁਕ ਅਨੰਦ ਜੀ ਕੀ ਪਢੀ ਛੂਟਯੋ ਸਰਬ ਜੰਜਾਲ॥੭॥ ਇਹਿ ਕੁਟੰਬ ਜੋ ਦੇਖਦਾ ਚਲੈ ਨਹੀ ਤੁਧ ਨਾਲ॥ ਯਾਹੀ ਤੇ ਸਤਗੁਰ ਭਯੋ ਮਨ ਬੈਰਾਗ ਬਿਸਾਲ॥੮॥ ਸੁਨਤ ਸਭ ਮਹਿ ਸਤਗੁਰੂ ਕਹੀ ਅਹੋ ਗੁਨ ਲੇਹੁ॥ ਔਰ ਪੁਤ੍ਰ ਤੁਮ ਕਹਿ ਦਯੋ ਯਾਹਿ ਰਹਨ ਹਯਾ ਦੇਹੁ॥੯॥ ਸਮਝੈ ਹੈ ਹਮ ਯਾਹਿ ਕੋ ਸਮਯਪਾਇ ਅਨੁਰਾਗ॥ ਜਰਾਹੁ ਘਰ ਨਿ ਪਤਨੀ ਸਹਿਤ ਸਤਨਾਮ ਰਸਪਾਗ॥੧੦॥ਚੋ:॥ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਈ॥ ਕਬਹੁਕ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਗਾਈ॥ ਕਹੀ ਕਹਹੁ ਮੈ ਕਥਾ ਸੁਨ ਤੂੰ॥ ਪੁਨ ਕਛੁ ਕਾਲ ਹਿਏ ਮਹਿ ਗੁਨ ਤੂੰ॥੧੧॥ ਫਿਰ ਜੋ ਰੁਚਹਿ ਰੁਚਿ ਕਰ ਸੋਈ॥ ਹੋ ਗਿਰਸਤਧੋ ਸਾਧੁ ਸਧੋਈ॥ ਤਪਸੀ ਹਿਕ ਜਵਾਲਾ ਬਨ ਰਹਈ॥ ਅਤਿ ਪੁਨੀਤ ਤਾਕੋ ਸਭ ਕਹਈ॥੧੨॥ ਜਸ ਹੇਤ ਨਿਤ ਭੋਜਨ ਭਾਵਤ॥ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸੁ ਹਰਖ ਛਕਾਵਤ॥ ਸਭ ਜਾਨਤ ਸਾਧੁ ਯਹਿ ਪੂਰਾ॥ ਲਾਵਤ ਮਾਥੇ ਚਰਨਨ ਧੂਰਾ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੁਕ ਕਾਹੂੰ ਹੇਤ ਤੇ ਅਯੋ ਨਤਾਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸਪਤ ਦਿਵਸ ਤੁਖੋ ਰਹਯੋ ਜਵਾਲਾ ਸਾਧ ਅਜਾਦ॥੧੪॥ਚੋ:॥ ਤਬ ਮਨ ਗਿਨਤ ਧਨੀ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਹਰਿ ਗੁਰ ਕੋਪ ਭਯੋ ਮਨ ਜਾਨਾ॥ ਕਰ ਪਦ ਦਏ ਸਰੀਰ ਲਗਾਈ॥

ਉਦਯ ਮਹਿਤ ਕਰ ਖਾਹੁ ਭਲਾਈ॥੧੫॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਭੇਖ ਬਨਾਈ॥ ਤੂੰਬਾ ਕੁਤਕਾ ਲਯੋ ਉਠਾਈ॥ ਗਯੋ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਤਪਸੀ ਕਿਹਿ ਘਰ॥ ਉਤਸਵ ਬ੍ਰਹਮ ਭੋਜਨ ਨਿਰਖਯੋ ਪਰ॥੧੬॥ ਹੁਤੇ ਧਨੀ ਲਖਯਾਧਿ ਸੋਈ॥ ਸਾਧੂ ਭੂਸੁਰਨ ਭੋਜਨ ਹੋਈ॥ ਖਰੋ ਰਹਯੋ ਇਕ ਭੀਤ ਕਿਨਾਰੇ॥ ਲਖਯੋ ਨ ਧਨੀ ਭੀਰ ਕੇ ਮਾਰੇ॥੧੭॥ ਸਾਂਝ ਭਈ ਫਿਰ ਆਇ ਸਾਧ ਜੀ॥ ਆਇ ਆਸਰਮ ਮਤਿ ਅਗਾਧ ਜੀ॥ ਧਰਮ ਰਾਜ ਲਖ ਡਗ ਮਗ ਭਯੋ॥ ਏਤੇ ਕਸ਼ਟ ਸੰਤ ਕਹਿ ਦਯੋ॥੧੮॥ ਦੇਵ ਦੂਤ ਦਵੈ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ॥ ਸਾਧੂ ਕੈ ਆਸ੍ਰਮ ਪਠਵਾਏ॥ ਆਗੇ ਛੁਧਿਤ ਅਧਿਕ ਪੀੜਤਤਨ॥ ਮਨ ਆਨੰਦ ਅਧਿਕ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨ॥੧੯॥ ਬੈਠੇ ਤਪਸੀ ਜੀ ਬਡ ਭਾਗੀ॥ ਦਵੈ ਮਸਾਲ ਆਈ ਲਖ ਆਗੀ॥ ਸਮਝੀ ਸਾਹੁ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਠਾਯੋ॥ ਤਬ ਲੌ ਦੇਵ ਦੂਤ ਨਿਅਗਯੋ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਕਹੀ ਸਾਧੁ ਕਯੋ ਕੋਨ ਤੁਮ ਕਹੀ ਦੂਤ ਸਭ ਬਾਤ॥ ਸਾਹੁ ਸਦਨ ਬਤਰਾਇਐ ਕਰਹਿ ਭਸਮ ਸੁਖ ਸਾਂਤ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਭੋਜਨ ਦਯੋ ਨ ਆਪ ਕੇ ਕੀਓ ਧਨੀ ਹੰਕਾਰ॥ ਸਾਧੁਨ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਹੋਇ ਸਦਮ ਸਭ ਛਾਰ॥੨੨॥ਚੌ:॥ ਤਪਸੀ ਜਵਾਲਾ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਗਮ ਮੇਟ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਦੇਹੁ ਕਹਯੋ ਮੇਰੇ ਕਰ ਅਬਹੀ॥ ਦੇਵ ਦੂਤ ਦੀਨੀ ਕਰ ਤਬਹੀ॥੨੩॥ ਲੈ ਕੀਨੀ ਦੂਤਨ ਮੁਖ ਆਗੇ॥ ਭਾਗੇ ਸਭੈ ਤਬੈ ਦੁਖ ਦਾਗੈ॥ ਅਰੇ ਜਾਇ ਕਹੁ ਧਰਮੀ ਪ੍ਰਭ ਸੋ॥ ਕਾਨ ਤਿਹਾਰੇ ਧਾਮਸੁ ਲਭਸੋ॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਲਾਖਨ ਕੋ ਭੋਜਨ ਦਯੋ. ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਜੈਕਾਰ॥ ਮੋਹਿ ਦੇਖ ਪਰਪਟ ਪਰੇ ਕਾ ਤਾਕੇ ਸਿਰ ਭਾਰ॥੨੫॥ ਤੁਮ ਪ੍ਰੇਰਕ ਹੋਰਤਰਹੇ ਹਮਤਿਹਿਠਾਂ ਭਗਵਾਨ॥ ਫਿਰ ਕਯੋ ਕਰਤੇ ਜੀ ਲਗੀ ਦਯਾ ਦੀਨ ਜਨ ਪ੍ਰਾਨ॥੨੬॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਮਮ ਦਿਸਤੇ ਅਰੇ ਕਹ ਬੰਦਨਾ ਬਨਾਇ॥ ਠਕੁਰਾਬੀ ਯਹ ਆਪਨੀ ਠਾਕੁਰ ਰਾਖ ਛਪਾਇ॥੨੭॥ ਤੁਮ ਹੋਤੇ ਹਮ ਤੇ ਦੁਖੀ ਹਮ ਹੋਤੇ ਸੋ ਹੋਇ॥ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਕਰਮਨ ਲਿਖਹੁ ਲਖਹੁ ਸਿਆਣਪ ਸੋਇ॥੨੮॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਰਾਖਹੁ ਚਰਨਨ ਪਾਸ॥ ਯਹੀ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸ ਮਮ ਕਹਹੁ ਦੂਤ ਸੁਖ ਰਾਸ॥੨੯॥ਚੌ:॥ ਫਿਰਬ ਸੁ ਦੂਤ ਹਰਿ ਕੇ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਸਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤਾ[1] ਪ੍ਰਭੁ ਕਹ ਸਮਝਾਏ॥ ਪਠਯੋ ਬਿਬਾਨ ਬੁਲਾਯੋ ਤਪਸੀ॥ ਰੀਜੇ ਤਵ ਭਕਤੀ ਪਰ ਜਪਸੀ॥੩੦॥ ਭਾਉ ਭੂਰ ਭਰ ਤਬਹਿ ਚਢਾਈ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਭੋਜਨ ਨ ਚਖਾਈ॥ ਲੈ ਕਰ ਗਏ ਬੀਚ ਦਰਬਾਰੀ॥ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੇ ਉਠੇ ਮੁਰਾਰੀ॥੩੧॥ ਅੰਕਮਾਲ ਲੈਤ ਬਹਹਿ ਬਿਠਾਯੋ॥ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਤਪਸੀ[2] ਮਨ ਪਾਯੋ॥ ਤਾਹੂੰ ਕੋ ਅਪਨੇ ਮਨ ਗੁਨ ਲੈ॥ਇਕ ਕਪੋਤ ਇਕ ਬਨ ਮੇ ਰਹਈ॥ ਸਰਬ ਕੁਟੰਬ ਸਹਿਤ ਸੁਖ ਲਹਈ॥੩੨॥ ਕਬਹੁਕ ਤਾਹਿ ਇਕ ਫੰਧਕ ਆਯੋ॥ ਜਾਲ ਜੀਵ ਮਾਰਨ ਕਰ ਲਾਯੋ॥ ਪਰੀ ਰੈਨ ਨਹਿ ਪਰੇ ਪਖੇਰੂ॥ ਭੂਖੋ ਰਹਯੋ ਸੁਤ ਤਰ ਤਰ ਹੇਰੂ॥੩੪॥ ਬਹੀਬਆਰ ਕਪਯੋ ਤਨ ਤਬਹੀ॥ ਤਬ ਕਪੋਤ ਸਮਝੀ ਮਨ ਸਬਹੀ॥ ਕਹਾਂ ਦੇਊ ਕਾ ਦੇਊ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਉਡਯੋ ਅਕਾਸ ਸੁਖਗ ਤਿਹ ਬਾਰਾ॥੩੫॥ਦੋ:॥ ਅਗਿਨ ਢੂੰਡ ਮਹਿ

---

1. ਸਾਰਾ ਹਾਲ, 2. ਸਾਧੂ

ਲਜਾਇ ਕੈ ਦਈ ਅਗ੍ਰ ਤਿਹਿ ਡਾਰ॥ ਤਾਪ ਬਧਿਕ ਤਪੀਸ ਜਯੋ ਮਿਟਯੋ ਸੀਤ ਅਧਿਕਾਰ॥੩੬॥ਚੌ:॥ ਮਨਦੰਪਤਿ ਕਪੋਤ ਸ ਬਿਚਾਰ॥ ਭੁਖੇ ਆਸ਼੍ਰਮ ਬਧਿਕ ਬਿਕਾਰ॥ ਜੀਵਦਾਨ ਬਿਨ ਅੰਨ ਨ ਐਨਾ॥ ਦੇਹੁ ਜੀਵ ਅਸ ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦ ਬੈਨਾ॥੩੭॥ ਕਹਿ ਕਪੋਤ ਮੈ ਗਿਰਤ ਕਪੋਤੀ॥ ਤੂ ਕਰ ਪੂਜਾ ਪਾਲ ਸੁਖ ਸੋਤੀ॥ ਕਹਤ ਕਪੋਤੀ ਮੈ ਤਨ ਦੇਹੋ॥ ਨਹਿ ਬੰਧ ਬਯ ਸੋ ਕਸਹਿ ਕੈ ਹੋ॥੩੮॥ ਤਬਹਿ ਕਪੋਤੀ ਗਿਰੀ ਸਯਾਨੀ॥ ਕਰੀ ਪਰਮ ਪਾਵਨ ਪਤਿ ਬਬਾਨੀ॥ ਤਿਅ ਬਿਨ ਨਰਹਿ ਨ ਅਨਰਥ ਕੋਈ॥ ਆਨ ਤੀਅ ਕਰ ਸਾਕਤ ਸੋਈ॥੩੯॥ ਤਿਅਹਿ ਧਰਮ ਪਤਿ ਦੇਵਨ ਆਨਾ॥ ਤਾਂਬਿਨ ਸਭਹਿ ਅਨਰਥ ਸਮਾਨਾ॥ ਬਧਿਕ ਮਾਰ ਤਿਹ ਜਬ ਛਕਿ ਗਯੇ॥ ਤਬ ਕੋਪਤ ਮਨ ਸੋਚਤ ਭਯੋ॥੪੦॥ਦੋ:॥ ਅਰਧ ਛੁਧਿਤ ਉਰ ਦੇਇ ਜੋਰ ਹਵੈ ਛੁਧਿਤ ਤਿਹਿ ਕਾਲ॥ ਸਾਧੁ ਗ੍ਰਿਹਨ ਕਰਹੈ ਨਹੀ ਯਹ ਕਛੁ ਧਰਮ ਬਿਸਾਲਾ॥੪੧॥ ਕਹ ਨਰ ਉਰ ਪਖਯੀ ਕਹਾਪਰਨ ਸਹਿ ਬਿਨ ਮਾਸ॥ ਬੀਚਾਰਤ ਸੋਊ ਗਿਰਯੋ ਕੀਨੋ ਬਧਿਕ ਗਿਰਾਸ॥੪੨॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ: ਬਧਿਕ ਮਨ ਅਸ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਧਿਕ ਧਿਕ ਧਿਕ ਮੁਹਿ ਪਾਪ ਖਜਾਨਾ॥ ਪੰਖਿਨ ਕਰ ਅਸ ਦਯਾਲ ਸੁਭਾਊ॥ ਅਰਿਹਿ ਦੀਨ ਤਨ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਊ॥੪੩॥ ਯਾਤੇ ਬਾਤ ਬਿਚਾਰਨ ਵਾਰੀ॥ ਰੋਯੇ ਅਤਿ ਬਿਰਕਤ ਚਿਤ ਧਾਰੀ॥ ਬੰਧਿ ਕ ਪਨੇ ਛੂਟਿਸ ਸਭ ਗਯੋ॥ ਭਗਵਤ ਭਜਨ ਮਾਹਿ ਮਨਦਯੋ॥੪੪॥ ਤਬਲੋ ਹਿਤਕਪੋਤ ਕਪਤੋ ਸੁਕ ਪੋਤੀ॥ ਆਯੋ ਬਰ ਬੀਮਾਨ ਬਿਭੋਤੀ॥ ਤਬ ਕਪਤੋ ਕਹਿ ਅਰੀ ਕਪੋਤੀ॥ ਜੋਨੈ ਆਸ ਐਸੀ ਬਿਧਿ ਹੋਤੀ॥੪੫॥ ਤੋਕਯੋ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮੁਹਿ ਅਧਮਹਿ ਦੇਤੇ ਪਦ ਆਜਾ॥ ਤਾਤੇ ਯਹਿ ਬੰਧਿਕ ਗੁਰੁ ਭਯੋ॥ ਯਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਹਮਪਯੋ॥੪੬॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਬਿਨ ਫੰਧਿਕ ਨਹਿ ਜੈ ਹੋ॥ ਯਾਹੀ ਕੀ ਪਗ ਸੇਵਕ ਮੈ ਹੋ॥ ਪੁਨ ਪਰਮੇਸ ਕਹੀ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਲੈ ਆਵਹੁ ਜੁ ਕਪੋਤ ਰਜਾਈ॥੪੭॥ ਸਹਤ ਕੁਟੰਬ ਗਯੋ ਕਪੋਤ ਤਹ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਆਪ ਬਿਰਾਜਤ ਰੈ ਜਹ॥ ਕਰ ਸਤਕਾਰ ਭਕਿਤ ਬਿਸਥਾਰੀ॥ ਯਹ ਗੁਸਿਖਨ ਕੀ ਰੀਤ ਅਘਾਰੀ॥੪੮॥ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਦੋਊ ਤੁਹਿ ਕਹੀ॥ ਹੋਹ ਬਿਰਕਤ ਗ੍ਰਿਹਸਥਹਿ ਸਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਸੁਨ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਕਲਿ॥ ਦੋਊ ਰੀਤ ਨਿਬਾਹੀ ਨਿਜਬਲ॥੪੯॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸੁਰ ਸਾਈ॥ ਦੋਊ ਕਠਿਨਨ ਮਨ ਮਹਿ ਆਈ॥ ਤਊ ਮੋਰ ਮਨ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮਤ ਕੈਹੋ॥ ਸਾਧੁ ਸੰਤ ਗੁਰੁ ਮੁਖਨ ਜਿਮੈਤ੍ਰ ਹੋ॥੫੦॥ ਸੁਨ ਪੁਨ ਕਹੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ॥ ਸਰਲ ਸੁਭਾਊ ਪ੍ਰਭਾਊ ਦਰਾਜੁ॥ ਰਹੁ ਨਿਜ ਨਾਰਿਆਨ ਮਮ ਆਗੇ॥ ਸੁਖ ਸਰੂਪ ਆਨੰਦ ਰਸ ਪਾਗੇ॥੫੧॥ਦੋ:॥ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਹਿ ਰਹਯੋ ਤੂੰ ਮੰਡੂ ਨਾਮ ਸਈਸ॥ ਸੇਵਤ ਰਹਯੋ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮਸੋ ਜਗ ਗੁਰ ਜਾਨ ਮਹੀਸ॥੫੨॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਬਾਰਨਿਸ ਮਹਿ ਹਮ ਕਹੀ॥ ਰੇ ਮੰਡੂ ਘੋਰਨ ਸੁਧ ਲਹੀ॥ ਤੈਂਤਬ ਕਹੀ ਘਾਸ ਅਰੁ ਦਾਨਾ॥ ਅਧਿਕ ਅਹਹਿ ਪੈ ਉਨਯੋਨ ਮਾਨਾ॥੫੩॥ ਤਬ ਹਮ ਕਹੀ ਅਰੇ ਸੁਦ੍ਰਦ੍ਰਿ॥ ਤੈ ਕਿਮ ਢਕਹਿ ਗ੍ਰਿਹਥੀ ਛਿਦ੍ਰੀ॥ ਲਰਕਨ ਕੀ ਪਾਲਨ ਕਿਮਿ ਕੇ ਹੈ॥ ਤਬ ਮੁੰਡੂ ਰੋਯੋ ਦੁਖ ਪੈ ਹੈ॥੫੪॥ ਰਾਖ ਰਾਖ ਸਰਨਾਗਤ ਆਏ॥ ਤਾਂਤੇ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਤੁਮ

ਜਾਏ॥ ਰਹਹੁ ਨਾਰਿ ਸਹਿ ਕਹਹੁ ਵਾਹਗੁਰੂ॥ ਸੇਵਹੁ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਧਰ॥੫੫॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਰਹਯੋ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰਪਾਸ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕਥਾ ਕਹੀ ਕਰ ਗੁਰ ਪਗ ਅਰਦਾਸ॥੫੬॥

ਸਾਖੀ॥੪੪॥ ਲਾਉਨੀ ਛੰਦ॥

ਤਬਲੋਂ ਭਾਂਦਵ ਮਾਸ ਆਨਨਿ ਘਰਾਯੋ॥ ਉਚੇ ਮੰਦਰ ਪਰ ਥਿਰ ਗੁਰਬਰ ਗਯੋ॥ ਗੁਰੂ ਕੋ ਏਕ ਖਿਲਾਵਨ ਹਾਰੋ ਪਯਾਰੋ॥ ਨਾਮ ਲਹੋਰਾ ਸਿੰਘ ਅਧਿਕ ਗੁਨਵਾਰੋ॥੧॥ ਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸੇ ਲਯੋ ਕਰਜ ਤਿਨ ਤਬਹੀ॥ ਇਕ ਸਤ ਬਸੁ ਨਹਿ ਦੀਨਯੋ ਮਾਗਯੋ ਜਬਹੀ॥ ਜਿਹ ਮੰਦਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਰਨਿਕਟ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਇ ਕਹੀ ਮਹਾਰਾਜੇ॥੨॥ ਦੇਹੁ ਲਹੋਰਾ ਸਿੰਘ ਰੁਪੈਆ ਮੋਰਾ॥ ਬਿਨਵਤਿ ਹੌ ਮੈਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਪਗ ਤੋਰਾ॥ ਕਹੀ ਲਹੋਰਾ ਸਿੰਘ ਬਿਹਸਿ ਤਬ ਤਾਸੋ॥ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਧਨ ਏਕ ਦੋਸ ਨਹਿ ਕਾਸੋ॥੩॥ ਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਈ ਜੋ ਪਰਮਾਲਹਿ॥ ਲੇਤਨ ਦੇਤ ਸੁ ਦਰਗਹਿ ਪਾਵਤ ਸਾਲਹਿ॥ ਕਹੀ ਲਹੋਰਾ ਸਿੰਘ ਸਹੀ ਤੁਕ ਓਰਕੀ॥ ਲੇਖਾ ਪੁੱਛਿਨ ਕੋਊ ਬਖਸਿਸ ਗੁਰ ਕੀ॥੪॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੂ ਸਰਕਾਰ ਕਹੀ ਸੋ ਨਾਹੀ॥ ਹਕ ਪਰਾਯਾ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਜੁ ਖਾਹੀ॥ ਗੋਸਤ ਕਰ ਇਵ ਸਮਿਝਿ ਔਹਕ ਪਰਾਯਾ॥ ਦੇਹੁ ਲਹੋਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਕੀ ਮਾਇਆ॥੫॥ ਸੁਨ ਸੁਕ ਦਯੋ ਏ ਪ੍ਰਾਤ ਸੁ ਰੁਪੈ ਆ॥ ਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ਮਾਲ ਲੈ ਅਨੰਦ ਪੈਆ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਕੇ ਪਰਥਾਇ ਦਯਾਲ ਸਰੂਪੀ॥ ਰਹਤ ਬਤਾਈ ਨਾਮਾ ਮੁਕਤ ਅਨੂਪੀ॥੬॥

ਅਥ ਮੁਕਤਨਾਮਾ ਤੇ ਰਹਤ ਨਾਮਾ ਲਿਖਯਤੇ॥

ਬਿਸਨਪਦੀ॥ ਸੁਨਿਐ ਮੁਕਤ ਨਾਮਾਮੀਤ॥ ਲੇਇ ਧਨ ਤਿਹ ਦੇਇਤੈਸਹਿ ਲਿਓ ਜੈਸ ਸਪ੍ਰੀਤ॥੧॥ ਸੁਖੀ ਰਾਖੈ ਗੇਹਨੀ ਸੁ ਸਨੇਹ ਨੀ ਸੰਘਾਤ॥ ਸਰਬ ਸੰਪਤ ਕੀ ਸਰੂਪਿਨ ਲਖਯਮੀ ਅਵਦਾਤ॥੨॥ ਬਸੈ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜ ਰਾਖੈ ਤਹਿ ਸੋ ਨਹਿਬੈਰ॥ ਕਰੈ ਤਾਕੀ ਸੁਨਹੁ ਆਰਾਯਾਸ ਬਿਧਿ ਪੂਰਨ ਪੈਰ॥੩॥ ਝੂੰਠ ਕਬਹੂੰ ਨਾਂਹਿ ਬੋਲਿ ਅ ਸਮਯ ਮਨ ਪਹਿਚਾਨ॥ ਸੁਨਿਅਝੂੰਠ ਨ ਕਯੋ ਕਿ ਬਾਢਤ ਯਾਹਿ ਤੇ ਅਗਯਾਨ॥੪॥ ਜਹਾ ਬਾਮਨ ਗਊ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਬਨੈ ਕਛੂ ਹਾਨ॥ ਤਹੀ ਕਹੀ ਅਵਸਯਤਾ ਲਹਿ ਦੋਸ ਨਹਿ ਪਹਿਚਾਨ॥੫॥ ਸਾਂਚ ਬਾਨੀ ਸਾਂਚ ਮਾਨੀ ਸਾਂਚ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਪੁਰਾਨ॥ ਸਾਂਚ ਸੋ ਮਨ ਮੋਹ ਕਰਤਜ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਕੂਰ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੬॥ ਨਗਨ ਸੀਸ ਨਖਾਇ ਖਾਇਨ ਜੂਠ ਕਬਹੂੰ ਤਾਤ। ਨਗਨ ਸੀਸ ਰਮੇਨ ਨਾਰੀ ਸੈਨ ਕਰੈ ਨਖਯਾਤ॥੭॥ ਜਾਪ ਜਪਜੀ ਪਾਠਨਿ ਤਹੀਂ ਕਰੈ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਨਾਮ॥ ਭੇਟ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਭੋਜਨ ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਾਲਾਮਾ॥੮॥ ਨਗਨ ਨਾਰੀ ਨਾਹਿ ਹੇਰਿ ਅਬਖਤ ਜਵਾਲਾ ਕਾਮ॥ ਪਢੀ ਬਿਦਯਾ ਸਭ ਬਿਸਾਰ ਤਰੋਤ ਮਨ ਅਭਿਬਾਮਾ॥੯॥ ਮਲੇਖਯ ਮੰਤ੍ਰਿਤ ਮੰਤ੍ਰ ਮਾਂਸਹਿ ਰਹਿਅ ਕੁੱਠਾ ਜੇਠ॥ ਖਾਹਿ ਤਹਿਨ ਕਬਹੁ ਮੇਲਿ ਅਸੋਗਯੋ ਯਮਭੇਠ॥੧੦॥ ਹਸਨ ਬੋਨ ਮਿਲਨ ਚਾਲਨ ਗਹਨਬਾਨ ਸਰੀਰ॥ ਖਾਤ ਪੀਵਤ ਤਾਸੁ

ਸੰਗ ਮਹੋਤ ਪ੍ਰਾਸ੍ਰਿਤ ਧੀਬਰ॥੧੧॥ ਸੌਚ ਕਰਮਲ ਮੂਤ੍ਰ ਮ੍ਰਿਤ ਕਾ ਔਰ ਜਲਸੰਗ ਹੋਇ॥ ਪਹਰ ਗਤ੍ਰਨ ਹਾਇ ਨਿਤ ਪਢ ਇਸਟ ਮੰਤ੍ਰਹਿ ਜੋਇ॥੧੨॥ ਕਰਹਿ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਕੁ ਸੰਗਤ ਹੋਤ ਤਾਤੇ ਹਾਨ॥ ਸੋਧਕਨਯਾਦੇ ਇਸੁ ਭਲਹਿਯ ਥਨਿਜ ਕੁਲ ਕਾਂਨ॥੧੩॥ ਨਾਤਿ ਦੂਰਿ ਨਾਤਿ ਨੀਰੇ ਲਾਤਿ ਬਲਨਿ ਬਲਾਨ॥ ਮਹਾਰੋਗੀ ਪਾਤਕੀ ਖਟ ਦੇਇ ਨਹਿ ਅਬਿਦਾਨ॥੧੪॥ ਜਗਤ ਜੂਝ ਨਖਾਇ ਪੀਵੈ ਛੂਹੈ ਨਹਿ ਕਬਮੀਤ॥ ਲਖਤ ਬਿਸਵਾ ਜਯੋ ਨਿਹਾਰੈ ਸਿੰਘ ਜਨਨੀ ਰੀਤ॥੧੫॥ ਛੂਹਤ ਪਰ ਰੈਨ ਹਾਇ ਬੋਸਨਥ ਸਨ ਭੂਲ ਕਦਾਇ।ਖਾਇ ਤਾਹਿ ਨਿਕਾਰ ਦੀਜੈ ਸੋ ਨ ਮੇਰੇ ਆਇ॥੧੬॥ ਮੈ ਨ ਤਾਕੋਸੋ ਨ ਮੇਰੋ ਜਗਤ ਜੂਝ ਜੁ ਖਾਤਾ॥ ਸਿੰਘ ਦਵੈ ਕਰ ਲੇਇ ਪਾਹੁਲ ਧਾਰ ਖੰਡੇ ਖਯਾਤ॥੧੭॥ ਸਭਨ ਕੋ ਪਰਸਾਦ ਬਾਂਟੈ ਸਮ ਲਗਾਇ ਬਿਭਾਗ॥ ਕਰੇ ਕਬਹੁ ਨ ਮੋਹ ਬਾਢਤ ਕੋਹ ਜਾਤੇ ਜਗ॥੧੮॥ ਤੁਰਕ ਕੀ ਤ੍ਰਿਅ ਕਬਹੁ ਤਾਕੋ ਕਰਇ ਸੰਗਨ ਧੀਰ॥ ਕਰਤ ਹੋਤ ਮਲੇਖਯ ਕਬਹੁ ਨ ਰਹਤ ਸਿਖੀ ਧੀਰ॥੧੯॥ ਕੇਸ ਭਦ੍ਰ ਤਯੋ ਤਮਾਕੂ ਅਰੁ ਉਛਿਸੁ ਪਧਾਨ॥ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਸੰਗ ਮੰਤ੍ਰਿ ਤਮਲੇਖਯ ਮਾਂਸ ਬਿਧਾਨਾ ਅਵਗਾਹ॥੨੧॥ ਕਰ ਪੁਨਰ ਬਿਧਿ ਸੰਸਕਾਰਹਿ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ॥ ਮੇਲ ਲੈਹਿਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਿਨ ਕੀ ਨਤ ਬਡੋ ਬਿਵਧਾਨ॥੨੨॥ ਮਰੈ ਪੀਛੈ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਕੋ ਕਰਹਿ ਧੀਰ ਕੜਾਹ॥ ਰੁਧਨ ਕਰੈ ਨ ਲਖਹਿ ਆਗਯਾ ਸੀਸ॥ ਪੈ ਗੁਰੁਵਾਹ॥੨੩॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਜੀ ਕੋ ਭਲੋ ਗ੍ਰੰਥੀ ਜਾਨ॥ ਪਾਠ ਕਰਵਾਵੈ ਕਰੈ ਪੁਨਸ ਬਿਧਿ ਪੂਜਨ ਪ੍ਰਾਨ॥੨੪॥ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸੋ ਯਹਿ ਚਲੀ ਰੀਤ ਪੁਨੀਤ॥ ਪਾਠ ਕੀਜੈ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਕੋਯਹੀ ਗਰੁੜਸਪ੍ਰੀਤ॥੨੫॥ ਤ੍ਰਯੇ ਦਸੇ ਦਿਨ ਕਰਹਿ ਪੂਰਨ ਦੇਇਬਰ ਪੋਸਾਕ॥ ਧਨ ਸੁ ਅਨਗਨ ਕਰੈ ਨਾਹੀ ਲਿਤਯ ਸਾਠਯਬਿ ਪਾਕ॥੨੬॥ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਸਨ ਸਿੰਘ ਜਾਰੈ ਕਰਇ ਕ੍ਰਿਯਾ ਬਨਾਇ॥ ਯਥਾ ਗੁਰਮੁਖ ਧਰਮ ਭਾਖੀ ਸਬਦ ਸਾਖੀ ਪਾਇ॥੨੭॥ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਤਯੋਹਿ ਲਹੋਰਾ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ॥ ਮੁਕਤ ਨਾਮ ਤਿਨਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪਛਾਨਾ॥੨੮॥ ਸਿੰਘ ਸੋਈ ਸਾਧੁ ਸੋਈ ਜੋ ਧਰੈ ਹਿਅਮਾਹਿ॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸਹਿਤ ਬਿਧ ਨਰ ਤਹਿ ਚਾਹਿ॥੨੯॥ ਨਾਮ ਦਾਨ ਸਾਨ ਤਯੋ ਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ। ਤਾਂਹਿ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਜਾਨਹੁ ਹੈ ਅਕਾਲੀ ਰੀਤ॥੩੦॥

ਮੁਕਤਨਾਮਾ ਰਹਤਾਮਾ ਸਮਾਪਤੀ॥

ਸਾਖੀ ॥੪੫॥

ਸੁਥਰਾ ਛੰਦ॥ ਕਬਹੁਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਆਗੈ ਭਯੋ ਕੀਰਤਨ ਚਾਰ॥ ਆਸਾ ਵਾਰ ਲਗਾਇ ਲਗਾਈ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਸੁ ਵਾਰ॥ ਸਭੀ ਸਿੰਘ ਸੁਨੀਅਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤੇ ਪਰਯੋ ਭੋਗ ਅਰਦਾਸ॥ ਕਿਨਹੁ ਕਹੀ ਬੇ ਸਿਦਕੀ ਰਾਗੀ ਬਾਹਰ ਬਾਨੀ ਰਾਸ॥੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਨਖਾਹ ਜੋਗ ਏ ਸੁਨ ਬੋਲੇ ਰਣਧੀਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਹਰਿ ਪੀਰ॥ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਧੰਨ ਜਿਨ ਤਯਾਗੀ ਨਾਰੀ ਬਾਰੀ ਬੈਸ॥ ਪੀਨ ਸਤਨੀ ਸੁ ਚੰਦਨ

ਚਰਚਿਤ ਪਦਮਨੀ ਮਧ ਜਾਸ॥ ਤੁਮਰੇ ਘਰ ਇਕ ਨਾਰਿ ਕੁ ਸੁੰਦਰ ਕਾਨੀ ਕੋੜੀ ਜਾਨ॥ ਤਾ ਮੈ ਮਨ ਧਰ ਰਹੇ ਨਤਰਗਤ ਸੁਨਹੁ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਨ॥ ਜਿਨ ਅਠਾਰਹ ਸਤ ਨਾਰੀ ਤਜਾ ਇਕ ਤੈ ਇਕ ਅਨੁਰਾਗ॥ ਧੰਨਜ ਲਖਹੁ ਗੋਪੀ ਸੰਸਿ ਸਾਧੂ ਲੀਨੋ ਮਤ ਬੈਰਾਗ॥੩॥ ਜੋ ਬੈਰਾਗਯਵਾਨ ਆਤਮ ਹੈ ਸਾਧੂ ਸਭ ਕੇ ਹੋਤ॥ ਪਖਯ ਬਾਤ ਕੀਬਾਤਨ ਤਿਨ ਮੈ ਪਖਯਪਾਤ ਮੁਕ ਸੋਤ॥ ਐਸੀ ਖੀਦ ਨਾ ਕਰਹੁ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਪਾਠ॥ ਰਹਹੁ ਅਨੰਦ ਅਮੰਦ ਹਿਏ ਮੈ ਪੈਹਰੁ ਪੂਰਨ ਠਾਨ॥੪॥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਕੇ ਲਖਯਨ ਕਾਹੈ ਸੋ ਸੁਨਲੇਹੁ ਸਮਾਜਾ॥ ਗਯਾਨ ਬਿਗਯਾਨ ਸਾਂਤ ਜਹਿ ਬਰਣਿਤ ਸੋ ਗੁਰੁ ਬਾਨੀ ਸਾਜ॥ ਜਾਹਿ ਪਢਤ ਉਰ ਪ੍ਰੀਤ ਬਢਤ ਸੋ ਬਾਨੀ ਤਜਨ ਨ ਜੋਗ॥ ਗੁਰ ਜਸ ਬਿਨਸੋ ਕਾਚੀ ਬਾਨੀ ਜਾਮੈ ਕਾਂਮ ਸੰਜੋਗ॥੫॥ ਹਮਹੁ ਮਹਾ ਭਾਰਥ ਬਨਵਾਯੋ ਬਾਵਨ ਕਬਿ ਜਨ ਰਾਖ॥ ਬਿਦਯਾ ਸਾਗਰ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਸਿੰਘਨ ਹਿਤ ਸੁਚਿ ਸਾਖ॥ ਕਬਿਨ ਬੁਧਿ ਪਰਖਹਿ ਧਨ ਦੈਕੇ ਮੈ ਕਛੁ ਨ ਕਸੂਰ॥ ਸਿਦਕ ਸਬੂਤੀ ਕੀ ਮਜਬੂਤੀ ਚਾਹਿਆ ਕਰੀ ਜਰੂਰ॥੬॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸਭ ਸਤਗੁਰ ਪਗ ਪਰੇ ਉਰ ਕੋ ਭਰਮ ਮਿਟਾਇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕ੍ਰਿਪਾਯ ਤਨੁ ਲਖਤ ਹਰਖ ਅਧਿਕਾਇ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੪੬॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਚਤੁਰਥ ਗੁਰ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤ ਦਸ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਿ ਬਿਬੇਕ ਉਪਦੇਸ ਬਰਨ ਨੰ ਨਾਮ ਸਪਤਰੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੭॥

ਘੋਰੇ ਹਾਥੀ ਬਹੁਤ ਭਏ ਤ੍ਰਿਨ ਘਾਸ ਰਹਯੋ ਨਹਿ ਨੇਰੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਸਭਾ ਲਗੈ ਗੁਰੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਕਟ ਬਿਚਾਰ ਬਡੇਰੇ॥ ਕਰੀ ਪੁਕਾਰ ਅਗਾਰੀ ਗੁਰ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨਰ ਰਾਈ॥ ਕਾ ਕਰਣੀਯ ਦੀਨ ਹਿਤ ਬਲੇ ਸੁਨਹੁ ਸਿੱਖ ਸਭ ਭਾਈ॥੧॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਕੀ ਦੂੰਨ ਉਨ ਤੇ ਲੇ ਤ੍ਰਿਨ ਘਾਸਹਿ ਆਵੋ॥ ਦਾਮਾ[1] ਦੇਇ ਹਿਤ ਸਾਥ ਦੇਇ ਨਹਿ ਤੈ ਨਿਜ ਲਖ ਉਠਵਾਵੋ॥ ਕਰਹਿ ਬਿਸੇਖ ਉਪਾਧ ਤੈ ਤਿਨ ਸੋ ਜੰਗ ਕਰਹੁ ਤਜਸੰਕਾ॥ ਸੁਨਧਾਏ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਸੂਰੇ ਲੈ ਆਗਯਾਪੀਨ ਅਤੰਕਾ॥੨॥ ਕਿਤੇ ਭਏ ਰੈਯਤ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮ ਅਰੁਕਿਤੇ ਲੂਟੇ ਅਰੁ ਮਾਰੇ। ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਭਾਗਨ ਹੂੰ ਕੇ ਭੋਗੇ ਕਰਮ ਅਪਾਰੇ॥ ਰਾਜਨ ਪਾਸ ਪੁਕਾਰ ਕਹੀ ਮਿਲ ਪ੍ਰਜਾ ਜਾਇ ਦੁਖ ਦਾਰੀ॥ ਰਾਜੇ ਭਏ ਇਕਤ੍ਰ ਲਰਨ ਕੋ ਕਰ ਅਨੁਮਤਿ ਮਤਿ ਭਾਰੀ॥੩॥ ਲਰੇ ਕਈਕ ਬਾਰ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਭ ਸਿੰਘ ਮਿਗ੍ਰਿਯ ਜਿਮ ਜੰਬ ਰਹੀ॥ ਮਾਰੇ ਹਾਰੇ ਅਧਿਕ ਲਤਾਰੇ ਸੀਖ ਜੰਗ ਬਿਧਿ ਤਬਹੀ॥ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਜੰਗੀ ਰੰਗੀ ਸਿਖੀ ਜੰਗ ਤਦਬੀਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਭਾਖੀ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਹਵੈ ਹੈ ਬੜੀ ਅਮੀਰੀ॥੪॥ ਏਈ ਰਾਜਯ ਕਰਹਿਗੇ ਮਹਿਕੋ ਸੁਨਤ ਸਿੰਘ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਬੋਲੇ ਬਰਨ ਸਯਾਨੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਾਜ ਅਧਿਕ ਹੈ ਤੁਰਕ ਪਠਾਨਨ ਕੇਰੋ॥ ਕੈਸੇ ਸਿੰਘ ਰਾਜ ਸਤ ਲੈ ਹੈ ਇਤੇ ਪਾਹਰਨ[2] ਹੇਰੋ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਸੁਨੀ ਨਹਿ ਤੁਮਨੈ ਕਥਾ ਸੁ

1. ਧੰਨ ਦੌਲਤ, 2. ਪਹਾੜੀ

ਬਰਨ ਸੁ ਨਾਊ॥ ਨੈਰ ਧੀਰ ਧਰ ਬੈਨਹੁ ਪਯਾਰੇ ਗਹਯ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਤਾਊਂ॥ ਕਬਹੁਕ ਜਮਨੈ ਕਰਯੋ ਸੁਨਹੁ ਬ੍ਰਤ ਹਿੰਸਾ ਮਹਿ ਨਿਹ ਕਰਿਹੁੰ॥ ਬਢੀ ਸ੍ਰਿਸਟ ਇਸ਼ਟ ਕੀ ਗਈ ਤਾਂਗ ਤਬ ਤੂਟੀ॥ ਗਏ ਦੇਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕੇ ਢਿਗ ਮਹਾਰਾਜ ਹਮ ਭੂਖੇ॥ ਜਗਯ ਹੋ ਮਨਹਿ ਹੋਤ ਦੇਤ ਨਹਿ ਕੋਊ ਬਲ ਹਿਤ ਰੂਖੇ॥੭॥ ਬਿਧਿ ਤਬ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਸੁਮਨਸ ਬਿਧਿ ਗਤਿ ਨੇਤ ਪਛਾਨੋ॥ ਅਬ ਜਮ ਨੇਮ ਭਯੋ ਸਭ ਪੂਰਨ ਤੂਰਨ ਹੋਤ ਠਿਕਾਨੋ॥ ਜਬ ਜਮ ਨੇਮ ਕਿਓ ਸਭ ਪੂਰੇ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵ ਅਵਰਾਧੇ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਕੇ ਸੁ ਦਿਵੈਯਾ ਸਿਵ ਬਿਨ ਆਨ ਨ ਸਾਧੇ॥੮॥ ਆਂਧੀ ਭਈ ਬਹੁਤ ਤੇਹ ਮਾਰੇ ਪਰਯੋ ਕਾਲ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਤਜਯੋ ਦੇਸ ਸਭ ਪ੍ਰਜਾ ਰਹੀ ਕਛੁ ਬਾਦ ਜਲਾਲਾ ਆਰੀ॥ ਬਸੀ ਜਾਇ ਕਾਬੁਲ ਕੰਧਾਰਨ ਤਿਨਕੀ ਤਹ ਸੰਤਾਨਾ॥ ਬਢੀ ਬਹੁਤ ਬਿਧਿ ਬੀਰ ਬਾਂਕਰੀ ਕਾਬੁਲੀਨ ਕੀ ਆਨਾ॥੯॥ ਸੁਕਨੀ ਦੁਰਜੋਧਨ[1] ਕੋ ਮਾਮਾ ਤਿਨਤਬ ਤਿਨ ਕੀ ਸੈਨਾ॥ ਆਂਨੀ ਜੁੱਧ ਮਹਾਂ ਭਾਰਥ ਮੈ ਲਰੀ ਮਰੀ ਸੁਊ ਐਨਾ॥ ਜੋ ਬਚਿ ਰਹੇ ਬਰਨ ਸਭ ਚਾਰੋ ਆਤੁਰਤਾ ਅਤਿਮਾਨੋ॥ ਹਵੈ ਇਕਤ੍ਰ ਸਭਕਰੀ ਸਗਾਈ ਪੁਤ੍ਰੀ ਪੁਤ੍ਰ ਪਛਾਨੋ॥੧੦॥ ਤਿਨ ਤੇ ਸੰਕਰ ਬਰਨ ਭਈ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤਹਾ ਕੀ ਤਬਹੀ॥ ਮੋਮਨ ਸਰਫ ਤਹਾਂਮਹਾਂ ਰਾਜਾ ਕਾਮ ਹੋ ਬਿਧਿ ਸਬਹੀਂ॥ ਅਪਰਾਧੀ ਨਿਜ ਪੁਤਮਾਨ ਕਰ ਤਯਾਗ ਦਯੋ ਤਬ ਤਾਕੋਂ॥ ਨਾਮ ਸਜਾਦਾ ਕਹਹਿ ਸਭੀ ਸੋ ਸੰਕਰ ਮਿਲਯੋ ਤਹਾਂ ਕੋ॥੧੧॥ ਬਿਦਯਾ ਧਰ ਪਾਠਕ ਕੀ ਕਨਯਾ ਪੁਨ ਮੋਮਨ ਨੈ ਬਿਯਾਹੀ॥ ਪੂਤਭਯੋ ਪੋਟਲ ਖਾਂ ਤਾਂ ਕੋ ਨਾਮ ਧਰਯੋ ਰੁਚਿ ਜਾਹੀ॥ ਤਾਕੀ ਬਨੀ ਜੁ ਸੰਤਤ ਸੋ ਸਬ ਬਨੀ ਪਠਾਨੀ ਸੈਨਾ॥ ਦੂਸਰ ਦਿਸ ਕਨਯਾ ਤੈ ਉਪਜਯੋ ਸੈਮਨ ਸੇਖ ਸੁ ਐਨਾ॥੧੨॥ ਕਨਯਾ[2] ਸਹਜਾਦੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਭਈ ਸੁਰਤਿਤਿ ਸਲੋਨੀ॥ ਮੋਮਨ ਸਰਫ ਬਰੀ ਜੋਰੀ ਸੌ ਕਾਮ ਕਲੋਲੀ ਲੋਨੀ॥ ਪੂਤ ਭਯੋ ਤਬ ਤਾ ਕੇ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕੇਤਕ ਕਾਲ ਬਿਤਾਯੋ॥ ਪੂਛਯੋ ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਮ ਪਿਤਾ ਕੋ ਸਹਜਾਦਾ ਬਤਰਾਯੋ॥੧੩॥ ਜਬ ਇਮਕਹਯੋ ਸੁ ਜਾਤੀ ਤਬ ਹੀ ਮੋਮਨ ਭਯੋ ਅਜਾਤੀ। ਪੋਤੀ ਸੌ ਮੈ ਭੋਗ ਭਯੋ ਹੈ ਹੋਇ ਕਹਾਂ ਕੁਸਰਾਤੀ॥ ਸਰਫ ਹਿੰਦਯ ਸਾਈ ਲੋਕਹੁ ਰਹਤ ਹੁਤੇ ਤੇ ਤਿਹਿਪੁਰ ਮੈਂ॥ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸਾਂਚੇ ਸੁਰੁ ਗਯਾਨੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨੀਤ ਮਤਿ ਉਰ ਮੈ॥੧੪॥ ਤਿਨ ਢਿਗ ਮੋਮਨ ਪਾਤਸਾਹ ਨੈ ਪੋਤੀ ਭੋਗ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਅਕਸਮਾਤ ਸੋ ਸਮਝਯੋ ਨਾ ਹਿਨ ਗੁਨਹ ਕਬੀਰ ਬਤਾਯੋ॥ ਸਰਫ ਹਿੰਦਾ ਇਤ ਕਹੀ ਚਲੀ ਸਾਕਰ ਹੁ ਪਾਪ ਤਵ ਜੈਹੈਂ॥ ਹਿਕ ਮਨਸੁਧ ਹੋਇ ਕਰ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸਰ ਜਬ ਧਯੈ ਹੈ॥੧੫॥ ਮਾਨਹੁ ਆਗਯਾ ਯਹ ਖੁਦਾਇ ਕੀ ਸੰਕਾ ਕਰਹੁ ਨ ਕੋਈ॥ ਸੈਯਦ ਪੂਤ ਸਜਾਤੀ ਕੋਯ ਹੋਨੀ ਹੋਇਸੁ ਹੋਈ॥ ਤੇ ਸਭ ਅਰਜੁਨ[3] ਮਾਰੇ ਭਾਰਤ[4] ਸੁਨਹੁ ਬਚੇ ਜੇ ਤਬਕੇ॥ ਬਰਖ ਸਵਾ ਮੈਂ ਪੀਛੇ ਮੇਰੇ ਮਰਿਹੈ ਤੇ ਸਭ ਅਬਕੇ॥੧੬॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਕਹਿ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰੁ ਰਾਈ॥ ਖਯਾਲ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਦੂਜੇ ਪਰ ਰਹੇ ਆਪ ਅਰਗਾਈ॥ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਈ ਲੀਲਾ ਗੁਰੂ

---

1. ਦੁਰਯੋਧਨ ਦਾ ਮਾਂਮਾ ਸ਼ੁਕਨੀ, 2. ਪੁੱਤਰੀ, 3. ਮਹਾਭਾਰਤ ਦਾ ਅਰਜਨ, 4. ਮਹਾਭਾਰਤ

ਨਿਰਖਤ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਯਾਰੇ॥ ਨੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਅਰੁ ਧਰਮ ਕਰਮ ਕੀ ਸੁਨਤ ਕਥਾ ਬਿਸਤਾਰੇ ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ ॥੪੭॥

ਚਢੇ ਸਿਕਾਰ ਹੇਤ ਸਾਂਚੇ ਗੁਰ ਦੁੰਦਭ ਦੀਹ ਬਜਾਯੋ॥ ਬਾਨੀ ਭਈ ਅਕਾਸ ਰਾਖ ਲੈ ਰਾਖ ਲੇਹੁ ਗੁਰਰਾਯੋ॥ ਸੁਨਤ ਸਭੀ ਸੂਰੇ ਬਿਸਮਨੇ ਮਨਮਾਨੇ ਅਨੁਮਾਨੇ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਿ ਦਾਸ ਆਪਨੇ ਜਾਨੈ॥੧॥ ਹੁਤੇ ਖਾਲਸੋ ਥੋਰੋ ਤਬਲੋ ਅਏ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ॥ ਆਲਮ ਚੰਦ ਚੰਦ ਬਲਿਆਦੋਊ ਲਰੇ ਆਇ ਅਰ ਗਾਜੇ॥ ਜੰਗ ਅਭੰਗ ਭਯੋ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਅਬ ਕਰ ਹੁ ਸਹਾਇ ਅਘਾਰੀ॥ ਪਾਂਚ ਤੀਰ ਤਬਹੀ ਤਕ ਮਾਰੇ ਭਾਜੇ ਸਰਬ ਪਹਾਰੀ॥੨॥ ਚਢੇ ਕਰੋਦੇ ਬ੍ਰਿਖਯ ਤੀਰ ਛਪਿ ਕਾਹੂੰ ਨ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਪਾਂਚ ਤੀਰ ਕੇ ਭਏ ਅਨੇਕਨ ਮਾਰੇ ਅਧਿਕ ਨਿਕਾਰੇ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰੇ ਧੀਰ ਮਹਾਨੀ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਦਿ ਫੌਜ ਲੈ ਲਰੇ ਬੀਰ ਸ ਬਿਧਾਨਾ॥੩॥ ਬਲਿਆਚੰਦ ਚੰਦ ਆਲਮ ਨ੍ਰਿਪ ਬ੍ਰਿਣਸਹਿ ਤਜੇ ਸਰੀਰਾ॥ ਰਾਮ ਕੋਰ ਕਹਿ ਹੁਤੇ ਸਾਥ ਮੈਂ ਨਿਰਖਤ ਭਯੋ ਅਧੀਰਾ॥ ਨਿਰਖੇ ਮਰੇ ਪਰੇ ਸੁ ਪਹਾਰੀ ਸੂਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾਰੇ॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸਿਰੋਮਣਿ ਸੁਨੀਐ ਮੀਤ ਹਮਾਰੇ॥੪॥ ਜੀਤ ਖਾਲਸਾ ਆਵਤ ਹੈ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋਹੁ ਮਤ ਭਾਈ॥ ਕ੍ਰਿਸਨ ਰਾਖ ਉਦਵ ਕੈ ਗਮਨੇ ਤਿਮ ਹਮ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਈ॥ ਲੋਪ ਭਈ ਸਭ ਸੈਨ ਅਕਾਸੀ ਗੋਪ ਮਹਾਰੀ ਭਾਜੇ॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕੇ ਪਦ ਪਰ ਧਰ ਮਸਤਕ ਅਤਿ ਰਾਜੇ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਿੰਘੋ ਏ ਹਿੰਦੂ ਅਹਹਿ ਪਹਾਰੀ॥ ਅਰਥ ਪਾਰਸੀ ਕੋ ਗੁਰੁ ਰਾਖਯੋ ਸੁਨ ਖਾਲਸੇ ਉਚਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਹਿੰਦੂ ਏ ਨਾਹਿਨ ਪਸੁ ਬਨ ਚਰਹੈ ਸਵਾਮੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਖੁਰਾਕ ਹੈ ਨਿਤ ਕੀ ਸਾਹਿਬ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੬॥ ਬਿਹਸਤਿ ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਤਬ ਤੀਨ ਬਾਰ ਇਹ ਭਾਤਾ॥ ਭਲੀ ਨਿਬਾਹੀ ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇਤੀ ਰਸ ਰਚਿ ਮਤ ਖਯਾਤਾ॥ ਆਪਹਿ ਸਿਰਜੀ ਆਪਹਿ ਗੋਈ ਤੁਮਰੇ ਰੋਗ ਬਿਦਾਰੇ॥ ਸਾਮੁਹਿ ਕੋਉ ਟਿਕਨ ਨ ਪੈਹੈਂ ਹੈ ਬਰਦਾਨ ਹਮਾਰੇ॥੭॥ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਸੂਰੋ ਤਹ ਨਾਢੇ ਹੁਤੇ ਥਢੇ ਬਿਗਯਾਨੀ॥ ਪੂਛੀ ਪਾਵਨ ਪਤਿ ਤਪਿ ਹਾਰੀ ਪਾਤਨ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨੀ॥ ਕੈਸੇ ਮਾਰੈ ਕੈਸੇ ਤਾਰੇ ਬੋਲੇ ਨਾਥ ਖਰਾਰੀ। ਘਟ ਘਟ ਪਰ ਘਟ ਅਘਟਨ ਘਟਨਾ ਪਟੁ ਮਾਯਾ ਬਿਸਤਾਰੀ॥[2] ਕੇ ਮਾਰੈ ਕੋ ਤਾਰੈ ਐਸੋ ਕੋਜੋ ਕਾਹੁ ਨਿਕਾਰੈ॥ ਕਰਤ ਅਪਰਮਿਤ ਚਰਿਤ ਸੁਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਤੂਹੀ ਏਕ ਹਮਾਰੇ॥ ਪਾਇ ਪਸਾਇ ਪਾਉ ਕੋ ਤੇਰੇ ਮਾਰੇ ਬੀਰ ਪਹਾਰੀ॥ ਪਾਵਸ ਪਯਦਪੋਨ ਜਿਮ ਭਾਜੇ ਭਏ ਨ ਸੁਮੁਹਿ ਹੰਕਾਰੀ॥ ਜੋ ਤਹ ਮਰੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਸਭਸੋ ਤਹ ਪ੍ਰਭੁ ਸਿਸਕਾਰੇ॥ ਧਰਮ ਧੁਰੀਨ ਨਿਬਾਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸੂਰ ਖੇਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਖੜਗ ਖੇਤ੍ਰ ਸਮਖੇਤ੍ਰ ਨ ਦੂਸਰ ਬਿਦਿਤ ਪੁਰਾਨ ਪੁਰਾਨੇ॥ ਘਾਇਲ ਘੂੰਮਤ ਲਯਾਇ ਬੰਧਾਏ ਸਿੰਸਪ ਪਾਤ ਮਹਾਨੇ॥੧੦॥ ਭਏ ਅਰੋਗ ਸੁਖੀ ਸਤ ਸੂਰੇ ਸਤਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਮਾਨੇ॥

1. ਹੱਸ ਕੇ, 2. ਪਸਾਰੀ

ਰਾਖਨਹਾਰ ਚਾਰ ਭੁਜ ਜਾ ਕੇ ਦੁ ਤੁਜਾ ਬੰਗਾਰ ਕਿ ਜਾਨੇ॥ ਐਸੇ ਐਸੇ ਜੰਗ ਹੋਤ ਨਿਤ ਗਨਤ ਬਹੁਤ ਬਿਸਤਾਰਾ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਭਜਹੁ ਕਲਗੀਧਰ ਜਾਤੇ ਹਵੈ ਨਿਸਤਾਰਾ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੪੮॥

ਚੌ:॥ ਸੁਨਸਭ ਮਿਲੇ ਪਹਾਰੀ ਰਾਜਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਢਿਗ ਸੋਕ[1] ਸਮਾਜਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਅਬ ਬਿਗਰੀ ਬਾਤੈ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਉਤਪਾਤ ਸਦਾਂਤੈ॥੧॥ ਯਾਤੇ ਸਭ ਮਿਲ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਯੋ॥ ਦਿਹਲੀ ਏਕ ਵਕੀਲ ਪਠਾਯੋ॥ ਮੱਦਤ ਜੋਰਾਵਰ ਕਛੁ ਆਵੈ॥ ਪੁਰ ਅਨੰਦ ਤੌ ਗੁਰੂ ਤਜ ਜਾਵੈ॥੨॥ ਕਰੀ ਤਾਹਿ ਕਰੀਓ ਅਤਿ ਬਿਨਤੀ॥ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਸੌਤਜ ਸਭ ਗਿਨਤੀ॥ ਜਿਮਿ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਹਿ ਹਮਾਰੀ॥ ਦਿਹਲੀ ਕੋ ਸੂਬਾ ਬਲਕਾਰੀ॥੩॥ਦੋ:॥ ਹਮ ਕਦੀਮ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲ ਗੁਜਾਰ ਬਿਚਾਰ॥ ਖੈਰ ਖਾਹ ਇਸਲਾਮ ਕੇ ਹੈ ਬਾਈ ਸਹੁ ਧਾਰ॥੪॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਯੋ ਅੰਧਕ ਹਮ ਕਹਿ ਦੁਖ ਸੁ ਮਹਾਨ॥ ਕਯੋ ਹੁੰ ਨਹਿ ਮਾਨਤ ਕਰਤਰਾਜ ਆਨ ਤਜ ਆਨ॥੫॥ ਦੇਤ ਕ੍ਰਿਖਕ ਨਹਿ ਕਾਰ ਖਰ ਕਰ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਦੇਹਿ॥ ਹਮ ਰਾਜੇ ਕਾਕੇ ਭਏ ਕਲਗੀਧਰ ਸਭ ਲੇ ਹਿ॥੬॥ਚੌ:॥ ਅਸ ਵਕੀਲ ਸਮਝਾਇ ਪਠਾਯੋ॥ ਇਤਨੋ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਅਪੂਰਬ ਸਤਗੁਰੂ॥ ਬੈਠੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਸਾਂਚੇ ਉਰ॥੭॥ ਕੇਹਰ ਠਠਵਨ ਨ ਰਾਜ ਮਣਿਨ ਮਾਲਾ॥ ਬਾਹੁ ਅਜਾਨ ਦੀਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਬੀਰਾਸਨ ਰਸ ਬੀਰ ਬਢਾਵਤ॥ ਸਹੰਤ ਨਯਨ ਕਰੁਨਾ ਬਰਖਾਵਤ॥੮॥ ਸਭ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਹੇਰ ਕਰ ਲਾਜਾ॥ ਸਹਜ ਸ਼੍ਰਿੰਗਾਰ ਰੂਪ ਰਸ ਭ੍ਰਾਜਾ॥ ਹਾਸਯ ਅਧਰਪਰ ਬਾਹਰ ਨਾਹੀ॥ ਭਯਬਸ ਸਭ ਮਸੰਦ ਮਨਮਾਹੀ॥੯॥ ਅਦ ਭੁਤ ਗਤਿ ਗਿਲਾਨ ਪਰ ਤ੍ਰਿਅ ਧਨ॥ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਬਿਲੋਕ ਰਹਤ ਮਨ॥ ਰੋਦਰ ਰੀਤ ਅਤਿਕ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਸਿਖਵਤ ਅਸਤ੍ਰ ਸਸਤਰ ਬਿਧਿਨਾਨਾ॥੧੦॥ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਦ ਹਾਜਿਰ ਸਭ ਆਗੇ॥ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮਪਨ ਪਾਗੇ॥ ਸਭਯਾ[2] ਸਭਾ ਸਦ ਸਭ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਬਾਨੀ ਕੇ ਰਸ ਪਾਗੀ॥੧੧॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਮੇਵਰੇ ਪਹੂਚੇ॥ ਕਰੀ ਆਨ ਅਰਦਾਸ ਸੁ ਊਚੇ॥ ਦਈ ਕਾਰ ਸਭ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੀ॥ ਭੂਖਨ ਬਸਨ ਸੁ ਬੰਸ ਬੇਸਕੀ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਤੌਲੋ ਤਹਿ ਕਾਜੀ ਅਯੋ ਕਛੁਕ ਪ੍ਰਸਨ ਬੀਚਾਰ॥ ਬੈਠਯੋ ਕਰ ਪਗ ਬੰਦਗੀ ਤਹ ਸਲਾਰੁ ਦੀ ਚਾਰ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਤਬਲੌ ਸਭਾਲੋਗ ਬਿਲਗਾਨੇ॥ ਰਹੇ ਮੁਖਯ ਜੇ ਸਭਯ ਸਯਾਨੇ॥ ਪਾਇ ਇਕੰਤ[3] ਕੰਤ ਕਲਗੀਧਰ॥ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਸਨਤਿਨ ਤਬ ਨਿਜ ਰੁਚਿ ਕਰ॥੧੪॥ ਦੇਹੁ ਨਾਥ ਧਨ ਸੁਤ ਸਤ ਸੰਪਤ॥ ਕਰ ਬਰ ਬਚਨ ਬਿਲਾਮ ਮਾਤ੍ਰਮਤ॥ ਕਰਮ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਮਿਲਹਿ ਕਾਹੂ ਬਿਧਿ॥ ਯਹੁ ਕਰਯੋ ਸੁਖਮਨੀ ਮਾਹਿ ਸਿਧ॥੧੫॥ ਸਾਸਤਰ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨਹੁ॥ ਯਹੈ ਸੁਨੀ ਸੋ ਸਭ ਪ੍ਰਭ ਜਾਨਹੁ॥ ਮੋਹਿ ਸੰਦੇਹ ਸਾਂਚ ਧੌ ਝੂੰਠੀ॥ ਯਥਾ ਤਥਯ ਕਹਿ ਯਹਿ ਰੁਚਿ

1. ਚਿੰਤਾ, 2. ਸੱਚੀ, 3. ਏਕਾਂਤ

ਊਠੀ॥੧੬॥ ਬਿਹਸੇ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਾਜ ਜੀ ਕਾਜੀ ਮੈਂ ਆਈ॥ ਸਾਸਤ ਬੇਦ ਕਹਤ ਸੋ ਸਾਚੀ॥ ਲਖਹੁ ਭੇਦ ਕੀ ਗੁਹਯਨ ਕਾਚੀ॥੧੭॥ ਮੋਹਰ ਖੋਲ ਲਖਾਈ ਕਰ ਕੀ॥[1] ਅਖਯਰ ਉਲਟੇ ਕਾਜ ਨ ਸਰਾਕੀ॥ ਤਾਹਿ ਛਾਪ ਕਾਗਜ ਜਪਰ ਜਬਹੀ॥ ਉਘਰਯੋ ਨਾਮ ਕਾਜ ਕਰ ਸਬਹੀ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਹੇ ਕਾਜੀ ਜੀ ਯਾਹਿ ਬਿਧਿ ਜਬ ਨਰ ਗੁਰੁ ਸਮੁਹਾਤ॥ ਮਨ ਨੀਵਾਕਰ ਸੀਸ ਧਰ ਗੁਰ ਪਗ ਪਰ ਹਰ ਖਾਤ॥੧੯॥ ਤਾਂ ਖਿਨ ਅਖਯਰ ਉਘਰ ਸਭ ਤਿਹ ਪਢ ਕਰ ਹਮਦੇਤ॥ ਸੁਤ ਬਿਤ ਕਰ ਹਰਖਿਤ ਹਿਓ ਸਿਖ ਸਖਾ ਗਨਲੇਤ॥੨੦॥ ਜਾਨਤ ਜਾਨਨਹਾਰ ਜਨ ਸੁਨ ਕਾਜੀ ਯਹ ਬਾਤ॥ ਰਾਜੀ ਭੋ ਸੰਦੇਹ ਗੋ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਹਰ ਖਾਤ॥੨੧॥ ਬਹੁ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਘਰ ਗਯੋ ਕਾਜੀ ਰਾਜੀ ਹੋਇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕਥਾ ਕਹੀ ਨਿਸਚਯਦਾਇਕ ਸੋਇ॥੨੨॥

ਸਾਖੀ॥੪੯॥

ਅਬ ਏਕ ਦਿਵਸ ਦਯਾਲ ਬੀਚ ਦਿਵਾਨ ਕੇ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਹੀ॥ ਹੈ ਕੁਊ ਨਾਰਿ ਸਭਾਗਿਨੀ ਨਰ ਮੁਖਜੁ ਫਿਟਕਾਰੇ[2] ਨਹੀ॥ ਤਬ ਤਹਾਂ ਨਾਰਿ ਸਭਾ ਗਿਨੀ ਭਾਗਿਨ ਖਰੀ ਹਵੈ ਕਰ ਡਰੀ। ਬੋਲੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਕਮਲ ਨੈਨ ਸੁ ਕਲਗੀਧਾਰਕ ਨਰ ਹਰੀ॥੧॥ ਮੇਰੀ ਸੁਨਿਅ ਅਰਦਾਸ ਮੋਰ ਅਵਾਸ੍ਪਿਤ ਕੋ ਆਗਰਾ॥ ਦੀਵਾਨ ਸਾਹੀ ਕੋਊ ਮਾਹੀ ਕਾਰਕੁਨ ਬਰਨਾਗਰਾ॥ ਪਾਰਸੀ ਪਢ ਪਰਧਾਨ ਬਿਦਯਾ ਨਿਧਿ ਬਿਦਿ ਤਬ ਸੁਮਤ ਸੁਧੀ॥ ਤਾਕੋ ਭਯੋ ਕਿਲਕਾਲ ਕਾਲਬਿ ਬਸ ਅਕਲ ਸਕਤ ਉਧੀ॥੨॥ ਹਮ ਸਾਂਤ ਬੇਟੀ ਹੀ ਰਹੀ ਘਰ ਮਾਇ ਗਰਭਿਤ ਇਕ ਬਚੀ॥ ਸਰਕਾਰ ਕੇ ਸਭ ਕਾਰਦਾਰਨ ਕਰੀ ਧਨ ਜਪਤੀ ਸਚੀ॥ ਸਭ ਹਾਲ ਲਿਖਿ ਕਰ ਉਰ ਗਏ ਇਤਨੇ ਬਿਖੇ ਦੁਖ ਆ ਭਈ॥ ਅਤਿ ਰੋਧਿ ਧੋਇ ਜਪਤੀ ਸਚੀ॥ ਸਭ ਹਾਲ ਲਿਖਿ ਕਰ ਉਰ ਗਏ ਇਤਨੇ ਬਿਖੇ ਦੁਖ ਆ ਭਈ॥ ਅਤਿ ਰੋਧਿ ਧੋਇ ਅਨੰਦ ਚੰਦ ਬੁਲੰਦ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਹਈ॥੩॥ ਪੁਨ ਕਾਲ ਪਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਮ ਮਾਤਾ ਗਰਭ ਤਯਾਗਤ ਭਈ॥ ਸੁਤ ਸੂਰ ਸਮ ਲਖ ਕਰ ਉਦੈ ਤਮ ਉਰਨ ਡਰ ਸਰਬਸ ਹਈ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਖਬਰ ਖਿਤ ਪਤ ਨਿਕਟ ਪਹੁ ਕਾਹੁ ਨਰ ਪਰ ਗਟ ਕਰੀ॥ ਸੁਧ ਸੁਨਤ ਹੀ ਬਸ ਧਾਧਿ ਪਤ ਸਭ ਧਨ ਲੀਓ ਦੀਨੋ ਹਰੀ॥੪॥ ਅਰਨਾਮ ਤਾਕੋ ਲਿਖਾਲੀਓ ਕਛੁ ਰੋਜਹੁ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਦੀਓ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਖੋਜ ਖਬਰਤ ਦਿਨ ਤੇ ਹੋਨ ਲਾਗੀ ਜਗ ਜੀਓ॥ ਤਬ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਮੈ ਲਖੀ ਨਰ ਕੀ ਨ ਸਮ ਸਰ ਹਵੈ ਸਕੈ॥ ਨਹ ਸਪਤ ਸਪਤਕਿ ਏਕ ਹੋ ਕਹ ਏਕ ਕੋ ਬਿਧਿ ਬਰ ਸਕੈ॥੫॥ ਮੈ ਤਦਿਨ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਤ ਕੋ ਕਬ ਨ ਮੁਖ ਫਿਟਕਾਰ ਹੂੰ॥ ਹੈ ਧੰਨ ਦਾੜੀ ਮਰਦ ਕੀ ਜਿਹ ਏਕ ਤੈਂ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰਹੂੰ॥ ਧਨ ਧੰਨ ਤੂੰ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕਹੀ ਸੁਨ ਸਭਾ ਸਹੀ ਸਹੀ ਲਹੀ॥ ਸੁਨਤ ਦਿਨ ਤੇ ਨਾਰਿ ਨਲ ਹੀ ਪ੍ਰਤਿ ਬ੍ਰਤਾ ਮਿਤ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕਹੀ॥੬॥

---

1. ਹੱਥ, 2. ਫਿਟਕਾਰਨਾ

ਬਿਸ਼ਨਪਦ ਮੂਲਤਾਨੀ

ਸਾਖੀ॥੫੦॥

ਸਿੰਘਨ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੁ ਸਨ ਕਹੀ॥ ਸੀਤ ਕਾਲਅਬ ਆਨ ਪਹੁਚਯੋ ਬਸਨ ਕਾਹੁ ਢਿਗ ਨਹੀ॥੧॥ ਦੇਖਹੁ ਰੰਗਤ ਮਾਸੇ ਤਾਕੇ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਦਯਾਲਾ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਇਕ ਆਯੋ ਤਿਹਨਾਂ ਬਨਜਾਰਾ[1] ਮਤਵਾਲਾ॥੨॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਤਿਨ ਬਰਸਿ ਹਸਤ੍ਰ ਦਵੈ ਭੇਟਾ ਆਗੇ ਕੀਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹਾ ਯਹਿ ਨੀ ਕਾਕੋ ਸਿਖਯ ਅਕੀਨੀ॥੩॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸਾਬਿਕ ਕੀ ਮਮ ਮੁਲਤਾਨ ਮੁਰੀਦੀ॥ ਜਾਤ ਨਿਗਾਹ ਕਰਤ ਭੇਟਾ ਵਾਂ ਅਬ ਸੁਨੀਐ ਬਿਧਿ ਜੀਕੀ॥੪॥ ਆਯੋ ਮੈਯਾ ਦੇਸ ਮਾਲ ਲੈ ਬਿਕਯੋ ਨ ਗੋ ਅਤਿਹਾਰੀ॥ ਸੁਨੀ ਰਾਉਰੀ ਮੈ ਤਬ ਚਰਚਾ ਕੀਨ ਸਿਦਕ ਦਿਲ ਭਾਰੀ॥੫॥ ਤਾ ਸਰਧਾ ਕਰ ਸਾਠ ਸਹੰਸ੍ਰਕ ਰੁਪਏ ਨਵੈ ਸੁ ਪਾਏ॥ ਦਵੈ ਸਹੰਸ੍ਰ[2] ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਆਗੇ ਭੇਟਾ ਦਾਸ ਚਢਾਏ॥੬॥ ਸੁਨ ਬਿਹਸੇ ਸੋਢੀ ਪਤਿ ਯਾਕੋ ਖੇਤ ਅੰਨ ਹੂੰ ਤਾਕੋ॥ ਤਾਹੀ ਕੋ ਤਾਕੀ ਪੂਜਾ ਕੋ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁ ਬਾਂਕੋ॥੭॥ ਯਾਂਤੇ ਲੈ ਨਿਗਾਹ ਕਰਦੀ ਜੈ ਬੀਚ ਨਿਗਾਹੇ ਜਾਈ॥ ਇਤਨੋ ਕਹਤ ਪਰਯੋ ਚਰਨਨ ਪਰ ਬਕਸੁ ਗੁਰੁ ਰਘੁਰਾਈ॥੮॥ ਆਗੇ ਕੀ ਆਗੇ ਸੁਰ ਹੀ ਅਬ ਹੂੰ ਮੈ ਸਿਖ ਤਿਹਾਰੋ॥ ਆਗਯਾ ਦੇਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਰਹੀ ਨਹਿ ਮਨ ਕਛੁ ਸੰਕ ਨਿਹਾਰੋ॥੯॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਭਲੀ ਭੀ ਹਿੰਦੂ ਅਕਸਰ ਆਰਜ ਹਮਾਰੇ॥ ਮਾਰੇ ਜਾਂਹਿ ਮਹਤ ਮਲੇਛ ਗਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੇ ਭਾਰੇ॥੧੦॥ ਸਿੰਘੋ ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਕਰ ਰਾਖਨ ਸਭ ਰਹਤਨ ਸਹਜਾਈ॥ ਪੈ ਉਰਕੀ ਸਰਧਾ ਸੁ ਸਪਰ ਧਾ ਰਹਿਤ ਕਠਿਨ ਸੁਖਦਾਈ॥੧੧॥ ਤਾਹਿ ਤਬੈ ਪਾਹੁਲ ਦੇ ਦੀਨੀ ਸਤਨਾਮ ਉਪਦੇਸੀ॥ ਲੇਫ ਤੁਲਾਈ ਔਰ ਦੁਲਾਬ ਬਨਵਾਈ ਗੁਰ ਦੇਸੀ॥੧੨॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਦਈ ਸਭ ਸਰਦੀ ਵਰਦੀ ਪਾਈ॥ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਬਨਜਾਰਨ ਸਿਖੀ ਅਬਲੌਂ ਭਲੀ ਕਹਾਈ॥੧੩॥ ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਸੁਨੀਤ ਰੀਤ ਰਤਿ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਉਪਾਵੈ॥ ਤਾਹਿ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੰਪਤ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਿਵਾਵੈ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੫੧॥

ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਾਂਚੇ ਸਤਗੁਰੁ ਰੈਨ ਐਨ ਕਰ ਸੈਨ॥ ਪ੍ਰਾਤਨਯਾਇ ਦੀਵਾਨ ਮੈ ਭਏ ਸਸੋਭਿਤ ਐਨ॥੧॥ਚੋ:॥ ਥੋਰਿਕ[3] ਸਿੰਘ ਰਹੇ ਤਿਹਿ ਕਾਲਾ॥ ਤ੍ਰਿਖਿਤ ਭਏ ਗੁਰੁ ਦੇਵ ਦਯਾਲਾ॥ ਜਾਲਮ ਸਿੰਘ ਜਲਦ ਜਲ ਲਯਾਵਹੁ॥ ਸੁਨਤ ਸਿੰਘ ਉਠ ਚਲਯੋ ਸੁਭਾਵਹੁ॥੨॥ ਤਹ ਇਕ ਸਿੰਘ ਸੁਘਰ ਜਿਹਿ ਦੇਹੀ॥ ਚੰਦ ਬਚਨ ਤਨ ਮਦਨ ਸਨੇਹੀ॥ ਮਸਭੀਜਤ[4] ਜੋਬਨ ਛਬਿ ਛਾਈ॥ ਹੇਰਤ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਲਜਾਈ॥੩॥ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕੋ ਸਰੂਪ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਬੜੀ ਜਾਤ ਕੁਲ ਕੋ ਹਿਤ ਪਾਗੀ॥ ਸੋ ਬੋਲਯੋ ਜਲ ਮੈਂ ਹੀ ਲਯਾਊਂ॥ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਆਪਨੇ ਕਰਨ[5] ਪਿਲਾਊਂ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕੇ ਅਗ੍ਰ[6] ਥਿਰਾਨਾ॥[7] ਬੋਲੇ ਬਪੁ

---

1. ਵਪਾਰੀ, 2. ਹਜਾਰ, 3. ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਿੱਖ, 4. ਮੁੱਛ-ਫੁਟ ਦੀ ਜਵਾਨੀ, 5. ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ, 6. ਅੱਗੇ, 7. ਆਇਆ

ਬਿਲੋਕ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਕਹੁ ਕੋਮਲ ਕਰ ਕਾਮ ਕਰਤ ਕਾ॥ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਸੇਵ ਭਰਤ ਕਾ॥੫॥ ਬੋਲਯੋ ਸਾਹਿਬ ਸਾਂਚੇ ਸਤਗੁਰੁ॥ ਅਬ ਲੌ[1] ਕਰਯੋ ਨ ਕਾਜ[2] ਕੋਉ ਘਰ॥ ਤਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਾਤਾ ਪਿਤ ਲਾਲਿਤ॥ ਨਿਤ ਦਾਸੀ ਦਾਸਨ ਕਰ ਪਾਲਿਤ॥੬॥ ਸਭ ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਦਈ ਦਯਾਲਾ॥ ਕਰਹੁ ਕੌਨ ਕੀ ਸੇਵ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਆਜ ਹਜੂਰ ਹੇਤ ਜਲ ਲਯਾਯੋ॥ ਭਯੋ ਸਫਲ ਸਭ ਕਹਿ ਅਰਗਾਯੋ॥੭॥ਛੰਦ॥ ਅਰ ਗਹਿਰਾਯੋ ਸਹਾਇ ਤਬ ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਨ ਨਰ ਹਰੀ॥ ਕਰਤੇ[3] ਗਿਰਾਇ ਜਲਹੁ ਦਯੋ ਜਲ ਕੁ ਸਿਖ ਕੇ ਕਰ ਦਵੈ ਪਰੀ॥ ਸੁਨ ਦੇਹ ਗੇਹ ਸਨੇਹ ਜੋ ਕਰ ਸੌਨ ਕਛੁ ਸੇਵਾ ਕਰੈ॥ ਯਹ ਚਟਕ ਜੋਬਨ ਚਾਰ ਦਿਨ ਜਰ ਛਾਰ ਕਾਜ ਨ ਕਛੁ ਸਰੈ॥੮॥ ਸੁਨ ਪਰਯੋ ਪਗ ਪਗ[4] ਪ੍ਰੇਮ ਮਗ ਘਿਘਿਆਇ ਹਾਇ ਅਨਰਥ ਭੋ॥ ਮੈਂ ਸਿਖ ਨਾਥ ਕਦੀ ਮਰਾਉਰ ਕਹਤ ਤਨ ਬਿਸਮਰਥ ਭੋ॥ ਲਖ ਭਯ ਬਿਬਸ ਜਨ ਸਦਾ ਭਯਭੰਜਨ ਕਹੀ ਸੁਨ ਰੇ ਸਹੀ॥ ਕੇਵਲ ਛਕੇ ਪਾਹਲਨਹੀ[5] ਸਿਖੀ ਸੇਵ ਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਹੀ॥੯॥ ਪਾਹੁਲ ਛਕਤ ਜਨ ਕੋ ਭਈ ਸਿਖੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਾਹਕੀ॥ ਜਬ ਸਿਦਕ ਸੌ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਰਸ ਭਰੀ ਤਬਹਿ ਅਥਾਹਿ ਕੀ॥ ਤਿਹ ਸਮ ਨ ਦੂਸਰ ਆਨੀ ਪ੍ਰਿਅਜਨ ਜੋ ਕਰਤ ਸੇਵਾ ਸੁਧੀ॥ ਸਤ ਸੰਗ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਸਰਹਿ ਤਯਾਗਹਿ ਸਰਬ ਆਸਾ ਮੁਧੀ॥੧੦॥ ਤਬ ਹੋਤ ਪਵਿਤ ਸਰੀਰ ਨਤੁ ਅਪ ਵਿਤੁ ਤਨ ਬਿਨ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ॥ ਕਛੁ ਕਥਨ ਕਰੇ ਨ ਹੋਤ ਪਢੇ ਨ ਗੁਢੇ ਬਿਨਾ ਬਿਧਾਨ ਕੋ॥ ਸੁਨ ਸੁਗਮ[6] ਸਿਖੀ ਬਿਧਿ ਕਰਹੁ ਸੇਵਾ ਸਭਯਾਗ ਗੁਮਾਨ ਜੋ॥ ਪੈਹਹੁ ਅਨੰਦ ਬੁਲੰਦ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ ਸੁਖਨ ਨਿਧਾਨ ਜੋ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਤਿਹਿ ਉਪਦੇਸ ਦਿਅ ਪਿਆ ਜਲ ਪੁਨ ਅਨੁਵਾਇ॥ ਯਾ ਮਿਸ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਹਰਯੋ ਉਰ ਗੁਮਾਨ ਗੁਰੂ ਰਾਇ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਜਬ ਏਤੀ ਕਹੀ॥ ਕਥਾ ਪੁਨੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਰਸ ਸਹੀ॥ ਨੈਨਦ ਮੇ ਰਸ ਅਥਸ ਸੁਆਯੋ॥ ਲਗੀ ਸਮਾਧ ਅਗਾਧ ਸੁਭਾਯੋ॥੧੩॥ ਪਹਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਰਹਯੋ ਦਿਨ ਜਬ ਹੀ॥[7] ਛੁਟੀ ਸਮਾਧ ਦੁਤਿ ਅਦਿ ਦਿਨ ਤਬਹੀ॥ ਸੋਚ ਪ੍ਰਾਨ ਧਯਾਨ ਧਰ ਗੁਰ ਕਾ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪਨ ਉਰਕਾ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੫੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਤੁਰਥ[8] ਖੰਡਾ ਤਰ ਗਤੇ ਦਸ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਉਪਦੇਸ ਬਰਨਨੈ ਨਾਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ[9] ਪ੍ਰਾ: ॥੮॥ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਅਥ ਪਹਾਰੀ ਪ੍ਰਿਥੀਪਤ ਪਾਤਨ ਲੀਲਾ॥ ਇਹਾਸੇ ਬਾਬਾ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ[10] ਕੀ ਕ੍ਰੀਤਾ ਮਿ ਸ੍ਰਿਤ ਹੈ॥ ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦਸੋ॥ਚੌ: ਸਭ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸਾਵਧਾਨ ਹ੍ਵੈ ਆਏ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਤਬ ਕਥਾ ਸੁਨਾਏ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਜੋ ਮੰਤ੍ਰੀ॥

---

1. ਅਜੇ ਤੱਕ, 2. ਕੰਮ, 3. ਹੱਥ ਵਿਚੋਂ, 4. ਚਰਨਾਂ ਉਪਰ, 5. ਅੰਮ੍ਰਿਤ, 6. ਅਸਾਨ/ਸੌਖੀ, 7. ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, 8. ਚੌਥਾ, 9. ਅੱਠਵਾਂ, 10. ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਚਿਆ ਪ੍ਰਸੰਗ

ਦਿਹਲੀ[1] ਗਯੋ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਜੰਤ੍ਰੀ॥੧॥ ਤਾ ਮੈ ਲਿਖਯੋ ਕਿ ਸਾਹਨ ਸਾਹੂ ਔਰੰਗਜੇਬ ਸੁ ਜਗਤ ਪਨਾਹੂ॥ ਹਮ ਸਭ ਰਾਉਰ ਰਾਜੇ ਰੈਯਤ॥[2] ਅਹਹਿ ਕਦੀਮੀ ਜਾਨਤ ਜੈਯਤ॥ ਆਗੇ ਹੂੰ ਸਰਕਾਰ ਰਿਸਾਏ॥[3] ਮਾਲ ਗੁਜਾਰੀ ਟਕੇ ਨ ਆਏ॥ ਅਲਫ ਖਾਨ ਯਾਹੀ ਹਿਤ ਗਯੋ॥ ਤਾ ਮੈ ਬਹੁਤ ਸਬਬ ਬਿਗਰਯੋ॥੩॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸੋਢੀ॥ ਕਰਤ ਰਾਜ ਕਹਲੂਰੀ ਪੋਢੀ॥ ਹਮ ਕਹਿ ਦੇਤ ਨ ਧਨ ਕਹਿ ਪਰਜਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਦਵਾਰੇ ਸਭ ਧਰਜਾ॥੪॥ ਯਾਤੇ ਤਾਹਿ ਨਿਕਾਰਨ[4] ਕੀਜੈ॥ ਹੋਵੈ ਸਹਾਇ ਹਮਤੇ ਕਰ[5] ਲੀਜੈ॥ ਜੋ ਨਹਿ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ਹਮਾਰੀ॥ ਭਾਜਹਿ ਦੇਸ ਤਯਾਗ ਹਮ ਭਾਰੀ॥੫॥ਦੋ:॥ ਪੁਨ ਪਤਸਾਹ ਸਨ ਕਹਤ ਕਰਿ ਹੋ ਮੈ ਅਸ ਜੰਗ॥ ਕਰ ਬਦਰੰਗ ਜੁ ਰੰਗ ਕੋ ਕਰਹੁ ਹੌਸਿਲਾ ਤੰਗ॥੬॥ਚੌ:॥ ਪਢਪਾਤੀ ਸੂਬਾ ਪਛੁਪਾਤੀ॥ ਉਤਰ ਪਠਯੋ ਲੋਭ ਧਰ ਛਾਤੀ॥ ਰਾਜਾ ਜੀ ਹਮ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇ॥ ਭੇਜਹੁ ਖਰਚ ਫੌਜ ਅਬ ਜਾਇ॥੭॥ ਤੁਰਤਹਿ ਨਗਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛਾਡੈ॥ ਕਹਾਂ ਸੂਰ ਸਨਮੁਖ ਰਨ ਮਾਂਡੈ॥ ਜਾਨ ਲੁਹਾਰ ਤਿਖਾਂਨ ਬਨਾਏ। ਖਤ੍ਰੀ ਬਾਬਨ ਸਿੰਘ ਸਜਾਏ॥੮॥ ਇਨਿ ਮਹਿ ਨਹਿ ਜੰਗੀ ਕੋ ਰਾਜਾ॥ ਭੇਜਹੁ ਧਨ ਸਰਹੈ ਸਭ ਕਾਜਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਢਿਗ ਪਾਤੀ ਆਈ॥ ਪਖਤ ਸਭਾ ਸਬਹੀ ਹਰ ਖਾਈ[6]॥੯॥ ਤੁਰਤਹਿ ਲਾਪ ਰੁਪਯਾ ਕੋ ਚੰਦਾ॥ ਕੀਨੋ ਆਪਸਮੇ ਮਤਿ ਮੰਦਾ॥ ਲੈ ਸੂਬਾ ਮਨਸੂਬਾ[7] ਬਾਂਧਾ॥ ਪਠੀ ਸੈਨ ਜੰਗੀ ਬਿਧਿ ਸਾਧਾਂ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਦੀਨ ਬੇਗ ਸੂਰੋ ਮੁਗਲ ਪੈਂਦੇ ਖਾਨ ਪਠਾਨਾ॥ ਪਾਂਚ ਪਾਂਚ ਸੁ ਹਜਾਰਕੇ ਸੈਨਾਨੀ[8] ਬਲਵਾਨ॥੧੧॥ਚੌ:॥ ਸੋ ਕਹਲੂਰ ਦੂਨ ਜਬ ਆਏ॥ ਸੁਨਤ ਭੀਮ ਸਸਿ[9] ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਏ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਲੂਰੀ ਰਾਜਾ॥ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜਸਪਾਲੀ ਸਾਜਾ॥੧੨॥ ਪਦਨ ਪਲ ਸਿਰਮੋਰੀ ਤੀਨੋ॥ ਰੋਪਰ ਜਾਇ ਮਿਲੇ ਕਛੁ ਦੀਨੋ॥ ਗੁਰਹਿ ਕਾਢ ਦੀਜੈ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ॥ ਹਮ ਹੈ ਸਦਾ ਰਾਉਰੇ ਚਾਹਿਬ॥੧੩॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਮਸਲਤ ਸਭ ਆਏ॥ ਦੰਦ ਭਦੀਹ ਦੂੰਦ ਛੁਮਕਾਏ॥ ਸੋ ਧੁਨਸੁਨੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜਬਹੀਂ॥ ਸਾਂਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਹਸਿ ਤਬਹੀਂ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਹੁਕਮ ਦੀਓ ਸਜ ਸਸਤ੍ਰ ਸਭ ਕਰਹੁ ਜੰਗ ਤਦਬੀਰ॥ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਰਾ ਜਗਤ ਮੈਂ ਹੋਹੁ ਅਟੰਕਕ ਬੀਰ॥੧੫॥ਦੋ:॥

ਸਾਖੀ॥੫੩॥

ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ॥ ਚਲੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਮਹਾਂ ਜੋਸਵਾਰੇ॥ ਸੁਨੋ ਨਾਮ ਤਾਕੇ ਕਹੋ ਮੈ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਾਚੋ ਮਹਾਂ ਜੋਤਿ ਧਾਰੀ॥ ਚਲੇ ਸਾਥ ਲੈ ਸੈਨ ਕੋ ਐਨਸਾਰੀ॥੧॥ ਚਲੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘੇ ਸੁ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ॥ ਚਲੇ ਸਾਹਿਬੰ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰੇ ਨਰਿੰਦੰ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਚਲਯੋ ਮੋਛ ਐਨੀ॥ ਦੁਤੀ ਸਿੰਘ ਬਾਚਿਤ੍ਰ ਖਯਤ੍ਰੀ ਅਮੇਠੀ॥੨॥ ਚਲੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਈ ਸਵਰ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ੍ਰ॥ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਸੁ ਮੁਕਤ ਕੋ ਅਮੰਦ੍ਰ॥ ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਕੇਤੇ ਚਲੇ ਬੀਰ ਜੋਧੇ॥ ਦਯਾ ਰਾਮ ਆਦੀ ਦਿਵਜਾਤੀ ਪ੍ਰਬੋਧੇ॥੩॥ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਸਹਾਨ

---

1. ਦਿੱਲੀ ਗਿਆ, 2. ਪਰਜਾ, 3. ਨਰਾਜ ਹੋਏ, 4. ਕੱਢ ਦਿਓ, 5. ਲਗਾਨ, 6. ਖੁਸ਼ ਹੋਈ, 7. ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ, 8. ਪੰਜ ਹਜਾਰੀ ਜੋਧੇ, 9. ਰਾਜਾ

ਸਾਹੂ॥ ਭਏ ਆਨ ਕੈ ਵੀਰ ਸੰਗੀ ਉਮਾਹੂ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਆਨੰਦ ਕੰਦੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੰ॥ ਸਦਾ ਸੌਖਯ ਦਾਤਾ ਬਿਧਾਤਾ ਰਸਾਲੰ॥੪॥ ਲਖੇ ਅਗ੍ਰ ਠਾਂਢੇ ਮਹਾਰੋਸ ਪੂਰੇ॥ ਸਭੀਖਾਨ ਮਰਦੂਦ ਗਾਰੇ ਗਹੂਰੇ॥ ਤਹਾਂ ਆਪ ਮੇ ਰੀਤ ਚਾਲੀ ਨਿਰਾਲੀ॥ ਭਈ ਛੇੜ ਛਾੜੀ ਅਕਾਲੀ ਸਕਾਲੀ॥੫॥ ਲਰੇ ਆਨ ਕੈ ਜੰਗ ਜੇਤਾ ਜੁਸੀਲੇ॥ ਕਹੇ ਆਨ ਕੈਹਾਥ ਐਸੇ ਅਠੀਲੇ॥[1] ਮਹਾਮਾਰ ਮਾਚੀ ਮਹਾਕਾਲਿ ਨਾਚੀ॥ ਬਹੀ ਸ੍ਰੋਣ ਧਾਰਾ[2] ਤਹਾਂ ਆਇ ਸਾਚੀ॥੬॥ ਲਖੀ ਖਾਨ ਖੈ ਕੀ ਗੁਰੂ ਬਾਨ ਸੈਨਾ॥ ਤਬੈ ਠੋਕ ਗਾਜਯੋ ਭੁਜਾਂ ਐਠ ਨੈਨਾਂ। ਮਹਾਂਬੀਰ ਪੈਂਦਾ ਅਹੇ ਖਾਨ ਨਾਮੂ॥ ਮਨੋਖਾਨ ਪੈਂਦਾ ਸੁ ਪੈਦਾ ਲਲਾਮੂ॥੭॥

ਪੈਂਡੇ ਖਾਂ ਉਬਾਚ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਹੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਾਇ ਕੈ ਸੂਰਨ ਮੇ ਸਿਰਤਾਜ ਬਨੇ ਹੋ॥ ਕੌਨ ਸੋ ਜੰਗ ਜਿਤਯੋ ਤੁਮ ਨੈ ਲੈ ਨਿਹੰਗਨ ਸੰਗ ਅਭੇਗ ਗਨੇ ਹੋ॥ ਤਾਨਹੁ ਭੌਂਹ ਨਮੋ ਪਰ ਮੋਹਿ ਲਖੇਜਮ ਰੂਪ ਸਨੇਹ ਸਨੇਹੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਬਰਦਾਨ ਕਰੋ ਅਜੋ ਮਾਨ ਕਰੋ ਪਠਾਨ ਪਨੇ ਹੋ॥੮॥ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਅਨੂਪਮ ਸੁੰਦਰ ਹੇਰਤ ਕਾਮਲ ਜਾਤ ਪਰੇਹੋਂ॥ ਸੀਸ ਮੈਂ ਸਾਚੀ ਸੁਭੈ ਦਸਤਾਰ ਸਸਤਰਨ ਸੋ ਸੁਭਾਗ ਭਰੈ ਹੋ॥ ਨੈਨ ਹੂੰ ਐਨ ਹੈ ਮੀਨਨ ਸੇ ਕਹੈ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ ਧਰੇਹੋ॥ ਜੰਗ ਸੇ ਕਾਫਲ ਪਾਇ ਹੋ ਸੰਤਹੋ ਜਾਇ ਅਨੰਤ ਕੇ ਪਾਇ ਪਰੇਹੋ॥੯॥ ਬੀਰ ਮਰੈ ਸਗਰੈ ਰਗਰੇ ਮਹਿ ਕਾਫਲ ਪਾਇ ਹੋ ਜੂ॥ ਆਲਮਗੀਰ ਸੋ ਕੈ ਕੈ ਬਿਰੋਧ ਕਰੋਧ ਸੋ ਨਾਹਿਅਘਾਇ ਹੋ ਜੂ॥ ਪੂਆ ਪੁਲਾਵ ਸੁ ਸਿੰਘਨ ਕੌ ਨਿਤ ਕੇ ਸਰ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਇ ਹੋ ਜੂ॥ ਹਮ ਸੋਤੁ ਤੁਮ ਸੋ ਪਰਯੋ ਜੰਗ ਨਿਹੰਗਨ ਫੌਜ ਨਕੋ ਕਯੋ ਖਪਾਇ ਹੋ ਜੂ॥੧੦॥ ਬੋਲੇ ਗੁਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਬਲੀ ਅਰੇ ਤੂੰ ਕਸ ਬੋਲ ਹੈ ਬਿਨ ਜਾਨੇ॥ ਮੋ ਬਲ ਦੇਸ ਪਹਾਰ ਅਪਾਰਹੀ ਜਾਨਤ ਹੈ ਜੋ ਸਭੈ ਕਛੁ ਜਾਨੇ॥ ਗੀਦਰ[3] ਜਯੋ ਕਹਾ ਬੋਲਯੋ ਕਰੈ ਗਰਜੇ ਘਨਤੇ ਨਹਿ ਦੇਤ ਹੈ ਪਾਨੈ॥ ਹੇ ਬਲ ਤੇ ਛਲ ਛੋਰ ਕੇ ਆਉ ਪਠਾਨ ਕੋ ਪੂਤ ਸਪੂਤਾ[4] ਮਹਾਨੇ॥੧੧॥ ਹੇ ਗੁਰੁ ਕੋ ਘਰੁ ਸਾਹਿਬ ਸੂਰ ਕਰੈ ਚਿਤ ਚਾਹ ਕੋ ਪੂਰੀ ਸਦੀਵ॥ ਹੋਇ ਜਥਾਰੁਚਿ[5] ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਕਰੈ ਸੋ ਤਥਾਯ ਥਾਤਯ ਅਮੀਵ॥ ਤੁਮ ਸੇ ਸੇ ਖਲਕੋ ਖਲੁ ਕਾਲ ਕਰਾਲਿ ਸੁਕਾਲਿਕਾ ਸਜੀਵ॥ ਦ੍ਰਿਸਟ ਸਾਮਹਿ ਹੋਇ[6] ਕੈ ਵਾਰ ਕਰੋ ਲਖ ਵਾਰ ਤੇ ਸਿਯਾਬ ਸੀ ਤੋਹਿ ਅਤੀਵ॥ ਸੁਨ ਬੈਨ ਕਰ ਕੋਪ[7] ਐਨ ਸੋ ਸਨਮੁਖ ਧਾਯੋ॥ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਕੀ ਰੀਤ ਨਾਥ ਕਹਿ ਤਾਹਿ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਅਰੇ ਆਨਕਾਅਰੋ ਕਰੈ ਕਿਨ ਵਾਰ ਅਗਾਰੀ॥ ਸਹਿ ਤੇਰੀ ਤਰਵਾਰ ਵਾਰ ਪੁਨ ਮੋਰ ਬਿਚਾਰੀ॥੧੩॥ ਪੈਂਡਾ ਮਾਰਯੋ ਤੀਰ ਕਾਨ ਛਵੈ ਗਯੋ ਨ ਲਾਗਯੋ॥ ਐਰ ਵਾਰ ਕਰ ਕਹਯੋ ਕਰਯੋ ਪਗਰੀ ਛਵੈ ਭਾਗਯੋ॥ ਤਮਕ ਤੇਗ ਕੀ ਵਾਰ ਦੁਸਟ ਸਨਮੁਖ ਹਵੈ ਝਾਰੀ॥ ਸੋਊ ਖਾਲੀ ਪਰੀ ਦਰਿਦ੍ਰ ਮਨੋਰਥ ਭਾਰੀ॥੧੪॥ ਸ੍ਰਮਿੰਦਿਤ ਸੋ ਭਯੋ ਫਿਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸਮੂਹਿ ਨਿਹਾਰਯੋ॥ ਅਰੇ ਦੁਸਟ ਲੈ ਵਾਰ ਮਾਰ ਸਰ ਬਾਜਹਿ ਮਾਰਯੋ॥ ਪੈਦਲ ਹੋਵੈ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਤੇਗ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਮਾਰ ਸੀਸ ਤੇ ਪਰ

---

1. ਹੱਠੀ, ਹੱਠ ਵਾਲੇ, 2. ਲਹੂਦੀ ਧਾਰਾ, 3. ਗਿੱਦੜ ਵਾਂਗ, 4. ਪਠਾਨ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ,
5. ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ, 6. ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਕੇ, 7. ਕਰੋਧ

ਕਰੀ ਜੈ ਸਬਦ ਉਚਾਰੀ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਪੈਂਡੇ ਖਾਂ ਕੋ ਮਾਰ ਕੈ ਕਲਗੀਧਰ ਨਰ ਰਾਇ॥ ਰਹੇ ਖਰੇ ਤਿਹ ਠੌਰ ਤਬ ਦੁੰਦਭ ਸੰਖ ਬਜਾਇ॥੧੬॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਦਊ ਓਰ ਕੀ ਫੇਰ ਸੈਨਾ ਅੜੀ ਹੈ॥ ਮਹਾਲੋਹ ਮਾਚੀ ਸੁ ਸਾਰੀ ਲੜੀ ਹੈ॥ ਮਨੋ ਖੇਲ ਹੋਰੀ ਖਰੇ ਸਿੰਘ ਸੋਹੈਂ॥ ਖਿਲੇ ਪ੍ਰਾਤ ਕੇ ਫੂਰਿ ਮੇਘਾ ਕਿਥੋ ਹੈ॥੧੭॥ ਕਹੂੰ ਹਾਥ ਔ ਪਾਉ ਭੂ ਮੈ ਪਰੇ ਹੈ॥ ਕਹੂੰ ਰਕਤ ਮਜਾਨ ਝੈਂਰਨਾ ਝਰੇ ਹੈਂ॥ ਕਹੂੰ ਮਾਰਹੀ ਮਾਰ ਸੂਰੇ ਪੁਕਾਰੈ॥ ਕਹੂੰ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਖਾਨਾਨ ਮਾਰੈਂ॥੧੮॥ ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕੀਨੋ ਖਰੋ ਖੇਤ ਖਾਲੀ॥ ਲਗਯੋ ਦੀਨ ਬੇ ਗਾਹੁ ਕੇ ਘਾਉ ਆਲੀ[1]॥ਭਜੇ ਸਾਹ[2] ਪਹਾਰ ਕੇ ਔ ਪਠਾਨਾ॥ ਪਰੇ ਐ ਕਟੇ ਅੰਗ ਕੇਤੇ ਮਦਾਨਾ॥੧੯॥ ਗਯੋ ਦੀਨ ਬੇਗੰ ਦਿਲੀ ਦੇਸ ਭਾਜੀ॥ ਗਏ ਕਾਹਲੂਰੀ ਗਿਰੀ ਹੋਵੈ ਨਰਾਜੀ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿਘ ਸੂਰੇ ਸਭੀ ਹੀ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਮਰੇ ਦਾਹ[3] ਕੀਨੇ ਬਚੇ ਤੇ ਬਿਠਾਰੇ॥੨੦॥ ਬਧਾਏ ਸਬੈ ਪੀਸ ਕੇ ਸਾਲਪਤੇ॥[4] ਭਏ ਅੰਗ ਪੂਰੇ ਗਏ ਘਾਉ ਉਕਤੇ॥ ਮਰੀ ਸੈਨ ਸਾਹੰਸ੍ਰੋਂ[5] ਤੈਨ ਸਾਹੀ॥ ਪਹਾਰੀਨ ਕੈ ਤੰਨ ਕੀ ਓਰ ਨਾਹੀ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਜੰਗ ਜੀਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਆਏ ਆਨੰਦ ਧਾਮ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਪੂਰਨ ਕਰਤ ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਕਾਮ॥੧੨॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪੰਥ ਕੋ ਜੰਗ ਤੇ ਨਵ ਸਹੰਸ੍ਰ ਸੰਘਾਰ॥[6] ਨਵ ਕੋਨ ਨਵ ਅਬ ਰਹੈ ਹੋਇ ਆਨ ਪ੍ਰਕਾਰ॥੧੩॥ ਸਾਖੀ॥੫੪॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਬਰੁ ਖੰਡਾਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰ ਪੈਂਡੇ ਖਾਂ ਪਠਾਨ ਬਧ ਬਰਨਨ ਨਾਮ ਨਵਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਪਤਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਪੁਨ ਆਏ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਭਾਟ ਕਲਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗਨ ਗਾਏ॥ ਸਿੰਘਨ ਦੀ ਨਿਤ ਬ੍ਰਿਧਿ ਦੇਖ ਕਰਉਰ ਧਰਕਤ ਸੁ ਪਹਾਰੀ॥ ਮਤ ਮਾਰੀ ਮਮ ਤਾਸੁ ਮੋਹ ਕੀਅਪਨੀ ਜਰਾਂ[7] ਉਖਾਰੀ॥੧॥ ਪਤ੍ਰ ਪਠਾਇ ਬੁਲਾਏ ਸਭ ਕਹਲੂਰੀ ਈਸਤਬ ਰਾਜੇ॥ ਜਸਵਾਲੀ ਸੁ ਕਟੋਚਿ ਘਮੰਡੀ[8] ਚੰਦ ਆਦਿ ਜੋ ਗਾਜੇ॥ ਚਮਵਾਲੀ ਬਸੀਹਰੀ ਜਾਨੋ ਔਰ ਦੜੋਲੀ ਵਾਰੋ॥ ਕਰ ਸਭ ਕੋ ਇਕਤ੍ਰ ਕਹਲੂਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰਕਿਓ ਅਖਾਰੋ॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਮਿਲਿ ਸਭਾ ਬੈਸ ਸਬ ਰਾਜੇ ਸੂਰ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਮਿਲਿਆਪੁ ਸਮਹਿ ਕਰੀ ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਆਪ ਆਪ ਦੀ ਤਾਹੀ॥੩॥ ਸੈਨ ਸੰਗ ਲੈਤ ਤੀਨ ਲਾਖ ਤਬ ਆਏ ਦੂਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਸਭ ਸ਼ਮਾਨ ਲਰਬੇ ਕੋ ਸਜ ਕੈ ਬਜ[9] ਕੈ ਕਰੀ ਤਯਾਰੀ॥ ਮਿਲ ਮਸਲਤ[10] ਕਰ ਆਪੁਸ ਮੈ ਤਬ ਮਿਸਲ ਏਕ ਸੁਬਨਾਈ॥ ਗੁਰੁ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਆਗੇ ਪਤ੍ਰੀ[11] ਏਕ ਪਠਾਈ[12]॥੪॥ ਤਾ ਮੈ ਲਿਖੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਜੈ ਮਾਲ ਗੁਜਾਰੀ ਹਯਾਂਕੀ॥ ਕੈ ਦੀਜੈ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਕੋ ਨਤਰੁ ਜੰਗ ਕੀ ਝਾਂਕੀ॥ ਬਨੇ ਰਹੌ ਹੋ ਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਜਯੋ ਦੇਹੁ ਕਰਹਿ ਸੁ ਜਿਮੀ ਕੋ॥ ਯਾਮੈ ਹੈ ਨ੍ਰਿਪ ਧਰਮ ਪਰਮ ਬਿਧਿ ਕਹਤ ਬ੍ਰਿਧਿਜਨ ਠੀਕੋ॥੫॥ ਸੋਧਾਵਨ ਲੈ

---

1. ਫੱਟ, ਜ਼ਖਮ, 2. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, 3. ਸਸਕਾਰ ਕੀਤੇ, 4. ਸਾਲ ਦੇ ਪੱਤੇ, 5. ਹਜਾਰ, 6. ਮਾਰੇ, 7. ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ, 8. ਹੰਕਾਰੀ, 9. ਗੱਜਵੱਜ ਕੇ, ਭਾਵ ਪੂਰੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਕੇ, 10. ਸਲਾਹ, ਮਸ਼ਵਰਾ, 11. ਚਿੱਠੀ, 12. ਭੇਜੀ

ਪਾਤੀ ਘਾਤੀ ਨ੍ਰਿਪ ਗਿਰੀਸ ਕੁਲ ਛਾਤੀ॥ ਰਾਤੀ ਮਾਤੀ ਆਈ ਹੇਰੀ ਪਠੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਕਾਤੀ॥ ਹਮ ਸਸਤ੍ਰਨ ਧਰ ਜੰਗ ਦੇਹਿਗੇ ਕਰਨ ਦੇਹਿਗੇ ਕਾਹੂੰ॥ ਹੋ ਸੂਰੇ ਤੋ ਕਰਹੁ ਜੰਗ ਕਯੋ ਡਰਤ ਰਹਤ ਉਰਮਾਹੂੰ[1]॥੬॥ ਯਹਜੀਵਨ ਜਗ ਧਨਯ ਜਾਨ ਜਿਨ ਤੀਨ ਬਿਧੀ ਸੁ ਕਮਾਈ॥ ਕੈ ਕਰ ਭਕਿਤ ਭਾਉ ਭਗਵਤ ਭਜ ਪਾਈ ਭੂਰਿ ਭ ਲਾਈ॥ ਕੈਕਰ ਦਾਨ ਭੂ ਸੁਨ ਦੀਨਨ ਜਗ ਜਸਮਾਨ ਬਢਾਯੋ॥ ਆਗੇ ਕੋਤੋਸਾ[2] ਕਰ ਲੀਨੋ ਇਕ ਦੀਨੋ ਦਸ ਪਾਯੋ॥੭॥ ਕੇ ਗਹਿ ਖਗ ਖੇਤ ਮੈ ਗਥੈ ਬਡ਼ੇ ਬੀਰ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਮੁਖ ਪਰਖਾਈ ਬੀਰ ਧੀਰ ਕਿਰਵਾਨਾ॥ ਤੀਨਹੁ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਤਨੀਕ[3] ਯਹ ਛਤ੍ਰਿਨ[4] ਨੀਤ ਨਿਰਾਲੀ॥ ਸੀਖ ਲੇਹੁ ਹਮਰੇ ਤੁਮ ਸਬਰੇ ਹੋ ਤਜ ਪ੍ਰਤ ਬਿਸਾਲੀ॥੮॥ ਲੈ ਜਬਾਬ ਗੁਰ ਧਾਵਨ ਧਾਵਤ ਨ੍ਰਿਪਨ ਤੀਰ ਤਬ ਆਯੋ॥ ਪਢਯੋ ਗਿਰੀ ਸਨ ਗੁਢਯੋ ਗੂਢ ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਇ[5] ਅਹੋ ਇਹਿ ਪਾਯੋ॥ ਕਹੀ ਭੀਮ ਸਸਿ ਲਹੀ ਕਹੀ ਮਮ ਸਹੀ ਅਹੀ ਕਿਨਕਾਂਚੀ॥ ਗੁਰੂ ਮਰੈਲਾ ਮਾਰਨ ਲਾਇਕ ਹੈ ਕੈਨ ਹੀ ਸੁਸਾਚੀ॥੯॥ ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਭ ਕਹੀ ਕਹੀ ਅਰ ਗਈ ਮੁੰਛ ਕਰ ਐਂਠੀ॥ ਰਜਪੂਤੀ ਮਜਬੂਤੀ ਕੀਨੀ ਅੰਗ ਸਪੂਤੀ ਪੈਠੀ॥ ਜੋ ਸੋਢੀ ਕੋਡੋਢੀਕੋ ਗਹਿ ਨਾਕ ਨ ਚਨੇ ਚਬਾਊ॥ ਤੋ ਮੈ ਭੀਮ ਚੰਦ ਪ੍ਰਹਮੀ ਪਤਿ ਨ੍ਰਿਪਨ ਮੱਧਿ ਨ ਕਹਾਊ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਅਸ ਕਹਿ ਦੂੰਦ ਭਿਦੀਹ ਬਜਾਯੋ॥ ਤੀਨ ਲਾਖ ਸੈਨਹਿ ਸਜਵਾਯੋ॥ ਮਿਲਿ ਇਤ੍ਰ ਹੋਵੈ ਦੂਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਕਰੀ ਡੰਕ ਧੁਨਿ ਅਤਿ ਰਿਸਿ ਧਾਰੀ॥੧੧॥ ਸਮਝਹੁ ਸਭ ਸ੍ਰੋਤਾ ਮਨਮਾਹੀ॥ ਇਨਕੀ ਮਤ ਸਮ ਸਰ ਕੋ ਨਾਹੀ॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਪਿਤ ਸੀਸ ਚ ਢਾਯੋ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਆਪ ਪ੍ਰਿਅ ਪੰਥ ਉਪਾਯੋ॥੧੨॥ ਤੀਨ ਕੋਟ ਧਨ ਖਰਚ ਅਮਾਨਾ॥ ਜਪ ਤਪ ਸਾਧ ਅਨੇਕ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਚਾਰ ਬਰ ਖ ਲਗ ਪੂਜੀ ਕਾਲੀ॥ ਜੰਞੂ ਟੀਕਾ ਲਾਜ ਸੰਭਾਲੀ॥੧੩॥ ਅਬ ਤਾਕਰ ਫਲ ਆਰਜ ਦੇਹੀ॥ ਤੁਰਕਨ ਹਿਤ ਗੁਰੂ ਸਨ ਧਰ ਲੇ ਹੀ॥ ਸਮਝਹਿ ਨਾਹਿ ਮੂਢ[6] ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਯਹ ਤੋ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਅਮਾਨੀ॥੧੪॥ ਕਲਿ ਮਾਯਾ ਭਰਮਾਯਾ ਤਿਨਕੋ॥ ਭਲੇ ਹੋਨ ਨਹਿ ਦੇਤਸੁ ਇਨਕੋ॥ ਕਨਯਾ[7] ਤੁਰਕ ਦੇਤ ਨਿਤ ਰਹੇ॥ ਗੋਬਧ ਨਿਰਖਿਨ[8] ਲਜਯਾ[9] ਲਹੇ॥੧੫॥ ਗੁਰ ਸਨ ਦ੍ਰੋਹ[10] ਤੁਰਕ[11] ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਬਾਇਸ[12] ਧਾਰ ਮਿਲੀ ਮਤਮਾਰੀ॥ ਆਨ ਘੇਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਲੀਨਾ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਨ ਮਨ ਕਛੂ ਚੀਨਾ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ॥੫੫॥

ਕਬਿੱਤ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬਨੈਂ ਸਿੰਘਨ ਸੋ ਭਾਖੀ[13] ਕਰੋ ਜੰਗ ਤਯਾਰੀ ਕੋ॥ ਸੂਰਨ ਕੋ ਸੰਗ ਕੈ ਨਿਹੰਗ ਪਨ ਪੂਰੇ ਕਰੋ ਅੰਗ ਪੂਰੋ ਉਤਸਾਹਤ ਪਿਆਰੀ ਹੋ ਜੀਤੋ ਜਗ ਤੀਤੋ ਜਗਤੀ ਤੋ ਰਾਜ ਤੇਜ ਲੈ ਅਤੀ ਤੋ ਬਨੋ ਮੇਰ ਸੂਰ ਮੰਡਲ

---

1. ਦਿਲ ਵਿਚ, 2. ਸਫਰ ਦੀ ਰੋਟੀ, 3. ਉਤਮ, ਚੰਗੀ, 4. ਛੱਤਰੀਆਂ ਦੀ, 5. ਤਾਵ, 6. ਮੂਰਖ, 7. ਕਲਯੁਗੀ, 8. ਲੜਕੀਆਂ, 9. ਗਊ ਹੱਤਿਆ, 10. ਵੇਖਦੇ ਰਹੇ, 11. ਸ਼ਰਮ ਨਾ ਆਈ, ਧੋਖਾ, 12. ਮੁਗਲਾਂ, 13. ਬਾਈਧਾਰ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ

ਕੋ ਭੇਦੋ ਠੋਕ ਤਾਰੀਕੋ॥ ਦੋਨੋ ਹਾਥ ਮੋਦਕ ਲੈ ਕੇਸਰਾ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਹੋਹ ਛੋਰੇ ਮੇਹ ਕੋਦਕ ਕੋ ਕੋਦਕੀ ਪਜਾਰੀ ਕੋ॥੧॥ਦੋ:॥ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਸੁ ਮਸੰਦ ਕੇ ਸਿੰਘ ਮਰੈਲ ਗੁਸੈਲ॥[1] ਪਾਂਚ ਸਤ ਕੋ[2] ਆਨੇ ਜਦਪਿ ਹੁਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਹੂੰ ਗੇਲ॥੨॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਦਿਏ ਸਸਤ੍ਰ ਔ ਬਸਤ੍ਰ ਅਨੂਪਮ ਨਾਥ ਕਿਏ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈਂ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ॥ ਕਿਏ ਦੋ ਗਢ[3] ਆਕੀ ਸੁ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੋਹ ਐ ਜਾਨ ਫਤੇ ਕਰ ਜੰਗ॥ ਕਿਏ ਸੇਰ ਹਰੀ ਅਹੁ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੋਹਗਢੀਸ ਦੈ ਪੰਜ ਸੈ ਸੰਗ॥ ਮਝੈਲਮ[4] ਹੈਲ ਫਤੇ ਗਢ ਪਾਂਚ ਸੈ ਰਾਖੇ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਰਖਯਕ ਅੰਗ॥੩॥ਚੌ:॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸਰਦਾਰਾ ਰਾਖਯਤ ਸਭ ਮੋਰਚਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਜਬ ਬਰੂਦ ਗੋਲੀ ਘਟ ਜਾਈ॥ ਕੈਕੁਉ ਤਵੈ ਕੁਸੂਤ ਬਿਧਿਆਈ॥੪॥ ਤਾਸੁ ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਭ ਕਰਹੀਂ॥ ਮੁਖ ਜਪ ਜਾਪ ਸੁਖਮਨੀ ਰਰਹੀ॥ ਉਤ ਪਹਾਰਿਅਨ[5] ਹਿਏ ਵਿਚਾਰਾ॥ ਗੂਜਰ ਲਰਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਬਲਵਾਰਾ॥੫॥ਸਵੈਯਾ॥ ਗੁਜਰ ਆਯੋ ਤਬੈ ਜਮਤੂਲਾ ਸਰਸਤ੍ਰ ਕਸੰਗ ਲੈ ਸੂਰ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਪੈਦਲ ਪਿੰਡ ਨਹੂੰ ਕੀ ਕਛੁਕਲੈ ਭੇੜ ਭਯੋ ਰਸ ਰੋਦ੍ਰ ਉਮਾਹੀ॥ ਸੋ ਛਬ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹੈ ਮਨ ਆਵਤ ਹੈ ਪੈ ਕਹੈ ਸਕੁਚਾਹੀ॥ ਮਾਨੋ ਸੋ ਜਮਤੂਲਾ ਚਢਯੋ ਕਢਯੋ ਬੀਰਨ ਤੇ ਬਢਯੋ ਬੋਡਰ ਬਾਹੀ॥੬॥ਦੋ:॥ ਔਰ ਚਲਯੋ ਜਸਵਾਰੀਆਲੀ ਈਸਰ ਸੁਚਿ ਸੰਗੀ॥ ਨਿਜ ਮਨਮੈ ਉਮਗਤ ਕਹਤ ਕਹਾ ਗੁਰੂ ਕੋ ਜੰਗ॥੭॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਜੀਤ ਬੇ ਕੋਂ ਜਮਤੂਲਾ ਚਢੇ ਇਤੈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਕੰਸ ਕੇ ਧ੍ਵੰਸ ਕੋ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਕੀਓ ਮਨੋ ਆਨਕੈ ਭੂਮਿ ਮੈ ਰੰਗ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਸੋ ਛਬਿ ਹੇਰ ਸੁਮੇਰ ਹਰੀ ਹੀਯ[6] ਮੈ ਭਾਉ ਕੀਰੀਤ ਮਹਾਨ॥ ਕੇਹਰੀ ਛੌਨਾ ਰਿਸਾਇਪਰਯੋ ਮਨੋ ਧਾਇ ਕਰੀ ਪੈ ਲਿਏ ਕਿਰਪਾਨਾ॥੮॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀ ਬਰ ਪਾਇ ਕੈ ਆਇਸ[7] ਸਾਹਬ ਬਾਜੀ ਬਿਰਾਜ ਗਏ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸੇ ਸੂਰੇ ਸਜ ਸਤ ਜੰਗ ਮੈ ਅੰਗ ਉਮੰਗ ਤਰੰਗ ਛਏ॥ ਸੁਚਿ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਸ਼ੋਕਸੈ ਘਾਇਕ ਧਾਏ ਧਏ॥ ਮਨੋਇੰਦ੍ਰ ਕੋ ਜੀਤ ਕੇ ਜੀ ਤਬੇ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਮ੍ਰਿਗੀਸ ਸੋ ਮਿਤਰ ਭਏ॥੯॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਓਰ ਪੈਦਲ ਕਰੇ ਏਕ ਓਰ ਅਸਵਾਰ॥ ਮਿਸਲ ਬਾਂਧੀ ਬਾਂਕੀ ਖਰੇ ਭਏ ਖਗ ਕੀ ਧਾਰ॥੧੦॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਆਗੈ ਭਯੋ ਬਛੂ ਕੁ ਸੂਰ ਲੈ ਸੰਗ॥ ਹੇਰਤ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਤਹਿ ਜੰਗ ਅਭੰਗ ਨਿਹੰਗ॥੧੧॥ ਤਿਨ ਕੇ ਹੇਤ ਸਹਾਇ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ॥ ਚਾਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਪਠੇ ਔਰ ਗੋਰ ਕਰ ਮੀਤ॥੧੨॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਆਇ ਕੈ ਰਹਯੋ ਪਗਨ ਕੇ ਪਾਸ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਜਾਂ ਹੇਰਤ ਜੰਗ ਬਿਲਾਸ॥੧੩॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਦਿਯਾ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਸਜੀਲੇ॥ ਬੋਲੇ ਦਯਾਲ ਜੀ ਹੇਰਹਿ ਆਪ ਹਟਾਵਤ ਹੈ ਹਮ ਪੈਰ ਮਜੀਲੇ॥ ਧਾਇ ਪਰੈ ਅਰਿ ਰਾਇ ਚਢਾਇਕੈ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੁ ਢੰਡ ਰਜੀਲੇ॥ ਯੌ ਬਿਡਰਾਇ ਦਏ ਅਰ ਧਾਇ ਜਯੋ ਪੋਨ ਪਯੋਦ ਪੈ ਪਾਵਸਕੀਲੇ

---

1. ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ, 2. ਪੰਜ ਸੌ, 3. ਕਿਲੇ, 4. ਮਝੈਲ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੇ, 5. ਜਿੱਤਣ ਲਈ, 6. ਹਿਰਦੇ,
7. ਹੁਕਮ

॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਟਰਯੋ ਪੈਰ ਜਸਵਾਲ ਕੋਲਖ ਕਰਵਾਲ ਕਰਾਲ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਹਰਿ ਹਾਲ ਲਖਿ ਮਨ ਮੈ ਭਯੋ ਬਿਹਾਲ॥੧੫॥ ਲਖਤ ਭੀਮ ਸਸਿ ਜੰਗਕ ਅਤਿ ਸਲੀਮ ਬਲਸੀਮ॥ ਜਮਤੂਲਾਕੀ ਓਰ ਤਕ ਬੋਲੇਯ ਬਚਨ ਬਲੀਮ॥੧੬॥ ਅਰੇ ਕਹਾ ਹੇਰੈ ਖਰੋ ਕਰੇ ਨ ਜੰਗ ਅਭੰਗ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸੰਗ ਕੇ ਜੰਗੀ ਬਡ਼ੇ ਨਿਹੰਗ॥੧੭॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਜੋ ਸਕੈ ਆਪ ਚਢਯੋ ਜਮ ਤੂਲਾ ਕਰਯੋ ਬਰੁ ਜੰਗ ਅਭੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ॥ ਕਾਟ ਕੈ ਖੇਤ ਮੈ ਪ੍ਰੇਤ ਔ ਭੂਤਨ ਜੋਗਿਨਕੋ ਕੀਓ ਭੂਖ ਕੋ ਤੰਗ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਨਯੋ ਤਹਾ ਕਾਟੇ ਅਨੇਕ ਅਰੀਨ ਕੇ ਅੰਗ॥ ਜਯੋ ਕਰੈ ਬਾਢੀ ਤਰੋਰੁਹ ਸੰਗ ਅਨੇਕਨ ਭਾਂਤ ਸੋ ਹੋਸਿਲਾ ਤੰਗ॥੧੮॥ਚੌ:॥ ਘਾਇਲ ਘੂੰਮਤ ਕਹੁ ਮਦ ਮਾਤੇ॥ ਕਹੂ ਸੂਰ ਗਿਰਪਰਤ ਪਰਾਤੇ॥ ਸਿਪਰ ਸਮੀਰ ਸਮਾਨ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਕਟਤ ਸੀਸ ਕਰ ਵਾਰ ਸਮਹੀ॥੧੯॥ ਜਮਤੂਲਾ ਗੁਜਰ ਰਣ ਮਤੋ॥ ਬੀਰ ਧੀਰਪਨ ਅਧਿਕ ਦਿਖਤੋ॥ ਹੱਲਾ ਕਰ ਕੱਲਾ ਸੁ ਦਰਾਜੀ॥ ਲੀਨੀ ਚਹਤ ਆਪਨੀ ਬਾਜੀ॥੨੦॥ ਤਾਜੀ[1] ਤਹਾਂ ਕੁਦਾਵਤ ਭਯੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਪਗ ਬਿਚਲਾਇ ਸੁਦਯੋ॥ ਹੇਰਤ ਦੇਵ ਗੈਨ ਮੈ ਠਾਢੇ॥ ਧਨਯ ਧਨਯ ਮੁਖ ਭਾਖਤ ਗਾਢੇ॥੨੧॥ ਛਪਯ॥ ਕੱਟਿਆ ਅਰਿ ਗਨ ਸੀਸ ਪੈਰ ਇਕ ਨਾਹਿਨ ਹੱਟਿਆ॥ ਜੁੱਟਿਆ ਹੱਥਨ ਵੱਥ ਸੱਥ ਤਰ ਵਾਹਨ ਛੁੱਟਿਆ॥ ਘੁੱਟਿਆ ਜੋਗਿਨ ਰੁਧਿਰ[2] ਪ੍ਰੇਤ ਗਨ ਮਾਂਸਨ ਲੁੱਟਿਆ॥ ਤ੍ਰੁੱਟਿਆ ਘਟ ਕੋ ਨੇਹ ਨਿਪਟ ਜੋਗੀ ਧਨ ਸੁੱਟਿਆ॥ ਤਹ ਬਿਕਟ ਬਿਕਰਾਲ ਜੁਟ ਚਾਚਰ ਚਟ ਖੇਲਨ ਲਗੇ। ਜਾਉ ਘਟਿਤ ਸਰਤਾ ਸ੍ਰੋਣਤੀ ਪਟ ਰੰਗੇ ਖਟ ਪਟ ਭਗੇ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਸਿੰਘਨ ਜਿਅ ਮੈ ਯਹਿ ਬਸੀ ਬਾਲਕ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ॥ ਤਿਨ ਕੀ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇਤਾ ਜਿਮਮਿ ਪ੍ਰਭ ਰਹਹਿ ਅਭੀਤ॥੨੩॥ ਹੌਂ ਮੈ ਤੇ ਹੋ ਨਹਿ ਰਹੌ ਯਹ ਬਚ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨ॥ ਬਿਚਲਾਯੋ ਰਣ ਖੇਤ ਤੇ ਸਿੰਘਨ ਪਗ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੨੪॥ਚੌ:॥ ਜਮਤੂਲਾ ਤਬ ਹੀ ਰਣ ਗਾਜਯੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਦਲ ਮੋਤੋਂ ਭਾਜਯੋ॥ ਮੋ ਸਮ ਸੂਰਾ ਕੌਨ ਭੁਵ ਮਾਹੀ॥ ਜਿਨ ਕੀਨੀ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਨਾਹੀ॥੨੫॥ ਨਾਤਰ ਇਨ ਸਨ ਹਾਰਿ ਪਹਾਰੀ॥ ਸਾਹ ਰੌਨ ਨਹਿ ਜੀਤਤ ਸਾਰੀ॥ ਤਿਨ ਸੋ ਮੈ ਜੀਤਯੋ ਬਰ ਯਾਹੀ॥ ਦੁਰਗਾ ਪਦ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਕ ਨਾਹੀ॥੨੬॥ ਬੋਲਯੋ ਕਹਾਂ ਚਲੇ ਭਜ ਭੈਯਾ॥ ਸੂਰਪਨੇ ਨਹਿ ਯਾਹਿ ਕਹੈਯਾ॥ ਕਯੋ ਗੀਦੀ ਬਨ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇਤ ਹੋ॥ ਅਪਨੇ ਗੁਰ ਸਿਰ ਅਸਜ[3] ਲੇਤਹੋ॥੨੭॥ ਮੋਹਿ ਲਖਹੁ ਜਮਰਾਜ ਸਮਾਨਾ॥ ਜਮਤੂਲਾ ਮਮ ਨਾਮ ਬਖਨਾ॥ ਤੁਮਨ ਚਢਾਇ ਜਥਾ ਰੁਚਿ ਜਾਕੀ॥ ਕਹ ਡਾਂਡੀ ਕਰਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਕੀ॥੨੮॥ ਸਵਰਗ ਧਾਮ ਪਹੁਚਾਵਹੁ ਅਬ ਹੀ॥ ਭਾਗੇ ਬਨਤ ਬਾਤ ਨਹਿ ਕਬਹੀ॥ ਗੁਰੂ ਹੇਰ ਤੁਮ ਕਹਿ ਮਰਵੈ ਹੈਂ॥ ਕਾ ਗੀਦੀ ਤੁਮ ਯਾਮਹਿ ਪੈਹੈਂ॥੨੯॥ ਸੁਨ ਅਸਾ[4] ਬਚਨ ਕੋਪ ਉਰ ਜਾਗਾ॥ ਫਿਰੇ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਬਡ਼ ਭਾਗਾ॥ ਤਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਗਰਜਨ ਲਾਗੇ॥ ਦੁਸ਼ਟਨ ਕੇ ਉਰ ਤਰਜਨ ਲਾਗੇ॥੩੦॥ ਉਤਸਹਸੁ ਸੂਰਾ ਜਮ ਤੂਲਾ॥ ਇਤ ਅਜੀਤ ਹਰਿ ਸਾਹਿਬ ਮੂਲਾ॥ ਬੋਲੇ ਬਕੈ ਅਰੇ ਕਸ ਗੂਜਰ॥ ਪਸੁ ਪਾਲਕ ਪਸੁ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਸੁ

---

1. ਘੋੜਾ, 2. ਲਹੂ, 3. ਬਦਨਾਮੀ, 4. ਇਸਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਊਜਰ॥੩੧॥ ਮੁਹਿ ਅਜੀਤ ਜਮਹੂੰ ਤੇ ਜਾਨੀ॥ ਭਜ ਸਠ ਚਹਿ ਉਬਾਰ ਜੋ ਪ੍ਰਾਨੀ॥ ਤੂਲਾ ਤੋਰ ਮੋਰ ਮੁਹਿ ਕਰਤੇ॥ ਕਕਰੀ ਜਯੋਂ ਚਰਬਹੁ ਤੁਹਿ ਧਰਤੇ॥੩੨॥ ਅਸ ਕਹਿ ਸਰ ਛਾਡੇ ਰਿਸਿ ਧਾਰੀ॥ ਚਲੇ ਭੁਜੰਗ ਬਾਮ ਤੇ ਭਾਰੀ॥ ਲਾਗਹਿ ਜਾ ਅਰਿ ਉਰ ਸਿਰਸਾਲਾ॥ ਗਿਰਹਿ ਸੀਸ ਸਮ ਬਿਲਵ ਬਿਸਾਲਾ॥੩੩॥ ਛੂਟੋਂ ਰੁਧਿਰ ਧਾਰ ਬਿਕਰਾਰਾ॥ ਮਾਨਹੁ ਛੂਅਤ ਰੰਗ ਫੁਹਾਰਾ॥ ਉਤ ਹੂੰ ਤੈਂ ਉਨ ਬਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰੇ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਸਰਮਾਰੇ॥੩੪॥ ਗੁਰ ਬਰ ਸਿੰਘ ਸਰੇ ਇਕ ਬਾਰਾ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਨਹੁ ਨਾਮ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਏਕ ਏਕ ਜਮ ਕੰਸ ਜਿਤੈਯਾ॥ ਮਹਾਂਬਲੀ ਅੰਗਦ ਹਨੂ ਭਇਆ॥੩੫॥ ਬੇਗ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭਨ॥ ਅੰਬਰੀਕ ਸਿੰਘਜੀ ਕਹਿਐ ਧਨ॥ ਸਿੰਘ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥ ਭਲੋ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਣਪੂਰਾ॥੩੬॥ ਚਢਯੋ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਸਿੰਘ ਹਮੀਰ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਜਾਨਾ॥ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ ਭਨ॥ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸਿੰਘਹੁ ਗਨ॥੩੭॥ ਸਿੰਘ ਹਜਾਰਾ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੋਜਾਨ ਸਿੰਘਹਰ॥ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਅਰੁ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ॥ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਅਰੁ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਚਹਿ॥੩੮॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਸਭ ਸੂਰੇ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰੂਰੇ॥ ਬਾਇਸ ਸਿੰਘ ਸਰੇ ਇਕ ਬਾਰਾ॥ ਜਿਹ ਬਲ ਕਰਨਹਿ ਹੋਸੁ ਸੰਭਾਰਾ॥੩੯॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਏਕ ਹੀ ਬਾਰ ਪਰੇ ਅਰ ਰਾਇ ਕੈਧਾਇ ਕੈ ਆਇ ਕਰੇ ਅਤਿ ਪੂਰੇ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲੌ ਤਾਨ ਕਮਾਨ ਅਮਾਨ ਕਰੇ ਬਰਥਾਨ ਸੋ ਸੂਰੇ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਾਂ ਕਹਿਐ ਛਬਿ ਭਾਖਤ ਹੋਤ ਅਨੰਦ ਸਰੂਰੇ॥ ਮਾਨਹੁ ਭਾਦਵ ਕੇ ਬਦਰਾ ਇਕ ਸਾਰ ਹਵੈ ਡਾਰਤ ਬਾਰਿ ਗਰੂਰੇ॥੪੦॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਏਕਨ ਕੋ ਰਪਟੈਂ ਦਪਟੈ ਅਰ ਏਕਨ ਕੇਤਨ ਘਾਉ ਲਗਾਵੈ॥ ਏਕਨ ਸੋ ਭੁਜ ਸੋ ਭੁਜ ਸੇਲ ਕੈ ਮੇਲਨ[1] ਜਯੋ ਜਵ ਜੰਗ ਮਚਾਵੈ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੂ ਏਕਨ ਸੋ ਬਿਛੂ ਆਨ ਕੀ ਨੋਕ ਐ ਝੋਕ ਚਲਾਵੈ॥ ਨਾਟਕ ਕੈ ਮਨੋ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੋ ਸਮੂਹੇ ਸੂਰੇ ਅਨੰਦ ਦਿਖਾਵੈ॥੪੧॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਏਕਨ ਦੀ ਭੁਜਕੋ ਗਹਿ ਕੈ ਇਕ ਐਸੇ ਧਕੇਲਤ ਹੈਂ ਬਲਕਾਰੀ॥ ਮਤ ਕਰੀ ਕਰਿ ਸੋ ਕਰ ਜੰਗ ਕਰੈ ਸੁਊ ਮੰਗ ਜਯੋਂ ਆਪਨੀ ਸਾਰੀ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੂ ਤੀਖੀ ਤਹਾ ਤਰਵਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਬਹੈ ਬਿਕਰਾਰੀ॥ ਗੰਗ ਤਰੰਗ ਜਯੋ ਪਾਪ ਹਰੈ ਤਯੋਂ ਕਰੇ ਸਭ ਸਰਨ ਕੋ ਅਘਹਾਰੀ[2]॥੪੨॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਘਮਸਾਨਾ॥ ਮਰੇ ਸੂਰ ਧਰ ਪੂਰ ਜਵਾਨਾ॥ ਲੋਟਤ ਧਰਾ ਭਗਤਨ ਲੋਹੂ॥ ਭਾਂਗ ਪਿਏ ਮਨੋ ਸੋਵਤ ਸੋਹੂ॥੪੩॥ ਮਹਾਲੋਹ ਮਾਚਯੋ ਬਿਕਰਾਰਾ॥ ਬਹੀ ਰਕਤ ਧਾਰਾ ਬਿਸੁਮਾਰਾ॥ ਭਾਊ ਗਰ ਜਤ ਘਨ ਜਯੋ ਰਹਾ॥ ਤੀਰਨ ਤੇ ਤਨ ਬੇਧਿ ਤਮਹਾ॥੪੪॥ ਫੇਰ ਕੋਪ ਕਰ ਭਾਊ ਪਰਾ॥ ਅਤਿ ਘਮਸਾਨ ਆਨ ਰਨ ਕਰਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਤਬ ਤੀਰ ਨਿਕਾਰੇ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਐਂ ਚਕਰ ਮਾਰੇ॥੪੫॥ ਲਾਗਤ ਹੀ ਤਹ ਭਯੋ ਉਜਾਰਾ॥ ਦਯੋਸ ਉਦੈ ਤਮ ਭਜਯੋ ਅਪਾਰਾ॥ ਮਰੇ ਸਹੰਸ੍ਰ[3] ਸੂਰਾ[4] ਤਿਹਿ ਕਾਲਾ॥ ਰਹਯੋ ਏਕ ਭਾਊ ਬਲਵਾਲਾ॥੪੬॥ ਪੁਨ ਇਕਲੋ ਈ

1. ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ, 2. ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, 3. ਹਜ਼ਾਰ, 4. ਬਹਾਦਰ, ਸੂਰਮੇ

ਲਰਯੋ ਅਗਾਰੀ॥ ਮਹਾਂ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਵਾਲ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਹਲਾ ਸਿੰਘਨ ਮਿਲਿ ਕੀਓ॥ ਪੈਰ ਹਟਾਇ ਪਹਾਰਿਨ ਦੀਓ॥੪੭॥ ਭਾਊ ਹੂੰ ਭਾਗਯੋ ਸੁ ਪਿਛਾਰੀ॥ ਬਹੁਤੀਮਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਮਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਕਰ ਮਸਲਤ ਆਏ ਗਿਰ ਬਰ॥ ਏਕ ਓਰ ਕਹਲੂਰੀ ਭੋਬਰ॥੪੮॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਰਾਜਾ ਗੁਰੁ ਦ੍ਰੋਹੀ॥ ਦੂਸਰ ਦਿਸ ਹੰਢੂਰੀ ਓਹੀ॥ ਤੀਸਰ ਓਰ ਭਯੋ ਜਮਤੂਲਾ॥ ਹੱਲਾ ਕਰਯੋ ਸਭਨ ਅਨਕੂਲਾ॥੪੯॥ ਇਤੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕ੍ਰੋਧ॥ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਲੈ ਸੰਗ ਸੁ ਬੋਧਾ॥ ਗਏ ਜੰਗ ਹਿਤ ਹੱਲਾ ਕੀਨੋ॥ ਭਈ ਭੀਰ ਮੂਠ ਭੇਰੰਹਿ ਲੀਨੋ॥੫੦॥ ਹੱਕ ਵੱਥ ਮਿਲਿ ਗਏ ਸੁ ਸੂਰੇ॥ ਆਪਨ ਪਰ ਸੁਝਤ ਨਹਿ ਰੂਰੇ॥ ਅਧਿਕ ਜੰਗ ਤਹ ਭਯੋ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਮਾਰੇਪਰੇ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰਾ॥੫੧॥ ਏਕਨ ਕੋ ਭੁਜ ਤੇਗ ਤੇ ਗਹਿ ਡਾਰੈਂ॥ ਏਕਨਪੇਟ ਜਮ ਧਰਨ ਫਾਰੈ॥ ਕਾਹੂੰ ਕੀ ਕਛੁ ਕਾਨ[1] ਨ ਰਾਖੇ॥ ਮਰ ਮਾਰ ਧੁਨਿ ਮੁਖ ਤੇ ਭਾਖੇ॥੫੨॥ ਲਖ ਭਾਊ ਕ੍ਰਿਤ ਜੰਗ ਅਖਾਰਾ॥ ਦੇਵਨ ਜੈ ਜੈ ਸਬਦ ਉਚਾਰਾ॥ ਧਨਯ ਬੀਰਤਾ ਭਾਊ ਕੀਨੀ॥ ਆਈ ਸੁਰ ਅੰਗਾਨਾ ਨਵੀਨੀ॥੫੩॥ ਇਤਗਨ ਸਿੰਘ ਲਰਤ ਰਣ ਰਾਤੇ॥ ਉਤੈ ਪਹਾਰੀ ਪੈਦਲ ਮਾਤੇ॥ ਭਾਊ ਮੌਤ ਸੀਸ ਮੜਰਾਨੀ॥ ਮਰਨ ਕਾਲ ਕੋ ਸਮਯ ਪਛਾਨੀ॥੫੪॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਗਰਜਯੋ ਬਲ ਬਾਰੀ॥ ਬਹੁਤਕ ਤੇਗ ਤਮਕ ਤਿਜ ਤਾਰੀ॥ ਤਿਹਿ ਬਚਾਇ ਭਾਊ ਪੁਨ ਆਯੋ॥ ਸਿੰਘਹਿ ਘਾਊ ਖਰੋ ਤਿਨ ਲਾਯੋ॥੫੫॥ ਸੋ ਸਹਿ ਪੁਨ ਤਿਨ ਤੇਗ ਚਲਾਈ॥ ਭਾਊ ਸੋਊ ਵਾਰ ਬਚਾਈ॥ ਯਹ ਲਖ ਸੂਰ ਸਭੀ ਸਕੁਚਾਨੇ॥ ਜਮਤੂਲ ਜਮਤੂਲਾ ਜਾਨੇ॥੫੬॥ ਕਹਾ ਕਰਿਅ ਅਬ ਕਹਿਆ ਉਪਾਊ॥ ਸੂਝਨ ਏਕੋ ਅੰਕ ਸੁਝਾਊ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਸਹਾਇ ਉਰ ਧਾਰੇ॥ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ ਹੌਸ ਅਪਾਰੇ॥੫੭॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਗਰਜਯੋ ਬਰ ਭਾਊ॥ ਤੁਮਰੀਦੀ ਕਸ ਸਿੰਘ ਕਹਾਊ॥ ਸੋ ਬਚ ਸਹਨ ਨ ਭਯੋ ਰਿਸਾਈ॥[2] ਦੌਰਯੋ ਏਕ ਸਿੰਘ ਬਿਲਗਾਈ॥੫੮॥ਸਵੈਯਾ॥ ਬੀਰ ਖੜੋ ਇਕ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ ਸੁਊ ਗਰਜਯੋ ਬਲਧਾਰੀ॥ ਰੋਸਤ ਭਾਊ ਅਗਾਊ ਥਿਰਯੋ ਕਤ ਬੋਲਤ ਬਾਉਰੇ ਜਯੋ ਅਬਿਚਾਰੀ॥ ਕੇ ਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੂਤਾਂ ਛਿਨ ਤਾਹਿ ਨੈ ਮਾਰ ਬੰਦੂਕ ਲਯੋ ਰਿਪਮਾਰੀ॥ ਜਯੋ ਸੁਪਨੇ ਕੋ ਮਨੋਰਥ ਮੂਰਿ ਮਿਟੈ ਛੂਟੇ ਨੈਨ ਤੇ ਨੀਂਦ ਖੁਮਾਰੀ॥੫੯॥ਦੋ:॥ ਮਰਤਹਿ ਭਾਊ ਕੇ ਭਏ ਸਭੈ ਪਹਾਰੀ ਦੰਗ॥ ਲੋਥ ਲੈਨ ਹਿਤ ਪੁਨ ਪਰੇ ਅਰਿ ਅਰਿ ਰਾਇ ਅਭੰਗ॥੬੦॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਇਕ ਬੀਰ ਬੜੇ ਰਣਧੀਰ ਗੰਭੀਰ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਆਨ ਪਰਯੋ ਤਿਹਿ ਗੋਲ ਪੈ ਬੋਲ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਜੈ ਸੁ ਉਮਾਹੀ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਤਹਾਂ ਤਬ ਤਾਂਹਿ ਨੈ ਲੋਥਹਿ ਲੈਨ ਨ ਦੀਨ ਅਗਾਂਰੀ॥ ਦਾਰਿਦੀ ਕੋ ਜਯੋ ਮਨੋਰਥ ਰਾਜਕੋ ਤਯੋ ਗਤਿਭੀ ਗਿਰਿ[3] ਰਾਜ ਅਪਾਹੀ॥੬੧॥ਦੋ: ਭਾਊਰਿਪਾ ਨਾਹਿਨ ਮਰਯੋ ਗਿਰ ਪਤਿ ਅਨਿਕ ਕਰ ਤੇਜਾ॥ ਗੂਜਰ ਹਵੈ ਮਾਨੋ ਮਰਯੋ ਰਹਯੋ ਮਜੇਜ॥੬੨॥ ਜਯੋ ਦੀਪਕ ਬਿਨ ਤੇਲ ਕੋ ਸਾਧ ਬਿਖਿਆ ਝਕੇਲ॥ ਜਯੋ ਮੇਲੀ ਬਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਤਯੋ ਭਾਊ ਬਿਨ ਖੇਲ ॥੬੩॥ਚੌ:॥

---

1. ਡਰ, 2. ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ, 3. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ

ਪਰੀ ਮੁਖਨ ਪੀਆਰੀ ਅਸ ਸਭਕੇ॥ ਪਾਂਡ ਰੋਗ ਛਬਿ ਛਾਜ ਜਸੁਲਭ ਕੇ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਮੁਖ ਜਦਪਿ ਉਚਾਰੈ ਗੀਦਰ ਭਭਕਿ ਚਕਿ ਚਿਤ ਧਾਰੈ॥੬੪॥ ਗੁਰ ਨਿਸਾਨਚੀ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸੁ ਨਿਕਟ ਆਨ ਕਰ॥ ਲਿਏ ਨਿਸਾਨ ਲੋਥ ਢਿਗ ਖਰੇ॥ ਜਨੁ ਜਸ ਕੇਤਕ ਰਨ ਮੈ ਕਰੇ॥੬੫॥ ਤਬ ਕਟੋਚ ਕਪਟੀ[1] ਸੁ ਕੁਕਰਮੀ॥ ਭੇਜੀ ਸੇਨ ਆਪਨੀ ਮਰਮੀ॥ ਲਜਾਵਹੁ ਭਾਊ ਲੋਥ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਮਾਰ ਵਾਰ ਤਰਵਾਰੀ॥੬੬॥ ਹਹੇ ਕਹਾਵਤ ਜੰਗੀ ਸਾਰੇ॥ ਮਾਰ ਪਰੀ ਤਬ ਕਿਅ ਮੁਖ ਕਾਰੇ॥ ਸੁਨਤਹਿ ਧਏ ਬੀਰ ਬਰ ਛਤ੍ਰੀ॥ ਗੁਰੁ ਦ੍ਰੋਹੀ ਤਾਂਤੇ ਬਲ ਪ੍ਰਤ੍ਰੀ॥੬੭॥ ਭਯੋ ਜੰਗ ਘਮਸਾਨ ਅਪਾਰਾ॥ ਲਿਖਤ ਬਹੁਤ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਰਾਰਾ॥ ਤਾਂ ਤੇ ਹੈ ਸੰਛੇਪ[2] ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਮੰਡਲ ਦਸਮ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੬੮॥ਦੋ:॥ ਤੀਨ ਜਮਲੋ ਜੰਗਭੋ ਅਸ ਅਭੰਗ ਇਕ ਰੰਗ॥ ਸਿਸਰ ਸਮੀਰ ਸਮਾਨ ਅਰਿ ਕਿਅ ਪਤਝਾਰ ਨਿਹੰਗ॥੬੯॥ ਸੂਰ ਛਪਯੋ[3] ਸੈਨਾ ਹਟੀ ਘਟੀ ਪਹਾਰਿਨ ਜੋਤ॥ ਜਯੋ ਦਿਨ ਕਰ ਕੀਓਤਿ ਲਖਿ ਪਟ ਬੀਜਨ ਦੁਤਿ ਹੋਤ॥੭੦॥ ਮਰੇ ਦਗਧਕੀਨੇ ਅਰੇ ਆਇਲ ਆਨੇ ਸੰਗ॥ ਸਾਲ ਪਤ੍ਰ ਬੰਧਵਾਇਕੈ ਚੰਗੇ ਕਿਏ ਨਿਹੰਗ॥੭੧॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾ ਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਥੇ ਗੁਜਰ ਜਮਤੁਲਾ ਭਾਊ ਬਧ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਦਸਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥ਚੌ: ਸਭ ਕੀ ਸੀ ਸਤ ਗੁਰ ਲੀਨੀ॥ ਦੇਗ ਛਕਾਇ ਮੋਰ ਚਨ ਦੀਨੀ॥ ਰੈਨ ਸੈਨ ਸਹਿ ਚੈਨ ਬਿਚਾਈ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਜੰਗ ਕੀ ਜੁਗਤ ਜਮਾਈ॥੧॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਤਅਤਿ ਅਕੁਲਾਨਾ॥[4] ਅਹਹੁ ਦੈਵ ਕਸ ਸਭਯੋ ਜਿਆਨਾ॥ ਭਾਊ[5] ਮਰਯੋ ਮਹਾਬਲਕਾਰੀ॥ ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਸਮ ਸੂਰੋ ਭਾਰੀ॥੨॥ ਸੈਨਾ ਮਰੀ ਸਹੰਸ੍ਰ ਕਮੇਰੀ॥ ਕਾ ਕਰਣੀਯ ਮੋਹਿ ਇ ਬੇਰੀ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਜੀਤ ਹਿ ਅਬ ਹਮ ਇਨਸੋ॥ ਬਲੀ ਨ ਦੀਖਤ ਦੁਤੀਆ ਜਿਨਸੋ॥੩॥ ਉਤਰਤ ਚਢਤ ਗਟਈ ਮਨਮਾਹੀ॥ ਯਥਾ ਦਰਿਦ੍ਰ ਮਨੋਰਥ ਚਾਹੀ॥ ਨਾਰ ਸਮੀਪ ਨਿਪੁੰਸਕ ਜੈਸੇ॥ ਗੀਦਰ ਸਿੰਘਨ ਝਗਰੋ ਤੈਸੇ॥੪॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਮਿਲਿ ਮਹਿਮ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਜੰਗ ਮਾਹਿ ਅਸ ਹੋਤਹਿ ਆਯੋ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋਚਿਆ ਜਿਨ ਕੈਸੇ॥ ਪ੍ਰਾਤਹੋਤ ਜੀਤਹਿ ਹਮ ਐਸੇ॥੫॥ ਚਾਰਹੁ ਦਿਸ ਘੇਰਹਿ ਅਨੰਦਪੁਰ॥ ਹੱਲਾ ਕਰਹਿ ਪਰਹਿ ਭੀਤਰ ਭਰ॥ ਗਹਿ ਗਹਿ ਏਕ ਏਕ ਕੋ ਮਾਰੈ॥ ਨਿਜ ਸੁਰੂਪਨ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਦਿਖਾਰੈ॥੬॥ ਅਸ ਕਹਿ ਰੈਨ ਸੈਨ ਸਭ ਕਹੀ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਸਭ ਸੈਨਾ ਢਹੀ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਜੇ ਜੈਲ ਚਲਾਈ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਮਾਰ ਕਰਾਈ॥੭॥ ਡੇਰੇ ਨਿਕਟ ਹੋਨ ਨਹਿ ਦੀਨੇ॥ ਤੰਗ ਮਨੋਰਥ ਨ੍ਰਿਪ[6] ਕੇ ਕੀਨੇ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਉਤਰੇ ਤਬ ਰਾਜੇ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਮਹਾ ਆਪਨੇ ਲਾਜੇ॥੮॥ ਗੁਰੁ ਬਿਰੋਧ ਅਸ ਹਾਲ ਹਮਾਰਾ॥ ਪਰੀ ਕੂਪ ਮਹਿ ਭਾਂਗ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਚਢਯੋ ਜਾਮ ਦਿਨ ਭੋਜਨ ਕੀਨੋ॥ ਗੁਰ ਬਿਰੋਧ ਉਰ ਸੋਕ ਪ੍ਰਬੀਨੋ॥੯॥ ਹਰਖਿਤ ਕਥਤ ਸਮਰਕੀ ਗਾਥਾ॥ ਸੇਨ ਕੀਨ ਸਾਰੇ ਜਗਨਾਥਾ॥ ਪੁਨ ਉਨ ਨਾਥ ਸੁਚੇਤਾ ਕੀਨੋ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤਰ ਧਾਰਯੋ ਸੁ ਨਵੀਨੋ॥੧੦॥

1. ਧੋਖੇਬਾਜ, 2. ਸੰਖੇਪ, 3. ਸੂਰਜ ਛਿਪ ਗਿਆ, 4. ਦੁੱਖੀ ਹੋਇਆ, 5. ਬਹਾਦਰ ਗੁਜਰ ਜਮਤੁਲਾ, 6. ਰਾਜੇ (ਭੀਮ ਚੰਦ)

ਆਏ ਸਮੂਹਿ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਜਿਨ ਜਿਅ ਜੰਗ ਉਮੰਗ ਅਪਾਰਾ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਅਜੀਤੂ॥ ਸਮਰ ਸੂਰਹਿਅ ਨਹਿ ਕਛੁ ਭੀਤੂ॥੧੧॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਕੰਜ ਸੋ ਆਨਨ ਮੰਜੁਲ ਸੈ ਬਰ ਖੰਜ ਸੋ ਨੈਨ ਕਹੈ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਭੀਜਤ ਸੀ ਮਸ ਮੋਛਨ ਦੀ ਕਛੁ ਔਰਈ ਭਾਂਤਿ ਛਟ ਛਟਕਾਵੈ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਕਹਾਂ ਕਹਿਐ ਉਪਮਾ ਕੋ ਕਛੂ ਜਿਅ ਪਾਰ ਨ ਪਾਵੈ॥ ਮਾਨਹੁ ਕਾਮ ਪੈ ਸੂਰਤਾ ਬੀਜ ਬੁਯੋ ਬਿਧਿਸੋ ਪ੍ਰਗਟਯੋਸੋ ਲਖਾਵੈ॥੧੨॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਕੋਮਲ ਕੰਜ ਸੋਹਾਥਨ ਪੈ ਲਿਏ ਬਾਨ ਸਰਾਸਰ ਸਾਨ ਸੋ ਸਾਜੇ॥ ਮੋਹਨੀ ਪੀਰੀ ਸੁ ਭੀ ਦਸਤਾਰ ਬਿਚਾਰ ਕਬੀਨਕੀ ਉਕਤ ਹੂੰ ਲਾਜੈ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਮ੍ਰਿਗੇਂਦ੍ਰ ਜਯੋ ਹੋ ਸਭ ਰੇ ਖਰੇਯੋ ਛਲਿ ਛਾਜੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦੇਵ ਕੇ ਦਖਬੇ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟਯੋ ਰਸ ਬੀਰ ਸਰੂਪ ਸਮਾਜੇ॥੧੩॥ ਆਇਸ ਮਾਂਗਤ ਭੇ ਪਿਤ ਸੇ ਕਛੁ ਕੈ ਮੁਖ ਢੀਲ ਦੁਲਾਰ ਮੇ ਆਏ॥ ਖੇਲ ਬਨੀ ਹੈ ਭਨੀ ਹੈ ਯਥਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਰਤ ਹੋਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੁਭਾਏ॥ ਕਾਲਜੁਯੋ ਕੀਨੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰਦੇਵ ਜੀ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਤਯੋ ਆਜਹੂੰ ਪਾਏ॥ ਮਾਰਹਿ ਜਾਇ ਪਾਹੁਰਿਨ[1] ਕੋ ਇਕ ਆਇਸ ਰਾਉਰੀ ਚਾਹਤ ਧਾਏ॥੧੪॥ ਰਾਉਰੀ ਪਾਇ ਰਜਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਕਾਲਹੂੰ ਸੋਇਕ ਬਾਰ ਲਰੈਗੋਂ॥ ਨਾਮ ਅਜੀਤ ਧਰਯੋ ਪ੍ਰਭ ਤਾਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੋ ਜੀਤ ਖੇਤੇ ਨ ਟਰੈਂਗੇ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਪਹਾਰੀਏ ਏ ਸਮ ਪਛਿਨ ਕੇ ਕਹਾ ਜੰਗ ਕਰੈਂਗੇ॥ ਮਾਰਹਿ ਬਾਜ ਜਯੋ ਤੀਤਰ ਕੋ ਗਜ ਗਜ ਜਯੋ ਕੇਹਰੀ ਕੋਪ ਧਰੈਂਗੇ॥੧੫॥ ਠਾਂਢੇ ਲਖੇ ਗੁਰ ਅਗ੍ਰ ਥਿਰੇ ਭਰੇ ਬੀਰ ਉਮੰਗ ਮੈ ਅੰਗ ਅਨੂਠੇ॥ ਸਾਥ ਲਖੇ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸੇ ਸਿੰਘ ਸਹਾਇਕ ਬੀਨ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਉਠੇ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੂ ਸਾਵਨ ਕੀ ਸਰਿਤਾਉ ਮੜੇ ਜਯੋ ਅਨੰਦ ਸੋ ਤੂਠੇ॥ ਢਾਹਤ ਕੂਲ ਕਮਰਨ ਕੋ ਜਿਮਿ ਸਾਚੇ ਕੇ ਅਗ੍ਰ ਥਿਰੈਂ ਨਹੀ ਝੂਠੇ॥੧੬॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਆਗਯਾ ਦੀਨ ਆਪੁਨ ਨਿਰਖ ਬੀਰਤਾ ਬਿਨੋਦ ਪਰਖ ਪ੍ਰਬੀਨਤ ਸੁ ਜੰਗ ਕੇ ਉਮਾਹਕੀ॥ ਜਾਹ ਤਾਤ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਕੀ ਸੋ ਸੈਨਾ ਸਾਥ ਲੈ ਕੇ ਖਜਾਤ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਸੇ ਮਸੰਦ ਬਲ ਚਾਹੇਕੀ॥ ਦਾਉ ਘਾਉ ਆਪਨੋ ਬਚਾਇ ਕੇ ਸਮਰ ਕੀ ਜੋ ਸੁਨਹੁ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਮਰ ਸਰਾਹੇ ਕੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਕੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਥ ਲੈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘਾ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਅਚਾਹੇਕੀ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸੋਂ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਰਹੋ ਮੋਰਚਨ ਓਰ॥ ਤਕਰੀਤ ਕਰਾਇਤਰ ਹੈ ਸਤ੍ਰੂ[2] ਕਰੈ ਨ ਜੋਰ॥੧੮॥ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਸੰਗ ਪਾਂਚ ਸੈ ਲੈ ਬਰ ਸਿੰਘ ਮਝੈਲ॥[3] ਚਲਯੋ ਪਹਾਰੀ ਪੌਛਿਆਨ ਊਪਰ ਬਾਜ ਭੁਖੈਲ॥੧੯॥ਚੌ:॥ ਲਹਿਆਗਯਾ ਅਤਹੀਂ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਪਿਤ ਪਦ ਬੰਦੇ ਅਤਿ ਰਸ ਸਾਨੇ॥ ਨੈਨਨ ਮੇ ਜਲ ਕੇ ਕਨ ਛਾਏ॥ ਵਾਤਸਲਯ[4] ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਆਏ॥੨੦॥ ਕੋਮਲ ਅੰਗ ਜੰਗ ਕੀ ਭੀਰਾ॥ ਚਿਤ ਉਮੰਗ ਬੀਰ ਰਸਧੀਰਾ॥ ਤਾਂ ਖਿਨ ਦਯੋ ਅਧਿਕ ਉਪਦੇਸੁ॥ ਪੀਠ ਨ ਦੀਜਹੁ ਤਾਤਹਮੇਸੁ॥੨੧॥ ਦਾਨਸੂਰ ਤਾ ਧਰਮ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਉਮੰਗਹਿ ਧਾਰੀ॥ ਭਾਜੇ ਕਬਹੁ ਵਾਰ ਨਹਿ ਕਰਨੋ॥ ਸਮੁਹਿ ਨਿਰਖਿ ਸਤ੍ਰੂ ਸਮਲਰਨੋ॥੨੨॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਰਖਯਕ ਸਭ

---

1. ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ, 2. ਦੁਸ਼ਮਨ, 3. ਮਾਝੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ, 4. ਪਿਤ-ਪਿਆਰ

ਕਾਲਾ॥ ਜਾਹੁ ਤਾਤ[1] ਹਿਤ ਰਣ ਹਿਤ ਨਾਲਾ॥ ਹੋਹੁ ਅਜੀਤ ਦੀਨ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਕਰੁਣਾ ਦ੍ਰਿਗ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਨਾ॥੨੩॥ ਖਯਤ੍ਰ[2] ਧਰਮ ਕਰਯਹ ਕਰਿ ਨਾਈ॥ ਕਹਿਨ ਜਾਤ ਗਤਿ ਅਤਿ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਮਾਤਾ ਪਰ ਮਾਤਾ ਪਦ ਬੰਦੇ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਆ ਸਿੱਖ ਦੀਨ ਅਨੰਦੇ॥੨੪॥ ਜਬ ਲਗ ਗੰਗ ਜਮੁਨ ਜਲ ਨੀਰਾ॥ ਤਬ ਲਗ ਰਹਹੁ ਤਾਤ ਬਲਧੀਰਾ॥ ਦਸਹੁ ਗੁਰੁਨ ਪਦ ਪੰਕਜ ਧੂਰੀ॥ ਹੋਹੁ ਸਹਾਇ ਸਦਾ ਹਿਤ ਪੂਰੀ॥੨੫॥ ਕਿਹਿ ਮੁਖ ਕਹਹੁ ਜੰਗ ਸੁਤ ਜਾਵਹੁ॥ ਗਦ ਗਦ ਕੰਠ ਕਹਤ ਫਿਰ ਆਵਹੁ॥ ਹਰ ਸੁਤ ਜੰਗ ਕਰਨ ਮਨ ਰਾਤਾ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਬਿਧਾਤਾ॥੨੬॥ ਧੂਪ ਛਾਹਿ ਜਿਹਿ ਸਹਨ ਨ ਦੀਨੀ॥ ਕਾਲ ਬਦਨ ਕਿਮਿ ਕਹਹੁ ਅਧੀਨੀ॥ ਪਾਰਪਯਾ ਮਪਟਯ ਦਪਯ ਜੋਈ॥ ਹਾਇ ਸਮਰ ਧਾਵਤ ਅਬ ਸੋਈ॥੨੭॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਸ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰੀ॥ ਕਰਹੁ ਆਪ ਬਾਲਕ ਰਖਵਾਰੀ[3]॥ ਖਯਤ੍ਰੀ ਪਨ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ॥ ਸਮਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਲ ਘਰ ਆਵੈ॥੨੮॥ ਅਸ ਕਹਿ ਨਿਜ ਨਯਨਨ ਜਲ ਰੋਕੀ॥ ਦੀਨੀ ਬਿਦਾ ਖਿਦਾਸਿਹਿ ਸੋਕੀ॥ ਸੁਨਤਹਿ ਧਏ ਬੀਰ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਪਾਛੇ ਅਤਿ ਬਿਆਕੁਲ ਚਿਤਜਾਨਾ॥੨੯॥ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰਿ ਚਿਤ ਬਿਯਾਕੁਲ ਭਈ॥ ਬੜੀ ਮਾਤ ਪਗ ਗਹਿ ਰੁਦਨਈ॥ ਉਨ ਸੌ ਕੁਛ ਬਸਾਇ ਨਹਿ ਮੇਰੀ॥ ਸਮਰ ਜੋਗ ਤਨ ਤਾਤਵ ਨ ਹੇਰੀ॥੩੦॥ ਅਜੋ ਭਲੇ ਮਸਭੀਜਨ[4] ਅਈ॥ ਕਿਮਿ ਕਰਿ ਹੈ ਸਮਰਹਿ ਤਕਰਾਈ॥ ਕਰ ਪਾਸੁਰੀ ਪਕਰ ਗਿਰਪਰੀ॥ ਮੋਹਿ ਬਿਬਸੁ ਮੁਖ ਪੀਰੀ ਪਰੀ॥੩੧॥ ਊਰਧਰ ਧੀਰ ਬਹੁ ਸਮਝਾਈ॥ ਗੁਰੁ ਗਤਿ ਅਗਮ ਨ ਜਾਨੀ ਜਾਈ॥ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਆਪ ਅਵਤਰਾ॥ ਮੋ ਸੁਤ ਭਕਿਤ ਭਾਉ ਅਨੁਸਰਾ॥੩੨॥ ਤੂੰ ਤਿਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਲਖ ਭਲ ਬੇਟੀ॥ ਬੜੇ ਭਾਗ ਜੋ ਤਿਨ ਸਨ ਭੇਟੀ॥ ਨ ਜਾਨੈ ਯਾ ਯਾ ਮੈ ਗੁਨ ਕੈਸੋ॥ ਨਿਰਖਹੁ ਨਯਨ ਹਰਖ ਭਰ ਤੈਸੋ॥੩੩॥ ਬੜੇ ਗੁਰੁਨ ਕੇ ਜੰਗ ਅਖਾਰੇ॥ ਨਿਰਖੇ ਨਯਨ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰੇ॥ ਕਬਹੁ ਨ ਕੋਊ ਜੀਤ ਜਗ ਜਾਸੋ॥ ਸਮਰਥ ਗੁਰੁ ਕਹਿਅਤ ਹੈ ਤਾਸੋ॥੩੪॥ ਕਰਮ ਅਮਾਨਖਿ ਸਭ ਇਨ ਕੇਰੇ॥ ਲੀਲਾ ਕਰਤ ਜਗਤ ਹਿਤ ਹੇਰੇ॥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਤੂੰ ਦੇਖਤ ਆਈ॥ ਅਕਰਨ ਕਰਨ ਬੜੀ ਬੜਿਆਈ॥੩੫॥ ਯਾਬਿਧਿ ਧੀਰਜ ਕੋਊਰ ਮਾਹੀ॥ ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਪਕਰਾਈ ਬਾਂਹੀ॥ ਤੂੰ ਸੂਰਮਾ ਪਰਮ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਏ ਬਾਲਕ ਰਖਯਕ ਬਨ ਬਾਰੀ॥੩੬॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਜੈਸੇ ਤੀਰ ਧਨੁ ਤੇ ਮਨੋਰਥ ਜਯੋ ਮਨ ਤੇ ਬਿਯੋਗ ਜੈਸੇ ਮਿਲੇਤੇਂ ਦਰਿਦ੍ਰ ਜੈਸੇ ਧਨੁਤੋਂ॥ ਪਾਪ ਜੈਸੇ ਬਾਨੀ ਤੈ ਐ ਪੁਨਯ ਅਭਿਮਾਨੀ ਤੈਂ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨਨਿਜੁ ਮੁਖ ਕੇ ਕਥਨਕੇ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਿ ਸਾਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂਕੀ ਆਇਸ[5] ਲੈ ਧਾਇਯੋ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਰਨਤੇ॥ ਗਯਾਨ ਤੇ ਅਗਯਾਨ ਜੈਸੇ ਗੁਨ ਲਲਚਾਨ ਜੈਸੇ ਬਾਸੁਕੀ ਕੀ ਤਾਨ ਕੁਲ ਕਾਨ ਜੈਸੇ ਤਨਤੇ॥੩੭॥ਦੋ:॥ ਲਾਗੇ ਸਿੰਘ ਜਤੀਤ ਜੀ ਕਰਨ ਜੰਗ ਰਣ ਰੰਗ॥ ਸੰਗ ਨਿਹੰਗਨ ਕੋ ਲਿਏ ਜੋ ਪੂਰਨ ਜਵ ਜੰਗ॥੩੮॥ ਅਥ ਕਿਰਵਾਨ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਉਠੇ ਘਾਉ ਭਕ ਭਕ ਲੋਥ ਲੋਹੂ ਮੈ ਚਭਕ ਬੋਲੇ ਮੁਖ ਅਕ ਬਕ ਸਭ ਉਰ

---

1. ਪੁੱਤਰ, 2. ਖੱਤਰੀ ਧਰਮ, 3. ਰੱਖਿਆ, 4. ਮੁੱਛ ਫੁੱਟਣੀ, 5. ਹੁਕਮ, ਆਦੇਸ਼

ਧੱਧਕਾਨ॥ ਕਾਹੂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਬਕ ਘਾਉ ਮਾਰ ਤੇਗ ਕਹੂੰ ਸੂਰਮੇ ਸਸ ਕਰਹੇ ਨਿਕ ਸਤ ਪ੍ਰਾਨ॥ ਕਹੂੰ ਘਾਇਲ ਜਮ ਕਰਹੇ ਜੰਬੁਕਲਪਕ ਕਹੂੰ ਪਛਤ ਸਬਕ ਕਾਕ ਕੰਕ ਮੰਡਰਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਬਖਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨ ਸੂਰ ਸਮਰ ਨਿਧਾਨੁ ਝੁਕ ਝਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ॥੩੯॥ ਫਿਰੇ ਘੋਰਾ ਭਗ ਤਿਵਾਨ ਹੇਰ ਸੂਰ ਸੱਕੁਚਾਨ ਮੁਖ ਸੂਕਤ ਸਮਾਨ ਜੈਂਗ ਹੂੰ ਤੇ ਕਤਰਾਨ॥ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਜੰਗੀ ਜਵਾਨ ਲਿਏ ਕਰ ਧਨੁ ਬਾਨ ਮਾਰੈ ਤਾਨ ਤਾਨਤਾਨ ਛਾਇ ਕਾਨਕੇ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਜਹਾਂ ਬਾਦਰ ਸਮਾਨ ਆਏ ਗਿਰੀ[1] ਬਲਵਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਭੀਮਹਿਤ ਜਾਨ ਸਿੰਘ ਬੀਜ ਚਮਕਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਬਖਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨ ਸੂਹ ਸਮਰ ਨਿਧਾਨ ਤਹਾ ਝਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ॥੪੦॥ ਬੜੇ ਬੜੇ ਬਾਨੇ ਵਾਨ ਜਿਨੇ ਅਤਿ ਹੀ ਗੁਮਾਨ ਸੂਰ ਆਨ ਨਾ ਸਮਾਨ ਜਮ ਹੂੰ ਕੋ ਭ੍ਰਮਹਾਨ॥ ਜਿਨ ਸਾਧਨਾ ਸਧਾਨ ਕੀਨੇ ਜੰਗ ਅਤਿ ਜਾਨ ਲੀਨੇ ਬੀਰਨ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸੂਰ ਸਮਜਾਤਧਾਨ॥ ਆਏ ਸੇਰ ਕੇ ਸਮਾਨ ਨਿਜ ਤਾਨ ਤਾਨ ਬਾਨ ਕਰ ਲੀਨੇ ਧਨੁ ਬਾਨ ਕੀਨੋ ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨ ਜਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਬਖਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨ ਸੂਰ ਸਮਰ ਨਿਧਾਨ ਤਹਾਝਾਰੀ ਕਿਰਪਾਨ॥੪੧॥ ਜਹਾਂ ਕੰਕ ਕਿਲ ਕਾਨ ਕਾਕ ਮੁਖ ਮੰਡਰਾਨ ਸਵਾਨ ਆਇ ਸਮਸਾਨ। ਧਾਰਾ ਰੁਧਿਰ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਜਹਾਂ ਪਾਗ ਛਤ੍ਰ ਜਾਨ ਫੇਨ ਭਵਰ ਪਛਾਨ ਭੁਜਾ ਅੰਗੁਰੀ ਸਮਾਨ ਬਹੀ ਜਾਤ ਜਲ ਜਾਨ॥ ਲੋਥ ਤਰਨੀ ਸਮਾਨ ਸੂਰ ਗਿਰੇ ਕਹਾਂ ਮਨ ਬਢ ਸਾਸਨ ਅਮਾਨ ਆਯੋ ਜਾਨਯੋ ਜੰਗ ਧਯਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਬਖਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨ ਸੂਰ ਸਮਰ ਨਿਧਾਨ ਤਹਾ ਝਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨ॥੪੨॥ ਜਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ ਪਰਯੋ ਪਰਨ ਪਛਾਨ ਭਾਈ ਭਾਈ ਪ੍ਰਾਨ ਹਾਨ ਮਾਰ ਮਾਰ ਬਲਕਾਨ॥ ਸੂਰ ਮੁਖ 'ਲਲਕਾਨ' ਕ੍ਰੂਰ 'ਕਾਇਰ[2] 'ਪਲਾਨ 'ਜੋਰ ਜੰਗ 'ਘਮਸਾਨ 'ਹਾਇ ਮਾਇ ਬਿਲਖਾਨ॥[3] ਜਹਾ ਡਮਰੂ ਬਜਾਨ ਨਾਚੀ ਕਾਲਿਕਾ ਅਮਾਨ ਪਾਇ ਰੁਧਿਰ ਜਬਾਨ ਭਈ ਮਹਾ ਹੁਲਸਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਬਖਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨ ਸੂਰ ਸਮਰ ਨਿਧਾਨ ਤਹਾਂ ਝਾਰੀ ਕਿਰਪਾਨੁ॥੪੩॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਜੋਧਾ ਲਰੇ ਜੰਗ ਜੇਤਾ॥ ਮਹਾ ਕ੍ਰੋਧ ਪੂਰੇ ਕਰੇ ਭਾਉ ਕੇਤਾ॥ ਕਹੂੰ ਖੋਪਰੀ ਖੇਤ ਖੇਤੀ ਸਮਾਨਾ॥ ਕਟੀ ਭਯੋ ਭੁਜਾ ਦੇਖੇ ਸਕਾਨਾ॥੪੪॥ ਕਹੂੰ ਸ਼੍ਰੋਣਕੀ ਸੁੱਧ ਧਾਰਾ ਬਹੀ ਹੈ। ਕਛੂ ਹੋਸਬਾਕੀ ਨਹੀ ਮੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੀਨੀ ਲਰਾਈ॥ ਅਈ ਦੇਵ ਨਾਰੀ ਅਨੰਦੈ ਬਧਾਈ[4]॥੪੫॥ ਨਚੇ ਰਾਗ ਗਾਵੈ ਬਰੈ ਬੀਰ ਹੇਰੀ॥ ਰਹੀ ਆਸ ਹੈ ਭੋਗ ਮੈ ਜਾਨ ਪ੍ਰੇਰੀ॥ ਕਹੂੰ ਸੁੱਧ ਸਾਰੰਗ ਸਰੋਠ, ਗਾਵੈਂ॥ ਕਹੂੰ ਜੈ ਸਿਰੀ ਭੈਰਵੀ ਸੋ ਮਿਲਾਵੈ॥੪੬॥ ਕਹੂੰ ਕੋਕਿ ਲਾਸੀ ਕਹੂੰ ਕੈਸੁ ਬਾਲਾ॥ ਲਰੈ ਜੰਗ ਜੇਤਾ ਬਰੇ ਬੀਰ ਆਲਾ॥ ਕਹੂੰ ਸੂਰ ਕੀ ਸੁਰਬਾਹੈ ਧਕੇਲੈ॥ ਕਰੈਂ ਜੁਧ ਮੈ ਜੋਰ ਜੇਤੇ ਸਕੇਲੈਂ॥੪੭॥ ਤਹਾ ਤੀਰ ਖੱਗਾਨ ਧਾਰਾ ਧਮੰਕੈ॥ ਮਨੋ ਮੇਘ ਮੈ ਬੀਜਰੀ[5] ਸੀ ਚਮੰਕੈ॥ ਬਹੇ ਤੀਰ ਧਾਰਾ ਜਥਾ ਵੀਰ ਧਾਰਾ॥ ਪਰੇ ਗੋਲਿਆਂ ਜਾਨੁ ਉਰੈ ਅਪਾਰਾ॥੪੮॥ ਪਰੈ ਬਿਜੁਆਘਾਤ ਸੀ ਸੈਨ ਜਾਪੈ॥ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਕੀ ਸਤ੍ਰ

---

1. ਪਹਾੜੀ, 2. ਡਰਪੋਕ, 3. ਬਿਲਖਦੇ ਹਨ, 4. ਵਧਾਈ, 5. ਬਿਜਲੀ

ਢਾਪੈ॥ ਕਰੈ ਖੇਤ ਖਾਲੀ ਜਥਾ ਮੇਘ ਮਾਲੀ॥ ਪਰੈ ਐਹਰੈ ਭੀ ਭਾਰੀ ਗੁਨਾਲੀ॥੪੯॥ ਜਥਾ ਜੰਗਮੋ ਰੰਗ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਕੀਨੋ॥ ਰਘੁ ਨਾਥ ਕੇ ਅਗ੍ਰ ਰੌਦ੍ਰੀ ਪ੍ਰਬੀਨੋ॥ ਤਥਾ ਸਿੰਘ ਆਜੀਤ ਹੂੰ ਹਾਥ ਲਾਏ॥ ਗਿਰੇ ਜੇ ਨਹੀ ਤੇ ਤਹਾਂ ਹੀ ਗਿਰਾਏ॥੫੦॥ ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੀਨੋ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਨਹੀ ਹੋਸ ਬਾਕੀ ਰਹੀ ਜੰਗਜੁਵਾਨਾ॥ ਤਹ ਏਕ ਕੋਊ ਗਰਜਯੋ ਪਹਾਰੀ॥ ਭਲੀ ਜੰਗ ਮੈ ਰਾਜਪੂਤੀ ਦਿਖਾਰੀ॥੫੧॥ ਕਰਯੋ ਘਾਉ ਬੰਦੂਕ ਕੋ ਆਨ ਐਸੇ॥ ਧਰਯੋ ਧਯਾਨ ਸ੍ਰੀ ਸਕਿਤ ਕੋ ਭਾਉ ਜੈਸੇ॥ ਲਗਯੋ ਅਸਕੈ ਆਇ ਕੈ ਦੇਹ ਮਾਹੀ॥ ਗਯੋ ਦੇਵ ਕੇ ਲੋਕ ਕੋ ਸੋਕ ਨਾਹੀ॥੫੨॥ ਚਢੇ ਚਾਉ ਸੋ ਧਾਇ ਦੂਜੇ ਤਰੰਗੈ॥ ਕਿਸੀ ਨਾ ਲਗੈ ਜੰਗ ਕੇ ਰੰਗ ਅੰਗੈ॥ ਕਿਯੋ ਫੇਰ ਭਾਰੀ ਘਮਾਸਾਨ ਐਸੋ॥ ਭਯੋ ਹੈ ਨਹੈ ਹੋਇ ਹੈਨਾਹਿ ਜੈਸੋ॥੫੩॥ ਬਸੰਤ ਛੰਦ॥ ਤਹ ਥਰ ਥਰਾਇ ਧਰ ਮੈ ਗਿਰਾਹਿ॥ ਪੈ ਕਰ ਤੇਤ ਤਜਤਰਵਾਰ ਨਾਹਿ॥ ਮਾਰੇ ਅਜੀਤ ਹਰਿ ਕੋਪ ਧਾਇ॥ ਭਾਜੇ ਉਪਮਾ ਕਬ ਕਹਿਨ ਜਾਇ॥੫੪॥ ਮਾਨਹੁ ਤਮਾਸੰ ਥੀ ਬਿਤੇ ਰੰਗ॥ ਧਾਏ ਘਰ ਕੋ ਤਜ ਤਥਾ ਜੰਗ॥ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਪਰੇ ਅਰਿਬਯੂਹ ਜਾਇ॥ ਸਾਹਿਬ ਅਜੀਤ ਹਰਿ ਜੰਗ ਚਇ॥੫੫॥ ਦੀਨੇ ਬਿਡਾਰ ਅਰਿ ਨਰ ਹਜਾਰਿ॥ ਸਰ ਧਸਕ ਮਲਨ ਮਨ ਗਜ ਬਿਡਾਰ॥ ਭਾਜੇ ਇਹਿਬਿਧਿ ਤਹਅਰੀ ਜਾਤ॥ ਕੇਹਰੀ ਕੁਅਰਿਲਖਿ ਸਿੰਗ ਪਰਾਤ॥੫੬॥ ਇਹ ਭਾਂਤ ਭਯੋ ਆਹਵ ਅਪਾਰ॥ ਘੇਰਯੋ ਤਾਗਿਰਿਨ ਗਿਰਨ ਪੁਕਾਰ॥ ਰਹਿਇ ਮੱਧਯ ਤਹਿ ਹਰਿ ਅਜੀਤ॥ ਜਿਨਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ਨਹਿ ਸਤ੍ਰ ਭੀਤ॥੫੭॥ ਅਤਿ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਸਕਾਨ ਜਾਨ॥ ਜਨ ਕਰਤਬੀਰ ਰਸ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਜਯੋ ਲਗਤ ਬਰਾਤੀ ਸੰਗ ਸੋਹ॥ ਤਯੋ ਅਰਿ ਜਨ ਘੇਰਯੋ ਕਿਓ ਕੋਹ॥੫੮॥ ਤਬ ਤਮਨ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਬੀਰ॥ ਮਾਰੇ ਗਿਰੀ[1] ਨਰ ਕਰ ਅਧੀਰ॥ ਜਯੋ ਹੇਰ ਕੇਹਰੀ ਪੁਤ੍ਰ ਰੋਸ॥ ਭਾਜੈ ਜਿਅ ਛੋਰਤ ਹੀ ਖਰੋਸ॥੫੯॥ ਸਭ ਭਜੀ ਸੈਨ ਨਹਿ ਪਾਰ ਧੀਰ॥ ਜੀਤੇ ਅਜੀਤ ਹਰਿ ਬੀਰ ਧੀਰ॥ ਤਮ ਯਥ ਨਾਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਭਾਨ॥ ਤਿਮ ਚਾਢੇ ਭੇਰਣ ਮਧਯ ਆਨ॥੬੦॥ ਮੰਗਲ ਜਸ ਭਾਟਨ ਆਨਕੀਨ॥ ਕਰ ਕਬਿੱਤ ਕਾਬਕੀ ਜੁਕਿਤ ਬੀਨ॥ ਤਿਹਿ ਛਬਿ ਕੇ ਹੋਵੈ ਬਲਿਹਾਰ ਬੀਰ॥ ਕਬਿ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਸੁਮਤ ਧੀਰ॥੬੧॥ ਸਾਖੀ॥੫੭॥

ਦੋ:॥ ਦਿਤ ਅਨੰਦ ਇਤਿ ਆਨੰਦ ਨਿਧਿ ਪਦ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਰਪੂਰ॥ ਉਤ ਤਾਪਤ ਸੁ ਅਤੀਮ ਭੋ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਭੂਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਪਿਆਰੀ ਪਰ ਮੁਖ ਪਰਤਬ ਗਈ॥ ਅਤਿ ਗਿਲਾਨ[2] ਮਨ ਭੀਤਰ ਭਈ॥ ਬੂਢਿ ਮਰਹ ਬਾਰਿਧ ਮਹਿਜਾਈ॥ ਕਾਕਹਿ ਹੈ ਮੁਹਿ ਲੋਗ ਗਾਈ॥੨॥ ਬਾਲ ਬਹਿ ਕ੍ਰਮ ਸੰਗਨ ਸੂਰੇ ਤਿਨਤੇ ਹਾਰੇ ਨਿਰਪਤਿ ਪੂਰੇ॥ ਬਾਮ ਭਯੋ ਬਿਧਿ ਬਸਨ ਬਸਾਈ॥ ਮਰਿ ਹੋ ਅਵਿਸਿ ਗਰਲ ਮੈ ਖਾਈ॥੩॥ ਜਿਅਤਿ ਕਿ ਜਾਇ ਨਗਰਮੈ ਕਹਿਹੈ॥ ਹਾਰਯੋ ਐਸਨ ਪਦ ਮੈ ਸਹਿ ਹੋਂ॥ ਸੰਭਾਵਿਨ ਅਕੀਰਤ ਹੋਈ॥ ਮਰਨ ਸਹਸ੍ਰ ਸਦ੍ਰਿਸ ਦੁਖ ਸੋਈ॥੪॥ ਕੁਲ ਛੱਤ੍ਰਿਨ ਕੀ ਸਰਬ ਲਜਾਈ॥ ਜੰਗ ਮਾਹਿ ਜਿਨ

---

1. ਪਹਾੜੀ, 2. ਨਫਰਤ, ਘਿਰਣਾ

ਪੀਠ ਦਿਖਾਈ॥੫॥ ਐਸ ਬਿਚਾਰਤ ਰਹਯੋ ਭੁਆਲਾ॥ ਆਯੋ ਤਹਾ ਕੇਸਰੀ ਸਾਲਾ॥੫॥ ਬੋਲਯੋ ਬਸੁਮਤਿ ਪਤਿ ਬਹਨੋਈ॥ ਕਯੋ ਅਸ ਉਰ ਗਿਲਾਨ ਪੁਰ ਹੋਈ॥ ਮੈ ਕਰ ਯੁੱਧ ਹਾਥ ਦਿਖਰਾਊ॥ ਮਾਰ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਆਊ॥੬॥ ਇਨਹਿ ਲਰਨ ਬਿਧਿ ਆਵਤ ਨਾਹੀ॥ ਜੰਗ ਰੀਤ ਜਾਨਤ ਨਹਿ ਕਾਈ॥ ਕੇਵਲ ਹਡ ਬਸ ਪਰ ਅਰ ਰਾਈ॥ ਭਾਗਤ ਗਿਰੀ ਡਰੀ ਭਹਰਾਈ॥੭॥ਦੋ:॥ ਜਬਯਾ ਬਿਧਿ ਕੇਸਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਧੀਰ ਅਤਿ ਦੀਨਾ॥ ਸੂਕੇ ਤ੍ਰਿਨ[1] ਜਨੁ ਧਾਨ[2] ਕੇ ਪਾਨੀ ਪਰਯੋ ਨਵੀਨ॥ ਕਾਲ ਗਤੀ ਜਾਨੈ ਨ ਕੁਉ ਕਰਤ ਕਾਲ ਕਾ ਕਾਲ॥ ਸਿਰ ਪਰਹ ਨਯੋ ਨਿਸਾਨ ਤਿਨ ਉਰਯੋ ਹਰਖ ਸੰਭਾਲ॥੯॥ਚੌ:॥ ਲੈ ਸਹਸ੍ਰ ਸੰਗ ਸੂਰ ਸਜੀਲੈ॥ ਰੰਗ ਰੰਗ ਮੇ ਹਾਥ ਮਜੀਲੇ॥ ਆਇ ਪਰਯੋ ਅਰਿ ਰਾਇ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਬਰ॥ ਕਰ ਉਰਧੀਰ ਹੰਕਾਰਤ ਡਰ ਹਰ॥੧੦॥ ਇਤੈ ਸਿੰਘ ਗਨ ਸੁਨਤ ਰਿਸਾਏ॥[3] ਪਰੇ ਧਾਏ ਮੁਖ ਮਾਰ ਅਲਾਏ॥ ਏਕ ਏਕ ਕੇ ਚਾਰ ਚਾਰ ਕਰ॥ ਦਿਏ ਬਿਤਾਰ ਸੁਬਾਤ ਮੇਘ ਬਰ॥੧੧॥ ਚਲੀ ਸ੍ਰੋਨ ਸਰਿਤਾਹ ਹਰਾਈ॥ ਪਾਰ ਪਰਤ ਕੁਉ ਸੂਰ ਤਿਰਾਈ॥ ਤਹੁ ਮਧਿ[4] ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਬਿਰਾਜੈ॥ ਦੇਵਨ ਮਹਿ ਜਨੁ ਦਿਵ ਪਤਿ ਰਾਜੈ॥੧੨॥ ਸਟਾਕ ਸੂਰੇ॥ ਅਟਾਕ ਪੂਰੇ॥ ਝਟਾਕ ਝਾਰੈ॥ ਮਟਾਕ ਮਾਰੈਂ॥੧੩॥ ਤਟਾਕਤੀਰ॥ ਬਟਾਕ ਬੀਰ॥ਖਟਾਕ ਖੰਗਾ॥ ਭਟਾਕ ਭੰਗਾ॥੧੪॥ ਨਟਾਕ ਨਾਚੇ॥ ਤਟਾਕ ਤਾਚੋ॥ ਜਟਾਕ ਜੰਗੀ॥ ਖਟਾਕ ਖੰਗੀ॥੧੫॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਉਠਤ ਖੜਾਕੇ ਤਰਵਾਰ ਕੇ ਸੜਾਕੇ ਸਾਥ ਬੀਰ ਜੇ ਲੜਾਕੇ ਤੇ ਅੜਾਕੇ ਆਇ ਜੁੜੇ[5] ਹੈ॥ ਕੇ ਤਹਾਂ ਐਸੇ ਹੋਤ ਜੈਸੇ ਗੜ ਗੜਾਕੇ ਪੜੇ ਤੈਂਸ ਹੀ ਤੜਾਕੇ ਸਾਥ ਸੀਸ ਗਿਰੇ ਲੁਟੇ ਹੈ॥ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤੋਪਕੇ ਧੜਤ ਹੜਹੜਾਕੇ ਸਰਿਤਾ ਸੀਸੁੜੇ ਹੈ॥੧੬॥ ਹਰਿ ਕੋਨ ਜਾਪੀ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਕੇ ਅਲਾਪੀ ਨਹਿ ਪਾਥਰ ਕੇ ਥਾਪੀ ਮਤ ਪਾਥੁਰ ਅਲਾਪਤੇ॥ ਗਾਪੀ ਏਕਖ ਧਰਮ ਪੈ ਅਧਰਮ ਥਾਪੀ ਰੂਪ ਨਿ ਖਲ ਨਰਕ ਨਾਪੀ ਪ੍ਰਜਤਨ ਤਾਪਤੇ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਜੁ ਕਹਾ ਤਿਨਕੇ ਭਜੇ ਤੇਕਛੁ ਪਾਇਐ ਗੁਰੁ ਤਵਗੁਰੁ ਦ੍ਰੋਹੀ ਕਿ ਮਿਲਾਪਤੋ॥ ਮਾਰੇ ਨਾਹਿ ਆਪੀ ਯਹ ਕੋੜ੍ਹ ਕਲਾਪੀ ਚੇਰੋ ਪਾਪੀ ਏ ਪਹਾਰੀ ਭਾਜੇ ਅਪਨੇ ਹੀਪਾਪ ਤੇ॥੧੭॥ ਤਟਯੋ ਕੇਸਰੀ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸਭ ਸੈਨ ਪਰਾਨੀ॥ ਛਿਪਯੋ ਦਿਨੇ ਸਨਿਸਸ ਪ੍ਰਭਾ ਆਕਾਸ ਦਿਖਾਨੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੇ ਸੁਮੁਖ ਜਾਨ ਕੀ ਹੌਸਰ ਹੀਨਾ॥ ਕੀਨੇ ਪ੍ਰਨ ਸੋਗਯੋ ਪੀਠ ਦੈ ਭਜਯੋ ਕਮੀਨਾ॥੧੮॥ ਤੋ ਲੈ ਭੀਮ ਨਰੇਸ ਲਈ ਸੁਧ ਸੈਨਾਸ[6] ਗਿਰੀ॥ ਕੋ ਕੋ ਜੋਅ ਤਬ ਬਚੇ ਮਰੇ ਲਹਿ ਜੰਗ ਅਚ ਗਰੀ॥ ਘਾਇਲ ਘਾਇ ਮਿਲਾਇ ਲਾਇ ਮਰਹਮ ਬੰਧਵਾਏ॥ ਮਰੇ ਸੂਰ ਜੇ ਜੰਗ ਅੰਗ ਅਗਨੀ ਤਿਨਲਾਏ॥੧੯॥ ਅਤਿ ਚਿਤ ਚਿੰਤਾ ਕਰਤ ਮੂਢਾ[7] ਧਰ ਹਾਥ ਆਪਨੇ॥ ਅਹਹੁ ਦੈਵ ਕਨ ਭਯੋ ਭੂਮਿ ਭਾਰਥ ਜਗ ਜਾਨੇ॥ ਫਕੀਰ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਜਹ ਮਾਨਨ ਮੋਹੁ॥ ਕਹ ਗੋਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਨਰਿੰਦਨ ਤੇ ਅਤਿ ਸੋਹੂ॥੨੦॥ ਕਰਾਮਾਤ ਮੈ

---

1. ਤੀਲੇ, 2. ਝੋਨਾ (ਚਾਵਲ), 3. ਰੋਹ ਵਿਚ ਆਏ, 4. ਵਿਚਕਾਰ, 5. ਲੜੇ ਹਨ, 6. ਪਹਾੜੀ ਸੈਨਾ, 7. ਮੂਰਖ

ਜਬਰ ਜਬਰ ਬਰ ਜੰਗ ਜਾਤ ਮੈਂ॥ ਧਨ ਮੈਂ ਗੁਨ ਪੈ ਪਨ ਮੈ ਸਭ ਬਿਧਿ ਚਤੁਰ ਘਾਤ ਐ॥ ਜੀਤਾ, ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਹਾਯ ਹਾਯ ਸਭ ਬਿਧਿਆ ਬਿਗਰੀ॥[1] ਗਈ ਭੂਮਜੋ ਲਈ ਕਈ ਪੁਸਤਨ[2] ਕੀ ਸਗਰੀ॥੨੧॥ ਹੇ ਰਘੁਨਾਥ ਅਨਾਥ ਨਾਥ ਕਸ ਬਿਧਿ ਮੈ ਕਰਹੂੰ॥ ਭਾਜੇ ਲਾਜਤ ਬੰਸ ਸੁ ਮੁਖ ਨਹਿ ਜੰਗਹਿ ਜਰਹੂੰ॥ ਹਰੀ ਚੰਦ ਸੇ ਮਰੇ ਭਜੇ ਸ੍ਰੀ ਫਤੇ ਚੰਦ ਸੇ॥ ਜਮਤੂਲਾ ਮਰ ਗਯੋ ਕਾਲ ਜਿਤ ਸਤ੍ਰਿ ਬੰਦਸੇ॥੨੨॥ ਪੈਜ ਕਰਤ ਦੈ ਧੀਰ ਗਯੋ ਕੇਸਰੀ ਸੂਰਮਾ॥ ਲੈ ਸਹਸ੍ਰ ਅਸਵਾਰ ਸੋਊ ਮਿਲਿ ਗਏ ਧੂਰਮਾ॥ ਬਡ਼ੀ ਕ੍ਰਿਪਾਹ ਹਰਿ ਕਰੀ ਜਿਅਤ ਸੋ ਆਪਨ ਆਯੋ॥ ਯਹ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੰਗ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਨਹਿ ਭਾਯੋ॥੨੩॥ ਉਤਰ ਚਢਤ ਗਟੀ ਅਨੰਤ ਮੂਰਛਿਤ ਪਰ ਸੋਯੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਡੇਰੇ ਆਇ ਦਰਸ ਗੁਰੂ ਕਰ ਅਘ[3] ਖੋਯੋ॥ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਸਪੂਤ ਗੋਦ ਮੈ ਪ੍ਰਭੁ ਬੈਠਾਰਯੋ॥ ਧਨਯ ਜਨਮ ਕੁਲ ਧਨਯ ਮੋਹਿ ਤੁਮ ਧਨਯ ਉਚਾਰਯੋ॥੨੪॥ ਜਾ ਕੁਲ ਐਸੇ ਸਪੂਤ ਜੰਗ ਮੈ ਰੰਗ ਦਿਖਾਵੈ॥ ਅਵਸਿ ਖਾਲਸਾ ਸਮੂਹਿ ਹੋਇ ਜੀਤਤ ਘਰ ਆਵੈ॥ ਤੌਲੌ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸਰਬ ਬਿਰਤੰਤ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਕਹੀ ਤਥਾ ਕਛੁ ਬਯੰਗ ਜਨਾਯੋ॥੨੫॥ ਦੀਨਬੰਧੁ ਇਨਕੀ ਸੁ ਪ੍ਰਭਾਯਾ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਕਾ ਸਮ ਕਹਿ ਨਹਿ ਭਾਖਿਐ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਨਲ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਬਾਤ ਬੇਦ ਕੀ ਸਾਂਚ ਹੈ ਹਮਨੈਨ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਆਤਮ ਵੈਜਾਇ ਸੁ ਸੁਤ ਆਤਮਜ ਉਚਾਰੀ॥੨੬॥ ਪਿਤਾ ਪੂਤ ਮੇ ਭੇਦ ਨਾਹਿ ਜੋ ਕਹਿ ਸੁ ਅਗਯਾਨੀ॥ ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਤੁਮਹੀਂ ਲਖਹੁ ਹੈ ਅਘ ਹਨ ਮਾਨੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਪੀਰਾਹਨ ਸਭ ਕੀ॥ ਘਾਇਲ ਹੂੰ ਚੰਗੇ ਕਿਏ ਦੈ ਦੁਵਾ ਸੁਲਭ ਕੀ॥੨੭॥ ਬਡ਼ੇ ਜੰਗ ਘਮਸਾਨ ਭੇ ਸੋ ਸਭੀ ਧਿਗਨੇ॥ ਦੇਗ ਭਾਉ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਿਆ ਸਨ ਬਿਰਥਾਨੇ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਰਾਤ ਮੈ ਗੁਰੂ ਬਰ ਗੁਨ ਗਾਏ॥ ਰਹੇ ਅਨੰਦ ਸਮੇ ਇਕੈ ਅਤਿ ਸੁਖ ਸਰਸਾਏ॥੨੮॥ਚੋ:॥ ਮਾਤਨ ਨਿਰਖਿ ਆਰਤੀ ਕੀਨੀ॥ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤ ਨਉਛਾਵਰਦੀਨੀ॥ ਭੁਜ ਪੂਜਨ[4] ਕਰਤਨ[5] ਪੁਲਕਾਈ[6]॥ ਲੀਨੋ ਨਿਜ ਨਿਜ ਕੰਠ ਲਗਾਈ॥੨੯॥

ਸਾਖੀ॥੫੮॥

ਚੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੇਤਕ ਦਿਵਸ ਬ੍ਰਿਤੀਤੇ॥ ਰਹੈ ਮੋਰਚਨ ਮੈ ਭਯ ਭੀਤੇ॥ ਗੁਨਤ ਰਹੈ ਉਰ ਗਟੀ[7] ਪਹਾਰੀ॥ ਜੋਰ ਨ ਚਲੈ ਕਛੁ ਬਲਹਾਰੀ॥੧॥ ਕਹਾ ਕਰਹਿ ਕਾ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਹਿ॥ ਇਤ ਉਤ ਬਿਹਰਤਿ ਸੰਕਾ ਧਾਰਹਿ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਮਸਲਤ ਸਿੰਘਨ ਕਰੀ॥ ਭਯੋ ਸਿਕਾਰਨ ਬਹੁ ਦਿਨ ਟਰੀ॥੨॥ਦੋ:॥ ਯਾਤੇ ਅਬ ਇਨ ਪਰ ਪਰਹਿ ਛਾਧਾਲੋ ਅਬ ਜਾਇ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਗਿਰਨ[8] ਕੀ ਦੇਹੈ ਸੈਨ ਖੁਪਾਇ॥੩॥ ਦੇਖ ਲਯੋ ਦਿਨ ਕੋ ਸਭੈ ਜਬੈ ਮੋਰਚਾ ਬੰਦ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸੁਘਰ ਤਿਨ ਆਗੇ ਕਰ ਬੰਦ॥੪॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਉਦੈ ਬਰ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ॥ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਬਲੀ ਬਡ਼ੋ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੫॥

---

1. ਵਿਗੜ ਗਈ, 2. ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ, 3. ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ, 4. ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ, 5. ਸਰੀਰ, 6. ਪਲੋਸਿਆ, 7. ਗਿਣਤੀਆਂ ਗਿਣੇ ਰਹੇ, 8. ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ

ਜਾਇ ਬਿਨਯ ਕਰ ਪ੍ਰਨਯ ਸਹਿ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਸਿਰਤਾਜ॥ ਆਗਯ ਹੋਇ ਤੁ ਕਰਹਿ ਹਮ ਕਛੁ ਸਿਕਾਰ ਸੁਖ ਸਾਜ॥੬॥ ਕਾਹੂੰ ਬਿਧਿ ਆਗਯਾ ਲਈ ਹਨੂਮਾਨਸੀ ਨੀਠ॥ ਧਾਇਪਰੇ ਨਿਸ[1] ਕੇ ਭਏ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਬਸੀਠ॥੭॥ਸੰਖਨਾਰੀ ਛੰਦ॥ ਭਯੋ ਜੁਧ ਭਾਰੀ॥ ਛੁਟੀ ਰੁਧਿਰ[2] ਤਾਰੀ॥ ਜਗੇ ਜੰਗ ਮਾਹੀ॥ ਕਿਸੂ ਧਯਾਨ ਨਾਹੀ॥੮॥ ਮਹਾ ਮਾਰ ਮਾਚੀ॥ ਨਚੀ ਕਾਲਿਕਾਚੀ॥ ਜਗਯੋ ਭੀਮ ਚੰਦੂ॥ ਸਹੁੰ ਛੂਰਿ ਮੰਦੂ॥੯॥ ਡਰੇ ਚਿਤ ਸਾਰੇ॥ ਨ ਬੋਲੇ ਲਚਾਰੇ॥ ਮਰੇ ਸੂਰ ਕੇਤੇ॥ ਗਨੇ ਕੈਨ ਏਤੇ॥੧੦॥ ਨਟੇ ਮੋਰਚੇ ਕੋ॥ ਜਿਤੇ ਜੋਰ ਮੇਕੋ॥ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਬੋਲਾ॥ ਭਯੋ ਜਾਨ ਰੋਲਾ॥੧੧॥ ਚਲੋ ਧਾਮ ਪਯਾਰੇ॥ ਮਰੇ ਦਸਟ ਸਾਰੇ॥ ਸੁਨੇ ਬੈਨ ਐਸੇ॥ ਭਏ ਚਿਤ ਤੈਸੇ॥੧੨॥ ਨ ਆਗਯਾ ਗੁਰੂ ਕੀ॥ ਕਰੀ ਜੰਗ ਹੂੰ ਕੀ॥੧੪॥ ਬਧੀ ਪਾਗ ਆਛੀ॥ ਧਰੇ ਸਸਤ੍ਰ ਸਾਛੀ॥ ਪਰੇ ਧਾਇ ਧਾਈ॥ ਹਸੇ ਦੀਨਰਾਈ॥੧੫॥ ਕਤਾ ਰਾਤ ਕੀਨੋ॥ ਨਹੀ ਭੇਦ ਦੀਨੋ॥ ਮੁਖਾਦੀ ਅਨੰਦੇ॥ ਸੁਭੀ ਅੰਗ ਚੰਦੇ॥੧੬॥ ਤਬੈ ਹਾਥ ਜੋਰੀ॥ ਪਰੇ ਪੈਰ ਸੋਰੀ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਭਾਖੀ ਨਿਸਾ ਜੁੱਧ ਸਾਖੀ[3]॥੧੭॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀਤੇ॥ ਲਯੋ ਹੁਕਮ ਜੀਤੇ॥ ਹਸੇ ਦੀਨ ਬੰਦੂ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੰਧੂ॥੧੮॥ ਭਲੋ ਖੇਤ ਰਾਖਾ॥ ਕਰੀ ਸੁਧ ਸਾਖਾ॥ ਤਊ ਰੈਨਮਾਹੀ॥ ਕਰੋ ਜੰਗ ਨਾਹੀ॥੧੯॥ ਜਗੇ ਸਸਤਰ ਝਾਰੋ॥ ਨ ਸੁਤੇ ਪ੍ਰਹਾਰੋ।[4] ਕਰੋ ਸੁਧ ਸਾਕਾ॥ ਚਲੈ ਨਾਮ ਜਾਕਾ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਸੋ ਬਰ ਜੰਗ ਕਰ ਸਿੰਗ ਨਿਹੰਗ ਅਭੰਗ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਸੂਰਬਰ ਸਭ ਤੇ ਭਏ ਉਤੰਗ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੫੯॥

ਚੌ:॥ ਰੌਰਾਪਰਯੋ ਪਹਾਰੀ ਜਾਗੇ ਸਨਬੰਧੀਨ ਪੁਕਾਰਨ ਲਾਗੇ॥ ਸਿਰ ਪਗ ਦੇਖੇ ਕਟੇ ਅਗਾਰੀ॥ ਰੋਏ ਸਭੇ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰੀ॥੧॥ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕੀ ਬਿਧਿ ਮਤ ਮਾਰੀ॥ ਜਿਨ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਗਾਰੀ॥ ਹਾਯ ਹਾਯ ਕਸ ਕਰਿਆ ਬਿਚਾਰੂ॥ ਛੂਟਯ ਸਭ ਘਰ ਦਵਾਰ ਪਹਾਰੂ॥੨॥ ਮਰੇ ਅਨੰਤ ਸੂਰ ਜਵਜੰਗੀ॥ ਬੜੇ ਬੜੇ ਜੋ ਬਾਜੇ ਝੰਗੀ॥ ਭੀਮ ਭੂਮ ਪਤਿ ਲਖਤਿ ਲਜਾਨਾ॥[5] ਆਹਹੁ ਦੈਵਕ ਸਭਾ ਘਮਸਾਨਾ॥੩॥ ਅਬ ਕਸ ਕਰੀ ਅਮੀਰ ਅਮਲਾਈ॥ ਛੋਰ ਦੇਸ ਕਿਤ ਚਲਿ ਅਪਰਾਈ॥ ਬਿਨਾ ਮਰੇ ਮਾਰੇ ਹਮ ਸਾਰੇ॥ ਭਏ ਗੋਤ ਘਾਤੀ ਹਤਯਾਰੇ॥੪॥ ਚੌਚਤਹੀ ਕਰ ਸੋਚ ਸੁਚੇਤਾ॥ ਪੋਜਨ ਭਯੋ ਭਾਤ ਸੁਖਹੇਤਾ॥ ਸਗਰੇ ਸਨਬੰਧੀ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਪਟ ਉਤਾਰ ਬੈਠੇ ਇਕ ਅਏ॥੫॥ ਭਏ ਇਕਤ੍ਰ ਸਭੈ ਸਭ ਭਾਈ॥ ਸੂਪਕਾਰ ਥਾਈ ਪਰ ਸਾਈ॥ ਭਾਂਤ ਤਾਂਤ ਕੇ ਸਵਾਦ ਨਵਾਰੇ॥ ਬਨੇ ਸਾਲ ਨੇ ਅਤਿ ਰੁਚਿ ਧਾਰੇ॥੬॥ ਸਭ ਸਨ ਕਹੀ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪ ਐਸੇ॥ ਛਤ੍ਰੀ ਪਨੋ ਗਯੋ ਹਮ ਮੈਸੇ॥ ਭਾਤ ਖਾਨ ਕੋ ਆਏ ਸਗਰੇ॥ ਰਾਜਾ ਪਰਜਾ ਹੂੰ ਕੇ ਝਗਰੇ॥੭॥ ਭਯੋ ਮੋਰਚਾ ਕਤਲ ਹਮਾਰਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਨਹਿ ਚਿੰਤ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਕੈਸੇ ਕਰਨਿਬ ਹੈ ਗੀ ਐਸੇ॥ ਬਨੇ

---

1. ਰਾਤ ਪੈਣ ਤੇ, 2. ਲਹੂ ਦੀ ਧਾਰਾ, 4. ਸੁਤਿਆਂ ਤੇ ਵਾਰ ਨਾ ਕਰੋ, 5. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ,
5. ਖੇਤੀ

ਆਲਸੀ ਮ੍ਰਿਤਵਤ ਜੈਸੇ॥੮॥ ਸਤ੍ਰ ਸੀਸ ਪਰ ਕਰ ਨਿਜ ਰਾਖੀ॥ ਪੂਰੀ ਕਰਤ ਆਪਨੀ ਸਾਖੀ॥ ਤੁਮ ਸਤ ਨਾਰ ਨਯਨ ਸਰਘਾਏ॥ ਕਬਹੂੰ ਸੁਧਨੁਹਿ ਲੇਤ ਬਿਹਾਏ॥੯॥ ਜੋਨਹਿ ਲਰਤ ਬਨੈ ਬਨੈ ਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮ ਪਾਧਰਨ ਕੀਜੈ॥ ਜਿਨ ਘਰ ਕੇ ਮਸੰਦ ਮਰਵਾਏ॥ ਨਹਿ ਕਛੁ ਉਰ ਮਹਿ ਦਯਾ ਸਥਾਏ॥੧੦॥ ਤਿਨ ਹਿਹ ਮਹਿਮਾਰਤ ਕਾਦੇ ਰੀ॥ ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਸੁ ਜਿਨ ਕੇ ਨਹਿ ਹੇਰੀ॥ ਧਾਨਯਥਾ ਕ੍ਰਿਖਿ[1] ਕਰ ਕਰ ਕਾਟੈਂ॥ ਤ੍ਰਿਮਿਏ ਸੂਰਨ ਕੇ ਸਿਰ ਛਾਂਟੈਂ॥੧੧॥ ਕਹਾ[2] ਬਾਲਕ ਇਕ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤੂ॥ ਕਤ ਜਮਤੂਲਾ ਭਾਊ ਨੀਤੂ॥ ਮਾਰ ਛਾਰ ਕਰਛਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ॥ ਦਿਖਰਾਯੋ ਖਤ੍ਰੀ ਪਨ ਆਨਾ॥੧੨॥ ਤੁਮ ਸਭਾ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਮਦ ਮਾਤੇ॥ ਮਰਵਾਵਤ ਸਭ ਸੈਨ ਸਦਾਤੇ॥ ਅਜਹੁਨ ਛੁਟਯੋ ਲੋਹ ਗੜ੍ਹ ਕਿਲ॥ ਇਹਾ ਆਇ ਕਯਾ ਕਛ ਫਲ ਮਿਲਾ॥੧੩॥ ਸੁਨਤ ਭੀਮ ਬਚ ਬੋਲਯੋ ਧਾਲਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਪਨ ਮੋਰ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਪਿਤ ਘਾਤਕ ਜਗ ਦੋਖ ਅਪਾਰਾ॥ ਮਾਤ੍ਰਿ ਗ਼ਮਰ ਗੁਰੂ ਤਲ ਪਗ ਭਾਰਾ॥੧੪॥ ਮਿਤ੍ਰ ਦ੍ਰੋਹ[3] ਗੁਰੂ ਦ੍ਰੋਹ ਕ੍ਰਿਤ ਘਨੀ॥ ਪਰ ਤ੍ਰਿਅਗਾਮੀ ਬੈਸਿਕ ਅਘਨੀ॥ ਬਾਲ ਘਾਤ ਬਾਲਾ ਕੇ ਘਾਤੀ॥ ਸਵਰਨ ਚੋਰ ਪਾਤਕੀ ਬਿਖਯਾਤੀ॥੧੫॥ ਚਰਨੋਦਕ ਤਯਾਗੀ ਅਜ ਭਾਰੀ॥ ਸਾਲ ਗ੍ਰਾਮ ਭੂੰਜਿ ਜੋ ਆਰੀ॥ ਗੁਰੂ ਹਿਲਇ ਮਾਨੁਖ ਸਮ ਜੋਈ॥ ਸਾਧੁਨ ਮਹਿ ਹਰਿ ਬੁਧਨ ਹੋਈ॥੧੬॥ ਮਾਨਨੀਯ ਗਨਕੋ ਅਪਮਾਨੀ॥ ਬ੍ਰਿਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿਤਯ ਤੇਦਕ ਅਗਯਾਨੀ॥ ਸੁਰਾਪਾਨਹਿੰ ਸਕ ਦਿਜ ਘਾਤੀ॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤ ਨਿੰਦਕ ਸਠਪਾਤੀ॥੧੭॥ ਸੋ ਸਭ ਦੋਖ ਲਗਹੁ ਸਿਰ ਮੇਰੇ॥ ਲੇਹੁ ਜੁਮੇ ਨਲੋਹਗਢ ਹੇਰੇ॥ ਕਾਲ ਸਾਂਝ ਲਗ ਜੋਨ ਛੁੜਾਉ॥ ਛਤ੍ਰੀ ਕੋਨ ਪਿਸਾਬ ਕਹਾਊ੧੮॥ ਜਸਅਪਮਾਨ ਮੋਰ ਇਨ ਕੀਨੋ॥ ਸੋ ਸਭ ਲੋਹੁ ਆਜਧਨ ਛੀਨਾ॥ ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਧੱਕੇ ਦਿਲਵਾਏ॥ ਸੋ ਪਕੇ ਕਰ ਲੇਹੁ ਲਜਾਏ॥੧੯॥ ਅਸ ਕਹਿ ਐਨ ਮੋਛ[4] ਬਲ ਗਰਜਾ॥ ਨਿਰਖਿ ਪਹਾਰਿਨ ਕੋ ਦਲ ਤਰਜਾ॥ ਜਾਨਯੋ ਅਵਸਿਸਤ੍ਰ ਕਰ ਹਾਜਾ॥ ਛੂਟਹਿ ਘਰੀ ਘਰੀ ਕੋ ਕਰਜਾ॥੨੦॥ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਲਖ ਮਨਮਹਿ ਬਰਜਾ॥ ਭਲੋ ਕੇਸਰੀ ਸਾਰਾ ਸਰਜਾ॥ ਮਗਨ ਭਏ ਸਭ ਸੂਰ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਮੋਛਨ ਐਂਠਤ ਬੀਰ ਉਮਾਹੀ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਗੁਲੇਰੀਏ ਪਤਿਯੋ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਬਸੁਧੰਸਾ॥ ਏਕ ਮੰਤ੍ਰ ਮੈ ਕਹਹੁ ਜੋ ਆਗਯ ਕਰਹਿ ਨਰੇਸਾ॥੨੨॥ ਬਿਨ ਪੂਛੇ ਪ੍ਰਭ ਸਨ ਕਰਨ ਮੰਤ੍ਰ ਤਹਾਨ॥ ਨੀਤ ਕਹਤ ਪੈ ਕਹਿਤ ਹੋ ਆਵਸਯ ਕਤਜਾਨ॥੨੩॥ ਭੀਮ ਕਹੀ ਕਹਿਏ ਅਜੂ ਮਿਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਮਤਿਮਾਨ॥ ਯਹੀ ਸਹਾਇਕ ਕੋ ਧਰਮ ਔਸਰ ਲਖਨ ਨਿਦਾਨ॥੨੪॥ਚੌ:॥ ਮਹਾਰਾਜ ਯਹ ਮੰਤ੍ਰ ਹਮਾਰਾ॥ ਯੁਹ ਜੁ ਕੇਸਰੀ ਰਾਊਰ ਸਾਰਾ॥ ਅਹਹਿ ਬਲੀ ਯਾ ਸੁਮ ਨਹਿ ਕੋਊ॥ ਜਾਨਯੁਜਾਤ ਨਿਰਖ ਭੁਜ ਜੋਊ॥੨੫॥ ਨੀਤ ਕਹਤ ਅਰਿ ਤ੍ਰਿਨ ਕਰ ਬੁਰਾ॥ ਕਬਹੂੰ ਤਿਹਿ ਭਰੋਸ ਨਹਿ ਕਰਾ॥ ਯਾਤੇ ਯਹੈ ਨੀਤ ਹਮ ਜਾਨੀ॥ ਕਰਿਆ ਮਤ ਇਕ ਗਜ[5]

1. ਖੇਤੀ, 2. ਕਿਥੇ ਬਾਲਕ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਿਥੇ ਬਹਾਦਰ ਜਮਤੂਲਾ ਗੁਜਰ (ਆਖਦੇ ਹਨ)
3. ਲੋਹ, 4. ਮੁੱਛਾਂ ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਕੇ, 5. ਹਾਥੀ

ਅਭਿਮਾਨੀ॥੨੬॥ ਮਦਿਰਾ[1] ਸਾਤ ਬਾਰ ਕਰ ਚੋਗੋ॥ ਜਾਸੁ ਪਿਆ ਫਿਰ ਚੇਤਨ ਹੋਯੋ॥ ਬਾਧਹੁ ਤਵੇ ਪੁਲਾਦੀ[2] ਤਨ ਮੈ॥ ਬਾਕੀ ਰਾਖ ਹੋਸ ਨਹਿਮਨ ਮੈ॥੨੭॥ ਅੰਗ ਛਪਾਇ ਸੈਫ ਕਰ ਦੀਜੈ॥ ਨੇਜਨ ਸੋ ਚੋਕਨ ਪੁਨ ਕੀਜੈ॥ ਸੈਨ ਅਗ੍ਰ ਕਰ ਚਲੈ ਸਮਾਤੇ॥ ਪਾਛੇ ਸੂਰਬੀਰ ਗਨ ਤਾਤੇ॥੨੮॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਛੂਟਹਿ ਕਿਲਾ ਲੋਹ[3] ਕੋ॥ ਕਹਯੋ ਸੁ ਸਮਝਯੋ ਮਤੋ ਮੋਹਕੋ॥ ਸੁਨ ਸਭ ਸਭਾ ਸਰਾਹਨ ਲਾਗੇ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਜੇ ਸੂਰ ਸਭਾਗੇ॥੨੯॥ ਕਯੋ ਨ ਹੋਇ ਅਸ ਬੁਧਿ ਤੁਮਾਰੀ॥ ਬਿਦਯਾ ਜਿਨ ਕੀ ਬਿਸਵ ਉਜਾਰੀ। ਭਲੋ ਮੰਤ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਅਬਦੀਨੋ॥ ਚਾਇ ਅਵੱਸਿ ਕਾਜ ਇਹਿ ਕੀਨੋ॥੩੦॥ਦੋ:॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਬੋਲਯੋ ਤਹਾਂ ਮੰਡਿਆਈ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਬੁਧ ਬਿਬੇਕ ਬਿਨਾਬਿਫਲ ਨੀਤ ਰੀਤ ਮਤ ਕਾਜ॥੩੧॥ ਮੇਰੀ ਸੁਨਹੁ ਸਲਾਹਤੌਂ ਕਹਹੁ ਗੁਨਹੁ ਮਨਮਾਹਿ॥ ਯਥਾ ਬੌਧਿ ਬਲ ਬਦਤਹੌਂ ਮਹਾਰਾਜ ਨਰ ਨਾਹਿ॥੩੨॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਕਹਤ ਕਿਨ ਆਜ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਓਰ॥ ਕੋ ਜੀਅਤਿਬਚਿ ਹੈ ਸੁਭਟ ਛੋਰ ਯੁੱਧ ਕੋ ਭੋਰ॥੩੩॥ ਸੋਰਠਾ॥ ਮਨਮਹਿ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰ ਠਕੁਰ ਸੁਹਾਤੀ ਸਭ ਕਹਤ॥ ਲਹਤ ਨ ਨੀਤ ਬਿਚਾਰ ਧਰਮਚਾਰ ਆਚਾਰ ਗਤਿ॥੩੪॥ ਜਨ ਕਹਤ ਮੈਂ ਸਾਂਚ ਸਹਤ ਆਂਚ ਜਮਕੀ ਪ੍ਰਗਟ॥ ਸਚ ਕਹਤ ਮਤ ਕਾਂਚ ਜਾਨਤ ਗੁਰੁ ਹੀ ਕੀ ਤਰਫ॥੩੫॥ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਇ ਬਿਚਾਰ ਗੁਰ ਪਦ ਪੰਕਜ ਭ੍ਰਮਰਿਮਨ॥ ਯਾਹੀ ਮੈ ਨਿਸਤਾਰ ਸਤਯੋ ਨਾਸਿਤ ਭਯੰਕ੍ਰ ਚਿਤ॥੩੬॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਜੋ ਗਜ ਮਤ ਭਯੋ ਤੋ ਕਹਾਂ ਨ੍ਰਿਪ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਾਮੁਹੇ ਜਾਇ ਲਰੈਗੋ॥ ਜੋਨਦ ਸਾਵਨ ਮਾਸ ਬਢਯੋ ਤੁਕ ਜਾਇ ਸਮੁਦ ਕੇ ਸਾਥ ਮਾਰਿਗੋ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਯਹੀ ਸਭ ਜਾਨਤਗੋ ਖਰੋ ਕੋਨ ਸਮਾਨ ਕਰੈਗੋ॥ ਜੋਦਿਜ ਪੂਤ ਕੁ ਸੂਤਭਯੋ ਤਊ ਸੂਤਨ ਕੇ ਨਹੀ ਧਾਇ ਪਰੈਗੈ॥੩੭॥ ਰਾਵਨ ਹਾਰ ਕਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਮ ਸੋ ਮੰਤ੍ਰ ਥਕੇ ਸਮੁਝਾਇ ਕੈ ਸਾਰੇ॥ ਕੰਸ ਹਿਆਲ ਕੈ ਆਨਪਰੀ ਮੰਨ ਕੇ ਸਨ ਸੌਗੁਹਿ ਭੂਮ ਪਛਾਰੇ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੁਸਾਂਚ ਕਹੈ ਮਤਹੁ ਜੈ ਕਰੋ ਧਿਤ ਦੇਵ ਹਮਾਰੇ॥ ਏ ਤੇ ਭਏ ਬਲਪੀਨ ਸਹੀ ਹਰਿ ਸੋ ਗੁਰੁ ਸੌ ਲਰਿਕੈ ਫਿਰ ਹਾਰੈ॥੩੮॥ ਦੇਹ ਅੰਨਿਤ ਸੁਜਾਨ ਬਖਾਨਤ ਜਾਨਤ ਹੈ ਜਗਲੌਗ ਲੁਗਾਈ॥ ਤਾ ਹਿਤ ਕੋਨ ਕਲੰਕ ਸਹੈ ਯਹ ਨ੍ਰਿਪਢੀਠ ਕੀ ਆਖਿ ਦਿਖਾਈ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਰਹੈ ਜਗ ਮੈ ਥਿਰ ਕੀਰਤੀ[4] ਭਾਗਨ ਹੀ ਕੀ ਭਲਾਈ॥ ਭੂਮਕੇ ਭੀਮ ਗੁਮਾਨ ਨਹੀ ਯਹ ਕਾਹੂ ਕੀ ਹੈ ਨ ਹੋਤ ਨ ਆਈ॥੩੯॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂਪ ਧਰਯੋ ਧਰਾ ਭਾਰ ਮਿਟਾਯੋ॥ ਹਿੰਦੂ ਆ ਹਿੰਦੂਹਿ ਦੈ ਉਪਦੇਸ ਬਿਜੈ ਜਗ ਕੈ ਜਸ ਡੰਕ ਬਜਾਯੋ॥ ਕੋਨ ਹੂੰ ਬਾਤ ਕੀ ਤਾਤ ਕਮੀ ਨਹਿ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਪੁੰਜ ਬਢਾਯੋ॥ ਸੋ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਹੀ ਦਿਨ ਦੀਨ ਦੁਨੀ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਆਯੋ॥੪੦॥ ਜਾਨਤ ਹੌ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਘਰ ਜੋਨਹਿ ਤੌ ਸਿਗ ਰੋਈ ਸੁਨਾਊ॥ ਸਾਹਾਜਹਾਂ ਕੀ ਕਹਾਂ ਗਤਿ ਭੀ ਲਰਿ ਕੈ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸੌ ਬਤਰਾਊਂ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੁਏ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਤਕੇ ਸੁਤ[5] ਹੈ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਊਂ॥ ਨਾ ਹਕ ਨਾਹਿ ਅਨਾਥ ਕਰੋ ਨਰ

1. ਮਦਿਰਾ, 2. ਫੌਲਾਦ ਦੇ ਤੱਵੇ, 3. ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਦਾ ਕਿਲਾ, 4. ਜਸ, 5. ਪੋਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ

ਨਾਥ ਤਜੋ ਹਠ ਮੈਂ ਬਲਜਾਉ॥੪੧॥ਚੌ:॥ ਕੀਰਤਿ ਭਗਜ ਸੁ ਭੂਪ ਭਲਾਈ॥ ਇਨਸਨ ਲਰੇ ਚਾਰ ਹੂੰਜਾਈ॥ ਜੀਤੇ ਕਹਹੁ ਗੁਰੁਹਿ ਹਮ ਜੀਤਾ॥ ਹਾਰੇ ਸਾਪ ਅਧਿਕ ਭਯ ਕੀਤਾ॥੪੨॥ ਯਾਂ ਤੇ ਇਨ ਸੋ ਜੰਗ ਨ ਭਲਾ॥ ਪਕਰਹੁ ਜਾਇ ਪਾਇ ਪਗ ਪਲਾ॥ ਸੁਤਨ ਭੀਮ ਸਸਿ ਅਤਿਹਿ ਰਿਸਯੋ॥ ਮੰਡਿ ਆਲੀ ਮਨ ਮਿਲਿਯੋ ਅਲਾਯੋ੪੩॥ ਮੰਡਿਆਲੀ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿ ਮਿਲਯੋ ਮੋਹਿ ਨਿਯਾਕੀ ਸੰਕ॥ ਬਾਰੰਬਾਰ ਜਹਾਰ ਕਰ ਕਹਹੁਨ ਕਰਹੁ ਅਤੰਕ॥੪੪॥ਚੌ:॥ ਜਿਹ ਸਨਏਕ ਬਾਰ ਜਸਰੀਤੀ॥ ਤਿਹ ਸਨ ਤਸ ਨ ਕਰਿ ਅਬਿ ਪਰੀਤੀ॥ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾ ਮਹਿ ਜਿਹ ਪਦਬੰਦੇ॥ ਆਪ ਅਨੇਕ ਬਾਰਸੁ ਪਸੰਦੇ॥੪੫॥ ਫਤੇਸਾਹ ਸਲ ਜੁੱਧ ਕਰਾਯੋ॥ ਹਾਰ ਆਪੋਨੋ-ਨਾਮ ਧਰਾਯੋ॥ ਪੁਨ ਕਰ ਮੇਲ ਮੇਲ ਗੁਰਕੀਨਾ॥ ਕ੍ਰਿਤ ਕਟੋਚ ਪੁਨ ਕਪਟ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥੪੬॥ ਗੁਲੇਰੀ ਅਹਿ ਜਬ ਮਾਰਨ ਚਾਹਾ॥ ਤਬ ਇਨ ਸਰਨ ਲਹੀ ਸੁਸਰਾਹਾ॥ ਅਬ ਸੋਈ ਕਹਿ ਗਜਪੇ ਲਹੁ ਆਂਗੇ॥ ਹੈ ਕ੍ਰਿਤਘ[1] ਰਾਜਨ ਬੜ ਭਾਗੇ॥੪੭॥ ਰੋਸ ਕਰਹੁ ਕਰਿ ਹੈ ਗੁਰ ਰੋਸੁ॥ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਤੋ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹ ਸਿਦੋਸੁ॥ ਨਿਰ ਵਿਕਲਪ ਨਿਰਛਲ[2] ਘਰ ਗੁਰੂ ਕਾ॥ ਮਨਸਾ ਪੂਰਹਿ ਮਿਤ ਉਰਕਾ॥੪੮॥ਦੋ:॥ ਯਹਿ ਸਾਰੋ ਜਾਨੈ ਨਹੀਂਹੈ ਅਤਿਬਾਰੋ ਅੰਗ॥ ਨਾਮ ਕੇਸਰੀ ਕੀ ਭਭਕ ਪਾਛੇ ਬ੍ਰਿਖਭਨਿ ਸੰਗ॥੪੯॥ਚੌ:॥ ਜੋ ਗਜ[3] ਕੀ ਸਹਾਇ ਬਸ ਜੀਤੇ॥ਤੌ ਭੁਜ ਬਲ ਕੀ ਕੌਨ ਪ੍ਰਤੀਤੇ॥ ਦੇ ਖਹੁ ਭੂ ਮਨ ਸੈਨ ਸਹਾਈ॥ ਜੀਤਤ ਜੰਗ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬੜਾਈ॥੫੦॥ ਫਤੇ ਸਾਹੁ ਸੈਨਾ ਸਭ ਲਰੀ॥ ਤੁਮ ਸਮੇ ਤ ਸਭ ਖੇਤਹਿ ਪਰੀ॥ ਜਮ ਤੂਲਾ ਹੂੰ ਮਾਰਨ ਕੀਨੋ॥ ਸਾਮਹਿ ਧਰਮ ਜੁੱਧ ਫਲ ਲੀਓ॥੫੧॥ ਦੇਵੀ ਮਹਾ ਈਸਵਰੀ[4] ਜੋਈ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ਕਲਿ[5] ਮੈ ਗੁਰ ਸੋਈ॥ ਨਹਿ ਭਈ ਕਬਹੁ ਨ ਆਗੇ ਹੋਵੈ ਹੈ॥ ਜਹੀ ਕਥਾ ਬੈਠੇ ਸਭਯੈ ਹੈ॥੫੨॥ ਕਿਓ ਖਾਲਸਾ ਮਤ ਨਿਰਾਲਾ॥ ਹੇਰਤ ਹੋਤ ਇਓ ਹੈਰਾਨਾ॥ ਜਾਤਪਾਤ ਕੀ ਬਾਤ ਨ ਜਹਾਂ ਪੀਵਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸੁ ਤਹਾਂ॥੫੩॥ ਦੇਖਹੁ ਆਖਨ ਜੋਨ ਪ੍ਰਤੀਤੀ॥ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਰਿਤ ਖਯਹਿ ਕ੍ਰੀਤੀ॥ ਜਿਹ ਆਗਯਾ ਮਾਰਤ ਬਿਨ ਮਾਰੇ॥ ਜਾਸ ਬਚਨ ਤੇ ਜਿਅ ਤਿਸ ਚਾਰੇ॥੫੪॥ ਜਿਨ ਨਿਜ ਭੁਜ ਬਲ ਬਾਂਧੀ ਗਰੂ॥ ਸੁ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮੁਰਾਰੂ॥ ਰਾਜਨ ਤਿਨ ਸਨ ਬੈਰ ਨ ਭਲਾ॥ ਪਰਹੁ ਜਾਇ ਪਗ[6] ਕਰ ਗਰ ਪਲਾ॥੫੫॥ ਨੈਕ ਦੇਖ ਨਹਿ ਚਿਤ ਬਿਚਾਰਿ ਹੈ॥ ਸਿਰੇ ਪਾਉਂਦੇ ਅਤਿ ਹਿਤ ਕਰਹੈ॥ ਸੁਨਤਹਿ ਕੁ ਪਿਤ ਕੇਸਰੀ ਭਯੋ॥ ਤਵ ਬੁੱਧ ਬਲ ਬਿਲਾਇ ਕਤ ਗਯੋ॥੫੬॥ ਗੁਲੇ ਰੀਆ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਲਜਾਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਹੂੰ ਅਤਿ ਸਰਮਾਯੋ॥ ਕੈਸੇ ਗੁਰੂ ਕੋਨ ਗੁਰ ਕੀਨਾ॥ ਕਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਸ ਭੀਨਾ॥੫੭॥ ਕਰ ਛਲ ਛਿਦ੍ਰ ਛੁਦ੍ਰਜਨ ਘਾਏ॥ ਸਾਤ ਪਾਚ ਪਰ ਪੰਚ ਬਨਾਏ॥ ਚਿਤ ਕਠੋਰ ਕਰ ਜੋਰਾਵਰੀ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟਯੋ ਨਰ ਹਰੀ॥੫੮॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਜਾਨੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਕਿ ਭਈ ਨਾ ਭੀਰਾ॥ ਜਗ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤਾ

---

1. ਅਕ੍ਰਿਤਘਣ (ਕੀਤੀ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਨਣ ਵਾਲੇ), 2. ਛੱਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, 3. ਹਾਥੀ, 4. ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ, 5. ਕਲਯੁਗ ਵਿਚ, 6. ਪੈਰਾਂ ਤੇ

ਹਿਤ ਕਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧਤ ਤਦਬੀਰਾ[1]॥੫੯॥ਚੌ:॥ ਮੈ ਸਭ ਛਲ ਤਾਕੋ ਮਹਿ ਚਾਨਤਾ। ਤੂੰ ਰਾਜਨ ਤਿਹਿ ਨਾਹਿ ਜਾਨਤ॥ ਜਿਨ ਘਰ ਕੇ ਮਸੰਦ ਮਰਵਾਏ॥ ਕਾਰ ਗੁਜਾਰ ਜਿਸ ਦਹੀ ਆਏ॥੬੦॥ ਹੋਤ ਅਹਤਤਾਈ ਜੋ ਰਾਜਾ॥ ਤਾ ਸਨ ਲਰੇ ਨ ਬਿਗਰੈ ਕਾਜਾ॥ ਗੁਰੂ ਹੈਵ ਗੁਰੁਤਾ ਰੀਤਮਿ ਕਰਤੋ॥ ਕੌਨ ਮੂਢ ਤੌ ਤਾ ਸੰਗ ਲਰਤੋ॥੬੧॥ ਇਨ ਅਪਨੋ ਗੁਰੁ ਤਵਸਤ ਬਢਾਯੋ॥ ਬਹਰ ਸਭ ਦੇਸ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਕਹਿ ਮੰਡਿਆਲੀ ਨਹਿ ਉਤਪਾਤਾ॥ ਯਾ ਲੀਲਾ ਜਾਨਤ ਜਗ ਤ੍ਰਾਤਾ॥੬੨॥ ਛੇਰ ਛੇਰ ਛਿਤਿਪਤਿ ਸਨ ਲਰ ਹੀ॥ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਭਾਗ ਮਿਟਵਨ ਕਰਹੀ॥ ਏ ਮਸੰਦ ਮਨਮਾਹਿ ਗਰੂਰੇ॥ ਕੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਤਬਦੂਰੇ॥੬੩॥ ਗੋਬਿੰਦਹਿ ਗੁਮਾਨ ਨਹਿ ਭਾਵੈ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ[2] ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਤ ਸੰਤ ਸੁਜਾਵੈ॥ ਤੁਮਹੂੰ ਸੋ ਲਰਬੇ ਮਹਿ ਕਾਚੋ॥ ਨਾਹਿ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਸਾਚੋ॥੬੪॥ ਕੇਵਲ ਤੁਮਰੇ ਹਿਤ ਹਮ ਭਾਖਤ॥ ਔਰ ਕਛੂ ਆਸਾ ਨਹਿ ਰਾਖਤ॥ ਬੀਤੇ ਐ ਸਰ ਤਬ ਪਛੁਤੈ ਹੋ॥ ਮੰਡਿਆਲੀ ਇਮਿ ਕਹਤ ਅਲੈਹੌਂ॥੬੫॥ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸੁਨ ਸਤ ਹੰਸਿ ਪਰੈ ਧਨ ਰਾਜਾ ਤਵ ਬੁੱਧਿ॥ ਨਰਹਿ ਕਰਤ ਹਰਿ ਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ ਕਹਾ ਕਰੈਗੋ ਯੁੱਧ॥੬੬॥ਚੌ:॥ ਕਿਨ ਗੁਰਆਈ ਯਾ ਕਹਿ ਦਈ॥ ਧੀਰਾ ਧਾਂਗ[3] ਸੋ ਪਦਵੀ ਲਈ॥ ਗੁਰ ਅਸ ਧੁਜ ਦਿਹਲੀ ਤਨ ਤਿਯਾਗਾ॥ ਕਿਨ ਗੁਰਤਾ ਦੀਨੀ ਅਨੁਰਾਗਾ॥੬੭॥ ਸੁਨ ਕੇਸਰੀ ਬਚਨ ਅਬ ਮੇਰੋ॥ ਸੀਸ ਦਿਯੋ ਪਰ ਸਿਰਰ ਨ ਏਹੋ॥ ਜੋ ਨ ਆਜ ਏਕ ਕਰਤ ਸਹਾਈ॥ ਆਰਜ ਧਰਮ ਰਹਤ ਨ ਕਦਾਈ॥੬੮॥ ਤੁਮ ਸਭ ਰਾਜੇ ਰਹਤ ਨ ਹਿੰਦੂ॥ ਕਰਤ ਤੁਰਤ ਤੋਹਿ ਤੁਰਕ ਮਨਿੰਦੂ॥ ਹੋਤ ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਇਨਹੁ ਸਨ ਲਰੇ॥ ਜਿਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਧਰਮ ਮਹਿਧਰ ਧਰੇ॥੬੯॥ ਸੁਨਤ ਕੇਸਰੀ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਯੋ॥ ਵਹਿਤੋ ਇਕ ਕਾਰਨ ਕਨਿਆਯੋ॥ ਧਰਮ ਧਰਾ ਰਾਖਤ ਨਿਤ ਕਰਤਾ॥ ਇਨ ਕੋ ਸੀਸ ਰਹਯੋ ਇਹ ਧਰਤਾ॥੭੦॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੁ ਬੇਨ ਨਹਿ ਫੂਲਹੀ ਜੋ ਸੁਧਾਹਿ ਸੋ ਨੀਚ॥ ਸਮਤਾਏ ਮਾਨ ਨਹਿ ਨਹੀਹੈ ਜਿਨਕੀ ਮਤ ਨੀਚ॥੭੧॥ਚੌ॥ ਮਲਯਾ ਗਿਰਿ ਤਰ ਤੀਰ ਜਿਤੇ ਤਰੁ॥ ਹੋਤ ਸਰਬ ਮਲਯਾਤਰੂ ਸਮ ਸਰੁ॥ ਨਿਕਟ ਬਾਂਸ ਨਹਿ ਬਾਸ ਬਸਾਵੈ॥ ਪਾਥਰ ਜਥਾ ਨ ਪਾਨ ਗਰਾਵੈ॥੭੨॥ ਪੁਨ ਸੁ ਕੇਸਰੀ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਯੋ॥ ਸੁਇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਹਿ ਸਸੁਨਾਯੋ॥ ਜੈਨ ਕਾਲ ਜੀਤਹੁ ਮੈ ਕਿਲਾ॥ ਸੁਨਹੋ ਨ੍ਰਿਪ ਪਨ ਮੇਰੇ ਭਲਾ॥੭੩॥ ਗਰਭ ਪਾਤ ਮਿਥਯਾ ਜੋਰ ਰਈ॥ ਸੂਦ੍ਰ ਹੋਇ ਦਿਜ ਸਮ ਸਰ ਕਰਈ॥ ਸਰਵਾਗਤਿ ਪਾਲੇ ਜੋ ਨਹੀ॥ ਨਿੰਦਕ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਨ ਸਰਾਹੀ॥੭੪॥ ਭਖਯ ਅਭਯ ਪਾਪ ਜੋ ਭਾਰੀ॥ ਟਰਤ ਸੁ ਪਥ ਸਿਰਦੋਸ ਬਿਕਾਰੀ॥ ਜੇਤੇ ਬੇਦਕ ਪਾਤਕ ਭਾਖੇ॥ ਸੋ ਸਭੋ ਹੋਹਿਮੋਹਿ ਸੁਨ ਰਾਖੇ॥੭੫॥

ਸਾਖੀ॥੬੦॥

ਚੌ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਦ ਸਭ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਮੂੰਛਨ ਦੇਤ ਤਾਊਂ[4] ਦੈ ਗਾਰੀ॥ ਕਾ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਰ ਬਲੀ॥ ਨਹਿ ਰਜਪੁਤ ਛਤ੍ਰਿਪਤ[5] ਛਲੀ॥੧॥ ਏਕ ਧਾਂਕ ਮਹਿ

1. ਢੰਗ, 2. ਸੁਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਮਰਤੀਆਂ, 3. ਧੱਕੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, 4. ਮੁੱਛਾਂ ਨੂੰ ਤਾਅ ਦੇਣਾ,
5. ਛੱਤਰਪਤੀ ਰਾਜਪੂਤ

ਠਹਿਰਿ ਨਾਹੀ॥ ਚਿੰਤਾ ਤਜਅ ਨਾਥ ਉਰਮਾਹੀ॥ ਅਸ ਉਤਸਾਹ ਦੇਖ ਸਾਲਾ ਕੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਰ ਉਪਮਗਯੋ ਬਾਂਕੋ॥੨॥ ਤਯੋ ਕਟੋਚ ਅਹਿ ਅਧਿਕ ਸਰਾਹਾ॥ ਕਰ ਗੁਰ ਫਤੇ ਲੇਹਗੋ ਲਹਾ॥ ਬਿਨ ਮੰਡਿਆਲੀ ਬੁਧਿ ਬਿਸਾਲੀ॥ ਵਾਹ ਵਾਹ ਸਭ ਕਹਿ ਪਨ ਪਾਲੀ॥੩॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਨਿਸਿਪਤਿ ਉਦਰਾਨਾ॥ ਮਨੁਨਿ ਜਮਿ ਗੁਰ ਜਸ ਪ੍ਰਗਟਾਨਾ॥ ਤਮ ਚਰ ਚੋਰ ਚਾਹ ਚਯ ਭਾਰੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਅਭਿਮਤ ਦੁਰਕਾਰੀ॥੪॥ ਕੋਊ ਕਹਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਭੀਮ ਸਸਿ ਰੋਸੁ॥ ਕਰਤ ਅਜਸਨਿਜ ਸਿਰ ਬਾੜ ਦੋਸੁ॥ ਗੁਰ ਦੋਖੀ ਧੋਖੀ ਮਤਿ ਚੋਖੀ॥ ਹੋਵ ਹੈ ਬਾਤ ਅੰਤ ਮਹਿ ਓਖੀ॥੫॥ ਪ੍ਰਾਤ ਮਰਨ ਸਬਹਨ ਮਨ ਜਾਨਾ॥ ਮੰਦ ਕੇ ਸਰੀ ਕੁਮਤਿ ਪਛਾਨਾ॥ ਮਡਿਆਲੀ ਪਤਿ ਅਤਿ ਮਤਿ ਪਾਲੀ॥ ਤਾਕੀ ਨੀਤਨ ਨਰ ਪਤਿ ਚਾਲੀ॥੬॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਕਾ ਤੁਪਹਿ ਭਯੋ॥ ਨੀਤ ਨਿਪੁਨਤਾਪਨ ਸਤ ਗਯੋ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਪ ਸੋਚਤ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਇਤਿ ਗੁਰੁ ਨਿਕਟ ਕਹੀ ਸਭ ਕਾਹੀ॥੭॥ਦੋ:॥ ਸੁ ਨਤ ਸਤਗੁਰੁ ਬਿਹਸੇ ਬਹੁਤ ਕਹਯੇ ਕਰਯੇ ਬੜ ਕਾਂਮ॥ ਗਜ ਆ[1] ਸੂਯ ਮਾਰਨ ਚਹਤ ਸਿੰਘਨ ਕਰ ਬੁਧ ਕਾਮ॥੮॥ਚੌ:॥ ਸਿੰਘਨ ਤ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ॥ ਕਰਿਆ ਉਪਾਊ ਕੋਊ ਰਾਜ ਰੀਜਨ॥ ਜਾਤੇ ਜਿਅਅ ਧੋਖਾ ਜਵਜਾਵੈ॥ ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਤ ਫਲਜੁ ਸੁ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਵੈ॥੯॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਕਾ ਭਯੋ ਜੋ ਮਤ ਮਾਤੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕੇਤੇ ਕਹੋ ਬਲਆਨ ਕਰੈਗੋ॥ ਹੈ ਪਸੁ ਬਾਪਰੋ ਸਿੰਘਨ ਸਮੁਹੇ ਮਾਰਨ ਮੈਨ ਉਪਾਊ ਪਰੈ ਗੋ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਰਾਹਨ ਜੋਗ ਬੜੋ ਬਲੀ ਡੀਲ ਡਰਾਰੋ ਅਰੰਗੋ॥ ਸਾਥੀ ਸਨੇਹ ਕੋ ਕਾਮ ਕਛੂ ਨਹਿ ਮੇਰੋ ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਹਾਥੀ ਲਰੇਗੋ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਤ ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਅਤਿ ਘਬਰਾਯੋ॥ ਮੋਹਿ ਗੁਰੂ ਬਰ ਬਿਮੋਤ ਮਰਵਾਯੋ॥ ਉਰ ਉਪਜੀ ਸੁ ਅਸਰਧਾ ਭਾਰੀ॥ ਪੂਰਾ ਮਸੰਦ ਪਨੇ ਕੀ ਕਾਰੀ॥੧੧॥ ਮਨ ਬਿਚੈਨ ਨਿਸਿ ਸੈਨ ਨ ਕੀਨੀ॥ ਨਹਿ ਸਮਝੀ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਦੀਨੀ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਆਦਰ ਤਿਨ ਪਾਸ ਬਿਠਾਯੋ॥੧੨॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬੋਲਯੋ ਬਚ ਦੂਨਿਆ॥ ਮਾਨਹੁ ਬਨਯੋ ਸੁਨੀ ਤਨਿ ਪੁਨਿਆ॥ ਭਾਈ ਜੀ ਸਤ ਗੁਰੂ ਨਹਿ ਮਾਨੈ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬੈਸ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਹਾਨੈ[2]॥੧੩॥ ਗਜ ਸਜ ਬਜ ਕਰਹੇ ਅਬ ਆਯੋ॥ ਤਿਹਿ ਸਮੁਹਿ ਮੁਹਿ ਚਹਤ ਪਠਾਯੋ॥ ਸੁਲਹਾ ਕਰਵਹੁ ਬਨ ਬਿਚਵਈ॥ ਨਤਰ ਅੰਤ ਸਭ ਸਿਖੀ ਭਈ॥੧੪॥ਦੋ: ਕਰਤ ਕਹਾ ਉਪਯੋ ਕਹਾ ਕਹਾ ਭਯੋ ਕਾ ਹੋਇ॥ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਤ ਬਨਤ ਨਹੀ ਸਮਝਹੁ ਮਨ ਸਭ ਕੋਇ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਕਰਤ ਅਵਸਥਾ ਮਿਸਿ ਬਰਿ ਆਈ॥ ਕਹਾ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਹ ਹਮ ਦਸ ਭਾਈ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਤਿਹ ਸਮਝਾਵਾ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸੇ ਉਤਸਾਹ ਬੰਧਾਵਾ॥੧੬॥ ਭਾਈ ਜੀ ਸੰਕਾ[3] ਨਹਿ ਕਰਿ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰੂ ਆਇਸਾ[4] ਅਨੁਸ ਰਿਹੈ॥ ਕਾਰ ਕਰਨ ਕੁ ਉਥਪਨ ਥਾਪਨ। ਆਪਨ ਰਚਯੋ ਕਰਹਿ ਸਭ ਆਪਨ॥੧੭॥ ਤੋਹਿ ਸੁ ਜਬ ਦੈਹੈ ਬਰਿਆਈ॥ ਮਤ ਕਰ ਸਾਲੋ ਨਾਮ ਧਰਾਈ॥ ਹੈਵ ਨਿਰਾਸਤਿਹ ਤੇ ਤਬ ਆਯੁ॥ ਨਿਜ ਮਨਮੈ ਅਤਿ ਹੀ ਪਛਤਾਯੋ॥੧੮॥ ਤਯੋ ਹੀ ਪਾਚਹੁ

1. ਹਾਥੀ, 2. ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨਾ, 3. ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰੋ, 4. ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ

ਪਯਾਰਨ ਸੰਗਾ॥ ਕਹਯੋ ਤਜਨ ਗੁਰੁ ਜੰਗ ਉਮੰਗਾ॥ ਕੈ ਗੁਰੁ ਗਿਰਿ ਪਤਿ[1] ਸੁਲਹ ਕਰਾਵੋ॥ ਕੈ ਮੋਸਨ ਮਿੰਲਿ ਸਭਹਿ ਪਠਾਵਹੁ॥੧੯॥ ਸਭ ਹਨ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸੀ ਕਹੀ॥ ਤਾਕੀ ਤਾਤ ਮਨਹਿ ਮਨਿ ਰਹੀ॥ ਤਹ ਤੇ ਉਠ ਸੁਉਦਯਾ ਸਿੰਘ ਨੇਰੇ॥ ਆਇ ਕਹੀ ਸਭ ਬ੍ਰਥਾ ਬਖੇਰੇ॥੨੦॥ ਤਿਨਹੂੰ ਕਹੀ ਨ ਬਨ ਸੁ ਅਭਾਗੀ॥ ਗੁਰੁ ਆਇਸ ਕੋ ਵੈ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਪਿਤ ਕੈ ਕਾਜਨ ਸੁਤ ਤਨ ਲਾਗਹਿ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਮਰਹਿ ਦੁਖ ਨਰਕਹਿ ਦਾਗਹਿ॥੨੧॥ ਅਨੁਚਿਤ ਉਚਿਤ ਬਿਚਾਰਯ ਨਾਹੀ॥ ਗੁਰਪਿਤ ਆਇਸ ਕਰਿਆ ਸਦਾ ਹੀ॥ ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਸੁਖ ਹੀਆ ਮਾਹੀ॥ ਸਮਝ ਸੋਚ ਪਰ ਹਰਹੁ ਸਵਾਹੀ॥੨੨॥ ਜੀਅਤ ਜਸ ਗੁਰੁ ਮਨ ਸਭਦੇ ਹੈਂ॥ ਜਮ ਜਮਾਤ ਸੰਤਾਪ ਮਿਟੈਹੈਂ॥ ਮਰੇ ਜਾਇ ਗੁਰੁ ਲੋਕ ਮਝਾਰੇ॥ ਪੈਹ ਹੁਗੁਰੁ ਢਿਗ ਮਨ ਸਭ ਭਾਰੇ॥੨੩॥ ਮਰਨ ਅਵਸਯ ਰਹਨ ਜਗ ਨਾਹੀ॥ ਫਿਰ ਗੀਦੀ[2] ਹਵੈ ਮਰਬ ਬ੍ਰਿਥਾ ਹੀਂ॥ ਹੋਵ ਉਦਾਸ ਮੇਰੇ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਮੈਹੁ ਤਥਾ ਤਬ ਤਿਹਿ ਸਮਝਾਯੋ॥੨੪॥ ਕਯੋ ਸਾਲੋ ਕੀ ਸਾਂਝ ਬਿਗਾਰੈ॥ ਅਰੇ ਮੂਢ ਕਸ ਕੁਤਰਕ ਧਾਰੈ॥ ਇਨਕੇ ਚਰਿਤ ਨਿਰਖਿ ਨਿਜ ਨੈਨਾ॥ ਭੰਗਾਣੀ ਆਦਿਕ ਚਿਤਭੈ ਨਾ॥੨੫॥ ਲਰ ਲਰ ਕਰ ਗੁਰੁ ਆਇਸ ਦੂਨਿਆ॥ ਮਤ ਮਨ ਸਮਝ ਗੁਰੂਰਿ ਨਰ ਊਨਿਆ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਅਤਿ ਦੂਨਿਆ[3] ਖਿਸਿਆਯੋ॥ ਦੂਨਿਆ ਧੋਖੇ ਦੀਨ ਗਵਾਯੋ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਅਤਿ ਮੰਦ ਮਤ ਮਨ ਮੁਖ ਕਰ ਬਸਮਾਇ॥ ਸਾਥ ਮਝੈਲ ਗੁਸੈਲ ਕਰਤ ਕਯੋ ਭਜਨ ਕੋ ਦਾਇ॥੨੬॥ਚੌ:॥ ਇਕ ਦਿਸ ਰਹਯੋ ਮੋਰਚਾ ਖਾਲੀ॥ ਤਹਤੇ ਤਬ ਤਿਨ ਨੀਤ ਨਿਕਾਲੀ॥ ਰਸਰੀ[4] ਬਾਂਧਿ ਪਗ ਨਸਨ ਤਾਕੇ॥ ਕਰਯੋ ਕਿਲੇ ਨੀਚੇ ਨਿਸਿ ਨਾਕੇ॥੨੭॥ ਦੇਹ ਭਾਰ ਰਸਰੀ ਹੂੰ ਤੂਟੀ॥ ਮਾਰਗ ਅਰਧ ਕਰਮਗਤਿ ਫੂਟੀ॥ ਏਕ ਜਾਂਘ[5] ਕੀ ਹੱਡੀ ਟੂਟੀ॥ ਇਤ ਉਤਕੀ ਚਿਤ ਕੀ ਛੂਟੀ॥੨੮॥ ਮਿਲਕੁ ਮਝੈਲਨ ਮੰਝੈ[6] ਪਾਯੋ॥ ਰੋਵਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁਚਾਯੋ॥ ਭਯੋ ਪ੍ਰਤਇਤ ਸਭ ਜਾਨ ਜਾਗੇ॥ ਆਪਨੇ ਆਪਨੇ ਕਾਰਜ ਲਾਗੇ॥੩੦॥ ਕਰ ਸੰਧਯ ਬੰਧਨ ਨਿਤ ਰੀਤੀ॥ ਜਿਹ ਜਿਹ ਯਥਾ ਧਰਮ ਪਥ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਸਮੀਪ ਸਭ ਆਏ॥ ਨਿਸ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸਭ ਪ੍ਰਗਟ ਜਨਾਏ॥੩੧॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਜੰਗ ਤੈ ਭਾਜੈ॥ ਏ ਮਝੈਲਨਹਿ ਮਨ ਮਹਿ ਲਾਜੇ॥ ਨਿਤਯ ਜੰਗ ਇਨ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਹੈ॥ ਤਬ ਕਹੁ ਕਾ ਕਛੁ ਇਨ ਤੇ ਸਰਿ ਹੈ॥੩੨॥ ਕਿਏ ਜੰਗ ਬਿਨ ਮਿਲਇ ਨ ਰੋਟੀ॥ ਯਹ ਅਤਹੀ ਇਨਕੀ ਮਤ ਖੋਟੀ॥ ਮ੍ਰਿਤ ਕਹੋਨ ਭਯ ਭਜਯੋ ਜੁ ਦਨਿਆ।[7] ਤਹਹੂ ਕਾਲ[8] ਸਿਰ ਤਾਕੇ ਧੁਨਿਆ[9]॥੩੩॥ ਭਾਜ ਕਾਲ ਤੇ ਕਹੁ ਕਿਤ ਜੈਹੈ॥ ਜਿਤ ਜੈ ਹੈਂ ਤਿਤਹੀ ਧਰ ਖੈਹੈਂ॥ ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਸਾਲੋ[10] ਕਰ ਪੋਤਾਧ ਧਾੜੀਵਾਲ[11] ਜਾਟ ਸਿੱਖ ਹੋਤਾ॥੩੪॥ ਗਿਲਨ ਕਾਮ ਮਸੰਦ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ ਸਭ ਹੀ ਮਾਨਤ ਤਾ ਕਰ ਆਨਾ॥

---

1. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, 2. ਡਰਪੋਕ ਹੋ ਕੇ, ਗਿੱਦੜ ਦੀ ਮੌਤ, 3. ਦੂਨੀ ਚੰਦ, 4. ਰੱਸੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, 5. ਲੱਤ, 6. ਮੰਜੀ ਉਪਰ, 7. ਦੂਨੀ ਚੰਦ, 8. ਮੌਤ, 9. ਸਿਰ ਆਇਆ ਹੈ, 10. ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਭਾਈ ਸਾਲੋ ਦਾ ਪੋਤਾ ਸੀ, 11. ਧਾਰੀਵਾਲ ਦਾ ਜੱਟ ਸੀ

ਤਾਕੇ ਸੰਗੀ ਗਿਲ ਸਤਪੰਚਾ॥ ਤਿਨਸਨ ਮਿਲ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ ਸਭ ਹੀ ਮਾਨਤ ਤਾ ਕਰ ਆਨਾ॥ ਤਾਕੇ ਸੰਗੀ ਗਿਲ ਸਤਪੰਚਾ॥ ਤਿਨਸਨ ਮਿਲ ਕਿਯ ਅਸਸੁ ਪ੍ਰਪੰਚਾ॥੩੪॥ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਇਕ ਤਹਿ ਰਹਿ ਗਯੋ॥ ਸਤ ਗੁਰ ਜਸਉਰ ਜਾਨਤ ਭਰਯੋ॥ ਤਿਹਿ ਬਿਲੋਕ ਗੁਰੁ ਬਰ ਬਚੁ ਚਲਾ॥ ਗਿਲਨ[1] ਸਿੱਖ ਸਿਖਨਹਿ ਗਿਲਾ॥੩੫॥ ਅਬਤਿਤੁ ਤੁਮ ਸੁਨਹੁ ਕਹਾਣੀ॥ ਜਿਮਿਦੁ ਨਿਆ[2] ਕੇ ਸੀਸ ਬਿਹਾਨੀ॥੩੬॥ ਦੁਰਯੋ ਧਾਮ ਮਹਿ ਦੁਨੀ ਚੰਦ ਜਬ॥ ਨਹਿ ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਯੋ ਕਾਹੂਹਿਤਬ। ਸੋਚਤ ਪ੍ਰਰਤ ਸੁ ਗਸ ਪਹ ਗਸਿ ਅਤਿ॥ ਬਿਤੀ ਅਰ ਨਿਸਿ ਦੁਖਿਤਅ ਮਿਤ ਚਿਤ॥੩੭॥ ਪਲੱਵ ਤਰੇ ਉਤਰਨ ਤਬ ਲਾਗਯੋ॥ ਚਾਹਤ ਚਿਤ ਨਿਜਮਲ[3] ਪਰਿ ਤਿਯਾਗਯੋ॥ ਤੁਰਤਤਹਿ ਕਾਲ ਸਰਪ ਬਨ ਆਵਾ॥ ਮਾਰਿ ਤਾਂਹਿ ਨਿਜ ਭਵਨ ਸਿਧਾਵਾ॥੩੮॥ ਪੋਤ੍ਰੇ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ ਅਨੂਪਾ॥ ਦੋਉਨ ਕ੍ਰਿਅ ਕਰੀ ਬਿਧ ਰੂਪਾ॥ ਨਗਰ ਮਾਹਿ ਨਿੰਦਯਾ ਅਤਿ ਭਈ॥ ਭਾਗਯੋ ਮਰਯੋ ਦੁਨੀ ਸਸਿ ਜਈ॥੩੯॥ ਦੋਊ ਨ ਭੂਲ ਪਿਤਾਮਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਆਏ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮਤਿਮਾਨੀ॥ ਸੰਗ ਲਏ ਸਰਧਾਲੂ ਮਝੈਲਨ॥ ਜੀਵਨ ਜਨਮ ਸਫਲ ਤਿਨਕੈਲਨ॥੪੦॥ ਪਰਾਨ ਪਰਯੋ ਅਰੁ ਭੂਲ ਛਿਮਾਈ॥ ਕਰਨਾ ਨਿਧਿ ਕੀ ਕਰ ਬਡਾਈ॥ ਸਰਨ ਜਾਨ ਸਤਗੁਰੁ ਅਪਨਾਏ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਏ॥੪੧॥ਦੋ:॥ ਜੰਗ ਸੁਨਹੁ ਰਾਜਾ[4] ਮੱਤ ਕੋ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ ਪ੍ਰਵਿਤ੍ਰ॥ ਸਤਗੁਰ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤੇ ਜੀਤਯੋ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ॥੪੨॥

ਸਾਖੀ॥੬੧॥

ਚੌ:॥ ਉਤ ਲਖ ਪ੍ਰਾਤ ਜਗੇ ਸਭ ਸੂਰੇ॥ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤ ਕੇ ਭਵਨ ਪੂਰੇ॥ ਸੈਨਾ ਸਭ ਸੁਧਾਰ ਸੁਰ ਲੀਨੀ॥ ਮਿਸਾਲ ਮਿਸਲ ਕਰ ਠਾਂਢੀ ਕੀਨੀ॥੧॥ ਕਰਯੋ ਕੇਸਰੀ ਜਾਮਾ ਤਨ ਮੈਂ॥ ਠਢੋ ਕੇਸਰੀ ਨ੍ਰਿਪਰਿ ਰਨ ਮੈਂ॥ ਮਤ ਕਰੀ ਕਰ ਮਦਰਾ[5] ਪਯਾਈ॥ ਦਵਾ ਦਸਾਹ ਮਨ ਸਵਾ ਸਵਾਈ॥੨॥ ਤਨ ਫੌਲਾਦ ਕੇ ਤਵੇ ਚਢਾਯੋ॥ ਕਹੁ ਤੇ ਖੁਲਨ ਨੈਕ ਨਹਿ ਪਾਯੋ॥ ਸੈਫ ਸੁਘਰਤਿਹਿ ਸੁੰਡਹਿ ਬਾਂਧੀ॥ ਅਗ੍ਰ ਕਰਯੋ ਅਤਿ ਚਿਤ ਰਿਸ ਸਾਧੀ॥੩॥ ਉਚੇ ਥਲ ਦਮਦਮਾ ਮਹਾਨਾ॥ ਬੈਠੇ ਬੀਰ ਆਸਨ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਆਸ ਪਾਸ ਸਭ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਰਜ ਚਾਹੀ॥੪॥ ਅਰਦਾਸਿਏ ਕਹੀ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਕਰੁਣਾ ਕੀ ਰਾਸਾ॥ ਆਯੋ ਮਤ ਕੁੰਭ ਪਤਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਕਾ ਕਰਣੀਯ ਅਹਹਿ ਘਟ ਗ੍ਰਾਮੀ॥੫॥ ਬਿਹਸਿ ਬਿਲੋਕਯੋ ਚਾਰਿਹ ਦਿਸਾ॥ ਸੂਰਜ ਮੁਖ ਪੁਫਲਿਤ ਚਿਤ ਰਿਸਾ॥ ਨਿਰਖਯੋ ਬਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥ ਰਾਜਪੁਤ੍ਰ ਸਭ ਗੁਨ ਭਰਪੂਰਾ॥੬॥ ਪਲੰਗ ਸੇਵ ਮੈ ਰਹਤ ਜਿ ਪਯਾਰੇ॥ ਤਿਨ ਪੰਚੀਸ ਮਾਹਿ ਨਿਰਧਾਰੇ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਬਸਨ ਮਪਹਿਨ ਬਹੁ ਰੰਗੀ॥ ਬਹੁ ਰੂਪੀਆ ਕਹਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗੀ॥੭॥ ਤਾਹਿ ਬਿਲੋਕ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ॥ ਬੋਲੇ ਬਨ ਅਬ ਸਿੰਘ ਸਮਾਜੂ॥ ਮਾਰ ਗਰਦ ਕਰ ਰਾਜਾ[6] ਇਹ

---

1. ਗਿੱਲ ਜਾਤ ਦੇ ਜੱਟ, 2. ਦੁਨੀ ਚੰਦ, 3. ਟੱਟੀ ਪਿਸ਼ਾਬ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, 4. ਹਾਥੀ, 5. ਸ਼ਰਾਬ, 6. ਹਾਥੀ

ਆਵਹੁ॥ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਵਹੁ॥੮॥ ਦੈ ਬਰ ਬਰ ਨੇਜਾ ਮੰਗਵਾਯੋ॥ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਆਪ ਬਨਾਯੋ॥ ਲਾਗਯ ਸਤ੍ਰ ਸਹਸ ਰਜਤ ਪਨ॥ ਨਿਰਖਤਿ ਜਾਹਿ ਦੁਰਤ ਦੁਸਮਨ ਬਨ॥੯॥ ਬਾਂਸ ਅਨੂਪਮ ਕਲੀ ਭਰਾਯੋ॥ ਸਵਰਨ ਬੰਦ ਸਨ ਸੁਧ ਸਜਾਯੋ॥ ਟੂਟਹਿ ਕਬਹੂ ਨ ਕਿਤ ਨ ਮੁਰੈ॥ ਦੂਹਰ ਤਿਹਰ ਫਿਰ ਵੈਸੋਇ ਫੁਰੈ॥੧੦॥ ਫਲ ਫੌਲਾਦੀ ਮਨਿਨ ਜਟਿਤ ਬਰ॥ ਮਾਨਹੁ ਸਕਿਤ ਇੰਦ੍ਰ ਜਿਤ ਕਰ ਕਰ॥ ਸੋ ਨਿਜ ਕਰਤੈ ਤਿਹ ਕਰ[1] ਦੀਨੋ॥ ਅਰੁ ਆਸੀਰਬਾਦ ਬਹੁ ਕੀਨੋ॥੧੧॥ ਮਾਸੇ ਪੰਚ ਛਕਤ ਅਹਿ ਫੇਨੂੰ॥ ਦਈ ਸਵਾ ਛੈ ਮਾਸੇ ਤੈਨੂੰ॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖ ਨਿਧਿ ਬਨਵਾਯੋ॥ ਸੁਖ ਬਰਧਕ ਸੋ ਸੰਗ ਛਕਾਯੋ॥੧੨॥ ਛਕਤ ਸਿੰਘ ਕੇ ਉਰ ਉਮਗਾਨਾ॥ ਜਥਾ ਨਾਮ ਗੁਨ ਰੂਪ ਲਖਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਘਾਉ ਬਚਾਈ॥ ਦੀਜਹੁ ਕਰਤੇ[2] ਸਕਤ ਚਲਾਈ॥੧੩॥ ਸੁੰਡ ਸੰਗ ਤਿਹ ਬਧੀ ਸੈਫ ਹੈ॥ ਪਹਾਰੀਨ ਪਰ ਸਦਾ ਹੈਫ ਹੈ॥ ਯਹ ਤੋ ਯਾਕੋ ਸਿਧਮਤੈ ਹੈ॥ ਵਾਹਗੁਰੁ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁ ਫਤੇਹੈ॥੧੪॥ ਚਾਰਿ ਪਰਿਕ੍ਰਮਾ ਤਬ ਤਿਨ ਕੀਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰ ਤੇ ਥਾਪੀ ਲੀਨੀ॥ ਅਸਵ[3] ਅਰੂਪ ਹੋਇ ਕਰ ਧਾਯੋ॥ ਕਿਲੇ ਲੋਹਗਢ ਕਰ ਖਿਰਕਾਯੋ॥੧੫॥ ਉਤ ਮਲੇਛ ਸੈਨਾ ਉਮਗਾਨੀ॥ ਸੰਗ ਪਹਾਰਿਨ ਮਤ ਕਦ ਗਾਨੀ॥ ਡੇਢ ਲਖ ਅਪਤ ਸਹੰਸਾ॥[4] ਚਤੁ ਰੰਗਨਿ ਸੈਨਾ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨਾ॥੧੬॥ ਸੈਨਾ ਪਤਿ ਸਾਰੇ ਕੇਸਰੀਆ॥ ਮਹਾ ਸੂਰ ਬਲ ਨਿਧਿ ਗੁਨ ਭਰਿਆ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਮਦ ਮੋਹ ਅਸੂਆ॥ ਨਿਪਟ ਕਪਟ ਕਰਪਟ ਤ ਨਹੂਆ॥੧੭॥ ਸੰਗ ਸਕਲ ਬਾਈ ਸਹੁਧਾਰੀ॥ ਰਾਜਤ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਸੈਨ ਮੰਝਾਰੀ॥ ਦਲ ਬਾਦਲ ਇਵ ਜਬ ਨਿਅਰਾਨਾ॥ ਹਨਤ ਦੁੰਦਭੀ ਸਬਦ ਸੁਹਾਨਾ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਆਲ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਬਚਨਿਏ ਕਰੀ ਬਿਨਯ ਜਗਦੀਸ॥ ਗਜ ਮੈਦ[5] ਮਰਦਨ ਹਿਤ ਧਯੋ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ ਮਹੀਸ॥੧੯॥ ਤਾਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਸਰੀ ਹਿਤ ਭੇਜਿਆ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ॥ ਬਿਰਦ ਲਾਜ ਨਿਰਬਾਹਿ ਏਕ ਕਰਨਾ ਸਿੰਧੁ ਬਿਭੂਤ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਜਸਵਾਰੀ ਕੇਸਰੀ ਸੰਘਾਰਹਿ॥ ਸੀਸ ਆਨਪਦ ਸਰਪਦ ਧਰਪਨ ਪਾਰਹਿ॥ ਹੈ ਅਸ ਸੂਰ ਕੌਨ ਮਮ ਸੈਨਾ॥ ਤਾਹਿ ਰਹੈ ਕਛੁ ਜਮ ਕਰ ਭੈਨਾ॥੨੧॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਜਬ ਨਾਥ ਬਖਾਨਾ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤਬ ਹਵੈ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਆਇਸ ਪਾਊ॥ ਕਾਲਹੁ ਸਨ ਮੈ ਜੰਗ ਮਚਾਊ॥੨੨॥ ਸੀਸ ਕਾਟ ਚਰਨਨ ਤਰ ਰਾਖਹੁ॥ ਗਾਉਰ ਬਲ ਮਿਥਯ ਨਹਿ ਭਾਖਹੁ॥ ਕਹਾਂ ਪਹਾਰਿਏ ਤੁਰਕ ਅਭਾਗੇ॥ ਆਪਹਿ ਮਰੈ ਪਾਪ ਮਤ ਪਾਗੇ॥੨੩॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਸਰਣਾਗਤ ਪਾਲਕ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਮਮ ਬਚ ਬਾਲਕ॥ ਛਤ੍ਰ ਧਾਰ ਬਿਜਯ ਛਕ ਪਯਾਰੇ॥ ਹਵੈ ਸੁਚੇਤ ਸਜ ਸਸਤ੍ਰ ਅਘਾਰੇ॥੨੪॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕੇਸਰੀ ਮਾਰੌ॥ ਜਿਨ ਕਰ ਪ੍ਰਣ ਸਭ ਕੀਨ ਅਖਾਰੋ॥ ਅਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ ਸਤ ਬਿਦਯਾ ਦੀਨੀ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸੋ ਸਬ ਤਬ ਲੀਨੀ॥੨੫॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਅਗਾਰੀ ਗਯੋ॥ ਜਾਇ ਮੋਰਚਨ ਪਰ ਥਿਰ ਭਯੋ॥ ਪ੍ਰਥਕ ਕਰਯੋ ਹਲਾ ਸੁ ਅਗਮ ਪੁਰ॥ ਰਹੇ ਅਲਪ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸੁਕਚਿਰ॥੨੬॥ ਆਯੋ ਲੋਹ ਗਢੀ ਕੀ ਓਰਾ॥ ਕੀਨ ਸਿੰਘ

---

1. ਹੱਥ, 2. ਹੱਥ ਤੋਂ, 3. ਘੋੜਾ, 4. ਫੌਜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, 5. ਸ਼ਰਾਬ ਨਾਲ ਮਸਤ ਹਾਥੀ

ਆਗੇ ਗਜ ਧਰ ਜੋਗ॥ ਚਲੇ ਤੁਫੰਗ-ਤੀਰਧਿ ਸੰਭਾਰਾ॥ ਸੂਰਨ ਮੁਖ ਉਤਸਾਹ ਅਪਾਰਾ॥੨੭॥ ਕਾਇਰ[1] ਗਵਹਿਸ ਖਿਸਕਨ[2] ਲਾਗੇ॥ ਮਰੇ ਮੋਖਯ ਜਿਹ ਮਸਤਕ ਭਾਗੇ॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ ਕਰਾਲਾ॥ ਕਰਹਿ ਤਿਤਹਿ ਜਿਤ ਰੁਚਿ ਚਾਲਾ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਉਦੈ ਹਵੈ ਸਾਮੁਹਿ ਦੈਰ ਗਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ ਕੇ ਪਾਤੇ ਠਾਂਢ ਭਯੋ॥੨੯॥ਚੌ: ਦੋ ਉਨ ਕੇ ਕਰ ਸਸਤ੍ਰ ਸਮਾਨਾ॥ ਸਕਤ ਖੜਗ ਚਾਮਰ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥ ਅਸਤ੍ਰ ਸਮਾਨ ਚਛੇ ਤਬ ਦੋਊ॥ ਭ੍ਰਾਤ ਜਾਤ[3] ਮਤ ਕੁਲ ਇਕ ਸੋਊ॥੩੦॥ ਧੀਰ ਬੀਰ ਸੁ ਮੁਛੈ ਲਗ ਰੂਰੀ॥ ਦਯਾ ਧਰਮ ਰਤਿ ਮਤਿ ਗਤਿ ਰੂਰੀ॥ ਗਯਾਨ ਮਾਨ ਬਿਦਯਾਰੁ ਬੜਾਈ॥ ਜਸਵੈਤ ਭਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਧਿਕਾਈ॥੩੧॥ ਸਭ ਸਮਾਨ ਦਵੈ ਸਿੰਘ ਪਛਾਏ॥ ਨਿਰਖਤ ਉਹੇ ਬਲ ਬਲਭਾਏ॥ ਇਨ ਦੋਊ ਕੇ ਪਾਛੇ ਚਲੇ॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਕਛੁ ਇਤਉਤਹਲੇ॥੩੨॥

ਸਾਖੀ॥੬੨॥

ਦੋ: ਇਤ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਲੈ ਸੈਨਾ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ॥ ਲਰਤਉਦੇ ਹੂੰ ਮੋਰਚੇ ਅਗਮ ਪੁਰਾ ਅਕਸੂਤ॥੧॥ਚੌ:॥ ਦਹੂੰ ਦਿਸ ਸੈਨਾ ਲਰਤ ਅਪਾਰਾ॥ ਭੀਮ ਰੂਪ ਕਰਨਾਦ ਅਪਾਰਾ॥ ਗਰਜਤ ਮਧਯ ਚਿਕਾਰਤ ਆਵਾ॥ ਗਜ ਮਦ ਮਤ ਤਨ ਲੋਹ ਬੈਧਾਵਾ॥੨॥ ਬਿਰਕਤ ਚਿਰਕਤ ਇਤ ਉਤ ਡੋਲੈ॥ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ਰਵਿ ਸਮ ਬਲ ਤੋਲੈ॥ ਸੈਫ ਤਿਰਾਵਤ ਬਦਨ ਬਢਾਈ॥ ਕਾਟਤ ਤਰੁਨ ਧਰ ਨਿਧਰ ਧਾਈ॥੩॥ ਲਰਤ ਬੀਰ ਇਤ ਅਤਿ ਰਿਸਿ ਧਾਰੀ॥ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦਵਾਰੀ॥ ਤੌ ਲੈ ਕਰਤ ਸੈਨ ਖੇਕਾਰਾ॥ ਆਯੋ ਗਜ ਸਜ ਬਜ ਖਗ ਧਾਰਾ॥੪॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਕਹੂੰ ਭੂਮਿ ਮੈ ਸੀਸ ਕਾਟੇ ਪਰੇ ਹੈਂ॥ ਕਹੂੰ ਰਕਤ ਕੇ ਸੋ ਫੁਹਾਰੇ ਖਰੇ ਹੈਂ॥ ਕਹੂੰ ਬੀਰ ਧੀਰਾਨ ਕਾ ਬੰਬ ਡੋਲੇ॥ ਕਹੂੰ ਜੰਗ ਕੈ ਜੈ ਜਕਾਰਨ ਬੋਲੈਂ॥੫॥ ਕਹੂੰ ਤੀਰ ਕੀ ਧੀਰ ਧਾਰਾ ਸਿਧਾਵੈ॥ ਲਗੈ ਜੌਨ ਕੇ ਫੋਰਿ ਕੈ ਪਾਰ ਜਾਵੈ॥ ਕਹੂੰ ਤੋਪ ਗੋਲੀ ਬਰਛੀ ਤ੍ਰਮਾਵੈ॥ ਕਹੂੰ ਖੋਪਰੀ ਖੋਲ ਖਰੈ ਫਿਰਾਵੈਂ॥੬॥ ਕਹੂੰ ਲੈ ਗੁਲੇਲਾਨ ਬਾਂਧੇਨਿਸਾਨਾ॥ ਕਹੂੰ ਮੁਸਟ ਯੁੱਧੰ ਕਰੈ ਤੌਨ ਥਾਨਾ॥ ਕਹੂੰ ਬੀਰ ਬਾਨੈ ਤਬਾਨੈ॥ ਪਟਾਕੇ ਕਟਾਤੇ ਕਟਾਕੈ ਦਿਖਾਵੈ॥ ਕਹੂੰ ਛੂਤ ਬਾਜੀ ਫਿਰੈ ਘਾਊ ਲਾਗੈ॥ ਕਹੂੰ ਆਹ ਐ ਤ੍ਰਾਹਬੋ ਲੇਤ ਬਾਗੈ॥੮॥ ਕਿਤੇ ਤਯੋ ਕਟੇ ਐਕਟੇ ਆਧ ਕੇਤੇ॥ ਬਹੀ ਸ੍ਰੋਣ ਧਾਰਾ ਮਹਾਤੇ ਜ ਮੈਤੇ॥ ਫਿਰੇ ਮਧਯ ਮੈ ਮਦਯ ਪੀ ਪੀਨ ਹਾਥੀ॥ ਦਲੈ ਕੌਲ ਜਯੋ ਸੰਗ ਕੇ ਸੰਨ ਸਾਥੀ॥੧੯॥ ਚਹੂੰ ਓਰ ਤੇ ਛੇਰ ਛੇਰੇ ਭਮ ਯੋ॥ ਸਹੀ ਨੌਕ ਚੋਕਾ ਛਿਦਯੋ ਸੋ ਰਿਸਾਯੋ॥ ਧਸੈ ਧੀਰ ਧੀਰੇ ਸੁ ਲੋਹੇ ਗਾਢੀਪੈ॥ ਨ ਜਾਨੈ ਕਛੂ ਨਾਥ ਕੈਸੋ ਬਢੀ ਪੈ॥੧੦॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧੁਨਿ ਛੰਦ॥ ਖਲ ਭਲ ਦਰ ਕਰ ਪਲ ਬਿਪ ਲਥ ਕਲ ਕਲਕੀਨ॥ ਜਸਵਾਰੀ ਗਜ ਮਤ ਬਿਮਤਿ ਅਚਲ ਬਿਚਲ ਦਲ ਦੀਨ॥ ਦਲ ਦੀਨ ਬਿਚਲਲ॥ ਥਰ ਕਿਨ ਬਲਲ॥ ਘਾਊ ਕਰ ਲਲ॥ ਹੋਤ ਬਿਕਲਲ॥ ਉਥਲ ਪਥਲਲ॥

---

1. ਡਰਪੋਕ, 2. ਭਜਣ ਲੱਗੇ, 3. ਜਿਵੇਂ ਸਕੇ ਭਰਾ ਹੋਣ

ਸਿੰਧੁ ਉਛਲਲ॥ ਮਨੁ ਗਿਰ ਕਜਲ ਦਲਤ ਅਚਲ ਭਲ॥੧੧॥ ਰੁਆਮਲ ਛੰਦ॥ ਸੁਮਾਰ ਮਾਰ ਸੂਰਮਾ ਪੁਕਾਰ ਚਾਹ ਧਾਵਹੀ॥ ਸਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਭਾਵਤ ਬਯ ਸਸਤ੍ਰ ਕੋ ਦਿਖਾਵਹੀ॥ ਦਪਿੰਟੇ ਏਕ ਏਕ ਪੈ ਲਪੰਟਿ ਸਾਗ ਪੇਲਹੀ॥ ਰਪੌਟਿ ਏਕ ਏਕ ਕੌ ਸਪੌਟਿ ਰੰਗ ਰੇਲਹੀ॥੧੨॥ ਸਮਾਨ ਏਕ ਏਕ ਕੋ ਸੁਬੀਰ ਧੀਰ ਕੇ ਗਨੈ॥ ਜਿਤੈ ਪਰੈ ਤਿਤੈ ਕਰੈ ਕਟਾਂ ਛਟਾ ਕਹੇ ਬਨੈ॥ ਸੁਮਧਿ ਧੀਰ ਬੀਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇਵ ਕੇ ਤਰੌਕਿ ਤੀਰ ਅਵਹੀ ਅਕਕਿ ਭੌਨ ਭੇਵ ਕੇ॥੧੩॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦਸਿੰਘੰ ਮਹੁਬਲੀ ਰੋਸ ਭਯੋ ਰਣ ਹੇਰ ਪਹਾਰੀ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਮਾਨ ਤੈ ਤਾਨ ਤਰਾਕ ਦੈ ਤੀਰ ਭਜਯੋ ਅਸਰਾਹੀ॥ ਏਕ ਤੈ ਹਵੈ ਦਸ ਸੈ ਤੇ ਸਹੰਸ੍ਰ ਲੋ ਸੈਨ ਸਹੀਦ ਸਰੀ ਬਿਸੰ ਭਾਰੀ॥ ਮਾਨਹੁ ਫਾਗੁਨ ਪੋਨ ਪ੍ਰੰਚਡ ਗਿਰੇ ਤਰੁ ਖੰਡ ਭਏ ਪਤ ਝਾਰੀ॥੧੪॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਜਾਹਿ ਬਿਲੋਕ ਸਮਾਧਿਹਿ ਸਾਧ ਕੈ ਸਾਧ ਮਹਾ ਮੁਨਿ ਜੋਗ ਕਮਾਵੈ॥ ਜਾਹਿਤ ਤਯਾਗ ਸਭੈ ਧਨ ਧਾਮ ਕੋ ਬੈਨ ਇਕੰਤ ਮੈ ਕਾਲ ਬਿਤਾਵੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ ਸਹੀ ਜਦੁ ਬੀਰ ਪੁਕਾਰਤ ਦੀਨ ਦਰਿਦ੍ਰ ਦੁਰਾਵੈ॥ ਤਾਸਨ ਜੁੱਧ ਜੁਰੇ ਸੁਖ ਨਾਹਿ ਹੈਰਾਵਨ ਕੰਸ ਸੰਜਾ ਬਲਗਾਵੈ॥੧੫॥ ਛਪਯ॥ ਉਥੱਲ ਪੱਥਲਤ ਥਰਹਰਤ ਗਜ ਉਚ ਕਰ ਜਾਈ॥ ਤੋਰ ਤਸ ਕਰ ਝਾਲ ਝਮਕਿਦਲ ਬਲ ਖਿਲਗਾਈ॥ ਪਣ ਭਚਿੱਤਕ ਜਿਤਹਿ ਕਰਤ ਤਿਤ ਛਿਤਰ ਬਿਤਰ ਦਲ॥ ਦੁਰਗਮ ਦੂਰ ਮੁਖ ਦੁਗ ਧਰਖ ਦੇਖਤ ਜਿਹ ਬਲ ਜਲ॥ ਅਸ ਜਸਵੀਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਸਰੀ ਗਜਪਤ ਸਜ ਸੈਨਾ ਧਸਯੋ॥ ਮਨ ਕਮਲ ਅਮਲ ਧਰ ਮਧਯ ਸਜ ਪੇਲਤ ਪੈਤ ਰਸਮਸਯੋ॥੧੬॥ਛੰਦ॥ ਅਰੀਪਪੂਰ ਸੂਰਮੇ॥ ਲਰੇ ਸੁਜੋਰ ਪੂਰਮੇ॥ ਅਨੰਤ ਘਾਉ ਖਾਇ ਕੈ॥ ਅਨੰਤ ਹੀਲਗਾਇਕੈ॥੧੭॥ ਧਕਾਇ ਏਕ ਏਕ ਕੋ॥ ਸੁ ਰਾਖ ਨੇਕ ਟੇਕ ਕੋ॥ ਕਰੈ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮੰਡਲੀ॥ ਅਖੰਡ ਖੰਡੰ ਖੰਡਲੀ॥੧੮॥ ਪ੍ਰਚੰਡ ਚੰਡ ਸੂਰ ਕੀ॥ ਨਿਹਾਰਿ ਸੋਭ ਪੂਰਕੀ॥ ਅਕਾਸਿ ਮੱਧਯ ਗਾਮਿਨੀ ਸੁ ਦੇਵ ਕਨਯਕਾ ਧਨੀ॥੧੯॥ ਨਿਹਾਰ ਹਾਰ ਡਾਰਹੀ॥ ਪਿਆ ਪਿਆ ਉਚਾਰਹੀ॥ ਰਤੀ ਸਤੀ ਸਰੂਪਣੀ। ਸੁਚੈ ਵਭੂਤਿ ਭੂਪਣੀ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਪਰਯੋ ਪਹਾਰਨ ਪੈਰ ਪਿਛਾਰੀ॥ ਜਯ ਜਯ ਜਯ ਧੁਨਿ ਸਿੰਘ ਉਚਾਰੀ॥ ਕਰ ਹੱਲਾ ਪੁਨ ਧਯੋ ਕੇ ਸਰੀ॥ ਕਮਲ ਕਾਲ ਜੀਹ ਸੀ। ਸੁਸੈਫ ਹੈਫ ਸੀਹ ਸੀ। ਲਗੈ ਕਰੇ ਕਟਾਤਿਤ॥ ਪਰੈ ਜਿਤੈ ਇਤੈ ਉਤੈ॥੨੧॥ ਉਰ ਨਹਿ ਆਸ ਜਿਅਨ ਕੀ ਧਰੀ॥੨੨॥ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਲਰਹੀ॥ ਅਮਰ ਅਨੰਤ ਸਿੰਘ ਰਣਕਰੀ॥ ਰਾਜ ਸਾਮੁਹਿ ਗਾਢ ਲੋਹ ਚਲਾਯੋ॥ ਨਿਰਖਿ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਮੁਸਕਾਯੋ॥੨੩॥ਸਵੈਯ॥ ਰੇ ਸੁਨ ਕੇਸਰੀ ਮੂਢ ਮਹਾ ਨ੍ਰਿਪ ਕਯੋ ਇਤਨੋ ਬਲ ਸਯੋਤ ਬਨਾਯੋ॥ ਚਾਹਤ ਬਾਝ ਕੇ ਪੂਤਨ ਤੇ ਜਢ ਬੰਸ ਬਢਾਵਨ ਹੇਤ ਜਨਾਯੋ॥ ਜੋ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ ਉਮਤ ਕਰੀਨਤੋ ਹੈ ਸੋ ਸਵਾਯੋ॥ ਜੋਨਰ ਹੋਵ ਪਸੁ ਆਸ ਕਰੈ ਬਿਸਵਾਸ ਸਹੀ ਸੁਖ ਬਾਸ ਬਸਾਯੋ॥੨੪॥ ਲੈ ਕਰ ਮੈ ਬਰਛੀ ਬਕਸੀ ਬਲਵਾਨ ਬਚਿਤ੍ਰ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਸਜੀਲਾ॥ ਆਗੇ ਕੁਦਾਇ ਤਰੰਗ ਪਰਯੋ ਕਰ ਮੈ ਕਰ ਵਾਰ ਕਰੇ ਸੋ ਅਸੀਲਾ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਰਤ ਸਮੁਹੇ ਸੂਰ ਸਭੇ ਸਰਦਾਰ ਰਸੀਲਾ॥

ਲੋਹਿਤ ਨੈਨ ਭਯੋ ਬਿਨ ਭੈ ਮਨੋ ਤੀਤਰ[1] ਗੋਲ ਪੈ ਬਾਜ ਮਜੀਲਾ॥੨੫॥ਕਬਿਤ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਧਾਸੋ ਕ੍ਰਿਸ ਚੰਦ ਕੀ ਸੁਆਇਸ ਲੈ ਜਰਾ ਸੰਧ[2] ਮਾਰਯੋ ਪਾਰਯੋ ਪਨ ਮਨ ਚਾਹੀ ਕੋ॥ ਬਾਲੀ[3] ਬਲੀ ਵੀਰ ਤੀਰ ਭ੍ਰਾਤ ਸੋ ਸੁਗਰੀਵ ਹੀਨੈ ਬਾਲੀ ਓਰ ਹਵੈ ਕੰਬਲੀ ਪ੍ਰੇਰਯੋ ਗਯੋ ਗਾਹੀ ਕੋ॥ ਬੀਰ ਬਜਰੰਗ[4] ਐਰ ਅੰਗਦ ਨਿਸੰਗ ਜੈਸੇ ਰਾਵਨ ਕੇ ਰੰਗ ਭੰਗ ਕੀਨੇ ਗ੍ਰਾਮਦਾਹੀ ਕੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਗਯ ਸੋ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਧਾਯੋ ਤਯੋ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੁਮਤਿ ਸੁਹਾਰੀ ਕੋ॥੨੬॥ਚੌ:॥ ਨਿਰਖਤ ਗਜਹਿ ਪਪੀਲ ਸਮਾਨਾ॥ ਬਰਛਾ ਕੀਓ ਕਰਨ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਸੂਕਤ ਕਰੀਭਯੋ ਤਿਹਿ ਕਾਲਾ ਨਿਰਖ ਸਿੰਘ ਮਾਨਹੁ ਮ੍ਰਿਗ ਬਾਲਾ॥੨੭॥ ਅਤਿਹਿ ਉਟ ਗਿਰ ਕਜਲ ਜੈਸਾ॥ ਮਹਿਖਾਸੁਰ[5] ਸਮਾਨ ਸਨ ਲੈਸਾ॥ ਸੁੰਡ ਵਿਰਾਵਤ ਇਤਉਤ ਡੋਲੈ॥ ਮਾਰਤ ਸੂਰਾ ਜਨ ਬਿਨ ਮੋਲੈ॥੨੮॥ ਸਪਤ ਹਸਤ ਪਰ ਜੰਤਨ ਤਾਕੈ॥ ਜੀਵਤ ਸੁਘਰ ਸੁਰ ਬਲ ਬਾਂਕੇ॥ ਨਿਰਖਤ ਬਰਛਾ ਚਾਰ ਚਲਾਯੋ॥ ਸਿਸਤ ਬਾਂਧ ਨਹਿ ਚਿਤ ਸੰਕਾਯੋ॥੨੯॥ ਲਾਗਤ ਲੋਹ ਤਵ ਤਿਨ ਠੋਰਾ॥ ਮਸਤਕ[6] ਧਸਯੋ ਅਧਿਕ ਕਰ ਜੋਰਾ॥ ਖੂਨੀ ਖਨਨ ਨਯਾ ਉਸਮਾਨਾ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਤਿਹ ਹਤਯੋ ਨਿਦਾਨਾ॥੩੦॥ ਦੋਊ ਕਰਗਹਿ ਤਾਹਿ ਹਿਲਾਯੋ॥ ਗਜ ਚਿਕਰਤ ਪਾਛੈ ਤਬ ਧਾਯੋ॥ ਜਥਾ ਕਬੰਧ ਹਨਤ ਬਿਨ ਜਾਨੇ॥ ਅਪਨ ਪਰ ਨਾਹਿਨ[7] ਪਹਿਚਾਨੇ॥੩੧॥ ਪ੍ਰੇਰ ਕਹਤੋ ਪਰਾਹਿਨ ਕੇਰੇ॥ ਦੀਨੋ ਕੋਊ ਟਿਕਨ ਨ ਨੇਰੇ॥ ਇਤ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਕਿਆ ਘਮਸਾਨਾ॥ ਸੰਗ ਸੈਨ ਸਿੰਘ ਨਰ ਹਨ ਠਾਨਾ॥੩੨॥ ਉਤ ਗਜ ਹਤਤ ਬਚਤ ਕੁਊ ਨਾਹੀ॥ ਭਈ ਭਯੰਕਰ ਮਾਰਤਹਾਹੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਬਾਨ ਚਲਤ ਅਸਤਹਵਾ॥ ਇਕ ਇਕ ਸਤ ਸਤ ਹਤਤ ਸੁਜਵਹਾ॥੩੩॥ ਨਿਰਖਿ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਜਮਨ ਅਧਿਕ ਲਜਾਇ॥ ਸੈਨ ਕਟੀ ਗਜਕੀ ਹਟੀ ਜੁਕਤ ਉਕਤ ਸਮੁਦਾਇ॥੩੪॥ਚੌ:॥ ਨਿਸਚਯ ਮਰਨ ਆਪਨੋ ਜਾਨੀ॥ ਸਾਮੁਹਿ ਭਯੋ ਧਾਰਧਨ ਪਾਨੀ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤਿਹ ਲਖਤ ਹਿਧਾਯੋ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸਮੁਹਿ ਹਸਬਚਨ ਸੁਨਾਯੋ॥੩੫॥ ਕਤ ਬਲਕਾਤ ਬਾਤ ਸੁਨ ਮੇਰੀ॥ ਸਨਮੁਖ ਕਾਲ ਬਯਾਲ ਲਖ ਹੇਰੀ॥ ਤੈਕਰ ਪਨ ਸਤ ਸੈਨਾ ਆਨੀ॥ ਕਰੀ ਕੇਰ ਆਸ੍ਰਯ ਪਹਿਚਾਨੀ॥੩੬॥ ਹੋਹੂੰ ਗੁਰੁ ਬਰ ਆਗਯਾ ਪਾਈ॥ ਤਵ ਮਾਰਨ ਹਿਤ ਤੇਗ ਉਠਾਈ॥ ਨਾ ਹਕ ਸੈਨ ਹਤੋ ਛੈ ਰਾਜਾ॥ ਤੋਸਨ[8] ਮੋਸਨ[9] ਜੰਗ ਸਮਾਜਾ॥੩੭॥ ਸੁਨ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਬਚ ਗਰਜਾ॥ ਤਰਜਤ ਤਮਕ ਬਚਨ ਕਰ ਬਰਜਾ॥ ਅਰੇ ਬਕਤ ਕ ਬਲ ਬਿਨ ਜਾਨੇ॥ ਲੇਹੁ ਬੈਰ ਸਭ ਤੁਹਿ ਹਤਬਾਨੇ॥੩੮॥ਸੋਰਠਾ॥ ਗਯੋ ਤੁਰੰਗ ਦੁਰਾਇ ਸਨਮੁਖ ਭਯਹੁ ਮੁਕਾਬਿਲੋ॥ ਦੁੰਦ ਭਦੀਹ ਬਜਾਇ ਦੁੰਦ ਜੁੱਧ ਹੋਵਨ ਲਾਗਯੋ॥੩੯॥ ਲਲਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਰਥੀ ਸੰਗ ਮਿਲ ਲਰਤ ਰਥੀ ਗਜ ਪੈਦਲ ਪੈਦਲ ਸੰਗਾ॥ ਹੈ ਦਲ ਹੈਦਲ ਲਰਤ ਸੁ ਭਟ ਭਲ ਕਰ ਕਰ ਚਿਤ ਉਮੰਗ॥ ਕਹੂੰ ਸ੍ਰੋਨ ਕੀ ਧਾਰ ਧਰਾਪੈ ਧਾਰਾ ਧਰਨੀ ਦੀਖੇ॥

---

1. ਤਿੱਤਰ, 2. ਇਕ ਦੈਂਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, 3. ਬਾਲੀ, ਸੁਗਰੀਵ ਦਾ ਭਰਾ,
4. ਹਨੂਮਾਨ ਤੇ ਅੰਗਦ ਦਾ ਯੁੱਧ, 5. ਇਕ ਦੈਂਤ, 6. ਮੱਥੇ ਵਿਚ, 7. ਆਪਣੇ ਪਰਾਏ, 8. ਤੇਰਾ
9. ਮੇਰਾ

ਮਾਨੋ ਸਰਸਵਤਿ ਉਮਡਿ ਚਲੀ ਹੈ ਕੂਲ ਸੁਰਗਿਰ ਈਖੇ॥੪੦॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ ਜਾਨ ਕਰ ਨਾਰਦ[1] ਬੇਨ[2] ਬਜਾਈ॥ ਮੁੰਡਨ ਮਾਲ ਕਾਲਿਕਾ ਧਾਰੀ ਲੈ ਖੱਪਰ ਸਮੁਹਾਈ॥ ਜੋਗਿਨ ਗਨ ਜਮਾਤ ਜੁਰਿ ਜੁਰਿ ਕੈ ਨਯੋਤਾ ਦੇਵਨ ਲਾਗੀ॥ ਗਿਧਿ ਬ੍ਰਿਧਿ ਸਿਧਿਨ ਇਵ ਇਤ ਉਤ ਕਰ ਸਮਾਧ ਜਨ ਬਾਗੀ॥੪੧॥ ਪ੍ਰਗਟ ਰੋਦ੍ਰ ਰਸ[3] ਰੂਪ ਧਾਰ ਜਨ ਖੇਲਤ ਨਾਟਕ ਆਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਸਿਕ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਰਿਝਵਤ ਅਤਿ ਹਰਖਾਯੋ॥ ਇਤ ਜਸਵਾਰੀ ਹਾਥੀ ਮਾਰੀ ਮਾਰਤ ਸੈਫਾ ਫਿਰਾਵਤ ਡੋਲੈ॥ ਪਗਨ ਮਗ ਦੇਖਹੁ ਹਨ ਤਪਦਾ ਤਿਨ ਚਿੰਕਾਰਤ ਅਤਿ ਡੋਲੈ॥੪੨॥ ਜਨ ਭੈਧਾਰ ਅਪਾਰ ਅਪਨ ਅਘ ਛਮਾ ਕਰਾਵਨ ਕਾਜਾ॥ ਮਾਰਤ ਅਰਿਨ ਚਿਕਾਰਨ ਮਿਸ ਕਰ ਪਾਹ ਪਾਹ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਅਬਲੋਂ ਯਹ ਉਪਖਾਨ ਪਹਾਰਿਨ ਮਧਯ ਪ੍ਰਗਟ ਮੁਖ ਸਾਥੀ॥ ਪਰਯੋ ਅਪੁਨੋ ਘਰਕੋ ਮਾਰ ਤਜ ਸਵਾਰਨ ਕੋ ਹਾਥੀ॥੪੩॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸੁ ਘਮੰਡ ਚੰਦ ਆਦਿਕ ਨਰਪਾਲ ਗੁਪਾਲੂ॥ ਇਤਉਤ ਸੈਨਾ ਲਿਏ ਖਰ ਭਰੇ ਖਰੇ ਨਿਹਾਰਤ ਕਾਲੂ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਚਿਤ੍ਰ ਹਰਿ ਚਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਤਬ ਸਨ ਅਨੂਪਮ ਕਾਛੇ॥ ਸਜੇ ਸਸਤ੍ਰ ਅਰ ਅਸਤ੍ਰ ਅਨੂਪਮ ਫਿਰਤ ਕਰੀ ਕੇ ਪਾਛੇ॥੪੪॥ ਬਹੁ ਰੂਪੀਆ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਤ ਪਨ ਨਟ ਇਵ ਨ੍ਰਿਤਯ ਬਨਾਈ॥ ਬਾਨਰ ਸਮ ਗਜ ਰਾਜ ਕ੍ਰਮਾਵਤ ਮਹਾਰਾਜ ਦਿਖਰਾਈ॥ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਸੰਗ ਸਿੰਘਨ ਸਭ ਲੀਨੇ॥ ਲਰਤ ਕਰਤ ਅਤਿ ਕਟਾ ਛਟਾਂ ਸਮ ਛਟਾ ਘਟਾਂ ਮਧ ਕੀਨੇ॥੪੫॥ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਬਦਨ ਦੁਹੂ ਭ੍ਰਾਂਤਨ ਕਰ ਬਿਡਰ ਬਿਲੋਕਹਿ ਸੈਨਾ॥ ਬਾਨਨ ਅਮ੍ਰ ਮਾਨ ਹਨ ਸੂਰਨ ਮਾਨਤ ਰੰਚਹੁ[4] ਭੈ ਨਾ॥ ਤਬਲੋਂ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇਸਰੀ ਗਰਜਯੋ ਰਹੁ ਰਹੁ ਠਾਢ ਉਦੋਯਾ॥ ਖਾਇ ਕੜਾਹ ਬਹੁਤ ਬਲਕਾਨੋ ਪਚਯੋ ਨ ਉਰ ਮਲ ਖੋਆ॥੪੬॥ ਯਹ ਮੈ ਮਿਸਕਕ ਕਰੀ ਪਠਾਯੋ ਨਿਜ ਬਲ ਜੀਤਹੁ ਜੰਗ॥ ਨਾਤਰੁ ਪਾਤ ਕੀ ਹੋਹੁ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਹੈ ਪ੍ਰਨ ਮੇਰੋ ਚੰਗਾ॥ ਉਤ ਤੈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤਬ ਚਾਬੁਕ ਹਨ ਤੁਰੰਗ ਚਮਕਾਯੋ॥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਇਤੈ ਤੈ ਝਮ ਝਮਾਇ ਕਰ ਆਯੋ॥੪੭॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਮਹਾ ਬਲਵਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਨ ਯਾਕੇ ਕੁਊ ਕਹਿ ਸਕੈ॥ ਹੈ ਜਸਵਾਰੀ ਸੁ ਭੂਪਤਿ ਭਾਰੀ ਕਰੈ ਜਸਵਾਰੀ ਸਭੈ ਸੁਧ ਸਾਕੈ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੁਤਾਨ ਕਮਾਨ ਹ ਨਯੋ ਸਰ ਸਾਕੈ॥ ਕੂਰ ਕੇ ਬੈਨ ਸਹੂਰ ਕੀ ਸੈਸੰ ਮਯੋ ਚੇਟਕ ਮੈ ਨ ਲਗੈ ਤਨ ਜਾਕੈ॥੪੮॥ਦੋ:॥ ਲਗਯੋ ਜਾਇ ਖੁਰਗੀਨ ਮੈ ਭਯੋ ਬਿਫਲ ਪਨ ਕੀਨ॥ ਬਿਹਸ[5] ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਹੀ ਰੇ ਕੇਸਰੀ ਕਮੀਨ॥੪੯॥ ਜੰਗ ਕਰਨ ਕੋ ਢੰਗ ਬਿਨ ਬ੍ਰਿਥਾ ਉਮੰਗ ਉਮੰਗ॥ ਕਰਮਤੰਗ ਆਸ੍ਰਯ ਚਹਤ ਮਾਰਨ ਮੂਢ ਨਿਹੰਗ॥੫੦॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀ ਚਰਨਨ ਧੂਰਿ ਬਲਧਾਰ॥ ਹਤਹੁ ਤੋਹਿ ਸਨ ਕੇਸਰੀ ਕਰਹੁ ਵਾਰ ਤਰਵਾਰ॥੫੧॥ ਸੁਨਹੁ ਨ੍ਰਿਪਤ ਸਭ ਸਰਮੋ ਮੇਰੋਪਨ ਸੁਭ ਆਜ॥ ਗੁਰੁ ਦ੍ਰੋਹੀ ਕੇ ਹੋਤ ਹੈ ਬਿਫਲ[6] ਸਰਬ ਹੀ ਕਾਜ[7]॥੫੨॥ ਜਿਨ ਚਰਨਨ ਕੀ

---

1. ਇਕ ਰਿਸ਼ੀ, 2. ਕਿੰਗਰੀ, 3. ਨੌ ਰਸਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਰਸ, 4. ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ, 5. ਹੱਸ ਕੇ, 6. ਅਸਫਲ, 7. ਕੰਮ

ਸਰਨ ਲੈਤ ਹੋਤ ਚਿਰੀ[1] ਤੇ ਬਾਜ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਬਿਮੁਖ ਭਏਸ ਰਹਿ ਕਹਹੁ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਕਾਜ॥੫੩॥ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ਕੇ ਮਹਾ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਭੁਆਲ॥ ਕਪਿਨ ਸੰਗ ਸੈਨਾ ਲਿਏ ਹਤੇ ਅਸੁਰ[2] ਬਿਕਰਾਲ॥੫੪॥ ਸਾਧ ਗੁਰੂਹਿਨਰ ਸੂਮ ਲਖੈ ਸੂਰ ਸੂਰੇ ਸਨ ਹੋਇ॥ ਕਾਇਰ ਕੂਰ ਸਮਾਨ ਹਵੈ ਬਿਲਖਤ ਰਹਿ ਹੈ ਸੋਇ॥੫੫॥ਚੌ:॥ ਬੋਲਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਸਰੀ ਰਿਸਾਈ॥[3] ਕਿਨ ਤੁਹਿ ਸਿਖਯੋ ਮੰਤ੍ਰ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਜਬ ਗੁਰੂ ਬਨ ਉਪਦੇਸਤ ਮੋਹੀ॥ ਹਤਹੁ ਤੋਹਿ ਨਿਰਖਤ ਬਹਨੋਈ॥੫੬॥ ਅਸ ਕਹਿ ਸਰਯੋ ਸੈਨ ਸਭ ਫਾਂਟੀ॥ ਆਖਿਤ ਕੇਰ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਡਾਂਟੀ॥ ਤਬਲੌ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸਮੁਹਾਯੋ॥[4] ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਹਯ ਹਰਖ ਫਿਰਾਯੋ॥੫੭॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਘਾਉ ਬਚਾਇ ਕੁਦਾਇ ਤੁਰੰਗਨਿ[5] ਸੰਗ ਭਯੋ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਲੈ ਕਰ ਮੈ ਕਰ ਵਾਰ ਭਲੀ ਬਿਧਿਵਾਰ ਕਰਯੋ ਭਰਯੋ ਭੂਰਿ ਉਮਾਹੀ॥ ਕੇ ਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੇਸਨ ਸੋ ਕਟਯੋ ਕੇਸਰੀ ਸੀਸ ਪਰਯੋ ਧਰਮਾਹੀ॥ ਰਾਹੁ ਸੋ ਚੰਦ ਮਨੋ ਲਰਕੈ ਮਰਿ ਮਾਰ ਕੈ ਭੂਮ ਭਰਯੋ ਉਤਸਾਹੀ॥੫੮॥ ਕਾਟ ਕੇ ਸੀਸ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਸਕਿਤ[6] ਪ੍ਰਹਾਰ[7] ਕਰੀ ਗੁਰ ਦੀਨੀ॥ ਬੀਧ ਕੈ ਸੀਸ ਕੁਦਾਇ ਤੁਰੰਗਤ ਉਮੰਗ ਅਭੰਗ ਸੁ ਆਪਨੀ ਕੀਨੀ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਗਯੋ ਗਢ ਭੀਤਰ ਹੀ ਤਰ ਹੌਸ ਉਠੀ ਸੁਨਵੀਨੀ॥ ਮਾਨਹੁ ਮੇਘਨ ਤੇ ਬਿਛੁਰੀ ਬਿਜੁਰੀ ਪੁਨ ਮੇਘਨ ਮੇ ਭਈ ਲੀਨੀ॥੫੯॥ਛਪਯ॥ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ ਭਯੋ ਮੁਹਕਮ ਰਨ ਮਾਹੀ॥ ਕਾਟੀ ਕਰਿ ਕੀ ਸੁੰਡ ਸੈਫਹਤ ਸੂਰ ਸਰਾਹੀ॥ ਚਿਕਰਤ ਸਤ ਦ੍ਰਵ[8] ਓਰ ਭਜਯੋ ਜਸਵਾਰੀ ਹਾਥੀ॥ ਜਸਵਾਰੀ ਸਭ ਭਈ ਅਜ ਸਵਾਰੀ ਸੰਗ ਸਾਥੀ॥ ਗਿਰ ਬੁੜਿ ਮਰਯੋ ਤਬ ਤਹਾਹੀਂ ਪਹਾਰੀਨ ਕੋ ਪ੍ਰਬਲ ਛਲ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਰਾਹਿ ਅਤਿ ਸਿੰਘ ਸੂਰਪਨ ਭੂਮਿ ਤਲ॥੬੦॥ਚੌ:॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਧਾਏ॥ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਆਏ॥ ਅਪਰ ਅਗਿਨਤ ਸੁ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਧਏ ਛਏ ਛਿਤਸੁ ਛਬਿ ਉਮਾਹੀ॥੬੧॥ ਮਹਾ ਮਾਰ ਗਿਰੀਅਨ[9] ਪਰ ਕੀਨੀ॥ ਝਟ ਪਟ ਕਟ ਸਭ ਘਟ ਪਟ ਦੀਨੀ॥ ਤਬਹੂੰ ਛੂਰਿ ਪਤਿ ਅਤਿ ਰਣ ਰੋਖਾ॥ ਕਰਯੋ ਜੁੱਧ ਸਿੰਘਨ ਸਨ ਚੋਖਾ॥੬੨॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਬਦੂਕ ਪ੍ਰਹਾਰੀ॥ ਘਾਇਲ ਭਯੋ ਭਜਯੋ ਸੁ ਬਿਕਾਰੀ॥ ਕਹਲੂਰੀਏ ਔਰ ਮੜਿਆਲੀ॥ ਜਸਵਾਲੀ ਕਟੋਚ ਅਘਪਾਲੀ॥੬੩॥ ਚਕ੍ਰਿਤ ਭਏ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਰਣ॥ ਭਾਜੇ ਲਾਜੇ ਮਹਾਂ ਸੂਰ ਬਨ॥ ਜਸਵਾਰੀ ਕੇਸਰੀ ਮਰਾਈ॥ ਸੈਨਾ ਸਭ ਖੇ ਕਾਰ ਕਰਾਈ॥੬੪॥ ਪੁਨ ਪਾਛੇ ਨਹਿ ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਦਤ॥ ਡਰ ਉਰ[10] ਧਾਰ ਕਰ ਡੇਰਨ ਆਵਤਾ॥ ਜਿਨ ਪਰ ਤਿਅ ਗਾਮੀ ਰਤਿਅੰਤਾ॥ ਜਾਤ ਖਿਸਾਤ ਗੇਹ ਅਤਯੰਤਾ॥੬੫॥ ਕੈਸੋ ਗਾਇ ਬਿਪ੍ਰ ਅਨਜਾਨੇ॥ ਬਧਤ ਬਿਬੁੱਧ ਫਿਰਤ ਖਸਿਆਨੇ॥[11] ਜਿਨ ਜਮ ਕਿੰਕਰ ਨਿਰਯ ਲਿਜਾਹੀ॥ ਬਧੇ ਗੁਨਾਹੀ ਜਨ ਸਭ ਜਾਹੀ॥੬੬॥ ਜਿਮਿ ਗਿਰਾਇ ਮਣਿ ਮਾਨਿਕ ਕਰਕੀ॥ ਫਿਰਹਿ ਬਿਸੂਰਤ ਦਿਸਾ ਸੁ ਘਰ ਕੀ॥ ਇਕ ਸਨ

---

1. ਚਿੜੀ, 2. ਦੈਂਤ, 3. ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਕੇ, 4. ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ, 5. ਘੋੜਾ, 6. ਸ਼ਕਤੀ, 7. ਵਾਰ, 8. ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਵੱਲ, 9. ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੇ, 10. ਦਿਲ ਵਿਚ, 11. ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋ ਕੇ

ਇਕ ਨਹਿ ਮੁਖ ਦਿਖਰਾਵਹਿ॥ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਮਨ ਪਛਤਾਵਹਿ॥੬੭॥ ਗੁਰੁ ਦ੍ਰੋਹਸਨ ਕੁਸਲ ਚਹਤ ਖਲ॥ ਤਾਕੋ ਭਿਲਯੋ ਤੁਰੰਤ ਬਿਫਲ ਫਲ॥ ਕੁਊ ਕੇਸਰੀ ਸੂਰਤਾ ਸੂਰਤ॥ ਕਉ ਬਿਦਯ ਕੁਊ ਬੁਧ ਬਿਸੂਰਤ॥੬੮॥ ਸਨਬੰਧਿਨ ਕੀ ਕਰ ਕਰ ਸਾਰਾ॥ ਰੁਚਤ ਅਮਿਤ ਚਿਤ ਅਤਿ ਬਿਕਰਾਰਾ॥ ਸਭ ਸਨਮੁਖ ਨਿਰਖਤ ਸਿੰਘ ਨਠਨਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬਿਤੀ ਜਾਮਨੀ ਜੁਗ ਜਨ॥੬੯॥

ਸਾਖੀ॥੬੩॥

ਇਤ ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਬਿਕਟ ਭਟ[1] ਆਏ॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਸਭ ਸਮੁਹਿ ਆਏ॥ ਆਇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੁ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਪਰੇ ਪਰਾਨ ਮੁਦ ਮਗਨਧਰਾਹੀ॥੧॥ ਰੁਧਿਨ[2] ਛੀਟਤ ਨਛ ਬਿਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਬਸਨ ਸੁਰੰਗ ਅੰਗ ਸੁਖ ਬਾਸੀ॥ ਮਨੁ ਸੰਧਯਾ ਪਾਵਸਸੁ ਅਕਾਸਾ॥ ਰੰਗ ਰੰਗ ਕਰ ਕਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੨॥ ਮੁਖ ਪ੍ਰਕਾਸ ਲਖਤ ਜਤ ਪ੍ਰਭਾ ਕਰ॥ ਨੈਨ ਨ ਭਰੇ ਲਾਜ ਕਰੁਣਾ ਕਰ॥ ਪਗਨ ਪਰਤ ਗਹਿ ਅੰਕ ਲਗਾਏ॥ ਪ੍ਰਤ ਸਪੂਤੀ[3] ਕਰ ਘਰ ਆਏ॥੩॥ ਸਫਲ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਆਪਨ ਕੀਨਾ॥ ਹਰਖ ਮੋਹਿ ਅਗਿਣਤ ਭੂਮਦੀਨਾ॥ ਕਰਿ ਹੌ ਭਾਰਥ ਰਾਜ ਮਹਾਨਾ॥ ਹਮ ਯਹ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਅਬ ਜਾਨਾ॥੪॥ ਤਬਲੋਂ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਆਯੋ॥ ਪਨ ਹੀ ਤਰ ਰਿਪ ਸੀਸ ਗਿਰਾਯੋ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਯਹ ਸਿਰਜ ਸਵਾਰੀ॥ ਪਹਾਰੀਨ ਜਿਨ ਜਰਾਂ ਉਪਾਰੀ॥੫॥ ਜਿਨ ਪ੍ਰਨ ਕਰ ਸਭ ਬਾਂਧੀ ਰਾਰਾ॥ ਹੈ ਯਹ ਵਹੀ ਭੀਮ ਸਸਿ ਮਾਰਾ॥ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਸਭ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਜਿਮ ਗਜ[4] ਕਰੀ ਜੁੱਧ ਜਵਤਾਈ॥੬॥ ਜਦਯ ਪਿਮ ਮਹਾਰਾਜ ਸਭ ਦੇਖਾ॥ ਪੈ ਹਮ ਕਹਤ ਆਪ ਨੇ ਲੇਖਾ॥ ਯਹ ਸਭ ਪਦ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਭੁ ਤਾਈ॥ ਕਹਾਂ ਰੰਕ ਅਰੁ ਕਹਾਂ ਨ੍ਰਿਮ ਭਾਈ॥੭॥ਦੋ:॥ ਕਹਾਂ ਬਿਪ੍ਰ ਕਹ ਸੂਦ੍ਰ ਨਰ ਕਹਾਂ ਪੰਡਿਤ ਕਹ ਮੂੜ॥ ਜੀਤੇ ਸਭ ਰਾਉਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਸਯ ਗੂਢ॥੮॥ਚੌ:॥ ਬਿਹਸ ਤਿਬ ਦੀਨ ਦੁਖ ਦਰਨਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਪ੍ਰਾਣ ਤਾਰਤ ਤਰਨਾ॥ ਯਹ ਅਕਾਲ ਸਭ ਦਈ ਬੜਾਈ॥ ਨਿਰਭੈ ਰਹਹੁ ਸਤ੍ਰ ਗਨ ਆਈ॥ ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਜੀਤ ਹੁ ਸਦਾ ਜੰਗ ਮੈਦਾਨਾ॥ ਮਰੇ ਸਿੰਘ ਸਭ ਹੀ ਸਿਸਕਾਰੇ॥ ਭੁਕਿਤ ਮੁਕਿਤ ਦੈ ਕਰ ਨਿਸਤਾਰੇ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਘਾਇਲ ਸਾਲ ਪੁਤ੍ਰ ਬੰਧਵਾਏ॥ ਚੰਗੇ ਕਿਏ ਅੰਗ ਭਗਨਾਏ॥ ਰੈਨ ਸੈਨ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਭ ਕਰੀ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਪੂਰੀ ਪਰੀ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੬੪॥

ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਕਟੋਚੀ ਕਰੀ ਸਲਾਹ॥ ਲਖ ਮੁਰਛਿਤ ਸੁ ਭੀਮ ਸਾਸਨਾਹਾ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਮਤ ਸੰਕਾ ਕੀਜੈ॥ ਹਾਰ ਜੀਤ ਦੋਊ ਜਗਲੀਜੈ॥੧॥ ਹਾਇ ਕੇਸਰੀ ਸੂਰਮਹਾਨਾ॥ ਤਨ ਤਜ ਗਸੋ ਸਵਰਗ ਸੁਖਸਾਨਾ॥ ਯਹ ਤ੍ਰਿਨਕੀ ਰੀਤ ਕਰਾਲਾ॥ ਰਣ ਮ੍ਰਿਤ ਕਰਹਿ ਨ ਸੋਕ ਬਿਸਾਲਾ॥੨॥ ਭ੍ਰਾਤ ਤਾਤ ਅਰ ਨਾਤੁਰੁ ਗੋਤ੍ਰ॥ ਮਰਨ ਧਰਮ ਰਣ ਸੁਰਤਿ ਕਿਪੋਤ੍ਰ॥ ਕਹਤ ਭੀਮ ਸਸਿ ਸੁਨ ਹੁ ਕਟੋਚੀ॥ ਭਈ ਬਾਰ ਤਾ ਹਮ ਤੇ

1. ਬਹਾਦਰ, 2. ਖੂਨ, ਲਹੂ, 3. ਭਲਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ, 4. ਹਾਥੀ

ਪੋਚੀ॥੩॥ ਰਹੀ ਹਮਾਰ ਰਾਰ[1] ਗੁਰ ਸੰਗਾ॥ ਮਰਯੋ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਜਸਵਾਰੀ ਚੰਗਾ॥ ਤਾ ਸੂਰਤ ਸੂਰਤਾ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਉਠਤ ਪੀਰ ਖਿਨ ਖਿਨ ਮੁਹਿ ਭਾਰੀ॥੪॥ ਧਨਹੂੰ ਗਯੋ ਗਯੋ ਜਨ ਸੰਗਾ॥ ਛੂਅਤ ਚਹਤ ਜੁ ਰਾਜ ਅਭੰਗਾ॥ ਮੈ ਉਪਜਯੋ ਕੁਲ ਕੰਟਕ ਰਾਜਾ॥ ਮੋਤੈ ਸਰਯੋ ਕੋਊ ਨਹਿ ਕਾਜਾ॥੫॥ ਜਾ ਕੁਲ ਨਹਿ ਰਨ ਪੀਠ ਦਿਖਾਈ॥ ਸਮਰ ਸੂਰਤਾ ਅਤਿ ਸਰਸਾਈ॥ ਤੇ ਰਾਜੇ ਛਤ੍ਰੀ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਸੂਰ ਚੰਦ ਬੰਸੀ ਸਨਮਾਨਾ॥੬॥ ਜਾਟ ਲੁਹਾਰ ਕਹਾਰ ਨੀਮਾਰੇ॥ ਸਤ ਸਤ ਇਕ ਇਕ ਨਰਨ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਜਾਨਹੁ ਪ੍ਰਗਟ ਸਤਯ ਜਗਦੰਭਾ॥[2] ਨ ਤੁਇਤ ਬਲ ਕਾਕੇ ਅਵਲੰਬਾ॥੭॥ਦੋ:॥ ਮਾਲਾ ਪਕਰਨਹਾਰ ਜੇਤ ਕਿ ਧਰਹਿ ਤਰਵਾਰ॥ ਯਹ ਕਛੁ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਅਕਥ ਠਕੁਰਾਈ ਨਿਰਧਾਰ॥੮॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਕਟੋਚ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਚੰਦ ਸੁਤ॥[3] ਭੁਜਾ ਠੋਕ ਗਰਜਯੋ ਬਲ ਸੰਜੁਤ॥ ਸੈਨ ਸਮੂਹ ਸੰਗ ਲੈ ਧਾਯੋ॥ ਇਤ ਗੁਰ ਸਿੰਘਨ ਸੰਖ ਬਜਾਯੋ॥੯॥ ਤਬਹਿ ਘਮੰਡ ਚੰਦ ਰਨ ਗਰਜਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਦਲ ਸਗਰੋ ਤਰਜਾ॥ ਕਹ ਵਹੁ ਊਦੇ ਸਿੰਘ ਰਨ ਬਾਕਾਂ॥ ਜਿਨ ਮਾਰਯੋ ਜਸਵਾਰੀ ਨਾਕਾ॥੧੦॥ ਜੰਗ ਕਰਨ ਕੀ ਜੁਗਤ ਨ ਆਈ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੁਪਨ ਕਰ ਗਾਲ ਬਜਾਈ॥ ਤਾਕੋ ਫਲ ਤਿਨ ਤੁਰਤਹਿ ਪਾਯੋ॥ ਮੈ ਸਹੁ ਲਰਹੁ ਲਰਨ ਮਨ ਆਯੋ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਤਬ ਸਬ ਕੇ ਆਗੇ ਜਾਇ॥ ਬੋਲਯੋ ਬਕਤ ਘਮੰਡ[4] ਕਰ ਕਤ ਘਮੰਡ ਸਸਿਆਇ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਮੋਸਨ ਲਰ ਜੇ ਤਨ ਬਲ ਧਾਰਤ॥ ਇਕ ਪਲ ਮੈ ਮੈਤੋ ਕਹਿ ਮਾਰਤ॥ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਲਰਤ ਮੋਰਚੇ॥ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਰਤਿ ਅਤਿ ਜੁਧ ਮੈ ਖਚੇ॥੧੩॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਹੱਲਾ ਕਰ ਧਾਯੋ॥ ਦਹੂ ਦਿਸ ਮਾਰੂ ਨਾਦ ਬਜਾਯੋ॥ ਤੂਰਹੀ ਢੋਲ ਨਗਾਰੇ ਬਾਜੇ॥ ਸਹਨਾਈ ਨਫੀ ਰਿਅਨ ਸਾਜੇ॥੧੪॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਚਲਾਈ ਤਕ ਤਬ॥ ਜਵਾਲਾ ਬੰਮਾਨੀ ਕਰ ਬਲ ਤਹਿ ਜਬ॥ ਮਰਯੋ ਤੁਰੰਗ[5] ਭਯੋ ਤਬ ਪੈ ਦਲ॥ ਲਰਯੋ ਅਧਿਕ ਘਮੰਡ ਸਸਿ ਕਰ ਬਲ॥੧੫॥ ਇਸਟ ਦੇਵ ਨੇ ਜਬ ਲਹਿ ਚਿਤਾਰੀ॥ ਤੀਰਨ ਕੀ ਬਰਖਾ ਕਰ ਭਾਰੀ॥ ਕਰਤ ਕਮਾਈ ਬਿਫਲ ਨ ਕਾਹੂ ਹੈ ਯਹ ਨਯਾਉ ਨੀਤ ਅਵਗਾਹੂ॥੧੬॥ ਸਿੰਘਨ ਪਗ ਬਿਚਲਯੋ ਕਛੁ ਮੁਰੈ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਰ ਆਨੰਦ ਧਰੇ॥ ਕਰ ਹਲਾ ਚਹੁ ਦਿਸ-ਤੇ ਪਰੇ॥ ਸਹਿਤ ਗੁਲੇਰੀ ਉਰ ਪਰ ਭਰੇ ॥੧੭॥ ਆਇ ਲੋਹ ਗਢ ਸਿੰਘ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਤਜ ਮੋਰਚੇ ਚਲੇ ਗੁਰ ਕਾਜੇ॥ ਘੇਰ ਲੋਹਗਢ ਬਢ ਮਨ ਗਯੋ॥ ਤਾਬੋ ਮਨਹੁ ਬਾਜ ਕਹਿ ਦਯੋ॥੧੮॥ ਜਵਾਲਾ ਬਮਨੀ ਤੀਰਨ ਧਾਰਾ॥ ਬਹੀ ਮਰੇ ਐਗਿਨ ਤਿਹ ਬਾਰਾ॥ ਭਈ ਸਾਝ ਲਗ ਅਧਿਕ ਲਰਾਈ॥ ਗੋਲੀ ਸਸਿ ਘਮੰਡ ਤਬ ਖਾਈ॥੧੯॥ ਉਠਤ ਗਿਰਯੋ ਘਾਇਲ ਹੈਵ ਆਯੋ॥ ਨਿਰਖ ਭੀਮ ਸਸਿ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਯੋ॥ ਭਜਬੇ ਕੋ ਤਬ ਬਯੋਤ ਬਨਾਯੋ॥ ਪੰਮੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਯੋ॥੨੦॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪ ਹਕਰਾਏ॥ ਸਭਾ ਲਗਾਇ ਮਸਾਲ ਜਗਾਏ॥ ਜਾਮਵਾਲੀ ਮੰਡਵਾਲੀ ਆਏ॥ ਕੋਲੀ ਕਠਆਲੀ ਮੁਰਝਾਏ॥੨੧॥ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰੀ ਗੁਲੇਰ

1. ਝਗੜਾ, 2. ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ, 3. ਪੁੱਤਰ, 4. ਹੰਕਾਰ, 5. ਘੋੜਾ

ਡਾਢਵਾਲੀ॥ ਬਸੀਹਰੀਏ ਦਢੋਲੀਏ ਚਾਲੀ॥ ਨੂਰੀ ਚੰਬੂ ਪਤਿ ਮਿਲਿ ਸਬਹੀ॥ ਬਾਇਸਧਾਰਨ ਪਤਿ ਮਿਲਿ ਤਬਹੀਂ॥੨੨॥ ਉਚਿਤ ਉਚਿਤ ਆਸਨਨ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਚਵਰ ਝੁਰਤ ਸੀਸ ਨ ਛਬਿ ਛਾਜੇ॥ ਗੁਰੁ ਬਿਰੋਧ ਸਮ ਪ੍ਰਤਦੀਪ ਭੇ ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਸੁ ਅਵਨੀ ਭਏ॥੨੩॥ ਸਭ ਸਨ ਰੋਇ ਭੀਮ ਸਸਿ ਕਹੀ॥ ਨ੍ਰਿਪਤਾਈ[1] ਹਮਰੀ ਸਭ ਰਹੀ।[2] ਛਤ੍ਰੀ ਪਨ ਗੁਮਾਨ ਸਰਿ ਗਯੋ॥ ਪਰਮ ਭੀਰੁ ਪਨ ਹਮਤੇ ਭਯੋ॥੨੪॥ ਸੁੰਦਰ ਸੁਘਰ ਸੂਰ ਸੁਠ ਬਾਕਾ॥ ਮਰਯੋ ਕੇਸਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਤਨਿ ਸਾਕਾ॥ ਨ੍ਰਿਪਤਨੀਤ ਜਗ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਸਾਮ ਦਾਮ ਭਿਦ੍ਰ ਦੰਢ ਪ੍ਰਚਾਰਾ॥੨੫॥ ਤੀਨ ਹੁ ਤੇ ਜਬ ਸਧੇ ਨ ਕਾਜਾ॥ ਚਤਰੁਥ ਨੀਤ ਕਰਤ ਮਤ ਰਾਜਾ॥ ਸੋ ਚਤੁਰਥ[3] ਕਾ ਚਾਰਹੁ ਕੀਨੀ॥ ਪੂਰੀ ਏਕਹੁ ਪਰੀ ਨ ਪੀਨੀ॥੨੬॥ ਸਾਮ ਹੇਤ ਹਮ ਦੂਤ ਪਠਾਏ॥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੇਸਰੀ ਧਕੇ ਖਾਏ॥ ਦਾਮਹੁ ਦੀਨ ਕਰਯੋ ਜਸਵਾਰੀ॥ ਸੋਊ ਨਹਿ ਗੁਰ ਉਰ ਨਿਰਧਾਰੀ॥੨੭॥ ਭੇਦ ਹੇਤ ਪੰਮਾ ਜੀ ਰਹੇ॥ ਇਨਹੂ ਤੇ ਕਛੁ ਕਾਜ ਨਲਹੇ॥ ਦੰਡ ਨੀਤ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰ ਥਕੇ॥ ਛਲ ਬਲ ਕਲ ਕਰ ਅਕਲਨ ਅਕੇ॥੨੮॥ ਅਬ ਜੋ ਉਚਿਤ ਨ੍ਰਿਪਤ ਗਨ ਕਹੈਂ॥ ਸੋ ਹਮ ਕਰੈ ਸਮਰ ਮਰ ਰਹੈ॥ ਸੁਨਤ ਮੰਡਾਲੀ ਪਤਿ ਸੁ ਗੁਲੇਰੀ॥ ਬੋਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਮਤ ਮੇਰੀ॥੨੯॥ ਭਾਜਨ ਮਹਿ ਕਛੁ ਲਾਜ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਸਰਬਜਾਤ ਅਰਧ ਲੈ ਲੀਜੈ॥ ਹਾਰਬਜੀਤਬ ਹਰਿ ਕੀ ਇਛਾ॥ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਔਰ ਰੰਕ ਤਾ ਭਿਛਾ॥੩੦॥ ਪੰਮੇਰੀ ਕਹੀ ਬਾਤ ਯਹ ਭਲੀ॥ ਪੁਨ ਮੈ ਕਰਹੁ ਬਹੁਤ ਬਿਧਿ ਛਲੀ॥ ਅਬ ਇਹ ਕਾਲ ਚਲਹੁ ਨਿਜ ਗੇਹਾ॥ ਕਰਿਹੈ ਪੁਨ ਹਮਰਨ ਬਨ ਤੇਹਾ॥੩੧॥ ਮਾਨੀ ਯਹੀ ਕਟੋਚ ਘਮੰਡਾ॥ ਭਲੀ ਰੀਤ ਰਾਜਨ ਬਰ ਬੰਡਾ॥ ਰਾਜ ਧਾਮੁ ਧਨ ਜਾਇ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਕਰਿ ਹੈ ਕੁਉ ਉਕਿਤ ਬਿਚਾਰੀ॥੩੨॥ ਸਤਗੁਰੁ ਨਿਡਰ ਮਰਹਿ ਨਹਿ ਮਾਰਾ॥ ਧਨ ਜਨ ਮਨਿ ਅਨ ਗਨ ਭੰਡਾਰਾ॥ ਮਹਾ ਕਾਲਿਕਾ[4] ਸਿਧ ਸੁਜਾਕੇ॥ ਸਮ ਸਰ ਕੌਨ ਸੂਰ ਬਰ ਤਾਕੇ॥੩੩॥ ਡਰਤਨ ਕਬਹੂੰ ਕਰਤ ਉਪਾਈ॥ ਤਾਂਤੇ ਭਜਨ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਭਾਈ॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਸਭ ਸੈਨਾ ਸਰੀ॥ ਆਇਸ[5] ਭੀਮ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਕਰੀ॥੩੪॥ ਪੰਮਾ ਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਿਹੈਂ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤੇ ਗੁਰੁਦਿ ਨਿਕਰ ਹੈਂ॥ ਤਾਂਤੇ ਅਬ ਸਬ ਨਿਜਨਿਜ ਧਾਮਾ॥ ਚਲਹੁ ਭਲਹਿ ਚੁਪ ਚਾਪ ਮੁਕਾਮਾ॥੩੫॥ ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਰਨ ਏਕ ਮਾਸਤੇ॥ ਜੀਤਨ ਕੀ ਨਿਤ ਧਰਤ ਆਵਤੇ॥ ਜਮ ਤੂਲਾ ਜਮਰਾਜ ਸਮਾਨਾ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਬਲਵਾਨਾ॥੩੬॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਸੂਰੇਮਰ ਗਏ॥[6] ਅਬ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਬਯਾਕੁਲਤਾ ਲਹੈ॥ ਪੁਨ ਧਰ ਧੀਰ ਉਪਾਊ ਬਨੈ ਹੋ॥ ਗੁਰੁ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖੈ ਕੇ ਹੋ॥੩੭॥ ਜਥਾ ਤੀਰ ਧਨ ਚਲਤ ਪਰਾਈ॥ ਪੌਲ ਬੇਗ ਤ੍ਰਿਨ ਜਥਾ ਉਡਾਈ॥ ਚਲੇਗੇਹ ਸੁਨਿ ਸੂਰ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਰੋਵਤ ਸਭ ਸਨਬੰਧਿਨ ਮਾਰੇ॥੩੮॥ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਲਗ ਸਾਮ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਸਰਯੋ ਭੀਮ ਸਸਿ ਰਾਜਨ ਭਾਰੀ॥ ਸੁਨਤ ਸਿੰਘ ਸਭ ਪਾਛੇ ਧਾਏ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘਲਾਏ॥੩੯॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਜੋਧੇ॥ ਨਾਹਰ

---

1. ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ, 2. ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ, 3. ਚੋਥਾ, 4. ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ, 5. ਹੁਕਮ, 6. ਸੂਰਮੇ

ਸਿੰਘ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਧੇ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਝਾਰੀਅਰਿਨ ਅਨੇਕ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ॥ ਜਵਾਲਾ ਬਮਨੀ ਤੀਰ ਤਰਾਕੇ॥ ਮਾਰੇ ਬੀਰ ਬਹੁਤ ਤਬ ਲਾ ਕੇ॥੪੦॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੂ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਏ॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਦੈ ਹੁਕਮ ਪਠਾਏ॥ ਆਇ ਪਰੇ ਸਭ ਸਤਗੁਰੂ ਚਰਨਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਣ ਤਾਰਨ ਹਰਨਾ॥੪੧॥ ਕੰਠ ਲਗਾਇਆ ਸਿਖਾ ਦੀਨੀ॥ ਲੈ ਹੋ ਰਾਜ ਧਰਤਿ ਸਭ ਛੀਨੀ॥ ਭਾਜੇ ਪਰ ਲਾਜੇ ਪਠ ਪਜਾਰੇ॥ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਜੋ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰੇ॥੪੨॥ ਸਸਤ੍ਰਹੀਨ ਬਲਹੀਨ ਬਿਲੋਕੀ॥ ਤਾਹਿਰ ਤਨ ਮਹਿ ਅਘਿ ਅਵਲੋਕੀ॥ ਸਰਨ ਪਰੈ ਕੈਧੋ ਕੁਉ ਆਇ॥ ਕੈ ਗੁਰ ਹਰਿ ਦਿਜ ਸਰਨ ਸਿਧਾਇ॥੪੩॥ ਕਬਹੁ ਤਾਹਿ ਹਤਹੁਨਹਿ ਪਜਾਰੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਪੂਰਨ ਕਾਜ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਸੁਨ ਸਭ ਸਿੰਘ ਚਰਨਪਰ ਪਰੇ॥ ਸਤਯ ਸਤਯ ਕਹਿ ਅਨੰਦ ਧਰੇ॥੪੪॥ ਅਗੇ ਤੇ ਐਸੇ ਨਹਿ ਹਵੈ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੈ ਹੈ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਬਕਸਿਸ ਬਹੁ ਕਰੀ॥ ਜੰਗ ਸਮਾਪਤ ਭਤਿਹਿ ਘਰੀ॥੪੫॥ ਘਰ ਘਰ ਭਯੋ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ॥ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਕਾਰੀ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਮਹਿ ਸੁ ਜਸ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਹਾਰੇ ਬਾਇਸਧਾਰਾ[1] ਨਿਰਾਸਾ॥੪੬॥ ਗਏ ਹਾਰਤ੍ਰਯ ਲਾਖ ਪਹਾਰੀ॥ ਮਰੇ ਅਧਿਕ ਕਛੂ ਬਚੇ ਥਿਕਾਰੀ॥ ਮਹਾ ਸਮਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਜੀਤਾ॥ ਹਾਰੇ ਸਤ੍ਰ ਭਏ ਭਜ ਭੀਤਾ॥੪੭॥ਦੋ: ਪਰਹਿੰ ਸੁਨਹਿ ਯਹਿ ਕਥਾ ਜੋ ਉਰਧਰ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਹੋਤ ਸੋ ਸਤ੍ਰਨ ਸੰਗ ਅਭੀਤ॥੪੮॥

ਸਾਖੀ॥੬੫॥

ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੋਰਾਨੇ ਸੀ ਗੁਰੁ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਰਾਜ ਮਾਨ ਮਰਦਨ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਬਧ ਸਤਗੁਰੂ ਬਿਜਯ ਬਰਨਨ॥ ਨਾਮ ਏਕਾ ਦਸਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿ ਗੁਰੂ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਆਨੰਦ ਪੁਰੀ ਮਹਿ ਰਾਜੇ॥ ਜੀਤ ਜੰਗ ਨ੍ਰਿਪ ਗਨ ਗਿਰਿ ਅਨ ਕੋ ਸਿਖਨ ਪੂਰਨ ਕਾਜੇ॥ ਜੇ ਅਸਥਾਨ ਮਕਾਨ ਬਾਗ ਉਪਬਨ ਬਿਰਾਰੇ ਬਨਵਾਏ॥ ਜਾਚਕ ਜਨਨ ਅਜਾਚਕ ਕੈ ਕੈ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਵਰੋਸਾਏ॥੧॥ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਦ ਅਰੁ ਭਾਟ ਕਲਾਮਤ ਨਟ ਭਟ ਬਿਪ੍ਰ ਪ੍ਰਰਾਨੇ ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸਨਮਾਨ ਦਾਨ ਸੋ ਤੋਪੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਖਜਾਨੇ॥ ਇਤਨੇ ਮੈਂ ਇਕ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਹੋਤ ਮੁਸਦੀ ਸਰਕਾਰੀ॥ ਸਰਬ ਕਾਜ ਪਰਧਾਨ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਾਤ੍ਰ ਅਧਿਕਾਰੀ॥੨॥ ਤਾਂ ਢਿਗ ਕਾਹੁ ਦੀਨ ਸਿਖ ਗੁਰਮੁਖ ਬਿਨਤੀ ਬਦੀ ਬਨਾਈ॥ ਮੁਨਸੀ ਜੀ ਮੈ ਸੁਨੇ ਆਪ ਹੈ ਪਰ ਪੁਕਾਰੀ ਰਾਈ॥ ਮਮ ਕੰਨਯਾ ਬਯਾਹ ਕੋ ਲਾਇਕ ਚਾਹਤ ਧਰਮਨ ਸਾਯੋ॥ ਹੈ ਬਰ ਖੋਜਯੋ ਜਗਸੁ ਬਰਕੇ ਖਰਚ ਨ ਕਾਮੈ ਪਾਯੋ॥੩॥ ਪਾਚ ਸਤਕ ਕਬ ਸੁ ਮਿਲੈ ਤੂ ਮੈ ਅਬ ਕਰ ਕਰ ਕਨਯਾ ਦਾਨਾ॥ ਛੂਟਹੁ ਲੋਕ ਸੁ ਪਰਲੋਕਹੁ ਕੇ ਭਯ ਤੇ ਕਹਿ ਘਿਘਿਆਨਾ॥ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਯਹ ਕਾਰਜ ਜਹ ਹੁੰਡੀ ਲਿਖਿ ਦੇਈ॥ ਤਾਤੇ ਜਿਤਕ ਚਹਹਿ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਗੁਰੂ ਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰ ਲੇਈ॥੪॥ ਤਯੋਹੀ ਤਾਂਹਿ ਦਿਵਾਇ ਪਾਂਚ ਸਤਕ ਆਸਾ

1. ਬਾਈਧਾਰ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ

ਸਿੰਘ ਉਪਕਾਰੀ॥ ਕਨਯਾ ਦਾਨ ਕੀਓ ਤਬ ਤਾਨੇ ਨਿਜ ਕੁਲ ਰੀਤ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਸੋ ਹੁੰਡੀ ਲੈ ਖਿਤੇਮਾਸ ਖਟੈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਰਾਉਰ ਹੁਕਮ ਪਾਇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਵਲ ਪਾਂਚ ਸਤਕ ਦਿਆਰਯੋ॥੫॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕਹਿ ਕਹੀ ਨਹੀ ਮੈਂ ਕਹੀ ਬ੍ਰਿਥ ਤੈ ਕੈ ਸੇ॥ ਇਹਿ ਸਨ ਭਾਜ ਸਿੰਘ ਆਸਾ ਡਰ ਹਵੈਨ ਮਸੰਦਨ ਜੈਸੇ॥ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਬੀਤੇ ਗੁਰਦਰਸੇ ਤਬ ਉਰ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਈ॥ ਦਵੈ ਦੋਹੇ ਲਿਖ ਕਰ ਕਰ ਅਰਜੀ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪਾਸ ਪੁਚਾਈ॥੬॥ਯਥਾ॥ਦੋਹਾ॥ ਲੇਖਨੀਉ ਵਾਚ॥ ਮੁਖ ਕਾਰੇ ਮੇਰੇ ਕਹੈ ਕਰਤਾ ਜੋ ਉਪਕਾਰ॥ ਤਿਸ ਕੋ ਫਿਰ ਮੈ ਕਰਹੁਗੀ ਪਲਟਾ ਇਹਿ ਦਰਬਾਰ॥੧॥੭॥ ਫਟਿ ਛਾਤੀ ਦਵੈ ਟੂਕ ਭਈ ਰੁਦਨ ਕਰਤੰ ਲਿਖਤ ਜਾਤ॥ ਪਰ ਸਵਾਰਥ ਉਪਕਾਰ ਬਿਨ ਮੋਹਿ ਨ ਸੁਪਨੇ ਸਾਂਤ॥੨॥੮॥ਚੌ:॥ ਅਪਰ ਅਧਿਕ ਲਿਖ ਬਿਨਯ ਬਨਾਈ॥ ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਮਮ ਕੀਨ ਢਿਠਾਈ॥ ਸਰਬ ਲਛਮੀ ਜਗਤ ਤਿਹਾਰੀ। ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸਹਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੀ॥੯॥ ਚਿਤ ਦ੍ਰਵਯੋ ਲਖਿ ਦੀਨ ਪਨਾਕੋ॥ ਲਿਖ ਦੀਨੋਂ ਤਾਤੇ ਮੈ ਤਾਕੋ॥੧੬॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਹਸਿ ਤਿਹਿ ਬੁਲਵਾਯੋ॥ ਸੁਈ ਕਾਜ ਸੋਪਯੋ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਭਲੋ ਕੀਓ ਕੀਨੋ ਉਪਾਰਾ॥ ਆਗੇ ਲੇਹੁ ਪੂੰਛਿ ਬਿਵਹਾਰਾ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੬੬॥

ਦੋ:॥ ਤਯੋ ਹੀ ਸੈਨਾਪਤਿ ਸੁਮਤਿ ਸੁ ਕਬਿ ਲਿਖਾਰੀ ਏਕ॥ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਅਬਰ ਲਿਖਤ ਰਾਖਤ ਉਰ ਗੁਰੁ ਟੇਕ॥ਚੌ:॥ ਕਛੁ ਅਪਰਾਧ ਤਾਹਿ ਤੇ ਭਯੋ॥ ਧਾਜ ਧਾਮ ਸੋ ਅਪਨੇ ਗਯੋ॥ ਸਿਮਰਨ ਤਾਸੁ ਲਿਖਤ ਜਬ ਆਈ॥ ਤਿਹ ਤਬ ਲੀਨੋ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਈ॥ ਧਰ ਉਰ ਭਜਨ ਸਬਨ ਸੋ ਆਯੋ॥ ਬਿਨਯ ਪ੍ਰਤ੍ਰਿਕਾ[1] ਲਿਖਿ ਬਿਲਖਾਯੋ॥ ਮੰਦ ਭਾਗ ਮੇ ਰੇ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਆਵਤ ਦਰਸਤ ਪਾਵਤ ਲਾਜਾ॥੩॥ਦੋ:॥ ਜਬ ਤੇ ਪ੍ਰਭ ਸਸੋ ਬੀਛੁਰੇ ਕਿਓ ਕ੍ਰਿਖੀ ਕੋਠਾਟ। ਬ੍ਰਿਖ ਭਨਕੀ ਸੰਗਤ ਕਰੀ ਭਏ ਜਾਟ ਕੇ ਜਾਟ॥੪॥ਚੌ:॥ ਅਬਕਾ ਮੁਖ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਦਿਖਰਾਂਉ॥ ਸਿਮੁਰ ਨਾਮ ਨਿਤ ਆਨੰਦ ਪਾਉ॥ ਗੁਰ ਗਤਿ ਅਗਮੁ ਜਾਨਿ ਨਹਿ ਜਾਈ॥ ਨਾਰਦਾਇਕ[2] ਕੀ ਮਤ ਭ੍ਰਮਾਈ॥੫॥ ਜਿਨ ਗੁਰ ਜਸ ਕਰ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਯੋ॥ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ਗਾਯੇ॥ ਭਾਖਾ ਕਰੀ ਚਣਾਕ ਨੀਤ ਕੀ॥ ਰਾਖੀ ਨਿਜ ਉਰ ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਕੀ॥੬॥ ਫਿਰ ਸਤਗੁਰ ਸਮੁਹਿ ਨਹਿ ਆਯੋ॥ ਮਾਯਾ ਬਸਨ ਗਯਾਨ ਮਨ ਭਾਂਯੋ॥ ਅਗਮ ਅਗਾਧਿਤ[3] ਚਰਿਤ੍ਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਅਕਥਨੀਯ[4] ਸ੍ਰਵਨੀਯ ਬਿਚਾਰਜ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੬੭॥

ਚੌ:॥ ਕਬਹੁੰਕ ਉਚ ਦਮਦਮੇ ਰਾਜੇ॥ ਸੇਵਕ ਪੂਰਨ ਕਾਜ ਸਮਾਜੇ॥ ਇਕ ਪਠਾਨ ਅਨਜਾਨ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਛੁਧਿਤ ਉਦਰ ਅਤਿ ਦੁਖਤ ਬਿਚਾਰਾ॥੧॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਪੂਛਿ ਸਭ ਲੀਨਾ॥ ਕਾਂ ਤੇ ਕਾਂਖਟਾਸ ਬਨਦੀਨਾ॥ ਬਹੁਤ ਬਹਾਨੇ ਖਾਨ ਬਨਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਹਨ ਲਖ ਸਤਯ ਬਤਾਯੋ॥੨॥ਚੌ:॥ ਨੌਕਰ ਮੈ ਨਵਰੰਗ[5] ਕੋਰਹਯੋ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥ ਬਡ

---

1. ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ, 2. ਨਾਰਦ ਰਿਸ਼ੀ, 3. ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ, 4. ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, 5. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

ਇਜਤ ਮੇਰੀ ਕਰਤ ਸਾਹਨਸਾਹ ਸਮਾਜ॥੩॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੁੰਕ ਸਾਹ ਰਿਸਾਯੋ ਮੋ ਮੈ॥ ਲਘੁ ਲਘੁ ਚੂਕ ਨਿਕਰਯੋ ਕੋਪੈ॥ ਤਬ ਮੈ ਨਿਜ ਉਰਮਾਹਿ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਯਾਤੇ ਬੜੋ ਨ ਕੋਊ ਭਵਿਭਾਰਾ॥੪॥ ਕਾਕੀ ਸਰਨ ਜਾਇ ਸੁਖਪੈ ਹੋ॥ ਕਾਕ ਛੁਕਿਰਿ ਕੈ ਰੋਟੀ ਖੈ ਹੋ॥ ਜਾਤ ਪਠਾਨ ਖਾਨ ਕਹਲਾਊਂ॥ ਲਘੁ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਤ ਸੁ ਅਧਿਕ ਲਜਾਊ॥[1]੫॥ ਤਾਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਨ ਗਾਥਾ॥ ਉਪਰਯੋ ਉਰ ਆਯੋਇਤਿ ਨਾਥਾ॥ ਹਯਾਂਹੂੰ ਦਿਵਸ ਤੀਨ ਹਵੈ ਗਏ॥ ਭੋਜਨ ਕਤਹੁ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ॥੬॥ ਤਬ ਅਕੁਲਾਇ ਸੁਹੀਐ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਤੀਨ ਭਏ ਉਪਵਾਸ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਫਾਕੇ ਤੀਨ ਹਰਾਮ ਹਲਾਲੂ॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਕਿਆ ਕਰਮ ਕਰਾਲੂ॥੭॥ ਮਾਂਗਨ ਜਾਨ ਪਠਾਨ ਜਵਾਨਾ॥ ਉਰ ਅਤਿ ਦੁਖਿਤ ਛੁਧਿਤ ਬਿਨਦਾਨਾ॥ ਸਵਾਨ ਮਾਸ[2] ਤਾਤੇ ਯਹ ਸਵਾਮੀ॥ ਖਾਂਹ ਯਾਹਿ ਕਹਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੮॥ ਰੋਜ ਆਨ ਆਨਾ ਕਰ ਦੀਨੋ॥ ਕਰ ਸਨਮਾਨ ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਗ ਕੀਨੋ॥ ਦੂਸਰ ਤੀਸਰ ਦਿਨ ਗੁਰਦਵਾਰੇ॥ ਆਵਹ ਦਰਸਹਿ ਚਰਨ ਅਧਾਰੇ॥੯॥ਚੌ:॥ ਪਾਂਚ ਰੁਪੈਆ ਰੋਜ ਕਰਿ ਕੀਓ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਆਯੋ ਅਗ੍ਰ ਗੁਰੁ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਦਯਾਰ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਕਹੁ ਖਾਨ ਜੀ ਖੁਸੀ ਅਪਾਨੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਸਬਿਧਿ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਨਾਥ ਏਕ ਅਰਜ ਮੈ ਕਰਿਹੋ॥ ਜਾਨ ਮਾਫ ਜੋ ਅਪਨ ਨਿਹਰਿ ਹੋ॥੧੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਭਾਖੀ ਰੁਚ ਕਹਿਏ॥ ਕਛੁ ਸੰਕਾ ਚਿਤ ਨਾਹਿਨ ਲਹਿਏ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਜਗਤ ਗੁਰੁਰਾਈ॥ ਭੋਜਨ ਭਜਹੁ ਭਬਯ ਰਸਦਾਈ॥੧੨॥ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਖਦਾਇਕ ਸਵਾਮੀ॥ ਇੰਦ੍ਰੀ ਜਿਤਨ ਕਾਮ ਤਿਆਗਾਮੀ॥ ਹਮ ਸਭ ਸੁਕੀ ਰੋਟੀ ਖਾਵੈਂ॥ ਤਾਤੇ ਪਰ ਨਰ ਤਿਆ ਤਕਾਵੈਂ॥੧੩॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸੋ ਉਤਰ ਦੈਹੋ॥ ਕਛੁਕ ਕਾਜ ਕਰ ਸਭ ਬਤਰੈ ਹੋ॥ ਪੁਨ ਕਛੁ ਦਿਨ ਬਿਤਾਇ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਹੀ ਖਾਨਤਵ ਮ੍ਰਿਤਨਿ ਅਰਾਈ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਦਸਵੇ ਦਿਨ ਸੁਨ ਆਜ ਤੇ ਮਰਹੋ ਜਾਨ ਪਛਾਨ॥ ਜੋ ਕਛੁ ਕਰਤ ਬਨੈ ਕਰੋ ਰਾਖਹੁ ਮਨਸਾਵਧਾਨਾ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਅਜਕਹਿ ਦੀਨੋ ਖਾਨਉਠਾਈ॥ ਸਭ ਸਾਮਾ ਤਿਹਿ ਨਿਕਟ ਪਠਾਈ॥ ਬੇਸਯਨ[3] ਹੂੰ ਕਹਿ ਤਿਨ ਢਿਗ[4] ਭੇਜਾ॥ ਤਿਨ ਤਨ ਕਾਮਨ ਕ੍ਰੋਧ ਮਜੰਜਾ॥੧੬॥ ਤਸਬੀ ਲਿਏ ਹਾਥ ਮੈ ਰਹੈ॥ ਅਲਹੁ ਅਲਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹੈ॥ ਦਿਵਸ ਇਕਾਦਸ ਗੁਰੁ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਤਾਂਹਿ ਸੁਨਾਯੋ॥੧੭॥ ਕਰੀ ਕਾਮ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਸ ਨਾਹੀ॥ ਕਹਾ ਸਮੁਝ ਸਮਝੀ ਉਰ ਮਾਹੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤੁਡਰ ਕਰਕੈ॥ ਲਾਗੈ ਸਹਬ ਭਯੰਕਰ ਭਰ ਕੈ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਦੰਡਨ ਕਹੀ ਤਯੋਹੀ ਹਮਹਿ ਪਠਾਨ॥ ਖਿਨ ਇਕ ਹੂੰ ਕਰ ਆਸਰੋ ਨਾਹਿਨ ਅਹਹਿ ਨਿਦਾਨ॥੧੯॥ ਕਿਹ ਬਿਧਿ ਭੋਗ ਚਾਹਉਰ ਆਵੈ॥ ਮੁਹਲਤ[5] ਦਸਹੂੰ ਦਿਨਨ ਬਤਾਵੈ॥ ਸੁਨਤਿਹਿ ਪਰਯੋ ਸੁ ਚਰਨ ਪਠਾਨਾ॥ ਨਾਥ ਅਲੌਕਿਕ[6] ਗਤਿ ਨਹਿ ਜਾਨਾ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਜਗਤ ਉਧਾਰਕ ਦਯਾ ਘਨ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਸਰੂਪ॥ ਅਲਹ ਰਸੂਲ ਆਨੰਦ ਗੁਨ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਅਨੂਪ॥੨੧॥

---

1. ਸ਼ਰਮ ਮੰਨਣੀ, 2. ਕੁੱਤਾ, 3. ਵੇਸਵਾ, 4. ਕੋਲ, 5. ਸਮਾਂ, 6. ਅਸਚਰਜ

ਸਾਖੀ॥੬੮॥

ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਇਤ ਪਾਵ ਸਰਿਤ ਬੀਤ ਗਈ ਨਵਰਾਤੇ ਆਸਿਨ ਆਏ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਪੂਜਬੇ ਕੇ ਹਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਸਿਖਨ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥ ਮਾਰਵਾੜੀਅਨ ਸਿੰਘਲ ਦੀਨੋ ਹੁਕਮ ਮਾਂਜਬੇ ਹੇਤੂ॥ ਲਾਗੇ ਕਰਨ ਸੇਵ ਸਸਤ੍ਰਨ ਦੀ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਖਗ ਦੇਤੂ॥੧॥ ਦਬ ਪਰਾਨ ਤਰ ਮਾਂਜਨ ਲਾਗਯੋ ਮਹਾਰਾਜ ਲਖਲੀਨੋ॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਕਰਨ ਬੇਅਦਬੀ ਪਯਾਰੇ ਰੂਪ ਭਗਵਤੀ ਚੀਨੋ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਏ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਮਰਵਾੜਿਨ ਮਨ ਜਾਨੀ॥ ਸੇਵਾ ਸਸਤ੍ਰਨ ਸਜਿ ਅਸੀਸ ਧਰੰ ਕਰਿਯ ਜੁ ਆਗਯਾ ਠਾਨੀ॥੨॥ ਪੁਨ ਪੂਛੀ ਤਬ ਤਿਨ ਗਨ ਗਾਈ ਕਰੀ ਕਹੀ ਸਰਕਾਰੀ॥ ਬਿਨਾ ਦਾਬ ਕੇ ਟਹਲ ਹੋਤ ਨਹਿ ਦਸਮ ਮਹਿਲ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਸੇਵ ਰਹਿਤ ਲਖ ਸਸਤ੍ਰਨ ਸਾਹਿਬ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਿ ਬੋਲੇ॥ ਸੇਵਕ ਸੇਵਤ ਭਾਉ ਕੁਤਾਓਹੁ ਛਮਾਹੋਤ ਅਨਮੋਲੇ॥੩॥ ਕਾਰੀਗਰਨ ਤਜੀਮ ਮਾਫ ਅਸਨਿ ਰਨਯ ਅਹਿਹਿ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਰ ਸੇਵਾ ਮੈ ਬਕਸਯੋ ਬਚਮਾਨਾ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰ ਕਾਲੀ ਕੋ ਪੁਜਨ ਨਵ ਦਿਨ ਅਨਦਿਨ ਸਵਾਮੀ॥ ਨਿਤ ਨਈ ਕਥਾ ਨਿਤ ਨਈ ਸੇਵਾ ਨਿਤ ਨਈ ਉਸਤਤਿ ਨਾਮੀ॥੪॥ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭਾਗਵਤ ਦੇਵੀ ਭਾਖਾ ਅਰਗੁਰ ਬਾਨੀ॥ ਪੂਜਤ ਜਗਦੇਬਿਕਾ ਜਗ ਜਨਨਿ ਸਕਲ ਮਨੋਰਥਦਾਨੀ॥ ਕਰ ਦਸਹਰਾ ਮਹੱਲਾ ਹੋਲਾ ਅਧਿਕ ਕੀਓ ਜਸ ਜਗ ਮੈ॥ ਫੋਜ ਸਿੰਗਾਰ ਹਸਿਤ ਹਯ ਅਨ ਗਨ ਤੋਪ ਤੁਪਕ ਤਬ ਤਗ ਮੈ॥੫॥ ਨਿਰਖਿ ਗਰੜ ਨਿਜ ਆਸਨ ਅਏ ਛੂਟਿਤ ਗੋਲਿਅਨ ਸਗਰੇ॥ ਛਕ ਪਰਸਾਦ ਮ੍ਹਾ ਅਹਿਲਾਦਿ ਪ੍ਰਮਾਦ ਗਏ ਸੁਖ ਬਗਰੇ॥ ਦਸਮੀ ਬਿਜਯ ਤਿਹਾ ਵਲ ਕੀਨੋ ਦੇਗ ਦਰੰਗ ਦੁਰਾਈ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਰਬ ਸਿੰਘਨ ਨੈ ਮੂਹ ਮਾਗੀ ਸੋ ਪਾਈ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੬੯॥

ਚੋ:॥ ਅਬ ਇਕ ਸੁਨਹੁ ਅਲੋਕਿਕ ਗਾਥਾ॥ ਸੁਨਤ ਹੋਤ ਉਰ ਅਧਿਕ ਸਨਾਥਾ॥ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੋਰ ਕੀ ਸੋਭਾ॥ ਸੁਨਤ ਜਾਸੁ ਉਰ ਉਮਗਤਓਭਾ॥੧॥ ਕਬਹੁ ਕ ਮਾਤ ਗੁਜਰੀ ਨਾਈ॥ ਜਪ ਪਹ ਪਾਠ ਸੁਖਮਨੀ ਆਈ॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਵਾਕ ਮਹਲਾ ੫॥** ਜੈਸਾ ਸੁ ਬਰਨ ਤੈਸੀ ਉਸ ਮਾਟੀ॥ ਜੈਸਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੈਸੀ ਬਿਖ ਖਾਟੀ॥ ਜੈਸਾ ਮਾਨ ਤੈਸਾ ਅਭਿਮਾਨ॥ ਜੈਸਾ ਰੰਕ ਤੈਸਾ ਰਜਾਨ॥ ਸੋ ਬਰਤਾਏ ਸਾਈ ਜੁਗਤ॥ ਨਾਨਕ ਉਹ ਪੁਰਖ ਕਹੀਏ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ॥ ਪਠਤ ਪਠਤ ਮਾਤਾ ਮਨ ਆਈ॥ ਹੇਰਹੁ ਅਸ ਸੰਤਨ ਪਦ ਜਾਈ॥੨॥ ਸੁਤ ਸਮੀਪ ਸਭ ਗਿਨਤੀ ਕਹੀ॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਰ ਸਹੀ॥ ਦਰਸਨ ਕਾਲ ਹੋਤੁ ਹਿ ਮਾਤਾ॥ ਸੰਤ ਸਰਲ ਚਿਤ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤਾ॥੩॥ ਤਬ ਤੁਮਤੋਜਨ ਭਾਵਤ ਕਰੀਯੋ॥ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤ ਸਰੂਪ ਨਿਹਹਿਓ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਸਤਗੁਰ ਬਾਹਰ ਆਏ॥ ਉਤ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਮੁਸਕਾਏ॥੪॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਸਕਲ ਗਤਿ ਜਾਹੀ॥ ਸਾਹਬਿ ਬੁਢੇ ਬੰਸ ਅਮਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਬੋਲੇ ਬਿਹਸਿਸੁ ਸੰਗਤ ਸਾਰੀ॥੫॥ ਦੀਨ

ਬੰਧ ਮੁਹਿ ਚਿੰਤਵ ਕੀਨੋ॥ ਚਿਤ ਚਾਹਤ ਦਰਸਨ ਪ੍ਰਭ ਲੀਨੋ॥ ਹੋਇ ਕੇਲ ਤਾਤੇ ਅਬ ਜੈ ਹੈ॥ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਨਿਸ ਸੰਗ ਨਲੈ ਹੈ॥ਦੋ:॥ ਤੁਮ ਸਭ ਪਾਛੇ ਆਇਓ ਮਜਲ ਮਜਲ ਮੁਦਪਾਨ॥ ਦਰਸਹੁ ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਢੀਸ ਗੁਰੁ ਸਾਚ ਤਖਤ ਸੁਲਤਾਨ॥੭॥ਚੌ:॥ ਬੜਵਾ ਪਰ ਅਰੂਢ ਭੇ ਪ੍ਰਾਤਾ॥ ਕਰ ਨਿਤਪਾਠ ਸੁ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮਾਤਾ॥ ਸਮਯ ਮਧਯਾਨ ਮਾਤ ਅਕੁਲੀਨਾ॥ ਸੁਤ ਸਮੀਪ ਬੋਲੀ ਬਿਕੁਲੀਨੀ॥੮॥ ਹੇ ਪ੍ਰਿਅ ਪੁੱਤਰ ਸੰਤ ਨਹਿ ਆਏ॥ ਧੋਕਿਹਿ ਕਾਰਨ ਕਰਮਨ ਭਾਏ॥ ਕਰੁਣਾ ਕਰ ਕਲਗੀਧਰ ਕਹੀ॥ ਪਰਸਹੁ ਥਾਲ ਸੰਤ ਗਤਿ ਲਹੀ॥੯॥ ਖਟ ਰਸ ਬਿੰਜਨਾ[1] ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਭੋਜਨ ਭਾਵਤ ਕੀਨ ਤੀਆਰਾ॥ ਥਾਲ ਲਗਾਇ ਮਾਤ ਮਗ ਦੇਖਾ॥ ਤਬਲੌਂ ਰਾਮ ਕੌਰ ਮਨ ਲੇਖਾ॥੧੦॥ ਕਰ ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਚਹਤ ਬੜਿ ਆਈ॥ ਚਲਹੁ ਸਕਤ ਸਨਮਨ ਅਸ ਆਈ॥ ਤੁਰਤ ਦਵਾਰ ਪ੍ਰਗਟੇ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ॥ ਜਹ ਚਿਤਵਤ ਮਾਤਾ ਦ੍ਰਿਗ ਕਰਕੇ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਭੋਜਨ ਮਾਤਾ ਭਾਉ ਭਰ ਦੀਨੋ ਤਬਹਿ ਛਕਾਇ॥ ਨਿਰਖਿ ਸੰਤ ਅਤੁਲਿਤ ਪ੍ਰਭਾ ਮਨਹੀ ਮਨ ਹਰਖਾਇ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪੂਛੀ ਮਾਤਾ ਬੜ ਭਾਗੀ॥ ਕਹਤੇ ਅਗਮਨ ਭੇ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰਾ[2] ਸੁਨਤ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਬਸ ਜੰਤ੍ਰੀ ਕੇ ਜੰਤ੍ਰਹਿ ਸਹੀ॥੧੨॥ ਜਿਤ ਇਸ ਚਹਹਿ ਤਿਤ ਦਿਸ ਕਰਹੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਾਹਿਬ ਕਰਣਾ ਧਰਹੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਅਬ ਆਯੋ॥ ਸਿਮਰਨ ਰਾਉਰ ਲਖ ਹਰਖਾਯੋ॥੧੪॥ ਬੰਦਨ ਕਰ ਪੁਨ ਬਾਹਰ ਗਏ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦਰਸਤ ਮੁਦ[3] ਭਏ॥ ਕਛੂ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਲਿਯਾਈ॥੧੫॥ ਪਾਇ ਅਸੀਰਬਾਦ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਲਖ ਛਬਿ ਕਾਮਦਕਮਨ ਮਹਾਨੇ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਸੁਆਸ ਯਗੂਢਾ॥ ਸਭ ਤੇ ਬੜੋ ਸੁ ਸਾਹਿਬ ਬੂਢਾ[4]॥੧੬॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਯਹ ਬੰਸ ਮਹਾਨੀ॥ ਬੜੀ ਅਮਿਤ ਅਭਿਮਤ ਫਲਦਾਨੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਸਾਗਰ ਜੈਸੀ। ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਮਾਨ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਐਸ॥੧੭॥ ਤਿਹ ਮਥਨਿ ਕਰੇ ਰਤਨ ਅਨੇਕਾ॥ ਦਿਏ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਬਿਬੇਕਾ॥ ਸਿੱਖੀ ਕੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਭ ਮੁਖਮਾਨੀ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸੋ ਲਈ ਅਮਾਨੀ॥੧੮॥ ਮੋ ਮੈ ਰਾਜ ਕੌਰ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਭਰਮ ਭੇਦ ਕਛ ਜਾਨਹੁ ਨਾਹੀ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਹਰ ਹਰ ਜਨ ਸਮਤਾਈ॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕਹਿ ਆਪ ਸੁਨਾਈ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੭੦॥

ਦੋ:॥ ਦਿਨ ਦੂਸਰ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰੀ ਆਇਸ[5] ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਗਾਰ॥ ਕਰਹੁ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਰ ਇਕ ਸਹੰਸ੍ਰ[6] ਦਰਬਾਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਕੀ ਕਰਨ ਬੜਾਈ॥ ਹਾਨ ਲਾਭਕੀ ਸਮ ਸਰਤਾਈ॥ ਕਹੀ ਲੂਟਿ ਸੁ ਤਿਹਾਵਲਿ[7] ਲੀਜੈ॥ ਮੇਰੀ ਆਇਸ ਭੰਗ ਨ ਕੀਜੈ॥੨॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਏ ਭੌਨ ਮਹਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਘਟ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸੁਨ ਸਭ ਖਿਰਤੰਤਾ॥ ਪੁਛਯ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਭਗਵੰਤਾ॥੩॥ ਮਾਨੀ ਕਯੋ ਨਹਿ ਮੋਰ

1. ਛੇ ਰਸਾਂ ਵਾਲਾ, 2. ਰਾਮ ਕੁਇਰ, 3. ਖੁਸ਼ ਹੋਏ, 4. ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ, 5. ਹੁਕਮ,
6. ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ, 7. ਕੜਾਹ

ਬਖਾਨੀ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਹੈ ਸੰਤ ਅਮਾਨੀ॥ ਮਾਟੀ ਸੁਬਰਨ ਸਮ ਸਰ ਇਨਕੇ॥ ਸਮਸਰ ਹਵੈ ਨ ਸਕਤ ਕੁਉ ਤਿਨ ਕੇ॥੪॥ ਤਿਨ ਕਰਨ ਕਲ ਸਕਲ ਤੁਮ ਕੀਨੀ॥ ਤਾਤੇ ਬਚਨ ਕਹਹੁ ਲਿਹੁ ਚੀਨੀ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸੰਗਤ ਪਾਖੰਡੀ॥ ਹਵੈ ਹੈ ਨਾਹਿਨ ਸੁਮਤਿ ਅਖੰਡੀ॥੫॥ ਨਰ ਸੁਰਸਰਿ ਹੋਇ ਕਿਮ ਬਾਸਾ॥ ਸਰਸਰਿ ਸਰਿ ਸਕਿ ਹਵੈ ਕ੍ਰਮ ਨਾਸਾ॥ ਹਵੈ ਮਰ ਭੂਮਿ ਕਿਮਾਲਵ ਆਸਾ॥ ਸੂਦ ਕਿ ਦਿਜ ਸਮ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੬॥ ਕਲਿ ਡਰ ਰਾਮ ਕੁਅਰ[1] ਨਹਿ ਲੂਟਾ॥ ਤਾ ਫਲ ਸੁਨਹੁ ਹੋਇ ਇਹ ਊਟਾ॥ ਔਰਨ ਕੇ ਦਵਾਰ ਨਦਰ ਜਾਈ॥ ਇਨਕੇ ਕਟੌ ਫਾਂਧਿ ਕਲਿਆਈ॥੭॥ ਸੁਨ ਬਚ ਰਾਮ ਕੁਅਰ ਅਕੁਲਾਨੇ॥ ਬਿਨਯ ਬਿਨੀਤ ਬਚਨ ਪ੍ਰਗਟਾਨੇ॥ ਮਮ ਤਨ ਸੁਤ ਲਗ ਪ੍ਰਵਿਸਹਿ ਨਾਹੀ॥ ਪੌਤ੍ਰਗੋ ਬਚ ਸਫਲ ਸਦਾਂ ਹੀ॥੮॥ ਬਿਹਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਕਹੀ ਸਹੀ ਹੈ॥ ਰਾਮ ਕੌਰੋਂ ਮੁਹਿ ਭੇਦ ਨਹੀ ਹੈ॥ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਸਯਾਮ ਸਿੰਘ ਘਰ॥ ਕਲਿ ਪ੍ਰਵੇਸਤੇਕੁ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਮ ਕਰ॥੯॥ ਮਾਤਾ ਸੁਨ ਅਧਿਕ ਉਰ ਹਰਖੀ॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਬ੍ਰਿਤਿ ਸਮ ਸਰ ਪਰਖੀ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਿਖ ਕੰਚਨ ਅਰ ਮਾਟੀ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਨਿਰਖਤ ਇਕ ਠਾਟੀ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਗੁਰਸਿਖੀ ਸਾਗਰ ਸਰਸ ਸਰਧਾ ਸਲਲ ਅਨੰਤ॥ ਸਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਨ ਕਰਨ ਉਨਤ ਤਰੰਗ ਸੁਤਤਾ॥ ਪਵਨਤਾ ਮਮਤਾ ਤਜਨ ਆਇਸ ਈਸ ਅਗਾਧ॥ ਸਮ ਦਯਾ ਸੁ ਧਰਮ ਸਤ ਗੁਰੂ ਮਤ ਰਹਤ ਸਮਾਧ॥੧੨॥ ਛਮਾ ਸੌਚਤਾ ਮੁਦਿਤ ਯਾ ਇਹ ਨਦ ਨਦੀ ਅਪਾਰ॥ ਪ੍ਰਵਿਸਹਿ ਸਾਗਰ ਸੁਘਰਮਹਿ ਸਖਦ ਨਿਰੰਤਰ ਬਾਰ॥੧੩॥ ਸਿਖ ਸੰਤ ਜਲ ਜੰਤ ਜਨ ਭਚਤ ਭਕਿਤ ਭਗਵੰਤ॥ ਤਾ ਸਾਗਰ ਮਹਿ ਚੰਦ ਕੁਲ ਰਾਮ ਕੁਅਰ ਹੈ ਸੰਤ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੭੧॥

ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਿੰਘਨ ਦੇਤ ਸੁਗਯਾਨਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸਤਗੁਰ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਛਾਯਾ ਬਿਸਤਾਰੀ॥ ਰਾਮ ਕੁਅਰ ਕੇ ਊਪਰ ਡਾਰੀ॥੧॥ ਜਿਨ ਨਾਰਦ ਸਨਕਾਦਿ[2] ਭ੍ਰਮਾਏ॥ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਪੰਚ ਮਹਿ ਦੋਸ ਲਗਾਏ॥ ਕਾਗੁ ਭ ਸੁੰਡ ਭਕਿਤ ਬਿਰਨਯਾਨੀ॥ ਮੋਹਿਤ ਭਏ ਸਦ੍ਰਿਸ ਅਗਯਾਨੀ॥੨॥ ਭਾਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਮਹਾਨਾ॥ ਭਾਜੇ ਕਾਸੀਪੁਰੀ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਤਿਹਿ ਮਾਯਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਬਰ॥ ਭਰਮਾਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਰਣਾ ਕਰ॥ ਬੜਾ ਧਨੁਖਇਕ ਪੜ ਪਾਸ ਥਾ॥ ਜਿਹਿ ਉਠਾਇਬੋ ਬਲ ਬਿਲਾਸਥਾ॥ ਤਿਹ ਲਖ ਇਹ ਮਨ ਮਹਿ ਤਿਹ ਆਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਇਹ ਧਨੁਸ ਕਨ ਉਠਾਈ॥੪॥ ਲਖ ਮਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਬੋਲੇ ਚਲਦ ਸਿਕਾਰ ਸਮਾਜਾ॥ ਹਯ ਗਯ ਬਾਹਨਬਿ ਬਿਧਿ ਬਨਾਏ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਸਜ ਸਜਨ ਲਿਆਏ॥੫॥ ਧਨ ਟੰਕੋਰ ਘੋਰ ਰਣ ਕੀਨਾ॥ ਤਕ ਅੰਕੁਰ ਤਰ ਜਰ ਹਨ ਛੀਨਾ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਧਨੁ ਬਾਨਾ॥ ਧਸਯੋ ਧਰਾਸਰ ਤੋਕ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੬॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਮਹਿਮਾ ਮਨ ਜਾਨੀ॥ ਆਪਨ ਹੁੰ ਆਪ ਅਪ ਪਛਾਨੀ॥ ਤਬਲੌ ਗਯ ਅਰੂਢ ਬੈ ਲਾਗੇ॥ ਕਰ ਗਹਿ ਰਾਮ ਕੌਰ ਕੋ ਆਗੇ॥੭॥ ਧਰਯੋ ਕੰਧ[3] ਪਰ

1. ਰਾਮ ਕੁਇਰ (ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ), 2. ਨਾਰਦ ਆਦਿ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, 3. ਮੋਢੇ ਤੇ

ਕਰਾ[1] ਤਬ ਪ੍ਰਿਅ ਕੇ॥ ਬਿਰਕਯੋ ਬਮਯੋ ਸਬਲ ਲਖਹਿਅਕੇ॥ ਕੰਪਤ ਹੂੰ ਥਿਰ ਹਵੈ ਰਹਿ ਗਯੋ॥ ਬਿਹਸਿ ਬਚਨ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਕਹਯੋ॥੮॥ ਆਵਹੁ ਸਖਾ ਖਵਸੀ ਮਾਹੀ॥ ਕਛੁ ਸੰਦੇਹ ਕਰਹੁ ਉਰਨਾਹੀ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਕਹਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਅੰਤਰਗਤਿ ਜਾਨਹੁ ਹਰ ਹਾਲਾ॥੯॥ ਸੇਵਕ ਸਵਾਮੀ ਸਮ ਸਰ ਨਾਹੀ॥ ਕਹਾ ਸੁ ਮੁਖ ਕਹ ਪਦਬਲ ਬਾਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬੈਠ ਢਿਗ[2] ਮੇਰੇ॥ ਮੋ ਮਹਿ ਤੋ ਮਹਿ ਭੇਦ ਨ ਹੇਰੇ॥੧੦॥ ਯਹ ਬਲ ਜੋ ਸਹਾਰ ਤੁਮ ਲੀਨਾ॥ ਲੋਕ ਤੀਨਹੁ ਕੁਰ ਹੁਮੁ ਦੀਨਾ॥ ਦੂਸਰ ਸਕਤ ਧਰਤ ਨਰ ਨਾਹੀ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਹੁਤੇ ਪ੍ਰਿਅ ਮਮ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੧੧॥ ਯਹੂੰ ਬੰਸ ਬੁਢੇ ਬਾਬਾ ਕੀ॥ ਬਖਸਿਸ ਬੇਦੀ ਬਰ ਬਾਬਾ ਕੀ॥ ਸਦਾ ਪੁਰਾਨੇ ਸੇਵਕਤ ਸਵਾਮੀ॥ ਲਾਜ ਰਾਖਨੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੧੨॥ ਅਸਕਹਿ ਪਦ ਗਹਿ ਰਹਿ ਅਰ ਗਾਈ॥ ਲੀਨੋ ਸਾਹਿਬ ਸੰਗ ਸੁਭਾਈ॥ ਕਰਤ ਅਲੋਕਿਕ ਬਰ ਇਤਹਾਸਾ॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਕਿਆ ਪਸੁ ਪਛਿ ਪ੍ਰਨਾਸਾ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਅਬਿਗਤ ਗਤ ਅਬਿਗਤ ਚਰਿਤ ਜਾਨਤ ਜਾਨਨਹਾਰ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਉਰ ਗੁਰ ਚਰਨ ਕੀ ਨਵ ਤਨੁ ਪ੍ਰੀਤ ਅਪਾਰ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੭੨॥

ਚੌ:॥ ਕਬਹੁ ਖਾਲਸੇ ਪ੍ਰਤਿ ਗੁਰੁ ਰਾਈ॥ ਕਰਤ ਕਹੇ ਉਪਦੇਸ ਅਘਾਈ॥ ਪਹਿਰ ਕਾਛ ਕੇਸ ਸਿਰ ਧਾਰਹੁ॥ ਕੰਘਾ ਕੜਾ ਨ ਕਬਹੁ ਟਾਰਹੁ॥੧॥ ਦਿਨ ਦਿਨੰ ਅਨ ਗਿਨ ਤੇਜ ਬਧੈਗਾ॥ ਲੋਕ ਔਰ ਪਰਲੋਕ ਸਧੈਗਾ॥[3] ਤਿਨਨਰ ਮੈ ਤੇ ਕਿਨ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਕਹੀ ਨਾਥ ਬਿਨਤੀ ਇਕ ਮੋਰੀ॥੨॥ ਜਦ ਪਿਛੋਟ ਮੁਖ ਬਾਤ ਬਡੇਰੀ॥ ਬੋਲਤ ਬਨਤ ਬਿਅਦਬੀ ਮੇਰੀ॥ ਤਦਪਿ ਨਾਥ ਗੁਰੁ ਬੈਦਰੁ ਧਾਈ॥ ਮੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਜਿਹ ਪਰ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਚਾਰਹੁ ਸਨ ਬਿਚਾਰ ਬਿਨ ਭਾਖੇ॥ ਨਿਪਟ ਕਪਟ ਉਰ ਅੰਤਰ ਰਾਖੇ॥ ਹੋਤ ਅੰਤ ਅਤਯੰਤ ਬਿਗਾਰਾ॥ ਤਾ ਮੈ ਗੁਰ ਬਿਨ ਗਤਿ ਨ ਬਿਚਾਰਾ॥੪॥ ਤਾਤੇ ਜੋ ਆਇਸ ਪ੍ਰਭ ਪਾਉ॥ ਪਦ ਸਦ ਸਿਰ ਧਰ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਊ॥ ਬਿਹਸਿ ਬਦੀ ਸੁਨ ਸਿਖ ਸੁਖ ਹੋਈ॥ ਸੰਸਯ ਹਨੈ ਕਹਿਆ[4] ਗੁਰੁ ਸੋਈ॥੫॥ ਸ੍ਰਤਿ ਆਇਸ ਅਸ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਕਹਹੁ ਜੁ ਚਿਤਿ ਮਿਤ ਮਤ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਗਯਾਤ ਅਰਥ ਹੂੰ ਬਾਰਮਬਾਰੀ॥ ਪੂਛਿਅ ਗੁਰੁ ਸਨ ਮੁਖ ਅਧਿਕਾਰੀ॥੬॥ ਬੋਲਯੋ ਆਇਸ ਪਾਇ ਸਭਾਗਾ॥ ਨਾਥ ਏਕ ਸੰਸਯ[5] ਅਸ[6] ਜਾਗਾ॥ ਨ ਕਹਿ ਜਾਤ ਰਹਿ ਜਾਤ ਨ ਕੈਸੇ॥ ਕਰਹੁ ਨਾਥ ਨਿਜ ਅਘ ਅਬ ਤੈਸੇ॥੭॥ਦੋ:॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਮਮ ਰੂਪ॥ ਨਹਿ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡਾ ਲਈ ਕਾਰਨ ਕਵਨ ਅਨੂਪ॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਤ ਬਿਹਸ ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਸੰਸਯ ਕਰਨ ਜੋਗ ਕਿਅ ਆਈ॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਮਮ ਅੰਤਰ ਨਾਹੀ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨੀ ਪੂਰਨ ਇਨਮਾਹੀ॥੯॥ ਊਚੀ ਇਨ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟ ਬੜੀ ਹੈ॥ ਤੈਲਧਾਰ ਇਵ ਬ੍ਰਿਤਯ ਖੜੀ ਹੈ॥ ਕਰਮ ਉਪਾਸਨ ਜੋ ਜਗਰੀਤੀ॥ ਬਾਹਰ ਰਹਤ ਸਹਤ ਜਸ ਨੀਤੀ॥੧੦॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਸਭ ਸੁਖ ਦੁਖ ਛੂਟਾ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮ੍ਰਿਤ

---

1. ਹੱਥ, 2. ਨੇੜੇ, 3. ਸੁਧਰੇਗਾ, ਸੰਵਰੇਗਾ, 4. ਦਿਲ ਵਿਚ, 5. ਸ਼ੰਕਾ, 6. ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ

ਰਸ ਹੈ ਇਨ ਲੂਟਾ॥ ਅੰਤਰ ਕੱਛ ਕੇਸ ਸਭ ਧਾਰੇ॥ ਬਾਹਰ ਮੁੰਡਿਤ ਦੀਖਤ ਪਯਾਰੇ ॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ:॥ ਜਾਗਤ ਜੋਤ ਜਪੈ ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਏਕ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨੇਕ ਨ ਆਨੈ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਜੇ ਬ੍ਰਤ ਗੋਰ ਮੜੀ ਮਠ ਭੂਲ ਨ ਮਾਨੇ॥ ਤੀਰਥ ਦਾਨ ਦਯਾ ਦਮ ਸੰਜਮ ਏਕ ਬਿਨਾ ਨਹਿ ਨੇਕ ਪਤਾਨੇ॥ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੇਮ ਜਗੈ ਘਟ ਮੈ ਤਬ ਖਾਲਸਾ ਤਾਹਿ ਨਿ ਖਾਲਸ ਜਾਨੇ॥ਚੌ:॥ ਤਾਂਤੇ ਇਨਹਿ ਆਗਯਾ ਦੀਨੀ॥ ਗੁਪਤ ਭੇਦਯਾ ਕਹਯੋ ਸੁਚੀਨੀ॥ ਦੂਜੇ ਬੜੇ ਗੁਰਨ ਤੇ ਜੈਸੇ॥ ਇਹ ਘਰ ਕੇ ਵਜੀਰਏ ਤੈਸੇ॥੧੩॥ ਯਹ ਸੰਕਾ ਸੰਤਨ ਮਹਿ ਪਯਾਰੇ॥ ਕਬਹੂੰ ਨਾਹਿਨ ਉਰ ਨਿਰਧਾਰੇ॥ ਇਨਕੇ[1] ਪੁਤ੍ਰ ਪੋਤ੍ਰ ਜੋ ਹਵੈ ਹੈ॥ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਕੋ ਤੇ ਕੈ ਹੈ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਅੰਤਰ ਬ੍ਰਿਤ ਏਹ ਖਾਲਸਾ ਸਰਬ ਲਾਲਸਾ ਹੀਨ॥ ਗੁਰੁ ਸਿਖੀ ਸੁਖ ਖਾਲਸਾ ਅਘਨ ਕਾਲਸਾ ਬੀਨ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਅਸਕਹਿ ਸਿੰਘ ਸਰੂਪ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਲਖ ਸਭ ਕੇ ਉਰ ਅਚਰਜ ਆਯੋ॥ ਯਹ ਗੁਰਬਖਸ ਸਿੰਘ ਹੈ ਮੇਰਾ॥ ਪੂਜਨੀਯ ਸਭ ਬਿਧਿ ਤਜ ਝੇਰਾ॥੧੬॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਚਾਦਰ ਜਾਨਹੁ॥ ਅਕਪਟ ਹਵੈ ਇਨ ਪਦ ਕਹਿ ਮਾਨਹੁ॥ ਸਿਖੀ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਇਨ ਕਰ ਮਾਹੀ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨ ਮਹਿ ਅੰਤਰ ਨਾਹੀ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੭੩॥

ਕਬਿਬਾਚ॥ਚੌ:॥ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਸੰਤ ਜਨ ਸੋਭਾ॥ ਸੁਰਪਤਿ ਨਿਰਖ ਸਦਾ ਜਿਹ ਛੋਭਾ॥ ਮੈ ਨਿਜ ਪਿਤ ਗੁਰ[2] ਸਨ ਜਿਮ ਸੁਨੀ॥ ਕਹਹੁ ਪ੍ਰਗਟ ਸਭ ਸਾਮੁਹਿ ਗੁਨੀ॥੧॥ ਮੇਰੇ ਸੁ ਪਰ ਪਿਤਾਮਹਿ ਬਾਬਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਸਸਿ ਸੁ ਗੁਨ ਅਜਾਬਾ॥ ਏਕ ਕਾਲ ਉਰ ਮਹਿ ਇਹ ਆਨੀ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸਿੱਖਨ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨੀ॥੨॥ ਹੇਰਿ ਰਾਮ ਕੁਅਰ ਪਦ ਜਾਈ॥ ਜਿਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਲਿਅ ਅਪਨਾਈ॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਰਮਦਾਸ[3] ਸਿਧਾਰੇ॥ ਨਿਰਖੇ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਸਤਵਾਰੇ॥੩॥ ਸਦਾ ਸਰਲ ਚਿਤ ਛਲ ਕਲ ਨਾਹੀ॥ ਮਗਨ ਪਗਨ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਮਾਹੀ॥ ਲੰਬੋਦਰ ਸਥੂਲ ਤਕਨੀਕਾ॥ ਮੁਖ ਸਿਰ ਕਰ ਸਮ ਕੇਸਨ ਟੀਕਾ॥੪॥ ਪਾਵਨ ਪੁਰਖ ਅਨਨਯ ਉਪਾਸੀ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਸਭ ਸਿੰਘ ਜੱਗਯਾਸੀ॥ ਬੰਦ ਪਰਸ ਪਰ ਪਗ ਅਰ ਬਿੰਦਾ॥ ਬੈਠੇ ਸਾਧਿ ਕਾਰ ਸੁਖ ਕੰਦਾ॥੫॥ ਤਬਲੌਂ ਇਕ ਆਂਧਰ ਤਹ ਆਯੋ॥ ਬਿਕਲ ਬਿਨਯ ਬਚ ਰੋਇ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਪੂਛੀ ਕਹੁ ਰਾਮਯਹ ਕੋ ਹੈ॥ ਕਾ ਕਛੁ ਕਹਤਨ ਸਮਝਹਿ ਸੋਹੈ॥੬॥ ਰਾਮੇ ਕਹੀਨੈਨ ਤੇ ਹੀਨਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਚਾਹਤ ਚਖ ਲਖ ਲੀਨਾ॥ ਬਿਹਸ ਕਹੀ ਕਛੁ ਬੈਦ ਨ ਹਮਹੈਂ॥ ਜੋ ਔਖਧ ਕੀ ਲਖਹਿ ਰਕਮ ਹੈਂ॥੭॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਆਂਕ ਯਹ ਆਂਕ ਪੈ ਪਾਵੈ ਨੈਨਨ ਮਾਹਿ॥ ਕਯੋ ਇਤ ਆਯੋ ਕਾਲਖਤ ਸਮਝਤ ਕਛੁ ਮਾਨ ਨਾਹਿ॥੮॥ਚੌ:॥ ਤਿਨ ਤਬ ਜਾਇ ਕਰੀ ਬਿਧਿ ਸੋਈ॥ ਖੁਲੇ ਨਯਨ ਅੰਜਨ ਤਮ ਖੋਈ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪੁਨਤਿਨ ਢਿਗ ਆਈ॥ ਪੂਛੀ ਕਹੁ ਕੋ ਰਾਮਾ ਭਾਈ॥ ਕਹਿ ਰਾਮਾ ਸੁਇ ਅੰਧ ਸੁਧਾਮਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸਾਦ ਚਖ ਲਖਤ ਪ੍ਰਨਾਮਾ॥ ਰਾਉਰ ਕਹੀ ਕਰੀ ਸੁਇ

---

1. ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਦੇ ਪੁਤਰ ਪੋਤਰ ਸਿੱਖ ਸਜਣਗੇ, 2. ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਆਪਦੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਸੁਣੀ, 3. ਰਮਦਾਸ (ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇੜੇ)

ਸਹੀ॥ ਨਹੀ ਹੋਨ ਹਾਰੀ ਸ਼ੋ ਨਹੀ॥੯॥ਦੋ:॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਕਰੁਨਾਇ ਤਨ ਕਲਗੀਧਰਨ ਮੁਕੰਦ॥ ਹਾਂਸੀ ਹੂੰ ਖਰੀ ਕਰਤ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਪਸੰਦ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੭੪॥

ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਹਿਕ ਸੁਤ ਨਬਾਬ ਕੋ ਆਯੋ॥ ਆਇ ਪਦਮ ਪਦ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਕਹੁ ਰਾਮਾ ਕੋਨਰ ਅਭਿ ਰਾਮਾ॥ ਲਖਤ ਮੋਹਿ ਮਨ ਮੋਹ ਲਲਾਮਾ॥੧॥ ਰਾਮੇ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਦਰਨਾ॥ ਸੁਤ ਨਬਾਬ ਲਾਗਯੋ ਤਵ ਚਰਨਾ॥ ਸੁਨ ਰਾਮਾ ਮੁਹਿ ਚਿੰਤਾ ਬਾਢੀ॥ ਰੋਅਤ ਯਾਕੀ ਮਾਤਾ ਠਾਂਢੀ॥੨॥ ਦਵੈ ਤ੍ਰੈ ਬੇਰ ਕਹੀ ਇਹ ਭ਼ਾਤੀ॥ ਮਨ ਮੁਰਝਾਨ ਉਠਯੋ ਭਰ ਛਾਤੀ॥ ਜਾਤਹਿ ਗਿਰਯੋ ਪ੍ਰਾਨਤਿਹ ਨਾਸੇ॥ ਰੁਦਤ ਮਾਤ ਤਿਹ ਸੁਸੁਤ ਬਿਨਾਸੇ॥੩॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਅਗਿਨਤ ਗੁਨ ਗਨ ਨਿਰਖੇ॥ ਜੈਸੇ ਸੁਨੇ ਤੈਸਹੀ ਪਰਖੇ॥ ਬਿਦਾ ਮਾਂਗ ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮ ਆਏ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਅਮਰ ਦੇਵ ਪਦ ਧਜਾਏ॥੪॥ਦੋ:॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਕੇ ਗੁਨ ਅਗਿਨ ਗਨੇ ਜੁ ਨਾਹੀ ਜਾਤ॥ ਰਸਨਾ ਪਾਵਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਕਹੇ ਏਕ ਦਵੈ ਤਾਤ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੭੫॥

ਚੌ:॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਕੀ ਅਦਭੁਤ ਗਾਥਾ॥ ਰਖਯੋ ਧਰਮ ਸੇਵਿ ਕੁਲਨਾਥਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਚਰਿਤ ਸੁ ਨਿਧਾਨਾ॥੧॥ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਪਿਸੌਰ ਕੋ ਬਾਸੀ॥ ਧਰਮ ਸਾਲ ਜਿਹ ਅਜਹੁ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦਨ ਕਰ ਸਤਕਾਰਾ॥ ਅਹਿਹਿ ਜੁ ਥਾਨਹਿ ਆਨ ਦੁਆਰਾ॥੨॥ ਸੋ ਨਿਤ ਨਿਕਟ ਕਪਟ ਤਜ ਸੇਵਾ॥ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਪੂਰਨ ਦੇਵਾ॥ ਜੋਬਨ ਚਢਯੋ ਸੁਘਰ ਤਨ ਕੈਸੇ॥ ਅਰਨੋਦਯ ਛਬਿ ਛਿਨ ਛਿਨਿ ਜੈਸੇ॥ ਤਿਹ ਪਿਤ ਮਾਤ ਨ ਬਯਾਹ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਆਇਆ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਰਸ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਨ ਕਹੀ॥ ਨਾਥ ਬਯਾਹ ਸੁਤ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸਹੀ॥੪॥ ਆਗਯ ਹੋਇ ਜਾਇ ਤ੍ਰਿਅ ਪਰਨਾ॥ ਪੁਨ ਆਵੈ ਯਹ ਰਾਉਰ ਸਰਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਕਹਾ ਉਰ ਤੇਰੇ॥ ਬੋਲਯੋ ਸਾਹਿਬ ਰਾਉਰ ਪ੍ਰੇਰੇ॥੫॥ ਜੋ ਕਛੁ ਆਇਸ ਸੋ ਕਛੁ ਕਰਿਹੋ॥ ਭਲੋ ਕਿ ਅਭਲੋ ਛਲੋ ਨ ਧਰਿਹੌਂ॥ ਦੀਨ ਨਾਥ ਦਯਾ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਹੁਕਮ ਸੁਨਤ ਆਵਹੁ ਇਤ ਸਹੀ॥੬॥ ਕਰਹੁ ਜਾਇ ਬਿਧਿ ਬਯਾਹ ਬਨਾਈ॥ ਹੈ ਮੈ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਸਹਾਈ॥ ਇਤ ਇਕ ਸੇਵਕ ਨਿਰਖਿ ਅਗਾਰੀ॥ ਲਯੋ ਹੰਕਾਰ ਬਿਚਾਰ ਬਿਚਾਰੀ॥੭॥ ਕੌਤੁਕ ਪ੍ਰਿਅ ਪਾਵਨ ਅਬਿਨਾਸੀ॥[1] ਮਰਜਾਦਾ ਪਾਲਕ ਅਰਿਨਾਸੀ॥ ਕਹੀ ਜਾਹੁ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਪਾਛੇ॥ ਕਰਹਿ ਬਯਾਹ ਜਬ ਯਹਾਬਿਧਿ ਆਛੇ॥੮॥ਦੋ: ਏਕ ਲਾਉ ਜਬ ਲੈ ਚੁਕੈ ਦੇ ਕਰ ਮੈ ਤਬ ਪਤ੍ਰ॥ ਕਹੀਓ ਕੀਨੇ ਬਚਨ ਗੁਰੁ ਕਰਹੁ ਨ ਪਗ ਅਬ ਅਤ੍ਰ॥੯॥ਚੌ:॥ ਤਾ ਮੈ ਲਿਖਯੋ ਪਢਯੋ ਤਿਨ ਤਬਹੀ॥ ਆਵਹੁ ਇਤਹਿਸੁ ਆਇਸ[2] ਅਬਹੀ॥ ਇਕ ਪਗ ਪਾਛਲ ਕਾਜ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਆਇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਰਸਨ ਦੀਜੈ॥੧੦॥ ਬਰ ਜਤ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਮਗ ਮਰਾ॥

1. ਨਾਸ ਰਹਿਤ, 2. ਹੁਕਮ ਹੈ

ਕਰ ਰੁਮਾਲ ਦੈ ਬਾਰਜ ਕਰਾ॥ ਤਾ ਸਨ ਦੈ ਫੇਰੇ ਚੌਫੇਰੇ॥ ਕੀਨੇ ਬਯਾਹ ਕਾਜ ਹਿਅ ਹੇਰੇ ॥੧੧॥ ਚਤਲ ਚਲਤ ਮਗ ਮਨ ਮਹਿ ਆਈ॥ ਮੈਂ ਹੀ ਮਾਨੀ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ॥ ਜੀਤ ਲਈ ਸਿਖੀ ਕੀਰੀਤੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਆਇਸ ਕੀਤੀ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਮਦਨ ਮਨੋਹਰ ਮੋਹਨੀ ਸਕਲ ਅੰਗ ਸੁ ਅਭੰਗ॥ ਤਜ ਅਸ ਨਾਰੀ ਸੋਹਨੀ ਮਾਨਯੋ ਬਚਨ ਨਿਸੰਗ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਪੁਹਚਯੋ ਤਬਲੋ ਪੁਰਿ ਹੋਸਿਆਰਾ॥[1] ਪ੍ਰਵਿਸਤ ਲੇਖਾਇਕ ਬੇਸਯਾ ਦਵਾਰਾ॥ ਜਿਨ ਨਿਜ ਰੂਪ ਮੋਹਨੀ ਡਾਰੀ॥ ਕੀਨੇ ਅਪਨ ਬਸ ਨਰ ਝਾਰੀ॥੧੪॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਮਦਨ ਮਯੰਕ ਐਸੋ ਅਧਰ ਅਮਿਆ ਜੈਸੋ ਬਚਨ ਮਧੁਰ ਮਹਾ ਮਿਸਰੀ ਮਜਾਕੀ ਹੈ॥ ਕੁਚਨ ਉਤੰਗੀ ਰੰਗੀ ਅੰਗਿਆ ਉਠਾਏ ਬਾਹੁਪੀਨ ਜੁਗ ਜੰਘੀ ਛੀਨ ਕਟਿਤ ਟਿਬਾਕੀ ਹੈ। ਘਾਘਰੋ ਘੁਮੇਲੋ ਮਖ ਮਲ ਕੋ ਜਰੀਨ ਜਰਯੋ ਓਢਨੀ ਅਰੂਪ ਕਾਮ ਰੂਪ ਕੀ ਨਿਸਾਕੀ ਹੈ॥ ਨੈਨਨ ਕਜਾਕੀ ਕਰੈ ਕਤਲ ਕਤਾਕੀ ਧਨੀ ਨਿਰਖਿ ਅਦਾ ਕੀ ਸੋ ਝਰੋਖਾ ਝੁਕਿ ਝਾਕੀ ਹੈ॥੧੪॥ ਰੂਪ ਮੈਰੱਤੀ ਨਰੱਤੀ ਧਰਤ ਗੁਮਾਨ ਆਗੇ ਤੁਲਿ ਨ ਤਿਲੋਤਮਾ ਕੀ ਅਤੁਲ ਨਿਕਾਈ ਹੈ॥ ਰੂਪ ਰਚ ਸਾਗਰ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰ ਸੋ ਮਾਨੋ ਆਪ ਹਾਥ ਤੇ ਬਿਧਿ ਨ ਬਨਾਈ ਹੈ॥ ਆਇ ਦਵਾਰ ਦੇਹਲੀ ਦਿਖਾਇ ਕਟਿ ਕੁਚ ਭੁਜ ਉਚਕਿ ਉਚਕਿ ਲਖਿ ਚਖਨ ਚਲਾਈ ਹੈ॥ ਉਰਬਸਿ ਰੰਭਾ[2] ਹੇਰ ਲਾਜਤ ਅਰੰਭਾ ਲਾਗੀ ਕੰਚਨ ਕੇ ਖੰਭਾ ਮੈ ਅਚੰਭਾ ਸੀ ਦਿਖਾਈ ਹੈ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਨਿਰਖ ਨਾਰਿ ਸਰ ਸੈਨਨ ਘਾਯੋ॥ ਤਾ ਦਵਾਰੇ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਆਯੋ॥ ਜਯੋ ਹੀ ਚਾਹਤ ਅੰਤਰ ਗਮਨਾ॥ ਨਿਰਖੇ ਨਰਕ ਨਿਕੰਦ ਸਮਨਾ॥੧੭॥ ਚੋਬਦਾਰ ਧਰ ਰੂਪ ਅਗਾਧਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਟ ਰਾਜ ਰੂਪ ਬਹੁ ਸਾਧਾ॥ ਪਗਰੀ ਪਰਮ ਅਨੂਠੀ ਧਾਰੇ॥ ਜਾਮਾ ਪਾਜਾਮਾ ਭਲ ਭਾਰੇ॥੧੮॥ ਕੰਚਨ ਜਟਿਤ ਮਨਿਨ ਸਨ ਸਾਨਾਂ॥ ਕੀਨੋ ਕਰ ਮੈ ਆਸਾ ਬਾਨਾ॥ ਜਾਨ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੋ ਗਮਨਸੁ ਫਿਰਯੋ॥ ਪਹਿਰ ਦੂਸਰੇ ਤਯੋ ਹੀ ਕਰਯੋ॥੧੯॥ ਪੀੜਿਤ ਕਾਮ ਅੰਗ ਜਬ ਜਰੇ॥ ਉਰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਅਤਿ ਖਰ ਤਰੇ॥ ਤੀਸਰ ਪਹਰ ਪਰਖ ਤਹ ਖਰਾ॥ ਚੋਬਦਾਰ ਨਹਿ ਦਵਾਰੇ ਟਰਾ॥੨੦॥ ਚਥਰਤੁ ਪਹਰ ਦਵਾਰ ਪੁਨ ਗਯੋ॥ ਚੋਬਦਾਰ ਲਖ ਉਰ ਡਰ ਧਯੋ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਤਮ ਸਰਬ ਬਿਨਾਸਾ॥ ਭਯੋ ਉਰ ਤਨ ਅਗਯਾਨ ਬਿਲਾਸਾ॥੨੧॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੇਸਾ ਸਮੁਹਿ ਆਯੋ॥ ਸੋਚਤ ਮਨ ਨਿਸ ਕਹਾ ਕਮਾਯੋ॥ ਬਿਹਸੇ ਸਭਾ ਮਧਯਗੁਰਰਾਈ॥ ਆਇਸ ਸ੍ਰੀ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ॥੨੨॥ ਇਨ ਮਮ ਬਚਨ ਸਪੂਰਨ ਕੀਨਾ॥ ਲਾਂਵ ਤੀਨ ਤਜ ਮਾਰਗ ਲੀਨਾ॥ ਅਸ ਕੁਉ ਕਰ ਨ ਸਕਤ ਨਰ ਲੋਈ॥ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਕਠਿਨ ਸੁ ਹੋਈ॥੨੩॥ ਬਾਰਬਾਰ ਬਿਹਸਤਿ ਜਬ ਕਹੀ॥ ਮੁਖ ਰੁਮਾਲ ਧਰ ਸਤਗੁਰੁ ਸਹੀ॥ ਤਬ ਸਿੰਘਨ ਕਰ ਜੋਰ ਅਲਾਈ॥ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਜਤਾਈ॥੨੪॥ ਪੂਛ ਹੁਯਾ ਹੀ ਸਨ ਸਭ ਗਾਥਾ॥ ਮਾਰਗ ਭਈ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਗਾਥਾਂ। ਲਜਿਤ ਹਵੈ ਉਰਨਾਰਿ ਨਿਵਾਈ॥ ਨਾਰਿ ਹੇਤ

1. ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, 2. ਇਕ ਅਪਛਰਾ

ਅਤਿ ਹਸੀ[1] ਕਰਾਈ॥੨੫॥ ਮਨ ਜਾਨੀ ਗੁਰ ਜਾਨੀ ਜਾਨੀ॥ ਮੇਰੀ ਕਰੀ ਬਰੀ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਚੋਬਦਾਰ ਬਨਦਵਾਰ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮਧ ਲਾਜੇ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਸਤਗੁਰ ਸਤ ਬਿਧਿ ਵਤ ਕਹੀ ਚੋਬਦਾਰ ਬਨ ਰੈ॥ ਐਨ ਸੈਨ ਕੀਨੀ ਨਹੀ ਖਰੋ ਰਹਯੋ ਸੁਖ ਦੈਨਾ॥੨੭॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਸੇਵਕ ਤਵ ਉਰ ਅਕੁਲਾਨਾ॥ ਨਿਰਖਿ ਨਾਰ ਚਖ ਲੋਭ ਲੁਭਾਨਾ॥ ਮਨ ਅਜੀਤ ਹੰਕਾਰ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਸਤਯਾਨਾਮ ਰਸ ਰਸਨਾ ਪੀਜੈ॥੨੮॥ ਹਾਜਰ ਹਰ ਔਸਰ[2] ਹਰਿਰਾਈ॥ ਅਸ ਲਖ ਕਰਿ ਅਨ ਮਾਨ ਬੜਾਈ॥ ਸਰਬ ਠੌਰ ਗਤ ਠਾਕਰੁ ਜਾਕੋ ਛਪਿ ਖਪਿ ਪਾਪ ਕਰਨ ਕਿਮਿ ਤਾਕੋ॥੨੯॥ ਜਾਹ ਗ੍ਰਹਸਤ[3] ਕਰਹੁ ਮਨਲਾਈ॥ ਸੇਵਹੁ ਸਿਖ ਸਾਧ ਜਮੁਦਾਈ॥ ਆਤਮ ਰਾਮ ਸਰਬਮਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਸੇਵਹੁ ਸਫਲ ਕਾਇ ਮਨਬਾਨੀ॥੩੦॥ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਸਤੁਤਿ ਅਤਿ ਕੀਨੀ॥ ਤਵ ਮਾਯਾ ਭਰਮਾਯਾ ਚੀਨੀ॥ ਧੰਨੇ ਕੇ ਬਛਰੋ ਚਰਵਾਏ॥ ਨਾਮ ਦੇਵ ਕੀ ਛਪਰੀ ਛਾਏ॥੩੧॥ ਦਸ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ ਬਨ ਰਹੇ॥ ਸੈਨ ਹੇਤ ਸੇਵਾ ਚਿਤ ਚਹੇ॥ ਚੋਬਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਅਪਾਨਾ॥ ਮਮ ਹਿਤ ਲੀਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥੩੨॥ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸਾਹ ਅਸਪਾਈ॥ ਦੂਜੇ ਦਵਾਰ ਜੁ ਜਾਇ ਜੁਦਾਈ॥ ਤਿਹ ਸਮ ਮੂਰਖ ਮੁਹਿ ਮਹਿ ਨਾਹੀ॥ ਬਿਦਤ ਪੁਰਾਨ ਪੁਰਾਨਨੰ ਮਾਹੀ॥੩੩॥ ਛੰਦ॥ ਯਹ ਬਿਧਿਤ ਬਾਤ ਪੁਰਾਨ ਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸਭ ਜਾਨਤ ਜਨਾ॥ ਪਿਤ ਸਮ ਨ ਪਯਾਰ ਪਰੋਸ ਆਮਨ ਸਵਾਦ ਆਮਿਲ ਮਹਿ ਭਲਾ॥ ਨਿਧਿ ਨਾਹਿ ਸਾਗ੍ਰ ਹੋਤ ਪੋਖਰ ਦੀਪ ਦਿਨ ਕਰ ਸਮ ਸਹੀ॥ ਨਹਿ ਮੇਘ ਬਰ ਖਾਸ ਦ੍ਰਿਸ ਕੂਪ ਅਨੂਪ ਸੀਲਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੀ॥੩੪॥ ਗੁਰ ਸਮ ਨ ਦਯਾ ਦਯਾਨਿਧਾਨ ਸੁ ਆਨ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਮੇ॥ ਸਭ ਆਪਨੇ ਹਿਤ ਲੇਨ ਦੇਨ ਬਿਹਾਰ ਬਿਧਿ ਵਤ ਭੇਵ ਮੈ॥ ਇਕ ਬਾਰ ਇਤ ਚਿਤ ਲਾਇ ਚਰਨਨ ਸਰਨ ਜੋ ਜਨ ਆਵਈ॥ ਮਮ ਦ੍ਰਿਸ ਰਖਿਯਤ ਹੋਇ ਅਨੁਪਮ ਅੰਤ ਪਦਵੀ ਪਾਵਹੀ॥੩੫॥ ਦੁਊ ਭੁਜ ਉਡਾਇ ਸੁਨਾਇ ਅਰ ਸਿਰ ਨਾਇ ਸਭ ਆਗੇ ਕਹੋ॥ ਏ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸਹੀ ਲਹੋ॥ ਤਜ ਆਨ ਧਯਾਨ ਉਪਾਉ ਸਾਧਨ ਸਰਨ ਚਰਨਨ ਲੀਜੀਏ॥ ਲਹਿ ਭੁਕਤ ਮੁਕਤ ਅਨਨਯ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਜੀਏ॥੩੬॥

ਸਾਖੀ ਪਠਾਨ ਕੀ॥੭੬॥

ਦੋ:॥ ਇਕ ਪਠਾਨ ਸਿਰ ਹੰਦ ਕੋ ਗਯੋ ਚਾਕਰੀ ਹੇਤ॥ ਮੁਦ੍ਰਾ ਸੁ ਬਰਨ ਪੰਚ ਸਤ ਰਾਖ ਬਨਿਜ ਕੁਲ ਕੇਤ॥੧॥ਚੌ:॥ ਕੋਠੀ ਦਾਰ ਬੜੋ ਸੋ ਬਨਿਆ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਿੱਖ ਸੁ ਸਤ ਗੁਨ ਗਨਿਆ॥ ਨਹਿ ਮਿਥਯਾ ਬਾਦੀ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਬਿਦਿਤ ਜਾਸੁ ਪੁਰ ਸੋਭ ਮਹਾਹੀਂ॥੨॥ ਆਇ ਪਠਾਨ ਕਹੀ ਮੁਹਿ ਦੀਜੈ॥ ਤਿਨ ਮ੍ਰਬ ਕਹੀ ਨ ਹੁਰਮਤ ਲੀਜੇ॥ ਜਾਕੇ ਹੋਇ ਧਾਮ ਮਹਿ ਰਾਖੀ॥ ਤਾਸੋ ਲੇਹੁ ਨ ਮਮ ਢਿਗ ਭਾਖੀ॥੩॥ ਤਿਨ ਤਬ ਨਿਕਟ ਜਾਇ ਕਰ ਸੂਬੇ॥ ਬਨਿਏ ਕਰੇ ਕਹੇ ਮਨਸੂਬੇ॥ ਬਨਿਏ ਕਹੀ ਨ ਮਮ ਢਿਗ ਰਾਖੀ॥ ਤਿਨ

---

1. ਹਾਸਾ, ਮਖੋਲ, 2. ਹਰ ਸਮੇਂ; ਹਰ ਮੌਕੇ, 3. ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਜੀਵਨ

ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਅਲਹ ਸਾਖੀ[1]॥੪॥ ਹਾਕਿਮ ਕਹੀ ਕਿ ਹੁਜਤ ਨਾਹੀ॥ ਤੇਲ ਕੜਾਹ ਤਪਤ ਕਰ ਤਾਹੀ॥ ਕਰ ਡਾਰਹਿ ਬਾਨ ਅਬ ਕੂਰਾ॥ ਨਾਤਰੁ ਦੇਹ ਦਰਬ ਭਰਪੂਰਾ॥੫॥ ਬਨਿਏ ਤਬ ਕਰ ਤਾ ਮਹਿ ਡਾਰਾ॥ ਸਿਮਰਤ ਸਤਨਾਮ ਹਿਤਕਾਰਾ॥ ਸੀਤਲ ਤਪਤ ਕੜਾਹਾ ਭਯੋ॥ ਸਾਂਚ ਪਠਾਨ ਝੂੰਠ ਹਵੈ ਗਯੋ॥੬॥ ਧਾਮ ਜਾਇ ਜਬ ਬਨਿਏ ਹੇਰਾ॥ ਮਿਲੀ ਮੁਹਰ ਗਠ ਨੀਕ ਕਟੇਰਾ॥ ਤੁਰਤ ਬੁਲਾਇ ਪਠਾਨਹਿ ਦੀਨੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਗਾਥਾ ਪੂਛਨ ਕੀਨੀ॥੭॥ਦੋ:॥ ਬਨਿਆ ਬੋਲਯੋ ਖਾਨ ਕਹਿ ਪਠਾਨ ਕਰ[2] ਜਰਯੋ[3] ਨ ਤੇਰਾ॥ ਯਹ ਕਾਰਨ ਨ ਸਮਝ ਮਨ ਮੇਰਾ॥ ਬਾਨਿਏ ਕਹਾ ਕਿ ਕਲਗੀਧਰ ਬਰ॥ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸਤਗੁਰੁ ਸੁਅ ਸਮ ਸਰ॥੯॥ ਮੋਹਰ ਪਾਂਚ ਭੇਵ ਮੈਂ ਉਰਤੇ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਰਹਯੋ ਸੁਅ ਜੁਰਤੇ॥ ਹਰਖ ਪਠਾਨ ਬਨਿਕ ਸੰਗ ਆਯੋ॥ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੋ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥੧੦॥ ਮੁਹਰ ਇਕਾਦਸ[4] ਭੇਟ ਚਢਾਈ॥ ਪਾਂਚ ਮੁਹਰ ਬਾਨਿਜ ਪਦ ਲਾਈ॥ ਕੁਸਲ ਖੇਮ ਪੂਛੀ ਕਰੁਣਾਕਰ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਸੁ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਬਰ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਝੂੰਠ ਸਾਚ ਕਿਮਿ[5] ਪ੍ਰਭੁ ਭਯੋ ਭਯੋ ਸਾਚ ਕਿਮ ਝੂਠੋ॥ ਮਮ ਮੰਨਤ[6] ਪੀਰਨ ਗਈ ਤਵ ਮੰਨਤਸੁ ਅਪੂਠ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਨ ਜੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ॥ ਇਨ ਜਾਨਤਨ ਝੂੰਠ ਉਰ ਲਹੀ॥ ਤਾਂਤੇ ਹੌਂ ਹੀ ਕਰੀਸਹਾਇ॥ ਤੁਮਰੇ ਪੀਰਨ ਬਰਜ ਹਟਾਇ॥੧੩॥ ਨਿਜ ਬਲ ਸਮ ਸਭ ਕਰਬਲ ਸਾਕਹਿ॥ ਸਬਲ ਹੋਰ ਪੀਰਹੁ[7] ਨ ਢਾਕਹਿ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪਰਦਾ ਸਿਖਨ ਰਾਖਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਨ ਜੀ ਸਤ ਬਚ ਭਾਖਾ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਇਕ ਪਰ ਨਿਹਚਾ ਰਹੀ ਨ ਤੇਰੀ॥ ਤਾਤੇ ਪਰੀ ਆਇ ਬੇ ਫੇਰੀ॥ ਇਨ ਅਨਨਯ ਬ੍ਰਤ ਮੇਰੋ ਕੀਨਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੈ ਸਭ ਸੰਕਟ ਛੀਨਾ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਚਰਨ ਪਰਯੋ ਬਰ ਖਾਨ ਤਬ ਭਯੋ ਮੁਰੀਦ ਸਮਾਨ॥ ਅਬਿਗਤਿ ਗਤਿ ਅਬ ਗਤ ਕਥਾ ਅਬਿਗਤਿ ਮਤ ਅਨੁਮਾਨ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੭੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਚਤੁਰਥ ਗੁਰ ਖੰਡਾਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲੇ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤਾ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਜਸ ਬਰਨਨ ਸਿਖਨ ਕਥਾ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾ ਦਸਮੀਪ੍ਰਾਂਤ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੂ ਕੁਸ੍ਰੀਆਨੰਦਪੁਰ ਬਾਸੀ॥ ਸੰਗਤ ਸਰਬ ਸੁ ਗੁਹੁਰ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਏਕ ਸੁ ਕੇਸੀ[8] ਏਕ ਉਪਦੇਸੀ॥[9] ਏਕ ਬਿਕੇਸੀ ਸੰਗਤ ਐਸੀ॥੧॥ ਤੀਨਹੁ ਗੁਨਸੁਮ[10] ਤੀਨਹੁ ਗੁਰ ਕੇ॥ ਪੂਰਕ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਉਰਕੇ।[11] ਲਖ ਮੁਕਤਨ ਦੀ ਰਹਤ ਨਿਰਾਲੀ॥ ਜਗਤ ਰੀਤ ਬਿਲਗ ਬਿਸਾਲੀ॥੨॥ ਦਸ ਅਰਦਾਸ ਪਾਸ ਜਗ ਨਾਥਾ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ਮੁਦਸ ਦਿਨ ਨਸਾਥਾ॥ ਸਮਯ ਅਨੰਦ ਨਿਹਾਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬੋਲੇ ਸੁ ਅਮਾਨਾ॥੩॥ ਉਚਿਤ ਬਿਨਯ ਹਮ ਪੂੱਛਨ ਤਹਹੀ॥ ਆਇਸ[12] ਹੋਇਤੁ ਸਨਮੁਖ ਕਹਹੀਂ॥

---

1. ਖੁਦਾ, 2. ਹੱਥ, 3. ਸੜਿਆ ਨਹੀਂ, 4. ਗਿਆਰਾਂ, 5. ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 6. ਸੁੱਖਣਾ, 7. ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ, 8. ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖੀ, 9. ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿੱਖੀ, 10. ਰਜ ਗੁਣ, ਸਤ ਗੁਣ ਤਮ ਗੁਣ (ਤਿੰਨ ਗੁਣ), 11. ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਇੱਛਾ, 12. ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ

ਆਗਯਾ ਦਈ ਕਹੁ ਹਰਖਾਈ॥ ਜੋ ਸੰਕਾ ਤੁਮਰੇ ਮਨ ਆਈ॥੪॥ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜਗ ਰਾਈ॥ ਬਿਧਿ ਬਿਬਾਹ ਜਿਮ ਬੇਦ ਬਤਾਈ॥ ਬਿਪ੍ਰ[1] ਬੁਲਾਇ ਕਰਤ ਹਮ ਰਹੇ॥ ਅਬ ਜਿਮ ਆਇਸ ਤਿਮ ਹਮ ਚਹੇ॥੫॥ ਦੂਸਰ ਪਾਂਚਹੁ ਮੇਲ ਕਿਨਾਰੇ॥ ਤਿਨ ਮਹਿ ਕੇ ਸਿਰ ਗੁੰਮ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਅਰ ਮਿਲਾਪ ਬਿਨ ਸਧਇ ਨ ਕਾਜਾ॥ ਕਉ ਬੈਪਾਰੀ ਚਾਕਰ ਰਾਜਾ॥੬॥ ਤੀਸਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮਰਨਪਿਤ ਮਾਤਾ॥ ਕਰਤ ਰਹੇ ਮੁੰਡਨ ਜੁਗਤਾਤਾ॥ ਅਬ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਆਇਸ ਅਨੁਗਾਮੀ॥ ਚੋਥ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੁਨੀਏ ਜਗ ਸਵਾਮੀ॥੭॥ ਬਯਾਹਖਯਾਹ ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ ਦਿਨ॥ ਬਹਮਨ ਭੋਜਨਹੋਤ ਸੁ ਸਭਇਨ॥ ਅਬ ਰਾਉਰ ਕਸ ਆਇਸ ਸਵਾਮੀ॥ ਪੰਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਔਰ ਸਤਨਾਮੀ॥੮॥ ਜਬ ਜਨੇਉ[2] ਪੁਤਰਨ ਕਰ ਕਰਹੀਂ॥ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਹਮ ਮੁੰਡਨ ਕ੍ਰਿਤ ਧਰਹੀਂ॥ ਅਬ ਜਸ ਆਇਸ ਤਿਸ ਨਿਰਬੋਹਿ ਹੈ॥ ਖਸ਼ਟਮ ਯੋਹ ਅਰਦਾਸ ਸੁ ਕਹਿ ਹੈਂ॥੯॥ ਗੰਗਾ ਅਸਤ ਪਠਾਵਤ ਆਗੇ॥ ਅਬ ਚਾਹਤ ਰਸ ਪਾਗੇ॥ ਸਪਤਮ ਪ੍ਰਸਨ ਜੁ ਨੋਕਰਿ ਪੇਸਾ॥ ਹੈ ਮੁਨਸੀ ਧੋਅ ਅਪਰ ਨਿਰੇਸਾ॥੧੦॥ ਕੈਂਚੀ ਸਨਮੁਖ ਕੇਸ ਬਨਾਵੈ॥ ਇਕ ਸਮ ਸਰ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਢਿਗ ਜਾਵੈ॥ ਅਬ ਜਸ ਆਇਸ ਨਾਥ ਤਿਹਾਰੀ॥ ਮਾਨਨੀਯ ਸੋ ਹਮਹਿ ਅਗਾਰੀ॥੧੧॥ ਅਸਟਮ ਪਾਚਹੁ ਮੇਲ ਨ ਸੰਗਾ॥ ਚਿਤ ਰੁਚਿ ਕਰਨ ਮਿਲਹਿ ਹਮ ਚੰਗਾ॥ ਪੈਜੁ ਕਬਹੁ ਸਨ ਮੁਖ ਮਗਮਾਹੀ॥ ਤਾਕਰ ਕਾ ਬਿਚਾਰ ਸਕਨਾਹੀ॥੧੨॥ ਨਵਮ ਜਿ ਸਿੱਖ ਗੰਗਾ ਜੀ ਗਏ॥ ਤਿਨ ਆਵਤ ਤਿਨ ਸਨ ਕਿਮ ਚਹੇ॥ ਬਹੁਤਕ ਕਹਤ ਤਿਤ ਮਿਲਹਿ ਨ ਪੰਗਤ॥ ਕੈਸੇ ਕਰਹਿ ਰਾਉਰੀ ਸੰਗਤ॥੧੩॥ ਦਸਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖ ਕੇ ਸਵਾਮੀ॥ ਗਰੜ[3] ਪਢਤ ਪੰਡਿਤ ਜਨ ਨਾਮੀ॥ ਅਬਤੇ ਕਹਤ ਕਿਤ ਕਿ ਤਜਹੁ ਕਛਹਰਾ॥ ਧੋਤੀ ਕਟਿਤਾਗਾ ਦਿਸੁ ਪਹਰਾ॥੧੪॥ ਤਬ ਹਮ ਤੁਮਰੋ ਘਰਨਿ ਸਿਧੈ ਹੈ॥ ਨਾਤਰੁ ਤੁਮਰੇ ਮੇਲਨ ਕੈ ਹੈ॥ ਇਹ ਦਸ ਹੈ ਅਰਦਾਸ ਹਮਾਰੀ॥ ਆਗੇ ਹਮ ਰਾਊਰ ਅਨੁਸਾਰੀ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਬਿਹਸਿਬ ਦੀ ਕਰੁਨਾਇ ਤਨ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਦੈ ਕਾਨ॥ ਦਸਹੂੰਕੇ ਉਤਰ ਸੁਦਸ ਨਿਜ ਕਰ ਲਿਖ ਬਿਦਮਾਨ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਤ ਜਿਹ ਬਿਧਿਕ ਬਯਾਹੂ॥ ਬੇਦ ਬਿਪ੍ਰ ਬਿਧਿ ਕਰ ਨਿਰਬਾਹੂ॥ ਕਰਹੁ ਤਥਾ ਹੀ ਪਢਹੁ ਆਨੰਦ॥ ਹਰ ਕਾਰਜ ਅਰਦਾਸ ਅਮੰਦ॥੧੭॥ ਦੂਜੇ ਗੁਰ ਤਜ ਅਨਯਤਾ ਜਾਵੈ॥ ਸੋਈ ਨਰ ਸਿਰ ਗੁੰਮ[4] ਕਹਾਵੈ॥ ਹੈ ਸਿਰ ਗੁੰਮ ਸਰਾਵਗੀ ਹੂੰ ਨਰ॥ ਜਾਨਹੁ ਪਾਂਚਹੁ ਮੇਲਨ ਸਮ ਸਰ॥ ਤੀਸਰ ਮੁੰਡਨ ਕਰਯਹੁ ਨਾਹੀ॥ ਮਰ ਜਥਾ ਜਸ ਬਿਧਿ ਕਹਤਾਹੀ॥ ਅੰਤ ਆਇ ਸਤ ਸੰਗਤ ਨੇਰੇ॥ ਬਕਸਾਵਹੁ ਪ੍ਰਸਾਦ ਧਰ ਹੇਰੇ ॥੧੯॥ ਚਤੁਰਥ ਭੋਜਨ ਸਭ ਕਹਿ ਦੀਜੈ॥ ਸਿਖਨ ਬਿਪ੍ਰਨ ਸਮ ਸਰ ਕੀਜੈ॥ ਪੰਚਮ ਜਬ ਉਪਵੀਤ ਪਛਾਨਹੁ॥ ਸਿੰਘਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇਨ ਪ੍ਰਮਾਨਹੁ॥੨੦॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਸੁਈ ਉਪਵੀਤੂ॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨ ਅਭੀਤ॥ ਛੋਟੇ ਬਡੇ ਸੁਖੜਗ ਅਕਾਰਾ॥ ਰਾਖਹਿ ਗੁਰੁ

---

1. ਪੰਡਿਤ, 2. ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨੇਊ ਪਾਉਣ ਦੀ ਰਸਮ, 3. ਗਰੜ ਪੁਰਾਣ ਦੀ ਕਥਾ,
4. ਬੇਮੁੱਖ, ਕੁਰਾਹੀਆ

ਮੁਖ ਗੁਰ[1] ਨਿਰਧਾਰਾ॥੨੧॥ ਸਹਜ ਧਾਰਿਅਹਿ[2] ਕੈਂਚੀ ਸੰਗਾ॥ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਤਯ ਜਤ ਮੋਹ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥ ਖਸਟਮ ਆਸਾਤ ਸੁਰ ਸਰਿ ਦੀਜੈ॥ ਕੈ ਸਤ ਸੰਗ ਚਰਨ ਰਲੀਜੈ॥੨੨॥ ਕੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਚਹੁ ਪਾਸੇ॥ ਅਸਿਤ ਚੂਨ ਡਾਰਹੁ ਹਿਤ ਰਾਸੇ॥ ਸੰਤ ਚਰਨ ਰਜ[3] ਸੁਰ ਸਰਿ ਤਰਿ ਹੈ॥ ਯਾਮਹਿ ਕਛੁ ਸੰਕਾ ਨ ਡਰ ਹੈ॥੨੩॥ ਸਪਤਮ ਸਹਜ ਧਾਰਨਾਵਾ ਹੈ॥ ਕਰਹਿ ਸੁ ਕਰਹਿ ਨ ਸੰਕ ਹਮਾਰੇ॥੨੪॥ ਪੈਸੁ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਕੇਸ ਪ੍ਰਹਰਹੀਂ॥ ਗੋ ਹਤਯਾ[4] ਸਮ ਜਾਨਹਿ ਡਰਹੀਂ॥ ਅਸਟਮ[5] ਮਿਲਤ ਦੋਸ ਨਹਿ ਕੋਈ॥ ਬਰਤਨ ਕਥ ਭੂਲ ਨਹਿ ਸੋਈ॥੨੫॥ ਨਵਮ ਜੋ ਗੰਗਾ ਜੀ ਤੇ ਆਵਹਿ॥ ਮਿਲ ਸੰਗਤ ਮਹਿ ਭੋਜਨ ਪਾਵਹਿ॥ ਗੰਗਾ ਗਏ ਗੁਨਾਹ ਨ ਕੋਈ॥ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤਉਤਮ ਮਤ ਜੋਈ॥੨੬॥ ਏਕ ਮਸੰਦ ਮਸੰਦੀ ਜੋਈ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਬਰਤਨ ਕਯੋਹੁ ਨ ਹੋਈ॥ ਦਸਮ ਰਹਹੁ ਅਨਨਯ ਨਹਿ ਡਰਿ ਐ ਕੇਸ ਕਛ ਤਿਆਗਨ ਨ ਕਰੀਐ॥੨੭॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਪਾਰ ਕਰਾਵਹੁ॥ ਸਹਸ ਕ੍ਰਿਤ ਸਲੋਕ ਪਢਵਾਵਹੁ॥ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕਰ ਇਹ ਗਰੜ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸਭ ਚਰਨਨ ਪਰ ਪਰੇ ਹਰੇ ਭਰਮ ਹੰਕਾਰ॥ ਨਿਰ ਬਿਰੋਧ ਗੁਰੁ ਘਰ ਅਗਮ ਜਾਨਤ ਜਾਨਨਹਾਰ॥੨੯॥

ਸਾਖੀ॥੭੮॥

ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਵ ਰੰਗ[6] ਅਪਾਰੇ॥ ਹੋਤ ਕੀਰਤ ਨਕੋ ਝੂਨ ਕਰੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਗੁਰੁਮਤ ਕਰ ਉਪਦੇਸੁ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਹੋਤ ਸੁ ਛੁਟਤ ਕਲੇਸੁ॥੧॥ ਅਥ ਹਿਕ ਸਮਝ ਸੁ ਮੁਕਤਨ ਮਿਲਕੈ॥ ਮਤ ਅਨਨਯ ਨਿਰਨਯ ਆਏ ਚਲਕੈ॥੨॥ ਕੀਨੋ ਏਕ ਸੁ ਰਹਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਉਪਦੇਸਨ ਲਾਗੇ ਅਘਨਾਸਾ॥ ਗੁਰੁ ਪਰ ਪਰਸ ਤਿਨਿ ਢਿਗ ਜਾਹੀ॥ ਤਿਨਹਿ ਕਰਹਿ ਉਪਦੇਸ ਤਿਥਾਹੀਂ॥੩॥ ਤੀਸਰ ਪੰਥ ਜਗਤਗੁਰੁ ਕੀਨਾ॥ ਆਜ ਮਹੰਮਦ[7] ਬਿਧਿਨਹੀ ਚੀਨਾ॥ ਚਾਰਹੁ ਬਰਨ ਏਕ ਸੰਗ ਕੀਜੈ॥ ਕਨਯਾਦਾਨ ਲੀਜੀਏ ਦੀਜੈ॥੪॥ ਇਤਯਦਿਕ ਅਨਨਯਤਾ ਬਚਨਾ॥ ਕੀਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਬਚ ਰਚਨਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸਭ ਗ੍ਰਿਸਤ੍ਰੀ ਪੁਰਬਾਸੀ॥ ਅਕੁਲਾਏ ਮੁਸਦਿਸਅਨ ਪਾਸੀ॥੫॥ ਤਿਨ ਮੁਕਤਨ ਕੇ ਅਗ੍ਰਜ ਤਾਈ॥ ਯਹਬਚ ਕਹਯੋ ਕਿਨਹਿ ਗੁਰੁਰਾਈ॥ ਮੁਕਤਨ ਕਹੀ ਕਿ ਸਾਚੇ ਸਵਾਮੀ॥ ਹੈ ਯਹ ਕਹੀ ਸੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੬॥ ਮਿਲ ਗੁਰਮੁਖ ਜੋ ਕਹਹਿ ਸੁ ਸਾਚੀ॥ ਮੇਰੋ ਬਚਨ ਸਤਯ ਨਹਿ ਕਾਂਚੀ॥ ਤਿਨ ਗਨ ਕਹੀ ਸਹੀ ਯਹ ਰੀਤੀ॥ ਪੈ ਖਾਂਵਿੰਦ ਹੋਤ ਸੁਅਨੀਤੀ॥੭॥ ਪ੍ਰਭ ਆਇਸ ਤੇ ਮਾਨਹਿ ਸਗਰੇ॥ ਨਹਿ ਕਛੁ ਸੰਕਾ ਨਹਿ ਕਛੁ ਝਗਰੇ॥ ਮੁਕਤਨ ਕਹੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਲੀ॥ ਕਹਹੁ ਸਵਾਮਿ ਸਨ ਚਰਚਾ ਚਲੀ॥੮॥ ਕੁਸਮਯ ਕਬਹੂ ਨ ਕਹਹੂ ਹਮਾਰੀ॥ ਨਿਸਚਯ ਕਰਹੁ ਨੀਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਹੀ॥ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸੁਭ ਸਮਯ ਪਛਾਨੀ॥ ਬੋਲੇ ਸਭ ਸਾਹਿਬ ਸਨ ਬਾਨੀ॥੯॥ ਮੁਕਤਨ ਆਇਸ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਯਾ

1. ਗਲ ਵਿਚ, 2. ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸਿੱਖ, 3. ਧੂੜ, 4. ਗਊ ਹੱਤਿਆ, 5. ਅੱਠਵੇਂ,
6. ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਰੰਗ, 7. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ

ਪੁਤ੍ਰ ਪਰ ਲਿਖੀ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਜਸ ਆਇਸ ਤਸਹਮੁ ਸਭ ਕਰਹੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਤੇ ਨਹਿ ਡਰਹੀਂ॥੧੦॥ ਪਰਠ ਸੁ ਬਚ ਬਿਹਸੇ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਮਕਤਨ ਹੂੰ ਮਤ ਨੀਕ ਬਤਾਈ॥ ਤਊ ਧਰਮ ਬਰਨਾਸ੍ਰਮ[1] ਜੇਤਾ॥ ਮਿਟਤ ਹੋਤ ਅਧਰਮ ਸੂਤ੍ਰਿ ਸੇਤਾ॥੧੧॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਹਮਹੈ ਜਗ ਆਏ॥ ਨਹਿ ਡਰ ਅਰ ਈਰਖਾ ਉਪਾਏ॥ ਸੰਕਰ ਬਰਨ ਕਬਹੁ ਨਹਿ ਕਰਨਾ॥ ਜਕਤਹ ਗਿਰ ਬਿਹਾਰ ਬਿਚਰਨਾ॥੧੨॥ ਤਾਤੇ ਚੋਪਾ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਈ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਕਛੁ ਮੁਸਕਾਈ॥ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕੇ ਹੋ ਗਯਾਤਾ॥[2] ਛਿਤ੍ਰ ਬਿਪ੍ਰ ਧਰਮਾਦਿਕ ਖਯਾਤਾ॥੧੩॥ ਤਾਤੇ ਰਹਤਲ ਲਿਖ ਕਰ ਲਯਾਵੋ॥ ਮੇਰੇ ਦਸਖਤ ਤਬ ਕਰਵਾਵੋ॥ ਤਵ ਰਸਨਾ ਪਰਮੇਰ ਨਿਵਾਸਾ॥ ਮਿਲ ਗੁਰ ਮੁਖਨ ਲਿਖਹੁ ਰਸ ਰਾਸਾ॥੧੪॥ ਸਰਬ ਭਾਉ ਸਭ ਤਾਂਤ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਤੁਕ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ॥ ਰਚਹੁ ਰਹਤਨਾਮ ਸੁਖਧਾਮਾ॥ ਸੁਨ ਤਿਨ ਕਹਯੋ ਤਥਾ ਹੀ ਕਾਮਾ॥੧੫॥ ਸਪਤਮ[3] ਦਿਵਸ ਤਯਾਰ ਕਰ ਲਿਆਯੋ॥ ਸਾਚੇ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਨ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਨਿਜ ਕਰ ਕਮਲ ਨਹੀ ਕਹ ਦੀਨੀ॥ ਸੰਸਯ ਸਰਬ ਹਤਨ ਕਰ ਚੀਨੀ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਅਨਗਿਨਤ ਗੁਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰਸ ਧਾਮ॥ ਸੁਨਤ ਸੁਨਾਵਤ ਸੁਜਨ ਜਨ ਹਰਤ ਮੋਹ ਮਤ ਬਾਮ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੭੯॥

ਚੌ:॥ ਇਕ ਚੋਬੋ ਮਥੁਰਾ ਕੋ ਬਾਸੀ॥ ਨਾਮ ਹੋਤੋ ਮਕਰੰਦ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਸਦਵੇ ਪਾਤਸਾਹੁ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਇ ਸਿੱਖ ਮਗ ਭਾਯੋ॥੧॥ ਬਡ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡ ਭਕਿਤ ਬਿਗਯਾਨੀ॥ ਅਯੋ ਨਿ ਜਾਮਬਾਦ ਸੋ ਧਯਾਨੀ॥ ਕ਼ਾਸੀ ਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦਿਜ ਦੀਨੇ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਬਦੌਅ ਉਤਮ ਚੀਨੇ॥੨॥ ਤਾਕੀ ਨਾਰੀ ਮਰੀ ਜਿਵਾਈ॥ ਦੈ ਬਰ ਦਾਨਹਿ ਮਾਨ ਬਢਾਈ॥ ਕਨਯਾਸਾਤ ਪੁਤ੍ਰ ਦਵੈ ਦੀਨੈ॥ ਗੁਰ ਸਿੱਖੀ ਕੇ ਗਯਾਤਾ ਕੀਨੈ॥੩॥ ਅਬਲੌਂ ਤਿਨ ਕੇ ਬੰਸ ਮਝਾਰੀ॥ ਤਿਨਹੀ ਕਹਿ ਮਾਨਤ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਕਬਹੂ ਕਾਸੀ ਨਾਥ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਗਏ ਦਰਸ ਹਿਤ ਆਨੰਦਪੁਰ ਘਰ॥੪॥ ਦਿਹਲੀ ਮਾਂਹਿ ਸਵਪਨ ਤਿਨ ਹੇਰਾ॥ ਕਰ ਸੋਚਤ ਸਤਗੁਰ ਦ੍ਰਿਗ ਫੇਰਾ॥ ਗੜਆਲਿਏ ਠਾਢ ਮਕਰੰਦਾ॥ ਪੂਛਹਿ ਪ੍ਰਭਯਹ ਕਵਨ ਸੁਹੰਦਾ॥੫॥ ਕਾਸੀ ਨਾਥ ਸਿੰਘ ਦਿਜੈ[4] ਤੇਰਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਰਨ ਲਈ ਇਹ ਬੇਰਾ॥ ਪੁਨ ਆਗੇ ਕੀ ਆਸ ਨ ਭਈ॥ ਪਲਟਿ ਜਾਨ ਕੀ ਮਨ ਮਹਿਰਈ॥੬॥ ਨਿਜ ਅਨੁਮਿਤ ਮੂਰਤ ਲਿਖਵਾਈ॥ ਅਜਹੁ ਸੁ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਧਰਾਈ॥ ਕਛ ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀ ਬਾਨੀ॥ ਅਹਹਿ ਨਿਜਾਮਬਾਦਾ[5] ਅਘਹਾਨੀ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੮੦॥

ਚੌ:॥ ਅਬ ਇਕ ਅਦਭੁਤ ਗਾਥਾ ਸੁਨਾਊ॥ ਸਭ ਸ੍ਰੋਤਨ[6] ਕੋ ਹਿਯ ਹਰਖਾਊਂ॥

---

1. ਵਰਣ ਆਸ਼ਰਮ, 2. ਜਾਨਣ ਵਾਲਾ, 3. ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ, 4. ਪੰਡਿਤ, 5. ਸੁਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ, 6. ਸਰੋਤਿਆ

ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਮਾਹਿ ਤਨਧਾਰੀ॥ ਸਭ ਗੁਨ ਨਿਧਿ ਬਾਬਾ ਕਲਾਧਾਰੀ॥੧॥ ਤਿਨ ਸਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰ ਅਤਿ ਨੇਹਾ॥ ਏਕ ਰੂਪ ਦ੍ਵੈਦੀਖਤ[1] ਦੇਹਾ।[2] ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਲਖ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨਹਿ॥ ਕਬ ਕਬ ਮਿਲ ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਠਾਨਹਿ॥੨॥ ਯਹ ਨਿਤ ਰੀਤ ਨੀਤ ਗੁਰ ਰਾਖੀ॥ ਨਿਰਖਿ ਬੇਦ ਬਰ ਸਾਦਰ ਭਾਖੀ॥ ਭੇਟਾ ਪਾਂਚ ਸਤ ਮੁਦ੍ਰਾ ਦੇਹੀ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਭੇਟ ਸਭ ਲੇਹੀ॥੩॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੁਕ ਏਕ ਸੁਨਾਰ ਬਨ ਬੇਦੀ ਬਾਬਾ ਰੂਪ॥ ਆਇ ਲਈ ਭੇਟਾ ਦਈ ਕਲਗੀਧਰਨ ਅਨੂਪਾ॥੪॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਮਨਮਹਿ ਤਿਨ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਹੂ ਮਾਨਖ ਮਹਤ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਮਮ ਹ੍ਰਿਤ ਕਪਟ ਨਿਪਟ ਛਿਪ ਗਯੋ॥ ਲਖਨ ਲਯੋ ਸੰਕਿਤ ਉਰ ਭਯੋ॥੫॥ ਤਬਲੋਂ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਦਰਨਾ॥ ਅਸਰਨ ਸਰਨਾ ਔਢਰ ਢਰਨਾ॥ ਲੈ ਅਰਦਾਸ ਛੀਨ ਅਬ ਯਾਕੀ॥ ਸੇਲੀ ਲੇਹੁ ਉਤਾਰ ਪ੍ਰਭਾਕੀ॥੬॥ ਮਾਰ ਦੇਹੁ ਸੰਕਾ ਨਹਿ ਕੀਜੈ॥ ਯਹ ਨਹਿ ਬੇਦੀ ਬੰਸ ਲਖੀਜੈ॥ ਸਿਖਨ ਬਚਨ ਮਾਨਤਸ ਕੀਨੋ॥ ਬੇ ਦਿਨ ਕੀਓ ਕੋਪ ਅਤਿ ਕੀਨੋ॥੭॥ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਬੇ ਕੋ ਗਏ। ਕਲਾਧਾਰ ਉਠ ਅਨਤ ਸਿਧਏ॥ ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਪ੍ਰਗਟੀ ਯਹ ਬਾਤਾ॥ ਅਬ ਯਹ ਭਈ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਖਯਾਤਾ॥੮॥ ਸਮ ਮਸੰਦ ਬੇਦੀ ਮਰਵਾਵਹੁ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੋ ਭਯ ਬਿਸਰਵਹੁ॥ ਹਮਤੁਮ ਕਹਿ ਨਿਜ ਰਖਯਕ[3] ਜਾਨਾ॥ ਅਭ ਪ੍ਰਭ ਭਇ ਭਖਯਕ ਬਲਵਾਨਾ॥੭॥ ਦੰਤ ਜੀਭ ਧਰ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਈ॥ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਨਿਯਜੁ ਭਾਈ॥ ਜਾਤ ਸੁਨਾਰ ਭੇਖ ਧਰ ਬੇਦੀ॥ ਆਯੋ ਕਰੀ ਸੇਵ ਹਮ ਭੇਦੀ॥੧੦॥ ਗੁਰਨਰ ਸਮਸਰ ਤਿਹ ਉਰ ਆਨਾ॥ ਅਹੰਕਾਰ ਲਖ ਹਮ ਅਰਿ ਜਾਨਾ॥ ਭੇਖ ਉਤਾਰ ਤਾਹਿ ਮਰਵਾਯੋ॥ ਮਾਰਨ ਜੋਗ ਕਾਜ ਕਰਆਯੋ॥੧੧॥ ਯਾਮੈ ਜੋ ਕਛੁ ਦੋਖ ਹਮਾਰਜ॥ ਕਹਿਐ ਸੋ ਸਭ ਸੁਮਤਿ ਸੁਧਾਰਾ॥ ਕਾਕੋ ਸੁਤ[4] ਅਰ ਕਾਕੋ ਪੋਤਾ॥[5] ਕੋਨਿ ਤਰਫ ਕੋ ਬੇਦੀ ਹੋਤਾ॥੧੨। ਨਿਤ ਰਾਉਰ ਆਇਸ ਅਨ ਸਰਹੋਂ॥ ਜੋ ਕਛੁ ਕਹਤ ਸੁਈ ਮੈ ਕਰਹੋਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਕਲ ਧਾਰੀ ਸਵਾਮੀ॥ ਬੋਲੇ ਕਮਲਨਯਨ ਘਟ ਗਾਮੀ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਔਢਰ ਢਰਨ ਢਰੇ ਤੁ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਅਵਤਾਰ ਧਰ ਬੇਦ ਬੰਸ ਹਿਤ ਕਾਜ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਸਿਰੋਮਨ ਕਹੀ॥ ਏਵਮ ਸਬੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਹੀ॥ ਪੈ ਤਵ ਪੌਤ੍ਰ ਰੂਪ ਮੈ ਧਰਹੋਂ ਰਾਜ ਸਾਜ ਸੁਭ ਸਾਜ ਸੰਭਰਿ ਹੋਂ॥੧੫॥ ਸੰਮਤ ਅਸਟਦਸ ਸਤ ਤ੍ਰਯੋ ਦਸ[6]॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਧਰ ਸਰਬਸ॥ ਪ੍ਰਗਟੇ ਊਨਾ ਨਗਰ ਮਝਾਰੀ॥ ਰਣਜਿਤ[7] ਸਿੰਘ ਪਰ ਦਯਾ ਬਿਚਾਰੀ॥੧੬॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਸਿਖਗਨ ਤਾਰੇ॥ ਭਾਈ ਬੀਰਸਿੰਘ ਸੇ ਪਯਾਰੇ॥ ਬਾਬਾ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਤਿਹਿ ਭਏ॥ ਬਾਬਾ ਬਿਕ੍ਰਮ ਸਿੰਘ ਨਿਪੁਜਏ॥੧੭॥ ਬਾਬਾ ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਤੀਨੋ॥ ਤੀਨਹੁ ਗੁਨ ਸਮਜਗ ਭਗਲੀਨੋ॥ ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਭਨ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸਹਿਬ ਖੇਮ ਸਿੰਘ ਗਨ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਬਿਕ੍ਰਮ ਸਿੰਘ ਬਰ ਸਾਹਿਬ ਗਯਾਨ ਨਿਧਾਨ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਜੀ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਬਿਦਮਾਨ॥੧੯॥ਦੋ:॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਥਾ ਜਥਾ

1. ਦੋ, 2. ਸਰੀਰ, 3. ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, 4. ਪੁੱਤਰ, 5. ਪੋਤਰਾ, 7. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਮਤਿ ਸੰਗ॥ ਦਵਾ ਦਸ ਮੰਡਲ ਮੇ ਬਿਮਲ ਬਰਿਨਿਤ ਹੋਵ ਹੈ ਰੰਗ॥੨੦॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਅਗਿਨਿਤ ਚਰਿਤ ਪਾਵਤ ਪਾਰ ਨ ਕੋਇ॥ ਗੁਨ ਗੁਨ ਗੁਨਿ ਗਨ ਗੁਨ ਗਨਨ ਅਗੁਨ ਅਗੁਨ ਕਹਿ ਸੋਇ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੮੧॥

ਅਬ ਔਰ ਇਕ ਅਨੂਪਮ ਕਥਾ ਨਿਜ ਜਥਾ ਮਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ॥ ਜੋ ਸੁਨੀ ਗੁਨੀ ਸਹੀ ਸਹੀਸਤ ਭਾਤਤੇ ਸਾਚੀ ਧਰੋ॥ ਗੁਰ ਗੁਨ ਅਗਮ ਆਗਮ ਅਗਮਸੁ ਪੁਰਾਨ ਹੂੰ ਤੇ ਪੁਰਾਨ ਹੈ। ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਨ ਮਹਲੀ ਬਿਨਾ ਇਹਿ ਮਹਲ ਭੇਦਨ ਜਾਨ ਹੈ॥੧॥ ਕਬਹੂੰ ਚਾਰਹੁ ਤਾਤ ਸ੍ਰੀ ਸੁ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਿੰਘ ਜੁਝਾਰ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਜੋਰਾਵਰ ਬਿਮਲ ਸ੍ਰੀਫਤੇ ਸਿੰਘ ਅਧਾਰਹੈ। ਲਘੁ ਸਭਨ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਯਾਰੇ ਪੂਤ ਸਿੰਘ ਫਤੇ ਸਹੀ॥ ਅਵਤਾਰ ਸੀ ਗੁਰਵਾਹ ਫਤੇ ਉਚਾਰ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਕਹੀ॥੨॥ ਮਿਲਤੀਨ ਭੇਯਨੀ ਬੀਨ ਕੀਨ ਨਵੀਨ ਮਤ ਨਿਰਮਾਨ ਹੈ॥ ਊਚੋ ਦੁਮਾਲਾ ਰੰਗ ਕਾਲਾ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਸਜਾਨ ਹੈ॥ ਸਸਤਰਾਦਿ ਸਜਿਤ ਕਰ ਬਿਹਸਿ ਅਤਿ ਲੈ ਗਏ ਪਿਤ ਪਾਸਮੋ॥ ਆਨੰਦ ਪਤਿ ਜਹਹੇ ਬਿਰਾਜਤ ਆਪਨੇ ਸੁ ਬਿਲਾਸਮੋ॥੩॥ ਲਖ ਰੂਪ ਲੋਨੋ ਲਾਇ ਉਰ ਹਰਖਾਇ ਕਰ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ॥ ਯਹ ਅਧਿਕ ਪਯਾਰੋ ਮੋਹਿ ਲਾਗਯੋ ਯਹ ਦੁਮਾਲੋ ਹੈ ਸਹੀ॥ ਜੋ ਜੰਗ ਜੀਤ ਅਭੀਤ ਸੁਰ ਸੁਧਾਰ ਸੀਸ ਨਿਸਾਨ ਹੈ॥ ਯਹ ਅਹਹਿ ਤਮਗਾ ਏਕਅਤਿ ਉਤਯਮ ਨਿਹੰਗ ਮਹਾਨ ਹੈ॥ ਯਹ ਰੂਪ ਹੂ ਮਮ ਰੂਪ ਪਾਛੇ ਪ੍ਰਗਟ ਅਤਿ ਹਿਤ ਹੋਇ ਹੈ॥ ਆਨਨਯ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਮੁਕਤਨ ਮੈ ਭਰਮ ਭਯ ਖੋਇ॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਦੀਨ ਜਬੈ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਤਬ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਕਿਯ ਸਨਮਾਨਾ॥ ਤਬ ਤੇ ਭੇ ਨਿਹੰਗ ਜਨ ਜੇਤੇ॥ ਦਵੈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੋ ਪਚੁਰੇ ਤੇਤੇ॥੬॥ ਕਾਹੂ ਦੁਮਾਲੇ ਗੁਰੂ ਮੁਖ ਰਾਖਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਕਰਯੋ ਊਚ ਅਭਿਲਾਖਾ॥ ਛਪਯੋ ਪੰਥ ਕੁਊ ਚਲਾ ਨ ਆਗੇ॥ ਨੈਨਾ ਸਿੰਘ ਜਬੈ ਜਗ ਜਾਗੇ॥੭॥ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਾਧਕ ਭਏ॥ ਬਡੇ ਸੂਰਬਰ ਅਰਿ ਗੁਨ ਭਏ॥ ਸੁਨਯਹ ਕਥਾ ਜਬ ਮਤਿ ਜਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮਹਿ ਸੁਰ ਗਯਾਨੀ॥੮॥ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੈਠ ਸੁਖ ਪਾਈ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਸੁ ਪਾਗ ਸਜਾਈ॥ ਊਚ ਨਿਕਾਸਯੋ ਫਰਰਾ ਸਿਰਪਰ॥ ਸੀਸ ਨਿਸਾਨ ਨਿਸਾਨ ਜਾਂਚ ਧਰ॥੯॥ ਸਰਬ ਲੋਹ ਕੀ ਰਹਿਤ ਚਲਾਈ॥ ਬਸਨ ਸੁਰਮਈ ਸੀਸ ਸਜਾਈ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਫੂਲਾ[1] ਸਿੰਘ ਸੁ ਆਦਿ॥ ਪ੍ਰਚੁਰੇ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਸੁਨਾਦੀ॥੧੦॥ ਬਡੇ ਸੂਰ ਗੁਰ ਭਕਤ ਅਮਾਨੀ॥ ਦੀਨਨ ਪਰ ਦਾਯਾ ਜਿਨ ਜਾਨੀ॥ ਸਯਾਮ ਬਸਨ ਸਭ ਆਰਤ ਆਏ॥ ਆਦਿਹਿ ਤੇ ਜੇ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਏ॥੧੧॥ ਨੈਨਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਏ ਦੁਮਾਲੀ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਰੀਤ ਯਹ ਸਭ ਮੈ ਚਾਲੀ॥ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੁਮਾਲੀ ਭਏ॥ ਸੋਰਬੀਰ ਬਡ ਜਸ ਜਗ ਲਏ॥੧੨॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗਰੀਬ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰੇ॥ ਮਮਪਿਤੁ ਪਦ ਪੰਕਜ ਹਿਤ ਧਾਰੇ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਸੁਨ ਗੁਨ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਹੀ॥ ਕਥਾ ਜਥਾਮਤਿ ਆਪਨ ਲਹੀ॥੧੩॥

---

1. ਅਕਾਲੀ ਫੂਲਾ ਸਿੰਘ

ਸਾਖੀ॥੮੨॥

ਚੌ:॥ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਗੁਨਵਾਨਾ॥ ਅਨਗਨ ਰਹਤਛ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਚਾਰ ਲਿਖਾਰੀ ਤਿਨ ਮਹਿ ਨੀਕੇ॥ ਰਹਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸੇ ਅਨਮਤ ਹੀਕੇ॥੧॥ ਸਵਾ ਪਹਰਲਗ ਦਿਨ ਜਬ ਆਵੈ॥ ਬਾਨੀ ਬਨਹਿ ਤਿਹ ਲਿਖਹਿ ਜੁ ਭਾਵੈ॥ ਤਿਨ ਮਹਿ ਹਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਹਾ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਕਛੁਕ ਕਬਿਤ ਤਿਨ ਲਹਾ॥੨॥ ਤਾਹਿ ਚੁਰਾਇ ਛੀਲ ਕਰ ਕਾਗਦ॥ ਰਾਖਿਯੋ ਮਧ ਕਛੈਹਰੇ ਸਾਮਦ॥ ਸਭ ਗੁਨੀ ਮਧਨ ਮਧ ਮੈ ਇਮਕਹਿ ਹੋ॥ ਮਮਕਬਿਤ ਅਸ ਸੋਭਾ ਲੈ ਹੈਂ॥੩॥ਦੋ:॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨ ਜਿਅ ਕਹੀ ਸੇਵਕਨ ਸੰਗ॥ ਰੋਸਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਕੇਸ ਕੋ ਕਰਹੁ ਸਨਾਨ ਨਿਸੰਗ॥ ਤਾਕੇ ਸੰਗ ਤਥਾ ਤਬ ਭਈ॥ ਕਰਤ ਸਨਾਨ ਲਿਖਤ ਬਹਿ ਗਈ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਤ ਮਧਯ ਜਤਾਈ॥ ਬਾਨੀ ਰੋਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੁਰਾਈ॥ ਸੁਨ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਸਭਹੀ ਡਰੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗ ਸਨ ਛਲ ਕਿਮਿਕੁਊ ਕਰੇ।ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਵ ਕਥਾ ਨਿਤ ਨਿਤ ਧਯੋ ਉਮਾਹ॥ ਅਬ ਕਛੁ ਸੁਨਹੁ ਸਬੁਧ ਰਣ ਸ੍ਰੀ ਨਰਮੋਹ ਸਰਾਹ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੮੩॥

ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਬਾਂਕਾ॥ ਗਾਇ ਬਿਪ੍ਰ ਰੱਖਯਾ ਬੜ ਸਾਕਾ॥ ਆਰਯਾ ਧਰਮ ਉਬਾਰਨ ਕੀਨੋ॥ ਤਯਾਗ ਮੇਲ ਪਾਂਚਨ ਕੋ ਦੀਨੋ॥੧॥ ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਪੁਨ ਭਦਨਾ[1] ਕਰੈ॥ ਸਿਰ ਗੁੰਮ[2] ਨਾਮ ਤਾਹਿ ਕੋ ਪਰੈ॥ ਦਿਹਲੀ ਮਾਹਿ ਸਿੰਘ ਸਭ ਗਏ॥ ਇਕ ਖਤ੍ਰੀ ਅਸ ਦੁਮਤਿ ਕਏ॥੨॥ ਦਿਓ ਖਾਲਸੇ ਤਾਹਿ ਉਠਾਇ॥ ਯਹ ਸਿਰਗੁੰਮ ਇਹਾ ਨਹਿ ਆਇ॥ ਸਭਹਨ ਮਿਲ ਮੁਸਲਤਯਹ ਕਰੀ॥ ਨਾਹਿ ਯਹਿ ਗੁਰ ਆਇਸ ਕਬ ਕਰੀ॥੩॥ ਨਿਜ ਮਤਿਇਨ ਇਹ ਪੰਥ ਚਲਾਯੋ॥ ਧਰਮ ਸਨਾਤਨ ਚਹਤ ਮਿਟਾਯੋ॥ ਤਾਂਤੇ ਲਿਖਤ ਕਰੀ ਮਿਲ ਸਬਹੀਂ॥ ਇਨ ਸਨ ਬਰਤਨ ਕਰਹੁ ਨ ਕਬਹੀਂ॥੪॥ ਹੁਕਾ ਹਮਰੀ ਜਾਤ ਨਿਸਾਨੀ॥ ਭਦਨ ਧਰਮ ਆਦਿ ਕੋ ਜਾਨੀ॥ ਤਾਤੇ ਇਨ ਹੀ ਕਹਿ ਸਬ ਕਾਢੋ॥ ਜਿਨ ਕੀਨੋ ਯਹ ਦੁਰਮਤ ਬਾਢੋ॥੫॥ ਬਹੁਤਕ ਬਿਗਰਿ ਬਿਗਰਿ ਤਿਤ ਗਏ॥ ਨਾਤ ਗੋਤ ਬਸ ਲਜਿਤ ਭਏ॥ ਪੁਨ ਕਬ ਜਬ ਸਤ ਸੰਗਤ ਆਏ॥ ਲਖ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਦ ਪਰ ਸਿਰ ਨਾਏ॥੬॥ ਕਰੀ ਭੂਲ ਬਖਸਾਵਨ ਭਾਈ॥ ਲਘੁ ਸੀਂ ਮੈ ਲਿਖਤ ਬਹਾਈ॥ ਪੁਨ ਤਿਨ ਕਰ ਇਕਤ੍ਰ ਸੁ ਸਮਾਜਾ॥ ਮਿਲ ਗਏ ਸਭ ਆਪਸੁ ਮਹਿ ਲਾਜਾ॥੭॥ ਸਿਰ ਗੁੰਮਨ ਪੁਨ ਧੁੰਮ ਉਠਾਈ॥ ਦਾਰਾ ਨਗਰ ਇਕਤ੍ਰ ਭੈ ਆਈ॥ ਪੁਨ ਕਰ ਲਿਖਤ ਸਖਤ ਪਨ ਕੀਨਾ॥ ਹਾਟ ਬੰਦ ਕਰ ਅਤਿ ਦੁਖ ਦੀਨਾ॥੮॥ ਤਬ ਹਾਕਮ ਪੈ ਸਿੰਘ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਕਰੇ ਕਰਮ ਹਤਯਾਰੇ॥ ਲੈ ਕਛੁ ਸਿਰ ਗੁੰਮਨ ਕੀ ਮਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵਕ ਦੁਖ ਜਾਨੀ॥੯॥ਦੋ:॥ ਉਰ ਹਾਕਿਮ ਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹਾਟੈ ਦਾਈ ਖੁਲਾਇ॥ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰੇ ਖਾਲਸੇ ਨਿੰਦਕ ਗਏ ਪਰਾਇ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਗਾਂਵ ਗਾਂਵ ਪੁਰ ਪੁਰ ਮੈ॥

1. ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚ ਭੱਦਨ ਕਰਨ ਦੀ ਰੀਤ

ਬਾਧਯੋ ਬਿਰੋਧ ਬਹੁਤ ਉਰਉਰ ਮੈਂ॥ ਨਵ ਮਤ ਨਿਰਖਿ ਪਰਖਿ ਬਿਨ ਮੂਢੇ॥ ਨਹਿ ਜਾਨਤ ਉਰ ਆਸਯਾ ਗੂਢੇ॥੧੧॥ ਹਾਰ ਹਾਰ ਪੁਨ ਮਾਨਹਿ ਆਨਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਵਨ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ ਕਬਲੋ ਅੰਧਕਾਰ ਬਲ ਧਾਰੈ॥ ਨਿਰਖਿ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਮੁਖ ਨ ਦਿਖਾਰੈ॥੧੨॥ ਜਿਮ ਜਿਮ ਸਿਖਨ ਕਾਰਜ ਆਵੈ॥ ਆਇਨ ਕੋਊ ਮੇਲ ਕਰਾਵੈ॥ਤਿਮਿ ਦੂਸਰ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਭ ਕਰਹੀਂ॥ ਪੁਨ ਪਛਤਾਇ ਆਇ ਸੰਗ ਲਹਹੀ॥੧੩॥ ਨਿਤ ਨਵਪੰਥ ਸਿਧਿ ਗੁਰਕੇਰੀ॥ ਮਹੀ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾ ਬਡੇਰੀ॥ ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਗੁਰੁ ਅਵਤਾਰਜ॥ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ ਸਭ ਭਯ ਟਾਰਾ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੮੪॥

ਇਹ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਥੇ ਤ੍ਰਯੋ ਦਸਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੧੩॥ ਅਥ ਨਿਰਮੋਹ ਜੁੱਧ ਬਰਨਨੰ॥ਚੌ:॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਰ ਅਤਿ ਅਲਕਾਯੋ॥ ਪੁਨ ਮਸਲਤੁ ਕਰ ਯਹ ਠਹਰਾਯੋ॥ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਲੀਜੈ॥ ਤਬ ਜੀਵਨ ਫਲ ਲਹਿ ਜਗ ਜੀਜੈ॥੧॥ ਧਨ ਅਰ ਗਨ ਦੈ ਮੰਤ੍ਰੀ ਰੂਰਾ॥ ਭੇਜੋ ਦਿਹਲੀ ਬੁਧਗੁਨ ਪੂਰਾ॥ ਅਰੁ ਸਰਹੰਦ ਨਿਕਟ ਨਵਾਬ ਜੋ॥ ਸੂਰ ਬੀਰ ਬਰ ਸੂਬਾ ਪਦਜੋ॥੨॥ ਦੂਸਰ ਮੰਤ੍ਰੀ ਇਤ ਪਰਵਾਯੋ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਲੈਂਹੋ ਅਨ ਆਯੋ॥ ਅਰੁ ਸਭ ਰਾਜੇ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਏ॥ ਪੰਮਾ ਜੀ ਹੂੰ ਤਬ ਚਲ ਆਏ॥੩॥ ਸਭਹਨ ਤਬ ਪਾਲਾ ਗਨ ਕੀਨੀ॥ ਪੰਮਾ ਜੀ ਨੇ ਆਸਿੱਖ ਦੀਨੀ॥ ਰਾਜਨਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਦਿਜ ਰਾਈ॥ ਯਹੇ ਰੀਤ ਸਭ ਦਿਨ ਚਲ ਆਈ॥੪॥ ਹਮ ਛਤ੍ਰੀ ਤੁਮ ਦਿਜ ਬਰ ਪਯਾਰੇ॥ ਪੁਜਨੀਯ ਨਿਤ ਅਹਹੁ ਹਮਾਰੇ॥ ਲੋਕ ਐਰ ਪਰਲੋਕ ਮਝਾਰੀ॥ ਅਹਹੁ ਸਹਾਇਕ ਬੇਦ ਬਿਚਾਰੀ॥੫॥ ਤਾਂਤੇ ਅਸਯੁਪਾਇ ਕੁਊ ਕੀਜੈ॥ ਜਾਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਲੈ ਲੀਜੈ॥ ਛਲ ਬਲ ਸਾਂਚ ਝੂਨ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ॥ ਕਾਰਜ ਕੀਜੈ ਪੰਮਾ[1] ਜੀ ਸਿਧ॥੬॥ਦੋ:॥ ਨ੍ਰਿਪ ਕਟੋਚੀਆ ਘਮੰਡ ਸਸਿ ਘਾਉ ਪੁਰਾਇ ਬਨਾਇ॥ ਆਇ ਭੀਮ ਸਸਿ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਕਟ ਕੀਨੀ ਕਪਟ ਸਹਾਇ॥੭॥ਚੌ:॥ ਤਿਨ ਤਬਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨਹੁ ਨਰੇਸੂ॥ ਪੰਮੇ ਕੀਨੋ ਜੋ ਬੁਬੇਸੂ॥ ਪੰਮੇ ਪੁਨ ਕੀਨੋ ਜੁ ਸੁਬੇਸੂ॥ ਤਾਤੇ ਇਨਹੀ ਸਨਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ ਪੁਨ ਜਿਅ ਰੁਚਿ ਨਿਜਪਤਿ ਕੀਜੈ॥੮॥ ਮਿਲ ਚੰਡਾਲ ਚੋਕੜੀ ਕਹੀ॥ ਤਬ ਪੰਮੇ ਨਿਰ ਉਰ ਮਹਿ ਲਹੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਮ ਹੋ ਬੜਦਾਨੀ॥ ਜਜਮਾਨੀ ਤੁਮਰੀ ਹਮਮਾਨੀ॥੯॥ ਏਕ ਉਪਾਉ ਮੋਰ ਹਿਅ ਆਵੈ॥ ਜੋ ਤੁਮਰੇ ਵਾਜਿਅ ਮੈਂ ਭਾਵੈ॥ ਅਬ ਸਤ ਕ੍ਰਿਤ[2] ਦਵਾਪਰ ਨਹਿ ਰਾਜਾ॥ ਹੈ ਕਲਿ[3] ਕਾਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਬਿਰਾਜਾ॥੧੯॥ ਗੁਰੁ ਅਤੁਲਿ ਬਲ ਪੂਰਨ ਛਤ੍ਰੀ॥ ਕੁਊ ਨ ਸਮੁਹਿ ਡਹਰਹਿ ਅਤਰੀ॥ ਬਹੁ ਅਹਿ ਰਹਿ ਲਹਿ ਨਿਕਟ ਨਰੇਸਾ॥ ਪ੍ਰਕਿਤ ਪਛਾਨੀ ਪੂਰਨ ਭੇਸਾ॥੧੧॥ ਯਾਹਿ[4] ਬਿਪ੍ਰ[5] ਕੀ ਮਾਨਤ ਆਨਾ॥ ਨਹਿ ਯਾਮੈ ਕਛੁ ਸੰਸਯ ਜਾਨਾ॥੧੨॥ ਤਾਤੇ ਏਕ ਗਾਇ ਸੁ

1. ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ ਪ੍ਰੋਹਤ, 2. ਸਤਯੁਗ, ਦੁਆਪਰ, ਤ੍ਰੇਤਾ ਯੁੱਗ ਸਹੀ ਹੈ, 3. ਕਲਯੁਗ,
4. ਗਊ, 5. ਪੰਡਿਤ

ਬਨਾਵੈਂ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਤਿਹ ਥਾਹਾ[1] ਟਿਕਾਵੈਂ॥ ਸੰਪੂਰਣਾਇ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਕਰੈ॥ ਪਤ੍ਰ ਬਾਧਤ ਗਰਿ[2] ਮਹਿ ਧਰੈਂ॥੧੩॥ ਤਾ ਮਹਿ ਲਿਖਹਿ ਕਿ ਤੁਮ ਹੋ ਛਤ੍ਰੀ॥ ਮੇਰੀ ਸਪਥਹਿ ਮਾਨਹੁ ਅਤ੍ਰੀ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤਯਾਗ ਕਰ ਜਾਵੋ॥ ਰਾਜਨ ਕੀ ਇਜਤ ਕਰਵਾਵੋ॥੧੪॥ ਮੈ ਤਿਨ ਕੀ ਸਹਾਇ ਹਿਤ ਆਈ॥ ਮੇਰੀ ਸਪਥ ਤਜਹੁ ਪੁਰ ਰਾਈ॥ ਅਸ ਉਪਾਉ ਪੁਰ ਤਯਾਗਨ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਸਤ੍ਰਨ ਸੋ ਨ ਜੀਤਤੇ ਜੈ ਹੈਂ॥੧੫॥ ਹੈ ਯਹ ਨੀਤ ਕਹੀ ਗੁਨਵਾਨਾ॥ ਕਰਿ ਪੁਰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਿਜ ਅਪਮਾਨਾ॥ ਪਾਛੈਮਾਨ ਕਰਿਯ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਕਾਰਜ ਸਾਧਿਆ ਨਿਜ ਬਲ ਬਾਹੀਂ॥ ਕਾਰਜ ਹਾਰਜ ਮੂਰਖਤਾਈ॥ ਰਾਜਨ ਯਹ ਮਤਿ ਮਮ ਉਰ ਆਈ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਤ ਸਭਨ ਤਬ ਯਹ ਕਹੀ ਵਾਹ ਵਾਹ ਦਿਜ ਰਾਜ॥ ਕਰਹੁ ਤੁਰਤ ਨਿਲੰਬ ਕਛੁ ਕਰਤ ਬਿਲੰਬ ਅਕਾਜ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਤਾਤੇ ਕਰਹੁ ਕਾਜ ਅਬ ਸੋਈ॥ ਹਮ ਰਾਜਨ ਕਰ ਜਿਮਿ ਹਿਤ ਹੋਈ॥ ਸੁਨਤ ਬਿਨਯ ਪੰਮਾ ਜੀ ਚਲੇ॥ ਗਾਇ ਕਰੀ ਜਵ ਚੂਰਨ ਭਲੇ॥੧੮॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਕੇ ਦਵਾਰ ਧਰੀ॥ ਗੋਬਰ ਨਨ ਧਰ ਲੀਪਨ[3] ਕਰੀ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਸਵਾਮੀ॥ ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਿ ਦਪਟ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ॥੧੯॥ ਸੁਨੀ ਅਜ ਅਲੌਕਿਕ ਗਾਈ॥ ਆਟੇ ਕੇ ਅਤਿ ਅਨੁਪਮ ਬਨਾਈ॥ ਦਵਾਰ ਦੇਹਰੀ ਪੁਰ ਕੇ ਬਾਂਧੀ॥ ਬਾਧਯੋ ਪਤ੍ਰ ਤਾਹਿ ਕੇ ਕਾਂਧੀ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸਤਵਰ ਸਰਕਾਰ ਤਿਤ ਬਿਹਸਿ ਭਏ ਅਸਵਾਰ॥ ਨਿਰਖ ਪਤ੍ਰ ਗਰ ਪਰ ਬੰਧਯੋ ਬਹੁਤ ਬਿਚਾਰ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਤਾ ਮੈ ਲਿਖਯੋਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਹਿੰਦੂ ਛਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਧਰਾਈ॥ ਏਕ ਵਾਰ ਪੁਰ ਤਯਾਗ ਪਧਾਰੋ॥ ਸਪਥ[4] ਗਾਇ ਕੀ ਸੁਪਥ ਬਿਚਾਰੋ॥੨੨॥ ਜਾ ਮੈ ਰਾਜਨ ਕੀ ਰਹਿ ਆਵੈ॥ ਕਰਿਐ ਗਾਇ ਸੁ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਵੈ॥ ਪਢ ਪਣ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਭਲ ਭਾਈ॥ ਅਬ ਆਰਯਨ ਰੀਤ ਭੀ ਨਈ॥੨੩॥ ਛਤ੍ਰੀ ਪਨ ਸਭ ਹੀ ਜਰਿ[5] ਗਯੋ॥ ਸਪਥ ਕੁਪਥਿ ਅਨਮਤ ਮਥ ਲਯੋ॥ ਜੋ ਹਮ ਆਨਨ ਮਾਨਹਿ ਗਊ॥ ਤੋਕਿ ਮਰ ਹੈ ਧਰਮ ਮਗ ਭਊ॥੨੪॥ ਤਾਤੇ ਡੰਕਾ ਕੂਚ ਬਜਾਵਹੁ॥ ਤੁਰਤ ਫੁਰਤ ਤਿਯਾਰੀ ਕਰਵਾਵਹੁ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘਾਦਿਕ ਕਹੀ ਕਰੁਨਾ ਕਰ॥ ਪਾਲਕ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸ੍ਰੀ ਨਰ ਹਰ॥੨੫॥ ਬੈਰੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਸਪਥ ਜੁ ਸਵਾਮੀ॥ ਹਮਰੇ ਮਤ ਨਹਿ ਉਚਿਤ ਸੁਨਾਮੀ॥ ਆਗੇ ਰਾਉਰ ਜਥਾ ਰਜਾਈ॥ ਇਨ ਰਾਜਨ ਕੀ ਮਤ ਬੈਰਾਈ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਹੀ ਸਹੀ ਯਹੀ ਸਹੀ ਸਭ ਭਾਂਤ॥ ਪੈ ਅਬ ਆਨਹਿ ਮਾਨਬੋ ਆਨਨ ਮੋਹਿ ਸੁਹਾਤ॥੨੭॥ਚੌ:॥ ਇਨ ਅਪਰਾਧਿਨ ਸਿਰ ਭਾਗਾ[6]॥ ਅੰਤ ਹੋਇ ਸਭਹੀ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਤਾਤੇ ਅਬ ਉਦਾਸ ਚਿਤ ਮੇਰਾ॥ ਧੇਨੁ[7] ਆਨੁ ਧੁਰ ਧਰਮ ਬਡੇਰਾ॥੨੮॥ ਕਹਹਿ ਸਿੰਘ ਹਮ ਕਰਿ ਅਤ ਜੰਗਾ॥ ਰਾਖਯੋ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਸੁਰੰਗਾ॥ ਸੋ ਅਬ ਤੁਰਤ ਤਯਾਗ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨਾ॥ ਕਛੁ ਨ ਚਿਤ ਮਹਿ ਮੋਹ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥੨੭॥ ਬਡੇ ਦੁਸਟ ਏਅਹਹਿ ਪਹਾਰੀ॥ ਇਨ ਅਪਨੀ ਜਰਾ[8] ਆਪਉਪਾਰੀ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਗਏ ਥਾਨ

1. ਥਾਲ ਵਿਚ, 2. ਗਲ ਵਿਚ, 3. ਗੋਹੇ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਲਿਖ ਲਈ, 4. ਗਊ ਦੀ ਸਹੁੰ, 5. ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਸੜ ਗਿਆ, 6. ਪਾਪ, 7. ਗਊ, 8. ਜੜ

ਨਿਰਮੋਹਾ॥ ਕਿਯ ਤਹ ਸੁਖ ਆਸਨ ਅਤਿ ਸੋਹਾ॥੨੮॥

ਸਾਖੀ॥੮੫॥

ਚੌ:॥ ਸੁਨਤ ਨਰੇਸ ਅਧਿਕ ਹਰਖਾਏ॥ ਪੰਮਾ ਜੀ ਭਲ ਬਯੋਂਤ ਬਨਾਏ॥ ਜੋ ਦੁਹ ਸਹ ਕਾਰਜ ਅਤਿਰਹਾ॥ ਤੀਨ ਲਖਯ ਹੂੰ ਸੈਨਨ ਲਹਾ॥੧॥ ਹਾਕ ਹਾਰਧਨ ਬਲ ਬੁੱਧ ਲਾਯੋ॥ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਹਾਥ ਨਹਿ ਆਯੋ॥ ਪੰਮਾ ਜੀ ਸੋ ਪਲ ਮਹਿ ਦੀਨਾ॥ ਪੂਜਨੀਯ ਇਨ ਪਦ ਸਦ ਚੀਨਾ॥੨॥ਦੋ॥ ਸਿਰੋ ਪਾਉ ਬਹੁਤ ਦਯੇ ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਉਰਮੋਦਾ ਭੀਮ ਭੂਪ ਸੁਘਮੰਡ ਨ੍ਰਿਪ ਕਰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਚਹੁ ਕੋਟ॥੩॥ਚੌ॥ ਸਜ ਸੈਨਾ ਚਹੁ ਦਿਸਤੇ ਆਏ॥ ਲੂਟ ਨਗਰ ਕਰ ਕਰ ਹਰਖਾਏ॥ ਖੋਜਤ ਕਿਤ ਗਮਨੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਨਿਵਸੇਨਰ ਨਿਰਮੋਹ ਨਿਕਾਈ॥੪॥ ਆਨਥਾਨ ਨਿਰਮੋਹ ਮਹਾਨਾ॥ ਕੀਨੋ ਜੰਗ ਅਧਿਕ ਅਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਗਰਜੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਅਧਿਕ ਅਸਵਾਰਾ॥੫॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰੇ॥ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਸੁ ਭਟ ਬਲ ਧਾਰੇ॥ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਚਲੇ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਮਿਲੇ॥੬॥ ਬਖਸ ਸਿੰਘ ਬਖਸੀਸ ਸਿੰਘ ਗਨ॥ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਬੀਰ ਬਾਂਕੋਰਨ॥ ਉਤ ਤੇ ਪ੍ਰਮ ਚੰਦ ਹੰਡੂਰੀ॥ ਬੀਰ ਮਾਰ ਮੁਖ ਕ਼ਹਤ ਭੇ ਬਾਹਤ ਭੈ ਹਥਿਆਰ॥੮॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ॥ ਪਰੀ ਕੁੱਟ ਕੁੱਟੀ ਕਰੇ ਤੱਛ ਮੁਡੰ॥ ਮਿਲ ਹਥ ਵੱਥੰ ਕਰੇ ਭਾਉ ਉਡੰ॥ ਮਹਾਂ ਲੋਹ ਮਾਚਯੋ ਮਹਾਕਾਲ ਨਾਚੀ॥ ਖੁਲੀ ਖੱਗ ਧਾਰਾ ਤਹਾ ਆਇ ਸਾਚੀ॥੯॥ ਭੁਜਾਂ ਸੀਸ ਕਾਂਅ ਪਰੇ ਭੂਮਿ ਸੋਹੈਂ॥ ਲਿਟੇ ਸੂਰ ਜੇ ਅੰਗ ਆਨੰਗ ਮੋਹੈਂ॥ ਦਿਸਾ ਲਾਲ ਕੀਨੀ ਬਹੀ ਰੱਕਤ ਧਾਰਾ॥ ਭਯੋ ਘੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੀਨੋ ਅਖਾਰਾ॥੧੦॥ ਪ੍ਰਿਸਾਚੀਨ ਕੇ ਜੂਥ ਕੇ ਜਥ ਆਏ॥ ਤਹਾਂ ਕੰਕ ਕਾਕਾਨ ਰੌਹਾ ਮਚਾਏ॥ ਬਨੰ ਸਿੱਧ ਸੇ ਗਿੱਧ ਬੈਠੰਤਿ ਥਾਨਾ॥ ਕਰੈ ਸਿਯਾਲ[1] ਲੋਥਾਨਕੋ ਖੰਚ ਖਾਨਾ॥੧੧॥ ਜਹਾ ਏਕ ਹੀ ਸਿੰਘ ਕੋ ਦੌਰ ਜਾਵੈ॥ ਕਿਤੇ ਹੀ ਪਹਾਰੀਨ ਕੋ ਮਾਰ ਆਵੈ॥ ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਭਾਰੀ ਕਿਓ ਖੇਤ ਖਾਲੀ॥ ਕਹਾਲੌ ਬਖਾਨੋ ਸੁਨੈ ਬੈਨ ਪਾਲੀ॥੧੨॥ ਭਈ ਜੀਤ ਸਿੰਘਾਨਕੀ ਤੌਨ ਥਾਨਾ॥ ਲਰੇ ਔ ਮਰੇ ਜੇ ਪਹਾਰੀ ਪਲਾਨਾ॥ ਗੁਰੂ ਜੀਤ ਕੇ ਡੰਕ ਬੀਜੇ ਸੁਹਾਏ॥ ਸਦਾ ਜੈ ਸਦਾ ਜੈ ਜੱਕਾਰੇ ਗਜਾਏ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਜਿਮ ਬਾਨਰ ਗਨ ਸੰਗ ਲੈ ਰਘੁਪਤਿ[2] ਮਾਰੀ ਲੰਕ॥[3] ਤਿਨ ਸਿੰਘਨ ਸੁਪਨ ਗਰਿਅਨ ਮਾਰਯੋ ਮਹਤ ਅਸੰਕ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਜਿਨ ਕੀ ਮਤਿ ਬਿਧਿਨਾ ਹਰਿ ਲੀਨੀ॥ ਤਿਨ ਹਿਤਨਤ ਕਾ ਦੇਰੀ ਚੀਨੀ॥ ਨਿਰ ਬਿਰੋਧ ਗੁਰੁ ਘਰਸੰਘਾ ਅਰਿ ਕਰ॥ ਨਹਿ ਕੁਉ ਜੀਤ ਨ ਜੀਤਤ ਕਬ ਕਰ॥੧੫॥ ਇਨਸਨ ਜੀਤਬ ਪਰਨ ਪਗਨ ਪਰ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਾ ਉਰ ਪਦ ਧਰ॥ ਸਰਨ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਜਬ ਆਵੈ॥ ਤਬ ਜਮਾਤ ਜਮਤੇ ਬਚ ਜਾਵੈ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਕਹਾ ਮਹਾ ਮੂਰਖ ਗਿਰੀ[4] ਸਿਰੀ ਜਿਨ ਦੇਸ॥ ਗੁਰੁ ਬਰ ਉਰ ਕਰ ਬੈਰ ਬਰ ਤਰਹਿ ਕੀ ਨਰਕ ਨਰੇਸ॥੧੭॥

---

1. ਗਿੱਦੜ ਆਦਿ, 2. ਰਾਮ ਚੰਦਰ, 3. ਲੰਕਾ, 4. ਪਹਾੜੀ

ਸਾਖੀ॥੯੬॥

ਪਾਧਰੀ ਛੰਦ॥ ਇਹ ਭਾਂਤ ਬ੍ਰੀਤ ਨ੍ਰਿਪ ਜੰਗ ਜੀਤ॥ ਅਤਿ ਹਵੈ ਅਭੀਤ ਗੁਰ ਧਾਰ ਪ੍ਰੀਤ॥ ਲਿਆ ਲੂਟ ਦੇਸ ਘਰ ਨਰ ਅਸੇਸ॥ ਗੁਰੁ ਰੂਪ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਭੇਸ॥੧॥ ਰੋਵਤ ਸਨਬੰਧੀ ਸਬ ਪੁਕਾਰ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਭ੍ਰਾਤ ਤਾਤ ਨਾਮ ਨ ਉਚਾਰ॥ ਇਹਿ ਮਤ ਮਾਰੀ ਭੂਪਤ ਪਹਾਰ॥ ਗੁਰਸਨ-ਬਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹਤ ਚਾਰ॥੨॥ ਕਿਅ ਸਪਤ ਪ੍ਰਹਰ ਰਨ ਅਤਿ ਬੁਲੰਦ॥ ਪੈ ਜੀਤ ਨ ਸਾਕੇ ਨਿਜ ਮਸੰਦ॥ ਅਬ ਆਨ ਆਧਰੋ ਨਹਿ ਜਾਂਨ॥ 'ਮਰਿਹੈਂ ਕਰਿਹੈਂ ਸਭ ਪ੍ਰਾਨਦਾਨ॥੩॥ ਨਿਸਬੀਤ ਧਿਕਾਰਤ[1] ਭੀਮ ਚੰਦ॥ ਕਿਨ ਕਰੀ ਸੈਨਕਿ ਰੁਦਨ ਮੰਦ॥ ਮਸਲਤ ਘਮੰਡ ਸਸਿ ਸੰਗ ਕੀਨ॥ ਮਿਲ ਭੂਪ ਚੰਦ ਦੁਖ ਦਰਿਤ ਦੀਨ॥੪॥ ਬਿਨ ਸੈਨ ਸਮੂਹ ਸੁ ਗੁਰ ਗੁਬਿੰਦ॥ ਜੀਤੇ ਭਟ ਝਟ ਹਮਰੇ ਅਨਿੰਦ॥ ਇਸ ਕਹਿਤ ਕਰੀ ਮਸਲਹਤ ਨੀਠ॥ ਅਬ ਰਹਹੁਇ ਹੈ ਸੁਧਿ ਕਰ ਬਸੀਠ॥ ਦੂਸਰ ਮੰਤ੍ਰੀ ਇਕ ਅਬ ਪਠਾਇ॥ ਕਹਿਹੇਤ ਨ ਸਾਹੀ ਸੈਨਾਂ ਆਇ॥੫॥ ਇਕ ਦੂਤ ਪਰਯੋ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮਹਾਨ॥ ਨਿਰਮੋਹ ਬਸੇ ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਾਨ॥ ਜਿਹਥਾਨ ਮੋਹ ਨਹਿ ਨਗਰ ਕੀਨ॥ ਨਿਰਮੋਹ ਨਾਮ ਤਾਤੇ ਨਵੀਨ॥੬॥ ਇਮ ਦਿਵਸਬਿਤੀਤਯੋ ਦਯਾ ਸਿੰਧੁ॥ ਛਕ ਛੱਤ੍ਰ ਧਾਰ ਬਜਿਆ ਅਨਿੰਦ॥ ਊਚੇ ਥਲ ਨਿਰਖਤ ਚਮਰ ਹੋਤ॥ ਸੂਰ ਜ ਮੁਖਿ ਛੱਤ੍ਰਸੁ ਅਤਿ ਉਦੋਤ॥੭॥ ਇਤ ਨਿਕਟ ਭੀਮ ਸਸਿ ਇਕ ਕਪੂਤ॥ ਗੋਲ ਅੰਦਾਜੀ ਮਤ ਮਹਿ ਅਕੂਤ॥ ਤਟ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਰਖ ਨੈਨ॥ ਬੋਲਯੋ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸੁਬਿਨੀਤ ਬੈਨ॥੮॥ ਜਿਹ ਹਿਤ ਕਰ ਸੰਘਰ ਘਰਨ ਆਇ॥ ਧਨ ਅਨਗਨ ਪਰਚਹੁ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਰਾਇ॥ ਸੁਇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬੈਠ ਦੇਖ॥ ਹੋ ਬੋਲਤ ਸਾਚੀ ਮਤ ਸੁਬੇਖ॥੯॥ ਜੋ ਮੋਹਿ ਦੇਹ ਧਨ ਅਤਿ ਨਰੇਸ॥ ਤੋਹ ਤਹੁ ਸਿਧਤ ਮਾਰਹੁ ਗੁਰੇਸ॥ ਤਬ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੁਰਬੀਨ ਧਾਰ॥ ਬੋਲਯ ਬਿਹਸਤਿ ਬਚ ਸੁਮਤਿ ਸਾਰ॥੧੦॥ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਇਨਾਮ ਸੁ ਦੇਹੁ ਨੀਕ॥ ਮੁਦ੍ਰਾ ਸਹੰਸ੍ਰ ਲਖ ਰਫੀਕ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਲਾਹ ਕਰ ਭੀਮ ਚੰਦ॥ ਹਤ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਬੁਲੰਦ॥੧੧॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਸਜ ਮਾਰਨ ਸਲਾਹ॥ ਤਿਹ ਸਮਯ ਬੈਠ ਅਨੰਦ ਠਾਹਾ॥ ਦਸਤਾਰ ਸਜਤ ਨਿਰਖਤ ਨਰੇਸ॥ ਤਬ ਜਮਾਂਦਾਰ ਭਾਖੀ ਸੁ ਭੇਸੰ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਰ[2] ਜੋਰਤ ਕਹੀ ਨਾਥ॥ ਇਹ ਲਗਿ ਰਹੀ ਹੈ ਸਿਸਤ[3] ਸਾਥ॥ ਇਹਹੇਰ ਅਪਰ ਥਲ ਬੈਠ ਆਪ॥ ਅਬ ਕਰਹਿ ਸੁਚੇਤਾ ਬਡ ਪ੍ਰਤਾਪ॥੧੩॥ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਸਤ੍ਰ ਡਰ ਧਰ ਸੁਜਾਨ॥ ਛਪਿ ਬੈਰਿ ਅਕਬਲਗ ਅਬ ਨਿਦਾਨ॥ ਤਬਲੌ ਤਕਿ ਚਪਿਤੋਪ ਧਾਰੀ ਜੋ ਕਰਤ ਚੋਰ ਸੋ ਲੀਨ ਮਾਰ॥੧੪॥ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਤ ਸਤਗੁਰੁ ਦਿਨੇਸਾ॥ ਧਨੁਨ ਤਾਨ ਅਠਾਹਰਹਿ ਟਾਂਕ ਬੇਸਾ॥ ਤਿਹ ਮਾਰ ਪ੍ਰਾਤ ਪੁਨਹਤਯੋ ਤਾਸੁ॥ ਲਖ ਭੀਮ ਚੰਦ ਉਰ ਭਾ ਨਿਰਾਸ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਸਯਾਹੀ ਟਿਬੀ ਖਿਦਤ ਤਾ ਤੁਰਕਨਕ ਬੁਰ ਬਨਾਇ॥ ਭੀਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਮਨ ਮੈ ਰਹਯੋ ਬਿਬਿਧੁ ਭਾਂਤ ਮੁਰਝਾਇ॥੧੬॥

---

1. ਲਾਹਨਤ ਹੈ, 2. ਹੱਥ, 3. ਨਿਸ਼ਾਨਾ

ਸਾਖੀ ॥੮੭॥

ਚੌ:॥ ਇਤ ਬਿਧਿ ਕੇਤਕ ਦਿਵਸ ਬਤਾਯੋ॥ ਮੁਰਚਨ ਨਿਜ ਨਿਜ ਜੰਗ ਮਚਾਯੋ॥ ਤਬਲੌ ਲਿਖਤ ਸਾਹਿ ਕੀ ਆਈ॥ ਸਿਰਹੰਦੀ ਸਾਹਨੀ ਸਿਧਾਈ॥੧॥ ਰੋਪਰਾ[1] ਪਰੀ ਸੈਨ ਸੁਨਪਰੀ॥ ਭੀਮ ਭੂਪ ਸਸਿ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ॥ ਮਿਲ ਮਸਲਤ[2] ਕਰ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤਜ ਪਰਯੋ ਪਰਾਈ॥੨॥ ਅਬ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਸੰਗ ਸੈਨਾ॥ ਹੈ ਕਛੁ ਅਲਪ[3] ਬਿਕਲ ਪਨ ਬੈਨਾ॥ ਪੁਰ ਗਢ ਸੰਜਮ ਕਛੁ ਨਹਿ ਰਹਾ॥ ਲਿਵ ਸਤ ਗਢ ਨਿਰਮੋਹ ਸੁਤਹਾ॥੩॥ ਸਤਗੁਰ ਸੁਨੀ ਸੁ ਆਵਤ ਸੈਨਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਸੁਮਧੁਰੇ ਬੈਨਾਂ॥ ਆਗੇ ਬਢ ਚਢ ਜੰਗਨ ਕਰਿਐ॥ ਨਿਜ ਮੁਰਚਨ ਬੈਨੇ ਸੁਨਿ ਹਰਿਐ॥੪॥ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਬਿਧਿ ਭਲੀ ਕਰੈਗੇ॥ ਫਤੇ ਜੰਗ ਕੀ ਜੀਤ ਧਰੈਂਗੇ॥ ਚਾਰਿਹੁ ਓਰ ਮੋਰਚੇ ਖਰੇ॥ ਮੁਖ ਜਪ ਜਾਪ ਸੁਖਮਨੀ ਰਰੇ॥੫॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਸਾਹਿ ਨੀ ਸੁ ਆਈ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਧੁਨ ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤਿ ਰਨ ਕਰਾ॥ ਦੋਇ ਪਹਰ ਲਗ ਪਰਾ ਨਹਿਦਰਾ॥੬॥ ਸੰਧਯ ਪਰੀ ਮੁਰੇ ਸਭ ਸੂਰੇ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਾਨ ਬਸੇ ਮੁਦ ਪੂਰੇ॥ ਜਿਹ ਸਿਰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਸੁ ਰਛਾ॥ ਤਾਲਿ ਕੀ ਪੁਨ ਕਛ ਰਹਿ ਗਈ ਇਛਾ॥੭॥ ਜਿਹ ਜਿਹਹ ਸਤਗੁਰ ਲਾਗੇ ਬਾਨਾ॥ ਕੀਨੋ ਤਨ ਤਜ ਸਵਰਗ ਪਯਾਨਾ॥ ਊਚੇ ਥਲ ਛਬਿ ਨਿਰਖਤਿ ਗੁਰ ਕੀ॥ ਛੂਅਤ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਉਰਕੀ॥੮॥ ਨਿਸ ਬਿਤਾਇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਕਰ ਸੈਨਾ ਸਰਬ ਸੰਭਾਰ॥ ਸਾਲ ਪਤ੍ਰ ਬੋਧਵਾਇ ਕਰ ਚੰਗੇ ਕੀਏ ਨਿਹਾਰ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੮੮॥

ਭਈ ਪ੍ਰਾਤ ਸਭ ਹੀ ਜਨ ਜਾਗੇ॥ ਸੋਚਾ ਚਾਰ ਕੀਨ ਹਿਤ ਪਾਗੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਪਦ ਪੰਕਜ ਨਨਿਹਾਰਹਿ॥ ਧਨਯ ਆਪਨੇ ਆਪ ਬਿਚਾਰਹਿ॥੧॥ ਇਤ ਸਸਿ ਭੀਮ ਭੂਪ ਸਸਿ ਦੋਊ॥ ਗਏ ਵਜੀਦ ਖਾਨ ਢਿਗਸੋਊ॥ ਬਹੁਤ ਅਦਬ ਕਰ ਕੀਨ ਸਲਾਮੂ॥ ਲੈ ਆਇਸ ਬੈਸੇ ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਮੂ॥੨॥ ਕਹੀ ਜੰਗ ਕੀ ਸਕਲ ਕਹਾਨੀ॥ ਮਹਾਬੀਰ ਗੁਰਵਰ ਹਮ ਜਾਨੀ॥ ਨਹਿ ਦਲ ਦੁਰਗਨ ਨਹ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਤਊ ਨ ਡਰਉਰ ਰੰਚਾ ਭਾਈ॥੩॥ ਥੋਹਿਰ ਸਿੰਘ ਮਰੇ ਹਮ ਹੋਰੇ॥ ਹਮਰੇ ਅਨਿ ਗਿਨ ਸੂਰ ਲਥੇਰੇ॥ ਅਬਤੌਂ ਆਜਕਾਲ ਨਹਿ ਨਰਿਹੈ॥ ਪਰਸੋਂ ਪੂਰਨ ਸੰਘਰ ਕਰਹਿ॥੪॥ ਰਾਜਾ ਗੁਰ ਸਨ ਸੁ ਬਿਰੋਧੂ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਬਧਯੋ ਸੁ ਕਹਹੁ ਪ੍ਰਬੋਧੁ॥ ਰਾਜਨ ਕਹੀ ਖਾਨ ਜੀਸੁਨਿਏ॥ ਯਹ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਗੁਨਿਏ॥੫॥ ਆਗੇ ਹਮ ਸਭ ਮਾਨਤ ਰਹੇ॥ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਨਹਿ ਲਹੇ॥ ਜਬ ਤੇ ਇਹ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠੋ॥ ਜੰਗ ਉਮੰਗ ਅਧਿਕ ਉਰ ਪੈਨੋ॥੬॥ ਬਾਤ ਬਾਤ ਮੈ ਬਿਹਾਰਤ ਰਾਈ॥ ਕਈ ਬਾਰ ਇਨ ਹਾਰਮਚਈ॥ ਏਕ ਇਕੇਲੋ ਸੂਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਦਯੋ ਕਸਟ ਹਮ ਨਾਨਾ॥੭॥ਤੁਮਰੀ ਸਰਨ ਆਇ ਹਮ ਜਬਹੀਂ॥ ਨਿਹਚੈ ਹੋਇ ਕਾਜ ਸਿਧ ਸਬਹੀਂ॥ ਇਨ

1. ਰੋਪੜ, 2. ਸਲਾਹ, ਮਸ਼ਵਰਾ, 3. ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ

ਕਰ ਬ੍ਰਤ ਆਦਯਾ[1] ਸੁ ਅਰਾਧੀ॥ ਕਹਤ ਕਿ ਪ੍ਰਗਟੀ ਆਨ ਸਸਾਧੀ॥੮॥ ਤਬ ਇਨ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਕੀਨੋ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਤੇ ਔਰਹਿ ਚੀਨੋ॥ ਹਮਹੂੰ ਕਹਿ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਸਿੰਘ ਸਜਹੁ ਸਭ ਦੁਰਮਤ ਦਹੀ॥੯॥ ਪਾਤਸਾਹ ਉਤਪਾਤ ਸੁਕੀਨਾਂ॥ ਮੈ ਚਹੁ ਨਿਜਪਿਤ ਬਦਲਾ ਲੀਨਾ॥ ਮਾਰਚੁਗਤ[2] ਦੇਸ ਨਿਕਰਿਹੋ॥ ਤਖਤ ਲਾਹੌਰ ਤੁਮਹਿ ਕਰ ਧਰਿਹੋ॥੧੦॥ ਤਬ ਹਮ ਕਹੀ ਕਿ ਨਮਕ ਹਰਾਮੀ॥ ਹਮਤੇ ਹੋਇ ਨ ਕਬਹੂੰ ਸਵਾਮੀ॥ ਅਰ ਤੁਮ ਹੂੰ ਅਸ ਮਨ ਨਹਿ ਰਾਖੋ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਡਰ ਉਰ ਅਭਿਲਾਖੋ॥੧੧॥ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਸਨਾਤਨ ਜੈਸੋ॥ ਹਮ ਨ ਤਯਾਗ ਕਰ ਸਾਕਤ ਤੈਸੋ॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨ ਨ ਧਰਿਹੋ॥ ਹੁਕਾ ਭਦਨ ਨਹਿ ਪਰਹਿ ਰਿਹੋ॥੧੨॥ ਤਬ ਇਨ ਕਹੀ ਕਿ ਮੈ ਸਮਝਾਏ॥ ਨਹਿ ਮਾਨਹੁ ਤੋ ਲਖਹੁ ਲਜਾਏ॥ ਚਿਰਿਅਨ ਤੇ ਮੈ ਬਾਜ ਤੁਰੈਹੋ॥ ਤੁਰਕਨ ਜਰ[3] ਜਰਾਇ[4] ਜਸ ਲੈਹੋ॥੧੩॥ ਤਬ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹੈ ਹੋ॥ ਸਿੰਧ ਮੇਖਲਾ ਡੰਗ ਬਜੈਹੋਂ॥ ਤਬ ਹਮ ਕਹੀ ਬ੍ਰਿਥਾ ਮਤਿ ਕਹਿਏ॥ ਆਪਨ ਬਲ ਨਿਰਖਤ ਨਿਤ ਰਹਿਏ॥੧੪॥ ਜਾਹੀ ਤੇ ਬਿਰੋਧ ਹਵੈ ਗਯੋ॥ ਏਤਕ ਜੰਗ ਸੁ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯੋ॥ ਬਡੋ ਹਠੀ ਬਡ ਸੂਰ ਬਿਗਯਾਨੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੮੯॥

ਦੋ:॥ ਸਤਦ੍ਰਵ ਪਾਰ ਬਿਸਾਲ ਪੁਰਹਿ ਰਾਜਾ ਬੁਧਮਾਨ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੇ ਚੰਰਿਤ ਸੁਨ ਅਤਿਮਨ ਮਾਨ ਗਿਲਾਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੁਨ ਪੂਛਤ ਭਯੋ॥ ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਇਨ ਕੇ ਪਿਤ ਇਤ ਆਏ॥ ਭੂਮਿ ਮੋਲਲੈ ਨਗਰ ਬਸਾਏ॥੨॥ ਜਬ ਅਵਰੰਗ[5] ਤੁਰਕ ਸਭ ਕੀਨ॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਸਿਰ ਦਿਹਲੀ ਦੀਨੋ॥ ਟੀਕਾ ਔਰ ਜਨੇਊ ਲਾਜਾ॥ ਰਾਖੀ ਗੁਰੁ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥੩॥ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਟਨੇ ਜਨਮੇ॥ ਆਏ ਇਤ ਪਿਤ ਮਤਿ ਲਖ ਮਨ ਮੇ॥ ਏਕ ਕਰੀ ਇਕ ਨ੍ਰਿਪਤ ਚਢਾਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਗਿ ਪਠਾਯੋ॥੪॥ ਨਹਿ ਗੁਰੁਦਯੋ ਦੋਨ ਦੁਖ ਲਾਗਾ॥ ਬਸ ਲਾਲਚ ਕਰ ਮਿਥਕਰ ਮਾਗਾ॥ ਨਾਹਨ ਮੈ ਸਤਗੁਰੁ ਤਬ ਗਏ॥ ਤਹਹੁ ਭੀਮ ਸਸਿ ਜੰਗ ਮਚਾਏ॥੫॥ ਪੁਨ ਮਿਲਿ ਗਏ ਮਿਲੈ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਰੀ ਨਾ ਦਵਨ ਆਨ ਸਹਾਈ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ ਕਾਲੀ ਮਾਈ॥ ਕਰਯੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਹਾਈ॥੬॥ ਏ ਰਾਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਲਖ ਜਰੇ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਤਗੁਰੁ ਸੰਗ ਲਰੇ॥ ਜਮ ਤੁਲਾਦਿਕ[6] ਕੇਸਰੀ ਮਾਰੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀਨੇ ਅਮਿਤ ਅਖਾਰੇ॥ ਤੀਨ ਲਾਖ ਦਲ ਦਲ ਮਲ ਦੀਨਾ॥ ਤਬ ਇਨ ਗਾਇ[7] ਸਪਥ[8] ਛਲ ਕੀਨਾ॥ ਬਚਨ ਲਿਖ ਦੀਨਤਾ ਗਰਬਾਂਧਾ॥ ਤਜਹੁ ਅਨੰਦ ਨਗਰ ਸੁਖ ਸਾਂਧਾਂ॥੮॥ ਆਨਮਾਨ ਕਰ ਨਗਰ ਤਿਆਗਾ॥ ਤਉਕੀਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਭਾਗਾ॥ ਅਥ ਸਿਰੰਦ ਸੁਬਾਹਿ ਬੁਲਾਈ॥ ਮਾਰਚ ਚਹਤ ਗੁਰੁਹਿ ਨਰ ਰਾਈ॥੯॥ ਨਹਿ ਇਤ ਦਰ ਗਨ ਬਲ ਖਿਰਬਾਨਾ॥

---

1. ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ, 2. ਚੁਗੱਤਿ ਮੁਗਲ, 3. ਜੜ, 4. ਨਾਸ ਕਰਕੇ, 5. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ,
6. ਗੁਜਰ ਜਮਤੁਲਾ ਅਤੇ ਕੇਸਰੀ, 7. ਗਊ, 8. ਸੁਗੰਧ

ਲਹਖਨ ਕੇਰ ਜੰਗ ਅਬਿਧਾਨਾ॥ ਬੈਰ ਪ੍ਰੀਤ ਕਾ ਸਨ ਨਹਿ ਰਾਖੈ॥ ਜੋ ਜਸ ਪ੍ਰਵਿਤਸ ਤਸ ਸਫਲ ਚਾਖੈ॥੧੦॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਅਭਿਕਾਰੀ॥ ਅਕਰਨ ਕਰਨ ਸੁ ਔਢਰਨ ਢਾਰੀ॥ ਦੇਸ ਭੂਮ ਨਹਿ ਕਾਹੂ ਲੇਹੀ॥ ਮਤ ਰਾਜ ਰਿਖਿ ਰੀਤ ਇਨ ਏਹੀ॥੧੧॥ ਦਰਪਨ ਇਵ ਗੁਰ ਦਰ ਕਰ ਰੀਤੀ॥ ਜਸ ਮੁਖ ਕਰਹੁ ਨਿਰਖਿ ਤਸ ਪ੍ਰੀਤੀ॥੧੨॥ ਸੁਨ ਨ੍ਰਿਪ ਭੀਮ ਸੁ ਕੁਪਥ ਕਹਾਨੀ॥ ਰਤ ਅਧਰਮ ਅਨੀਤ ਅਘ ਸਾਨੀ॥੧੨॥ ਸਤਗੁਰ ਸਰਨ ਸਮਝ ਅਘਹਾਨੀ॥ ਅਯੋ ਬਿਸਾਲ ਨ੍ਰਿਪਤ ਸੁਖਸਾਨੀ॥ ਕਛੁਕ ਸੰਗ ਲੈ ਸੇਨ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਮੰਤ੍ਰੀ ਸੁਮਤਿ ਸੁਮਤਿ ਅਵਗਾਹੀ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਸਿੰਘਨ ਰੋਕਤ ਹੀ ਕਹੀ ਮੰਤ੍ਰਿ ਨ ਬਚਨ ਬਨਾਇ॥ ਸਰਨ ਸਰਯੋ ਸਤਗੁਰੂ ਦੀ ਬਿਸਾਲੀਸ ਨਰਰਾਇ[1]॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਸਰਨ ਸਬਦ ਕਰ ਕਰਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਨਹਿ ਕਾਹੂ ਕਛੁ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਜਾਇ ਨਿਕਟ ਦੋਊ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਕਹੀ ਠਢੇ ਇਕ ਨਿਪ ਪ੍ਰਭਪੋਰੀ॥੧੫॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤ ਨੀਤ ਪਨ ਪਾਲੀ॥ ਆਗੇ ਰਾਊਰ ਆਗਯ ਜੋਈ॥ ਮਾਨਨੀਯ ਸਿੰਘਨ ਕਹਿ ਸੋਈ॥੧੬॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜੀਅ ਗਤਿ ਜਾਨੀ॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਲਯਾਵਹੁ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨੀ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਾਗਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਨਿੰਦਨ ਲਾਗਾ॥੧੭॥ ਰਜ[2] ਸਿਰ ਧਰ ਕਰ ਜਨਮ ਸੁਧਾਰਾ॥ ਕੀਨਸ ਬਿਨਯ ਭਾਗੰ ਉਜਿਆਰਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਤਫਲ ਪੈਹੈ॥ ਗੁਰੁ ਬਿਰੋਧ ਕਰਨਕਸਿ ਪੈਹੈਂ॥੧੮॥ ਸਵਾਮੀ ਨਗਰ ਮੋਰਲਘੁ ਜਦਯਪਿ॥ਦੀਰਘ ਕਰਯ ਚਰਨਦਨ ਤਦਯਪਿ॥ ਤਹ ਸੁਖੇਨ ਮੁਹਿ ਦਰਸਨ ਦੀਜੈ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਹਿ ਪਯਾਨੋ ਕੀਜੈ॥੧੯॥ਚੌ:॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਬੋਲੇ ਸੁਨਹੁ ਹਮਹਿ ਨ ਬੈਰ ਬਿਸਾਲ॥ ਧਰਮ ਕਰਤ ਅਧਰਮ ਲਖਤਏ ਨਰੇਸ ਨਰਪਾਲ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਆਪਨ ਕੀਓ ਆਪਏ ਪੈਹੈਂ॥ ਅਧਿਕ ਮਾਰ ਸਿੰਘਨ ਤੇਖੈ ਹੈਂ॥

ਚੌ:॥ ਆਪਨ ਕੀਓ ਆਪਏ ਪੈਹੈਂ॥ ਅਧਿਕ ਮਾਰ ਸਿੰਘਨ ਤੇ ਖੈ ਹੈਂ॥
ਨੀਤ ਧਰਮ ਤੇ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਚੂਕਾ॥ ਰਾਜ ਤੇਜ ਸਭ ਤਾ ਕਰ ਮੂਕਾ॥੨੧॥
ਸਭ ਸਮਾਨ ਸਹਿ ਮਾਤਨ ਤਾਤਨ॥ ਜਾਹੁ ਬਿਸਾਲ ਮਾਨਿ ਹਮ ਬਾਤਨ॥
ਹਮ ਪਾਛੇ ਆਛੇ ਬਿਧਿਐ ਹੈਂ॥ ਇਨ ਦੁਸਨ ਸਨ ਜੰਗ ਮਚੈਹੈ॥੨੨॥
ਰਾਜਨ ਬਿਨਾਂ ਜੰਗ ਜੋ ਜਾਹੀ॥ ਤੌਏ ਕਾਹਿ ਗੁਰੁਹਿ ਬਲ ਨਾਹੀ॥
ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਭ ਬਿਹੀਰ ਲੈ ਰਾਜਾ॥ ਗਯੋ ਬਿਸਾਲੀ ਨਗਰ ਸਮਾਜਾ॥੨੩॥
ਸੁੰਦਰ ਧਾਮ ਸਬਿਧਿ ਸਵਕਾਸਾ॥ ਦੀਨਹੁ ਤਾਹਾ ਮਾਤ ਗਨ ਬਾਸਾ॥
ਸਬ ਬਿਧਿ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਖੀ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਜਗ ਜਨਨੀ ਜਾਯਾ ਗੁਰਜਾਨੀ॥੨੫॥

ਸਾਖੀ॥੯੦॥ਦੋ:॥

ਦ੍ਵੈ ਹਜਾਰ[3] ਅਸਵਾਰ ਸੰਗ ਸਤਗੁਰ ਭਈ ਤਯਾਰ॥
ਤੀਰਨ ਕੀ ਖੱਚਰ ਲਦੀ ਰਾਖੀ ਸੰਗ ਅਪਾਰ॥੧॥

---

1. ਬਿਸਾਲੀ ਦਾ ਰਾਜ, 2. ਚਰਨਧੂੜ, 3. ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ

ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਰਨਧੀਰ॥
ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਦਿ ਸਬ ਸੈਲਾਨੀ ਬਰਬੀਰ॥੨॥ਚੌ:॥
ਆਗੇ ਕਰੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਤ॥ ਸਹਸ ਸਵਾਰ ਸੋਭ ਅਤਿ ਸੰਜੁਤ॥
ਪਾਛੇ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਮਹਾਨਾ॥ ਸਹਸ ਸਵਾਰ ਸਜੇ ਸਵਧਾਨਾ॥੩॥
ਮਧਯ ਭਾਗ ਸੋਢੀ ਕੁਲ ਰਾਜਾ॥ ਜਨੁ ਦੇਵਨ[1] ਮਹਿ ਇੰਦ੍ਰ ਬਿਰਾਜਾ॥
ਰਿਖਿ ਗਨ ਮਹਿ ਕੌਸਿਕ ਮੁਨਿ ਜੈਸੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਮਧਯਾ ਸੋਹ ਗੁਰੁ ਤੈਸੇ॥੪॥
ਸੁਨਤ ਭੂਪ ਧਾਏ ਤਬ ਐਸੇ। ਦੀਪਕ ਲਖਤ ਮਸਕ ਗਨ ਜੈਸੇ॥
ਟਿਡੀ ਦਲ ਸੁ ਉਛਲਿ ਜਨੁ ਆਯੋ॥ ਦੌਦੌ ਦੁੰਦਭ ਦੀਹ ਬਜਾਯੋ॥੫॥
ਉਤ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਆਇਸਦੀਨੀ॥ ਸਾਰੀ ਮਲੇਛ ਸੈਨ ਅਤਿ ਪੀਨੀ।
ਚਹੁ ਦਿਸ ਲਯੋ ਘੇਰਿ ਕਰ ਜਬਹੀ॥ ਮਧਯਾ ਬਿਰਾਜਤ ਸਤਗੁਰ ਤਬਹੀ॥੬॥
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਹਿਤ ਉਤ ਬਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨੇ॥ ਛਾੜਤ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸੁਤਾਨੇ॥
ਲਾਗਤ ਗਿਰੇ ਸੂਰ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰਾ॥ ਦਖਯਣ ਬਾਮ ਬਾਨ ਤਕ ਮਾਰਾ॥੭॥

ਸਮਾਨਕਾ ਛੰਦ॥ ਤਰ ਤਰ ਤੀਰੰ॥ ਪਰ ਭਰ ਬੀਰੰ॥ ਉਨ ਉਨ ਮਾਰੈ॥ ਨਹਿ ਸੁਸ ਭਾਰੈ॥੮॥ ਅਰਿ ਅਰਿ ਆਰੇ॥ ਤਰ ਭਰ ਬਾਰੇ॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰੇਰੇ॥ ਜਨ ਅਹਿ ਛੇਰੇ॥੯॥ ਅਰਿ ਸਿਰ ਗਾਲੈ॥ ਘਾਵਨ ਘਾਲੇ॥ ਭਭ ਕਤ ਘਾਵਾ॥ ਅਰਿ ਉਰ ਚਾਵਾ॥੧੦॥ ਨਿਸਤਨ ਸਾਧ॥ ਖਪਰਨ ਬਾਧੈ॥ ਬਕਤ ਬਕਾਰਾ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਜਨ ਕਾਗਾ॥੧੧॥ ਤੁਰਕਨ ਸੈਨਾ॥ ਕਰ ਸਰ ਪੈਨਾ॥ ਤੁਪਕਨ ਗੋਲੀ॥ ਅਲਿ ਅਲਿ ਬੋਲੀ॥੧੨॥ ਸਮਰ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਬਾਹਹਿ ਬਾਨਾ॥ ਲਭਪਥ ਠਾਢੀ॥ ਉਰ ਰੁਚਿ ਬਾਢੀ॥੧੩॥ ਬਿਬੁਧਨ ਕੰਨਯਾ॥ ਅਤਨ ਪ੍ਰਪੰਨਯਾ॥ ਕਰ ਜਯ ਮਾਲਾ॥ ਬਰ ਨਰੁ ਬਾਲਾ॥੧੪॥ ਬਜਤ ਸੁ ਬਾਜਾ॥ ਲਖ ਘਨ ਲਾਜਾ॥ ਰੁਧਿਰ[2] ਪਰਨਾਰਾ॥ ਛੁਟਤ ਫੁਹਾਰਾ॥੧੫॥ ਹਯ ਹਿਹ ਨਾਹੀ॥ ਗਯ ਚਿਕਰਾਹੀ॥ ਕਹੁ ਕਰ ਪਾਦਾ॥ ਕਹੁ ਭੁਜ ਬਾਦਾ॥੧੬॥ ਸਮਰਸ ਰੋਖਾ॥ ਅਤਿ ਰਿਸ ਚੋਖਾ॥ ਸਿਰਹੰਦ ਸੂਬਾ॥ ਕਰ ਮਨਸੂਬਾ[3]॥ ਪਰਿ ਘਰਿ ਹਾਈ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸਹਿ ਘਾਈ॥ ਬਿਧਿਧ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਮਾਰਤ ਬਾਨਾ॥੧੭॥ ਅਬ ਕਤ ਜਾਹੁ॥ ਡਟ ਰਨ ਮਾਹੁ॥ ਭਜ ਕਿਤ ਜੈਹੋਂ॥ ਤਿਤ ਤਨਦੇ ਹੌਂ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਸਿੰਧੁ ਮੇਖਲਾ ਭੂਅਨ ਕੋ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਸਾਹਨ ਸਾਹ॥ ਤਾਸਨ ਮਨਸੁ ਬਿਰੋਧ ਕਰ ਕ੍ਰਿਤ ਬਚਿ ਹੋ ਸੁਖ ਸਾਹ॥੧੯॥ਚੌ:॥ ਗਾਲ ਬਜਾਇ ਕਰਹਿ ਬਹੁ ਹੱਲਾ॥ ਭੂਪ ਚੰਦ ਇਕਉਰ ਇਕੱਲਾ॥ ਏਕ ਓਰ ਸੋ ਭੀਮ ਚੰਦ ਭਾ॥ ਚੰਦ ਘਮੰਡ ਸੁਏਕ ਮੰਦ ਭਾ॥੨੦॥ ਏਕ ਓਰ ਸੂਬਾ ਸਿਰਹੰਦੀ॥ ਕਰ ਆਪਨੀ ਮਿਸਲ ਪਸੰਦੀ॥ ਥੋਰੇ ਸੂਰ ਸੰਗ ਗੁਰ ਜਾਨੇ॥ ਅਰੁ ਮੈਦਾਨ ਬੀਚ ਪਹਿਚਾਨੇ॥੨੧॥ ਜੌ ਨਾ ਆਜ ਜੀਤਹਿ ਹਮ ਮਿਲਿ ਸਬ॥ ਪੁਨ ਨਹਿ ਮਾਰਯੋ ਜਾਇ ਸੁਨਹੁ ਸਬ॥ ਲਾਖਨ ਸੇਨ ਓਰ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਦ੍ਵੈ ਸਹੰਸ੍ਰ[4] ਸੰਗ ਸਤਗੁਰੁ ਜਾਹੀ॥੨੨॥ ਮਾਰਤ ਮਾਰ ਬਕਾਰ ਉਚਾਰਤ॥ ਆਗੇ ਚਰਨ ਸੈਨ

---

1. ਜਿਵੇਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿਚ ਇੰਦਰ, 2. ਲਹੂ, 3. ਢੰਗ, ਤਦਬੀਰ, 4. ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ

ਗੁਰ ਧਾਰਨ॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਮਿਲ ਹੱਲਾ ਕੀਨੋ॥ ਛਾਇ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਲੀਨੋ॥੨੩॥ **ਕਬਿਤ॥** ਸਮਰ ਸੁਮੰਦ ਸਰ ਸਲਿਲ ਮੰਦਾਚਲ ਹੈ ਕੇਸੋ ਰਾਮ ਰੂਪਨਿ ਸਾਚ ਰਨ ਸੈ ਭਾਸਾ ਹੈ॥ ਕੈਧੋ ਜਗ ਸਿੰਧ ਸੈਨ ਸੰਗ ਚਤੁਰੰਗਿ[1] ਲੈ ਮਧਯ ਮੈ ਗੁਬਿੰਦ ਠਾਂਢੋ ਕਰਤ ਬਿਲਾਸ ਹੈ॥ ਕੈਧੋ ਘਨਘੋਰ ਸੋਰ ਕਰ ਕੈ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਕੋ ਰੋਕਯ ਹੈ ਕਾਸ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪਾਸ ਹੈ। ਕੈਸੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨਰੇਸਨ ਕੋ ਸੰਘਾਰ ਨਹੀ ਹੈ ਬਨਯੋ ਨਾਟਕ ਤਮਾਸਾ ਹੈ॥੨੪॥ਚੌ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਗਏ ਸਤਦ੍ਰਵ[2] ਤੀਰਾ॥ ਮਾਰਤ ਬੈਰਿਨ ਬਾਨੁ ਸੁਬੀਰਾ॥ ਮਰੇ ਅਨੰਤ ਸੁਭਟ ਬਿਕਰਾਲਾ॥ ਬਲ ਬਿਸਾਲ ਬਡ਼ ਹੇਲਾ ਘਾਲਾ॥੨੫॥ ਕਰ ਮਸਲਹਤ ਯਹੀ ਠਹਰਾਈ॥ ਉੱਤਰਨ ਦੇਹ ਨ ਨਦ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਬਡ਼ੋਜੋਰ ਕਰ ਲੀਨ ਸੁ ਆਗਾ॥ ਤਬ ਗੁਰੁ ਉਠਹਿ ਕੋਪ[3] ਅਤਿ ਜਾਗਾ॥੨੬॥ **ਕਬਤਿ॥** ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਬੀਰ ਬਖਸ਼ਸ ਸਿੰਘ ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਧਾਏ ਹੈ॥ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਗੀਸ ਬੀਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੂਹੂ ਸਸਤ੍ਰਨ ਸਜਾਏ ਹੈ॥ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਚਿਤਰ ਸਿੰਘ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਜਾ ਸਿੰਘ ਅਜਬ ਸਿੰਘ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਆਏ ਹੈਂ॥ ਅਤਹੀ ਅਤੀਤ ਸੁਰਪਤਿ ਤੈ ਅਜੀਤ ਐਸੇ ਸੂਰਮੇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਕੈ ਪਠਾਏ ਹੈਂ॥੨੭॥ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਔ ਅਨਿਕ ਸਿੰਘ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਧਰਮ ਸੁ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਰਨਧਾਯੋ ਹੈਂ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਨ ਸੁ ਨਿਸਾਨਚੀ ਹੂੰ ਸੰਗ ਮੈ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੁ ਦਲ ਮਿਲਾਯੋ ਹੈ॥ ਏਕਨ ਦਬ ਚੱਦ ਪੱਟ ਕੈ ਉਲੱਟ ਪੱਟ ਕੱਟ ਮਾਰਾ ਝੱਟ ਝੱਟਕੇ ਦਿਖਾਯੋ ਹੈ॥ ਪੈਰ ਨ ਫਿਰਾਗਯੋ ਹੈ ਸੋ ਅਗੇਹ ਹੀ ਬਢਾਯੋ ਹੈ ਸੋ ਸਾਹਿਬ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤਹੀ ਰਿਝਾਯੋ ਹੈ॥੨੮॥ਚੌ:॥ ਏ ਆਗੇ ਰਨ ਕਰਹਿ ਅਪਾਰਾ।।। ਪਾਛੇ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਜੁਝਾਰਾ॥ ਬਾਜਤ ਰਨਜਿਤ[4] ਜਬਹਿ ਨਗਾਰਾ॥ ਸਤ੍ਰਨ ਉਰ ਲਗ ਬਜ੍ਰ ਪ੍ਰਹਾਰਾ॥੨੯॥ ਮਧਯ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਸੋਹਾ॥ ਜਨ ਤਾਰਨ ਮਧਿ ਉਡਪਤਿ ਜੋਹਾ॥ ਜਦੂਨ ਮਾਹਿ ਜਦੂ ਨਾਇਕ ਰਾਜਾ॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਭਗਤਨ ਮਧਿ ਭ੍ਰਾਜਾ॥੩੦॥ ਕਬਿਤ॥ ਤੀਰਨ ਤੜਾ ਤੜੀ ਸੜਾ ਸੜੀ ਸੁ ਸੈਫਨ ਕੀ ਬੀਰਨ ਅੜਾ ਅੜੀ ਸੁ ਪੜਾ ਪੜੀ ਗਿਰਿਨ ਕੀ॥ ਖਗ ਕੇ ਖੜਾਕੇ ਤਯੋ ਹੀ ਤੁਪਕ ਧੜਾਕੇ ਜੈਸੇ ਬਾਰਿ ਸਗੜਾਕੇ ਹੋਤ ਪਰਤੀ ਕ੍ਰਿਖਿਨ ਕੀ॥ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਾਨਨ ਤੈ ਐਸੀ ਕਾਟੀ ਸਾਹਨੀ ਅਰਿਨ ਕੀ ਹੋਸ ਨਾ ਲਰਨ ਕੀ ਰਹੀ ਨ ਹੈ ਘਰਨ ਕੀ ਤਯੋ ਨਿਹਚੈ ਮਰਨ ਕੀ ਸਮਰ ਫਿਰਨ ਕੀ॥੩੧॥ਚੌ:॥ ਜਾਹਿ ਬਾਨ ਸਤਗੁਰੂ ਕਰ[5] ਲਾਗਾ॥ ਤਨ ਤਜ ਸੁਰ ਗਯੋ ਸੁਭਾਗਾ॥ ਮਾਰੇ ਅਧਿਕ ਬੀਰ ਬਰਿਆਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਨ ਲਿਕਰਾਰਾ॥੩੨॥ **ਸਿਰਖੰਡੀ ਛੰਦ॥** ਗਰਜਯੋ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਜੈਕਾਰੇ ਬੋਲਦਾ॥ ਕਰਦਾ ਸਤ੍ਰ ਸਭੀਤ ਜੰਗ ਵਿਚ ਸਾਹਸੀ॥ ਹਿੰਮਤ ਕਿੰਮਤ ਸਗਲੀ ਪਗਲੀ ਕਰ ਦਈ॥ ਸੁਧ ਸੁਭ ਅਗਲੀ ਪਿਛਲੀ ਭੁਟੀ ਜੰਗ ਦੀ॥੩੩॥ ਮਾਰੇ ਸੂਰ ਅਨੰਤ ਸ੍ਰੋਨ ਸਰਿਤਾ ਬਹੀ॥ ਫਿਸਲਤ ਪਰ

---

1. ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ, 2. ਸਤਲੁਜ, 3. ਕ੍ਰੋਧ, 4. ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ, 5. ਸਤਗੁਰ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ

ਤੁਰੰਤ ਗਿਰਤ ਮਾਰੇ ਬਿਨਾ॥ ਕਾਲੋਂ ਸਮਰ ਮਹਾਨ ਕਹਹੁ ਸੁ ਬਨਾਇਕੈ॥ ਇਕ ਇੰਕ ਚਰਿਤ ਸੁਜਾਨ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤਿ ਬੰਧਿ ਗਯੋ॥੩੪॥ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਮਹਾਨ ਪਰਯੋ ਘੇਰਯੋ ਗਯੋ॥ ਮਾਰਤ ਸੂਰਨ ਆਰ ਸਹੰਸ੍ਰਨ ਪ੍ਰਾਨਲੈ॥ ਅੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰ ਆਪ ਗਯੋ ਤਨ ਤਯਾਗ ਸੋ॥ ਪਰੇ ਲੋਥਹਿ ਤਛਾਘਨ ਸਿੰਘਨ ਲੈਨ ਦੀ॥ ਲੀਨੀ ਲੋਥ ਉਠਾਇ ਪਾਰਸਰਤਾ ਭਏ॥ ਹਾਰੇ ਕਰਤ ਉਪਾਇ ਨ ਬਲ ਕਛੁ ਚਲ ਸਕਾ॥ ਕੀਨੋ ਅਤਿ ਘਮਸਾਨ ਨ ਰੋਕੇ ਗੁਰੂ ਰੁਕੇ॥ ਸਤਦ੍ਰਵ ਪਾਰਿ ਨਿਸਾਨ ਜਾਇ ਰਣਜਿਤ ਬਜਾ[1]॥੩੬॥ਦੋ: :॥ ਮਿਲਯੋ ਬਿਸਾਲੀ ਨਗਰ ਕੋ ਆਗੈ ਰਾਜਾ ਆਇ॥ ਚਰਨ ਚੁੰਮ ਗੁਰਦੇਵ ਕੇ ਪਧਰਾਏ ਪੁਰ ਪਾਇ॥੩੭॥ ਭਲੀ ਰੋਰ ਸਵ ਕਾਸ ਸਭ ਸਮਝ ਨਰੇਸ ਸਯਾਨ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਆਸਨ ਦੀਓ ਸਭ ਆਪ ਓਘ ਬਿਲਾਲ॥੩੮॥ ਰਨ[2] ਮਹਿਮਾ ਸੂਰਨ ਕਹੀ ਲਹੀ ਜਥਾਰਥ ਰੀਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਹਰਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾ ਰਾਖੇ ਸਤ੍ਰ ਸਭੀਤ॥੩੯॥ ਆਗਾ ਇਨ ਰੋਕਨ ਕਰਯੋ ਪਾਛਾ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ॥ ਮਧਯ ਪਧਾਰੇ ਸਤਗੁਰੂ ਜਿਮਿ ਉਡ ਗਨਮੈ ਚੰਦ॥੪੦॥ ਮਰੇ ਸਿੰਘ ਦਾਹੇ ਸਕਲ ਘਾਇਲ ਚੰਗੇ ਕੀਨ॥ ਸਾਲ ਪਤ੍ਰ ਬੰਧਵਾਇ ਕੇ ਜੈ ਜੈ ਕਾਰ ਪ੍ਰਬੀਨ॥੪੧॥

ਸਾਖੀ੯੧।। ਚੌ:॥ ਇਤ ਨ੍ਰਿਪਗਨ ਮਨ ਅਸ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਸਾਹ ਸੈਨਾ ਆਈ ਸਬਿਧਾਨਾ॥ ਸੁਊ ਨ ਗੁਰੁਹਿ ਮਾਰ ਸਕ ਭਾਈ॥ ਅਬ ਕਾ ਕੋਈ ਕਿਹੇ ਲਰਾਈ॥੧॥ ਚਲਹੁ ਭਾਜ ਕਾਰਜ ਹ੍ਵੈ ਗਯਊ॥ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਲਯਊ॥ ਸੂਬਾ ਹੂੰ ਕਿਹਿ ਬਿਦਾ ਦੀਜੀਏ॥ ਅਪਨੀ ਸੈਨਾ ਸਭਾ ਰਲੀਜੀਏ॥੨॥ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲੀ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕੁ ਚਾਲੀ॥ ਦੀਨ ਸਰਨ ਸਤਗੁਰੂ ਪਾਲੀ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਕਹਿ ਸਮਝਨ ਲੈਹੈਂ॥ ਕਛੁ ਸੂਰਨ ਇਤ ਉਤ ਖਿਰਕੈ ਹੈਂ॥੩॥ ਕਰ ਬਰ ਇੰਤਜਾਮ ਨ ਅਗਮਾ॥ ਗਮਨਹਿ ਨਿਜ ਨਿਜ ਗਜ ਲਲਾਮਾ॥ ਮੰਤ੍ਰ[3] ਪਕਾਇ ਖਾਨ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਜਸ ਸਭ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੁਭਥਾਏ॥੪॥ ਐ ਜਨਾਬ ਆਲੀ ਖਾਂ ਭਾਈ॥ ਮਦੁਦ ਹਿਤ ਬਹੁ ਸਿਦਤ ਪਾਈ॥ ਸਾਂਚ ਝੂੰਠ ਸਭ ਹਮਰਾ ਦੇ ਖਯੋ॥ ਕੈਸੇ ਬਲੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪੇਖਯੋ॥੫॥ ਨਤੁ ਇਤਨੇ ਨ ਰਹਿਤ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ॥ ਕਰਤੇ ਕਬਹੁ ਨ ਮਦਤ ਚਾਹਿਬ॥ ਸੂਬੇ ਕਹੀ ਸਹੀ ਸਤ ਕਹੀ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮ ਦੂਸਰ ਨਹੀ॥੬॥ ਦੇਵ ਕਿਸੋ ਦਾਨਵ ਨਰ ਮਾਹੀ॥ ਕੈ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਕਹਿ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਅਸ ਭੁਜ ਬਲ ਕਹੁ ਕਾਮਹਿ ਰਾਜਾ॥ ਨਿਜ ਬਲ ਜਾ ਪਨਾਹ ਪਰ ਗਾਜਾ॥੭॥ ਤਾਤੇ ਅਬ ਜਸ ਰਾਜਨ ਭਾਖੋ॥ ਤਸ ਹਮ ਕਰਿਹ ਕਿਤੁਮ ਸੁਖਰਾਖੋ॥ ਰਾਜਨ ਕਹੀ ਆਪ ਸੁ ਪਧਾਰੈ॥ ਹਮਹੂੰ ਨਿਜ ਨਿਜ ਰਾਜ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਜੇਨ ਕੇਨ ਬਿਧਿ ਬਲ ਛਲ ਕਰਕੈ॥ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਲਉ ਹਮ ਅਰਿਕੈ॥ ਅਬ ਗੁਰ ਚੇਲਨ ਢਿਗ ਚਲ ਜੈਂ ਹੈ॥ ਨਾਹਕ ਸੈਨ ਕੋਨ ਮਰਵੈ ਹੈਂ॥੯॥ ਅਸ ਕਹਿ ਦਈ ਬਿਦਾ ਨ੍ਰਿਪਤ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਸੁਖ ਪਾਲ॥ ਹੈ ਗੈ ਬਾਹਿਨ ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਿ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਜਾਲ॥੧੦॥ਛੰਦ॥ ਲਹਿ ਸੋ ਗਯੋ ਸਰਹੰਦ॥

1. ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ, 2. ਜੰਗ ਦਾ ਹਾਲ, 3. ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ

ਅਗਿਆਨ ਰੂਪ ਸ ਨਿੰਦ॥ ਰਾਜੇ ਗਏ ਨਿਜ ਧਾਮ॥ ਕਰ ਕਰ ਸੁ ਸੰਘਰ ਬਾਮ॥੧੧॥ ਕਛੁ ਰਹੀ ਸੈਨਾ ਸੰਗ॥ ਸੋ ਕਰੀ ਇਤ ਉਤ ਅੰਗ॥ ਜਿਮਿ ਬਲ ਨ ਚਲਇ ਸੁ ਧਾਮ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਲਾਮ॥੧੨॥ ਇਤ ਨ੍ਰਿਪ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ॥ ਗੁਰ ਸੇਵ ਮਾਹਿ ਕਿਰਪਾਲ॥ ਲਗ ਕਰਨ ਨਰਿੰਦ ਨਿੰਦ॥ ਬਿਸਵਾਸ ਘਾਤ ਬਿਲੰਦ॥੧੩॥ ਮਹਾ ਰਾਜਾ ਭੀਮ॥ ਅਬ ਭਯੋ ਮਮਤਾ ਸੀਮ॥ ਗੁਰੂ ਕਰ ਬਿਰੋਧ ਨ ਜਾਨ॥ ਨਿਤ ਲਰਤ ਮਰਤ ਪਛਾਨ॥੧੪॥ ਮਤ ਭ੍ਰਮਤ ਜਾ ਕਰ ਨਾਥ॥ ਦਿਜ ਗੁਰ ਬਿਰੋਧਤ ਸਾਥ॥ ਸੁਨੀ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਇਕ ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਨ੍ਰਿਪਾਲ॥੧੫॥ ਲਹੌਰ ਤਿਹ ਰਜਧਾਨਿ[1]॥ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਸੋ ਲੇਹ ਸਭ ਕੋ ਲੂਟ॥ ਰਯਤ ਬਨਤ ਤਬ ਛੂਟ॥੧੬॥ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਮਾਨ॥ ਤਿਹ ਸਮਯ ਹੋਇ ਨ ਆਨ॥ ਸਭ ਮਾਰ ਲੇ ਹਹਿ ਦੂਨ॥ ਕੋਊ ਬਚਹਿ ਸੁ ਛਲ ਬਿਹੂਨ॥੧੭॥ ਅਬ ਪੰਥ ਬਾਲਕ ਮੋਰ॥ ਤਿਹ ਸਿਖਹੁ ਰਨ ਕੀਤੌਰ॥ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬਾਹਦ॥ ਬਿਤਿ ਬਹੁਤ ਬਰਖ ਲਿਖਾਇ॥੧੮॥ ਸਭ ਸਿੰਧ ਮੇਖਲ ਭੂਮ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਹੋਇ ਸਿੰਘ ਸੁ ਝੂਮ॥ ਇਹ ਭਾਂਤ ਦੀਨਾ ਨਾਥ॥ ਨਰ ਨਾਥ ਕੀਨ ਸਨਾਥ॥੧੯॥ ਕਬਹੂੰ ਕੁ ਚਢੇ ਸ਼ਿਕਾਰ॥ ਰਣਿ ਜਿਤ ਬਜਿਯੋ ਨਦ ਪਾਰ॥ ਸੁਨ ਸੈਨ ਗਿਰ ਨਰ ਰਾਏ॥ ਗੁਰੂ ਰਾਇ ਪੈ ਅਰਿ ਰਾਇ॥੨੦॥ ਇਕ ਬਾਰ ਲਾਗੇ ਲਰਨ॥ ਕੁਊ ਤਾਕ ਕਾਹੂ ਨ ਸਰਨ॥ ਸਭ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰ ਚਰਨ॥ ਅਕਰਨ ਕਰਨ ਔਢਰ ਢਰਨ॥੨੧॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਖਾਈ ਮਾਰ॥ਭਾਜੀ ਸੁ ਸੈਨਾ ਹਾਰ॥ ਬਹੁਤਕ ਮਰੇ ਸਰ ਸੰਗ॥ ਬਹੁ ਗਿਰੇ ਨਦੀਹ ਤਰੰਗ॥੨੨॥ ਪੁਨ ਨਰ ਗਏ ਸਭ ਭਾਜ॥ ਲਿਅ ਲੂਟ ਸਿੰਘਨ ਰਾਜ॥ ਖੇਤੀ ਭਈ ਵੈਰਾਨ॥ ਸਸੀ[2] ਭੀਮ ਭਯੋ ਹੈਰਾਨ॥੨੩॥ ਕੋਊ ਦੇਤ ਧਨ ਨ ਨਰੇਸ॥ ਇਤ ਸੇਵ ਸਜਤ ਹਮੇਸ਼॥੨੪॥ ਆਵਤ ਸੁ ਸੰਗਤ ਨਿਤ॥ ਦਰਸੰਤ ਦਰਸਨ ਮਿਤ॥ ਦਾਤਾ ਸੁ ਉਤ ਅਰ ਇਤੁ॥ ਰੀਝਤ ਸੁਨਤ ਕਬਿਤ॥੨੫॥ ਦਿਨ ਕਿਤਕ ਇਤਹਿ ਬਿਤਾਇ॥ ਸੇਵਾ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰ ਰਾਇ॥ਉਨ ਪ੍ਰਾਤ ਕੀਨ ਪਯਾਨ॥ ਸੁ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ॥੨੬॥ਦੋ॥ ਪਢੇ ਸੁਨੇ ਹਿਆ ਮੈ ਧਰੇ ਗੁਰ ਨਿਰਮੋਹ ਪ੍ਰਸੰਗ॥ ਉਰ ਧਰਕਤ ਥਿਰਤਾ ਗਹਿਹਿ ਹ੍ਵੈ ਕਾਰਜ ਇਕ ਰੰਗ॥੨੭॥

ਸਾਖੀ॥੯੨॥ ਦੋ: : ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬੀਤਯੋ ਕਾਲ ਬਹੁਤ ਕਰਤ ਅਨੰਦ ਬੁਲੰਦ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਆਨੰਦ ਪੰਤਿ ਸੇਵਤਸਿਖ ਮੁਕੰਦ॥੧॥ਚੌ:॥ ਅਵਰੰਗ ਸਾਹ ਸੁਨਤ ਘਬਰਾਯੋ॥ ਦਲ ਬਲ ਢਲ ਛਲ ਕਰ ਫਿਰ ਆਯੋ॥ ਜੇਰ ਦਸਤ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਤਿਤ ਗਯੋ॥ ਰਾਜਨ ਸੰਗ ਫਿਰਯੋ ਬਲ ਗਯੋ॥੨॥ ਜਮਤੁਲਾ ਕੇਸਰੀ ਮਗਯੋ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸਮਾਜ ਸਹਿਸੈਨ ਪਰਾਯੋ॥ ਜੋ ਕਰ ਬਲਬੀਰਾ ਲੈ ਗਯਾ॥ ਜਥਾ ਨਾਮ ਸੋ ਸੂਬਾ ਭਯਾ॥੩॥ ਜੇਰਦਸ ਬਨ ਜੇਰਦਸਪੁਨ॥ ਭਾਜਯੋ ਸੋ ਲਾਜਯੋ ਨ ਅਯੋ ਅਨੁ॥ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਨਕਰ ਦਰੋਹ ਤੇਂ॥ ਸੋ ਫਲ ਮਿਲਯੋ ਸੁ ਆਜ ਮੋਹ ਤੇ॥੪॥ਦੋ:॥ ਪੁਨ ਕਰ ਬੈਰ ਵਜੀਦ ਖਾ ਗਯੋ ਸਿਰੰਦੀ

1. ਰਾਜਧਾਨੀ, 2. ਰਾਜਾ

ਨਾਥ॥ ਭਾਜ ਅਯੋ ਮਰ ਨਾਇ ਦਲ ਕਲਗੀਧਰ ਕੇ ਸਾਥ॥੫॥ ਚੌ॥ ਨਹਿ ਜਹਿ ਸੈਨਨ ਦੁਰਗ ਸਿਪਾਹਾ॥ ਤਹ ਹੁਨ ਹਾਰਯੋ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗਾਹਾ॥ ਅਬ ਉਪਾਊ ਕਸਹੋ ਇਹ ਭਾਈ॥ ਜੀਤਬ ਕਿਮਿ ਕਲਗੀਧਰ ਰਾਈ॥੬॥ ਸੈਨ ਚੈਨ ਤਜ ਸੋਚਤ ਸਾਹੂ॥ ਉਮ ਗਤ ਉਰਨ ਕਰਤ ਉਤਸਾਹੂ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਛੂ ਦਿਨ ਜਬਹੀ ਬੀਤਾ॥ ਭਯੋ ਨ ਕਯਹੁ ਸੁਨਹੁ ਨਿ ਚੀਤਾ॥੭॥ ਕਬਹੁਕ ਭਾਂਡ ਨਕਲ ਨਿਕਾਲੀ॥ ਲਖਤ ਸਾਹ ਉਰ ਅਨੁਪਮ ਚਾਲੀ॥ ਕਹੀ ਸ਼ਾਹ ਕੋਊ ਸੁਮਤਿ ਸੰਭਾਲੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਸੁਭ ਨਕਲ ਨਿਕਾਲੋ॥੮॥ ਲਖਤ ਸਾਹ ਤਬ ਨ ਕਲ ਲਿਕਾਲੀ॥ ਸਜ ਦਸਤਾਰ ਸੁ ਕੇਸ ਸੰਭਾਲੀ॥ ਕਰਦ ਆਦਿ ਸਭ ਸਸਤ੍ਰ ਸਜਾਏ॥ ਬਸਨ ਨੀਲ ਪਹਿਰੇ ਮਨ ਭਾਏ॥੯॥ ਕਛਯੋ ਕਛਹਰਾ ਕਟਿ ਪਟ ਜੀਦਾ॥ ਬੋਲ ਵਾਹ ਗੁਰੁ ਫਤੇ ਰਫੀਕਾ॥ ਇਤਤੇ ਉਤਤੇ ਸੰਗਤ ਆਈ। ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਈ॥੧੦॥ ਆਪੁ ਸਮਾਹਿਸੁ ਭਜੋਨ ਕੀਨੋ॥ ਇਕ ਮੁਖ ਮੇ ਇਕ ਕਰ ਤੇ ਦੀਨਾ॥ ਜਲ ਅਰ ਦੂਧ ਭਾਂਤ ਮਿਲਿ ਗਏ॥ ਜਾਤ ਪਾਂਤ ਨਹਿ ਪੂੰਛਤ ਭਏ॥੧੧॥ ਕਰਤ ਕਰਤ ਭੋਜਨ ਮਨ ਆਈ॥ ਕਵਨ ਜਾਤ ਤੁਮਰੀਹੈ ਭਾਈ॥ ਕਵਨ ਦੇਸ ਬਿਵਹਾਰ ਬਤਾਵਹੁ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿਸ ਨਹੁ ਸੁਨਵਾਹੁ॥੧੨॥ ਦਿਜ ਬਰ ਛੱਤ੍ਰੀ ਬੈਸਰ ਸੂਦਾ[1]॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਆਪਨੇ ਕਹੇ ਨਮੂਦਾ॥ ਨਿਰਖਿ ਸਾਹ ਅਤਹੀ ਘਬਰਾਯੋ॥ ਇਨ ਸਨ ਜੀਤਬ-ਕਠਿਨ ਬਤਾਯੋ॥੧੩॥ ਮੈਤ੍ਰੀ ਮੁਦਿ ਤਾਖਯ ਮਰੀ॥੧੪॥ ਬਿਦਾ ਦਾਨ ਦੈ ਤਾੜਨ ਕੀਨੋ॥ ਅਵਰੰਗ ਅਵਰੰਗ ਮੁਖ ਚੀਨੋ॥ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਮੂਰਛਿਤ ਨਿਤ ਰਹਈ॥ ਕਾਹੂ ਸਨ ਕਛੂ ਸੁਨਹਿ ਨ ਕਹਈ॥੧੫॥ ਸਮਝੀ ਮਨ ਮੈ ਸੰਤਨ ਸੰਗਾ॥ ਕਿਉ ਬਿਰੋਧ ਜੇ ਅਤਿ ਡਰ ਡੰਗਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਤਾਕਰ ਫਲ ਅਬ ਲਾਗਾ॥ ਜੈ ਹੈ ਪ੍ਰਾਨ ਅਵਸਯ ਅਭਾਗਾ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਤਾਂ ਦਿਨਤੇ ਨਵਰੰਗ ਕੋ ਨਿਸ ਦਿਨ ਰਹੀ ਨ ਚੈਨ॥ ਸਨਮੁਖ ਸਿੰਘਨ ਨਿਤ ਨਿਰਖਿ ਸਰਪਚ ਚੂੰ ਧਰਿ ਬੈਨ॥੧੭॥ਚੋ: :॥ ਨਿਜ ਮਨ ਕਰ ਅਨੁਮਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਪਠਯੋ ਏਕ ਮੰਤ੍ਰੀ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਨਿਰਖਨ ਹਿਤ ਸਤਗੁਰੂ ਨਿਕਾਈ॥ ਚਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁ ਆਮ ਦਆਈ॥੧੮॥ ਆਗਜ ਔਰ ਸੈਨਸੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਆਵਹੁ ਲਖ ਆਨੰਦ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਨਿਕਟਹਿ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਆਦਰ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਬਿਠਲਾਯੋ॥੧੯॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਾਨ ਸਭ ਲੀਨੀ॥ ਕਛੂ ਨ ਤਾਹਿ ਤਬ ਆਗਯਾ ਕੀਨੀ॥ ਅਪਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਧਯ ਮਨਕੀਨਾ॥ ਲਖ ਸਰੂਪ ਤਿਨ ਅਨੁਪਮ ਚੀਨਾ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਯੋਨ ਲਖਯੋ ਨ ਕਬਹੁ ਜਸ ਅੰਗ ਅਨੰਗ ਸਮਾਨ। ਨਿਰਖਿ-ਨਿਰਖਿ ਉਰ ਹਰਖਿ[2] ਅਤਿ ਅਤਿ ਮਤਿਦਾਯਕ ਜਾਨ॥੨੧॥ਚੋ:॥ ਕਈ ਦਿਵਸ ਗੁਰੁ ਕੇ ਢਿਗ ਰਹਯੋ॥ ਦਰਸ ਕਰਤ ਉਰਉਮਗਤ ਲਹਯੋ॥ ਕਾਂਹ ਦੇਸ ਤੇ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਲਾਖਨ ਧਨ ਤਿਨ ਦੀਓ ਚਢਾਈ॥੨੨॥ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੀ ਦੀਜੀਐ ਖਾਨਹਿ॥ ਜਾਤੇਏ ਇਤਕੀ ਮਿਤ ਜਾਨਹਿ॥ ਬਰ ਜਤਹੂੰ ਸੁ ਸੀਲ

1. ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ, ਸੂਦਰ ਤੇ ਵੈਸ, 2. ਖੁਸ਼

ਨਿਧਿ ਸਾਮੀ॥ ਦਯੋ ਤਾਹਿ ਧਨ ਗਨ ਘਟ ਗਾਮੀ॥੨੩॥ ਸਿਰਪਾਉ ਗੁਰੁ ਘਰ ਤੇ ਲੀਜੇ॥ ਬਰਜਨ ਨਾਹਿ ਖਾਨ ਜੀ ਕੀ ਜੈ॥ ਲਾਜਿਤ ਹੈ ਧਨ ਛੋਰਨ ਗਯਊ॥ ਆਗਯਾ ਮਾਨ ਸੀਸ ਪਹਿ ਲਯਊ॥੨੪॥ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰ ਕਰ ਨਾਥ ਸੁਚੇਤਾ॥ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਤ ਸੁਦਆਨਿ ਕੇਤਾ॥ ਤੁਪਕ ਕਹੂੰ ਤੇ ਨੀਕੀ ਆਈ॥ ਗੋਲੀ ਤਾ ਮੈ ਨਿਜ ਕਰ ਪਾਈ॥੨੫॥ ਕਹੀ ਕਿ ਸੀਸੁ ਸਿਖ ਕੁਉ ਦੇ ਹੈਂ॥ ਮੇਰੀ ਆਇਸ ਮਾਨਨ ਕੈ ਹੈ॥ ਬਹੁਤ ਭਏ ਅਗਾਰੀ ਖਰੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਿਸਤ ਬਾਂਧ ਨਹਿ ਡਰੇ॥੨੬॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਿ ਇਸ ਨ ਬਨੈਗੀ॥ ਯਾ ਮੈ ਸਿਸਤਨ ਨੀ ਕਲਰੈਗੀ॥ ਜਲ ਭਰ ਘਟ ਧਾਰਹੁ ਸਿਰ ਪਰ ਅਬ॥ ਲੈਨ ਸੀਸ ਨਿਸਾਨ ਸਧੈ ਤਬ॥੨੭॥ ਸੁਨਤ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਤਸਕੀਨੋ॥ ਜਲ ਭਰ ਘਟ[1] ਸੁ ਸੀਸ ਪਰ ਲੀਨੋ॥ ਨਿਹਚਲ ਮਨ ਕਰ ਜਪਜੀ ਪਾਠਾ॥ ਡਾਢੇ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਕਰ ਹਾਠਾ॥ ਮੰਤ੍ਰੀ ਨਿਰਖਿ ਬਿਕਲ ਮਨ ਭਯੋ॥ ਮਮ ਚਿਤ ਇਤ ਅਨਰਥ ਗੁਰ ਕਯੋ॥ ਇਨਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਨਹਿ ਦੇਤ ਸਕਾਸਾ॥ ਖਿਨ ਮਹਿ ਭਏ ਸੁ ਰਹਤ ਬਿਨਾਸਾ॥੨੯॥ਦੋ: :॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਨਮ੍ਰ ਹੈ ਅਦਬ ਬਹੁਤ ਬਨਾਇ॥ ਬੋਲਯੋ ਸਾਹਿਨ ਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ॥੩੦॥ਚੌ:॥ ਮਮ ਮਨ ਕੀ ਮਨਸਾ ਪਹਿਚਾਨੀ॥ ਕੀਨੀ ਸੁਇ ਸਭ ਸਮਝਨ ਛਾਨੀ॥ ਅਬ ਸਬ ਭਾਂਤ ਸੰਦੇਹ[2] ਨਸਾਵਾ[3]॥ ਇਨਹਿ ਨ ਕਰਿਆ ਘਾਤ ਮਨ ਭਾਵਾ॥੩੧॥ ਸੁਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਰ ਖਾਨ ਕੀ॥ ਸਿਖਨ ਜਨ ਗਨ ਨਿਰ ਭਿਮਾਨ ਕੀ॥ ਤਾ ਕ ਕਹੀ ਸੀਲ ਕਰੁਨਾ ਕਰ॥ ਲਖਯਨ ਕਿਏ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨਰ॥੩੨॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਤੁਰਕ[4] ਯਹ ਆਯੋ॥ ਮੁਕਿਤ ਮਹਿ ਤਿਨ ਬੱਟਾ ਲਾਯੋ॥ ਹੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਏ ਛਲੀ ਅਘੀ ਹੈ॥ ਏ ਨਿਤ ਗਉਰ ਬਚ ਉਲਘੀ ਹੈ॥੩੩॥ ਹਮਰੋ ਕੀਜੈ ਨਾਥ ਨਿਸਾਨਾ॥ ਛੂੰਟੈ ਪੁਨ ਪੁਨ ਆਵਨ ਜਾਨਾ[5]॥ ਸਿੰਘਨ ਆਨ ਟਾਰ ਦਿਅ ਆਗੇ॥ ਅਪਰ ਖਯਾਲ ਮੈ ਪ੍ਰਭੁ ਅਨੁਰਾਗੇ॥੩੪॥ ਲਾਖਨ ਆਵਹਿ ਲਾਖਨ ਜਾਹੀ॥ ਸੈਨਸਮੂਹ ਗਨਤਿ ਕਛੂ ਨਾਹੀ॥ ਤਲਬ ਤਲਾਸਨ ਭੋਜਨ ਭਾਸਾ॥ ਕੇਵਲ ਉਰ ਦਰਸਨ ਅਭਿਲਾਥਾ॥੩੫॥ ਕਬਹੁ ਸਤਕ ਸਹੰਸ੍ਰ ਕਬ ਆਵੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਗੁਰ ਫਤੇ ਬੁਲਾਵੈ॥ ਇਕ ਪੰਗਤ ਇਕ ਤਨ ਇਕ ਰੂਪਾ॥ ਖਯਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਸੁ ਪਰਮ ਅਨੂਪਾ॥੩੬॥ ਸਭ ਜਨ ਸੋਢਿ ਬੰਸ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਨਾ ਪਿਤ ਧੀ ਵਰ ਜਾਟ ਨ ਜਾਨੀ॥ ਨਿਰਖਿ ਨਿਰਖਿ ਅਤਿ ਚਿਤ ਅਕੁਲਾਨਾ॥ ਇਨ ਤੇ ਜੀਤ ਨ ਸਕ ਅਵਰਾਨਾ॥[6]੩੭॥ ਏ ਹੈ ਮਹਾਬਲੀ ਬਰਿਆਰਾ॥ ਅਲਹ ਕੇ ਰਸੂਲ[7] ਸਰਦਾਰਾ॥ ਰਾਮ ਸਯਾਮ[8] ਇਨਕੇ ਮਤ ਸੁਨੇ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਸੇ ਏਊ ਉਰ ਗੁਨੀ॥੩੮॥ ਅਤੁਲਿਤ ਬਲ ਅਤੁਲਿਤ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਅਤੁਲਿਤ ਧਨ ਤਨ ਰੂਪ ਨਿਕਾਈ॥ ਬਿਦਯਾ ਬਾਕਯਾ ਮਨੋਹਰ ਤਾਈ॥ ਸੀਲ ਸੁਭਾਉ ਧੀਰ ਰੀਝਿਗਈ॥੩੯॥ ਨੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਪਨ ਪਾਲਕ ਪਰਜਾ॥ ਪਰੋਪਕਾਰਦਾਤਾ ਬਡ ਸਰਜਾ॥ ਬਰ ਬਖਯਸ ਬਲ ਭਲ ਅਨੁਕੰਪਾ॥ ਇਦਹੁ ਕੇਨ ਦੀਖ

---

1. ਘੜਾ, 2. ਸ਼ੰਕਾ, 3. ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ, 4. ਮੁਗਲ, 5. ਬਾਰ ਬਾਰ ਜੰਮਣਾ ਮਰਨਾ, 6. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, 7. ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ, 8. ਰਾਮ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ

ਅਸਸੰਪਾ॥੪੦॥ ਦੇਵ ਤੁਲਯ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਪਰਧਾਨਾ॥ ਪਾਵਨ ਪਤਿਤ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਸਰਨ ਪਾਲ ਰਘੁ ਲਾਲਾ ਸਮਾਨਾ॥ ਅਕਰਨ ਕਰਨ ਕ੍ਰਿਸਨ ਭਗਵਾਨਾ॥੪੧॥ ਧਨਦੁ ਤੇ ਧਨ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਔਘਰ ਢਰਨ ਕਰਨ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਹਰਨ ਭਾਰ ਧਰਨੀ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰਬਰ ਸੁਖ ਕਾਰਾ॥੪੨॥ ਮਾਗ ਬਿਦਾਲਖ ਪਰਮ ਪ੍ਰਭਾਊ॥ ਸਮਝ ਸੋਰ ਅਘ ਅਵਰੰਗ ਸਊ॥ ਨਿਕਟ ਜਾਇ ਸਭ ਸੋਧ ਸੁਝਾਈ॥ ਸਾਹਨਸਾਹ ਸੁ ਔਰੰਗਮਈ॥੪੩॥ ਮਿਲਹੁ ਭੂਲ ਅਪਨੀ ਬਖਸਾਵਹੁ॥ ਇਨ ਸਨ ਕਯੋਹੁ ਪਾਰਨਹਿ[1] ਪਾਵਹੁ॥ ਅਲਹਰ ਸੂਲ ਆਖਰੀ ਜਾਨਹੁ॥ ਇਹ ਤੇ ਅਧਿਕ ਨ ਸੁਰਨਰ ਮਾਨਹੁ॥੪੪॥ ਤੇਰ ਤਰਨ ਨਿਜ ਨਹਿ ਅਸ੍ਵਾਵਹੁ॥ ਬਿਨਯ ਬਿਬੇਕ ਬਿਨੀਤ ਬਧਾਵਹੁ॥ ਮੇਰੀ ਕਹੀ ਸਾਂਚ ਕਰ ਜਾਨਹੁ॥ ਅਨਿਤਿਤ ਪ੍ਰਿਅ ਬਾਦੀਨ ਪਛਾਨਹੁ॥੪੫॥ ਇਨ ਹਿਨ ਨਰ ਕਰ ਉਰਮਹਿ ਲੇਖਹੁ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਲਾਹ ਸੁ ਪੇਖਹੁ॥[2] ਸਾਂਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਯਹ ਸਾਂਚੇ॥ ਮੈ ਇਹ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਜਾਚੇ॥੪੬॥ ਆਇਸ ਮਹਿ ਜਿਨ ਕੇ ਜਨ ਐਸੇ॥ ਸੀਸ ਦੇਤ ਸਿਸ੍ਰਹਿ ਹਿਤ ਬੈਸੇ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮ ਸਾਹਨ ਸਾਹ ਨ ਆਨਾ ਚਾਹਹਿ ਕਰਹਿ ਕਤਲ ਜਗ ਜਾਨਾ॥੪੭॥ ਆਇਸ ਸਨ ਸਿਰ ਦੇਇਨ ਕੋਈ॥ ਪੂਛ ਲੀਜੀਏ ਅਨੁਗਹਿ ਜੋਈ॥ ਇਕ ਸਨ ਤਬ ਅਵਰੰਗ ਤਿਮ ਕਹੀ॥ ਤੇਰੋ ਸੀਸ ਮੋਹਿ ਅਬ ਚਹੀ॥੪੮॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਸੀਸ ਨ ਦੈਹੋ॥ ਸੂਰੀ ਫਾਸੀ ਪੇ ਢਹਿ ਜੈਹੋ॥ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਨਰ ਰਾਈ॥ ਸਾਹਨ ਸਾਹ ਦਿਹਲੀਸ ਕਹਾਈ॥੪੯॥ ਇਨ ਸਨ ਤਜਹੁ ਬਿਰੋਧ ਵਿਚਾਰੀ॥ ਕਹ ਮਸਕ[3] ਕਹਾ ਗਰੁੜ[4] ਨਿਹਾਰੀ॥ ਸੈਨ ਅਗਿਨਕਰ ਗਨਨਾ ਨਾਹੀ॥ ਲਾਖਨ ਆਵਹਿ ਲਾਖਨ ਜਾਹੀ॥੫੦॥ ਆਗਯਾ ਮਹਿ ਜਿਨ ਸੀਸ ਸਭਨ ਕੇ॥ ਰਹੀ ਨ ਪੂਛਨ ਹੋਸ ਤਿਨਹੁ ਕੇ॥ ਦੇਨ ਲਖਹੁ ਮੁਹਿ ਲਾਖਨ ਦੀਨਾ॥ ਆਦਮ ਲਾਖਨ ਧਨ ਨਿਤ ਚੀਨ॥੫੧॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਤ ਸਾਹ ਅਵਰੰਗ ਨਹੀ ਬਚਲ ਗਈ ਤੱਵ ਬੁਧਿ॥ ਗੁਰ ਟੂਕਰੇ ਤਕਰੇ ਪਰੇ ਉਰ ਤੇ ਉਨਯੋ ਕੁਸੁੱਧਿ[5]॥੫੨॥ਚੌ:॥ ਦਲ ਲਾਖਨ ਪਠਾਇ ਦਲ ਮਲਹੋ॥ ਕਾ ਗੁਰ ਬਰ ਤਿਨ ਤਨ ਕਲ ਛਲਿਹੋ॥ ਮੇਰੇ ਸਰ ਸਰਬ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਰਾਖਤ ਉਰ ਬਲ ਦਰਪ ਅਪਾਰਾ॥੫੩॥ ਆਪ ਜਾਇ ਕੇ ਤਤ[6] ਪਠਾਈ॥ ਦੈਹੋ ਰਾਜ ਹਿਅ ਤੈ ਬਨਾਈ॥ ਉਪਰ ਤੇ ਨਿਜ ਪੈਜ ਜਨਾਈ। ਅੰਤਰਗਤਿ ਮੁਰਝਯੋ ਅਕੁਲਾਈ॥੫੪॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬੈਠਾ॥ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਰੁ ਨ ਤਾ ਐਠਾ॥ ਇਹੁ ਬਿਧਿ ਸੌ ਸੋਚਤ ਬਲ ਗੁਰ ਕੋ॥ ਕਬਹੁ ਕਰਤ ਬਲ ਆਪਨ ਉਰ ਕੋ॥੫੫॥ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿਨਵ ਰੰਗ ਸਾਹ ਕੀ ਭਈ ਕਥਾ ਸੁਨ ਲੀਨ॥ ਅਬ ਇਤ ਕੀ ਚਿਤ ਦੀਜੀਏ ਚਰਿਤ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀਨ॥੫੬॥

ਸਾਖੀ॥੯੩॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਾਰਧੇ ਨਿਰਮੋਹ ਜੁੱਧ ਰਾਜਨ ਛਲ ਬਿਸਲੀਸ ਨ੍ਰਿਪ ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸ ਬਰਨਨੰ ਨਾਮ ਚਤੁਰ ਦਸਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲੀ ਬਸਤ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਭਯੋ ਤਾਸ

1. ਅੰਤ ਨਾ ਪਾਣਾ, 2. ਵੇਖੋ, 3. ਅੱਛਰ, 4. ਇਕ ਪੰਛੀ, 5. ਭੈੜੀ ਮੱਤ, 6. ਪੁੱਤਰ

ਸਤਗੁਰੁ ਰਖਵਾਲਾ॥ ਸਭ ਭਾਂਤਨ ਕੀ ਛੂਟੀ ਕਸਾਲੀ॥ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲੀ ਭਯੋ ਬਿਸਾਲੀ॥੧॥ ਨਿਤ ਨਵ ਨੇਹ ਨਿਤ ਨਈ ਸੇਵਾ॥ ਨਿਰਖਤ ਨਿਤ ਨਈ ਛਬਿ ਨਰਦੇਵਾ॥ ਕਬਹੂ ਸਭਾ ਮਹਿ ਚਰਚਾ ਚਾਲੀ॥ ਭੇਯ ਕਵਨ ਨਿਰਮੋਹ ਨ੍ਰਿਪਾਲੀ॥੨॥ ਜੇ ਜਾਨਨਹਾਰੇ ਤਹ ਰਹੇ॥ ਤਿਨ ਪੁਰ ਨ ਬਚ ਪੂਰਨ ਕਹੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁ ਨਾਥ ਪ੍ਰਸਨ ਕਥ ਕੀਨੋ॥ ਮਨ ਨਿਰਮੋਹ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਚੀਨੋ॥੩॥ ਕਹੀ ਬਸਿਸ੍ਰ[1] ਕਥਾ ਸੁ ਪੁਰਾਨੀ॥ ਸੁਨਹਿ ਰਾਮ ਸਭ ਕਰ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਮਹਾਂਰਾਜ ਇਕ ਰਾਜਾ ਭਯੋ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸੋ ਸਿਕਾਰ ਹਿਤ ਗਯੋ॥ ਏਕ ਗੁਜਰੀ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਬੜੇ ਨਯੰਨ ਮਨ ਕਾਮ ਪਿਆਰੀ॥ ਨਿਰਖਤ ਰੂਪ ਗਉ ਠਗ ਗਯੋ॥ ਤਟ[2] ਸਤਦ੍ਰਵ[3] ਲਖ ਬੋਲਤ ਭਯੋ॥੫॥ਦੋ:॥ ਅਰੇ ਗੁਜਰੀ ਊਜਰੀ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਅਪਾਰ॥ ਕਹਾਂ ਰਹਤ ਕਾਕਹੁ ਕਰਤ ਅਹਹਿ ਕਵਨ ਕੀ ਨਾਰ॥੬॥ ਦਧਿ ਮਟਕੀ ਤੇਰੀ ਗਿਰੀ ਲਗ ਕਰ ਰਥ ਕੀ ਬਾਂਹਿ॥ ਤੋਹਿ ਨੈਕ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀ ਕਤ ਬਿਹਸਤਿ ਸੁਖ ਮਾਹਿ॥੭॥ਚੌ:॥ ਕਹਿ ਗੁਜਰੀ ਸੁਨਹੁ ਨਰ ਰਾਈ॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਸਮ ਮਮ ਬ੍ਰਿਤ ਆਈ॥ ਬਹੁਤਕ ਹਸੀ ਬਹੁਤ ਮੈ ਰੋਈ॥ ਦੋਊਨ ਤੇ ਅਬ ਬਿਲਗਹਿ[4] ਹੋਈ॥੮॥ ਨਰਪਤ ਪੁਨ ਪੁਨ ਪੂਛਨ ਕਰਹੀਂ॥ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਧਾ ਜਨ ਝਰਨ ਝਰਹੀਂ॥ ਸੁਨਹੁ ਨਰੇਸ ਮੋਰ ਬਿਰਤੰਤਾ॥ ਸ੍ਰਵਨ ਲਾਇ ਕਰ ਮਨ ਦ੍ਰਿਢ ਮੰਤਾ॥੯॥ ਬੜੇ ਸਾਹ ਕੀ ਮੈ ਹੀ ਬੇਟੀ॥ ਸਾਹ ਸਖੀ ਸੰਗ ਪਤਿ ਪਗਭੇਟੀ॥ ਨੈ ਹਰ ਸੁਖ ਕਰ ਜਨਮ ਬਿਤਾਯੋ॥ ਸਾਸੁਰ ਪਤੀ ਮਿਲ ਆਨੰਦ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥੧੦॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਭੋਗਯੋ ਗਰ ਲਾਈ॥ ਅਤਨ ਤਾਪ ਸੰਤਾਪ ਮਿਟਾਈ॥ ਸਚੀ ਇੰਦ੍ਰ ਸਮ ਆਨੰਦ ਦੀਨਾ॥ ਪਤ ਅਨੰਗ ਸਮ ਸੁੰਦਰ ਚੀਨਾ॥੧੧॥ ਪ੍ਰੀਤ ਪਰਸ ਵਰ ਰਹੀ ਸੁ ਐਸੀ॥ ਚੰਦ ਚਾਂਦਨੀ ਕੀ ਮਿਤਿ ਜੈਸੀ॥ ਗਰਭ ਭਯੋ ਜਬ ਸਤ ਸੁਮਾਸਾ॥ ਪਤਿ ਬਿਦੇਸ ਗਯੋ ਬੇਨਜ[5] ਬਿਲਾਸਾ॥੧੨॥ ਤਾ ਪਾਛੇ ਪ੍ਰਸੂਤ ਮੈ ਭਈ॥ ਪੂਤ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਨ੍ਰਿਪੁ ਜਈ॥ ਚਾਰ ਮਾਸ ਜਬ ਬੇਟਾ ਭਯੋ॥ ਕਬਹੂ ਨਹਾਇ ਕੇਸ ਬਗਰਯੋ॥੧੩॥ ਕੰਚਨ ਚੌਕੀ ਚਾਰ ਜੜਾਈ॥ ਬਸਨ ਬਿਭਖਨ ਤਨ ਛਬਿ ਛਾਈ॥ ਨਗਰ ਨ੍ਰਿਪਤ[6] ਮੁਹਿ ਨਿਰਖਿ ਬਿਕਾਨਾ[7]॥ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਨਨ ਜਾਨ ਸੱਯਾਨਾ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਰਾਜਨ ਤਿਅ ਕਹਿ ਰੂਪ ਸਮਪਤਿ ਬ੍ਰਤ ਸੂਤਨ ਆਨ॥ ਜਾਂਤੇ ਬੜ ਬੜ ਬੇਸ ਮੈਂ ਬੜ ਬੜ ਭਏ ਜਿਆਨ॥੧੫॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਦਿਜ ਦੀਨ॥ ਆ ਸਿਖ ਮੈ ਸਭ ਕੀਲਈ ਕਬਹੂ ਕੁਕਰਮ ਨ ਕੀਨ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਕਾਲ ਬਿਬਸ ਨ੍ਰਿਪਕਹਿ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰਾਨੀ॥ ਤਿਨ ਕਰ ਜੋਰ ਕੀਨ ਮੁਹਿ ਰਾਨੀ॥ ਜਦਯ ਮਮ ਸਸਰਹੂ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਜੋਰ ਮੋਹਿ ਘਰ ਯਾਓ॥੧੭॥ ਸਾਹੁ ਦੇਸ ਤੇ ਦੀਨ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਲੂਟ ਦਰਬ ਸਭ ਲੀਨਹੁ ਭਾਰੀ॥ ਜਦਯਪਿ ਮੰਤ੍ਰੀ ਹੂੰ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਤਉ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਮਨ ਕਾਮ ਭੁਲਾਯੋ॥੧੮॥ ਬਾਹਰ ਰਾਜਾ ਕੀ ਜੋਗਨੀ॥ ਤਿਨ

1. ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ, 2. ਕੰਢਾ, 3. ਸਤਲੁਜ, 4. ਨਿਰਲੇਪ, 5. ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, 6. ਰਾਜਾ,
7. ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ

ਗਨ ਮੈ ਮੁਹਿ ਕਰ ਪਟਰਾਨੀ॥ ਸਾਤ ਬਰਖ ਲਗ ਨ੍ਰਿਪ ਸਨ ਰਮੀ[1]॥ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਭੋਗੇ ਸੁਖਮਨੀ॥੧੯॥ ਤਬਲੌ ਮਮ ਪਤਿ ਤਿਤਤ ਚਲ ਆਯੋ॥ ਸੁਨਤ ਕਥਾ ਮਨ ਅਤਿ ਪਛੁਤਾਯੋ॥ ਭੇਊ ਸਾਧ ਸੰਪਤਿਹ ਲੁਟਾਈ॥ ਮਮ ਨਾਮੇ ਜਪੁ ਨਿਸੁ ਦਿਨ ਛਾਈ॥ ਬਸਨ ਕੁਚੀਲ ਸੀਲ ਨਿਧ ਗਾਵੈ॥ ਧਰ ਮਮ ਨਾਮ ਕਬਿਤ ਬਨਾਵੈ॥ ਬਨ ਜੋਗੀ ਮਹਿਲਨਤਰ ਆਯੋ॥ ਹਿਤ ਭਿਖਯਾ ਕੇ ਅਲਖ ਜਗਾਯੋ॥੨੧॥ ਮੈਹੁ ਸੁਨੀ ਮਮ ਮਨੂਹੁ ਚਲਾ॥ ਮਿਲਹੁ ਕਿਮਪਿ ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰੀਤਮ ਛਲਾ॥ ਮੈਂ ਤਿਹ ਤੇਰਾ ਤਿਨ ਮੁਹਿ ਹੇਰਾ॥ ਰੋਵਤ ਭਏ ਦੁਊ ਤਿਹ ਬੇਰਾ॥੨੨॥ ਭਰਕੀ ਬਿਰਹ ਜਾਲ ਮੁਰਝਾਈ॥ ਧੀਰਜ ਧਰ ਸੈਨਤ ਸਮਝਾਈ॥ ਅਸਮਸਾਨ ਇਕ ਮੰਦਿਰ ਰਹਾ॥ ਸੋ ਸੰਕੇਤ ਆਪ ਮਹਿ ਲਹਾ॥੨੩॥ ਨਿਜ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਸੰਘਾਰ[2] ਭਈ॥ ਢਾਢਸ ਕਰ ਕਰ ਪਤਿ ਢਿਗ ਗਈ॥ ਨਿਰਜਨ ਨਿਲਯ ਸਰਪ ਇਕ ਆਯੋ॥ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੋ ਤਿਨ ਪ੍ਰਾਨਨ-ਸਾਯੋ॥੨੪॥ ਲਖਯੋ ਜਾਇ ਪ੍ਰਿਅਤਮ ਅਕੁਲਾਈ॥ ਰੋਈ ਗਰੇ ਲਾਇ ਮਨ ਭਾਈ॥ ਹੋਨੀ ਕੇ ਕ੍ਰਿਤ ਲਖ ਸਭ ਰਾਜਾ॥ ਮੈਂ ਭਈ ਦੋਊ ਭਾਂਤ ਗਤਿ ਲਾਜਾ॥੨੫॥ ਪਿਠਘਰ ਪਤਿ ਘਰ ਮਿਤ ਘਰ ਗਯੋ॥ ਏਕ ਪਹਰ ਇਮ ਬਤੀਤ ਭਯੋ॥ ਭਜਯੋ ਚੋਰ ਇਕਲੈ ਮੁਹਿ ਸੰਗਾ॥ ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਕਰ ਮਦਨ ਊਮੰਗਾ॥੨੬॥ ਤਾਕੇ ਘਰ ਮੈ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਕਬ ਭੋਜਨ ਕਬ ਛੁਧਾ ਛੁਦਾਯੋ॥ ਇਕ ਨਰੇਸ ਤਿਨ ਚੋਰਨ ਮਾਰਾ॥ ਹਮ ਭੈ ਭਾਜੀ ਦੂਖਤ ਅਪਰਾ॥੨੭॥ ਇਕ ਗਨਕਾ[3] ਕੇ ਹਾਥ ਬਿਕਾਨੀ॥ ਲਖ ਸਰੂਪ ਸੋ ਅਤਿਹਿ ਲੁਭਾਨੀ॥ ਕਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਮੁਹਿ ਦਾਰ ਬਿਠਾਯੋ॥ ਅਨਿਕ ਨਰਨ[4] ਸੰਗ ਭੋਗ ਕਮਾਯੋ॥੨੮॥ ਤਾਹੀ ਗ੍ਰਾਮ ਪੂਤ ਮਮ ਰਹਈ। ਮੈ ਨ ਜਾਨਸੋ ਮੁਹਿ ਨਹਿ ਲਈ॥ ਸੋ ਉਸ ਰੂਪ ਲਖਯੋ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਤਾਸੋ ਮੈ ਅਤਿ ਕੇਲਿ ਮਚਾਯੋ॥੨੯॥ ਆਸਨ ਚੁੰਬਨ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਮਾਨਯੋ ਮੈ ਤਾ ਕਹਿ ਭਤਮਾਰਾ॥[5] ਏਕ ਬਰਖ ਲਗ ਸੁਤ ਕੀ ਨਾਰੀ॥ ਭੋਗਤ ਰਹੀ ਬਿਧਿ ਅਘ ਭਾਰੀ॥੩੦॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੁਕ ਹਸਤ ਹਸਤ ਮਨ ਆਈ॥ ਜਾਤ ਪਾਤ ਪੂੰਛੀ ਕੁਸਲਾਈ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਨਿਜ ਬਿਰਤੰਤ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਪਿਤ ਮਾਤਾ ਕੋ ਕਰਮ ਸੁਨਾਯੋ॥੩੧॥ ਸੁਤ ਪਛਾਨ ਮਨ ਮਾਨ ਗਿਲਾਨਾ॥ ਜਰਨ ਹੇਤ ਮਤ ਸਮਝ ਮਹਾਨਾ॥ ਚਿਤਾ ਬਨਾਇ ਜਰਨ ਜਬ ਲਾਗੀ॥ ਬਰਖਾ ਭਈ ਬੁਝੀ ਸਭ ਆਗੀ॥੩੨॥ ਮੈ ਬਹਿ ਚਲੀ ਧਾਰਿ ਸਰਿ ਤਾਕੀ॥ ਇਕ ਗੁਜਰ ਕੀ ਪਰ ਗਈ ਝਾਂਕੀ॥ ਲਖ ਸੁ ਕੁਮਾਰੀ ਨਾਰੀ ਮੋਹੀ॥ ਦਯਾ ਕੀਨ ਗਹਿ ਲੀਨ ਸੁ ਓਹੀ॥੩੩॥ ਤਿਨਮੁਹਿ ਆਪਨੀ ਨਾਰਿ ਬਨਾਈ॥ ਤਬ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਗੂਜਰੀ ਕਹਾਈ॥ ਕਹੁ ਮੈ ਸੋਕ[6] ਕਵਨ ਸੋ ਕਰੋ॥ ਕਾ ਕੇ ਬਲ ਕਾਕੋ ਛਲ ਧਰੋ॥੩੪॥ਦੋ:॥ ਕਹਾ ਬਨਿਕ ਧਨ ਧਨਿਕ ਕੀਸੁ ਤਾਸ ਰੂਪ ਨਿਧਾਨ॥ ਕਹਾ ਸੁਪਤਿ ਸੁੰਦਰ ਬਰੀ ਉਪਜਯੋ ਪੂਤ ਪ੍ਰਧਾਨ॥੩੫॥ਚੌ:॥ ਸਕਿਆ ਤੇ ਪਰਕੀ ਆ ਭਈ॥ ਪੁਨ ਚੋਰਨ ਕੀ ਨਾਰਿ ਕਹਾਈ॥ ਪੁਨ ਮੈ ਭਈ ਸੁਗਨਿਕਾਰਾਜਾ॥ ਸੁਤ ਸਨ ਭੋਗੇ ਭੋਗ ਸਮਾਜਾ॥੩੬॥ ਮਰਤ ਬਚੀ ਗੁਜਰੀ ਹੈ ਗਈ॥ ਦਧਿ[7] ਕੀ ਕਹੁ ਕਿਹ ਚਿੰਤਾ ਭਈ॥

---

1. ਰਹੀ, 2. ਮਾਰਕੇ, 3. ਵੇਸਵਾ, 4. ਮਨੁੱਖਾ, 5. ਪਤੀਪੁਣਾ, 6. ਚਿੰਤਾ ਗ਼ਮ, 7. ਦੁੱਧ

ਅਬ ਮੁਹਿ ਹਾਨ ਲਾਭ ਸਮਦੇਖਾ॥ ਕੰਚਨ ਕੌੜੀ ਇਕ ਤੁਲ ਲੇਖਾ॥੩੭॥ ਨਰਕ ਸੁਰਗ ਤੂ ਅਲੋਕ ਪਤਾਲਾ॥ ਸਭ ਹੀ ਮਹਿ ਦੀਸਤ ਘੁਲਾਲਾ॥ ਅਬ ਮੁਹਿ ਸੋਕ ਹਰਖ ਨਹਿ ਰਹਾ॥ ਉਦਾਹ ਰਨ ਆਪਨ ਮੈਂ ਕਹਾ॥੩੮॥ ਸੁਨਤ ਨ੍ਰਿਪ ਪਤਿ ਮਨ ਮੋਹਨ ਸਾਨਾ॥ ਪਰਯੋ ਚਰਨ ਤਾ ਕੇ ਹਰਖਾਨਾਂ॥ ਤਬ ਤੇ ਤਿਹਿ ਨਿਰ ਮੋਹੀ[1] ਮਾਨਾ॥ ਭਯੋ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਨਿਓਹ ਮੁਕਾਮਾ॥੩੯॥ ਮੁਨਿ[2] ਬਿਸਸ[3] ਯਹ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਸੁਨਤ ਰਾਮ ਅਤਿ ਹੀ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਸੁਨਹੁ ਰਾਮ ਕਬ ਸੁਤ ਨਿਰਮੋਹੂ॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਗਯੋ ਅਧਿਕ ਕਰ ਕੋਹੂ॥੪੦॥ ਖੇਲਤ ਖੇਲ ਅਖੇਟ ਬਨਾਈ॥ ਇਕ ਜੁਗੀਆ ਕੀ ਕੁਟੀ ਲਖਾਈ॥ ਗਯੋ ਜਾਇ ਕਰ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਜੋਗਿ ਰਾਜ ਨਿਜ ਢਿਗ ਬੈਠਾਯੋ॥੪੧॥ਦੋ:॥ ਕੋ ਤੂੰ ਕਯੋ ਕਰ ਇਤ ਅਯੋ ਜੋਗੀ ਪੂੰਛੀ ਤਾਂਹਿ॥ ਬੋਲਯੋ ਮੈ ਨਿਰਮੋਹ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਸੁਤ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਮਾਹਿ॥੪੨॥ਚੌ:॥ ਮਮ ਪਿਤ ਹਾਨ ਲਾਭ ਸਮਤਾਈ॥ ਅਸ ਨ੍ਰਿਪ ਹੈ ਨ ਹੋਇ ਮੁਨਿਰਾਈ॥ ਜੋਗੀ ਸੁਨਤ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਨਾਯੋ॥ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਪਰੀਖਨ ਹਿਤ ਲਲਚਾਯੋ॥੪੩॥ ਬਸਨ ਲਏ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤ ਕੇ ਸਾਰੇ॥ ਰੁਧਰ ਭਿਜਾਇ ਗਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਦਾਰੇ॥ ਨਿਰਖਿ ਖਰੀ ਚੇਰੀ ਰਨ ਵਾਸਾ॥ ਕੀਯੋ ਅਤਿ ਬਿਤ ਬਚਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੪੪॥ ਸੁਨ ਚੇਰੀ ਰਾਨੀ ਸਨ ਕਹਿਓ॥ ਸਜ ਮਸੁ ਅਨਹਨ ਮ੍ਰਿਗਿ ਪਤ ਲਹੀਓ॥ ਰੁਧਿਰ ਪੁਲਿਤ ਹਬਸਨ ਸੁਤਾਕੇ॥ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰ ਸੋਕ ਸਭਾਕੇ॥੪੫॥ ਚੇਰੀ ਕਹੀ ਅਹਹੁ ਮੁਨਿ ਗਈ॥ ਉਪਦੇਸਹੁ ਕਤ ਮੋਹ ਉਪਾਈ॥ ਨਹਿ ਚੇਰੀ ਨਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਨਹਿ ਰਾਨੀ॥ ਨਹਿਨ ਰਾਜ ਨਹਿ ਕੁਆਰ[6] ਕਹਾਨੀ॥੪੬॥ ਨੌਕਾ ਕਰਸੀ ਜੋਗ ਭਯੋ ਹੈ॥ ਕਿਤ ਆਯੋ ਜੈ ਹੈ ਨ ਲਹਯੋ ਹੈ॥ ਚਾਰ ਘਰੀ ਕੋ ਖੇਲ ਰੁਸਾਈ॥ ਕਿਤ ਆਏ ਕਿ ਜਾਨਿਨ ਜਾਂਈ॥੪੭॥ ਪੁਨ ਕਹਿਆ ਤਿਬ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਰਾਨੀ॥ ਯਹ ਚੇਰੀ ਨਿਰਮੋਹ ਨਿਸਾਨੀ। ਹਮ ਲਖ ਤਿਹਿ ਨਹਿ ਭੋਜਨ ਕੀਨਾ॥ ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਤਨ ਹੈ ਗਯੋ ਛੀਨਾ[4]॥੪੮॥ ਮਾਤ ਹੋਇ ਉਰ ਉਮਗਿਨਿ ਭੋਰਾ॥ ਮਨਹੁ ਕਸਾਈ ਘਰ ਮ੍ਰਿਗ ਛੋਰਾ॥ ਸੁਨਤ ਅਤਿਥ ਬਚ ਰਾਨੀ ਬੋਲੀ॥ ਕਾਸਨ ਕਰਹੁ ਮੋਹ ਅਨਮੋਲੀ॥੪੯॥ਦੋ:॥ ਬਿਰਖ ਏਕ ਪੰਛੀ ਅਧਿਕ ਰੈਨ ਬਸੇਰਾ ਕੀਨ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਉਹੀ ਅਪਨੇ ਤਰਫ ਕੋ ਕਿ ਕਾਹੂ ਨ ਚੀਨ॥੫੦॥ਚੌ:॥ ਅਤਿਥ ਰਾਜ ਸੁਤ ਤਿਅ ਦਿਸ ਹੇਰੀ॥ ਕਹੁ ਸੁੰਦਰ ਤੂੰ ਮਨ ਸਤਿ ਏਰੀ॥ ਤਵ ਪਤਿ ਮ੍ਰਿਗ ਪਤਿ ਬਨ ਮੈ ਮਾਰਯੋ॥ ਜੁ ਕਛੁ ਬੈਨ ਕਰਤਬ ਕਰ ਭਾਰੋ॥੫੧॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਨ ਪਤਿਆ[5] ਕੋਈ॥ ਯਹ ਸੰਜੋਗ ਆਨ ਬਨ ਸੋਈ॥ ਕਬਹੁ ਬਿਜੋਗ ਕਬਹੁ ਸੰਜੋਗ। ਕਰਿਅ ਕਵਨ ਹਿਤ ਰੁਦਨ ਅਜੋਗ॥੫੨॥ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਰਮੋਹ ਨਿਕਟ ਚਲ ਗਯੋ॥ ਜਿਨ ਗੁਜਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਦ ਪਯੋ॥ ਨਰ ਪਤ ਤਵ ਸੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸਯਾਮਾ॥ ਮ੍ਰਿਗਾ[6] ਪੁਤ ਗੁਨਯੋ[7] ਰੁਧਿਰ[8] ਲਖ ਜਾਮਾ[9]॥੫੩॥ ਜੋ ਉਪਾਉ ਕਰਨੋ ਸੋ ਕਰਨੋ॥ ਬਿਧਿ ਗਤਿ ਨਿਰਖਿ ਨਯਨ ਜਲ ਭਰ ਲੈ॥ ਕਹਿ ਨਿਰਮੋਹ ਅਤਿਥ ਹੈ ਤੋਹੀ॥ ਲਾਜਨ ਲਾਗ ਕਹਤ ਅਸ ਮੋਹੀ॥੫੪॥ਦੋ:॥ ਤਪ ਬਿਅਰਥ ਕਰ ਸੰਕ ਧਰਮ

---

1. ਮੋਹ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, 2. ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ, 3. ਰਿਸ਼ੀ, 4. ਕਮਜ਼ੋਰ, 5. ਇਸਤਰੀ, 6. ਸ਼ੇਰ, 7. ਮਾਰਿਆ, 8. ਖ਼ੂਨ, ਲਹੂ, 9. ਕਪੜੇ

ਮਤਾ ਦਈ ਨ ਡਾਰ॥ ਮ੍ਰਿਤਕ ਧਰਮ ਸੰਸਾਰ ਯਹ ਯਾਕੋ ਇਹੇ ਬਿਹਾਰ॥੫੫॥ਚੌ:॥ ਨਾਹਕ ਇਤ ਚਲ ਆਯੋ ਮੁਨਿਬਰ[1]॥ ਤਯਾਗ ਭਜਨ ਮਨ ਕਰਕਰ ਭਯ ਡਰ॥ ਕੋਕਿਹ ਸੁਤਕੋ ਕਿਹਿ ਮਹਿਤਾਰੀ[2]॥ ਦਿਵਸ ਚਾਰਕਹ ਪੇਖਨ ਭਾਰੀ॥੫੬॥ ਤੁਮ ਤਪਸਿ[3] ਸ੍ਰਮ[4] ਕਰ ਇਤ ਆਏ॥ ਯਹਿ ਮੁਹਿ ਚਿੰਤਾ ਅਤਿ ਉਪਜਾਏ॥ ਸੁਤ ਸਰੀਰ ਕਰ ਸੋਕ ਨ ਮੋਰੀ॥ ਮਰਨ ਧਰਮ ਸੰਸ੍ਰਿਤ ਦੋਹੀ॥੫੭॥ ਏਕ ਭਜਨ ਭਗਵੰਤ ਭਰੋਸਾ॥ ਭਕ੍ਰਿ ਭਾਵ ਯਹ ਭਾਵ ਮਹਿ ਤੋਸਾ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਚਨ ਨਰੇਸ ਕਹਯੋ ਜਬ॥ ਧੰਨਯਾ ਧੰਨਯ ਭਾਖਯੋ ਤਪੀਸੀ ਤਬ॥੫੯॥ ਪਰਯੋ ਚਰਨ ਬਹੁ ਉਸਤਿ ਕਹੀ॥ ਗਯੋ ਨਿਜਾਸ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਨਿਹਰੀ॥ ਤਿਹਿ ਨਿਰਮੋਹ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕਰਥਾਨਾ॥ ਜਹ ਕੀਨੋ ਪ੍ਰਭ ਬੜ ਘਮਸਾਨਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਵ ਕਥਾ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਪੁਰ ਬਿਲਾਸ ਮਹਿ ਮਹਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਨਿਰਖਿ ਖਾਲਸਾ ਸਭ ਸੁਖ ਮਾਨਹਿ॥ ਪਰਹਿ ਪਗਨਮੁਦ ਮੰਗਲ ਸਾਨਹਿ॥੬੦॥

ਸਾਖੀ॥੯੪॥ਸੋ:॥ ਕਬਹੁ ਕ ਗਏ ਸਿਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਾਰਨ ਕਰਨ॥ ਰਣਜਿਤ ਬਜਯੋ ਉਦਾਰ ਤ੍ਰਸਿਤ[5] ਪਹਾਰੀ ਗਨ ਭਏ॥੧॥ਚੌ:॥ ਕਰ ਸਲਾਹ ਲਰਬੇ ਕੋ ਆਏ॥ ਤਬ ਸਿੰਘਨ ਤਿਨ ਦਲ ਬਿਚਲਾਏ॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਤਹ ਆਹ ਵ ਕੀਨਾ॥ ਲੂਟ ਕੂਟ ਦਲ ਦਲ ਮਲ ਦੀਨਾ॥੨॥ ਅਰਧ ਨਰਾਜ ਛੰਦ॥ ਤੜਾਕ ਤੀਰ ਮਾਰਹੀਂ॥ ਪੜਾਕ ਪੈਰ ਡਾਰਹੀਂ॥ ਅੜਾ ਕੋ ਨਹੀ ਰਹਾ॥ ਸੜਾਕ ਸੈਹਥੀ ਗਹਾ॥੩॥ ਖੜਾਕ ਖੱਗ ਖੋਲ ਕੀ॥ ਧੜਾਕ ਬੋਲ ਤੋਲਕੀ॥ ਗਿਰੰਤ ਭੂਮ ਸੂਰਮੇ॥ ਬਰੰਤ ਨੂਰ ਹੂਰਮੇ॥੪॥ ਪਰੰਤ ਆਇ ਜੋਨ ਪੈ॥ ਕਰੰਤ ਮਾਰ ਤੌਨ ਪੈ॥ ਨਚੇ ਪਾਰ ਜੁਧ ਭਾ॥ ਅਨੰਗ ਸੰਗ ਸ਼ੁੱਧਭਾ॥੫॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਘਨੇ ਬੀਰ ਰਨ ਮਾਰੇ॥ ਆਏ ਨਗਰ ਬਿਸਾਲ ਮੰਝਾਰੇ॥ ਆਇ ਗਇ ਚਰਨਨ ਲਿਪਟਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰਜਾਨਾ॥੬॥ ਯੋਹੀ ਜਬ ਕਬ ਮਨ ਮਹਿ ਧਾਰੇ॥ ਪਾਰ ਉਚਾਰ ਜੰਗ ਬਿਸਾ ਹੈ॥ ਡੇਸ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭ ਉਜਰਨ ਲਾਗਾ॥ ਕਿਖਕ[6] ਦੁਖਿਤ ਅਤਿ ਭਏ ਅਭਾਗਾ॥੭॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸਸਿ ਭੀਮ ਤੀਰ ਸਤਰੋਹੇ॥ ਤੁਮਰੇ ਜਿਅਤ ਮਰਤ ਹਮ ਜੋਏ॥ ਤਿਨਹਿ ਦੇਤ ਧੀਰਜ ਨਰ ਰਾਈ॥ ਮੈਂ ਕਰਿ ਹੌਂ ਗੁਰ ਸੰਗ ਲਗਾਈ॥੮॥ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਪਛਤਾਵਤ ਬੈਸਾ॥ ਗਾਇ ਬ੍ਰਿਪਹਨ ਮਨੁ ਅਘ ਪੈਸਾ॥ ਕਬਹੁ ਸਿਕਾਰ ਹੇਤ ਪ੍ਰਭ ਚਲੈ॥ ਪੁਰ ਭੰਬੋਰਨਿ ਕਟ ਭੇਖਲੇ॥੯॥ ਤਹ ਕੋ ਗਇ ਆਇ ਪਗ ਲਾਗਾ॥ ਕੀਜਿਅ ਪਾਵਨ ਮਮ ਗ੍ਰਿਹ ਭਾਗਾ॥ ਤਾਸਪ੍ਰੀਤ ਲਖ ਪੁਰ ਪ੍ਰਭ ਗਏ॥ ਭੋਜਨ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਤਿਨ ਕਏ॥੧੦॥ ਸਰਬ ਸਿੰਘ ਸਹਿ ਨਾਥ ਜਿਮਾਏ॥ ਧਰਨ ਧੋਇ ਸਭ ਭਵਨ ਜਿਚਾਏ॥ ਨਿਸਿ ਬਸ ਪ੍ਰਾਤ ਚਲਨ ਜਬ ਲਾਗੇ॥ ਰਾਇ ਖਰਾ ਭਾਪਗ ਗਹਿ ਆਗੇ॥੧੧॥ ਨਾਥ ਨਗਰ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰੀਐ॥ ਕਛੁ ਅਹਿ ਰਹਿ ਇਤਮੁਹਿ ਨਿ[7] ਸੁਰੀਐ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਬਹੀਰ ਬੁਲਵਾਯੋ॥ ਬਿਸਾਲੀ ਸੰਗ ਲੈ ਸਤਆਯੋ॥੧੨॥ ਬਿਸਾਲੀਸ ਪਦ ਗ੍ਰਹਿਸ ਕੁ ਚਾਨਾ॥ ਜਨੁ ਮਨਿ ਛੁਹਿ ਹਾਥ ਮੁਰ ਝਾਨਾ॥ ਸੁਰ ਤੁਰ ਮਿਲ ਪੁਨ ਦਾਰਿਦ ਰਸ॥ ਚਿੰਤਾ ਮਨ ਲਹਿ ਚਿੰਤਾ ਗਹਾ॥੧੩॥ ਕਿਹ ਅਘ ਮੋਰ ਨਗਰ ਪ੍ਰਭ

---

1. ਰਿਸ਼ੀ, 2. ਮਾਤਾ, 3. ਤਪੱਸਵੀ, 4. ਖੇਚਲ, 5. ਡਰ ਗਏ, 6. ਕਿਸਾਨ, 7. ਪਾਰ ਉਤਾਰਾ ਕਰੋ

ਤਯਾਗਾ॥ ਹੋਇ ਸਭਾਗਾ ਭਯਹੁ ਅਭਾਗਾ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਤੋਰ ਅਘ[1] ਨਾਹੀ॥ ਯਾ ਜਰਨੇਹ ਜਾਨ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੧੪॥ ਮੈਂ ਨਿਤ ਅੰਗ ਸੰਗ ਨ੍ਰਿਪ ਤੇਰੇ॥ ਸਿਮਰਹੁ ਸਰਬ ਕਾਲ ਲਖ ਨੇਰੇ॥ ਕਾਰਜ ਪਰਇ ਕੜਾਹ ਕਰਵਹੁ॥ ਕਰ ਅਦਰਾਸ ਸਿਧਿ ਸਭ ਪਾਵਹੁ॥੧੫॥ ਸਤ੍ਰ ਜੋਰ ਕਰੇ ਜਬ ਕੋਈ॥ ਕਰਿਹ ਸਹਾਇ ਖਾਲਸਾ ਸੋਈ॥ ਧੀਰਜ ਦੇ ਉਰ ਪੀਰ[2] ਗਵਾਈ॥ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ ਗਯੋ ਨਰ ਗਈ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਵ ਅਨੰਦ ਕਰ ਕਬ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਕਬ ਬੈਨ॥ ਰਾਗ ਤਾਨ ਕਿਰਤਨ ਹਰਖ ਕਰਤ ਕੜਾਹ ਸੁਖੇਨ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੯੫॥ਚੌ:॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਸੰਗਤ ਆਵੈ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਾਵੈ॥ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਕਾਰ ਨਿਰਵੈਰੀ॥ ਆਤਮ ਰਾਮ ਰਮਤ ਸਭ ਮੈਰੀ॥੧॥ ਇਕ ਦਿਨ ਊਚੇ ਥਲ ਪ੍ਰਭ ਬੈਸੇ॥ ਨਿਰਭੈ ਕਰਤ ਸਿੱਖ ਗਨ ਸੈਸੇ॥ ਕਛ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਉਪਦੇ ਸਤ ਸਭ ਕਹਿ ਸਵਧਾਨਾ॥੨॥ ਸੁੰਦਰ ਦੇਸ ਸੈਲ ਅਤਿ ਸੋਹਾ॥ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਨੀਰ ਪਾਪ ਹਰ ਜੋਹਾ॥ ਇਹਾਂ ਪਾਂਡਵਨ ਹੂੰ ਤਪ ਕੀਨੋਨ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਹੂੰ ਇਤ ਤਪ ਮਨਦੀਨੋ॥੩੩॥ ਕੋਲੇ ਸੁਰ ਰਾਖਯੋ ਬਰ ਨਾਮਾ॥ ਕੰਦ ਮੂਲ ਫਲ ਅਤਿ ਇਹਿ ਠਾਮਾ। ਹਯਾ ਤਪ ਕੁਰਤਿਨ[3] ਤਜ[4] ਨਰ ਕੋਊ॥ ਪਹੁਚਤ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਸੁਨ ਸੋਊ॥੪॥ ਯਹ ਪ੍ਰਦੇਸ ਸੁੰਦਰ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਨਿਕਟ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਸੁਖਦਾਤੀ॥ ਇਹਿ ਬਿਬਿ ਕਬਹੁ ਮਹਾਤਮ ਕਹਹੀਂ॥ ਕਬਹੁ ਖੇਲ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਹਿਉਮ ਰਹੀ॥੫॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਸੁਖ ਸੋਵਤ ਸਤ੍ਰ ਨ ਸੰਭਾਲਾ॥ ਜੰਗ ਨ ਭਯੋ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਬੀਤਾ॥ ਚਿੰਤ ਉਤਸਾਹ ਕਵਨ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀਤਾ॥੬॥ਦੋ:॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਨਿਤ ਜੰਗ ਕੋ ਤੁਮਰੇ ਗਰੇ ਉਮੰਗ॥ ਕਰਹੁ ਸੁਚੇ ਤਾਰਹਤ ਬਿਧਿਪੂਨ ਪੂਰਨ ਸੁ ਨਿਹੰਗ॥੭॥ਚੌ:॥ ਕਰਹੁ ਨ ਉਰ ਅਪਨੀ ਜਮਤਾਈ॥ ਹਰਹੁ ਅਰਿਨ ਸਹਿਜਹਿ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਤਬਲੌ ਕਹੁ ਤੇ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਲਯਾਈ॥੮॥ ਕਲਮੋਟਿ[5] ਅਜ ਲਟਿ ਤਿਹ ਲੀਨੋ॥ ਦੇਤ ਦੁਹਾਈ ਗੁਰੁ ਨਹਿ ਚੀਨੋ॥ ਆਇ ਕਹੀ ਕਲਗੀਧਰ ਆਗੇ॥ ਬਿਹਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਲਖਕੁਨਰ ਅਭਾਗੇ॥੯॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਕਹੇ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਦੀਜੈ ਦੁਸਨ ਨਾਥ ਸਜਾਈ॥ ਹੇਤ ਸਿਕਾਰ ਖਾਲਸਾ ਜਾਹੂ॥ ਕਲਮੋਟਿਅਨ ਲੂਟਿ ਲੇ ਆਹੂ॥੧੦॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ॥ ਬਾਜਯੋ ਚਢਯੋ ਸਿੰਘ ਦਲ ਭਾਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੂ ਚਲੇ॥ ਬਚਨ ਕਿਓ ਸਤ ਸਭ ਅਘ ਦਲ ਮਲੇ ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਲਮੋਟ ਪੈਦ ਏ ਮੋਰਚੇ ਲਾਇ॥ ਹੋਨ ਲਗੀ ਸਤ ਜੁੱਧ ਕੀ ਤਯਾਰੀ ਉਰ ਅਕੁਲਾਈ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਭ ਦਲ ਨਿਰਖ ਧੀਰ ਤਾ ਭਾਗੇ॥ ਕਊ ਕਊ ਲਰੇ ਸਰ ਬਰ ਬਾਗੀ॥ ਗਾਂਛੀ ਜਾਏ ਨਿੰਜਦਾਰ ਲਗਏ॥ ਡਰਉਰ ਧਰ ਥਿਰ ਨਰ ਸਮੁਦਾਏ॥੧੩॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਿ ਘੇਰਾ ਕੀਜੈ॥ ਰੈਨ ਨਿਵਾਸ ਇਤਹਿ ਦੁਖ ਛੀਜੈ॥ ਹਲਾ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਾਤ ਮਿਲ ਜਬਹੀਂ॥ ਲਯੋ ਲੂਟਿ ਕਲਮੋਟ ਹਿਤ ਬਹੀ॥੧੪॥ ਬਹੁਤਕ ਅਰੇ ਲਰੇ ਅਰ ਮਰੇ॥ ਬਹੁਤਕ ਭਾਜਿ ਗਿਰਿਨਮਹਿ[6] ਬਰੇ। ਬਹੁਤਕ ਸਤਗੁਰ ਸਰਨੀ

1. ਪਾਪ, 2. ਚਿੰਤਾ, 3. ਸਰੀਰ, 4. ਛੱਡੇਗਾ, 5. ਕਿਲਮੋਟ ਦੀ ਰਿਆਸਤ, 6. ਪਹਾੜ ਵਿਚ

ਆਏ॥ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਮੁਖ ਬਚਨ ਅਲਾਏ॥੧੫॥ ਕੋਟਿ[1] ਗਿਰਾਇ ਕੀਨ ਮੈਦਾਨਾ॥ ਮਿਲਯੋ ਆਨ ਗੁਜਰ ਰੰਘੜਾਨਾ॥ ਪਰੇ ਚਰਨ ਪਰ ਭੂਲਿ ਛਿਮਾਈ॥ ਕਹਮਨ ਫਲ ਪਾਯੋ ਗੁਰ ਮਈ॥੧੬॥ ਜੇ ਜੇ ਮਿਲੇ ਅਭਯ ਤੇ ਕੀਨੇ॥ ਜੇ ਜੇ ਅਰੇ ਹਤੇ ਅਰੁਛੀਨੇ॥ ਸਦਨ ਗਿਰਾਇ ਖੜਗ ਗਹਿ ਘਾਏ॥ ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਤ ਕੇ ਫਲ ਤੁਰਤਹਿ ਪਾਏ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਸੰਤਨ ਸੰਗ ਬਿਰੋਧ ਕਰ ਬਿਗਰਤ ਸਗਰੀ ਬਾਜਤ॥ ਲੋਕ ਔਰ ਪਰਲੋਕ ਕੀ ਭੂਲਿ ਜਾਤ ਸੁਧ ਸੰਤ॥੧੮॥ ਏਕ ਨਿਸਾਨਿ ਵਸੇ ਅਵਰ ਸਤਗੁਰ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਆਪ ਖੰਡਨ ਮੰਡਨ ਸੁ ਜਸ ਮਹਾ ਕਾਲ ਰਛਪਾਲ॥

ਸਾਖੀ॥੯੬॥ਦੋ:॥ ਮਿਲਿ ਸਿੰਘਨ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਸੁਨੀਐ ਸਾਚੇ ਸਾਹ॥ ਹਿੰਦ ਪਨਾਹ ਨਿਬਹ ਕਰ ਚਾਹਮਾਹ ਅਰੁ ਕਾਹ॥੧॥ਚੌ:॥ ਚਲਿਐ ਨਗਰ ਅਨੰਦ ਆਪਾਨੇ॥ ਬਹੁ ਅਤਿ ਬਿਤੇ ਸੁ ਇਤ ਬਿਲਗਾਨੇ॥ ਸਪਥ ਕੁਪਥਿ ਅਨਹੂੰ ਕੀ ਭਈ॥ ਸਤਪਖ ਕੀ ਮਤ ਮਥ ਨਹਿ ਗਈ॥੨॥ ਆਪਨ ਆਪ ਆਪ ਹੀ ਲਜਾਨੇ॥ ਅਪਹਿ ਆਏ ਆਪ ਪਰਾਨੇ॥ ਸੇਵਕ ਬਾਨੀ ਸੁਨ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਕਰਨਾਨਿਧਿ ਜਨ ਗਨ ਆਘਨਾਸੀ[2]॥੩॥ ਦਲ ਬਿਦਾਰ ਘੋਰ ਮੰਗਵਾਯੋ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸਾ ਡੰਕ ਬਜਾਯੋ॥ ਪਾਛੇ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਖੇ॥ ਮਾਤ ਬਹੀਰ ਬਿਘਨ ਹਰ ਭਾਖੇ॥੪॥ ਪਹੁਚੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰੀ ਸੁਹਾਈ॥ ਤੁਰਹੀ ਢੋਲ ਨਗਾਰਾ ਬਜਾਈ॥ ਬੜੇ ਦ੍ਵਾਰ ਦਰਬਾਰ ਪਧਾਰੇ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕੜਾਹ ਬੰਟਾਰੇ ॥੫॥ ਆਨੰਦ ਗਢ ਸੁ ਕੇਸ ਗਢ ਗਏ॥ ਕਰੇ ਕੜਾਹ ਸੁ ਆਨੰਦ ਲਏ॥ ਜੇ ਜੇ ਥਾਨ ਭਏ ਬੀਰਾਨਾ॥ ਕਾਰੀਗਰ ਲਾਗੇ ਸਬਿਧਾਨਾ॥੬॥ ਬਾਗ ਤੜਾਗ ਸੁਭਾਗ ਬਨਾਏ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਸੁਭ ਧਰਮ ਲਗਾਏ॥ ਗੁਪਤ ਸੈਵ ਬਿਸਕਰਮਾ[3] ਕੀਨੀ। ਮਾਨਹੁ ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ ਰਚਿ ਦੀਨੀ॥੭॥ ਵੈਸਹਿ ਮਹਲ ਸੁ ਵੈਸ ਅਟਾਰੀ॥ ਬੀਥੀ ਬਗਰ ਹਾਟ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਭੀਮ ਚੰਦ ਘਬਰਾਈ॥ ਲਖ ਉਰ ਗੁਰ ਸੋਭਾ ਅਧਿ ਕਾਈ॥੮॥ ਅਪਨੇ ਮਨ ਮੈ ਅਪਿ ਪਛਾਵਾ॥ ਇਨ ਕਰ ਬਿਗਰਨ ਨਿਜ ਬਿਗਰਾਵਾ॥ ਆਗੇ ਤੇ ਪੁਰ ਅਧਿਕ ਬਿਰਾਜਾ। ਬੈਠਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਮਹਾਰਾਜਾ॥੯॥ ਰਾਜ ਜੋਗ ਦੁਉ ਰਤਿ ਦਿਖਾਈ॥ ਜਨ ਰਾਜਾ ਮਨੁ ਪ੍ਰਰੁਯੋ ਆਈ॥ ਚੋਰ ਘੋਰ ਕੁਉ ਨਾਹਿ ਕੁਕਰਮੀ॥ ਦਿਜ ਸੁਤਿ ਮਾਰਗ ਪਾਲਕ ਧਰਮੀ॥੧੦॥ ਛਤ੍ਰੀ ਸਰਬ ਧਨੁਰ ਧਰ ਦੇਖੇ। ਬੈਸਯ ਬਿਸੇਸ ਧਨਿਕ ਅਵਰੇਖੇ॥ ਬਿਸਨ ਭਗਤ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਸੂਦ੍ਰ ਕਰ ਸੇਵਾ ਜਗ ਨੇਮੀ॥੧੧॥ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਸਤ ਮਤ ਤੇ ਨੀਕਾ॥ ਸਭ ਤੇ ਬਿਲ ਗਲ ਘਤ ਸੁਖ ਜੀਕਾ॥ ਬਿਨ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਆਨ ਨ ਜਾਨਾ॥ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਨ ਰਿਖਿ ਮੁਨਿ ਮਾਰਹਿ॥੧੨॥ ਦੰਭ ਕਪਟ ਛਲ ਜਹਾਨ ਰਹਾ॥ ਸੰਤ ਸਰਲ ਚਿਤ ਬਿਗ ਸਤਿਮਹਾ॥ ਸੁ ਪਖ ਰਾਜ ਪਖ ਸਭਹਿ ਸੁਹਾਏ॥ ਸਲਿਲ ਸੀਚੇ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸੁ ਬਨਾਏ॥੧੩॥ ਸਰਿਸ ਕੁਬੇਰ ਸੋਹ ਜਹ ਸਾਮੀ॥ ਕੈਸੋ ਇੰਦ੍ਰ ਬੈਠ ਸੁਖ ਗਾਮੀ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜਨ ਰਾਜੇ॥ ਬਿਸਰ ਬੈਠ ਬੈਕੁੰਠ ਬਿਰਾਜੈ॥੧੪॥ ਜਿਹਿ ਜਿਹਿ ਜਥਾ ਸੁਰੁਚਿ

1. ਕਿਲਾ, 2. ਪਾਪ ਹਰਤਾ, 3. ਗੁਰੂ ਵਿਸ਼ਕਰਮਾ

ਲਖ ਲੀਨੋ॥ ਕਾਮਿਨ ਕਾਮ ਰੂਪ ਮਰ ਭੀਨੋ॥ ਸਮ ਦਮ ਦਯਾ ਅਧਿਕ ਲਿਸਾਰਾ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਕੀਨ ਸੰਘਾਰਾ॥੧੫॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੇ ਮੰਤਰੀ ਆਏ। ਪਰ ਪਸ ਪਰਨਿਜ ਭੂਲ ਛਿਪਾਏ॥ ਸਰਲ ਸੁਭਾਉ ਏਕ ਰਸ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਬੈਰਿਹੁ ਪਗ ਜਿਨੇਹ ਸੁਨੀਤੀ॥੧੬॥ ਆਵਤ ਸਰਨ ਸੁ ਆਦਰ ਪਾਵਾ॥ ਕਰਤ ਬਿਰੋਧ ਤਾਸੁ ਘਰ ਘਾਵਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਪਟੀ ਸੁ ਕੁਕਰਮੀ॥ ਮਿਲਯੋ ਮਹਤ ਕਰ ਸੋਚ ਅਧਰਮੀ॥੧੭॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਸਤਕਾਰਾ॥ ਆਗੇ ਤੇ ਹਿਤ ਅਧਿਕ ਨਿਕਾਰਾ॥ ਪੁਨ ਪੰਮਾ ਜੀ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਧਯ[1] ਸਰਮਾਏ॥੧੮॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਆਏ॥ ਕਉ ਕਉ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਪਗਨ ਲਪਟਾਏ॥ ਨਿਰ ਬਿਰੋਧ ਗੁਰ ਘਰ ਅਘਰਾਹੀ॥ ਆਤਮ ਰਾਮ ਰਮਤ ਦੁਖ ਟਾਰੀ॥੧੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ।ਮ:੧੫॥ ਬਚਨ ਹੂਆ॥ ਜੇ ਰਤ ਲਗੇ ਕਪੜੇ ਜਾਮਾ ਹੋਇ ਪਲੀਤ॥ ਜੋ ਰਤ ਪੀਵਹਿ ਨਾਨਕਾ ਤਿਨ ਕਿਉ ਨਿਰਮਲ ਚੀਤ॥੧॥ਦੋ:॥ ਨਿਰਖਤ ਪੰਮੇ ਸਭਾ ਮਧਿ ਕਿ ਅਜਿ ਨਿਕੰਮੇ ਕਾਜ॥ ਬ੍ਰਿਮਾਧਮ ਕਾਮੀ ਕੁਟਿਲ ਕਪਟ ਰੂਪ ਕੋ ਧਾਮ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਬਚਨ ਭਯੋ ਬਾਮਨ ਕਰ ਬੋਲਾ॥ ਸਮਝ ਬੂਝ ਬਿਨ ਸਮਝਹੁ ਝੋਲਾ॥ ਹੈਬੇ ਪੀਰ ਵਜੀਰ ਸੁਪੰਮਾ॥ ਧਰਮ ਅਧਰਮਨ ਰਾਪ ਸਰੰਮਾ॥੨੧॥ ਰਾਜਪੂਤ ਕੀ ਜਾਤ ਸੁ ਕਹੀ॥ ਤਾਤ ਮਾਤ ਹਿਤ ਸੰਤਨ ਗਹੀ॥ ਕੇਵਲ ਕਪਟ ਟਲੇ ਵਰਧਾਰੇ॥ ਸਾਰਥ[2] ਰਤ ਪਰਮਾਰ ਬਹਾਰੇ॥੨੨॥ ਸਤਯ ਸਤਯ ਸੁਨ ਸਭਾਨ ਕਹੀ॥ ਇਨਕੀ ਮਤਿ ਗਤਿ ਐਸਹਿ ਲਹੀ॥ ਆਪਨ ਕਿਓ ਆਪਹੀ ਪੈਹੈਂ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਕਾਕਛੁ ਕਰਹਿ ਅਭੈ ਹੈਂ॥੨੩॥ ਬੋਲਯੋ ਪੰਮਾ ਬਿਨਯ ਬਨਾਈ॥ ਭੂਲੇਹਮੁ ਬਕਸਹੁ ਗੁਰ ਗਈ॥ ਸਰਨ ਪਰੇ ਉਬਰੇ ਹਰ ਹਾਲਾ॥ ਹੈ ਯਹ ਰਾਉਰ ਸੀਲ ਬਿਸਾਲਾ॥੨੪॥ ਪੁਨ ਸਭ ਸੋਢਿਨ[3] ਸਿਖਨ ਕਹੀ॥ ਬਕਸਹੁ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਤਾਲਹੀ॥ ਨਿਤ ਕੀ ਭਲੀ ਲਗਈ ਨਾਹੀ॥ ਕਰਿਅ ਮੇਲ ਸਤੁ ਤਾਨ ਸਾਂਹੀ॥੨੫॥ ਬਚਨ ਭਯੋ ਰਜਪੂਤਨ ਜਾਨਹੁ॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸਤੁ ਇਨ ਮਾਨਹੁ॥ ਮੀਤ ਪੂਜ ਜੇ ਪਾਲਨਹਾਰੇ॥ ਤਿਨਹਿ ਭੂਮਿ ਹਿਤਹ ਨਹਿ ਬਿਚਾਰੇ॥੨੬॥ ਇਨਹਿ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਜੋਗ ਜਿਨ ਜਾਨਹੁ॥ ਕਪਟੀ[4] ਪਰਮ ਪਹਾੜੀ ਮਾਨਹੁ॥ ਭੀਰ ਪਰਹਿ ਤਬ ਸਾਲੂ ਬਨਹੀਂ॥ ਨਤਰੁ ਸਾਧੁ ਹਨ ਸੰਕਨ ਗਨਹੀਂ॥੨੭॥ ਦਗਾ ਬਾਪ ਕੇ ਸੰਗ ਕਰੈ ਹੈਂ॥ ਔਰਨ ਤੇ ਏ ਕਹੁ ਕਿ ਡਰ ਹੈਂ॥ ਧਨ ਅੰਨ ਅਧਿਕ ਜਾਨ ਜਬ ਲੀਜੈ॥ ਇਨਸਲ ਤਬਹਿ ਮਿਤ੍ਰਤਾਕੀਜੈ॥੨੮॥ ਤਬ ਸਰਧਾ ਦੇਵਨ ਸੌ ਕਰਹੀ॥ ਭੀਰ ਪਰੇ ਪਰਤਿਹ ਪਰ ਹਰ ਹੀ॥ ਜੋ ਰੁਚਿ ਅਹਹਿ ਖਾਲਸੇ ਕੇਰੀ॥ ਹਮ ਹਿ ਪੋਲਨੀ ਸੋਇ ਇਹ ਬੇਰੀ॥੨੯॥ ਪੰਮਾ ਪਰਮਾਨੰਦ ਵਜੀਰ ਮਾਚੜ ਲਰਹਨ ਲਗੋ ਗੁਹੁ ਤੀਰ॥ ਬਚਹੁ ਏਕ ਬਾਮਨ ਕੇ ਨਾਤੇ॥ ਕਰਤ ਕਪਟ ਅਕਪਟ ਘਰ ਆਤੇ॥੩੦॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਨਗਰ ਬਸਾਏ॥ ਬਨੁ ਬਨ ਬਾਸ ਰਾਮ ਘਰ ਆਏ॥ ਭਏ ਸਰਬ ਨਰ ਨਾਰ ਸੁਖਾਰੀ॥ ਗਾਵਹਿ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਅਘਾਰੀ॥੩੧॥ਦੋ:॥ ਪਢੇ ਸੁਨੈ ਯਹ ਕਥਾ ਜੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਾਇ॥ ਤਾਹਿ ਮਿਲੈ ਪੁਨ

---

1. ਵਿਚ, 2. ਖ਼ੁਦਗਰਜੀ, 3. ਸੋਢੀਆਂ ਨੇ, 4. ਧੋਖੇਬਾਜ

ਸੰਪਤਾ ਭਈ ਨਸਟ ਜੋ ਜਾਇ॥੩੨॥

ਸਾਖੀ॥੯੭॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਾਨੇ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਕਲਮੋਟ ਬਿਜਯ ਅਨੰਦਪੁਰ ਪ੍ਰਵੇਸ ਬਰਲਨੰ ਨਾਮ ਪੰਚ ਦਸਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਆਨੰਦ ਪਤਿ ਅਨੰਦ ਨਗਰ ਨਿਤ ਨਵ ਅਨੰਦ ਕੀਨ॥ ਚਾਰ ਸੁਅਨ ਸੁੰਦਰ ਸਰਸ ਨਿਰਖਿ ਕਾਮ ਦੁਤਿ ਛੀਨ॥੧॥ਚੋ:॥ ਪੰਮਾ ਕਰ ਨਿਤ ਕਾਮ ਨਿਕੰਮਾ॥ ਰਾਖਯ ਸਬ੍ਰ ਹਮ ਕਪਟ ਕ੍ਰਿਤ ਥੰਮਾ॥ ਲਿਖ ਰਾਜਨ ਕੇ ਪਾਸ ਪਠਾਹੋ॥ ਮੇਰੇ ਬਸ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਯੋ॥੨॥ ਉਪਰ ਤੇ ਸਿਖੀ ਦਿਖਰਾਵੇ॥ ਅੰਤਰ ਤੇ ਅੰਤਰਾ ਕਮਾਵੇ॥ ਏਕ ਬਾਰਹਯ ਗਜ਼ ਚੁਰਵਾਏ॥ ਅਨਕ ਗਨ ਧਨ ਸਬਹੀ ਬਤਰਾਏ॥੩॥ ਚਾਤੁਰ ਸਭਾ ਚਾਰੁਹੀ ਕਰੈ॥ ਗੁਰਬਰਕੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਰੇ॥ ਕਰਯੋ ਖਜਾਨੋ ਨਜਰ ਮਝਾਰੀ॥ ਬਿਨ ਗੁਰ ਆਨ ਨ ਜਾਨ ਬਿਕਾਰੀ॥੪॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਘੋਰੇ॥ ਅਪਨੇ ਕਰੇ ਤਬੇਲੇ ਚੋਰੇ॥ ਇਨ ਰਾਜਨ ਕੀ ਮਤਿ ਬੋਰਾਈ॥ ਚੋਰੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਭਰਮਾਈ॥੫॥ ਕਬਹੂਕ ਤੁਰਕ ਦਲ ਨ੍ਰਿਪ ਪਨਵਾਯੋ॥ ਇਤ ਆਪਨੋ ਸਲੂਕ ਜਤਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਸੈਨਾ ਗੁਰਓਰ ਪਠਾਈ॥ ਜੰਗ ਜੀਤ ਅਰਿ ਦੀਏ ਭਜਾਈ॥੬॥ ਜਯੋ ਸਤਗੁਰੁ ਯਾ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨੈ॥ ਦੋਸਨ ਨ੍ਰਿਪ ਤੁਰਕਨ ਕਰ ਜਾਨੈ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਸਕਲ ਘਟ ਬਾਸੀ॥ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਅਚੁਤ ਅਬਿਨਾਸੀ॥੭॥ ਅਸ ਨਿਹਚਾ ਤਿਨ ਕੇ ਉਹ ਨਾਹੀਂ॥ ਛਲ ਬਲ ਤੇ ਜੀਤਹਿ ਜਿਅਚਾਂਹੀ॥ ਸਿਖੀ ਰੀਤ ਦਿਖਾਵਹਿ ਕੈਸੇ॥ ਨਵਤ ਪਾਰਧੀ ਮ੍ਰਿਗ ਲਖ ਜੈਸੇ॥੮॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੁ ਗਏ ਸਿਕਾਰ ਹਿਤ ਮ੍ਰਿਗਘਤਿ ਨਿਰਖੇ ਨੈਨ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੇ ਸੂਰ ਬਰ ਹਾਜਿਰ ਰਹੇ ਸੁਬੈਨ॥੯॥ਚੋ:॥ ਦੋਊ ਮ੍ਰਿਗ ਪਤ ਸਮੁਹਿਆਏ॥ ਆਇਸ[1] ਲੈ ਗਿਰਿ[2] ਬੀਰ[3] ਸਿਧਾਏ॥ ਖੜਗ ਨਿਕਾਰ ਸੀਸ ਤਿਨ ਕਾਟੇ॥ ਛਤ੍ਰਪਨ ਆਪਨ ਕਰ ਡਾਟੇ॥੧੦॥ ਬਲ ਲਖ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਤਵ ਰੀਝੇ॥ ਸਿਰੇ ਪਾਉਦੀਨੇ ਹਿਤ ਸੀਝੇ॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਕਰ ਭੋਜਨ ਤਹ ਪਾਏ॥ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਬਹੁਰ ਪ੍ਰਭ ਆਏ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੯੮॥ਚੌ॥ ਪੁਨ ਕਬਹੁ ਕ ਪ੍ਰਭ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਗਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਦ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ਼ਨ ਭਏ॥ ਬੈਠੇ ਆਸਨ ਚਾਰੁ ਬਿਛਾਈ॥ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤ ਅਧਿਕਾਰ ਜਤਾਈ॥੧॥ ਦੁਹੁ ਦਿਸ ਮਿਲੇ ਖਿਲੇ ਮੁਨ ਭਾਏ॥ ਕਾਹੂ ਨ ਸਮਝੇ ਕੋਏ ਆਏ॥ ਗੁਪਤ ਰੀਤ ਬਾਰਤਾ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਛੂ ਸਮਝਾਨ ਸੁਬਾਸਾ॥ ਕਛੂਕ ਪੰਖ ਨਾਰਦ ਰਿਖਿ ਦੀਨੇ॥ ਕਰ ਬੀਨਾ ਧਾਰੇ ਤਨ ਛੀਨੇ॥ ਗੋਰ ਬਰਨ ਅਤੁਲਿਤ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਰਘੁਪਤਿ[4] ਭਕ੍ਰਿ ਸੁ ਗੁਰ ਗਮ ਪਾਈ॥੩॥ਦੋ॥ ਦ੍ਵੈ ਕਰ ਜੋਰ ਤਹੀ ਤਬੈ ਨਾਰਦ ਅਸਤਤਿ ਕੀਨ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਕਲਿ ਮਲ ਹਰਨ ਭਲੋ ਪੰਥ ਜਗ ਕੀਨ॥੪॥ਚੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੀ ਪੰਖ ਏ ਕੈਸੇ॥ ਮੁਨਬਰ ਕਹੀ ਸੁਰੁਚਿ ਪ੍ਰਭ ਜੈਸੇ। ਯਹ ਦੀਦਾਰ ਭੇਟ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਖੀ॥ ਰਿਕਤ ਪਾਨ ਅਨੁਚਿਤ ਸੁਤਿ ਸਾਖੀ॥੫॥ ਪ੍ਰਭ ਅਸਕੇਤ ਤਾਤ ਪ੍ਰਗਟਾਏ॥ ਸਸਤਰ ਅਸਤਰ ਬਿਚਯ ਚਿਤ ਲਾਏ॥

---

1. ਹੁਕਮ, 2. ਪਹਾੜ, 3. ਬਹਾਦਰ, 4. ਰਘੂ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਚੰਦਰ

ਸਰਨ ਲਗਾਇ ਸੁ ਸਰਨ ਪ੍ਰਹਾਰੋ॥ ਜਿਤ ਚਾਹਹੁ ਤਿਤ ਦਿਸਹਿ ਸੰਘਾਰਹੁ॥੬॥ ਕੋਊ ਲੋਕ ਬਚਹਿ ਗੋ ਨਾਹੀ॥ ਜਿਹ ਠਾਲੋਏ ਸਰਨ ਨਹਿ ਜਾਹੀਂ॥ ਜਬ ਜਬ ਬਿਸਨ ਧਰਹਿ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਤਬ ਤਬ ਨਿਰਖਹੁ ਦਰਸ ਮੁਰਾਰਾ॥੭॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਆਯੋ॥ ਪੂਛ ਪਿਤਾ ਸਨ ਸਬ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਪੁਨ ਸੁਨ ਪ੍ਰਭ ਭੰਜਨ ਮਹਿ ਭਾਰਾ॥ ਅਯੋ ਨਿਰਖਨ ਯਹ ਅਵਤਾਰਾ॥੮॥ਅਸੋਤ੍ਰ॥ਛੰਦ॥ ਨਾਥ ਅਦ ਭੁਤ ਗਤ ਅਪਰ ਮਿਤ ਚਰਿਤ ਕਹ ਤਬ ਨੈਨ॥ ਅਖਿਲ ਬਿਸ੍ਰਬਿਲਾਸ ਨਾਯਕਸੁ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰੁਨਾ ਐਨ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਬਢਤ ਦਿਨਹੁ ਦਿਨ ਤਾਂਹਿ ਦੀਨ ਦੁਰਾਇ॥ ਸੁਧ ਮਤ ਸੰਤਤ ਸੁ ਸੁਤਿ ਨਿਰਨਯ ਕਬਿਤ ਬਨਾਇ॥੧॥ ਬਿਰੁਜ ਬਯਾਪਕ ਅਘਨ ਖਾਪ ਕਉ ਥਪ ਥਾਪਕਾ ਜਾਨਦਾ॥ ਆਸਰੇ ਇਹ ਕਾਲ ਗਊਰ ਦੇਵ ਪਤਿ ਬਿ ਬੁਧਾਨ॥ ਪਗ ਪਤਾਲ ਅਕਾਲ ਸੀਸ ਬਰਾਟ ਰੂਪ ਅਪਾਰ॥ ਸਹਸ[1] ਨਯਨ ਸਹਸ ਕਰਨ[2] ਭੁਜ ਅਭੁਜ ਇਕ ਨਿਰਧਾਰ॥੨॥ ਕਬਹੁ ਧਰ ਚੋਬਸਿੰਤਨ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜ ਰਾਜਨ ਬੰਸ॥ ਅਬ ਭਏ ਗੁਰੁ ਰੂਪ ਸਾਹਿਬ ਸੁ ਬਿਧਿ ਕਰਿ ਕਲਿ ਕੰਸ॥ ਸਿੰਘ ਗਨਨ ਉਧਾਰ ਕਰ ਭੁਵਿ ਭਾਰ ਦੇਹੁ ਮਿਟਾਇ॥ ਸੁ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਸੁ ਗਾਦੀ ਧਰਮ ਨਿਜ ਬਿਬਰਾਇ॥੩॥ ਹੋਇ ਹੈ ਨਿਤਨਵ ਅਮਿਤ ਯਹ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਖੋਇ ਹੈ ਕਲਿ ਕਲੁਖਕੁਲਕੋ ਜਾਨ ਜੀਅ ਮਹਾਨ॥ ਨਯਨ ਮਮ ਸਭ ਸਫ਼ਲ ਭੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਰਖਿਦੁ ਭੁਜ ਸਰੂਪ॥ ਜਯ ਜਿਤਯ ਸਤਚਿਤ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦ ਗੁਰੁ ਭੂਪ॥੪॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਇਮਿ ਅਸਤਤਿ[3] ਕਰ ਨਾਰਦ ਗਏ॥ ਦੋਊ ਓਰਨਤਿਤਤਿਅਤਿ ਭਏ॥ ਪੰਖਨ ਦੀਓ ਸਰਨ ਸੁਲਗਾਏ॥ ਧਨੁ ਧਰਿ ਸਤਗੁਰੁ ਸਰਸੁ ਚਲਾਏ॥੧੩॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਪਾਂਚ ਤੀਰ ਤਕ ਮਾਰੇ॥ ਮਧ·ਆ ਅਕਾਸ ਨਯਨ ਸੁਨਿ ਹਾਰੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਲਖਹੁ ਕਹਿ ਗਏ॥ ਪਹਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨ ਉਤਰਤ ਭਏ॥੧੪॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਨ ਤੂ ਪਰ ਆਏ॥ ਰਹੇ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਏ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਅਕਾਸ ਸੁ ਸੂਨਾ॥ ਉਤਰਹਿ ਸਰਨਿਰਖਹੁ ਸੁਨ ਸੂਨਾ॥੧੫॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਲਖਾ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਕਹਹਿ ਆਪ ਹੀ ਇਨ ਕੀ ਖਯਾਤੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਹੁਮਾਯੁ ਕੇ ਪਗ॥ ਕੀਲੇ ਮੁਇ ਏ ਨਾਰਦ ਰਿਖਿ ਬਰ॥੧੬॥ ਭਲੇ ਭਾਗ ਤੁਮ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥ ਦੇਵ ਰਿਖੀ ਇਹ ਜਗਤ ਤਰਾਯੋ॥ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਹਰਿ ਦਰਬਾਰੀ॥ ਬਿਧ ਸੁਤ ਸਰਨਾਗਤਿ ਹਿਤਕਾਰੀ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਪੰਖ ਗਏ ਨਿਜ ਦੇਸ ਲੈ ਸਰਹਿ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਿਅ ਬੈਨ॥ ਪਵਨ ਚਕ੍ਰ ਉਪਰ ਭਲੇ ਅਬ ਨਹਿ ਉਤਰਹਿ ਐਨ॥੧੮॥ਚੌ: :॥ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਸਿੰਘ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਨਾਰਦ[4] ਜੁ ਯਹ ਕੌਤਕੁ ਤਾਨਾ॥ ਹਿਤ ਉਪਦੇਸ ਨਰੀਤ ਦਿਖਾਈ॥ ਸਮਝਹੁ ਸੋ ਸਭ ਰਿਖਿ ਚੁਤਰਾਈ॥੧੯॥ ਤੁਮ ਅਨਨਯ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਪਯਾਰੇ॥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਕਰ ਕੰਠ ਮਝਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਲੋਕ ਯਨਹਿ ਬਿਧਿ ਜੇ ਹੈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਦਰਸਨ ਪੈ ਹੌ॥੨੦॥ ਜਬ ਪੰਖਨ ਕਰ ਇਹਿ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਤਬ ਬਿਫਲ ਨ ਜਾਈ॥ ਪੰਖੀ

1. ਹਜ਼ਾਰਾਂ, 2. ਕੰਨ, 3. ਉਸਤਤਿ, 4. ਨਾਰਦ ਰਿਸ਼ੀ

ਰੂਪ ਗੁਰੁਹਿ ਅਨੁਮਾਨਹੁ॥ ਸਾਖੀ ਸਬਦ ਪੰਖ ਪਹਿਚਾਨਹੁ॥ ਸਰ ਸਮਾਨ ਸਭ ਸਿਖ ਸੁਹਾਏ॥੨੧॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਜੋਗ ਪੰਖ ਸਰ ਲਾਗੇ॥ ਧਨ ਉਪਾਸਨਾ ਨਿਸਯ ਆਗੇ॥ ਹੰਤਾ ਤਯਾਗ ਨ ਚਿਲਾ ਚਢਾਈ॥ ਇੰਦ੍ਰਨ ਰੋਕਨ ਖੈਚ ਚਲਾਈ॥੨੨॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਦੇਸ ਸਿਧੈਹੌ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੁਖ ਦੁਖ ਨਹਿ ਪੈ ਹੌ॥ ਮਾਨਹ ਹਰਿ ਇਛਾ ਗਹੀ ਅਸੀ॥ ਹੋਨੀ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਇ ਰਸ ਰਸੀ॥੨੩॥ਦੋ:॥ ਸੁਧ ਚਿਤ ਹੰਕਾਰ ਤਜ ਨਿਰ ਬੈਰੀ ਨਿਰਮੋਹੀ॥[1] ਭਜਤ ਭਜਤ ਮੁਹਿ ਪਾਇ ਹੌ ਨਹਿ ਯਾਮੈ ਕਛੁ ਧੋਹ॥

ਸਾਖੀ॥੯੯॥ਚੌ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਹੁ ਦਿਨ ਨਾਥ ਬਿਤਾਏ॥ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਾਏ॥ ਸੰਗਤ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਹ ਚਿਤ ਆਵੈ॥ ਨਹ ਕੋਊ ਮਗਟੋਕੈ[2] ਨ ਦੁਖਾਵੈ॥੧॥ ਪੂਰਹਿ ਕਾਮਨਾ ਸੰਗਤ ਮਨ ਕੀ॥ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਅਰ ਭਕਿਤ ਸੁਧਨ ਕੀ॥ ਕਬਹੁਕ ਇਕ ਸਿੱਖ ਖਤ੍ਰੀ ਆਯੋ॥ ਪੋਠੋਹਾਰ ਸੁ ਸੰਗਤ ਭਾਯੋ॥੨॥ ਤਾਸੁ ਸੁਤਾ[3] ਸੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਭਕਿਤ ਪ੍ਰਗਟ ਬਪੁ ਸੇਵੀ॥ ਜਬ ਤੇ ਜਨਮੀ ਤਾਂ ਘਰ ਮਾਹੀ॥ ਗੁਰੁਹਿ ਸਮਰਪੀ ਉਚਿਤ ਸੁਚਾਹੀ॥੩॥ ਮਾਤਾ ਜਾਨ ਸੁ ਪਗ ਰਜ ਲਾਵੈਂ॥ ਨਿਤ ਪਤ ਪੂਜਾ ਕਰ ਤ੍ਰਿਪਾਤਾਵੈਂ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਜਿਵਾਇਅ ਚਹਿ ਸੁਅ ਹਾਰਾ॥ ਸੇਵਹਿ ਸਕਲ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰਾ॥੪॥ ਪੁਰ ਰਵਿਤਾਸ[4] ਕੀ ਬਾਸੀ॥ ਰਾਵਾਗੋਤ ਕਹਤ ਮੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਧਨ ਬਿਨਨਿ ਜਿਹ ਸਮੁਝਾਲੇ ਕਨਯਾ॥ ਪਰਯੋ ਆਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪਗਨ ਅਨਾਯਾ॥੫॥ ਸਤਗੁਰ ਸਨ ਸੁ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਦਾਸੀ ਕਰਹੁ ਨਾਥ ਸਫਲਾਯੋ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਕਛੁ ਦਿਨ ਬੀਤੇ॥ ਤਯਾਗਯੋ ਗ੍ਰਸਤ ਕਰਮਹ ਹਮੀਤੇ॥੬॥ ਤਾਂਤੇ ਅਬ ਕਰ ਬਯਾਹ ਸੁਤੀਜਾ॥ ਕਰਿਹੈ ਕਹਾ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਈਜਾ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸੁਨਿਏ॥ ਸਰਨਾਗਤ ਨਹਿ ਤਯਾਗਨ ਗੁਨਿਏ॥੭॥ ਮਾਤਾ ਜਾਨ ਸੁਕਨਯ ਪਾਲੀ॥ ਅਬ ਯਾਹ ਆਨ ਜੋਗ ਨਹਿ ਲਾਲੀ॥ ਕੋਊ ਖਤ੍ਰੀ ਨਹਿਯਾ ਕਹਿ ਲੈਹੈਂ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥ ਬਸ ਕਛੁ ਨਚਲੈਂਹੈ॥੮॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਪੂਛਿ ਅਬ ਯਾਹੀ॥ ਕਾਰਦਿਂ ਦਰਸ ਕਿ ਕਾਮ ਮਦਾਈ॥ ਕਨਯ ਕਹੀ ਦਰਸ ਰਸ ਚਾਹੌ॥ ਪ੍ਰਭ ਪਗ ਪੋਛਿ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਹੌ॥੯॥ਦੋ: ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਨੀਕੀ ਕਹੀ ਰਹੀ ਕੁਆਰੀ ਨਾਰਿ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੇ ਢਿਗ ਪਠੀ ਲੀਨੀ ਮਾਤ ਉਤਾਰ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਦੈ ਬਹੁ ਅਨਮਧਤੀ ਸਰਨ ਰਾਖੀ॥ ਇਕ ਸਮਧਰ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਭਾਖੀ॥ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਨਹਿ ਪਵਿਤ ਪਾਨੀ॥ ਕਰਹਿ ਨ ਭੋਜਨ ਨਿਤ ਗੁਰੁ ਧਯਾਨੀ॥੧੧॥ ਕਬਹੁਕ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਗੁਰ ਬਰ॥ ਕਹੁ ਕਿਮਿ ਖਿੰਨ ਚਿਤ ਤੇਰੋ ਘਰ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਤੀਅਤਨ ਮੇਰਾ॥ ਚਾਹਤ ਏਕਪੂਤ ਮੁਖ ਤੇਰਾ॥੧੨॥ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹੀ ਸਿੰਘ ਜਗ ਜੇਤੇ॥ ਸਭ ਸਪੂਤ ਗੋਦੀ ਮੈ ਤੇਤੇ॥ ਏ ਦੋਊ ਚਾਰਨ ਕੀ ਮਾਤਾ॥ ਤੂ ਅਗਿਨਤ ਕੀ ਭਈ ਬਿਖਿਆਤਾ॥੧੩॥ ਲਹਿ ਬਰਦਾਨ ਅਧਿਕ ਹਰਖਾਨੀ॥ ਪੁਲਕਾਨੀ ਪਤਿ ਪਗ ਲਪਟਾਨੀ॥ ਤਬ ਤੇ ਭਈ ਖਾਲਸਾ ਮਾਤਾ। ਮਾਨਤ ਸਿੰਘ ਰਹੇ ਸਭ ਭਾਂਤਾ॥

---

1. ਮੋਹ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, 2. ਰਸਤੇ, 3. ਪੁਤਰੀ, 4. ਸ਼ਹਿਰਦਾਨਾਂ, 5. ਭਾਵਨਾ

ਸਾਖੀ॥੧੦੦॥ਚੌ:॥ ਇਕ ਜਗਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮੁਖ ਪਯਾਰਾ॥ ਆਯੋ ਸੇਵਾ ਮਾਹਿ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ॥ ਮੁਖ ਜਪ ਜਾਪ ਸੁਖਮਨੀ ਗਾਵੈ॥੧॥ ਨਿਤ ਕੇ ਸੇਵਕ ਤਾਹਿ ਹਟਾਵੈ॥ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨ ਦੇਹਿ ਦੁਖਾਵੈ॥ ਕਹਹਿ ਆਜ ਕੋ ਆਜਿਜ ਆਯੋ॥ ਲੈ ਹੈ ਸੇਵਾ ਫਲ ਭਲ ਭਾਯੋ॥੨॥ ਇਕ ਨਿਸ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸੁਖਆਏ॥ ਟਹਲੀਆਨ ਦੁਰਬਾਕ ਅਲਾਏ॥ ਹਮਰੀ ਲੈਨ ਚਾਕਰੀ ਆਯੋ॥ ਕਪਟੀ ਦੰਭੀ ਦੰਭ ਕਮਾਯੋ॥੩॥ ਜਗਾ ਸਿੰਘ ਜ਼ੋਰ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਯਹ ਸਭ ਦਯਾ ਆਪ ਕੀ ਲਹੀ॥ ਤੁਮ ਸਤਗੁਰ ਸੇਵਕ ਅਬਨਾਸੀ॥ ਹਮ ਸੇਵਕ ਕੇ ਸੇਵ ਕਰਾਸੀ॥੪॥ ਛਮਹੁ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਮ ਅਪਰਾਧਾ॥ ਕਰਹੁ ਨ ਕੋਪ ਕਿਰਪਾ ਰਸ ਬਾਧਾ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਪ੍ਰਾਤ ਹਕਾਰੇ॥ ਬੈਠਾਰੇ ਨਿਜ ਸਭਾਂ ਮਝਾਰੇ॥੫॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕਹੀ ਕਹੀ ਕਿਨ ਤੋਹੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਦਯਾ ਪਗ ਤੋਹੀ॥ ਮੁਹਿ ਗਉਰ ਦਰਸਨ ਅਭਿਲਾਖਾ॥ ਬਚਨ ਕੁ ਬਚਨ ਮਾਨ ਨਹਿ ਰਾਖਾ॥੬॥ ਸਤਗੁਰੁ ਤਬ ਜਲ ਪਾਤ੍ਰ ਮੰਗਾਯੋ॥ ਇਕ ਪਾਥਰ ਟੁਕਰਾ ਅਨਵਾਯੋ॥ ਔਰ ਪਤਾਸੇ ਤਾ ਮਹਿਤਾਰੇ॥ ਬੰਤ ਜਾਮ ਇਕ ਕੇ ਫੇਰ ਉਘਾਰੇ॥੭॥ ਸਰਬ ਟਹਲਿਅਨ ਤਬਹਿ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਕਹਯੋ ਲਖਹੁ ਚਰਿਤ ਗੁਰ ਗਾਯੋ॥ ਪਰਯੋ ਪਾਤਾਸੋ ਸੋ ਗਰ ਗਯੋ॥ ਪਾਥਰ ਕੋ ਪਾਥਰ ਰਹਿ ਗਯੋ॥੮॥ ਤੁਮ ਸਭ ਜਦਯਪਿ ਅਹੁ ਪੁਰਾਨੇ॥ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਇਕ ਰੰਗ ਨ ਮਾਨੇ॥ ਜਗਾ ਸਿੰਘ ਅਬਹਿ ਹੇ ਆਯੋ॥ ਪੈਜਲ ਮਿਲਿ ਇਕ ਰੰਗ ਸੁ ਭਾਯੋ॥੯॥ ਤਾ ਤੇ ਯਾਰੀ ਰੀਸ ਨ ਕਰੋ॥ ਸਨਮਾਨਹੁ ਸੁਭ ਬਚਨ ਉਚਰੋ॥ ਜੌਅ ਕਹਿ ਕਟੁ ਬਚਨ ਅਲੈਹੋ॥ ਤੋ ਤੁਮ ਯਾਕੋ ਭਲ ਫਲ ਪੈ ਹੋਂ॥੧੦॥ ਕਰਹੁ ਈਰਖਾ ਕਯੋ ਹੂੰ ਨਾਹੀ॥ ਜੋ ਚਾਹਹੁ ਤੁਮ ਨਿਜ ਭਲ ਯਾਹੀ॥ ਸੁਨ ਸਭ ਹੀ ਚਰਨਨ ਲਪਟਾਏ॥ ਸਤਯ ਬਚਨ ਅਪਰਾਧ ਛਮਾਏ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਸੇਵਕ ਕੀ ਇਮਿ ਰਾਖਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸਾਚੇ ਲਾਜ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਦੀਵਹੀ ਸਭ ਹਰ ਸੋਕ ਸਮਾਜ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੧॥ਚੌ: :॥ ਕਬਹੁਕ ਪੰਮੇ ਮਾਚੜ ਕਹੀ। ਮਹਾਰਾਜ ਬਿਨਤੀ ਮਮ ਅਹੀ॥ ਮੇਲਾ ਅਬ ਰੁਆਲ ਸਰ ਆਯੋ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਨ ਕਰ ਤੀਰ ਭਰਾਯੋ॥੧॥ ਤੀਰਥ ਬੜੋ ਦਰਸ ਪ੍ਰਭ ਦੀਜੈ॥ ਪਾਵਨ ਪਦ ਧਰ ਪਾਵਨ ਕੀਜੈ॥ ਸਭ ਤੀਰਥ ਤੇ ਅਧਿਕ ਬਖਾਨੇ॥ ਸ੍ਰਤਿ ਪੁਰਾਨ ਸੁਚ ਸੰਤ ਸਯਾਨੇ॥੨॥ ਅਰ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪ ਸਹਿਤ ਰਨਵਾਸਾ॥ ਤਹ ਐਹੋ ਹੇ ਕਰੁਨਾ ਰਾਸਾ॥ ਸੁਤਹ ਸਿਧ ਸਭ ਦਰਸਨ ਪੈ ਹੈਂ॥ ਦੁਰਮਤਿ ਦੂਰ ਹੋਇ ਆਪਾ[1] ਛੈਹੈਂ[2]॥੩॥ ਮੇਲ ਹੋਇ ਇਹ ਬਿਧਿ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਹੈ ਸੀਤਲ ਛਾਤੀ ਬਿਨ ਦਰਸੇ ਦੂਰਹਿ ਤੇ ਸੁਨ ਸੁਨ॥ ਚੁਗਲਨ ਕੀ ਚੁਗਲੀ ਉਰ ਗੁਨ ਗੁਨ॥੪॥ ਬਧਤ ਬਿਰੋਧ ਗਯੋ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕੀਓ ਆਪਨੋ ਲਿਅ ਫਲ ਪਾਈ॥ ਤਾਤੇ ਤਿਨਹਿ ਉਧਾਰਨ ਕਾਜਾ॥

1. ਪਾਪ, 2. ਨਾਸ ਹੋਣਾ

ਤੀਰਥ ਦਰਸੀਅ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ॥੫॥ਦੋ:॥ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਚਾਖਿਹੋ ਸਹਜੀ ਸੇਵਕ ਹੋਇ॥ ਬਿਨਯ ਬਿਪ੍ਰਕੀ ਮਾਨਿਏ ਮਹਾਰਾਜ ਅਖਹੋਇ॥੬॥ਚੌ॥ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਸੁ ਸਖਿਨ ਕਹੀ॥ ਚਲਿਐ ਮਹਾਰਾਜ ਭਲ ਅਹੀ॥ ਜਦਪਿ ਕਪਟ[1] ਗੁਰ ਤਾਕਰ ਜਾਨਹਿ॥ ਪੈਨ ਕਹਯੋ ਕਛੁ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨਹਿ॥੭॥ ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਇਕ ਰਹੋ ਚਮਾਰਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਅਸ੍ਵ[2] ਕੇਰ ਘਸਿਆਰਾ॥[3] ਜੋ ਕਰਿਹੈ ਸੋ ਭਰਿਹੈ ਭਾਈ॥ ਗੁਰੂ ਕੋ ਕਹਾ ਬਿਗਰਿ ਕਛੁ ਜਾਈ॥੮॥ ਸੇਵਕ ਹੋਇ ਸੁ ਕਾਰਜ ਸਾਰੈ॥ ਦੁਸਮਨ ਦੂਤ ਮਰਹਿ ਮੁਖ ਕਾਰੈ[4]॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਟਾਰਾ॥ ਯਹ ਕਾ ਕਹਤ ਗੁਰੂ ਘਸਿਆਸਾ॥੯॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਸਨ ਕਹੀ ਏਕ ਬਰਖ ਲਗ ਜਾਇ॥ ਗੁਰੂ ਅਸ੍ਵ ਕਿ ਗਾਇਕੋ ਜੋ ਸੇਵੇ ਸਿਧਿ ਪਾਇ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਇਨ ਕਰੰ ਸੇਵਕ ਸਿਧਿ ਸਭ ਪਾਈ॥ ਤਾਂਤੇ ਸਭ ਸਮਝੀ ਚਤੁਰਾਈ॥ ਸੇਵਾ ਕਰ ਘੋਰਨ ਕੀ ਨੀਕੇ॥ ਮਤ ਡਰ ਸਰਬ ਮਨੋਰਥ ਠੀਕੇ॥੧੧॥ ਅਬ ਯਹ ਸਮਯੋ ਮੋਨ ਕੋ ਜਾਨੀ॥ ਯਾਕੋ ਫਲ ਆਗੇ ਮਨਮਾਨੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਤਯਾਰੀ ਕਰਵਾਈ॥ ਮਾਤਾ ਮਹਲਨ ਟਹਲਿਨਿ ਭਾਈ॥੧੨॥ ਸੁ ਸੁਤ ਸਿੰਘ ਸਭ ਸਰੇ ਮੁਸਦੀ॥ ਕਊ ਕੁਊ ਰਹੇ ਨਗਰ ਕੀ ਤਦੀ॥ ਪਹੁਚੇ ਜਾਇ ਰੁਆਲ ਸਰੋਵਰ॥ ਤਰਤਸੁ ਗਿਰਿ ਜਹ ਪੁਹਪਸਰਿ ਸਬਰ॥੧੩॥ ਤਯੋ ਹੀ ਸਭ ਗਿਰੀ ਸਹੂੰ ਆਏ॥ ਅਗਿਨ ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਹਰਖਾਏ॥ ਚਲਿਆਲੀ ਬਘਿਆਲਮ ਦੂਣੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰੀ ਏ ਕਾਮ ਗਢੂਨੀ॥੧੪॥ ਹੰਡੂਰੀ ਕਹਲੂਰੀ ਆਏ॥ ਤਯੋ ਕਟੋਚੀਏ ਅਤਿ ਰਸ ਸਾਏ॥ ਬਿਸੈਰੀ ਮੰਡੈਲ ਤੀਆਦਿ॥ ਆਏ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਤੀਰਥ ਸਾਦੀ॥੧੫॥ ਕਰ ਬਿਸਨਾਨ ਦਾਨਦਿਜ ਦੀਨੋ॥ ਸਭ ਤੇ ਅਧਿਕ ਸੁ ਜਸ ਗੁਰ ਲੀਨੋ॥ ਲ੍ਰਿਪ ਗਨ ਹੂੰ ਦੀਨੋ ਬਹੁ ਦਾਨਾ॥ ਪੁਨ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨਾ॥੧੬॥ ਲਾਗੀ ਸਭਾ ਅਖੰਡ ਅਪਾਰਾ॥ ਠਾਢੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਪਲਗ ਪਿਸ੍ਰ ਠਾਢੈ ਬਰਬੀਰਾ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਅਧਿਕ ਕਰਨ ਧੀਰਾ॥੧੭॥ ਚਾਰਹੁ ਤਾਤ ਸੋਹਗੁਰ ਆਗੇ॥ ਨਿਰਖਤਿ ਸੁ ਛਲਿ ਮਦਨ ਦੁਰਭਾਗੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਆਗੇ ਸਭ ਆਈ॥ ਬੈਠਾ ਰਹਿ ਸੁ ਉਚਿਤ ਥਲ ਲਯਾਈ॥੧੮॥ ਪਲੰਗ ਸਮੀਪ ਸੁ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰਾ॥[5] ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੁਊ ਬੈਠ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਬਾਵਨ[6] ਕਬਿ[7] ਲਬ ਫਰਸ ਸੁ ਬੈਠੇ॥ ਕਊ ਨਾਂਢੇ ਪਢਿ ਉਸਤਤਿ ਪੈਠੇ॥੧੯॥ ਬੜੀ ਦੂਰ ਲਗ ਫਰਸ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸੇਤ ਬਰਨ ਪਯਫੇਨ ਲਜਾਯੋ॥ ਛਤ੍ਰ ਲਿਏ ਨਾਂਚੋ ਬਚਿਤ੍ਰ ਹਰ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਚਮਰ[8] ਕਰ ਕਰ ਬਰ॥੨੦॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਰ ਲੀਏ ਨਿਸਾਨਾ॥ ਸੁਰਮਈ ਰੰਗ ਅਧਿਕ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਬਰੁਨ ਕੁਬੇਰਹਿ ਹਰ ਕੀ॥ ਸਭਾ ਲਜਾਨ ਨਿਰਖਿ ਗੁਰ ਬਰ ਕੀ॥੨੧॥ ਪੰਮਾ ਪਰਮਾਨੰਦ ਬਿਕਯਾਰੀ॥ ਦਰਸਾਵਤ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪ ਅਘਾਰੀ॥ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਧਰਮ ਚੰਦ ਦੋਊ॥ ਰਾਖਤ ਧਨ ਅਨਗਨ ਗਿਨ

---

1. ਧੋਖਾ, 2. ਘੋੜਾ, 3. ਘਾਹੀ, 4. ਕਾਲੇ, 5. ਰਾਮ ਕੁਇਰ, 6. ਬਾਵੰਜਾ, 7. ਕਵੀ, 8. ਚਵਰ

ਸੋਊ॥੨੨॥ ਸਿਰੇਪਾਉ ਸੁ ਉਚਿਤ ਪਹਿਚਾਨ॥ ਦੰਤ ਪੂੰਛ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਮਾਨੀ॥ ਸਭ ਰਾਜੇ ਪਦ ਪਰ ਸਿਰ ਧਾਰਹਿ॥ ਧਨਯ ਧਨਯਨਿਜ ਮੁਖਹੁ ਉਚਾਰਹਿ॥੨੩॥ ਸਤਗੁਰੁ ਦਰਸ ਣਗੋਰੀ[1] ਡਾਰੀ॥ ਮੋਹਿਤ ਭਈ ਸਕਲ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਰਾਮ ਕਿਸਨ[2] ਸਮਲਖ ਉਰਮਾਹੀ॥ ਨਿੰਦਹਿ ਨਿਜ ਨਿਜ ਕਰਮ ਗੁਨਾਂਹੀ॥੨੪॥ ਅਘਨ[3] ਛਮਾਵਹਿ ਨੈਨ ਲੰਜਾਵਹਿ॥ ਭਰ ਭਰ ਥਾਰਨ ਭੇਟ ਚਢਾਵਹਿ॥ ਰਾਗੀ ਕਰਹਿ ਸਬਦ ਸੁਰ ਜੰਗਾ॥ ਕਵਿ ਗਨ ਪਢਤ ਕਬਿਤੋ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥੨੫॥ ਸਤਗੁਰੁ ਉਤਰ ਪ੍ਰਸ ਸੁਨਾਵਹਿ॥ ਜੋ ਜਿਹ ਰੁਚਿ ਤਿਹਿ ਤਥਾ ਬਤਾਵਹਿ॥ ਬੈਰ ਪ੍ਰੀਤ ਸਮਸਰ ਗੁਰ ਘਰ ਮੈ॥ ਸਭ ਫਲਦਾਇਕ ਦਾਤਾ ਪਰ ਮੈ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਆਸਿਖ ਲੈਸੁ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕੈ ਮੋਹਿਤ ਹੈ ਨਰ ਰਾਜ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਆਸ਼ਮ ਕ ਗਏ ਹਰਖਿਤ ਉਸਤਿ ਸਾਜ॥੨੭॥ਚੌ:॥ ਬਰਨਤ ਸੀਲ ਸੁਭਾਵ ਬਿਭਾਤੀ॥ ਕੋਟਿ ਸੂਰ ਸਮ ਪ੍ਰਫੁਲਿ ਕਾਤੀ॥ ਬਿਹਸਤਬਦਨ ਨੈਨ ਰਤਨਾਰੇ॥ ਕਲਗੀ ਸੀ ਛਜਤਿ ਛਬਿ ਧਾਰੇ॥੨੮॥ ਕੇਹਰ ਠਵਨ ਕੰਧ ਬ੍ਰਿਖਰਾਜਾ॥ ਹਾਰੇ ਸਭ ਉਪਮਾਨ ਅਕਾਜਾ॥ ਨ੍ਰਿਪ[4] ਚੰਬਯਾਲ[5] ਕੇ ਇਕ ਰਹੀ ਕਨਯਾ[6]॥ ਮਨਹੁ ਕਾਮਤਿਆ ਰੂਪ ਅਨਨਯਾ॥੨੯॥ ਕਿਸੋ ਨਾਗਿਨੀ ਜੁਛਿਨ ਐਸੀ॥ ਕੰਦੇਵਨੀ ਨਹਿ ਸਮ ਤੈਸੀ॥ ਬਿਦਯਾਵਾਨ ਕਾਬਯ ਬਹੁ ਪਢੀ॥ ਗੁਰੁ ਕਵਿਤਾ ਬਹੁ ਸੁਨਮਨ ਚਢੀ॥੩੦॥ ਸਰਲ ਕਬਿੱਤ ਲਖਤਿ ਹਮ ਨ ਆਈ॥ ਗੁਰ ਰਸ ਭਰੀ ਕਬਿਤ ਬਨਾਈ॥ ਨਹਿ ਕੁਊ ਚਿਤ੍ਰ ਕਠਿਨਤਾ ਰਾਖੀ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਆਗਮਨ ਸਾਖੀ॥੩੧॥ ਪਿਤਸਨ ਪੂੰਛਿ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਭੇਜੀ॥ ਕਰ ਬਹੁ ਉਪਮਾ ਕਬਿਤੋਂ ਸੁਏ ਜੀ॥ ਸਾਰਾ ਪੰਨਾ ਦੂਜਾ ਗੋਨਾ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਥੇ ਦੋਨੋ ਭਉ ਨਾ॥੩੨॥ ਕਛੁ ਖਾਧਾ ਕਛੁ ਲੈ ਕੇ ਸਉਨਾ॥ ਉਤਰ ਦੇਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕਉਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਪਢਤਿਹ ਉਤਰ ਦੀਨਾ॥ ਤਾਹੀ ਸਮਯਨ ਸੋਚਨ ਗੀਨਾ॥੩੩॥ਦੋ:॥ ਜਾਨਹੁ ਸਾਗਦੇਵ ਦੇਹ ਪੋਨਾ ਮਾਨਸ ਦੇਹ॥ ਦੁਬਿਧਾ[7] ਦੂਜੀ ਦੂਰ ਕਰ ਨਰ ਨਾਰੀ ਮਿਲਖੇਹ॥੩੪॥ ਉਭੈ ਲੋਕ ਜਮਾਤ ਵਿਰਤ ਕਛੁ ਖਾਇ ਨ ਖਰਚਯੋ ਮਾਲ॥ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਮਹਿ ਸੂਤਿਹੈ ਸਤ ਉਤਰ ਯਾਬਾਲ॥੩੫॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਸਮਝ ਸਭ ਮਨ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ॥ ਪਿਤ ਆਇਸ ਲੈ ਮਿਲਬੇ ਆਈ॥ ਚਰਨ ਸਮੀਪ ਸੀਸ ਧਰ ਰਹੀ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਕਮਾਨਸਨ ਥਾਪੀ ਸਹੀ॥੩੬॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਕਿ ਜਗ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਿਹਿ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਛੁਹਾਈ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸੁਨ ਤੂੰ ਕਨਯ॥ ਬੇਗ ਮਰਹੀਸੁ ਅਵਰੰਗ ਅਨਯਾ॥੩੭॥ ਕਬਹੂ ਮਥੁਰਾ ਆਇ ਨਹਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਰਾਂਤ ਘਾਟ ਹਰ ਧਾਈ॥ ਤਾਤੇ ਪੁਨ ਕੁਲ ਛਤ੍ਰਿਨ ਜਨਮੀ॥ ਅਬ ਸੁਨ ਆਪਨ ਜਨਮ ਸੁ ਮਰਮੀ॥੩੮॥ ਅਬ ਮਾਲਵੇ ਜਾਟ ਘਰ ਜੈਹੈਂ॥ ਛਲੇ ਸੰਗ ਬਯਾਹ ਤਵ ਹੈਂ ਹੈ॥ ਤਬ ਤੂੰ

---

1. ਮਾਇਆ, 2. ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮਾਨ, 3. ਪਾਪ, 4. ਰਾਜੇ, 5. ਚੰਬੇ ਦੇ, 6. ਇਕ ਪੁਤਰੀ, 7. ਦੁਚਿੱਤੀ

ਹਮਰੀ ਸੇਵਕ ਮੈਹੈਂ॥ ਸਭ ਭਵ ਬੰਧਨ ਤੇ ਛੁਟ ਜੈਹੈਂ॥੩੯॥ਦੋ:॥ ਪਰਬਕਾਲ ਇਸਨਾਨ ਫਲ ਜਨਮੀ ਛਤ੍ਰਿਨ ਧਾਮ॥ ਸਤ੍ਰਤੀਅ ਲਖਨਹਿ ਛੁਹਯੋ ਸੁਨ ਕਨਯਾ ਸੁਖ ਧਮ॥੪੦॥ ਮਮ ਦਰਸਨ ਫਲ ਜਾਇ ਅਬ ਜਨਮ ਦਮਦਮੇ ਮਾਹਿ॥ ਗਈ ਗੇਹ ਸਿਰਨਾਇ ਪਦ ਰਹੀ ਸੁ ਜਪਤ ਧਮਾਹਿ॥੪੧॥ਚੌ॥ ਕਛੁ ਕ ਕਾਲ ਮਹਿ ਨਿਜ ਤਨ ਤਯਾਗਾ॥ ਜਨਮੀ ਜਾਇਜਾਟ ਕੁਲ ਮਾਗਾ॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਕੀ ਨਾਰੀ ਸੋਭਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵ ਪਰਮ ਪਦ ਲਈ॥੪੨॥ ਅਪਰਸਰ ਬਰ ਨਵ ਸਹੁਆਯੋ॥ ਪਗ ਪਰਸਤ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਾਯੋ॥ ਮਾਤਨ ਸਨ ਮਿਲਿ ਲੈ ਕਰ ਭੇਟਾ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਲਹਿ ਸਭ ਦੁਖ ਮੇਟਾ॥੪੩॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਮਿਲਿ ਸਭ ਰਾਜੇ ਗਏ॥ ਸੁਨ ਗੁਰ ਬਚਨ ਅਨੰਦਿਤ ਭਏ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਬਿਰੋਧ ਤੇ ਦੁਖੀ॥ ਜੇ ਅ ਬਿਰੋਧ ਭਏ ਤੇ ਸੁਖੀ॥੪੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੨॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੁ ਮਾਲਵੀ ਗਿਰ ਗੁਰ ਗਏ॥ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਨਿਜ ਸੰਗਹਿ ਲਏ॥ ਤਹ ਇਕ ਕੌਤਕ ਭਯੋ ਅਪਾਰਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸੁਖਾਰਾ॥੧॥ ਮਿਲੋਜ ਆਨਤਹਿ ਏਕ ਰੀਧੀਲਾ॥ ਪਗ ਪਰਸਯੋ ਭਰਮੋ ਦਰਸੀਲਾ॥ ਤੂੰ ਕੋ ਪ੍ਰਭ ਪੂਛੀ ਸੁ ਬਤਾਯੋ॥ ਰੇਵਾ ਸੁਤ[1] ਰਿਵਾਲ ਮੈ ਆਯੋ॥੨॥ ਮਮ ਅਸਥਾਨ ਆਇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਦੀਨੀ ਮੋਕਹਿ ਅਧਿਕ ਬਡ਼ਾਈ॥ ਅਬ ਗੁਰਬਰ ਮਮ ਸੁਨਿਅ ਕਹਾਨੀ॥ ਕਹੀ ਮੋਹਿ ਮਮ ਮਾਤਾ ਸਯਾਨੀ॥੩॥ ਤਬ ਮੈਂ ਉਤਰ ਖੰਡ ਮਝਾਰੀ॥ ਕਰਯੋ ਤੀਨ ਜੁਗਤਪ ਅਬਿਕਾਰੀ॥ ਭਯੋ ਜਿਤੇ ਦ੍ਰਿਅ ਧਯਾਨ ਲਗਾਈ॥ ਆਏ ਤਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਅਕੁਲਾਈ॥੪॥ ਮੈ ਅਤਿ ਕਰ ਉਪਮਾ ਸਰਿ ਝਾਯੋ॥ ਮਾਗੁ ਮਾਗੁ ਬਿਧਿ ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਯੋ॥ ਮੈਂ ਤਬ ਕਹੀ ਰਾਜਸੀ ਪਾਊ॥ ਬਹੁਤ ਜੁਗਨ ਲਗ ਰਾਜ ਕਮਾਊਂ॥੫॥ ਏਵ ਮਸਸੁਤ ਨਾਗ ਸਿਆਨੇ॥ ਕਰ ਬਹੁ ਜੁਗਨ ਰਾਜਯ ਮੁਦ ਮਾਨੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਬ ਪੁਰਮੈ ਕੀਨੋ॥ ਮੰਡਿਹਿ ਬਿਸੁ ਕਰ ਮਾਰ ਰਚਿ ਦੀਨੋ॥੬॥ ਤਿਰਸਨ[2] ਜੁਗ ਮੈ ਰਾਜ ਕਮਾਯੋ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਲੋਕ ਸਮ ਸੁੱਖ ਸਰਸਾਯੋ॥ ਕੋਪਯੋ ਜਛ ਰਾਜ ਇਕ ਬਾਰੀ॥ ਲੀਨ ਛੀਨ ਧਨ ਧਾਮ ਅਧਾਰੀ॥੭॥ ਕਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਤਬੈ ਤਨ ਤਯਾਗੋ॥ ਧਰ ਬਿਯਬਪੁ ਪੁਨ ਤਪ ਅਨੁਰਾਗਯੋ॥ ਮਮਤਪ ਭੂਮਿ ਬ੍ਰਹਮ ਬਦੀਨਾ॥ ਉਪਲ ਕਮਲ ਸਮ ਤਰਹਿ ਸੁਚੀਨਾ॥੮॥ ਤੀਰਥ ਭਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਬਰ ਸੋਈ॥ ਜਛਨ ਸੰਗ ਬੈਰ ਮਮ ਹੋਈ। ਜਸ ਸ੍ਰੀ ਕਲ ਕੀਤਲ ਹਰਿ ਧਰਿਹੈਂ॥ ਤਬ ਮੋਕੇ ਨਿਜ ਸੰਗ ਅਨੁਸਰਿ ਹੈ॥੯॥ ਤਬਲੌ ਕਰਹੁ ਬੈਨਤ ਤਪ ਗੁਰੁ ਬਰ॥ ਤੁਮਹੂੰ ਹੋ ਅਵਤਾਰਨੁ ਨਰਹਰਿ॥ ਜਛਨ ਕਹਿ ਸਮਝਾਇ ਬੁਝਾਈ॥ ਮਮ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਿ ਗੁਰਰਾਈ॥੧੦॥ ਯਹ ਤੇ ਗਉਰ ਸਰਨੀ ਆਯੋ। ਸੁਨ ਪ੍ਰਭਧਨ ਟੰਕੋਰ ਚਢਾਯੋ॥ ਧਨੁ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿ ਸਭ ਗਿਰ ਬਰਰਾਨੈ॥ ਪ੍ਰਲੈ ਕਾਲ ਇਵ ਰਵ ਪ੍ਰਗਟਾਨੇ॥੧੧॥ ਭੀਭੂੰ ਕੰਪ ਕੰਪ ਸਭ ਛਾਈ॥ ਆਯੋ ਏਕ ਜਛਤ

1. ਪੁੱਤਰ, 2. ਤ੍ਰੇਹਟ

ਬਧਾਈ॥ ਜਟਾਂ ਸਮਾਨ ਰੋਮ ਤਨ ਧਾਰੇ॥ ਓਢੇ ਮ੍ਰਿਗਕਰ ਚਰਮ ਸਵਾਰੇ॥੧੨॥ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ ਕਹਨ ਅਸ ਲਾਗਾ॥ ਕੀਨ ਕੁਸਮਯ ਆਪ ਅਨੁਰਾਗਾ॥ ਜਬ ਤਵ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਭਾਰਾ॥ ਫੈਲੈਗੋ ਸਭ ਧਰਨ ਮਝਾਰਾ॥੧੩॥ ਤਬ ਤੁਮ ਪ੍ਰਭ ਇਤ ਆਵਨ ਕਰੀਓ॥ ਜਛਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹਿ ਡੇਰਾ ਧਰੀਓ॥ ਸਰਦਧਾਰ ਜਛ ਮੇਰੋ ਨਾਮਾ॥ ਹੈ ਕੁਬੇਰ ਕੇ ਹਮ ਸਭ ਸਾਮਾ॥੧੪॥ ਜਾਗਨ ਸੰਗ ਬੈਰ ਨਿਤ ਹਮਰਾ॥ ਜੁਗਹ ਜੁਗੰਤਰ ਕੋ ਯਹ ਰਗਰਾ॥[1] ਕਬਹੁ ਹਮ ਪ੍ਰਬਲ ਕਬਹੁ ਕਿ ਨਾਗਾ॥ ਕਹਤ ਪੁਰਾਨ ਅਨੇਕ ਬਿਭਾਗਾ॥੧੫॥ ਪਛ ਪਾਤ ਪ੍ਰਭ ਕਰਹੁ ਨ ਕਾਹੂ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਤਾਸ ਸਰਲ ਸੁਧਾਹੂ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਘਰ ਸਭ ਕਰਹੈਂ ਸਾਂਝਾ॥ ਨਹਿ ਮਮਤ ਕਾਹੂ ਕੇ ਮਾਂਝਾ॥੧੬॥ ਜਬ ਪ੍ਰਭ ਹਮਰੇ ਡੇਰਨ ਐ ਹੈਂ॥ ਦਸ ਹਜਾਰ ਜਛਨ ਦਲ ਦੈਹੈਂ॥ ਮਿਲ ਤਵ ਪੰਥ ਰੂਪ ਤੇ ਜਛਾ॥ ਹਰਿ ਹੈ ਅਰਿ ਕਰ ਸਿਰ ਪ੍ਰਤਿ ਪਛਾ॥੧੭॥ ਕਾਰਜ ਸਰਬ ਸੁਧਾਰਨ ਕੇ ਹੈਂ॥ ਸਿਖੀ ਸਤਨਾਮ ਕੀ ਲੈ ਹੈ॥ ਜਾਨਤ ਹੌਂ ਭਵਿਖਯ ਬਿਰਤੰਤਾ। ਕਹਹੁ ਕਹਾ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਸੰਤਾ॥੧੮॥ ਹੈ ਗਊਰ ਮੁਹਿ ਬੜਾ ਭਰੋਸਾ॥ ਕਰਹੁ ਨਾ ਕੋਪ ਨਾਗ ਅਫਸੋਸਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਬਰਿਆਰਾ॥ ਹੈ ਅਬ ਇਹਿ ਐਸਰ ਸਰਦਾਰਾ॥੧੯॥ ਏਕ ਬਾਨਸਨ ਮਾਰ ਸਕਤ ਹੋ॥ ਨਾਰ ਨਾਟਕ ਕਲਿ ਕਾਲ[2] ਤਕਤ ਹੌਂ॥ ਨਰ ਲੀਲਾ ਮਰਜਾਦਾ ਜੈਸੀ॥ ਨਾਹਿ ਬਿਗਾਹਿਨ ਚਾਹਿਐ ਤੈਸੀ॥੨੦॥ ਜੋ ਨਟ ਰਾਜ ਰੂਪ ਧਰ ਆਵੈ॥ ਤਬ ਲਗ ਤੈਸੋ ਕਰਮ ਕਮਾਵੈ॥ ਤਾਂਤੇ ਸਰਜ ਸਹਜ ਸਭ ਹੋਈ॥ ਸਭ ਦੁਸ੍ਰਨ ਮਰਹੌਂ ਭੈ ਖੋਈ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਬੋਲਯੋ ਨਾਗ ਰਵਾਲ ਤਬ ਰੇਵਾ ਸੁਤ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਹੋ ਹੂੰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਪੰਥ ਮੈਂ ਐਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥੨੨॥ਚੌ: :॥ ਏਕ ਕੋਟ ਸੈਨਾ ਲੈ ਐਹੋਂ॥ ਭੁਜੰਗੀਨ ਕੀ ਸੰਗਯਾਲੈ ਹੌਂ॥ ਲਰਹੁ ਬੈਰਿਅਨ ਸਨ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਜੀਤਹੁ ਗੁੰਧਭ ਦੇਸਅ ਰਾਤੀ॥੨੩॥ ਮਮ ਸੈਨਾਂ ਡਰਾਵਨੀ ਹੈ ਹੈ॥ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਤੁਰਕਨ ਖੈਕੈ ਹੈਂ॥ ਜਬ ਨਿੰਨਾਂਬੇ ਸੰਮਤ ਆਈ॥ ਭੁਜੰਗਨਿਕੀ ਬਜਹਿ ਬਧਾਈ॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਜੋਕਪੀਸ ਗੰਧਰਬ ਕੀ ਹੈ ਸੰਤਾਨ ਮਹਾਨ॥ ਬਲ ਮਲੇਛ ਧਰ ਦਾਬਿ ਹੈਂ ਹਤਹੋਂ ਤਹਿ ਨਿਦਾਨ॥੨੫॥ਚੌ:॥ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਸੁਜ ਬਢੈ ਹੌਂ॥ ਮੈਹੁ ਭੁਜੰਗੀ ਸਿੰਘ ਕਹੈ ਹੌਂ॥ ਬਰਖ ਪਚਾਸ ਸੁ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਮਮ ਨਾਰੀ ਮਦਨਾ ਅਘਨਾਸਾ॥੨੬॥ ਹੈ ਹੇ ਪੂਤ ਬਲੀ[3] ਦ੍ਵੈ[4] ਮੇਰੇ॥ ਕਰਹੈ ਕਾਰਜ ਬਡੇ ਬਡੇਰੇ॥ ਜਬ ਹੈ ਹੈ ਬਲਵਾਨ ਜੁਵਾ ਤਨ॥ ਕਰਿਹੈ ਰਾਜ ਸਾਜ ਸਤ੍ਰਨਹਨ॥੨੭॥ ਤਬ ਤਨ ਤਜ ਮੈ ਮੁਨ ਇਤ ਐਕੋਂ॥ ਨਾਗਨ ਅਧਗ ਬਿਹਰਨ ਕੈ ਹੌਂ॥ ਪਾਛੇ ਘਨੇ ਜੰਗ ਘਮਸਾਨਾ॥ ਹੈਂ ਹੈ ਪ੍ਰਜਾ ਦੁਖਿਤ ਅਕੁਲਾਨਾ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਜੀਤ ਜੰਗ ਇਕ ਪੁਤ੍ਰ ਮਮ ਕਰੀ ਕਾਂਗੜੇ ਰਾਜ॥ ਦਿਲੀ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰਾਗਲੋਂ ਏਕ ਛਤ੍ਰ ਮਹਾਰਾਜ॥੨੯॥ਚੌ:॥ ਸਤ ਦ੍ਰਵ, ਰਾਵੀ, ਬਯਾਸ, ਝਨਾਊ॥

1. ਝਗੜਾ, 2. ਕਲਯੁੱਗ, 3. ਬਹਾਦਰ, 4. ਦੋ

ਜਿਹਲਮ ਸਿੰਧ ਸੁ ਦੇਸ ਪ੍ਰਭਾਊ॥ ਦੂਸਰ ਪੂਤ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਕਾਸਮੀਰ ਕੇ ਤਖਤ ਬਿਰਾਜਾ॥੩੦॥ ਕਾਬੁਲਾਦਿ ਪਸਿਮ ਕੇ ਸਗਰ॥ ਕਰਿਹੈ ਰਾਜ ਤੇਜ ਬਡ ਨਾਗਰ॥ ਬਰਣ ਆਲਮੀ ਸਤ ਕਹਿ ਲੈ ਹੈਂ॥ ਮੰਗਾਯਾ ਸਿੰਘ ਭੁਜੰਗੀ ਹੈ ਹੈਂ॥੩੧॥ ਸਭ ਗਊਰ ਪਦ ਚਰ ਅਘਨਾਸੀ॥ ਰਹਿਹੈਂ ਆਇਸ ਗੁਰੁ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਮ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਪੂਰਨ ਕਰੀ ਸੇਵਕਨ ਆਸਾ॥੩੨॥ ਬੇਦਨਮਾਤ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਰਿਸੀ॥ ਤਾਂਤੇ ਆਪਤ ਪਰਿਹੈਂ ਇਸੀ॥ ਏਕ ਬਰਖਲਸ ਕਸ ਮਹਾਨਾ॥ ਸਾਪ ਸਵਿਤ੍ਰੀ ਕਰ ਗੁਰ ਜਾਨਾ॥੩੩॥ ਪਾਹੁਲ ਦਈ ਮਾਨ ਨਹਿ ਰਾਖਾ॥ ਨਿਜ ਅਪਮਾਨ ਸਾਪ ਤਿਨ ਭਾਖਾ॥ ਸਮਯ ਸਮਯ ਪਰਹੋ ਹੂੰ ਆਈ॥ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ਦੀਨ ਦੁਖਦਾਈ॥੩੪॥ ਰਾਉਰ ਮਹਿਮਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰਾ॥ ਕਿਮਿ ਜਾਨਹਿ ਜਡ੍ਹ[1] ਜੀਵ ਮੁਰਾਰਾ॥ ਸਰਦਧਾਰ ਤਬ ਜਛ ਅਲਾਈ॥ ਕਹੀ ਕੁਬੇਰ ਸੁ ਮੈ ਸਭ ਗਾਈ॥੩੫॥ ਅਬ ਕੁਬੇਰ ਕਹਿ ਪ੍ਰਭ ਕਛੁ ਕਹੈ॥ ਤੋ ਤਿਹ ਕਹਹਿ ਜਾਇ ਸੁਖ ਲਹੈਂ॥ ਹਰੁ ਸਭ ਗਊਰਰ ਆਇਸ ਮਾਹੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨੀਐ ਸਕ ਨਾਹੀ॥੩੬॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਜਛ ਰਾਜਾ ਸੋ॥ ਹਮਰੀ ਕਹੁ ਅਸੀਸ ਸਜਾਸੋ॥ ਪ੍ਰਿਥਮ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੰਗ ਕਰਹਿਗੇਂ॥ ਪੁਨ ਚਮਕੌਰਹਿ ਅਧਿਕ ਲਰੈਂਗੇ॥੩੭॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਜੰਗ ਅਪਾਰਾ॥ ਮਾਰਹਿਗੇ ਤੁਰਕਨ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਆਰਜ[2] ਧਰਮ ਉਬਾਰਨ ਕੈਂ ਹੈਂ॥ ਮਾਰਿ ਮਲੇਛਨ ਧੂਰੀ ਮਿਲ ਹੈਂ॥੩੮॥ਦੋ:॥ ਸਹਨ ਸਾਹ ਨਵਰੰਗ ਕੋ ਕਰ ਕਰਹਮ ਬਦਰੰਗ॥ ਮਾਰਹਿਗੇ ਪਠ ਪਤ੍ਰ ਲਿਖ ਲਖ ਬਾਬਰ ਬਚ ਬਯੰਗ॥੩੯॥ਚੌ:॥ ਤੁਰਕਨ ਸੰਗ ਬਿਰੋਧ ਕਰ ਹਾਰਾ॥ ਪੰਥਹਿ ਪਾਇ ਬਡੋ ਗਰ ਝਗਰਾ॥ ਪੁਨ ਹਮ ਦਖਨ ਦੇਸ ਸਿਧੈ ਹੈਂ॥ ਨੰਦੀ[3] ਤਟ ਤਨ ਤਯਾਗਨ ਕੈ ਹੈਂ॥੪੦॥ ਤੁਮਨੂੰ ਤਜਹੁ ਬਿਰੋਧ ਬਿਚਾਹੀ॥ ਨਾਗਨ ਸਨ ਕਰਹੁ ਹਿਤ ਭਾਰੀ॥ ਯਹ ਮੇਰੀ ਜੋ ਸਰਨ ਸਿਧਾਇਆ॥ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਸਮਝਾਯਾ॥੪੧॥ ਸਰਨ ਤਯਾਗਨੋ ਦੋਸ ਮਹਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਬਖਾਨਾ॥ ਹੇ (ਰੇਵਾਲ) ਤੁਮਹੂੰ ਸੁ ਬਿਰੋਧਾ॥ ਤਜਹੁ ਸੁ ਜੀਅ ਤੇ ਅਮਿਤ ਕਰੋਧਾ॥੪੨॥ਦੋ:॥ ਸਮਾ ਪਾਇ ਰਾਜ ਲੈ ਕਰਿਐ ਆਪਨ ਕਾਜ॥ ਅਥ ਦੋਊ ਤੁਮ ਸੰਧ ਕਰਹੋ ਹੁ ਅਨੰਦ ਬਿਰਾਜਣ॥੪੩॥ਜੋ:॥ ਦੋਊਨਿ ਦਿਓ ਮਿਲਾਇ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰੁ ਦਯਾਘਨ॥ ਦੋਊ ਪਰ ਪਰਪਾਇ ਬਿਦਾ ਭਏ ਨਿਜ ਥਲ ਗਏ॥੪੪॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਕੁਬੇਰ ਹੂੰ ਮਾਨੀ ਬਾਨੀ॥ ਤਜਯੋ ਬੈਰ ਨਾਗਨ ਸਨਮਾਨੀ॥ ਤਬ ਤੇ ਜਛ ਜਾਗ ਸਨ ਛੂਟਾ॥ ਸਦਾ ਜੰਗ ਜੋ ਹੋਤ ਅਖੁਟਾ॥੪੫॥ਦੋ:॥ ਮਾਲਵਾ ਗਿਰ ਤੇ ਆਇਕੈ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਜਗਰਾਇ॥ ਸਾਨ ਦਾਨ ਬਿਧਾਨਕਰ ਤੀਰਥ ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਭਾਇ॥੪੬॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕਹਿ ਬ੍ਰਿਦਾ ਕੈ ਲੈ ਸੈਨਾ ਨਿਜ ਸੰਗ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਅਘਭੈਗ॥[4]॥੪੭॥

---

1. ਚੇਤਨਾਹੀਣ, 2. ਆਰੀਆ ਧਰਮ, 3. ਨਰਬਦਾ ਨਦੀ, 4. ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਸਾਖੀ॥੧੦੩॥ਚੌ:॥ ਸੇਨਾ ਸੁਭ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਸਰੀ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਸੋਭਾ ਭਰੀ॥ ਮਗ ਮਹਿ ਮਿਲਆ ਨ੍ਰਿਪਤ ਮੰਡਿਆਲੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਭਰਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪਨ ਪਾਲੀ॥੧॥ ਆਗੇ ਹੈ ਪਦ ਪਕਰ ਪੁਹਿਮਿ ਪਤਿ॥ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਅਤਿ॥ ਲੈ ਅਪਨੇ ਸੁ ਰਾਜ ਮੈ ਗਯੋ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤਿ ਸੋ ਸੇਵਤ ਭਯੋ॥੨॥ ਨਦੀ ਤੀਰ ਉਤਰੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਛਤ੍ਰ ਧਾਰ ਪੁਨ ਬਿਜਯਾ ਪਾਈ॥ ਕਰਯੋ ਸੁਚੇਤਾ ਬਾਂਧੀ ਪਾਗਾ॥ ਆਇ ਨ੍ਰਿਪਤਿ¹ ਪ੍ਰਭ ਪਗ ਰਜਲਾਗਾ॥੩॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਲਾਪ ਕਰਤ ਮਲਿ ਮਾਲਾ॥ ਰੀਝਤ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰੁਣਾ ਪਾਲਾ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਗੁਰਯਾਨਦ ਨੀਰਾ॥ ਰਾਖਹੁ ਘਟਹਿ ਸੁਧ ਸੁਚ ਧੀਰਾ॥੪॥ ਮਰਾਹੁ ਗੋਰੀ ਕਰਹੁ ਨਿਸਾਨਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀਨੋ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਕੀ ਨਹਿ ਲਾਗੀ ਗੋਰੀ॥ ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਕ੍ਰਿਪ ਬਰ ਕਰ ਜੋਰੀ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਆਇਸ ਪਾਈ॥ ਹੁਨਹੁ ਨਿਸਾਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਜਗਰਾਈ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਬਡਭਾਗਾ॥ ਕਰਹੁ ਭਲੇ ਹਿਤ ਮਨਿ ਜੁ ਅਨੁਰਾਗਾ॥੬॥ ਸੀਧੇ ਤੇ ਪੁਠਾ ਕਰ ਦੀਨਾ॥ ਮੰਲਿਆਲੀ ਪਤਿ ਸਭ ਲਖ ਲੀਨਾ॥ ਬਰੰਬ੍ਰਹਿ ਕਲਗੀਧਰ ਭਾਖੀ॥ ਰਾਜਾ ਕਹੀ ਦਿਓ ਸਭ ਸਾਖੀ॥੭॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਮਾਂਗ ਕਛੁ ਰਾਜਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਬਿਲਖ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥ ਰਾਜਬੰਸ ਤੇ ਧੰਸਨ ਹੋਵਹਿ॥ ਤਵ ਸੁ ਪੰਥ ਮਹਿਮਾ ਜਬ ਜੋਵਹਿ॥੮॥ਦੋ:॥ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਾਚੇ ਗੁਰ ਮੰਡਿਆਲੀ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਇਹਿ ਰਾਜ ਕਹਿ ਚਹਿਹੈ ਕਰਨ ਅਕਾਜ॥੯॥ਦੋ:॥ ਯਾਹੀ ਘਟ ਇਵ ਚਟਪਟ ਸੋਈ॥ ਚੋਪਟ ਹੈ ਹੈ ਖਟ ਪਟ ਖੋਈ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਨ ਰਾਜਾ ਭਯਾ॥ ਮੰਡਿਆਲੀ ਪੁਰਮਹਿ ਲੈ ਗਯਾ॥੧੦॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ॥ ਲਿਏ ਰਿਝਾਇ ਨਾਥ ਨਰ ਹਰੀ॥ ਕਈ ਦਿਵਸ ਤਿਤ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਧਾਰੇ॥ ਨਿਤ ਨਈ ਨ੍ਰਿਪ ਸੇਵਾ ਬਿਸਤਾਰੇ ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੁਕ ਗਏ ਸਿਕਾਰ ਕੋ ਸੰਗ ਸੈਨ ਨਰਪਾਲ॥ ਗਢ ਕਮਲਾਹ ਬਿਸਾਲ ਤਹਿ ਨਿਰਖਯੋ ਗੁਰੁ ਰਛਪਾਲ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਗਢ ਕਮਲਾਹ ਕਾਹੁ ਨਹਿ ਜੀਤਾ॥ ਤਹਇਕ ਦੁਰਗ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀਤਾ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਗਢ ਸੁ ਨਾਮ ਤਿਹਿਰਾਖਾ॥ ਅਰ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਰਦਾਨ ਸੁ ਭਾਖਾ॥੧੩॥ ਮੇਰੋ ਪੰਥੁ ਜਬੈ ਬਢ ਜੈਹੈਂ॥ ਗਢ ਕਮਲਾਹ ਆਇ ਤਬਲੈਹੈਂ॥ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਬਚਨ ਸਹੀ ਹੈਂ॥ ਮੈ ਇਕ ਬਿਨਤੀ ਮੋਰਯ ਹੀ ਹੈ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਲਯੋ ਕਾਹੁ ਨਹਿ ਆਜਲੋਂ² ਯਹ ਗਢ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਕਰੇ ਸਿਕੰਦਰ ਮੋਰਚੇ ਰਹਯੋ ਮਵਾਸ ਬਿਸਾਲ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਅਫਲਾਤੂ ਜਤਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਗਿਰਨਾੜੀ ਕਹਿ ਕਾਟ ਦਿਖਾਰਾ॥ ਬਿਨਾ ਨੀਰ ਗਢ ਸਭ ਘਬਰਾਏ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਇਸ ਨ੍ਰਿਪ ਅਧਿਕ ਧਿਆਏ॥੧੬॥ ਰੀਝ ਦੇਵ ਪਤਿ ਦਿਆ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਇਕ ਸੁਮੇਘ ਪਥਰੀਜ ਲਖਾਨਾ॥ ਸੰਪਟੁ ਪਾਇ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਤਿਹਿ ਰਾਖਾ॥ ਜਬ ਜਿਅ ਹੋਇ ਸੁ ਜਲ ਅਭਿਲਾਖਾ॥੧੭॥

1. ਰਾਜਾ, 2. ਆਜ ਤੱਕ

ਨਿਕਰਤ ਗਿਰ ਸਮ ਹ੍ਵੈ ਜਲ ਦੇਈ॥ ਸੰਪਟ ਮਾਂਹਿ ਲਘ ਹ੍ਵੈ ਰਹਿ ਸੋਈ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਾਹ ਸਿਕੰਦਰ[1] ਹਾਰਾ॥ ਲਿਯੋਨ ਗਢ[2] ਕਮੁਲਾਹ ਬਿਚਾਰਾ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਜਿਹ ਜਲ ਇਤ ਸੰਪਟ ਪਰਮ ਜਿਹ ਸੁ ਸਿਕੰਦਰ ਹਾਰ ਤਾਂਹਿ ਜੀਤ ਸੁ ਅਭੀਤ ਕੋ ਨਹਿ ਪ੍ਰਤੀਤ ਜਿਅ ਸਾਰ॥੧੯॥ਚੌਪਈ॥ ਸੁਨਹੁ ਨ੍ਰਿਪਤ ਮਮਪੁਤ ਖਾਲਸਾ॥ ਕਰਿ ਹੈ ਹਯਾਕੀ ਪੂਰ ਲਾਲਸਾ॥ ਸਮਯ ਸਮਯ ਪਰ ਸੋ ਸਭ ਹੋਈ॥ ਬਲੀ ਕਾਲ ਸਭ ਕੇ ਸਿਰ ਜੋਈ॥੨੦॥ ਰਕਤ ਬਿੰਦ ਮਹਿਖਾਸੁਰਮਾਰੇ॥ ਸੁੰਭਨਿ ਸੁੰਭ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੰਘਾਰੇ॥ ਕਾ ਕਮਲਾਹ ਅਹਹਿ ਗ੍ਰਢਰਾਜਾ॥ ਜਬ ਅਕਾਲ ਯਾ ਕੇ ਸਿਰ ਗਾਜਾ॥੨੧॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੈ ਬਰਦਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਆਏ ਨਗਰ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੰਗ ਸਯਾਂਨਾ॥ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਮਰਯੋ॥ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਗਾਦੀ ਪਰ ਬਿਰਯੋ॥੨੨॥ ਨੌ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਤਾ ਕੋ ਬੇਟਾ॥ ਲੈ ਸਿੰਘਨ ਦਲ ਬਲ ਸੁਅਮੇਟਾ॥ ਲੀਓ ਜੀਤ ਕਮਲਾਹ[3] ਗਾਢੀ ਕੋ॥ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਤੇਜ ਬਢੀ ਕੋ॥੨੩॥ ਅਨ ਡ੍ਰ ਗਈ ਸਾਕੀ ਅੰਸਾ॥ ਤਾਕੀ ਸੈਨ ਲਰੀ ਸਰਬੰਸ॥ ਕਰ ਘਮਸਾਨ ਜੀਤ ਰਨ ਲੀਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਬਰ ਪੂਰਨ ਕੀਨਾ॥੨੪॥ ਮੰਡੀਪਤਿ ਸਨ ਕਛੁ ਕਿਅ ਰੋਗ॥ ਭਯੋ ਅਧਿਕਤਾ ਤੇ ਦਲ ਹੋਗ॥ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਸਹਿ ਮਰ ਗਯੋ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਾਕ ਸੰਪੂਰਨ ਭਯੋ॥੨੫॥ਦੋ:॥ ਸੰਮਤ ਅਠਾਰਹਿ ਸਤਕ ਸੈਤਾਨਬੇ[4] ਮਹਾਨ॥ ਸੁਧੇ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਯੋ ਗਢ ਕਮਲਾਹ ਨਿਦਾਨ॥੨੬॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਨ੍ਰਿਪਆ ਸਿਖ ਦੀਨਾ॥ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਬੰਦਨ ਤਿਨ ਕੀਤਾ॥ ਆਨੰਦ ਨਗਰੀ ਆਨ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਪੂਰਨ ਕਰ ਸਭ ਸੇਵਕ ਕਾਜੇ॥੨੭॥ ਨਿਤ ਨਵ ਸੰਗਤ ਆਵਨ ਲਾਗੀ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਪੂਜਨ ਕਰ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਲਿਖਹਿ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰ ਕਵਿਤਾਈ॥ ਹਾਜਰ ਰਹਹਿ ਸੁ ਚਰਨਨ ਆਈ॥੨੮॥ ਚਾਰ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤਿ ਸਵਧਾਲਾ॥ ਲਿਖਹਿ ਸੁ ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਤਿਕਾਬਯ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਕਬਹੂੰ ਤਿਨ ਤੇ ਸੁਨ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਬਹੁ ਆਪ ਉਚਰਹਿ ਮਨ ਲਾਈ॥੨੯॥ਦੋ:॥ ਸੰਗਤ ਕਹਿ ਆਗਯਾ ਦਈ ਜੋ ਕਛੁ ਪੂਛਨ ਹੋਇ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਮਮ ਪ੍ਰਿਅ ਪਰਮਪੂਛਿ ਲੇਹੁ ਤੁਮ ਸੋਇ॥੩੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੪॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਹਿ ਆਪ ਅਰੁ ਕਬਿਤਾ ਕਰੈਂ॥ ਕਬਿ ਨ ਸੰਗ ਪਰਚਹਿ ਮੁਦ[5] ਭਰੈਂ॥ ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਰੀਤ ਨਵਰੰਗਾ॥ ਬਰਨਹਿ ਰਸ ਬਅੰਜਨ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥੧॥ ਭਾਵ ਬਿਭਾਵ ਕਹਹਿ ਅਨੁਭਾਵਾ॥ ਸੰਚਾਰੀ ਸਾਤਨਕਨ ਪ੍ਰਭਾਵਾ॥ ਸਾਬਦ ਆਰਥੀ ਕਹਹਿ ਬਯੰਜਨਾ॥ ਅਭਿਧਾ ਕਹਹਿ ਲਖਯਨਾਭਨਾ॥ ਸਕਯਾ ਪਰ ਕੀਯਾ ਸਾਮਾਨਯਾ॥

1. ਯੂਨਾਨੀ ਜੇਤੂ ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ,
2. ਕਿਲਾ,
3. ਕਮਲਾਹ ਗੜ੍ਹ,
4. 1897 ਸੰਮਤ (ਈਸਵੀ 1840),
5. ਕਵੀ ਜਨਾਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਬਿਬਿਧਿਨਾਯ ਕਾ ਭੇਦ ਪਛਾਨਯਾ॥ ਹਾਵਦ ਸਾਰਿ ਤੁਰਤਿ ਅਰੁਕਾਲਾ॥ ਕਹਹਿਸੁਨਹਿ ਸਭ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥੩॥ ਨਵਰਸ ਬਰਨਿ ਰੀਤ ਗੁਰਨ ਭਾਖਹਿ॥ ਚਮਤਕਾਰ ਸੁ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਰਾਖਹਿ॥ ਦੂਖਨ ਦੂਰ ਦਿਖਾਵਹਿ ਤੇਈ॥ ਭੂਖਨ ਭੂਰਿ ਭੂਰਿ ਉਰ ਭੇਈ॥੪॥ ਆਪਨੀ ਨ੍ਰਿਤ ਰਬਿ ਰਾਨੀ ਕਹੈਂ॥ ਉਸਤਿ ਬੀਰ ਧੀਰ ਗੁਨ ਗਹੈਂ॥ ਨਾਟਕ ਕਸਹੂੰ ਭੇਦ ਸੁਨਾਵਹਿ॥ ਚੰਪੂਰਢਿ ਰਚਿ ਗੁਰਹਿ ਰਿਝਾਵਹਿ॥੫॥ ਕਰਹਿ ਪੁਰਾਨ ਬਨਾਵਨ ਰੀਤੀ॥ ਕਲਯਾ[1] ਰਚਹਿ ਰੁਚਿ ਉਚਿ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਲਹੁ ਨਾਮ ਹਰਖਾਈ॥ ਜੇ ਬਾਵਨ[2] ਪਾਵਨ ਕਬਿਤਾਈ॥੬॥ ਅਥ ਕਵਿ ਅਨ ਕੇ ਨਾਮ ਬਰਨਨੰ॥ ਪਥਮ ਨੰਦ ਲਾਲ ਸੁ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਿਅ ਪੂਰਨ ਮਤਿਵਾਲਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਏ, ਸੁਓਦੈ ਰਾਇਤ੍ਰ ਭਨ॥ ਮੰਗਲ ੪ ਹੰਸ ਰਾਮ ਪੂਰਨ ਗੁਲਾਬ॥੭॥ ਛਤੀਸ ਲਾਖ ਜਾਹਿ ਗੁਰ ਦੀਨਾਂ॥ ਬਾਜ ਪੇਇ ਪਦਵੀ ਜਿਹ ਚੀਨਾ॥ ਅਸਨੀਂ ਕਰ ਬਾਸੀ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਹੰਸ ਰਾਮ ਕਬਿ ਸੁਮਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥੮॥ ਕੁਵੇਰੇਸ ਕਲਿ ਕੇ ਸਵ ਬੇਟਾ॥ ਪਾਂਚ ਸਤ ਕਬਸ ਹਿਤਿ ਭੇਟਾ॥ ਰਾਮ ਸਯਾਮਦ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇਪਜਾਰੇ॥ ਅੰਤ ਰੰਗ ਸਭ ਗੁਨ ਨਿਰਧਾਰੇਂ॥੯॥ ਸੈਨਾਪਤਿ ਸੈਨਾ ਸਿੰਘ ੧੦ ਜਾਨਹੁ॥ ਰਾਵਲ ੧੧ ਅਲੂ ੧੨ ਮਧੁ ੧੩ ਅਨਹੁ॥ ਚੰਦਾ ੧੪, ਬਲੂ ੧੫, ਲਖਾ ੧੬ ਈਸਰ॥੧੭॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ੧੮ ਬਿਚਲ ੧੯ ਕਬੀਸਰ॥੧੦॥ ਖਾਨ ਚੰਦ ੨੦ ਚੰਦਨ ੨੧ ਸੁਖਦੇਊ ੨੨॥ ਪਿੰਡੀ ਲਾਲ ੨੩॥ ਰਸਿਕ ਗੁਰੁ ਦੇਊ। ਮਾਨ ਦਾਸ ਬੈਰਾਗੀ ੨੪ ਜਾਨਹੁ॥ ਧਰਮ ਚੰਦ ੨੫ ਬਲਭ ੨੬ ਅਨੁਮਾਨਹੁ॥੨੬॥ ਅਲੀ ੨੭ ਹੁਸੇਨ ਅਲੀ ੨੮ ਕਲੁਕਬਿ॥੨੯॥ ਕਬਿ ਬਲ ੩੦ ਤਯੋਨਿਹਾਲ ਚੰਦ ਕਬਿ॥੩੧॥ ਅਨੀ ਰਾਇ ੩੨ ਬਿਖਾ ੩੩ ਅਰ ਗੁਨਿਆ ੩੪ ਆਲਮਸਾਹ ੩੫ ਮਦਨ ਸਨਿਆ॥੩੬॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ੩੭ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ੩੮ ਟਹਕਨ ੩੯ ਦਯ ਸਿੰਘ ੪੦ ਰੋਸਨ ਸਿੰਘ ੪੧ ਗੁਨਿਜਨ॥ ਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ੪੨ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ੪੩ ਕਵੀ॥ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ੪੪ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜਵੀ॥੪੫॥੧੩॥ ਈਸਰ ਦਾਸ ੪੬ ਹੀਰ ੪੭ ਸੁਖ ਧਾਮਾ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਪੰਡਿਤ ੪੮ ਸੁ ਸੁਦਾਮਾ॥੪੯॥ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ੫੦ ਤਬ ਗੁਰਦਾਸ॥੫੧॥ ਨਾਨੂ ਬੈਰਾਗੀ ੫੨ ਗੁਨਰਾਜਾ॥੧੪॥ ਨਿਹਚਲ ਦਾਸਹੁ ਤੇ ਸੁ ਫਕੀਰਾ॥ ਏਬਾਵ ਕਲਿ ਸੁਮਤਿ ਗੰਭੀਰਾ॥ ਰਹਹਿ ਕਹਹਿ ਗੁਰੁ ਸੁ ਜਸ ਮਹਾਨਾ॥ ਬੀਰ ਸੂਰਤਾ ਸੁਮਤਿ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥੧੫॥ ਜਸ ਸਤਗੁਰੁ ਰੁਚਿ ਜਾਨਹਿ ਕਬਿ ਬਰ॥ ਕਰਹਿ ਕਲਿ ਤੋਂ ਕਥਾ ਅਤਿ ਹਿਤ ਕਰ॥ ਬਾਵਨ[3] ਕਬਿ ਪਾਵਨ ਇਹਿ ਭਾਂਤੀ॥ ਕਹਤਿ ਹਜੂਰ ਅਧਿਕ ਰਸ

---

1. ਕਵਿਤਾ,

2. ਬਾਵੰਜਾ,

3. 52 ਕਵੀ

ਖਯਾਤੀ॥੧੬॥ ਅਨੰਦ ਨਗਰ ਅਨੰਦ ਸਮਾਜਾ॥ ਨਿਰਖਤਦੁ ਮਨ ਦੁਰਤ ਗਿਰਿ[1] ਭਾਜਾ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਮੰਗਲ ਨਿਤ ਨਵਰੰਗਾ॥ ਸੁਨ ਕੀਰਤਨ ਸੁ ਸਬਦ ਆਭੰਗਾ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੫॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੋਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰੇਵਾਲਸਰ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਬਨਨ ਨਾਤਮਕ ਖਸਿ ਦਸਮੀ[2] ॥ਪ੍ਰਾਤ:॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੇਤਕ ਕਾਲ ਲਿਤਾਯੋ॥ ਕਬਿਤਾ ਰਸ ਬਿਨੋਦ ਉਰ ਛਾਯੋ॥ ਕਬਹੂ ਕੀਨੀ ਬਿਜਯਾ ਪਾਨ॥ ਬੈਠੇ ਆਨ ਸੋਢਿ ਕੁਲ ਭਾਨ॥੧॥ ਸਭ ਕਬਿ ਬਰ ਹਾਜਿਰ ਤਬ ਆਏ॥ ਬੈਠ ਬੰਦ ਬੰਦ ਪਦ ਭਏ॥ ਏਕ ਹੀਰ ਕਬਿਤ ਦਾਰਦ੍ਰੀ॥ ਅਧਿਕ ਗੁਨੀ ਕਛੁ ਨਹਿ ਛਲ ਛਿਦ੍ਰੀ॥੨॥ ਤਿਨ ਦਰਿਦ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਕਬਿਤ ਉਚਾਰੀ॥ ਹਾਜਿਰ ਭਯੋ ਨਾਥ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ਜਹ ਸੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਾਹਨ ਸਾਹਾ॥ ਸਭ ਸੁਖ ਨਿਧਿ ਅਕਾਲ ਸੁਤਚਾਹਾ॥੩॥ਦੋ:॥ ਪੇਸ ਅਗਾਰੀ ਸਭਾ ਕੇ ਭਯੋ ਹੀਰ[3] ਬੁਧਵਾਨ॥ ਆਗਯਾ ਲੈ ਬੋਲਤ ਭਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਸੁਲਤਾਨ॥੪॥ ਪਢਨ ਕਬਿਤ ਚਹਹਿ ਕਰ ਨਾਟਕ॥ ਇਤ ਉਤ ਹੇਰ ਹੀਰ ਕਬਿ ਸੁਰ ਭਟ॥ ਬੋਲਯੋ ਏਕ ਬੀਰ ਬਰਨਵਾਨਾ॥ ਦੇਤ ਪਢਨ ਨਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥੫॥ ਭਾਸਨ ਲਰ ਲਰ ਕਬਿਤ ਸੁਝੈਹੌਂ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਖ ਖਾਨ ਰਿਝੈਹੌਂ॥ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕਛ ਕਹਨਨ ਆਵੈ॥ ਪਦ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭ ਕਛੁ ਗੁਨ ਗਾਵੈ॥੬॥ ਹੀਰ ਕੋ ਬਚਨ ਦਾਰਦ੍ਰ ਪਤਿ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਪਾਸ ਨਾਚੋ ਝਗਰਤ ਭੁਕ ਤਕਰੇਰੇ ਮੋਹਿ ਬਾਤਨ ਕਰਨ ਪਾਉਂ ਮਹਾਬਲੀ ਬੀਰ ਸੋਂ। ਐਸੋ ਅਰਿ ਨਿਪਨਿਕਟ ਬਸੇ ਨਿਸ ਦਿਨ ਨਿਪਟ ਨਿਸੰਕ ਸਨ ਘੇਰੇ ਫੇਰ ਭੀ ਰਸੋ॥ ਦਾਰਦ ਕਪੂਤ ਤੇਰੋ ਮਰਨ ਬਨਚੋ ਹੈ ਆਜ ਕਰ ਕੈ ਸਲਾਮ ਬਿਦਾਹੂਜੈ ਕਬਿ ਹੀਰ ਸੋ॥ ਨਾਤੋਂ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਿਕਲ ਕਰੈ ਗੋ ਤੋਹਿ ਟੂ ਕਿਟੂ ਹੈ ਹੈ ਗਾਢੇ ਦਾਨਨ ਤਰਿ ਸੋ॥੭॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸੁਰਪਤਿ ਕੀਨੋ ਪਤ ਦੈ ਕੈ ਯਾਹੂ ਪਤਿ ਕਾਜੈ ਨੇਕ ਚਿਤ ਦੈ ਸਮਾਰਿਏ॥ ਜੈਸੇ ਬਲ ਬਾਂਧਯੋ ਧਰ ਬਾਵਨ ਸਰੂਪ ਹੀਰ ਟੂਕ ਟੂਕ ਕਰੋ ਚਾਢ ਆਖਿਨ ਪਛਾਰਿਏ॥ ਛਾਡਤ ਨ ਸੰਸ ਜੁਰੋਯ ਰਹੈ ਮਾਰੋ ਜਾਮ ਤੇਰੇ ਦਾਨ ਨਾਮਤੇ ਪਰੇਤ ਮੇਰੇ ਝਾਰਿਏ॥ ਏਕੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੁ ਰਜਾ ਕੋ ਬਾਹਨ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮੁਰ ਮਾਰਯੋ ਤੈਸੇ ਮੇਰੇ ਅਰਿ ਮਾਰਿਏ॥੮॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਦੀਨੋ ਧਨ ਅਨਗਿਨ ਗੁਨਰਾਸੀ॥ ਕਬਿਗਨ ਮਧਯੋ ਰੋਜ ਕਰ ਦੀਓ॥ ਦਾਰਿ ਦੁਰਦ ਦਮਨ ਸੁਖ ਕੀਯੋ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੬॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੂਕ ਇਕ ਕਬਿ ਚੰਦਨ ਨਾਮਾ॥ ਸੋ ਆਯੋ ਸਤਗੁਰ ਕੀ

1. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ,
2. ਸੋਲ੍ਹਵਾਂ,
3. ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਂ

ਸਾਮਾ॥[1] ਕਛੁ ਗੁਮਾਨ ਉਰ ਕਬਿਤਾ ਰਾਖਾ॥ ਏਕ ਕਬਿਤ ਕੀਨ ਮਨ ਮਾਖਾ॥੧॥ ਯਾਂ ਕਰ ਕਰੈ ਅਰਥ ਜੋ ਕੋਈ॥ ਲਖਹੁ ਤਾਹਿ ਕਬਿ ਬਰ ਹੈ ਸੋਈ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਮਨ ਮਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਕਹੀ ਕਿ ਜੋ ਅਸ ਕਬਿਤ ਕਹਾਨੀ॥੨॥ ਹਮਰੇ ਘਾਹੀ[2] ਕਹਿਹੈ ਤਾਕੋ॥ ਚੰਦਨ ਰਾਖ ਗੁਮਾਨ ਸੁ ਜਾਕੋ॥ ਚੰਦਨ ਕਹੀ ਦਰਸ ਹਮ ਕਰੈ॥ ਗੁਰ ਘਾਹੀ ਕਬਿਤਾ ਰਸ ਢਰੈ॥੩॥ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰੂ ਬਲਵਾਯੋ॥ ਸੋ ਘਾਹੀ ਬਪੁ ਸਨਮੁਖ ਆਯੋ॥ ਖੁਰਪਾ[3] ਜਾਲਾ ਆਯੁਧ ਧਾਰੈਂ॥ ਬੈਠਯੋ ਅਲਗ ਫਰਸ ਆਇਸ ਪਾਇ ਸੁ ਪੂਛਨ ਲਾਗਾ॥ ਕਹਿਐ ਅਬ ਕਬ ਜੀ ਅਨੁਰਾਗਾ॥ ਕੈਸੇ ਰਚਯੋ ਸਵੈਯਾਆਹੀ॥ ਮੈ ਪੂਛਹੁ ਗੁਰੁ ਦਰ ਕੋ ਘਾਹੀ॥੫॥ ਚੰਦਨ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਨਵ ਸਾਤ ਤ੍ਰਿਏ ਨਵ ਸਾਤ ਕਿਏ ਨਵ ਸਾਤਿ ਪਿਏ ਨਵ ਸਾਤ ਪਿਅਏ ਨਵ ਸਾਤ ਰਚੇ ਨਵ ਸਾਤ ਬਚੇ ਨਵ ਸਾਤ ਪਿਯਾ ਪਤਿ ਦਾਵਿਕ ਪਾਏ॥ ਜੀਤ ਕਲਾ ਨਵ ਸਾਤਨ ਕੀਨ ਨਵ ਸਾਤਨ ਕੇ ਮੁਖ ਅੰਚਰ ਛਾਏ। ਮਾਨਹੁ ਮੇਘ ਕੇ ਮੰਡਲ ਮੈ ਕਬਿ ਚੰਦਨ ਚੰਦ ਕਲੇ ਵਰ ਛਾਏ॥੬॥ਚੌ:॥ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਸ੍ਰੀ ਕਬਿ ਬਰ॥ ਸੁਨਿਐ ਆਸੁ ਅਰਥ ਇਹ ਹਿਤਕਰ॥ ਨਵ ਸਤ ਖੋੜੇਸਾ[4] ਗਨ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ਇਕ ਤ੍ਰਿਅ ਖੋੜਸ ਬਰਖਨ ਵਾਰੀ॥੭॥ ਤਨ[5] ਖੋੜਸ ਸਿੰਘਾਰ ਸਜਾਯੋ॥ ਪਤਿ ਖੋੜਸ ਬਰਖਨਕਰ ਭਾਯੋ॥ ਤਾਸ ਬਿਓਰਾ ਅਧਿਕ ਦੁਖ ਪਾਵਾ॥ ਖੋੜਸ ਮਾਸ ਗਏ ਘਰ ਆਵਾ॥੮॥ ਖੋੜਸ ਘਰ ਕਰ ਚੌਪਰ ਕੀਨਾ॥ ਖੋੜਸ ਲਾਯੋ ਦਾਉ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥ ਸੋਈ ਖੋੜਸ ਪਿਯ ਲੈ ਲੀਨਾ॥ ਖੋੜਸ ਕੀ ਬਾਜੀ ਜਯ ਕੀਨਾ॥੯॥ ਪੂਰਨਮਾ ਕੋ ਖੋੜਸ ਕਲਾ॥ ਤਦ ਵਤ ਮੁਖ ਛਪਾਇ ਤ੍ਰਿਅਪਲਾ॥ ਚਬਾ ਮੇਘਮਹਿ ਨਿਸਿ ਪਤਿ ਛਾਜਾ॥ ਤਸ ਮੁਖ ਦ੍ਰਤ ਤਾਕਰ ਮਹਾਰਾਜਾ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਚੰਦਨ ਕਬਿਤ ਜਿਅਹਿਂ ਕ੍ਰਿਤ ਰਹਯੋ ਚਰਨ ਲਪਟਾਇ॥ ਯਹ ਘਾਹਿ ਨ ਕਰ ਗੁਨ ਨਹੀ ਤਵ ਸੁਸਿਧਿ ਗੁਰ ਰਾਇ॥੧੧॥ਚੌ:॥ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਕਛੁ ਨਿੰਜ ਕ੍ਰਿਤਹੂੰ ਕਹੁ ਅਗਵਾਈ॥ ਜੋ ਹਮ ਕਤਿ ਕਛੁ ਲਗ ਇਨ ਨੀਕਾ॥ ਚਿਤ੍ਰ ਕਾਬਯ ਅਤਿ ਦੁਖ ਤਰ ਜੀਕਾ॥੧੨॥ ਬੋਲਯੋ ਤਬ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਕਬਿ ਜੀ॥ ਹੈ ਕਬਿਤ ਸੁਨਿਏ ਮਮ ਅਬ ਜੀ॥ ਤਾਕੇ ਅਰਥ ਆਪ ਪੁਨ ਕਹਿਏ॥ ਮੁਹਿ ਘਾਹੀ ਲਖਿ ਨਹਿ ਕਛੁ ਦਹਿਏ॥੧੩॥

ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਬਾਚ॥ਸਵੈਯਾ॥

ਮੀਨ ਮਰੇ ਜਲ ਕੇ ਪਰ ਸੇਕ ਬਹੂੰ ਨ ਮਰੇ ਮਰ ਮਾਣਕ ਪਾਏ॥ ਹਾਥੀ ਮਰੇ ਮਦ ਕੇ

---

1. ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ,
2. ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਘਾਹ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲੇ,
3. ਰੰਬਾ (ਖੁਰਪਾ) ਜਾਲ ਘਾਹ ਲਈ,
4. ਹੁਕਮ,
5. ਸੋਲਹਾਂ ਸ਼ਿੰਗਾਰ

ਪਰਸੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮਰੇ ਤਨ ਤਾਪ ਕੇ ਆਏ॥ ਤੀਯਾ ਮਰੇ ਪਿਅ ਕੇ ਮਿਲਏ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮਰੇ ਪਰਦੇਸ ਸਿਧਾਏ॥ ਗ੍ਰਿਫ ਮੈ ਬਾਤ ਕਹੀ ਦਿਜ ਰਾਜ ਬਚਾਰ ਸਕੈ ਨ ਬਿਨਾ ਚਿਤ ਲਾਏ ॥੧੪॥ ਤਬਾਹਿ॥ ਕੰਜ ਮਰੈ ਰਵਿ ਕੈ ਪਰਸੇ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮਰੇ ਸਸਸਿ ਕੀ ਛਬਿ ਪਾਏ॥ ਮੀਤ ਮਰੇ ਮਿਤ ਕੇ ਮਿਲਏ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮਰੈ ਜਬ ਦੂਰ ਸਿਧਾਏ॥ ਸਿੰਘ[1] ਮਰੈ ਮਾਸ ਮਿਲੈ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮੁਰੈ ਜਬ ਹਾਥ ਨ ਆਏ॥ ਗ੍ਰਿਫ ਮੈ ਬਾਤ ਕਹੀ ਦਿਜ ਰਾਜ ਬਿਚਾਰ ਸਕੈ ਨ ਬਿਨਾ ਚਿਤ ਲਾਏ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਯਾਕੋ ਅਰਥ ਬਿਚਾਰਤ ਰਹੇ॥ ਪੈਨ ਕਬੀ ਜੀ ਕਛੂ ਹੂੰ ਕਹੇ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਲਜਤ ਅਤਿ ਭਯੋ॥ ਮੋਹਿ ਜੀਤ ਗੁਰੁ ਘਾਹੀ ਗਯੋ॥੧੬॥ ਯਹ ਸਭ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਕੰਜ ਪ੍ਰਭਾਉ॥ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਤਾਇ ਸੁਝਾਉ॥ ਕਬਿ ਜੀ ਇਕਨ ਕਾਰ ਕੇ ਠੇਰੇ॥ ਹੋਤ ਸਪਸ ਅਰਥ ਇਹਿ ਕੇਰੇ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਸੁਢੂ ਸਤਗੁਰੁ ਸਤ ਕਬਿ ਨਮਧ ਰਾਖਯੋ ਚੰਦਨ ਨਾਮ॥ ਰਸਿ ਕਸ ਪਾਲਹਿ ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੀਨੋ ਆਨੰਦ ਨਾਮ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੭ਦੋ:॥ ਏਕ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦੀਨੋ ਬਹੁਤ ਧਨ ਦਾਨ॥ ਅੰਨ ਧਾਤੁ ਅਗਿਨਤ ਲਗੇ ਬਾਂਟਨ ਸਿੰਘ ਸਜਾਨ॥ਚੌ:॥ ਦਿਜਨ ਕਹੀ ਹਮਲੈ ਹੈ ਨਾਹੀ॥ ਗੁਰੁਨ ਧਰਮ ਤਯਾਗੋਯ ਬਲਮਾਹੀ॥ ਜਗ ਉਪਵੀਤ ਉਤਾਰਨ ਕੀਯੋ॥ ਸਰਬ ਧਰਮ ਤਾਹੀ ਤੇ ਛਿਯੋ॥ ਸੋ ਹਮ ਕਬ ਨ ਲੇਹਿ ਗੁਰੁ ਦਾਨਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸੁਨ ਸੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋਪ[2] ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਇਨ ਕੇ ਨਹਿ ਕਛੁ ਬੁਧ ਬਿਲਾਸਾ॥੩॥ ਪੀ ਪੀ ਭਾਂਗ ਗਏ ਬੋਰਾਈ॥ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਕੀ ਖਬਰ ਨ ਰਾਈ॥ ਹਿੰਦ ਧਰਮ ਰਾਖਨ ਹਿਤ ਕੀਨੋ॥ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਅਨੁਪਮ ਚੀਨੋ॥੪॥ ਏਬਿ ਪਾਧਮ ਨਿੰਦਯਾ ਕਰ ਹੀਂ॥ ਨਹਿ ਕਛੁ ਕਲਿ ਕੋ ਸਮਯਨਿ ਹਰ ਹੀਂ॥ ਕਰਿਤਧਾਨ ਚਾਹਹਿ ਏ ਕੀਨਾ॥ ਗਈ ਬੁਧ ਅਬਰਹਿਨ ਅਧੀਨਾ॥੫॥ ਏ ਪਤਿ ਗ੍ਰਾਹੀ ਲੈ ਹੈਂ ਦਾਨਾ॥ ਹਾਰਿ ਹਾਰਿ ਕਰ ਮਾਨਕਿਆਨਾ॥ ਧਰਮ ਅਧਰਮਨ ਕਛੁ ਗਤਿ ਜਾਨੈ॥ ਬੇਦ ਖਯਰ ਨਹਿ ਪਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨੈ॥੬॥ ਗੁਰੁ ਖਾਲਸੇ ਨਿੰਦਯਾ ਕਰੈਂ॥ ਤਾਂਤੇ ਨੀਕ ਰੀਤ ਨਹਿ ਪਰੈਂ॥ ਇਨ ਗੁਰੁ ਛੋੜਾ ਗੁਰ ਇਨ ਛੋੜਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਮਨ ਭਾਥੋੜਾ॥ ਗੋੜ ਚੋੜ ਸਭ ਭਏ ਪਹਾੜੀ॥ ਹੁਏਸਨੁ ਢੀਸੁ ਕੀ ਖਾੜੀ॥ ਕਾਨ ਕੁਬ ਜਸ ਸਭ ਭਾਰ ਉਠੈਂ ਹੈ॥ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਡਕੇ ਨਿਕਟਿ ਨ ਜੈਹੈਂ॥੮॥ ਤਬ ਸਾਰ ਸੁਤ ਪ੍ਰੋਹਤ ਤਹਾਂ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬੋਲਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮਹਾਂ॥ ਏਤਕ ਕੋਪ ਨਾਥ ਕਸ ਕੀਨਾ॥ ਕਾਹ ਹਮਰੀ ਗਤਿ ਹੋਹਿ ਅਧੀਨਾ॥੯॥ ਹਮੁ ਪ੍ਰਭ ਲੇਹਿ ਨ ਸੰਕਾ ਧਾਰੈਂ॥ ਤੇ ਗੁਰੁ ਘਰ ਕਹਿ ਕਹਾ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਆਦਿ ਅੰਤ ਹਮਰੀ ਗੁਰੁ ਗਈ॥ ਹੈ ਅਨਨਯਤਾ ਸੰਗ ਸਹਾਈ॥੧੦॥ ਹਰ ਕਾਰਜ ਹਮ ਹਾਜਿਰ ਰਹੈ॥ ਹਮਹਿ ਕਛੁਕ ਬਰ ਗੁਰ ਬਰ ਕਹੈ॥ ਹਮਰੋ ਥਾਉ ਨ

1. ਸ਼ੇਰ,
2. ਕ੍ਰੋਧ

ਦੂਸਰ ਕੋਈ॥ ਸਧਾ ਧਰਮ ਰਾਖਹੁ ਅਘਖੋਈ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਸਦਾ ਸਾਰ ਸੁਤ ਭਕ ਹੈ ਜੁਕ ਖਾਲਸੇ ਸੰਗਾ॥ ਕਾਹੂ ਭੇਸ ਮੈ ਤੁਮ ਰਹਹੁ ਹੋ ਦਰਵੇਸਨੀਅ ਭੰਗਾ॥੧੨॥ ਸੰਭਲਪੁਰ ਮੈ ਬਿਸਨ ਜਸ ਹੈ ਤਵ ਬੰਸ ਮਝਾਰਾ॥ ਨਿਹਕਲੰਕ ਅਵਤਾਰ ਹੂ ਹੈ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟ ਅਘਾਰਾ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਸੋਢੀਨ ਜੋਰ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਹਮਰੋ ਭਲ ਚਹੀ॥ ਰਾਜ ਤੇਜ ਸਿੰਘਹਿ ਸਭ ਦੀਨਾ॥ ਹਮਰੇ ਕਾਰ ਉਚਿਤ ਕਸ ਚੀਨਾ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਭੂਖਨ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਗੁਰ ਅੰਸ॥ ਮਮਗਾਦੀ ਜਿਹਿ ਭਲ ਲਗੀ ਪੁਜਨੀਜਸੋ ਬੀਸ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਤਿਹਿ ਕੁਲ ਬਢਹਿ ਪੰਥ ਮਮ ਮਾਨੈ॥ ਸਾਦ ਰੇ ਸੇਵੈ ਮਮ ਸਮਜਾਨੈ॥ ਜੋ ਕਰ ਨਿੰਦ ਖਾਲਸੇ ਕੇਰੀ॥ ਤਾਕੀ ਪਰੇ ਨ ਪੂਰੀ ਫੇਰੀ॥੧੬॥ ਖਤ੍ਰਿਨ ਸੁਨਯੋ ਸ੍ਰਾਪ ਤਬ ਆਏ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਪਗ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ॥ ਹਮ ਹੂ ਸਨ ਬੰਧੀ ਕਹ ਲਾਵੈਂ॥ ਹਮਰੀ ਰਤਿ ਗੁਰ ਦੇਵ ਬਤਾਵੈਂ॥੧੭॥ ਪੰਥ ਅਧੀਨ ਰਾਹੁ ਸੁਖ ਪੈਹੋ॥ ਦੋਖੀ ਬਨਿਹੋ ਮੂਲਨ ਸੈ ਹੋ॥ ਪਾਹੁਲ ਛਕਿ ਜਬ ਸਿੰਘ ਸੁ ਬਨਿ ਹੋ॥ ਮਿਲ ਮਮ ਪੰਥ ਮਲੇਛ ਨਿਰਨਹੌਂ[1]॥੧੮॥ ਸਭ ਸੁਭਸੁ ਰਾਨ ਖਾਲਸਹਿ ਦਏ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘਨ ਮੈ ਤੇ ਅਏ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਅਮੀਰੀ ਤਰਕਸ ਗੀਰੀ॥ ਦਾਨ ਦਹੀਰੀ ਔ ਤਤਬੀਰੀ॥੧੯॥ ਤਥਾ ਫਕੀਰੀ ਔਰ ਵਜੀਰੀ॥ ਸਭ ਤੇ ਚਾਤਰ ਸੁ ਅਕਲ ਗੀਰੀ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਜੇਤੇ ਗੁਨ ਜਗ ਕੇ॥ ਪੰਥ ਖਾਲਸੇ ਦੀਨੇ ਮਗਕੇ॥੨੦॥ ਨੀਤ ਮੰਤ੍ਰ ਅਰੁ ਰਾਜ ਬੜਾਈ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਪਾਈ॥ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਸੁਮਾਨ ਸਿੰਘ ਭਨ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਅਰ ਚਢਤ ਸਿੰਘ ਗਨ॥੨੧॥ ਜਟਨ[2] ਰਾਜ ਤੇ ਜ ਸਭ ਪਾਯੋ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਗੁਰੂ ਬਰਦਾਨ ਅਲਾਯੋ॥ ਪ੍ਰਥਕ ਪ੍ਰਥਕ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੋਢੀ ਸਾਚੇ ਸੁਲਤਾਨਾ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਤਬ ਜੀਤੋ ਮਹਿਲਾ ਮਹਲ ਦੈ ਕਰ ਜੋਰ ਬਨਾਇ। ਸੀਸ ਨਾਇ ਪਗਰਜ ਬਿਮਲ ਬੋਲੀ ਸੀਲ ਸੁਭਾਇ॥੨੩॥ਚੌ:॥ ਇਨ ਪੁਤ੍ਰਨ ਕਹਿ ਕਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀਨਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਭ ਬਚਨ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀਨਾ॥ ਸਾਂਚੋ ਘਰਏ ਲੈ ਹੌਂਦੇਵੀ॥ ਅਟਲ ਰਾਜ ਕਰਹੈਂ ਜਗ ਸੰਵੀ॥੨੪॥ ਸੇਵਾ ਕਰਹੈ ਸਰਬ ਖਾਲਸਾ॥ ਹੈਂ ਸਪੂਤ ਮਮ ਪੂਰ ਲਾਲਸਾ॥ ਅਸਕਹਿ ਮੋਨ ਸਮਾਧਹਿ ਸਾਧੀ॥ ਨਿਜ ਆਤਮ ਮਹਿ ਬ੍ਰਿੰਤ ਗਤਿ ਬ੍ਰਾਧੀ॥੨੫॥ਦੋ:॥ ਜੀਤੋ ਸਮਯ ਪਛਾਨ ਕਰ ਗਈ ਸੁ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਤਬ ਖਾਲਸੇ ਪ੍ਰਤਿ ਖੁਸੀ ਕਰੀ ਬਹੁ ਭਾਇ॥੨੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੮॥ ਅਥ ਖਾਲਸੇ ਪ੍ਰਤਿ ਅਸੀਰਬਾਦ ਬਰਨਨੰ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਰਬਲੋਹ ਮੰਗਲਾਚਰਨ॥ ਬਖਸਿਸ ਹਜੂਰ ਸੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ॥

---

1. ਮਾਰੋਗੇ,

2. ਜੱਟਾਂ ਨੇ

ਐਸੋ ਗੁਨ ਹਰੀ ਖਾਲਸੇ ਬਖਸਾ ਭਗਤਿ ਗਿਅ ਨੀਰਾਜ ਜੋਗੇਸੁਰ॥ ਖਤ੍ਰੈ ਬਿਤ੍ਰਯ ਅਨਨਯ ਉਪਾਸਕ ਤਯਾਗੀ ਹਰੀ ਸੂਰ ਤੁਵਨੇ ਸਗ॥ ਗ੍ਰਾਹੀ ਸੁਭ ਤਯਾਗੀ ਜੁ ਬਿਬਰਜਿਤ ਸੁ ਤਿਆਗਯਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਪਰਮੇਸਰ॥ ਗੀਤਾ ਉਪਨਿਖਧ[1] ਮਹਾ ਬਾਕਯ ਕੀ ਰਹਨੀ ਭਗਤ ਭਾਉ ਗਯਾਨੀ ਬ੍ਰਿਤੇ ਸਰ॥੧॥ ਐਸੋ ਖਾਲਸਾ ਖਾਲਸ ਪਦ ਪ੍ਰਾਪ ਨਿਰੰਕਾਰੀ ਸਿਵ ਰੂਪ ਮਹਾਨੰ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ ਸਿਖਨ ਪ੍ਰਤਿ ਭਾਸਨ ਤੈ ਮੁਦ੍ਰਾ ਕਛ ਕੇ ਸ ਕ੍ਰਿਪਾਨੰ॥ ਤਾਕੀ ਰਹੁਤ ਸੁਤੋ ਕਤ ਭਾਖਤ ਦਸ ਗ੍ਰਾਹੀ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਧਾਨੰ॥੨॥ ਤਯਾਗੀ ਦਸ ਬਿਰੋਧ ਮਾਤ ਸਾਧਨ ਹਿੰਸਾ॥੧॥ ਹੰਕਾਰ ੨. ਆਲਸ ੩. ਕ੍ਰਿਪਨਤਾ ੪. ਅਪ੍ਰਮਾਨੰ॥ ਕਠੋਰਤਾ ੫. ਕੁਚੀਲਤ ੬. ਜੜਤਾ ੭. ਅਸੋਚ ਕਲਮਾਸ ੯. ਅਭਗਤਮਾਨੰ॥੧੦॥ ਦਸ ਗ੍ਰਾਹੀ ਦਸਤਯਾਗੀ ਐਸੋ ਤਾਹਿ ਖਾਲਸਾ ਕਬਤ ਸੁਜਾਨੰ॥੩॥ ਜੀਵਨ ਮੁਕਿ ਬਿਚਰਤ ਨਰ ਤਨ ਮਹਿ ਦੇਵ ਭੂ ਦੇਵ ਹੀ ਕਹਿਏ॥ ਖਾਲਸ ਪਦ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਬਿਚਾਰੋ॥ ਤਾਸੁ ਮਹਾਤਮਨਿਜ[2] ਮੁਖ ਭਾਖਤ ਜਥਾ ਉਕਿ ਮਤ ਬੁੱਧ ਹਮਾਰੋ॥੫॥ ਬਿੰਸੀ ਦ੍ਵੈਪਲਾਸੀ॥੬॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਰੂਪ ਹੈ ਖਾਸ। ਖਾਲਸੇ ਮੇ ਮੈ ਕਰੌ ਨਿਵਾਸ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੁ ਮੁਖ ਹੈ ਅੰਗ॥ ਖਾਲਸੇ ਕੌ ਹੌ ਸਦ ਸਦ ਸੰਗ॥੭॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਇਸਟ ਸੁਹਿਰਦ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਕਹਿਅਤ ਬਿਰਦ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਪਛ ਅਰ ਪਾਤ। ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਹੈ ਅਹਲਾਦ॥੨॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਮਿਤ੍ਰ ਸਖਾਈ॥ ਖਾਲਸਾ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਸੋਭਾ ਸੀਲ॥ ਖਾਲਸਾ ਬੰਧੁ ਸਖਾ ਜਦ ਚੀਲ॥੩॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਜਤ ਅਰ ਪਤ॥ ਖਾਲਸੇ ਸਯੋ ਮਾਕੋ ਉਤਪਤ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਭਵਨ ਭੰਡਾਰ॥ ਖਾਲਸਾ ਕਰ ਮੇਰੋ ਸਤਕਾਰ॥੪॥ ਖਾਲਸ ਮੇਰੋ ਸੁਜਨ ਪਰਿਵਾਰ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਕਰਤ ਉਧਾਰ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੀ ਪਿੰਡ ਪਰਾਨ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਜਾਨ ਕੀ ਜਾਨ॥੫॥ ਮਾਨ ਮਹਤ ਖਾਲਸਾ ਸਹੀ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਸਾਰਥ ਸਹੀ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਕਰੇ ਨਿਰਬਾਹ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਦੇਹ ਅਰ ਸਾਹ॥੬॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਧਰਮ ਅਰ ਕਰਮ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਭੇਦ ਨਿਜ ਮਰਮ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰਾ ਸਤਗੁਰੁ ਪੂਰਾ॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰਾ ਸਾਜਨ ਸੂਰਾ॥੭॥ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਬੁਧ ਅਰ ਗਯਾਨ॥ ਖਾਲਸੇ ਕਾ ਹੌ ਧਰੋ ਧਿਆਨ॥ ਉਪਮਾ ਖਾਲਸਾ ਜਾਤਨ ਕਹੀ॥ ਜਿਹਬਾ ਏਕ ਪਾਰ ਨਹਿ ਲਹੀ॥੮॥ ਸੇ ਸਰਸਨ ਸਾਰਦ ਸੀ ਬੁਧ॥ ਤਦਪਿਨ ਉਪਮਾ ਬਰਨਤ ਸੁਧ॥ ਯਾ ਮੈ ਰੰਚ ਨ ਮਿਥਯਾ ਭਾਖੀ॥ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਸਾਖੀ॥੯॥ ਰੋਮ ਰੋਮ ਰਸਨਾ ਜੋ ਪਾਊ॥ ਤਦਪਿਨ ਖਾਲਸ ਜਸ ਹਿਤ ਰਾਊ॥ ਮੈ ਖਾਲਸੇ ਕੋ ਖਾਲਸਾ

1. ਉਪਨਿਸ਼ਦ,

2. ਫਲ

ਮੇਰੋ॥ ਓਤਪੋਤ ਸਾਗਰ ਬੂੰਦੇ ਹੋ[1]॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਖਾਲਸੇ ਕੇਧਰਸਾਦ ਕਰ ਸੁਤਬਿਤ ਕੋਸ ਭੰਡਾਰ॥ ਰਾਜ ਮਾਲ ਸਾਦਨ ਸਕਲ ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਿਤ੍ਰ ਬਯੋਹਾਰ॥੧੧॥ ਲਸਕਰ ਲੰਬ ਖਵਾਸ ਸਤ ਅਨੁਚਰ ਦਾਸੀ ਦਾਸ॥ ਮਿਤ੍ਰ ਕੁਟੰਬਧਨ ਭਵਨ ਮਸ ਮ੍ਰਿਧ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਤਾਸੁ॥੧੨॥ ਗ੍ਰਾਮ ਬਾਰੀ ਅਰੁ ਸਿਹਬੀ ਤਨ ਮਨ ਪਿੰਡ ਪਰਾਨ॥ ਪ੍ਰਸਾਦ ਖਾਲਸੇ ਕਰ ਮਿਲਯੋ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ॥੧੩॥ ਕ੍ਰਿਪਾਵੰਤ ਖਾਲਸਾ ਸਰਲ ਤਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਭਯੋ ਗੌਰ॥ ਮੋਸੇਰੰਕ[2] ਅਨਾਥ ਜਗ ਭਟਕਤ ਫਿਰਤ ਕਰੋਰ॥੧੪॥ ਪੂਜਾ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਸਫਲ ਪੂਜਾ ਸਵਨ ਅਰਘ ਪਾਦ॥ ਦਾਨ ਮਾਨ੍ਹ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਘੋਖੇੜਸ ਬਿਧਿ ਕੇ ਸਾਦ॥੧੫॥ ਆਨ ਦੇਵ ਨਹਿ ਸਫਲ ਕੁਉਈਤ ਊਤ ਪਰਲੋਕ॥ ਨਿਰਫਲ ਸੇਵਾ ਤਿਹਿ ਬਿਨਾ ਕਬੀ ਹਰਖ ਕਬ ਸੋਗ॥੧੬॥ ਜਜਨ ਭਜਨ ਮਮ ਖਾਲਸਾ ਖਾਲਸਾ ਪੂਜਬੇ ਜੋਗ॥ ਦਾਸ ਗੁਬਿੰਦ ਫਤਹ ਖਾਲਸਾ ਦਰਸ ਪਰਸੀਮਿਟੇ ਸਗੋ॥੧੭॥ ਮੇਰੀ ਇਨ ਅਰ ਨੇਸਾ ਖਾਲਸਾ ਪੂਜਨ ਧਯਾਨ॥ ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਖਾਲਸਾ ਮੁਕ ਰੂਪ ਸਭ ਜਾਨ॥੧੮॥ ਆਤਮ ਰਸ ਜੇ ਜਾਨਹੀ ਸੋਹੈ ਖਾਲਸ ਦੇਵ॥ ਪ੍ਰਭੂ ਮੈ ਮੋਮੈ ਤਾਸ ਮੈ ਰੰਚਕ ਨਾਹਿਨ ਭੇਵ॥੧੯॥ ਇਤਬਖਸਿਸ ਹਜੂਰ॥ਚੌ:॥ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਗੁਰੂ ਬਨਾਯੋ॥ ਮਤ ਅਨਨਯ ਕੋ ਰੀਤ ਲਖਾਯੋ॥ ਜਨਮ ਬਯਾਹ ਮਰਨਾ ਤਕ ਰੀਤੀ॥ ਭਾਖੀ ਸਭ ਸਤਗੁਰੁ ਸੁਭ ਰੀਤੀ॥੨੦॥ ਸਭ ਅਨਨਯਤਾਹੀ ਮਗ ਚਲੇ॥ ਕਹ੍ਰਿ ਕੀਨ ਕਾਨ ਮਹਿ ਗਲੇ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਦੀਨ ਪੀਨ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਊਠੇ ਨਾਥ ਗਏ ਮਹਲ ਮਹਾਨਾ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੦੯॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬੈਠੇ ਅਪਨੇ ਭਾਇ॥ ਕਥਾ ਭਈ ਤਹ ਪਾਂਡਵਨ[3] ਪੰਡਿਤ ਭਾਰਥ ਆਇ॥੧॥ ਤਾਂ ਪਾਛੇ ਚਰਚਾ ਚਲੀ॥ ਮਗ ਨ ਆਵੈ ਕੋਇ॥ ਕਿਆ ਜਾਨੈ ਕਿਆ ਹੁਇ ਤਹਾਂ ਹੈਵਾਨਾ ਹੀ ਹੋਇ॥੨॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਬੋਲੇ ਨੰਦ ਲਾਲ ਸੁਬਾਨੀ॥ ਕਰਨੀ ਕਰਮ ਜਮਾਲ ਪਛਾਨੀ॥ ਸਿਖ ਸਿਧਕ ਗੁਰੁ ਮੁਖਬੜ ਜੋਈ॥ ਤਾ ਕੋ ਭਲੋ ਸਰਬਦਾ ਹੋਈ॥੩॥ ਸੈਨਾਪਤਿ ਕਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਦਰਸਨ॥ ਹੋਤ ਪਾਰਸ ਸਭ ਅਘਨਸ ਪਰਸਨ॥ ਭਲੀ ਬੁਰੀ ਸਭ ਨਾਥ ਸੁਧਾਰੈ॥ ਹਮਰੇ ਮਤ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸੁ ਉਚਾਰੈ॥੪॥ ਉਦੈ ਰਾਇ ਕਬਿ ਕਹਿ ਤਿਹ ਕਾਲਾ॥ ਭਲੋ ਕਿ ਬੁਰੋ ਜੁ ਕਰਤਬ ਵਾਲਾ॥ ਬੀਜ ਜੌਨ ਬੋਵਹੁਗੇ[4] ਭਾਈ॥ ਉਗਿਹੈ[5] ਤਸ ਅਵਸਯ ਫਲ ਆਈ॥੫॥ ਰਾਵਲ ਕਹਤ ਈਸ ਕਰ ਅੰਸ॥ ਹੈ ਯਹ ਜੀਵ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬੰਸ॥ ਯਾਕਹਿ ਦੰਡਨ ਕੋਨਹੁ ਕਾਲਾ॥ ਫਸਯੋ ਲੋਭ ਬਸ ਪਰ ਜੰਜਾਲਾ॥੬॥ਦੋ:॥ ਅਲੂ ਬੋਲੈ ਦੇਹ ਜੜ ਪੰਚ ਤਤ ਛੂਟਿ ਜਾਇ॥ ਬਧਿ ਪ੍ਰਾਨ ਤਕ ਆਇ ਜਯ ਚੇਤਨ ਆਪਹਿ ਆਹਿ॥੭॥ਚੌ:॥ਕਹੈ ਮਧੁ ਚੇਤਨ ਸਤ ਰੂਪਾ॥

1. ਸਾਗਰ ਤੇ ਬੂੰਗ ਵਾਂਗ ਇਕ, 2. ਮੇਰੇ ਵਰਗ ਗਰੀਬ,
3. ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੀ, 4. ਬੀਜੋਗੇ, 5. ਵੱਡੋਗੇ

ਮਰਤਨ ਮਾਰੇ ਰਹਤ ਅਨੂਪਾ॥ ਦੂਰਸ ਕੋਊ ਨਾਹਿਨ ਜਾਮੈ॥ ਲੋਕ ਅਪਰ ਪਰਲੋਕ ਕਿਤਾਮੈ॥੮॥ ਅਗਿਨ ਮਾਹਿ ਅਗਿਨਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਸੀਤ ਸੀਤ ਘ੍ਰਿਤ ਘ੍ਰਿਤੁ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਆਤਮ ਰਾਮ ਸੁਜਾਨਹੁ॥ ਤੈ ਸਿਹਿ ਰਮਯੋ ਕਵਨ ਗਤਿ ਮਾਨਹੁ॥੯॥ ਚੰਦਾ ਕਹਤ ਸੁ ਚੰਦ ਚਕੋਰਾ॥ ਤਸਰਤਿ ਮਾਯਾ ਜੀਵ ਨਿਹੋਰਾ॥ ਈਸ[1] ਜੀਵ ਜਬ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਮਿਲੈ॥ ਤਰੈ ਆਪ ਅਵਲੋਕ[2] ਤਿ ਭਲੇ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਬੱਬੂਬਿਸਨ ਫਕੀਰ ਕੀ ਬੋਲੀ ਸੁਨੈ ਨ ਕੋਇ॥ ਤਯੋ ਈਸਰ ਅਰ ਜੀਵ ਕੀ ਦੁਬਿਧਾ ਜਿਅ ਮੈ ਹੋਇ॥੧੧॥ ਭੇਦ ਵਾਸਤਵ ਮੈ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਸਭ ਸਾਸ ਕਹਾਹੀ॥ ਲੇਖਾ ਕਹਿ ਜਾ ਕੇ ਸਿਰ ਭਾਰਾ॥ ਮਰਤ ਬੋਝਸਲ ਸੋ ਬਿਨਮਾਰਾ॥੧੨॥ ਜਿਹਿ ਸਿਰ ਪਾਪ ਪੋਟਰੀ ਡਾਰੀ॥ ਬਿਚਰਤ ਸੁਖੀ ਲੋਕ ਦੈ ਭਾਰੀ॥ ਈਸਰ ਕਹਾ ਕਿ ਤੀਨਹੁ ਕਾਲਾ॥ ਅਗਯਾਨਿਹਿ ਸਹਿ ਸਾਹਰ ਹਾਲਾ॥੧੩॥ ਜੀਵ ਚਰਾ ਚਰ ਮਾਹਿ ਮਹਾਨਾ॥ ਏਕਰਮੰਤਾ[3] ਰਾਮ ਪਛਾਨਾ॥ ਸੁਖੇ ਕਹਾਸੁਨਹੁ ਕਥਿ ਪੁੰਗਵਾ॥ ਸੁਪਨ ਰਚਿ ਤਜਿ ਮਹਯ ਗਯ ਸੰਭਵ॥੧੪॥ ਤਹਾਂ ਨ ਦੂਸਰ ਰਚਨੇਹਾਰਾ॥ ਕਿਵਲ ਅੰਤਸ ਕਰਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਤਥਾ ਸਪ ਮਹਿ ਸੁਖ ਦੁਖ ਹੋਈ॥ ਈਸਰ ਦੋਖ ਤਹਾਂ ਨਹਿ ਕੋਈ॥੧੫॥ ਤਯੋਹੀ ਈਸ ਸਪਨ ਯਾ ਮਾਯਾ॥ ਸਰਗ ਨਰਕ ਅਪ ਬਰ ਗਨਿ ਕਾਯਾ॥ ਤੀਨੰ ਲੋਕ ਮਰਜਾਦਾ ਧਰੀ॥ ਜੋ ਕਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਫਲ ਅਨੁਸਾਰੀ॥੧੬॥ ਤਯੋ ਚੈਤੰਨਤੇ ਈਸਰੁ ਜੀਵਾ॥ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਜਾਨਹੁ ਸੁਅਤੀਵਾ॥ ਨਤਰਸਰਬ ਚੈਤੰਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਤੀਨਹੁ ਲੋਕਨ ਸਰਬ ਬਿਲਾਸਾ॥੧੭॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਆਪਨ ਧਰਮਾ॥ ਹੈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਭ ਮਹਿ ਨਿਰਮਾ॥ ਇਸ ਦੇਵ ਸੇਵਤ ਸੁਖ ਹੋਈ॥ ਉਤਮਗਤਿ ਪਾਵਤ ਨਰ ਲੋਈ॥੧੮॥ ਆਨ ਧਰਮ ਸਭ ਨਿਹਫਲ ਜਾਨੇ॥ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਬਖਾਨੇ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਬਿਖਯ ਭੋਗ ਤਜ॥ ਕਰਯ ਭਜਨ ਪੂਰਨ ਸੁ ਪ੍ਰੀਤ ਰਜ॥੧੯॥ ਆਤਮ ਚੇਤਨ ਧਾਰੈ ਧਯਾਨਾ ਗੁਰ ਪਦ ਰਜ ਧਨ ਧਰਮ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਮਾਲਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਮ ਮਾਲ ਜਪ ਜਾਹੀਂ॥੨੦॥ ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਨਿਤ ਮੁਖ ਰਹੈ॥ ਚਤੁਰਬਰ ਸਤਿਹ ਕਰ ਮਹਿ ਪਰੈ॥ ਇਹਹਿ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਸਭ ਆਪ ਸਮਾਹੀ॥ ਕੀਨੋ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸ ਤਹਾਹੀ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸਭ ਕੇ ਬਚ ਬਿਹਸਿ ਕੈ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰ ਕਰ ਜੀਤਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਭਜਨ ਕੇ ਨਾਲ॥੨੨॥ਚੋ:॥ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਸਮਝੰ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਕਰੈ ਬਾਸਨਾ ਖੈ ਸੁਬਨਾਈ॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਸੰਕਲਪ ਨਸਾਵੈ॥ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੋ ਸੋ ਨਰ ਪਾਵੈ॥੨੩॥ ਬੇਦ ਬਚਨ ਕਰ ਬਰ ਅਧਿਕਾਰਾ॥ ਤੀਨ ਪੁਰਖ ਪਰਸੋ

---

1. ਪ੍ਰਭੂ,
2. ਹੋਰਨਾ,
3. ਰਵਿ ਰਿਹਾ

ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਬਿਖਈ ਮੁਕ ਮੁਮੋਖੁਯ ਜਾਨੋ॥ ਪਾਮਰ ਪਰਅਧਿਕਾਰ ਨ ਮਾਨੋ॥੨੪॥ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਕੋ ਸਮਝਨ ਕਰੈ॥ ਮੋਕੋ ਕੋ ਜਗ ਚਿੰਤਾ ਧਰੈ॥ ਸੋਮੁ ਮੁਖਯਜਨ ਭਲ ਕਹਲਾਵੈ॥ ਮੁਕ ਹੋਨ ਜਿਹਿ ਇਛਾ ਪਾਵੈ॥੨੫॥ ਬਿਖਈ ਬਿਖਯ ਭੋਗ ਕੇ ਕਾਜਾ॥ ਸਰਗਾਧਿਕ ਮਖ ਸਾਧੈ ਸਾਜਾ॥ ਬੇਦ ਬਿਯਾਸ ਧਾਰ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਕਰੈ ਨਿਖੇਧਹਿ ਨਾਹੀ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਬਿਖਯ ਭੋਗ ਨਹਿ ਤਜ ਸਕਤ ਕਰਤ ਸੁ ਬਿਧਿ ਅਲਿਸਾਇ॥ ਨਹਿ ਉਪਾਸਨਾ ਕਾਮ ਬਿਨ ਪਾਮਰ ਧੁਰ ਉਡਾਇ॥੨੭॥ਚੌ:॥ ਸੁਝਹਿ ਮਰਨ ਭਾਵਹਿਅ ਜਾਹੀ॥ ਉਪਜੈ ਪ੍ਰੀਤ ਸਾਧ ਗੁਰ ਮਾਹੀ॥ ਗਯਾਨ ਹੋਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਭੇਟੇ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਸਭ ਅਘ[1] ਮੇਟੇ॥੨੮॥ ਜੈਸੀ ਜਾਸੁ ਬਾਸਨਾ ਰਹੀ॥ ਉਪਦੇਸਯੋ ਸਤਗੁਰੁ ਤਸ ਤਹੀਂ॥ ਦ੍ਰਿਢ ਬਿਸਾਸ ਕਰਨ ਸੋ ਲਾਗਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਰੰਗ ਸੁਖ ਪਾਇਸ ਭਾਗਾ॥੨੯॥ ਪੂਰਨ ਗੁਰ ਸਭ ਪੂਰਨ ਕਰੈ॥ ਭੁਕਿਤ ਮੁਕਿਤ ਜੁਕਿਹਿ ਦੈ ਭਰੈ॥ ਪਵਨ ਤਤ ਸਬ ਜਾਤ ਪਰਾਈ॥ ਤਾਹਿ ਕਹਤ ਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਨਰ ਭਾਈ॥੩੦॥ ਪੁਨ ਸੁ ਬਾਸਨਾ ਤਾਕੀ ਜੈਸੀ॥ ਲੈ ਲੈ ਜਾਤ ਅੰਤ ਮਹਿ ਤੈਸੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਗਟਯਹ ਕਹੀ॥ ਭਗਤ ਤਿਲੋਚਨ ਸੋ ਬਿਧਿ ਸਹੀ॥੩੧॥ ਚਿਤ ਬਾਸਨਾ ਹੋਤ ਅਨੁਸਾਰੀ॥ ਜਨਮਤ ਮਰਤ ਰਹਤ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਧਨ ਬਾਸਨਾ ਸਰਪ ਨਰ ਹੋਈ॥ ਤ੍ਰਿਅ ਬਾਸਨਾ ਸੁ ਬੇਸਯਾ ਜੋਈ॥੩੨॥ ਸੰਤਤ ਬਾਸਨਾ ਸੂਕਰ ਹੋਈ॥ ਮੰਦਿਰ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰੇਤ ਬਨ ਸੋਈ॥ ਹਰਿ ਕੀ ਹਿਯ ਬਾਸਨਾ ਬਸਾਵੈ॥ ਹਰਿ ਸਰੂਪ ਬਨ ਹਰਿ ਪੁਰ ਜਾਵੈ॥੩੩॥ ਮਮ ਬਾਸਨਾ ਕਰੈ ਜੋ ਕੋਈ॥ ਮਮ ਪੁਰ ਬਸਹਿ ਸੁਨਹੁ ਨਰ ਲੋਈ॥ ਮਰਨ ਕਾਲ ਮਹਿ ਜੈਸੀ ਜਾਕੀ॥ ਹੋਤ ਬਾਸਨਾ ਮਿਲਤ ਸੁਬਾਕੀ॥੩੪॥ ਅਪਰ ਬਾਸਨਾ ਸਭ ਖੈ ਕਰੈ॥ ਹਰਿ ਗੁਰ ਪਦ ਮਹਿ ਨਿਹਚਾ ਧਰੈ॥ ਮਨ ਸੰਕਲਪ ਨਾਸ ਤਬ ਹੋਈ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਪੁਨ ਪਾਇਨ ਸੋਈ॥੩੫॥ ਸਭ ਉਪਾਉ ਸਮ ਦਮ ਜਪ ਜੋਗਾ॥ ਤਯਾਗ ਬਿਰਾਗ ਬਿਜੋਗ ਸੰਭੋਗਾ॥ ਸਤ ਸੰਗਤ ਬਿਨ ਬਿਫਲ[2] ਸੁਜਾਨਾ॥ ਸਤਯਾਸਤਯ ਯਹ ਬੇਦ ਬਖਾਨਾ॥੩੬॥ ਸੁਨਹੁ ਲਾਇ ਚਿਤ ਸਰਬ ਖਾਲਸਾ॥ ਸਤ ਸੰਗਤ ਬਿਨ ਬਿਫਲ ਲਾਲਸਾ॥ ਪਤਿ ਹਿਤ ਬਯਾਹ ਕਰਤ ਪਿਤ ਮਾਤਾ॥ ਪੂਜਤ ਦੇਵ ਬੰਧੁ ਗੁਰ ਨਾਤਾ॥੩੭॥ ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਉਛਾਹ ਬਧਾਈ॥ ਜੋ ਪਤ ਮਿਲਹਿ ਨਬਜਰਥ ਉਪਾਈ॥ ਤਿਮ ਸਭ ਸਾਧਨ ਆਤਮ ਕਾਜਾ॥ ਸੋਨ ਭਯੋ ਸਭ ਪਏ ਅਕਾਜਾ॥੩੮॥ ਕਬਿੱਤਤੰ॥ ਸੁਜਨ ਸੁਕਲ ਸੋਈ ਪਿਤ ਕੋ ਸਪੂਤ ਸੋਈ ਬੜੀ॥ ਜਾਤ ਪਾਤ ਸੋਈ ਜਾਨੈ ਨੇਹ ਲਾਯੋ ਹੈ॥ ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰਬੀਨ ਸੋਸੁ ਕਬਿ ਸੋਕੀਨ ਸੋਈ ਰਸਿਕ ਅਨਨਯ ਸੋਈ ਮੁਨਿਮਨ ਭਾਯੋ ਹੈ॥ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰ ਸੋਈ ਗੁਨਨ ਅਗਾਰ ਸੋਈ ਚਤੁਰ ਅਪਾਰ ਸੋ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਆਯੋ ਹੈ॥ ਖਾਲਸਾ ਖਲਾਸ ਸੋਈ ਰਹਤ ਬਿਲਾਸ ਸੋਈ ਜਾਨੈ ਨਿਤਯ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗਾਯੋ

1. ਪਾਪ, 2. ਅਸਫਲ

ਹੈ॥੩੯॥ਚੌ:॥ ਸਰਬ ਸਭਾ ਕਬਿ[1] ਪਾਇਨ[2] ਲਾਗੇ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਬਚ ਗੁਨ ਗੁਨ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਵਕਰਤ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਚਰਚ ਸੁਖ ਰਾਜਾ॥੪੦॥ ਸੁਨਤ ਸੁਨਾਵਤ ਸਭ ਅਘ[3] ਜਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਚਨ ਬੇਦ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਪਢਹਿ ਸੁਨਹਿ ਸਮਝਹਿ ਨਰ ਜੋਈ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਬ੍ਰਿਤ ਪੂਰਨ ਹੋਈ॥੪੧॥ ਭਵ[4] ਭਯ[5] ਮਿਟਹਿ ਸੰਕ ਸਭ ਤਾਕੀ॥ ਅਸ ਚਰਚਾ ਯਹ ਗੁਰ ਬਰ ਬਾਕੀ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਰਜਜਪਦ ਚਖਲਾਵੈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਗਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਧਿਆਵੈ॥੪੨॥ਦੋ:॥ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਹਹੁ ਕਾਮ ਆਦਿਕ ਖਲਨ ਲਖ ਸੁਮੇਰ ਜਨ ਸਿੰਘ॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੦॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਬਾਰ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਆਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਪਦ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਪੁਛਯੋ ਪ੍ਰਸ ਦੀਨ ਦੁਖ ਦਰਨਾ॥ ਧਰਮ ਸੇਤ ਪਾਲਕ ਅਘਹਰਨਾ॥੧॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪਰੀਛਾ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੀ॥ ਅਮਿਖ ਖੀਰ ਖਲਾਈ ਸੁ ਚੀਨੀ॥ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੋ ਕੀਨੋ ਸਨਮਾਨਾ॥ ਸੁੱਧ ਧਰਮ ਕੁਲ ਕਰ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਨਾਥ ਬਿਪ੍ਰ ਜੇ ਸਿੰਘ ਤਿਹਾਰੇ॥ ਤਿਨਹਿ ਉਚਿਤ ਕਸ ਕਰਮ ਅਪਾਰੇ॥ ਕਰਯਾ ਕਰਮੀ ਮਾਸਾ ਸਾਮੀ॥ ਕਹਿਏ ਲਖ ਸੇਵਕ ਅਨੁਗਾਮੀ॥੩॥ ਹੇ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਜੋ ਦਿਜ ਹੋਇ ਖਾਲਸਾ ਆਈ॥ ਛਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਤਾਸੁ ਅਨੁਮਾਨੋ॥ ਭਯੋ ਬਿਪ੍ਰ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਪਛਾਨੋ॥੪॥ ਕਰੈ ਖੜਗ ਸੇਵਾ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਨਯੋਤਾ ਦਾਨ ਕੁਧਾਲਨ ਖਾਈ॥ ਜਗਉਪਨੀਤਾ ਆਨ ਕਰ ਕਹੈ॥ ਮਮ ਅਵਤਾਰ ਇਹਿ ਹਿਤ ਲਹੈਂ॥੫॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਦਿਜ[6] ਕੇ ਲੱਛਨ[7]॥ ਸੁਤਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਮਤ ਮਥ ਸੁਬਿਚੱਖਨਾ॥ ਮੁਦਿਰਾ[8] ਮਾਸ ਕਬਹੂ ਨਹਿ ਖਾਵੈ॥ ਅਬਿਧਿ ਬੇਦਨਹਿ ਪਸੁ ਹਿਹਾਵੈ॥੬॥ ਹਿੰਸਾ ਕਰੇ ਮਾਸ ਜੋ ਖਾਹੀ॥ ਸੋ ਚੰਡਾਲ ਲੁਚਾ ਕਹਿ ਲਾਈ॥ ਲੋਭ ਰਹਿਤ ਸਮਤਾ ਜਿਹਿ ਮਾਹੀਂ॥ ਗਯਾਨਵਾਨ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਮਤ ਜਾਹੀ॥੭॥ ਸੋ ਦੇਵ ਰਿਖ ਮੋਰ ਬਚ ਜਾਨਹੁ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸੰਸਯ[9] ਨਹਿ ਮਾਨਹੁ॥ ਗਸੀ ਹੈ ਦਿਜ ਜੰਗ ਲਰਹੈ॥ ਬੇਦਹਿ ਪੜੈ ਸੋ ਕਰ ਮਨਿ ਨਿਬਹੈ॥੮॥ ਉਨਛ ਸਿਲਾ ਕਰ ਉਦਰ ਭਰੈ॥ ਬ੍ਰਿਪ ਨ ਮਧਯ ਪੂਜਯ ਵਹ ਪਰੈ॥ ਨਗਰਬਾਸ ਗ੍ਰਿਹਿ ਧਰਮ ਜੁਧਾਰੈ॥ ਨਿੰਦਯ ਇਰਖਾ[10] ਸਭ ਨਿਰਵਾਰੈ॥੯॥ ਤਿਹਿ ਜਾਨਹੁ ਤੁਮ ਬ੍ਰਿਪ ਮਹਾਨਾ॥ ਸਤਯ ਮੇਰੋ ਪਰਮਾਨਾ॥ ਸਸ ਕਰਮ ਤੇ ਛੱਤ੍ਰੀ ਕਹਿਏ॥ ਬਾਨਿਜ ਕਰਤ ਬੈਸ ਤਾ ਲਹਿਏ॥੧੦॥ ਕਸਬਦਾਰ ਸੋ ਸੂਦਰ ਸਹੀ॥ ਹੈ ਦਿਜ ਛਨਮ ਭੇਸ ਸੁਭ ਮਹੀ॥ ਗਾਨ ਤਾਨ ਨ੍ਰਿਤ ਤੇ ਨਟ ਦਿਜ ਲਖ॥ ਹੋਤ ਮਲੇਛ ਚੁਗ ਦੂਤ ਪੱਖ॥੧੧॥ ਭਖਯ ਅਭਖਯ ਸਮਝੈ ਜੋਈ॥ ਮਦਯ ਮਾਸ ਪਰ ਤਿਅ[11] ਰਤਿ ਹੋਈ॥ ਸੋ

1. ਕਵੀ, 3. ਪੈਰੀਂ, 3. ਪਾਪ, 4. ਭਵ ਸਾਗਰ, 5. ਡਰ, 6. ਪੰਡਿਤ, 7. ਗੁਣ, 8. ਸ਼ਰਾਬ, 9. ਭਰਮ, 10. ਈਰਖਾ, 11. ਇਸਤਰੀ

ਚੰਡਾਲ ਤਿਹਿ ਤਯਾਗਨ ਕਹੈ॥ ਮੇਰੋ ਸਿਖਨ ਤਿਹ ਕਛੁ ਡਰੈ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਆਪ ਲੇਇ ਲੋਭੀ ਬੜਾ ਅਪਰ ਦੇਖ ਘੁਰ ਰਾਇ॥ ਸੋ ਮੰਜਾਰ ਦਿਜ ਜਾਨਿਐ ਤਾਹਿਨ ਦੇਵੈ ਭਾਇ॥ਚੋ:॥ ਬਿਪ੍ਰ ਹੋਇ ਕਰ ਬਿਦਯ ਪਢੈ॥ ਕਰੈ ਭਜਨ ਹਰਿ ਕੇਰ ਰਸ ਚਢੈ॥ ਨਿੰਦ੍ਯ ਉਸਤਿ ਤਯਾਗਨ ਕਰੈ॥ ਕਰਮ ਸੁਭਾਵਿਕ ਮਹਿ ਅਨੁਸਰੈ॥੧੪॥ ਸੋ ਸੁਪਾਤ੍ਰ ਤਿਹਿ ਦੇਇ ਜੁ ਕੋਈ॥ ਸਫਲ ਫਲੈ ਜਾਨਹੁ ਜਿਅ ਸੋਈ॥ ਏਕ ਬਿਬਾਹ ਬਿਪ੍ਰ ਕਹਿ ਚਾਹੀ॥ ਦੂਸਰ ਬਿਯਾਹ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਨਾਹੀ॥੧੫॥ ਬਯਾਹ ਕਰਾਇ ਲੇਇ ਨਹਿ ਦਾਨਾ॥ ਕਰੈ ਨ ਆਨ ਦੇਵ ਕੀਕਾਨਾ॥ ਬਿਧਿ ਵਤ ਕਰ ਊਪ ਨਯਨ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਬਿਧਿ ਵਤ ਬੇਦ ਪਢਹਿ ਪਰਧਾਨਾ॥੧੬॥ ਬਿਧਵਤ ਦਾਨ ਲੇਇ ਸੁਨ ਪਯਾਰੇ॥ ਤਜੈ ਅਬਿਧ ਭੋਜਨ ਧਨ ਭਾਰੇ॥ ਗ੍ਰਹਨ ਤੁਲਾ ਮੂਰਤ ਅਰ ਛਾਯਾ॥ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਨਮ ਗ੍ਰਹੰ ਗ੍ਰਹਿਸਤਸੁ ਮਾਯਾ॥੧੭॥ ਏਤੇ ਦਾਨ ਲੇਹਿ ਸੋ ਨਾਹੀ॥ ਯਾਤੇ ਹੋਤ ਭਜਨ ਛਯ ਛਾਂਹੀ॥ ਅਸਦਿਜ ਬਰ ਪਦ ਪੂਜਤ ਜੋਈ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਤੇਜਮਮ ਹੋਈ॥੧੮॥ ਮਾਂਗੇ ਬਿਨ ਪਢ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਦੇਵ ਦਤ ਭੋਗੈ ਸੁਰ ਗਯਾਨਾ॥ ਲੇਤ ਦੇਤ ਕਛ ਮੋਹਨ ਕਰਈ॥ ਸੋ ਦਿਜ ਸਕਲ ਜਗਤ ਲੇ ਤਰਈ॥੧੯॥ ਤਿਹ ਸੇਵਾ ਜੋ ਕੋਊ ਕਰੈ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਤਿਹ ਕਰ ਪਰੈ॥ ਯਾਹੀ ਧਰਮ ਉਬਾਰਨ ਕਾਜਾ॥ ਭੇਜਯੋ ਮੋਹਿ ਅਕਾਲ ਸਮਾਜਾ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਸਾਧ ਬਿਪ੍ਰ ਰਖਯਾ ਕਰਨ ਦੁਸਮਨ ਦੂਤ ਸੰਘਾਰ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਪੰਥ ਪ੍ਰਚੁਰ ਕਰਨ ਖਾਲਸਾ ਖਾਲਸ ਪਯਾਰ॥੨੧॥ਚੋ:॥ ਮੇਰੋ ਸਿਖਨ ਨਿਯੋਤਾ ਲੇਈ॥ ਦਾਨ ਸੰਕਲਪ ਕਰਨ ਨਹਿ ਦੇਈ॥ ਰਹਿ ਬੈਰਾਗ ਨਿਰਤ ਹਰ ਹਾਲਾ॥ ਆਜ ਕਾਲ ਕਰ ਕਾਲ ਸੰਭਾਲਾ॥੨੨॥ ਸਾਮਿ ਧਰਮ ਨਿਤ ਨਿਰਤ ਸੁਪਾਲੈ॥ ਧਰਮ ਧਾਰ ਸੁਭ ਰੀਤ ਸੰਭਾਲੈ॥ ਸਮਯ ਪਾਇ ਸੁਭ ਭੋਗਹਿ ਭੋਗੈ॥ ਤਜ ਮੂਢਤਾ ਧੂਰਤਾ ਰੋਗੈ॥੨੩॥ ਸਤਗੁਰ ਬਾਨੀ ਕੰਠਹਿ ਧਾਰੈ॥ ਮਮਤਾ ਮੋਹ ਮਾਨ ਨਿਰਵਾਰੈ॥ ਨੀਚ ਸੰਗ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਮਿਤਾਈ॥ ਭਲੋ ਕਿ ਬੁਰੋ ਸੇਵ ਸਤ ਭਾਈ॥੨੪॥ ਜੋ ਕੁਊ ਮਮ ਸਿਖ ਕਹਾਵੈ॥ ਲੈ ਪਾਹੁਲ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਮਾਵੈ॥ ਪਿਛਲੇ ਸਭ ਕੁਕਰਮ ਮਿਟ ਜਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਰਨ ਮਾਤ੍ਰ ਸਕ ਨਾਹੀ॥੨੫॥ ਅਸੁਰ ਭੂਤ ਪਾਹਨ ਕੀ ਸੇਵਾ॥ ਤਯਾਗੇ ਯਹ ਮਮ ਬਚਨ ਅਭੇਵਾ॥ ਪਾਹਨ[1] ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਲਿ ਭਾਈ॥ ਮਢੀ[2] ਮਸਾਨ ਸੁ ਮਿਥਯਾ ਜਾਈ॥੨੬॥ ਮੁੰਦਹਿ ਨਾਕ ਡਿੰਭ ਦਿਖਰਾਵੈ॥ ਜਪਨੀ ਲੈ ਨਾਪਾਕ ਕਹਾਵੈਂ॥ ਜਿਨਕੇ ਭਾਉ ਨ ਅੰਤਰ ਫੂਕਾ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਭ੍ਰਮਤ ਤੀਰ ਸੂਮ ਪੁਰਾ॥੨੭॥ਦੋ:॥ ਕਿਰਤਨ ਭਜਨ ਸੁ ਸੰਗ ਕਰਯਹ ਗੁਰੁ ਗੰਗਾਧਾਰ॥ ਆਪ ਮੁਕ ਅਵਰਨ ਕਰੈਯਾ ਭਵ ਸਾਗਰ ਪਾਰ॥੨੮॥ਸੋ:॥ ਲਾਗਯੋ ਚਰਨਨ ਆਇ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ ਬਰ॥ ਸਮਝੀ ਸਭ ਮਨ ਤਾਇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਦਯਾਕ ਕੀ॥੨੯॥

---

1. ਪੱਥਰ, 2. ਮੜ੍ਹੀ

ਸਾਖੀ॥੧੧॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਊ॥ ਆਗਲ ਕਥਾ ਅਰਥ ਸਮਝਾਊ॥ ਬਹੁਤ ਬੁਝਨੋ ਸਾਮਸਹਿ ਨਾਹੀ॥ ਮਮ ਸੁਤ ਆਨ ਸਮਝ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੧॥ ਮੇਰੋ ਸਿਖ ਅਮਰ ਸੁਨ ਭਾਈ॥ ਸਮਯ ਸਮਯ ਕਰ ਧਰਮ ਸਹਾਈ॥ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਬਹੀ ਅਵਤਰੈ॥ ਝੂਠੀ ਸਭਾ ਨਾਸ ਸਭ ਕਰੈ॥੨॥ ਕਲਿਜੁਗ ਰਾਜ ਮਹਿ ਮਮ ਸਿੱਖੀ॥ ਕਰੈ ਧਰਮ ਮਤਿ ਨਿਸਯ ਲਿਖੀ॥ ਸੋ ਸਭ ਪਾਵੈਗੋ ਬਡਿਆਈ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤਹੀਨ ਫਲ ਜਾਈ॥ ਜੇ ਭੰਗਾਣੀ ਮਹਿ ਜਨ ਜੂਝੈ॥ ਤਿਨ ਪੁਨ ਤਨ ਧਰਮ ਮਮ ਤ ਸੂਝੈ॥ ਪੁਰੀ ਅਨੰਦ ਤੇ ਆਨੰਦ ਕੈਹੈ॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਰੂਪ ਸੁ ਹੈ ਹੈ॥੪॥ ਪੁਨ ਨਾਦੌਨ ਜੁਧ ਮਹਿ ਪਯਾਰੇ॥ ਹਾਰੇ ਸਰਬ ਗਿਰੀ ਜਬ ਮਾਰੇ॥ ਸਾਹਸਾਹਨੀ ਸਕਲ ਰਿਸਾਈ॥ ਲਰੇ ਮਰੇ ਹਮ ਰਹੇ ਨਿਰਾਈ॥੫॥ਦੋ:॥ ਤੁਰਕਨ ਦਲ ਲੈ ਭੀਮ ਸਸ ਅਰੁ ਅਪਨੌਂ ਹੂੰ ਜੋਗ॥ ਪਰਯੋ ਆਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਭਾਜਯੋ ਹਿੰਮਤ ਛੋਰ॥੬॥ਚੌ:॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਿੰਘਨ ਸਿਰ ਦੀਨਾ॥ ਅਜਹੂੰ ਤੁਰਕ ਅਹਹਿ ਬਲ ਪੀਨਾ॥ ਸੋ ਮਮ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰਬ ਸੰਘਾਰੈ॥ ਮੇਰੀ ਸਿਖੀ ਮਤ ਬਿਸਤਾਰੈ॥੭॥ ਯਹ ਮੇਰੋ ਮਾਤਆਸਿਕ ਜਾਨਹੁ॥ ਨਾਹਿ ਨਾਸਿਕ ਉਰ ਅਨੁ ਮਾਨਹੁ॥ ਘਰ ਘਰ ਹੋਇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜਾ॥ ਪੁਨ ਇਕ ਬੀਰ ਕਰਹਿ ਪਥ ਲਾਜਾ॥੮॥ ਇੰਦ੍ਰੀ ਜਿਤ ਕੁ ਸੁਨਗਰ ਹਿਮਾਰੈ॥ ਘਰ ਘਰ ਹੈ ਹੈ ਨ੍ਰਿਪਨ ਅਖਾਰੈ॥ ਬਹੁਤ ਬਰਖ ਬਹੁ ਦਿਨ ਰਿਤੁ ਬੀਤੇ॥ ਤੇਜਵਾਨ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਤੀਤੇ॥੯॥ ਪੁਨ ਕਛੁ ਦਿਨ ਮਹਿ ਆਲਮ ਸਿੰਘ॥ ਰਾਜ ਤੇ ਜ ਨਹ ਰਹਿਗੋ ਸਿੰਘਾ॥ ਪਸਿਮ ਜੀਤ ਗਿਰਨ ਕਹਿ ਜੀਤੈ॥ ਲੇਇ ਰਾਜ ਕਸਮੀਰ ਅਭੀਤੈ॥੧੦॥ ਸਿੰਘਨ ਸਨ ਕਰ ਦ੍ਰੋਹ ਪਹਾਰੀ॥ ਮਾਰੈ ਜੈ ਹੈ ਸਕਲ ਬਿਕਾਰੀ॥ ਰਾਮ ਕੁ ਅਰ ਕਹਿ ਕਹਿ ਇਹ ਬਾਨੀ॥ ਪਰਚੇ ਸਸਰਨ ਮਹਿ ਗੁਰ ਗਯਾਨੀ॥੧੧॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਰੰਗਰ ਤੂੰ ਬਡੋ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਭਾਸੋ ਖਡੋ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਸਿਖ ਤਿਹਾਰਾ॥ ਰੰਗੜਾਨਾ ਨਹਿ ਚਿਹਤ ਬਿਕਾਰਾ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਕਰੁ ਨਾ ਇਤਜ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ॥ ਲੋਹਾ ਕਾਟਤ ਲੋਹ ਕੋਤਯੋ ਰੰਘੜ ਰੰਘੜਾਨ॥੧੩॥ ਰੰਘੜ ਕੇ ਘਰ ਜਨਮਿਹੋ ਕਰਿ ਹੋਂ ਰਾਜ ਸਮਾਜ॥ ਰਾਜ ਸਾਜ ਸਾਰੋਦਿਓ ਆਧੋ ਸਿੱਖੀ ਸਾਜ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਜੋਰ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਪੁਨ ਦਰਸਨ ਮਿਲਿ ਹੈਂ ਕਿਮਿ ਸਹੀ॥ ਹੋ ਹੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰਮਾਹੀ॥ ਰਾਖਹੁ ਸਰਧਾ ਆਉਂ ਤਹਾਂਹੀ॥੧੫॥ ਬਾਰ ਗਯਾਰਹੀਂ ਪੁਨ ਅਵਤਰਿ ਹੋਂ॥ ਸਿੰਘਨ ਖੇਤ ਸੰਭਾਲਨ ਕਰਿਹੋਂ॥ ਕੋਊ ਨ ਜਾਨ ਸਕੈਗੋ ਮੋਹੀ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਕਹਹਕਾ ਤੋਹੀ॥੧੬॥ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਕੋ ਅਤਿ ਹੈ ਹੈ॥ ਉਸਤੁ ਤੁਰਕ ਨਾਸ ਹੈ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਜਬਹਿ ਖਾਲਸਾ ਨੇਡੇ ਥੈ ਹੈ॥ ਮੋਕਹਿ ਸਾਸ ਸਾਂਸ ਤਬ ਬਧਯੈ ਹੈਂ॥੧੭॥ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਸੁ ਮੁਕਤੇ ਐ ਹੈ॥ ਫੂਡ ਗੂੜ ਨ੍ਰਿਪ ਮੂੜ ਖਪੈ ਹੈਂ॥ ਸਭ ਸਿਰਹਿੰਦਨ ਕੇ ਕਰ ਨਾਸਾ॥ ਮੇਰੀ ਹੂੰ ਕੁਲ

ਹੋਇ ਬਿਨਾਸਾ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਜਾਦਵ ਬੰਸ ਸੰਘਾਰ ਕਰ ਕ੍ਰਿਸ ਗਏ ਨਿਜ ਧਾਮ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਹੌਂ ਹੂੰ ਕਰਹੁਗੋ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਲਲਾਮ॥੧੯॥ਚੌ:॥ ਤਹ ਤੇ ਉਨਹਯ ਸਾਲਾ ਗਏ॥ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪੁਨ ਨੰਗਰ ਅਏ॥ ਛਕ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪੁਨ ਪਲੰਗ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰਪੁਰ ਜਨ ਕਾਜੇ॥੨੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੨॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪੁਨ ਸਤਗੁਰੂ ਬੈਠੇ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰ ਸਭ ਆਏ ਹੈ ਸਵਧਾਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਤਹਿ ਪ੍ਰਸ ਉਚਾਰਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਇਕ ਪੂਜਤ ਮੂਰਤਿ ਸੁ ਬਨਾਈ॥ ਇਕ ਕਰ ਧਯਾਨ ਜਪਤ ਹਰਿ ਰਾਈ॥ ਕੌਨ ਭਲੋ ਕੋ ਬੁਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਕਹਿਐ ਪ੍ਰਸ ਮੋਰ ਦੁਖਟਾਲਾ॥ ਸੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਿ ਮੂਰਤ ਨਕਲੀ॥ ਨਾਮ ਧਯਾਨ ਘਰੇ ਨਰ ਅਸਲੀ॥੩॥ ਏਕ ਨਾਮ ਜਪ ਏਕ ਸੁ ਧਯਾਨਾ॥ ਕਰਤ ਏਕ ਮੂਰਤ ਸੁ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਤੀਨਹੁ ਭਗਤ ਸੁਨਹੁ ਮਮ ਪਯਾਰੇ॥ ਹਮਰੇ ਮਤ ਮੂਰਤਨ ਬਿਚਾਰੇ॥੧੪॥ ਸਤਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਰਨੀ ਕਰੀ॥ ਦਸਹੂੰ ਜਾਮਨ ਮਹਿ ਸੋ ਪਰੀ॥ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਜਪਨ ਭਲ ਭਹੰਤੀ॥ ਹੋਤ ਸਰਬ ਬਿਗਨਨ ਤੇ ਸਾਂਤੀ॥੧੫॥ ਯਾ ਕਲਿ ਕਾਲਿ ਉਪਾਊਨ ਆਨਾ॥ ਕੇਵਲ ਭਜਨ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨਮਾਨਾ॥ ਅਧਿਕ ਧਯਾਨ ਹਹਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਬਿਨਯ ਸੁਸੀਲ ਸੁਖਦ ਸਭਿ ਧਾਨਾ॥੬॥ ਸਾਧ ਸੂਰ ਬਰ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸੋ ਮਮ ਸੇਵਕ ਸੁਖਦ ਅਮਾਨਾ॥ ਹਮਰੋ ਆਵਨ ਹੈ ਇਹ ਕਾਜਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਦਲਨ ਧਰਮ ਕਰ ਲਾਜਾ॥੭॥ਦੋ:॥ ਸੂਰ ਖਾਇ ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਸੂਰਮ੍ਰਦਨੀ ਸਿਖ॥ ਗੁਰੂ ਕਾਸਿਖ ਸੁਮਾਨਿਐ ਸਦਾ ਸੰਮਾਲੈ ਭਿਖ॥੮॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਬੁਰਾ ਕਾਲ ਬੁਰਾ ਸੀਤ ਬੁਰੀ ਨਾਯਕਾਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਬੁਰੀ ਬਡਿਆਈ ਆਪਨੀ ਕੋ ਜਾਨਹਿ ਅਤੇ ਬੁਰਾਰਿਨ ਜਾਨ ਅਪਮਾਨ ਬੁਰਾ ਸਭਾ ਬੀਚ ਬੁਰਾ ਨੀਚ ਸੰਗਤਯੋ ਔਨੇ ਰੰਗ ਬਿਅਤੇ॥ ਬੁਰਾ ਭੇਦ ਦੈਨੋ ਸਭ ਨਰਸੋ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬੁਰੋ ਗੁਰੂ ਬੈਦ ਸੋ ਬਿਰੋਧ ਕਰੈ ਤਿਅ ਤੇ॥ ਜੋਤਿਸੁ ਸੁਨਨ ਬੁਰੋ ਨਿੰਦਨ ਪਰਨ ਬੁਰੋ ਏਤੀ ਬੁਰੀ ਬਾਤਨ ਕੋ ਤਯਾਕ ਦੀਜੈ ਜਿਂਅਤੇ॥੯॥ ਤਿਅ ਕੀ ਸਲਾਹ ਨਾ ਸਤਾ ਮੈ ਬੈਠ ਆਪ ਕਹੈ ਮੇਰੀ ਨਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਭਾਗੀ ਸਭ ਭਾਂਤ ਹੈ॥ ਪੂਛੇ ਬਿਨਾ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਬੁਰੋ ਹਾਕਿਮ ਤੈ ਪੂਛਨ ਅਧਿਕ ਬੁਰ ਜਾਤੈਂ ਨੇਹ ਨਾਤ ਹੈਂ॥ ਲੋਭ ਤਯਾਗ ਥੋਰੋ ਖਾਇ ਜਗਮੈ ਸਾਂਗ ਭੋਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁਹਾਤ ਹੈਂ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਪਰ ਸਸਤਰ ਪਰ ਘੋੜਕਾ ਪਰ ਨਾਰੀ ਪਰ ਗੇਹ॥ ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਮਨ ਦੇਸ ਪਰ ਇਨ ਤੇ ਕਿਆ ਅਸਨੇਹ॥੧੧॥ ਧਰਤੀ ਧੇਨੁ ਸੁ ਬਰਨ ਅਸ ਨਾਰੀ ਮੰਦਿਰ ਪਾਠ॥ ਏਹੀ ਦਾਨ ਸਭ ਦਾਨ ਸਿਰ ਅੰਨ ਸਤਨ ਤੇ ਸਾਠ॥੧੧॥ ਨਾਮ ਜਪਨ ਸਭ ਪਾਠ ਤੇ ਅੰਨ ਦਾਨ ਸਭ ਦਾਨ॥ ਸਭ ਜੂਨੀ ਤੇ ਅਧਿਕ ਨਰ ਸੁਨਹੁ ਸਿੱਖ ਸੁਰ ਗਯਾਨ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਸਭ ਕਰ ਮੇਘ ਆਸਾਰਾ ਭਾਰੀ॥ ਰੱਖਯਕ ਛਤ੍ਰੀ ਸਭ ਕਰਧਾਰੀ॥ ਘਰ ਕੀ ਰਖਯਕ ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਗੀ॥ ਅੰਤ ਕਾਲ ਹਰਿ ਰਖਯਾ

ਕਰਾਗੀ॥੧੪॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਏ ਦੋਊ ਬੁਰੇ॥ ਜੋ ਕਛੁ ਕਰਨੀ ਭਗਤਿਨ ਕਰੈ॥ ਸਸਹੀਨ ਛੂਤੀ ਅਤਿ ਬੁਰਾ॥ ਅਨਪਢ ਦਿਜ ਸਭ ਤੇ ਤ੍ਰਿਸਕਰਾ॥੧੫॥ ਬੁਰਾ ਬਿਪ੍ਰ ਅਤਿ ਸਸ ਜੁਧ ਹੈ॥ ਮਮ ਸਿੱਖ ਹੋਇ ਨਰਰਤ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਬੈਸ ਪਢਾ ਸਭ ਹੀ ਤੇ ਬੁਰਾ॥ ਤਯਾਗ ਨਾਰਿ ਜੁ ਧਾਰਨ ਕਰਾ॥੧੬॥ ਬੇਦ ਬਾਕਯ ਪਢ ਸੂਦਰ ਜੋਈ॥ ਸਿਖ ਬਿਨਾ ਨਿਸੈ ਜੋ ਹੋਈ॥ ਇਨ ਕਰ ਕਛੁ ਬਿਸਾਸ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਪ੍ਰੇਤ ਸੇਵਨੀ ਨਾਰਿਹੁ ਛੀਜੈ॥੧੭॥ ਭੋਜਨ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ ਬਕਬਾਦਾ॥ ਅਧਿਕ ਅਮਲ ਅਤਿ ਬੁਰਾ ਬਿਖਾਦਾ॥ ਰਹਨੀ ਰਹੈ ਸਿਖ ਮਮ ਸੋਈ॥ ਮਾਨਹੁ ਬਚਨ ਸਤਯ ਯਹ ਹੋਈ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਨੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਗੁਰੁ ਧਰਮ ਮਤ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰ ਉਪਦੇਸ॥ ਭਈ ਬਿਸਰਜਨ ਸੁਭ ਸਭਾ ਲਹਿ ਸਾਚੇ ਉਪਦੇਸ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੩॥ਦੋ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਂਚੇ ਸਤਗੁਰੁ ਬੈਠੇ ਲਾਇ ਸਮਾਜਾ॥ ਆਈ ਤਹ ਸੰਗਤ ਅਗਿਨੀਤ ਪੂਰਬ ਦਿਸ ਤੇ ਸਾਜ॥੧॥ਚੌ:॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਭੇਟ ਚਢਾਈ॥ ਲਹਿ ਬਰਦਾਨ ਮਾਨ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਤਾਂ ਅਹਿ ਏਕ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਆਯੋ॥ ਪਾਇਨ ਪਰਯੋ ਉਪਾਇਨ ਲਯਾਯੋ॥੨॥ ਧਾਰ ਗੁਰੁ ਅਗ੍ਰ ਬੈਠ ਸਿਰ ਨਾਈ॥ ਹਰਖਯੋ ਅਧਿਕ ਸਮਾਝ ਲਖਾਈ॥ ਤਾਕਰ ਸਿ ਪਰਸੁ ਪਰਮ ਕਠੋਰਾ॥ ਧਨ ਲਾਗਯੋ ਜਾ ਮੈ ਨਹਿ ਥੋਰਾ॥੩॥ ਦੇ ਖਨ ਲਗੇ ਸਿੰਘ ਕਰ ਲੇਈ॥ ਕਰਹਿ ਸਰਾਹਿਨਹ ਹਸਿ ਹਸਿ ਤੇਈ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕਹੀ ਜਦਪਿ ਪ੍ਰਿਯਹ ਨੀਕੀ॥ ਕਰਿਹੈ ਜਾਲਾ ਬਮਨੀ ਫੀਕੀ॥੪॥ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਯਾਕਰ ਗੋਰੀ ਕਰਨ ਜਿਆਨਾ॥ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਬਸੋ ਦਰ ਸਮਾ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਲਖਹਿਗੇ ਸਿਪਰਹਿ ਜਮਾ॥੫॥ ਤਬ ਮਨ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਬੀਚਾਰੀ॥ ਮੈ ਕੀਨੀ ਯਹ ਅਨੁਚਿਤ ਕਾਰੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਨਿਕਟ ਨਿਜਮ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਕੈਸੇ ਪੂਰਨ ਹੋਇਤ ਯਹੀ॥੬॥ ਨਿਸ ਮਹਿ ਗੁਰੁ ਕੀ ਮਨਤ ਕਰੀ॥ ਮੁਕਨ ਫਿਰ ਅਰਦਾਸ ਉਚਰੀ॥ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਨਾਥ ਇਹ ਬਾਰੀ॥ ਕਰ ਕੜਾਹ ਰਾਖਯੋ ਸੁ ਅਗਾਰੀ॥੭॥ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਕੋ ਭੋਜਨ ਦੇ ਹੌਂ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਨਪਨ ਪੂਰਨ ਪੈ ਹੌਂ॥ ਪਾਤ ਜਾਇ ਜਬ ਜੁਰਾ ਸਮਾਜਾ॥ ਆਇਸ ਕਰੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥੮॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਤੁਪਕ ਤਕ ਲਾਈ॥ ਛਿਦੀਨ ਸਿਪਰ ਪਿਸ੍ਰ ਕਠਨਾਈ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਕੀਨਾ॥ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਸਾਚੋ ਸਤ ਚੀਨਾ॥੯॥ਦੋ:॥ ਲੈ ਕਰ ਨਿਜ ਬੰਦੂਕ ਬਰ ਬੋਲੇ ਬਿਗਸਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਪੁਕਾਰ ਲੈ ਅਬ ਹੌ ਹਨਤ ਸੰਭਾਲਾ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਆਗੈ ਭਾ ਨਾਚਾ॥ ਗਊਰ ਸਨ ਪਨ ਮੋਰਨ ਗਾਚਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਚਾਹੈ ਗਿਰ ਧਰਨਿ ਉਖਾਰੈ॥ ਚੰਦ ਸੂਰ ਹਨ ਧਰ ਪਰਛਾਰੈ॥੧੧॥ ਕਹਾਂ ਢਾਲ ਕੀ ਹੈ ਕਠਿਨਾਈ॥ ਜਗ ਸੂਰਨ ਹਿਤ ਗਿਰਾ ਅਲਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਯਹੀ ਸਭ ਸਹੀ॥ ਜੋ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਵਤਨਹੀ॥੧੨॥ ਸਸਨ ਕਰ ਸਦ ਕਰਿਅ ਭਰੋਸਾ॥ ਸਿੰਘਨ

ਕਹਿਦਿਅ ਸਤਗੁਰੁ ਤੋਸਾ॥ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਅਬ ਸਿਪਰ ਉਠਾਵੈ॥ ਵਾਹਗੁਰੁ ਭਜ ਸੁਖ ਪਾਵੈ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੪॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗ੍ਰੰਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਬਿ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਬਿਬੇਕ ਨੀਤ ਬਰ ਬਰਨਾਸ੍ਰਮ ਬਿਭਾਗ ਬਰਨਨੰਨਾਮ ਸਪ ਦਸਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਬੈਠੇ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ॥ ਉਪਦੇਸਤ ਸਿੰਘਨ ਸੁਮਤਿ ਨੀਤ ਧਰਮ ਸੁਕਰਾਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਜਾਟ ਕਪੂਰ ਸੁ ਜੰਗਲ ਬਾਸੀ॥ ਬਡੋ ਤੇਜ ਧਾਰੀ ਬਲਰਾਸੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਭੇਟ ਪਠਯੋ ਹਯ ਸੁੰਦਰ॥ ਨਿਰਖਿ ਜਾਹਿਹਯ ਲਜਤ ਦਿਨ ਕਰ॥੨॥ ਗਯਾਰਹ ਸਤਕਾ[1] ਮੋਲ ਲੈ ਚਾਲੋ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗ੍ਰਹ ਸੁ ਕੀਨੋ॥ ਦਲ ਸਿੰਗਾਰ ਤਿਹ ਰਾਖਯੋ ਮਾਨਾ॥ ਦਲ ਬਿਦਾਰ ਕਰ ਭੁਜ ਬਲਵਾਨਾ॥੩॥ ਕਰਹਿ ਸਵਾਰੀ ਕਰੁਣਾ ਪਾਲੀ॥ ਕਰਯੋ ਕਪੂਰਾ ਜਾਟ ਨਿਹਾਲੀ॥ ਕਬਹੁ ਗਏ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਹਨੇ ਘਨੇ ਦਸ ਸਾਜਾ॥੪॥ ਤਬ ਉਜੈਨ ਕੀ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਲਯਾਈ॥ ਇਕ ਉਜੈਨ ਬਿਸੰਭਰ ਹਰਹੀ॥ ਬਨਿਆ ਧਨਿਕ ਸੇਵਕਗੁਰੁ ਚਹਈ॥੫॥ਦੋ:॥ ਹਰਿ ਗੁਪਾਲ ਤਾਕੋ ਤਨ ਜਤਿਅ ਸਹਿ ਆਯੋ ਸੋਇ॥ ਨਿਰਖਿ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਗੁਰ ਬਰ ਅਗਮ ਅਕੁਲਾਨੋ ਮਨ ਹੋਇ॥੬॥ਚੌ:॥ ਨਿਜ ਕਰ ਬਾਜਹਿ ਤਾ ਅਦੇਹੀ॥ ਨਿਰਖਿ ਸਾਹੁ ਸੁਤ ਸਾਸਨ ਲੇਹੀਂ॥ ਕਿਹਿ ਕਰ ਇਨ ਕਹਿ ਪ੍ਰਿਤ੍ਰ ਗੁਰੁ ਮਾਨਾ॥ ਏ ਹਿੰਸਕ ਕਿਮਿ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨਾ॥੭॥ ਕਹ ਗੁਰੁ ਤਾਕਹ ਇਹਿ ਬਿਉਹਾਰਾ॥ ਅਤਿ ਅਨੁਚਿਤ ਮਨ ਕਿਅ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਜਪੇਣ ਸੰਗ ਸੰਗਤ ਪਗ ਲਾਗਾ॥ ਪੈ ਮਨ ਤੇ ਭ੍ਰਮਪਤ ਅਤਿ ਜਾਗਾ॥੮॥ ਇਨ ਕਰ ਸਿਖਯ ਬਨਹੁ ਕਿਮਿ ਨਾਹੀ॥ ਸਦਾ ਪਾਪ ਰਤ ਜੋ ਸੁਲਖਾਹੀਂ॥ ਲਖਤਾ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਗੁਨ ਗਨਤੀ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਾਨਬਿਨ ਬਿਤੀ॥੯॥ ਬੋਲੇ ਹਰਿ ਗੁਪਾਲ ਤੂੰ ਸਾਹ॥ ਤੇਰੋ ਪਿਤ ਸਿਦਕੀ ਸਿਖ ਆਹ॥ ਤੂੰ ਕਤ ਮਨ ਮਹਿ ਸਮਝਨ ਆਨਾ॥ ਸੁਨਤਹਿ ਕਹਹੁ ਸੁ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਾ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਪੰਛੀ ਯਹ ਹੋ ਚੋਰ ਬਡਰਾਜਾ ਬਾਜ ਮਹਾਨ॥ ਦੂਸ ਦਮਨ ਮਮ ਨਾਮ ਤਬ ਕਰਤ ਰਹੇ ਤਪ ਗਯਾਨਾ॥੧੧॥ ਤੀਰਥ ਹੇਮਕੁੰਟ ਤਟਮਾਹੀ॥ ਸਪ ਸ੍ਰਿੰਗ ਸੋਹਤ ਜਿਹ ਠਾਈ॥ ਤਾ ਬਨ ਮਹਿ ਹਮ ਕਹਿ ਸਭ ਜਾਨੇ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਹਮਰੇ ਸੇਵਕ ਜਿਅ ਪ੍ਰਾਨੈ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਗਹਿ ਰਾਜਾ ਮਾਰਨ ਲਗਯੋ ਚੋਰ ਮਮ ਸਪਥ ਕੀਨ॥ ਰਾਜੇ ਤਾਤੇ ਤਯਾਗ ਦਿਅ ਗੁਰ ਛਰ ਉਰ ਕਰ ਬੀਨ॥੧੩॥ ਲਾਖ ਬਰਖ ਬੀਤਤ ਭਏ ਪੰਖੀ ਭਯੋ ਸੁਚੋਰ ਰਾਜਾ ਬਾਜ ਬਿਰਾਜ ਅਬਲੇਤ ਬੈਰ ਸਿਰ ਤੋਰ॥੧੪॥ ਸਾਂਚੀ ਹੂੰ ਨਹਿ ਕੀਜਐ ਸਤਗੁਰੁ ਸੌਹੁ ਸਜਾਨ॥ ਕਪਥ ਲਿਸਨੀਸਪਥ ਬਰ ਸੁਪਥਿ ਤਜਤ ਮਤਿ ਮਾਨ॥੧੫॥ਚੌ:॥

1. ਗਿਆਰਾਂ ਸੌ

ਬਬਲੋਂ ਲੰਗਰ ਭਯੋ ਅਪਾਰਾ॥ ਬਿਬਿਧਿ ਸਾਦ ਆਮਿਖ਼ਹ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਗੁਪਾਲ ਉਰ ਅਤਿ ਅਕੁਲਾਨਾਂ॥ ਕਹ ਗੁਰੁ ਤਾ ਕਹਿ ਅਮਿਖ ਮਾਨਾ॥੧੬॥ ਲਯਾਓ ਰੁਪੈ ਆਪ ਪਾਂਚ ਸੈ ਸੋ ਆਪ ਹੀ ਲੈ ਜਾਇਹੋ॥ ਅਰ ਬੈਸਵ ਆਚਾਰ ਜਨਕੋ ਸਿਖ ਬਨ ਮਦ ਛਾਇ ਹੋ॥੧੭॥ ਨਿਰਦਯ ਧਰਮ ਹਿੰਸਾ ਪਰਮ ਜਿਨ ਕੇ ਸਦਾ ਸੁਖ ਰਾਜ ਹੈ॥ ਤੇ ਜੋਗ ਨਹ ਗੁਰੁ ਕਰਨ ਕੋ ਸਜਨ ਜਨਨ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈ॥੧੮॥ ਗੁਰੁ ਕਰਿ ਗਯਾਨ ਪਛਾਨ ਛਾਨ ਸੁਪਾਨਿ ਪੀਵਤ ਸੁਖ ਬਸੈ॥ ਨਤੁ ਅੰਤ ਪੁਨ ਪਛਤਾਇ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਕ ਉਰ ਅਤਿ ਗਸਮਸੈ॥੧੯॥ ਜੋ ਹੋਤ ਪੂਰਨ ਗੁਰੁ ਤੁਮੈ ਘਰਨੀ ਸਹਤ ਅਰਦਾਸ ਦੈ॥ ਇਕ ਸਤਕ ਘਰ ਸਰ ਸਤਕ ਪਿਤ ਖਟ ਸਤਕ ਨਿਜ ਦਿਸ ਦਾਸ ਦੈ॥੨੦॥ ਅਬ ਬਯਰਬ ਕੋੜੀਦੇਨ ਉਰ ਅਨੁਮਨ ਗੁਨਤ ਗਟੀ[1] ਰਹਾ॥ ਕਬ ਸੋਚ ਕਬਹੂੰ ਸੰਕੋਚ ਸਰਧਾ ਕਬਸ ਪਰਬਾਰਸ ਬਹਾ॥੨੨॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਤਾਕੇ ਜਿਆ ਕੀ ਜਾਨ॥ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਨਯੋਨਜਹ ਚੋਕੋ ਚਾਰ ਪਛਾਨ॥੨੨॥ਚੌ: ਆਗਯਾ ਦਈ ਕਿ ਭੋਜਨ ਦੀਜੈ॥ ਰੁਚਿ ਲਖ ਬਨਿਕ ਸਿਖ ਕੀ ਲੀਜੈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਲਾਂਗਰੀ ਸਜਾਨੇ॥ ਤਰਤੀਤਥਾ ਤਿਨ ਕੀਨ ਪ੍ਰਮਾਨੇ॥੨੩॥ ਹਰਿ ਗੁਪਾਲ ਉਰ ਮਹਿ ਬਿਸਮਾਵੈ॥ ਤਰਕ ਫਰਕ ਬਹੁ ਪਰਕੁ ਉਠਾਵੈ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਾਨ ਗਤਿ ਡਰੈ॥ ਕਰ ਸਰਧਾ ਸੁ ਅਸਰਧਾ ਧਰੈ॥੨੪॥ ਪ੍ਰਾਤ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬਨਿਕ ਜੁ ਆਯੋ॥ ਤਿਹਿ ਪ੍ਰਭ ਕੈਤਕ ਔਰ ਲਖਾਂਯੋ॥ ਔਖਿਧ ਕੇ ਰਾਖੇ ਜੋ ਪਾਤਰ॥ ਨਿਰਖੇ ਬੋਤਲ ਸਰਿ ਸੁ ਸੁਤਾਤਰ॥੨੫॥ਦੋ:॥ ਅਰ ਪ੍ਰਸੰਜਹ ਸਭਾ ਮੈ ਚਲਯੋ ਕਿ ਸਾਦ ਸਰੀਰ॥ ਕੋਨ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰ ਲੇਤ ਕੋ ਕਬਿਕੋ ਬਿਦ ਗੁਨਿ ਬੀਰ॥੨੬॥ਚੌ:॥ ਕਾਹੂ ਕਹਯੋ ਸਾਦ ਰਸ ਨਾਕੋ॥ ਕਾਹ ਕਹਯੋ ਕਰਮ ਬਨਾਕੋ॥ ਕਿਨਹੂੰ ਕਹਯੋ ਜੀਵ ਕਹਿ ਸਵਾਦਾ॥ ਕਿਨਹੂੰ ਕਹਯੋ ਸੁਭਾਉ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥੨੭॥ ਕਾਹੂ ਕਹਯੋ ਧਰਮ ਮਹਿ ਭਾਰੀ॥ ਹਰ ਗੁਪਾਲ ਬੋਲਯੋ ਸੁਨਚਾਰੀ॥ ਭਾਉ ਸਾਦ ਜੀਪ ਹਿ ਮਾਹੀਂ॥ ਭਾਉ ਬਿਨਾ ਬੇ ਭਾਉ ਸਬਾਹੀ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਤਾਸੋ ਕਹਿ ਸੁਨ ਬਾਨਿਕ[2] ਕੇ ਪੂਤ॥ ਭਾਉ ਕ ਤੇਰੋ ਪਿਤ ਬੜੋ ਲਯੋ ਭਾਉ ਅਬ ਕੂਤ॥੨੯॥ਚੌ:॥ ਹਰਿ ਗੁਪਾਲ ਕਹਿ ਮੈ ਨਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਕਹਿਐ ਲਖ ਸੇਵਕ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਸੁਨ ਬਨਿਕ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਭਲੇ ਲਾਗ ਬੈਸਵ ਤੁਹਿ ਭਾਰੇ॥੩੦॥ ਤਾਤੇ ਤੂੰ ਸੇਵਕ ਆਚਾਰੀ॥ ਹਮ ਮਹਿ ਹਿੰਸਾ ਤਰਕ ਤਿਹਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਨਕਤ ਕਹਤ ਸਿਖ ਮੈ ਸਾਮੀ॥ ਕਪਟ ਕਲੇਵਰ ਕਰ ਅਰ ਹਾਮੀ॥੩੧॥ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਪਰ ਭੂਲ ਛਮਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਸੰਕ ਉਠਾਈ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਾਨ ਸਤ ਲੀਨੀ॥ ਅਬ ਨ ਕਰਹੁ ਸੰਕਾ ਸੁਯਕੀਨੀ॥੩੨॥ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨ ਦਯਾ ਰਸ ਢਰੇ॥ ਏਕ ਮਾਸ ਢਿਗ ਰਾਖਨ ਕਰੇ॥ ਸਿਖੀ ਦਈ ਲਈ ਤਿਨ ਨੀਕੀ॥ ਚਿਤ ਸੰਕਾ ਨ ਮਿਟੀ ਸੁਧ

---

1. ਗਿਣਤੀ ਗਿਲਨਾ, 2. ਬਾਣੀਏ ਦੇ ਪੁੱਤਰ

ਨੀਕੀ॥੩੨॥ ਬਿਦਾ ਹੋਨ ਲਾਗਯੋ ਧਨਿ ਜਬਹੀ॥ ਲੋਹ ਕੜਾ ਇਕ ਦਿਆ ਗੁਰੁ ਤਬਹੀਂ॥ ਯਾਹਿ ਪੂਜ ਸਭ ਪਾਇ ਕਾਮਨਾ॥ ਲੋਹ ਰਖਯ ਤਵ ਸਦਾ ਹੈ ਬੰਨਾ॥੩੪॥ ਤੋਲ ਚਾਰ ਤੋਲੇ ਭਰ ਰਹਾ॥ ਅਰੁ ਕਛੁ ਦਯੋਤਿ ਹਾਵਲ ਤਹਾ॥ ਆਪਹੁ ਛਕੁਹੁ ਪਿਤ ਹੁਕਹਿ ਦੀਜੋ॥ ਕਛ ਸੰਕਾ ਚਿਤ ਮਹਿ ਨਹਿ ਕੀਜੋ॥੩੫॥ ਬਿਦਾ ਪਾਇ ਬਨਿਆ ਮਗ ਚਲਾ॥ ਸੋਚਤ ਮਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਲਾ॥ ਛੈ ਸੈ ਦਯੋ ਲਯੋ ਇਕ ਕੜਾ॥ ਯਹ ਸੰਦੇਹ ਤਾਹਿ ਉਰ ਅੜਾ॥੩੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੫॥ਦੋ:॥ ਮਿਲਯੋ ਸੁ ਮਗ ਇਕ ਮਾਜਰਾ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਚਮਰੋਰ॥ ਬਨਿਕ ਧਨਿਕ ਸਤਗੁਰੁ ਸੁ ਪ੍ਰਿਅ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਲਖ ਤੋਰ॥੧॥ਚੋ:॥ ਗ੍ਰਿਹਿ ਲਿਜਾਇ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਯੋ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ॥ ਕਹੁ ਸਾਹ ਜੀ ਚਿਤ ਤਿਹਾਰੋ॥ ਕਛੁ ਸੰਕਤ ਦੀਸਤ ਮਨ ਮਾਰੋ॥੨॥ ਬਲਿਕ ਕਹੀ ਕਹਬੇ ਕੀ ਨਾਹੀ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਪੂਛੀ ਪੁਨ ਤਾਹੀ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੂਛਤ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਦਯੋ ਕੜੋ ਇਕ ਅਹੀਂ॥੩॥ ਮੈ ਛੈ ਸੈ ਧਨ ਭੇਟਾ ਕੀਨੀ॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਆਇਸ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨੀ॥ ਏਕ ਮਾਸ ਲਗ ਗੁਰ ਢਿਗ ਰਹਾ॥ ਘਾਟਾ ਅਧਿਕ ਪਾਇ ਮਨ ਦਹਾ॥੪॥ ਗੁਰ ਮਹਿ ਸਿੰਸਾ ਇਕ ਬਿਵਹਾਰਾ॥ ਅਹਹਿ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤ ਬਿਕਾਰਾ॥ ਲਖ ਕਰ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਬਿਨ ਸਰਧਾ॥ ਬਾਢੀ ਜਿਹਿ ਜਿਅ ਸੁਧ ਸਪਰਧਾ॥੫॥ ਖੋਜ ਕਤਹੁ ਤੇ ਛੈ ਸੈ ਲਯਾਓ॥ ਲਯੋ ਬਚਨ ਅਰੁ ਕੜਾ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਪਾਂਚ ਰਜਤਪਨ ਦੀਨੀ ਬਯਾਜ॥ ਕੀਨੋ ਬਨਿਜ ਬਿਬੇਕ ਖਿਜਾਜ॥੬॥ ਬਨਿਕ ਲਖਯੋ ਮਨ ਮੈ ਅਬ ਜੀਤਾ॥ ਮੂਰਖ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਧਨ ਦੀਤਾ॥ ਹਰ ਗੁਪਾਲ ਬਨਿਆ ਮਗ ਚਲਾ॥ ਸਮਝਤ ਉਰ ਮੈ ਕਿਅ ਛਲ ਭਲਾ॥੭॥ ਭਲੋ ਮੂੜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਲ ਗਏ॥ ਬਚਨ ਭਰੋਸੇ ਖਟ ਸੈ ਦਏ॥ ਅਬ ਸਭ ਜਿਅ ਖਟ ਪਟ ਮਿਟ ਗਈ॥ ਪੁਰ ਚਮਕੋਰ ਭਲੀ ਅਤਿ ਆਈ॥੮॥ਦੋ:॥ ਪਾਸ ਪਰਸਾਦ ਕੜਾਹ ਹੋ ਤਾਹਿ ਲਖਯੋ ਕਬ ਖੋਲ॥ ਨਿਰਖਯੋ ਆਪਿ ਖ ਬਨਿਕ ਉਰ ਭਯੋ ਅਸੂਯਕ ਬੋਲ॥੯॥ਚੋ:॥ ਭਲੇ ਗੁਰੂ ਪਿਤ ਜੀ ਉਰ ਕੀਨੇ॥ ਜਿਨ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹੂੰ ਆਮਿਖ ਚੀਨੇ॥ ਮਗ ਮੈ ਰਤਨ ਲਏ ਪੁਨ ਬੇਚੇ॥ ਤੀਨ ਚਾਰ ਬੇਰੀ ਧਨ ਖੇਚੇ॥੧੦॥ ਘਰ ਪਹੁਚਤ ਲਗਤੀਨ ਹਜਾਰਾ॥ ਕੀਨੋ ਅਪਨੀ ਕਮਰ ਮਝਾਰਾ॥ ਮਗ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸਭ ਪਿਤਹਿ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸੁਨਤ ਬਿਸੰਭਰ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਯੋ॥੧੧॥ ਦੇਨ ਲਗਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰ ਜਬਹੀ॥ ਦੀਖਯੋ ਸੁਭ ਗਤਿ ਹਾਵਲਿ ਤਬਹੀਂ॥ ਜਦਯਪਿ ਲਜਿਤ ਭਯੋ ਘਨੇਰਾ॥ ਪੈਨ ਛੂਟ ਅੰਤਰਾ ਬਡੇਰਾ॥੧੨॥ ਪਿਤ ਤੇ ਹਟ ਹੱਟ ਤਬ ਕੀਨੀ॥ ਦਸ ਹਜਾਰ ਧਰੋਹਰ ਕਰ ਦੀਨੀ॥ ਪੁਨ ਧਨ ਨਾਸ ਹੋਨ ਜਬ ਲਾਗਾ॥ ਤਬ ਪਿਤ ਨਿਕਟ ਸੁ ਰੋਇ ਅਭਾਗਾ॥੧੩॥ ਸਤਗੁਰ ਕੋਪ ਜਾਨ ਤੇ ਤਬੈ॥ ਸਹਿ ਪਰਵਾਰ ਚਲੇ ਮਿਲ ਸਭੈ॥ ਮਗ ਮਹਿ ਬਨਿਕ ਬਿਸੰਭਰ ਆਯੋ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ

ਪਗ ਲਪਟਾਯੋ॥ਦੋ:॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜਬ ਤੇ ਲਯੋ ਗੁਰ ਬਰ ਬਰ ਦੈ ਮੋਲ॥ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਗਾੜੇ ਮਿਲਯੋ ਭੇ ਸਰਦਾਰ ਸੁ ਡੋਲ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਹੂੰਤਾ ਸੰਗ ਗਯੋ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਤਗੁਰੁ ਪਗ ਪਯੋ॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਅਧਿਕ ਘਿਘਿਆਨੋ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਜਗਤ ਗਤਿ ਜਾਨੋ॥੧੬॥ ਛਮਹ ਨਾਥ ਸ੍ਰੀ ਛਮ ਅਗਾਧ॥ ਮਮ ਸੁਤ ਕਰੀ ਤਰਕ ਕੀ ਬਾਧਾ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬਿਸੰਭਰ ਦਾਸ॥ ਤਵ ਸੁਪਿਤਾ ਮਹਿ ਸੇਵ ਖਾਸ॥੧੭॥ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਸੇਵਾ ਕਰੀ॥ ਕਛੂ ਪੂਛਨ ਕੀ ਮਨਸਾ ਧਰੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪ੍ਰੋਤਤਵ ਹੋਈ॥ ਅਰੁ ਗਾਦੀ ਮਮ ਦਸ ਤਬ ਜੋਈ॥੧੮॥ ਉਤਰ ਸਭ ਜੋ ਚਹਹੁ ਸੁ ਲਹਿਏ॥ ਤਾਂਤੇ ਅਬ ਪੂੰਛਹੁ ਜੋ ਚਹਿਏ[1]॥ ਕਹੀ ਬਿਸੰਭਰ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਮਮ ਸੰਪਤਾ ਨਸ ਇਹ ਕਾਲਾ॥੧੯॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਅਤਿ ਭਈ॥ ਕਾਰਨ ਕਵਨ ਜਾਨਿ ਨਹਿ ਗਈ॥ ਸੁਨ ਸੁ ਬਿਸੰਭਰ ਸਿਦਕੀ ਤਵ ਘਰ॥ ਹਰਿ ਗੋਪਾਲਬੇ ਸਿਦਕ ਕਰਮ ਠਗ॥੨੦॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਹੋਇ ਧਨ ਜੈਸੇ॥ ਕਹਿਐ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਅਬ ਤੈਸੇ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਬਿਸੰਭਰ ਦਾਸ॥ ਕਰਹੁ ਤਿਹ ਵਹਿ ਅਰ ਅਰੁਦਾਸ॥੨੧॥ ਬਿਨ ਅਰਦਾਸ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਧ ਨਾਹੀ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਧਿ ਅਰਦਾਸ ਸਦਾਹੀ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਧਿ ਅਰਦਾਸ ਮਹਾਨਾ॥ ਬਿਨ ਅਰਦਾਸ ਬਿਫਲ[2] ਸਭ ਜਾਨਾ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਜੌਨ ਤਿਹਾ ਵਲਿ ਹ੍ਵੈ ਸਕੈ ਕਰੈ ਆਨ ਪ੍ਰਸਾਦ॥ ਤਊ ਕਰੈ ਅਰਦਾਸ ਕੋ ਸਭ ਕਾਮਨ ਕੇ ਆਦਿ॥੨੩॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਆਨੰਦ ਅਨੰਦਿਤ ਕਰ ਕੜਾਹ ਬਰਤਾਵ੍ਹੋ॥ ਪਾਸ ਗ੍ਰਾਸ ਗੁਰ ਹੇਤ ਰਾਖ ਸਿਖ ਪੰਚ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਿਮਾਵੋ॥੨੪॥ ਧਰਮ ਬੀਜ ੧. ਅਖੰਡ ਬਿਧਿ ੨. ਫਲਪੂਰਿਤਕ ੩. ਕਸਟ ਪ੍ਰਹਾਰੀ॥੪॥ ਬੇਲਿ ਫਲੈ ੫. ਗੁਰ ਪੂਜਾ ੬. ਸਿਸ ਆਯੁਰ ਬਲ ੭. ਭੋਜਨ ਬਾਰੀ ੮॥੨੫॥ ਬਸ ੯. ਸੁ ਬਾਲਕ ਪਸਟ ੧੦. ਗਰਭ ੧੧. ਤਯੋਰਤਿ ੧੨. ਪ੍ਰਸੂਤ ੧੩. ਪਛਾਨਾ॥ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰਿਹਮੈ ਪ੍ਰਵੇਸ ੧੪. ਅਰਿ ਦਰਸਨ॥ ੧੫. ਸਸਧਰਨ ੧੬. ਹਯ ਜਾਨ॥੧੭॥੨੬॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਮੈ ੧੮. ਦੂਖ ੧੯. ਅਗਿਨਤ੍ਰਾਸ ੨੦. ਜਿਗਯਾਸਾ ੨੧. ਕਾਰਜ ੨੨. ਬਯਾਹੂ॥੨੩॥ ਨਿਸਯ ੨੪. ਰਾਜ ਕੇ ਮਿਲਨ ਮੈ ੨੫. ਕਾਲ਼ ੨੬. ਦੰਡ ਧਰਮਾਹੂ॥੨੭॥ ਮਾਰਗ ਭੂਲਨ ੨੮. ਪਾਤਕ ੨੯. ਮਨਕੋਤਾਪ ੩੦. ਸੁਦੰਪਤ ਮੇਲਾ॥੩੨॥ ਹੀਲਾ ਹਰਨ ੩੨. ਸੁਪ੍ਰੇਤ ਨਿਕਾਸਨ ੩੨. ਸੈਨ ਕਰਨ ੩੪ ਪਸੁਹੇਲਾ॥੩੫॥੨੮॥ ਅੰਤ ਭਾਵਨਾ ੨੯ ਉਪਬਨ ਰਚਨਾ ੩੭ ਸਨਮੁਖ ਤਾਹਿਤ ੩੮ ਜਾਨੋ॥ ਨਵ ਗ੍ਰੰਹਮੈ ਪ੍ਰਵੇਸ ਪ੍ਰਾਰੰਭਨ ੩੯. ਖੇਤੀ ਬੀਜ ੪੦. ਪ੍ਰਮਾਨੋ॥ ੨੯॥ ਨਿਰ ਭਯ ੪੨. ਨਿਸਯ ੪੨. ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਪ੍ਰਤ ੪੩. ਗੁਪਤ ਬਾਸਨਾ ਧਾਰੀ॥੪੪॥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਮੈ ਪਰਦੇਸ ੪੫. ਸੁ ਘਰ ਕੀ ਫੂਟ ੪੬. ਨਿਧਾਨ ੪੭. ਨਿਹਾਰੀ॥੩੦॥ ਰੋਗ ਸਾਂਤ ੪੮. ਬਿਛੁਰਯੋ ਮਿਲਬੇ ਹਿਤ

---

1. ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, 2. ਵਿਅਰਥ

੪੯. ਸੇਛਾਕਰਨ ਬਿਹਾਰਾ॥੫੦॥ ਅਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ੫੨॥ ਗਜ ਪ੍ਰਾਪ ੫੨ ਸੁੰਭਨ ਰਿਤੁ ਨਦ ਪੁਤ੍ਰ ਬੈਦ ਬਿਕਾਰਾ॥੫੪॥੩੨॥ ਕਾਰਾਗਰ ੫੫ ਬਿਬਾਹਰੰਭ ੫੬ ਮੋਹਿਤ ੫੭ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰਦ ਬਿਘਨ ਮੈ॥੫੯॥ ਸੰਤ ਸੰਗ ੬੦ ਮਨ ਸੁਧ ਹੇਤੁ ੬੨ ਗੁਰ ਪਦ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ੬੨ ਸੁਪਨਮੈ॥੩੨॥ ਮੁਮੁਖਯਤਾ ੬੩ ਚਾਕਰ ਰਖਨ ਮੈ ੬੪ ਗੁਰ ਸਹਾਇ ੬੫ ਤਮਾਹੀ॥ ਅਮਲਪਾਨ ੬੬ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ੬੭ ਮੈ ਸਭਾ ਪ੍ਰਵੇਸ ੬੮ ਨਜਾਹੀ॥੩੩॥ ਸਿਦਕ ਧਯਾਨ ੬੯ ਸੂਰਤਾ ੭੦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੁਖ ੭੧ ਪਾਪ ਖਯਮਾ ੭੨ ਸੁਖ ਪਾਲਾ॥੭੩॥ ਬਰਖਾ ੭੪ ਸੀਸ ਮੁਕੁਟ ਕੀ ਲਜਯਾ ੭੫ ਰਾਖਹਿ ਗੁਰ ਰਖਵਾਲਾ॥ ਕੁੰਡਲਿ ੭੬ ਪ੍ਰਾਨ ੭੭ ਅਪਾਨ ੭੮ ਧਯਾਨ ੭੯ ਧ੍ਰੁਰ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਪਾਵੈ॥੯੦॥ ਪੂਰਨਤਾ ੯੧ ਗੁਰੁ ਸਰਨ ੯੨ ਸੁਰਸੇਵਾ[1] ੯੩ ਮਾਲਾਹਿ ਫਿਰਾਵੈ॥੮੪॥੩੫॥ ਬੁ ਬਿਸਿਧਰਤਾ॥੮੫॥ ਸੰਤਿ ਪਾਇ ੮੬ ਰਖਯ ਗੁਰੁ ੮੭ ਪ੍ਰਨ ਨਿਰਬਾਹੈ॥੮੮॥ ਬਯੋਗਹਟਾਵਨ ੮੯ ਬਚਨ ਮਾਨਨੋ ੯੦ ਮਾਨ ਦੇਨ ੯੧ ਮਨਚਾਹੈ॥੩੬॥ ਕੁਲ ਰਖਯਾ ੯੨ ਸਬੰਧ ਸੁਧਾਰਨ ੯੩ ਸੰਤਮਨੋ ੯੪ ਬੁਧਧਰੀ ੯੫॥ ਮਨਹਿ ਸਿਥ ਹਿਤ ੯੬ ਗਾਸੁਧੀ ੯੭ ਤਰਕਸ ੯੮ ਕਟਾਰੇ ੯੯ ਸੁਖਕਾਰੀ॥੩੭॥ ਕਰੈ ਪ੍ਰਤਿਸਾ ਪੂਰਨ ਕੋਹਿਤ ੧੦੦ ਗੁਰ ਢਿਗ ਗਮਨ ੧੦੧ ਸਮੇ ਮੈ॥ ਪਢ ਪੌੜੀ ਅਰਦਾਸਾ ਸੌਪੈ ਪਾਵੈ ਸੁ ਸੁਭਾਇ ਤੈ ਮੈ॥੩੮॥ ਇਤਆਦਿ ਕਾਰਜ ਕੇ ਮਾਹੀ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਸੁਨਤ ਬਿਸੰਭਰ ਅਤਿ ਹਰਖਾਨੋ[2] ਭਯੋ ਸੁ ਅਤਿ ਰਸ ਰਾਸਾ॥੩੯॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਉਜੈਨ ਨਗਰ ਮੈਂ ਹੈਂ ਤੂੰ ਭਾਉ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸੁਨ ਅਬ ਰਹਿਤ ਰੀਤ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਸਹਜਧਾਰੀ ਅਨ ਧਯਾਨਾ॥੪੦॥ਚੌ:॥ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਸੁਤ ਨਿਖ ਸਮਾਨਾ॥ ਸਖਾ ਅਨਨਯ ਭਾਉ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਮਮ ਸਮ ਸਮਝ ਸਿਖ ਪਗ ਸੇਵਹੁ॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਤਿਨ ਤੇ ਲੇਵਹੁ॥੪੧॥ ਕੌੜੀ ਪਾਂਚ ਧਰਹੁ ਗੁਰ ਹੇਤਾ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤ ਕਰ ਕਰਨਿਯਮ ਸੁਚੇਤਾ॥ ਸੁਖ ਸੰਮਤ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਹੋਈ॥ ਮੋਰ ਬਚਨ ਮਾਨਹਿ ਜੋ ਕੋਈ॥੪੨॥ ਗੁਰ ਸੁਰ ਬਾਨੀ ਸਰਸ ਪਾਠ ਕਰ॥ ਕਹਨੀ ਰਹਹੁ ਨਾਰਿ ਨਰ ਬਿਨ ਡਰੇ ਏਕ ਜਾਮ ਜਬ ਜਾਮਿਨ ਰਹੈ॥ ਕਰ ਇਸਾਨ ਧਯਾਨ ਘੁਰ ਲਹੈਂ॥੪੩॥ ਨਾਮ ਧਯਾਇ ਘਰ ਕਾਰਜ ਕੀਜੈ॥ ਨਾਨ੍ਹ ਪੌਤ੍ਰ ਮੁਕ ਧਨ ਲੀਜੈ॥ ਮਿਥਯ ਤਜਿਅ ਬੋਲਿਐ ਥੋੜਾ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਅ ਕਾਹੁ ਨ ਲਾਗੈ ਕੌੜਾ॥੪੪॥ ਮਨ ਜੀਤਨ ਕਰ ਇਹੈ ਮ੍ਰਜਾਦਾ॥ ਤਨ ਕੋ ਕਰਿਅ ਸੁਰਤ ਬਾਂਧਾ॥ ਸੁਧ ਬਿਹਾਰ ਦੋਖਤ ਜਬਾਦੀ॥ ਤੋ ਪਾਵਹੁ ਸੁਗਮਹਿ ਪਦ ਨਾਦੀ॥੪੫॥ ਮਨਿ ਮਾਨਿਕ ਧਨ ਸਾਲ ਦੁਸਾਲਾ॥ ਬਸ ਅਨੇਕ ਚਰਮ ਵਾਚਾਲਾ॥ ਬੈਠਤ ਊਠਤ ਚਲਤ ਹਰ ਹਾਲਾ॥ ਰਾਖਹੁ ਸਿਦਕ ਗੁਰੁ ਰਖਵਾਲਾ॥੪੬॥ ਐੜਾ ਕੈੜਾ ਬੈੜਾ ਜੋਈ॥ ਕਨਯਾ ਬਧਕਰ[3] ਜੋਨ ਨਰ ਲੋਈ॥ ਇਨ ਬੇਮੁਖਨ ਸੰਗ ਪਰਿ ਹਰਿਐ॥ ਸੁਖ ਸੰਪਤਾ ਸਹਿਤ

---

1. ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ, 2. ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, 3. ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ

ਅਤਿ ਠਰਿਐ॥੪੭॥ ਤਿਨ ਕੀ ਕਹੀ ਨ ਮਾਨਿਆ ਰੀਤੀ॥ ਲੀਜੈ ਸਮਝ ਸੁ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਜੁੱਧ ਮਾਹਿ ਮਨ ਡੋਲਨ ਜਾਹਿ॥ ਤਾਸੁ ਸੁਨਹੁ ਕਰਨੀ ਦੁਖ ਨਾਹੀ॥੪੮॥ ਚਰਨ ਪਾਹਲੀ ਹਰਿ ਗੁਪਾਲ ਕਰ॥ ਦੀਨੋ ਸਿਖੀ ਦਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਰ॥ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਚਰਨ ਰਸ ਚਾਖੀ॥ ਬੋਲਯੋ ਪ੍ਰਸ ਬਿਸੰਭਰ ਰਾਖੀ॥੪੯॥ ਜਹਾਨ ਸਿਦਕੀ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਮਿਲੈ॥ ਨਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਸੰਜੋਗ ਦੁਖ ਟਲੈ॥ ਕਿਮਿ ਚਰਨਨ ਕੀ ਪਾਹੁਲ[1] ਦੀਜੈ॥ ਬਿਨਤੀ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਯਹ ਕੀਜੈ॥੫੦॥ਦੋ: : ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਤਬ ਸੁਨਹੁ ਬਿਸੰਭਰ ਰੀਤ॥ ਬਸ ਬਿਸਾਸੀ ਹੋਇ ਕਰਮਮ ਪਦ ਰਾਖਹੁ ਪ੍ਰੀਤ॥੫੧॥ ਦਸ ਗੁਰੂ ਏਕ ਸਮਾਨ॥ ਇਹਿ ਚਿਤ ਰਾਖਹੁ ਧਯਾਨ॥ ਇਕ ਦਸ ਸੁ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ॥ ਧਰਯੋ ਸੁ ਗੁਰੁ ਹਿਤ ਪੰਥ॥੫੨॥ ਕਰਕੈ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਲਖ ਗੁਰੁ ਆਦਿ॥ ਪਟ ਧੋਇ ਪਦ ਸੁਰੁ ਮਨ॥ ਕਰ ਸਿਦਕ ਸੁਮਤਿ ਸੰਭਾਲ॥੫੩॥ ਗੁਰੁ ਸਿਖ ਨੀਕੋ ਹੇਰ॥ ਲੈ ਧਾਰ ਪਾਹੁਲ ਫੇਰ॥ ਸਿਰ ਪਤ੍ਰ ਅਖਯਰ ਹੇਰ॥ ਧਰਮ ਨਾਮ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਟੇਰ॥੫੪॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਰੈ ਇਹ ਭਾਇ॥ ਸਿਰ ਪਤ੍ਰ ਅਖਯ ਭਾਇ॥ ਜੋ ਧਰਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਆਸ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ॥੫੫॥ ਅਸ ਸਿਖ ਜੁ ਪੈ ਗਰੀਬ॥ ਕਨਯਾ ਦੇਇ ਤਾਹਿ ਨਸੀਬ॥ ਗੁਰ ਮੁਖਨ ਸਨ ਸੰਨਬੰਧ॥ ਸਭ ਛੂਟਤ ਭ੍ਰਮ ਭਯ ਫੰਧ॥੫੬॥ ਮਨਮੁਖ ਕੁ ਰਹਤੀ ਕੂਰ॥ ਨਿਗੁਰਾ ਧਨੀ ਜੁ ਜਰੂਰ॥ ਤਿਹ ਦੇਤ ਦੁਖ ਅਗਿਅੰਤ॥ ਯਹ ਜਾਨ ਕਹਿ ਮਤ ਮੰਤ॥੫੭॥ਦੋ:॥ ਬਿਸੰਭਰ ਏਕ ਔਰ ਸੁਨਆ ਮਹਿ ਭੇਦ ਬਿਚਾਰ॥ ਖੰਡਾ ਪਾਹੁਲ ਹੈ ਅਧਿਕ ਚਰਨ ਪਾਹੁਲੀ ਪਯਾਰ॥੫੮॥ਚੌ:॥ ਚਰਨ ਪਾਹੁਲ ਹਿਤਯਾ ਗਨ ਕੀਜੈ॥ ਪੁਨ ਖੰਡਾ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਲੀਜੈ॥ ਖੰਡਾ ਪਾਹੁਲ[2] ਲਿਹ ਸੁਨ ਪਯਾਰੇ॥ ਪੁਨ ਨਹਿ ਚਰਨ ਸੁ ਪਾਹੁਲ ਧਾਰੇ॥੫੯॥ ਯਹ ਸਿਧਾਤ ਜਾਨ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਖੰਡਾ ਮ੍ਰਿਤ ਮਹਿਮਾ ਅਮਿਤਾਹੀ॥ ਖੰਡੇ ਪਾਹੁਲ ਵਾਰੋ ਜੋਈ॥ ਪਾਹੁਲ ਚਰਨੀ ਦੇ ਸਕ ਸੋਈ॥ ਚਰਨੀ ਖੰਡਾ ਮ੍ਰਿਤ ਨਹਿ ਦੇਈ॥ ਕਬਹੂੰ ਹੋਇ ਨ ਸਕ ਬਿਧਿ ਦੇਈ॥ ਅਸਰ ਦਸਨ ਸਭ ਏਕ ਸਮਾਨਾ॥ ਬਰਨ ਭੇਦ ਹਰ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਮਾਨਾ॥੬੧॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਦੇਨ ਐ ਲੇ ਨਤਯੋ ਖਾਨ ਐ ਪਾਲ ਖਿਆਵਨ ਸਿਖ ਹੀ ਕੋ ਨਿਤ ਕੀਜੈ॥ ਛੋਰ ਦਗਾ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ ਤਗਾਉਰ ਨਾਮ ਲਗਾਰ ਵੈ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤੀਜੈ॥ ਨਾਮ ਹੀ ਕੋ ਉਪਦੇਸ ਕਰੈ ਜਪੈ ਨਾਮ ਸੁਨੇ ਸੁਖ ਬਾਚ ਮੈਂ ਭੀਜੈ॥ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਗੁਨ ਗਾਹਕ ਜੋ ਤਿਨਕੀ ਪਗ ਧੂਰ ਹੀ ਤੇ ਅਘਛੀਜੈ॥੬੨॥ ਕਬਿਤ॥ ਧਰਮ ਕੇ ਹੇਤ ਦੇਹ ਧਰੈ ਜਗ ਮਾਂਹਿ ਤਾ ਕੋ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਗੁਰ ਕੀਰਤਿ ਮੈ ਬੀਤੈ ਹੈ॥ ਨਾਮ ਕੇ ਜਪਨ ਵਾਰੀ ਕੀਰਤ ਬਪਨਵਾਰੀ ਤਾਕੀ ਰਖਵਾਰੀ ਹੇਤ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਤੀਤੈ ਹੈਂ॥ ਮਾਯਾ ਤੇ ਬਿਰਾਗੀ ਜੈਸੇ ਬਟੂ ਨਹਿ ਰਾਗੀ

1. ਅੰਮ੍ਰਿਤ, 2. ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

ਹੋਤ ਆਤਮਾ ਨੁਰਾਗੀ ਬੜ ਭਾਗੀ ਨੀਤ ਰੀਤ ਹੈ॥ ਭਾਲ ਭਖਯ ਭੀਤੈ ਜਗ ਤੀਤੈ ਮੋਹ ਜੀਤੈ ਜਾਨੈ ਰੈਨ ਦਿਨ ਰੀਤੇ ਸੋ ਜਮਤ ਜਮ ਜੀਤੈ ਹੈਂ॥੬੩॥ ਦੇਇ ਦਸ ਮਾਂਸ ਗੁਰ ਹਿਤ ਗੁਰੁ ਦਾਜ ਜੋਈ ਸਿਖੀ ਕੀ ਜੁਗਤ ਨਾਮ ਦਾਨ ਸਾਨ ਕਰਿਏ॥ ਪਰ ਨਾਰੀ ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਗੇਹ, ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਪਰਮਤ ਬਾਨੀ ਪਰ ਬਾਨੀ ਪਰ ਹਰਿਏ॥ ਭ੍ਰਦ ਨਾਹਿ ਕੀਜੇ ਮੁਏ ਰੋਦਨ[1] ਨ ਕੀਜੈ ਬੁਰੋ ਕਰਮ ਨ ਕੀਜੈ ਅੰਸ ਮਾਰਗ ਮੈ ਪਰਿਏ॥ ਰੈਨ[2] ਦਿਨ ਆਨੋ ਜਾਮ ਸਤਨਾਮ ਸਤਨਾਮ ਬਾਨੀ ਅਸ ਪਾਨੀ ਭਵ ਬੰਧਨ ਕੋ ਮਰਿਏ॥੬੪॥ ਅਨ ੧. ਵਲ ੨. ਤ੍ਰਿਣ ੩. ਕਾਣ ੪. ਚਾਮ ੫. ਕੋ ਬਿਮਾਰ ਤਯਾਗੈ ਕਾਹੂੰ ਸੋਨ ਝਗਰਾ ਔਰ ਗਹਾ ਮਚਾਵੈ ਜੋ॥ ਬੇਸਯਾ ਆਨ ਨਾਰੀ ਨੀਚ ਅੰਤਯ ਜਜੋ ਯਾਰੀ ਤਯਾਗ ਕਰ ਜਨ ਲੇਵੇ ਔਰ ਉਰਨ ਸਚਾਵੈ ਜੋ॥ ਦੁਰਜਨ[3] ਪ੍ਰੀਤ ਕੋ ਪਚੀਤ ਭੀਤ ਤਯਾਗ ਦੇਵੇ ਟੂਟੇ ਤਜੈ ਬਾਸਨੀ ਔਰ ਪਲੰਗ ਰਚਾਵੈ ਜੋ॥ ਗੁਰੂ ਕੋ ਸਨੇਹੀ ਧਨ ਧਾਮ ਭਾਮ ਤੇਹੀ ਤਯਾਗੈ ਰਹਤਨ ਏਹੀ ਕਰੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਅਚਾਵੈ ਜੋ॥੬੫॥ ਛਕਤ ਹਸੋ ਨਾ ਬਕ ਬਾਦ ਮੈ ਫਸੋ ਨਾ ਬਾਂਧ ਪੇਟ ਅੜ ਸੋਨਾ ਫੇਰ ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਤੇ॥ ਸਤਗੁਰ ਆਗੇ ਪਾਇ ਲਾਗੇ ਜਾਇ ਆਇ ਬਾਇ ਰੋਵੇ ਨਾ ਹਸੋ ਨਾ ਨਾਸ ਲਖਯਮੀ ਡਰਨ ਤੇ॥ ਸੜਕ ਪੈ ਸੈਨ ਮਲ ਮੂਤ੍ਰ ਕਬੋ ਕੀਜੈ ਨਾਹਿ ਗਾਇ ਬਿਪ੍ਰ ਪਰ ਸੈਨ ਕਬਹੂੰ ਚਰਨ ਤੇ॥ ਅੰਨ ਕੀਨ ਨਿੰਦਯਾ ਕਰੈ ਧਯਾਨ ਹੈ ਇਕਤ ਧਰੈ ਵਾਹਗੁਰੂ ਰਰੇ ਤੇਜ ਚੌ ਗੁਨੋ ਤਰਨ ਤੇ॥੬੬॥ ਦਾਤੁਨ ਸੋ ਦੰਤਨ ਕੋਸੁਧ ਸੋ ਸਵਾਰੈ ਨਖ ਨੀਕੇ ਕੈ ਨਹਰ ਨੀਤੇ ਤਯਾਗੈ ਬੁਧ ਮਾਨੀ ਹੈ॥ ਕੇਸਨ ਮੈ ਕੰਘਾ ਦੋਨੋ ਸਮਯ ਸੁਧਾਰ ਸਾਸ ਉਰਧ ਮੈ ਆਧੋ ਪਾਂਇ ਧੋਵੈ ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਨੀ ਹੈ॥ ਏਕ ਪਰ ਲਾਰੀ ਦੂਜੇ ਪਾਮਰ ਪ੍ਰਕਿ ਵਾਰੀ ਰਾਜਪੂਤ ਵਾਰੀ ਪ੍ਰਤਿ ਪੈਨੀ ਛੁਰੀ ਜਾਨੀ ਹੈ। ਜਾਗਿਏਨ ਰੈਨਸਾਰੀ ਮੈਥੁਨ ਹੂੰ ਏਕ ਬਾਰੀ ਐਸੀ ਰਖਵਾਰੀ ਮਤ ਮਾਰੀ ਕੀ ਨਿਸਾਨੀ ਹੈ॥੬੭॥ ਸਿਖ ਅਨਭਯਾਸੀ ਦੂਤ ਸਿਥਿਲ ਸੁਬਾਸੀ ਮਾਸ ਕਾਚੋ ਔਰ ਸੁਕਯੋ ਤਯਾਗ ਚਿਤ ਮਤ ਗਹਿਏ॥ ਪਰ ਕੀ ਰਾਮਨਹਾਰੀ ਕਲਹ ਕਰਨਹਾਰੀ ਧਰਮ ਨਰ ਹਾਰੀ ਨਾਰੀ ਤਯਾਗ ਚਹਿਏ॥ ਨਾਸਿਕ ਪਨੋ ਦੰਭ ਮਤ ਸਰ ਅਸੂਯਾਤਯਾਗੇ ਲਾਗੈ ਇੰਦ੍ਰੀ ਨੌਰ ਕੇ ਠਿਕਾਨੇ ਮਾਹਿ ਰਹਿਏ॥ ਜੈਸੇ ਖਗ ਤਰੁਬਾਸਾ ਮੋਹ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸਾ ਨਾਹਿ ਰੈਨ ਦਿਨ ਆਸਾ ਤੇ ਨਿਰਾਸਾ ਪਦ ਲਹਿਏ॥੬੮॥ ਸੁਨ ਸੁਭ ਸਾਸਰਾਨ ਗਰਬ ਕਰੈ ਨ ਕਯੋਊ ਉਕਤ ਜੁਕਤ ਦੇਇ ਸਮਝਾਵੈ ਜੋ॥ ਜਗਤ ਅਸਾਰ ਸਾਰ ਆਤਮ ਰਮਨਹਾਰ ਸਤਗੁਰੁ ਦਾਰ ਧੂਰਿ ਅੰਜਨ ਰਮਾਵੈ ਜੋ॥ ਧੀਰੈ ਧੀਰੈ ਜਗ ਕੇ ਬਿਪਾਰਨ ਕੋ ਤਯਾਗੈ ਲਾਗੈ ਦੇਹ ਗੁਨ ਪ੍ਰਾਨ ਆਤਮਾ ਤੈ ਭੇਦ ਭਾਵੈ ਜੋ॥ ਜੋਈ ਮਨ ਆਵੈ ਸੋਈ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਐਸੋ ਲਖਯਨ ਸਮਾਵੈ ਸਾਚੋ ਬਚਨ ਕਮਾਵੈ ਜੋ॥੬੯॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੀ ਗਤਿ ਸੋਧਨ ਹਾਰੋ॥ ਪਾਨ ਅਪਾਨ ਕਰਤ ਨਿਰਧਾਰੋ॥ ਭੋਜਨ ਕਰਤ ਕਰੈ-

1. ਰੋਣਾ ਪਿਟਣਾ, 2. ਰਾਤ, 3. ਬੁਰਾ ਮਨੁੱਖ

ਨਹਿ ਬੇਰੀ॥ ਨਿਜ ਮੁਖ ਉਸਤਿ ਦੁਖ ਪ੍ਰਦ ਫੇਰੀ॥੭੦॥ ਖਲਮਲ ਨਟ ਸੰਗਤ ਨਹਿ ਕੀਜੈ॥ ਸੁਤ ਸਤ ਸੰਗਤ ਮਾਹਿ ਕਰ ਦੀਜੈ॥ ਕੁ ਸਤ ਕੁ ਨਾਰ ਕੁ ਭੋਜਨ ਸੋਭਾ॥ ਇਨ ਕੇ ਤਜਨ ਮਾਹਿ ਸਦ ਸੋਭਾ॥੭੨॥ ਦੇਵਾਲਹ ਚਿਰ ਕਾਲ ਨ ਰਹਿਏ॥ ਨਿਜ ਕਰਤਬਯ ਨ ਕਾਹੂੰ ਕਹਿਏ॥ ਸੁਧ ਅਹਾਰ ਸੁਧ ਬਿਵਹਾਰਾ॥ ਛਲ ਕਪਟਨ ਤੇ ਰਹੈ ਨਿਆਰਾ॥੭੨॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸੁ ਬਿਸੰਭਰ ਬਚਨ ਮਮ ਨੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਸਤ ਭਾਇ॥ ਅਸ ਗੁਰਮਖ ਸੁਖ ਸੰਪਤਾ ਪਾਵਤ ਮੁਕ ਸੁਭਾਇ॥੭੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੬॥ਚੌ: ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ॥ ਮਿਲੀ ਤੋਹਿ ਕਿਮਿ ਸੰਪਤ ਸਹੀ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਜਾਨੀ ਜਾਨ॥ ਲਿਯ ਜਬ ਗੁਰੁ ਬਚ ਮੋਲ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧॥ ਤਾਂਤੇ ਸਪਮ ਦਿਨ ਹਲ ਜੋਤਾ॥ ਮਿਲਯੋ ਖਜਾਨੋ ਮੋਹਿ ਨਿ ਸੋਤਾ॥ ਤਾ ਕਰ ਗੁਰੁ ਦਸਵੰਧਾ[1] ਸੁ ਲਿਆਯੋ॥ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪਾਇਨ ਅਗ੍ਰ ਟਿਕਾਓ॥੨॥ ਬਿਪ੍ਰਨ ਸਿੰਘਨ ਭੋਜਨ ਦੀਨੋ॥ ਇਤਨ ਕ ਕਾਮ ਦਾਸ ਨੇ ਕੀਨੋ॥ ਹੈ ਧਨ ਸਭ ਸਤ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਭ ਤੋਰਾ॥ ਕਰਹੁ ਸੁ ਆਗਯ ਨਾਹਿ ਮੁਹਿ ਮੋਰਾ॥੩॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਸਿਦਕੀ ਗੁਰੁ ਕਹਾ॥ ਬਚਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਮਾਨ ਸੁਖ ਲਹਾ॥ ਸਨਮੁਖ ਸਿੱਖ ਬਿਸੰਭਰ ਸਿਦਕੀ॥ ਕਰਿਐ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਰਿਦਕੀ॥੪॥ ਹਰ ਗੁਪਾਲ ਕੀ ਚੂਕ ਸੁ ਭਈ॥ ਗਿਰਯੋ ਪਰਯੋ ਪਾਯੋ ਇਨ ਲਈ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਦੋਊ ਮੇਰੇ॥ ਸਾਜੀਅਰ ਜੋ ਖੇਡੇ ਕੇਰੇ॥੫॥ ਸਹਜੀ ਸਤਗੁਰ ਨਾਨਕ ਛਾਪਾ॥ ਤੁਰਕ ਹਤਨ ਹਿਤ ਯਹ ਮਤ ਥਾਪਾ॥ ਸਿਦਕੀ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਿੰਘ ਸੁਧਾਰਾ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਚ ਸਿੰਘ ਹਮਾਰਾ॥੬॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਚਹਿ ਚਿਤ ਸੁਨਾ॥ ਲੈ ਅਬ ਪੂੰਛ ਨ ਸੰਕ ਗੁਨਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਭ ਨੈਨਨ ਆਗੇ॥ ਬਿਗਰਤ[2] ਸਿਦਕ ਨ ਠਹਰਤ ਲਾਗੇ॥੭॥ ਪਾਛੇ ਸਿਦਕ ਰਹੈ ਗੋ ਕੈਸੇ॥ ਬਕ ਸਿਆ ਸਿਦਕ ਚਿੱਤੁ ਮੁਹਿ ਐਸੇ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਮੁਕਤਾਸਰਿ ਕੈਸੇ॥ ਲਹਸਨ ਹੋਇ ਬਿਕੈ ਸੁਨ ਸੈਸੈਂ॥੮॥ਦੋ:॥ ਸਿਦਕ ਸਰਸ ਅਨਮੋਲ ਕੁਊ ਆਨ ਬਸ ਨਹਿ ਬੀਰ॥ ਲਾਖਨ ਸਿਦਕੀ ਹੋਇਗੇ ਪੈ ਬਿਰਲੇ ਮਤਧੀਰ॥੯॥ ਹਮਰੇ ਪਾਛੇ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਚਿੰਤਾ ਕੀਜੈ ਨਾਹਿ॥ ਸਿਦਕੀ ਰਿਦ ਕੀ ਧਾਰਿ ਹੈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਸਦਾਹਿ॥੧੦॥ ਸਿਦਕ ਦੀਆ ਵਿਭੂਤਾ ਦਈ ਵਿਦਿਆ ਦੀਨੀ ਪੂਰ॥ ਹਟਤ ਸਿਖ ਮਮਤੇ ਜਬ ਧਰਿਪੁ ਮਤਿ ਮੂਰ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੭ਚੌ:॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪੁਨ[3] ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਬੈਠੇ ਸਤਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਰੁਖ ਲਖ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਅਘ ਹਾਰੀ॥੧॥ ਮਾਘ ਕਾਰਤਿਕ ਜਗ ਜਨ ਜੇਤੇ॥ ਕਰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਸਾਨਹਿ ਤੇਤੇ॥ ਅਪਰ ਮਾਸ ਮਹਿ ਕਬਹੁ ਨਹਾਹੀ॥ ਇਹ ਮਹਿ ਅਧਿਕ ਕਵਨ ਮਿਤ ਮਾਹੀ॥੧੨॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ

1. ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ, 2. ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ, 3. ਦੁਬਾਰਾ

ਖਾਲਸਾ॥ ਅਪਨੇ ਸੁਖ ਕੀ ਫੰਸੇ ਲਾਲਸਾ॥ ਸੁਫਲ ਕੁ ਫਲ ਦੀ ਗਯਾਤਾ ਨਾਹੀ॥ ਪੁਨਸਾ ਕਰਹਿ ਸਭ ਪਾਪ ਨਸਾਹੀ॥੩॥ ਅਸ ਲਖ ਮਨਰਿਖਿ ਮੂੰਛਨ ਹੰਤਾ॥ ਕੀਨੇ ਬਿਲਗ ਮਾਸ ਕਰ ਹੰਤਾ॥ ਜਗਤ ਮਤਲਬ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਦੇਖਨ ਜੋਗ ਸੁ ਅਹਤਿ ਤਮਾਸਾ॥੪॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਲਾਲਚ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਗਹੈ ਖਿਰਤਾਨ ਰੀਤ ਕਯੋ ਹੂੰ ਪੂਜੈ ਜਾਇ ਗਾਇ ਜੋਈ ਦੂਧ ਦੇਨ ਵਾਰੀ ਹੈ॥ ਦਯਾ ਕਰੈ ਦੇਵਤਾ ਬੜਾਵੈ ਬੰਸ ਫੂਲੈ ਫਲੈ ਮਾਨੈ ਤਾਹਿ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਕੀ ਧਾਰੀ ਹੈ॥ ਨਾਰਿ ਮੋਇ ਕੰਗੀ ਚੰਗੀ ਪੂਤਨ ਕੇ ਜਨਨਹਾਰੀ ਜਜਮਾਨੀ ਚੰਗੀ ਜਹਾਂ ਧਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ॥ ਹਿਤ ਅਨ ਹਿਤ ਕੀਨ ਚਿਤ ਕੀ ਪਛਾਨੈ ਜਾਨੈ ਇਤ ਕੀਨ ਉਤਮਾਨੈ ਮਤਲਬ ਯਾਰੀ ਹੈ॥੫॥ ਧਨ ਗਨ ਦੇਇ ਸੋਈ ਮਾਲਕ ਹਮਾਰੋ ਭਲੋ ਨਾਰਿ ਕਹੈ ਭਲੋ ਪਤਿ ਬਿਪਤਿ ਕਮਾਵੈ ਨਾ॥ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨੀਤ ਰੀਤ ਰਹਰਾਸ ਕਰੈ ਸਾਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਰੀਤ ਕਾਕੇ ਉਰਨ ਸਮਾਵੈਂ ਨਾ॥ ਲੋਭ ਕੇ ਲਹਿਰ ਕਾਢੇ ਬਿਸੈ ਕੇ ਜਹਰ ਭਰੇ ਸਹਰ ਬਸੈਯ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਰਾਸੁ ਭਾਵੈ ਨਾ॥ ਧਰਮ ਧਰਾਵੈ ਮਮ ਬਚਨ ਕਮਾਵੈ ਰੈਨ ਜਾਮ ਸੋ ਨਹਾਵੈ ਨਿਤਯ ਮਨਹਿ ਹਟਾਵੈ ਨਾ॥੬॥ਦੋ:॥ ਜਾਮ ਜਾਮ ਨੀਕੇ ਰਹੇ ਕਰੈ ਜੁ ਨਰ ਨਿਤ ਸਾਨ॥ ਤਾਂਕੋ ਫਲ ਅਬ ਕਹਤ ਹੋ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬਦੰਹ ਕਾਨ॥੭॥ ਕਬਿਤ॥ ਅਸਮੇਧ[1] ਗਾਇ ਮੇਧ ਅਗਿ[2] ਹੋਤ ਕ੍ਰਮਕਰ ਜਯੋਤਿ ਸੋਮ ਬਰਨ ਚਾਦੀ ਦਾਨ ਹੈ॥ ਦੂਧ ਅਰ ਤਾਂਬਾ ਆਠ ਅਟਿ ਕਾਕੋ ਕ੍ਰਮ ਸਹ ਪੁਨਯ ਫਲ ਜਾਨੋ ਯਾਮੈ ਬਚਨ ਨਆਨ ਹੈ॥ ਸੂਰਜ ਉਦੈ ਮੈਂ ਪਾਪ ਹਰਤ ਰਿਦੈ ਮੈ ਜਾਮ ਪਾਵਨ ਮੁਦੈ ਮੈ ਐਸੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ॥ ਦੁਪਹਰ ਨਾਏ ਹੋਤ ਅਪਵਿਤ ਸਿਪਹਰ ਕਹਤ ਮਲੇਛੀ ਤਾਹਿ ਸਭ ਇਸ਼ਨਾਨ ਹੈ॥੮॥ਸੋ:॥ ਚਤੁਰਥ ਜਾਮ ਨਹਾਇ ਕਾਰ ਜਾਨਿਐ ਜੀਅ ਮੈ॥ ਰਾਖਯ ਰਾਤ੍ਰਿ ਪ੍ਰਭਾਇ ਅਰ ਧਰਾਤ੍ਰਿਅਤਿ ਪਾਤਕੀ॥੯॥ਚੌ:॥ ਸਰਬ ਪਾਨਿਅਨ ਹਿੰਸਾ ਜੋਈ॥ ਪਾਤਕ ਜਾਨਤ ਜਿਅ ਜਿਅ ਸੋਈ॥ ਕਰਨਿਤ ਨਿਯ ਸੁਤ ਜਨ ਨਿਬਾਹੈ॥ ਸਤ ਬ੍ਰਤ ਧਾਰ ਪਾਰ ਜਗ ਚਾਹੈ॥੧੦॥ ਸਤਗੁਰੁ ਦਯਾ ਸਤਯ ਬ੍ਰਤ ਧਾਰੀ॥ ਜਗ ਬਹੋਹਾਰ ਅਸੱਤਯੰ ਪ੍ਰਹਾਰੀ॥ ਬਿਸਯ ਨਰਕ ਜਗ ਅਹਹਿ ਤਮਾਸਾ॥ ਰਸਨਾ ਔਰ ਸਿਸਕਰ ਦਾਸਾ॥੧੧॥ ਸਭ ਮਹਿ ਸਭਿ ਤੇ ਰਾਹਿ ਨਿਆਰਾ॥ ਪਰ ਚਿਤ ਪਰਚਨ ਜਗਹਿਤ ਧਾਰਾ॥ ਚੌਪੜ ਸਤਰੰਜ ਜ਼ਥਾ ਗੰਜੀਠਾ॥ ਮਨ ਕਰ ਮੋਦ ਲਾਭ ਇਸੀਫਾ॥੧੨॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪਸਾਰਾ ਜਿਹ ਜਨ ਕੀਨਾ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਨ ਚੀਨਾ॥ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਭ ਨਿਹਫਲ ਜਾਨੋ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਤ ਸਤ ਸਫਲ ਪਛਾਨੋ॥੨੩॥ ਜਗ ਸਸਿ ਸ੍ਰਿੰਗਸੁ ਬੰਧਯਾ ਬੇਟਾ॥ ਗਸਨ ਸੁਮਨ ਬਾਰੂ ਘ੍ਰਿਤ ਭੇਟਾ॥ ਸੁਨ ਬਿਸੰਭਰ ਸਿਖ ਹਮਾਰਾ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸਭ ਸੰਕਟ ਟਾਰਾ॥੧੪॥ਚੋ:॥ ਅਸ ਜਨਮਤਵ ਸਿਖ ਘਰ ਹੋਇ ਬਿਸੰਭਰ ਦਾਸਾ॥ ਰਹਿਹੈ ਸਿਖੀ ਤੋਰ ਬਰ ਪੂਛਯੋ ਕਰ

1. ਜੱਗ, 2. ਅਗਨੀ

ਅਰਦਾਸਾ॥੧੫॥ ਦਸਹੁ ਗੁਰੁਨ ਕੋ ਧਯਾਨ ਧਰ ਸਿਮਰਹੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮ॥ ਜਬ ਹੈ ਹੈ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਤੇਜ ਹਿਤ ਧਾਮ॥੧੬॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਸਰਬ ਮੁਕੇ ਸਿੰਘ ਮਹਾਨ॥ ਕੇਸਵ ਰਾਇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਿਜ ਜਨਮਹਿ ਸਿੰਘਨ ਆਨ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਮਮ ਢਿਗ ਸੀਤਲ ਮਾਈ॥ ਲੈ ਹੈ ਜਨਮ ਸਿੰਘ ਘਰਜਾਈ ਭਗਤ ਅਠਾਰਹਿ ਪੁਨ ਤਨ ਧਾਰੈ॥ ਰਾਜ ਤੇਜ ਸੰਜਾਮ ਸੁਧਾਰੈ॥੧੮॥ ਮੋਨ ਕਿਤਕ ਦਿਨ ਅਤਿ ਬਢ ਜੈਹੈਂ॥ ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਅਧਿਕਤੇ ਹੈ ਹੈਂ॥ ਕਛੂ ਦਿਨ ਸਿੰਘਨ ਪਰ ਨਿਜ ਤੇਜਾ॥ ਕਰਿਹੈ ਅਰਿਹੈ ਮਰਿਹੈ ਏ ਜਾ॥੧੯॥ ਤਬ ਭਾਜੈ ਪਰਬਤਿਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਲੈਹਿ ਖਾਲਸਾ ਦਰਬੁ ਅਪਾਰੀ॥ ਏਹ ਹਮਰੇ ਜੇ ਸਤ੍ਰ ਗਿਰੀ ਹੈਂ॥ ਗਿਰਿਤੇ ਇਨਕੀ ਜਰਾਂ ਗਿਰੀ ਹੈਂ॥ ਕਾਂਗੜੇ ਸਸ਼ਤ ਜੀਵਨਿ ਕਰੈਂ॥ ਜਗ ਮੈ ਆਪਲ ਜਸ ਬਿਸਧਾਰੈਂ॥ ਕਾਂਗੜੇ ਸੰਗ ਗਾਤਨ ਤਯਾਗੈ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਥਾ ਭੁਵਿਖਜਤ ਲਾਗੈ॥੨੧॥ ਕਾਂਗੜੇ ਸਸੁਤ ਭਕ ਸਿਵਤਨ ਤਜ ਸਿੰਘਨ ਧਾਮ॥ ਜਨਮ ਪਾਇ ਹੈ ਕਾਸਿ ਕੋ ਮੁਹਾਰਾਜ ਬੜ ਨਾਮ॥੨੨॥ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਇਮਿ[1] ਕਹੀ॥ ਸੋ ਅਨੁਰਥ ਸਸਿ ਨਿਰਖਯੋ ਸਹੀ॥ ਗੰਗਾ ਜਾਇ ਤਹਾ ਤਨ ਤਿਯਾਗਾ॥ ਆਗੈ ਹੋਇ ਜੁ ਬਚ ਗੁਰੁ ਆਗਾ॥੨੩॥ ਕਰ ਰਾਜ ਜਗ ਸਭ ਖਾਲਸਾ ਨਮਵਾਸ ਕੋਊ ਰਹਹਿਗੋ॥ ਤੁਰਕ ਡੋਗਰ ਗਿਲਜ ਚਾਕਰ ਪੰਥ ਕੋਪਰਾ ਗਹਿਹਿਗੋ॥ ਯਹ ਨਗਰ ਜੰਬੂ ਭੂਪ ਸਿੰਘਨ ਮਿਲਿ ਨ੍ਰਿਪ ਤਾਕ ਹੈਂ॥ ਕਰ ਚੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁ ਰਾਜਜਲੀਨ ਸਹੰਸ੍ਰ[2] ਕੋਸਨ ਬਿਧ ਹੈ॥੨੪॥ ਕਿਹਿ ਦੇਸ ਜੀਤਹਿ ਭੇਟ ਲੈ ਕਿਹਿ ਸਰਨ ਪਾਲਤ ਛਾਡਹੀਂ॥ ਦਿਸ ਦੇਸ ਔਰ ਬਿਦੇਸ ਮੈ ਸੁ ਅਸੰਸ ਕੀਰਤ ਮਾਤਹੀ॥੨੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੧੮॥ ਅਥ ਭੂਪ ਨਾਮਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ॥

ਦੋ:॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਭਲ ਤੇਜ॥ ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸੁਨ ਰੇਜ॥ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰੂਪ। ਤਾਕਾ ਸੁਤ ਦਸਵਾ ਗੁਰੂ ਤੋਹਿ ਦਿਖਾਵਾ ਗੂਪਾ॥੨॥ ਦੇਹ ਛੋਡ ਪਹਰੇ ਅਵਰ ਤਬ ਹਮ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸ॥ ਭਾਵੀ ਪੂਰਨ ਕਰਨ ਕੋ ਕਰਹੈ ਜਗ ਪ੍ਰਕਾਸ॥੩॥ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਹਮ ਤੁਮੇ ਗੁਰੂ ਦਾਸ ਹੋ ਤੀਜ॥ ਮਿਲੈ ਸਲਾਹੀ ਹੋਹੁ ਤੁਮ ਬਾਤ ਬਨਾਵੈ ਚੀਜ॥੪॥ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਰ ਜਨਮ ਧਰ ਉਨੀਸੈ[3] ਕੇ ਮਾਝ॥ ਬਰ ਖਤ੍ਰਯੋ ਦਸ ਛੜੀ ਕੀ ਬਿਦਯਾ ਕਰਿਹੋ ਸਾਂਝ॥੫॥ ਏਕਲ ਸੁਤ ਕੇ ਬੰਸ ਮੈ ਮਾਇ ਜਨੈ ਮੁਹਿ ਏਕ॥ ਅੰਸ ਹਮਾਰਾ ਦਿਹਰ ਅੰਸ ਜਨਮੈਗਾ ਸੁਖ ਲੇਕ॥੬॥ ਖੋੜਸ ਬਰਸ ਕੋ ਹੋਇ ਕੈ ਜਨਮ ਲੀਆ ਪੰਜਾਬ॥ ਅਵਲ ਜੀਤੇ ਪਛਮਾ ਚੌ ਅਨ ਬਰਖ ਹਿਸਾਬ॥੭॥ ਕਾਬਲ ਜੀਤਾ ਬਯਾਹ ਮਰ ਮੁਖਨ ਦਿਖਾਊਂ

1. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹੀ ਹੈ, 2. ਹਜਾਰ, 3. 19 ਸੈ

ਆਇ॥ ਮੇਰੇ ਦੁਸਮਨ ਸਭ ਹਨੋ ਦਿਲੀ ਬੈਠੋ ਜਾਇ॥੮॥ ਨਿਗਮ ਬੋਧ ਤੀਰਥ ਅਧਕਤਾ ਤੀਰਥ ਪਰਤਾਪ॥ ਦਿਲੀ ਦੇਹੀ ਛੋਡਿ ਕੇ ਜਨਮੇਂ ਮਾਝੇ ਥਾਮ॥੯॥ ਬੜੇ ਯਤਨ ਤੇ ਬਯਾਹ ਤਿਸ ਬਿਛਰੀ ਲੇਵੈ ਮੇਲ॥ ਬਖਯੋ ਪਿਛਲੀ ਬਿਖਮਤਾ ਕਰਹੋ ਐਸੀ ਖੇਲ॥੧੦॥ਚੋ:॥ ਸਕਲ ਕਥਾ ਤਿਹ ਭਾਖ ਸੁਨਾਊ ਤੇਰੇ ਮਨ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਊ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਗੁਰਬਕਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੋ ਰਾਮ ਕੋਰ ਪੀਛੇ ਖਤਰੀ ਮੋਰ॥ ਦੂਜੇ ਜਨਮੈ ਕਾਸੀ ਮਰੈ ਆਵੈ ਮਮ ਜਨਮੈ ਕੋਰ॥੧੨॥ਚੋ:॥ ਸਭਾਨ ਕਹੂ ਲੈ ਕਰਕੇ ਹੇਤ॥ ਭੋਗ ਭੁਗਾਵੇ ਰਹੋ ਸੁਚੇਤ॥ ਜੋ ਜੋ ਪੰਥ ਮਰਜਾਦੀ ਮੋਰਾ॥ ਸਭ ਕੋ ਜਮ ਦਿਸ ਕੀਨ ਨਿਹੋਰਾ॥੧੩॥ ਮਰੈ ਸਭੀ ਸਰਦਾਰੀ ਦਾਗ॥ ਜੇਜੇ ਮੁਸਿਮੁਸਿ ਬਾਂਧਹਿ ਰਾਗ॥ ਬਾਧੋ ਬਾਂਧ ਹਮਾਰਾ ਸਿਖ॥ ਕਰੈ ਕਰੋੜੀ ਧਰੀ ਜੁ ਲਿਖ॥੧੪॥ ਜੋ ਜੋ ਅਮਾਨ ਧਰੀ ਜਲ ਮਾਂਝ॥ ਸਿੰਧੁ ਦੇਹਗਾ ਮੋਨ ਨ ਸਾਂਝ॥ ਤਬੈ ਪਹਾੜੀ ਮੇਰਾ ਸਤ੍ਰ[1]॥ ਤੋੜ ਤਾੜ ਧਨ ਲੇਵਾ ਖਤ੍ਰ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਸੰਮਤ ਹੋਗ ਸਤਾਨ[2] ਨਵੈ ਹੂਆ ਕਛੁ ਕਾਲ॥ ਉਨੀ ਸੈ ਕੇ ਭੀਤਰੇ ਸੂਰਦਾਸ ਤਨ ਪਾਲ॥੧੬॥ਚੋ:॥ ਅਠਾਰਾ ਭਕਤ ਹੋਹਿ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਤਾਂ ਦਿਨ ਦਿਲੀ[3] ਆਵਾ ਮਾਰ॥ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਸਿਖ ਦੁਖ ਪਾਵਾ॥ ਤਬੈ ਨੁਰੰਗੀ ਪੂਜ ਦੁਖਾਵਾ॥੧੭॥ ਰਾਜ ਰੀਤ ਮਮ ਪੰਥ ਨਿਵਾਰੈ॥ ਤਾਦਿਨ ਐਸੀ ਕਲਾ ਧਵਾਰੈ॥ ਜੁਧ ਹੀ ਬਿਨ ਕਛੁ ਥੋਰਾ ਜੁਧ॥ ਮੇਰਾ ਮੰਤ੍ਰ ਫੁਰੈਗਾ ਸੁਧ॥੧੮॥ ਦੇਸ ਛੋਡ ਕਰ ਜਾਹਿ ਨਰੰਗੀ ਗਾਜੋਂਗੇ ਤਬ ਮੋਰ ਭੁਜੰਗੀ॥ ਥੋਲਾ ਸਿਖ ਭੁਜੰਗੀ ਨਾਮਾ॥ ਮੇਰੇ ਕੋ ਸਮਝਾਵੇ ਸਯਾਮਾ॥੧੯॥ ਹਸ ਬੋਲੇ ਹੁਇ ਆਪ ਦਯਾਲ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਰਨੀ ਭਾਲਿ॥ ਕੇਸੋ ਦਾਸ ਬਿਪ੍ਰ ਕੀ ਬਰਤਨ॥ ਨਾਰ ਮਲੇਖਯੀ ਘਰ ਕੀ ਸਰਤਨ॥੨੦॥ ਗਨਿਕਾ ਮੁਸਲੀ ਸੇਵੈ ਸਰਦਾਸ॥ ਤਾਂ ਘਰ ਜਨਮੇ ਕਾਮ ਗਵਾਰ॥ ਜਾਰਣ ਕੇਸੁ ਤੋਹੋਹਿ ਭੁਜੰਗੀ॥ ਬੇਦ ਅਰਥ ਮੈ ਲਿਖਾ ਤੁਰੰਗੀ॥੨੧॥ ਜਿਉ ਅਸਤਰ ਤਿਉ ਹੋਵਗੁ ਬਲਿਆ॥ ਭਾਨਾ ਸੁਨੋ ਬਰਤੇ ਜੋ ਚਲਿਆ॥ ਨਾਰ ਫਿਰੰਗੀ ਭੋਗੈ ਸਿਖ ਏਕ॥ ਤਾ ਦਿਨ ਸਿੰਘ ਗਰਜ ਕਾ ਸੇਕ॥੨੨॥ ਸੁਣ ਹੁਬਾਤ ਸੁਬਰਤੈ ਜੋਈ॥ ਇਸ ਕਰਣੀ ਕੋ ਜਾਣੇ ਕੋਈ॥ ਗਿਆਨੀ ਹਮਹੁ ਜਥਾ ਸੁਖ ਰਾਤ ਬਿਤਏ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤਾ॥ ਉਜੈਨੀਨ ਸੰਗ ਮੈ ਲੈਤਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਨਾ॥ ਨਵ ਨਿਧ ਸਿਧ ਸਭ ਹਾਜਰ ਦੀਨਾ॥ ਸਾਹ ਜਹਾਨੀ ਸਹਸ ਰੁਪੈਆ॥ ਧਨੀ ਬਿਸੰਭਰ ਭੇਟ ਸੁਹੈਯਾ॥੩॥ ਚਾਰ ਘਟੀ ਤਬਹੀ ਦਿਲ ਆਯੋ॥ ਨਾਰਿ ਪਤੇ ਸਭਨ ਸਿਰਨਾਯੋ॥ ਕਈ ਅਸੀਸ ਬਿਦਾ ਸੋ ਭਯੋ॥ ਮਾਤਾ ਦਰਸ ਤਾਸੁ ਤਿਅ ਕਯੋ॥੪॥ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕੀਨਾ॥ ਨਯਨਨ ਜਲ ਪਗ ਭੀਜਤ ਚੀਨਾ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਗੁਰੁ ਧਾਮ ਉਦਾਰਾ॥ ਦੇਨਹਾਰ ਨਹ ਲੇਵਨਹਾਰਾ॥੫॥ ਸਿਦਕ ਕਯੋ ਅਬ ਘਰ ਨਿਜ ਜਾਹੂ॥ ਗੋਰਖ

---

1. ਦੁਸ਼ਮਨ, 2. ਸੰਮਤ 1797, 3. ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ

ਜਾਨਾ ਕੇ ਹਮ ਯਾਹੂ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਮੋਹ ਜਿਮ ਜਾਇ॥ ਕੀਜੈ ਬਚਨ ਨਾਥ ਸਤ ਭਾਇ॥੬॥ ਸੰਕਰ ਛੰਦ॥ ਗੁਰ ਕਹੀ ਤੂੰ ਹੁਸਨਾਕ ਹੈ ਗੁਰਬਕਸ਼ ਸਿੰਘ ਕੀ ਨਾਰਿ॥ ਆਗਲ ਜਨਮ ਪਛਤਾਇ ਸੁਤ ਹਿਤ ਨਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਤਿਅਕਾਰ॥ ਦੂਸਰ ਰਹੀ ਜੋ ਮੋਦਨੀ ਰਜ ਧਰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ॥ ਭਯ ਲਾਜ ਬਸ ਨਹਿ ਕਹਿ ਸਕੀ ਪਦ ਪਰਸਲੀਨ ਸੋਹਿ॥੭॥ ਜਬ ਬਿਦਾ ਹੈ ਸਭ ਗਏ ਸਤਗੁਰੁ ਚਰਨ ਸਰਨਹਿ ਪਾਇ॥ ਪਾਛੇ ਬਿਹਸਿ ਮੋਸਨਕਹੀ ਰੇ ਰਾਮ ਕੌਰ ਸੁਨਾਇ॥ ਸੁਨ ਨੀਗ ਰਾਜ ਜਬ ਤੂੰ ਗਯੋ ਇਨਕੇ ਬੁਲਾਵਨ ਕਾਜ॥ ਤਬ ਕਹੀ ਭਈਨ ਨਾਰਿ ਮੇਰੀ ਦਈ ਗੁਰੁ ਮਹਾਰਾਜ॥੮॥ ਦੂਸਰ ਰਹੀ ਸੁਰ ਜੇਸੂਲ ਅਬ ਹੋਇ ਬੇ ਸਯਾ ਸੋਇ॥ ਤਿਹਰਖ ਹੈਰਣ ਸਿੰਘ ਭੂਪਤਿ ਬਿਪ੍ਰ ਕੇਸਵ ਸੋਇ॥ ਪੁਨ ਹੋਇ ਕਰ ਰਜਪੂਤਨੀ ਗਤਿ ਪਾਇ ਹੈ ਤਬ ਜਾਨ॥ ਸੋ ਭਈ ਸਭ ਹੀ ਜਥਾ ਬਿਧਿ ਲਖ ਲਈ ਸਿੰਘਨ ਆਨ॥੯॥ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਸਯ ਬਰੀ ਦੂਸਰੀ ਭੀ ਸਦਾ ਕੌਰ॥ ਨਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਨਾਰੀ ਸੋ ਬਿਚਾਰੀ ਹੈ ਜਗਤ ਮਹਿ ਰੋਰ॥ ਪੁਨ ਕਹੀ ਅਬ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਪੁੰਛਹਿ ਖਯਾਲ ਬੇਲਾ ਔਰ॥ ਤਬ ਹੋਹੁ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਚੁਪ ਹ੍ਵੈ ਰਹਯੋ ਅਪਨੀ ਠੌਰ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਕਿਤਕ ਕਾਲ ਗੁਰੁ ਮੋਨ ਹ੍ਵੈ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੈ ਭੌਨ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹੋਹੁ ਗਯੋ ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮ ਮਹਿ ਜੌਨ ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥ ੧੧੯ ਚੌ:॥ ਜਸ ਤੇ ਸਤਗੁਰੁ ਪੰਥ ਚਲਾਯੋ॥ ਰਾਤ ਰੀਤ ਬਰਤਨ ਸਿਖਰਾਯੋ॥ ਜਹ ਜਹ ਰਹੇ ਸਤਗੁਰੂ ਦ੍ਵਾਰੇ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਦਿਕ ਅਘਹਾਰੇ॥੧॥ ਤਾਂ ਤਹ ਸਿੰਘ ਟਹਲੀਏ ਕਰੇ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਛਕਨ ਛਾਦਨ ਖਰੇ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਸਿਖ ਬਾਹਰ ਤੇ ਆਵੈ॥ ਬਰਤਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਵੈ॥੨॥ ਏਕ ਬਾਰ ਕਛੁ ਆਏ ਸਿੰਘ॥ ਜਹਾ ਬੈਠੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥ ਅਰਦਾਸੀਏ ਕਰੀ ਧਯਾਨੀ ਗੁਨੀ ਧਨਾਢ॥ ਨਾਮ ਜਪਤ ਘਰ ਘਰ ਮੈ ਆਚ॥੨੩॥ ਕਾਸੀ ਮੈ ਅਰੁ ਨਰੰਗਪੁਰੇ ਹੀ॥ ਸਹਰ ਕੰਧਾਰੀ ਦਾਮ ਜੁਨੇਹੀ॥ ਸਭ ਖਰਚੈ ਹਮ ਧਰ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਕਾਮ ਭੋਗ ਕਰਮਨ ਨਊ ਸਾਰਾ॥੨੪॥ ਰਹਿਤ ਹਮਾਰੀ ਐਸੀ ਹੋਗੁ॥ ਨਾਰੀ ਚਾਹਨ ਕਬਹੂੰ ਸੋਗ॥ ਜਾਨੈ ਗਾਮੁਹਿ ਕੋਈ ਭਾਈ॥ ਮੇਰਾ ਸੁਤ ਇਕ ਪਾਟਲ ਜਾਇਆ॥ ਰਾਜਪੂਤ ਕੇ ਦੂਜਾ ਆਇਆ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਰਾਜਪੂਤ ਗੜ ਕਾਮ ਪੁਰ ਨਿਕਸਯਾ ਮਰਿਹੈ ਜੰਗ॥ ਸੋ ਮੇਰਾ ਹੁਇ ਜਨਮ ਧਰ ਜੀਤੇ ਰਾਜਨਿ ਸੰਗ॥੨੭ ਮੇਰਾ ਸੇਵਕ ਜੀਤੈ ਕਾਂਸੀਂ॥ ਰੁਦ੍ਰ ਸੇਵ ਕੀ ਬਾਂਛਾ ਰਾਸੀ॥ ਜੰਬਕ ਨਗਰ ਭੂਪ ਇਕ ਹੋਈ॥ ਮੇਰਾ ਸਿਖ ਸਮਾਲੈ ਸੋਈ॥੨੮॥ ਦਾਮ ਦੇਸ ਲੇਵੇਗੋ ਸਗਾਰੇ॥ ਪਰਬਤ ਮਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਮਸਰੇ॥ ਹਜਾਰ ਤੀਨ ਕੋਸ ਕੇ ਅੰਦਰ॥ ਘੁੰਮੇ ਖਾਲਸਾ ਪਾਵਤ ਦੁੰਦਰ॥੨੯॥ ਪੀਲੀ ਕੀਲੀ ਲੇਵੈ ਸਿਖ॥ ਆਸਰਮ[1] ਚਾਰ ਬਰਨ ਕੋ ਲਿਖ॥ ਇਤਹ ਐਰਾਨੀ ਸਹਰ

1. ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮ

ਕੰਧਾਰ॥ ਸੰਮਤ ਬੀਤੇ ਬਾਨਵੇਂ ਚਾਰ॥੩੦॥ ਸਤਾਨਬੇ ਫੌਜ ਪੂਰਬੀ ਜਾਗੈ॥ ਗੂਜਰ ਸੂਜਰ ਨਾਮ ਬਰਾਜੈ॥ ਮੇਰੇ ਘਰ ਚਾਕਰ ਦੁਹਰੰਗੀ॥ ਗਿਲਜੇ ਮੁਸਲੇ ਠੁਗਰ ਫਿਰੰਗੀ॥੩੧॥ ਖਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਬਿਪ੍ਰ ਇਕ ਮੇਰਾ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜਨਮੇਗਾ ਫੇਰਾ॥ ਰਾਜ ਠਰਾਊ ਊਨੀ ਪੂਰਾ॥ ਕਿਲਕ ਪੁਰੀ ਫਿਰ ਜਾਊ ਤੂਰਾ॥੩੨॥ ਜਨਮ ਭੂਮ ਮੇਰੋ ਹੈ ਪਾਨਾ॥ ਦੇਖੇਗਾ ਜਿਉ ਗਤੀ ਸਪਨਾ॥ ਕਾਹੂ ਦੇਸ ਦਾਮ ਲੈ ਭੇਟਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਲਯਾਊ ਰਾਜ ਸਮੇਟਾ॥੩੩॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਜਹਾਂ ਨੂੰ ਗਏ॥ ਕਰੀ ਫਕੀਰੀ ਦੇਸ ਨਵਏ॥ ਸੋ ਸੋ ਦੇਸ ਰਾਜ ਧਰ ਜੀਤੋ॥ ਬਧੇ ਖਾਲਸਾ ਲੋਗ ਪ੍ਰਤੀਤੋ॥੩੪॥ ਮੇਰਾ ਰੂਪ ਲਖੇ ਨਾ ਕਾਹੂੰ॥ ਮੋਹਿ ਦਿਖਾਊ ਰਵਿਜਯੋ ਰਾਹੂ॥ ਝੰਗ ਗੰਡ ਸੂਜਾ ਸੁਖ ਨਾਮਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਨਾਮ ਦਾਨ ਬੁਧ ਸਯਾਮਾ॥੩੫॥ ਸੁਖ ਸਾਹਬ ਨਰੰਗ ਸਿੰਘ ਏਹੀ॥ ਪਾਟਲ ਨਗਰ ਮੈ ਸੋ ਸਨੇਹੀ॥ ਕਹੋ ਕਹਾ ਲਗ ਆਗਲ ਬਾਤ॥ ਸਭ ਸਿਖਨ ਭਲਾ ਸੁਹਾਤ॥੩੬॥ ਤੁਰਕ ਚਾਕਰ ਮੇਰਾ ਬਾਲਾ॥ ਜੀਤੈ ਪਸਮ ਮਮ ਹੰ ਚਾਲਾ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਭੂਪਨਾਮਾ ਪੜ ਮੇਰਾ॥ ਤੇਰਾ ਦੇਹ ਸੁਬਨਿਤ ਸਾਂਝ ਸਵੇਰਾ॥੩੭॥ ਜੇ ਕੋ ਸਿੱਖ ਪਵੈ ਉਠ ਪ੍ਰਾਤਾ॥ ਕਲਿ ਕੇ ਦੋਖਨ ਬਯਾਪੈ ਤਾਤ॥ ਜਾਹਿ ਆਪਨੇ ਡੇਰੇ ਸਿਖ॥ ਤੋਕੋ ਦੀਸੈ ਭੂਤ ਭਵਿਖਯ॥੩੮॥ ਸਕਲ ਸਿੱਧ ਹੋਵੈ ਤੁਮ ਕਾਮ ਹਮਰਾ ਦਰਸਨ ਤੁਮ ਹੋ ਆਮ॥੩੯॥ ਇਹ ਭੂਪਨਾਮਾ॥ਚੌ: :॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨਹੁ ਹਿਤ ਧਾਰੀ॥ ਮੋਸਨਪੁਨ ਗੁਰੁ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ। ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਜਬ ਲਗਹਿ ਦਿਵਾਨ॥ ਬਿਸੰਭਰ ਆਵਹਿ ਹਿਤ ਸਾਨਾ॥੧॥ ਅਸ ਕਹ ਪ੍ਰਭ ਮੰਦਿਰ ਮੈ ਗਏ॥ ਅਰਦਾਸ॥ ਬਰਤਨ ਕਹਹੁ ਸੁਧ ਨਿਰਜਾਸਾ॥੩॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰ ਸੰਗ॥ ਸਬ ਬਿਬੇਕ ਪੂਰਨ ਹੈ ਅੰਗ॥ ਇਕ ਰੋਪੜ ਮਹਿਛਕਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ॥ ਬਕਸਹੁ ਸੋ ਪ੍ਰਭ ਕਰਣਾ ਨਾਦ॥੪॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕਹੀ ਕਹੋ ਸਤ ਆਗੇ॥ ਸਭ ਬਿਸਤ ਬਿਰਤੰਤ ਸਭਾਗੇ॥ ਤਿਨ ਗਨ ਕਹੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ॥ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤ ਨਗਰ ਰਹਾਇ॥੫॥ ਸੰਗਤ ਦੇਸ ਦੇਸ ਤੇ ਆਵੈ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਲਯਾਵੈ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਰੋਪੜ ਮੈ ਆਈ॥ ਸੰਗਤ ਲੂਟੀ ਨਗਰੀਨ ਜਾਈ॥੬॥ ਸੁਨਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਮੇਰੇ ਸਿਖ ਨ ਰੋਪੜ ਜਾਨਾ॥ ਤਬ ਤੇ ਰੋਪੜ ਨਗਰ ਮਝਾਰੀ॥ ਭੋਜਨ ਪਾਨ ਤਜਯੋ ਨਰ ਨਾਰੀ॥੭॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਹ ਇਕ ਸਿਖ ਕੰਨਯਾ॥ ਤਾਕੇ ਸੰਤਤ ਰਹੀਨ ਧੰਨਯਾ॥ ਕੁਊ ਗੁਰਮੁਖ ਤਾਕਹਿ ਮਿਲ ਗਯੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਭੋਜਨ ਹਿਤ ਚਿਤ ਦਯੋ॥੮॥ ਕੰਨਯਾ ਕਹੀ ਕਿ ਸਿਖ ਸਭਾਗੇ॥ ਰੋਪੜੀਨ ਕਹਿ ਕਬਹੁ ਨਰਾਗੇ॥ ਤਾਂਤੇ ਯਾਉ ਪਾਉ ਤੇ ਮੋਹੀ॥ ਰਾਖਯੋ ਸੁਨਹੁ ਨਿਰਾਸੋ ਤੋਹੀ॥੯॥ਦੋ:॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਮਗ ਜਾਇ ਅਬ ਬੈਠ ਬਿਲੋਕ ਬਿਬੇਕ॥ ਪਾਂਚ ਸਾਤ ਗੁਰੂ ਸੁਰਮੇਂ ਐ ਹੈ ਜਬਹਿ ਅਨੇਕ॥੧੦॥ ਤਿਨ ਨਿਕਟ ਜਾਇ ਜਨਾਇ ਹਿਤ ਪਰ ਪਾਇ ਭਾਇ ਮਨਾਇਓ॥ ਤੇ ਕਰਹਿ ਹਠ ਤਬ ਚਰਨ ਸਹਿ ਗੁਰ ਹੇਤ ਪ੍ਰੀਤ ਬਤਾਇਓ॥ ਲਗ ਤੋਰ ਤੇ ਅਨੁਰਾਗ

ਤੇਰੇ ਧਾਮ ਚਰਨ ਪਧਾਰਿ ਹੈ। ਤਬ ਤਿਨਹਿ ਭੋਜਨ ਖੀਰ ਖਵਾਇ ਘ੍ਰਿਤ ਮਿਤ ਡਾਰਿਹੈ॥੧੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਬ ਹਸੁ ਗੁਨ ਡੀਬੀ ਬੀਬੀ ਅਹਿ ਤੈ ਸੇ ਕੀਆ॥ ਹਮ ਕਹਿ ਗਈ ਲੈ ਧਾਮ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਸਾਰਾਉਰ ਦੀਆ॥ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਪਰੋਸੀ ਖੀਰ ਤਾਪਰ ਖਾਂਠ ਘ੍ਰਿਤ ਡਾਰਤ ਭਈ॥ ਪੁਨ ਖੀਰ ਖਾਂਡ ਸੁਘਿਰਤ ਦੈ ਇਮ ਪਾਂਚ ਡਾਰਨ ਦੈ ਤਈ॥੧੨॥ ਨਿਜ ਕਰਨ ਚਰਨ ਪਖਾਰ ਇਮ ਭਰ ਥਾਰ ਤਿੰਨ ਆਗੇ ਧਰ॥ ਬੀਜਨ ਕਰਤ ਬਹੁ ਬਾਰ ਅਤਿ ਸਤਕਾਰ ਹਮ ਭੋਜਨ ਕਰਾ॥ ਪੂਛੀ ਸੁ ਬੀਬੀ ਕਹਾ ਚਿਤਮਹਿ ਹੈ ਸੁ ਕਹੁ ਨਿਜ ਭਾਉ ਨੀ॥ ਬੋਲੀ ਕਿ ਸੰਤਤ ਹੀਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਭ ਨਾਰਿ ਅਪਾਵਨੀ॥੨੩॥ ਤਬ ਕਰੀ ਹਮ ਅਰਦਾਸ ਸੰਤਤ ਦੋਇ ਤੇਰੇ ਹੋਇਗੀ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਭਈ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਆਗੇ ਜਥਾ ਰੁਚਿਸੋਇਗੀ॥ ਹਸਿ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਮੈ ਤਿਹ ਸਮਯ ਅਤਿ ਹਰਖਿਤ ਭਯੋ॥ ਦੈ ਬੇਲ ਲਗਯੋ ਹੋ ਪੰਚ ਪੈ ਤੁਮ ਦੋਇਹੀ ਤਾਕੋ ਦਯੋ॥੧੪॥ ਅਬ ਤੇ ਮਿਟਯੋ ਵਹ ਸਰਾਪ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭ ਕਛੁ ਹੈ ਸਹੀ॥ ਗੁਰੁ ਸਿੰਘ ਜਨ ਸਨਮਾਨ ਭੋਜਨ ਪਾਨ ਦੇ ਸਭ ਯਹੀ॥ ਅਰਦਾਸ ਸਭ ਕਰ ਕੀਨ ਗੁਰੁ-ਪਗ ਲਾਗ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਭਏ॥ ਅਨੰਦ ਨਗਰ ਬਿਨੋਦ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤ ਹੋਤ ਭੇ ਨੁਤਿ ਨਵ॥੨੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੦॥ ਇਕ ਸਿਖ ਅਨੰਦ ਨਗਰ ਰਹਤ ਸਤੀਯ ਗੁਰੁ ਬਰ ਧਯਾਵਈ॥ ਬਿਨ ਧਾਮ ਕੇ ਅਰਾਮਹੀਨ ਬਿਸਰਾਮ ਨੈਰ ਨ ਪਾਵਈ॥ ਕਬਹੂੰ ਕ ਤਾਕੀ ਤੀਅਨੈ ਤਾਸੋ ਕਹੀ ਪਯਾਰੇ ਸੁਨੋ॥ ਗੁਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਮਾਂਗਲੇ ਚਾਹਤ ਗੁਨੋ॥੧॥ ਸੁਨ ਮੋਨ ਬ੍ਰਿਤਧਰਤਿ ਨ ਕਹੀ ਗੁਰੁ ਕਟਹਿ ਜਨਮ ਰੁ ਮਰਨ ਕੋ॥ ਇਹ ਧਾਮ ਬਾਂਮ ਅਰਾਮ ਮਾਗਤ ਲਾਗਤ ਲਾਜ ਰੁ ਡਰਨ ਕੋ॥ ਬਾਹਰ ਗਯੋ ਸਤਪੰਚ ਮੁੰਦ੍ਰਾ ਮਗ ਪਰੀ ਨਿਰਖਨ ਕਰੀ॥ ਸੋਚਨ ਲਗਯੋ ਯਹ ਹੈ ਧਰੋਹਰ ਕਾਹੂ ਕੀ ਇਹ ਨਾਧਰੀ॥੨॥ ਕਿਹ ਕਾਜ ਹਮਰੇ ਅਹਹਿ ਪਰ ਧਨ ਤਜਨ ਨਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਾ॥ ਇਹ ਭਾਂਤ ਸੋਚ ਬਿਚਾਰ ਆਯੋ ਦੁਤਿਆਦਿਨ ਪੁਨ ਮਗ ਤਹਾ॥ ਪੁਨ ਲਖਯੋ ਏਕਸਹੰਸ੍ਰ ਤੀਸਰ ਦਿਨ ਸਹੰਸ੍ਰ ਸੁ ਦ੍ਵੈ ਲਖੀ ਚਤੁਰਥ ਸੁ ਤੀਨ ਸੁ ਪੰਚ ਚਾਰ ਸਹੰਸ੍ਰ ਲਖਮ ਨਰਖ ਤਥਾ॥੩॥ ਜਬ ਭੁਲਯੋ ਨਹਿ ਮਨ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਕਰ ਦਯਾ॥ ਤਿਹ ਤੁਰਤ ਧਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੁੰਦਰ ਰਚ ਸੁਦਾਮਾਵਤ ਗਯਾ॥ ਘਰ ਆਇ ਨਿਰਖਨਿ ਕਾਇ ਘਰ ਘਰਨੀ ਸਹਿਤ ਗੁਰੁ ਪਗ ਪਰਾ॥ ਇਹ ਨਾਥ ਮਾਯਾ ਗਉਰੀ ਸਭ ਦੀਨ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ॥੪॥ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਕੇ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਬਿਲਾਸ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਨ ਕਹਿ ਸਕਤ ਸਤ ਸਾਰਦਮਤਿ ਰਾਸ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੧॥ ਬਿਸੰਭਰ ਬਾਨਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨੇ ਨਾਮਅਸਟ ਦਸਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੧੮॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰਥ ਖੰਡ ਮੰਡਲਉ ਤ੍ਰਾਰਧੇ ॥੧੮॥ ਏਕ ਬਾਰ ਗੁਰੁ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਾਯੋ॥ ਬਹੁਤ ਬਸਤ੍ਰ ਹਯਗਬ ਸੁਭਯੋ॥ ਸਭ ਪੰਡਤ ਪਾਧੇ ਤਬ ਆਏ॥ ਸਿਹਜ ਦਈ ਧਰਮ ਮਗ ਭਾਏ॥੧॥ ਸਭਾ ਪੰਡਿਤ ਕੀਜ ਜਬ ਜੁਰੀ॥ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਚਰਚਾ ਤੁਰੀ॥ ਨੰਦ ਰਾਮ ਬੋਲਾ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਜਿਮ ਜਗ ਕਰਤ ਪਹੁੰਚਤਿ ਗੁਨਾਹੀ॥੨॥ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਨ ਕੀ ਬਿਧਿ ਦੁਰਗਮ ਜਾਲਾ॥ ਉਚਤ ਬਿਪ੍ਰ ਕਹਿੰਦੀ ਜੈ ਦਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਰਹੁ ਮਿਲ ਨਿਰਨਾ॥ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਬੇਦ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਿਨ ਬਰਨਾ॥੨॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬੋਲਯੋ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਿ ਅਮਲ ਮਾਸਹਿ ਨਾਹੀ॥ ਬਿਪ੍ਰ[1] ਨਿਮੰਤ੍ਰਨ ਨਿਸ[2] ਮਹਿ ਦੀਜੈ॥ ਸ੍ਰਾਧ ਢਰੇ[3] ਦੁਪਹਰ ਦਿਨ ਕੀਜੈ॥੪॥ ਕਬਿਤ॥ ਮਿਰਤ ਔ ਛਾਯਾ ਦਾਨ ਲੇਇ ਜੋਨ ਗ੍ਰਾਹੀ ਅੰਗਹੀਨ ਕੁਲਹੀਨ ਬਿਪ੍ਰ ਨਿਰਧਾਰਿਏ॥ ਮਹਾ ਦਾਨ ਤੁਲਾ ਦਾਨ ਸਿਆਦਾਨ ਲੇ ਵੈ ਨਾਹਿ ਸੂਤਕ ਔ ਪਾਤਕ ਮੈ ਭੋਜਨ ਕਬਿ ਚਾਰਿਏ॥ ਚੋਰ ਛਲੀ ਦਾਤ ਖਤ੍ਰੀ ਕਰਮ ਕਰਨ ਹਾਰੋ ਪਰਤਿਆ ਭੋਗੀ ਰੋਗੀ ਬਨਿ ਜਨਿਹਾਰਿਏ॥ ਗਨਿ ਕਰੁ ਵੇਦਯ ਸਸ ਧਾਰੀ ਉਮਵੀਤ ਹੀਨ ਬਹੁਤ ਅਭੋਗੀ ਸ੍ਰਾਧ ਭੋਜ ਤੇ ਨਿਕਾਰਿਏ॥੫॥ ਗ੍ਰਹਨ ਕੋ ਦਾਨ ਅਜ ਗਜ ਹਯ ਦਾਨ ਲੇਇ ਅੰਤ ਸਮੇ ਦਾਨ ਤਯੋ ਅਸੁਰਿਤਾ ਮੈ ਰਹਈ॥ ਗਿਯਾਨਹੀਨ ਭ੍ਰਸਟ ਜਾਕੇ ਕਰਮ ਧਰਮ ਸਭ ਭਖਯਔ ਅਭਖਯ ਨੇਮ ਜੋਨ ਜੀਅ ਲਹਈ॥ ਬਿਆਹੈ ਬਹੁ ਨਾਰੀ ਲਾਗ ਲੇਇ ਜੋ ਬਿਬਾਹੂੰ ਕੋ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਪ ਬੇਚੈ ਤਯਾਗੀ ਜਟਿ ਜੋ ਸਹਈ॥ ਅਨਪਢ ਬਿਰਾਗੀ ਗੁੰਡਾ ਰੰਡਾ ਮੁੰਡਾ ਬਕਬਾਦੀ ਐਸੇ ਐਸੇ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੋ ਪੋਜਨ ਨ ਚਹਈ॥੬॥ਦੋ:॥ ਧਰਮ ਧੁਜੀ ਅਮਲੀ ਨਗਰ ਪਾਧਾ ਪ੍ਰੋਹਤ ਜਾਨ॥ ਨੀਲ ਰਕਤ ਤਨ ਬਸ ਪਰ ਲੇਇ ਮਲੇਛ ਦਾਨ॥੭॥ ਖੇਤੀ ਕਰ ਹਲ ਜੋਤਨੀ ਗਾਡੀ ਜੋਤਨਹਾਰ॥ ਇਤਯਦਿਕ ਨਹਿ ਦੋਖ ਜਿਹ ਸੋ ਦਿਜ ਸ੍ਰਾਧ ਬਿਕਾਰ॥੮॥ ਐਸੇ ਐਸੇ ਦਿਜਨ ਕੋ ਬਰਜਨ ਕੀਨੋ ਦਯਾਲ॥ ਸ੍ਰਾਧ ਅੰਨ ਕੇ ਜੋਗ ਨਹਿ ਧਰਮ ਸਾਸ ਮਤਪਾਲ॥੯॥ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਨੰਦ ਲਾਲ॥ ਸਾਸ ਰੀਤ ਕਲਿ ਕਾਲ ਕਰਾਲ॥ ਬਿਧਿ ਦੋਉਨ ਕਬੀਬਨੈ ਨ ਐਸੀ॥ ਦੁਸਮਨ ਧਨ ਮਿਤਰਾਈ ਜੈਸੀ॥੧੦॥ ਤਾਤੇ ਤੀਰਥ ਸ੍ਰਾਧ ਭਲਾਹੈ॥ ਅਤਿ ਧਨ ਭੋਜਨ ਦੇਨ ਚਲਾ ਹੈ॥ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰ ਕਰੈ॥ ਪਿਤਰਨ ਕੋਸੋ ਨਰ ਨਿਸਤਰੈ॥੧੨॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਿ ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ॥ ਨਿਰਨਯ ਕਹਹੁ ਹੈਨ ਜਿਮਿ ਘਾਤਕ॥ ਪੰਡਿਤਿਬਿੰਦ ਸੁਨਤ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਹੇ ਮਾਦ੍ਰੀ ਸੁ ਪਰਾਨ ਬਖਾਨੇ॥ ਸਕਲ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤਨ ਕੋ ਮਤ ਜੋਤੋ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਪੰਡਿਤ ਕਹਿਤੇਤੋ॥ ਏਕ ਮਾਸ ਲਗ ਨਿਰਨਯ ਰਹਾ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨਯੋ ਸਭ ਮਹਾ॥੧੨॥ ਰਹ ਜੋਨ ਯਾਦ ਨ ਰਹੀ ਜਰੂਰਤ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਸ ਸਿਖਨ ਉਹ ਪੂਰਤ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਕਛ ਕਹਿਏ॥

1. ਪੰਡਿਤ, 2. ਰਾਤ, 3. ਢਲੇ ਦਿਨ

ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਕਰਯੋ ਤਬ ਚਹਿਏ॥੧੩॥ ਕੌਨ ਖਾਲਸੇ ਕਹਿ ਸਮਝੇ ਹੈ॥ ਜਬ ਪ੍ਰਭੁ ਸਬ ਕਛ ਜਾਨਨਕੇ ਹੈ॥ ਰਾਮਕੁਅਰ[1] ਕਹਿ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ॥ ਸੁਨ ਜੁ ਕਹਯੋ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਦਸਦਿਜ ਛਤ੍ਰੀ ਦੁਆਦਸ ਬੈਸ ਪੰਚ ਦਸ ਜਾਨ॥ ਏਕ ਮਾਸ ਲਗ ਸੂਦ੍ਰ ਸੇ ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ ਜਾਨ॥੧੫॥ ਧੇਨ ਸੁ ਦਸ ਦੁਆਦਸ ਮਹਿ ਖਛੀਰ ਛਕਨ ਨਹਿ ਜੋਗ॥ ਜਗਯਸ੍ਰਾਧ ਨਹਿ ਬਰਤਿਏ ਬਰਤਤ ਬਾਢਤ ਰੋਗ॥੧੬॥ ਸੂਤਕ ਤੇ ਪਾਤਕ ਨਸਤ ਪਾਤਕ ਸੂਤਕ ਨਾਹਿ॥ ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ ਦਾਨ ਤੈਕ ਪਿਤਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਹਿ॥੧੭॥ ਦਾਤਾ ਹੋਤ ਸੁਨਾਰ ਕੀ ਬਾਨ ਰਹੋਤ ਗੁਹੀਤ॥ ਬਰਜਯੋ ਯਾਤੇ ਸਭ ਰਿਖਿਨ ਹੋਹੂੰ ਕਹਤ ਸੁਰੀਤ॥੧੮॥ ਗ੍ਰਹਨ ਖਯਾਹ ਅਰੁ ਅਸ਼ ਕਾ ਰੋਗੀ ਅੰਤਕਦਾਨ॥ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕੋ ਸੂਤਕੀ ਲੇਇ ਨ ਕਬਹੂੰ ਜਾਨ॥੧੯॥ਚੌ:॥ ਤੀਰਥ ਜਾਇਨ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਾਵੈ॥ ਰਾਕਸ ਹੋਵੈ ਚੰਡਾਲ ਗ੍ਰਿਹ ਆਵੈ॥ ਗ੍ਰਹਨ ਕਿ ਧੋਰੀ ਗੰਗ ਮਹਿ ਜਾਵੈ॥ ਬਿਯਾਹ ਪੁਤਰ ਮੰਗਲ ਭਵ ਭਾਵੈ॥੨੦॥ ਨੰਦੀ ਮੁਖ ਤਬ ਸ੍ਰਾਧਹਿ ਕਰੈ॥ ਦੁਖ ਦਰਿਦ੍ਰ ਸਗਲੋ ਪਰ ਹਰੈ॥ ਬਿਪੱਤ ਬਿਦੇਸ ਸੁਨੇ ਬਿਨ ਭਾਈ॥ ਸੂਤਕ ਪਾਤਕ ਦੋਖਨ ਗਈ॥੨੧॥ ਬਿਪ੍ਰ[2] ਕਰਮ ਬਿਧਿਵਤ ਸੁਨ ਕਰੈ॥ ਦੋਸ ਸੁ ਦਿਜ ਜਜਮਾਨ ਨਪਰੈ॥ ਦਿੰਜ ਸਿਖ ਸਾਕਤ ਪਾਤਕ ਲੇਇ॥ ਲੋਭ ਲਹਰ ਲਗ ਨਰਕ ਨ ਸੇਇ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਮੇਰੋ ਸਿਖ ਸਤ ਜਾਤਕਾ ਪੰਦ੍ਰਾ ਦਿਨ ਕੀ ਮਾਨ॥ ਪਿਤਰ ਦਿਵ ਸੁਪਖ ਏਕ ਕਰ ਸੋ ਮਮਨਿਕਟੀ ਜਾਨ॥੨੩॥ ਭਲਾ ਬਹੁਤ ਅਨਪੜ੍ਹਾ ਨਰ ਕੈ ਗਯਾਨੀ ਨਿਰਲੋਭ॥ ਪਢਿਆ[3] ਪਾਪੀ ਨਾਰਕੀ ਜੋ ਲੋਭੀ ਬਹੁ ਖੋਭ॥੨੪॥ ਇਤਯਦਕ ਨਿਰਨਯ ਭਯੋ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤ॥ ਇਮਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤ ਗੁਰਬਰ ਕਹਯੋ ਉਪਦੇਸਨ ਹਿਤ ਸਾਂਤ॥੨੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੨॥ਚੌ: :॥ ਪੁਨ ਮੰਦਰ ਮਹਿ ਸਤਗੁਰ ਗਏ॥ ਜੀਤੋ ਮਹਲਾ ਮਹਲ ਸੁਹਏ॥ ਉਠ ਆਦਰ ਕਰ ਪਦ ਨਿਰਨਾਈ॥ ਸੁਚ ਪਲੰਗ ਪਰ ਪਦ ਪਧਰਾਈ॥੧॥ ਜਲ ਝਾਰੀ ਭਰਮਲ ਪਗ ਧੋਆ॥ ਆਚਰ ਪੋਛਨਯਨ ਜਲ ਛੋਵਾ॥ ਕਛ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਕੀਨਸਿ ਪਾਨਾ॥ ਚਾਪਨ ਪਗ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰਾਨਾ॥੨॥ ਨੈਨਨ ਮੈ ਕਛ ਜਲ ਕਨ ਆਯੋ॥ ਜਗ ਦੁਖ ਸਮਝ ਬਿਰਾਗ ਬਢਾਯੋ॥ ਕਰਨਾਨਿਧਿ ਕਹਿ ਪ੍ਰਿਏ ਪ੍ਰਕਾਸਹੁ॥ ਕਿਮਿਉਰ ਕਰੁਨਾ ਕਹਹੁ ਬਿਕਾਸਾਹੁ॥੩॥ ਕੀਨਸਿ ਕਿਨ ਅਪਰਾਧ ਤਿਹਾਰਾ॥ ਹੋਨ ਚਹਤ ਕੋ ਅਬ ਜਰ ਛਾਰਾ॥ ਕਿਹਿ ਨਿਜ ਸਿਰਨ ਲਾਗਤਨ ਨੀਕਾ॥ ਕਹਹੁ ਆਸੁ ਪ੍ਰਿਅ ਆਸਯ ਜੀਕਾ॥੪॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਕਲ ਕਲਾ ਨਿਪੁਨ ਗਯਾਨ ਖਾਨ ਅਘਹਾਨ॥ ਮਮਅ ਪ੍ਰਿਅ ਕਾਹੂਨ ਕਿਓ ਨਹਿ ਕੂਊ ਭਾਤ ਜਿ ਆਨ॥੫॥ਚੌ:॥ ਨਾਥ ਏਕ ਅਸਚਰਜ ਅਸ ਮੋਹੀ॥ ਉਪਦੇਸਹਿ ਪ੍ਰਭ ਸਿਖਰਾਨ ਸੋਹੀ॥ ਭੂਤ ਭਵਿਖਯ ਸਕਲ ਬਿਧਿ ਜੇਤੀ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਭੁ

1. ਭਾਈ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, 2. ਬ੍ਰਾਹਮਣ, 3. ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ

ਸੇਵਕਨ ਤੇਤੀ॥੬॥ ਮੈ ਮਹਲਾ ਮੁਹਿ ਮਾਲਮ ਨਾਹੀ॥ ਯਹ ਚਿੰਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਅਬਲਾ ਸਦਾ ਅਗਯਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਪ੍ਰੇਮੇ ਮਾਗਤ ਜੋ ਗੁਰੁ ਗਯਾਨਾ॥੭॥ ਜਾਤੇ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗਯਾਤਾ ਆਵੈ॥ ਅੰਤ ਮੁਕਤ ਪਦ ਮਾਹਿ ਸਮਾਵੈ॥ ਲਖ ਜਗ ਜੀਤ ਉਠਤ ਅਤਿ ਸੋਕਾ॥ ਲੋਕ ਔਰ ਪਰਲੋਕ ਮਤੋਕਾ॥੮॥ ਸੁਨੋਹੁ ਪਿਏ ਕਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸਿਮਰਹੁ ਸਤਨਾਮ ਸਾਵਧਾਨਾ॥ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗਯ ਤੁਮ ਸਭ ਕੁਛ ਜਾਨਾ॥ ਤਦਯਪਿ ਪ੍ਰਸਨ ਭਲੇ ਉਰ ਆਨਾ॥੯॥ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਿਏ ਮਨ ਸਾਧਨ ਜਾਈ॥ ਮਨ ਮਹਿਖ ਲਗਨ ਬਸਤ ਸਦਾਈ॥ ਮਨ ਕਰਮਹਿ ਜਬ ਆਵਹਿ ਪਯਾਰੀ॥ ਸਵਰੈ ਸਕਲ ਕਲਾ ਸੁਨ ਧਾਰੀ॥੧੦॥ ਮਨ ਬਸ ਕਰਬੇ ਹਿਤ ਰਿਖਲੋਗਾ॥ ਕੀਨੇ ਯਤਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਯੋਗਾ॥ ਪ੍ਰਿਏ ਜੋਗੀ ਕੀ ਜੁਗਤ ਜਨਾਊ॥ ਅਭਿਗਤ ਪੂਰਨ ਕਰ ਸਮਝਾਊ॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਚਨ ਯਥਾ ਗੁਰ ਰਤਨਾਵਲੀ॥ਦੋ: :॥ ਮਨ ਤੇ ਸਭ ਸਾਧਨ ਬਨੇ ਮਨ ਲਗ ਸਭ ਉਪਦੇਸ॥ ਮਨੁਆਂ ਪਲਟੈ ਗਯਾਨ ਵੈ ਮਨ ਲਾਗੈ ਰਤਿ ਸੰਸ॥੧੨॥ ਮਨ ਰੂੰਧੇ ਲਖ ਸਾਂਸ ਕੋ ਬ੍ਰਿਤ ਅੰਤਰ ਮੁਖ ਦੇਇਹ॥ ਇਹੈ ਰੀਤ ਕਰ ਨਾਦ ਰਤਿ ਮਨ ਆਮ੍ਰਿਗ ਮੁਖ ਲੇਇ॥੧੩॥ ਨੈ ਲਗੈ ਬੈਨਨ ਲਗੈ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਰਤ ਕੇ ਮਧਯ॥ ਉਪਰਤ ਮਨੁਅ ਬਿਖਯਤੇ ਬ੍ਰਮਾ ਨੰਦ ਪਿਖ ਸੁਧ॥੧੪॥ ਜਿਹਵਾ ਤਾਲੂ ਮਧਯ ਦੈ ਨੈਨ ਲੁਕਾਵੈ ਨਾਕ॥ ਪਹਿਲਾ ਐਸੇ ਸੇਵਿਐ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਮਨ ਭਾਕ॥੧੫॥ ਨਾਭ ਠਹਿਰਾਵੈ ਸਾਸ ਜਬਿ ਤਿ ਥੰਭਾਵੈ ਅੰਤ॥ ਬਹੀ ਬਾਸਨਾ ਰੋਕਿਐ ਤੀਨ ਮਾਸ[1] ਲਗ ਸੰਤ॥੧੬॥ ਚੌਥ ਮਾਸ ਥਿਤ ਪਾਇਕੈ ਨਾਮ ਵਸਤ ਜੋ ਦੇਖ॥ ਸੁਈ ਅੰਗ ਆਪਨ ਲਖੈ ਇਹੀ ਜੁਗੀਸਰ ਪੇਖ॥੧੭॥ ਤੀਬ੍ਰ[2] ਬਾਸਨਾ ਦੂਰ ਕਰ ਜਯੋ ਜਲ ਮਕਰੀ ਧਾਇ॥ ਐਸੀ ਸਾਧੈ ਸਾਧਨਾ ਮਨੁਆ ਚਿਤਬਿਲਾਇ॥੧੮॥ ਪੰਚ ਭੂਤ ਭੂਬਾਇ ਹਰਿਬਾਯੁ ਗਗਨ ਅਸਥੂਲ॥ ਗਿਧ ਸਰੂਪ ਸਪਰਸ ਪੁਨ ਸੂਖਮ ਕ੍ਰਮ ਯਹਿ ਮੂਲ॥੧੯॥ ਪ੍ਰਾਨ ਅਪਾਨ ਸਮਾਨ ਤ੍ਰੈ ਪੁਨ ਬਯਾਨ ਉਦਯਾਨ॥ ਉਰਪਾਯੁ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਲਖ ਨਾੜੀ ਪੰਚ ਸਥਾਨ॥੨੦॥ ਨਾਗ ਕਛੁਯੋ ਕਿਰਕਲੀ ਦੇਵਤ ਧਨ ਜੀਤ॥ ਉਦਗਾਰ ਨੇਤ੍ਰ ਤਕਜੀ ਮੂਏ ਕਪਾਲੀ ਰੀਤ॥੨੧॥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਸਭ ਬਾਟ ਕਰਿਤ ਤੁਹ ਧਾਤੂ ਬਾਟ॥ ਅੰਤਹਕਰਨ ਸੁ ਭਿੰਨ ਕਰ ਸੇਖ ਆਤਮਾ ਸਾਂਦ॥੨੨॥ ਇਹੇ ਗਯਾਨ ਇਹੈ ਜੋਗ ਹੈ ਇਹੇ ਭਕਤ ਕਾ ਕਾਜ॥ ਜਗ ਦਾਨ ਤੀਰਥ ਤਪਨ ਜਾ ਬਿਧਿ ਮਨ ਕਾ ਸਾਜ॥੨੩॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬਚਨ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਪਤਿ ਪਗਿ ਪਰੀ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਹੁਲਾਸਾ॥ ਬਿਧਿ ਮਤ ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧੀ॥ ਖਸੁਟ[3] ਮਾਸ ਲਗਨ ਮਨ ਬ੍ਰਿਤਬਾਧੀ॥੨੪॥ ਸੁਝਨ ਲਾਗੀ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥ ਹੋਇ ਜੰਗ ਅਬ ਸਾਰੰਗਪਾਨੀ॥ ਚਾਰਹੁ ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਹਿ ਪਰਲੋਕਾ॥ ਹੋਇ ਬਿਓਗ ਬੰਧ ਗਲ ਸੋਕਾ॥੨੫॥ ਚਿਤ ਅਕੁਲਾਇ ਪਾਸ ਪਤਿ ਆਈ॥ ਬਿਰਥਾ ਖੋਲ ਸੁ ਸਰਬ ਸੁਣਾਈ॥ ਕਰਹੁ ਨਾਥ[4] ਨਰ ਹਰ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਦਯਾ ਮਯਾ ਹਰ ਮਾਯਾ ਬਿਲਾਸੀ॥੨੬॥

---

1. ਮਹੀਨੇ, 2. ਤੇਜ 3. 6 ਮਹੀਨੇ, 4. ਮਾਲਕ

ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਿਯਾ ਆਇਸ ਇਹ ਐਸੀ॥ ਹੋਨ ਹਾਰ ਨਹਿ ਛੂਟਤਿ ਜੈਸੀ॥ ਤਬ ਜੀਤੋ ਪਗ ਪਕਰ ਸੁ ਪਤਿ ਕੇ॥ ਕਹੇ ਬਚਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਚਿਤ ਮਤ ਕੇ॥੨੭॥ ਨਾਥ ਮੋਹਿ ਅਸ ਆਇਸ ਹੋਈ॥ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਰਜਤ ਜਤਨ ਸੁਖ ਜੋਈ॥ ਪ੍ਰਿਯੇ ਯਥਾ ਰੁਚਿ ਚਿਤਹਿ ਕਹਿਏ॥ ਕਾਹੂ ਭਾਤ ਤੇ ਨਾਹਿਨ ਡਰਿਏ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਜੀਤੋ ਜੀ ਜੀਤ ਜਗ ਪਤਿ ਆਇਸ ਉਰ ਮਾਨ॥ ਬ੍ਰਹਮਰੰਧ੍ਰ ਕੋ ਠੋਰ ਕਰ ਤਨ ਤਜ ਗਈ ਗੁਰਥਾਨ॥੨੯॥ ਕ੍ਰਿਯਾ ਕਰਮ ਕੀਨੇ ਬਿਧਿ ਰੀਤੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰਨ ਸੁ ਨੀਤੀ॥ ਰੋਦਨ ਸਯਾਪਾ ਕਰਨ ਨ ਦੀਨਾ॥ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਸੁਖ ਕੀਨਾ॥੨੯॥ਚੋ: :॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਪਤਿ ਦ੍ਰਿਗ ਆਗੇ॥ ਸੁਤ ਕਾਂਧੇ ਚਢ ਨਾਰਿ ਸਭਾਗੇ॥ ਤਾਕੇ ਮਰੇ ਲੋਕ ਨਹਿ ਕੀਜੈ॥ ਉਜਲ ਦੋਊ ਕੁਲ ਸੁਖ ਦੀਜੈ॥੩੦॥ ਤਹ ਇਕ ਪਰਸ ਰਾਮ ਬੈਰਾਗੀ॥ ਸੁਨ ਉਰ ਜੋਗ ਕਯੋ ਬਡਭਾਗੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਪਗ ਲਗ ਅਨਰਾਗ ਬਢਾਈ॥ ਜੋਗ ਜੁਗਤ ਤਾਹੂੰ ਤਬ ਪਾਈ॥੩੧॥ ਮੈ ਤਬ ਕਹੀ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਭ ਦੀਜੈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਅਨਕੰ ਪਾਕੀਜੈ॥ ਕਰਨ ਲਗੇ ਤੂੰ ਸਖਾ ਹਮਾਰਾ॥ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਧਿ ਗਯਾਨ ਅਧਾਰਾ॥੩੨॥ ਸਤ ਕਰ ਚੁਕਾ ਨ ਕਰਨਾ ਰਹਾ॥ ਲਹਨਾ ਸੋ ਤੋ ਸਭ ਲਹਾ॥ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਿਜ ਮੁਖ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਲਿਖ ਤੋਹਿ ਗਿਥਾਈ॥੩੩॥ਦੋ:॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕੇ ਅਗਿਨਿਤ ਚਰਿਤ ਮੈ ਬੁਧ ਬਲ ਕਲ ਹੀਨ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਕਰਿ ਕਹਤ ਹੋ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਬੀਨ॥੩੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੩॥ਚੋ:॥ ਰਾਮ ਕੁਅਰਾਂ ਪੁਨ ਕਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਸਤਗੁਰ ਅਬਨਾਸੀ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਲਾਗ ਦਿਵਾਨ ਅਖੰਡਾ॥ ਹੋਤ ਕੀਰਤਨ ਕਬਿਤ ਉਮੰਗਾ[2]॥੧॥ ਇਸ ਦਿਸ ਦੇਸ ਦੇਸ ਜਸ ਛਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਾਯੋ॥ ਬੈਠ ਬਿਰਾਜਤ ਦੇਤ ਦਿਦਾਰਾ॥ ਹਰਤ ਅਨੇਕ ਅਘਨ ਕੇ ਭਾਰਾ॥੩॥ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਭ ਚਿਤ ਮੁਰਝਾਨੇ॥ ਪਰਚਾਵਨ ਆਏ ਪਰਚਾਨੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਜੀਤੋ ਦੇਵੀ ਵਡਭਾਗੀ॥ ਤਨ ਸਨਮੁਖ ਪਤਿ ਸੁਤ ਕੇ ਤਯਾਗੀ॥ ਮਾਰਗ ਜੋਗ ਜਾਨਤਨ ਤਜਾ॥ ਰਾਉਰ ਦਰਸ ਪਰਸ ਫਲ ਸਚਾ॥ ਧਨ ਕਲਿ ਧਨ ਨਾਰੀ ਧਨ ਪ੍ਰੇਮਾ॥ ਤਰਤ ਭਜਨ ਤੇ ਅਘਿ ਅਤਿ ਪੇਨਾ॥੪॥ ਸੁਨਹੁ ਨਾਰਿ ਮਹਿ ਦਾਯਾ ਘਨੀ॥ ਦਾਯਾ ਤੇ ਇਨਕੀ ਸਭ ਬਨੀ॥ ਸੁ ਮਤਿ ਪ੍ਰਸੰਕ ਬਿਕ੍ਰਮਾ ਏਕ॥ ਨਾਰੀ ਦਯਾ ਪਾਰ ਧੀ ਟੇਕ॥੫॥ ਏਕ ਬਾਰ ਇਕ ਪਾਰਸੀ ਖਰਾ ਮ੍ਰਿਗਹਨਤ ਸੁਭਾਇ॥ ਕਬਹੂ ਪੂਰਬਲੇ ਜੋਗ ਤੇ ਉਰ ਉਪਜੀ ਯਹ ਆਇ॥੬॥ਚੋ:॥ ਹਿੰਸਾ ਧਰਮ ਸਕਲ ਤੇ ਬੁਰਾ॥ ਇਕ ਕਹਿ ਸੁਖ ਇਕ ਕੇ ਗਲ ਛੁਰਾ॥ ਬਿਕਲ ਬਿਲੋਕਤ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਜਾਹੀ॥ ਦੂਸੂਰ ਕਰਮ ਕਰਹੁ ਮੈ ਨਾਹੀ॥੭॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਬੈਰਾਗ ਬਿਸੇਕਾ॥ ਬਿਕ੍ਰਮ ਨ੍ਰਿਪ ਪਗ ਮਾਥਾ

1. ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ, 2. ਉਤਸ਼ਾਹ

ਟੇਕਾ॥ ਬਿਕ੍ਰਮਦੀਨੋ ਬਿਧਿ ਵਤ ਦੰਡਾ॥ ਇਕ ਦਾਸੀ ਬਿਕ੍ਰਮ ਖਲ ਖੰਡਾ॥੮॥ ਤਾਹਿ ਭਜਾਇ ਆਪ ਬਝਿ ਗਈ॥ ਏਕ ਮਾਸ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਧ ਨ ਲਈ॥ ਪੁਨ ਨਰ ਕ੍ਰਿਤ ਦਾਈ ਬੁਲਵਾਈ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਨਰ ਰਾਈ॥੯॥ ਮੋ ਮੈ ਅਘ ਜਦਯਪਿ ਅਤਿ ਘਨੇ॥ ਪੈ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਕਛੁ ਘਟਹ ਮਰਾਨੇ॥ ਆਪਨ ਫਲ ਹਮ ਪਾਵਾ ਦੰਡਾ॥ ਗਉਰ ਫਲ ਭਯੋ ਨਾਰਿ ਅਖੰਡਾ॥੧੦॥ ਸੁਨ ਬਿਕ੍ਰਮ ਤਿਹ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ॥ ਕਰਹੋ ਮੈ ਤਹਿ ਨਰ ਕਹ ਚੀਨਾ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਯੋ ਸੁਕਾਨਨ ਸਾਹੀ॥ ਪਾਰਸਿ ਤਪਸੀ ਮਿਲਯੋ ਤਹਾਂਹੀ॥੧੧॥ ਰਾਜ ਸਮਰਪਿ ਗਯੋ ਬਨ ਰਾਜਾ॥ ਮਮਗੁਰੁ ਸਮ ਸਰ ਯਹ ਕਹਿ ਸਾਜਾ॥ ਪਾਛੇ ਤਪਸੀ[1] ਨਾਰਿ ਬੁਲਾਈ॥ ਦਯੋ ਰਾਜ ਨਿਜ ਆਇ ਜਾਪਾਈ॥੧੨॥ ਆਪ ਜਾਇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਧੰਨ ਸਾਧੁ॥ ਲਾਗਾ ਕਰਨ ਅਖੰਡ ਸਮਾਧੁ॥ ਨਾਰਿਬਨਿਕ ਦਾਸੀ ਪਦ ਮਾਈ॥ ਸੈ ਨਾਨੀਨ ਬੋਲ ਸਮਝਾਈ॥੧੩॥ ਬਿਸ ਨਾਮ ਇਕ ਸਯ ਮਸਲੋਨਾ॥ ਮੁਰਲੀ ਕਰ ਪਟ ਪੀਤ ਘਟੋਨਾ॥ ਉਰਜੈ ਮਾਲ ਲਲਿਤ ਸਿਰ ਪਾਗਾ॥ ਮੁਕਟ ਨਿਰਖ ਰਵਿ ਰਵ ਕਰ ਭਾਗਾ॥੧੪॥ ਬਿਨਾ ਬਿਸ[2] ਕੇ ਐਹਹੁ ਨਾਹੀ॥ ਮੋਰ ਹੁਕਮ ਮਾਨਹੁਬ ਬਲ ਬਾਹੀਂ॥ ਅਧਿਕਾ ਸਾਧੁ ਗਿਰ ਗੁਹਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਮਿਲਿ ਹੈ ਬਿਸ ਪੀਤ ਪਟਧਾਰੀ॥੧੫॥ ਖੋਜਤ ਖਪੀ ਸੈਨ ਦਿਨ ਕੇਤੇ॥ ਪੁਹ ਕਰ ਗੁਠਾ ਸੰਤ ਇਕ ਬੇਤੇ॥ ਸਭ ਸੁਨ ਗੁਨ ਤਪਸੀ ਬਚ ਸੈਨਾ॥ ਲੈ ਗਏ ਤਿਹ ਗਿਰ ਗਿਰ ਨਲ ਐਨਾ॥੧੬॥ ਸ੍ਰੀ ਜਗ ਰਾਜ ਸਿੰਧ ਕੇ ਆਗੈ॥ ਸਭ ਹੀ ਕਹੇ ਜਥਾਰਥ ਬਾਗੈ॥ ਸਿਧ ਕਹੀ ਨਾਰੀ ਨਰ ਹੋਈ॥ ਜਾਹੁ ਲਖਹੁ ਸੰਸਯ ਨਹਿ ਕੋਈ॥੧੭॥ ਬਿਕ੍ਰਮ ਸੰਗ ਲੀਨ ਸਿਧ ਆਏ॥ ਦੈ ਬਰ ਨਾਰੀ ਨਰ ਸੁ ਬਨਾਏ॥ ਬਿਸ ਰੂਪ ਨਰ ਜਾਨ ਹੁਦਾਸੀ॥ ਲਖਤ ਸੁ ਬਿਸਨ ਰੂਪ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥੧੮॥ ਗੋਰਖਾਦਿ[3] ਸਿਧਹੁ ਸਭ ਆਏ॥ ਬਿਕ੍ਰਮ ਕਹਿ ਪੁਨ ਰਾਜਯ ਬਿਠਾਏ॥ ਅਹਿ ਕਰ ਕਰ ਅਹਿ ਕਰ ਫਲ ਲੀਨਾ॥ ਯਹ ਕਾਲਿ ਕਰ ਧਨਯਾਤਾ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥੧੯॥ ਦਯਾ ਨਾਰਿ ਤੇ ਨਰ ਸਮ ਭਈ॥ ਨਾਰਿ ਧਨਯਤਾ ਇਮ ਜਗ ਜਈ॥ ਪਾਪੀ ਪਰਮ ਪਾਰਸੀ ਰਹਾ॥ ਭਜਨ ਭਾਉ ਬਿਕ੍ਰਮ ਗੁਰ ਕਹਾ॥੨੦॥ ਧਨ ਨਾਰੀ ਧਨ ਕਲਿ ਧਨ ਪ੍ਰੇਮਾ॥ ਲਖਹੁ ਸਰਬ ਸੇਵਕ ਮਮਏਗਾ॥ ਪੁਨ ਭੋਜਨ ਭਜ ਸੈਨ ਸਕਾਰੀ॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਸਮ ਸਰ ਬ੍ਰਤ ਧਰੀ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੪॥ ਰਾਮ ਕੌਰ ਕਹਿ ਸਾਇਬਾ[4] ਸਿੰਘ॥ ਕਹਿਨ ਜਾਤ ਗੁਰੁ ਗਤਿਮਤਿ ਸਿੰਘ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਗਨ ਸਿੰਘਨ ਮਿਲ ਕੈ॥ ਕਰੀ ਸੁਮਤਿ ਅਰਦਾਸ ਮੁਚ ਲਿਕੈ॥੧॥

---

1. ਤਪੱਸਵੀ,
2. ਜ਼ਹਿਰ,
3. ਗੋਰਖ ਆਦਿ ਨਾਥ
4. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ

ਹਮ ਸੇਵਕ ਨਿਰਧਨ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਚਾਹਤ ਇਕ ਸੁਤ ਫਲ ਫਲ ਆਸੀ॥ ਸ੍ਰਨ ਏਕ ਬਰ ਬਨੈ ਬੰਗੁਲਾ॥ ਰਜਿਤ ਸਫਇਕ ਖਨਿਨ ਮਹਿ ਮਿਲਾ॥੨॥ ਤਾਂ ਪਰ ਬੈਠ ਦੇਹਿ ਦੀਦਾਰਾ॥ ਯਾਕੀਂ ਹੋਇ ਜਾਇ ਪ੍ਰਭ ਕਾਰਾ॥ ਬਿਹਸਿ ਸੁ ਪ੍ਰਭ ਲੇਖਕ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਦਿਸ ਦਿਸ ਆਗਯਾ ਪਤ੍ਰ ਪਠਾਏ॥੩॥ ਆਵਨ ਲਾਗ ਸੁ ਬਰਨ ਅਖੰਡਾ॥ ਜਗੰਨਾਥ ਮਹਿ ਜੇ ਤਕ ਮੰਡਾ॥ ਮਨਮਹਿ ਕਹਿ ਇਹਿ ਗੁਰ ਬਰ ਕੈਸੇ॥ ਜਗੰਨਾਥ ਪਰ ਆਗਯਾ ਐਸੇ॥੪॥ ਨਿਸ ਜਗਨਾਥ ਅਨਾਥਨ ਨਾਥਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਸਭ ਉਰਮਤਿ ਮਾਥਾ॥ ਕਹਯੋ ਮੋਰ ਬਪ ਆਨੰਦਪੁਰ ਗੁਰੁ॥ ਪਠਹੁ ਸੁ ਬਰਨ ਮਾਨ ਮੁਹਿ ਸਮ ਸਰ॥੫॥ ਪੰਡਨ ਹੂੰ ਤਬ ਸੋਨਾ ਦੀਨੋ॥ ਇਮ ਚਾਰਿਹੁ ਦਿਸ ਤੈ ਤੁਮ ਚੀਨੋ॥ ਮੀਯਾ ਦੋਲਾ ਸਾਹ ਮਹਾਨਾ॥ ਸਤ ਤੋਲਾ ਭੇ ਜਯੋ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥੬॥ ਹਿਤ ਅਤਿ ਲਿਖਯੋ ਬੰਦਗੀ ਕੀਨੀ॥ ਮੈ ਹੂੰ ਦਾਸ ਸੁ ਪਗ ਰਜ ਚੀਨੀ॥ ਤਬਕੋ ਅਬਲੋ ਸਿੰਘਨ ਧਾਮਾ॥ ਅਗਿਨਿ ਤ ਨਿਰਖੇ ਆਇਸ ਨਾਮਾ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੫॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸਤਗੁਰੁ ਅਬਨਾਸੀ॥ ਅਮਿਤ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰਤ ਅਘਨਾਸੀ॥ ਸਿਖ ਸੇਵਕਣ ਕਰਨ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਦੇਤ ਦਰਸ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਭਗਵਾਨਾ॥੧॥ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਨੀਰ ਅਰਧ ਮਹਿ ਜਾਈ॥ ਬੈਠੇ ਸਤਗੁਰੁ ਪਲੰਗ ਬਿਛਾਈ॥ ਆਇਸ[1] ਦਈ ਅਹਹਿ ਧਨ ਜੇਤੋ॥ ਸਭ ਆਨਹੁ ਕਰ ਬਿਲੰਬਨ ਤੇਤੋ॥ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਨਗਦ ਨਿਕਾਰੇ॥ ਡਾਰਤ ਪ੍ਰਭ ਨਦ ਮਧ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਸਭ ਸਿਪਰ ਕਮਾਨਾ॥ ਬਿਛੂਆ ਬਰਛੇ ਅਤਿ ਸਰਸਾਨਾ॥੩॥ ਬਸਨ ਜੰਗ ਕੇ ਸਰਬ ਜਮਾਏ॥ ਤਾਕੀ ਚਾਦੀ ਬਿਲਗ ਕਰਾਏ॥ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਮਹਿ ਸਭ ਤਾਰਨ ਕੀਨੇ॥ ਰੰਚਕ ਮੋਹ ਚਿਤ ਨਹਿ ਚੀਨੇ॥੪॥ ਇਕ ਸਿਖ ਚਿਲਾ ਚਾਰ ਚੁਰਾਯੋ॥ ਤਾਹੂ ਤੈ ਲੈ ਨਦ ਮੈ ਪਾਯੋ॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਹੈ ਯਹ ਪੂਜਾ ਧਾਨਾ॥ ਸੁਧ ਹੋਇ ਲੈ ਖਾਲਸ ਆਨਾ॥੫॥ ਸਭ ਸੁਭਸੁ ਧਨ ਅਮਾਨਤ ਰਾਖੀ॥ ਲੇ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸੁਤ ਸੁਰ ਸਾਖੀ॥ ਨਵ ਕਰੋੜ ਪਚਾਨਵੈ ਲਾਖ॥ ਰਾਖਯੋ ਦਰਬ ਸੁ ਗਿਨ ਹਿਤ ਸਾਖ॥ ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ ਅਮਰ ਅਨੰਤ॥ ਰਾਖਯੋ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਕਰਣਾ ਕੰਤ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰਿਤ ਮਾਹਿ॥ ਬੈਠੇ ਦੀਨ ਦੁਨੀਂ ਕੇ ਨਾਹਿ॥੬॥ ਏਕਮਦਾਰੀ ਫਕਰ ਸੁ ਆਯੋ॥ ਪੁਹਪਨ ਭੇਟ ਸੁ ਲੈ ਕਰ ਭਾਯੋ॥ ਇਤੋ ਕਸ ਕਿਮਿ ਸਤਗੁਰ ਕਹਾ॥ ਦਰਸਨ ਭੇਟੇ ਲੀਨ ਸੁਖ ਮਹਾ॥੭॥ ਖਲੀ ਦਸਤ ਪੀਰ ਕੇ ਸੰਗ॥ ਰੂਹ ਸਯਾਹ ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੰਗਾ॥ ਖਾਲੀ ਕਰ ਕਰਸੋ ਬੇ ਪਰਵਾਹ॥ ਬੇਈਮਾਨ ਕੇ ਰੂਹ ਸਯਾਹ॥੮॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਇਕ ਦਿਨ ਜਾਇ॥ ਲਾਗਯੋ ਕਰਨ ਸਾਨ ਬਨਾਇ॥ ਏਕ ਪੁਰਖ ਮੁਹਿ ਗਹਿ ਲੈ ਗਯੋ॥ ਆਗੇ ਇਕ ਤਿਅ ਦੇਖਤ ਭਯੋ॥੯॥ ਤਾ ਮੈ ਜੀਵ ਅਗਿਨਤ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਆਗੇ ਲਖੇ ਸੁਮੰਦਿਰ ਭਾਰੇ॥ ਸੋ ਤਿਅ[1]

1. ਹੁਕਮ, ਆਦੇਸ਼

ਮੁਹਿ ਮੰਦਰ ਸੰਗ ਗਈ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਸੋ ਪੂਜਤ ਭਈ॥੧੦॥ ਤਾਹੀਏਕ ਨਰ ਨਿਰਖਯੋ ਸਾਮੀ॥ ਕਮਲ ਨਯਨ ਘਟ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਸੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠ ਸੁਭਾਇਯੋ॥ ਬਹੁਤ ਨਯਨ ਬਹੁ ਬਦਨ ਲਖਾਯੋ॥੧੧॥ ਨਾਗਨ ਸੰਗ ਅੰਗ ਸਤ ਭਰਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਨਿਰਖਤ ਡਰਾ॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾ ਤਿਹ ਪੁਰਖ ਕਹੀ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਗੁਰ ਸਾਹਬ ਅਹੀ॥੧੨॥ ਮੋਰ ਸੰਦੇਸਾ ਤਿਨ ਕਹਿ ਦੀਜੈ॥ ਏਤੋ ਕਾਜ ਸਾਹ ਜੀ ਕੀਜੈ॥ ਦਸ ਕਰੋੜ ਅਰ ਸਤਰ ਲਾਖਾ॥ ਆਗਲ ਜਾਨਾ ਗਨ ਢਿਗ ਰਾਖਾ॥੧੩॥ ਨਵ ਕਰੋੜ ਪੰਚਾਵਨ ਲਾਖ॥ ਅਬ ਕੀ ਰਾਖਯੋ ਪ੍ਰਭ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਾਖਾ॥ ਜਿਹਨਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇ ਪਹੁਚਊਂ॥ ਦੋਊ ਨਾਰਿਨ ਢਿਗ ਜਮਾਂ ਕਰਾਊਂ॥ ਦੇਸ ਕੋ ਸਜੋ ਕਹਹੁ ਸਦੈ ਹੌਂ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਵ ਆਇਸ ਮੈ ਹੌਂ॥ ਭਲਾ ਭਲਾ ਸਭ ਸਮਝੀ ਸਹੀ॥ ਕਹੀ ਫਕੀਰ ਅਯੋਪੁਨ ਮਹੀ॥੧੫॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿ ਸਮੁਦ ਮਹਾਨਾ॥ ਨਰ ਨਿਰਖਯੋ ਤੁਮ ਸੰਤ ਸੁ ਜਾਨਾ॥ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਨਾਰੀ[1] ਨਿਰਖਨ ਕਰੀ॥ ਦੂਸਰ ਗੋਦਾਵਰੀ ਨਿਹਰੀ॥੧੬॥ ਜਬ ਮਮ[2] ਪੂਤ ਸਪੂਤੀ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਤਬ ਹਮ ਯਹ ਧਨ ਸਿੰਘਨ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਯਹ ਸਭ ਸੁਭ ਧਨ ਖਾਲਸ ਕੇਰਾ[3]॥ ਮਿਲਿ ਹੈ ਸਮਯ ਸਮਯ ਲਖ ਠੇਰਾ॥ ਕਹੀ ਫਕੀਰ ਮੋਰ ਗੁਰੁ ਰਾਈ॥ ਕਰਿਐ ਭਲੋ ਲਾਭ ਅਧਿਕਾਈ॥੧੯॥ ਜਨਮਹੁ ਹਮਰੇ ਪਪਸਝਾਰੀ॥ ਏਹੁ ਆਨੰਦ ਰਾਜਯ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਸਾਂਝ ਮਿਲੈ ਪੁਨ ਸਾਧੂ ਕਹੀ॥ ਹਰਿ ਇਛਾ ਸਤ ਗੁਰੂ ਬਚ ਸਹੀ॥੨੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੬॥ਦੋ:॥ ਜਬ ਧਨ ਗਨ ਗੁਰੁ ਜਲ ਧਰਾ ਤਬ ਪੰਮੇ ਮਨ ਜਾਨ॥ ਰਾਜਨ ਕੋ ਸਭ ਕਛ ਲਿਖਾ ਆਏ ਛਪ ਬਲਵਾਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਖੋਜਤ ਰਹੇ ਹੈਨ ਤੇ ਸਾਰੀ॥ ਮਿਲੀਨ ਇਕ ਬਰਾਇ ਕਾ ਬਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਕਹੀ ਸਿੰਘਨ ਸੁਖਦਾਨਾ॥ ਕਹਾਰੀਅਨ ਕੇ ਚਰਿਤ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੨॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਧਿ ਖਪਿ ਖਪਿ ਮਰੈ॥ ਯਹ ਧਨ ਕਬਹੁ ਨਾਹਿ ਕਰ ਪਰੈ॥ ਯਹ ਮੇਰੋ ਸੁਤ ਲੇਹਿ ਖਾਲਸਾ॥ ਕਰ ਕਰ ਮੇਰੀ ਲਾਲਸਾ॥੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੭॥ਚੌ:॥ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੇ ਪ੍ਰਭ ਨਿਜ ਧਾਮਾ॥ ਚੀਨ ਬੰਧ ਪ੍ਰਣ ਤਾਰਤ ਨਾਮਾ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਸਭਾ ਸਥਾਨਾ ਬੈਠੇ ਬੀਰ ਆਸਨ ਭਗਵਾਨਾ॥੧॥ ਗੁਨੀ ਕਬੀਸਰ ਸਭ ਤਹ ਆਏ॥ ਬੈਠੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਆਸਣ ਲਾਏ॥ ਰੁੱਖ ਹਰਤ ਕਰਣਾ ਨਿਧਿ ਗੁਰ ਕੀ॥ ਪਢਤ ਕਬਿਤ ਪ੍ਰੀਤ ਪਗ ਉਰਕੀ॥੨॥ ਬਿਹਸਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਕਹੀ॥ ਪ੍ਰਸਨ ਹਮਾਰੇ ਉਤਰ ਏ ਨਵ ਪ੍ਰਸਨ ਉਤਰ ਕਹੋ॥ ਆਜ ਸਭਾ ਮਹਿ ਆਨੰਦ ਲਹੋ॥੩॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਆਵੈ ਕੈਸੇ ਸੁਪਨਾ ਨਿਸਾਪਤਿ ਕਲੰਕ ਕੈਸੇ ਗੋਡੇ ਪਰ ਧਰ ਪਾਗ ਕੌਨ ਗੁਨ ਗਹਿਏ॥ ਕਰ ਲਘੁ ਸੰਕਾ ਪਾਛੇ ਸੂਕਹਿ ਘ੍ਰਿਣਾ ਕੈ ਕਾਹੈ ਗੂੰਧਤ ਮੈ ਮੈਦਾ ਤੋਰ ਫੇਰ ਲਾਇ ਲਾਹਿਏ॥ ਰੁਖ ਬਿਨ ਮਨਮੁਖ ਬੋਲੈ ਨਟੰਕਾਰੈ ਧਨੁ ਕਬ ਤੈ ਤਮਾਕੂ ਕੋ ਗ੍ਰਹਨ

1. ਇਸਤ੍ਰੀ, 2. ਮੇਰੇ, 3. ਲਈ

ਕਰਯੋ ਸਹਿਏ॥ ਦਾਦਸੀ ਮੈ ਕਥਾ ਕੋ ਕਰੈ ਨ ਕੌਨ ਕਾਰਨ ਤੇ ਏਤੇ ਨਵ ਪ੍ਰਸਨ ਕੋ ਉਤਰ ਸੋ ਕਹਿਏ॥੪॥ਦੋ:॥ ਕੁਬੇਰੇ ਸਪ੍ਰਥ ਮਹਿ ਕਹੀ ਸੁਨਿਐ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਕਰ ਭੋਜਨ ਉਨਮਾਦ ਧਰ ਸੈਨ ਕਰਤ ਜਿਹ ਕਾਲ॥੫॥ ਜਾਗ੍ਰਤ ਤੰਦ੍ਰਾ ਤੇ ਜਬੈ ਨਿਦ੍ਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤ॥ ਤਾ ਪਰ ਸੁਪਤਿ ਹੋਤ ਹੈ ਸਾਹਿਬ ਸਾਚੀ ਜੋਤ॥੬॥ ਜੀਨੋ ਕਲਾ ਪੁਨ ਛੂਟ ਕਰ ਸੁਪਨ ਰਚਤ ਸੁ ਅਨੇਕ॥ ਸੁਖ ਦੁਖ ਹਯ ਗਯ ਆਦਿ ਸਭਹੈ ਯਹ ਮੋਰ ਬਿਬੇਕ॥੭॥ਚੌ:॥ ਆਗੈ ਨਾਥ ਆਪ ਸਭ ਜਾਨੈ॥ ਹਮ ਸਭ ਜੀਵ ਨ ਸਮਝਹਿਗ ਜਾਨੇ॥ ਬਲਭ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਗੋਤਮ[1] ਸ੍ਰਾਪ ਕਲੰਕ ਸਸਿ ਭਾਲਾ॥੮॥ ਗੁਨਿਆਂ ਕਹਿ ਗੋਡੇ ਪ੍ਰ ਪਗਰੀ॥ ਰਾਖਤ ਪਵਿਤ ਸਮਝਮਤ ਸਗਰੀ॥ ਜਾਨੂ ਤੇ ਜਾਨਵੀ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਜਨੁ ਮੁਨੀਸ ਜਾਨਤ ਨਰ ਨਾਰੀ॥੯॥ ਗੰਗਾ[2] ਬਾਸ ਜਾਨ ਮਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਰਾਖਤ ਪਾਗ ਪੁਨੀਤ[3] ਪਛਾਨੀ॥ ਸੁਖ ਆ ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜਗ ਗਈ॥ ਜੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰ ਸਤ੍ਰ ਸਹਾਈ॥੧੦॥ ਅਪਵਿਤ ਦੇਸ ਹਤੇ ਆਪ ਸੋਈ॥ ਤਾਸੁ ਉਪਾਇ ਬੁਕਬੋ ਹੋਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਬਹਲੋ ਕੋ ਗੁਰਦਾਸਾ॥[4] ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰੂ ਕਰੁਣਾ ਰਾਸਾ॥੧੧॥ ਬਿਨਤਵ ਸਰਨਨ ਮਿਟਿ ਹੰਕਾਰਾ॥ ਬਿਨ ਰੁਖ ਬਕਤ ਹੰਕਾਰ ਬਿਕਾਰਾ॥ ਤਬ ਬੋਲਾ ਸੈਨਾਪਤ ਕਬੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮਮ ਅਤਿ ਯਹ ਫਬੀ॥੧੨॥ ਗਨਪਤਪੂਜਨ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਜਾਤੇ ਰੋਹਿ ਬਰਕਤ ਬਾਲਾ॥ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਦੈ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਬੋਲਯੋ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨ ਮੋਰੀ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਧਨ ਟੰਕੋਰਤ ਸੂਰਜ ਬਸਮੁਹਿ ਸਤ੍ਰ ਸਵਧਾਨ॥ ਬਿਨਾ ਜਤਾਏ ਮਾਰਬੋ ਕਰਤ ਸੂਰਪਨ ਹਾਨ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਕੁਲਆ ਕਹੀ ਤਮਾਕੂ ਜੋਈ॥ ਤੁਰਕ ਰਾਜ ਤੇ ਪ੍ਰਸ੍ਰਿਤ ਸੋਈ॥ ਇਤਨੀ ਬਾਤ ਭਈ ਜਿਹਕਾਲਾ॥ ਬੈਠਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਰਛਪਾਲਾ॥੧੫॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰ ਮੁਹਿ ਲਖ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨਹੋ ਸੋ ਸਹੀ॥ ਰੇ ਬਾਲਕ ਤੂੰ ਕਛੁ ਕਿਨ ਕਹੈ॥ ਮੋਨ ਬੈਠ ਕਾਮਨ ਮਹਿ ਰਹੈ॥੧੬॥ ਮੈ ਤਬ ਕਹੀ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥ ਜੰਤ ਕੇ ਬਸ ਜੀਤ ਬਿਰਾਜਾ॥ ਮਮ ਮਨਸਾ ਤਵ ਚਰਨਨ ਮਾਹੀ॥ ਕਹਨ ਸੁਨਨ ਦੀ ਗਮਤਾ ਨਾਹੀ॥੧੭॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੈ ਨਿਸ ਸਭ ਕਹਿਏ॥ ਸਬ ਕਬਿ ਗਨ ਕੇ ਸੰਸਯ ਕਹਿਏ॥ ਆਠ ਪਹਰ ਕੀ ਕਰਨੀ ਜੋਈ॥ ਮੋਹ ਸਮਰਪਤਿ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਸੋਈ॥੧੮॥ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਹਸੇ ਸੁਨ ਸਾਮੀ॥ ਸੁਨ ਅਬ ਸਖਾ ਸੁਮਤਿ ਅਨ ਗਾਮੀ॥ ਜਿਹਿ ਜਿਹਿ ਜੋਨ ਜੀਵ ਭ੍ਰਮਿ ਆਯੋ॥ ਕੈਸੋ ਭ੍ਰਮਿ ਹੈ ਭ੍ਰਮਤ ਸੁਹਾਯੋ॥੧੯॥ ਸੁਇ ਸੁਇ ਸੁਪਨ ਲਖਤ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਆਪੁਹਿ ਜੀਪ ਕਲਾ ਬਿਸਤਾਰੀ॥ ਚੰਦ ਕਲੰਕ ਲਗਾਇਹਿ ਭਾਤੀ॥ ਗੁਰ ਤਿਅ ਗਮਨ ਕੀਨ ਜਬ ਰਾਤੀ॥੨੦॥ ਰਾਮ ਲਖਨ ਕਬ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਗਏ॥ ਖਿਛੁਰਤ ਦੁਉ ਆਪਸ ਮਹਿ ਭਏ॥ ਤਬਹਿ ਪਾਗ ਧਰ ਗੋਡਨ ਲੀਨੀ॥ ਮਿਤ੍ਰ ਕਹਾਨੀ ਤਾਸਨ ਕੀਨੀ॥੨੧॥ ਪ੍ਰਾਤ ਮਿਲੇ

---

1. ਗੌਤਮ ਰਿਸ਼ੀ, 2. ਗੰਗਾ ਨਦੀ, 3. ਪਵਿੱਤਰ, 4. ਭਾਈ ਬਹਲੋ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦਾਸ

ਜਬ ਦੋਊ ਭੈਯਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੋਮਿਤ੍ਰ ਆਇ ਰਘੁ ਰੈਯਾ॥ ਬਰਦੀਨੋ ਇਮਿ ਪਗਰੀ ਧਰਹੈ॥ ਦੂਖ ਦੁਰਾਇ ਸੁਖ ਕਰੁ ਮਹਿ ਪਰਹਿ॥੨੨॥ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਜਗ ਜੇਤਕ ਅਹੈ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਬਲ ਅਪਵਿਤ ਤਨ ਕਹੈ॥ ਤਾਤੇ ਬੂਕਨ ਮੁਨਿਨ ਬਤਾਯੋ॥ ਬਲ ਛਲ ਘਟਤ ਅਨੰਦ ਉਪਾਯੋ॥੨੩॥ ਪੂਰਬ ਪਾਪ ਉਦੈ ਜਬ ਹੋਈ॥ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ ਬੋਲਤ ਕੋਈ॥ ਆਦ ਅੰਤ ਕੀ ਰੋਟੀ ਕਰੀ॥ ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਹਿਤ ਚਾਹਿਆ ਧਰੀ॥੨੪॥ ਤਾਤੇ ਆਟਾ ਗੂੰਧਨ ਮਾਹੀ॥ ਤੋਰਤ ਤੋਨ ਅਮਰ ਮਿਤ ਨਾਹੀ॥ ਦੇਵ ਦਾਹਿਨੇ ਤਾਕੇ ਹੋਹੀ॥ ਟੰਕੋਰਤ ਧਨੁ ਸੁ ਗੁਨ ਸੁਸੋਹੀ॥੨੫॥ ਅਬ ਸੁਨ ਸੁਮਤਿ ਤਮਾਕੂ ਕਥਾ॥ ਉਪਜਯੋ ਪਾਪ ਰੂਪ ਜਗ ਜਥਾ॥ ਏਕ ਸਾਹਿ ਅਜਮੇਰ ਸੁਕਨਯਾ॥ ਰੂਪਵਾਨ ਜਨੁ ਨਾਗਨ ਧਨਯਾ॥੨੬॥ ਤਿਨ ਤਪ ਕੀਨਾ ਪਤਿ ਹਿਤ ਲਾਗੀ॥ ਇਕ ਰਿਖਿ ਨਿਰਖਿਅਤਨ ਤਨ ਦਾਗੀ॥ ਪਿਤਹਿ ਪੂਛ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਛਲਸੋਂ॥ ਕੀਨੋ ਬਯਾਹ ਸੁਤਾ ਰਿਖ ਬਲਸੋਂ॥੨੭॥ ਸੈਨ ਸਮੈ ਰਿਖਿ ਪਰਮ ਸਯਾਨਾ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਸਤ੍ਰ ਬਲਵਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਲੋਹ ਕੋਟ ਨਿਤ ਪਲੰਘ ਬਨਾਵੈ॥ ਜਮਨੀ ਅੰਦਰ ਜਾਲ ਨਪਾਵੈ॥੨੮॥ ਤਬ ਅਜਮੇਰ ਹਿਤਿਨ ਸਤ ਕਹੀ॥ ਬਯਾਹ ਭਯੋ ਬਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀ॥ ਮਿਲ ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਸਨ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਯੋ॥ ਹੁੱਕਾ ਰਿਖਿ ਕਹਿਤਬਹਿ ਪਿਲਾਯੋ॥੨੯॥ ਔਖਧਿ[1] ਅਗਿਨ ਸੁਰਸਮਿਸਹਾਨਾ॥ ਏ ਸਭ ਪਵਿਤ ਸਮਝ ਸੁਰ ਗਯਾਨਾ॥ ਸਰਲ ਚਿਤ ਰਿਖਿ ਪੀਵਤ ਹੁੱਕਾ॥ ਤਿਹਿ ਨਿਸਿ ਬਨਯੋਨ ਕੋਟ ਸੁ ਚੁਕਾ॥੩੦॥ ਮੰਤ੍ਰ ਅਫਲ ਸਭ ਹੀ ਤਿਹਿ ਭਯੋ॥ ਜਮਨ ਗਮਨ ਤਬਹਿ ਰਿਖਿ ਕਯੋ॥ ਸਭ ਹਿੰਦੁਨ ਕਰ ਧਰਮ ਨਸਾਈ॥ ਤਨਕ ਤਮਾਕੂ ਛੂਹਤ ਜੁਤਾਈ॥੩੧॥ ਕਲਜੁਗ ਕਰਪਾ ਇਕ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਲਾਮ ਤਮਾਕੂ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਗੋਪਦ ਸੁਅਨ ਸੁਰਿਖਸੁਤ ਆਯੋ॥ ਦੀਨ ਸ੍ਰਾਪ ਸੁ ਅਤਿਹਿ ਰਿਸਾਯੋ॥੩੨॥ ਮਰਨ ਕਾਲ ਗੋ ਕਰਨੀ ਵਾਰੋ॥ ਨਿਰਯ ਸੁ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤ ਵਿਚਾਰੋ॥ ਰਾਮ ਕੋਰ ਸਨ ਉਤਰ ਸਾਰੇ॥ ਕਥਾ ਦਵਾਦਸੀ ਦੋਸ ਬਿਚਾਰੇ ॥੩੩॥ ਸ੍ਰੋਤਹਿ[2] ਬਕਤਹਿ[3] ਲਾਗਹਿ ਪਾਪਾ॥ ਬੰਦਯ ਘਟ ਦਾ ਰਿਦ੍ਰ ਪ੍ਰਲਾਪਾ॥ ਬਾਦੀ ਬਢੈ ਅਯੁਰ ਬਲ ਨਾਸੈ॥ ਅਨਧਯਯ ਗੁਨ ਯਹ ਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸੈ॥੩੪॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਉਤਰ ਕਹ ਪ੍ਰਭੂ ਕਥਿਨ ਕੀਨ ਸਤਕਾਰ॥ ਸਤਯ ਸਤਯ ਗੁਨਿ ਜਨ ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਅਘਹਾਰ॥੩੫॥ **ਸੰਕਰ ਛੰਦ**॥ ਪੁਨ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਸਭ ਸੁਨਹੁ ਸੰਗਤ ਨੀਤ ਧਰਮ ਬਿਬੇਕ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਮਤ ਮਥ ਸਤਯ ਪਾਖਹੁ ਸਚ ਧਾਰਨ ਟੇਕ॥ ਰਿਤਵੀਤੇ ਰੰਡਾ ਕਨਯ ਰੋਗੀ ਸ ਕੁਲ ਕੀ ਨਾਰਿ॥ ਅਨੁ ਰੁਚਿ ਅਸੋਚ ਸੁ ਮਲੇਖਯ ਪਤ ਨੀਤਯਾ ਗਿਏ ਨਿਰਧਾਰ॥੩੬॥ ਬਯਾਹੀ ਬਰੋ ਰੁਹ ਸੋ ਸਦਾ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ॥ ਹੈ ਲੋਕ ਐ ਪਰਲੋਕ ਭੀਤਹਿ ਨਾਹਿ ਪਾਤਿਕ ਅਨਯ॥ ਜਲ ਪਾਨ ਕਰਬੇ ਜੋਗ ਨਾਹਿ ਨ ਸੋਚ ਸੇਖ ਪਛਾਨ॥ ਸ੍ਵਾਨ[4] ਸੁਪਰਉ ਛਿਸ੍ਰ ਸੁਦ੍ਰਿਕਰਨ ਗੁਰ ਕਰ ਜਾਨ॥੩੭॥ ਅਲਪ ਘਟ ਜਲ

---

1. ਦਵਾਈ, 2. ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ, 3. ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ, 4. ਕੁੱਤਾ

ਬੰਧਯੋ ਰਜੂ ਜਲ ਲਖਹੁ ਅਪਵਿਤ੍ਰ॥ ਅਰੁ ਬਰਨ ਸੰਕਰ ਮਲਿਨ ਲਖੇ ਨਹਿ ਕਰਿਅਚ ਬਲ ਚਿਤ॥ ਮੈ ਪੰਥ ਬਿਰਚਯੋ ਧਰਮ ਹਿਤ ਨਹਿ ਦਾਨ ਪੂਜਾ ਖਾਇ॥ ਮਾਨੈ ਨ ਲਗਜੋ ਲੋਭ ਸੂਕਰ ਜੋਨ ਜਨਮੈ ਜਾਇ॥੩੮॥ ਛਕਿ ਖੰਡੇ ਕੀ ਪਾਹੁਲ ਸਸਤ੍ਰਨ ਧਾਰੈ ਕਰੈ ਜੀਵਕਾ ਅਪਨੀ ਧਰਮ ਸੰਵਾਰੈ॥ ਪਰਾਲਬਧ ਅਨੁਸਾਰ ਮਿਲੈ ਸੋ ਪਾਵੈ॥ ਸਨਮੁਖ ਸਸਤ੍ਰਨ ਖਾਇ ਨ ਪੀਠ ਦਿਖਾਵੈ॥੩੯॥ ਲੂਨ ਹਰਾਮ ਨ ਹੋਇ ਭੋਗ ਸੁ ਪੁਰੁਸੋ॥ ਜੀਅਤ ਲੈ ਹੈ ਮਨ ਸਬ ਭਾਰੀ ਸੁਰਸੋ॥ ਭਾਜਤ ਇਤ ਅਪਵਾਦ ਪਾਪ ਫਲ ਮਰਕੈ॥ ਤਾਤੇ ਲਰਿਐ ਸਤ੍ਰ ਸੰਗ ਨਹਿ ਡਰਕੈ॥੪੦॥ ਜਾਤ ਬਰਨ ਕੀ ਤਯਾਗ ਲਾਜ ਜਨ ਜੋਈ॥ ਮਿਲਹਿ ਖਾਲਸੇ ਸੰਗਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਸੋਈ॥ ਮਮ ਉਪਦੇਸਹਿ ਧਾਰ ਕੰਠ ਗੁਰਬਾਨੀ॥ ਬਢੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਧਰਨਿ ਪਰ ਜਾਨੀ॥੪੧॥ ਅਹਿ ਨਿਸਿ ਗੁਰਪਦ ਭਜਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪਗ ਕੀਜੈ॥ ਕੁਲ ਕੀ ਕਰਕੈ ਕਾਰ ਪਾਮ ਹਤ ਦੀਜੈ॥ ਮਮ ਸਾਖੀ ਉਪਦੇਸ ਸੁਨਤ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਪਾਵੈ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਪਦ ਆਈ॥੪੨॥ ਸੁਨਹੁ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਬਚਨ ਅਬ ਮੇਰਾ॥ ਜਬ ਕਲਿ ਪ੍ਰਚੁਰਨ ਲਗਯੋ ਬਚਨ ਤਿਹ ਬੇਰਾ॥ ਹਮ ਹੂੰਹਿ ਤਿਹ ਨੌਰ ਕਹੀ ਕਲਿ ਜੈਸੇ॥ ਸੋ ਸਭ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਨਾਵਹੁ ਸੁਖ ਲਖ ਐਸੇ॥੪੩॥ ਜਬ ਕਲਿ ਆਗਯਾ ਲਈ ਮੋਹਿ ਇਮਿ ਭਾਖੀ॥ ਅਧਿਕ ਪੰਥ ਜਬ ਹੋਇ ਧਰਮ ਨਹਿ ਰਾਖੀ॥ ਹਮਰੋ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਜਯ ਏਕ ਹੀ ਕਾਲਾ॥ ਮਿਲ ਬਰਤਹਿ ਤੋ ਭਲੀ ਬਾਤ ਹਿਤ ਨਾਲਾ॥੪੪॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜਗਨਾਥ ਦ੍ਵਾਰਕਾ ਕਾਸੀ॥ ਮੁਹ ਦੀਨੀ ਪ੍ਰਭੁ ਠੋਰ ਦੇਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਸੀ॥ ਕਰਨੀ ਕਰਨੀ ਸਿਧ ਕਹੀ ਕਲਿਸੰਗਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਬਿਨ ਇਕ ਨਾਮ ਔਰ ਨਹਿ ਢੰਗਾ॥੪੫॥ ਕਲਹ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਨਾਰਿ ਪੁਰਖ ਸੰਗ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਮਾਤ ਬਹਿਨ ਹਿਤ ਹਾਨ ਨਾਰਿ ਸੰਗ ਲੈ ਹੈਂ॥ ਸੁਤ ਤਿਅ ਸੁਸੁਰਾ ਭੋਰੈ ਸਾਸ ਜਮਾਤਾ[1]॥ ਭੂਪਤ ਜੁਵਤੀ ਦਾਸ ਬਿਪ੍ਰ ਬਿਨ ਸਾਂਤਾ॥੪੬॥ ਨਯੋਤਾ ਜੇਵੈਹਿ[2] ਸੂਦ੍ਰ ਦਿਜਹਿ ਧਿਰਕਾਰੈ॥ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਨਿਕਾਰ ਬਿਕਾਰ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਤਿਅ ਸੁਤ ਉਤਪਤ ਕਰੈ ਤਾਹਿ ਸੁਖ ਸਾਰ॥ ਕਨਯਾ ਜਨਨੇਹਾਰੀ ਨਾਰਿ ਨਿਕਾਰੈ॥੪੭॥ ਕਬਿਤ॥ ਸਾਸ ਕੋ ਸਿਖਾਵੈ ਬਹੂ ਤੇਰੀ ਗਈ ਮਤ ਮਾਰੀ ਪੂਤ ਕਹੈ ਪਿਤਾ ਮਹਾ ਮੂਰਖ ਨਕਾਰਾ ਹੈ॥ ਚੇਲਾ ਰੰਗ ਰੇਲਾ ਸਮਝਾਵੈ ਗੁਰੂ ਹੋਸ ਕਰੋ ਬਡੋ ਅਫਸੋਸ ਦੇਖੋ ਦੁਨੀਆ ਬਿਚਾਰਾ ਹੈ॥ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਸੋਚੇ ਬਿਨਾ ਪੂਛੇ ਬਿਨਾ ਸਿਖਨ ਕੇ ਕਾਰਜ ਕਰਹੋ ਹੋਤ ਜਗ ਮੈ ਧਿਕਾਰਾ ਹੈ॥ ਇਜਤ ਹਮਾਰਾ ਹੈ ਤੁਮੇ ਨ ਕਛੂ ਬਾਰਾ ਹੈ ਜੁ ਸੇਵਕ ਸੰਵਾਰਾ ਮਾਨੋ ਬਚਨ ਸਚਾਰਾ ਹੈ॥੪੮॥ ਥੋੜੀ ਥੋਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਬਡੋ ਆਦਰ ਗੁਮਾਨ ਬੜੋ ਨਾਰੀ ਨਰ ਮੇਲ ਖੇਲ ਕਾਮ ਕੀ ਕਹਾਨੀ ਕੋ॥੪੯॥ ਗਰਭ ਗਿਰਾਵੈ ਗਡ ਸੁਭਗਾ ਗੁਭਹੀਨ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਸੇਵੈ ਹਰਿ ਤੀਰਥਨ ਮਾਨੈਗੇ॥ ਬੰਚਨ ਕੇ ਲੋਕ ਪਰਪੰਚਨ ਬਨਾਇ ਧਨ ਸੰਤਨ ਕੇ ਹੇਤ ਗਯਾਨ ਬਚਨ ਬਖਾਨੈਗੇ॥ ਮਿਤ੍ਰ ਦ੍ਰੋਹ

---

1. ਜਵਾਈ, 2. ਖਾਵੈ

ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਪਾਤਕ ਬਿਸਾਸਘਾਤ ਮਿਥਯ ਬਾਦ ਬਚਨ ਮੈ ਦੋਸ ਨ ਪਛਾਨੈਗੇ॥ ਕਾਹੂੰ ਕੀ ਨ ਜਾਨੈਗੇ ਆਪਨੀ ਬਖਾਨੈਗੇ ਸੋ ਕਲ ਕੇ ਕਲੰਕੀ ਜੀਵ ਰੰਕੀ ਛਾਨ ਛਾਨੈਗੇ॥੫੦॥ਦੋ:॥ ਕਲ ਕੇ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬਚਨ ਸੁਨ ਮੈ ਬੋਲਯੋ ਸੁਨ ਮੀਤ॥ ਹਮਰੋ ਤੁਮਰੋ ਹੋਇ ਕਿਮ ਆਦ ਅੰਤ ਕੀ ਰੀਤ॥੫੧॥ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤ ਭਗਤਮਮ ਤਿਨਸੋ ਨਹਿ ਤਵ ਕਾਮ॥ ਅਪਰ ਸੰਗ ਸੰਗਤ ਕਰਹੁ ਪੁਨ ਬੋਲਿਯੋ ਕਲਿਬਾਮ॥੫੨॥ਚੌ:॥ ਹੇ ਗੁਰਬਕਸਸਿੰਘ ਤੁਹਿ ਦੀਨੋ॥ ਕਲਨਾਮਾ ਜੋ ਕਲਿ ਜੁਗ ਕੀਨੋ॥ ਪੁਨ ਬੋਲਾ ਕਲਿਜੁਗ ਇਹ ਭਾਂਤੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਖਯਾਤੀ॥੫੩॥ ਹਮਚਾਰਿਹੁ ਜਬ ਰਚੇ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਲਗੇ ਲਰਨ ਆਪਸ ਮਹਿ ਬਾਤਾ॥ ਹਮ ਲੜ ਲੜ ਬਚ ਬੜ ਮਾਰੀ॥ ਤਬ ਪਿਤ ਲੀਨੇ ਨਿਕਟਹ ਕਾਰੀ॥੫੪॥ ਕਹਹੁ ਆਪਨਾ ਬਲ ਅਰ ਧਰਮਾ॥ ਸੁਨ ਬੋਲੋ ਕ੍ਰਿਤ ਜੁਗ ਨਿਜ ਕਰਮਾ॥ ਪਾਪ ਪੁਨ ਜਬ ਕਰਹਿ ਸੁ ਪੈਹੈ॥ ਇਕ ਹਿਤ ਦੇਸ ਪੀੜਨ ਹੈ ਹੈ॥੫੫॥ ਤਪ ਸਤ ਮਖ ਅਰ ਬਿਪ੍ਰਨ ਪੂਜਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਾਇਨ ਕਰਮ ਨ ਦੂਜਾ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਬੋਵਹਿ[1] ਸਤ ਬਾਰੀ॥ ਭੋਗਹਿ ਫਲ ਮਮ ਜੁਗ ਨਿਰਧਾਰੀ॥੫੬॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਰਮ ਬਰਨ ਤ੍ਰੈਂ ਰਹਿਹੈ॥ ਤੀਨ ਬੇਦ ਮਗ ਜਗ ਨਿਰਬਹਿ ਹੈ॥ ਤ੍ਰੇਤਾ ਕਹਤ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸੁਨਿਏ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਧਰਮ ਛਤ੍ਰੀ ਮੁਹਿ ਗੁਨਿਏ॥੫੭॥ ਅਰਥ ਸੰਚਿ ਜਗ ਜਗਯ ਕਰੈਹੋਂ॥ ਪਾਪ ਮਿਟਾਇ ਸੁਰਗ ਫਲ ਦੈਹੋਂ॥ ਆਯੁ[2] ਸਹੰਸ੍ਰ[3] ਦਸ ਬਰਖਾ[4] ਕੀ ਹੈ। ਧਰਮ ਰੀਤ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤਹਿ ਕੀਹੈ॥੫੮॥ ਦਸਮ ਭਾਗ ਘਟ ਭਾਤ ਬਡੇ ਤੇ॥ ਕਰਿਹੋ ਧਰਮ ਨਿਆਉ ਸੁ ਥਡੇ ਤੇ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਬੋਵੈ ਦਸ ਲੁਨੈ॥ ਇਤਯਾਦ ਮਮ ਧਰਮ ਸੁ ਸੁਨੈ॥੫੯॥ ਦ੍ਵਾਪਰ ਬੋਲਯੋ ਦੈ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਅਰਚਾ ਪੂਜਾ ਮਮ ਮਤਿ ਹੋਰੀ॥ ਜੀਵ ਸਹੰਸਰ ਬਰਖ ਲਗ ਪ੍ਰਾਨੀ॥ ਏਕ ਬੀਜ ਲੁਨਾ[5] ਚਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੬੦॥ ਬੈਸਯ ਕਰਮ ਬਾਨਿ ਜਬਹਿ ਹੋਈ॥ ਬਾਮਨ ਛਤ੍ਰੀ ਹੁ ਕਰਿਹੈ ਸੋਈ॥ ਰਾਜਹਿ ਗੁਰੁ ਸਮ ਜਾਨਹਿ ਸਗਰੇ॥ ਲੈਹੈ ਨ ਯਾਇ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਹਿਤ ਬਗਰੇ॥੬੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੀ ਦਿਸ ਹੇਰੀ॥ ਪਿਤਾ ਬਚਨ ਕਹੁ ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਤ ਫੇਰੀ॥ ਹਸ ਕਰ ਪਿਤ ਜਬ ਗਿਰਾਉਚਾਰੀ॥ ਤਬ ਮੈ ਅਪਨ ਕਰਨੀ ਸਾਰੀ॥੬੨॥ ਤਬਹੋ ਕਹੀ ਬੀਜ ਇਕ ਬਾਰਾ॥ ਲੁਨਿ ਹੈ ਦੋਇ ਬਾਰ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਬਹੁ ਸੁਤ ਬਹੁ ਬਾਸਨਾ ਪਛਾਨੋ॥ ਸੂਦ੍ਰ ਰਾਜ ਅਵਨੀ

---

1. ਬੀਜਣਾ,
2. ਉਮਰ,
3. ਹਜ਼ਾਰ,
4. ਸਾਲ,
5. ਵਢਣਾ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ

ਪਰਮਾਨੋ॥੬੩॥ ਅਪਰ ਧਰਮ ਕਉ ਹੋਨ ਨ ਦੈਹੋਂ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਭਕਿਤ ਨਾਮ ਜਪ ਲੈਹੋਂ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਦਿਜ ਸੂਦ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਸੰਕਰ ਬਰਨ ਤੁਰੁਕ ਅਘਖਾਨਾ॥੬੪॥ ਭਕਿਤ ਨਾਮ ਜਪ ਸਤ ਨਿਸੁ ਤਰਿਹੈ॥ ਤਪ ਪੂਜਾ ਕੁਊ ਕਰਮਨ ਸਰਿਹੈ॥ ਏਕ ਨਾਮ ਬਿਨ ਦੰਡ ਹੁਸਾਰੇ॥ ਕਰਮ ਧਰਮ ਅਰ ਸੁਰਗ ਬਿਚਾਰੇ॥੬੫॥ਦੋ:॥ ਇਕ ਤਵ ਦੰਡ ਪ੍ਰਮਾਨਿ ਹੋ ਦੂਸਰ ਮਾਨਹੁ ਨਾਹਿ॥ ਆਇਸ[1] ਲੈਤਬ ਜਾਉਗੋ ਸੁਨਹੁ ਪਿਤਾ ਬਲ ਬਾਹਿ॥੬੬॥ਚੌ:॥ ਕਹੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੁਨ ਕਲਿ ਮਮ ਬਾਨੀ॥ ਤੈ ਜੁ ਨਾਮ ਕੀ ਉਪਮਾ ਠਾਨੀ॥ ਮੈ ਹੂੰ ਯਹ ਪਸੰਦ ਬਿਧਿ ਕਰੀ॥ ਅਬ ਸੁਨ ਬਚਨ ਸੁਦ੍ਰਿੜ ਚਿਤ ਧਰੀ॥੬੭॥ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਤਵ ਜੁਗਹਿ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਅਮਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਭ ਹੋਹਿ ਜਿਆਨਾ॥ ਅਮਰ ਜਗਨ ਮਹਿ ਜਪ ਤਪ ਆਸਾ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਲਿ[2] ਕੁਮਤਿ ਬਿਨਾਸਾ॥੬੮॥ ਸਭ ਦੇਵਨਕਹਿ ਦੇਹੁ ਹਟਾਈ॥ ਤੇਰੇ ਰਾਜ ਨਾਮ ਬੜਿਆਈ॥ ਭਲੋ ਰਾਜ ਤੇਰੋ ਜਗ ਹੈ ਹੈ॥ ਕਰਨੀ ਥੋਰ ਅਧਕ ਫਲ ਦੈਹੈਂ॥੬੯॥ ਪਰ ਧਨ ਪਰ ਤਿਅ ਤਜ,ਹਰਿ ਭਜਿਹੈ॥ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਕਿਤ ਭਾਊਨ ਹਿਤ ਜਿਹੈ॥ ਕਰਮ ਅਕਰਮ ਅਰਪਿ ਹਰਿ ਚਰਨਾ॥ ਤਾਹਿ ਕਰਹੁ ਭਵ ਜਲ ਤੇ ਤਰਨਾ॥੭੦॥ ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਰਤਿ ਨਾਮ ਉਪਾਸੀ॥ ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਕਲਿਜੁਗ ਨਿਰਜਾਸੀ॥ ਸਤ ਸਿਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਭੁਜਾਹ ਹਮਾਰੇ॥ ਦੂਪੁਰ ਜੰਘ ਚਰਨ ਕਲ ਧਾਰੇ॥੭੧॥ ਪਰਾ ਪਸੰਤੀ ਮਧਯਮਾ ਔਰ ਬੈਖਰੀ ਜਾਨ[3]॥ ਚਾਰਹੁ ਜੁਗ ਮੈ ਭਜਨ ਕੀ ਹੈ ਮਰਜਾਦਾ ਮਾਨ॥੭੨॥ ਪਰਾ ਨਰਾਇਨ ਦੇਵਤਾ ਪੈਸਯੰਤੀ ਨਰ ਜਾਨ॥ ਬਾਗਦੇਵਿ ਬਰ ਮਧਯ ਬਯਾਸ ਬੈਖਰੀ ਮਾਨ॥੭੩॥ਚੌ: :॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਤਗੁਰੁ ਦੇਵ ਦਯਾਲਾ॥ ਕਲਕੋ[4] ਕਹਯੋ ਕਹਯੋ ਅਹਵਾਲਾ॥ ਬਿਨ ਗੁਰਮੁਖ ਇਹਿ ਕਾਲ ਮਝਾਰੀ॥ ਨਹਿਤਰਿ ਕੁਊ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਨਰ ਨਾਰੀ॥੭੪॥ ਨੀਚ ਊਚ ਸਭ ਏਕ ਸਮਾਨਾ॥ ਤਰਿਹੈ ਭਜਨ ਕਰਤ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਚ ਕਹਿਕੈ॥ ਸਭਸੁ ਕਥਨਿ ਮਧ ਆਨੰਦ ਲਹਿਕੈ॥੭੫॥ਦੋ:॥ ਧਾਮ ਬਿਰਾਜੈ ਜਾਇ ਕੈ ਸਕਲ ਭਾਇ ਸੁਖਦਾਨਾ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਹਾਇ ਹੈ ਕੀਨੋ ਕਲ ਮਨਹਾਨਾ॥੭੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੮॥ ਮਥੁਰਾ ਬਿਪ੍ਰ ਸਰਨਾਇਕ ਆਯੋ॥ ਜੋਗ ਬਯਾਸ ਤਾਹਿ ਗੁਰ ਗਾਯੋ॥ ਨਾਮ ਭਜਨ ਕੀ ਜੁਗਤ ਬਤਾਈ॥ ਮਥੁਰਾ ਪਾਈ ਭਕਤ ਬਡਾਈ॥੧॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਇਤਨੀ ਕਹਿ ਸਤਗੁਰੂ॥ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੇ ਨਿਜ ਪਲੰਗ ਪੁਰੁ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਦ ਸਭਾ॥ ਲਾਗਤ ਹੋਤ ਆਨੰਦ ਸੁਲਭਾ॥੨॥ ਛੂਟ ਮਸੰਦਨ ਤੇ ਸਭ ਦੇਸ॥

1. ਆਦੇਸ਼,
2. ਕਲਿਯੁਗ,
3. ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਿਸਮਾਂ,
4. ਕਲਿਯੁਗ ਦਾ

ਕਾਰ[1] ਨ ਕੋਊ ਦੇਤ ਆਦੇਸ॥ ਆਪ ਕਾਰ ਲੈ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਵੈ॥ ਮਸੰਦੀਅਨ ਕੋ ਮੁਖ ਨਹਿਲਾਵੈ॥੩॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਗੁਰੁ ਸੁ ਜਬ ਬਿਥਾਰਾ॥ ਜਹ ਤਹ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਭਾਰਾ॥ ਸਭ ਊਪਰ ਤੂ ਪਰ ਸੁਤ ਜਾਨਾ॥ ਸਿੰਘ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਸੁਮਤਿ ਨਿਧਾਨਾ॥੪॥ ਖੜਗ ਜਗਯ ਜਬ ਸਤਗੁਰ ਕੀਨਾ॥ ਖੜਗਾ ਮ੍ਰਿਤ ਤਾਹੀ ਤੇ ਦੀਨਾ॥ ਯਾਕੀ ਮਹਿਮਾ ਜਾਨ ਨ ਜਾਈ॥ ਜਦਯਪਿ ਸੇਸ ਗਨੇਸਹੁ ਗਾਈ॥੫॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਕਹਹੁ ਕਹ ਕਹਾ॥ ਗੁਰ ਜਸ ਅਮਿਤ ਪਾਰ ਨਹਿਲਹਾ॥ ਸਿੰਘ[2] ਉਲੀਕੀ ਸੀਪ ਕ੍ਰਿਮ ਕਰੈ॥ ਕੀਕਰ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਖਯ[3] ਸਮ ਸਰੈ॥੬॥ ਅੰਤ ਹੋਨ ਹਾਰੋ ਕਬ ਨਾਹੀ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਜਸ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਮੋਰ ਮਤ ਸੁਨਿਏ॥ ਸੰਕਾ ਤਿਯਾਗ ਚਿਤ ਮੈ ਗੁਨਿਐ॥੭॥ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਸ ਕਰ ਦੂਜਾ॥ ਅਹਹਿ ਉਪਾਊ ਨ ਆਨਸੁ ਪੂਜਾ॥ ਜੋ ਸਤਗੁਰੁ ਉਰ ਚਾਹੈ ਖੁਸੀ॥ ਕਰੈ ਖਾਲਸੇ ਕੌ ਤੇ ਖੁਸੀ॥੮॥ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਭੂਖਨ ਸੁੰਦ੍ਰ ਸਾਜੇ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਹਯ ਗਯ ਗਲ ਗਾਜੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਸਾਹਬ ਜਾਦ ਨ ਦੇਈ॥ ਪਾਵਤ ਅਮਿਤ ਲਾਭ ਜਗ ਤੇ ਈ॥੯॥ ਸੁਨ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੋਹਿ ਸੁਨਾਊ॥ ਥੋਰ ਦਾਨ ਅਤਿ ਫਲ ਦਿਖਰਾਊ॥ ਦਰਦ[4] ਕਛ[5] ਦਸਤਾਰ[6] ਅੰਗੋਛਾ[7]॥ ਸਿੰਘਨ ਸੇਵ ਅਮਿਤ ਫਲ ਐਛਾ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਗੁਰਮਤ ਕਰ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਨ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਸੁਧਾਰ॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸੇ ਖੁਸੀ ਸੇ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰ॥੧੧॥ ਨਹਿ ਜਪ ਤਪ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਰਹਤ ਬਬੇਕ ਅਨੇਕ॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸੇ ਕੀ ਖੁਸੀ ਕਰਤ ਸੁ ਪੂਰਨ ਟੇਕ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਸੁਨੈ ਸੁਨਾਵੈ ਯਹ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥ ਪਾਵੈ ਭਕਿਤ ਜੁਕਿਤ ਸਰਬੰਗਾ॥ ਪਵਤ ਹੋਇ ਜਸ ਪਾਵਨ ਗੰਗਾ॥ ਸਿਮਰਹਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨ ਰੰਗਾ॥੧੩॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਤਰਥ ਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਗੁਨਿ॥[8] ਜਨ ਚਰਚਾ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਏਕੂਨ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੯॥ਚੌ:॥ ਰਾਮ ਕੁਅਰ[9] ਪੁਨ ਸਭਾ ਸੁਹਾਈ॥ ਲਾਗੇ ਕਰਨ ਕਥਾ ਰਸਦਾਈ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਗੁਰੁ ਕੀ ਗਾਥਾ॥ ਸੁਨਤ ਜਾਤਿ ਕਲਿ ਕਲ ਮਲ ਮਾਥਾ॥੧॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਾਸਤ ਚਰਚਾ ਬੁਧ ਮਾਨਾ॥ ਹੋਨ ਲਾਗ ਕਬ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਭਾਈ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸੋ ਸੁਨਹੋਰੀ॥੨॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜਿਨ ਜਿਨ ਮਤ ਰਚੇ॥ ਤਿਨ ਤਿਨ ਕਰੇ ਮੰਤ੍ਰ ਹਿਤ ਸਰੇ॥ ਰਾਉਰ ਮਤ ਸਰਬੋਤਮ ਮੰਤ੍ਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਕਲਿ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਤੰਤ੍ਰਾ॥੩॥ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਦੇਵੈ ਵਾਰੇ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ ਸਬਦ

---

1. ਗੁਰੂ ਨਮਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਰ, ਭੇਟਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ,
2. ਸਮੁੰਦਰ, 3. ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ, 4. ਕ੍ਰਿਪਾਨ, 5. ਕਛਹਿਰਾ,
6. ਪਗੜੀ, 7. ਪਰਨਾ, ਤੌਲੀਆ,
8. ਗੁਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, 9. ਰਾਮ ਕੁਇਰ

ਸੁਧਾਰੇ॥ ਤਾਤੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸੁਖਰਾਸੀ॥ ਕਹਿਏ ਮੰਤ੍ਰ ਬਿਧੀ ਅਘਨਾਸੀ[1]॥੪॥ ਸਰਧਾ ਪੂਰਕ ਨਾਥ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਬਦਨ ਬਿਧਿ ਬਤਲਾਯੋ॥ ਪੂਰਨ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਜਨ ਕੀ॥ ਸਰਧਾ ਪੂਰਕ ਬਿਰਚਯੋ ਮਨ ਕੀ॥੫॥ ਸਭ ਹੀ ਸਰਧਾ ਪੂਰਨ ਕਰੀ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਪਰ ਕਰਣਾ ਧਰੀ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਮੰਗਲ ਨਿਤ ਨਵ ਰੰਗਾ॥ ਨਿਤਯ ਕੀਰਤਨ ਬਚਨ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੦॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸਤਗੁਰ ਨਿਕਟ ਸੁ ਕਬਿ[2] ਸੁਦਾਮਾ ਜਾਗਤ ਆਇ ਸੁਨਾਇ ਇਕ ਕਬਿਤ ਦਰਸਯੋ ਚਰਨ ਲਲਾਮ॥੧॥ਚੌ:॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਤਿਹ ਹਾਜਿਰ ਕੀਨੋ॥ ਅਤਿ ਦਰਿਦ੍ਰ ਕਬਿਤ ਕਹਿ ਚੀਨੋ॥ ਨਿਰਖਿ ਜਾਹਿ ਸੁਨ ਕਬਿਤ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਹੋਤ ਜਥਾਰਥ ਤਿਹ ਕਰ ਭਾਨਾ॥੨॥ ਆਇਸ ਪਾਇ ਲਾਇ ਸਿਰ ਆਗੇ॥ ਕਹਿ ਕਬਿਤ ਚਿਤ ਅਨਰਾਗੇ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਦੇ ਧੀਰਜ ਤਾਹੀ॥ ਕੀਨ ਸੁਦਾਮਵਾਤ ਸਕ ਨਾਹੀ॥੩॥ ਕਬਿਤ॥ ਏਕ ਸੰਗ ਪਢੇ ਹੇ ਅਵੰਤਿ ਕਾ ਸੰਦੀਪਨ ਕੇ ਸੋਈ ਸੁਧ ਆਈ ਤੋ ਬੁਲਾਇ ਬੂਝੀ ਬਾਮਾ ਮੈ॥ ਪੁੰਗੀ ਫਲ ਹੋਤੇ ਤੋ ਅਸੀਸ ਦੇਤੇ ਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਤੰਦੁਲ[3] ਲੈ ਦੀਜੈ ਬਾਧ ਲੀਜੈ ਫਟੇ ਜਾਮਾ ਮੈ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਸੁਨ ਕੈ ਦਯਾਲ ਦਰਬਾਰ ਮਿਲਏ ਤੈ ਕਛੂ ਦੀਨੋ ਪਾਈ ਅਗਨਿਤ ਸਾਮਾ ਮੈ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰ ਜਾਨੈ ਔਰ ਨੀਤ ਕੈ ਪਛਾਨੈ ਤੈ ਤੋਵਹੀ ਤੂੰ ਗੁਬਿੰਦ ਹੈ ਬਾਮਨ ਲਾਸਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤਰੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੫॥ਦੋ:॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਕੇ ਅਸ ਅਨਗਿਨਤ ਪਸੰਗਾ॥ ਕਹੁ ਕੋ ਕਬਿ ਇਮਿ ਕਥ ਸਕਤ ਬਕਤ ਬੁਧਿ ਸਰਬੰਗਾ॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੧॥ ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਥ ਸੁ ਸਭਾ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਪੂਰਨ ਕਿਏ ਸੇਵਕਨ ਕਾਜੇ॥ ਕਲਿ ਮਹਿ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਰਚੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਭ ਸੁਖ ਕਾਰੀ॥੧॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਬੀੜ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਸੋਰਹਸਤ ਇਕ ਸਠ ਅਘਨਾਸੀ॥ ਸਭ ਸਿਰ ਥਾਪ ਰਾਖਿ ਜਪ ਜਾਪਾ॥ ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ ਸਭ ਅਘਗਨ ਖਾਧਾ॥੨॥ ਪਾਠ ਮਹਾਤਮ ਅਮਿਤ ਅਪਾਰਾ॥ ਨਾਰਦ ਸਾਰਦ ਪਾਇਨ ਪਾਰਾ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਰ ਪਿੰਡੀ ਲਾਲ॥ ਪੰਡਿਤ ਪਰਸ ਸੁ ਭਕਤ ਰਸਾਲ॥੩॥ ਬੋਲਯੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਿਆ ਮਹਾਤਮ॥ ਜਾਤੇ ਮਿਟੈ ਸੇਵਕਨ ਉਰਤਮ॥ ਤਬਲੌ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਕਰ ਜੋਰੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬੁਨਿਐ ਬਚ ਮੋਰੇ॥੪॥ ਲਾਗਯੋ ਪ੍ਰੇਤ ਖਾਲਸਾਹਿ ਸ੍ਵਾਮੀ॥ ਅਸ ਅਸਚਰਜ ਹੇਰਯੋ ਘਟ ਗਾਮੀ॥ ਤੌ ਲੌ ਸਭ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਦ ਆਏ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਨਹੁ ਨਾਮ ਮਨ ਭਾਏ॥੫॥ ਖਾਨ ਚੰਦ ਮੁਨਿਹਾਲ ਚੰਦ ਗਨ॥ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਬ੍ਰਜ ਲਾਲ ਬਿਦੁਖ ਜਨ॥ ਮਾਨ ਦਾਸ ਸੈਨਾਪਤਿ ਜਾਨੋ॥ ਆਲਮ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖ ਦੇਉ ਪਛਾਨੋ॥੬॥ ਤਯੋ ਸੁਮਦਨ ਗਿਰਿ ਸੁਖਾ ਗੁਨਿਆ॥ ਅਲੀ ਹੁਸੈਨ ਅਲੀ ਕਬਿ

1. ਪਾਪ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ, 2. ਕਵੀ, 3. ਟੁੱਟੇ ਚੌਲ (ਭਗਤ ਸੁਦਾਮਾ ਦੇ) ਜਾਂ ਸਤੂ

ਸੁਨਿਆ॥ ਕਬਿ ਬਲ ਧਰਮ ਚੰਦ ਅਰ ਚੰਦਾ॥ ਕੁਵੇਰੋ ਸਬਲਭ ਸੁਖ ਕੰਦਾ॥੭॥ ਮਾਧੂ ਲਖਾ ਈਸਰ ਦਾਸਾ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਆਸਾ॥ ਹਿਸਰਾਮ ਮੰਗਲ ਅਰ ਹੀਰਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਏ ਸੁ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰਾ॥੮॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਸਭ ਸਭਾ ਸੁਹਾਏ॥ ਬੰਦ ਬੰਦ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਹਰਖਾਏ॥ ਸਦਾ ਮਟੂਆਹਿ ਰਬਾਬੀ॥ ਕਰਨ ਲਗੇ ਕੀਰਤਨ ਸਿਤਾਬੀ॥੯॥ਦੋ:॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁ ਨੰਦ ਸਿੰਘ ਜਾ ਕਹਿ ਲਾਗੋ ਪ੍ਰੇਤ॥ ਪਠਤ ਰਾਯੋ ਜਪੁ ਮੰਤ੍ਰ ਨਹਿ ਤਾਤੇ ਭਯੋ ਅਚੇਤ॥੧੦॥ਚੌ: :॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਸੁਨੋ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪੁ ਮੰਤਰ ਸਰਬ ਸਿਰ ਗਾਈ॥ ਕਰਤ ਮੁਕਤ ਵਾਤਨ ਕੀ ਰਖਯਾ॥ ਕਹਿਐ ਕਹਿ ਕਰ ਭਹਿ ਪ੍ਰਤਯਖਯਾ॥੧੧॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਮੁਕਤਅ ਭੋਗਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਦਿਯੋ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਯੋਗਾ॥ ਤਬਲੌ ਕਹਿ ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਜ ਲਾਲਾ॥ ਲਖਯੋ ਸੁਪਨ ਮੈ ਦੀਨ ਦਿਆਲਾ॥੧੨॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਦਰਸਨ॥ ਕੀਨੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਅਘ ਮਰਖਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪੁਜੀ ਕੇ ਅਰਥ ਜੁ ਸੁਨੇ॥ ਸੋ ਮੈ ਕਹਹੁ ਅਗ੍ਰ ਗੁਰ ਗੁਨੇ॥੧੩॥ ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਜ ਲਾਲੋ ਵਾਚਾ॥ ਸਲੋਕ॥ ਹਰ ਸਤ੍ਰਨ ਮਮ ਗੇਹੇ ਦਿਵਾਰਾ ਤ੍ਰੰ ਹਿੰਦੂ ਖਦਾ॥ ਤ੍ਰਾਹਿਮਾਂ ਦ੍ਰਸਯ ਗੁਰੋ ਸੁਪਨ ਸਲੋਕੇ ਕ੍ਰਿਉਕਤ ਵਾਨ॥੧॥ ਮੋਖਯੇ ਪ੍ਰਾਯਾਣੇ ਗਣ ਦ੍ਰਬਯ ਲਾਭੇ ਧਰਮੇ ਵਿਰਕਤੇ ਸੁਰ ਸੇਵ ਨੇਵਾ॥ ਯੋ ਬਿਤਸ ਦਾਸੇ ਸਤਪੁਤ੍ਰਵਾਨੇ ਸੰਗਹਿ ਸੁਭਾਵੇ ਰਿਪੁਟੋ ਪਮਰਦੇ॥ ਮਨੋ ਨਿਹੋ ਪੇਜੁਧਿਸ ਪੋਗ੍ਰਹੇ ਧਰਮੇ ਚਨੀਤੇ ਦਾਨੇ ਗੁਣਾ ਕਰੇ॥ ਏਤੇ ਖੁਕੁਰਯਾਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਨਾਮ ਮੋਕਾਰ ਮਾਦੋ ਕਲਿ ਸਰਦ ਧਾਨਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰ ਮਾਨ ਸੀ ਪਾਚਸ ਅਖਯਰ ਕਹਹੁ ਪਰਧਾਨਾ॥ ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਪਾਚ ਅਖਯਰ ਅਖਯਰ ਕੋ ਕੇ ਰਸਨਾ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਦੂਖਨ ਤੀਨ ਰੋਸ ਪਿਤ ਬਾਤਰੁ ਕਫ ਪ੍ਰਮਾਦ ਕਹਿ ਨਾਸੈ॥ ਮੁਕਿਤ[1] ਭੁਕਿਤ ਉਤਮ ਪਦ ਪਾਵੈ ਸੁਖੀ ਨਜਮ ਜਨ ਗਾਸੈ॥ ਦ੍ਰਬਯ ਲਾਭ ਮਹਿ ਧਰਮ ਉਦਾਸੀ ਬਯਾਹ ਬਿਦੇਸ ਗਮਨ ਮੈ॥ ਸਸ ਪ੍ਰਹਾਰਨ ਬਾਜੀ ਧਾਰਨ ਪ੍ਰਜਨ ਸੁਰ ਮੋਹਨਮੈ॥ ਸਿਮਰਨ ਕਰੈ ਬਰ ਪੰਚੀ ਸਾਕਾਰ ਜਰਹ ਸਕ ਰੈਹੈ॥ ਦ੍ਰਿਖ ਪ੍ਰਤੀਤ ਧਰ ਨਮ੍ਰ ਭਾਉ ਭਰ ਜੋਨ ਪ ਪ੍ਰੇਮ ਧਰੈ ਹੈ॥੪॥ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦਾਨ ਦੇਨ ਲੈ ਬੇ ਮੈ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਪਲਟ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਤ੍ਰਾਕਨੀ[2] ਕਾਕਨੀ ਭਯਮਨ ਜਿਸ ਕਨਾਹੀ॥ ਰਣ ਮੈ ਰਾਜਯ ਕਾਜ ਮਿਲਬੇ ਮੈ ਮੀਤ ਜੋਗ ਕੀ ਰੀਤੀ॥ ਪਾਚ ਪਚੀਸ[3] ਜਾਪ ਕਰ ਲੀਜੈ ਇਚਨੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰੀਤੀ॥੫॥ ਛਤੀ ਅਠੱਤੀਸ ਜਾਪ ਕਰੋਵਾ ਲਾਖ ਪਚਾਸ ਹਜਾਰਾ॥ ਜੈਸੋ ਜੈਸੋ ਕਾਰਜ ਜਾਨੈ ਕਰੈ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਪਾਰਾ॥ ਬਰਨ ਪੰਚ ਪਚੀਸ ਜਪੈ ਅਥਵਾ ਛਤੀਸ ਜਪ ਜੋਈ॥ ਜਪ ਇਕ ਬਰਨ ਸਹੰਸ੍ਰ ਬਰਨ ਸਮਜਾਨ ਜਪਹੁ ਅਘਖੋਈ॥੬॥ ਕਰਹੁ ਹੋਮ ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਮਾਨ ਕਰ ਕਾਰਜ ਪੂਰਨ ਹੈ ਹੈ॥ ਬਿਧਨ ਤੋਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਤਮ ਪਦੁ ਪੈਹੈ॥ ਬ੍ਰਹਮਣ ਬਿਦਯਾਵਾਨ ਪਢੈ ਇਕ ਮੂਰਖ ਦੋਇ

1. ਮੁਕਤੀ, 2. ਡਾਇਣ, ਚੁੜੇਲ, 3. ਤੀਹ ਜਾਪ

ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਛਤ੍ਰੀ ਤ੍ਰੈਅ ਸੂਦ੍ਰ ਚਾਰ ਸਾੜੇ ਤ੍ਰੈ ਬੈਨੋ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਾਗ ਪੰਚ ਬਰਨ ਬਰ ਮੁਕਿਤ ਗਯਾਨ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਹਿਰਦੈ ਸੋਧਨ ਸੰਗ੍ਰਹ ਮੈ ਪਚੀਸ ਸੰਜੋਗ ਸਦਾਹੀ॥੮॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਮਾਰ ਜਨ ਹੋਮੰ ਬਿਧਿ ਕਰਿਅ ਯਥਾ ਬਜੋਹਾਰ॥ ਮਹਾ ਮਹਾਤਮ ਮੰਤ੍ਰ ਪਤਿ ਦੇਤ ਪਦਾਰਥ ਚਾਰ॥੯॥ ਅਥ ਮਾਰਜਨ॥ ਓਅੰਕਾਰਯ ਨਮ:॥੧॥ ਸਤਯਾਇਨਮ:॥੨॥ ਤੱਗਾਯਨਮ:॥੩॥ ਨਾਗਯਣਯ ਨਮ:॥੪॥ ਮਧਯਾਇ ਨਮ:॥੫॥ ਕਰ ਤ੍ਰੈ ਨਮ:॥੬॥ ਰਖਤ੍ਰੈ ਨਮ: ੭॥ ਤਾਰਕਾਯ ਨਮ:॥੮॥ ਪਰੁ ਖੋਤਮਾਇ ਨਮ:॥੯॥ ਰੁਕਮਾਕਰਤ੍ਰੈ ਨਮ:॥੧੦॥ ਖਾਤਮਨੇਤ੍ਰੈਨਮ:॥੧੧॥ ਨਿਰੰਜਨਾਯ ਨੁਮ:॥੧੨॥ ਰਥਾਗਤ ਨੇ ਨਮ:॥੧੩॥ ਭਵਾਂਤ ਕਾਯਨਮ:॥੧੪॥ ਉਤਮਯ ਸਸੇ ਨਮ:॥੧੫॥ ਨਿਤਯ ਰੁਮਾਇਨਮ:॥੧੬॥ ਰਜਾਤਮਨੇ ਨਮ:॥੧੭॥ ਵੈ ਕੁੰਠਾਯਨਮ:॥੧੮॥ ਰਾਮਾਯਨਮ:॥੧੯॥ ਅਖਯਰਾਯਨਮ:॥੨੦॥ ਕਲਾਇ ਨਮ:॥੨੧॥ ਲਖਯਮੀਪਤਯ ਨਮ:॥੨੨॥ ਮੂਰਤਿ ਧਰਾਯਨਮ:॥੨੩॥ ਰਾਮ ਪਤਯੇ ਨਮ:॥੨੪॥ ਤ੍ਰਿਲੋਕਾਯਨਮ:॥੨੫॥ ਅਖਯਾਯ ਨਮ:॥੨੬॥ ਜਗਦੀਸਾਇ ਨਮ:॥੨੭॥ ਨਿਰਾਕਾਰਾਯਨਮ:॥੨੮॥ ਦਸਮੇਸਾਯ ਨਮ:॥੨੯॥ ਇਕਾਰਵਾਗਵਾਇਨੇ ਨਮਹ:॥੩੦॥ ਭੰਜਨਯਨਮ:॥੩੧॥ ਉਦਾਰਾਯ ਨਮ:॥੩੨॥ ਸਾਹਾ॥ ਪ੍ਰਾਣਾ ਹੁਤੇ ਜਮ ਇਤਿ ਸਿਖ ਸੁਖਾਇ ਨਮ:॥੧॥ਦੋ:॥ ਅਖਯਰ ਛਤੀਜੁ ਪੰਚ ਪੁਨ ਪੰਚੀ ਤਤ ਸੁਜਾਨ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਢ ਅਗ੍ਰ ਤ੍ਰੈ ਲਖਹੁ ਸਿੱਖ ਬੁਧਵਾਨ॥੧੧॥ ਅਰ ਲਿਖਬੇ ਮੈ ਜਾਨਿਐ ਅਸਬਰਨ ਸੁਖ ਖਾਨ॥ ਪਾਚ ਪ੍ਰਾਨ ਪੀਚੀਸ ਸਤ ਹੈ ਬਿਵਹਾਰ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੧੧॥ ਛਤਿਸ ਬਰਨ ਸਰਬ ਗੁਣ ਸਾਚੇ ਪਢੈ ਸੁਨੈ ਸਭ ਕੋਈ॥ ਛਤਿਸ ਲਾਖ ਅਹੂਤਿ ਦੇਇ ਸੋ ਮੁਕਿਤ ਤੁਰਤ ਨਰ ਹੋਈ॥ ਆਤਮ ਸੁਧ ਪਾਠ ਜਪਜੀ ਤੈ ਦੂਖ ਮਾਰਜਨ ਤੇ ਜਾਈ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਸਲੋਕ ਪਾਠ ਜਪਜੀ ਕੀ ਯਾ ਬਿਧਿ ਸੁਨੀ ਸੁਨਾਈ॥੧੨॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਧਨਯ ਪੰਡਿਤ ਜਿਨ ਸਤਗੁਰੁ ਦਰਸਨ ਪਾਯੇ॥ ਜਪਜੀ ਕੋ ਸੁ ਮਹਾਤਮ ਪੂਰਨ ਸੁਨ ਕਰ ਸਭ ਅਘ[1] ਘਾਯੇ[2]॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਹੇਰੇ[3] ਪੰਡਿਤ ਗੁਰੁ ਘਰ ਪਧਾਰੇ॥ ਸਫਲ ਕਿਏ ਸੁਭ ਕਰਮਨ ਕੇ ਫਲ ਬਿਦਯ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਸਾਰੇ ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਯ ਤਨੁ ਪ੍ਰਿਅ ਪੰਡਿਤ ਸੁਖਮਾਨ॥ ਅਗ੍ਰ ਪੌੜਿਅਨ ਕੇ ਸੁ ਫਲ ਸੁਨੇ ਕਹਹੁ ਬਿਧਾਨ॥੧੪॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਪ੍ਰਥ ਕਰਤ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਸਦਾ ਹੀ ਪੂਰੀ ਪਾਠਕ ਬਿਘਨ ਜਾਸੇ ਕੁਮਤਿਨ ਜੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਆਸਾ ਪਰ ਦੂਜੀ ਆਦਿ ਸਚ ਐ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚ ਔਖਧ[4] ਰਸਾਇਨ ਚਲਨ ਕੇਵਟੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਬਿਪਤ ਤੇ ਕਾਰਜ ਮੈ ਤੀਸਰੀ ਕਹੀ ਹੈ ਚੌਥੀ ਨਵਗ੍ਰਹ[5] ਨਵ ਗੁਨ ਸੰਚਨ ਧਨੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਤਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਕਰਤ ਪੂਰੀ

---

1. ਪਾਪ, 2. ਦੂਰ ਹੋਏ, 3. ਦੇਖੇ,
4. ਦਵਾਈ, 5. ਨੌ ਗ੍ਰਹਿ

ਸੁਤਿ ਮਤ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਪੌਰੀ ਜਪੁਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੧੫॥ ਉਦਮ ਸੇ ਪਾਚੀ ਜੁ ਸਛਨੀ ਬੰਧ ਸਪਤਮੀ ਆਰ ਕਰੈ ਦੂਰ ਜੋ ਅਟਕ ਹੋਤ ਤੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਧ ਨਵੀ ਦਸੀਂ ਕਰੈ ਦਸੋ ਦੇਵ ਸਿਧ ਬੇਚ ਬੇਖਰੀਦਬੇ ਮੰਗਯਾਰੀ ਕਹੀ ਨੀਕੀ ਹੈ॥ ਦੁਖ ਦਰਦ ਨਸਿਬੇ ਮੈਗਯਾਰਵੀ ਬਿਦਿਤ ਤੇਰੀ ਸਿਧ ਭਜੈ ਕਾਰਜ ਕਰਨਹਾਰ ਜੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਭ ਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਕ੍ਰਰਤ ਪੂਰੀ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਪੌਰੀ ਜਪਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੧੬॥ ਜੰਤ੍ਰ ਮਾਹਿ ਚੌਦਸ ਔਰ ਪੰਚ ਦਸ ਭੂਤ ਮਾਹਿ ਖਸ ਦਸ ਤਾਕਨੀ ਕੀਟਾਰਤ ਕਜੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਪਤ ਦਸੰ ਮੋਹਨਮੈ ਅਸ ਦਸ ਬਿਦਯਾ ਹੋਤ ਅਸ ਦਸ ਪੁਰਾਨਾਨ ਕੀ ਹੋਤ ਗਤਿ ਨੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਨਵ ਦਸ ਸਾਧੈ ਸੁਨ ਜੋਗ ਨਾਰਿ ਕੋ ਸੰਜੋਗ ਏਕ ਬਿੰਸ ਸੰਤਤੀ ਮੈ ਪਾਠਕ ਨਹੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਭ ਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਕਰਤ ਪੂਰੀ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਪੌਰੀ ਜਪਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੧੭॥ ਮਾਰਨ ਬਈਸੀ ਰਿਪੁਨਾਸਨ ਤਿਈਸੀ ਔ ਚੌਬੀਸੀ ਚਾਤੁਰਾਈ ਮੈ ਮੁਮਾਨ ਤਰਤੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਆਦਰ ਪਚੀਸੀ ਔ ਛਬੀਸੀ ਛਲ ਜਾਨ ਸਤਾਈਸੀ ਬਲਮੈ ਅਠੀਸੀ ਪਾਪ ਬਜ੍ਰ ਪੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਬਿਖਉਨ ਤੀਸੀ ਗਾਇ ਬਿਧ ਪਸੁ ਹੀਕੀ ਤੀਸੀ ਇਕਤੀਸੇ ਠਾਕਤ ਬਤੀਸੀ ਭਜਨ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਤ ਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ[1] ਕਰਤ ਪੂਰੀ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਪੈਰੀ ਜਪਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੧੮॥ ਪੰਕਤ ਪੈਤੀਸੀ ਔ ਛਤੀਸੀ ਗਢ ਸੂਰ ਕਾਜ ਸੈਤੀਸੀ ਕਾਰਜ ਕਰਕ ਸਭ ਹੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਅਠਤੀ ਮਿਲ ਸਾਧ ਸੰਤ ਔਰ ਰਾਜ ਚਵਾਰੇ ਦੇ ਵਨ ਕੇ ਹੇਤ ਉਨਤਾਲੀ ਕਹੀ ਨੀਕੀ ਹੈ॥ ਚਾਲੀਸੀ ਕਰਤ ਹੈ ਪ੍ਰਤਖਯ ਰੂਪ ਬਿਸਨ ਜੀ ਕੋ ਪਾਵਨ ਚਤ੍ਰ ਭੁਜ ਭਾਵਨ ਗਤੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਭ ਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਕਰਤ ਪੂਰੀ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਪੌਰੀ ਜਪੁਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੧੯॥ ਆਦਕੀ ਜੋ ਦਸ ਕਰੈ ਧਰਮ ਮੈ ਬਸ ਔਰ ਦੂਸਰੀ ਦਸ ਕਰੈ ਅਰਥ ਹਿਨੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਤੀਸਰੀ ਦਸਕ ਪੂਰੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਨਹਾਰੀ ਚਤਰ ਦਸਕ ਮੁਕ ਕਰਤ ਜੌਪੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਚਾਰੋ ਫਲ ਚਾਰੋ ਕੇ ਬਿਭਾਗ ਚਾਰ ਦਸਕ ਸੋ ਚਾਰੋ ਓਰ ਸਿਖਨ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨੀਕੀ ਹੈ॥ ਸਭ ਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਕਰਤ ਪੂਰੀ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਜਪੁਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੨੦॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਪੂਛਯੋ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਅਰਜ ਸੁਹੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਨਾਨਕਜੀ ਸੋਈ ਸਮਝਾਈ ਦੇਵ ਸਭਾ ਮਧਯ ਨੀਕੀ ਹੈ॥ ਸੁਰੁ ਗੁਰੁ ਸੁਰਪਤਿ ਸੁਰ ਨਸੁਮੇਰ ਸੁਨ ਸੁਰ ਗੁਨ ਨਿਜ ਕਰ ਲਿਖੀ ਸਿਖੀ ਜੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਭ ਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਕਰਤ ਪੂਰੀ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਪੌਰੀ ਜਪੁਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ ਰਤਨਾਵਲੀ॥ਦੋ:॥ ਸਭ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਓ ਓ ਦੂਸ੍ਰਨ ਦੀਜੈ ਏਹ॥ ਫਲੈ

---

1. ਇੱਛਾ

ਸਿਖ ਪਰਤੀਤ ਤੇ ਬਿਪ੍ਰ ਸਾਧ ਕੀ ਸੇਵ॥੨੨॥ ਉਸਤ ਨਿੰਦਾ ਪਰ ਹਰੈ ਦੰਭ[1] ਈਰਖਾ ਮਾਨ॥ ਬੇਦ ਬਚਨ ਸਮਗੁਰੁ ਬਚਨ ਸਭ ਸੰਤਨ ਪਰਵਾਨ॥੨੩॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਜਪ ਜਾਪ ਕੀਏ ਅਘਕੋਟਿ[2] ਹਰੈ ਨਿਤ ਦਾਨ ਬਡੇ ਮਤਸਾਰ ਧਰੈ॥ ਮਾਰ ਭਾਉ ਬਸੈ ਸੁਖ ਕਾਮ ਸਧੈ ਸੁਰ ਧਾਮਨ ਰਹੈ ਤਮ ਪੁੰਜ ਹਰੈ॥ ਧਨ ਮੈ ਤਨਮੈ ਸੁਤ ਰੋਹ ਗ੍ਰਹੈ ਘਰ ਨਾਰਿਨ ਮੈ ਸਭ ਦੋਖ ਟਰੈ॥ ਨਹਿ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰੈ ਬਿਸਵਾਸ ਨਹੀ ਜਿਹ ਤਾਹਿ ਕੋ ਦੇਇਸੁ ਦੋਖ ਕਰੈ॥੨੪॥ ਜਿਸ ਕੀ ਬਿਧਿ ਇਹ ਕਹੀ ਪਰ ਪੂਰਨ ਹੈਸਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਧਨ ਤੈ॥ ਸਭ ਪਾਠਨਗੀ ਤਖੜੰਗਨ ਤੇ ਉਪਜਯੋ ਫਲ ਕੋ ਜਪ ਜੋਗਨ ਤੇ॥ ਤਿਮਿ ਸਾਧਨ ਸਿਧਿ ਸੁਚੇਤ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਕਾਜ ਸਰੀ ਸੁਖ ਭੋਗਨ ਤੇ॥ ਸਭ ਸਿਧਿ ਕੀਏ ਗੁਰ ਭੇਟ ਦੀਏ ਇਹ ਬੀਜ ਧਰੇ ਗੁਰੁ ਮੋਦਨ ਤੇ॥੨੫॥ ਕਲਿਜੁਗ ਅਹਿ ਚਾਰਿ ਬਰਨਨ ਕੋ ਚਾਰਿ ਭਾਂਤ ਕੋ ਜਾਪ ਕਰਹ॥ ਪਰਾਮਧਯਮਾ ਔਰ ਪੈਸਯੰਤੀ ਬੈਖਰੀ ਹਿ ਮਿਲਸ ਕ੍ਰਮ ਲਹਾ॥ ਤਬਾ ਬੇਖਰੀ ਬਰਨ ਚਾਰਿ ਹੂੰ ਮੁਖ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਉ ਚਾਰ ਕਰੈ॥ ਨਾਭੀ ਪਰਾਰਿ ਦੈ ਸੁਮਧਯਮਾ ਕੰਠੌ[3] ਪਸਯੰਤੀ ਬਾਨਿ ਰਹੈ॥੨੬॥ ਪ੍ਰਗਟ ਬੈ ਖਰੀ ਬਾਨੀ ਉਤਰ ਉਤਰ ਪੂਰਬ ਸੁਫਲ ਬੜਾ॥ ਜਿਹ ਦੀ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਜਪ ਜਾਪ ਪਢੈ ਸੋਹੈ ਅਨਮੋਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬੜਾ॥ ਸੁਨ ਬਿਧਿ ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਜਾਪ ਕਰ ਨੰਦ ਨੰਦ ਦਿਸਬਰ ਪੂਰਾ॥ ਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਉਪਦੇਸ ਸਾਥ ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਾਯੋ ਫਲ ਰੂਰਾ॥੨੭॥ ਕਬਿਤ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ੧ ਪਿੰਡੀ ਲਾਲ ੨ ਖਾਨ ਚੰਦ ੩ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ੪ ਆਲਮ ਸੁ ਕਬਿ ੫ ਮਾਨਦਾਸ ਸੁ ੬ ਬਿਰਾਗੀ ਹੈ॥ ਸੁਖਾ ੭ ਅਮੋਦਨ ਗਿਰਿ ੮ ਆਦਿਕ ਸੁਗੁਨਿ ਜਨ ਮਾਨਯੋ ਗੁਰੁ ਬਚਨ ਕੋ ਜਪ ਅਨੁਰਾਗੀ ਹੈ॥ ਰਾਤਿ ਮੈ ਬਿਹੰਗ ਭਾਤ ਉਡਗੇ ਗਗਨ ਮਧਯ ਭੇਟਯੋ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਪਗ ਲਾਗੀ ਹੈ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਬਾਗੀ ਭਈ ਭਏ ਸੁਖ ਲਾਗੀ ਮੇਰੋ ਜਪ ਅਨੁਰਾਗੀ ਸੋਈ ਜਗ ਬਡ ਭਾਗੀ ਹੈ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਮੋ[4] ਕੋਮਿਲਬੋ ਚਹੈ[5] ਪਠੈ ਨਿਤਯ ਜਪ ਗ੍ਰੰਥ॥ ਤਾਕੇ ਬਸ ਮੈ ਹੂੰ ਸਦਾ ਮਿਲਿਹੋ ਮੋਹਿ ਜਿਹਿ ਪੰਥ॥੨੯॥ ੧ਓ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਜੋੜੇ ਜਾਪ॥ਦੋ:॥ ਬਧੈ ਆਯੁ ਅਤਿ ਮੰਤ੍ਰ ਬਲ ਦਹੈ ਤੀਨ ਹੂੰ ਤਾਪ॥ ਨਾਹੀ ਹਿਤਬਸੀ ਕਰਨਹਿਤ ਅਰਧ ਰੈਨ ਕਰਜਾਪ॥੩੦॥ ਸੁਫਲ ਹੋਇ ਸਭ ਕਾਮਨਾ ਸਿਧਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੁਨ ਚੈਨ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੰਕਟ ਕਟਤ ਰਟਤ ਨਾਮ ਦਿਨ ਰੈਨ॥੩੧॥ ਸਲੋਕ॥ ਸੁਭੇ ਪ੍ਰਭਾਤੇ ਸ੍ਵਾਰਥੇ ਮਧਯੇ ਕਾਮੇ ਗਹਨੇ ਮੋਖਯੇਚ ਸਾਧਯੇ॥ ਮੋਹਨ ਪਰਦੋਖੇ ਵਸਤੈਕ ਜਾਮ ਰਿਪੁਦ ਘਾਤੇ ਰਜਨਯ ਰਧ ਵੀਤੇ॥ ਮੁਕਤਪ੍ਰਯਾਣੇ॥ ਪ੍ਰਹਰੇ ਚਸੇਖੇ ਸੂਰਯੋ ਦਯੇ ਕਿੰਨੈ ਵਾਸਿ ਧਜਿ॥ ਇੰਦੈ ਫਲੇ ਵੈ ਬਿਰਚਿਤ ਦਿਜੇਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸੁਉਕਿਤ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸ ਵੰਨਾ॥੩੧॥ਚੌ:॥ ਸਭ ਸਿਖਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਚ ਸੁਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਅਰਜਨ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਭਨਾ॥[6] ਜਿਮਿ ਗੁਰੁ

---

1. ਪਾਖੰਡ, 2. ਕੋਟਾਂ ਪਾਪ, 3. ਗਲਾ, 4. ਮੈਨੂੰ, 5. ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, 6. ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ

ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਪਾਂਡੇ ਸ੍ਰੀ ਬ੍ਰਜ ਲਾਲ ਜੁ ਗਾਯੋ॥੩੨॥ ਸੁਪਨ ਪਦੇ ਸਪ੍ਤਜਖਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਪੂਰਨ ਕਰੀ ਸੇਵਕਨ ਆਸਾ॥ ਦਸਵੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਯੋ ਮਹਾਤਮ ਜਾਨੀ॥੩੩॥ ਕਬਿਤ॥ ਨਿਤਯ ਜਪ ਪਾਠੀ ਤਾਹਿ ਸੰਕਟ ਨ ਸਾਠੀ ਕਾਹੂ ਬਾਤ ਤੈਨ ਘਾਠੀ ਤਾਕੀ ਸੁਰੁ ਮਤਿ ਨੀਕੀ ਹੈ॥ ਪਾਵੈ ਪਰਮਾਤਮ ਅਨੰਦ ਸਤ ਚਿਤ ਰੂਪ ਆਤਮ ਸੁਦਰਸੀ ਅਪਰਸੀ ਬਿਖੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀ ਤਾਕੇ ਨਿਤ ਸਤ ਸੰਗੀ ਗੁਰੂ ਸੰਸੇ ਨਾਰਤੀ ਕੀ ਹੈ॥ ਸਭ ਗੁਨ ਪੂਰੀ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਕਰਤ ਪੂਰੀ ਸੁਤਿ ਮਤਿ ਪੂਰੀ ਪੌਰੀ ਪੌਰੀ ਜਪਜੀ ਕੀ ਹੈ॥੩੪॥

ਯਥਾ ਰਹਤਨਾਮੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪ ਜਾਪ ਪਢੇ ਬਿਨਾ ਜੋ ਜੇਵੈ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਸੋ ਬਿਸਟਾ ਕਾ ਕਿਰਮ ਹੈ ਜਨਮ ਗਵਾਵੈ ਬਾਦਿ॥੩੫॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਿ॥ ਗੁਰ ਮੰਤਰ ਹੀਨ ਸਯ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਧਿਰੀਤ ਜਨਮ ਭਿਰਸ੍ਨ ਹੁ॥ ਕੂਕਰਹ ਸੂਕਰਹ ਗਰਧਬਹ ਕਾਕਹ ਸਰਪਨਿ ਤੁਲਯ ਖਲ:॥੧॥ਚੌ:॥ ਨਿਤ ਕਰ ਪਾਠਸ ਜਪੁਜੀ ਜੋਈ॥ ਨਾਰਾਇਣ ਤਾਕੇ ਬਸ ਹੋਈ॥ ਜਿਮ ਧੰਨੇ ਦੀ ਧੇਨੁ ਚਰਾਈ॥ ਨਾਮਦੇਵ ਕੀ ਛਪਰੀ ਛਾਈ॥੩੬॥ ਸੈਨਾ ਹੇਤ ਪਾਇ ਨਿਸਿ ਦਾਬੈ॥ ਦਾਸ ਤਿਲੋਚਨ ਬਨ ਸੁਇ ਫਾਬੈ॥ ਤਥਾ ਪਾਠ ਜਪ ਜੋ ਕਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ॥ ਤਾਕੇ ਨਿਕਟ ਵਾਹਗੁਰੁ ਹਰ ਹਿਤ॥੩੭॥ ਇਕ ਮੁਖ ਕਹਿਆ ਮਹਾਤਮ ਕੈਸੇ॥ ਸੇਸ ਨ ਕਹਿ ਸਕ ਸਾਰਦ ਜੈਸੇ॥ ਸਭ ਮੰਤ੍ਰਨ ਸਿਰ ਜਪ ਅਭਿਰਾਮਾ॥ ਪਾਠਤ ਹੋਤ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੩੮॥ਦੋ:॥ ਸੰਮਤ ਸਤ੍ਰਹਸੈ ਅਧਕ ਸੈਤੀਸ ਬਿਕ੍ਰਮ ਰਾਇ[1]॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਜਪ ਕੋ ਅਰਥ ਲਿਖਯੋ ਸੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਰਾਇ॥੩੯॥ਚੌ:॥ ਸੁਪਨ ਪਢ ਯਹ ਲਿਖਿ ਦੇਇ ਜੁ ਕਹੂੰ॥ ਮਨ ਚਿੰਤਤ ਮੁਕ ਸੁ ਤਾਹੂੰ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਹੈ ਗੁਰਸਨ ਮਿਲ ਜੋਈ॥ ਜਪ ਸੁਨ ਪਢੇ ਪਰਮਰਤਿ ਹੋਈ॥੪੦॥ ਗੁਰਮੁਖ ਧਰਮ ਰੀਤ ਯਹ ਕਹੀ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪਤ ਸਿਧਿ ਲਹੀ॥ ਬਿਨ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰਮੁਖ ਕਿਹ ਕਾਮਾ॥ ਸੋ ਤੋ ਹੈ ਮਨ ਮੁਖ ਮਤਿ ਖਾਮਾ॥੪੧॥ ਆਦਿ ਸਚ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚ॥ ਹੈ ਭੀ ਸਚ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚ॥ ਏਹ ਪੌੜੀ ਫੇਰ ਪਢਨੀ॥ ਬਚਨ ਹੋਯਾ ਪਾਤਸਾਹੀ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਸਭ ਪੌੜਿਨ ਸਿਰ ਪੌੜੀ ਜਾਨੋ॥ ਆਦਿ ਸਚ ਤੁਕ ਚਾਰ ਪਛਾਨੋ॥ ਯਾਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਹੀ ਨ ਜਾਈ॥ ਜਪਕ ਜਨ ਜਾਨਹਿ ਬੜਿਆਈ॥੪੨॥ ਬਚਨਿ ਕਾ ਭਾਈ ਰਾਮ ਕੁਅਰ[2] ਸਾਹਬ ਕਹਤੇ ਹੈ॥ ਚਲਾਨੇ ਕੇ ਸਮੇ ਏਹ ਪੌੜੀ ਪਢ ਸਮਾਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ॥ ਸਤਨਾਮ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਿਧਾ॥ਚੌ:॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹਮਰੋ ਹਰ ਹਾਲਾ॥ ਏਹੀ ਪੌੜੀ ਪਢਹਿ ਰਸਾਲਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਚਾਲਿਤ ਦੇਹਧਰ ਕੀਨਾ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਸਿਮਰਿਆ ਨੇਹ ਅਧੀਨਾ॥੪੩॥ ਮੰਤ੍ਰ ਜੰਤ੍ਰ ਹੈ ਕਲਿਮਹਿ ਜੇਤੇ॥ ਮੇਰੇ ਸਿਖ ਕਰਹਿ ਨਹਿ ਤੇਤੇ॥ ਏਕਸ ਮੇਂ ਬਹੁ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਹੈ॥ ਜਪ ਤਪ ਨਿਹਚਾ ਰਹਨ ਨ

---

1. ਬਿਕਰਮੀ ਸੰਮਤ 1737 (ਈਸਵੀ 1680), 2. ਰਾਮ ਕੁਇਰ

ਦੈਹੈ॥੪੪॥ ਜੈਸੀ ਕਰੈ ਭਾਵਨਾ ਜੋਈ॥ ਸਦ ਗਤਿ ਤੈਸੀ ਪਾਵਹਿ ਸੋਈ॥ ਰਾਮ ਸਰਨ ਕਲਿ ਮਹਿ ਜੈਅਹੈ॥ ਨਿਹਚਾ ਪੂਰਨ ਮੁਕਤੀ ਪੈ ਹੈਂ॥੪੫॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜਹ ਮੰਤ੍ਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਚਾਰ ਬੇਦ ਜੁਗ ਨਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਸਕਲ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਕਰਤਾ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਨਿਤਯ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਰਤਾ॥੪੬॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਭਾ ਬਿਸਰਜ ਭਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਪ ਮੰਤ੍ਰ ਸੁਫਲ ਜਗ ਜਈ॥ ਪਢੈ ਸੁਨੈ ਸਰਧਾ ਧਰ ਜੋਈ॥ ਮਨਬਾਛਿਤ[1] ਪਾਵੈ ਨਰ ਸੋਈ॥੪੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੨॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਕਰ[2] ਜੋਰ ਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਆਗੇ ਆਇਹ॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਪ੍ਰਭ ਇਮਿ ਮਮ ਬਿਨਯ ਸਹਾਇ॥ ੧॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸੁਮਤਿ ਅਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹਿ ਹੋਤ॥ ਬਿਨ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਖ ਸੋਤ॥੨॥ਚੌ:॥ ਤਾਤੇ ਸਾਹਿਬ ਅਰਥ ਪਢਾਵੈ॥ ਜਾਤੇ ਹਮ ਸਭ ਸਿਖ ਸੁਖ ਪਾਵੈ॥ ਬੀੜ ਜੁ ਕਰੀ ਪ੍ਰਥਮ ਹਮ ਮਨ ਕੀ॥ ਭਯੋ ਸਾਪ ਮਾਨਯੋ ਜੁਇ ਧਨ ਕੀ॥੩॥ ਸਿਖੀ ਸਾਸਨ ਨਿਬਹੈ ਤੇਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਰਯੋ ਬਚਨ ਤਿਹ ਬੇਰੀ॥ ਤਾਤੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਭ ਅਰਥ ਅਪਾਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਕਹਿਅ ਬਿਚਾਰਾ॥੪॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਾਦਰ ਤਿਹਿ ਸਨਮਾਨੀ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਢਿਗ ਪਠਯੋ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿਹ ਹਮਸੁ ਪਢਾਯੋ॥ ਤਾਸੋ ਪਢਤ ਤੂ ਨਾਥ ਬਤਾਯੋ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਮਨ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਪਦ ਬੰਦੇ ਗਯਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸ ਵਾਰ ਸੁ ਕਬਿਤਾ॥ ਅਰਥ ਅਨੂਪਮ ਬਿਚਿਤ੍ਰਾ॥੬॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕੇ ਦੋਊ ਗ੍ਰੰਥ॥ ਦਸਮ ਪੁਰਖ ਲੀਲਾ ਕੇ ਪੰਥ॥ ਦੋਊ ਗ੍ਰੰਥ ਅਰਥ ਸਿਖਾਏ॥ ਨਾਟਕ ਅਰਥ ਆਪ ਬਤਲਾਏ॥੭॥ ਤਬ ਤੇ ਅਬਲੋ ਗੁਰਮੁਖ ਪਯਾਰੇ॥ ਸੀਖਤ ਅਰਥ ਕਰਤ ਹਿਤ ਧਾਰੇ॥ ਬਧੀ ਅਧਿਕ ਟਕਸਾਲ[3] ਸੁਹਾਨੀ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਭਏ ਤਿਨ ਕੇ ਗਯਾਨੀ॥੮॥ ਪੁਨ ਗੁਰਬਕਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਏ॥ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਤਿਨ ਤੇ ਪਚ ਲਏ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਭਏ ਅਧਕ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਮੁਖਯ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਗਿਯਾਨੀ॥੯॥ ਤਿਨ ਤੇ ਮਮ ਪਿਤ ਅਰਥ ਸੁ ਸੀਖੇ॥ ਅਰੁ ਸੁ ਜਥਾਰਥ ਕਰ ਚਿਤ ਲੀਖੇ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਅਰਥ ਰੀਤ ਬਿਸਾਰੀ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਅਜਹੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਮੈ ਅਗਿਨਿਤ ਗਯਾਨੀ ਜਾਨ॥੧॥ ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਗੁਰ ਵਰ ਕਥਾ ਕਰਤ ਸੁ ਕਲਿ ਮਲਹਾਨ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੩॥ ਏਕ ਬਾਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ[4] ਕਲਗੀਧਾਰਨ ਨਰ ਰਾਇ॥ ਧੀਰ ਮਲ ਕੇ ਢਿਗ ਪਠੀ ਪ੍ਰਤੀ[5] ਸਰਲ ਸੁਭਾਇ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤਾਮਹਿ ਲਿਖੀ ਸੋ ਅਧਕ ਬਡਾਈ॥ ਬਡੇ ਭ੍ਰਾਤ ਤੁਮ ਹਮੇ ਆਹੀ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਹਮ ਸੋਧਨ ਚਾਹੈ॥ ਤਾਤੇ ਆਗਹਿ ਕਛੁ ਦਿਨ ਯਾਹੈ॥੨॥ ਸੋਧ ਭਲੇ ਪੁਨ ਭੇਜਹਿ ਭਾਈ॥ ਕਰਿਯੈ ਸੰਕਾ ਨਾਹਿਨ ਰਾਈ॥ ਜਬ ਪਿਤ

---

1. ਮਨ ਚਾਹੇ, 2. ਹੱਥ, 3. ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ,
4. ਜਲੰਧਰ ਨੇੜੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਕਸਬਾ, 5. ਚਿੱਠੀ

ਗੁਰੁ ਨਹਿ ਲੀਨ ਸੁਜਾਨੋ॥ ਤਬ ਹਮ ਦਿਸ ਤੇ ਸੰਕ ਨ ਮਾਨੋ॥੩॥ ਧਾਵਨ[1] ਗਯੋ ਜਬਹਿ ਲੈ ਪਾਤੀ॥ ਪਠਤਹਿ ਜਰੀ ਧੀਰ ਮਲ ਛਾਤੀ॥ ਛਲ ਕਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਚਹਿ ਲੀਨਾ॥ ਮੈਨਦੇਂਹੁ ਕਰ ਜਤਨਯ ਕੀਨਾ॥੪॥ ਉਤਰ ਲਿਖਯੋ ਕਿਹੇ ਲਘ[2] ਭਯਾ[3]॥ ਬੈਠੇ ਗੁਰਗਾਦੀ ਗੁਰ ਰੈਯਾ॥ ਤੁਮਰੋਈ[4] ਬਿਰਚਯੋ[5] ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਾ॥ ਪੁਨ ਕਤ ਕਰਹੁ ਸੁ ਛਲ ਬਲ ਪੰਥਾ॥੫॥ ਉਚਰਿ ਆਪ ਸੰਗਤਹਿ ਸੁਨਾਵੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖਾਵੋ॥ ਯਹ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਹੈ ਬਡਬਾਬਾ॥ ਰਾਖਯੋ ਕਰ ਬੜ ਜਤਨ ਅਜਾਬਾ॥੬॥ ਹਮਰੀ ਗੁਰਤਾ ਕੀ ਸੁਨਿ ਸਾਨੀ॥ ਦੈਹੌਂ ਕਬਹੁ ਨ ਸੁਨਹੁ ਗੁਮਾਨੀ॥ ਪਢ ਪਾਤੀ ਬਿਹਸੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਧੀਰ ਮਲ ਕੀ ਧੀਰਜਤਾਈ॥ ਬਜਿਗ ਬਚਨ ਸੁਨ ਬੋਲ ਲਿਖਾਰੀ॥ ਕੰਠ ਲਿਖਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਅਘਾਰੀ॥ ਬੀੜ ਤਯਾਰ ਸੁੰਦ੍ਰ ਕਰਵਾਈ॥ ਕੇਤਕ ਦਿਨਨ ਮਦਯ[6] ਹਰਖਾਈ॥੮॥ ਅਰ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਤਬ ਸ੍ਰਾਪ ਬਖਾਨਾ॥ ਫਿਰਹੁ ਸਿੰਘਨ ਪ੍ਰਿਸ੍ਰਮਹਾਨਾ॥ ਹਮਰੇ ਅਗੇ ਦੀਨ ਨ ਜੈਸੇ॥ ਫਿਰਹੋ ਲੰਚ ਲਾਲਿਚ ਤੁਮ ਤੈਸੇ॥੯॥ਦੋ:॥ ਤਬਲੌ ਪਟਨੇ ਨਗਰ ਕੇ ਸਿਖ ਸਖਾ ਸੁਖ ਖਾਨ॥ ਆਏ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਹਿਤ ਆਨੰਦਪੁਰ ਮੁਦਮਾਨ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਜਗਤ ਸੇਠ ਕੇ ਬੇਟੇ ਚਾਰ॥ ਆਏ ਹਿਤ ਦਰਸਨ ਦਰਬਾਰ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਭੇਟ ਚਢਾਈ॥ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲ ਸਭਨ ਗੁਰ ਰਾਈ॥੧੧॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਪੁਰ ਰਹਤ ਉਦਾਸੀ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਪਦਮ ਪਦਨ ਕਹਿ ਪਾਵਹੁ[7]॥ ਪਟਨਾ ਪੁਰ ਆਪਨ ਅਪਨਾਵਹੁ॥੧੨॥ ਬਾਲ ਸਖਾਈ ਮੀਤ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਨਿਸ ਦਿਨ ਰੁਦਤ ਚਿਤਤ ਦੀਦਾਰੇ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਨਯਨਨ ਜਲ ਬਰਖਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਨਮਾਨਾ॥੧੩॥ ਸੋਇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕਹਯੋ ਲੈ ਜਾਹੂ॥ ਮਮ ਸਮ ਪੂਜਹੁ ਮੰਦਰ ਮਾਹੂ॥ ਹੁਕਮ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕਰ ਨਾਹੀ॥ ਨਤਹੋ ਹੂੰ ਚਲਤੋ ਪੁਰਮਾਹੀ॥੧੪॥ ਪ੍ਰਤਿ ਇਕਾਦਸੀ[8] ਦਰਸਨ ਲੀਜੈ॥ ਜਨਮ ਸੁਪਤਮੀ ਪੂੰਜਨ ਕੀਜੈ॥ ਅਪਰ ਦਿਵਸ ਬਿਨ ਪਰਬ ਪਛਾਨੇ॥ ਕਰਹ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਬਹੁ ਸਯਾਨੇ॥੧੫॥ ਕਰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪਠ ਪੰਚ ਗਰੰਥੀ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਭਾਉ ਮੰਤ੍ਰ ਪੰਥੀ॥ ਮੰਦਿਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿ ਮੰਦਿਰ ਮਾਹੀ॥ ਕਬਹੁ ਲਿਜਾਵਨ ਆਗਯਾ ਨਾਹੀ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬਚ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸੰਗਤ ਪਰਮ ਉਛਾਹ॥ ਕੁਛ ਅਹਿ ਰਹਿ ਪੁਨ ਬਿਦਾ ਹ੍ਵੈ ਆਈ ਪਟਨੇ ਮਾਹ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇਹ ਗੁਰ ਜਾਨੀ॥ ਤਬ ਤੇ ਅਬਲੌ ਰੀਤ ਸੁਮਾਨੀ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਪੁਰ ਪਟਨਾ ਮਾਹੀ॥ ਸੋਹਤ ਤਖਤ ਰੂਪ ਗਰਗਾਹੀ॥੧੮॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਇਕ ਬਾਰ ਗੁਰ ਰੂਪ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰਦੇਵ॥ ਸੰਗ ਲੈ ਚਲਯੋ ਜੀਂਦ ਪਤਿ[9] ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਚਿਤ ਸੇਵ॥੧੯॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਸਿੰਘਨ ਮਿਲ ਰੋਕ

---

1. ਪਿਆਦਾ, ਹਰਕਾਰਾ, 2. ਛੋਟੇ, 3. ਭਰਾ, 4. ਅਪਣਾ ਹੀ, 5. ਰਚਿਆ, 6. ਵਿਚ,
7. ਪਟਨੇ ਚਰਨ ਕਦੋਂ ਪਾਵੋਗੇ, 9. ਰਿਆਸਤ ਜੀਂਦ ਦਾ ਰਾਜਾ

ਮਹੰਤਾ॥ ਕਰਯੋ ਜੱਜਹੁ ਸਿੰਘ ਮਤੰਤਾ॥ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪੁਨ ਸੋ ਲਰਾ॥ ਤਹਹੂੰ ਹੁਕਮ ਹਾਕਿਮ ਤਸਕਰਾ॥੨੦॥ ਸੰਮਤ ਉਨਿਸਸਤ ਅਧਿਕ ਸੈਤਿਸ ਭਾਦ੍ਰਵ[1] ਮਾਸ॥ ਯਾ ਕੁਰੀਤ ਉਰਮੈਹਿ ਬਸ ਫਸੀ ਲੋਭ ਕੀ ਬਾਸ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਨਾਭੇ ਪਤਿ ਹੂੰ ਲਿਖਤਿ ਕਰਾਈ॥ ਤਖਤ ਤੀਨ ਤੇ ਲਿਖਤਸੁ ਆਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚਨ ਸੁ ਪੂਰਨ ਭਹੇ॥ ਪਟਨੇ ਮਹਿ ਨਿਤਪ੍ਰਤ ਪ੍ਰਭ ਰਹੇ॥੨੨॥ ਨਿਤਯ ਧਾਮ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਪਟਨਾ॥ ਘਟਯੋ ਨ ਕਬਹੂੰ ਤਾਨੈ ਘਟਨਾ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰ ਰੂਪ ਬਿਰਾਜੈ॥ ਸਦਾ ਖਾਲਸਾ ਬਿਜਯੀ ਗਾਜੈ॥੨੩॥ਦੋ:॥ ਆਦਿ ਤਖਤ ਪਟਨਾ ਪਰਮ ਅਭਿ ਮਤ ਦਾਇਕ ਦ੍ਵਾਰ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਲਿਹਾਰ॥੨੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੪॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਪਟਨੇ ਕੀ ਬਾਸੀ॥ ਗਯੋ ਦਰਸਹਿਤ ਗੁਰੂ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਸਭ ਧਨ ਧਾਮ ਛੋਰ ਕਰ ਗਯੋ॥ ਪੁਨਨ ਆਇਹੋ ਅਸ ਜਿਅ ਲਹਯੋ॥੧॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਦਰਸੇ ਅਨੰਦਪੁਰ॥ ਪੂਰਨ ਭਏ ਮਨੋਰਸ ਤਿਹ ਉਰ॥ ਕਛੁ ਦਿਨ ਬੀਤ ਬਿਦਾ ਗੁਰ ਕੀਨਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪ੍ਰਭ ਹਿਤ ਚੀਨਾ॥੨॥ ਮੈ ਸੰਕਲਪ ਸਭੀਤਜਇਤ ਆਵੋ ਬਡੇ ਕਸ਼ਟ ਕਰ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥ ਅਬ ਪਗ ਤਜਨ ਆਸ ਮੁਹਿ ਨਾਹੀ॥ ਰਹਿਨ ਦੀਜੈ ਨਾਥ ਇਹੰਹੀ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜੰਗ ਇਤ ਘਨੇ ਹਵੈ ਹੈਨਹਿ ਰਹਨੋ ਤਵਬਨੇ॥ ਤਾਤੇ ਮੂਰਤ ਮੋਰ ਲਿਖਾਈ॥ ਸੇਵਹੁ ਜਨਮ ਥਾਨਮਮ ਜਾਈ॥੪॥ ਮਮ ਦਰਸਨ ਫਲ ਤਿਤ ਨਿਤ ਪੈ ਹੌਂ॥ ਮਾਨੋਹੁ ਬਚਨ ਅਨਨਯ ਅਤੈ ਹੌਂ॥ ਮੁਹਿ ਪਟਨੇ ਕੇ ਜੀਵ ਜੰਤ ਸਭ॥ ਸਖਾ ਸਰਿਸ ਪ੍ਰਿਅਹਹਿ ਸੁ ਸੁਰਲਭ॥੫॥ ਬੰਦ ਚਰਨ ਤਿਨਾਂ ਮਾਨੀ ਬਾਨੀ॥ ਲਿਖਵਾਈ ਮੂਰਤਿ ਅਘਹਾਨੀ॥ ਲਿਖਿ ਪਹਾਰਿਓ ਜਬ ਲੈ ਆਯੋ॥ ਨਿਜ ਮੁਖ ਪਰ ਗੁਰ ਕਰ ਸੁਠਿਰਾਯੋ॥੬॥ ਸਯਾਮ ਸਮ ਸੂ ਸੇਤ ਸਭ ਭਏ॥ ਪੁਨ ਗੁਰਬਚਨ ਸਯਾਮ ਹੈ ਗਏ॥ ਲੈ ਕਰ ਬਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਯੋ॥ ਨਿਤ ਦਰਸਨ ਮਹ ਮਨ ਲਲਚਾਯੋ॥੭॥ ਜਬ ਲਗ ਚਿਤ ਬਿਤ੍ਰ ਰਹਿਹਿ ਨਿਰੰਤਰਿ॥ ਨਿਰਖਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਬਰ ਕਰੁਣਾਕਰ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਧਾਮ ਲਾਗ ਤਿਹਆਗੀ॥ ਤਊ ਨ ਉਠਯੋ ਦਰਸਨ ਅਨਰਾਗੀ॥੮॥ ਜਬ ਸਭੀ ਕੇ ਨਿਕਟ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਜਵਾਲ ਮਾਲ ਅਤਿ ਬਿਕਲ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਲੈਕਰ ਸਿਰਧਰ ਕੁਰਹਰਿਮੰਦਰ॥ ਕਧਰਾਈ ਸੋ ਪੰਘੂੜਾ ਅੰਦਰ॥੯॥ ਕੋਊ ਇਮਿ ਕਹਤ ਕਿ ਸੰਗਹਿ ਆਏ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਚਿਤ੍ਰ ਸੁਹਾਏ॥ ਯਹੁ ਮੈ ਕਛੁ ਸੰਮਯ ਨਾਹੀ॥ ਹਰਿਮੰਦਰ ਮਾਹਿ ਦਰਸੰਨ ਤਾਹੀ॥੧੦॥ ਤਬ ਤੇ ਅਬਲੌ ਦਰਸਨ ਰੂਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਰਹੋ ਤਸ ਰੂਰਾ॥ ਅਘਗਨ ਹਨਤ ਸੁ ਸੇਵਕ ਕੇਰੇ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਮੇਰੇ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਪੰਘੂੜਾ ਪ੍ਰਭ ਕੌ ਚਰਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰਜੋਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਬੀਹ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਗਟ ਬਰ ਆਕਾਰ ਉਦੋਤ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਸਮਯ

1. 1937 ਸੰਮਤ ਬਿਕ੍ਰ. (ਈਸਵੀ 1880)

ਸਮਜ ਦਰਸਨ ਜਨ ਜੋਈ॥ ਪੂਰਤ ਕਾਮਨਾ ਸਿੰਘਨ ਸੋਈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰਾ॥ ਸਾਰਦ ਨਾਰਿਦ ਪਾਇਨ ਪਾਰਾ॥੧੩॥ ਮੈ ਮਤਿ ਮੰਦ ਕਰਹੁ ਇਤ ਕੈਸੇ॥ ਉਚਰਹੁ ਉਚਰਾਵਹਿ ਪ੍ਰਭ ਜੈਸੇ॥ ਕਥਾ ਸਬੀਹ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੁ ਸੁਨੈ॥ ਦਰਸਨ ਕਰੈ ਸਕਲ ਅਘ ਹਨੈ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੫॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਬਾਹਰ ਗਏ॥ ਅਸ੍ਵ[1] ਅਰੂਢ ਹੋਤ ਹਿਤ ਭਏ॥ ਜੰਗ ਸਮਾਨ ਕਛ ਕਹੇ ਗਯੋ॥ ਬਿਜਯ[2] ਪਾਇ ਖਾਲਸਾ ਸੁਅਯੋ॥੧॥ ਚਲਤ ਚਲਤ ਅਟਕਾਤਬ ਬਾਜੀ॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਤਬ ਰਾਜੀ॥ ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਲਖ ਯਾਕੀਘਾਸਾ॥ ਨਿਰਖਿ ਕਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਅਰਦਾਸਾ॥੨॥ ਤਨਿਕ[3] ਤਮਾਕੂ ਪਾਤ ਸੁ ਗਿਰਾ॥ ਆਤੇ ਅਸ੍ਵ ਅਸੁਧਭਾ ਫਿਰਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਿਖ ਭਾਈ॥ ਯਾ ਤੇ ਬਚੋ ਬੁਧ ਬਲ ਲਾਈ॥੩॥ ਦੁਸ੍ਰ[4] ਬੀਜ ਤੁਰਕਨ ਯਹ ਕੀਨਾ॥ ਆਰਜ ਧਰ ਮਹਰਤ ਨਿਤ ਚੀਨਾ॥ ਸਾਜੁ ਕਿਦਾਰ ਤਮਾਕੂ ਹੋਈ॥ ਹੈ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਜਾਨ ਜਿਅ ਸੋਈ॥੪॥ ਹਿੰਦੂ ਜਨ ਨਿਜ ਮੁਕਿਹਿ ਮਾਹੀ॥ ਸਮਝੈ ਭਲੀ ਬੁਰੀ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਜਾਤੇ ਰਿਖਿਕੀ ਰਿਖਤਾ ਗਈ॥ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰਤਿ ਤਿਹਿ ਸੰਕਰ ਭਈ॥੫॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸਤਗੁਰੂ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਦੈ ਖਤ੍ਰੀ ਮੁਲਤਾਨ ਸਭਾਜੇ॥ ਆਇ ਪਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਚਰਨਾ॥ ਸਰਨਾਗਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਪਰਨਾ॥੬॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਤਿਹਾਰੀ॥ ਯਹਜੁ ਤਮਾਕੂ ਦੀਨ ਦਿਯਾਲਾ॥ ਛੋਰਹਿ ਨਹਿ ਕੋਊ ਮਤਿਵਾਲਾ॥੭॥ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਹੈ ਯਹ ਬੂਟੀ॥ ਕਵਨ ਭਾਂਤ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਛੂਟੀ॥ ਪਾੜਾ ਸੰਗਤ ਤਿਨ ਕਰ ਨਾਮੁ॥ ਉਮਰਾ ਖਤ੍ਰੀ ਜਾਤ ਲਲਾਮੁ॥੮॥ ਸੁਨ ਸੀ ਬਚਨ ਕਹੀ ਸੁਨ ਲੇਹੁ॥ ਸ੍ਰਵਨ ਨਯਨਮਮ ਦਿਸ ਕਰ ਏਹੂ॥ ਲਿਖੀ ਸਕੰਧ ਸੰਹਿਤਾ ਮਾਹੀ॥ ਸੋਹੋ ਕਹੋ ਸੁਨੋ ਤੁਵ ਪਾਹੀ॥੯॥ ਏਕ ਬਾਰ ਅਸੰਕਧ ਪਿਤਾ ਢਿਗ ਗਾਆਯੋ॥ ਜਗਤ ਜੁਠ ਕਿਮਿ ਨਿੰਦਿਯਾ ਬਚਨਤਿਨ ਗਾਯੋ॥ ਕਿਮਿ ਯਹੀ ਕਲਿ ਮਹਿ ਪ੍ਰਬਿਰਤੀ ਕਿਹਿ ਰਿਖਆਨੀ॥ ਮਹਾਂਦੇਵ ਤਬ ਕਹੀ ਪੁਤ ਸੁਨਬਾਨੀ॥੧੦॥ ਜਨਮ ਭੂਸ੍ਰਜਿਤ ਖਾਤ ਛੁਹਤ ਸੁਰਿਸਰ ਜਲ॥ ਕਰਤ ਜਬੈ ਇਸਨਾਨਾ ਹੋਤ ਤਨ ਨਿਰਮਲ॥ ਹੁਕਾ ਪੀਵਤ ਮੈਤ੍ਰ ਭ੍ਰਸ੍ਰ ਸਭ ਹੋਹੀ॥ ਏਕ ਬਰਖ ਮਹਿ ਸੁਧ ਖੇਤ ਜਹ ਬੋਹੀ॥੧੧॥ ਸਤਜੁਗ ਦ੍ਵਾਪੁਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਤੀਨਹੁ ਨਾਹੀ॥ ਕਲਿ ਕੇਵਲ ਮਲ ਮੂਲ ਪ੍ਰਚੁਰਿਤ ਛਲ ਯਾਹੀ॥ ਬੈਸ ਪਾਡਵਨ ਨੇਮ ਨਾਥ ਇਕ ਰਾਜਾ॥ ਪ੍ਰਜਹਿ ਕਸ ਅਤਿਦੀਨ ਦੁਖਿਤ ਸਭ ਭਾਜਾ॥ ਧਸਚਮਪੀਰ ਮਲੇਖਯ ਤਾਹਿ ਢਿਗ ਜਾਈ॥ ਤਿਨ ਰਾਖੇ ਸਭ ਸਰਨ ਪ੍ਰਜਾ ਸੁ ਬਸਾਈ॥ ਤਾਕੋ ਸੁਤ ਅਜਮੇਰ ਤਾਹਿ ਮਨ ਆਈ॥ ਪਰਜਾ ਹੋਇ ਸਭ ਭ੍ਰਸ੍ਰ ਮਲੇਖਯ ਮਤ ਜਾਈ॥੧੨॥ ਮੁਨਿ ਜਨ ਜਿਮਿ ਬਸ ਹੋਇ ਧਰਮ ਸਭ ਨਾਸਾ॥ ਬਧੈ ਰਾਜ ਤਬ

1. ਘੋੜੇ, 2. ਜਿੱਤ, 3. ਥੁਹੜਾ ਵੀ, 4. ਮਾੜਾ, ਭੈੜਾ

ਮੋਰਯ ਹੈ ਮਮ ਆਸਾ॥ ਤਾਉ ਪਾਉ ਹਿਤ ਪੁਹ ਕਰ ਤੀਰਥ ਆਯੋ॥ ਮਨ ਰਾਜਾ ਕੇ ਦੇਸਨ ਨੰਕ ਫਿਰਾਯੋ॥੧੪॥ ਇਕ ਗਹਵਰ ਬਨ ਸਿਵ ਮੰਦਿਰ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ਇਕ ਗੁਪਾਲੇ ਤੇ ਸੁਨ ਸੁਮਹਤਮ ਭਾਰੀ॥ ਲਾਗ ਕਰਨ ਤਮ ਅਧਿਕ ਕਾਲ ਜਬ ਬੀਤਾ॥ ਬਾਨੀ ਸੁਨੀ ਅਕਾਸ ਕਾਜ ਤਵ ਜੀਤਾ॥੧੫॥ ਪਸਮ ਭੂਰੋ ਮੇਧ ਅਧਿਕ ਅਜਮੇਰਾ॥ ਤਹਹਿ ਕੰਡ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟੀ ਔਖਧ ਹੇਰਾ॥ ਤਾਤੇਰੀ ਅਭਿਮਤ ਪੂਰਨ ਹੈ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਖੈ ਹੈ ਤਾਸੁ ਕਮਾਈ ਜੈ ਹੈ॥੧੬॥ ਤਿਨ ਤਬ ਤੇ ਇਤ ਲਯਾਇ ਹੈ ਫੈਲਾਈ॥ ਮੂਰਖ ਹਿੰਦੂਨ ਅਪਨੀ ਕਰ ਕੈ ਖਾਈ॥ ਰਿਖਿ ਕਹਿ ਕਨਯਾ ਦੀਨ ਤਮਾਕੂ ਪਯਾਯੋ॥ ਛੂਟਿ ਗਯੋ ਮੰਤ ਸਾਸ ਨਹਿ ਆਯੋ॥੧੭॥ ਉਪਜੀ ਪਾਪਿਨ ਗਊਮੇਧ ਤੇ ਭਾਰੀ॥ ਜਪ ਤਪ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਸੰਜਮ ਹਨ ਡਾਰੀ॥ ਗੌਹਤਯਾ[1] ਸਮ ਜਗਤ ਜੂਝ ਇਤ ਆਈ॥ ਆਪਨ ਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰ ਅਜਮੇਰ ਖਿਲਾਈ॥੧੮॥ ਜਬ ਤੇ ਭਯੋ ਪ੍ਰਜਾਰ ਤਮਾਕੂ ਜਗਮੈ॥ ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਤਜ ਗਏ ਲੋਕ ਭੂਮ ਗਮੈ॥ ਗਾਇ ਕਾਨ ਤੇ ਭਸੋ ਤਮਾਕੂ ਜਾਨਾ॥ ਅੰਡ ਕੋਸ ਤੇ ਭਯੋ ਥੋਮ ਪਹਿਚਾਨਾ॥੧੯॥ ਕੇਸਵਾ ਦ੍ਵਿਜ ਬਰ. ਯਾਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਤਬ ਤੇ ਹਮ ਇਹਿ ਬਰਜਯੋ ਪੰਥ ਬਨਾਈ॥ ਮੇਰੇ ਸੇਵਕ ਹੋਇ ਤਰਨ ਜੋ ਚਾਹੋ॥ ਤਜਹੁ ਤਮਾਕੂ ਸੰਗਨ ਕਿਯੋਹੂ ਖਾਹੋ॥੨੦॥ ਤਨਕ ਤਮਾਕੂ ਖਾਤ ਤਜਤ ਸਭ ਦੇਵਾ॥ ਪਿਤਰਨ ਪਾਨੀ ਲੇਤ ਭੂਸੁ ਲਖ ਸੇਵਾ॥ ਤਾਕੇ ਕਰ ਕਰ ਜਲ ਮਦਿਰਾ ਸਮ ਜਾਨਾ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਕਰਤ ਸਕੰਧ ਤਮਾਕੂ ਪਾਨਾ॥੨੧॥ ਮਦਰਾ ਦਹਤ ਸਾਤ ਕੁਲ ਭਾਗ ਕੁਲੇਕਾ॥ ਸਤ ਕੁਲ ਦਹਤ ਤਮਾਕੂ ਨਿੰਦ ਅਨੇਕਾ॥ ਤਜੈ ਤਮਾਕੂ ਲਖਹੁ ਤਾਹਿ ਜਗ ਜੀਤਾ॥ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਰਹਯੋਨ ਰੀਤਾ॥੨੨॥ ਸਾਸ ਕਹਤ ਸੁ ਅਭਖਯ[2] ਤਮਾਕੂ ਜਾਨੋ॥ ਮਦਯ ਅਪੇਯ ਪ੍ਰਮਾਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਮਾਨੋ॥ ਨਿੰਦਯਾਨੀਚ ਨਿ ਕਹਤ ਨੀਚ ਪਦ ਦੇਈ॥ ਕਰ ਨਿੰਦਿਤ ਜਗ ਮਾਹਿ ਬਿਕਲ ਚਿਤ ਸੇਈ॥੨੩॥

ਅਪਰ ਧਰਮ ਬਚਨ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਘੋੜੀ ਚਢੈ ਜੁ ਦਿਜ ਬਰ ਬੈਲਾ॥ ਸਨਯਾਸੀ ਚਢਿ ਘੋੜਹਿ ਕਰਹਿ ਜੁ ਸੈਲਾ॥ ਤਿਅ ਪੁਰਖਨ ਸੰਗ ਖੇਲੈ ਸੰਕ ਨ ਰਾਖੈ॥ ਜੋ ਮੁਹ ਆਵੈ ਸਭ ਨਰ ਸੋ ਭਾਖੈ॥ ਪੰਡਿਤ ਇਰਖਾਵਾਨ ਸੂਦ੍ਰ ਪਛਪਾਤੀ॥ ਨ੍ਰਿਪਸਨ ਰਿਸਵਤ ਖਾਇ ਪਾਪ ਮਤਿ ਮਾਤੀ॥ ਗਯਾਨੀ ਮਤ ਸਰ ਕਰੈ ਜੁ ਕਨਯਾ ਜਾਰੀ॥ ਬ੍ਰਿਧਿ ਕਾਮਿ ਬਹੁ ਨਾਰਿ ਪ੍ਰਸੰਗਿ ਬਿਚਾਰੀ॥੨੫॥ ਬਜਾਹ ਦਾਮ ਖਰ ਬੀਜ ਨਿਪੰਸਕ ਬ੍ਰਿਖਬਾ॥ ਧੇਨੁ ਲਾਦਿ ਪਬ ਚਲੈ ਉਛਿਸਸੁ ਸਰਬਾ॥ ਜੀਵ ਜੀਵ ਕਾਹਰੇ ਚੁਗਲ ਹਿਤ ਤੋਰੈ॥ ਇਨ ਉਨਈਸਨ ਧ੍ਰਿਗ ਜੀਵਨ ਬਚ ਮੋਰੈ॥੨੬॥ ਇਨਹਿ ਸਿਦਕ ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਪ ਰਤਿ ਦੇਈ॥ ਅਨ ਗਨ ਦੋਖ ਪ੍ਰਪੰਨ ਸਮਝ ਉਰ ਲੇਈ॥ ਗੁਰ ਬਚ ਮਾਨਯੋ ਨਾਹਿ ਪਾਪ ਮਤਿ ਭੀਨਾ॥ ਉਨ ਇਸ

1. ਗਊ ਹੱਤਿਆ, 2. ਨਾ ਖਾਣ ਯੋਗ

ਦੋਖਨ ਮਧਯ ਰਹਯੋ ਸਤਿ ਹੀਨਾ॥ ਸਤ ਦੋਸਨ ਤੇ ਬੜਾ ਦੋਸ ਜਿਅ ਜਾਨੋ॥ ਮਰਨ ਮਰੋ ਮਰ ਜਾਉ ਤਮਾਕੂ ਨ ਪਾਨੋ॥ ਇੰਦ੍ਰੀ ਦਸ ਸਾਲਸਾ ਕਰਮ ਸਭ ਜੇਤੇ॥ ਦੇਤ ਉਗਾਹੀ ਆਗੇ ਧਰਮ ਅਗੇਤੇ॥੨੭॥ ਇਨਹੀ ਕੋਇਤਬਾਰ ਨਸਾਉ ਤਹਿ ਹੋਈ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਕਛ ਨਹਿ ਦੂਰਤਸੁ ਸਤਿ ਕੁਮਤੋਈ॥ ਤਾਤੇ ਮਨਸਾ ਬਾਚਾ ਬਰਨ ਸੁ ਜੇਤੇ॥ ਸਾਧੂ ਹੋਇ ਜਮ ਗ੍ਰਹਿ ਨ ਜਾਇ ਬਚਨੇਤੇ॥੨੯॥ ਪਰ ਤ੍ਰਿਆ ਪਰਧਨ ਹਿੰਸਾ ਤਯਾਗੈ ਬੁਰਾ ਨ ਚਿਤਵੈ[1] ਕਾਹੂ॥ ਅਸਤ ਬਸਤ ਨਹਿ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰੈ ਪਰ ਨਾਰਿ[2] ਚਿੰਤ ਤਜ ਤਾਹੂ॥ ਇਨ ਤੀਨਹੂ ਤਯਾਗ ਤੇ ਸੁਨਿ ਮਾਨਸ ਨਿਰਮਲ ਕੀਨਾ॥ ਪੁਰਖ ਅਸਤਯ ਸਲਾਘਨੀਅ ਨਹਿ ਸਲਾਘਨੀਯ ਸੋ ਚੀਨਾ॥੩੧॥ ਜਥਾ ਕੁਰਿਤੁ ਕੀ ਬਾਯੁ ਆਯ ਜਬ ਪੁਰਵਾ ਲਗ ਪੁਰਵਾਈ॥ ਕਰਤ ਕਲੇਸ ਸਰੀਰ ਸਭਨ ਕੇ ਤਾਤੇ ਤਜਿ ਅਤਿ ਬਾਈ॥ ਔਰ ਸੁਨੋ ਜੋ ਭੂਲ ਜਾਇ ਕੁਊ ਆਇ ਫੇਰ ਬਕਸਾਵੈ॥ ਦੇਸ ਕਾਲ ਲਖ ਦੰਡ ਦੇਇ ਅਰਦਾਸ ਬਕਸ ਨਰ ਜਾਵੈ॥੩੨॥ਦੋ:॥ ਯਹ ਰਹਨੀ ਗੁਰ ਸਿਦਕ ਕੀ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਦੀਨ॥ ਦਸ ਜਾਮਨ[3] ਮੈ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਇ ਪੂਰਨ ਗੁਰੁ ਬਚ ਕੀਨ॥੩੩॥ਚੌ:॥ ਜਪਹੁ ਨਾਮ ਦਸ ਸਾਧਨ ਮਹੀ॥ ਸੋ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਿਅ ਕਛੁ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਇਹਿ ਸਭ ਤਰਨ ਉਪਾਉ ਬਤਾਏ॥ ਡੂਬਨ ਕੋ ਔਰਨ ਕੇ ਆਏ॥੩੪॥ਦੋ:॥ ਸਮਤਾਨ ਮਤਾ ਬੰਕਤਾ ਸਿਦਕ ਸਾਬਤੀ ਜਾਹਿ॥ ਸੋ ਮੇਰਾ ਨਿਤ ਮਿਲਨ ਕੋ ਤਨ ਮਨ ਮੋ ਤਿਸ ਮਾਹਿ॥੩੫॥ ਮਰਨੇ ਕਾ ਸਹਸਾ ਨਹੀ ਜੀਵਨ ਲੀਨਾ ਨਾਮ॥ ਤਾਕੇ ਸਿਰ ਸਭ ਦੋਖ ਤਿਹ ਮੋਹਿ ਬਿਗਾਰਾ ਕਾਮ॥੩੬॥ ਖਾਧੇ ਕੀ ਉਪਮਾ ਬੁਰੀ ਬੁਰੀ ਖੁਸਾਮਦ ਨਿਤਯ॥ ਬੁਰਾ ਅਧਿਕ ਬੋਲਨ ਅਧਿਕ ਬੁਰਾ ਪਰਬਤੀ ਮਿਤ[4]॥੩੭॥ਚੌ:॥ ਨਾਮ ਜਪਨ ਮਹਿ ਰਸਨਾ ਰਸੀ॥ ਕਲਬਹੁ ਨ ਚੂਕੈ ਅਸ ਘਰ ਬਸੀ॥ ਸਸਤ੍ਰਨੁ ਤਯਾਗੈ ਕਬਹੂੰ ਗਰਤੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਆਗਯ ਯਹ ਕਰਤੇ॥ ਮੇਰੀ ਕਰੈ ਸਪਥ[5] ਕਬ ਨਾਹੀ॥ ਤਾਸੁ ਕਰਹੁ ਰਖਯਾ ਸਭ ਥਾਹੀ॥੩੮॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਤਿਨ ਤਜੀ ਤਿਥਾਈ॥ ਬਹੜਨ ਸੁਨਤ ਤਮਾਕੂ ਤਯਾਗਾ॥ ਪੂਰਨ ਭਏ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡਭਾਗਾ॥੩੯॥ ਜਾਇ ਆਪਨੇ ਧਾਮ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਕਰੇ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਜੇ॥ ਸੁਨੈ ਪਢੈ ਯਾ ਕਥਾ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਪਾਪ ਹਰਇ ਸੰਤਾਪ ਨਿਵਾਰੈ॥੪੦॥ ਭੂਲਹਿ ਛੁਹਿ ਜੋ ਜਾਇ ਤਮਾਕੂ॥ ਕਰ ਸੁਚੇਨ ਇਸਨਾਨ ਸੁਪਾਕੂ॥ ਸੁਨਹਿ ਆਇ ਸੰਗਤ ਯਹ ਕਥਾ॥ ਉਤਪਤ ਦੋਖ ਤਮਾਕੂ ਜਥਾ॥੪੧॥ ਤਬਸੋ ਦੋਖ ਦੂਰ ਤਿਹਿ ਹੋਈ॥ ਨਾ ਤੁਰ ਰਹਿ ਅਪਵਿਤ ਤਨ ਸੋਈ॥ ਬੇਦਾ ਗਯਾ ਗੁਰ ਆਗਯਾ ਮਾਨੀ॥ ਤਜੀ ਸਰਬ ਸਿਖਨ ਦੁਖਦਾਨੀ॥੪੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੬॥ ਅਥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ

---

1. ਬੁਰਾ ਨਾ ਸੋਚੇ, 2. ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ, 3. ਜਾਮਿਆਂ, ਸਰੀਰਾਂ, 4. ਪਹਾੜੀ ਮਿੱਤਰ, 5. ਸਹੁੰ

ਕੀਨੀ॥ ਸੁਨੀ ਤਮਾਕੂ ਉਤਪੰਤ ਤਾਤੇ ਤ੍ਯਾਗਨੀਯ ਸਭ ਚੀਨੀ॥ ਪੰਡਿਤ ਪਾਧੇ ਸਰਬ ਮੁੰਡਾਵਤ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਫੱਲ ਭਾਖੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸਤ ਦ੍ਵਾਪੁਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਕਲਿ ਮੈ ਕਹਤ ਬਆਖੇ॥੧॥ ਸਾਧ ਸੰਤ ਨ੍ਰਿਪ ਬਿਪ੍ਰ ਸਰਬਜਨ ਸਰਬ ਮਤੰਤਰ ਵਾਰੇ॥ ਤਯਾਗਨ ਕੇਸਨ ਦੋਖ ਪਛਾਨਤ ਮਨ ਮਾਨ ਤਨ ਪਿਤਾ ਰੇ॥ ਯਹ ਮਤ ਭਈ ਕਵਨ ਕਾਰਨ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਾਧ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਜਾਤੇ ਸੇਵਕ ਸੰਸੈ ਭਾਜੇ ਕਹਿਐ ਐਸੋਇ ਸਮਝਾਈ॥੨॥ ਸੂਦ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪਤ ਇਕ ਭਯੋ ਨੰਦ ਤਿਨ ਰਾਮ ਸਰਵੋਰ ਆਈ॥ ਕਿਓ ਨਿਛਤ੍ਰ ਬਿਪ੍ਰ ਕਰ ਮੁੰਡਿਤ ਆਪਨੀ ਆਨ ਮਨਾਈ॥ ਜਾਤੇ ਇਕ ਕੋ ਬਲ ਨਹਿ ਲਾਗੈ ਨਿਰਭਯ ਰਾਜ ਕਮਾਊਂ॥ ਏਕ ਛਤ੍ਰ ਮੁਹਿ ਮੁਹਿ ਮਹਮਾ ਨਿਧਿ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਲਾਊਂ॥੩॥ ਅਗੇ ਜੋ ਦਿਜ ਬਧਨ ਜੋਗ ਕੋਊ ਪੂਰੇ ਪਾਤਕ ਕਰਈ॥ ਮੂੰਡ ਮੁਡਾਇ ਦੇਸ ਤੇ ਬਾਹਰ ਤਾਕੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਰ ਪਾਈ॥ ਅਬ ਅਬ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੀ ਸੋ ਸਗਰੇ ਮੂੰਡ ਮੁੜਾਵੈ॥ ਭੇੜ ਚਾਲ ਜਗਮਗਕੀ ਸਿੰਘੋ ਇਕ ਪਾਛੈ ਇਕ ਆਵੈ॥੪॥ ਸੂਦ੍ਰਨ ਕੀ ਪਹਿਚਾਨ ਪ੍ਰਥਮ ਇਕ ਮੂੰਡਨ ਮਾਤ ਸੁਜਾਨੀ॥ ਸੋ ਅਬ ਕਰੀ ਸਰਬਰਨਨ ਨੈ ਨੰਦ ਰਾਜ ਛਲ ਛਾਨੀ॥ ਤੁਰਕ ਸੀਸ ਆਧੇਰ ਮੂੰਡ ਹਿੰਦੂ ਤੀਨ ਸਥਾਨਾ॥ ਦਾੜੀ ਕੇਸ ਮੋਛ ਬਿਨ ਹੈ ਕੈ ਭਏ ਨਾਰ ਸਮ ਜਾਨਾ॥੫॥ ਧਨ ਦੈ ਸੂਦ੍ਰ ਰਾਜ ਤਾਹੀ ਛਿਨ ਦ੍ਵਿਜ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰ ਲੀਨੇ॥ ਭਾਊ ਪ੍ਰਿਤਿ ਕੇ ਬੱਸ ਛਲ ਤਿਨ ਮੂੰਡਨ ਬਿਧਿ ਲਿਖਿ ਦੀਨੇ॥ ਲਾਲਚਿ ਲਗ ਭਕਰਮ ਭਯੋ ਅਬ ਤਾ ਫਲ ਰੀਤ ਪਰੀ ਹੈ॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕਾਹੂੰ ਨੈ ਨਹਿ ਪੁਨ ਛਾਨ ਕਰੀ ਹੈ॥੬॥ਚੌ:॥ ਨ੍ਰਿਪ ਨੰਦਨ ਕੋ ਰਾਜ ਰਹਯੋ ਇਕ ਬਰਖ ਸਹਸ੍ਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਮੈ ਤੇ ਬਡ ਨੰਦ ਚਲਾਈ ਸੂਦ੍ਰ ਛਾਪਸ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਬਰਖ ਸਹਸ੍ਰ ਰਹੇ ਤਿਹ ਪੂਰਤ ਫੈਲ ਗਈ ਭਲ ਭਾਤੀ॥ ਅਗ੍ਰਨੀਯ ਜੋ ਬਿਪ੍ਰਨ ਕੀਨੀ ਕਹੀ ਕਰੀ ਸਭ ਜਾਤੀ॥੭॥ਚੌ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਿਤਯੋ ਨੰਦ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜਾ॥ ਜਾਨਾ ਪ੍ਰਜਹਿ ਧਰਮ ਮਤਲਾਜਾ॥ ਪਰੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਸਭ ਲਗੇ ਮੁੰਡਾਵਨੀਂ ਤਾਤੇ ਤਜਯੋ ਹਮਹੁ ਸੁਖ ਭਾਵਨਾ॥੮॥ ਦਿਜਉ ਉਪਦੇਸੈ ਸੀਸ ਮੁੜਾਵੈ॥ ਤਾਤੇ ਸਗਰੇ ਸੁਨ ਸੁਨ ਆਵੈ॥ ਸੂਦ੍ਰ ਪ੍ਰਜਾ ਸਭ ਇਹ ਬਿਧਿ ਭਈ॥ ਤੀਨ ਬਰਨ ਕੀ ਛਾਪਹਿ ਗਈ॥੯॥ਚੌ:॥ ਤੀਰਥ ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਾਨੇਮ ਦਖਣਾ ਦਾਨ॥ ਬਰਨਾਸ੍ਰਮ ਇਹ ਬੇਦ ਵਿਧਿ ਰਚਨਾ ਬਿਧਾਤੇ ਥਾਨ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰੀ ਮਤਿ ਮਹਿ ਅਨੁਰਾਗੀ॥ ਬਦਤ ਈਸ ਅਰੁ ਜੀਵ ਬਿਭਾਗੀ॥ ਅਹਹਿ ਅਭੇ ਦਨ ਜਾਨਾ ਜਾਈ॥ ਬਿਨ ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਹਿਨ ਆਈ॥੧੦॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਮੁਹਿ ਅਬ ਨਾਹੀ॥ ਦੋਖ ਦ੍ਰਿਸਕਾਹੂ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਅਸਿ ਕਹਿ ਲਾਗੀ ਫੇਰ ਸਮਾਧਾ॥ ਰਾਮ ਕੁਮਾਰ ਸੰਤ ਅਬਿਖਾਧਾ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੭॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰਗ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਜਪ ਮਹਾਤਮਯ ਤਥਾ ਤਮਾਕੂ ਭਦ੍ਰਨਿ ਸੇਧ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੨੦॥

ਅਥ ਕੁਰਖੇਤ੍ਰ ਯਾਤ੍ਰਾ:

ਕਬਹੂ ਗ੍ਰਹਨ ਸੂਰਜ ਕੋ ਆਯੋ ਕੁਰੁਖੇਤ੍ਰ[1] ਕੋ ਮੇਲਾ॥ ਸਾਹਿਬ ਦਸਵੇ ਪਾਤਸਾਹ ਤਬ ਚਹਯੋ ਚਲਨ ਸੁਹੇਲਾ॥[2] ਅਮਰ ਸੰਗ ਸਭ ਬਰ ਜਰ ਕੀਨੋ ਅੰਗ ਸੰਗ ਸੰਗ ਲੀਨੋ॥ ਅਸ੍ਵ[3] ਕੁ ਦਾਇਮ ਜਲ ਦਰਮਜਲਨ ਕੁਰੁਖੇਤ੍ਰ ਚਿਤ ਦੀਨੋ॥੧॥ ਗ੍ਰਹਨ[4] ਸਮਯ ਸਿਰ ਪਹੁਚਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਤੀਰਥ ਆਸਨ ਚਾਹਾ॥ ਜੋਗਿਨ[5] ਕੀ ਜਮਾਤ ਤਹ ਹੇਰੀ ਭਯੋ ਚਿਤ ਅਮਿਤ ਉਛਾਹਾ॥ ਮਦਨ ਨਾਥ ਤਿਨਮੈ ਮਹੰਤ ਸੋ ਆਗੇ ਤੇ ਉਹ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਆਦੇਸ ਆਦੇਸ ਨੰਮ੍ਰ ਹ੍ਵੈ ਕਰ ਸਤਕਾਰ ਬਿਠਾਯੋ॥੨॥ ਮਹਾਰਾਜ ਅਸਚਰਜ ਗਤਿ ਗਊਰ ਜਾਮਾ ਸੇਰਨ ਧਾਰਾ॥ ਕਰਨੀ ਸਿਧਿਨ ਕੀ ਸੀ ਦੇਖੀ ਰਿਧਿ ਨਿਧਿ ਭਰੇ ਭੰਡਾਰਾ॥ ਤੁਰਕ ਦੰਡ[6] ਹਿਤ ਸੁਨਹੁ ਸਿਧ ਜੀ ਜਾਮਾ ਸੇਰ ਧਰਾ ਹੈ॥ ਸੰਤ ਸਿਧਤਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਘਰ ਸਭ ਸੰਪਤਾ ਭਰਾ ਹੈ॥੩॥ ਮਦਨ ਨਾਥ ਕਹਿ ਜੋਗਿਨ ਹੂੰ ਕੀ ਕਰਹੁ ਨਿਸਾਕੀ ਕੋਈ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕਹਿਨ ਹੋਨੀ ਐਸੀ ਹੋਨੀ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਈ॥ ਤੁਮ ਪੰਡਿਤ ਠਰੁਹਾ[7] ਸਿੰਗੀ[8] ਧਰ ਆਪਨ ਚਿਨ ਚਲਾਯੋ॥ ਹਮਰੇ ਕਛ ਕੇਸ ਧਨੁ ਤਰਕਸ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸ੍ਵ ਸਮਦਾਯੋ॥੪॥ ਮਦਨ ਨਾਥ ਕਹਿ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਗਊਰ ਸੁਨੀ ਕਹਾਨੀ॥ ਸੁਰ ਬਿਦਯਾ ਮਹਿ ਨਹਿ ਕੋਊ ਸਮ ਸਰ ਸੋਢੀ ਪਤਿ ਸੁਬਖਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਨਾਥ ਜੀ ਕਹਿਏ ਕਵਨ ਨਿਸਾਨਾ ਮਾਰੋ॥ ਏਕ ਕੋਸ ਪਰ ਕਿਲਾ ਬਤਾਯੋ ਤਬ ਗੁਰ ਸਰ ਧਨੁ ਧਾਰੋ॥੫॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਸਰਮਾਰਯੋ ਲਾਗਯੋ ਕਿਲਾ ਮੁਨਾਰੇ॥ ਧਨਯ ਧਨਯ ਤਬ ਕਹਯੋ ਜੁਗੀਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁੰਜ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰੇ॥ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮਹਿ ਰਘੁ ਨਾਥ ਸੁਨੇ ਦਾਪਰ ਅਰਜਨ ਕਲਿ[9] ਸਾਮੀ[10]॥ ਅਸ ਪ੍ਰਭਾਉ ਕਹੂੰ ਭਯੋਨ ਹੈ ਹੈ ਮਹਤ ਸੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੬॥ ਹਮ ਕਟਾਖ ਪਰ ਕਰਹਿ ਬਾਸ ਜਹ ਬਾਲ ਗੁਦਾਈ[11] ਧਾਮਾ॥ ਆਪਹੁ ਚਰਨ ਤਹਾ ਪਧਰਾਵੈ ਸੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਲਲਾਮਾ॥ ਆਗਯ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਕੀ ਨਾਹਿ ਸੁਨਹੁ ਨਾਥ ਜੀ ਬਾਨੀ॥ ਕਿਮ ਹਮ ਕਰਹਿ ਨ ਬਸ ਕਛੁ ਹਮਰੇ ਜਾਨਹੁ ਤੁਮ ਸੁਖਦਾਨੀ॥੭॥ਚੌ:॥ ਤੇਰਹ ਸਦੀ ਬੀਤ ਹੈ ਜਬੈ॥ ਤੁਰਕਨ ਤੇਜ ਨਾਸ ਹਵੈ ਸਬੈ॥ ਤਬ ਮਮ ਪੰਥ ਪਚਿਹੈ ਤਹਾ॥ ਅਹਿਹਿ ਮੇਲ ਸਿਧ ਕਰ ਜਹਾ॥੮॥ ਅਬ ਹਮ ਗੋਦਾ ਤੀਰ[12] ਸਿਧੈ ਹੈਂ॥ ਤਹ ਤੇ ਪੁਨ ਪਰਲੋਕ ਕਹਿ ਜੈ ਹੈ॥ ਸੁਨ ਸਭ ਸਿਧ ਅਧਿਕ ਹਰਖਾਏ॥ ਦਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਲਯੋ ਸਭ ਆਏ॥੯॥ ਨਗਰੀ ਮਾਹਿ ਗਏ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਟਿਕੇ

---

1. ਕੁਰਸ਼ੇਤਰ, 2. ਠੀਕ, ਚੰਗਾ, ਸੁਖਦਾਇਕ, 3. ਘੋੜੇ, 4. ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ,
5. ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ, 6. ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ, 7. ਫਹੁੜੀ,
8. ਜੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸਿੰਙੀ, 9. ਕਲਯੁਗ, 10. ਗੁਰੂ ਜੀ,
11. ਜੋਗੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਪੰਥ, 12. ਗੁਦਾਵਰੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ

ਅਟਾਰੀਅ ਅਟਣ ਜਾਈ॥ ਪਸਿਮ ਦਿਸ ਤੀਰਥ ਤੇ ਥਿਰੇ॥ ਦਖਿਯਣ ਦਿਸ ਸਿਧਿ ਮੇਲਾ ਭਰੇ॥੧੦॥ ਕਰ ਅਸਨਾਨ ਦੀਨ ਬਹੁਦਾਨਾ॥ ਭੂਸੁ ਭਏ ਸਭ ਦਿਜ ਸੁਖ ਮਾਨਾ॥ ਦੀਯੋ ਇਕਤ੍ਰ ਬਾਂਟਿ ਸਭ ਲੀਨੋ॥ ਬਾਰਿਕ ਵਤ ਧਨ ਬਰਖਨ ਕੀਨੋ॥੧੧॥ ਰਾਮ ਦਤ ਕਿੰਕਰੀਆਏਕ॥[1] ਗੁਰੁ ਢਿਗ ਬੈਠਯੋ ਜਲਧ ਬਿਬੇਕ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬੋਲੇ ਕਿੰਕਰੀਆਹ॥ ਥਿਪ੍ਰੇਤਮ ਕਹੁ ਨਿਜ ਮਨ ਧਾਰਿਆ;॥੧੨॥ ਜੋ ਕਛੁ ਲੈ ਹੈ ਸੋ ਹਮ ਦੈ ਹੈ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਕਮੀਨ ਕਯੋਹੁ ਲਖੈ ਹੈ॥ ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਧਨ ਚਾਹ ਨ ਮੋਰੇ॥ ਚਾਹਤ ਨਿਰਭਯ ਪਦ ਸੁਨਿ ਹੋਰੇ॥੧੩॥ ਜਹਾ ਜਾਇ ਪੁਨ ਆਵਨ ਨਾਹੀ॥ ਚਿਹ ਕਹ ਫਿਰ ਕਰ ਤਬ ਨੁ ਰਹਾਹੀ॥ ਜਹਾ ਕੋਊ ਨਹਿ ਜਗ ਪਹੁਚਨਹਾਰਾ॥ ਚਾਹਹੁ ਸੋ ਘਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਗਾਰਾ॥੧੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾ॥ ਸੋ ਘਰ ਦੈਹੋ ਦਿਜ ਹਿਤ ਧਾਰਾ॥ ਘੋੜਾ ਔਰ ਕਟਾਰ ਅਸਰਫੀ॥ ਦਈ ਅਧਿਕ ਖੈਬੈ ਕੋ ਬਰਫੀ॥੧੫॥ ਕਰ ਗਹਿ ਰਾਮ ਦਤ ਕਹ ਸਾਮੀ॥ ਬਾਯੁ ਕੋਨ ਦਿਸ ਗਏ ਸੁਧਾਮੀ॥ ਤਹਾਂ ਤੁਰੰਗਤੀਨ ਪ੍ਰਭ ਲੀਨੇ॥ ਕਰ ਪਸੰਦ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਦੀਨੇ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਨਿਵਸੇ ਤਹਾ ਤੀਰਥ ਬਿਧਿ ਕਰ ਨਾਥ॥ ਸੰਗਤ ਆਈ ਅਤਿ ਤਹਾਂ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਜਗਨਾਥ॥੧੭॥ਚੋ:॥ ਸਭ ਕੇ ਕੀਏ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੈ॥ ਲਈ ਭੇਟ ਭੇਟੇ ਅਘਚੂਰੇ॥ ਤੀਰਥ ਦਰਸ ਸੁ ਗੁਰ ਪਦ ਪਾਨਾ॥ ਧਨਯ ਜਨਮ ਨਰਿ ਨਾਰਿਨ ਮਾਨਾ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੮॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਵਲ ਖੇੜੀ ਆਏ॥ ਤਹ ਇਕ ਬਿਰਧਾ[2] ਦਰਸਨ ਪਾਏ॥ ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀਖ ਜਾਨਤ ਸੋਈ॥ ਸੇਵਤ ਭਈ ਸਬਿ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸੋਈ॥੧॥ ਬੋਲੀ ਨਾਥ ਕਰਹਿ ਬਿਸਰਾਮਾ॥ ਭੋਜਨ ਕਰਹਿ ਸਥਹਿ ਸਭ ਕਾਮਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਯੋ ਜੁ ਹਾਜਿਰ ਹੋਈ॥ ਲਯਾਵਹੁ ਕਰਹਿ ਛਕਨਹਮ ਸੋਈ॥੨॥ ਦੁਗਧ[3] ਭਰਯੋ ਇਕ ਪਾਤ੍ਰ[4] ਸੁਲਯਾਈ॥ ਤਾ ਮੈ ਬਹੁ ਮਿਸ੍ਰਾਨ ਮਿਲਾਈ॥ ਰਾਖਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਅਗਾਰੀ॥ ਛਕਯੋ ਪ੍ਰਭ ਬਿਗਸੇ ਤਿਹ ਬਾਰੀ॥੩॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਦੇਵਾ॥ ਕਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬਿਰਧਾ ਸੇਵਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਸੁਨੋ ਸਭ ਪਯਾਰੇ॥ ਜਨਮਹਿ ਬਿਰਧਾ ਜਾਟਨ ਬਾਰੇ॥੪॥ ਜੰਮਣ ਜਤੀ ਸਿਧਿ ਜਨਮੇ ਹੈ॥ ਸਭ ਪੂਰਕ ਸੁ ਕਾਮਨਾ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਸੁਨ ਬਰਦਾਨ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਬੂਝਾ॥ ਕਹਿ ਮਮ ਨਾਥ ਕਰਮ ਗਤਿ ਸੁਝਾ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੩੯॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਪ ਕੇ ਜਨਮ ਜਗ ਮਾਹਿ॥ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਸਿੰਘਨਗੇਹ

---

1. ਇਕ ਜੋਗੀ ਦਾ ਨਾਮ,
2. ਬਜ਼ੁਰਗ ਇਸਤ੍ਰੀ,
3. ਦੁੱਧ,
4. ਕਟੋਰਾ

ਮੈ ਪੈ ਹੈ ਰਾਜਯ ਸਦਾਹਿ॥੧॥ਚੋ:॥ ਪੰਚਮ ਬਾਰ ਜਨਮ ਜਬ ਲੈ ਹੋ॥ ਮਨੌ ਗਾਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਹੋਅ ਸਈ ਛਾਈ ਸਕਰਾਲਾ॥ ਕਰੈ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਬਿਸਾਲਾ॥੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੦॥ ਚੌਪਈ॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਲਾਘ ਦੇਸ ਸਭ ਆਏ॥ ਨਿਵਸੇ ਪੁਰ ਚਮਕੌਰ ਸੁਹਾਏ॥ ਤਬਲੌਂ ਸੰਗਤ ਪਸਿਮ ਆਈ॥ ਕਾਬਲ ਅਰੁ ਕੰਧਾਰ ਮਿਲਾਈ॥੧॥ ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ ਗਜਨੀ ਆਦਿ॥ ਨਗਰ ਜਲਾਲਾ ਬਾਦ ਅਬਾਦ॥ ਸਹਰ ਪਿਸੌਰ ਆਦਿਕ ਮਿਲ ਆਏ॥ ਦਰਸੇ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਤਿਹੁ ਥਾਏ॥੨॥ ਸਰਬ ਸਭਾ ਮਹਿਨਾਥ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਜਨੁਕ ਪਿਦਲ ਰਘੁ ਨਾਇ ਕਰਾਜੇ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਆਈ॥ ਅਧਿਕਾਰਨ ਸਭ ਧਰੀ ਗਿਨਾਈ॥੩॥ ਸੰਗਤ ਸਰਬ ਜੋਰ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਕਛੁ ਬਰਦਾਨ ਹੋਇ ਸੁਖ ਲਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਅਧਿਕ ਧਨ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਪੁਨ ਮਰਵੈ ਹੈਂ॥੪॥ ਸੁਨਤ ਸਿਖ ਸਭਹੀ ਤਬ ਡਰੇ॥ ਰਹੇ ਜਿ ਬ੍ਰਿਧ ਜੋਰ ਕਰ ਖਰੇ॥ ਧੰਧੇ ਕੀ ਸਿਖੀ ਬਰ ਮਿਲੈ॥ ਇਹਿ ਬਚਨ ਸੁਨ ਸਭ ਹਿਯ ਕਲ ਮਲੈ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਸਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ॥ ਸਮਝਯੋ ਤੁਮ ਇਹਿ ਅਰਥਹਿ ਨਹੀ॥ ਜਲ ਲੇਵਨ ਹਿਤ ਬਾਦਰ ਗਰਜਾ॥ ਚੁਪ ਚਾਤ੍ਰਿਕ[1] ਹਿਤ ਬਾਦਲ ਤਰਜਾ॥੬॥ ਬਨ ਚੰਦਨ ਰਹਿ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥ ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰ ਰੀਗਾ ਬਾਰੀ॥ ਫਸਯੋ ਸਿਖਯ ਧੰਧੇ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਗੁਰੂ ਬਿਚਾਰੇ ਕਰਹਿ ਕਿਤਾਹੀ॥੧੭॥ ਬਾਲਹਿ ਦੇਹਿ ਮਿਸ੍ਰ ਮਹਤਾਰੀ॥ ਸੋ ਜਾਂਚਤੁ ਕਟੁ ਸਮਝਨ ਧਾਰੀ॥ ਕਰਮਹਿ ਘਟ ਰਸ ਕੀਹੈ ਲੀਨੈ॥ ਕੂਪ ਦੇ ਨਹਿ ਜਲ ਕਹਿ ਦੀਨੇ॥੮॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕਰਹਿ ਹਿਤ ਕੈਸੇ ॥ਕਹਤ ਬ੍ਰਿਥਾਤਨ ਸੁਤ ਨਹਿ ਜੈਸੇ॥ ਗਿਰਤਿ ਭੀਤ ਕਿਮਿ ਮਿਲੀ ਪਿਸੁ ਜਾਈ॥ ਬਾਧਿਅ ਜਲ ਕਿਮਿ ਗ੍ਰਿਹਨ ਬਿਧਾਈ॥੯॥ ਖਰ ਪਰ ਧਨ ਗਨ ਲਾਦਨ ਕੀਜੈ॥ ਛੂਟਤ ਸਿਰ ਪਰ ਧੂਰਿ ਧਰੀਜੈ॥ ਧੰਧੇ ਮਾਹਿ ਸਿਖ ਸਭ ਅਟਕੇ॥ ਮਿਲਹਿ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਸੁਧ ਬੁਧ ਸਟਕੇ॥੧੦॥ ਬਿਨਾ ਕਾਸ ਕਾਕਰ ਕਾਰੀਗ॥ ਬਿਨ ਪਾਤ੍ਰ ਕਿਮ ਸਲਿਲ ਸਰਿਤ ਸਰ॥ ਬਿਨਾ ਅਗਿਨ ਭੋਜਨ ਕਿਮਿ ਬਨੈ॥ ਬਿਨਾ ਕੁਲਾਲ ਕਿ ਬਾਸਨ ਮਨੈ॥੧੧॥ ਸੁਨਹੁ ਸੁ ਸੇਵਕ ਅਰਥ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਦੇਹੈ ਹਮ ਧਨ ਨਾਮ ਅਧਾਰੀ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤੇ ਗਹਿ ਮਰਵੈਹੌਂ॥ ਮੁਕਤ ਪਦਾਰਥਮਾਹਿ ਸਮੈ ਹੈ॥੧੨॥ ਹਮ ਹੂੰ ਸਤ ਦ੍ਵਵ ਪਾਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾਹਿ ਨ ਜਾਨਾ॥ ਜਬ ਛੈਯੋ ਜਨ ਬਸਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ॥ ਤਬ ਹਮ ਦਰਸਹਿਗੇ ਸਾਚੋ ਦਰ॥੧੩॥ ਸਿੰਘ ਦਾਸ ਲਾਖ ਕਰ ਇਕ ਸੰਗਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਰਸਹਿ ਹਿਤ ਰੰਗਾ॥ ਪਹਲਹਿ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤਾ ਜਾਈ॥ ਪੁਨ ਹਮ ਦਰਸਹਿ ਸੁਨ ਸੁਖਦਾਈ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਮਮ ਗਿਹ ਰੂਪ ਸਖਯੇਤ੍ਰ ਬਰ ਧਰਯੋ ਨਾਮ ਧਨ ਧੀਰ॥ ਲੂਟਹਿਗੇ ਮਮ ਖਾਲਸੇ ਸੁਨਿ ਮਮ ਬਚਨ ਗੰਭੀਰ॥੫॥ਚੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਜਬ ਪ੍ਰਭੁ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਸਭ ਸੰਗਤ ਉਰ

1. ਪਪੀਹਾ

ਆਨੰਦ ਮਾਨਾ॥ ਸੁਨ ਆਗਮਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਬਾਸੀ॥ ਆਦਿ ਸਭ ਸੈਨਾ ਸੁਖਰਾਸੀ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੧॥ਦੋ:॥ ਦੈ ਉਮਰਾਉ[1] ਲਹੌਰ ਤੇ ਦਿਹਲੀ ਰਸਤੇ ਜਾਤ॥ ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ[2] ਸੈਨਾ ਲਿਏ ਅਧਿਕ ਬਲੀ ਬਿਖਯਾਤ॥੧॥ਚੌ:॥ ਨਾਮ ਅਲਿਫ ਖਾ ਸੈਦ ਬੈਗ ਭਨ॥ ਪੰਚ ਪੰਚ ਸਹਸ੍ਰਨ ਕੇ ਮੁਖ ਗਨ॥ ਸਮਝ ਭੀਮ ਸਸਿ ਔਸਰ ਭਲਾ॥ ਕਰਤ ਭਯੋ ਛਲ ਬਲ ਕੀ ਕਲਾ॥੨॥ ਆਗੇ ਹੈ ਮਿਲ ਧਨਿ ਅਤਿ ਦੀਨਾ॥ ਭੂਪ ਚੰਦ ਸੰਗ ਮਸਲਤ[3] ਕੀਨਾ॥ ਕਹਲੂਰੀ ਹੰਡੂਰੀ ਮਿਲੈ॥ ਖਾਨਨ ਸੰਗ ਹੇਤ ਅਤਿ ਖਿਲੇ॥੩॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਨ ਜੀ ਸਤ੍ਰ ਬਲੀ ਹੈ॥ ਯਸੋ ਹਮਰੀ ਨਾਹਿ ਚਲੀ ਹੈ॥ ਜੇਰ ਦਸਤ[4] ਹੁ ਭਾਜ ਪਰਾਨੇ॥ ਖਾਨ ਵਜੀਦਹ ਅਧਕ ਲਜਾਨੇ[5]॥੪॥ ਦੁਸਮਨ ਪਾਤਸਾਹ ਕੋ ਭਾਰੀ॥ ਹਮਰੇ ਸਗਰੋ ਦੇਸ ਉਜਾਰੀ॥ ਅਬ ਔਚਕ ਚੁਪ ਚਾਪ ਸਿਧਾਵਹੁ॥ ਹੈ ਚਮਕੌਰ ਮਾਰ ਘਰ ਜਾਵਹੁ॥੫॥ ਨਹਿ ਤਹਿ ਦੁਰਗਨਸੈਨਾ ਖਰੀ॥ ਇਕਲੋ ਆਪ ਕਿਤਕ ਬਲ ਧਰੀ॥ ਹਮ ਹੂੰ ਧਨ ਦੈ ਅਧਿਕ ਰਿਝੈਹੈ॥ ਹਜਰਤ ਹੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਬੜੇ ਹੈਂ॥੬॥ ਲੁਦਿਹਾਨੇ[6] ਕੇ ਰਾਹਲ ਜੈਯੇ॥ ਘਾਟ ਸੁਗਮ ਦੂਸਰੇ ਸਿਧੈਯੇ॥ ਮੈਦਾਨ ਉਤਰਿ ਚਮਕੋਰਾ॥ ਕਰਹੁ ਤੰਹਾਂ ਸਤਗੁਰੁ ਘਰ ਚੋਰਾ॥੭॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਤਸਿਰੀ ਸਭ ਸਾਹਨੀਂ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੀ ਮਾਨ॥ ਆਪ ਸਮੁਹਿ ਨਾਹੀ ਭਯੋ ਗਯੋ ਗਿਰਿਨ ਡਰ ਜਾਨ॥੮॥ਚੌ:॥ ਤਬਲੌ ਇਕ ਨਰ ਭੇਦ ਜਤਾਯੋ॥ ਦਸਹਜਾਰ ਤੁਰਕ ਦਲ ਆਯੋ॥ ਤਬਲੌ ਬਾਜਤ ਸੁਨਯੋ ਨਗਾਰਾ॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਸਤ ਸੰਭਾਰਾ॥੯॥ ਕਹੀ ਬਜੈ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ॥ ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਭਏ ਜੰਗ ਅਖਾਰਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਮੁਖ ਲਾਲੀ ਛਾਈ॥ ਕਾਇਰ ਗਵਹਿ ਖਿਸਕਿ ਸਭ ਜਾਈ॥੧੪॥ਅਸ੍ਵ ਅਰੂਢ ਹੋਇ ਕਲਗੀਧਰ ਜੰਗ ਮਧਯ ਤਬ ਆਏ॥ ਆਗੈ ਬਜ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ ਸੁਨ ਧੁਨਿ ਅਗਿ ਬਿਸਮਾਏ॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ ਜੰਗ ਕੀ ਗੁਰੂ ਤਯਾਰੀ ਕੀਨੀ॥ ਭੂਖੇ ਬਾਜ ਸਦ੍ਰਿਸ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਆਪਨੀ ਇਛਾ ਕੀਨੀ॥੧੧॥ ਲਰਤ ਦੁਊ ਦਲ ਨਿਖਿ ਹਰਖ ਉਰ ਸਤਗੁਰੁ ਅਤਿ ਮੁਸਕਾਹੀ॥ ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ਕਤ ਸਿੰਘ ਸੁ ਥੋਰੇ ਬਾਜ ਖਗਨ ਸਮ ਜਾਹੀ॥ ਪਾਚ ਹਜਾਰ ਸੈਨ ਕੋ ਮਾਲਿਕ ਸੈਦ ਬੇਗ ਜਿਹਨਾਮਾ॥ ਲਖ ਛਬੀ ਦੀਨਬੰਧੁ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਭੂਲਯੋ ਸਭ ਧਨ ਨਾਮਾ॥੧੨॥ ਬਿਲਗਿ ਸੈਨ ਆਪਨੀ ਕਰ ਸਾਰੀ ਜਿਨ ਮਾਨੀ

1. ਸਰਦਾਰ,
2. ਹਜ਼ਾਰ,
3. ਸਲਾਹ, ਮਸ਼ਵਰਾ,
4. ਸੈਨਾਪਤੀ ਦਾ ਨਾਮ,
5. ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਹੋਏ,
6. ਲੁਧਿਆਣਾ

ਤਿਹਿਆਨਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਦਿਸ ਹੈ ਮਾਰਨ ਲਾਗਯੋ ਦਲ ਤੁਰਕਨ ਦਲ ਆਨਾ॥ ਦਿਤੈ ਸਿੰਘ ਉਤ ਸੈਦ ਬੇਗ ਦੁਊ ਲਰਤ ਸੁ ਬਲ ਦਿਖ ਰਾਵੈਂ॥ ਅਲਫ ਖਾਨ ਕਹਿਯਾ ਖ਼ੁਦਾਇ ਯਹ ਭਯੋ ਕਹਾ ਬਿਲ ਖਾਵੈ॥੧੩॥ ਸੈਦ ਬੇਗ ਦੋਸਤ ਅਤਿ ਮੇਰੋ ਸੰਗ ਸਲਾਹ ਕਰਿ ਆਯੋ॥ ਨਿਰਖਤ ਗੁਰੁ ਕਛੁ ਜਾਦੂ ਕਨਿ ਅੰਤ ਭ੍ਰਮ ਭਯੋ ਭੁਲਾਯੋ॥ ਤਾਤੇ ਜਿਨ ਸੋ ਜੋਰ ਦਸਤ ਕੀ ਚਲੀ ਨ ਜੰਗ ਕਹਾਨੀ॥ ਖਾਨ ਵਜੀਦ ਗਯੋ ਭਜ ਕੈ ਸਭ ਗਿਰਿ[1] ਪਤਿ ਧਾਰ ਲੁਕਾਨੀ॥੧੪॥ ਜਿਨ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਯਹਿ ਸਨਮੁਖ ਆਖਿਨ ਹੇਰਾ॥ ਸੈਦਾ ਬੇਗ ਸੈਦ ਸਿੰਘ ਬਨ ਮਾਰਤ ਹਮ ਕਹਿ ਪ੍ਰੇਰਾ॥ ਤਾਤੇ ਭਜਨ ਰੀਤ ਅਬ ਨੀਕੀ ਜੋ ਕਛੁ ਭਯੋ ਸੁਨੀਕਾ॥ ਜਿਤੋ ਸਨਾਨ ਪੁਨਯ ਹੈ ਤੇਤੋ ਪੂਨ ਬਚ ਇਤੋ ਜੀਕਾ॥੧੫॥ ਅਲਫ ਖਾਨ ਭਾਜਯੋ ਦਿਹਲੀ ਕੌ ਸੈਦ ਬੇਗ ਇਤ ਆਯੋ॥ ਪਦਮ ਕਦਮ ਕੋ ਬੋਸਾ ਲੈ ਕੇ ਬਠਯੋ ਢਿਗ ਹਰਖਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਹੋ ਸੈਦਾ ਜੀ ਜਾਨਤ ਹੋ ਕੀ ਨਾਹੀ॥ ਹਮ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਹੋ ਤਮਯਾ ਤਨ ਮਾਹੀ॥੧੬॥ ਸਬਦ ਸਰ ਤਬ ਚਰਚਾ ਕੀਨੀ ਕਹੀ ਸਸਤ੍ਰ ਦਿਖਰਾਊਂ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਿ ਦਸਮ ਜਾਮੇ ਮੈ ਨਿਰਖਹੁਗੇ ਹਿਤ ਪਾਊਂ॥ ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਬਰ ਸੈਦ ਬੇਗ ਨੇ ਪਦਮ ਕਦਮ ਤਬ ਬੰਦੇ॥ ਪੂਰਬ ਜਨ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸਭ ਆਈ ਭਯੋ ਫਕੀਰ ਬੁਲੰਦੇ॥੧੭॥ ਰਾਖਹੁ ਰਾਖਹੁ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਹਿ ਰਹਯੋ ਚਰਨਕੇ ਤੀਰਾ॥ ਡੇਰਾ ਦਯੋ ਭਟਾਇ ਆਪਨੋ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਫਕੀਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਸਸਤ੍ਰ ਦਏ ਸੋ ਰਾਖੇ ਨਿਤਯ ਸਭਾ ਮਹਿ ਆਵੈ॥ ਸੂਰਜਾਨ ਸਰਦਾਰ੍ ਸਰਬਜਨ ਆਦਰ ਕਰਤ ਬਿਠਾਵੈ॥੧੮॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਤਗੁਰੁ ਜੰਗ ਜੀਤ ਘਰ ਆਏ॥ ਦੁੰਦ ਭਦਹਿ ਸੁ ਦੌ ਦੌ ਦੁਮਕੇ ਕਲਗੀ ਸੀਸ ਸੁਹਾਏ॥ ਜਾਇ ਬੜੇ ਦਰਬਾਰ ਦਰਸ ਕਰ ਮਾਤਾ ਪਦ ਪੁਨ ਲਾਗੇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰੇ ਕਰੇ ਸੁ ਕ੍ਰਮ ਸੁਭਾਗੇ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੨॥ ਲਾਗੀ ਸਭਾ ਕਾਹੂ ਦਿਨ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਕਬਿ ਪੰਡਿਤ ਆਏ॥ ਸੈਦਾ ਬੇਗਹਿ ਲਗੇ ਸਰਾਹਨ ਸਰਬ ਸਿੰਘ ਮਨ ਲਾਏ॥ ਸੈਦੇ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਹਮ ਸਭ ਜਾਤ ਰਹੇ ਪਥ ਮਾਹੀ॥ ਮਿਲਿ ਸਸਸਿ ਭੀਮ ਭੂਪ ਸਸਸਿ ਦੋਊ ਧਨ ਗਨ ਦੀਨ ਤਹਾਹੀਂ॥੧॥ ਅਰੁ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰਨ ਪ੍ਰਭ ਢਿਗ ਪਠਏ ਕਪਟੀ ਬੁਰੈ ਪਹਾਰੀ॥ ਕਪਟ ਕਰਤ ਅਹੁ ਅਧਿਕ ਕਰਹਿਗੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਅਵਤਾਰੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਬਦਲਾ ਸਭ ਹੀ ਲੈ ਹੈਂ॥ ਲੂਟਿ ਕੂਟਿ ਕਰ ਦੇਸ ਰਾਜਯ ਸਭ ਦੀਨ ਬਨਾਇਆ ਐਹੈਂ॥੨॥ ਜੋ ਜਨ ਆਨ ਮਾਨ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਰਹਿ ਸੋਇ ਜਨ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਨਿੰਦਯ ਕੂਨ ਹਾਰ ਕੋ ਖਾਲਸ ਰਾਖਤ ਤਬ ਮੈਦਾਨਾ॥ ਕਬਹੁ ਇਕ ਦਿਜ ਲੈ ਤਿਅ ਅਪਨੋ ਜਾਤ ਰਹੋ ਨਿਜਧਾਮਾ॥ ਲਖ

1. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ

ਸਰੂਪ ਸੋ ਤੁਰਕਨ ਛੀਨੀ ਸੋ ਆਯੋ ਗੁਰ ਸਾਮਾ[1]॥੧੩॥ ਅਤਿ ਦੀਨਤਾ ਸਹਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਗਹਿ ਅਤਿ ਰੋਵਨ ਲਾਗਾ॥ ਜਰਿਹੋ ਚਿਤਾ ਬਨਾਇ ਦ੍ਵਾਰ ਪ੍ਰਭ ਮੈ ਦਿਜ[2] ਦੀਨ[3] ਅਭਾਗਾ॥ ਮੈ ਨਿਜ ਤਿਅ ਕੋ ਮੁਕਲਾਵਾ ਲੈ ਜਬ ਹੁਸਯਾਰਪੁਰ ਆਯੋ॥ ਬਸੀ ਤੁਰਕਨ ਨਾਰੀ ਲੀਨੀ ਦੀਜੈ ਪਕਰਿ ਸੁਨਾਯੋ॥੪॥ ਪ੍ਰਭ ਸਰਬਗਯ ਧਰਮ ਮਤ ਰਖਯਕ ਛਤ੍ਰਿ ਬੰਸ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਮੈ ਦਿਜ ਦੀਨ ਸਰਨਤਵ ਆਯੋ ਪਾਲਹੁ ਸਰਨ ਸੁਰਾਈ॥ ਮੋਹ ਕਹਿ ਬਹੁਤੁਰਕਨ ਮਾਰਯੋ ਸੁਨ ਨ ਕਾਹੂੰ ਪੁਕਾਰਾ॥ ਸਭ ਦਿਸ ਹਾਰਿ ਸਰਨ ਪ੍ਰਭ ਆਯੋ ਰਾਖਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਗਾਰਾ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੩॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਸੁ ਧਰਮ ਬਰਤ ਧਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਕਹੀ ਕਾਜ ਦਿਜ ਕੀਜੈ ਖਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਸੁ ਜਸ ਜਗ ਲੀਜੈ॥੧॥ ਸੁਨ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤਬ ਧਏ॥ ਇਕ ਸਤ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਸੁਭ ਲਏ॥ ਦਿਨ ਦੈ[4] ਘਰੀ[5] ਰਹਾ ਤਿਹ ਕਾਲਾ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਸੁਨਰ ਨਿਕਾਲਾ॥੨॥ ਸੁਤਤ ਸਰਬ ਪਠਾਨ ਸੁਘੇਰੇ॥ ਹਮ ਨਹਿ ਹਮ ਨਹਿ ਕਹਿ ਤਿਹਿਬੇਰੇ॥ ਸਭ ਹਨ ਕਹਯੋ ਅਘੀ ਫਲ ਪਾਏ॥ ਜਹ ਦਿਜ ਕਹਯੋ ਧਾਮ ਤਿਹਿ ਆਏ॥੩੩॥ ਲੂਟਿ ਕੂਟਿ ਤਿਹਿ ਨਾਰਿ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਦਈ ਦਿਜਹਿ ਗੁਰ ਪਰਉਪਕਾਰੀ॥ ਤੁਰਕ ਸੰਗ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਏ॥ ਨਿਰਖਤ ਕਲਗੀਧਰ ਖੁਨ ਸਾਏ॥੪॥ ਅਰੇ ਦੁਸਟ ਦੁਰਬੁਧਿ ਅਭਾਗੇ॥ ਕਾਮੀ ਪਰਗਾਮੀ ਸੁਖ ਭਾਗੇ॥ ਧਰਾ ਗੜਾਇ ਨਿਸਾਨਾ ਕੀਨੋ॥ ਤੀਰਨ ਛੇਦ ਪ੍ਰਾਨ ਤਿਹਿ ਲੀਨੋ॥੫॥ ਦਿਜ ਕੋ ਕਸਟ[6] ਸਭ ਹੀ ਨਾਸਾ॥ ਧਰਮ ਧੁਰਿ ਧਰਨੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਗੁਰੂ ਜਸ ਬਿਮਲ ਬਿਤਾਨ ਜਹਾਨਾ॥ ਲਾਗੇ ਕਰਨ ਸੁ ਗੁਰ ਨਿਜ ਜਾਨਾ॥੬॥ ਕਬਿਤ॥ ਹੰਸਾ ਰਾਮ ਕਬਿਤ ਬੋਲੇ॥ ਅਵਧ ਆਨਾਏ ਕਹਾ ਤਿਲ ਕਬ ਨਾਏ ਕਹਾਂ ਦੁਆਰਕਾ ਪਛਾਏ ਕਹਾਂ ਤਨ ਤਾਇਅਹੁ ਹੈ॥ ਕੋ ਬਿਦ ਕਹਾਏ ਕਹਾਂ ਬਿਨੀ ਕੋ ਮੁੰਡਾਏ ਕਹਾਂ ਕਾਸੀ ਕੇ ਬਸਾਏ ਹਲਾ ਹਲ ਖਾਇਸ਼ਤ ਹੈ॥ ਮੋਹਨ ਮਨਾਏ ਕਹਾ ਭੂਪਤਿ ਰਿਝਾਏ ਕਹਾਂ ਕਹਾਂ ਹੰਸ ਰਾਮ ਜੋ ਧਗ ਮੈ ਧਾਇ ਅਤੁ ਹੈ॥ ਚਾਰਤ੍ਰੂੰ ਬਰਨ ਤਾਕੇ ਹਰਨ ਕਲੇਸ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਚਰਨ ਮੁਕਤ ਪਾਇਸਤੁ ਹੈ॥੭॥ ਜਹਾਂ ਦਿਨ ਕੂਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਨ ਮਾਨ ਨਾਹੀ ਜਹਾਨ ਦਿਲੀਸ ਕੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਾਇਅਤੁ ਹੈ॥ ਜਹਾ ਕਲਾ ਨਿਧਿ ਕੀਨ ਮਤਿ ਕਹਾ ਧੋਲ ਪਤਿ ਹੂੰ ਮੈ ਪਾਇਯਤ ਹੈ॥ ਜਹਾਂ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤ ਸੁਨੀਨ ਸੌਨ ਸਪਨੇਹੂੰ ਤਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੋ ਜਸ ਗਾਇਯਤੁ ਹੈ॥੮॥ ਕੌਨ ਬਨਾਰਸੀ ਬਾਸਕਰੈ ਜਿਹ ਬਾਸਕ ਨਾਗ ਹਿਏ ਬਿਨਸੈ॥ ਔਧਕੇ ਔਸਿਰ ਨਾਥ ਭਯੋ ਰਘੁਨਾਥ ਦੇ ਪਾਇਨ ਪਾਪ ਨਸੈ॥ ਕਰ ਮੁੰਡਨ ਕੌਨ ਸਿਤਾਸਿਤ ਮੈ ਜਿਹ ਦੇਖ ਕੈ ਲੋਕਰ ਦੇਵ ਹਸੈ॥ ਇਮਿ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੰਦ ਜਗੇਕਿਨ ਗੋਬਿਦ ਰਾਇ ਗੁਰੁ ਦਰਸੈ॥੯॥

1. ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ, 2. ਪੰਡਿਤ, 3. ਕਮਜ਼ੋਰ, 4. ਦੋ, 5. ਘੜੀਆਂ, 6. ਦੁੱਖ

ਸਾਖੀ॥੧੪੪॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਸੁਹਕਾਰ॥ ਕਹੀ ਸਿਕਾਰ ਤਿਆਰ ਹਿਤ ਦਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਕਰਤ ਤਯਾਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਪਠਯੋ ਜੁ ਘੋਰਾ॥ ਦਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਅਥੋਰਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਸਮੀਪ ਲੈ ਆਯੋ॥ ਭੂਖਨ ਸਰਨਰਜਤ ਗਰ ਪਾਯੋ॥੨॥ ਦਲ ਬਿਦਾਰ ਅਰੁ ਦਲ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ॥ ਦ੍ਵੈ ਘੋਰੇ ਸਤ ਗੁਰੁ ਪਦ ਧਾਰਾ॥ ਚਢਤ ਚੋਟ ਕਛੁ ਕਾਧੇ ਲਗੀ॥ ਪੁਨ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਲੀਲਾ ਉਰ ਜਗੀ॥੩॥ ਆਇ ਗੇਹ ਮਾਤਾ ਪਗ ਪਰੇ॥ ਚੋਟ ਹੇਰ ਕਰ ਚਿਤ ਦੁਖ ਭਰੇ॥ ਲੋਹ ਤੇਲ ਧਨ ਸੁਬਰਨਮਾਹ॥ ਦਯੋ ਦਿਜਨਹਿਤ ਨਿਰੁਜ ਭੁਜਾਹ॥੪॥ ਆਗੇ ਸਿੰਘਨ ਬੂਝਨ ਕੀਯੋ॥ ਗੁਰੁ ਸਿਰ ਸਦਕਾ ਦਿਜ ਕਹਿ ਦਿਯੋ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕੀ ਆਇਸ[1] ਪਾਇ॥ ਧਰਵਾਯੋ ਦ੍ਵਾਰੇ ਉਤਰਾਇ॥੫॥ ਦਿਜ ਬਰ ਮਾਤਾ ਨਿਕਟ ਸੁਨਾਈ॥ ਉਚੇ ਸੁਰ ਕਰ ਕੋਪ[2] ਅਲਾਈ॥ ਬੇਟਾ ਤੇਰੇ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ॥ ਲੇਤ ਦਾਨ ਦਿਜ ਛੀਨ ਅਕੂਤ॥੬॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਦਿਜਸਨ ਸਭ ਸੁਨੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਸਰਬ ਹੀ ਗੁਨੀ॥ ਸਿਰ ਸਦਕੈ ਕੇ ਹਮ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਹੇ ਦਿਜ ਬਰ ਧਰ ਦੇਹ ਅਗਾਰੀ॥੭॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅਬ ਦੀਜੈ ਦਾਨਾ॥ ਹੇ ਦਿਜ ਕਹਿਓ ਸਿੰਘਨ ਬਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਦੀਨ ਦਾਨ ਸੰਕਲਪਾ॥ ਕਛੁ ਪੁਨ ਕਰਿਹੈ ਨ ਬਿਕਲਪਾ॥੮॥ ਜਿਨ ਗੁਰ ਸਿਰ ਸਦਕੇ ਤਨ ਦੀਨਾ॥ ਸੁਤ[3] ਤਿਅ[4] ਧਨ ਤਜਇਤ ਹਿਤ ਚੀਨਾ॥ ਪੁਨ ਸਿਰ ਸਦਕਾ ਦੇਹ ਨ ਕਾਹੂੰ॥ ਹਰਹੁ ਚਿੰਤ ਦਿਜ ਬਰ ਉਰ ਮਾਹੂੰ॥੯॥ਦੋ:॥ ਤਥਾ ਬਿਪ੍ਰ ਬਰਦਾਨ ਲੈ ਲੈ ਬਰਦਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਦਾਨ ਥਾਨ ਸਿੰਘਨ ਕਹਯੋ ਜੈਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਸਭ ਸਿਰ ਸਦਕ ਕਰਯੋ ਅਰਦਾਸ॥ ਧਨ ਕੋ ਕਰਯੋ ਕੜਾਹ ਹੁਲਾਸ॥ ਲੋਹ ਸਸਤ੍ਰ ਕਰ ਦਾਦਿ ਬਨਾਈ॥ ਸਮਪ੍ਰਸਾਦ ਸਭ ਹਨ ਸੁ ਸਜਾਈ॥੧੧॥ ਸਿਰ ਸਦਕੇ ਸਭ ਤਨ ਮਨ ਹਮਰੋ॥ ਸਿਰ ਸਦਕਾ ਧਨ ਪੁਨ ਧਨ ਹਮਰੋ॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਉਰਇਤਿ ਹਰਖਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕੇ ਪਦ ਲਪਟਾਏ॥੧੨॥ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਕੇ ਅਟਪਟ ਬਚਨ ਚਲਨ ਚਾਤੁਰੀ ਰੀਤ॥ ਨਿਤ ਸਮਗੁਰੁ ਪਾਲਨ ਕਰਹਿਹ ਰਹਿ ਮੋਹ ਭੈ ਭੀਤ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੫॥ਚੌ:॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਲਖ ਲਖ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਸਕਿ ਨ ਸਹਾਰ ਕਰਤ ਠਕੁਰਾਈ॥ ਬਹੁਤ ਜਤਨ ਕਰ ਹਮ ਗੁਰ ਸੰਗਾ॥ ਭਯੋ ਨ ਬਾਰ ਏਕਹੁ ਬੰਗਾ॥੧॥ ਪੁਨ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਹਕਾਰੇ॥ ਸਭਾ ਸਥਾਨ ਸਰਬ ਬੈਨਾਰੇ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਲੂਰੀ ਸਾਥ॥ ਭੂਪ ਚੰਦ ਹੰਡੂਰੀ ਨਾਥ॥ ਫਤੇਪੁਰੀ ਵਜੀਰ ਸਿੰਘ ਆਯੋ॥ ਦੇਵ ਸਰਨ ਨਾਹਨ ਪਤਿ ਭਾਯੋ॥੨॥ ਇਤ੍ਯਾਦ ਕਿ ਰਾਜੇ ਸਭ ਰਾਜੇ॥ ਕਹਯੋ ਕਥਾ ਕਹਲੂਰਿ ਸਮਾਜੇ॥ ਤ੍ਰਿਣ ਡਸਾਇ ਗੰਗਾ ਚਲ ਭੈਯਾ॥ ਮਰਹੈ ਕੈ ਲਿਖ ਖਾਇ ਸਹੈਯਾ॥੩॥ ਕਬਿਤ॥ ਪ੍ਰਥਮ

1. ਆਦੇਸ਼, 2. ਕ੍ਰੋਧ, 3. ਪੁੱਤਰ, 4. ਇਸਤ੍ਰੀ

ਜਤਨ ਕੇ ਕੈਕੀਨੋ ਘਮਸਾਨ ਫੇਰ ਫਤੇ ਸਾਹ ਸੰਗ ਲੈ ਭੰਗਾਨੀ ਜੰਗ ਰੀਤ ਤਯੋਨਾ॥ ਜੋਰ ਦਸਤ ਆਯੋ ਜੋਰ ਬਹੁਤੇ ਜਨਾਯੋ ਜਸਵਾਰੀ ਰਾਉ ਆਯੋ ਤੀਨ ਲਾਖ ਹੂੰ ਤੇਹੀ ਤਯੋਨਾ॥ ਫੇਰ ਫੇਰ ਫਾਰ ਕੈ ਸਪਥ ਦੈ ਕੈ ਛਲ ਕੈ ਕੈ ਨਗਰ ਠਿਕਾਰਯੋ ਤਯੋ ਵਜੀਰ ਖਾਨ ਨੀ ਤਯੋਨਾ॥ ਬਹੁ ਦਿਨ ਬੀਤਯੋ ਨਿਤ ਬਢਤ ਪ੍ਰਤੀਤਯੋ ਹਾਇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਨ ਪੀਤਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀਤਯੋ ਨਾ॥੪॥ ਦੇਸ ਗਯੋ ਕੋਸ ਗਯੋ ਹੋਸ ਗਯੋ ਰੋਸ ਭਯੋ ਯਹੈ ਅਫਸੋਸ ਦਿਨ ਦਿਨ ਲਹਿਯਤੁ ਹੈ॥ ਸੇਵਕ ਬਨੈ ਨਾ ਰਾਜਪੂਤਨ ਕੀ ਜਾਤ ਐਠੀ ਜੀਤ ਤਬ ਚੈਨਐ ਸੋ ਜੀਉ ਦਹਿਯਤ ਹੈ॥ ਜੀ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਰਾਜਾ ਜੀ ਕਹੀ ਨ ਜਾਤ ਕਾਸੋ ਕਹੋ ਕੌਨ ਸੁਨੈ ਕਰੈ ਕਹਾ ਕਹਾ ਕਹਿਯਤੁ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੇ ਹੇਰ ਕੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਦਾ ਦਾਤਨ ਮੈ ਦਾਬੇ ਜੀਭ ਬੈਠੇ ਰਹੀਯਤੁ ਹੈ॥੫॥ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੂਨੋ ਦੂਨੋ ਚੌਨੋ ਚੌਨੋ ਹੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਤਉ ਪਾਉ ਸਬੈ ਬੀਤਯੋ ਹਾਰ ਗਏ ਹੈ॥ ਨਗਰ ਸੁਹਾਯੋ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਭਾਯੋ ਬਿਸਕਰਮਾ[1] ਬਨਾਯੋ ਹੇਰਜੀ ਮੈ ਸੋਕ ਭਏ ਹੈ॥ ਰਾਜਾ ਜੀ ਹਮਾਰੀ ਦਸਾ ਸਰਪਭ ਚੂੰਧਰਸੀ ਸਾਮ ਦਾਮ ਭੇਦ ਦੈਡ ਚਾਰਹੂੰ ਦੇਹਏ ਹੈਂ॥ ਸੂਰਜ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਆਗੇ ਝੂਠੇ ਪਾਤਸਾਹ ਰਾਜੇ ਦੀਪਕ ਸੇ ਛਏ ਹੈ॥੧੬॥ ਸੁਨ ਸਭ ਰਾਜੇਨ ਕਹੀ ਨ ਚਿੰਤਾ ਮਹਾਰਾਜ ਕਰਿਏ॥ ਜੰਗ ਕਰਨ ਲਰਿ ਮਰਨ ਸਭਨ ਪਰ ਸੁਰ ਸੁ ਅਸੁਰ ਹਰਿਏ॥ ਦੇਹ ਨਿਤਯ ਨਹਿ ਨਿਤਯ ਆਤਮਾ ਆਸਾਨ ਨਹਿ ਟਰਏ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੋ ਲਰਿ ਮਰਿਏ ਤਰਿਏ॥੭॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਲੀ ਬਡੈ ਤਾਸੋ ਭਾਜਤ ਲਾਜਨ ਨਹੀ॥ ਤਾਕੇ ਕਰਤੇ ਮਰਤ ਸੂਰ ਤਾਕਿ ਹੂੰ ਭਾਤ ਤੇ ਜਾਤ ਨਹੀ॥ ਦੇਵ ਦਨੁਜਕਬ ਪ੍ਰਬਲ ਨਿਬਲ ਕਬ ਹੋਤ ਹੋਤ ਨੀਤੈ ਆਈ॥ ਤਾਤੇ ਲਰਹੁ ਨ ਭੂਮ ਪਤਿਇ ਸਿੰਘ ਮੰਡਸਸਿ ਬਿਧਿ ਗਾਈ॥੮॥ਦੋ:॥ ਛਤ੍ਰੀ ਧਰਮ ਅਤਿ ਹੀ ਕਰਿਨ ਲਰਨ ਮਰਨ ਸੰਗ੍ਰਾਮ॥ ਤਾਤੇ ਅਬਸੰਘ ਕਰਹੁ ਹਰਹੁ ਪ੍ਰਬਲ ਬਲ ਥਾਮ॥੯॥ਚੌ:॥ ਕਾਹੂੰ ਬਿਧਿ ਸੋ ਛਲ ਬਲ ਕੀਨੋ॥ ਜੰਗ ਜੀਤ ਰਾਜਨ ਕੋ ਲੀਨੋ॥ ਕੌਨ ਸੂਰਤਿਨ ਮਹਿ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਏਕ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੁਢਿਆਨਾ॥੧੦॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਪੁਨਪਾਤੀ ਪਠੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੁਮ ਬਡ਼ ਹਠੀ॥ ਇਤਨ ਕ ਭਯੋ ਸਾਤ ਨਹਿ ਆਈ॥ ਸਿੰਘਨ ਸਗਰੀ ਧਰਨਿ ਹਲਾਈ॥੧੧॥ ਤਾਤੇ ਤਜਹੁ ਸੁਨਹੁ ਛਤਰਾਈ॥ ਰਾਖਹੁ ਭਜਨ ਰੀਤ ਸਰ ਸਾਈ॥ ਬਸਹਿ ਦੇਸ ਨਹਿਊਜਰਹਿ ਧਾਮਾ॥ ਨਤੁਰ ਹੋਇ ਸਭ ਸਭ ਭਾਤ ਨਿਕਾਮਾ॥੧੨॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਜਬਾਬ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਰਾਜਨ ਹਮ ਨਹਿ ਦੇਸ ਦਬਾਯੋ॥ ਲਰਤਜੁ ਕੁਊ ਤਿਹ ਹਰਤ ਖਾਲਸਾ॥ ਨਾਤਰ ਨਹਿ ਧਨ ਭੂਮ ਲਾਲਸਾ॥੧੩॥ ਜੰਗ ਕਰਨ ਕੀ ਜੋ ਜੀਅ ਆਵੈ॥ ਆਗੇ ਕਰਯੋ ਕਰਹੁ ਕੋ ਹਟਾਵੈ॥ ਸਰਧਾਹੀਨ ਕਪਟਿ ਗਤਿ ਮਾਰੀ॥ ਬਿਗਰੀ ਬਾਤ

1. ਵਿਸ਼ਕਰਮਾ ਦੇਵਤਾ

ਬਨਾਇ ਬਿਗਾਰੀ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਨਿਰ ਬੀਰੋਧ ਗੁਰੁ ਘਰ ਅਗਮ ਨਿਰਛਲ ਨਿਰ ਅਭਿਮਾਨਾ॥ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਭਾਉਨੀ ਪੂਰਨ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਪਾਤੀ ਪਖਤ ਨਰੇਸ ਰਿਸਾਏ[1]॥ ਦਸ ਹਜਾਰ ਦਲ ਲੈ ਸਮੁਹਾਏ॥ ਰਹੇ ਆਠਸਤ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਚਹੇ ਆਪ ਸਤਗੁਰੁ ਗਜ ਗਾਹੀ॥੧੬॥ ਸੰਗ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਅਸਸੋਹੇ॥ ਭਾਦਵ ਘਨ ਸੂਰਜ ਸਨ ਜੋਹੇ॥ ਚਲੀ ਚਲਨਗੋਰੀ ਸਰ ਧਾਰ॥ ਅਨੁ ਬਰਖਤ ਜਲ ਉਪਲ ਨਿਹਾਰ॥੧੭॥ ਬਿਨ ਆਇਸ ਬਢ ਅਗ੍ਰ ਖਾਲਸਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਫਿਰੇ ਸੁ ਨਗਰ ਲਾਲਸਾ॥ ਖਿਚੁਲਯੋ ਚਰਨ ਭਜੇ ਗੁਰ ਪਯਾਰੇ॥ ਨੌਰੰਗ ਸਿੰਘ ਉਠਯੋ ਬਲਧਾਰੇ॥੧੮॥ ਅਗ੍ਰ ਜਾਇ ਬਹੁ ਦਈ ਦੁਹਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਸ ਕਰਤ ਲਗਾਈ॥ ਰਾਉਰ ਗਏ ਗਵਹਿ ਸੁ ਪਹਾਰੀ॥ ਲੈ ਹੈ ਲੂਟ ਪੁਰੀ ਯਹ ਸਾਰੀ॥੧੯॥ ਸੁਨੀ ਅਨਸੁਨੀ ਜਬ ਗੁਰੁ ਕੀਨੀ॥ ਪੁਨ ਨੌਰੰਗ ਸਿੰਘ ਉਰ ਚੀਨੀ॥ ਯਹ ਕਛ ਭਾਨਾ ਬਰਤਨ ਲਾਗਾ॥ ਕਰ ਢਾਢਸ ਗਯ ਅਗ੍ਰਨ ਭਾਗਾ॥੨੦॥ ਕਰੀ ਲਕੀਰ ਸਪਥ ਦਈ ਨੀਲਹਿ ਅਸ੍ਵ[2] ਨਿਹਾਰਾ॥ ਆਗੇ ਨਾਹਿ ਨ ਜਾਹੁ ਅਬ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ ਅਘਾਰਾ॥੨੧॥ ਚਾਬੁਕ ਚਾਰ ਜਦਿਪਿ ਪ੍ਰਭ ਮਾਰੇ॥ ਆਗੇ ਬਢਯੋਨ ਥਿਰਯੋ ਫੂੰਕਾਰੇ॥ ਕਹੀ ਮਸੰਦ ਆਗਲੋ ਅਹੈ॥ ਸਿਖਨ ਤੇ ਡਰ ਅਗ੍ਰਨ ਲਹੈ॥੨੨॥ ਰਿਸਵਤ ਖਾਈ ਬਸਤ ਚੁਰਾਈ॥ ਤਾਫਲ ਚਲਨ ਸਕਤ ਅਗਵਾਈ॥ ਅਸਕਹਿ ਸਪਤ ਤੀਰ ਤਕ ਮਾਰੇ॥ ਪੇ ਮਹਾ ਘਮਸਾਨ ਸਥਾਰੇ॥੨੩॥ ਨਿਤ ਘਰ ਬੈਠ ਕੁਮਤਿ ਪ੍ਰਨ ਕਰੀ॥ ਸਾਹ ਸਾਹਨੀ ਆਵਨ ਸਰੀ॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੇ ਦੂਤ ਬੁਲਾਏ॥ ਸਭ ਸਮਝਾਇ ਮਹੀਸ ਪਠਾਏ॥੨੪॥ ਜੋਨ ਆਪ ਅਬ ਕਰੋ ਸਹਾਇ॥ ਤੋਂ ਯਹ ਦੇਸ ਲੂਟਿਸਭ ਜਾਇ॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮ ਬਲੀ ਭਯੋ ਨਹੈ ਹ੍ਵੈ ਅਬ ਕਲੀ॥੨੫॥ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ ਅਮਿਤ ਪ੍ਰਗਟਏ॥ ਹਾਰ ਪਹਾਰੀ ਭਾਜਤ ਗਏ॥ ਸਿੰਘ ਜੀਤ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਏ॥ ਭਾਟ ਕਲਾ ਮਤ ਗੁਨ ਬਰਸਾਏ॥੨੬॥ ਮੰਗਲ ਕਬਿਤ॥ ਆਨਦਾ ਬਾਜਾ ਨਿਤ ਬਜਾਦਾ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸੁਧ ਭੁਲਦੀਏ ਨਰ ਨਾਹਦੀ॥ ਭੈ ਭਯਾ ਭਭੀਖਣੇ ਨੂੰ ਲੰਕਾ ਗਢ ਬਸਨੇ ਦਾ ਫੇਰ ਅਸਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਏ ਮਹਾ ਬਾਹ ਦੀ॥ ਬਲ ਛਡ ਬਲ ਜਾਇ ਛਪਿਆ ਪਤਾਲ ਵਿਚ ਫਤੇ ਦੀ ਨਿਸਾਨੀ ਜੈ ਦੇ ਦੁਾਰ ਦਰਗਾਹ ਦੀ॥ ਸਵਨਨ ਦੇਈ ਸੁਖ ਦੁਜਨਾ ਨੂ ਰੈਨ ਦਿਨ ਨੋਬਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸਾਹ ਦੀ॥੨੭॥ ਸਮੰਦ ਦੇਵਾਰਾ ਪਾਰ ਵਿਚ ਮਹੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਜੈ ਦਾਜ ਸਦੇਸ ਦੇਸ ਸਭੇ ਲੋਕ ਗਾਵਦੇ॥ ਸੇਵਦੇ ਭੇਖਾਰੀ ਸੇਈ ਹੋਦੇਨੀ ਹਜਾਰੀ ਹੁਨਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਪਢ ਕੇ ਕਬਿਤ ਨੂੰ ਸੁਨਾਵਦੇ॥ ਚਾਰੋਈ ਬਰਨ ਖਟ ਦਰਸਨ ਜੈਂਦੇ ਦਵਾਰ ਮੰਗਲ ਸੁ ਕਬਿਮਨ ਇਛੇ ਫਲ ਪਾਵਦੇ॥ ਵੇਖੀ ਬਲਵਾਰੀ ਮਤ ਛਲੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਇਕ ਲੈ ਲੈ ਜਾਦੇ ਇਕ ਲੇਵਨੇ ਨੂ ਆਵਦੇ॥੨੮॥ ਇਸ ਦਿਸ

1. ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ, 2. ਘੋੜਾ

ਦੇਸ ਦੇਸ ਏਸ ਦਿਗਪਾਲ ਕੇਤੇ ਆਜ ਕਰੇ ਕਾਲਕੇਤੇ ਗੁਨਹ ਗਹਤ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਬ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਤਸਾਹ ਸਾਚੇ ਸੁਨਿਅਤ ਤੇਗ ਸਿਰ ਭਾਰ ਭੂ ਕੋ ਸਾਰਦਾ ਕਹਤ ਹੈ॥ ਓ ਜਨ ਕੇ ਸੂਰਮਹਾ ਚੋਜਨ ਸੋ ਘੇਰ ਮਾਰੇ ਮੋਜਨ ਬਿਚਾਰ ਕੀਜੈ ਦਾਰਿਦ ਦਹਤ ਹੈ॥ ਹਰਿ ਮਾਗੇ ਬਰ ਦੇਤ ਮਾਗ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਕੋ ਕਰਤਾਰ ਮਾਗੇ ਕਰਤਾਰ ਦੇ ਚਹਤ ਹੈ॥੨੯॥ਚੋ:॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਬਡਾਈ॥ ਪਾਈ ਗੁਨਿਨ ਅਧਿਕ ਸਰ ਸਾਹੀ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰ ਗੁਰ ਬਰ ਬਿਵਹਾਰਾ॥ ਕੋ ਕਬਿ ਬਰਨਨ ਬਰਨੈਹਾਰਾ॥੩੦॥ਦੋ:॥ ਨਿਜ ਪਾਵਨ ਹਿਤ ਗਿਰਾ ਕੇ ਕਹਤ ਕਹੀ ਸਭ ਜਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਅਨਨਯ ਗਤਿ ਸਰਣਾਗਤਿ ਸੁਖਦਾਨਾ॥੩੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੬॥ ਕਬਹੂੰ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬਹਿ ਦੇਤ ਸੋਭਾ ਅਤਿ ਬਨੀ॥ ਜਿਹਿ ਨਿਰਖਿ ਪਰਖਿਸੁ ਟਰਤ ਉਰਤਮ ਅਧਿਕ ਗੁਨ ਉਪਮਾ ਬਨੀ॥ ਤਹ ਬੀਗ ਸਿੰਘ ਜਸਪਾਲੀਆ ਅਰ ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਰਜਪੂਤਨੇ॥ ਸਹਿਸਯਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁ ਪ੍ਰਸ ਕੀਨੋ ਪੰਥ ਰਾਜਸਪੂਤਨੇ॥੧॥ ਮੰਹਾਰਾਜ ਇਤਿ ਗਿਹਰਾਜ ਉਤ ਦਲ ਤੁਰਕ ਰਾਜਨ ਕੋ ਬੜਾ॥ ਕਿਮਿ ਬੋਰਿ ਸਿੰਘ ਸੁ ਜੋਰ ਕਰ ਕੈ ਮਾਰਿਹੈ ਸਤ੍ਰਨ ਜੜਾ॥ ਸੁਉਪਾਉ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਸਹਿਤ ਬਿਸੁਰਦਾਸ ਲਖ ਕਹਿ ਦੀਜੀਏ॥ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਹਿਸਾਂਤ ਦੈ ਅਘ ਛੀਜੀਏ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਚਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਾਤਾਪ ਗ੍ਰੰਥਿ ਪੰਚਮ ਰੁਤਿ ਖਸਿਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤ ਮਧਯਏ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਬਰਤਾਰਾ ਬਰਤੈ ਜਗਤ ਸੁਨਹੁ ਸਿਖ ਚਿਤ ਲਾਇ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਜੈਸੀ ਭਾਵਸੀ ਤੈਸੀ ਚਲਸੀ ਵਾਇ॥੧੯॥ਚੋ:॥ ਖਾਇਗੋ ਖਰਚ ਲੋਇਗੋ ਲਾਲ॥ ਸਰਕੈਗੋ ਜੁਧ ਮਾਹਿ ਕਰੈਗੋ ਨਿਹਾਲ॥੨੦॥ ਖਾਰੀ ਲਗਲਪਰੀ ਸਿਮਟ ਆਨੈ ਸਗਰੀ ਸਾਰ॥ ਖੜੇ ਲੜੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮੈ ਖਲਕ ਕਰੈਗੋਪਾਰਿ॥੨੧॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਖਾਨ ਖਾਇ ਲਸਕਰ ਮਲੈ ਕਰੈ ਸਾਰਕਾ ਮੇਲ॥ ਤਬੈ ਖਾਲਸਾ ਜਗੈਗੋ ਜਾਨੈ ਭਾਰਥ ਪੇਲ॥੨੨॥ ਖੰਜੋਗੀ ਲਗ ਭੋਗਮੈ ਸਾਰ ਸੰਗ੍ਰਣੇ ਮਾਝ॥ ਸੁੰਨ ਧਯਾਨ ਗੁਨ ਗਯਾਨ ਮੈ ਕਰੈ ਖਾਲਸਾ ਸਾਝ॥੨੩॥ ਖਾਦਹ ਲਾਦਹ ਸਾਗਰੇ ਬੀਚ ਕਰੈਗੋ ਰਾਜ॥ ਦਿਲੀ ਟਿਕੈ ਨ ਰਾਜ ਸਿਖ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਬਕਸੀ ਸਾਜ॥੨੪॥ ਮਾਲਵ ਕੁਰੁ ਜਾਗਲ ਕਲੇ ਮਾਝਾ ਪਰਬਤ ਅਟਕ॥ ਕਾਸਮੀਰ ਐਹੰਸਪੁਰ ਮਲਕ ਪੁਰੈ ਮੈ ਸਟਕ॥੨੫॥ ਪਿਸੌਰ ਜਲਾਲਾ ਕਾਬਲੀ ਲੇਵੈਗੇ ਜੋ ਕੇਸ॥ ਤਬੈ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਧ ਦੂਰ ਦਿਲੀ ਕੋਸਰ ਭੇਸ॥੨੬॥ ਰੂਪ ਰੰਗ ਸਭ ਛਪੈਗੋ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਵਰੰਗ॥ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਇ ਘਰ ਲੋਹੇ ਛਕੇ ਭੁਜੰਗ॥੨੭॥ ਕੋਊ ਦਿਨ ਖਾਏ ਸਹੀ ਲਵਪੁਰਾ[1] ਅਰ ਕਸਮੀਰ[2]॥ ਸਾਧੈਗਾ ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਸੋ ਮਮ ਦਸੰਤਗੀਰ॥੨੮॥ ਗੁਰ ਬੁਝੈ ਪੁਨ ਆਪ ਕੋਦਰਸਨ ਹੋਇ ਕਿਨਾਹਿ॥ ਬੋਲੋ ਹੈ ਬਨ ਖਾਲਸਾ ਬਰਤੋਗੇ ਸਭ

1. ਲਵਪੁਰ, 2. ਕਸ਼ਮੀਰ

ਮਾਹਿ॥੩੦॥ ਖਾਰੀ ਲਗ ਲਛਮੀ ਜਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਲਿਖੀ ਜੁ ਬਨਾਇ॥ ਤਿਨ ਕੋ ਅਰਥ ਬਨਾਇ ਏਤੀਨ ਬਰਨਨਿ ਕਾਸਾਇ॥੩੧॥ ਇਕ ਖਕਾਰਕੋ ਲੀਜੀਏ ਬਹੁਰ ਲਕਾਰ ਸਕਾਰ॥ ਤੀਨੋ ਕੋ ਪਦ ਖਾਲਸਾ ਕੀਨੋ ਅਰਥ ਉਚਾਰ॥੩੨॥ਚੌ:॥ ਇਮ ਕਹਿ ਤੂਸਨ ਭਏ ਗੁਸਾਈ॥ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸਭਿ ਦਿਸਟ ਚਲਾਈ॥ ਲਖਯੋ ਸੁਭਾਇ ਖਾਲਸੇ ਗੁਰ ਕੋ॥ ਬੂਝਯੋ ਪੁਨ ਜੋ ਸੰਸੈ ਉਰਕੋ॥੩੩॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਿਮ ਵਰਤੈ ਵਰਤਾਰਾ॥ ਕਿਮ ਤਾਣਾ ਹੋਵੈ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਸਮੇ ਕਲੂ[1] ਕੇ ਕੋ ਕੋ ਹੋਇ॥ ਵਧੈਰਾਜ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹੀਯੈ ਸੋਇ॥੩੪॥ ਰਿਦੈ ਖਾਲਸੇ ਲਾਲਸਾ ਲਹੋ॥ ਭੂਤ ਭਵਿੱਖਤ ਕੀ ਗਤ ਕਹੋ॥ ਇਮ ਸੁਨ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸਿ॥੩੫॥ ਚਾਰਲਾਖ ਬਤੀਸ ਹਜਾਰ॥ ਕਲੂ ਆਰਬਲ[2] ਕੀਨ ਉਚਾਰ॥ ਜਿਸ ਮੈ ਸੰਤ ਹੋਇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ॥ ਸਗਰੇ ਦੋਖ ਕਰੇ ਸੋਹਾਨੀ॥ਦੋ:॥ ਕਲ ਦਰਸਨ ਕੇ ਕਾਹਨੇ ਊਨੇ ਪ੍ਰਾਤ ਇਕ ਬਰਖ॥ ਨਗਰ ਦੂਰਵੈ ਦੇਖੀਏ ਤਬ ਦਰਸਾਵੈ ਹਰਖ॥੩੭॥ ਨਗਨ ਸਿਸ ਨਵਤਲਬਪ੍ਰਕਰਮੈ ਭੋਜਨ ਖਾਇ॥ ਨੀਲ ਵਸਨ ਬੋਲੈ ਹਸੈ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇਨਹਾਇ॥੩੮॥ ਦਰਸਨ ਤੇ ਪਾਤਕ ਗਏ ਮਿਟੀ ਸੰਕ ਸਭ ਦੇਹ॥ ਜੋ ਬੋਲੈ ਸੋ ਵਾਕ ਉਠ ਚਿਤਵਤ ਪੂਰਨ ਲੇਹ॥੩੯॥ ਜਬ ਪਾਂਡਵ ਹਟ ਗਏ ਸਮਾਜ॥ ਮਾਘਧ ਇਕ ਹਜਾਰ ਕੀਯ ਰਾਜ॥ ਤਿਨ ਪਸਚਾਤ ਨੰਦ ਕੇ ਰਾਜੇ॥ ਡੇਢ ਹਜਾਰ ਸੁ ਭਗਯੋ ਸਮਾਜੇ॥੪੦॥ ਪਰਸ ਰਾਮ ਸੇ ਜਗ ਹੋਏ॥ ਸੂਦ੍ਰ ਛਾਪ ਦੀਨੀ ਸਭ ਕੋਇ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਇਗ ਦਿਜ ਆਦਿਕ ਜੇ ਭਏ॥ ਸਿਰ ਮੁਖ ਸਭਨ ਮੁੰਡਾਇ ਸੁਦਏ ॥੪੧॥ ਕੇਸਦੂਰ ਸਭ ਇਕ ਸਮ ਕਰੇ॥ ਦੋਖ ਅਧਿਕ ਵਿਆਪਯੋ ਸਮ ਸਰੇ॥ ਰਾਜਪੂਤ ਜੇ ਦਾਸੀ ਨੰਦ॥ ਪੰਜ ਪੁਸਤ ਕਿਯ ਰਾਜ ਬਿਲੰਦ॥੪੨॥ ਸੋਰਜ ਸੋਰਜ ਤੂਰਜ ਹੋਏ॥ ਬਹੁ ਪਠਾਣ ਹਾਯਲਿਯ ਸੋਇ॥ ਮੁਗਲ ਭਏ ਤਿਨ ਕੇ ਪਸਚਾਤੀ॥ ਪ੍ਰਜਾ ਭਈ ਸਭ ਔਰੈ ਜਾਤੀ॥੪੩॥ ਪੁਨ ਰੋਰਾ ਕਿਤਕਦਿਨ ਪਹੈ॥ ਸੈਨ ਕਾਬਲੀ ਤੇ ਸਭ ਡਰੈ॥ ਦਛਨ ਕੇ ਦਲ ਉਮਡੇ ਘਨੇ॥ ਕੂਟ ਲੂਟ ਜਗ ਕੋ ਦੁਖ ਬਨੇ॥੪੪॥ ਤਬੈ ਸਿੰਘ ਗਰਜੇ ਬਲ ਭਾਰੀ॥ ਪਰੈ ਜੰਗ ਸੰਗ ਸੈਨ ਕੰਧਾਰੀ॥ ਪੂਰਬ ਵਿਖੇ ਮਉਨ ਵਧ ਜਾਵੈ॥ ਲਰ ਕਰ ਸੁਭ ਕੀ ਸਭਾ ਉਠਾਵੈ॥੪੫॥ ਇਤੈ ਸਿੰਘ ਉਤ ਹੋਇ ਫਿਰੰਗੀ॥[3] ਦਲ ਦੋਨੋ ਕੇ ਹ੍ਵੈ ਬਡਜੰਗੀ॥ ਕੇਤਕ ਸੰਮਤ ਇਮਹਿ ਬਤਾਵੈ॥ ਮਿਲ ਕਰਮ ਸਲਤ ਰਾਜ ਕਮਾਵੈ॥੪੬॥ ਵਧੈ ਖਾਲਸਾ ਲੇ ਬਡਰਾਜ॥ ਸਭ ਬਿਧ ਤੇ ਅਧਿਕਾਇ ਸਮਾਜ॥ ਜਿਤ ਕਿਤ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਗੁਰ ਜਪੈ॥ ਚਹੈਉ ਥਪੈ ਕਿ ਸਭ ਹੂੰ ਥਪੈ॥੪੭॥ਦੋ:॥ ਘਰ ਘਰ ਉਜਰੈ ਘਰ ਘਰ ਵਸੈ ਘਰ ਘਰ ਰੋਵੈ ਨਾਰ॥ ਘਰ ਘਰ ਪੂਜਾ ਘਰ ਘਰ ਮੰਡਪ ਘਰ ਘਰ ਹੁਇ ਮਠ ਸਾਰ॥੪੮॥ਚੌ:॥ ਚਿਰੰਕਾਲ ਲੇ ਰਾਜ ਕਮਾਵੈ॥ ਪਾਛੈ ਪੁਨ ਮਲੇਛ ਵਧ ਜਾਵੈ॥ ਕਲਜੁਗ ਘੋਰ ਹੋਇ ਜਿਸ ਕਾਲ॥ ਨਿਹਕਲੰਕ ਤਬ ਤੇਜ ਬਿਸਾਲ॥੪੯॥ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੁਰ

1. ਕਲਯੁੱਗ, 2. ਆਯੂ, 3. ਅੰਗਰੇਜ਼

ਸਕਲ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸੁਨ ਸਿੰਘਨ ਸਭ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਕਹਿ ਗੁਰਬਖ਼ਸ ਸਿੰਘ ਸੁਭ ਕਥਾ॥ ਸਿਖ ਸ੍ਰੋਤਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੁਨ ਤਥਾ॥੫੦॥ਦੋ:॥ ਰਾਮਦਾਸ ਕੁਲ ਰਾਮ ਕੌਰ ਗੁਰੂ ਉਕਤੀ ਕਹਿ ਚੁਪ॥ ਕਹਤੇ ਲਗੀ ਸਮਾਧ ਪਦ ਲਈ ਮੁਕਤ ਰਸ ਚੁਪ॥੫੧॥ਦੋ:॥ ਕਲਵਰਤਾਰਾ ਪਢ ਸੁਨੈ ਕਲਿਜੁਗ ਤਾਕਾ ਦਾਸ॥ ਪਾਪ ਭਰੈ ਭਗਤੀ ਜਗੈ ਧੰਨ ਸਿਖ ਕੀ ਆਸ॥੫੨॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰਜ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪੰਚਮ ਰੁਤੇ ਖਸਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ॥੩੬॥ ਦੋ: ਕੇ ਤਿਕ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਬਹੁਰ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਝਾਰ ਕਰੈ ਰਬਾਬੀ ਕੀਰਤਨ ਸੁੰਦਰ ਸਬਦ ਉਦਾਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਰਾਮ ਕੁਇਰ ਨਿਜ ਤਿਆਗ ਸਮਾਧ॥ ਰਿਦੈ ਧਿਆਨ ਧਰ ਗੁਰੂ ਅਗਾਧ॥ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਗਨ ਸਿੰਘ ਜਿ ਸ੍ਰੋਤਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸਭ ਕੇ ਅਨੰਦ ਉਦੋਤਾ॥੨॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕਥਾ ਕਰਨ ਲਗ ਭਾਈ॥ ਗੁਰ ਸੇਵਕ ਤੇ ਤਨ ਮਨ ਭਾਈ॥ ਭਗਤ ਗਿਆਨ ਤੇਪੂਰਨ ਜੋਈ॥ ਸਿਖੀ ਅਰ ਵਿਰਾਗ ਮਹਿ ਭੋਈ॥੩॥ ਸਦੂ ਮਦੂ ਦੋਨੋਭ੍ਰਾਤਾ॥[1] ਗਾਵੈ ਰਾਗ ਸੁਰਨ ਕੇ ਗਯਾਤਾ॥ ਕਰੀ ਬਿਲਾਵਲ ਚਉਕੀ ਚਾਰ॥ ਭੋਗ ਪਾਇ ਅਰਦਾਸ ਉਚਾਰ॥੪॥ ਪਾਛੈ ਸਿੰਘਨ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨੀ॥ ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਪ੍ਰਬੀਨੀ॥ ਕਲ ਮਹਿ ਕਰਯੋ ਖਾਲਸਾ ਬੀਰ॥ ਸਭ ਤੇ ਉਤਮ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸਰਬ ਸਰੋਮਣ ਖਾਲਸਾ ਰਚਯੋ ਪੰਥ ਸੁਖਦਾਇ॥ ਬਿਨਇਕਰੀ ਦੋਧੂ ਮਤੇ ਜਗ ਮਹਿ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਇ॥੬॥ ਪੂਛੇ ਪਰਮ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਿ ਰਹਣੀ ਕੋ ਬਿਰਤੰਤ॥ ਕਿਸ ਕੋ ਦੇਵੈ ਕਿਮ ਰਹੈ ਕੈਸੇ ਵਰਤੈ ਸੰਤ॥੭॥ ਗੁਰੂ ਕਹੈ ਸੁਨ ਖਾਲਸਾ ਕੇਸ ਪਾਹੁਲੀ ਮੁਕਤ॥ ਖੰਡੇ ਕੀ ਸਭ ਤੇ ਭਲੀ ਕੈ ਚਰਨਨ ਦੀ ਜੁਕਤ॥੮॥ ਜੁਗ ਜੁਗ ਮਹਿ ਹਮ ਅਵਤਰੈ ਆਪਨੇ ਭਗਤਨ ਕਾਜ॥ ਰਹਨੀ ਰਹੈ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਸੋ ਮੇਰੋ ਸਿਰਤਾਜ॥੯॥ ਧਰੈ ਕੇਸ ਪਾਹੁਲ[2] ਬਿਨਾ ਭੇਖੀ ਮੂਰਖ ਸਿਖ॥ ਮੇਰਾ ਦਰਸਨ ਨਹੀ ਤਿਸ ਪਾਪੀ ਤਿਆਗੇ ਸਿਖ॥੧੦॥ ਏਕ ਮਜਬ ਰਹਨਾ ਭਲਾ ਦੋ ਮੈ ਰਹੈ ਨ ਕੋਇਹ॥ ਮੇਰੋ ਸਿਖ ਕਹਾਇ ਕੈ ਭਰਮੈ ਪਾਪੀ ਸੋਇ॥੧੧॥ ਤ੍ਰੈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਮ ਸਿਖ ਹੈ ਸਹਜੀ ਚਰਨੀ ਖੰਡ॥ ਯਾਤੇ ਕੇਸੀ ਹੋਇ ਸਿਖ ਤੀਨੋ ਕਰੈ ਬਿਹੰਡ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਮੇਰਾ ਸੋ ਜੋ ਰਾਖੈ ਰਹਿਤ॥ ਗੁਰ ਆਇਸ ਮਹਿ ਨਿਸ[3] ਦਿਨ ਰਹਿਤ॥ ਪਹਰ ਰਾਤ ਕੇ ਕਰ ਇਸਨਾਨ॥ ਸੁਚ ਸੰਜਮ ਸੋ ਹੁਇ ਸਵਧਾਨ॥੧੩॥ ਜਪ ਆਦਿਕ ਗੁਰਬਾਣੀ ਪਾਠ॥ ਪਢੈ ਗੁਰਮੁਖੀ ਤਜ ਅਣ ਠਾਠ॥ ਸੂਤ ਅਰ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗੁਰਵਾਕਨ ਧਾਰੈ॥ ਔਰ ਬਯਾਧ ਸਮ ਸਗਰੀ ਟਾਰੈ॥੧੪॥ ਨਹੀ ਪਾਰਸੀ ਅਰਬੀ ਪਢੈ॥ ਮੁਖ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੁਰ ਨਿਸ ਦਿਨ ਰਢੈ॥ ਨਹੀ ਤੁਰਕ ਕੋ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈ॥ ਤਿਨ ਸੰਗਤ ਬੰਨੇ ਨਹਿ ਖਾਵੈ॥੧੫॥ ਚਾਕਰ ਬਨੈ ਜੀਵ ਕਾ ਹੇਤ॥ ਧਰੈ ਸਸਤ੍ਰ ਰਣ ਰਹੈ ਸੁਚੇਤ॥ ਕਬਹੂੰ ਨ ਕਰੈ ਲੋਭ ਕੀ ਭੀਤ॥ ਸਿਖ ਪਹਾੜੀ ਕਰੈ ਨ ਪ੍ਰੀਤ॥ ਚਾਰ ਬਰਨ ਸੋ ਬਰਤੈ ਐਸੇ॥ ਸੁਨੋ ਸਿਖ ਮਮ ਬਚ ਹੈ ਐਸੇ॥ ਬਾਮਣ ਚਰਣ ਪਾਹੁਲੀ ਹੋਵੈ॥ ਅਥਵਾ ਸਹਿਜਿ ਸਿਖੀ

1. ਭਰਾ, 2. ਅੰਮ੍ਰਿਤ, 3. ਰਾਤ ਦਿਨ

ਜੋਵੈ॥੧੭॥ ਮੇਰੋ ਸਿਖ ਆਨ ਸਭ ਤਿਆਗੈ॥ ਭੇਖੀ ਬਾਮਣ ਦਾਨ ਨ ਲਾਗੈ॥ ਦਿਜ ਲੋਭੀ ਨ੍ਹਿ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਵੈ॥ ਮੇਰੋ ਹੋਇ ਸੁ ਮੁਖ ਨਹਿ ਲਾਵੈ॥੧੮॥ ਸਰਵਰ ਗੁੱਗਾ ਆਦਿ ਜੁ ਪੀਰ॥ ਦਿਜ ਦਿਜਨੀ ਸੇਂਵੈ ਹੈ ਭੀਰ॥ ਤਿਸਕੀ ਸੰਗਤ ਸਿਖ ਨ ਬੈਸੈ॥ ਦੈਨੋ ਦਾਨ ਕਹਾ ਫਲ ਐਸੇ॥੧੯॥ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਸਿਖ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰੈ॥ ਤਿਸ ਦਿਜ ਕੋ ਦੈਸੋ ਦੁਖ ਭਰੈ॥ ਜੇਕੋ ਮੇਰੇ ਹੋਇ ਨ ਸਿਖ॥ ਤਿਸ ਬਾਮਣ ਕੋ ਦੇਇ ਨ ਭਿਖ॥੨੦॥ ਦਿਜ ਬਿਨ ਕੇਸ ਜੁ ਪਾਹੁਲਧਾਰੇ॥ ਤਿਸ ਪਾਖੰਡੀ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੇ॥ ਸੁਚ ਸੰਤੋਖ ਰਹਤ ਕੋਰਾਖਨਿ॥ ਧਰੈ ਧ੍ਰਮ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਰੈ ਜੁ ਭਾਖਨ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਮੇਰੇ ਸਿਖਨ ਲੇਖ ਧਰ ਦਾਨ ਲੂਟਬੇ ਹੇਤ॥ ਧਰੈ ਕੇਸ ਰਿਖ ਧੰਧ ਤਜਿ ਕਪਟੀ ਪਾਪੀ ਕੇਤ॥੨੨॥ ਬਿਪ੍ਰ ਬਰਣ ਉਤਮ ਬਡਾ ਤੀਨ ਦੇਵ ਕਉ ਰੂਪ॥ ਪਲਟਿ ਮਜਬ ਪੀਰਨ ਜਜੈ ਸੋ ਪਾਪੀ ਪਰੈ ਕੂਪ॥੨੩॥ ਭੇਖ ਕੇਸ ਧਰ ਆਨ ਸਿਖ ਪੂਜਤਤੁ ਛਨ ਦੇਵ॥ ਤਾਹਿ ਨ ਪਾਨੀ ਦੀਜੀਏ ਮੇਰਾ ਸਿਖਨ ਸੇਵ॥ ਕੇਸਾ ਪਹਿਰੀ ਭੇਖਿਆ ਜੀਵਨ ਕੇ ਤਿਨ ਕਾਲ॥ ਧਰੇ ਕੇਸ ਚੰਡਾਲ ਸਮ ਦੇਨ ਦਾਨ ਹੁਇ ਪਾਜ॥੨੫॥ਚੋ:॥ ਮਢੀ[1] ਮਸਾਣੀ ਗੋਰਨ ਮਾਨੈ॥ ਭੇਖੀ ਕੋ ਨਹਿ ਦੇਵੈ ਦਾਨੈ॥ ਜੰਹ ਕੰਹ ਕੇ ਨਹਿ ਖਾਇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਕਰੈਜਿ ਤੀਨੋ ਸਿਖ ਸੋ ਬਾਦ॥੨੬॥ ਬਿਨ ਬੂਝੇ ਦੇਵਨ ਕੋ ਜਜੈ॥ ਮੈ ਛੋੜਾ ਤਿਹਿ ਸੋ ਮੁਹਿ ਤਜੈ॥ ਮੇਰਾ ਸਿਖ ਜੋ ਤੀਰਥ ਜਾਵੈ॥ ਦੇਹਿਅਤਿ ਥਕੇ ਭੋਗ ਭੁਗਾਵੈ॥੨੭॥ ਦੇਇ ਜੁ ਦਾਨ ਪਰਬ ਕੋ ਮਾਨ ਗੁਰ ਬਿਵਾਸ॥ ਗੁਰ ਅਸਥਾਨ॥ ਦੇਖੈ ਨਾਹਿ ਤੀਰਥਨ ਪਾਂਡੇ॥ ਕਰੈ ਭੇਖ ਬਨਿਆਵੈ ਆਡੇ॥੨੮॥ ਕਹੈ ਇਕਾਤ ਪ੍ਰੀਤ ਜਨਦੂਰ॥ ਮਮ ਬਿਚਾਰ ਸੋ ਨਿਤ ਭਰਪੂਰ॥ ਸਿਖ ਭੁਗਾਵੈ ਮੇਰਾ ਸਿਖ॥ ਕੇਸ ਬੇਖ ਨਹਿ ਮੇਰੋ ਬਿਖ॥੨੯॥ਦੋ:॥ ਵੈਸ ਕੇਸ ਕੈ ਕੇਸ ਬਿਨ ਮੇਰਾ ਹੋਇ ਨਿਸੰਗ॥ ਬਾਮਨ ਸੋਈ ਬਯਾਸ ਸਮ ਦੇਵੈ ਦਾਨ ਉਮੰਗ॥੩੦॥ ਕੰਨਯਾ ਦੇਵੈ ਸਿਖ ਕੋ ਲੇਵੈ ਨਹਿ ਕਛੁ ਦਾਮ॥ ਸੋਈ ਮੇਰਾ ਸਿਖ ਹੈਂ ਪਹੁਚੈ ਲੈ ਮਮ ਧਾਮ॥੩੧॥ ਗੁਗਾ ਸਰਵਰ[2] ਪੀਰ ਜੋ ਜੋਗੀ ਭੂਤਨ ਸੇਵ॥ ਗੁਰ ਪੂਜੈ ਸਭ ਕਾਜ ਮੈ ਪਹੁਚੈ ਅਮ ਦਪਰ ਏਵ॥੩੨॥ ਜਪ ਆਨੰਦ, ਪਢ ਜਾਪ ਪਢ ਥੋਰਾ ਸਾਰਾ ਸਿਖ॥ ਰਹਰਾਸ ਆਰਤੀ ਸਬਦ ਪੁਲ ਕੀਰਤਨ ਸੁਨੈ ਸੁ ਭਿਖ॥੩੨॥ ਸਿਖ ਸਿਖਣੀ ਮਿਲ ਬਹੈ ਚਰਚਾ ਕਰੈ ਅਪਾਰ॥ ਭਜਨ ਸਿਖਾਵੈ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਨਿਤ ਭਜਿ ਬਰਿਮ ਬਾਰ॥੩੪॥ ਖਤ੍ਰੀ ਬੈਸ ਕਿ ਸੂਦ੍ਰ ਸਿਖ ਸ੍ਰਾਧ ਪਿਤਰ ਕੋ ਜਾਨ॥ ਕਰੈ ਕਰਾਵੈ ਬਿਪ੍ਰ ਸਿਖ ਅਜ ਬਿਪ੍ਰ ਨਹਿਆਨ॥੩੫॥ ਦੇਇ ਕੁਦਾਨ ਜੁ ਸਿਖ ਮਮ ਗ੍ਰਾਹਕ ਜਾਵੈ ਨਰਕ॥ ਅਪਨੋ ਤਲ ਤਾਕੋ ਬੁਰਾ ਤਾਹੀ ਤੇ ਰਹਿ ਫਰਕ॥੩੬॥ ਗੁਰੂ ਭਰੋਸਾ ਆਸ ਗੁਰਨਹਿ ਕੋ ਲੋਕ ਪ੍ਰਲੋਕ॥ ਗਯਾਨ ਧਯਾਨ ਇਸਾਨ ਜੁਤ ਸਿਖੀ ਰੀਤ ਅਸੋਕ॥੩੭॥

1. ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਨਾ ਨਿਵਾਵੇ, 2. ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ ਜਾਂ ਸਖੀ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ

ਪਰ ਨਾਰੀ ਰਮਤਾ[1] ਜੁਈ ਪਢੈ ਪਾਰਸੀ ਜੀਵ॥ ਨਾ ਮੈ ਤਿਸਕਾ ਨਾਹਿ ਮਮ ਸਿਖਨ ਜਲ ਤਿਸ ਪੀਵ॥੩੮॥ ਪੜੈ ਪਾਰਸੀ ਜਾਹਿ ਘਰ ਤਾਕਾ ਨਹੀ ਬਿਸਾਹ॥ ਤਾਕਾ ਛੁਹਯਾ ਨ ਖਾਇਐ ਤਜਯੋ ਧਰਮ ਕੋ ਰਾਹ॥੩੯॥ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਾਈ ਬਯਾਹ ਧਨ ਮਮ ਸਿਖ ਬਿਪ੍ਰ ਜਿ ਖਾਹਿ॥ ਸੋ ਭੇਖੀ ਪਾਪੀ ਅਧਿਕ ਅਤਿ ਧਨ ਦੇਇ ਜੁ ਨਾਹਿ॥੪੦॥ ਗ੍ਰਹ ਪੂਜਾ ਪੁਨ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਬੇਟੇ ਦਾਮ ਲੈ ਬਿਪ੍ਰ॥ ਗ੍ਰਹਨ ਦਾਨ ਛਾਯਾ ਪਸੁ ਖਾਵਤ ਨਰਕੀ ਛਿਪ੍ਰ॥੪੧॥ ਗ੍ਰਹਣ ਸਮੇ ਪੂਜਾ ਜਪੈ ਤਰਖਣ ਹੋਮ ਸਾਨ॥ ਛੂਟੈ ਗ੍ਰਾਹਣ ਦੇ ਦਾਨ ਕੋ ਸੋ ਮਮ ਸਿਖ ਸੁਭ ਜਾਨ॥੪੨॥ ਦਾਨ ਲੇਇ ਜੋ ਗ੍ਰਹਨ ਮੈ ਆਤਮ ਘਾੜੀ ਮੂਢ॥ ਮੇਰਾ ਸਿਖ ਤਿਸ ਬਿਪ੍ਰ ਕੋ ਗੇਰੈ ਕੂਪਨ ਗੂਢ॥੪੩॥ ਦਾਨ ਪਤਿ ਗ੍ਰਹ ਨਿਰਧਨਾ ਲੇਤਕ ਲੀਨੀ ਜੋਇ॥ ਸੁ ਮਲੇਛ ਹੁਇ ਬਿਪ੍ਰਤਾ ਤਾਹਿ ਸੁਰਗੁ ਨਾ ਹੋਇ॥੪੪॥ ਕਨਯਾਧਨ[2] ਜੋ ਗ੍ਰਹਨਧਨ[3] ਦੇਵ ਪੂਜ ਜੋ ਖਾਇ॥ ਇਹਾ ਤਜੈ ਤਿਹ ਕੋ ਸਕਲ ਭਲੀ ਨ ਗਤਿ ਸੋਪਾਇ॥੪੫॥ ਮਰਾ ਸਿਖ ਗਰੰਥ ਕੀ ਪੂਜਾ ਲੇ ਅਰਦਾਸ॥ ਲਿਖਿ ਖਾਵੈਝੂਠਾ ਚੁਗਲ ਸੋ ਮੇਰਾ ਨਹਿ ਦਾਸ॥੪੬॥ ਜੋ ਲੇ ਪੂਜਾ ਦਰਬ ਕੋ ਦੇਗ ਦੇਇ ਬੰਡ ਪਾਇ॥ ਕਰੈ ਜਮਨ ਮੈ ਲੋਭ ਜੋ ਕਰੈ ਸੁ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ॥੪੭॥ਚੌ:॥ ਖਾਲਸਾ ਸੋ ਜੋ ਲੇਇ ਨ ਦਾਨਾ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਦੀ ਰਖੈ ਨ ਆਨਾ॥ ਦਿਜ ਪਤਿ ਗ੍ਰਾਹੀ ਛੂਟੇ ਨ ਅੰਗਾ॥ ਸੋ ਮੇਰਾ ਹੋ ਤਿਸਕਾ ਸੰਗਾ॥੪੮॥ਦੋ:॥ ਭੇਖਨ ਪਯਾਰੋ ਮੋਹਿ ਕੋ ਬਰਨਨਹੀ ਪ੍ਰਿਅ ਕਾਹਿ॥ ਰਹਤ ਪਿਆਰੀ ਮੋਹ ਕੋ ਸਿਦਕ ਪੀਯ ਮਮ ਆਹਿ॥੪੯॥ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਕ ਰਖਾਇਏ ਇਹ ਛਤ੍ਰਨ[4] ਕੀਰੀਤਾ॥ ਦਿਸ ਸੋਤੋਖੀ ਦਾਨ ਤਲ ਲਖਾਵੈ ਭਜੈ ਸੁਮੀਤਾ॥੫੦॥ ਰਹਨੀ ਸਤਗੁਰ ਸਿਖ ਕੀ ਕਹੀ ਜੁਹਿਤ ਚਿਤਲਾਇ॥ ਪਢੈ ਸੁਨੈ ਭਕਤੀ ਲਹੈ ਮੁਕ ਗੁਰੂ ਘਰ ਜਾਇ॥੫੧॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੂਰ ਗ੍ਰੰਥੇ ਪੰਚ ਮਰਤੇ ਸਪਤ੍ਰਿੰਸਤੀ ਅੰਸੂ॥੩੭॥ ਛੰਦ॥ ਸੁਨ ਇਮਿ ਬਚਨ ਪਰੇ ਚਰਨਨ ਪਰ ਸੰਸਯ ਸਭ ਤਜ ਦੀਨੈ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਦਿਏ ਉਦੇਸ ਗ੍ਰਹਨ ਕਰਤ ਅਘਛੀਨੇ॥[5] ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਅਰਥ ਕੂਟ ਅਤਿ ਰਾਖਯੋ ਸਮਝਨ ਸਕ ਤਿਯਾਨੇ॥ ਤਾਤੇ ਤਥਾ ਲਿਖਯੋ ਹੈ ਹਮਹੂੰ ਜਥਾ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘਾਨੇ॥੩॥ਦੋ:॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੂ ਗਏ ਸੈਨ[6] ਅਸਥਾਨ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਬਿਰਾਜੇ ਸਭਾ ਮੈ ਲਾਗਯੋ ਦਿਵਸ ਦਿਵਾਨ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੭॥ਚੌ:॥ ਉਪਦੇਸਤ ਸਿੰਘਨ ਗੁਰੂ ਗਯਾਨਾ॥ ਸਤਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਇਕ ਨਾਰੀ ਆਈ॥ ਪਗ ਪ੍ਰਭ ਗਹਿ ਰੋਵਤ ਘਿਘਿ ਆਈ॥੧॥ ਮਮ ਪਤਿ[7] ਇਤ ਆਵਤ ਲਰਿ ਮਰਾ॥ ਬਾਸ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਸੁ ਕਰਾ॥ ਮੈ ਬਿਧਿਵਾ ਅਰੁ ਜੁ ਬਾਦਯਾਲਾ॥ ਹੋ ਹੈ ਕੈ ਜੋ ਮੋਰ ਹਵਾਲਾ॥੨॥ ਤਿਹ ਗੁਰ ਦੀਨੋ ਧੀਰਜ ਦਾਨਾ॥ ਸੰਗ ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਗਈ ਦੇਸ ਨਿਜ ਤਬ ਸੋ ਨਾਰੀ॥ ਇਤ ਗੁਰ ਸਿੰਘਨ ਸੰਗ

---

1. ਪਰਾਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਦਾ ਸੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, 2. ਲੜਕੀ, 3. ਔਰਤ, 4. ਖੱਤਰੀਆਂ ਦੀ, 5. ਪਾਪ ਦੂਰ ਕੀਤੇ, 6. ਅਰਾਮ ਕਰਨ, 7. ਪਤੀ

ਉਚਾਰੀ॥੩॥ ਸੁਨੋ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਬਚ ਮੇਰੋ॥ ਤਯਾਗਹੁ ਸਸਤ੍ਰਨ ਸਾਂਝ ਸਵੇਰੋ॥ ਜੁਧ ਮੈ ਜਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ॥ ਵਾਰ ਭਗੌਤੀ ਪਢਿਅਹਿ ਸੋਈ॥੪॥ ਤੁਰਕਨ ਸੰਗ ਸੰਗਤ ਕੋ ਜਾਨੋ॥ ਬਧਤ ਬਿਰੋਧ ਗਯੋ ਬਹੁ ਮਾਨੋ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਹੋਇ ਬਢ ਆਗੈ ਮਾਰੈ॥ ਮਰਤ ਸਰਗ ਜਸ ਜਿਅਤ ਨਿਹਾਰੇ॥੫॥ ਪ੍ਰੀਤ ਮੀਤ ਤਾਤੇ ਬਹੁ ਭਏ॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਭਲ ਬੁਰੇ ਕਹਏ॥ ਜਪੈ ਨਾਮ ਗੁਰੁ ਸਿਦਕ ਕਮਾਵੈ॥ ਗੁਰ ਪਾਇਨ ਪਰ ਜਗਤ ਤਤ ਰਾਵੈ॥੬॥ ਸਾਹ ਸਿਕੰਦਰ ਜਬਹੀ ਭਯੋ॥ ਕਰੇ ਜੰਗ ਅਤਿ ਤੇਜ ਬਢਯੋ॥ ਸਾਲ ਪਤ੍ਰ ਬਿਦਯਾ[1] ਤਿਹਿ ਪਾਸਾ॥ ਨਹ ਜਾਨਤ ਜਿਹਿ ਕੁਊ ਬੁਧਿਰਾਸ॥੭॥ ਇਕ ਲੁਦ ਨਗਰ ਰਹਤ ਜਿਹ ਜਾਨਾ॥ ਭਯੋ ਪਚਾਸ ਬਰਖ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਮਰਤੀ ਬਾਰ ਤਾਹਿ ਜਿਹਿ ਕਹੀ॥ ਤਿਹ ਤੇ ਹਰਾਹੂ ਹੀਅ ਮੈ ਗਹੀ॥੮॥ ਹੋਇ ਘਾਉ ਕੈ ਸਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ॥ ਅਸ ਪਹਰ ਮਹਿਤਦਵ ਜਾਨਾ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਦੇਤ ਅਧਿਕ ਉਪਦੇਸਾ॥ ਕਲਗੀਧਰਨ ਪ੍ਰਾਤਾਪ ਦਿਨੇਸਾ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੮॥ਦੋ:॥ ਨਕੇ ਝੰਗ ਮਘਣ ਮੈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਜਿਹ ਨਾਮ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਜਾਤ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਧਿ ਭਯੋ ਬ੍ਰਿਧ ਬਲ ਬਾਮ॥੧॥ਚੌ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਤਿਨ ਨਿਜ ਤਿਅਸਨ ਕਹੀ॥ ਸਤਰ ਬਰਖ ਆਯੁ ਮਮ ਅਹੀ॥ ਅਬ ਸੁਤ ਉਤਪਤ ਹੋਨ ਨ ਹਾਰਾ॥ ਜਾਤ ਜਨਮ ਬਿਰਥਾ ਘਰ ਦਵਾਰਾ॥੨॥ ਤਾਤੇ ਚਲ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਜਾਗੇ ਜੁਗ ਚਰਨਾ॥ ਤਹਹਿ ਸੇਵਾ ਕਰ ਜਨਮ ਬਿਤੈਹੌਂ॥ ਅੰਤ ਮੁਕਿਤ ਗੁਰੁ ਲੋਕ ਸਿਧੈਹੌਂ॥੩॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਯੋ॥ ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਰਹਯੋ ਮੁਦ ਛਾਯੋ॥ ਔਰਨ ਕੀ ਸੁਲੀਦ ਕੋ ਦਾਨਾ॥ ਖਾਤ ਰਹਯੋ ਸੇਵਕ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥੪॥ ਦਾਦਸ[2] ਬਰਖ ਸੇਵ ਇਮਿ ਕੀਨੀ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਚੀਨੀ॥ ਲਯੋ ਰਾਮ ਜੰਗਾ ਨਿਜ ਕਰਮੈ॥ ਮਾਰਨ ਲਗੇ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਉਰਮੈ॥੫॥ ਤਨੀਤੋਰ ਤਬਹੀ ਤਿਨ ਦੀਨੀ॥ ਸਨਮੁਖ ਭਯੋ ਸੰਕ ਨਹਿ ਕੀਨੀ॥ ਪੂਛੀ ਪ੍ਰਭ ਕਿਮ ਤੋਰੀ ਤਨੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਬਨੀ॥੬॥ ਨਾਥ ਹਾਥੁ ਲਗ ਗੋਰੀ ਲਾਗੈ॥ ਮੁਕ ਸਰੂਪ ਮਿਟੇ ਬਡਭਾਗੈ॥ ਤਾ ਮੈ ਕਪਟ ਰਹੈ ਪਟ ਪਗ॥ ਅਸ ਮੰਜਮ ਅਸ ਮਮ ਉਰ ਫੁਰਾ॥੭॥ ਤਾਤੇ ਤਨੀ ਤੋਰ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਮਾਰਿਅ ਮੋਹੈ ਬਿਨਯ ਇਮ ਗਾਈ॥ ਕਹਯੋ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਭਗਤ ਹਮਾਰਾ॥ ਪੈਹੈਂ ਮੁਕਤੀ ਸੁਖ ਫਲ ਭਾਰਾ॥੮॥ ਪੈ ਸਭ ਜਨਮ ਨ ਸੰਕਾ ਏਹੀ॥ ਗੁਰ ਅਸਮਰਥ ਨ ਦਿਅ ਸੁਤ ਏਹੀ॥ ਤਾਤੇ ਯਾਹਿ ਦੇਹੁ ਮੈ ਬੇਟੇ॥ ਆਯੁ ਬ੍ਰਿਧ ਮੈ ਸਭ ਭ੍ਰਮ ਮੇਟੇ॥੯॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਚਿਰਕਾਲਾ॥ ਨਿਵਸੇ ਸਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਤੀਰਥ ਨਨਕਾਨੇ ਸੁਖ ਚਹਾ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੈਠੇ ਤਹਾਂ॥੧੦॥ ਪੰਜ ਪਿਆਲੇ ਪਾਚ ਹੁ ਪੀਰਾ॥ ਛਠਮ[3] ਪੀਰ ਗੁਰ ਭਾਰੀ ਧੀਰਾ॥ ਸੁਨ ਗਾਇਕ ਮੁਖ ਪੁਛਨ ਕੀਨੋ॥ ਭਾਰੀ ਪੀਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਕਿਮ ਚੀਨੋ॥੧੧॥ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ

1. ਵਿਦਿਆ, 2. ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ, 3. ਛੇਵਾਂ

ਖਸਟ ਮਧ ਤਸਾਹੀ॥ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਰਨਯੋ ਤਬ ਤਾਹੀ॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਸੰਦੇਹ ਦੁਰਾਯੋ॥ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਰ ਜਸ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੪੯॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਕੁਰਖੇਤ੍ਰ॥ ਦਿਜ ਤਿਅ[1] ਦੁਖ ਹਰਨ ਭੀਮ ਚੰਦ ਜੁਧ ਭਵਿਖਯਤ ਬਰਨਾਤਮ ਏਕ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੁਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਨਿਕਟ ਗੁਨਿ ਜਨ ਜੁਰਯੋ ਸਮਾਜ॥ ਮਤ ਚਰਚਾ ਤਿਹਨਾਂ ਚਲੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਸੁਸਾਜ॥੧॥ਚੌ:॥ ਬਾਵਨ[2] ਕਬਿ ਬੈਠੇ ਗੁਰ ਆਗੇ॥ ਬਰਨਤ ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਤਨ ਬਿਭਾਗੇ॥ ਕਿਨਹੂ ਕਹੀ ਰਾਮਾਨੁਜਿ ਨੀਕੇ॥ ਮਾਧਵਾ ਚਾਰਜ ਕਿਨ ਕਹਿ ਹੀਕੇ॥ ਨਿੰਬਾਰਕ ਕਾਹੂੰ ਤਬ ਕਹੇ॥ ਸੰਕਰ ਦਤ ਦਾਹੂ ਉਰ ਲਹੇ॥੨॥ ਕਾਹੂ ਕਛੂ ਕਾਹੂੰ ਕਛੂ ਕਹਾ॥ ਨਿਜਨਿਜ ਅਨੁਮਤਿ ਆਸਯ ਮਹਾ॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਸਭਹੀ ਭਲੇ ਭਾਉ ਅਧਿਕਾਈ॥੩॥ ਪੈ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਸਭ ਹੀ ਤੇ ਬੜੇ॥ ਪੂਛੀ ਗੁਨਿਨ ਕਹਿ ਸਮਿਤ ਅੜੈ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਚਿਤ ਲਾਈ॥ ਇਕ ਨਗਰੀ ਇਕ ਸਿਖ ਰਹਾਈ॥੪॥ ਚਾਰ ਭ੍ਰਾਤ ਤਾਕੇ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ॥ ਘਰਨੀ ਸੁਘਰ ਕਾਮ ਤਿਅ ਸਮ ਸਰ॥ ਸੰਤ ਸਾਧ ਸਿਖਨ ਕੋ ਸੇਵਕ॥ ਜਥਾ ਸਕ ਲਗੁ ਭੇਟਾ ਦੇਵਕ॥੫॥ ਤਾਕੇ ਗੁਰੁ ਤਿਹ ਇਹ ਉਪਦੇਸਾ॥ ਚਹਹੁ ਜੁ ਜੀਤਨ ਕਾਲ ਕਲੇਸਾ॥ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ਸੁ ਸਿਖਨ ਕੇਰੀ॥ ਜਾ ਕੇ ਉਰ ਭਾਵਨਾ ਘਨੇਰੀ॥੬॥ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਭ੍ਰਮ ਉਰ ਮਤਿ ਕਰੀਓ॥ ਲੋਕ ਲਾਜ ਤੇ ਨਾਹਿਨ ਡਰਿਓ॥ ਨਿਤ ਸੇਵਤ ਨਿਜ ਗੁਰ ਬਚ ਮਾਨੀ॥ ਭਾਇਨ ਕਰੀ ਕੁਭਾਇ ਗਿਲਾਨੀ॥੭॥ ਘਰ ਲੁਟਾਇ ਕਰ ਦਿਨ ਦਸਮਾਹੀ॥ ਹੋਹੁ ਫਕੀਰ ਜਾਨ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਹਿ ਬਿਲਗ ਕਰ ਦੀਨੋ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਨ ਤਿਨ ਤਬ ਚੀਨੋ॥੮॥ ਇਕ ਘੋਰੀ ਇਕ ਗਾਇ ਸੁ ਦਈ॥ ਬਿਨ ਘਰਨੀ[3] ਘਰ ਸੰਪਤ ਲਈ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਇਕ ਗੁਰਮੁਖ ਆਯੋ॥ ਤਿਹਿ ਮਿਲਿ ਚਲਯੋ ਸਿਖ ਤਬ ਗਾਯੋ॥੯॥ ਛਕਹੁ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਹਹੁ ਮਮ ਗੇਹਾ॥ ਕਰਹੁ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮੋਰ ਅਸਨੇਹਾ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਕਹੀ ਕਾਜਮੁਹਿ ਭਾਰੀ॥ ਜੈ ਹੌ ਆਗਲ ਗ੍ਰਾਮ ਮੰਝਾਰੀ॥੧੦॥ ਤਬ ਤਿਨ ਤਿਹਿ ਘੋਰੀ ਸੁ ਚਢਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਸਿਖਨੀਸਨ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਮਮ ਪਾਛੇ ਆਵਹਿ ਸਿਖ ਕੋਈ॥ ਸੇਵਹੁ ਮਨਸਾ ਬਾਚਾ ਸੋਈ॥੧੧॥ ਜੁਇ ਜੁਇ ਕਹਹਿ ਸੁਈ ਸੁਇ ਕਰਿਓ॥ ਲਖ ਨਿਜ ਕਹਿ ਨਵ ਬਾਤੁਨ ਡਰਿਯੋ॥ ਤਾਹਿ ਜਾਤ ਦੂਸਰਾ ਸਿਖ ਆਯੋ॥ ਭੀਜਯੋ ਸੀਤ ਬਾਤ ਤਪ ਭਾਯੋ॥੧੨॥ ਤੁਰਤ ਸਿਖਨੀ ਤਾਹਿ ਛਕਾਯੋ॥ ਪਲੰਗ ਬਿਛਾਇ ਸੁਬਤ੍ਰ ਉਢਾਯੋ॥ ਅਗਨ ਅਧਿਕ ਇਤ ਉਤਦਹਕਾਈ॥ ਤਊ ਨ ਤਾਕੋ ਸੀਤ ਸਿਰਾਈ॥੧੩॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਸੈਨਿ ਸੰਗ ਤੇਰੇ॥ ਕਰਹੁ ਸੀਤ ਉਤਰਹਿ ਇਹ ਬੇਰੇ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਤਥਾ ਕਰੀ ਨਹਿ ਟਾਰੀ॥ ਸਤਿ[4] ਨਿਵਾਰਨ[5] ਤਾਂ ਸੰਗ ਪਰੀ॥੧੪॥ ਜਾਤ ਕੇ ਗਰ ਗਹ ਬਾਹੀ ਦਈ॥ ਭੁਜ ਧਰ ਸਿਰ ਤਿਨ ਮੈਨ ਸੁ ਕਈ॥ ਤਬ ਲੌ[6] ਤਾਕੋ ਪਤ[7] ਤਿਹ ਆਯੋ॥ ਦ੍ਵਾਰ ਖੋਲ ਅਸ ਬਚਨ

1. ਪਤਨੀ, ਇਸਤ੍ਰੀ, 2. ਕਵੀ, 3. ਇਸਤ੍ਰੀ, 4. ਠੰਡ, 5. ਦੂਰ ਕਰਨ, 6. ਉਸ ਸਮੇਂ, 7. ਉਸਦਾ ਪਤੀ

ਅਲਾਯੋ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਨਾਰਿ ਕਹੀ ਇਕ ਅਤਿਥ ਸਿਖ ਆਯੋ ਤੇਰੇ ਧਾਮ॥ ਸੀਤ ਨਿਵਾਰਨ ਹਿਤ ਪਰੀਤਾ ਕੇ ਸੰਗ ਸੁਖ ਧਾਮ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਆਇਸ ਹੋਇ ਕਰਹੁ ਸੋ ਮੈ ਅਬ॥ ਤਵ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾ ਸਾਧਤ ਅਬ॥ ਤਬ ਪਤਿਨ ਕਹੀ ਕਿ ਮੈ ਅਬ ਜਾਊਂ॥ ਧਰਮ ਸਾਲ ਮੈ ਰਾਤ ਬਿਤਾਊਂ॥ ਤੂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕਰ ਗੁਲਬਾਹੀ॥ ਸੰਕਾ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕੁਲ ਨਾਹੀ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਜਾਇ ਸੁ ਸੰਗਤ ਪਰਾ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏਅ ਸੰਕ ਚਿਤ ਧਰਾ॥੧੯॥ ਤੀਨਹੁ ਦੇਵ ਪ੍ਰਗਟ ਤਬ ਭਏ॥ ਜਿਤਯੋ ਕਾਲ ਪਦ ਮੁਕ ਸੁਦਏ॥ ਸੋ ਸਿਖ ਭਯੋ ਕਾਲ ਕਰ ਰੂਪਾ॥ ਜੀਤਯੋ ਮੁਹਿ ਕਹਿ ਬਚਨ ਅਨੂਪਾ॥੨੦॥ ਅਸ ਅਸੰਕ ਗੁਰ ਬਰ ਕੇ ਪਿਆਰੇ॥ ਹਰਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਦਾਸ ਨਿਰਧਾਰੇ॥ ਰਘੂ ਨੰਦਨ ਇਕ ਕਾਲ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਚਰਨਾ ਚੰਨ ਸਿਅ ਲਖਨ ਬਿਚਾਰਾ॥੨੧॥ ਕਛੁ ਸੰਕਾ ਨਿਜ ਓਰ ਮਹਿ ਰਾਖੀ॥ ਮੇਘ ਨਾਦ ਜਬ ਗਰਜਯੋ ਗਾਖੀ॥ ਦ੍ਵਾਦਸ[1] ਬਰਖ ਨਿਰਾਜਲ ਜਤੀ॥ ਸੋ ਜੀਤੈ ਜੋ ਐਸੋ ਬ੍ਰਤੀ॥੨੨॥ ਲਖਨਹਿ ਸੰਕਿਤ ਦੇਇ ਨ ਆਗਾ॥ ਤਬ ਲਛਮਨ[2] ਪਨ ਕਰ ਬਰ ਮਾਗਾ॥ ਇਨ ਸੰਕਾ ਤਜ ਸੇਵਾ ਕੀਨੀ॥ ਤਾਤੇ ਕਾਲ ਜਿਤਯੋ ਸੁਖ ਚੀਨੀ॥੨੩॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਸਤੇ ਤੇ ਅਧਕ ਗੁਰਮੁਖ ਭਕਤ ਅਨਨਯਾ॥ ਤਿਨ ਸੇਵਤ ਫਲ ਸੁਫਲ ਕੈ ਧਰ ਨੀਤ ਲ ਮੈ ਧਨਯਾ॥੨੪॥ ਸਰਬ ਮਤਨਸ ਬਸਾ ਸਨ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕੁਰਾਨਾ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਧਰਮ ਮਾਖਨ ਛਾਛ[3] ਨਿਧਾਨਾ॥੨੫॥ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਧਰਮ ਸਮਾਨ ਸੁਨ ਆਨ ਧਰਮ ਕੁਊ ਨਾਹਿ॥ ਸਭ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸ੍ਰਿਮ੍ਰਿਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕਹਿ ਗੀਤਾ ਹੂੰ ਇਹ ਮਹਿ॥੨੬॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਧੰਨ ਗੁਰ ਸਤਗੁਰੂ ਸਤਨਾਮ॥ ਕਹਿ ਕਹਿ ਸਭਾ ਪ੍ਰਭਾ ਭਲੀ ਭਈ ਬਿਸਰਜਨ ਰਾਮ॥੨੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੦॥ ਕਬਹੁਕ ਸਿੰਘਨ ਜੋਰਕਰ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜ॥ ਮੁਕਤ ਮਾਰਗ ਬਤਰਾਇਏ ਜਾਤੇ ਛੂਟਹਿ ਅਨੰਗ॥੧॥ਚੌ:॥ ਜਿਮ ਜਾਨਹਿ ਆਤਮਾ ਨਿਆਰਾ॥ ਕਹਿਐ ਤਥਾ ਪੁਰਾਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਸੁਨ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਬਿਨਯ ਬਨਾਈ॥ ਬਿਹਸਤ ਕਹਯੋ ਦੀਨ ਸੁਖਦਾਈ॥੨॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਮਮ ਰੂਪ ਉਦਾਰਾ॥ ਗਯਾਨੀ ਭਕਿਤ ਬਿਸੇਖ ਪਿਆਰਾ॥ ਸਭ ਸਿਧਾਂਤ ਇਨ ਮੋਸਨ ਸੁਨਾ॥ ਇਨਤੇ ਸੁਨਹੁ ਅਰਥ ਹਿ ਅਗੁਨਾ॥੩॥ ਅਸ ਆਇਸ਼ ਸੁਨ ਸਭ ਗੁਰ ਪਯਾਰੇ॥ ਪੂੰਛਨ ਲਾਗੇ ਗਯਾਨ ਪਸਾਰੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਤਿਨਹਿ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੁਤ[4] ਬੇਦਾਂਤ[5] ਸਿਧਾਤ ਬਤਾਯੋ॥੪॥ ਪ੍ਰਥਮ ਰੂਪ ਅਗਯਾਨ ਬਤਾਯੋ॥ ਪੁਨ ਤਾਤੇ ਛੂਟਨ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਕਰਤਾ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ ਪੁਨ ਕਹਾ॥ ਗਯਾਤਾ ਗਯਾਨ ਗੇਯਹਸ ਲਹਾ॥੫॥ ਪ੍ਰਮਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਮੇਯ ਬਤਾਯੋ॥ ਅਪ੍ਰੇਮੇਯ ਪੁਨ ਪਦ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਕਰਮ ਉਪਾਸਨਾ ਗਯਾਨ ਕਥਾਨਾ॥ ਬਰਨੋ ਰੋ ਪੁਨ ਸੁਇ ਸਹਿਤ ਬਿਧਾਨਾ॥੬॥

---

1. ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ, 2. ਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਭਰਾ, 3. ਲੱਸੀ, 4. ਸੁਰਤੀ, 5. ਵੇਦ

ਅਸ[1] ਅੰਗ ਪੁਨ ਜੋਗ ਜਨਾਏ॥ ਦਸ ਇੰਦ੍ਰਨ ਕੇ ਭੇਦ ਬਤਾਏ॥ ਪੰਦ੍ਰਹ ਨਿਯਮ ਕਹੇਯ ਮਪਿੰਦ੍ਰਹ॥ ਖੋਡਸ ਬਿਧਿ ਆਸਨ ਕਰ ਸੰਗ੍ਰਹ॥੭॥ ਤੀਨ ਭਾਂਤ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮਾ॥ ਅੰਤਸ ਕਰਣ ਚਾਰ ਸੁਖ ਧਾਮਾ॥ ਉਤਪਤ ਸਿਥਿਤ ਪ੍ਰਲਯ ਪੁਨ ਕਹੀ॥ ਸਮ ਦਮ ਉਪਰਿ ਤਿਖਿਯਾ ਸਹੀ॥੮॥ ਸ੍ਰਧਾ ਸਮਾਧਾਨਤਾ ਗਾਈ॥ ਕਹਿ ਗੁਰ ਸਿਖ ਕਰ ਲਛਨ[2] ਭਾਈ॥ ਕਹਯੋ ਬਿਬੇਕ ਬਿਰਾਗਨਿ ਚੋਰੀ॥ ਕਹੀ ਮੁਖ ਮੁਖਤਾਕੀ ਬਿਧਿ ਥੋਰੀ॥ ਜੀਵਨ ਮੁਕਿਤ ਬਿਦੇਹ ਮੁਕਿ ਕਹਿ॥ ਜਗਯ ਸਾਲ ਖਯਾਨ ਭਾਖੇ ਲਹਿ॥੯॥ ਭਕ ਗਯਾਨ ਅਰ ਜੋਗ ਪ੍ਰਗਾਸਾ॥ ਈਸਰ ਅਰਾਧਨਾ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ ਨਿਦਿਧ[3] ਸਨਕਹਾ॥ ਸਾਖਯਾਤ ਜਪਜੀ ਤੇ ਲਹਾ॥੧੦॥ ਤ੍ਰਿਪਟੀ ਭੇਦ ਬਹੁਰ ਬਰ ਬਰਨਾ॥ ਆਤਮ ਨਿਯਾਰੋ ਸਤ ਤੇ ਕਰਨਾ॥ ਆਤਮ ਨਯਾਰੋ ਸਭ ਤੇ ਕਰਨਾ॥ ਬਿਧਿ ਨਿਖੇਦ ਕਾਰਜ ਅਰ ਕਾਰਨ॥ ਦੇਸ ਕਾਲ ਲਛਨ ਬਿਰਾਨ॥੧੧॥ ਰਹਤ ਗਯਾਨ ਉਪਦੇਸ ਬਖਾਨਾ॥ ਦੈ ਦੈ ਚਾਰਹ ਬੇਦ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਜਾਗ੍ਰਤ ·ਸੁਪਨ ਸਖੋਪਤ ਤੁਰਿਆ॥ ਕਰਮ ਅਧੀਨ ਸੁ ਸੁਖ ਦੁਖ ਭਰਿਆ॥੧੨॥ ਗਰਭ ਬਾਸ ਦੁਖ ਅਧਿਕ ਜਤਾਯੋ॥ ਕਿਓ[4] ਕਰਾਰ[5] ਬਿਸਰਿ ਜਿਮ ਆਯੋ॥ ਕਹਯੋ ਸੁਧਰਮ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸਾਰਾ॥ ਨਿਰਨੈ[6] ਅਥ ਕਰਸਾਸਤ੍ਰਨ[7] ਦ੍ਵਾਰਾ॥੧੩॥ ਸੋ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਬਿ ਬਰਨਾ॥ ਰੁਚਿ ਦਸ ਧਯਾਉ ਮਧਯ ਅਘ ਹਰਨਾ॥ ਭਯ ਬਿਸਥਾਰਨ ਹਮ ਇਤ ਗਾਯੋ॥ ਤਹ ਤੇ ਪਢਹੁ ਜਿ ਚਿਤ ਹਿਤ ਆਯੋ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਸਿਰਮੋਰ॥ ਲਾਹੌਰ ਸੁਭ ਸੋਠਤੀ ਖਤ੍ਰੀ ਸੁਮਤਿ ਅਥੋਰ॥੧੫॥ ਦੈ ਸਿੰਘਨ ਉਪਦੇਸ ਬਰ ਬਹੁਰ ਰਹੇ ਅਰ ਗਾਇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਪਢਤ ਸੁਨਤ ਕਥਾ ਪਰਮ ਪਦ ਪਾਇ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੧॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਗੰਗਾ ਕੇ ਸਾਨ[8] ਚਿਤ ਭਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਭਲੀ ਉਠ ਰਾਖੀ॥ ਸੁਰਸੁਰਿ ਕਰਹੁ ਸਾਨ ਸੁਚ ਸਾਖੀ॥੧॥ ਆਇਸ ਲੈਸੇ ਹਿਤ ਜਬ ਆਵਾ॥ ਤਾਹਿ ਨ ਕਛੁ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁ ਬਤਾਵਾ॥ ਗੰਗਾ ਸਾਨ ਜਦਿਨ ਦਿਨ ਆਯੋ॥ ਕਹੀ ਅਹੋ ਗੰਗਾ ਨ ਨਹਾਯੋ॥੨॥ ਤਿਨ ਤਬਕਹੀ ਦਰਸ ਪ੍ਰਭ ਕਰਾ॥ ਸਕਲ ਤੀਰਥਨ ਰਸ ਪਦ ਭਰਾ॥ ਆਇਸ[9] ਮਿਲੀਨ ਗੰਗਾ ਗਯੋ॥ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਮੈ ਲਯੋ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਿ ਜੋ ਮਨ ਤੇਰੇ॥ ਗੰਗਾ ਮਜਨ ਹੈ ਹਿਤ ਹੇਰੇ॥ ਤੋ ਤੂ ਜਾਇ ਅਮੁਕਾ ਸਿਖ ਪਾਸਾ॥ ਕਰ ਗੰਗਾ ਮੰਜਨ ਅਰਦਾਸਾ॥੪॥ ਸੁਨਤਿ ਸਿਖ ਤਬ ਤਾ ਢਿਗ ਗਯੋ॥ ਪਰੇ ਪਗਨ ਪਰ ਪੂਛਤ ਭਯੋ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਕਹੀ ਚਲਹੁ ਮਮ ਗ੍ਰੇਹਾ॥ ਪੈ ਇਕ ਅਸ ਮੰਜਸ ਅਬ ਏਹਾ॥੫॥ ਮਮਤਿਆ[10] ਪਰਮ ਕਲਹਨੀ ਜਾਨੋ॥ ਸ੍ਵਾਨ

---

1. ਅੱਠ, 2. ਗੁਣ, 3. ਨਿਧਆਸਨ, 4. ਕੀਤਾ ਸੀ, 5. ਵਾਅਦਾ, 6. ਸਿੱਟਾ, 7. ਸਾਸਤਰਾਂ, 8. ਇਸ਼ਨਾਨ, 9. ਆਦੇਸ਼, 10. ਇਸਤ੍ਰੀ

ਗਾਇ ਇਕ ਮਾਰਕ ਮਾਨਹੁ॥ ਤਾਤੇ ਰੋਟੀ ਲਕਰੀ ਨੀਰਾ॥ ਲੈ ਕਰ ਚਲਹੁ ਕਰਹੁ ਤਤਬੀਰਾ॥੬॥ ਸ੍ਵਾਨ ਜਬਹਿ ਭੂੰਕਤ ਨਿਕਟਾਈ॥ ਰੋਟੀ ਆਗੇਦੀਜਹੁ ਪਾਈ॥ ਤਿਅ ਘੁਰ ਰਾਵਤ ਜਬ ਨਿਕਟੈ ਹੈ॥ ਲਕਰੀ ਨਿਰਖਿ ਹਰਖਿ ਭਰ ਜੈ ਹੈ॥ ਮਾਰਕ ਗਾਇ ਖਾਇ ਖੁਸ ਨੀਰਾ॥ ਬੈਠੋ ਆਸ੍ਰਮ ਮਾਹਿ ਗੰਭੀਰਾ॥ ਅਨ ਸੁਨ ਰੋਟੀ ਨਕਰੀ ਨੀਰਾ॥ ਲੈ ਆਯੋ ਸੁਇ ਕਰ ਤਤਬੀਰਾ॥੮॥ਦੋ:॥ ਤਬਲੌ ਗੁਰਮੁਖ ਆਇ ਕਹ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਯਾਰ॥ ਛਕ ਛਕਾਇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਕਰ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਚਾਰ॥੯॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ਗੰਗਾ ਕਰ ਪ੍ਰਬਾ॥ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਨਿਜ ਮਨ ਕੀ ਸਰਬਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਭਗਵਨ ਨਿਕਟ ਪਠਾਯੋ॥ ਗੰਗਾ ਮੰਜਨ ਹੇਤ ਬਤਾਯੋ॥੧੦॥ ਤੁਮਹਿ ਉਪਾਧ ਲਗੀ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਅਸ ਮੰਜਸ ਅਸ ਉਰ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਕਹੀ ਮੂੰਦ ਨਿਜ ਨੈਣਾ॥ ਕਰ ਗਹਿ ਦੁਊਨ ਕੀਨ ਤਬ ਬੈਨਾ॥੧੧॥ ਨੈ ਨ ਉਘਾਰਤ ਗੰਗਾ ਮਾਹੀ॥ ਕਰਤ ਸਾਨ ਲਖਯੋ ਤਿਨ ਤਾਹੀ॥ ਕਰ ਮੰਜਨ ਦੈ ਦਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਨੈਨ[1] ਮੂਦ[2] ਪੁਨ ਆਏ ਤਿਹਿ ਥਾਨਾ॥੧੨॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਇਤਕ ਬਲਧਾਰੀ॥ ਰਾਖੀ ਕਰੋ ਅਸ ਮੰਜਸ ਭਾਰੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਨ ਕੀਨੀ ਅਰਦਾਸਾ॥੧੪॥ ਬਯਾਧਭਾ ਸਿਖ ਸੁਖ ਰਾਸਾ॥੧੩॥ ਦੂਸਰ ਬਹੂ ਸਿਖ ਕੀ ਬੇਟੀ॥ ਬਡੇ ਭਾਗ ਗੁਰੁਮੁਖ ਪਗ ਭੇਟੀ॥ ਦੋਊ ਲਾਗੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ॥ ਸੁਨਤ ਅਨੰਦ ਭਏ ਸੁਖ ਸਰਨੇ॥੧੪॥ ਦੂਸਰ ਬਰਖ ਫੇਰ ਸਿਖ ਆਯੋ॥ ਗੁਰ ਪਦ ਪਰਸੁ ਸੁ ਆਇਸ ਪਾਯੋ॥ ਗਯੋ ਫੇਰ ਤਾ ਗੁਰਮੁਖ ਗੇਹਾ॥ ਲਖਯੋ ਲਲਿਤ ਸੁਇ ਬਿਧਿ ਸੁ ਅਛੇਹਾ॥੧੫॥ ਆਗੇ ਤੈ ਲਾਗੇ ਅਤਿ ਸੁਖੀ॥ ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਨਾਰਿ ਨਹਿ ਰੁਸੀ॥ ਗੰਗਾ ਮੰਜ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ॥ ਕਹਿ ਗੁਰਮੁਖ ਸੋ ਸਕਤਤ[3] ਨ ਰਹੀ॥੧੬॥ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਸੋ ਬਯਾਧਾ ਗਈ॥ ਸਕਤ ਤਿਹਾਰੀ ਕਿਨ ਲੈ ਲਈ॥ ਅਬ ਤੌ ਸਕਿਤ ਚਾਹਿ ਯਹਿ ਦੂਨੀ[4]॥ ਭਈ ਸੁ ਕਵਨ ਹੇਤ ਤੇ ਊਨੀ[5]॥੧੭॥ ਗੁਰਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸੁਖ ਦਾਨਾ॥ ਯਹ ਤੁਮਰੋ ਸਭ ਕਰਮ ਮਹਾਨਾ॥ ਤੁਰਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੋ ਨਾਰੀ॥ ਦੂਜੀ ਆਇ ਗੁਰਮੁਖ ਪਯਾਰੀ॥੧੮॥ ਅਬ ਯਹਿ ਕਰਤ ਸੇਵ ਸਿਖ ਸੰਗਾ॥ ਸਕਤ ਭਈ ਆਧੀ ਮਮ ਅੰਗਾ॥ ਤਬ ਹੌ ਹੀ ਕਰ ਸੇਵਕ ਸੁ ਨਿਜ ਕਰ॥ ਤਾਤੇ ਸਮਰਥ ਰਹੀ ਮੋਹਿ ਬਰ॥੧੯॥ ਅਬ ਆਇਸ ਤਿਆ ਕੀ ਜਬ ਲੈ ਹੋ॥ ਤਬ ਮੈ ਮੰਜਨ ਗੰਗਾ ਕਰੈ ਹੌ॥ ਵਹ ਉਪਾਧਿ ਮੈ ਦੁਖ ਦਨ ਜਾਨੀ॥ ਸੇਵਤ ਗਯੋ ਸੁ ਕਰ ਸਿਖ ਗਯਾਨੀ॥੨੦॥ ਕਰ ਸੰਬੋਧਨ ਪੁਨ ਸਿਖਨੀ ਸੰਗਾ॥ ਮਿਲਿ ਮੰਜਨ ਕਿਅ ਗੰਗ ਤਰੰਗਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਮੀਪ ਤਬ ਆਯੋ॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁ ਛੋਰ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਸਿਖ ਸੇਵ ਜੁ ਕਰੈ॥ ਸਕਲ ਕੁਟੰਬ ਸੰਗ ਨਿਸਰੈ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖ ਸੰਤ ਪਗ ਸੇਵਾ॥ ਯਾ ਸਮ ਦੂਸਰ ਨਹਿ ਮਹਿ ਦੇਵਾ॥੨੨॥ ਬਾਰੰਬਾਰ ਸੁ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ॥ ਸੇਵਾ ਸਿਖ ਕਰਮੁਹਿ ਬਸ ਲਹੀ॥ ਸਾਧਨ ਜਪ ਤਪ ਜੋਗ ਅਨੈਕਾ॥ ਯਾ ਸਮ ਆਨਨ ਜਾਨ

1. ਅੱਖਾਂ, 2. ਬੰਦ ਕਰਨਾ, 3. ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, 4. ਦੁਗਨੀ, 5. ਘੱਟ

ਬਿਬੇਕਾ॥੨੩॥ ਯਾ ਬਿਨ ਸਰਬ ਨਿਫਲ ਫਲ ਜਾਨੋ॥ ਜਾਤੇ ਸਰਬ ਸਫਲ ਫਲ ਮਾਨੋ॥ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਖਦਾਨਾ॥ ਸੇਵਹੁ ਸਿਖ ਸੰਤ ਅਤਿ ਬਾਨਾ॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਸਿਖ ਸੇਵਾ ਕਰ ਫਲ ਅਧਿਕ ਬਰਨਯੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਆਪ॥ ਬਾਢਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਕੋ ਅਬਚਲ ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਤਾਪ॥੨੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੨॥ ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਮਰਦਾਸ ਕੀ ਅੰਸਾ[1]॥ ਮੇਘ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਅਘ ਧੁਨਿਸਾ॥ ਜਬ ਕਬ ਬੈਠ ਕਹਹਿ ਘਰ ਮਾਹੀ॥ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਮ ਕੋਊ ਨਾਹੀ॥੧॥ ਮੁਕਤਿ ਭੁਕਿਤ ਅਰ ਭਕਿਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਦੇਤ ਰੀਝ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਜਗ ਜਾਹਰ ਜਿਨ ਕੀ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਔਢਰ ਢਰਨ ਅਨਾਥ ਸਹਾਈ॥੨॥ ਗੁਰੁ ਸਰੂਪ ਦਸ ਏਕ ਸਮਾਨਾ॥ ਜਿਨ ਜਾਨਾਂ ਤਿਨ ਸਭ ਕਿਛ ਜਾਨਾ॥ ਮੇਰੇ ਸਤਗੁਰੁ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ॥ ਜਾਚਕ ਇਛਾ ਪੂਰਕ ਦ੍ਵਾਰਾ॥੩॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਿਤ ਸੁਨ ਤਿਨ ਨਾਰੀ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਦੁਖਿਤਿਨ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ[2]॥ ਸੁਾਮੀ ਸਦਾ ਸਤਗੁਰੂ ਸੇਵਹੁ॥ ਅਰ ਉਪਦੇਸਹ ਮਹਿ ਨਿਤ ਦੇਵਹੁ॥੪॥ ਪੈ ਮੇਰੋ ਮਨ ਮਾਨ ਨ ਮਾਹ॥ ਨਾਰ ਸੁਭਾਵ ਅਗਯਾਨੀ[3] ਕਹਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਮਨਸਾ ਫਲਦਾਇਕ ਰਘੁਰਾਈ॥੫॥ ਤੋਕਿ ਗਉਰੇ ਸੁਤ ਨਹਿ ਹੋਤਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸਾਹਿਬ ਸੁਖ ਸੋਤਾ॥ ਬਿਹਸਤਿ ਮੇਘ ਰਾਜ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਨਾਰ ਸੁਭਾਉ ਕਹੀ ਸੋ ਕਹੀ॥੬॥ ਆਗੇ ਕਹੀ ਨਰ ਹੀ ਸਯਾਨੀ॥ ਨ ਤੁਮੇ ਮਾਗਤ ਪੂਤ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਅਬ ਲੈ ਪੂਤ ਮੂਤ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਕਰਿ ਨਿਜ ਬੰਸ ਪੂਤ ਸੁਖ ਦਾਤੀ॥੭॥ਦੋ:॥ ਕਲਮਦਾਨ ਕਾਗਜ ਲਯੋ ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਤੇ ਆਪ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਿਸਅ ਰਿਸਚਿਤ ਚਲੇ ਚਤੁਰ ਸੁਖ ਥਾਮ॥੮॥ਚੌ:॥ ਜਲ ਧਰਿਆ ਬਨ ਮਸਕ[4] ਉਠਾਈ॥ ਸੰਗਤ ਆਗੇ ਮਿਲੀ ਸੁਹਾਈ॥ ਸੁਊ ਆਨੰਦਪੁਰ ਜਾਤ ਸਮਾਜਾ॥ ਮਾਰਗ[5] ਮਿਲੇ ਮਹਤ ਘਨ ਰਾਜਾ॥੯॥ ਸੋ ਵਤ ਸੰਗਤ ਨਾਹਿ ਪਛਾਨਾ॥ ਪਹੁਚੇ ਪੁਰ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਕਬਹੁ ਕ ਕਾਹੂ ਸਿਖ ਰੁਖਲਖਾ॥ ਜਿਨ ਆਗੇ ਬਾਉਲੀ ਸੁ ਪਿਖਾ॥੧੦॥ ਤਿਨ ਪਛਾਨ ਭਲ ਪੂਛ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਮੁਖ ਸਿਖਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਅਨ ਜਾਨੇ ਸੇਵਾ ਜੁ ਕਰਾਈ॥ ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਨਿਜ ਲਖ ਸਮੁਦਾਈ॥੧੧॥ ਤਿਨ ਤਬ ਜਾਇ ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦਾ॥ ਜਹ ਬੈਠੇ ਗੁਰੁ ਸਿੰਘ ਗੁਬਿੰਦਾ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਜਨ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਮੇਘ ਰਾਜ ਸਾਹਿਬ ਸੁਖ਼ ਰਾਸਾ॥੧੨॥ ਸੰਗਤ ਸੰਗ ਹਮਾਰੇ ਆਏ॥ ਸੇਵਤ ਜਲ ਸਤ ਸੰਗਤ ਪਯਾਏ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਦਰਸਨ ਨਹਿ ਕੀਨੋ॥ ਅਜਹੁ ਸੇਵ ਮਹਿ ਅਤਿ ਚਿਤ ਦੀਨੋ॥੧੩॥ ਮੈ ਪਹਿਚਾਨ ਤਬ ਬਰਜਨ ਕਰੈ॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਮੁਖ ਬਚਨ ਉਚਰੇ॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਮਸਰਾ॥ ਬਾਬੇ ਮੇਘ ਰਾਜ ਗੁਰ ਘਰਾ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਬਿਹਸੇ ਸੋਢੀ ਬੰਸ ਬਰ ਕਹੀ ਸਭ ਹੀ ਸਭ ਭਾਂਤ॥ ਹਮ ਜਾਨਤ ਅਜਾਨ ਬਨ ਰਹੇ ਸੁ ਔਸਰ[6] ਕਾਂਤ॥੧੫॥ ਲਯਾਉ ਬੁਲਾਇ ਸੁ ਆਦਰ ਬਾਬਾ॥ ਜਿਨਕੀ

1. ਵੰਸ਼, ਔਲਾਦ, 2. ਕਹਿਣ ਲਗੀ, 3. ਨਾ ਸਮਝ, 4. ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ਕ, 5. ਰਸਤਾ, 6. ਸਮਾਂ

ਸਭ ਬਿਧਿ ਭਕਿਤ ਅਜਾਬਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਮੀਪ ਤਬ ਆਏ॥ ਕਲਮਦਾਨ ਕਾਗਜ ਲੈ ਆਏ॥੧੬॥ ਚੌਂਕੀ ਪਰ ਸਤਗੁਰ ਬਿਠਾਇ ਕਰ॥ ਪੂਜਾ ਦਈ ਗੁਰੰ ਸਭਾਇ ਭਰ॥ ਕਲਮਦਾਨ ਕਾਗਜ ਤਬ ਮਾਂਗਾ॥ ਮੇਘ ਰਾਜ ਧਰ ਦਿਆ[1] ਗੁਰ ਆਗਾ॥੧੭॥ ਤਾ ਪਰ ਨਾਮ ਚਾਰ ਲਿਖ ਦੀਨੇ॥ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੜੇ ਪ੍ਰਬੀਨੇ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਸਰਬ ਸੁਖ ਧਾਮਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਾਰਾਇਨ ਦਾਸ ਅਕਾਮਾ॥੧੮॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬੰਸੁ ਚਾਰ ਸੁਤ[2] ਭਏ॥ ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਗੁਰੁ ਪੂਜਾ ਦਏ॥ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨ ਕਿਏ ਤਬ ਬਿਦਾ॥ ਬੰਦਨ ਕਰਤ ਭਏ ਪਗਰਿਦਾ॥੧੯॥ ਕਰ ਬੰਦ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਪਦ ਪਾਥੋ ਜਥਹੁ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਅਮਰਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਸੁ ਅਤਿ ਧਰੀ॥ ਅਰਜਨ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਰ ਹਰਿ ਰਾਇ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸਨ ਜੀ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸਰੂਪ ਨਵਮ ਗੁਰੁ ਜਿਨ ਤੇ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਬਿਸਨ ਜੀ॥੨੦॥ ਸਭ ਲੋਕ ਮਮ ਘਰਨੀ ਦਰੇ ਗੁਰੁ ਬੰਸ ਲਖ ਪਾਲਨ ਕੀਏ॥ ਕੈ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਸੁ ਭਕਿਤ ਮੁਹਿ ਕਰਨਾ ਢਰੇ ਸਭ ਕਛੁ ਦੀਏ॥ ਨਅਦੇਇ ਕਛ ਜਗਮਾਹਿ ਜਨ ਕਹਿ ਦਾਨ ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਮ ਦੇਤ ਹੋ॥ ਬਨ ਭ੍ਰਾਤ ਸਤ੍ਰ ਸਮਾਨ ਸੁ ਤਬ ਨ ਜਾਹੁ ਗਲਾਨਿ ਨ ਲੇਤ ਹੌਂ॥੨੧॥ ਯਹ ਬੰਸ ਗੁਰੁ ਬਰ ਅੰਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਮਰ ਕਰਸ ਪੁਰ ਦਈ॥ ਸੋ ਪਾਲਨੀਯ ਸੁਭਾਤਿਸ ਗੁਨ ਖਯਾਤਿ ਸੋ ਪਾਲਨ ਕਈ॥ ਸਕਿਸੇਸ ਸੁਰਪਤਿ ਬ੍ਰਹਸਪਤਿ ਸਾਰਦ[3] ਸੁ ਨਾਰਦ ਗੁਨ ਗਨਾ॥ ਨਹਿ ਅੰਤ ਪਾਇ ਅਨੰਤ ਗੁਨ ਪੁਨ ਚਹਤ ਨਿਤ ਭਕੀ ਧਨਾ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਅਭੈ ਭਕਤ ਨਿਜ ਚਰਨ ਕੀ ਦੀ ਜੈ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਸਰਨਾਗਿਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ ਕਰ ਸਦਾਸਰਬਦਾ ਖਯਾਲ॥੨੩॥ਚੌ:॥ ਲਹਿ ਬਰਦਾਨ ਭਕਿਤ ਸਨਮਾਨਾ॥ ਆਏ ਗੋਬਿੰਦਵਾਲ ਮਹਾਨਾ॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਚਾਰ ਤਾਤ[4] ਤਬ ਪਾਏ॥ ਸਬ ਬਿਧਿ ਗੁਨ ਪੂਰਨ ਸੁਖ ਦਾਏ॥੨੪॥ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬਾਹੁੜ ਮਲ॥ ਗਈ ਬਹੋਰਨ ਹਾਰ ਅਲਤ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ[5] ਸਸਿ ਬਾਬਾ॥ ਜਿਨ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼[6] ਅਜਾਬਾ॥੨੫॥ ਤਿਨ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰਾਮੀ॥ ਕਪਲ ਦੇਵ ਘਟ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ॥ ਜਿਨ ਸੁਤ ਮੈ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਸਿੰਘ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਭ ਬਰਦਾਨੀ ਬੰਸ ਕੀ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਜਗ ਮਹਿ ਰੀਤੀ॥ ਸਦਾ ਰਹਤ ਚਿਤ ਹਿਤ ਸੁਖੀ ਨਹਿ ਤਿਨ ਕਹਿ ਜਮ ਭੀਤ॥੨੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੩॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਬਾਰ ਬੈਠੇ ਦਰਬਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਅਪਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਜਿਨ ਮਹਿਮਾ ਜਗ ਜਾਨਨ ਕੋਈ॥ ਸੁਰ ਅਰ ਅਸੁਰ ਨਾਗ ਨਰ ਜੋਈ॥੧॥ ਜਾਮੇ ਮਾਹਿ ਕੀਚਲਗਿ ਗਯੋ॥ ਅਤਿ ਅਚਰਜ ਸਭ ਕੇ ਮਨ ਭਯੋ॥ ਪਹਿਰਯੋ ਸ੍ਵੇਤ ਅਬਹਿ ਗਰ ਜਾਮਾ॥[7] ਗਏ ਨ ਕਹੂੰ ਨੌਰਨਿ ਕਾਮਾ॥੨॥ ਕਿਯੋ ਯਹ ਲਾਗਾ ਕੀਚ ਬਸਨ

1. ਦਿੱਤਾ, 2. ਪੁੱਤਰ, 3. ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, 4. ਪੁੱਤਰ, 5. ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਦਾਸ ਭਲਾ, 6. ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, 7. ਕਪੜੇ

ਮੈ॥ ਪੂਛੀ ਪਰ ਪਗ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸਨ ਮੈ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਹੋ ਇਹ ਕਾਲ ਗਯੋ ਚਿਤ ਆਈ॥੩॥ ਜਾਇ ਬਾਉਲੀ ਮਾਹਿ ਨਹਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਚੋਬਾਰੇ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥ ਤਹ ਪਰ ਮੇਘ ਭੀਜ ਸਭ ਧਾਮ॥ ਪੋਰੀਨ ਗਨ ਲਗਯੋ ਮਮ ਜਾਮ॥੪॥ ਤਾਤੇ ਪੋਰੀ ਬਨ ਬੇ ਹੰਤਾ॥ ਮੇਘ ਰਾਜ ਢਿਗਲਿਖਹੁ ਸਕੇਤਾ॥ ਬਾਬਾ ਮੇਘ ਰਾਜ ਬਨਵਾਵੈ॥ ਧਤ ਇਤ ਤੇ ਤਿਤ ਨਿਤ ਚਲ ਜਾਵੈ॥੫॥ ਸਵਾ ਪਹਰ ਕੀ ਪੂਜਾ ਜਾਇ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਚਨ ਅਲਾਇ॥ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਚਰਿਤ ਗੁਰ ਘਰਕੇ॥ ਲਖੇ ਜਾਤ ਨਹਿ ਮਨ ਬੁਧ ਕਰਕੇ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੪॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬੈਠੇ ਦਰਬਾਰ॥ ਆਈ ਇਕ ਨਾਰੀ ਸੁ ਕੁਮਾਰ॥ ਘੂੰਘਟ ਕਾਢਤ ਦੂਰਤ ਛਬੀਲੀ॥ ਨੈਨ ਨਚਾਵਤ ਅਤਿ ਚਮਕੀਲੀ॥੧॥ ਮਾਨਹੁ ਰਤਿ ਕੈ ਧੋਇੰਦ ਰਾਨੀ॥ ਉਰ ਬਸਿ ਕੈ ਰੰਭਾ[1] ਪਹਿਚਾਨੀ॥ ਨਿਕਟਿ ਆਇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਗ ਕੇ ਖਰੀ॥ ਬਿਹਸਤ ਬਦਨ ਅਤਨ ਮਦ ਭਰੀ॥੨॥ ਜਹਾ ਸਿੰਘ ਲਾਖਨ ਕੀ ਭੀਰਾ॥ ਬੈਠਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਰਨ ਧੀਰਾ॥ ਉਚ ਕੁਚੁ ਛਲਕਤ ਪਟਕੇ ਬਾਹਰ॥ ਭੂਖਨ ਝਨ ਕਤ ਨਨਕਤ ਜਾਹਰ॥੩॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਸੀਘ੍ਰ ਕਰ ਦੂਰ॥ ਸੀਘ੍ਰ ਸੀਘ੍ਰ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਸੁਖ ਨੂਰ॥ ਤਾਹਿ ਤੁਰਤ ਅਰਦਾਸੀ ਧਰਾ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਦੂਰ ਸੁ ਕਰਾ॥੪॥ ਸਿਖਨ ਕਹੀ ਦਰਸਹਿਤ ਆਈ॥ ਕਿਹ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੂਰ ਕਰਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜਹਾਂ ਸੰਤ ਸੰਗਾ॥ ਤਹ ਨਾਰੀ ਤੇ ਬਿਘਨ ਅਨੰਗ॥੫॥ ਲਾਖ ਟਕਾ ਕਰ ਅਸੁ[2] ਸੁਹਾਯੋ॥ ਬਿਗਰਤ ਟਟਆਨੀ[3] ਨਿਕਟਾਯੋ॥ ਹਿ ਨਾਵਤ ਖੁਰਧੁਰ ਉਡਾਵੈ॥ ਨਹਿ ਦੁਸਟ ਕਾਸਮਝ ਸਚ ਪਾਵੈ॥੬॥ ਤੈਸੇ ਚਿਤ ਇਕਾਗਰ ਜਹਾਂ॥ ਹੋਤੀ ਸੰਤ ਸੰਗਤ ਬਚ ਮਹਾਂ॥ ਤਹਾਂ ਜੁਬਾਨ ਨਾਰੀ ਭਰਿ ਰੂਪ॥ ਭੂਖਨ ਜੋਤ ਜਗਤ ਆਨੂਪ॥੭॥ ਅਹਹਿ ਬਿਘਨ ਤਾ ਤੇ ਹਮ ਟਾਰਾ॥ ਚਿਤ ਇਕਾਂਤ ਕਰ ਸਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਸਮਯ ਪਾਇ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕੀਜੈ॥ ਜਿਮ ਪਿਤ ਢਿਗ ਕਨਯਾ ਲਖ ਲੀਜੈ॥੮॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬਰ ਉਪਦੇਸ ਦਿਆ ਦੀਨ ਬੰਧ ਅਘਹਾਰ॥ ਸੰਗ ਸੰਗ ਤੇ ਕਾਮ ਪੁਨ ਕ੍ਰੋਧ ਨਾਸ ਨਿਰਧਾਹ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੫॥ ਏਕ ਬਾਰ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਭਈ ਭੀਰ ਗੁਰੁ ਦਰਸਮੁਦਾਈ॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਪਰਬ ਯਹ ਭਾਰੀ ਲਾਖਨ ਆਏ ਸਿਖ ਗੁਰਦਾਰੀ॥੧॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਕਿ ਸਿਖੀ ਤਿਖੀ॥ ਖੰਡੇ ਕੀ ਧਾਰਹੁ ਤੇ ਲਿਖੀ॥ ਕੋਊ ਹੋਤ ਨ ਘਨੇ ਸੁ ਪਜਾਰੇ॥ ਭੇਖ ਅਲੇਖ ਲਾਜ ਨਿਜ ਧਾਰੇ॥੨॥ ਤੰਬ ਤਿਨਿ ਕਹੀ ਜਿ ਦਰਸਨ ਆਏ॥ ਸਭ ਸਿਦਕੀ ਸਤਗੁਰੁ ਮਨ ਭਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਯੋ ਸਿਖ ਨੀਕੇ ਸਿਖ॥ ਲਖਹੁ ਕਥਾ ਤੇ ਤੋਹਿ ਨੈਨ ਦਿਖ॥੩॥ ਏਕ ਸਿਖਨੀ ਨਿਕਟ ਹਕਾਰੀ ਕਹਤਵ ਸਿਖ ਕਰਾਂ ਗੁਰ

1. ਇੰਦਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਅਪੱਛਰਾ, 2. ਘੋੜਾ, 3. ਟੈਰ (ਮਮੂਲੀ ਘੋੜੀ)

ਪਯਾਰੀ॥ ਬੋਲੀ ਮੋਰ ਸਿਖ ਯਹ ਭਲਾ॥ ਪਢਤ ਰਹਤ ਗੁਰਬਾਨੀ ਕਲਾ॥੪॥ ਸਿਖਹਿ ਕਹੀ ਸਿਖਨੀ ਤੇਰੀ॥ ਅਹਿਹਿ ਕਹਾ ਕਹਿ ਤਿਹਿ ਦ੍ਰਿਗ ਫੇਰੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸਿਖਨੀ ਸਿਖ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੈ ਬਿਰਲੇ ਰਿਖ॥੫॥ ਗੁਰ ਸਿਖ ਗੁਰ ਸਿਖਨੀ ਸਮਝ ਨਿਜ ਸੰਜੋਗ ਚਿਤਾਰ॥ ਭਜਨ ਸੇਵ ਕਰ ਪਾਇ ਹੈ ਨਤੁ ਦੋਊ ਹੈ ਖਾਰ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੬॥ ਏਕ ਬਾਰ ਇਕ ਸੂਬੇਦਾਰ॥ ਆਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦਰਬਾਰ॥ ਬੋਲਯੋ ਕਰ ਬੰਦਨ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥ ਏਕ ਪ੍ਰਸਨ ਮਮ ਕਰਨਾ ਖਾਨਾ॥ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਹੌ ਤਿਨ ਕਹੀ॥ ਹ੍ਵੈ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਰਾਊਰ ਜਹੀ॥ ਕਹਾ ਦਾਨਤਾ ਕਹਿ ਤਬ ਮਿਲੈ॥ ਯਹ ਮਮ ਸੰਕਾ ਉਤਰ ਖਿਲੈ॥੨॥ ਜਾ ਪਰ ਮੈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਭੇਜੋਹੁ ਤਿਹ ਘਰ ਗੁਰਮੁਖ ਪਯਾਰਾ॥ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਹੀ ਹਿਤ ਧਾਰਾ॥ ਅਧਿਕ ਜਾਸ ਪਰਚਿਤ ਤੁਹਾਰਾ॥ ਤਾਕਹਿ ਕਹਾ ਦੇਹੁ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁ ਦ੍ਵੈ[1] ਸਿਖ ਭਾਈ॥੪॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਬਿਦਸ ਸਿਖ ਲਗ ਕਹੀ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦੇਵ॥ ਸੂਬੇਦਾਰ ਕਹੀ ਭਯੋ ਕਾ ਪ੍ਰਸਨ ਫਲ ਏਵ॥੪॥ਚੌ:॥ ਜਾਕੇ ਘਰ ਚਲ ਏਤੇ ਗਏ॥ ਤਿਹਿ ਸੇਵਾ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਭਏ॥ ਕਾਫਲ ਭਯੋ ਨਾਥ ਸੋ ਕਹਿਏ॥ ਯਹ ਸੰਕਾ[2] ਮਮ[3] ਉਰ ਕੀ ਦਹਿਏ[4]॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਢਿਗ ਇਮ ਕਹਯੋ ਸੂਬੇਦਾਰ ਸੁਜਾਨ॥ ਕਹਿਯੋ ਸਭ ਬਿਰਤਾਤ ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਰਾਜ ਮਹਾਨ॥ ਚੌਪਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਜਬ ਆਏ ਬਹੁ ਗੁਰਮੁਖ ਪਯਾਰਾ॥ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਕਥਾ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਭਯੋ ਸੰਤ ਸੰਗਤ ਸੁਖ ਨਾਨਾ ਕੋਊ ਸਬਦ ਚੋਟ ਲਗ ਗਈ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਗਈ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਮਿਲ ਸੇਵ ਕਮਾਈ॥ ਸਫਲ ਭਯੋ ਧਨ ਅਹੁ ਅਧਿਕਾਈ॥੭॥ ਗ੍ਰਿਸਤੀ ਕੇ ਗੁਨਾਹ ਸਭ ਦਰੇ॥ ਸੰਤ ਅਤਿਥ ਸਿਖ ਸੇਵਾ ਕਰੇ॥ ਜਮ ਜਮਾਤ ਪੁਨ ਪੂੰਛਨ ਤਹੀਂ॥ ਗ੍ਰੰਸਤ[5] ਧਰਮ ਸੇਵਾ ਸਮ ਨਾਹੀਂ॥੮॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਮਧੁਰੇ ਬਚਨ ਭਯੋ ਨਿਸਿਤ ਸਰਦਾਰ॥ ਨਮਸਕਾਰ ਪਗ ਪਰ ਕਰੀ ਗਯੋ ਸੁਧਾਮ ਬਿਚਾਰ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੭॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੁਕ ਮਾਤ ਗੁਜਰੀ ਤਨਮੈ॥ ਪਈ ਬਯਾਧ ਬਯਾਕੁਲ ਨਿਸ ਦਿਨ ਮੈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪੂਛਨ ਜਬ ਢਿਗ ਗਏ॥ ਮਾਤਾ ਕਹੀ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਭਏ॥੧॥ ਇਤੋ ਕਸਟ ਮੈ ਕਯੋ ਕਰ ਪਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਰਮ ਫਲ ਭਾਯੋ॥ ਸਿਖ ਸਾਧ ਦਿਜ ਅਤਿਥ ਅਨੇਕ॥ ਕਬਹੁ ਤੌ ਸੁਖ ਤਿਹ ਸੁਖ ਨੇਕ॥੨॥ ਮਾਤਾ ਕਹੀ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਕਰੌਂ॥ ਸੰਤ ਅਤਿਥ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਧਰੌਂ॥ ਮਮ ਕਰ ਤੇ ਨਹਿ ਸੇਵ ਕਰਾਵੈ॥ ਗੁਰ ਮਾਤਾ ਲਜੀ ਮਨਸੰਕਾਵੈ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁ ਕਰਹੁ ਭੰਡਾਰਾ॥ ਚਾਰਹੁ ਬਰਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਤੈ

---

1. ਦੋ, 2. ਸ਼ਕ, 3. ਮੇਰੇ,
4. ਦੂਰ ਰਹੀਏ, 5. ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਧਰਮ

ਸਹਿ ਕਿਯੋ ਰੋਗ ਸਭ ਗਯੋ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚਨ ਸੰਪੂਰਨ ਭਯੋ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੮॥ਚੌ:॥ ਫਤੇ ਚੰਦ ਇਕ ਸਾਧ ਉਦਾਸੀ॥ ਆਯੋ ਸੋ ਕਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਾਸੀ॥ ਬਡੋ ਮੋਦ ਬਡ਼ ਬਲ ਤਨ ਮਾਹੀ॥ ਰਹਤ ਨਿਕਟ ਸਤਗੁਰ ਬਲਬਾਹੀ॥੧॥ ਮਲ ਜੁਤ ਕੋਹਿ ਜਾਨਨ ਹਾਰੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਿਲਾਗੇ ਪਜਾਰੋ॥ ਦੇਵ ਜੋਗ ਇਕ ਦੇਵ ਸੁਆਯੋ॥ ਬਡ਼ੇ ਬਡ਼ੇ ਤਿਨ ਰੋਮ[1] ਸੁਹਾਯੋ॥੨॥ ਫਤੇ ਚੰਦ ਪਰ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਯਾਸੁਨ ਭਿਰਹੁ ਕਹਯੋ ਗੁਰਦਯਾਲਾ॥ ਬਾਧ ਲਗੋਟ ਕੇਸ ਕਸ ਜੂਰਾ॥ ਭਿਰਯੋ ਸੰਤ ਤਾਸੋ ਬਲ ਪੂਰਾ॥੩॥ ਘਰੀ ਦੈਕ ਲਰਿ ਦੇਵ ਗਿਰਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪਰਮਲੋਂ ਝੁਕਾਯੋ॥ ਤਨ ਮਹਿ ਲਖੇ ਰੋਮ ਧਸ ਗਏ॥ ਕਾਂਟੇ ਲੋਹਸ ਦ੍ਰਿਸ ਨਿਰਮਏ॥੪॥ ਚਿਮਟਾ ਸੋਗਹਿ ਗਹਿ ਕਢਵਾਏ॥ ਹਰਖ ਹੋਇ ਹਿਅ ਬਰ ਬਰ ਪਾਏ॥ ਦੀਨ ਨਕਾਰਾ ਔਰ ਨਿਸਾਨਾ॥ ਹੋਹੁ ਮਹੰਤ ਬਡ਼ੇ ਸਵਧਾਨਾ॥੫॥ ਪੋਥੀ ਔਰ ਦਈ ਦਸਤਾਰਾ॥ ਦਿਓ ਸਸਤ੍ਰ ਇਕ ਨਿਜ ਕਰ ਧਾਰਾ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਭਏ ਸੰਤ ਸੁ ਅਨੇਕਾ॥ ਜਾਕੇ ਮਾਹਿ ਹੋਇ ਜੁ ਬਬੇਕਾ॥੬॥ ਤਿਨ ਕੋ ˉਚੇ ਲਨ ਮਾਹਿ ਸੁਹਾਈ॥ ਅਬਲੌ ਅਧਿਕ ਮਹੰਤੀ ਪਾਈ॥ ਅਬ ਇਹ ਕਾਲ ਅਯੋਧਯਾਨ[2] ਪੁਰੀ॥ ਸਤਨਾਮ ਮੁਕਤ ਦਮਨ ਫੁਰੀ॥੭॥ ਮਾਧੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਨ ਖਾਨੀ॥ ਨਿਵਸਤ ਸਾਧ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਉਦਾਸੀਨ ਮਹਿ ਅਸ ਪ੍ਰਭਵਤਾਈ॥ ਸਬ ਬਿਧਿਸਨੋ ਆਨ ਮਹਿ ਪਾਈ॥੮॥ਦੋ:॥ ਇਮ ਸਤਿਗੁਰੁ ਬਰਦਾਨ ਕੇ ਅਗਿਨਤ ਅਹਹਿ ਪ੍ਰਸੰਗ॥ ਸੁਨੇ ਲਿਖੇ ਸੋਈ ਲਿਖੇ ਨਿਜ ਮਤਿ ਮਿਤ ਸੁਰ ਸੰਗ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੫੯॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਕਰਯੋ ਸੁ ਭੋਜਨ ਗੁਰਮੁਖ ਭਾਈ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਕਰਜਿਵ ਨਾਰਾ॥ ਬਿਪ੍ਰਨ ਸਿੰਘਨ ਅਤਿਥਨ ਭਾਰਾ॥੧॥ ਚਾਤੁਰ ਬਰਨ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਾਯੋ॥ ਬਾਗਾ ਬਸਨ ਨਿਹਾਲੀ ਪਾਯੋ॥ ਬੁਧ ਪਰੀਖਨ ਹਿਤ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਦੇਵੀ ਦਿਤਹਿ ਦਿਅਨ ਬੁਲਾਈ॥੨॥ ਸੋਊ ਕਰ ਮਾਨ ਆਪ ਨਹਿ ਆਯੋ॥ ਗੁਰ ਕਰ ਪੋਰਾਣਿਕ ਮੈ ਗਾਯੋ॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਨਿਜ ਸਿਖ ਪਠਾਏ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਬੰਸ ਬਰਤਊਨ ਆਏ॥੩॥ ਮੁਖਯ ਭੇਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰਬਰ॥ ਭੇਜਯੋ ਦਿਏ ਕਬਿਤ ਤਾਹਿ ਕਰ॥ ਸੋ ਲੈ ਕਰ ਦਿਜ ਬਰ ਤਟ ਗਯੋ॥ ਦੁਖਿਤ ਬ੍ਰਿਪ ਕਛੁ ਕਹਤਨ ਭਯੋ॥੪॥ਦੋ:॥ ਮਾਨ ਸਮਾਨ ਮਹਾਨ ਕਹਿ ਆਨ ਨ ਜਾਨ ਜਿਆਨ॥ ਮਾਨ ਮੁਨਿਨ ਗਲਤਾਨ ਕਰਮਾਨ ਜਨਮ ਕੀ ਖਾਨ॥੫॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਸਵੈਯਾ ਪਾਤਸਾਹੀ੧੦॥

ਜੋ ਕਛੁ ਲੇਖ ਲਿਖਯੋ ਬਿਧਿਨਾ ਸੋਈ ਪਾਇਅਤ ਮਿਤ੍ਰਜੂ ਲੋਕ ਨਿਵਾਰੋ॥ ਮੇਰੋ ਕਛੂ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀ ਗਯੋ ਯਾਦ ਤੇ ਭੂਲਨ ਕੋ ਪਚਿਤਾਰੋ॥ ਬਾਗੇ ਨਿਹਾਲੀ ਪਠੈ ਦੈ ਹੋ ਆਜ

---

1. ਵਾਲ, ਕੇਸ, 2. ਧਿਆਨਪੁਰ (ਬਟਾਲੇ ਨੇੜੇ)

ਭਲੇ ਤਮ ਕੋ ਨਿਹਚੈ ਜਿਆ[1] ਧਾਰੋ॥ ਛਤ੍ਰੀ[2] ਸਭੈ ਕ੍ਰਿਤ[3] ਬਿਪ੍ਰ[4] ਕੇ ਇਨ ਹੂੰਪੈ ਕਟਾਖ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੈ ਨਿਹਾਰੋ॥੧॥ ਜੁਧ ਜਿਤੇ ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ[5] ਇਨਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੋ ਦਾਨ ਕਰੇ॥ ਪਾਪ ਓਘ[6] ਟਰੇ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਇਨ ਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਫੁਨ ਧਾਮ ਭਰੇ॥ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੋ ਬਿਦਯਾ ਲਈ ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਭ ਸਤ੍ਰ ਮਰੇ॥ ਇਨ ਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਸਜੇ ਹਮ ਹੈਂ ਨਹੀ ਮੋ ਸੇ ਗਰੀਬ ਕਰੋਰ[7] ਪਰੇ॥੨॥ ਸੇਵ ਕਰੀ ਇਨ ਕੀ ਭਾਵਤ ਔਰ ਕੀ ਸੇਵ ਸੁਹਾਤਨ ਜੀਕੋ॥ ਦਾਨ ਦਯੋ ਇਨਹੀ ਕੋ ਭਲੋ ਅਰ ਕੋ ਦਾਨ ਨ ਲਾਗਤ ਨੀਕੋ॥ ਆਗੈ ਫਲੈ ਇਨ ਹੀ ਕੋ ਦਿਓ ਜਗ ਮੈ ਜਸ ਔਰ ਦਿਓ ਸਭ ਫੀਕੋ॥ ਮੋ[8] ਗ੍ਰਹਿ[9] ਮੋਤਨ ਤੇ ਮਨ ਤੇ ਸਿਰਲੌ ਧਨ ਹੈ ਸਭ ਹੀ ਇਨ ਹੀ ਕੋ॥੩॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਤ ਸਵਯੇ ਭਯੋ ਨਰਾਜੀ॥ ਦੂਖਯੋ ਅਧਿਕਊਰ ਮਾਹਿ ਸੁ ਗਾਜੀ॥ ਮੈ ਪੌਰਾਣਿਕ ਮੋ ਕਹਿ ਤਿਆਗੀ॥ ਅਪਰਨ ਦਿਏ ਬਸਤ੍ਰ ਬੜ ਭਾਗੀ॥੬॥ ਗੁਰ ਘਰ ਕੇ ਹਮ ਨਿਤ ਕੇ ਬਾਂਸੀ॥ ਲੇਤ ਦਾਨ ਨਿਤ ਸਭ ਸੁਖ ਰਾਜੀ॥ ਜਗਾਯ ਹੁ ਮੈ ਹਮਦਾਨ ਨ ਪਾਯੋ॥ ਲਾਖਨ ਲੈ ਪਰ ਦੇਸਿ ਸਿਧਾਯੋ॥੭॥ ਅਬ ਗੁਰੁ ਨਿਕਟ ਜਾਇ ਕਾ ਕਰਹੌ॥ ਇਤਹਿ ਅਸੀਸਤਿ ਚਿਤਵਲ ਧਰਿਹੌ॥ ਜਾਹਨ ਮਾਨ ਗੁਨਿ ਜਨ ਕਰ ਹੋਈ॥ ਜਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਮਝ ਨਹਿ ਕੋਈ॥੮॥ ਤੁਹਨੁ ਜਾਇ ਅਪਮਾਨ ਕਰਾਊਂ॥ ਏਤੀ ਮੈ ਤੁਮ ਤੇ ਬਕਸਾਊਂ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਗੁਰ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਨਨਯ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਕਰਤ ਨਰ ਲੀਲਾ॥ ਉਪਦੇਸਤ ਸਭ ਕਹਿ ਹਰ ਹੀਲਾ॥੯॥ ਤਾ ਤੇ ਤਿਨ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਕਨ ਕਰਿਅਹੁ॥ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨ ਰਾਮ ਦੁਖ ਹਰਿਅਹੁ॥ ਦਿਜ ਤਬ ਕਹੀ ਬਨਹਿ ਯਹ ਕੈਸੇ॥ ਭਾਈ ਜੀਗਾਈ ਬਿਧਿ ਜੈਸੇ॥੧੦॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਦੇਵੀ ਦਿਤੋ ਬਾਚ॥ਚੌ:॥

ਜੋ ਹਮ ਕੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਚਰਿ ਹੈ[10]॥ ਤੇ ਸਭ ਨਰਕਿ ਕੁੰਡ ਮਹਿ ਪਰਿ ਹੈ॥ ਮੋ ਕੋ ਦਾਸੁ ਤਵਨ ਕਾ ਜਾਨੋ॥ ਯਾ ਮੈ ਭੇਦੁ ਨ ਰੰਚ[11] ਪਛਾਨੋ॥ ਮੈ ਹੋ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਕੋ ਦਾਸਾ॥ ਦੇਖਨਿ ਆਯੋ ਜਗਤ ਤਮਾਸਾ॥[12] ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਗਤਿ ਕਹਾ ਸੋ ਕਹਿਹੋ॥ ਮਿਰਤ ਲੋਗ ਤੇ ਮੋਨਿ ਨ ਰਹਿ ਹੌਂ॥

ਗੁਰ ਸਿਖੇ ਬਾਚ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਬਾਚ ਇਸਕੀਟ ਪ੍ਰਤਿ॥

ਮੈ ਅਪਨਾ ਸੁਤ ਤੋਹਿ ਨਿਵਾਜਾ॥ ਪੰਥ ਪ੍ਰਚੁਰਿ ਕਰਬੇ ਕਹਿ ਸਾਜਾ॥ ਜਾਇ ਤਹਾਂ ਤੇ ਧਰਮ ਚਲਾਇ॥ ਕੁ ਬੁਧ ਕਰਨ ਤੇ ਲੋਕ ਹਟਾਇ॥ ਤਥਾ॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਤਪਸਯਾ ਭਯੋ॥ ਦ੍ਵੈ ਤੇ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈ ਗਯੋ॥ ਤਥਾ॥ ਆਦ ਅੰਤ ਏਕੈ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਸੋਈ

1. ਦਿਲ ਵਿਚ, 2. ਕਸ਼ੱਤਰੀ, 3. ਕੰਮ, 4. ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੇ, 5. ਕ੍ਰਿਪਾ, 6. ਦੁੱਖ ਮੁਸੀਬਤਾਂ, 7. ਕਰੋੜਾਂ, 8. ਮੇਰੇ, 9. ਘਰ, 10. ਕਹੇ, 11. ਥੁਹੜਾ ਭੀ, 12. ਲੀਲਾ

ਗੁਰੂ ਸਮਝਿਯਹੁ ਹਮਾਰਾ॥ ਤਥਾ ॥ ਜਿਹ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮਨ ਸੁਧ ਆਈ॥ ਤਿਮਿ ਤਿਮਿ ਕਹੇ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਈ॥ ਤਥਾ॥ ਜੋ ਜੋ ਜਨਮ ਪੂਰਬਲੇ ਹੇਰੇ[1]॥ ਕਹਿਹੋ ਸੁ ਪ੍ਰਭ ਪਰਾ ਕ੍ਰਮ ਤੇਰੇ॥ ਤਥਾ॥ ਜੋ ਜੋ ਜਨਮ ਪੁਰਬਲਾ ਭਯੋ॥ ਸੋ ਸੋ ਸਭ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਦਯੋ॥ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਤੁਮ ਚਿਤ ਬਿਚਾਰਹੁ॥ ਆਤਮ ਜਾਯਤ ਪੁਤ੍ਰ ਪੁਕਾਰਹੁ॥ ਪੁਨ ਭਰਮਹੁ ਯਹ ਸੰਕਾ ਬੁਰੀ॥ ਤੁਮਹਿ ਚਾਹਿਅਹਿ ਸੰਕਾ ਹਰੀ॥੧੧॥ ਜਬ ਜਬ ਹੋਇ ਧਰਮ ਕਰ ਹਾਨੀ॥ ਬਾਢਹਿ[2] ਅਸੁਰ[3] ਬੰਧ ਬਲਖਾਨੀ॥ ਤਬ ਤਬ ਰਾਮ ਮਨੁ ਜਤਨ ਧਰਹੀਂ॥ ਭਗਤ ਹੇਤ ਲੀਲਾ ਬਹੁ ਕਰਹੀਂ॥੧੨॥ ਧਰਮ ਹੇਤ ਗੁਰਦੇਵ ਪਠਾਏ॥ ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਬਾਰਨ॥ ਇਹੈ ਕਾਜ ਧਰਾ ਹਮ ਜਨੰਮੰ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਬਾਕਯਨ ਤੇ ਜਾਨਾ॥ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਆਪ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਕ੍ਰ ਅਰਥ ਅਨੂਠਾ॥ ਹੈ ਸੁਬਾਕਯ ਛਲ ਸਤਗੁਰੁ ਤੂਠਾ॥੩॥ ਪੂਰਬ ਅਚਾਰਜ ਜਗ ਜੇਤੇ॥ ਨਿੰਦਨ ਕਰੈਅਹਿ ਕ੍ਰਿਤ ਤੇਤੇ॥ ਤਾ ਆਪਨਉਤ ਕਰਖ ਛਪਾਯੋ॥ ਸਤ੍ਯ ਸਤਯ ਬਚ ਭਾਖ[4] ਸੁਨਾਯੋ॥੧੪॥ ਹਮ ਕੋ ਪਦ ਅਰਥਾਤ ਸਨਿਜ ਕਹਿ॥ ਮਾਨਹਿ ਪਰਮੇਸਰ ਅਭੇਦ ਚਹਿ॥ ਸੋ ਸਭ ਨਰਕ ਕੁੰਡ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ ਜਿਹ ਨਹਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਭਕਿਤ ਪਿਆਰੀ॥੧੫॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਮੇਸਰ ਏਕ ਸਮਾਨਾ॥ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸੁ ਗ੍ਰੰਥ ਬਖਾਨਾ॥ ਗੁਰੁ ਹਿਨ ਕਹਿ ਜੁਹਰਿ ਸਮਸਰਾ॥ ਤੌਕਿ ਕਹਹਿ ਮੁਨਿਐ ਦਿਜਬਰਾ॥੧੬॥ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਸਭ ਏਕ ਸਮਾਨਾ॥ ਭਕਤਯਵ ਤਾਰ ਲੀਨ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਤਾਤੇ ਹੈ ਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਗਟ ਛਿਪਾਵਹਿ॥ ਸਿਮਰਨ ਭਜਨ ਸਾਰ ਸਮਝਾਵਹਿ॥੧੭॥ ਨੁਰਾਂ[5] ਮੁਹਿ ਕਤ ਸਮਰਥ ਅਸ ਹੋਈ॥ ਜੋ ਜੋ ਕਰਮ ਕੀਨ ਤੁਮ ਜੋਈ॥ ਸਮਝਦੇਵ ਦਿਤਾ ਉਠਆਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਬਿਹਾਯੋ॥੧੮॥ ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਦਿਜ ਉਰ ਅਕੁਲਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਗੁਰ ਖਾਲਸਾ ਬਖਾਨਾ॥ ਅਸਨ ਹੋਇ ਨਿਤ ਕਰਗੁਰੁ ਦਾਨਾ॥ ਮਿਟਹੁ ਮੋਰ ਲਖਿ ਚਿਤ ਅਕੁਲਾਨਾ॥੧੯॥ ਗਦ ਗਦ ਕੰਠ ਨੈਨ ਨਹਿਰਾਯੋ॥ ਅਤਿ ਕਰ ਕ੍ਰੋਧ ਨ ਚਿਤ ਥਿਰ ਆਯੋ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਗੇ ਧਰ ਬਾਗ ਨਿਹਾਲੀ॥ ਤਿਹ ਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਿ ਤਿਹਿ ਕਾਲੀ॥੨੦॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ॥ਦੋ:॥ ਚਟ ਪਟਾਇ ਚਿਤ ਮੈ ਜਰਯੋ ਤ੍ਰਿਨ ਜਯੋ ਕ੍ਰਸਤਿ ਹੋਇ॥ ਖੋਜ ਰੋਜ ਕੇਹੇਤ ਲਗਿ ਦਯੋ ਮਿਸਰ ਜੂ ਰੋਇ॥ਚੌ:॥ ਦੈ ਬਹੁਦਾਨ ਮਾਨ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦਿਜ ਧਾਮ ਪਰਾਯੋ॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖਯ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਛੂਟ ਗਈ ਦਿਜ ਸੰਕਾ ਭਾਰੀ॥੨੧॥ ਦਿਜ ਜੂ ਚਿਤਨੀਕੇ ਲਖਹੁ ਸੁਤ ਸੁਖਾਲਸਾ ਮੋਰ॥ ਯਾਕੀ ਸਮ ਸਰ ਹੋਇ ਨਹਿ ਤੀਨ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅ ਹੋਰ॥੨੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੦॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਖੰਡ ਚਤੁਰ

1. ਦੇਖੇ, 2. ਰਾਕਸ਼, 3. ਵੱਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, 4. ਕਹਿ ਕੇ, 5. ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ

ਥਾਂਤਰਗਤਿ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸਿਖਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਦਾ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥:੨੨॥ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ ਕਈ ਭਾਂਤ ਲੋਗੋ ਨੇ ਲਿਯਾ ਹੈ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇ ਕੇ ਸੋਵਰਾਇ ਜੀ ਪ੍ਰਤਿ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਵਯੇ ਭਾਈ ਨੰਦ ਚੰਦ ਮਸੰਦ ਨੇ ਕਹੇ ਇਕਠੇ ਭੀਨੋ ਦੋਹਰੇ ਸਮੇਤ ਕੁਛ ਭਾਉ ਨਹੀ ਖੁਲਤਾ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰ ਗਬਲਾਸਮੇ ਲਿਖਾ ਹੀ ਨਹੀਂ॥ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਦੇਵੀ ਦਿਤੇ ਕਾ ਕ੍ਰੋਪ ਕਰਨਾ ਔਰ ਕਾਲਿਦਾਸਾਦਿਕੀ ਸਤਿਮੇ ਜੁਧ ਜਿਤੇ ਇਤਯਾਦਿ ਲਿਖਾ ਚੋਪਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਭੀਤ ਬਾਹੀ ਜੈਸਾ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਾ ਬਹੁਤ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਕੇਸਵ ਰਾਇ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਥ ਮਸਵੈਯਾ ਔਰ ਦੋਹਰਾ ਕਹਤੇ ਹੈ ਔਰ ੨ ਸਵੈਯੇ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਸਾਤਮੇ ਕਹਤੇ ਹੈ ਔਰ ਕਹੀ ਨੰਦ ਚੰਦ ਬੁਲਾਨੇ ਗਏ ਕਹੀ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਇਤਯਾਦਿਕ ਲਿਖਾ ਹੈ।ਚੋ:॥ ਸਤਗੁਰ ਨਿਕਟ ਜਿ ਗੁਨ ਜਨ ਰਹੇ॥ ਗੁਰ ਜਸ ਕੇ ਕਬਿਤ ਤਿਨ ਕਹੇ॥ ਨੌਮਨਾ[1] ਕਾਗਜ ਤੋਲ ਮਝਾਰਾ ਲਿਖਯੋ ਲਿਖਾਰਿਨ ਆਗਯਾ ਦ੍ਵਾਰਾ॥੧॥ ਬਿਦਯਾ ਸਾਗਰ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਯੋ॥ ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਗੁਨਿਅਨ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਜਬ ਭਾਨਾ ਬਰਤਾਵਨ ਭਾਨਾ॥ ਤਬ ਤਿਹਲੋ ਪਕੀਯੋ ਭਗਵਾਨਾ॥੨॥ ਕਹੁ ਕਹੁ ਗਏ, ਸੁਪ ਤ੍ਰੇਤਾਕੇ॥ ਰਹੇ ਨ ਮਿਲੇ ਗੁਰਮੁਖਨ ਆਕੇ॥ ਬਾਸਠ ਪਤ੍ਰੇ ਆਨੰਦਮੁਰੀ॥ ਆਏ ਕਥਹੁ ਸੋਢਿਅਨ ਸੁਰੀ॥੩॥ ਤਾ ਮੈਤੇ ਚੁਨਿ ਚੁਨਿ ਲਿਖ ਰਾਖ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘਨ ਚਿਤਰਤਿ ਲਾਖੇ॥ ਤਾ ਮੈ ਕੋ ਸੰਗ੍ਰ ਸੁਰ ਸਾਲਾ॥ ਲਿਖਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਇਹਿ ਕਾਲਾ॥੪॥ ਕਬਿਤ॥ ਹੰਸ ਰਾਮ ਜੀਕੋ॥ ਚਾਰੋ ਚਕ ਸੇਵੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਤਿਹਾਰੋ ਪਾਇ ਮੇਰੇ ਜਾਨ ਆਜ ਤੁਹੀ ਦੂਜੋ ਕਰਤਾਰ ਹੈਂ॥ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਖੰਡ ਖੰਡ ਮਹਿ ਮੰਡਲ ਮੈ ਸਾਚੋ ਪਾਤਸਾਹ ਜਾ ਕੇ ਸਾਚੋ ਸਿਰ ਭਾਰ ਹੈਂ॥ ਕਾਮਨਾ ਕੀ ਦਾਨ ਬਾਨ ਜਾਕੀ ਹੰਸ ਰਾਮ[2] ਕਰੈ ਪਰਮ ਧਰਮ ਦੇਖੋ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਚਾਰ ਹੈ॥ ਪਰਮ ਉਦਾਰ ਪਰ ਪੀਰ ਕੋ ਹਰਨਹਾਰ ਕੋਨ ਜਾਨੈ ਕੌਨੇ ਭਾਤ ਲੀਨੋ ਅਵਤਾਰਹੈ॥੫॥ ਪੁਨਯਾਈ ਹੂੰ ਸਰਸਾਤ ਦੂਜ ਜਾਤ ਅਵਦਾਤ ਕਲਾ ਕਰ ਨਾਮ ਭ੍ਰਾਂਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਨਾਏ ਹੈਂ॥ ਗ੍ਰਹਿ ਗ੍ਰਹਿ ਬਾਸੀ ਤਮ ਨਾਸੀ ਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਅਬਿਨਾਸੀ ਪਦ ਪਾਇਲੋ ਕਾਲੋ ਕਨ ਮੈ ਗਏ ਹੈਂ॥ ਦੋਊ ਪਰਮਾਨੰਦ ਸੋ ਕੀਰਤਕੇਉਜਿਆਰੇ ਪੂਜਿ ੨ ਉਮਾ ਪਤਿ ਭਲੈ ਲੈ ਚਢਾਏ ਹੈ॥ ਸਸ ਬੇਖੀ ਭਯੋ ਇੰਦ ਸੁਨਿਐ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਕਹੂ ਕੇ ਅਨਿੰਦ ਸਸਸਿ ਨਿੰਦਿੰਤ ਕਹਾਏ ਹੈ॥੬॥ ਗੁਨਨਮੈ ਗੁਨੀ ਕਹੈ ਗਯਾਨ ਨਿਧਿ ਮੁਨੀ ਕਹੈ ਦਾਤਾ ਸਭ ਦੁਨੀ ਕਹੈ ਦਾਰਿਦਨਸਾਇਏ॥ ਏਕ ਕਹੈ ਕਛਨ ਕੇ ਲਛਨ ਪ੍ਰਤਛਯਾ ਮੈ ਏਕ ਕਹੈ ਛਬ ਕੇ ਬਿਤਾਨ ਛਿਤ ਛਾਇਐ॥ ਏਕ ਬੀਰ ਭਾਰੀ ਕਹੈ ਏਕ ਉਪਕਾਰੀ ਕਹੈ ਏਕ ਧਰਮਧਾਰੀ ਕਹੈ ਲੋਕਾ ਲੋਕ ਗਾਈਏ॥ ਲਾਜ ਕੇ

1. ਚਾਲੀ ਸੇਰ ਜਾਂ ਕਿਲੋ ਦਾ ਮਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
2. ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਂ

ਜਹਾਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਬਿਰਾਜੈ ਆਜ ਜਗ ਕੇ ਸਮਾਜ ਸਭ ਗਉਰੈ ਮੈ ਪਾਇਏ॥੭॥ ਅਥ ਅਤੰਕ ਸਮਰਬੀਰ ਕੇ ਕਬਿਤ॥ ਕਲ ਨਹਿ ਪਰਤ ਬਿਕਲ ਦੇਸ ਬੰਗ ਸਕੋ ਪਲ ਕਨ ਲਾਗੇ ਪਲ ਰੂਪ ਸਾਰਾ ਸਾਮਨੀ॥ ਕੁੰਡ ਕੰਪਤਿ ਨਗਾਰਨ ਕੀ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿ ਬੀਜਾ ਪੁਰ ਬੰਦਰ ਬਸਤ ਬਨ ਜਾਮਨੀ॥ ਆਸਮਾਨ ਦਹਲਹਹ ਲਗਿ ਰਯੋ ਲੰਕਹੀਰ ਕਰੀ ਮੈ ਕਬਤ ਫਿਰੰ ਦਾਸਨ ਜਯੋ ਦਾਸਿਨੀ॥ ਤੇਰੇ ਡਰ ਗੋਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਗੁਰੂ ਅਰਿਨ ਕੀਟੋਲਾ ਟੋਲਾ ਜਾਇ ਸੋਖ ਟੋਲਾ ਮਾਗੈ ਭਾਮਿਨੀ॥੮॥ ਭਿਤਰਯੋ ਭਭੀਖਨ ਭਵਨ ਤਜ ਭਟਕਤ ਙਹੈ ਪੌਰਲੰਕ ਕੀ ਨਿਸਾਨਨ ਕੇ ਬਾਜੇ ਤੇ॥ ਪਾਪਰਸ ਫੂਟ ਧਰਾ ਧਰ ਸੁ ਚੂਰ ਹੋਤ ਸਿੰਧੁ ਅਕੁਲਾਤ ਗਜ ਰਾਜਨ ਕੇ ਗਾੜੇ ਤੇ॥ ਬਰਨਤਹੀਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਤਿਹਾਰੇ ਤ੍ਰਾਸਦ ਬਤ ਵਿਰਤ ਅਰਿ ਕੰਦਰਾਨ ਭਾਜੇ ਤੇ॥ ਚੂਰ ਹੋਤ ਕਮਠ ਦਰਾਰੇ ਦਾਙ ਅਟਕਤ ਫਟੇ ਫਨ ਸਹਸ ਪ੍ਰਬਲ ਦਲ ਸਾਜੇ ਤੇ॥੯॥ ਤੇਰੇ ਮਾਰੇ ਖਲਦਲ ਘੂੰਮਤ ਘੁਸਤਮਹਿ ਛਾਤੀ ਛੋਰ ਜੋਰ ਸੋ ਰਸੋ ਸਹੇ ਬਸ ਕੀਚ ਭਕੈ॥ ਕਹੂੰ ਲੋਥ ਬਚੋ ਚਸੇ ਸਮੰਟ ਡਾਰੇ ਗੀਧਰਾਨ ਖੇਲਤ ਪਿਛਾਨੋ ਧਿੰਗਜ ਮੁਖ ਜੀਹਭ ਕੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦਿ ਸਿੰਘ ਰਨਭੂਮਕੋ ਮਚਾਯਾਹੀਰ ਲੋਹੂ ਕੀਲਲਕ ਘਾਟ ਘਟਨ ਕੀ ਡੀਭ ਕੈ॥ ਭੌਰੈ ਫਿਰੇ ਭੂਤ ਲੈਭ ਭੀਖਨਾਰੇ ਦਾਰ ਪਾਰਭ ਭਕਤ ਭਕਬੋਲੈ ਘਾਇਨ ਕੀ ਭਭ ਕੈ॥੧੦॥ ਨਾਹਰ ਸਮਾਨ ਝੁਕਿ ਝਰਪਰੈ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖਗਗਹਿ ਖੰਡੇ ਕੀਨੀ ਖਲਨ ਕੀ ਖਪਰੀ॥ ਹਨੇ ਘਨੇ ਘੇਰ ਘਮਸਾਨ ਕੈ ਘਮੰਡ ਕੀਨੋ ਆਇਨ ਘੁਮਤਿ ਘਾਇਲਨ ਕੀ ਧਰਾਧਰੀ॥ ਰੁਧਿ ਕੇ ਕੰਡ ਤੇ ਨਿਕਿਧਿ ਕਾਲੀ ਕੁਲ ਨਾਚੀ ਉਪਮਾ ਬਾਢੀ ਹੈ ਹੀਰ ਅਤਿ ਮਤਿ ਤੇ ਖਰੀ॥ ਦਲ ਦਸਮਾਥਰ ਘੁਨਾਥ ਕੋ ਮੁਨਾਇ ਮਨਮਾਨੋ ਸੀ ਅਸੌਂਹਦੈਹੁਤਾਸਤੇ ਨਿਸਰੀ॥੧੧॥ ਛਪੈ॥ ਕਮਨਪੀਠਕ ਸਮਸਤ ਅਸਤ ਰਜ ਭਾਨ ਛਾਇ ਭੁਆ॥ ਕੋਲ ਕੱਛ ਕਲਮਲਤ ਗਲਤ ਪੰਨਗ ਪਤੰਗ ਹੁਅ॥ ਤੁਟਤ ਪਬ ਜੂਪ ਗਚਲਤ ਹੁਟਤ ਦਿਗਜ ਬਿਤਤਾਨਯੋ॥ ਲੁੱਟ ਕੁੱਟ ਪੀਰ ਪੂਰ ਛੁਕ ਬਨ ਬਨ ਬਿਲਖਾਨਯੋ॥ ਕਹਿ ਹੰਸ ਰਾਮ ਹਰ ਖੰਤ ਹਰਿ ਧਰ ਧਰ ਧ੍ਰੂ ਅਲੰਕਸ ਸਬ॥ ਘਰ ਘਰ ਨਦੂ ਖਦ ਬਯੋ ਧਰਿਨਿ ਸੁਚਢਤ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਜਬ॥੧੨॥ ਕਗਚੋਲੀ ਕੋ ਕਬਿਤ॥ ਸੂਰਨ ਕੀ ਪਤਿ ਅਤਿ ਜਾਨਤ ਜਹਾਨ ਜਾਕੇ ਤਾਕੋ ਫਲ ਦੇਤ ਸਦਾ ਅਰਿਪਰ ਜੀਤ ਹੈ॥ ਪੂਰ ਜੇ ਹਰੀ ਕੇ ਹਿਏ ਕਾਮਨਾ ਥਮਤ ਜਾਤੇ ਹੰਸ ਰਾਮ ਕਹੈ ਸਦਾ ਪਾਨਿਪਸ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ॥ ਜੋਗਿਨ ਕੀ ਜੀਵਨ ਸਜੀਵਨ ਹੈ ਭੂਤਨ ਕੀ ਮੂਤਨ ਸੁਹੀਨ ਨਿਤ ਬਾਢਤ ਪੁਨੀਤੇ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਤੇਰੀ ਕਰਾਚੋਲੀਕਾ ਮਤਰੁਕੀ ਸੀਰਤਿ ਹੈ॥੧੩॥ ਪਾਰਥ ਸਮਾਨ ਮਹਾਂਭਾਰਥ[1] ਮਚਾਯੋ ਤਹਾਂ ਖਾਯੋ ਮਾਸ ਹਾਰਿਨ

---

1. ਮਹਾਂਭਾਰਤ

ਅਹਾਰਾਂ[1] ਜੇਤੇ ਖਾਇਗੋ॥ ਮੰਦਿਰ ਸੇ ਮੋਕਲ ਸਇਦਨ ਕੀ ਸਰਜਨ ਸੋ ਧੌਂ ਸਾਕੀ ਧੁੰਕਾਰ ਧਰਾਸੀਸ ਅਕੁਲਾਇਗੋ॥ ਐਸੋ ਕੀਨੋ ਸਮਰ ਅਮਰ ਲੋਕ ਸੁਨਿਅਤ ਤੇ ਰੋਈ ਬਖਾਨ ਖਾਨ ਪਾਨ ਸੋ ਭੁਲਾਇਗੋ॥ ਮਾਰ ਕੈ ਮਦਾਨ ਅਰਿ ਤਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਕਾਲ ਕਲਾ ਫੇਰ ਕੋਊ ਕਾਲਹਿ ਸੁਹਾਇਗੋ॥੧੪॥ ਮਹਾ ਬਾਹੁ ਬੀਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਤਿਹਾਰੇ ਤ੍ਰਾਸ ਮਾਰਿਨ ਕੀ ਸੇਨਾ ਬਨਬਨ ਬਿਚਰੁਤ ਹੈ॥ ਗਹਿ ਕਰ[2] ਪਾਰਿ ਕਾਢਿ ਕਾਟਿ ਕੈ ਦੁਜਨ ਦਲ ਜੋਗ ਜੁਰੇ ਜੋਗੀਨਿ ਜਮਾਤ ਬਿਹ ਰਤਿ ਹੈ॥ ਸੈਥਿਨ ਕਰ ਹਨੇ ਰਿਪੁ ਹਾਥਿਨ ਪਾਇਨ ਤੌਂ ਰੁਧਿਕਰ ਕੀ ਧਾਰ ਐਸੀਅ ਸੁਨਿਧਾ ਰਤਿ ਹੈ॥ ਆਗ ਲਗੇ ਧੂਮ ਭਏ ਘਰਨਿ ਅਕਾਰ ਸਮ ਮਾਨੋ ਸੰਝ ਰੱਖਨਿ ਝਰਪਿਨਿ ਕਰਤ ਹੈ॥੧੫॥ ਜੋਨੇ ਦੇਸ ਜੈਅਤ ਨਰੇਸਨ ਕੇ ਪਾਸਤ ਹਾਠੌਰ ਨੋਰਤਮ ਰੋਈ ਜਸ ਗਾਇਅਤ ਹੈ॥ ਪਾਇ ਗਹੇ ਤੇਰੇ ਪਾਇ ਗਹੇ ਪਾਇਸਤ ਕਹੂੰ ਔਰ ਜਾਇ ਗਰਜਾਇਗਰੋ ਪਾਇਅਤੁ ਹੈ॥ ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਸਕਬਿ ਸਰਨ ਤਾਕੋ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਜਾ ਕੋ ਜਗ ਛਾਇਅਤ[3] ਹੈ॥ ਰਾਜੀ ਹੂ ਜਿਅ ਗਾਜੀਅਤ ਜਾਕੇ ਦਰਬਾਰ ਘਰ ਬਾਜੀ ਬਾਧੀ ਬਾਜੀ ਲੈਨ ਆਇਤ ਹੈ॥੧੬॥ ਮਹਾਂ ਬਾਹੁ ਬਿਰਚਿ ਬਨੈਤ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਅਰਿ ਗਜ ਮਾਰਡਾਰੇ ਮਾਨੋ ਦਰੱਖਤ ਹੈ॥ ਭੈਰੋ ਔ ਬੈਤਾਲ ਭੂਤ ਕਰਤ ਬਿਹਾਰ ਤਹਾਂ ਹਾਰ ਕਰਬੇ ਕੋ ਮੁਖ ਪੰਚ ਪਰਖਤ ਹੈ॥ ਲੋਹੂੰ ਕੀਚ ਭਰੇ ਗਜ[4] ਮੋਤੀ ਲੇ ਗਗਨ ਗੰਧ ਗਰਜੇ ਅਗਨ ਦੇਖੇ ਹਰ ਹਰਖਣ ਹੈ॥ ਧੋਖੇ ਨ ਭਖਤਿ ਛੂਟਿ ਧਰਨਿ ਲਖਿਤਿ ਮਾਨੋ ਬਿਧਰੇ ਹੈ ਬਾਦਰਨਖਤ ਬਰਖਤ ਹੈ॥੧੭॥ ਛਪਯਾ॥ ਭੂੰਪਤਿਆ ਪਰ ਨਰੇਸ ਪੱਤ ਹੱਥਹਿ ਜਿਮਿ ਹੱਲੇ॥ ਸੁਖਤ ਸਾਇਰ ਸਲਿਲ ਸੰਕ ਧ੍ਰਅ ਧਾਂਮਨ ਚਲੈ॥ ਖਲਕ ਥੈਲ ਥੈਲ ਖਲ ਭਲ ਭੈਲ ਭਗਹਿਤ ਲੰਕ ਮਹਿ॥ ਪਲਕ ਪੇਲਿ ਗਢ ਲੇਤਿ ਹੋਤ ਹੂੰ ਕਤਿ ਸੁ ਜੰਗ ਮਹਿ॥ ਕਹਿ ਹੰਸ ਰਾਮ ਸਤਿ ਸਿਮਰਿ ਕੈਸਰ ਰਚਿਰ ਹਤਿ ਦਿਗਪਾਲ ਸਭਿ॥ ਧਸਮ ਸਤਿ ਧਰਨਿ ਦਲ ਭਾਰਤੇ ਸੁ ਬਿਚਰਤਿ ਸਿੰਘ ਗੁਬਿੰਦ ਜਬ॥੧੮॥ ਬਾਜਤ ਨਿਸਾਨ ਕੇ ਦਿਸਾਨ ਭੂਪਤ ਹਗਤਿ ਹਾਲਾ ਡੋਲ ਪਰਤਿ ਕੁਬੇਰ ਹੂੰ ਕੇ ਘਰ ਮੈ॥ ਅਰਿਨ ਕੀ ਰਾਨੀ ਬਿਲਲਾਨੀ ਚਹੈ ਖਾਨੀ ਵੇ ਤੇ ਮੋਤਿਨ ਕੀ ਮਾਲ ਲੈਨਿ ਚੋਵਤੀ ਅਧਰ ਮੈ॥ ਹੋਤ ਹੈ ਅਤਿਕ ਸੰਕ ਲੰਕ ਹੂੰ ਮੈ ਮਾਨੀਅਤਿ ਰੰਕਹੈ ਬਭੀਖਨ[5] ਸੋ ਡੋਲਤਿ ਡਹਰਮੈ॥ ਭੂਮੈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸੋ ਭੂਪਤਿ ਕਹਤ ਨਾਵੈ ਭੂਮੈ ਹਮੈ ਰਾਖ ਜੋ ਤਿਹਾਰੇ ਆਵੈਧਰਮੈ॥

---

1. ਖਾਣਾ,
2. ਬਾਂਹ ਪਕੜ ਕੇ,
3. ਛਾਇਆ ਹੈ,
4. ਹਾਥੀ,
5. ਰਾਵਨ ਦਾ ਭਰਾ (ਭਬੀਖਨ)

ਹਰਿ ਕੋ ਕਬਿਤ; ਪਾਰਥ ਕੇ ਬਾਨ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਕੋ ਸਿੰਘਨ ਬਚਤ ਬਨ ਮਾਰੇ ਝਰ ਝਾਰਕੈ॥ ਕੇਤੇ ਭਟ ਸੁਭਟਾ[1] ਭਜਾਏ ਹੀਰ ਕਈ ਓਰ ਕਈ ਬੇਰ ਕਾਲੀ ਸ੍ਰੋਨ ਪੀਵਤ ਅਹਾਰ ਕੈ॥ ਤੇਰੇ ਦਲ ਚਲਤ ਦਲਤ ਦਲ ਅਰਿਨ ਕੇ ਕੇ ਹੂੰਨਾ ਸੰਭਾਰੇ ਤਨ ਹਾਂਕਤ ਪਹਾਰ ਕੈ॥ ਗਾਂਸੀ ਕੇਲ ਗੇਤੇ ਪੀਲਵਾਨ ਗਿਰਯੋ ਪੀਲ ਹੂੰ ਤੇ ਮਾਨੋ ਗਿਰਯੋ ਬਾਦਰ ਪਹਾਰ ਫਾਂਧ ਮਾਰਕੈ॥੨੦॥ ਕਸਤਰ ਕਸ ਧਰਕਸਬਰ ਕਸ ਧਰੇ ਐਸੋ ਸਰਕਸ ਹਿਤ ਚਿਤ ਬਿਤ ਗਾਢੇ ਹੈ॥ ਕੀਨੇ ਘਮਸਾਨ ਰੰਗ ਭੂਮ ਕੇ ਮੈਦਾਨ ਹੀਰ ਬਾਜਤ ਨਿਸਾਨ ਲੈਹ ਥਯਾਰ ਹਥ ਬਾਢੇ ਹੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਾਮਨ ਤੈ ਚਲੈ ਹੈ ਤੀਰ ਉਰਵਾਰ ਹੋਤ ਪਾਰਾਵਾਰਪਾਰ ਨਾਚੋ ਹੈ॥ ਬਖਤਰ ਬੇਹਬਖਤਰੀ ਬੇਹ ਬਾਕੇ ਬੇਹ ਬਾਨਨ ਸੋ ਬੇਹ ਕੈ ਬਰਾਸੋ ਬੇਹ ਕਾਢੇ ਹੈ॥੨੧॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਲੀ ਕਰਖ ਗਰਾਹੇਅਰਿ ਕੇ ਪਰ ਧਾਯੋ॥ ਰੰਭਕ ਸੁੰਡ ਆਨੇਕ ਗਿਰੇ ਰਣ ਧੂੰਮ ਕਹੀ ਧੀਰ ਨਚਾਯੋ॥ ਐਸੋ ਦਯੋ ਧਰ ਕੁੰਭ ਕੇ ਛੋਰ ਸੋ ਬੀਰ ਲਖੇ ਜਸਹੀਰ ਜੁਗਾਯੋ॥ ਸੁੰਡ ਬਿਨਾ ਗਜ ਰਾਜ ਚਲਯੋ ਭੂਜਿ ਸੁੰਡ ਮਨੋ ਘਰ ਹੀ ਧਰ ਆਯੋ॥੨੨॥ ਸਵੈਯਾ ਹੂਰਨ[2] ਕੋ ਨਰ ਸੂਰ[3] ਮਿਲੈ ਬਰ ਚੋਸਨ ਜੋਗਨਿ ਪੂਰਿਅ ਆਈ॥ ਦੇਹ ਅਸੀਸ ਸਭੈ ਮਿਲਿ ਜੰਬੁਕ ਗੀਧਲ[4] ਤੇ ਰਣਭੂਮਿ ਸੁਹਾਈ॥ ਛਾਡਿ ਸੁਹਾਗਿ ਲਿਏ ਬਿਧਵਾ ਇਕ ਬੈਰਨ ਕ ਤਿਆ[5] ਕੋ ਦੁਖਦਾਈ॥ ਖਗ ਰਹਿ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਹਰਨਾਰਦ ਕੇ ਘਰ ਹੋਤ ਬਧਾਈ॥੨੩॥ ਕਬਿਤ॥ ਆਵਤਨ ਤੀਰ ਤੀਰ ਮਾਨਨ ਕਮਾਨ ਕਰੈ ਗੋਲਨ ਕੀ ਗੁੰਦ ਦੂੰਦ ਬੂੰਦ ਮਹਾਬਾਰ ਹੈ॥ ਛੀਨ ਬਰਛੀ ਲੇ ਇਸੇ ਕਥੀ ਕੋ ਸੈਹਥੀ ਹੈ ਕੋਟਿਕ ਕਟਾਰਨ ਕੀ ਬੈਠੀ ਬਰਦਾਰ ਹੈਂ॥ ਛੁਰੀਨ ਛੁਹਤ ਗੁਰੁ ਜਨਹੂੰ ਕੀ ਗੁਰ ਜਨ ਬਰਤਿ ਬਰਨਿ ਕੋ ਨਿਵਾਰ ਤਿਨਿ ਹਾਰਿ ਹੈ॥ ਸੈਨਾ ਅਰਿਆਂ ਕੀਏ ਕਹਾਂ ਕਹੂੰ ਸੋਹਾਂ ਕੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਕਰ ਬਾਂਕੀ ਐ ਸੀਤ ਰਵਾਰਿ ਹੈਂ॥੨੪॥ ਚਢਹੀ ਬਾਜੀ ਚਢਯੋ ਗਾਢੇ ਗਢ ਢਾਹਿਬੇ ਕੋ ਦਾਹਿਬੇ ਕੋ ਦੁਖਰੀਏ ਬਰਜਯੋ ਭਵਾਨੀ ਕੋ॥ ਆਵਤਹੀ ਦਾਦੀ ਛਾਤੀ ਦਾਬੀ ਛਿਪਾਲਨ ਕੀਨਯਾਊ ਕੋ ਕਰਯਾਊਨ ਹੀ ਕੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕੋ॥ ਮਹਾਬਾਹੁ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੁਬਿੰਦ ਰਾਇ ਪਾਰਸ ਜਯੋ ਭਾਰਥ ਕੋ ਜੀਤ ਲੇਤ ਬਸੁਧਾ ਬਿਰਾਨੀ ਕੋ॥ ਮਾਗਹੂੰ ਕੋ ਬਾਧਿਬੇ ਕਛਕ ਦਿਨ ਪਾਛੈ ਸੀਖਯੋ ਪਹਲੇ ਹੀ ਸੀਖਯੋ ਸਿੰਘ ਬਾਧਿਬੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨੀ ਕੋ॥੨੫॥ ਕਮਨ ਸੋ ਸੇਸ ਸਮੁਰੈ ਬੈਲਸੋ ਮਹੇਸ ਮੁਰੈ ਸੰਭੂ ਸੋਰਾ ਨ ਸਮੁਰੈ ਮੁਰੰਤੀ ਅਨੰਗ ਤੈ॥ ਮੁਰ ਚਲੇ

1. ਸੂਰਬੀਰ,
2. ਹੂਰਾਂ,
3. ਬਹਾਦਰ,
4. ਗਿੱਧਾਂ,
5. ਇਸਤਰੀ

ਸਰਿਤਾ ਮਤੰਗਨ ਕੋ ਮਦ ਮੁਰੈ ਭੀਮ ਮੁਰੈ ਭਾਰਥ ਪਾਰਥ ਮੁਰੈ ਸੰਗਤੈ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਮੁਰੈ ਨ ਪਰਸਰਾਮ[1] ਸੋ ਸਮਥ ਮੁਰੈ ਸੀਅਸਤ ਮੁਰੈ ਰੂਪ ਮੂਰਤ ਅਨੰਗ ਤੇ॥ ਭੂਮ ਮੁਰੈ ਲੰਕ ਕੋ ਅੰਤਕ ਹਨੂਮਾਨ ਹੀਰ ਮੇਰ ਮੁਰੈ ਮਸਕ ਮੁਰੈ ਨ ਗੁਰੂ ਜੰਗ ਤੇ॥੨੬॥ ਅਚਲ ਚਲਤ ਚਜਲ ਪਾਲ ਸੋਹਲ ਤਹਾਲ ਧਰ ਰਨ ਮਸਤ ਮਲ ਗਜੇ ਦੇਸ ਹਰਿਕੋ॥ ਅਹਿਫਨ ਫਟਤ ਘਟਤ ਸਿੰਧੁ ਪਲਕ ਮੈ ਦਾਰ ਭਯੋ ਗਰਦ ਬਭੀਖਨ ਕੇ ਅਰਕੋ॥ ਐਲ ਪਰੀ ਬਲਖ ਫਿਰੰਗ ਦੇਸ ਖੈਲ ਭੈਲ ਗੈਲ ਕੋਊ ਪਾਵੈ ਨਾਹਿ ਬਲ ਛੂਟਯੋ ਕਰਕੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਦਲ ਕੇ ਚਲਤ ਹੀਰ ਪਤਿਨ ਸੰਭਾਰੇ ਨਾਰਿ ਐ ਸੰਹਾਲ ਡਰ ਕੋ॥੨੭॥ ਫੋਰਤ ਪਹਾਰਨ ਜੁਵਤ ਮਧ ਧਾਰਨ ਜੇ ਗਢਨ ਉਦਾਰਾਨ ਲਖੇ ਤੇ ਬੜੀ ਗਤ ਕੇ॥ ਧੂਹਿ ਭਰੇ ਧੂਰਸੇ ਧਰਨਿ ਧਸਕਤਿ ਪਰ ਕਜਲ ਸੇ ਕਾਰੇ ਵੇਦ ਤਾਰੇ ਮਹਾ ਗਤਿ ਕੇ॥ ਗਾਜੇ ਰਨ ਸਾਜੇ ਗਜ ਅੰਸੇ ਪੀਲਵਾਨ ਬਨੇ ਬਰਨ ਤਹੀਰ ਮਹਾਬੀਰ ਰਤਿ ਪਤਿ ਕੇ॥ ਮਹਾਂ ਅੰਗ ਭਾਰੇ ਤੇ ਬਿਦਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਡੀਲਨ ਡਰਾਰੇ ਹਨੇ ਹਿੰਦਵਾਨ ਪਤਿ ਕੇ॥੨੮॥ ਤੋ ਸੋ ਬੈਰ ਬਾਧਿ ਬੈਰੀ ਧੀਰਨ ਧਰਤਿ ਕਹੂੰ ਧੋ ਸਾਕੀ ਧੁੰਕਾਰ ਧਰਾ ਧਰਧਸਕਤ ਹੈ॥ ਦਲ ਕੇ ਚਲਤਿ ਮਹਿ ਹਾਲ ਤਿਹਲਤਿ ਕੋਲ ਕੂਰਮ ਕਹਲ ਫਨੀ ਫਨਿਕ ਸਕਤ ਹੈ॥ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਪਾਤ ਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀਤੇ ਤੇਰ ਭਯ ਭੀਤਿ ਭਾਰੀ ਭੂਮਿਸ ਸਕਤਿ ਹੈ॥ ਹੋਤ ਭੂਮ ਚਾਲ ਦਿਗ ਪਾਲ ਪਾਇ ਮਾਲ ਹੋਤ ਹਲ ਕੇ ਹਲਲ ਹਾਥੀ ਮਾਥੇ ਮਸਕਿਤਿ ਹੈ॥੨੯॥ ਮਹਾ ਬਾਹੁ ਬੀਰ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਤਿਹਾਰੇ ਰੋਸ ਅਰਿਨ ਕੀ ਸੈਨਾ ਬਨ ਬਨ ਬਿਲਖਾਨੀ[2] ਹੈ॥ ਕਰਯੋ ਨ ਗਵਨ ਭੂਲਿ ਭਵਨ ਕੇ ਭੀਤਰ ਤੇ ਚਢਤੀ ਪਹਾਰਨਿਰਾਧਾਰ ਅਕੁਲਾਨੀ ਹੈ॥ ਸੁੰਦਰ ਸਰੋਜ ਮੁਖੀ ਭਈ ਭੂਖ ਪਯਾਸ ਪਤਿਨ ਸੋ ਖੀਝੈ ਕਹੈ ਮੋਤਿਨ ਮੈ ਪਾਨੀ ਹੈ॥ ਚੰਦ ਸੀ ਚਕੋਰ ਜਾਨੈ ਬਿੰਬ ਸੇ ਸੁਆ ਕੈ ਮਾਨੈ ਕੋਕਿਲਾ ਸੀ ਕਾਕਨਾਗ ਮੋਰਨ ਕੈ ਮਾਨੀ ਹੈ॥੩੦॥ ਮਹਾ ਬਾਹੁ ਵੀਰ ਗੁਰੂ ਗਬਿੰਦ ਤਿਹਾਰੇ ਰੋਸ ਸੇ ਸਸੁਰ ਪੁਰ ਹੂੰ ਧਰਾ ਮੇਧੀਰ ਕੋਧਰੈ॥ ਲੰਕ ਪਤਿ ਸੰਕੈ ਅੰਪਲੰਕ ਕਹੂੰ ਮੈ ਖੇਲ ਭੈਲ ਝੰਕ ਝਾਰ ਖੰਡ ਹੈ ਅਤੰਕ ਲਾਗਹੀ ਧਰੈ॥ ਧੋਸਾਕੀ ਸੰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਕਾਰ ਪਰੈ ਅਲਕਾ ਮੈ ਕਲ ਕੇ ਦਲੇ ਲਹੇਲਾ ਪਾਗਵਾਰ ਧਾਹਹੈ॥ ਸਸ ਕੈਸੁਮੇਰ ਮਸਕੇ ਕਮਠ ਪੀਠ ਕਸਕੈ ਕਰੇ ਜਾਘਰੁ ਰਾਤਿ ਦਿਨ ਜੀ ਡਰੈ॥੩੧॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਗੌਰਿਦੁਰਾਵਤਿ ਗੋਦ ਗਨੇਸਹਿ ਅੰਗ ਬਿਭੂਤ ਮਹੇਸ[3] ਮਲੈ ਨਿਤ॥ ਸੋਰ ਪਰੈ ਦਿਗ ਪਾਲਨ ਕੇ ਭੁਅ ਪਾਲਨ ਕੇ ਮਨ ਮਾਹਿ ਨਹੀ ਬਿਤ॥ ਦਾਰ ਮੁਦੇ ਪੁਰ ਸਤ੍ਰਨ ਕੇ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖਯਾਲ ਹੀ ਖਗ ਗਹੇ

---

1. ਮਿਥਹਾਸਕ ਪਾਤਰ,
2. ਦੁਖੀ ਹੋਈ,
3. ਸ਼ਿਵ ਜੀ

ਇਤ॥ ਹਾਥੀ ਨ ਸਾਥੀ ਸੰਭਾਰਥ ਕੈ ਕੁਊ ਚਾਲਿ ਪਰੀ ਚਤੁਰੰਗ ਚਮੂੰ ਚਿਤ॥੩੨॥ ਛਪਯਾ॥ ਬਨ ਟੂਟਤ ਗਿਰ ਫਟਤ ਛਟਤਿ ਧੀਰ ਜਿਸੁ ਧਰਨਿ ਤਨ॥ ਦਿੱਗਜ ਦਿਗ ਕਲ ਮਲ ਤਹ ਲਤਤਲ ਸੇਖ ਨਾਗ ਮਨ॥ ਉਡਿਅਰਨ ਹਯ ਖੁਰਨ ਸੁਰਬਰ ਕਹੂੰ ਲੁਕ ਗਯ॥ ਭੱਭੀਛਨ[1] ਹਰ ਭਰਤ ਮੁੰਦ ਗਢ ਦਾਰ ਦੁਰਤਿ ਭਯਾ॥ ਕਰ ਗਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੁ ਜਬ ਸਲੋਹ ਪਖਰਸ ਸਤਿ॥ ਕਲ ਮਲ ਤਿਤਹੂੰ ਪੁਰ ਚਕਵੈਸੁ ਸੁਘਰਨਿ ਛਾਡ ਘਰ ਤੇ ਭਜਤਿ॥੩੩॥ ਕਬਿਤ॥ ਰਾਮ ਛਤ੍ਰਬੰਸੁ ਪਰਿ ਰਾਮਦਸਕੰਧ ਪਰਿ ਰਾਮ ਜਗ ਸਿੰਧ ਪ੍ਰਤ੍ਰੈ ਜਯੋਰਣ ਸਿੰਘ ਹੈ॥ ਰੁਦ੍ਰ ਜਿਮਿ ਮਾਰ ਪਰ ਬੈਨ ਤੇਯ ਮਾਰਿ ਪਰ ਮੌਨ ਦੀਪਮਾਰਿ ਪਰ ਮਾਰਿ ਪਰ ਸਿੰਘ ਹੈ॥ ਸੁਰਤਮਬਿੰਦ ਪਰ ਸੂਰ ਰਣ ਦੁੰਦ ਪਰ ਸੂਰ ਦਿਤੀ ਨੰਦ ਪਰ ਦੂਜੇ ਨਰ ਸਿੰਘ ਹੈ॥ ਕਾਲ ਸਰਬੰਸ ਪਰਿ ਦਾਵਾ ਬਨ ਬੰਸਪਰ ਤਯੋ ਮਲੇਛ ਐਸਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੈ॥੩੪॥ ਛਪੈ॥ ਉਢਤ ਗਰਦ ਭਗਭਾਨ ਮਾਨ ਸੁਰਪਤਿ ਨਗਾਹਤ ਮਨ॥ ਨੀਰ ਛੀਰ ਭਏ ਇਕ ਕਰਕ ਟੁੱਟਤ ਉਪਬਨ ਬਨ॥ ਮਥਨ ਕਹਤ ਫਿਰ ਸਿੰਧੁ ਬਿੰਪੁਚਹਲਤ ਚਲਤ ਡਰ॥ ਸਿਮਟਿ ਸਕੁਚਿ ਰਹਯੋ ਨਾਗ ਕਮਠ ਕੋ ਚਤਕਬਿ ਕਟ ਭਰ॥ ਭਨ ਹੀਰ ਚਢਤ ਹਿੰਦਵਾਨ ਹਦ ਦਿਗ ਪਾਲ ਕੰਮ ਧਰਨੀ ਹਲਤ॥ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਲਚਢਤ ਜਬ ਅਤਲਥਿ ਤਲ ਸੁਤਲਤਲਤ॥੩੫॥ ਕਬਿਤ॥ ਏਨੀ ਅਨੀ ਬਨੀ ਜੋਗਨੀ ਨ ਜਾਤ ਕਾਹੂ ਬਿਧਿ ਮਨੀਨ ਰਹਤ ਹੀਰ ਤੀਰ ਬੂਦੇ ਝੁਰੀ ਹੈ॥ ਤਹਾਂ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਤਮਕ ਮਾਰੇ ਅਤਿ ਤਬ ਤੂਟ ਤੂਟ ਜਾਤ ਬਖਤਰਨ ਕੀ ਕਰੀਹੈ॥ ਗੀਧ ਚੌਢੈਲੋਥ ਕਰਾਲ ਉਡੈ ਖੋਪਰੀ ਲੈ ਲਾਜ ਜੋਗਨੀ ਜਮਾਤ ਬਿਖ ਸਾਥ ਭਰੀ ਹੈ॥ ਐਸੀ ਲਾਗੀ ਬਰਛੀ ਗੁਇੰਨ ਕੇ ਸੀਸ ਪਰ ਮਾਨੋ ਕਾਹੂ ਭੂ ਧਰਮ ਸਾਲੈ ਬਾਲ ਧਰੀ ਹੈ॥੩੬॥ ਸਿਕਾਰ ਬਰਨਨ॥ ਸਾਹਨ ਕੇ ਸੋਚ ਸਾਹ ਜਾਦਨ ਕੇ ਰੋਜ ਹੋਤ ਖੇਲਬੇ ਕੋ ਖੋਜ ਜਗੋ ਸਿਕਾਰਨ ਸਜਤ ਹੈ॥ ਬਯਾਕਲ ਬਿਹੰਗ ਬਿਲਲਾਤ ਫਿਰੈ ਅੰਗ ਭਿਗ ਅੰਗ ਭਿਗ ਕੈ ਕੈ ਜਲ ਥਲ ਤੇ ਭਜਤ ਹੈ॥ ਬੇਸਬਾਹੁ ਬੇਸਹਾਨੁ ਨੇ ਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਾਕੇ ਗੁਨ ਉਹ ਗੁਨਬੇ ਕੋ ਉਪਜਤ ਹੈ॥ ਕਾਹੇ ਮਗਰੂਰ ਖਗ ਪੂਛਤ ਸਹੂਰ ਗਯੋ ਗੁਰਰ ਗੁਰੂਰ ਗਯੋ ਕਾਹੇ ਨ ਤਜਤ ਹੈ॥੩੭॥ ਬੈਸਬੰਸ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਤੀ ਦਹਤ ਗਿਰੇ ਕੂਹਨ ਕੇ ਘਰ ਹੈਂ॥ ਜਾਕੀ ਦਹਤ ਬਰ ਬਾਜਨ ਬਰਨ ਧਰੇ ਜਾਕੀ ਦਹਤ ਛੂਟੇ ਸਾਰਦੂਨ ਸਰ ਹੈ॥ ਜਾਕ ਦੱਸਤ ਕੀ ਸੁਧੁਮ ਧਾਮ ਧਰਾਪਰ ਜਾਕੀ ਦਹਸਿਤ ਦਹਿ ਦਿਸ ਮੈ ਪ੍ਰਚੁਰ ਹੈ॥ ਸਿਗਰੇ ਜਹਾਨ ਕੇ ਬਿਹੰਸ ਜਿਨ ਭੰਗ ਕੀਨੇ ਕੋਪ ਸੁਨ ਆਵਤ ਕੁ ਲੰਪ ਗਾਇ ਡਰਹੈ॥੩੮॥ ਸੰਲਹਿ ਦਬਤ ਐਲ ਪਰਤ ਅਤੰਕ ਪਰ ਥੈਲੇ ਭੇਲੇ ਖਲਕ ਖਲਨ ਘਰ ਬਾਰ ਹੈ॥ ਕਾਨਨ ਕੁਰੰਗ ਬਾਚੇ ਮਤ ਕੇ ਮਤੰਗ ਕਹੂ ਬਾਘਨ ਬਿਹੰਗ ਬਕ ਬਾਨਰ

---

1. ਭਭੀਖਨ

ਕਹਾਰ ਹੈ॥ ਝਾਖ ਰੋਝ੍ਰ ਰੀਛ[1] ਘਰ ਝਾਖਰਬ ਗਾਹਨ ਕੇ ਦਾਹਨ ਦਹਨਦੇਵ ਬਾਹਨ ਸੁਮਾਰ ਹੈ॥ ਪਰਨਿ ਪੁਕਾਰ ਅਰ ਛੋੜੇ ਘਰ ਬਾਰ ਭਜੈ ਸੋ ਤੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੀ ਸਹਜ ਸਿਰਕਾਰ ਹੈ॥੩੯॥ ਸਵੈਯੇ॥ ਸਾਜ ਸਿਕਾਰ ਚਢੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਪਬਨ ਸ੍ਰਿੰਗ ਪਿਸਾਨ ਭਏ ਨਿਤ॥ ਲੰਕ[2] ਅਤੰਕ ਪੁਕਾਰ ਪਰੀ ਪੁਰ ਸੰਕ ਬਿਭੀਖਨ ਰੰਕ ਭਯੋ ਤਿਤ॥ ਟੂਟਿ ਫਨੀ ਫਨ ਫੂਟਿਗੇ ਦਿਗਜ ਧੀਰਜ ਧੌਲ ਕੀ ਜਾਇ ਰਹੀ ਕਿਤ॥ ਕਛ ਪਕੋਲ ਬਿਹਾਲ ਭਏ ਸਭ ਚਾਲਿ ਪਰਯੋ ਚਤੁਰੰਗਚਮੂੰ ਚਿਤ॥੪੦॥ ਕਬਤਿ॥ ਉਦਧਿ ਸਿਮੰਟੈਂ ਜਾਇ ਉਚੇਨ ਲਹਰ ਉਰੈ ਭੈ ਤੇ ਬਿਭੀਖਨ ਦੇਤ ਲੰਕਾ ਕੇ ਦਿਵਾਰ ਕੋ॥ ਮੇਰ ਸੁਕਚਾਨੋ ਦੇਖ ਮਘਵਾ ਭੁਲਾਨੋ ਗਜ ਬਲ ਛਾਡ ਬਲ ਜਾਇ ਦੁਰਯੋ ਹੈ ਪਤਾਰ ਕੋ॥ ਮਹੀ ਪਰ ਜੇਤੇ ਸੁ ਮਹੀਪਤ ਬਸਤ ਨਾਥ ਪਰਤ ਭਗਾਨੇ ਨ ਸੰਭਾਰ ਨ ਨਾਰਿ ਕੋ॥ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਧਿ ਕਰਤਾਰ ਹੂੰ ਕੋ ਪਾਇ ਰੈ ਦੈ ਪਾਇ ਰੈ ਦੈ ਪਾਇ ਜਬ ਚਢਤ ਸਿਕਾਰ ਕੋ॥੪੧॥ ਦਾਨ॥ ਕਬਿਤ॥ ਅਰਬ ਐਰਾਕ ਬੈਜ ਨਾਥ ਦਵਾਰਕਾ ਬਬਾਰੇ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਡੀਲ ਸੈਨ ਕਹੈ ਕੂਤਕੈ॥ ਚਪਲਾ ਸੇ ਚਪਲ ਚਲਾਕ ਚਹੂੰ ਪਾਇ ਪੂਰੇ ਪੋਨ ਗੋਨ ਪਲਕੋਸਕੈ ਨ ਦਿਨ ਦੂਤਕੈ॥ ਮਨ ਕੇ ਹਰਨ ਮਨ ਮੀਨ ਕੇ ਦਰਨ ਜਿਨੈ ਚਾਹਨ ਕੀ ਚਾਹ ਪਾਤ ਸਾਹਨ ਕੇ ਪੂਤ ਕੇ॥ ਬਕ ਸੇ ਤਿਹਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਐਸੇ ਹਯ ਥਿਰ ਹੈਨ ਜਾਇ ਪਾਇ ਗਹੈ ਪੁਰ ਹੂਤ ਕੇ॥੪੨॥ ਗੁਰਰ ਗਰੂਰਤ ਜਯੋ ਬਾਜ ਸਭ ਬਾਜ ਆਏ ਜੋਰਾਵਰ ਜੁਰਗਜਾਨ ਜੇਰ ਆਨ ਹੈ ਭਏ॥ ਹਾਥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਬੇਸ ਰਾਸਿ ਪਾਯੇਨਾਨੋ ਛੂਟਯੋ ਲਖਲਾਖਨ ਬਿਹੰਗ ਲੀਨ ਹੈ ਗਏ॥ ਚਰਨ ਚਪੇਟਿ ਚਿੰਚ ਚੋਭ ਤੇ ਚਮਟਿ ਚਪਿ ਮਾਰਜੋ ਕੁਲ ਮੁਰਗ ਕਲੋਲ ਜੀਅ ਮੈ ਭਏ॥ ਤਾਹੀ ਖਿਨਤੀ ਖੇਤੇਜ ਤਰਲ ਤੁਰੰਗ ਕੇਤੇ ਮੌਜ ਸੋ ਮਗਾਇਮੋਲ ਮਹਾ ਬਾਹੁ ਤੈ ਗਏ॥੪੩॥ ਆਲਮ ਕਬਿ ਦਾਨ॥ ਕਬਿਤ॥ ਸੋਭਾ ਹੂੰ ਕੇ ਸਾਗਰਨਵਲ ਨੇਹ ਨਾਗ ਰਹੈ ਬਲ ਭੀਮ ਸਮ ਸੀਲ ਕਹਾ ਲੌ ਗਨਾਇਏ॥ ਭੂਮ ਕੇ ਬਿਭੂਖਨ ਸੁ ਦੂਖਨ ਕੇ ਦੂਖਨ ਸਮੂਹ ਸੁਖਹੂ ਕੇ ਸੁਖ ਆਰੋਗੁਨ ਗਾਇਏ॥ ਹਿੰਮਤ ਨਿਧਾਨ ਆਨ ਦਾਨ ਕੋ ਬਖਾਨੇ ਜਾਨੇ ਆਲਮ ਤਮਾਮ ਜਾਮ ਆਰੋ ਗੁਨ ਗਾਇਏ॥ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਪਾਤਸਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਭੋਜ ਕੀ ਸੀ ਮੋਜ ਤੇਰੇ ਰੋਜ ਰੋਜ ਪਾਇਏ॥੪੪॥ ਸੁੰਦਰ ਅਨੰਗ ਕਿਧੋ ਚਪਲ ਕੁਰੰਗ ਬਮ ਸਰਰ ਕੇ ਸੰਗ ਚੇਲ ਆਗੇ ਹੀ ਕੋ ਦੇਤ ਹੈ॥ ਪਵਨ ਕੋ ਪਾਛੇ ਮਨ ਕੋ ਗਵਨ ਹਰ ਦੌਰ ਕੈ ਪਲਕ ਮਾਹਿ ਫਾਧਿ ਜਾਤ ਸੇਤ ਹੈ॥ ਰਵਿ ਰਥ ਚਢਤ ਉਤਰਤ ਜਾਤ ਯਾਹੀ ਲਿਏ ਮੇਰੇ ਮੇਰੇ ਏਕਏ ਅਨੇਕ ਸਾਜਨ ਸਮੇਤ ਹੈ॥ ਐਸੇ ਬਾਜੀ ਦੇਖਿਏ ਨ ਕਹੂ ਤੀਨ ਭਵਨ ਮੈ ਕਬਿ ਨ ਕੋ ਜੈਸੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇਤ ਹੈ॥੪੫॥ ਊਪਰ ਨਿਰੇਸ ਹੂੰ ਕੀ ਕਾਸਮੀਰ ਦੇਸ ਹੂੰ ਕੀ ਭਰੀ ਆਨ ਧਾਮਰੀ॥ ਬੁਨੀ ਕਾਰੀਗਰ ਕਾਰੀ ਕਰੀ ਖੂਬ ਗੁਲਕਾਰੀ ਪਹਿਰੈ

1. ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ, 2. ਲੰਕਾ

ਭਿਖਾਰੀ ਮੋਲ ਪਾਵੈ ਲਾਖ ਦਾਮਰੀ॥ ਸੀਤਹੂ ਕੋ ਜੀਤ ਲੇਵ ਐਸੀ ਸੋਭਾ ਦੇਹ ਦੇਤਿ ਮੰਗਲ ਸੁ ਕਬਿ ਜਯੋ ਕਨੈ ਆਜ ਕੋ ਕਾਮਰੀ॥ ਸਯਾਮ ਸੇਤ, ਪੀਰੀ, ਲਾਲ, ਜਰਦ, ਸਬਜ, ਰੰਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਐਸੀ ਦੇਤ ਮੌਜਪਾਮਰੀ॥੪੬॥ ਕਬਿਤ॥ ਦਿਜਨ[1] ਕੇ ਦਲ ਜੋਗੀ ਜੰਗਮ[2] ਜਮਾਤ ਦ੍ਵਾਰ ਬੰਦੀ ਜਨ ਕਿਤ ਕਹੈ ਜਗਤ ਮੈ ਜਾਹ ਕੀ॥ ਸੋਭਾ ਸੁਭ ਦੇਤ ਲੇਤ ਛਲਨ ਕੇ ਛਲ ਰੋਜ ਦੇਖ ਦੇਖ ਸੁਧ ਭੂਲੀ ਜਾਤ ਸੁਰਨਾਹ ਕੀ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ ਕੋ ਦਾਨ ਮਾਲੁਮ ਜਹਾਨ ਭਯੋ ਭਿਖਯਕ ਕੀਏ ਹੈ ਭੂਪ ਪਰਵਾਹ ਕਾਹ ਕੀ॥ ਬਲਿਬੇਨ ਬ੍ਰਿਕਮਨ[3] ਭੋਜ[4] ਹੂੰ ਮੈ ਚੋਜ ਐਸੀ ਜਾਕੀ ਏਕ ਮੌਜਨ ਵਰਜੋ ਪਾਤਸਾਹ ਕੀ॥੪੭॥ ਹੰਸ ਰਾਮ॥ ਕਬਿਤ॥ ਕਰਨ ਸੇ ਦਾਤਾ ਹੋ ਬਿਧਾਤਾ ਮਹਿ ਮੰਡਲ ਕੇ ਬੈਰੀ ਕੇ ਬਿਹੰਡਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਭੂਰਿ ਭਾਰਕੋ॥ ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਨ ਸੇ ਪੁਰਾਨਨ ਮੈ ਜਾਇਅਤ ਸਾਚੇ ਗੋਬਿੰਦ ਅਧਾਰ ਨਿਰਾਧਾਰਕੋ॥ ਜੌਨ ਤੇਰੀ ਕੀਰਤਿ ਜਗਾਤੋ ਜੰਬੂ ਦੀਪ ਕੈ ਕੈ ਪਸਰੈ ਉਜਾਰੋ ਪਰਸਤ ਪਾਰਵਾਰਕੋ॥ ਗੁਰਨ ਕੇ ਬੰਸ ਚਲਿ ਆਈ ਹੰਸ ਰਾਮ ਸਦਾ ਗੁਨੀ ਸੋ ਉਦਾਰ ਤੇਰੋ ਦ੍ਵਾਰ ਤਰਵਾਰਕੋ॥੪੮॥ ਜਾਚੇ ਧ੍ਰਅ[5] ਪਾਯੋ ਹੈ ਅਮਰਪਦ ਸੁਰ[6] ਲੋਕ ਨਾਮਾਜੂ[7] ਕੋ ਜਾਚੇ ਦਿਓ ਦੇਹੁਰੀ[8] ਫਿਰਾਇ ਜੀ॥ ਬਿਪਤਾਮੈ· ਲੰਕ ਦੀਨੀ ਜਾਚੇ ਤੇ ਭਭੀਖਨ[9] ਕੋ ਮੰਗਲ ਸੁ ਕਬਿ ਜਾਚੈ ਮੰਗਲ ਸੁਨਾਇ ਜੀ॥ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਨਗਨ ਹੋਤ ਜਾਚਯੋ ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਅੰਬਰ ਲੌਂ ਅੰਬਰ ਮਹੀ ਪੈਰਹੇ ਛਾਇ ਜੀ॥ ਐਸੋ ਦਾਨ ਦੈਬੇ ਕੌਨ ਕੋਊ ਸਤਗੁਰੁ ਬਿਨਾ ਔਰ ਕੌਨ ਜਾਚਿਏ ਬਿਨਾ ਗੁਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ॥੪੯॥ ਸੀਲ ਰਸ ਸਾਇਰਸੀ ਲੋ ਰਣ ਰੰਗਧੀਰ ਜੰਗ ਜੁਰੇ ਜੈਤਵਾਰ ਕਰਨੀ ਕੁਬੇਰ ਕੀ॥ ਕਹੈ ਕੌਨ ਕਬਿ ਤੇਜ ਤਰਨ ਲੋਤ ਪੈਤੂ ਪਾਰਾਵਾਰ ਲਗ ਫੈਲੀ ਜੀਤ ਸਮਸੇਰ ਕੀ॥ ਕਰ ਰਨ ਰੋਸ ਖਲ ਖੰਡਨ ਕਟਕ ਕੂਟ ਦੂਜਨ ਦਰੇਰ ਜਗ ਜੀਤਿ ਜਿਮੀ ਜੇਰ ਕੀ॥ ਤੇਗ ਤ੍ਰਾਸ ਸਾਚੋ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਤੇਰੋ ਜਸ ਜਗ ਰਮ ਗਰ ਭਯੋ ਸੋਭਾ ਗਈ ਮੇਰ ਕੀ॥੫੦॥ ਸਾਧਨ ਕੋ ਸਿਧ ਸਰਬਗਤ ਸਮਰ ਸਿੰਧੁ ਸੁਧਾਧਰ ਸੁੰਦਰ ਸਰਸਪਦ ਪਾਯੋ ਹੈ॥ ਕਲਕੇ ਕਲਸ ਕਵਿ ਕਾਮਨਾ ਕੋ ਕਲਪਤਰ ਕਪ ਕੀਏ ਕਾਲ ਕਬਿ ਅਨ ਗੁਨ ਗਾਯੋ ਹੈ॥ ਦੇਵਨ ਮੈ ਦਾਨਵ[10] ਮੈ ਮਾਨਵ ਮੁਨਿ ਨ ਹੂੰ ਮੈ ਜਾਕੋ ਜਸ ਜ਼ਾਹਰ ਜਹਾਨ ਚਲਿ ਆਯੋ ਹੈ॥ ਤੇਗ ਸਾਚੋ ਦੇਗ ਸਾਚੋ ਸੂਰਮਾ ਸਰਨ ਸਾਥੇ ਸਾਚੋ ਪਾਤਸਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕਹਾਯੋ ਹੈ॥੫੧॥ ਬੇਦਨ ਮੈ ਨਾਮ ਸੁਨਯੋ ਸਿੰਧੁ ਮਰਜਾਦਾ ਮੇਰੁ ਮੰਡਲ ਮਹੀ ਮੈਗੁਰਿਆਈ ਗੁਨ ਗਾਏ ਹੌਂ॥ ਸਰਮ ਕੇ ਸਾਗਰ ਸਪੂਤਨ ਕੋ ਸਿਰ ਮੋਰ ਸੁੰਦਰ ਸੁਧਾ ਧਰਸੇ ਸੁੰਦਰ ਗਨਾਏ ਹੌਂ॥ ਰਚਨ ਮੇ ਦਾਨ ਬਾਲ ਬਾਨੀ ਹਰੀ

---

1. ਪੰਡਿਤ, 2. ਜੋਗੀ ਅਤੇ ਜੰਗਮ, 3. ਰਾਜਾ ਬਿਕ੍ਰਮਜੀਤ, 4. ਰਾਜਾ ਭੋਜ, 5. ਧ੍ਰੂ ਭਗਤ, 6. ਸਵਰਗ ਲੋਕ, 7. ਨ਼ਾਮਦੇਵ ਭਗਤ, 8. ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਦੇਹੁਰਾ, 9. ਰਾਵਨ ਦਾ ਭਰਾ, 10. ਦੈਂਤ

ਚੰਦ ਕਸੀ ਬਿਦਤ ਬਿਨਯ ਬਤੇ ਬੰਸ ਚਲੇ ਆਏ ਹੌਂ॥ ਤੇਜ ਕੋ ਤਰੁਨਤਰ ਵਾਰ ਕੋ ਪਰਸ ਰਾਮ ਗੁਰਨ ਮੈ ਐਸੇ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਕਹਾਏ ਹੌਂ॥੫੨॥ ਛਰੀ ਬਰਨਨੰ॥ ਅਸੁਰ ਬਿਦਾਰਿਬੇ ਕੋ ਸੁਰ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰਿਬੇ ਕੋ ਭਗਤ ਉਧਾਰਿਬੇ ਕੋ ਮੁਕਤ ਕੀ ਜਰੀ ਹੈ। ਅਹਿ ਦਲ ਭੰਜਬੇ ਕੋ ਗਾਢੇ ਗਢ ਗੰਜਬੇ ਕੋ ਸਭ ਸੁਖ ਸੰਜਬੇ ਕੋ ਮਹਾ ਸੁਖ ਭਰੀ ਹੈ॥ ਕਰਤ ਕਲੋਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਕਰ ਮਾਂਹਿ ਚਕ੍ਰਸਾਥ ਹੂੰ ਤੇ ਮਾਰਬੇ ਕੀ ਬਿਧਿ ਪਰੀ ਹੈ॥ ਫਤੇ ਕੀ ਨਿਸਾਨੀ ਯਹ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਹੂੰ ਕੀ ਤਬ ਹੁਤੀ ਗਦਾ ਅਬ ਸਯਾਮ ਰੰਗ ਛਰੀ ਹੈ॥੫੩॥ ਕੁੰਜ ਕੁੰਜ ਗਲਨ ਬਜਾਈ ਬਨ ਬਾਂਸੁਰੀ ਸੋਊ ਨਹੀ ਕੇ ਸੰਗ ਸੋਈ ਸਾਰਦਾ ਕਹਤ ਹੈ॥ ਜਮਨਾ ਕੇ ਤਟ ਬੰਸੀ ਬਟਕੇ ਨਿਕਟ ਸੋਈ ਤਟਸ ਦ੍ਰਵ ਆਨ ਸਾਹਿਬੀ ਕਰਤ ਹੈਂ॥ ਦੇਖੋ ਭੂਪ ਭੂਪਨ ਕੇ ਭੂਮਿਕੇ ਭਗਤ ਲੋਕੋ ਭਾਗਜਾ ਛਰੀ ਕੇ ਮੋਸੇ ਕਹਿਬੇ ਬਨਤ ਹੈਂ॥ ਕਾਨ ਹੈ ਕੇ ਐਤਰਯੋ ਤੇ ਮੁਖ ਹੀਰਹਤ ਲਾਗੀ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਐਤਰਯੋ ਹਾਥ ਹੀ ਰਹਤ ਹੈ॥੫੪॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਅਵਤਾਰ ਆਨ ਲੀਨੋ ਆਪ ਜਾਕੇ ਦਰਬਾਰ ਮਨ ਚਿਤ ਵੈਸੋ ਪਾਇਏ॥ ਘਟ ਘਟ ਬਾਸੀ ਅਬਿਨਾਸੀ ਨਾਮ ਜਾਕੋ ਜਗ ਕਰਤਾਰ ਕਰਨਹਾਰ ਸੋਈ ਦਿਖਰਾਇਏ॥ ਨੌਮੇ ਗੁਰੂ ਨੰਦ ਜਗ ਬੰਦ ਤੇਗ ਤਯਾਗ ਪੂਰੋ ਮੰਗਲ ਸੁ ਕਬਿ ਕਹੈ ਮੰਗਲ ਸੁਨਾਇਏ॥ ਆਨੰਦ ਕੋ ਦਾਤਾ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਗੁਬਿੰਦ ਰਾਏ ਚਾਹੈ ਜੋ ਅਨੰਦ ਤੋ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਆਇਏ ॥੫੫॥ ਰਾਵਨ ਤੇ ਛੀਨ ਦਈ ਬਖਸ ਬਿਭੀਖਨ ਕੋਬਾਵਨ ਹ੍ਵੈ ਬਾਧਯੋ ਬਲ ਜਬ ਤੁਮ ਚਾਹੀਹੈ॥ ਕਬਿ ਚਾਰ ਮੁਖ ਰਚਯੋ ਥੰਭ ਬੀਚ ਨਰਸਿੰਘ ਪ੍ਰਹਲਾਦਾ[1] ਜੂਕੀ ਪੈਜ ਪੂਰਨ ਨਿਬਾਹੀ ਹੈ॥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗਏ ਚਾਹੋ ਤੁਮ ਸੋਈ ਕਰੋ ਬੂਝ ਦੇਖੋ ਬੇਦ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਉਗਾਹੀ ਹੈ॥ ਔਰ ਪਾਤਸਾਹੀ ਸਭ ਲੋਕਨ ਕੋ ਪਾਤਸਾਹ ਪਾਤਸਾਹ ਪਰ ਸਾਚੀ ਤੇਰੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ਹੈ॥੫੬॥ ਭਾਂਵੈ ਜਾਇ ਤੀਰਥ ਭ੍ਰਮ ਸੇਤ ਬੰਧਹੂੰ ਲੌ ਭਾਵੇ ਜਾਇ ਕੰਦਰਾ ਮੈ ਕੰਦ ਮੂਲ ਖਾਇਏ॥ ਭਾਵੈ ਦੇਹ ਦੁਆਰਕਾ ਦਗਧ ਕਰੋ ਪਾਛੇ ਲਾਇ ਭਾਵੈ ਕਾਸੀ ਮਾਹਿ ਜਾਇ ਜੁਗਲੌਂ ਬਸਾਇਏ॥ ਭਾਵੈ ਪੂਜੇ ਦੇਹੁਰੇ ਦਿਵਾਲੇ ਸਭ ਜਗ ਹੂੰ ਕੈ ਪਾਵੈ ਖਟ[2] ਦਰਸਨ ਕੇ ਭੇਖ ਮੈ ਫਿਰਾਇਏ॥ ਜੋ ਤੂੰ ਚਾਹੈ ਮਨਸਾ ਕੋ ਮੰਗਲ ਤੁਰਤ ਫਲ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੁ ਕੀਏ ਮੌਜ ਹੀ ਮੈ ਪਾਇਏ॥੫੭॥ ਜਿਨਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਪੁਹਮਿਪਰ ਤੇਊ ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਕੋ ਕਰਤ ਬਖਾਨ ਹੈਂ॥ ਜਿਨੈ ਚਾਹਿ ਚੱਕਵੈ ਚਕਿਤ ਹੋਤ ਹੰਸ ਰਾਮ ਸੋਊ ਤੇਰੇ ਚਾਹਿਬੇ ਕੋ ਧਾਰਤ ਧਿਆਨ ਹੈ॥ ਜਿਨ ਕੋ ਬਿਜਯ ਪਰਵਾਰ ਪਾਰ ਦੇਖਿਅਤ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸੁਨੇ ਜਾਹਰ ਜਹਾਨ ਹੈ॥ ਜਿਨਕੋ ਨਦਰ ਬਾਰ ਮਾਇਅਤ ਮਹੀ ਨ ਕਲੋ ਤੇਊ ਤੇਰੇ ਦਰਬਾਰ ਦੇਖੇ ਦਰਬਾਨ ਹੈ॥੫੮॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਸਤਜੁਗ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਬਲ ਪਰਸਰਾਮ ਹ੍ਵੈ ਕੈ ਛੈਕ ਛਾਡੇ ਛਤ੍ਰੀ ਕਰ ਅਤ੍ਰ ਕਾਹੂੰ ਨਾ ਪਚਯੋ॥ ਤ੍ਰੇਤਾਰਘੁ ਨਾਥ ਹੈ ਕੇ ਬਾਨਰ ਸਨਾਥ ਕੀਨੋ ਗੀਧਨ ਖਵਾਯੋ ਮਾਸ ਲੰਕ ਪਤਿ ਜੋ ਲਰਯੋ॥ ਦ੍ਵਾਪਰ ਕਨਾਈ[3] ਬਨ ਬਾਂਸੁਰੀ

---

1. ਨਰਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ, 2. ਛੇ ਸ਼ਾਸਤਰ, 3. ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ

ਬਜਾਈ ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਕਾਹੂੰ ਧੀਰ ਨਾ ਤਬੈ ਕਰਯੋ॥ ਕਲਿਜੁਗ ਤਾਰਿਬੇ ਕੋ ਸਾਧਨ ਕੇ ਧਾਰਿਬੇ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਹੈ ਔਤਰਯੋ॥੫੯॥ ਲਲਿਤਪਦ ਛੰਦ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਗੁਰੁ ਜਸ ਕਬਿਤਾ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪਦ ਮਮ ਨਾਈ॥ ਗੁਨਿ ਜਨ ਨਿਤ ਨਿਤ ਰਚਨਾ ਕਰਕੈ ਸਤਗੁਰੁ ਅੰਗ ਸੁਨਾਈ॥ ਰੀਝ ਰੀਝ ਦਾਰਿਦ ਦਰਦਾਰਯੋ ਦਈ ਅਧਿਕ ਬਡਿਆਈ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰੇ ਜਾਨ ਆਗਮ ਬਿਧਿ ਦਈ ਕਵੀ ਨ ਬਿਦਾਈ॥੬੦॥ ਹੰਸ ਰਾਜ॥ ਕਾਇਮ ਕਬੇਰ ਸਾਤ ਸਾਇਰ ਸੁਮੇਰ ਜੋ ਲੌ ਕੀਰਤ ਕਰਨ ਕੀ ਕਰਨ ਅਵਗਾਹਿਬੀ॥ ਜੋਲੌ ਮੌਨ ਪੰਨਗ ਪ੍ਰਬਲ ਪੁਹਮੀ ਕੇ ਭਾਰ ਪਾਰਥ ਕੋ ਜੋ ਲੌ ਪਰਖਾਰਥ ਸਰਾਹਿਬੀ॥ ਜੋ ਲੌ ਸਿਵ ਸਲਿਤਾ ਸੁ ਕਬਿ ਹੰਸ ਰਾਜ ਕਹੈ ਜੋ ਲੌਂ ਰਾਮ ਰਾਵਨ ਕੀ ਰਾਮਾਇਨ ਚਾਹਬੀ॥ ਜੋਲੌ ਧ੍ਰੂਅ ਧਰਨਿ ਤਰਨਿ ਭਾਗਤੇਜ ਰਾਜੈ ਤੌਲਗ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤੇਰੇ ਸੀਸ ਸਾਹਿਬੀ॥੬੧॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮ ਗਏ ਸਭ ਕਬਿ ਗਨ ਬਿਦਾ ਕਿਏ ਗੁਰੁ ਪੂਰੇ॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨ ਤੋਖ ਕਰ ਕਹਿ ਆਗਮ ਬਿਧਿ ਰੂਰੇ॥ ਲੋਕ ਔਰ ਪਰਲੋਕ ਸੰਗ ਮੈ ਸਿਮਰਹੁ ਹੋਹੁ ਸਹਾਈ॥ ਅਬ ਅਤੰਕ ਘਮਸਾਨ ਜਾਨ ਕਰ ਦੀਜਤ ਤੁਮਹਿ ਬਿਦਾਈ॥੬੨॥ ਕੁਊ ਕੁਊ ਰਹੇ ਜਿ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ ਅਧਿਕ ਚਲੇ ਕਬਿ ਗੁਨਿ ਜਨ॥ ਦੈ ਅਸੀਸ ਬਕਸੀਸ ਪਾਇ ਪਦ ਧੂਰਿ ਲਾਇ ਸਿਰਮੁਨਿ ਧਨ॥ ਹੰਸ ਰਾਮ ਮਗਜਾਤਹਿ ਹੋ ਰਯੋ ਸੰਗ ਭੀਤ ਭਰ ਭਾਰੀ॥ ਭਾਜ ਚਲੈ ਜਬ ਗਿਰੀ ਸਪਾਹੀ ਤਬ ਕਬਿ ਕਬਿਤ ਉਚਾਰੀ॥ ਕਬਿਤ॥ ਦੰਦ ਭੀ ਧੁੰਕਾਰੇਬਾਜੇ ਮਾਨੋ ਜਲ ਧਰ ਗਾਜੈ ਗਜਤ ਨਿਸਾਨ ਭਯ ਭਾਨ ਛਿਪੇ ਜਾਤ ਹੈ॥ ਹਾਥਿਨ ਕੇ ਹਲਕਾਹ ਜਾਰਨ ਗਲੈ ਕੋਹਯ ਜਟਿਤ ਜਵਾਹਿਰ ਕੋ ਜਗਮਗ ਗਾਤਿ ਹੈ॥ ਕੋਰ ਸਾਜੇ ਜੋਰ ਕਰ ਨਾਲ ਨ ਕੇ ਸੋਰ ਸੁਨੇ ਕੰਪਤ ਸੁਰੇਸ ਔ ਨਰੇਸ ਬਿਲਖਾਤਿ ਹੈ॥ ਹੰਸ ਰਾਮ ਕਹਤ ਬਿਰਾਜੋ ਨਿਜ ਭਾਜੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੋ ਮਾਗੇ ਕਬਿ ਰਾਜ ਚਲੇ ਜਾਤਿ ਹੈ॥੬੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਧੀਰਜ ਦੈ ਗਏ ਕਬਿ ਬਰਨਿਜ ਧਾਮ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਪਦਮ ਕੋ ਸਿਮਰਤ ਉਰ ਸਤਿਨਾਮ॥੬੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੧॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਤਰਥ ਖੰਡਾਂਤਰ ਗਤ ਦੁਆਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਕਬਿ ਜਨ ਕਬਿਤ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਤ੍ਰੈ ਬਿਸੰਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ੍ਰ:॥੨੩॥ਚੋ:॥ ਛੁਟੀ ਜਬਹੀ ਸਰਬ ਮਸੰਦੀ॥ ਬਚੇ ਜਿਰਚੇ ਬਚਨ ਸੰਗ ਸੰਦੀ॥ ਮਿਲਿ ਮਿਲਿ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਨਕਹੇ॥ ਬਜਿਗ ਬਚਨਜੁ ਅਸਰਧਕ ਅਹੈ॥੧॥ ਘ੍ਰਕੋ ਧਨ ਸਭਸ ਦ੍ਰਵ ਦੀਆ॥ ਬਾਹਰ ਤੇ ਸੁਬੰਦ ਸਭ ਕੀਆ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਕੋ ਬਰ ਖਰਚ ਅਨੇ ਕਾ॥ ਸੋਨ ਬੰਦ ਹ੍ਵੈ ਸਕਤ ਬਿਬੇਕਾ॥੨॥ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਅਸ ਕਸ ਹੋਈ॥ ਬਰ ਤਤ ਭਾਨੋ ਜਾਨੋ ਸੋਈ॥ ਬਿਨ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸਿਖਹੁ ਸੁਖ ਆਏ॥ ਦੇਤਨ ਕਾਰ ਕਾਰ ਸਭ ਛਾਏ॥੩॥ ਯਾਤੇ ਕੋਈ ਬਿਧਿ ਅਸ ਕੀਜੈ॥ ਜਾਤੇ ਪੁਨ ਕਾਰਜ ਸਮਝੀਜੈ॥ ਉਚਤ ਦੰਡ ਤਿਨ ਪਾਯੋ

ਦੰਡਾ॥ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਕਰੈ ਬਿਧਿ ਮੰਡਾ॥੪॥ਦੋ:॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਭੋਰੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ[1] ਸੁਨਿ ਗੁਨਧਨ ਕੀ ਹਾਨ॥ ਪਰਮੇਸਰ ਪ੍ਰਿਅ ਪੂਤ ਢਿਗ ਆਈ ਹਰਖ ਅਮਾਨ॥੫॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਹੁ ਤਾਤ ਇਕ ਕਰਹੁ ਬੇਨਤੀ॥ ਮੋਹਿ ਕਹਿਤ ਸਭ ਹੋਹੁ ਕਰ ਮਤੀ॥ ਕਾਰ ਲੈਨ ਹਿਤ ਭੇਜਿ ਪਠਾਰੇ॥ ਪੁਨ ਮਸੰਦ ਜਿਮ ਕਰਤ ਨਿਹਾਰੇ॥੬॥ ਬਿਧਿ ਪਰ ਪਿਤਾ ਚਲੇ ਮਹਾ ਸਾਮੀ॥ ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ॥ ਤਬ ਕੀ ਚਲੀ ਮਸੰਦੀ ਆਈ॥ ਧਨ ਅਨ ਗਨ ਆਵਤ ਸੁਖਦਾਈ॥੭॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਕੀਨੋ ਤੋਰਜਿ ਆਨਾ॥ ਤਿਨ ਪਾਯੋ ਫਲ ਕਰਮ ਕਮਾਨਾ॥ ਅਬ ਪੁਨ ਕੁਊ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖ ਭੇਜੀ॥ ਮੰਗਵਾਵਹੁ ਧਨ ਕਾਰਹਿ ਲੇਜੀ॥੮॥ ਪ੍ਰਥਮ ਖਜਾਨੋ ਸਿੰਘਨ ਹੇਤਾ॥ ਰਾਖਯੋ ਸਤਦ੍ਰਵ ਮਧਜਨਿਕੇਤਾ॥ ਬਸਨ ਬਿਭੂਖਨ ਸਭ ਤਹ ਧਰੇ॥ ਜਰੀ ਬਾਫਤੇ ਭਸਮਹਿ ਕਰੇ॥੯॥ ਬਾਇਸ ਕੋਟ ਗਯੋ ਇਹਿ ਭਾਂਤਾ॥ ਕਿਮ ਕਰ ਚਲਹਿ ਕਾਰ ਘਰ ਤਾਤਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਯੋ ਕੋਪ[2] ਕਰ ਮਾਤਾ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਧਨ ਕਰ ਲੋਭਨ ਨਾਤਾ॥੧੦॥ ਕਤ ਕਰ ਲੋਭ ਮੋਹਿ ਸਮਝਾਵਹੁ॥ ਕੰਚਨ ਮਾਟੀ ਤੁਲਯ ਬਤਾਵਹੁ॥ ਰਾਖਯ ਦਾਬ ਲਾਖ ਦ੍ਵੈ ਧਨ ਹੈ॥ ਤਾਹਿ ਕਰਹੁ ਖਰਚਨ ਬਿਧਿ ਬਨ ਹੈ॥੧੧॥ ਅਪਨੇ ਪੂਤ ਕਸਾਈ ਆਗੇ॥ ਕੋ ਕਰ ਸਕਹਿ ਮਾਤ ਮਿਤ ਮਾਗੇ॥ ਮੇਰੇ ਸਿੰਘ ਸੁ ਸੁਤਨ ਸਮਾਨਾ॥ ਏ ਮਸੰਦ ਤਿਨ ਬਧਿਕ[3] ਸਮਾਨਾ॥੧੨॥ ਸਿੰਘਨ ਲੰਗਰ ਦੇਤਨ ਮਾਤਾ॥ ਧਨ ਰਾਖਯੋ ਅਨਗਨ ਧਰਿ ਨਾਤਾ॥ ਤੁਰਕ ਲੂਟ ਧਨ ਸਭ ਲੈ ਜੈ ਹੈ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹਿ ਹਮ ਲੂਟ ਸਿਖੈ ਹੈ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਤਹਿ ਮਾਤਾ ਗੂਜਰੀ ਨੈਨਨ ਭਰ ਕਰ ਬਾਰ॥ ਬੋਲੀ ਬੇਟਾ ਮੈ ਕਹਤ ਨਿਜ ਕਹਿ ਮਾਤ ਨਿਹਾਰ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਦੀਓ ਸ੍ਰਾਪ ਅਨਥਾਨਹਿ ਹੋਨਾ॥ ਰਾਖਹੁ ਪੰਥ ਲਾਜ ਘਰ ਸੋਨਾ॥ ਸੁਤਹਿ ਮਨਾਇ ਬਹੁਰ ਘਰ ਆਈ॥ ਬੋਲੀ ਇਨ ਕਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਸਦਾਈ॥੧੫॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਧਨ ਗਨਨਹਿ ਕਰੈ॥ ਆਗਯ ਨਿਜ ਸਭ ਕੇ ਸਿਰ ਧਰੈ॥ ਇਨਕੇ ਪਿਤ ਹੂੰ ਮੋਸਨ ਕਹੀ॥ ਪਰਮ ਤੇਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਯਹ ਅਹੀ॥੧੬॥ ਏਕ ਬਾਰ ਬਾਲਕ ਬਯ ਮਾਹਿ॥ ਖੇਲਤ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਛੀਟਨ ਹਾਹੀ॥ ਰਾਇ ਗੁਲਾਮ ਸਯਾਮ ਸਿੰਘ ਸੰਗਾ॥ ਏਕ ਚਹੇ ਜਲ ਕੇ ਰਸ ਰੰਗਾ॥੧੭॥ ਕਰ ਕੰਕਨਾ[4] ਕੁਰਤੇ ਕਹਿ ਕਾਲਾ॥ ਜਲ ਮਹਿ ਗਿਰਯੋਨ ਲਈ ਸੰਭਾਲਾ॥ ਕਈ ਸਹੰਸ ਲਾਗਿਯੋ ਧਨ ਸੁੰਦਰ॥ ਮੈ ਤਬ ਪੂਛੀ ਹੇ ਗੁਨ ਮੰਦਰ॥੧੮॥ ਕਹ ਗਿਰ ਪਰਯੋ ਕਹਤ ਬਚ ਮੇਰੇ ਦੂਸਰ ਹੂ ਉਤਾਰਿ ਤਿਹ ਬੇਰੇ॥ ਕਰਕੇ ਕਰ ਬਲ ਦੂਰ ਚਲਾਯੋ॥ ਯਹ ਮੈ ਕਰਨ ਸਮਯ ਫਲ ਪਾਯੋ॥੧੯॥ ਯਹ ਦੁਸਟ ਜਨ ਮੋਹਿ ਸੰਤਾਵੈ॥ ਸਤਗੁਰ ਸੁਤ ਤੇ ਸਾਪ ਦਿਵਾਵੈ॥ ਯਾਕੇ ਬਚਨ ਅਨਥਯਾ ਨਾਹੀ॥ ਬੜੇ ਗੁਰਨ ਸਮਤੇਜ ਸਦਾਹੀ॥੨੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੨॥ਦੋ:॥ ਦੁਸੁਟ ਪਹਾਰਿਨਾ[5] ਜਾਇ ਕਰ ਦਿਹਲੀ ਸੂਬੇ ਪਾਸ॥ ਸਤਗੁਰ

---

1. ਭੋਲੇ ਸੁਭਾਅ, 2. ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ, 3. ਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੱਤਿਆਰੇ, 4. ਕੜੇ, 5. ਦੁਸ਼ਟ ਪਹਾੜੀਏ

ਕੀ ਨਿੰਦਯਾ ਕਰੀ ਧਰ ਕਰ ਛਲ ਬਿਸਾਸ॥੧॥ਚੌ:॥ ਸੂਬਾ ਸਾਹ ਸੁ ਆਗਯਾ ਲੀਨੀ॥ ਪਠ ਪਾਤੀ ਬਾਤੀ ਨਿਜ ਦੀਨੀ॥ ਸੈਦੇ ਖਾਂ ਉਮਰਾਉ ਪਠਾਯੋ॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੈਨਸੰਗ ਆਯੋ॥੨੨॥ ਉਤਰਯੋ ਆਨ ਬਨੇਸਰ ਜਬੈ॥ ਪਠੀ ਪ੍ਰਾਤ੍ਰਿ ਕਾ ਸਿਖਨੇ ਤਬੈ॥ ਲੈ ਧਾਵਨ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਯੋ॥ ਅਰਧਨਿ ਸਾਮਹਿ ਗੁਰ ਨਿਕਾਯੋ॥੩॥ ਚੋਕੀਦਾਰਨ ਸੰਗ ਜਤਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਲੀਨੋ ਬੇਗ ਬੁਲਾਈ॥ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲ ਕੁਸਲ ਤਿਨ ਕਹੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬਿਨਤੀ ਇਕ ਅਹੀ॥੪॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੁਸਟ ਪਹਾਰੀ॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੰਗ ਸੈਨ ਸੰਭਾਰੀ ਮੁਗਲ ਪਠਾਨ ਜਿ ਬਡੇ ਲੜਾਕੇ॥ ਆਵਤ ਇਤ ਸਤਗੁਰ ਦਿਸ ਤਾਕੇ॥ ਲੇ ਸਭ ਪਤਾ ਬਨੇਸਰ ਮਾਹੀ॥ ਦੌਰਤ ਆਇ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਹੀ॥ ਆਗੈ ਰਾਉਰ ਜਥਾ ਰਜਾਇਸ॥ ਮੋਹੂ ਕੋ ਦੀਜੈ ਤਸ ਆਇਸ॥੫॥ ਧੀਰਜ ਦੈ ਤਿਹ ਅਤਿ ਹਰਖਾਯੋ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹ੍ਵੈ ਡੰਕ ਬਜਾਯੋ॥੭॥ ਬਜਤ ਭਯੋ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ॥ ਸਭ ਸੈਨਾ ਕੀ ਕਰੀ ਸੰਭਾਰਾ॥ ਰਹੇ ਪਾਚ ਸਤ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਪੁਰਜਨ ਕੀ ਕਛੁ ਗਨਤੀ ਨਾਹੀ॥੮॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੰਗ ਲਰਨ ਉਮਾਹੇ॥ ਸਿੰਘ ਪਾਂਚ ਸਤ ਡਰ ਉਰ ਦਾਹੇ॥ ਬਜਤ ਨਗਾਰੇ ਪਾਖਰ ਪਾਈ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸਾ ਬਾਗ ਉਠਾਈ॥੯॥ ਪੁਰ ਬਾਹਰ ਅਹਿ ਨਿਰਖਲੋ ਆਏ॥ ਤੀਤਰ ਗੋਲ ਬਾਜ਼ ਲਖ ਧਾਏ॥ ਹੁਮ ਹੁਮਾਇ ਇਤਮੈ ਸੈਨਾ॥ ਪਹੁਚੀ ਪਰਮ ਮਲੇਛੀ ਮੈਨਾ॥੧੦॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੁਨ ਗੁਨ ਉਰਮਾਹੀ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬੋਲਯੋ ਗੁਰ ਪਾਹੀ॥ ਨਾਥ ਆਪਨੀ ਕੁਮਤਿ ਸੁਨਾਊ॥ ਜਾਨਤ ਹੂੰ ਪੁਨ ਨੇਰ ਨਪਾਊ॥੧੧॥ ਸਿੰਘ ਪਾਂਚ ਸੈ ਸਵਾ ਲਾਖ ਅਗਿ॥ ਪਰਤੇ ਇਕ ਦੈ ਸੱਤ ਪਚਾਸ ਕਰ॥ ਬਾਰੂ ਗੋਰੀ ਸਰਹੂ ਨਾਹੀ॥ ਕੈਸੇ ਹੋਇ ਇਹ ਕਾਜ ਇਹਾਹੀ॥੧੨॥ ਏਕ ਬਾਨ ਸਤਗੁਰੁ ਤਕ ਮਾਰਾ॥ ਸਭ ਬਿਭੂਤ ਧਨ ਨਿਜ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰਸ ਸੈਨਾ ਅਰ ਬਾਹਨ॥ ਗੋਰੀ ਅਰ ਬਾਰੂਦ ਸੁ ਦਾਹਨ॥੧੩॥ ਇਕ ਇਕ ਤੁਰਕ ਸਿੰਘ ਦਸ ਹੇਰੇ॥ ਗਰਜਤ ਤਰਜਬਰ ਜਤਨੇਰੇ॥ ਨਿਰਖਹਿ ਕਹਾਂ ਸੀਸਬਿਨ ਖਰੇ॥ ਜੈਸਾ ਮੁਹਿ ਕਰਵਾਰਨਿ ਕਰੇ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਮੇਰਾ ਜੀ ਨ ਅਗਿਨਿਤ ਲਖ ਹਰਖੇਯੋ ਉਰ ਗਨ ਸਿੰਘ॥ ਪ੍ਰਭਤਾ ਕਾਰਨ ਕਰਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਤੁਰਕਨ ਦਲ ਇਤਨੇ ਮੈ ਆਯੋ॥ ਸੰਭ ਭੀਮ ਚੰਦ ਭੂਪ ਸਹਾਯੋ॥ ਕ਼ਰਤ ਸਲਾਹ ਸੰਗ ਉਮਰਾਉ॥ ਬੈਠਯੋ ਗਜਾ[1] ਪੈ ਮੱਤ ਸੁਭਾਉ॥੧੬॥ ਜਾਨਤ ਮਨਹੁ ਮਾਰੁ ਗੁਰ ਲੀਨਾ॥ ਭੂਪਤ ਉਰ ਕਛ ਪਰਤਨ ਚੀਨਾ॥ ਮੈਮੂ ਖਾ ਇਕ ਗੁਰੁ ਦਿਸ ਸੂਰਾ॥ ਆਯੋ ਸਨਮੁਖ ਸੁ ਗੁਰੂ ਸਰੂਰਾ॥੧੭॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਆਗਯਾ ਪਾਊ॥ ਨਮਕ ਹਲਾਲੀ ਕੈ ਦਿਖਰਾਊ॥ ਤੀਰ ਕਮਾਨ ਤਾਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨੀ॥ ਆਗੇ ਲਰਬੇ ਆਇਸ ਕੀਨੀ॥੧੮॥ ਸੈਦ ਬੇਗ ਹੂੰ ਦਵੈ ਕਰ ਜੋਰੇ॥ ਜਿਨ ਗੁਰ ਲਖ ਸਭ ਸਸਤ੍ਰ ਛੋਰੇ॥ ਜਿਨ ਗੁਰੁ ਹਿਤ ਤੁਰਕਨ ਤਜ ਸੰਗਾ॥

---

1. ਹਾਥੀ

ਭਯੋ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਸਰਬੰਗਾ॥੧੯॥ ਆਇਸ ਲੇਤ ਨਿਰਖ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਦੀਨੋ ਸਸਤ੍ਰ ਕਰਯੋ ਲਰ ਜਾਈ॥ ਦੋਊ ਓਰ ਭਏ ਮੁਕਾਬਲੇ॥ ਦੋਊ ਓਰ ਸਸਤ੍ਰ ਗਨ ਚਲੇ॥੨੦॥ ਛਪਯਾ॥ ਇਤ ਤੇ ਚਲੇਨਿਹੰਗ ਨਾਮ ਤਿਨ ਸੁਨਸ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਸਯਾਮ ਸਿੰਘ ੧, ਰਣ ਸਿੰਘ ੨, ਬੀਰ ਸਿੰਘ ੩ ਅਤ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ੧੪ ਅਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ੫ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਧਾਯੋ ੬॥ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ੭ ਅਰ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ੮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ੯ ਰਿਸਾਯੋ॥ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ੧੦ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ੧੧ ਚਲੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ੧੨ ਰਣ ਬਾਕਰੇ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ੧੩ ਅਰੁ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ੧੪ ਚਤੁਰ ਦਸਹੁ ਰੋਗ ਕਰੇ॥੨੧॥ ਉਤ ਤੇ ਚਲਯੋ ਹਯਾਤਖਾਨ ੧ ਨਾਹਰਖਾਂ ੨. ਸੂਰਾ॥ ਲੁਤਫੁਲਾ ੩ ਸਮਸਰੇ ਆਰਲੀ ੪ ਮਹਮਦਮ ੫ ਬਲਪੂਰਾ॥ ਖਾਨ ਹਯਾਤ ੬ ਹੁਸੈਨ ਬਖਸ ੭ ਅਰ ਮੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ੮॥ ਚਲਯੋ ਬੇਗਹਾਰੀ ਚੰਦ ਸੰਗ ਜੋਧਾ ਅਸਹੁਮਦ॥ ਇਤ ਭਿਰਤ ਭੇਰ ਦੁਹੂੰ ਦਲਨ ਕੇ ਦਲਤ ਮਲਤ ਰਸ ਰੁਦ੍ਰ ਮੈ॥ ਬਢਿ ਸੈਦ ਬੰਗ ਮਾਰੀ ਤਬੈ ਤੇਗ ਨਿਰਖਿ ਬਲ ਛੁਦ੍ਰਮੈ॥੨੨॥ ਸਵਯਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਚੰਦ ਮਿਆਂਹੂੰ ਚਲਯੋ ਇਤਤੇ ਚਲਯੋ ਬੇਗ ਕੈ ਬੰਗ ਸੁ ਸੈਦਾ॥ ਦੋਊ ਕੋ ਰਣਭੂਮ ਕੇ ਭੀਤਰ ਨਾਗ ਖਗੇਸ ਸਮਾਨ ਭੋ ਭੈਦਾ॥ ਕਾਢਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੀ ਸੈਦੇ ਦਈ ਕਟਿ ਸੀਸ ਕਯੋ ਜੁਹੋ ਜੁਧ ਮੈ ਜੈਦਾ॥ ਯੋਭਹ ਰਾਇ ਗਿਰਯੋ ਧਰਤੇ ਸਿਰ ਮਾਨੋ ਭਯੋ ਨਹੀ ਭੂਮਿ ਤੇ ਪੈਦਾ॥੨੪॥ਚੌ:॥ ਲਖ ਸਤਗੁਰ ਅਤਿ ਭਏ ਪ੍ਰਸਨ॥ ਸੈਦਾ ਭੇਗ ਮੁਗਲ ਤੂੰ ਧੰਨ॥ ਘਰ ਏਕ ਲਗ ਜੁਧ ਮਚਾਯੋ॥ ਦਾਉ ਆਉ ਕਰ ਸੈਠ ਚਲਾਯੋ॥੨੩॥ ਸਾਬੁਨ ਤਾਰ ਕਾਟ ਜਨ ਡਾਰਾ॥ ਜਰਾ ਸਿੰਧ ਜਿਮਿ ਭੀਮ ਸੰਘਾਰਾ॥੨੪॥ ਦੀਨ ਬੇਗ ਤੁਰਕਨ ਦਿਸ ਆਯੋ॥ ਸੈਦ ਬੇਗ ਸੰਗ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ॥ ਅਰੇ ਮਜਬ ਦ੍ਰੋਹੀ ਸੁ ਕੁਕਰਮੀ॥ ਕਾਕੇ ਸੰਗ ਭਯੋ ਬੇ ਧਰਮੀ॥੨੫॥ ਨਮਕ ਖਾਇ ਹਜਰਤ ਕੋ ਪਲਯੋ॥ ਜੰਗ ਸਮਯ ਸਤ੍ਰਨ ਦਿਸ ਮਿਲਯੋ॥ ਤੋਹਨ ਲਾਜ ਸੰਕ ਕਛੁ ਆਈ॥ ਦੀਨ ਮਜਬ ਕੀ ਜਾਨ ਲਰਾਈ॥੨੬॥ ਸੈਦ ਬੇਗ ਕਹਿ ਸੁਨ ਅਬ ਭਾਈ॥ ਕਤ ਵਲ ਕਤ ਉਪਦੇਸ ਬਤਾਈ॥ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਖੁਦਾਇ ਜੁ ਕਹਾ॥ ਸੁਇ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਿਹਚੈ ਲਹਾ॥੨੭॥ ਤੁਮ ਬੁਤ[1] ਪੂਜਕ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਚਾਹਤੋ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਹਾਨੀ॥ ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ਨਾਗ ਜਗ ਜੇਤੇ॥ ਜੀਤ ਸਕਤਨਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਤੇਤੇ॥੨੮॥ ਅਸ ਕਹਿ ਲਾਗੇ ਕਰਨ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਦੈ ਘਟਿ ਲਗਿ ਅਤਿ ਹੈ ਰਿਸਧਾਮਾ॥ ਸੈਫ ਸਫਾਈ ਅਪਨੀ ਕਰੈ॥ ਨਿਰਖਾਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਰਦਾਨ ਉਚਰੈ॥੨੯॥ਦੋ:॥ ਦੀਨ ਬੇਗ ਕੀ ਸੈਫ ਤਬ ਸਾਫ ਸੈਦ ਸਿਰ ਆਇਹ॥ ਇਕ ਦਵੈ ਕਰਕੈ ਛਿਨਕ ਮੈ ਸ੍ਰੋਨਤ ਕੁੰਡ ਨਹਾਇ॥੩੦॥ ਮੈਮੂ ਖਾਨ ਪਠਾਨ ਨੈ ਦੀਨ ਬੇਗ ਲਿਅ ਮਾਰ॥ ਬੋਲਉਠਯੋ ਮੁਖ

1. ਮੂਰਤੀਆਂ ਪੂਜਣ ਵਾਲੇ

ਹਰਖ ਭਰ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੈਕਾਰ॥੩੧॥ਸੋ:॥ ਪ੍ਰਭ ਸਨ ਪੂਛੀ ਆਇ ਕਹੀ,ਪ੍ਰਭੂ ਗੁਰੂ ਆਦਕੋ॥ ਹੋਯਹ ਸਿਖ ਸੁਭਾਇ ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ ਮੁਕ ਅਬ॥੩੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੩॥ ਝੂਲਨਾ॥ ਹੋਅਸਵਾਰ ਤਬ ਅਪਾਰ ਰਨ ਭੂਮ ਮੈ ਸਿੰਘ ਗੋਬਿੰਦ ਸਤਗੁਰੂ ਆਯੋ॥ ਜਹਾ ਪਛਤਾਤ ਉਮ ਦਾਤ ਅਕਲਾਤ ਅਤਿ ਸੈਦ ਖਾ ਸੂਰ ਸ੍ਰਦਾਰ ਧਾਯੋ॥ ਦਰਸ ਕਿਸਿ ਦੇਹ ਜਸ ਸੁਨਤ ਜਸ ਨਿਤ ਰਹਯੋ ਸੀਸ ਕਲਗੀ ਜਿਗਾ ਬਾਜ ਲੀਨੇ॥ ਤੁਰਕ ਤਨ ਤੇਹ ਪੁਨ ਸਮੁਹਿ ਆਯੋ ਲਰਨ ਮਹਾ ਪਾਤਕ ਲਖਤ ਕਰਹਿ ਬੀਨੇ ॥੧॥ ਪੁਨ ਕਹਤ ਚਿਤਏ ਮਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਚਿਤ ਕੇ ਦੇਹਧਾਰੀਨ ਕੇ ਕਾਮ ਐਧੇ॥ ਸਤ੍ਰਤਾ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ਭਿਤ੍ਰਤਾ ਹੋਤ ਹੈ ਸੰਤ ਮਨ ਮੰਤ ਨਹਿ ਲਖਤ ਤੈਸੇ॥ ਹੋਹਿ ਪੂਰਨ ਗੁਰੂ ਦੇਹਿ ਦੀਦਾਰ ਥੰਗਾਰ ਕਹ ਮੋਹਿ ਆਗੈ ਬੁਲਾਵੈ॥ ਫੇਰ ਜੋ ਹੋਇ ਸੋ ਹੋਇ ਸਾਚੀ ਸਹੀ ਕਹੀ ਯਹ ਜੀਵਨ ਕੀ ਜਾਨ ਜਾਵੈ॥੨॥ ਕਿਹਤ ਰਸ ਥਹੋਤਨਿਤ ਸੁਮਤਿ ਅੰਕਰ ਉਦਯੋ ਛੁਟਿਗੋ ਮੋਹ ਕੋ ਮਹਾਜਾਲਾ॥ ਜਨਮ ਜਨਮਾਤ੍ਰ ਕੇ ਪਾਪ ਪਲ ਮੈ ਹਰੇ ਬਿਰਹ ਕੀ ਅਗਿਨ ਕੇ ਉਠਤ ਸਾਲਾ॥ ਜਾਨ ਜਨ ਜੀਅ ਕੀ ਬਿਥਾ ਕਰੁਨਾ ਕਰਨ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਤੁਰੰਗ[1] ਤਿਤਹ ਕੀਨੋ॥ ਖਾਨ ਸੈਦਾ ਭਯੋ ਕੌਨ ਸੈ ਦਾਤ'ਤੈ ਮੁਤੈ ਪੈ ਦਾਦੁ ਨੀਨਾਹਿ ਚੀਨੋ॥੩॥ ਅਰੇ ਕਤ ਕਰਤ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮਿਥਯਾ ਮਹਾ ਮਰਤ ਭਟ ਲਰਤ ਦੁਹੂੰ ਓਰ ਭਾਰੀ॥ ਆਇ ਕਰ ਆਇ ਸੁ ਮੁਹਾਇ ਮਮ ਸੰਗ ਜੋ ਅੰਗ ਰਾਖਤ ਕਛੁ ਜੰਗ ਕਾਰੀ॥ ਲਖਤ ਸੈਦਾ ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਹਯ ਤੇ ਉਤਰ ਤੀਨ ਫਰਸੀ ਕਰੀ ਬੰਦਗੀ ਹੈ॥ ਭਯੋ ਉਨ ਮਤ ਮਦ ਮਤ ਬਾਵਰ ਜਥਾ ਛੋਰ ਕਰਨ ਕਰਮ ਕਸਵੰਦਗੀ॥੪॥ ਚਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਚੂੰਮਿ ਅਤਿ ਘੂਮਿ ਪੁਨ ਝੂਮਿ ਝੁਕ ਭੂਮਿ ਉਰ ਧੂਮਿ ਤਜ ਕੈ ਪਗਯੋ॥ ਭਯੋ ਉਹ ਗਯਾਨ ਪ੍ਰਹੰਸ ਬ੍ਰਿਤ ਧਯਾਨ ਧਰ ਜਾਇ ਬਨ ਕੰਦਰਾ ਫਲਨ ਖਾਯੋ॥ ਸੈਨ ਘਬਰਾਇ ਬਿਕਲਾਇ ਸੈਨਪਥਿ ਨਾਕ ਹੈ ਸਸਿ ਭੀਮ ਕਰਿ ਕਹਾਂ ਕੀ ਜੈ॥ ਇਤੈ ਕਛੁ ਅਕਥ ਹੈ ਕਥਾ ਮਤ ਜਥਾਨ ਹਿਤ ਬਾਕਹਿ ਅਥਾ ਬਿਲਗਾਇ ਲੀਜੈ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੪॥ ਖਾਨ ਰਮਜਾਨ[2] ਇਕ ਆਨ ਸਮੁਹਾਨ ਪੁਨ ਤਾਨ ਧਨੁ ਬਾਨ ਕਿਰਪਾਨ ਧਾਰੀ॥ ਖੜਾਰਹੁ ਜਾਤਕਤ ਮੋਹਨ ਡਾਰ ਕੈ ਸੈਦ ਖਾ ਕੀ ਕਰੀ ਖ਼ੂਬ ਖ੍ਵਾਰੀ॥ ਆਜ ਮੇਰੇ ਪਰਯੋ ਹਾਥ ਮੈ ਅਇ ਤੂੰ ਸਾਹ ਅਵਰੰਗ[3] ਕੋ ਸਤ੍ਰ ਭਾਰੀ॥ ਬੂਝ ਅਬ ਆਚੱਤਰ ਵਾਰ ਕਾਰੀਗਰੀ ਕਹਤ ਇਸ ਸਾਦ ਤਿਨ ਵਾਰ ਡਾਰੀ॥੧॥ ਵਾਰ ਕੇਤੇ ਕੀਏ ਬਿਫਲ ਸਗਰੇ ਥੀਏ ਆਨ ਕੈ ਇਰਦ ਔ ਗਿਰਦ ਫੇਰਯੋ॥ ਜੀਵ ਕਤ ਸੀਵਈ ਸੂਰ ਕਰੈ ਤੁਲਯਾ ਭੂਲ ਭਾ ਆਪਨੀ ਆਪ ਟੇਰਯੋ॥ ਤਬੈ ਤਮਕਾਇ ਤਰ ਤੁਰਗ ਕਲਗੀਧਰਨ ਕਹਯੋ ਇਮ ਬਚਨ ਲੈ ਵਾਰ ਮੇਰੋ॥ ਬ੍ਰਿਥਾਹ ਬੋਲਤ ਖਰੋ ਡਰੋ ਜਨ ਜੰਗਤੇ ਤੁਰਕ

1. ਘੋੜਾ, 2. ਇਕ ਵਿਅੱਕਤੀ, 3. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

ਜੁਰਨਾਸ ਕਰ ਮੋਹਿ ਹੇਰੋ॥੨॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਚੋਖੇ ਸਰਾਸਨ ਤੇ ਕਢ ਤੀਰ ਗੰਭੀਰ ਗੁਰੂ ਧਨੁ ਊਪਰ ਰਾਖਾ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲੌ ਤਾਨ ਕਮਾਨ ਪਛਾਨ ਕੈ ਸਤ੍ਰ ਕੇ ਸੀਸ ਕੀ ਸਾਖਾ॥ ਛੋਰਤ ਹੀ ਛਹਰਯੋ ਠਹਰਯੋ ਨਹੀ ਲਾਗਤ ਹੀ ਗਿਰਯੋ ਬਿਲਜਯੋ ਭਾਖਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਬਲੀ ਦੇਵਕਹੈ ਪਨ ਪੂਰਨ ਰਾਖਾ॥੩॥ਚੌ:॥ ਤਾਹਿ ਮਾਰ ਪੁਨ ਅਸ[1] ਕੁਦਾਯੋ॥ ਨਿਰਖਿ ਤੁਰਕ ਦਲ ਅਤਿ ਬਿਕਲਾਯੋ[2] ਸਫਲ ਕਰਨ ਉਰ ਸਭ ਭਾਊਨੀ॥ ਸਾਪਸ ਪੂਰਨ ਕਰ ਊਪਾਊਨੀ॥੪॥ ਪਾਛੇ ਘੇਰੋ ਕਰ ਕਰ ਚਲੇ॥ ਪੈਰ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਕੇ ਹਲੇ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਹੱਲਾ ਕਰਵਾਯੋ॥ ਲੂੰਟਨ ਨਗਰ ਉਰ ਆਨੰਦ ਪਾਯੋ॥੫॥ ਜਹ ਧਨ ਗਨ ਮਾਤਾ ਜੀ ਧਰਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਤੁਰਤ ਤਾਹਿ ਤਬ ਹਾਰਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕਹਾ ਕਛੁ ਕੀਯੋ ਹਾਰਜੀਤ ਕਰਯੋ ਦੁਖ ਦੀਯੋ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਤਿਸਕਾਂਲਮੇ ਯਹ ਸਲੋਕ ਪੜਾ॥ ਸਲੋਕ ਮ:੧॥ ਭੈ ਵਿਚ ਪਉਨਬਹੈ ਸਦ ਵਾਉ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਚਲਹਿ ਲਖ ਦਰਿਆਉ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਭੈ ਵਿਚ ਚੰਦ॥ ਕੋਹ ਕਰੋੜੀ ਚਲਤ ਨ ਅੰਤ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਸਿਧ ਬੁਧ ਸੁਰ ਨਾਥ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਆਡਾਣੇ ਆਕਾਸ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਅਗਿਨ ਕਢੈ ਵੇਗਾਰ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਦਬੀ ਭਾਰ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਇੰਦ ਫਿਰੈ ਸਿਰ ਭਾਰ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਧਰਮ ਦੁਆਰ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਜੋਧ ਮਹਾ ਬਲ ਸੂਰ॥ ਭੈ ਵਿਚ ਆਵਹਿ ਜਾਵਹਿ ਪੂਰ॥ ਸਗਲਯਾ ਭਉ ਲਿਖਿਆ ਸਿਰ ਲੇਖ॥ ਨਾਨਕ ਨਿਰਭੈ ਨਿਰੰਕਾਰ ਸਚ ਏਕ॥੧॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਚਿਤ ਲਾਈ॥ ਜਿਮਿ ਤੁਮ ਮਾਨਹੁ ਮੋਰ ਰਜਾਈ॥ ਹੋਹੂੰ ਤਥਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਭਾਨਾ॥ ਮਾਨਹੁ ਸੁਨਹੁ ਸੁਚੇਤ ਮਹਾਨਾ॥੭॥ ਪਾਹਾਰੀਨ ਕੋ ਜਤਨ ਸੋ ਸਫਲਾ॥ ਮਾਤ ਸਾਪ[3] ਬਚਨ ਸੋ ਮਿਲਾ॥ ਅਬ ਚਲ ਕ਼ਾਲ ਲੇਹ ਤੁਮ ਪਲਟਾ॥ ਰੈਨ ਬਿਤਾਵਹੁ ਭਜਨ ਮਨ ਜੁਟਾ॥੮॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸਿੰਘਨ ਕੀਓ ਤੁਰਕਨ ਦਲ ਸੰਘਾਰ॥ ਲੂਟ ਕੂਟ ਆਨੀ ਅਨਿਕ ਬਸਤ ਬਸਤ੍ਰ ਬ ਸੁ ਭਾਰ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੫॥ਚੌ:॥ ਜੋ ਤਹ ਮਰਥੇ ਤੇ ਬਚ ਰਹੇ॥ ਦਿਹਲੀ ਜਾਇ ਹਾਲ ਸਭ ਕਹੈ॥ ਪੁਨ ਅਵਰੰਗਜੇਬ[4] ਢਿਗ ਗਏ॥ ਸਗਰੀ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੁਨਾਵਤ ਭਏ॥੧॥ ਸਹਨ ਸਾਹ ਕਛੂ ਜਾਨਨ ਗਈ॥ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਲਨਿ ਪੁਨਈ॥ ਸੈਦ ਬੇਗ ਜੋ ਪਾਚਹ ਹਜ਼ਾਰੀ॥ ਭਯੋ ਮੁਰੀਦ ਪ੍ਰਥਮ ਸੋ ਭਾਰੀ॥੨॥ ਤਿਨ ਹਰਿ ਚੰਦ ਮੀਆ ਸੰਘਾਰਯੋ॥ ਦੀਨ ਬੇਗ ਪੁਨ ਸੈਦੇ ਮਾਰਯੋ॥ ਮੈਮੂ ਖਾਂ ਗੁਰ ਦਿਸ ਤੇ ਲਰਾ॥ ਅਧਿਕ ਉਮੰਡ ਘਮੰਡ ਸੁ ਕਰਾ॥੩॥ ਤਬਲੌ ਗੁਰ ਰਨ ਮੈ ਪ੍ਰਗਟਾਂਨਾ॥ ਸੈਦਾ ਖਾਨ ਭਯੋ ਮਸਤਾਨਾ॥ ਬਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ

---

1. ਘੋੜਾ,
2. ਘਬਰਾਇਓ,
3. ਸਰਾਪ,
4. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

ਤਬ ਰਾਜ ਸਮਾਜਾ॥ ਚੂੰਮਤ ਕਦ ਮਗਯੋ ਤਜ ਲਾਜਾ॥੪॥ ਨਾ ਜਾਨੈ ਫਕੀਰ ਹੈ ਸੋਈ॥ ਕਿਤ ਦਿਸ ਗਯੋ ਭਯੋ ਕਸ ਹੋਈ॥ ਤਬ ਰਮਜਾਨ ਕੋਪ ਕਰ ਧਾਯੋ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੋ ਮਾਰ ਗਿਰਾਯੋ॥੫॥ ਪੁਨ ਕਛ ਐਸੀ ਬਿਧਿ ਬਨ ਗਈ॥ ਲੂਟ ਅਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰੀ ਲਈ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸਿੰਘਨ ਦਲ ਆਏ॥ ਹਮਰੋ ਧਨ ਸਭ ਲੂਟ ਸਿਧਾਏ॥੬॥ਦੋ:॥ ਸਤਕ ਪਾਚਸੈ ਸਿੰਘ ਸਭ ਸਵਾ ਲਾਖ ਤੁਰਕਾਨ॥ ਗਿਰੀ ਪਹਾਰੀ ਅਨਗਿਨਤ ਭਾਜੇ ਸਭ ਮੈਦਾਨ॥ਚੌ:॥ ਨੌਰੰਗਾ[1] ਸੁਨਤ ਅਧਕ ਰਿਸ[2] ਧਾਰੀ॥ ਇਨ ਮੇਰੀ ਸਭ ਬਨੀ ਬਿਗਾਰੀ॥ ਮਨਹੀ ਮਨ ਪਛਤਾਵਨ ਲਾਗਾ ਇਨ ਕੇ ਪਿਤ ਜਬ ਤੇ ਤਨ ਤਯਾਗਾ॥ ਤਬ ਤੇ ਮੈਹੂੰ ਦਿਲੀ ਤਜੀ॥ ਅਬ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੈਨਾ ਸਜੀ॥ ਸਭ ਮੰਤਰੀ ਇਕਤ੍ਰ ਤਬ ਕੀਨੇ॥ ਕਾਜੀ ਮੁਫਤੀ ਜਿਤੇ ਪ੍ਰਬੀਨੇ॥੯॥ ਪੁਨ ਭਗੁਲਸਾਨ ਪੂਛਨ ਲਾਗਾ॥ ਕਰਾ ਕਰਤ ਹਿੰਦੂ ਬੜਭਾਗਾ॥ ਫੈਜਲਬੰਦਾ ਮੁਰਸਿਦ ਪੀਰਾ॥ ਕੈਸੋ ਸੂਰ ਸਮੂਰਣ ਧੀਰਾ॥੧੦॥ ਲਘੁ ਬਯ ਬੀਰ ਬੜੋ ਧਨੁ ਪਾਨੀ॥ ਆਦਮ ਖਰਿਚ ਅਗਿਨਤ ਤਪ ਛਾਨੀ॥ ਜਿੰਦਾ ਖੀਰ ਬੜੋ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਖਾਵਿੰਦਖਲਕ ਪੀਰ ਬਿਸਆਰਾ॥੧੧॥ ਕਹੀ ਕੀ ਕਰਹੁ ਮੰਤ੍ਰ ਕੁਸ ਕੀਜੈ॥ ਕਿਮ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਨ ਹਤ ਲੀਜੈ॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੇਨਾ ਭਜ ਗਈ॥ ਸੈਦੇ ਖਾਨ ਪਰਮ ਮਤ ਲਈ॥੧੨॥ ਜਾਦੂਗਰੀ ਜਾਨ ਭਲ ਭਾਤੀ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਜੀਤਯ ਕਹਹੁ ਸੰਘਾਤੀ॥ ਕਾਜਿਨੁ ਕਹੀ ਭੇਜ ਪਰਵਾਨਾ॥ ਬੁਲਾਵਵਹੁਹੁ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਨਿਦਾਨਾ॥੧੩॥ ਸਮਝ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਤੂਤ ਬਿਭੂਤੀ॥ ਪੁਨਜਸ ਰੁਚਿ ਕਰਬ ਅਕੂਤੀ॥ ਲਿਖ ਪੇਰਵਾਨਾ ਮਾਨਸਯਾਰਾ॥ ਭੇਜਯੋ ਇਕ ਧਾਵਨ ਸਰਦਾਰਾ॥੧੪॥ ਕਬਿਤ॥ ਸਾਰਨ ਕੋ ਸਾਹ ਪਾਤਸਾਹ ਅਵਰੰਗ ਜੇਬ ਮੇਰੋ ਮਾਰਿਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਤੋ ਐਹੋਵਾ ਪਠੈਹੋ ਪੂਤ ਜੇਤੀ ਕਰਾਮਾਤ ਸੋ ਭਰੋਸੋ ਨਾਹਿ ਪਰਿਏ॥ ਧਰਿਏ ਹਿਏ ਮੈ ਟੇਕ ਨੇਕ ਕੈ ਚਲਨ ਸਾਚੋ ਮਾਨ ਕੇ ਹੁਕਮ ਆਨ ਆਨ ਪਰ ਹਰਿਏ॥੧੫॥ ਕਹਾ ਭਯੋ ਮਾਰਯੋ ਜਮਤੂਲਾ ਔਰ ਕੇ ਸਰੀ ਕੋ ਮੈ ਡਾਹੂ ਸੰਘਾਰਯੋ ਕਛੂ ਗਨ ਤੀਨ ਜਾਨਿਏ॥ ਸੈਦਾ ਭੋ ਬਿਰਾਗੀ ਮਨੋ ਪੈਦਾ ਭੋ ਜਿਮੀ ਮੈ ਨਾਹਿ ਐਸੇ ਜੇ ਕਪੂਤ ਤਾਤੇ ਸੂਤ ਨਾਹਿ ਮਾਨਿਏ॥ ਮੈ ਹੋ ਅਵਰੰਗਜੇਬ ਪਾਤਸਾਹ ਦਿਹਲੀ ਸਮੇਰੀ ਹੀ ਚਢਾਈ ਤੇਹ ਹਲ ਭੂਮਿ ਜਾਨਿਏ॥ ਤਾਤੇ ਮਿਲ ਆਇਊਪ ਜਾਇ ਕੈ ਪਰਮ ਸੁਖ ਬੀਰਤਾ ਬਢਾਇ ਪਾਇ ਮਨਸਬ ਦਾਨਿਏ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸੋ ਪਰਵਾਨੋ ਪਰ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦਰਬਾਰ॥ ਲਿਖਵਾਯੋ ਉਤਰ ਸਰਸ ਸਿਰ ਪਾਊ ਸਰਦਾਰ॥੧੭॥ ਕਬਿਤ॥ ਤੋਹਿ ਮਾਲ ਮੁਲਕ ਗੁਮਾਨ ਅਵਰੰਗਜੇਬ ਮੇਰੋ ਏਕ ਆਸਰੋ ਅਕਾਲ ਗੁਰੂ ਵਾਹ ਹੈ॥ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਸੈਨਾਤਾਤੇ ਰਾਖਤ ਤੂੰ ਭੈ ਨਾ ਕਛੂ ਮੇਰ ਸੰਗ ਸੁੰਦਰ

1. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ,

2. ਕ੍ਰੋਧ

ਭਗਤਿ ਭਾਉ ਚਾਹ ਹੈ॥ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤੇਰੀਐ ਅਨੀਤ ਹੇਰ ਭੇਜਯੋ ਮੋਹਿ ਦੈਨ ਦੀਨ ਹਿੰਦ ਕੀ ਪਨਾਹ ਹੈ॥ ਆਪਹੀ ਤੇ ਬਨਯੋ ਝੂਠਾ ਪਾਤਸਾਹ ਮੈਤੇ ਤਾਕੋ ਕੀਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਚੋ ਪਾਤਸਾਹ ਹੈ॥੧੮॥ ਆਇਬੇ ਐਜਾਇਬੇ ਮੈ ਹੈ ਨਹੀ ਗਿਲਾਨ ਕਛੂ ਜਾਪਨ ਨਾਹ ਜਾਨਿਏ ਜਰੂਰ ਕਾਜ ਨੀਕੇ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਆਪਨੇ ਹੀ ਇੰਦ੍ਰਨ ਕੇ ਬਸ ਕਰੋ ਕਾਰਨ ਅਬ ਸਜ ਗਹਵਸ ਧਨੀ ਕੇ ਹੈ॥ ਸੁਨਹੁ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਾਚੀ ਹੈ ਕਹਤ ਹਮ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਬਸ ਨਿਰਜਸ ਸੁਬਨੀਕੇ ਹੈ॥ ਆਪ ਆਇ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਕੀਜੈ ਭਲੇ ਅਰਦਾਸ ਨਾਡਰ ਉਦਾਸ ਪ੍ਰਾਨਹਾਤਰ ਅਨੀਕੇ ਹੈਂ॥੧੯॥ ਹਿੰਦੂ ਔ ਅਹਿੰਦੂ ਹੈ ਮਾਨਿੰ ਦੂ ਏਕ ਜੀਅ ਜਾਨਏ ਕਹੀਕੇ ਦੋਊ ਏਕ ਭਾਤ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੈ॥ ਨਯਾਉ ਕਰਬੇਕੋ ਜਗ ਦੂਖਹ ਹਰਬੇ ਕੋ ਤੋਹਿ ਸਾਹ ਸਾਹ ਕੀਨੋ ਦੇਨ ਲਾਗਯੋ ਦੀਨ ਭੈਦਾ ਹੈ॥ ਤਾਂਹੀ ਤੇ ਰਿਸਾਇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੈ ਭੇਜਯੋ ਮੋਹਿ ਤੁਰਕ ਤਰਨ ਤੇਜ ਮੈਦਾ ਹੈ॥ ਤੇਰੋ ਰੰਗ ਸੈਦਾ ਗਯੋ ਮਨ ਤੇ ਉਮੇਦਾ ਅਬ ਪੈਦਾ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਤੁਰਕ ਜੰਗ ਜੈਦਾ ਹੈ॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਭੇ ਜਯੋ ਸੁ ਨਿਜ ਜਬਹੀ ਆਗਯਾ ਪਤ੍ਰ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਪਢਤਹਿ ਜਰਯੋ ਜਥਾ ਜਰਤ ਸੁਖ ਪਤ੍ਰ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੬॥ ਲਾਵਨੀ ਛੰਦ॥ ਕਰ ਮਸਲਤ[1] ਸਭ ਰਾਜੇ ਤਬ ਚਲਿ ਆਏ॥ ਕਹਲੂਰੀ ਹੰਢੂਰੀ ਅਧਕ ਲਜਾਏ॥ ਦਿਹਲੀ ਆਇ ਪੁਕਾਰ ਕਰੀ ਸਭ ਰਾਜੇ॥ ਅਸ ਮੰਜਸ ਅਸਭਾਰੀ ਬਨਹਿ ਕਿਕਾਜੇ॥੧॥ ਸੂਬੇ ਹੂੰ ਪਛਤਾਇ ਇਹੈ ਠਹਰਾਈ॥ ਸਹਨਸਾਹ ਢਿਗ ਜਾਵਹੁ ਕਰਹੁ ਲਰਾਈ॥ ਰੂਬ ਕਾਰ ਲਿਖ ਅਰਜੀ ਸੰਗ ਨਥਾਈ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਅਰ ਭੂਪ ਸੰਗ ਭਾਈ॥ ਕੋਲ[2] ਕੁੰਡ ਜੋ ਦਖਨ ਦਿਸ ਮਹਿ ਰਾਜੇ॥ ਜਹ ਅਵਰੰਗਜੇਬ[3] ਪਤਸਾਹ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰ ਕਰੀ ਦਰਬਾਰ ਬੁਲਾਏ॥ ਕਰ ਸਲਾਮ ਸਿਰਨਾਇਸ ਆਸਨ ਪਾਏ॥੩॥ ਬੈਠੇ ਰਾਜੇ ਰਾਣੇ ਰਾਉ ਸੁ ਮੀਆ॥ ਕਾਜੀ ਮੁਫਤੀ ਔਰ ਮੋਲਵੀ ਥੀਆਂ॥ ਪੂਛੀ ਅਵਰੰਗਜੇਬ ਬੈਰ ਕਿਮਿ ਕੀਨਾ॥ ਤੁਮ ਹਿੰਦੂ ਅਰ ਗੁਰੂ ਹੂੰ ਹਿੰਦੂ ਚੀਨਾ॥੪॥ ਤੁਮਰੀ ਮਦਤ ਕਰਤ ਰਹਤ ਨਿਤਪ੍ਰਤਿ ਜਬ॥ ਫਿਰ ਤਾਪਰ ਫਰਿਆਦ ਕਹਹੁ ਯਹ ਮਤ ਸਬ॥ ਆਇਸ ਲੈ ਰੁਖ ਪਾਇ ਕਹੀ ਕਰਤੂਤੀ॥ ਸਹਨ ਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਜਾਪਨਾਹੀ ਅਕੂਤੀ॥੫॥ ਇਨ ਕੇ ਦਾਤਾ ਆਇ ਨਗਰ ਇਰ ਕੀਨੋ॥ ਨਾਮਪੁਰੀ ਕੀਰ ਸੁਤਤਾਸ ਧਰ ਦੀਨੋ॥ ਤਿਨ ਤਨ ਤਜ ਪੁਨ ਪੋਤ੍ਰ ਪਾਇ ਗੁਰਗਾਦੀ॥ ਤਿਨਕੇ ਸੁਤ ਪੁਨ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਅਬਿਖਾਦੀ॥੬॥ ਤਿਨਤੇ ਇਨਕੇ ਪਿਤ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ॥ ਬੈਠੇ ਸਾਇਸੁ

---

1. ਸਲਾਹ, ਮਸ਼ਵਰਾ,
2. ਗੋਲ ਕੁੰਡਾ,
3. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ

ਇਤਹਿ ਮਿਲ ਹਮਸਾਦਰ॥ ਮੋਲ ਜਿਮੀ ਲੈਨਗਰੀ ਅਪਨ ਬਸਾਈ॥ ਪੁਨ ਪਟਨੇ ਮੈ ਭਯੋ ਜਾਨਯਇਨ ਆਈ॥੭॥ ਜਾ ਪਨਾਹ ਇਨ ਜਬਤੇ ਗਾਦੀ ਪਾਈ॥ ਪਿਤਾ ਬੈਰ ਕਰ ਚਾਹਤ ਕਰੀ ਲਰਾਈ॥ ਰੋਕਤੇ ਟੋਕਤ ਰਹੇ ਲਰ ਤਨਿ ਸੰਗਾ॥ ਨਾਹਨ ਮਾਹਿ ਭੰਗਾਨੀ ਭਾਬੜ ਜੰਗਾ॥੮॥ ਪੁਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਸ ਹਜਾਰ ਲੈ ਸੈਨਾ॥ ਸਾਹੀ ਕੀਰਜ ਧਾਨੀ ਕੀ ਸੁ ਗਿਨੈ ਨਾ॥ ਸੋਊ ਮਾਰਿ ਭਜਾਇ ਚਿਤ ਪੁਨ ਆਈ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ਪੁਨ ਅਗਿਨ ਕੁੰਡ ਤੈ ਮਾਈ[1]॥੯॥ ਤਬ ਤਿਨ ਦੀਨੀ ਖੜਗ ਤੇਜ ਅਤਿ ਧਾਰੀ॥ ਹਮਸਨ ਕਹੀ ਕਿ ਬਨਹੁ ਸਿੰਘ ਅਰਿ ਮਾਰੀ॥ ਚਵਗਤਨਕੀ[2] ਜਰ[3] ਉਜਾਰ[4] ਸਭ ਦੈ ਹੋ॥ ਇਨ ਅਨੀਤ ਅਤਿ ਕਰੀ ਰਾਜ ਤੁਹਿ ਕੈਹੋ॥੧੦॥ ਹਮ ਤਬ ਬਰਜਨ ਕੀਨਾਹਨਨ ਤਬ ਲਾਗੇ॥ ਜੋਰ ਦਸਤ ਹੂ ਔਰ ਸਿਰੰਦੀ ਭਾਗੇ॥ ਸੈਦਾ ਬੇਗ ਸਿਖ ਹ੍ਵੈ ਕਰ ਪਗ ਲਾਗਾ॥ ਸੈਦਾਂ ਬਨ ਕਰ ਪਰਮਹੰਸ ਕਹੁ ਭਾਗਾ॥੧੧॥ ਅਸ ਗੁਰਤਾਕੀ ਗਤੀ ਜਾਨ ਨਹਿ ਜਾਈ॥ ਇਕੋਲੋ ਕਰ ਸਕ ਜੰਗ ਲਾਖਨਰ ਰਾਈ॥ ਉਜਰਯੋ ਦੇਸ ਅਪਾਰ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰੀ॥ ਹਮ ਕਦੀਮ ਪਾ ਖਾਕ ਜੁ ਕਰਹੁ ਸੁਚਾਰੀ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੭॥ ਰਿਸੋਯੋ[5] ਸਾਹ ਤਬ ਖਿਸਯੋ[6] ਮਨਹਿ ਪਛਤਾਯੋ॥ ਅੰਤ ਹੋਨ ਕੋ ਅੰਤ ਅਲਾਹ ਬਨਾਯੋ॥ ਜਾ ਪਨਾਹ ਅਬ ਗਹਯੋ ਗੁਰੂ ਨਹਿ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਅਰੁ ਲਾਖ ਪਚਾਸ ਹਜਾਰ ਕੀਨ ਕਛੁ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥੧॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਇ ਇਕ ਬਾਰਾ॥ ਕਰਿਐ ਜੰਗ ਉਮੰਗ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਪਾਛੇ ਹੋਲੀ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਇ ਨ ਜਾਨੈ॥ ਬਿਦਯਾ ਸਰਮੈ ਨਿਪੁਨ ਗੁਰਹਿ ਜੀ ਜਾਨੈ॥੨॥ ਲਿਖ ਦੀਨੇ ਪਰਵਾਨੇ ਸਾਹ ਰਿਸਾਈ॥ ਸੂਬੇ ਤੀਨਹੁ ਪਰੇ ਗੁਰੂ ਪਰ ਧਾਈ॥ ਦਿਹਲੀ ਅਰ ਲਾਹੋਰ ਤਥਾ ਸਿਰਹਿੰਦੀ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਨਰੇਸ ਬਿਲੰਦੀ॥੩॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਲੈ ਪਰਵਾਨੋ ਸੀਸਧਰਸ ਕਰ ਕਰ ਸਲਾਮ ਨ੍ਰਿਪ ਆਏ॥ ਦਿਹਲੀ ਕੇ ਸੂਬੇ ਢਿਗ ਪਹੁਚੇ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਏ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਪੂਛੀ ਬੈਰ ਕਹਾਨੀ ਯਹ ਹਿੰਦੁਨ ਗੁਰ ਭਾਰੀ॥ ਤੁਮ ਹੂੰ ਹਿੰਦ ਹੋਇ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਿਮਿ ਗੁਰ ਸਨ ਲੀਨ ਬਿਗਾਰੀ॥੪॥ ਕਹੀ ਭੀਸ ਸਮਿ ਹਮਸੋ ਗੁਰ ਸੋ ਔਰ ਬੈਰ ਨਹਿ ਕੋਈ॥ ਕਹਹਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਰਹੁ ਤੁਰਕਨ ਲੇਹੁ ਰਾਜ ਘਰ ਸੋਈ॥ ਹਮ ਯਹ ਕਹਹਿ ਕਦੀਮਸਾਹ ਕੇ ਘਰ ਕੋ

---

1. ਦੇਵ ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ,
2. ਚੋਗੱਤਿ ਮੁਗ਼ਲ,
3. ਜੜ੍ਹ,
4. ਉਜਾੜ ਦੇਣਾ,
5. ਕ੍ਰੋਧ,
6. ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ

ਹੈ ਹਮ ਪਾਲੇ॥ ਰੈਯਤ ਹੋਇ ਕਰਹਿਨ ਲਗਈ॥ ਇਤਨੋ ਕਸਾ[1] ਬਿਸਾਲੇ॥੫॥ ਯਾਹੀ ਬਾਤ ਬਿਰੋਧ ਧਾਰਤਬ ਕਹਤ ਤੁਮਹੁ ਗਹਿ ਮਾਰੋ॥ ਦੇਸ ਉਜਾਰ ਸਕਲ ਕਰ ਦੀਨੋ ਇਤੀ ਬਾਤ ਸੁ ਬਿਗਾਰੋ॥ ਆਜ ਜਾਇ ਹਮ ਚਰਨ ਪਰੈ ਪੁਨ ਉਰ ਬਿਰੋਧ ਗੁਰੁ ਨਾਹੀ॥ ਪੈ ਹਮਤੇ ਬਨ ਸਕਤ ਨ ਕਬਹੂੰ ਹਜਰਤ ਅਨ ਹਿਤ ਚਾਹੀ॥੬॥ ਸਤਯ ਸਤਯ ਕਹਿ ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਤਬ ਸੂਬਾ ਗਰਜਾ॥ ਜਬਰ ਦਸਤ ਲਹੌਰ ਕੇ ਸੂਬੇ ਲਖ ਪਰਵਾਨੋ ਸਰਜਾ॥ ਸਿਰਹੰਦੀ ਹੂੰ ਕਰੀ ਤਯਾਰੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਉਮਡਾਨਾ॥ ਦਿਹਲੀ ਕੇ ਸਿਖਨ ਸਭ ਸਮਝਯੋ ਲਿਖਯੋ ਬਿਨਯਸ ਵਧਾਨਾ॥੭॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਹੂ ਗਿਰਿਨ ਸਿਧਾਰਯੋ ਪਤ੍ਰੀ ਸਭਨਿ ਭਿਜਾਈ॥ ਬਾਇਸਧਾਰਨ ਕੇ ਰਾਜਾ ਕੀ ਸੈਨਾ ਸਭ ਅਨਵਾਈ॥ ਇਤ ਧਾਵਨ ਸਿਖਨ ਕੀ ਪਾਤੀ ਲੈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਯੋ॥ ਪਠੀ ਪ੍ਰਭੂ ਤਬਹੀ ਹਰਖਾਨੇ ਪੰਥਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁਨਾਯੋ॥੮॥ ਤਾਮੇ ਲਿਖਸੌ ਪੌਨ ਸੁਤ ਸਿੰਧ ਜਜਮ ਦਿਸ ਕੀਨ ਪਯਾਨਾ॥ ਤਹਿ ਇਕ ਰਹਤ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਲਵਾਰੋ ਜਿਹ ਸਮ ਨਹਿ ਜਗਆਨਾ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਗੀਰ ਨਾਮ ਹੈ ਤਾਕੋ ਤਯੋ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਜਿਨ ਅਪਨੇ ਮਨਸੂਬੇ ਕਰ ਤ੍ਰੈ ਸੂਬੇ ਅਬ ਲਲਕਾਰੇ॥੯॥ ਸਾਝ ਸਕਾਰੇ ਆਇ ਦਰਸ ਕਰ ਪੂਰ ਮਨੋਰਥ ਕੈਹੇ॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਿਰਪਾਉ ਪਾਇਅੁਨ ਅਪਨੇ ਘਰਨ[2] ਸਿਧੈ ਹੈਂ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਪਛੀ[3] ਕੂਟ ਲਿਖ ਭੇਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮਝਾਈ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਹਮਰੇ ਪਰਜਾ ਕਰ ਅਵਰੰਗ[4] ਪਾਸ ਬੁਰਾਈ॥੧੦॥ ਤਬ ਦਿਹਲੀ ਲਹੌਰ ਸਿਰਹੰਦੀ ਸੂਬੇ ਤੀਨ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ[5] ਮਚੈਗੋ ਹੋਹੁ ਸੁਚੇਤ ਸਕਾਰੇ॥ ਅਸਕਹਿ ਦੀਨਬੰਧ ਕਰਨਾ ਨਿਧਿ ਦਏ ਸਸਤ੍ਰ ਸੁਖ ਸਾਨੇ॥ ਸਿਰਹੰਦੀ, ਲਾਹੌਰ ਕੇ ਸਿਖਨ ਧਾਵਨ ਪਠੇ ਅਪਾਨੇ॥੧੧॥ ਤਿੰਨਹੂੰ ਕਰੀ ਕੂਟ ਅਰ ਪਾਤੀ ਲਿਖੀ ਭਲੇਹਿ ਭਿ ਜਾਈ॥ ਸਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੋ ਦੀਨ ਦਯਾਰ ਕੋ ਅਭਿ ਮਤ ਤੁਰਕ ਬਤਾਈ॥ ਜੰਗ ਸਮਾਨ ਪਛਾਨ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀਨੀ ਨਿਜ ਤਕਰਾਈ॥ ਜਾ ਕੀ ਕਾਹੂ ਨਾਹਿ ਨ ਪਾਈ ਗਤਿ ਮਿਤ ਅਬ ਮਤਿ ਭਾਈ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੮॥ਚੌ:॥ ਦੀਪ ਮਾਲ ਕੋ ਮੇਲਾ ਆਯੋ॥ ਸਭ ਸੰਗਤ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥ ਦੇਸ ਦੇਸ ਸਿਖ ਸੁ ਆਏ॥ ਭੇਟਾ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਲਯਾਏ॥੧॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਘਰ ਜੰਗ ਅਖਾਰਾ॥ ਹਰਿਖਿਤ ਭਏ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਬਹੁਤਕ ਰਹੇ ਗਏ ਬਹੁ ਘਰ ਕੋ॥

---

1. ਕਸ਼ਟ, ਦੁੱਖ,
2. ਘਰਾਂ ਨੂੰ,
3. ਪੜ੍ਹੀ,
4. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ,
5. ਭਿਆਨਕ ਯੁੱਧ

ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਲੈ ਲੈ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕੋ॥੨॥ ਜਹ ਜਹ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਬਡ ਸੂਰੇ॥ ਪਠੇ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਪ੍ਰਭ ਰੂਰੇ॥ ਤਾ ਮਹਿ ਲਿਖੀ ਮੁਕਤ ਦਰ ਖੁਲਾ॥ ਆਵਹੁ ਲੇਹੁ ਜਾਹਿ ਜਿਅ ਚਲਾ॥੩॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਸਿੰਘ ਤਿਲੋਕਾ॥ ਫੂਲਤਨ ਯਬੈਗਰ ਅਸੋਕਾ॥ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਤਿਨ ਓਰਾ॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਅਗਨਿਤ ਕਰ ਗੌਰਾ॥੪॥ ਇਕ ਦਿਲ ਸਰਬ ਸਭਾ ਸੁ ਲਗਾਈ॥ ਉਪਦੇਸਯੋ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਰਾਈ॥ ਮੁਕਤ ਹੋਨ ਕੇ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਕੈਕਰ ਗਯਾਨ ਤਰੈ ਭਵ ਪੰਥਾ॥ ਕੈ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਤਰੈ ਨਿਧਿ ਮੰਥਾ॥ ਨਾ ਤਰ ਖਗੜ ਛੇਤ੍ਰ ਮਹਿ ਜਾਈ॥ ਤਜੈ ਪ੍ਰਾਨ ਸਾਮੁਹਿ[1] ਨ ਲਜਾਈ॥੬॥ ਤਾਹਿ ਮੁਕਤ ਹਰ ਹਾਲਤ ਮਾਈ॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਛਤ੍ਰ ਪੰਥ ਯਹ ਅਸ ਧੁਜ ਕੀਨਾ॥ ਮਾਤਾ ਮਹਾ ਕਾਲਿਕਾ[2] ਦੀਨਾ॥੭॥ ਛਤ੍ਰ ਧਰਮ ਮਹਿ ਯਹਿ ਕਠਨਾਈ॥ ਸਮਰ ਸੂਰ ਨਹਿ ਸਕਤ ਪਲਾਈ॥ ਸਾਮੁਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇਤ ਜੋ ਜਾਈ॥ ਸੋ ਪਾਵਨ ਸੁਰ ਪੁਰ ਬਡਿਆਈ॥੮॥ ਜੋ ਦੇਵਨ ਕੋ ਛਲ ਛਲ ਗਯੋ॥ ਮੰਡਲ ਸੂਰ ਭੇਦ ਮਗ ਲਯੋ॥ ਫਸਯੋ ਦੇਵਕਨ ਜਨ ਕੇ ਮਾਂਹੀ॥ ਭੋਗਤ ਸੁਰਗ ਸੋਇ ਸ਼ਕ ਨਾਹੀ॥੯॥ ਕ੍ਰਿਸਨ ਚੰਦ ਅਰਜੁਨ ਲਖ ਡਰਾ॥ ਜੁਧ ਸਮੇ ਗੀਤਾ ਬਚ ਰਾ॥ ਸੁ ਧਰਮ ਹਿਤ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਅਰਜਨ ਕੋ ਸੰਤਾਪ ਮਿਟਾਯੋ॥੧੦॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਅਹੈ ਕਸ ਗੀਤਾ॥ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਕਿਸਨ ਪ੍ਰਭ ਕੀਤਾ॥ ਜੋ ਜਗ ਤਾਰਨ ਹਿਤ ਹਰਿ ਆਯੋ॥ ਤਿਹ ਉਪਦੇਸ ਸੁਨਨ ਮਨ ਭਾਯੋ॥੧੧॥ ਗੋਬਿੰਦ ਗੀਤਾ ਤਹਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਕਰੀ ਖਾਲਸਾ ਮੱਧਯ ਬਡਾਈ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਏ॥ ਜੁਧ ਧਰਮ ਸਭ ਭਾਤਿ ਦ੍ਰਿਢਾਏ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੬੯॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਤਸੀ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸਵਾ ਲਾਖ ਸੈਨਾ ਜੁਧ ਬਿਜਯ ਬਰਨਨਾਤਮਕਚਤੁਰ ਬਿੰਸਤਿਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਸੂਬਾ ਚਢਯੋ ਸਿਰੰਦ ਕੋ ਅਮਿਤ ਸੈਨ ਲੈ ਸੰਗ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੋ ਚਾਹਤ ਜਯ ਕਰ ਜੰਗ॥੧॥ ਚਲੇ ਨਗਾਰੇ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਸੈ ਤਿਤਨੇ ਚਲੇ ਨਿਸਾਨਾ॥ ਅਪਰ ਸੈਨ ਕੀ ਗਨਤੀ ਨਾਹੀ ਚਲੇ ਤੁਰਕ ਖਲਖਾਨਾ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਬਾਜਨ ਬਾਜੇ ਤੁਰਹੀ ਅਰਸਹਨਾਈ॥ ਬੀਨ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਉਪੰਗ ਮੁਚੰਗ ਗਨ ਮੁਰਲੀ ਕੀ ਝਰਲਾਈ॥੨॥ ਤਿਤਨੇ ਹੀ ਲਹੌਰ ਤੇ ਆਈ ਜਬਰਦਸਤ ਸੰਗ ਸੈਨਾ॥ ਗਿਨਤੀ ਕਰੀ ਨ ਨਾ ਗਾਰਨ ਹੀ ਕੀ ਸਾਡੇ ਚਾਰ ਸਤੈਨਾ॥ ਘੋਰਨ ਕੀ ਹਿਹਨਾਟ ਸੁਨ ਘਬਰਾਹਟ ਉਰ ਉਪਜਾਵੈ॥ ਤੋਪ ਜੰਬੂਰੇ ਔਰ ਰਹਕਲੇ ਸਸਤ੍ਰ ਗਣਤ ਨ ਆਵੈ॥੩॥ ਰਾਜੇ ਚਲੇ ਹਜ਼ੂਰ ਕਲੂਰੀ ਮਦੂਨੀਏ ਸੁ ਦੜੋਲੀ॥ ਚੰਬਲੀ ਅਰ ਗੁਲੇਰੀਏ ਆਏ ਜਸਵਾਰੀ ਮਤ

1. ਸਾਹਮਣੇ,
2. ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ

ਹੋਲੀ॥ ਸਰਮੌਰ ਅਰੁ ਬਿਝੜਵਾਲ ਜਮਜਾਲ ਔਰ ਸੋ ਕਟੋਚੀ॥[1]

ਅਗਿਨਤ ਰਾਜੇ ਧਾਏ ਆਏ ਜਿਨ ਜਿਨ ਕੀ ਪਤਿ ਪੋਚੀ॥੪॥ ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ਕੁਉ ਬੀਸ ਬਹੰਸ੍ਰ ਤੀਸ ਚਲੀਸ ਕਿਤੇਕਾ॥ ਉਤਰੇ ਇਤ ਉਤ ਦਲ ਕਰ ਦਲ ਬਲ ਮਿਲ ਮਿਲ ਮਿਸਲ ਸਮੇਤਾ॥ ਏਕ ਓਰ ਗਿਰ ਪਤਿ ਕੀ ਸੈਨਾ ਏਕ ਓਰ ਲਹੌਰੀ॥ ਏਕ ਓਰ ਸਿਰਹੰਦੀ ਉਤਰੇ ਏਕ ਓਰ ਗਿਰ ਜੋਰੀ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਹੂੰ ਅਪਨੀ ਦਿਸਕੇ ਸਿੰਘ ਸਮੂਹ ਸੰਭਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇਸੰਗ ਪੰਚ ਸੈ ਸਵਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗਢ ਕੇਸ[2] ਰਹੇ ਰਖਵਾਰੇ ਕਿਰਤਾਰਥ ਕਰ ਨਗਰੀ॥ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਰਾਗੇ ਲੋਹ ਗਢੀ[3] ਕੀ ਤਗਰੀ॥੬॥ ਤਿਨਹੂੰ ਕੇ ਸੰਗ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਤਿਨ ਸੈ ਦੈ ਸਰਦਾਰ॥ ਦੋਉ ਲੋਕਨ ਬਿਜਯ ਕਰੈਯਾ ਜਿਨ ਕੋ ਹੈ ਦਲ ਭਾਰਾ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਸਿੰਘਨ ਸੰਗ ਅਗਮਪੁਰ ਆਏ॥ ਏਕ ਏਕ ਸਨ ਜੀਤ ਜੰਗ ਅਵਰੰਗਜੇਬ ਉਮਰਾਏ॥੭॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸਤ ਸਿੰਘ ਸਤ ਸਿੰਘ ਦੈ ਸੁਰਹਯੋ ਦਮਦਮੇ ਰਾਨਾ॥ ਮਾਰਨ ਹਾਰ ਪਹਾਰਿਨ ਪਛਿਲ ਭੂਖਯੋ ਬਾਜ ਉਡਾਨਾ॥ ਸਾਹਬ ਸਿੰਘ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਮੁਹਕਮ ਭਏ ਹੋਲ ਗਢ[4] ਆਈ॥ ਮਾਨੋਹੁ ਦੋਨੋ ਸੂਬਨ ਕੇ ਦੋਉਨ ਮਨਸੂਬੇ ਲਾਈ॥੮॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਤ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਗਿਰ ਦਿਸ ਰਾਖਹਿ ਰਖਵਾਰੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੰਗਤ ਮੰਗ ਬਿਰਾਜਤ ਆਨੰਤਪੁਰ ਰਖਵਾਰੀ॥ ਲਗਤ ਦਿਵਾਨ ਅਨੰਦ ਮਾਨ ਹਰ ਸਮਯ ਸਮਯ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਤਕਰੀ ਤਕ ਗਈ ਕਰ ਪਾਈ ਸਾਚੇ ਗੁਰੂ ਆਰਾਮੀ॥੯॥ਦੋ:॥ ਦੁਉ ਓਰ ਮੁਰਚੇ[5] ਲਗੇ ਠਢੇ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਸਮਰੋਹਨ ਕੀ ਅਬ ਕਥਾ ਸੁਨਹੁ ਸਿੰਘ ਹਿਤ ਧਾਰਾ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੦॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ॥ ਦੁਹੂੰ ਓਰ ਕੇ ਮੋਰਚੇ ਭੀਰ ਭਾਰੀ॥ ਤੀਰ ਗੋਰੀਨ ਕੀ ਚਲੀ ਮਾਰ ਮਾਰੀ॥ ਚਲਾਕੀ ਦਿਖਾਵੈ ਕਰੈ ਭਾਉ ਆਛੇ॥ ਲੈਰੇ ਮੋਛ ਐਠੇ ਜਬੈ ਕਾਛ ਕਾਛੇ॥੧॥ ਚਲੀ ਸ੍ਰੋਨਧਾਰਾ ਰਿਸਾਈ ਸਹਾਨੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੀ ਮਾਨਕੈ ਆਨ ਬਾਨੀ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਧਾਏ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਲੀਨੇ॥ ਚਲੈ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਤਬੈ ਕੋਪ[6] ਕੀਨੇ॥੨॥ ਕਹੀ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਸੁਨੋ ਮੀਤ ਮੇਰੇ॥ ਸਹੀਦੀਸਰੀ ਸੈਨ ਜਾਨੋ ਨ ਦੇਰੇ॥ ਤਬੈ ਧਾਇਕੈ ਪਾਇ ਕੈ ਨਾਥ ਆਗਾ॥ ਮਹਾ ਰੋਸ ਪੂਰੇ ਮਹਾ ਜੰਗ ਜਾਗਾ॥੩॥ ਕਹੂੰ ਸੀਸ ਕਾਟੇ ਪਰੇ ਭੂਪ ਭਾਰੀ॥ ਮਨੋ ਖੋਪਰੀ ਖੇਤ ਕੀਨੋ ਮੁਰਾਰੀ॥ ਕਹੂੰ ਅੰਗ ਪ੍ਰਤਯੰਗ ਕਾਟੇ ਪਰੇ ਹੈ॥ ਕਹੂ ਘਾਉ ਤੇ ਸ੍ਰੋਨ ਝੰਨਾ ਝਰੈ ਹੈ॥੪॥ ਕਹੂੰ ਮਾਰ ਹੀ ਮਾਰ ਬੁਲੰਤ ਬੋਲੀ॥ ਭਿਜੇ ਸ੍ਰੋਣ ਬਸਤਨ ਖੇਲੰਤ ਹੋਲੀ॥ ਦੁਉ ਸੂਬੇ ਬੈਠੇ ਜਹਾਂ ਛਤ੍ਰ ਲਾਈ॥ ਮਚਾਈ ਤਿਤੈਹੀ ਘਨੀ ਹੀ ਲਰਾਈ॥੫॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ ਅਧਿਕ ਘਮਸਾਨਾ॥ ਮਾਰੇ ਨੌਸੈ ਤੁਰਕ ਮੈਦਾਨਾ॥ ਲੈਕਰ ਜੀਤ ਖਾਲਸਾ ਆਯੋ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਦੋਊ ਸੂਬੇ ਮਨ ਪਛਤਾਹੀ॥

1. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, 2. ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ, 3. ਲੋਹ ਗੜ੍ਹ, 4. ਹੋਲ ਗੜ੍ਹ, 5. ਮੋਰਚੇ, 6. ਕ੍ਰੋਧ

ਸਾਹ ਸੈਨ ਇਨ ਕੀਨੀ ਨਾਹੀ॥ ਧੋਰੇ ਸਿੰਘਨ ਕੀਨੋ ਹਲਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਜਮ ਕੋ ਘਰ ਲਿਅ ਭਲਾ॥੭॥ ਨੌ ਸੈ ਸੂਰਮਰੈ ਖਗ ਧਾਰੀ॥ ਦੀਖਤ ਸਿੰਘਨ ਪਰਯੋ ਅਗਾਰੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਦੁਊ ਸੂਬਨ ਢਿਗ ਬੈਠ ਬੁਝਾਯੋ॥੮॥ ਤੁਮ ਅਪਨੀ ਹੂੰ ਸਹੀ ਕਰਾਵੋ॥ ਸਾਹ ਸਾਹਨ ਕੀ ਸਕਲ ਮੰਗਾਵੋ॥ ਜੀਤਨ ਜੋਗ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਹੀ॥ ਹਾਰਹੁਗੇ ਅੰਤਹੁ ਬਲਬਾਹੀ॥੯॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਸੁਨਹੁ ਜਨਾਬ॥ ਜੋਨ ਹੋਤ ਹਮ ਐਸ ਖਰਾਬ॥ ਤੌਕਤ ਦੇਤ ਦੁਖ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਮਰੇ ਕਰੀ ਸਰਨ ਕੀ ਲਾਜਾ॥੧੦॥ ਰਾਮ ਕਿਸਨ ਸਮ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮਧਾਰੀ॥ ਹੈਯਾ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਾਰੀ॥ ਜਬਹਿ ਕੇਸਰੀ ਚਢਯੋ ਮਹਾਨਾ॥ ਲਾਖ ਤੇ ਅਧਕ ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਜਾਨਾ॥੧੧॥ਚੋ:॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘਾਰਾ॥ ਜੌਨ ਜੀਤਸਕ ਕੁਉ ਬਰਿਆਰਾ॥ ਪੈਡੇ ਖਾਂ ਨਿਜ ਕਰਤੇ ਹਨਾ॥ ਤਯੋ ਰਮਜਾਨ ਖਾਨ ਹੂੰ ਭਨਾ॥੧੩॥ ਪੈ ਪਤਸਾਹ ਸੰਗ ਕਰ ਕੋਪ॥ ਚਹਤ ਘਟਾਵਨ ਅਪਨੀ ਓਪ॥ ਕਹਲੌ ਕਰਿ ਹੈ ਜੁਧ ਇਕੇਲਾ॥ ਹੇਲਾ ਪਰ ਪਰਿਹੈ ਬਰ ਹੇਲਾ॥੧੪॥ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਤਯਾਗੋਂ ਜਬ ਜਾਈ॥ ਪੁਨ ਅਸਕਰ ਸਕ ਨਾਹਿ ਲਰਾਈ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਸੂਬੇ ਸਮਝਾਏ ਸਿੰਘ ਜੀਤ ਸਤਗੁਰ ਢਿਗ ਆਏ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੧॥ਚੋ:॥ ਜੁਧ ਪ੍ਰਸੰਗ ਖਾਲਸੇ ਕਹਾ॥ ਹਰਖ ਦੀਨ ਬਰਦਾਨ ਹਿਤਹਾ॥ ਸਾਲ ਪਤ੍ਰ[1] ਸਭ ਘਾਉ ਲਗਾਏ॥ ਸਭ ਕੇ ਅੰਗ ਅਨੰਗ ਸੁਹਾਏ॥੧॥ ਪੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਇਮ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ॥ ਥਿਰਹੁ ਮੋਰਚਨ ਲਰਹੁ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਅਸ ਆਇਸ ਦੀਨੀ ਸਭ ਕਾਹੀਂ॥ ਲਰੈ ਮਰੈ ਮੁਕਤ ਸੋ ਪਾਹੀ॥੨॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾਇ ਤਨ ਪ੍ਰਾਤ ਚਢੇ ਬਲ ਧਾਰ॥ ਸੰਗ ਸੈਨ ਸਿੰਘਨ ਲੀਏ ਆਏ ਰਣ ਮੰਝਾਰ॥੩॥ਚੋ:॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸਨ ਸੂਬਨ ਕਹੀ॥ ਕਲਗੀ ਜਾਸਸੀਸ ਜਗ ਰਹੀ॥ ਜਾਕੇ ਅੰਗ ਅਨੰਗ ਸਮਾਨਾ॥ ਜਾਕੀ ਜਯੋਤਿ ਦਿਪਤਿ ਸੁਖਦਾਨਾ॥੪॥ ਸੂਰਜ ਕਿਰਨ ਸਰਿਸ ਚਹੁ ਓਰਾ॥ ਜਿਹ ਮੁਖ ਪਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਜੋਰਾ॥ ਚਢਯੋ ਤੁਰੰਗ ਤਰਲਤਮਕਾਵੈ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਸਰਿਸਨਿ ਜਬਿ ਤੇ ਦਿਖਾਵੈ॥੫॥ ਜੁਬਾ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਮੁਖ ਚੰਦਾ॥ ਛਜਤ ਸੁਮਤਿ ਦਾੜ੍ਹਾ ਸੁਖ ਕੰਦਾ॥ ਸੀਸ ਪਾਗ ਗਰ ਖੜਗਹਿ ਧਾਰੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਰਖਯਾਕ ਨਿਰਧਾਰੇ॥੬॥ ਯਹ ਕੋ ਸੈਨਾਨੀ ਗੁਰ ਕੇਰਾ॥ ਢੁਰਤ ਚਮਰ ਜਿਹ ਸੀਸ ਸੁਹੇਰਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੂਰਬੀਨ ਲਗਾਈ॥ ਕਹੈ ਯਹੈ ਉਤਾਪਾਤ ਲਰਾਈ॥੭॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੈ ਬੜ[2] ਬਲੀ॥ ਜਾਸੋ ਬਾਇਸਧਾਰ ਨ ਚਲੀ॥ ਹੈਨ ਹੋਇਨਹਿ ਭਯੋ ਜੁ ਐਸੋ॥ ਸਮਰ ਸੂਰਯਹ ਨਿਰਖਹੁ ਜੈਸੋ॥੮॥ਦੋ:॥ ਅਰਜੁਨ ਬਿਕ੍ਰਮ ਕਰਨ ਦ੍ਰੋਣ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਗ ਜੋਨ॥ ਇਨਕੀ ਬਿਦਯਾ ਅਸਤ੍ਰ ਸਮ ਹੈਨ ਹੋਇ ਨਹਿ ਹੋਨ॥੯॥ਚੋ:॥ ਪੈ ਸੁ ਬਾਜੀ ਜੀਅ ਬਿਚਾਰਹੁ॥ ਆਈ ਨਿਕਟ ਮਿਰਤ ਨਿਰਧਾਰਹੁ॥

---

1. ਸਾਲ ਪੱਤਰ, 2. ਮਹਾਂ ਬਲੀ

ਜੋ ਹਜਰਤ ਸੰਗ ਰਾਰ ਮਚਾਈ॥ ਔਹਜਰਤ ਕੇ ਮਨ ਮੈ ਆਈ॥੧੦॥ ਇਤ ਸਤਗੁਰੁ ਗਨ ਸਰਸੁ ਪ੍ਰਹਾਰੇ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਤਕਿ ਮਾਰੇ॥ ਇਕ ਇਕ ਤੇ ਸਤ ਸਤ ਸੋ ਭਏ॥ ਮਾਰਤ ਗਨ ਤੁਰਕਨ ਚਲ ਗਏ॥੧੧॥ ਪ੍ਰਯਾਰ ਛੰਦ॥ ਬੰਗਾਲੇ ਕਾ॥ ਆਇ ਆਇ ਸੂਰਮੇ ਰਿਜਾਇ ਘਾਇ ਖਾਇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਾਯ ਬੋਲਤ ਬਨਾਇ॥ ਦਸ ਦਸ ਨਰ ਸਰ ਏਕ ਏਕ ਮਾਰ॥ ਮਹਾ ਘਮਸਾਨ ਕੀਨੋ ਲੋਥ ਕੋ ਸਥਾਰ॥੧੨॥ ਗੈਨ ਮਧਯ ਦੇਵਨ ਕੀ ਕਨਯ ਕਾ ਪ੍ਰਬੀਨ॥ ਜਯ ਮਾਲਾ ਲੀਏ ਖਰੀ ਬਰਤ ਸਚੀਨ॥ ਜੰਗ ਕੋ ਉਮੰਗ ਅੰਗ ਭੰਗ ਸੂਰ ਹੋਤ॥ ਨਿਰਖਤ ਗੈਨ ਮੈ ਬਿਬਾਨਨ ਕੇ ਗੋਤ॥੧੩॥ ਚਾਲੀ ਤੀਰ ਤੋਪ ਤਰਵਾਰ ਔ ਬੰਦੂਕ॥ ਪਟਾ ਬਾਨ ਬਰਛੀ ਬਿਛੂਅਨ ਕੀ ਝੁਕ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਭੀਮ ਚੰਦ ਆਇਸ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਤੋਪਨ ਦਗਾਯੋ ਆਯੋ ਜਾਨ ਕੈ ਮੈਦਾਨ॥੧੪॥ ਤਾਨ ਤਾਨ ਤੀਰ ਤਕ ਕਾਨਕੇ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਤੋਪਚੀ ਸਮੇਤ ਹਨੇ ਬੀਰ ਸਾਵਧਾਨ॥ ਰਿ ਮਾਰਿ ਅਰਿ ਅਧਿਕ ਸੁ ਆਪਨੇ ਬਚਾਇ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਗਜ ਕੈ ਗਜਾਇ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੨॥ ਪਯਾਰ ਛੰਦ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹੀ ਅਬ ਸੁਨਿਐ ਜਨਾਬ॥ ਨਾਕਿਸ[1] ਅਕਲ ਕਹੌ ਏਕ ਨੀਤ ਢਾਬ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਡੇਰ ਡਾਰ ਘਾਟ ਬਾਟ ਰੋਕ॥ ਠਹਰਿਏ ਛੋਰ ਸਭ ਜੀਅ ਹੂੰ ਕੋ ਸੋਕ॥੧॥ ਬਾਹਰ ਤੇ ਸੰਗਤ ਨ ਆਵੈ ਇਤ ਆਨ॥ ਹੋਇਗੀ ਸਾਮੱਗਰੀ ਸੋ ਆਯ ਦਜਿਆਨ॥ ਏਕ ਓਰ ਗਿਰੀ ਏਕ ਔਰ ਸੈਨ ਜਾਨ॥ ਏਕ ਔਰ ਲਵਪੁਰ[2] ਸੈਨ ਸੁਵਾਧਾਨ॥ ਏਕ ਔਰ ਸਿਰਹੰਦ ਸੈਨ ਡੇਰ ਹੋਇ॥ ਮੋਰਚਾਨ ਮਾਹਿ ਰਾਖੈ ਕੋਰੇ ਚਾਨ ਕੋਇ॥ ਅੰਨ ਦੂਧ ਦਹੀ ਬ ਸੁਬਸਨ ਬਿਚਾਰ॥ ਜਾਨ ਨੰਹਿ ਪਾਵੈ ਕਛੂ ਨਗਰ ਮਝਾਰ॥੩॥ ਸੰਗਤ ਕੇ ਮਾਰੇ ਗੁਰ ਆਪ ਮਰਿ ਜਾਇ॥ ਆਮਦ ਖਰਚ ਸਭ ਸੰਗਤ ਤੇ ਸੁਭਾਇ॥ ਸਭ ਹਨ ਮਾਨੀ ਸਨਮਾਨੀ ਨ੍ਰਿਪ ਨੀਤ॥ ਸੁਬਨ ਸੁ ਆਇਸ ਸੁਨਾਈ ਸੂਰ ਪ੍ਰੀਤ॥੪॥ਚੌ:॥ ਛਤਰ ਧਾਰ ਛਕ ਬਿਜਯਾ ਛਕੀ॥ ਕਮਰ ਕਸਾਇ ਜੰਗ ਕੀਤਕੀ॥ ਊਚ ਦਮਦਮੇ ਆਪ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਸੰਗ ਸੇਵਕ ਸੁ ਮਤੀਨਸ ਭਾਜੇ॥੫॥ ਪੁਰ ਤੇ ਪੂਰਬ ਜੋ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਬੈਠੇ ਬੀਰਾਸਨ ਸੁਲਗਾਈ॥ ਸੰਗ ਸੋਹ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ॥ ਗ੍ਰਸਤੀ ਮੁਕੇਤ ਮੁਕਤ ਦਰੂਰੇ॥੬॥ ਕੋਸ ਅਢਾਈ ਪੁਰ ਤੇ ਪਰੇ॥ ਦੋਊ ਸੂਬੇ ਇਕ ਬਲ ਖਰੇ॥ ਰਾਜਾ ਭੀਮ ਚੰਦ ਸਗਿ ਐਠੇ॥ ਸੋਈ ਯਹ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਲੀ ਜਾਪਰ ਨਹਿ ਕੁਮਤ ਸੁ ਚਲੀ॥੮॥ ਜਬਰਦਸਤ ਤਬ ਤੋਪ ਚਲਾਈ॥ ਸਿਸਤ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਤਾ ਆਈ॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਸਿੰਘਨ ਗੁਰੂ ਕਹੀ॥ ਖਿਰਿਯਆਨ ਥਲਮਾਨੀ ਨਹੀ॥੯॥ ਅੰਧ ਧੁੰਧ ਤੋਪਨ ਤੇ ਭਯੋ॥ ਏਕ ਨਿਸਾਨੋ ਲਾਗਨ ਨਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਤਬ ਕਹਿ ਸਮਝਾਈ॥ ਜਬ ਹਮ ਪੁਰੀ ਲਈ ਅਗਵਾਈ॥੧੦॥ ਟਿਬੀ ਸਯਾਹ ਤਬਾ ਨਿਰਮੋਹ॥ ਰਹਯੋ ਤੋਪਚੀ ਵੇਕ ਸੁ ਜੋਹ॥ ਤਿਹ ਹਮ ਦੇਨ ਕਰਯੋ ਸਰ

1: ਘੱਟ ਅਕਲ, 2. ਲਾਹੌਰ

ਸਹਸਾ॥ ਏਕ ਇਨਾਮ ਕਾਮ ਤਜ ਬਹਸਾ॥੧੧॥ ਤਾਕੀ ਤੋਪ ਲਾਗਿਤਹ ਜਾਈ॥ ਚੌਰੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਈ॥ ਤਬ ਤਕ ਤੀਰ ਬੀਰ ਗੁਰੁ ਮਾਰੇ॥ ਤਹਹਿ ਤੋਪਚੀ ਸੁਰਗ ਸਿਧਾਰੇ॥੧੨॥ ਅਬ ਕੀ ਬਾਰਨ ਜਾਨੋ ਗਯੋ॥ ਤੋਪਨ ਕੋ ਗੋ ਰੰਕਾ ਭਯੋ॥ ਅਤਿ ਅਦਭੁਤ ਯਹ ਗੁਰੁ ਬਰ ਲੀਲਾ॥ ਨਿਰਖਹਿ ਨਯਨ ਜਨਾਬ ਰਸੀਲਾ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਜਬਰਦਸਤ ਤਬ ਜਿਆ[1] ਲਖੀ[2] ਜੋਰ ਦਸਤ ਨਿਜ ਬਾਨ॥ ਬਾਂਧ ਮੋਰਚਨ ਥਿਰੇ ਸਭ ਸੁਚੇਤ ਸਮਾਧਾਨ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਜਬਰਦਸਤ ਕਹਿ ਜਾਦੂਗਰੀ॥ ਜਾਨਤ ਹੈ ਗੁਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਅਰੀ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਧਿ ਕੋਊ ਇਨ ਕੀਨੋ॥ ਤਾਤੇ ਬਚਨ ਜਿਅਤ ਪ੍ਰਬੀਨੋ॥੧੫॥ ਸਸਤ੍ਰਨ ਲਾਗੈ ਜਾਤੇ ਕੋਈ॥ ਸੀਖਯੋ ਮੰਤ੍ਰ ਕਤਹੁ ਅਸ ਹੋਈ॥ ਸੰਧਯਾ[3] ਪਰੀ ਸੁ ਡੇਰਨ ਆਏ॥ ਸੁਨ ਰਹਰਾਸ ਪ੍ਰਸਾਦਹਿ ਪਾਏ॥੧੬॥ ਅਪਨੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਲਗ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਸਭ ਸਿਖ ਸੇ ਵਕ ਪੂਰੇ ਕਾਜੇ॥ ਜਿਹ ਨਿਰਖਤ ਪੁਨ ਨਹਿ ਜਮ ਆਨਾ॥ ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਾਨਾ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੪॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਸੂਬਨ ਕਰੀ ਖਰੀ ਤਕਰਾਈ[4] ਅੰਨ ਬਸਤ੍ਰ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਨਾਕੇ ਚਾਰ ਓਰ ਬੰਦ ਕਰ ਥਿਰ ਮੋਰਚਨ ਚਲਾਵੈ॥ ਮਾਨਹੁ ਚਾਰਹੁ ਓਰ ਜਲ ਸਦ੍ਰਿ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰੀ ਰਾਜੈ॥ ਮਧਯ ਦੀਪ ਇਵ ਪੁਰ ਬਰ ਅਨੰਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦੇਵ ਬਿਰਾਜੇ॥੧॥ ਨਹਿ ਮੰਦ੍ਰਾ ਚਲਕੇ ਸਮਾਨ ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰ ਬਸਾਯੋ॥ ਕਛਪ ਰੂਪ ਧਾਰ ਪ੍ਰਭ ਆਪਨ ਮਥਤ ਮਥਤ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਰ ਸੁਰ ਅਪਰ ਪਹਾਰੀ ਅਸੁਰਭਏ ਇਕ ਠਾਮਾ॥ ਮਥਨਲਗੇ ਤੁਰਕਨ ਦਲ ਜਲ ਭਲ ਅਧਿਕ ਕਾਲ ਲਗ ਬਾਮਾ॥੨॥ ਮਥਤ ਮਥਤ ਸਰ ਧਾਰੂ ਸ ਪਰਧਾਰ ਤਨ ਨਿਕਾਰੇ ਦੋਨੋ॥ ਸਰਧਾ ਸਿੰਘਨ ਲਈ ਦਈ ਸੁਸਪਰਧਾ ਗਿਰਿਨਰ ਕੋਨੋ॥ ਉਤਰੇ ਉਤਰਓਰ ਪਹਾਰੀ ਪੂਰਬ ਪਸਿਚਮ ਦਖਿਨ॥ ਸਿਰਹੰਦੀ ਲਹੌਰੀ ਉਤਰੇ ਦਿਹਲੀ[5] ਲਸਕਰ[6] ਤੁਰਕਨ॥੩॥ ਦੋਊ ਸੂਬੇ ਹ੍ਵੈ ਇਕਤ੍ਰ ਕਬ ਚੌਸਰ ਖੇਲ ਮਚਾਈ॥ ਦਾਨਾ ਘਾਸਰੁ ਲਕਰੀ ਆਦਿਕ ਨਹਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਜਾਈ॥ ਸਤ ਗੁਰ ਊਚ ਦਮਦਮੇ ਬਿਰਾਜੇ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਨਿਰਖਯੋ ਸਿੰਮਲ ਬ੍ਰਿਖਯ ਤਰੇ ਦੁਊ ਬੈਠ ਤੁਲਕ ਸਰਦਾਰਾ॥੪॥ ਏਕ ਬਾਨ ਤਬ ਧਨ ਸੰਧਾਨਾ॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਕਰ ਹਾਨਾ॥ ਲਗਯੋ ਪਲ ਪਾਵੇ ਸੁ ਪ੍ਰਰਾਰਾ॥ ਭਯੋ ਸਬਦ ਤਹਿ ਸੂਬਨ ਭਾਰਾ॥੫॥ ਨਿਕਟ ਭੀਮ ਸਸ ਹੂੰ ਤਾ ਬੈਠਾ॥ ਬੜੀ ਬੜੀ ਮੂੰਛਨ ਕੈ ਐਠਾ॥ ਜਬਰਦਸਤ ਨਿਜ ਕਰਨਿ ਨਿਕਾਰਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਏ ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਯੋ॥੬॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਸਤਗੁਰ ਤੀਰ॥ ਦੂਸਰ ਕੋ ਨਹਿ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ॥ ਦੂਰ ਬੀਨ ਸਨ ਹੇਰਨ ਕੀਨੋ॥ ਸਾਰੋ ਪਾਤਸਾਹ ਤਬ

---

1. ਦਿਲ ਵਿਚ, 2. ਜਾਣਿਆ, 3. ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ,
4. ਤਕੜਾਈ, 5. ਦਿੱਲੀ, 6. ਫੌਜ

ਚੀਨੋ॥੭॥ ਜਬਰਦਸਤ ਕਹਿ ਅਜਮਤ ਭਾਰੀ॥ ਕੋਸ ਅਢਾਈ[1] ਸਰਪਰਹਾਰੀ॥ ਇਨ ਕਾ ਕੀਜਹਿ ਖਾ ਸਾਹਿਬ॥ ਅਚਰਜ ਚਰਿਤਨ ਲਖ ਸਕ ਚਾਹਿਬ॥੮॥ ਗੁਰ ਅੰਤਰਾਮੀ ਗਤਿ ਜਾਨੀ॥ ਇਨ ਕੇ ਮਨ ਯਹ ਅਜਮਤ ਮਾਨੀ॥ ਦੂਸਰ ਧਨੁ ਪਰ ਸਰ ਸੰਧਾਨਾ॥ ਕ਼ਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਪੁਨ ਹਾਨਾ॥੯॥ ਲਗਯੋ ਜਾਇ ਸਿੰਮਲ ਤਰ ਡਾਲੀ॥ ਤਾਮੈ ਇਕ ਪਤ੍ਰਿਕਾ[2] ਨਿਹਾਰੀ॥ ਲਿਖੀ ਪਾਰਸੀ[3] ਅਖਯਰ ਮਾਹੀ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਬਲ ਬਾਹੀ॥੧੦॥ ਯਹ ਅਜਮਤ ਨਹਿ ਬਰੁ ਵਜੀਰ॥ ਯਹ ਹੈ ਬਿਦਯਾ ਗੁਨੀ ਗਹੀਰ॥ ਤਜ ਤਾਤਰੁ ਗਿਰ ਓਟ ਲੁਕਾਨੇ॥ ਕਹਹਿ ਪਰਸਪਰ ਗੁਰ ਬਰ ਸ੍ਵਾਮੀ॥ ਅਹੈਖਾਨ ਜੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੧੧॥ ਹਮਰੋ ਭ੍ਰਮ ਤਮ ਮੇਟਨ ਕਜਾ॥ ਪਠਯੋ ਪਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਰਾਜਾ॥ ਨਾਹ ਕਾਇਨ ਸੰਨ ਬਾਤ ਬਿਗਾਰੀ॥ ਰਤਨ ਰੂਪ ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਧਾਰੀ॥੧੩॥ ਬਡੇ ਸੂਰਮੇ ਬਲ ਨਿਧਿ ਗੁਨੀ॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਸੋ ਸੋਭਾ ਸੁਨੀ॥ ਅਰਿ ਹੂੰ ਜਾਕੀ ਕਰਹਿ ਬਡਾਈ॥ ਅਸ ਸਾਹਿਬ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਾਈ॥੧੪॥ ਤਿਹਿ ਬਿਸਰਾਇ ਕੁਸਲ ਜੋ ਚਾਹਾ॥ ਤਾਹਿਨ ਸੁਖ ਦੁਖ ਅਤਿ ਅਵਗਾਹਾ॥ ਨਿਤ ਮੋਰਚਨ ਜੰਗ ਬਿਸਾਰਹਿ॥ ਕਬਹੁ ਸਿੰਘ ਕਬ ਤੁਰਕ ਸੰਘਾਰਹਿ॥੧੫॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨਿਤ ਕਰਿਹ ਬਡਾਈ॥ਜਾਤੇ ਨਹਿ ਸੂਬਾ ਅਨਖਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੰਗ ਅਹਹਿ ਠਗ ਚੋਰਾ॥ ਅਧਿਕ ਧਾੜਵੀਸੁ ਚਿਤ ਕਠੋਰਾ॥ ਤਾਤੇ ਅਤਿਸਵਧਾਨੀ ਸੰਗਾ॥ ਗੁਰੂ ਸੰਗ ਕਰੀਐ ਜੰਗ ਅਭੰਗਾ॥ ਨਿਸਮਹਿ ਆਇ ਪਰਹਿ ਤੇ ਜਬਹੀ॥ ਸੁਧ ਨਹਿ ਲੈਨ ਦੇਤ ਤੇ ਤਬਹੀ॥੧੭॥ ਤਾਤੇ ਅਬ ਰਾਖਹੁ ਤਕਰਾਈ॥ ਅਸਨ ਹੋਇ ਨਿਸਬੇ ਸੁਧ ਆਈ॥ ਖਾ ਸਾਹਬਿ ਆਨੰਦਪੁਰ ਘੇਰਾ॥ ਰਾਖਹੁ ਮਾਨ ਕਹਯੋ ਅਬ ਮੇਰਾ॥੧੮॥ ਅੰਨ ਬਸਤ ਬਿਨ ਬਿਕਲਹਿ ਜਬ ਹੀ॥ ਛੋਰ ਪਰਾਇ ਜਾਇ ਗੁਰ ਤਬਹੀ॥ ਸਭ ਤੇ ਅਧਿਕ ਲੋਹ ਗੜ੍ਹ ਜਾਨੋ॥ ਯਾਮਹਿ ਅਧਿਕ ਸੂਰ ਸਵਧਾਨੋ॥੧੯॥ਦੋ:॥ ਤਾਤੇ ਤਾਕੀ ਕੀਜੀਏ ਤਕਰਾਈ ਸੁ ਬਿਸੇਸ॥ ਸੁਨ ਸੂਬਨ ਤਬ ਹੀ ਕੀਯੋ ਹੁਕਮ ਹਕੂਮਤ ਬੇਸ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਸੈਫ ਅਲੀ ਇਕ ਸੈਯਦ ਸੂਰਾ॥ ਜਮਾਦਾਰ ਸਭ ਗੁਨ ਭਰਪੂਰਾ॥ ਤਾਂ ਕਹਿ ਕਹਯੋ ਕਰਹੁ ਤਕਰਾਈ॥ ਕਹੁ ਨ ਸਿੰਘ ਮੁਰਦਨ ਸਮੁ ਹਾਈ॥੨੧॥ ਸੈਯਤ ਕਹੀ ਹੁਕਮ ਜੋ ਪਾਊ॥ ਅਬੈ ਲੋਹ ਗੜ੍ਹ ਕਿਲਾ ਛੁੜਾਊ॥ ਤਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਰੀ ਸੁਨ ਸੂਬਾ॥ ਡਰ ਉਰ ਧਰਨ ਕਰਹੁ ਮਨਸੂਬਾ॥੨੨॥ ਰਾਖਹੁ ਮੈ ਨਿਸ ਮਹਿਤ ਕਰਾਈ॥ ਆਵਨ ਸਕਿ ਨਹਿ ਨਰ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਦੀਨ ਦਿਲਾਸਾ ਸੂਬਨ ਤਾਹੀ॥ ਰਾਖਹੁ ਨਿਸਿ ਜਾਗਰਨ ਸਦਾਹੀ॥੨੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੫॥ਚੌ:॥ ਉਤ ਸਤਗੁਰੁ ਢਿਗ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਏ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਭ

---

1. ਢਾਈ ਕੋਹ,
2. ਚਿੱਠੀ,
3. ਫਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ

ਮਧਯ ਅਲਾਏ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਦਿਨ ਕਰ ਜਮ ਜਗਾ॥ ਗਊਰ ਬਿਨ ਕੋ ਲੈ ਸਕ ਆਗਾ॥੧॥ ਸਭ ਤੀਰਥ ਜਿਨ ਨਾਸ ਸੁ ਕੀਨੇ॥ ਕਾਹੂੰ ਦੇਵ ਨਹਿ ਬਲ ਕਰ ਛੀਨੇ॥ ਮਥੁਰਾ ਕਾਸੀ ਔਰ ਅਜੋਧਯਾ॥ ਸਭ ਹੀ ਤੈ ਸੋ ਰਹਯੋ ਅਜੋਧਯਾ॥੨॥ ਗਿਰਿਨ[1] ਆਪਨੀ ਆਪ ਬਿਗਾਰੀ॥ ਹਿੰਦੁਨ ਲਾਜ ਰਖੀ ਗੁਰ ਭਾਰੀ॥ ਇਮਿ ਬਚ ਕਰਤ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਆਏ ਗੁਰ ਨਿਜ ਦਸਮ ਮੰਡਾਰਾ॥੩॥ ਸ੍ਵਾ ਪਹਿਰ ਜਬ ਜਾਮਿਨ ਰਹੀ॥ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਕਰੀ॥ ਮੈ ਅਬ ਗਯੋ ਸੁਚੇਤੇ ਭਾਈ॥ ਪਰੇ ਤੁਰਕ ਸੋਵਹਿ ਸਮੁਦਾਈ॥੪॥ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਅਬ ਹਲਾ ਕੀਏ॥ ਤੁਰਕਨ ਮਾਰ ਝਾਰ ਖਗ ਧਰਿਏ॥ ਆਨੰਦ ਗੜ੍ਹ ਸੁ ਕੇਸ ਗੜ੍ਹ ਮਾਹੀ॥ ਨਿਕਟਿਨਿਕਟਿ ਸਭ ਸਿੰਘ ਕਹਾਹੀ॥੫॥ ਤਹਹੁ ਮੋਰਚਾ ਨਿਕਟਨ ਕੋਈ॥ ਇਤ ਅਤਿ ਨਿਕਟ ਬਿਕਟ ਭਟ ਹੋਈ॥ ਮੈ ਨਿਜ ਨਯਨ ਤੇ ਹੇਰਤ ਆਯੋ॥ ਸੋਇ ਰਹੇ ਸਭ ਚਿਤ ਅਲ ਸਾਯੋ॥੬॥ਦੋ:॥ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਆਇ ਸਨਾਹਿ॥ ਅਸਨ ਹੋਇ ਕਰ ਕੋਪ ਕਛੁ ਦੇਹਿ ਸਾਪ ਮਨ ਆਹਿ॥੭॥ਚੌ:॥ ਘਾਲੀ ਘਾਲ ਬਿਰਥਾ ਸਭ ਹੋਈ॥ ਅਸ ਸੰਸਾ ਹਮਰੇ ਉਰ[2] ਸੋਈ॥ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਸਭ ਸਹੀ॥ ਮਿਥਯਾ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਕਹੀ॥੮॥ ਪੈ ਸਤ ਗੁਰੁ ਨਿਤ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੈ॥ ਤੁਰਕਨ ਹਤਹਿ ਸਿੰਘ ਸੁਖਦਾ ਹੈ॥ ਅਬ ਪੂੰਛਨ ਕਰ ਔਸਰ ਨਾਂਹੀ॥ ਅਰਿ ਮਾਰਨ ਕਰ ਔਸਰ ਯਾਹੀ॥੯॥ ਤਾਤੇ ਪਰ ਪ੍ਰਭੁ ਪਗ ਬਕਸੈ ਹੈ॥ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਰਿਝਾਇ ਸੁ ਲੈ ਹੈ॥ ਅਸ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਯੋ ਇਸਨਾਨਾ॥ ਬਿਜਯਾ ਪਾਨ ਕੀਯੋ ਬਲਵਾਨਾ॥੧੦॥ ਚੜ੍ਹ ਤੁਰੰਗ ਨਿਸਿ[3] ਅਤਿ ਅੰਧਿਆਰੀ॥ ਰਹੀ ਛੇ ਘਰੀ[4] ਰੈਨ ਨਿਹਰੀ॥ ਪਰੇ ਮੋਰਚਲ ਪਰ ਤਬ ਜਾਈ॥ ਕਾਟਤ ਤੁਰਕਨ ਬੇਰ ਲਗਾਈ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਸੁਕਯੋ ਖੇਤ ਕਿਸਾਨ ਜਿਮ ਕਾਟਤ ਹਿਤ ਗੁਜਰਾਨ॥ ਤਯੋ ਸਿੰਘ ਅਰਿ ਸਿਰ ਹਰੇ ਭਯੋ ਸੋਰ ਤੁਰਕਾਨ॥੧੨॥ ਘਟਿਕਾਅਰਧ ਇਮਿ ਬੀਤ॥ ਤਬਲੌਂ ਜਗੇ ਭਯ ਭੀਤ॥ ਆਏ ਸੁ ਸਿੰਘ ਗੜ੍ਹ ਮਾਹਿ॥ ਤਿਤ ਪਰੀ ਮਾਰ ਮਹਾਇ॥੧੩॥ ਕਹੁ ਸੀਸ ਕਹੁ ਕਟ ਬਾਹ॥ ਕਹੁ ਜੰਘ ਕਹੁ ਪਦ ਤਾਹਿ॥ ਕੋਊ ਆਹਿ ਆਹਿ ਕਰਾਹਿ॥ ਕੋਊ ਕਹਤ ਮਾਤ ਪਿਤਾਹ॥ ਹਿਤ ਭ੍ਰਾਤ ਭ੍ਰਾਤਾ ਮਾਰ॥ ਸੁਤ ਪਿਤਹਿ ਕਰਤ ਸੰਘਾਰ॥ ਸੇਵਕ ਹਨਤ ਸਰਦਾਰ॥ ਨਹਿਸੁਝ ਅੰਗ ਨਿਹਾਰ॥੧੪॥ ਬਹੁ ਦੂਰ ਦੂਰ ਦਿਖਾਨ॥ ਭਟ ਪੂਰੇ ਮਰਿ ਤੁਰਕਾਨ॥ ਤਬ ਲਗ ਮਸਾਲਨ ਬਾਰ॥ ਆਏ ਸੁ ਭਟ ਸਰਦਾਰ॥੧੫॥ ਨਿਰਖੇਹ ਜਾਰਨ ਸੀਸ॥ ਨਹਿ ਏਕ ਸਿੰਘ ਮਹੀਸ॥ ਅਤਿ ਭਏ ਬਿਯਾ ਕੁਲ ਚਿਤ॥ ਕਹਿਹਾ ਖੁਦਾਇ ਬਚਿਤ੍ਰ॥੧੬॥ ਅਲਾਹਯਹ ਕਸ ਕੀਨ॥ ਸਭ ਤੁਰਕ

1. ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੇ,
2. ਦਿਲ ਵਿਚ,
3. ਰਾਤ,
4. ਛੇ ਘੜੀਆਂ

ਦਲ ਦਲ ਚੀਨ॥ ਰੋਰਾ[1] ਭਯੋ ਅਤਿ ਜਾਨ॥ ਜਗ ਬੈਠਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ॥੧੭॥ ਭੇਜੇ ਸੁ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਇ॥ ਕਿਤ ਪਰਯੋ ਜੰਗ ਜਤਾਇ॥ ਸੋਗਯੋ ਤਬ ਗਢ ਲੋਹ॥ ਸਭ ਕਹੀ ਸਤਗੁਰ ਜੋਹ॥੧੮॥ ਤਬ ਡਰਤ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਭੇਜਯੋ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ,॥ ਸੁਨ ਪ੍ਰਭੂ ਰਹੇ ਮੁਸਕਾਇ॥ ਕਿਅ ਭਲੋ ਤੁਰਕ ਨਸਾਇ॥੧੯॥ ਕਰ ਸਨਾਨ ਸਭਾ ਲਗਾਇ॥ ਤਬ ਲਗ ਉਦਯੋ ਦਿਨ ਰਾਇ॥ ਹੁਕਾਇ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ॥ ਅਰੁ ਸੇਰ ਸੇਰਸੁ ਸਿੰਘ॥੨੦॥ ਦੀਨੋ ਸੁ ਗੁਰਸਿਰਪਾਉ॥ ਅਤਿ ਸੂਰ ਤਾਸੁ ਗੁਨਾਉ॥ ਤੁਮ ਸੂਰ ਮਮ ਸਰਦਾਰ॥ ਜੀਤਿਹੋ ਸਭ ਦਲ ਹਾਰ॥੨੧॥ ਨਹਿ ਤੁਰਕ ਰਹਿ ਛਲ ਛੰਦ॥ ਕੁਊ ਨਹਿ ਨਗਾਰਾ ਬੰਦ॥ ਧਰ ਧੀਰ ਕਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ॥ ਯਹ ਜੁਧ ਧਰਮ ਲਲਾਮ॥੨੨॥ ਯਹ ਧਰਮ ਜੁਧ ਮਹਾਨ॥ ਹਮ ਲਿਖਯੋ ਦਸਮ ਸਥਾਨ॥ ਨਹਿ ਸੈਨ ਮਾਰਤ ਸੂਰ॥ ਬਿਗਾਰ ਕਰਤ ਭੂਰ॥੨੩॥ ਇ ਬਿਧਿਸ ਸੀਖਯਾ ਦੀਨ॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਮਾਨਨ ਕੀਨ॥ ਪੁਨ ਬਟਯੋ[2] ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਾਦ॥ ਸਭ ਭਏ ਉਰ ਅਹਿਲਾਦ[3]॥੨੪॥

ਸਾਖੀ॥੭੬॥ ਅੜਲ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਕਾਲ ਤਬ ਸੂਬਨ ਮਨ ਮੁਰਝਾਇਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੋ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਰਾਜਾ ਜੀ ਸਤ ਸਾਹ ਸਾਹਨੀ ਮਰ ਗਈ॥ ਕਹਾ ਭਯੋਜਹ ਕਾਰਨ ਸੁਧ ਤੁਮ ਨੈ ਲਈ॥੧॥ ਸੁਨ ਹੈ ਹਜਰਤ ਜਬਹਿ ਦੇਸ ਤਬ ਲੇਹਿਗੇ॥ ਤੁਮ ਕਹਿਤੁਰਤ ਨਿਕਾਰ ਗਿਰਿਨ[4] ਤੇ ਦੇਹਿਗੇ॥ ਹਮ ਸਬ ਫਿਰ ਜਾਹਿ ਕਹਿਹਗੇ ਸਾਹਸੋ॥ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕੋ ਦੋਸਨ ਗੁਰ ਕਰ ਯਾਹ ਸੋ॥੨॥ ਰਾਜਨ ਕਹੀ ਜਨਾਬ ਪ੍ਰਥਮ ਹਮ ਕਹਿ ਥਕੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਸਰ ਨਹਿ ਕੁਊ ਜਕੈ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਬਟ ਪਾਰ ਚੋਰ ਠਗ ਠਾਠ ਹੈ॥ ਨਿਸ ਮਹਿ ਹਤਹਿ ਮੋਰਚਨ ਪੜ ਪੜ ਪਾਠ ਹੈ॥੩॥ ਹਮਹਿ ਜੁ ਆਇਸ ਹੋਇ ਕਰਹਿ ਨਹਿ ਢੀਲ ਹੈ॥ ਹਾਰ ਬਜੀ ਤਬ ਦੋਊ ਖੁਦਾਇ ਸਬੀਲ ਹੈ॥ ਧਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਘਰ ਨਾਹਿ ਬੰਦ ਅਹਮਦ ਭਈ॥ ਦਾਨਨ ਬਿਨ ਮਰਿ ਨਿਕਰ ਜਾਹਿ ਸੰਸਯ ਨਈ॥੪॥ ਅਸ ਕਹਿ ਬਹੁ ਧਨ ਦੀਨ ਦੀਨਤਾ ਅਤਿ ਕਰੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਅਰ ਭੂਪ ਚੰਦ ਉਰ ਅਤਿ ਡਰੀ॥ ਅਬ ਕੀ ਸੈਨਾ ਮੁਰੀ ਫੇਰੀ ਨਹਿ ਆਇ ਹੈ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਮਹਿ ਗਹਿ ਆਇ ਹੈ॥੫॥ ਇਤ ਗੁਰੂ ਸੋਚ ਸਨਾਨ ਪਹਰ ਤੀਸਰ ਕਰਯੋ॥ ਊਚੇ ਥਲ ਪਰ ਬੈਠ ਭੀਰ ਸਿੰਘਨ ਭਰਯੋ॥ ਦੇਵਨ ਮਹਿ ਦਿਵ ਸਾਜ ਜਛਨ ਸੁ ਕੁਬੇਰ ਹੈ॥ ਰਿਖਨ ਮਧਜ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਮਨ ਹੇਰ ਹੈ॥੬॥ ਜਦੁਨ ਮਾਹਿ ਜਦੂ ਨਾਥ ਬ੍ਰਹਮ ਬ੍ਰਹਮਾ ਮਹਾਂ॥ ਬੈਠ ਬਿਰਾਜਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਤਥਤੀ ਤਹਾਂ॥ ਦੇਖੇ ਤੰਬੂ ਲਾਗੇ ਜਰੀ ਝਾਲਰ ਭਰੇ॥ ਝਲ ਮਲਾਤ ਰਵ ਜੋਤ ਮਧਯ ਅਤਿ ਬਰ ਬਰੇ॥੭॥ ਬਿਜ ਘੋਖਨੀ ਬਾਘਨੀ ਤੋਪ ਮੰਗਾਇ

---

1. ਰੌਲਾ, 2. ਵੰਡਿਆ, 3. ਖੁਸ਼, 4. ਪਹਾੜੀ

ਲੀ॥ ਕਰ ਪੂਜਨ ਭਲ ਭਾਤ ਸੁਚਿਤ ਰਿਝਾਇਲੀ॥ ਗੋਰੀ ਐ ਬਰੂਦ ਭਾਰ ਕਸ ਕਰ ਤਬੈ॥ ਮਾਰੀ ਤਬ ਤਕ ਤੋਪ ਜਿਤਹਿ ਤੰਬੂ ਸਬੈ॥੮॥ ਉਡੇ ਨਿਸਾਨ ਸਮਯਾਨ ਤੰਬੂ ਸੁਬੇ ਡਰੇ॥ ਹਾਇ ਖੁਦਾਇ ਅਲਾਇ ਜਾਇ ਕਤਹੂੰ ਦੁਰੇ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤਬ ਜਾਇ ਮੋਰਚਨ ਕੋ ਕੀਯੋ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਕੋ ਕੋਸ ਚਾਰ ਲਗ ਤਜ ਦੀਓ॥੯॥ ਸੋਦਰ[1] ਪਢ[2] ਸੰਧਯਾ[3] ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਆਲਯ ਆਏ॥ ਭੋਜਨ ਭਾਵਤ ਕੀਨਸੈਨ ਮੁਨ ਥਿਰ ਥਏ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਬਿਜਯ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਮਰ ਜੋ ਗਾਇ ਹੈ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਫਲ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸੁ ਪਾਇ ਹੈ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੭॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਸਿਤਿ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਮਰ ਬਿਜਯ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਪੰਚ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾ:॥੨੫॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬੀਤ ਮਾਸ[4] ਦ੍ਵੈ[5] ਗਏ॥ ਪੁਰ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੁਊ ਬਸਤ ਨ ਆਏ॥ ਕੋਊ ਕੋਊ ਸਿੰਘ ਆਇ ਕਿਹਿ ਭਾਤੀ॥ ਦਰਸਹਿ ਸਤਗੁਰ ਪਦ ਦੁਖ ਕਾਤੀ॥੧॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਬਲੋ ਤਹ ਆਯੋ॥ ਇਕ ਮਗ ਛੂਤ ਮੋਰਚਾ ਪਾਯੋ॥ ਤਹ ਕੇ ਰਹੇ ਜਿ ਥਾਨੇਦਾਰਾ॥ ਸੋਇ ਗਏ ਇਤ ਤਬ ਸਰਦਾਰਾ॥੨॥ ਜਬ ਆਗਿਆ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਪਾਈ॥ ਗਯੋ ਹੁਤੋ ਮ੍ਰਿਗਿ ਆਹਿ ਤਰਾਈ॥ ਦਸ ਸਵਾਰ ਸੰਗ ਸੁਨ ਸਭ ਕਥਾ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਵੇਸ ਪੁਰ ਕੀਨਨ ਤਥਾ॥੩॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਪ੍ਰਥਮ ਘਰ ਚਲੋ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨ ਕਰ ਅਘ ਦਲੋ॥ ਬੋਲਯੋ ਘਰ ਘਰਨੀ ਸੋ ਮਿਲਨੋ॥ ਪੁਨ ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਚਲਲੋ॥੪॥ ਯਾ ਮਹਿ ਅਧਿਕ ਹੋਇ ਉਤਪਾਤਾ॥ ਨ ਜਾਨੈ ਕਸ ਤਹ ਬੁਧ ਬਾਤਾ॥ ਤਾਤੇ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਦਰਸੇ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਦੀਦਾਰੇ॥੫॥ ਜਿਹਿ ਹਿਤ ਕਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਹਰਿ ਰਾਇ॥ ਬਕਸਿਸ ਕਰੀਰਾਜ ਸਮੁਦਾਇ॥ ਸੋ ਸਭ ਕਥਾ ਤਹਾ ਹੈ ਕਹੀ॥ ਤਾਤੇ ਇਹਾਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀ॥੬॥ਦੋ:॥ ਕਛੂ ਰੈਨ ਬਾਕੀ ਰਹੇ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਆਨੰਦ ਧਾਮ॥ ਕਰ ਸਨਾਨ ਚੋਕੀ ਥਿਰੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ॥੭॥ਚੌ:॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਫਤੇ ਬੁਲਾਈ॥ ਪਦ ਰਜ ਪਨਹੀ ਮਾਥੇ ਲਾਈ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸਨ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਤਵ ਘਰ ਮਮ ਘਰ ਏਕ ਸਮਾਨਾ॥੮॥ ਅਰ ਜੋ ਬਸਨ ਪਹਿਰਬੇ ਹੇਤਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਜਗ ਜੇਤਾ॥ ਪੋਥੀ ਮਾਲਾ ਸਹਿਤਿਹਿਕਾਲਾ॥ ਬਕਸੀ ਕਾਲਾ ਕੇ ਕੁਲ ਪਾਲਾ॥੯॥ ਦੀਓ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਤਬ ਤਾਹੀ॥ ਤਿਨਕੇ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਗੁਨ ਗਾਹੀ॥ ਤਾਕੇ ਭਯੋ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਤਾਕੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਖ ਕਰ॥੧੦॥ ਜਾਕੇ ਕਬਹੁ ਜੰਗ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਬਨੀ ਬਿਧਿ ਨਾਹੀ॥ ਜੋ ਦ੍ਵੈ ਘਟਿ ਕਾ ਸੂਰਜ ਰਹੈ॥ ਤੌ ਹਮ ਜੀਤਹਿ ਭੂਪਤਿ ਯਹੈ॥੧੧॥ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿ ਅਬ ਲਰੌ॥ ਗੁਰੁ ਸਰਧਾ ਪੂਰਕ ਉਰ ਧਰੋ॥ ਆਪ ਪਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ

---

1. ਸੋਦਰ ਬਾਣੀ, 2. ਪੜ੍ਹ, 3. ਸ਼ਾਮ, 4. ਮਹੀਨੇ, 5. ਦੋ

ਕੀਨਾ॥ ਦੈ ਘਟਿਕਾ ਦਿਨ ਬਖਤ ਚੀਨਾ॥੧੨॥ ਬਿਦਿਤ ਕਥਾ ਯਹ ਗਸਤ ਮਝਾਰੀ॥ ਜਾਨਤ ਆਸ ਮੰਤ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਬਲਾਵਾਨਾ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਭਯੋ ਸ੍ਰੀ ਨਰੇਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸੂਰ॥ ਜਿਨ ਕਲਿ ਬਿਕ੍ਰਮ ਭੋਜ ਸੋ ਕੀਨੋ ਜਸ ਭਰਪੂਰ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਕਬਿ ਕੋ ਬਿਦ ਕਰ ਕਰ ਸਨਮਾਨ॥ ਕੀਨ ਨਗਰ ਤੀਰਥ ਸਮ ਜਾਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸੀ ਮਹਿ ਜਹਿ ਗੁਰ ਗਏ॥ ਕੋਠਾ ਸਬਦ ਬਚਨ ਜਾ ਭਏ॥੧੫॥ ਬੜੀ ਸੁ ਸੰਗਤ ਦਰਸਨ ਕੀਨਾ॥ ਸੀਸ ਮਹਲ ਬਨਵਾਇ ਸੁ ਦੀਨਾ॥ ਮਮ ਭ੍ਰਾਤਹਿ ਕਰ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਸੰਤ ਸਿੰਘ ਲਖ ਗੁਨਖਾਨਾ॥੧੬॥ ਅਪਨੇ ਨਗਰ ਸਪ੍ਰੀਤ ਬਜਾਏ॥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਜ ਸੇਵਾ ਹਰ ਖਾਇ॥ ਕਾਲ ਬਲੀ ਤਿਹਿ ਰਹਨ ਨ ਦੀਨਾ॥ ਭੂਪ ਮਹੇਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕੀਨਾ॥੧੭॥ ਲਘੁ ਬਯ ਸੋਊ ਸਰਗ ਪਧਾਰੇ॥ ਅਬ ਰਜੇਦ੍ਰ ਸਿੰਘ ਖਿਤਪਤਿ ਧਾਰੇ॥ ਬਾਲ ਬਹਿਕ੍ਰਮ ਗਾਦੀ ਪਾਈ॥ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਰੀਤ ਸਕਲ ਬਿਦ ਤਾਈ॥੧੮॥ ਫਿਰੰਗੀਨ ਕੀ ਆਇਸ ਮਾਹੀ॥ ਪਾਲਤ ਕੌਂਸਲ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਤਾਹੀ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੀ ਕਥਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਸੁਮਤਿ ਸਭ ਉਰ ਭ੍ਰਮ ਮਥਾ॥੧੯॥ ਜਾਦਵ ਕੁਲ ਜਾਟਲ ਮਹਿ ਮਿਲੇ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਅਹੈ ਬੈਰਾੜ ਸੁ ਅਲੇ॥ ਇਨ ਕੀ ਕਥਾ ਅਧਿਕ ਬਿਸਤਾਰਾ॥ ਦਾਦਸ ਮੰਡਲ ਮਹਿ ਨਿਰਧਾਰਾ॥੨੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੮॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਕਨੈਯੇ[1] ਸੰਤ ਕੀ ਸੁਨਹੁ ਕਥਾ ਚਿਤ ਲਾਇ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਰਮ ਮੁਕਤ ਸਰੂਪ ਸੁਭਾਇ॥੧॥ਚੌ:॥ ਜਲ ਕੀ ਗਾਗਰ ਭਰ ਭਰ ਲਯਾਵੈ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਮੋਰਚਨ ਪਿਲਾਵੈ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਤੁਰਕਨ ਦਿਸ ਚਲ ਜਾਈ॥ ਤਿਨਿ ਹੂੰ ਕਹਿ ਜਲ ਦੇਤ ਛਕਾਈ॥੨॥ ਸਿੰਘਨ ਕਈ ਬਾਰ ਤਿਹ ਬਰਜਾ[2]॥ ਨਹਿਮਾਨਹਿ ਸੁਮਸਤ ਨਿਜ ਸਰਚਾ॥ ਤਬ ਪੁਕਾਰ[3] ਤਾਪਰ ਮਿਲ ਕਰੀ॥ ਸੁਨ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਨਰ ਹਰੀ[4]॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਕਨੈਯਾ ਲਿਓ॥ ਕਯੋ ਤੁਮ ਤੁਰਕਨ ਕਹਿ ਜਲ ਦੀਓ॥ ਬੋਲਿਓ ਕਤ ਤੁਰਕਨ ਜਾਨੋ॥ ਏਕ ਸਰੂਪ ਆਪ ਕੋ ਮਾਨੋ॥੩॥ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਲਖਹੁ ਦੇਹੁ ਜਲ ਜਾਈ॥ ਸਿੰਘ ਤੁਰਕ ਮੁਹਿ ਪਰ ਨ ਲਖਾਈ[5]॥ ਘਟ ਘਟ ਬਾਸ ਤੂੰ ਅਬਨਾਸੀ॥ ਕਰਤ ਚਲਿਤ੍ਰ ਚਾਰੁ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਬੈਰ ਬਿਰੋਧ ਈਰਖਾ ਕਰਾ॥੪॥ ਆਪ ਉਪਾਇ ਖਪਾਇ ਦਯਾਲਾ॥ ਅਘਹਿ ਕਰਹੁ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰਸਾਲਾ॥ ਤੁਰਕ ਜਾਨ ਅਰੁ ਅਰਿਧ ਰਜੀਆ॥ ਕਬਹੁ ਨਾਥ ਮੈਨਹਿ ਜਲ ਦੀਆ॥੫॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਸਾਧ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ॥ ਅਹਹਿ ਕਨੈ ਯਾਪੇ ਮਨਿ ਸਾਨੀ॥ ਇਨ ਕਹਿ ਸਭ ਮਾਨਹੁ ਗੁਰ ਧਯਾਰੇ॥ ਤ੍ਰਿਗੁਨ ਅਤੀਤ[6] ਅਵਸਥਾ ਵਾਰੇ॥੬॥ ਇਨਕੋ ਪੰਥ ਪ੍ਰਚੁਰ ਜਗ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਭਲੇ ਭਲੇ ਸਭ ਸੰਤ ਕਹੈ ਹੈ॥ ਤਾਕੇ

1. ਭਾਈ ਘਨੱਈਆ, 2. ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ, ਰੋਕਿਆ, 3. ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਾਇਤ, 4. ਪ੍ਰਭੂ ਰੂਪ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, 5. ਬਿਗਾਨੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ, 6. ਤਿਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੀ ਅਵਸਥਾ

ਅਡਨ[1] ਸਾਹੀ ਭਏ॥ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜਬ ਜਏ॥੭॥ ਤਬ ਤੇ ਅਧਿਕ ਬਧਯੋ ਸੁ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੈਹਿਬਾਸਤ ਅਤਾਪਾ॥ ਸਿੰਘ ਸਹਜ ਧਾਰੀ ਦੁਊ ਅਹੈ॥ ਅਡਨ ਸਾਹੀ ਨਿਜ ਕਹਿ ਕਹੈ॥੮॥ ਉਦਯਮ ਕਰ ਧਨ ਗਨ ਆਨੈ॥ ਛਕ ਛਕਾਇ ਅਤਹੀ ਹਿਤ ਸਾਨੈ॥ ਕਥਾ ਕਨੈਯਾ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਪਢਤ ਸੁਨਤ ਕਲਿ ਕਲ ਮਲ ਹਾਨਾ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੭੯॥ਚੌ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕੇਤਕ ਕਾਲ ਬਤਾਯੋ॥ ਬਿਨਾ ਅੰਨ ਸਭ ਜਿਅ ਘਬਰਾਯੋ॥ ਬੀਸ ਤੀਸ ਕੋਸਨ[2] ਕੇ ਅੰਦਰ ਲਸਕਰ ਪਰਯੋ ਨ ਨਿਕਸਨਹਿਤਬਰ॥੧॥ ਘਾਤ ਲਗਾਇ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਲੀਨੀ॥ ਮਿਲਿ ਸਿੰਘਨ ਸੰਗ ਮਸਲਤ ਕੀਨੀ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸਜ ਕਰ ਸਭ ਚਲੇ॥ ਔਚ ਕਲਏ ਲੂਟਨ ਕਰ ਦਲੇ॥੨॥ ਅੰਨ ਆਦਿ ਬਸਤ ਸਮਦਾਈ॥ ਲੀਨੀ ਤਬ ਹਿਤੁ ਰੰਗਨ ਪਾਈ॥ ਇਤ ਉਤ ਸਿੰਘ ਲਰੰਤ ਸਮੁ ਰਾਏ॥ ਅੰਨ ਲੂਟ ਆਨੰਦਪੁਰ ਆਏ॥੩॥ ਕਛੂ ਕ ਕਾਲ ਇਹ ਭਾਤ ਬਤਾਯੋ॥ ਅੰਨ ਬਿਨਾ ਪੁਨ ਪੁਰ ਬਿਕਲਾਯੋ॥੪॥ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਲਹਲਹਿ ਘਾਤ ਕਰਹਿ ਇਹਿ ਕਾਰਾ॥ ਲੇਆਵਹਿਸੁ ਅੰਨ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਕਰਹਿ ਸੁ ਪੁਨ ਗੁਜਰਾਨ[3] ਸਮਾਤੀ॥੫॥ ਗੁਰ ਸਨ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ[4] ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਯੋ ਭਲੋ ਕਿਅ ਆਯੋ॥ ਪੈ ਲਖ ਘਾਤ ਜਾਹੁ ਦਲ ਮਾਹੀ॥ ਸਰਬ ਭਾਤ ਸਵਧਾਨ ਸਦਾਹੀ॥੬॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਕਛੂ ਆਨਹੁ ਅੰਨ ਬਰਛ ਕਹ ਧਾਰ ਸੰਤੋਖਾ॥ ਸਤ ਬਿਧਿ ਸੋ ਸਮਝਹੁ ਧਨੀ ਸਿੰਘ ਹੁ ਅਪਨੀ ਮੋਖਾ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੮੦॥ਦੋ:॥ ਜੁਧ ਹੋਤ ਕਬ ਕਬ ਅਧਿਕ ਆਪਸ ਮਹਿ ਰਿਸ[5] ਧਾਰ॥ ਮਾਰਤ ਮਰਤ ਅਨੇਕ ਨਰ ਅਨਿਕ ਭਾਤ ਰਿਪਮਾਰ॥੧॥ ਏਕ ਬਾਰ ਇਕ ਸਿਖ ਕਹੁ ਘਾਇਲ ਗਹਿ ਗਯੋ ਖੇਤ॥ ਤੁਰਕਲ ਸਹਿ ਤਾਕੋ ਲਿਯੋ ਮਾਨਯੋ ਹਰਖ ਅਨੇਤ॥੨॥ਚੌ:॥ ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਕਰ ਮਹਿ ਜਬ ਆਯੋ॥ ਕਲਮਾ ਤਾਕੋ ਤਬਹਿ ਪੜਾਯੋ॥ ਤੁਰਤਹਿ ਤਾਕੀ ਸੁਨਤ ਕਰੀ॥ ਕੇਸ ਬ੍ਰ ਕੇਸੇ ਚਿਹਨ ਸਭ ਹਰੀ॥੩॥ ਖਾਨਾ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਖਵਾਯੋ॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਤੇ ਤੁਰਕਬਨਾਯੋ॥ ਕਰ ਬਰ ਭੁਸ ਛੋਰ ਪੁਨ ਦੀਓ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤਿਨ ਆਵਨ ਕੀਓ॥੪॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਸਮੀਪ ਸਭ ਕਹੀ॥ ਤੁਰਕਨ ਮਮ ਅਸ ਕੁਦਸਾ ਚਹੀ॥ ਅਬ ਮੈ ਬਕਸਨ ਜੋਗ ਨਾ ਰਹਾ॥ ਚਿਤਾ ਬਨਾਇ ਜਰਹੁ ਜਿਮ ਚਾਹਾ॥੫॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਨਿਜ ਤੀਰ ਬਲਾਯੋ॥ ਕਹਯੋ ਕਹਹੁ ਚਿਤ ਸਤ ਬਚ ਭਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਭਾਵਨੀ ਤੁਰਕ ਤੂੰ ਭਯੋ॥ ਕੈਸੋ ਤਿਨ ਜਬਰੀ ਕਛੂ ਕਯੋ॥੬॥ ਕਹੀ ਸਿੰਘ ਪਦ ਸਪਥ ਸਮਾਜਾ॥ ਜਬਰੀ ਕਰੀ ਤੁਰਕ ਦਲ ਰਾਜਾ॥ ਤਾਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਬਕਸਯੋ ਸੁਖਮਾਨਾ॥ ਤਾਕਰ ਤੇ ਦਿਅਸਭ ਜਲ ਪਾਨਾ॥੭॥ ਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨਹੁ ਸਿੰਘ ਸਭਭਾਈ॥ ਰਾਖਹੁ ਕਰ ਅਪਨੀ ਤਕਰਾਈ॥ ਸਿੰਘ ਹੋਇ ਤੁਰਕਨ[6] ਸਨ ਰਮੈ॥ ਸੋ ਨ ਹੋਇ ਪੁਨ ਗੁਰ ਮੁਖ ਗਨੈ॥੮॥ਦੋ:॥ ਧਰਮ ਭ੍ਰਸਟ ਜਸ

1. ਅਡਣ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰੰਪਰਾ, 2. ਵੀਹ ਤੀਹ ਕੋਹਾਂ ਵਿਚ, 3. ਗੁਜ਼ਾਰਾ, 4. ਹਾਲ, 5. ਗੁੱਸੇ, 6. ਮੁਸਲਮਾਨ

ਰਤਿ ਕਿਏ ਹੋਤ ਸੁਨਹੁ ਮਮ ਦਾਸ॥ ਤਸਨ ਹੋਤ ਭੋਜਨ ਕੀਏ ਸੁੰਨਤ ਕੀਏ ਪ੍ਰਕਾਸ਼॥੯॥ਚੌ:॥ ਮੇਰੋ ਹ੍ਵੈ ਤੁਰਕਨਿ ਸੰਗ ਕਰੈ॥ ਤਾਕੋ ਨਾਹਿ ਬਕਸਬੋ ਕਰੈ॥ ਪ੍ਰਤਿਅ ਗਾਮੀ ਬਕਸ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਤੁਰਕਨਿ ਸੰਗੀ ਸੰਗਨ ਦੀਜੈ॥੧੦॥ ਕਹ੍ਯੁ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਜੁ ਅਭਾਗੇ॥ ਹਿੰਦੂ ਕਰਨ ਨਗ ਮੰਨ ਸੋ ਲਾਗੇ॥ ਤਾਕੋ ਪਲਟਾ ਹਿੰਦੂ ਕਰੈ॥ ਕਸੋ ਤੇਨਹਿ ਬਕਸਹਿ ਪ੍ਰਭ ਰਹੈ॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਪੰਥ ਯਹ ਮੇਰੋ॥ ਜੈਹੈ ਊਚ ਸਥਾਨ ਸੁਹੇਰੋ॥ ਨਹਿ ਗਤਿ ਅਰਧ ਕਬਹੁ ਹਮ ਦੈ ਹੈ॥ ਨੀਚ ਕਰਮ ਮਹਿ ਪ੍ਰਬਿਤਨ ਕੈਹੈਂ॥੧੨॥ ਨੀਚ ਤੁਰਕ ਸੰਗ ਅਤਿ ਦੁਖਦਾਈ॥ ਭੂਲਿਹੁ ਕਰੀ ਅਨ ਮਮ ਮਤ ਭਾਈ॥ ਤਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸਭ ਸਤਗੁਰੂ ਪਜਾਰੇ॥ ਰਹਹਿ ਡਰਤ ਅਤਿ ਉਰ ਭਯ ਧਾਰੇ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੮੧॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਐਸੋ ਚਰਿਤ ਬਨਾਯੋ॥ ਸਭ ਸਾਮਾਨ ਸਤ[1] ਦ੍ਰਵ ਪਾਯੋ॥ ਭਸਮ ਬਸਨ ਕਰ ਸਭੁ ਸੁਨਿਕਾਰੇ॥ ਆਯੁਧਡਾਰਤ ਸੁ ਜਲ ਮੰਝਾਰੇ॥੧॥ ਪਾਉ ਅੰਨ ਪਾਵਹਿ ਸਭ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਦੁਖ ਭੁਖ ਬਰਤੀ ਸੰਗਤ ਨੇਮੀ॥ ਲਰਨ ਮਰਨ ਸਭ ਹਨ ਉਰ ਆਨਾ॥ ਕਰਤ ਸਮਰ ਨਹਿ ਉਰ ਭਯਮਾਨਾ॥੨॥ ਮਤਾ ਮਹਾਂ ਕਸਟ ਯਹ ਹੇਰੀ॥ ਰਹਿਨ ਜਾਤ ਡਰਿ ਕਰਤਨ ਹੇਰੀ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਹ ਅਤਿ ਅਕਲਾਈ॥ ਬਿਰਧਾ ਤਨ ਸਮੀਪ ਸੁਤ ਆਈ॥੩॥ ਡਰ ਧਰ ਕਰਨ ਲਗੀ ਰਿਸਧਾਰੀ॥ ਕਿਓ ਖਾਲਸਾ ਸੁਤ ਸਮ ਝਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਕਤ ਕੋਪ ਆਪ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਭੋਜਨ ਹੂ ਨਹਿ ਮਿਲਹਿ ਮਹਾਨਾ॥੪॥ ਪ੍ਰਥਮ ਮਸੰਦ ਸਰਬ ਮਰਵਾਏ॥ ਨਿਜ ਧਨ ਸਭ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਮਹਿ ਪਾਏ॥ ਮਮ ਧਨ ਸਾਪ ਦੇਇ ਬਿਨ ਸਾਯੋ॥ ਪੁਨ੍ਹ ਸੰਗ੍ਰਹ ਧਨ ਅਬ ਜਲ ਪਾਯੋ॥੫॥ ਦੂਰਦੂਰ ਸਭ ਸੈਨਾ ਪਰੀ॥ ਇਤ ਦੁਖ ਭੁਖ ਬਰਤੀ ਰਿਸਧਾਰੀ॥ ਛਮਹੁ ਆਪ ਅਬ ਸੰਗਤ ਸਾਂਤਾ॥ ਸਭ ਕੀ ਦਿਸ ਤੇ ਬੋਲਤ ਮਾਤਾ॥੬॥ ਬੜੇ ਗੁਰਨ ਕੇ ਭਏ ਅਖਾੜੇ॥ ਅਸਨਹਿ ਕਬਹੁ ਕਸ ਹਮ ਧਾਰੇ॥ ਜੋ ਮਾਰੇ ਭੂਖਨ ਮਰਿਜੈਹੈ॥ ਹੇ ਬੇਟਾ ਕਿਮਿ ਜੰਗ ਮਚੈਹੈ॥੭॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੂ ਢਿਗ ਮਾਤ ਬਿਠਾਈ॥ ਪਦਨ ਪਰਸ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਮਝਾਈ॥ ਮੈ ਅਸ ਕੇਤ ਪੂਤ੍ਰ ਸੁਨ ਮਾਈ॥ ਤਿਨਕੀ ਆਇਸਕਰਤ ਸਦਾਈ॥੮॥ ਜਿਮਿ ਬਿਖੁ ਦੇਤ ਮਾਤ ਸੁਤ ਨਾਹੀ॥ ਅਨਕ ਜਤਨ ਤੇ ਰਾਖਤ ਤ਼ਾਹੀ॥ ਅਬ ਸਬ ਸਿੰਘ ਕਰਤ ਤਪ ਭਾਰੀ॥ ਜੋ ਸਹੰਸ੍ਰ ਜੁਗ ਮਹਿ ਨਿਰਧਾਰੀ॥੯॥ ਮਾਸ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪੂਜਾਧਾਨਨ ਦੈਹੋ॥ ਸੁਧ ਹੋਇ ਤਬ ਲੇਹਿ ਖਾਲਸਾ॥ ਕਰ ਕਰ ਮੇਰੀ ਪੂਰ ਲਾਲਸਾ॥ ਅਬ ਧਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਮਰਜੀ ਨਾਹੀ॥ ਰੋਕਯੋ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਪਾਵਨ ਮਾਹੀ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਪਸਿਚਮ[2] ਤੇ ਉਠ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਚਮਕੈ ਪੂਰਬ ਪੰਥ॥ ਦੂਰੈ ਦੁਸਟ ਸਭ ਪਰਬਤੀ ਮੋਨ ਮੋਰ ਜੀ ਕੁ ਪੰਥ॥੧੩॥ ਖਾਲਸਾ ਮਿਲੈ ਮੇਲ ਕਰ ਖਾਲਸਾ ਪੂਰੇ ਦਿਵਸ॥

1. ਸਤਲੁਜ,

2. ਪੱਛਮ ਵਲੋਂ

ਮਿਤ੍ਰ ਮੌਲਵੀ ਮੋਰ ਜੀ ਗੋਰੇ ਸੁਨੀਵਧ॥੧੪॥ ਬਲੀ ਹੋਇਗੋ ਖਾਲਸਾਤੁਰਕ ਤੋਰੇਗੋ ਮੋਨ॥ ਲੂਟੇਗਾਉ ਪਰਜਾ ਦੁਖੀ ਨਯਾਉ ਜਾਇਗਾ ਔਨ॥੧੫॥ ਸਿਖਣੀਆ ਬਿਭਚਾਰਣੀ ਪੁਰਖ ਤੁਰਕ ਕੀ ਆਸ॥ ਤਾ ਦਿਨ ਉਪਜੇ ਖਾਲਸਾ ਸਭ ਬਰਨੈ ਕਹ ਪਯਾਸ॥੧੬॥ ਸੁਨ ਕੈ ਮਾਤਾ ਤੂੰਸਨੀ ਨਹਿ ਬੋਲੀ ਸੁਤ ਹੇਰ॥ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜਾਨ ਕੈ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹ ਫੇਰ॥੧੭॥ ਪਯਾਰੇ ਧਨ ਹੈ ਮਾਤ ਕੋ ਯਹ ਜਾਨੀ ਅਬ ਜਾਇ॥ ਰਹਣ ਦੇਉ ਪਰਵਾਰ ਕੋ ਬਧਨ ਦੇਤ ਨਹਿ ਕਾਇ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੧੮੨॥ ਲਲਿਤ ਪਦਿ॥ ਸਿੰਘਨ ਮਨ ਹੰਕਾਰ ਭਯੋ ਕਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਜਾਨੀ॥ ਹ੍ਵੈ ਸੁਚੇਤ ਆਗੇ ਬਢ ਨਿਕਸੇ ਸੈਨ ਸੰਗ ਸਿੰਘ ਸਯਾਨੀ॥ ਜਬ ਘਮੰਡ ਘੇ ਰਾਉ ਮਡਾਨੋਤ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰੀ ਪਧਾਰੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੇਤਹੁ ਪੈਰ ਟਿਕੇ ਨਹਿ ਆਏ ਭਾਜ ਬਿਚਾਰੇ ॥੨॥ ਕਰਨ ਲਗੇ ਚਿੰਤਾ ਗੁਰੁ ਆਗੇ ਗਯੋ ਪਦਾਰਥ ਸਾਰੇ॥ ਭਾਨਾ ਕੈਸੇ ਬਰਤਰ ਰਹਯੋ ਹੈ ਸਮਝਯੋ ਜਾ ਤਨ ਭਾਰੋ॥੨॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਲੀਕ ਖਚਾਈ ਪੁਨ ਤਿਨ ਕਰ ਮਿਟਵਾਈ॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਕਹੁ ਕਹਾ ਭਯੋ ਤਿਨ ਕਹੀ ਸੋਕ ਨਹਿ ਗਈ॥੨॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਬੋਲੇ ਹੇ ਗੁਰਮੁਖ ਤਥਾ ਸੋਕ ਮੁਹਿ ਨਾਹੀ॥ ਮਾਯਾ ਆਵਨ ਜਾਨੇ ਹਾਰੀ ਬਿਰਨਹਿ ਰਹਤ ਕਹਾਹੀ॥ ਭਾਨਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੋ ਮਾਨਾਜੋ ਭਾਨਾਸੋ ਠਾਨਾ॥ ਕਤ ਸੰਦੇਹ ਕਰਤ ਹੋ ਉਰ ਮੈ ਕਰਤਪ ਬ੍ਰਤਨੁਠਾਨਾ॥੩॥ਦੋ:॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਕਾ ਦੇਹੁਰਾ ਖਿਨ ਆਵੈ ਖਿਨ ਜਾਇ॥ ਜੇ ਜਾਗੇ ਤੇ ਸੁਖੀ ਹੈ ਸੋਗੀ ਤੇ ਦੁਖ ਪਾਇ॥੪॥ ਨਾਮ ਧਿਆਓ ਸਬਦ ਕੋ ਅਰਥ ਬਿਚਾਰੋ ਨਿਤ॥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਸਿਖਯਾ ਜਿਨਾ ਤਿਨਾ ਨ ਸੋਗੀ ਮਿਤ॥੫॥ ਮਲ ਮਲ ਨਾਈ ਕਾਮਨੀ ਖੋੜਸ ਕਰੇ ਸਿੰਗਾਰ॥ ਖਸਮ ਨ ਭਾਣੀ ਕਹਾ ਫਲ ਸਰਮਿੰਦੀ ਸੋ ਨਾਰਿ॥੬॥ ਗੁਰੂ ਜੁ ਆਇਆ ਨਾਮ ਧਰ ਲਹਰੀ ਲੁਭਕੀ ਦੂਰ॥ ਸੋਈ ਸਿਖ ਭਾਣਾ ਧਰੇ ਗੁਰ ਕੇ ਸਦਾ ਹਜੂਰ॥੭॥ ਲਲਿਤ ਪਦ॥ ਕਹੀ ਖਾਲਸੇ ਜੋਰ ਜਾਇ ਫਿਰ ਰਹੇ ਮੋਰਚਨ ਤੈਸੇ॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭ ਤਯਾਰੀ ਕੀਨੀ ਜੰਗ ਕਰਨਕੀ ਵੈਸੇ॥ ਕਛੁਕ ਸਿੰਘ ਲੈ ਅਗ੍ਰ ਜਾਇ ਰਣਜਿਤ ਨਗਾਰਾ ਬਜਵਾਯੋ॥ ਸੂਰਨ ਕੇ ਮੁਖ ਲਾਲੀ ਛਾਈ ਕਾਇਰ[1] ਭਾਜ ਪਲਾਯੋ॥੮॥ ਜੋ ਕੋਊ ਆਨ ਅਰਯੋ ਤਬ ਆਗੇ ਮਾਰ ਛਾਰ ਕਰ ਦੀਨੋ॥ ਪਲ ਮੈ ਹਨ[2] ਸਭ ਤੁਰਕਨ ਸੈਨਾ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ ਲੀਨੋ॥ ਫਤੇ ਪਾਇ ਕਰ ਲੂਟ ਮੋਰਚਾ ਸਭ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਏ॥ ਪਿਛਲੇ ਉਰ ਕੇ ਸੋਕ ਭੁਲਾਏ ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਬਧਾਏ॥੯॥ਚੌ:॥ ਲੂਟ ਪਹਾਰੀ ਪ੍ਰਥਮ ਲਿਗਏ॥ ਰੋਦਤ ਸਿੰਘ ਦੁਖਿਤ ਅਤਿ ਭਏ॥ ਸਤ ਗੁਰ ਪੁਨ ਕਰ ਜੰਗ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਭ੍ਰਮਤਮ ਸਿੰਘਨ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸਾ॥੧੦॥ ਜਿਮਿ ਬਾਲਕ ਕਹਿ ਕਛੁ ਦੁਖ ਹੋਇ॥ ਚੇਤ ਮਾਤ

1. ਡਰਪੋਕ,

2. ਮਾਰ ਕੇ

ਔਸਧਿ[1] ਕਟ ਸੋਇ॥ ਮਾਤਾ ਮਨ ਆਨੰਦ ਕੀ ਆਸਾ॥ ਬਾਲਕ ਦੁਖਿਤ ਸਤ੍ਰ ਸਮ ਭਾਸਾ॥੧੧॥ ਤਿਮਿ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਅਚਰਜ ਕੀਨਾ॥ ਜਾਕਾ ਅੰਤ ਨਾ ਕਾਹੂ ਚੀਨਾ॥ ਜੋਨ ਸੁਰਾ ਸੁਰ ਕਾਹੂੰ ਪਾਯਾ॥ ਸੋ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਾਯਾ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੩॥ਚੌ:॥ ਮਨ ਬਾਨੀ ਤੇ ਅਗਮ[2] ਅਗਾਧਾ॥ ਅਜਰ[3] ਅਮਰ ਅਜਅਨਤ ਅਬਾਧਾ॥ ਜਾਸੁ ਹੁਕਮ ਮਾਨਤ ਸੁਰਰਾਈ॥ ਕਰਤ ਨਾਟਯ ਨਰ ਬਰ ਗਨ ਆਈ॥੧॥ ਏਕ ਬਾਰ ਤੁਰਕਨ ਜਲ ਰੋਕਾ॥ ਤਬ ਸਭ ਸਿੰਘ ਅਤਿ ਕਿਅ ਸੋਕਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਸਰ ਨਿਖੰਗ ਤੇ ਦੀਨਾ॥ ਅਰ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸੁ ਬਚਨ ਬਰ ਕੀਨਾ॥੨॥ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਤੋ ਤਵ ਤਟ ਬਸੇ॥ ਅਬ ਅਰਿ ਊਪਰ ਅਪਨੇ ਰਿਸੇ॥ ਤਟ ਤਵ ਰਹਆ ਦਯਾ ਪ੍ਰਗਟਾਨੀ॥ ਰਚਯੋ ਪੰਥ ਅਧਿਕ ਬਲ ਧਾਨੀ॥੩॥ ਤਾ;ਤੇ ਕਰਹਿ ਮਾਯਤੀ ਆਵਹੁ॥ ਨਾਮਹਿ ਪਾਇ ਤਨਿਜ ਧਰਵਾਵਹੁ॥ ਸੋ ਲੈ ਗਯੋ ਤੀਰ ਤਟ ਜਬਹੀ॥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਤਬ ਹੀ॥੪॥ ਪਾਛੇ ਨਹਿ ਹੇਰ ਹੇਰਹਿਯਹ ਬਚਨਾ॥ ਦਯੋ ਬਿਸਾਰ ਲਖਯੋ ਤਬ ਰਚਨਾ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕੈ ਪਾਛੈ ਮੋਰਾ॥ ਕਹੁਨਸ ਹੈ ਯਹੁ ਪੁਰ ਪੋਰਾ॥੫॥ਦੋ:॥ ਜਬ ਏਤੋ ਜਲ ਨਗਰ ਮਹਿ ਜੋ ਹੈ ਜੀਅ ਪਛਾਨਾ॥ ਤਬਸਬ ਨਰ ਕਿਮਿ ਬਚਹਿਗੇ ਜੇ ਡੂਬੇ ਜਲਧਾਨ॥੬॥ਚੌ:॥ ਧਾਰ ਸਤਦ੍ਰਵ[4] ਪਾਛੈ ਗਈ॥ ਆਨ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਸਭ ਕਹੀ॥ ਸੁਨਤ ਕਹੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਰਖਵਾਲੇ॥ ਐਹੇ ਪੁਨ ਪਥਰਾਜ ਬਿਸਾਲੇ॥੭॥ ਬਨਹੈ ਪਰਮ ਮਨੋਹਰ ਘਾਟਾ॥ ਝਟਿ ਹੈ ਭਜਨ ਸੁ ਪੂਜਨ ਠਾਟਾ॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਲਹਿਹੈ ਸੁਰ ਪੁਰ ਜੀਤ ਅਪਾਪਾ॥੮॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਮ ਨਗਰ ਨ ਆਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਰਮਬਾਰ ਬਖਾਨਾ॥ ਮੋਰ ਜਨਮ ਥਲ ਆਨੰਦਪੁਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਰ ਗੁਰਖੁਰੀ॥੯॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਚਾਰਏ ਧਾਮਾ॥ ਇਕ ਤੇ ਇਕ ਬੜ ਲਖਹੁ ਲਲਾਮਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਦੇਨ ਕਸੋਟੀ ਲਾਗੇ॥ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰੁ ਉਰ ਆਨ ਆਗੇ॥੨੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੪॥ਚੌ:॥ ਜੋ ਫਲ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕਰਤ ਅਭਯਾਸਾ॥ ਪੂਰਨ ਗਯਾਨ ਹੋਤ ਮਤ ਰਾਸਾ॥ ਜਪ ਤਪ ਜੋਗ ਸਾਧਨਾ ਸਾਧੀ॥ ਜੋ ਪਾਵਤ ਫਲ ਕਾਟਿ ਉਪਾਧੀ॥੧॥ ਰਿਖਿ ਬਰ ਤਪਿ ਬਰ ਕਰ ਕਰ ਦਾਨਾ॥ ਜੋਮਤਿ ਲਹਿਤਿ ਸੁਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਬਾਨਾ॥ ਪੰਚ ਅਗਿਨ ਜਲ ਸਯਨ ਸਮਾਨਾ॥ ਊਰਧ ਬਾਹੂ ਅਨੰਤ ਬਿਧਾਨਾ॥੨॥ ਅਗਨ ਹੋਤ੍ਰ ਅਸੁਮੇਧ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਅਜਾ ਮੇਧ ਗਜ ਸਤ ਸਮਾਨਾ॥ ਜੋਗਤਿ ਭਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਲੇਹੀ॥ ਪੁਨਨ

1. ਦਵਾਈ,

2. ਸਤਲੁਜ,

3. ਨਾ ਜਰਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ,

4. ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ

ਆਇ ਭੂਮਤਮ ਮਹਿ ਤੇਹੀ॥੩॥ ਜਿਹਿ ਖੋਜਤ ਸੁਰਾ[1] ਮੁਨ[2] ਗੰਧਰਬਾ[3]॥ ਜੋਗਤਿ ਪਾਇਨ ਸੁਰਨਰ ਖਰਬਾ॥ ਸੋਇ ਗਤਿ ਸਇ ਮਤਿ ਭਗਤ ਬਡ਼ੀ॥ ਦੈਨ ਰਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦ ਗਈ॥੪॥ ਜਾਹਿ ਪਾਇ ਪੁਨ ਆਸ ਨਰਾਖੇ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਲਗਤ ਛਹਿ ਭਾਖੇ॥ ਖੜਗ ਛੇਤ੍ਰ ਦਾਰੇ ਤਿਹਿ ਦੇਹੀ॥ ਅਦਭੁਦ ਨਾਥ ਕਸੌਟੀ ਲੇਹੀ॥੫॥ ਪੂਜਾ ਅੰਨ ਤਯਾਗ ਕਰਵਾਯੋ॥ ਜਦਯਪਿ ਆਗੇ ਅਧਿਕ ਛਕਾਯੋ॥ ਬਿਖ ਸਮਾਨ ਯਹ ਪੂਜਾ ਪਾਨਾ॥ ਯਾ ਕਹਿਛਕਹਿਨ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨਾ॥੬॥ ਭੂਖੇ ਸਿੰਘ ਪਢੇ ਗੁਰਬਾਨੀ ਕਸੇ ਕਮਰ ਕਰਹੀਂ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਤਿ ਰਾਗ ਨ ਰੇਖਾ॥ ਜੀਵਨ ਮਰਨ ਮਿਟ ਗਯੋ ਧੋਖਾ॥੭॥ ਲਾਗੀ ਲਗਨ ਪ੍ਰਭ ਪਗਨ[4] ਮਾਹੀ॥ ਤਨ ਧਨ ਜਨ ਕੀ ਸੁਧ ਨਹਿ ਕਾਹੀ॥ ਕਬਹੂੰ ਲੂਟ ਅੰਨ ਲੈ ਆਏ॥ ਕਛ ਦਿਨ ਕਰ ਗੁਜਰਾਨ[5] ਬਿਤਾਏ॥੮॥ ਪਾਉ ਅੰਨ ਗੁਰ ਘਰ ਤੇ ਮਿਲੈ॥ ਤਾਤੇ ਨਾਹਿ ਸੰਤੋਖ ਸੁਖਿਲੈ॥ ਰੁਪਏ ਸੇਰ ਅੰਨ ਪੁਰ ਨਾਹੀ॥ ਭਏ ਅਵਾਸ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਤਾਹੀ॥੯॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਲਖ ਲਖ ਯਹ ਰੀਤੀ॥ ਮੋਰ ਖਾਲਸਹਿ ਬਢਤ ਪ੍ਰਤੀਤੀ[6]॥ ਮਾਤਾਦਿਕ[7] ਮਨ ਮਹਿ ਮੁਰਝਾਵੈ॥[8] ਨਾ ਜਾ ਕਾਹੋਵੈ ਇਹ ਯਾਮੈ॥੧੦॥ ਪੁਨ ਇਕ ਦਿਨ ਸਿੰਘਨ ਅਨਆਨਾ॥ ਕੀਨੀ ਤਾਹੀ ਮੈ ਗੁਜਰਾਨਾ॥ ਮਸਤ ਰੰਗ ਗੁਰ ਪਦ ਸਦ ਪ੍ਰੇਮਾ॥ ਅਸਤ ਮਾਤ੍ਰ ਤਨ ਰਹਿ ਗਯੋ ਖੇਮਾ॥੧੧॥ ਰਕਤ ਮਾਂਸ ਸਭ ਹੀ ਤਹਿ ਸੂਕਾ॥ ਜੀਵਨ ਕੀ ਆਸਾ ਤੇ ਮੂਕਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਸੰਨ॥ ਸੁਨਹਿ ਨਿਤ ਉਪਦੇਸ ਪ੍ਰਸੰਨਾ॥੧੨॥ ਰਹਤ ਧਰਮ ਅਤਿ ਕਠਨ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਸੁਨਹਿ ਕਥਾ ਗਨ ਜੁਧ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥ ਦੂਖ ਭੁਖ ਬਯਾਪਤ ਕਸ ਨ ਹੋਈ॥ ਉਰ ਪੂਰਨ ਆਸਾ ਗੁਰਜੋਈ॥੧੩॥ ਕੁਊ ਭੂਖੇ ਕੋਊ ਖਾਵਹਿ ਪਾਤ॥ ਕਊ ਉਤਾਰ ਛਕ ਛੀਲਰ ਛਾਤ॥ ਕੋਊ ਲਰ ਲੂਟ ਅੰਨ ਲੈ ਖਾਵੈ॥ ਕੁਊ ਮਾਲਾ ਗਹਿ ਗੁਰੂ ਗੁਨ ਗਾਵੈ॥੧੪॥ ਕਾਲ ਭਯਟਨਿਰਖਤ ਸੁਖ ਮਾਨਹਿ॥ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਇਸ ਜਾਨਹਿ॥ ਜੰਰ ਸਮਾਨਪਰੰ ਕਹੁ ਆਈ॥ ਪਰਹਿ ਬਾਜ ਭੂਖੇ ਤਹ ਜਾਈ॥੧੫॥ ਸੀਸ ਦੇਨ ਪਰ ਪੂਰਨ ਬਾਧੇ॥ ਰਹਹਿ ਖੜੇ ਕਰ ਸਰ ਧਨ ਕਾਂਧੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਜੇ ਪਯਾਰੇ॥ ਮੁਕੇਤ ਅਪਰ ਜਿ ਪੰਚ ਬਿਚਾਰੇ॥੧੬॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਆਲਾ

---

1. ਦੇਵਤੇ,
2. ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ,
3. ਗੰਧ੍ਰਵ,
4. ਪ੍ਰਭੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ,
5. ਗੁਜ਼ਾਰਾ,
6. ਵਿਸ਼ਵਾਸ,
7. ਗੁਰੂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ,
8. ਉਦਾਸ ਹੋਏ

ਸਿੰਘ ਸੇਰਾ॥ ਨਾਹਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸਿਖ ਮੇਰਾ॥ ਮੁਨਮੁਨ ਧੀਰਜ ਸਭ ਕਹਿ ਦੇਹੀ॥ ਔਸਰ ਸਰ ਸੰਭਾਲ ਸਭ ਲੇਹੀ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਕਬਹੂ ਲੂਟਬੇ ਹਿਤ ਗਏ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ ਪ੍ਰਸੰਨ॥ ਬਾਧਿ ਪੋਟਾ[1] ਕੋ ਲੈ ਚਲੇ ਅਧਿਕ ਸੀਸ ਪਰ ਅੰਨ॥੧੮॥ ਪਹਲੇ ਦੀ ਲਖ ਲੂਟ ਸਜਾਨੇ॥ ਘਾਟਾ ਰੋਕ ਰਹੇ ਖਿਸਆਨੇ॥ ਔਚਕ ਆਇ ਪਰੈ ਇਕ ਬਾਰੀ॥ ਗਰਜੇ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਰਣ ਭਾਰੀ॥੧੯॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਸੱਥਰ ਕੀਨਾ॥ ਭਾਈ ਭਾਈ ਪਰ ਨਹਿ ਚੀਨਾ॥ ਰੈਨ ਸਮਯ ਕਰ ਧੁੰਧੂਕਾਰਾ॥ ਇਕ ਇਕ ਸਿੰਘਨ ਸਤ ਸਤ ਮਾਰਾ॥੨੦॥ ਅੰਤ ਦੇਵਪੁਰ ਆਪ ਪਧਾਰੇ॥ ਕਰ ਕਰ ਕੈ ਦੁਸਟਨ ਮੁਖ ਕਾਰੇ॥ ਸੁਨ ਬਾਤ ਗੁਰੂ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਸਮੁਹਿ ਜੰਗ ਜਿਨ ਤਿਯਾਗੇ ਪ੍ਰਾਨਾ॥੨੧॥ ਤੇ ਮੇਰੇ ਜੰਗੀ ਨਿਤ ਰਹੇ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਖੜਗ ਲਗ ਸਹੇ॥ ਜੋਹਮ ਸਨ ਕਹਿ ਕਰਤੇ ਜਾਤੇ॥ ਤੇ ਸਹਾਇ ਤਾਹਿਤ ਹਮ ਆਤੇ॥੨੨॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬਰਤਯੋ ਸਤਗੁਰ ਭਾਨਾ॥ ਮਹਿ ਗਯੇ ਹਾਯ ਗਯ ਮਿਲਯੋ ਨਦਾਨਾ॥ ਹਾਥੀ ਪਰਸਾਦੀ ਮਰ ਗਯੋ॥ ਜਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇ ਸਭ ਕਛੁ ਭਯੋ॥੨੩॥ ਜਾਹਿ ਨਿਰਖ ਲਾਲ ਚਮਨ ਮਾਨਾ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਭਾਅ ਰਿਅ ਗਯਾਨਾ॥ ਅਗਿਨਿਤ ਮਰੇ ਬੈਲ ਅਰ ਘੋਰੇ॥ ਜੋ ਨਿਤ ਜੰਗ ਜੀਤ ਮਹਿ ਛੋਰੇ॥੨੪॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਮੈਹੂ ਸੁਨ ਸਭ ਸਮਯਾ ਸੁਹਾਈ॥ ਜਯੋ ਜਯੋ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਚਲਾ॥ ਆਇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਮਿਲਾ॥੨੫॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਲਖ ਦਸਾ ਅਨੂਠੀ॥ ਅਨੁਸਠਾਨ ਪਹਿਚਾਨਸੁ ਊਠੀ॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਗੁਰਦੇਵ ਰਿਝਾਈ॥ ਲੰਗਰ ਦੀ ਬਰੰ ਬਯੋਤ ਬਨਾਈ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਮੋ ਸਨ ਸਭ ਗੁਰਮੁਖ ਕਰੀ ਮਾਤਾ ਅਨੁਮਤਿਖਾਇ॥ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਸਨ ਕਰੀ ਸੋ ਮਾਨੀ ਹਰਖਾਇ॥੨੭॥ਚੌ:॥ ਕਛੁ ਦਿਨ ਲੰਗਰ ਇਹ ਬਿਧਿ ਮਿਲਾ॥ ਪੁਨ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਬਰਤੀ ਲੀਲਾ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਗਏ ਆਪਹਯਸਾਲਾ॥ ਹਿਹਨਾਏ ਘੋਰੇ ਸੁ ਬਿਹਾਲਾ॥੨੮॥ ਖੁਰ ਉਠਾਇ ਸੁ ਭੂਮਾਇਕ ਨੋਤੀ॥ ਬਹੁਤ ਅਸ੍ਰਨ ਯਨਨ ਤੇ ਮੋਤੀ॥ ਸੇਵਕ ਸਕਲ ਹਾਥ ਦ੍ਵੈ ਜੋਰੇ॥ ਰਾਖਿਆ ਪ੍ਰਾਨ ਦੁਹਾਈ ਘੋਰੇ॥੨੯॥ ਸੁਨੀ ਅਨਸੁਨੀ ਕਰ ਫਿਰ ਆਏ॥ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਨ ਅਲਾਏ॥ ਸਾਰਦ ਨਾਰਦ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾਦੀ॥ ਮੋਹਿਤ ਹੋਤ ਜਾਸ ਗੁਨ ਗਾਦੀ॥੩੦॥ਦੋ:॥ ਤਿਹਿ ਕਿ ਜਾਨ ਸਕ ਜੀਵ ਜਢ ਜੋ ਮਲ ਮੂਲ ਮੁਲੀਨ॥ ਗ੍ਰਸਿਤ ਗ੍ਰਾਹ ਗਜ ਗ੍ਰਿਹ ਬਿਖੈ ਸਰਨਾਗਤਿ ਸੁਖ ਚੀਨਾ॥੩੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੮੫॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਬਾਰ ਇਕ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਆਗੇ ਲਖੀ ਸੈਨ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰਦੈ ਕਰ ਧਨ ਗਨ॥ ਪਹੁਚੇ ਕਾਹੂ ਗਹ ਸਨ ਕਰਪਨ॥ ਜਮਾਦਾਰ ਇਕ ਮਿਲਿ ਤਿਨ ਗਯੋ॥ ਸੰਗਤ ਦਰਸ ਪਾਇ ਸੁਖ ਭਯੋ॥ ਭੇਟਾ

1. ਪੋਟਲੀਆਂ, ਗੰਢਾਂ, ਪੰਡਾਂ

ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਸੁ ਚਢਾਈ॥ ਸਤ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਤ ਲਖਿ ਉਰ ਅਕੁਲਾਈ॥੨॥ ਇਕ ਸਿਖ ਲਖ ਉਰਮਹਿ ਬਿਲਖਾਨਾ॥ ਦੁਖ ਭੁਖ ਭਰਤੀ ਸਿਖ ਸੁਖ ਹਾਨਾ॥ ਤਾਕੇ ਕਰ ਮਹਿ ਪਾਰਸ[1] ਰਹਾ॥ ਲੈ ਆਵਾ ਸੁਨ ਕਰ ਬਿਧਿ ਯਹਾ॥੩॥ ਬੜੀ ਦੂਰ ਤੇ ਜਿਹਿ ਕਹਭਾਤ॥ ਸੋ ਦੀਨੋ ਪਾਰਸ ਸੁਖ ਸਾਂਤ॥ ਲੈ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰ[2] ਮਹਿ ਬਿਹਸਿ ਪ੍ਰਹਾਰਾ॥ ਜਹਿ ਗਿਰਾਸੋ[3] ਸਭ ਦੁਵਬਾਰ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸੁਾਮੀ॥ ਕਹਾਂ ਕੀਯੋ ਘਟ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਯਹ ਪਾਰਸ ਪ੍ਰਭ ਬ੍ਰਿਥਾ[4] ਬਗਾਯੋ॥ ਬੜੇ ਜਤਨ ਕਰ ਮੈ ਲੈ ਆਯੋ॥ ਗੁਰੂ ਘਰ ਕਰ ਕਾਰਜ ਬਹੁ ਕਰਿਹੈ॥ ਮੋਰ ਮੁਕਤ ਅਰ ਸੁਖੀ ਦਿਖਰਿਹੈ॥ ਦੁਖ ਭੁਖ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਜਹਿ ਜਹਿ ਹਹਿ ਤਹਹਿ ਧਨ ਦੈਹੈ॥੬॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਥ ਬੋਲੇ ਬਿਹਸਿ ਹਮ ਯਹ ਸਮਝੀ ਨਾਹਿ॥ ਭਲਾ ਦੇਹ ਹਮਰੀ ਯਹੀ ਲਖ ਪਾਰਸ ਮਨ ਮਾਹਿ॥੭॥ਚੌ:॥ ਸਿਖ ਝੁਰਤ ਮਨ ਮਹਿ ਅਕੁਲਾਨਾ॥ ਕਰਤ ਕੁ ਤਰਕ ਅਨੇਕ ਅਯਾਨਾ॥ ਲਖ ਉਰਕੀ ਗੁਰ ਦੀਨੀ ਦਯਾ॥ ਲੈ ਚਲ ਚੁਲ ਗੁਰ ਆਇਸ ਦਯਾ॥੮॥ ਚੀਤਾ ਕਰਪੁਨ ਕਰ ਪਦ ਧੋਏ॥ ਨਿਰਖਿ ਸਿਖ ਉਰ ਅਚਰਜ ਹੋਏ॥ ਜੰਹ ਜੰਹ ਧਰਤਿ ਛੀਟ ਪਰ ਗਈ॥ ਸਵਰਨ ਸਮਾਨ ਹੋਤ ਧਰ ਭਈ॥੯॥ ਤਊ ਨ ਤਾਕੋ ਚਿਤ ਸੁਖਮਾਨ॥ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸੁਖ ਦਾਨਾ॥ ਸਰਤਾ ਮਹਿ ਲਖ ਪਾਰਸ ਲੀਜੈ॥ ਸੰਕਾ ਸਮਨ ਆਪਨੀ ਕੀਜੈ॥੧੦॥ ਸਤਦ੍ਰ ਨੀਰ ਲਖਯੋ ਤਿਨ ਜਾਈ॥ ਅਨ ਗਨ ਪਾਰਸ ਪਾਥਰ ਪਾਈ॥ ਮਨਿ ਮਾਨਿਕ ਮੁਕਤਾ ਕੇ ਜਾਲਾ॥ ਹੀਰੇ ਪੰਨੇ ਰਤਨ ਬਿਸਾਲਾ॥੧੧॥ ਟੁਬਕੀ ਮਾਰ ਹੇਰ ਸਭ ਲੀਨਾ॥ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦ੍ਰਸਨ ਕੀਨਾ॥ ਭ੍ਰਮਤਮ ਮਿਟਾ ਚਰਨ ਲਪਟਾਨਾ॥ ਪਾਰਸ ਤੇ ਪਦ ਅਧਿਕ ਪਛਾਨਾ॥੨॥ਦੋ:॥ ਕੰਚਨ ਲੋਹਾ ਕੋ ਕਰਤ ਪਾਰਸ ਪਰਮ ਪ੍ਰਭਾਉ॥ ਪਦ ਪਾਰਸ ਪਾਰਸ ਕਰਤ ਪਰਸਤ ਪੁਨਜ ਪਸਾਉ॥੧੩॥ਦੋ:॥ ਸੁਨ ਸੇਵਕ ਸਬ ਢਿਗ ਜੈਯੇ॥ ਨਿਜ ਧਨ ਕਰ ਗੁਮਾਨ ਤਜ ਦੈਯੇ॥ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਸੁ ਪਾਰਸ ਸਹੀ॥ ਧਨ ਗਨ ਕੀ ਕਛੂ ਕਮਤੀ ਨਹੀਂ॥੧੪॥ ਸਿੰਘ ਸੁਧ ਕਰਨ ਕੇ ਕਾਜਾ॥ ਹੈ ਆਇਸ ਅਕਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਤਾਤੇ ਆਇਸ ਤਯਾਗਹੁ ਨਾਹੀਂ॥ ਸੁਧ ਹੋਤ ਖਾਲਸਾ ਸਦਹੀ॥੧੫॥ ਸੁੱਖ ਹੋਇ ਧਨਪੁਨ ਜਨ ਪੈਹੈਂ॥ ਸੁਧ ਹੋਇ ਕਰ ਰਾਜ ਕਮੈਹੈਂ॥ ਭਕਤ ਭੁਕਤ ਦੋਊ ਇਨ ਲੀਨੀ॥ ਸਭ ਅਭਿ ਮਤ ਅਬ ਪੂਰਨ ਕੀਨੀ॥੧੬॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਚਰਿਤ ਯਹ ਕੈਸੋ॥ ਬਿਰਦਯੋ ਆਪ ਸੁਨਨ ਚਹੁ ਤੈਸੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਨਾਥ ਕੀ ਮਰਜੀ॥ ਤਾਮੇ ਹਮ ਕੁਛ ਕਰਹਿ ਨ

1. ਪਾਰਸ ਪੱਥਰ,

2. ਹੱਥ ਵਿਚ,

3. ਸਤਲੁਜ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ,

4. ਐਵੇਂ

ਅਰਜੀ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਚਾਹੈ ਸੋਈ ਕਰੈ ਜੋ ਮਾਂਗੈ ਸੋ ਦੇਇ॥ ਪੈਸੁ ਰਜਾਈ ਹੁਕਮ ਮਹਿ ਚਲਤ ਫਲਤ ਸਭ ਸੋਇ॥੧੮॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਤਿਨ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਮਮ ਅਘਾ[1] ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਅਬ ਸਹੀ॥ ਕਰ ਕੁ ਤਰਕ ਮੈ ਜਾਨਾ ਨਾਹੀ॥ ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਨਾਨਕ ਗੁਨ ਮਾਹੀ॥੧੯॥ ਬਰੰਬ੍ਰਹਿ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਭਾਖੀ॥ ਕਹੀ ਸਿਖ ਮਮ ਪਢਹਿ ਜੁ ਸਾਖੀ॥ ਸੋ ਤਵ ਚਰਨਨ ਰਤਿ ਨਰ ਪਾਵਹਿ॥ ਜਾਤੇ ਨਹਿ ਫਿਰ ਆਵਹਿ॥੨੦॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੁਖ ਮੁਖ ਕਰਹੁ ਉਚਾਰ॥ ਹੋਇ ਦਯਾਲ ਕਰ ਲਏ ਉਧਾਰ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੮੬॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਤਗੁਰੁ ਬਾਹਰ ਗਏ॥ ਲਾਖੇ ਛਾਲ ਤਰ ਛਕਤ ਸੂਕਏ॥ ਸੁਨ ਤਹਿ ਕਹੀ ਨਯਾ ਕਹਿ ਖਾਵਹੁ॥ ਉਪਜਤ ਰੋਗ ਲਖਹੁ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ॥੧॥ ਤਬ ਤੇ ਸੋਊ ਸਿੰਘਨ ਤਜੀ॥ ਨਿਰਾਧਾਰ ਪ੍ਰਿਅ ਪਦ ਤਾਸ ਜੀ॥ ਸਭ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮਾਤਾ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ॥੨॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਮਾਤਾ ਯਹ ਸਮੈ॥ ਹੋਤ ਖਾਲਸਾ ਤਪਹਿ ਤਨ ਮੈ॥ ਪੂਜਾ ਧਾਨ ਜੋਗ ਨਹੀ ਛਕਨਾ॥ ਮਨਮੁਖ ਜੁਧ ਮਰਨ ਮਨ ਤਕਨਾ॥੩॥ ਬਿਖ ਸਮਾਨ ਯਹ ਪੂਜਾ ਧਾਨਾ॥ ਯਾ ਕਹਿ ਕਛ ਕਹੁ ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਘੋਰਕਾਲ ਮਹਿ ਸਭ ਫਲ ਲੈ ਹੌਂ॥ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਤ ਪੂਰਨ ਫਲ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥੪॥ ਉਤ ਪਹਾਰਿਏ ਤ੍ਰੈ ਅਤਿ ਦੁਖੀ॥ ਰਹੇ ਨ ਕਹੁ ਭਾਤ ਤੇ ਸੁਖੀ॥ ਕਈ ਮਾਸ[2] ਕਰ ਘੇਰਾ ਪਰਾ॥ ਅਧਿਕ ਖਰਚਰਾਜਨ ਉਰ ਡਰਾ॥੫॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਬਨ ਕਰਬਰ ਹੁਕਮ॥ ਕਾਹੂੰ ਭਾਂਤ ਹੋਤ ਨਹੀ ਕਮ॥ ਉਜਰਾ ਦੇਸ ਫਤੇ ਨਹਿ ਭਈ॥ ਪੰਮੇ ਸਨ ਮਿਲ ਮਸਲਤ ਲਈ॥੬॥ਦੋ:॥ ਦਗਾਕਰਨ ਕੋ ਪੁਨ ਕੀਓ ਦੂਰ ਬੁਧੀਨ ਉਪਾਊ॥ ਅਪਨੀ ਦੋਨੋ ਲੋਕ ਕੀ ਆਪ ਬਿਗਾਰੀ ਬਾਊ॥

ਸਾਖੀ॥੧੮੭॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰਥ ਖੰਡਾਂਤਰ ਗਤ ਦਸ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਖਾਲਸਾ ਸੋਧਨ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਖਸਟ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥ ੨੬॥ਚੌ:॥

ਮਿਲ ਮਸਲਤ ਸਭ ਰਾਜਨ ਕਰੀ॥ ਪੂਰੀ ਹਮਰੀ ਕਯੋ ਹੁਨ ਪਰੀ॥ ਧਨ ਅਰਦੇਸ ਭਯੋ ਵੈਰਾਨਾ॥ ਗੁਰੁਨ ਮਰਯੋ ਨਹਿ ਤ੍ਰਜਯੋ ਮਕਾਨਾ॥੧॥ ਤਾਤੇ ਪੁਨ ਕਰ ਸਪਥ ਪਠਾਵਹਿ॥ ਜੋ ਮਾਨਹਿ ਗੁਰ ਤੌ ਸੁ ਮਨਾਵਹਿ॥ ਅਸ ਆਪੁਸਮਹਿ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਨ ਛਲ ਬਲ ਪਾਯੋ॥੨॥ ਜੋ ਨਿਰਛਲ ਮਾਇਕ ਬਿਵਹਾਰਾ॥ ਤਿਹਿ ਜਢ ਚਹਤ ਛਲਨ ਕਰਵਾਰਾ॥ ਦੂਤਨ ਕੀ ਸੁਨੀ ਗੁਰੂ ਜਬੈਂ॥ ਪੁਨ ਲਿਖ ਪਠਯੋ ਨਾਥ ਢਿਗ

1. ਪਾਪ,

2. ਮਹੀਨ

ਤਬੈ॥੩॥ ਤੀਜੀ ਬਾਰ ਬੀਰ ਸੁ ਪੰਮਾ॥ ਭੇਜਯੋ ਦੈ ਦੈਸਪਥ[1] ਸਰੰਮਾ॥ ਸਰਬ ਖਾਲਸਾ ਮਾਤਾ ਮਰਜੀ॥ ਤਜਿਐ ਆਨੰਦਪੁਰ ਗੁਰੂ ਅਰਜੀ॥੪॥ ਸਤ ਗੁਰ ਕਹੀ ਪਹਾਰੀ ਕਾਚੇ॥ ਇਨਕਸਪਥ ਕਬਹੁ ਨਹਿ ਸਾਂਚੇ[2]॥ ਲਖ ਸਭ ਕਰ ਰੁਖ ਸਾਚੇ ਸਾਹਾ॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਭਲਹਿ ਚਲਹਿ ਤਜ ਯਾਹਾ॥੫॥ ਪਾਚ ਹਜਾਰ ਬ੍ਰਿਖ ਇਤ ਆਵੈ॥ ਸਭ ਸਮਾਨ ਲਾਦ ਕਰ ਜਾਵੈ॥ ਪੰਮੇ ਤੁਰਤ ਕਾਮ ਤਸ ਕੀਨਾ॥ ਇਤ ਉਤਤੇ ਬਟੋਰ ਕਰ ਲੀਨਾ॥੬॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਇਮਿ[3] ਆਇਸ[4] ਦਈ॥ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਜਿ ਨਿਰਮਲ ਜਈ॥ ਮਲਿਨ ਬਸਤ ਅਰਪਨਹੀ ਚਾਮ॥ ਅਸਤ ਅਸਵ[5] ਗਜ[6] ਗਰਧਭ[7] ਨਾਮ॥੭॥ ਸੂਕਰ[8] ਕੂਕਰ[9] ਬਿਸਟਾ ਘਨੀ॥ ਡਾਰਹੁ ਗੋਨ ਗਾਹਿ ਸਭ ਸਨੀ॥ ਸੁਨਤਤ ਛਿਨ ਸੇਵਕ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਕੀਤੀ ਆਗਯਾ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ॥੮॥ ਕੀਮਖਾਬ[10] ਕੇ ਟੂਕਰੇ ਕਰੇ॥ ਦ੍ਵੈ[11] ਦ੍ਵੈ ਗਜ ਤਾਪ ਪਰ ਤਬ ਧਰੇ॥ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਬ੍ਰਿਖਭ ਕਿਮਿ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਰੈਨ ਸਮੇ ਨ ਮਸਾਲ ਜੈ ਹੈ॥੯॥ ਨਹਿ ਘ੍ਰਿਤ ਤੇਲ ਰਹਯੋ ਪੁਰ ਮਾਹੀ॥ ਕਾ ਕਰਨੀਯ ਨਾਥ ਇਹ ਚਾਹੀ॥ ਸੁਨਸ ਤੂਰ ਤੋਮਰ ਇਕ ਦੀਨਾ॥ ਬਿਹਸਿ ਬਚਨ ਇਹ ਬਿਧਿ ਬਰ ਕੀਨਾ॥੧੦॥ ਅਮੁਕ ਕੂਪ ਪਰ ਧਰ ਕਰ ਕਹੋ॥ ਚਾਹਤ ਤੇਲ ਦੇਹੁ ਦਲ ਦਹੋ॥ ਅਰਧ ਓਰ ਤੇ ਤੇਲ ਨਿਕਾਰਹੁ॥ ਅਰਧ ਓਰ ਜਲ ਛਕਨ ਬਿਚਾਰੁ॥੧੧॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਗਨ ਮਸਾਲ ਜਰਵਾਈ॥ ਪੰਚ ਹਜਾਰ ਸੁ ਗੋਨ ਚਲਾਈ॥ ਊਪਰ ਮੁਚਨ[12] ਤੋਪ ਟਿਕਾਈ॥ ਨਿਰਖਤ ਰਹੇ ਆਪ ਗੁਰਰਾਈ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਗਏ ਸੈਨ ਮਹਿ ਬ੍ਰਿਖ ਭਜੇ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰਨ ਹੇਰ॥ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਆਨ ਤਜ ਲੂਟਨ ਲਾਗੇ ਫੇਰ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਉਪਰਤੇ ਗਨ ਤੋਪੈ ਚਲੀ॥ ਬਹੁਤਨ ਕੇ ਗੁਮਾਨ ਦਲ ਮਲੀ॥ ਭਏ ਸਥਾਰ ਲੋਥ ਕੇ ਘਨੇ॥ ਬ੍ਰਿਖਭਨ ਲੂਟਯੋ ਸਿੰਘ ਸਨੇ॥੧੪॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਆਸਨ ਪਰ ਲੈ ਗਏ॥ ਕੁਪਥੀ[13] ਸਪਥ ਨ ਮਾਨਤ ਭਏ॥ ਜਿਅਜਾਨੀ ਕਿ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ॥ ਖਾਤੀ ਪਾਈ ਸਤਗੁਰ ਧਨ ਕੀ॥੧੫॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪੂਜਾ ਜਬ ਕਰੀ ਜਹ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਮੂਰਤੀ ਧਰੀ॥ ਖੋਲਨ ਲਾਗੇ ਨਿਜ ਕਰ ਸਬੈ॥ ਕਾਹੂੰ ਕੀ ਸੁਨਤ ਕੁਊ ਦਬੈ॥੧੬॥ ਤੁਰਕ ਨਿਮਾਜ ਉਜੂ ਕਰ ਰਹੇ॥ ਮੁਸਲਨ ਪਹ ਮੁਸਲਨ ਚਿਤ ਚਹੈ॥ ਖੋਲਤ ਨਿਕਸੇ ਪਨਹੀ ਹਾੜ॥ ਮਾਸ ਰਕਤ ਬਿਸਟਾ ਬਹੁ ਗਾੜ॥੧੭॥ ਆਪਸ ਮਹਿ ਇਮ ਕਹਿ ਮੁਰਝਾਏ॥ ਧਰਮ ਗਯੋ ਧਨ ਹਾਥਨ ਆਏ॥ ਸਤਗੁਰ ਛਲਤ ਗੁਰੂ ਛਲ ਗਯੋ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਮੈ ਤੇ ਕਿਨ ਕਿਨ ਕਹਯੋ॥੧੮॥ ਜਿਹ ਬਲ ਛਲਾ ਛਲਾ ਨਹਿ ਗਯਾ॥ ਸੋਈ ਗੁਰੁ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਯਾ॥ ਇਤ ਸਿੰਘਨ ਸਭ ਲਖ ਤਮਾਸਾ॥ ਕੀਨਾ ਗੁਰੁ ਬਚ[14] ਪਰ ਬਿਸਵਾਸਾ॥੧੯॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹਯੋ ਧੀਰ ਧਰ ਰਹੋ॥ ਕਰਤ

---

1. ਸਹੁੰ, 2. ਸੱਚੀ, 3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 4. ਆਦੇਸ਼, 5. ਘੋੜੇ, 6. ਹਾਥੀ, 7. ਗਧੇ, 8. ਸੂਰ, 9. ਕੁੱਤੇ, 10. ਕਪੜੇ ਕੀ ਕਿਸਮ, 11. ਦੋ, 12. ਮੋਰਚੇ, 13. ਝੂਠੀ, 14. ਗੁਰ ਬਚਨ

ਕਹਾ ਜਗ ਦੰਬਾ ਲਹੋ॥ ਯਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਰ ਸੁਨਹੁ ਅਕਾਲਾ॥ ਕਰਤ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਚਿਤ ਮਤਿ ਪਾਲਾ॥੨੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੪॥ਦੋ:॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਸੰਤੋਖ ਕਰ ਮਾਨਯੋ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਮਾਤਾ ਦਾਇਕ ਪਰਵਾਰ ਹੂੰ ਸਮਝਯੋ ਸਾਚ ਬਖਾਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਲਗ ਲਵਰੰਗ ਲਿਖਤ ਪਠਾਈ॥ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ[1] ਖੁਦਾਇ ਲਿਖਾਈ॥ ਗੁਰਸਨ ਕਹਹੁ ਤਯਾਗ ਹਨ ਆਵਹਿ॥ ਮੋਸਨ ਮਿਲ ਦ੍ਵੈ ਬਚਨ ਅਲਾਵਹਿ॥੨॥ ਜਹਿ ਜਿਅ ਰੁਚਹਿ ਰਹਹਿ ਤਿਹਿ ਥਾਨਾ॥ ਕਰ ਹੈ ਕੁਊ ਨਹਿ ਤਿਨ ਕੀ ਹਾਨਾ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਪੁਰ ਤਯਾਗ ਪਧਾਰਹੁ॥ ਪੂਰਨ ਕਰਹੁ ਮਨੋਰਥ ਤਾਰਹੁ॥੩॥ ਤੁਮਰੇ ਘਰ ਸਭ ਯਹ ਮਾਯਾ॥ ਕਰਹੁ ਬਿਗਾਰ ਨ ਬਨਹੁ ਸਹਾਯਾ॥ ਹਮ ਬਹੁਸਨੀਸੋਭ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਤਾਤੇ ਚਾਹਤ ਦਰਸਨ ਪਾਈ॥੪॥ ਪੁਨ ਰਾਜਨ ਵਕੀਲ ਨਿਜ ਮੇਲੇ॥ ਪੰਮੇ ਸੰਗਸੁ ਆਨੰਦ ਮੇਲੇ॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਸੁਨ ਸਭ ਬਾਤ ਬਤਾਈ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਲਿਖਤ ਸਾਹ ਕੀ ਆਈ॥੫॥ ਠਾਕਰੁ ਗਾਇ ਬਿਪ੍ਰ ਕੀ ਸਪਥਾ॥ ਖਾਵਹਿ ਸਭ ਰਾਜੇ ਸੁਨ ਸੁਪਥਾ॥ ਲੂਟਨਹਾਰੇ ਗੋਦਨ ਹਾਰੇ॥ ਬਹਿਰ ਨਿਕਾਰੇ ਮਾਰੇ ਤਾਰੇ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਅਗਯਾਨੀ॥ ਇਨਕੀ ਸਪਥ ਸਾਚਿ ਲਹਿ ਮਾਨੀ॥ ਅਹਹਿ ਗਿਰੀ ਸਹਜ ਹਿਤਮ ਗੁਨੀ॥ ਜਢ[2] ਅਗਯਾਨ ਨਿਧਾਨ ਸੁ ਧੁਨੀ॥੭॥ ਪੂਜਤ ਪਾਹਨ ਪਾਹਨ ਭਏ॥ ਸੁਧ ਬਸੁਧ ਧਰਮ ਬਿਸਰ ਸਭ ਗਏ॥ ਸੁਨਤ ਦੂਤ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਪਰਤੀਤੀ ਪਾਏ॥੮॥ ਛਲ ਕਰ ਮਾਤਹਿ ਦੀਨ ਭਰੋਸਾ॥ ਮਾਤਾ ਕਹੀ ਕਰਹੁ ਜਿਨ ਰੋਸਾ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਸਪਥ ਲੈ ਗਿਰਪਤਿ ਆਵੈ॥ ਸਯਦ ਲੈ ਕੁਰਾਨ ਸਮੁਹਾਵੈ॥੯॥ ਤਬ ਮੈ ਸੁਤਹਿ ਸੁਨਹੁ ਸਮਝਾਊ॥ ਨਾ ਤਰੁ ਇਨ ਕਰ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਭਾਊ॥ ਦੌਰ ਦੌਰ ਰਾਜਨ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਮਾਤਾ ਬਚਨ ਮਾਨ ਸਭ ਲਏ॥੧੦॥ ਖਵਾਜਾ ਜਹਿ ਮਰਦੂਦ ਬਿਰਾਜਾ॥ ਜਬਰਦਸਤ ਸੰਗ ਮਿਲ ਦਲ ਸਾਜਾ॥ ਖਾਨ ਵਜੀਦ ਔਰ ਨ੍ਰਿਪਰਾਨੇ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਬਚਨ ਬਿਸੇਸ ਸਯਾਨੇ॥੧੧॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਯਹ ਸਭ ਸਮਝਾਈ॥ ਕਰਹੁ ਕਰਹੁ ਸਭਹਨ ਉਰਆਈ॥ ਸਪਥ ਕੀਏ ਜੋ ਗੁਰ ਕਹਿ ਮਾਰੈ॥ ਭੇ ਤੋਂ ਸਭ ਤੇ ਕਾਰਜ ਸਾਰੈ॥੧੨॥ ਬਲੀ ਬਸੇਸ ਜੀਤ ਨਹਿ ਜਾਈ॥ ਹਮ ਸਭ ਸਮੁਹਿ ਨ ਕਰਹਿ ਲਰਾਈ॥ ਯਾਤੇ ਛਲ ਕਰ ਕਾਰਜ ਕੀਜੈ॥ ਰਾਜਨ ਨੀਤ ਨੀਕ ਮਨ ਭੀਜੈ॥੧੩॥ ਤੁਰਤ ਸਾਹ ਕੋ ਲਿਖਤ ਜੁ ਆਯੋ॥ ਦੈ ਸਯਦ ਕੁਰਾਨ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਅਰ ਇਕ ਬਾਰ ਚਾਰੁ ਰਚ ਆਨਾ॥ ਗਊ ਕਰੀ ਆਟੇ ਕੀ ਥਾਨਾ॥੧੪॥ ਸਾਲਿਗਰਾਮ[3] ਨਿਕਟਤਿਹ ਰਾਖਾ॥ ਇਕ ਦਿਜਸਿਰ ਉਰਵਾਇ ਸੁ ਭਾਖਾ॥ ਪੰਮਾ ਸੰਗ ਅਨੰਦਪੁਰ ਪਠਾ॥ ਛਲ ਕਰ ਮੂਢ ਠਾਟ ਸਭ ਠਟਾਂ॥੧੫॥ ਇਤ ਜਨਨੀ ਗੁਰ ਢਿਗ ਚਲ ਆਈ॥ ਸਭ ਹੀ ਬਿਧਿ ਹਾਰੀ

1. ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ, 2. ਪੱਥਰ, 3. ਪੂਜਾ ਦੀ ਵਸਤੂ

ਸਮਝਾਈ॥ ਤਾਤ ਤਿਹਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸੁ ਬੇਟੇ॥ ਭੂਖੇ ਜਾਤ ਮਰਤ ਧ੍ਰ ਲੇਟੇ॥੧੬॥ ਕੈ ਕਰ ਜੰਗ ਇਨਹਿ ਮਰਵਾਹੂ॥ ਕੈਕਛੁ ਭੋਜਨ ਦੇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਵਹੂ॥ ਨਾ ਡਰ ਚਲਹੁ ਛੋਰ ਪੁਰ ਅਬੈ॥ ਭਾਖਤ ਹੈ ਬੇਟਾ ਇੰਮਿ ਸਬੈ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਮਾਤਾਜੀ ਪੂਜਾ ਸੁਧਨ ਬਿਖ ਸਮ ਦੇ ਹੋ ਨਾਂਹਿ॥ ਥੋਰੇ ਦਿਨ ਮੈ ਜੀਤ ਹੈ ਧੀਰਜ ਰਾਖਹੁ ਜਾਹਿ॥੧੮॥ਚੌ:॥ ਤੁਰਕਨ ਸਪਥ ਬਿਸਾਸ[1] ਨ ਕੋਈ॥ ਮੂਰਖ ਬਕਤ ਆਇ ਮੁਹਜੋਈ॥ ਹੇਰਤ ਹੂੰ ਨਹਿ ਜਬ ਪਤਿਆਏ॥ ਤਬ ਅਚਰਜ ਮਮ ਮਨ ਮਹਿ ਆਏ॥੧੯॥ ਤਾ ਕਹੀ ਸਪਥ ਸਭ ਕਰੈ॥ ਸਾਹਿ ਲਿਖਤ ਹੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਧਰੈ॥ ਤਾਤੇ ਤਜਹੁ ਲਗਾਈ ਤਾਤ॥ ਜਾਤੇ ਬਰਤੈ ਸਭ ਸੁਖ ਸਾਂਤ॥੨੦॥ ਅਸ ਕਹਿ ਮਾਤਾ ਰੋਵਨ ਲਾਗੀ॥ ਨਤ ਬੇਅਦਬ ਹੋਇ ਅਭਾਗੀ॥ ਮੈ ਬਿਰਧਾਏ ਬਾਲ ਅਜਾਨੇ॥ ਬਹੁ ਜੁਬਾ ਕਿਮਿ ਬਨਿਹਹਿ ਬਾਨੇ॥੨੧॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਧੀਰਜ ਧਰ ਮਾਤਾ॥ ਜੀਤਹਿ ਸਬਹਿ ਨ ਕਰੁ ਮਨ ਤਾਤਾ॥ ਤੁਹਿ ਭ੍ਰਮਾਇ ਜਿਨ ਸਿਦਕ ਨ ਰਾਖਾ॥ ਤੂੰ ਭਖ ਉਠਤ ਕਰਤ ਮਨ ਮਾਖਾ॥੨੨॥ ਮਾਤ ਕਹੀ ਮੈ ਸਪਥ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਅਬ ਤੇ ਲੈ ਆਵਤ ਇਤ ਜਾਨੀ॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਕੋਪ ਅਲਾਈ॥ ਲਿਖਹਿ ਬਿਦਾਵਾ ਜਾਹਿ ਪਰਾਈ॥੨੩॥ ਆਗੇ ਗਏ ਮਾਰਿ ਅਰਿ ਲੈ ਹੈ॥ ਦੇਸ ਛੋਰ ਸਭ ਮੈ ਹੋ ਦੈ ਹੈਂ॥ ਹਮ ਨਹਿ ਸਿਖ ਗੁਰੂ ਤੁਮ ਨਾਹੀ॥ ਲਿਖਹਿ ਬਿਦਾਵਾ ਸਬ ਅਬ ਯਾਹੀ॥੨੪॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਧਰਮ ਨਹਿ ਲੀਜੈ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਸਿਖੀ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਜੈ॥ ਈਸ ਜੀਵ ਕਰ ਅੰਤਰ ਏਤਾ॥ ਸਦਾ ਗਯਾਨ ਅਗਯਾਨ ਸਮੇਤਾ॥੨੫॥ ਪੁਨ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਆਏ ਦੂਤਕਹੀ ਕਹਤੁ ਤੁਰਕੇਸ ਅਕੂਤ॥ ਜਿਹਬਲ ਕਰ ਕਛੁ ਵਾਰ ਨਪਾਰਾ॥ ਸੋ ਭਾਖਤ ਨਿਜ ਮੁਖ ਹਮਹਾਰਾ॥੨੬॥ ਤੁਮ ਮਾਤਾ ਜਬ ਕਰਿਹੋ ਤਯਾਰੀ॥ ਇਕਲੇ ਤਬ ਕਿ ਰਹਹਿ ਗੁਰ ਭਾਰੀ॥ ਜੇਕਰ ਰਹਿਹਿ ਕਰਤਿ ਘਮਸਾਨਾ॥ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਜੰਗ ਦੋਖ ਨਹਿ ਮਾਨਾ॥੨੭॥ ਮਾਤਾ ਕਹੀ ਕਹੀ ਮੈ ਜੈਸੇ॥ ਕਰਹੁ ਸਪਥ ਚਲਿਹੋ ਮੈ ਤੈਸੇ॥ ਦੇਖਹੁ ਕਤਹੁ ਕਹ ਜਿਨ ਧੋਖਾ॥ ਨਤੁ ਖੈਹਹੁ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਧੋਖਾ॥੨੮॥ ਸੁਨ ਮਾਤਾ ਤੇ ਤਬਹਿ ਲਿਆਏ॥ ਆਗੇ ਹੀ ਕਰ ਤਯਾਰ ਧਾਰਾਏ॥ ਸੋ ਸਭ ਸਤਗੁਰੁ ਤੀਰ ਸਿਧਾਏ॥ ਲਖ ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਹਿ ਅਤਿ ਬਿਹਸਾਏ॥੨੯॥ ਕਹਹਿ ਸਿੰਘ ਦੁਲਿ ਐ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਸਭ ਕੇ ਮੁਖਨ ਉਦਾਸੀ ਛਾਈ॥ ਰੋਵਹਿ ਕਹਹਿ ਤਜਿਅ ਮੁਰਸਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ॥੩੦॥ ਰਹਹੁ ਬੀਸ ਦਿਨ ਕੈ ਉਨੀਸ॥ ਅਸਟਾਦਸਰ ਸਪਤ ਦਸਦੀਸ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਰਹਨ ਬਨਹਿ ਨਹੀ ਸਾਮੀ॥ ਅਬ ਤਜੀਐ ਪੁਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੩੧॥ਦੋ:॥ ਰਹਹੁ ਖਸ ਦਸ ਪੰਚ ਦਸ ਚੋਦਸ ਤ੍ਰਯੋਦਸ[2] ਜਾਨ॥ ਏਕਾ ਦਸ ਦਸ ਨਵ ਸੁ ਅਠ ਸਪ ਦਿਵਸ

---

1. ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼,
2. ਤੇਰਹਾਂ

ਪਰਿਮਾਨ॥੩੨॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਨ ਮਾਨਹੁ ਬਚਨਾ॥ ਖੋਵਹੁ ਘਾਲ ਘਾਲ ਕਰ ਰਚਨਾ॥ ਤਬ ਕਾਗਦ ਅਰ ਕਲਮ ਸਿਆਹੀ॥ ਰਾਖੀ ਲਿਖਹੁ ਬਿਦਾਵਾ ਯਾਹੀ॥੩੩॥ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਗੁਰ ਫਤੇ ਬੁਲਾਏ॥ ਰਾਇ ਗੁਲਾਮ ਸਜਾਮ ਸਿੰਘ ਆਏ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਰ ਰਥ ਅਬ ਤਯਾਰੀ॥ ਚਲਨ ਚਹਤ ਪੋਤਨ ਸਨ ਪਯਾਰੀ॥੩੪॥ ਕੰਪਤ ਰੁਦਤ ਸਰੀਰ ਬਿਰਧ ਤਨ॥ ਤਜਹੁ ਸਕਲ ਉਪਾਵਾਧਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਘਨ॥ ਸੁਨਤ ਸਿੰਘ ਤਬ ਅਤਿ ਘਬਰਾਏ॥ ਕਹਤ ਕਿ ਨਾਥ ਨ ਕਰਹੁ ਲਿਖਾਏ॥੩੫॥ ਭੂਖਨ ਸਾਰੇ ਹਮ ਲਿਖਿ ਦੈਹੈ॥ ਲੋਕ ਔਰ ਲੂਲੋਕਹੁ ਜੈ ਹੈ॥ ਬਚ ਰਹਿ ਗਏ ਸਿੰਘ ਸਤ ਪਾਚ॥ ਕਛੂ ਉਪਰ ਸਤ ਲਗਿ ਰਣ ਆਚ॥੩੬॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਰਹਹੁ ਮਮ ਸੰਗ॥ ਨਿਰਖਹੁ ਕੈਸੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗ॥ ਸਪ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਕਹਾ ਬਿਗਰ ਹੈ॥ ਧਰਤੀ ਰਾਜ ਅਬਹਿ ਸਿਰ ਧਰਿ ਹੈ॥੫੭॥ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਕਰ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਲਿਖਹੁ ਲਿਖਹੁ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਭਹਨ ਕਰ ਚੀਨੀ॥ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਹਾ ਧੁਨ ਚੀਨੀ॥੩੮॥ ਪਾਚਹੁ ਪਯਾਰੇ ਮੁਕਤੇ ਪਾਂਚ॥ ਅਪਰ ਤੀਸ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਰਾਚ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਸਭ ਸੂਰੇ॥ ਲਿਖੇ ਬੇਦਾਵੇ ਨਾਹੀ ਨ ਕੂਰੇ॥੩੯॥ ਛਪਦ ਛੰਦ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ੨ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ੨ ਮਾਨਕ ਸਿੰਘ ੩॥ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ੪ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ੫ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਰੌਰ ੬॥ ਠਾਕੁਰ ਸਿੰਘ ੭ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ੮ ਹਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ੯ ਕਹਿ॥ ਸੰਗੋ ਸਿੰਘ ੧੦ ਮਹਾਨ ਭਾਵ ਸੁ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ੧੧ ਚਹਿ॥ ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ ੧੨ ਪੁਨ ਖੜਗ ਸਿੰਘ ੧੩ ਟੇਕ ਸਿੰਘ ੧੪ ਗੁਰ ਭਕ ਬਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਤੁਲਸਾ ਸਿੰਘ ੧੫ ਸੁ ਸਹਜ ਸਿੰਘ ੧੬ ਚਾਵਤ ਸਿੰਘ ੧੭ ਗੁਰਧਯਾਨ ਧਰ॥੪੦॥ ਭੰਡਾ ਸਿੰਘ ੧੮ ਸੁਜਾਨ ਸਿੰਘ ੧੯, ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜਾਨਹੁ ੨੦॥ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ੨੧ ਸ੍ਰੀ ਬਿਸਨ ਸਿੰਘ ੨੨ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ੨੩ ਮਾਨਹੁ॥ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ੨੪ ਸੁਕਰਮ ਸਿੰਘ ੨੫ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ੨੬ ਬਰ॥ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ੨੭੮॥ ਜੈਮਲ ਸਿੰਘ ੨੮ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ੨੯ ਉਰ ਧਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਜਵਾਲਾ ਸਿੰਘ ੩੦ ਸੁਸੇਰ ਸਿੰਘ ੩੧ ਸਿੰਘ ਸਰਦੂਲ ਬਖਾਨਿਏ॥੩੨॥ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ੩੩ ਪੰਜਾਬ ਸਿੰਘ ੩੪ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਸਦਾ ਉਰ ਆਨਿਏ॥੩੫॥ ਦਾਮੋਦਰ ਸਿੰਘ ੩੫ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ੩੬ ਸੁਬਸਾਤਾ ਸਿੰਘ ੩੭ ਬਰ॥ ਕਾਮ ਸਰੂਪ ਅਨੂਪ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ੩੮ ਉਰਮੈ ਧਰ॥ ਨਾਮ ਬਾਮ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ੩੯ ਗੁਸਦਾਉ ਪਾਸੀ॥ ਮੁਕਤ ਸਰੂਪ ਅਨੂਪ ਭਕਿ ਹਿਮਾ॥੪੦॥ ਏਮ ਕੇ ਚਾਲੀਸ ਜਿਨ ਲਿਖਯੋ ਅਬ ਕਤ ਕਰ ਰਾਖੀ ਦੇਰ॥ ਸਮਯ ਬਿਤੀਤਨ ਅਬ ਲਗਯੋ ਲਾਵਹੁ ਨਾਹਿ ਅਬੇਰ॥੪੩॥ਚੌ:॥ ਮੁਕਤਨ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸੁਨਿਏ॥ ਸੀਸ ਤਿਹਾਰੇ ਹੈ ਹਿਤ ਗੁਨਿਏ॥ ਖੜਗ ਨਿਕਾਰ ਕਾਟਿ ਅਬ ਲੀਜੈ॥ ਕੈ ਕਰ ਦਯਾ ਜੰਗ ਮਹਿ ਕੀਜੈ॥੪੪॥ ਭੂਖਨ ਮਰਬ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹਮਾਰੇ॥ ਜੈ ਹੈ ਤਜ ਪਨਹਿ ਕਿਹਿ

ਜਾਰੇ॥ ਸਪਤ ਦਿਵਸ[1] ਕਿ ਬਰਪ ਸਤ ਬਹਿਏ॥ ਹਮਹਿਨ ਕਛੁ ਸੰਕਾ ਅਬਰਹਿਏ॥੪੫॥ ਸੁਨਤ ਗੁਰੂ ਅਤਿ ਹੀ ਹਰਖਾਏ॥ ਕੰਠ ਲਾਇ ਕਰ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥ ਅਬ ਸਿਖੀ ਕੇ ਬੀਜ ਸੁਭਏ॥ ਬਧਿਹਿ ਖਾਲਸਾ ਨਿਤਿ ਪ੍ਰਤਿ ਨਏ॥੪੬॥ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਜਬ ਪਰਖ ਕਰੀ॥ ਇਕ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਆਇਸ ਧਰੀ॥ ਤਿਮਿ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਹੂੰ ਮਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਪੁਨ ਜਾਨ॥੪੭॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪਰੀਖਯਾ ਮੇਰੀ ਮਾਹਿ॥ ਨਿਕਰੇ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਬਲ ਬਾਹਿ॥ ਅਬ ਕੀ ਰਹੇ ਚਾਲੀਸ ਸਸੂਰੇ॥ ਪੰਥ ਬ੍ਰਿਧਿ ਅਬ ਪੂਰਨ ਪੂਰੇ॥੪੮॥ ਕਾਹੂੰ ਭਾਂਤ ਸੰਕ ਨ ਰਹੀ॥ ਅਬ ਪੂਰਨ ਪਰ ਪੂਰਨ ਸਹੀ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਕਹੀ ਕਿ ਕਰਹੁ ਤਯਾਰੀ॥ ਦੇਹੁ ਲਿਖਤ ਰਾਜਨ ਕੀ ਭਾਰੀ॥੪੯॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਇਸਟ ਸਪਤ ਹੈ ਖਾਈ॥ ਦੇਖਹੁ ਮੈ ਤਿਨ ਕੀ ਨਿਪੁਨਾਈ॥ ਪੁਨ ਹਜਰਤ ਕੀ ਲਿਖਤ ਜੁ ਆਈ॥ ਸੋਊ ਦੇਹੁ ਹਮਹਿ ਗੁਰੁ ਗਾਈ॥੫੦॥ ਲੈ ਸਭ ਲਿਖਤ ਖਲੀਤੇ ਪਾਈ॥ ਤਯਾਰੀ ਕਰਹੁ ਸੁ ਹੁਕਮ ਸੁਨਾਈ॥ ਬਿਹਸਤਿ ਬਦਨ ਰਾਗ ਨਹਿ ਰੇਖਾ[2]॥ ਸਦਾ ਅਸ ਹਰਿ ਰਸ ਜਸ ਚੇਖਾ॥੫੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੮੯॥ਚੌ:॥ ਬਚੀ ਸਮਗ੍ਰੀ ਪੁਨ ਜਲ ਪਾਈ॥ ਕਛੁ ਲੇ ਅਗਨੇ ਮਾਹਿ ਜਰਾਈ॥ ਭਏ ਉਦਾਸ ਸਰਬ ਸੁਖ ਸਾਖੀ॥ ਚਾਰ ਘਰੀ ਜਬ ਨਿਸ ਗੁਜਰਾਨੀ॥ ਤਬ ਬਹੀਰ ਪ੍ਰਭ ਛੋਰ ਸਿਧਾਨੀ॥੨॥ਦੋ:॥ ਚਾਰ ਘਰੀ ਜਬ ਨਿਸਿ ਗਈ ਪੂਰਬ ਗਯੋ ਬਹੀਰ॥ ਪਹਰਗਤ ਜਾਤਹਿ ਚਲੀ ਬ੍ਰਿਧ ਮਾਤ ਸੰਗ ਬੀਰ॥੩॥ਚੌ:॥ ਦ੍ਵੈ ਪੋਤ੍ਰਨ ਦ੍ਵੈ ਦਾਸਨ ਲੀਨਾ॥ ਚਢ ਰਥ ਪਰ ਤਬ ਪਯਾਨਾ ਕੀਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਨਿਕਟਿ ਮਾਤ ਕੇ ਆਏ॥ ਚਰਨ ਬੰਦਨਾ ਕਰ ਮੁਰਝਾਏ॥੪॥ ਦੁਊ ਮਹਲ ਗੁਰਪਦ ਪਰ ਪਰੀ॥ ਆਗਯਾ ਡੋਲਨ ਪਰ ਰਥ ਚਰੀ॥ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਅਰ ਸਿੰਘ ਜੁਝਾਰਾ॥ ਦੋਊ ਸੁਤਨ ਦੀਨ ਅਤਿ ਪਯਾਰਾ॥ ਗਦ ਗਦ ਕੰਠ ਬੋਲ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਚਲੇ ਆਪਨੇ ਮਾਰਗ ਜਾਹੀ॥ ਜਿਮਿ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕਰੀ ਕੁਰਖੇਤਾ[3]॥ ਮਾਯਾ ਬਸ ਭਏ ਗੁਵਾਲ ਅਚੇਤਾ॥੬॥ ਗਏ ਸਰਬ ਹੀ ਬ੍ਰਿਜਾਇ ਸਧਾਇਹ॥ ਰੋਕੇ ਰੁਕੇ ਨ ਅਨਿਕ ਉਪਾਇ॥ ਇਕ ਰਾਧਹਿ ਨਹਿ ਮਾਯਾ ਬਯਾਪੀ॥ ਪਰੀਕ੍ਰਦ ਸਰਮਹਿ ਸੁ ਅਮਾਪੀ॥੭॥ ਲੈ ਧਨ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੋ ਗਈ॥ ਤਿਮ ਚਾਲੀਸਨ ਕੀ ਗਤਿ ਭਈ॥ ਨਿਜ ਸਿਰਲੋਪਨ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਰਬਾਹਾ॥ ਬਿਲਗ ਹੋਨ ਨਹਿ ਔਸਰ ਲਹਾ॥੮॥ਦੋ:॥ ਡੇਢ ਪਹਿਰ ਰਜਨੀ[4] ਗਏ ਸਤਗੁਰ ਭਏ ਸਵਾਰ॥ ਆਇ ਬੜੇ ਦਰਬਾਰ ਮੈ ਕਰਅਰਦਾਸ ਅਪਾਰ॥੯॥ਚੌ:॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਗੁਰੁ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਗਾਈ॥ ਹੈ

1. ਸਤ ਦਿਤ,
2. ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਅਤੀਤ,
3. ਕੁਰਸ਼ੇਤਰ,
4. ਰਾਤ

ਕਊ ਰਹਹਿ ਠੌਰ ਇਹ ਭਾਈ॥ ਦੀਪਕ ਬਾਰਹਿ ਝਾਰੂ ਕਰੈ॥ ਕੋਊ ਨਹਿ ਬੋਲਯੋ ਸਭ ਡਰੈ॥੧੦॥ ਨਿਕਟ ਬਿਲੋਕ[1] ਗੁਰੁਬਕਸ ਸਾਧੂ॥ ਤਾਸੋ ਕਹੀ ਸੁ ਮਤੋ ਅਗਾਧੂ॥ ਰਹਹੁ ਇਹਿਹਿ ਤਿਨ ਕਛੂ ਨਹਿ ਕਹੀ॥ ਮਹਾਦੇਵ ਤਿਹਿ ਗੁਰ ਤਬ ਲਹੀ॥੧੧॥ ਇਹਾ ਰਹਿ ਕਾ ਖੈਹਹਿ ਸਾਮੀ॥ ਮਾਰਹਿ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰੀ ਕਾਮੀ॥ ਦੀਨ ਦਰਦ ਭੰਜਨ ਸੁਨ ਬੋਲੇ॥ ਅੰਨ ਭਰੀ ਯਹ ਗਾੜੀ ਸੋਲੇ॥੧੨॥ ਸੰਧਯਾ[2] ਸਮਯ ਦਰਸ ਮੈ ਦੈਹੋ॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਤੇ ਰਖਯਾ ਕੈ ਹੋ॥ ਅਸ ਬਰਦਾਨ ਦੇਇ ਕਰ ਚਲੇ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤਜ ਆਨੰਦ ਪਲੇ॥੧੪॥ ਨਿਤਯ ਨਿਵਾਸ ਮੋਰ ਯਹ ਥਾਨਾ॥ ਇਹ ਤਿਹ ਛਿਨ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ[3]॥ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਅਪਾਰ ਕਹਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਘਰ ਕੀ ਜਾਇ ਨ ਜਾਨੀ॥੧੪॥ ਆਗੇ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਲੇ॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਿਲੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਹੂ ਚਲੇ ਅਗਾਰੀ॥ ਬਾਮ[4] ਓਰ ਮੁਕਤੇ ਬਲਕਾਰੀ॥੧੫॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਫਤੇ॥ ਟਹਲ ਸਿੰਘ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸਤੇ॥ ਦਖਣਿ ਓਰ ਭਏ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਭਾਈ॥੧੬॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪੂਤ॥ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬਲ ਸੁ ਅਕੂਤ॥ ਪਾਛੇ ਸਤਗੁਰੂ ਕੇ ਤਬ ਚਲੇ॥ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਸੈ ਇਤ ਉਤ ਭਲੇ॥੧੭॥ ਬਾਜਤ ਬਰ ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ॥ ਚਢੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਬਲਧਾਰਾ॥ ਮੋਰਨ ਲਦ ਖਚਰਨ ਕਹਿ ਲੀਨਾ॥ ਅਪਰ ਸਰਬ ਧਨ ਤਯਾਗਨ ਕੀਨਾ॥੧੮॥ ਭਲੇ ਸਸਤ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਦੀਏ॥ ਕਮਰ ਕਸੇ ਮਹਿ ਸਿੰਘਨ ਕੀਏ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਪਲੌਲੇ ਲੈ ਸਭ ਗਏ॥ ਸਿੰਘ ਪੰਚਸੈ ਗੋਲ ਬਨਏ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੦॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗੁਰਖੰਡ ਦਸ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤਜਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਸਪਤ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ ::॥੨੭॥ਰੋ:॥

ਇਤਿ ਖਵਾਜੇ ਮਰਦੂਦ[5] ਬਿਚਾਰਾ॥ ਅਬ ਮਾਰਹੁ ਗੁਰੂ ਕਲ ਬਲ ਭਾਰਾ॥ ਅਬ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਤੇ ਗੁਰ ਗਯੋ॥ ਰੋਰਾ ਨਹਿ ਕਛੂ ਸੁਨਪਰ ਅਯੋ॥੧॥ ਤਾਤੇ ਜਬਰਦਸਤ ਸੁ ਵਜੀਰ॥ ਸਭ ਹਨ ਕਹੀ ਕਰੋ ਤਤਬੀਰ॥ ਲਾਖਨ ਸੈਨ ਕੀਨ ਸਮੁਹਾਈ॥ ਘੇਰਹੁ ਲਰਹੁ ਜਾਹ ਗੁਰੁਰਾਈ॥੨॥ ਮਾਰਹੁ ਕੈ ਗਹਿ[6] ਕੈ ਲੈ ਆਵਹੁ॥ ਹਜਰਤ ਕਰਤੇ ਮਨਸਬ ਪਾਵਹੂ॥ ਦੋਰੀ ਤੁਬੈ ਮਲੇਛੀ ਸੈਨਾ॥ ਕਹੀ ਭੀਮ ਚੰਦਹਿ ਇਮਿ ਬੈਨਾ॥੩॥ ਤੁਮ ਹੂੰ

---

1. ਦੇਖਿਆ,
2. ਸ਼ਾਮ,
3. ਵਰਦਾਨ,
4. ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ,
5. ਖਵਾਜਾ ਮਰਦੂਦ,
6. ਪਕੜ ਕੇ

ਅਪਨੀ ਸੈਨਾ ਸਾਰੀ॥ ਭੇਜਹੁ ਘੇਰਹਿ ਗੁਰੁਹਿ ਅਗਾਰੀ॥ ਜਾਨ ਨ ਪਾਇ ਕੌਨ ਹੂੰ ਬਾਨਾ॥ ਮਾਰਹੁ ਅਬ ਸਭ ਕਾਢ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ॥੪॥ ਦੂਤ ਮਲੇਛ[1] ਅਨੰਦਪੁਰ ਗਏ॥ ਖਾਲੀ ਕਿਲੇ ਦੇਖ ਸਭ ਅਏ॥ ਤਬ ਮਲੇਛ ਮਨ ਮਹਤ ਉਮਾਹਾ॥ ਲੈ ਹੋ ਮਾਰ ਮੂਢ[2] ਮਨ ਚਾਹਾ॥੫॥ ਰੋਕਯੋ ਆਗੇ ਆਗਾ ਜਾਈ॥ ਸਿੰਘਨ ਸਨ ਮਚ ਗਈ ਲਰਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਥਿਰੇ॥ ਅਧਿਕ ਮਲੇਛਨ ਸੈਨਾ ਲਰੇ॥੬॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ ਮਚਾਯੋ॥ ਹਾਥ ਪਸਾਰਯੋ ਨਜ਼ਰ ਨ ਆਯੋ॥ ਤਬ ਸਿੰਘ ਮਨ ਮਹਿ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚਨ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਨਾ॥੭॥ ਅਬ ਬਿਨ ਲਰੈ ਮਰੇ ਨਹਿ ਬਨੈ॥ ਤਾਤੇ ਹੜ੍ਹ ਹੂੜ੍ਹ ਫੰਗਨ ਘਨੈ॥ ਲਾਖਨ ਸੈਨ ਮਲੇਛੀ ਆਈ॥ ਸੰਗ ਸੂਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁਹਾਈ॥੮॥ ਦਬਰਦਸਤ ਅਰ ਖਾਨ ਵਜ਼ੀਰ[3]॥ ਆਪ ਚਢੇ ਮਾਰਨ ਜਗ ਪੀਰ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀਰਤ ਪੁਰ ਤੇਂ ਬਢੇ॥ ਭਏ ਖਾਨ ਨਿਰਮੋਹ ਸੁ ਚਢੇ॥੯॥ ਦਲ ਸਿੰਗਾਰ ਸੁਹਯ ਠਹਰਾਯੋ॥ ਸੁਧ ਸਭ ਲੇਨ ਹੇਤ ਚਿਤ ਆਯੋ॥ ਨਿਰਖਯੋ ਸੰਗ ਗੁਲਾਬ ਰਾਇ ਬਰ॥ ਸਜਾਮ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਸਾਹਿਬ ਪਗ॥੧੦॥ ਚਿਤ ਉਦਾਸ ਚਾਹਤ ਬਿਨ ਕੀਨੀ॥ ਮੁਖ ਤੇ ਕਛੂ ਕਹ ਸਕਤ ਨ ਚੀਨੀ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਲਖ ਮਤ੍ਰੀ॥ ਲਿਖਯੋ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਨਿਜ ਜਨ ਕੀ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਭੂਪਤ ਜੋ ਸਿਰਮੌਰ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਦਾਸ॥ ਹੁਕਮ ਪਤ੍ਰ ਤਾਕੋ ਦਿਓ ਕਰ ਹਰਿ ਸਜਾਮ ਹੁਲਾਸ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਰਾਜਨ ਹਮ ਦਖਿਨ ਦਿਸ ਜੈ ਹੈ॥ ਏ ਮੇਰੇ ਕੁਲ ਤੁਮ ਢਿਗ ਐਹੈ॥ ਹਮਰੀ ਤੁਰਕਨ ਸੰਗ ਲਰਾਈ॥ ਇਨ ਕੀ ਸੇਵ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ॥੧੩॥ ਇਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਫਲ ਪੈ ਹੋ॥ ਮੇਰੋ ਬਚਨ ਮਾਨ ਜੋ ਲੈ ਹੌ॥ ਸੋਢੀ ਸਤਗੁਰੁ ਅੰਸ ਉਦਾਰਾ॥ ਸੇਵਤ ਤੁਹਿ ਮਿਲਿ ਹੈ ਫਲ ਚਾਰਾ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਹੁਕਮ ਨਾਮਾ ਲੈ ਬੰਦ ਪਦ ਦਊ ਸਿਰ ਮੌਰ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਦੀਨੋ ਗ੍ਰਾਮ ਇਕ ਬਸੇ ਬਖੇਰਾ ਛੋਰ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੧॥ਦੋ:॥ ਜਬਰਦਸਤ ਸੰਗ ਫੌਜ ਲੈ ਲਾਖ ਪਰਯੋ ਅਰ ਰਾਇ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਆਗੇ ਬੜਿ ਗਏ ਪਾਛੇ ਲਰਯੋ ਬਨਾਇ॥ਚੌ:॥ ਬੋਲਤ ਕਹਾ ਭਾਜ ਅਬ ਜੈ ਹੌ॥ ਅਪਨੋ ਕੀਓ ਤੁਰਤ ਫਲ ਪੈ ਹੌ॥ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਜਾਨ ਸਤਿ ਜੀਅ ਕੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਰਖਯਾ ਕਰਨੀ ਨੀਕੀ॥੨॥ ਬੋਲੇ ਆਊ ਲਰਹੁ ਦੁਰਭਾਗੀ॥ ਸਪਥ ਕੁਪਥਿਅਨ[4] ਕੀ ਸਭ ਭਾਗੀ॥ ਜਿਨਕੇ ਧਰਮ ਨ ਅੰਤਰ ਰਹਾ॥ ਤੇ ਕਿ ਜੀਤ ਸਕ ਜੰਗਹਿ ਮਹਾ॥੩॥ ਚਲੀ ਤੁਫੰਗ ਤੋਪ ਬਿਕਰਾਰਾ॥ ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਖਾਰਾ॥ ਅਰਧ ਨਿਸਾ ਮਹਿ ਤਾ ਸੰਗਰਾਮਾ॥ ਕਾਟੇ ਪੜੇ ਹਾਥ ਪਗ ਬਾਮਾ॥੪॥ ਹਾਥ ਪਸਾਰ ਨਜਰ ਨ ਆਵੈ॥ ਭੀਮ ਰੂਪ

1. ਮੁਸਲਮਾਨ,
2. ਮੂਰਖ,
3. ਜਬਰਦਸਤ ਖਾਂ ਅਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ,
4. ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ

ਭੈਰੋ ਭਭਕਾਵੈ॥ ਕਾਕਹਾਂ[1] ਕਰਤ ਕਾਲ ਕਾਹਸੀ॥ ਜੋਗਨ ਕੀ ਜਮਾਤ ਘਰ ਬਸੀ॥੫॥ ਚਾਰ ਸਤਕ ਪਚਾਸ ਸਤ ਸਿੰਘ॥ ਰਖਯਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥ ਇਤ ਲਾਖਨ ਦਲ ਗਣਨਾ ਨਾਹੀ॥ ਆਏ ਕੁਪਥ ਮਲੇਛ ਸਦਾਹੀਂ॥੬॥ ਬੜੀ ਬੜੀ ਜਿਨ ਕੇ ਮੁਖ ਦਾੜੀ॥ ਮੋਛ ਬਿਹੀਨ ਸੀਸ ਬਿਨ ਠਾਢੀ॥ ਏਕਲ ਆਗਾ ਰੋਕਨ ਕੀਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਚਰਜ ਚੀਨਾ॥੭॥ਦੋ:॥ ਇਕ ਭੂਖੇ ਦਿਨ ਅਧਕ ਕੇ ਦੂਜੇ ਗੁਰੂ ਬਿਸਾਰ॥ ਤੀਜੇ ਆਏ ਸਤ੍ਰ ਸਭ ਭਰ ਭਰ ਉਹ ਹੰਕਾਰ॥੮॥ਚੌ:॥ ਸਯਾਹੀ ਟਿਬੀ ਸਤਗੁਰੂ ਰਾਜੇ. ਲਖਯੋ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘਨ ਹਿ ਗਾਜੇ॥ ਜਾਨਯੋ ਜੰਗਹੋਤ ਹੈ ਪਾਛੇ॥ ਲਰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਣ ਆਛੇ॥੯॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਤਬ ਦੇਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਆਇਸ ਮਾਗੀ ਨਾਥ ਨਿਹੋਰੀ॥ ਭੇਰਹੁ ਮੈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਾਈ॥ ਲਰਹੋ ਜੋ ਸਤ੍ਰ ਸਮੁ ਹਾਈ॥੧੦॥ ਸਤ ਗੁਰੂ ਕਹੀ ਬਿਲਮ[2] ਮਤ ਕੀਜੈ॥ ਧਰਮ ਜੁਧ ਕਰ ਸੁਰ ਪੁਰ[3] ਲੀਜੈ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਕਰ ਕਰ ਸੁ ਪਕਰਮਾ॥ ਗਯੋ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਗੰ ਧਰਮਾ॥੧੧॥ ਜਾਇ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਦ ਬੰਦੇ॥ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਨਿਹਾਰ ਹਿਆ ਨੰਦ ਕੰਦੇ॥ ਸੀਘ੍ਰ ਕਰਤ ਜਾਇ ਅਤਿਹਦੋਰਾ॥ ਮੈ ਨਿਰਖਹੁ ਮਲੇਛ ਗਨ ਰੋਰਾ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਆਗਾ ਰੋਕਤਸਤ੍ਰ ਕੋ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਜਾਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਚਲੇ ਸਤ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਮੁਦਮਾਨ॥੧੩॥ ਸਤਗੁਰੂ ਸੇ ਲਗ ਗਏ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਰ॥ ਕਹੀ ਜਾਇ ਕਿਨ ਲਰਤ ਤੂੰ ਭੇਜ ਅਜੀਤ ਮ੍ਰਿਗਾਰ॥੧੪॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਯਤਨੁ ਮਮ ਹਿਯ ਮਹਿ ਯਹ ਬਾਤ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨ ਕੈ ਕਹੀ ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਗ ਦਾਤ॥੧੫॥ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਹਯਾਲਗ ਲਰਤੰਤ ਐਹੈ ਰਿਸਧਾਰ॥ ਆਗੇ ਹੋਨੀ ਹੋਇ ਸੋ ਹੈ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਜਾਇ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਤੀਖਤ ਸਤਗੁਰੂ ਸਹੀ॥ ਜਾਹਿ ਆਪ ਅਬ ਤਜ ਰਣ ਰੰਗਾ॥ ਮਾਨ ਬਚਨ ਸਾਮੀ ਸਰਬੰਗਾ॥੧੭॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿਤ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਕਈ ਸਹੰਸ੍ਰ ਅਰਿਨ ਕੋ ਆਏ॥ ਪਾਛੇ ਲਰਤ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਰਹਾ॥ ਲਾਖਨ ਸੈਨ ਸੰਗ ਰਣ ਗਹਾ॥੧੮॥ ਆਲਾ ਛੰਦ॥ ਤੜਪਨ ਲਾਗੇ ਤਬੈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਜਬਰਦਸਤ ਕਤ ਆਵਤ ਨਾਹਿ॥ ਨਾਹਿ ਕਤੂੰ ਮਲੇਛ ਸੈਨਾ ਹਤ ਛਿਪਤ ਆਪ ਭਾਖਤ ਬਲ ਬਾਂਹ॥ ਅਰੇ ਦੁਸਟ ਮੈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਭੋ ਦੇਹੁ ਜਬਰਦਸਤੀ ਸਭ ਖੋਇ॥ ਕਿੰਹ ਮੂਰਖ ਤੁਰ ਨਾਮ ਸੁ ਰਾਖਾ ਜਬਰਦਸਤ ਕਰ ਅਰਥਨ ਕੋਇ॥੧੯॥ ਜਬਰਦਸਤ ਲਲਕਾਰਤ ਸੂਰਨ ਆਪਨ ਸਾਮੁਹਿ ਜਾਤ ਡਿਰਾਇ॥ ਇਕ ਇਕ ਸਿੰਘ ਮਾਰ ਸਤ ਸਤ ਕਹਿ ਸਵਰਗ ਜਾਤ ਜਹ ਗੁਰ ਕਰ ਥਾਇ॥ ਬਹੀ ਸ੍ਰੋਣਾ[4]

1. ਕਾਂ,
2. ਦੇਰੀ,
3. ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਲੋਕ,
4. ਲਹੂ ਦੀ ਧਾਰਾ

ਸਰਿਤਾ ਤਹਿ ਭਾਰੀ ਸੁਝਿ ਨ ਪਰਤ ਸੁ ਅਪਨ ਪਰਾਇ॥ ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਪਰਤ ਪੈਰ ਸਭ ਫਿਸਲਤ ਲਰਤ ਪਹਾਰੀ ਤੁਰਕ ਸੁ ਆਇ॥੨੦॥ ਦੇਖਤ ਦੇਵ ਗੋਨ ਮਹਿ ਠਢੇ ਪੁਹਪਨ ਬਰਖਾ ਬਰਖਾਇ॥ ਧਨਯ ਧਨਯ ਸ੍ਰੀ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਬਰ ਜੋਧਾ ਬਡੇ ਬਡੇ ਪਦ ਪਾਇ॥ ਜਥਾ ਲਖਨ ਰਾਵਨ ਕੇ ਰਨ[1] ਮੈ ਰਾਮ ਹੇਤ ਕੀਨੋ ਘਮਸਾਨ॥ ਤਥਾ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਲਰਤ ਸਮੁਹਿ ਹੈ ਕਹਿ ਨ ਜਾਤ ਸੋ ਜੰਗ ਸਮਾਨ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਡੇਢ ਪਹਰ ਲਗਥਿਕਲੇ ਲਰੈ॥ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਜੀਅਤਿ ਰਿਸ ਧਰੈ॥ ਏਕ ਲਾਖ ਸਤ ਸੈ ਖਪਾਈ॥ ਦੇਵ੍ਲ ਜਯ ਜਯ ਸੁਰ ਸੁ ਸੁਨਾਈ॥੨੨॥ ਗੋਰੀ ਲਾਗੇ ਮਸਤਕ ਮਾਹੀ॥ ਦੇਹ ਤਯਾਗ ਮਿਥਯਾ ਤਬ ਤਾਹੀ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਕਹਿ ਫਤੇ॥ ਉਰ ਧਰ ਧਯਾਨ ਸਤਗੁਰੂ ਸਤੇ॥੨੩॥ ਦੇਹ ਤਯਾਗ ਗੁਰ ਪੁਰ ਕੋ ਗਏ॥ ਸਕਲ ਪਹਾਰੀ ਬਿਸਮਿਤ[2] ਭਏ॥ ਜਯ ਜਯ ਦੇਵਨ ਦੁੰਦਤਿ ਬਾਜਾ॥ ਧਨ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਰਣਗਾਜਾ॥੨੪॥ ਕਬਿਤ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਚਲਾਇ ਗੋਰੀ ਚੂਕੀ ਸਰਧਨ ਛੋਰੀ ਹੋਰੀ ਖੇ ਸੋ ਖੇਲਸੋ ਦਿਖਾਯੋ ਬੀਰ ਭਾਰਾ ਹੈ॥ ਫੇਰ ਕਰਵਾਰ ਯਹਿ ਕਰ ਕਰ ਵਾਰ ਮਾਨੋ ਮਾਖਨ ਕੇ ਗੋਲਾ ਪੈ ਬਹਤ ਖਗ ਧਾਰਾ ਹੈ॥ ਦਵਾਦਸ ਘਰੀ ਲੌ ਜੇਕਰ ਕੈ ਅਭੰਗ ਰੰਗ ਏਕ ਲਾਖ ਸੈਨਾ ਸੂਰ ਮਾਰੇ ਬੀ ਸੁਮਾਰਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਤੈਨ ਹਾਰਾ ਹੈ ਨਿਹਾਰਾਦਿ ਬਯ ਜੁਧ ਐਸੋ ਸਾਚੋ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰਾ ਹੈ॥੨੫॥ਦੋ:॥ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਕੋ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਮਾਨ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਕੇ ਸੀਸ ਕੋ ਤੁਰਕਨ ਸਮਝਯੋ ਆਨ॥੨੬॥ਚੌ:॥ ਭਲੇ ਰਮਾਲਹਿ ਮੈ ਧਰ ਲੀਨੋ॥ ਯਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਸਿਰ ਚਲਨੋ॥ ਮਿਲ ਅਪਸ ਮਹਿ ਹਰਖ ਬਢਾਵੈ॥ ਜਿਹਿ ਹਿਤ ਇਤ ਹਮ ਜੰਗ ਮਚਾਵੈ॥੨੭॥ ਸੋ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਬ ਹਮ ਮਾਰਾ॥ ਭਯੋ ਸਫਲ ਛਲ ਬਲ ਅਧਿਕਾਰਾ॥ ਦੌਰੀ ਫੇਰ ਮਲੇਛੀ ਸੈਨਾ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਜੀਅ ਤੇ ਬਿਸਰਯੋ ਭੈਨਾ॥੨੮॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੨॥ਦੋ:॥ ਸਿਰਸਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਯਤ ਸਰਸ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ॥ ਪਾਰ ਭਏ ਭਵ ਭਾਰ ਹਰ ਕਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਭੀਤ॥੧॥ਚੌ:॥ ਪਿਤੁ ਪਦ ਪਦ ਪਮਾਇ ਪ੍ਰਮੁਦਾਨੇ॥ ਊਦੈ ਸਿੰਘ ਸੁਰਮਤਿ ਸੁ ਬਖਾਨੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨਹੁ ਸਪੂਤ॥ ਇਨ ਲਿਖ ਦੀਨ ਬਿਦਾਵਾ ਬਿਭੂਤ॥੨॥ ਅਬ ਤੇ ਅਪਨੇ ਕ੍ਰਿਤ ਕਹਿ ਪੈ ਹੈ॥ ਦੇਹ ਤਯਾਗ ਸੁਰਧਾਮ ਸਿਧੈ ਹੈਂ॥ ਤੁਮ ਦਾਯਾ ਭਲ ਕਰੀ॥ ਯਾਤੇ ਅਧਿਕ ਰੀਤ ਉਰ ਧਰੀ॥੩॥ ਸਦਾ ਸਹਾਇਕ ਰਹਹੁ ਖਾਲਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰ ਸਭ ਪੂਰ ਲਾਲਸਾ॥ ਇਤ ਘਮਸਾਨ ਕਰਤ

1. ਯੁੱਧ ਵਿਚ,

2. ਹੈਰਾਨ

ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਬਲਕਾਰੀ॥੪॥ ਸਿਰ ਕਾਲ[1] ਗਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਆਏ॥ ਅੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰ ਆਪ ਸਮਾਹੇ॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ ਸੋ ਕੀਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰ[2] ਬਾਸਾ ਲੀਨਾ॥੫॥ਦੋ:॥ ਤਬਲੌ ਸਿਰਸਾ ਬਢਅਤਿ ਹਿਰਸਾ ਆਪਨੀ ਓਰ॥ ਬਚੇ ਜੇ ਘਾਇਲ ਸਿੰਘ ਬਰ ਬਹੇ ਬਾਰਿ ਕੀ ਜੋਰ॥੬॥ ਪਾਂਚ ਸਿੰਘ ਜੀਵਤ ਬਚੇ ਘਾਇਲ ਆਏ ਚੋਰ॥ ਜਹਾ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ ਸੂਰ ਸਿਰਮੋਰ॥੭॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਪੂਰੀ ਕਰੀ ਭਿਲਾਖਾ॥ ਚਾਲਿਸ ਮੁਕਨ ਮਹਿ ਜਹਾਂ ਸੋਹਤ ਕਲਿ ਬਲ ਦਾਖ॥੮॥ ਬੀਸ ਕੋਸ ਮਹਿ ਜੁਧ ਅਤਿ ਭਯੋ ਮਹਾਂ ਬਲਕਾਰ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਮਿਰਿ ਅਤਿ ਸੁਖਦ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ ਬਲਧਾਰ॥੯॥ਚੌ:॥ ਅਪਰ ਬਿਦਾਵੇ ਵਾਰੇ ਮਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤਿ ਰਣ ਕਰੇ॥ ਸੁਨ ਸੁਤ ਗੁਰ ਤਬ ਸਾਧ ਉਚਾਰਾ॥ ਯਹ ਸਰਸਾ ਨਾਰਾ ਗੁਰ ਮਾਰਾ॥੧੦॥ ਤਬ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਨਤੀ ਕਹੀ॥ ਸਹਿਤ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਹੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਅਬ ਚਲਿਐ ਪਾਰ॥ ਪਾਛੇ ਆਵਤ ਅਰਿਬਿ ਸੁਮਾਰ॥੧੧॥ ਬੀਸ ਕੋਸ ਲਗ ਜੰਗ ਮਹਾਨਾ॥ ਅਬ ਰਹਿ ਗਏ ਨਰ ਅਲਪ ਅਕਾਮਾ॥ ਤਾਤੇ ਗਊਰ ਚਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਪੁਨਿ ਬਨਿਹੈ ਪਲ ਮਹਿ ਸੁਖ ਰਾਸਾ॥੧੨॥ ਹਮਸੇ ਲਾਖਨ ਇਕ ਖਿਨ ਮਾਹੀ॥ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਪਜਿਹੈ ਯਾਹੀ॥ ਤਾਤੇ ਆਪ ਆਪਨੇ ਭਾਨੇ॥ ਅਬ ਚਲਿਐ ਕਰ ਸਪਦ ਸੁਜਾਨੇ ॥੧੩॥ ਤਬ ਲੌ ਮਾਤ ਗੁਜਰੀ ਆਈ॥ ਲਿਏ ਪੋਤ੍ਰ ਰਥ ਪਰ ਮਗ ਜਾਹੀ॥ ਰੋਪੜ ਨਿਕਟ ਘਨੋਲੇ ਆਏ॥ ਇਕ ਸਿਖ ਮਿਲਯੋ ਸੈਨ ਸਮੁਹਾਏ॥੧੪॥ ਕਹੀ ਕਹਿਅ ਕਛੁ ਕਾਜ ਮਹਾਨਾ॥ ਮੈ ਰਾਵਰ ਸੇਵਕ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਮਹਲ ਏ ਮੇਰੇ॥ ਸੇਵਨਿ ਸਾਰੋ ਪਰ ਕਹੁ ਨੇਰੇ॥ ਪੁਨ ਦਿਹਲੀ ਮਹਿ ਇਨਹਿ ਲਿਜਾਈ॥ ਸੇਵਹੁ ਸਫਲ ਕਾਇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੧੫॥ ਹੁਇ ਹੈ ਪੂਰਨ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ॥ ਜੈਸੀ ਤੁਮਰੀ ਰਹੈ ਭਾਵਨਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਪਦ ਗਹਿ ਕਰ ਪੁਨ ਕਹੀ॥ ਰੋਪਰ[3] ਮਮ[4] ਸੰਬੰਧ[5] ਸ ਸਾਹੀ॥੧੬॥ ਮੈ ਸੰਵਤ ਦਿਹਲੀ ਕਹਿ ਜੈ ਹੌਂ॥ ਮਾਤਨ ਕੀ ਜੂਠਨ[6] ਕੋ ਖੈ ਹੌਂ॥ ਦੋਊ ਡੇਰਨ ਕੇ ਸੰਗ ਗਯੋ॥ ਸੇਵਤ ਸੁਲਭ ਸੁ ਆਗਯਾ ਭਯੋ॥੧੭॥ ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਿ ਹੂੰ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ॥ ਪੁਨ ਮਿਲਿ ਹੈ ਹਿਹ ਕਹਿ ਦ੍ਰਿਢ ਕੀਨਾ॥ ਅਬ ਯਹ ਸਮਯ ਐਸ ਹੀ ਆਯੋ॥ ਯਾਤੇ ਯਹੈ ਕਰਨ ਮਨਭਾਯੋ॥੧੮॥ ਆਗੇ ਚਲ ਕੋਟਲੇ ਸਮੀਪਾ॥ ਮਿਲਯੋ ਪਗਨ ਆਨ ਹਿਤ ਦੀਪਾ॥ ਆਗੇ ਸਤਗੁਰੁ ਢਿਗ ਬਹੁ ਬਾਰਾ॥ ਬੇਚੇ ਅਸਵ ਲਹਯੋ ਧਨ ਭਾਰਾ॥ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਪਰਾਆ ਸਿਖ ਪਾਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਮਮ ਗ੍ਰਹਿ ਚਲ ਅ ਕੋਟਲ ਮਾਹੀ॥ ਸੇਵਹੁ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਕ ਨਾਹੀ॥੨੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਰੀ ਭਾਵਨੀ ਪੂਰੀ॥ ਜੈ ਹੈ ਆਗੇ ਕਾਮ ਜਰੂਰੀ॥ ਦਿਓ ਸਸਤ੍ਰ ਅਰ ਹੁਕਮ ਸੁ ਨਾਮਾ॥ ਰਹਹੁ ਖੁਸੀ ਨਿਵਸਹੁ

---

1. ਮੌਤ, 2. ਸਵਰਗ ਵਿਚ, 3. ਰੋਪੜ, 4. ਮੇਰਾ, 5. ਸਬੰਧੀ, 6. ਬੱਚਿਆ ਭੋਜਨ (ਜੂਠ)

ਤੁਮ ਧਾਮਾ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਗ੍ਰਾਮ ਘਨੋਲੇ ਕੋਟਲੇ ਮੰਜੀ ਬਨੀ ਸੁਜਾਨ॥ ਪੂਜਤ ਪੂਜਤ ਕਾਮਨਾ ਸਭਹੀਂ ਕੀ ਸੁਖ ਦਾਨ॥੨੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੯ਤਚੌ:॥ ਆਗੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮਾਜਰੇ ਬੂਰ॥ ਉਤਰੇ ਕਿਰਪਾ ਸਿੰਧੁ ਹਜੂਰ॥ ਜਲ ਨਿਕਾਰ ਮੁਖ ਨਯਨ ਪਖਾਰ[1]॥ ਕਰੇ ਸੁਚੇਤ ਭਏ ਸਕਾਰੇ॥੧॥ ਸਿੰਘਨ ਗਨ ਹੂੰ ਕੀਨ ਸੁਚੇਤੀ॥ ਤਬ ਲੌ ਆਯੋ ਏਕ ਅਰਿ ਭੇਤੀ॥ ਤਿਹ ਤੇ ਪੂਛੀ ਕਹ ਤੇ ਆਯੋ॥ ਤਿਨ ਅਪਨੋ ਲਖ ਬਚਨ ਸੁਨਾਯੋ॥੨॥ ਦਸ ਲਖ ਸੈਨ ਔਰ ਰਿਸਧਾਰੀ[2]॥ ਆਵਤ ਪਕਰਨ ਜੋ ਗੁਰ ਭਾਰੀ॥ ਜਿਨ ਸਭ ਜਗ ਕਹਿ ਨਾਚ ਨਚਾਯੋ॥ ਤਊ ਹਾਥ ਕਾਹੂ ਨਹੀ ਆਯੋ॥੩॥ ਇਤੀ ਬੇਰ[3] ਲਰ ਲਰਿ ਪਚ ਮਰੇ॥ ਪੁਨ ਕਰ ਬਲ ਛਲ ਅਤਿ ਲਲਕਰੇ॥ ਜੋਨ ਆਜ ਅਬ ਪੁਕਰਨ ਬਨੈ॥ ਤੋ ਕਿ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਮਨੈ॥੪॥ ਖਾਜਾ ਕੇ ਢਿਗ ਖਬਰ ਸੁਨੈ ਹੋ॥ ਆਈ ਸੈਨ ਸੁਬੈਨ ਬਤੈ ਹੋ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਯੋ ਤੁਰਕ ਜਬ ਤਹਾਂ॥ ਪੁਨ ਉਪਜੀ ਮਨ ਮਹਿਗੁਰੁ ਮਹਾਂ॥੫॥ ਤਹਤੇ ਉਠ ਚਮਕੌਰ ਪਧਾਰੇ॥ ਉਤਰੇ ਦਖਿਨ ਬਾਗ ਮਠਾਰੋਂ॥ ਸਿੰਘ ਭੇਜ ਚੌਧਰੀ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਕਿਲਾ ਦਿਖਾਵਹੁ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ॥੬॥ ਹਾਨ ਲਾਭ ਕਛੁ ਰਾਗ ਨ ਰੋਖਾ॥ ਏਕ ਚਿਤ ਇਕ ਬ੍ਰਿਤ ਗੁਰ ਚੋਖਾਂ॥ ਸਮਰ ਸੂਰ ਜਿਹ ਸਮ ਸੁਨ ਆਨਾ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਆਪ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਤਿਹਿ ਮਾਯਾ ਕਰ ਕਿਆ ਪਸਾਰਾ॥ ਕੋਲਖ ਸਕਹਿਸੁਮਤਿ ਬਿਸਥਾਰ॥ ਪਾਚ ਸਿੰਘ ਜੋ ਘਾਇਲ ਬਚੇ॥ ਪਾਚ ਸਤਕ ਮੈ ਤੇ ਖਚ ਪਚੇ ॥੮॥ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕੇ ਚਰਨਨ ਪਰਲਾਗੇ॥ ਬਕਸਹੁ ਬਕਸਹੁ ਸੋਲਤ ਬਾਗੇ॥ ਤਬ ਲੌਂ ਸਿੰਘ ਆਇ ਕਰ ਕਹੀ॥ ਕਹਤ ਚੌਧਰੀ ਮਾਯਾ ਨਹੀ॥ ਖਾਲੀ ਕਰ ਗੁਰੁ ਦਰਸਨ ਕੈ ਹੋ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਿਮਿ ਤਿਹ ਸਮਝੈਹੋ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਬਹੀ ਤਿਹ ਕਹੀ॥ ਪੰਚ ਮੁਹਰ ਦੀਨੀ ਕਰ ਗਹੀ॥੧੦॥ ਸੋ ਲੈ ਤਬ ਚੌਧਰੀ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਗੁਰਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਿਲਾ ਯਹ ਜੋਈ॥ ਹਮ ਦੇਖਨ ਚਾਹਤ ਅਬ ਸੋਈ॥੧੧॥ ਸੁਨਤ ਜਾਟ[4] ਅਤਿ ਮਨ ਮਹਿ ਡਰਾ॥ ਲਾਖ ਸੈਨ ਪ੍ਰਿਸਟ ਜਿਹਿ ਪਗਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਸੰਗ ਬਿਰੋਧ ਆਪਰਾ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਹੋਇਹ ਨਗਰ ਹਮਾਰਾ॥੧੨॥ ਬੋਲਯੋ ਮਹਾਰਾਜ ਨਹਿ ਜਗਾ॥ ਇਇਸਿਨ ਕੇ ਰਹਬੇ ਹਿਤ ਤਗਾ॥ ਹਮਰੇ ਘਰ ਅਤਿ ਸਤਰ ਦਯਾਲਾ॥ ਪੁਰਖਨ ਬਾਧੀਨੀਤ ਸੁਖਾਲਾ॥੧੩॥ ਤਾਤੇ ਦੇ ਨ ਸਕਤ ਹਮ ਸੋਈ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹੁ ਸੁਨ ਜੋਈ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਗਹਿ ਬਾਧਹੁ ਜਾਟ॥ ਭਏ ਆਪ ਅਸਵਾਰਸ਼ ਠਾਟ॥੧੪॥ ਮਗ ਮਹਿ ਇਕ ਰੋਡਾ ਤਹਿ ਰਹੈ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਸੁ ਸਰਬ ਕਹੈ॥ ਮੋਹੂੰ ਕਹਿ ਦਰਸਨ

1. ਹੱਥ ਮੂੰਹ ਧੋਤਾ,
2. ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਭਰੀ ਹੋਈ,
3. ਕਈ ਵਾਰੀ,
4. ਜੱਟ

ਕਰਵਾਵਹੁ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੰਤਾਪ ਮਿਟਾਵਹੁ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਜਬ ਸਤਗੁਰੁ ਸਾਮੁਹਿ ਗਏ ਮੁਖ ਫੇਰਯੋ ਤਬ ਸਾਹ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕੁ ਤੁਰਕੜੇ[1] ਤੂ ਹੂੰ ਬਿਗਰਯੋ ਰਾਹ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਰੋੜਾ ਕਰਤ ਬਿਨਯ ਬਚ ਬੋਲਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਤੇਜ ਤਰਨ ਅਨਮੋਲਾ॥ ਤੁਰਕ ਨਾਸ ਕਰਪਨ ਕਰ ਆਏ॥ ਨੈਨ ਐਨ ਅਗਨੀ ਸਮ ਭਾਏ॥੧੭॥ ਤੁਰਕਨ ਸਰੀਰ ਜਾਨ ਨਿਜ ਪ੍ਯਾਰ॥ ਨਹ ਮੈ ਆਯੋ ਨਾਥ ਅਗਾਰੇ॥ ਤਾਤੇ ਛਮੁਹੁ[2] ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਮੇਰੇ ਇਸਟ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧੮॥ ਆਗੇ ਲਖਯੋ ਜਾਟ ਇਕ ਦੀਨਾ॥ ਤਾਸੋ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥ ਹਮਹਿ ਚਾਂਹਤ ਨਿਰਖਨ ਯਹ ਕਿਲਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤੇ ਜੋ ਹੈ ਮਿਲਾ॥੧੯॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਦੇਹੁ ਧਨ ਮੋਹੀ॥ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਵੇਸ ਰਾਵਰੋ ਸੋਹੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਦੀਨੀ ਮੁਹਰ ਪਚਾਸ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਲਈ ਦਈ ਬਿਸਵਾਸ॥੨੦॥ ਜਬ ਤਾਕੇ ਅੰਦਰ ਕੇ ਅਰੇ॥ ਨਹਿ ਖੋਲਹਿ ਕਿਤਨੁ ਕਹਿ ਹਰੇ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਅਪਨੀ ਤਾਕੀ ਓਰ॥ ਪ੍ਰਵਿਸਾਏ ਸੋਢੀ ਸਿਰਮੋਰ॥੨੧॥ ਪਾਛੇ ਤੇ ਸਭ ਗਯੇ ਖਾਲਸਾ॥ ਜਿਨ ਕੀ ਸਭ ਬਿਧਿ ਪੂਰ ਲਾਲਸਾ॥ ਗੋਰੀ ਤੀਰ ਬਰੂਦ ਸਮਾਨਾ॥ ਲਾਦੇ ਅਨਕ ਖਚਰਨ ਜਾਨਾ॥੨੨॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਸਭ ਸਮਾਤਹਿ ਧਰੀ॥ ਨਰ ਨਾਰੀ ਨਿਕਾਸ ਨਰ ਹਰੀ॥ ਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕ ਕਰ ਸੁਭ ਸੁਖੀ॥ ਕਰੋ ਮੋਰਚੇ ਬੰਦੀ ਰੁਖੀ॥੨੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੪॥ਦੋ:॥ ਛੂਟਤ ਆਏ ਮਲੇਛ ਗਨ ਸੁਧ ਦੀਨੀ ਤਿਹ ਜਾਟ॥ ਹਮਹਿ ਕਾਢ ਯਾਮਹਿ ਬਧਯੋ ਸਤਗੁਰ ਬਲੀ ਸੁ ਠਾਟ॥੧॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਤਹਿ ਖਵਾਜੇ ਕੁ ਕਰਮ ਕੀਨਾ॥ ਘੇਰਾ ਸੈਨ ਲਾਖ ਦਸ ਕੀਨਾ॥ ਪੈ ਕੁਊ ਨਿਕਟ ਕਿਲੇ ਨਹਿ ਜਾਈ॥ ਜਦਯ ਪਿਕਾਰੇ ਲੋਹਦਿਖਾਈ॥੨॥ ਇਤ ਸਤਗੁਰੂ ਕਰ ਕਰ ਕਛ ਗੋਰ॥ ਆਠ ਆਠ ਸਿੰਘ ਚਾਰਹੁ ਓਰ॥[3] ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ॥ ਚਾਰਹੂ ਔਰ ਖਬਰ ਰਖ ਪੂਰੇ॥ ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਅਰ ਕੋਠਾ ਸਿੰਘ ਰਾਖੇ ਧੌਰ ਮਾਹਿ ਗੁਰ ਸਿੰਘ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਬ ਮੈ ਬਲੀ॥ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਕਲਿ ਮਲ ਦਲੀ॥੪॥ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਜਾਨ॥ ਰਾਖੇ ਅਪਨੇ ਨਿਕਟ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਤਕਰੀ ਕਰ ਤਕਰਾਈ॥ ਭਏ ਅਵਾਸ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਈ॥੫॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕਰ ਕਾੜ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ॥ ਆਏ ਅਮਿਤ ਮਲੇਛ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਖਵਾਜੇ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਚੋਧਰੀ॥ ਹੈ ਅਬ ਸਿੰਘ ਕਿਤਕ ਇਹ ਘਰੀ॥੬॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਖਾਨ ਜੀ ਗੁਨਿਏ॥ ਗਿਨੇ ਨ ਮੈ ਪੈ ਇਮ ਅਨੁਮਨਿਏ॥ ਚਾਲਿਸ ਕੈ ਪਚਾਸ ਸਭ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਤਿਨ ਮਹਿ ਘਾਇਲ ਕਿਤਨਕ ਦੈ ਹੈ॥੭॥ ਚਲਨੁ ਸਕਤ ਸਭ ਗਿਰ ਗਿਰ ਪਰਤੇ॥ ਪੈਨ ਜਾਨਿ ਐ ਕੈਸੇ ਲਰਤੇ॥ ਤਬ ਖ੍ਵਾਜੇ ਸੂਬਨ ਸਨ ਕਹੀ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿ ਬੋਲੀ

1. ਮੁਸਲਮਾਨ,
2. ਮੁਆਫ਼ ਕਰੋ,
3. ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ

ਦਹੀ॥੮॥ ਰੈਨ ਮਾਹਿ ਲਘੁ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਨੇ॥ ਲਰੇ ਮਰੇ ਹਤ ਲਾਖਨ ਪ੍ਰਾਨੇ॥ ਅਬਹੂੰ ਜੌਨ ਪਕਰਿ ਗੁਰ ਗਯੋ॥ ਪੁਨ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਨਹਿ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਭਯੋ॥੯॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਸਬ ਰਿਸਾਈ॥ ਕਾਢੇ ਖੜਗ[1] ਸਾਮੂਹੇ ਆਏ॥ ਬੋਲੇ ਕਹਿ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥ ਲਰਨ ਮਰਨ ਜਿਹ ਨਹਿ ਭਯ ਭੂਰਾ॥੧੦॥ ਇਤ ਸਿੰਘਨ ਸਨ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਸਰਬ ਸਿੰਘੋ ਅਘਦਹੀ॥ ਯਾਹੀ ਤੇ ਹਮ ਪ੍ਰਥਮ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਨਹਿ ਮਾਨਯੋ ਤਾਕੋ ਫਲ ਪਾਯੋ॥੧੧॥ ਅਬ ਜੇਹ ਮਤ ਜਜਾਤੇ ਜੰਗ॥ ਕਹਿ ਤੇ ਤੁਰਕ[2] ਤੋਰ ਬਦਢੰਗ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਭਾਜ ਗਯੋ ਨਹ ਲਰਾ॥ ਤਾਤੇ ਜੰਗ ਚਹਹਿ ਹਮ ਕਰਾ॥੧੨॥ ਨਿਰਖਹੁ ਸ੍ਰੀ ਅਸਕੇਤ[3] ਤਮਾਸਾ॥ ਕਰਤ ਭਵਨ ਬਿਧਿ ਕਹਾ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਖੜਗ ਖੰਜਤ੍ਰ ਮਹਿ ਤਯਾਗਹੁ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਲੇਹੁ ਮੁਕਤ ਫਲ ਭੁਕਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨਾ॥੧੩॥ ਉਪਜਯੋ ਅਤਿ ਧੀਰਨ ਦੀਨਾ॥ ਅਤਿ ਉਤਸਾਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਕੀਨਾ॥ ਥਿਰੇ ਦਰੀਚੀ ਬੀਚ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਨਿਰਖਤ ਖਰੇ ਕਲੇਛ ਬਿਸਾਲਾ॥੧੪॥ ਕਲਗੀ ਸੀਸ ਸੋਹ ਜਰ ਜਰੀ॥ ਹੀਰੇ ਪੰਨੇ ਝਲਮਲ ਭਰੀ॥ ਭਾਰਿ ਅਜਾਨ ਮਾਨ ਦਿਜ ਦੀਨਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਪਨਾਹ ਸੁਇ ਕੀਨਾ॥ ਇਕ ਕਰ ਸਰ ਇਕ ਕਰ ਧਰਧਾਰੇ॥ ਸੋਹਤ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਬ ਗਰ ਡਾਰੇ॥੧੫॥ ਸਾਂਤ ਸ੍ਰੀਰ ਨੈਨ ਰਤ ਨਾਰੇ॥ ਆਨੰਦ ਮਤਿ ਆਨੰਦ ਪਤ ਪਯਾਰੇ॥੧੬॥ ਮੁਖ ਮੰਡਲ ਲਖ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਸਹਜਹਿ ਹੋਤ ਮਲੇਛਨ[4] ਨਾਸਾ॥ ਮਾਰਤ ਸਰ ਕਰ ਧਰ ਕਰ ਜਬਹੀ॥ ਗਿਰਤ ਸੂਰ ਅਗਿਨਤ ਧਰ ਤਬਹੀ॥੧੭॥ ਕਰਤ ਅਸ ਬਿਦਯਾ ਸੁਖ ਖਾਨੀ॥ ਨਹਿ ਕਛੁ ਰੋਖਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਗਯਾਨੀ॥ ਸਰਬ ਮੋਚਨ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਲਰਹਿ ਅਧਿਕ ਕਰਕੈ ਬਲ ਬਾਹੀ॥ ਬਿਨ ਗੋਲੀ ਬਰੂਦ ਬਿਨ ਠਾਰੇ॥ ਕੇਵਲ ਤੋਰਨ ਕੇ ਚਮਕਾਰੇ॥ ਤੁਟਹਿ ਅਨਿਕ ਸੁੰਕਤੀ ਗੋਰੀ॥ ਦੇਤ ਮਲੇਛਨ ਕੋ ਸਿਰ ਤੋਰੀ॥੧੯॥ ਉਤ ਤੇ ਚਲੇ ਮਲੇਛ ਅਘਰਾ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਨਹੁ ਨਾਮ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਸੈਨਾਪਤਿ ਸਭ ਸੰਗ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਦੋਊ ਸੂਬੇ ਆਏ ਤਾਹੀ॥੨੦॥ ਪਾਛੇ ਆਛਸਭ ਤੇ ਖਾਜਾ॥ ਸੰਗ ਭੀਮ ਸਸਿ ਕੁਮਤਿ ਦਰਾਜਾ॥ ਸੈਨਾ ਦਸ ਲਖਯਨ ਕਰ ਘੇਰਾ॥ ਇਤ ਉਤ ਤੇ ਧਾਵੈ ਸਰ ਫੇਰਾ॥੨੧॥ ਕੋਸ ਪਚਾਸ ਮਧਯ ਸਭ ਸੈਨਾ॥ ਉਤਰੀ ਇਤ ਉਤ ਕਰ ਬਲ ਐਨਾ॥ ਮਧ ਮੰਦਰਾ ਚਲ ਸਰਿਸ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਥਾਨ ਮਨ ਭਾਯੋ॥੨੨॥ ਨਿਕਟ ਨ ਆਵਤ ਕਿਹਤੇ ਬਨੈ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਨਿਰਖਹਿ ਮਨੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਤਬ ਚਿਤ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਹੈ ਏਹ ਮਹਾ ਅਘੀ ਬਲਹਾਰੀ॥੨੩॥ ਪੈ ਕਰ ਸਮਰ ਸਰੋਖ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਕਰਿਐ ਇਨਕੀ ਪੂਰੀ ਆਸਾ॥ ਬਾਨ ਤਾਨ ਕਰ ਕਾਨ ਪ੍ਰਹਾਰਾ॥ ਕੀਯੋ

1. ਤਲਵਾਰ,
2. ਮੁਸਲਮਾਨ,
3. ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ,
4. ਮੁਗ਼ਲ

ਸਹਸ੍ਰ ਦਸਨ ਦਲ ਛਾਰਾ॥੨੪॥ ਅਪਰ ਸੂਰ ਤਬ ਅਤਿ ਰਿਸਿ ਧਾਏ॥ ਮਾਨਹੁ ਨਾਗ ਬੰਸ ਖੁਨ ਸਾਏ॥ ਕਾਰੇ ਭੂਰੇ ਡੀਲ ਲਰਾਰੇ॥ ਅਗਿਨਿਤ ਭਏ ਮਲੇਛ ਕਰਾਰੇ॥੨੫॥ ਕਾਬੁਲ ਬਲਖ ਬੁਖਾਰੇ ਵਾਰੇ॥ ਗਜਨੀ ਅਰ ਕੰਧਾਰ ਆਪਾਰੇ॥ ਰੂਸ ਰੂਮ ਆਦਿਕ ਲਖ ਘਨੇ॥ ਅਰਬੀ ਤੁਰਕੀ ਅਨਿਗਨ ਜਨੇ॥੨੬॥ ਛਪ ਛੰਦ॥ ਨਾਹਰ ਖਾਨ ਮਹਾਨ ਖਾਨ ਗੈਰਤਿ ਚਢ ਬਾਯੋ॥ ਇਸ ਮਾਇ ਲਥਾ ਐ ਪੁਲਾਦ ਖਾਂ ਭਟ ਠਟ ਆਯੋ॥ ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਚਲੋ ਖਾਨ ਅਸਮਾਨ ਸਮਾਨਾ॥ ਜਾਕੇ ਰਥ ਕਹਿ ਹੇਰ ਲਜ ਭਯ ਭਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਇਕ ਇਕ ਸਹੰਸ੍ਰ ਨਰ ਸੰਗ ਲੈ ਅਗਿਨਿਤ ਜੋ ਧਾਬਾ ਕਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਲਰਨ ਆਏ ਸਰ ਅਨਾ ਕੁਰੇ॥੨੭॥ ਛਪਯ ਛੰਦ॥ ਖਾਂ ਸੁਲਤਾਨ ਮਹਾਨ ਖਾਨ ਧਾਯੋ ਸੁ ਜਹਾਨਾ॥ ਕਰ ਕਰ ਕਾਢ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਚਢੇ ਬਾਜੀਨ ਕਿੰਕਾਨਾ[1]॥ ਮੀਆਂ ਖਾਂ ਭੂਰੇ ਖਾਂ ਸੈਦੇ ਖਾਂ ਚਢ ਧਾਏ॥ ਖਾਨ ਮੂਲ ਫੂਲ ਖਾਨ ਗੁਨੇ ਖਾਂ ਆਧਕ ਰਿਸਾਏ॥[2] ਮੁਗਲ ਬੰਸ ਸੁਖ ਲੀਲ ਖਾਂ ਮਿਰਜਾ ਬੇਗ ਹਯਾਤ॥ ਧਾਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਪੈ ਕਰ ਕਰ ਵੂਰ ਮਹਿ ਪਾਤ॥੨੮॥ ਛਪਯ ਛੰਦ॥ ਕਰਮ ਬੇਗ ਅਬਦੁਲੇ ਖਾ ਕਰ ਰੋਸ ਅਪਾਰਾ॥ ਬੇਰ ਬੇਗ ਜਾਫਰ ਖਾਂ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਖਾਨ ਇਮਾਜ ਜਹਾਨ ਭਯੋ ਅਤਿ ਬੇਈਮਾਨਾ॥ ਪਾਏ ਕਰ ਘਟਾ ਟੋਪ ਛੋਪ ਚਮਕੌਰ ਮਦਾਨਾ॥ ਤਹਿਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਤਮਕ ਤੀਰ ਲਾਗੇ ਚਲਨ॥ ਭਨ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕ੍ਰਿਪਾਯਤਨੁ ਸਭ ਕਲਿ ਕੁਲ ਕਲ ਮਲ ਦਰਨ॥੨੯॥ ਛਪਯਾ॥ ਕਰਤ ਜਾਤ ਸੁ ਕਾਰ ਸਰਮ ਸਮ ਸਰ ਬਲ ਧਾਮਾ॥ ਕਨੌ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਕਰਤ ਸਭ ਹੀ ਮਨ ਕਾਮਾ॥ ਨਿਕਟ ਨ ਆਵਨ ਦੇਤ ਲੇਤ ਸਿਰ ਸਰ ਪਲ ਮਾਹੀ॥ ਸਕੁਚਤਿ ਸਭ ਰਜਪੂਤ ਦੂਤ ਮਲ ਮਲੇਖਯ ਮਲਾਹੀ॥ ਇਕ ਨਿਮਖ ਮਾਹਿ ਜਰ ਉਥਲ ਜਲ ਕਰ ਥਲ ਜਲ ਜਲ ਖਲ ਬਿਮਲਾ॥ ਓਹ ਕਰਤ ਜੰਗ ਧਰ ਖਲ ਭਲਤ ਡੁਲਤ ਸੀਸ ਧਲਵਹੁ ਪ੍ਰਬਲਾ॥੩੦॥ ਜਿਹ ਸਰ ਲਗਤ ਜਾਇ ਕਰਤ ਤਿਹ ਤਨਹਿ ਬਿਹਲਾ॥ ਛੰਦ ਏਕ ਤੇ ਦੋਇ ਚਾਰ ਤਨ ਜਾਤ ਕਰਾਲਾ॥ ਸਰਪਸਰਿਸ ਜਿਮ ਹੋਤ ਸਰ ਸੁਤਿਪਿ ਲਗਿ ਅਰਿ ਅੰਗਨ॥ ਕਰਤ ਬਿਹੰਗਨ ਭਖਯ ਗਿਧਿ ਸਿਰ ਗਾਲ ਕੰਕ ਸਨ॥ ਸਰ ਛੂਟਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਸਿੰਘਨ ਕੀਰਖਯ ਕਰਨ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਤਮ ਦੂਰ ਕਰ ਦੂਸਰ ਜਨ ਦੀਖਤ ਤਰਨ॥੩੧॥ ਬਿਨ ਗੋਰੀ ਬਰੂਤ ਚਲਤ ਬੰਦੂਕ ਅਨੇਕਾ॥ ਅਰਿ ਸਿਰ ਗਿਰ ਧਰ ਪਰਤ ਮਨਹੁ ਤਰੁ ਬਿਲਯ ਬਿਬੇਕਾ॥ ਪੁਨ ਦੂਸਰ ਰਿਸ ਕਰਤ ਅਰਤ ਅਰਿ ਪਰਤਿ ਸੁ ਭੂਮੈ॥ ਭਕ ਭਕ ਭਪਕਤ ਘਾਹੁ ਭੂਮ ਭਰਿ ਘਾਇਲ ਝੂਮੈ॥ ਹਸਰੁਦ੍ਰ ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਲਿਏ ਪੋਹਤ ਇਤ ਸਿਰ ਘ੍ਰਨ॥ ਜੋਗਿਨ ਜਮਾਤ

---

1. ਘੋੜੇ,
2. ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਏ

ਅਚਵਤ[1] ਫਿਰਤ ਡਿਕਰ ਤਰੁ ਧਿਰ ਪੁਲਿਤ ਚਰਨ॥੩੨॥ ਪੁਨ ਧਾਏ ਸੁ ਮਲੇਛ ਅਧਕ ਕਾਰੇ ਅਰ ਭੂਰੇ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਲਲਕਾਰ ਲਿਏ ਕਰਵਾਰ ਸਰੂਰੇ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਅੰਗ ਸਮਾਨ ਜੰਗ ਗਿਰਿ ਸਹਿਨ ਸਕਤ ਕੁਊ॥ ਮਰਨ ਭਰਨ ਜਿਨ ਭਯ ਨ ਸੁਨਯੋ ਕਬਹੂੰ ਸਹੁਆ॥ ਅਸ ਕਈ ਸਹੰਸ੍ਰ[2] ਮਲੇਛ ਗਨ ਮਾਰੇ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਰਿ॥ ਹਰ ਧਰਾ ਭਾਰ ਬਿਸੁਮਾਰ ਸਭ ਦੁਰਲਭ ਪ੍ਰਭੁ ਨਰ ਦੇਹਿ ਧਰ॥੩੩॥ ਕਰ ਹੱਲਾ ਪੁਨ ਧਏ ਬੀਰ ਬਲਵਾਨ ਤੁਰਕ ਗਨ॥ ਚਾਹਤ ਚਢਤ ਦੀਵਾਰ ਘੁਸਹਿ ਸਾਹਿਬ ਜਿਹ ਸੁਰ ਧਨ॥ ਅਰੇ ਬੀਰ ਅਨੇਕ ਬਾਨ ਧਨ ਤਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਗਿਰੇ ਪੂਰੇ ਮਹਿਮਹਾ ਰਹੇ ਨਹਿ ਤਨ ਮਹਿ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਜਿਮਿ ਸੁਪਨ ਮਨੋਰਥ ਦਾਰਿਦੀਪਾਮਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਪਛਾਨਿਏ॥ ਤਿਮਿ ਗਿਰਿ ਗਿਰਿ ਪਰ ਧਰ ਪਰਤ ਸੁ ਭਟ ਨਹਿ ਪਗ ਠਹਰਤ ਠਾਨਿਏ॥੩੪॥ ਬਰਤ ਬਰੰਗਨ ਬੀਰ ਮਚਤ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਪਾਰਾ॥ ਅਨਹੁ ਪਰ ਬਨਹਾਤ ਆਇ ਬਰਤ ਪਰਬਤ ਕੀ ਧਾਰਾ॥ ਤੀਰਥ ਫਲ ਫੁਲਲੇਤ ਦੰਤ ਕਰਵਤ ਕਰ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਰਾਖਤ ਮੁਕਤ ਭਰੋਸ ਮਨਹੁ ਸਤ ਤੁਰਕਨਿ ਦਾਨਾ॥ ਤੀਰ ਤੇਰ ਸਹ ਨਾਇਆ ਢੋਲ ਦਮਾਮੇ ਜਹ ਬਜੇ॥ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ ਸਿਪਾਹਿਅਨ ਤਹਾ ਕਾਊ ਪੂਰੇ ਸਜੇ॥੩੫॥ ਜਬਰਦਸ ਸੁ ਵਜੀਦ ਖਾਨ ਖਵਾਜਾ ਸਭ ਆਏ॥ ਨਿਰਖਤ ਗੁਰੂ ਕੋ ਅਧਕ ਸੁ ਉਮੰਗ ਬਢਾਏ॥ ਮੁਰ ਝਹਿ ਮਨ ਹੀ ਮਾਹਿ ਕਹਹਹਿ ਧਿਕ ਭੀਮ ਚੰਦ ਤੁਹਿ॥ ਕੀਨੋ ਇਤੋ ਉਪਦ੍ਰਵ ਸਾਹੀ ਸੈਨ ਗਈ ਗਹਿ॥ ਜਿਹ ਬਾਨ ਏਕ ਸੁ ਅਨੇਕ ਸਮ ਹਰਤ ਭੀਰ ਭਯ ਅਰਿ ਦਰਲ॥ ਰਾਇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੈ ਦਿਪਤ ਜਗਤ ਦੂਜੋ ਤਰਨ॥੩੬॥ ਸੋਹ ਖਾਇ ਪੁਨ ਹਟੇ ਕਟੇ ਭਟ ਨਰ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਬਲਵਾਨ ਜਿਅ ਤਨਹਿ ਮਰਿ ਅਕੁਲਾਈ॥ ਅਬ ਲਰਿ ਸਰਨ ਮਹਾਨ ਯਹੀ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰਨੀ ਕਾ॥ ਦੀਨੀ ਆਇਸ[3] ਸੈਨ ਕਰੀ ਕਰਨੀ ਸੁਖ ਜੀਕਾ॥ ਭਟ[4] ਲਾਖਨ ਗੁਰੂ ਲਾਖਨ ਚਲੇ ਸਾਖਨ ਤਿਨ ਕੀ ਰਹਿ ਗਈ॥ ਚਟ ਚੋਪਟ ਝਟ ਪਟਹੋਇ ਕੈ ਦੂਰ ਘਟ ਸਭ ਰਚਨਾ ਭਈ॥੩੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੬॥ਦੋ:॥ ਆਗਯਾ ਲੈ ਕਰ ਮਦਨ ਸਿੰਘ ਕੋਠੀ ਸਿੰਘ ਤਬ ਧਾਇ॥ ਬਹੁਤਨ ਕੇ ਤਨ ਘਾਇ ਸਾਭਿ ਬਹੁਤਨ ਕੇ ਤਨ ਘਾਇ॥੧॥ਚੌ:॥ ਅੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰ ਆਪ ਪਧਾਰੇ॥ ਲਖ ਸਤਗੁਰੁ ਅਤਿ ਕਿਅ ਸਰਦਾਰੇ॥ ਕਤ ਦਸ ਲਾਖ ਸੇਨ ਤੁਰਕਾਨਾ॥ ਸੰਗ ਸੋਭ ਭਟ ਰਾਜ ਪੂਤਾਨਾ॥੨॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਪਿਖ ਕੇ ਕਲਗੀਧਰ ਜੂ ਤਵ ਜੁਧ ਸੁ ਬੁਧਿ ਮਹਾ ਬਿਸਮਾਵਤਿ ਹੈ॥ ਦਾਸ ਲਾਖ ਕੇ ਸਾਥ ਚਾਲੀਸ ਲਰੈ ਯਹ ਜਾਨਤ ਕੋ ਜਗ

1. ਪਚਾਕੇ ਮਾਰਨੇ, ਜਬਾਨ ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਤੇ ਫੇਰੀ,
2. ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ,
3. ਹੁਕਮ,
4. ਸੂਐ

ਜਾਵਤ ਹੈ॥ ਕਹਿਬੇ ਕੀ ਨਹੀ ਕਛੁ ਬਾਤ ਰਹੀ ਕਹਿਬੈ ਕੁਊ ਪਾਰ ਕਾ ਪਾਵਤ ਹੈ॥ ਯਹ ਕੈਸੇ ਰਚਯੋ ਪਥ ਭਾਵਤ ਹੈ ਜਿਹ ਦੇਖਤ ਹੀ ਬਨਿ ਆਵਤ ਹੈ॥੩॥ ਛਪਯ ਛੰਦ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਆਗਯਾ ਲੀਨ ਕੀਨ ਮਨ ਧ੍ਰਵਸੁ ਮਰਨ ਕੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਰਨ ਸਮੀਪ ਲਰਨ ਕਰਹਤਰ ਅਰਨ ਕੋ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁ ਖਜਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਰਸਾਏ॥ ਸਤ ਗੁਰ ਪਦ ਸਦ ਬੰਦ ਅਧਿਕ ਅਰ ਮਾਰਨ ਧਾਏ॥ ਜਿਮਿ ਤੀਤਰ ਗੋਲ ਅਮੋਲ ਪਰ ਪਰਤ ਬਾਜ ਭੂਖੋ ਭਯੋ॥ ਜਿਮ ਗਹਿ ਗਹਿ ਮਾਰੇ ਸੂਰ ਸਭ ਸਮਾਰ ਖੇਤ ਦਾਰਨ ਛਯੋ॥੪॥ ਪੁਨ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਧਸਯੋ ਏਕਲੋ ਸੈਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਪਲਕ ਮਧਯ ਕਰਿ ਦਈ ਦੂਤ ਸੈਨ ਪਤ ਝਾਂਰੀ॥ ਮੁਹਕਮ ਨਾਮ ਮਹਾਨ ਕਿਓ ਮੁਹਕਮ ਰਨ ਮਾਹੀ॥ ਮਹਾਬੀਰ ਬਲਵਾਨ ਕਰਤ ਅਰਿ ਨਰ ਕਰ ਬਾਹੀ॥ ਇਹਿ ਭਾਂਤ ਜੁਧ ਦਾਰੁਨ ਕੁੰਦੇਖਤ ਦੇਵ ਅਕਾਸ ਮੈ॥ ਤਨ ਤਯਾਗ ਸੁਰ ਮੰਡਲ ਭਿਦਯੋ ਪਹੁਚਯੋ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਵਾਸ ਮੈ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਉਪਦੇਸਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸੁ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ॥ ਕਰਹੁ ਅਭੰਗ ਸੁ ਜੰਗ ਕੋ ਹਰਹੁ ਤੁਰਕ ਦਲ ਦੂਤ॥੬॥ ਛਪਯ॥ ਸਤਗੁਰ ਆਇਸ ਪਾਇ ਧਸਯੋ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਪਯਾਰਾ॥ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਨਿਹੰਗ ਸੰਗ ਅਤਿ ਹਿੰਮਤ ਧਾਰਾ॥ ਮਾਰੇ ਸੂਰ ਅਨੇਕ ਜਥਾ ਵਿਤਮਸੁ ਬਿਨਾਸਾ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਸਭ ਕਿਏ ਭਏ ਜੋ ਨਿਕਟਿ ਤਮਾਸਾ॥ ਇਕ ਇਕ ਲਾਖਨ ਸਨ ਜੰਗ ਕਰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਧਰਿ ਧਰ ਗਿਰਾ॥ ਪੁਨ ਗਏ ਧਾਮ ਬੈਕੁੰਠ ਕੋ ਜਹਿ ਨਹਿ ਜਨਮਨ ਹੈ ਜਰਾ॥੭॥ ਪਾਚ ਬੀਰ ਰਿਸ ਧਾਰ ਚਲੇ ਪੁਨ ਸਤ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰੇਰੇ॥ ਚਾਰਿ ਪਰਿਕ੍ਰਮ ਲੀਨ ਗਰਜ ਕਹਿ ਫਤੇ ਉਜੇਰੇ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਬਰ॥ ਟਹਲ ਸਿੰਘ ਅਰ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਪਾਚਹੁ ਮੁਕੇਹ ਪਰ॥ ਜਿਮ ਪਾਚਹੁ ਪਾਡਵ[1] ਜੁਧ ਮੈ ਚਲੇ ਕੌਰਵ[2] ਦਲ ਦਲਨ॥ ਤਿਮ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰਿਨ ਪਰ ਪਰੇ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਅਪਦਾ ਹਰਨ॥੮॥ ਦੇਖਤ ਦੇਵ ਅਕਾਸ ਮਧਯ ਇਨਕੀ ਸੁ ਲਰਾਈ॥ ਮਾਰਤ ਗਹਿ ਸਹਿ ਅਰਨ ਜਥਾ ਮ੍ਰਿਗ ਮ੍ਰਿਗ ਪਤ ਖਾਈ॥ ਡੋਲਤ ਗਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਮਤ ਮਨ ਹੈਹੁ ਰਿਹਾਰੇ॥ ਪਕਰਤਉ ਛਰਤ ਪਰਤ ਕੂ ਦਿਹਤ ਤੁਰੁਕ ਡਰਾਰੇ॥ ਮਨ ਕਰਨੀ ਨਿਜ ਦਿਖਰਾਵਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਰਤਿ॥ ਜਿਮਿ ਤਿਰੇ ਕਰਨ ਪਾਰਥ ਪ੍ਰਭਿਤ ਭਿਰਤ ਤਥਾ ਤਿਹਿ ਬਿਧਿ ਸੁਜਤਿ॥੯॥ ਨਰਾਜ ਛੰਦ॥ ਅਕਾਸ ਮਧਯ ਗਾਮਨੀ ਨਿਹਾਰਤੀ ਅਪਛਰਾ॥ ਬਰੰਤ ਬੀਰ ਧੀਰ ਕੋ ਭ੍ਰਮੰਤਿ ਭੂਰ ਅਛਰਾ॥ ਬਿਕਾ ਸਿਪਾਹਨਾਹ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪਾਨ ਖਾਇਕੈ॥ ਕਹੈ ਆਨੰਦ ਛਾਇਕੈ ਸਮੁੰਦਤਾ ਮਿਟਾਇ ਕੈ॥੧੦॥ ਸੁਬੀਰ ਪੰਚ ਧੀਰ ਜੋ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕੇ ਪਰੇ ਰਹੈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਪਾਨ ਲੈਹਰੀ ਬਿਪ੍ਰਾਨ ਸੈਨ ਕੋ ਦਲ ਖਪਰੀ ਸੜਾਕ ਸੈਹਥੀ ਨਦੈ॥ ਤੜਾਕ ਸ੍ਰੋਨ ਸੀਸ ਤੇ ਗਿਰੈ ਪੜਾਕ ਦੀਨ ਦੈ॥ ਅੜਾਕ ਸੂਰਮਾ ਅਰੇ ਧੜਾਕ ਸੀਸ ਹੈ ਗਿਰੇ॥ ਸੁ

1. ਪਾਂਡਵ, 2. ਕੌਰਵ (ਕੈਰੋਂ, ਪਾਂਡੋ)

ਅੰਗ ਅੰਗ ਰੰਗ ਤੇ ਨਿਹੰਗ ਸ੍ਰੋਣ ਕੇ ਝਿਰੇ॥੧੨॥ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕੈ ਪਹਾਰਿਅਨੰ ਮਾਰ ਕੈ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੋ॥ ਗਿਰੇ ਸੁ ਝੂਮਿ ਭੂਮਿ ਮਧਯ ਮੁਕਤ ਪੰਚ ਬਾਨ ਕੋ॥ ਹਹਾਸ ਦੇਵ ਲੋਕ ਮਾਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਤੇ ਸਿੰਘਾਨ ਕੋ॥ ਚਲੇ ਸੁਬੀਰ ਧੀਰ ਐਹਠੋਕ ਕੈ ਭੁਜਾਨ ਕੋ[1]॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਪਦ ਗਹਿ ਕਹੀ॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਸੰਮਤਿ ਸਹੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਜ ਜੰਗ ਅਖਾਰਾ॥ ਬਿਚਰਿਅ ਜਿਤ ਰੁਚਿਅ ਜਿਤ ਉਦਾਰਾ॥੧੪॥ ਸੁਨ ਅਨਸੁਨੀ ਕਹੀ ਨਹੀ ਕਹੀ॥ ਬਿਹਸ ਤਿਬਦਨ ਅੜਨ ਦਤਿ ਲਹੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਮਾਨਿਐ ਸ੍ਵਾਮੀ॥ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ਦੋ॥ ਹਮ ਲਾਖਨ ਬਨ ਸਕਤ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਪਲਕ ਉਪਾਇ॥ ਲਾਖਨ ਮਿਲ ਲਾਖਯਨ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਭੁ ਦਰਸਨ ਦੁਲਭਾਇ॥੧੬॥ ਆਪੋ ਕਹੀ ਅਬ ਜੰਗ ਕਰ ਕਰਹੁ ਤੁਰਕ ਦਲ ਦੰਗ॥ ਤੁਮਰੋਂ ਹੂੰ ਬਚਿ ਮਾਨਹੋ ਪਯਾਰੇ ਪਰਮ ਅਭੰਗ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਧਾਏ॥ ਆਨੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਲ ਸਿੰਘੁ ਆਏ॥ ਸਿੰਘ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਕੇਸਰਾ॥ ਚਲੇ ਲਰਨ ਦਲ ਮਲਨ ਅਰਿ ਧਰਾ॥੧੮॥ ਝੂਲਨਾ ਛੰਦ॥ ਧਾਇ ਕਰ ਕੋਪ ਸਭ ਓਪ ਤੁਰਕ਼ਨ ਦਲੀ ਚਲੀ ਸੈਨਾ ਸਮੂਹਿ ਜੋਰ ਪਾਈ॥ ਮਾਰ ਤਰਵਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਮੈ ਪਾਰ ਕਰ ਭਾਰ ਧਰਨੀ ਭਰੀ ਪਾਰ ਲਾਈ॥ ਕਾਬਲੀ ਬਖਰੀ ਬਲਖਿ ਬੁਖਾਰੀਅ ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਕੇ ਸੂਰ ਕੇਤੇ॥ ਰੂਸਅਰ ਰੂਮ ਜਰਮਨੀ ਫਰਾਸੀਸ ਕੇ ਲਰਤ ਗਿਰਿ ਪਤਿਨ ਕੇਹ ਨੇ ਤੇਤੇ॥੧੯॥ ਤੀਰ ਤਨ ਬੀਰ ਕੇ ਛੇਦਿ ਉਰਪਾਰ ਭੇ ਤਊ ਨ ਬਿਬਾਰ ਭੇ ਤਯਾਰ ਭੈ ਸੇ॥ ਕਰਤ ਹਥਿਆਰ ਬਿਸਿਆਰ ਰਿਸ ਧਾਰ ਕਰ ਭਿਰਤ ਬਲਿ ਬਾਲ ਸੁਗ੍ਰੀਵ[2] ਜੈਸੈ॥ ਅਧਿਕ ਦਲ ਉਮਡ ਇਕ ਬਾਰਗੀਸ ਲਖ ਕਰ ਲਗੀ ਤਨ ਅਖਿਲ ਗਿਰਿਗੋ ਸਰੀਰਾ॥ ਤਯਾਗ ਤਨ ਧਾਮ ਨਿਤ ਧਾਮ ਮਹਿ ਗੁਮਿ ਗਏ ਅਰਪਿ ਬਲ ਬਾਮ ਤਨ ਹਰੀ ਪੀਰਾ॥੨੦॥ ਅਰ ਪਿਤਨ ਕਰਮ ਧਨ ਧਰਮ ਬਿਨ ਸਰਮ ਕੇ ਹਰਮ ਕੇ ਰੋਗ ਹਰਮਾ ਬਿਸਾਰੀ॥ ਚਰਨ ਅਨੁਕਰਨ ਕਰ ਧਰਨ ਧਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਪ੍ਰਾਨ ਲੌ ਨਿਬਹਿ ਜਿਨ ਗਈ ਯਾਰੀ॥ ਧਨਯ ਸੁਰਲੋਕ ਸੁਰੁ ਗੁਰ ਸਰਸ ਸਾਰਦਾ ਨਾਰਦਾਇਕ[3] ਲਗੇ ਗੀਤ ਗਾਨੇ॥ ਅਖਿਲ ਖਲ ਕਾਲ ਕਲਿ ਕਾਲਾ ਬੰਕ ਰਾਲ ਸੰਗ ਲਰਤ ਭਟ ਭਿਰਤ ਗਿਰ ਪਰਤ ਜਾਨੇ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਨਾਹਰ ਖਾ ਸਨਮੁਖ ਭਯੋ ਲੈ ਕਰ ਬਾਨ ਕਮਾਨ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਤ ਸੰਗ ਤੁਰਕ ਦਲ ਜਾਨ॥੨੨॥ ਝੂਲਨਾ॥ ਕਰਾ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਸੋਢੀ ਖਰੋ ਆਗੇ ਜਿਨ ਸਾਹ ਕੀ ਨਾਹਿ ਮਾਨੀ॥ ਅਪਨੋ ਪੰਥ ਕੈ ਮੰਥ ਕੈ ਬੇਦ ਕੋ ਤੰਥ ਕਾਢਯੋ ਕਹੈ ਕੁਰਬਾਨੀ॥ ਆਜ ਸਭ ਕਸ ਕਹਿਅਮ ਸਕ ਕੀ ਕਾਢਿ ਕੈ ਚਾਢ ਕੈ ਧਨੁਖ ਪਰ ਤੀਰ ਤੀਖਾ॥ ਹਨਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਦਯ ਸਰ ਭਿਦਯ ਕਰ ਕਰ ਹੁਰਨ ਦੇਵ ਸਭ ਗੈਨ ਦੀਖਾ॥੨੨॥ ਬਕਤ ਇਹ ਭਾਤ

1. ਬਾਹਵਾਂ ਠੋਕ ਕੇ, 2. ਸੁਗਰੀਵ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਦਾ ਮਿੱਤਰ, 3. ਨਾਰਦ ਆਦਿਕ ਰਿਸ਼ੀ

ਲਖ ਸਾਹਿਬ ਤਬੈ ਕਹੀ ਨਾਹਰ ਬ੍ਰਿਥਾਨਾਮ ਪਾਯੋ॥ ਅਰੇ ਬਕ ਮੂਢ[1] ਆਗੂਢ ਭੂਲਯੋ ਭ੍ਰਮਯੋ ਸਿਦਕ ਤੇ ਹੀਨ ਇਤ ਲਰਨ ਆਯੋ॥ ਕੁਪਥ[2] ਜੋ ਖਾਇ ਤਿਹਿ ਬੈਦ ਕਹੁ ਕਾਕ ਰੈ ਸਪਥ ਕੈ ਕੁਪਥ ਤੁਮ ਜਬ ਕਮਾਯੋ॥ ਤਿਹੰ ਖਿਨ ਤੇਜ ਪਰਤਾਪ ਸਭ ਨਾਸ ਸੰਤਾਪ ਕੋ ਆਪ ਤੁਮ ਬੀਜ ਬਾਯੋ॥੨੩॥ ਸੁਨਤ ਖਗ ਧਾਰ ਸਰਮਾਰ ਤਨ ਭੇਦ ਕਰਨਿਕਟ ਗੁਰਕੇ ਕਰਯੋ ਅੰਧ ਅੰਗਾ॥ ਸਿੰਘ ਅਕੁਲਾਹਿ ਬਿਕਲਾਇ ਭਟ ਕਵਨਯਹਿ ਕਿਓ ਜਿਨ ਤੇਜ ਨਿਜ ਰਨ ਅਭੰਗਾ॥ ਤਬੈ ਲਲਕਾਰ ਸੰਭਾਰ ਕਰ ਨਾ ਕਰਨ ਕਹੀ ਲੈਸਹੀ ਅਬ ਵਾਰ ਮੇਰੋ॥ ਜਥਾ ਨਿਜਮਤਤ ਮਜਬੂਤ ਆਕਤ ਬਲ ਧ੍ਰਤ ਕਰ ਕਰਯੋ ਜਗ ਮਾਹਿ ਝੇਰੋ॥੨੪॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਲੈ ਕੈ ਸਰਾਸਨ[3] ਤਾਨ ਕੈ ਕਾਨ ਲੋ ਨੀਕੇ ਸੰਧਾਨ ਕੈ ਆਪ ਚਲਾਯੋ॥ ਫੂੰਕਤ ਫੈਰ ਫਨੀਅਰ ਸੋ ਸਰ ਕੈ ਅਰਿਕੈ ਸਿਰ ਆਯੋ॥ ਸੀਸ ਕਟਯੋ ਨ ਹਟਯੋ ਰਨ ਡੋ ਲਖ ਨਾਹਰ ਖਾਂ ਕਬਿ ਕੇ ਉਰ ਭਾਯੋ॥ ਮਾਨਹੁ ਨਾਹਰ ਜਾਹਰ ਹੈ ਸਿਰਲੋਪਨ ਪੂਰਨ ਕੈ ਦਿਖਰਾਯੋ॥੨੫॥ਦੋ:॥ ਗੈਰਤ ਖਾ ਗੈਰਤ ਕਰੀ ਧਰੀ ਨ ਜੀਅਨ ਆਸ॥ ਚਢਲ ਲਗਯੋ ਚਮਕੋਰ ਪ੍ਰਚਲਮਯੋ ਕਰ ਸੁ ਬਿਕਾਸ॥੨੬॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਗੈਰਤ ਖਾ ਕਰ ਕੋਪ ਚਢਯੋਲਦਸ੍ਰੋਣਤ ਕੀ ਸਰਿਤਾ ਭਯੋ ਪਾਰਾ॥ ਜਯੋ ਹੀ ਦਿਵਾਰ ਪੈ ਜਾਇ ਚਹਯੋ ਚਢਿ ਤਯੋ ਬਢਿ ਕੈ ਗੁਰੁ ਤੀਰ ਜੋ ਮਾਰਾ॥ ਲਾਗਤ ਹੀ ਗਿਰਯੋ ਭੂੰਮਿ ਝਰਾਕ ਦੈ ਤਾਛਬਿ ਕੋ ਕਬਿ ਜੀ ਵਿਚਾਰਾ॥ ਲੀਲਗਯੋ ਖਗ ਰਾਜਬਲੀ ਅਹਿ ਰਾਜ ਦੇਤ ਮਨੋ ਫੁਫਕਾਰਾ॥੨੭॥ਚੋ:॥ ਦੋਊ ਸੂਰ ਮਰੇ ਰਨ ਮਾਹੀ॥ ਖਾਜਾ ਛਪਯੋ ਦਿਵਾਰ ਦਬਾਹੀ॥ ਕਾਇਰ ਭਯੋ ਸਮੁਹਿ ਨਹਿ ਆਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਤਬ ਇਮ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ॥੨੮॥ ਲਰਨ ਹੇਤ ਬੀਰਾ ਲੇ ਆਯੋ॥ ਚਾਲਿਸ ਨਰ ਪਰ ਲਾਖਨ ਧਾਯੋ॥ ਤਊ ਤੋਹਿ ਮਰਦੂਦਨਿਲਾਜ[4]॥ ਸਾਮੁਹਿ ਹੋਤ ਲਗਤ ਕਤ ਲਾਜ॥੨੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ: ਪਾਤ: ੧੦॥ ਬੈਂਤ॥ ਗੁਰ ਸਨੈ ਚਿਕਾਰੇ ਕੁਨਦ ਚਿਹਲ ਨਰ॥ ਕਿਦਹ ਲਖ ਬਰਾਇਦਬਰੋ ਬੇਖ ਬਰ॥੧੯॥ ਕਿਪੇ ਮਾਸਿ ਕਨ ਬੇਦ ਰੰਗ ਆਮ ਦੰਦ॥ ਮਿਆਂ ਤੇ ਗਤੀਰੋ ਤੁਫੰਗਾਮਦੰਦ॥੨੦॥ ਬਲਾ ਚਾਰ ਗੀਦਰ ਮਿਆ ਆਮ ਦੰਦ॥ ਬਦਤਬੀਰ ਤੀਰੋ ਤੁਫੰਗਾਮ ਦੰਦ॥੨੧॥ ਚੂੰਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਾਂ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਸਜ਼ਤ॥ ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ॥੨੨॥ ਚਿ ਕਸਮੇ ਕੁਰਾਂ[5] ਮਨ ਕੁਨ ਪਏ ਤਬਾਰ॥ ਵਗਰ ਨਹਿ ਤੁ ਗੋਈ ਮਨਈ ਰਾਹਿਕਾਰ॥੨੩॥ ਨਦਾਨਮਕਿਈ ਮਰ ਦਰੋ ਬਾਹ ਪੇਚ॥ ਅਗਰ ਹਰਨਹੀ ਰਹਿਨ ਆਇ ਦਬ ਹੇਚ॥੨੪॥ ਹਰਾਂਕਸਕਿ ਕਊ ਲੇ ਕੁਰਾ ਆਇਦਸ॥ ਨਜ਼ੇ ਬਸ੍ਰਨੋ ਕੁਸਤਨੋ ਆਇ ਦਸ॥੨੫॥ ਬਰੰਗੇ ਮਗਸ੍ਰ ਸਯਾਹਪੋ ਧਾਮ ਦੰਦ॥ ਬਜਕ

1. ਮੂਰਖ, 2. ਝੂਠੀ ਕਸਮ, 3. ਤੀਰ-ਕਮਾਨ, 4. ਬੇਸ਼ਰਮ, ਖਵਾਜਾ ਮਰਦੂਦ
5. ਕੁਰਾਨ ਦੀਆਂ ਕਸਮਾਂ

ਬਾਰਗੀ ਦਰਖਰੋ ਸਾਮ ਦੰਦ॥੨੬॥ ਹਰਾਂ ਕਸਕਿ ਦੇਵਾਰ ਆਮ ਦਬਰੂੰ॥ ਬਖੁਰਦਨਜ ਕੋਂ ਤੀਰ ਸੁ ਦਸਰ ਕਖੂੰ॥੨੭॥ ਕਿ ਬੇਰੂੰਨ ਆਮਦ ਕਸੇ ਅਜ਼ਦਿਵਾਰ॥ ਨਖੁਰਦੰਦ ਤੀਰੋ ਨਗਸੰਤ ਦਖਵਾਰ॥੨੮॥ ਚੁਦੀਦ ਮਕਿ ਨਾਹਰ ਬਿਆਮਦ ਬਜੰਗ॥ ਚਸੀਦਨਜ ਕੇਤ ਰਤਨ ਬੇਦ ਰੰਗ॥੨੯॥ ਹਮਹਿ ਖਰ ਗੁਰੇਜ ਦਬਜਾਏ ਮੁਸਾਫ॥ ਬਸੇ ਖਾਨ ਖੁਰਦੰਦ ਬਰੂੰ ਗਜਾਫ॥੩੦॥ ਕਿ ਅਫਗਾਨ ਦੀ ਗਰਬ ਆਮਦ ਬਜੰਗ॥ ਚੁਸੈਲੇ ਦਵਾਂ ਹਮ ਚੁਤੀਰੋ ਤੁਫੰਗ॥੩੧॥ ਬਸੇਹਮਲ ਕਰਦੰ ਦਬ ਮਰਦਾਨਗੀ॥ ਹਮਜਹੋ ਸਗੀਹ ਮਚੁ ਦੇਵਾਨਗੀ॥੩੨॥ ਬਸੇਹਮਲ ਕਰਦੰਦ ਬਸ਼ੇ ਜਖਮ ਖੁਰਦ॥ ਦੁਕਸਰਾ ਬਜਾਂਕੁ ਸ੍ਰਜ਼ਾਂਹ ਮਸ ਪੁਰਦ॥੩੩॥ ਕਿਆ ਖਾਜਾ ਮਰਦੂਦ ਸਾਏ[1] ਦਿਵਾਰ॥ ਬਮੈ ਦਾਨ ਆਮਦ ਬਗਰਦਾਨ ਵਾਰ॥੩੪॥ ਦਰੇਗਾ ਅਗਰ ਰੂਇਓ ਦੀਦਾਮੇ॥ ਬਯ ਕਤੀਰ ਲਾਚਾਰ ਬਖਸੀਦਮੇ॥੩੫॥ ਹਮ ਆਖਰ ਬਸੇ ਜਖਮ ਤੀਰੋ ਤੁਫੰਗ॥ ਜਿਮੀ ਗਸ ਹਮ ਚੂੰ ਗੁਲੇ ਲਾਲੈ ਰੰਗ॥੩੭॥ 'ਸਰੋ ਪਾਇ ਅੰਬੋਹ ਚੰਦਾਸੁਦਹ॥ ਕਿ ਮੈਂਦਾਂ ਪੁਰਅਜ਼ ਗੋਇ ਚੌਗਾਸੁਦਹ॥੩੮॥ ਤਰੰਕਾਰ ਤੀਰੋ ਤਰੰਕੇ ਕਮਾਂ॥ ਬਰਾਮਦਯ ਕੇਹਾ 'ਯਹੂ ਅਜ਼ ਜਹਾਂ॥੩੯॥ ਦਿਗਰ ਸੋਰ ਸੈ ਕੈ ਬਰੇ ਕੀਨ ਕੋਸ॥ ਜਿਮਰਦਾ ਨ ਮਰਦਾਂ ਬਰੂੰ ਰਫਤਹੋਸ॥੪੦॥ਚੌ:॥ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹਤ ਕਰਹੁ ਮਿਲਿ ਹਲਾ॥ ਆਗੇ ਹੋਤਿਨ ਪਕਰਤ ਪੱਲਾ॥ ਸਿਰ ਪੈਰਨ ਕੋ ਲਗ ਅੰਬਾਰਾ॥ ਰੁਧਿਰ ਧਾਰਨ ਦਊ ਉਮੜਯੋ ਭਾਰਾ॥੩੦॥ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਭਸਮ ਕਿਤ ਭਈ॥ ਕਹਾਂ ਬਹਾਦੁਰਤਾ ਸਭ ਗਈ॥ ਏ ਮੇਰੇ ਚਾਲੀਸ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਭੂਖੇ ਲਰਤ ਡਰਤ ਨਹ ਕਾਹੀ॥੩੧॥ ਅਰੇ ਮੂਢ ਸਨ ਮੁਖ ਕਿਨ ਆਵੈ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕੋ ਸੰਗ ਨ ਲਿਆਵੈ॥ ਕਤ[2] ਵਜੀਦ ਖਾ ਅਬ ਛਪਿਗਯੋ॥ ਜਬਰਦਸਤ ਹੂੰ ਭਾਜਿ ਪਲਯੋ॥੩੨॥ ਇਕ ਇਕ ਤੀਰ ਮੋਰ ਤੁਮ ਲੇਹੂ॥ ਜਾਇ ਸਰਗ ਸਾਮੁਹਿਤਨ ਦੇ ਹੂ॥ ਤੇ ਭਯ ਭੀਤ ਭੀਤ ਸੇ ਲਾਗੇ॥ ਸੁਨਹਿਨ ਸੀ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਬਾਰੇ॥੩੩॥ ਤਬ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਿਤ ਰੁਖ ਲਹਾ॥ ਲੀਨੇ ਸੰਗ ਪਾਂਚ ਸਿੰਘ ਸਖਾ॥ ਪਿਤ ਸਮੀਪਇਮ ਬਚਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਆਇਸ਼[3] ਦੇਹੁ ਤੁਰੁਕਤਮ ਨਾਸਾ॥੩੪॥ ਸੁਨਤ ਗੁਰੁ ਅਤਿ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨਾ॥ ਧਨਯ ਧਨਯ ਬੇਟਾ ਤੂੰ ਧੰਨਾ॥ ਖੜਗ ਜੁਧ ਮਹਿ ਜੋ ਚਿਤ ਚਲਾ॥ ਜਾਹੁ ਲਰਹੁ ਸੁਤ ਚਿਤ ਮਤਿ ਭਲਾ॥੩੫॥ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਯਾਲੂ ਤੁਮਰੇ ਸਚ ਸਹਾਇ ਕਰ ਹਾਲਾ॥ ਧਰਮ ਜੁਧ ਉਪਦੇਸ ਦ੍ਰਿੜਾਈ॥ ਭੇਜਯੋ ਪੂਤ ਸਪੂਤਸਹਾਈ॥੩੬॥ ਆਲਮ ਸਿੰਘ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ॥ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਅਰਸੁਖਾ ਸਿੰਘ॥ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਏ ਪੰਜ ਨਿਹੰਗ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਜਿਅ ਮਹਿ ਜੰਗ ਉਮੰਗ॥੩੭॥ ਧਾਏ ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰ ਸੰਗ॥ ਕਰਿ ਪਰਿਕਰਮਾ ਗੁਰ ਪਦ[4] ਰੰਗ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਗਜਾਈ॥

1. ਦੀਵਾਰ ਪਿੱਛੇ, 2. ਕਿੱਥੇ, 3. ਹੁਕਮ, 4. ਚਰਨ

ਨੈਨਨ ਰਹ ਨੀਰ ਝਰਲਾਈ॥੩੮॥ ਅੰਤਿਮ ਬਿਦਾ ਜਾਨ ਕਰ ਤਨਕੀ॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਨਿਰਖਹਿ ਪਰਖਹਿ ਗਨ ਕੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਪਦ ਪਦਮ ਬਿਲੋਕੈ॥ ਔਰ ਕਰੈ ਨਹਿ ਕਿਹਿ ਕਰਸੋਕੈ॥੩੯॥ ਕਹੋ ਸੁਨੋ ਔਗਨ ਜੇਤੇ॥ ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਸੁਤ ਲਖ ਅਗਨੇਤੇ॥ ਔਰ ਦੇਹੁ ਯਹ ਪ੍ਰਭ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਤਨ[1] ਤਜ ਮਿਲਹੁ ਬਹੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰਾਨਾ॥੪੦॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੁ ਐਸੇ ਹੀ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਹਮਰੋ ਤੁਮਰੋ ਸੰਗ ਨ ਜੈ ਹੈ॥ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਪੂਰਨ ਕੈ ਹੈ॥ ਤੁਰਕਨ ਕੀ ਜਰ[2] ਜਰਬਰ ਜੈ ਹੈ॥੪੧॥ ਬੇਟਾ ਧਰਮ ਜੁਧ ਜਤਾਈ॥ ਕਰਹੁ ਖਾਲਸੇ ਕਰਹਿ ਤਜਾਈ॥ ਅਸਕਹਿ ਸੂਰਨ ਫੇਰ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਭੁਜ ਭਾਰੇ॥੪੨॥ ਮੁਖ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਮਿਤੋਜ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਚਕਿਤ ਰਹਤ ਉਪਮਾਨ ਨਿਰਾਸਾ॥ ਸਾਂਤ ਸਰੀਰ ਰੋਦ੍ਰ ਕਰ ਕਾਮਾ॥ ਬੀਰ ਉਮੰਗ ਰੂਪ ਅਭਿਰਾਮਾ॥੪੩॥ ਹਾਸਯ ਅਧਰ ਕਰ ਸਰਧਨ ਧਾਰੀ॥ ਭਯ ਦਾਇਕ ਖਲ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰੀ॥ ਅਦਭੁਤ ਅਸ ਸਰੂਪ ਲਖ ਗੁਰ ਕੋ॥ ਉਪਜ ਗਿਲਾਨ ਤਯਾਗ ਧਨ ਘਰ ਕੋ॥੪੪॥ ਮੂਰਤਹਿ ਅਬ ਸਾਇ ਕਰਨੀਕੋ॥ ਚਲੇ ਸਮਰਹਿਤ ਚਿਤ ਕਰ ਹੀਕੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਣ ਮਹਿ ਗਾਜੇ॥ ਜਾਸੁ ਮੇਘ ਬਨਿ ਸਾਵਨ ਲਾਜੇ॥੪੫॥ ਸਿੰਘ ਨਾਦਕਰ ਬਾਰ ਸਬਾਰ॥ ਕਹ ਖਾਜਾ ਮਰਦੂਦ ਗਵਾਰ॥ ਝੂਠੀ ਕਸਮ ਨ ਖਾਵਨ ਹਾਰਾ॥ ਮੂਰਖ ਮਹਾਂ ਨਿਲਜ[3] ਨਕਾਰਾ॥੪੬॥ ਕਹਵਤ ਭੀਮ ਚੰਦ ਗੁਰ ਦ੍ਰੋਹੀ[4]॥ ਕੁਪੰਥੀ[5] ਸੁਪਥਿ ਬਿਰੋਧੋ ਕੋਈ॥ ਅਰੇਕਹਾਵਤ ਠਾਕਰ ਰਾਖੀ॥ ਗਾਇ ਬਿਪ੍ਰ ਕੀ ਸਪਥ ਸੁਭਾਖੇ॥੪੭॥ ਅਬ ਕਰ ਜੰਗ ਗਹਨ ਰਿਸਧਾਰੀ॥ ਮਾਰੇ ਸਮਰ ਸਿੰਘ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਦੁਸ੍ਰ ਦਿਖਾਉ ਦਰਸਨਿਜ ਮੋਹੀ॥ ਹਤਹੁ ਤੋਹਿ ਸਨ ਮੁਖ ਗੁਰ ਦ੍ਰੋਹੀ॥੪੮॥ ਜਰੇਦਸਤ ਤੂੰ ਦਬਿ[6] ਕਤ ਰਹਾ॥ ਸਨਮੁਖ ਹ੍ਵੈ ਨਏ ਕਬਚ ਕਹਾ॥ ਖਾਨ ਵਜੀਦ ਆਉ ਅਬ ਆਗੇ॥ ਲੈ ਗੁਰੁ ਸੁਤ ਤੇ ਕਰਨ ਅਭਾਗੇ॥੪੯॥ ਖਰੇ ਸਿੰਘ ਸਭ ਮਾਰਨ ਆਏ॥ ਏਕ ਏਕ ਪਰ ਲਾਖ ਸਿਧਾਏ॥ ਕਤ ਘਮੰਡ ਸਸਿ ਭੂਪਸ ਸ੍ਰੀ ਨ੍ਰਿਪ॥ ਦੁਰਤ ਕਹਾਂ ਅਬ ਸਠ ਬਨ ਕੈ ਰਿਪ॥੫੦॥ ਇਤਨੇ ਕਹਤ ਡਰੇ ਸਭ ਰਾਜੇ॥ ਭਾਜੇ ਜੇ ਰਦਸ ਅਰ ਖਾਜੇ॥ ਜੰਗਿਨ ਕੋਹਲਾ ਕਰਵਾਯੋ॥ ਅਨਵਰ ਖਾਨ ਬਾਬ ਚਢਆਯੋ॥੫੧॥ ਕਰ ਦ੍ਵੈ ਘਰੀ ਅਧਿਕ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਮਾਰਯੋ ਅਨਵਰ ਬੀਰ ਲਲਾਮਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਿ ਸਭ ਜੁਧ ਦਿਖਾਈ॥ ਨਏ ਸਹੀਦ ਸਿੰਘ ਜਵ ਜਾਈ॥੫੨॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਰਨ ਦੂਰੇ॥ ਜਦਯਪਿ ਕਾਹੁ ਨ ਮਾਰੇ ਮਰੇ॥ ਜੀਵ ਅਨੰਤ ਘਾਇ ਕਰ ਵਾਰਾ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੋ ਦੈ ਲਲਕਾਰਾ॥੫੩॥ਦੋ:॥ ਪਿਤ ਸਨ ਮੁਖ ਤਨ ਤਯਾਗ ਕੈ ਦੁਖ ਨਹਿ ਲਖ ਕਛੁ ਜੀਅ॥ ਯਾ ਅਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਕੋ ਤਯਾਗ ਦੀਓ ਗੁਨ ਸੀਵ॥੫੪॥ਚੌ:॥ ਤਯੋ ਹੀ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਆਏ॥ ਆਇਸ ਲੈ ਰਣ ਮੈ ਸਮੁਹਾਏ॥ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਨਿਜ ਸੰਗ ਸਿਵਾਰੇ॥ ਗਰਜੇ ਜਾਇ

1. ਸਰੀਰ, 2. ਜੜ੍ਹ, 3. ਬੇਸ਼ਰਮ, 4. ਧ੍ਰੋਹੀ, ਵੈਰੀ, 5. ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ, 6. ਲਕਿਆ, ਛੁਪਿਆ

ਸੁ ਜੁਧ ਮਝਾਰੇ॥੫੫॥ ਜਯੋ ਜਯੋ ਲੈ ਲੈ ਨਾਮ ਬੁਲਾਵੈ॥ ਤਯੋ ਤਯੋ ਤੇ ਸੁਨ ਸੁਨ ਦੂਰਜਾਵੈ॥ ਪੁਨ ਦੀਨੀ ਲਾਖਨ ਕੀ ਭੀਰ॥ ਕਰਯੋ ਜੋਰ ਜੋਰਾਵਰ ਤੀਰ॥੫੬॥ ਐਸੇ ਬਾਨ ਤਾਨ ਤਕਿ ਮਾਰੇ॥ ਲਖਨ ਕੋਪ ਜਿਮਘਨ ਧਨਿਮਾਰੇ[1]॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਸੰਗਰਾਮ ਮਚਾਯੋ॥ ਪੰਦ੍ਰਹ ਲਾਖਨ ਪਾਚ ਲਰਾਯੋ॥੫੭॥ ਨਾਰਦ[2] ਆਇ ਡਮਰੂ ਕਰ ਗਾਨਾ॥ ਨਾਚਤ ਕਾਲੀ ਕਾੜ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ॥ ਪੋਵਤ ਸੀਸ ਰੁਦ੍ਰ ਹਿਤ ਮਾਲਾ॥ ਕਰ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕਰ ਕਾਚੀ ਜਾਲਾ॥੫੮॥ ਆਤਨ ਦਾਤਨ ਸੰਗ ਦਬਾਈ॥ ਫਿਰਹਿ ਗਿਧਿ ਸਮ ਸਿਧਿ ਸਿਧਾਈ॥ ਕੀਚ ਮੀਚ ਲੋਹੂ ਕੀ ਸਰ॥ ਸਰਤਾਸੀ ਸਰਸ੍ਰਤੀ ਕਰੀ॥੫੯॥ ਡਾਕਿਨ ਡਕ ਰਤ ਪ੍ਰੇਤ ਪੁਕਾਰਾਨ ਕਾਕਨ[3] ਕਾਉ ਕਾਉ ਕਰ ਧਾਰਾ॥ ਪਾਪਿਨ ਪ੍ਰਮ ਪਿਸਾਚੀ ਧਾਈ॥ ਸ੍ਰੋਣਤ ਸਰਹਿਸ ਹਰਖਨਾਈ॥੬੦॥ਦੋ:॥ ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕਰ ਸਿਰ ਦੈ ਤੁਰਕਨ ਭਾਰ॥ ਪੰਚ ਸੀਸ ਪੂਰਨ ਕੀਏ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਧਾਰ॥੬੧॥ਚੌ:॥ ਨਿਰਖਤ ਦੇਹ ਜੁਧ ਸੁਕਚਾਏ॥ ਬਾਲਕ ਬਯ ਭਟ ਲਾਖ ਲਰਾਏ॥ ਮਹਤ ਜੋਰ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ॥ ਭਏ ਲੋਪ ਲਖ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥੬੨॥ ਤੀਰਨ ਕੇ ਦੈ ਤਬ ਹਿਤ ਰਾਕੇ॥ ਕਰੇ ਤੂਰ ਗਨ ਹਨਨ ਬ੍ਰਨਾਕੇ॥ ਇਤਨੇ ਮੈ ਨਿਸ[4] ਆਗਮ ਭਯੋ॥ ਸੂਰਜ ਅਧਾਇ[5] ਧਾਮ ਨਿਜ ਗਯੋ॥੬੩॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਭਏ ਸਰਬ ਮਲੇਛ॥ ਜੀਤਯੋ ਗਯੋ ਨ ਗੁਰ ਬਰ ਸੇਛ॥ ਭੂਪਤਿ ਸੰਗ ਮਿਲਿ ਮਿਲ ਝਖ ਮਾਰਹਿ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋਭਾ ਸੁ ਭਗ ਉਚਾਰਹਿ॥੬੪॥ ਜੀਤ ਨ ਗਯੋ ਸੁਮੰਦਿਰ ਏਕ॥ ਬੇਈਮਾਨੀ ਕਰੀ ਅਨੇਕ॥ ਪੈ ਅਬ ਕਾਲ ਕਾਲ ਹੀ ਜਾਨੋ॥ ਧਰ ਧੀਰਜ ਨਿਹਿ ਜਗਹੁ ਸਯਾਨੋ॥੬੫॥ ਨਾ ਜਾਨੇ ਸੋ ਕਸ ਬਨ ਜਾਈ ਮਾਰਹਿ ਖਿਨ ਮਹਿ ਗੁਰ ਨਰ ਰਾਈ॥ ਇਤ ਗੁਰਮੁਖ ਸਨਮੁਖ ਸਭ ਆਗੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਨ ਰਾਗੇ॥੬੬॥ ਪਾਤਸਾਹ ਅਬ ਤਜਹੁ ਲਰਾਈ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਲਖ ਸੈਨਾ ਆਈ॥ ਆਵਤ ਲਖ ਸਰ ਬਰ ਇਕ ਤਜਾ॥ ਜਾਨ ਤੇਜ ਲਖ ਬਾੜਵ ਲਜਾ॥੬੭॥ ਦਸ ਹੰਸ੍ਰ[6] ਸੈਨਾ ਸਭ ਮਰੀ॥ ਏਕ ਬਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨਰ ਹਰੀ॥ ਤਊ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਪਗ ਤਜਾ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ ਕਰ ਪਦ ਭਜਾ॥੬੮॥ ਨਾਥ ਤਾਤ ਦੋਊ ਰਨ ਮੈਹਿ ਰਹੇ॥ ਅਬ ਹਮ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਇਤ ਅਹੇ॥ ਜਦਪਿ ਗਉਰੇ ਚਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਹਮ ਕਹਿ ਨਹਿ ਕਛੁ ਥਕੇ ਸੰਤਾਪਾ॥੬੯॥ ਕਰਨ ਕਰਨ ਕਰਨ ਬਹੁ ਕਾਰਨ॥ ਅਜਹੁ ਅਹ ਹਿਤ ਜਿਐ ਰਨ ਦਾਰਨ॥ ਬਿਨਯ ਮਾਨ ਪ੍ਰਭ ਜੂ ਤਬ ਲੀਨੀ॥ ਅਤਿ ਬਕਸੀਸ ਖਾਲਸਹਿ ਕੀਨੀ॥੭੦॥ ਮੁਕਤ ਭੁਕਿਤ ਭਕਤੀ[7] ਨਿਜਦਈ॥ ਸੋਕ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਨ ਛਈ॥ ਪਾਚਨ ਕੋ ਆਗੇ ਬੈਠਾਯੋ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸ ਸਭ ਭਾਂਤ ਸਜਾਯੋ॥੭੧॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਅਰ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਬਰ॥

1. ਜਿਵੇਂ ਬੱਦਲ ਗੱਜਦਾ ਹੈ, 2. ਨਾਰਦ ਰਿਸ਼ੀ, 3. ਕਾਵਾਂ ਨੇ, 4. ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ, 5. ਛਿਪ ਗਿਆ, 6. ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ, 7. ਭਗਤੀ

ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਰੁ ਮਾਨ ਸਿੰਘਰਰ॥ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਬੰਗ ਸੀਰਹੋ॥ ਪਾਚਨ ਕਹਿ ਪ੍ਰਭ ਇਮ ਬਚ ਕਹੋ॥੭੨॥ ਜਬ ਪਹਿਲੇ ਹਮ ਪੰਥ ਬਨਾਯੋ॥ ਪਾਂਚਨ ਤੇ ਲੈਪਾਚਨ ਪਜਾਯੋ॥ ਸੀਸ ਪਾਂਚ ਹੀ ਨੈ ਮੁਹਿ ਦੀਨੇ॥ ਅਬਹੁ ਪ੍ਰਾਂਚ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬਿਹੀਨੇ॥੭੩॥ ਯਾ ਤੇ ਪਾਂਚ ਮਿਲਿ ਕਰਕੈ॥ ਜਹ ਬੈਠਹਿ ਗੁਰ ਰਹਤ ਨਿਹ ਹਰਿਕੈ॥ ਤਿਨ ਮੈ ਮੋਹਿ ਜਾਨੀਐ ਪਯਾਰੇ॥ ਅਸ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਗੁਰਬਚਨ ਉਚਾਰੇ॥੭੪॥ ਪਾਚਨ ਕੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰੀ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਉਚਰੀ॥ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਖਤ੍ਰੀ ਰੂਰਾ॥ ਅਲ ਜਾਸੁ ਜਾਨੀਐ ਕਪੂਰਾ॥੭੫॥ ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਆਕਾਰ ਸਮਾਨਾ ਕਲਗੀ ਜਿ ਗਾਢਯੋ ਤਿਹ ਬਾਨਾ॥ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀਨੀ ਖਾਲਸਾ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ਸਭ ਹੀ ਲਾਲਸਾ॥੭੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਰੁਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸਭ ਲਖਾ॥ ਹਰਖਯੋ ਉਰ ਸਿੰਘਨ ਬਲ ਸਖਾਂ॥ ਉਸਤਿ ਕਰਤ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਜਨ ਗਨਮਨ ਰੰਜਨ॥੩੭॥ਛੰਤ॥ ਹੇ ਜਨ ਨਰੰਜਨ ਕੁਮਤ ਭੰਜਨਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁ ਜਾਨ ਹੇ॥ ਹਮ ਅਧਮ[1] ਪਾਪੀ ਮੁਗਧ[2] ਨਰ ਸਭ ਸੁਧ ਭਏ ਪਗ ਧਯਾਨ ਹੇ॥ ਬਰਨ ਚਾਰ ਬਿਚਾਰ ਆਸ੍ਰਮ ਤੀਨ ਗੁਣ ਖਟ ਘਰ ਸਬੈ॥ ਮਥ ਚਾਰ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਅਸਟ ਦਸ[3] ਪੁਨ ਖਟ ਸਾਸਤ੍ਰਨ[4] ਅਬੈ॥੭੮॥ ਕਿਅ ਸਿੰਘ ਮਰ ਨਿਰਮਾਨ ਅਤਿ ਨਿਰਮਾਨ ਮਤਿ ਊਚੀ ਦਈ॥ ਮਤ ਕੋ ਸਦਾ ਰਖਯ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਵਾਹਗੁਰੁ ਕਰ ਸੁਖ ਜਈ॥ ਅਬ ਕਰਿ ਕੇਸਨ ਸੰਗ ਅੰਗ ਨਿਬਾਹ ਗੁਰ ਸਿਖੀ ਮਹਾ॥ ਨਹਿ ਛੁਟਹਿ ਤਵ ਪਦ ਪਦਮ ਧਯਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਮੁਨਿ ਮਨ ਕਹਿ ਕਹਾਂ॥੭੯॥੨॥ ਸਤ ਹੈਇ ਬਾਵਨ ਬਾਂਧਿ ਬਲਿ ਬਲ ਤ੍ਰਿਤਿਯ[5] ਰਾਮ ਰਾਵਨ ਕੋ ਹਨਾ॥ ਦੁਆਪਰ[6] ਭਈ ਸ੍ਰੀ ਕਿਸਨ ਕੰਸ ਬਿਧੁੰਸ ਕਰ ਭਾਰਥ[7] ਬਨਾ॥ ਕਲਿ ਮਾਹਿ ਸੋਢੀ ਨਾਥ ਦੀਨ ਸਨਾਥ ਹਮ ਸਭ ਜੀਤ ਜੇ॥ ਦੈ ਸਤਨਾਮ ਮਹਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਵਾਹ ਪੂਰਨ ਮੰਤ੍ਰ ਜੇ॥੮੦॥੩॥ ਜਿਮਿ ਕੀਸ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਈਸ ਨਿਜ ਭਟ ਸਖਾ ਸਮਥਾਪਨ ਕੀਏ॥ ਸਿਵਾਰੀ ਅਜਾਮਿਲਿ ਗਿਧਿ ਸੇਸਭ ਆਪਨੇ ਅਪਨਾਲਿਏ॥ ਤਿਮ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਨ ਸੁਮਤਿ ਧਾਰਨ ਬਿਧਿ ਕਰੀ॥ ਮਥ ਚਾਰਬਰਨ ਮਮਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨਵ ਰਚਨਾ ਧਰੀ॥੮੦॥੪॥ ਸਨਕਾਦਿ ਸਿਧਿ ਸਮਾਧਿ ਧਰ ਅਰਾਧਿ ਅੰਤ ਨ ਪਾਵਹੀ॥ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਮਾਯਾ ਮੋਹਿ ਸਕਬਯਾ ਸਾਦਿ ਕੀਰਤਿ ਗਾਵਹੀ॥ ਅਜ ਅਮਰ ਅਬਯ ਅਖਲ ਜਗ ਪਰ ਜੋਤ ਜੋਤਿ ਨ ਮਾਮਿ ਹੇ॥ ਪਾਲਨ ਉਪਾਊ ਸੰਘਾਰ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਰਬ ਸੁਖਨ ਲਲਾਮਿਹੇ॥੮੨॥੫॥ ਚਖ ਸੂਰ ਚੰਦ ਅਮਾਨ ਬੇਦ ਸੁ ਭੁਵਨ ਚੌਦਸ ਅੰਗ ਮੈ॥ ਬੈਰਾਟ ਰੂਪ ਮਹਾਨ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਦੀਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੈ॥ ਸੁਨ ਲੇਤ ਚੀਟੀ ਕੀ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਿਕੀ ਪੁਕਾਰ ਪੁਕਾਰਤੇਂ॥ ਅਸ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਰਿ ਸਭ ਸੁਖ ਧਾਰਤੇਂ॥੮੩॥੬॥ ਅਬ ਦੇਹੁ ਆਖਿਰਲ ਭਕ ਸਾਹਿਬ ਲਖਹਿ ਨਵ ਗੁਰਪਦ ਭਲੇ॥ ਅਸ ਕਹਤ ਨੈਨ ਨਿਵਾਇ

1. ਨੀਵੇਂ, 2. ਮੂਰਖ, 3. 18 ਪੁਰਾਣ, 4. ਛੇ ਦਰਸਨ, 5. ਕੇਤੇ, 6. ਦਵਾਪਰ, 7. ਮਹਾਂਭਾਰਤ

ਰਸ ਭਰਲਾਇ ਗਦ ਗਦ ਗਿਰ ਪਲੇ॥ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਤੁਮ ਸਮ ਮੋਹਿਆਨਨ ਪਯਾਰ ਪਯਾਰੇ ਜੀਉ ਕੇ॥ ਮੈ ਦੈ ਸਰਬਤੁਮਹੀਂ ਲਏ ਸੁ ਅਕਾਲ ਗੁਰੁ ਤੇ ਥੀਉਕੇ॥੮੪॥੭॥ ਅਬ ਸੀਸ ਸਮਯ ਮਹਾਨ ਤੁਮ ਸਵਧਾਨ ਹੈ ਅਰਿ ਮਾਰਿਓ॥ ਮੁਹਿ ਅੰਗ ਸੰਗ ਨਿਹਾਰ ਤਿਨੋ ਤਨਕ ਸੋਕ ਨ ਧਾਰਿਓ॥ ਯਹ ਭਰੀ ਖਚਰ ਤੀਰਕੀ ਖੁਰਸਾਨ ਕੇ ਸੁੰਦ੍ਰ ਸਜੇ॥ ਦੈ ਸੀਸ ਭਾਰ ਮਲੇਛ ਕੇ ਪੁਨ ਮਿਲਹੁ ਮੋਹਿ ਨਿਤ ਮਜੇ॥੮੫॥੮॥ ਤਵ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁ ਉਸਤਤਿ ਔਰਿ ਬਰ ਸੰਬਾਦ ਸੁਨਹਿ ਸੁਨਾਇ ਹੈ॥ ਅਸਪੁਜ ਸਮ ਥਮ ਸਾਜ ਮਮ ਪੁਰ ਤੁਰਤ ਤੇ ਚਲ ਜਾਇ ਹੈ॥ ਕਹਿ ਵਾਹਗੁਰੁ ਕੀ ਫਤਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਵਾਹ ਫਤਹ ਕਹਤ ਭਏ॥ ਗੁਰ ਦੇ ਵ ਆਖਿਨਓਟ ਤੇ ਇਮ ਹੁਕਮ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਦਏ॥੮੬॥੯॥ਚੌ:॥ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਇਮਿ ਥਿਰਯੋ ਦਰੀਚੀ॥ ਭੁਮਤਜਿ ਗਾਜਗਾਮ ਬੀਚੀ॥ ਘਾਇ ਅਨੇਕ ਦੁਸਟ ਬਡ ਭਾਰੇ॥ ਮਾਰ ਮਲੇਛ ਅਗਿਨਤ ਬਿਚਾਰੇ॥੮੭॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਦੇਹਿ ਤਲਾਵਾ॥ ਨਿਸ ਭਰਾ[1] ਨਹਿ ਕਿਨਿ ਲਖਯੋ ਬਧਾਵਾ॥ ਭਏ ਪ੍ਰਾਂਤ ਅਰਣੋ ਦਯ ਜਬੈ॥ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਰ ਦੀਜੋ ਤਬੈ॥੮੮॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਸਭ ਲੋਥੈ ਗਨੀ॥ ਭਈ ਬਤੀਸ[2] ਅਮਿਤ ਬਲ ਧਨੀ॥ ਪਾਚ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਧਰਮਹਿ ਰਹੇ॥ ਤ੍ਰੈ ਪਯਾਰੇ ਦੈ ਸੁਤ ਹਿਤ ਚਹੇ॥੮੯॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਚਮਕੌਰ ਲਰਾਈ॥ ਮਾਰ ਅਨੇਕ ਮਲੇਛ ਸਹਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਭਏ ਲੋਪ ਸਭ ਜਾਨੇ॥ ਕੁਉ ਕਹਿ ਮਰੇ ਤੁਰਕਨ ਬਾਨੇ॥੯੦॥ ਖ੍ਵਾਜੇ ਸੰਗ ਮਿਲੇ ਦ੍ਵੈ ਸੂਬੇ॥ ਰਾਜਨ ਮਿਲਿ ਕੀਅ ਸੋਚਨ ਊਬੇ॥ ਕੋਊ ਕਹਿ ਯਹ ਗੁਰ ਸਿਰਜਾਨਾ॥ ਕੁਊ ਕਹਿ ਕਹਵ ਹਤ ਜੇ ਨਿਧਾਨਾ॥੯੧॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਸਭ ਆਪਸ ਮਾਹੀ॥ ਖ੍ਵਾਜੇ ਕਹੀ ਸੀਸ ਗੁਰ ਯਾਹੀ॥ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿਰ ਧਰ ਸੁ ਰੁਮਾਲਾ॥ ਸੁਤਰ ਸਵਾਰਹਿ ਦਿਓ ਬਿਸਾਲਾ॥੯੨॥ ਜਾਪ ਨਹਿ ਕਹਿ ਕਰਹੁ ਸਲਾਮੂ॥ ਦੇਹ ਸੀਸ ਯਹਤਵ ਅਰਿ ਨਾਮੂੰ॥ ਦੁਬਿਧਾ ਗਈ ਨ ਜਿਅ ਕੀ ਕਯੋ ਹੂੰ॥ ਲਰਤ ਸੂਰ ਮਾਰੇ ਰਨ ਤਯੋ ਹੂੰ॥੯੩॥ਦੋ:॥ ਉਰ ਫੁਰਤ ਬਹੁ ਭਾਤ ਤੇ ਭਾਤ ਭਾਤ ਤੇ ਸੋਚ॥ ਲਾਖਨ ਦਲ ਦਲਮਲ ਦਯੋ ਬਤਿਸ ਨਰ ਨਸਕੋਚ॥੯੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੭॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਚਮਕੌਰ ਜੁਧ ਬ਼ਰਨਨਾਤਮਕ ਅਸ ਬਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੨੮॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਕਰਮਕਸਾ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਅਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਸਭ ਧਾਰ॥ ਖਿਰਕੀ[3] ਕੇ ਮਗ ਮੈ ਕਢੈ ਲੈ ਸੰਗ ਸੁ ਭਟਬਿ[4] ਚਾਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਭਨ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤੀਨਹੁ ਗੁਨ ਸਮ ਜਨ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਕਰੀ ਚਲਹਿ

1. ਰਾਤ ਭਰ,
2. 32,
3. ਖਿੜਕੀ, ਬਾਰੀ,
4. ਸੂਰਬੀਰ

ਹਮ ਆਗੇ॥ ਆਵਹੁ ਨਿਰਖਤ ਨਖਭ ਸਭਾਗੇ॥੨॥ ਪ੍ਰਾਤ ਕਾਲ ਮਹਿ ਹੋਇ ਹ ਭੇਟਾ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਬਛ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਕ ਸਮੇਟਾ॥ ਜਦਯਪਿ[1] ਦ੍ਵੈ[2] ਸੁਤ[3] ਗੁਰ ਪੁਰ ਗਏ॥ ਤਦਯਪਿ ਜੰਗ ਮਾਹਿ ਮਨ ਦਏ॥੩॥ ਮਹਾ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਤ ਤਾਲੀ ਦਈ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਇਮ ਆਗਯਾ ਭਈ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਚ ਪਾਤਸਾਹਾ॥ ਗਹਹੁ ਜਾਤ ਜਿਹ ਜੀਅ ਉਤਸਾਹਾ॥੪॥ ਦਸ ਹਜਾਰ ਸੈਨਾ ਤਬ ਆਈ॥ ਮਾਰ ਬਾਨ ਇਕ ਨਾਸ ਕਰਾਈ॥ ਨਿਰਖਹਿ ਇਤ ਉਤ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰੀ॥ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਯਹ ਗਯੋ ਪਹਾਰੀ॥ ਏਕ ਏਕ ਕਹਿ ਮਾਰਨ ਲਾਗਾ॥ ਭ੍ਰਾਤ ਤਾਤ ਨਹਿ ਪਿਤਾ ਪੁਤਾਗਾ॥ ਏਕ ਪਹਰ ਮਹਿ ਅਤਿ ਘਮਸਾਨਾ॥ ਏਕ ਓਰ ਨਿਕਸੈ ਭਗਵਾਨਾ॥੬॥ ਸਵਾ ਕੋਸ ਜਬ ਤਹਿ ਤੇ ਗਏ॥ ਮਾਰਤ ਬਾਨ ਮਲੇਛਨ ਹਏ॥ ਏਕ ਜੰਡ ਤਰੁ ਤਰ ਤਬ ਬੈਠੇ॥ ਕਰਬਨ ਟੇਕ ਟੇਕ ਜਗ ਪੈਠੇ॥੭॥ ਦੈ ਮਾਨੁਖ ਮਾਹੀ ਤਹ ਆਯੋ॥ ਗੁਰੁ ਗੁਰ ਬੋਲਤ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਖੰਜਰ ਦਯੋ ਜਵਾਹਰ ਜੜਾ॥ ਚੁਪ ਚਪਿ ਰਹਹੁ ਨ ਮਾਰਹੁ ਬੜਾ॥੮॥ ਖੰਜਰ ਲੈ ਅਮੋਲ ਨਗ ਜੜਾ॥ ਪੁਨ ਤਿਨ ਤਯੋ ਹੀ ਰੌਰਾ[4] ਕਰਾ॥ ਪੁਨ ਬੁਲਾਇ ਲਿਅ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਯਾਰੇ॥ ਤਿਨ ਜਾਨ ਡਰਿਦੇ ਹਦ ਨਾਰੇ॥ ਇਕ ਚਪੇਟ ਤਾ ਮੁਖ ਪਰ ਮਾਰੀ॥ ਗਿਰੇ ਦੰਤ ਧਰ ਗੰਗ ਬਹਾਰੀ॥ ਮਾਛੀਵਾਰੇ ਨਿਕਟ ਜੁ ਗਏ॥ ਝਾਰਨ ਪਨਹੀ ਝਰਤ ਭਏ॥੧੦॥ ਪਹਰ ਰੈਨ ਤਬ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ॥ ਛਤਰ ਧਾਰ ਕੀ ਇਛਾ ਭਈ॥ ਦੂਤ ਆਕ ਕਰ ਪਾਤਨ ਦੋਨਾ॥ ਤਿਹ ਛਕਿ ਲਿਅ ਪ੍ਰਭ ਜਿਹ ਜਗਟੋਨਾ[5]॥੧੧॥ ਦ੍ਵੈ ਦਿਨ ਤਯੋ ਜੁਧ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਸਮਿਤ ਭਈ ਸਾਹਿਬ ਸੁਖ ਕਾਰੀ॥ ਏਕ ਕੂਪ ਤਰ ਧਰ ਸਿਰ ਟਿੰਡਾ॥ ਸੋਏ ਪਟ ਬਿਛਾਇ ਸੁਖ ਮੰਡਾ॥੧੨॥ ਜਗ ਮਗ ਚਮਕਤ ਹੀਰਨ ਜਰੇ॥ ਕਸੇ ਕਮਰ ਸਰ ਖੰਜਰ ਧਰੇ॥ ਦੈ ਤਮੰਚਿਅਨ ਸੰਗ ਸੁਹਾਈ॥ ਸਹਿ ਤਨਿ ਖੰਗ ਕਮਰ ਗੁਰ ਰਾਈ॥੧੩॥ ਤੇ ਤੀਨੋ ਗੁਰਮੁਖ ਸਖ ਸਿਖ ਪੁਤ੍ਰ ਬਲ ਧਾਮ॥ ਨਿਰਖਤ ਨਖ ਅਕਾਸ ਮਗ ਪਹੁਚੇ ਜਿਤ ਗੁਰ ਰਾਮ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਹੀਰੇਨ ਕੀ ਜਗ ਮਗ ਤਿਨ ਨਿਰਖੀ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਕਹਿ ਪਰਖੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰ ਮੈ ਅੰਗੁਲਿ ਤ੍ਰਾਨਾ॥ ਧਾਰਯੋ ਸੀਸ ਸੁ ਕਰ ਭਗਵਾਨਾ॥੧੫॥ ਤਾ ਮੈ ਜਗੇ ਜਿ ਹੀਰੇ ਬ੍ਰਿੰਦ॥ ਸੋਈ ਚਮਕਤ ਰਵਿ ਸੁਮੁਨਿੰਦ॥ ਆਇ ਨਿਕਟ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਸਦ ਬੰਦੇ॥ ਨਿਰਖੇ ਲਾਗੇ ਘਾਉ ਸੁਮੰਦੇ॥੧੬॥ ਡਾਰੇ[6] ਪਰੇ ਚਰਨ ਮਹਿ ਲਖੇ[7]॥ ਅਤਿ ਸ੍ਰਮ ਭਯੋ ਕਹਤ

1. ਭਾਵੇਂ,
2. ਦੋ,
3. ਪੁੱਤਰ,
4. ਰੌਲਾ,
5. ਲੇਖਕ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ,
6. ਛਾਲੇ,
7. ਵੇਖੇ

ਤਬ ਤਖੇ॥ ਚਹਤ ਜਗਾਵਨ ਨਾਹਿ ਜਗਾਯੋ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਬਰਜ ਹਟਾਯੋ॥੧੭॥ ਸੈਨ ਸਨੈ ਮੀਜਤ ਤਬ ਚਰਨਾ॥ ਜਾਗੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਅਘਹਰਨਾ[1]॥ ਕਹ ਨਿਰਖੀ ਨਾਥ ਕੁ ਭਾਰੀ॥ ਬੀਨਤਰੀ ਬਰ ਕਾਮ ਸਵਾਰੀ॥੧੮॥ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਇਨ ਸੋ ਡਰ ਆਈ॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਹਤ ਨੀਤ ਨਿਅ ਰਾਈ॥ ਅਰੀ ਚੋਧਰੀ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਈ॥ ਲਯਾਇ ਬੁਲਾਇ ਮਾਨ ਬਚ ਗਈ॥੧੯॥ ਆਇ ਚੋਧਰੀ ਚਰਨਨ ਲਾਗਾ॥ ਰਹਨ ਸਥਾਨ ਨਾਥ ਤਿਹਮਾਗਾ॥ ਗਯੋ ਨਕਾਰ ਮਕਾਨਨ ਮੇਰੇ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਰਾਖਨ ਜੋਗ ਸੁਨੇਰੇ॥੨੦॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਲੁਹਾਰ ਇਕ ਆਨਹੁ॥ ਹੈ ਕਛੁ ਕਾਜ ਦੇਰ ਜਿਨ ਠਾਨਹੁ॥ ਤਾਤੇ ਲਹੋ ਛਾਪ ਕਤਰਾਈ॥ ਮਾਂਗੁ ਮਾਂਗੁ ਤਿਨ ਤਬਇ ਮਗਾਈ॥੨੧॥ ਮੇਰੇ ਬਾਲਕ ਬਯਾਹਨ ਗਏ॥ ਤਬ ਬਰਦਾਨ ਚਾਹ ਮਨ ਲਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਤਰੋ ਭਲ ਮਾਹੀ॥ ਅੰਧੇ ਕਾਨਿਹ ਬਯਾਹ ਜਹਾਹੀ॥੨੨॥ ਜਸਤੈ ਮੋਰ ਪ੍ਰੇਮ ਬਚ ਮਾਨਾ॥ ਨਹਿ ਲਗ ਕਸ ਕੀਨ ਸੁਖ ਜਾਨਾ॥ ਪੁਨ ਚੌਧਰੀ ਹੁ ਦੀਨ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਤਵਨ ਗ੍ਰਾਮ ਕਊ ਹਤਹਿ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੨੩॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਭਯੋ ਪ੍ਰਭਾਂਤ ਸਤ੍ਰ ਬਿਸਿ ਭਾਲ॥ ਕਤਹੁ ਓਟ ਮਾਹਿ ਬੈਠਨ ਬਨੈ॥ ਹੈ ਇਤ ਰਾਹ ਕਾਹ ਬਿਧਿ ਗਨੈ॥੨੪॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਪਰੇ ਪਗ ਛਾਰੇ॥ ਚਲ ਨ ਸਕਤ ਹਮ ਪਗ ਇਕ ਪਯਾਰੇ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਜ ਕੰਧ ਉਠਾਏ॥ ਕਰਤ ਤੁਰੰਗ ਇਵ ਦੌਰਤ ਆਏ ॥੨੫॥ ਨਗਰ ਨਿਕਟ ਇਕ ਬਾਗ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਜਿਹ ਲਗਿ ਕੂਪ ਅਧਿਕ ਬਿਸਾਰਾ॥ ਤਹ ਉਤਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਆਨੰਦ ਕੰਦਾ॥ ਇਕ ਮਾਹੀ ਤਹਹੁ ਤੋ ਅਮੰਦ॥੨੬॥ ਕਾਸਾ ਸਿਖ ਗੁਲਾਬੇ ਕੇਰਾ॥ ਤਿਨ ਪੁਰਖੇ ਗੁਰੁ ਚਿਹਨ ਬਤੇਰਾ॥ ਦੋਰ ਗੁਲਾਬੇ ਕੀ ਢਿਗ ਗਯੋ॥ ਕੈ ਸਤਗੁਰ ਕੈ ਸਿੰਘ ਸੁਹਯੋ॥੨੭॥ ਪਹਿਰੇ ਕਛ ਕ੍ਰਿਪਾਨਨ ਧਾਰੇ॥ ਤਿਨ ਮੈ ਇਕ ਰਵਿ[2] ਸਮ ਉਜਿਆਰੇ॥ ਸੁਨਤ ਗੁਲਾਬਾ ਖਤ੍ਰੀ ਆਯੋ॥ ਪ੍ਰਭਹਿ ਪਰਖ ਪਦ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥੨੮॥ ਜੋ ਆਗਿਯਾ ਸੇਵਕ ਕਹਿ ਦੀਜੈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਅਬ ਸੁਇ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਜੈ॥ ਗਏ ਸੁਚੇਤ ਝੀਲ ਸਥਾਨਾ॥ ਤਾ ਇਕ ਰਹੇ ਸੁ ਮਾਹੀ ਮਾਨਾ॥ ਉਚੇ ਸੁਰ ਕਹਿ ਯਹ ਕੁਊ ਆਯੋ॥ ਕੈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਇ ਸੁ ਖੰਜਰ ਦੀਨੀ॥ ਹੀਰਨ ਜੜੀ ਅਧਿਕ ਧਨ ਕੀਨੀ॥ ਕਹੀ ਅਰੇ ਮਤ ਕਰ ਲਲਕਾਰਾ॥ ਚੁਪ ਰਹੁ ਲੈ ਅਗਿਨਤ ਬਨ ਧਾਰਾ॥ ਪੁਤ੍ਰ ਪੋਤ੍ਰ[3] ਲਗ ਖਰਚਹੁ ਜਾਟ॥ ਹੇ ਹੈ ਨਹਿ ਯਹਿ ਧਨ ਕਿਮਿ ਘਾਟ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਮੈ ਨਹਿ ਜਾਨਾ॥ ਬਕਸਹੁ ਭੂਲ ਭਈ ਭਗਵਾਨਾ॥੩੭॥ ਭੋਜਨ ਤਹਹਿ ਗੁਲਾਬ ਲਯਾਸੋ॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕਹਿ ਨਾਥ ਛਕਾਯੋ॥ ਦਿਨ ਭਰ ਰਹੇ ਬਾਗ ਤਰ ਤਰੇ॥ ਕਰ ਸਰਧਨ ਕਾਂਧੇ ਪਰ ਧਰੇ॥੩੮॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੮॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਜਖਮੀ ਭਯੋ ਗਯੋ ਆਪਨੇ ਧਾਮ॥ ਮਰਯੋ ਕਾਲ ਬਸ

1. ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, 2. ਸੂਰਜ, 3. ਪੋਤਰੇ

ਹੋਇ ਕਰ ਗੁਰਬਿਰੋਧਿ[1] ਉਰਬਾਮ॥੧॥ ਦਸ ਹਾਜਾਰ ਸੈਨਾ ਸਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗਹਿਬੇਹੇਤ॥ ਮਾਛੀਵਾਰੇ ਦਿਸ ਸਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦਯਾ ਨਿਕੇਤ॥੨॥ਚੌ:॥ ਜੋਰਦਸਤ[2] ਹੂੰ ਗਯੋ ਲਹੌਰ॥ ਖਾਇ ਘਾਇ ਬਹੁ ਦੁਖਤਸੁ ਜੋਰ॥ ਗਯੋ ਵਜੀਦਾ ਪੂਰਬ ਓਰ॥ ਹਸਰਜ ਦਿਸ ਗਯੋ ਖਾਜਾ[3] ਦੋਰ॥੩॥ ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਵਜੀਦਾ ਆਯੋ॥ ਦਿਸ ਸਿਰਹੰਦ ਛੂਢਿ ਬੇ ਭਾਯੋ॥ ਮਾਛੀਵਾਰੇ ਸੈਨਾ ਸਰੀ॥ ਇਤ ਉਤ ਖੋਜਤ ਕਲਗੀਧਰੀ॥੪॥ ਰੈਨ ਧਰੀ ਤਬ ਆਇ ਗੁਲਾਬਾ॥ ਲੈ ਗਮਨਾਨਿਜ ਸਦਨ ਸਿਤਾਬਾ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਜੋ ਰਾਖੀ ਭਾਵਨੀ॥ ਮੰਦਿ ਨਵ ਕਰ ਰਚਨਾ ਬਨੀ॥੫॥ ਪ੍ਰਥਮ ਚਰਨ ਸਤਗੁਰੁ ਇਵ ਡਾਰੈਂ॥ ਤਬ ਸੰਕਲਪ ਸੁਧ ਸੁ ਉਚਾਰੈ॥ ਮਨਸਾ ਪੂਰਕ ਸੋਢੀ ਸੁਾਮੀ॥ ਗਮਨੇ ਤਾਸ ਗੇਹ ਘਟ ਗਾਮੀ॥੬॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੇ ਊਪਰ ਥਿਰੇ॥ ਜਨੁ ਹੁਨ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਸਿਰ ਧਰੇ॥ ਨਿਕਟ ਭਵਨ ਕੇ ਜਬ ਹੀ ਆਏਂ ਸੁਨ ਸੈਨਾ ਗੁਲਾਬ ਘਬਰਾਏ॥੭॥ ਚਾਹਤ ਭਵਨ ਨ ਜਾਹਿ ਦਯਾਲਾ॥ ਕੀਨ ਬੰਦ ਨਿਜ ਘਰ ਤਿਹ ਕਾਲਾ॥ ਤਿਹ ਤਨ ਯਾਤੁਰ ਤਹਿ ਘਬਰਾਈ॥ ਦੀਨਹੁ ਆਤੁਰ ਭਵਨ ਖੁਲਾਈ॥੮॥ ਅੰਤਰ ਜਾਇ ਥਿਰੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਗਏ ਤੁਰਕ ਅਗਨਿਤ ਤਿਤ ਧਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੰਗ ਸੰਗ ਘੁਸਿ ਗਏ॥ ਸਨਮੁਖ ਰੁਖੰ ਸਭ ਆਧਰ ਭਏ॥੯॥ ਆਤੁਰ ਫਿਰ ਤੇ ਬਾਹਰਆਏ॥ ਜਯੋ ਕੇ ਤਯੋ ਨਿਜ ਨੈਨਾ ਪਾਏ॥ ਕਨਜਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਦਿਆ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਬਾਢਹਿ ਤੋਰ ਬੰਸ ਸਵਧਾਨਾ॥੧੦॥ ਸੁਈ ਚੁਬਾਰੇ ਨਾਥ ਉਤਾਰੇ॥ ਕਰੀ ਸੇਵ ਅਤਿ ਹਿਤ ਚਿਤ ਧਾਰੇ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਕੀਨੋ ਇਸਨਾਨਾ॥ ਲਗੇ ਘਾਉ ਤਨ ਅਤਿ ਸੁਖ ਮਾਨਾ॥੧੧॥ ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰ ਖੋਲ ਗੁਲਾਬਾ॥ ਊਪਰ ਕਾਛ ਬਧਯੋ ਜੁ ਅਜਾਬਾ॥ ਮਿਲ ਕਰ ਕਛ ਚਨਨ ਕੇ ਊਪਰ॥ ਰੁਧਿਰ ਸੰਗ ਭੀਜਯੋ ਅਤਿਹੀ ਬਰ॥੧੨॥ ਖੋਲਤ ਕਾਛਹਿ ਡਰ ਉਰਧਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਬਰ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ॥ ਪਿਤਾ ਪੁਤਰ ਮਹਿ ਭੇਦ ਨ ਰਾਈ॥ ਸੇਵਹੁ ਸਨਹਿ ਸਨਹਿ ਸੁਖ ਦਾਈ॥੧੩॥ ਤੀਸਰ ਦਿਨ ਕੀਨੋ ਇਸਨਾਨਾ ਛੋਰਯੋ ਕਮਰ ਕਸਾ ਬਲਧਾਨਾ॥ ਤਬਹਿ ਗੁਲਾਬਾ ਬਕਰਾ ਲਯਾਯੋ॥ ਗੋਰੀਸੋ ਤਬ ਤਾਹਿ[4] ਹਨਾਯੋ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਭਯੋ ਸਬਦ ਤੁਰਕਨ ਲਖਹਿ ਡਰਾ ਗੁਲਾਬਾ ਧਾਮ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਰ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਰਾਖਹਿ ਮੋਹਿ ਗੁਲਾਮ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਤਹ ਇਕ ਦਿਜ ਆਨੰਦਪੁਰੀ॥ ਨਿਰਖੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਨਰਹਰੀ॥ ਲੈ ਜਨੇਊ ਨਰਿਏਰ[5] ਸੁਆਯੋ॥ ਦੇ ਅਸੀਸ ਪਗ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥੧੬॥ ਪਾਂਚ ਮੂਹਰ ਪ੍ਰਭ ਤਾ ਕਹਿ ਦੀਨੀ॥ ਪੁਨ ਮਨ ਮਹਿ ਪ੍ਰਭ ਮਨਸਾ ਕੀਨੀ॥ ਚਾਰਹੁ ਪਗ ਬਕਰੇ ਕੇ ਲਏ॥ ਖਲਰੀ ਮਹਿ ਰਾਖਤ ਤਬ ਦਏ॥ ਨਿਕਟ ਬਾਂਗ ਜਬ ਕਾਜੀਦਈ॥ ਤਾਕੇ ਸੀਸ ਮਾਰ ਗੁਰ ਜਈ॥ ਪਾਗ ਗਿਰੀ ਅਪਹੁ ਗਿਰ

---

1. ਗੁਰੂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਕੇ, 2. ਜਬਰਦਸਤ ਖਾਂ 3. ਖਵਾਜਾ ਮਰਦੂਮ, 4. ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ,
5. ਨਾਰੀਅਲ

ਪਰਾ॥ ਖਾਇ ਸੁਰਛਾ ਚੁਪ ਭਾ ਡਰਾ॥੧੮॥ ਪੁਨ ਛਕ ਮਹਾ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਸੰਖੀ ਸੈਯਦ ਗ੍ਰੇਹ[1] ਸੁ ਡਾਲਾ॥ ਕਛੁਕ ਬਿਪ੍ਰ ਕੇ ਗ੍ਰੇਹ ਗਿਰਾਬੋ॥ ਤਬ ਸਯਦ ਉਰ ਉਰ ਅਕੁਲਾਈ॥੧੯॥ ਲਗਯੋ ਕਰਨ ਊਚ ਸੁਰ ਸੰਗਾ॥ ਅਰੇ ਗੁਲਾਬਾ ਕਤ ਅੜ ਬੰਗਾ॥ ਸੈਨ ਸਮੀਪੀ ਜਾਇ ਪੁਕ੍ਰਹੋ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਰਾਖਤ ਤੁਹਿ ਸੰਘਰਿਹੋ॥੨੦॥ ਹਸਿ ਪੁਨ ਮੋਹਰ ਤਿਨ ਗ੍ਰਿਹ ਡਾਰੀ॥ ਭਯੋ ਲੋਭ ਬਸ ਸੈਯਦ ਭਾਰੀ॥ ਚੁਪ ਹੈ ਰਹਯੋ ਨ ਬੋਲਯੋ ਕੈਸੇ॥ ਚੋਰ ਘੋਰ ਪਰ ਤ੍ਰਿਅ[2] ਰਤਿ ਜੈਸੇ॥੨੧॥ਦੋ:॥ ਨਿਸ[3] ਬਤਾਇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਸੋਕ ਮੋਹ ਪ੍ਰਭ ਡਾਰ॥ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਆਨਨਯ ਗੁਰ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਖਿਲਾਰ॥੨੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੯੯॥ਚੋ:॥ ਤਾਂ ਸੈਨਾ ਕਾਹੋ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਈਸੇ ਖਾਂ ਜਿਹ ਨਾਮ ਉਚਾਰਾ॥ ਤਾਕੇ ਦ੍ਵੈ ਚਾਕਰ ਹਿਤ ਧਾਰੀ॥ ਗਨੀ ਨਬੀ ਖਾਂ ਹਿਤ ਚਿਤ ਭਾਰੀ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਕਹਿ ਖੋਜਤ ਆਏ॥ ਮਿਲੇ ਗੁਲਾਬੇ ਗ੍ਰੇਹ ਸੁਹਾਏ॥ ਪੰਜਾਬਾ ਸੁ ਗੁਲਾਬਾ ਭਾਈ॥ ਤਿਨ ਤੂੰ ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵ ਕਮਾਈ॥੨॥ ਸੁਨਤ ਨਾਮ ਸਤਗੁਰੁ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਪੰਕਜ ਦਰਸਨ ਪਾਏ॥ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਬੋਲੇ ਤਬ ਦੋਊ॥ ਹਮ ਕਹਿ ਧਨ ਪ੍ਰਭ ਦਿਅ ਬਹੁਤੋਊ॥੩॥ ਹਮ ਬਹੁਅਸ੍ਵ ਹਜੂਰ ਮੈ ਬੇਚੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਆਗਯਹੋਇ ਸ ਕਰਹਿ ਹਮ ਸੇਵਕ ਸਿਖ ਸਮ ਪਾਲ॥੪॥ਚੋ:॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਰਹਹੁ ਤੁਮ ਨੇਰੇ॥ ਕਰਿਹੋ ਸੇਵਾ ਸਾਂਝ ਸਵੇਰੇ॥ ਸੁਨ ਦੋਊ ਕਤ ਰਹੇ ਛਪਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀ ਆਗਯਾ ਪਾਈ॥੫॥ ਡਰਤ ਗੁਲਾਬੇ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨੀ॥ ਅਬ ਪ੍ਰਗਟਨ ਚਾਹਤ ਧੁਨੁਪਾਨੀ॥ ਮੇਰੇ ਸਰਬ ਨਾਸ ਹ੍ਵੈ ਜੈਹੇ॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਇਨ ਕਹਿ ਨਅ ਭੈ ਹੈ॥੬॥ ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਕਰ ਮਹਿ ਲੀਏ॥ ਪਾਂਚ ਰੁਪਯੇ ਬਾਨਅਸੀਏ॥ ਰਾਖ ਚਰਨ ਪਰ ਟੇਕਯੋ ਮਾਥਾ॥ ਸਵਾ ਜਾਮ ਜਾਜਾਮਿਨ ਜਗਨਾਥਾ॥੭॥ ਕਹੁ ਸੁ ਗੁਲਾਬਾ ਅਰੇ ਪੰਜਾਬਾ॥ ਯਹ ਕਯਾ ਕਰਤ ਕੁਭਾਉ ਹਿਸਾਬਾ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ॥ ਮਤ ਡਰ ਮਤ ਡਰ ਮਤ ਡਰ ਸਹੀ॥੮॥ ਕਹੀ ਗੁਲਾਬੇ ਦੂਰਬਲਤਾਈ॥ ਨਹਿ ਸਹਾਰ ਸਕ ਮੈ ਇਹ ਜਾਈ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਰਹਾ ਦੁਰਬਲਾ॥ ਡਰਤ ਹੀਯ ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਛਲਾ॥੯॥ ਨਹਿ ਹਮਰੋ ਕੋਊ ਬੈਰੀ ਮੀਤਾ॥ ਯਹ ਸਭ ਕ੍ਰੀੜਾ ਹਿਤ ਹਮ ਕੀਤਾ॥ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ ਤੇਜਹਿਤ ਦੇਨੇ॥ ਕਿਏ ਸਰਬ ਸੁ ਉਪਾਉ ਸੁਖੇਨੇ॥੧੦॥ ਨਤ ਇਕ ਸਰ ਸਨ ਸਰਬ ਸੰਘਾਰੇ॥ ਪੈ ਨਹਿ ਆਗਯ ਪ੍ਰਭੂ ਬਿਚਾਰੋ॥ ਜਬ ਸਤ ਗੁਰ ਕੁਰਖੇਤ ਪਧਾਰੇ॥ ਪੁਨ ਆਏ ਚਮਕੋਰ ਮਝਾਰੈ॥੧੧॥ ਸੰਧਾ ਕਰੀ ਨਿਹਾਲੇ ਜਾਟ॥ ਠਹਰੇ ਤਹਿ ਬਹੁ ਤੁਰਕਨ ਕਾਟ॥ ਮਾਛੀਵਾਰੇ ਰਹਿਬੇ ਵਾਰੀ॥ ਇਕ ਖਤਰਾਨੀ ਦੀਨਾ ਬਿਚਾਰੀ॥੧੨॥ ਨਿਜ ਕਰ ਕਾਤ ਥਾਨ ਕਰ ਤਯਾਰੀ॥ ਰਾਖਯੋ ਸਤਗੁਰ ਸਮੁਹਿ ਸਿਧਾਰੀ॥ ਅਤਿ ਮਹੀਨ ਲਖ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਸਕਾਏ॥ ਮਾਗੁ ਮਾਗੁ ਮੁਖ

1. ਘਰ, 2. ਪਰਾਈ ਇਸਤਰੀ, 3. ਰਾਤ

ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥੧੩॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਭਈ ਮੈ ਬਿਰਧਾ॥ ਰਾਖਤ ਤਊ ਦਰਸਨ ਕੀ ਸਰਧਾ॥ ਥਾਨ ਬੁਨਾਇ ਤਯਾਰ ਮੈ ਕਰਿਹੌਂ॥ ਕਿਮਿ ਪਦ ਨਿਰੰਖਿ ਪਾਰ ਭਵ ਪਰਹੌ॥੧੪॥ ਤਬ ਦੀਨੋ ਸਤ ਗੁਰੁ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਐ ਹੈ ਹਮ ਭਵ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਦਾਨਾ॥ ਲੈ ਕਰ ਬਚਨ[1] ਬਨਾਵਹਿ ਪਹਿਰੈ॥ ਸਰਧਾ ਪੂਰਨ ਕਰਹਿ ਦੁਖ ਦਰੈ॥੧੫॥ ਸੋ ਖਤਰਾਨੀ ਸਿਮਰਨ ਆਈ॥ ਭੇਜ ਗੁਲਾਬਾ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਈ॥ ਤਨ ਕਾਪਤ ਉਰ ਪ੍ਰੇਮ ਮਹਿ ਭਰੀ॥ ਰਾਖ ਥਾਨ ਦੈ ਪਦ ਨਰ ਹਰੀ॥੧੬॥ ਮੁਰਝਤ ਗੁਰੁ ਸੁਤ ਸੰਪਤ ਨਾਸਾ॥ ਕਹਾ ਕਰਯੋ ਯਹ ਚਰਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜੁਆਇ ਸਹਰੀ॥ ਸੋ ਨਹਿ ਕਾਹੂੰ ਮੇਟਨ ਕਰੀ॥੧੭॥ ਰਘੁ ਨੰਦਨ ਬਨਬਾਸ[2] ਸਿਧਾਏ॥ ਸਿਅ[3] ਰਾਵਨ ਹਰਿ[4] ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਏ॥ ਕੌਨ ਕੌਨ ਕੀ ਕਹਹੁ ਕਹਾਨੀ॥ ਪਾਡਵ ਦੂਰੇ ਰਹੇ ਬਲਖਾਨੀ॥੧੮॥ ਸੁਨ ਬਿਰਧਾ ਤਵ ਦਿਨ ਨਿਕਟਾਏ॥ ਜੈ ਹੈ ਛੁਰ ਗੁਰਧਾਮ ਸੁਹਾਏ॥ ਥਾਨ ਸਿਵਾਇ ਕੀਨ ਇਕ ਜਾਮਾ॥ ਅਰੁ ਕੀਨੇ ਚਾਵਾਰੇ ਲਲਮਾ॥੧੯॥ ਨਬੀ ਖਾਨ ਸਨ ਕਹਿ ਰੰਗ ਵਾਏ॥ ਬਸਨ ਸੁਰਮਈ ਲਖ ਹਰਖਾਏ॥ ਰੰਗ ਰੇਜਹਿ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਧੋਵਹੁ ਨਹਿ ਯਹਿ ਮਾਟ ਪੁਰਾਨਾ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਪਾਇ ਪਾਇ ਜਲ ਮਾਟ ਮਹਿ ਰੰਗਹੁ ਬਸਨ ਅਨੇਕ॥ ਕਬਹੂੰ ਨੀਲ ਨ ਪਾਇਓ ਮਮ ਬਰਦਾਨਾ ਬਿਬੇਕ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਸੋ ਸੁ ਮਾਟ ਤਾਕੇ ਘਰ ਰਹਾ॥ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਲਗ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਚਹਾ॥ ਕਬਹੁ ਕ ਭਾਬਿਨ[5] ਮਹਿ ਭਈ ਰਾਗਾ[6]॥ ਧੋਯੋ ਮਾਟ ਗਯੋ ਬਰ ਭਾਰਾ॥੨੨॥ ਏਕ ਪਲਗ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮੰਗਵਾਯੋ॥ ਇਕ ਚਾਦਰ ਦੀਨ ਦਿਦਾਰ॥੨੩॥ ਬਰਦਸਾਰ[7] ਸੁਰਮਈ ਕਰੀ॥ ਨੀਲ ਬਸਨ ਕੀ ਰਚਨਾ ਧਰੀ॥ ਕਤਹੂੰ ਲਿਖਯੋ ਕੇਸ ਬਗ ਗਏ॥ ਪੌੜੇ ਪਲੰਗ ਆਪ ਤਬ ਆਏ॥੨੪॥ ਚਾਰ ਸੁ ਛਟੀ ਚਾਰਹੂੰ ਕੋਨਾ॥ ਮੁਰਛਰ ਬਾਧਯੋ ਛਾਤ ਸੁ ਕੋਨਾ॥ ਗਨੀ ਨਬੀ ਖਆਗੇ ਲਾਗੇ॥ ਪਾਛੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਬਡ ਭਾਗੇ॥੨੫॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਪਟ ਸੁਰਮਈ॥ ਸਭ ਕੇ ਭਏ ਅਨਨਯ ਸੁਖਈ॥ ਮੁਰ ਛਲ ਲੈ ਕਰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਹਾਜੀ ਬੇਖ ਬਨੇ ਸ੍ਰੀ ਨਰ ਹਰ॥੨੬॥ ਤਹਾਂ ਉਚ ਕੇ ਪੀਰ ਸਦਾਏ॥ ਸਰੇ ਸੈਨ ਮਧ ਨਹਿ ਕਿਨ ਪਾਏ॥ ਰਹਿ ਦਸ ਦਿਵਸ[8] ਸੁ ਮਾਛੀਵਾਰੇ॥ ਕੀਨੀ ਬਿਰਧਾ ਭਾਵ ਜਲ ਪਾਰੇ॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੦॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਚਲੈ ਸੈਨ ਕੇ ਮਾਹੀ ਕਹਹਿ ਕੇ ਉਚ ਦੇ ਪੀਰ ਸਦਾਹੀਂ॥ ਸੰਗ ਸੈਦਯ ਪਠਾਨ ਜੈ ਰਾਜੀ॥ ਸਇਯਦ ਕਹਹਿ ਉਚਰੇ ਹਾਜੀ॥੧॥ ਜਾਰਤ[9] ਕਰ ਮਕੇ ਕੀ ਆਏ॥ ਵਲੀ ਪੀਰ ਸਭ ਮਧਯ ਸੁਹਾਏ॥ ਆਗੇ ਪਾਂਚ ਹਜਾਰੀ ਸੈਨਾ॥ ਉਤਰਉ ਇਕ ਉਮਰਾਉ ਸੁ ਐਨਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਮਨ ਮਹਿ ਕੀਨੀ ਬਿਚਾਰਾ॥

---

1. ਬਸਤਰ, 2. ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ ਬਨਵਾਸ ਗਏ, 3. ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੇ ਦੁੱਖ ਭੋਗਿਆ, 4. ਸੀਤਾ, 5.ਬੁਰਾ ਕੇ, 6. ਸੁਰਮਈ ਰੰਗ ਦੇ ਬਸਤਰ, 7. ਲਲਾਰੀ, 8. ਦਸ ਦਿਨ, 9. ਜ਼ਿਆਰਤ, ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ

ਯਹ ਨ ਹੋਇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਾਰਾ॥ ਪੁੰਛੀ ਤਬ ਉਚਰੇ ਬਤਰਾਈ॥ ਅਹਹਿ ਪੀਰ ਅਬ ਹਾਜੀ ਆਹੀ॥੩॥ਦੋ:॥ ਮਨ ਮਹਿ ਤਾਕਤ ਤੁਰਕ ਤਬ ਕੀਨੋ ਯਹੈ ਬਿਚਾਰ॥ ਹੈ ਯਹ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਹਰਿ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਸਰਦਾਰ॥੪॥ਚੌ:॥ ਨਿਜ ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਸ ਮੰਤ੍ਰ ਪਕਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਢਿਗ ਦੂਤ ਪਠਾਯੋ॥ ਉਤਰਹਿ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਯਹੀ॥ ਖਾ ਸਾਹਿਬ ਸਲਾਮ ਬਹੁ ਕਹੀ॥੫॥ ਦੇਹਿ ਦਿਦਾਰ ਜਾਹਿ ਜਿਅ ਜਹਾ॥ ਉਤਰਯੋ ਪਲੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਤਹਾਂ॥ ਤੰਬੂ ਮੱਧਯ ਦੀਨ ਭਲ ਡੇਰਾ॥ ਚੌਕਸ ਸਿੰਘ ਰਹੇ ਚਹੁ ਫੇਰਾ॥੬॥ ਪੁਨ ਉਮਰਾਉ ਦੂਤ ਇਕ ਆਯੋ॥ ਕਰਤਾ ਜੀਅ ਬਚਨ ਤਿਨ ਗਾਯੋ॥ ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ਜੀ ਅਬ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਖੋਜਤ ਹਮ ਗੁਰੁ ਕਹਿ ਨਰ ਘਾਤੀ॥੭॥ ਯਾ ਤੇ ਪਤਾ ਬਤਾਵਹੁ ਅਪਨਾ॥ ਦੇਹੁ ਗਵਾਂਹ ਜਾਹੁ ਚਿਤ ਥਪਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਪੀਰ ਹਮ ਹਾਜੀ॥ ਜਾਨਤ ਹੈ ਹਮ ਕਹਿ ਇਕ ਕਾਜੀ॥੮॥ ਨੂਰ ਪੁਰ ਕੋ ਰਹਿ ਬੇਵਾਰੋ ਉਤਰਯੋ ਮਾਛੀਵਾਰ ਨਿਹਾਰੋ॥ ਸੈਨ ਗਹਨ ਹਿਤ ਗੁਰਹਿ ਜੁ ਆਈ॥ ਤਾ ਮੈ ਅਮੁਕੀ ਮਿਸਲ ਰਹਾਈ॥੯॥ ਭੇਜਯੋ ਤੁਰਤ ਸਾਡਨੀ[1] ਸਾਰ॥ ਕੀਜੀਹਿ ਨਿਸਾਵਹੁ ਅਬ ਬਿਹ ਕਾਰ॥ ਇਤ ਗੁਰ ਬਿਲਗ ਬਿਰਾਜੇ ਤੰਬੂ॥ ਧਯਾਨ ਪਰਾ ਇਨ ਸਤ ਚਿਤ ਅੰਬੂ॥੧੦॥ ਸਾਝ ਸਮੇਖਾਨਾ ਭਾਜ ਬਹੀ॥ ਆਏ ਮਲੇਛ ਬੁਲਾਵਨ ਤਬਹੀ॥ ਕਹੀ ਨਬੀ ਖਾਂ ਸਪੀਰ ਹਮਾਰੇ॥ ਰੋਜ ਰਾਖ ਨਿਤਯ ਬਿਵਹਾਰੇ ॥੧੧॥ ਇਕ ਜਵ[2] ਖਾਹਿ ਔਰ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਖਾਨਾ ਖਾਹਿ ਮੁਰੀਦ ਸਦਾਹੀ॥ ਤਬ ਉਮਰਾਉ ਮੁਰੀਦ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਿਖ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਅਬਿ ਕਿ ਕਰਹਿ ਬਿਵਹਾਰ॥ ਅਪਨੀ ਓਰ ਨਿਹਾਰੀਏ ਸੇਵਕ ਬਿਰਦ ਬਿਚਾਰ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਕਛ ਪਸੁ ਕਰਮੀਨ ਨ੍ਰਿ ਸਿੰਘ॥ ਬਨੇ ਆਪ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥ ਸਰਬ ਭਖਯ ਕਰ ਸਦਾਹੁ ਤਾਸਾ॥ ਸੂਰਜ ਸਰਬ ਸੋਖ ਅਘਨਾਸਾ॥੧੪॥ ਤਿਨ ਕਹਿ ਦੋਖਨ ਹੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਹੈ ਜੀਵਹਿ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਠਨਾਈ॥ ਤੁਰਕ ਸੰਗ ਇਕ ਯਾਰੀ ਮਾਰੀ॥ ਕਿਮਿ ਭੋਜਨ ਬਨਿਹੈ ਬਿਧਿਨਾਹੀ॥੧॥ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕਹਹਿ ਕਰਹਿ ਹਮ ਸੋਈ॥ ਯਾ ਮੈ ਸੰਸਯ ਨਾਹਿ ਕੋਈ॥ ਕਰਦ[3] ਭੇਟ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ॥ ਛਕਹੁ ਪ੍ਰਸਾਦਹਿ ਸੰਸਯ ਨਹੀ॥੧੬॥ ਪ੍ਰਛਯਹ ਕਯਾ ਤਬ ਇਮ ਕਰੋ॥ ਮੁਕੇ ਤ੍ਰੇ ਯਹ ਮਤ ਅਬਲਹੋ॥ ਪਾਂਚ ਬਾਰ ਬਿਨ ਲੋਹਾ ਲਾਗੇ॥ ਖਾਨਾ ਪਾਕਨ ਹੋਤ ਸੁਬਾਗੇ॥੧੭॥ ਭੋਜਨ ਕੀਏ ਤੁਰਕ ਨਹਿ ਕੋਈ॥ ਤੁਰਕ ਤੁਰਕਨੀ ਸੰ ਰਤ ਸੋਈ॥ ਪੁਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕਰਇਸਨਾਨਾ॥ ਤਜਿਓ ਸਭ ਮਨ ਕੇਰ ਗਿਲਾਨਾ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਗਏ ਪਾਂਚਹੂੰ ਤਬੈ ਤਹ ਢਿਗ ਬੈਠੇ ਉਮਰਾਉ॥ ਖਾਨਾ ਹੈ ਦੋ ਥਾਲ ਇਕ ਪਰਸਿ ਬਬਰਰਚੀ[4] ਆਉ॥੧੯॥

---

1. ਸਾਂਢਨੀ ਸਵਾਰ, 2. ਜੌ ਜਾਂ ਇਕ ਦਾਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਸਤੂ, 3. ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਭੇਟ ਕਰਕੇ,
4. ਬਾਵਰਚੀ

ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਅਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਬੈਠੇ ਏਕ ਤਸਤਰੀ ਕਰ ਕਰ॥ ਨਬੀ ਗਨੀ ਖਾਇ ਇਕ ਤਸਤਰੀ॥ ਇਕ ਉਮਰਾਉ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਧਰੀ॥੨੦॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਰਦ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਮਨ ਮਾਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਧਯਾਨ ਚਿਤਾਰੀ॥ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ॥ ਲਾਗਤ ਜਿਮ ਕੜਾਹ ਮੈ ਪੰਜਾ॥੨੧॥ ਅਪਨੋ ਜਾਨ ਧਰਮ ਨਿਰਬਾਹੋ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਚਿਤ ਚਾਹੋ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਕੀਨੋ ਧਸਾਨਾ॥ ਨਬੀ ਗਨੀ ਖਾਂ ਊਰ ਹੈ ਰਾਨਾ॥੨੨॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਰਦ ਚਲਾਈ॥ ਕਹਿ ਉਮਰਾਉ ਕਰਤ ਕਾ ਭਾਈ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਜਬ ਹਮ ਗਏ॥ ਮਕੇ ਮਾਹਿ ਬਚਨ ਯਹ ਭਏ॥੨੩॥ ਪਾਂਚ ਬਾਰ ਬਿਨ ਲਾਗੋ ਲੋਹਾ॥ ਖਾਨਾ ਪਾਕ[1] ਹੋਤ ਨਹਿ ਜੋਹਾ॥ ਤਾਤੇ ਹਮ ਯਹ ਖਾਨਾ ਜੋਈ॥ ਕੀਨੋ ਪਾਕ ਪਾਕ ਬਿਧਿ ਜੋਈ॥੨੪॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਜੋਤ ਕਯੋ ਦੁਤਿਅ ਰਾਖਯੋ ਤ੍ਰਿਤਿ ਬਨਾਇ॥ ਪਕਯੋ ਚਤੁਰਥ ਪੰਚਮੇ ਕਰਦ ਭੇਟ ਕਰ ਖਾਇ॥੨੫॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਉਮਰਾਉ ਮੋਨ ਹੈ ਗਯੋ॥ ਸਿੰਘ ਤਬ ਤਹ ਅਚਰਜ ਭਯੋ॥ ਨਿਰਖਹਿ ਨਿਜਹਿ ਤੀਨ ਹੂੰ ਤਬੈ॥ ਬੈਠੇ ਬਿਲਗ ਪੰਗਤੀ ਤਬੈ॥੨੬॥ ਧਰਯੋ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਅਗਾਰੀ॥ ਰਖਯੋ ਸਤਗੁਰੁ ਭਾਗ ਨਿਕਾਰੀ॥ ਤੁਰਕ ਲਖਹਿ ਹਮਰੇ ਸੰਗ ਖਾਈ॥ ਯਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਨਿਰਖਹਿ ਕਊ ਨਾਹੀ॥੨੭॥ ਜਿਮ ਜਾਨਕੀ[2] ਅਗਿਨ ਮਧਿ ਰਾਖੀ॥ ਮਾਯਾ ਸੀ ਆਹਰੀ ਸਭ ਭਾਖੀ॥ ਤਿਮ ਮਹ ਪ੍ਰਗਟ ਸੰਗ ਸਿੰਘ ਰਹੇ॥ ਵਾਸਤਵਿਕ ਸਹਿ ਬਿਲਗ ਸੁਬਹੈ॥੨੮॥ ਭੋਜਨ ਕਰ ਸਤਗੁਰੁ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਬੀਤ ਚੈਨ ਦਿਨ ਮਨ ਦਿਪਤਾਏ॥ ਚੋਰ ਘੋਰ ਪਰ ਤਿਅ ਰਤਿ ਭਾਗੇ॥ ਸੰਧਯਾ ਤਰ ਪਨ ਪੂਜਨ ਲਾਗੇ॥੨੯॥ਦੋ:॥ ਆਯੋ ਸੈਦਯ ਗੁਰਪੁਰ ਸੁਨ ਸਭ ਕਥਾ ਸੁਜਾਨ॥ ਸਾਖੀ ਗੁਰੁ ਸਾਖੀ ਦਬ ਭਾਖੀ ਮਿਤ ਸੁਖ ਦਾਨਾ॥੩੦॥ਚੌ:॥ ਪੀਰ ਉਚ ਕੇ ਸੈਯਦ ਸਹੀ॥ ਯਾਮੈ ਕੁਛ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀ॥ ਬੁਰੋ ਕਰਯੋ ਇਨ ਕਹਿ ਤੁਮ ਰੋਕਾ॥ ਸੈਫ ਜਬਾਨ ਸੁ ਕਾਮਿਲ ਲੋਕਾ॥੩੧॥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਏ ਨਾਰੀ॥ ਬਕਸਾਵਹੁ ਨਿਜਖਤਾ[3] ਸਯਾਹੀ॥ ਡਰ ਉਮਰਾਉ ਭੇਟ ਸਤ ਪਾਂਚ॥ ਸੰਗ ਸੈਯਦ ਆਯੋ ਲਗਿਆਚ॥੩੨॥ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ ਕਰੀ ਤਾਜੀਮ॥ ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ਜੀ ਬੜੇ ਅਜੀਮ॥ ਹਮ ਚਾਕਰ ਹਜਰਤ ਕੇ ਅਹੈ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਡਰ ਕਰ ਡਰਤੇ ਰਹੈ॥੩੩॥ ਇਤੋ ਉਪਦ੍ਰਵ ਇਤਨੀ ਸੈਨਾ॥ ਗਰਯੋ ਨ ਗਯੋ ਗੁਰੂ ਇਕ ਨੈਨਾ॥ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਕਾਢ ਤਿਹ ਦੀਨੋ॥ ਹਮ ਸਭ ਸੁਊ ਅਘ ਚਿਭਨ ਚੀਨੋ॥੩੪॥ ਤਊਨ ਗਹਯੋ ਗਯੋ ਭਜਿ ਗਯੋ॥ ਤਾਤੇ ਚਿਤ ਬਯਾਕੁਲਤਾ ਲਹਯੋ॥ ਭ੍ਰਮ ਬਸ ਦਯੋ ਖੇਦ ਮੈ ਜੋਈ॥ ਬਕਸਹੁ ਪੀਰ ਉਚ ਕੇ ਸੋਈ॥੩੫॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਨ ਗੁਰ ਗਹਿ ਜਾਈ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਨਾਸਹਿ ਸੁਮਾਦਾਈ॥ ਧਰਮ ਹਾਰਿਗੇ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰੀ॥ ਤਾਤੇ ਨਹਿ ਰਹਿ ਬਲ ਛਲ ਧਾਹੀ॥੩੬॥ ਤੁਮਰੇ ਅਬ

1. ਪਵਿੱਤਰ, 2. ਸੀਤਾ, 3. ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ, ਗ਼ਲਤੀ

ਗੁਨਾਹ ਕਛੂ ਨਾਹੀ॥ ਨਹਿ ਨਿਰਾਜ ਤੁਮ ਪਰਹਮ ਯਾਹੀ॥ ਜਾਕੀ ਕਰਿਯ ਚਾਕਰੀ ਜੈਸੀ॥ ਪ੍ਰਾਨਹੁ ਲੋਨ ਬਿਮੁਖਤਾ ਤੈਸੀ॥੩੭॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਕੋਸ ਆਗੇ ਗਏ ਸੈਯਦ ਭੇਟਯੋ ਆਇ॥ ਮੋ ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੀਏ ਕਲਗੀਧਰ ਨਰ ਰਾਇ॥੩੮॥ ਤਾਹਿ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਦੀਓ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥ ਇਨ ਮਮ ਸੇਵਾ ਅਤਿ ਕਰੀ ਸਮ ਸੰਤਾਨ ਸਮਾਜ॥੩੯॥ਚੌ:॥ ਇਨਕੀ ਕਰਹਿ ਸੇਵ ਜੋ ਕੋਈ॥ ਧਨ ਅਨ ਬਸਨ ਮਿਲਹਿ ਮੁਹਿ ਸੋਈ॥ ਤੁਮ ਮੇਰੋ ਕੀਨੋ ਉਪਕਾਰਾ॥ ਉਪਕਾਰੀਹਿ ਨਹਿ ਘਾਤ ਨਿਹਾਰਾ॥੪੦॥ ਲਾਗਹਿ ਤਾਤੀ ਪੌਨ ਨ ਤੋਹੀ॥ ਰਹਹੁ ਅਨੰਦ ਐਨ ਨਿਜ ਮੋਹੀ॥ ਦੀਨ ਤਿਹ ਅਸਹੁਕਮ ਸੁਨਾਮਾ॥ ਆਗੇਚਲੇ ਗੁਰੁ ਸਤ ਨਾਮਾ॥੪੧॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੧॥ ਪਹੁਚੇ ਗ੍ਰਾਮ ਕਨੈਚਾ[1] ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਤਹ ਫੱਤਾ ਇਕ ਜਾਟ ਸੁਖਾਲਾ॥ ਆਇ ਪ੍ਰਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਚਰਨਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਣ ਤਾਰਨ ਹਰਨਾ॥੧॥ ਸਮਯ ਅਨੂਪਮ ਆਪ ਬਨਾਯੋ॥ ਕਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਕਾਜ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਤਵ[2] ਘਰ ਘੋਰੀ॥ ਅਹਹਿ ਅਨੂਠੀ ਦੈ ਅਬ ਛੋਰੀ॥੨॥ ਆਗਲ ਗ੍ਰਾਮ ਜਾਇ ਕਰ ਪਯਾਰੇ॥ ਫੇਰਹਿਗੇ[3] ਹਮ ਬੜਵਾ ਬਾਰੇ॥ ਸੁਨ ਫੱਤਾ ਘਰ ਪਰ ਜਬ ਗਯੋ॥ ਤਬ ਮਨ ਮੈ ਇਮ ਸੋਚਤ ਭਯੋ॥੩॥ ਸਰਬ ਨਾਸ ਕਰ ਕਿਅ ਅਸ ਹਾਲਾ॥ ਮੈ ਨ ਦੇਹੁ ਘੋਰੀ ਬਰ ਚਾਲਾ॥ ਇਕ ਟਟੂਵਾਨੀ ਲੈ ਕਰ ਖਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਨਹਿ ਪਸੰਦ ਸੋ ਕਰੀ॥੪॥ ਰੇ ਫੱਤਾ ਕਤ ਮਿਥਯਾ[4] ਕਹੈ॥ ਹਮ ਨ ਲੇਹਿ ਕਾਰਜ ਭਰ ਚਹੈ॥ ਬੋਲਯੋ ਮੋਰ ਜਵਾਈ ਆਯੋ॥ ਲੈ ਘੋਰੀ ਸੋ ਕਤਹੁ ਸਿਧਾਯੋ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਯੋ ਨ ਘੋਰੀ ਫੱਤਾ॥ ਹੁਤੋ ਸੁ ਪੱਤਾ ਭਯੋ ਕੁਪਤਾ॥ ਘਰ ਆਵਤ ਲਗ ਘੋਰੀ ਮਰੀ॥ ਦੇਖਤ ਡਸਯੋ ਨਾਗ ਪਗ ਧਰੀ॥੬॥ ਫੱਤਾ ਘੋਰੀ ਦੋਊ ਗਏ॥ ਗੁਰੁ ਬੇਮੁਖਤਾ ਕੇ ਫਲ ਭਏ॥ ਤਹ ਇਕ ਡੂੰਮ ਸੁਨੀ ਅਸ ਬਾਨੀ॥ ਦੀਨੀ ਨਿਜ ਘੋਰੀ ਹਰਖਾਨੀ॥ ਤਾਕਹਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਤਾਕੇ ਦਾਰ ਅਜਹੁ ਹਯ ਥਾਨਾ॥ ਆਗੇ ਚਲੇ ਸਰਨ ਸੁਖ ਦਾਈ॥ ਹਾਜੀ ਬੇਖ ਧਰੇ ਨਰ ਰਾਈ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੨॥ ਸੋਹਤ ਕੇਸ ਸੁਚਿਕਨੇ ਕਾਰੇ॥ ਸਨਿਗਧ ਸੁਗਧਿਤ ਅਤਿ ਸਟਕਾਰੇ॥ ਕਰ ਕੰਕਨ ਅਤ ਲਖਤ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਗੋਰ ਬਰਨ ਤਨ ਛਬਿ ਫਬਿ ਭਾਯੋ॥੧॥ ਸਯਾਮ[5] ਸਮਰ ਮੋਛ ਅਤਿ ਬਾਂਕੀ॥ ਤਿਕੁਟੀ ਕੁਟਿਲ ਕਮਾਨ ਨਿਕਾਸੀ॥ ਉਰ ਕਪਾਟ ਕੀ ਕੀਮਤਿ ਖੋਈ॥ ਚਲ ਦਲ ਦਲ ਦੁਤਿ ਓ ਧਰ ਬਿਗੋਈ॥੨॥ ਬ੍ਰਿਖਭ ਕੰਧ ਕੇ ਹਰ ਨਵਨ ਨਰ ਬਾਹਨ ਨਰ ਰਾਇ॥ ਚਲੇ ਜਾਤ ਮਗ ਤੁਰਕ ਦਰ ਆਭਾ ਕਰ ਦਿਨ ਰਾਇ॥੩॥ ਕਬਿਤ॥ ਖੰਡ ਕਰ ਅਖਿਲ ਘਮੰਡ ਖੰਡ ਪਤਿਨ ਕੈ ਜਿਨ ਤੇ ਅਖੰਡ ਰਹਯੋ ਕੋਊ ਨਾਹਿ॥ ਕਾਮਨਾ ਪੁਰਾਇ ਸਤਿ ਭਾਇ ਹਰ ਖਾਇ ਆਇ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟਾਇ ਸਾਜਨਾ

1. ਕਨੇਚ ਪਿੰਡ, 2. ਤੇਰੇ, 3. ਮੋੜ ਦਿਆਂਗੇ, 4. ਝੂਠ, 5. ਕਾਲੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਮੁੱਛਾਂ

ਸੁ ਸਾਜੀ ਕੋ॥ ਸੋਈ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਰਘੁਨਾਥ ਜਿਨ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਹੇਤ ਕੀਨੋ ਸਰਨ ਸਮਾਜੀ ਕੋ॥ ਕੀਨੇ ਭਕਤ ਹਾਜੀ ਸੋਭਾ ਕਾਮ ਤੇ ਬਿਰਾਜੀ ਉਰ ਭ੍ਰਮ ਕਾਜੀ ਐ ਨਿਮਾਜੀ ਰੂਪ ਹਾਜੀ ਕੋ॥੪॥ ਕਊ ਕਹੰ ਨਿਸਿ ਅਧਿਆਰ ਚੰਦ ਲੀਲੇ ਜਾਤ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤਮ ਗੁਨ ਸਤ ਗੁਨ ਛਾਜੀ ਕੋ॥ ਕੋਊ ਕਹੈ ਹਿੰਦੂ ਸਾਹ ਸਾਚੋ ਸੋ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜਿਨ ਰਨ ਕੀਨੋ ਲੀਨੋ ਲਾਖਨ ਤਨਾਜੀ ਕੋ॥ ਚੰਦ ਸੂਰ ਬਰਨੁ ਕੁਬੇਰ ਅਲੀ ਕੋਊ ਕਹੈ ਪਾਵਕ ਲਪਟ ਧੂਮ ਧਾਜੀ ਕੋ॥ ਬੜੇ ਬੜੇ ਕਾਜੀ ਖੜੇ ਹੇਰਤ ਨਿਮਾਜੀ ਚਕੇ ਚੋਕੇ ਔਜ ਕੇ ਸੋ ਹੇਰ ਜਾਤ ਰੂਪ ਹਾਜੀ ਕੋ॥੫॥ਚੌ:॥ ਸਭਨ ਛਲਤ ਨਹਿ ਆਪ ਛਲਾਇਆ॥ ਹੇਹਰ[1] ਗ੍ਰਾਮ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਇਆ॥ ਤਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਉਦਾਸੀ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਬੰਦਨਿ ਗੁਰਧਾਮ ਟਿਕਾਯੋ॥੬॥ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਕਰੀ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਲਾਗੀ ਸਭਾ ਸਮੁੰਦਰ ਜਾਨੀ॥ ਕਹੀ ਨਬੀ ਖਾਂ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਹਮ ਸੰਗ ਛਕਯੋ ਰਸਾਲਾ॥੭॥ ਇਨ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਕਿਹ ਬਿਧਿ ਹੋਈ॥ ਕਹੀਐ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਸੋਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸਿੰਘ ਸਮੀਪ ਬੁਲਾਏ॥ ਨਿਰਖਤ ਸਾਧ ਸੰਤ ਸਮੁਦਾਏ॥੮॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਕਹੀ ਜੋ ਭੋਜਨ ਖਾਯੋ॥ ਦਿਖ ਰਾਵਹੁ ਨਿਸਚਰਿਤ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਮਮਹਿਤ ਬਾਂਧ ਗਾਂਠ ਕੀਲਯਾਏ॥ ਸੋ ਸਭ ਦਿਖਰਾਵਹੁ ਸਮੁਝਾਏ॥੯॥ਦੋ:॥ ਸਿੰਘਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਢਿਗ ਕਹੀ ਸਪਥ ਕਰ ਭਾਇ॥ ਹਮ ਨਹਿ ਖਾਯੋ ਮਾਸ ਅਨ ਬਿਨਾ ਕੜਾਹ ਸੁਭਾਇ॥੧੦॥ਚੋ:॥ ਯਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਰ ਬਰਤਾਰਾ॥ ਰਾਖਯੋ ਹੁਕਮ ਮਾਨ ਤਿਹਿ ਬਾਰਾ॥ ਹਮ ਸਭ ਤੁਰਕ ਸੰਗ ਨਹਿ ਰਹੇ॥ ਬਿਲਗ ਛਕਤ ਬਿਲਗਹਿ ਹਮ ਬਹੇ॥ ਤੁਰਕਨ ਭਏ ਅੰਨ ਨਹਿ ਖਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਾਹਿਬ ਧਰਮ ਬਚਾਯੋ॥ ਨਬੀ ਗਨੀ ਖਾਂ ਉਹ ਬਿਸਮਾਏ[2]॥ ਸਤਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਲਖ ਪਤਿ ਆਏ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਕਰਦ ਭੇਟ ਕਰ ਮਹਾਤਮ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਰਨਯੋ ਆਪ॥ ਯਾਤੇ ਛੂਟਤ ਪਾਪ ਸਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਭਾਤ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਕਰਦ ਭੇਟ ਬਿਨ ਪਿਅਹਿ ਨ ਪਾਨੀ॥ ਬਿੰਦੂ ਮਾਤ੍ਰ ਹੂੰ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਗਿਆਨੀ॥ ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਮੋਹਿ ਅਤਿ ਪਯਾਰਾ॥ ਛਕਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੁ ਭੇਟ ਬਿਚਾਰਾ॥੧੪॥ ਭਯੋ ਭੇਟ ਨਹਿ ਜੋ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਛਕਨ ਜੋਗ ਨਹਿ ਜੋ ਮਰਜਾਦਾ॥ ਸੁਰਾਸਮਾਨ ਸਲਿਲ ਸੋਜਾਨਾ॥ ਅੰਨ ਮਾਸ ਇਵ ਜਾਨ ਸੁਜਾਨਾ॥੧੫॥ ਕਰਦ ਨੇਮ ਤਿਨ ਜਾ ਕੇ ਮਹਾ॥ ਕੋਊ ਦੂਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹਿ ਤਹਾਂ॥ ਸਮਉਪਵੀਤ ਕਰਦ ਨਿਤ ਧਾਰਾ॥ ਸੋ ਮੇਰੋ ਹੈ ਅਤਿ ਹੀ ਪਯਾਰਾ॥੧੬॥ ਮੋਹਿ ਨ ਚਖਤ ਭੇਟ ਬਿਨ ਆਨਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਭਾਂਗ ਜਦਪਿ ਨਹ ਪੀਵਨ ਜੋਗ॥ ਕਰਦ ਭੇਟ ਕਰ ਜੋਗ ਅਜੋਗ॥੧੭॥ ਕਰਦ ਭੇਟ ਕਰ ਜੋ ਕੁਛ ਛਕੈ॥ ਪਾਵਨ

1. ਹੇਰ ਪਿੰਡ,
2. ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ

ਜਾਲ ਅਪਾਵਨ ਤਕੈ॥ ਸੁਨ ਬਰਦਾਨ ਸਭਾ ਹਰ ਖਾਈ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਚਰਨਨ ਲਿਪਟਾਈ॥੧੮॥ ਤਬ ਦੋਊ ਪਠਾਨ ਬੁਲਵਾਏ॥ ਕਰ ਕੰਕਨ ਜੜਾਊ ਪਹਿਰਾਏ॥ ਸੇਵਾ ਕੇ ਸਦਕੇ ਦਿਅਸਦਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਰ ਲਿਖਿ ਕਰ ਕਰ ਪਟਾ॥੧੯॥ ਆਗੇ ਜਹ ਲਗ ਹੋਇ ਰਜਾਇ॥ ਪਹੁਚਾਵੇ ਹਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਇ॥ ਤਬ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਾਜ ਸਭ ਭਯੋ॥ ਨਿਰਭੈ ਰਹਹੁ ਸੁਖੀ ਘਰ ਜਯੋ॥੨੦॥ ਤੇ ਪਦ ਗਹਿ ਕਰ ਪੰਥ ਪਯਾਨੇ॥ ਇਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਨ ਮਾਨ ਮਲਾਨੇ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਨ ਕੋਊ ਅਰੀ॥ ਨਹਿ ਕੋਊ ਮਿਤ੍ਰ ਸੁ ਜਨ ਜਪ ਧਰੀ॥੨੧॥ ਜਿਹਿ ਜਸ ਕਰ ਜਿਹ ਕਾਲ ਮਝਾਰੀ॥ ਸੋ ਤਸ ਹੋਤ ਸੁਨਹੁ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ਕਹਤ ਗਨੀ ਖਾਂ ਨਬੀ ਸਖਾਂਨਾ॥ ਕਹਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੰਤ ਮਤਿ ਮਾਨਾ॥੨੨॥ ਮਨ ਮਹਿ ਡਰ ਡੇਰਾ ਕੋ ਆਯੋ॥ ਤੁਰਕਨ ਸੰਗ ਬੈਰ ਦੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਬੋਲਯੋ ਚਰਨ ਕਮਲ ਨਿਰ ਜਾਇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਡੇਰਾ ਲੁਟ ਜਾਇ॥੨੩॥ ਰਾਊਰ ਚਰਨ ਹਰਨ ਸੰਤਾਪਾ॥ ਲੰਮੀ ਚਲਹਿ ਬਚਹਿ ਪਰਤਾਪਾ॥ ਹਲਵਾਰੇ[1] ਵਾ ਅਰ ਤਲਵੰਡੀ॥ ਤੁਰ ਕੀ ਪੰਡ ਧਾਰਕ ਖਰ ਖੰਡੀ॥੨੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਿਦਕ ਤਵ ਗਯੋ॥੨੩॥ ਮੂਰਖਪਨ ਕਰ ਬਚਨ ਭਯੋ॥ ਹਮ ਤੇ ਕਰਹਿ ਤੁਰਕ ਕਰ ਨਾਸਾ॥ ਤੋ ਕਹਿ ਦੇਹਿ ਤੁਰਕ ਗਨ ਤ੍ਰਾਸਾ॥੨੫॥ ਇਮਿ ਦੈ ਸਾਪ ਰੈਨ ਤਹਿ ਰਹੇ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਚਢਨ ਕੀਆ ਗਾਜਾ ਕਹੇ॥ ਇਕ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਰਹੁ ਤੇ ਭੰਡਾਰੀ॥ ਰਾਖਯੋ ਪੈਸਾ ਪਾਂਚ ਅਗਾਰੀ॥੨੬॥ ਤਾਕੇ ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀਨੋ॥ ਮੁਸਿਟ ਬੰਧ ਕਰ ਕਰ ਆਪ ਛੀਨੋ॥ ਰਾਖ ਖਜਾਨਾ ਯਹੈ ਅਮਾਨ॥ ਖੋਲ ਨ ਕਬਹੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਬਖਾਨਾ॥੨੭॥ ਖੋਲਨ ਕੀ ਮਰਜੀ ਕਬ ਕਰੀ॥ ਬਿਹਸੇ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਗੁਰ ਸਹੀ॥ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਯਾ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਦਸਮ ਮਹੰਤ ਸੁ ਖੋਲ ਖਜਾਨਾ॥੨੮॥ ਸੋ ਅਬ ਲੌ ਤਿਨਕੇ ਢਿਗ ਰਾਖਾ॥ ਖੋਲਤ ਨਾਹਿਨ ਸਤਗੁਰ ਭਾਖਾ॥ ਜਾਟ ਬੁਲਾਇ ਮੰਚ ਉਠਵਾਈ॥ ਚਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਤਬ ਅਗਵਾਈ॥੨੯॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੩॥ਚੌ:॥ ਸਮ ਸਰ ਚਲਹੁ ਜਬਹਿ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਐਸ ਸਮ ਨਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਹੋਏ ਸਮਜੈ ਹੈ॥ ਤੈਸਹਿ ਭਯੋ ਲਖਯੋ ਬਿਨ ਭੈ ਹੈ॥੧॥ ਪੰਚ ਮਲਾ ਗਯੋ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਗਏ ਕਟਾਣੇ[2] ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਇਕ ਭਟ ਜੱਟੀ ਮਗ ਆਈ॥ ਪਲੰਗ ਉਠਾਇਸੁ ਔਸਰ ਪਾਈ॥ ਨਾਰਿ ਜਾਨਿ ਗੁਰੁ ਤਬ ਬਰਜਾਈ॥ ਮਾਗੁ ਮਾਗੁ ਕਹਿ ਹਿਤ ਇਤ ਆਈ॥ ਮਮ ਸੁਤ ਕੇ ਘਰ ਉਪਜਹਿ ਬੇਟਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਸਭ ਦੁਖਨ ਸਮੇਟਾ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕੇਹੀ ਹੋਹਿ ਸੰਤਾਨਾ॥ ਸਾਤ ਸਾਤ ਹੈ ਬਯਾਹ ਮਹਾਨਾ॥ ਅਜਹੋ ਲੈ ਤਿਨ ਕੇ ਕੁਲ ਜੇਤੇ॥ ਅਧਿਕ ਬਿਬਾਹ ਬੀਸ ਸਭ ਤੇਤੇ॥੪॥

---

1. ਹਲਵਾਰਾ ਨਗਰ,

2. ਕਟਾਣਾ ਪਿੰਡ

ਸਾਖੀ॥੨੦੪॥ ਨਰ ਬਾਹਨ ਪ੍ਰਗੁਰ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਚਲੇ ਜਾਤ ਮੋਹਤ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਥਿਰ ਹੈ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਆਗੇ ਗਏ॥ ਲਲੀ ਕੁਬੀ ਪਹੁਚ ਤਬ ਭਏ॥੫॥ ਤਹ ਇਕ ਬਟ ਕਰ ਬ੍ਰਿਖਯ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਬੋਲਾ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਗੁਰ ਭਾਰਾ॥ ਯਹ ਰਸਾਲ ਤਹੁ ਕਹਤੇ ਆਯੋ॥ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਓਕੇ ਬਟ ਭਲ ਭਾਯੋ॥੬॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਪ੍ਰਭ ਕਹਾ ਰਸਾਲਾ॥ ਭਏ ਰਸਾਲ ਪਾਤ ਜਿਹ ਜਾਲਾ॥ ਜੋ ਨਨਕਾਰਤ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਫਲਹੂੰ ਹੋਤ ਰਸਾਲ ਤਰ ਕਹਿ ਤੇ ਆਯੋ ਸਮਾਨਾ॥੭॥ ਸੋਹਤ ਅਜਹੁ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰੀ॥ ਪੂਜਤ ਤਾ ਕਹਿ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਪਾਤ ਰਸਾਲਾ ਲਾਗ ਬਟ ਫਲਾ॥ ਟੇਕਹਿ ਦੋਇ ਰੂਪ ਤਰ ਭਲਾ॥੮॥ ਬਹੁਤ ਦਿਨਨ ਲਗ ਜਖਮੀ ਕੋਊ॥ ਲਾਵਤ ਪਾਤ ਠੀਕ ਹੈ ਸੋਊ॥ ਕਬਹੂੰ ਕਾਹੁ ਡਾਰ ਤਿਹ ਕਾਟੀ॥ ਰੁਧਿਰ ਛੀਟ ਲਗਤਰੁ ਦੁਤ ਘਾਟੀ॥੯॥ ਬਿਘਨ ਹੋਨ ਲਾਗ ਜਬਤਿ ਮੰਦਰ॥ ਬਕਸਾਯੋ ਪੁਨ ਤਰੁ ਬਰ ਤੇ ਡਰ॥ ਤਾਤੇ ਬਢ ਆਗੇ ਗੁਰੁ ਗਏ॥ ਲੰਮੇ ਜਟ ਪੂਰੇ[1] ਮਹਿ ਆਏ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੫॥ਚੌ:॥ ਤਹ ਰਹਿ ਇਕ ਬਰਧਾ ਤਿਰਖਾਨੀ[2]॥ ਧਾਰਤ ਆਸ ਉਰ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਕਬਹੁ ਜੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਇਤ ਆਵੈ॥ ਮੋ ਗਰੀਬਨੀ ਘਰ ਪਗ ਪਾਵੈ॥੧॥ ਕਬਹੁਨ ਅਸਤਿਹ ਆਮਦ ਆਈ॥ ਬਢੈ ਏਕ ਰੋਟੀ ਹੂੰ ਖਾਈ॥ ਦਿਨ ਬਹੁ ਬੀਤ ਚੀਤ ਸਚਿਤਾਰੀ॥ ਬਿਕਯੋ ਸੂਤ ਕਬ ਮਿਲਿ ਦੁਇ ਚਾਰੀ॥੨॥ ਤਾਕੇ ਘਰ ਗੁਰਦੇਵ ਪਧਾਰੇ॥ ਹਾਜੀ ਰੂਪ ਧਰੇ ਹਿਤ ਕਾਰੇ॥ ਜਬ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਮੱਕਿ ਗਏ॥ ਹਾਜੀ ਰੂਪ ਆਪ ਤਬਿ ਭਏ॥੩॥ ਸੋਈ ਸਰੂਪ ਦਸਮਗੁਰੁ ਧਰਾ॥ ਦਸਹੁ ਮਹਲ ਇਕ ਜੋਤ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਇਤ ਜ ਰਾਵ ਰਾਇ ਜੋ ਕਲਾ॥ ਰਾਏ ਕੋਟ ਰਹਿ ਸੂਰ ਸੁ ਭਲਾ॥੪॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਕਥਾ ਸੁ ਗੁਰੁ ਦੁਖ ਦੀਨਾ॥ ਹਿੰਦੂ ਅਹਿੰਦੂਨ ਸਭ ਸੁਖ ਛੀਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋਭਾ ਓਜ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਹਤ ਦੀਜੇ ਲਾਖਨ ਤੁਰਕਾਨਾ॥੫॥ ਕੰਚਨ ਮਾਟੀ ਸਮ ਸਰ ਜਹਾਂ॥ ਪਰਖੇ ਪ੍ਰੀਤ ਹਿਏ ਕੀ ਮਹਾਂ॥੬॥ ਪਰਹੁ ਚਰਨ ਅਮੋਲ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਜਪਤ ਜਾਸੁ ਯਹ ਸਭ ਜਗ ਜਾਪਾ॥੬॥ ਚਿਤਵਹਿ ਰਾਇ ਦਰਸ ਕਿਮਿ ਪਾਊਂ॥ ਤੁਰਕ ਸਰੀਰ ਹੇਰ ਜਕ ਪਊਂ॥ ਚਢਯੋ ਚੁਬਾਰੇ ਰਾਇ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਤਰੁਬਾ ਨਿਜ ਬਾਨਿਜਯ ਪਸਾਰੈ॥੭॥ ਤਹ ਤਿਰਖਾਨੀ ਨਿਸਿ ਮਹਿ ਆਈ॥ ਲਈ ਰਸਦ ਕੜਾਹ ਹਰਖਾਈ॥ ਕੱਲੇ ਲਖੀ ਗੁਰੂ ਇਹਿ ਧਾਮਾ॥ ਨਤੁ ਕਿ ਕਰਇ ਕੜਾਹ ਇਤ ਬਾਸਾ॥੮॥ ਸੰਗ ਸੰਗ ਤਿਹਿ ਰਾਊ ਸਿਧਾਨਾ॥ ਨਿਰਖਤ ਨਾਰੀ ਅਤਿ ਭਯ ਮਾਨਾ॥ ਕਲੇ ਕਹੀ ਨ ਉਰ ਡਰਮਾਈ॥ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਚਹਤ ਗੁਰ ਰਾਈ॥੯॥ ਲਖ ਮੁਖ ਤੁਰਕਨ ਉਰ ਭਯਮਾਨਾ॥ ਕਲੇ ਕੋ ਸੁਭਾਉ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ ਬਾਹਰ ਦ੍ਵਾਰ

---

1. ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ,
2. ਤਰਖਾਣ ਜਾਤ ਦੀ

ਖਰੋਕਰ ਕਲਾ॥ ਬਿਰਧਾ ਗਈ ਜਗਤ ਪਤਿ ਭਲਾ॥੧੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਕਹੀ ਫੇਰ ਕਤ ਆਈ॥ ਲੈ ਆਵਹੁ ਕੱਲੇਹਿ ਸਮਝਾਈ॥ ਆਇ ਚਰਨ ਰਜਕ[1] ਲਏ ਲਾਈ॥ ਦੁਨੀ ਦੀਨ ਮੈ ਲਈ ਬਡਾਈ॥੧੧॥ ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਪ੍ਰਭ ਤਹਾਂ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਕਲਾ ਰਾਏ ਸੇਵ ਸਾਜੇ॥ ਤਿਖਾਨੀਹਿ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਤਵ ਕੁਲ ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਨਿਸਚੇ ਵਾਨਾ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੬॥ਦੋ:॥ ਕਰਸ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੁਨ ਕਰਨ ਕੱਲੇ ਕੇ ਸੰਗ ਆਇ॥ ਰਾਏ ਕੋਟ ਬੈਠਤ ਭਏ ਜਗ ਰਾਵੀ ਕੀ ਜਾਇ॥੧॥ਚੋ:॥ ਸੰਗ ਸਪਾਹ ਤੀਨ ਸੈ ਲੀਨੇ॥ ਬੈਠੇਯੋ ਕਲਾ ਰਾਏ ਯਕੀਨੇ॥ ਕਹਤ ਰਾਇ ਸਮਰਥ ਸਭ ਭਾਤੀ॥ ਕਰਹੁ ਨਾਥ ਨਰ ਲੀਲਾ ਖਯਾਤੀ॥੨॥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਮਰੱਥ ਹਮ ਪਹਿਚਾਨੇ॥ ਅੰਤਰ ਕੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਪਹਿਚਾਨੇ॥ ਕਹਾ ਕਰਹੁਕਛੁ ਜਾਨਨ ਜਾਈ॥ ਹੈ ਨਿਰਲੇਪ ਸਕਲ ਜਗਰਾਈ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਮਰਜੀ॥ ਤਾ ਮੈ ਹਮ ਕਛੁ ਕਰਹਿ ਨ ਅਰਜੀ॥ ਯਹ ਸੰਤਨ ਕਰ ਗਏ ਮਹਾਨਾ॥ ਜੋ ਜਸ ਕਰਤ ਸੁ ਤਿਹਿ ਤਸ ਪਾਨਾ॥੪॥ ਕਹਿ ਕਲਾ ਕਛੁ ਅਹਿ ਇਤ ਰਹਿਏ॥ ਸਭ ਸੰਤਾਪ ਦਾਸ ਕੇ ਦਹਿਏ॥ ਤੁਰਕ ਸਰੀਰ ਮੋਰ ਪ੍ਰਭ ਜਦਯਪਿ॥ ਚਰਨਨ ਸੇਵਕ ਜਾਨਿ ਬ ਤਦਯਪਿ॥੫॥ ਬਚਨ ਭਯੋ ਮਾਤਾ ਜੀ ਗੁਜਰੀ॥ ਸਹਿ[2] ਪੋਤ੍ਰਨ[3] ਕੇ ਸਿਰਹੰਦ[4] ਸਰੀ॥ ਭਈ ਤਿਨਹੁੰ ਸੰਗ ਕੈਸੀ ਰਾਇ॥ ਮੰਗਵਾਵਹੁ ਸੋ ਖ਼ਬਰ ਪਛਾਇ॥੬॥ ਰਾਇ ਕੋਟ ਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਮਹੀ॥ ਚਲਿਸ ਕੋਸ ਰਾਏ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਇਕ ਮਾਹੀ ਬੁਲਾਇ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਆਵਹੁ ਸੀਘ ਤਾਹਿ ਸਮਝਾਯੋ॥੭॥ ਲਾਗਯੋ ਸਤਿਗੁਰ ਨਿਕਟ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਬੈਠਯੋ ਰਾਇ ਅਮਿਤ ਹਿਤ ਸਾਨਾ॥ ਚਲੀ ਸਭਾ ਮਹਿ ਬਾਤ ਅਨੇਕਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਨੇਕ ਮਰਦ ਇਕ ਨੇਕਾ॥੮॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਾਇ ਮਹਾਨਾ॥ ਜਦਯਪਿ ਤੁਰਕ ਦੇਹ ਦਿਖਰਾਨਾ॥ ਮੈ ਮਤ ਯਾਕੀ ਹਿੰਦੂ ਸ੍ਵਾਮੀ॥ ਕਬਹੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ॥੯॥ ਗ੍ਰਾਮ ਤਿਹਾੜਾ ਬਸਤ ਜੁ ਭਾਰਾ॥ ਤਹ ਕਿਯ ਕਿਨਗੋ ਬਧਨਿ ਜੁ ਦ੍ਵਾਰਾ॥ ਸੁਨਤ ਰਾਇ ਤਾਂ ਪਰ ਚਢ ਧਾਯੋ॥ ਤਿਹਾਰੀਨ ਕਹਿ ਮਾਰ ਭਗਾਯੋ॥੧੦॥ ਬਰਸ ਏਕ ਲਗ ਮੁਰਚਾ ਰਹਾ॥ ਸਰਨ ਸਰਨ ਸਭਹਨ ਤਬ ਕਹਾ॥ ਰਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤਬ ਤਿਨ ਤਯਾਗਾ॥ ਗਊ ਹੇਤ ਕਿਅ ਕਸਟ ਸਭਾਗਾ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਤਬ ਲਿਖ ਦੀਓ ਕਾਰ ਇਮ ਅਬ ਗੋ ਬਧ ਨਹਿ ਹੋਇ॥ ਜਾਸਿ ਨ ਸਤਦ੍ਰਨਦਿ ਦੀਯੋ ਰਾਇ ਤਜੇ ਤਬ ਸੋਇ॥੧੨॥ਚੋ:॥ ਬਰਖ ਖਿਤੇ ਤਬ ਗੋਬਧ ਕਰਾ॥ ਰਾਇ ਧਯਾਨ ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਧਰਾ॥ ਸਾਤ ਕੋਸ ਤੇ ਨਦ ਤਬ ਆਯੋ॥ ਤਿਹਾਰੀਨ ਕਰ ਗ੍ਰਾਮ ਬਹਾਯੋ॥੧੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਧਰਮ ਗ ਗਈ॥ ਪਰਲੋਕਹੁ ਸੁਖ ਹੈ ਅਧਿਆਈ॥ ਜਾਸ ਧਰਮ ਬ੍ਰਿਤ ਚਿਤ ਅਨਸਾਰਾ॥ ਤਾਹਿਨ ਕਬਹੁ ਹੋਤ ਦੁਖ ਭਾਰਾ॥੧੪॥ ਉਭੈ ਲੋਕ ਸੁ ਸੁਖੀਸੁ ਜਾਨਾ॥ ਗਊ ਗ੍ਰੀਬ ਕਰ ਤਹਿ ਹਿਤ ਜਾਨਾ॥ ਰਾਇ

---

1. ਚਰਨ ਧੂੜ, 2. ਸਹਿਤ, 3. ਪੋਤਰਿਆਂ, 4. ਸਰਹੰਦ

ਪਰਯੋ ਚਰਨਨ ਪਰ ਧਾਈ॥ ਯਹ ਸਭ ਰਾਉਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਡ਼ਾਈ॥੧੫॥ ਬੀਤ ਦੋਪਹਰ ਜਬ ਇਹ ਭਾਤੀ॥ ਪੂਛੀ ਮਾਹੀ ਕੀ ਸੁਧ ਖਯਾਤੀ॥ ਰਾਇ ਕਹੀ ਇਕ ਦਿਨ ਮਹਿ ਜੈ ਹੈ॥ ਦੂਸਰ ਦਿਵਸ ਸੁਧ ਪਹੁਚੈ ਹੈ॥੧੬॥ ਦੈ ਘਟਿਕਾ ਬੀਤੇ ਪੁਨ ਕਹੀ ਨਿਰਖਹੁ ਤਰ ਚਢ ਆਵਤ ਅਹੀ॥ ਕਹੀ ਰਾਇ ਨਹਿ ਪਹੁਚਯੋ ਸਾਮੀ॥ ਕਿਮ ਐਹੇ ਪ੍ਰਭ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥੧੭॥ ਡੇਢ ਪਹਰ ਜਬ ਦਿਨ ਮਨ ਰਹਾ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਪੁਨ ਕਹਾ॥ ਤਰਾਂ[1] ਪਰ ਚਢ ਨਿਰਖਹਿ ਅਬ ਕੋਈ॥ ਆਵਤ ਹੈ ਹੈ ਮਾਹੀ ਸੋਈ॥੧੮॥ ਬਚਨ ਮਾਨ ਨਰ ਤਰ ਸੁ ਚਢਾਯੋ॥ ਆਵਤਿ ਨਿਰਖਿਆ ਚਰਜਯ ਪਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਵਤ ਹੈ ਅਬ ਮਾਹੀ॥ ਰਾਉਰ ਗਤਿ ਕਊ ਲਖਨਸਕਾਹੀ॥੧੯॥ ਮਾਹੀ ਆਇ ਚਰਨ ਪਰ ਪਰਾ॥ ਦੁਖ ਸਮਾਜ ਸਭ ਬਰਨਰ ਕਰਾ॥ ਲਿਖਤ ਪਢਤ ਜਿਹ ਉਰ ਅਲਕਾਵੈ॥ ਮਾਹੀ ਸੁ ਸੰਬਾਦ ਸੁਨਾਵੈ॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੭॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਇਤ ਤੇ ਮੈ ਗਯੋ॥ ਦੁਖਿਤ ਸੰਬਾਦ ਸੁਨਤ ਅਤਿ ਭਯੋ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਜਬ ਬਿਛਰੀ ਬਡ ਮਾਤਾ॥ ਸੰਗ ਸਹਾਈ ਦਿਜ ਦੁਖ ਦਾਤਾ॥੧॥ ਮਗ ਮਹਿ ਸੇਵਾ ਸਜਤ ਸੁ ਆਯੋ॥ ਨਿਜ ਘਰ ਖੇੜੀ ਪਿੰਡ ਟਿਕਾਯੋ॥ ਲਾਦੀ ਮੁਹਰਨ ਖਚਰ ਜੋਈ॥ ਏਕ ਸੰਗ ਉਤਰਾਈ ਸੋਈ॥੨॥ ਰੈਨ[2] ਪਰੀ ਜਬ ਸਭ ਸੈ ਗਏ॥ ਮੁਹਰਨ ਦਾਬਤ ਦਿਜ਼ ਜੁ ਭਏ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਦਿਜ ਮਾਤਹਿ ਕਹੀ॥ ਇਹਾ ਚੋਰ ਅਧਿਕੈ ਜਿਅ ਲਹੀ॥੩॥ ਰਾਖੀ ਕਰ ਕਰ ਕੈ ਤਕਰਾਈ॥ ਜਾਤੇ ਕਬਹੁ ਹੈ ਪਕਰਾਈ॥ ਜੋਖਿਮ[3] ਜਮਾ ਸੰਗ ਦੈ ਬਾਲਕ॥ ਕਰਿਨ ਕਾਲ ਯਹ ਅਤਿ ਚਿਤ ਪਾਲਕ॥੪॥ ਤਬ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸੁਰਤ ਸੰਭਾਰੀ॥ ਸੁਤ ਬਿਜੋਗ ਬਯਾਕੁਲ ਚਿਤ ਭਾਰੀ॥ ਮੁਹਰਨ ਕੀ ਖੁਰਜੀ ਨਹਿ ਇਹਾਂ॥ ਦਿਜ ਸੁ ਅਪਰ ਬਸਤ ਸਭ ਮਹਾ॥੫॥ ਬਚਨ ਸੁਨਤ ਦਿਜ ਊਚ ਪੁਕਾਰਾ॥ ਕੀਓ ਜ ਹਮ ਤੁਮਰੋ ਉਪਕਾਰ॥ ਸਰਨ ਦਈ ਕਰ ਯਹ ਫਲ ਦੀਨੋ॥ ਚੋਰੀ ਲਾਇ ਧਰਮ ਮਗ ਛੀਨੋ॥੬॥ ਨਿਕਸਹੁ ਹਮਰੇ ਗ੍ਰਹਾਂ[4] ਤੇ ਅਬੈ॥ ਦਯੋ ਬਸੇਰੋ ਕੋ ਫਲ ਸਬੈ॥ ਮਾਤਾ ਸੁਨਤ ਤਬੈ ਤਜ ਭਾਹੀ॥ ਗਈ ਗ੍ਰਾਮ ਦੂਸਰੇ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਮਿਲਿ ਦਿਜ ਤਬਹਿ ਚੋਧਰੀ ਸੰਗਾ॥ ਗਯੋ ਮੋਰੜੋਂ[5] ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਸੰਗਾ॥ ਗੁਰ ਮਾਤਾ ਕੀ ਖਬਰ ਬਿਤਾਈ॥ ਸੰਗ ਸੋਹਦ੍ਵੈ ਸੁਤ ਗੁਰਭਾਈ॥੮॥ ਸੁਨਤਹਿ ਤਿਨ ਕੀਨੀ ਤ ਕਰਾਈ॥ ਸਿਰਹੰਦ ਮਹਿ ਖਬਰ ਪਹੁਚਾਈ॥ ਬੁਰਜ ਬਜੀਰੈ ਮਾਤ ਉਤਾਰੀ॥ ਜਾਨੀ ਮਾਨੀ ਰਖ ਰਖਵਾਰੀ॥੯॥ ਗ੍ਰਾਮ ਨਾਰਿ ਨਰ ਗਾਰਿਨਿ ਕਾਰਹਿ॥ ਦਿਜ ਰੰਘੜਹਿ ਮਹਾ ਹਤਯਾਰਹਿ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਮੋਰੜ ਪਤਿ ਕਹੀ॥ ਮਾਤ ਸੁਨਹੁ ਬਚਨ ਮਮ ਸਹੀ॥੧੦॥ ਸੂਬਾ ਸਾਹਬ ਦਰਸਨ ਹੇਤ॥ ਚਾਹਤ ਹੈ ਤਵ ਸੁਤਨ[6] ਸਮੇਤ॥ ਖਾਨ ਵਜੀਰ ਦੇਖ ਖੁਸ ਹੋਈ॥ ਪੁਨ ਐਹੈ ਪੋਤੇ ਤਵ ਦੇਈ॥੧੧॥ ਮਾਤ ਕਹੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਲਕ॥ ਏ ਨਾਹਿਨ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਬਾਲਕ॥ ਬਿਨਾਮਾਤ ਕਿਮਿ ਰਹਿ ਸਕ

---

1. ਰੁੱਖ, 2. ਰਾਤ, 3. ਖਤਰਾ, 4. ਘਰ, 5. ਮੋਰਿੰਡੇ, 6. ਪੁਤਰਾਂ

ਖਿਨਾ॥ ਏ ਮੇਰੇ ਪਾਲਕ ਜਿਅ ਗੁਨਾ॥੧੨॥ ਰੰਘੜ ਜਾਇ ਖਾਨਸੋ ਕਹੀ॥ ਤਹ ਇਕ ਖਤ੍ਰੀ ਬੈਠੋ ਰਹੀ॥ ਸੁਚਹ ਨੰਦ ਨਾਮ ਜਿਹ ਕਹੈ॥ ਝੂਠਾ ਨੰਦ ਸਦਾ ਜੋ ਲਹੈ॥੧੩॥ ਸਾਹੀ ਚੰਦ ਕੋ ਸੋ ਪੋਤਾ॥ ਪੂਰਬ ਬੈਰ ਬਿਚਾਰਸ ਹੋਤਾ॥ ਕਹਤ ਭਯੋ ਏ ਗੁਰ ਕੇ ਤਾਤਾ[1]॥ ਛਲ ਕਰ ਮਾਤਨ ਤਜਤ ਬਿਭਾਤਾ॥੧੪॥ ਸਖਤ ਹੁਕਮ ਤਬ ਦੀਨੋ ਖਾਨਾ॥ ਆਏ ਮੋਰੜ ਪਤਿ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਬਿਰਧਾਮਾਤ ਗੂਜਰੀ ਦੋਊ॥ ਰਾਖੇ ਜਾਘ ਤਰੇ ਧਨ ਜੋਊ॥੧੫॥ ਰੋਦਤਿ ਸੋਦਤਿ ਗੁਰਬਰ ਬਚਨਾਂ॥ ਨਹਿ ਮਾਨੀ ਸੁਭਈ ਅਬ ਰਚਨਾ॥ ਕਾਇਨ ਕੀ ਮਾਤਾ ਕਹਿ ਕਹਿ ਹੋ॥ ਕੈਸੇ ਪ੍ਰਾਨ ਸੁ ਪੋਤ੍ਰ ਬਚੈਹੋ॥੧੬॥ ਸਤਗੁਰ ਨਹਿ ਜਾਨੈ ਕਿਤ ਗਏ॥ ਕਾ ਬਹੁ ਅਨ ਕੇ ਡੇਰੇ ਭਏ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸੋਚਤ ਇਮ ਮਾਤਾ॥ ਸਾਗਰ ਸੋਕ ਮਗਨ ਬਿਨ ਸ਼ਾਤਾ॥੧੭॥ ਕਿਹਿ ਉਪਾਉ ਕਰ ਪੋਤ੍ਰ ਬਚਾਵੈ॥ ਕਾ ਕਹਿ ਕਰ ਦੁਸਟਹਿ ਸਮਝਾਵੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਸੀਸ ਨਿਕਾਸਾ॥ ਮਾਤਾ ਸਮਜ ਨ ਸੋਕ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੧੮॥ ਇਨ ਕੀ ਜਰ ਮੂਲ ਬਿਲਾਨੀ॥ ਇਤਨੋ ਸਮਝ ਲੇਹੁ ਮਨਮਾਨੀ॥ ਮੋਰੜ ਪਤ ਰੰਘੜ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਬਦਤ ਕੁਬਚਨ ਨਿਕਟ ਦੁਖ ਦਾਨਾ॥੧੯॥ ਤਰਜ ਹਾਥ ਤੇ ਤਬ ਲੈ ਗਯੋ॥ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਤਬ ਕਹਯੋ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਮਤ ਚਿੰਤਾ ਕਰੋ॥ ਸਮਯ ਸਮਜ ਕੀ ਸਮਝਨ ਕਰੋ॥੨੦॥ ਪਹੁਚ ਤਰਾਂ ਰੰਘੜ ਬਚ ਕਹਾ॥ ਜਹਾ ਬਜੀਦ ਖਾਂ ਬੈਠਾ ਰਹਾ॥ ਤਵ ਪਿਤ ਮਰਯੋ ਭ੍ਰਾਤਦੈ ਸੰਗਾ॥ ਕਰ ਕਰ ਅਧਿਕ ਚਮਕਵਰ[2] ਜੰਗਾ॥੨੧॥ ਤੁਮ ਦੁਉ ਖਾਨਹਿ ਕਰਹੁ ਬੰਦਗੀ॥ ਬਕਸਹਿਗੇ ਤਬ ਪ੍ਰਾਨ ਮੰਦਗੀ॥੨੨॥ ਸ੍ਰੀ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਤਬਹੀ ਕਹੀ॥ ਪਿਤਾ ਅਕਾਲ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਹੀ॥ ਹਮ ਅਬ ਕਾ ਕਹਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵੈ॥ ਬਿਨ ਸਤਗੁਰੁ ਨਹਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਚਲਾਵੈ॥ ਬਹੁ ਤਨ ਕਹੀ ਸਭਾ ਕੇ ਮਹੀ॥ ਬਾਲਕ ਸੀਰ ਖੋਰ ਏ ਆਹੀ॥ ਜਸ ਨਿਜ ਨਿਲਯ ਸੁਨਤ ਨਿਤ ਰਹੇ॥ ਤਸ ਬਚ ਚਾਉਰ ਸਨ ਸੁਖ ਕਹੇ॥੨੪॥ ਬਾਲਹਿ ਭਾਵ ਅਭਾਵਨ ਕੋਈ॥ ਯਾਮੈ ਨਾਹਿ ਕੋਪ ਕਛੁ ਹੋਈ॥ ਸਾਹੀ ਸੁਚੇ ਖਤ੍ਰੀ[3] ਕਹੀ॥ ਨਾਗਨ ਕੇ ਬਚੇ ਇਹ ਅਹੀ॥੨੫॥ ਏ ਬਿਸ ਭਰੇ ਬੰਸ ਬਿਖ ਭਰੀ॥ ਬੋਲਹਿ ਬਚਨ ਸੁਚਾ ਰਿਸ ਧਰੀ॥ ਕਹੀ ਵਜੀਦ ਖਾਨ ਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ ਆਪ ਆਪਯੋ ਜੋ ਜਿਅ ਕੀਜੈ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਕਬੂਲ ਸ਼ਰਹ[4] ਕਰੇ ਧਰੇ ਅਨੰਦ ਉਰਮਾਹਿ॥ ਬਿਚਰਹੁ ਜਿਤ ਚਿਤ ਚਹਿ ਚਲਨ ਲੈ ਸਰਦਾਰੀ ਯਾਹਿ॥੨੭॥ ਕਹੀ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਤਬ ਨੀਕੇ॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਨ ਜੀ ਬਚਨ ਜੀਕੇ॥ ਜਿਹਿ ਖਾਲਲ ਕੀ ਬੁਧ ਬਗਾਈ॥ ਸਤਯ ਅਸਤਯ ਸਤਯ ਸਤ ਪਾਈ॥੨੮॥ ਤੁਮਰੀ ਸਰਹ ਸੀਸ ਮਮ ਜੁਤੀ॥ ਨਹਿ ਭਾਜਹਿ ਤੁਮਰੀ ਕਰ ਕੁਤੀ॥ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰੀ[5] ਹ੍ਵੈ ਹੈ ਨਾਸਾ॥ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੨੯॥ ਹਿੰਦੁ ਨ ਧੰਨਯ ਧਨਯ ਅਨਮਹੀ॥ ਬੋਲਯੋ ਸਾਹੀ ਤਬਹੀ ਤਹੀ॥ ਜਾਸ ਪਿਤਾਮਹਿ ਪਿਤ

---

1. ਪੁੱਤਰ, 2. ਚਮਕੌਰ, 3. ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਖਤਰੀ, 4. ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮ, 5. ਮੁਗਲਾਂ ਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ

ਕਸਾਈ॥ ਮਾਰੇ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਈ॥੩੦॥ ਪੁਨ ਬੋਲਯੋ ਇਨ ਕੀ ਕਰਤੂਤਾ॥ ਲਖੀ ਕਿਨਹੀ ਜਨਾਬ ਬਹੂਤਾ॥ ਏਕ ਸਾਪਨ ਕੇ ਪੋਏ ਪਾਲੇ॥ ਕਾਟਹਿ ਔਸਰ ਪਾਇ ਨਿਰਾਲੇ॥੩੧॥ ਤਾਤੇ ਇਨ ਕਰ ਬਧ[1] ਕਰ ਦੀਜੈ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੋ ਸੰਕਟ ਛੀਜੈ॥ ਤਹਾਂ ਮਲੇਰੀ ਰਹੇ ਪਠਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਬਰ ਜੀਤ ਬਤਾਹਿ ਨਿਧਾਨਾ॥੩੨॥ ਇਨਹਿ ਮਾਰ ਠਲ ਪੈ ਹੌਂ ਕਹਾਂ॥ ਸੀਰ ਖੋਰ ਬਾਲਕ ਗੁਰ ਨਹਾਂ॥ ਹੋਤ ਅਨੀਤ ਇਨਹੁ ਸਨ ਬੁਰਾ॥ ਜਾਸੋ ਬੈਰਨ ਤਿਹ ਕਛੁ ਦੂਰਾ॥੩੩॥ ਜੋ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਮਰੋ॥ ਤੌ ਹਮ ਜਾਨਹਿ ਸੁ ਬਲ ਤਿਹਾਰੋ॥ ਝੂਠੇ ਨੰਦ ਕਹੇ ਇਸ ਕਰੋ॥ ਸਸਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਸੁਖਿਲੌਨਾ ਧਰੋ॥੩੪॥ ਦੇਖਹੁ ਲੇਹਿ ਕਵਨ ਕਰ ਮਾਹੀ॥ ਜਾਨਹੁ ਇਨ ਕੀ ਮਿਤ ਚਿਤ ਤਾਹੀਂ॥ ਤਬ ਬਜੀਦ ਖਾਂ ਤੇ ਸਹਿਕਿਓ॥ ਦੋਨਤਾਂ ਭਾਇਨ[2] ਸਸਤਰ ਲੀਓ॥੩੫॥ ਤਬ ਬਜੀਦ ਖਾਂ ਆਗਿਆ ਦਈ॥ ਕਾਟਹੁ ਸੀਸ ਦੇਰ ਨਹਿ ਕਈ॥ ਪੁਨ ਮਲੇਰੀ ਅਹਿ ਬਹੁ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਸੀਰ ਖੋਰ ਕਰ ਪਾਪ ਸੁਝਾਯੋ॥੩੬॥ ਬੋਲ ਚਾਲ ਮਹਿ ਭ੍ਰਮ ਜੁ ਜਨਾਬ॥ ਯਹ ਕੁਲ ਰੀਤ ਜੁ ਸੁਨਤ ਸਬਾਬ॥ ਹਿੰਦੂ ਕੇ ਮੁਹਿ ਰਾਮ ਪੁਕਾਰੈ॥ ਜਨਮਤ ਤੁਰਕ ਅਲਾਹ ਉਚਾਰੈ॥੩੭॥ ਸਾ ਮੈ ਤਿਨ ਕੀਨਾਹਿ ਖੁਟਾਈ॥ ਬੰਸ ਰੀਤ ਇਨ ਇਮਿ ਸੁਅਲਾਈ॥ ਤਰਜ ਮਲੇਰਹਿ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਤੂੰ ਹਿੰਦੂ ਗੁਰ ਸੰਗੀ ਭਾਰੀ॥੩੮॥ ਖਾਨਾ ਰਾਖਯੋ ਆਨ ਅਗਰੀ॥ ਖਾਹੁ ਪ੍ਰਾਨਨਤੁ ਅੰਤ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁਤ ਕਹ ਪੁਹਪ ਚੰਬੇਲੀ॥ ਨਿਰਖੇ ਖੇਲਤ ਤਬਾ ਚੰਮੇਲੀ॥੩੯॥ ਗਿਲ ਜਨ ਕੀਓ ਅਧਰਮ ਅਪਾਰਾ॥ ਦਯੋ ਸੀਸ ਬਾਲਕਨ ਅਪਾਰਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਸੀਸ ਭਾਰ ਯਹ ਭਾਰਾ॥ ਜੈ ਹੈ ਕਯੋ ਹੂੰ ਨਾਹਿ ਉਤਾਰਾ॥੪੦॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਦੀਨੀ ਪਤਸਾਹੀ॥ ਬਾਬਰ ਸਾਤ ਪੁਸਤ ਲਗ਼ ਸਾਹੀ॥ ਸਾਤ ਸੀਸ ਦੈ ਸੋ ਪੁਨ ਲੈਹੌਂ॥ ਲਖਤਯ ਧਰਮ ਖਾਲਸਾ ਕੈਹੌਂ॥੪੧॥ਦੋ:॥ ਗੁਰ ਅਰਜਨ, ਗੁਰ ਹਰਿਕਿਸਨ ਗੁਰਬਰ ਨਵਮ ਮਹਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ॥੪੨॥ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕਰ ਫਤੇ ਫਤੇ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੀਨ॥ ਧਰਮ ਰਾਖ ਸਿਰ ਸਾਖਦੈ ਸਿਰਹੰਦੀਨ ਕਮੀਨ॥੪੩॥ ਬਾਬਰ ਕੇ ਸੁ ਹੁਮਾਯੁ ਭੈ ਅਕਬਰ ਤੇ ਜਹਾਗੀਰ॥ ਸਾਹਜਹਾ ਅਵਰੰਗ ਪੁਨ ਖਸ਼ਟਮ ਛੋਰ ਬਿਪੀਰ॥੪੪॥ਚੋ:॥ ਸਭ ਤੁਰਕਨ ਕੀ ਦੈ ਜਰ ਤੇਲ॥ ਕੀਨੋ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦਨ ਖੇਲ॥ ਜਿਮ ਕੇਂਚੁਰੀ ਤਯਾਗਅਹਿ ਦੇਹੀ॥ ਲਾਭ ਮਾਨ ਕਛੂ ਹਾਨ ਨ ਤੇਹੀ॥੪੫॥ ਤਯੋ ਤਨ ਤਜ ਦੋਊ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਬਾਲਕਤਨ ਬਹੁ ਅਲਪ ਸਯਾਨੇ॥ ਪੰਥ ਹੇਤ ਇਤ ਕਸ਼ਟ ਉਠਾਯੋ॥ ਅਚਰਜ ਚਰਿਤ ਪਾਰ ਨਹਿ ਪਾਯੋ॥੪੬॥ ਨਵ ਗੁਰੁ ਸਹਿਤ ਸਿਖ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਪਿਯਾਰਾ॥ ਸਿੰਘ ਅਜੀਤ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ॥ ਅਮਰ ਅਨੰਤ ਸੁ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ॥੪੭॥ ਪਾਚਹੁ ਮੁਕਤੇ ਸੰਗ ਸੁਹਾਏ॥ ਚਾਲੀਸ ਹੂੰ ਸੰਗ

1. ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, 2. ਭਰਾਵਾਂ

ਆਪ ਗੁਰ ਲਾਏ॥ ਗੋਦ ਲਿਏ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਰਾਈ॥ ਸੇਖ ਭੇਰੁ ਦੁੰਦ ਭੀ ਬਜਾਈ॥੪੮॥ ਚਲੇ ਬਿਬਾਨ ਅਰੂਢ ਅਨੰਦੀ॥ ਜਯ ਜਯ ਧਨਿਨਭ ਪੁਰ ਬਲੰਦੀ॥ ਟੋਡਰਮਲ ਕਪੂਰ ਸਿੱਖ ਖਤ੍ਰੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਸੁਨੀ ਕਥਾ ਗੁਰ ਅਤ੍ਰੀ॥੪੯॥ ਕਹਦੈ ਗੁਰ ਬਾਲਕ ਲੈ ਆਉ॥ ਗਯੋ ਧਾਇ ਟੋਡਰ ਤਿਹ ਥਾਊ॥ ਆਗੇ ਭਏ ਆਪ ਨਿਰਬਾਨਾ॥ ਰਾਖ ਲਾਜ ਗੁਰੁ ਧਰਮ ਨਿਦਾਨਾ॥੫੦॥ ਦੁਖਤ ਚਿਤ ਮਾਤਾ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਰੋਇ ਰੋਇ ਕਰ ਸਰਬ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਮੂਰਛਿਤ ਭਈ ਬਿਰਧ ਤਨ ਮਾਤਾ॥ ਪਨੁ ਪੁਨ ਪੂਛਤ ਪ੍ਰੋਤ੍ਰਨ ਬਾਤਾ॥੫੧॥ ਤਬਲੌ ਲਖੇ ਅਕਾਸ ਮਝਾਰੀ॥ ਦੋਊ ਪ੍ਰੋਤਸੁ ਗੁਨ ਗਨ ਭਾਰੀ॥ ਬੋਲੇ ਮਾਤ ਜਾਤ ਹਮ ਤਾ ਰਹਾਂ॥ ਆਵਨ ਹੋਤ ਨ ਜਾਤੇ ਯਹਾਂ॥੫੨॥ ਮਾਤਾ ਕਹੀ ਸੰਗ ਲੈ ਚਲੋ॥ ਨਹਿ ਦੀਖਤ ਮੁਹਿਤਵ ਮੁਖ ਭਲੌ॥ ਹੇ ਸੁਤ ਮੁਹਿ ਪੁਨ ਦਰਸਨ ਦੇ ਹੂ॥ ਸੰਗ ਆਪਨੇ ਮੈ ਲੈ ਲੇਹੁ॥੫੩॥ ਤੁਮ ਮਾਤਾ ਜਬ ਤੇ ਤਨ ਤਯਾਗਾ॥ ਮੈ ਪਾਲੇ ਕਰ ਅਤਿ ਅਨੁ ਰਾਗਾ॥ ਮੋਹ ਮ੍ਰਿਤਯ ਨਹਿ ਦੇਤ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਭੂਲ ਗਯੋ ਲੇਖ ਦੁਖਦਾਤਾ॥੫੪॥ ਅਸਕਹਿ ਮਾਤਾ ਮਾਰੀ ਟੱਕਰ॥ ਬਹੀ ਰੁਧਿਰਧਾਰਾ ਤਿਹ ਔਸਰ॥ ਕਹੀਂ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ ਧਨੀ॥ ਟੋਡਰ ਕਰ ਹੀਰਾ ਕੀ ਕਨੀ[1]॥੫੫॥ ਤਾਹਿ ਖਾਇ ਆਵਹੁ ਮਮ ਸੰਗਾ॥ ਕਰਹੁ ਨਾਸ ਤੁਰਕਨ ਘਰ ਚੰਗਾ॥੫੬॥ ਟੋਡਰ ਕਨੀ ਦੇਤ ਸੰਕਾਨਾ॥ ਮਾਤਾ ਕਹੀ ਨ ਡਰੁ ਸੁਖ ਮਾਨਾ॥ ਨਹਿ ਤੁਹਿ ਅਘ ਕਛੁ ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਬਢਹਿ ਬੰਸ ਧਨ ਮਿਲਹਿਨ ਸਾਪਾ॥੫੭॥ ਕਨੀ ਖਾਇ ਕਰ ਪ੍ਰਾਨ ਨਿਕਾਸੇ॥ ਤੁਰਕਨ ਸਿਰ ਧਰ ਭਾਰ ਬਿਲਾਸੇ॥ ਟੋਡਰ ਮਲ ਸੋਚਤ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਸਿੰਸਕਾਰਿਆ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰਤਾਹੀ॥੫੮॥ ਤਬਲੌ ਸਿੰਘ ਸਰਾ ਮਤਿ ਲੋਕਾ॥ ਆਇ ਰਹੇ ਸਿਰਹੰਦ ਅਸੋਕਾ॥ ਮਾਲ ਗੁਜਾਰੀ ਦੈਬੇ ਹੇਤਾ॥ ਤਹ ਇਮ ਸੁਨੀ ਬ੍ਰਿਥਾ ਦੁਖ ਦੇਤਾ॥੫੯॥ ਬਾਤਲ ਭਏ ਦੁਊ ਤਤਕਾਲਾ॥ ਛੋਰ ਕੇਸ ਨਰ ਉਲਟੀ ਚਾਲਾ॥ ਅਸਤ ਚਰਮ ਬਹੁ ਕਰਨੁ ਉਠਾਏ॥ ਇਤ ਉਤ ਫੇਰਤ ਬੋਲਤ ਆਏ॥੬੦॥ ਜਹ ਸਾਹਬ ਜਾਦਨ ਤਨ ਪਰਾ॥ ਤਿਹ ਉਠਾਇ ਭਾਜੇ ਬਿਨ ਧਰਾ॥ ਮਾਰਹਿ ਤੈ ਜਬ ਧਾਵਨ ਲਾਗੇ॥ ਟੋਡਰਮਲ ਦੀਨੋ ਧਨ ਆਗੇ॥੬੧॥ ਲੋਥਨ ਲੈ ਕਰ ਕਹਾਂ ਸਵਰਿਹੋ॥ ਧਨ ਦੈ ਬਰ ਜਨ ਕਰ ਤਿਹਿ ਡਰਹੋ॥ ਦੋਨਹੁ ਸਾਹਬ ਤਹਾ ਸੰਸਕਾਰੇ॥ ਸਹਿਤ ਮਾਤ ਸਭ ਕਰਮ ਸਵਾਰੇ ॥੬੨॥ ਤਾਦਿਨ ਤੇ ਫਿਟ ਮੂਹੀ ਨਾਮਾ॥ ਜਾਨਤ ਕਹਿਤ ਸਕਲ ਨਰ ਬਾਮਾ॥ ਸ੍ਰਾਹੀ[2] ਕੋ ਜੋ ਨਾਮ ਉਚਾਰੈ॥ ਸਾਤ ਬਾਰ ਤਿਹ ਮੁਹਿ ਫਿਟਕਾਰੈ॥੬੩॥ ਜਿਹ ਦਿਜ ਯਹ ਕੀਨੋ ਅਪਕਾਰਾ॥ ਜੁਤਨ[3] ਮਾਰਤਤਾਕਹਿ ਮਾਰਾ॥ ਲੂਟ ਕੂਟ ਘਰ ਫਲ ਤਿਹ ਦੀਨਾ॥ ਤੁਰਨਕ ਤਾਨੋ ਬਦਲਾ ਲੀਨਾ॥੬੪॥ ਗੁਰ ਸੰਤਨ ਸਨ ਕਰ ਜੁ ਬਿਰੋਧਾ॥ ਤਾਹਿ ਸਦਾ ਦੁਖ ਸੁਖਨਹਿ ਸੋਧਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮੈ ਜਬ ਇਤ ਤੇ ਗਯੋ॥ ਰੋਦਤ ਧਰਨ ਅਕਾਸ

1. ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, 2. ਸੁਚਾ ਨੰਦ ਸਾਹੀ ਖੱਤਰੀ, 3. ਜੁੱਤੀਆਂ ਮਾਰਕੇ

ਲਖਯੋ॥੬੫॥ ਮੁਹਿ ਮਗ ਸੁਮਨ ਗਯੋ ਕਬ ਆਯੋ॥ ਘਰ ਘਰ ਸੁਨਯਹੁ ਕਥਾ ਰੁਆਯੋ॥ ਏਕ ਸਿਖ ਗੁਰਮੁਖ ਮੁਖ ਸੁਨਾ॥ ਸੋ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਗੇ ਭਨਾ॥੬੬॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਤਾਸੋ ਕਹੀ ਬਿਨਾ ਮਲੇਰੀਖਾਨ॥ ਕਾਹੂ ਔਰਹ ਨਹਿ ਕਰਯੋ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮਹਾਨ॥੬੭॥ਚੌ:॥ ਮਾਹੀ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਹਾਰੀ॥ ਬਿਨਾ ਮਲੇਰਨ ਸਭ ਮਤ ਮਾਰੀ॥ ਕੈ ਟੋਡਰ ਮਲ ਕਿਰਿਆ[1] ਕਰੀ॥ ਭਸਮ ਬਨਾਇ ਸਮਾਧ ਸੁ ਧਰੀ॥੬੮॥ ਨੈਨਨ ਤੇ ਜਲ ਕਨ ਟਪਕਾਨੇ॥ ਬੜੀ ਬੇਰ ਲਗ ਮੋਨ[2] ਸੁਠਾਨੇ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਮਸੰਦ ਸੁਲਖਨ॥ ਚੌਦਹ ਘਰ ਸਿਖਨ ਸੁ ਬਿਚਖਨ॥੬੯॥ ਚੰਗੋ ਰਾਇ ਪੁਰੇ ਕੋ ਰਹੋ॥ ਤਬ ਬੁਲਾਕੀ ਚਰਨ ਲਗ ਰਹੋ॥ ਕਾਹੂ ਤੈ ਕਛ ਬਨਯੋ ਨ ਤਹਾਂ॥ ਬਿਨ ਲਾਗੀ ਤਨ ਲਾਗੇ ਕਹਾ॥੭੦॥ ਅਸ ਕਹਿ ਨਿਜ ਅੰਗੁਰੀ ਕਛ ਕਾਟੀ॥ ਪਢਯੋ ਖਯਾਲ ਸੁ ਛਾਤੀ ਫਾਟੀ॥ ਪਲਗ ਤਰੇ ਕਰ ਚਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਇਕ ਕਾਹੂ[3] ਕਰ ਅੰਕਰਬਾਲਾ॥ **ਖਯਾਲ ਪਾਤਸਾਹੀ॥੭੧॥** ਮਿਤ੍ਰ ਪਯਾਰੇ ਨੂ ਹਾਲ ਮੁਰੀਦਾ ਦਾ ਕਹਨਾ॥ ਤੁਧ ਬਿਨ ਰੋਗ ਰਜਾਈਆ ਦਾ ਓਢਨ ਨਾਗ ਨਿਵਾਸਾ ਦਾ ਰਹਣਾ॥ ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ ਖੰਜਰ ਪਯਾਲਾ ਬਿੰਗ ਕਸਾਈਆ ਦਾ ਸਹਿਣਾ॥ ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਥਰ ਚੰਗਾ ਭਠ ਖੇੜਿਆ ਦਾ ਰਹਣਾ॥੭੨॥ਚੌ:॥ ਕਰਦ ਸੰਗ ਤਿਹਿ ਦੀਨ ਉਪਾਰੀ॥[4] ਕਲਾਦਿਕ ਕਰ ਜੋਰ ਉਚਾਰੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਕਿਰਪਾ ਬਿਸਤਾਰੀ॥ ਯਹ ਕਾਹੂੰ ਕਹਿ ਕਾਂਹਿ ਉਪਾਰਾ॥ ਕਹਿਅ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਸ ਬਸ ਬਿਸਥਾਰਾ॥੭੩॥ ਯਹ ਕਾਹੂੰ ਕਰ ਅੰਕੁਰੁ ਨਹੀ॥ ਤੁਰਕਨ ਨਾਸ ਭਈ ਜਰ ਯਹੀਂ॥ ਏਕ ਮਲੇਰਿਨ ਕ੍ਰੀ ਜਰ[5] ਰਹੈ॥ ਅਪਰ ਸਰਬ ਕੀ ਜਰ ਜਰ ਦਹੈ॥੭੪॥ ਬਡੋ ਪਾਪ ਸਰਹਿੰਦਨ ਕੀਨਾਂ॥ ਪਲਟਾ ਲੇਹਿ ਸਿਖ ਮਮ ਛੀਨਾ॥ ਮਾਰਿਉ ਜਾਰ ਫਿਰਹਿ ਹਲ ਸਾਰੇ॥ ਫਿਟ ਮੂਹੀ ਇਹ ਨਾਮ ਉਚਾਰੇ॥੭੫॥ ਯਾਕੀ ਈਟ[6] ਸਤ ਦ੍ਰਵ ਪਾਵੈ॥ ਮੁਹ ਮਾਗ ਯੋ ਬਰ ਸੋਨਰ ਪਾਵੈ॥ ਨੇਤ੍ਰਨ ਕੇ ਜਲ ਕਰ ਇਹ ਕਾਰਨ॥ ਸੋਕ ਮੋਹ ਭ੍ਰਮ ਨਹਿ ਕਛ ਧਾਰਨ॥੭੬॥ ਤਰੁ ਜਥ ਜਾਤ ਸਹਜ ਸ੍ਰਤ ਭਾਖੀ॥ ਟੂਟਤ ਡਾਰ ਗਿਰਤ ਜਲ ਆਖੀ॥ ਯਹ ਚੈਤਨਯ ਦੇਹ[7] ਸੰਬੰਧਾ॥ ਤਾਤੇ ਗਿਰਯੋ ਨੈਨ ਜਲਬੰਧਾ॥੭੭॥ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਕਰ ਜਬ.ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਸਿਰਹੰਦਿ ਤਬ ਛਾਰ[8] ਮਿਲੈ ਹੈ॥ ਭੇਜਹੁੰ ਏਕ ਬੰਦਾ[9] ਬਲਵਾਨਾ॥ ਕਰੈ ਵਜੀਦ ਖਾਨ ਘਰ ਹਾਨਾ॥੭੮॥ ਕਲੇ ਕਹੀ ਰਾਖ ਮੁਹਿ ਲੀਜੈ॥ ਜਾਨ ਤੁਰਕਨਹਿ ਸਪਿਤ ਕੀਜੈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਇਰਦਾਸ॥ ਰਾਖਹੁ ਮੋਹ ਚਰਨ ਕੇ ਪਾਸ॥੭੯॥ ਸੁਨ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਨਹਿ ਕਹੀ॥ ਕਲਾ ਰਾਇ ਰਹਯੋ ਢਿਗ ਤਹੀ॥ ਅਪਰ ਨਰਨ ਕਹਿ ਕਹਿਸੁ ਹਟਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਪਰਿਵਾਰ ਬੈਠਤ ਤਨ ਭਾਯੋ॥੮੦॥ ਪੁਨ ਕਰ ਬਿਨਯ ਕੀਨ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨਾ॥ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸੁ ਪ੍ਰਸੰਨਾ॥ ਖੜਗਦਈ ਕਲਾ ਕਰ[10] ਮਾਹੀ॥ ਜਬ ਲਗ ਪੂਜਹੁ ਸਭ

1. ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ, 2. ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਚੁਪ ਰਹੇ, 3. ਕਾਹੀ ਦਾ ਬੂਟਾ, 4. ਕਰਦ ਨਾਲ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਿਆ, 5. ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਰਹੇਗੀ, 6. ਇੱਟਾਂ ਸਤਲੁਜ, ਵਿਚ ਪੈਣ, 7. ਜਗਤ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ, 8. ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ, 9. ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ, 10. ਹੱਥ ਵਿਚ

ਕਛੁ ਤਾਹੀ॥੮੧॥ ਯਾ ਕਰ ਕਹਹੁ ਬੇ ਅਦਬੀ ਜਬ ਹੀ॥ ਬਿਨਸਹਿ ਰਾਜ ਤੇਜ ਤੁਵ ਸਬਹੀ॥ ਅਸ ਕਹ ਉਠੇ ਕੀਨ ਨਿਜ ਤਯਾਰੀ॥ ਕਲੇ ਰਾਇ ਸੁ ਬਿਨਤਿ ਉਚਾਰੀ॥੮੨॥ ਸੇਵਹੁ ਮੈ ਸੁ ਸਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰਾ॥ ਰਹਿਐ ਇਤਹਿਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਗਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਜਾਹਿ ਹਮ ਜੰਗਲ॥ ਤੁਮਰੇ ਹੋਹੁ ਸਦਾ ਇਤ ਮੰਗਲ॥੮੩॥ਦੋ:॥ ਸਿਰਹੰਦ ਖੇਤੀ ਹੋਇਗੀ ਉਜਰੈ ਗੋ ਸਭ ਧਾਮ॥ ਥੋਰੇ ਦਿਨ ਮੈਹਿ ਰਾਇ ਸੀ ਅਸ ਅਘ ਕਰ ਫਲ ਬਾਮ॥੮੪॥ਚੌ:॥ ਕਲੇ ਰਾਇ ਪੁਤ੍ਰ ਜਬ ਭਯੋ॥ ਤੇਗਾ ਅਦਬ ਅਧਿਕ ਤਿਨ ਕੀਯੋ॥ ਕਲੇ ਪੋਤ੍ਰ ਤੁਰਕ ਸੰਗ ਕਰਾ॥ ਸਰਾ ਸਰੀਅਤ ਮਹਿ ਫਸਿ ਮਰਾ॥੮੫॥ ਗੁਰ ਬਰ ਤੇਗਾ ਨਿਜ ਗਰ ਪਾਯੋ॥ ਗਯੋ ਸਿਕਾਰ ਹੇਤ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਇਕ ਮ੍ਰਿਗ ਤੇਗ ਤਮਨ ਤਬ ਝਾਰੀ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਬਚ ਗਯੋ ਲਾਗਿਉ ਉਰ ਕਾਰੀ॥੮੬॥ ਕਾਟਿ ਉਰੂ ਨਿਜ ਰੋਵਤ ਰਹਾ॥ ਪਾਇ ਪਾਲਕੀ ਸੇਵਕ ਤਹਾ॥ ਮਗ ਮਹਿ ਮਰਯੋ ਭਯੋ ਗੁਰ ਬਚਨਾ॥ ਗਈ ਸਭ ਰਾਜ ਤੇਜ ਕੀ ਰਚਨਾ॥੮੭॥ ਅਬ ਸੋ ਖੜਗ ਪੰਡਤ ਕੇ ਧਾਮਾ॥ ਰਾਮਾਨੁਜੀ ਭਕਿੱਤ ਅਭਿਰਾਮਾ॥ ਸਦਾ ਬਰਤ ਕੇ ਦੇਬੇ ਵਾਰੇ॥ ਜਾਤ ਮਾਨ ਨਹਿ ਮਨ ਮਹਿ ਧਾਰੇ॥੮੮॥ ਬੰਦੇ ਸਿਰਹੰਦ ਲੂਟਨਿ ਕਾਸੀ॥ ਤਬ ਤੇ ਉਜਰੀ ਰਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਪਟਿਆਲਾ ਨ੍ਰਿਪ ਹਰਿ ਮਹੇ ਦੂਰਬਰਾ॥ ਬੇਚੀ ਈਟ ਫਿਰੰਗੀ ਕੇ ਕਰ॥੮੯॥ ਹਲ ਜੁਤਾਇ ਸਭ ਧਾਮ ਗਿਰਾਏ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚਨ ਸੰਪੂਰਨ ਪਾਏ॥ ਅਗਮ ਅਗਾਧ ਚਰਿਤ ਭਗਵੰਤਾ॥ ਕਹਿਨ ਜਾਤ ਕਛੁ ਜਾਨਤ ਸੰਤਾ॥੯੦॥ਦੋ:॥ ਕਥਾ ਅਮਿਤ ਬਿਸਤਾਰ ਡਰ ਸੂਖਮ ਕਹਤ ਬਨਾਇ॥ ਸੋਕ ਅਧਿਕ ਸੰਤਾਪ ਲਾਖ ਕਹੀ ਨਹੀ ਕਛੁ ਜਾਇ॥੯੧॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੮॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਸਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤ੍ਰਾਰਧੇ ਸਤਗੁਰੁ ਹਾਜੀ ਬੇਖ[1] ਸਾਹਿਬਜਾਦਨ ਪਰਲੋਕ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਏਕੋਨ ਤ੍ਰਿਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥:॥੨੯॥ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮੰਚ ਤਬਹਿ ਉਠਵਾਯੋ॥ ਆਗੇ ਗਏ ਗ੍ਰਾਮ ਇਕ ਆਯੋ॥ ਬਦਰੀ-ਤਰ ਤਹ ਕੀਯੋ ਸੁਚੇੜਾ॥ ਪਹੁਚੇ ਤਖਤੂ ਪੂਰੇ ਸੁਹੇਤਾ॥੧॥ ਤਿਹਿ ਨਿਸਿ ਕੀਯੋ ਤਹਾ ਬਿਸਰਾਮਾ॥ ਸੇਵਯੋ ਸਿਖਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਮਾ॥ ਜਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਵਾਮੀ॥ ਕਰਯੋ ਜਗਯ ਕਰ ਜੰਗ ਮੁਕਾਮੀ॥੨॥ ਏਕ ਸਤ ਇਕ ਗੋਦਾਨ ਸੁਕੀਨ॥ ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਬਸਤ੍ਰ ਦਿਜ ਦੀਨਾ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜਗ ਸਤਗੁਰ ਸੁਆਮੀ॥ ਕਿਅ ਇਹਨਾਂ ਤਪ ਕਛੁ ਘਟ ਗਾਮੀ॥੩॥ ਮਿਲਨ ਹੇਤ ਬੀਬੀ ਜੀ ਆਈ॥ ਯਹ ਸੁਭ ਕਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਪੁਰ ਮਾਹੀ॥ ਮਾਰਕੰਡ[2] ਰਿਖ ਤਹ ਤਪ ਕੀਨੋ॥ ਸੁਉ ਅਸਥਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਪੁਰ ਤੀਨਾ॥੪॥ ਇਨ ਸਿਖ ਸਤਗੁਰੁ ਸੇਵ ਕਮਾਈ॥ ਦਿਆ ਬਰਦਾਨ ਤਾਹਿ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਤਵ ਸੰਤਾਨ ਸਰਬ ਦਾ ਸੁਖੀ॥ ਧਨ ਅਰ ਧਾਨਯ ਦੂਧ ਪੂਤ

1. ਪਹਿਰਾਵਾ, ਭੇਸ, 2. ਮਾਰਕੰਡੇ ਰਿਸ਼ੀ

ਮੁਖੀ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੨੦੯॥ਚੌ:॥ ਤਹ ਤੇ ਪੁਨ ਪਲੰਗ ਉਠਵਾਯੋ॥ ਆਪਨੇ ਰਸ ਮਹਿ ਮਗਨ ਸੁਭਾਯੋ॥ ਕਾਂਹੂ ਸਿਖ ਇਕ ਅਸਵ[1] ਚਢਾਯੋ॥ ਚਢ ਸਤਗੁਰੁ ਮਧੇ ਉਮਹਿਆਯੋ॥੧॥ ਕਾਂਗੜ ਨਿਕਟ ਸੁ ਦੀਨੇ ਆਏ॥ ਜੋਧੇ ਰਾਇ ਪੌਤ੍ਰ ਸੁਨ ਪਾਏ॥ ਧਾੜੀਵਾਲ[2] ਜਾਟ ਤਹ ਰਹਹੀ॥ ਪਰਮ ਸੂਰ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਹਹੀ॥ ਇਨਕੋ ਬਡੋ ਭਯੋ ਸੈਦੋਬਰ[3]॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਗ ਰਹਿ ਬਹੁ ਅਹਿ ਪਰ॥ ਤਾ ਕੁਲ ਜੋਧ ਰਾਇ ਭਟ ਭਯੋ॥ ਜਾਸ ਭ੍ਰਾਤ ਉਗਰਾ[4] ਜਗ ਕਹਯੋ॥੩॥ ਲਲਾ ਕੰਬਰ ਜਬ ਚਢਿ ਆਯੋ॥ ਉਗਰਾ ਭਯੋ ਸੋ ਮੁਹਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਤਾਸੁ ਘੋਰਾ ਤਕ ਮਾਰਾ॥ ਪੁਨ ਗਹਿ ਖੜਗ ਸੀਸ ਕਟ ਡਾਰਾ॥੪॥ ਗੁਰੁ ਬਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰ ਗੋਬਿੰਦ ਦਯਾਲਾ॥ ਦੀਨੋ ਸਿਰੋਪਾਉ ਤਿਹ ਆਲਾ॥ ਬਹੁ ਬਕਸੀਸ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀਨੀ॥ ਤਖਤੂ ਪੁਰੇ ਜਗਾਜ ਬਿਧਿ ਕੀਨੀ॥੫॥ ਤਿਹ ਤ੍ਰੈ ਪੌਤ੍ਰੇ ਸੂਰ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਮੀਰ ਅਧਿਕ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਪੁਨ ਲਖਮੀਰ ਤਖਤ ਮਲ ਕਹਿਏ॥ ਤੀਨਹੁ ਮਹਾ ਬਲੀ ਉਰ ਲਹਿਏ॥੬॥ ਤੱਪਾ ਬਾਇਸ[5] ਪਿੰਡਨ ਕੇਰਾ॥ ਤਬ ਸੋ ਧਾਰੀਵਾਲਨ ਹੇਰਾ॥ ਅਬ ਚਾਲੀ ਸੁ ਪਿੰਡ ਤਹ ਭਏ॥ ਧਾੜੀਵਾਲ ਬਸਤ ਸੁਖ ਪਏ॥੭॥ ਤੇ ਤੀਨਹੁ ਭ੍ਰਾਤ ਚਲ ਆਗੇ॥ ਕੋਸ ਦ੍ਵੈਕ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਅਨਰਾਗੇ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਕੁਸਲ ਅਲਾਈ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਬਿਧਿਵਤ ਕੁਸਲ ਬਤਾਈ॥੮॥ ਸਾਹਿਬਜਾਦਨ ਕੀ ਦ੍ਰਿਢਤਾਈ॥ ਬਰਨਤ ਬੰਸ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਡਾਈ॥ ਨਯਨ ਤੇ ਬਰਖੀ ਜਲਧਾਰਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਰਿ ਜਿਹਿ ਵਾਰਨ ਪਾਰਾ॥੯॥ ਪੁਨ ਧਰ ਧੀਰ ਤੀਨਹੂੰ ਭਾਈ॥ ਗੁਰ ਪਗ ਤੀਰ ਸੁ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਈ॥ ਨਿਵ ਸਿਟਯ ਧਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਭਿਰਾਮਾ॥ ਸੇਵਹੇ ਹਮ ਪ੍ਰਭੁ ਆਠਹੁ ਜਾਮਾ॥੧੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਹਮ ਬੈਰੀ॥ ਤੁਮ ਤੁਰਕਨ ਰੈਯਤ ਚਿਤ ਹੇਰੀ॥ ਬਨਯ ਨ ਬਿਘਨ ਬਿਚਾਰ ਬਿਚਾਰਹੁ॥ ਤਾਤੇ ਅਨਤ ਜਾਹਿ ਉਰ ਧਾਰਹੁ॥੧੧॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਡਰ ਧਾਰੀ॥ ਗੁਰ ਸਿਖ ਨਿਤ ਜਹਿ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਦਾਦਾ ਜੀ ਹੂ ਕਰੀ ਲਰਾਈ॥ ਹਮਹੂੰ ਕਰਿ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਡਾਈ॥੧੨॥ ਪੈ ਅਬ ਚਲਤ ਬਨੀ ਕਸਭ ਭਾਤੀ॥ ਕਰਿਅ ਕ੍ਰਿਪਾ ਲਖ ਦਾਸ ਅਰਾਤੀ॥ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਨਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨਾ ਹੈ ਯਹ ਕਿਲਾ ਲੋਹ ਗੜ ਮਾਨਾਂ॥੧੩॥ ਸਤ੍ਰ[6] ਸਮੀਪ ਜੋਰ ਨਹਿ ਕਰੈ॥ ਦਿਅ ਬਰਦਾਨ ਆਨ ਕਰ ਘਰੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰ ਤਬ ਤਹਾਂ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਸੇਵਤ ਧਾੜੀਵਾਲ ਸਭਾਜੇ॥੧੪॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਆਵਨ ਲਾਗੇ॥ ਹਯ ਗਯ ਬਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ ਅਨਰਾਗੇ॥ ਚਾਕਰ ਹੂੰ ਰਾਖੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਕਰਤ ਜਾਤ ਸਭ ਬਿਧ ਤਕਰਾਈ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੦॥ਦੋ:॥ ਸੰਧੂ ਨਾਮ ਤਿਖਾਨ ਇਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਦਾਸ॥ ਤਾਕੇ

---

1. ਘੋੜਾ, 2. ਧਾਰੀਵਾਲ, 3. ਵੱਡਾ ਵਡੇਰਾ ਸੈਦੋ, 4. ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ, 5. 22 ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਤੱਪਾ, 6. ਦੁਸ਼ਮਨ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਧਿ ਖਸ਼ਟਮ ਸਤਗੁਰੁ ਪਾਸ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤਾਕੇ ਤਾਤ ਭਏ ਦ੍ਵੈ ਸਿੰਘ॥ ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਧਰਮੁ ਸੁਸਿੰਘ॥ ਤਿਨ ਕਰ ਇਹ ਨਿਤ ਨੇਮ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਭੋਜਨ ਧਾਰਾ॥੨॥ ਸੁਨ ਸਭ ਕਥਾ ਕਿ ਸਤਗੁਰ ਆਏ॥ ਲਰ ਚਮਕੌਰੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਭਾਏ ॥ ਗਾਵਤ ਗੁਰੁ ਗੁਨ ਸਬਦ ਸੁਹਾਏ॥ ਭੇਟਾ ਲੈ ਦਰਸਨ ਕੋ ਆਏ॥੩॥ ਧਰਯੋ ਪਗਨ[1] ਪਰ ਗੁਰ ਕੇ ਮਾਥਾ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਅਨਾਥਨ ਨਾਥਾ॥ ਸ੍ਵੇਤ ਪੁਸਕ ਅਸ੍ਵ ਇਕ ਲਯਾਏ॥ ਬੈਠਬਿ ਸੁਰਤ ਸਮਯ ਬਿਤਾਏ॥੪॥ ਜੋ ਪੁਸਾਕ ਗੁਰੁ ਆਗੇ ਦੀਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਦੁਖ ਛੀਨੀ॥ ਸੋਊ ਸਤਗੁਰੁ ਆਗੇ ਰਾਖੀ॥ ਜਾਕੀ ਬਿਦਿਤ ਅਹੈ ਜਗ ਸਾਖੀ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋ ਪਹਿਰੀ ਤਬੈ॥ ਪੋਤ੍ਰ ਪਿਤਾਮਹ ਜਾਨਤ ਸਬੈ॥ ਅਕਥ ਗੁਰੂ ਕੀ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬਿਨਾ ਕਹੂ ਨਹਿ ਜਾਨੀ॥੬॥ ਜੁਰ ਬੈਠੇਜੋਰਹੇ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਨੇਮੀ॥ ਸੁਖਦਾਇਕ ਸਭ ਭਾਤ ਸੁਖਾਲਾ॥ ਭਗਤਨ ਕੋ ਕਾਟਤ ਭਵ ਜਾਲਾ॥੭॥ ਔਸਰ ਸ੍ਰਿਸ ਕਹਤ ਪਗ ਨੇਰੇ॥ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦਨ ਕੀ ਚਿਤ ਹੇਰੇ॥ ਕੈਸੋ ਚਰਿਤ ਕੀਓ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀਕਾਲ ਕੋ ਖਯਾਲਾ॥੮॥ ਬਡੇ ਬਲੀ ਹਰਨਾਖਸ ਜੈਸੇ॥ ਬਲਿਬਿਕ੍ਰਮ ਹਰਿ ਨਰ ਬਰ ਤੈਸੇ॥ ਅਨਿਕ ਉਪਾਉ ਅਨਿਕ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਉਤਪਤ ਪ੍ਰਲਯਕਾਲ ਬਿਵਹਾਰਾ॥੯॥ ਕਾਕੋ ਸੋਕ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਕੀਜੈ॥ ਹਸਿਏ ਕਹਾ ਰੁਦਨ ਕਰ ਲੀਜੈ॥ ਆਗਯਾ ਕਰ ਬਰ ਲੀਕ ਖਿਚਾਈ॥ ਪੁਨ ਮਿਟਵਾਇ ਕਹੀ ਜਗ ਰਾਈ॥੧੦॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਕਹੁ ਕਾ ਕਛੁ ਤੋਹੀ॥ ਕਿਏ ਆਪ ਮੇਟੇ ਪੁਨ ਮੋਹੀ॥ ਯਾਤੈ ਸੋਕ ਹਰਖ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਤਥਾ ਤੁਮ ਪਾਹੀ॥੧੧॥ ਤਹ ਬੂਢੀ ਇਕ ਜਟੀ ਰਹੀ॥ ਬੋਲੀ ਇਹ ਸੰਤੋਖਨ ਸਹੀ॥ ਪੂਤ ਲੀਕ ਕਿਮਿ ਸਮ ਸਰ ਕਰੋਂ॥ ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਿ ਹੌ ਕਰਣਾ ਝਰੋਂ॥੧੨॥ ਹਮਰੇ ਕੁਲ ਮਹਿ ਜੋ ਕੋਊ ਸ੍ਵਾਮੀ॥ ਅਹਹਿ ਜਾਟ ਹਮ ਕਰਹ ਗੁਲਾਮੀ॥ ਉਚ ਮਿਜਾਜਨ ਉਚ ਸੁ ਜਾਤੀ॥ ਤਊ ਜੁ ਹੈ ਹਮਰੋ ਕੁਲ ਘਾਤੀ[2]॥੧੩॥ ਤੀਨ ਚਾਰ ਪੁਸਤ[3] ਲਗ ਰਹੇ॥ ਬਿਨ ਮਾਰੇ ਤਿਹਿ ਤਯਾਗ ਨ ਕਰੇ॥ ਰਉਰ ਕੋਪਨ ਕਛੁ ਮਨ ਮੈਲਾ ਕਰਤ ਫਿਰਹੁ ਜਨੁ ਜੰਗਲ ਸੈਲਾ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਕਹਾ ਕਰਹੁ ਕਰਨਾ ਕਰਨ ਇਛਾ ਪੂਰਨ ਧਾਮ॥ ਨਾਸ ਤੁਰਕ ਜਰ ਕੀਜੀਏ ਬਿਰਧਾ ਬਚਨ ਲਲਾਮ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਭੇਜਿਹੋ ਬੰਦਾ॥ ਕਰਿਹੈ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਸਭ ਮੰਦਾ॥ ਜਿਨ ਜਿਨਿ ਸਾਹਬ ਜਾਦਨ ਸੰਗਾ॥ ਕੀਨ ਕੁਢੰਗ ਬੇਦਬੀ ਭੰਗਾ॥੧੬॥ ਤਿਨ ਤਿਨ ਕਹਿ ਆਸਨਾਚ ਨਚਾਵੈ॥ ਇਹ ਕਰ ਕਰ ਇਹ ਕਰ ਫਲ ਪਾਵੈ॥ ਸੁਨ ਬਿਰਧਾ ਤੇਰੋ ਬਚ ਮਾਨੀ॥ ਕਰਹੋ ਸਕਲ ਸੈਨਾ ਮੈਂ ਫਾਨੀ॥੧੭॥ ਇਨਕੇ ਸੀਸ ਦੇਨ ਹਿਤ ਭਾਰਾ॥

1. ਚਰਨਾਂ,
2. ਕੁਲ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ,
3. ਪੁਸ਼ਤਾਂ

ਕੀਨੋ ਮੈ ਯਹ ਚਰਿਤ[1] ਸੰਸਾਰਾ॥ ਦ੍ਰਿਸਯਮਾਨ[2] ਮਿਥ੍ਯ ਬਿਵਹਾਰ॥ ਸਰਬ ਸਹਿਤ ਖਾਲਸ ਹਮਹਾਰ॥੧੮॥ ਸੁਤ ਸੰਪਤ ਸਭ ਕੀਨੀ ਭੇਟਾ॥ ਪਾਯੋ ਤਬਹ ਖਾਲਸਾ ਬੇਟਾ॥ ਚਿਰ ਜੀਵਹਿ ਯਹ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ॥ ਕਰਿਹੈ ਸਭ ਕੀ ਪੂਰ ਲਾਲਸਾ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੧॥ਚੋ:॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਕਾਈ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਆਵਤ ਗੁਰੂ ਢਿਗ ਧਾਈ॥ ਪਠਤ ਪਾਠ ਮੁਖ ਜਪ ਸੁਖਮਨੀ॥ ਕਰਤੁ ਤਰਕ ਬਿਕਲ ਮਨ ਮਨੀ॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਨਿਰਖਾ ਮਗ ਮਾਹੀ॥ ਕਾਮ ਰੂਪ ਸਮ ਕਾਮੁ ਸੁਬਾਹੀ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪੀਤ ਪੁਨ ਸੇਤ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਸੁਰਮਈ ਦੇਖ ਪਟ ਧਾਰੀ॥੨॥ ਰੰਗ ਰੰਗ ਕੇ ਪਟ ਤਹ ਮਾਹੀ॥ ਕਬ ਲਾਂਬੋ ਕਬ ਛੋਟ ਲਖਹੀ॥ ਕਬਹੂ ਮੋਟ ਕਬ ਦੂਬਰ ਦੇਖਾ॥ ਲਾਰਕ ਜਬਾ ਬਿਰਧ ਤਨ ਪੇਖਾਂ॥੩॥ ਜਯੋ ਜਯੋ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤਿਹ ਦੇਖੈ॥ ਤਯੋ ਤਯੋ ਪਗ ਡਗ ਧਰਤ ਸੁਬੇਖੈ॥ ਸੰਗ ਸੰਗ ਤੋਊ ਤਹ ਆਵੈ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਉਰ ਸਮਝ ਨਾ ਪਾਵੈ॥੪॥ ਕਬਿਤ॥ ਕਧੌ ਦੇਵ ਮਾਨਵ ਸਰੂਪ ਧਰ ਧਰ ਆਯੋ ਕੈਸੋ ਕਾਮ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ਦਰਸ ਸਿਧਾਰੋ ਜਾਤ॥ ਕੈਸੋ ਕੋਊ ਅਸੁਰ ਕੋ ਸੁਹਾਯੋ ਛਲ ਕੈਸੋ ਹੈ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਕੈਸੋ ਦਿਨ ਪਤਿ ਰਾਤ॥ ਕੈਸੋ ਕੋਊ ਸਿਖ ਹੈ ਸਹੀਦ ਯਹ ਕੈਸੋ ਕੋਈ ਕਾਮਨ ਕੀਓ ਹੈ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਤਰ ਕਿਓ ਹੈ ਬਾਤ॥ ਗੰਧਰਬ ਜਛ ਕੈਸੋ ਧਾਰਨ ਕਿਏ ਹੈ ਕਛ ਮੇਰੀ ਸਹਸਾਕੋ ਕਰੈ ਦੂਰ ਤਾਤੇ ਦਰਸਾਤ॥੫॥ ਕੋਨ ਹੋ ਜੁ ਕੈਸੇ ਹੋ ਸਿਧਾਏ ਕਿਹ ਕਾਜ ਲਗ ਕਹਾ ਜਾਤ ਕਾਪੈ ਜਾਤ ਕੋਨ ਕਾਮ ਕਰਿਹੋ॥ ਕੋਨ ਜਾਤ ਕੋਨ ਪਾਤ ਕੋਨ ਰੂਪ ਕੋਨ ਰੰਗ ਕੋਨ ਦੇਸ ਆਏ ਕੋਨ ਉਹ ਧਯਾਨ ਧਾਰਿਹੋ॥ ਨਿਰਖ ਨਿਰਖ ਤੇਰੀ ਤਰਹ ਅਨੂਠੀ[3] ਮੋ ਮੈ ਸੁਮਤਿ ਸੁ ਊਠੀ ਕੋ ਤਰਕ ਪਰਿ ਹਰਿਹੋ॥ ਮੈਤੌਂ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਰਸ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਚਨ ਉਚਰਿਹੋ॥੬॥ ਦੇਵ ਹੋਯ ਨ ਮਾਨਵ ਨ ਕਾਮਨ ਅਸੁਰ ਛਲ ਤੁਰਕਨ ਤੇਜ ਦਿਨ ਪਤ ਰਾਤ ਨਾਹੀ ਹੌਂ॥ ਕਾਮਨ ਨ ਕੀਨੋ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਤਰ ਨ ਚੀਨੋ ਜਛ ਗੰਧਰਬ ਨਾਹੀ ਸਿਖ ਗੁਰ ਬਲ ਬਾਲੀ ਹੌਂ॥ ਸੰਗਯਾ[4] ਹੈ ਸਹੀਦ ਸਭ ਸਕਤ ਮਜੀਦ ਜਾਤ ਦਰਸ ਅਜੀਦ ਕਾਜ ਆਇਸ ਸੁ ਚਾਹੀ ਹੌਂ॥ ਰਹਤ ਸਹੀਦ ਲਾਖ ਗੁਰ ਅਭਲਾਖ ਲਾਖ ਏਕ ਮੈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਆਗੇ ਆਖ ਰਾਹੀ ਹੌਂ॥੭॥ਦੋ:॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਪਗ ਪ੍ਰਧਰਯੋ ਦਰਸਨ ਦੀਨੋ ਮੋਹਿ॥ ਕਿਰਤਾਰਥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰਯੋ ਛੂਟ ਗਯੋ ਭ੍ਰਮ ਜੋਹਿ॥੮॥ਚੋ:॥

ਇਕ ਸੰਕਾ ਅਰ ਅਚਰਜ ਮੋਹੀ॥ ਰਹਤ ਲਾਖ ਤੁਮ ਸਭ ਸੰਗ ਜੋਹੀ॥ ਕੇਤੇ ਬਲ ਮੁਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਵੋ॥ ਦਯਾ ਧਾਰ ਕਰ ਰੂਪ ਲਖਾਵੋ॥੯॥ ਕਹੀ ਸ਼ਹੀਦ ਸਿੰਘ ਡਰਿ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਹਠ ਦਿਖ ਰੈ ਹੈਂ॥ ਤੁਰਤ ਅਕਾਸ ਸੀਸ ਪਗ ਧਰਾ॥ ਨਿਰਖਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਡਰਾ॥੧੦॥ ਕਰ ਪੁਨ ਸੋਮਯ ਰੂਪ ਨਰ ਲੀਨਾ॥ ਬਚਨ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤਬ

---

1. ਚਰਿਤਰ, 2. ਇਹ ਜਗਤ, 3. ਵਚਿਤਰ, 4. ਉਪਮਾ

ਇਮ ਕੀਨਾ॥ ਇਤੀ ਸਕਤ ਰਾਖਤਹੁ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਤੁਰਕਨ ਮਾਰੇ॥੧੧॥ ਬੋਲੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਮੇਰੀ॥ ਹਮ ਚਾਕ੍ਰ ਆਇਸ ਮਹਿ ਹੇਰੀ॥ ਪਾਚ ਹਜਾਰ ਸੇ ਇਨਿ ਤਪ ਲਗਾ॥ ਪੰਚਾਨਬੇ ਰਹਤ ਠਟ ਅਲਗਾ॥੧੨॥ ਏਕ ਏਕ ਬਲਵਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਦਿਹਲੀ ਅਰ ਲਾਹੌਰ ਸਮਾਨਾ॥ ਕੰਦਕ ਇਵ ਉਖਾਰ ਧਰ ਸਾਰੀ॥ ਕਰਹਿ ਦੂਰ ਕਰ ਕਰ ਪਰ ਮਾਰੀ॥੧੩॥ ਮਾਗਤ ਰਹਿਹਿ ਅਨੇਕ ਉਪਾਈ॥ ਕਹਹਿ ਸਤਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ॥ ਬਿਨ ਅਪਰਾਧ ਜਾਇ ਜਰ ਕੈਸੇ॥ ਦੇਵਨ ਕਰ ਛਲ ਜਾਨਿਆ ਤੇ ਸੈ॥੧੪॥ ਸੀਤਹਿ ਜੋਨ ਚੁਰਾਵਤ ਰਾਵਨ॥ ਲੰਕਾ ਹੋਤ ਭਸਮ ਕਿਵ ਪਾਵਨ॥ ਕ੍ਰਿਸਨਹਿ ਹਨਨ ਚਹਤ ਜੁ ਨ ਕੰਸਾ॥ ਕੈਸੇ ਹੋਤ ਸਹਿਤ ਕੁਲ ਵੰਸਾ॥੧੫॥ ਪਾਂਡਵ ਸਨ ਛਲ ਕਰਤਨ ਜੋਈ॥ ਦੁਰਜੋਧਨ ਕਿ ਨਾਸ ਕਬ ਹੋਈ॥ ਯਹ ਸਬ ਸਤਗੁਰ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰਾ॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਸਭ ਸਮ ਗੁਰ ਦਵਾਰਾ॥੧੬॥ ਤਾਤੇ ਤਜਹੁ ਚਿੰਤ ਸਭ ਭਾਤੀ॥ ਸੇਵਹੁ ਪਦ ਪੰਕਜ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥ ਤੁਵ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵਾਰਨ ਕਾਰਨ॥ ਦਰਸਨ ਦਿਓ ਸੁਮਤਿ ਬਿਸਤਾਰਨ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਕੋ ਕੋਪ ਅਰ ਭੇਟਾ ਚੰਡੀਮਾਤ॥ ਸਿਖਨ ਕੋਪ ਰਖਨ ਧਰਮ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਬਹੁਤਾਤ॥੧੮॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਚਰਨਨ ਪਰਯੋ ਭਯੋ ਸਹੀਦ ਅਲੋਪ॥ ਦਰਸਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਪਗ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਅਕੋਪ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੨॥ਚੌ:॥ ਸੰਗਤ ਦੂਰ ਦੂਰ ਆਵੈ॥ ਤਨਕ ਭਨਕ ਜਬਹੀ ਸੁਨ ਪਾਵੈ॥ ਮਿਲ ਸਮੀਰ ਸਨ ਦਰਸਨ ਕਰੈ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਪਾਤਿਕ[1] ਹਰੈ॥੧॥ਦੋ:॥ ਅਬ ਇਕਰਪੇ ਕਲ ਬਿਖੇ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਤਿਰਖਾਨ॥ ਤਿਹ ਸੁਤ ਗੁਦੜ ਦਾਸ ਭੇ ਭਾਰੀ ਅਜਮਤਵਾਨ[2]॥੨॥ਚੌ:॥ ਤਿਨ ਮਹੀਨ ਪੋਸਾਕ ਬਨਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਦਰਸ ਭੇਟ ਧਰ ਭਾਈ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪਦ ਬੰਦਨ ਕਰੀ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ਹਰੀ॥੩॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ॥ ਕਹੀ ਸਮੀਰ ਅਧਿਕ ਮੈ ਖੁਸੀ॥ ਤੇਰੀ ਲਖ ਸੇਵਾ ਬਿਨ ਰੁਸੀ॥੪॥ ਦੋਹਰਾ॥ ਸੁਨ ਸਮੀਰ ਗੁਦੜ ਦਈ ਪਹਿਰ ਪੁਸ਼ਾਕ ਨਵੀਨ॥ ਚਢ ਘੋੜਾ ਪਰ ਫੇਰ ਅਬ ਜਿਤਕ ਸੁ ਚਹਤ ਜਮੀਨ॥੫॥ਚੌ:॥ ਜਹ ਲਗ ਸੁਨਤਵ ਘੋਰਾ ਜਾਬੀ॥ ਤਹ ਲਗ ਰਾਜ ਹੋਤ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਪਹਿਰ ਪੁਸ਼ਾਕ ਸਮੀਰ ਸਯਾਨਾ॥ ਆਯੋ ਘਰ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੬॥ ਤਿਹ ਮਾਤੁਲ[3] ਸਰਵਰੀਆ[4] ਰਹਾ॥ ਮਾਨਤ ਗੁਗਾ ਪੀਰਨ ਮਹਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਜੋ ਇਹ ਜੋਗਾ॥ ਹੋਤ ਤ ਕੁਤਕਿ ਨਾਸ ਸੁ ਭੋਗਾ॥੭॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਹਿ ਰਾਖਤ ਬਨਾ॥ ਤੋਹਿ ਰਾਜ ਦੈ ਹੈ ਬਚ ਧਨਾ॥ ਤਬ ਲਖਮੀਰ ਤਖਤ ਮਲ ਮਿਲੇ॥ ਕਾ ਕਛੁ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਤ ਭਲੇ॥੮॥ ਗੁਰ ਬਚ ਮੋਰਤ ਬਨਹਿ ਨ ਕੈਸੇ॥ ਫਿਰੇ ਨਗਰ ਪਰਿਕਰਮਾ ਤੈ ਸੈ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਢਿਗ

---

1. ਪਾਪ, 2. ਕਰਾਮਾਤੀ, 3. ਮਾਤਾ, 4. ਸਰਵਰੀਆ ਪੀਰ

ਆਏ॥ ਅਤਿ ਆਦਰ ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਬਿਠਾਏ॥ ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਮਾਤਲ ਲੇਨ ਨ ਦੇਤ ਬੜਾਈ॥ ਹਮ ਤੌਂ ਰਾਜ ਦੈਨ ਬਹੁ ਚਾਹਾ॥ ਤੁਮ ਨ ਲੇਹੁ ਯਹ ਚਿੰਤ ਉਮਾਹਾ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੩॥ਚੌ:॥ ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਲਗੇ ਇਕ ਦਿਨਾ॥ ਨਿਕਟ ਸੁਮੀਰ ਹੋਤ ਸੁਖ ਧਨਾ॥ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਾਗ ਸੁ ਸਮੀਰਾ॥ ਦੀਨੋ ਸਤਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਧੀਰਾ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਛਕਹੁ ਇਹ ਠਾਮਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸਤਨਾਮਾ॥ ਘਰ ਘਰਨੀ[1] ਬਰ ਬਾਲਕ ਸੰਗਾ॥ ਛਕਹੋ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੁਚੰਗਾ॥੨॥ਦੋ:॥ ਤਹਾ ਦੁਸਟ ਮਾਤਲ ਹੁਤੇ ਜਬ ਲਗ ਛਕਨ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ ਉਘਰਤ ਪਟ ਝਟ ਕਾਲ ਖਯੋ ਭਟਕਾ ਮਨ ਅਬਿ ਖਾਦ॥੩॥ਚੌ:॥ ਮਾਤੁਲ ਕਹਤ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸਮੀਰਾ॥ ਕਰਹਿ ਕੋਪ ਜਬ ਸਰਵਰ ਪੀਰਾ॥ ਕੋਊ ਤਾਹਿ ਬਚਾਇ ਨ ਸਾਕੈ॥ ਸਭ ਸੰਪਤਾ ਨਸ ਜੋ ਤਾਕੈ॥੪॥ ਹਮ ਹਲਾਲ ਕੇ ਖਾਵਨ ਹਾਰੇ॥ ਝਟਕਾ ਹੋਤ ਹਰਾਮ ਬਿਚਾਰੇ॥ ਕਹਿ ਲਖਮੀਰ ਕੋਪ ਗੁਰੁ ਭਾਰੀ॥ ਤਖਤੂ ਕਹਿ ਨ ਬਨਾਇ ਬਿਗਾਰੀ॥੫॥ ਪ੍ਰਸੈਨੀ ਸੇਵਕ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਅਬ ਕਿਤ ਜਹਿ ਗੁਰ ਸੀਤ ਅਰਾਤੀ॥ ਮਾਤੁਲ ਹਠ ਲਖ ਸਭ ਚੁਪ ਰਹੈ॥ ਧਰਤਿ ਦਾਬ ਕਛੂ ਸੁਨੇ ਨ ਕਹੇ॥੬॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਛਕਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਿਨਹਿ ਗੁਰੁ ਗਾਏ॥ ਕਹਿ ਕਰ ਜੋਰ ਸਮੀਰ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਜੈਤੋ ਕਾ ਮਮ ਮਾਤੁਲੁ ਮਾਨਾ॥੭॥ ਲਖ ਝਟਕਾ ਭਟ ਕਾਮਨ ਤਾਹੀ॥ ਖਟਕਾ ਉਰ ਘਟਕਾ ਇਕ ਮਾਹੀ॥ ਸੋਚਤ ਸੰਪਤ ਸਭ ਸੁਖ ਜੈਹੈ॥ ਪੀਰ ਕੋਪ ਕਰ ਸਰਬ ਸੁਲੈਹੈ॥੮॥ ਤਾ ਤੇਤਾ ਕਹਿ ਧਰਾ ਦਬਾਯੋ॥ ਬਕਸਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਥ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਸੁਨ ਸਮੀਰ ਇਹ ਭੂਮ ਨਰੇਸਾ॥ ਭੂਦ ਸੈਨ ਇਕ ਭਯੋ ਸੁਬੇਸਾ॥੯॥ ਬਹਤ ਹੁਤੀ ਦੇ ਨ ਦਿਆ ਮਹਾ॥ ਭਟਲੀ ਔਰ ਬਚਿਤ੍ਰਾ ਯਹਾਂ॥ ਤਿਨ ਅਪਮਾਨ ਅੰਨ ਕਰ ਕੀਨਾ॥ ਤਾਤੇ ਸਾਪ ਅੰਨ ਨੈ ਦੀਨਾ॥੧੦॥ ਦੋਊ ਨਦੀ ਤਬੈ ਹਟ ਗਈ॥ ਉਜਰ ਦੇਸ ਜੰਗਲ ਭਾਤਈ॥ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਨ ਤੁਮ ਨੈ ਖਾਯੋ॥ ਲੈ ਕਰ ਕਰ ਧਰ ਮਾਹਿ ਦਬਾਯੋ॥੧੧॥ ਤਾਤੇ ਮੋਰ ਮਾਲਵਾ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਅੰਨ ਆਠ ਗੁਨਯਹ ਧਰ ਦੈ ਹੈ॥ ਅਬ ਯਹ ਧਰਤੀ ਸੁਧ ਭਾਈ ਹੈ॥ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਬਾਇ ਜਈ ਹੈ॥੧੨॥ ਸਿੰਘ ਮਲਵਈ ਇਹ ਕਹਿਲੈਹੈ॥ ਸੂਰਬੀਰ ਬਹੁ ਭਜਨੀ ਹੈ ਹੈ॥ ਰਾਜਦੇਨ ਹਮ ਚਾਹਤ ਰਹੇ॥ ਸੋ ਤੁਹਿ ਮਾਤੁਲ ਚਾਹ ਨਲਹੇ॥੧੩॥ ਤਾ ਤੇ ਤਾਕੋ ਕੁਸਟ[2] ਸੁ ਹੈ ਹੈ॥ ਅਰ ਤਿਹਿ ਬੰਸ ਮਾਹਿ ਬਿਰਧੇ ਹੈ॥ ਤੁਮੁ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਡਰਹੁ ਸੁਲਤਾਨਾ॥ ਕਰਹੁ ਸੁ ਅਪਨੋ ਜਿਆਨਾ॥੧੪॥ ਬਸਿ ਹੋ ਹੈ ਰੈਯਤ ਸਭ ਭਾਤੀ॥ ਭੋਗਹਿ ਰਾਜ ਅਪਰ ਬਲ ਖਯਾਤੀ॥ ਅਬਲੋ ਕੁਸਟੀ[3] ਤਾਕੇ ਕੁਲ ਕੇ॥ ਜੈਤੋ ਕੇ ਸੁਲਤਾਨੀ ਭੁਲਕੇ॥੧੫॥

---

1. ਘਰ ਵਾਲੀ, 2. ਕੋਹੜ, 3. ਕੋਹੜੀ

ਸਾਖੀ॥੨੧੪॥ਦੋ:॥ ਪੁਨ ਬਹੁ ਸੇਵ ਸਮੀਰ ਕਰ ਮੁਰਝਤ ਮਨਹੀ ਮਾਹਿ॥ ਮਤੁਲ ਦੂਰ ਬੁਧੀ ਹਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਮਾਹਿ॥੧॥ਚੌ:॥ ਪਿਤਾ ਪਿਤਾਮਹ ਗੁਰਕੇ ਪਾਲੇ॥ ਸੇਵਤ ਰਹੇ ਸਦਾ ਹਿਤ ਨਾਲੇ॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਸੇਵ ਨਾਥ ਸੁ ਰਿਝਾਏ॥ ਮਾਂਗੁ ਮੁਹ ਆਪ ਅਲਾਏ॥੨॥ ਕਹਿ ਸਮੀਰ ਚੋਰਾਸੀ ਕਾਟੋ॥ ਸੇਵਕ ਜਾਨ ਠਾਟ ਸੁਭ ਠਾਟੋ॥ ਔਰ ਮਾਂਗ ਕਛ ਧਨ ਗਨ ਭੂਮਾ॥ ਪੁਨ ਸਮੀਰ ਚੋਰਾਸੀ ਝੂਮਾ॥੩॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸੁਨ ਲੀਨਾ॥ ਚੋਰਾਸੀ ਕਾਟਹਿ ਬਰ ਦੀਨਾ॥ ਜਾਇ ਧਾਮ ਜਬ ਰਾਇ ਸਮੀਰਾ॥ ਭਯੋ ਸੁ ਨਿੰਦਾ ਬਸ ਗਤਿ ਪੀਰਾ॥੪॥ ਸੁਪਨ ਦੇਖ ਪੁਨ ਜਨਮਨ ਲਾਗਾ॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਮਰਤ ਸੋਕ ਅਤਿ ਜਾਗਾ॥ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗਅ ਗਜਗ ਚਾਰਹੁ ਖਾਨੀ॥ ਉਪਜਤ ਮਰਤ ਸਮੀਰ ਪਛਾਨੀ॥ ਅੰਤਿਮ ਜਨਮ ਭਯੋ ਚੰਡਾਲਾ[1]॥ ਪੁਤਰ ਪੋਤਰ ਪਰਵਾਰ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਤਹ ਪੀਲੂ ਬਹੁ ਭੋਜਨ ਕੀਨਾ॥ ਉਘਰ ਨੈਨ ਲਖ ਭਯੋ ਅਧੀਨਾ॥੬॥ ਮਲਹੂੰ ਪੀਲੂ ਕਰ ਤਬ ਆਯੋ॥ ਦਾਤਨ ਕਰਤ ਮੁਖਹੁ ਮਹਿ ਭਾਯੋ॥ ਅਚਰਜ ਲਖ ਸਤਗੁਰੂ ਪਹਿ ਆਯੋ॥ ਸਕਲ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁ ਛੋਰ ਸੁਨਾਯੋ॥੭॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਤੇਰੋ ਆਸੀ॥ ਛੂਟ ਗਈ ਸੰਕਟ ਚੋਰਾਸੀ॥ ਅਬ ਨਿਚਿੰਤ ਰਹੁ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਾ॥ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਯਹ ਜੁਗਤਾ॥੮॥ ਤਹ ਇਕ ਦਯਾਲ ਪੁਰੇ ਕੋ ਆਯੋ॥ ਹੁਤੋ ਤਿਖਾਨ ਬੈਠ ਸੁਨ ਪਾਯੋ॥ ਨਿਜਓ ਧਾਰ ਹਿਤ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਨਰ ਹਰੀ॥੯॥ ਸੰਗ ਸਮੀਰ ਤੋਰ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਤੂਹੂੰ ਤਜਿਹੈ ਤਬਹੀ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਪਾਇ ਸਮੀਰ ਅਧਿਕ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪਦਿ ਬੰਦਨ ਠਾਨਾ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਲਹਨੋ ਥੋ ਸੋਈ ਲਿਓ ਭਯੋ ਜੁ ਹੋਨੋਹਾਰ॥ ਭਯੋ ਸਮੀਰ ਸਮੀਰ ਸਮ ਸਰਬ ਦੋਖ ਤੇ ਪਾਰ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੫॥ਚੌ:॥ ਇਕ ਸਰਹੰਦ ਰਹਤ ਸੰਨਯਾਸੀ॥ ਦਯਾਲ ਪੁਰੀ ਨਾਮਕ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਸੋ ਸੁਨ ਸਾਪ ਦੁਖਾ ਜਿਅ ਮਾਹੀ॥ ਮ੍ਰਿਖਾ ਹੋਨਹਾਰੀ ਕਬ ਨਾਹੀ॥੧॥ ਪੁਨ ਸੁਨ ਕਾਗਰ ਨਿਵ ਸਤ ਸਵਾਮੀ॥ ਆਯੋ ਲੈ ਕਰ ਭੇਟ ਸਲਾਮੀ॥ ਸੀਤਲ ਪੁਰੀ ਸਿਖਯ ਸਰਧਾਲੂ॥ ਨਿਰਖੋਯ ਨਯਨ ਸੰਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੂ॥੨॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹ ਕਿਮਿ ਕਰ ਆਯੋ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਸੁਨ ਸਾਪ ਸਿਧਾਯੋ॥ ਨਗਰ ਬਕਸਿਅਹਿ ਬਸਬੋ ਕਰੋ॥ ਜਿਹ ਅਬ[2] ਕਰਯੋ ਤਾਹਿ ਸਿਰ ਪਰੈ॥੩॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਕਿਅ ਕਲਹਿ ਹੋਈ॥ ਸੁਨ ਸਨਯਾਸੀ ਬਚਨ ਸੁ ਜੋਈ॥ ਚਢ ਚੋਬਾਰੇ॥ ਸੰਖ ਬਜਾਵਹੁ ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਆਪ ਬਚਾਵਹੋ॥੪॥ ਜਹਂ ਜਹਂ ਧੁਨਿ ਸੰਖਹਿ ਕੀ ਜੈ ਹੈ॥ ਤਹਂ ਤਹਂ ਨਾਸ ਪੁਰੀ ਨਹਿ ਹ੍ਵੈ ਹੈ॥ ਨਤੁ ਕੋਪਾ ਗਿਨ ਮਾਹਿ ਜਰ ਛਾਰਾ॥ ਹੋਇ ਗਈ ਸਰਹੰਦ ਬਿਕਾਰਾ॥ਦੋ:॥ ਫਿਟ ਮੂਹੀ ਪੁਰ ਯਹ ਨਾਮ ਭਯੋ ਫਤੇ ਗਾਢ[3] ਜਾਨ॥ ਗੁਰ ਦਵਾਰੋ ਬਨਿਹੈ ਅਧਿਕ ਦਯਾਲਪੁਰੀ ਸੁਖਦਾਨ॥੬॥

---

1. ਚੰਡਾਲ ਦੇ ਘਰ, 2. ਪਾਪ, 3. ਅੱਜ ਵਾਲਾ ਫਤਹਿ ਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

ਸਾਖੀ॥੨੧੬॥ਚੌ:॥ ਇਤ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੇ ਰਾਜੇ॥ ਉਤਛਲ ਮੂਢ ਕਰਤ ਅਤਿ ਲਾਜੇ॥ ਸੁਨੀ ਸੁਧੁ ਗੁਰਦੀਨੇ ਮਾਹੀ॥ ਕੋਪਯੋ ਤਬ ਸਿਰਹੰਦਾ ਤਾਂਹੀ॥੧॥ ਪਰਵਾਨੋ ਸਮੀਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਤਾਮੈ ਲਿਖਿ ਇਹਿ ਹੁਕਮ ਪਠਾਯੋ॥ ਤੁਮਰੇ ਯਤ ਗੁਰ ਹਜਰਤ ਅਰੀ॥ ਬਾਂਧਿ ਦੇਹੁ ਅਸ[1] ਆਇਸ[2] ਕਰੀ॥੨॥ ਨਤੁ ਚਢ ਫੌਜ ਚੌਧਰੀ ਧਾਵੈ॥ ਤੋਹਿ ਸਹਿਤ ਗੁਰ ਮਾਰ ਗਿਰਾਵੈ॥ ਤੀਨ ਭ੍ਰਾਤ ਬੈਠੇ ਇਕ ਥਾਨਾ॥ ਸੋਚਤ ਕਰਤ ਤਰਕ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥੩॥ ਪੁਨ ਮਸਲਤ ਕਰ ਮਨ ਠਹਰਾਈ॥ ਤੋ ਉਤਰ ਲਿਖਿ ਤੁਰਤ ਪਠਾਈ॥ ਤਾਮੈ ਲਿਖੀ ਕਿ ਸੁਨਹੁ ਨਵਾਬੂ॥ ਹਮ ਨ ਦੇ ਸਕਹਿ ਕਛੂ ਜਬਾਬੂ॥੪॥ ਜਿਮਿ ਜਨਾਬ ਨਿਜ ਪੀਰ ਨ ਮਾਨਹਿ॥ ਤਿਮ ਹਮ ਅਪਨੋ ਸਤਗੁਰ ਜਾਨਹਿ॥ ਹਮ ਸੇਵਕ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਪਕਰਾਵਹਿ॥ ਹਮਤੇ ਨਹਿ ਅਸ ਬਿਧਿ ਬਨਿਆਵਹਿ॥੫॥ਦੋ:॥ ਪਢ ਜਬਾਬ ਸਿਰ ਪਉ ਤੇ ਜਰਯੋ ਨਬਾਬ ਸਬਾਬ॥ ਦਿਲ ਕਬਾਬ ਤਾਕੋ ਭਯੋ ਬੋਲਤ ਬਢ ਬਿ ਹਿਸਾਬ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੭॥ਚੌ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀਨੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਬੈਠ ਰਹੇ ਸੁ ਸਬ ਰਸਾਲਾ॥ ਨਿਜ ਕਰ ਤੇ ਗਹਿ ਕਰਦ ਕਰਮ ਕਰ॥ ਅੰਗਲ ਖੁਰਚਤ ਦਯਾਂ ਸਿੰਧ ਬਰ॥੧॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਕੀਜਤ ਕਹਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਨਾਸ ਕਰਤ ਹਮ ਮਹਾਂ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਤੁਰਕਨ ਮਾਰਾ॥ ਅਸ ਬੇ ਅਦਬੀ ਕਰ ਬੇਵਾਰਾ॥੨॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਮਰਨੋ ਸਹੀ॥ ਕੈਸੇ ਮਾਰਹਿ ਕਹਹੁ ਸੁ ਵਹੀ॥ ਕਰਨ ਜੁਧ ਸਨ ਮੁਖ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਕੈ ਲਿਖ ਪਤਰ ਮਰਹਿ ਬਲ ਬਾਹੀ॥੩॥ਦੋ:॥ ਸਰਬ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਹਿ ਉਠੇ ਜੋ ਲਿਖ ਪਢ ਮਰ ਜਾਇ॥ ਤੌ ਨਾਹਕ ਕਰ ਜੁਧ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬੇਪਰਵਾਹਾ॥੪॥ਚੌ:॥ ਲਖ ਸੇਵਕ ਮਨ ਕੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਸਭ ਹੁਕਮ ਲਿਖਿ ਪਠਯੋ ਬਨਾਈ॥ ਬੈਤ ਪਾਰਸੀ[3] ਕੇਸੁ ਬਨਾਏ॥ ਤਸੁ ਅਰਥ ਹੋ ਲਿਖਤ ਜੁਆਏ॥

੧ੳਁ ਹੁਕਮ ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ॥ ਜਫਰਨਾਮਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦॥ਚੌ:॥ ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਥਿਰ ਸਕਿਤ ਹਮਾਨਾ॥ ਮੁਕਤਦ ਆਗਿਆ ਕਰ ਦੇ ਦਾਨਾ॥ ਰਾਖਤ ਰਾਖਨਹਾਰ ਸੁ ਗਹਿ ਕਰ॥ ਭੋਜਨ ਦੇਤ ਸੁ ਆਗਯਾ ਚਿਤ ਧਰ॥੧॥੬॥ ਮਹਾਰਾਜ ਭਲ ਰਾਹ ਦ੍ਰਿਖਾਵਾ॥ ਰੂਪ ਰੰਗ ਕਛੁ ਚਿਹਨ ਨ ਪਾਵਾ॥੩॥ ਸੈਨ ਸਾਮਹਯ ਬਿਸਰਤ ਨਾਹੀ॥ ਸੁਖ ਬੈਕੁੰਠ ਦੇਤ ਪ੍ਰਭ ਤਾਹੀ॥੪॥੭॥ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਬਲ ਜਗ ਪਾਵਨ॥ ਦਾਨ ਦੇਤ ਸਭ ਨਿਕਟ ਸੁਭਾਵਨ॥੫॥ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲਕ ਪਾਵਨ ਦੇ ਦਾਨਾ॥ ਭੋਜਨ ਦੇਤ ਦਯਾਲ ਜਗ ਨਾਨਾ॥੬॥੮॥ ਬਡ ਬਿਸਵਪਤੀ ਬਡ ਹੂੰ ਤੇ ਬਡ ਬਰ॥ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤ ਦਯਾਲ ਦਾਨ ਪ੍ਰ॥੭॥ ਸੁਬੁਧਿ ਪਤੀ ਦੀਨਨ ਕਰ ਆਦਰ॥

---

1. ਮੇਰਜ, 2. ਹੁਕਮ, 3. ਫਾਰਸੀ

ਨਿਸਕਿੰਚਨ ਪ੍ਰਿਯ ਸਤੁ ਨਿਰਾਦਰ॥੮॥੮॥ ਸੁਤਿ ਪਾਲਕ ਬਡਿਆਈ ਭਰਾ॥ ਜਾਨਤ ਜਿਅ ਕਰਾਨ ਜਿਨ ਰਹਾ॥੯॥ ਪਰਖਤ ਬੁਧਿ ਬੁਧਿ ਕਰ ਸਵਾਮੀ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਤਾਪਤ ਤਵ ਘਟ ਗਾਮੀ॥੧੦॥੧੦॥ ਜਾਨਨਹਾਰ ਸਰਬ ਜਗ ਬਿਦਯਾ॥ ਖੇਲਤ ਸਭ ਜਗ ਕਾਜ ਅਬਿਦਯਾ॥੧੧॥ ਬਡੇ ਕਾਜ ਜਗ ਜੀਵ ਚਲਾਵੈ॥ ਪਹਿਚਾਨਤ ਜਗ ਬਿਦਯਾ ਭਾਵੈ॥੧੨॥੧੧॥ ਕਥਾ॥ਦੋ:॥ ਮੁਹਿ ਭਰੋਸ[1] ਤਵ ਸਪਥ[2] ਪਰ ਰਹਯੋ ਨ ਔਰੰਗਜੇਬ॥ ਸਰਬ ਭੂਤ ਸਾਖੀ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਸਾਖੀ ਸੁ ਫਰੇਬ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਨੈਕ ਨ ਮੁਹਿ ਤਿਹਿ ਸਪਥ ਭਰੋਸਾ॥ ਬਕਸ ਦਿਵਾਨ ਜੁ ਮਿਥਯਾ ਕੋਸਾ॥੧੪॥ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਮਾਨ ਤਵ ਜੋਈ॥ ਤੈ ਦਿਨ ਤੈ ਖਰਾਬ ਸੋ ਹੋਈ॥੧੫॥੧੩॥ ਛਾਯਾ ਹੁਮਾ ਤਰੇ ਜੋ ਆਵੈ॥ ਬਲੀ ਕਹੂੰ ਨਹਿ ਕਰ ਪਾਵੈ॥੧੬॥ ਨਰ ਨਾਹਰ ਕੀ ਪ੍ਰਿਸਟ ਜੁ ਆਵੈ॥ ਅਜਾ ਮੇਖ ਮ੍ਰਿਗਨ ਸਮੁਹਾਵੈ॥੧੭॥੧੪॥ ਸਪਥ ਕੁਰਾਨ ਜੁ ਛਪ ਕਰਖਾਵੈ॥ ਸੈਨਾ ਅਸਵ ਪੈਰਨ ਨਹਿ ਪਾਵੈ॥੧੮॥ ਚਾਲਿਸ ਨਰ ਭੁਖੇ ਕਾ ਕਰਹੀ॥ ਦਸ ਲਖ ਜੌ ਅਗਯਾਤ ਪਰ ਪਰਹੀਂ॥੧੯॥੧੫॥ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਬਿਨ ਦੇਰ ਸਿੰਧਾਏ॥ ਤੁਪਕ ਖੜਗ ਸਰ ਧਰ ਕਰ ਆਏ॥੨੦॥ ਬੇ ਬਸ ਹੈ ਹਮ ਹੂੰ ਤਬ ਆਏ॥ ਜੁ ਕਤਤੀਰ ਅਰ ਤੁਪਕ ਚਲਾਏ ॥੨੧॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਜਾਕੀ ਕੋਊ ਭਾਂਤ ਤੇ ਬਨੈ ਨੇ ਬਨਤੀ ਬਾਤ॥ ਧਰਮ ਇਹੀ ਤਿਹਕਾਲ ਮੈ ਗਹੈ ਤੇਗ ਕਰ ਖਯਾਤ॥੨੨॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਮਾਨ ਤਵ ਆਏ॥ ਨਤਰੁ ਕਹ ਕਿਹਿ ਕਾਜ ਸਿਧਾਏ॥੨੩॥ ਨਹ ਜਾਨਾ ਲੂੰਬਰ ਪੇਚੀ ਨਰ॥ ਜਾਨਤ ਤੌਨ ਆਇ ਇਹ ਔਸਰ॥੨੪॥੧੮॥ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਮਾਨ ਜੋ ਗਾਹੀ॥ ਮਾਰਬ ਬਾਧ ਬਤਿਹਿ ਨਹਿ ਚਾਹੀ॥੨੫॥ ਸਯਾਮ ਬਸਨ ਮਾਖੀ ਸਮ ਆਏ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧ ਉਪਾਏ ॥੨੬॥੧੯॥ ਜੋ ਕੋਊ ਭੀਤਸ ਮੁਹਿ ਸੁ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸੋਇਕ ਸਰ ਸੋ ਰੁਧਿਰ ਨਹਾਯੋ॥੨੭॥ ਕੋਊ ਨ ਭੀਤ ਸਾਮਨੇ ਆਯੋ॥ ਘਾਇ ਸਰਨ ਸੋ ਜੋਨਹਿ ਆਯੋ॥੨੮॥੨੦॥ ਦੇਖਯੋ ਜਬ ਨਾਹਰ ਸੁ ਮੁਹਾਯੋ॥ ਬਿਨ ਦੇਰੀ ਇਕ ਤੀਰ ਚਖਾਯੋ॥੨੯॥ ਭਾਜਯੋ ਅੰਤ ਜੰਗ ਕੀ ਜਾਗਾ॥ ਗਿਆਸਟਕੀ ਸੁ ਭੋਜਨ ਭਾਗਾ॥੩੦॥੨੧॥ ਦੂਸਰ ਦੌਰ ਪਠਾਨ ਸੁਆਏ॥ ਜਿਮਿ ਸਰਿਤਾ ਸਰ ਗੋਰੀ ਧਾਏ ॥੩੧॥ ਹਲਾ ਪਰ ਹਲਾ ਤਿਨ ਕੀਨਾ॥ ਕਛ ਕੁ ਬੁਧ ਕਛ ਕੁ ਬੁਧੀ ਚੀਨਾ॥੩੨॥੨੨॥ ਬਹੁ ਹਲਾ ਕਰ ਘਾਉ ਸੁਖਾਏ॥ ਇਕ ਦੈਵ ਮਾਰ ਮਰੇ ਜੋ ਆਏ॥੩੩॥ ਵਹ ਖਵਾਜੋ ਮਰਦੂਦ ਭੀਤ ਤਰ॥ ਸੂਰ ਸਮਰ ਸਾਮੁਹਿਨ ਭਯੋ ਡਰ॥੩੪॥੨੩॥ ਯਹੈ ਸੋਚ ਮੁਖ ਹੋ ਰਤ ਵਾਹੀ॥ ਅਵੀਸ ਏਕ ਸਰਬ ਕਸ ਤਤਾਹੀ॥੩੫॥ ਤਊ ਅਧਿਕ ਦੁਹੂੰ ਦਿਸ ਘਾਇਲ ਭਟ॥ ਬਹੁਤਕ ਮਰੇ ਦੁਊ ਦਿਸ ਚਟ ਪਟ॥੩੬॥੨੪॥ ਬਰਖਾ ਤੀਰ ਤੁਪਕ ਕਬਹੂ ਬਈ॥ ਧਰੀਰਾ[3] ਲਾਲ ਗੁਲਾਲਾ ਭਈ॥੩੭॥ ਸਿਰ ਅਰੁ ਪਗ ਕਰ ਲਾਗ

---

1. ਵਿਸ਼ਵਾਸ, 2. ਸਹੁੰ, 3. ਧਰਤੀ

ਅਬਾਰਾ॥ ਸਮਰ ਭਮ ਚੌਗਾਨ ਸੁਧਾਰਾ॥੩੮॥੨੬॥ ਤੀਰ ਤਰੰਗ ਕਮਾਨ ਤਰੰਕਾ॥ ਹਾਜ ਹੁਯ ਬੋਲਤ ਸਭ ਸੰਕਾ॥੩੯॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਦੂਸਰ ਦਿਸ ਰੌਰਾ॥ ਲਖ ਸੂਰਤਾ ਸੂਰ ਮਨਹੌਰਾ॥੪੦॥੨੭॥ ਕਹ ਲੋਕ ਰਹਿ ਸੁਰਤਾ ਹਮਸਬ॥ ਚਾਲਿਸ ਪਰ ਦਸ ਲਾਖ ਜੋਰ ਜਬ॥੪੧॥[1] ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਪਤ ਬਹਿ ਛਪਿ ਗਯੋ॥ ਨਿਸ਼ਪਤਿ ਸਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਗਟਯੋ॥੪੨॥੨੮॥ ਮਾਨਹਿ ਸਪਥ ਕੁਰਾਨ ਜੁ ਕੋਈ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮਗ ਦਰਸਕ ਹੋਈ॥੪੩॥ ਰੋਮ ਏਕ ਹੂੰ ਟੇਢ ਨ ਨ ਦੂਖਾ॥ ਬਾਹਰ ਲਿਯਾਯੋ ਦੁਸਮਨ ਹਨ ਰੁਖਾ॥੪੪॥੨੯॥ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਕਰਨ ਨਹਿ ਜਾਨੇ॥ ਧਨ ਪੂਜਕ ਧਰ ਧਰਮ ਤਿਹਾਨੇ ॥੪੫॥ ਨਯਹਿ ਧਰਮ ਨਹਿ ਮਤਿ ਪਾਲਨ ਬਰ॥ ਨ ਪ੍ਰਭ ਗਯਾਤ ਨਿਸਚਯ ਮਹਮਦ ਧਰ॥੪੬॥੩੦॥ ਜੋ ਕੋਊ ਧਰਮੁ ਪਾਲ ਨਰ ਹੋਈ॥ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਕਿ ਕਰਇੰ ਨਿਜ ਸੋਈ॥੪੭॥ ਅਸ ਨਰ ਕਰ ਭਰੋਸ ਮੁਹਿ ਨਾਹੀਂ॥ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨ ਈਸ ਇਕ ਤਾਹੀ॥੪੮॥੩੧॥ ਜਦਯਪਿ ਸਪਥ ਸੈਕ ਸੁ ਕੁਰਾਨਾ॥ ਰੰਚਨ[1] ਅਬ ਭਰੋਸ ਮਨ ਮਾਨਾ॥੪੯॥ ਜੌਤੁਮ ਸਪਥ ਭਰੋਸਾ ਭਾਵਹੁ॥ ਬਾਧਿਕ ਮਰ ਮਮ ਆਗੇ ਆਵਹੁ॥੫੦॥੩੨॥ ਕਰਨ ਜੋਗ ਯਹ ਤਵ ਸਿਰ ਬਚਨਾ॥ ਕਹਯੋ ਖੁਦਾਇ ਸਪਥ ਮਮ ਸਚਨਾ॥੫੧॥ ਆਪ ਹੋ ਹਜਰਤ ਜੋ ਖਰੇ॥ ਤਨ ਮਨ ਪ੍ਰਾਨ ਕਾਜ ਸਭ ਸਰੇ॥੫੨॥੩੩॥ ਨਿਜ ਕਰਨੀਯ ਕਾਜ ਸੋ ਕਰਿਯਹੁ॥ ਆਪਨ ਲਿਖਤ ਸੁ ਆਪ ਬਿਚਰਿਅਹੁ॥੫੩॥ ਮੁਖਹੁ ਕਹਯੋ ਅਰ ਲਿਖਤ ਪਠਾਯੋ॥ ਚਾਹਿਅ ਤਾਕਹਿ ਸਿਰ ਪਹੁਚਾਯੋ॥੫੪॥੩੪॥ਦੋ:॥ ਹੈ ਹਮ ਮਰਦ ਨਰੇਸ ਮਨਿ ਕਹਹਿ ਕਰਹਿ ਸੁ ਕਾਮ॥ ਅੰਤਰ ਕਛ ਮੁਖ ਪਰਸੁ ਕੁਛ ਯਹਿ ਨਹਿ ਬਚਨ ਲਲਾਮ[2]॥੫੫॥੩੫॥ ਕਹੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਹਿ ਮਨ ਹਮ ਤਵ ਆਗਯਾ ਮਾਹਿ॥ ਜੋ ਆਵਹੁ ਇਤ ਸੁਧ ਚਿਤ ਬਖਸਾਵੇਂ ਹਮ ਤਾਹਿ॥੫੬॥੩੬॥ਚੌ:॥ ਚਹਹੁ ਲਖਯੋ ਜੋ ਸਪਥ ਕੁਰਾਨਾ॥ ਭੇਜਹਿ ਤਰੈ ਨਿਕਟ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੫੭॥ ਕਸਬੈ[3] ਕਾਗੜ[4] ਜੋ ਤੁਮ ਆਵਹੁ॥ ਤੋਂ ਹਮ ਸਨ ਮਿਲ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਹੁ॥੫੮॥੩੭॥ ਤਨਿਕ ਖੇਦ ਇਹ ਰਾਹ ਨ ਤੋਹੀ॥ ਸਬ ਬੈਰਾੜ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਮੋਹੀ॥੫੯॥ ਹਮ ਤੁਮ ਆਪਸ ਮਹਿ ਬਤਰਾਵਹਿ॥ ਤੌਂ ਕਰ ਦਯਾ ਤੋਹਿ ਬਕਸਾਵਹਿ॥੬੦॥੩੮॥ ਇਕ ਸਹੰਸ੍ਰ ਆਸਵ ਸੰਗ ਅਵਹੁ॥ ਮੋ ਤੈਮੁਲਕ ਮਾਲਵਾ ਪਾਵਹੂ॥੬੧॥ ਮੈਂ ਜਗਦੀਸ਼ ਭਕਤ ਅਰ ਚਾਕਰ॥ ਆਵਤ ਆਗਯਾ ਮਨ ਤਨ ਹਾਜਰ॥੬੨॥੩੯॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਆਗਯਾ ਪਤ੍ਰ ਬਰ ਮੁਹਿ ਆਵਤ ਅਕਾਲ॥ ਤੌਂਜ ਤਵ ਨਿਕਟ ਸੁ ਪ੍ਰਾਨ ਤਨ ਮੈ ਆਵਤ ਇਹਿ ਕਾਲ॥੬੩॥੪੦॥ਚੌ:॥ ਜੌਂ ਤੂੰ ਏਕ ਉਪਾਸਨ ਕਰਈ॥ ਮੇਰੇ ਕਾਜ ਨ ਸੁਸਤੀ ਧਰਈ॥੬੪॥ ਚਾਹਿਅ ਇਕ ਖੁਦਾਇ

---

1. ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ, 2. ਅੰਦਰ ਤੇ ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਇਕ ਹਾਂ, 3. ਨਗਰ, 4. ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ

ਤੁਹਿ ਚੀਨਾ ਮਕਾਹੂ ਕਹੈ ਨ ਕਹੁ ਦੁਖ ਦੀਨਾ॥੬੫॥੪੧॥ ਬੈਠ ਸਿੰਘਾਸਨ ਤੂੰ ਜਗਰਾਈ॥ ਅਚਰਜਨੀਤ ਅਚਰਜ ਬਡਾਈ॥ ਅਚਰਜ ਨੀਤ ਪੰਥ ਪਰਿਪਾਲਾ॥ ਹੈ ਸਤ ਖੇਦ ਚਿੰਤ ਮਹਿਪਾਲਾ॥੬੭॥੪੨॥ਦੋ:॥ ਅਚਰਜ ਤੇ ਅਚਰਜ ਧਰਮਗਯਾ ਤੋਰ ਨਿਦਾਨਾ॥ ਸਤਯ ਬਿਨਾ ਮਿਥਯ ਕਰਨ ਦੁਖ ਭੋਗਨ ਸੁ ਪਛਾਨਾ॥੬੮॥੪੩॥ਚੌ:॥ ਤੇਗ ਬਿ ਦਰਦ ਮਾਰਨ ਕਾਹੂੰ॥ ਤੇਗ ਅਕਾਸ ਮਾਰ ਤਹਿ ਤਾਹੂੰ॥੬੯॥ ਭੂਲਨ ਡਰਨ ਰਹਹਿ ਪ੍ਰਭ ਭਾਈ॥ ਬੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਨ ਸਤੁ ਤਿਰਾਈ॥੭੦॥੪੪॥ ਨਿਰਭਉ ਸੋ ਸਾਹਨ ਕਰ ਸਾਹਾ॥ ਅਵਨਿ ਅਕਾਸ ਸੁਚ ਪਾਤਸਾਹਾ॥੭੧॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪਾਲਕ ਅਕਾਸ ਅਰੁਅਵਨੀ॥ ਮੰਦਿਰ ਪਤਿ ਮੰਦਰ ਕਰ ਧਰਨੀ॥੭੨॥੪੫॥ ਹਸਤੀ ਅਰ ਚੀਟੀ ਸਭ ਮਾਹੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਨਾਸਿ ਤ ਕਬ ਨਾਹੀ॥੭੩॥ ਤਾਕੋ ਨਾਮ ਦੀਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹ ਅਨ ਸਤ ਤਿ ਬਾਲਾ॥੭੪॥੪੬॥ਦੋ:॥ ਰੂਪ ਰੰਗ ਰੇਖ ਨ ਤਿਹਿ ਮਗ ਦਰਸ਼ਕ ਹਰ ਹਾਲ॥ ਕਿਰਪਾ ਕਰਤ ਸਭ ਜੰਤੁ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ॥੭੫॥੪੭॥ਚੌ:॥ ਤੁਹ ਕਰਣੀਯ ਸੁ ਕਸਮ ਕੁਰਾਨਾ॥ ਪਹੁਚਾਵਹੁ ਨਿਜ ਕਹਯੋ ਜੁਬਾਨਾ॥੭੬॥ ਤਹਿ ਚਾਹਿਆ ਨਿਜ ਬੁਧ ਕਹਿ ਪਾਲਾ॥ ਕਰਨ ਚਲਾਕੀ ਨਿਜਿ ਕ੍ਰਿਤ ਕਾਲਾ॥੭੭॥੪੮॥ਦੋ:॥ ਮਾਰੇ ਬਚੇ[1] ਚਾਰ ਤੈ ਕਹਾ ਭਯੋ ਸੁਨ ਸਾਹ॥ ਜੋ ਮੈ ਨਾਗ ਸੁਪੇਚ ਧਰ ਮਰਯੋ ਨ ਸਾਰੋ ਸਾਹ॥੭੮॥ ੪੯॥ਚੌ:॥ ਕਾ ਸੂਰਤਾ ਸਾਂਤ ਚਿਨਗਾਰੀ॥ ਦਾਵਾਗਿਨ ਜਬ ਪ੍ਰਜਰੀ ਭਾਰੀ॥੭੯॥ ਫਿਰਦੋਸੀ ਭਲ ਰਸਨ ਬਖਾਨੀ॥ ਅਤਿ ਸ੍ਰੀ ਘ੍ਰਤਾਕਾਮ ਸੈਤਾਨੀ॥੮੦॥੫੦॥ਦੋ:॥ ਹੇ ਅਵਰੰਗ[2] ਹਮ ਤੁਮ ਦੋਊ ਆਏ ਏਕਨਿ ਕੇਤ॥ ਵਾਦਨਿ ਕੋ ਅਬ ਬਨ ਤੁਹੀ ਸਾਖੀ ਸੁਨ ਨਿਜ ਹੇਤ॥੮੧॥੫੧॥ਚੌ:॥ ਜੋ ਯਾਹੂ ਪਰ ਬਾਤ ਬਿਸਰਿ ਹੌਂ॥ ਤੋ ਅਲਾਹ ਤੇ ਤੁਰਤ ਬਿਸਰਿ ਹੋ॥੮੨॥ ਜੋ ਇਹ ਕਾਜ ਕਮਰ ਕਸਿਐਹੋ॥ ਤੋਪ੍ਰਭ ਕਹਿ ਫਲਦਾਇਕ ਪੈਹੋ॥੮੩॥੫੨॥ਦੋ:॥ ਭਲੋ ਕਾਜ ਯਹ ਧਰਮ ਕੋ ਪਾਲਨ ਸੁਨ ਨਵਰੰਗ॥ ਪ੍ਰਾਨਹੁਤੇ ਪ੍ਰਿਅ ਮੋਹਿ ਜੌਂ ਪਹਿਚਾਨਹਿ ਇਕ ਅੰਗ॥੮੪॥੫੩॥ਚੌ:॥ ਹਮ ਜਾਨਤ ਤੂੰ ਏਕ ਨ ਜਾਨੈ॥ ਕਯੋਕਿਕਰਮ[3] ਸਭ ਦੁਖ ਕਰ ਠਾਨੈ॥੮੫॥ ਤੂੰ ਜੁ ਪਛਾਨ ਨ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਚਾਹਿ ਨਤੁਹਿ ਹਰਿ ਸਹਿ ਧਨ ਆਲਾ॥੮੬॥੫੪॥ ਸਤ ਕੁਰਾਨ ਕੀ ਸਪਥ ਜੁ ਖੈ ਹੌਂ॥ ਖਿਨ ਹੂੰ ਮੁਹਿ ਭਰੋਸਨ ਹਿਐ ਹੋ॥੮੭॥ ਅਬੋਇਸ ਕਤ ਹਮ ਤਿਹਠਾ ਨਹੀ॥ ਬਿਨ ਆਗਯ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਸੁ ਡਰਾਹੀਂ॥੮੮॥੫੫॥ ਅਵਰੰਗ ਕੀ ਸੋਭਾ॥ਚੌ:॥ ਨਵਰੰਗ ਸਾਹਨਸਾਹ ਧਨ ਭਾਰਾ॥ ਹਸ ਚਲਾਕ ਅਸਵ ਅਸਵਾਰਾ॥੮੯॥ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਜਾਨ ਜਨ

---

1. ਪੁੱਤਰ, 2. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, 3. ਬੁਰੇ ਹੁਕਮ

ਜਾਨ ਜਨ ਜੀਕੀ॥ ਚਕ੍ਰ ਬਰਤਿ ਪਤਸਾਹੀ ਨੀਕੀ॥੯੦॥੫੬॥ ਜੁਕਿਤ ਬੁਧਿ ਮਹਿ ਉਕਤਿ ਤੇਗਮਹਿ॥ ਦੇਗ ਤੇਗ ਮਾਲਿਕ ਜਾਨਤਮਹਿ॥੯੧॥ ਹਿਅ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੂਰਤ॥ ਧਨ ਧਰਨੀ ਪਤ ਦਾਤਾ ਪੂਰਤਿ॥੯੨॥ ਬਡੇ ਦਾਨ ਗਿਰ ਸਮ ਸੁ ਸਮਰ ਮੈ॥ ਦੇਵ ਤੁਲਯ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮਸਰਤਰ ਮੈ॥੯੩॥ ਸਹਨਸਾਹ ਅਵਰੰਗ ਜੇ ਬਾਜਰ॥ ਦੁਨੀਆਂ ਰਾਖਤਰੁਰ ਦੀਨ ਮਗ॥੯੪॥੫੮॥ਚੌ:॥ ਬੁਤ ਪਰਸਤ ਗਿਰ ਅਨ ਮੈ ਮਾਰਹੁ॥ ਬੁਤ ਪੂਜਕ ਵਹ ਹਮ ਬੁਤ ਟਾਰਹੁ॥੯੫॥ ਦੇਖਹੁ ਪਲਟ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਜਗ ਕੇਰੀ॥ ਪੀਠ ਪਰੇ ਪਰ ਮਾਰਤ ਹੇਰੀ॥੯੬॥੫੯॥ ਦੇਖ ਦੇਖ ਮਾਯਾ ਪ੍ਰਭੁਭਾਈ॥ ਇਕ ਨਰ ਦਸ ਲਖ ਸੈਨ ਖਪਾਈ॥੯੭॥ ਕਾ ਕਰ ਸਤ੍ਰ ਮਿਤਰ ਪਰਸੰਨਾ॥ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਧੰਨਾ॥੯੮॥੬੦॥ ਮੁਕਤਹੁ ਦੇਇ ਰਾਹ ਦਿਖਰਾਵੈ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਮਈ ਬਾਨੀਹਿ ਬਨਾਵੈ॥੯੯॥ ਕਰਤ ਅੰਧ ਸਤਗੁਰਹਿ ਨਿਜ ਸਮੈ॥ ਦੀਨਹਿ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੁਖ ਮੈ॥੧੦੦॥੬੧॥ ਸਾਚੋ ਰਹਤ ਜੁ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਅਪਨੇ॥ ਕਰਤ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਦਯਾ ਹਰ ਸਮੇਂ॥੧੦੧॥ ਜੋ ਤਨ ਮਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸੇਵਕ ਮਾਨਾ॥ ਤਾਹਿ ਦੇਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਨਿਤ ਤ੍ਰਾਨਾ॥੧੦੨॥੬੨॥ ਕਹਾ ਸਤ੍ਰ ਤਾਸੋ ਛਲ ਕਰੈ॥ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜੁ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਧਰੈ॥੧੦੩॥ ਇਕ ਮਾਰਨ ਜੋ ਆਵਹਿ ਲਾਖਾ॥ ਕਰਹਿ ਸਹਾਇ ਤੁਰਤ ਜਗ ਰਾਖਾ॥੧੦੪॥੬੩॥ ਤੋਰ ਧਜਾਨ ਸੰਪਤ ਸੈਨਾ ਬਰ॥ ਮੋਰ ਭਰੋਸ ਏਕ ਹਰਿ ਜਸ ਪਰ[1]॥੧੦੫॥ ਤੁਹਿ ਹੰਕਾਰ ਸੁ ਧਨ ਅਰ ਧਰਨੀ॥ ਇਕ ਅਕਾਲ ਹਮ ਰਖਯਰ ਬਰਨੀ॥੧੦੬॥੬੪॥ ਭ੍ਰਮਹੁਨ ਜਗਤ ਸਰਾਇ ਅਸਮਾਹਿ॥ ਜਗ ਜੀਵਨ ਸਿਰ ਬੀਤਹਿ ਜਹ ਕਹਿ॥੧੦੭॥ ਲਖਹੁ ਫੇਰ ਫਿਰਵਟ ਸੁ ਸਮਝਕੀ॥ ਬੀਤਤ ਸਭ ਸਿਰ ਜਗ ਅਗ ਤਯ ਕੀ॥੧੦੮॥੬੫॥ਦੋ:॥ ਬਲੀ ਹੋਯ ਕਰ ਦੀਨ ਦਿਸ ਕਰਜਿਨ ਬੁਰੀ ਨਿਗਾਹ॥ ਸਪਬਾ ਸਸਤਰ ਲੈ ਕਾਟ ਮਤ ਹੈ ਭੂਪਤਿ ਨਰ ਨਾਹ॥੧੦੯॥੬੬॥ ਮਿਤਰ ਏਕ ਜਾਕੋ ਭਯੋ ਸਤ੍ਰ ਕਰਹਿ ਕੀ ਤਾਹ॥ ਅਗਰ ਸਤ੍ਰਤਾ ਸਤ ਕਰੈ ਸਤ੍ਰ ਬਨ ਧਰਮਾਹਿ॥੧੧੦॥੬੭॥ ਸਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰਤਾ ਸਹਸ ਕਰ ਬਾਰਨ ਬਾਕੋ ਮਰੋ॥ ਸਾਚੇ ਗੁਰੂ ਅਕਾਲ ਕੀ ਕਰਣਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿਗਕੋਰ॥੧੧੧॥੬੮॥ ਇਤ॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਭੂਪਤ ਅਬਰੰਗਜੇਬ ਬਰ॥ ਤੋਰ ਗੁਮਾਨ ਸਰਬ ਮਿਥਯਰਰ॥ ਹੋਇਹ ਨਰਕ ਤੋਹਿ ਭਲ ਭਾਤੀ॥ ਛੂਟੀ ਨਾਹਿ ਕਰਮ ਕੀ ਪਾਤੀ॥੬੯॥ ਤੋਰਨ ਹਮ ਕਛੁ ਕਬਹੁ ਬਿਗਾਰਾ॥ ਇਕ ਪਾਥਰ ਪਰ ਪੁਰ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਮਮਪਿਤਸਨ[2] ਸੁਨ ਘਾਤ[3] ਜੁ ਕੀਨਾ॥ ਤਿਹ ਫਲ ਅਬ ਪਾਵਨਗੇ ਪੀਨਾ॥੭੦॥ ਭੂਪਤਿ ਗਿਰਹ ਸਹਜ ਜਢ ਜੇਤੇ॥ ਝੂਠੇ ਭਏ ਕਰਤ ਛਲ ਤੇਤੇ॥ ਤੈਹੂੰ ਤਿਨ ਸੰਗ ਮਿਲਿ ਭਲ ਭਾਤੀ॥ ਪਠੀ ਫੌਜ ਅਗਿਨਿਤ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥੭੧॥ ਲੂਟ

---

1. ਤੈਨੂੰ ਸੈਨਾਂ ਤੇ ਧਨ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੈ 2. ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ, 3. ਕਤਲ ਕੀਤਾ

ਖਜਾਨਾ ਅਰ ਸੁਤਮਾਰੇ[1]॥ ਕਸਮ ਖਾਇ ਕੀਨੇ ਮੁਖ ਕਾਰੇ[2]॥ ਯਾਅ ਨੀਤ ਕਰ ਫਲ ਤਬ ਹੋਈ॥ ਜਬ ਖੁਦਾਇ ਕਾਜੀ ਨਿਜ ਸੋਈ॥੭੨॥ ਕਾ ਤੁਮਰੋ ਰਮਦਾਸ ਬਿਗਾਰਾ॥ ਕਾ ਕਹਿ ਹੌਂ ਤਬ ਹੈ ਮੁਖਕਾਰਾ॥ ਤੁਹਿ ਭਰੋਸ ਮੈ ਆਯੁ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਨਹਿ ਖਾਯੋ ਪਤਸਾਹਤਦਾਨਾ[3]॥੭੩॥ਦੋ:॥ ਜਿਤੇ ਅਸਵ[4] ਗਰਧਭ[5] ਜਗਤ ਨਿਤ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ[6] ਕਰ ਖਾਹਿ॥ ਮੁਕਤ ਹੋਤ ਨਹਿ ਕਹੁ ਸੁਨੇ ਇਹ ਭਰੋਸ ਭਲ ਨਾਹੀ॥੭੪॥ਚੌ:॥ ਜੇ ਭਰੋਸ ਉਰ ਪਠਤ ਕੁਰਾਨਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਮੁਕਤ ਮੋਹ ਅਵਸਾਨਾ॥ ਦਗਰਾ ਪੰਖਿਨ ਕੇ ਪਰਮਾਹੀ॥ ਲਿਖਯੋ ਕੁਰਾਨ ਮੁਕਤ ਤੇ ਨਾਹੀ॥੭੫॥ ਜੋ ਭਰੋਸ ਪੈਗੰਬਰ ਅੰਸਾ॥ ਮੋਹਿ ਉਧਾਰਹਿਗੋ ਸਰਬੰਸਾ॥ ਤੌ ਪਕੰਬਰ ਅਪਬਖਾਨਾ॥ ਮਾਨਹਿ ਹੁਕਮ ਸੁ ਮੁਹਿ ਪਰਮਾਨਾ॥੭੬॥ ਦੁਨੀਆ ਕੇ ਸਗ ਜੇ ਜਗ ਜਾਨੇ॥ ਤਿਹਿਨ ਉਧਾਰ ਪੈਗੰਬਰ ਠਾਨੇ॥ ਬੁਤਸ਼ਿਕਤ[7] ਕਰ ਜੌਂ ਤੂੰ ਚਾਹੈ॥ ਤਰਿ ਹੋ ਤੌਨ ਤੋਹਿ ਸੁਖ ਆਹੇ॥੭੭॥ ਤੀਰਥ ਖੰਡਨ ਪਾਪ ਅਨੇਕਾ॥ ਇਕ ਬਿਗਰੇ ਸਹਸਰ[8] ਬੁਤ ਟੇਕਾ॥ ਘਰ ਘਰ ਬੁਤ ਧਨ ਗਏ ਅਜਾਨੇ॥ ਤਵ ਭਰੋਸ ਯਹ ਬਯਰਥ ਪਛਾਨੇ॥੭੮॥ ਅਹੰਕਾਰ ਜਿਹ ਦੂਰ ਨ ਕੀਨਾ॥ ਬੁਤ ਪਰਸਤ ਤਾਕਹਿ ਹਮ ਚੀਨਾ॥ ਅਹੰਦੇਹ ਧਨ ਯਹ ਬੁਤ ਯਹ ਬੁਤ ਪੂਜਾ॥ ਅਪਰਸੁ ਬੁਤ ਅਨ ਪਰ ਬਿਧਿ ਦੂਜਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਜਸ ਮਨ ਚਹ ਜੁ ਉਦਾਰਾ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਹੋਇ ਨ ਤੋਰ ਉਧਾਰਾ॥ ਜਗ ਕਾਰਜ ਸਬਉਸਤਿਤ ਕ੍ਰਹੀ॥ ਫਿਰਾਊਨ[9] ਹੂੰ ਕੀ ਹਿਤ ਧਰਹੀ॥੮੦॥ ਯਹ ਭਰੋਸ ਜੋ ਤਵ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਸਤਾਰ ਬਕਸਿ ਮੁਹਿ ਯਾਹੀ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਦੋਊ ਅਵਰੰਗਾ॥ ਸਤਾਰੀ ਹੁ ਕਹਾਰੀ ਸੰਗਾ॥੮੧॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਕਹੂ ਪਰ ਕਰੀ ਤੈ ਸੱਤਾਰੀ ਸੁਖਦਾਨ॥ ਤੌ ਤੌਹੂੰ ਪਰ ਕਰਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਤਾਰੀ ਹਿਤਮਾਨ॥੮੨॥ ਕਰੀ ਕਹਾਰੀ ਤੋਹਿ ਅਤ ਤਾਤੇ ਸੁਨ ਅਵਰੰਗ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਾਰੀ ਕਰਹਿਗੇ ਮੇਰੋ ਬਚਨ ਅਭੰਗ॥੮੩॥ਚੌ:॥ ਜੌ ਤੂੰ ਸਮਝਤ ਨਿਜ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਕਰਤ ਬੰਦਗੀ[10] ਉਧਰਹੁ ਯਾਹੀ॥ ਯਹ ਨ ਬੰਦਗੀ ਸੁਨ ਨਵਰੰਗਾ॥ ਪਢ ਕੁਰਾਨ ਨਿਤ ਕਰਨ ਕੁਢੰਗਾ॥੮੪॥ ਮਨ ਮਾਰੈ ਸੋ ਕਰੈ ਬੰਦਗੀ॥ ਮਨ ਪੋਖਕ ਨਿਤ ਨਰਕ ਗੰਦਗੀ॥ ਪਿਤਾ ਮਾਰ ਭ੍ਰਾਤਾ ਤੈ ਮਾਰਾ[11]॥ ਨਿਸਮਨ ਕੋ ਕੀਨਾ ਬਿਸਤਾਰਾ॥੮੫॥ ਬਿਨ ਮਨ ਮਾਰੇ ਮੁਕਤ ਨ ਹੋਈ॥ ਇੰਦ੍ਰਿਨ ਪ੍ਰਬਲ ਕਰਤ ਅਘਸੋਈ॥ ਜੋ ਗੁਮਾਨ ਮਨ ਸਰਇ ਕਮਾਈ॥ ਮੋਰ ਮੁਕਤ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਪਾਈ॥੮੬॥ ਤੈ ਜੇਤੇ ਜਗ ਮਗ ਪਥ ਜਾਨਹੁ॥ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਸਰਇ[12] ਪਛਾਨਹੁ॥ ਸਭਹੀ ਚਲਤ ਮੁਕਤ ਤੇ ਨਾਹੀਂ॥ ਬਿਨਾ ਭਕਿ ਭਗਵੰਤ ਲਖਾਹੀਂ॥੮੭॥ ਜੋਪੈ ਸਰਹਿ ਹੀ ਮੁਕਤ ਦਰ ਹੋਤੀ॥ ਤੌਨ

---

1. ਪੁੱਤਰ, 2. ਮੂੰਹ ਕਲੇ, 3. ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਖਾਦਾ, 4. ਘੋੜੇ, 5. ਖੋਤੇ, 6. ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ, 7. ਮੂਰਤੀ ਖੰਡਨ, 8. ਹਜਾਰਾਂ, 9. ਮਿਸਰ ਦਾ ਰਾਜਾ ਫਿਰਔਨ, 10. ਭਗਤੀ, 11. ਤੂੰ ਪਿਤਾ ਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, 12. ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਸ਼ਰਹ

ਸੰਤ ਪੂਜਤ ਕਉ ਜੋਤੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਭਜਨ ਕਰਤ ਕਉ ਨਾਹੀ॥ ਪੰਥ ਰੀਤ ਮਨ ਤਰਤ ਸੁਬਾਹੀ॥੮੮॥ ਖਬਰਦਾਰ ਰਹੁ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ॥ ਕਹਿ ਹੈ ਤੇਰੀ ਦੂਰ ਲਾਲਸਾ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਸਭ ਹੀ ਸੰਘਾਰੀ॥ ਕਰਿਹੈ ਰਾਜਯ ਅਧਿਕ ਅਵਤਾਰੀ॥੮੯॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਲਿਖਿ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥ ਕੀਨੋ ਝੂਠੋ ਗੁਰ ਨਵਰੰਗਾ॥ ਔਰ ਅਨੇਕ ਨ੍ਰਿਪਨ ਕੇ ਨਾਮਾ॥ ਲਿਖੀ ਕਥਾ ਅਤਿ ਹੀ ਅਭਿਰਾਮਾ॥੯੦॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਦਲੀਪ ਬਹੁਰ ਸੁ ਇਕ ਨੇਕ ਮਰਦ ਅਭਿਰਾਮ॥ ਛਤਰਾ ਮਤਿ ਕੀ ਚਤੁਥੀ ਪੰਚਮ ਕਾਜੀ ਕਾਮ॥੯੧॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਬਜੀਰ ਕਨਯਾ ਕੀ ਲਿਖੀ॥ ਤਯੋ ਅਸਫੰਦਯਾਰ ਨ੍ਰਿਪ ਪਿਖੀ॥ ਅਜ਼ਮ ਸਾਹ ਕੀ ਕਥਾ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਸਾਹ ਵਿਰੰਗ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਿਲਾਸੀ॥੯੨॥ ਨ੍ਰਿਪ ਮਯੰਦ ਸੁ ਕਥਾ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਸਾਹ ਕਲਿੰਜ ਫੇਰ ਸੁ ਬਖਾਨਾ॥ ਪੁਨ ਪਠਾਨ ਕੀ ਕਹੀ ਕਹਾਨੀ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਾਮਾ ਫਤੇ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੯੩॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਰ ਦੀਨੋ॥ ਤਿਨ ਲੈ ਧਾਰ ਸੀਸ ਪਰ ਲੀਨੋ॥ ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਗਏ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਢਿਗ ਭਏ॥੯੪॥ ਅਹਦੀ ਬੇਖ ਸੁਰਮਈ ਬਸਨਾ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਚਲੇ ਸੁਰਸਨਾ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਕਾਢ ਬਿਗਾਰੀ॥ ਪਲੰਘ ਉਠਾਇ ਚਲੇ ਹਿਤਧਾਰੀ॥੯੫॥ ਹਰਿ ਅਨੰਤ ਹਰਿ ਕਥਾ ਅੰਨੰਤਾ॥ ਪਾਰਨ ਪਾਵਤ ਕੁਊ ਸਤਿ ਸੰਤਾ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦਿਹਲੀ ਆਏ॥ ਸਿਖਨ ਸੇਵੇ ਅਤਿ ਹਿਤ ਪਾਏ॥੯੬॥ ਕਬਿਤ॥ ਆਗਰੇ ਹ੍ਵੈ ਚੰਬਲ ਨਦੀ ਕੋ ਗਏ ਪਾਰ ਪੁਨ ਨਰ ਬਰ ਕਾਲੇ ਬਾਗ ਅਨੁਰਾਗ ਧਾਰੀ ਹੈ॥ ਸਹਰ ਸਰੋਜ ਤਯੋ ਉਜੈਨ ਲਾਘ ਆਗੇ ਗਏ ਮਾਲਵਾ ਮਹਾਨ ਨਰਬਦਾ ਨਦੀ ਬਾਰੀ ਹੈ॥ ਸ਼ੇਰ ਗਢ ਬੁਰਹਾਨਪੁਰ ਅਵਰੰਗਾਬਾਦ ਅੰਹਮਦਾਬਾਦ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਲਖ ਸਾਰੀ ਹੈ॥ ਪਹਚੇ ਪੁਜਾਰੀ ਬਨੇ ਅਹਦੀ ਸੁ ਭਾਰੀ ਸੰਗ ਫਤੇ ਬਕਯ ਧਾਰੀ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਅਬਿਕਾਰੀ ਹੈ॥੯੭॥ਚੌ:॥ ਜੇਠਾ ਸਿੰਘ ਏਕ ਸਿੱਖ ਭਲਾ॥ ਸੋ ਭਾਈ ਕਹਿ ਲਸਕਰ ਮਿਲਾ॥ ਉਤਰੇ ਤਾਸੁ ਭਵਨ ਮੈ ਜਾਈ॥ ਤਿਨ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕੀਨੀ ਸਿਵਕਾਈ॥ ਜਿਅ ਜਾਨੇ ਜਨੁ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਆਏ॥ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪ੍ਰਭ ਸਮ ਸਰ ਉਰ ਭਾਏ॥ ਲਿਖ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭ ਤਯਾਰੀ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸਾਹਿਬ ਅਘਹਾਰੀ॥੯੮॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੮॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਕਬਹੁਕ ਬੈਠੇ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਏਕ ਸੇਰ[1] ਨਿਅਰਾਨਾ॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਪਰ ਚੋਟ ਕਰਤਹੀ ਬਨ[2] ਕੀ ਓਰ ਸਿਧਾਨਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਰ ਗਹਿ ਕਰ ਬਰ ਕਰਵਾਰ ਢਾਰ ਤਿਤ ਧਾਏ॥ ਬਰਜਿ ਸੰਗ ਸਭ ਅੰਗ ਸੰਗ ਪ੍ਰਭ ਆਪ ਨਿਹੰਗ ਸਿਧਾਏ॥੨॥ ਆਗੇ ਸੇਰ ਪੂੰਛ ਸੁ ਹਿਲਾਈ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ

---

1. ਸ਼ੇਰ, 2. ਜੰਗਲ ਵਲ,

ਬਿਰਾਜਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਨਤ ਜਹੋ ਤੋਕਹਿ ਕਰ ਲੈ ਜੋ ਮਨ ਛਾਜਾ॥੩॥ ਔਰ ਨਿਕਟ ਹੈ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ ਫਿਰ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਿ ਗੀਦੀ॥ ਸੇਰ ਹੋਇ ਕਤ ਸਮੁਹਿ ਹੋਤ ਨਹਿ ਛੇਰ ਛੇ ਰ ਸੁ ਅਨੀਦੀ॥੪॥ ਪਕਰ ਚਰਨ ਤੇ ਤਾਹਿ ਭ੍ਰਮਾਯੋ ਪਟਕਿ ਪ੍ਰਹਮਿ ਪੁਨ ਮਾਰਾ॥ ਤੇਗ ਤਮਕ ਦੈਤਾਸੁ ਸੁਤਨ ਤੇ ਸੀਸ ਬੀਸ ਕਟ ਡਾਰਾ॥੫॥ ਪੂਛਯੋ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਭਾਖੀ ਪਾਂਡਵ ਕੁਲ ਕੋ ਰਾਜਾ॥ ਜਾਨ ਬੂਝ ਮਮ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾਰਯੋ ਮਹਾਬਲੀ ਸੁ ਬਿਰਾਜਾ॥੬॥ ਡਰ ਧਰ ਉਰ ਪੁਨ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ ਤਊ ਤਾਂਹਿ ਹਮ ਮਾਰਾ॥ ਆਪਨ ਬੈਰੀ ਹੋਤ ਤਜਤ ਬਰ ਬੈਰੀ ਭਕਤਨ ਭਾਰਾ॥੭॥ ਭਕਤ ਬੈਰੀਅਨ ਕੋ ਮੈਂ ਕਬਹੂੰ ਕਯੋਹੂ ਛਾਡੌਂ ਨਾਹੀ॥ ਜੇਨ ਕੇਨ ਪਰਕਾਰ ਸੰਘਾਰਹੁ ਅਸ ਨਿਸਚਯ ਜਿਅਮਾਹੀਂ॥੮॥ਦੋ:॥ ਅਧਿਕ ਮੋਹਿ ਨਿਜ ਤਨ ਹੁਤੇ ਸਿਖਨ ਕੋ ਪ੍ਰਿਅਹ ਅੰਗ॥ ਰਾਖਹੁ ਸਭ ਹੀ ਭਾਂਤ ਤੇ ਕਰ ਅਨੇਕ ਬਲ ਰੰਗ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੨੧੯॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਜਫਰਨਾਮਾ ਲਿਖਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਤ੍ਰਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੩੦॥

ਅਥ ਮਾਲਵੇ ਕਾ ਪ੍ਰਕਰਣ[1] ਲਿਖਯਤੇ :

੧ਓ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥ਦੋ:॥ ਦੀਨਨ ਕੀ ਰਛਯ ਕਰਨ ਕਲਿ ਲੀਨੋ ਅਵਤਾਰ॥ ਸਾਚੋ ਸਾਹਿਬ ਸਤਗੁਰੂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਘਹਾਰ॥ਚੌ:॥ ਜਾਨਨੁ ਜਾਇ ਸੁ ਗਤਿਮਿਤ ਜਾਕੀ॥ ਅਖਿਲ ਭੂਵਨ ਨਾਇਕ ਸੁਖ ਝਾਕੀ॥ ਸਿੰਧੁ ਪ੍ਰਣ ਤਾਰਤ ਰੰਜਨ॥ ਗਊ ਗਰੀਬ ਗਨੀ ਅਬਿ ਭੰਜਨ॥੨॥ ਆਦਿ ਲਯੋ ਪਟਨੇ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਪੁਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜਸ ਬਿਸਥਾਰਾ॥ ਜਾਏ ਪਾਉਂਟੇ ਨਗਰ ਬਸਾਓ॥ ਜੁਧ ਭੰਗਾਣੀ ਕਰ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥੩॥ ਪੁਨ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਇ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਕਿਏ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਜੇ॥ ਖੜਗ ਜਗਾਯ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਭਗੌਤੀ[2]॥ ਲਈ ਭਗੋਤੀ ਮਾਨ ਮਨੌਤੀ॥੪॥ ਲਖਯ ਸੀਸ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਸਵਾਮੀ॥ ਕਰੇ ਸਮਰਪਣ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਕਰ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਭੀਮ ਚੰਦ ਤਬ ਅਧਿਕ ਰਸਾਯੋ॥੫॥ ਤੀਨ ਲਾਖ ਸੈਨਾ ਲੈ ਲਰੋ॥ ਜਬਰਦਸਤ ਸੰਗ ਕਰ ਹਠ ਧਰੇ॥ ਅਵਰੰਗ ਜੇਬ ਪੂਤ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਚਢ ਕਰ ਆਯੋ॥੬॥ ਪੁਨ ਸੁਖਮਾ ਸਤਗੁਰੁ ਪਗ ਪਰਾ॥ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਤਾਕੋ ਪ੍ਰਭ ਕਰਾ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਿਚਬਨ ਬਿਚੰਵਾਈ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਤਾ ਕੀ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਭਈ॥੭॥ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਲਿਖੀ॥ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਲਿਖੀ ਸੋ ਪਿਖੀ॥ ਹਰਿ ਅਨੰਤ ਹਰਿ ਕਥਾ ਅਨੰਤਾ॥ ਪਾਰ ਨੁ ਪਾਵਤ ਕੁਊ ਸੁਤਿ ਮੰਤਾ॥੮॥ ਪੁਨ

---

1. ਪ੍ਰਸੰਗ, 2. ਆਦਿ ਸ਼ਕਤੀ,

ਕਰ ਦਗਾ[1] ਗਿਰ ਪੱਤਿ ਨ ਭਾਰੀ॥ ਗਾਇ ਸਪਥ ਤਜ ਗ੍ਰਾਮ ਖਰਾਰੀ॥ ਕਰਨਿਰ ਮੋਹ ਜੁਧ ਪੁਨ ਆਏ॥ ਅਨੰਦ ਨਗਰ ਨਾਵੀਨ ਬਨਾਏ॥੯॥ ਪੁਨ ਕਰ ਘੇਰਾ ਸਵਾ ਲਾਖ ਕਰ॥ ਤਾਹੂੰ ਹਾਰਯੋ ਜਬ ਗਿਰਿ[2] ਬਰ॥ ਤਬ ਅਵਰੰਗ ਸੈਨ ਲੈ ਆਯੋ॥ ਸੂਬੇ ਤੀਨ ਸੰਗ ਲੈ ਧਾਯੋ॥੧੦॥ ਅੱਸਟ[3] ਮਾਸ ਲਗ ਘੇਰਾ ਰਾਖਾ॥ ਪੁਨ ਅਤਿ ਕਰੀ ਸਪਥ ਛਲ ਸਾਖਾ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਤਯਾਗ ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੀਨੋ॥ ਦੁਸਟਨ ਦਗਾ ਅਧਿਕ ਤਬ ਦੀਨੋ॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਚਮਕੌਰ ਕੌਰ ਮਧਯ ਨਰ ਚਾਲੀ॥ ਭਯੋ ਜੰਗ ਅਤਿ ਹੀ ਅਰਿ ਆਲੀ॥ ਦਸ ਲਖ ਅਸਵ ਸੈਨ ਅਸਵਾਰਾ॥ ਛਾਇ ਗਯੋ ਰਜ ਭਾਨ ਅਪਾਰਾ॥੧੨॥ ਕਰਿ ਅਤਿ ਜੁਧ ਫੇਰ ਪ੍ਰਭ ਆਏ॥ ਦੀਨੇ ਕਾਗੜੇ ਠਰਾਏ॥ ਤਹਤੇ ਕਰਨ ਜੀਵ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਸਰੇ ਮਾਲਵੇ ਓਰ ਮਹਾਨਾ॥੧੩॥ ਸੋ ਸੁਭ ਕਥਾ ਸੁਨੋ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਸਰੋਤਾ ਸਾਵਧਾਨ ਮਨਸਾਈ॥ ਗੁਰੂ ਗਮਤ ਤਵ ਪਾਇ ਜਨ ਕੋਈ॥ ਕਥਨ ਸੁਨਨ ਤੇ ਬਾਹਰ ਸੋਈ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਦੀਨੇ ਨਿਵਸੇ[4] ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕਰਤਾਰ॥ ਸੇਵਤ ਰਹਯੋ ਸਮੀਰ ਬਰ ਕਰ ਕਰ ਅਤਿ ਹਿਤ ਪਯਾਰ॥੧੫॥ ਖੇਲਤ ਕਬਹੂ ਸਿਕਾਰ ਬਰ ਗਏ ਪਧੋੜ ਮਹਾਨ॥ ਇਕ ਅਹਿ ਮਾਰਯੋ ਸਤਗੁਰੂ ਧਰ ਕਰ ਸਿਰਪਦ ਤ੍ਰਾਨ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਬਿਸਮਤ ਭਏ ਸਿੰਘ ਗਨ ਜਬਹੀ॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਭ ਤਬਹੀ॥ ਤਦ੍ਰ ਸੈਨ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਯਹ ਕਨਯਾ॥ ਰੂਪਮਾਨ ਜਨ ਉਰ ਬਸਿ ਧਨਯਾ॥੧੭॥ ਇਹਨਾਂ[5] ਬਹਤ ਸਤਦ੍ਰਵ[6] ਨੀਰ॥ ਘਾਟ ਮਨੋਹਰ ਸਲਿਲ ਗੰਭੀਰ॥ ਸਖਿਨ[7] ਸੰਗ ਜੋਬਨ ਮਨ ਮਾਤੀ॥ ਨਾਹਿਤ ਕਨਯਾ ਕਾ ਅਤਿ ਇਠਲਾਤੀ॥੧੮॥ ਇਕ ਰਿਖ ਕਰਤ ਹੋਇ ਇਸਨਾਨਾ॥ ਛੀਟ ਨ ਦੇਨ ਲਗੀ ਦੁਖ ਨਾਨਾ॥ ਸਾਧੁ ਕਹੀ ਨਾਗਨ ਸਮ ਆਈ॥ ਕਤ ਬਿਖ ਜੋਬਨ ਭਰ ਲਹਹਾਈ॥੧੯॥ ਤਾਤੇ ਭਈ ਸਰਪਨੀ ਕਨਯਾ॥ ਸ੍ਰਾਪ ਉਧਾਰ ਭਯੋ ਅਬ ਧਨਯਾ॥ ਗਈ ਸਵਰਗ ਚਢ ਹੇਰ ਸੁ ਜਬਹੀ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪਦ ਬੰਦਤ ਤਬਹੀ॥੨੦ਦੋ:॥ ਇਹ ਬਿਧਿ ਤਰੁਤਰੁ ਜੰਡ ਕੇ ਕਰ ਨਾਗਨੀ ਉਧਾਰ॥ ਪੁਨ ਦੀਨੇ ਮਹਿ ਪ੍ਰਭ ਰਹੇ ਪ੍ਰੀਤ ਸਮੀਰ ਸੰਭਾਰ॥੨੧॥ ਦਯਾਲ ਪੁਰੇ ਹੂੰ ਕਬ ਗਏ ਖੇਲਨ ਪ੍ਰਭ ਸਿਕਾਰ॥ ਮੰਜੀ ਹੈ ਤਿਹਠਾ ਬਨੀ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਨਿਸਤਾਰ॥੨੨॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਸਮੀਰ ਕਹਿ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾਂ॥ ਇਕ ਕਟਾਰ ਪ੍ਰਭ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਨਾ॥ ਔਰ ਦੁਪੱਟਾ ਦੈ ਸਿਰ ਪਾਊ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਕਰਣਾ ਕੇ ਰਾਊ॥ ਸੁਨ ਸਮੀਰ ਅਬ ਰਹਨ ਤੇ ਹਮਰੇ ਹੈ ਹੈ ਜੰਗ॥ ਹੋਇ ਲੋਹ ਗਢ ਗ੍ਰਾਮ ਤਵ ਹਮਅ ਬਕਸਤ ਤੁਰੰਗ॥੨੪॥

1. ਧੋਖਾ, 2. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਾ ਭੀਮ ਚੰਦ, 3. ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ, 4. ਠਹਿਰੇ, 5. ਇਸ ਥਾਂ ਤੇ, 6. ਸਤਲੁਜ ਵਗਦਾ ਸੀ, 7. ਸਹੇਲੀਆਂ ਨਾਲ

ਸਾਖੀ॥੧॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਆਏ॥ ਪੂਛਯੋ ਜਨਨ ਰੁਖਾਲਾ ਗਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਯੋ ਨਾਹਿ ਰਖਵਾਲਾ॥ ਅਬ ਮਤ ਕਹੀਓ ਨਾਮ ਰੁਖਾਲਾ॥੧॥ ਪੰਚ ਜਲਾਲ ਜਾਟ ਜੁਰਿ ਆਏ॥ ਗੁੜ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਤਿ ਦੁਗਧ[1] ਲਿਆਏ॥ ਇਕ ਤੋਮਰ ਹੂ ਭੇਟਾ ਕੀਨੀ॥ ਬੈਠੇ ਦਰਸਤ ਦੁਖ ਦਰ ਚੀਨੀ॥੨॥ ਭਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕਯੋ ਸੁਖਾਲਸਾ॥ ਪੂਰਨ ਕਰੀ ਜਲਾਲ ਲਾਲਸਾ॥ ਲਖ ਕਰ ਨਾਥ ਅਤਿ ਹਿਅਨੁ ਕੰਪਾ॥ ਜਾਤੇ ਮਿਲਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਸੰਪਾ॥੩॥ ਨਿਜ ਮਨ ਮਨਹਿ ਅਤਿ ਕਰ ਦ੍ਰਿਢਤਾਈ॥ ਬੋਲੇ ਬਿਧਿਵਤ ਬਿਨਯ ਬਨਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਹਮਾਰੇ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਰਹਤ ਸੁ ਜੰਗ ਅਖਾਰੇ॥੪॥ ਕਛੁ ਦੀਜੈ ਐਸੋ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਜਾਤੇ ਹਮ ਜੀਤਹਿ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਤੁੰਬਕਸਿੰਦ ਬਲ ਘਟ ਬਾਸੀ॥ ਹਰ ਸੁਨਾਥ ਨਿਤ ਸੰਕਟ ਰਾਸੀ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬੋਲੇ ਸੁਨਹੁ ਬਚ ਅਹੋ ਜਲਾਲ ਬਿਚਾਰ॥ ਗੁਰ ਘਰ ਸੋ ਅਬਿਰੋਧ ਚਿਤ ਨਿਰਛਲ ਕਰ ਬਿਵਹਾਰ॥੬॥ਚੌ:॥ ਜੀਤਹੁਗੇ ਸਭ ਭੁਵਨ ਨਿਕਾਈ॥ ਕਹਾ ਸਤ੍ਰ ਕੀ ਪਰ ਬਲਤਾਈ॥ ਗੁਰੁਘਰ ਸਨ ਜਬ ਕਪਟ ਕਮੈਹੈ॥ ਤੁਰਤ ਨਾਸ ਆਪਨ ਤਬ ਪੈ ਹੈਂ॥੭॥ ਅਸ ਬਰਦਾਨ ਪਾਇ ਹਰਖ਼ਾਏ॥ ਜੀਤੇ ਅਰਿ ਅਤਿ ਤੇਜ ਬਢਾਏ॥ ਕਬਹੁ ਕ ਤਹਾ ਸਿੰਘਨ ਦਲ ਆਯੋ॥ ਸਰ ਭੂ ਜਬ ਸੁ ਸਸਿ ਸੰਮਤ ਗਾਯੋ॥੮॥ ਰਾਤ ਪਰੀ ਜਲਾਲ ਕੇ ਜਾਟਾ॥ ਆਏ ਕਰ ਕਰ ਚੋਰੀ ਠਾਟਾ॥ ਪਾਚ ਕਿੰਕਾਨ[2] ਧਯਾਨ ਕਰ ਨੀਕੇ॥ ਲੀਨੇ ਹਰ ਹਰਦ੍ਵੈ ਸਿਖ ਜੀਕੇ॥੯॥ ਤਬ ਤਹ ਫੌਜ ਖਾਲਸੇ ਧਾਈ॥ ਮਾਰ ਲੂਟ ਸ ਜਲਾਲ[3] ਲੁਟਾਈ॥ ਪੰਚ ਜਲਾਲਨ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨੀ॥ ਯਹ ਗੁਰ ਬਰ ਆਗਯਾ ਸੁ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੧੦॥ ਪਾਚ ਰਜਤ ਪਣ ਕਰ ਸੁ ਕੜਾਹ॥ ਰਾਖਯੋ ਗੁਰੁ ਖਾਲਸਾ ਅਗਾਹ॥ ਤ੍ਰਾਹ ਤ੍ਰਾਹ ਕਹਿ ਕਰਿ ਘਿਘਿਆਨੇ॥ ਬਕਸਹੁ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜਾਨੇ॥੧੧॥ ਬਕਸੋਯ ਸਿੰਘਨ ਕਿਅ ਕਛੁ ਖਯਾਲਾ॥ ਭਯੋ ਜਾਨ ਤਵ ਗੁਰ ਰਖਵਾਲਾ॥ ਬਖਸਹੁ ਰੁਖਾਲਾ ਗੁਰ ਰਖਵਾਲਾ॥ ਤਹਿ ਨਹਿ ਭਯ ਜਿਹ ਕਹਿਰ ਖਵਾਲਾ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਰਖਵਾਲਾ ਸਭ ਜਗਤ ਕੋ ਨਾਮੁ ਗੁਰੂ ਸਰਜਾਹਿ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਲਾ ਪਾਨ ਕਰ ਗਯੋ ਰੁਖਾਲਾ ਤਾਹਿ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ॥੨॥ਚੌ:॥ ਤਿਹ ਤੇ ਚਲ ਪੁਨ ਭਗਤੇ ਆਏ॥ ਜਹ ਬਹਲੋ ਕੋ[4] ਬੰਸ ਬਸਾਏ॥ ਭਾਈ ਬਹਲੋ ਬਡੋ ਸੁ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਸੰਗਤ ਜਿਹ ਨੇਮੀ॥੧॥ ਨਿਕਟ ਕੂਪ[5] ਬਰ ਬਨ ਤਨਿਹਾਰਾ॥ ਯਹ ਕਾਕੇ ਮੁਖ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ॥ ਜਾਟਨ ਕਹਾ ਕਿ ਭਾਈ ਬਹਲੋ॥ ਤਾਸੁ ਪੋਤਰ ਭਗਤਾ ਅਤਿ ਚਹਿਲੋ॥੨॥ ਤਾਕੋ ਕੂਪ ਬਨਤ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥

1. ਦੁੱਧ, ਗੁੜ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਿ, 2. ਘੋੜੇ, 3. ਜਲਾਲਾਬਾਦ ਨਗਰ, 4. ਭਾਈ ਬਹਿਲੋ ਦਾ ਵੰਸ਼, 5. ਖੂਹ

ਕਰਾਮਾਤ ਜਾਹਿਰ ਜਿਹ ਜਾਤੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਲੇਹੁ ਬਿਚਾਰ ਅਰਥ ਚਿਤ ਲਾਈ॥੩॥ਦੋ:॥ ਦੰਮਲ ਗਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੇ ਸਾਬੂਨ ਗਰਾਂ ਕਾ ਨਾਉਂ॥ ਪੂਰਬ ਇਮ ਬਰਤੀ ਕਹੂੰ ਸੁਣ. ਦੀਖਤ ਇਮ ਥਾਉਂ॥ਚੌ:॥ ਪੀਪਰਾ[1] ਤਰੇ ਕੀਨ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ॥ ਬੂਝਯੋ ਸਿਖਨ ਕਹਯੋ ਸੁਹੇਰਾ॥ ਇਕ ਰਾਮੂ ਲਹੌਰ ਦੀਵਾਨਾ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਜਾਤ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਸਾਨਾ॥੫॥ ਸੋ ਅਨੰਦਪੁਰੀ ਮਹਿ ਆਯੋ॥ ਗੁਰ ਪਗ ਪਰ ਕਰ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਮਮ ਕਨਿਸਾ ਕਹਿ ਲਾਗਾ ਭੂਤ॥ ਛੂਟਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਹੂਤ॥੬॥ ਲਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਆਇਸ ਹਿਤ ਬਾਢਾ॥ ਭਗਤਾ ਜਾਇ ਭੂਤ ਤਿਹਿ ਕਾਢਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਸੇਵ ਬਤਾਵੋ॥ ਨਿਜ ਜਨ ਜਾਨ ਜੀਅ ਅਪਨਾਵੋ॥੭॥ ਭਗਤਾ ਕਹੀ ਈਟ ਕਰ ਆਵਾ॥ ਦੇਹੁ ਹਮਾਹਿ ਇਕ ਕੂਪ ਲਗਾਵਾ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਕਹੀ ਕਿ ਜਾਇਹ ਕੈਸੇ॥ ਦੂਰ ਦੇਸ ਲਾਹੌਰ ਸੁ ਐਸੇ॥੮॥ ਭਗਤਾ ਕਹੀ ਪਹੁਚ ਸਭ ਜੈ ਹੈ॥ ਰਾਮੂ ਕਹੀ ਲੇਹੁ ਸੁ ਅਭੈਹੈ॥ ਏਕ ਪਹਰ ਮੈ ਪ੍ਰੇਤ ਸੁਧਾਏ॥ ਈਟਨ ਲੈ ਭਗਤੇ ਸਭ ਆਏ॥੯॥ ਰਾਮੂ ਕੇ ਚਾਕਰ ਅਚਰਜ ਲਖ॥ ਕਹੀ ਦਿਵਾਨਹਿ ਨਿਰਖਤ ਨਿਜ ਚਖ॥ ਏਕ ਪਹਰ ਮੈ ਸਭ ਲੈ ਗਏ॥ ਆਏ ਗਏ ਨ ਜਾਨੇ ਗਏ॥੧੦॥ ਰਾਮੂ ਕਰੀ ਬੰਦਨਾ ਤਬੈ॥ ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਭਗਤਾ ਅਬੈ॥ ਤਾਕਰ ਲਗਯੋ ਕੂਪ ਯਹ ਭਾਰੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹਿਤ ਧਾਰੀ॥੧੧॥ ਇਕ ਕਲਯਾਨ ਦਾਸ ਬੈਰਾਗੀ[2]॥ ਧਰਤ ਈਰਖਾ ਉਰ ਰਿਸ ਜਾਗੀ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਨਿਕਟ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਯੋ॥ ਚਹਿਤ ਅਪਨੇ ਕੂਪ ਲਗਾਯੋ ॥੧੨॥ ਸਕਤਿਮਾਨ ਇਹ ਕੂਪ ਜੁ ਭਾਰਾ॥ ਦਿਯੋ ਗਰਾਇ ਉਸਾਰ ਸਵਾਰਾ॥ ਪੁਨ ਭਗਤੇ ਸੁ ਪ੍ਰੇਤਨ ਕਹੀ॥ ਰਾਮੂ ਕਨਯਾ ਹੀ ਜਿਨ ਗਹੀ॥੧੩॥ ਰਾਤ ਭਰੇ ਮਹਿ ਕਿਅ ਤਿਨ ਤਿਆਰੀ॥ ਭਏ ਅਚਰਜ ਨਗਰ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਈਟੈ ਜਾਇ ਲਹੌਰ ਲਿਆਯੋ॥ ਪਾਥਰ ਦਿਹਲੀ ਤੈ ਸੁ ਉਠਾਓ॥੧੪॥ ਤਬ ਭਗਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਕਹੀ॥ ਏਕ ਓਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਤ੍ਰਮ ਰਹੀ॥ ਮਿਲਤ ਪਾਚ ਮਨ[3] ਚਨ ਰੁਜੀਨਾ[4]॥ ਚਾਬਹਿ ਹੋਹਿ ਸਬਦੂ ਸੁਜਕੀਨਾ॥੧੫॥ ਨਿਸਿ ਮਹਿ ਮੂੰਜ ਧਰਹਿ ਤਹਿ ਜਾਈ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਲਗ ਰਸਰੀ ਪਾਈ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਬਾਤ ਭਗਤੇ ਕੀ ਜਾਨੀ॥ ਨਾਹਿਨ ਹੈ ਸਭ ਸਿੰਘੋ ਛਾਨੀ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸਤਗੁਰ ਅਰਜਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਭਾਈ ਬਹਲੋ ਹੇਰ॥ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਸੰਗਤ ਦਈ ਤਬਤੇ ਤਿਨ ਢਿਗ ਢੇਰ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਬਹਲੋ ਭਾਈ ਕੋ ਸੁਤ ਨਾਨੋ॥ ਤਾਕੇ ਭਗਤੂ ਭਗਤ ਪ੍ਰਮਾਨੋ॥ ਤਾਰਾ ਭਾਗ ਅਰੁ ਮਿਹਰਾਬ॥ ਖਤਾ ਏਕ ਗੁਰਦਾਸ ਸੁ ਫਾਬਾ॥੧੮॥ ਤਿਨ ਤਬ ਸੁਨਯੋ ਕਿ ਸਤਗੁਰੁ ਆਏ॥ ਅਸਵ ਏਕ ਸੁਰਜਤ ਸਜ ਲਿਯਾਏ॥ ਆਨ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭ ਤਾਰਤ ਚਰਨਾ॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਕਹਿਅ ਸਰਨ ਸਰਨਾ॥੧੯॥ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲ ਕੁਸਲ

1. ਪਿੱਪਲ, 2. ਬੈਰਾਗੀ, 3. ਪੰਜ ਮਣ ਛੋਲੇ, 4. ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ

ਸਭ ਕਹੀ॥ ਸੁਤ ਸੰਪਤ ਰਚਨਾ ਸਭ ਸਹੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਅਕਾਲ ਆਗਯਾ ਗੁਰ ਗਾਈ॥ ਬੈਠੇ ਸਤਗੁਰੁ ਸੀਸ ਨਿਵਾਈ॥੨੦॥ ਭਗਤ ਪੁਤ੍ਰ ਕਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਜਾਕੀ ਦਾਸੀ ਤਾਹਿਖਜਾਨਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿਅ ਪਗ ਮੰਦਰ ਦੀਜੈ॥ ਦਾਸਨ ਜਾਨ ਸਭ ਅਘ ਬਕਸੀਜੈ॥੨੧॥ ਕਰਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਜਨਿ ਲਗ ਲਿਆਏ॥ ਸੇਵ ਕਰੇ ਸੁ ਬਿਧਿ ਵਤ ਭਾਏ॥ ਪੁਨ ਪੂਛੀ ਪ੍ਰਭ ਸਨ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਇਕ ਬਿਨਤੀ ਮੋਰੀ॥੨੨॥ ਭੋਜਨ ਭਾਵਤ ਬਨਹ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਸਹਜ ਧਾਰਨਾ ਹਮ ਸਭ ਚਾਲਾ॥ ਦੇਸਹੁ ਮੋਟ ਮੋਟ ਬਿਵਹਾਰਾ॥ ਸਭ ਭਦੇਸ ਪੁਨ ਨਾਥ ਹਮਾਰਾ॥੨੩॥ ਰਹਤਵਾਨ ਲਾਗਰੀ ਬਨਾਵੈ॥ ਜਿਮਿ ਆਗਿਯਾ ਤਿਮਿ ਬਯੋਤ ਸੁਭਾਵੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਹੀ ਸਭ ਸਾਚੀ॥ ਪੈ ਤੁਮ ਮਮ ਪ੍ਰਿਅ ਅਤਿ ਹਿਤ ਰਾਚੀ॥੨੪॥ ਤਾਤੇ ਉਚਿਤ ਰੀਤ ਮਰਜਾਦਾ॥ ਕਰਹੁ ਪਾਕ ਪਾਵਨ ਸੁ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਸਭ ਨਾਰਿਨਾ[1] ਮਿਲਿ ਟੇਕਯੋ ਮਾਥਾ॥ ਜਨ ਸਿਵਰੀਆ ਸ੍ਰਮ ਰਘੁਨਾਥਾ॥੨੫॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਪ੍ਰਾਤ ਸਭਾ ਮਾਹਿ॥ ਪੂਛੀ ਬਹਲੋ ਕਥਾ ਜਬਾਤਹਿ॥ ਬਹਲੋ ਕੇ ਗੁਰਦਾਸ ਉਚਾਰੀ॥ ਗੁਰ ਅਰਜਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਾਰੀ॥੨੬॥ ਭਾਈ ਬਹਲੋ ਕਲਾ ਮਹਾਨਾ॥ ਰਾਗ ਰੋਖ ਨਹਿ ਜੀਅ ਜਹਾਨਾ॥ ਕਬਹੁਕ ਸੰਗਤ ਦਰਸਨ ਆਈ॥ ਬੈਠੀ ਸਦ ਪਦ ਬੰਦ ਸੁਹਾਈ॥੨੭॥ ਸ੍ਰੀ ਬਹਲੋ ਪਰ ਸਿਖ ਪਠਾਯੋ॥ ਚਹਿਅ ਪਰਾਤ ਦੇਹੁ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਨਾਨੋ[2] ਸੁਤ ਬਹਲੋ ਤਿਹ ਨਾਰੀ॥ ਉਨ ਮਤ ਨਿਜ ਗ੍ਰਹਿ ਕਾਮ ਮਝਾਰੀ॥੨੮॥ ਤਾਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਤੀਨ ਤਬ ਰਹੇ॥ ਨਹਵਾਵਤਿ ਪਰਾਤ ਵਿਚ ਬਹੈ॥ ਬੋਲੀ ਸਾਮਯਸ ਕੁਸਯਮੈ ਨ ਜਾਨਾ॥ ਸਿਖ ਆਏ ਨਿਤ ਕਰਤ ਬਖਾਨਾ॥੨੯॥ ਕਰ ਗ੍ਰਿਹ ਕਾਜ ਜਬਹਿ ਮੈਲੈਹੋ॥ ਤਬ ਪਰਾਤ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦੈ ਹੋ॥ ਤਾਤੇ ਸਿਖ ਸੁਨਤ ਮੁਰਿਆਯੋ॥ ਸੁਨ ਬਹਲੋ ਭਾਈ ਖੁਨ[3] ਸਾਯੋ॥੩੦॥ ਤੀਨਹੁ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਸ ਹ੍ਵੈ ਨਾਨੂ॥ ਤਬ ਗੁਰ ਸਿਖ ਮਹਿਮਾ ਇਹ ਜਾਨੂ॥ ਤੀਨਹੁ ਮਰੇ ਭਯੋ ਉਰ ਬਯਾਕੁਲ॥ ਨਾਨੂ ਸੇਵਨ ਲਗਯੋ ਦਾਸ ਤੁਲ॥੩੧॥ ਪਿਤਹਿ ਰਿਝਾਇ ਬਹੁਰ ਬਰਪਾਯੋ॥ ਭਾਈ ਭਗਤਾ ਤਬ ਜਗਆਯੋ॥ ਭਯੋ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਧਿਕ ਜਗ ਮਾਹੀ॥ ਤਾਕੇ ਪਾਂਚ ਤਾਤ ਹਮ ਆਹੀ॥੩੨॥ਦੋ:॥ ਯਹ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਕੀ ਰਚਨਾ ਅਤਿਹਿ ਰਸਾਲ॥ ਜੀਵਨ ਮਰਨ ਅਨਨਯਾਤਾ ਛੁਟੈ ਨਰ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥੩੩॥

ਸਾਖੀ॥੩॥ਚੌ:॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆ[4] ਗਏ ਕਬਹੁ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਇਕ ਤੀਤਰ ਤਹ ਉਠਤ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦॥ ਭੂਮਿਆ ਭੂਮ ਊਪਰ ਨਿਤ ਲੂਝੈ॥ ਛੋਤ ਚਲੈ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਨਹਿ ਬੂਝੈ॥ ਸਿੰਘਕਹੀ ਕਹਾ ਪ੍ਰਭ ਕਹਾ॥ ਬਿਹਸੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਪ੍ਰਭ ਮਹਾ॥੧॥ ਬੇਹਰੀਡ ਇਹ ਤੀਤਰ ਨਾਮਾ॥ ਰਹਯੋ ਇਤਹਿ ਪਿਰਥੀ ਪਤਿ ਬਾਮਾ॥ ਧਰਤੀ ਮੋਹ ਅਧਿਕ ਉਰ ਮਾਹੀ॥ ਤਜ ਤਨ ਤਾਤੇ ਰਹਤ ਇਹਾਹੀ॥੨॥ ਜਨਮ ਅਨੇਕਨ ਯਾਨੇ

1. ਸਭ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਨੇ, 2. ਭਾਈ ਨਾਨੋ, 3. ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਇਆ, 4. ਸ਼ਿਕਾਰ

ਪਾਯੋ॥ ਅਬ ਕਾਨੋ ਤੀਤਰ ਤਨ ਪਾਯੋ॥ ਪਕਰ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਢਿਲ ਲਯਾਏ॥ ਕਾਨੋ ਨਿਰਖਿ ਪਰਖਿ ਬਚ ਪਾਏ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਮੁਕਿਤ ਅਬ ਭਈ॥ ਬੇਹ ਰੀੜ ਦੀ ਦੁਰਮਤਿ ਗਈ॥ ਤੀਤਰ ਮਰਯੋ ਬਿਬਾਨ ਬਿਰਾਜਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਗਮਨਯੋ ਸੁਖ ਸਾਜਾ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੪॥ ਭਗਤੇ ਗ੍ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਇਕ ਰਹਈ॥ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਚਿਤਚਹਈ॥ ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰ ਸਸਤ੍ਰਨ ਆਯੋ॥ ਥਾਲ ਮਾਹਿ ਘੁਘਨੀ[1] ਲੈ ਭਾਯੋ॥੧॥ ਬਾਲਕ ਕੇ ਕਰ ਥਾਰ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਤਿਹਿ ਬਾਰਾ॥ ਨਾਮ ਕਹਾ ਇਹ ਬਾਲਕ ਰਾਖਾ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਸੁਨਹੁ ਅਜਹੁ ਅਭਿਲਾਖਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਤਿਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁ ਛਕਾਯੋ॥ ਨਾਮ ਘੁੰਘਨੀਯਾ ਸਿੰਘ ਅਲਾਯੋ॥ ਸੁਇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਰਤਾਵਨ ਕਰਯੋ॥ ਸਭਾ ਸਿੰਘ ਅਨੰਦ ਬਿਥਰਯੋ॥੩॥ਦੋ:॥ ਜਦਪਿ ਘੁਘਨੀਏ ਸਿੰਘ ਮਨ ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਸਦ ਸੰਗ ਜਾਉ॥ ਪਿਤਾ ਆਇਸ ਤਦਯਪਿ ਰਹਯੋ ਬਸਸੁ ਆਪਨੇ ਥਾਓ॥੪॥ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਤਿਨ੍ਹ ਦਿਏ ਸਤਗੁਰ ਕੋ ਤਨਖਾਹ॥ ਬਾਲਕ ਲਖ ਸੁਤ ਘਰ ਗਯੋ ਕਰ ਉਰ ਉਤਸਾਹ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸੈਨ ਸਮਯ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਏ ਜੁਰਿ[2] ਸਭ ਪ੍ਰੇਤ॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਭਏ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੋਢਿ ਕੁਲ ਕੇਤ॥੧॥ਚੌ:॥ ਗੁਰੁਅਰਜਨਹਮ ਸਭ ਪਕਰਾਏ॥ ਬਹਲੋ ਭਾਈ ਕੇ ਕਰ ਆਏ॥ ਏਕ ਥਾਨ ਮਹਿ ਹਮ ਸਭ ਰਹਹੀ॥ ਕਾਰਾਗਾਰ[3] ਮਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਹਹੀ॥੨॥ ਚਨਾ ਪਾਂਚ ਮਨ ਮਿਲਤ ਰੁਜੀਨਾ॥ ਤਾਂਤੇ ਹੋਤ ਨਹੀ ਤਸਕੀਨਾ[4]॥ ਅਬ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾਰਾਗਾਰ ਛੁਰਾਵੋ॥ ਜਿਮ ਆਗਯਾ ਤਿਮ ਕਰਿਹਿ ਅਲਾਵੋ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੀ ਕਿ ਬਹਿਲੋ ਨਾਮ॥ ਦੇਇ ਦੁਹਾਈ ਜੋ ਨਰ ਬਾਮ॥ ਤਾਕੇ ਨਿਕਟ ਨ ਆਵਨ ਕਰੀਓ॥ ਬਹੁਲੋ ਕੋ ਬਹੁਲੋ ਭਯ ਧਰੀਓ॥੪॥ ਜਾਉ ਪ੍ਰਾਤ ਇਹ ਕਰਹੁ ਉਪਾਈ॥ ਲਾਗੀ ਸਭਾ ਸੁਰਬ ਜਬਆਈ॥ ਭਗਤਾਂ ਕੇ ਸੁਤ ਪਦ ਤਟ ਆਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਤਬ ਆਪ ਅਲਾਏ॥ ਛੋਰ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰੇਤਨ ਕਹਿਅਬਹੀ॥ ਜਾਹਿ ਜਿਤਹਿ ਇਛਾ ਇਨ ਸਭ ਹੀ॥ ਜਬ ਬਹਲੋ ਕੀ ਦੇਇ ਦੁਹਾਈ॥ ਤਜਿਹੈ ਤਹਿ ਕਿ ਨਰਿ ਸਰਬ ਜਗਤ ਰਛਕ ਦੁਖ ਟਾਲਾ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਭਕਿਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥੭॥ਦੋ:॥ ਚਰਿਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨਰ ਕਰਮ ਅਨਰ ਕਰ ਕੀਨ॥ ਗਯਾਨ ਜੋਗ ਬੈਰਾਗ ਬਰ ਕੇਵਲ ਭਕਿਤ ਅਧੀਨ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੬॥ਚੌ:॥ ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਭਗਤੇ ਪ੍ਰਭ ਰਹੇ॥ ਪੁਨ ਮ੍ਰਿਗਆਮਿਸ ਤਯਾਰੀ ਚਹੈ॥ ਗੁਰਦਾਸਾਦਿ ਆਨ ਪਗ ਲਾਗੇ॥ ਸੇਵਤ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗੇ॥੧॥ ਚਾਕਰ ਪ੍ਰਥਮ ਬਰਾੜਨ ਮਾਹੀ॥ ਰਾਖੇ ਪ੍ਰਭ ਜਲਾਲ ਕੇ ਤਾਈ॥ ਕਰਹਿ ਬਿਹਾਰ ਸਿਕਾਰ

1. ਘੁੰਘਨੀਆਂ, 2. ਪ੍ਰੇਤ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ, 3. ਜੇਲ੍ਹ, 4. ਤ੍ਰਿਪਤੀ

ਅਪਾਰਾ॥ ਇਕ ਤਹ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁਬਾਮ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਪੂੰਛੀ ਤਬ ਸਿੰਘਨ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਜਾਟਨਕਹੀ ਬਾਂਦਰੀ ਨਾਮਾ॥ ਅਚਰਜ ਭਯੋ ਖਾਲਸਹਿ ਬਾਮਾ॥੨॥ ਕਿਮਿ ਬਾਂਦਰਨ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਯੋ॥ ਪੂਛਯੋ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਫਰਮਾਯੋ॥ ਜਾਟਨ ਜਾਤ ਸੁ ਬਾਂਦਰ ਜਾਨਾ॥ ਬਾਂਦਰ ਬਸ ਬਾਂਦਰੀ ਬਖਾਨਾ॥੩॥ ਤਹਿ ਕੇ ਪੰਚ ਸੁਨਤ੍ਰ ਸਭ ਆਏ॥ ਅਗਵਾੜਨ ਕੇ ਉਰ ਹਰਖਾਏ॥ ਰਸਤ ਬਸਤ ਸਭ ਸੇਵਕ ਮਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਖੁਸੀ ਸੁ ਪਾਈ॥੪॥ ਨਹਿ ਕਛੁ ਬਰ ਬਰ ਨਹਿ ਕਛ ਸਾਪਾ॥ ਕਰਤ ਦਰਸ ਸਤਿ ਮਿਟਿ ਸੰਤਾਪਾ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਪ੍ਰਭੂ ਪੁਨ ਕਰੀ ਚਢਾਈ॥ ਨਿਰਖਤ ਜੰਗਲ ਮੰਗਲ ਰਾਈ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੭॥ਚੌ:॥ ਬਨਗਾੜੀ ਇਕ ਨਗਰ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਉਤਰ ਪਰੇ ਸਤਗੁਰੁ ਦੁਖ ਟਾਰਾ॥ ਤਹਿ ਰਹਿ ਭ੍ਰਾਤ ਕਪੂਰੇ[1] ਕੇਰਾ॥ ਨਾਮ ਰਾਇ ਜਗਾ ਜਿਹ ਟੇਰਾ॥ ਸੋ ਲਰਬੇ ਹੇਤ ਜਾਤ ਸੁਰਹਾ॥ ਸੁਨ ਆਗਮਨ ਅਨੰਦਿਤ ਮਹਾ॥ ਸਭ ਸਾਮਾਨਅ ਜਾਦਿ ਅਨੇਕਾ॥ ਰਸਤ ਦਈ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਸੁ ਬਿਬੇਕਾ॥੨॥ ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰ ਕਹੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਅਹਿਹਿ ਕਪੂਰਾ ਹਮਰੋ ਭਾਈ॥ ਤਾਸਨ ਹਮਰੀ ਰਹਤ ਲਰਾਈ॥[2] ਆਜ ਜਾਤ ਹਮ ਤਨ ਤਿਥਾਈ॥੩॥ ਪ੍ਰਭ ਆਗਮਨ ਸੁਨਤ ਨਹਿ ਗਏ॥ ਅਬ ਤੇਮਾਰਿ ਲੇਹਿਗੇ ਅਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬਿਗਰਿ ਨਹਿ ਤੋਰਾ॥ ਭੇਜ ਸੈਨ ਅਰ ਸੁਰ ਨ ਜੋਰਾ॥੪॥ ਤੂੰ ਨ ਜੰਗ ਸਾਮੁਹਿ ਸਮੁਹੈਯੋ॥ ਅਪਨੀ ਜੀਤ ਜਾਨ ਇਮਿ ਲੈਯੋ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਕਰੀ ਆਪਨਹਿ ਗਯੋ॥ ਜਬ ਘਮਸਾਨ ਜੰਗ ਕੋ ਭਯੋ॥੫॥ ਤਿਅ[3] ਤਾਂਕੀ ਤਿਹਿ ਅਧਿਕ ਧਿਕਾਰਾ[4]॥ ਹਯ ਚਢ ਗਯੋ ਸੁ ਸਮਰ ਸੰਮਾਰਾ॥ ਜੀਤ ਸੈਨ ਦੁੰਦ ਭੀ ਬਜਾਈ॥ ਫਿਰਤ ਲਗੀ ਗੋਰੀ ਇਕ ਆਈ॥੬॥ ਮਗ ਮਹਿ ਮਰਯੋ ਸੁਨਤ ਯਹ ਬਾਨੀ॥ ਬੋਲੇ ਸੋਢਿ ਬੰਸ ਧਨੁ ਪਾਨੀ॥ ਜੀਵਤ ਅਜਹੁ ਮਰਯੋ ਨਹਿ ਸੋਈ॥ ਜਾਟਨ ਕਹਯੋ ਮਰਯੋ ਪ੍ਰਭ ਜੋਈ॥੭॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਜਬ ਮਰਯੋ ਬਤਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਸੋ ਪ੍ਰਭ ਬਚਨ ਅਲਾਯੋ॥ ਹਮ ਤਿਹ ਪ੍ਰਾਨਤੂ ਮਰ ਕਰ ਰਾਖਾ॥ ਜੋ ਤੁਮ ਕਹਤ ਜਿਅਤ ਅਭਿਲਾਖਾ॥੮॥ ਅਬ ਕਰ ਖੁਲਯੋ ਚੌਧਰੀ ਮਰਾ॥ ਸਿਸਕਾਰਯੋ ਕਿਰਿਆ ਸਭ ਕਰਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਭਿ ਦੇਸ ਇਹਾ ਨਰ॥ ਅਹ ਹਿਭ ਦੇਸ ਦੇਸ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਪਗ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਲੂਟੇ ਰੂ ਜਾਟ॥ ਇਨਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਸਦਾ ਇਹਿ ਠਾਟ॥ ਅਬ ਸੁਧਰਹਿਗੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਸਾ ਬਤਾਯੋ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੮॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਅਸਵ ਅਸਵਾਰ ਹ੍ਵੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਕਰਤਾਰ॥ ਮ੍ਰਿਗਿਆ[5] ਮਿਸ ਨਿਜ ਜਨਨ ਕੋ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਉਧਾਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਬਹਬਲ ਨਾਮ ਗ੍ਰਾਮ ਪ੍ਰਭ ਗਏ॥ ਦੁਪਹਰ ਮਾਹਿ ਸੁ ਡੇਰਾ ਲਏ॥ ਤ੍ਰਿਤਿਆ ਪ੍ਰਹਰ ਬਨ ਸੁਖਨਿ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਛਕਯੋ ਛਕਾਯੋ ਭੇਟ ਕ੍ਰਿਪਾਨਾ॥੨॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਦੇਗ ਬਰਤਾਈ॥ ਆਏ ਮਿਲੇ ਜਾਟ

---

1. ਕਪੂਰੇ ਦਾ ਭਰਾ, 2. ਝਗੜਾ, 3. ਇਸਤਰੀ, 4. ਲਾਹਨਤ ਪਾਈ, 5. ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ

ਸਮੁਦਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬਰਾੜੇ ਪਜਾਰੇ॥ ਰਹਹੁ ਸੰਗ ਚਾਕਰ ਬਨ ਪਾਰੇ॥੩॥ ਮਾਰਹੁ ਤੁਰਕਨ ਲੇਹੁ ਨੌਕਰੀ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਗਯ ਕਰੀ॥ ਜਾਟਨ ਕਹੀ ਸਾਂਚ ਪਤਸਾਹਾ॥ ਹਮ ਲੁਟੇਰ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਮਾਹਾ॥੪॥ ਕਈ ਸਹਸਰਨ ਧਨ ਗਨ ਸਵਾਮੀ॥ ਪਲ ਮਹਿ ਲੂਟ ਰੈਨ ਘਰ ਨਾਮੀ॥ ਮਹਾ ਪ੍ਰਭੂ ਕਹਿ ਸੁਨਹੁ ਬਰਾਰੇ॥ ਲੂਟਹੁ ਤੁਰਕਨ ਕਰ ਧਨ ਭਾਰੇ॥੫॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਸਤਯ ਬਚ ਸਵਾਮੀ॥ ਹੌਂ ਤੁਮ ਤੌਂ ਸਭ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ॥ ਹਮਰੇ ਨਰ ਨਿਤ ਨਿਕਟਹਿ ਰਹੈ॥ ਸਮਯ ਸਮਰ ਹਮ ਹਾਜਿਰ ਅਹੈ॥ ਤਬ ਤੇ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਤੀਰਾ॥ ਰਹਤ ਬਨੀ ਬੈਰਾਰਨ ਭੀਰਾ॥ ਤਯਾਰ ਹੋਇ ਸਿਉ ਰਾਮੀਆਏ॥ ਡੇਰੇ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਗੁਰੁ ਲਾਏ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੯॥ਦੋ:॥ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੋਜਨ ਭਜਨ ਤਹ ਨਿਸਿ[1] ਕੀਨ ਅਰਾਮ॥ ਦੋਦੇਵਾਲੇ ਤਾਲ ਪ੍ਰਭ ਗਏ ਸੁਚੇਤੇ ਸਾਮ॥੧॥ਚੌ:॥ ਕੀਯੋ ਸੁਚੇਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਰਾ॥ ਨਿਕਸ ਸਰੀਰ ਸੁਨਰਤਨ ਧਾਰਾ॥ ਨਿਕਟ ਆਇ ਝੁਕ ਕਰੀ ਸਲਾਮਾ॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਹਿਤ ਧਾਮਾ॥੨॥ ਅਹਹੁ ਅਨੰਦ ਖਾਨ ਸੁ ਹੁਸੇਨਾ॥ ਬੈਠਹੁ ਭਲੇ ਰਾਤ ਇਹਿ ਐਨਾ॥ ਦਰਸ ਖੁਦਾਇ ਪਾਇ ਅਬ ਲਯੋ॥ ਹੋਨੋ ਬੋਸੋ ਤੋ ਸਭ ਭਯੋ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਗਯੋ ਬੰਦਨਾ ਕਰ ਕਰ॥ ਸਿੰਘਨ ਪੂਛਯੋ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਤਰ॥੩॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਨ ਤੁਰਕ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਸੇਵਤ ਬਸਨ ਅਸਮ ਸਤ ਸੁਧਾਰਾ॥ ਸੇਵਤ ਰੋਮ ਤਨ ਮੋਛ ਮਹਾਨਾ॥ ਕਰ ਜ਼ਰੀਬ ਕਰ ਤਸਬੀ ਦਾਨਾ॥੪॥ ਸੀਸ ਅਮਾਮ ਮਨਹੁ ਮਹਾਨਾ॥ ਦੀਖਤ ਪੀਰ ਸਰੀਰ ਸਯਾਨਾ[2]॥ ਯਹ ਕੋ ਰਹੋ ਹੁਸੈਨ ਸਭਾਗਾ॥ ਜਾਹਿ ਪੂਛਿ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਅਨਰਾਗਾ॥੫॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮ ਸੇਵ ਕਹਿਤ ਨਹਿ ਕੋਈ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ[3] ਗੁਰ ਆਗਯਾ ਸੋਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਯੋ ਤੁਰਕ ਤਲ ਧਾਰੀ॥ ਹੈ ਸੁ ਸਹੀਦ ਮਰਦ ਯਹ ਭਾਰੀ॥੬॥ ਰਹੀ ਬਾਸਨਾਯਾ ਸੁ ਸਰੀਰ॥ ਤਾਂਤੇ ਰਹਤ ਰਹਯੋ ਸੁ ਸਰੀਰ॥ ਅਬ ਯਹ ਸਾਈ ਲੋਕ ਮਹਾਨਾ॥ ਭਯੋ ਮੁਕਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਬਖਾਨਾ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਸਿਵਰਾਮੀ ਕੇ ਪੰਚ ਸੁ ਆਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਨ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਏ॥ ਹਿਤ ਬਿਬੇਕ ਅਨ ਬਨਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦੂ॥ ਅਪਰ ਕਰਹਿ ਘਰ ਦਾਸ ਅਬਾਦੂ॥੧॥ ਤਯੋ ਹੀ ਭਯੋ ਘਰਨ ਸਭ ਗਏ॥ ਜੇ ਜੇ ਸਹਜ ਧਾਰਨਾ ਰਹੇ॥ ਇਕ ਤਹ ਜਾਟ ਸਿੰਘ ਅਤਿ ਦੁੱਖੀ॥ ਭਜਨ ਕੀਰਤਨ ਮੈ ਅਤਿ ਸੁਖੀ॥੨॥ ਮਲਆਗਰ ਸਿੰਘ ਤਿਹਿ ਘਰ ਗਯੋ॥ ਜਾਟਨ ਜਾਨ ਸਰੀਕਾ ਦਯੋ॥ ਤੁਰਤ ਸਿੱਖ ਨਿਜ ਖੇਸ ਉਤਾਰਾ॥ ਮਲ ਆਗਰ ਸਿੰਘ ਚਰਨ ਪਖਾਰਾ॥੩॥ ਤਾਤੇ ਜਲ ਕਰ ਮਲ ਭਲ ਭਾਤੀ॥ ਬੈਠਯੋ ਸਿੰਘ ਖੇਸ ਚਿਤ ਸਾਤੀ॥ ਪੀਲੂ ਫਲ ਜਲ ਭਲਹਿ ਪਖਾਰੇ॥ ਚੁਨ ਚੁਨ ਨਰਮ ਸੁ ਬਾਲ ਬਿਚਾਰੇ॥੪॥

1. ਰਾਤ, 2. ਬਜ਼ੁਰਗ, 3. ਸੁਰਤੀਆਂ ਸਿਮਰਤੀਆਂ

ਮਲਸਾਗਰ ਸਿੰਘ ਛਕਸੁ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਕਹੀ ਰਹਹਿ ਡੇਰਾ ਸੁ ਅਬਾਦਾ॥ ਅਰਦਾਸਾ ਕਰ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਸਿੰਘਹਿ ਪਦ ਪਰ ਜਾਟ ਸਿਧਾਯੋ॥ ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਗੁਰ ਚਰਚਾ ਚਾਨੀ॥ ਛਕਯੋ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਕਾਲੀ॥ ਕਾਹੂੰ ਕਹੀ ਖੀਰ ਮੈ ਖਾਈ॥ ਕਾਹੂੰ ਬੜੇ ਫੁਲਕ ਸੁ ਬਤਾਈ॥੬॥ ਕਹੜੀ ਭਾਤ ਕਿਹਿ ਘ੍ਰਿਤ ਕਛੁ ਕਹਾ॥ ਸਵਾਦ ਸਰਾਹਤ ਆਨੰਦ ਮਹਾ॥ ਮਲਆਗਰ ਸਿੰਘ ਮੋਨ ਸੁਧਾਰੇ॥ ਬੈਠਯੋ ਲਖ ਪੂਛਯੋ ਗੁਰ ਭਾਰੇ॥੭॥ ਸਵਾਮੀ ਜਗ ਮਹਿ ਸਵਾਦ ਜਿਤੇਕਾ॥ ਤਾਂਕੇ ਅਹਹਿ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਨੇਕਾ॥ ਸੋ ਸਭ ਸੁਵਾਦ ਸੁ ਭੋਜਨ ਪਾਯੋ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਜਾਤ ਸੁਨਾਯੋ॥੮॥ ਜਾਟਨ ਕਹੀ ਤਾਹਿ ਨਿਤ ਫਾਕਾ॥ ਕਾ ਛਕਾਇ ਸਕਸੋ ਅਤਿ ਰਾਕਾ॥ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਇ ਦਯਾਲ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਕਹਾ ਛਕਾਯੋ ਉਰ ਡਰ ਦਈ॥੯॥ ਕੇਵਲ ਜਲ ਇਕ ਦਯੋ ਕਟੋਰਾ॥ ਅਪਰਨ ਬਸਤ ਮੋਹਿ ਘਰ ਥੋਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਾਚ ਕਹੁ ਭਾਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਪੀਲੂ ਫਲ ਭਲ ਲਯਾਈ॥੧੦॥ਦੋ:॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮਮਗੇਹੇ ਮੈ ਰਹਯੋ ਅੰਨ ਨਹਿਆਨ॥ ਇਨ ਪੰਚਨ ਹਾਸੀ[1] ਕਰੀ ਮੈ ਸਮਝੀ ਅਨੁਮਾਨ॥੧੧॥ਚੌ:॥ ਗੁਰ ਪਰਦੇ ਰਾਖਤ ਨਿਤ ਜਨਕੇ॥ ਰਾਖਹਿਗੇ ਅਸ ਗਨ ਗੁਨਿ ਮਨ ਕੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਇਨਹਿ ਛਕਾਯੋ॥ ਬਕਸਹੁ ਖਤਾ[2] ਪਕਰ ਪਗ ਗਾਯੋ॥੧੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਸਭ ਭਾਈ॥ ਸਤੀ ਦੇਇ ਸੰਤੋਖੀ ਖਾਈ॥ ਤਿਹਿ ਸਿਖ ਕੇ ਗੁਰੂ ਬਲ ਬਲ ਜਾਈ॥ ਬਿਤ ਸਾਠਯਤਾ ਜਿਨਨ ਕਮਾਈ॥੧੩॥ ਸਿੰਘਹਿ ਸਿੰਘ ਮੰਤ੍ਰਣ ਦੇਹੀ॥ ਰਾਖ ਜੁ ਘਰਨ ਛਕਾਵਹਿ ਤੇਹੀ॥ ਤਾਹਿ ਦੋਖ ਭਾਰੀ ਅਤਿ ਹੋਈ॥ ਬਸਤ ਘਿਨਾਇ ਛਕਤ ਅਘਸੋਈ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਤਤੇ ਸੁਨਹੁ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਭੋਜਨ ਕਰਹੁ ਜੁ ਜਾਨ॥ ਹੋਤੇ ਕੇ ਫਿਰ ਦੇਖਹੈ ਅਨਹੋਤੇ ਕੇਆਨ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਅਧਿਕ ਖੁਸੀ ਦੋਹਨ ਪਰ ਕੀਨੀ॥ ਚਲੇ ਆਪ ਆਗੇ ਮਨ ਚੀਨੀ॥ ਖੇਲਤ ਜਾਤ ਸਿਕਾਰ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਜੰਗਲ ਮੰਗਲ ਕਰਤ ਉਧਾਰਾ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ॥੧੧॥ਚੌ:॥ ਕੋਟ ਕਪੂਰੇ ਡੇਰਾ ਕੀਨਾ॥ ਜਿਹਿ ਜਸ ਜਾਹਿਰ ਜਗਤ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਦਯਾਲ ਪਠਾਯੋ॥ ਤੁਰਤ ਕਪੂਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਆਯੋ॥੧॥ ਏ ਕ ਅਸਵ ਪ੍ਰਭ ਭੇਟ ਚਢਾਈ॥ ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਬਸਤ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਕੁਸਲ ਪੂਛ ਪ੍ਰਭ ਪਾਸ ਬਿਠਾਯੋ॥ ਅਨਿਕ ਭਾਤ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਨਾਯੋ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਮਰ ਕੀ ਚਾਹ॥ ਅਰੁ ਸਿਕਾਰ ਕੀ ਰਾਖ ਕੀਨਾਹ॥ ਬੋਲਯੋ ਸਮਰ ਰਉਰੀ ਮਰਜੀ॥ ਬਾਜ ਕੁਹੀ ਬਹਰੀ ਬਹੁ ਘਰਜੀ॥੩॥ ਗਯੋ ਕਪੂਰ ਜਬ ਘਰ ਮਾਹੀ॥ ਕਿਲਾਲੇਨ ਮਨ ਕੀਨ ਤਹਾਹੀ॥ ਦੂਸਰ ਦਿਨ ਪੁਨ ਦਰਸਨ ਆਯੋ॥ ਏਡਿਨ ਲਗਤਨ ਇਤ ਗੁਰ ਨਿਕਟ ਸੁ ਲਾਗ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਹੋਤ ਕੀਰਤਨ ਅਤਿ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥੫॥ ਏਕ ਓਰ ਸਸਤਰਨ ਦੀ ਚੋਰੀ॥ ਰਾਖੇ ਊਪਰ

---

1. ਪੰਚਾਂ ਨੇ ਮਖੌਲ ਕੀਤਾ, 2. ਗਲਤੀ, ਭੂਲ

ਚੌਕੀ ਔਰੀ॥ ਏਕ ਚੌਰ ਗੁਰੂ ਊਪਰ ਢੁਰੈ॥ ਮਾਨਹੁ ਹੰਸ ਚੰਦ ਪਰਿਵਰੈ॥੬॥ ਜਾਮੇ ਸੰਗ ਉਡਤ ਲਖ ਰੇਤਾ॥ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਕਰਯੋ ਸੁਚੇਤਾ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕੋ ਬਰਦਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਕਰਹੁ ਅਦਬ ਚੌਧਰੀ ਪਛਾਨਾ॥੭॥ ਸਸਤਰਨ ਪਰ ਜਿਮਿ ਗਰਦਨ ਆਵੈ॥ ਨਹਿਨਮਾਨ ਥ੍ਰਿਤ ਉਰ ਉਪਜਾਵੈ॥ ਸੁਨੀ ਅਨਸੁਨੀ ਕਰ ਗੁਰ ਨੈਰੇ॥ ਬੈਠੋ ਜਾਇ ਕਾਲ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰੇ॥੮॥ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਉਰ ਨਿਹਾਰੈ॥ ਮਨਹੁ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਸ ਰਸੁ ਪ੍ਰਹਾਰੈ॥ ਮੈਲਾਗਰ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰੂ ਪਯਾਰਾ॥ ਰਾਗ ਰੋਖ ਉਰ ਨਹਿ ਕਛੁ ਧਾਰਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਗੁਰੂ॥ ਸਦਾ ਸਰਬ ਦਾ ਰੀਤ ਰਹੀ ਫੁਰ॥ ਗੁਰੂ ਪਰ ਚੌਰ ਸੁ ਗਾਦੀ ਗੁਰ ਕੀ॥ ਸਸਤਰਨ ਮਹਿ ਮਮ ਤਾਕਸ ਉਰ ਕੀ॥੧੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਪੂਰਾ ਭਾਈ॥ ਹਮ ਤੇ ਤੁਰਕਨ ਕਰੀ ਲਰਾਈ॥੧੨॥ ਕਰ ਛਲ ਸਪਥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਲੀਯੋ॥ ਅਬ ਹਮ ਨਾਸ ਚਹਤ ਤਿਨਿਕੀਯੋ॥ ਦੇਹੁ ਕੋਟ ਅਰ ਸੰਗ ਹ੍ਵੈ ਲਰੋ॥ ਪੂਰੀ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਕਰੋ॥੧੩॥ ਬੋਲਯੋ ਤਬੈ ਕਪੂਰ ਅਭਾਗਾ॥ ਮੋ ਮੁਹਿ ਨਹਿ ਬਲ ਤੁਰਕਨ ਆਗਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋ ਤੇ ਸੁਨ ਪਾਵੈ॥ ਫਾਸੀ ਦੇਹਿ ਮੋਹਿ ਮਰਵਾਵੈ॥੧੪॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਨ ਰਾਖ ਜਬ ਗਯੋ॥ ਪੁਨ ਕਤ ਜੰਗ ਮਾਹਿ ਮਨ ਦਯੋ॥ ਸੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਜੁ ਅਸ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਦੇਹਿ ਤੁਰਕ ਤੁਹਿ ਫਾਸੀ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧੫॥ ਮੰਦੀ ਖੇਡ ਤੋ ਬਰਾ ਦੇਹੀ॥ ਤਵ ਜਢ ਜਾਟ ਪ੍ਰਾਨ ਇਮਿ ਲੇਹੀ॥ ਸੁਨ ਗੁਨਿ ਸਾਪ ਕਪੂਰਾ ਆਯੋ॥ ਨਹਿ ਪਗ ਪਰਯੋ ਨ ਅਘਹਿ[1] ਛਮਾਯੋ[2]॥੧੬॥ ਰਹਯੋ ਅਧੂਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਪੂਰਾ ਕਰਯੋ ਕਾਮ ਸਭ ਭੇਦ ਕਸੂਰਾ॥ ਕੋਟ ਮਵਾਸ ਕਰਯੋ ਦ੍ਰਿਢ ਜਾਈ॥ ਆਵਹਿ ਨਾਹਿ ਸੋਢਿ ਕੁਲ ਰਾਈ॥੧੭॥ ਤਾਸ ਭ੍ਰਾਤ ਜੁ ਹਮੀਰਾ ਨਾਮਾ॥ ਪਰਯੋ ਚਰਨ ਪਰ ਗੁਰ ਬਲ ਧਾਮਾ॥ ਭ੍ਰਾਤਹਿ ਭਲੀ ਭਾਤ ਸਮਝਾਯੋ॥ ਕਾਲ ਬਿਬਸ ਤਿਹਿ ਨਹਿ ਮਨ ਆਯੋ॥੧੮॥ ਬੰਸ ਸਮੀਰੇ ਮਹਿ ਨ੍ਰਿਪਤਾਈ॥ ਅਹਹਿ ਫਰੀਦਕੋਟ ਅਬਤਾਬੀ॥ ਬਨਗਾੜੀ ਵਾਰੇ ਹੁ ਸੁਖੀ॥ ਅਹੈਂ ਕਪੂਰੇ ਕੇ ਸਭ ਦੁਖੀ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੨॥ ਤੋਮਰ ਛੰਦ॥ ਤਹਤੇ ਉਠੇਗੁਰ ਦਯਾਲ॥ ਗਏ ਢਿਲਵੀ[3] ਸੁਖ ਨਾਲ॥ ਤਹ ਛੋਟ ਮੇਲ ਮਹਾਨ॥ ਰਹਿ ਕੌਲ ਰਾਇ ਸੁਜਾਨ॥੧॥ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਮਹਾਨ॥ ਸੁਤ ਪ੍ਰਿਥਿ ਸਸਿ ਸੁ ਬਖਾਨ॥ ਤਿਹ ਸੁਤ ਮਨੋਹਰ ਦਾਸ॥ ਹਰਿ ਜੀ ਭਏ ਤਿਨ ਬਾਲ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਨਰੋਇਨ ਤਾਤ॥ ਤਿਨ ਕੇਸੁ ਕੌਲ ਬਿਖਯਾਤ॥ ਸਤਨੰਦ ਘਰ ਹਰਨੰਦ॥ ਅਮਰੀਕ ਰਾਇ ਬੁਲੰਦ॥੩॥ ਪੁਨ ਚਤੁਰਭੋ ਬਨ ਮਾਲਿ॥ ਤਿਹ ਸੁਤ ਸੁ ਅਭੈ ਮ੍ਰਿਗਾਲ॥ ਤਿਹ ਪੁਤਰ ਪਰਜਾ ਨਾਥ॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜਸ ਪ੍ਰਤ ਸਾਥ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੌਰ ਮਹਾਨ॥ ਸੁਤ ਅਭੈ ਰਾਮ ਬਖਾਨ॥ ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਤ ਸੁਭਾਉ॥ ਤਹ ਰਹਤ ਕਮਲ ਸੁਰਾਉ॥੫॥ ਰਹਿ ਕਰਤ ਪ੍ਰਿਤ ਰਸ ਰਾਧਾ॥ ਸਭ ਟਰਿ ਡੂਰਿ ਉਪਾਧਾ॥ ਜਨ ਲਾਗਿ

1. ਭੁਲ, 2. ਖਿਮਾ, 3. ਢਿਲਵਾ

ਨੀਕ ਸਮਾਧ॥ ਪਹੁਚੇ ਸੁ ਨਾਥ ਅਗਾਧ॥੬॥ ਸੁਨ ਸੁਖਦ ਆਗਮ ਆਪ॥ ਤਜ ਸ੍ਰਾਧ ਕਰਮ ਸਮਾਪ॥ ਨਿਰਖੇ ਸੁ ਸਭ ਸਿੱਖ ਸਿੰਘ॥ ਗੁਰੁ ਸ੍ਰੀਸ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥੭॥ ਪਿਤ੍ਰਿ ਬਯ ਰੂਪ ਅਪਾਰ॥ ਲਖ ਰੀਜ ਉਰ ਰਿਝਵਾਰ॥ ਪਗ ਪਕਰ ਲੀਨ ਧਾਇ॥ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਿਨਤੀ ਬਨਾਇ॥੮॥ ਜਦਯਪਿ ਤਜਯੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਲ॥ ਪੈ ਲੀਨ ਪ੍ਰੇਮਸ ਕੇਲ॥ ਬੋਲੇ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥ ਸੁਨ ਕੌਲ ਸੁ ਮਤਿ ਦਰਾਜ॥੯॥ ਕਾ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਤ ਇਹ ਕਾਲ॥ ਅੰਗ ਰਿਨ ਪਵਿਤ੍ਰਪਾਲ॥ ਬੋਲਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਦੇਵ॥ ਪ੍ਰਤਿ ਬਰਖ ਸ੍ਰਾਧ ਅਭੇਵ॥੧੦॥ ਹਸ ਕਹੀ ਕੌਲ ਸੁਜਾਨ॥ ਗੁਰ ਮੁਕਿਤ ਪਿੰਡ ਪ੍ਰਧਾਨ॥ ਤਵ ਪੂਰਬਜ ਜੇ ਜਾਨ॥ ਭੂਖੇ ਨ ਪਯਾਸੇ ਪਾਨ॥੧੧॥ ਕਹਿ ਕੌਲ ਦੇਸ ਰੁਕਾਲ॥ ਕਰਣੀਯ ਕਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥ ਗੁਰ ਆਦਿ ਤਨ ਤਜ ਚਾਹ॥ ਤਬ ਕਹੀ ਸੁ ਲਖ ਨਿਯਾਹ॥੧੨॥ ਪਿਤ ਸ੍ਰਾਪ ਅਸਟਮਿ ਜਾਨ॥ ਕਰ ਲੀਜੀਏ ਸਵਧਾਨ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਨ ਲੀਨ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਦਸਮੀ ਸੁ ਅੰਤਰ ਧਯਾਨ॥੧੩॥ ਯਦਿ ਸ੍ਰੇਸਟ ਕਰਹਿਨ ਰੀਤ॥ ਉਠ ਧਰਮ ਰਾਲਾ ਨਿਸੁ ਭੀਤ॥ ਹਸਿ ਕਹੀ ਨੀਕੀ ਰੀਤ॥ ਨਿਤ ਕਰਹੁ ਧਰ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤ॥੧੪॥ ਪੁਨ ਚਰਨ ਗਹਿ ਕਹਿ ਕੌਲ॥ ਪ੍ਰਭ ਰਹਿਅ ਧਾਮ ਅਤੋਲ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਤ ਜਾਨ॥ ਪਾਛੇ ਤੁਰਕਗਨ ਮਾਨ॥੧੫॥ ਹਮਰੇ ਤ ਦੂਸਰ ਥਾਨ॥ ਕਊ ਕਹਹੁ ਸੁਖਯ ਮਹਾਨ॥ ਤਬ ਤਿਨ ਉਤਾਰੇ ਜਾਇ॥ ਤਰੁ ਸਘਨ ਲਖ ਚਖ ਭਾਇ॥੧੬॥ ਕਰ ਪੂਰ ਸ੍ਰਾਪ ਪ੍ਰਸੰਨ॥ ਸਭ ਸੇਵਕੀਨ ਪ੍ਰਪੰਨ॥ ਸੁਤ ਸਹਿਤ ਟੇਕਯੋ ਮਾਥ॥ ਜਗ ਨਾਥ ਕੀਓ ਸਨਾਥ॥੧੭॥ ਨਿਜ ਬੰਸ ਹੰਸ ਪਛਾਨ॥ ਆਦਰ ਕਰਯੋ ਸਵਧਾਨ॥ ਕਹਿ ਕੌਲ ਮਿਲਯੋ ਕਪੂਰ॥ ਕਸ ਕਰੀ ਸੇਵ ਹਜੂਰ॥੧੮॥ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਮੁਢ ਮਹਾਨ॥ ਉਖਰੀ ਜਹਾਂ ਤਿਹਿ ਜਾਨ॥ ਕਹਿ ਕੌਲ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਮਮਉਦਰ ਤਿਹ ਜਰ ਪਾਲ॥੧੯॥ ਗੁਰ ਕਹੀ ਤਵ ਉਰ ਫਾਗ॥ ਤਵ ਸਰਾਪ ਜਰ ਜਰ ਜਾਲ॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰਾਪ ਚਿਤ ਸਕੁਚਾਨ॥ ਪਦ ਬੰਦ ਧਾਮ ਸਿਧਾਨ॥੨੦॥ਚੌ:॥ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰ ਸਕਲ ਦੁਖ ਹਰਨਾ॥ ਭੇਟਯੋ ਪ੍ਰਾਤਿ ਪੁਨਿਤਿ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨਾ॥ ਸੀਤ ਸਮਯ ਬਹੁ ਅਗਿਨ ਪ੍ਰਜਾਰੀ॥ ਹੋਤ ਕੀਰਤਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਧਾਰੀ॥੨੧॥ ਸਮਯ ਪਾਇ ਬੋਲੇ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਕੌਲ ਰਾਏ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਸਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਪੂਰਬ ਇਵ ਬਸਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਪਹਿ ਰਹਿ ਸੇਵਤ ਸਯਾਮ ਤਜ ਬਾਨਾ॥੨੨॥ ਤਾਸ ਪ੍ਰੇਮ ਲਖ ਸਵੇਤ ਪੁਸਾਕੀ॥ ਪਹਿਰੀ ਦੀਨ ਬੰਧ ਤਬ ਤਾਕੀ॥ ਪਟ ਸੁਰਮਈ ਫਾਰ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ॥ ਪਾਵਹਿ ਅਗਨ ਮਧ ਸਵਾਹ ਰਰ॥੨੩॥ ਮੰਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ॥੧੦॥ ਨੀਲ ਬਸਤਰ ਲੈ ਕਪਰੇ ਫਾਰੇ ਤੁਰਕ ਪਠਾਨੀ ਅਮਲ ਗਇਆ॥ਦੋ:॥ ਸੇਖ ਬਸਤਰ ਸੁਰਮਈ ਬਰ ਰਾਖਯੋ ਕਰ ਕਰ ਵਾਰ॥ ਪੰਥ ਨਿਸਾਨੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਅ ਪਟ ਸੁਰਮਈ ਬਿਚਾਰ॥੧੪॥ਚੌ:॥ ਔਸਰ ਪਾਇ ਕੌਲ ਜੀ ਕਹੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਬਿਨਤੀ ਰਹੀ॥ ਆਇਸ ਹੋਇ ਤੁ ਕਹਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਛੋਟੇ ਮੁਖ ਬੜ

ਬਾਤ ਬਿਸਾਲਾ॥੨੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜੁ ਤਵ ਮਨ ਆਈ॥ ਕਹਤ ਤਾਤ ਸੁ ਸਭ ਸਮਝਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਪਦ ਪਲਟਾਯੋ॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਬੰਸ ਤਜਾਯੋ॥੨੬॥ ਪ੍ਰਭ ਤੁਕ ਅਰਥ ਸਹਿਤ ਪਲਟਾਈ॥ ਯਾ ਮਹਿ ਕਹਾ ਕਰਯੋ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਬਚਨ ਭਯੋ ਸੁਨ ਤਾਤ ਸਯਾਨਾ॥ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਲ ਸਮਜ ਪਛਾਨਾ॥੨੭॥ ਰਾਮ ਰਾਇ ਇਕਰ ਪਾਤਿਸਾਹ ਹਿਤ॥ ਮਿਥਯਾ ਕਹਯੋ ਰੋਸ ਧਰ ਡਰ ਚਿਤ॥ ਤਾਤੇ ਤਯਾਗਨੀਯ ਸੋ ਭਯੋ॥ ਅਰੁ ਹਮਰੋ ਸੁ ਬਚਨ ਇਮਿ ਅਯੋ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਚਾਰ ਪੁਤ੍ਰ ਸਰਬੰਸ ਧਨ ਜਨ ਗਨ ਕੋਸ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਸਭ ਤਜ ਤੁਕ ਪਲਟਨ ਕਰੀ ਪਲਟਨ ਜੋਗ ਪਛਾਨ॥੨੯॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਰਦਾਨ ਦਿਅ ਬਾਬਰ ਤੇਜ ਨਿਧਾਨ॥ ਹਮ ਤਾਕੀ ਜਰ ਨਾਸ ਕਰ ਪਲਟੀ ਤੁਕ ਪਹਿਚਾਨ॥੩੦॥ਚੌ:॥ ਯਾਤੇ ਯਾਮਹਿ ਦੋਸ ਨ ਤਾਤਾ॥ ਪੁਨ ਪਰਚੇ ਪ੍ਰਭ ਪਾਵਨ ਖਯਾਤਾ॥ ਅਭੈ ਰਾਮ ਕਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਨਾ॥ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਧਰ ਨਾਮ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥੩੧॥ ਕੌਲ ਰਾਇ ਪਰ ਖੁਸੀ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਲੀਓ ਮਹਾਨੀ ਬਸਤ ਅਨੇਕ ਕੌਲ ਸੋਢੀ ਸੋਢੀ ਘਰ॥ ਰਾਖੀ ਸਤਿਗੁਰ ਦਯਾ ਦ੍ਰਿਸਟ ਕਰ॥੩੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੩॥ ਆਗੇ ਚਲੇ ਸਰਨ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਯਾਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਰਨ ਨ ਜਾਈ॥ ਜਾਤ ਜਾਤ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਕੌਨ ਨਾਮ ਬੈਰਾਰ ਉਚਾਰਾ॥੧॥ ਚਾਰਕ ਝੰਗੀ ਜੈਨਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਯਹਿ ਨਹਿ ਗ੍ਰਾਮ ਬਾਮ ਸੁਖਪਾਲਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬਸਹਿ ਬਡ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਉਪਜਹਿ ਸੂਰਬੀਰ ਬਲ ਧਾਮਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਜਾਇ ਰਹੇ ਜੈਤੋ ਪੁਰ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸਾਚੇ ਸਾਹਿਬ ਬਰ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਸਜ ਸੈਨ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ ਕੋਠੇ ਮਗ ਪਧਾਰੇ॥੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਕੋਠੇ ਔਰ ਮਲੂਕ ਮਧ ਡੇਰਾ ਦੀਓ ਲਗਾਇ॥ ਤੰਬੂ ਔਰ ਕਨਾਤ ਸਬ ਬਰ ਸਾਮਾਨ ਸਜਾਇ॥੧॥ਚੌ:॥ ਚਾਰ ਘਰੀ ਜਬ ਹੀ ਨਿਸਾ[1] ਰਹੀ॥ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭ ਇਕਾਂਤ ਮਹਿ ਤਹੀ॥ ਹੋਤ ਕੀਰਤਨ ਆਸਾਵਾਰ[2]॥ ਧਯਾਨ ਸਿਥਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਅਬਿਕਾਰ॥੨॥ ਏਕ ਦਿਵਾਨਾ ਤਬ ਤਹਿ ਆਯੋ॥ ਸਿਰ ਅਰੁ ਮੁਖ ਭਲ ਭਾਂਤ ਮੁਡਾਯੋ॥ ਜਾਨ ਲਗਯੋ ਗੁਰ ਪਲੰਗ ਸਮੀਪਾ॥ ਪਹਿਰੇ ਰਹੇ ਜੁ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਦੀਪਾ॥੩॥ ਕਛੀ ਸੰਤ ਜੀ ਸਮਯ ਨ ਜਾਨਾ॥ ਧਯਾਨ ਸਿਥਿਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਸੁਖਦਾਨਾ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪਰ ਦਰਸਨ ਕਰੀਓ॥ ਉਰ ਸੰਦੇਹ ਸਰਬ ਨਿਰਵਰਿਓ॥੪॥ ਲਾਗਯੋ ਦੇਨ ਦਿਵਾਨਾ ਗਾਰੀ॥ ਲੈ ਮੂਸਲ ਮਾਰਤ ਰਿਸਧਾਰੀ॥ ਧੱਕਾ ਧੁੱਕੀ ਰਿਸ ਬਢ ਗਈ॥ ਤਮਕ ਤੇਗ ਤਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਈ॥੫॥ ਮਰਯੋ ਨ ਮਰਨ ਸਦ੍ਰਿਸ ਹੈ ਗਯੋ॥ ਤਊ ਨਿਤ ਪਗ ਪਾਛੇ ਦਯੋ॥ ਚਾਰ ਘਰੀ ਜਬ ਦਿਨ ਮਨ ਆਯੋ॥ ਦੀਵਾਨੇ ਤਬ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਯੋ॥੬॥ ਪ੍ਰਾਨ ਚਲੇ ਅਬ ਦਰਸ

1. ਰਾਤ, 2. ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦਾ ਕੀਰਤਨ

ਕਰਾਵਹੁ॥ ਮੇਰੀ ਆਹਿਨ ਸੀਸ ਚਢਾਵਹੁ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰ ਸਮੀਪ[1] ਬੁਲਵਾਯੋ॥ ਕ੍ਰਿਪਾਧਾਰ ਬਰ ਬਦਨ ਦਿਖਾਯੋ॥੭॥ ਬੋਲਯੋ ਰੱਛਯਾ ਕਰਹੁ ਗੁਸਾਂਈ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਜਗ ਜਰਾਨ ਜਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜਿ ਜੀਅਹਿ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਤੌ ਜਿਵਾਇ ਹਮ ਦੇਹਿ ਜਿਆਨਾ॥੮॥ ਬੋਲਯੋ ਬਸ ਅਬ ਸਬ ਕਛੁ ਪਾਯੋ॥ ਦਰਸਨ ਕਰ ਅਘ ਓਘ[2] ਨਸਾਯੋ॥ ਅੰਤ ਸਮਯ ਗੁਰੁ ਪਦ[3] ਨਿਕਟਾਏ॥ ਕਛੁ ਕਰਤ ਬਯ ਰਹਯੋ ਨਹਿ ਭਾਯੋ॥੯॥ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜ ਦਯੋ॥ ਅਤਿ ਅਚਰਜ ਸਬ ਕੇ ਮਨ ਭਯੋ॥ ਕਊ ਕਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਸਾਚ ਮਰੈਲਾ॥ ਹਤਯੋ ਦਿਵਾਨਾ ਦਯਾ ਨ ਮੈਲਾ॥੧੦॥ ਕੁਊ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਕੋ ਸਿੰਘ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਲਰੇ ਮਰੇ ਗੁਰ ਦੋਸ ਨ ਜਾਨ॥ ਕੁਊ ਕਹਿ ਜਦਯਪਿ ਯਹ ਸਭ ਸਹੀ॥ ਪੈਯਾ ਮੈ ਨਿੰਦਾ ਜਗ ਕਹੀ॥੧੧॥ ਸਦ ਦਿਵਾਨਿਓਕ[4]॥ ਮਲੂਕੀ ਮਾਰਿਆ ਇਕਦਿਵਾਨਾ॥ ਜੰਗਲ ਕੇ ਭੂਪਤ ਪਏ ਹੈਰਾਨਾ॥ ਇਕ ਬਿਚਲੇ ਇਕ ਸਾਬਿਤ ਭਏ॥ ਇਨਾ ਚਰਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਗਹੇ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁ ਮਗ ਰੋਤਰੇ ਆਏ॥ ਜੈਤੋ ਉਤਰੇ ਤਾਲ ਨਹਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਤੀਰਥ ਭਲਾ॥ ਅਧਿਕ ਪਰਤ ਗੰਗਾ ਤੇ ਕਲਾ॥੧॥ ਤਹ ਇਕ ਜਾਟ ਦੁਖਿਤ ਗੁਰ ਦੇਖਾ॥ ਤਾਸੋ ਪੂਛਨ ਕੀਨ ਬਿਸੇਖਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਗਾਇ ਮਮ ਜਈ॥ ਬਿਨਸਿ ਗਈ ਹਤਯਾ ਲਗਿ ਸੋਈ॥੨॥ ਤਾਂਤੇ ਗੰਗਾ ਜਾਵਨ ਚਾਹੌਂ॥ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਰੀਤ ਸੁ ਉਮਾਹੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁ ਸੁਰ ਸਰਿ ਸਮ ਸਰ॥ ਇਹ ਬਰਤਾਲ ਨਹਾਓ ਜਾਟ ਬਰ॥੩॥ ਬਚਨ ਮਾਨ ਸੋ ਤਹਾ ਨਹਾਯੋ॥ ਤਊ ਨ ਗੰਗਾ ਬਿਨ ਭ੍ਰਮਹਾਯੋ॥ ਗੰਗਹਿ ਜਾਇ ਕੀਯੋ ਇਸਨਾਨਾ॥ ਆਪਨੇ ਚਿਤ ਮੈ ਅਤਿ ਸੁਖਮਾਨਾ॥੪॥ ਇਕ ਕੁਤਕਾ ਲੋਟਾ ਅਰ ਡੋਰੀ॥ ਬਹਿ ਗਈ ਸੁਰ ਸਰਿ ਧਾਰਾ ਜੋਰੀ॥ ਪੁਨ ਜਬ ਜਾਟ ਸੁਨਹੁ ਘਰ ਆਯੋ॥ ਤਾਹੀ ਸਰਮਹਿ ਆਇ ਨਹਾਯੋ॥ ਲੋਟਾ ਡੋਰੀ ਸੋ ਸਭ ਪਾਈ॥ ਤਬ ਗੁਰ ਬਚਨ ਬਿਸਵਾਸ ਅਧਿਕਾਈ॥੫॥ ਪੁਨ ਤਹਿ ਇਕ ਬਾਲਕ ਬਰ ਆਯੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਤਾਕੋ ਤਬੈ ਹਟਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀਯੋ ਹਟਾਵਹੁ ਨਾਹੀ॥ ਸਨਮੁਖ ਆਵਨ ਦੀਜੈ ਯਾਹੀ॥੬॥ ਯਾਕੀ ਬੰਸ ਬਿਧ ਬਹੁ ਹੋਈ॥ ਪੂਰਨ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਜੋਈ॥ ਮੈ ਜੈਤੋ ਕਰ ਪਿੰਡ ਮਹਾਨਾ॥ ਤਾਕੀ ਬੰਸ ਅਧਿਕ ਤਹ ਜਾਨਾ॥੭॥ ਬੈਰਾਰਨ ਮਹਿ ਮੁਖਯ ਮਹਾਨਾ॥ ਜੈਤੋ ਪਿੰਡ ਬਸਤ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਬਰ ਬਰਾਰ ਇਮ ਪਾਵੈ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਅਘਓਘ ਨਸਾਵੈ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਿਅਰੁ ਕਰਯੋ ਜਾਇ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ॥ ਡੋਗਰ ਮਿਲੇ ਭੇਟ ਲੈ ਨੇਰਾ॥ ਘੜੇ ਦੁਧ ਕੇ ਭਰ ਭਰ ਲਿਆਏ॥ ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਬਸਤ ਸਮੁਦਾਏ॥੧॥ ਤਹ

1. ਨੇੜੇ, 2. ਸਭ ਪਾਪ, 3. ਚਰਨ, 4. ਦਿਵਾਨੇ ਦੀ ਸੁਦ

ਸਿਕਾਰ ਮਹਿ ਮਿਲਯੋ ਕਪੂਰਾ॥ ਰਹਯੋ ਜੁ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਬਚਨ ਅਧੂਰਾ॥ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਨੀਕੇ ਰਹੇ॥ ਆਵਹੁ ਅਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਕਹੋ॥੨॥ ਨਾਥ ਨਰ ਰਹਯੋ ਸੁਨਹੁ ਮੈ ਨੀਕੇ॥ ਆਏ ਆਪ ਕੋਪ ਕਰ ਹੀਕੇ॥ ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਡਰ ਮੈ ਡਰ ਗਯਾ॥ ਬਚਨ ਕੋਪ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਭਯਾ॥੩॥ਦੋ:॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਤਬ ਤਿਹਿ ਕੀਓ ਸਿਪਰ ਤੇਗ ਬਕਸੀਸ॥ ਜੰਗ ਕਰਹੁ ਮਿਲ ਸੰਗ ਅਬ ਤਬ ਸਬ ਭਾਂਤ ਅਸੀਸ॥੪॥ਚੋ:॥ ਡਰਤ ਕਪੂਰਾ ਗੇਹ ਸਿਧਾਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਾ ਸੁ ਗੀਦੀ[1] ਖਵਾਰ॥ ਉਤ ਵਜੀਦ ਸੂਬੇ ਸੁਨ ਲੀਨੀ॥ ਦੀਨੇ ਤੇ ਗੁਰ ਤਿਯਾਰੀ ਕੀਨੀ॥੫॥ ਗਏ ਦੇਸ ਜੰਗਲ ਮਹਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਪਾਛੈ ਪਰੀ ਸਨ ਤਿਨ ਨਾਮੀ॥ ਸੰਗ ਸੰਗ ਤਬ ਆਪਹੁ ਆਯੋ॥ ਪਚਿਸ[2] ਸਹਸ[3] ਸੈਨ ਲੈ ਧਾਯੋ॥੬॥ ਪਯਾਦੇ ਅਰੁ ਸਵਾਰ ਅਤਿ ਆਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਓਰ ਸੁ ਕੋਪ ਬਢਾਵੇ॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਸੈਨ ਪ੍ਰਭ ਆਈ॥ ਪਹੁਚਤ ਏਕ ਦੋਇ ਦਿਨ ਤਾਈ॥੭॥ ਪਠਯੋ ਕਪੂਰੇ ਪਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਨੀ॥ ਆਈ ਸੈਨ ਸਤਰੂ ਸਵਧਾਨੀ॥ ਜੰਗਲ ਜਾਨਨ ਹਾਰ ਸਯਾਨਾ॥ ਭੇਜਹੁ ਏਕ ਸੁ ਜਾਟ ਜਵਾਨਾ॥੮॥ ਖਾਨਾ ਨਾਮ ਕਪੂਰ ਪਠਾਯੋ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਨਿਕਟਾਯੋ॥ ਲੈ ਗਮਨਯੋ ਸੁ ਮੁਕਤ ਸਰ ਓਰਾ॥ ਦਰਸਾਵਤ ਸਭ ਗ੍ਰਾਮਨ ਧੋਰਾ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੧੭॥ਚੋ:॥ ਜਾਤ ਜਾਤ ਰਮਾਯਾਣੇ ਆਏ॥ ਡੋਲਨ ਤੋਰਤ ਰਾਹ ਕਪਾਏ॥ ਕਹਾ ਕਰਤ ਪੂਛੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਨਿਜ ਉਦਰ[4] ਭਰਾਈ॥੧॥ ਤਾਤੇ ਲੈ ਕਰ ਮੁਖ ਮਹਿ ਪਾਯੋ॥ ਕਹਿ ਕਰ ਕਟ ਪ੍ਰਭ ਤਾਹਿ ਗਿਰਾਯੋ॥ ਸੁਨ ਰਾਹਕ ਇਹਿ ਦੇਹੁ ਗਰਾਈ॥ ਰਾਖਨ ਜੋਗ ਨ ਅਤਿਕ ਟੁਕਾਈ॥ ਚਤਰਥ ਭਾਗ ਜਾਟ ਤਜ ਦੀਓ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਤਾਹਿ ਬਚਨ ਤਸ ਕੀਓ॥ ਅਰਧ ਤਜਯੋ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੂ ਬਖਾਨਾ॥ ਏਕ ਭਾਗ ਰਾਖਯੋ ਤਿਨ ਜਾਨਾ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਿ ਸਭ ਨਹਿ ਤਜਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਭੂਖੇ ਸਭ ਘਰ ਰਜਾ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਸਭ ਤਜ ਕਰ ਗੁਜਰਾਨਾ॥ ਤੀਨ ਭਾਗ ਤਯਾਗਯੋ ਬਚਮਾਨਾ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜੁ ਸਭ ਤਜ ਦੇਤਾ॥ ਤੌਂ[5] ਨ ਕਾਲ ਮਾਲਵੇ ਸੁਨੇਤਾ॥ ਚਤੁਰਥ ਭਾਗ ਕਾਲ ਇਨ ਰਾਖਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਬਚ ਭਾਖਾ॥੫॥ ਤਿਹਿ ਨਿਧ ਤਹ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨ ਨਿਵਾਸਾ॥ ਅਰਧ ਰੈਨ ਜਬ ਭਈ ਨਿਰਾਸਾ॥ ਸੁਨੀ ਸੁ ਸੁਧ ਸੈਨਾ ਸਰ ਆਈ॥ ਬਾਜਤ ਦੋਦੋਦੀਹ ਬਧਾਈ॥੬॥ ਲੈ ਕਰ ਚਲੇ ਪਲੰਗ ਗੁਰ ਕੇਰਾ॥ ਬੈਰਾਰਨ ਮਨ ਡਰ ਬਹੁਤੇਰਾ॥ ਆਗੇ ਜਾਹਿ ਬਹੁਰ ਤਹ ਆਏ॥ ਕਈ ਬਾਰ ਲਖ ਜੀਅ ਲਜਾਏ॥੭॥ ਸਭ ਮਾਲਵਾ ਜਦਿ ਪਹ ਹਮ ਜਾਨਾ॥ ਪੈ ਮਗ ਮਿਲਤਨ ਕਵਨ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਯਹ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਆਗਯ ਨਾਹੀ॥ ਤਾਂਤੇ ਤੇ ਫਿਰ ਫਿਰ ਆਵਤ ਯਾਹੀ॥੮॥ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ ਰਹੇ ਅਰ ਗਾਈ॥ ਨਹਿ ਬਸ ਚਲਤ ਸੁ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਸਵਾਰ ਭਏ ਗੁਰਦੇਵਾ ਅਲਖ ਅਲੇਖ ਅਕਾਲ ਅਭੇਵਾ॥੯॥

---

1. ਗਿੱਦੜ, ਡਰਪੋਕ, 2. ਪੰਝੀ, 3. ਹਜਾਰ, 4. ਪੇਟ, 5. ਤਾਂ

ਸਾਖੀ॥੧੮॥ ਸਿੰਘ ਪੰਚ ਸਤ ਮਿਲ ਕਰ ਆਏ॥ ਮਗ ਮਹਿ ਸੁਨ ਬਡ ਜੰਗ ਡਰਾਏ॥ ਸੀਸਦੇਨ ਮਹਿ ਜਾਹਿ ਗਿਲਾਨੀ॥ ਸੋ ਸਭ ਜਾਹਿ ਘਰਨ ਮਨ ਮਾਨੀ॥੧॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਮਾਲਵ ਭੂਮਲੈ ਹੇਰਤ ਸੈਨ ਮਹਾਨ॥ ਭਾਜ ਗਏ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਸਭੇ ਚਾਲਿਸ ਰਹੇ ਅਮਾਨ॥੨॥ਚੌ:॥ ਸੋ ਸਨਮੁਖ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਆਏ॥ ਖੋਜਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਨਿਕਟਾਏ॥ ਸੁਨ ਮਝੈਲ ਸਭ ਕਥਾ ਮਹਾਨ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸੁ ਜੰਗ ਸਵਧਾਨ॥੩॥ ਰਮਿਯਾਣੇ ਕੋਰ ਰਹਿ ਬੇਵਾਰੋ॥ ਜਟ ਬਿੜੰਗ ਜੁ ਗਰਾ ਬਿਚਾਰੋ॥ ਲਖਮਤ ਗੁਰ ਪਛੀ ਜਗੁਰਾਜਾ॥ ਬਰਨਨ ਕਰਤ ਅਧਿਕ ਮਨ ਲਾਜਾ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਜੋ ਕਹੈ॥ ਸਤਗੁਰ ਗਏ ਸਾਚ ਤੂੰ ਕਹੈ॥ ਬੋਲਯੋ ਕਸਟਨ ਮਿਥਯਾਮਈ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਈ॥ ਅਸ ਸਤਬਾਦੀ ਸੁਹ ਫਿਟਕਾਰਾ॥ ਆਗੇ ਗਏ ਸਤਗੁਰ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਪਾਛੇ ਮਿਲੇ ਮਝੈਲ[1] ਮਹਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਬਿੜਿੰਗ ਕਹਿ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਪੂਛਹਿ ਤੁਰਕ ਜੁ ਗੁਰੁ ਇਤ ਗਏ॥ ਤੌ ਕਹਿ ਔਕਿਨ ਦੇ ਖਤ ਭਏ॥ ਤਬਲੌ ਤੁਰਕਨ ਕੇ ਨਰ ਆਏ॥ ਤਿਨ ਪੂਛੇ ਗੁਰ ਅਗੂ ਸਿਧਾਏ॥੭॥ ਬੋਲਯੋ ਗਏ ਅਗੂ[2] ਗੁਰ ਸਹੀ॥ ਪੈਮੋ ਸਨ ਸੁ ਬਾਰਤਾ ਕਹੀ॥ ਮੁਸਲਨ ਕੌਨ ਬਤਾਵਨ ਕਰੀਓ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੈਨੇ ਕਹਤ ਚਿਤ ਧਰਿਓ॥੮॥ ਸੁਨ ਸਿੰਘਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੂ ਜਿਤਈ॥ ਬੋਲੇ ਨਿਬੰਧ ਖੁਨਸਾਈ॥ ਯਾਕੀ ਬੰਸ ਅਫਰਿ ਕਰ ਮਰਿਹੈ॥ ਚਢਯੋ ਅਫਾਰੋ[3] ਨਾਹਿ ਉਤਰਿ ਹੈ॥੯॥ ਪਚਿ ਹੈ ਬਾਤ ਪੇਟ ਮੈ ਨਾਹੀ॥ ਸੋ ਸਭ ਸਹੀ ਬਿਦਿਤ ਪੁਰ ਛਾਮਾਹੀ॥ ਤਾਂਕੇ ਕੁਲ ਕੇ ਜਬ ਜਨ ਮਰੈ॥ ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਅਫਰਹਿ ਤਬ ਜਰੈ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੯॥ਚੌ:॥ ਗਏ ਰੂਪਾਣੇ[4] ਦਿਸ ਗੁਰ ਜਬਹੀ॥ ਰੂਪਾ ਮਿਲਯੋ ਸੁ ਖਤ੍ਰੀ ਤਬ ਹੀ॥ ਗੁੜ ਪ੍ਰਸਾਦ ਧਰ ਭੇਟ ਅਗਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸਤਗੁਰੁ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ॥੧॥ ਰੂਪਾ ਰਹਹਿ ਇਹਹਿ ਹਮ ਜੈਸੇ॥ ਕਹਹੁ ਸਥਾਨ ਮੋਹਿ ਤੁਮ ਤੈਸੇ॥ ਰੂਪੇ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਮੁਹਿਮਾਰੈਂ॥ ਬਾਂਧੇ ਡਾਡੈਂ ਗ੍ਰਾਮ ਉਜਾਰੇ॥੨॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਬ ਕਾ ਮੈ ਕਰਿਹੋ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਅਤਿ ਜੀਅ ਮਹਿ ਡਰਿਹੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਓ ਸੁਨ ਰੂਪਾ॥ ਨਹਿ ਤਵ ਗ੍ਰਾਮ ਨ ਤਵ ਕੁਲ ਊਪਾ॥੩॥ ਉਜਰਹਿ ਬਸਹਿ ਗ੍ਰਾਮ ਬਹੁ ਬਾਰੀ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਕੀਨੀ ਤਬੈ ਤਿਯਾਰੀ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਮਰਯੋ ਸਹਿਤ ਸੰਤਾਨ॥ ਉਜਰਯੋ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਸੰਪਤ ਨਾਨ॥੪॥ ਤੀਸ ਬਰਖ ਲਗ ਰਹਾ ਉਜਾਰਾ॥ ਪੁਨ ਸੋ ਬਸਯੋ ਬਿਦਿਤ ਬਚ ਭਾਰਾ॥ ਜਾਤ ਜਾਤ ਆਗੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਸੁਧ ਪਾਛੇ ਤੁਰਕਨ ਕੀ ਆਈ॥੫॥

---

1. ਮਾਝੇ ਦੇ ਵਾਸੀ,
2. ਅੱਗੇ,
3. ਅਫਾਰਾ,
4. ਇਕ ਪਿੰਡ

ਸਾਖੀ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਅਟਕਯੋ[1] ਅਸਵ ਕ੍ਰਿਪਾਯਤਨੁ ਕਹਯੋ ਬਰਾੜੇ ਬੀਰ॥ ਏਕ ਅਸਵ[2] ਅਬ ਦੀਜੀਏ ਜੋ ਚਲਾਕ ਰਣਧੀਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਗੁਰੂ ਕਹੀ॥ ਕਾਹੂ ਸਕਾਰਯੋ ਤਾਕਹਿ ਨਹੀ॥ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਗੁਰ ਬੰਸ॥ ਪੂਜਨੀਯ ਸਭ ਭਾਂਤ ਪ੍ਰਸੰਸਾ॥੨॥ ਉਤਰ ਅਸਵ ਤੇ ਕਹਯੋ ਕਿ ਲੀਜੈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ॥ ਬਿਹਸ ਬਦੀ ਬੇਟਾ ਤੁਮ ਲਯਾਨੇ॥ ਕਰਹੁ ਕਰਮ ਅਤਿ ਕਹਿਨ ਪ੍ਰਮਾਨੇ॥੩॥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਿੰਘ ਕਰ[3] ਜੋਰੇ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਗੁਰ ਚਰਨ ਨਿਹੋਰੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸਮਰਥ ਸਭ ਭਾਂਤਾ॥ ਕਰਹੁ ਨਾਥ ਨਰ ਲੀਲਾ ਖਯਾਤਾ॥੪॥ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਕੀਏ ਜੰਤ ਹਮ ਐਸੇ॥ ਲਾਖਨ ਕੋਟਨ ਪਲ ਮਹਿ ਤੈਸੇ॥ ਹਮ ਸਭ ਮਿਲਜੋ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਬਨਾਵੈ॥ ਤੌਨ ਬਨੈ ਨਕਲਹੁ ਸਚ ਪਾਵੈ॥੫॥ ਆਨੰਦਾ ਸੁਨੈਨ ਕਰ ਰਹੀ॥ ਬੰਸ ਸਮਾਨ ਦਾਸ ਨਹਿ ਅਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ॥੧੦॥ ਨਾ ਇਕ ਲੁਕ ਮੈ ਸੁਬ੍ਹਨਾ ਦਸ ਲੁਕਮੈ ਸਾਮ॥ ਨਾ ਇਕ ਜਿਗਰ ਜਿਗਰ ਨਾਦਹ ਗੁਲਾਮ॥ ਆਗੇ ਗਏ ਅਸਵ ਥਿਰ ਭਯੋ॥ ਧੀਰੇ ਚਲਤ ਨਿਰਖਿ ਅਕੁਲਯੋ॥੬॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਹਰਿ ਗੁਰਬਕਸਾ॥ ਪਾਛੇ ਅਸਵ ਗੁਰੂ ਕੇ ਰਹਿਸਾ॥ ਆਗੇ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਬੈਰਾਰ॥ ਸੰਗ ਸੈਨ ਬਹਾਰ ਅਪਾਰ॥੭॥ ਕਹਿ ਗੁਰਬਕਸ ਸਿੰਘ ਕਰ ਜੋਰ॥ ਕਰਹੁ ਸ੍ਰੀਘ ਤਰਕਨ ਦਲ ਤੋਰੇ॥ ਕਈ ਬਾਰ ਕਹਿਤਊਨ ਚਲਾ॥ ਚਾਬੁਕ ਮਾਰਯੋ ਤੁਰੰਗਹਿ ਭਲਾ॥੮॥ ਕਰਹੁ ਨ ਨਾਥ ਅਬ ਤੁਰੰਗ. ਧਵਾਵਨ॥ ਪਛੈ ਤੁਰਕਨ[4] ਦਲਨ ਦਸਾਵਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਅਰੇ ਮਤ ਮਾਰੇ॥ ਜਾਨ ਭਾਇ ਅਹਿ ਚਾਬੁਕ ਮਾਰੇ॥੯॥ ਮਾਰੀ ਜਾਇ ਬੰਸ ਅਬ ਤੇਰੀ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਬੋਲਯੋ ਤਿਹਿ ਬੇਰੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਦ ਹਮ ਸੇਵਕ ਸਵਾਮੀ॥ ਸਦਾ ਕਰਹਿ ਪਦ ਪਦਮ ਗੁਲਾਮੀ॥੧੦॥ ਦੇਸ ਭਦੇਸ ਭਦੇਸ ਸੁਬਾਨੀ॥ ਬੁਧ ਬਲ ਬਿਨ ਜੰਗਲੀ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥ ਬਰ ਸਾਪ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਭਯੋ ਸਮੀਰਾ ਹੂੰ ਸੁ ਅਮਾਨਾ॥੧੧॥ ਤਥਾ ਕਪੂਰਾ ਭਯੋ ਨ ਪਰਾ॥ ਬਿਖ ਧਰ ਨਾਗ ਸਰਿਮ ਅਬ ਕੂਰਾ॥ ਯਹ ਮਮ ਸੂਤ ਇਨ ਚੂਕ ਜੁ ਕੀਨੀ॥ ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਕਰ ਕਰਣਾ ਚੀਨੀ॥੧੨॥ ਸਿਖੀ ਰੀਤ ਰਹਹਿ ਜਿਹਿ ਭਾਤੀ॥ ਕਰਿਐ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਤ੍ਰੁਆਰਹਨਾ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਬਾਘਨਿ ਜੋਈ॥ ਜੰਗਲ ਜਰਤ ਲਖਤ ਜਬ ਸੋਈ॥੧੩॥ ਦਾਬ ਦਾਂਤ ਭਰ ਸੁਤਨ ਲਿਜਾਈ॥ ਪੈ ਨਹਿ ਹਨਤ ਅੰਸ ਨਿਜ ਭਾਈ॥ ਤਾਂਤੇ ਮੋਰ ਸਾਪ ਨਹਿ ਲਾਗੈ॥ ਸਿੱਖਯ ਪੁਤਰ ਸਮ ਸੁਨ ਬਰ ਮਾਗੈ॥੧੪॥ ਸਿਖੀ ਤੋਰ ਨਾਸ ਨਹਿ ਕੈ ਹੈਂ॥ ਸੰਤਾਨ ਹੂੰ ਬ੍ਰਿਧਿ ਬਹੁ ਹੈ ਹੈ॥ ਹੈ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਬਚਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਆਗੇ ਚਲੇ ਸਤ੍ਰੂ ਦੁਖ ਦਾਨਾ॥੧੫॥

1. ਖਲੋ ਗਿਆ,
2. ਘੋੜਾ,
3. ਹੱਥ,
4. ਮੁਗਲ

ਸਾਖੀ॥੨੧॥ਚੌ:॥ ਲਾਗੀ ਤਿਖਾ ਅਗ੍ਰ ਗੁਰੁ ਗਏ॥ ਪੂੰਛਤ ਜਲ ਥਲ ਨੀਕੇ ਭਏ॥ ਖਾਨੇ ਕਹੀ ਰੁਪਆ ਕਟੋਰਾ॥ ਕਹਿ ਖਜਾਨਚੀ ਲ ਯਾਉ ਸੁ ਡੋਰਾ॥੧੧॥ ਪੁਨ ਖਾਨਾ ਕਹਿ ਮੁਹਰਹਿਾਂ[1] ਲੈਹੋ॥ ਏਕ ਕਟੋਰਾ ਤਬ ਜਲ ਦੈ ਹੋਂ॥ ਮੁਹਰ ਦਈ ਜਲ ਲੈ ਗੁਰ ਪਾਯੋ॥ ਖਾਨੇ ਕਹਿ ਹਸ ਬਚਨ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਸਭ ਤੇ ਪਤਰੋ ਪਾਨੀ ਕਹਿਏ॥ ਤਾਤੇ ਖਾਨਾ ਪਤਰੋ ਲਹਿਏ॥ ਆਗੇ ਗਏ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ॥ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਲਗਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਨ॥੩॥ ਖਾਨਾ ਆਨ ਚਰਨ ਪਰ ਪਰਾ॥ ਬਖਸਹੁ ਨਾਥ ਖਤਾ ਮਨ ਡਰਾ॥ ਕਹਾ ਕ੍ਰਪਰੇ ਕੋ ਸੁਭਾਈ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਤਿਨ ਬਿਨਤਿ ਬਨਾਈ॥੪॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕੀਨੀ ਤਬ ਦਾਯਾ॥ ਤਵ ਕੁਲ ਰਹਹਿ ਏਕ ਨਰ ਆਯਾ॥ ਬਕਸਤ ਖਤਾ ਨਾਮ ਬ਼ਕਸਿੰਦ॥ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਜਨ ਆਨੰਦ ਕੰਦਾ॥੫॥ ਸੰਗ ਬਰਾਰ ਸੋਹ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥ ਸੇਵਤ ਪ੍ਰਭੁ ਲੋਭ ਛਲ ਜਾਤੀ॥ ਘੋਰਨ ਕੇ ਸਵਾਰ ਸੰਗ ਜੇਈ॥ ਲੇਹਿ ਰੋਜ ਇਕ ਰੁਪਯਾ ਸੋਈ॥੬॥ ਪੈਦਲ ਲੇਹਿ ਅਸਟ ਆਨਾ ਬਰ॥ ਤਊ ਜੰਗ ਭਯ ਭੀਤ ਰਹਹਿ ਉਰ॥ ਕੋਊ ਕੋਊ ਗ੍ਰਾਮ ਨ ਸੇਵਾ ਹੋਈ॥ ਨਤ ਭੋਜਨ ਸਭ ਇਛਾ ਜੋਈ॥੭॥ ਸਮਯ ਸਮਯ ਕੀ ਝਾਲ ਅਨੂਠੀ॥ ਛਾਲਨ ਜਾਤ ਬਾਤ ਅਤਿ ਊਠੀ॥ ਕਛੁ ਮਝੈਲ ਸੰਵਸੇਵ ਕਰੇਹੇ॥ ਬਿਨਾ ਚਾਕਰੀ ਗੁਰ ਹਿਤ ਗਏ॥੮॥ ਆਗੇ ਲਖੇ ਮਝੈਲ ਮਝੈਲੇ॥ ਜੰਗ ਸਮਯ ਮਹਿ ਅਧਿਕ ਗੁਸੈਲੇ॥ ਜੇ ਗਿਲਾਨ ਕਰ ਉਰ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ॥ ਸਤੁਗੁਰ ਸਮ ਅਨੰਦਪੁਰ ਬਾਤੀ॥੯॥ ਨਿਰਬਾਹਨ ਹਿਤ ਨਿਜ ਸਿਵਕਾਈ॥ ਆਏ ਜਰਿ ਜੁਰਿ ਜੰਗ ਸਵਾਈ॥ ਦੂਨੀ ਚੰਦ ਬਿਗਰੀ ਬਕਸਾਵੈ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਅਤਿ ਚਿਤ ਸੁਖ ਪਾਵੈ॥੧੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਲਖਹੁ ਏ ਕੌਨ॥ ਗਯੋ ਬਰਾਰ ਏਕ ਚਲ ਜੌਨ॥ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮਝੈਲ ਏ ਮਾੜੇ॥ ਆਗੇ ਭਏ ਏਨ ਸਨਮੁਖ ਖਾਂਡੇ॥ ਅਬ ਆਏ ਧੋ ਕਹਾਂ ਸਵਾਰਨ॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਸੁਖ ਧਾਰਨ॥ ਮਾਝੇ ਕੇ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਮਾੜੇ॥ ਅਹਹਿ ਮਾਲਵੇ ਕੇਤੇ ਲਾੜੇ॥੧੧॥ ਤਬ ਲੌ ਆਇ ਚਰਨ ਲਪਟਾਨੇ॥ ਬੋਲੇ ਕਰ ਬਰ ਬਿਨਯ ਸਯਾਨੇ॥ ਆਗੇ ਚਲਹਿ ਆਪ ਗੁਰ ਗਈ॥ ਹਮ ਨਿਰਖਹਿ ਇਤਿ ਭਟ[2] ਕਟ ਕਾਈ॥੧੨॥ ਏਕ ਏਕ ਲਰਿ ਲਰਿ ਕਰ ਮਰੈ॥ ਤਬ ਲੌ ਆਪ ਪਯਾਨੇ ਕਰੈ॥ ਅਸ[3] ਕਹਿ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਤਹਾ॥ ਪਠਤ ਪਾਠ ਜਖ ਸੁਖਮਨਿ ਮਹਾ॥੧੩॥ ਊਚੇ ਚਢ ਹੇ ਰਯੋ ਤਬ ਖਾਨਾ॥ ਆਏ ਤੁਰਕ ਹੋਹੁ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ॥ ਮਾਨ ਬਚਨ ਸੁਕਤਨ ਕਰ ਲੀਨਾ॥੧੪॥ ਸੇਸ ਮਹੇਸ ਗਨੇਸਨ ਪਾਵੈ॥ ਜਿਹ ਜਸ ਕੌਨਿਤ ਨਾਰਦ ਗਾਵੈ॥ ਮੋਹਿਤ ਹੋਇ ਜਾਸੁ ਗੁਨ ਗਾਦੀ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਰਿਖਿ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਹਮਾਦੀ॥੧੫॥ ਜੀਵ ਗਯਾਨ ਅਗਯਾਨ ਸਮਾਨਾ॥ ਹਰਖ ਸੋਗ ਰਿਸ ਰਾਗ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਸੋ ਕਿ ਜਾਨ ਸਕਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਭਾਨਾ॥ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਚਲਨ ਅਮਨਾ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਜਿਹ ਜਸ

1. ਮੁਹਰਾਂ, 2. ਬਹਾਦਰ, 3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਕੇ

ਕਰ ਜਿਹ ਕਾਲ ਮੈ ਸਾਰਦ ਪ੍ਰੇਰ ਸੁਭਾਉ॥ ਤ੍ਰਮਤ ਮੋਹ ਮਾਯਾ ਬਿਬਸ ਨਹਿ ਪਹਿਚਾਨਤ ਭਾਉ॥੧੭॥ ਰਾਖ ਲਈ ਸਿਖੀ ਸੁਘਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਸਰਬ ਦੇਸ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲਕਰ ਮਾਝਾ ਕਿਓ ਨਿਹਾਲ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੨੨॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੌਰਾਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਖੰਡ ਚਤੁਰਥ ਤਰਸਤਿ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਮਾਲਵਾ ਪ੍ਰਕਰਣ ਬ੍ਰਨਨ ਏਕ ਤ੍ਰਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੧੩॥ਚੌ: ਆਗੇ ਗਏ ਭਏ ਸੁ ਸੁ ਸਵਾਰਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਮੁਕਤ ਸਰ ਜੁੱਧ ਉਦਾਰਾ॥ ਖਿਦਰਾਨਾ[1] ਨਾਮਕ ਇਕ ਤਾਲ॥ ਖਿਦਰਾਨਾ ਖੱਤ੍ਰੀ ਇਕਬਾਲ॥੧॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕਾਲ ਈਸਰ ਸਰਨਾਮ॥ ਸੰਕਰ ਕਰਯੋ ਕਬਹੁ ਤਪ ਧਾਮ॥ ਕਾਲ ਪਾਇ ਖਿਦਰਾਨਾ ਭਯੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਸਮਰ ਠਾਟ ਤਹਿ ਲਯੋ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਖਿਨ ਘਟਾ ਨੀਕਾ॥ ਮੰਤ੍ਰ ਪਢਤ ਤਬ ਚਲੇ ਸੁ ਜੀਕਾ॥ ਜੰਗਲ ਮੱਧ ਊਚ ਥਲ ਜਾਨੀ॥ ਖਰੇ ਭਏ ਗੁਰੁ ਕਰੁਣਾ ਖਾਨੀ॥੩॥ ਅਥ ਮੁਕਤ ਸਰ ਜੁਧ ਬਰਨਨ॥ ਛੰਦ॥ ਨਿਰਖਤ ਸਾਚੋ ਸਾਹ ਪਰਯੋ ਤਬਲੌ ਤੁਰਕਾਨਾ॥ ਜੋ ਸਹੰਸ ਪਚੀਸ ਅਯੋ ਕਰ ਭੰਗ ਇਮਾਨਾ॥੪॥ ਧੌਸਨ ਕੀ ਧੁਕਾਰ ਬਾਜਿ ਫੁਕਾਰ ਭਜਾਵਨ॥ ਕੜਬੜਾਟ ਘਬਰਾਟ ਫਾਟ ਸੁਨਹਿਅ ਅਤਿ ਦਾਰਨ॥੫॥ ਸੰਗ ਵਜੀਦ ਕਪੂਰ ਜਾਟਬੇ ਠਾਟਨਟਾਨੇ॥ ਗੁਰ ਦ੍ਰੋਹੀ ਮਿਲ ਸੰਗ ਅੰਗ ਮਾਯਾ ਲਪਟਾਨੇ॥੬॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੰਗ ਨ ਕਰਯੋ ਜਾਇ ਤੁਰਕਨ ਸੰਗ ਕੀਨ॥ ਤਯਾਗ ਬੁੱਧ ਕੀ ਬਾਤ ਭਯੋ ਸਭ ਭਾਤਕ ਮੀਨਾ॥੭॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਬੰਕਾਰ ਚਾਰ ਦੌਰਤ ਦ੍ਰਿਸਟਾਏ॥ ਇਨ ਚਾਲੀਸਨ ਸਮਝ ਮਰਨ ਮਨ ਬਯੋਤ ਬਨਾਏ॥੮॥ ਤਹੁ ਬੰਦਰੀਨ ਪਰ ਝੁਲ ਡਾਰ ਪਟ ਚਾਦਰ ਤਾਨੀ॥ ਕਰੀ ਮੋਰਚਾ ਬੰਦਿ ਕਰੋਚਾ ਤਜ ਦੁਖਦਾਨੀ॥੯॥ ਲੈ ਲੈਤੇ ਗਰ ਤੀਰ ਤੁਪਕ ਤੋਮਰ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥ ਛੇੜ ਛਾੜ ਜਵਜੰਗ ਹੁਕਮ ਸਿਰਹੰਦਿ ਸਯਾਨਾ॥੧੦॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੰਕਟ ਹੇਰ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕੰਟਕ ਕਾਟੇ॥ ਧਨ ਬਰ ਸਰ ਸੰਧਾਨ ਤਾਨ ਨਿਜ ਕਾਨ ਸੁ ਛਾਂਟੇ॥੧੧॥ ਭਯੋ ਭੀਰ ਭੂ ਕੰਪ ਮੇਘ ਗਰਜਯੋ ਬਲ ਬਾਰੀ॥ ਲਾਗੇ ਦੁਹੁ ਦਿਸ ਚਲਨ ਤੀਰ ਗੰਭੀਰ ਸੁਖਾਰੀ॥੧੨॥ ਮਰ ਮਰ ਭੂਮਹਿ ਪਰਹਿ ਤਊ ਹਠ ਹਟਹਿਨ ਕੈਸੇ॥ ਪਢਤ ਸੁਨਤ ਹੂੰ ਰਹਤ ਤੁਟਤ ਅਧਯਾਸਨ ਜੈਸੇ॥੧੩॥ ਉਤ ਪਚੀਸ ਸਹੰਸ੍ਰ[2] ਇਤਹਿ ਚਾਲਿਸ[3] ਗਾਜੇ॥ ਦੁਹੂ ਦਿਸ ਕਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਨਿਰਖਿ ਸੁਰ ਬਰ ਮਨ ਲਾਜੇ॥੧੪॥ ਝੂੱਠੇ ਭਏ ਗਏ ਗੁਮਾਨ ਗਰਿ ਝਟਫਟ ਆਏ॥ ਸੰਗ ਕਪੂਰਾ ਖਰੋ ਲਰਤ ਪਿਖ ਅਤਿ ਹਿਲ ਜਾਏ॥੧੫॥ ਗੋਰੀ ਔਰ ਬਰੂਦ ਤੀਰ ਜਬਲੌ ਕਰ ਮਾਹੀ॥ ਲਰੇ ਓਟ ਮਹਿ ਬੀਰ ਕਰੇ ਗਨ ਤੁਰਕਨ ਨਾਹੀ॥੧੬॥ ਸਤ ਗੁਰੁ ਸਰ ਕਰ ਸਰ ਸਮਟ ਲਾਗਤ ਤਨ ਜਾਹੀ॥ ਤਸੁ ਪ੍ਰਾਨ ਲੈ ਜਾਤ ਜਥਾ ਜਮਦੂਤ ਸੁਬਾਹੀ॥੧੭॥ ਪੁਨ ਸਿੰਘਨ ਮਨ ਮਾਹਿ ਯਾਹਿ ਬਿਧਿ ਨੀਤ ਬਿਚਾਰੀ॥

1. ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਬ, 2. ਪੱਝੀ ਹਜਾਰ, 3. ਚਾਲੀ

ਕਰੀਏ ਏਕ ਉਪਾਉ ਆਏ ਬਹੁ ਤੁਰਕ[1] ਅਗਾਰੀ॥੧੮॥ ਪ੍ਰਥਮ ਏਕ ਸਿੰਘ ਜਾਇ ਜਾਇ ਪੁਨ ਦੂਸਰ ਮਾਰੈ॥ ਸਭ ਮਲੇਛ ਮਦ ਚੂਰਿ ਭੂਰਿ ਗੁਰ ਧਰ ਸਿਰਧਾਰੈ॥੧੯॥ ਜਾਸ ਜਗੇ ਨਿਜ ਭਾਗ ਪਾਇ ਅਨੁਰਾਗ ਮਹਾਨਾ॥ ਆਗੇ ਭਯੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਠੋਕ ਭੁਜ ਦੰਡ ਸਯਾਨਾ॥੨੦॥ ਮਾਰ ਅਨੇਕ ਮਲੇਛ ਤੇਗ ਤਬ ਤਾਕ ਚਲਾਵੈਂ॥ ਜਿਮਿ ਘਨਚਪਲ ਸੁਮਾਇ ਚਲਾਕੀ ਚਾਰ ਦਿਖਾਵੈਂ॥੨੧॥ ਅੰਤ ਸੀਸ ਨਿਜ ਦੇਇ ਗਯੋ ਗੁਰੁ ਪਦ ਸਦ ਤੀਰਾ॥ ਵੇੜਬਤ੍ਰ ਸਮ ਅੰਗ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਅਮੀਰਾ॥੨੨॥ ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਬਾਗ ਮ੍ਰਿਗੇਸ ਧਾਇ ਪੁਨ ਬਾਜ ਭੁਥੇਲਾ॥ ਮਾਰੇ ਮਹਤ ਮਲੇਛ ਮੂਲ ਮਲ ਮਾਨ ਮੁਛੈਲਾ॥੨੩॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਨੁਮਾਨ ਮਰਨ ਪਨੁ ਤਨ ਸਿਧਾਯੋ॥ ਬਹੁਤਨੀ ਕੋ ਤਨ ਆਇ ਖਾਇ ਪਗ ਪ੍ਰਾਨ ਪਠਾਯੋ॥੨੪॥ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਤੇਗ ਚਲਾਈ॥ ਮਾਖਨ ਗੋਲਨ ਮੁਗਲਨ ਸਿਰ ਮਨੁ ਕਰਤ ਸਫ਼ਾਈ॥੨੫॥ ਘਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਧਾਇ ਭਾਇ ਅਰਿ ਅਨਿਕ ਸਾਘਾਰੇ॥ ਬਿਨ ਮਾਰੇ ਮਰ ਗਏ ਮਨਹੁ ਗਿਰਿ ਗਿਰਿ ਨਰ ਭਾਰੇ॥੨੬॥ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੌਰ ਗੌਰ ਕਰ ਜੁਧ ਸੁਠਾਨਾ॥ ਭਾਰਥ[2] ਪਾਰਥ ਕਰਨ ਭੀਮ ਦੁਰਜੋਧਨ ਜਾਨਾ॥੨੭॥ ਦੌਰਯੋ ਸਮ ਸਰ ਕਾਲ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਰ ਗਯਾਨੀ॥ ਦਾਵਾਗਿਨ ਬਨ ਓਰ ਮਨਹੁ ਉਮਗੀ ਦਰਸਾਨੀ॥੨੮॥ ਬਹਤਨ ਕੇ ਤਨ ਘਾਇ ਮਨਹੁ ਜਗ ਜਨਮ ਨ ਆਏ॥ ਅੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰ ਜਾਇ ਬਿਜਯ ਕੇ ਡੰਕ ਬਜਾਏ॥੨੯॥ ਭਏ ਸਰਬ ਤੈ ਭੀਤ ਨਿਕਟ ਨਹਿ ਜਾਹਿ ਪਠਾਨਾ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਲਰਹਿ ਲਖਹਿ ਉਰ ਜੰਗ ਮਦਾਨਾ॥੩੦॥ ਕਰਤ ਵਜੀਦਾ ਕੋਪ ਧਾਇ ਤਬ ਪਰਤ ਅਗਾਰੀ॥ ਛਿਪਯੋ ਵਜੀਦਾ ਰਹਤ ਫਿਰਤਸ ਕਪੁਰ ਪਿਛਾਰੀ॥੩੧॥ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਇ ਅਗ੍ਰ ਅਤਿ ਜੁਧ ਮਚਾਯੋ॥ ਖੰਡ ਅਖੰਡਨ ਬੀਰ ਪੀਰ ਧਰ ਧਰਿ ਮਿਲਾਯੋ॥੩੨॥ ਕਰ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਕੋਪ ਧਾਰ ਉਰ ਗੁਰੁ ਬਰ ਧਯਾਨਾ॥ ਲੀਨੀ ਕਾਢ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਹਤਯੋ ਤੁਰਕਨ ਮੈਦਾਨਾ॥੩੩॥ ਤਯੋ ਹੀ ਧਾਇ ਕੁਸਾਲ ਸਿੰਘ ਇਮਿ ਤੁਰਕਨ ਕਾਟਾ॥ ਜਿਮ ਬਾਢੀ ਕਰ ਲਏ ਬਸੂ ਲਾਲ ਕਰੀ ਛਾਟਾ॥੩੪॥ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਯੋ ਸੁ ਘਮੰਡ ਸਮਰ ਬਰ॥ ਠੋਰ ਬਿਲੋਰ ਸਮਾਨ ਤੁਰਕ ਸਿਰ ਕਰ ਕਤ ਕਾਥਰ॥੩੫॥ ਸਿੰਘਾ ਸਿੰਘ ਸੁ ਸੂਰ ਲਰਯੋ ਭੁਜ ਠੋਕ[3] ਮਹਾਨ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਮੁਖ ਬਕਤ ਹਤਤ ਦਲ ਤੁਰਨ[4] ਪ੍ਰਮਾਨ॥੩੬॥ ਧਾਯੋ ਸਿੰਘ ਸੁਹੇਲ ਘਾਲ ਹੇਲਾ ਪਰ ਐਸੇ॥ ਤੀਤਰ ਗੋਲ ਪਛਾਨ ਪਰਤ ਬਹਰੀ ਕਰ ਜੈਸੇ॥੩੭॥ ਚੰਬਾ ਸਿੰਘ ਉਠਾਇ ਤੇਗ ਰਨ ਸਾਮਹਿ ਆਯੋ॥ ਮੇਘ ਧਵਨੀ[5] ਕਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸੁਬਾਹਿ ਬੁਲਾਯੋ॥੩੮॥ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਹੋਇ ਅਰ ਚੰਬਾ ਸਿੰਘ ਕੀਨੀ॥ ਸਨਮੁਖ ਪਾਏ ਪਾਉ ਤਯਾਗ ਤਨ ਪੁਨ ਮਨ ਚੀਨੀ॥੩੯॥ ਗਏ ਇੰਦਰ ਕੇ ਧਾਮ ਇੰਦ੍ਰ ਅਰਧਾਸਨ ਦੀਨਾ॥

1. ਮੁਗਲ, 2. ਮਹਾਂਭਾਰਤ, 3. ਬਾਂਹ ਠੋਕ ਕੇ, 4. ਮੁਗਲਾਂ, 5. ਬਦਲ ਵਾਂਗ ਗਜ ਕੇ

ਸੂਰਨ ਕੋਸਤਿਕਾਰ ਸਮਰ ਮਗ ਧਰਮੁ ਧੁਰੀਨਾ॥੪੦॥ ਸਿੰਘ ਸਮੀਰ ਸਮੀਰ ਦ੍ਰਿਸ ਕਰ ਕੋਪ ਸਿਧਾਨੇ॥ ਜਿਹੜਾ ਮਾਰੂ ਬਜਤ ਬੀਰ ਤੁਰਕਾ ਨਰਿ ਸਾਨੇ॥੪੧॥ ਦੌਰਤ ਥਾ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਬਹੁ ਬਾਨ ਚਲਾਏ॥ ਮਾਲਾ ਸਰਨ ਪਰੋਹਿ ਸੀਸ ਮਨੁ ਰੁਦ੍ਰ ਚਢਾਏ॥੪੨॥ ਮਜਾ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਧਾਇ ਪ੍ਰਾਨ ਕਰ ਮੋਹਨੁ ਕੀਨਾ॥ ਆਗੈ ਹਵੈ ਹਿਤ ਧਰਮ ਮਾਰ ਤੁਰਕਨ ਸਿਰ ਦੀਨਾ॥੪੩॥ ਅੜਿੱਲ॥ ਮਜਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਚਢਯੋ ਖੜਗ ਕਰ ਮਾਹਿ ਲੈ॥ ਮਾਨੀ ਮਾਹਿ ਮਨੁ ਬਹਿਤ ਦਹਿਤ ਸਿਰ ਜਾਇ ਦੇ॥ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕੋਪ ਸੈਨ ਸਾਮੁਹਿ ਗਏ॥ ਹੋ ਮਨ ਮਰਜਾਦਾ ਧਰਮ ਮਾਹਿ ਇਸਥਤ ਭਏ॥੪੪॥ ਸਰਜਾ ਸਿੰਘ ਧਰ ਧੀਰਜ ਜਾਇ ਸਰ ਤੇਗ ਚਲਾਈ॥ ਹੋਰੀ ਕੀ ਸੀ ਪ੍ਰਭਾ ਧਰਤਿ ਕਰ ਲਾਲ ਦਿਖਾਈ॥ ਧਾਏ ਕਰ ਅਤਿ ਕੋਪ[1] ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਘਰਨ ਮਾਹੀ॥ ਹੋ ਕਰ ਦੀਨੀ ਸਤ ਸੈਨ ਤੁਰਕ ਛਲਿ ਅਨ ਕੀਨਾ ਹੈ॥੪੫॥ ਤੋਮਰ ਛੰਦ॥ ਤਬ ਦੌਰ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ॥ ਧਰ ਧਯਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ॥ ਸਿਰ ਹਰਤ ਅਰਿਨ ਬਨਾਇ॥ ਫਿਰਤ ਕਤ ਤੁਰਕਨ ਆਇ॥੪੬॥ ਜਿਤ ਪਰਤ ਕਾਢ ਕ੍ਰਿਪਾਨ॥ ਤਿਤ ਦੇਤ ਦਲ ਮਲ ਜਾਨ॥ ਤਨ ਤਯਾਗ ਪੁਨ ਸੰਸਾਰ॥ ਗੁਰ ਭਕਤ ਪਰਮ ਅਪਾਰ॥੪੭॥ ਪੁਨ ਕੋਪ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ॥ ਆਗੇ ਭਯੋ ਸੁਖ ਸਿੰਘ॥ ਤਨ ਤਯਾਗ ਸਨਮੁਖ ਸੂਰ॥ ਲਿਯ ਨਿਤਯ ਧਾਮ ਸੁ ਪੂਰ॥੪੮॥ ਧਾਏ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਸੂਰ॥ ਕਰ ਤੇਜ ਪੂਰਨ ਪੂਰ॥ ਪੁਨ ਸਿੰਘ ਧੰਨਾ ਧਾਇ॥ ਮਾਰੇ ਤੁਰਕ ਸਮੁਦਾਇ॥੪੯॥ਚੌ:॥ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਖਗ ਰਹਿ ਧਾਯੋ॥ ਅਧਿਕ ਰੋਸ ਰਨਮਾਹਿ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਜਰਾ ਸਿੰਧੁ ਦਲ ਦਲਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਲਰਾਮ[2] ਸਮਾਨ ਪਛਾਨਾ॥੫੦॥ ਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਕਰ ਕੋਪ ਸਿਧਾਯੋ॥ ਮਾਰ ਮਲੇਛਨ ਮਾਨ ਮਿਟਾਯੋ॥ ਲਛਮਨ ਸਿੰਘ ਖਗ ਗਹਿ ਧਾਏ॥ ਮੇਘ ਨਾਦ ਪਰੁ ਲਛਮਨ ਆਏ॥੫੧॥ ਬੂਢਾ ਸਿੰਘ ਸੁਆਸਯ ਗੂਢਾ॥ ਮਾਰਤ ਤਯੋ ਮਲੇਛ ਜੁ ਮੂਢਾ॥ ਏਕ ਤੁਰਕ ਸਰਦਾਰ ਲਖਾਯੋ॥ ਬੂਢਾ ਸਿੰਘ ਖੱਗ ਸੋ ਆਯੋ॥੫੨॥ਦੋ:॥ ਤੀਸ ਸਿੰਘ ਪੁਰ ਪੂਰ ਗਏ ਰਹੇ ਸਿੰਘ ਦਸ ਸੂਰ॥ ਤਊ ਧੀਰਧਰ ਧਰਸਰਿਸ ਭਾਜੇ ਨਹਿ ਰਿਸਪੂਰ॥੫੩॥ਚੌ:॥ ਮਹਾ ਘੋਰ ਘਮਸਾਨ ਮਚਾਯੋ॥ ਕੇਸਨ ਸਿੰਘ ਸਤਰੁ ਸਮੁਹਾਯੋ॥ ਜ਼ਾਦਵ ਸਿੰਘ ਬਹੁਰਰਣ ਗਰਜਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਤੇਜ ਤਮਕ ਤਬ ਤਰਜਾ॥੫੪॥ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਸਸਤਰ ਸਹਿ ਧਾਯੋ॥ ਲੈ ਸੋਭਾ ਨਿਜ ਧਾਮ ਸਿਧਾਯੋ॥ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਸਮੁਹਿ ਸਿਰ ਦੀਨੋ॥ ਸਤ੍ਰੁਨ ਜੋਰ ਅਧਿਕ ਤਬ ਕੀਨੋ॥੫੫॥ ਗੀਧ[3] ਸ੍ਰਿੰਗਾ ਬੋਲ ਨਿਜ ਬਾਨੀ॥ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਸਾਚਨ ਜੋਰ ਸਿਧਾਨੀ॥ ਬਰਹਿ ਦੇਵ ਕੰਨਯ ਮਨਮਾਨੇ॥ ਸਿਰਿ ਸਿਰਿ ਮਰਤ ਜੇ ਸੂਰ ਸਯਾਨੇ॥੫੬॥ ਧੂੰਮ ਧਾਮ ਰਣ ਕਰੀ ਅਪਾਰਾ॥ ਸੁੰਭਨਿ ਸੁੰਭ ਜੁਧਜਨ ਭਾਰਾ॥ ਨਾਚਤ ਭਏ ਕਪਾਲੀ ਤਹਾਂ॥ ਪੋਵਤ ਰੁਦ੍ਰ ਮੁੰਡ ਗਨ ਜਹਾਂ॥੫੭॥ ਚਮਕਤ ਦੂ ਹੂੰ ਓਰ

1. ਕਰੋਧ, 2. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਭਰਾ, 3. ਗਿੱਧਾਂ

ਖਗਧਾਰਾ॥ ਜਿਮਿ ਦਾਮਿਨ ਘਨਮਾਹਿ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਖੇਲਤ ਫਾਗ ਸੂਰਮਨੁ ਮਾਤੇ॥ ਦੇਵ ਦੁੰਦ ਭੀਦੀਹ ਬਜਾਤੇ॥੫੮॥ ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥ ਛੁਟੀ ਰੁਦ੍ਰ ਤਾਰੀ॥ ਲਖੀ ਭੀਰ ਭਾਰੀ॥ ਸੰਘਾਰੇ ਪ੍ਰਚਾਰੇ॥ ਪੁਕਾਰੇ ਸੰਘਾਰੇ॥੫੯॥ ਤਬੈ ਸਿੰਘ ਭੰਗਾ॥ ਕਰਯੋ ਸਤ੍ਰ ਜੰਗਾ॥ ਅਨੈਕਾਨ ਮਾਰੇ॥ ਗੁਰੁਲੋਕ ਪਧਾਰੇ॥੬੦॥ ਜਗਯੋ ਸਿੰਘ ਜੰਗਾ॥ ਕਰਯੋ ਜੰਗ ਚੰਗਾ॥ ਧਏ ਧਰਮ ਸਿੰਘਾ॥ ਕਰਯੋ ਸਬਦ ਸਿੰਘਾ॥੬੧॥ ਲਗਯੋ ਘਾਉ ਆਗੇ॥ ਤਬੈ ਦੇਹ ਤਯਾਸੇ॥ ਤਹਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘੁ॥ ਕਰਯੋ ਨਾਦ ਸਿੰਘੁ॥੬੨॥ ਕਲਾ ਸਿੰਘ ਧਾਏ॥ ਲਏ ਖਗ ਆਏ॥ ਮਲੇਛਨ ਮਾਰਾ॥ ਬਹੀ ਲੋਹ ਧਾਰਾ॥੬੩॥ ਸਿੰਘੋਤੀ ਨਿਬਾਹੀ॥ ਮਝੈਲੀ ਬਮਹੀ॥ ਕੀਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਾ॥ ਭਜਯੋ ਨਾਹਿ ਸੂਰਾ॥੬੪॥ਦੋ:॥ ਆਗੇ ਬਢ ਬਢ ਪ੍ਰਾਨ ਤਜ ਸਜ ਸਜ ਭਕਿਤ ਉਛਾਹ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਰਵਾਹ ਕਰ ਜਾਇ ਸਮਾਏ ਵਾਹ॥੬੫॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਤਬਹੀ ਰਹਿ ਗਯੋ॥ ਰਾਇ ਸਿੰਘ ਜਿਹਿ ਸੂਰਨ ਕਹਯੋ॥ ਕੋਊ ਤਿਹ ਨਾਮ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਕਹੈ॥ ਏਕ ਰੂਪ ਦਵੈ ਨਾਮਹਿ ਲਹੈ॥੬੬॥ ਸੋਊ ਜੁਧ ਕਰ ਜਬ ਭਾਰੀ॥ ਨਿਰਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰੰਨ ਧਾਰੀ॥ ਕਰ ਅਤਿ ਕੋਪ ਅਧਿਕ ਬਢ ਆਗੇ॥ ਘਾਇਲ ਭਏ ਗਿਰੇ ਰਿਸਪਾਗੇ॥੬੭॥ ਸਵਾ ਪਹਰ ਘਮਸਾਨ ਮਚਾਯੋ॥ ਆਂਠ ਪ੍ਹਰ ਕਹੁ ਲਿਖਯੋ ਲਖਾਯੋ॥ ਦਿਨ ਮਨ ਸਵਾ ਪਹਰ ਜਬ ਆਯੋ॥ ਤਬ ਵਜੀਦਾ ਚੌਧਰੀ ਬੁਲਾਯੋ॥੬੮॥ ਕਹੁ ਪਾਨੀ ਜਿਤ ਪੀਵਹਿ ਸੈਨਾ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਜਲ ਜਾਨ ਸੁ ਐਨਾ॥ ਕਹਤ ਕਪੂਰਾ ਸੁਨਹੁ ਜਨਾਬੂ॥ ਆਪ ਚਲਹਿ ਅਬ ਪਾਛੈ ਢਾਬੂ॥੬੯॥ ਆਗੇ ਜਲ ਭਲ ਤੀਸ ਕੋਸ ਪਰ॥ ਪਾਛੇ ਤੇਰਹ ਕੋਸ ਕਹਤ ਬਰ॥ ਸੂਬੇ ਮਰੇ ਮਨੁਖ ਗਿਨਾਏ॥ ਸਤਕ ਅਢਾਈ ਤੁਰਕ ਸਿਧਾਏ॥੭੦॥ ਤੀਨ ਸਤਕ ਹਯ ਮਰੇ ਸੁਰਨ ਮਾਹਿ॥ ਪਾਂਚ ਸਤਕ ਪੰਚਾਸ ਖੇਤ ਜਹਿ॥ ਸਿੰਘ ਗਿਨੇ ਉਨਤਾਲੀਸ ਮਰੈ॥ ਅਚਰਜ ਲਖ ਸੂਬਾ ਮਨ ਡਰੇ॥੭੧॥ ਮਾਨੀ ਜੀਅ ਕਪੂਰੇ ਬਾਨੀ॥ ਗਯੋ ਕੋਟ ਕਰ ਖੇਟ ਮਹਾਨੀ॥ ਕਹੀ ਕਪੂਰੇ ਸੂਰਨ ਸਸਤਰ॥ ਲੈ ਲੀਜੀਏਕ ਬਰ ਧਰ ਬਿਸਤਰ॥੭੨॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੂਰ ਰਹਯੋ ਨਹਿ ਜਾਈ॥ ਸਮਰਜੀਤ ਅਬਚਲਿ ਅਪਮਈ॥ ਚਾਹਤ ਕਬੂਰ ਜਦਪਿ ਮਨ ਸੂਬਾ॥ ਪੁਨ ਚਲਯੋ ਸੋਤਿਹਿ ਮਨਸੂਬਾ॥੭੩॥ਦੋ:॥ ਸਵਾ ਕੋਸ ਟਿਬ ਖਰੇ ਨਿਰਖਤ ਲਰੇ ਜਿ ਸੂਰ॥ ਮਹਾ ਮੁਛੈਲ ਮਝੈਲ ਬਰ ਭਾਜੇ ਨਾਹਿ ਹਜੂਰ॥੭੪॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਏਕ ਲਰ ਰੋਕਯੋ ਆਗਾ॥ ਜਾਤੇ ਜਾਹਿ ਦੂਰ ਗੁਰ ਜਾਗਾ॥ ਕਰਤ ਸਰਾਹ ਦੇਵਤਾ ਗੈਨਾ॥ ਬਰਖਾਵਤ ਪ੍ਰਹਪਨ ਭਰ ਦੈਨਾ॥੭੫॥ ਕਰ ਪਤ ਝਾਰ ਮਾਰ ਤੁਰਕਾਨਾ॥ ਇਕ ਇਕ ਹਤ ਦਸਬੀਸ ਪਠਾਨਾ॥ ਅੰਤ ਦੇਵ ਪੁਰ ਆਪ ਸਧਾਰੇ॥ ਪਾਛੈ ਪੈਗ ਝਮਕਿ ਨਹਿ ਡਾਰੇ॥੭੬॥ ਪੁਨ ਟਿੱਬੀ ਤੇ ਸਤਗੁਰ ਆਏ॥ ਨਿਰਖੇ ਪਰੇ ਸੂਰ ਸਮੁਦਾਏ॥ ਸਜਲ ਨੈਨ ਕਰ ਲੀਏ ਰੁਮਾਲਾ॥ ਪੋਛਤ ਮੁਖ ਦੇ ਬਰ ਸੁ

1. ਵਜ਼ੀਦ ਖਾਂ (ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਸੂਬਾ)

ਬਿਸਾਲਾ॥੭੭॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਤੀਰ ਗੋਰੀਨ ਕੀਕਰ ਕਰ ਮਾਰ ਮਹਾਨ॥ ਪੁਨ ਚੂਕੇ ਤੇ ਖਬ ਗਹਿ ਭਏ ਜ਼ੰਗ ਮਦਾਨ॥੭੮॥ਚੌ:॥ ਮੁਖ ਪੋਛਹਿ ਦੈ ਕਰ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਸੋਚਹਿ ਤਿਨ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਮ ਅਮਾਨਾ॥

ਜਿਤ ਜਿਤ ਪਗ ਆਗੇ ਤਨ ਤਜਾ॥ ਤਿਤ ਤਿਤ ਅਧਿਕ ਗਜਯ ਧਨ ਮਜਾ॥੭੯॥ ਜਸ ਜਸ ਸਜਾ ਸੁਭਉਪਹਿਚਾਨਾ॥ ਤਸ ਤਸ ਦਿਅ ਤਾਕਹਿ ਬਰਦਾਨਾ॥ ਮੁਕਤਹਿ ਮੁਕਤ ਭੁਕਤ ਭੁਗਤਾਨਾ॥ ਜਥਾ ਜੋਗ ਬਰਦਾਨ[1] ਲਖਾਨਾ॥੮੦॥ ਸੋ ਸੁਨ ਲੈ ਹੁ ਨਾਮ ਕ੍ਰਮਰੀਤੀ॥

ਕਬਿਤ॥ ਦੀਨੋ ਬਰਦਾਨ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਤੂੰ ਹਜਾਰੀ ਪਾਂਚ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ੨ ਪਾਯੋ ਬਰਦਾਨ ਹੈ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਤੋ ਕਸਮੀਰ ਕੋ ਹੈ ਰਾਜਾ ੩ ਸ੍ਰੀ ਨਿਧਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰੋ ਬੀਸ ਸਹੰਸਰ ੪ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ॥ ਘਰ ਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ੫ ਦਰਬਾਰਾ ਸਿੰਘ ੬ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ੭ ਦਯਾਲ ਸਿੰਘ ੮ ਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ੯ ਕੁਸਾਲ ਸਿੰਘ ੧੦ ਜਾਨ ਹੈ॥ ਪਾਚਹੂੰ ਨੇ ਪਾਯੋ ਮਨਸਬ ਮਨ ਭਾਯੋ ਤੀਸ ਤੀਸ ਹੀ ਸਹੰਸਰਨ[2] ਕੋ ਸੂਰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੈ॥੮੧॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਆਗੇ ਪਰਯੋ ਨਿਰਖਿ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੀਨੀ ਬਡੀ ਦਾਯਾ ਹੈ॥ ਚਾਲਿਸ ਸਹੰਸ ਮਨਸਬ ਬਰ ਪਾਯੋ ਭੱਲੇ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ੧੨ ਸੁਹੇਲ ਸਿੰਘ ੧੩ ਤਯੋ ਹੀ ਬਰ ਪਾਯੋ ਹੈ॥ ਚੰਬਾ ਸਿੰਘ ਸੂਬਾ ਸੋ ਲਹੌਰ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੈ ਕੀਓ ੧੪ ਗੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸੂਰਤ ਸੁ ਬੰਦਰ ਕੋ ਗਯਾ ਹੈ॥੧੫॥ ਮੋ ਸੈ ਯਾਮੇ ਭੈ ਭੇਦ ਨਾਹਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਕਹਯੋ ਯੋ ਤਾਂਹਿ ਪੁਹਪਨ ਝਰਦੇਵ ਦੁੰਦ ਭੀ ਬਜਾਯਾ ਹੈਂ॥੮੨॥ ਕਬਿਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਸਮੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਮ ਕੋ ਭਜਨ ਕਰ ੧੬ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ੧੭ ਸੁਰਗ ਸਿਧਾਯੋ ਹੈ॥ ਰਾਜ ਸਾਜ ਪਾਇ ਕੈ ਫਰਕਾਬਾਦ ਸੂਬਾ ਭਏ ਮਾਇਆ ਸਿੰਘ ੧੮ ਸਹਸ ਪਚਾਸ ਦਾਨ ਪਾਯੋ ਹੈ॥ ਦੀਨੇ ਤਯੋ ਕੰਧਾਰ ਮਜਾ ਸਿੰਘ ਨਿਰਧਾਰ ੧੯ ਤਯੋਹੀ ਸਰ ਜਾਸੁ ਸਿੰਘ ਸਾਰ ਸਹਸ ਸੁ ਹਾਯੋ ਹੈ॥੨੦॥ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਪਾਯੋ ਸੂਬਾ ਮੁਲਤਾਨ ਭਾਯੋ ਜੁਗ ਜੁਗ ਗਾਯੋ ੨੧ ਬਰਦਾਨ ਸੋ ਅਲਾਯੋ ਹੈ॥੮੩॥ ਕਬਿਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਸਵਾ ਲਾਖ ਮਨਸਬ ਪਾਯੋ ੨੨ ਤਯੋ ਹੀ ਹਰਸਾ ਸਿੰਘ ਜੁ ੨੩ ਪਾਯੋ ਬਰਦਾਨ ਹੈ॥ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਪੰਗਤ ਨਿਹਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤ ਕੋਂ ਦਿਲੀ ਬਖਸੀਸ ਕੀਨੀ ੨੪ ਅਤਿ ਸੁਖ ਖਾਨ ਹੈ॥ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮੈਨ ਦੁਆਬ ੨੫ ਧੰਨਾ ਸਿੰਘ ਤਾਹੀ ਸੰਗ ੨੬ ਜਨਮ ਮਰਨ ਬੰਧ ਤੋਰਯੋਹਿਤ ਸਾਨ ਹੈ॥ ਦੇਖ ਕੈ ਕਰਨ ਸਿੰਘ ੨੭ ਸੂਬਾ ਸਿਰਹੰਦ ਕੀਨੋ ਕੀਰਤ ਸੁ ਸਿੰਘ ਬਿਬੇਕੀ ਸੋ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ॥੨੮॥੮੪॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਪਰਬਤ ਰਾਜ ਲਛਮਨ ਸਿੰਘ ਪਾਯੋ ਭਲੇ ੨੯ ਬੁੜਾ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ੩੦ ਤਿਨਹੀ ਕੇ ਸੁਖ ਪਾਵੈਂਗੇ॥ ਕੇਸੋ ਸਿੰਘ ੩੧ ਜਾਦੋ ਸਿੰਘ

1. ਵਰਦਾਨ,

2. ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ

੩੨ ਸੂਬਾ ਤੇ ਪਿਸਰ ਕੇਰੋ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ੨੨ ਕਾਬਲ ਕੇ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕਹਾਵੈਗੋ॥ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਪਾਯੋ ਮਨਸਬ ਰੂਮ ਸਾਮਰਾਜ ੩੪ ਭੰਗਾ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਇਰਾਨ ਕਮਾਵੈਗੋ॥੩੫॥ ਜੰਗਾ ਸਿੰਘ ਗਾਯੋ ਕਾਸੀ ਪਤਿ ਕਹਲਾਯੋ ੩੬ ਤਯੋ ਹੀ ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ੩੭ ਭਾਵੈਗੋ॥੮੫॥ਕ:॥ ਮਕਾ ਔ ਮਦੀਨਾ ਸ੍ਰੀ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਲੀਨਾ ਰਾਮ ੩੮ ਕਲਾ ਸਿੰਘ ਇਸਤਮੋਲ ਮੁਲਕ ਕੋ ਪਾਯੋ ਹੈ॥੩੯॥ ਰਾਇ ਸਿੰਘ ਅਥਵਾ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਆਗੇ ਦੇਖਯੋ ਹੈ॥ ਲੋਚਨ ਸ੍ਰਵਤ ਚਾਰੁ ਪੋਛ ਸੁ ਮੁਖ ਪਜਾਰਾ ਮਾਗੁ ਮਾਗੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ ਅਲਾਯੋ ਹੈ॥੪੦॥੮੬

ਮੰਜ ਛੰਦ॥ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਬਾਤਨ ਕੋਈ ਬਾਕੀ ਹੈ॥ ਅੰਤ ਸਮੈ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ ਜਮ ਤੇ ਭਯੋ ਬਿਬਾਕੀ[1] ਹੈ। ਕਹਾ ਲੇਹੁ ਅਨੁਕੰਪਾ ਸਾਂਹਿਬ ਭੋ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤਯ ਸੁ ਭਾਕੀ ਹੈ[2]॥ ਆਪ ਨੇ ਚਰਨ ਭਰੋਸਾ ਦੀ ਜੈ ਪ੍ਰੇਮਾ ਭਕਿਤ ਪ੍ਰਭਾਕੀ ਹੈ॥੮੭॥ ਜਾਇ ਪਾਇ ਪੁਨ ਆਇ ਨੇ ਜਗ ਮੈ ਸੁਰਨਰ[3] ਮੁਨਜਨ[4] ਮਾਨੀ ਹੈ॥ ਅੰਤੀ ਔਸਰ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ ਚਾਹਤ ਪ੍ਰਾਨਨ ਹਾਨੀ ਹੈ॥ ਇਤਨੀ ਕਹਤ ਨਯਨਪੁਨ ਮੁੰਦੇ ਮੂਰਤਹਿਏ ਸਮਾਨੀ ਹੈ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਗੁ ਮਾਗੁ ਮੁਖ ਕਹ ਕੈ ਦੀਨੋ ਮੁਖ ਮਾਹਿ ਪਾਨੀ ਹੈ॥੮੮॥ ਬੋਲਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਜੋ ਐਸੀਂ ਕ੍ਰਿਪਾਕੀਨ ਕਿਰਪਾਲਾ ਹੈ॥ ਬੁਧਿ ਛੋਟ ਮੁੱਖ ਛੋਟ ਜਦਪਿ ਪਰ ਕਰ ਅਭਿਲਾਖ ਸੁਆਲਾ ਹੈ॥ ਬੇਦਾਵਾ ਵਾਰੋ ਪ੍ਰਭ ਕਾਗਦ ਫਾਰੋ ਕਰਹੁ ਨਿਹਾਲਾ ਹੈ॥ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਸਭ ਨਾਥ ਤਿਹਾਰੇ ਤ੍ਰੁਟੀ ਮੇਲਹੁ ਮਾਲਾ ਹੈ॥੮੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਮਾਗ ਧਨ ਸੰਪਤਾ ਰਾਜਯ ਜਿਤਕ ਚਿਤ ਤੇਰੇ ਹੈ॥ ਤੇਤੇ ਨਿਜ ਕਰ ਲਿਖਤ ਪਧਾਰੇ ਯਾਮੈ ਦੋਸਨ ਮੇਰੇ ਹੈ॥ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਜਗਤ ਬਨਾਯੋ ਝੇਰੇ ਹੈ॥ ਬਧਿਕ ਬਿਧਦਾਨ ਸਭ ਦੀਨੋ ਜੀਵ ਸੁਤੰਤ੍ਰਨ ਨ ਹੇਰੇ ਹੈ॥੯੦॥ ਜੰਤ੍ਰੀ ਕੇ ਬਾਸ ਜੰਤ੍ਰ ਜਥਾ ਹੈ ਮਾਯਾ ਬਸ ਗੁਨ ਬਾਸੀ ਹੈ॥ ਅੰਧੇਰ ਬਿਖਮ ਧਰਮ ਨਹਿ ਰਹਿ ਸਕਿ ਕਠਿਨ ਕਾਲਕੀ ਫਾਸੀ ਹੈ॥ ਤੂੰ ਬਿਗਰੀ ਸੁ ਬਨਾਵਨ ਹਾਰੇ ਸਾਧੁ ਅਸਾਧੁ ਖਲਾਸੀ ਹੈ॥ ਕਰਹੁ ਪਾਰ ਭਵ ਕਾਰ ਹਰੁਹੁ ਪ੍ਰਭ ਤੂਠੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਹੈ॥੯੧॥ ਲਿਖਤ ਬਿਦਾਵਾ ਜੇਬ ਜੁਪਾਵਾ ਤਾਹਿ ਦਿਖਾਵਾ ਫਾਗ ਹੈ॥ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਪਯਾਰ ਤ੍ਰੁਟੀ ਮੇਲਨ ਹਾਰਾ ਹੈ॥ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਗੁਰ ਦਰਬਾਰੀ ਹਰਿ ਹਿਤਕਾਰੀ ਭਾਰਾ ਹੈ॥ ਆਪ ਤਰਯੋ ਸਭ ਕੁਟੰਬ ਤਰਾਯੋ ਉਜਲ ਬੰਸ ਉਜਾਰਾ ਹੈ॥੯੨॥ ਜੀਵਨ ਆਸ ਤੋਹਿ ਸੁ ਜਿਆਂਵਾਹਿ ਜੁਗ ਜੁਗ

---

1. ਛੁਟਕਾਰਾ,
2. ਮੈਂ ਭੂਮੀ ਆਦਿ ਕੀ ਮੰਗਾਂ,
3. ਦੇਵਤੇ ਆਦਿ,
4. ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਆਦਿ

ਕਹ ਮੁਖ ਪਜਾਰੇ ਜੋ॥ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਸਭ ਕਛੂ ਪਾਯੋ ਟੂਟੀ ਮੇਲ[1] ਨਿਹਾਰੇ ਜੋ॥ ਅਵਧ ਪੁਰੀ ਕੋ ਰਾਜਾ ਕੀਨੋ ਰਘੁ ਕੁਲ ਮਨਿ ਨਿਰਧਾਰੇ ਜੋ॥ ਸਭ ਤੇ ਅਧਿਕ ਅਵਧਪੁਰ ਪਾਵਨ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਧਾਰੇ ਜੋ॥੯੩॥ ਨਿਰਖਤ ਸਤਗੁਰੁ ਪ੍ਰਾਨ ਪਧਾਰੇ ਸੁਰ-ਬੇਬਾਨ ਲਿਆਏ ਹੈਂ॥ ਸੰਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਸੋਲੈ ਗੁਰੁ ਲੋਕ ਸਿਧਾਏ ਹੈ॥੯੪॥ ਇਤਗੁਰੂ ਸੁਨੀ ਕਿਤੀ ਅਏਕ ਕਹੁਸੁ ਸਕਤ ਪਰੀ ਪਛਾਨੀ ਹੈ॥ ਆਏ ਨਿਕਟ ਤਾਹਿ ਕੇਤ ਬਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਧਨਪਾਨੀ ਹੈ॥ ਆਈ ਹੁਤੀ ਲੇਨ ਸੁਤ ਸੰਪਤ ਸਮਰ ਹੇਰ ਸਮੁਹਾਨੀ ਹੈ॥ ਬੋਲੀ ਸਰਬਕਾਮਨਾ ਪੂਰੀ ਅਬ ਨਹਿ ਰਹਿ ਕਛੁ ਛਾਨੀ ਹੈ॥ ਮਾਰਤ ਤੁਰਤਵੇਖ ਮਾਰਯੋ ਲਾਗਯੋ ਘਾਵ ਮਹਾਨੀ ਹੈ॥ ਤਬਤੇ ਰਹੀ ਸੰਗ ਮੈ ਗੁਰੁ ਕੇ ਭਾਗੋ ਦੇਵੀ ਸਯਾਨੀ ਹੈ॥੯੬॥ ਬਚਨ॥ ਪੁਤਾਂ ਕਾਰਨ ਆਇ ਅਹਿ ਪੀਰੀ॥ ਸੁਥਨ ਲਾਹਿ ਲਈ ਫਕੀਰੀ॥ ਚੌਕੀ ਦੇਇ ਪਲੰਗ ਕੀ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਚਿਤਰਤਿ ਸਾਂਗ ਸੁਧਾਰ ਹੈ॥ ਨੰਗਨ ਅੰਗ ਕਛੁ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਾਹੀ ਚੰਡੀ ਰੂਪ ਉਬਾਰੇ ਹੈ॥[2] ਕੱਛ ਦਈ ਅਰਪੇ ਚਾਂਦੀ ਨਾ ਤਬ ਤਿਨਸੋ ਸੁਸਜਾਯਾ ਹੈ॥ ਗਈ ਸੰਗ ਮੈ ਅਬਚਲ ਪੁਰਲੋ ਪੂਰਨ ਨੇਹੁ ਜਮਾਯਾ ਹੈ॥੯੭॥ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਕੋ ਤਹ ਬੁੰਗਾ ਬਿਦਿਤ ਬਿਨਵ ਬਰਜਾਨੇ ਹੈ॥ ਜਾਸ ਭਕਿਤਕੀ ਸਮਤਾ ਸਿੰਘੋ ਦੂਸੂਰ ਨਹਿਨ ਛਾਨੇ ਹੈ॥ ਇਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਿੰਘ ਸਰਬ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਇਕ ਥਲ ਚਿਤਾ ਬਨਾਈ ਹੈ॥ ਨਿਜ ਕਰ ਸੋ ਦੈ ਅਗਿਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਨਮਤ ਸੁਗਿਧਿ ਇਵਿ ਭਾਈ ਹੈ॥੯੮॥ਪੁਨਃ॥ ਪੁਨ ਦਿਵਾਨ ਲਾਇ ਬੈਠੇ ਸਰਬਰ ਤੀਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਹੈ॥ ਸਦਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕੇ ਦੀਦਨ ਕੋ ਜੋਇ ਨਿਤ ਰਖਵਾਲਾ ਹੈ॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਭੀਤਰ ਜੋ ਜਨ ਜਾਇ ਨਹਾਵੈਗਾ॥ ਮਾਘ ਸੰਕ੍ਰਮਣਿ[3] ਮਾਹਿਨੇਮ ਕਰ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਬਰ ਪਾਵੈਗਾ॥੯੯॥ ਸਿੰਘ ਸਹੀਦ ਸਥਾਨ ਤਥਾ ਦਰਬਾਰ ਦਰਸ ਕਰ ਆਵੈਗਾ॥ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ ਮੁਖ ਮੰਜਨਾ ਨਹਾਵੈਗਾ॥ ਸਰ ਰਿਕਾਬ ਇਤਯਾਦਿ ਥਾਨ ਕੋ ਪੂਜਨ ਕਰ ਉਰ ਭਾਵੈਗਾ॥ ਸਿਖੀ ਦਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਮਾਨ ਕਰ ਸੋ ਨਰ ਮੋ ਤੇ ਪਾਵੈਗਾ॥੧੦੦॥ ਬੜੋ ਨਗਰ ਯਾ ਭਲੋ ਬਸੈਗੋ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਆਵੈਗਾ॥ ਜਲ ਭਲ ਹੋਇ ਦੂਧ ਅਰਦਾਨਾ ਅੰਨ ਅਧਿਕ ਉਪਜਾਵੈਗਾ॥ ਜਿਨ ਸਹੀਦ ਸਨ ਸਿੰਘੀ ਰਾਖੀ ਟੂਟੀ ਮੇਲ ਮਿਲਾਈ ਹੈ॥ ਤਿਨਕੀ ਸੁਨਤਰੁ ਪਵਤ ਕਥਾ ਕੇਭਕਿਤ ਦਾਨ ਨਰ ਪਾਈ ਹੈ॥੧੧੦॥ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਜਾਕੋ ਕੁਊ ਲਾਗੈ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਨਹਾਵੈ ਜਬ॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਕਰ ਭਾਜ ਪਹਾਵੈ ਸਰਬ ਕਰ ਜਾ ਗਾਵੈ ਜਬ॥ ਮੇਰੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤਾਤਾ ਪ੍ਰਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਆਵੈ ਜਬ॥ ਪੂਰਨ ਸੁਤੀਰਥ ਮੁਕਤੰਦਖਿਦਰਾਨਾ[4] ਅਲਾਵੈ ਜਬ॥੧੦੨॥ ਸੋਹਰ ਛੰਦ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਬਿਧਿਤ ਅਨੇਕ ਬਿਬੇਕ ਸੁ ਤੀਰਥ ਹੋ॥ ਕਾਸੀ ਅਵਧ ਪਰਾਗ ਸਰੁਸ ਸੁ ਭਗੀਰਥ ਹੋ॥ ਸਪਤਪੁਰੀ ਸੁਰ ਪੁਰੀ ਸਰਸ ਸਭ ਭਾਤੀ ਹੋ॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਦੇਤ

---

1. ਟੁੱਟੀ ਗੰਢ ਲਵੇ, 2. ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, 3. ਮਾਘ ਦੀ ਸੰਗਰਾਂਦ (ਮਾਘੀ), 4. ਮੁਕਤ ਖਿਦਰਾਣਾ

ਸਕਲਫਲ ਕਾਤੀ ਹੋ॥੧੦੩॥ ਸਲਿਲ ਮਾਹਿ ਜਿਮਿਸੁਰ ਸਰਿ ਤੀਰਥ ਬੇਨੀ ਹੋ॥ ਸਸਤ੍ਰਨ ਮਾਹਿ ਜਿਮਿ ਖੜਗ ਧਾਰ ਅਤਿ ਪੈਨੀ ਹੋ॥ ਦੇਵਨ ਮਹਿ ਦਿਵਰਾਜ ਨਰਨ ਮਹਿ ਰਾਘੋ ਹੋ॥ ਕਪਿਨ ਮਾਹਿ ਹਨੁਮਾਨ ਲੰਕ ਜਿਮਿ ਲਾਘੋ ਹੋ॥੧੦੪॥ ਜਦੁਨ ਮਾਹਿ ਅਕ੍ਰੂਰ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕੋ ਪਯਾਰਾ ਹੋ॥ ਗੋਪਿਨ ਮਾਹਿ ਗੰਭੀਰ ਰਾਧਿਕਾ ਨਾ ਰਾਹੋ॥ ਗਰੁਨ ਮਾਹਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਧਾਰਾ ਹੋ॥ ਦੇਸਨ ਮਾਹਿ ਜਿਮਿ ਮੱਧਦੇਸ[1] ਨਿਰਧਾਰਾ ਹੋ॥੧੦੫॥ ਦਿਜਨ ਮਾਹਿ ਬਿਧਿ ਪਾਰੀ ਅਤਿਹਿ ਸਜਾਨਾ ਹੋ॥ ਗੁਨਨ ਮਾਹਿ ਜਿਮਿ ਸਾਤ ਸੁਮਤਿ ਪਹਿਚਾਨਾ ਹੋ॥ ਗੁਰੁਦਵਾਰਨ ਮਹਿ ਜਥਾ ਚਾਰ ਸੁਬਿਚਾਰਾ ਹੋ॥ ਭੂਮ ਮਾਲਵੇ ਮਾਹਿ ਮੁਕਤਸਰ ਭਾਰੀ ਹੋ॥੧੦੬॥ ਮਨ ਬਾਛਤ ਫਲ ਦੇਤ ਬਿਦਿਤ ਜਗਜਾਗਹੋ॥ ਪ੍ਰਤਿ ਬਰਖਹਿ ਨਿਤ ਮਾਘ ਭੀਰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੋ॥ ਕਾਸੀ ਅਵਧ ਪ੍ਰਯਾਗਕਲਾ[2] ਨਹਿ ਖੋੜਸ ਹੋ॥ ਜਹਿਅਸ ਭਕਤ ਉਮੰਗ ਅੰਗਲਗ ਛੋੜਸ ਹੋ॥੧੦੭॥ ਸਿੰਘਨ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਬਦ ਸੁਨ ਗਾਵੇਜੋ॥ ਚਰਨ ਧੂਰ ਰਜ ਲਾਇ ਸੁ ਮਾਥ ਨਿਵਾਵਾਵੈ ਜੋ॥ ਸੁਤ ਬਿਤ ਸੰਪਤ ਸੁਖਦ ਸਮਗ੍ਰ ਸੁ ਪਾਵੈ ਜੋ॥ ਬਹੁਰ ਨ ਗਰਭ ਮਝਾਰ ਭਜਨ ਚਿਤ ਲਾਵੈ ਜੋ॥੧੦੮॥ਜੋ ਫਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੁਨਿ ਮੰਜਨ ਪਾਵੈ ਹੋ॥ ਸੋਇ ਫਲ ਸੋਇ ਗਤ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਨਾਵੈ ਹੋ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਦੈ ਬਰਦਾਨ ਮਾਨ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੋ॥ ਚਿਤਵਤ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਅਧਿਕ ਗੁਨ ਨੇਮੀ ਹੋ॥੧੦੯॥ ਅਸਟਾਦਸ ਰਚ ਬਯਾਸ[3] ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਕਾਰਹੋ॥ ਪਰੋਪਕਾਰ ਸੁਈ ਪੁੰਨਸ ਪਾਪ ਅਪਕਾਰਾ ਹੋ॥ ਤੁਟੀ ਮੇਲਨਹਾਰ ਮੋਰ ਸੁਤ ਬਾਗ ਹੋ॥ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ ਸੰਗ ਨਿਰਧਾਰਾਹੋ॥੧੧੦॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਕਥਾ ਪਢੈ ਸੁਨ ਗਾਵੈ ਹੋ॥ ਮੁਕਤਨਹਿਤੁ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰਾਇ ਛਕਾਵੈ ਹੋ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਬਰ ਲੇਇ ਫੇਰਨਹਿ ਆਵੈ ਹੋ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਅਨੂਪ ਭਕਤ ਨਰਪਾਵੈ ਹੋ॥੧੧੨॥ਦੋ:॥ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਬਰਦੈਨ ਬਰ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਧਾਮ॥ ਜਹਨਿ ਵਸਤ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨ ਪੂਰਨ ਕਾਮ॥੧੧੩॥ਚੋ:॥ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦਖਨ ਗਏ॥ ਧਨੁਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਲਿਖਤ ਸਭ ਦਏ॥ ਅਠਾਰਹਿ ਸਤ ਤੀਸ ਸੁ ਸੰਮਤ॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਸਿੰਘ ਮਿਲ ਪੰਗਤ॥੧੧੪॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਬਾਤ ਚਲਾਈ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿਆ ਤੀਰਥ ਮਨ ਆਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਗਯ ਹੂੰ ਤਿਨ ਪਾਈ॥ ਤਾਂਤੇ ਕਾਗਦ ਖੋਜ ਲਿਖਾਈ॥੧੧੫॥ ਗੁਰੁਮੁਖ ਥੇ ਜੇਤੇ ਤਿਹ ਕਾਲਾ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਸਜ ਸੁ ਸਲਾਹ ਰਸਾਲਾ॥ ਪਠਯੋ ਹੁਕਮਨਾਮੋ ਲਿਖ ਐਸੇ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਹੁ ਮੁਕਤਸਰ ਜੈਸੇ॥੧੧੬॥ ਤਾਤਕਾਲ ਤਿਨ ਕੀਨ ਤਯਾਰੀ॥ ਸਲੂਵਾਲੇ ਦੂੰਨਾ ਸਿੰਘ ਭਾਰੀ॥ ਜੀਵਣ ਸਿੰਘ ਬਾਦਰ ਚਲ ਆਯੋ॥ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਅਬਲੂਕੋ ਗਾਯੋ॥੧੧੭॥ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਬਹਲੋ ਕਾ ਮਿਲਾ॥ ਸੰਗਤ ਸਿੰਘ ਬਲੋਕਾ ਚਲਾ॥

ਸਭ ਜੁਰਿ[4] ਗ੍ਰਾਮ ਰੁਖਾਲੇ ਆਏ॥ ਬਸਤ ਸੰਤ ਜਹ ਇਕ ਹਰਖਾਏ॥੧੧੮॥

---

1. ਪੰਜਾਬ, 2. ਪ੍ਰਯਾਗ ਰਾਜ, 3. ਬਿਆਸ ਰਿਸ਼ੀ, 4. ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ

ਭਗਤ ਰਾਮ ਮਤਿ ਸੰਤ ਉਦਾਸੀ॥ ਬਿਰਧ ਅਧਿਕ ਸਤਰੀਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਸੁਝਨ ਨਯਨ ਅੰਧ ਭਾ ਸੋਈ॥ ਖੋਜਤ ਰਹੇ ਤੀਨ ਦਿਨ ਜੋਈ॥੧੧੯॥ ਚਤੁਰਥ ਦਿਨ ਸਹੀਦ ਗੰਜ ਮਿਲਾ॥ ਅਸਿਤ ਚਿਨ ਤੇਜ ਜਾਹਿਰ ਭਲਾ॥ ਤਾਤੇ ਸਤ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਸਾਧੇ॥ ਰਹਤਰੀਤ ਮੰਜੀਕੀ ਬਾਂਧੇ॥੧੨੦॥ ਤਬ ਤੇ ਅਬਲੌ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਏ॥ ਬਨਤ ਬਸਤਪੁਰ ਸੋਭਾ ਭਏ॥ ਭਗਤ ਰਾਮਕੀ ਆਯੁ ਮਹਾਨਾ॥ ਪੰਦਰਹ ਬਰਖ ਜੁਧ ਸਵਧਾਨਾ॥੧੨੧॥ ਮੁਕਿਤ ਸਰੋਵਰ ਜਹ ਤੇ ਥਾਪਯੋ॥ ਦੇਖਯੋ ਜੁਧ ਦਰਸ ਪ੍ਰਭ ਆਪਯੋ॥ ਪੁਨ ਹਮੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ ਭਯੋ॥ ਹਰ ਸਹਾਇ ਗੁਰੁਪੁਰ ਸੋ ਜਯੋ॥੧੨੨॥ ਤਿਨ ਬਹੁ ਮਾਘੀ ਮੇਲ ਮਗਾਯੋ॥ ਕਰ ਰਖਯਾ ਬਹੁ ਸੇਵ ਕਰਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਪੁਤਰਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁ ਛਕਾਯੋ॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰਰ ਦਵਾਰ ਦਿਖਾਯੋ॥੧੨੩॥ਦੋ:॥ ਪਢਤ ਸੁਨਤ ਜਿਹ ਭਾਵਨਾ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪਾਇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸੁ ਸਿੰਘ ਗਨ ਚਰਨ ਧੂਰ ਚਖ ਲਾਇ॥੧੨੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੨੩॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਗੁਰ ਖੰਡਾਤਰ ਸਤਿ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਗਰਧੇ ਮੁਕਿਤਸਰ ਜੁਧ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਦਵੈ ਤ੍ਰਿਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੩੨॥ਚੌ:॥ ਚਲ ਖਾਨਾ ਕਪੂਰ ਪੈ ਆਯੋ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਸਭ ਭੇਦ ਬਤਾਯੋ॥ ਜੁਧ ਭੂਮ ਪਰ ਨਰ ਸਭ ਚਾਲੀ॥ ਆਪ ਸਤਗੁਰੁ ਨੀਕ ਨਿਹਾਲੀ॥੧॥ ਇਤ ਸਤ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਰਤਾਯੋ॥ ਸੁਨ ਸੋਦਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਯੋ॥ ਤੰਬੂ ਜਾਇ ਕੀਨ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ॥ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ ਫੇਰ ਅਭਿਰਾਮਾ॥੧੧੨॥ ਉਤਰੇ ਜਾਇ ਸਰਾਇ ਕਿਨਾਰੇ॥ ਸੋਹਤ ਸੰਗ ਬਰਾਰ ਅਪਾਰੇ॥ ਤਾ ਇਕ ਰਾਹਤ ਜੋਗੀ ਬਰ ਸਾਧੂ॥ ਜਿਹ ਜਗ ਜਾਨਤ ਮਤੋ ਅਗਾਧੂ॥੩॥ ਤਿਨ ਪੂਛੀ ਕਿਹਿ ਡੇਰਾ ਆਯੋ॥ ਜਾਟਨ ਗੁਰੂ ਮਰੈਲਾ[1] ਗਾਯੋ॥ ਕਿਤੀ ਆਯੁ ਬਲ ਪੂਛਤ ਕਹੀ॥ ਚਾਲੀਸ ਕੇ ਅੰਤਰ ਮਤਿ ਲਹੀ॥੪॥ ਤਾ ਲੰਮੇ ਕੀ ਸੰਗਤ ਆਈ॥ ਉਪਦੇਸ ਗੁਰ ਗਯਾਨ ਦ੍ਰਿਢਾਈ॥ ਜੋਗੀ ਸੇ ਵਕ ਜਾਇ ਜਨਾਈ॥ ਇਕ ਨ੍ਰਿਪ[3] ਇਵ ਨਿਰਖਯੋ ਗੁਰੂ ਰਾਈ॥੫॥ ਸੁਨਤਿਨ ਕਹੀ ਕਿ ਉਮਰ ਨ ਜਾਕੀ॥ ਸਾਧਨਾ ਕਥੇ ਸਾਧਨਾ ਤਾਕੀ॥ ਕਿਨ ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਢਿਗ ਆਇ ਜਨਾਈ॥ ਜੋਗੀ ਇਹਿ ਬਿਦਿ ਬਿਯੰਗ ਅਲਾਈ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਾਚ ਕਹਿ ਜੋਗੀ॥ ਹੈ ਯਾ ਅਧਿਕ ਆਯੁ ਬਲ ਭੋਗੀ॥ ਪਾਚ ਹਜਾਰ ਏਕ ਸੈ ਬੀਸਾ॥ ਯਾਕੀ ਹੈ ਆਯੁਰਬਲ ਈਸਾ॥੭॥ ਆਯੁ ਅਧਿਕ ਅਤਿਮਾਨ ਸੁ ਜਾ ਕੇ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਅਨੰਨਯ ਭਜਨ ਕਹਤਾਕੇ॥ ਤਿਹ ਸੇਵਕਨ ਜਾਇ ਸੋ ਕਹੀ॥ ਗੁਰੂ ਮੁਰੈਲਾ ਬੋਲਤ ਯਹੀ॥੮॥ ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਜੋਗੀ ਤਬ ਆਯੋ॥ ਕਿਮ ਮਮ ਆਯੁ ਖਬਰ ਗੁਰਪਾਯੋ॥ ਸੋਦਰਾ[4] ਸਮਯ ਦਰਸ ਤਿਨਕੀਨਾ॥ ਲੈ ਲਸਟਕਾ ਬਿਰਧ ਤਨਖੀਨਾ॥੯॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਗੁਰ ਪਾਸ ਬਿਠਾਯੋ॥ ਬੰਦ ਚਰਨ ਗੁਰ

---

1. ਜੱਟਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਗੁਰੂ, ਮੁਹਰੀ ਗੁਰੂ, 2. ਇਕ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਨਾਂ, 3. ਰਾਜੇ ਸਮਾਨ, 4. ਰਹਿਰਾਸ ਦੇ ਸਮੇਂ

ਬੈਠ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸਮਯ ਜਾਨ ਬੋਲਯੋ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਅਲਪ ਅਵਸਥਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਈ॥੧੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਆਤਮਾ ਅਚਲ॥ ਬਾਲ ਜੁਬਾ[1] ਬਿਰਧਾ ਪਨ ਕੋ ਫਲ॥ ਦੇਹ ਧਰਮ ਆਤਮ ਕੋ ਨਾਹੀ॥ ਆਤਮ ਬਿਲਗ ਸੁ ਦੀਖਤ ਤਾਹੀ॥ਦੋ:॥ ਨਵ ਖਿੰਥੜਾ ਹਮ ਲਯੋ ਤੁਮ ਰਾਖਯੋ ਸੁ ਪੁਰਾਨ॥ ਰਹਤ ਜਨਮ ਅਰੁ ਜਰਾ ਤੇ ਆਤਮ ਰੂਪ ਪਛਾਨ॥੧੨॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਤ ਸੰਤ ਤਬ ਦੋਊ ਕਰ[2] ਜੋਰੇ॥[3] ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜਾਨ ਜਿਅ ਜੋਰੇ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕਹਹੁ ਕਛੁ ਕਥਾ॥ ਨਿਰਖੀ ਇਤੀ ਆਯੁ ਬਲ ਜਥਾ॥੧੩॥ ਲਾਗਿ ਸਮਾਧਮੋਰ ਇਕ ਬਾਰਾ॥ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਪਰ ਨੈਨ ਉਘਾਰਾ॥ ਹੇਰਾ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਨ ਕੋਊ॥ ਭਯੋ ਕਹਾ ਉਹ ਬਿਸਮਯੋ ਸੋਊ॥੧੪॥ ਤੀਸਰ ਮਜਲ ਏਕ ਨਰ ਪਾਯੋ॥ ਤਾਸੋ ਮੈ ਪੂਛਯੋ ਮਨ ਲਯੋ॥ ਤਿਨਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਬਰੱਖ ਦਵਾਦਸਾ॥[4] ਪਰਾਕਾਲ[5] ਨਰ ਰਹਾ ਨ ਕਊ ਪਸ॥੧੫॥ ਕੋਸ ਪਾਚ ਸੈਭਈ ਨ ਬਰਖਾ॥ ਦਵਾਦਸ ਬਰਖ ਅੰਨ ਬਿਨ ਕਰਖਾ॥ ਅਜੀ ਸੀਸ ਪੰਚਾਸ ਰੁਪੈਆ॥ ਸੋਊ ਦੁਰਲਭ ਕਹੁ ਕਹੁ ਪੈਯਾ॥੧੬॥ ਅਬ ਸੁਕਾਲ ਬਰਖਾ ਅਤਿ ਭਈ॥ ਪੁੱਨ ਨਰ ਨਿਰਖ ਪਰਤ ਇਤ ਆਈ॥ ਸੋ ਪ੍ਰਭ ਆਪਨੀ ਆਯੁ ਮਝਾਰੀ॥ ਉਜਰਤ ਬਸਤ ਲਖਯੋ ਬਹੁਬਾਰੀ॥੧੭॥ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗਯ ਪ੍ਰਮੇਸ੍ਰ ਪਛਾਨਾ॥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਸਕਲ ਘਟਨਾਥਾ॥ ਤੁਮਤੇ ਅਹਹਿ ਨਹੀ ਕਛੁ ਛਾਨਾ॥ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮੈ ਕਰਹੁ ਬਖਾਨਾ॥੧੮ਦੋ:॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੁਹਿ ਸਿਖ ਕਰ ਕੀਜੈ ਦਾਸ ਸਮਾਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਹੋਹੁਗੇ ਪੰਥ ਬ੍ਰਿਧਿ ਜਿਅਜਾਨ॥੧੯॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕਿਉ ਹੰਕਾਰ ਉਰ ਗੁਰਹਿ ਬੁਲਾਯੋ ਆਪ॥ ਪੁਨ ਪਾਯੋ ਪਰਤੇ ਅਯੋ ਭਯੋ ਸੁ ਸਿਖ ਅਪਾਪ॥੨੦॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਜੋਗੀ ਦਰਸ ਕਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਮਹਾਨ॥ ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮ ਮਹਿ ਜਾਇ ਕੇ ਕਰਨ ਲਗੋ ਗੁਰ ਧਯਾਨ॥

ਸਾਖੀ॥੨੪॥

ਚੌ:॥ ਆਗੇ ਚਲੇ ਦੀਨ ਦੁਖ ਦਾਰੀ॥ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰੁ ਹਰਿ ਅਵਤਾਰੀ॥ ਖਰੇ ਨਖੇ ਹੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮਝਾਰਾ॥ ਮਿਲੇ ਜਾਟ ਤਹਿ ਆਇ ਗਵਾਰਾ॥੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਇਤ ਰਹਿਏ ਨਾਹੀ॥ ਤੁਰਕਨ ਤੇ ਹਮ ਅਧਿਕ ਡਰਾਹੀ॥ ਤਹਤੇ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਆਗੇ ਗਏ॥ ਫਤੇ ਸੰਮ੍ਰ ਠਹਰਤ ਭਏ॥੨॥ ਤ੍ਹਹਾਂ ਹਰੀ ਕੇ ਆਏ ਜਾਟ॥ ਲੁੰਗੀ ਖੇਸ ਭੇਦ ਜਸ ਖਾਟ॥ ਲੁੰਗੀ ਬਾਂਧ ਖੇਸ ਪ੍ਰਭ ਲੀਨਾ॥ ਜਥਾ ਦੇਸ ਤਸ ਭੇਸ ਸੁ ਕੀਨਾ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਹਰੀ ਕੇ ਪਯਾਰੇ॥ ਜਾਗਹੁ ਨਿਸਾ[6] ਸੁਚੇਤੀ ਧਾਰੇ॥ ਹਮਰੇ ਸੰਗ ਜਾਟ ਬੈਰਾਰਾ॥ ਅਹਹਿ ਧਾੜਵੀ ਸੁਨ ਸਰਦਾਰਾ॥੪॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਛਕਿ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਰਹਤ ਅਚੇਤ ਭਏ ਸੁਖ ਸਾਨਾ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਾ॥ ਮਾਨਯੋ ਬਚਨ ਹਰੀ ਕੇ ਤਹਾ॥੫॥ ਸੇਵਕ ਡੋਗਰ ਸੁ ਥਲ ਬਿਰਾਏ॥ ਆਪ ਆਪਨੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਏ॥ ਪਹਰ ਰਾਤ ਜਬ ਬੀਤੀ ਜਾਨੀ॥

1. ਜਵਾਨੀ, 2. ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ, 3. ਜੋੜੇ, 4. ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ, 5. ਕਾਲ ਪੈ ਗਿਆ, 6. ਰਾਤ

ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰੂ ਧਨਪਾਨੀ॥੬॥ ਕੌਨੋ ਹਰੀ ਕੋ ਪਾਰੇ ਮਾਹੀ॥ ਕਹੀ ਡੋਗਰ ਨ ਡੋਗਰ ਹਯਾਹੀ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਅਰਧ ਨਿਸਾ ਪੁਨ ਕਹੀ॥ ਪਹਰ ਰਾਤ ਹੂੰ ਭਾਖੀ ਸਹੀ॥੭॥ ਡੋਗਰ ਕਹਤ ਰਹੇ ਹਮ ਅਹੈ॥ ਨਾਹਿ ਹਰੀਕੇ ਪਹਰੇ ਰਹੈ॥ ਕਰ ਮਦ ਪਾਨ ਸਬਹਿ ਘਰ ਗਏ॥ ਹਮ ਜਾਗਤ ਪ੍ਰਭ ਹਾਜਰ ਰਹੇ॥੮॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਚੌਧਰੀ ਡੋਗਰ॥ ਰਹਹਿ ਹਰੀ ਕੇ ਬਸਤ ਜਾਟ ਬਰ॥ ਤਬਤੇ ਡੋਗਰ ਭਏ ਚੌਧਰੀ॥ ਬਿਗਰ ਗਈ ਚੌਧਰਾਇਤ ਹਰੀ॥੯॥ ਆਗੇ ਕਿਆ ਬਦਰੀ ਤਰ ਡੇਰਾ॥ ਸੁਛਯ ਭੂਮ ਭਲ ਆਸਨ ਹੇਰਾ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪੁਨ ਕਰੀ ਤਯਾਰੀ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਬਜੀਦੇ ਉਤਰੇ ਤਾਰੀ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੨੫॥

ਚੌ:॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਗਈ॥ ਅਬ ਕਸੂਰ ਅਤਿ ਨਿਕਟ ਬਤਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਦਵਾਬਿੰਸਤਿ ਨੌਬਤ॥ ਝਰਤ ਰਹਤ ਕਸੂਰ ਪ੍ਰਭ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਿ ਕਾਨੋ[1] ਕਾਛੇ॥ ਬਜਿ ਹੈ ਹਮਰੀ ਨੌਬਤ ਆਛੈ॥ ਤਬ ਲੌ ਤੀਤਰ ਬੋਲਯੋ ਆਈ॥ ਬਿਹਸਿ ਉਠੇ ਕਲਗੀਧਰ ਗਈ॥੨॥ ਜਾਬੋਲਾ ਤਾ ਲਧਾ ਸਹੀ॥ ਬਚਨ ਕਰਤ ਹਯ ਬਾਗਨ ਗਹੀ॥ ਬਾਜ ਸਵਾਨ ਤਾ ਪਾਛੈ ਡਾਰੇ॥ ਮਾਰਹਿ ਬਾਜ ਨ ਤੀਤਰ ਹਾਰੇ॥ ਸਵਾਨਨ ਸੰਗ ਜਾਇ ਜਬ ਬਾਜਾ॥ ਗਾਹਿਨ ਤੀਤਰ ਸਰਹਿ ਨ ਕਾਜਾ॥੩॥ ਕੋਸ ਪਚੀਸ ਸਈਸ ਆਨੰਦ॥ ਪਕਰਯੋ ਤੀਤਰ ਜਾਇ ਸੁਮੰਦ॥ ਨੋਚੇ ਪਰ ਅਰ ਬਾਜ ਤਰਾਵਾ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਅਸਪਾਲੀਆ ਲਾਵਾ॥੪॥ ਸਮਰਥ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨ ਸਕਈ॥ ਕਰ ਢਿਠਾਈ ਮੈ ਨਿਜ ਮਤ ਕਈ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਤਵ ਨਾਮ ਮਹਾਨਾ॥ ਕਤ ਤੀਤਰ ਸਿਕਾਰ ਮਨਮਾਨਾ॥੫॥ ਇਕ ਤੀਤਰ ਇਤੀ ਕੋਸ ਸੁਧਾਏ॥ ਕਾਯਾ ਮੈ ਸੁਖ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਏ॥ ਥਕੇ ਸੂਰ ਹਯ ਥਕਿ ਜਕਿ ਗਏ॥ ਤੀਤਰ ਮਾਰ ਸੂਰ[2] ਨਹਿ ਭਏ॥੬॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨ ਸੁਮਤਿ ਕਹਾਨੀ॥ ਸਮਯ ਸੁਔਸਰ[3] ਸਮਝ ਬਖਾਨੀ॥ ਹਮਹਿ ਨ ਹਿੰਸਾ ਧਰਮ ਪਿਆਰਾ॥ ਜਹਿ ਹਮ ਨਿਤ ਰੁਚ ਮਾਂਸ ਬਿਚਾਰਾ॥੭॥ ਕੇਵਲ ਜੀਵਨ ਕਰ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਕਾਰਨ ਨਮਿਤ ਕਰਤ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਯਾਤੀਤਰ ਭੀਤਰ ਮਮ ਕਾਜੂ॥ ਸੋ ਸੁਨ ਕਰ ਜੁ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ॥੮॥ ਦੋ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਤੀਤਰ ਜਾਟ ਮਹਾਨਾ॥ ਖਤ੍ਰੀ ਯਹਗਹਿ ਬਾਜ ਬਰ ਦੇਤ ਲੇਹ ਨਿਜਮਾਨਾ॥੯॥ਚੌ:॥ ਏਕ ਬਾਰ ਰੁਪਏ ਕਛ ਲੀਨੇ॥ ਜਾਟ ਜਾਟਿ ਜਿਨ ਕਾਰਜ ਕੀਨੇ॥ ਪੁਨ ਦੂਸਰ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਬਸਾ॥ ਧਨਨ ਦੇਤ ਛਲ ਬਲ ਅਤਿ ਧਸਾ॥੧੦॥ ਕਬਹੁਕ ਤਿਹ ਖਤ੍ਰਿਹ ਦਰਸਾਯੋ॥ ਗੁਰ ਜਾਮਨ ਦੈ ਕਰ ਛੂਟ ਆਯੋ॥ ਤਊ ਜਾਟ ਧਨ ਦੀਨਾ ਨਾਹੀ॥ ਅਬ ਸੁ ਭਯੋ ਤੀਤਰ ਤਨਮਾਹੀ॥੧੧॥ ਖਤ੍ਰੀ ਬਾਜ ਖਾਸ ਮੈ ਜਾਮਿਨ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਦੇਹੁ ਤਾਸੁ ਧਨ ਸਾਮਿਨ॥ ਸੁਨਤ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਚਰਨ ਪਰ ਪਰਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬਕਸਹੁ ਬਚ

---

1. ਘੋੜੇ, 2. ਬਹਾਦਰ, 3. ਸਮਾਂ

ਰਰਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਪੂਛਿ ਪਰਮਾਰਥ॥ ਯਾਤੇ ਬਿਗਰਤ ਨਹਿ ਕੋਊ ਸਵਾਰਥ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਿ ਜੋ ਜਾਮਨ[1] ਦੇਈ॥ ਤਾਸੁ ਚਿੰਤ ਮੁਹਿ ਨਿਸਿ[2] ਦਿਨ ਸੇਈ॥੩॥ ਅਸਕਹਿ ਕਰ ਨਿਜ ਆਸਨ ਆਏ॥ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਇ ਕਰ ਅਗ੍ਰ[3] ਸਿਧਾਏ॥ ਘੋਰਠਕੀ ਤ੍ਰੈਮੇਖੁ ਜੁ ਲਾਗੀ॥ ਅਜਹੁ ਜੰਡ ਤਰੁ[4] ਦੀ ਖਤ ਆਗੀ॥੧੪॥ ਤਹ ਤੇਗੋ ਲੈ ਵਾਲੇ ਆਏ॥ ਸੇਵਨ ਕਰੈ ਨਗਰ ਨਰ ਭਾਏ॥ ਧ੍ਰਤ ਸਵਾਰ ਹੋਇ ਗੁਰ ਰਾਈਂ ਚਲੇ ਬਰਾਰ ਸੰਗ ਕਟਕਾਈ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੨੬॥

ਚੌ:॥ ਦੇਸ ਮਾਲਵੇ ਮਨੁ ਜਤਰਾਏ॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਡੇਰੇ ਲਾਏ॥ ਤੰਬੂਤਾਨ ਸੁ ਬਿਧਿ ਭਲ ਲੀਨੋ॥ ਬੈਠਯੋ ਸਤਗੁਰੁ ਪੂਰਨ ਪੀਨੋ॥੧॥ਦੋ:॥ ਜਾਇ ਰੁਪਾਣੇ ਦੇਗ ਛਕ ਕਿਓ ਸੁਚੇਤਾ ਆਪ॥ ਇਕ ਘੋਘੜ ਮਾਰਯੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰ ਕਰ ਕੈ ਅਤਿਦਾਪ॥੨॥ਚੌ:॥ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਯਹ ਕੈਸੋ॥ ਘੋਘੜ ਮਾਰਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜੈਸੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਘੋਘੜ ਰਾਜਾ॥ ਆਗੇ ਰਹੇ ਅਧਿਕ ਬਲ ਛਾਜਾ॥੩॥ ਸਿਖ ਰਹਯੋ ਪ੍ਰੇਮੀ ਬੜ ਪੂਰਾ॥ ਭਜਨ ਕਰਤ ਅਤਿ ਸੇਵਕ ਸੂਰਾ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸਤ ਸਿੱਖ ਜਿਮਾਏ॥ ਇਕ ਕੰਨਯ ਪਰ ਪਾਪ ਉਠਾਏ॥੪॥ ਕਰ ਜੋਰੀ ਕਨਯਾ ਪਕਰਾਈ॥ ਪਿਤ ਕੇ ਸੰਗ ਰਾਤ ਸੋਵਾਈ॥ ਮੈ ਰਿਤਵੰਤ ਨ੍ਰਿਪਤ ਮਹਾਂ ਭਈ॥ ਅਹਹੈ ਸੁਧ ਸਹੋ ਸੁਖਮਈ॥੫॥ ਨਿਸ ਮਹਿ ਬਿਸ ਭਖਪ੍ਰਾਨ ਨਿਕਾਰੇ॥ ਮਰਤ ਸਾਪ ਘੋਘੜ ਕਰ ਧਾਰੇ॥ ਸਤ ਘੋਘੜ ਸਰੀਰ ਇਨਪਾਯੋ॥ ਭੂਮਿ ਬਾਸਨਾਂ ਭੂਮਹਿ ਆਯੋ॥੬॥ ਸੇਵਕ ਜਾਨ ਮੁਕਿਤ ਤਿਹਿ ਕੀਨਾ॥ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘਨ ਅਨੁਚਿਤ ਚੀਨਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਖੇਲ ਸਿਕਾਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਾਰਾ॥

ਸਾਖੀ॥੨੭॥

ਚੌ:॥ ਹੁਕਮ ਨਾਥ ਤਹ ਜੋਗੀ ਰਹਈ॥ ਗੋਰ ਭਟੀ ਕਾ ਸਬ ਥਲ ਚਹਈ॥ ਤਿਨ ਕਬਹੁਕ ਕਹੀ ਗੁਰ ਸਵਾਮੀ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਦਿਖਰਾਇ ਅਮਾਨੀ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਐਸ ਹੀ ਹੋਈ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਦੇਹੈ ਤੁਹਿ ਸੋਈ॥ ਤਾ ਥਲ ਪਰ ਸਿਕਾਰ ਮਿਸ ਗਏ॥ ਲਾਵਤ ਸਰਧਰ ਪਰ ਪੁਨ ਭਏ॥੨॥ ਬੋਲੇ ਹੁਕਮ ਨਾਥ ਅਤਿ ਨੀਕੇ॥ ਸੋ ਸਾਚਹੁ ਭਾਖਹੁ ਨਿਜ ਜੀਕੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਨੀਕੇ ਮਹਾ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਆਨੰਦ ਪਤਿ ਯਹਾਂ॥੩॥ ਦਿਹਲੀ ਅਰੁ ਲਾਹੌਰ ਅਬ ਜਾਵਹੁ॥ ਕਰ ਭਿਛਯ ਪੁਨ ਨਿਜ ਥਲ ਆਵਹੁ॥ ਹੁਕਮ ਨਾਥ ਕਹਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਸੋ ਨ ਹੁਕਮ ਤਵ ਸੁਨਹੁ ਸੁਖਾਲਾ॥੪॥ ਰਹਯੋ ਨ ਕਤਹੁ ਜਾਨ ਕੇ

---

1. ਜਾਮਨੀ, 2. ਰਾਤ, 3. ਅੱਗੇ, 4. ਜੰਡ ਦਾ ਦਰੱਖਤ, 5. ਇੱਛਾ

ਲਾਇਕ॥ ਰਾਊਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਨਹੁ ਧਰ ਸਾਇਕ॥ ਤਾ ਜੋਗੀ ਕਰਪਾਲੀ ਜੋਈ॥ ਲਯਾਵਤ ਟੋਰੀ ਪੀਲੂ ਸੋਈ॥੫॥ ਤਾਸਨ ਸਭ ਅਯਾਤ ਜੋ ਆਵਤ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਜੋਗੀ ਦੀ ਜਾਵਤ॥ ਬਛਰਾ ਗਾਇ ਸੰਗ ਬਨ ਚਰਹੀ॥ ਦੁਗਧਪਾਨ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਕਰਹੀ॥੬॥ਦੋ:॥ ਏਕ ਪਾਤਰ ਮੈ ਖੀਚਰੀ ਕਰਤ ਜੋਗ ਬਰ ਆਪਾ॥ ਠੋਰ ਪਾਤਰ ਸਭ ਖਾਇਕਰ ਦੇਤ ਜੋਰ ਪੁਨ ਜਾਪ॥੭॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਜੋਗੀ ਉਰ ਅਤਿ ਘਬਰਾਯੋ॥ ਗਾਇਨ ਸੰਗ ਸੁਰਤੀਏ ਆਯੋ॥ ਅਮਰ ਸਰਬ ਸਾਮਾਨਾ ਹਯਾਦੀ॥ ਤਜੇ ਤਿਤਹਿ ਲਖ ਪ੍ਰਭਾ ਅਨਾਦੀ॥੮॥ ਜਹ ਪ੍ਰਭ ਕਰਯੋ ਰਹਯੋ ਤਹ ਡੇਰਾ॥ ਜੰਡ ਰਹੇ ਤ੍ਰੈ ਮੁੰਡ ਸੁ ਹੇਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਸੰਗ ਸਸਤਰ ਝੁਲਾਏ॥ ਅਜਹੁਤਿ ਤਹਿ ਮੰਜੀ ਸੁ ਬਾਨਾਏ॥੯॥ ਪੂਰਤ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਜਨ ਕੀ॥ ਬਕਸਤ ਸਭ ਤਨਖਾਹ ਸੁਤਨ ਕੀ॥ ਬਕਸਾਵਨ ਤਨਖਾਹ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਮਰਜਾਦਾ ਪੁਰਸੋਤਮ ਪ੍ਰਾਨਾ॥੧੦॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੋ ਰੀਤ ਚਲਾਈ॥ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਮਾਰਥ ਦਾਈ॥ ਪੁਨ ਆਗੇ ਖਟ ਕੋਸ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਭੂੰਦੜ[1] ਕਿਆ ਡੇਰਾ ਭਗਵਾਨਾ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੨੮॥

ਚੌ:॥ ਭੂੰਦੜ ਆਨ ਚਰਨ ਲਪਟਾਨਾ॥ ਪਾਂਚ ਰੁਪੈਆ ਥਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਦੂਧ ਅਧਿਕ ਸਿੰਘਾਨ ਛਕਾਯੋ॥ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਨਾਥ ਟਿਕਾਯੋ॥੨੧॥ ਭੂਦੜ ਚਹਹਿ ਰਹਹਿ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਹੋਇ ਕਛੂ ਸਤਸੰਗ ਸਹਾਈ॥ ਸਮਯ ਸਮਾਨ ਸੰਤ ਸੰਗ ਕੀਨਾ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਗਮਨ ਅਨਤ ਚਿਤ ਚੀਨਾ॥੨॥ ਚਢ ਸਤਗੁਰ ਬਹੇੜੀ ਮਹਾਨਾ॥ ਕਾਲ ਝਰਾਣੀ ਡੇਰਾ ਮਾਨਾ॥ ਤਹਾ ਫੁਲਾਹੀ ਮਾਹਿ ਕਾਕ ਸੁਤ॥ ਨਿਰਖੇ ਬੈਠੇ ਲੁਕੇ ਹੇਰ ਉਤ॥੩॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਆਪ ਅਲਾਯੋ॥ ਕਾਕਤਨਯ ਜਿਨ ਹਵੈ ਮੁਹਿਬਾਯੋ॥ ਤਾਸੁ ਤੋਰ ਗਰਦਨ ਅਬਜਾਈ॥ ਕਰਨ ਅਬੇਰ ਹੋਤ ਭਲ ਨਾਈ॥੪॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤਿਮਿ ਗਰਦਨ ਤੋਰੀ॥ ਬੋਲੇ ਹੋਠ ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਜੋਰੀ॥ ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਕਰ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀ॥ ਯਾ ਲਾਗਰੀ ਗੁਰੂ ਗਨ ਗਾਹੀ॥੫॥ ਸਿੰਘਨ ਕਾਉਕਾ ਉਕਰ ਪਰੈ॥ ਦੀਨ ਗਰੀਬ ਦੇਖਨ ਨਹਿ ਡਰੈ॥ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਚੰਦ ਦੀਵਾਨਾ॥ ਮਾਨੈ ਨਹਿਕਿਹਿ ਸਿਖ ਕੀ ਆਨਾ॥੬॥ ਤਾਤੇ ਅਪਨੇ ਘਰ ਕੋ ਜਾਨੇ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋ ਕਰਸਨ ਮਾਨੇ॥ ਅਏ ਭਏ ਮੁਕਿਤ ਸੁਨ ਭਾਈ॥ ਦੀਨੋ ਸਭ ਅਘ ਓਘ ਨਸਾਈ॥੭॥ ਤਹ ਗੁਰੁਦਵਾਰ ਬਿਦਿਤਨ ਰਹਾ॥ ਸਾਹਬ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕਬ ਲਹਾ॥ ਨਿਜ ਗੁਰੁ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਮਾਹੀ॥ ਕਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਮੰਜੀ ਤਬ ਤਾਹੀ॥੮॥ਦੋ:॥ ਤਬ ਤੇ ਪੂਜਤ ਨਾਰ ਨਰ ਪਾਵਤ ਭਾਵਤ ਪ੍ਰੇਮ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਗੁਨ ਗਨ ਗਾਨ ਨ ਕੀ ਮਿਤ ਨ ਅਮਿਤ ਸੂਤ ਨੇਮ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੨੯॥

ਚੌ:॥ ਤਹ ਤੇ ਆਏ ਛਾਬ ਅਗਾਰੀ॥ ਪੂਰਬ ਓਰਕ ਦਿਆਵਾਰੀ॥ ਤਹ ਇਕ

1. ਇਕ ਪਿੰਡ, ਇਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਨਾਂ

ਸਰਪ ਕਾਢਿ ਫਨ ਆਯੋ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਕਰਸੋਂ ਸਰ ਸੋਘਾਯੋ॥ ਪੂਛਿ ਸੇਵਕਨ ਦੀਨ ਭਰੋਸਾ॥ ਰਹੇ ਮਸੰਦ ਪੂਰਬਲੌ ਰੋਸਾ॥ ਕਾਹੂ ਕਹਿ ਨਹਿ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਤਾ ਅਘ ਨਾਗ ਬਿਸੰਯਹ ਆਯੋ॥੨॥ ਤਾਤੇ ਹਮ ਅਬ ਯਾ ਕਹਿ ਮਾਰਾ॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਸੰਤਾਪ ਨਿਵਾਰਾ॥ ਅਬ ਪ੍ਰਭੁ ਸੇਵਕ ਤਾਰਨਹਾਰਾ॥ ਭਜਹਿ ਜਨੋ ਮਲ ਮੂਢ ਗਵਾਰਾ॥੩॥

ਸਾਖੀ॥੩੦॥

ਚੌ:॥ ਗਏ ਗੁਰੂ ਸਰਪੁਨ ਗੁਰੁਰਾਈ॥ ਮਿਲੇ ਆਨ ਸੋਢੀ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਸਕਲ ਬਿਧਿ ਰੀਤੀ॥ ਮਾਨੀ ਆਨ ਨਾਥ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤੀ॥੧॥ ਆਗੇ ਚਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮਹਾਨਾ॥ ਬਿਸ ਸਿਕਾਰ ਕਰ ਚਰਿਤ ਸੁਨਾਨਾ॥ ਸੰਗ ਬਗਰ ਭੀਰ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਬੋਲਤ ਸਭ ਨਿਜ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰੀ॥

ਸਾਖੀ॥੩੧॥

ਚੌ:॥ ਛਤਿਆਣੇ[1] ਪ੍ਰਭੁ ਡੇਰਾ ਕੀਨਾ॥ ਨਿਕਟ ਫਕੀਰ ਸੁ ਬ੍ਰਹਮੀ ਚੀਨਾ॥ ਤਬ ਬਰਾਰ ਗਨ ਅਧਿਕ ਰਿਸਾਏ॥ ਲੋਭ ਲਹਰ ਮਹਿ ਮਨ ਭਰਮਾਏ॥ ਬੋਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਅਘਹਾਰੀ॥ ਆਗੇ ਸਾਬੋ ਕੀ ਧਰ ਸਾਰੀ॥ ਦੇਹੁ ਚਾਕਰੀ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਆਗੇ ਜਾਨ ਦੇਹਿ ਤਬ ਆਲਾ॥੨॥ ਅਸ ਕਹਿ ਪਕਰ ਬਾਗ ਤਬ ਲੀਨੀ॥ ਬਿਹਸਿ ਨਾਥ ਅਸ ਆਗਯ ਕੀਨੀ॥ ਦੈ ਹੈ ਸਭੇ ਚਾਕਰੀ ਤੁਮਰੀ॥ ਕਰਹੁਨ ਉਜਲਤ ਇਤਨੀ ਤਗਰੀ॥੩॥ ਤੇ ਬੋਲੇ ਹਮ ਔਰ ਨ ਜਾਨੈ॥ ਹੈ ਬੈਰਾਰਨ ਆਨ ਪਛਾਨੈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿ ਅਬ ਧਨ ਨਾਹੀ॥ ਰਾਖਹੁ ਤੁਮ ਸਿਖੀ ਅਬਪਾਹੀ॥੪॥ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਜੋ ਕਰਹੁ ਬਿਦਾਵਾ[2]॥ ਨੇਹੁ ਅਬਹਿ ਧਨ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੇ ਤਬ ਕਹਿਤ ਬਰਾਰ ਅਯਾਨੇ॥ ਧਨ ਤੇ ਅਧਿਕ ਨ ਸਿਖੀ ਜਾਨੇ॥੫॥ ਬੋਲੇ ਮਹਾਰਾਜ ਧਨ ਦੀਜੈ॥ ਬਾਤਨ ਤੇ ਬਿਲ ਮਾਇ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਤਾ ਛਿਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸਰ ਧਨ ਸੰਧਾਨਾ॥ ਮਾਰਯੋ ਮਧਯ ਅਕਾਸ ਨਿਸਾਨਾ॥੬॥ ਸੋ ਕੁਬੇਰ ਢਿਗ ਪਾਤੀ ਗਈ॥ ਤਿਨ ਖਚਰ ਇਕਧਨ ਸੁ ਪਠਾਈ॥ ਮੇਘ ਬਰਖ ਬਹੁਬਹੀ ਥਿਯਾਰਾ॥ ਭਾਜੇ ਸਭ ਬੇਰਾਰ ਨਿਕਾਰਾ॥੭॥ ਮਾਲਨ ਕੇ ਤਰੁ ਤਰ ਭਏਖਰੇ॥ ਕਮਰੀ ਗੁਰੁ ਘੋਰਨ ਪਰ ਕਰੇ॥ ਸਿਰ ਧਰਤੀ ਸੁ ਅਸਵ ਬਚਾਏ॥ ਪੜੇ ਗੜੇ ਪ੍ਰਭ ਖੜੇ ਤਿਥਾਏ॥੮॥ ਏਕ ਕੋਸ ਭਾਰ ਪਰਾ ਸੁ ਗਰਾ॥ ਪੁਨ ਸਭ ਮਿਟਾ ਅਕਾਸ ਸੁਖਰਾ॥ ਤਾਹੀਂ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ ਸੁ ਲਗਾਯੋ॥ ਗੁਪਤਨ ਸੰਗਤ ਦਰਸਨ ਪਾਯੋ॥੯॥ ਇਕ ਸਿੱਖ ਇਕ ਖੱਚਰ ਧਨ ਰਾਖਾ॥ ਚਲਯੋ ਗਯੋ ਪੁਨ ਗੁਪਤ ਸੁਭਾਖਾ॥ ਖੁਰਜੀ ਖੋਲ ਸੁ ਖਿਚਰੀ ਪਾਈ॥ ਮੋਹਰ ਅਰੁ ਰੁਪਅਨ ਭਰ ਭਾਈ॥੧੦॥ ਆਉ ਲੇਹੁ ਚਾਕਰੀ ਬਰਾਰੋ॥ ਮਤ ਕਛੁ ਮਨ ਮਹਿ ਅਵਰ[3]

1. ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਮ, 2. ਬੇਮੁੱਖ, ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਛੱਡ ਦਿਓ, 3. ਕੁਝ ਹੋਰ

ਬਿਚਾਰੋ॥ ਆਨਾ ਆਠ ਸਵਾਰਹਿ[1] ਦੀਆ॥ ਆਨਾ ਚਾਰ[2] ਸੁ ਪੈਦਲ ਕੀਆ॥੧੧॥ ਕਤਹੁ ਰੁਪੈਆ ਆਨਾ ਆਠ॥ ਮਿਲਾ ਸਵਾਰ ਸੁ ਪੈਦਲ ਜਾਠ॥ ਨੌ ਸੈ ਪੈਦਲ ਸੰਗ ਬਰਾਰਾ॥ ਜਾਨ ਪਾਂਚ ਸੈ ਤਬਹਿ ਸਵਾਰਾ॥੧੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥ ਲੈ ਤੂਹੂੰ ਚਾਕਰੀ ਸੁਪੂਰਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਬਕਸਹੁ ਸਿੱਖੀ॥ ਅਪਰ ਸਰਬ ਕਛੁ ਆਗਹਿ ਲਿੱਖੀ॥੧੩॥ ਕਾਹੂ ਕੀ ਨ ਕਮੀ ਮਮ ਗੇਹਾ॥[3] ਚਾਹਤ ਇਕ ਪਦ ਪਦਮ ਸਨੇਹਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਕਹੀ ਸੀਲ[4] ਤੇ ਰਾਖਾ॥ ਸਿਖੀ ਮੂਲ ਬਰਾਰ ਸੁ ਸਾਖਾ॥੧੪॥ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਜੁ ਮਝੈਲਨ ਰਾਖੀ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਲਵ ਸਾਖੀ॥ ਜੋ ਨਹਿ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਤੂ ਹੋਤੋ॥ ਤੋ ਕਲੰਕ ਨਹਿ ਛੂਟਤ ਜੋਤੋ॥੧੪॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਪੁਨ ਇਮ ਕਹੀ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਕਰ ਮਮ ਬਚ ਸਹੀ॥ ਰਾਖੁ ਕੇਸ ਅਰ ਤਯਾਗ ਤਮਾਕੂ॥ ਛਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ ਨੀਤ ਸੁ ਪਾਕੂ॥੧੬॥ ਦਾਨਾ ਕਹਤ ਸੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਅਫਰਤ ਪੇਟ ਪਾਨ ਬਿਖ ਬਾਲਾ॥ ਕੇਸ ਰਾਖ ਕਾਹੇ ਇਹ ਸਵਾਮੀ॥ ਸੁਨ ਦਾਨਾ ਬਚ ਮੋਰ ਸੁਦਾਮੀ॥੧੭॥ ਨਰਕ ਪਰਤ ਸਿੱਖ ਕੇਸਨਿ ਗਹਿ ਕੈ॥ ਕਾਢਹੁ ਮੈ ਸਨੀਤ ਮਗ ਚਹਿਕੈ॥ ਦਾਨੇ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ॥ ਦਾਢੀ ਬੜੀ ਮੋਰ ਜਨ ਰੰਜਨ॥੧੮॥ ਜੂਰਾ ਖੋਲਤਬਹਿ ਤਿਨ ਦੀਓ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਯਾਕਹਿ ਸਹਿ ਲੀਓ॥ ਬਿਹਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਖ ਤਿਹ ਦਾਢੀ॥ ਭਲੀ ਜੁਕਿਤ ਅਸਪਾਲੀ ਕਾਢੀ॥ ਬਚਨ ਮਾਨ ਪੁਨ ਪਾਹੁਲ[5] ਲੀਨੀ॥ ਰਾਖੇ ਕੇਸ ਰਹਤ ਸਭ ਕੀਨੀ॥੧੯॥ ਨਾਹਿਨ ਲਈ ਚਾਕਰੀ ਤਬਹੀ॥ ਰਾਖੀ ਸਿਖੀ ਪੂਰਨ ਸਬਹੀ॥ ਮਾਗੁਮਾਗੁ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ॥ ਚਲਹੁ ਧਾਮ ਮਮ ਆਸਾ ਯਹੀ॥੨੦॥ ਬੋਲੇ ਪੁਨ ਬਰਾਰ ਅਜਾਨਾ॥ ਰਹੇ ਧਾਮ ਜੋ ਜਾਟ ਜਵਾਨਾ॥ ਤਿਨਹੂੰ ਕੀ ਚਾਕਰੀ ਸਦੀਜੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਆਇਦੇ ਲੀਜੈ॥੨੧॥ ਲੈ ਧਨ ਗਏ ਜਬੈ ਬੈਰਾਰਾ॥ ਆਪੁਸ ਮਾਹਿ ਤਬਕੀਨ ਉਚਾਰਾ॥ ਬਰਛੀਨੋਕ[6] ਰੋਕ ਧਨ ਗੁਰ ਕਰ॥ ਲੀਨੋ ਹਮਨੇ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ॥੨੨॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਕਹਤ ਬੈਰਾਰਾ॥ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਇਮਿ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ॥ ਮੋਰ ਖਾਲਸਾ ਧਨਇਨ ਲੇਈ॥ ਰਾਜਜ ਤੇਜ ਪਰਜਾ ਬਨ ਸੇਈ॥੨੩॥

ਸਾਖੀ॥੩੨॥

ਚੌ:॥ ਲਖੀ ਜੰਗਲ ਤਹ ਤੇ ਗਏ॥ ਪੂਛਤ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਏ॥ ਕਿਤਨੀ ਦੂਰ ਗਰਾਮ ਤਵ ਭਾਈ॥ ਸਵਾ ਕੋਸ ਤਬ ਤਾਹਿ ਆਲਾਈ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਹੀ ਕਿ ਸੋਦਰ ਸਮਾ॥ ਪੁਨ ਚਲਿਹੈ ਅਬ ਚਾਤਹ ਥਮਾਂ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਮਾਨ ਸੁ ਲਯਾਯੋ॥ ਲਾਂਗਰੀ ਨ ਪਰਦਾਸ ਬਨਾਯੋ॥੨॥ ਤਾਸ ਭੂਮ ਕੀ ਕਰੀ ਬੜਾਈ॥ ਭਏ ਪ੍ਰਾਤ ਸਭ ਸੰਗਤ ਆਈ॥

---

1. ਸਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਠ ਆਨੇ, 2. ਪੈਦਲ ਨੂੰ ਚਾਰ ਆਨੇ, 3. ਘਰ, 4. ਸੰਤੋਖ, ਸਬਰ, 5. ਅੰਮ੍ਰਿਤ, 6. ਤਾਕਤ ਨਾਲ

ਮਹਮਾ ਅਬਲੂ ਆਦਿਕ ਆਏ॥ ਜੁਰਿ ਜੁਰਿ ਪੰਚ ਲੋਕ ਸਮੁਦਾਏ॥੩॥ ਸੂਮਾ ਬੂਰੀ ਮਾਹਿਖ ਦੁਹਾਈ॥ ਪੂਛਤ ਸਤਗੁਰੁ ਸਰਬ ਜਤਾਈ॥ ਛਕਯੋ ਨਾਥ ਪਯ ਪਲੰਗ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਈ ਜੁਰਿ ਆਇ ਸਮਾਜੇ॥੪॥ ਕਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਲਿਆਏ॥ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਏ॥ ਏਕ ਬਛੇਰਾ[1] ਭਲਾ ਚਢਾਯੋ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਪਾਯੋ॥੫॥ ਚਲੀ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਤਹਾ ਕਥਾਨਾ॥ ਕਥਤ ਜੁਧ ਕੇ ਛੰਦ ਅਮਾਨਾ॥ ਕਾਲ ਕਰਮ ਗਤਿ ਸੁਤ ਕਰਤੂਤੀ॥ ਪੂਛਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਮਾਨਸੁ ਬਹੁਤੀ॥੬॥ **ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਤਸਾਹੀ ਦਸ॥੧੦॥** ਲਖੀ ਜੰਗਲ ਖਾਲਸਾ ਦੀਦਾਰ ਆਇ ਲਗਾ ਤਾ ਬਚਨ ਹੋਯਾ॥ ਸੁਣ ਕੈ ਸਦ ਮਾਹੀ ਦਾ ਮੇਹੀ ਪਾਣੀ ਘਾਹੁ ਮਤੋ ਨੇ॥ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨ ਰਲੀਆ ਕੋਈ ਕਾਈ ਸ਼ੌਕ ਪਇਓ ਨੇ॥ ਗਇਆ ਫਿਰਾਕ ਮਿਲਿਆ ਮਿਤ੍ਰ ਮਾਹੀ ਤਾਹੀ ਸੁਕਰ ਕੀਤੋਨੇ॥੧॥ ਰਹੇ ਤੀਨ ਦਿਨ ਤਹਾਂ ਦਯਾਲਾ॥ ਕਰਤ ਦੇਸ ਮਾਲਵਾ ਨਿਹਾਲਾ॥ ਮਹਮੇ ਕੇ ਸੂਮੇ ਅਨੁਮਾਨੀ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਕਲਗੀਧਰ ਜਾਨੀ॥੨॥ ਹੇਰਨ ਹੇਤ ਆਇ ਤਬ ਸੋਊ॥ ਕਾਲੀ ਮਹਿਖ[2] ਦੂਧ ਲੈ ਓ ਊ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕੀ ਹੇਰਤ ਕਹਾ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਚਾਹਤ ਚਿਤ ਜਹਾ॥੩॥ ਕਾਲੀ ਮਹਿ ਕੋ ਦੂਧ ਲਿਆਯੋ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਚਾਹਤ ਤੂੰ ਪਾਯੋ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਇਹ ਥਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਤੋ ਇਹ ਭਨੀਭਾਂਤ ਜਗਜਾਨਾ॥੪॥ ਮੇਰੋ ਲਖੀ ਜੰਗਲ ਰਹਾ॥ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟਿਤ ਅਬ ਤਹਾਂ॥ ਮੇਲਾ ਹੋਤ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ॥ ਮਹਿਮੇ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਕਟ ਨਰ ਨਾਰੀ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੩੩॥

ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਘਰ ਆਏ॥ ਅਬਲੂ ਕੇ ਯੁਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ॥ ਲਹਿ ਸੁਭ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ॥ ਨਿਵਸੇ ਕਛੁ ਕ ਕਾਲ ਕਰਣਾਧਰ॥੧॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਮ੍ਰਿਗਿਆਮਿਸ[3] ਹਿਤਕਾਰਾ॥ ਗਏ ਏਕ ਜੰਗਲ ਨਿਰਧਾਰਾ॥ ਤਹਾ ਕਹੀ ਸਿੰਘਾਨ ਇਹ ਕਾਲਾ॥ ਗੰਗਾ ਪਰਬ ਸਨਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਿ ਇਹ ਥਲ ਆਵਹੁ॥ ਈਟ ਉਠਾਇ ਗੰਗ ਜਲ ਨਾਵਹੁ॥ ਗੁਰ ਆਇਸ ਗੰਗਾ ਜਲ ਪ੍ਰਗਟਾ॥ ਸਰਬ ਖਾਲਸੇ ਹਿਤ ਚਿਤ ਅਮਿਟਾ॥੩॥ ਤਬ ਤੇਤਾ ਥਲ ਗੰਗਾ[4] ਨਾਮਾ॥ ਬਸਯੋ ਦਿਬਯ ਬਰਸੁਮਤਿ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਪੈ ਤਹ ਕੀ ਮੰਜੀ ਨਹਿ ਬਨੀ॥ ਜਾਟਨ ਕੀ ਬੁਧ ਸੁਧ ਨਹਿ ਜਾਨੀ॥੪॥ ਸਮਯ ਪਾਯ ਮਮ ਪਿਤ੍ਰ ਸੁਖਵਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ॥ ਗੁਰੁ ਤੀਰਥ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਗਏ ਗ੍ਰਾਮ ਗੰਗਾ ਸਕ ਨਾਹੀ॥੫॥ ਤਹ ਤੇ ਸਭ ਸਿਖਨ ਸਮਝਾਯੋ॥

---

1. ਵਛੇਰਾ (ਘੋੜੇ ਦਾ ਬੱਚਾ),
2. ਮੱਝ,
3. ਸ਼ਿਕਾਰ,
4. ਗੰਗਸਰ

ਪ੍ਰਗਟ ਥਾਨ ਕਰ ਸੁ ਜਸ ਬਚਾਯੋ॥ ਤਬ ਤੇ ਪੂਜਤ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਦਿਨ ਦਿਨ ਮਹਿਮਾ ਹੋਇ ਅਪਾਰੀ॥੬॥ ਸਾਖੀ॥੩੪॥ਚੌ: ਤਹ ਤੇ ਗਏ ਨਿਥਾਨੇ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਕਾਲੂ ਨਾਥ ਜਾਟ ਬਲਬਾਮਾ॥ ਚੀਕਾ ਤਾਸੁ ਭ੍ਰਾਤ ਬਲਕਰੀ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਕਹੀ ਕਾਲ ਚਿਤ ਧਾਰੀ॥੧॥ ਆਂਜ ਦੂਧ ਭਲ ਭ੍ਰਾਤ ਜਮਾਵਹੁ॥ ਕਰਹੁ ਪਨੀਰ ਨੀਤ ਚਿਤ ਲਾਵਹੁ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਿ ਭੋਗ ਲਗੈਹੋਂ॥ ਸਫਲ ਕਾਜ ਮਨਸਾ ਮਨ ਹੈ ਹੋਂ॥੨॥ ਤਬ ਲਗ ਪ੍ਰਗਟੇ ਗੁਰ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਕਾਲੂ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਮੁਦਮਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਕਾਲੂ ਨਾਥਾ॥ ਕਿਨ ਨਾਥਨ ਮਹਿ ਅਹਹਿਸੁ ਮਾਥ॥੩॥ ਬੋਲਯੋ ਮੈ ਨਾਥਨ ਕਰ ਕੂਕਰ॥[1] ਮਹਾਰਾਜ ਤਵ ਕਿੰਕਰ ਭੂ ਪਰ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਨਾਥ ਤੂ ਸਾਚਾ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਰੀਤ ਮਨਰਾਜਾ॥੪॥ ਤਾਹੂੰ ਅਹਹਿ ਭਬਯ ਗੁਰ ਦਵਾਰਾ॥ ਕਾਲੂ ਨਾਥ ਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤਿਧਾਰਾ॥ ਜਬ ਲਲਕਾਰ ਕਿਬਰ ਗੁਰ ਮਾਰਾ॥ ਗੁਰ ਸਰਪਰ ਕਰ ਜੰਗ ਅਪਾਰਾ॥੫॥ ਜੁਧਜੀਤ ਜਬ ਭਯੋ ਉਝਾਰਾ॥ ਕਾਲੂ ਕਿਆ ਗੁਰੁ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਇਕਲੇ ਕਰ ਸਭ ਮੰਜੀ ਤਿਜਾਰ॥ ਬਿਰਦਯੋ ਬੁਰਜ ਪਲਕ ਮਹਿ ਭਾਰ॥੬॥ ਬੈਠੇ ਤਹਾ ਪਰ ਪ੍ਰਭ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਸੁਖਾ ਛਕਯੋਸ ਕਲ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥ ਜੰਗਲ ਮੰਗਲ ਕਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾ॥ ਪੂਰਤ ਸਿਖ ਸੇਵਕ ਕੀ ਆਸਾ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੩੫॥

ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਛਤੋਆਨੇ ਆਏ ਟਿਬੀ ਜਹ ਬਹਮੀ ਸੁ ਥਿਰਾਏ॥ ਗੁਪਤਨ ਜਹ ਪ੍ਰਭ ਮਾਯਾ ਆਨੀ॥ ਭੇਜੀ ਕਰ ਕੁਬੇਰ ਸਵਧਾਨੀ॥੨॥ ਦੈ ਚਾਕਰੀ ਬਚੀ ਜੋ ਮਾਯਾ॥ ਤਾਹੀ ਭੂਮ ਸੁਰਖੀ ਦਬਾਯਾ॥ ਤਹ ਬਹਮੀ ਫਕੀਰ ਕਰ ਬਾਸਾ॥ ਕਰ ਗੋਰ ਇਕ ਤਯਾਰ ਸੁਆਸਾ॥੨॥ ਅਰ ਤਾ ਮਹਿ ਇਕ ਰਾਹ ਸੁਰਾਖਾ॥ ਸਮਯ ਮਰਨ ਇਹੁਮਹਿਰਹਿ ਭਾਖਾ॥ ਨਵਗਜ ਲਾਬੀ ਰਿਖਤਾ ਕਰੀ॥ ਪੂਰਬ ਪਛਿਮ ਥਿਰ ਦੀਖਰੀ॥੩॥ ਤਿਨ ਤਬ ਸੁਨੀ ਕਿ ਸਤਗੁਰ ਆਏ॥ ਪਰਯੋ ਆਨ ਪਰਾ ਪਰਪੁਲਕਾਏ॥ ਇਕ ਮਨ ਘ੍ਰਿਤਮਨ ਮੈਦਾ ਲਯਾਯੋ॥ ਮਨ ਮੀਠੀ ਰਖ ਮਾਥਾ ਨਿਵਾਯੋ॥੪॥ ਅਧਮ ਸਰੀਰ ਮੋਰ ਕਿਰਪਾਲਾ॥ ਪਾਹੁਲ ਦੀਜੈ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਤਿਹ ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਧਰਨਾਮਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੰਯੋ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸਾਮਾ॥੫॥ ਪਰੰਪਰਾ ਯਹ ਰੀਤ ਸੁਆਈ॥ ਨੀਚ ਹੁ ਊਚ ਗਤੀ ਬਹੁ ਪਾਈ॥ ਦਿਲੀ ਅਰ ਲਾਹੌਰ ਲਗ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ॥ ਭਿਖਯਾ ਕਰਤ ਸੁ ਕਰਾਮਾਤ ਮਤਿ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੩੬॥

ਦੋ:॥ ਚਲ ਤਹ ਤੇ ਕਰੁਨਾ ਕਰਨ ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ ਸੁ ਥਾਨ॥ ਸੁਖਾ ਛਕ ਡੇਰਾ ਕੀਓ ਭਾਈ ਕੋਟ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਦਵੈ ਤਹ ਬਨਿਕ ਰਸਦ ਲੈ ਆਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਾਦਰ

1. ਕੁੱਤਾ

ਬੈਠਾਏ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਿਲੈ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਅਘ ਜਰ ਜਲੈ॥੨॥ ਰੰਗੀ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮੀ ਸਿੰਘ ਭਏ॥ ਨਰ ਸਰੀਰ ਸਫਲੋ ਕਰ ਗਏ॥ ਪੁਨ ਤਹ ਝੋਰੜ ਹਰਿ ਗੁਰ ਬਕਸਾ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਯੋ ਅਧਿਕ ਹਿਅ ਹਰਸਾ॥੩॥ ਬੀਸ[1] ਦਿਵਸ ਪ੍ਰਭ ਤਹਾ ਬਿਤਾਯੋ॥ ਬਨਤਸ ਭਰ ਡੇਰਾ ਸੁਖਪਾਯੋ॥ ਬਨ ਹੂੰ ਤਹਾ ਤੇ ਸਹੀ ਖਰਾ॥ ਦਰਸਨ ਮੰਜੀ ਆਨੰਦ ਭਰਾ॥੪॥ ਜਹ ਜਹ ਸਤਗੁਰੁ ਚਰਨ ਪਧਾਰੇ॥ ਜਹ ਜਹ ਥਿਰ ਭਏ ਦੀਨ ਸੁਖਾਰੇ ॥ ਤਹ ਤਹ ਮੰਜੀ ਬਨੀ ਬਹਾਨਾ॥ ਸੇਵਤ ਬੰਸ ਬਗਰ ਪਛਾਨਾ॥੫॥ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਜ ਮਝਾਰੀ॥ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦਵਾਰਨ ਭਈ ਭਾਰੀ॥ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ ਸੁ ਸਰਬ ਟਿਕਾਏ॥ ਦੈ ਦੈ ਕਛੁ ਜਗੀਰ ਜਮਾਏ॥੬॥ ਸੁਨਿਆਰ ਪੁਨ ਡੇਰਾ ਕਿਆ ਨਾਮੀ॥ ਤਹ ਤੇ ਗਏ ਰੁਹੇਲੇ ਸਵਾਮੀ॥ ਪੁਨ ਤਿਲ ਕਰੇ ਕੀਨ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰਾ॥ ਬਾਬੀਹੇ ਪੁਨ ਭਯੋ ਬਸੇਰਾ॥੭॥ ਨਵ ਦਿਨ ਤਹਿ ਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨਾ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੁਖਸੰਪਤ ਦੀਨਾ॥ ਪੁਨ ਬਾਜਕ ਮਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਆਏ॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਛਕਿ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਏ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੩੭॥

ਚੌ:॥ ਅਬ ਇਕ ਸੁਨਹੁ ਸੁ ਕਥਾ ਮਹਾਨਾ॥ ਮਰਯੋ ਮਲੂਕੀ ਏਕ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਬਾਜਕ ਸੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਆਏ॥ ਨਿਕਟ ਦਿਵਾਨੇ ਬਯੋਤ ਬਨਾਏ॥੧॥ ਸਤਗੁਰ ਹੋਇ ਦਿਵਾਨਾ ਮਾਰਾ॥ ਲੇਹਿ ਬੈਰ ਅਸ ਉਚਿਤ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਮਿਲਿ ਪਚਾਸ ਸੁ ਦਿਵਾਨੇ ਆਏ॥ ਸੋਚਤ ਗੁਰ ਮਨ ਕਿਮ ਬਨਿਆਏ॥੨॥ ਪਚਿਸ ਮਗ ਮਹਿ ਤੇ ਹਟ ਗਏ॥ ਆਗੇ ਬਢ ਤਯੋ ਦਸ ਫਿਰ ਆਏ॥ ਕਛੁ ਆਗੇ ਤੇ ਦਸ ਮੁਰਿਆਏ॥ ਰਹਿ ਗਏ ਸੁਖੁਬ ਬੁਝਾਏ॥੩॥ ਲਿਏ ਢਢ ਸਾਰੰਗੀ ਪਾਸ॥ ਦਰਸਨ ਕਰਯੋ ਸ ਪ੍ਰੇਮ ਹੁਲਾਸ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਸੁ ਡੇਰਨ ਰਾਖਾ॥ ਲੈ ਆਵਹੁ ਇਤਿ ਚਿਤ ਅਭਿਲਾਖਾ॥੪॥ ਆਗਯਾ ਪਾਇ ਸੁ ਗਾਵਨ ਲਾਗੇ॥ ਸੁਰ ਸਜਾਇ ਸਾਰੰਗੀ ਆਗੇ॥ ਨਿਜ ਬੁਧਮਿ ਕਬਿਤਾ ਸੁ ਬਨਾਈ॥ ਲਾਯੋ ਸਦ ਸਦਯ ਗੁਰਮਈ॥੫॥ ਸਦ ਦਿਵਾਨੇ ਕਾ ਕਚਾ ਕੋਠਾ ਬਿਚ ਬਸੁ ਦਾ ਜਾਨੀ॥ ਸਦਾ ਨ ਮਾਪੇ ਨਿਤ ਨਹੀ ਜਾਨੀ॥ ਚਲਨਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਪ੍ਰਭ ਮਾਨੀ॥੧॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਪ੍ਰਭ ਸੱਦ ਲਵਾਯੋ॥ ਸੁਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚਿਤ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਤ਼ਯਾਰੀ ਕਰੀ ਜਬੈ ਗੁਰਮਾਈ॥ ਤਬ ਸੁਖੂ ਮਹੰਤ ਇਸ ਗਾਈ॥੬॥ ਪ੍ਰਭ ਕਿਮਿ ਹਾਜੀ ਬੇਖ ਬਨਾਯੋ॥ ਪਟ ਸੁਰਮਈ ਧਾਰ ਹਰਖਾਯੋ॥ ਧੰਨ ਨਬੀ ਅਰ ਗਨੀ ਮਹਾਨਾ॥ ਜਿਨ ਸੇਵੇ ਠਾਕਰ ਸਬਿਧਾਨਾ॥੭॥ ਮੇਰੀ ਬਿਨਸਮਾਨ ਜਗ ਗਈ॥ ਮੁਹਿ ਦੀਜੈ ਸੁਇ ਰੂਪ ਦਿਖਾਈ॥ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਰੂਪ ਜੁ ਕੀਨਾ॥ ਸੁਇ ਪਟ ਪਹਿਰ ਪਲੰਗ ਪਗ ਦੀਨਾ॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤਿ ਪਲਿਏ॥ ਹਮਰੇ ਸਿਰ ਸਵਾਰ ਹੈ ਚਲਿਏ॥ ਦੁਇ ਦਵਾਨੇ ਆਗੇ ਲਾਗੇ॥ ਪਾਛੇ ਸਿੰਘ ਦੋਇ ਅਨੁਰਾਗੇ॥੯॥

---

1. 20 ਦਿਨ

ਸੁਖ ਕੇ ਸਿਰ ਧੌਸਾ[1] ਧਰਾ॥ ਨਿਜ ਕਰ ਨਾਥ ਬਜਾਵਨ ਕਰਾ॥ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਖ ਧਊਂ ਧਊਂ ਕਰੈ॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜਿਅ ਮੈ ਧਰੈ॥੧੦॥ ਕੋਸਕ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਗਏ ਦਯਾਲਾ॥ ਪੁਨ ਸਵਾਰ ਭਏ ਅਸਵ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਸੁਖੂ ਕਰੀ ਪ੍ਰਦਛਨਾ[2] ਗੁਰੂ ਕੀ॥ ਊਘਾ ਊਘਾ ਬੋਲਤ ਊਰ ਕੀ॥ ਪੁਨ ਗਿਰ ਪਰਯੋ ਪਛਾਰਾ ਖਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਤਿਹਿ ਦਿਓ ਨੁਹਾਈ॥ ਸੁਧ ਸੁਖੁ ਕੋ ਜਬਹੀ ਆਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਸ੍ਰੀਪ੍ਰਭ ਸੋ ਸਿਰਨਾਈ॥੧੨॥ ਪ੍ਰਭ ਮਮ ਮਨੁ ਬੈਰਾਗ ਜੁ ਭਯੋ॥ ਬਾਵਰਪਨ ਇਵਨਹਿਤ ਗਯੋ॥ ਧਰ ਧੀਰਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਰ ਕਹੀ॥ ਚੌਖੂਟੋ ਰੁਪਯੋ ਦਿਅ ਸਹੀ॥੧੩॥ ਪੂਜਹੁ ਪੂਜਹਿ ਸਭ ਮਨ ਕਾਮਾ॥ ਅਬਲੌ ਸੋਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਧਾਮਾ॥ ਦੀਵਾਨਾ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਾ॥ ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਦੈ ਸਭ ਅਘ[3] ਹਰਾ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੩੮॥

ਦੋ:॥ ਬਾਜਕ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਗੁਰਸਰ ਆਏ ਆਪ॥ ਸੋਢਿਨ ਪੁਨ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਹੋਰੀ ਰਹੇ ਅਪਾਪ॥੧॥ ਆਗੇ ਜਸੀਤਾਲ ਮੈ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਮੁਸਕੀ ਹਯ ਸੁਰਮਈ ਪਟ ਪਹਿਰੇ ਪਨ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥੨॥ ਬਿਨ ਦਸਤਾਰ ਸੁ ਸਰਬ ਪਟ ਹਯਮਨ ਭਯੋ ਸੁ ਸੇਵਤ॥ ਅਚਰਜ ਮਹਿ ਸਰਬ ਸਿੰਘ ਬਰਾਰ ਦੇਖਤ ਭਏ ਸੁਚੇਤ॥੩॥ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਪਰਬ ਯਹ ਆਯੋ॥ ਤਾਂਤੇ ਪਟ ਝਟ ਰੰਗ ਪਲਟਾਯੋ॥੪॥ ਇਹਾ ਰਾਮ ਸਰ ਤੇ ਚਲ ਰਘੁ ਬਰ॥ ਆਇ ਨਹਾਏ ਸੁਨਹੁ ਯਾਹਿ ਸਰ॥ ਤਾਤੇ ਹਮਹੂ ਕਿਆ ਅਸਨਾਨਾ॥ ਸੁਨ ਸਿਖਨ ਸੰਦੇਹ ਨਸਾਨਾ॥੫॥ ਲਾਗੇ ਕਰਨ ਜਾਇ ਇਸਨਾਨਾ॥ ਬਾਲ ਬ੍ਰਿਧ ਨਰ ਨਾਰਿ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਪਰਬ ਸੋ ਗਯੋ॥ ਨਾਮ ਸੇਵਤਸਰ ਯਾਕੋ ਭਯੋ॥੬॥ ਤਬ ਤੇ ਤਾਹਿ ਬੰਗ ਸਰ ਕਹੈ॥ ਬਿਦਿਤ ਮਾਲਵੇ ਮੁਲਕ ਹਿਰ ਹੈ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੀ ਕਿ ਜਸੀ ਆਏ॥ ਚਲੇ ਖਾਇ ਗੁੜ ਅਤਿ ਹਰਖਾਏ॥੭॥ ਇਕ ਮਹੂਰਤ ਬੀਤੀ ਜਬ ਜਾਨੀ॥ ਗੁੜ ਕੀ ਗੋਦਲ ਬਾਨਨ ਆਨੀ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਤੀਸਮਨ ਦੀਨੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਸਹਿਤ ਅਸਵ ਸੁਈ ਲੀਨੋ॥੮॥ ਤਾ ਦਿਨ ਲੰਗਰ ਕੀਯੋ ਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ॥ ਗੁੜ ਬਰਤਾਰਾ ਬਰ ਤਯੋ ਬਿਹਤਰ॥ ਦਸ ਦਿਨ ਤਿਹਠਾਂ ਡੇਰਾ ਰਹਾ॥ ਸੇਵਤ ਰਹੇ ਨਗਰ ਨਰ ਤਹਾ॥੯॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਭੇਟ ਚਢਾਈ ਨਗਰ ਨਾਰਿ ਨਰ ਉਰ ਹਰਖਾਈ॥ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ ਭਏ ਅਸਵਾਰਾ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਸਤਗੁਰ ਹਿਤਕਾਰਾ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੩੯॥

ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਡੇਰਾ ਕੀਨਾ॥ ਜੰਡ ਕੀਲ ਹਯ ਬਾਧੇ ਤੀਨਾ॥ ਹਰੇ ਭਏ ਸਭ ਜੰਡ ਸੁਜਾਨੇ॥ ਅਬ ਲਗ ਪੂਜਤ ਹੈ ਸਭ ਸਯਾਨੇ॥੧॥ ਤਹਤੇ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਆਗ੍ਰ ਪਧਾਰੇ॥

1. ਨਗਾਰਾ, 2. ਪ੍ਰਕਰਮਾ, 3. ਪਾਪ

ਜਾਤ ਚਲੇ ਦਮਦਮੋ[1] ਮਝਾਰੇ॥ ਜਸ ਨਾਮ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਤਲਵੰਡੀ॥ ਸਾਬੋ ਕੀ ਸੁ ਭੂਮਿ ਦੁਖ ਖੰਡੀ॥੨॥ ਜਹ ਡਲਾ ਬੈਰਾਰ ਬਲੀ ਬਰ॥ ਬਸਤ ਸਹਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਖੜਗਧਾਰ॥ ਜਹ ਸਤਗੁਰੁ ਅਸਧੁਜ ਕਬ ਆਏ॥ ਬਰ ਬਰ ਦਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਅਲਾਏ॥੩॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਕਾਸੀ ਜੋ ਜਾਨੀ॥ ਪੂਜਨੀਯ ਅਤਿਥਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਮੁਕਿਤ ਸਰੋਵਰ ਅਰ ਦਮਦਮਾ॥ ਤੀਰਥ ਸਰਬੋਤਮ ਗੁਨਜਮਾ॥੪॥ ਸੁਨ ਡਲਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਆਏ॥ ਮਿਲਯੋ ਸੁਭਾਗੀ ਬਾਦਰ ਜਾਏ॥ ਉਤਰ ਪਰੇ ਤਾ ਹੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਬੈਠਯੋ ਡਲਾ ਸਭਾ ਲਗਾਈ॥੫॥ ਸੰਗ ਚਾਰ ਸੈ ਬੀਰ ਬਰਾਰਾ॥ ਦਰਸਤ ਭਏ ਦੀਨ ਦੁਖਟਾਰਾ॥ ਆਗਯਾ ਮਾਹਿ ਅਠਾਰਹ ਸਤਕਾ॥ ਡਲਾ ਬਡ ਸਰਦਾਰ ਸੁਮਤਕਾ॥੬॥ ਸਤਗੁਰ ਖੁਸੀ ਪਾਇ ਕਰ ਡੈਲਾ॥ ਬੋਲਾ ਸੂਰਨ ਮਧਯ ਅਕਲਾ॥ ਇਤੋ ਜੰਗ ਇਤ ਦੁਖ ਪ੍ਰਭ ਪਾਵਾ॥ ਸੇਵਕ ਕਹਿ ਨਾਹਿਨ ਸੁ ਬੁਲਾਵਾ॥੭॥ ਤ੍ਰੈ ਸੈ ਸੂਰ ਸਵਾਰ ਲਜਾਤੋ॥ ਲਰਤੇ ਤੁਰਕ ਪਹਾਰਿਨ ਘਾਤੋ॥ ਏਤੇ ਬਿਅਨ ਨ ਹੋਵਨ ਦੇਤਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਸੇਵਕ ਜੇਤਾ॥੮॥ ਤਬਲੌਂ ਇਕ ਕਾਰੀਗਰ ਆਯੋ॥ ਲੈ ਲਹੌਰ ਤੇ ਤੁਪਕ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਧਰੀ ਸੁ ਕਰਹਿ ਸਵਾਰੀ॥ ਬੋਲੇ ਡਲੇ ਸੁਮਤਿ ਸੁਧਾਰੀ॥੯॥ ਦੈ ਕਉ ਨਰ ਜੁ ਨਿਸਾਨਾ ਕਰੈ॥ ਲਖਹਿ ਤੁਪਕ ਤੇਜੀ ਹਿਤ ਧਰੈ॥ ਤਾਕੀ ਮੁਕਿਤ ਦੇਹਿ ਕਰ ਅਬਹੀ॥ ਚੁਪ ਚਪਿ ਰਹਿਗੋ ਡਲਾ ਤਬਹੀ॥੧੦॥ ਅੰਧਕ ਭਜੇ ਸੀਸਨਿਹੁਰਾਏ॥ ਨਹਿ ਡਲਾ ਕਛੁ ਮੁਖਹੁ ਅਲਾਏ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਅਰਰਧ ਹੂੰ ਗਏ॥ ਮਨ ਅਨੁਮਾਨ ਸੁ ਡਲੇ ਭਏ॥੧੧॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿਜੋ ਗੁਰ ਕੇ ਚਿਤ ਮਰਜੀ॥ ਭਯੋ ਤਬੈ ਹੀ ਅਸ ਅਲਗਰ ਜੀ॥ ਤਯਾਗ ਸੰਗ ਸਭ ਸੂਰ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਬਿਨਾ ਜੰਗ ਕੋ ਮਰਹਿ ਬਿਚਾਰੇ॥੧੨॥ ਤੀਸਰਬਾਰ ਕਹੀ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਤੋੜੇ ਪਰ ਬਰ ਅਗਿਨ ਲਗਾਈ॥ ਰੰਘਰੇਟੇ ਦਵੈ ਗੁਰ ਬੁਲਾਏ॥ ਜੰਗਾ ਸਿੰਘ ਭੰਗਾ ਸਿੰਘ ਭਾਏ॥੧੩॥ ਸੁਨੀ ਕਿ ਕਰਹਿ ਨਿਸਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ॥ ਆਏ ਦੌਰਤ ਅਧਿਕ ਭਾਉ ਭਰ॥ ਪਾਗ ਪੇਚ ਕਰ ਮਹਿ ਧਰ ਧਾਏ॥[2] ਦਸਤਾਰਨ ਨੀਠ ਸਜਾਏ॥੧੪॥ ਹਮ ਆਗੇ ਹਮ ਆਗੇ ਕਹੈ॥ ਮੁਕਿਤ ਹੋਇ ਸਭ ਸੰਸਯ ਦਹੈ॥ ਗਯਾ ਨਾਗਿਨ ਸਨ ਤੁਪਕ ਪੁਜਾਰੀ॥ ਅਬ ਹੀ ਹੋਤ ਸਰਬ ਅਘਛਾਰੀ॥੧੫॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀਂ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਡਲਾ॥ ਹਮਰੇ ਐਸੇ ਬੀਰ ਅਚਲਾ॥ ਪ੍ਰਾਨ ਦੇਨ ਮਹਿ ਡਰਨ ਹਿ ਧਾਰੈ॥ ਸਿਰ ਲੈ ਤਨ ਮਨਧਨ ਸਭ ਵਾਰੈ॥੧੬॥ ਤੇਰੇ ਰਹੇ ਤੀਨ ਸੈ ਇਹਾਂ॥ ਠਹਰੇ ਨਹਿ ਭਾਜੇ ਘਰ ਮਿਹਾਂ॥ ਡੱਲੇ ਕਰ ਹੰਕਾਰ ਨਿਵਾਰਾ॥ ਪਰਯੋ ਚਰਨ ਪਰ ਹੈਵ ਬਲਹਾਰਾ॥੧੭॥ ਬੋਲਯੋ ਡਲਾ ਅਤਿ ਹਿਤਧਾਰੀ॥ ਲਾਹਰ ਰਹੀ ਬਹੀਰ ਦੁਖਾਰੀ॥

1. ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ, 2. ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹੋਏ

ਸਾਖੀ॥੪੦॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਖੰਡਾ ਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲੇ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਮਦਮੇ ਪ੍ਰਵੇਸ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਤ੍ਰੈ ਤ੍ਰਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੩੩॥

ਚੌਪਈ ੧੧.

ਚੌ:॥ ਜਬ ਦਮਦਮੇ ਦਯਾਲ ਜੀ ਆਏ॥ ਇਕ ਥਲ ਜਾਇਸ ਸੀਸ ਨਿਵਾਏ॥ ਸਿਖਨ ਕਹੀ ਕਵਨ ਯਹ ਥਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਪਿਤ ਨਾਥ ਲਖਾਨਾ॥੧॥ ਇਕ ਬਰ ਸ੍ਰੀ ਬਰ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਬਿਰਚਯੋ ਯੇਹ ਦਮਦਮਾ ਮਹਾਨਾ॥ ਮਿਲ ਸਿੰਘਨ ਦਮਦਮਾ ਸੁਧਾਰਾ॥ ਬੈਠੇ ਤਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰਤਾਰਾ॥੨॥ ਕਹਯੋ ਸੁ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਸਮਾਨਾ॥ ਯਹ ਦਮਦਮਾ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਕਮਰ ਕਸਾ ਤਹਖੋਲਨ ਕੀਆ॥ ਮੰਜੀ ਸਰਸਤ ਸਤਗੁਰ ਦੀਆ॥੩॥ ਤਬ ਤੇ ਤਾਸ ਸੁ ਦਮਦਮਾ ਨਾਮਾ॥ ਪੂਜਤ ਸਕਲ ਲੋਕ ਅਭਿਰਾਮਾ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਭੀਰ ਨਿਤ ਨਈ ਸਾਖੀ॥ ਨਿਤ ਪੂਰਤ ਦਰਸਨ ਅਭਿਲਾਖੀ॥੪॥ ਆਗੇ ਕਰਹਿ ਸੁਚੇਤਾ ਜਬਹੀ॥ ਖੋਲਹਿ ਕਮਰਕਸ ਨਹਿ ਕਬਹੀ॥ ਕ੍ਰਿਆ ਮਾਤ੍ਰ ਛੋਰਹਿ ਹਥਿਆਰਾ॥ ਬਰੇ ਰਹੈ ਅੰਗ ਸੁਖ ਕਾਰਾ॥੫॥ ਲੇਤਿ ਨਿਤਯ ਬੈਰਾਰ ਰੁਜੀਨਾ॥ ਸੇ ਵਹਿ ਪ੍ਰਭ ਹਿ ਜਥਾ ਮਤਿ ਮੀਨਾ॥ ਤੰਬੂ ਤਨਯੋ ਲਗਯੋ ਬਡ ਡੇਰਾ॥ ਮਧਯ ਪਲੰਗ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੇਰਾ॥੬॥ਦੋ:॥ ਤਬਲੌ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਦੋਊ॥ ਸੁਨ ਕੁ ਕਥਾ ਮਗ ਉਲੰਗ ਕੈ ਆਈ ਮਾਲਵ ਸੋਊ॥੭॥ਚੌ:॥ ਰੁਦਨ ਕਰਤ ਗੁਰਦੇਵ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਧੀਰਜ ਦੀਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਭਾਰੀ॥ ਚਾਰਹੁ ਸੁਅਨ ਧਯਾਨ ਚਿਤਧਾਰੈ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਅਤਿ ਹੋਇ ਪੁਕਾਰੈ॥੮॥ ਨਿਕਟ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਸੁ ਡੇਰਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਮਹਲ ਸੁਮੰਦਰ ਹੇਰਾ॥ ਤਬਲੌ ਡਲਾ ਚੋਧਰੀ ਆਯੋ॥ ਉਤਰਿਆ ਅੰਦਰ ਕਿਲੇ ਅਲਾਯੋ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਬਾਹਰ ਨੀਕਾ॥ ਕਿਲੇ ਮਧਯ ਇਸਤਰੀਨ ਜੀਕਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਤਿਅ ਇਕ ਥਾਨਾ॥ ਰਹਿ ਹੈ ਇਕ ਦਿਸਿ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨਾ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਮਰਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨਹਿ ਕਰੀ॥ ਤਬ ਬੋਲਯੋ ਡਲਾ ਹਿਤ ਧਰੀ॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਅੰਤਰ ਪਗ ਧਾਰੈ[1]॥ ਸਿਖਨੀਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੈ॥੧੪॥ ਨਿਤ ਕੀ ਮਰਜੀ ਨਾਥ ਸੁਨਾਈ॥ ਮਾਤਨ ਕਹੀ ਨ ਇਛਾ ਪਾਈ॥ ਸੁਨ ਡਲਾ ਸੁਤ ਗੁਰ ਪਦ ਤਯਾਰੀ॥ ਹੋਹਿ ਕੁ ਜਥ ਜਗ ਮੰਦਿਰ ਭਾਰੀ॥੧੨॥ ਜਹ ਜਗ ਪਤਿ ਜਗਦੀਸ ਦਯਾਲਾ॥ ਤਹਿ ਦੁਖ ਹੂੰ ਅਤਿ ਸੁਖ ਕਰ ਭਾਲਾ॥ ਸਵਰਗ ਅਪਬਰਗ ਸੁ ਨਰਕ ਸਮਾਨਾ॥ ਜਹਿ ਨਹਿ ਪਤਿ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪ੍ਰਾਨਾ॥੧੩॥ ਬਹਰ ਸਰਬ ਬਹੀਰ ਬਿਦਿਤ ਗੁਰੂ॥ ਭੋਜਨ ਬਨਹਿ ਬਿਸੇਸ ਭਵਨ ਉਰ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਕਰ ਕਰ ਭੋਜਨ॥ ਅਰਵਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੋਜਨ॥੧੪॥ਦੋ.॥ ਖਸਟਮ

1. ਘਰ ਵਿਚ ਚਰਨ ਪਾਉ

ਦਿਨ ਬਾਹਰ ਕਿਓ ਲੰਗਰ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਸਰਬ ਭਾਤ ਹਿਤ ਨਾਰ ਸਹਿ ਸੇ ਵਤ ਡਲਾ ਲਾਲ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਭੋਜਨ ਭਵਨ ਬਨਾਵਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਦਸ ਰੋਜ ਪਧਰਾਵਾ॥ ਖੋਡਸ[1] ਬਿਧਿ ਸਿਧਿਕਰ ਸਭ ਭਾਤੀ॥ ਅਰਪਨ ਇਕ ਸੁਰਜ ਤਪ ਨ ਸਾਤੀ॥੧੬॥ ਘੋੜਾ ਔਰ ਦੁਸਾਲਾ ਭਾਯੋ॥ ਸਾਹਿਬ ਸੁ ਗੁਰੂ ਬਾਲਾਹਿ ਚਢਾਯੋ॥ ਤੇਵਰ ਸਹਿਤ ਪਚਾਸ ਰੁਪੈਯਾ॥ ਦੁਊ ਮਾਤਨ ਕੀ ਭੇਟਾ ਦਯਾ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤ ਹੁਕਮ ਮਹਿ ਹਾਜਰ ਡਲਾ ਲਾਲ ਸੇਵਤ ਔਸਰ ਸਰਿ॥ ਸਭ ਅਨਧਲ ਤ੍ਰਿਨਗਨ ਦਯਾਲ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੪੧॥

ਬੈਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਭਯੋ ਨਗਰ ਦਮਦਮੇ ਜਾਨ॥ ਸੰਗਤ ਇਤ ਊਤ ਤੇ ਅਈ ਭਈ ਭੀਰ ਨਰ ਧਾਮ॥੧॥ਚੌ:॥ ਕਿਯੋ ਮਹੱਲਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਸੰਗ ਸੈਨ ਬੈਰਾਰ ਬੁਲਾਈ॥ ਖੇਲ ਮਹਲਾ ਉਰ ਹਰਖਾਏ॥ ਸੌਦਰ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮੇ ਪਢਾਏ[2]॥੨॥ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਬਿਸਥਾਰਾ॥ ਭਯੋ ਨਗਰ ਅਤਿ ਹੀ ਜੈਕਾਰਾ॥ ਕਰਿ ਅਰਦਾਸੀ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਅਧਿਕ ਜੁਰੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿਖ ਮਾਲਾ॥੩॥ ਸੁਨ ਅਰਦਾਸੀ ਗੁਰੂ ਕੇ ਪਯਾਰੇ॥ ਹੈ ਕਊ ਕਊ ਨਹਿ ਅਧਿਕ ਉਚਾਰੇ॥ ਸਿਖ ਸਿਖਨੀ ਕੇ ਸਿਖਨੀਕੇ ਸਿਖ॥ ਬਿਰਲੇ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਖ॥੪॥ ਇਕ ਸਿਖ ਸਤਗੁਰੂ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਰਾ॥ ਤੇਰੋ ਕੁਊ ਸਬੰਧੀ ਭਾਈ॥ ਤਿਨ ਕਰ ਜੋਰ ਸੁਗਿਰਾ ਅਲਾਈ॥੫॥ਦੋ:॥ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਸੁਤਬੰਧੁ ਜਨ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਪਦ ਭਾਊ॥ ਦੂਸਰ ਮੇਰੋ ਕੁਊ ਨਹੀ ਰਾਖਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਰਾਉ॥੬॥ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਅਰਦਾਸੀ ਸਿੰਘ ਸਭ ਆਏ॥ ਲਖਤ ਤਮਾਸਾ ਮੇਲਾ ਭਾਏ॥ ਯਹ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖ ਸਤਗੁਰੂ ਜਾਨਾ॥ ਯਾ ਬਿਰਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਖਜਾਨਾ॥੭॥ ਤੀਰਥ ਜਾਤਰਾ ਮੈ ਸਭ ਆਵੈਂ॥ ਬਿਰਲੈ ਨਰ ਉਰ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਾਵੈਂ॥ ਸਮਰ ਮਾਹਿ ਸਭ ਤਯਾਗਹਿ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਕੁਊ ਕੁਊ ਕਹਿ ਲਹਿ ਸੂਰਤਾ ਬਿਧਾਨਾ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੪੨॥

ਕਿਲੇ ਸਮੀਪ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ॥ ਸੇਵਤ ਸਭ ਬਿਧਿ ਡਲਾ ਹੇਰਾ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਗਏ ਸਿਕਾਰਨਿ ਮਲਾ॥ ਪੂਛੀ ਯਹ ਕਸ ਬਰਤੀ ਕ਼ਲਾ॥੧॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਤਬ ਕਹੀ ਖਾਲਸਾ॥ ਕਾਹੂਨ ਕੰਘਾ ਕਰ ਯੋ ਆਲਸਾ॥ ਇਕ ਸਿਖਨਹਿ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਈ॥ ਤਬ ਤਾਨੇ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਬਕਸਾਈ॥੨॥ ਤਬ ਤੇ ਯਹ ਜਾਹਿਰ ਸਭ ਭਈ॥ ਬਿਨ ਕੰਘਾ ਸੁ ਸੁਚੇਤੀ ਗਈ॥ ਤਬ ਪਾਯੋ ਪ੍ਰਭੂ ਜੁ ਸੁ ਸਿਕਾਰਾ॥ ਬਿਦਿਤ ਬਾਤ ਯਹ ਗ੍ਰਾਮ ਮੰਝਾਰਾ॥੩॥ ਕੰਘਾ ਦੋਊ ਸਮਯ ਸੁ ਕਰੀਏ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਪਾਊ ਕਿਤ ਧਰਿਏ॥ ਦਸਤਾਰਹੁ ਦਵੈ ਬਾਰ ਸਜਾਈ॥ ਤਾਹਿ ਨਚਿੰਤ ਹੋਤ ਕਲ ਆਈ॥੪॥ ਇਕ ਮਾਈ ਜਟੀ ਤਬ ਆਈ॥

1. ਸੋਲ੍ਹਾਂ, 2. ਪਢ਼ਾਏ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੇ ਤਟ ਤੇ ਧਾਈ॥ ਆਇ ਨਿਕਟ ਗੁਰ ਸਦ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਹਿਤ ਸੰਤਾਨ ਸੁ ਔਧਰ ਪਾਯੋ॥੫॥ ਜਟੀਓ ਬਾਚ॥ ਸਦ ਵੈਣ ਕਰੇਂਦੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਗੇ॥ ਸੋਹਨੀ ਏ ਦਾੜੀਏ ਬੀਬੀਏ ਪਗੇ॥ ਗੋਤ ਚਵਾਇਣ ਪਿੰਡਹ ਚੱਬੇ॥ ਖਾਲੀ ਚਲੀ ਜੇ ਇਕ ਫਲ ਲਗੇ॥੨॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਹ ਸਦ ਪਢਾਯੋ॥ ਕਾਗਦ ਕਲਮ ਦਾਨ ਮੰਗਵਾਯੋ॥ ਏਕ ਪੁਤਰ ਲਿਖ ਤਾਕੋ ਦਿਓ॥ ਅਸਵ[1] ਚਲਾਕ ਸਾਤ ਸੋ ਥਿਓ॥੨॥ ਸੇਵਕ ਕਹੀ ਸਾਤ ਯਹ ਭਯੋ॥ ਸਾਤ ਹੋਹਿ ਨਾਥ ਬਰਦਯੋ॥ ਤਾਕੇ ਕੁਲ ਮਹਿ ਬੰਸ ਬਤੇਰੀ॥ ਹੈ ਅਬਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇਰੀ॥੩॥ ਬਨਯੋ ਤਹਾਂ ਹੈ ਬਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ॥ ਕਉ ਕੋ ਖਸਟਮ ਸੁ ਗੁਰੁ ਉਚਾਰਾ॥ ਯਾਹੂੰ ਮਹਿ ਨ ਦੋਖ ਕਛੁ ਪਯਾਰੇ॥ ਪੋਤ੍ਰ[2] ਪਿਤਾਮਹਿ ਏਕ ਬਿਚਾਰੇ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੪੨॥

ਚੌ:॥ ਕਬਹੁਕ ਦਲ ਪਤ ਨਾਮ ਕਹਾਯੋ॥ ਦਧਿ ਕੋ ਘਟ ਧਾਰ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲ ਨਾਮ ਪਿਤ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਤਬ ਦਲਪਮੁਤਿ ਧਾਮਾ॥੨॥ ਭੀਮ ਪਿਤ ਮਮ ਦਲਪਤਾ ਨਾਮੂ॥ ਬਸਹਿ ਜਾਟ ਹੁਮ ਮੋੜ ਗ੍ਰਾਮੂ॥ ਬਿਹਸੇ ਕਹੀ ਕਹਤ ਤੈ ਸਹੀ॥ ਭੀਮ ਤਤ ਦਲਪਤ ਮਤਿ ਰਹੀ॥੨॥ ਤਾਹਿ ਪਾਗ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ॥ ਰਾਖਹੁ ਦਵੈ ਹੈ ਸਭ ਸੰਪਤ ਘਰ॥ ਮਦਮਤ ਕਬਹ ਪਾਗ ਸਿਰਵਾਰੀ॥ ਡੂੰਮਹਿ ਦਈ ਗਈ ਮਤ ਮਾਰੀ॥੩॥ ਸਭ ਸੰਪਤਾ ਨਸਟ ਹਵੈ ਗਈ॥ ਫਲ ਬਿਨ ਮਾਨੇ ਬਚਨ ਨ ਭਈ॥ ਜਿਨ ਬਚ ਮਾਨਾ ਤਿਨ ਸਬ ਜਾਨਾ॥ ਨਹਿ ਮਾਨਾ ਤਿਨ ਨਹਿ ਪਹਿਚਾਨਾ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੪੩॥

ਦੋ:॥ ਨਿਕਟ ਗ੍ਰਾਮ ਭੂਦੋ ਭਲੋ ਭਗਤੂ ਭਗਤ ਸੁਧਾਮ॥ ਤਾਸ ਪੁਤਰ ਦ੍ਵੈ ਤੇਜ ਨਿਧਿ ਗੋੜਾ ਜੀਵਨ ਨਾਮ॥੧॥ਚੌ:॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਗੌੜ ਕੇ ਬੇਟਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਪਦਮਨ ਸੋ ਭੇਟਾ॥ ਧਰੀ ਅਗਾਰੀ ਭੇਟ ਸੁਖਾਰੀ॥ ਹੰਸਿ ਸਤਗੁਰੁ ਤਬ ਗਿਰਾਉਚਾਰੀ॥੨॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਛਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਈ॥ ਪੈ ਹੈ ਤਬ ਪੂਰਨ ਬਡਿਆਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਆਦਿ ਕਦੀਮੀ ਚੇਲੇ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿ ਪ੍ਰਭ ਆਗੇ ਮੇਲੇ॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਧਰ ਰਹਤ ਅਨੂਠੀ॥ ਸਹਾਦਕ ਤਜਰੀਤ ਸੁ ਝੂੰਠੀ॥ ਕਹੀ ਰੀਤ ਕਰ ਕਾ ਅਬ ਕਰਹੋ॥ ਬੂਢਤ ਭਯੋ ਗੁਰੁ ਨਾਮ ਉਚਰਹੋ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਤਉ ਨਹਿਮਾਨੀ॥ ਕਰਯੋ ਕੋਪ ਕਲਗੀਧਰ ਗਯਾਨੀ॥ ਚੰਡਾਲਨ ਕੇ ਕਰ[3] ਤੇ ਛਕ ਹੈ॥ ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਨ ਮਾਨਤਬ ਕਹੈ॥੪॥ ਤੋ ਮੈ ਹੈ ਮਸੰਦ ਪਨ ਗੰਧੀ॥ ਤਾਤੇ ਭਗਤੂ ਕੇ ਮਤ ਅੰਧੀ॥ ਜੀਵਨ ਬੰਸ ਸੁਚਕੀ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਪਰੇ ਆਨ ਸਭ ਸਤਗੁਰ ਸਾਮਾ॥੫॥ ਸਤਹਨ ਛਕਯੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਆਈ॥ ਜੀਵਨ ਪਿਤਾ ਰਹੀ ਦਵੈ ਮਾਈ॥ ਬੰਸ ਅਧਿਕ ਤਿਨਕੋ ਬਿਸਤਾਰਾ॥ ਸੇਵਹਿ ਨਿਤ ਪਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਤਾਰਾ॥੬॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ

---

1. ਘੋੜਾ, 2. ਪੋਤਰੇ, 3. ਹੱਥੋਂ

ਅਰ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਤਨ॥ ਤਖਤੂ ਸਿੰਘ ਬਖਤ ਸਿੰਘ ਇਕ ਗਨ॥ ਭਾਈ ਕੇ ਏ ਪਰਮ ਸੁਨਾਨਾ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਜਿਨ ਸੇਵ ਕਮਾਨਾ॥੭॥ ਸੁਨਹੁ ਕਥਾ ਤਿਨਕੀ ਮਨ ਲਾਈ॥ ਭਗਤੂ ਪੁਤਰ ਨਾਮ ਗੌਰਾਈ॥ ਤਾਕੋ ਸੇਵਕ ਰਹਯੋ ਗੁਦੜਿਆ॥ ਤਨਮਨ ਕਰ ਸੇਵਾ ਰਸ ਭਰਿਆ॥੮॥ ਕਬਹੂੰਕ ਤਾਕਹਿ ਗੌੜੇ ਕਹਾ॥ ਦੀਯੋ ਸੇਰ ਦਸ ਦਾਨਾ ਰਹਾ॥ ਘਾਸ ਕਾਟ ਕਰ ਲੈ ਤੂੰ ਆਊ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਰੀ ਸੁ ਤਬਾਬਨਾਊ॥੯॥ਦੋ:॥ ਦਸ ਦਿਨ ਮੈ ਦਸ ਸੇਰ ਛਕ ਆਯੋ ਨਾਹਿ ਨ ਗੇਹ॥ ਗਡੇ ਭਰ ਲਯਾਓ ਤਬੈ ਗੌੜਾ॥ ਕਿਅ ਬਰ ਤੇ ਹ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਤੇ ਬਾਕਯ ਸਿਧਿ ਹਿਹਿ ਭਯੋ॥ ਸੇਵਤ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋ ਰਹਯੋ॥ ਇਕੀਸ ਬਾਰ ਪਾਠ ਜਪ ਕਰੈ॥ ਜਲ ਆਦਿਕ ਸਭ ਸੇਵਾ ਧਰੈ॥੧੧॥ ਜ਼ੀਵਨ ਕਾਹੂ ਜਾਟ ਕੋ ਮਾਰਯੋ॥ ਦਯਾਲਾ ਗਗੋਦੜੀ ਉਚਾਰਯੋ॥ ਛੋਰਹੁ ਮਹਾਰਾਜ ਮਤ ਮਾਰੋ॥ ਹੋਤ ਅਧਿਕ ਇਹ ਖੇਦ ਬਿਚਾਰੋ॥੧੨॥ ਉਹ ਜੀਵਨ ਤਬ ਤਾਕਹਿ ਮਾਰੀ॥ ਲਾਤ ਮੁਸਟਾ ਕੋਪ ਅਪਾਰੀ॥ ਦਾਨਾ ਪੀਸ ਘਾਸ ਲੈ ਆਵਹੁ॥ ਰਾਜਨੀਤਕਰ ਮਰ ਮਨ ਪਾਵਹੁ॥੧੩॥ ਕਰ ਗੋਦੜੀਆ ਰਾਜ ਹੰਕਾਰਾ॥ ਜੀਵਨ ਜੁ ਤੁਹਿ ਚਢਾ ਅਫਾਰਾ॥ ਜੀਵਨ ਭਾਈ ਭਯੋ ਅਫਾਰਾ॥ ਛੂਟਹਿ ਨਹਿ ਬਹੁ ਜਤਨ ਬਿਚਾਰਾ॥੧੪॥ ਗੋਦੜੀਏ ਕਰ ਸ੍ਰਾਪ ਸੁ ਜਾਨਾ॥ ਸੰਤ ਸਰਲ ਚਿਤ ਸਦ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਗੌੜਾ ਜਾਇ ਗੋਦੜੀਆ ਲਯਾਯੋ॥ ਜੀਵਨ ਪਰ ਤਿਹ ਕਰਹਿ ਛੁਹਾਯੋ॥੧੫॥ ਛੁਯੋ ਅਫਾਰਾ ਭਯੋ ਸੁਖਾਰਾ॥ ਸਬਨ ਲਖਾ ਗੋਦੜੀਆ ਭਾਰਾ॥ ਗੌੜੇ ਕਹੀ ਕਾਹੂ ਜਾਜਿਆ ਰੁਚਿ॥ ਮਮ ਗ੍ਰਿਹ ਸੇਵਾ ਫਲ ਪਾਯੋ ਸੁਚਿ॥ ਤਬ ਤੇ ਕਾਹੂ ਸੇਵਾ ਕਰੈ॥ ਉਦਰ ਮਾਤ੍ਰ ਸੋ ਅਪਨੋ ਭਰੈ॥ ਨਿਤ ਜਪ ਪਾਨ ਕਰਤ ਰਹਿ ਸੋਈ॥ ਮਾਨਮੋਹ ਹੰਕਾਰ ਨ ਕੋਈ॥੧੭॥ ਕਰੈਂ ਜੁ ਬਚਨ ਹੋਇ ਸੋ ਪੂਰਾ॥ ਬਿਦ ਤਯੋ ਬਿਸਵ ਗੁਦੜਿਆ ਰੂਰਾ॥ ਤਾਕੇਰਹੇ ਤੀਨ ਸੁਤ ਨੀਕੇ॥ ਮੋਹਨ ਕਰਤ ਪਿਤਾ ਤਿਹ ਹੀਕੇ॥੧੮॥ ਕਾਹੂ ਜਾਟ ਗ੍ਰਿਹ ਸੇਵਕ ਮਾਈ॥ ਕਾਟਤ ਰਹਯੋ ਖੇਤ ਦਿਨ ਜਾਈ॥ ਭੋਜਨ ਹੂੰ ਨ ਜਾਟ ਨੈ ਦੀਓ॥ ਮੂਰਖ ਜਾਨ ਮਾਨ ਨਹਿ ਦਿਓ॥੧੯॥ ਸਾਂਝ ਸਮਯ ਕਹਿ ਚਲ ਗੋਦੜ॥ ਤਯਾਰ ਅਹੈਂ ਛਕ ਸੁੰਦਰ ਖੀਚੜ॥ ਵਢਣ ਦੇਹੁ ਗੁਦੜਿਏ ਕਹਾ॥ ਰੋਗੀ ਭਯੋ ਜਾਟ ਤਬ ਤਹਾਂ॥੨੦॥ ਲੋਕਨ ਕਹੀ ਸਾਧ ਯਹ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਯਾਤੇ ਸੇਵਾ ਨਹਿ ਭਲ ਖੇਮੀ॥ ਤਾਤੇ ਯਾਕਹਿ ਖਿਚੜੀ ਖਵਾਵੈਂ॥ ਦਧਿ ਅਰ ਮਿਰਚਾਂ ਮਧਯ ਮਿਲਾਵੈ॥੨੧॥ ਤਯੋ ਹੀ ਤਾਸੁ ਮਾਤ ਲੈ ਆਈ॥ ਛਕਿ ਗੋਦੜਿਅਹਿ ਬਿਨਤਿ ਸੁਨਾਈ॥ ਕਹੀ ਤਬੈ ਗੋਦੜੀਏ ਮਾਈ॥ ਕਾਟਹਿ ਸਾਪ ਮਾਹਿ ਘਰ ਜਾਈ॥੨੨॥ ਰਾਤ ਮਾਹਿ ਦੋਊ ਮਰ ਗਏ॥ ਮਿਥਯ ਬਚਨ ਸਾਧੁ ਨਹਿ ਭਏ॥ ਪੁਨਕਲ ਲਾਗਯੋ ਖੇਤੀ ਕਾਟਨ॥ ਸਰਸੋਂ ਕੀ ਸਰਸੋ ਢੂਰ ਛਾਟਨ॥੨੩॥ ਸਾਧੂ ਕਹੀ ਕਹਤਹੋ ਕਹਾ॥ ਜਗਉਖਾਰਹੁ ਜਨਮ ਨ ਜਹਾ॥ ਤੀਨ ਤਾਤ ਸੋਊ ਮਰਗਏ॥ ਚਿੰਤਾ ਨਾਹਿ ਗੁਦੜਿਆ ਕਏ॥੨੪॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੂ ਆਗਮ ਉਹ

ਆਯੋ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਪਦ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਰਹਨ ਲਗਯੋ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਛਕਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇਵ ਤੇ ਤਾਹੀ॥੨੫॥ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਗੁਦੜੀਆ ਸਾਧੂ॥ ਸਕਿਤਮਾਨ ਅਤਿ ਸਮਤਿਆਗਾਧੂ॥ ਭਾਈ ਭਾਗੋ ਸੇਵਕ ਸੰਗਾ॥ ਰਾਖ ਸਵਾ ਮਨ ਤੋਮਰ ਚੰਗਾ॥੨੬॥

ਸਾਖੀ॥੪੪॥

ਦੋ:॥ ਕਬਹਕੁ ਦੀਨ ਦਯਾਨ ਬਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਹੇਰ॥ ਬੋਲੇ ਤੇਰੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿ ਅਹੈ ਹਮ ਇਕ ਬੇਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤਬ ਤੇ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਘਰ ਆਈ॥ ਲਖ ਗ੍ਰੀਖਮ[1] ਰੁਤ ਚਿਤ ਮੁਖ ਪਾਈ॥ ਨਾ ਜਾਨੈ ਸਿਕਾਰ ਮਿਸਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਕਬ ਦਰਸਨ ਦੈ ਦੇਹਿ ਮੁਦਾਮੀ॥੨॥ ਰੇਤ ਬਿਛਾਇ ਸੁ ਝਾਰਨ ਮਾਹੀ॥ ਕੋਰੇ ਘਟ ਭਰ ਰਾਖੇ ਤਾਹੀ॥ ਨਿਤ ਚਿਤਵਤਿ ਕਬਚਰਨ ਪਧਰਿ ਹੈ॥ ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕਰਿ ਹੈਂ॥ ਜਲ ਮਾਲਵੇ ਦੁਲਭ ਅਤਿ ਜਾਨਾ॥ ਤਾ ਤੇਤਾਂ ਕਰ ਬੰਧਨ ਠਾਨਾ॥ ਇਤ ਵਜੀਦ ਸੁਨਸੁ ਗੁਰ ਕਹਾਨੀ॥ ਅਜਹੁ ਜਿਅਤ ਸਾਬੋ ਕੇ ਮਾਨੀ॥੪॥ ਡਲੇ ਦਿਸ ਪਰਵਾਨਾ ਪਰਾ॥ ਤੇਰੀ ਮਤ ਮਾਰੀ ਨਹਿ ਹਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਬਿਰੋਧ ਪਤਸਾਹਤ ਬਾਗੀ॥ ਤਾਸੁ ਚਰਨ ਤੂੰ ਭਾਅਨੁਰਾਗੀ॥੫॥ ਤੋਰ ਉਖਾਰ ਦੇਹੁ ਜਰ ਸਾਰੀ॥ ਨਤ ਗੁਰੂ ਗਹਿ ਕਰ ਪਠਵਹੁ ਭਾਰੀ॥ ਤੋ ਇਨਾਮ ਹਮ ਤੋਹਿ ਦਿਵੈਹੈ॥ ਹਜਰਤ ਸੌ ਅਧਿਕਾਰ ਬਢੈ ਹੈਂ॥ ਡਲੇ ਤਿਲ ਜਬਾਬ ਲਿਖਵਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਯੋ॥ ਹਮ ਸਿਖ ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਹਮਾਰਾ॥ ਬਨਹਿਨ ਹਮਰੋ ਜੰਗ ਅਖਾਰਾ॥੭॥ ਗੁਰਹਿ ਗਹਿਨ ਆਵੈ ਨਰ ਜੋਈ॥ ਸਿਰ ਲਗ ਜਾਨ ਦੇਹਿ ਨਹਿ ਸੋਈ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਆਪ ਇਤ ਕਸਟ[2] ਸੁ ਕਰੈ॥ ਅਗਨਿ ਪਵਨ ਕਹੁ ਕਿਮਿ ਕਰ ਧਰੈ॥੮॥ ਅਗਮ ਗਤੀ ਗੁਰੁ ਗਹਿ ਕੋ ਸਾਕਾ॥ ਤਜਹੁ ਬ੍ਰਿਥਾ ਉਰ ਰੋਸ ਬਿਬਾਕਾ॥ ਸੁਨ ਅਸ ਲਿਖਤ ਭਏ ਗੁਰੁ ਹਰਖਿਤ॥ ਹੇ ਡਲਾ ਅਤੀ ਪਰਖਤ ਚਿਤ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੪੫॥

ਚੌ:॥ ਕਬਹੁ ਡਲੇ ਦਵੈ[3] ਕਰ[4] ਜੋਰੀ॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਹੋਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਇਹ ਕਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ॥ ਤਹ ਬਸ ਦੇਵ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਖਿ ਖੰਡਾ॥੧॥ ਤਾਂਤੇ ਅੰਨ ਨ ਉਪਜਨ ਪਾਵੈ॥ ਉਪਜਤਹੂੰਤੋ ਘਰ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਤਾਂ ਤੇਤਾ ਕਰ ਕਰ ਸੰਘਾਰਾ॥ ਕੀਜੈ ਜੰਗਲ ਮੰਗਲ ਭਾਰਾ॥੨॥ ਸੁਨ ਬਚ ਚਲੇ ਸੁ ਨਿਰਖਨ ਕਾਜਾ॥ ਸੰਗ ਸੈਨ ਬੈਰਾਰ ਸਮਾਜਾ॥ ਉਤਰੇ ਭਾਈ ਕੇ ਚਕ ਜਾਈ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਿਲਿ ਆਗੇ ਆਈ॥੩॥ ਭਾਈ ਜੀਵਨ ਮਾਤਾ ਹੇਤੋ॥ ਸਾਹਿਬ ਜਾਦਨ ਸੁਨੀ ਸੁਹੇਤੋ॥ ਚਿੰਤਕ ਨਿੰਦਹਿਗੇ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਸਹਿ ਨ ਸਕੀ ਦੁਖ ਮਨਮਹਿ ਭਾਰੀ॥੪॥ ਮਾਰ ਕਟਾਰ ਪੇਟ ਮਰ ਗਈ॥ ਤਿਹ

1. ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ, 2. ਤਕਲੀਫ, 3. ਦੋ, 4. ਹੱਥ

ਸਮਾਧ ਜਹਿ ਪੋਤਰਨ ਦਈ॥ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਤਹਾ ਕਿਓ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ॥ ਮਾਤਾ ਹੇਤੇ ਕੋਹਿਤੂ ਹੇਰਾ॥੫॥ ਤਹਹਿ ਅਹਹਿ ਗੁਰੂ ਦਵਾਰਾ ਨੀਕਾ॥ ਪੂਜਤ ਮਨੇ ਕਾਮਨਾ ਜੀਕਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਧ ਸਭ ਪਰਵਾਰ ਸੁਆਯੋ॥ ਦਰਸਨ ਕਰ ਸਭ ਪਾਪ ਮਿਟਾਯੋ॥੬॥ ਸੀਤਲ ਜਲ ਭਲ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਛਕਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਮੰਦਿਰ ਮਹਿ ਪਗ ਪਧਰਾਯੋ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਸੇਵ ਸਜਾਈ॥ ਲੰਗਰ ਕਰਵਾਯੋ ਗੁਰੁ ਰਾਈ॥੭॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੀਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਲੀਨੋ॥ ਮਾਤ ਸੁੰਦਰੀ ਇਸਿਤਰਨ ਦੀਨੋ॥ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਧਰਯੋ ਧਰਨਿ ਮਨਮਾਨ ਬਿਖਾਦਾ॥੮॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਪੂਛੀ ਹਿਤਲਾਈ॥ ਕਯੋ ਨ ਛਕਯੋ ਇਸਿਤਰਨ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਪੂਛ ਸੁਆਯੋ॥ ਕਾਰਨ ਸਤਗੁਰੁ ਅਗ੍ਰ ਬਤਾਯੋ॥੯॥ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਗੋਤ ਕੁਨਾਲਾ॥ ਭਯੋ ਨ ਯਾਤੇ ਛਕਯੋ ਨ ਚਾਲਾ॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਹੂੰ ਆਇ ਗਹੇ ਪਗ॥ ਨਹਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤੇ ਸਾਹਿਬ ਤਿਹ ਲਗ॥੧੦॥ ਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੋ ਗੁਰ ਹਿਤ ਲਯਾਯੋ॥ ਤਊ ਨ ਤਾਕਹਿ ਨਾਥ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਇੱਤ ਸੰਧਯਾ ਪਰ ਜਬ ਜਿਅ ਜਾਨੀ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਬਿਨਤਿ ਬਖਾਨੀ॥੧੧॥ ਮੰਦਿਰ ਮਹਿ ਪੌਢਿਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਕੀਜਹਿ ਦਾਸਨ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲਾ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਬਿਨਤਿ ਬਖਾਨੀ॥੧੧॥ ਮੰਦਿਰ ਮਹਿ ਪੌਢਿਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਕੀਜਹਿ ਦਾਸਨ ਸਦਾ ਨਿਹਾਲਾ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੀ ਇਕ ਮਤਰੇਈ॥ ਬਸਤ ਤਹਹਿਅਤਿ ਰੀਤ ਗੁਰਸੇਈ॥੧੨॥ ਤਾਕੀ ਤਾਕੀ ਦਿਸ ਗੁਰ ਗਏ॥ ਸਾਈ ਆਨ ਚਰਨ ਗਹਿ ਲਏ॥ ਖੇਸ ਭੇਟ ਇਕ ਆਗੇ ਰਾਖੀ॥ ਪਰੀ ਚਰਨ ਪੂਰਨ ਅਭਿਲਾਖੀ॥੧੩॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਚੌਬਾਰੇ ਗਏ॥ ਲਕਰੀ ਕੀ ਸੀਢੀ ਪਗਦਏ॥ ਜਾਇ ਬਿਰਾਜੇ ਪਲੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਸੇਵਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਪਗਮਾਲਾ॥੧੪॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਕਰੀ ਤਯਾਰੀ॥ ਬਿਕਲੋ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਉਰਭਾਰੀ॥ ਉਤਰੇ ਬਖਤੂ ਸਿੰਘ ਕੀ ਪੈਰੀ॥ ਰਹੀ ਜੁਮਾਟੀ ਤੇ ਬਰਜੋਰੀ॥੧੫॥ ਬਖਤੂੰ ਸਿੰਘ ਸੁ ਪਲੰਗ ਬਿਛਾਯੋ॥ ਤਾਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁਦੇਵ ਬਿਛਾਯੋ॥ ਬਖਤੂ ਸਿੰਘ ਸੁਤਨਿਕਟ ਨਿਰਖਿ ਕਰ॥ ਬੈਠਾ ਰਯੋ ਸੁਪਾਸ ਕਲਗੀਧਰ॥੧੬॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬੇਅਬਦ ਬਨਿਹਾਰਾ॥ ਬਾਲਕ ਕਹਿ ਕਟ ਬਾਕ ਉਚਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਹਹੁ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਯਹ ਹੈ ਪੁਰਖ ਬਡੋ ਮਨਮਾਹੀ॥੧੭॥ਦੋ:॥ ਸਤ ਸੁਰਜਤਪਨ ਭੇਟ ਦੈ ਇਕ ਦਿਅ ਅਸਵ ਮਹਾਨ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਪਦਬੰਦ ਕਰ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਸੁਜਾਨ॥੧੮॥ਚੌ:॥ ਹੋਇ ਸਵਾਰ ਅਗ੍ਰ ਤਬ ਚਲੈ॥ ਭੂਚੋ ਤਾਲ ਜਾਇ ਭਇ ਖਲੇ॥ ਅਸਵਹਿ ਲਾਗੇ ਪਾਨ ਪਿਆਵਨ॥ ਪੀਓ ਨੁਤਿਨ ਤਬ ਕੀ ਸੁਭਾਵਨ॥੧੯॥ ਯਾ ਮਹਿਬੋਇ ਮਸੰਦਨ ਆਈ॥ ਤਾਤੇ ਪਿਅ ਤਨਹੀ ਹਯ ਭਾਈ॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਤਬ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਨਿਵਸਹੁ ਨਾਥ ਧਾਮ ਸੁਖ ਪਾਯੋ॥੨੦॥ ਸੇਓਕ ਗੇਹ ਕਰੀਯ ਕਿਰਤਾਰਥ॥ ਭੋਜਨ ਤਯਾਰ ਪਵਿਤ ਜਲ ਸਾਰਥ॥ ਸੁਨੀਅਨ ਸੁਨੀ ਕਰ ਗੁਰੁ ਗਏ॥

ਭਾਗੂ ਜਾਇ ਉਤਰ ਤੇ ਭਏ॥੨੧॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਭੋਜਨ ਲੈ ਸੰਗਾ॥ ਰਾਖਯੋ ਸਕਟਾ ਲਾਦ ਸੁਚੰਗਾ॥ ਤਊ ਨਾਥ ਨਹਿ ਪਾਵਨ ਕੀਨੋ॥ ਦੰਡ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਕੋ ਦੀਨੋ॥੨੨॥ **ਸਾਖੀ॥੪੭॥**

ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਬਠਿੰਡੇ ਪ੍ਰਭ ਗਏ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੰਗਾ॥ ਗੋਦੜੀਆਂ ਹੂੰ ਸੰਗ ਗਯੋ ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਨਿਹੰਗ॥੧॥ਚੌ:॥ ਪਹਰਾ ਦੇਵ ਖਾਲਸਾ ਖਰਾ॥ ਤਬਹਿ ਪ੍ਰੇਤਨਿਜ ਬਲ ਬਿਸਤਰਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਕੋ ਜਵਰ ਅਤਿ ਦੁਖ ਦੀਨੋ॥ ਕਉ ਕਛੁ ਕਉ ਕਛੁ ਰੁ ਜਬਸ ਕੀਨੋ॥੨॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਸਭਹਨ ਤਬ ਰਹਾ॥ ਅਰਧ ਨਿਸਾ ਬੀਤੀ ਜਬ ਤਰਾ॥ ਮਾਲਵ ਭੂਮਿ ਰੂਪ ਧਰ ਕੰਨਯਾ॥ ਆਈ ਸਤਗੁਰੁ ਸਰਨ ਸਧਨਯਾ॥੩॥ ਬੋਲੀ ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਭ ਆਏ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਮੁਹਿ ਕਰ ਅਪਨਾਏ॥ ਅਬ ਪ੍ਰਭ ਏ ਬਿਨਤਿ ਯਹਿ ਮੇਰੀ॥ ਕਿਲੇ ਬਠਿੰਡੇ ਦੇਵ ਬਡੇਰੀ॥੪॥ ਕਾਨਾ ਦੇਵ ਮਹਾ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਉਪਜਤ ਦੇਵਨ ਮਾਲਵਦਾਨਾ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਕਹਿ ਨਾਥ ਨਿਕਾਰੋ॥ ਜੰਗਲ ਮੰਗਲ ਮਾਲਵ ਧਾਰੋ॥੫॥ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਤਥਾ ਸਤਤਿਹ ਕਹੀ॥ ਕਨਯਾ ਰੂਪ ਧਰਨਿ ਜੋ ਰਹੀ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਬੁਲਾਯੋ ਪੰਡਿਤ ਸਤਗੁਰੁ॥ ਪੂਛੀ ਕਥਾ ਬਠਿੰਡਾ ਬਿਸਤਾਰ॥੬॥ ਕਹਿ ਪੰਡਿਤ ਕ੍ਰਿਪ ਬਿਨਯਪਾਲ ਬਰ॥ ਬਿਰਚਯੋ ਕਿਲਾ ਬਠਿੰਡਾ ਹਿਤ ਕਰ॥ ਦੂਧਰ ਨ੍ਰਿਪਤ ਗੋਰਿਆ ਆਯੋ॥ ਤਿਹ ਉਪਰ ਤੇ ਯਾਹਿ ਗਿਰਾਯੋ॥੭॥ ਦਵੈ ਹਾਥੀ ਕੋ ਬਲ ਪ੍ਰਸੰਸ ਹਿਯਾਲਾ॥ ਵਿਨੇਪਾਲ ਸੁਤਿ ਲਾਕਬਿਸਾਲਾ॥ ਦੇਵ ਭੂਤ ਸਭ ਹੀ ਚਲ ਜੈਹੈਂ॥ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਮਹਿ ਨਿਸਚਤ ਏ ਹੈ॥੮॥ ਆਗੇ ਸਮਰਥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਚਹਹੁ ਸੁਕਰਹੁ ਸਕਲ ਘਟ ਗਾਮੀ॥ ਪੰਚ ਸਿਖ ਸਤਗੁਰੂ ਪਠਾਏ॥ ਬੰਗੇ ਹਰਤੇ ਮਹਿਖਾ[1] ਲਯਾਏ॥੯॥ ਪੰਡਿਤ ਜੀ ਹਾਥੀ ਕੀ ਜਾਗਾ॥ ਮਹਿਖ ਦੇਹਿ ਬਲ ਅਤਿ ਬਲ ਭਾਗਾ॥ ਖੂਨੀ ਮਹਿਕ ਭਿਰਤ ਤਰੂ ਸੰਗਾ॥ ਗਹਿ ਲਯਾਏ ਗੁਰ ਮੁਖ ਬਲ ਅੰਗਾ॥੧੦॥ ਚਰੇ ਸਿਖਰ ਪਰ ਕਿਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਮਹਿਖ ਕਰਯੋ ਤਹ ਖਰੋ ਸੁਖਾਲਾ॥੧੧॥ ਮਲਿਯਾਗਰ ਸਿੰਘ ਤਿਹ ਝਟਕਾਯੋ॥ ਗੋਦੜੀਏ ਗਹਿ ਭੂਮਿ ਗਿਰਾਯੋ॥੨:॥ ਉਪਰ ਰਾਖਤ ਗੋਦੜਾ ਕਹਿਤ ਗੁਦੜੀਆ ਤਾਹਿ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਹੂੰ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕਹ੍ਯੋ ਮਾਲਵ ਇਹ ਸਮ ਨਾਹਿ॥ਚੌ:॥ ਦੇਵਨ ਆਇ ਚਰਨ ਗੁਰੁ ਗਹੇ॥ ਬਿਨਤੀ ਕੇ ਸੁ ਬਚਨ ਬਰ ਕਹੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਹਮ ਗੋਇੰਦਪਾਲ॥ ਬਸਤ ਹੁਤੇ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸੁਖਪਾਲ॥੧੩॥ ਸਤਗੁਰੁ ਅੰਗਦ ਆਗਿਆਪਾਈ॥ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰੁ ਇਹਾ ਬਤਾਈ॥ ਤਬੇ ਤੇ ਬਸਤ ਬਠਿੰਡੇ ਸਵਾਮੀ॥ ਜਾਨਤ ਹੋ ਸਭ ਬਿਧਿ ਘਟ ਗਾਮੀ॥੧੪॥ ਜਰਤਛਰੀ ਸੋਭਾ ਗਤ ਆਏ॥ ਮਾਤ ਪ੍ਰਸੂਤ ਭਈ ਮਗ ਆਏ॥ ਖੇਤ ਮਾਹਿ ਖੂਟੀ ਜੁ ਨਿਹਾਰ॥ ਲਗੀ ਨੈਨ ਇਕ ਫੂਟਯੋ ਹਮਾਰ॥੧੫॥ ਦੂਸਰ ਕੀ ਭੁਜ ਤਹਿ ਤਬ ਤੂਟੀ॥ ਕਾਨੇ ਤੁੰਡੇ

---

1. ਝੋਟਾ

ਭਾਈ ਛੂਟੀ॥ ਤਬਤੇ ਬਸਹਿ ਬਠਿੰਡੇ ਮਾਹੀ॥ ਊਪਰ ਭਯੋ ਸਤ ਬਰਖ ਤਾਹੀ॥੧੬॥ ਅਬ ਪ੍ਰਭ ਜਿਹਨਾ ਦੇ ਇਰਜਾਈ॥ ਜਾਇ ਉਜਾਰਹਿ ਸੋ ਥਲ ਥਾਈ॥ ਸਵਾ ਲਾਖ ਮਨਮੋਰ ਅਹਾਰਾ॥ ਲੀਜੇ ਸਤਗੁਰੁ ਜੀਅ ਬਿਚਾਰਾ॥੧੭॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਿਰਹੰਦ ਸਿਧਾਰੋ॥ ਫਿਟ ਮੂਹੀ ਕੋ ਮੂਹ ਉਜਾਰੋ॥ ਦੁਪਹਰ ਕਾਟਮ ਸੂਰ ਸਥਾਨਾ॥ ਪ੍ਰਵਿਸੋਹੁ ਪੁਰ ਸਿਰਹੰਦ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧੮॥ ਮਨ ਬਚਨ ਤੇ ਤਬ ਤਹਿ ਗਏ॥ ਸਿਰਹੰਦਹਿਸੁ ਉਜਾਰਤ ਭਏ॥ ਤਿਹਿਲਿ ਸਾਕੇਓ ਤਹਾ ਬਿਸਰਾਮਾ॥ ਅਨੰਦ ਕੰਦ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿਨਾਮਾ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੪੮॥

ਚੌ:॥ ਬਾਹਰ ਕਿਲੇ ਰਹੇ ਬਪਾਰੀ॥ ਗਾਵਤ ਸਸੀ ਪੁਨੂੰ ਧਾਰੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਸੁਨਤ ਸੁ ਪ੍ਰਾਤ[1] ਬੁਲਾਏ॥ ਸਸੀ ਪੁਨੂੰ ਸੁਨ ਹਰਖਾਏ॥੧॥ ਰੀਝ ਦਯੋ ਤਿਨ ਕਹਿ ਧਨਏਤਾ॥ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਮਨੋਰਥ ਜੇਤਾ॥ ਪ੍ਰੇਮਮਈ ਬੈਰਾਗ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸਾਚੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸੁਜਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੨॥ ਐਸੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗ ਕਰੇ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਰਿਦ ਰਸਨਾ ਰਰੈ॥ ਸਸੀਯਾ ਜਿਮਿ ਪੁਨੂੰ ਸਯੋ ਮਿਲੀ॥[2] ਮਿਲਹਿ ਤਥਾ ਸਮਾਧ ਮਹਿ ਖਿਲੀ॥੩॥

ਸਾਖੀ॥੪੯॥

ਚੌ:॥ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਬੈਰਾਰ ਸਯਾਨੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਮਾਨੇ॥ ਬਾਤ ਬਾਤ ਮਹਿ ਬਾਤ ਸੁਚਾਲੀ॥ ਬਿਨਯਪਾਲੀਂ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਸੁ ਬਿਸਾਲੀ॥੧॥ ਕਾਹੂੰ ਕਹੀ ਦੀਨ ਦੁਖ ਟਾਰੀ॥ ਬਿਨੈਪਾਲ ਨ੍ਰਿਪਬਡੋ ਸਿਕਾਰੀ॥ ਖੇਲਤ ਕਬਹੁ ਸਿਕਾਰ ਸੁਆਯੋ॥ ਇਹਨਾਂ ਇਕ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤਿਨ ਪਾਯੋ॥੨॥ ਅਜਾ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਏਕ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਆਗੇ ਲਖਯੋ ਬਯਾਘ੍ਰਇਕ ਭਾਰੀ॥ ਚਾਹਤ ਚਖਯੋ ਅਜਹਿ ਲਰਿ ਪਰੀ॥ ਬਡੀ ਬੇਰ ਲਗ ਬਕਰੀ ਅਰੀ॥੩॥ ਬਿਨਯ ਪਾਲ ਤਬ ਜੀਅ ਮਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਹੈ ਯਹ ਭੂਮ ਕਠਿਨ ਬਲਖਾਨੀ॥ ਅਜਾਮੇ ਪਕਰ ਸਿੰਘ ਸਮਾਨਾ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਬਨਯ ਸੁ ਤ੍ਰੂਮ ਬਲਾਨਾ॥੪॥ ਤਾਤੇ ਕਿਲਾ ਇਹਾ ਪਠ ਕੀਨਾ॥ ਅਨਗਨ ਧਨ ਸੁ ਲਾਇ ਕਰਦੀਨਾ॥ ਸਭ ਗਹਕ ਇਤਿ ਕਾਜੁ ਲਗਾਏ॥ ਕਰਹਿ ਮਾਫ ਕਰ ਕਾਰ ਕਰਾਏ॥੫॥ਦੋ:॥ ਸੁਰੰਗ ਰਾਖ ਭਟਨੇਰਲੋ ਬਿਨਯਪਾਲ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਬਿਰਧਨਕੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਨੀ ਸੋ ਬਰਨੀ ਸੁ ਸਮਾਜ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੫੦॥

ਚੌ:॥ ਚਲ ਤਹ ਤੇ ਸਮੀਰ ਪ੍ਰਭ ਆਏ॥ ਮਿਲੇ ਜਾਟ ਜੁਰਿ ਜਿਅ ਹਰਖਾਏ॥ ਸੇਵਤ ਰਤੇ ਸੁ ਬਿਧਿ ਸਭ ਭਾਏ॥੧॥ ਚਲੇ ਪ੍ਰਾਤ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਆਏ ਧਾਮ ਦਮਦਮੇ ਗੁਸਾਈ॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਸੰਗ ਲਿਏ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਰਹਯੋ ਨ ਫਿਰਯੋ ਸੁ ਸਿਖ

1. ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ, 2. ਜਿਵੇਂ ਸੱਸੀ ਪੁਨੂੰ ਨਾਲ ਮਿਲੀ

ਪ੍ਰਜਾਦਾ॥੨॥ ਚਿਤ ਅਤਿ ਦੁਖੀ ਨ ਕਛੁ ਕਹਿ ਸਾਕੈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਚਰਨ ਸਰਨ ਰਜਤਾਕੈ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਬਿਨਯ ਬੇਥਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀਨਨ ਦੁਖ ਟਾਰੀ॥੩॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਕੀ ਬਕਸਹੁ ਖਤਾ[1]॥ ਹੇ ਬਖਸਿੰਦ ਨਾਥ ਜਗ ਮਤਾ॥ ਸਾਥ ਸਾਥ ਸਕਟਾ ਪਰ ਰਾਖੇ॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਭਗਤੁ ਕੁਲ ਭਾਖੇ॥੪॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੇ ਕਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਬਕਸਯੋ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਦੁਖ ਟਾਲਾ॥ ਜਬ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਰਤਾਂਵਨ ਲਾਗੇ॥ ਕ੍ਰਿਮ ਪਰਿ ਗਏ ਕੜਾਹ ਸੁਭਾਗੇ॥੫॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਕਰ ਜੋਰੇ ਠਾਂਢਾ॥ ਜਾਸ ਹਿਏ ਮਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁ ਬਾਢਾ॥ ਤਨ ਕਾਂਪਤ ਮੁਖ ਖਿਅਰੀ ਪਰੀ॥ ਬਿਹਸੇ ਦੀਨ ਬੰਧ ਨਰ ਹਰੀ॥ ਲੈ ਕਰ ਨਿਜ ਕਰ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਤਨਿਕ ਮਨਿਕ ਕੁਨਕਾ ਅਲਖਾਦਾ॥ ਦਯਾ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਮ ਸਭ ਟਰ ਗਏ॥ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਕੜਾਹ ਸੁ ਭਏ॥੭॥ ਕਿਓ ਬਰਾਰਨ ਕਹਿ ਬਰਤਾਈ॥ ਕਛੁ ਕੁ ਲੁਟਾਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਪਾਛੇ ਤੇ ਪੰਦਰਾਹ ਸਿਖ ਆਏ॥ ਰਯਾਲ ਦਾਸ ਤਬ ਜਿਅ[2] ਸਰਮਾਏ॥੮॥ ਨਿਜ ਕਰ ਮੁਦਰੀ ਸੁਬਰਨ ਦਈ॥ ਛਕਹੁ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੁ ਜਾਇ ਸੁ ਜਈ॥ ਪੁਨ ਦਿਆ ਭੇਟ ਗੁਰਹਿ ਭਲ ਘੋਰਾ॥ ਧਨ ਸਹਿ ਏਕ ਦੁਸਾਲਾ ਸੋਗ॥੯॥ਦੋ:॥ ਦਯਾਲ ਦਾਸ ਕੋ ਕਰ ਦੀਓ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਨਿਹਾਲ॥ ਔਢ ਢਰਨ ਦਯਾ ਕਰਨ ਕਰੁਨਾ ਕਰ ਰਛਪਾਲ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੫੧॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਖੰਡ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਠਿੰਡੇ ਲੀਲਾ ਦਮਦਮੇ ਬਿਰਾਜੇ ਬਰਨੰ ਚਾਰ ਤ੍ਰਿਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਂਤ॥੩੪॥ ਲਾਲਤ ਪਦ॥ ਡਲੇ ਸੰਗ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸਾਹਿਬ ਕਬਹਕੁ ਗਏ ਸਿਕਾਰਾ॥ ਇਕ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰਯੋ ਸੁ ਸਰ ਪ੍ਰਹਾਰਯੋ ਬਿਹਸੇ ਬੋਲ ਬਾਚਾ॥ ਡਲੇ ਕਹੀ ਬਿਹਸਬੇ ਕੋ ਬਰ ਕਾਰਨ ਕਵਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਖਗਮ੍ਰਿਗਹਨ ਬਕਾਰ ਸੂਰ ਨਕੋ ਸਮੁਝਿਨ ਪਰਯੋ ਸੁਖਾਲਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਰਹੋ ਖਜਾਨਚੀ ਯਹ ਮੇਰੇ ਮੁਹਕਾਲਾ॥ ਧਨਹਿ ਚੁਰਾਵਤ ਝਗਰ ਬਤਾਵਤ ਦੁਰਤ ਦੁਰਾਵਤ ਕਾਲਾ॥ ਧਨ ਚੁਰਾਇ ਕਰ ਦੀਨ ਦੁਖਾਯੋ ਸਾਸ ਅਮਰ ਕਰ ਕਾਟਾ॥ ਤਾ ਅਘ ਮ੍ਰਿਗ ਹੈ ਪ੍ਰਾਨਦਾਨ ਦੈਦੇਤ ਮਾਸ ਕਹਿ ਛਾਟਾ॥੪॥ ਜੋ ਕਹਿ ਕੋ ਲੈਕਰ ਬਰ ਧਨ ਮਿਥਯ ਕਹਿ ਕਰ ਖੇਹੇ॥ ਛਲ ਕੈ ਕੇ ਚੁਰਾਇ ਕੈ ਮਿਥਯ ਸਭ ਮ੍ਰਿਗ ਰੂਪ ਧਰੈਹੈ॥੫॥ ਤਾਂਤੇ ਪਰਧਨ[3] ਪਰ ਤਿਆ[4] ਪਰਮਨ ਨਹਿ ਬਿਸਵਾਸ ਬਿਚਾਰੋ॥ ਕਬਹੂਨ ਗ੍ਰਹਨ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੈ ਬਨੀ ਬਨਾਇ ਬਗਾਰੋ॥੬॥ ਤਾਂਮਿਸ ਤੇ ਬੈਗਰਨ ਕੋ ਪ੍ਰਭ ਦਾਨੋ ਗਯਾਨ ਸੁਭਾਰੀ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪ੍ਰਭ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਲਿਹਾਰੀ॥੭॥

---

1. ਭੁੱਲੇ, 2. ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ, 3. ਪਰਾਇਆ ਧਨ, 4. ਪਰਾਈ ਔਰਤ

ਸਾਖੀ॥੫੨॥

ਖੇਲ ਸਿਕਾਰ ਜਾਇ ਕਰਨਾ ਨਿਧਿ ਦੁਪਹਰ ਮਾਂਹਿ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਤਰੁਕੀ ਕਰ ਕਰ ਉਤਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਸੁਮਤਿ ਦਰਾਜੇ॥੧॥ ਬੈਰਾਰਨ ਬਰ ਕਹੀ ਕਿ ਭੂਖੇ ਹੈਂ ਹਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਰਾਈ॥ ਤਹੁਥੰਬੂਰ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਹਜੂਰ ਨੇ ਦੀਨੇ ਸਿੰਘ ਚਢਾਈ॥੨॥ ਤਾਹਿਹਿ ਲਾਇ ਗਿਰਾਹਿ ਜਲੇਬੀ ਮੋਦਕ ਆਦਿ ਮਿਠਾਈ॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਪ੍ਰਭ ਦਿਅ ਜਲਪਾਨ ਕਰਾਈ॥੩॥ ਲੂਟ ਸਿੰਘ ਸਭ ਛਕਨ ਲਗੇ ਜਬ ਤਕਨ ਲਗੇ ਨਿਜ਼ਮਾਹੀ॥ ਧੀਰਜ ਧਾਰ ਕਹੇ ਜੇ ਬੈਠੇ ਨਿਰਖਿ ਅਨੰਦ ਮਤਾਹੀ॥੪॥ ਹਾਨਲਾਭ ਕਰ ਸੋਕ ਨ ਜਿਨ ਕੇ ਨਹਿ ਅਚਰਜ ਗੁਰੁ ਮਾਹੀ॥ ਤਿਨਹਿ ਦੇਖ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਭਾਖਯੋ ਏ ਸੰਤੋਖੀ ਆਂਹੀ॥੫॥ ਬਿਨ ਗੁਰੁ ਭੋਜਨ ਕਿਏ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਛਕਅਨੁ ਉਚਿਤ ਜਾਨੋ॥ ਉਪਦੇਸਯੋ ਸਿੰਘਨ ਕਹਿ ਗੁਰਮੁਖ ਅਸ ਬਿਚਾਰਉਰ ਠਾਨਯੋ॥੬॥ ਤਿਨ ਕਹਿ ਬਰ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਕੋ ਕੀਨੋ ਪੇਟ ਪਾਲ ਤੇ ਰਾਖੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੈ ਕਰੁਨਾ ਕਰ ਜੂਨੇ ਬਰ ਬਰ ਦੋਊ ਭਾਖੇ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੫੩॥

ਛੰਦ ਕਬਹੁਕ ਰੈਨ ਬਢ ਗਈ ਨਿਰਖੀ ਸਿਖਨ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ॥ ਹੋਤ ਆਜ ਨਹਿ ਪ੍ਰਾਤਕਾ ਭਯੋ ਕਾਰਨ ਕਹਿਆ ਖਰਾਰੀ॥੧॥ ਡਲੇ ਸਭ ਕੇ ਅਗ੍ਰ ਹੋਇ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਜਬੈ ਬਖਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੂਰਮੋਸਿ[1] ਬੈਠੇ ਸੁਰਪਤਿ[2] ਸਭਾ ਮਹਾਨੀ॥੨॥ ਤਾਤੇ ਇਹ ਰਾਤ ਅਬ ਬਰਧੀ[3] ਬਰਖਾ ਹੋਇਨ ਜਾਮੈ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਭਈ ਭਰੀ ਨਹਿ ਬਰਖਾ ਪਰਖਾ ਪ੍ਰਭੁ ਬਚ ਤਾ ਮੈ॥੩॥ ਅਰਜ ਕਰੀ ਸਭਹਨ ਗੁਰ ਬਰ ਸੌ ਮਿਲੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿਪਾਨੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਇੰਦ੍ਰ ਕਹਿ ਡਲੈ ਦੇ ਅਬ ਗਾਰਿ ਗੁਮਾਨੀ॥੪॥ ਮੇਘਨ ਕਹਿ ਜੂਤਨ ਸੌ ਮਾਰਹੁ ਬਰਖਹਿ ਤੇ ਜਲ ਭਾਰੀ॥ ਤਥਾ ਭਯੋ ਸੋ ਬਾਤ ਬਿਦਿਤ ਅਬ ਬਰ ਬੈਰਾਰਨ ਬਾਰੀ॥੫॥ ਭਯੋ ਸੁਕਾਲ ਦੇਸ ਹਰਖਾਨੋ ਬਰਖਾਨੋ ਜਲ ਜਾਈ॥ ਮਾਲਵ ਮੈ ਮਰੁ ਭੂਮ ਅਧਿਕ ਹੈ ਨਹਿ ਕੋਊ ਸਹਿ ਤਾਈ॥੬॥ ਨਿਤਯ ਬਿਹਾਰ ਸਿਕਾਰ ਕਰਹਿ ਸੁਰ ਉਰ ਭੂਮਿ ਭੂਰਿਭਗਾਵੇ॥ ਮਾਲਵ ਭੂਮਿ ਗਾਹਿ ਕਰ ਸਾਰੀ ਘਰ ਘਰ ਸੁਖ ਉਪਜਾਵੈ॥੭॥ ਕਬਹੁਕ ਕਹੀ ਮਾਲਵੇ ਸਿਖੀ ਅਧਿਕ ਸੁਮਿਥਯਾਬਾਦੀ॥ ਕਨਯਾ ਕੇ ਪਾਛੇ ਤਨ ਪਾਲਹਿ ਧਰਮ ਅਧਰਮ ਅਜਾਦੀ॥੮॥ਚੌ:॥ ਚਾਹਤ ਚਿਤ ਲਈ ਪਾਤਸਾਹੀ॥ ਕਰਤ ਤਥਾ ਕਰਤੂਤ ਸੁਨਾਈ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਏ ਬਿਸਾਲ॥ ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੫੪॥

ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਕਬਹੁਕ ਤਾਪ ਅਧਿਕ ਤਮ ਤਾਨੋ ਡਲੇ ਬਿਨਤਿ ਬਨਾਈ॥

---

1. ਸੂਰਜ, 2. ਇੰਦਰ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿਚ, 3. ਵਧੀ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕੇਸ ਸਭ ਰਾਖਹੁ ਬਾਨੀ ਪਢਹੁ ਬਨਾਈ॥੧॥ ਜਬ ਸਭ ਨੀਕੇ ਭਏ ਸੁਨਹੋ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਰ ਸੁ ਅਲਾਈ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਅਸਵਾਰਾ ਰਾਖਹੁ ਸੰਗਤ ਨਗਰ ਬਨਾਈ॥੨॥ ਕਰਹੁ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਿਲਹੁ ਸਭ ਸਿੱਖ ਮਾਲਵੇ ਆਈ॥ ਕਰ ਗੁਰੁਮਤਾ ਧਰਮ ਸਤ ਸੰਗਤ ਪੂਰ ਮਨੋਰਥ ਜਾਈ॥੩॥ ਸੁਨਹੁ ਕੀਰਤਨ ਕਰਹੁ ਪਾਠ ਜਪੁ ਜਾਪੁ ਆਦਿ ਗੁਰਬਾਨੀ॥ ਚਿਤ ਭਰੋਸਾ ਸੁ ਹੁਕਮ ਰਜਾਈ ਰਾਖਹੁ ਸੁਖਨ ਨਿਧਾਨੀ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੫੫॥

ਪੁਨ ਵਜੀਦ ਖਾਂ ਲਿਖ ਪਰਵਾਨਾ ਡਲੇ ਪਾਸ ਪਠਾਯੋ॥ ਗੁਰੁਹਿ ਦੇਹੁ ਗਹਿ ਸੁਨਹੁ ਚੋਧਰੀ ਮੈ ਦੈਤਨਯ ਕਾਯੋ॥੧॥ ਨਾਤਰੁ ਦੇਸ ਕੋਸ ਸਭ ਤੇਰੋ ਧੂਰਿ ਕਰਹੁ ਪਲਮਾਹੀ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਅਵਰੰਗ ਬਿਰੋਧੀ ਤੂੰ ਰਾਖਤ ਗੁਰਬਾਹੀ॥੨॥ ਡਲੇ ਤਾਕੋ ਉਤਰ ਲਿਖਕਰ ਪੁਨ ਭੇਜਯੋ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਸੀਸ ਸੰਗ ਹੈ ਗੁਰੁ ਹਮਾਰੇ ਚਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਸੁਸਾਤੀ॥੩॥ ਦੁਖਤ ਵਜੀਦ ਭਯੋ ਅਤਿ ਉਰਮੈ ਕਾਂਧੋ ਰਾਤਿ ਕਰਤਾਰਾ॥ ਗੁਰੂ ਨ ਮਾਰਾ ਹਮ ਬਹੁਮਾਰਾ ਮਾਰਹਿ ਅਵਸਿ ਨਿਹਾਰਾ॥੪॥ ਝੂਠਾ ਨੰਦ ਮਾਰ ਜੂਤਿਨ ਕੇ ਸਿੰਘਨ ਕੀਆ ਖਿਕਰਾਰਾ॥ ਧੋ ਅਲਾਹ ਕਵਨ ਗਤਿ ਮੇਰੀ ਕਰਅ ਪਰਮ ਭ੍ਰਮ ਭਾਰਾ॥੫॥ ਸਤਗੁਰ ਪਲੰਗ ਸੁ ਪਹਰੇ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤ ਰਹੁਤ ਜਗਤ ਦਸ ਪਜਾਰੇ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਕਤਹੂੰ ਮ੍ਰਿਤਯ ਅਖਾਰਾ ਭਯੋ ਨਿਕਟ ਗੁਰਦਵਾਰੇ॥੬॥ ਤਿਨਪੈ ਤਬ ਪੰਚਨ ਨੇ ਭਾਖੀ·ਅਬਯਹਿ ਭਲੀ ਸੁਬਾਨੀ॥ ਨ੍ਰਿਤਯ ਨਿਹਾਰ ਆਇ ਹੈ ਇਤਹਮ ਗੁਰੁ ਬਰ ਸੈਨ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੭॥ ਪੰਚਨ ਕਹੀ ਜਾਨ ਗੁਰੁ ਘਟ ਘਟ ਹਮ ਨ ਡਰਤ ਤਿਤ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਰਹੇ ਪੰਚ ਅਰੁ ਗਏ ਪੰਚ ਪਰਪੰਚ ਨ੍ਰਿਤਯ ਜਹ ਹੈ ਹੈਂ॥੮॥ ਡਰਤ ਹਿਏ ਗੁਰ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਜੁ ਜਾਗ ਜਾਇ ਇਹ ਕਾਲਾ॥ ਨਰਕ ਹੂੰ ਦੇਹਿ ਜਾਨ ਹੂੰ ਮਾਰੇ ਗੁਰੂ ਮਰੈਲਾ ਭਾਰਾ॥੯॥ ਡਰਤ ਰਹੇ ਉਰ ਕਛੁਕ ਦੇਖ ਕਰ ਪੁਨ ਗੁਰ ਓਰ·ਪਸਾਰੇ॥ ਜੇਨ ਗਏ ਤੇ ਰਹੇ ਬਿਸੂਰਤ ਲਖੇ ਨ ਨ੍ਰਿਤਯ ਅਖਾਰੇ ॥੧੦॥ ਏਈ ਭਲੇ ਦੇਖ ਹੂੰ ਆਏ ਗੁਰੁ ਹੂੰ ਜਾਗੇ ਨਾਹੀ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਦੁਉ ਹਕਾਰੇ ਨਿਰਧਾਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥੧੧॥ ਪੂੰਛਿ ਪਤੋ ਨਿਸਿ ਜਥਾ ਬਿਤੀਤਯੋ ਗਏ ਜਿਤੇ ਬਕਸਾਏ॥ ਰਹੇ ਕਰੇ ਤਨਖਾਹੀ ਸਤਗੁਰੂ ਮਨਗਤਿ ਜਾਨ ਜਥਾਹੇ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿਗੁਰ ਸੇਵਕਨ ਕਰਹਿ ਸਮਤਿ ਉਪਦੇਸਾ॥ ਕਾਟਹਿ ਸਭ ਭਵ ਜਾਲ ਭ੍ਰਮ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਦਿਨੇਸਾ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ॥੫੬॥

ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਪੁਨ ਬਰਖਾ ਨਹਿ ਭਈ ਸੂਕੇ ਸਰ ਪਸੁ ਪੰਖੀ ਦੁਖ ਪਾਏ॥ ਡਲਹਿ ਕਹੀ ਲੇਹੁ ਤਹੂੰ ਅਬ ਬਰ ਚਾਕਰੀ ਸੁਭਾਏ॥੧॥ ਔਰ ਜੌਨ ਇਛਾਹਵੈ ਕਹੁ ਸੋ ਕਹੀ ਮੇਹ ਬਰਖਾਵੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਮੀਹ ਨਹਿ ਦਾਬਯੋ ਕਾਂਖ ਮਾਹਿ ਸਚ ਪਾਵੋ॥੨॥

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਧਨ ਬਾਂਟਨ ਲਾਗੇ ਪੁਨ ਭਲੇਹਿ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਲੇਹੁ ਰੁਜੀਨਾ ਭਊ ਭਲੇ ਨੇ ਮੀਹ ਦਾਨ ਮੁਖ ਗਾਯੋ॥੩॥ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਪੁਨ ਬਾਂਟਨ ਲਾਗੇ ਬਰ ਬਰਤਾਰਾ ਧਨ ਕਾ॥ ਲੇਹੁ ਲੇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਗੁਰੂ ਗਾਈ ਭਲੇ ਪਾਨੀ ਸੁਘਨਕਾ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬੋਲ ਜਟ ਕੇਰੇ ਚੁਪ ਬਨਿਏ ਕੀ ਜਾਨੋ॥ ਗੁਰੂ ਕੋ ਬਚਨ ਸਾਕ ਬਾਮਨ ਕੋ ਕਬਹੂ ਨ ਛੂਟਤ ਮਾਨੋ॥੫॥ ਜਟ ਹਠ ਕਰੇ ਜੋ ਦਿਵਾਰ ਤੇ ਤੌਤਾਹੀ ਤੇ ਲੇਈ॥ ਹਛੀ ਜਾਤ ਯਹ ਅਹਹਿ ਬਰਾਰਨ[1] ਬਿਦਿਤ ਬਾਤ ਜਗਏਈ॥੬॥ ਡੱਲਾ ਜਾਇ ਕਰਹੁ ਸਭ ਟੋਭੇ ਛਪੜ ਕੀ ਬਰਤਯਾਰੀ॥ ਬਰਖਨ ਚਹਤ ਮਹਾ ਧਵਨਿ ਕਰਕੈ ਮੇਘ ਮੰਡਲੀ ਭਾਰੀ॥੭॥ ਡੱਲੇ ਜਾਇ ਸਾਫ ਕਰਵਾਏ ਟੋਭੇ ਸਰ ਸਭ ਜਾਈ॥ ਤੀਨ ਦਿਵਸ ਲਗ ਬਰਖਾ ਪਾਈ ਨਿਸਿ ਦਿਨ ਛੂਟੀ ਨਰਾਈ॥੮॥ ਥਲ ਜਲ ਪੂਰਿ ਗਯੋ ਸਬ ਜਬਹੀ ਡਲੇ ਬਿਨਤਿ ਬਿਥਾਰੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਅਬ ਕਾਜ ਹੋਵੈ ਗਯੋ ਬਕਸਹੁ ਬੂੰਦ ਖਰਾਰੀ॥੯॥ ਨਾਤੁਰ ਸਿਰ ਸਭ ਨਰਮ ਕਾਨ ਬਿਰਕਾਨ ਹੋਇ ਸਭ ਜੈਹੈ॥ ਪ੍ਰਲੈਕਾਲ ਇਵਊ ਮਗਿ ਚਲੈਗੋ ਧੀਰ ਨ ਕਾਹੂ ਰਹੈ॥੧੦॥ ਮਾਰ ਸਾਤ ਜੁਤੀ ਮੇਘਹਿ[2] ਦੈ ਗਾਰੀ ਮੀਹ ਨਿਵਾਰੋ॥ ਡਲੇ ਕਰੀ ਤਬ ਹੀ ਤਤ ਛਿਨ ਹਟਯੋ ਮੇਘ ਜਗ ਸਾਹੋ॥੧੧॥ ਜਿਹਿ ਆਇਸ ਮਹਿ ਸੁਰਨਰ ਮੁਨਿ ਸਭ ਜਗ ਅਗ ਜਾਨਹੁ ਪਯਾਰੇ॥ ਤਾਹਿ ਕਿ ਕਛੁ ਅਚਰਜ ਕਹਹੁ ਬਰਕਰ ਬੀਚਾਰ ਅਪਾਰੇ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੫੭॥

ਇਕ ਝੂਲਨ ਸਿੰਘ ਹੁਤੇ ਬਜਾਵਤ ਐਸ ਦੁਤਾਰਾ[3] ਭਾਰਾ॥ ਗੁਧਵ ਨਲ ਮਨੁ ਪੁਨਤਨ ਧਰਕੇ ਮਾਲਵ ਭੂਮ ਪਧਾਰਾ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦੀ ਘਰ ਕੀ ਸੁਨਦਾਸੀ ਮਾਤਾ ਜਾਇ ਜਨਾਈ॥ ਝੂਲਨ ਸਿੰਘ ਦੁਤਾਰ ਬਜਾਵਤ ਭਲੋ ਕਹਤਰ ਸਮਾਈ॥੨॥ ਸਬਦਹੁ ਪਢਤ ਮਾਤ ਤਬ ਪੂਛੀ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਨ ਜਾਨੈ॥ ਹੁਕਮ ਹੋਇ ਤੇ ਕਰੈ ਬਜਾਵਨ ਕਹਯੋ ਮਾਤ ਮਨ ਮਾਨੋ॥੩॥ ਬਿਖਯਾ ਕਾਰ ਬਜਾਇ ਦੁਤਾਰਾ ਦਾਸੀ ਦੇਖ ਲੁਭਾਨਾ॥ ਮਾਤਾ ਕਹੀ ਨ ਅਗ੍ਰ ਬਜਾਵੈ ਖਿਸਿਆਨਾ ਪਛੁਤਾਨਾ॥੪॥ ਮਾਤਾਬਹਿਨ ਨ ਅਗ੍ਰ ਮੈ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਾਹਿ ਦੁਤਾਰਾ ਬਜਾਯੋ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਰ ਕਰ ਗਿਲਾਨ ਬਰ ਮੁਰਛਿਤ ਭਯੋ ਸੁਆਯੋ॥੫॥ ਬੋਲਨ ਤਯਾਗ ਸ਼ਿਸਨ ਨਿਜ ਕਾਟਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸਨ ਕਿਨ ਗ਼ਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਹਿ ਰਸ ਗਈ ਨਹਿ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕਹਾ ਕਟਾਈ॥੬॥ ਕਛੁ ਕ ਕਾਲ ਗੁਰ ਪਾਸ ਰਹਯੋ ਪੁਨ ਬਸਯੋ ਮੋੜ ਮਹਿ ਜਾਈ॥ ਸਿਖ ਤਪੇ ਕੋ ਕਰਤ ਟਹਲ ਰਹਿ ਨਾਮਅ ਕੂਯਾਗਾਈ॥੭॥ ਜੋ ਕਛੁ ਕਰੈ ਬਚਨ ਸੁਇ ਸਾਚਾ ਸੁਇ ਸਭ ਪੂਰਨ ਹੋਈ॥ ਖਾਸਾ ਸੰਤ ਭਜਨ ਮਨਮਾਨਾ ਹਰਖਤ ਰਹਤ ਸੁ ਜੋਈ॥੮॥ ਜੋਨਵ ਬਧੂ ਕਹੂ ਤੇ ਆਪੈ ਨਿਰਖੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਜਾਈ॥ ਹਿਰਸ ਨ ਜਾਇ ਬਚਨ ਸਤਗੁਰੂ ਕੋ ਪੂਰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ॥੯॥ ਕਬਹੁਕ

---

1. ਬਰਾੜ ਜਾਤ, 2. ਬਦਲ, 3. ਦੋ ਤਾਰਾਂ ਦਾ ਸਾਜ

ਲੈ ਕਰ ਲਾਠੀ ਸੋਈ ਮਾਲ ਦੇਤ ਨਹਿ ਜਾਨੈ॥ ਕਹਾਂ ਕਰਤਸੁ ਅਕੂਯਾਂ ਭੈਯਾ ਮੋੜਨ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨੇ॥੧੦॥ ਤਿਹ ਆਪੇ ਸਮਝੇ ਬਿਨ ਮੋੜਾਂ ਨ ਛੋਰਯੋ ਗੋ ਧਨ ਭਾਰੀ॥ ਸਾਬੋ ਕੇ ਜਾਟਨ ਨੈ ਲੂਟਯੋ ਤਬ ਸਮਝਯੋ ਬੁਧ ਮਾਰੀ॥੧੧॥ ਯਾਹੀਹਿਤੁ ਸਾਧੂ ਸੁ ਅਕੂਯਾ ਦੇਤ ਜਾਨ ਨਹਿ ਆਗੈ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਹੀ ਕੇ ਢਿਗ ਚਲਿਐ ਆਏ ਸਭ ਅਨੁਰਾਗੇ॥੧੨॥ ਤਬ ਹਿਅਕੂਏਂ ਪੇਟ ਬਜਾਯੋ ਕਰਯੋ ਸੀ ਘ੍ਰਤਾ ਭਾਰੀ॥ ਮੋੜਨ ਸਮਝੀ ਜੀਤ ਹੋਇਗੀ ਚਢੇ ਬਿਰਾਰ ਸਿਕਾਰੀ॥੧੩॥ ਮਾਲ ਛੁਰਾਇ ਆਪਨੋ ਲਯਾਏ ਉਰਮਹਿ ਅਤਿ ਹਰਖਾਏ॥ ਬਡੋ ਭਕਤ ਲਖ ਸੇਵਨ ਲਾਗੇ ਨਾਮ ਅਕੂਆ ਗਾਏ॥੧੪॥ ਤਾਂਕੀ ਸੁਭ ਸਮਾਧ ਕਹਿ ਸਗਰੇ ਅਜਹੂੰ ਪੂਜਹਿ ਜਾਈ॥ ਪੂਰਨ ਕਰਤ ਕਾਮਨਾ ਜਨਕੀ ਸਾਬਿਤ ਸਿਖ ਸਦਾਈ॥ ਹਰ ਅਨੰਤ ਹਰਿ ਕਥਾ ਅਨੰਤਾ ਪਾਰ ਨ ਕੋਊ ਪਾਵੇ॥ ਨਿਜ ਰਸਨਾ ਪਵਿਤਰ ਕਰਬੇ ਕੋ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਹੁ ਗਾਵੈ॥੧੬॥

ਸਾਖੀ॥੫੮॥

ਕਬਹੁਕ ਕਥਾ ਸਭਾ ਮਹਿ ਚਾਲੀ ਮੂਲਾ ਗੁਰੁ ਕੋ ਪਯਾਰਾ॥ ਬੇਮੁਖ ਭਯੋ ਸੁ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਂਹਿਬ ਤਾਂ ਕਹਿਮਾਰਾ॥੧॥ ਅਬਤਾਕੀ ਗਤਿ ਭਈ ਕਿ ਨਾਹੀ ਏਕ ਜਨਮ ਅਬ ਬਾਕੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਸੰਨ ਪੁਨ ਸਭ ਪੂੰਛੀ ਕਹੀ ਨਾਥ ਮਤਿ ਤਾਕੀ॥੨॥ ਤੁਗਲ ਖਤ੍ਰੀ ਕੇ ਘਰ ਜਨਮਹਿ ਅਬ ਬਿਠਿੰਡ ਮਹਿ ਆਈ॥ ਮੂਲਾ ਨਾਮ ਇਹਾਂ ਸੁ ਭਕਿਤ ਕਰ ਪਾਇ ਪਰਮ ਪਦ ਭਾਈ॥੩॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਪਛਾਨ ਤਾਸ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤਬ ਬਤਲਾਈ॥ ਸੇਵਤ[2] ਹੋਇ ਤਿਹਿ ਬੋਦੀ ਤਾਤੇ ਮੂਲਾ ਲਖਹੁ ਲੁਕਾਈ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੫੯॥

ਸਤਗੁਰ ਪਲਗ ਸਮੀਪ ਰਹਤ ਤੇ ਨਿਰਖਹਿ ਉਰ ਨਹਿ ਜਾਨੈ॥ ਇਕ ਤਿਅ ਨਵਜੋਬਨਾਰੂਪ ਬਰ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਸ ਅਵਧਾਨੇ॥੧॥ ਆਈ ਪ੍ਰਾਤ ਉਠ ਜਾਇ ਪਾਚ ਦਿਨ ਨਿਰਖਿ ਬਿਨਯ ਕਰ ਭਾਰੀ॥ ਤਾਂਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸਿੰਘਨ ਪ੍ਰਭ ਸਨ ਨਿਜਮਤਿ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਮਾਲਵਾ ਧਰਤੀ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਆਈ॥ ਚਾਹਤ ਸ੍ਰਾਪ ਆਪ ਨੋ ਪੂਰਨ ਪੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਮਨਾਈ॥੩॥ ਭਾਰੀ ਕਰੀ ਸੁਨਹੁ ਇਨ ਮਨਮਤਿ ਤਾਂਤੇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਆਵੈ॥ ਅਬ ਨ ਆਇ ਹੈ ਗਈ ਪਾਇ ਬਰ ਸੁਨ ਸੇਵਕ ਸੁਖ ਪਾਵੈ॥ ਕਹੀ ਬਰਾਰਨ ਕਾਮਨ ਮਤ ਕਰ ਸੁਨਹੁ ਬੀਰ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਜੋ ਬਿਨਯਪਾਲ ਬਡ ਭਾਰੀ ਭਯੋ ਬਿਠਿੰਡੇ ਮਾਨਾ॥੫॥ ਜਾ ਕੇ ਰਾਜ ਰਹਯੋ ਨਹਿ ਕੋਊ ਨੰਗਾ ਭੂਖਾ ਭਾਈ॥ ਪਰਯੋ ਕਾਲ ਨਹਿ ਕਬਹੂੰ ਤਾਂਕੇ ਪਰ ਜਾ ਸਾਸਨ ਆਈ॥੬॥ ਚੋਰ ਜਾਰ ਜੁਆਰ ਨ ਕੋਈ ਸਰਬ ਧਰਮ ਬ੍ਰਤਧਾਰੀ॥ ਨਦੀ ਕੂਪ ਜਲ ਅਧਿਕ ਸੁਥਲ ਭਲ ਨਿਸਚਲ ਧਨ

1. ਨਗਰ, 2. ਚਿੱਟੀ

ਅਧਿਕਾਰੀ॥੭॥ ਬਰਖ ਚਤੁਰਦਸ ਸਤ ਤਿਹਿ ਬੀਤੇ ਜਬਹਿ ਬਠਿੰਡ ਬਨਾਯੋ॥ ਸਿੰਘਲ ਕਹੀ ਕਿ ਰਹੀ ਈਟ ਕਿਮਿ ਇਤਨੇ ਦਿਨ ਤਕ ਗਾਯੋ॥੮॥ ਕਾਤਕ ਮਾਸ ਮਾਹਿ ਤਿਲ ਡਾਰਹਿ ਜਬਹਿ ਬਜਾਵੇ ਮਾਹੀ॥ ਤਾਤੇ ਤਾਸੁ ਈਟੇ ਮਹਿ ਨੂਨਛੀ ਲਾਗਤ ਕਬਹੂੰ ਨਾਹੀ॥੯॥ ਬਿਨਯਪਾਲ ਰਾਜਾ ਕੇ ਰਾਜਹਿ ਇਕ ਬਿਪਰਨੀ ਸੁ ਰਹਈ॥ ਤਾਂ ਕੇ ਘਰ ਆਏ ਸੁ ਅਤਿਥ ਤਿਨ ਕਰਯੋ ਨਿਮੰਤਰਣ ਸਹਈ॥੧੦॥ ਭੋਜਨ ਸਿਧਿ ਕੀਓ ਜਬ ਸਬ ਬਿਧਿ ਬਾਲਕ ਬਿਲਖਨ ਲਾਗੋ॥ ਤਾਹਿ ਫਿਰਾਇ ਸੋਢ ਚੌਕਾ ਮੈ ਨਾਰੀ ਅਧਮ ਅਭਾਗੋ॥੧੧॥ ਤਾਂ ਪਰ ਚੂਰਗੋ ਧੂਮਰ ਕੋ ਡਾਰੋ ਅਤਿਥਿ ਜਿਮਾਏ॥ ਅੰਨ ਦੇਵਤਾ ਮਹਾ ਕੋਪ ਕੈ ਬਰ ਬੈਕੁੰਠ ਸਿਧਾਏ॥੧੨॥ ਹਰਿ ਪੂਛੀ ਕਿਨ ਕਿਓ ਛਾਲ ਆਪ ਅੰਨ ਦੇਵ ਸਭ ਗਾਈ॥ ਤੁਮ ਤੋ ਬਡੋ ਕੰਨ ਮੋਤੇ ਬਛ ਤਬ ਇਸ ਅੰਨ ਸੁਨਾਈ॥੧੩॥ ਬਿਨਯ ਪਾਲ ਇਕ ਨ੍ਰਿਪਪਤਿ ਧਰਮ ਰਤ ਨੰਗ ਭੂਖ ਜਹ ਨਾਹੀ॥ ਸਤ ਸੁਭ ਸੰਪਤ ਪੂਰਿਧ ਦੇਸੇ ਨ ਕਾਲ ਨ ਪਰ ਕਬ ਤਾਤੀ॥੧੪॥ ਤਾਤੇ ਤੁਮ ਤੇ ਕਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿ ਮਸ ਮੁਖ ਬਿਸਟਾ ਪਾਈ॥ ਬਿਨਯਪਾਲ ਕੇ ਰਾਜਯ ਸਾਸਨ ਦਿਜਨੀ ਦਯਾ ਨ ਆਈ॥੧੫॥ ਮਹਾ ਕੋਪ ਕਰ ਬਿਸਨ ਦੇਵ ਜੂ ਸੁਨਿ ਕਹਿਤ ਹਿਤਕਾਰੋ॥ ਕਾਲ ਰੂਪ ਸੋ ਆਯੋ ਆਗੇ ਕਹਯੋ ਸੁ ਦੇਸ ਉਜਾਰੋ॥੧੬॥ ਬਾਹਰ ਬਰਸ ਕਾਲ ਮਹਿ ਪਾਵਹੁ ਕੂਪ ਸਰਹਿ ਸੁ ਸੁਕਾਵੋ॥ ਅੰਨ ਨ ਰਹੈ ਗਰਹਿ ਸਭ ਖਾਤੇ ਐਸੋ ਕਾਜ ਬਨਾਵੋ॥੧੭॥ ਤਬਹਿ ਸਨਿਸਚਰ ਬਿਨਯਪਾਲ ਕੋ ਨਿਰ ਅਪਰਾਧ ਪਛਾਨਾ॥ ਆਗੇ ਆਇ ਦਰਸ ਦੈ ਕਰ ਕੈ ਕਰ ਦੀਨੇ ਸਵਧਾਨਾ॥੧੮॥ ਰਾਜਾ ਜੀ ਅਬ ਕਾਲ ਪਰੈਗੋ ਸਾਵਧਾਨ ਤਾ ਕਰਿਏ॥ ਜਾਇ ਕਤ ਹੁਨਿ ਜਤਨ ਬਚਾਇ ਏ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕੋਪ ਨਿਹਰਿਏ॥੧੯॥ ਧਰਮਾਤਮਾ ਜਾਨ ਕਰ ਤੋਕਹਿ ਹਮ ਸਮਝਾਵਨ ਆਏ॥ ਬਿਨਯ ਪਾਲ ਬਚਪਾਲ ਕਾਲ ਕੋ ਬਿਕ੍ਰਮ ਦੇਸ ਸਿਧਾਏ॥੨੦॥ ਸਾਤ ਦਿਵਸ ਮਹਿ ਧਰਤੀ ਸਾਰੀ ਖਾਰੀ ਕਰ ਸਨਿ ਦੀਨੀ॥ ਸਰਬਨਾਸ ਕਰ ਅਨਧਨ ਸੰਪਤ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਜੰਗਲ ਕੀਨੀ॥੨੧॥ ਬਾਹਰ ਬਰਸ ਕਾਲ ਕਰ ਪੂਰਨ ਜੰਗਲ ਭੂਮ ਬਨਾਈ॥ ਬਿਨਯਪਾਲ ਉਜੈਨ ਜਾਇ ਕਰ ਅਪਨੀ ਆਯੁ ਬਿਤਾਈ॥੨੨॥ ਹੈ ਉਜੈਨ ਹੁ ਸੁਨਹੁ ਮਾਲਵਾ ਹੋਈ॥ ਅਬ ਇਹਿ ਧਰਤੀ ਭਾਗ ਜਾਗਿ ਹੈ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਜੋਈ॥੨੩॥ ਸੁਨੇ ਬੈਰਾਰ ਬਕਸਿੰ ਧਰਤੀ ਕੀਅਧਿਕ ਹਿਏ ਹਰਖਾਨੇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਚਰਿਤ ਅਗਨਿਤ ਨਿਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਰਤ ਕੁ ਜਾਨੇ॥੨੪॥

ਸਾਖੀ॥੬੦॥

ਸਾਰੰਗ ਸਾਗਰ ਦੋਊ ਬਾਲਕ ਚਾਰਾ ਭਤੀਜਾ ਜਾਨੇ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਦਰਾਜ ਰਹਤ ਤੇ ਤਬਹੀ ਦਰਸਨ ਚਿਤ ਲਲਚਾਨੇ॥੧॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਿਹਿ ਕੇ ਸੰਗ ਜਾਇ ਕਰ ਦਰਸਨ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਸੋਚਤ ਖਰੇ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਗੇੜੇ ਬਾਲਕ ਬੁਧਿ ਬਿਸਾਲਾ॥੨॥

ਇਕ ਬੈਰਾਗੀ ਤਬ ਦ੍ਰਿਸਟਾਯੋ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਬਾਲੋ॥ ਚਲਹੋ ਜੋ ਚਾਹਤ ਚਿਤ ਦਰਸਨ ਹੋਰ ਸੰਗ ਹਮ ਚਾਲੇ॥੩॥ ਬਾਲਕ ਬੈਰਾਗੀ ਸੰਗ ਆਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਕੀਨੋ॥ ਸੰਤ ਸੰਗ ਬੈਰਾਗ ਕਥਾਨਕ ਬੈਰਾਗੀ ਮਨ ਤੀਨੋ॥੪॥ ਬੈਰਾਗੀ ਕਹਿ ਕਹਾ ਕਿਯੋ ਯਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹਿ ਹਰਿ ਭਾਨਾ॥ ਕੋਪਿਤ ਕਹਿ ਭਾਨਾ ਮਨਮਾਨਾ ਹਮਰੇ ਨਹਿ ਮਨ ਭਾਨਾ॥੫॥ ਅਸ ਕਹਿ ਉਠ ਸੋ ਚਲੋ ਗਯੋ ਕਹੁ ਛਪਿਤ ਭਯੋ ਨ ਲਖਾਨਾ॥ ਬੈਰਾਗਨ ਤਬ ਚਰਨ ਗਹਨ ਕਰ ਪੂਛਨ ਕੀਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੬॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਯਹ ਬੈਰਾਗੀ ਤਪਸੀ ਹੈ ਸਭ ਜਾਨਾ॥ ਹਮਰੇ ਸੰਗ ਰਹਯੋ ਬਹੁ ਦਿਨ ਲਗ ਬਲ ਜਾਨਤ ਬਲਵਾਨਾ॥੭॥ ਤਾਤੇ ਕਹਤ ਰਹਯੋ ਨ ਛਪਾਵਹੁ ਪ੍ਰਗਟਾਵਹੁ ਬਲਬੀਰਾ॥ ਹਰਹੁ ਨਾਥ ਨਿਜ ਜਨ ਗਨ ਮਨਕੀ ਸੰਕਾ ਤਪ ਕੀ ਭੀਰਾ॥੮॥ ਹਮ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਮਾਨਯੋ ਭਾਨਾ ਸੰਤ ਸਰਲ ਚਿਤ ਜਾਨਾ॥ ਸਿਹ ਨਹਿ ਗਯੋ ਸੁ ਕਸਟ ਬਾਲਕਨ ਤਾਂਤੇ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥੯॥ ਸਾਰੰਗ ਸਾਗਰ ਕੋ ਬਰਦੀਨਾ ਗਏ ਦਰਾਜਹਿ ਮਾਹੀ॥ ਅਬਲੋ ਬੰਸ ਬ੍ਰਿਧਿ ਅਤਿ ਰਾਜੀ ਜਾਨਤ ਪੁਨਰ ਨਰ ਜਾਹੀ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੬੧॥

ਪੁਨ ਰਮਦਾਸ[1] ਪੁਰੇ ਤੇ ਆਏ ਰਾਮ[2] ਕੌਰ ਬਡ ਗਯਾਨੀ॥ ਰਹੇ ਨਿਕਟ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਸਖਾ ਅਨਨਯ ਅਮਾਨੀ॥੧॥ ਔਰ ਦੇਸ ਦੇਸ ਤੇ ਆਏ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਪਯਾਰੇ॥ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਧਿ ਦਰਸਨ ਪਯਾਸੇ ਜੇ ਜੇ ਹੈਂ ਮਤਿਵਾਰੇ॥੨॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੈਂ ਸਭ ਸਮਾਜ ਲੈ ਆਏ॥ ਪਰੇ ਚਰਨ ਅਘ ਹਰਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਪਾਏ॥੩॥ ਇਤਗੁਰ ਕਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁਕੜਹਾ ਡਾਰਹਿ ਭੂਮਿ ਮਝਾਰੀ॥ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਹਿਤ ਜੰਗਲ ਭੂ ਕਹਿ ਦੇਸ ਮਾਲਵਾ ਭਾਰੀ॥੪॥ ਸਿਖਨ ਕਹੀ ਕਹਾ ਯਹ ਆਗਯ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਰ ਬਰਦੀਨਾ॥ ਸੁੰਮਨ ਵਾਨੀ ਹੋਇ ਖਾਲਸਾ ਇਹਠਾਂ ਸੁਨਹੁ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥੫॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਲੇਖਨਿ ਬਹੁ ਬਨਾਇ ਕਰ ਰਾਖਹਿ ਧਰਨਿ ਮਝਾਰੀ॥ ਨਿਰਖਿ ਨਿਰਖਿ ਅਤਿ ਬਆਕੁਲ ਹੋਵੈ ਉਰ ਤਬ ਭਲੇ ਸੁ ਉਚਾਰੀ॥੬॥ ਏਤੀ ਲੇਖਨਿ ਕਵਨ ਕਾਜ ਲਗ ਕਰਿਅਤ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਮੋਰ ਯਹ ਕਾਂਸੀ ਹੈ ਦਮਦਮਾ ਸੁ ਭਾਲਾ॥੭॥ ਇਹਾਂ ਆਇ ਹਮ ਦਮ ਅਤਿ ਲੀਨੋ ਦਮ ਕਹਿ ਆਨੰਦ ਕੀਨੋ॥ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਸਮ ਮੋਹਿ ਪਿਆਰੋ ਧਾਮ ਦਮਦਮਾ ਚੀਨੋ॥੮॥ ਬਿਦਯਾਵਾਨ ਅਧਿਕ ਇਤ ਹੋਵੈ ਹੈ ਭਲੇ ਲਿਖਾਰੀ ਜਾਨੋ॥ ਬ੍ਰਿਧ ਬ੍ਰਿਖਭਇਹ ਜਟ ਬਰਾਰ ਹੂੰ ਪਢਿ ਹੈ ਬਿਦਯਾ ਗਯਾਨੋ॥੯॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਔਰ ਦਮਦਮਾ ਦਵੇ ਤੀਰਥ ਯਹ ਮੇਰੇ॥ ਮਾਲਵ ਭੂਮਿ ਮਾਹਿ ਰਖਯਾ ਕਰ ਦੇਹਿ ਚਾਰ ਫਲ ਹੇਰੇ॥੧੦॥

---

1. ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ, ਨੇੜੇ ਰਾਮਦਾਸ, 2. ਰਾਮ ਕੁਇਰ (ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ)

ਸਾਖੀ॥੬੨॥

ਏਕ ਬਾਰ ਪ੍ਰਭ ਗਏ ਸਿਕਾਰ ਸੁ ਸਾਤ ਕੋਸ ਲਗ ਆਗੇ॥ ਤਹਾਂ ਇਕ ਸ਼ੀਸਮਦਰਹਿ ਭਾਰੀ ਨਿਰਖਤ ਸਭ ਚਿਤ ਜਾਗੇ॥ ਪੰਦ੍ਰਹ ਕਰ ਕੋ ਰਹਯੋ ਮੁਰੱਬਾ ਭਾਰੀ ਬ੍ਰਿਥੇਜ ਮਹਾਨਾ॥ ਮੌੜਨਿਕੇ ਤਹ ਦੂਧ ਲਿਆਏ ਸਿੰਘਨ ਛਕਯੋ ਛਕਾਨਾ॥੨॥ ਕਰ ਅਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੌੜਗਨ ਉਪਰ ਦਮਦਮੇ ਆਇ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਸਫਲ ਕਾਮਨਾ ਕਰਤ ਜਨਨਕੀ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਸਮਾਜੇ॥੩॥

ਸਾਖੀ॥੬੩॥

ਕਬਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸਿਖਨਸੋਂ ਪ੍ਰਭ ਪੂਛੀ ਧਰਨ ਅਮਾਨੀ॥ ਕਾਕੇਹੇ ਆਸੇਰ ਸੁ ਬਖਾਨਹੁ ਬੋਲੇ ਨਿਜ ਮਤਿ ਬਾਨੀ॥੧॥ ਕਾਹੂੰ ਕਹੀ ਕਿ ਧੌਲ[1] ਆਸਰੇ ਕਾਹੂ ਕਛੂਪ[2] ਗਾਈ॥ ਕਾਹੂ ਸੇਸਨਾਗ[3] ਕਾਹੂ ਨੇ ਬਾਰਾਹ ਬਤਾਈ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਾਂਚ ਯਹ ਸਭ ਹੈ ਤਊ ਸੁਨਹੁ ਸੁਖਦਾਨਾ॥ ਏ ਕਾਕੇ ਆਸ੍ਰਯ ਤੈਂ ਠਾਂਢੇ ਰਾਖਤ ਭਾਰ ਅਮਾਨਾ॥੩॥ ਕਹੀ ਸੇਵਕਨ ਆਪਹਿ ਕਹਿਏ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਤਬ ਸੁ ਬਤਾਈ॥ ਆਸ੍ਰਯ[4] ਸਾਂਚ[5] ਰਹੇ ਏਸੁਭ ਅਬ ਸੁਨਹੁ ਸੁਮਤਿ ਰਸਦਾਈ॥੪॥ ਅੰਡਕ ਦਾਹ ਖੰਡ ਬ੍ਰਮੰਡਲ ਸੂਰ ਚੰਦ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥ ਖਰੇ ਸਚ ਕੇ ਆਸ੍ਰਯ ਸਗਰੇ ਜਾਨਹੁ ਸੁਮਤਿ ਸੁਜਾਤੀ॥੫॥ ਝੂੰਠਹੁ ਚਲਤ ਸਾਂਚ ਆਸ੍ਰਯ ਲੈ ਸੰਸਯ ਨਾਹਿਨ ਰਾਈ॥ ਜਥਾ ਕਾਸਟ ਸੰਗ ਲੋਹਾ ਮਿਲਤ ਬਰ ਤਰਨੀ ਬਰਤ ਬਨਾਈ॥੬॥ ਸੁਨ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ ਪਾਇ ਸਤਯ ਪਰਤੀਤੀ॥ ਸਤਨਾਮ ਕੋ ਸਤਯ ਸਬਦ ਕੋ ਸਮਝ ਪਰ ਤਵ ਸੁਰੀਤੀ॥੭॥

ਸਾਖੀ॥੬੪॥

ਨਿਤ ਵਿਹਾਰ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਵਾ ਜਾਮ[6] ਨਿਸਿ[7] ਜਾਵੇ॥ ਪਹਰ ਰਾਤ ਇਸਨਾਨ ਕਰੈ ਪੁਨ ਧਯਾਨ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਭ ਪਾਗੈ॥੧॥ ਪਹਰ ਦਿਵਸਲੋਂ ਦਰਸਨ ਦੇਹੀ ਪੁਨ ਸਭ ਸੰਗਤ ਆਵੈਂ॥ ਦਰਸਨ ਕਰ ਅਘ ਧਰ ਨਸ ਕਰ ਕੈ ਆਪਨੇ ਕਾਜ ਸਿਧਾਵੈ॥੨॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਰਾਖਹਿ ਸਵਧਾਨੀ ਹਾਜਿਰ ਹੁਕਮ ਮਝਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਛਕ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੈਨ ਕਰ ਛਕਹਿ ਅਮਲ ਰੁਚਿਧਾਰੀ॥੩॥ ਛਤ੍ਰਧਾਰ ਬ੍ਰਿਜਯਾ ਸੁ ਪਾਨ ਕਰ ਪੁਨ ਗੁਰੁ ਸਰ ਪ੍ਰਭ ਆਵੈ॥ ਸੰਗਤ ਕਹਿ ਇਕਤਰ ਕਰ ਕਰ ਕੈ ਕਾਰ ਕੜਾਇ ਸੁਭਾਵੈ॥੪॥ ਤਹ ਤੇ ਆਇ ਸੁਨਹੁ ਜੰਡਿਆਣੇ ਰੋਜਦਾਰ ਜੇ ਜਾਨਹੁ॥ ਤਿਨਹਿ ਦੇਹਿ ਧਨ ਰਜਤ ਸਵਰਨਪਨ ਜਥਾ ਜੋਗ ਨਿਜ ਮਾਨਹੁ॥੫॥ ਆਸਨਕੇ ਤਰਤੇ ਨਿਕਾਰ ਕਰ ਦੇਹਿ ਅਧਿਕ ਧਨ ਸਵਾਮੀ॥ ਪੁਨ ਦਮਦਮੇ ਬਿਰਾਜ ਮਾਨ ਹੋਵੈ ਢਾਢੀ ਆਇ ਮੁਕਾਮੀ॥੬॥ ਜੁਧ ਸੁਨਾਵਨ ਗੁਰੁ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਪੁਨ ਭੰਗਾਣੀ ਵਾਰੇ॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਾਦੌਣ ਔਰ ਚਮਕੌਰ ਸੁਨਹਿ ਹਿਤ

1. ਬਲਦ, 2. ਕੱਛੂਕੁੰਮਾ, 3. ਸ਼ੇਸ਼ਨਾਗ, 4. ਆਸਰੇ, 5. ਸੱਚ ਦੇ, 6. ਪਹਿਰ, 7. ਰਾਤ

ਧਾਰੋ॥੭॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤੇ ਚੌਗੁਣ ਮੇਲਾ ਭੀਰ ਭਰੀ ਸਭ ਤਾਤੀ॥ ਸਭ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦ ਰਹਹਿ ਨਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਭਾਤੀ॥੮॥ ਕਊ ਧਨ ਭਾਊ ਕੁਊ ਮੁਕਤੀ ਕਰ ਸੇ ਵਹਿ ਸਭ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਤਗੁਰੁ ਤੇ ਪਾਵਹਿ ਕਾਮਦਤਰੁਇਵ ਖਯਾਤੀ॥੯॥ ਇਕ ਆਵਹਿ ਇਕ ਜਾਇ ਭੀਰ ਗੁਰਦਵਾਰ ਭਰੀ ਨਿਤ ਰਹੀ॥ ਆਇ ਆਇ ਚਾਕਰੀ ਲੇਹਿ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਨਸੰਕ ਉਰ ਗਹਈ॥੧੦॥ ਆਸਨ ਤੇ ਨਿਕਾਰ ਧਨ ਦੇਹੀ ਅਸ ਜਿਅ ਜਾਣਨ ਜਾਨੀ॥ ਸੋ ਥਲ ਖੋਦਯੋ ਕਛੁ ਨਹਿ ਪਾਯੋ ਸਰਮਿੰਦਤ ਤੇ ਪ੍ਰਾਨੀ॥੧੧॥ ਕਬਹੁ ਕ ਡਲੇ ਸੁਨੀ ਕਿ ਆਵਤ ਸੈਨ ਤੁਰਕ ਰਿਸ ਧਾਰੀ॥ ਆਗੇ ਜਾਇ ਸਸਤਰ ਗਹਿ ਠਾਢੇ ਰਹਯੋ ਸੂਰਤਾ ਸਾਰੀ॥੧੨॥ ਸੈਨ ਕਤਹੁ ਨਹਿ ਕਹੀ ਕਹੂਨੈ ਮਾਰਗ ਜਾਵ ਸੁ ਜੀਕੀ॥ ਸੁਨ ਸਤਗੁਰੁ ਅਤਿ ਭੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੇ ਸੂਰਤਾ ਨੀਕੀ॥੧੩॥ ਇਕ ਨਿਸਿ[1] ਜਾਗਤ ਰਹਯੋ ਸੁ ਡਲਾ ਜਦਮਿ ਬਹੁਤ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਨਹਿ ਕਿਆ ਸੈਨ ਤਾਹਿ ਨੈ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਖਿਤ ਭੇ ਅਧਿਕਾਈ॥੧੪॥ ਮਾਗ ਮਾਗ ਬਹੁ ਬਾਰ ਕਹੀ ਕਹਿ ਡਲਾ ਤਬ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਨਿਜ ਚਰਨਨ ਮਹਿ ਰਾਖਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਅ ਥੋਰੀ॥੧੫॥ ਜਹਿ ਸਿੰਘਾਸਨ ਹੋਇ ਰਾਊਰੋ ਤਹ ਪੀਢੀ ਕਰ ਥਾਨਾ॥ ਮੇਰੇ ਹਿਤ ਹੂੰ ਰਾਖਰਨ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖਸਾਨਾ॥੧੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਐਸ ਜੋ ਮਰਜੀ ਛਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੌਂ ਆਈ॥ ਡਲਾ ਕਹਿ ਨਿਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਤ ਰਹਿ ਕਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਗੁਰੁਰਾਈ॥੧੭॥ ਬੋਲਯੋ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰਾਊਰੋ ਸੋਈ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਰਾਜ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਖੰਡਾ ਪਾਹੁਲ ਛਕ ਅਬ ਸੁਮਤਿ ਦਰਾਜਾ॥੧੮॥ ਡਲਾ ਕਹੈ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਰਾਊਰ ਹੈ ਸੁ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਸੋਊ ਤੋਹੈਂ ਭੇਟ ਕਰਦ ਕੀਤਾ ਮੈ ਕੌਨ ਬਿਬਾਦਾ॥੧੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਭਾਊਨਾ[2] ਤੇਰੀ ਜੱਦਪਿ ਸਾਚੀ ਜਾਨੀ॥ ਪੈ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਯਾ ਮੈ ਛਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਵਧਾਨੀ॥੨੦॥ ਸਤਯ ਬਚਨ ਕਹਿ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸਤਸੰਗ ਬਰਾਰ ਮਿਲਾਈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਯੋ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਤੇ ਦੀਨ ਦੂਨੀ ਬਡਿਆਈ॥੨੧॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਬਨਯੋ ਸੁਨਹਰਾ ਕੀਯੋ ਅਧਿਕ ਪੰਚਾ ਮ੍ਰਿਤ॥ ਦਈ ਭੇਟ ਸਭਹਨ ਬਹੁ ਜੁਰਕੈ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਸਦ ਆਸ੍ਰਿਤ॥੨੨॥ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਅਰੁ ਢਾਲ ਅਨੂਠੀ ਜਟਿਤ ਜਵਾਹਿਰ ਕੰਕਨ॥ ਦਵੈ ਹਜਾਰ ਕੇ ਬਕਸਿਸ ਕੀਨੇ ਕਲਗੀਧਰਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਘਨ॥੨੩॥ ਨਿਜ ਗੁਰ ਕੋ ਉਤਾਰ ਕਰ ਚੋਲਾ ਬਕਸਯੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਡਲਾ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਤਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਬੀਸ ਬਰਾਰ ਉਜਾਲਾ॥੨੪॥ ਡਲਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਪਟ ਪ੍ਰਭ ਤਨ ਕੋ ਧਾਰਤ ਹੋਤ ਬਿਅਦਬੀ॥[3] ਪੂਜਹਗੋ ਘਰ ਰਾਖ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸਤਗੁਰੁ ਆਗਯਾ ਸ ਜਬੀ॥੨੫॥ ਜਿਹ ਜਹ ਸਤਗੁਰੁ ਖਰੇ ਹੋਇ ਹੈ ਜੰਗਲ ਮੰਗਲ ਦਾਈ॥ ਤਰਹਿ ਭੀਰ ਹੋਵੈ ਕਈ ਸਹੰਸ੍ਰਨ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਅਧਿਕਾਈ॥੨੬॥

---

1. ਰਾਤ, 2. ਭਾਵਨਾ, 3. ਨਿਰਾਦਰ

ਸਾਖੀ॥੬੫॥

ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਆਇ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋ ਸੰਗਤ ਪਸਿਚਮ ਆਈ॥ ਲੂਟ ਲਈ ਲਾਹੌਰ ਨਗਰ ਕੈ ਸੂਬੇ ਪਾਪ ਕਮਾਈ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਹਤ ਨਹਿ ਕੋਊ ਸਿੰਘਨ ਸੂਬੇ ਲੂਟੇ॥ ਸੰਗਤ ਲੁਟੀ ਸਭਹਿ ਸੁਨਾਵਹਿ ਸੁਨ ਸੁਨ ਆਨੰਦ ਛੂਟੇ॥੨॥ ਕਹਾ ਕਰੈ ਨਵ ਹੂੰ[1] ਗੁਰੁ ਬਰ ਨੈ ਕਰ ਮਾਲਾ ਪਕਰਾਈ॥ ਹੋ ਗਹਾਇ ਸਸਤਰਨ ਕੋ ਦੈ ਹੋ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਬਰ ਭਾਈ॥੩॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਆਗਯਾਦੀਨੀ ਲੁਟਹੁ ਸੰਗਤ ਜਾਈ॥ ਪੰਨਹਿ ਚਲੈ ਸਸਤਰ ਕਾਹੂ ਪਰ ਲਾਠੀ ਗਹਹੁ ਬਨਾਈ॥੪॥ ਬਸਤ੍ਰ ਨ ਕੋਊ ਹੋਇ ਜਯਾ ਨ ਜਿਮਿ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਲੀਲਾ ਕਰਹੁ॥ ਸੰਗਤ ਕਹਿ ਕਹਿ ਲਾਇ ਪਛਾਈ ਲੂਟੇਰੂਨ ਸੰਗ ਲਰਹੂ॥੫॥ ਏ ਬੈਰਾਰਨ ਮਾਨਹਿ ਕਾਹੂੰ ਸੁਨ ਸੰਗਤ ਰੁਖ ਜਾਨੀ॥ ਲਰਨ ਲਗੇ ਆਪਸ ਮਹਿ ਦੁਊ ਦਿਸ ਸੁਨਹਰਖੇ ਗਤਿ ਦਾਨੀ॥੬॥ ਸੰਗਤ ਨੇ ਨਹਿ ਲੇਨ ਦਿਓ ਕਛੁ ਰਾਖਯੋ ਕਰ ਤਕਰਾਈ॥ ਔਰ ਸਿੰਘ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਤਬ ਦੋਊ ਦਿਏ ਹਟਾਈ॥੭॥ ਆਇ ਪਰੇ ਸਤਗੁਰ ਚਰਨਨ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਈ॥ ਯਾ ਬਿਧਿ ਲਰਿਤ ਤੁਰਕਨ ਕਹਿ ਮਾਰਹੁ ਸੰਕਾ ਕਰਹੁ ਨ ਰਾਈ॥੮॥ ਜੁੱਧ ਸਿਖਾਵਨ ਹੇਤ ਸੁਨਹੁ ਜੂ ਯਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹਮ ਕੀਨੋ॥ ਲੋਹਮਾਲ ਧਰ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਬਰ ਰਹਹੁ ਸਤ੍ਰੂ ਦੂਊ ਬੀਨੋ॥੯॥ ਪੁਨ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰਾਯੁ ਕਹਯੋ ਲੂਟਿ ਸਭ ਲੇਹੂ॥ ਬਹੁਤਨ ਲੂਟਯੋ ਬਹੁਤਨ ਸੁਟਯੋ ਤੀਨ ਬਾਰ ਇਮਿ ਤੇਹੂ॥੧੦॥ ਪੂਛੀ ਆਗਯਾ ਮਾਨ ਨ ਲੂਟਯੋ ਕਾਮ ਸਮਝੇ ਮਨਮਾਹੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਮਿਲਯੋ ਬਰਤਾਰਾ ਹੋਤ ਬੇਦਬੀ ਯਾਹੀ॥੧੧॥ ਗਿਰਤ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਧਿਕ ਲਖਤਮੋ ਗੁਨੀ ਬ੍ਰਿਤਧਾਰੀ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹਯੋ ਖਾਲਸਾਹ ਮਾਰੋ ਸੰਤੋਖੀ ਨਿਰਧਾਰੀ॥੧੨॥ ਲੂਟਨ ਹਾਰੇ ਅਧਿਕ ਹਮਾਰੇ ਭਕਿਤ ਸੰਤੋਖੀ ਕੋਈ॥ ਹਰਿ ਹੈ ਪਾਪ ਸਕਲ ਜਗ ਮਗ ਕੋ ਭਜਨ ਸਾਰ ਕਰ ਜੋਈ॥੧੩॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਕੀ ਲੀਲਾ ਗੁਰ ਬਰਕੀ ਕੋਕਬਿ ਕਹਿ ਸਮੁਝਾਵੈ॥ ਸਾਰਦ ਨਾਰਦ ਸੇਸ ਮਹੇਸਹੁ ਅੰਤ ਨ ਕੋਊ ਪਾਵੈ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੬੬॥

ਅਬ ਬੰਗੇ ਹਰੀ ਕੇ ਜਾਟਨ ਨੈ ਉਰ ਅਪਨੇ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਮਰਥ ਮਹਿਖਾ ਮਾਰਯੋ ਹਮ ਕਰ ਛਲ ਸੁ ਬਖਾਨਾ॥੧॥ ਮਹਿਖਾ ਇਕ ਖੂਨੀ ਹਮਦੀਨਾ ਗੁਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾ ਸੂਧਾ॥ ਯਾ ਛਲ ਕਰ ਚਲ ਅਘ ਬਕਸਾਵਹਿ ਬਰ ਪਾਵਹਿ ਸੁਖ ਰੂਧਾ॥੨॥ ਰਸਦ ਆਦਿ ਮੈਦਾ ਲੈ ਆਏ ਦਵੈ[2] ਬੰਦੂਕ ਸੁਹਾਨੀ॥ ਅਰ ਰੁਪਾ ਪਰਸਾਦ ਅਧਿਕ ਲਖ ਹਰਖੇ ਸਾਹਿਬ ਗਯਾਨੀ॥੩॥ ਸਸਤਰ ਅਸਤਰ ਅਰ ਬਾਜ ਦੇਇ ਜੋ ਸੋ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਪਾਵੈ॥

---

1. ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ, 2. ਦੋ

ਰੁਪਾ ਬਰ ਪਰਸਾਦ ਚਢਾਵੈ ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹਿ ਭਾਵੈ॥੪॥ ਆਏ ਪਰੇ ਚਰਨਨ ਪਰ ਗੁਰ ਕੇ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰ ਬਕਸਨ ਕੀਨੇ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਰਾਮ ਤਿਲੋਹਿ ਜਿਮਿ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਬਰਦੀਨੇ॥੫॥ ਤਯੋ ਹੀ ਬਚਨ ਹੋਇ ਕਛੁ ਹਮਕੋ ਹੰਸਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਗਾਈ॥ ਜਿਤੀ ਜਮੀਨ ਹੈ ਪਾਸ ਤੁਮਾਰੇ ਰਹਿ ਹੈ ਤਿਤੀ ਬਨਾਈ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੬੭॥

ਕਬ ਦਸ ਸਿੰਘਨ ਆਇ ਕਹਿਯੋ ਗੁਰੁ, ਮਰਯੋ ਕਪੂਰ ਕਰੂਰਾ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਮਰਯੋ ਜਬੈ ਪ੍ਰਭ ਪੂਛਯੋ ਬੋਲੇ ਬਿਨਯ ਸਹੂਰਾ॥੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬੈਸਾਖੀ ਮੇਲਾ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਬਹੁ ਆਏ॥ ਬਨਗਾੜੀ ਕੋ ਕੋਟ ਕਪੂਰੇ ਸਭ ਢਿਲਵੀਂ ਸਿਧਾਏ॥੨॥ ਬੈਠ ਕੋਲ ਜੀ ਮੰਜੀ ਊਪਰ ਅਪਨੇ ਚਰਨ ਪੁਜਾਵੈ॥ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਨਿਕਟਹਿ ਰਹਿ ਇਕ ਆਵਹਿ ਇਕ ਜਾਵਹਿ॥੩॥ ਤਾ ਕਪੂਰੇ ਬਨਗਾੜੀ ਕੇ ਮਦ[1] ਪੀ ਪੀ ਬੋਰਾਏ॥[2] ਪ੍ਰਥਮ ਬਕਤ ਰਹਿ ਪੁਨ ਗਹਿ ਸਸਤਰ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਸਮੁਹਾਏ॥੪॥ ਮੇਲਾ ਬਿਗਰਤ ਜਾਨ ਕੋਲ ਜੀ ਭੇਜਯੋ ਤਹਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਾ॥ ਤਾਹੂੰ ਤੇ ਨਹਿ ਰੁਕੇ ਗਯੋ ਤਬ ਪਰਜਾਪਤਿ ਮਤਿ ਧਾਮਾ॥੫॥ ਪੋਤੇ ਦੋਊ ਕੋਲ ਰਾਇ ਕੇ ਮਰੇ ਹਟਾਵਤ ਜਾਈ॥ ਖਾਇ ਸਸਤਰ ਸੁ ਕਪੂਰੇ ਦਿਸ ਤੇ ਜਦਪਿ ਇਨਹਿਨ ਘਾਈ॥੬॥ ਕੋਲ ਕੋਪ ਕਰ ਦਿਓ ਸਰਾਪ ਹੇ ਦੁਸਟ ਜਾਟ ਸੁ ਕਪੂਰਾ॥ ਫਾਹੇ ਦੇਹਿ ਤੁਰਕ ਤੁਹਿ ਮਾਰਹਿ ਹੋਵੈ ਗੁਰ ਬਰ ਬਰ ਪੂਰਾ॥੭॥ ਈਸੇ ਮੰਝ ਕੋ ਟਕੋ ਘੇਰਯੋ ਛਪਯੋ ਕਪੂਰਾ ਘਾਹੀ॥ ਪਕੜ ਤਹਾ ਤੈ ਸੰਗਲੈ ਚਲਯੋ ਆਗੇ ਤਾਲ ਲਖਾਹੀ॥੮॥ ਤਹਾ ਕਹਯੋ ਅਬ ਦੇਹੁ ਯਾਹਿ ਮਿਲਿ ਫਾਸੀ ਸੁਨਤ ਕਪੂਰਾ॥ ਕਹੀ ਖਾਨ ਜੀ ਏਕ ਬੇ ਲਤੀ ਸੁਨ ਲੀਜੀਏ ਜਰੂਰਾ॥੯॥ ਨਾਹਿ ਲੇਊ ਜਬ ਤਬ ਤੁਮਮਮ ਮੁਖ ਖੋਹ ਤੋਬਰਾ ਮੰਦੀ॥ ਦੈਕਰ ਫਾਹੇ ਦੇਹੁ ਬੇਧੜਕ ਹੋਯ ਬਿਨਾਯ ਪਸੰਦੀ॥੧੦॥ ਮੰਝ ਕਹੀ ਕਾਰਨ ਕਾਯਾਂ ਮੈ ਗੁਰ ਕਰ ਸ੍ਰਾਪ ਹਮਾਨਾ॥ ਅਸਨ ਹੋਇ ਦੂਜੇ ਤਨ ਦੈਵਹੁ ਯਾਤੇ ਕਹਤ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧੧॥ ਤਯੋ ਹੀ ਨਾਹਿ ਚਰਨ ਗੁਰ ਬਰਕੇ ਮਨਸਾ ਮੋਲ ਝੁਕਾਯੋ॥ ਖੇਹ ਤੋਬਰਾ ਦੇਹਮੁਖ ਆਪਨੇ ਫਾਹੇ ਓਰ ਸਿਧਾਯੋ॥੧੨॥ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਲਖ ਪੁਤ੍ਰ ਨਾਸ ਸੁ ਉਦਾਸ ਹੋਇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਬਾਦਲ ਗਰਜਤ ਹੂੰ ਲਖ ਬੋਲਹਿ ਕਰਤ ਸਸਤ੍ਰਤਾ ਯਾਹੀ॥੧੩॥ ਮੈ ਅਤਿ ਦੁਖੀ ਸੁਖੀ ਤੂੰ ਬਾਦਰ ਬਰਸਨ ਨਾਹੀਦੇ ਹੋ॥ ਨੈਨ ਨਹੀ ਕੇ ਨੀਰ ਸੰਗ ਮੈ ਜਾਟਕ ਪੁਰ ਡੁਬੈ ਹੋ॥੧੪॥ ਪਰਯੋ ਕਾਲ ਬਿਕਰਾਲਾ ਭਯੋ ਦੁਖਤਾ ਬਲ ਮਾਹਿ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਮਾਰ ਜੂਤਿਅਨ ਸੁ ਪ੍ਰਭੁ ਹਟਾਯੋ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਖਾਨਾ॥੧੫॥ ਨਿਸਹੂੰ ਬਢੀ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਤੇ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਅਭੇ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਪੁਨ ਆਏ ਸਤਗੁਰੁ ਨਿਕਟ

1. ਸ਼ਰਾਬ, 2. ਪਾਗਲ, ਮਸਤ

ਮਹਾਨਾ॥੧੬॥ ਸਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਜੀ ਤਿਨ ਕਹਿ ਲਖਹਿ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਧਾਰਹਿ॥ ਕਹਹਿ ਕਿ ਬਰਤਨ ਪੂਰਨ ਹੈ ਯੁਹ ਰਾਖਨ ਜੋਗਉ ਚਾਰਹਿ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੬੮॥

ਸਤਗੁਰ ਸੋਚੀ ਬੀਹੁ ਦਿਨ ਬੀਤੇ ਸੁਧ ਨ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਆਈ॥ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਅਬ ਦਖਿਯਨ ਚਲਿਹੈ ਅਜ ਜਿਹ ਮਹਿ ਠਹਿਰਾਈ॥੧॥ ਏਕ ਦਿਵਸ ਗੁਰ ਕਹੀ ਕਿ ਡਲ ਸਿੰਘ ਬੈਠ ਦਮਦਮੇ ਮਾਹੀ॥ ਦੇਖ ਕਨਕ ਅਰ ਹੈ ਜਵ ਪਯਾਰੇ ਖਰੇ ਮਾਲਵੇ ਮਾਹੀ॥੨॥ ਬੋਲਯੋ ਡਲ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਬਰਾਰ ਸਭ ਮੋਠ ਬਾਜਰਾ ਨੀਕਾ॥ ਕਨਕ ਹੋਇ ਤਬ ਤੁਰਕ ਖੋਸ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਮਤਿ ਹੀਕਾ॥੩॥ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭ ਅਹੈ ਯਹ ਖਰੋ ਕਮਾਦ ਅਗਾਰੀ॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਕਹੈ ਪਾਸ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਨਾਹਿ ਕਮਾਦ ਬਿਚਾਰੀ॥੪॥ ਹੋਇ ਕਮਾਦ ਤੁਰਕ ਗਨ ਤਬਹੀ ਮਾਗਹਿ ਮਾਲ ਗੁਜਾਰੀ॥ ਯਹੀ ਬੋਲ ਹੈ ਦੇਸ ਹਮਾਰੋ ਜੰਗਲ ਮੰਗਲ ਭਾਰੀ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਹਮ ਤੁਮਰੇ ਹਿਤ ਦੇਸ ਸਿਰੰਦ ਮਿਲਾਈ॥ ਤੁਮਨ ਲੇਤ ਜਬਰੀ ਕਰ ਯਾਤੇ ਹਵੈ ਖਾਲਸਾ ਰਜਾਈ॥੬॥ ਸਵਾ ਪਹਰ ਦਿਨ ਚਢੇ ਲਾਗ ਸੁਨ ਤੁਮ ਕਹਿ ਮਤ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਹੋਇ ਕਮਾਦ ਕਨਕ ਜਉ ਅਗਨਿਤ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਪਾਵੈ॥੭॥ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰੁ ਦੇਵਨ ਰਾਖਤ ਬਨਤ ਸਮਯ ਕਠਿਨਾਈ॥ ਜੀਵ ਬੁਧ ਕਹਿ ਈਸ ਬਰਾਬਰ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਹਾਈ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੬੯॥

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਲੋਕ ਸਿੰਘ ਦੁਊ ਸਬ ਸਾਮਾਨ ਉਠਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦਰਸਨ ਕਰਬੇ ਹਿਤ ਨਗਰ ਦਮਦਮੇ ਆਏ॥੧॥ ਪ੍ਰਥਮ ਮਿਲੇ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਮੈ ਪੁਨ ਦੀਨੇ ਕੋ ਆਏ॥ ਆਲਾ ਸਿੰਘਹਿ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਤਰ ਰਾਖਤ ਬਿਨਯ ਅਲਾਏ॥੨॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਇਨ ਬਡੋ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮ ਕੀਨੋ॥ ਬਨ ਬਾਉਰੈ ਦੁਹੁਨੈ ਸਾਹਿਬਜਾਦਨ ਲੋਥਨ ਲੀਨੋ॥੩॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਸੋਂ ਮਿਲਿ ਟੋਡਰ ਮਲ ਟਹਲ ਸਮਯ ਅਨੁਸਾਰੀ॥ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸਿਦਕ ਤਿਹਾਰੇ ਚੰਦ ਬੰਸ ਨ੍ਰਿਪ ਭਾਰੀ॥੪॥ ਬੋਲੇ ਦੀਨ ਬੰਦ ਆਲਾ[1] ਸਿੰਘ ਰਾਜ ਹੋਵੈ ਹੈ ਭਾਰੀ॥ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਰਹੇਯੁ ਯਾ ਤੇਲੀ ਮੁਲਤਾਨਹਿ[2] ਮੈਂ ਭਾਰੀ॥੫॥ ਹਰਨਾਕਿਸ਼[3] ਜਬ ਸੁਤਾ[4] ਪ੍ਰਹਾਲਹਿ ਮਾਰਨ ਹੁਕਮ ਬਖਾਨਾ॥ ਯਾਹ ਕਹਿ ਕਹੀ ਪੇਰ ਕੋਲੂ ਮੈ ਦੰਪਤਿ ਤੇ ਨਹਿ ਮਾਨਾ॥੬॥ ਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੈ ਅਬਲੋਂ ਜਨਮਯੋ ਜੇਤੇ ਬੰਸ ਮਝਾਰੀ॥ ਰਾਯੋ ਸਰਬਦਾਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਭਾਰੀ ਸਹਤ ਸੁ ਦੁਖ ਸੁਖ ਭਾਰੀ॥੭॥ ਪੁਨ ਦਮਦਮੇ ਮਾਹਿ ਜਬ ਆਏ ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਸਨ ਕਰ ਬੈਠੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪੂਛੀ ਕਿਤਨਕ ਲਯਾਇ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਭੁ ਪਨ ਪੈਠੇ॥੮॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਜਿਤੀ ਰਹੀ ਘਰਨ ਗਦ ਰਸਦ ਮਨ ਜਾਨੀ॥

1. ਰਿਆਸਤ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਬਾਨੀ, 2. ਮੁਲਤਾਨ, 3. ਹਰਨਾਕਸ਼, 4. ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਭਗਤ

ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪਦ ਸਮਰਪਿਤ ਚਹਿਅਸੁ ਕਰਿਯਾ ਮਹਾਨੀ॥੯॥ ਕਹਿ ਤਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕਾਲਯਾਯੋ ਸੋ ਰਾਨਿ ਗਨਿ ਕੇ ਲਯਾਯੋ॥ ਬੋਲਯੋ ਮਹਾਰਾਜ ਹੈ ਏਤੀ ਸੁਨਤ ਸਤਗੁਰੁ ਅਲਾਯੋ॥੧੦॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੋ ਰਹੈ ਖਜਾਨਾ ਅਗਨਿਤ ਸੋ ਸਭ ਭਾਤੀ॥ ਗਿਨਤੀ ਕੋ ਤਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਕੇ ਘਰ ਰਹਿਹੈ ਸੁਨਹੁ ਸੁਖਯਾਤੀ॥੧੧॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਿ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਮਮ ਪੈ ਰਜ ਮੇ ਅਬ ਨਾਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਦਿਹਲੀਤਕ ਤਵਬਜਹਿ ਦੁੰਦ ਭੀ ਜਾਹੀ॥੧੨॥ ਤਾਕੇ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਅਮਿਤ ਗੁਨ ਆਲਾ ਭਕਤ ਭੁਆਲਾ॥ ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰ ਓਢ ਚਾਦਰਾ ਜਨੁ ਚੌਧਰੀ ਸੁ ਢਾਲਾ॥੧੩॥ ਰਾਖਤ ਸੀਧੀ ਚਾਲ ਸਰਬ ਗੁਰੁ ਸੇਵਕ ਮਨ ਤਨ ਪੂਰਾ॥ ਆਲੇ ਕੇ ਅਬਲੌ ਕਹਲਾਵੁਤ ਪੂਜ ਸਮਾਧ ਸੁ ਧੂਰਾ॥੧੪॥ ਇਕ ਨਿਹਾਲ ਗਿਰਿ ਗ੍ਰਹਨ ਰਹਈ ਸਨਯਾਸੀ ਕਰਮਾਤੀ॥ ਤਾਕੇ ਸਿਸਪ ਬ੍ਰਿਖਯ ਆਲੇ ਸਿੰਘ ਕਾਟੇ ਕਾਰਜ ਭਾਤੀ॥੧੫॥ ਮੁਲਕ ਜਿਲਾ ਰਾਜ ਪਟਿਆਲਾ ਅਬ ਅਕਾਲ ਗਢ ਸੋਈ॥ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਨਾਮ ਧਰ ਪ੍ਰਗਟਤਢੂ ਫਤ ਰਜੋਈ॥੧੬॥ ਤਬ ਨਿਹਾਲੀ ਗਿਰ ਦੀਨ ਸਾਪਤਵ ਪੂਤ ਨ੍ਰਿਪਪਤਿ ਮਰ ਜਾਈ॥ ਜਿਨ ਮੇਰੇਏ ਸਿੰਸਸਪ ਬਿਖਯ ਸਭ ਕਾਟੇ ਨਾਹਿ ਗਿਰੀ ਪਦ ਬੰਦਨ ਫੜੋ ਨਾਮ ਬਖਾਨੀ॥੧੮॥ ਸੁਨ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਤਾਕੇ ਪਾਤੇ ਗਯੋ ਕਹਤ ਕਟੂ ਬਾਨੀ॥ ਡੂਕਰੇ ਕੀ ਤੂੰ ਕਰਾਮਾਤ ਲਖ ਭੂਲ ਗਈ ਮਨ ਲਯਾਨੀ॥੧੯॥ ਮੈਹੂੰ ਸਤਗੁਰ ਸਿੰਘ ਕਹਹੁ ਮੈ ਯਹ ਨਿਹਾਲ ਗਿਰ ਯਾਦੀ॥ ਆਗੇ ਕੌਅ ਅਬ ਚਲਿ ਹੈ ਨਾਹਿਨ ਹੋਵੈ ਸਬ ਗਈ ਅਬਾਦੀ॥੨੦॥ ਮਾਰ ਏਕ ਚਾਬੁਕ ਨਿਜ ਰਾਨਿਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਧਾਮ ਲਿਆਯੋ॥ ਗਿਰਿ ਨਿਹਾਲ ਕੀ ਗਈ ਜੂਨੀ ਅਬ ਲੌ ਸਭ ਜਨ ਗਾਯੋ॥੨॥ ਬਿਦਾ ਕਿਓ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਤੇ ਤਬ ਅਪਨੇ ਆਲਯਆਏ॥ ਸਾਤ ਦਿਵਸ ਲਗ ਰਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਤਰ ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਭਲ ਪਾਏ॥੨੨॥

ਸਾਖੀ॥੭੦॥

ਏਕ ਬਾਰ ਬੈਠੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਇਕ ਸਿਖ ਦੌਰਤ ਆਯੋ॥ ਸਵਾਸ ਚਢੇ ਅਤਿ ਆਤੁਰਾ ਲਖ ਕੈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਫਰਮਾਯੋ॥੧॥ ਕਯੋ ਬਯਾਕੁਲ ਕਹੁ ਤਬ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਤਰ ਬੋਲਯੋ ਬਆਕੁਲ ਭਾਰੀ॥ ਇਕ ਸਿਖਨੀ ਕਰੀ ਮੋਮਿਨ ਬਸ ਬੋਲਤ ਬੈਠ ਬਿਗਾਰੀ॥੨॥ ਅਸਤ ਬਯਸਤਤਨ ਸੁਧ ਨਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਮੁਹਆਈ ਬੁਬਖਾਨੇ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਨਿਜ ਸਨ ਬੰਧਿਨ ਕੋ ਅਪਨੇ ਨਾਹਿ ਪਛਾਨੈ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਪੀਰ ਮੁਰੀਦੀ ਖਾਤ ਸੀਰਨੀ ਹੋਵੈ ਹੈ॥ ਤਾਤੇ ਭਯੋ ਸੁ ਹੈਸੰਬਹਿ ਬਿਨ ਸੰਬੰਧ ਕਿ ਜਵੈ ਹੈ॥੪॥ ਸਿਖ ਬੋਲਯੋ ਪ੍ਰਭ ਮੋਰ ਭਾਨ ਜੀ ਮੈ ਕਦੀਮ ਸਿਖ ਤੇਰੋ॥ ਪੁਤ ਪੋਤੇਰਆਇ ਕੇਸਾ ਸੁਰੇ ਸਭ ਗੁਰ ਸਿਖ ਪ੍ਰਭ ਹੇਰੋ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਤਾਕਿ ਕਿ ਤੁਮ ਲੈ ਜਾਹੁ॥ ਚਾਲੀਸ

---

1. ਦੁੱਖੀ

ਪਾਠਨਾਇ ਜਪੁਜੀ ਕਰ ਤਾਕਹਿ ਤੁਰਤ ਨਵਾਹੋ॥੬॥ ਮੁਕਤ ਨਾਮ ਯਹ ਰਹਤ ਨਾਮ ਬਰਸੋਊ ਪਾਠ ਸੁਨਾਵੈ॥ ਨਵ ਚੰਦੇ ਅਤਵਾਰ ਵਾਹਗੁਰੁ ਅਸਟਾ ਖ੍ਯਾਰ ਲਿਖ ਭਾਵੈ॥੭॥ ਆਦਿ ਮਾਹਿ ਸ੍ਰੀ ਅੰਤ ਸਹਾਇ ਸੁਤਾਕੇ ਸਿਰ ਮਹਿ ਬਾਧੋ॥ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਤੁਰਕਨ ਕੀ ਛਾਯਾ ਸਗਰੀ ਕਰ ਕਰ ਸਾਧੋ॥੮॥ ਭਯੋ ਹੀ ਭਯੋ ਕਿ ਐਤਬ ਜਾਨੇ ਛੂਟਯੋ ਪ੍ਰੇਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਲਖਯੋ ਸੋ ਆਖਿਨ ਜਾਹਿਰ ਜਗਤ ਬਖਾਨਾ॥੯॥ ਪਾਠ ਮੁਕਤ ਨਾਮੇ ਕੋ ਕਰੀਐ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਝਾਰਾ॥ ਕਰਜ ਨ ਲੈਵੈ ਕਾਹੂ ਕੇਰਾ ਜਾ ਕੇ ਆਦਿ ਉਚਾਰਾ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੭੧॥

ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਬਰ ਆਗਯਾ ਕੀਨੀ ਹਮ ਦਖਿਨ ਦਿਸ ਜੈ ਹੈ॥ ਆਏ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਸਭ ਜੁਰਿ ਜੁਰਿ ਤਿਨ ਕੇ ਨਾਮ ਕਹੈ ਹੈਂ॥੧॥ ਭਾਈ ਰੂਪੇ ਤੇ ਤੁਬੈ ਆਏ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੋਊ ਭਾਈ॥ ਅਬਲੂ ਮਹਮੇ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸਹਿ ਸੁਤਗੁਰੁ ਬਕਸ ਸਿੰਘਾਈ॥੨॥ ਫੱਤੇ ਸਿੰਘ ਅਰ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਕੇਚਕ ਤੇ ਆਏ॥ ਭੂਚੋ ਤੇ ਗੋਦੜੀਆ ਆਯੋ ਮਾਥ ਚਰਨ ਪਰਨਾਏ॥੩॥ ਘਰਬਾਰੀ ਦਰਬਾਰੀ ਦਿਵਾਨਾ ਸੁਖੁ ਬੁਧੁ ਆਏ॥ ਸਭ ਹਾ ਜੁਰਿ ਸਹਿ ਭਲ ਸਿੰਘ ਕੇ ਹਾਥ ਜੋਰ ਬਚ ਗਾਏ॥੪॥ ਭਾਠ ਪਰਹਿ ਦਖਿਨ ਕੋ ਜਾਨਾ ਮਹਾਰਾਜ ਸੁਨ ਲੀਜੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਾਸੀ ਸੁ ਦਮਦਮਾ ਦਰਸ ਮਾਲਵੇ ਦੀਜੈ॥੫॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਕਹਹੁ ਨਹਿ ਐਸੀ ਦਖਿਨ ਕਾਮ ਹਮਾਰੋ॥ ਆਵਸਿ ਜਾਇ ਹੈ ਕਰਹੁ ਨ ਸੰਕਾ[1] ਸਰੁਹ ਸੰਗ ਸਰਦਾਰੋ॥੬॥ ਸਮ ਦਮਦਮੇ ਜਦਪਿ ਨ ਥਾਨ ਕੁਊ ਪੈਰ ਹਮ ਕਹਿਤਿਤ ਜਾਨਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸਰਬਚਿਤ ਅਕੁਲਾਵਿਹਿ ਨਾ ਜਾਨੈ ਕ੍ਰਿਤਬਾਨਾ॥੭॥ ਉਤ ਅਵਰੰਗਜੇਬ ਕੇ ਆਗੇ ਖਬਰ ਨ ਕੋਊ ਸੁਨਾਵੈ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਅਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਦੂਊ ਚਿੰਤਹਿ ਬਯੋਤ ਬਨਾਵੈ॥੮॥ ਬਿਨਤੀ ਲਿਖੀ ਪਠਯੋ ਇਕ ਧਾਵਨ ਜੇਠਾ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਮਿਲਕੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦੇ ਨਿਕਟ ਪਠਾਯੋ ਆਯੋ ਧਾਵਨ ਚਲਕੈ॥੯॥ ਪਢਿ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਯਾਰੇ ਕੀ ਬਰ ਜਬਾਬ ਪਛਾਯੋ॥ ਅਬ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਲਖਹੁਆ ਆਪਨੋ ਸਾਵਧਾਨ ਤਾ ਪਾਯੋ॥੧੦॥ ਚਿੰਤਾ ਭੈ ਸੰਦੇਹ ਨਿੰਦਤਜ ਸਨਮੁਖ ਬਚਨ ਉਚਿਰਿਓ॥ ਏਕ ਕਪੀਰਾ ਦੇਇ ਸਾਹੁ ਸੋ ਤੁਮਹੁ ਮਾਂਗ ਕਰ ਧਰਓ॥੧੧॥ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਚਰਿਤ ਅਨਿਤ ਕਰ ਕੂਚਡੰਕ ਬਜਾਵਾਯੋ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਭਗਤ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਅਰਿਘਾਲਕ ਗੁਰੁ ਗਾਯੋ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੭੨॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਗੁਰੁ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤਿ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦਮਦਮੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਨਨਤਨਾਮ ਪੰਚ ਤ੍ਰਿਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ:॥੩੫॥ਦੋ:॥

---

1. ਸ਼ੰਕਾ

ਸੁਨਹੁ ਕਥਾਚਿਤ ਲਾਇ ਸਭ ਸ੍ਰੋਤਾ ਸੁਮਤਿ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਅਵਰੰਗ ਜੇਬ ਸੋ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਮਿਲਆਨਾ॥੧॥ਚੌ:॥ ਅਵਰੰਗ ਜਬ ਕਬ ਮੱਕੇ ਜਾਈ॥ ਬਨਖਰਾਂ ਰੂਪ ਨਿਮਾਜ ਪਢਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਤਨ ਬਾਜਹਿ ਧਾਰਾ॥ ਮਿਲੇ ਤਾਹਿ ਬਹੁਪਰ ਸਨਮਾਰਾ॥੨॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਨਿਜ ਨਰ ਰੂਪ ਲਖਾਯੋ॥ ਅਸਵ ਸਵਾਰ ਹੋਇ ਗਹਿ ਲਾਯੋ॥ ਪੁਰ ਸੋਤਮ ਕੇ ਰਾਹ ਮਝਾਰੀ॥ ਕਿਯੋ ਅਧਿਕ ਡਰ ਗੁਰੁ ਬਰਭਾਰੀ॥੩॥ ਧਾਮ ਨਿਕਟ ਅਕਾਸ ਭਈਬਾਨੀ॥ ਅਰੇ ਮੂਢ ਕਤਨ੍ਰਿਪ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋ ਹਮ ਹਮ ਸੋ ਸਤਗੁਰੁ॥ ਕਰਤਨਿ ਲਜ ਕਹਾਂ ਸ਼ਮਤਾ ਬਰ॥੪॥ ਤ੍ਰਾਹਿ ਤ੍ਰਾਹਿ ਕਹਿਤ ਬਪ ਪਗ ਪਗ॥ ਦਯਾਲਾਗ ਪ੍ਰਭੁ ਤਯਾਗਨ ਕਰਾ॥ ਏਕ ਕਪੀਰ ਤਿਹ ਕਰ ਦੀਓ॥ ਅਰੁ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਬਚਨ ਬਰ ਕੀਓ॥੫॥ ਦਯਾਂ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਈ॥ ਦੇਹੁ ਕਪੀਰਾ ਦੇਰ ਨ ਲਾਈ॥ ਅਰੁ ਮਮ ਜਫਰਨਾਮ ਪਢ ਮੂਢੇ॥ ਜਾਮਹਿ ਲਿਖੇ ਸੁ ਆਸਯ ਗੂੰਢੇ॥੬॥ ਤਯਾਗ ਦਯੋ ਸੋ ਨਿਜਘਰ ਆਯੋ॥ ਚਿਤ ਚਿਤਵਤ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਭਵਾ ਭਾਯੋ॥ ਪਰੀ ਨਿਸਾ ਲਹਿ ਚੈਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਹਾਯ ਹਾਯ ਮੁਖ ਕਿਅ ਗੁਜਰਾਨਾ॥੭॥ਚੌ:॥ ਇਤਿ ਜੁਰਿ ਸਭਹਨ ਤਬ ਕਹੀ ਮਸਲਤ ਅਨੁਮਾਨ॥ ਏਕ ਸਿਖ ਢਾਦਸ ਕਰਯੋ ਕ੍ਰਿਚ ਕਾਜ ਸਵਧਾਨ॥੮॥ਚੌ:॥ ਲਿਖ ਅਰਦਾਸ ਏਕ ਭਲਭਾਤੀ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਪਠਯੋ ਅਰਾਤੀ॥ ਹੁਕਮ ਪਤ੍ਰ ਲੈ ਤਵ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਸੋ ਆਪਨੇ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ॥੯॥ ਯਹ ਤਵ ਨੀਤ ਨੀਕ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਇਤੇ ਰਾਜ ਮਹਿ ਗਫਲਤ ਯਾਹੀ॥ ਇਤ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਹੁਕਮ ਸੁ ਨਾਮਾ॥ ਪਹੁਚਯੋ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਢਿਗ ਬਾਮਾ॥੧੦॥ ਪਢ ਸਭਾ ਸਭ ਹੀ ਹਰਖਾਏ॥ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਮਨੋਰਥ ਪਾਏ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤ ਤਿਤ ਭੂਖ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਸਹਨਸਾਹ ਅਵਰੰਗ ਬਿਚਾਰਾ॥ ਕਾਗਦ ਔਰ ਕਪੀਰ ਰਾਖ੍ਯ ਚਕਿਤ ਚਿਤ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਸਾਖਾ॥ ਪਰ ਕਾਗਦ ਤਬ ਹੀ ਬੁਲਵਾਯੋ॥ ਸਭਾ ਮੱਧਯ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਯੋ॥੧੨॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸਜ ਸੁਰਮਾਇ ਦਸਤਾਰ॥ ਕਰਦ ਚੱਕ੍ਰ ਤੋੜਾ[1] ਨਸੇ ਸਸਤਰ ਅਸਤਰ ਬਹੁ ਬਾਂਧ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਸੀਸ ਮਾਹਿ ਧਰ ਗੁਰ ਕਰ ਲਿਖਾ॥ ਨਾਮਾ ਜਫਰ ਜਫਰ ਕ੍ਰਿਤ ਸਿਖਾ॥ ਪਾਛੇ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਛੇ॥ ਤਾਕੇ ਸਵਾਨ ਪਾਛ ਇਕ ਗਾਛੇ॥੧੪॥ ਸਭਾ ਮਧਾ ਜਬ ਪਹੁਚਨ ਲਾਗੇ॥ ਦਵਾਰੇ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਸਭਾਗੇ॥ ਦਖਿਣ ਭੁਜ ਅਵਲੋਕਨ ਕਰੀ॥ ਪ੍ਰਵਿਸੇ ਦੁਉ ਸਭਾ ਜਹਿ ਭਰੀ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਵਾਹਗੁਰੁ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਫਤੇ ਵਾਹਗੁਰੁ ਬੋਲ॥ ਕਰ ਮਹਿ ਧਿਰ ਤੇ ਪਤਰ ਲੈ ਅਦਬ ਸਹਿਤ ਸੁ ਅਲੋਲ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਬਦਰੰਗੇ ਭਰ ਨਯਨ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਸਮਝਾ ਬੇਖ ਭਯਾ ਬਲਿਹਾਰਾ॥ ਜਾਨਾ ਮਰਨ ਅਵਸਿਅਬੁ ਮੋਰਾ॥ ਇਨਕਰ ਤੇਜ ਅਧਿਕ ਚਿਤ ਥੋਰਾ॥੧੭॥ ਪੁਨ ਧਰ ਧੀਰ ਕਹਤ ਬੰਦਰਗਾ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਅਬ

1. ਤੋਤਾ

ਸਰਬੰਗਾ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ ਮਿਟਾ ਬਿਖਾਦਾ॥੧੮॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਅਜਹੁ ਸੁਨ ਮੇਰੀ॥ ਚਾਲਿਸ ਬਰਖ ਦੇਰ ਅਤਿ ਹੇਰੀ॥ ਕਤਇਤ ਉਜਲਤ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀਨੀ॥ ਯਹ ਅਚਰਜ ਮਤਿ ਮੇਰੀ ਭੀਨੀ॥੧੯॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਕਰ ਜਵਤਾਈ॥ ਆਪਹਿਕਰੀ ਸੁ ਅਧਿਕ ਲਗਾਈ॥ ਹਿੰਦਨ ਧਰਮ ਬਿਨਾਸਨ ਲਾਗੇ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਸਤਗੁਰੁ ਤਬ ਜਾਗੇ॥੨੦॥ ਬਹੁ ਦੇਵਲ ਅਸਥਾਨ ਗਿਰਾਏ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੇ ਦੋਸ ਲਗਾਏ ਬੋਲਯੋ ਕੁ ਸਮਯ ਭਯੋ ਖਾਲਸਾ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਇ ਦੁਖ ਪੂਰਿ ਲਾਲਸਾ॥੨੧॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਸੁਖ ਦੁਖ ਸੰਗਾ॥ ਚਾਹਿਆ ਇਕ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਰਜ ਰੰਗਾ॥ ਯਹ ਸਤਗੁਰੁ ਦਿਯ ਜਫਰਨਾਮਾ॥ ਲੀਜੈ ਅਦਬ ਸਹਿਤ ਬਲਧਾਮਾ॥੨॥ ਲੀਨ ਅਦਬ ਸਹਿ ਕੁਰਮਹਿ ਜਬਹੀ॥ ਪਢਤ ਭਯੋ ਸਮਝਤ ਸਭ ਤਬਹੀ॥ ਨਸਰ ਬੈਤ ਜਿਹਿ ਨਸਰ ਸੁਆਨਾਂ॥ ਪਢਤ ਭਯੋ ਸੁਕਹਤ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥੨੩॥ ਸਮਝ ਗਯੋ ਨਿਜ ਮ੍ਰਿਤ ਨਿਅਰਾਈ॥ ਗੁਰੁ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਸੁਧ ਉਰ ਆਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਦਿਸ ਨੈਨਾ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਨਿਧਿ ਤਵ ਗੁਰ ਐਨਾਂ॥੨੪॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਸਾਹਨ ਸਾਹਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਚ ਪਾਤਸਾਹਾ॥ ਤਹ ਮਹਿ ਕਰਾਮਾਤ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥ ਕਹਨ ਮਾਹਿ ਅਤਿ ਲਘੁਤਾ ਜਾਨਾ॥੨੫॥ ਜਾਸੁ ਕਿਓ ਯਹ ਅੰਡ ਕਟਾਹਾ॥ ਬਿਸਵ ਰੂਪ ਜੋ ਹਰਿ ਗੁਨ ਲਾਹਾ॥ ਸੋਈ ਸਤਗੁਰ ਸ੍ਰੀ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਸੁਨਹਿ ਜਨਾਬ ਜੀਅ ਸੁਖ ਰਾਸੀ॥੨੬॥ **ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ**॥ ਗੁਰੁ ਕੇ ਕੂਕਰ ਕਰਾਮਾਤ ਨਿਧਿ ਕਹ ਕਹ ਕਥਾ ਸੁਨਾਊਂ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰ ਬਰ ਕੌ ਕੋ ਕੋ ਰੰਗ ਲਖਾਊਂ॥੨੭॥ ਨੀਤ ਨਿਪੁਨਤਾ ਬਿਨਾਮਹਿ ਪਮਨਾ[1] ਸਤਗੁਰ ਸੰਗ ਬਿਗਾਰੀ॥ ਚਲਹੁ ਮਿਲਹੁ ਗੁਰੁ ਨਾਹਿ ਬਿਗਾਰਿ ਹੈ ਨਿਰਖਹੁ ਤਨ ਦੁਤਿ ਭਾਰੀ॥੨੮॥ ਗੁਰੁ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸੋ ਬਿਰੋਧ ਕਰ ਸਾਹ ਜਹਾਂ ਦੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਗੁਰੁ ਹਰਿਰਾਯ ਰਾਮਰਾਯਹਿ ਗੁਰ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਖਾਯੋ॥੨੯॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇ. ਗ ਬਹਾਦਰ ਨਿਰਖੇ ਤਊ ਨ ਚਿਤ ਥਿਰ ਕੀਨੋ॥ ਇਨਹਿ ਨਿਰਖਿ ਕਰ ਥਿਰਤਾ ਹਵੈ ਹੈ ਪਾਤਸਾਹ ਇਮਿ ਚੀਨੋ॥੩੦॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਇਕ ਸੁਵਾਨ ਦਿਖਾਵਹੁ ਗੁਰੁ ਕੋ ਬਰ ਕਰਾਮਾਤੀ॥ ਚਪੇ ਚੋਰ ਜਯੋ ਬੋਲਤ ਬਦਰੰਗ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਖਯਾਤੀ॥੩੧॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਵਾਨ ਦਿਖਾਵਹੁ ਤਿਨ ਤਬ ਅਗ੍ਰ ਦਿਖਾਰਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਸਵਾਨ ਸੁ ਸਹਨਸਾਹ ਤੂੰ ਮਿਥਯਾ ਧਨ ਬਿਵਹਾਰਾ॥੩੨॥ ਹਮਰੇ ਸੰਗ ਰਹਤ ਹੋ ਤੂੰ ਜਬ ਅਬ ਬੈਠਯੋ ਬਰਗਾਦੀ॥ ਤਊਨ ਗਈ ਬਾਨਯ ਯਹ ਤੇਰੀ ਕਰਤ ਰਹਯੋ ਬਰਬਾਦੀ॥੩੩॥ ਆਉ ਹਮਾਰੇ ਪਾਸ ਭਾਉ ਕਰ ਤਬ ਹਮ ਤੁਮ ਬਤਰਾਵੈਂ॥ ਸੁਲਤ ਸੁ ਅਵਰੰਗ ਸਿਰ ਕਰਨੀਚੇ ਕੁਹਤੁਨਕਛ ਬਚਨਾਵੈਂ॥੩੪॥ ਬੋਲਯੋ ਮੈ ਹੂੰ ਨਿਰਖੇ ਗੁਰਬਰ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇਰੇ॥

---

1. ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ ਮੰਤਰੀ

ਫਿਰ ਕਤ ਨਿਰਖਹੁ ਕਹਹੁ ਨ ਜਾਨਹੁ ਜਬ ਨਿਰਖਾ ਬਿਧਿ ਹੇਰੇ॥੩੫॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਪਾਤ੍ਰ ਸਾਹੁ ਗੁਰਦਰਸਨ ਪਰਮ ਅਮੋਘਾ॥ ਨਿਰਖਤ ਤੋ ਪੁਨਕਬ ਤੁਮ ਛਾਡਤ ਸਤ ਗੁਰੁ ਚਰਨ ਅਮੋਘਾ॥੩੬॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਵ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਦਾਢੇ ਮਾਹਿ ਮਹਾਆਂ॥ ਏਕ ਸਵੇਤ ਹੈ ਕੇਸ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਹੁ ਸਾਂਚ ਕਿਨ ਜਾਨਾ॥੩੭॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਠੀਕ ਭਯੋ ਦੀਦਾਰ ਸਾਚ ਪਾਤਸਾਹਾ॥ ਦੀਓ ਕਪੀਰਾ ਮੋਹਿ ਦੀਜੀਐ ਮਗ ਮੱਕੇ ਸੁਖ ਸਾਰਾ॥੩੮॥ ਦਿਓ ਕਪੀਰਾ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕੋ ਸਤ ਸੁਭਰੀਤ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਲਿਖਵਾਏ ਸਭ ਓਰ ਪਠਾਏ ਨਾਮੇ ਹੁਕਮ ਸੁਜਾਰੀ॥੩੯॥ ਜਿਤ ਰੁਚਿ ਤਿਤ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਰੁ ਬਿਚਰਹਿ ਕੁਊ ਨਹਿ ਕਛੁ ਸੁ ਦੁਖਾਵੈ॥ ਨਾ ਤਰ ਸੁਨਹੁ ਮੋਹਿ ਤੈ ਸੋ ਨਰ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਭਯ ਪਾਵੈ॥੪੦॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕੋ ਬਿਦਾ ਕੀਓ ਗੁਰੁਓਰ ਚਲੇ ਮੁਦਮਾਨੀ॥ ਦਿਨ ਦਿਨ ਦੁਬਰ ਪਢਤ ਰਾਤ ਨਿਤ ਸੋਚਤ ਕਰਮ ਮਹਾਨੀ॥੪੧॥ ਤਾਹੀ ਰੋਗ ਮਾਹਿ ਤਬ ਰੋਗੀ ਨਵਰੰਗ ਭਯੋ ਬਦਰੰਗਾ॥ ਹੁਕਮ ਸਤਿ ਨਹਿ ਪਚਹਿ ਮਰਹਿ ਨਾਹਿ ਬਿਹਬਲ ਭਾ ਸਰ ਬੰਗਾ॥੪੨॥ ਜੇਬੁ[1] ਨਿਸਾ ਜਾਨ ਜਿਅਰਾਬ ਯਹ ਬਿਚਹੈ ਨਾਹਿਨ ਨੀਕੇ॥ ਤਾਤੇ ਕਰਹੁ ਮੁਕਤ ਸੁਖ ਪਾਵਹਿ ਅਰਜ਼ਾਵਹਿ ਨਹਿ ਜੀਕੇ॥੪੩॥ ਕੰਪ ਹੋਇ ਬੈ ਬਰਨ ਹੋਇ ਕੈ ਊਚ ਸੁਰਨ ਸੋ ਰੋਵੈ॥ ਅੰਗ ਅੰਗ ਗੁਦ ਜਾਇ ਕਬਹੁ ਕਰ ਰੰਗ ਰੰਗ ਘਰ ਜੋਵੈ॥੪੪॥ ਲੋਟਤ ਕਰਵਟ ਲੈ ਕਰ[2] ਮੈ ਲੈ ਜਫਰਨਾਮਾ ਬੜ ਭਾਰੀ॥ ਨਿਜ ਗੁਨਾਹ ਅਰ ਹਾਨ ਅਪੂਰਬ ਨਹਿ ਜਬਾਬੁ ਜਿਹ ਧਾਰੀ॥੪੫॥ ਜੇਬੁ ਨਿਸਾ ਕਤ ਪਿਤਸੋ ਕਤ ਅਸ ਅਨ ਮਨ ਹੇਰਾ॥ ਸਾਹ ਸਾਹ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਮਾਰਹਿ ਮੁਹਿ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਘੇਰਾ॥੪੬॥ ਮੇਰੇ ਪੀਰ ਪਗੰਬਰ ਆਵਹਿ ਤਿਨਹਿਨ ਆਵਨ ਦੇਹੀ॥ ਪਟ ਸੁਰਮਈ ਝਪਟ ਗਹਿ ਮਾਰਹਿ ਕੁਤਕਨ ਕੁਤਕਨ ਤੇਹੀ॥੪੭॥ ਜੇਬੁ ਨਿਸਾ ਤਬ ਕਹਤ ਬਾਪ ਜੀ ਆਪ ਪਢਹਿ ਗੁਰਬਾਨੀ॥ ਦੁਨੀਆ ਫਾਨੀ ਚਲਨ ਜਾਨੀ ਜਿਅ ਕੋ ਤੁਮ ਸਮ ਖਿਗਯਾਨੀ॥੪੮॥ ਬਿਨ ਸਰੀਰ ਛੂਟੇ ਨਹਿ ਛੂਟਹਿ ਯਹ ਨਿਹੰਗਨ ਨ ਸੋਟੇ॥ ਉਦੈ ਭਏ ਅਬਕਿਏਕ ਕਰਮ ਜੇ ਗਾਬਿਪ੍ਰਰ ਖੋਟੇ॥੪੯॥ ਬਹੁਤ ਬਾਰ ਸਮ ਝਾਰਹੀ ਹਰ ਪਢਹਿਨਹੀ ਬਹੁ ਹੋਵੈ॥ ਬਾਹਰ ਸੁਪਨਹਿਦੇਤ ਤਾਂਹਿ ਕੁਓ ਅੰਦਰ ਹੋਇ ਸੁ ਹੋਵੈ॥੫੦॥ ਇਕ ਦਿਨ ਜੇਬ ਨਿਸਾ ਲਖੀ ਯਹ ਮਰੈ ਨ ਮੰਜਾ ਛਾਡੇ॥ ਤਾਂਤੇ ਯਾ ਯਾਕੋ ਦੁਖ ਛੁਰੈ ਜੇ ਚਾਤੇ ਸਭ ਸੁਖ ਮਾੜੇ॥੫੧॥ ਜੇਬ ਨਿਸਾ ਕਹੀਹਜਰਤ ਜੋ ਪਢਹਿ ਨ ਡਰਹਿ ਇਮਾਨਾ॥ ਤੇ ਕਰ ਤੇ ਲਿਖਦੇਹਿ ਬਨਹਿ ਯਹਿ ਬਿਨਾ ਕਿਏ ਨਹਿਧਾਨਾ॥੫੨॥ ਲਿਖਤੁਹਿ ਸਾਹ ਆਖ ਨਿਜ ਮੁੰਦੀ ਹੁਕਮ ਸਤਗੁਰੁ ਰਾਈ॥ ਜਮਗਨ ਗਏ ਧਰਮ ਦੁਵਾਰੇ ਲੇ ਕਹਤ ਢੰਡ ਸਹਸਾਈ॥੫੩॥

---

1. ਜ਼ੀਨਤ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਬੇਟੀ, 2. ਹੱਥ

ਸਾਖੀ॥੭੩॥

ਕਬਹੁਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਡਲ ਸਿੰਘ ਚਲ ਦਖਿਣ ਧਰ ਜਾਵੈ॥ ਤੋਹਿ ਦੇਹਿ ਦਿਹਲੀ ਸੁ ਤਖ਼ਤਾ[1] ਬਰ ਸੁਨ ਸਚੇਤ ਚਿਤ ਆਵੈਂ॥੧॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਦਮਦਮਾ ਦਿੱਲੀ ਬਾਹਰ ਜਾਨ ਨ ਚਾਹੈਂ॥ ਕਹਾਂ ਕਰੈਗੇ ਲਾਲਿਚ ਅਧਕੋ ਪਰਦੇਸਹਿ ਦੁਖ ਪਾਹੈਂ॥੨॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਚਿੰਤਾਵਾਨ ਪਰਿ ਹੋਈ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਭਸਨ ਕਹੀ ਚਲਹੁ ਤਉ ਤਯਾਰ ਹੋਤ ਨਹਿ ਕੋਈ॥੩॥ ਮਹਾਰਾਜ ਯਹ ਕਿਲੋ ਔਰ ਘਰ ਕੀ ਕਰ ਬੈਰ ਜੁ ਜੰਡਾ॥ ਮਾਲ ਬਨਾਦਿ ਤਰੁਨਕੀ ਰਖਯਾ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਬਨਖਲ ਖੰਡਾ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਨ ਡਰਹੁ ਜੀਅ ਸਹਿ ਨਵਰੰਗ ਤੇ ਹਿਤਧਾਰੀ॥ ਇਹਾ ਰਹੇ ਤੇ ਬਹੁ ਦੁਖ ਪੈਹੋ ਸੰਗ ਚਲਹੁ ਸੁਚਿ ਤਾਰੀ॥੫॥ ਡਰਤ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਰੁ ਡਲ ਸਿੰਘ ਨੈਕ ਕਹੀ ਚਲਹਗੇਂ ਸਵਾਮੀ॥ ਇਕ ਰਾਉਰ ਅਨੁ ਕੰਧਾ ਚਾਹੀ ਅਮਰ ਤਯਾਗ ਜਗ ਨਾਮੀ॥੬॥ ਤਬ ਲੌ ਡਲ ਸਿੰਘ ਕੀ ਨਾਰੀ ਸੇਵਾ ਮਹਿ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਪਕਰ ਲਏ ਪਗ ਸਤਗੁਰ ਬਰ ਕੋ ਬੋਲੀ ਬਿਨਯ ਬਿਧਾਨਾ॥੭॥ ਪਾਛਲ ਜਨਮ ਕੇਰ ਸੁਧਿ ਆਈ ਕਹਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਰਾਈ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਰਕ ਪਤਨੀ ਹ੍ਵੈ ਕਰ ਮੈ ਜਮੁਨਾ[2] ਪਰਬ ਨਹਾਈ॥੮॥ ਤਾਂਤੇ ਚੰਬਯਾਲਾ ਨ੍ਰਿਪਬਰਕੀ ਭੀ ਕਨਯਾ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਮਿਲੀ ਰੁਆਲ[3] ਸਰੋਵਰ ਪ੍ਰਭ ਕਹਿ ਤਬ ਪ੍ਰਭ ਸਭ ਸੁ ਬਖਾਨੀ॥੯॥ ਅਬ ਮੇਰੀ ਗਤਿ ਹੋਇ ਅਗਤਿ ਗਤਿ ਕਰਨ ਚਰਨ ਯਹ ਧਾਰੇ॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਕਲਗੀਧਰ ਸਤਗੁਰੂ ਸੁਨ ਗੁਨਿ ਜੀਅ ਮਹਿ ਧਾਰੇ॥੧੦॥ ਥੋਰਹਿ ਕਾਲ ਮੋਖ ਤਵ ਹੋਵੈ ਹੈ ਸੰਕ ਕਰਹੁ ਨਹਿ ਕਯੋ ਹੂੰ॥ ਕਰ ਆਨੰਦ ਭਜਨ ਸਿੰਘਨ ਪਗ ਸੇਵਤ ਰਹੁਨਿਤ ਇਯੋਹੂੰ॥

ਸਾਖੀ॥੭੪॥

ਇਤ ਸੁਨ ਚਲਨ ਸੁ ਦਖਯਨ ਗੁਰੁ ਕੋ ਜੁਰਿ ਜੁਰਿ ਸੰਗਤ ਆਵੈ॥ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਸਹਿਬਕੀ ਮਾਤਾ ਆਪਨੇ ਜੀਅ ਅਕੁਲਾਵੈ॥੧॥ ਸਤਗੁਰੁ ਆਇਸ[4] ਹੂੰ ਕਿ ਚਲਹਿ ਸੰਗ ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਚਾਹੈ॥ ਕਰਮ ਰੇਖ ਕੁਊ ਜਾਨਤ ਸਹਿਨ ਬਿਨ ਭਾਗ ਭਲ ਨਾਹੈਂ॥੨॥ ਭੇਜ ਦਿਵਾਨੇ ਮਾਤ ਕਹੀ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਲੈ ਆਵਹੁ॥ ਤੌ ਤੁਮਰੇ ਬਹੁ ਭਲੋ ਹੋਇਗੋ ਗੁਰੁ ਘਰ ਸੇਵ ਕਮਾਵਹੁ॥੩॥ ਨਿਸਿ ਮਹਿ ਜਾਇ ਸੁ ਸੁਧੁ ਬੁਧੁ ਪਲੰਗ ਉਠਾਇ ਲਿਆਏ॥ ਘਰਬਾਰੀ ਦਰਬਾਰੀ ਦੋਊ ਦੀਵਾਨੇ ਸੁਪ ਰਾਏ॥੪॥ ਬਿਨਾ ਭਾਗ ਕਹਿ ਮਿਲਹਿ ਕਾਹੁ ਕੋ ਸੇਵਾ ਪਦ ਸਦ ਭਾਈ॥ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਆਪ ਅਵਤਾਰੀ ਅਵਤਰਿ ਭੂਮਿ ਬਨਾਈ॥੫॥ ਸਬ ਸਮਝਹਿ ਗੁਰੂ ਦਖਿਯਨ ਜੈਂ ਹੈਂ ਲਰਿ ਹੈਂ ਅਵਰੰਗ ਸੰਗਾ॥ ਤਰਹਿ ਚਿਤ ਅਤਿ ਧਰਹਿ ਨ ਧੀਰਜ ਜੀਵ ਕਿਈ ਸਰਅੰਗਾ॥੬॥ ਸੰਗ ਚਲੇ ਮਨ ਤਨ ਤੇ

---

1. ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਾਜ, 2. ਜਮਨਾ ਨਦੀ, 3. ਰੁਆਲਸਰ, 4. ਆਦੇਸ਼

ਹਿਤ ਕਰ ਪਾਂਚ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਬਕਸ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਦੂਜੋ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹਿਤ ਧਾਰਾ॥੭॥ ਭਾਈ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਅਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਗੁਰਚਿਤ ਧਰ ਗੁਰੁਬਕਸ ਸਿੰਘ ਸੁਖਕਾਰੀ॥੮॥ ਸੰਗ ਚਲੇ ਮਹਲਨ[1] ਕੇ ਡੋਰੇ ਭਲ ਸਿੰਘ ਚਲਯੋ ਸੁ ਜਾਨਾ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਚਲਨ ਲਗੇ ਚਿਤਜਾਨਾ॥੯॥ ਸਭ ਸਮਾਨ ਤਯਾਰ ਭਯੋ ਮਾਤਨਕੇ ਡੋਰੇ ਚਾਲੇ॥ ਸੇਵਤ ਸਿੰਘ ਗਨ ਚੈਨਾ ਚਾਕਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਾਲੈ॥੧੦॥ ਸਭ ਕੇ ਮੁਖਪਰ ਪਿਅਰੀ[2] ਪਰ ਗਈ ਡਰਹਿ ਜੰਗ ਤੇ ਜੀਅ॥ ਦੇਸ ਤਯਾਗ ਪਰਦੇਸ ਸਿਧਾਵਨ ਅਨਰਥ ਕਰਮ ਸੁ ਹੀਆਂ॥੧੧॥ ਘਰ ਭਾਈ ਅਰ ਦੇਸ ਛੂਹਿ ਹੈ ਸਤਗੁਰੁ ਅਗਮ ਅਗਾਧਾ[3]॥ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਹਮ ਕਿਮ ਕਰਿ ਸਮ ਸਰ ਜਿਮਿ ਮਰਦਾਨਾ ਬਾਧਾ॥੧੨॥ ਨੌ ਦਿਨ ਸਤਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮਦਮੇ ਮੁਕਾਮੀ॥ ਨੋਵ ਦਿਨ ਅਰ ਨਵ ਮਾਸ ਨਵ ਪਹਰ ਨਵ ਘਟਿਨਿਵ ਪਲ ਸਵਾਮੀ॥੧੩॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਨਵਮ[4] ਜਾਇ ਦਰਬਾਰਹਿ ਪ੍ਰਭ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ॥ ਭਏ ਸਵਾਰ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਫਤੇ ਸੁ ਊਚ ਗਜਾਈ॥੧੪॥ਛੰਦ॥ ਸਹਿਤ ਸੁਰਨਤਬ ਇੰਦ੍ਰ ਆਇ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦਬੰਦੇ॥ ਕਾਰਜ ਕਰਹੁ ਗੁਬਿੰਦ ਮ੍ਰਿਗਿੰਦ ਸੁ ਆਨੰਦ ਕੰਦੇ॥੧੫॥ ਅਭੈ ਬਾਰਗੁਰੁ ਦਈ ਕਹੀ ਸਭ ਕਾਰਜ ਕੈ ਹੋ॥ ਸੁਰ ਸੁਰੇਸ ਸਭ ਗਏ ਚਲੇ ਪ੍ਰਭ ਤਿਤ ਦਿਸ ਜੈ ਹੋ॥੧੬॥ ਸ਼੍ਰੀ ਨਾਰਦ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰ ਪਰੇ ਹਜਰਤ ਪੈ ਆਏ॥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਗਮਨ ਸਰਬ ਬਿਧਿ ਹੇਤ ਜਤਾਏ॥੧੭॥ ਸੁਨਤ ਮੁਨੀ ਮਨ ਬੈਨ ਮਨੋਮਨ ਗੁਨਿ ਮੁਰਝਾਨਾ॥ ਸਭ ਕਰਮਨ ਫਲ ਮਿਲਨ ਚਹਤ ਅਸ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨਾ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਸਭ ਜਗ ਕਰ ਕਲਯਾਨ ਕਰ ਧਰਮ ਥਾਪਾ ਅਘਾ ਖਾਪ॥ ਪਸਿਚਮ ਤੇ ਦਖਿਯਨ ਚਲੇ ਪ੍ਰਗਟਨ ਧਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ॥੧੯॥ ਪਟਨੇ ਜੀ ਮੇ ਜਨਮ ਲੈ ਆਨੰਦ ਪੁਰ ਨ੍ਰਿਪ ਹੋਇ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮਦਮੇ ਸੁ ਮੁਕਿਤ ਸਰੋਵਰ ਨਾਇ ਪੁਨ ਮਾਲਵ ਭੂਮਿ ਮਹਾਨਾ॥ ਦਰਸੈ ਗੁਰਦਵਾਰਨ ਕੋ ਸੇਵ ਸੁ ਮਤਿ ਸਿਖਾਨਾ॥੨੨॥ ਭੁਕਿਤ ਮੁਕਿਤ ਬਾਂਛਿਤ ਲਹੇ ਸੁਤ ਬਿਤ ਧਰਨੀ ਸਾਮ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਅਨਨਯ ਗਤਿ ਸਿਮਰਹਿ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮਾ॥੨੩॥ ਇਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਗੁਰ ਖੰਡਾਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਖਿਯਣ ਜਾਤਰਾ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਮਾਲਵ ਪ੍ਰਕਰਣੇਂ ਖਸਿਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤ ਪੋਖਯਾਯ॥੩੬॥ ਇਤਿ ਮਾਲਵਾ ਪ੍ਰਕਰਣ:॥

ਅਥ ਦਖਿਯਣ ਪ੍ਰਦੇਸ ਪ੍ਰਕਰਣ ਬਰਣਨ॥

੧ਓ ਸ਼੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ॥

ਸਤਿ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਗੁਰ ਬਰ ਅਕਾਲ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ॥

---

1. ਗੁਰੂ ਕੇ ਮਹਲ (ਮਤਾਵਾਂ), 2. ਉਦਾਸੀ, 3. ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ, 4. ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ

ਹੈ॥ ੧ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਕਰੁਨਾਇ ਤਨ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮੇ ਪਯਾਨ॥

ਕਾਤਕ ਸੁਦਿ ਤਿਥਿ ਪੰਚਮੀ ਬੀਰਵਾਰ ਪ੍ਰਸਥਾਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕਿਓ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ॥ ਸਪਤਾ[1] ਕੋਸ ਪਰ ਸਭ ਮਗਹੇਰਾ॥ ਦੂਸਰ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ ਪ੍ਰਭ ਥਿਰੇ॥ ਝੋਰਿੜ ਗ੍ਰਾਮ ਬਿਦਿਤ ਜੋ ਹਿਰੇ॥੨॥ ਭੰਡੇ ਗ੍ਰਾਮ ਨਿਸਾ ਬਿਸਰਾਮਾ॥ ਕੋਸ ਅਠਾਰਹ ਮਜਲ ਮੁਕਾਮਾ॥ ਪੁਨ ਸਰਸੇ ਪਰਸੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਦਵਾਦਸ[2] ਕੋਸ ਨਿਸਾ ਥਿਰ ਥਾਈ॥੩॥ ਲਗਯੋ ਦਿਵਾਨ ਸਰਬ ਸਿਖ ਆਏ॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿਕ ਹਰਖਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਡਲ ਸਿੰਘ ਚਲੀਏ॥ ਆਵੇ ਅਵਨਿ ਊਚ ਥਲ ਭਲਿਏ॥੪॥ ਦਿਖਰਾਵਹਿ ਤੁਹਿ ਦੇਨ ਜੁ ਦੇਸਾ॥ ਦਿਹਲੀ ਓਰ ਕਰਤ ਬਲ ਬੇਸਾ॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਸਭ ਨਿਰਖਯੋ ਸਵਾਮੀ॥ ਛੂਟਤ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਸ ਜਨ ਨਾਮੀ॥੫॥ ਪਰ ਪੁਰ ਜਾਇ ਨ੍ਰਿਪਤ ਭਲ ਨਾਹੀ॥ ਨਿਜ ਪੁਰ ਭਲਇਨ ਬਿਰਖਨ ਮਾਹੀ॥ ਅਬਤੋ ਚਲੇ ਜਾਇ ਲਖ ਲੈਹੈਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਭਾਗ ਕੀ ਤੈ ਹੈ॥੬॥ਦੋ:॥ ਤਬ ਲੌ ਰੂਪੇ ਕੇ ਆਏ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮਤਿ ਮਾਨ॥ ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਭਾਈ ਸਹਿਤ ਸਤਗੁਰੂ ਚਰਨ ਪ੍ਰਮਾਨ॥੭॥ਚੌ:॥ ਜਬ ਤੇ ਆਇ ਚਰਨ ਲਪਟਾਨੇ॥ ਕਰਹਿ ਸੇਬ ਤਬ ਤੇ ਹਿਤ ਸਾਨੇ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਪਲੰਗ ਬਨਾਵਹਿ ਬੁਨਹਿ॥ ਤਾ ਪਰ ਪ੍ਰਭ ਪਧਰਾਵਹਿਗੁਨਹਿ॥੮॥ **ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥** ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਔਸਰ ਲਗ ਬੋਲਯੋ ਆਇਸ ਹੋਇ ਜੁ ਸਵਾਮੀ॥ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਤੌ ਘਰਹਿ ਪਧਾਰੈ ਮੈਂ ਸੇਵਹੁ ਪਗਨਾਮੀ॥੯॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਨ ਕਰ ਛਲ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਮ ਆਗੇ॥ ਤੂ ਹੂੰ ਜਾਇਗੋ ਕਰ ਕਰਤ ਬਹਾਨਾ ਬੋਲਯੋ ਨਹਿ ਪਗ ਪਾਗੇ॥੧੦॥ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਬਿਦਾ ਕੀਓ ਪ੍ਰਭ ਪਰੀ ਨਿਸਾ ਜਬ ਆਧੀ॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਧਰਕਰ ਗੁਰ ਕੰਕਨ ਪਲੰਗ ਪਾਸ ਮਤਿ ਸਾਧੀ॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਘਰੁ ਸਿਪਰ ਰਾਖ ਕਰ ਪਲੰਗ ਸਮੀਪ ਪਯਾਨੋ॥ ਤ੍ਰੈ ਪਰਿਦਖਿਯਣਾ[3] ਕਰ ਡੇਰੇ ਕੀ ਬੰਦ ਚਰਨ ਮਨਸਾਨੋ॥੧੨॥ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਬਿਮੁਖ ਹੋਨ ਭਯ ਭਾਰੀ ਤਿਅਸੁਤ ਤਯਾਗਨ ਜਾਈ॥ ਭਾਜਯੋ ਸੈ ਤੀਸ ਕੋਸ ਜਾਇ ਕਰ ਮਾਯਾ ਮਨ ਭਰਮਾਈ॥੧੩॥ ਚਾਰ ਘਰੀ ਜਬ ਨਿਸ ਰਹੀ ਤਬ ਕਰਹੀ ਸਤਗੁਰੂ ਤਯਾਰੀ॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਕਹਾ ਬੋਲਯੋ ਕੋਊ ਕਈ ਬਾਰ ਸੁ ਗੁਹਾਰੀ॥੧੪॥ ਏਕ ਕਟਕ ਮਹਿ ਰਹੋ ਥੈ ਨਵਾ ਨਿਰਖਤ ਸਭ ਕਰ ਭਲਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਘਰਬਾਰ ਦਰਬਾਰੀ ਡੱਲਾ ਨਹਿ ਇਕ ਅੱਲਾ॥੧੫॥ ਇਕ ਅਫੀਮਚੀ ਹੋ ਮਝੈਲਾ[4] ਤਿਨਕਹੀ ਮਲਵਈ ਭਾਜੇ॥ ਮਾਝੇ ਕੇ ਮਾੜੇ ਹੈ ਹਾਜਿਰ ਆਇਸ ਹੋਇ ਸੁ ਰਾਜੇ॥੧੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਨ ਮਾਝੇ ਮਾੜੇ ਲਾੜੇ ਮਾਲਵ ਪਾੜੇ॥ ਕਰਹੁ ਨ ਸੋਚ ਸਰਹੁ ਸਭਤਾ ਦਿਸ ਹੋ ਇਹ ਕਾਰਜ ਡਾਢੇ॥੧੭॥ ਤਹ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰੀ ਤੈਆਰੀ ਪੁਨ ਪੁਰਨੋਹਰ ਮੈ ਆਏ॥

---

1. ਸਤ ਕੋਹ, 2. ਬਾਰਾਂ ਕੋਹ, 3. ਪਰਕਰਮਾ, 4. ਮਾਝੇ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ

ਦਵਾਦਸ ਕੋਸ ਮਜਲ ਕਰ ਡੇਰਾ ਸਤਗੁਰ ਤਿਹਠਾਂ ਲਾਏ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੧॥

ਸ੍ਰੀ ਮੁੱਖ॥ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਜੋਤਸੀ ਬੁਲਾਯੋ ਮੂਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੋ॥ ਵਾ ਨੈ ਕਹੀ ਕਿ ਨਵਰੰਗ ਮਾਰਿਹੈ ਮੇਲ ਨ ਰਾਉਰ ਚੀਨੋ॥੧॥ ਮਿਲਹਿ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਆਇ ਕਰ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਪੰਕਜ ਭ੍ਰਮਰਾ॥ ਲਖ ਬਿਦਯਾ ਬਿਸਸੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦਿਜਹਿ[1] ਦੀਯੋ ਬਹੁ ਦਮਰਾ[2]॥੨॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਭਵ ਜਲ ਤਾਰਹੁ ਤਾਰਨ ਹਾਰੇ ਆਏ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸੋ ਪਾਰ ਕਿਓ ਬਰਦੀਓ ਮੰਤ੍ਰ ਹਰਖਾਏ॥੩॥ ਪੰਡਤ ਕਹਤ ਦੀਨ ਦੁਖ ਭੰਜਨ ਦਵੈ ਘਟਿ ਕਾ ਮਹਿ ਤਾਰਾ॥ ਜਾ ਬਰਖਨ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਥਿਰ ਰਹੇ ਸੋਤੋ ਦੇਸ ਉਧਾਰਾ॥੪॥ ਬਿਨ ਸਰਧਾ ਗਤਿ ਹੋਤ ਨ ਪੰਡਿਤ ਸੁਨਹੁ ਸੁ ਕਥਾ ਸੁਨਾਊ॥ ਦੁਰਲਭ ਜਾਨਨ ਹਾਰ ਹਰਿ ਕਥਾ ਅਗਮ ਭਰੋਸ ਦਿਖਾਊ॥੫॥ ਪੰਡਤ ਜੀ ਇਕ ਸਾਹ ਗਯੋ ਸੌਦਾਗਰ ਕਰਨ ਅਪਾਨਾ॥ ਦੂਰ ਦੇਸ ਮਹਿ ਥਿਰ ਭਯੋ ਸੋਈ ਮਿਲਯੋ ਬਨਿਕ ਇਕ ਦਯਾਨਾ॥੬॥ ਸਾਹਸੰਗ ਇਕ ਗਾਇ[3] ਦੁਧਾਰੀ ਤਿਹ ਪੁਰ ਗਾਇ ਨ ਪਾਈ॥ ਖੀਰ ਖਵਾਈ ਸਾਂਹ ਬਨਿਕ ਕਹਿ ਤਿਨ ਲਿਆ ਮਾਗ ਸੁ ਗਾਈ॥੭॥ ਸਾਹ ਗਏ ਏਤੇ ਧਨਿ ਕਬ ਨਿਕਚੈ ਚਾਹਯੋ ਦੂਧ ਨਿਕਾਰਾ॥ ਬਛਰਾ ਛੋਰਤ ਮੂਤ੍ਰ ਕਰਯੋ ਸੋ ਲੀਨੋ ਪਾਤ੍ਰ ਮਝਾਰਾ॥੮॥ ਤਾਕੀ ਖੀਰ ਪਕਾਇ ਖਾਇਕ ਟੁਪਾਇ ਅਧਿਕ ਦੁਖ ਪਾਯੋ॥ ਸਾਹ ਦੁਗਾ ਕਰ ਮੋਹਿ ਭੁਲਾਯੋ ਗਾਇ ਦੂਧ ਡਹਕਾਯੋ॥੯॥ ਤਯੋ ਹੀ ਪੰਡਤ ਜੀ ਜਗ ਕੇ ਜਨ ਜਾਨਹਿ ਨਾਹਿਨ ਪ੍ਰੇਮਾ॥ ਮਤਲਭ ਕੀ ਸਭ ਕਰਹਿ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਆਮਦ ਨਿਰਖਹਿ ਲੈਯਾ॥੧੦॥ ਰਹਤ ਮੋਰ ਢਿਗ ਜਦਪਿ ਸਗਰੇ ਆਤਮ ਸਮਝਤਨ ਨੈਨਾ॥ ਗਯਾਨ ਧਯਾਨ ਬੈਰਾਗ ਜੋਗ ਬਿਨ ਸਾਤਿ ਕਿਮਿ ਮਿਲਹਿ ਸੁਖੈਨਾ॥੧੧॥

ਸਾਖੀ॥੨॥

ਤੀਸਰ ਪਹਿਰ ਪੁਸਾਕ ਪਹਿਰ ਕਰ ਹੋਵੈ ਸੁਚੇਤ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਚਲੇ ਨਗਰ ਨੋਹਰ ਸੁ ਨਿਰੀਖਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਘਰਿ ਆਈ॥੧॥ ਏਕ ਬੜੇ ਨਿਰਖਯੋ ਬਜਾਰ ਮਹਿਤਹਿ ਕਪੋਤ ਬਹੁ ਹੇਰੇ॥ ਤਾਂ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਸਵ[4] ਥਿਰਾਯੋ ਨਿਰਖਤ ਆਨੰਦ ਨੇਰੇ॥੨॥ ਇਕ ਸਿੰਘ ਕੂਦਿ ਚਢਯੋ ਤਬ ਤਾਂ ਪਰ ਇਕ ਕਪੋਤੀ ਮ੍ਰਿਤ ਪਾਈ॥ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਦਰ ਕਚ ਕੇ ਅਪਨੀ ਆਯੁ ਗਮਾਈ॥੩॥ ਲੋਕਨ ਕਹਾ ਕਹਾਯਹੁ ਕੀਨੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਭਯੋਕਾ॥ ਮਰਯੋ ਕਪੋਤ ਆਯੁਨਿ ਖੁਟਾਨੀਯਾਮੋ ਕਹਹੁ ਗਯੋ ਕਾ॥੪॥ ਸਭ ਜਨ ਕਹੀ ਮਰਹਿ ਤੋ ਸਗਰੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਮਰਿਹੈ॥ ਮਰਿ ਮਰਿ ਗਏ ਗਿਰਿ ਸਿਰਿ ਸੁ ਕਬੂਤਰ ਅਚਰਜ ਲਖ ਉਰ ਡਰਿ ਹੈ॥੫॥ ਪੁਨ ਤਿਨ ਕਹੀ ਜਿਵਾਇ ਦੀਜੀਏ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ

1. ਪੰਡਿਤ, 2. ਰੁਪਏ, 3. ਗਊ, 4. ਘੋੜਾ

ਬਿਹਸਿ ਅਲਾਈ॥ ਚਾਰਾ ਦੇਹੁ ਜਿਅ ਹਿਏ ਸਗਰੇ ਤ੍ਰਯੋ ਹੀ ਭਯੋ ਸੁਭਾਈ॥੬॥ ਇਕ ਨਹਿ ਜਿਓਜੁ ਮਰਯੋ ਚਰਨ ਤੁਰ ਪੁਨ ਕਿੰਨ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਯਹੂ ਜੀਐਤੋ ਦਾਨਾ ਪਾਯੋ ਜੀਓ ਕਪਤੋ ਬਿਸਾਲਾ॥੭॥ ਲਖ ਅਚਰਜ ਸਾਨੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਅਗਮ ਚਰਿਤ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ॥ ਅਗੰਮ[1] ਕਥਾ ਅਰੁ ਅਗਮ ਬਾਰਤਾ ਗਤਿਮਤਿ ਜਾਇ ਪਾਈ॥੮॥ ਧਨਯ ਧਨਯ ਸਭ ਕਹਿਹ ਕਰਹਿ ਘਰੁ ਉਸਤਿਤ ਬੁਧ ਬਲ ਲਾਈ॥ ਜਯਤਿ ਜਯਤਿ ਸਭ ਚਿਤਾ ਨੰਦ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੁ ਅਕਾਲ ਜਗਰਾਈ॥੯॥ ਦੇਖੀ ਜਾਇ ਬਜਾਰ ਅਗਾਰੀ ਮੁਹਰ ਮੁਕਤ ਮਣਿ ਜਾਲਾ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਬਸਤ ਅਨੂਠੀ ਨੌਹਰੀਨ ਕੇ ਆਲਾ॥੧੦॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਨੌਹਰ ਗੁਰ ਕੀ ਮੋਹਰ ਸਭ ਹਮ ਜਾਨੀ॥ ਲੂਟਹਿ ਆਇ ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੋ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਬਾਨੀ॥੧੧॥ ਛੀਨ ਤਲਾਈ ਜਾਇ ਕਿਓ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ ਨਿਜ ਹਰਖਾਈ॥ ਸੰਮਤ ਅਸਟਾਦਸ[2] ਸਤ ਏਕਾ ਦਸ ਲੂਟੀ ਸਿੰਘ ਆਈ॥੧੨॥ ਚੂਰੂ ਗ੍ਰਾਮ ਲੂਟਨ ਦਲ ਉਮਡਯੋ ਲਖ ਤਹ ਪਾਨੀ ਖਾਰਾ॥ ਲੂਟ ਨੈ ਹਰਹਿ ਸਿੰਘਨ ਦਲ ਨੇ ਸਤਗੁਰ ਬਚ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਾ॥੧੩॥ ਮੋਹਰ ਅਧਿਕ ਲੂਟ ਕਰ ਲੀਨੇ ਘੋਰੇ ਅਧਿਕ ਸੁਹਾਏ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਬਚਨ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਖਾਲੀ ਜਾਇ ਨ ਪਾਏ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੩॥

ਨੌਹਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਭ੍ਰਾਤ ਰਹਯੋ ਇਕ ਭਯੋ ਬਾਵਰਾ ਸੋਈ॥ ਛਕਤਹੁਤੇ ਪ੍ਰਭ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਤਬ ਆਯੋ ਬਾਵਰ ਹੋਈ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਪਦ ਤਰ ਸੋ ਆਯੋ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੈ ਤਾਹੀ॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਦਿਅ ਸੀਤ ਸੁਖਪਯਾਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪ ਸੁਜਾਹੀ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਮਯ ਨਹਿ ਸੋਈ ਬਾਰ ਬਾਰ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਗਾ॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰ ਦਿਅ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਬਰ ਲਖਤਹ ਹਸਯੋ ਕਛੁ ਆਗਾ॥੪॥ ਤਬ ਪ੍ਰਭ ਸਾਫਾ ਧੋਇ ਛਕਾਯੋ ਬੋਲਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਬਕਸਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜਮਕੀ ਜਮਾਤ ਤੇ ਮੋਹਿ ਕਰਹੁ ਬਿਲਗਾਈ॥੫॥ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਭ ਤਾਕਹਿ ਦੀਨੀ॥ ਅੰਤ ਸਮਯ ਜਬ ਆਵੈ॥ ਯਾ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੇ ਕਰਬੇਤੇ ਜਮ ਕਿੰਕਰ ਟਰ ਜਾਵੈ॥੬॥ ਅਬਲੌ ਸੋ ਪੋਥੀ ਤਿਨਕੇ ਘਰ ਦਰਸਹਿ ਅੰਤੀ ਬੇਰਾ॥ ਪਾਂਚ ਦਿਵਸ ਨੌਹਰ ਮਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕੀਨੋ ਅਪਨੋ ਡੇਰਾ॥੭॥ ਨਗਰ ਨਾਰਿ ਨਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕਾਹਿ ਕਹਹਿ ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਜਾ॥ ਸੋ ਅਬ ਆਦਿ ਰਾਯੋ ਪਟਿਆਲੇ ਨ੍ਰਿਪਤਾ ਮਹਿਪੁਰ ਭ੍ਰਾਜਾ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੪॥

ਚਢ ਤਹ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗ੍ਰ ਪਧਾਰੇ ਕੋਸ ਅਠਾਰਹਿ ਆਏ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਭਾਂਤਰੇ ਡੇਰਾ ਕੀਨੋ ਸਭ ਸਮਾਨ ਸਜਾਏ॥੧॥ ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕੀ ਨਿਤ ਕੀ ਸੇਵ ਨਿਰਾਂਖੀ॥ ਨਵਰਚ ਪਲੰਗ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਪੋਢਹਿ ਬਕਸਿਸ ਕੀਨ ਪਰੀਖਾ॥੨॥ ਦੋਵੈ ਘੋੜੇ ਦੋਊ ਭਾਇਨ

1. ਅਪਹੁੰਚ, 2. ਅਠਾਰਾਂ

ਕੋ ਔਰ ਸਸਤਰ ਗੁਰਦੀਨੇ॥ ਸਾਤ ਕੋਸ ਪਰ ਥਾਨ ਸੁਹੇਵੇ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ ਕੀਨੇ॥੩॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਜੀ ਘੋਰੇ ਗਹਿ ਕਰ ਆਵੈਂ॥ ਸੀਸ ਰਾਪ ਕਰ ਸਸਤਰ ਰਾਵੂਰੀ ਨਾਹਿ ਨਗਰ ਮਹਿਪਾਵੈ॥੪॥ ਪੂਛੀ ਸਤਗੁਰ ਤਬ ਤਿਨ ਭਾਖੀ ਹਮ ਸੇਵਕ ਲਘੁ ਸਵਾਮੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਸਸਤਰ ਬਸਤਰ ਬਾਜਹਿ ਚਢਨ ਅਹੇਤੁ ਗੁਲਾਮੀ॥੫॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਮਾਂਗਹਿ ਹਮ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਛੂਟੇ ਨ ਪ੍ਰਭ ਸਿਵਕਾਈ॥ ਹਰਖਿਤ ਹੈ ਤਬ ਦੀਨ ਦਯਾਲਨੈ ਬਰਆ ਸਿਖਾ ਅਲਾਈ॥੬॥ ਸੈਫਜਬਾਨ ਰਹੁਹਗੇ ਤੁਮ ਨਿਤ ਭਾਉ ਜਾਨ ਜਿਨ ਲੀਨਾ॥ ਮੁਕਤ ਭੁਕਿਤ ਬਰ ਦੋਊ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕ ਕਛੁ ਪੂਰਨ ਕੀਨਾ॥੭॥ ਪੁਨ ਇਕ ਨਿਰਖਿ ਜੰਡ ਮੁਹਿ ਪੀਪਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬਚ ਕੀਨਾ॥ ਪੀਪਲ ਹੋਇ ਜੇਡ ਜਬ ਛਪਿ ਹੈ ਰਾਜ ਖਾਲਸਾ ਚੀਨਾ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੫॥

ਮਹਾਰਾਜ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋ ਬਡੇਨ ਦਸੋਧੀ ਭਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੋ ਤਾਨੇ[1] ਗੋਦ ਖਿਲਾਯੋ॥੧॥ ਸਤਗੁਰ ਕੇਸੋਂ[2] ਦਾਏ ਕਹਿਅਹਿ ਤਾਕੋ ਸੁਤ ਸੁਖਸਾਨਾ॥ ਮਾਝੇ ਮਾਹਿ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਾਯੋ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪਹਿਚਾਨਾ॥੨॥ ਮਿਲਯੁ ਦਮਦਮੇ ਮੈ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਚਲਨ ਲਗੇ ਜਬ ਸਵਾਮੀ॥ ਤੂਹੂੰ ਚਲ ਦਖਿਣਨਹਿ ਮਾਨੀ ਸ੍ਰਾਪ ਦਯੋ ਧਨੁਪਾਨੀ॥੩॥ ਮੋਹਿਤਯਾਗ ਕਰ ਧਾਮ ਸੁਹਾਯੁ ਗ੍ਰਾਮ ਬਸਿਹਿਨਹਿ ਤੇਰਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਆਇ ਮਾਤ ਸੋ ਭਾਖੀ ਕੋਪੀ ਮਾਤ ਬਤੇਰਾ॥ ਖਲਰ ਮਹਿਆਟਾ ਪਰ ਧਾਈ ਮਿਲੀ ਸੁ ਹੋਵੇ ਆਈ॥ ਖਲਰ ਫੇਰ ਕੋਪ ਕਰ ਬੈਠੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਧਾਈ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬ੍ਰਿਧ ਤਨ ਧਾਈ ਇਤੋ ਕਸਟ ਕਤ ਕੀਨਾ॥ ਬੋਲੀ ਤੂੰ ਤੋ ਸਮਰਥ ਠਾਕੁਰ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਸੁਚੀਨਾ॥੬॥ ਆਪਨ ਬੰਸ ਅੰਸ ਧਨ ਸੰਪਤ ਸਰਬ ਨਾਸ ਕਰ ਆਏ॥ ਮੋਰੇ ਹੂੰ ਪਰ ਕਰਯੋ ਕੋਪ ਯਹ ਕਯਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉਡਾਏ॥੭॥ ਬਾਨ ਰਾਉਰੀ ਕਹਿਨ ਜਾਤ ਕਛੁ ਲਹਿਨ ਜਾਤ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਮੈ ਦਾਈ ਪ੍ਰਭ ਗੋਦ ਖਿਲਾਈ ਪਾਈ ਯਹ ਬਡਿਆਈ॥੮॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਬੰਸ ਮਹਿ ਤੇਰੇ ਰਣਜਿਤ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸਾਹਾ॥ ਹੈ ਹੈ ਦਿਗ ਬਿਜਈ ਸੁਨ ਮਾਈ ਕਰਨ ਕੋਪ ਚਿਤ ਚਾਹਾ॥੯॥ ਦੈ ਸੰਤੋਖ ਤਾਹਿ ਤਬ ਫੇਰਯੋ ਚਰਨ ਗਹਨ ਕਰ ਮਾਈ॥ ਗਈ ਧਾਮ ਨ੍ਰਿਪਤ ਕੋ ਲੈ ਬਰ ਲਾਹਿਨ ਜਾਤ ਗਤਿ ਗਾਈ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੬॥

ਦੋ:॥ ਏਕ ਖੁਡਾਲੀ ਗ੍ਰਾਮ ਮਹਿਰ ਹੋ ਸੁਨਾਰ ਬਿਕਾਰਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਅਘ ਕਰ ਕੈਦ ਭਾ ਮੱਧਯ ਸੋ ਭਿਹਰਾ ਗਾਰਾ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤਿਹ ਨਹਿ ਛੁਟਨ ਉਪਾਉ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹਿਏ ਚਿਤਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਤਬੈ ਸੁਹੇਵੇ ਰਾਜੇ॥ ਲਖ ਸੇਵਕ ਸੁ ਕਸਟ ਅਤਿ ਸਾਜੇ ॥੨॥ ਜਾਸੁ ਪ੍ਰੇਮ ਦੁਖ ਦੁਸਹ ਅਪਾਰਾ॥ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਹਿ ਸਹਾਰਾ॥ ਜਾਤਨ ਪ੍ਰੇਮ

1. ਉਸ ਨੇ, 2. ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ (ਸਤਗੁਰਾਂ ਦੀ ਦਾਈ ਖਿਡਾਵੀ)

ਪ੍ਰਸੰਸਿਤ ਆਵੈ॥ ਤਾਂ ਤਨ ਕੀ ਸੁਧ ਬੁਧ ਬੌਰਾਵੈ॥੩॥ ਬਿਰਹ ਆਂਚ ਜਮ ਆਂਚ ਨ ਸਾਈ॥ ਛੂਟਿ ਜਾਤ ਸਭ ਪਾਪ ਕਮਾਈ॥ ਨਵਲ ਨੇਹ ਉਰ ਅੰਕਰ ਜਾਮਾ॥ ਬਨਿ ਤ੍ਰਿਨ ਜਰ ਜਿਮਿ ਅੰਕਰ ਜਾਮਾ॥੪॥ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਣਾ ਪਾਲਾ॥ ਕਾਢਿ ਭੋਹਰੇ ਪ੍ਰਣ ਪ੍ਰਗਟਾਲਾ॥ ਸੇਵਕ ਸੰਕਟ ਸਭ ਨਿਵਾਰਾ॥ ਅਬਲੌਂ ਤਹ ਗੁਰੁਦੁਵਾਰਾ ਭਾਰਾ॥੫॥ਦੋ:॥ ਪੂਰਤਿ ਜਨ ਮਨ ਕਾਮਨਾ ਕਲਗੀਧਰ ਅਵਤਾਰਿ॥ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ ਪ੍ਰਭ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਪਤ ਬਯੋਹਾਰਿ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੭॥

ਚੌ:॥ ਆਗੇ ਗਏ ਸੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਕਾਹੂੰ ਕਹਯੋ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਭਾਜੇ॥ ਨੈਕ ਨਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਲਾਜੇ॥੧॥ ਸਿੰਘ ਭੇਜ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਕਹਯੋ ਕਿ ਰੇਖਾ ਤੀਨ ਖਿਚਾਈ॥ ਕਹਹੁ ਆਨ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦੀਨੀ॥ ਜਾਨਹੁ ਅੰਨਤ ਫਿਰਹੁ ਸੁਖਚੀਨੀ॥੨॥ ਭਾਈ ਲਾਂਘ ਗਯੋ ਤਬ ਰੇਖਾ॥ ਹਮ ਨਹਿ ਫਿਰਹਿ ਸੁਚਾਲ ਬਿਸੇਖਾ॥ ਤਜ ਘਰ ਜਾਨ ਦੂਰ ਭਲ ਨਾਹੀ॥ ਜੈ ਹੈਂ ਹਮ ਅਬ ਅਨਤ ਨ ਤਾਹੀ॥੩॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਪਰਯੋ ਰੁਮਾਲ ਅਪਾਨਾ॥ ਸੋ ਲੈ ਧਾਯੋ ਸਿੰਘ ਜਵਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਪਾਗ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਹੋਵੈ ਹਯ ਅਗ੍ਰ[1] ਰੁਮਾਲ ਸੁ ਪਾਈ॥੪॥ ਯਾਹਿ ਲਾਂਘਿਜਿਨ ਬਨੀ ਬਿਗਾਰੋ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਸਰਨ ਸਿਵਾਰੋ॥ ਸੋ ਉਲਾਂਘ ਅਗ੍ਰ ਜਬ ਗਯੋ॥ ਮੰਨ ਫਿਰੋ ਅਸ ਭਾਖਤ ਭਯੋ॥੫॥ ਕਾਲ ਡੰਕ ਤਾਂਕੇ ਸਿਰ ਦੀਨੇ॥ ਤਿਅ ਸੁਤ ਹਿਤ ਗੁਰੁ ਅਨਹਿਤ ਚੀਨੋ॥ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭ ਭਾਈ ਕਹੈ॥ ਹਮਨਹਿ ਤਜਹਿ ਧਾਮ ਅਬ ਚਹੈ॥੬॥ ਕੋਪਾ ਕਾਰ ਕਲਗਿਧਰ ਭਏ॥ ਮਰਿ ਹੈਂ ਏਕ ਮਾਸ ਮਹਿ ਗਏ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਟੱਕਰ ਮਰਿ ਜੈਂ ਹੈਂ॥ ਡਲਾ ਸਿੰਘਾਦਿਕ ਸੁ ਸਭੈ ਹੈਂ॥੭॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਭਯੋ ਮਾਰਗ ਬੌਰਾ॥ ਮਾਰਹਿ ਭੀਤਹਿ ਸਿਰ ਬਚ ਕੌਰਾ॥ ਮਾਰ ਤਹੀ ਟਕਰ ਮਰਿ ਗਯੋ॥ ਏਕ ਮਾਸ ਮਹਿ ਗੁਰੁ ਬਚ ਭਯੋ॥੮॥ ਡਲਾ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਭਯੋ ਅਤਿ ਰੋਗੀ॥ ਮਰਯੋ ਮਾਸ ਮਹਿ ਸ੍ਰਾਪਹਿ ਭੋਗੀ॥ ਪੁਰ ਲੂਟਨ ਸੁ ਲੁਟੇਰੂ ਆਏ॥ ਡਲ ਸਿੰਘ ਸੁਤ ਤਿਨ ਮਾਰ ਗਿਰਾਏ॥੯॥ ਪੋਤਰ ਰਹੇ ਦੋਇ ਤਬ ਬਾਲੇ॥ ਇਕ ਡਕ ਲਾਲੇ ਚਲਯੋ ਸੁ ਨਾਲੇ॥ ਦੂਸਰ ਤਾਹਿ ਛੀਨਥੇ ਲਾਗਾ॥ ਲਗਯੋਕਰੇਜ; ਮਰਯੋ ਅਭਾਗਾ॥੧੦॥ ਦੂਸਰ ਮਰਯੋ ਸੀਤਲਾ ਭਈ॥ ਸਤਗੁਰ ਸ੍ਰਾਪ ਸਫਲਤਾ ਲਈ॥ ਚੋਹਤਰ[2] ਚਲਕੋਸ ਸ ਆਗੇ॥ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਫਿਰ ਮਰਯੋ ਅਭਾਗੇ॥ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਕੋਪ॥ ਸੀਤ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬੇਦਬੀ ਸੋਪ॥ ਤਾਅ ਤਾਕੀ ਮਤਿ ਬੌਰਾਈ॥ ਤਜਯੋ ਚਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਪਾਈ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਬਰ ਕਥਾ ਇਤਨ ਹੋਤ ਕਿਹਿ ਭਾਂਤ॥ ਸਾਗਰ ਬੂੰਦ ਕਿ ਗਨ ਸਕਹਿ ਸਿਰ ਤਾਕਨ ਧਨ ਖਯਾਤ॥੧੩॥

---

1. ਅੱਗੇ, 2. 74

ਸਾਖੀ॥੮॥

ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਗੁਰ ਮਧੁ ਸਿੰਘਾੜੇ[1] ਆਏ॥ ਅਸਟ ਦਸ ਬਰ ਕੋਸ ਸੁਹਾਏ॥ ਪ੍ਰਭ ਪਰਖੀ ਸੇਵਾ ਚਿਤ ਲਾਈ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਇਤ ਨਿਤ ਪਲੰਗ ਬਨਾਈ॥੧॥ ਜਿਹ ਥਲ ਕੀਓ ਆਪ ਪ੍ਰਭ ਡੇਰਾ॥ ਪਲੰਗ ਰਚਨ ਅਨਹਿਤ ਚਿਤ ਹੇਰਾ॥ ਤੁਰਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕੀਨ ਉਪਾਵਾ[2]॥ ਦੋ ਕੀਲੇ ਗਾਡੇ ਦੁਉ ਪਾਵਾ॥੨॥ ਬੈਰ ਛਾਟਕਰ ਇਤ ਉਤ ਬਾਂਧੀ॥ ਪੁਨ ਨਿਵਾਰ ਤੇ ਮਤਿ ਗਤਿ ਸਾਧੀ॥ ਬਸਨ ਬਿਛਾਇ ਬਲੰਗ ਬਨਾਯੋ॥ ਤਾਪਰ ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਪਦ ਪਧਰਾਯੋ॥੩॥ ਸਤਗੁਰੁ ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਜਾਹੁ ਘਰਨ ਅਮ ਬਚਨ ਬਖਾਨਾ॥ ਪਗ ਪਰ ਪਰ ਤਬ ਕੋਊ ਭਾਈ॥ ਗਏ ਗੇਹ ਗੁਨ ਨਿਧਿ ਹਰਖਾਈ॥੪॥ ਅਬਲੌ ਤਿਨ ਕੇ ਬੰਸ ਮਝਾਰੀ॥ ਹੈ ਅਗਿਨਤ ਅਤੋਟ ਭੰਡਾਰੀ॥ ਲੰਗਰ ਲਲਿਤ ਹੋਤ ਪੁਰਮਾਹੀ॥ ਨਗਰ ਨ ਰਹਤ ਰਹਤ ਛੁਧਿਤ ਕੋਊ ਜਾਹੀ॥੫॥ ਦੈ ਢੰਡੋਰਾ ਲੰਗਰ ਬਾਟਾ॥ ਸਤ ਗੁਰੂ ਬਰ ਬਰਦਾਨ ਸੁ ਠਾਟਾ॥ ਇਕ ਸਤ ਬੱਤਿਸ ਕੋ ਸਨ ਜਾਈ॥ ਫਿਰੇ ਭ੍ਰਾਤ ਦੋਊ ਬਰ ਪਾਈ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੯॥

ਦੋ:॥ ਪੁਨ ਪੁਸਕਰ ਉਤਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕਰਤਾਰ ਦੇਤਨ ਮ੍ਰਿਸੁਹਿ ਬਹੁ ਦਿਓ ਦਾਨ ਬਤਰ ਦੀਨਾਰ॥੧॥ਚੌ:॥ ਜਹ ਸਤਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਜਗਰਾਈ॥ ਕਿਅ ਇਸਨਾਨ ਗਏ ਤਿਹਿ ਥਾਈ॥ ਦਾਨ ਮਾਨ ਸਨਮਾਨੇ ਭੂਸਰ॥ ਬੋਲੇ ਸਰਬ ਸਭਾ ਮਧ ਸਤਗੁਰੁ॥੨॥ ਜਬ ਗੁਰੂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਇਤ ਆਏ॥ ਸਿਧਿਨ ਸਨ ਚਰਚਾ ਚਿਤ ਲਾਏ॥ ਭਰਥਰਿ ਗੋਪੀ ਝੰਗਰ ਭੰਗਰ[3]॥ ਗੋਰਖਾਦਿ[4] ਆਏ ਇਤਿ ਮਿਲਕਰ॥੩॥ ਮਾਰਗ ਜੋਗ ਅਧਿਕ ਕਰ ਚਰਚਾ॥ ਸੰਤ ਸੰਮਾਗਮ ਮਨ ਕੀ ਪਰਚਾ॥ ਮੰਗਲ ਨਾਥ ਆਦਿਕ ਰਸ ਪਾਗੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬਾਬਾ ਪਗ ਲਾਗੇ॥੪॥ ਗਏ ਅਪਨੇ ਉਚਿਤਤ ਸਥਾਨਾ॥ ਸਰਬ ਸਭਾ ਮਧ ਕਹਤ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਤਬ ਲਗ ਬਿਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਜਲਿ ਆਏ॥ ਬੈਠੇ ਆਸਿਰ ਬਚਨ ਅਲਾਏ॥੫॥ ਸਮਯ ਪਾਇ ਬੋਲੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਯਹ ਜੁ ਸੰਗ ਸਿਖ ਗਨ ਸਮੁਦਾਈ॥ ਕਵਨ ਜਾਤ ਕਿਹ ਭੇਖ ਮਹਾਨਾ॥ ਲਖਨ ਪਰਤ ਕਛੁ ਗੁਰੁ ਭਗਵਾਨਾ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਦਿਜੋ ਤਮ ਗਯਾਨੀ॥ ਸਭ ਤੇ ਬਿਲਗ ਖਾਲਸਾ ਜਾਨੀ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਸਭ ਤੇ ਬਾਹਰ ਜਾਨਾ॥ ਪੂਜਨੀਅ ਸਭ ਪੰਥਨ ਮਾਨਾ॥੭॥ ਆਰਜ ਧਰਮ ਉਬਾਰਨ ਕਾਜਾ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਯੋ ਅਕਾਲ ਮਹਾਰਾਜਾ॥ ਗਊ ਗਰੀਬ ਬਿਪ੍ਰ ਕੇ ਹੋਤਾ॥ ਤਿਨ ਕਹਿ ਮਾਰਹਿ ਯਹਿ ਸੁਖ ਕੰਤਾ॥੮॥ ਬਿਪ੍ਰਨ ਮਨ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵਾਰਨ॥ ਤੀਰਥ ਨਿਰਖਨ ਉਤੇ ਦਯਾਰਾ॥ ਚੇਤਨ ਮਿਸਰ ਸੰਗ ਲੈ ਲੀਨਾ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਰਥਣ ਮਹੰਤ ਹੇਰਨ ਕੀਨਾ॥੯॥ ਨਾਗਨ ਗੁਹਾਲਖੀ ਪੁਨ ਜਾਈ॥ ਚੇਤਨ ਮਿਸ੍ਰ ਸੁ ਔਸਰ[5] ਪਾਈ॥ ਕਹੀ ਸੁਰਹੁ ਸਤਗੁਰੁ ਘਟ ਗਾਮੀ॥ ਜਦਯਮ ਪੁਰਖ ਪੁਰਾਨ

---

1. ਸਥਾਨ ਦਾ ਨਾਮ, 2. ਯਤਨ, 3. ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ, 4. ਗੋਰਖ ਆਦਿਕ, 5. ਸਮਾਂ

ਸਵਾਮੀ॥੧੦॥ ਹਯਾ ਬਿਧਿ ਕਰਨ ਲਾਗ ਮੁਖ ਭਾਰੀ॥ ਆਏ ਸਿਵਕਪਾਲ ਕਰ ਧਾਰੀ॥ ਅਸਿਵ ਬੇਖ ਲਸ ਬਿਧਿ ਤਬ ਬਰਜਾ॥ ਪੁਤਰ ਜਾਨ ਕਛੁ ਕੁ ਬਚਹੁ ਸਰਜਾ॥੧੧॥ ਤਬ ਸਿਵ ਇਹਾ ਕਪਾਲ ਪ੍ਰਹਾਰਾ॥ ਅਹਿ ਰਹਿ ਜਹਿ ਤਹ ਫਇਲਅ ਅਪਾਰਾ॥ ਮਖ ਸੰਮੂਹ ਸਮਗ੍ਰੀ ਮਾਹੀ॥ ਪੂਰਨ ਭਏ ਨਾਗ ਗਨ ਤਾਹੀ॥੧੨॥ ਲਖ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨੀ॥ ਸੰਭੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪੂਰ ਮਖ ਚੀਨੀ॥ ਇਤਆਦਿਕ ਪਰ ਸੰਗ ਘਨੇਰਾ॥ ਕਬਤ ਬਢਤ ਬਹੁ ਗ੍ਰੰਥ ਸੁਹੇਰਾ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ॥੧੦॥

ਚੌ:॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਕੀਓ ਡੇਰਾ ਆਗੇ ਜਾਇ॥ ਚੂਰੂ ਗ੍ਰਾਮ ਜੋ ਬਿਦਿਤ ਹੈ ਗੁਨ ਨਿਧਾਨ ਸੁਖ ਰਾਇ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤਹ ਤੇ ਗਏ ਨਰਾਇਨ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਜਹ ਰੂਹ ਦਾਦੂ ਦਵਾਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਲੋਕਨ ਕਹੀ ਸਤਗੁਰੂ ਆਯੋ॥ ਕਿਨਹੂੰ ਗੁਰੂ ਮਰੈਲਾ[1] ਗਾਯੋ॥੨॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਨ੍ਰਿਪਤ[2] ਪੰਜਾਬੀ॥ ਯਹ ਕਸ ਗੁਰੁ ਬਰ ਮਸਤਰ ਹਿਸਾਬੀ॥ ਤੀਰ ਸੰਗ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਬਾਬਾ॥ ਦਾਦੂ[3] ਕੀ ਸਮਾਧ ਸੁ ਅਜਾਬਾ॥੩॥ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਡੇਰੇ ਆਏ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹਿ ਉਰ ਸੰਕ ਬਢਾਏ॥ ਦਯੋ ਸਵਾ ਸਤਬਸੁ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਅਰ ਅਪਨੀ ਤਨਖਾਹ ਬਕਸਾਈ॥੪॥ ਸਿਖੀ ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਤਨਖਾਹਾ॥ ਸਿਖ ਰਾਈ ਖਾਲਸਹਿ ਸਰਾਹਾ॥ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਸੁ ਏਕ ਸਮਾਨਾ॥ ਅਸ ਲਖ ਹੰਮ ਬੰਦਯੋ ਸੁਖਦਾਨਾ॥੫॥ ਬਚਨ ਬਿਸੇਖ ਸਾਮਾਨ ਸੁਜਾਨੀ॥ ਅਰਥ ਕਰਿਅਸਭਹੀ ਧਨੁਪਾਨੀ॥ ਜਬ ਤਨਖਾਹ ਲਗਹਿ ਕੋਊ ਆਈ॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਇਮ ਤਬ ਬਕਸਾਈ॥੬॥ਦੋ:॥ ਊਚ ਨੀਚ ਬਡ ਸੋਚ ਕਰ ਸੋਚਨੀਯ ਸਭ ਭਾਂਤ॥ ਗੁਰਮੁਖ ਪਯਾਰੇ ਪੰਚ ਜਹਿ ਸੋਈ ਮਮ ਸਮ ਸਾਂਤ॥੭॥ਚੌ:॥ ਸੋ ਸੁਧ ਧੁਨੀ ਮਹੰਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਦਾਦੂ ਪੋਤਾ ਚੇਲਾ ਜਾਨਾ॥ ਤਹਹੁ ਸਿੰਘ ਗਏ ਨਿਰਖਿ ਬਿਠਾਏ॥ ਪੂਛੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਰਿਧਿ ਆਏ॥੮॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹੀ ਕਿਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰਬਰ ਬਾਲਾ॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਗਾਦੀ ਪਰ ਰਾਜੇ॥ ਦਸਮੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸੁਖ ਸਾਜੇ॥੯॥ ਆਠ ਮਾਸ[4] ਅਨੰਦਪੁਰ ਲਰੇ॥ ਦਸ ਲਖ ਘੋੜੇ ਭਾਜੇ ਭਰੇ॥ ਅਬ ਦਖਿਜਣ ਜਾਵਨ ਕੀ ਆਸਾ॥ ਕਾਰਨ ਲਖ ਤਨੁ ਕੁਊ ਮਤਿ ਰਾਸਾ॥੧੦॥ ਉਹ ਮਹੰਤ ਤਬ ਬਾਹਰ ਆਯੋ॥ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਲਕਾਯੋ॥ ਦਈ ਰਸਦ ਅਰੁ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਾਨਾ॥ ਸੇਵਾ ਸਜੀ ਸੁਖਦ ਸੁ ਮਹਾਨਾ॥੧੧॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਸਤਕਾਰ ਬਿਠਾਯੋ॥ ਤਬ ਮੁਹੰਤ ਕਰ ਜੋਰ ਅਲਾਯੋ॥ ਨਿਰ ਦਾਵੇ ਗਾਦੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਕਤ ਕਿਅ ਜੰਗ ਇਤਕ ਜ਼ਰਿਆਈ॥੧੨॥ **ਜੈਤ ਰਾਮੇ ਬਾਚ॥**ਦੋ:॥ ਦਾਦੂ ਦਾਵਾ ਦੂਰ ਕਰ ਬਿਨ ਦਾਵੇ ਦਿਨ ਕਟ॥ ਕੇਤੀ ਸੌਦਾ ਕਰ ਗਈ ਏਤ ਪਸਾਰੀ ਹੱਟ॥੧॥ **ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਚ॥** ਦਾਦੂ ਦਾਵਾ ਬੰਨ ਕੇ ਸਭ ਕੋ ਲਇਐ

1. ਮੁਹਰੀ, ਉਤਮ, 2. ਰਾਜਾ, 3. ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਦਾਦੂ ਭਗਤ, 4. ਮਹੀਨੇ

ਲੂਟ॥ ਏਕੋ ਰਹਸੀ ਖਾਲਸਾ ਹੋਰ ਸਭ ਮਰਸੀ ਹੁਟ॥ **ਜੈਤ ਰਾਮੇ ਬਾਚ** : ਦਾਦੂ ਸਮਾ ਬਿਚਾਰ ਕੈ ਕਲਿਕਾ ਲੀਜੈ ਭਾਉ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਮਾਰੈ ਈਟ ਢੀਮ ਲੀਜੈ ਸੀਸ ਚਢਾਇ॥੨॥ **ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਾਚ॥** ਦਾਦੂ ਸਮਾ ਬਿਚਾਰ ਕੈ ਕਲਿ ਕਾਲੀ ਜੈ ਭਾਉ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਮਾਰੈ ਈਟ ਢੀਮ ਪਾਥਰ ਹਨੈ ਰਿਸਾਉ॥੨॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਮਹੰਤ ਕਹਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਨਹਿ ਸਮਝਯੋ ਅਭਿ ਪ੍ਰਾਇ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਿ ਸੰਤਨ ਕਹਾ॥ ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਕਸੌਟੀ ਸਹਾ॥੧੨॥ ਜਬ ਮਲੇਛ ਬਹੁੰ ਦੁੰਦ ਉਡਾਈ॥ ਮੁਹਿ ਭੇਜਯੋ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਰਾਈ॥ ਧਰਮ ਚਲਾਵਨ ਸੰਤ ਉਬਾਰਨ॥ ਦੁਸਟ ਦੋਖਿ ਅਨ ਪਕਰ ਪਛਾਰਨ॥੧੩॥ ਗਊ ਗਰੀਬ ਸਾਧੁ ਸਿਖ ਸੰਗਤ॥ ਸਭ ਕਹਿ ਦੁਖ ਦੀਨੋ ਇਨ ਪੰਗਤ॥ ਤਾਤੇ ਮੈ ਇਨ ਕੀ ਜਰ ਮਾਰੀ॥ ਤਊ ਅਦਾਵੇ ਦਾਵੇ ਧਾਰੀ॥੧੪॥ ਪਗਨ ਪਰਯੋ ਸੁ ਮਹੰਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਸਮਝਯੋ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਬਾਜ ਕੇ ਤਾਮੇ॥ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਹੋਇਆ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਜਾਮੇ॥੧੫॥ ਕਹਿ ਮਹੰਤ ਗੁਰ ਕੇਏ ਬਾਜਾ॥ ਹੈ ਚੈਤੰਨ ਸੁ ਸਕਲ ਸਮਾਜਾ॥ ਮੁੰਹਿ ਨਿਸਚਾ ਮਮ ਬਿਨਯਹਿ ਮਾਨੈ॥ ਖਾਹਿ ਬਾਜਰਾ ਧਾਮ ਪਛਾਨੈ॥੧੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਭਲੀ ਸੋ ਕਰਹੁ॥ ਸੰਕਾ ਕਛੁ ਨ ਚਿਤ ਮਹਿ ਧਰਹੁ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਉਠ ਮਹੰਤ ਤਬ ਆਯੋ॥ ਬਾਜਨ ਆਗੇ ਸੀਸ ਨਵਾਯੋ॥੧੭॥ ਯਹ ਦਾਦੂ ਦਵਾਰਾ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ ਧਾਮ ਸੰਤ ਕਰ ਬਾਜ ਮਹਾਨਾ॥ ਇਹਾ ਨ ਮਾਸ ਹੋਇ ਨ ਹਿੰਸਾ॥ ਛਕਹੁ ਬਾਜਰਾ[1] ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਸੰਸਾ॥੧੮॥ ਅਸ ਕਹਿ ਅਗ੍ਰ ਬਾਜਰਾ ਦੀਨਾ॥ ਛਕ ਬਾਜਨ ਅਤਿਆਨੰਦ ਲੀਨਾ॥ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਉਰ ਅਚਰਜ ਮਾਨਾ॥ ਸੰਤ ਅਨੰਤ ਭੇਦ ਨਹਿ ਜਾਨਾ॥੧੯॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਕਰ ਤਿਆਰੀ॥ ਮਲਿਯੋ ਮਹੰਤ ਆਨ ਅਗਾਰੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਨਾਦੇਰ ਨਗਰ ਬਰ॥ ਨੰਦੀ ਤਟ ਜਿਹ ਕਹਹਿ ਸਾਸਤਰ ਕਰ॥੨੦॥ ਤਹਿ ਇਕ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਬੈਰਾਗੀ॥ ਚਾਰ ਬੀਰ ਤਿਹਿ ਬਸ ਰਿਸ ਜਾਗੀ॥ ਸੰਤਨ ਲਖਤ ਪਰੀਖਾ ਲੇਈ॥ ਯਾਤੇ ਕਰਾਮਾਤ ਦੁੱਖ ਦੇਈ॥੨੧॥ ਤਾਕੇ ਨਿਕਟ ਨ ਜਾਹੁ ਦਯਾਲਾ॥ ਸੁਖਦ ਸੰਤ ਜਨ ਕਰਸੁ ਦੁਖਾਲਾ॥ ਕਬਹੁਕ ਮੈ ਪ੍ਰਭ ਤਿਹ ਨਾਂ ਗਯੋ॥ ਪਲੰਗ ਬਿਠਾਯੋ ਆਦਿਰ ਕਯੋ॥੨੨॥ ਪਲੰਗ ਉਲਟਿ ਮੁਹਿ ਬੀਰ ਗਿਰਾਯੋ॥ ਕਰ ਅਤਿ ਹਾਸਯ ਸੁ ਮੋਹਿ ਦੁਖਾਯੋ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਹੁਤੋ ਵਹ ਰੰਕ ਦਯਾਲਾ॥ ਸੰਤਨ ਸੰਗ ਰਹਯੋ ਕਛੁ ਕਾਲਾ॥੨੩॥ ਤਿਹ ਇਕ ਸਿਧ ਪੁਰਖ ਮਿਲ ਗਯੋ॥ ਦੈ ਪੋਥੀ ਅਪਨੇ ਸਮ ਕਯੋ॥ ਜਦਪਿਤਿ ਨਤਿਹ ਕਯੋ ਦਰਾਵਨ॥ ਪੈਨ ਪਚਯੋ ਤਾਂਤੇ ਸੁ ਅਪਾਵਨ॥੨੪॥ ਪਾਰਸ ਖੋਜਨ ਸਿਧਿ ਰਸਾਇਨ॥ ਇੰਦ੍ਰਜਾਲ ਅਰੁ ਰੁਦ੍ਰ ਜਾਲ ਜਿਨ॥ ਅਦਭੁਦ ਖੇਲ ਉਡੀ ਸਮਹਾਨਾ॥ ਜਲ ਮਿਲਬੋ ਸੁ ਅਕਾਸ ਉਡਾਨਾ॥੨੫॥ ਆਗਨ ਲਾਇ ਜਬ ਚਹੈ ਬੁਝਾਵੈ॥ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਬੰਦਕਰ ਕਾਜ ਕਰਾਵੈ॥ ਬਾਕਯ ਸਿਧਿ[2] ਦੁਧ

1. ਅਨਾਜ ਦੀ ਕਿਸਮ, 2. ਬਚਨ ਪੂਰੇ ਹੋਣੇ

ਪੂਤ ਧਨ ਧਾਨਾ॥ ਭੂਮ ਦੁਬਯ ਸਭ ਜਾਨ ਨਿਧਾਨਾ॥੨੬॥ ਤਿਅ ਤੇ ਨਰ ਨਰ ਤੇ ਤਿਅ ਕਰੈ॥ ਦੁਰੀ ਬਾਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਧਰੈ॥ ਬਿਦਯਾ ਸਸਤ੍ਰਰ ਅਸਤਰ ਅਰੁ ਬੇਦਾ॥ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਬੈਰਾਗ ਅਖੇਦਾ॥੨੭॥ ਤਾਰੇ ਚਹੈ ਤੋਰਿ ਅਕਾਸਾ॥ ਬਰਸੈ ਮੇਘ ਪਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਅਰ ਬੀਰ ਅਨੇਕਾ॥ ਬਸਿ ਮਹਿ ਤਾਕੇ ਰਹਿਤ ਬਿਬੇਕਾ॥੨੮॥ਦੋ:॥ ਨੌ ਨਿਧਿ ਰਿਧਿ[1] ਸਿਧਿ ਸਰਬ ਬਸ ਮਹਾਸੂਰ ਸਿਰਮੌਰ॥ ਸੰਤਨ ਸੌ ਹਾਸੀ ਕਰਤ ਬਾਹੂ ਅਜਾਨ ਸੁ ਔਰ॥੨੯॥ਚੌ:॥ ਸੁਨਹੁ ਮਹੰਤ ਚਿਤ ਹਰਖਾਈ॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਲ ਪਾਈ॥ ਪਰਿ ਹੈ ਆਨ ਚਰਨ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਲਖਹਿ ਚਲਹਿ ਇਕ ਤਪ ਸਿਖ ਸਾਂਤੀ॥੩੦॥ ਹਮਰੋ ਕਾਜ ਅਹੈ ਤਿਹ ਸੰਗਾ॥ ਪਕਰਿ ਹੈ ਸਰਬ ਸਕਿਤ ਬਲਭੰਗਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੰਤ ਦੁਖ ਜਾਤੇ॥ ਮਮ ਆਗਮਨ ਸੁ ਕਾਰਨ ਤਾਂਤੇ॥੩੧॥ ਦੈ ਅਤਿ ਖੋਸੀ ਅਗੂ ਪ੍ਰਭ ਗਏ॥ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿਨਰ ਰਚਨਾ ਕਛੁ ਕਏ॥ ਮਾਰਵਾੜ ਕੀ ਭੂਮਿ ਮੰਝਾਰਾ॥ ਚਲੇ ਜਾਤ ਕਰੁਣਾ ਬਿਸਤਾਰਾ॥੩੨॥

ਸਾਖੀ॥੧੧॥

ਚੌ:॥ ਪਚਿਸਕੋਸ ਅਗੂ ਜਬ ਗਏ॥ ਲਾਲੀ ਡੇਰਾ ਡਾਰਤ ਭਏ॥ ਪੁਨ ਮਘੰਰ ਦੇ ਕੀਨੋ ਡੇਰਾ॥ ਕੋਸ ਪਚੀਸ ਮਾਨ ਪਗ ਹੇਰਾ॥ ਆਗੇ ਗਏ ਕੁਲਾਇਤ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਦਵਾਦਸ ਕੋਸ ਸੋਢੀ ਪਤਿਨਾਮਾ॥ ਆਗੇ ਦੇਸ ਰਾਜ ਪੂਤਾਨਾ॥ ਦਲਾ ਆਪ ਸੁ ਗੁਰੁ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਦਵਾਦਸ ਦਿਨ ਤਿਹਿ ਕੀਨ ਮੁਕਾਮਾ॥ ਚਲੇ ਰਾਜਪੂਤਾਨ ਲਲਾਮਾ॥ ਆਗੇ ਆਏ ਮਿਲੇ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਸੇਵਹਿ ਗੁਰੁ ਬਰ ਉਰ[2] ਡਰ ਧਾਰੀ॥੩॥ ਜੋਨੁ ਕਰਹਿ ਸੇਵਾ ਅਨਖਾਈ॥ ਬੋਲਹਿ ਕਟੁ ਬਚ ਨਿੰਦਯਾ ਅਲਾਈ॥ ਤਾਹਿ ਲੂਟੈ ਸੁਧ ਖਾਲਸਾ॥ ਬਰ ਬਰਦਾਨ ਆਪ ਖਾਲਸਾ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੨॥

ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਮਿਲੇ ਆਇ ਮਗ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਮਾਹੀ॥ ਕਹੀ ਕਥਾ ਸਭ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁਸੋਂ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਭੀ ਸੁਭ ਤਾਹੀ॥੧॥ ਦਯੋ ਕਪੀਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੋ ਕਹਯੋ ਕਿ ਅਵਰੰਗ ਦੀਨਾ॥ ਰੋਗੀ ਭਯੋ ਸੁਨਯੋ ਹਮ ਸਾਹਿਬ ਅਜਹੁ ਤਨਮ੍ਰਿਤ ਚੀਨਾ॥੨॥ ਰਾਉਰ ਡਰਉਰ ਬਰ ਥਰ ਕਾਪਤ ਚਪੋ ਚੋਰ ਇਵ ਬੋਲੈ॥ ਅਪਨੇ ਅਘਨ ਪਛਾਨ ਜਫਰਨਾਮਾ[3] ਪੜਉ ਪਜਤ ਹੋ ਲੈ॥੩॥ ਆਏ ਗਏ ਕਹੀ ਕਾਹੂ ਨੈ ਮਰਯੋ ਸਾਹ ਦੁਖਿ ਪਾਈ॥ ਜਬ ਤੇ ਪਢਯੋ ਜਫਰਨਾਮਾ ਬਰ ਪਚਯੋ ਅੰਨ ਨਹਿ ਰਾਈ॥੪॥ ਬਾਮਨ ਦਸਤ ਦੁਊ ਬੰਕ ਭਏ ਨਹਿ ਅਤਿ ਦੁਖਿ ਪਾਯੋ ਜਬਹੀ॥ ਬੇ ਸੁਧ ਹੋਇ ਅਯੋ ਕਛੁ ਦਿਨ ਮੇ ਹੁਕਮ ਸਤ ਪਢਤ ਬਹੀ॥੫॥ ਤਾਰਾ ਆਜਮ ਪਾਤਸਾਹ ਕਰ ਆਪ ਸੁ ਨਰਕ ਸਿਧਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਰਜਾਇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਹਾਰਾ॥੬॥

1. ਨੌ ਨਿਧੀਆਂ, ਅਠਾਹਰਾਂ ਸਿਧੀਆਂ, 2. ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ, 3. ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਨਾਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੱਤਰ

ਸਾਖੀ॥੧੩॥

ਉਤਰੇ ਸਹਰ ਬਘੋਰੇ ਸਤਗੁਰੁ ਡਰਹਿ ਲੋਕ ਗੁਰੁ ਆਏ॥ ਅਸਨ ਹੋਇ ਲੁਟਿ ਜਾਇ ਦੇਸ ਸਭ ਸੋਚਤ ਚਿਤ ਅਨਲਾਏ॥੧॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਪਠਯੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਜਾਇ ਸਭਹਿ ਸਮਝਾਂਵੋ॥ ਹਮ ਕ੍ਰੀਚਕਕੋ ਥਾਨ ਦੇਖਿ ਹੈ ਡਰਹੁ ਨ ਸੋਚ ਉਪਾਵੋ॥੨॥ ਉਤਰੇ ਜਾਏ ਬਾਗਮੈ ਸਤਗੁਰ ਮਿਲੇ ਭੇਂਟ ਲੈ ਸਗਰੇ॥ ਇਕਲੇ ਜਾਇ ਦੁਚਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਨਿਰਖਯੋ ਡੀਚਕ ਨਗਾਰੇ॥੩॥ ਸਤਗੁਰੁ ਸੰਗ ਭਾਰ ਬਾਹਕ ਜੋ ਉਸਟਰਾ[1] ਦਰਬੇ ਆਏ॥ ਬਾਗਵਾਨ ਨੈ ਗਾਰੀ ਦੀਨੀ ਕਰ ਲਸਿਟਕਾ ਉਠਾਏ॥੪॥ ਆਪਸੁ ਮਹਿ ਲਰ ਪਰੇ ਦੁਉ ਤਬ ਬਾਗਵਾਨ ਪੁਰ ਜਾਈ॥ ਕਰੀ ਖਬਰ ਸਭ ਸਜਗ ਭਏ ਲਖ ਗੁਰੂ ਮਰੇਲਾ ਆਈ॥੫॥ ਏਕ ਸਿੰਘ ਪੁਰ ਮਾਹਿ ਗਯੋ ਤਿਹਿ ਮਾਰਨ ਜੁਹਿ ਆਏ॥ ਕਾਢ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਧਯੋ ਤਬ ਸੋਊ ਜੰਗ ਅਭੰਗ ਮਚਾਏ॥੬॥ ਭੂਪਤ ਰਹਯੋ ਕਹੁ ਬਾਹਰ ਪੁਰ ਸਲਾਹ ਸਭ ਕੀਨੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਮਾਰਿ ਲੇਹਿ ਅਬ ਪਲ ਮੈ ਅਸ ਅਨੁਮਤਿ ਚਿਤ ਚੀਨੀ॥੭॥ ਇਤ ਤੇ ਧਾਇ ਪਰਯੋ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਸਸਤਰ ਚਲੇ ਭਲਭਾਤੀ॥ ਦੁਰੇ ਜਾਇ ਨਰ ਨਾਰਿ ਨਗਰ ਮਹਿ ਘੇਰ ਪਰਯੋਅ ਰਾਤੀ॥੮॥ ਦੈਵ ਦਿਨ ਰਹਯੋ ਮੋਰਚਾ ਬਾਹ ਤਬ ਗੁਰ ਆਗਯਾ ਪਈ॥ ਕਾਢਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਧਯੇ ਸੁ ਸਿੰਘ ਗਨ ਲੂਟਯੋ ਨਗਰ ਬਨਾਈ॥੯॥ ਭਏ ਕਿਲੇ ਮਹਿ ਸਭ ਮਵਾਸ ਤਬ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਇਤ ਉਤ ਸੁ ਘਾਤ ਲਖ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਤਬ ਦੌਰਾ॥ ਆਗਯਾ ਦੇਹੁ ਤੋ ਤੋਪ ਚਲਾਵਹਿ ਨਤਰੁ ਮਰਹਿ ਸਿੰਘ ਔਰਾ॥੧੧॥ ਆਗਯ ਲੈ ਕਰ ਤੋਪ ਚਲਾਈ ਚਢ ਗਿਰਪਰਰਿ ਪਹਾਰੀ॥ ਛੋਰ ਕਿਲੇ ਕੌ ਭਾਜ ਗਏ ਸਭ ਗੁਰੁ ਆਂਗੇ ਧਨਧਾਰੀ॥੧੨॥ ਸਤਗੁਰੁ ਗਏ ਕਿਲਾਦੇਖਨ ਕੋ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਲੈ ਸੰਗਾ॥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਘੋਰੇ ਤਬਲੌ ਆਯੋ ਗਹਿ ਧਨੁਸਾ ਇਕ ਜੰਗਾ॥੧੩॥ ਸੂਰ ਹੋਇ ਨ੍ਰਿਪ ਇਕ ਸਵਾਰਸੰਗ ਜਬ ਆਗੇ ਸਮੁਹਾਯੋ॥ ਕਹਾ ਜਾਹੁ ਗੁਰੁ ਜੀਅ ਅਬ ਕੀਜੈ ਮੋਸਨ ਜੰਗ ਸੁਸਯੋ॥੧੪॥ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭੁ ਆਉ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਰ ਦਵੰਦ ਜੁੱਧ ਕਰ ਲੀਜੈ॥ ਹੈ ਸੂਰਨ ਕੀ ਇਹੋ ਬੜਾਈ ਸਮਮੁਖ ਹੋਵੈ ਤਨ ਤੀਜੈ॥੧੫॥ ਤਯੋ ਹੀ ਤਾ ਸਵਾਰ ਨੈ ਮਾਰਯੋ ਤੀਰ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਹੇਰੀ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਹੂੰ ਘਾਉ ਬਚਾਯੋ ਲੇ ਆਇਸਪੁਨ ਪ੍ਰੇਰੀ॥੧੬॥ ਅਰ ਗਿਠਾਯੋ ਸੂਰ ਬੀਰ ਬਰ ਪੁਨ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋਪ ਹੰਕਾਰਯੋ॥ ਦੋਊ ਦਿਸ ਤੇ ਲਰਤ ਸੈਨ ਸਭ ਦਾਉ ਘਾਉ ਬਲਕਾਰਯੋ॥੧੭॥ ਨ੍ਰਿਪਕੋ ਸਸਤਰ ਲਗਯੋ ਨਹਿ ਗੁਰ ਕੇ ਬਾਰ ਕਈ ਕਚਿਲਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹਯੋ ਖਰੋ ਰਹੁ ਮੂਰਖ ਲੈ ਇਕ ਵਾਰ ਜੁ ਆਯੋ॥੧੮॥ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਤਾਨ ਧਨੁਸਹ ਸੰਧਾਨ ਨ੍ਰਿਪਤ ਤਨ ਮਾਰਯੋ॥ ਗਿਰਯੋ ਭੂਮ ਜਨੁ ਉਪਜਯੋ ਨਾਹਿਨ ਗਯੋ ਸਵਰਗ ਸੁਖ ਧਾਰਯੋ॥੧੯॥ ਮਾਰਨ ਲਾਗੇ ਸਿੰਘ ਸੈਨ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬਰ ਜਨ ਨੀਕੇ॥

1. ਊਠ

ਤੇਰੇ ਆਇ ਅਨੰਦ ਧਾਰ ਕਰ ਕਰੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪ੍ਰਬੀਨੇ॥੨੦॥ ਕੂਚ[1] ਕਿਓ ਡੇਰੋ. ਪ੍ਰਭ ਤਹ ਤੇ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਆਗੇ ਆਏ॥ ਅਪਨੇ ਕਰਮਨ ਕੇ ਫਲ ਪਾਏ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਘੋਰਾ ਘਾਏ॥੨੧॥

ਸਾਖੀ॥੧੪॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਖੰਡਾਡਰ ਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਾਰਾਰਧੇ ਬਘੋਰਾ ਨ੍ਰਿਪ ਬਧ ਬਰਨਨਾਮ ਸਪਤ ਤ੍ਰਿੰਸਤਮੀ ਪਾਤ:॥੩੭॥-॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਹੁ ਸੁ ਮਤਿ ਚਿਤ ਲਾਇ ਕੈ ਬਧਅ ਜਮ ਜਿਮ ਕੀਨ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਲਟਾ ਪੂਰਨ ਲੀਨ॥੧॥ਚੌ:॥ ਜਬ ਤੇ ਅਵਰੰਗ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ॥ ਪਰਯੋ ਸੁ ਨ੍ਰਿਪ ਦਿਨ ਜੰਗ ਨਿਰਾਦਰ॥ ਤਬ ਤੇ ਪੁਨ ਪਿਤ ਸੰਗ ਨਾ ਮਿਲਾ॥ ਬਲ ਬੁਖਾਰੇ[2] ਗਯੋ ਸੁ ਚਲਾ॥੨॥ ਸੁਨੀ ਤਹਾ ਪਿਤ ਅਤ ਬਿਮਾਰੀ॥ ਆਯੋ ਹਿੰਦ ਸਥਾਨ ਮਚਾਰੀ॥ ਆਵਤ ਸੁਨੀ ਮਰਯੋ ਨਵਰੰਗਾ॥ ਆਜਮ ਸਾਹ ਭਯੋ ਸਰਬੰਗਾ॥੩॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਭਾਈ ਹੂੰ ਮਿਲੇ॥ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਖ ਹਿਤ ਹਿਲੇ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਹ ਦਿਵਾਨ ਲਗਾਯੋ॥ ਸਬ ਉਪਰਾਵਨ ਪਾਸ ਬਿਠਾਯੋ॥੪॥ ਪੂਛਯੋ ਕਰਿਅ ਕਵਨ ਅਬ ਕਾਮਾ॥ ਗਾਦੀ ਲਈ ਭ੍ਰਾਤਬਲ ਧਾਮਾ॥੫॥ ਸੰਗ ਸੈਨ ਧਰ ਮੋਰੇ ਨਾਹੀ॥ ਸਤ ਪਾਤਸਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤਾਹੀਂ॥ ਕਾਹੂੰ ਕਛੁ ਕਾਹੂੰ ਕਛੁ ਕਹੀ॥ ਪਰੀ ਸਫੀਕ ਬਾਤ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥੬॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਤਬ ਕਹਯੋ ਕਿ ਸੁਨਿਯੇ॥ ਮੇਰੋ ਬਚਨਮਾਨ ਜਿਅ ਗੁਨੀਏ॥ ਜਿਹ ਅਪਰਾਧ ਮਰਯੋ ਪਾਤਸਾਹੂ॥ ਉਜ ਰਯੋ ਦੇਸ ਕੋਪ ਜਿਹ ਗਾਹੂ॥੭॥ ਤਾਸ ਸਰਨ ਬਿਨ ਬਲਹਿ ਨ ਦੂਜਾ॥ ਰੋਜਾ ਅਰ ਨਿਮਾਜ ਤੇ ਪੂਜਾ॥ ਕਹਿਤ ਬਹਾਦਰ ਜਦਯਪਿ ਸਹੀ॥ ਪੈ ਅਬ ਕੋਪ ਬਨਹਿ ਬਿਧਿ ਨਹੀ॥੮॥ਦੋ:॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕਹਿ ਸੁਨਹਿ ਅਬ ਕਹਹੁਸ ਬਿਸਤਾਰ ਗਾਥ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਉਰਮਹਿ ਕੋਪ ਨਹਿ ਕਾਮਨ ਲੋਭ ਕੁ ਸਾਥ॥੯॥ਚੌ:॥ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਬਰਕੋ ਦੀਨੀ॥ ਪੁਨ ਜਬ ਸੇਰ ਸਾਹ ਨੇ ਲੀਨੀ॥ ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਸੁ ਹਮਾਯੁਹਿ ਦਈ॥ ਤਾਤੇ ਪੁਨ ਪਾਤਸਾਹਤ ਭਈ॥੧੦॥ ਅਮਰਦਾਸ ਗੁਰੁ ਅਕਬਰ ਮਿਲਾ॥ ਜੀਤਾ ਤਬ ਚਿਤੌੜ ਗਢ ਕਿਲਾ॥ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨਿਤ ਚਿਤ ਰਤਿ ਧਰੀ॥ ਚੰਦੂ ਸਾਹ ਬਨਾਇ ਬਿਗਰੀ॥੧੧॥ ਹਜਰਤ ਸਿਰ ਅਪਰਾਧ ਚਢਾਯੋ॥ ਕਿਓ ਜਥਾ ਸੁ ਤਥਾ ਫਲ ਪਾਯੋ॥ ਸਾਹ ਜਹਾਂ ਗੁਰ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸੰਗ॥ ਲਰਤ ਰਹਯੋ ਹਾਰਯੋ ਬਹੁਤੈ ਮੰਗ॥੧੨॥ ਹਜਰਤ ਹੂ ਬਹੁੰ ਕਰੀ ਲਰਾਈ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਸ ਦਿਆ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਜਿਹਦਿਅ ਰਾਜ ਤੇਜ ਜਗ ਸਾਰਾ॥ ਤਾਸਨ ਅਸ ਬਿਪਰੀਤ ਪਸਾਰਾ॥੧੩॥ ਧੀਰਜ ਧਰ ਨਸੁ ਧੀਰਜ ਧਾਰੀ॥ ਤਬ ਸਤਗੁਰੁ ਜਰ ਤੁਰਕ ਉਖਾਰੀ॥ ਲਰਿ ਲਰਿ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਭ ਹਾਰੇ॥ ਕਰ ਛਲ ਛਿਦ੍ਰ ਗੁਰੂ ਸੋ

---

1. ਚਲ ਪੈਣਾ, 2. ਬਲਖ ਬੁਖਾਰਾ

ਨਿਕਾਰੇ॥੧੪॥ ਚਾਲਿਸ ਪਰ ਦਸ ਲਾਖ ਸਵਾਰਾ॥ ਧਾਏ ਕਰ ਕਰ ਕੋਪ ਅਪਾਰਾ॥ ਸੋ ਸਭ ਮਰੇ ਨ ਸਤਗੁਰੁ ਹਾਰੇ॥ ਭਏ ਅੰਤ ਸਭ ਕੇ ਮੁਖ ਕਾਰੇ॥੧੫॥ ਅਬ ਪ੍ਰਭ ਦਾਖਿਨ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ॥ ਮਾਰਹਿਗੇ ਜੁ ਤਖਤ ਪਦ ਧਰੀਹ ਤਾਂਤੇ ਜੋ ਤੁਮ ਮਿਲ ਬਕਸੈ ਹੋ॥ ਤਾਰਾ ਆਜਮ ਮਾਰਯੋ ਪੈਹੋ॥੧੬॥ ਨਾਤਰੁ ਕਰ ਕਰ ਕੋਟਿ ਉਪਾਉ॥ ਨਹਿ ਜੀਤਿ ਹੋ ਸੁਨਹੁ ਨਰ ਰਾਊ॥ ਕੋਪ[1] ਪ੍ਰਮਾਦ ਮੋਹ ਨਹਿ ਲੋਭਾ॥ ਸਾਂਤ ਬ੍ਰਿਤ ਸਦ ਸੁੰਦਰ ਸੋਭਾ॥੧੭॥ ਦਰਸਨ ਕਰਤ ਦੁਖ ਸਭ ਜਾਹੀ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਸਭ ਤਾਹੀ॥ ਕਰਾਮਾਤ ਨਿਧਿ ਸਕਲ ਮਹਾਨਾ॥ ਹਜਰਤ ਸੰਗ ਲਿਖਯੋ ਜੁ ਜਬਾਨਾ॥੧੮॥ ਅਚਰਜ ਉਕਤ ਜੁਕਤ ਸਭ ਰਾਖੀ॥ ਮਰੇ ਸੁਨਤ ਗੁਨ ਅੰਗਨ ਸਾਖੀ॥ ਮੱਕੇ ਮਗ ਮਹਿ ਗੁਪਤ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਦਿਓ ਕਪੀਰਾ ਹਜਰਤ ਹਾਰੇ॥੧੯॥ ਸੋ ਹਜਰਤ ਦਿਅ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ॥ ਅਬ ਪੁਨ ਪਾਸ ਸਤਗੁਰੂ ਹੈ ਵਹਿ॥ ਅਸ ਗੁਰ ਪਾਤਸਾਹ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ ਮਿਲਹੁੰ ਮੋਰ ਮਤਿ ਇਹੈ ਨਿਦਾਨਾ॥੨੦॥ ਸੁਨਤ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਹਰਖ ਉਰ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬਚ ਕਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਧੁਰ॥ ਹਾਕਮ ਰਾਇ ਸੰਗ ਕਰ ਦੀਓ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਨਿਜ ਦਿਸ ਤੇ ਕਿਓ॥੨੧॥ ਦੋਊ ਆਇ ਚਰਨ ਲਪਟਾਨੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਬਿਧਿ[2] ਸਨਮਾਨੇ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਬਿਨਤਿ ਸੁਨਾਈ॥ ਦੀਜੈ ਪਤਿਸਾਹੀ ਗੁਰੁ ਰਾਈ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਹਮ ਪਤ ਸਾਹਤ ਦੇਹਿਗੇ ਤਾਰਤ ਆਜਮ ਮਾਗ॥ ਹਮ ਰੋਹੂੰ ਇਕ ਕਾਜ ਸੋ ਕਰਹਿ ਸਾਹ ਸੁਖ ਕਾਰ॥੨੩॥ਚੌ:॥ ਕਰਹਿ ਜੰਗ ਪੁਰਖ ਤਵ ਸੰਭਾਰੈ॥ ਤਾਰਾ ਆਜਮ[3] ਜਾਇ ਸੰਗਾਰੈ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬੋਰਹਿ ਮੈ ਜਾਨੀ॥ ਬੰਦ ਚਰਨ ਪ੍ਰਭ ਗਯੋ ਮਹਾਨੀ॥੨੪॥ ਕਹਯੋ ਸਾਹ ਸੋ ਸਭਹੀ ਜਾਈ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਲੀਨੋ ਸੀਸ ਚਢਾਈ॥ ਚੰਬਲ ਨਦੀ ਪਰਯੋ ਦਲ ਕਰ ਚਲ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਕੋ ਜੇ ਤਕ ਬਲ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਰ ਹਾਕਮ ਰਾਈ॥ ਭੇ ਜਯੋ ਮਦਤ ਕਰਹੁ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਬਰ॥ ਗਏ ਨਿਕਟ ਜਹਸਾਹ ਬਹਾਦਰ॥੨੬॥ ਔਰ ਕਹੀ ਤੁਮ ਧਰਹੁ ਸੁਰਤਾ॥ ਹੋਵੈ ਹੈ ਸਭ ਹੀ ਬਿਧਿ ਸੁ ਪੂਰਤਾ॥ ਭੀਰ ਪਰੇ ਹੈ ਕਰਹੁ ਸਹਾਇ॥ ਝਰਹੁ ਜੁੱਧ ਆਜਮ ਸੁ ਮੁਹਾਇ॥੨੭॥ ਮੋਰ ਬਚਨ ਸੋ ਮਾਨਨ ਕਰੀਅਹੁ॥ ਤਾ ਮੈ ਨਾਹਿਨ ਹੁਜਤ ਧਰੀ ਅਯਹੁ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੁਨ ਹਰਖਾਨੋ॥ ਸੁਨਯੋ ਸਾਹ ਆਜਮ ਦਲ ਦਾਨੋ॥੨੮॥ ਨੀਲੀ ਧਵਜ ਦਈ ਲਘੁ ਗੁਰੁ ਬਰ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਰਾਖਹੁ ਨਿਜਕਰ॥ ਤਾਂਤੇ ਹੋਇ ਨ ਹਾਨ ਤਿਹਾਰੀ॥ ਬਚਨ ਕਰਯੋ ਸਤਗੁਰ ਅਵਤਾਰੀ॥੨੯॥ਤਹ ਮੁਰਸਿਦ ਸੁ ਬਹਾਦਰ ਜੋਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਕਿਤਕ ਸੈਨ ਗੁਰ ਹੋਈ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਕਹਿ ਸੈਨ ਸਮਾਨਾ॥

---

1. ਕਰੋਧ,

2. ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ,

3. ਇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਅੱਕਤੀ

ਸਤਗੁਰ ਬਚਨ ਨਿਸਚਯ ਜਾਨਾ॥੩੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੫॥

ਚੌ:॥ ਬਾਈਸ ਲਾਖ ਸੈਨਾ ਲੈ ਧਾਯੋ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਪਰ ਚਢ ਆਯੋ॥ ਦਸ ਹਜਾਰ ਤੋਪ ਸੰਗ ਲੀਨੀ॥ ਸਹਸ ਪਚਾਸ ਜੰਬੂਰੇ ਚੀਨੀ॥੧॥ ਪਾਤ ਸਾਹ ਆਜਮ ਦਲ ਭਾਰਾ॥ ਇਤਹਿ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਲਚਾਰਾ॥ ਜਾਕੇ ਸੰਗ ਸੈਨ ਕਛੁ ਥੋਰੀ॥ ਆਸ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਜੋਰੀ॥੨॥ ਤਬਲੌ ਸਤਗੁਰੁ ਦੇਹਲੀ ਆਏ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੁਨ ਪਾਏ॥ ਪਰੇ ਮੋਰਚੇ ਦੁਊ ਦਲ ਮਾਹੀ॥ ਹੋਤ ਲਰਾਈ ਮਰਤ ਸਦਾਹੀ॥੩॥ ਦਵੈ ਦਿਨ ਭਯੋ ਜੁੱਧ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਜੀਤਨ ਨਿਰਖਿ ਸੁ ਔਸਰ ਬਾਰੀ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਉਹ ਹਰਖਾਨੋ॥ ਫਤੇ ਹੋਹਿ ਮਮ ਨਿਸਚਯ ਜਾਨੋ॥੪॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਮਨ ਅਧਰਮ ਮੁਖ ਧਰਮ ਜਤਾਯੋ॥ ਜੋ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੀਤ ਮਮ ਭਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚਨ ਹੈ ਜੁਰ ਸਮਈ॥੫॥ ਦਿਓ ਜਾਇ ਕਿਨ ਮੋ ਤੇ ਸੋਈ॥ ਅਸ ਚਿੰਤਾ ਮਨ ਮੋਰੇ ਹੋਈ॥ ਸੋਚਤ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਯਹ ਅਧਰਮ ਚਲਿਹੈ ਧੋ ਨਾਹੀ॥੬॥ ਭਾਜੀ ਸੈਨ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਾ॥ ਡਰਯੋ ਚਿਤ ਮਹਿ ਚਹਤ ਪਨਾਹਾ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨਿਜ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਏ॥ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਬੈਠਾਏ॥੭॥ ਕਾਰਨ ਕਵਨਹਾਰ ਮਮ ਭਾਈ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਾਕਯ ਬਿਫਲਤਾ ਲਈ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨਿਏ॥ ਚਿਤ ਅਸਰਧਾ ਅਘਨੇ ਗੁਨਿਏ॥੮॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦੁਰ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨਾ॥ ਬਿਨਾ ਸਰਨ ਨਹਿ ਬਾਚਿਹ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ ਮੁਹਰ ਲਾਇ ਲਿਖਤ ਕਰ ਦੀਨੀ॥ ਕਰਿ ਹੌ ਜੋ ਕਹਿ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਚੀਨੀ॥੯॥ ਨਿਜ ਮਾਤੁਲ ਕੇ ਕਰ ਮੈ ਦਈ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਭਾਈ ਸੰਗ ਜਈ॥ ਆਏ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਪਦ ਤੀਰਾ॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਗੰਭੀਰਾ॥੧੦॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਡਰਹਿ ਨਹਿ ਕਯੋ ਹੂੰ॥ ਮਾਰਹੁ ਗੋ ਆਜਮ ਕਹਿ ਇਯੋ ਹੂੰ॥ ਮੋਹ ਕਹਿ ਲਖਹੁ ਨਿਕਟ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਨਿਧਰਕ ਬਨਹੁ ਸੈਨਕਰ ਘਾਤੀ॥੧੧॥

ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ— ਭਯੋ ਜੁੱਧਭਾਰੀ॥ ਮਹਾ ਮਾਰ ਮਾਰੀ॥ ਚਲੇ ਬਾਨ ਗੋਲੇ॥ ਜਕਾਰਨ ਬੋਲੇ॥੧੨॥ ਲਖੇ ਸਤੇਖਯ ਟਾਂਢੇ॥ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਬਾਚੇ॥ ਤਹਾ ਘੋਰ ਆਨਾ॥ ਪਰਯੋ ਜੋਰ ਜਾਨਾ॥੧੩॥ ਤਬੈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ॥ ਧਰਯੋ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ॥ ਗੁਰੂ ਜਾਨ ਲੀਨਾ॥ ਅਰਦਾਸ ਕੀਨਾ॥੧੪॥ ਸਹੀਦਾਨ ਸੰਗਾ॥ ਦਿਖਾਯੋ ਸੁ ਅੰਗਾ॥ ਡਰੇ ਸਾਹ ਭਾਰੀ॥ ਗੁਰੂ ਭੇਦ ਪਾਰੀ॥੧੫॥ ਕਹੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ॥ ਲਖੋ ਨਾਥ ਸਿੰਘ॥ ਲੀਏ ਸੰਗ ਸੈਨਾ॥ ਬਢੇ ਮੱਧਯ ਗੈਨਾ॥੧੬॥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਹੇਰਾ॥ ਹੀਏ ਛੂਟ ਝੇਰਾ॥ ਜਥਾ ਰੰਕ ਪਾਵੈ॥ ਮਨੀ ਨਾ ਲਜਾਵੈ॥੧੭॥

ਸਵੈਯਾ :॥ ਸੋਹਨੀ ਸੂਰਤ ਸੀਸ ਜਿਗਾ ਸਜ ਸੋਹਤ ਖੱਗਾ[1] ਗਰੇ ਮਹਿ ਪਾਯੋ॥ ਬਾਜਪੈ ਬਾਜ ਲਿਏ ਕਰ ਮੈਸਰ ਬਾਜ ਕੈ ਮਾਜ ਸਰਾ ਸਨ ਭਾਯੋ॥ ਸੰਗ ਮੈ ਸੈਨ[2] ਸਮੂਹ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਲਾਲਸਾ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਦਿਖਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਹੇਰ[3] ਅਘਾਯੋ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਦੋ ਕਰ ਜੋਰ ਉਠਾਇ ਭੁਜ ਕੀਨੀ ਸਾਹ ਜੁ ਹਾਰ॥ ਅਤਿ ਉਹ ਹਰਖ ਪਰਖ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਖਸ਼ ਧਨ ਗੁਨ ਧਾਰ॥੧੯॥ ਰਸਾਵਲ ਛੰਦ॥ ਘਨੀਮਾਰ ਮਾਰੀ॥ ਹਟਾਏ ਪਿਛਾਰੀ॥ ਲਖੈ ਮੂਢ ਆਗੇ॥ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਰਾਗੇ॥੨੦॥ ਲਰੈ ਐਚ ਮੋਛੈ॥ ਕਹਾ ਸੂਰ ਸੋਛੈ॥ ਭਯੋ ਘੋਰ ਜੁੱਧੰ॥ ਤਜੈ ਬਾਣ ਸੁਧੰ॥੨੧॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਅਏ॥ ਸੁ ਬਿਰਦੈ ਰਖਾਏ॥ ਧਏ ਕੋਪ ਕੈ ਕੈ॥ ਧਨੰ ਬਾਣ ਲੈ ਕੈ॥੨੨॥ਦੋ:॥ ਪਰਖਯੋ ਆਜਮ ਸਾਹ ਕੋ ਕਰਖਯੋ ਧਰ ਧਨੁ ਧਾਰ॥ ਹਰਖਯੋ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਬਰ ਧਰ ਖਯੋ ਤੁਰਕ ਬਿਕਾਰ॥੨੩॥ ਹਾਥੀ ਤੇ ਭੁਇ ਗਿਰ ਪਰਾ ਪਰਾ ਕਰੇਜੇ ਛੇਕ॥ ਮਾਰ ਮਲੇਛ ਸੁ ਗੁਰੁ ਬਰਾ ਕੀਨੋ ਬਾਕਯ ਬਿਬੇਕ॥੨੪॥ ਸੰਗ ਚਤੁਰਦਸ ਮਰਗਏ ਬਰ ਉਮਰਾਉ ਬਿਚਾਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇਸੁਰ ਲਗੇ ਭਏ ਮੁਕਤ ਸੰਸਾਰ॥੨੫॥ਚੌ:॥ ਜੀਤ ਨਗਾਰੇ ਬਜੇ ਅਪਾਰਾ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਦਲ ਸਿੰਗਾਰਾ॥ ਤਾਰਾ ਆਜਮ ਕਬਰ ਦਬਾਯੋ॥ ਤੁਰਕ ਧਰਮ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕਰਮ ਕਰਾਯੋ॥੨੬॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕੋ ਆਦਰਕੀਨੋ॥ ਬੈਠਯੋ ਸਭਾ ਲਗਾਇ ਪ੍ਰਬੀਨੋ॥ ਸਰ ਰਾਖਯੋ ਗੁਰੁ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥ ਮਾਰਯੋ ਕਿਨ ਆਜਮ ਬਲਧਾਰੀ॥੨੭॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਅਭਿ ਮਤਿ ਸਭ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ॥ ਹਮ ਹਮ ਹੁਮ ਹੁਮਾਇ ਸਭ ਆਵੈ॥ ਕਾਹੂ ਕੋਨ ਮਿਲੈ ਸਰ ਸਰਸੋਂ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰਸੋਂ॥੨੮॥ ਯਹ ਸਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਤਰਕਸ ਕੇਰਾ॥ ਇਕ ਮੋਹਰ ਸੁਵਰਨ[4] ਬਿਚ ਹੇਰਾ॥ ਲੇਹੁ ਮਿਲਾਇ ਮਿਲਹੁ ਜਬ ਜਾਈ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਹੂੰ ਗਾਈ॥੨੯॥ਦੋ:॥ ਸਤ ਗੁਰ ਆਏ ਜੰਗ ਮੈ ਕੀਨੀ ਆਪ ਸਹਾਇ॥ ਅਜਮ ਹਤੋਤਕੋ ਦਿਓ ਤਖਤ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਾ॥੩੦॥ ਤਹ ਇਕ ਆਜਮ ਸੈਨ ਕੋ ਬਰ ਬੈਠੋ ਸਰਦਾਰ॥ ਬੋਲਯੋ ਨਿਜ ਨਯਨਨ ਲਖਯੋ ਸੁ ਮੈ ਕਹਹੁ ਸਰਕਾਰ॥੩੧॥ਚੌ:॥ ਰਾਉਰ ਸੈਨ ਮਾਹਿ ਅਸਨਾਹੀ॥ ਮਾਰਹਿ ਜੋ ਆਜਮ ਬਲਬਾਹੀ॥ ਕਈ ਲੱਖਨ ਸੈਨਾ ਸੰਗ ਬਾਕੀ॥ ਪਟਸੁਰ ਮਈ ਖਾਲਸਾ ਝਾਕੀ॥੩੨॥ ਤਾਮੈ ਇਕ ਕਲਗੀਧਰ ਆਯੋ॥ ਅਦਭੁਦ ਰੂਪ ਨ ਜਥਾ ਜੁਗਾਯੋ॥ ਤਬ ਗੁਰੁ ਤਮਕ ਤੀਰ ਤਕਮਾਰਾ॥ ਆਜਮ ਸਾਹ ਗਿਰਯੋ ਖਰਧਾਰਾਰਨ ॥੩੩॥ਦੋ:॥ ਸਤਰੁ ਪੁਤਰ ਪਰ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਔਢਰ ਢਰਨ ਸੁ ਨਾਥ॥ ਕਲਿ ਮੈ ਸੋਢੀ ਨਾਥਭੇ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮੈ ਰਘੁਨਾਥ॥੩੪॥ ਸਤਯੁਗ ਮੈ ਦਿਜ ਨਾਥ ਭੇ ਦੁਆਪਰ ਜਦੁਨਾਥ[5]॥ ਸਦਾ ਅਨਾਥਨ ਨਾਥ ਭੇ ਸ੍ਰੀ ਯਤ ਤਕਤਨ ਸਾਥ॥੩੫॥ਚੌ:॥ ਜਾਨੀ ਜੀਅ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਾ॥ ਦੀਨੀ ਸਤਗੁਰ ਸਾਂਢ ਪਨਾਹਾ॥ ਅਤੁਲਿਤ ਬਨ ਅਤੁਲਿ ਪ੍ਰਭਤਾਈ॥ ਸਤਗੁਰ

1. ਤਲਵਾਰ, 2. ਸੈਨਾ, 3. ਦੇਖ ਕੇ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ, 4. ਸੋਨਾ, 5. ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ

ਸੋਭਾ ਵਰਨਿਲ ਜਾਈ੩੬ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਦੇ ਬਰ ਭੇਟਾ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਸੰਗ ਕਰ ਸੁਖ ਭੇਟਾ॥ ਲਿਖਯੋ ਸੋਕਨਾਮਾ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਦੀਜੀਅਦਰਸ ਦੀਨ ਦੁਖ ਘਾਤੀ॥੩੭॥ ਗਯੋ ਆਗਰੇ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ॥ ਕਿਓ ਸਲਤਨ ਹੁਕਮ ਸੋ ਸਾਦਰ॥ ਮਿਲੇ ਭੇਟ ਲੈ ਸਵਿਚ ਸਯਾਨੇ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੰਗ ਹਰਖਾਨੇ॥੩੮॥

ਸਾਖੀ॥੧੬॥

ਚੌ:॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਏ॥ ਜੰਗ ਅਭੰਗ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਸੁਨਾਏ॥ ਤਯਾਰੀ ਭਈ ਅਏ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਦਿਹਲੀ ਦੇਖਨ ਗੁਰ ਪਿਤ ਥਾਈ॥੧॥ ਦਿਹਲੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਜੁਰ ਆਈ॥ ਉਤਰੇ ਜਮੁਨਾ ਤਟ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਪੁਨ ਦਿਹਲੀ ਦੇਖਨ ਕੇ ਕਾਜਾ॥ ਚਲਨ ਚਹਤ ਸਤਗੁਰੁ ਮਹਾਰਾਜਾ॥੨॥ ਸਿਖਨ ਤਹਿ ਨੌਕਾ[1] ਅਨਵਾਈ॥ ਤਾ ਪਰ ਬੈਠਾਰੇ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਦਿਖਰਾਯੋ ਸਭ ਨਗਰ ਸੁਹਨਾ॥ ਕਾਚੀ ਸਿਖੀ ਸੁ ਮੁਖ ਬਖਾਨਾ॥੩॥ ਡਰ ਬਸਨਹਿ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਏ॥ ਬਾਹਰ ਸੈਰ ਕਹਾਵਤ ਭਏ॥ ਦੂਰ ਬੀਨ ਸੋ ਸਭ ਸਮੁਝਾਯੋ॥ ਮੋਤੀ ਬਾਗ ਆਨ ਉਤਰਾਯੋ॥੪॥ ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਪ੍ਰਭ ਤਹਾਂ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਦਰਸਤ ਸੇਵਤ ਮਿਟਿ ਅਘ ਗਾਜੇ॥ ਬੈਠ ਝਰੋਖ ਗਾਇ ਦਲ ਰਾਏ॥ ਸੋ ਥਲ ਬਿਦਤ ਸੁ ਦਿਹਲੀ ਜਾਏ॥੫॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਸਘੁਜ ਮਿਸਕਾਰੇ ਜਹੀ॥ ਸੋ ਥਲ ਹਮ ਕਹਿ ਦਰਸ ਕਰਾਵੋ॥ ਮਾਥ ਨਿਵਾਇ ਜਨਮ ਸਫਲਾਵੋ॥੬॥ ਗਏ ਰਿਕਾਬ ਗੰਜ ਗੁਰਗਾਈ॥ ਧਰੀ ਭੇਟ ਅਰਦਾਸ ਕਰਾਈ॥ ਧਰਮ ਰਾਖ ਧਰ ਸਿਰ ਧਰ ਦੀਨਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਾਹ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਕਾਹੂ ਨ ਕੀਨਾ॥੭॥ ਕਹ ਤਬਿ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਕਥਾ ਸੁਰਾਈ॥ ਉਪਦੇਸਤ ਸਭ ਸੰਗਤ ਥਾਈ॥ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ ਚਲਨ ਕੀ ਜਬਹੀ॥ ਕਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਲਨ ਪਰ ਤਬਹੀ॥੮॥ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰੀ[2] ਕਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਕਹਹੁ ਇਹਹਿ ਸੇਵਹਿ ਸਿੱਖ ਜਾਲਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੁੰਦਰੀ ਰੁਦਨ ਅਤਿ ਕੀਨੋ॥ ਸੁਤ ਤਨ ਤਜਯੋ ਤੁਮਹੂ ਤਜਦੀਨੋ॥੯॥ ਮਾਂਗ ਮਾਂਗ ਜੋਤਵ ਮਨ ਭਾਵਾ॥ ਕਰਿਹੋ ਸੁਇ ਉਪਾਉ ਜਿਅ ਆਵਾ॥ ਅੰਤ ਸਮਯ ਪਹੁਚਹੁ ਮਮਧਾਮਾ॥ ਕਛੁ ਨ ਕਰਹੁ ਚਿੰਤਾ ਸਤਨਾਮਾ॥੧੦॥ ਜਿਹਿ ਕੂਕਰ ਹੁਕਮੀ ਕਛੁ ਨਾਹੀ॥ ਤਿਹਿ ਪਤਨੀ ਕਿਹਿ ਸੋਚ ਡਰਾਹੀ॥ ਕੈ ਪ੍ਰਭ ਮੋਰ ਪੂਤ ਦੈ ਦੀਜੈ॥ ਕੈ ਅਪਨੇ ਸੰਗ ਰਾਖਨ ਕੀਜੈ॥੧੧॥ ਪਰਮ ਦੁਖਿਤ ਭਈ ਕਹਿ ਅਬਨਾਸੀ॥ ਦੀਓ ਗਯਾਨ ਤਬ ਸਾਰੰਗ ਪਾਨੀ॥ ਜਗਤ ਅਸਤੱਯ ਸੋਚਨ ਜੋਗਾ॥ ਮਰਨ ਧਰਮ ਜਾਨਹੁ ਮ੍ਰਿਤ ਲੋਗਾ॥੧੨॥ ਪਰ ਹਰ ਸੋਚ ਸਕੋਚ ਸਯਾਨੀ॥ ਕਰ ਭਲ ਭਜਨ ਸੁ ਸਤਗੁਰ ਧਯਾਨੀ॥ ਹਾਜਿਰ ਨਾਜਿਰ ਮੋ ਕਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਰਹੁ ਦਿਹਲੀ ਮਹਿ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੧੩॥ ਸੇਵਹਿ ਸਿੱਖ ਸਿੱਖਨੀ ਤੋਹੀ॥ ਕਾਰ ਭੇਟ ਆਵਹਿ ਬਹੁ ਸੋਹੀ॥ ਬਿਨ ਸੁਤ ਧੀਰਜ ਮਾਤਹਿ

1. ਬੇੜੀ, 2. ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ

ਨਾਹੀ॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਹਹਿ ਪਕਰ ਪਗ ਪਾਹੀਂ॥੧੪॥ ਹਯਾ ਰਹਿ ਕਰ ਮੂਹਿਕਾ ਕਰਤ ਬਯਾ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਹੀ ਸੰਗ ਜੁਤ ਲਭਵਤ ਬਯਾ॥ ਰੁਖ ਲਖ ਮਹਾਰਾਜ ਤਬ ਕਹੀ॥ ਇਕ ਸੇਵਕ ਕਰ ਬਾਲਕਲਹੀ॥੧੫॥ ਸ੍ਰੀ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੀ ਅਨੁਹਾਰੀ॥ ਚੱਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਸਭ ਬਿਧਿ ਸੁ ਚਿਤਾਰੀ॥ ਦਤ ਪੁਤਰ ਸੁਇ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਮਾਗਾ॥ ਯਾਹੀ ਸੰਗ ਦੇਹੁ ਪ੍ਰਭ ਭਾਗਾ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਅਸਲ ਨਕਲ ਹੋਤ ਬਰਾਬਰ ਨਾਹਿ॥ ਦੁਖ ਉਪਜੈਗੋ ਯਹਿ ਮੈ ਤਜ ਹਠ ਅਬ ਪ੍ਰਿਅ ਯਾਹਿ॥੧੭॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਹਿਤ ਸੁ ਬਾਲਕਦੀਨਾ॥ ਸੰਗਤ ਕਹਿ ਸੇਵਾ ਬਚਕੀਨਾ॥ ਸੁਭ ਮੰਦਰ ਮਹਿ ਕਰ ਸੁੰਦਰੀ॥ ਰਖਯਕ ਮਾਤਲ ਕਿਅ ਨਰ ਹਰੀ॥੧੮॥ ਦਿਏ ਸਸਤਰ ਪੂਜਨ ਕੇ ਕਾਜਾ॥ ਦਖਿਯਣ ਚਲੇ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜਾ॥ ਜਬ ਪੂਜਨ ਮਹਿ ਕਰਹੂੰ ਧਯਾਨਾ॥ ਦੇਹ ਦਰਸ ਤੋਹਿ ਸੁ ਬਿਧਾਨਾ॥੧੯॥ ਸਹ ਬਹਾਦਰ ਲਿਖਤ ਪਠਾਈ॥ ਦਰਸਨ ਦੇਹੁ ਦਯਾਲ ਮੁਹਿਆਈ॥ ਮੈ ਨ ਆਇ ਸਕ ਡਰਤ ਸਰੈਅਨ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਆਪ ਮਨ ਮਹਿ ਜਨ॥੨੦॥ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ[1] ਰਹਹਿਨ ਦਿਹਲੀ॥ ਚਲੀ ਸੰਗ ਪ੍ਰਭਕੇ ਸੁਖ ਮਹਲੀ॥ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਭੋਜਨ ਨਹਿ ਕਰਿਹੋ॥ ਇਹਾਂ ਰਹੇ ਕਾ ਕਾਜ ਸਵਰਿਹੋ॥੧॥ ਪ੍ਰਭ ਪਗ ਪਨਹੀਂ ਝਾਰਹੁ ਸਵਾਮੀ॥ ਖੈ ਹੋ ਟੂਕ ਸੀਤ ਅਨੁਗਾਮੀ॥ ਸਿਖ ਸੰਗਤ ਅਨੰਤ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗਾ॥ ਕੇਹਾ ਕਸਟ ਪ੍ਰਭ ਮੋਰ ਸੁ ਅੰਗਾ॥੨੨॥ ਆਗਯਾ ਹੋਇਤ ਗਹਿ ਕਰਵਾਰਾ॥ ਲਰਹੁ ਕਰਹੁ ਸਤ੍ਰਨ ਜਰ ਛਾਰਾ॥ ਆਇਸ ਹੋਇ ਸਾਂਗ ਕਰ ਧਾਰੀ॥ ਰਹਹੁ ਸੰਗ ਭਾਗੋ ਸੁਖਕਾਰੀ॥੨੩॥ ਸੰਗਤ ਜਨ ਪ੍ਰਭ ਨਾਹਿ ਨ ਕੀਜੈ॥ ਇਤੋ ਬਰਦ ਬਰਦਾਨ ਸੁ ਦੀਜੈ॥ ਕਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਗੰਜ ਰਿਕਾਬ ਸਮਾਧ ਬਿਸਾਲਾ॥੨੪॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਅਗ੍ਰ ਗੁਰ ਗਏ॥ ਸਭ ਕੇ ਸਫਲ ਮਨੋਰਥ ਭਏ॥ ਸਾਥ ਚਲੀ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ॥ ਰਹੀ ਸਹਰ ਸੁੰਦਰੀ ਸੁ ਦੇਵੀ॥੨੫॥

ਸਾਖੀ॥੧੭॥

ਚੌ:॥ ਜਾਤ ਜਾਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਵਾਮੀ॥ ਪੰਚ ਕੋਸ ਮਥਰਾ ਲਖ ਜਾਨੀ॥ ਡੇਰਾ ਕਰ ਸੁਭ ਸਮਯ ਬਿਤਾਏ॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਪੁਨ ਮਥੁਰਾ ਆਏ॥੧॥ ਉਤਰੇ ਸੂਰਜ ਕੁੰਡਹਿ ਜਾਈ॥ ਕਰੁਨਾ ਸਿੰਧੁ ਭਕਤ ਪਬਰਾਈ॥ ਨਿਰਖੀ ਪੁਰੀ ਸਕਲ ਸੁਖਦਾਨੀ॥ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕੇਲ ਬਲ ਜੁਧ ਜਵਾਨੀ॥੨॥ਚੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸਨਾ ਅਵਤਾਰ ਕੇ ਪਢਹਿ ਸਵੈਯ ਆਪ॥ ਦਰਸਾਵਹਿ ਸਭ ਸੇਵਕਨ ਕ੍ਰਿਸਨ ਕੇਲਿ ਬਲ ਥਾਪ॥੩॥ ਬਾਂਦਰ ਕੇਸ ਮੂਹ ਬਹੁ ਆਏ॥ ਇਕ ਸਿਖ ਕੀ ਲੇ ਸਿਪਰ ਸਿਧਾਏ॥ ਮਾਰਤ ਤੁਪਕ ਤਾਹਿ ਪ੍ਰਭ ਬਰਜਾ॥ ਏ ਤੀਰਥ ਬਾਸੀ ਕਤ ਤਰਜਾ॥੪॥ ਦਿਯ ਪਕਵਾਨ ਬਾਨਰਤ ਗਰੁ ਬਰ॥ ਭਏ ਪ੍ਰਸਨ ਸਿਪਰ

1. ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਾਂ

ਤਯਾਗੀ ਧਰ॥ ਦਿਓ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਇਕ ਤਹਾਂ॥ ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲਿਖ ਕਰ ਸੁਖ ਮਹਾਂ॥੫॥ ਗੋਕਲ ਨੰਦ ਗਾਮ ਬਰਸਾਨਾ॥ ਨਿਰਖਿ ਗੁਰ ਬਰੇ ਧਨ ਅਤਿ ਹਿਤ ਮਾਨਾ॥ ਜਹ ਪੂਤਨਾ[1] ਪ੍ਰਾਨ ਬਿਨਕਰੀ॥ ਤ੍ਰਿਨਾਵਰਤ ਮਾਰਯੋ ਨਰ ਹਰੀ॥੬॥ ਕਸਟਾ ਸੁਰ ਸੁਬ ਕਾ ਸੁਰ ਅਘਾ ਸੁਰ॥ ਨਿਰਖਯੋ ਮਾਰਨ ਥਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਗੁਰੂ॥ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਸੁਭ ਕਾਨ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਕੇਲ ਕਤੂੰਹਲ ਕੁੰਜ ਸੁ ਚਾਰਾ॥੭॥ ਜਹ ਬਛਰੇ ਬਿਧਿ ਅਘ ਚੁਰਾਏ॥ ਕੁੰਜ ਗਰੀ ਗੋਪੀ ਤਟ ਆਏ॥ ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਬਿਲੋਕਯੋ ਜਾਈ॥ ਚੀਰ ਹਰਨ ਲੀਲਾ ਰਸਦਾਈ॥੧੮॥ ਗੋਬਰਦਨ ਨਿਰਖਯੋ ਸੁਖਸਾਲਾ॥ ਸੁਪਤਿ ਉਰ ਕਰ ਕੁਮਤਿ ਪ੍ਰਹਾਨਾ॥ ਖੁਨ ਮਥੁ ਰਾਧੁ ਬੀਆਹਤ ਤੇਰਾ॥ ਕੁਬਰੀ ਕੇਲ ਭੂੰਗ ਧਨ ਹੇਰਾ॥੯॥ ਕੰਸ ਦਮਦਮ ਬਹੁਰ ਨਿਹਾਰਾ॥ ਮਿਲ ਚੰਡੂਰ ਮੁਸਟ ਜਹ ਮਾਰਾ॥ ਕਿਅ ਬਿਸਰਾਤ ਘਾਟਿ ਇਸਨਾਨਾ॥ ਦਿਓ ਦਿਜਨ ਕਹਿ ਬਿਧਿਵਤ ਦਾਨਾ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੧੮॥

ਚੌ:॥ ਆਗੇ ਚਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਘਟ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ ਲਗੀ ਪ੍ਰਿਆ ਸਰਾਏ ਜਲ ਨੇਰੀ॥ ਇਕ ਬਿਧਵਾ ਦਿਜਨੀ ਸੁਚਿ ਹੇਰੀ॥ ਤਾਕੇ ਘਰ ਤੇ ਲੈ ਜਲ ਆਏ॥ ਪੂਛਤ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨ ਗਿਰਾਏ॥ ਕਹੀ ਕਿ ਜਾਕੇ ਬਾਲਕ ਹੋਈ॥ ਸੋ ਗ੍ਰਹ ਪਵਿਤ ਲਯਾਉ ਜਲ ਸੋਈ॥੨॥ਦੋ:॥ ਸਾਧੂ ਏਕਾ ਕੀ ਮੁਲਾ ਸੁਧ ਦੇਹ ਮਨ ਸੁਧਨ॥ ਗਿਰਹੀ ਬਹੁਤੇ ਸੁਧ ਨਰ ਚਿਤ ਮਨ ਅਰੁ ਬੁਧ॥੩॥ਚੌ:॥ ਦੂਸਰੇ ਜਲ ਮੰਗਾਇ ਕਿਅਪਾਨਾ॥ ਚਲੇ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਜਾਤ ਜਾਤ ਆਗਰੇ ਕਿਨਾਰੇ॥ ਚਤਰਕੋਸ ਉਤਰੇ ਗੁਰ ਭਾਰੇ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੧੯॥

ਚੌ:॥ ਅਕਬਰ ਸਾਹ ਭ੍ਰਾਤ ਹਿਤਸਾਨਾ॥ ਬਸਤ ਨਥਾਬ ਜੁਹੇ ਖਾਨ ਖਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਸੁਨੀ ਕਿ ਸਤਗੁਰੂ ਆਏ॥ ਪੁਲਕਯੋ ਮਨਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪਾਏ॥੧॥ ਡੇਹਰੀ ਬਾਗ ਕਰਾਯੋ ਡੇਰਾ॥ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰ ਸਵਕਾਸ ਸਹੇਰਾ॥ ਮਿਲਯੋ ਭੇਟ ਲੈ ਕਰ ਅਗਵਾਈ॥ ਸਤਕਾਰਯੋ ਸਤਗੁਰ ਰਾਈ॥੨॥ ਕੁਸਲ ਪੂਛਿ ਤਬ ਕਹਿ ਖਾਨ ਖਾਨਾ॥ ਰੋਗ ਗ੍ਰਸਿਤ ਤਨ ਦੁਖਿਤ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਛੂਟਹਿ ਰੋਗ ਸੁ ਕਹਿਅ ਉਪਵਾ॥ ਸੁਨ ਰਾਉਰ ਪਗ ਜਾਚਨ ਆਵਨ॥੩॥ ਕਰ ਖੈਰਾਤ ਛੂਟੇਹਿ ਤਨ ਰੋਗੁ॥ ਸੁ ਕਹਿਅ ਉਪਵਾ॥ ਸੁਨ ਰਾਉਰ ਪਗ ਜਾਚਨ ਆਵਨ॥੩॥ ਕਰ ਖੈਰਾਤ ਛੂਟੇਹਿ ਤਨ ਰੋਗੁ॥ ਮਮ ਦਰਸਨ ਸਫਲ ਛੂਟਿਸ ਸੋਗੁ॥੪॥ ਗੁਰ ਬਾਕ॥ ਸਾਧ ਸਾਧ ਸਾਧੂ ਖਾਨ ਖਾਨਾ॥ ਤੇਰੇ ਖਾਨੇ ਬਿਖੈ ਬੁਤਾਨਾ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕੈ ਤਾਕੋ ਕਲਯਾਨਾ॥ ਉਤਰੇ ਆਨ ਨਾਥ ਭਗਵਾਨਾ॥੫॥

1. ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਾਈ

ਸਾਖੀ॥੨੦॥

ਚੌ:॥ ਸੁਨੀ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਨੇ ਸਤਗੁਰ ਆਗਮ ਬਾਤ॥ ਬੁਲਵਾਯੁ ਉਪਰਾਉ ਪਠ ਅਧਿਕ ਆਜਜੀ ਖਯਾਤ॥੧॥ਚੌ:॥ ਤਿਨ ਤਬ ਆਇ ਕਹੀ ਕਰਣਾ ਕਰ॥ ਦਰਸਨ ਦੀਜੈ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ॥ ਸਭ ਸਮਾਨ ਸਜ ਜੋਹਤ ਮਗ ਬਰ॥ ਕਿਰਤਾਰਥ ਕਰ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਰ॥੨॥ ਸੁਨ ਸੇਵਕ ਕੀ ਬਿਨਤੀ ਚਲੇ॥ ਬਾਵਨ ਇਵ ਬਲ ਦਵਾਰੇ ਭਲੇ॥ ਸੁਨ ਆਗਮ ਪਗ ਪਯਾਦੇ ਧਾਯੋ॥ ਕਦਮ ਬੋਧ ਕਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਯੋ॥੩॥ ਨਿਜ ਅਸਤਾਨ ਗੁਰਹਿ ਲੈ ਆਯੋ॥ ਸਭ ਦੁਰਗੰਧਨ ਦੂਰ ਦੁਰਾਯੋ॥ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਚੌਕੀ ਮੰਗਵਾਈ॥ ਤਤਪਰ ਬਰ ਗਾਦੀ ਸਜਵਾਈ॥੪॥ ਪਧਰਾਏ ਪ੍ਰਭ ਪਰਾ ਤਬ ਤਾਪੇ॥ ਕਲਗੀ ਝੂਲਤ ਸੀਸ ਗੁਰਜਾਪੇ॥ ਸੀਸ ਮਹਿਲਹਿ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਬਿੰਬੁ॥ ਨਿਰਖ ਸਾਹ ਆਨੰਦ ਅਵਲੰਬੁ॥੫॥ ਇਕ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗਾ॥ ਅਮਰ ਸੰਗ ਸਭ ਦਵਾਰੇ ਚੰਗਾ॥ ਆਜਮ ਸਾਹ ਜੋਨ ਸਰ ਹਨਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਤਰਕਸ ਮਹਿ ਲਖ ਸਰਬਨਾ॥੬॥ ਤਿਹਿ ਦਿਖਾਇ ਭਲ ਭਾਤ ਪਿਲਾਯੋ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਨਿਸਚਯ ਆਯੋ॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਚ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਈ॥ ਨਾਥ ਕਿਰਪਾ ਪਾਤਸਾਹਤ ਪਾਈ॥ ੭॥ ਚਹਹੁ ਸੁ ਕਰਹੁ ਮੁਰੀਦ ਪਛਨਾਹੁ॥ ਅਪਨ ਦਿਓ ਜਾਨ ਅਘਹ ਲੋਹੁ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਬਹੁ ਆਸਿਖ ਦੀਨੀ॥ ਤਿਨ ਭੇਟਾ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੀ ਕੀਨੀ॥੮॥ ਬਿਨਯ ਕਰੀ ਆਯੋ ਚੌਮਾਸਾ॥ ਇਹਹਿ ਰਹੀਐ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਤਾਕੀ ਬਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮਾਨੀ॥ ਉਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸਰਧੁਨ ਪਾਨੀ॥੯॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸਭ ਭੇਟ ਉਠਾਈ॥ ਉਤਰੇ ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਅਸਵ ਬਸਤ੍ਰ ਬਹੁ ਮੋਲ ਰਤਨ ਬਰ॥ ਧੁਕ ਧੁਕੀ ਲਗੀ ਸਸਤ੍ਰ ਜੁ ਹਿਤਕਰ॥੧੦॥ ਪਾਤਸਾਹ ਕੀ ਭੇਟਾ ਦਈ॥ ਸੋ ਸਤਗੁਰ ਨੇ ਪਾਵਨ ਕਈ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਗੁਰ ਆਗਮ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਮਿਲਹਿਆਨ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਧਾਰੀ॥੧੧॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਭੇਟ ਚਢਾਵੈ॥ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਦੇਵ ਰਿਝਾਵੈ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਕਰਯੋ ਪ੍ਰਸਨ ਗੁਰ ਆਗੇ। ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਚਨ ਸੁਨਤ ਮਨ ਠਾਗੇ॥੧੨॥ ਮੈ ਨ ਗਨੇਸਹਿ[1] ਪ੍ਰਥਮ ਮਨਾਉ॥ ਕਿਸਨ ਬਿਸਨ[2] ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਧਯਾਊ॥ ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਏ ਪ੍ਰਭ ਮਤ ਮਾਹੀ॥ ਕਤਨਿਦੇਸ ਸੰਕਾ ਚਿਤਯਾਹੀ॥੧੩॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਬਿਹਸਿ ਕਹੀ ਸੁਨ ਰਾਜਾ॥ ਏ ਬਿਭੂਤਿ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਭ੍ਰਾਜਾ॥ ਸਰਬ ਬਿਭੂਤਿ ਸੁਪਤਿ ਜਗ ਜੋਈ॥ ਤਾਸ ਉਪਾਸਨਾ ਹਮਰੀ ਸੋਈ॥੧੪॥ ਤਬਤਿਨ ਕਹੀ ਕਿ ਜੇ ਸੁ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਇਨ ਹੀ ਕਹਿ ਬਿਭੂਤਿ ਪਤਿ ਮਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਿ ਇਸਟ ਪ੍ਰਸੰਸਾ॥ ਸੋਊ ਸਤਯਨ ਮਿਥਯਾ ਅੰਸਾ॥ ਯਾ ਮੈ ਗੀਤਾ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਆਦਿ ਤਮਾਹਿ ਬਿਸਨ ਮੁਹਿ ਜਾਨਾ॥੧੬॥ ਸਸਤਰ ਭ੍ਰਿਤਨ ਮਹਿਰਾਮ ਮਹਾਨਾ॥ ਜਦਨ ਮਾਹਿ ਬਸੁ ਦੇਵ ਬਖਾਨਾ॥ ਯਾ ਮੈ ਮਤਿ

1. ਸ੍ਰੀ ਗਨੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ, 2. ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ

ਅਨੰਤ ਬਿਸਤਾਰਾ॥ ਇਸਟ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੨੧॥

ਲਲਿਤ ਪਦ॥ ਨੌ ਨਿਧਿ ਭੰਡਾਰੀ ਇਕ ਖਤੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਲੈਕਰ ਸੰਗ ਸੰਗਤਹਿ ਸਨ ਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਪਦ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ॥ ਧਰ ਭੇਟਾ ਦੁਖ ਮੇਟਾ ਸਗਰਾ ਸੰਕਾ ਪੁਨ ਨਿਜਕੀਨੀ॥ ਆਗਯ ਲੈ ਕਰ ਮਹਾਰਾਜਸੋਂ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਦੀਨੀ॥੧॥ ਕੇਸਾ ਧਾਰੀ ਪੰਥ ਕਿਓ ਪ੍ਰਭੂ ਸੋ ਨ ਸੁਨਯੋ ਲਿਖਿ ਨਾਹੀ॥ ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਪੰਥ ਦੋਊ ਜਗ ਮੋ ਮੂੰਡਿਤ ਦੀਖਤ ਆਹੀ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਦੋਊ ਆਗੇ ਧਾਰਤ ਕੇਸ ਮਹਾਨਾ॥ ਇਬਰਾਹੀਮ ਪਕੰਬਰ ਕੀਨੀ ਸੁਨਤ ਸੁਨਹੁ ਜਿਆਨਾ॥੪॥ ਇਕ ਨਾਰੀ ਸਨ ਹੋ ਕਰਾਰ ਜਬ ਦੂਸਰ ਬਯਾਹ ਕਰੋਗੇ॥ ਤਬ ਪਾਤਕੀ ਹੋਇ ਹੋ ਭਾਰੀ ਨਿਜ ਤਨ ਨਾਸ ਧਰੋਗੇ।੫॥ ਤਾ ਨੇ ਤੀਅ ਦੂਸਰੀ ਬਯਾਹੀ ਤਬ ਤਿਨ ਯਾਦ ਕਰਾਈ॥ ਜੋ ਜੋ ਅੰਗ ਪੁਰਸ ਤਿਅ ਸੰਗ ਸੁਨਤ ਤਹਾ ਕਰਾਈ॥੬॥ ਸਿਸਨ ਕਾਟ ਲਬ ਰੋਮ ਉਤਾਰੇ ਕੇਸਨ ਜੂਰਾ ਕਾਟਾ॥ ਬਗਲ ਕਾਟ ਸੀ ਨਾਹੂੰ ਕਾਟਾ ਬਸਤਰ ਐਸ ਤਬ ਛਾਟਾ॥੭॥ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ ਜੁਧ ਬਿਤੇ ਪਰ ਜਬ ਹਮਨੈ ਪਹ ਆਏ॥ ਯਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਹੁ ਸੇਨ ਸਰਦਾਰ ਕਸੂਰ ਪਠਾਏ॥੮॥ ਭੇਜਯੋ ਖਤ ਉਰ ਕਪਟ ਧਾਰ ਕਰਉਪਰ ਮੇਲ ਲਖਾਯੋ॥ ਤਬ ਹਮ ਕਹੀ ਕਿ ਕਰਨ ਵਕਾਲਤ ਕਹੁ ਜੋ ਜਿਅ ਮਹਿ ਆਯੋ॥੯॥ ਰਾਖਨ ਕੇਸ ਪ੍ਰਮਾਨਨ ਕੋਈ ਧਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਰਾਈ॥ ਹਮ ਹੂੰ ਇਬਰਾਹੀਮ ਖਲੀਲਕੀ ਸਗਰੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥੧੦॥ ਹਿੰਦਨ ਮਾਹਿ ਨੰਦ ਰਾਜਾ ਨੈ ਦਿਜ ਗਨ ਮੂੰਡ ਮੁਡਾਏ॥ ਛਾਪ ਸੂਦਰ ਕੀਕੈ ਜਗ ਭੀਤਰ ਆਪਨ ਰਹ ਦਿਖਾਏ॥੧੧॥ ਪਰਸ ਰਾਮ ਛਤ੍ਰਿਨ ਕੇ ਜੂਰੇ ਨਿਜ ਬਲ ਕਾਟਨ ਕੀਨੇ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਰੀਤ ਪ੍ਰਚੁਰਿ ਜਗ ਭੀਤਰ ਸਤਯ ਅਸਤਯਨ ਚੀਨੇ॥੧੨॥ ਭੇਣ ਚਾਲ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਸਤਯ ਅਸਤਯ ਨ ਜਾਨ॥ ਏਕ ਕਰਤ ਲਖ ਸਭ ਕਰਹਿ ਨੌ ਨਿਧਿ ਉਰ ਅਨੁਮਾਨ॥੧੩॥ਚੋ॥ ਨੌ ਨਿਧਿ ਪਰਾ ਚਰਨ ਪਰ ਧਾਈ॥ ਜਨੁ ਨੌ ਨਿਧਿ ਸੁ ਰੰਕ ਘਰ ਪਾਈ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸੰਗਤ ਆਵਨ ਲਾਗੀ॥ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੇ ਉਰ ਅਨੁਰਾਗੀ॥੧੪॥

ਸਾਖੀ॥੨੨॥

ਰੇਖਤਾ ਛੰਦ—ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਾਨ ਮਾਨਾ ਸੁਨਬਾ ਬਖਾਨ ਖਾਨਾ ਬਿਨਤੀ ਬਹੁਤ ਬਖਾਨਾ ਨਿਜ ਬਾਗ ਮੈ ਲਿਆਯੋ॥ ਭੇਟਾ ਧਰੀ ਅਗਾਰੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਸੁਭਾਰੀ ਹਿਯ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਸੰਵਾਰੀ ਆਪਨ ਭਲਾ ਕਰਾਯੋ॥ ਬਰਖੇ ਬਿਅੰਤ ਪਾਨੀ ਰੁਤ ਪ੍ਰਾਵਿਟੈ ਪਛਾਨੀ ਦਾਦਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸੁਜਾਨ ਭਾਯੋ॥ ਤਹ ਇਕ ਸਿਰੰਦ ਸੈਯਦ ਉਰਮਾਨ ਧਾਰਜੈ ਯਦ ਪੂਛਯੋ ਸੁ ਪ੍ਰਸਨ ਭੇਯ ਦਉਤਰ ਗੁਰੂ ਸੁਨਾਯੋ॥੧॥ ਦਿਖੰਰਾਇਏ ਅਪਾਨੀ ਜੋ ਕਰਾਮਾਤ

ਮਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਹੀ ਸੁਬਾਨੀ ਸੋ ਸਾਹ ਹੈ ਬਹਾਦਰ॥ ਕੁਰ ਰਾਜ ਰੰਕ ਦੇਈ ਰੰਕ ਸੁ ਭੂਪ ਭੇਈ ਹੈ ਚਕਰ ਬਰਤਿ ਸੇਈ ਕਹੈਗੋ ਸੁ ਸਾਦਰ॥ ਬਲਯੋ ਕਿ ਨਿਜ ਦਿਖਾਓ ਜੋ ਜਗਤ ਮੈ ਲਖਾਯੋ ਧਨ ਜੇਬ ਤੇ ਖਿਪਾਯੋ ਯਾ ਕਰਾਮਾਤ ਕਾਦਰ॥ ਤਿਨ ਕਹੀ ਮੈਂ ਨ ਮਾਨੀ ਤਬ ਤੇਗ ਕਾਢ ਪਾਨੀ ਕਟ ਸੀਸ ਦੇਹੁ ਮਾਨੀ ਯਹ ਦੂਸਰੀ ਸੁ ਹਾਦਰ॥੨॥ ਜਿਹਿ ਦੇਗ ਤੇਗ ਹੋਈ ਤਹ ਕਰਾਮਾਤ ਜੋਈ ਮਨ ਕਪਟ ਧਾਰ ਸੋਈ ਬੋਲੰਤ ਬੈਨ ਪੈਨਾ॥ ਭਾਜਯੋ ਤਬੈ ਸਿਰੰਦੀ[1] ਜਿਹ ਜੀਅ ਚਾਹ ਮੰਦੀ ਕਾਇਕਰ ਪੂਤਰੀ ਦੀਮਲਿ ਮੂਲ ਮਾਨ ਰੈਨਾ॥ ਜਿਹ ਨਾਮ ਲੈਤ ਜਮ ਕਾਨਹਿ ਰਹਤ ਮੋਹ ਭ੍ਰਮਕਾ ਛੂਟਤ ਕਲੇਸ ਰਾਮਕਾਊਪ ਜੰਤ ਸਤ ਐਨਾ॥੩॥

ਸਾਖੀ॥੨੩॥

ਚੌ:॥ ਇਕ ਪਠਾਨ ਕਾਜੀ ਪੈ ਗਯੋ॥ ਨਹਿ ਮੇਰੋ ਧਨ ਸਤਗੁਰੁ ਦਯੋ॥ ਕਾਜੀ ਲਿਖ ਇਲਾਮ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋ ਫਾਰਿ ਗਿਰਾਯੋ॥੧॥ ਕਹੀ ਕਹਹੁ ਕਾਜਿਹ ਅਸਬਾਨੀ॥ ਮਾਖੀ ਕਰਮ ਕਰੁ ਸਭ ਜਾਨੀ॥ ਛੂਹਤ ਮਲਿਨ ਪੁਨ ਪਰ ਸੰਤ ਅੰਗਾ॥ ਲਿਖੇ ਇਲਾਮ ਤਿਨਹੁ ਪਰਚੰਗਾ[2]॥੨॥ ਕਾਜੀ ਕਹਾ ਸਾਹ ਢਿਗ ਜਾਈ॥ ਹਜਰਤ ਗੁਰੁ ਨਹਿੰ ਸਰਾ ਮਨਾਈ॥ ਫਾਰ ਇਲਾਮ ਕਹਯੋ ਕਟ ਬਚਨਾ॥ ਦੰਡਨੀਯ ਯਹ ਜਾਨਹੁ ਜਚਨਾ॥੩॥ ਸੁਨਤਰ ਕਾਜ਼ੀ ਕਰਯੋ ਤਗੀਰਾ॥ ਅਰੇ ਗੁਰੂ ਪੀਰਨ ਸਿਰ ਪੀਰਾ॥ ਤਾਂਪੈ ਲਿਖ ਇਲਾਮ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਜਿਹ ਪਗ ਚੁੰਮਨ ਧਰਮ ਸੁਹਾਯੋ॥੪॥

ਸਾਖੀ॥੨੪॥

ਲਲ਼ਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥—ਕਬਹੁਕ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸੁਨ ਆਗਮਸਾਹ ਸੰਗ ਮਿਤਰਾਈ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸਵਾਈ ਸੰਗ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਈ॥ ਏਕ ਮਾਹਿ ਦਵੈ ਲਾਭ ਜਾਨ ਜਿਅ ਨਗਰ ਆਗਰੇ ਆਏ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਕੌ ਦਈ ਨਜਰ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਦਰਸਾਏ॥੧॥ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਾਹਿ ਤਬ ਰਾਜੇ ਦਰਸਹਿ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਹਿੰਦ ਰਖਵਾਲਾ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਛਪਾਲਾ॥੨॥ ਦਵੈ ਘੋਰੇ ਅਰੁ ਧਨੁ ਦੈ ਭੇਟਾ ਧਨਖਹੁ ਦਵੈ ਸੁ ਜਥਾਏ॥ ਕਰ ਸਤਕਾਰ ਨਿਕਟ ਪਦ ਪੰਕਜ ਰਾਜਹਿ ਪ੍ਰਭੂ ਬੈਠਾਏ॥੩॥ ਮਹਾ ਰਸਿਕ ਅਰ ਸੂਰ ਸਿਰੋਮਨ ਸ੍ਰੀ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸਵਾਈ॥ ਪੂਛ ਕੁਸਲ[3] ਸਭ ਧਰਮ ਬਾਰਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਬਰ ਪੁਨ ਗਾਈ॥੪॥ ਸੈਨ ਕੋਸ ਮਹਿ ਸਵਸਤ ਤਿਹਾਰੇ ਕਹਹੁ ਕਿਤੀ ਤੁਮਧਾਰੋ॥ ਦੇਗ ਤੇਗ ਕੀ ਸਰਬ ਬਾਰਤਾ ਅਪਨੀ ਆਪ ਉਚਾਰੋ॥੫॥ ਜੈ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਦੀਨ ਸੁਖ ਭੰਜਨ ਹਮਦੋਊਨ ਕੇ ਨੇਰੇ॥ ਢਾਈ ਲਾਖ ਅਹਹਿ ਪ੍ਰਭ ਘੋਰੇ ਸੈਨਾ ਕੋ ਸਬ ਤੇਰੇ॥੬॥ ਦੇਗ ਤੇਗ ਸਭ ਚਲਤ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਕਮੀ ਨ ਕਾਹੂ ਭਾਂਤਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬੰਸ ਹੂੰ ਉਤਮ ਉਤਕ

---

1. ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਵਾਸੀ, 2. ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ, 3. ਰਾਜੀ ਖੁਸ਼ੀ

ਕਾਰਜ ਖਯਾਤਾ॥੭॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਰਬ ਬਿਧਿ ਨੀਕੇ ਫੀਕੇ ਏਕਹਿ ਕਾਮਾ॥ ਗਊ ਕਸਾਈ ਕੇ ਕਰ ਦੇਵਹੁ ਸੁਨ ਸਕੁਚੇ ਨ੍ਰਿਪਮਾਨਾ॥੮॥ ਮਹਾਰਾਜ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਸ ਭਾਖਹਿ ਹਮਰੇ ਦੇਸ ਮਝਾਰੀ॥ ਗਊ ਬੁਰਾ ਕੋਊ ਕਹਨਨ ਪਾਵਤ ਕਰਨਤੁਕ ਛਿਨ ਬਿਚਾਰੀ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਦੇਹੁ ਤੁਰਕਨ[1] ਕਹਿ ਕੰਨਯਾ[2] ਆਪਨ ਰਾਜਾ॥ ਪੁਨ ਰਾਠੇ ਰਠੌਰ ਕਾਹੁ ਕਛ ਵਾਹੇ ਕਰਨ ਤਨ ਲਾਜਾ॥੧੦॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਮਾਥ ਨਿਵਾਯੋ ਆਗੇ ਹੋਇ ਨ ਐਸੋ॥ ਚਰਨ ਸਪਥ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਕੀਨੀ ਯਾ ਆਪ ਛਮਹੁ ਸੁ ਜੈਸੋ॥੧੧॥ ਮਹਾਰਾਜ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜਬ ਮਹਾਬੀਰ ਰਣੀਧੀਰੇ॥ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਮਾਲਿਕ ਖਾਲਕ ਸਗਲ ਜਗਤ ਹਰ ਪੀਰੇ॥੧੨॥ ਨ੍ਰਿਪ ਪੀਰਾ ਪਛਾਨ ਕਰ ਜੀ ਮੈ ਆਪ ਕਿਲੇ ਮਹਿ ਆਏ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਬਰ ਬਾਵਨ ਪਾਵਨ ਸਤਗੁਰੁ ਕਾਢੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਢਾਏ॥੧੩॥ ਸਦਾ ਸੇਵਕਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭ ਦਾਯਾ ਰਾਖਤ ਰਾਖਹੁ ਸਵਾਮੀ॥ ਮਹਾਘੋਰ ਆਪ ਤੇ ਪ੍ਰਭ ਕਾਢਹੁ ਰਾਖਹੁ ਧਰਮ ਮੁਦਾਈ॥੧੪॥ ਲਾਖਨ ਘੋਰੇ ਅਸਵ ਦੇਸ ਸਭ ਸੂਰਬੀਰਤਾ ਜੇਤੀ॥ ਇਨਕੇ ਤੇਜ ਅਗ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਹਮਰੀ ਰਹਤ ਨ ਤੇਤੀ॥੧੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਰਹੁ ਮਤ ਚਿੰਤਾ ਮੂਰਖ ਮਹਾ ਕੁਪਤਾ॥ ਮਰਯੋ ਅਧਰਮ ਰੂਪ ਨਿਰਲਜ ਅਤਿ ਤੁਰਕਨ ਕੂਰ ਚਕਤਾ॥੧੬॥ ਅਬ ਸਭ ਆਰਜ ਧਰਮ ਪ੍ਰਪਲਿਹੈ ਚਲਿ ਹੈ ਛਲਨ ਹਿਆਨਾ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਬਕਸਿਸ ਕਰੀ ਸਸਤਰ ਕੀ ਸਿਪਰ ਖੜਗ ਸੁਖਸਾਨਾ॥੧੭॥ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤਿਤੋ ਪੈਰਾਜਨ ਜੈ ਸਿੰਘ ਸੂਰਾ॥ ਰਾਖਹੁ ਧਰਮ ਬਢਹਿ ਧਨ ਸੰਪਤ ਹੋਇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਾ॥੧੮॥

ਸਾਖੀ॥੨੫॥

ਕਬਹ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਆਪ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇ ਦਰਸਨ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਫਾਰਸੀ ਤਾਜੀਮ ਪਿਰਾਨੈ ਬੈਠਾਯੋ ਫਰਸ ਸੁਹਾਯੋ॥੧॥ ਤਥਾ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਜੜੀਏ ਕੀ ਕਨਯਾ ਦਰਸਨ ਆਈ॥ ਮਾਨਹੁ ਆਪ ਕਾਮ ਕੀ ਨਾਰੀ ਸਜ ਸਿੰਗਾਰ ਸਮੁਹਾਈ॥੨॥ ਨਿਰਖਿ ਸਾਹ ਤਿਲ ਰੂਪ ਮਨੋਹਰ ਬਿਕਲੇ ਦਿਯ ਭੈ ਭਾਰੀ॥ ਉਸਕਤ ਨਿਰਖਤ ਨਿਹੁਰਤਊ ਚਕਤ ਡਰਤ ਲਜਿਤ ਚਿਤ ਧਾਰੀ॥੩॥ ਊਪਰ ਤੇ ਬੋਲਯੋ ਗੁਰੁ ਬਰ ਤੇ ਕਰਤ ਗਯਾਨ ਕੀ ਬਾਨੀ॥ ਉਨ ਮੁਨਾਤ ਮੁਸਕਾਤ ਚਿਤਤ ਚਿਤਹਰਖਿਤ ਮਤ ਅਭਿਮਾਨੀ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਰਖਿ ਪਰਖਿਤ ਬਮਨ ਕੀ ਮੋਹਿਤ ਭਇ ਲਖ ਨਾਰੀ॥ ਤੈਂ ਹਮ ਤੇਰੇ ਪਾਸ ਭੇ ਜਿਹੈ ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਧਾਰੀ॥੫॥ ਬੋਲਯੋ ਮਹਾਰਾਜ ਹਮਰੇ ਮਤ ਬਿਨਕਲ ਮਾਗਤਿ ਨਾਹੀ॥ ਕਲਮਾ ਕਰਤ ਸੁਰਖਯਾ ਨਰਕੀ ਦਿਨ ਸੁਨਯਾਊ ਕੇ ਤਾਹੀ॥੬॥ ਬਿਨ ਕਲਮੇ ਕਲਮੇ ਜੇ ਤੇ ਨਰ ਦੋਖਜ ਮਾਹਿ ਸੁ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਭਿਸਤ[3] ਜਾਨਕੀ ਸਿਸਤ ਸੁ ਕਲਮਾ ਸੋਈ ਖੁਦਾਕਹਿ

1. ਮੁਗਲਾਂ ਨੂੰ
2. ਲੜਕੀਆਂ
3. ਸਵਰਨ

ਪੈਹੈਂ॥੭॥ ਕਰਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਹੀ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਜੋ ਜਸ ਕਰਾਇ ਸੁ ਪਾਵੈ॥ ਕੇਵਲ ਕਲਮ ਰਖਯਕ ਨਾਹੀ ਯਹ ਬਿਧਿ ਸੰਤ ਬਤਾਵੈ॥੮॥ ਏਕ ਰਜਤਪਨ ਖੋਟੋ ਦੈਕਰ ਪਰਯੋ ਬਜਾਰ ਮਝਾਰੀ॥ ਜਾਪਰ ਕਲਮਾ ਲਿਖਯੋਨ ਦੀਨੋ ਕਾਹੂੰ ਨੈ ਤਬ ਤਯਾਰੀ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਰਾਜ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਦਵੈ ਕਰੀ ਕੋ ਬਨਿਆ॥ ਕਲਮਾ ਅਦਬ ਨ ਕੀਨੋ ਧਨ ਸੁ ਦੂਬਯ ਕੋ ਧਨਿਆ॥੧੦॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕੀ ਸੁ ਸਭਾ ਮੈ ਜਬ ਹੀ ਨਯਾਉ ਹੋਇਗੋ ਜਾਨੋ॥ ਕੇਵਲ ਕਲਮੇ¹ ਪਰ ਨ ਬਨੈਗੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਥਿਰਾਨੋ॥੧੧॥ ਸਹੀ ਸਹੀ ਕਹਿ ਸਾਹ ਸਿਧਾਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪਗ ਲਪਟਾਈ॥ ਤਬ ਕਨਯ ਕਰ ਜੋਰਤ ਬੋਲੀ ਮੇਰੀ ਕਾ ਗਤਿ ਆਈ॥੧੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਧਰਮਤਵ ਰਾਖਹੁ ਮੁਤ ਕਰਸੋ ਕਸਯਾਨੀ॥ ਸਾਂਝ ਸਮੈ ਦਵੈ ਸਿੰਘ ਸੰਗ ਜਾਨਿ ਰਖ ਖੇਲ ਅਸਮਾਨੀਨ॥੧੩॥ ਦਵੈ ਸਿੰਘਨ ਮਧ ਗਈ ਰੈਨ ਮਹਿ ਜਹਿ ਅਵਲੋਕ ਤਰਾਜਾ॥ ਨਿਰਖਯੋ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਨਾਰਿ ਹਿਨਾਹਰ ਰੂਪ ਦਰਾਜਾ॥੧੪॥ ਦੋਨਾ ਹਰ ਗਹਿ ਕਰ ਕਾਨਨ ਤੇ ਨਾਰੀ ਆਵਤ ਹੇਰੀ॥ ਡਰਤ ਸਾਹ ਬਸ ਬਸ ਸੁਪ ਧਾਰਹੁ ਬੋਲਯੋ ਦੁਰਯੋ ਅੰਧੇਰੀ॥੧੫॥ ਸਤ ਰਾਖਯੋ ਸੁ ਸਤ ਬਚ ਭਾਖਯੋ ਅਭਿਲਾਖਯੋ ਸਭ ਭਾਤੀ॥ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਕਰਨੀ ਅਸ ਗੁਰੁਬਰ ਗਤਿ ਭਾਂਤੀ॥੧੬॥ ਗੁਰ ਪਗ ਗਹਿ ਕਰ ਗੇਹ ਸਿਧਾਰੀ ਕਨਯਾ ਜੜੀਏ ਕਾਰੀ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਭਜ ਸਭ ਤਜ ਜਗ ਝੇਰੀ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੨੬॥

ਕਬ ਹੁਕ ਪੀਰ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਸੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਉਤਰ ਪ੍ਰਸਨ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤ ਕਰ ਪੁਨ ਸਬਿਨਯ ਇਮ ਗਾਯੋ॥੧੧॥ ਯਾ ਅਧਾਰ ਸੰਸਾਰ ਪਾਰ ਕੌ ਕਹਿ ਏ ਰਾਹ ਸੁਖਾਲਾ॥ ਜਾਤੇ ਕਬਹੂੰ ਭਟ ਕੈ ਸਾਹਿਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਰਖਵਾਲਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ਜੀ ਪ੍ਰਿਥਮਹਿ ਇੰਦ੍ਰ ਨਰੋ ਕੈ॥ ਸਧ ਹੋਇ ਬ੍ਰਤਤੀਰ ਥਕਰ ਕੈ ਤਊ ਨਿਜ ਅਘੀ ਬਿਲੋਕੈ॥੩॥ ਪੀਰ ਕਹੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਹੀ ਕਾਸੁਧ ਭਯੋ ਜਬ ਜਾਨਾ॥ ਪੁਨ ਕਤ ਕਰੈ ਸੁ ਅਘ ਨਿਜ ਨਿਰਖਨ ਮਿਥਯਾ ਪ੍ਰਤਿ ਪਰਧਾਨਾ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨਹੁ ਪੀਰ ਜੀ ਤਨ ਮਨ ਦੋਕੀ ਪਾਕੀ॥ ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਤਨ ਕੀ ਪਾਛੈ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰਨ ਹੋਤਨ ਬਾਕੀ॥੫॥ ਜਗਯਾ ਸੀ ਕਰ ਜਤਨ ਅਨੇਕਨ ਬਚੈ ਬਿਸਯ ਤੇ ਬੈਸੇ॥ ਜਲ ਮੁਰਗਾਈ ਇਵ ਗ੍ਰਿਹਿ ਭੀਤਰ ਬਰਤਹਿ ਨਯਾਰੋ ਐਸੇ॥੬॥ ਸਭ ਤੇ ਕਰੈ ਸੂਤਨ ਕੀ ਪਾਕੀ ਮਨਕੀ ਪਾਕੀ ਨਾਹੀ॥ ਤੌ ਪੁਨ ਕਹਹੁ ਕਿ ਗੁਨਹਗਾਰਤਾ ਰਹੀ ਕਿਨ ਹਿਤਾਮਾਹੀ॥੭॥ਚੋ:॥ ਜਬ ਮਨਕੀ ਪਾਕੀ ਹਿਤ ਰੋਆ॥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਕ ਦਯਾਲ ਤਬ ਜੋਯਾ॥ ਗੁਨਹਗਾਰ ਬਨ ਮੋਹਿਪੁਕਾਰੈ॥ ਤਿਹ ਬਖਸਹੁ ਸੁ ਕਿਤਾਬ ਵੁਚਾਰੈ॥੮॥ਦੋ:॥ ਬੰਦਾ ਆਯੋ ਬੰਦਗੀ

1. ਮੁਸਲਮਾਨ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਲਮਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ

ਕਰਨ ਹੇਤ ਸੰਸਾਰ॥ ਯਾਤੇ ਬਿਨ ਬੰਦਗੀ ਕੈ ਬੂੜ ਮੁਯੋ ਲੈ ਭਾਗ॥੯॥ ਗੁਨਹਗਾਰ ਬਖਸੇ ਗਏ ਸਦਾ ਸਾਂਚੇ ਦਰਬਾਰ॥ ਹੰਕਾਰੀ ਨਰਕਹਿ ਸਦਾ ਹੋਤ ਰਹੀ ਫਿਟਕਾਰ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੨੭॥

ਕਬਹੁ ਨਬਾਬ ਖਾਨਖਾਨਾ ਚਲ ਜਾਪਨਾਹਾਂ[1] ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਪੂਛੀ ਪੂਹਕਰ ਗਏ ਸਤਗੁਰੁ ਤਿਨ ਤਬ ਸਭ ਸਮਝਾਯੋ॥੧॥ ਸੋਈ ਬਾਤ ਖਾਨ ਖਾਨਾ ਨੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਾਸ ਸੁਨਾਈ॥ ਹਜਰਤ ਕਹੀ ਕਿ ਸਤਗੁਰ ਸਾਹਬ ਪੁਹਕਰ ਗਏ ਕਿ ਜਾਈ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਾਮ ਕਾ ਹਮਰੋ ਯਹ ਹਿੰਦੁਨਕੀ ਰੀਤੀ॥ ਭਨੀ ਨਬਾਬ ਖਾਨ ਖਾਨਾ ਨੈ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਨੀਤੀ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਨ ਪੁਨ ਮਿਲ ਕਰ ਕਰ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਪੂਛੀ ਆਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕਹੀ ਏਕਿਹ ਮਗ ਚਲਹਿ ਸੁ ਛੇਮੀ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਹਿੰਦੂ ਸੁ ਅਹਿੰਦੂ ਦੋਊ ਝੂਠੇ ਜਾਨੇ॥ ਸਾਚ ਸੰਤ ਪਰਮਾਰਥ ਬਾਦੀ ਤਿਹਿ ਮਗ ਚਲਤ ਪਛਾਨੇ॥੫॥ ਖੈਰ ਖਾਹ ਹਮ ਦੋਊ ਮਤ ਕੇ ਸਾਚ ਕਹਨ ਹਿਤ ਜਾਨੈ॥ ਸਾਹ ਕਹੀ ਕਿ ਇਮਾਨ ਏਕ ਹੈ ਏਕ ਖੁਦਾਇ ਪ੍ਰਮਾਨੈ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਖੁਦਾਇ ਤੀਨਹ ਸਿਤੀਨ ਇਮਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਸੁਨਹੁ ਏਕ ਕੋ ਨਾਹਿ ਪਛਾਨਾ ਮੁਖ ਤੇ ਏਕ ਬਖਾਨਾ॥੭॥ ਰਾਮ ਰਾਮ ਕਹਿ ਤੁਰਕ ਜੋ ਕੋਊ ਕਾਫਿਰ[2] ਹੋਵੈ ਤਤਕਾਲਾ॥ ਕਹਤ ਅਲਾ ਖੁਦਾਇ ਕਰਤ ਇਤ ਮਲੇਖਯ ਭਯੋ ਸੁ ਬਿਸਾਲਾ॥੮॥ ਤੁਰਕ ਕਹਤ ਹਮਹਿਤ ਬਹਿਸਤ ਹਿੰਦਨ ਹਿਤਰਚ ਦੋਜਖ॥ ਇੰਦੂ ਕਹਹਿ ਮਲੇਛ ਨਰਕ ਪਰ ਕਰਮਭੋਗ ਆਪਨ ਚਖ॥੯॥ ਏਕ ਖੁਦਾਇ ਲਖੈ ਤੋ ਨਾਹਕ ਝਗਰਹਿ ਮਰਹਿ ਦੋਊ॥ ਪਰਯੋ ਪਗਨ ਪਰ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਭਯੋ ਬਿਦਾ ਸੁਖ ਜੋਊ॥੧੦॥ ਨਿਤ ਨਈ ਬਸਤੁ ਬਾਜ ਅਰ ਬਾਜੀ ਭੂਖਨ ਬਾਸਨ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਭੇਜਹ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਕੀ ਭੇਖ ਸਭ ਗਮ ਮੇਟ ਕਰਾਲਾ॥੧੧॥ ਕਬਹੂੰ ਆਪ ਜਾਇ ਸਤਗੁਰੁ ਪੈ ਕਬਹੂ ਪ੍ਰਭੂਹਿ ਬੁਲਾਵੈ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਆਨੰਦ ਕਰ ਗੁਰੁ ਪੂਰਨ ਸਭ ਆਪ ਓਘ ਨਸਾਵੇ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੨੮॥

ਕਬਹੁਕ ਇਕ ਉਮਰਾਊ ਆਇ ਗੁਰ ਬਰ ਕੋ ਕੁਰਨਿਸ ਕੀਨੀ॥ ਬੈਠ ਸਭਾ ਮਹਿ ਕਹੀ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਧਨੁ ਬਿਦਯ ਸੁ ਪ੍ਰਬੀਨੀ॥੨॥ ਏਕ ਨਿਸਾਨੇ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਤੀਨ ਤੀਰ ਤਕ ਮਾਰੇ॥ ਸੋ ਉਮਰਾਉ ਏਕ ਮਾਥਾ ਬਰ ਹਜਰਤ ਨਿਕਟ ਉਚਾਰੇ॥੩॥ ਕਬਹੂ ਸਿਕਾਰ ਹੇਤ ਹਜਰਤ ਹੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਬੁਲਾਏ॥ ਸੇਵਕ ਜਾਨ ਮਾਨ ਪ੍ਰਦ ਬਾਬਾ ਆਪ ਹੁ ਸੁਨ ਉਠ ਧਾਏ॥ ਆਗੇ ਨਿਕਰਯੋ ਨਾਹਰ ਭਾਰੀ ਕਹੀ ਸਾਹ ਹਰਖਾਈ॥ ਜੋ ਮਾਰੇ

1. ਬਾਦਸ਼ਾਹ, 2. ਮੁਸਲਮਾਨ ਸ਼ਰੀਅਤ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾਸਤਕ

ਤਰਵਾਰ ਸੰਗ ਸੋ ਪਾਵੈ ਮਨਸਬ ਭਾਈ॥ ਤਬ ਬੁਲੰਦ ਖਾਂ ਤੇਗ ਕਾਢ ਕੇ ਗਯੋ ਸੁ ਨਾਹਰ ਮਾਰਾ॥ ਪੁਨ ਵਜੀਰ ਖਾਂ ਹੂੰ ਸਮੁਹਾਯੋ ਕਿਓ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾਰਾ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸੁਨਹੁ ਰੋਸਨ ਸਿੰਘ ਲੈ ਕਟਾਰ ਅਰ ਢਾਲਾ॥ ਮਾਰਹੁ ਯਹ ਨਾਹਰ ਬਿਕਰਾਲਾ ਕਰਤ ਸੁਰਮਨ ਕਾਲਾ॥੭॥ ਰੋਸਨ ਸਿੰਘ ਢਾਲ ਆਗੇ ਕਰ ਪੰਜਾ ਸਿੰਘ ਸਹਾਰਾ॥ ਪੇਟ ਕਟਾਰ ਮਾਰ ਪਟਕਾਯੋ ਗਿਰਯੋ ਸਿੰਘ ਬਿਕਰਾਰਾ॥੮॥ ਖਿਲਤ ਦੇਨ ਲਗ ਪਾਤਸਾਹ ਤਬ ਰੋਸਨ ਸਿੰਘ ਸੁਨਾਈ॥ ਨੌ ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ ਅਰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਭ ਦਈ ਮੋਹਿ ਗੁਰਰਾਈ॥੯॥ ਅਬ ਨਾਹਿ ਚਾਹ ਸੁ ਕਾਹੁ ਬਸਤ ਕੀ ਕਰਿ ਹੋ ਕਾਲੈ ਕਰਕੈ॥ ਸਿਮਰਨ ਸਾਰ ਭਕਤ ਮਤਿ ਮਾਗਹੁ ਸਾਚੈ ਸਾਹਿਬ ਘਰ ਕੈ॥੧੦॥

ਸਾਖੀ॥੨੯॥

ਕਬਹੁਕ ਨੰਦ ਲਾਲ ਅਰੁਤਾਕਿ ਮਰਾਇ ਗੁਰੂ ਹਕ ਗਏ। ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਮਾਤੁਲ ਕੋ ਪਾਸ ਬੁਲਾਇ ਬਠਾਏ॥੧॥ ਤਿਨ ਸਨ ਕਹੀ ਬਚਨ ਸੋ ਦੀਜੈ ਤਿਨ ਤਬ ਜਾਇ ਸੁਨਾਈ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਮਿਲਯੋ ਆਇ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਬਤਾਈ॥੨॥ ਕਾਗਜ ਖੋਲ ਜੇਬ ਤੇ ਰਾਖਯੋ ਲਖਯੋ ਸਾਹ ਸੋ ਸੁਹਾਈ॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਮੇਰੇ ਪੁਤਰ ਪਯਾਰਨ ਸੰਗ ਕਿਅ ਦਗਾ ਲਰਾਈ॥੩॥ ਨਵਰੰਗ ਬ੍ਰਿਪਨ ਅਧਿਕ ਸੁ ਮਾਰਯੋ ਛੀਨਯੋ ਧਰਮ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਹੂੰ ਸੰਗ ਕਰੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਨਾ॥੪॥ ਸਭ ਕਾਜੀ ਅਰ ਮੁਲਾਂ ਸੂਬੇ ਸਿਰਹੰਦ ਔਰ ਲਹੌਰਾ॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਕੋ ਮੈ ਨਾਮ ਬਖਾਨਹੁ ਦੇਹੁ ਪਕਰ ਮੁਹਿ ਪੈਰਾ॥੫॥ ਜੋ ਕਛ ਸਜਾ ਦੇਨ ਹਮਰੇ ਜੀਅ ਦੈ ਹੈ ਤਬ ਤਿਨ ਤਾਈ॥ ਯਹੀ ਬਚਨ ਹਮਰੋ ਹੋ ਪਹਿਲੇ ਲਿਖਿ ਭੇਜਯੋ ਜੁ ਤਿਥਾਂਈ॥੬॥ ਔਰ ਲਖਹੁ ਯਹ ਤਵ ਪਿਤ ਮੋਹਰ ਸਪਥਾ[1] ਆਨ ਸੁ ਕੁਰਾਨਾ[2]॥ ਹੋਵੈ ਝੂਠਾ ਪੁਨ ਦਗਾ ਕਮਾਨਾ ਮਰਯੋ ਕੁ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਾ॥੭॥ ਯਹ ਰਾਜਨ ਕੀ ਲਿਖਤ ਲਖਹੁ ਲਖ ਨਲ ਰਹਾਨਿਹੁਰਾਈ॥ ਬੋਲਯੋ ਕਰਨੀ ਕੋ ਫਲ॥ ਯੇ ਰਾਉਰ ਗਯੋ ਨਰਾਈ॥੮॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮੈ ਕਾਲ ਸਮਝ ਕੇ ਉਤਰਯਾਕੋ ਦੈਹੋ॥ ਰਾਉਰ ਬਚਨ ਨ ਮੋਰਨ ਕੈ ਹੋ ਸਭ ਹੀ ਹੁਕਮ ਬਜੈ ਹੋ॥੯॥ ਨਿਸ ਮਹਿ ਸਭ ਉਮਰਾਊ ਬੁਲਾਏ ਕਰੀ ਸਲਾਹ ਮਹਾਨਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗ ਕਰੀ ਇਨ ਐਸੀ ਲਾਇਕ ਸਜਾ ਸੁਜਾਨਾ॥੧੦॥ ਮੰਤ੍ਰਿਨ ਕਹੀ ਅਜਹੁ ਹਜਰਤ ਕੋਨਹੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਭਾਰੀ॥ ਜੋ ਇਹਿ ਕਾਲ ਹੋਇਗੀ ਸਖਤੀ ਬਿਗਰੈ[3] ਦੇਸ ਅਪਾਰੀ॥੧੧॥ ਕਰ ਸਲਤਨਤ ਫੇਰ ਜੋ ਕਰਿ ਹੋ ਕੋਊ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀ॥ ਤਯੋ ਹੀ ਹੋਇ ਜਾਇਗੋ ਪੂਰਨ ਮਨੋ ਕਾਮਨਾ ਜਾਹੀ॥੧੨॥ ਪਾਤਸਾਹ ਸਤਗੁਰੁ ਸੋ ਭਾਖੀ ਰਾਉਰ ਦਯਾ ਮਹਾਨਾ॥ ਮਿਲੀ ਮੋਹਿ ਯਹ ਬਰ ਪਤ ਸਾਹਤ ਹਤ ਆਜਮ ਮੈਦਾਨਾ॥੧੩॥ ਜੋ ਏ ਅਬ ਸਬ ਸੂਬਨ ਊਪਰ ਜੁਲਮ

1. ਸਹੁੰ, 2. ਕੁਰਾਨ ਦੀ, 3. ਖਰਾਬ ਹੋਵੇਗਾ

ਕਰੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ॥ ਦੇਸ ਬਿਗਰ ਜੈ ਹੈਂਗੋ ਸਾਰੋ ਯਹ ਸੰਸਾ ਮੇਰੇ ਉਰ॥੧੪॥ ਏਕ ਬਰਖ ਕੀ ਮੁਹਲਤ ਮਾਗਹੁ ਸਭ ਸਲਤਨਤ ਜਮਾਈ॥ ਫਿਰਹੋ ਨਾਹੀ ਕੌਲ ਆਪਨੇ ਦੈਹੋ ਸਭ ਪਕਰਾਈ॥੧੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਫਰੇਬ ਕਰਤ ਤੂੰ ਯਾਹੀ ਹੇਤ ਲਿਖਾਯੋ॥ ਤਊ ਨ ਸਾਬਿਤ ਭਯੋ ਬਹਾਦਰ ਗੀਦੀ ਤੋਹਿ ਬਨਾਯੋ॥੧੬॥ ਤਊ ਬਰਖ ਤੇ ਊਪਰ ਬੀਤੇ ਭਲੋ ਨ ਜਾਨਹੀਂ ਜੀ ਮੈ॥ ਇਕ ਸੇਵਕ ਤੈ ਕਾਰਜ ਲੈ ਹੋ ਸਭ ਹੀ ਜਾਨ ਅਤੀਮੈ॥੧੭॥ ਸੂਬੇ ਮਾਰ ਉਜਾਰ ਸੁਕਾਜਿਨ ਸਿਰਹੰਦ ਸਹਰ ਉਜਾਰੇ॥ ਏਕ ਏਕ ਕੋ ਪਲਟਾ ਲੈ ਹੋ ਸੰਸਯ ਨਾਹਿਨ ਧਾਰੈ॥੧੮॥ਦੋ:॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਤਬ ਕਹੀ ਸਹੀ ਸਹੀ ਸਭ ਭਾਂਤ॥ ਜੋ ਮੈ ਬੇ ਮੁਖ ਹੋਹਗੋ ਕਰਿਐ ਤੈ ਪ੍ਰਭ ਘਾਤ॥੧੯॥

ਸਾਖੀ॥੩੦॥

ਇਹਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਖੰਡਾਤਰਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਆਜਮ ਸਾਹ ਬਧ[1] ਬਹਾਦਰ ਸਾਹੀ ਮਿਲਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਜੰਨਾਤਮਕ ਅਸਟ ਤ੍ਰਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੩੮॥ਚੋ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਾਵਿਟ ਕਾਲ ਬਿਤਾਯੋ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਕੇ ਜੀਅ ਆਯੋ॥ ਹਜਰਤ ਹੂੰ ਦੱਖਨ ਕੋ ਗਏ॥ ਅਜਹੁ ਸੁ ਬੰਦੋ ਬਸਤ ਨ ਭਏ॥੧੧॥ ਤਾਂ ਤੇ ਹੋਹੁ ਚਲਹੁ ਤਿਹਓਰਾ॥ ਕਰ ਬਿਚਾਰ ਗੁਰਸਨ ਕਰ ਜੋਰਾ॥ ਚਾਹਤ ਹੋ ਦਖਿਨ ਦਿਸ ਜਾਨਾ॥ ਅਹਮਦ ਨਗਰ ਓਰ ਪਿਤ ਥਾਨਾਂ॥੨॥ ਬੰਦੋ ਬਸਤ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰ ਤਾਕੋ॥ ਪੁਨ ਕਰਿ ਹੋ ਪ੍ਰਭ ਕਾਜ ਸਦਾਕੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਚਲਹੁ ਤੁਮ ਆਗੇ॥ ਕਰ ਨਵਰਾਤ੍ਰ ਮਿਲਹਿ ਅਨੁਰਾਗੇ॥੩॥ ਇਤ ਪ੍ਰਭ ਪੂਜਨ ਕੀਨੋ ਕਾਲੀ॥ ਭਰ ਨਵਰਾਤ੍ਰ ਸੁ ਸਸਤਰਨ ਜਾਲੀ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਅਸਤੋਤਰ ਸੁਭਾਏ॥ ਪਢਤ ਪਢਾਵਤ ਨਿਜ ਜੁ ਬਨਾਏ॥੪॥ ਐਰਣ ਅਨਿਕ ਭਾਂਤ ਕੇ ਹੋਮ॥ ਆਦਯਾ ਹਿਤ ਕੀਨੈ ਗੁਰ ਸੋਮਾ॥ ਅਸੁਨ ਸੁਦੀ ਤ੍ਰਯੋਦਲੀ ਤ੍ਰਿਥਿ ਬਰ॥ ਚਢੇ ਆਗਰੇ ਤੇ ਕਲਗੀਧਰ॥੫॥ ਸੰਗਤ ਸਿੱਖ ਸਿੱਖਲੀ ਬਾਰੇ॥ ਮਿਲਮਿਨ ਦਰਸਹਿ ਭੇਟਹਿ ਸਾਰੇ॥ ਚੌਥੀ ਮਜਲ ਮਿਲੇ ਗੁਰੁਰਾਈ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੈਨ ਸਹਾਈ॥੬॥ ਮਿਲਯੋ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਰ ਨਾਹਾ॥ ਜੋਧ ਪੁਰੀਨ ਆਨ ਕਰ ਸਾਰਾ॥ ਮੇਦ ਪਾਟ ਈਸਵਰ ਪੁਨ ਰਾਨਾ॥ ਮਿਲਯੋ ਆਨ ਭੇਟਾ ਲੈਨਾਨਾ॥੭॥ ਗਢ ਚਿਤੌਰ ਦਿਸ ਗਏ ਦਯਾਲਾ॥ ਸੰਗ ਸਾਹਨੀ ਸਾਹ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਕਛਕੁ ਸਿੰਘ ਗਢ ਦੇਖਨ ਗਏ॥ ਘਾਸ ਲੇਤ ਕਛੁ ਮਗ ਮਹਿ ਭਏ॥੮॥ ਤਾ ਚਾਹਕ ਤਬ ਹੀ ਲਰਿ ਪਰੇ॥ ਦੇਹਿ ਨ ਘਾਸ ਕਹਹਿ ਮਤ ਡਰੇ॥ ਦਾਮਹੁ ਦੇਹਿ ਸਿੰਘ ਨਹਿ ਲੈਹੀ॥ ਚਲੀ ਤੁਫੰਗ ਤਬੈ ਤਹਿ ਤੇਰੀ॥੯॥ ਰਾਜ ਪੂਤ ਉਤ ਤੇ ਜੁਰਿ ਆਏ॥ ਇਤ ਤੇ ਸਿੰਘਨ ਜੰਗ ਮਚਾਏ॥ ਏਕ ਪਹਰ ਲਗ ਮਚੀ ਲਰਾਈ[2]॥ ਮਰੇ ਅਨੰਤ ਬੀਰ ਰਿਸ ਖਾਈ॥੧੦॥ ਭਾਜੇ ਸਬਹਿ ਬਚੇ ਜੇ ਰਹੈ॥ ਆਸ

---

1. ਆਜ਼ਮ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਮਾਰਨਾ, 2. ਲੜਾਈ

ਉਠਾਇ ਸਿੰਘ ਲੈ ਆਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਹੇ ਬਿਨ ਗਏ॥ ਜੰਗ ਬਿਦੇਸ ਕਰਤ ਅਸ ਭਏ॥੧੧॥ ਕਰਿਐ ਕਾਜ ਐਸ ਕਬ ਨਾਹੀ॥ ਸਾਵਧਾਨ ਤਾਰਾਖਸ ਦਾਹੀ॥ ਘਾਸ ਹੇਤ ਏਤੇ ਨਰ ਮਾਰੇ॥ ਨਾਹਕ ਕੀਨੇ ਜੰਗ ਅਖਾਰੇ॥੧੨॥ ਜੋ ਗਢ ਦਵਾਦਸ ਬਰਖ ਲਗ ਲਰਿ ਨਹਿਅਕਬਰ ਜੀਤ॥ ਸ੍ਰਾਭਾਵਿਕ ਸੋ ਜੀਤ ਲਿਯ ਜੋਰਾਵਰ ਸੁ ਅਭੀਤ॥੧੩॥ ਤਬ ਹੇ ਬੋਲਾ ਖਾਲਸੇ ਗਢ ਚਤੌੜ ਚਲ ਤੋੜ॥ ਲਘੁ ਸੰਕਾ ਕੋ ਕਹਨ ਲਗ ਉਰ ਅਭਿਮਾਨ ਅਡੋਲ॥੧੪॥ ਕਾਹੂ ਕਹੀ ਗਹਯਾਬੁਰਾ॥ ਗਿਰਖੋਹਾ ਕੰਟਕ ਮਗ ਜੁਰਾ॥ ਸੀਧੋ ਰਾਹ ਜੁ ਪ੍ਰਭਹਿ ਬਤਾਯੋ॥ ਤਾਹੀ ਮਗ ਸਤਗੁਰੁ ਪਧਰਾਯੋ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੩੧॥ਸੋਰਠਾ॥ ਲਸਕਰ ਸਹਿਤ ਸੁਧਾਰ ਤੀਰ ਨਰਬੰਦਾ ਨੀਰ ਬਰ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਭਾਰ ਉਤਰਯੋ ਤਿਤ ਪ੍ਰਭ ਹੂੰ ਗਏ॥੧॥ਚੌ:॥ ਲੈਨ ਘਾਸ ਇਤ ਸਿੰਘ ਸਿਧਾਏ॥ ਉਤਹੂ ਸਾਹ ਸੈਨਾ ਕੇ ਆਏ॥ ਬੋਲਤ ਬੋਲਤ ਬਧਯੋ ਬਿਕਾਰਾ॥ ਚਲਨ ਲਾਗੀ ਸਸਤਰਨ ਕੀ ਧਾਰਾ॥੨॥ ਸਤਗੁਰ ਸੋਚ ਹੇਤ ਹੇ ਗਏ॥ ਲਖ ਅਧ ਅਨੁਚਿਤ ਆਗਯ ਦਏ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਅਬ ਜਾਇ ਨਿਵਾਰੋ॥ ਲਰਹੁਨ ਦੇਸ ਬਿਦੇਸ ਬਿਚਾਰਹੁ॥੩॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਆਗਯ ਲੈ ਧਾਯੋ॥ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤਨ ਕੋ ਸਮੁਝਾਯੋ॥ ਫਿਰੇ ਸਿੰਘ ਆਏ ਇਤਓਰਾ॥ ਉਤ ਦਲ ਮਾਹਿ ਭਯੋ ਬਡਰੋਰ॥੪॥ ਜਿਨ ਕੇ ਮਰੇ ਅੰਗ ਸੰਬੰਧੀ॥ ਆਨਦਪੁਰ ਚਮਕੌਰ ਪ੍ਰਬੰਧੀ॥ ਤਿਨ ਪੁਨ ਹਲਾ ਕੀਨਨ ਭਾਰਾ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦਿਅ ਸੀਸ ਸੁਧਾਰਾ॥੫॥ਦੋ:॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਮਰਤਹਿ ਪਰੀ ਸਿੰਘ ਸੈਨ ਅਰ ਰਾਇ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਜਰ ਛਾਰ ਕਿਅ ਤੁਰਕਨ ਤੇਜ ਬਨਾਇ॥੬॥ਚੌ:॥ ਘਾਸ ਉਠਾਇ ਸਿੰਘ ਲੈ ਆਏ॥ ਮਾਰ ਮਾਰ ਅਰਿ ਧੂਰ ਮਿਲਾਏ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕੋ ਮਰਨ ਮਹਾਨੀਂ ਬਹੁ ਆਦਰ ਜੁਤ ਨਾਥ ਬਖਾਨਾ॥੭॥ ਸੂਰਬੀਰ ਚਾਤਰ ਸਭ ਭਾਂਤੀ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁ ਨਿਹੰਗ ਬਿਭਾਂਤੀ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੁਨਯਾ ਬਾਨੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਸੰਗ ਜੰਗ ਸਵਧਾਨੀ॥੮॥ ਪਕਰ ਸਰਬਸੈਨਾਨੀ ਲਯਾਯੋ॥ ਜਿਨ ਸਿੰਘਨਸਨ ਜੰਗ ਮਚਾਯੋ॥ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਪਗ ਬੰਦੇ॥ ਕੰਹੀ ਸਾਹ ਏ ਹੈਨ ਨਰ ਗੰਦੇ॥੯॥ ਉਚਿਤ ਸਜਾਇ ਸੁ ਇਨ ਕਹਿਦੀਜੈ॥ ਮਮ ਗੁਨਾਹ ਨਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੀਜੈ॥ ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਸਿਮਰਤ ਸਾਹਾ॥ ਉਚੇ ਲੀਨ ਸਵਾਸ ਸੁ ਸਰਾਹਾ॥੧੦॥ ਤੇ ਸਭ ਖਰੇ ਨਿਰਖਿ ਪਰਾਓਰਾ॥ ਚਾਹਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰਹਿ ਨਿਹੋਰਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਦਯਾਲਾਗ ਸਭ ਛੋਰੇ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧ ਕਰੁਣਾ ਰਸ ਬੋਰੇ॥੧੧॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਸਵਾਰੀ ਸਾਹ ਕਰਤ ਪਤਾ ਤੀਰ ਗਯੋ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪੁਰ ਬਰਗਨ ਮੈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਨ ਭਯੋ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਦੇਸਨ ਲਾਅ ਕੈ ਤਬੈ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ॥ ਜਹਾ ਜੰਗ ਅਵਰੰਗ ਰਾਯੋ ਆਪ ਚਲ ਤਾਹ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ੩੨॥

ਦੋਹੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬਰਹਾਨ ਪੁਰ ਡੇਰਾ ਆਨ ਭਯਾ॥ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਗੁਰਦੇਵ ਕੇ ਸਗਰਾ ਨਗਰ ਅਯਾ॥੧॥ ਤਿਨ ਮੈ ਤੇ ਇਕ ਸਾਧ ਨੈ ਦਰਸਨ ਆਨ ਕਰਾ॥ ਨਿਕਟ ਬਿਛਾਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੈ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਨਰਾ॥੨॥ ਬੋਲਯੋ ਗੁਰ ਪਦ ਬੰਦ ਕੈ ਸਾਧੂ ਸੁਮਤ ਭਰਾ॥ ਪੂਰਬ ਪਟਨੇ ਪੁਰ ਬਿਖੇ ਜਬ ਪ੍ਰਭ ਜਨਮ ਧਰਾ॥੩॥ ਨਵਮ ਸਤਗੁਰ ਸੰਗ ਗਯੋ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਲਖਾ॥ ਤਹ ਰਾਉਰ ਆਵਿਰ ਭਯੋ ਪਟਨੇ ਜਨਮ ਪਿਖਾ॥੪॥ ਤਬ ਤੇ ਇਤ ਜੋਹਤ ਰਹਯੋ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਵਾਟ ਸਦਾ॥ ਆਵਹਿ ਦਰਸਨ ਦੇਹਿ ਮੁਹਿ ਤਾਰਹਿ ਧਰਮ ਸਦਾ॥੫॥ ਬੁਨੇ ਜੰਗ ਘਮਸਾਨ ਬਹੁ ਨਿਰਖਯੋ ਨੈਨ ਨਹੀ॥ ਅਬ ਲਾਲਸਾ ਪੂਰੀ ਭਈ ਕਛੁ ਦੂਖ ਦੰਦ ਨਹੀ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਅਸ ਧੁਜ ਮੁਖ ਤੇ ਸੁਨੀ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾ ਪਹਾ॥ ਕਰ ਦਰਸਨ ਦੂਖ ਦਰਦ ਰਯੋ ਸ੍ਰਵਣ ਪ੍ਰਤਯਖ੍ਯ ਸਹਾ॥੭॥ ਪ੍ਰਾਤ ਨਿਮੰਤ੍ਰਣ ਮੇਰ ਹੈ ਸਤਗੁਰ ਮਾਨ ਲਿਆ॥ ਖਟਰਸ ਭੋਜਨ ਰੀਤ ਸੋ ਸੰਤਨ ਤਯਾਰ ਕਿਆ॥੮॥ ਬ੍ਰਿਧ ਭਾਉਨੀ ਪੂਰ ਕਰ ਭੋਜਨ ਦਯਾਲ ਛਕਾ॥ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਬਰਦਾਨ ਦੈ ਮਾਨ ਮਹਤ ਮਕਾ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੩੩॥

ਲਲਿਤ ਪਦ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਬਿਨਯ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਆਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦਰਸਨ ਦੇਬੇ ਹਿਤ ਕੀਨੀ ਤਬੈ ਚਢਾਈ॥੧॥ ਆਇ ਸਾਹਸੋ ਮਿਲ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੂ ਆਗੇ ਚਲੇ ਕਿਰਪਾਲਾ॥ ਨਿਤਯਧਾਮ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ ਸੁ ਅਬਚਲ ਥਾਪਨ ਹਿਤ ਜਗਆਲਾ॥੨॥ ਪੁਨੇ ਠਹਰ ਨਾਗਪੁਰ ਆਏ ਬਸੁ ਮਤਿ ਨਗਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਮਿਲੇ ਭੇਟ ਲੈ ਲੈ ਕਰ ਆਗੇ ਸਗਰੇ ਸੂਰ ਸੁਜਾਨਾ॥੩॥ ਸਤਗੁਰੂ ਸੰਗ ਸੁ ਪਾਤਸਾਹ ਕੀ ਬਨੀ ਸਰ ਬਰਸਾਤਾ॥ ਰਹਯੋ ਨ ਕੋਊ ਥਲ ਸਵਾਸ ਕਹਿ ਨਹਿ ਮਾਰਯੋ ਬਲ ਜਾਤਾ॥੪॥ ਅਸਟ ਦਿਵਸ ਬਸਹਰ ਰਿਹਿ ਸਤਗੁਰੂ ਸੰਗਤ ਕਰਯੋ ਉਧਾਰਾ॥ ਆਗੇ ਗਏ ਦੀਨ ਭੰਜਨ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਅਘਾਰਾ॥ ਸਹਰ ਨਦੇੜ ਨਾਮ ਅਤਿ ਅਨੂਪਮ ਜਹ ਗੋਦਾਵਰਿ ਬਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਨਾਮ ਪੁਨਯੋ ਦਯ ਜਾਕੋ ਪੁਨ ਨੰਦੀ ਤਟ ਭਾਰੀ॥੬॥ ਨੰਦੀ ਤਟ ਕੋ ਨਰ ਬਿਗਾਰ ਕਰ ਨਦਿੜ ਕਹਵਤ ਕੀਨੀ॥ ਸਹਰ ਛੋਰ ਕੀ ਓਰ ਬਾਗ ਮਹਿ ਤੀਰ ਗੁਦਾਵਰਿ ਚੀਨੀ॥੭॥ ਪੂਰਬ ਥਾਨ ਚਿਤਾਰ ਆਨ ਕਰ ਸਭੀ ਬਿਚਾਰ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਨਿਚਸਲ ਆਸਨ ਕੀਓ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਖਰਾਰੀ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੩੪॥

ਤਾਨੇ ਸਾਹ ਮਾਰ ਧਨ ਲੀਨੇ ਸੋਊ ਸੂਬਾ ਆਯੋ॥ ਮੁੰਗੀ ਪਟਨ ਕੋ ਸੂਬਾ ਹੂ ਭੇਟਾ ਲੈ ਸਮੁਹਾਯੋ॥੧॥ ਤਯੋ ਹੀ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸੁ ਸੂਬਾ ਮਿਲਯੋ ਨਜਰ ਲੈ ਆਈ॥ ਨਗਰ

ਨਦੇੜ ਜੋਰ ਤਾ ਸਭ ਕੋ ਸੁਨ ਸੁਨ ਗੁਰ ਅਗਵਾਈਂ॥੨॥ ਅਚਰਜ ਭਾਗ ਖਾਨ ਸੁ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਨਾ॥ ਪਿਤ ਹੂੰ ਤੇ ਭਾ ਅਧਿਕ ਤੇਜ ਬਰ ਸਤਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਛਾਨਾ॥੩॥ ਆਨੀ ਆਨ ਦੇਸ ਸਾਰੇ ਹੈ ਰਹਯੋ, ਨ ਆਕੀ ਕੋਈ॥ ਸਾਕੀ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਹਜਰਤ ਅਰਜ ਕਰਤ ਨਿਤ ਸੋਈ॥੪॥ ਜਹ ਡੇਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀਨਾ ਸੋ ਜਾਕੀ ਹੀ ਧਰਨੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਨ ਉਤਰਹੁ ਇਹਨਾਂ ਹੈ ਹਮਰੀ ਯਹ ਕਰਨੀ॥੫॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਧਰਨਿ ਯਹ ਹਮਰੀ ਬਾਤ ਬਧਯੋ ਬਹੁ ਭਾਰੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਸਾਹ ਨਿਕਟ ਲਿਖ ਅਰਜੀ ਅਪਨੀ ਬਿਹੈ ਗੁਜਾਰੀ॥੬॥ ਸਨ ਮੁਖ ਮਮ ਮਸੀਤਤਿ ਤਹ ਹਜਰਤ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਹਹਿ ਕਿ ਮੇਰੀ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੋਈ ਅਰਜੀ ਪਠਵਾਈ[1] ਗੁਰ ਹੇਰੀ॥੭॥ ਉਚਿਤ ਨਯਾਉ ਇਨ ਕੋ ਕਰਦੀ ਜੈ ਸਤਗੁਰੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਜਾਕੇ ਹੋਇ ਲੇਇ ਸੋ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਰਾਉਰ ਬਚਪਾਲਾ॥੮॥ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਿਯਾ ਮਸੀਤਤ ਰਹੈ ਹਮਰੋ ਤਪ ਧਾਮਾ॥ ਖੋਦਹੁ ਲਖਹੁ ਖਰਾਊ ਕਮੰਡਲ ਚੋਕੀਅ ਸਨਲਾਮਾ॥੯॥ ਤਯੋ ਹੀ ਕਰੀ ਤਹਹਿ ਸਤ ਪਾਯੋ ਖੋਦਯੋ ਭੂਮ ਮਝਾਰੀ॥ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਕਹੀ ਕਰਯੋ ਹਮ ਇਹਨਾਂ ਮੈ ਤਪ ਭਾਰੀ॥੧੦॥ ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਤਬ ਨਾਮ ਹਮਾਰੋ ਇਕ ਜੋਜਨ ਯਾ ਥਾਨਾ॥ ਤਾ ਮੈ ਮੇਰੇ ਸਿਖ ਰਹਤ ਹੇ ਕਰਤ ਸੁ ਤਪ ਸਾਵਧਾਨਾ॥੧੧॥ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਮਹਾਤਮ ਭਾਰੀ ਸੱਚ ਖੰਡ ਇਹ ਨਾਮਾ॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰੀ ਤੀਰ ਗੁਦਾਵਰਿ ਨੰਦੀ ਤੱਟ ਸੁੱਖ ਧਾਮਾ॥੧੨॥ ਤਉ ਦੀਨ ਹਿਤਕਾਰੀ ਸਤਗੁਰ ਸਭ ਅਭਿਮਾਨਹਿ ਟਾਰੀ॥ ਮੁਹਰ ਬਿਛਾਇ ਮੋਲ ਧਰ ਲੀਨੀ ਸਾਹ ਸਾਹ ਦੀ ਡਾਰੀ॥੧੩॥ ਬਰਖ ਹਜਾਰਨ ਕੋ ਸੁ ਪੁਰਾਤਨ ਤੀਬ੍ਰ ਤਪਯੋ ਤਪ ਜਾਨਾ॥ ਤਾਤੇ ਸੁਈ ਥਾਨ ਪੁਰ ਲੀਨੋ ਕਾਰਨ ਕਰ ਭਗਵਾਨਾ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਸਭ ਅਭਿਮਾਨ ਮਿਟਾਇ ਕਰ ਧਰਨਿ ਧਰਨਿ ਧਰ ਲੀਨਾ॥ ਪਰਮਧਾਮ ਗਨ ਗ੍ਰਾਮ ਕੀ ਚਿੰਤ ਤਯਾਰੀ ਕੀਨ॥੧੫॥ ਸਾਖੀ॥੩੫॥

ਲਲਿਤ ਪਦ॥ ਅਬ ਇਕ ਦਿਨ ਸਿਕਾਰ ਮਿਸ ਸਤਗੁਰ ਬੰਦਾ ਘਾਟ ਪਧਾਰੇ॥ ਚਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਬਖ ਹੂੰ ਬੀਤਯੋ ਰੀਤਯੋ ਬਚ ਨਨ ਸਾਰੇ॥੧॥ ਤਾਂਤੇ ਨਿਜ ਬੰਦਾ ਭੇਜਨ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਮਨ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ਜਹਾ ਉਰਬਸੀ ਸੰਗਮ ਭਾਰੀ ਨੰਦੀ ਸਵਰਨਿ ਕਟਾਰੀ॥੨॥ ਕਰਤ ਰਹੋ ਤ੍ਰਪ ਤਹ ਬੈਰਾਗੀ ਚਾਰ ਬੀਰ ਬਸ ਜਾਕੇ॥ ਪਰਮ ਸਕਿਤ ਨਿਧਿ ਤਮ ਗੁਨ ਧਾਰੀ ਬਾਹੁ ਅਜਾਹਨ ਸੁਬਾਕੇ॥੩॥ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਰਹਯੋ ਨਹਿ ਤਿਹਨਾ ਜਬ ਪ੍ਰਭ ਆਸ੍ਰਮ ਆਏ॥ ਇਕ ਬਕ ਰਾਤ ਕਰਾ ਲਖ ਸਿੰਘਨ ਝਟਕਾਯੋ ਸੁ ਛਕਾਏ॥੪॥ ਤਰ ਤਰਹਹਿ ਪੁਨ ਭੀਤਰ ਗਮਨੇ ਪਲੰਗ ਨਿਕਾਰਯੋ ਨੀਕਾ॥ ਤਾਪਰ ਬੈਠ ਗਏ ਕਰੁਨਾ ਕਰ ਪੂਰ ਮਨੋਰਥ ਜੀਕਾ॥੫॥ ਮਾਧੋਦਾਸ ਪਾਸ ਚੇਲਨ ਨੇ ਦੌਰਤ ਜਾਇ ਜਨਾਈ॥ ਸਿੰਘ

1. ਤੇਜੀ

ਸਰੂਪ ਏਕ ਤਨ ਧਾਰੀ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਲਖਾਈ॥੬॥ ਰਾਉਰ ਪਲੰਗ ਜਾਇ ਕਰ ਬੈਠੇ ਠਢੇ ਸਿੰਘ ਚਹੁ ਓਰਾ॥ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਪਠਯੋ ਇਕ ਬੀਰ ਹਿਭਯੋ ਆਨਕਰ ਹੋਰਾ॥੭॥ ਪੁਨ ਦਵੈ ਪੁਨ ਤ੍ਰੈ ਪੁਨ ਚਾਰਹੁ ਪਠਿਤਨ ਤਬ ਪਲੰਗ ਹਲਾਯੋ॥ ਚਾਹਹਿ ਪ੍ਰਭਹਿ ਗਿਰਾਵਨ ਭਾਵਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸਰ ਧਰ ਛਾਯੋ॥੮॥ ਥਿਰ ਹੋਵ ਗਯੋ ਪਵਨ ਲਚ ਬੇਤੇ ਰੁਕਿਗੋ ਸਰਿਤਾਨੀਰਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਧੋ ਕਿਆ ਕਸ ਕੋਪ ਗਹੀਰਾ॥੯॥ ਤਾਕ ਹੋ ਪਨ ਜੋ ਕੋਊ ਮੇਰੇ ਪਲੰਗ ਜੀਤ ਮੁਹਿ ਲੇਹੀ॥ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਮਾਤਰ ਕੇ ਗੁਰਸੋ ਨਿਸਚਯ ਕਿਆ ਮਤਿ ਏਹੀ॥੧੦॥ ਦੋਰਤ ਆਇਓ ਜਬ ਸਮੁਹਾਯੋ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਬਿਰਾਗੀ॥ ਸਕਿਤਮਾਨ ਅਜਾਨ ਬਾਹੁ ਬਰ ਸੂਰਬੀਰ ਅੰਨੁਰਾਗੀ॥੧੧॥ ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਜਗਤਿ ਪਤਿ ਮੈ ਬੰਦਾ ਬਕ ਸੀਸੀ॥ ਹਾਉਰ ਪਗ ਕੋ ਝਾਰਨ ਹਾਰੋ ਮਾਦੋ ਦਾਸ ਅਜੀਸੀ॥੧੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਸਾਂਚ ਤੂੰ ਬੰਦਾ ਬੋਲਯੋ ਸਾਂਚਨ ਆਨਾ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਕਹਿ ਪਗ ਢਿਗ ਸੀ ਪ੍ਰਭਤਿਹਿ ਬਿਠਾਇ ਸਨਮਾਨਾ॥੧੩॥ ਕੋ ਤੂੰ ਕਯੋ ਇਤਿ ਰਹਤ ਕਹਤ ਕਿਨ ਤਿਨ ਤਬ ਤਥਾ ਬੇਤਾਈ॥ ਯਹ ਪੁਨਯੋ ਦਯ ਤੀਰਥ ਭਾਰੀ ਨੰਦੀ ਤਟ ਸੁਖ ਪਾਈ॥੧੪॥ ਨਵਜੋਗੀ ਸਨ ਕੋ ਤਪਕੋ ਥਲ ਸਿਵਹਿ ਸੁ ਸਾਤ ਪ੍ਰਦਾਤਾ॥ ਨੰਦੀ ਇੰਦ ਗਣੇਸ ਆਦਿ ਤਪ ਤੀਰਥ ਉਤਮ ਜਾਤਾ॥੧੫॥ ਕਾਸੀ ਛੇਤਹੁ ਤੇਸੁ ਅਧਿਕਤਰ ਸ੍ਰੀ ਪੁਨਯੋ ਦਯਾ-ਨਾਮਾ॥ ਮਮ ਗੁਰੁ ਇਹਨਾਂ ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮਰਚਿ ਕਰਤ ਰਹੇ ਤਪ ਥਾਮਾ॥੧੬॥ ਤਾਤੇ ਤਾਂ ਆਸਰਮੁਹਿਤ ਚਿਤ ਧਰਹੋ ਹੂੰ ਇਹਹਿ ਬਿਹਾਰੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਦਾਵਰਿ ਨੀਰਪਾਨ ਕਰ ਅਪਨੀ ਅਵਧਿ ਗੁਜਾਰੋ॥੧੭॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਾਹੀ ਸੁਨਹੁ ਬੰਦਾ ਜੀ ਤੁਮਰੇ ਗੁਰੁ ਜੇ ਭਾਰੇ॥ ਹੰਮਾ ਅਬ ਕਹਾਂ ਕਹਹੁ ਸੋ ਅਬਕਿਹ ਜੋਨ ਕਵਨ ਬਿਵਹਾਰੇ॥੧੮॥ ਕਹਿ ਬੰਦਨ ਪ੍ਰਭ ਮੈ ਨਹਿ ਜਾਨਤ ਜਾਨਤ ਤੇ ਸੁਜਨਾਯੋ॥ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਕਮਲ ਚਖ ਕਾਇਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਮੁਦ੍ਰ ਸੁਹਾਯੋ॥੧੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਯਾਹਿ ਹਰ ਬਰਕੇ ਅਮੁ ਕੀ ਡਾਰੀ ਮਾਰੀ॥ ਅਮੁਕੀ ਸਾਖ ਪਾਤ ਅਮੁਕੇ ਮੈ ਬਨਯੋ ਕੀਟਤਨ ਤਾਹੀ॥੨੦॥ ਉਹ ਬੰਦਾ ਬਕਸੀਸੀ ਧਾਯੋ ਆਯੋ ਪਾਯੋ ਤੈਸੇ ਪਲਯਾਯੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੇ ਆਗੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਗਾਯੋ ਜੈਸੇ॥੨੧॥ ਲੈ ਗੁਰ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਨਾਮ ਗੁਹਾ ਗਯੋ ਕਿਰ ਕਿਰ ਬੋਲਾ॥ ਹਾਥਹਿ ਮਾਹਿ ਮਰਯੋ ਬਿਮਾਨ ਚਢ ਗਯੋ ਸਵਰਗ ਕੀ ਟੋਲਾ॥੨੨॥ ਬੰਦੇ ਕਹੀ ਕੀਜੀਐ ਬਕਸਿਸ ਮੋ ਪੈਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਕਹੀ ਕਿ ਹੋਹ ਸਿੱਖ ਅਰ ਕਰਹੁ ਕਾਜ ਸੁ ਬਿਸਾਲਾ॥੨੩॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਆਗਯਾ ਮੈ ਬਕਸੀਸੀ ਬੰਦਾ॥ ਕਰਹੋ ਕਾਜ ਅਵਸਯ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਮੁਕੰਦਾ॥੨੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜਾਇ ਪੰਜਾਬਹਿ ਸਿਰਹੰਦ ਕਰਹੁ ਉਜਾਰਾ॥ ਔਰ ਵਜੀਦਖਾਨ ਕੋ ਮਾਰਹੁ ਝੂਠਹਿਹਤ ਕਰਾਰਾ॥੨੫॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਕਰੀ ਬੇ ਅਦਬੀ ਜੈਸੀ ਤਿਲਤਿਨ ਕਹਿ ਕਰ ਤੈਸੀ॥ ਬਿਵਿਵਤ ਦਿਯੋ ਕਮਾਫਲ ਸਤਗੁਰੁ

ਬਿਦ ਤਹਿ ਕੀ ਰਤਿ ਐਸੀ॥੨੬॥ ਮਧਯ ਸੁਨਾਮ ਸਾਧ ਇਕ ਮੂਲਾ ਤਿਨ ਘਰ ਲੂਟਹ ਨਾਹੀ॥ ਅਰ ਪਹਾਰ ਲਹੌਰ ਲੂਟ ਕਰ ਮੀਰ ਜੇਰ ਦਸ ਤਾਹੀ॥੨੭॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਤੁਰਕ ਬੇਰੀ ਬਹੁ ਮੈਏ ਕਲ ਜਗ ਰਾਈ॥ ਲਰ ਬੇ ਕੀ ਸਉ ਕਿਤਬਤ ਤਰੈਯੇ ਪਰਹੁ ਅਬਹਿ ਮਹਿ ਧਾਈ॥੨੮॥ ਤਬ ਉਤਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਗਰ ਤੇ ਲਾਗੇ ਤਾਂ ਪੈ ਪਾਵਨ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਦਵੈ ਕਰ ਜੋਰੇ॥ ਪਾਗੇ ਬਿਨਯ ਸੁਨਾਵਨ॥੨੯॥ ਸਿੰਘਨ ਘਾਲੀ ਘਾਲ ਖਯਾਲ ਕਰ ਆਪਨ ਬਚਨ ਬਿਤਾਰੀ॥ ਕਹਾ ਕਰਤ ਹੋ ਸੀ ਕਰਣਾ ਕਰ ਕਹਿਨ ਜਾਤ ਗਤਿ ਥਾਰੀ॥੩੦॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਭਲੋ ਸੁਚਿਤਾਯੋ ਤਰਕ ਸਤੇ ਸਰ ਬਾਨਾ॥ ਦਏ ਦਿਬਯ ਸ੍ਰੀ ਦੂਰ ਦੂਰ ਦੰਡਨ ਕਰ ਬੰਦਾ ਸੁ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੩੧॥ ਔਰ ਕਹੀ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਔਰ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ॥ ਪਿਤਾ ਪੁਤਰ ਭਲੇ ਕੁਲ ਭੂਖਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਅੰਸ ਅਜਾਬਾ॥੩੨॥ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਕੇ ਬੰਸ ਹੰਸਬਰ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਏ॥ ਇਨ ਤੀਨਹੁ ਨੇ ਸੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਖੰਡੇ ਮੇਰੇ ਕਰ ਤੇ ਪਾਏ॥੩੩॥ ਔਰ ਸਿੰਘ ਦਵੈ ਸੰਗ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਸੋ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਜੈ ਹੈਂ॥ ਪਾਂਚ ਬੀਰ ਪਾਚਹੁ ਦੈਵਸਮ ਤੇਰੇ ਰਖਯਾ ਕਹੈ ਹੈਂ॥੩੪॥ ਏ ਪਾਂਚਹੁ ਅਮੋਘ ਬਾਨ ਜਬ ਕਾਰਜ ਅਤਿ ਚਿਤ ਜਾਨੋ॥ ਸਤ ਕਾਰਜ ਪੂਰਨ ਕਰ ਤੂਰਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਵਿਸਹਿ ਨਿਜ ਥਾਨੋ॥੩੫॥ ਅਬ ਸੁਨ ਚਾਰ ਬਾਤ ਮਤ ਕਰੀਓ ਪ੍ਰਥਮ ਸਮੁਖਤਾ ਹਾਨੀ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਖਾਲਸੇ ਕੋ ਮੁਖ ਕਰਕੈ ਕਰ ਹੋ ਕਾਰ ਜਹਾਨੀ॥੩੬॥ ਜੋ ਕੋਊ ਔਸਰ ਆਨ ਬਨੈ ਤਬ ਪੰਚ ਖਾਲਸੇ ਆਗੇ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਕੜਾਹ ਕਰੈਯੋ ਸਫਲ ਮਨੋਰਥ ਲਾਗੇ॥੩੭॥ ਦੂਜੇ ਨਿਜ ਜਤ ਕਬ ਨ ਤਯਾਗ ਨਹਿ ਇਸਿਤਰਨ ਕੋ ਸੰਗ ਕਰੀਓ॥ ਬਰ ਬੈਰਾਗ ਬਿਬੇਕੀ ਬੀਚਾਰਹਿ ਬਯਾਹਹੁ ਨਾਹਿਨ ਬਰੀਓ॥੩੮॥ ਤੀਜੇ ਦਿਹਲੀ ਮਹਲਾ ਹਮਾਰੀ ਤਿਨ ਕਰ ਆਗਯ ਜੈਸੀ॥ ਤਾ ਮੈ ਕਛੂ ਛਲ ਛਿਦ੍ਰ ਨ ਕਰੀਓ ਕਰੀਓ ਤਨ ਮਨ ਤੈਸੀ॥ ਤਬ ਸਮ ਸਰਤਾ ਹਮਰੀ ਕਰਬੇ ਕੀ ਕਰੀਓ ਮਨਸਾ ਨਾਹੀ॥ ਨਾਤਰ ਚਾਰਬਾਤ ਕਰ ਬੇਤੇ ਗਰਹੁ ਕੁਠਾਲੇ ਮਾਹੀ॥੪੦॥ ਬੰਦੇ ਕਹੀ ਪੰਥ ਸੰਗ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮੇਰੀ ਨਿਬਹੈ ਕੈਸੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਪੰਥ ਨ ਬਿਗਰੋ ਹੈ ਤੂ ਹੂੰ ਨ ਬਿਗਰਿਹੁ ਜੈਸੀ॥੪੧॥ ਮੁੰਦ ਨੈਨ ਲਖ ਸੈਜ ਐਨ ਅਬ ਤਜ ਸੰਧਯ ਉਰ ਆਨੇ॥ ਕਸਸੁ ਕਮਰ ਚਲ ਪਾਛੇ ਪਹੁੰਚਿਹ ਪੰਚਹੁ ਸਿੰਘ ਸਜਾਨੇ॥੪੨॥ ਆਗਯਾ ਪਤਰਹੁ ਤਹਿ ਮਮ ਦੈਹੈ ਕਰੀਓ ਤਜੋ ਹੀ ਬੈਨਾ॥ ਬੰਦਾ ਬਕਸੀਸੀ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਭਯੋ ਗੁਪਤ ਸਭ ਨੈਨਾ॥੪੩॥ ਜਮਨਾ ਪਾਰ ਜਾਇ ਬੰਦਾ ਜੀ ਬੈਠੇ ਧਯਾਨ ਮਝਾਰੀ॥ ਕਛੁਕ ਦਿਹਨ ਮਹਿ ਪੰਚਹੁ ਪਯਾਰੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਭ ਦੁਖ ਟਾਰੀ॥੪੪॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਬੁਲਾਈ ਆਦਰ ਕਰ ਬੈਠਾਰੇ॥ ਹੁਕਮ ਪਤਰ ਲੈ ਸਿਰ ਪਰ ਰਾਖਯੋ ਕਰ ਖੋੜਸ ਸਤਕਾਰੇ॥੪੬॥ ਮੁਸਤਾਵਾਦ ਮਾਰ ਕਰ ਆਗੇ ਜਾਇ ਸਮਾਨਾ ਮਾਰਾ॥ ਮਾਰ ਪੁਆਧ ਦੇਸ ਆਗੇ ਬਯ ਸਹਰ ਸੁਨਾਮ ਸੰਘਾਰਾ॥੪੭॥ ਤਬਲੋ ਭੀਰ ਸੁ ਭਈ ਖਾਲਸੇ

ਸਿਰਹੰਦ ਕਰੀ ਚਢਾਈ॥ ਲੂਟ ਅੰਬਾਲਾ ਛਤ ਬਨੂੜ ਪੁਨ ਜੰਗ ਬਜੀਦਾ ਭਾਈ॥੪੮॥ ਮਾਰ ਵਜੀਦ ਲੂਟ ਸਿਰਹੰਦਿਹ ਝੂਠਾ ਨੰਦ ਸੰਘਾਰਾ॥ ਤਾਕੀ ਕੰਨਯਾ ਰੁੜਨ ਦੀਨੀ ਪੁਨ ਪਰਬਤ ਲਲਕਾਰਾ॥੪੯॥ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦਰਸਨ ਕਰ ਸਾਹਿਬ ਗਯੋ ਤਬੈ ਕਹਲੂਰਾ॥ ਸੁਨ ਧੁਨਿ ਬੰਦੇ ਕੇ ਆਗਮ ਕੀ ਜੁਰੇ ਸਰਬ ਗਿਰਿ ਭੂਰਾ॥੫੦॥ ਭੋਜਨ ਕਰਤ ਰਹੇ ਸਭ ਇਕ ਥਲ ਬਾਇਸਸ ਸੁਮ ਹਾਰੀ॥ ਰਾਣੇ ਰਾਜੇ ਰਾਉਸੁਮੀਆ ਸਭ ਹੀ ਸਰਧਨ ਧਾਰੀ॥੫੧॥ ਬੰਦਾ ਪਰਯੋ ਧਾਇ ਤਬ ਤਿਨ ਪੈ ਨਾਕ ਕਾਨ ਸਭ ਕਾਟੇ॥ ਕੂਪ ਪਾਇ ਭਰ ਸਦ ਗੁਰੂ ਦ੍ਰੋਹੀ ਆਗੇ ਬਢਯੋ ਨਿਸਾਕੇ॥੫੨॥ ਤਬ ਚੰਬਯਾਲ ਨਰੇਸ ਆਪ ਨੀਕ ਕਨਯਾ ਬੰਦ ਹਿਦੀਨ॥ ਰੂਪ ਸੁਰਤੀ ਸਮਾਨ ਸਿੰਗਾਰੀ ਤਾ ਛਿਨ ਬੰਦੇ ਲੀਨੀ॥੫੩॥ ਬਰਜਤ ਹੂੰ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਬੰਦਾ ਕਾਮ ਲੁਭਾਨਾ॥ ਬਰੀ ਸੁ ਕਨਯਾ ਆਗੇ ਚਾਲ੍ਯੋ ਬੰਦਾ ਬਰ ਬਲਵਾਨਾ॥੫੪॥ ਲੂਟ ਜਲੰਧਰ ਮਾਝਾ ਲੂਟਯੋ ਜਾਇ ਬਟਾਲਾ॥ ਲੂਟ ਲਹੌਰ ਮਰਰ ਸੂਬਾ ਕੋ ਜੇਰ ਦਸਤ ਮਹਿਕਾਲਾ॥੫੫॥ ਦਿਹਲੀ ਸੈਨ ਲਰੀ ਲੁਦਵਣ ਮਹਿ ਸੋਊ ਮਾਰ ਗਿਰਾਈ॥ ਦਖਣੀ ਲੂਟ ਲੂਟ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰਾ ਸਮਚਾਈ॥੫੬॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਹੌਹੁ ਸੁਨ ਆਗਮ ਬੰਦੇ ਕੋ ਅਕੁਲਾਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰੇ ਮਹਿ ਆਯੋ ਮਿਲਯੋ ਸੁ ਮਾਨ ਬਢਾਯੋ॥ ਸੁਨ ਬਾਬਾ ਬੁਢੇ ਕੀ ਬੇਸਹਿ ਸਤਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਛਾਨੀ॥ ਮੋਸਨ ਮਹਤ ਪ੍ਰੇਮ ਉਰਸਾਨੀ ਅਤਿ ਆਕਾਰ ਸਵਧਾਨੀ॥੫੭॥ ਪੁਨ ਆਗੇ ਇਕ ਔਰ ਬਯਾਹ ਕੋ ਬਯੋਂਤ ਕਰਯੋ ਬਰ ਬੰਦੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਬਰ ਜਯੋ ਨਹਿ ਮਾਨਯੋਸ ਪਸੰਦੇ॥੫੯॥ ਬਾਬਾ ਜੀਤਬ ਤੇਗ ਪਕਰ ਕਰ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਰਵਾਰੀ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕੋ ਬੰਦਾ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਰਿਅਨ ਰੋਸ ਅਘਾਰੀ॥੬੦॥ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕੋ ਕਹਯੋ ਨ ਮਾਨਯੋ ਪੁਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਯੁ॥ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸੀਸ ਚੋਰ ਨਿਜ ਬੰਦਾ ਚਹਤ ਕਰਾਯੇ॥ ਤਯਾਗ ਦਯੋ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਸਾਰੇ ਛੂਟਯੋ ਮੇਲਤਬ ਭਾਰੀ॥ ਕਛੁ ਬੰਦਈਏ ਭਏ ਅਲਗ ਸਿੰਘ ਜਿਨਤਿਹ ਕੀਮਤ ਧਾਰੀ॥੬੧॥ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੀ ਬਿਲਗਾਨੇ ਸਾਹਿਬਜਾਦੇ ਹਟਕੇ॥ ਸਭ ਕੇ ਉਰ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਉ ਕੇ ਬੰਦੇ ਦਿਸ ਤੇ ਖਟਕੇ॥੬੨॥ ਸਿੰਘਨ ਹੂੰ ਇਕ ਅਰਜੀ ਲਿਖ ਕਰ ਪ੍ਰਭ ਪਦ ਤੀਰ ਪਠਾਈ॥ ਬੰਦਾ ਬੇਮੁਖ ਭਯੋ ਸਿੰਘ ਗਨ ਬਿਲਗ ਭਏ ਉਰਆਈ॥੬੩॥ ਇਤ ਸੁਨ ਸੁਨ ਗੁਨਿ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਬਿਨ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਦੇਸ ਉਪੱਦ੍ਰਵ ਨਾਹਿ ਨ ਮਿਟਹਿ ਮਿਟਾਯੋ॥੬੪॥ ਡਰਬਸ ਆਪਨ ਅੰਯੋ ਅਗਾਰੀ ਭੇਜਯੋ ਭਲ ਸਰਦਾਰਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਸਤਗੁਰੂ ਪਾਸ ਆਇ ਕਰ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਿਨਉ ਉਚਾਰਾ॥੬੫॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਹੀ ਪਿਤਾ ਸਮ ਹੈਵ ਕਰ ਮਿਥਯਾ ਕਿਓਂ ਕਰਾਰਾ॥ ਤਾਤੇ ਹਮ ਨਿਜ ਬੰਦਾ ਭੇਜਯੋ ਬਕਸੀ ਪੰਥ ਬਿਚਾਰਾ॥੬੬॥ ਹਮ ਤਾਸੋ ਮਿਲਨਨ ਚਾਹਹਿ ਸੁਨ ਵਕੀਲ ਮੁਰਝਾਏ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਾਨ ਇਕ ਦੀਜੈ ਸਿੰਘ ਪਠਾਏ॥੬੭॥ ਸੋ ਸਭ

ਸਾਹ ਸਮੀਪ ਉਚਾਰਹਿ ਹਮ ਕਹਿ ਸਕਹਿਨ ਤੈਸੇ॥ ਨਾਤਰੁ ਹਮਰੋ ਰੋਜ ਰੁਜੀਨਾ ਨਾਲ ਹੋਇ ਪ੍ਰਭ ਐਸੇ॥੬੮॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਸੰਗ ਕੀਓ ਸੋਚਢ ਤੁਰੰਗਤਲ ਆਯੋ॥ ਜਹਾ ਸਾਹ ਕੋਲਸਕਰ ਭਾਰੀ ਤਹਿਨਿ ਸਿਰਹਿ ਗੁਨ ਗਾਯੋ॥੬੯॥ ਪ੍ਰਤ ਸਮੀਪ ਨਾਹ ਬੁਲਾਯੋ ਅਤਿ ਆਦਰ ਬੈਠਾਯੋ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿਮਿਥਯ ਜੋ ਤੁਮਨਿਯ ਮਕਰਾਯੁ॥੭੦॥ ਤਬ ਤਿਨਕਹੀ ਭਈ ਸੁ ਭਈ ਅਬ ਕਰਹੁ ਜੁ ਕਰਨ ਉਪਾਈ॥ ਚਲਹੁ ਪਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨਨ ਉਪਰ ਦੇਹਿ ਨਾਥ ਬੜਿਆਈ॥੭੧॥ ਸਰਨ ਪਰੇ ਕੀ ਰਾਖਨ ਹਾਰੇ ਬਿਰਦ ਬਿਦਤ ਰਹੁ ਬੈਦਾ॥ ਤੁਰਤ ਸਾਹ ਚਢ ਕਰ ਨਦੇੜੇ ਮਹਿ ਉਤਰਯੋ ਉਰ ਡਰ ਖੇਦਾ॥੭੨॥ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਪੁਨ ਕਹੀ ਸਾਹ ਇਸ ਬਾਨੀ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਕੋਪ ਹੋਇਗੋ ਕਿਸ ਦਰਸਹੁ ਪਦਮਾਨੀ॥੭੩॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਕਛੁ ਕਾਲ ਤੇ ਖਯਾਲ ਹੈ ਸੁਰ ਸਾਲਾ॥ ਤੀਰ ਬੀਰ ਸਤ ਦੂਵ ਕੇ ਬਿਹਰਹਿ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਾਤਹਿ ਕਾਲਾ॥੭੪॥ ਤਹਹਿ ਚਲਹੁ ਦਰਸਹੁ ਪਦ ਪੰਕਜ ਸਫਲ ਮਨੋਰਥ ਹੋਈ॥ ਉਰ ਅਭਿਮਾਨ ਨਿਵਾਰ ਸਾਹਤ ਬਮਾਨ ਲਯੋ ਬਚ ਸੋਈ॥੭੫॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਸੰਗ ਲੈਹਣ ਗੋਦਾਵਰਿ ਆਯੁ॥ ਥਰ ਥਕ ਕਾਪਤ ਨੈਨ ਨਨਿ ਹੁਰਯੋ ਪਗ ਪਰ ਸਿਰ ਧਰ ਭਾਯੋ॥੭੬॥ ਤਾਨੇ ਸਾਹ ਮਾਰ ਕਰ ਲੀਨੋ ਸੋ ਹੀਰਾ ਕਰ ਰਾਖਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਕੋ ਨਜਰ ਦਿਖਾਯੋ ਲੀਨੇ ਗੁਰ ਅਭਿਲੇਖਾ॥ ਲੈ ਕਰ ਕਰ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਥਰ ਨੈ ਗੋਦਾਜਲ ਮਹਿ ਡਾਰਾ॥ ਤਾਹੀ ਦਿਨ ਤੇ ਘਾਟ ਸੁਹੀਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯੋ ਅਘਹਾਰਾ॥੭੮॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਰ ਜੋਰ ਕਹੀ ਯਹ ਕਹਹਿ ਸਾਹ ਬਰਦਾਨੀ॥ ਰਾਖਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਦਯਾ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖ ਸਾਨੀ॥੭੯॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਸਾਹ ਲਖ ਸਤਗੁਰੁ ਕਹੀ ਭਏ ਤੁਮ ਕੂਰੇ॥ ਕਰੇ ਨ ਕਾਮ ਹਮਾਰੇ ਪੂਰੇ ਅਪਨੇ ਪਾਏ ਪੂਰੇ॥੮੦॥ ਤਬ ਹਮ ਬਰਖ ਬਿਤੀਤ ਜਾਨ ਕਰ ਨਿਜ ਬੰਦਾ ਪਠਵਾਯੋ॥ ਤਾਸੋ ਸਗਰੇ ਕਾਜ ਆਪਨੇ ਕਰਨੋ ਹੋ ਸੁ ਕਰਾਯੁ॥੮੧॥ ਪਿਤਾ ਪੁਤਰ ਲਖ ਸਾਦ੍ਰਿਸ ਤਾਹਿ ਤੇਹਮਨਿ ਕਾਰਜ ਕੀਨੋ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਜੋ ਦੁਉ ਕਰ ਤਬ ਬਿਨਤੀ ਮਹਿ ਭੀਨੋ॥੮੨॥ ਦੀਨਬੰਧੁ ਅਲਪ ਗਯਾ ਜੀਵ ਨਿਤ ਭੂਲਤ ਭੂਲਨ ਹਾਰੇ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਰਬਗਯ ਸਰਬਦਾ ਰਖਯਕ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰਾਨ ਆਧਾਰੇ॥੮੩॥ ਛਮਹੁ ਨਾਥ ਅਘ ਭਯੋ ਕਾਜ ਸਭ ਦੇਸ ਉਜਰਿ ਬਰ ਜੈ ਹੈ॥ ਆਗੇਰਾਉਰ ਜੈਸੀ ਮਰਜੀ ਅਰਜੀ ਦਾਸ ਕਰੈ ਹੈ॥੮੪॥ ਇਤੀ ਬਾਤ ਮੈ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਬਰ ਸਰ ਮਾੜੇ ਤੇਂ ਆਏ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਫਤੇ ਵਾਹਗੁਰੁ ਗਾਏ॥੮੫॥ ਚਰਨ ਬੰਦ ਅਰਦਾਸ ਅਗਾਰੀ ਸਰਬ ਪੰਥ ਕੀ ਰਾਖੀ॥ ਪਛ ਸਤਗੁਰ ਸੋ ਸਰਬ ਸੁਨਾਈ ਸੁਨੀ ਸ੍ਰੋਨ ਸੋਈ ਸਾਖੀ॥੮੬॥ ਤਾ ਮੈ ਲਿਖੀ ਕਿ ਕਾਮ ਬਾਰਹੂੰ ਬੰਦਾ ਜੀ ਨੇ ਕੀਨੇ॥ ਅਬ ਗੁਰਿਆਈ ਚਾਹਤਲੀਨੀ ਸੋ ਕਿਮਿ ਕਰਹਿ ਪ੍ਰਬੀਨੇ॥੮੭॥ ਪ੍ਰਥਮ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਲੈ ਤੇਗਾਤਮਕ ਨਿਕਾਰਾ॥ ਕਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਤ

ਤਬ ਸਮਝਾਯੋ ਯਹ ਗੁਰਬੰਦਾ ਭਾਰਾ॥੮੮॥ ਨਿਜ ਬੰਦੇ ਕੋ ਨਿਜ ਕਰ ਮਰਨ ਨ ਸੁਤਿ ਮਹਿ ਭਾਖਾ॥ ਅਪਨੇ ਅਘ ਤੇ ਆਪ ਸਵਰਨ ਇਵ ਗਰਹਿ ਕੁਠਾਰੀ ਸਾਖਾ॥੮੯॥ ਤਾਤੇ ਲਿਖ ਬਿਰਤੰਤ ਤੰਤ ਕਰ ਮੰਤਯਹੀ ਠਹਰਾਯੁ॥ ਯਭ ਕੀ ਦਿਸ ਤੇ ਪੰਚ ਖਾਲਸਾ ਫਿਰਯਾਦੀ ਹੈ ਆਯੋ॥੯੦॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕਹੀ ਕਿ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਬੰਦਾ ਤੇ ਜਨ ਸਾਨਾ॥ ਕਰਹੂ ਜਾਇ ਨਿਜ ਅਬ ਸਬ ਪੂਰਨ ਬੰਦੋਬਸਤ ਬਿਧਾਨਾ॥੯੧॥ ਤਹਿ ਬਕਸਯੋ ਤੇਰੇ ਲਗ ਰਹਿ ਹੈ ਸਹਨ ਸਾਹਤਾ ਭਾਰੀ॥ ਆਗੇ ਤਖਤ ਤਖਤ ਰਹਿ ਜੈ ਹੈ ਬੈਠੇ ਕਛੁ ਦਿਨ ਪਰੀ॥੯੨॥ ਵ੍ਰਨਿਸ ਸਤ ਚੰਦੇਹ ਮੈ ਸੋਊਨਾ ਸਹੋਇਗੀ ਜਾਨੋ॥ ਜਸ ਆਪ ਕੀਓ ਸੁਤ ਸਵਲ ਪੈ ਹੈ ਗੁਰ ਦਰਸ ਸਭ ਕਛੁ ਜਾਨੋ॥੯੩॥ ਤੂੰ ਪਰਿ ਸਭ ਗਤੋ ਹਮ ਰਾਖਹਿ ਬਿਹਸਿ ਦੀਓ ਬਕਸੀਸਾ॥ ਗਯੋ ਅਪਨੀ ਲਸਕਰ[1] ਮੈ ਕਰ ਹਰਖਤ ਬਹਿ ਤੁਰਕੀਸਾ॥੯੪॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੋਇ ਲਿਖਿ ਭੇਜਯੋ ਬੰਦਾ ਬਕਸੀ ਜਾਨਾ॥ ਅਬ ਗੁਰੂ ਕੋਪ[2] ਗਹਹੁ ਅਰ ਮਾਰਹੁ ਗਰਹਿ ਕੁਠਾਲੀ ਬਖਾਨਾ॥੯੫॥ ਸਿੰਘ ਪਾਚਹੂ ਪੁਨ ਗ੍ਰਹਿ ਆਗਯ ਪੁਤ੍ਰ ਲਿਆਏ॥ ਸਦਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖੀਏ ਮੇਰੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਰਸੁ ਲਿਖਾਏ॥੯੬॥ ਅਪਨੋਕੀਓ ਜਾਨ ਬੰਦੇ ਪੈ ਜੋਰ ਜੁਲਮ ਮਤ ਕਰੀਏ॥ ਅਪਨਰੀ ਭਾਂਤ ਆਪਨ ਬਿਧਿ ਕਰਿਏ ਕਰਹੁਨ ਡਰਿਏ॥੯੭॥ ਯਾ ਸਭ ਕਥਾ ਸਵਿਸਿਤਰ ਦਵਾਦਸ ਮੰਡ ਮਹਿ ਨਿਹਾਰੋ॥ ਯਾਤੇ ਹਯਾ ਸੰਛੇਪ ਮਾਤਰ ਕਹਿ ਕੀਓ, ਬਿਸਤਰ ਭਾਰੋ॥੯੮॥ ਜਿਹ ਸਤਗੁਰੂ ਕੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਬਕਸੀਸਨ ਕੀ ਸੁ ਬਢਾਈ॥ ਤਿਹ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਬਲਕੀ ਗਨਨਾ ਕਵਨ ਕਰਹਿ ਹਰਖਾਈ॥੯੯॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕੇ ਬੰਦੇ ਬੰਦਨ ਜੋਰੇ॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਸਤਗੁਰ ਪਯਾਰੇ ਸਕਲ ਪਦਾਰਥ ਭੋਗੇ॥੧੦੦॥ ਯਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜਿਯ ਲਾਇ ਸੁਨੈ ਅਰਕ ਹੈ ਧਰੈ ਸੁ ਪ੍ਰਤੀਤ॥ ਤਾਕੇ ਸਤ੍ਰ ਰਹਹਿ ਨਹਿ ਭਾਰੀ ਧਾਰੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰੀਤੀ॥੧੦੧॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਧੂਰਿ ਸਿੰਘ ਕੀ ਅਪਨੇ ਮਾਥੇ ਲਾਈ॥ ਪਿਤ ਬਰਦਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਆਸਰੇ ਇਤਨੀ ਕਥਾ ਬਨਾਈ॥੧੦੨॥ਦੋ:॥ ਸਰਬ ਭਾਰ ਭੂਪਾਰ ਕਰ ਸਤ ਗੁਰੁ ਕਥਾ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥ ਸਦਾ ਨਵੀਨ ਨਵੀਨ ਨਿਤ ਸੁਨਤਹਜਤ ਦੁਖ ਤੀਨਾ॥੧੦੩॥

ਸਾਖੀ॥੩੬॥

ਇਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਬੰਦਾ ਬਖਸੀਸ ਖਾਲਸਾ ਬਿਲਾਸ ਬਰਨਨਾਤ ਮਕਏ ਕੂਨ ਚਤਵਾ ਰਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ (੧.੩੯੧੧) ਚੌਪਈ : ੧੧—ਨਿਤਯ ਸਿਕਾਰ ਜਾਹਿ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਘਾਟ ਸਿਕਾਰ ਨਾਮ ਤਿਹਿ ਰਾਈ॥ ਉਚੇ ਥਲ ਬੈਠਹਿ ਭਗਵਾਨਾ॥ ਕਹਹਿ ਕਿ ਆਨੰਦ

---
1. ਕ੍ਰੋਧ, 2. ਸੈਨਾ

ਨਗਰ ਸਮਾਨਾ॥੧॥ ਪੁਰ ਆਨੰਦ ਇਤ ਆਵੈ॥ ਮੁਖ ਕਰ ਧੋਇ ਸੁਖਨ ਨਿਧਿ ਭਾਵੈ॥ ਤਾਂਕੇ ਆਗੇ ਡੇਰਾ ਡਾਰਾ॥ ਜਹਿ ਰਹਿ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵੀ ਦਵਾਰਾ॥੨॥ ਕਬ ਕਬ ਮਿਲਹਿ ਮਹਲ ਮਹਿ ਜਾਈ॥ ਪੁਰਵਹਿ ਸਭ ਕਾਮਨਾ ਸੁਭਾਈ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਧਾਮ ਨਿਕਟ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਜੋ ਪਿਸਾਚ ਮੋਚਨ ਜਗਰਾਈ॥੩॥ ਤਹ ਕਿਨ ਭੇਟਨ ਨਗੀਨਾ ਕੀਨਾ॥ ਡਾਰਯੋ ਗੋਦਾ ਨੀਰ ਸੁਚੀਨਾ॥ ਬਯਾਕੁਲ ਸਿੱਖ ਭਯੋ ਮਨਮਾਹੀ॥ ਹਸ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਤਾਹੀ॥੪॥ ਜਾਇ ਨੀਰ ਮਹਿ ਲੈ ਅਬ ਆਵਹੁ॥ ਕਿਸ ਚਿਤ ਮਹਿ ਸੰਕਾ ਉਪਜਾਵਹੁ॥ ਗੋਤਾ ਮਾਰਤ ਗੋਦਾ ਮਾਹੀ॥ ਅਨਗਿਨ ਨਿਰਖਿ ਨਗੀਨਾ ਤਾਹੀ॥੫॥ ਆਇ ਪਰਾ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਚਰਨਾ॥ ਦੀਨ ਬੰਧ ਪ੍ਰਣ ਤਾਰਤ ਹਰਨਾ॥ ਨਾਮ ਨਗੀਨਾ ਘਾਟ ਸੁਰਾਖਾ॥ ਗੁਰੁ ਖਾਲਸਾ ਨਾਵਤ ਸਾਖਾ॥੬॥ ਕਾਮਾਦਿਕ ਪਿਸਾਚ਼ ਗਨ ਨਾਸਾ॥ ਨਾਮ ਨਗੀਨਾ ਘਾਟ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਪੁਨ ਕਬਹੁਕ ਚਾਕਰਨ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਰਿਨ ਮੋਚਨ ਤੀਰਥ ਮਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਯੋ॥੭॥ ਦਯੋ ਬਾਂਟ ਧਨ ਭਰ ਭਰ ਢਾਲਾ॥ ਅਚਰਜ ਚਰਿਤ ਕੀਓ ਰਛਪਾਲਾ॥ ਸੰਗਤ ਸਾਹਿਬ ਤਾਕਰ ਨਾਮਾ॥ ਸਹਰ ਨਦੇੜ ਮਹਿ ਅਭਿਰਾਸਾ॥੮॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਭ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਥਾਪੇ॥ ਪੂਰਨ ਕਰੇ ਥਾਨ ਸਭ ਆਪੇ॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਧਾਮਨਿਜ ਗਾਯੋ॥ ਚਤੁਰਥ ਭਾਰੀ ਤਖਤ ਬਨਾਯੋ॥੯॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ ਬਨਯੋ ਪਟਨਾ ਆਨੰਦਪੁਰਾ॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਸੁਚਾਰਹੁ ਧਾਮ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਾ॥੧੦॥ ਪੰਚਮ ਜਹਰਹਿ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਦੇਹ॥ ਸਹਿਤ ਨਗਾਰਾ ਕੇ ਝੁਲੇ ਜਾਹਾਂ ਨਿਸਾਨ ਅਛੇਹ॥੧੧॥ ਇਨ ਪਾਚਹੂੰ ਸਥਾਨ ਮੈ ਮੋਕਹਿ ਮਾਨਹੁ ਨਿਤਯ॥ ਅਸ ਉਪਦੇਸਯੋ ਬਾਰ ਬਹੁ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਚਿਤਯਾ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੩੭॥

ਚੌ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਦਰਸਨ ਦੇਤ ਲੇਤ ਸੁਖ ਭਾਲਾ॥ ਇਕ ਪਠਾਨ ਤਬਲੌ ਤਹਿ ਆਯੋ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਦਸਤਾਵੇਜ ਦਿਖਾਯੋ॥੧॥ ਲਿਏ ਮੋਲ ਘੋੜੇ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਏਕਾ ਦਸ ਸਹੰਸਰ ਲਿਖਲਾਈ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨ ਕਰ ਜੰਗ॥ ਮੋਲ ਗਯੋ ਪ੍ਰਭ ਨਿਕਟਹਿ ਸੰਗ॥੨॥ ਅਬ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮੇਰੋ ਧਨ ਦੀਜੈ॥ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਤਿ ਕੀਜੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਿਹ ਮਰੇਂ ਪਾਛੇ॥ ਸਹਿਤ ਬਯਾਨ ਮਿਲਹੈ ਧਨ ਆਤੇ॥੩॥ ਤੀਸ ਬਰਖ ਹਮਰੇ ਤਨ ਤਯਾਗੇ ਲਿਖਰਖ ਆਪ ਨੇ ਘਰ ਸੁਖ ਰਾਗੇ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਥਯਾਜ ਨ ਲੈ ਹੋ॥ ਸੁਧਨ ਜਥਾਰਥ ਪ੍ਰਭਹਿਤ ਕੋ ਹੌਂ॥੪॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਦਸ ਗੁਨ ਯਾ ਕੋ॥ ਮਿਲਿ ਹੈ ਤੀਸ ਬਰਖ ਮਹਿ ਸਾਕੋ॥ ਲਿਖਤ ਹਮਾਰੀ ਰਾਖਹੁ ਘਰ ਮੈ॥ ਹਵੈ ਹੈ ਸਿੰਘ ਤੇਜ ਜਬ ਬਰਮੈ॥੫॥ ਸੂਰਬੀਰ ਸਰਦਾਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਤਿਨਹਿ ਦਿਖਾਇਹੁ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥ ਤਥਾ ਕੀਓ ਸਿੰਘਨ ਧਨ ਦੀਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚਨ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਨਾ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੩੮॥

ਚੌ:॥ ਸੁਨ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਸੁ ਗੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਚਲੇ ਜਬਹਿ ਦੇਖਯਣ ਰਛਪਾਲਾ॥ ਮੋਰ ਮਾਤ ਮਗ ਮਹਿ ਤਬ ਮਿਲੀ॥ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਭਈ ਬਿਧਿ ਭਲੀ॥੧॥ ਮੁਹਿਲੈ ਸੋ ਰਮਦਾਸ ਸਿਧਾਈ॥ ਮੈ ਤਬ ਸਤਗੁਰ ਪਦ ਪਰਗਈ॥ ਬਿਨ ਦਰਸਾ ਬਿਧਿ ਬਨਹਿ ਨ ਮੇਰੀ॥ ਕਿਹਆ ਸ੍ਰਜ ਜੀਵਹੁ ਮੁੱਖ ਤੇਰੀ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਦਰਸਤੁਹਿ ਹੋਈ॥ ਜਬ ਸਿਕਾਰ ਜੈਹਹੁ ਸੁਖ ਹੋਈ॥ ਲੈ ਬਰਦਾਨਅਯੋ ਰਮਦਾਸਾ॥ ਦਰਸਹੁ ਨਿਤ ਪ੍ਰਭ ਚਰਨ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੩॥ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਜਲਪਾਨ ਨ ਕਰਾ॥ ਸੋ ਪ੍ਰਨਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਧਰਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਜਿਸ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ॥ ਸੋਚਚਿਤ੍ਰ ਮੁਮਹਿ ਲਖ ਪਾਏ॥੪॥ ਬਾਲੂ ਹਸਨਾਂ[1] ਸੰਤ ਉਦਾਸੀ॥ ਤਿਹਿ ਅਨੁਚਾਈ ਕਥਾ ਬਿਲਾਸੀ॥ ਤਿਨ ਸਭ ਚਰਿਤ ਲਖਯੋ ਨਿਜ ਨੈਨਾ॥ ਮੈ ਤਿਹ ਪਾਂਚਬਾਰ ਸੁਨ ਬੈਨਾ॥੫॥ ਧਾਰਯੋ ਹਿਐ ਪ੍ਰਗਟ ਸੋ ਕਹੋ॥ ਤੁਮਰੇ ਉਰ ਕੇ ਸੰਸਯ ਦਹੋ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਤੇ ਰਹਿਤ ਨਿਹਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤ ਗੁਰੁ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਧਾਰੇ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੩੯॥

ਦੋ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਦੀਨੋ ਮਹਲ ਦਿਦਾਰ॥ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ ਚਰਨ ਗਹਿ ਬੈਠਾਰੇ ਹਿਤਤਾਰੈ॥੧॥ਚੋ:॥ ਬਹਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ ਗਯਾਨ ਭਕਿਤ ਬੈਰਾਗ ਦ੍ਰਿਢਾਈ॥ ਜਗਤ ਅਸਤਯ ਮਾਤਰ ਅਧਯਾਸਾ॥ ਤਜਹੁ ਮਿਲਹੁ ਮੋ ਮਹਿ ਭਯਾਸਾ॥੨॥ ਮੋਰ ਸਰੂਪ ਸੁ ਹਿਏ ਬਸਾਵਹੁ॥ ਸਤਨਾਮ ਗੁਰੁ ਵਾਹ ਅਲਾਵਹੁ॥ ਸਸਤਰ ਦੀਏ ਇਨ ਪੂਜਨ ਕਰੀਅਹੁ॥ ਨਿਕਟ ਸੁੰਦਰੀ ਬਾਸਾ ਧਰੀਅਹੁ॥੩॥ ਮੋ ਮਹਿ ਮਿਲਿ ਹੋ ਸੰਸਯ ਨਾਹੀ॥ ਮਾਨਹੁ ਬਚਨਨ ਤਯਾਗ ਹੁ ਯਾਹੀ॥ ਮੁਖ ਮਲੀਨ ਕਹਿ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵੀ॥ ਨਿਯਮ ਭੰਗ ਮਮ ਹੋਇ ਇਹ ਏਵੀ॥੪॥ ਬਿਨ ਦਰਸਨ ਜਲਪਾਲਨ ਕਰਨਾ॥ ਬਿਨਾ ਸੀਤ ਮੁਖ ਅੰਨ ਨ ਧਰਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਕਾਲ ਕਛੁ ਅੰਤਰ॥ ਪਹੁਚਹੁਗੀ ਮਮ ਨਿਕਟ ਨਿਰੰਤਰ॥੫॥ਦੋ:॥ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਦੇਹ ਕੇ ਏ ਖਟ ਸਸਤਰ ਮਹਾਨ॥ ਮਮ ਸਰੂਪ ਲਖ ਪੂਜੀਓ ਪੁਨ ਭੋਜਨ ਜਲਪਾਨ॥੬॥ਚੋ:॥ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਪੁਤਰ ਤੁਮਾਰਾ॥ ਪੂਜਹਿਗੋ ਸੁ ਸਹਿਤ[2] ਪਰਵਾਰਾ॥ ਕਰ ਇਸਨਾਨ ਧਯਾਨ ਮਮ ਧਾਰਹੁ॥ ਦਰਸਨ ਪਾਵਹੁ ਸ਼ੋਕਨਿ ਵਾਰਹੁ॥੭॥ ਨਿਤਿ ਦਰਸਨ ਤੇ ਕੋ ਮੈ ਦੈ ਹੋ॥ ਪ੍ਰਿਐਨ ਕਛੁ ਚਿੰਤਾ ਚਿਤ ਮੈ ਹੌਂ॥ ਸਵਾਮੀ ਬਿਨਤੀ ਏਕ ਮਮ ਰਹੀ॥ ਸਤੀ ਹੋਨ ਕੀ ਆਸਾ ਕਹੀ॥੮॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਕਹੀ ਸਤੀ ਸੋਨਾਰੀ ਪ੍ਰਿਯੇ ਬਿਓਗਾ ਪਿਆ ਤਨ ਜਾਰੀ॥ ਤੁਹਿ ਮਿਲਿਹੈ ਸੁਇ ਫਲ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਦਿਹਲੀ ਜਾਹੁ ਸੰਕ ਤਜਯਾਹੀ॥੯॥ਦੋ:॥ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਕੀ ਆਇਸ

1. ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ, 2. ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਤ

ਐਸਹਿ ਜਾਨ॥ ਮਾਨਨੀਯ ਸਨ ਭਾਂਤ ਤੇ ਭਮਿਨ ਕਰੁਨ ਮਲਾਨ॥੧੦॥ਚੌ:॥ ਪ੍ਰਿਏ ਪਰਿਹ ਰਹੁ ਸੋਕ ਸਮਾਜਾ॥ ਕਰਿ ਹੈ ਅਧਿਕ ਪੁਤ੍ਰ ਤਵ ਰਾਜਾ॥ ਘਰ ਘਰ ਪੂਜਹਿ ਤੁਹਿ ਨਿਜਜਾਨੀ॥ ਮਮ ਪ੍ਰਾਣੀ ਧਿਅ ਮੂਰਤ ਮਾਨੀ॥੧੧॥ ਸਸਤਰ ਸਰੂਪ ਤੋਹਿ ਜੋ ਦੀਨਾ॥ ਧਾਰ ਸੀਸ ਮਮ ਬਚਨ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥ ਸੁਨ ਸਵਾਮੀ ਚਰਨਨ ਨ ਪਰ ਪਰੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਸਿਰ ਕਰ ਭਾਮਿਨ ਧਰੀ॥੧੨॥ ਬਿਦਾ ਭਈ ਆਈ ਤਬ ਦਿਹਲੀ॥ ਮਿਲੀ ਦੋਊ ਮਹਿਲਾ ਇਕ ਮਹਲੀ॥ ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਜਿਹ ਰੂਪ ਲੁਨਾਈ॥ ਸੀਲ ਸੁਭਾਉ ਧਰਮ ਪ੍ਰਭ ਤਾਈ॥੧੩॥ਦੋ: ਨਿਤਦਰਸਨ ਪ੍ਰਭ ਕੋ ਕਰਹਿ ਤਬ ਹਰਖਿ ਹਿਅ ਮਾਹਿ॥ ਨਤ ਉਦਾਸ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਰਹਹਿ ਦੋਊ ਮਹਲਾ ਤਾਹਿ॥

ਸਾਖੀ॥੪੦॥

ਚੌ:॥ ਯਹ ਸੁਧ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਚਓਰਾ॥ ਚਾਰਤ ਭੂਤਲ ਸਤ ਗੁਰ ਛੋਰਾ॥ ਆਵਨਿ ਨਿਤ ਉਦਾਸਿਅਨ ਡੇਰੇ॥ ਦਰਸਹਿ ਅਨੰਦ ਧਾਰ ਬਤੇਰੇ॥੧॥ ਬਾਲੂ ਹਸਨਾਕੀ ਸੁ ਜਮਾਤਾ॥ ਇਯਾਦਿਕ ਆਵਹਿ ਦਿਨ ਰਾਤਾ॥ ਸੁਨ ਰੰਗੇ ਲੰਗਰ ਗੁਰ ਭਾਰੀ॥ ਭੇਜਹਿ ਸਾਹ ਖਰਚ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥੨॥ ਜਯੋ ਜਯੋ ਅਧਿਕ ਆਮਦਨ ਆਈ॥ ਤਯੋ ਤਯੋ ਅਤਿ ਲੰਗਰ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਇੰਤਜਾਮ ਨਹਿ ਨਿਰਖਹਿ ਸਾਰਾ॥ ਇਕ ਦਿਲ ਕਹਿ ਸੁ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਪਾਹਾ॥੩॥ ਜਿਸ ਜਿਸ ਅਧਿਕ ਭੇਜ ਧਨਦੀਨਾ॥ ਰੋਗ ਤਿਸਿ ਤਿਸਿ ਅਧਕਹਿ ਚੀਨਾ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਗੁਰੁ ਕੀ ਮਰਜੀ॥ ਯਾਹੈ ਹਮ ਸਭ ਕਰ ਤਨ ਅਰਜੀ॥੪॥ ਅਚਰਜ ਚਰਿਤ ਪਾਰ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਕੋਊ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਹਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੈ॥ ਸਿਰ ਨਾਵਤ ਸਿਮਰਤ ਮੁਖ ਨਾਮਾ॥ ਸਵਰਤ ਸਭ ਬਿਧਿ ਆਠਹੁ ਜਾਮਾ॥੫॥ ਤਰਕ ਨ ਜਾਇ ਬੁਧ ਮਨ ਬਾਨੀ॥ ਸਤਗੁਰ ਚਰਿਤ ਅਨੰਤ ਗੁਨਾਨੀ॥ ਸੁਨਤ ਸਾਹ ਤਬਹੀ ਨਿਰਨਾਯੋ॥ ਮਨ ਮਹਿ ਸਤਗੁਰ ਰੂਪ ਬਸਾਯੋ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੪੧॥

ਚੌ:॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਚਰਨਨ[1] ਲਪਟਾਯੋ॥ ਰਾਉਰ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਾਨਾ॥ ਜੀਤ ਯੋ ਆਜਮ ਜੰਗ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧॥ ਸਰਬ ਦੇਸਨਿ ਸੰਕਟ ਭਯੋ॥ ਚਹਿਤ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸਿਧਯੋ॥ ਕਛੁ ਮਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਹਹੁ ਸੋਕੀਨਾ॥ ਆਇਸ ਦੀਜੈ ਨਾਥ ਅਧੀਨਾ॥੨॥ ਕਹਹੁ ਨ ਰਾਗ ਰੋਖ ਕਰ ਸਵਾਮੀ॥ ਕੇਵਲ ਸੰਮਹਸ ਮਨੁ ਮੁਦਾਮੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਹੈ ਕਿਨ ਸੋਈ॥ ਉਪਜੀ ਹੈ ਤਵ ਉਰ ਮੈ ਜੋਈ॥੩॥ ਪਛ ਪਛ ਨਿਜ ਮਤ ਕੇ ਬਹੁ ਗੰਥਾ॥ ਉਪਜੀ ਆਇ ਹ੍ਰਿਦਯ ਮਮ ਗੰਥਾ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਮਤ

1. ਚਰਨਾ ਉਪਰ

ਹਿੰਦਨੁ ਕਾਚੋ॥ ਬੁਤ ਪਰਸਤ ਕੈ ਚਿਤ੍ਰ ਸੁ ਸਾਚਾ॥੪॥ ਜੋ ਨਹਿ ਜਨਮ ਮਰਨ ਮਹਿਆਯਾ॥ ਤਾਕੋ ਲੈ ਕਰ ਬੁਧ ਸੁ ਬਨਾਯਾ॥ ਛਿਤ ਜਲ ਚਾਰ ਪਿਤਰ ਕਹਿ ਦੇਹੀ॥ ਅਗਿਨ ਜਰਾਇ ਤਾਹਿ ਫਲ ਲੇਹੀ॥੫॥ ਤਾਤੇ ਲਿਖੀ ਪਰੰਬਰ ਲਖ ਚਖ॥ ਨਿਸਚਯਾ[1] ਮਿਥਯਾ ਮਤ ਹਿੰਦਨ ਰਖ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਸਮਝ ਨਹਿ ਕਰੀ॥ ਤਾਤੇ ਸਾਹ ਸੁ ਐਸ ਉਚਰੀ॥੬॥ ਜੇਤੇ ਮਤ ਮਗ ਜਸ ਮਹਿ ਕੀਨੇ॥ ਬਿਲਗ ਬਿਲਸ ਸਭ ਰਸਤੇ ਚੀਨੇ॥ ਸਭ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਪੰਥ ਨਿਰਾਰਾ॥ ਸੁਖਦਾਇਕ ਸਭ ਕੋ ਅਵਾਰਾ॥੭॥ ਦਿਓਂ ਆਗਰੇ ਜੋ ਉਪਦੇਸਾ॥ ਅਬ ਸੁਨ ਗੁਨਿ ਦੂਸਰ ਸੁ ਬਿਸੇਖਾ॥ ਕਾਚੋ ਮਤ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਤਾਤਾ॥ ਜਾਤੇ ਪੂਜਹਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਿਭਾਤਾ॥੮॥ ਪੀਰ ਪਿਗੰਬਰ ਕਬਰ ਬਨਾਵੈ॥ ਸਿਜਦਾ ਕਰੈ ਦਰੂਦ ਪਢਾਵੈ॥ ਚੇ ਮਰ ਆਪ ਭਏ ਪੁਨ ਮਾਟੀ॥ ਤੇ ਕਿ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਹਿ ਬਾਟੀ॥੯॥ ਏਕ ਆਸਿਤਕ ਏਕ ਨਾਸਿਤਕਾ॥ ਦਵੈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਤ ਬੇਦ ਬਾਸਿਤਕਾ॥ ਤੁਰਕ ਨਾਸਿਤਕ ਪਨ ਨਿਰਧਾਰੈ॥ ਪਸਚਮ ਦਿਸਹਿ ਖੁਦਾਇ ਨਿਹਾਰੈ॥੧੦॥ ਸਭ ਮਹਿ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਮਾਨਨ ਜਾਨਾ॥ ਆਦਿਅਜੋਨ ਅਕਾਲ ਪਛਾਨਾ॥ ਤਾਹਿ ਮਾਨ ਕਰ ਬੁਤ ਰਚਿ ਹਿੰਦੂ॥ ਪੂਜਹਿ ਚਿਤ ਬਿਤ ਪਦ ਮਾਂਗ ਬਿੰਦੂ॥੧੧॥ ਤਾਂਤੇ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਪਾਵੈ॥ ਸ਼ਰਧਾ ਕਰ ਸਭ ਪਾਪ ਮਿਟਾਵੈ॥ ਈਸ ਮਾਹਿ ਸਰਧਾ ਫਲ ਦੇਈ॥ ਕਤ ਅਨੀਸ ਮਾਟੀ ਰਚਿ ਤੇਈ॥੧੨॥ ਖੰਡ ਨ ਖੰਡ ਅਨਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਸਭ ਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨ ਪੰਥ ਨਿਆਰਾ॥ ਅਬ ਸੁਨ ਕਰਮ ਕਰਤ ਧਰਮਾਹਿ॥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤ ਕਾਮਨਾ ਤਾਹੀ॥੧੩॥ ਖੇਤੀ ਕਰਤ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਜਥਾ ਹੈ॥ ਬੋਵਤ ਉਗਤ ਸੁ ਧਾਨ ਤਥਾ ਹੈ॥ ਸੇਵਤ ਗਾਇ ਦੂਧ ਜਿਮਿ ਦੇਈ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸੇ ਵਤ ਧਨ ਨਿਜ ਕਰ ਲੇਈ॥੧੪॥ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਬੂਤ ਮਾਹੀ॥ ਪੂਜਤ ਮਨੋਕਾਮਨਾ ਤਾਹੀ॥੧੫॥ ਸ੍ਰੀ ਚਤਤਰੁ ਧਰ ਮੂਲ ਮਹਾਨਾ॥ ਉਗਤ ਸਾਖ ਅੰਕਰੁ ਸਭ ਜਾਨਾ॥ ਧਰ ਸੀਚਯੋ ਅਕਾਸ ਫਲ ਪਾਵਾ॥ ਤਿਮਿ ਪਹੁਚਤ ਪਿਤਰਨੁ ਸੁਖਨਾਵਾ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸੁਨਹੁ ਸਾਹ ਕਰਤਾਰ ਕੇ ਅਧਿਕ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ॥ ਭਜਨ ਭਜੇ ਬਿਨ ਨਹਿ ਤਰੈ ਪੂਰਨ ਪੁਰਖ ਪਵਿਤਰ॥੧੭॥ਚੋ:॥ ਜਬ ਤਿਹ ਰੂਪ ਰੰਗ ਨਹਿ ਜਾਨਾ॥ ਪੁਨ ਰੋਜਾ ਨਿਮਾਜ ਕਿਤ ਠਾਨਾ॥ ਜਬ ਤੇ ਰਹੀ ਜਬਾਨ ਨ ਜਾਨੀ॥ ਕਥੇ ਕਲਾਮ ਅਲਹ ਬਖਾਨੀ॥੧੮॥ ਜਬ ਤਿਹ ਤਨ ਨਹਿ ਕਹਤ ਕੁਰਾਨਾ॥ ਕਥੰ ਮਿਲਾ ਪੈਰੀ ਬਰਜਾਨਾ॥ ਜਬ ਤਿਹ ਰੂਪ ਰੰਗ ਨਹਿ ਬਾਨੀ॥ ਕਥੰ ਫਿਰ ਸਤਨ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੧੯॥ ਅਜਾਜੀਲ ਗਵਯੋ ਨਹਿ ਮਾਰਾ॥ ਤਿਹ ਤਪ ਕ੍ਰਿਤ ਫਲ ਟਰਹਿਨ ਟਾਰਾ॥ ਜਬ ਨ ਰੂਪ ਤਬ ਰਾਖਹਿ ਕਾਰਾ॥ ਅਜਾਜੀਲ ਤੇ ਤੋਬਹ ਤਾਰਾ॥੨੦॥ਦੋ:॥ ਨਿਰਗੁਨ ਸਰਗੁਨ ਭੇਦ ਦਵੈਹਟਤ ਹਟਾਏ ਨਾਹਿ॥ ਦੂਉ ਪਾਖ ਪੂਰਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਮਹਿਮਾ ਤਾਹਿ॥੨੧॥ਚੋ:॥ ਹਮਦੋਨੁਨ ਕੇ ਆਹਿ ਗਵਾਹ॥ ਕਰਯੋ

---
1. ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਖਾਲਸਾ ਅਗਮ ਅਥਾਹ॥ ਗਾਇ ਗਰੀਬ ਬਿਪ੍ਰ ਦੁਖ ਟਾਰੀ॥ ਸਰਗੁਨ ਨਿਰਗੁਨ ਭੇਦ ਬਿਦਾਰੀ॥੨੨॥ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਮ ਹੀ ਪੂਜਾ॥ ਨਾਮਹਿ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰਮਨ ਪੂਜਾ॥ ਧਰਮ ਗਯਾਨ ਧਨ ਧਯਾਨ ਸੁ ਨਾਮਾ॥ ਵਾਹਗੁਰੁ ਜਪ ਅਠਾਹੁ ਜਾਮਾ॥੨੩॥ ਕਲਿ ਕਰਨੀ ਕਰਤੂਤ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥ ਤੀਨਹੁ ਜੁਗ ਕੀ ਰੀਤ ਬਿਨਾਸੀ॥ ਤੁਰਕ ਤੇਜ ਅਬ ਸਬ ਅਸਤਾਨਾ॥ ਬਾਰਹਿ ਤੇਰਹਿ ਸਦਿ ਮਹਿਜਾਨਾ॥੨੪॥ ਅਬ ਤੋ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟੈ ਹੈ॥ ਤੁਮਰੇ ਬਾਦ ਰਾਜ ਸਭ ਜੈ ਹੈ॥ ਜਪਹੁ ਨਾਮ ਇਕ ਪਾਕ ਅਲਾਹਾ॥ ਯਾਹੀ ਮਹਿ ਸਭ ਜਾਨਹੁ ਲਾਹਾ॥੨੫॥ ਤੇਰੋ ਪਿਤਾ ਭਿਖਾਰੀ ਭਯੋ॥ ਮਾਂਗਤ ਟੂਕ ਤਹਾਂ ਸੁਖ ਗਯੋ॥ ਨਹਿ ਪਰਲੋਕ ਤਾਂਹਿ ਸੁਖ ਹੇਰਾ॥ ਨਿਜ ਕਰਮਨ ਕਰ ਬਲ ਬਹੁਤੇਰਾ॥੨੬॥ਦੋ:॥ ਬਚਨਪਾਲ ਬਿਸਵਾਸ ਧਰ ਸਿਰੇ ਪਾਉ ਗੁਰ ਪਾਇ॥ ਧਰ ਭੇਟਾ ਮੇਟਾ ਸੁ ਰਾਮ ਗਯੋ ਸਾਹ ਸਿਰ ਨਾਇ॥੨੬॥

ਸਾਖੀ॥੪੨॥

ਸਤਗੁਰ ਖਸ਼ਟਮ ਦੇਵ ਦਯਾਲਾ॥ ਜਬ ਰਾਜੇ ਪਤ ਸਾਹਤ ਪਾਲਾ॥ ਖੋੜਸ ਬਰਖ ਆਯ ਤਨ ਸੁੰਦਰ॥ ਪੈਦਾਖਾਨ ਲਖਯੋ ਬਲ ਮੰਦਰ॥੧॥ ਨਿਜ ਸੈਨਾਨੀ ਸਤਗੁਰ ਕਰਾ॥ ਪਾਂਚ ਰੁਪੈ ਆਰੋਜ ਸੁ ਧਰਾ॥ ਮੇਵਾ ਪਿਸਤਾ ਭੋਜਨ ਕਰੈ॥ ਅਧਿਕ ਦਯਾ ਸਤਗੁਰ ਬਿਸਤਰੈ॥੨॥ ਪੁਨ ਧਰ ਲੋਭ ਸੋ ਬਾਜ ਚੁਰਾਯੋ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਕੀ ਫੌਜ ਲਿਆਯੋ॥ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਬਰ ਸਰ ਮਾਰਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਰਖਵਾਰਾ॥੩॥ ਤਾਹਿ ਮਾਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦੀਨਾ॥ ਪੈ ਪਲਟਾ ਚਿਤ ਚਾਰਹਿ ਦੀਨਾ॥ ਤੁਰਕਨ ਕੋ ਬਿਸਵਾਸ ਬਿਨਾਸਾ॥ ਚਾਹਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਯੋ ਗੁਰ ਰਾਮਾ॥੪॥ ਪੰਚਮ ਖਸਟ ਸਪਤਮ ਅਸਟਮੀ॥ ਨਵਮ ਦਸਮ ਬਿਸਵਾਸ ਘਾਤ ਦਮ॥ ਤਾਂਤੇ ਆਗੇ ਸਤਗੁਰੁ ਧਯਾਰੇ॥ ਇਨ ਕੋਲ ਨਹਿ ਬਿਸਵਾਸ ਚਿਤ ਧਾਰੇ॥ ਸਸਤਰ ਸੰਗ ਲਰਿ ਪ੍ਰਗਨਲ ਤਯਾਗਾ॥ ਅਸਬਰਦਾਨ ਬਾਰ ਬਹੁਮਾਗਾ॥ ਤਾ ਕਰ ਫਲ ਭਲ ਪ੍ਰਗਟ ਲਖਾਯੋ॥ ਸੇਵਕ ਸਿਖ ਸੰਤਾਪ ਨਸਾਯੋ॥੬॥ਦੋ: ਅਗਮ ਅਗਾਧਿ ਅਪਾਰ ਬਰ ਮਨ ਬੁੱਧ ਬਾਨੀ ਜਾਨ॥ ਤਰਕਨੀਯ ਨਹਿ ਜਾਨੀ ਐ ਸਵਰਣ ਜੋਗ ਅਘਭਾਨ॥੭॥ ਜਿਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਜਗ ਜੀਵ ਕੋ ਕਰਨ ਕਮਲ ਕਲਯਾਨ॥ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰ ਬਰ ਚਰਿਤ ਪਰ ਮਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ॥੮॥ਚੌ:॥ ਕਬਹੁਕ ਤਾਸੁ[1] ਪੋਤਰ[2] ਤਹਿ ਆਯੋ॥ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਨਿਰਖਿ ਮਨ ਭਾਯੋ॥ ਬਾਂਧੇ ਸਸਤਰ ਰੂਪ ਜਿਹਿ ਬੀਰ॥ ਹਾਜਰ ਨਾਵੇ ਸਤਗੁਰ ਤੀਰ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਕਵਲ ਕਤ ਆਯੋ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਨਿਜ ਬਿਰਤੰਤ ਬੁਝਾਯੋ॥ ਪੈਦੇ ਖਾਂ ਮਮ ਦਾਦਾ ਰਹਾ॥ ਸੰਦੇ ਖਾਂ ਮਮ ਪਿਤਾ ਸੁਆਰਾ॥੧੦॥ ਗੁਲ ਖਾਂ ਮੇਰੋ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਛੋਟੇ ਮੀਰ ਬਧਹਿ ਹਮ ਹਮਾਲਾ॥ ਜਾਲੰਧਰ ਕੇ ਨਿਕਟ

1. ਉਸਦਾ, 2. ਪੋਤਰਾ

ਜੁ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਨੌਕਰ ਪਾਤ ਸਾਹ ਕੇ ਬਾਮਾ॥੧੧॥ ਮਾਤਾ ਕਹਿ ਮੋਕੋ ਇਤ ਲਯਾਈ॥ ਹੇਤ ਚਾਕਰੀ[1] ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਸਾਦਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਬਿਠਾਯੋ॥ ਪਾਂਚ ਮੁਹਰ ਬਕਸੀਸ ਦਿਸਾਯੋ॥੧੨॥ ਨਿਤ ਆਵਹੁ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਕਹਾ॥ ਪਾਂਚ ਰੁਪਏ ਰੋਜ ਹੈਵ ਰਹਾ॥ ਅਚਰਜ ਸਨੇ ਸਿੰਘ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਧੋ ਕਰਨੀਆ ਕਹਾ ਗੁਰ ਚਾਹੀ॥੧੩॥ ਦੂਸਰ ਦਿਨ ਜਬ ਦੁਸਟ ਸੁ ਆਯੋ॥ ਪੁਨ ਤਾਸੋ ਪ੍ਰਭ ਬਹੁ ਬਤਰਾਯੋ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਜੁ ਦਾਦਾ ਮੋਰਾ॥ ਮਾਰਯੋ ਗੁਰ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਮੇਰਾ॥੧੪॥ ਪਿਤ ਹੂੰਕਰੀ ਚਾਕਰੀ ਹਜਰਤ॥ ਹੋ ਆਯੋ ਸਤਗੁਰੁ ਢਿਗ ਉਰਰਤਿ॥ ਪਾਚ ਰੁਪੈਆ ਲੈ ਘਰ ਗਯੋ॥ ਸਿੰਘਨ ਉਰ ਅਤਿ ਅਚਰਜ ਅਯੋ॥੧੫॥ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਅਰਜ ਗੁਜਾਰੀ ਏਕ ਤੁਰਕ ਇਕ ਬੈਰੀ ਭਾਰੀ॥ ਤਾਸੁ ਬਿਸਵਾਸ ਨ ਕਰੀਅਹ ਦਯਾਲਾ॥ ਕਰਹਿ ਘਾਂਤ ਯਹ ਔਸਰ[2] ਚਾਲਾ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜਦਿਪ ਕਹੀ ਤੁਮ ਅਬ ਸਬ ਬਿਧਿ ਸਾਂਚ॥ ਪੈ ਯਾਸੋ ਕਛੁ ਕਾਜ ਮਮ ਲਖ ਬਾਲਕ ਬਲ ਬਾਚ॥੧੭॥

ਸਾਖੀ॥੪੩॥

ਚੌ:॥ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਪੁਨ ਆਇ ਪਠਾਨਾ॥ ਬੈਠੋ ਲਾਗਯੋ ਦਿਬਯ ਦਿਵਾਨਾ॥ ਕਰ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਨਿਕਟ ਬੈਠਾਵੈ॥ ਤਾਂ ਸੋ ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਤਰਾਵੈ॥੧॥ ਗੁਰ ਸਿਖ ਪਾਲੀ ਪੁਰਤੇ ਆਏ॥ ਦਵੈ ਕਟਾਰ ਕੀ ਭੇਟ ਚਢਾਏ॥ ਤਾਕੇ ਕਰ ਇਕ ਦਈ ਕਟਾਰ॥ ਕਹੀ ਗੁਲੇ ਖਾਂ ਕਿਤਨੇ ਵਾਰ॥੨॥ ਕਹਿ ਗੁਲ ਖਾਂ ਗੁਰ ਬਰ ਅਬਨਾਸੀ॥ ਏਕ ਘਾਉ ਮਹਿ ਕਾਰਜ ਰਾਸੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਗੁਲ ਖਾਂ ਸੁਨ ਗੁਨਿ॥ ਸੋਚਨੀਯ ਯਹ ਬਾਤ ਸੋਚ ਪੁਨ॥੩॥ਦੋ:॥ ਅਸ ਕਟਾਰ ਕਰ ਮਹਿ ਲੀਹੇ ਸਾਮੁਹਿ ਸਤ੍ਰ ਨਿਹਾਰ॥ ਪਿਤ ਦਾਦਾ ਜਿਹ ਕਰ ਹਨਾ ਬੁਕ ਤਾਹਿ ਬਲਧਾਰ॥੪॥ਚੌ:॥ ਪੁਨ ਪਠਾਨ ਮਨ ਮਹਿ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਕਹਤ ਮੋਹਿ ਯਹ ਗੁਰ ਬਲਧਾਰੀ॥ ਇਨ ਦਾਦੇ ਮਮ ਦਾਦਾ ਮਾਰਾ॥ ਸੋਈ ਕਹਤ ਸਾਂਚ ਕਰਤਾਰਾ॥੫॥ ਕਰ ਕਛੁ ਕੋਪ ਰਹਯੋ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਕਹੀ ਔਸਰ ਬਾਰੀ॥ ਸੁਨ ਪਠਾਨ ਸਰਿਧਾਨ ਸਿਧਾਰਾ॥ ਪਾਂਚ ਰਜਤ ਪਨ ਲੈ ਚਿਤ ਧਾਰਾ॥੬॥ ਮਾਤਹਿ ਕਹੀ ਜਾਇ ਸੁ ਪਠਾਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਮੁਹਿ ਕਰ ਸਵਧਾਨਾ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਕਿ ਗੁਲੇ ਖਾਂ ਬੇਟਾ॥ ਖਬਰਦਾਰ ਰਹੁ ਗੁਰ ਬਚ ਮੇਟਾ॥੭॥ ਤਵ ਦਾਦਾ ਜੁ ਮਹਾਬਲਕਾਰੀ॥ ਕਰ ਤਰ ਜਤਪਨ ਕਰਮਲ ਡਾਰੀ॥ ਤਾਕੇ ਪੌਤਰ ਆਪ ਪ੍ਰਭ ਆਸੋ॥ ਜੋ ਅਲਾਹ ਅਜ ਅਮਰ ਬਤਾਯੋ॥੮॥ ਕਰਹੁਨ ਪੁਤ ਕਿਮਿ ਬੁਰੀ ਨਿਗਾਹ॥ ਬੇਪਰਵਾਹ ਸਾਚ ਪਾਤਸਾਹ॥ ਬਖਸਾਵਨ ਅਘ ਓਘ ਲਿਆਈ॥ ਜਿਕਰ ਨਵ ਅਘ ਘਰ ਜਰ ਜਾਈ॥੯॥ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਪੁਨ ਗੁਰ ਢਿਗ ਆਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਤਿਹਿ ਬੈਗਰਤ ਭਯੋ॥ ਬਿਬਿਧਿ ਬਾਰਤਾ ਕਥਾ

---

1. ਨੌਕਰੀ, ਸੇਵਾ, 2. ਸਮਾਂ ਪਹਿਚਾਣ ਕੇ

ਸੁਨਾਈ॥ ਛਤਰ ਧਾਰਕੀ ਧਯਾਨ ਲਗਾਈ॥੧੦॥ ਤਯੋ ਹੀ ਕਹੀ ਕਿਹੋਇ ਪਠਾਨਾ॥ ਦੂਜੋ ਬਲ ਨਿਧਿ ਤੀਜੇ ਜਵਾਨ॥ ਤੀਖੋ ਸਸਤਰ ਹੋਇ ਕਰ ਮਾਂਹੀ॥ ਅਗੇ ਸਤਰੂ ਹਤਯੋ ਪਿਤ ਜਾਹਿ॥੧੧॥ ਤਾਹਿ ਨ ਮਾਰੈ ਤਾਂ ਪਰ ਥੂਕਾ॥ ਧਿਕ ਤਿਹ ਬਲਪਨ ਬਕਨ ਬਿਰੂਪਾ॥ ਸੁਨ ਪਠਾਨ ਪੁਨ ਤੂ ਸਨ ਰਹਾ॥ ਧਯਾਨ ਮਗਨ ਲਖ ਸਤਗੁਰ ਮਹਾ॥੧੨॥ ਸੋਦਰ ਪਢ ਕਰ ਕਰ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਬੰਦ ਪਦਨ ਅਰਬਿੰਦ ਸਮਾਧਾ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਲ ਸਭ ਜਾਇ ਬ੍ਰਿਰਾਜੇ॥ ਕਮਰ ਕਸੇ ਖੋਲੇ ਚਿਤ ਰਾਜੇ॥੧੩॥ ਸਤਗੁਰ ਨਿਕਟ ਸੁ ਏਕ ਪਛਾਨਾ॥ ਇਤਉਤ ਬਿਚਲੇ ਔਰ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਤਾਕੇ ਆਗੇ ਧਰਯੋ ਕਟਾਰਾ॥ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸੁਈ ਬਚਨ ਉਚਾਰਾ॥੧੪॥ਦੋ:॥ ਪਿਤ ਦਾਦਾ ਜਿਹ ਮਾਰ ਕਰ ਦੀਨੋ ਧੂਰ ਮਿਲਾਏ॥ ਤਾਹਿ ਇਕੇਲੋ ਪਾਇ ਨਹਿਹ ਨੇ ਸੁ ਮਾਤ ਲਜਾਇ॥੧੫॥ਚੌ:॥ ਥੂਕ ਤਾਸੁ ਦਾਢੀ ਪਰਜਾਨੋ॥ ਬ੍ਰਿਥਾ ਸੂਰਪਨ ਸਰਬ ਪਛਾਨੇ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਨਯਨ ਮੂੰਦਿ ਪ੍ਰਭਲੀਨਾ॥ ਛਤਰਧਾਰ ਕਰ ਨਾਟਕ ਕੀਨਾ॥੧੬॥ਦੋ:॥ ਸਾਤ ਬਾਰ ਬੰਗਾਰ ਕਰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਰ ਦੀਨ॥ ਚਾਦਸ ਕਰ ਕੁ ਕਰਮ ਕਰਯੋ ਕੁਤਿਸਿਤ ਕੁਮਤਿ ਕਮੀਨਾ॥੧੭॥ ਹਮਕ ਕਪਰ ਨਿਕਾਰ ਕਰ ਉਰ ਬਿਕਾਰ ਬਰ ਧਾਰ॥ ਉਰ ਨਿਹਾਰ ਗੁਲ ਖਾਂ ਹਨੀ ਤਕਿ ਪੂਰਨ ਪਰ ਬਾਰ॥੧੮॥ਚੌ:॥ ਸੋਨਹਿ ਲਗੀ ਬਹੁਰ ਤਿਨ ਮਾਰੀ॥ ਰੀਤੀ ਗਈ ਮੂਲ ਭੁਜ ਭਾਰੀ॥ ਤੀਸਰ ਘਾਉ ਕਪਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਲਾਗਤ ਹੀ ਸਤਗੁਰ ਉਰ ਪਾਰਾ॥੧੯॥ ਸਭਲ ਕਟਾਰ ਦੂਸਰੀ ਲਈ॥ ਉਰ ਬਿਦਾਰਅਰਿ ਕੋਧਰ ਧਈ॥ ਗਿਰਯੋ ਪਠਾਨ ਪੁਕਾਰਯੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ॥ ਹੈ ਕਉ ਸਿੰਘ ਨਿਕਟ ਇਹ ਅੰਧਰ॥੨੦॥ ਪਹਰੇ ਪਰ ਲਖਾ ਸਿੰਘ ਰਹਾ॥ ਦੇ ਖਹਿ ਨਿਕਟ ਜਾਇ ਕਸਤਰਹਜਾ॥ ਕਾਮ ਕਟਾਰਹਿ ਨੈ ਕਰ ਲੀਯੋ॥ ਲਖਾ ਸਿੰਘ ਸੀਸ ਕਟ ਦੀਯੋ॥੨੧॥ ਕਛੂ ਕਰਯੋ ਤਬ ਤਹਾਂ ਅਧੇਰਾ॥ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਬਿਚਾਰ ਬਤੇਰਾ॥ ਸਤਗੁਰ ਨਿਕਟ ਗਯੋਜਬ ਸਿੰਘ॥ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਨਾਮ ਸ. ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ॥੨੨॥ ਰੁਧਿਰਾ[1] ਨਿਰਖਿ ਸਭ ਹੀ ਘਬਰਾਏ॥ ਤੁਰਤ ਮਸਾਲ ਜਗਾਇ ਲਿਆਏ॥ ਦੇਖ ਘਾਉ ਕਾਰੀ ਗੁਰ ਰਾਈ॥ ਕਰਤ ਭਏ ਬਿਬਾਦ ਸਮੁਦਾਈ॥੨੩॥ਦੋ:॥ ਘਾਉ ਧੋਇ ਤਤਕਾਲ ਹੀ ਰੇਸਮ ਡੋਰ ਮਹਾਨ॥ ਸੂਰਨ ਸੀ ਬਾਂਧਯੋ ਸੁਮਤਿ ਕਰ ਕਰ ਸਭ ਸਵਧਾਨ॥੨੪॥

ਸਾਖੀ॥੪੪॥

ਚੌ:॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦੁਰ ਢਿਗ ਲਿਖ ਪਰਾ॥ ਸੋਊ ਸੁਨਤ ਅਧਿਕ ਹਿਅਘਰਾ॥ ਕਹਾ ਕਰੀ ਕਰਤਾਰ ਬਿਲਾਸਾ॥ ਸੁਨ ਸੁਨ ਉਰ ਉਮ ਗਤ ਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥੧॥ ਨਿਜ ਜਗਹ ਜਵ ਗੁਰ ਤਟ ਭੇਜੇ॥ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਕੀ ਭੇਟਾ ਦੇਤੇ॥ ਆਇ ਪਰੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਚਰਨਾ॥

1. ਲਹੂ, ਖੂਨ

ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਣਤਾਰਤ ਹਰਨਾ॥੨॥ ਔਰ ਲਿਖੀ ਜਿਨ ਕਰੀ ਬੇ ਅਦਬੀ॥ ਮੂਰਖ ਮਲਿਨ ਕੁ ਬੁਧ[1] ਬੇਢਬੀ॥ ਤਾਂ ਕਹਿ ਮਾਰਿਆ ਤਰਿਆ ਜੈਸੇ॥ ਚਾਹਿਆ ਕਰ ਆਪ ਬਰ ਤੈਸੇ ॥੩॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਕਹੀ ਗੁਨਾਹ ਜਿਨ ਕੀਨਾ॥ ਸੋ ਹਮ ਮਾਰ ਤੌਰ ਹੀ ਲੀਨਾ॥ ਅਬ ਨਹਿ ਕੋਪ ਕੌਨ ਕਹਿ ਮਾਰੈ॥ ਸੁਨਹੁ ਸਾਹ ਕਾਪੈ ਰਿਸ ਧਾਰੈ॥੪॥ ਧਾਵਨ ਲੈ ਸੁ ਪਤਰ ਬਰ ਧਾਯੋ॥ ਇਤ ਜਰਾਹ ਜਨ ਸੇਵਕ ਮਾਯੋ॥ ਸੀ ਕਰ ਘਾਉ ਔਖਧੀ ਕਰੀ॥ ਸਕਲੀ ਉਰਕੀ ਪੀਰਾ ਹਰੀ॥੫॥ ਕਈ ਦਿਵਸ ਬੀਤੇ ਇਹ ਭਾਂਤੀ॥ ਚਿਤਵਤ ਗੁਰੁ ਰਾਮ ਪੁਨ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥ ਜਾ ਕਰ ਪਾਰਾਵਾਰਨ ਪਾਯੋ॥ ਸੋਈ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਾਯਾ॥੬॥

ਸਾਖੀ॥੪੫॥

ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਦੇਵ ਦਯਾ ਕਰ ਹਰਿ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਬਰਨ ਇਸਰਾਇ ਤਹਿ ਬੈਠਾਇ ਰਹਤ ਬਚ ਗਾਯੋ॥੧॥ ਸੋ ਸਭ ਮਧਯ ਬਿਦਿਤ ਜਨ ਜਾਨਤ ਰਹਤ ਨਾਮਾ ਸੁਖ ਧਾਮ॥ ਤਾਕੀ ਟੀਕਾ ਨੀਕੀ ਕੀਨੀ ਹਰਿ ਭਗਵਾਨ ਲਲਾਮਾ॥੨॥ ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਚ ਖੰਡ ਕੋ ਗਮਨ ਕਰਨ ਮਨ ਮਾਨਾ॥ ਲਿਏ ਬੁਲਾਇ ਸਿੰਘ ਸਭ ਸੂਰੇ ਦਿਏ ਭਰੋਸਾਦਾਨ॥੩॥ ਅਬ ਹਮਰੀ ਤਯਾਰੀ ਹੈ ਪਯਾਰੇ ਪੂੰਛਿ ਲੇਹੁ ਰੁਚਿ ਜੋਈ॥ ਦਸ ਦਿਨ ਅਗ੍ਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਲਗੀਧਰ ਗੁਰੁ ਬਰ ਭਾਖੀ ਸੋਈ॥੧੦॥ ਸਵੈਯੇ॥ ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਬਾਂਤ ਬਚਾਵੈ॥[2] ਸਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਉ ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ॥ ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੋ ਕਰ ਦੈ ਕਰ ਪਾਪ ਸਮੂਹਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ॥ ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹੋ ਤੋਸੋ ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ॥੧॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਦਸਹੁ ਸਵੈਯੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਨੇ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਉਪਦੇਸੇ॥ ਦਿਓ ਭਰੋਸਾ ਦਾਨ ਅਧਿਕ ਅਤਿ ਚਿਤ ਰਤਿ ਮਤਿ ਗਤਿ ਜੈਸੇ॥੫॥ ਔਰ ਕਹੀ ਹਿੰਦੁਨ ਕੇ ਸਵਾਮੀ ਰਸ ਬਸ ਮੁਕਿਤ ਬਤਾਈ॥ ਸਤ ਸਿਧਾਂਤ ਪਾਇ ਕਲਿ ਜੀਵਨ ਅਸਤ ਭਾਉਨੀ ਭਾਈ॥੬॥ ਠਾਕੁਰ ਕਹਹਿ ਨਿਤਯ ਤਿਹਹੇ ਰਹਹਿ ਸਹਿ ਬਿਖਯ ਬਿਸਤਾਰਹਿ॥ ਮਰਹਿ ਤਾਹਿ ਤਬ ਜਮ ਗਨਾਰਹਿ ਰੌ ਰਵ ਨਰਕਿਹਿ ਡਾਰਹਿ॥੭॥ ਤੁਰਕ ਨਾਮ ਪੀਰਨ ਕੋ ਲੇਲੇ ਰੋਵਹਿ ਬਿਰਹਿ ਬਢਾਵਹਿ॥ ਕਹਹਿ ਕਿ ਪ੍ਰਭ ਸੋ ਨਿਬਹੀ ਹਮਰੀ ਹੁ ਸੁਨਿ ਭਾਵਹਿ॥੮॥ ਤਾਂਤੇ ਸੁਨਹੁ ਗੁਨਹੁ ਘਰ ਸੋਚਹੁ ਸਿਮਰਹੁ ਹਰਿ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥ ਜਾਸੋ ਉਰ ਬੈਰਾਗ ਬਚਹਿ ਬਹੁ ਉਜਹਿ ਪ੍ਰੀਤ ਅਘਾਤੀ॥੯॥ ਜਾਤੇ ਬਿਖਯ ਕਾਰ ਚਿੰਤ ਬ੍ਰਿਤ ਡੋਲਨ ਧਯਾਨ ਬਿਗਾਰੈ॥ ਤਾ ਬਿਧ ਗੁਪਤ ਉਪਾਸਨਾ ਕੈ ਕੈ ਮਹਲਾ ਮਹਿਲ ਬਿਚਾਰਹਿ॥੧੦॥ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਮੈ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਬਰਨਯੋ ਰਸ ਸਿੰਗਾਰ ਸਿਧਾਤਾ॥ ਜੀਵ ਈਸ ਸੰਬੰਧ ਜਾਨ ਜਿਅ ਅਬਲਾਸਬਲ ਸੁ ਜਾਤਾ॥੧੧॥

---

1. ਅਮਲ, 2. ਅਨੇਕ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ

ਸਾਖੀ॥੪੬॥

ਕਬਹੁੰ ਕਾਹੁ ਸਿਖ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਤਿ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਢਾਈ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਕਹੀ ਮੋਰ ਪ੍ਰਭ ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਕਰ ਅਸੁਹਾਈ॥੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਹਹੁ ਤਿਨ ਭਾਖੀ ਦੀਨਬੰਧੂ ਅਘ ਹਰਨਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਤੇ ਉਪਦੇਸ ਸੁਨਨਕੀ ਹੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਧਰਨਾ॥੨॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਸੁਨਹੁ ਸੇਵਕ ਸੁਮਤਿ ਸੁਜਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਕੋਊ ਨ੍ਰਿਪ ਰਹੋ ਅਧਿਕ ਜਪਿਤਪਿ ਬਤਿ ਮਖਿ ਸੁ ਸੰਤ ਸਨਮਾਨਾ॥੩॥ ਤਾਕੋ ਭਯੋ ਸਵਰਗ ਬਰ ਭਾਰੀ ਭਾਊ ਤੂਰਿ ਸੁਰ ਗਾਈ॥ ਇਕ ਦਿਨ ਅਧਤਾ ਕੇ ਮਨ ਆਈ ਨਿਜ ਕਰਨੀ ਫਲਪਾਈ॥੪॥ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਾਤਾ ਯਹ ਕੈਸੇ ਅਪਨੀ ਦਿਸ ਕਾ ਦੀਨੋ॥ ਤਬ ਤਿਹ ਗਿਤਾਇ ਤਹਾਂਤੇ ਉਪਜਯੋ ਕਿਹਿ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਨੋ॥੫॥ ਜਲ ਜਮ ਮਾਰ ਗਰਾਯੋ ਤ੍ਰਿਖਿਤ ਅਤਿ ਦੂ ਤਨ ਤੇ ਜਲ ਮਾਗਾ॥ ਸਭ ਜਪ ਤਪ ਬ੍ਰਤ ਤਿਹਿ ਤਬ ਲੈ ਕੈਦੀਓ ਸੁ ਜਲ ਛਲਾ ਛਾਗਾ॥੬॥ ਦੂਜੀ ਬਾਰ ਅੰਰ ਜਬ ਮਾਗਯੋ ਦੀਯੋਨ ਦੂਤਨ ਮਾਰਾ॥ ਹਾਇ ਹਾਇ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਵ ਭਾਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਅਘਹਾਰਾ[1]॥੭॥ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਤਿਹਿ ਦਰਸਨ ਦੀਨੋ ਘਰੁ ਸਬ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਈ॥ ਤਵ ਅਭਿਮਾਨ ਬਯਰਥ ਕਰ ਮਨ ਧਰ ਸੁਨਗ ਜਨ ਸੁਖਦਾਈ॥੮॥ ਕਰਮ ਕਰਨ ਕੇ ਜੋਗ ਅਵਸਯਕ ਸੁਰਗੀ ਸਰਬ ਬਤਾਏ॥ ਬਿਨਾ ਭਕਿਤ[2] ਭਗਵੰਤ[3] ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਕਾਹੁ ਨ ਕਬਹੂੰ ਪਾਏ॥੯॥ ਨਿਜ ਕਰਨੀ ਕੋ ਮੋਲ ਕਹਾ ਲਗ ਏਕ ਕਟੋਰਾ ਪਾਨੀ॥ ਭਕਿਤ ਭਾਊ ਭਗਵੰਤ ਭਰੋਸਾ ਸਬਹੀ ਬਿਧਿ ਸੁਖਦਾਨੀ॥੧੦॥ ਕਰਿ ਕਰ ਪੁਨਯ ਨੀਚ ਬਨ ਮਨ ਤਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗਯਾਨ ਉਰ ਧਾਰੈ॥ ਮਨ ਨੀਵਾ ਮਤ ਉਚੀ ਜਾਕੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਹਿਤਧਾਰੈ॥੧੧॥ ਜਿਮਿ ਨ੍ਰਿਪ ਮੁਕਤ ਕਰੀ ਕਰੁ ਨਾ ਨਿਧਿ ਤਿਮ ਸਤ ਸੰਗਤ ਤਰਿਹੈ॥ ਨਿਰਤਿਮਾਨ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰਤ ਗੁਰੁ ਪਰ ਭੋਰਸ ਨਿਤ ਧਰਿਹੈ॥੧੨॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਤਿਹ ਉਪਦੇਸ ਦੇਇ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਅਵਤਾਰੀ॥ ਔਰ ਖਯਾਲ ਪਹਿ ਪਰਚਨ ਲਾਗੇ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਹਿਤਕਾਰੀ॥੧੩॥

ਸਾਖੀ॥੪੭॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਖੰਡ ਚਤੁਰਥਾਂਤਰ ਗਤਿ ਦਸਮ਼ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸਾਹ ਸੋਮਾਗਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਚਤ੍ਰਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ ੪੦ ੧੧ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਦ ਬਾਰੰ ਬਾਰ ਜੁ ਹਾਰ॥ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਜੋ ਦਯਲਿਖਤ ਪਿਤ੍ਰ ਪਦ ਬੰਧ ਅਘਾਰ॥੧॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਪਨ ਪ੍ਰਭ ਰਹਤ ਰੀਤ ਸਭ ਬਿਧਿ ਵਤ ਸੁਚਿ ਸਿੰਘਨ ਸਮੁਝਾਈ॥ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸੰਸਯ ਹਰਿ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸਿਨਹਾਮ ਦ੍ਰਿਢਾਈ॥੨॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਪਰਧਾਨਾ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ

---

1. ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, 2. ਭਗਤੀ, 3. ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ

ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਸਿੰਘ ਗੁਨਖਾਨਾ॥੩॥ ਰੋਸਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਤਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜਾਨਹੁ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁ ਤਬਰਿ ਗੁਰੁਬਕਸ ਸੁ ਸਿੰਘ ਰਹਯੋ ਸੁ ਖੇਮੀ॥੪॥ ਇਤਯਾਦਿਕ ਸਭ ਸਿੰਘ ਸਮਾ ਮਾਹਿਜੋ ਜਿਹਿ ਪ੍ਰਸਨ ਸੁਭਾਖਾ॥ ਤਾਕੋ ਸਭ ਬਿਧਿ ਉਤਰ ਪੂਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਤੇ ਆਖਾ॥੫॥ **ਅਥ ਸਿੰਘ ਸੂਰਜੋਦਯ॥**ਦੋ:॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਗੁਰਬਰ ਕਹੇ ਰਹਤ ਧਰਮ ਕੇ ਬਾਕ॥ ਸਭ ਕਰ ਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਕਰ ਸੂਰਜ ਉਦਯ ਸੁ ਸਾਕ॥੧॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਯਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਰ ਕਰ ਇਕਤ੍ਰ ਸਭ ਰਹਤ ਧਰਮ ਮਨ ਮਾਨੇ॥ ਬਰਨਨ ਕਰਹੁ ਸੁਨਹੁ ਸਭ ਸ੍ਰੋਤ੍ਰਾ[1] ਸਤਗੁਰ ਅਗਮ ਖਜਾਨੇ॥੨॥ ਸਭ ਸਿਧਾਂਤ ਸਾਰ ਸੁਰ ਜੋਦਯ ਜੋ ਹਮ ਪ੍ਰਥਮ ਬਨਾਯੋ॥ ਤਾਕੋ ਸੰਗ੍ਰਹ ਲਿਖਹੁ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਜੋ ਸਭ ਗ੍ਰੰਥ ਨ ਗਾਯੋ॥੩॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਖੋਜਤ ਰਹਿਤ ਰਹੈ ਨਾਹਿਨ ਅਚੇਤ ਰਹੈ ਪਾਂਚ ਪਾਰ ਜਾਪ ਪ੍ਰਾਤ ਮੈ ਪ੍ਰਮਾਨਿਐ॥ ਧਰਮ ਰਿਕਤ ਕਰੈ ਬਾਂਟ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਛਕੈ ਸੰਧਯਾ ਕਾਲ ਸੋਦਰ ਸੋ ਸੰਧਯ ਪਾਠ ਠਾਨਿਐ॥ ਪੀਵੈ ਨਾ ਸਰਾਬ ਪਾਂਚ ਮੇਲ ਮੈ ਨ ਹੋਵੈ ਖਰਾਬ ਐਸੀ ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਸੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਜਾਮੈ ਜਾਨਿਐ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੋ ਪ੍ਰਾਤਰ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਜਾਨਿਐ॥੪॥ ਬਿਨਾ ਸੋਚਤਾਈ ਕੇ ਸਫਾਈ ਹੋਤ ਚਿਤ ਠੀਕ ਅਤੇ ਸੋਚਾ ਚਾਰ ਚਾਰੁ ਚੌਕਾ ਹੂੰ ਪ੍ਰਮਾਨਿਐ॥ ਰਹਤ ਨਿਰਾਲਾ ਜਾ ਮੈ ਢਾਲਾ ਹੈ ਧਰਮ ਦੀਹ ਬੜੀ ਜਾਤਵਾਲਾ ਕਛੂ ਕਿਰਪਾਨ ਪਾਨਿਏ॥ ਤਾਸੋ ਕਰਵਾਵੈ ਸੁਧ ਲੰਗਰ ਸਦਾ ਹੀ ਸਿੰਘ ਫੇਰ ਬਰਤਾਵੈ ਪਾਵੈ ਆਪ ਹੂੰ ਪ੍ਰਮਾਨਿਐ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ ਕੀ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੋ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਜਾਨਿਐ॥੫॥ਦੋ:॥ ਬੜੀ ਜਾਤ ਜਬਲੌ ਮਿਲੈ ਰਹਤ ਮਨਮਤਿ ਮਾਨ ਤਬ ਲੌ ਤਾਹੀ ਕੇ ਕਰੈ ਘਰ ਲਾਗਰੀ ਸੁਜਾਨ॥੬॥ ਇਤਨੋ ਔਰਹੁ ਆਪਨੇ ਮਨ ਮੈ ਰਾਖੇ ਧਯਾਨ॥ ਰਹਤ ਬਿਚਾਰ ਬਿਚਾਰ ਬਿਨ ਤਿਯਾਗਨੀਯ ਪਹਿਚਾਨ॥੮॥ ਤੌ ਚਾਰਹੂੰ[2] ਬਰਨ ਬਿਖੈ ਜੋਯ ਕ੍ਰਿਤ ਕੋ ਜੋਗ॥ ਉਤਹੋ ਤਰਹਿ ਬੁਧ ਬਲ ਸੇਵਾ ਕਰੈ ਨਿਜੋਗ॥੯॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਤਯਾਗੈ ਸੰਗ[3] ਤੁਰਕ[4] ਪ੍ਰਸੰਗ ਪਰ ਨਾਰਿਨ ਕੋ ਆਸ਼ਮ ਬਰਨ ਰੀਤ ਪ੍ਰੀਤ ਸੌ ਨਿਬਾਹਿਏ॥ ਕਨਯਾ ਕੋ ਨਾ ਮਾਰੈ ਦਾਮ ਕਨਯਾ ਦੌ ਨੁਖਾਇ ਤਯੋ ਹੀ ਕਨਯ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਹੀ ਕੋ ਚੈਰੈ ਜੀ ਉਮਾਹਿਏ॥ ਪਾਹੁਲ ਹੂੰ ਕਨਯਾ ਕੋ ਪਿਲਾਵੈ ਸੋ ਚਰਨ ਹੂੰ ਕੀ ਖੰਡਾ ਕੋ ਚਰਨ ਤਾਕੀ ਭਾਂਤੀ ਤੇ ਸਰਾਹਿਏ॥ ਛਨੜੀ ਕੋ ਪਾਨੀ ਸੀਪਸ ਸੀਸ ਪਾਵੈ ਨਾਹਿ ਗਯਾਨੀ ਸਿੰਘ ਐਸੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਸਦਾ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਚਾਹਿਏ॥੧੦॥ ਆਸਰਮ ਹੈ ਮਤਿ ਖਾਲਸਾ ਖਤ੍ਰੀ ਬਰਨ ਪਛਾਨ॥ ਚਾਰ ਬਰਨ ਅਬਰਨ ਭਏ ਬਰਨ ਸਾਧ੍ਰਮ ਬਿਧਿ ਜਾਨ॥੧੧॥ ਮੋਨਹਿ ਕਨਯਾ ਦੇਹਿ ਨਹਿ ਯਹ ਗੁਰਮਤ ਸਿਧਾਂਤ॥ ਯਾਤੇ ਕਨਯਾ ਭਗਵਤੀ ਦੇ ਤੌ ਸ੍ਰਾਪ ਮਤਿ ਪਾਤ॥੧੨॥ ਨਿਜ ਬਰਨਾ

---

1. ਸਰੋਤੇ (ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ), 2. ਚਾਰੇ ਵਰਣ, 3. ਸਾਥ, 4. ਮੁਗਲ

ਸ੍ਰਮਰੀਤ ਕੋ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕੇ ਕਾਜ॥ ਕਯੋ ਕਿ ਕਹੀ ਰਾਖ ਨ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੂ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ॥੧੩॥ ਬਚਨ॥ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕੋ ਛਾਡ ਕਛੁ ਕਾਰਜ ਨਹਿ ਕਰੀਓ॥ ਤੇ ਜਹਲੋ ਨਿਜਮਤ ਮਤੇ ਬਿਗਰ ਕੁਰਹਤ ਹੋਇ॥ ਤਹਲੌ ਸਭ ਮਾਨਤ ਰਹੈ ਬਿਗਰਤ ਤਯਾਗੈ ਸੋਇ॥੧੪॥ ਇਕ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਬਿਮਲ ਮਤ ਇਕ ਗ੍ਰਹਸਤ ਦਵੈ ਭਾਂਤ॥ ਤਿਨ ਦਵੈ ਮਹਿ ਤੇ ਦਵੈ ਦਵੈ ਪ੍ਰਗਟ ਨਿਰਖਹ ਚਿਰ ਕਰ ਸਾਂਤ॥੧੫॥ ਗ੍ਰਸਤ ਬਿਰਕਤ ਨਿਹੰਗ ਦਵੈ ਤਿਨ ਕੇ ਦਵੈ ਪਰਕਾਰ॥ ਤਿਨ ਮੈ ਏਕ ਬਿਬੇਕ ਨਿਧਿ ਏਕ ਭੇਖ ਮਿਤ ਧਾਰ॥੧੬॥ ਗ੍ਰਹਸਤਨ ਮੈ ਇਕ ਜਾਤ ਰਤਿ ਏਕ ਅਜਾਤ ਅਪਾਤ॥ ਚਾਰ ਬਰਨ ਮਿਲ ਆਪਮੈਂ ਕਰਤ ਸਿੰਘ ਸੋ ਨਾਤ॥੧੭॥ ਜਾਸ ਮੱਛ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਛੁਟਿ ਗਯੋ ਨਿਰਧਾਰ॥ ਪੁਨ ਸੰਸਾਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਤ ਪਾਤਕ ਤਾਹਿ ਬਿਚਾਰ॥੧੮॥ ਗ੍ਰਹਸਤ ਰਹਿਤ ਤਾਤ ਜਾਤ ਜਤ ਸਭ ਸਤਗੁਰੁ ਜਿਹ ਦੀਨ॥ ਤਾਹਿ ਉਚਿਤ ਸਭ ਕਰਮ ਹੈ ਜਾਮੈ ਰਹਤਨ ਹੀਨ॥੧੯॥ ਦੇਸ ਕਾਲ ਬਯਬਲ ਸੁ ਬੁਧਿ ਬਰਿ ਬਿਬੇਕ ਬਿਚਾਰ॥ ਦੰਡਨੀਯ ਸੋ ਕੀਜੀਅਹਿ ਸਤਗੁਰੁ ਬਚ ਹਿਤਧਾਰ॥੨੦॥ ਜਾਹਿ ਭਯੋ ਉਪਦੇਸ ਨਹਿ ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਮ ਸਤ ਧਾਮ॥ ਸਿੰਘ ਮੰਤਰ ਤਾਸੋ ਲਹੈ ਰਹੈ ਨਰਕ ਸੋ ਬਾਮ॥੨੧॥ ਭਯੋ ਨਾਹਿ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਕਰੈ ਖਾਲਸਾ ਆਨ॥ ਤਾਕਹੁ ਜਾਨਹੁ ਜਗਤ ਮੈ ਸਵਪਚਾਧਮ ਸਮ ਸਵਾਨ॥੨੨॥ ਬੜੋ ਬੇਦ ਬਿਤ ਬੜੀ ਕੁਲ ਬੜੋ ਬਿਗਯਾਨੀ ਹੋਇ॥ ਤਾ ਸੋ ਮੰਤਰ ਨ ਲੀਜੀਐ ਬਿਨਾ ਖਾਲਸਾ ਜੋਇ॥੨੩॥ ਪਾਚ ਖਾਲਸਾ ਰੀਤ ਸੋ ਜਿਹ ਨਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲੀਨ॥ ਤਾਹਿ ਨ ਕਬਹੂੰ ਸੋਚਿ ਬਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੰਥ ਕੀਨ॥੨੪॥ ਗਾਣਾ ਪਤਿਨ ਤੈ ਸੈਵ ਬਰ ਸਾਕਤ ਸੈਵ ਤੇ ਜਾਨ॥ ਤਿਨਤੇ ਹੈ ਬੇ ਸਨਵ ਬੜੇ ਤਿਨ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ॥੨੫॥ ਮਰਨ ਕਾਲ ਹੂੰ ਮੈ ਸੁਧੀ ਤਯਾਗੈ ਲੋਹ ਨ ਅੰਗ॥ ਮੁਕਤਕ ਮੇਰੇ ਸਿੰਘ ਕੋ ਹੈ ਸੁ ਸਸਤਰ ਸਤ ਸੰਗ॥੨੬॥ ਮਾਲਾ ਲੋਹ ਮਈ ਲਖਤ ਚਕਰ ਸੀਸ ਦਸਤਾਰ॥ ਜਮ ਗਨ ਭਾਜਤ ਦੂਰ ਤੇ ਜਯੋ ਘਨ ਬਹੁਤ ਬਆਰ॥੨੭॥ ਖਾਤ ਨਰਤ ਸੁ ਮੈਥਨਹੁ ਕਰਮਲ ਮੂਤ੍ਰਹਿ ਤਯਾਗ॥ ਪਾਚ ਕਾਲ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਭਾਗਤ ਧਰਮ ਬਿਭਾਗ॥੨੮॥ ਸੀਸ ਰਾਖ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬਹਿ ਕਰਹਿ ਨ ਕਬਹੂੰ ਤਯਾਗ॥ ਤਾਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਗੋ ਗੁਰ ਪਦ ਸਦ ਅਨੁਰਾਗ॥੨੯॥ ਜੋਨ ਹਾਤ ਮੈ ਧਰਤ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਦਸਤਾਰ॥ ਗੰਗਾਦਿਕ ਇਸਨਾਨ ਫਲ ਦਰਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚਾਰ॥੩੦॥ ਭੋਜਨ ਮੈ ਧਾਰਤ ਜੁ ਤਨੁ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸੁਖ ਨਾਲ॥ ਗ੍ਰਾਸ ਗ੍ਰਾਸ ਮੈਂ ਲਹਤ ਫਲ ਅਸਵਮੇਧ ਤਤਕਾਲ॥੩੧॥ ਜਥਾ ਜਗਯ ਉਪਵੀਤ ਬਿਧਿ ਧਾਰਨ ਕਰੀ ਬਨਾਇ॥ ਤਥਾ ਲੋਹ ਧਾਰਨ ਕਰੈ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰ ਭਾਇ॥੩੨॥ ਬਿਨ ਦਸਤਾਰ ਜੋ ਕਰੈ ਪੂਜਾ ਹੋਮ ਜੁ ਪਾਠ॥ ਜਪ ਤਪ ਸਭ ਹੀ ਬਿਫਲ ਹੈ ਯਹ ਸਿਧਾਤੀ ਨਾਠ॥੩੩॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਧੋਤ੍ਰੀ ਔਰ ਜਨੇਊ ਟੀਕਾ ਯਾਕੀ ਕਾਨ ਕਰੈ ਨਾਹਿ॥ ਸਿੰਘ ਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮਾਹਿ ਤਨ ਮਨ

ਜਾਕੋ ਹੈ॥ ਸਿੱਖ ਜੋ ਗਰੀਬ ਤਾਕੋ ਮੁਖ ਸੁਖ ਪੂਰਬਕ ਗੋਲਕ ਗੁਰੂ ਕੀ ਜਾਨੈ ਅਸਵਮੇਧ ਤਾਕੋ ਹੈ॥ ਬੀਜੈ ਨਾ ਬਿਕਾਰ ਅੰਗੀਕਾਰਨ ਕੁ ਧਾਨ ਕਰੈ ਆਨਨ ਕੀ ਸੰਤ ਕਰੈ ਨ ਸੁਧ ਸਾਕੋ ਹੈ॥ ਚੋਰੀ ਮਾਨ ਦੰਭ ਕਾਮ ਕਸਬ ਐ ਝੂਠ ਨਿੰਦਾ ਹੋ ਮੈ ਤੇ ਰਹਿਤ ਸੋ ਬਿਬੇਕੀ ਸਿੰਘ ਬਾਕੋ ਹੈ॥੩੪॥ ਚਰਚਾ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕਰੈ ਕੋ ਨ ਤਯਾਗ ਕਰੈ ਗੁਰੂ ਅਨੁਰਾਗ ਕਰੈ ਗੁਰ ਕੇ ਚਰਨ ਮੈ॥ ਗੁਰੂ ਥਾਨ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਗੁਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਕੋ ਕਹਾਵੈ ਤਾਹੇ ਮਾਨੈ ਸੋ ਪਰਨ ਮੈ॥ ਸਸਤਰਨ ਕੋ ਸਤਕਾਰ ਗੁਰ ਇਵ ਕਰੈ ਸਦਾ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਸਸਤਰ ਰਾਜ ਜਾਨੈ ਸੋ ਬਰਨ ਮੈ॥ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤਯੋ ਬਰੋਧ ਬਾਤਨ ਤੇ ਅਬਿਰੋਧ ਐਸੇ ਸਿੰਘ ਸੂਰ ਕੇ ਸੰਦੇਹ ਨ ਤਰਨ ਮੈਂ॥੩੫॥ਦੋ:॥ ਕਰੈ ਕੀਰਤਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋ ਚਢੈ ਸਿੰਘ ਜਿਹ ਠੌਰ॥ ਸੋਕ ਮੋਹ ਬਿਸਰਾਇ ਕਰ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਸਿਰ ਮੌਰ॥੩੬॥ ਏਕਾ ਦਸ ਤ੍ਰਯੋ ਦਸ ਤਥਾ ਪੰਚ ਦਸੇ ਦਿਨ ਮਾਹਿ॥ ਵਾਸਤ੍ਰਹੇ ਕੜਾਹ ਕਰ ਗ੍ਰੰਥ ਭੋਗ ਸਕ ਨਾਹਿ॥੩੭॥ ਕ੍ਰਿਆ ਕ੍ਰਮ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰੈ ਯਾ ਸੰਕਾ ਉਰ ਆਨ॥ ਤਾਂਤੇ ਹੋ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਮਤ ਕਰਤ ਭੇਦ ਕੋ ਭਾਨ॥੩੮॥ ਜੋ ਨਿਹੰਗ ਜਨ ਬਿਮਲ ਮਤਿ ਜਾਤ ਪਾਤ ਜਗਤ ਤਯਾਗ॥ ਕੇਵਲ ਕੰਵਲ ਪਦ ਅਰਥ ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਿਅ ਅਨੁਰਾਗ॥੩੯॥ ਤਿਨ ਕਹਿ ਕਯੋ ਹੂੰਉ ਚਿਤ ਨਹਿ ਪਿੰਡੋਦਕ ਸੁ ਬਿਧਾਨ॥ ਕੇਵਲ ਦੇਹ ਦਗਧ ਕਰੈ ਪਾਤਿਕ ਨਾਹਿ ਪਛਾਨ॥੪੦॥ ਜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਗ੍ਰਸਤੀ ਸੁ ਜਨ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕੇ ਮਾਹਿ॥ ਤੇ ਗੁਰ ਸਿਖ ਦਿਜ ਦਵਾਰ ਹਵੈ ਕਰਹਿ ਕ੍ਰਿਆ ਸਕ ਨਾਹਿ॥੪੧॥ ਨਗਨ ਸੀਸ ਅਰੁ ਤਯਾਗ ਕਛੁ ਨਿਤਯਾਦਿਕ ਮਰਜਾਦ॥ ਤਿਹ ਬਿਨ ਤਯਾਗੇ ਹੀ ਸਾਮਤਰ ਜਥਾ ਅਨੁਬਾਦ॥੪੨॥ ਜਹਾ ਮਿਲੈ ਨਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਸਿੰਘ ਦੋਹੀ ਗੁਰੂ ਮਿਲ ਜਾਇ॥ ਤੌ ਗੁਰ ਘਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰੈ ਪਿੰਡੋਦਕਨ ਸਹਾਇ॥੪੩॥ ਮੁਕਤ ਕਰਤ ਨਿਜ ਭਾਵਨਾ ਨਰਕ ਦੇਤ ਨਿਜ ਭਾਵ॥ ਪਿੰਡੋਦਕ ਪੁਤਰ ਤਵ ਕੋ ਰਾਖਯੋ ਰਿਖਿ ਨ ਪ੍ਰਭਾਉ॥੪੪॥ ਫਲ ਬਾਸਨਾ ਬਿਹੀਨ ਜੇ ਕਰਮ ਜਗਤ ਬਿਬਹਾਰ॥ ਤਾਹਿ ਕ੍ਰਤ ਨਹਿ ਕਛੁ ਬਿਬਸਿ ਬਰ ਬਿਬੇਕ ਬਿਧਿ ਧਾਰ॥੪੫॥ਸਵੈਯਾ॥ ਦੇਹ ਸਦਾ ਦਸਵੰਧਹਿ ਜੋ ਗੁਰੁ ਕੀ ਕੁਲ ਮੈ ਗੁਰੁ ਕੇ ਹਿਤ ਮਾਹੀ॥ ਕੈ ਜੋ ਛੁਧਾਤੁਰ ਸਿੰਘ ਸਪੂਤ ਹੈ ਐਰ ਸੁਪਾਤ੍ਰ ਕੁਪਾਤ੍ਰਹਾ ਨਾਹੀ॥ ਤਾਕੀ ਫਲੈ ਐਫਲੈ ਸੁਭ ਸੰਵਤ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਸਕੁ ਨਾਹੀ॥ ਕੀਰਤ ਹੂੰ ਬਿਸਤੀਰਤ ਕੈ ਬਿਹਰੈ ਜਗ ਮੈ ਨਿਰਭੈ ਬਲ ਬਾਹੀ॥੪੬॥ ਉਛਿ ਸਟਹੁ ਨਹਿ ਖਾਇ ਕਿਹਿ ਝਹਿਉ ਛਿਸਟ ਕਿਹਿ ਦੇਇ॥ ਬਿਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੋ ਖਾਲਸਾ ਸਦਾ ਸੋਚਰਤ ਸੇ ਇ॥੪੭॥ਚੌ:॥ ਜੋ ਉਛਿਸਟ ਮੁੰਡਿਤ ਕੋ ਖੈ ਹੈ॥ ਨਿਹਚੈ ਸੋ ਜਮਧਾਮ ਸਿਧੈ ਹੈ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੁਨਰ ਸੰਸਕਾਰਹਿ ਕਰ॥ ਬਰਤਨ ਜੋਗ ਹੋਇ ਹੈ ਸੋ ਨਰ॥੪੮॥ ਤਾਤੇ ਧਾਕੋ ਅਤਿ ਚਿਤ ਮਾਹੀ॥ ਸੁਚ ਬਿਚਾਰ ਰਾਖੈ ਸਕ ਨਾਹੀ॥ ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਕੁਲ ਰਹਤ ਦੇਸਤਨ॥ ਤਾਂ ਸੁਖਾਤ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤਹ ਤਤ ਮਨ॥੪੯॥ ਬਾਲਕ ਜਨਮੇ ਜਬ ਗ੍ਰਿਹਿ ਮਾਹੀ॥ ਗੁੜਤੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀਜੈ ਤਾਹੀ॥ ਪਾਂਚ ਸਿੰਘ ਚਰਨਨ ਪਰਖਾਲੀ॥ ਚਰਨਾਮਿਤ ਦੀਜੈ ਹਿਤਪਾਲੀ॥੫੦॥ ਨਾਮ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀਤੇ ਤਿਹਿ ਰਾਖੈ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਚਾਖੈ॥ ਸਿੰਘ ਬਿਬਾਹ ਸਿੰਘ ਜਬ ਜਾਵੈ॥ ਤਬ ਤੰਬੋਲ ਦਸਤਾਰਹਿ ਪਾਵੈ॥੫॥ ਜਤੀ ਸਤੀ ਨਿਰਲੋਭੀ ਹੋਈ॥ ਪਰਤਿਅ ਸੰਗ ਕਰੈ ਨਹਿ ਸੋਈ॥ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਰਹਿਤਹਿ ਮੈ ਪੂਰਾ॥ ਸਤਬਚਨ ਬੋਲੈ ਨਹਿ ਕੂਰਾ॥੫੨॥ ਕਰੈ ਸਦਾ ਸਤਕਾਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਪਰਦੇਸੀ ਦੇਸੀ ਬਿਧਿ ਜਾਨਾ॥ ਪਯਪਾਤ ਕਾਹੂ ਨਹਿ ਕਰੈ॥ ਸਿੰਘਨ ਪਰ ਸਮਤਾ ਚਿਤ ਧਰੈ॥੫੩॥ ਸਹਜੀ ਚਰਨੀ ਜੋਤੇ ਗੁਰ ਕੇ॥ ਉਦਾਸੀਨ[1] ਆਦਿਕ ਮਤ ਉਰਕੇ॥ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਤਕਾਰ ਮਹਾਨਾ॥ ਕਰੈ ਬਿਧਾਨ ਬਿਬੇਕ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੫੪॥ ਖਟ ਦਰਸਨ ਸੰਗਤ ਜੋ ਆਵੈ॥ ਅੰਨ ਦਾਨ ਤੇ ਮੁਖ ਨ ਫਿਰਾਵੈ॥ ਚੋਟ[2] ਨ ਕਰੈ ਸਿਖ ਪਰ ਕਬਹੂੰ॥ ਆਤਮ ਲਖੈ ਖਾਲਸਾ ਸਬਹੂੰ॥੫੫॥ ਉਤਮ ਕੁਲ ਕੋ ਅਨੂਪਮ ਜੋਈ॥ ਸੰਗਤ ਕਰੈ ਪੁਜਾਰੀ ਸੋਈ॥ ਐਸੋ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀ ਆਵੈ॥ ਤਾਹਿ ਖਾਲਸਾ ਮਾਥ ਨਿਵਾਵੈ॥੫੬॥ ਬਹੁਤ ਅਮਲ ਕੋ ਅਮਲ ਕਰੈ ਨਾ॥ ਨਾਮ ਅਮਲ ਬਿਨ ਧਯਾਨ ਧਰੈ ਨਾ॥ ਰੋਗ ਹੇਤ ਅਥਵਾ ਚਿਤ ਰੁਚਿ ਤੇ॥ ਛਤਰ ਧਾਰ ਬਿਜਯ ਛੱਕ ਸੁਚਿਤੇ॥੫੭॥ ਜੋ ਕੋਊ ਕੁਲ ਤੇ ਦੂਖ ਪਾਵੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਸਰਨੀ ਆਵੈ॥ ਮੀਨਾ ਵਾ ਸੰਦਿਆ ਕੋਈ॥ ਬਕਸ ਲੇਹੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੈ ਸੋਈ॥੫੮॥ ਤਨਖਾਹਿਆ ਧੜਾ ਜੋ ਕਰਈ॥ ਤਾਕੇ ਪਖਯ ਕਾਜ ਨਹਿ ਸਰਈ॥ ਬਿਮੁਖ ਸਿੰਘ ਤੇਹੂ ਜੈ ਨਾਹੀ॥ ਸਦਾ ਸੇਵ ਕੀਜੈ ਮਦ ਨਾਹੀ॥੫੯॥ ਜਾਤ ਪਾਤ ਜਾਨੇ ਬਿਨ ਭਾਈ॥ ਬਰਤਨ ਕਰਹਿ ਕਬਹੁ ਨਹਿ ਜਾਈ॥ ਜਾਸੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਦਾਨਹਿ ਪਾਵੈ॥ ਤਾਮਹਿ ਨਹਿ ਬਿਕਾਰ ਮਤ ਲਾਵੈ॥੬੦॥ ਤਾਸੁ ਅਦਬ ਨਿਤਨ ਤਿਨਤਿ ਰਤਿ ਚਿਤ॥ ਕਰੈ ਨ ਕਰੈ ਸੁ ਕਬਹੁ ਕੁ ਮਤਿ ਸਤਿ॥ ਕੇਸ ਅਦਬ ਸਬ ਬਿਧਿ ਤੇ ਕਰੈ॥ ਕਛਹਿ ਪੈਨ ਆਨ ਕੈ ਪਰੈ॥੬੧॥ ਨੰਗੇ ਸੀਸ ਨ ਭੋਜਨ ਪਾਵੈ॥ ਨੰਗੈ ਸੀਸ ਦਾਨ ਨਹਿ ਭਾਵੈ॥ ਨੰਗੇ ਸੀਸ ਨਾ ਭੋਗਹਿ ਨਾਰੀ॥ ਕੇ ਸ ਬੇਦਬੀ ਅਦਬ ਬਿਰਾਰੀ॥੬੨॥ ਕੰਘਾ ਕਰੈ ਕੇਸ ਜੋ ਆਵੈ॥ ਤਾਹਿ ਰਾਖ ਸਰਿਤਾ ਮੈ ਪਾਵੈ॥ ਪਹੁਚ ਜਿਸਕੈ ਤ ਗੰਗਾ ਦੀਜੈ॥ ਅਥਵਾ ਅਗਿਨ ਹਮਨ ਕਰ ਦੀ ਜੈ॥੬੩॥ ਮਨ ਮੂਤ੍ਰਾਦਿ ਸਥਾਨ ਗਜਯ ਪਥ॥ ਤਯਾਗੈ ਕੇਸਨ ਪਤ ਦ੍ਰਾਣਪਥ॥ ਏਕ ਏਕ ਚੁਨ ਕੇਸ ਮਹਾਨਾ॥ ਬਰੈ ਅਦਬ ਯਹ ਉਰ ਅਹੁਮਾਨਾ॥੬੪॥ ਗੁਰ ਕੀ ਮੋਹਰ ਕੇਸ ਸਹੀ ਹੈ॥ ਗੁਰ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਰੀਤ ਲਹੀ ਹੈ॥ ਕੰਘਾ ਕਹੈ ਵਕਤ ਦਵੈ ਮਾਹੀ॥ ਦਧਿ ਸੋ ਕੇਸ ਸਨਾਨ ਸਦਾਹੀ॥੬੫॥ ਜੋ ਨਹਿ ਭੋਜਨ ਲਾਇਕ ਜਾਨੈ॥ ਤਾਸੋ ਕੇਸ ਸਨਾਨ ਨ ਠਾਨੈ॥ ਜੋ ਉਤਮ ਪਦਵੀ ਚਿਤ ਧਾਰੈ॥ ਜੋੜ ਮੇਲ ਸਤਸੰਗ ਬਿਚਾਰੈ॥੬੬॥ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਕੀ ਪਨਹੀ ਝਾਰੈ ਰਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੰਤਾਪ ਨਿਵਾਰੈ॥ ਤਿਹ ਕੋ ਨਹਿ ਚਿਤ ਕਰਏ ਬਿਸਵਾਸ॥ ਤਯਾਗੈ ਯਾਰ

1. ਉਦਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮੱਤ, 2. ਸੱਟ ਮਾਰਨੀ

ਚੋਰ ਛਲ ਰਾਸੂ॥ ਜੂਆ ਚੌਪੜ ਖੇਲੇ ਨਾਹੀ॥ ਸਨਮੁਖ ਪਦ ਪਾਵਨ ਕੇ ਮਾਹੀ॥੬੭॥ ਜਬ ਅਸੋਚ ਤਨ ਮਲ ਪਰਿ ਤਯਾਗੇ॥ ਸੋਚ ਕਰੈ ਮ੍ਰਿਤਕਾਜਲ ਲਾਗੈ॥ ਅੰਗ ਪਾਚ ਹੂੰ ਧੋਵਨੰ ਕਰੈ ਪੰਚ ਸਨਾਨਾ ਤਾਹਿ ਉਚਰੈ॥੬੮॥ ਸਤਨਾਮ ਪੜ ਆਸਨ ਆਵੈ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਪਦ ਪੰਕਜ ਧਯਾਵੈ॥ ਜਬ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਰਤਾਵਨ ਲਾਗੈ॥ ਕਿਸੋ ਸਜਾਵਨ ਮੈ ਅਨੁਰਾਗੈ॥ ਬੋਲੇ ਨਾਹਿਨ ਧੀਰਜ ਧਰੈ॥ ਪਾਠ ਜਪਾਦਿਬਾਨ ਕੋ ਕਰੈ॥੬੯॥ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮਨ ਧਯਾਵੈ॥ ਕਬਹੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਨ ਮਨ ਮੈ ਲਯਾਵੈ॥ ਸਮ ਬਰਤਾਰਾ ਬਰ ਬਰ ਤਾਵੈ॥ ਨਾਤਰੁ ਸੋ ਪਾਤਕੀ ਕਹਾਵੈ॥੭੦॥ ਬੈਰ ਈਰਖਾ ਮਨ ਨਹਿ ਧਾਰੈ॥ ਖਟ ਦਰਸਨ ਕਹਿ ਦੋਇ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਊਚ ਨੀਚ ਬਿਧਿ ਸਿਧਿ ਮਨ ਧਾਰੈ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਕਾਰਜ ਸਾਰੈ॥੭੧॥ ਜੇ ਕਾਰਜ ਅਰੰਭ ਲਾਗੇ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਸਦਾ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ਬਿਨ ਅਰਦਾਸ ਕਾਜ ਜੋ ਕਰਿਹੈ॥ ਤਾਕੀ ਪੂਰੀ ਕਬਹੂੰ ਨ ਪਰਿ ਹੈ॥੭੨॥ ਜੋ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਮਾਦ ਕੇ ਮਾਹੀ॥ ਨਹਿਰ ਸਿਪਰੈ ਸਿੰਘ ਬਲ ਬਾਹੀ॥ ਜੋਤਿ ਸਨਯਨ ਅਕਾਲ ਗੁਰੂ ਕੇ॥ ਅੰਤਰ ਗਤਿ ਜਾਨੰਤ ਸੁਰੂ ਕੇ॥੭੩॥ ਤਿਹ ਜਾਨਨ ਹਿਤ ਬੁਧਿ ਘਨੇਰੀ॥ ਚਾਹਿਆ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਤਗੁਰੁ ਕੇਰੀ॥ ਨਾਤਰੁ ਜੋ ਪੰਡਿਤ ਬਤਲਾਵੈ॥ ਦਿਨ ਤਿਥਿ ਵਾਰ ਨ ਛਤ੍ਰ ਗਨਾਵੈ॥੭੪॥ ਤਾ ਮੈ ਕਾਜ ਅਰੰਭਨ ਕੀਜੈ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਆਦਿ ਮੈ ਲੀਜੈ॥ ਬਿਨਾ ਕਿਏ ਅਰਦਾਸ ਜੁ ਕਰਿ ਹੈ॥ ਤਾਂਕੇ ਕਰਮਹਿ ਫਲ ਨਹਿ ਪਰਿ ਹੈ॥੭੫॥ਦੋ:॥ ਚਾਕਰ ਬਿਨ ਸਰਕਾਰ ਕੇ ਪੂਛੇ ਕਰੈ ਜੁ ਕਾਰ॥ ਦੰਡਨੀਯ ਸੋ ਹੋਤ ਹੈ ਮਾਨੁ ਖੀਨ ਦਰਬਾਰ॥੭੬॥ਚੌ:॥ ਅਪਨੇ ਕੋ ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਨੈ॥ ਕਰਤਾ ਬਨੈ ਨ ਕਿਓ ਪਛਾਨੈ॥ ਚਲੈ ਗਾਉ ਤੇ ਜਬ ਪਰਦੇਸੀ॥ ਸਿਖ ਸਾਧ ਕੁਊ ਗੁਰਮੁਖ ਭੇਸੀ॥੭੭॥ ਦੇ ਇਯਕੇ ਛਿਯਬਾ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ ਧਨ ਅਨ ਬਾਨ ਕਰਤ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਮੈ ਜਬ ਹੀ ਜਾਵੈ॥ ਆਗੇ ਹੋਇ ਨ ਬੈਠੇ ਭਾਵੈ॥੭੮॥ ਬੋਲੈ ਨਾਹਿ ਬਯੰਗ ਕੀ ਬਾਨੀ॥ ਨਹਿ ਰਸ ਹਾਨ ਕਰੈ ਸੋ ਪ੍ਰਾਨੀ॥ ਹੈਨ ਜਾਮ ਸੋਹਿਲਾ ਪਾਠ ਕਰ॥ ਕਰ ਅਰਦਾਸ ਸੇਜ ਪੋਢੇ ਬਰ॥੭੯॥ ਉਡਤ ਨਾਹ ਗੁਰੂ ਸਤਨਾਮ ਜਪ॥ ਨੈਨ ਉਘਾਰੈ ਸਿੰਘ ਸੁਰਬਧ॥ ਤਾਕੀ ਰੈਨ ਸਕਾਰਥ ਜਾਨੋ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੋ ਜਪਤ ਪਛਾਨੋ॥੮੦॥ ਆਦਿ ਅੰਤ ਹੋਵਤ ਹੈ ਜੋਈ॥ ਮਧਯਹੁ ਮਾਨਨੀਯ ਹੈ ਸੋਈ॥ ਦਯਾ ਕਰੈ ਸਭ ਭੂਤਨਮਾਹੀ॥ ਆਤਮ ਰਾਮ ਪਾਸਾਰਾ ਜਾਹੀ॥੮੧॥ ਏਕ ਸਕੇ ਘਰ ਤੇ ਸਭ ਆਏ॥ ਅੰਤ ਏਕ ਹੀ ਮਾਹਿ ਸਮਾਏ॥ ਮਧਯ ਭੂਰਿ ਭਯ ਭਰਮਹਿ ਧਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਕੇ ਨਹਿ ਗੁਨ ਅਨੁਰਾਗੇ॥੮੨॥ ਤਾਂਤੇ ਮਾਯਾ ਕੇ ਭਰਮਾਏ॥ ਤੁਛ ਬੁਧ ਜਾਨੇ ਨ ਜਾਏ॥ ਤਿਨ ਕ੍ਰਿਤ ਦੋਖ ਦੇਖ ਨਹਿ ਜਾਨੀ॥ ਯਤ ਅਕਾਲ ਮੌਜ ਮਨ ਮਾਨੀ॥੮੩॥ ਸਮਦ੍ਰਿਸਟੀ ਕਾਰ ਪਾਲੈ ਦਾਯਾ॥ ਰਹੈ ਅਨੰਦ ਅਮਾਨ ਅਮਾਯਾ॥ ਨੰਦ ਲਾਲ ਗੁਰ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕਥਿ ਬਰ॥ ਤਿਨ ਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਰਹਤ ਭਾਖੀ ਪਗ॥੮੪॥ਦੋ:॥ ਖਲਕ ਖਾਲਕ ਕੀ ਜਾਨ ਕੈ ਖਲਕ ਦੁਖਾਵੈ

ਨਾਹਿ॥ ਖਲਕ ਦੁਖੇ ਜਬ ਲਾਲ ਜੀ ਖਾਲਕ ਕੋਪੈ ਤਾਂਹਿ॥੮੫॥ਚੌ:॥ ਨੀਚ ਬਿਰਤ ਨਾਸਿਤਕ ਕੀ ਜਾਨੈ॥ ਜੋਲ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰ ਮਾਨੈ॥੮੬॥ ਊਚ ਜਾਤ ਮਤ ਨੀਚ ਜਾ ਸੁਰਤ॥ ਤਾਕੋ ਸੰਗ ਸਦਾ ਦੁਖ ਦਾਸਤ॥ ਚਿਤ ਉਦਾਸ ਭਯੋ ਜਬ ਜਾਨੈ॥ ਗੁਰਦਵਾਰਨ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਠਾਨੈ॥੮੭॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸੁ ਤਰਨਤਾਰਨ ਬਰ॥ ਆਦਿ ਬਾਉਲੀ ਗੁਰਤੀਰਥ ਧਰ॥ ਮੀਠਾ ਬੋਲ ਧਰਮ ਉਪਦੇਸੋ॥ ਨਿਜ ਸੁ ਅਵਸਥਾ ਨਿਤ ਚਿਤ ਲੇਸੈ॥੮੮॥ ਜੋਗਯ ਜੋਗਯ ਸਥਾਨ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਆਪਨੀ ਜਾਤ ਪਤਿ ਨਿਰਧਾਰੀ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅੰਹ ਬੜਿਆਈ॥ ਚਿੰਤਤ ਨਹਿ ਗਰ ਲੈ ਗੁਰੁਆਈ॥੮੯॥ ਗੁਲ ਗਾਹਕ ਕੋ ਦੇਇ ਬਿਚਾਰੀ॥ ਬਿਨ ਗਾਹਕ ਗੁਨ ਔਗਨ ਕਾਰੀ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਕੀ ਉਸਤਿਤ ਅਨੁਸਾਰੇ॥ ਜਥਾ ਬੁਧ ਮਰਜਾਦਾ ਧਾਰੈ॥੯੦॥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਤਯਾਗੈ॥ ਗੌਰਮੜੀ ਮਨ ਨਹਿ ਅਨੁਰਾਗੈ॥ ਅਦਬ ਸਹਿਤ[1] ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥਹਿ ਨੇਰੇ॥ ਬੈਠੇ ਸਾਖਯਾਤ ਗੁਰ ਹੇਰੇ[2]॥੯੧॥ ਬੀਸ ਦੋਖ ਜੈ ਅਹਹਿ ਗਨਾਏ॥ ਤਿਨ ਬਿਨਹੈਵ ਬੈਠੇ ਮਨ ਲਾਏ॥ ਧਯਾਹੀ ਕੀ ਬਿਧਿ ਲਗ ਸਭ ਬਾਨੀ॥ ਪਰੈ ਪਾਠ ਕਰ ਬਰ ਸਵਧਾਨੀ॥੯੨॥ ਸਰਕਾਜ ਕਹਿ ਵਾਹਗੁਰੂ ਬਰ॥ ਕਰੈ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ ਭਗਤ ਭਾਉ ਭਰ॥ ਜਗ ਰਹੈ ਸੰਗਤਹਿ ਬਨਾਵੈ॥ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਧਯ ਟਿਕਾਵੈ॥੯੩॥ ਦਾਰ ਦਵਾਰ ਤਾ ਗ੍ਰਹ ਕੇ ਕਰੈ॥ ਪਰਿਕ੍ਰਮਾ ਕੋ ਥਾਨ ਸੁ ਧਰੈ॥ ਗ੍ਰਾਮ ਮਧਯ ਅਪਸਯ ਬਨਾਵੈ॥ ਮਿਲਤਹ ਕਰਿ ਕੀਰਤਨ ਸੁਖ ਪਾਵੈ॥੯੪॥ ਚੰਦ ਸੂਰ ਕਹਿ ਮਾਥ ਨਿਵਾਵੈ॥ ਆਦ ਖਾਲਸਾ ਸਿੰਘ ਲਖਾਵੈ॥ ਨੇਤਰ ਅਕਾਲ ਸਿੰਘ ਕੇ ਜਾਨੈ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਨਤਿ ਨਿਤਰਾਨੈ॥੯੫॥ ਸਿੰਘ ਬਿਦੇਸਹਿ ਦੋਸਨ ਦੀਜੈ॥ ਕਪਟ ਈਰਖਾ ਨਾਹਿਨ ਕੀਜੈ॥ ਨਿਤ ਨਵ ਕਰੈ ਸਸਤਰ ਅਭਯਾਸੂ॥ ਰਣ ਮਹਿ ਪੀਠ ਨ ਲੇਇਉ ਸਾਸੂ॥੯੬॥ ਕੈਨ ਸਮੈ ਸੋਵੈ ਨਹਿ ਕੇਲ॥ ਡਰੋ ਸਦਾ ਬਿਖਯਹਿ ਕੇ ਝੇਲ॥ ਜਾਂ ਕੋ ਚਿਤ ਖਿਤ ਪੂਰਨ ਹੋਈ॥ ਤਿਹਿ ਏਕਾਂਤ ਅਧਿਕ ਹਿਤ ਸੋਈ॥੯੭॥ ਚੰਚਲ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਦੀਪ ਸਿਖਾਸੀ॥ ਬਿਜੁਰੀਸੀ ਅਰੁਬਧਨ ਧੁਜਾਸੀ॥ ਤਾਤੇ ਸੰਗਤ ਸੰਗਤ ਰਹੀ॥ ਦੀਨ ਬੰਧੂ ਸਮ ਰਤ ਸੁਉ ਮਹਈ॥੯੮॥ ਰਹੈ ਹਜੂਰ ਹਜੂਰ ਸਦੀਵਾ॥ ਚਿਤਵਤ ਚਿਤ ਰਸ ਅਨੁਭਵ ਦੀਵਾ॥ ਹੰਸੀ ਕਰੀ ਕਾਹੂ ਸੋ ਨਾਹੀ॥ ਬੁਰੀ ਮਸਕਰੀ ਜਾਨ ਸਦਾਹੀ॥੯੯॥ ਜਿਤੇ ਮਸਖਰੇ ਜਗ ਮੈ ਜਾਨੋ॥ ਤਿਨਹਿ ਅਸਰਥਕ ਸਦਾ ਪਛਾਨੋ॥ ਕਯੋ ਕਿ ਤਬੀਅਤ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨ ਕੀ॥ ਐ ਗੁਨ ਪਰਖਨ ਹਾਰੀ ਤਨਕੀ॥੧੦੦॥ ਕਾਕ ਯਥਾ ਮਲਓਰ ਨਿਹਾਰੈ॥ ਤਥਾ ਖਿਤ ਤਜ ਚਿਤ ਹਿਤ ਧਾਰੈ॥ ਏ ਆਵਸਯਕ ਕਰਮ ਗਨਾਏ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਜ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਏ॥੧੦੧॥ ਅਥ ਤਯਾਗਨੀਯ ਕਰਮ ਨਿਰਣਯ॥ਦੋ:॥ ਰੈਨ ਸੈਨ ਰਤਿ ਚੈਨ ਕਰ ਪ੍ਰਾਤ ਨਹਾਇਨ ਜੋਨ॥ ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ ਤਨਖਾਹੀਆ ਕਹਤ ਖਾਲਸਾ

---

1. ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ, 2. ਪ੍ਰਤੱਖ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ

ਤੋਨਾ॥੧੦੨॥ਚੌ:॥ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਕੋ ਬਚਨ ਨ ਮਾਨੈ॥ ਆਗਯਾ ਸਾਧ ਸੰਤ ਕੀ ਭਾਨੈ॥ ਅਗ ਪਾਹੁਲਿ ਏਸੋ ਮਿਲ ਜੋਈ॥ ਬਰਤ ਨ ਭੋਜਨਾਦਿ ਬਿਧਿ ਕੋਈ॥੧੦੩॥ ਬਾਨੀ ਪਢੈ ਅਸੁਧਨ ਨ ਸੀਖੈ॥ ਨਹਿ ਗੁਰਮੁਖ ਨਹਿ ਅਖਯਰ ਦੀਖੈ॥ ਅਖਯਰਾ[1] ਗੁਰਮੁਖੀ ਜਾਨੈ ਨਾਹੀ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਪਾਰ ਸਕਦੀ ਨਹਿ ਜਾਹੀ॥੧੦੪॥ ਨਿਗੁਰਾ ਰਹੈ ਤਾਤ ਘਰ ਮਾਹੀ॥ ਤਿਹਿ ਛਕਾਇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਿਧਿ ਨਾਹੀ॥ ਕਰੋ ਲੋਭ ਅਰਦਾਸਹਿ ਮਾਹੀ॥ ਕੈ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪੰਚਾ ਮਿਤਰ ਤਾਹੀ॥੧੦੫॥ ਗੁਰਬਚਨਨ ਪਰ ਨਿਹਚੈ[2] ਨਾਹੀ॥ ਮਨ ਮਤਿਆ ਐਸੋ ਮਨ ਮਾਹੀ॥ ਔਰ ਪੁਜਾਰੀ ਗੁਰ ਕੁਲ ਵਾਰੋ॥ ਗੁਰੂ ਅੰਸ ਜੋ ਗੁਰੂ ਬਿਚਾਰੋ॥੧੦੬॥ ਫੇਰੈ ਪ੍ਰੇਮ ਯੁਕਤ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਬਨਕਬਾਤ ਬਾਸਜ ਰਾਸਾ॥ ਸਾਜ ਸਸਤਰ ਸਾਸਤਰ ਹੁ ਕੀ ਚੋਰੀ॥ ਤਰਕਾਖਯਰ ਧਾਰੈ ਸਿਰ ਜੋਹੀ॥੧੦੭॥ ਸੀਸ ਬੇਚ ਨਿਜ ਗੁਰੂ ਕੇ ਆਗੈ॥ ਪੁਨਟੋਪਿਏ ਦੇਖ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ਤਿਨ ਕੇਚਰਨਹਿ ਸੀਸ ਧਰੈ ਜੋ॥ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਬਾਤ ਕਰੈ ਜੋ॥੧੦੮॥ ਹੋਤ ਸੁ ਬਲ ਭੁਖਹਿ ਨਹਿ ਦੇਈ॥ ਸਾਬੁਨ ਹੋਰ ਸੀਸ ਮੈ ਲੇਈ॥ ਦਹੀ ਹੋਤ ਘਰ ਨਾਵੈ ਨਾਹੀ॥ ਦਾਰਿਦ੍ਰੀ[3] ਜਾਨਹੁ ਨਿਤਤਾਹੀ॥੧੦੯॥ ਖੁਰਹਾਨ ਨਹਿ ਨਹਿ ਅੰਨ ਨਿਕਾਰੈ॥ ਗੁਰੁ ਨਮਿਤ ਮਨ ਮਤਯ ਬਿਚਾਰੈ॥ ਸਿਖਹਿ ਸਿਖਦੇਨ ਜਬ ਲਾਗੈ॥ ਮਨਹਿ ਕਰੈ ਦੁਖ ਪਾਵਹਿ ਆਗੈ॥੧੧੦॥ ਧਨ ਅਰਦਾਸ ਪਾਇ ਧਰ ਰਾਖੈ॥ ਖਾਇ ਖਿਲਾਇਨ ਮਨ ਹੀ ਮਾਖੈ॥ ਜਹਾਂ ਸਿੰਘ ਮਿਲ ਭੋਜਨ ਕਰੈ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਚੁਲਾ ਕਰ ਹਾਂਵਤੇ ਟਰੈ॥੧੧੧॥ ਹੋਤ ਅੰਨ ਘਰ ਪਰਦੇਸੀ ਸਿੱਖ॥ ਬਿਦਾ ਕਰੈ ਬਿਨ ਭੋਜਨ ਦੁਰ ਭਿਖ॥ ਬੇਸਯਾ ਨਿਰਤ ਮਾਹਿ ਮਨ ਲਾਵੈ॥ ਨਿਰਤ ਹੋਤ ਜਿਹਨਾਂ ਤਹ ਜਾਵੈ॥੧੧੨॥ ਮਢੀ ਮਸਾਨ ਜਾਇ ਕਰ ਪੂਜੈ॥ ਤੁਰਕ ਗਯਾਰਹੀ ਦੇਗਹਿ ਦੂਜੈ॥ ਦੇਇ ਸੁਮਾਨ ਮਨਹਿ ਬਰਿਆਈ॥ ਸਿੰਘ ਸਬੁ ਬਿਨ ਸਿੰਘ ਬੁਲਾਈ॥੧੧੩॥ ਤਾਤਹਿ ਸਿੰਘਨ ਸਿੰਘ ਕਹਾਵੈ॥ ਔਰਹੁ ਤਾਕੋ ਸੀਸ ਮੁੰਡਾਵੈ॥ ਬਿਨਾ ਮਾਰ ਜਨ ਕੀਨੇ ਬਾਧਨ॥ ਮੋਨਨਕੋ ਸੋ ਭੋਜਨ ਆਸਨ॥੧੧੪॥ ਦਾਤਨ ਸੋ ਦਾਢੀ ਜੋ ਕਾਟੈ॥ ਕੈਂਚੀ ਕੈ ਮੋਚਨ ਛਾਟੈ॥ ਰਹਤ ਨਾਮ ਆਹੁਕਮ ਨਾਮੀਆ॥ ਖਬਰ ਲੇਇ ਜੁਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮੀਆ॥੧੧੫॥ ਸਿਖ ਸੀਖਯੋ ਚਾਹੈ ਗੁਰ ਸਾਖੀ॥ ਤਿਹਿਨ ਸਿਖਾਵੈ ਮਨ ਅਤਿ ਮਾਖੀ॥ ਬੋਲੀ ਜੋ ਸਿੰਘਨ ਕੋ ਮਾਰੈ॥ ਜਾਤ ਜਾਤ ਗੁਰੁਦਵਾਰੇ ਟਾਰੈ॥੧੧੬॥ ਭਰਕਤਆਨ ਪੰਥ ਮਹਿ ਪਾਰੈ॥ ਨਹਿ ਸਿੰਘ ਨ ਮੁਰਦਾ ਸਿਸਕਾਰੈ॥ ਗੁਰੁ ਕੀ ਸਪਥਜ ਦੇਇ ਸਿੰਘ ਕਹਿ॥ ਕਰੈ ਨ ਕੁਊ ਕਾਜ ਤਾਕੋ ਤਹਿ॥੧੧੭॥ ਬਿਨਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਗੁਰੂ ਸਪਥਕਰ॥ ਗੁਰੂ ਵਾਸਤੇ ਮਾਰੈ ਜੋ ਨਰ॥ ਤਾਹੂੰ ਕਹਤੇ ਸਿੰਘ ਅਨੁਮਾਨੋ॥ ਅੰਤ ਬਚਨ ਯਹ ਗੁਰੂ ਕੋ ਜਾਨੋ॥੧੧੮॥ ਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਗੁਰ ਬਰਕੋ ਜੋਈ॥ ਮੁਹ ਮੁਲਾਹਿਜੇ ਬਾਂਟੈ ਸੋਈ॥ ਸਭ ਸਨ ਨਰਤ ਚਲੈ ਬਿਨ ਬਾਤਾ॥ ਬਿਨ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬ੍ਰਿਤਾਤਾ॥੧੧੯॥

---

1. ਅੱਖਰ ਪਰਨ, 2. ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼, 3. ਆਲਸੀ

ਤਨਖਾਹਿ ਸਨ ਅੰਨ ਬਨਾਵੈ॥ ਐਸਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਨਹਿ ਭਾਵੈ॥ ਨੀਚੇ ਸਬਦ ਕੀਰਤਨ ਹੋਈ॥ ਪੌਢੇ ਬੈਠ ਪਲੰਗ ਪਰ ਜੋਈ॥੧੨੦॥ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਕੇ ਚਰਨ ਨ ਨੇਰੈ॥ ਬੇਅਦਬਾਨੈ ਬੈਠਹਿਲੇ ਨੇਰੈ॥ ਤੁਰਕ ਫਰਸ ਪਰ ਜਲ ਮੁਖ ਪਾਵੈ॥ ਕਰਦ ਭੇਟ ਬਿਨ ਜੋ ਛਕ ਜਾਵੈ॥੧੨੧॥ ਹੁਕਈ ਨਿਕਟ ਬੈਠ ਲੇ ਗੰਧੀ॥ ਮਧਜਮ ਸੰਗ ਕਰੈ ਸਨਬੰਧੀ॥ ਸਾਹਿਨ ਸਨ ਸਨਬੰਦ ਕਰੈ ਜੋ॥ ਸਿਰੰਹੰਦੀਨ ਫਿਟਕਾਰਨ ਦਜੋ॥੧੨੨॥ ਆਪ ਰਾਖ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬ੍ਰਤਾਵੈ॥ ਤੁਰਕਨ ਘਰ ਮੁਖਤਾਰ ਬਨਾਵੈ॥ ਸਿਖ ਹਟਾਇ ਨੌਕਰ ਦੇਵੈ॥ ਤਾਂ ਥਲ ਤੁਰਕ ਕਰੈ ਦੁਖਲੈਵੈ॥੧੨੩॥ ਬਿਦਵਦ ਜਨ ਪੰਡਿਤ ਅਠਾਦਰੈ॥ ਗੁਰੂ ਦ੍ਰੋਹਿਨ ਸਨ ਚਰਚਾ ਕਰੈ॥ ਜਾਨਤ ਬੂਝਤ ਸਿਖ ਦੁਖਾਵੈ॥ ਸਹਜ ਧਾਰਿਸਨ ਇਹ ਖਾਲਜਾਵੈ॥੧੨੪॥ ਸਤਯਨਾਮ ਕੇ ਜੇਤੇ ਜਾਨੈ॥ ਤਿਨ ਸਨ ਭ੍ਰਾਤਿਭਾਉ ਜੋ ਭਾਨੈ॥ ਚਾਕਰੀਹਿ ਕਰਵਾਇ ਨ ਦੇਈ॥ ਸਿਖ ਮਾਮਿਲਾਨਯ ਉਨ ਜੇਈ॥੧੨੫॥ ਸਿਖ ਮਿਲ ਖਿਨ ਮੈ ਨਨਿ ਬੈਠੈ॥ ਕਰੈ ਅਦਾਲਤ ਹਾਕਿਮ ਪ੍ਰੇਰੈ॥ ਕੈ ਸਿਖੀ ਮੈਂ ਦੇਇ ਜੁ ਅਰਜੀ॥ ਹਾਕਿਮ ਕੀ ਜਾਨੈ ਬੜ ਮਰਜੀ॥੧੨੬॥ ਹੁਕਮ ਸਾਧ ਸੰਗ ਤਕੋ ਜੋਈ॥ ਹਾਕਿਮ ਹੁਕਮ ਅਧਿਕ ਲਖ ਸੋਈ॥ ਅੰਨ ਖੇਤ ਮਹਿ ਜੋ ਮਲ ਤਜਾਗੇ॥ ਭੇੜ ਦਧੀ ਕੇ ਸਨ ਮੈ ਲਾਗੈ॥੧੨੭॥ ਬ੍ਰਿਧਿ ਸੂਰਮਾ ਸਿੰਘ ਜਿਮਾਵੈ॥ ਬੀਜਨ ਬਿਨ ਬਯੰਜਨ ਜੁ ਛਕਾਵੈ॥ ਮਿਹਦੀ ਜੋ ਹਾਥਨ ਮੈ ਲਾਵੈ॥ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਨਾਦਰ ਭਾਵੈ॥੧੨੮॥ ਨਗਨ ਸੀਸ ਪਥ ਮੈ ਜੋ ਫਿਰਈ॥ ਟੋਪੀਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿਰ ਧਰਈ॥ ਭਾਉ ਹੇਤ ਪਰਸਦਿ ਜੁ ਆਵੈ॥ ਧਰ ਰਾਖੇ ਅੰਦਰ ਨ ਛਕਾਵੈ॥੧੨੯॥ ਕਟਿ ਬਸਤਰਹਿ ਸਿਰ ਊਪਰ ਰਾਖੈ॥ ਪਨਹੀ ਪਹਿਰੇ ਜੋ ਜਨ ਚਾਖੈ॥ ਤੀਨ ਬਾਰ ਜੋ ਦੇ ਇਨਿ ਮੰਤਰਨਾ॥ ਮਾਨੈ ਤੁਊ ਨ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਾਦਸਨ॥੧੩੦॥ ਨਯੋਤ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਜੋਪੁਨ ਭੂਲੈ॥ ਕੈ ਛਕ ਲੈਇ ਪ੍ਰਥਮ ਮਤਿ ਫੂਲੈ ਬਨਤ ਬਿਗਾਰ ਕਾਜ ਸਿਖ ਦੇਈ॥ ਬਿਨ ਚੌਂਕੀ ਕੜਾਹ ਧਰ ਜੇਈ॥੧੩੧॥ ਬਾਸੀ ਕੀ ਸੰਗਤ ਸੁਭ ਤਜਾਗੀ॥ ਆਨ ਥਾਨ ਬਕਸਾਵੈ ਭਾਗੀ॥ ਬਿਨ ਸਾਖੀ ਬਾਸੀ ਜੋ ਕੋਈ॥ ਬਕਸੈ ਏਕ ਰੂਪ ਲਖ ਸੋਈ॥੧੩੨॥ ਬਰਤਨ ਸੁੱਧ ਜਾਨ ਬਾਧੀ ਕੀ॥ ਅੜੀ ਕਰੈ ਸੋ ਮਤਿ ਨਾਸੀ ਕੀ॥ ਆਪਸ ਮਾਹਿ ਕਰੈ ਹਥ ਪਾਈ॥ ਪਾਗ ਉਤਰਿ ਤਾਹੀ ਤੇ ਜਾਈ॥੧੩੩॥ ਪਾਉ ਪਾਉ ਚਾਨਿਕਰਿ ਜਾਇ ਜਬ॥ ਅਰਥਿਹਿ ਸਿੰਘ ਹਿ ਬਚ ਦੁਖਾਇ ਤਬ॥ ਲਾਘੈ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਕੋਈ॥ ਫੈਂਕੈ ਕਰਦ ਭੂਮਿ ਪਰ ਸੋਈ॥੧੩੪॥ ਪਾਗ ਉਤਰਿ ਜੋ ਨਹਿ ਬਕਸਾਵੈ॥ ਪ੍ਰਿਸਨਮੂਨ ਤਰਵਾਰ ਬੰਧਾਵੈ॥ ਗੁਰ ਮਾਰਾ ਜੋ ਸਿੰਘਹਿ ਭਾਖੈ॥ ਬਾਧੀ ਜੋ ਦਸਤਾਰਹਿ ਰਾਖੈ॥੧੩੫॥ ਨਗਨ ਅੰਗ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥਹਿ ਨੇਰੈ॥ ਤਿਅ ਕੋਖਾਇ ਜੂਝ ਜੋ ਪ੍ਰੇਰੈ॥ ਬਿਖਟਨ ਕੀ ਸੰਗਤ ਜੋ ਕਰੈ॥ ਜਾਂਤੇ ਸਿਦਕ ਚਿਤ ਤੇ ਟਰੈ॥੧੩੬॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਮਾਤਾ ਗੁਰੁ ਤਿਅ ਬਿਨ ਪਰੈ ਆਨ ਤਿਅ ਪੈਰ ਨਾਚੈ ਐ ਲਗਾਵੈ ਦਾਢੀ ਕਲਪ ਪਛਾਨਿਏ॥ ਚੁਗਲੀ ਕਰੈ

ਜੋ ਪਾਵੈ ਦੁਬਿਧਾ ਸੁ ਸਿੰਘਨ ਮੈ ਕਾਰਜ ਬਿਗਾਰੈ ਅਪਨੀਰ ਖਾਇ ਜਾਨਿਏ॥ ਮਾਯਾ ਅਰਦਾਸ ਕੀਨ ਦੇਇ ਅਧਿਕਾਰਨ ਕੋ ਜਾਇ ਕੈ ਮਲੇਛ ਕੋ ਦੇਇ ਬੇਰਿ ਕਾਨਿਏ॥ ਏਤਨੀ ਕੁਰਹਤ ਤੇ ਹੋਤ ਤਨਖਾਹੀ ਸਿੰਘ ਬਿਨਾ ਬਕਸਾਏ ਤਨਖਾਹੀ ਤਾਹਿ ਮਾਨਿਏ ॥੧੩੭॥ਦੋ:॥ ਲਘੁ ਦੀਰਘ ਸਭ ਭਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ਯਾਮੈ ਤਨਖਾਹ॥ ਦੇਸ ਕਾਲ ਬਯ ਧਨ ਨਿਰਖਿ ਬਕਸਿਅ ਗੁਰਮਤ ਰਾਹ॥੧੩੮॥ ਮੁਸਿਲ ਮੈਥੁਨ ਮਲੇਖਯ ਮਤ ਮੰਤ੍ਰਿਤ ਮਾਂਸ ਪਛਾਨ॥ ਕੇਸ ਬਿਪਨ ਬਿਖਯਾ ਭਖਨ ਅਨਯ ਉਛਿਸ਼ਟ ਬਖਾਂਨ॥੧੩੯॥ ਇਨ ਪਾਂਚਨ ਤੇ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਪੁਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਬ ਦੇਹਿ॥ ਮੇਲ ਲੇਹਿ ਤਿਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿਖੀ ਬਿਨਸਹਿ ਤੇਹਿ॥੧੪੦॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਅਰ ਕਰਦ ਬਰ ਕੰਘਾ ਕੜਾ ਬਖਾਨ॥ ਕਬਹੂੰ ਨਹਿ ਤਯਾਗਨ ਕਰੈ ਸੋਈ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ॥੧੪੧॥ ਸੂਹਾ ਪਟ ਧਾਰੈ ਨਹੀ ਮਨਹਿ ਭਗਵ ਤਿਕੀਨ॥ ਬਾਲਕ ਹਿਅ ਹੂੰ ਪਹਿਰਨਹਿਯਹ ਨਿਸਚਯ ਚਿਤ ਜਾਨ॥੧੪੨॥ ਇਤ ਆਦਿਕ ਬਹੁਰਹਤ ਕੇ ਬਚਨ ਬਿਬੇਕ ਪ੍ਰਮਾਨ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਿਧਾਂਤ ਲਿਖ ਸਿੰਘੋ ਦਯਾ ਪਹਿਚਾਨ॥੧੪੩॥

ਸਾਖੀ॥੪੮॥

ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤਿ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਰਹਤ ਬਚਨ ਨਿਰਣਯ ਬਰਨਾ ਨਾਮ ਏਕ ਚਤੁਰਿੰਸਤਮੀ ਪ੍ਰਾਤ॥੪੧॥ ਲਲਿਤ ਪਦ ਛੰਦ॥ ਪਾਤਸਾਹ ਕੇ ਜੈ ਜਰਾਹ ਤਿਨ ਆਪਨੀ ਬੁਧ ਬਲ ਲਾਈ॥ ਪੰਦਰਹ ਦਿਨ ਮੈ ਘਾਉ ਪੂਰ ਕਰ ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਰ ਸੁਖਦਾਈ॥੧॥ ਦਿਵਸ ਖੋਜ ਸੇ ਕਰ ਮਨਾਨ ਪ੍ਰਭ ਕਲਗੀ ਸੀਸ ਸੁਧਾਰੀ॥ ਬਸਲ ਬਿਭੂਖਨ ਸਸਤਰ ਅਸਤਰ ਸਜ ਬੈਠੇ ਸਭਾ ਮਝਾਰੀ॥੨॥ ਦੀਪ ਮਾਲਿਕਾ ਦਿਵਸਿ ਸੁਤਾਂ ਦਿਨਸ ਸਤਰੁਨ ਪੂਜਾ ਕੀਨੀ॥ ਇਕ ਚੌਕੀ ਪਰ ਦਵੈ[1] ਧਨ ਰਾਖੇ ਬਲਨਵ ਟਾਂਕਨ ਚੀਨੀ॥੩॥ ਪੂਜਨ ਧੂਪ ਦੀਪ ਸਭ ਬਿਧਿਵਤ ਉਤਸਵ ਮੰਗਲ ਕੀਨੋ॥ ਭਾਟ ਕਲਾਵਤ ਜਾਚਕ ਗਨਕੋ ਮੁਹਮਾਗਯੋ ਧਨ ਦੀਨੋ॥੪॥ ਸਿਰੋਪਾਉ ਧਨ ਅਧਿਕ ਦਿਓ ਪ੍ਰਭ ਗਏ ਜਰਾਹ ਜੁਆਏ॥ ਗੁਰ ਬਰ ਕੇ ਗੁਨ ਗਨ ਗੁਨਿ ਗੁਨਿ ਮਨ ਧਨ ਸਨ ਅਤਿ ਤ੍ਰਿਪਤਾਏ॥੫॥ ਭਯੋ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਅਧਿਕ ਸਭ ਘ੍ਰਿਤ[2] ਕੇ ਦੀਪ[3] ਜਗਾਏ॥ ਦਰਸਨ ਕਰਤ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਤ ਇਕ ਆਵਤ ਇਕ ਜਾਏ॥੬॥ ਪੁਨ ਜਮਦੁਤੀਆ ਕੇ ਦਿਨ ਸਾਹਿਬ ਤੰਬੂ ਬਿਲਗ ਲਗਾਯੋ॥ ਬੀਚ ਦੁ ਚੋਬਾ[4] ਤਾਕੇ ਕੀਨੋ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਧਰਾਯੋ॥੭॥ ਚਾਰਹੋ ਔਰ ਕਨਾਤ ਤਾਨਕਰ ਬਸਨ ਬਿਸੇਸ ਬਿਛਾਯੋ॥ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਸਿੰਘ ਚਹੁਪਹਰੇ ਹਾਜਿਰ ਹੁਕਮ ਥਿਰਾਯੋ॥੮॥ ਮਧਯ ਆਪ ਇਕਲੇ ਸਤਗੁਰੂ ਨਿਜ ਧਯਾਨ ਸਥਿਤ ਰਾਜੇ॥ ਉਤਰੇ ਪੁਰਖ ਅਕਾਸ ਦੋਇ ਤਬ ਬੈਠੇ ਨਿਕਟ ਸੁ

1. ਦੋਵੇਂ ਹੀ, 2. ਘਿਉ, 3. ਦੀਪੇ, 4. ਪਹਿਰੇਦਾਰ

ਭ੍ਰਾਜੇ॥੯॥ ਮਾਥ ਨਿਵਾਏ ਚਰਨ ਪਰ ਗੁਰ ਕੇ ਪਾਤੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰ ਦੀਨੀ॥ ਪਿਤਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਰਸਨ ਹਿਤ ਰਾਊਰ ਇਛਾ ਕੀਨੀ॥੧੦॥ ਜੋ ਰਹਿਬੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਛੁ ਅਹਿ ਲਿਖ ਜਬਾਬ ਅਬ ਦੀਜੈ॥ ਨਾਤੁਰ ਗਮਨ ਕਰਿਆ ਕਰੁਣਾਨਿਧਿ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਲਖੀਜੈ॥੧੧॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਤਯਾਰ ਹਮ ਆਵਹਿ ਆਇਸ ਮੇਟਨ ਨ ਜਾਈ॥ ਦੋਊ ਪਰਖ ਗਏ ਅਕਾਸ ਕੋ ਨਿਰਖੇ ਸਿੰਘ ਨਰਾਈ॥੧੨॥ ਪਾਛੇ ਤੇ ਸਿੰਘਨ ਮਿਲਿ ਕਰਕੈ ਪੂਛੀ ਕੋਏ ਆਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਗੁਰ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਪਠਾਏ॥੧੩॥ ਭੇਜਯੋ ਯਹੈ ਹੁਕਮ ਨਾਮੇ ਬਰ ਮੋ ਕਹਿ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦਾਨ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਨ ਪੰਚਨ ਪਖਯੋ ਪਢਾਯੋ॥੧੪॥ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਸੀਸ ਮਾਹਿ ਤਿਹਿ ਰਾਖਯੁ ਕਹਯੋ ਸੰਗ ਸਿਸ ਕਰਿਹੈ॥ ਸਾਚੇ ਸਤਗੁਰ ਪ੍ਰਭ ਸਰੂਪ ਮਹਿ ਰਮ ਆਨੰਦ ਸੁ ਧਰਿਹੈ॥੧੫॥

ਸਾਖੀ॥੪੯॥

ਤਬਲੌ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਭੇਜੇ ਸੁਧ ਲੈਬੇ ਕੇ ਕਾਰਨ॥ ਆਏ ਦਵੈ ਊਮਰਾਉ ਆਇ ਕਰ ਬੈਠੇ ਦਰਸਨ ਧਾਰਨ॥੧॥ ਪੂਛਿ ਜਖਮ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸਭ ਸਿਧਿ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਭਾਖੀ॥ ਰਹਯੋ ਦਵੈ ਘਰੀ ਦਿਨ ਤਬ ਸਤਗੁਰ ਦਰਸਨ ਦੇਤ ਭਿਲਾਖੀ॥੨॥ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਕਰਤਾ ਕਾਮਦਤਰੁ ਇਵਜਾਨਾ॥ ਊਮਰਾਊਨ ਉਰ ਉਠੀ ਕਿ ਏ ਧਨ ਦਿਖਰਾਵਾ ਅਨੁਮਾਨਾ॥੩॥ ਕੋ ਅਸ ਸੂਰ ਅਹੈ ਬਲਧਾਰੀ ਜੋ ਇਹਿ ਐਚ ਚਢਾਇ॥ ਤਿਨ ਮਨ ਕੀ ਪਛਾਣ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਦੋਊ ਧਨ ਸੁ ਉਠਾਏ॥੪॥ ਏਕ ਬਾਰਗੀ ਚੋਊ ਤਾਨੇ ਕਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਮਹਾਨਾ॥ ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਕਰਤ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਨਹਿ ਮਾਨਾ॥੫॥ ਚਟ ਚਟਾਕ ਸਭ ਟਾਂਕ ਉਘਰਿ ਗਏ ਘਾਊ ਫੇਰ ਲਹੁ ਆਨਾ॥ ਰੁਧਿਰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਹਸੋ ਪਟ ਭੀਜਯੋ ਕਾਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾ ਜਾਨਾ॥੬॥ ਤਬ ਊਮਰਾਵਨ ਕਹੀ ਕਹਾ ਕਿ ਤੁਮ ਮਨਿ ਸੰਕ ਮਿਟਾਈ॥ ਪਰੇ ਚਰਨ ਪਰ ਤੇ ਤਬ ਦੋਊ ਰਾਖਹੁ ਸ੍ਰੀ ਜਗ ਰਾਈ॥੭॥ ਬਿਦਾ ਕੀਏ ਕਹ ਦੀਏ ਕਿ ਕਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਨ ਬਨਾਯੋ॥ ਸਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸੋ ਕਹਿ ਦੀਜੋ ਨਯਾਉ ਨ ਤਜਹੁ ਜੁ ਗਾਯੋ॥੮॥

ਸਾਖੀ॥੫੦॥

ਮੰਗਲ ਤੀਜ ਕੜਾਹ ਕ੍ਰੀਓ ਪ੍ਰਭ ਪੰਚ ਸਤਕ ਧਨ ਕੇਰੋ॥ ਇਕ ਸਹਸਰ ਕੋ ਚੰਦਨ ਆਨਯੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਆਇਸ ਹੇਰੋ॥੧॥ ਜਗਯ ਅਰੰਭ ਕਰਯੋ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਸਭ ਪਕਵਾਨ ਬਨਾਯੋ॥ ਚਾਰਹੁ ਬਰਨ ਚਾਰਹੂੰ ਆਸ੍ਰਮ ਜਥਾ ਜੋਗ ਇਛ ਪਾਯੋ॥੨॥ ਅਸਟ ਪ੍ਰਹਰ ਮਹਿ ਭਯੋ ਤਯਾਰ ਬੁਧਵਾਰ ਪ੍ਰਾਤ ਬਰਤਾਯੋ॥ ਬਿਮੁਖ ਨ ਕੋਊ ਰਹਯੋ ਕ੍ਰਿਪਾਘਨ ਸਭ ਪਕਵਾਨ ਛਕਾਯੋ॥੩॥ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਾਧਅਤੀਤ ਸਿਖ ਅਰ ਜੋ ਫਕੀਰ ਤਹਿ ਜਾਨੇ॥ ਸਭ ਸੰਤੁਸਟ ਕੀਏ ਕਰੁਣਾਨਿਧਿ ਦੀਏ ਮਨੋਰਥ ਦਾਨੇ॥੪॥ ਕਹੀ ਪ੍ਰਾਤ ਹਮਰੀ ਸੁ ਚਢਾਈ

ਪੂਛਿ ਲੇਹੁ ਰੁਚਿ ਜੋਈ॥ ਸਿੰਘਨ ਬਿਧਿਵਤ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨੀ ਨੈਨਨ ਜਰ ਧਰ ਬੋਈ॥੫॥ ਦੇਸ ਛਾਡ ਪਰਦੇਸ ਤਯਾਗ ਕਰ ਪ੍ਰਭ ਨਿਜ ਲੋਕ ਪਧਾਰੈ॥ ਹਮਰੋ ਕੋ ਰਖਯਕ ਕਰਣਾ ਕਰ ਕਾਕਿ ਆਸ੍ਰਯ ਧਾਰੈ॥੬॥ ਨਵਹੂੰ ਗੁਰੂ ਆਗੇ ਗੁਰੂ ਕਰ ਕਰਤਬ ਪ੍ਰਲੋਕ ਪਧਾਰੇ॥ ਹਮਰੋ ਕੋ ਰਖਿਯਕ ਕਰਣਾ ਕਰ ਨਿਹ ਕੇ ਆਸਰੇ ਧਾਰੇ॥ ਆਪ ਰਚਹਿ ਕਛੁ ਚਰਿਤ ਅਪਰ ਮਿਤ ਸਮਝ ਨ ਪਰਤ ਬਿਚਾਰੇ॥੭॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਕਿ ਮਾਤ ਕਾਲਿਕਾ ਪਿਤਾ ਅਕਾਲ ਰਸਾਲਾ॥ ਤਾਕੀ ਗੋਦੀ ਪਰਯੋ ਖਾਲਸਾ ਅਬ ਕਸ ਚਿੰਤ ਬਸਾਲਾ॥੮॥ ਮੈ ਹਰ ਹਾਲਤ ਹਾਜਿਰ ਨਾਜਿਰ ਸਿਮਰਹੁ ਦਰਸਨ ਦੈਹੋ॥ ਪੰਚ ਖਾਲਸਾ ਪੂਜਨ ਸੇਵਨ ਬਚਨ ਮੋਰ ਸਮਝੈ ਹੌਂ॥੯॥ ਰੂਪ ਇਕਾਦਸ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਰ ਤਾਂ ਛਿਨ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਏ॥ ਪੈਸੇ ਪਾਂਚ ਨਰੇਲ ਰਾਖ ਕਰ ਗੁਰਆਈ ਸੁਧਰਾਏ॥੧੦॥ ਮਮ ਪੂਜਨ ਸੇਵਨ ਗੁਰੁ ਗ੍ਰੰਥਹਿ ਬੋਲਨ ਬਾਨੀ ਬਚਨਾ॥ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਮੋਰ ਯਹ ਮੰਜੀ ਰੂਪ ਇਕਾਦਸ ਜਚਨਾ॥੧੧॥ ਦਵਾ ਦਸ ਰੂਪ ਸੁ ਮੋਰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਜਹਿ ਹੋਹੀਂ॥ ਇਸ ਸੰਕਾ ਸਭ ਦੂਰ ਕਰਾਈ ਧੀਰ ਧਰਾਈ ਤਯੋਹੀ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੫੧॥

ਕੁਸ ਜਵ ਭਾਰ ਸੁ ਤਿਲ ਘ੍ਰਿਤ ਲੈ ਕਰ ਚੰਦਨ ਧਰਤ ਲਿਪਾਈ॥ ਮੋਮਨ ਚੰਦਨ ਕੀ ਤਾ ਪਰ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਾ ਸੁ ਚਾਰ ਚਿਨਾਈ॥੧॥ ਸਿੰਚਨ ਕਰੀ ਗੁਲਾਬ ਅਤਰ ਸੇ ਬਹੁਤ ਕਰ ਨਾਤ ਸੁਤਾਨੀ॥ ਸਾਂਝ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨ ਦੀਨੋ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਬਦਨ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥੨॥ ਹਰਖ ਸੋਕ ਨਹਿਰਾਗ ਰੋਖ ਕਛੁ ਆਨੰਦ ਮਹਨਾ॥ ਦਰਸਨ ਦਿਓ ਸੁ ਪ੍ਰਹਰ ਰਾਤ੍ਰ ਲਗ ਉਪਦੇਸਤ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥੩॥ ਸੰਗਤ ਦੇਸ ਦੇਸ ਕੀ ਆਈ ਸੁਨ ਸੁਨ ਸੁਧ ਇਹਿ ਭਾਂਤੀ॥ ਲੇਹਿ ਲਾਹ ਨੈਨਨ ਕੇ ਅਪਨੇ ਪਾਵਹਿ ਪੁਨਯ ਪ੍ਰਖਯਾਤੀ॥੪॥ ਦੇਤ ਗਯਾਨ ਉਪਦੇਸ ਉਦੈ ਦਿਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭ ਦਰਸਨ ਦੀਨੋ॥ ਛਕ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਸੈਨ ਐਨ ਜਬ ਡੇਢ ਪ੍ਰਹਰ ਦਿਨ ਚੀਨੋ॥੫॥ ਵੀਰਵਾਰ ਥਿਤ ਜਾਨ ਪੰਚਮੀ ਕਾਤਕ ਸੁਦੀ ਮਹਾਨਾ॥ ਸੰਮਤ ਸਤ੍ਰਹ ਸਤ ਪੈਸਠ ਪਰ ਪ੍ਰਭ ਪਰਲੋਕ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੬॥ ਬਿਜਯ ਸੰਗ ਛਤਰ ਧਾਰ ਛਕ ਆਪ ਸੁਚੇ ਤਾ ਕੀਨੋ॥ ਸਜ ਦਸਤਾਰ ਨਵੀਨ ਪਹਿਰ ਪਟ ਭੂਖਨ ਧਾਰਨਵੀਨੋ॥੭॥ ਕੱਲਗੀ ਜਿਗਾ ਸੀਸ ਪਰ ਰਾਖੀ ਨਖਸਿਖ ਭੂਖਿਤ ਸੋਭਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਗਾਤਰੇ ਸਜਾਯੋ ਨਿਰਖਿ ਬੀਰ ਰਸ ਲੋਭਾ॥੮॥ ਬਿਛੂਆ ਖੰਜਰ ਬਾਂਕ ਪਟਾ ਗਹਿ ਪੇਸ ਕਬਜ ਹੂੰ ਬਾਧੋ॥ ਦੋ ਤਰਕਸ ਤੀਰਨ ਤੇ ਭਰ ਕਰ ਕਮਰ ਕਸਾ ਸੁਚਿ ਸਾਧੋ॥੯॥ ਰਾਜ ਮੋਤਿਨ ਕੀ ਮਾਲਾ ਪਹਿਰੀ ਹਾਥ ਮਾਹਿ ਧਨ ਲੀਨੋ॥ ਖੰਡਾ ਕਰਦ ਸੀਸ ਮਹਿ ਰਾਖਯੋ ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਸਭ ਕੀਨੋ॥੧੦॥ ਬੀਰਾਸਨ ਸਿੰਘਾਸਨ ਉਪਰ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਇ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਚਾਹਿਤ ਸਚ ਖੰਡ ਕੋ ਗਮਨਯੋ ਗੁਰ ਬੈਕੁੰਠ ਪ੍ਰਤਾਜੇ॥੧੧॥ ਦੁਰਲਭ ਦਰਸਨ ਲਹਿਤ ਸਿਖ ਸਭ ਬਹਤ

ਨਯਨ ਜਲਧਾਰਾ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਗੁਰ ਲਖ ਸਿੰਘਨ ਮਨ ਕੀ ਬਰ ਉਪਦੇਸ ਉਚਾਰਾ॥੧੨॥ ਜਥਾ ਦੁਕਾਲ ਲਖਤ ਜਨੁ ਅੰਜੁਲਿ ਜੋਰ ਮਨਾਵਹਿ ਰਾਮੈ॥ ਮਧਯ ਅਕਾਸ ਪ੍ਰਕਟ ਮੈ ਘਾਵਲਿ ਬਰਖਹਿ ਬਾਰ ਤਮਾਮੈ॥੧੩॥ ਗੁਰੁ ਸਿਖਨ ਕਲਯਾਨ ਹੇਤ ਹਵੈ ਬਰਖਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ॥ ਸਿੰਘਨ ਮਨ ਸੂਕੇ ਕਿਦਾਰ ਤੌ ਦੇਹਿ ਭਰੋਸਾ ਭਾਰਾ॥੧੪॥ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ ਖੇਤੀ ਉਪਜਾਵਹਿ ਸਰਧਾ ਭਕਿਤ ਮਹਾਨਾ॥ ਮੁਕਤ ਰੂਪ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਪਾਵਹਿ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਸਫਲ ਕਿਸਾਨਾ॥੧੫॥ ਪੁਨ ਅਕਾਸ ਮਹਿ ਲੀਨ ਹੋਇ ਘਨ ਤਿਮ ਹਮ ਤਨ ਧਰ ਨਾਨਾ॥ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਅਕਾਸ ਲੀਨ ਹਵੈ ਆਵਿਰ ਭਾਸਤ ਮਹਾਨਾ॥੧੬॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਾਂਝ ਸਮੇਲੈ ਸਤਗੁਰੁ ਗੁਰਨਾਨਾ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਕਹਿ ਕਹਿ ਧੀਰਜ ਦੇਤ ਰਹੇ ਬਹੁ ਗਹਿ ਗਹਿ ਪਨ ਧਨ ਜਾਨਾ॥੧੭॥ ਰੋਦਨ ਕਰਹਿ ਸਿੰਘ ਸਤ ਬੈਠੇ ਧੀਰਜ ਹੋਹਿ ਨ ਭਾਰੀ॥ ਕਾਕੇ ਦਰਸਨ ਮਨ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਅਘਹਾਰੀ॥੧੮॥ ਕਾਕੋ ਲਰਿ ਪਕਰਾਇ ਚਲੇ ਪ੍ਰਭ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਸ ਭਾਖੈ॥ ਉਚੈ ਸਾਂਸ ਹਾਹ ਭਰ ਭਰ ਕੈ ਬਰ ਬਰ ਤਨ ਅਭਿਲਾਖੈ॥੧੯॥ ਉਪਗਯੋ ਸੋਕ ਸਮੁਦ੍ਰ ਤਰੰਗਨਿ ਤਰਕਨਿ ਤਰਿ ਭਰਿ ਭਾਰਾ॥ ਮਾਯਾ ਐਚ ਗਸਾਨ ਬਿਸਤਾਰਯੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥੨੦॥ ਦੇਖਨ ਲਗੇ ਬੈਰਾਟ ਰੂਪ ਗੁਰੂਆਨੰਦ ਚਿਤ ਮਾਹਿ ਧਾਰੇ॥ ਅਰਧ ਨਿਸਾ ਇਤਨੇ ਮਹਿ ਬੀਤੀ ਬੋਲਤ ਬਚਨ ਬਿਚਾਰੇ॥੨੧॥ ਦਾਢੇ ਪਰ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਫੇਰਯੋ ਦਾਢਾ ਬਚਯੋ ਸੁਹਾਨਾ॥ ਨਾਭਿ ਕੂਪ ਕੇ ਤਰੇ ਚਵਰਇਵ ਅਤਿ ਅਨੁਪਮ ਦਰਸਾਲਾ॥੨੨॥ ਬਾਕੇ ਮੋਛਹ ਰੇਸ਼ਮ ਵਾਂਗੂ ਬ੍ਰਿਧ ਸਰੂਪ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸਤਿ ਨਯਨ ਆਨੰਦ ਐਨ ਜਹਿ ਨਿਰਖਤਿ ਚਿਤ ਬਿਤ ਭਾਯੋ॥੨੩॥ ਦੇਵ ਅਕਾਸ ਮਧਯ ਸਭ ਠਾਂਢੇ ਬਰ ਬਿਬਾਨ ਸਜ ਆਏ॥ ਇੰਦ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਬਰੁਨ ਜਛ ਪਤਿ ਸੁਰ ਪਤਿ ਸੁਰ ਸਮੁਦਾਏ॥੨੪॥ ਗੌਤਮ ਗਰਗ ਬਸ਼ਿਸ਼ਟ ਅੰਗਰਾ ਨਾਰਦ ਬਯਾਸ ਸਮਾਨਾ॥ ਬ੍ਰਹਮ ਮੰਡਲ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕੇ ਸੰਗ ਆਏ ਚਢੇ ਬਿਬਾਨਾ॥੨੫॥ ਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰੁ ਅੰਗਦ ਸਤਗੁਰੁ ਅਮਰਦਾਸ ਹੂੰ ਆਏ॥ ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸ਼੍ਰੀ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸੁਹਾਏ॥੨੭॥ ਹਰੀ ਰਾਏ ਗੁਰੁ ਹਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਰੁ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸੰਗਾ॥ ਨਿਰਖਤ ਆਏ ਬਿਬਾਨ ਬੈਠ ਬਰ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਸੁਖਕੰਦਾ॥੨੬॥ ਨਿਜ ਤਪ ਸਾਫਲ ਸਿਧ ਰੂਪ ਜਨ ਦਸਮ ਸਰੂਪ ਨਿਹਾਰੈਂ॥ ਬਾਜਤ ਗਹ ਗਹ ਬਾਜਨ ਦੁੰਦਭ ਸੰਖ ਭੇਰਿਨ ਭਭਕਾਰੇ॥੨੮॥ ਸਿਮਰਹੁ ਨਾਮ ਸਰਬ ਮਤਵਾਰੇ ਜੋ ਤੁਮਰੇ ਮਤਵਾਰੇ॥ ਭਰਨ ਸਾਰ ਕਹ ਵਾਹ ਗੁਰੂ ਕੋ ਤਜ ਸਭ ਸੰਕ ਬਿਚਾਰੇ॥੨੯॥ ਜਗਤ ਅਸੱਤ ਰਹਨ ਥਿਰ ਨਾਹੀ ਰਉ ਰੰਕ ਅਵਤਾਰਾ॥ ਚਲਨਾ ਸਤੱਯ ਏਕ ਦਿਨ ਤਿਹ ਠਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕਰਤਾਰਾ॥੩੦॥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਪਛ ਰਹਤ ਕਮਾਵਹੁ ਪੰਚ ਮਾਹਿਮੁਹਿ ਮਾਨਹੁ॥ ਤਿਨਕੀ ਸੇਵਾ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਮੁਹਿ ਪਹੁਚਹਿ ਪਹਿਚਾਨਹੁ॥੩੧॥ ਸਸਤਰ ਸਬਦ ਮਹਿ ਪਰਚਾ ਕਰਕੈ ਭੁਕਿਤ ਮੁਕਿਤ ਦੁਉ ਪਾਵੋ॥

ਦੁਊ ਆਗਯ ਮਾਹਿ ਦੋਊ ਬਿਧਿ ਦੋਊ ਫਲ ਭਲ ਪਾਵੈ॥੩੨॥ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਠ ਜਪਜੀ ਕੋ ਕੀਨੋ ਪੁਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਦੋਹਾ॥ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਕੀ ਰਛਿਆ ਮਹਾਕਾਲ ਮਤ ਸੋਹਾ॥੩੩॥ ਖਰੇ ਹੋਇ ਪਢ ਪ੍ਰਥਮ ਭਗੌਤੀ ਆਪ ਕਰੀ ਅਰਦਾਸਾ॥ ਕਰਦ ਕਮਾਨ ਹਾਥ ਮਹਿ ਲਹਿ ਪੁਨ ਮਾਥ ਨਿਯਾਏ ਸੁਖ ਰਾਸਾ॥੩੪॥ ਸੀਸਰਾਖ ਕਰ ਕਰਦ ਖਾਲਸੇ ਸਮੁਹਿ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੁ ਆਗੇ॥ ਬੋਲ ਵਾਹਗੁਰੁ ਜੀ ਸੁ ਖਾਲਸਾ ਫਤੇ ਵਾਹਗੁਰੁ ਪਾਗੇ॥੩੫॥ ਕਸੀ ਕਮਰ ਮਖਮਲੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਧਰਯੋ ਧਨਖ ਬਰ ਕਾਂਧੇ॥ ਕਰ ਮੈ ਬਰ ਬੰਦੂਕ ਉਠਾਈ ਚਲੇ ਚਿਤਾ ਦਿਸ ਸਾਂਧੇ॥੩੬॥ ਅਬ ਸਤਗੁਰ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਕਰਯੋ ਉਤ ਦੀਪ ਮਾਲਿਕਾ ਬਾਰੀ॥ ਘ੍ਰਿਤ ਫੁਲੇਲ ਕੀ ਬਰੀ ਮਸਾਲੈਂ ਕੌਤਕ ਭਯੋ ਅਪਾਰੀ॥੩੭॥ ਖਾਸ ਤਬੇਲੇ ਕੇਸਭ ਘੋਰੇ ਸਵਰਨ ਜੀਨ ਸੁ ਸਵਾਰੇ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਨਯਨਨ ਤੇ ਜਲ ਬਰਖਤ ਕਸ ਆਨੇ ਸਭ ਦੇਵਾਰੇ॥੩੮॥ ਥ੍ਰਿਖਤ ਕੰਧ ਕੇ ਹਰ ਸੁਨਵਨ ਗਜ ਮੋਤਿਨ ਮਾਲ ਬਿਰਾਜੀ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਸ ਭਰੇ ਨਯਨ ਨਿਰਖਿ ਕਰ ਕਾਮ ਕਾਮਨਾ ਲਾਜੀ॥੩੯॥ ਕੋਕਿਲ ਕੀਰ ਕਪੋਤ ਕੰਬੁ ਕਰਿ ਸੁੰਡ ਕਮਲ ਉਪਮਾਨਾ॥ ਹੋਤ ਨਿਰਸਤ ਜਾਸ ਸੋਭਾ ਲਖ ਕੱਲਗੀ ਧਰ ਭਗਵਾਨਾ॥੪੦॥ ਛੰਦ॥ ਭਗਵਾਨ ਕਲਗੀਧਰ ਅਨੂਪਮ ਭਕਿਤ ਮਤ ਪ੍ਰਚੁਰਿਤ ਕਰੀ॥ ਜਗ ਧਰਮ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਿ ਅਧਰਮ ਸਚ ਖੰਡ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ॥ ਬੈਠੇ ਚਿਤਾ ਪਰ ਜਾਇ ਕਹਿ ਨਹਿ ਜਾਇ ਗੁਨ ਅਗਨਿਤ ਮਹਾ॥ ਜਿਹਿ ਸੇਖ ਸਾਰਦ ਨਾਰਦਾਦਿਕ ਥਕਤ ਕਿਤ ਮਮ ਗੁਨਨ ਕਹਾ॥੪੧॥ ਇਕ ਕੰਧ ਧਰ ਧਨੁ ਤੁਪਕ ਇਕ ਧਰ ਕਰ ਜਬਰ ਬਰਛਾ ਲੀਓ॥ ਕਸਿ ਕਮਰ ਖੰਜਰ ਬਾਂਕ ਅਰੁ ਜਮਦਾਢ ਪੇਸ ਕਬਜ ਕੀਓ॥ ਗਰ ਸੋਹ ਸ੍ਰੀ ਸਾਹਬ ਸੁਗਤਿ ਤਰਕਸ ਭਰੇ ਖਰਸਾਨ ਦਵੈ॥ ਚਖ ਨਿਰਖਿ ਛਬਿ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਬਦਨ ਸਭ ਸਿੰਘ ਗਨ ਚਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਵੈ॥੪੨॥ ਸਭ ਸੁਨਹੁ ਮਮ ਬਚ ਖਾਲਸਾ ਪਿਤ ਪਦਮ ਪਦ ਭੇਟਨ ਚਲੇ॥ ਨਹਿ ਕਰਹੁ ਸੋਕ ਸੰਤਾਪ ਆਪ ਬਿਚਾਰ ਸਾਗਰ ਮਹਿ ਭਲੇ॥ ਅਬ ਜਾਇ ਅਗਿਨ ਜਰਾਇ ਧਯਾਇ ਸੁ ਵਾਹਗੁਰੁ ਉਰ ਬਰੋ ਧਰੋ॥ ਲੜ ਲਗੇ ਲਲਿਤ ਅਕਾਲ ਕੇ ਕਿਹਿ ਭਾਂਤ ਤੇ ਉਰ ਮਤ ਡਰੋ॥੪੩॥ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਇਹ ਰਹਹੁ ਨਿਤ ਲੰਗਰ ਲਲਾਮ ਚਲਾਇਓ॥ ਧਨ ਗੁਨ ਨ ਕਮਤੀ ਜਾਨ ਰਹਤ ਮਹਾਨ ਧਯਾਨ ਕਰਾਇਓ॥ ਸੁਚਿ ਰਹਤਵਾਨ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਜਾਨ ਨਿਜ ਤਟ ਰਾਖੀਓ॥ ਮੰਦਿਰਨ ਬਨਵਹੁ ਫੇਰ ਫੇਰ ਬਨਾਇ ਤਿਹਿ ਕੁਲਨਾਖੀਓ॥੪੪॥ ਤਨ ਤਯਾਗ ਪ੍ਰਭ ਜਬ ਦਯੋ ਜਿਪਿਅਹਿ ਤਜਤ ਕਿੰਚਰੀ ਹਰਖ ਧਰ॥ ਧੁਨਿ ਗਗਨ ਭਾਰੀ ਭਈ ਜਯੋ ਜਨ ਜੂਹ ਬੋਲਤ ਦੂਰ ਬਰ॥੪੫॥ ਨਿਰਖੇ ਅਨੰਤ ਬਿਬਾਨ ਆਖਿ ਨ ਬਜਤ ਬਾਜ ਸੋਹਨੇ॥ ਸੁਰ ਸਿਧਿ ਮੁਨਿ ਗੰਧਰਬ ਅਪਸ ਧਰਿ ਕਥਤ ਜਸ ਮਨ ਮੋਹਨੇ॥੪੬॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਵਾਕਯ ਤਿਸ ਕਾਲ ਮੈ ਹੂਆ॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਪਾਇ ਗਹੇ ਜਬਤੇ ਤੁਮਰੇ ਤਬ ਤੇ ਕੋਊ ਆਂਖਿ ਤਰੇ ਨਹੀ ਆਨਯੋ॥ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਪੁਰਾਨ

ਕੁਰਾਨ ਅਨੇਕ ਕਹੇ ਮਤ ਏਕ ਨ ਮਾਨਯੋ॥ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਬੇਦ ਸਭੈ ਬਹੁ ਭੇਦ ਕਹਯੋ ਹਮ ਏਕ ਨ ਜਾਨਯੋ॥ ਸ੍ਰੀ ਅਸਪਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਰੀ ਕਰ ਮੈ ਨ ਕਹਯੋ ਸਭ ਤੋਹਿ ਬਖਾਨਯੋ॥੪੭॥ ਛੰਦ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੀ ਫਤੇ ਅਸ ਕਹਿ ਦੇਹਿ ਸਭ ਪਰਿਦਖਯਨਾ॥ ਬਾਹਰ ਆਏ ਨਹਿ ਅਗਿਨ ਲਾਗੀ ਡਰਤ ਉਰ ਕਰ ਬਰ ਘਨਾ॥ ਤਬ ਜੋਗ ਅਗਿਨ ਨਿਕਾਰ ਨਿਜ ਤਨ ਸਚ ਖੰਡ ਪ੍ਰਭ ਗਏ॥ ਮਿਲ ਨਵਹੁ ਗੁਰੁ ਦਸ ਸਰੂਪ ਹੋਇ ਅਨੂਪ ਆਨੰਦ ਨਿਰਮਏ॥੪੮॥ ਇਮਿ ਕਹੀ ਪੁਰਖ ਅਕਾਲ ਤੂੰ ਕਰ ਕੈ ਸਪੂੰਤੀ ਜਗ ਅਯੋ॥ ਨਹਿ ਫੰਧਕਲਿ ਭਰਮਾਇ ਨੀਕੇ ਬਚਨ ਮਮ ਪਾਲਨ ਕਯੋ॥ ਸੁਰ ਸੰਗ ਬਾਜਉਪੰਗ ਚੰਗ ਮਦਰੰਗ ਨਾਦ ਨਫੀਰੀਆ॥ ਜਯ ਜਯਤਿ ਧਵਨਿ ਸੁ ਉਚਾਰ ਪੁਹਪਨ ਬਰਖ ਸਭ ਸੁਰ ਧੀਰੀਆ॥੪੯॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਕਤ ਲਗ ਜਾਇ ਫਿਰ ਫਿਰ ਆਇਗੁ ਗੁਰ ਨਿਜ ਧਾਮਗੇ॥ ਸਤ ਚਿਤ ਅਨੰਦ ਬੁਲੰਦ ਸ੍ਰੀ ਸਚ ਖੰਡ ਮੈ ਸਤਨਾਮ ਗੇ॥ ਅਸ ਭਯੋ ਕਾਕੋ ਜਗ ਜਨਮ ਕਿਹਿ ਮਰਨ ਅਸ ਸੁ ਚਿਰਿਤ੍ਰ ਕਿਓ॥ ਪਰ ਹੇਤ ਬਰ ਉਪਕਾਰ ਗੁਰੁ ਅਬਿਕਾਰ ਸਭ ਦੁਖ ਦਰ ਦਿਓ॥੫੦॥ਦੋ:॥ ਕੂਦਿ ਕੂਦਿ ਕਰ ਚਿਤਾ ਪਰ ਮਰਨ ਜਰਨ ਕੀ ਚਾਹਾ॥ ਇਤ ਉਤ ਤੇ ਗਨ ਸਿੰਘ ਮਨ ਉਮਡਤ ਆਵਤ ਤਾਹਾ॥੫੧॥ਚੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਆਦੀ॥ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਨੰਦ ਲਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦੀ॥ ਕਾਹੂ ਕਹਿ ਉਪਦੇਸ ਮਨਾਵਹਿ॥ ਕਾਹੂ ਕਹਿ ਗਹਿ ਕਰ ਬੈਠਾਵਹਿ॥੫੨॥ ਕਛੂ ਮਤਸਚਿਨ ਲਾਠੀ ਵਾਰੇ॥ ਪ੍ਰਹਰੇ ਕਰੇ ਕਨਾਤ ਕਿਨਾਰੇ॥ ਯਾ ਮਹਿ ਹੁਕਮ ਜਾਨਕੋ ਨਾਹੀ॥ ਫਿਰਹਿ ਚੰਕੋਰ ਚੰਦ ਇਵਤਾਹੀ॥੫੩॥ ਊਰੇ ਸੁਰ ਤੇ ਰੋਇ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਉਚਾਰੇ॥ ਕਤ ਬਿਦੇਸ ਤਜ ਬੈਕੁੰਠ ਭਾਯੋ॥ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨ ਰਾਜਕਾਜ ਕਹਿ ਆਯੋ॥੫੪॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਾਤ ਭਏ ਸਿੰਘਨ ਲਖੀ ਅਸਵ ਕੁਮੈਤ ਨ ਏਕ॥ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸੁ ਸੁਵਾਰਿ ਕੋ ਚਿੰਤਤ ਜਲਧ ਬਿਬੇਕ॥੫੫॥ ਚਾਰਹੁ ਓਰ ਕਨਾਤ ਬਿਰਾਜੇ॥ ਪਰਹਿ ਜਾਪ ਜਾਪ ਬਾਨੀ ਸਾਜੇ॥ ਚਖ ਜਲ ਚੁਵਤ ਕੰਠ ਰੁਕ ਗਏ॥ ਸੋਚ ਸਮੁੰਦਰ ਮਗਨ ਸਭ ਭਏ॥੫੬॥ ਤਿਰੋਭਾਉ ਸਭ ਹਨ ਉਨਮਾਨਾ॥ ਉਤਰਤ ਚਢਤ ਗਟੀਉਰਨਾਨਾ॥ ਚਿਤਵਤ ਬੋਲਨ ਚਲਨ ਸੁਹਾਈ॥ ਗਊ ਗਰੀਬ ਪਾਲ ਗੁਰ ਰਾਈ॥੫੭॥

ਸਾਖੀ॥੫੨॥

ਦੋ:॥ ਲਖ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਸੇਵਕਨ ਸਾਚੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲ॥ ਦਰਸਨ ਨਿਜ ਮਗ ਮਹਿ ਦਿਓ ਸੇਵਕ ਬਿਰਦ ਸੰਭਾਲ॥੧॥ਚੋ:॥ ਜੋ ਨਿਤ ਲਕਰੀ ਲਿਆਵਨ ਹਾਰੋ॥ ਲੰਗਰ ਲਲਿਤ ਸੇਵ ਚਿਤ ਧਾਰੋ॥ ਤਿਨ ਦਰਸਯੋ ਸੁਦੀਨ ਦੁਖ ਕਰਨਾ॥ ਚਢੇ ਕੁਮੈਤ ਸਕਲ ਅਘ ਹਰਨਾ॥੨॥ ਤਾਹਿ ਬੁਲਾਇ ਨਿਕਟ ਇਮਿ ਕਹੀ॥ ਸਿੰਘਨ ਕਹਹੁ ਕਿ ਸੋਚਹਿ ਨਹੀ॥ ਹਯ ਕੁ ਮੈਤਯਾ ਹਮ ਸੰਗ ਲਯਾਏ॥ ਕਾਹਿਤ ਚਿੰਤਹੁ ਸੋਕ ਧਰਾਏ॥੩॥ ਜਨਮ

ਮਰਨ ਦੋਊ ਮੁਹਿ ਨਾਹੀ॥ ਮਾਨਹੁ ਬਚਨ ਬਚਨ ਬਲ ਬਾਹੀ॥ ਤਿਨ ਤਬ ਦਵੈ ਘਟਿਕਾ ਦਿਨ ਆਏ॥ ਸਿੰਘਨ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤੰਤ ਬੁਤਾਏ॥੪॥ ਕਛੁ ਧੀਰਜ ਉਰ ਸਿੰਘਨ ਆਯੋ॥ ਸੁਕਤ ਧਾਨ ਮੇਘ ਬਰਖਾਯੋ॥ ਪੁਨ ਬੈਠੇ ਤਿਹਿ ਠੌਰਹਿ ਸਗਰੈ॥ ਚਿਤਵਹਿ ਸੁਮਤਿ ਸਰੂਪ ਉਜਗਰੇ॥੫॥

ਸਾਖੀ॥੫੩॥

ਚੌ:॥ ਪਹਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਜਬਹਿ ਦਿਨ ਆਯੋ॥ ਤਬ ਇਕ ਸੰਤ ਉਦਾਸੀ ਭਾਯੋ॥ ਫਤੇ ਬੁਲਾਇਸੁ ਸਿੰਘਨ ਤੀਰਾ॥ ਬੋਲਯੋ ਕਹਤ ਬਚਨ ਗੁਰ ਧੀਰਾ॥੧॥ ਤੁਮ ਕਤ ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੁ ਖਾਲਸਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਪੂਰਨ ਸਰਬ ਲਾਲਸਾ ਮੋਹਿ ਮਿਲੇ ਹਯ ਪਰ ਅਸਵਾਰਾ॥ ਖੇਲਤ ਮ੍ਰਿਗਿਆ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰਤਾਰਾ॥੨॥ ਦਯੋ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੁ ਲੀਜੈ॥ ਛਕ ਛਕਾਇ ਆਨੰਦ ਕਰੀਜੈ॥ ਕਹੀ ਕਿ ਜਾਏ ਦੇਹੁ ਸੁਧ ਮੋਰੀ॥ ਤਸਹੁ ਚਿੰਤ ਸਮਝਹੁ ਬਜ ਜੋਰੀ॥੩॥ ਜਨਮ ਮਰਨ ਮੈ ਜਗ ਜਨ ਜਾਨੇ॥ ਏਨ ਜਨਮ ਨਹਿ ਮਰਹਿ ਪਛਾਨੇ॥ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਦਯੋ ਸਾਧ ਬਿਗਯਾਨਾ॥ ਕੁਨਕਾ ਬਰਤਯੋ ਸਭ ਹਨ ਜਾਨਾ॥੪॥ ਸਤਗੁਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਮੈ ਨਾਹੀ॥ ਕਿਅ ਅਸਨਾਨ ਧਯਾਨ ਗੁਰੁ ਤਾਹੀ॥ ਡੇਢ ਪਹਰ ਜਬ ਦਿਨ ਮਨ ਜਾਨਾ॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਕੋ ਸਮਯ ਪਛਾਨਾ॥ ਦੇਗ ਤਯਾਰ ਕਰ ਭੋਗ ਲਗਾਯੋ॥ ਪਾਛੇ ਤੇ ਸਭ ਸਿੰਘਨ ਪਾਯੋ॥ ਸਾਂਝ ਸਮਯ ਲੰਗਰ ਧਰ ਕੀਨਾ॥ ਭੋਗ ਸਤਗੁਰੁ ਕਰ ਦੀਨਾ॥੬॥ ਜਾਗ੍ਰਤ ਰਹਿ ਸੁਊ ਨਿਸਾ ਬਿਤਾਈ॥ ਪਡਤ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰਬਾਨੀ ਗਾਈ॥ ਅਲਵਰਤੇ ਸੋਢੀ ਸੁ ਬੁਲਾਯੋ॥ ਤਾਸੋ ਸਭ ਪ੍ਰਭ ਕਰਮ ਕਮਾਯੋ॥੭॥ਦੋ:॥ ਪੁਹਪ ਚਨਯੋ ਚੌਥੇ ਦਿਵਸ ਨਿਕਸਯੋ ਅਸਤਨ ਸਸਤਰ॥ ਤਬ ਜਾਸਾ ਸਤਗੁਰ ਗਏ ਸਭ ਦੇਹ ਸਹ ਅਸਤਰ॥ ਏਕ ਕਰਦ ਸਤਗੁਰ ਕੀ ਪਾਈ॥ ਭਸਮ ਗਰੀ ਗਾਗਰ ਮਹਿ ਥਾਈ॥ ਇਤ ਉਤ ਤੇ ਚੁਨ ਮੰਜੀ ਕਰੀ॥ ਲਘੁ ਮੰਡਪ ਬਿਰਚਯੋ ਨਿਜ ਕਹੀ॥੯॥ ਤਾ ਪਰ ਸਸਤਰ ਰਾਖ ਭਲ ਭਾਂਤੀ॥ ਸੇਵਤ ਰਹੇ ਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਸਾਂਤੀ॥ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਸੁ ਬਿਬੇਕੀ॥ ਭੇਟ ਅਬਚਲ ਪਦ ਏਕੀ॥੧੦॥ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸਭ ਦੇਸ ਸਿਧਾਰੇ॥ ਕੁਊ ਕੁਊ ਰਹੇ ਬਿਬੇਕ ਅਪਾਰੇ॥ ਸਮਯ ਸਮਯ ਲੰਗਰ ਸੁ ਬਨਾਵੈ॥ ਸਤਗੁਰ ਮੰਜੀ ਭੋਗ ਲਗਾਵੈ॥੧੧॥ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਕੀ ਦੇਗ ਮਹਾਨਾ॥ ਦੋਊ ਸਮਯ ਸਮਯ ਸੁ ਪਛਾਨਾ॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਅਬਿਚਲ ਸੁ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਜਪਹਿ ਸਭ ਹਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਜਾਪਾ॥੧੨॥

ਸਾਖੀ॥੫੪॥

ਚੌ:॥ ਸਮਯ ਸਮਯ ਸੁਭ ਸੇਵ ਕਮਾਵੈ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਿਤ ਫਲ ਪ੍ਰਭ ਤੇ ਪਾਵੈਂ॥ ਅਬ ਸੁਨਏਕੁ ਅਲੌਕਿਕ ਗਾਥਾ॥ ਜਨਵਾਰਾ ਇਕ ਗ੍ਰਾਮ ਸੁ ਨਾਥਾ॥੧॥ ਲਘੁ ਰਾਜੇ ਤਹਿ ਦੋਊ ਭਾਈ॥ ਰੁਸਤਮ ਰਾਈ ਬਾਲਾ ਰਾਈ॥ ਬਲੀ ਬਿਸਾਲ ਸਸਤਰ ਬਰ ਧਾਰੀ॥

ਲੂਟਹਿ ਮਰਹ ਠਾਨ ਹਠ ਧਾਰੀ॥੨॥ ਤਬ ਮਰਹਨ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਲਵਾਨਾ॥ ਏਕ ਲਾਖ ਲੈ ਸੈਨ ਜਵਾਨਾ॥ ਘੇਰਯੋ ਜਲਵਾਰਾ ਸੁ ਗ੍ਰਾਮਾ॥ ਲਹੇ ਭ੍ਰਾਤ ਦੁਊ ਅਤਿ ਬਲਧਾਮਾ॥੩॥ ਅੰਤ ਪਕਰ ਮਰਹਨ ਨ੍ਰਿਪ ਲੀਨੋ॥ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਨ ਬੰਧੀ ਦੀਨੋ॥ ਪਗ ਜੰਜੀਰ ਪਾਇ ਗਹਿ ਲਂਯਾਏ॥ ਦੁਰਗ ਸਿੰਤਾਰੇ ਮਧਯ ਟਿਕਾਏ॥੪॥ ਆਰਾਧਹਿ ਬਹੁ ਦੇਵੀ ਦੇਵਾ॥ ਪੀਰ ਫਕੀਰ ਕਰਹਿ ਬਹੁ ਸੇਵਾ॥ ਕੋਊ ਨ ਬੰਦੀ ਤੇ ਛੁਟਕਾਵੈ॥ ਦੁਖਿਤ ਭ੍ਰਾਤ ਕੋਊ ਕੋਊ ਨ ਬਚਾਵੈ॥੫॥ਦੋ:॥ ਤਾਸ ਦੁਰਗ ਮੈ ਸਿੰਘ ਇਕ ਪਠਤ ਗੁਰੂ ਕੇ ਵਾਕ॥ ਸੁਨਤ ਰਾਇ ਉਸ ਗਤਿ ਹੀਓ ਬੋਲਯੋ ਬਚਨ ਸਪਾਕ॥੬॥ਚੌ:॥ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈ ਗੁਰ ਪੀਰ ਮਨਾਏ॥ ਦੇਵੀ ਦੇਵ ਅਧਿਕ ਚਿਤ ਧਯਾਏ॥ ਕਾਹੂ ਨ ਕਰੀ ਸਹਾਇ ਹਮਾਰੀ॥ ਤਾਤੇ ਹਮ ਅਬ ਚਿੱਤ ਖਿਚਾਰੀ॥੭॥ ਕਾਹੂ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਗਾ॥ ਹੋਇ ਨਹਿ ਮਮ ਕਾਰਜ ਚੰਗਾ॥ ਜੋ ਤਵ ਗੁਰੂ ਮਹਿ ਸਮਰਥ ਭਾਰੀ॥ ਤੌ ਮੇਰੀ ਕਰ ਬਿਨਯ ਬਿਚਾਰੀ॥੮॥ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਹੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ॥ ਮੀਰੀ ਪੀਰੀ ਮਾਲਿਕ ਖਾਵਿੰਦ॥ ਬਾਵਨ ਰਾਜੇ ਤੁਮ ਸਮ ਬੰਦੀ॥ ਗਵਾਲਿਏਰ ਕੇ ਕਿਲੇ ਅਨੰਦੀ॥੯॥ ਕਰੇ ਖਲਾਸ ਸੁ ਜਸ ਬਿਸਤਾਰੇ॥ ਤਿਨ ਕੇ ਪੰਡੇਰ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਾਰੇ॥ ਅਬ ਤੇਜ ਦਯਪਿ ਧਾਮਾ ਪਧਾਰੇ॥ ਤਊ ਸੁ ਹਾਜਿਰ ਨਾਜਿਰ ਪਯਾਰੇ॥੧੦॥ ਦਸ ਸਹੰਸਰ ਇਕ ਬਾਨ ਸੰਘਾਰੇ॥ ਇਕਲੇ ਦਸ ਲਖ ਸੈਨ ਮਝਾਰੇ॥ ਜਮ ਕੈਦ ਛੁੜਾਵਨ ਹਾਰੇ॥ ਕਹਾ ਕੈਦ ਮਰਹਨ ਨਿਰਧਾਰੈ॥੧੧॥ ਤਬ ਤਿਨ ਕਹੀ ਕਰਹੁ ਅਰਦਾਸ॥ ਮੇਰੀ ਕਰਹਿ ਸੁ ਬੰਦ ਖਲਾਸ॥ ਮੈ ਸੇਵਕ ਸੋ ਸਤਗੁਰ ਮੇਰੇ॥ ਆਪਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸਟ ਗੁਰ ਹੇਰੋ॥੧੨॥ਦੋ:॥ ਪ੍ਰਥਮ ਭਗੌਤੀ ਪਾਠ ਕਰ ਕਰ ਮਹਿ ਕਰਦ ਸੁਧਾਰ॥ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰੂ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਬਿਚਾਰ॥੧੩॥ਚੌ:॥ ਸੇਵਕ ਲਾਜ ਰਾਖ ਗੁਰੂ ਰਾਈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੂ ਸਭ ਜਨਨ ਸਹਾਈ॥ ਨਿਤ ਬਾਨੀ ਸੁਨ ਰਾਖਹਿ ਧਯਾਨਾ॥ ਬੀਤਯੋ ਕਿਤਕ ਕਾਲ ਸ ਬਿਧਾਨਾ॥੧੪॥ ਇਕ ਦਿਨ ਅਰਧ ਨਿਸਾ ਜਬ ਆਈ॥ ਚੰਦ ਚਾਂਦਨੀ ਧਰਤਿ ਸੁਹਾਈ॥ ਏ ਦੋਊ ਸਿਮਰਹਿ ਉਰ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਤਬਲੌ ਦਰਸੇ ਭਏ ਸਹਾਈ॥੧੫॥ ਤਬਾਲਾ ਰੁਸਤਮੰ ਇਤ ਆਵਹੁ॥ ਮੈ ਗੁਬਿੰਦਿ ਸਿੰਘ ਜਿਹ ਨਿਤਿ ਧਯਾਵਹੁ॥ ਬਾਲੇ ਤਬ ਰੁਸਤਮ ਸੁ ਜਗਾਯੋ॥ ਨਿਜ ਪਗ ਬੇਰੀ ਨਿਕਰਯੋ ਪਾਯੋ॥੧੬॥ ਪਕਰਹੁ ਪਗ ਮਮ ਦੋਊ ਭਾਈ॥ ਉਚੇ ਸੁਰ ਸਨ ਸਭਨ ਸੁਨਾਈ॥ ਹਮੈ ਲਿਜਾਤ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗੁਰੂ॥ ਪਕਰਹਿ ਜਿਹਿ ਮਨੁਸਾਇ ਅਹਿਹਿ ਉਰ॥੧੭॥ ਦੌਰ ਪਰੇ ਰਖਵਾਰੇ ਜਾਗੇ॥ ਪਕਰਹਿ ਕਾਹਿ ਅਕਾਸਹਿ ਲਾਗੇ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਅਸਵ ਆਪ ਅਸਵਾਰ॥ ਦੋਊ ਰਾਇ ਰਿਕਾਬ ਮਝਾਰ॥੧੮॥ ਹੇਰਤ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਸਭ ਭਏ॥ ਦਵਾ ਦਸ ਕੋਸ ਇਹੀ ਬਿਧਿ ਗਏ॥ ਪੰਖੀ ਇਵ ਗੁਰੂ ਬਰ ਚਰਨਨ ਸੰਗ॥ ਬਿੰਧਯਾ ਚਲ ਗਿਰ ਪਰ ਉਤਰੇ ਅੰਗ॥੧੯॥ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਕਹੀ ਜਾਹੁ ਨਿਜ ਧਾਮਾ॥ ਪੂਰਨ ਭਏ ਤੁਮਾਰੇ ਕਾਮਾ॥ ਤੇ ਤਬ

ਰੋਵਨ ਲਾਗੇ ਦੋਊ॥ ਤਯਾਗੁਰੁ ਨਾਹਿ ਦਰਸ ਤੇ ਸੋਊ॥੨੦॥ ਮਹਾਰਾਜ ਤਬ ਤਿਨ ਸੋ ਕਹੀ॥ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਦਰਸ ਮਮ ਸਹੀ॥ ਤਹਾਂ ਜਾਇ ਕਰ ਪੰਚ ਸਿੰਘ ਜਹਿ॥ ਪੂਜਹੁ ਪੂਜਹਿ ਸਕਲ ਕਾਮ ਤਹਿ॥੨੧॥ ਗੁਪਤ ਭਏ ਦੇਖੇਤ ਗੁਰਰਾਈ॥ ਪੁਰਛਿਤ ਭਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇਵਰਾਈ॥ ਪੁਨ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਤਿਨਹਿ ਜਗਾਯੋ॥ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੇਮ ਲਖ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਢਾਯੋ॥੨੨॥ ਸਵਰਨ ਮਈ ਪ੍ਰਤਿਮਾ ਬਨਵਾਈ॥ ਨਿਜ ਸਨਮੁਖ ਗੁਰੁ ਆਨੰਦ੍ਰ ਰਾਈ॥ ਪੁਨ ਦੈ ਧੀਰ ਲੋਪ ਪ੍ਰਭੁ ਭਏ॥ ਸਬ ਜਗ ਮਹਿ ਸੁ ਕਥਾ ਬਿਦਤਏ॥੨੩॥ਦੋ:॥ ਤੇ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸੁਮਤਿ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਲੈ ਭੇਟ॥ ਆਏ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਮਹਿ ਜਹਿ ਗੁਰੁ ਧਾਮ ਅਮੇਟ॥੨੪॥ਚੌ:॥ ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਬਪੁ ਜਹ ਤਨ ਤਾਪਾ॥ ਕਮਰ ਕਸਾ ਜਹਿ ਨਿਜਪੁਨ ਬਾਪਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਕਹਿ ਹੇਰਾ॥ ਕਥਾ ਸੁ ਨਾਈ ਸਭ ਸੁਖ ਡੇਰਾ॥੨੫॥ ਕਰਯੋ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਰਤਾਯੋ॥ ਦੇਗ ਛਕਾਇ ਭੇਟ ਸੁ ਚਢਾਯੁ॥ ਚੰਦਨ ਧੂਪ ਦੀਪ ਅਰਮਾਲਾ॥ ਖੋੜਸ ਬਿਧਿ ਪੂਜਨ ਸੁ ਬਿਸਾਲਾ॥੨੬॥ ਕਰੀ ਪੰਚ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਤਬਹੀ॥ ਪੂਰਨ ਸਕਲ ਕਾਮਨਾ ਜਬ ਹੀ॥ ਰਸਨਾ ਏਕ ਪਾਰ ਨਹਿ ਆਵੈ॥ ਸਹਸ ਰਸਨ ਹੂੰ ਅੰਤ ਨ ਮਾਵੈ॥੨੭॥ ਕਰ ਨਿਜ ਕਿਰਪਾ ਦਾਸ ਨਿਜ ਜਾਨੀ॥ ਸੇਵਕ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਗਆਨੀ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭ ਕਰ ਚੀਨੋ॥ ਮੋਰੋ ਕਛੁ ਅੰਗੁਨ ਨਹਿ ਚੀਨੋ॥੨੮॥ ਰਾਖ ਲੀਉ ਜਗ ਰਖਨ ਹਾਰੇ॥ ਸੇਵਕ ਸੰਕਟ ਕੰਟਕ ਟਾਰੇ॥ ਬਾਲਕ ਮੁਖੁ ਕਿਛੁ ਨਿਕਸਤ ਬੀਨੀ॥ ਸਨਮਾਨਤ ਪਿਤ ਹਿਤ ਕਰ ਜਾਨੀ॥੨੯॥ ਤਿਸ ਸਮ ਮੁਖ ਤੇ ਆਪ ਬਨਾਯੋ॥ ਮੇਰੇ ਕਰ ਤੇ ਨਾਥ ਲਖਾਯੋ॥ ਜੜੁ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਅਸ ਸਤਿਗੁਰ ਜਸ ਕਰ॥ ਮੈਂ ਕਿ ਜੀਵ ਸਕ ਪਾਰ ਪਰਯੋ ਤਰ॥੩੦॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਚਾਹਯੋ ਸੋਈ ਕਿਉ ਜੋ ਕਿਛ ਲਿਖਯੋ ਲਿਖਾਇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰਹ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਸੋਭਾ ਵਰਨ ਨ ਜਾਏ॥

ਸਾਖੀ॥੫੫॥

ਨਗਰ ਬਿਰਾਣ ਪਿਸੇਰ ਮਧ ਇਕ ਭਗਤ ਭਗੌਤੀ ਪ੍ਰੇਮੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਚਰਨ ਰਤਿ ਚਾਹਤ ਦਰਸਨ ਨੇਮੀ॥੧॥ ਏਕ ਬਾਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਚਰਕਨ ਕੋ ਅਧਿਕ ਧਯਾਨ ਤਿਨ ਕੀਨੋ॥ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਤਗੁਰੁ ਨੈ ਤਾਕੋ ਦਰਸਨ ਦੀਨੋ॥੨॥ ਪਹਿਰਾਈ ਤ ਪੁਸ਼ਾਕ ਭਗੌਤੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਅਧਿਕ ਰਿਝਾਏ॥ ਚਰਨਨ ਧੋਇ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਲੀਨੋ ਭੋਜਨ ਭਬ ਛਕਾਏ॥੩॥ ਅਜਹੁ ਤਹਾ ਬਨਯੋ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਪੂਜਤ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਪੁਨ ਤਹਿ ਤੇ ਉਹ ਕਾਬੁਲ ਆਗੇ ਅਸਟ ਕੋਸ ਗੁਰ ਭਾਰੀ॥੪॥ ਲਾਇ ਦਿਵਾਨ ਕਹੀ ਸਿੰਘਨ ਸੋ ਲੰਡਾ ਤਹ ਦਰਿਆਵਾ॥ ਮਾਰਹੁ ਪਾਥਰ ਯਾ ਸਰਿਤਾ ਮੈ ਮਾਰਯੋ ਬਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵਾ॥੫॥ ਤਬ ਪੂਛੀਯਾ ਕਰ ਕਾ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਸ੍ਰਭਨ ਸੁਨਾਈ॥ ਤੁਰਕ ਸਹੀਦ ਲਰਨ ਹਿਤ ਆਏ ਦੀਏ ਸੁਪਾਰ ਭਜਾਈ॥੬॥ ਪ੍ਰਤਿ ਰਵਿਵਾਰ ਹੋਤ ਤਹ ਮੇਲਾ ਸ੍ਰੀ

ਸਤਗੁਰੁ ਬਰ ਆਵੈ॥ ਘੋਰਨ ਕੀ ਅਵਾਜ ਸੁਨ ਪਰੈ ਦਰਸਨ ਕਾਹੁ ਦਿਖਾਵੈ॥੭॥ ਕੋਠਾ ਸਾਹਬ ਬਿਦਿਤ ਬਿਸ੍ਵ ਮੈ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਲਾ ਪ੍ਰਤਾਪਾ॥ ਹਿੰਦੂ ਅਹਿੰਦੂ ਦੁਉ ਤਿਹ ਮਾਨਤ ਪੂਰਿਤ ਕਾਮ ਅਪਾਪਾ॥੮॥ਦੋ:॥ ਅਦਭੁਤ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰਗਤ ਪਾਵਤ ਪਾਰਨ ਕੋਇ॥ ਜਗਦੀਸਰ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਭ ਬਲ ਸੋਇ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੫੬॥

ਚੌ:॥ ਕਰ ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾਸ ਨਿਜ ਜਾਨੀ॥ ਸੇਵਕ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਗੁਰੁ ਗਯਾਨੀ॥ ਗ੍ਰੰਥ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭ ਕਰ ਦੀਨੋ॥ ਮੋਰੇ ਕਛੁਐ ਗੁਨ ਨਹਿ ਚੀਨੋ॥੧੦॥ ਰਾਖ ਲੀਓ ਜਗ ਰਾਖਨ ਹਾਰੇ॥ ਸੇਵਕ ਸੰਕਟ ਕੰਟਕ ਟਾਰੇ॥ ਬਾਲਕ ਮੁਖ ਕਛੁ ਨਿਕਸਤ ਬਾਨੀ॥ ਸਨਮਾਨਤ ਪਿਤ ਕਰਹਿਤ ਜਾਨੀ॥੨॥ ਤਿਮ ਮਮ ਮੁਖ ਤੇ ਆਪ ਬਨਾਯੋ॥ ਮੇਰੇ ਕਰਤੇ ਨਾਥ ਲਿਖਾਯੋ॥ ਨਵ ਸਮੁਦਰ ਅਸ ਸਤਗੁਰੁ ਜਸ ਕਰ॥ ਮੈ ਕਿ ਜੀਵ ਸਕ ਪਾਰ ਪਰਯੋਤਰ॥੩॥ਦੋ:॥ ਜੋ ਚਾਹਯੋ ਸੋਈ ਕਿਓ ਜੋ ਕਛੁ ਲਿਖਯੋ ਲਿਖਾਇ॥ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭ ਸੋਭਾ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਇ॥੪॥ਚੌ:॥ ਸੈਨਾ ਸਿੰਘ ਕਹੀ ਗੁਰ ਸੋਭਾ॥ ਸਤ੍ਰਹ ਸਤ ਅਠ ਸਠ ਨਿਜ ਓਭਾ॥ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਹੂ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਯੋ॥ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤਿ ਅਨੁਪਮ ਗਾਯੋ॥੫॥ ਕਹੀ ਕੇਸਰਾ ਸਿੰਘ ਛਿਬ੍ਰ ਮਤ॥ ਅਠਾਰਹੁ ਸਤ ਪਚਿਸ ਸੰਮਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸਰੂਪ ਸਸਿ ਸਵਾਮੀ॥ ਅਮਰ ਅੰਸ ਜਗ ਜੋਤਨ ਮਾਮੀ॥੬॥ ਸਤਕ ਅਠਾਰਹ ਅਰੁ ਇਕਤੀਸਾ॥ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਜਗਦੀਸਾ॥ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਯੋ॥ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਢਾਯੋ॥੭॥ ਅਠਾਰਹ ਸਤ ਚੋਵਨ ਪਿਖਾ॥ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਬਰਨਯੋ ਜਸ ਸਿਖਾ॥ ਸਾਧ ਸੁਮਨ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾ ਸੁਹਾਈ॥ ਸ੍ਰੀ ਨਿਰਬਾਨ ਰਿਖੀ ਜੋ ਗਾਈ॥੮॥ਦੋ: ਉਨਿਸ ਸਤ ਪੂਰੇ ਭਏ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਮ੍ਰਿਗੇਸ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ ਕਿਅ ਅਦਭੁਦ ਗ੍ਰੰਥ ਬਿਸੇਸ॥੯॥ਚੌ:॥ ਜਾ ਸਮਾਨ ਕੁਉ ਗ੍ਰੰਥ ਨ ਆਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਜਸ ਕਰ ਮਨਹੁ ਖਜਾਨਾ॥ ਰਚ ਜਹਾਜ ਜਗ ਸਿੰਘ ਤਰਾਏ॥ ਸ੍ਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜਸ ਆਏ॥੧੦॥ ਭਾਈ ਗਿਯਾਨ ਸਿੰਘ ਸੁਖਦਾਨਾ॥ ਜਿਨ ਗੁਰੁ ਜਸ ਕਿਆ ਕੰਠ ਮਹਾਨਾ॥ ਜਾਹਿ ਸਦਾ ਸਤਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਜਾਨਤ ਸਰਬ ਸੁ ਗੁਰੁ ਗਤਿ ਰੀਤੀ॥੧੧॥ ਬਾਰ ਬਾਰ ਤਿਨ ਤੇ ਸੁਨ ਸਾਖੀ॥ ਸੋਊ ਸੁ ਭਯਾ ਗ੍ਰੰਥਹਿ ਰਾਖੀ॥ ਸਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਪੂਛਸੋ ਪਰਮ ਸਨੇਹ ਪਸਾਰਾ॥੧੨॥ ਸੰਮਤ ਉਨਿਸ ਸਤ ਅਠ ਤੀਸਾ॥ ਮਾਸ ਭਾਦ੍ਰ ਪਦ ਬੁਧ ਦਿਨ ਦੀਸਾ॥ ਸੁਦੀ ਚਤੁਰ ਦਸਿ ਅਤਿਹਿ ਸੁਹਾਵਨ॥ ਬ੍ਰਤ ਅਨੰਤ ਭਗਵਾਨ ਸੁਭਾਵਨ॥੧੩॥ ਸਹਨ ਸਾਧ ਬਿਕਟੋਰਿਆ[1] ਰਾਜ ਤਹ ਤੇਜ ਦਿਨੇਸ॥ ਬਡੇ ਬਡੇ ਅਵਨੀ ਪਤੀ ਮਾਨਤ ਆਨ ਹਮੇਸ॥੧੪॥ ਗੁਰੂ ਸੰਮਤ ਜੁ ਚਤੁਰ ਸਤ ਦੁਆਸਤ॥ ਪੂਰਨ ਭਯੋ ਗ੍ਰੰਥ ਯਹ ਜਸ ਰਸ॥

---

1. ਮਲਕਾ ਵਿਕਟੋਰੀਆ

ਮੰਡਲ ਦਸ ਮਅ ਅਖੰਡਲ ਭਯੋ॥ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੁਦਯੋ॥੧੫॥ਦੋ:॥ ਪੰਚ ਖਾਲਸਾ ਬੰਦ ਪਦ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ॥ ਪੂਰਨ ਕੀਨੋ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੁ ਅਨੁਗ ਸੁਮੇਰ ਸੁ ਸਿੰਘ॥੧੬॥ਚੌ:॥ ਪਢੈ ਸੁਨੈ ਜੋ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਲਾਈ॥ ਮਨ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ॥ ਕਥਾ ਕਰਾਇ ਦੇਇ ਬਹੁਦਾਨਾ॥ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਪੂਜ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥੧੭॥ ਸੁਤ ਬਿਤ ਮੁਕਿਤ ਭੁਕਿਤ ਬਰ ਪਾਵੈ॥ ਜੋ ਜਿਹਿ ਰੁਚਿ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰ ਗਾਵੈ॥ ਤਰਕ ਫਰਕ ਜੇ ਕਰਬੇ ਵਾਰੇ॥ ਤਿਨ ਤੇ ਰਖਹਿ ਦੁਰਾਇ ਬਿਚਾਰੇ॥੧੮॥ ਸਭ ਗ੍ਰੰਥਨ ਕੀ ਮਤ ਹੈ ਰਾਖੀ॥ ਪੰਚਾਸਾਦਿ ਤਥਾਸੋ ਸਾਖੀ॥ ਜਾਤੇ ਮਿਲਾ ਏਕ ਮਤ ਨਾਹੀ॥ ਤਾ ਮੈ ਸੰਕਾ ਕਰਤਬ ਨਾਹੀ॥੧੯॥ ਯਹ ਸੁਭ ਗ੍ਰੰਥ ਜਗਤ ਬਿਸਤਰਿ ਹੈ॥ ਸਕਲ ਸੋਕ ਸੰਤਾਪ ਨਿਵਰਿ ਹੈ॥ ਮੇਰੋ ਕਛੁ ਮਮਤਵ[1] ਇਹ ਨਾਹੀ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕਰ ਪਰਤਵ ਇਹਿ ਮਾਹੀ॥੨੦॥ ਨਗਰ ਨਿਜਾਮਾਬਾਦ ਸੁਹਾਯੋ॥ ਸਿੰਘ ਪੁਰਾ ਜਿਹਿ ਸਿੰਘਨ ਗਾਯੋ॥ ਤਹ ਮਮ ਪੂਰਸੁ ਪਿਤਾਮਹਿ ਆਏ॥ ਤਬ ਤੇ ਹਮ ਇਹ ਠੌਰ ਬਸਾਇ॥੨੧॥ ਅਠਾਰਹ ਸਤ ਅਠਾਰਹ ਬਰ॥ ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਨਿਵਾਸ ਭਯੋ ਘਰ॥ ਤਹਹਿ ਬੈਠਯਹ ਪੂਰਨ ਕੀਨਾ॥ ਸਤਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਰੋਸਾ ਚੀਨਾ॥੨੨॥

ਸਾਖੀ ॥੫੭॥

ਗੁਰੂ ਸੋਭਾ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਗਯਾਨ ਧਯਾਨ ਹਠੁ ਔਰ ਸੰਜਮ ਧਰਮ ਬਿੱਦਿਯਾ ਅਧਆਤਮ ਬੁੱਧ ਦਯਾ ਦਾਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ਹੈ॥ ਪੁਨਯ ਨੇਮ ਜਤ ਸਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਪਛਾਨ ਏਈ ਕਲਾ ਖੋੜਸ ਪੁਰਾਨ ਜੋ ਕਹਤ ਹੈ॥ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੋਯਾ ਦਰਬਾਰ ਮਾਹਿ ਸਿੰਘ ਨਿਜ ਦਾਸਨ ਕੋ ਦੇਤ ਉਮਹਤ ਹੈ॥ ਸਾਚੋ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਖੋੜਸ ਕਲਾ ਤੈ ਪਰਿ ਪੂਰਨ ਰਹਤ ਹੈ॥੧॥ ਸਵੈਯਾ॥ ਯਾ ਜਗ ਆਇ ਕੈ ਹਾਇ ਕਿਓ ਕਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਿਓਨ ਗੁਬਿੰਦ ਰਿਝਾਯੋ॥ ਸੰਤਨ ਕੋ ਸਤ ਸੰਗ ਉਮੰਗ ਤਰੰਗ ਨਿ ਜਾਇਨ ਪਾਪ ਬਹਾਯੋ॥ ਝੂਠ ਹੂ ਜਾਨ ਅਜਾਨ ਮਹਾਨ ਹੋਵੈ ਸਾਂਚ ਜਯੋ ਨੇਹ ਕੇ ਫੰਸ ਫਸਾਯੋ॥ ਰੇ ਚਿਤ ਚੇਤ ਅਚੇਤ ਅਜੌਂ ਚਿਤ ਚੇਤ ਚਲਯੋ ਚਿਤ ਤੇ ਤਨ ਆਯੋ॥੨॥ ਲੋਸ਼ਮਦਤ ਦਿਗੰਬਰ ਨਾਰਦ ਬ਼ਯਾਸ ਪਰਾਸਰ ਸੇ ਮੁਨਿ ਭਾਏ॥ ਮਾਰ ਕ਼ੰਡੇ ਬਗਦਾਲਿਭ ਸੇ ਸਭ ਪਰੇ ਨ ਕਹਾਂ ਕੋ ਸਿਧਾਏ॥ ਬਲਭ ਬਿਰਲ ਨਿੰਬਰਮਾ ਨੁਜ ਪੰਥ ਚਲਾਇ ਕੈ ਪੰਥ ਪਰਾਏ॥ ਰੇ ਮਨ ਤੂੰ ਧਨ ਸੋਚਨ ਮੈ ਇਨਕੇ ਉਨਕੇ ਹਿਤ ਕਯੋ ਦੁਖ ਪਾਏ॥੩॥ ਆਦਿ ਅਨਾਦਿ ਅਜੈ ਅਨਭੈ ਪ੍ਰਭ ਅਚੁਤਯਤ ਔਰ ਅਨੀਹ ਅਕਾਮੀ॥ ਰੂਪ ਅਨੂਪੁ ਸੁ ਭੂਪਨ ਭੂਪ ਹੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਯੋ ਘਟ ਗਾਮੀ॥ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੈ ਬੁੱਧਿ ਬਿਕਾਸ ਕਰੈ ਸਕਰੇ ਸਭ ਲੋਕ ਸੁਲਾਮੀ॥ ਰੇ ਮਨ ਢੀਲ ਕਰੇ ਕਿਹ ਕਾਰਨ ਤਾਰਨ ਹਾਰ ਖਰੋ ਗੁਰੂ

1. ਮੰਤਵ

ਸਵਾਮੀ॥੪॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਸੋਚਨ ਮੈ ਕਾਕੇ ਪਰੋਏ ਰੇ ਮਨ ਮੂਰਖ ਤੂੰ ਕੌਨ ਅਘ ਭਾਰੇ ਤੇਰੇ ਗਨਤੀ ਮੈ ਗਾਢੇ ਹੈਂ॥ ਜਾ ਭੁਜ ਅਖੰਡ ਸੁ ਪ੍ਰਚੰਡ ਖੰਡਪ ਤਿਨ ਕੇ ਖੰਡ ਖੰਡ ਕੀਨੇ ਲੀਨੇ ਰਾਜ ਤੇਜ ਬਾਢੇ ਹੈਂ॥ ਚਾਰਹੂੰ ਬਰਨ ਕੋ ਸਰਨ ਕੈ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਰੂਪ ਸਾਜਯੋ ਲਾਜਯੋ ਬਿਧਿ ਬੇਖ ਕਾਢੇ ਹੈ॥ ਊਚੀ ਭੁਜ ਕੀਨੇ ਉਚੀ ਸੁਰ ਸੋ ਸੁਮੇਰ ਪਰਤੋ ਹਿਤੋ ਪੁਕਾਰਤ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਠਾਢੇ ਹੈ॥੫॥ ਪਰਹਰ ਸੁਚ ਔ ਸਕੋਚ ਸਭ ਜਗ ਹੂੰ ਕੋ ਪਰਹਰ ਪੋਚ ਪਨ ਆਲਸ ਸੋ ਡਾਢੇ ਹੈ॥ ਜਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਪੰਚ ਹੇਰ ਬਚਤ ਬਿਰੰਚ ਭਯੋ ਆਪਨੋ ਪ੍ਰਪੰਚ ਰੰਚ ਲਗੁ ਤਨ ਸਾਢੇ ਹੈ॥ ਤਕੇ ਆਗੇ ਕੌਨ ਸੀ ਹੈ ਗਨਿਤ ਨਰੇਸ ਦੇਸ ਝੂਠੇ ਪਾਤਸਹ ਜੋ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਠਾਢੇ ਹੈ॥ ਕੋਟਿ ਇੰਦ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਇੰਦ੍ਰ ਸੀ ਜੁਗਿੰਦ੍ਰ ਸਾਚੇ ਤੋਹਿ ਤੌ ਪੁਕਾਰਤ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਠਾਢੇ ਹੈ॥੬॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਨ ਭਾਊ ਸਾਚੋ ਸਤ੍ਰਗੁਨ ਕੋ ਸਰੂਪ ਧਰ ਆਯੋ ਹੈ॥ ਆਪ ਲਿਖਯੋ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸੁ ਆਪਨੇ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਮਾਹਿ ਅਧਰਮ ਨਾਸ ਹੇਤ ਅਵਤਾਰ ਜਾਯੋ ਹੈ॥ ਕਰ ਕੈ ਪ੍ਰਤਯਖਯ ਸਵਸਯ ਅੰਬਿਕਾ ਸਰੇਸੇਟ ਸੁਮਤਿ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ਹੈ॥ ਤਾ ਮੈ ਚਲ ਤਾਕੋ ਹੋਇ ਸੋਚਤ ਬ੍ਰਿਥਾਈ ਮੂਢ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਤਾਰੇ ਤਾਰਿ ਹੈ ਤਰਾਯੋ ਹੈ॥੭॥ਦੋ:॥ ਸੋ ਦਿਨ ਆਵਨ ਅਬ ਲਗੇ ਜੋ ਦਿਨ ਭਾਖੇ ਆਪ॥ ਤਾਹਿ ਸੋਚ ਕਰ ਔਰ ਕੋ ਜਿਹ ਕਲਗੀਧਰ ਬਾਪ॥੮॥ ਨਿਜ ਸੇਵਕ ਕੰਹਿ ਜਿਨ ਦਯੋ ਰਾਜ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ॥ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਭਜਤ ਜਸ ਸਭ ਬਿਧਿ ਮਨ ਸੋਕ॥੯॥ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ॥ ਕਰੀ ਸੈਨ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਦੈ ਬਰਦਾਨ ਮਹਾਨ॥੧੦॥ ਭਗਤ ਭਾਉ ਨਾ ਧਾਰ ਮੰਨ ਗੁਰੁ ਬਰਦੇਵ ਜਗਾਇ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਕਾਰ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤ ਬਨਾਇ॥੧੧॥

ਅਬ ਬੰਦੀ ਜਨ ਬਿਰਦਾਵਲੀ—ਛਪਯ ਛੰਦ॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਜਗਦੀਸ ਗੁਸਾਂਈ॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਜਗਜੀਵਨ ਜਗਤੀ ਪਤਿ ਸਾਂਈ॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸਾਹਿਬ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਜਗਾਹੁ ਜਾਗਹੁ ਜੀਵ ਤੇ ਸਭ ਭਗਤਨ ਕੇ ਰਾਈ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਗਾਹੁ ਬੇਰ ਭਈ ਭਵਨ ਭੀਰ ਭੀਖਕ ਭਵਤਾ॥ ਨਹਿ ਤੁਮ ਬਿਨ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਅ ਹਮ ਦੀਨਨ ਕੀ ਕਉ ਸੁਨਤਾ॥੧॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਜਗਤ ਜਰਤ ਜਲ ਜਾਲ ਭਿਜਾਵਹੁ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੋਰ ਨਿਜਓਰ ਕਰਹੁ ਸਭ ਸੋਕ ਸਿਰਾਵਹੁ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਬੇਰ ਭਈ ਪਰਾ ਪੁਰਖ ਨਰ ਰੂਪ ਹਰਿ॥ ਨਹਿ ਤੁਮ ਬਿਨ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਾਣ ਪਿਅ ਰਖਯਕ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਬਰ॥੨॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਖਰੇ ਬੇਦ ਬੰਦੀ ਜਨ ਸਗਰੇ॥ ਹੰਮਰਾਮ ਮੰਗਲ ਸੁ ਤੀਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਸ ਲਗਰੇ॥ ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਅਰ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਹੁ॥ ਠਾਂਢੇ ਲੈ ਲੈ ਅਸਤਰ ਸਸਤਰਹਿ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਹੂੰ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਹੇਰ ਕੈ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘਾਦਿਕ ਖਰੇ॥ ਕਰ ਜੋਰ ਆਏ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੂ ਨਵ ਕਬਿੱਤ ਕਰ ਮੈ

ਧਰੈ॥੩॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਨਾਥ ਨਿਰੀਹਨਿ ਰੰਕੁਸ ਸਵਾਮੀ॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਜਗਤੀ ਪਤਿ ਘਟਿ ਅੰਤਰ ਜਾਮੀ॥ ਸੰਗਤ ਸੰਗਤ ਭਈ ਹੇਤ ਸੰਗਤ ਸ੍ਰੀ ਸਤਗੁਰੁ॥ ਸੰਗਤ ਅਪਨੀ ਦੇਹੁ ਕਰਹੁ ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਉਰ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਸਿੰਘ ਭੀਰ ਭਾਰੀ ਖਰੀ॥ ਮੁਖ ਚੰਦ ਅਮੰਦ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹਿਤ ਚਖ ਚਕੋਰਚਯ ਨਰ ਹਰੀ॥੪॥ ਜਬ ਜਬ ਭੀਰ ਪਰਤ ਭਗਤਨ ਪਰ ਤਬ ਤਬ ਜਾਗਤ॥ ਜੋ ਅਨੁਰਾਗਤ ਆਇ ਆਪ ਤਾ ਪਰ ਅਨੁਰਾਗਤ॥ ਪ੍ਰੇਮਿਨ ਕੋ ਕਛੁ ਲਗਤ ਚੋਟ ਸੋ ਆਪ ਲਗਾਵਤ॥ ਜੋ ਗਾਵਤ ਗੁਨ ਗਨਨ ਗਯਾਨ ਨਿਧਿ ਤਾਕਹਿ ਗਾਵਤ॥ ਕਹਿ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਸਾਹਿਬ ਸੁਘਰ ਯਾਹੀ ਤੇ ਸਭ ਭਕਤ ਜਨ॥ ਨਿਤ ਪਰੇਦਵਾਰ ਰਾਉਰੇ ਰਟਤ ਨਾਮ ਸਤਨਾਮ ਧਨ॥੫॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਨਾਥ ਜੋਗ ਨਿੰਦਰਾ ਤਜ ਸੋਈ॥ ਜਿਮਿ ਮਧੁ ਕੈਟਕ ਬਧਨ ਹੇਤ ਜਾਗੇ ਅਘ ਖੋਈ॥ ਜਾਗੇ ਕੰਸਹਿ ਹੇਤ ਜਬੈ ਸੁਰ ਸਰਬ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਜਾਗੇ ਜਨ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਗਿਰਾ ਗੁਰੁ ਰੂਪ ਮੁਰਾਰੇ॥ ਜਿਤ ਜਾਗੇ ਆਲਸਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਤਜ ਸਦਾ ਭਕਤ ਭਵ ਭੈ ਹਰਨ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਚਕਰ ਧਰ ਦੇਹ ਸਿੰਘ ਪੰਥਹਿ ਸਰਨ॥੬॥ ਰਾਵਨ ਗਵਨ ਭਯੋ ਸੁਨ ਤਬ ਹੀ ਤੁਮ ਜਾਗੇ॥ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਕੇ ਹੇਤ ਆਪ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿਲਾਗੇ॥ ਜਬ ਜਬ ਐਧਰ ਆਨ ਪਰਯੋ ਅਰ ਪ੍ਰਭ ਜਗਾਯੋ॥ ਹਾਜਿਰ ਭਏ ਹਜੂਰ ਜਹੂਰ ਜਾਹਰਾ ਪਾਯੋ॥ ਹੇ ਚੱਕਰ ਧਰਨ ਅਰ ਸਰਨ ਸਰਨ ਹਰਨ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਜਰਨ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਬੇਰ ਭਈ ਦੇ ਹੁ ਦੀਨ ਸਿੰਘਨ ਸਰਨ॥੭॥ ਤੁਮ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਨਾਹਿ ਜਗਤ ਪਤਿ ਜਾਹਿਰ ਜਗ ਮੈ॥ ਤੁਮ ਬਿਨ ਦੂਸਰ ਨਾਹਿ ਸੁਨਨ ਹਾਰੋ ਨਿਜ ਰੰਗ ਮੈ॥ ਕਾਹੂ ਕੇ ਕੁਲ ਦੇਵ ਸੇਵ ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਬਰ॥ ਕਾਹੂ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਅਚਾਰਜ ਅਹਹਿ ਅਪਰਪਰ॥ ਹਮਰੇ ਕੁਲ ਤੋ ਇਕ ਹੋ ਤੁਮੀ ਸਾਹਿਬ ਸੂਰ ਸੁਜਾਨ ਬਰ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਬੇਰ ਭਈ ਦੇਹੁ ਖਾਲਸਹਿ ਅਭਯ ਕਰ॥੮॥ ਜਾਗਹੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਖਰੇ ਸਭ ਸਿੰਘ ਸਿਪਾਹੀ॥ ਉਜਲ ਬੁਧ ਸਰੂਪ ਅਮਲ ਚਹਨਨ ਰਸ ਚਾਹੀ॥ ਨੀਲਾਂਬਰ ਪਰਸਾਦੀ ਪਾਵਨ ਧਾਰਨ ਕੀਨੇ॥ ਚੱਕਰ ਬੱਕਰ ਸਹਿ ਸਸਤਰ ਬਸਤਰ ਸਜਿਤ ਰਸ ਭੀਨੇ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਪਦ ਪੰਕਜ ਦਰਸਨ ਸੁ ਹਿਤ ਚਿਤ ਰਤਿ ਅਤਿ ਮਤਿ ਕਰ ਸੁ ਗਤਿ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਚੱਕਰ ਧਰ ਦੇਹੁ ਖਾਲਸਹਿ ਨਾਮ ਸਤਿ॥੯॥ ਕਹੈ ਤੁਮੈ ਜੋ ਨਾਥ ਨਹੀ ਜਾਗਤ ਸੋ ਪਾਪੀ॥ ਨਿਜ ਜਾਗਤ ਜਗਦੀਸ ਬੇਦ ਬਰਨਤ ਸੰਲਾਪੀ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੋ ਰਜ ਗੇਹੁ ਸੁ ਮੰਤ ਬਿਭੇਖਨ॥ ਸੁਕ੍ਰ ਅਕ੍ਰੂਰ ਅਰ ਉਧਵ ਸੰਕਰ ਆਦਿਕ ਮੁਨਿ ਜਨ॥ ਸਬ ਜਾਗੇ ਜਾਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਸੋਨਿ ਜਾਗਕਿਮਿ ਕਵਿ ਕਹੈ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਚੱਕ੍ਰ ਧਾਰ ਦਰਸ ਦ੍ਰਿਗਨ ਅਘ ਗਨ ਦਹੈ॥੧੦॥ ਜਾਗਹੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਮਸੰਦ ਫੇਰ ਜਗ ਆਏ॥ ਲੇਨ ਆਪ ਨੋ ਬੈਰ ਸਿੰਘ ਗਨ ਅਧਿਕ ਦੁਖਾਏ॥ ਫਿਰ ਸੋਈ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਜਥਾ ਬਿਧਿ ਕਪਟ ਪ੍ਰਮਾਨੀ॥ ਨਰ ਹਰ ਨਾਨਕ ਦੇਵ

ਨਿਕਟ ਮਾਨ ਤਨ ਅਗਯਾਨੀ॥ ਬਿਨ ਤੁਮਰੇ ਜਗੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਯੁਤਸ ਖਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਥ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਅ॥ ਨਹਿ ਕੋਊ ਸਵਾਰਨ ਹਾਰ ਹੈ ਹਰਿ ਸੁਮੇਰ ਕਬਿ ਕਹਤ ਪ੍ਰਿਆ॥੧੧॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨ ਨੇਮ ਪੂਰਨ ਨਿਰਬਾਹੋ॥ ਖੱਗ ਜਨੇਊ ਦਿਯੋ ਲਾਜ ਤਾਕੀ ਚਖ ਚਾਹੋ॥ ਤਰ ਕਰਤ ਜੇ ਤੁਰਕ ਤਰਕ ਤਿਨਕੀ ਕਾ ਤਾਰੋ॥ ਲਾਜ ਜਗਯ ਉਪਵੀਤ ਖੱਗ ਰੀ ਬਹੁ ਨਿਰਧਾਰੋ॥ ਬਰ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕਰ ਜੋਰ ਕੈ ਕਰਤ ਬਿਨਯ ਜਾਗਹੁ ਹਰੀ॥ ਤੇ ਚਕ੍ਰ ਧਰਨ ਅਸਨ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ॥੧੨॥ ਜਾਗਹੁ ਸਾਚੈ ਗੁਰੁ ਪ੍ਰਤਿਗਯ ਅਪਨੀ ਪਾਲਹੁ॥ ਗਊ ਘਾਤ ਕੋ ਦੋਖ ਦੁਨੀ ਤੈ ਸਭ ਹੀ ਟਾਲਹੂ॥ ਆਰਜ ਧਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਭੂਮ ਭਾਰਥ ਸੁਧ ਲੀਜੈ॥ ਲਾਖ ਲਾਖ ਸੋ ਏਕ ਲਰਊ ਸਿਮਰਨ ਕੀਜੈ॥ ਅਬ ਤੁਮ ਬਿਨ ਮੋਰੇ ਪ੍ਰਾਣ ਪ੍ਰਿਅ ਔਰ ਕੌਨ ਮੇਰੀ ਸੁਨਤ॥ ਨਹਿ ਆਂਖਿਤਰੇ ਕੋਊ ਜਚਤ ਜਾਸੋ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰ ਕਹਿਤ॥੧੩॥ ਗੁਰਦਵਾਰਨ ਮੈ ਧਰਮ ਆਪਨੋ ਥਿਰੇ ਕਰ ਥਾਪਹੁ॥ ਪੁਜਾਰੀਨ ਕੋ ਨਾਮ ਦਾਨ ਦੈ ਮਾਨ ਅਲਾਪਹੁ॥ ਕਰੈ ਮ੍ਰਜਾਦਾ ਭੰਗ ਤਾਹਿ ਕਰ ਭੰਗ ਦਿਖਾਵਹੁ॥ ਨਾਮ ਦਾਨ ਇਸਨਾਨ ਧਰਮ ਕੀ ਰੀਤਿ ਚਲਾਵਹੁ॥ ਪੁਰ ਧਰਮ ਸਾਲ ਕੀ ਝਾਕ ਤਜ ਝਾਕੀ ਧਰਮ ਕਰਾਇਏ॥ ਅਬ ਨੈਨ ਖੋਲ ਕਰ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਚਰਨ ਕਮਲ ਦਿਖਰਾਇਏ॥੧੪॥ ਤਜਹਿ ਕਾਮ ਅਰ ਕ੍ਰੋਧ ਲੋਭ ਮੋਹਹਿ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਹੋਇ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਮਤ ਚਰਨ ਪੰਕਜ ਨਿਰੰਕਾਰੀ॥ ਕਰਹਿ ਕੀਰਤਨ ਭਕਿਤ ਸਕਿਤ ਜਾਮੈ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ ਬਿਦਯ ਬਾਦ ਬਿਤੰਡ ਤਜ ਬੇਦਾਂਤਾ[1] ਬਿਚਾਰੀ॥ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਬਰ ਬਪੁ ਮਹਿਲ ਖਹਿ ਚਿਤ ਅਭੇਦ ਰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਮਤ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਚਕਰ ਧਰ ਦੇਹੁ ਖਾਲਸਹਿ ਅਗਮ ਗਤਿ॥੧੫॥ ਛੋਰ ਆਨ ਕੀ ਆਸ ਆਸ ਤੁਮਰੀ ਹਮ ਪਕਰੀ॥ ਕਹਯੋ ਆਪ ਹੀ ਮੋਰ ਅਨਨਯ ਅਹੈਂ ਗਤਿਤ ਕਰੀ॥ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮਰੇ ਹਾਥ ਨਾਥ ਅਬ ਆਇ ਰਹੀ ਹੈ॥ ਕਛੂ ਨ ਦੂਜੀ ਬਾਤ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਮੁਖਹ ਕਹੀ ਹੈ॥ ਅਬ ਚਰਨ ਸਰਨ ਦੀ ਸਰਨ ਬਿਨਅ ਸਰਨ ਸਰਨ ਸਰਨ ਹੈ॥ ਜਗ ਚਕ੍ਰ ਧਰਨਿ ਸੁਧ ਲੀਜੀਏ ਧਰਨਿ ਧਰ ਪਰਨ ਹੈ॥੧੬॥ ਉਦੇ ਸਿੰਘ ਦਸਤਾਰ ਚੁਨੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰ ਮੈ ਠਾਢੋ॥ ਸਸਤਰ ਲਿਏ ਕਰ ਮਾਹਿ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਰਸ ਬਾਢੋ॥ ਧਨੁਖ ਬਾਨ ਸਵਧਾਨ ਲਿਏ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਆਯੋ॥ ਕਰ ਕਬਿੱਤ ਕੋ ਕਾਗਜ ਕੁਬੇਰੇ ਸਕ ਬਿਲਜਾਓ॥ ਸਤ ਨਿਜ ਨਿਜ ਅਨੁਮਤਿ ਸੋਭ ਰੇ ਭੂਰਿ ਭਾਗ ਭਾਵਤ ਭਰੀ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਹੇ ਨਰਹਰੀ॥੧੭॥ ਧਾਮ ਚਾਰਹੂ ਮਾਹਿ ਸਿੰਘ ਸੂਰੇ ਠਹਿਰਾਵਹੁ॥ ਨਿਦਕ ਦੁਸਟ ਹਰਾਮਖੋਰ ਠਗ ਮਾਰ ਗਿਰਾਵਹੁ॥ ਪਟਨਾ ਇਕ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਅੰਦਰ ਜੋਤ ਬਿਰਾਜੈ॥ ਦਯਾ ਧਰਮ ਸੁਭ ਕਰਮ ਪਰਮ ਜਤ ਸਤ ਮਤ ਰਾਜੈ॥ ਨਿਤ ਰੀਤ ਪੀਤ ਪਰਤੀਤ ਬਿਨ ਬਰ ਬਿਬੇਕ ਬਰ ਧਰ ਨਹੀ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਕਾਰਨ

1. ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ

ਕਰਨ ਧਰਨ ਮਹੀ॥੧੮॥ ਸੁਨਿਐ ਬਿਨਯ ਦਿਨੇਸ ਬੰਸ ਭੂਖਨ ਜਗਰਾਈ॥ ਸਾਹਿਬ ਸੂਰ ਸੁਜਾਨ ਸਰਨ ਪਾਲਕ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਦਾਤ ਤੁਮ ਸੋ ਪਾਇ ਦਵਾਰ ਕਿਹ ਦੀਨ ਪੁਕਾਰੈਂ॥ ਜਾ ਕੁਲ ਕੋਲਖ ਇੰਦ੍ਰ ਚੰਦਰ ਕਰ ਜੋਰ ਜੁਹਾਰੈਂ॥ ਜਾਂ ਕੁਲ ਕ੍ਰਿਤ ਦਵਾਪੁਰ ਰਤ੍ਰਿਤਿਅ ਜੁਗ ਕਲਿਜੁਗ ਆਪ ਜਨਮਲਿਯੋ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਚਕ੍ਰ ਧਰ ਨਿਰ ਦਯ ਪ੍ਰਨ ਯਹ ਹੈ ਨਯੋ॥੧੯॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪਯਾਰੇ ਸਭ ਸਿੰਘ ਠਢੇ ਹੈ॥ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸਵਾਰੇ ਸਬ ਭਾਉ ਬਢੇ ਹੈਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਮੰਨੇ ਸੁਭ ਬਿਨਤਿ ਸੁਨਾਵੈ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਸੁ ਜਨਮ ਧੰਨੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ॥ ਉਜਲ ਮਸਤਕ ਸਵਸਿਤ ਮਤ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ॥ ਸਨਮੁਖ ਦਰਬਾਰੀ ਭਏ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਜੁਗਤ ਸਿਧਿ॥੨੦॥ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਨਾਥ ਚਿਰੈਅਨ ਰੋਰ ਮਚਾਯੋ॥ ਦੀਪ ਜੋਤਿ ਕੁਮਲਾਤਿ ਕਮਲ ਮੁਖ ਖੁਲਤ ਲੇਖਾਯੋ॥ ਪੋਨ ਗੋਨ ਸੀਰੋ ਸੁਜਾਨ ਸੀਤਲ ਸਭ ਮੋਤੀ॥ ਨਭ ਲਾਲੀ ਭਰਪੂਰ ਤਿਰ ਨਹੁ ਮੁਖ ਭਾਖਤ ਜੋਤੀ॥ ਸਭ ਜਗਤ ਜਗਤ ਜਨ ਭਗਤ ਉਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮਯ ਮਹਾਨ ਲਖਿ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਤਨਾਮ ਰਟ ਸਿਮਰਤ ਕਲਗੀਧਰ ਅਲਖਿ॥੨॥ ਕੋਊ ਆਸਾ ਕੀ ਵਾਰ ਪਛਤ ਕੋਊ ਸ੍ਰੀ ਜਪ ਜਾਪਾ॥ ਕੋਊ ਉਸਤਤਿ ਅਕਾਲ ਚੰਡਿ ਬਰ ਚਰਿਤ ਅਲਪਾ॥ ਕੋਈ ਦੇਵੀ ਅਸੋਤਤ੍ਰਿ ਕੋਊ ਸੁਖਮਨੀ ਸੁਬਾਨੀ॥ ਓਅੰਕਾਰ ਸਿਧਿ ਗੋਸਟ ਸੁ ਬਾਵਨਿ ਅਖਯਰਿ ਮਾਨੀ॥ ਕੁਉ ਪਰ ਅਨੰਦ ਅਨੰਦ ਕਰ ਕੋਊ ਸੁਨਤ ਰਾਗ ਰਸ ਰਾਗਮਤਿ॥ ਉਹ ਹੋਰ ਅਬ ਤਯਾਰ ਭਈ ਹੈ॥ ਛਾਨ ਮਾਨ ਰਸ ਖਾਨ ਖਾਲਸੇ ਹਾਥ ਲਈ ਹੈ॥ ਕਰਹੁ ਪਾਨ ਧਰ ਧਯਾਨ ਹਰਹੁ ਸਭ ਸਜਨਪੀਰਾ॥ ਲੋਭ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਮਹਾਨ ਲਖ ਨਿਜ ਜਨ ਭੀਰ॥ ਬਿਨ ਜਗੇ ਰਾਉਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਸਿਧਿ ਨਿਧਿ ਧਿਰਿਧ ਹਾਜਰ ਖਰੀ॥ ਅਬ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਕਲਗਿਧਰ ਦੇਹੁ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਿਅ ਨਰ ਹਰੀ॥੨੩॥ ਜਿਹ ਪਥ ਹੇਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਸੁਤ ਮੋਹ ਨਾ ਕੀਨਾ॥ ਨਿਜ ਪਤਿ ਨਿਲਸਨ ਨੇਹ ਤਯਾਗ ਕਰ ਮਾਰਗ ਲੀਨਾ॥ ਮਨ ਗਨ ਧਨ ਨਿਜਧਾਮ ਜਾਹਿ ਸਰਤਾ ਮਹਿ ਰਾਖਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਸਹ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚ ਭ੍ਰਾਤਨ ਤਨ ਨਾਖਾ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਪੰਚਹੁ ਪਯਾਰੇ ਮੁਕਿਤਬਰ ਚਾਲੀਸ ਹੁ ਤਯਾਗਯੋ ਸੁਤਨ॥ ਸੁਇ ਪੰਥ ਨਾਥ ਸੰਕਟ ਸਹਤ ਜਾਗਹੁ ਜਾਗਹੁ ਗਯਾਨ ਘਨ॥੨੪॥ ਖੰਡਾ ਅਘ ਖੰਡਾ ਨਿਕਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੁ ਬਨਾਯੋ॥ ਸੀਸ ਪਰੀਖਯ ਲੇਇ ਜਨਨ ਕਹਿ ਨਿਜ ਕਰ ਪਯਾਯੋ॥ ਧੁਰ ਅਚਲ ਨੀਉ ਥਾਪਨ ਕਰੀ ਪੰਥ ਅਕਾਲੀ ਬਿਰਚਿ ਗੁਰੁ॥ ਅਬ ਸੋਈ ਪੰਥ ਸੰਕਟ ਸਹਤ ਜਾਗਹੁ ਨਾਥ ਕਾਅ ਹਹਿ ਉਰ॥੨੫॥ ਜੋ ਹਮ ਬਿਖਈ ਨਾਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕੋਹੀ ਅਰੁ ਲੋਭੀ॥ ਤੋਕਾ ਤੁਮ ਤੇ ਦੂਮਿਤ ਹਰਹੁ ਦੈਸੁ ਸੁਧ ਬੁਧ ਸੋਭੀ॥ ਤੁਮਰੀ ਆਗਯਾ ਮਾਹਿ ਸਦਾ ਬਰਤਤ ਜਗ ਸਵਾਮੀ॥ ਸੁਰ ਅਰੁ ਅਸੁਰ ਅਨੀਹ ਜਦਪਿ ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਕਾਮੀ॥ ਜੋਹ ਰਹੁ ਚੋਰਯ ਚਿਤ ਕੇ ਕਰਹੁ ਆਪਨੀ ਓਰ ਹਰਿ॥ ਤੋਕਾ ਆਚਰਜ ਯਾਮੈ ਪ੍ਰਭੂ ਜਗਹੁ ਨਾਥ ਸੁਧ ਲੇਹੁ

ਢਰਿ॥੨੬॥ ਕਰਯੋ ਬਚਨ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਾਨ ਅਕਾਲ ਉਸਤਿਤ ਮੈ॥ ਪਾਪ ਸੰਬੂ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ ਜਾ ਕੋ ਹੈ ਮੈ॥ ਜਿਹਿ ਸਿਜਯੋ ਜਗ ਆਪਕਿਓ ਜਿਹਬਿ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ ਸਵਰਗ ਨਰਕ ਅਰੁ ਕਰੁਮ ਅਕਸਰਮ ਰਚਯੋ ਸੰਸਾਰਾ॥ ਜੋ ਚਹਹੁ ਨਾਥ ਸੰਕਟ ਹਰਨ ਇਨ ਸਿੰਘਨ ਕੇ ਗਯਾਨ ਘਨ॥ ਤੋ ਕਹਾਂ ਅਚਰਜ ਹੋਇ ਗੋਹੇ ਰਖੁ ਜਗਜੀਵਨ ਸੁ ਜਨ॥੨੭॥ ਜਿਨ ਕੀ ਰਖਯਾ ਹੇਤ ਪਾਂਚ ਸੋ ਮੇਲ ਛੁੜਾਯੋ॥ ਜਦਪਿ ਆਪਨੀ ਬੰਸ ਪੂਜਯ ਪੂਜੇ ਸੁ ਦੁਰਾਇਓ॥ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘਨ ਨਿਭਨ ਹੇਤ ਯਹ ਰੀਤ ਚਲਾਈ॥ ਕਸ ਨ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਸੁ ਦਯਾ ਤੁਮਰੇ ਮਨ ਆਈ॥ ਕੌਨ ਕੌਨ ਤਵ ਹਿਤੁਨ ਕੀ ਕਹਹੁ ਢਿਠਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ॥ ਨਿਤ ਬਿਰਦ ਦਾਨ ਬਕਸਤ ਰਹੇ ਜਗਹੁ ਨਾਥ ਪਖਅਭਯ ਕਰ॥੨੮॥ ਕਈ ਭਾਂਤ ਕੇ ਸੁਪਥ ਮਾਹਿ ਪੁਨਪਥ ਪਗਟ ਹੈਂ॥ ਨਿਗੁਨ ਸਗੁਨ ਕੋ ਭੇਦ ਬਕਤ ਨਹਿ ਕਛੁ ਨਿਕਟੇ ਹੈਂ॥ ਹਮ ਸਬ ਰਾਊਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪੁੰਜ ਦੂਸਰ ਨਹਿ ਜਾਨੈ॥ ਅੰਤਰ ਬਾਹਰ ਏਕ ਸੁਰ ਸਨਿਤ ਜਸ ਤਵ ਮਾਨੈ॥ ਪੈ ਕਲਿ ਕੇ ਕਲੁਖਨ ਤੇ ਡਰਤ ਪ੍ਰਬਲ ਨਾਥ ਹਮ ਪਰ ਪਰਤ॥ ਬਲ ਛਲ ਦਿੰਦ੍ਰਿਨ ਕੋ ਨਹਿ ਟਰਤ ਬਿਨ ਜਗੇ ਰਾਉਰੇ ਜਗ ਜਰਤ॥੨੯॥ ਤੁਮਰੇ ਭੇਜੇ ਅਏ ਜਗਤ ਮੈ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥ ਹਮਹੂੰ ਅਰੁ ਦੇ ਕਾਮਾਦਿਕ ਸਭ ਹੀ ਜਗ ਜਾਲਾ॥ ਜੋ ਆਗਯਾ ਇਨ ਹੋਤ ਨਏ ਇਨ ਕੇ ਢਿਗਆਵੈ॥ ਤੌ ਕਿ ਇਨ ਹੂ ਕੋ ਮਾਨ ਆਇ ਜਨ ਮਾਨ ਹਰਾਵੈਂ॥ ਅਬ ਬਹੁਤ ਕਹਿਨ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹਿ ਕਹੇ ਹੋਤ ਅਪ ਜਸ ਜਗਤ॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਜਗ ਲੇਹੁ ਸੁਧ ਪੰਥ ਖਾਲਸਾ ਨਿਭਗਤ॥੩੦॥ ਕਹਾ ਮਾਇ ਕੀ ਨਾਥ ਕਹਾਂ ਧੰਧੇ ਕੀ ਸਿਖੀ॥ ਕਹ ਦੇਖਾ ਦੇਖੀ ਕੀ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਜੁ ਲਿਖੀ॥ ਸਭ ਕਹਿ ਸਿਦਕ ਕੀ ਕਰਹੁ ਨਾਥ ਇਕ ਆਖ ਦਿਖਾਈ॥ ਲੇਹੁ ਸਭਹਿ ਅਪਨਾਇ ਹਾਇ ਮੈ ਦੇਤ ਦੁਹਾਈ॥ ਬਿਨ ਅਘ ਪਰਖੇ ਸੰਕਰ ਸਦਾ ਕਰਤ ਬਨਾਰਸ ਜਨ ਮੁਕਤ॥ ਸੋਈ ਜੁਗਤ ਨਾਥ ਨਿਜ ਪੰਥ ਕੀ ਕਰਹੁ ਆਪਨੇ ਹਾਥ ਗਤਿ॥੩੧॥ ਹਮ ਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਨਾਥ ਨਾਹਿ ਸਮਤਾ ਨਿਬਭੈਗੀ ਹਮ ਕੀਏ ਪ੍ਰਭ ਕਰਨਹਾਰ ਕਿਮਿ ਰੀਤ ਰਹੈਗੀ॥ ਹਮਰੇ ਅਘ ਨੁ ਨਿਹਾਰ ਸੈਨ ਰਸ ਚੈਨ ਸੁਹਾਈ॥ ਬਨਿ ਹੈ ਕਿਏ ਨਨਾਥ ਪੰਥ ਯਹ ਦੇਤ ਦੁਹਾਈ॥ ਉਡ ਕਮਰ ਕਸਾ ਕਰਪਾਨ ਕਰ ਬਿਜਯਾ ਬਿਜਯ ਜਗਤ ਕਰਹੁ॥ ਦੈ ਰਾਜ ਤੇਜ ਨਿਜ ਭਕਿਤ ਬਰ ਬਚਨ ਬਿਰਦ ਪਾਪਨ ਹਰਹੁ॥੩੨॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫੇਰ ਛਕਾਇ ਸੁਧ ਖਾਲਸਾ ਬਨਾਵਹੁ॥ ਜੇਨ ਮਿਲਹਿ ਤਿਨ ਮੇਲ ਅਨ ਮਿਲਨ ਮੇਲ ਮਿਟਾਵਹੁ॥ ਕੱਛ ਕੇਸ ਕਿਰਪਾਨ ਰਹਤ ਸੁਭ ਰੀਤ ਦਿਖਾਈ॥ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਤਯ ਪੂਰ ਹਰਹੁ ਸਭ ਕਲਿ ਮਲ ਤਾਈ॥ ਇਕਿ ਭ੍ਰਿਕੁਟ ਭ੍ਰਮਾਵਨ ਮਾਤਰ ਮੈ ਜਗ ਸਿਰਜਤ ਪਾਲਤ ਹਰਤਾ॥ ਸੁ ਇਕ ਸਨ ਜਗਹੁ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਮੰਦਯ ਭਾਗ ਹਮ ਸਭ ਰਹਤ॥੩੩॥ ਜਦਪਿ ਤਿਹਾਰੇ ਬਚਨ ਨਾਥ ਪ੍ਰਭ ਪੂਰੇ ਪਾਏ॥ ਧੀਰੇ ਹੋਤ ਲਖ ਪਰਤ ਹਮ ਭਰਮਾਏ॥ ਹਮਰੀ ਕਰੀ ਢਿਠਾਇ ਨਾਥ ਬਕਸਹੁ

ਸੁਖਦਾਈ॥ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਸਰਿਸ ਸਭ ਕਹਤ ਬਨਾਈ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮ ਪ੍ਰਭ ਲੋਗਨ ਕੀ ਕਥਾ ਹਮ ਮਹਿ ਧੀਰਨ ਦਯਾਲ ਅਬ॥ ਜਗ ਚਕ੍ਰ ਧਰਨ ਕਰਨ ਹਰਹੁ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਸਰਬ॥੩੪॥ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸੁਪ੍ਰਸਨ ਖੋਪਤ ਅਤੀਤ ਤੁਰੀਆ ਅਤੀਤਾ॥ ਪ੍ਰਭ ਮਹਿ ਬਨ ਤਨ ਆਨ ਰੀਤ ਸਭ ਹੀ ਬਿਪਰੀਤਾ॥ ਹਮ ਸਬ ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਮਾਹਿ ਜਦਯਪਿ ਅਨੁਮਾਨਤ॥ ਪੈਦਰਸਨ ਬਿਨ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਮਨੁ ਬਿਰਹਨ ਭਾਨਤ॥ ਪ੍ਰਭ ਸਮਰਥ ਜਾਨੀ ਜਾਨ ਗੁਰੁ ਨਹਿ ਕਾਰਨ ਜਾਨਯੋ ਪਰਤ॥ ਹਰ ਸਿੰਘ ਸੁਮੇਰਹਿ ਕੀ ਕੁਮਤਿ ਜਗਹੁ ਨਾਥ ਭਾਖਤ ਡਰਤ॥੩੫॥ ਪਾਰਬਤੀ ਸ੍ਰਤਿ ਸਤੀ ਜਬਹਿ ਪ੍ਰਭ ਕਹਿ ਗੁਰ ਗਯੋ॥ ਅੰਧਕ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਪ੍ਰਭਿਤ ਬਿਨਾ ਸਤ ਜਸੇ ਜਹਿ ਆਯੋ॥ ਬਿਧਿ ਬਿਧਿ ਨ ਦੁਖ ਪਾਇ ਜਾਇ ਬਿਧਿ ਜਬਹਿ ਜਗਾਯੋ॥ ਜੋਗ ਸਯਨ ਤਜ ਨਯਨ ਖੋਲ ਮਧੁ ਕੋਟਤ ਘਾਯੋ॥ ਪ੍ਰਤਿ ਕਲਪ ਬਿਕਲਮਹਿ ਤਯਾਗ ਕੇ ਜਬ ਜਬ ਧਰਾ ਗੁਹਾਰ ਜੀ॥ ਜਗ ਚਕ੍ਰ ਧਰਨ ਅਸਰਨ ਸਰਨ ਤਬ ਤਬ ਦਾਸ ਗੁਹਾਰ ਕੀ॥੩੬॥

ਅਥ ਦੇਵੀ ਜੀ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਭਗਤ ਜਗਤ ਕੇ ਜਿਤੇ ਹੈ ਤਿਤੇ ਰਾਖੇ ਤੁਹੀ ਰਾਖਤ ਹੈਂ ਰਾਖੈਗੀ ਬਿਘਨ ਗਨ ਹਾਨੀ ਤੂੰ॥ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਬਿਸਤਾਰਨ ਸੁ ਜਸ ਦੀਹ ਧਾਰਨ ਧਰਨ ਧਰਨੀ ਧਰਨਿ ਨਿਸਾਨੀ ਤੂੰ॥ ਏਰੀ ਮੇਰੀ ਅੰਬੇ ਜਗਦੰਬੇ ਨ ਬਿਨ ਬੇਕਾਗ ਸੇਵਕ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਾਚੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੂੰ॥ ਜਨ ਮਨਮਾਨੀ ਮਹਾਕਾਲ ਪਟਰਾਨੀ ਤਵ ਕ੍ਰਮ ਭਯਹਾਨੀ ਸੁਖ ਖਾਨੀ ਸ੍ਰੀ ਭਵਾਨੀ ਤੂੰ॥੧॥

ਅਥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਰਨਨ॥ ਕਬਿੱਤ॥ ਸੋਭਾ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਕੇ ਮੀਨ ਹੋਤ ਦੀਨ ਹੋਤ ਹੇਰ ਅਰਨਾਈ ਅਨੁਰਾਗਹਿ ਹੈਂ॥ ਪਨ ਹੀ ਬਿਲੋਕਤ ਪਨਾਹ ਨਿਜ ਚਾਹਤ ਹੈਂ ਰੇਖਨ ਬਿਲੋਕ ਰੇਖ ਭਾਗ ਕੀ ਹਰਤ ਹੈਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੇਰ ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਕੋ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਨੈਨ ਕੈਯੋ ਬਾਤਨ ਧਰਤ ਹੈਂ॥ ਨਖ ਬਿਲੋਕਤ ਨਖਨ ਕਰ ਧੀਰਜ ਕੋ ਪੰਕਜ ਪਛਾਨ ਮਧੁ ਕਰਜਯੁ ਠਿਰਤ ਹੈ॥੧॥ ਆ ਗਰੀਨ ਹੇਰ ਪੰਚ ਪਯਾਰਿਨ ਗਤਿ ਜਾਨ ਰੂਪ ਪੰਚ ਪਯਾਰੇ ਪਰ ਪੰਚ ਨਿਹਰਤ ਹੈਂ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਿਧਾਨ ਹੇਰ ਕਰ ਚਰਨਾਮ੍ਰਿਤ ਕੋ ਹੇਤ ਛਕਿਬੇ ਕੇ ਛਬਿ ਛਾਪਨਿ ਦਰਤਿ ਹੈਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਹੇਰ ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਕੌ ਖਾਲਸੇ ਕੇ ਨੈਨਲ ਕੈ ਭਯੋ ਭਾਵਨ ਭਰਤਿ ਹੈ॥ ਹਿੰਦ ਕੀ ਪਨਾਹ ਕਰ ਪਨਹੀ ਕੀ ਚਾਹ ਕਰ ਆਪਨੀ ਪਨਾਹ ਕਰ ਪਾਇਨ ਪਰਤ ਹੈਂ॥੨॥ ਕੋਊ ਜੋ ਕਹਤ ਭਵ ਬਾਰਿਧ ਕੇ ਬੋਹਿਥ ਹੈ ਕੋਊ ਯੋ ਕਹਤ ਏਈ ਔਖਰ ਢਰਨ ਹੈ॥ ਅਸਰਨ ਸਰਨ ਅਕਰਨ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਧਰਨਿ ਧਰਨ ਹਾਰੇ ਪਾਨਿਪ ਭਰਨ ਹੈ॥ ਕੋਊ ਯੋਕਹਿਤ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗਾਥਾ ਸੋ ਸੁ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਮ੍ਰਿਤ ਪੁਰਾਨ ਪ੍ਰਤਿ ਪਾਲਕ ਪਰਜ ਹੈ॥ ਲਾਖ ਲਾਖ ਭਾਂਤ ਅਭਿਲਾਖ ਭਰੇ ਸੋਢੀ ਨਾਥ ਮੇਰੇ ਜਾਨ ਮਾਨ ਪ੍ਰਦ ਰਾਊਰੇ ਚਰਨ ਹੈ॥੩॥ ਸੁਖਮਾ ਸਰੋਵਰ ਸੁ ਸੀਲਤਾ ਸੁ ਲਿਲ ਭਰੇ

ਘੇਰੋ ਗਯੋ ਬਿਮਲ ਬਿਬੇਕ ਕੇ ਬਰਨ ਹੈਂ॥ ਗਯਾਨ ਕੋ ਸੁੰਭਦੀਨੋ ਭਗਤ ਕੀ ਪੰਕਤਾ ਮੇਂ ਦੂਰਹੀ ਤੇ ਜਾਨਿਅਤੁ ਜੋਅਨੁਕਰਨ ਹੈਂ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਬ ਜੋ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਢਰਿ ਢਰਨ ਹੈ॥ ਬਿਚਰਨ ਹੇਤ ਅਨੁਚਰਨ ਕੇ ਆਚਰਨ ਉਚਿਰਨ ਜਾਤ ਪੰਕਜਾਤਕ ਚਰਨ ਹੈਂ॥੪॥ ਕੈਧੋ ਪਾਰ ਦੇਵ ਸੇਵ ਬਿਧਿ ਕੀ ਸ ਸੂਚਕ ਹੈ ਕੈਧੋ ਪਾਂਚ ਦੇਵਨ ਕੀ ਪਾਨਿ ਪਹੈਉਨਕੀ॥ ਕੈਧੋ ਪੰਚਤ ਤਵਨ ਕੋ ਬੋਧਨ ਕੀ ਪੋਥੀ ਪਾਂਚ ਕੈਧੋ ਪੰਚ ਸਰਨ ਕੀ ਹਰਨ ਹੈ ਮੁਨਕੀ॥ ਸੋਧੀ ਗੋਲ ਲਾਂਬੀ ਘਟ ਬੜ ਏਕ ਏਕ ਹੂੰ ਤੈ ਸੋਹਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੀਮਾਪ੍ਰਾਨ ਧਨ ਕੀ॥ ਕੈਧੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੇ ਚਰਨ ਕੀ ਪਾਚੋਆਂ ਗੁਰੀ ਹੈ ਭਰੀ ਪੋਰ ਪੋਰ ਗੁਨਕੀ॥੫॥ ਉਚਰਨ ਜਾਤ ਤੇਈ ਬੇਦ ਉਚਰਨ ਕਰੈ ਉਚਰਨ ਵਾਰੇ ਜਨ ਚਾਹੋ ਅਨੁਚਰਨ ਹੈਂ॥ ਨਿਜ ਅਨੁਚਰਨ ਕੈ ਆਗੇ ਨਾਨੁ ਚਰਨ ਕੋ ਸੁਕਬਿ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਅਨੁਚਰਨ ਹੈਂ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਂਰਾਜ-ਚੋ ਮੁਖ ਉਚਰ ਉਚਰ ਹਾਰੇ ਉਚਰਨ ਹੈ॥ ਅਚਰਨ ਚਰਨ ਚਰਨ ਅਚਰਨ ਕਰ ਛਰਨ ਤਿਹਾਰੇ ਏਈ ਆਚਰਨ ਹੈ॥੬॥ ਨਿਰਖਤਨ ਖਨਨ ਖਤ ਪਤਹੋਤ ਜੋਤਿਨ ਪਰਹਤ ਤਾਕੋ ਨੈਨ ਨਨਿ ਹਾਰੋ ਸੌ॥ ਰੇਖਾ ਭਾਲ ਹਰਤ ਸੁ ਰੇਖਾ ਤੇਰੇ ਚਰਨ ਕੀ ਲੇਖਾ ਛੂਟਿ ਜਾਤ ਲੂਟਿਜਾਤ ਮੋਹ ਭਾਰੋ ਸੋ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਾਨਪਤਿ ਪਯਾਰੋ ਸੋ॥ ਰੇਨੁਕਾ ਚਰਨ ਕੀ ਤਿਹਾਰੀ ਪਰਸੇ ਤੇ ਨਾਲ ਰੇਨਕਾ ਨੰਦਨ ਸੋ ਹੋਤ ਬਲਵਾਰੋ ਸੋ॥੭॥ ਸ੍ਰੀ ੬॥ **ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ ਸੁਭਾਵੋ ਕਿਤ ਬਰਨਨ॥** ਕਬਿੱਤ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਔਰ ਪ੍ਰੀਤਤ ਤਯੋ ਅਚਾਹਤਾ ਅੰਸਕਤਾਈ ਸੀਲਤਾ ਸਚਾਈ ਸਰ ਲਾਈ ਕੋ ਬਿਭਾਵ ਹੈ॥ ਅਤਿ ਹੀ ਬੰਕਾਈ ਗੁਰਮੁਖਤਾਈ ਦ੍ਰਿਢਤਾਈ ਸੁਬਦ ਸੰਬਾਈ ਸਾਰ ਗ੍ਰਾਹਤਾ ਮਿਲਾਉਹੈ॥ ਚਾਤੁਰ ਤਾਈ ਸਤਯ ਬਚਨ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਸੁਧ ਰਸਿ ਕਾਈ ਰੋਚ ਕਾਈ ਚਿਤ ਚਾਉ ਹੈ॥ ਏਤੇ ਗੁਨ ਪਾਇਐ ਅਨਨਯਤਾਕੇ ਸੇ ਅਨਨਯ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕੋ ਸੁ ਸਹਜ ਸੁਭਾਉ ਹੈ॥੧॥ ਅਨਾਲਸ ਸਦਾ ਹੀ ਤਯੋ ਅਨੰਦੀ ਅਨ ਸੋਚ ਚਿਤ ਅਤਿ ਹੀ ਦਯਾਲੁ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹੈ॥ ਕ੍ਰਿਆਕੇ ਕਰੈਯਾ ਸ੍ਰੀ ਉਦਾਰਨ ਮੈ ਅਗ੍ਰਨੀਯ ਆਪ ਤੇ ਅਮਾਨੀ ਮਾਨ ਦਾਨੀ ਦਾਸ ਚਾਉ ਹੈ॥ ਅਮਦ ਅਕੋ ਹੀ ਨਿਤਯ ਪਰਮ ਇਕਾਂਤੀ ਖਯਾਤ ਜਦਯਪਿ ਦਿਖਾਤ ਸਭ ਹੀ ਸਭੇ ਰਯੋ ਭਾਉ ਹੈ॥ ਏਤੇ ਗੁਨ ਜਾਮੈ ਤਾਹਿ ਕਹਤ ਅਨਨਯ ਧਨਯ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕੋਸੋ ਸਹਜ ਸੁਭਾਉ ਹੈ॥੨॥ ਅਮਦਅ ਦੰਭੀ ਭਾਵੀਕ ਧਨ ਸੁਤਯਾਗੀ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰਿਅ ਅਨੁਰਾਗੀ ਔ ਬਿਰਾਗੀ ਚਾਰੁ ਚਾਉ ਹੈ॥ ਭੇਖੀ ਭੇਖ ਦਾਤਾ ਐ ਬਿਧਾਤਾ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਹੂੰ ਕੇ ਆਚਾਰਜ ਰੂਪ ਭੂਤ ਮੰਤ੍ਰਦ ਮਿਲਾਉ ਹੈ॥ ਅੰਜਨ ਰਹਤ ਪੈ ਬਿਰਾਜਤ ਹੈ ਅੰਜਨ ਮੈ ਸੰਤ ਮਨ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਭਾਉ ਹੈ॥ ਧਨਯਤਾ ਅਨਨਯਤਾ ਪ੍ਰਪੰਨਯਤਾ ਨਿਹੰਗ ਤਾਈ ਬਾਬਾ ਕੋਸੋ ਸਹਜ ਸੁਭਾਉ ਹੈ॥੩॥ ਬਾਬੇ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਸਮਾਪਤੰ॥

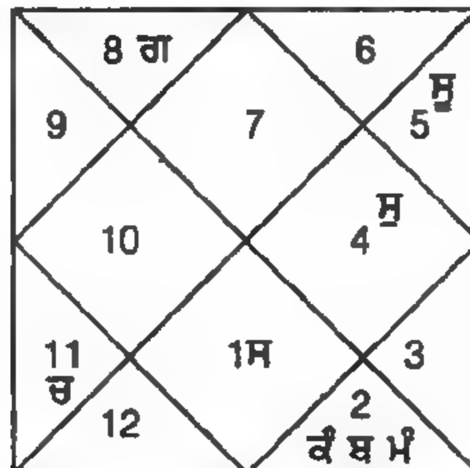
ਅਥ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਕੀ ਬਿਧ॥

ਕਬਿੱਤ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਭਗੌਤੀ ਕੋ ਸਿਮਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ ਕੋ ਨਿਤਯ ਚਰਨ ਮਨਾਇਏ॥ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਅਮਰਦਾਸ ਸਤਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਅਰਜੁਨ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਧਿਆਇਏ॥ ਹਰੀ ਰਾਇ ਗੁਰੂ ਹਰੀ ਕਿਸਨ ਗੁਰੂ ਅਸਧੁਜ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਗਾਇਏ॥ ਸਤ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਜੀ ਕਾ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਬੋਲ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਗੁਨ ਗਾਇਏ॥੧॥ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਖਾਲਸਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਰਖਯਾ ਹੋਇ ਪੰਥ ਕੀ ਰਿਆਇਤ ਹੋ ਜੀਤ ਹੋਇ ਜਗ ਮੈ॥ ਨੀਚੋ ਮਨ ਊਚੀ ਮਤਿ ਮਤਿ ਰਾਖਾ ਵਾਹਗੁਰੂ ਕੇਸਾਂ ਸੁਾਂਸਾਂ ਸਾਥ ਸੋ ਨਿਬਾਹ ਹੋਇ ਅਗ ਮੈ॥ ਮੇਲ ਗੁਰੁ ਮੁਖ ਕੋ ਦਿਦਾਰ ਸਨਮੁਖ ਕੇਰੋ ਦੀਜੈ ਸੰਤਸੰਗ ਜਾਤ ਬਾਢੈ ਪ੍ਰੀਤ ਪਗ ਮੈ॥ ਪ੍ਰੀਤ ਕੇ ਨਿਹੋਰੇ ਬੋਲੋ ਵਾਹਗੁਰੂ ਵਾਹਗੁਰੂ ਦੇਗ ਤੇਗ ਫਤੇ ਕੀਜੈ ਸਿੰਘਨ ਕੀ ਜਗ ਮੈ॥੨॥ ਚੌਕੀਆ ਔ ਬੁੰਗੇ ਜੁਗ ਜੁਗ ਮੈ ਅਟਲ ਰਹੈ ਧਰਮ ਕੀ ਜੀਤ ਤਾਬੇ ਨਗਾਰੇ ਨਿਸਾਨ ਕੇ॥ ਸਚ ਖੰਡ ਅਬ ਚਲ ਨਗਰ ਕੋ ਦੀਦਾਰੁ ਹੋਇ ਪਟਨਾ ਜੀ ਆਨੰਦ ਨਗਰ ਮੋਦ ਮਾਨ ਕੇ॥ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗਾ, ਕੇਸ ਗਢ, ਦਮਦਮਾ ਮੁਕਤਸਰ ਬਾਉਲੀ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕੇ॥ ਸਦਾਂ ਹੀ ਸਹਾਇ ਸਾਂਤ ਦੇਤ ਰਹੇ ਸਤ ਕਾਂਤ ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਹਿਬ ਵਾਹਗੁਰੂ ਸਤਯ ਕਾਲ ਜਾਨ ਕੇ॥੩॥ ਖਾਲ ਖਿਚਵਾਈ ਅੰਗ ਅੰਗ ਨਾ ਛਿਦਾਈ ਜਿਨ ਤਿਨ ਕੀ ਕਮਾਈ ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਨਾਮ ਦੀਜੀਏ॥ ਪਯਾਰੇ ਪਾਂਚ ਮੁਕਤੇ ਪਾਂਚ ਦੂਗੁਨ ਚਾਲੀਸ ਔਰ ਇਨ ਕੀ ਅਸੀਸ ਸੋ ਹਮਾਰੀ, ਔਰ ਭੀਜੀਏ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਜੈਸੋ ਮਾਨ ਦੀਨੌ ਤੈਸੋ ਨਿਭਹਾਇ ਲੀਜੀਏ॥ ਨਾਤੋ ਮਤਿਨਸੀ ਕਹੈ ਕੈਸੀ ਸੀ ਮਤਿਨ ਸੀ ਯਾਤੇ ਕਰਿ ਮਤਿਜ ਸੀ ਹਸੀ ਆਪਨੀ ਨ ਕੀਚੀਏ॥੪॥ ਧਨੀਯੋ ਕਰੋ ਤੋ ਕਰੋ ਨਿਧਨ ਕੀ ਪੂਰੀ ਆਸ ਨਿਧਨੀਕੋ ਕਰੋ ਜੋ ਤੋ ਸੰਤੋਖ ਚਿਤ ਕੀਜੀਏ॥ ਬਲੀ ਜੋ ਕਰੋ ਤੋ ਕਰੋ ਨਿਬਲ ਕੀ ਕਰੋ ਤੋ ਸਾਤ ਮੁਸਚਿਤ ਭੀਜੀਏ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੂਕੀ ਸੁਨ ਲੀਜੀਈਏ॥ ਕੱਛਦਾਨ ਕੇਸ ਦਾਨ ਖੰਡਾਦਾਨ ਦਾਨ ਦਾਨ ਮਾਨ ਦਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾਨ ਭਕਿਤ ਦਾਨ ਦੀਜੀਏ॥੫॥ ਪ੍ਰੇਮ ਦਾਨ ਖੇਮ ਦਾਨ ਤਨ ਦਾਨ ਧਨਦਾਨ ਗਯਾਨਦਾਨ ਮਾਨ ਦਾਨ ਪ੍ਰਾਣਦਾਨ ਕੀਜੀਏ॥ ਭਕਿਤ ਦਾਨ ਸਕਿਤ ਦਾਨ ਉਕਿਤਦਾਨ ਜੁ ਕਿਤਦਾਨ ਬਿਦਯਾਦਾਨ ਬੇਦਦਾਨ ਬ੍ਰਿਤਯਦਾਨ ਭੀਜੀਏ॥ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਮਹਾਰਾਜ ਭਨਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੂਕੀ ਸੁਨ ਲੀਜੀਏ॥ ਦਾਨ ਸਿਰ ਦਾਨ ਦੈ ਸੁਖਾਲੀ ਸਹੰਸੀ ਨਾਮ ਦਾਨ ਚਰਨ ਸਰਨ ਦਾਨ ਦੀਜੀਏ ਜੂ ਦੀਜੀਏ॥੬॥ ਸਾਹਿਬ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੂ ਕੋ ਧਯਾਇਐ॥ ਭਾਈ ਦੇਯਾਂ ਸਿੰਘ ਜੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ ਮੁਹਕਮ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਮਨਾਇਐ॥ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ

ਸਿੰਘ ਸਿੰਘ ਸੰਮਤ ਸਭਾ ਮਹਾਨ ਸੇਵਕ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਤਨ ਮਨ ਗਾਇਐ॥ ਬੋਲ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਮਹਾਨ ਭਾਵ ਵਾਹਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਗੱਜ ਕੇ ਗਜਾਇਐ॥੭॥ ਚਹਤ ਹੌ ਏਤੀ ਸਾਂਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਰਾਉਰੇ ਸੌ ਝੂਠੇ ਪਾਤਸਾਹਨ ਕੋ ਜਸਨ ਉਚਾਰੋਂ ਮੈਂ॥ ਰਿਨ ਬਿਨ ਹੋਇ ਹੋਇ ਧਨ ਧਨ ਜਗ ਮਹਿ ਧਰਮ ਕਰਮ ਕਰ ਕਾਲਹਿ ਗੁਜਾਰੋਂ ਮੈਂ॥ ਸਤ੍ਰੂ ਸੋ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਇ ਸਾਧੂ ਸੋ ਨਿਬਲ ਹੋਇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕ੍ਰੂਰਨ ਕੋ ਮੋਹ ਪਦ ਗਾਰੋਂ ਮੈਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਚਨਾ ਉਚਾਰੋਂ ਮੈਂ॥੮॥ ਸਚ ਨਾਮ ਸਾਚੇ ਪਾਤਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਸਹੂੰ ਗੁਰੂ ਕੋ ਰੂਪ ਅਵਤਾਰ ਆਯੋ ਹੈ॥ ਮੰਗਲ ਸਰੂਪ ਪੰਥ ਮੰਗਲ ਮਹਾਨ ਰਚ ਮੰਗਲ ਸੁ ਗ੍ਰੰਥ ਪੰਥ ਤੇਜ ਪ੍ਰਗਟਾਯੋ ਹੈ॥ ਜਿਨ ਜਿਨ ਧਯਾਯੋ ਨਾਮ ਮਸਕਤ ਘਾਲਿ ਗਏ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਭ ਸੁਖ ਪਾਯੋ ਹੈ॥ ਊਜਲ ਭਏ ਭਾਲ ਟੇਡੇ ਛੂਟੇ ਤਿੰਨ ਨਾਲ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰਬਰ ਅਕਾਲ ਸਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਗਾਯੋ ਹੈ॥੯॥

ਸਾਖੀ॥੫੯॥

ਜੁਮਿਲਾ ਸਭ ਸਾਖੀ ਪੂਰਬਾਰਧ ਉਤਰਾਰਧ ਕੀ॥੩੯੬॥ ਇਤਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਚਤੁਰਥ ਖੰਡਾਤਰ ਗਤਿ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਉਤਰਾਰਧੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਚਾ ਪਾਤਸਾਹ ਸਚ ਖੰਡ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਰਨਨਾਤਮਕ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਸਮਾਪਿਤ॥ ਬਯਾਲੀਸਵੀ ਪਾਂਤ॥੪੨॥ ਗ੍ਰੰਥ ਸਮਾਪਤ ਮਸਤ ਸੁਭੰਭੂਯਾਤ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਗੁਰ ਬਰ ਅਕਾਲ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੁਖ ਉਚਾਰ॥ ਹੋਇ ਦਿਆਲ ਕਰ ਲਏ ਉਬਾਰ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ ॥੫੧॥ ਪ੍ਰਾਂਤ ਸਮਗਰ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਹੈਂ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਗੁਰੂ ਮੁਖ ਕਰ ਉਚਾਰ॥ ਸੰ: ਨਾ: ੪੧੨॥ ਭਾਦ੍ਰੋ ਸੁਧੀ ੧੪ ਅਨੰਤ ਚੋਦੋਸ ਬੁਧਵਾਰ ੧੨ ਘਟੀ ਦਿਨ ਚਢੇ॥

(ਏ ਲਗਨ ਕੁੰਡਲੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ)

ਸਤਿ ਗੁਰੋ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੇ ਇਤ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਪਦ ਪ੍ਰਕਾਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦਸਮ ਮੰਡਲੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੂਆ ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਥ ਤਾਕੇ ਚਿਤ ਹੁਲਾਸ ਪੂਰਨ ਕਰੈ॥ ਪੰਚ ਖਾਲਸਾ ਕੇ ਖਤ ਸ੍ਰੀ ਪੰਡਿਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸਿੰਘ ਜੀਕੋ॥ ਛੰਦ॥ ਦਸਖਤ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਜੀਕਾ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗਰੀਬ ਸਿੰਘ ਜੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਭਾਈ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ॥ ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਤ॥ ਮਹਾਰਾਜ ਗ੍ਰੰਥਿ ਸਵਰੈ ਗ੍ਰੰਥ ਰਾਜੇ॥ ਰਚਯੋ ਹੇ ਪ੍ਰਤਾਪਾ ਨਿਵਤੰ ਸੁਧ ਕਾਜੈ॥ ਘਟੀ ਰੁਦ੍ਰ ਦਯੋਸੰ ਤੁਲਾ ਲਗਨ ਜਾਨੋ॥ ਬੁਧੰਵਾਰ ਭਾਦ੍ਰੋ ਚੁਤੁਰਦੀਸ ਪਛਾਨੋ॥

ਅਨੰਤਾਖਯ ਪੂਜਾ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਬ ਹੈਸੀ॥ ਬਸੁਚਾਰਿ ਬਿਕ੍ਰਮ ਕੇਟ ੧੯੩੮ ਸੰਮਤ ਤੈਸੀ॥ ਪਢੈ ਔ ਸੁਨੈ ਬਰ ਚਾਰੋ ਕਰੈ ਹੈ॥ ਸਬੈ ਪੰਥ ਮੈ ਸ੍ਰੇਸਟ ਸੁੱਧ ਪਰੈ ਹੈ॥ ਕ:॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਪੂਰੀ ਭਈ ਕੀਰਤ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜਗ ਬੀਚ ਛਾਵੈਗੋ॥ ਨਰ ਲੋਗ ਸੁਰ ਲੋਗ ਕ੍ਰਿੰਨਰ ਕੁਬੇਰ ਲੋਕ ਬਿਦਿਤ ਬਿਰੰਚ ਲੋਕ ਸੁ ਜਸ ਸੁਨਾਵੈਗੋ॥ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਸੰਗਤ ਮੈਂ ਗੁਨਿ ਜਨ ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੋਤਾ ਦਿਜ ਕਰਕੈ ਕੁਲਾਹਲ ਗੁਬਿੰਦ ਗੁਨ ਗਾਵੈਗੋ॥ ਪੁਸ਼ਟ ਰਾਜ ਹਰੀ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਬੈਠੇ ਆਪ ਮਨ ਮਨੋਰਥ ਫਲ ਚਾਰੋ ਲੈ ਕੈ ਆਵੈਗੋ॥੧॥ ਕਾਹੂੰ ਨ ਬਨਾਏ ਗ੍ਰੰਥ ਗੀਤਾ ਗਯਾਨ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕਾਹੂ ਨੈ ਬਨਾਏ ਗ੍ਰੰਥ ਪਿੰਗਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇ॥ ਕਾਹੂ ਨ ਬਨਾਏ ਨਵ ਰਸ ਖਟ ਰਿਤ ਕਾਬਯ ਕਾਹੂ ਕੇ ਕਬਿੱਤ ਸੁਘਰਾਈ ਖਰ ਸਾਨਕੇ॥ ਕਾਹੂ ਨੇ ਬਨਾਇ ਹੈਂ ਪੁਰਾਨਨ ਕੀ ਆਸਾ ਲਿਏ ਕਾਹੂ ਕਰੇ ਸੰਗ੍ਰਹ ਸਵੈਯੇ ਰਸਖਾਨ ਕੇ॥ ਪੁਸ਼ਪ ਰਾਜ ਹਰੀ ਸ੍ਰੀ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੁਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੀਨੇ ਆਪ ਆਨਕੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਤੰ॥ ਕੱ:॥ ਕ੍ਰਿਤ ਘਸੀਟਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਲਹੌਰ ਕਵੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੇ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰ ਅਮਰ ਕਰਹਿ ਨਾਮ ਲੀਏ ਤਾਸ ਅੰਸ ਹੰਸ ਰੂਪ ਕਾਮਹੂੰ ਕੇ ਕਾਮ ਹੈਂ॥ ਚਾਰ ਖਟ ਆਰ ਦਸ ਸਿੰਮ੍ਰਤ ਸਮੂਹ ਉਪਨਸਧ ਔ ਕਾਬ ਕੋ ਸਰਸ ਨਾਮੈ ਧਾਮ ਹੈਂ॥ ਸੋਭਾ ਕੇ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔ ਸੁਮੇਰ ਘਰ ਜਾਨੀਏ ਸੁਮੇਰ ਰੱਛਯਪਾਲ ਸੋ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਹੈ॥ ਭਨਤ ਘਸੀਟਾ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ ਜੀ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਅਤਿ ਹਿਤ ਚਿਤ ਸਿੱਖ ਪਠੇ ਆਠੋ ਜਾਮ ਹੈਂ॥੧॥ਦੋ:॥ ਸ੍ਰੀ ਕਲਗੀਧਰ ਕੀ ਕਥਾ ਪਾਵਨ ਪਰਮ ਉਦਾਰ॥ ਰਚੀ ਸੁਮੇਰ ਮਿੰਦਗਜੀ ਸੋਦਾ ਇਕ ਫਲ ਚਾਰ॥੨॥ਦੋ:॥ ਕਾਪੀ ਸੋਧ ਵਿਚਾਰ ਅਤਿ ਲਿਖੀ ਕੁੱਸਾਲ ਮ੍ਰਿਗਿਦ॥ ਕਵਿਤਾ ਕੀਨ ਸੁਮੇਰ ਹਰਿ ਨੀਲ ਬਰਨ ਸਿਰ ਇੰਦ॥੩॥ ਬਕਲਮ ਕੁਸਾਲ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀਆ॥ ਦਿਵਾਨ ਸਾਹਿਬ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਕੇ ਛਪਵਾਇਆ॥ ਪੋਥੀ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਮੰਡਲ॥ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਬਿਲਾਸ ਸ੍ਰੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ਕਾ॥ ਜੋ ਸਭ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸੋ ਕੇ ਤਾਤਪਰਜ ਕੋ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਔਰ ੬ ਰਿਤੂ ੨ ਐਨ ਗੁਰੂ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀ ਕਥਾ ਔਰ ੨ ਕਥਾ ਕਾ

ਸਾਰ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ੬ ਸਤਗੁਰੁ ਅਮਰ ਬੰਸੋਦ ਭਵ ਏਕਾ ਦਸ ਪੁਰੁਖ ਮਹਾਮਾਨਯ ਮਹੰਤ ਸ੍ਰੀ ਕਾਸੀ ਬਾਸੀ ਅਨਨਯ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਸਵਰੂਪ ਤਸਯਾਤਮ ਜਤਸ ਯਾਗਯਾ ਪਰਿਪਾਲ ਪ੍ਰੇਯ ਪੁਤਰ ਸਿਸਯ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਣੀਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪੁਰਾਨ ਦਾ ਦਸਮ ਮੰਡਲ ਬੜੇ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਸੇ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਸਰ ਬਤ੍ਰ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸੇ ਜੀ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੇ ਲਿਏ॥

ਦੀਵਾਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਮਾਲਿਕ ਮਤਬੈ ਆਫਤਾਬ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਲਹੌਰ ਮੇ ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਕੀਆ॥ ਔਰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਗ੍ਰੰਥਾ ਕਾਰ ਕੀ ਇਛਾ ਸੇ ਬਿਰੌਰ ਛਾਪਨੇ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀ ਹੈ ਅਗ੍ਰ ਛਾਪੇ ਤੋ ਕਾ: ਸ: ਸੇ ਦੰਡ ਗਾਮੀ ਹੋਗਾ॥ ਤਰੀਕ ਸੰਨ : ਨਾਨਕ ਸਾਹੀ॥੪੧੩॥ ਪਹਲੀ ਬਾਰ ਜਿਲਦ ਬਨਾਈ ੧) ਫੀ: ਪੁਸਤਕ ੪) ਡਾਕ ਖਰਚਾ ੧੧—) ਦਸਖਤ ਕੁਸ਼ਾਲ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀਆ॥

ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ

ਸ੍ਰੀ ਪੋਥੀ ਗੁਰੁ ਬਿਲਾਸ ੧੦ ਪਾਤਸਾਹੀ ਕਾ॥ ਕ੍ਰਿਤ ਕਬਿ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਭੱਲੇ ਕੀ॥ ਆਫਤਾਬ-ਪੰਜਾਬ ਲਹੌਰ ਕੇ ਛਾਪੀ ਗਈ॥ ਔਰ ਕਾਪੀ ਰੈਟ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਮਾਲਿਕ ਇਸ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਕੋ ਦੇ ਦੀਆ॥ ਕੋਈ ਸਖਸ ਸਵਾਇ ਆਗਿਆ ਮਾਲਕ ਆਫਤਾਬ ਪੰਜਾਬ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਕੇ ਕੋਈ ਸਾਹਿਬ ਨ ਛਾਪੇ॥ ਔਰ ਜੋ ਕੋਈ ਛਾਪੇਗਾ ਅਤੇ ਬਮੂਜਬ ਏਕਟ ਨੰਬਰ ੨੫॥ ਸੰਨ ੧੮੬੭॥ ਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿਵਾਨ ਸਾਹਿਬ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਲਕ ਛਾਪੇਖਾਨੇ ਕੇ ਲਹੌਰ ਮੈ ਛਾਪੀ ਗਈ॥ ਸੰਨ ੧੯੩੯॥ ਸੰਨ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਸਾਹੀ ੪੧੩॥ ਕਾਪੀ ਨਵੀਸ ਕੁਸਾਲ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੀਆ ਰੈਨੇਵਾਲਾ ਫੁਲਾਂ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਲੁਹਾਰੀ ਮੰਡੀ ਮੈ॥

ਪ੍ਰਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨੰ: 1

ਉੱਘੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਅਕਤੀ

ਉਦੇ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਨਗਰ ਆਲੀਪੁਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਭਰਾ ਅਜਬ ਸਿੰਘ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ, ਅਨਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਚਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਹੀ ਟਿੱਬੀ ਵਾਲੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ—1 : ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਜਨਮ ਲਿਆ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ 27 ਜਨਵਰੀ 1687 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਏ ਕਲਮੋਟ, ਅਨੰਦਪੁਰ ਤੇ ਹੋਰ ਜੁੱਧਾਂ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਵੱਡੀ ਬਸੀ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ) ਦੇ ਪਠਾਣਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਗਰੀਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੀ ਪਤਨੀ ਛੁਡਾਈ। ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਸਰਸਾ ਨਦੀ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ। ਫਿਰ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਅੱਠ ਪੋਹ ਸੰਮਤ 1762 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਵਿਚ (ਈਸਵੀ1705) ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ—2 : ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਇਕ ਸੁਨਿਆਰੇ ਦਾ ਪੁਤਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸੂਰਤ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ 30 ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਮਾਤਮੀ ਖਿਲਅਤ ਆਪਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ—3 : ਜੋਧਪੁਰ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਰਾਠੌਰ ਰਾਜਪੂਤ। ਆਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸਮੇਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ 1716 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ : ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਤੀਸਰੇ ਗੁਰੂ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਤੇਜ ਭਾਨ ਸੀ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਬਾਸਰਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖ ਸੁਦੀ 14, ਸੰਮਤ 1536 ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਚੇਤ ਸੁਦੀ ਚਾਰ ਸੰਮਤ 1609 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਨੂੰ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਮਿਲੀ। ਆਪ 1532 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ : ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਸੀ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਚ 15 ਅਪਰੈਲ 1563 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨ ਕੀਤੀ। 30 ਮਈ 1606 ਈ. ਨੂੰ ਆਪ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ।

ਅਲਫ ਖਾਂ (ਆਲਿਫ ਖ਼ਾਂ) : ਇਹ ਸ਼ਾਹੀ ਵਜ਼ੀਰ ਲੁਤਫੱਲਾ ਖ਼ਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਮੀਆਂ ਖਾਂ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਸੀ। ਮੀਆਂ ਖਾਂ ਨੇ ਅਲਫ ਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿਲੂਰੀਏ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਨਾਦੌਣ ਦੇ ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਆਲਮ ਚੰਦ : ਪਹਾੜੀ ਸੈਨਾ ਦਾ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪਹਾੜੀ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਆਜ਼ਮ—(ਮੁਹੰਮਦ) : ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਜਨਮ 11 ਜੁਲਾਈ 1653 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। 1707 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਅਖਵਾਇਆ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਆਸਾ ਸਿੰਘ : ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਮੁਤਸੱਦੀ ਸੀ। ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਅੰਗਦ ਗੁਰੂ : ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਗੁਰੂ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਫੇਰੂ ਮੱਲ ਜੀ ਸੀ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਸਰਾਇ ਨਾਗਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ 1561 ਬਿਕਰਮੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੂੰ 1539 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਿਆਈ ਮਿਲੀ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੁਲਮ ਢਾਹੇ। ਇਸ ਨੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦਾ ਜਨਮ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1619 ਨੂੰ ਹੋਇਆ। 1658 ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਕੱਟੜ ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰ ਢਾਹੇ ਅਤੇ ਮਸੀਤਾਂ ਉਸਾਰੀਆਂ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਏ ਭੱਟ : ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਬਾਰੀ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕਵੀ ਸੀ।

ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਬਾਬਾ : ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ : 1. ਇਕ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਦੱਖਣ ਨੂੰ ਗਿਆ ਸੀ।

2. ਪੰਜਾ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਿੰਘ ਜਿਹੜਾ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਅਠਾਹਰਵੀਂ ਉਨ੍ਹੀਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਇਕ ਲਿਖਾਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸੌ-ਸਾਖੀ ਗੁਰ ਰਤਨਮਾਲ' ਦਾ ਕਰਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਬ ਚੰਦ : ਆਪ ਦੀਵਾਨ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਆਪ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੇ ਸਨ। ਨਿਰਮੋਹਗੜ੍ਹ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਆਪ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸੈਦ ਖਾਂ : ਇਕ ਮੁਗ਼ਲ ਸਿਪਾਹ ਸਲਾਰ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਮੁਰੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੈਨਾਪਤੀ : ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦਰਵਾਰ ਦੇ ਬਵੰਜਾ ਕਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 'ਗੁਰ ਸੋਭਾ' ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਚਾਣਕਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉਲੱਥਾ ਕੀਤਾ।

ਸੰਗਤੀ ਸਿੰਘ : ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਭੀਮ ਚੰਦ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਲ ਕਟੋਚੀਏ ਦੀ ਸੁਲਾਹ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਮਹੰਤ : ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਕਰਤਾ, ਬਾਬਾ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੱਲੇ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਜੋ ਕਿ ਨਜੀਬਾਬਾਦ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਆਜ਼ਮਗੜ੍ਹ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ 'ਗੁਰਪਦ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਅਤੇ 'ਖਾਲਸਾ ਸ਼ਤਕ' ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸੰਗੋਸਾਹ (ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਸ਼ਾਹ) : ਇਹ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਜੀ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਭੂਆ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਲਗਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਸੰਤ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਮਾਝੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਇਸ ਦਾ ਪਿੰਡ ਪੱਟੀ ਸੀ। ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਤੁੱਰਰਾ ਤੇ ਕਲਗੀ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਗਾ ਤੇ ਬੈਠਾਇਆ ਸੀ।

ਹਯਾਤ ਖ਼ਾਨ : ਇਕ ਪਠਾਣ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸੌ ਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਸਢੌਰੇ ਵਾਲੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨੌਕਰ ਰੱਖਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਹੀ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਾਸ ਉਦਾਸੀ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਗੁਰੂ : ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਜੀ ਸੀ। ਜਨਮ 7 ਜੁਲਾਈ 1656 ਈਸਵੀ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ 30 ਮਾਰਚ 1664 ਈਸਵੀ।

ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਗੁਰੂ : ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਈ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 19 ਜੂਨ 1595 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ 5 ਮਾਰਚ 1644 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਹਰਿ ਰਾਏ ਗੁਰੂ : ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸੱਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਨਾਮ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਸੀ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ 26 ਜਨਵਰੀ 1630 ਈ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਅਕਤੂਬਰ 1661 ਈ. ਨੂੰ ਹੋਇਆ।

ਹਰੀ ਸਿੰਘ : ਇਕ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਪੂਤ ਜੋਧਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਹੁਸੈਨੀ ਖਾਂ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਵਿਖਾਈ ਸੀ।

ਹਰੀ ਚੰਦ : ਹੰਡੂਰ (ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ) ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਇਹ ਭੀਮ ਚੰਦ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਹੁਸੈਨੀ ਖ਼ਾਨ : ਇਹ ਮੁਗ਼ਲ ਜਰਨੈਲ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਦਾ ਗ਼ੁਲਾਮ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਪਰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਲਾਧਾਰੀ ਬਾਬਾ : ਆਪ ਬੇਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਜਮਤਵਾਨ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਇਕ ਪੁੱਤਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀ।

ਕਪੂਰਾ : ਬਰਾੜ ਗੋਤ ਦਾ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਸਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਮੁਰੀਦ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੰਜ ਈਸਾ ਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 1708 ਈ. ਵਿਚ ਫਾਂਸੀ ਦੇ ਕੇ ਮਰਵਾਇਆ ਸੀ।

ਕਿਰਪਾਲ ਮਹੰਤ : ਮਹੰਤ ਕਿਰਪਾਲ ਦਾਸ ਉਦਾਸੀ—ਇਸ ਦਾ ਗੱਦੀ ਪਿੰਡ ਹੇਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੜਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਤੋਂ ਮਾਲਵੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਹੇਹਰ ਆਪ ਪਾਸ ਵੀ ਗਏ ਸਨ।

ਕਿਰਪਾਲ ਚੰਦ : ਇਹ ਕਾਂਗੜੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਟੋਚ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਇਹ ਹੁਸੈਨੀ ਦੀ ਲੜਾਈ

ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੇਸਰੀ ਸਿੰਘ : ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਜਸਵਾਲ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਕੇਸੋ ਦਾਸ : ਤੰਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਇਕ ਮਾਹਿਰ ਪੰਡਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਖ਼ਾਨ ਖੰਨਾਨ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਬ ਦਾ ਵੱਡਾ ਵਜ਼ੀਰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਹੋਈ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ 1707 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

ਖਾਨਜਾਦਾ : ਇਹ ਦਿਲਾਵਰ ਖ਼ਾਨ ਜਰਨੈਲ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਗਰਜਦੇ ਹੋਏ ਲੜਾਈ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਲੜਾਈ ਦੇ ਹੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗੁਲਾਬ ਰਾਏ ਸੋਢੀ : ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਿਥੀ ਚੰਦ, ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆਇਆ ਸੀ।

ਗੁਰਦਾਸ ਬਹਲੋ : ਬਹਲੋ ਵੰਸੀ, ਗੁਰਦਾਸ ਮਸੰਦ ਇਹ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦਾ ਮਸੰਦ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚੇਤੂ ਮਸੰਦ ਭਾਈ : ਇਹ ਇਕ ਮਸੰਦ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਚੈਯਾ ਮੇਯਾਂ : ਇਹ ਮਸੰਦ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਥਾਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਚੌਪਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ : ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਖਿਡਾਵਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਰਚੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ।

ਜੀਤ ਮੱਲ : ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਹ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਜ਼ਾਲਿਮ ਸਿੰਘ : ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸੁਰਾਹੀ ਬਰਦਾਰ ਸੇਵਕ ਸਨ। ਇਹ ਤਾਕਤਵਰ ਵਿਕਅਤੀ ਸਨ।

ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ) : ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੀ ਕੁਖੋਂ ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ 1690 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ 7 ਦਸੰਬਰ 1705 ਈ. ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਜਮਤੂਲਾ ਭਾਊ : ਇਹ ਇਕ ਰਾਜਪੂਤ ਗੁਜਰ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ : 1. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਸੀ ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਕੀ ਕੁੱਖੋ 18 ਨਵੰਬਰ 1696 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ 12 ਦਸੰਬਰ 1705 ਈ. ਵਿਚ ਸਰਹੰਦ ਵਿਖੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ।

2. ਇਹ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਬੱਸੀ ਪਠਾਣਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਨੱਥੂ ਤਖਰਾਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਭਿਖੀ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੀ ਟਹਿਲਣ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਘੋਲ ਵਿਚ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਸਫਰ ਸਮੇਂ ਇਹ ਚਿਤੌੜ ਦੀ ਮੁੱਠ ਭੇੜ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਝਬਵਾਲੀਆ, ਝਬਵਾਲ : (ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਗੋਤ) ਦਾਤਾਰਪੁਰੀਏ ਰਾਜਪੂਤ ਇਸ ਗੋਤ ਦੇ ਹਨ। ਇਹ

ਇਲਾਕਾ ਊਨਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਪਾਸੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੈ।

ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਗੁਰੂ : ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ। ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ 1621 ਈ. ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ 11 ਨਵੰਬਰ 1675 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਭਾਈ : ਆਪ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਆਪ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸੋਢਤ ਖੱਤਰੀ ਸਨ। ਆਪ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

ਦਯਾ ਰਾਮ : ਮਲਕ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਕ ਖੱਤਰੀ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਜਿਸ ਨੇ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਦਿਲਾਵਰ ਖ਼ਾਂ : ਇਹ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰੀ ਫੌਜਦਾਰ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ।

ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਭਾਈ : ਆਪ ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਹਸਤਨਾਪੁਰ (ਦਿੱਲੀ) ਵਿਚ 1723 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਅਥਵਾ 1666 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਨਉਰੰਗ : ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ—ਦੇਖੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਬਾਦਸ਼ਾਹ

ਨੰਦ ਚੰਦ ਦੀਵਾਨ : ਆਪ ਡਰੋਲੀ ਨਿਵਾਸੀ ਉਮਰਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਸਨ। ਆਪ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਮਸੰਦ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦੀਵਾਨ ਤੇ ਸੈਨਾਨੀ ਥਾਪਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪ ਨੇ ਉਦਾਸੀ ਸਾਧੂ ਦੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੀੜ ਆਪ ਰੱਖ ਲਈ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਧੂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਾਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਇਹ ਡਰਦਾ ਮਾਰਾ ਅਨੰਦਪੁਰ ਭੱਜ ਕੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਧੀਰਮੱਲ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਸੂਸ ਸਮਝ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨੰਦ ਲਾਲ ਭਾਈ : ਇਹ ਫਾਰਸੀ ਦਾ ਬੜਾ ਵੱਡਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਮੁਅੱਜ਼ਮ ਦਾ ਉਸਤਾਦ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੁਅੱਜ਼ਮ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਆਪ 1697 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪਰਮਾ ਨੰਦ ਪ੍ਰੋਹਤ : ਇਹ ਭੀਮ ਚੰਦ ਕਹਿਲੂਰੀਏ ਦਾ ਮੰਤਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭੜਕਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਲੋਹਾਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ।

ਫਤੇਹ ਸਿੰਘ (ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ) : ਆਪ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ 26 ਫਰਵਰੀ 1699 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪ 12 ਦਸੰਬਰ 1705 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਸਰਹੰਦ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਫਤੇ ਸ਼ਾਹ : ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਨਗਰ (ਗੜਵਾਲੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਫੇਰੂ ਸ਼ਾਹ : ਅੰਮਬਾੜੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਪਲ ਖੱਤਰੀ ਜਾਤ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਕ ਮਸੰਦ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦਾਹੜੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਭੀਖਨ ਖ਼ਾਨ : ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਪਠਾਣ ਸੀ ਜਿਹੜਾ 100 ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਇਹ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਜੁੱਧ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਭੀਮ ਚੰਦ : ਇਹ ਕਹਿਲੂਰ (ਬਿਲਾਸਪੁਰ) ਦਾ ਰਾਜਾ ਸੀ। ਇਹ 1667 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਅਤੇ ਹਾਰ ਖਾਧੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਨੀਚ ਮਨੁੱਖ ਸੀ।

ਪੈਂਡੇ ਖਾਂ : ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਜਰਨੈਲ ਸੀ। ਇਹ ਆਨੰਦਪੁਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਲਿਆਚੰਦ : ਪਹਾੜੀ ਸੈਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਰਦਾਰ ਸੀ ਜੋ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਭਾਈ : ਇਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਨਗਰ ਆਲੀਪੁਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਮਾਈ ਦਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਵਿਸਾਖੀ (1699 ਈ.) ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਸੀ। ਆਪ ਨੇ ਹੀ ਮਸਤ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ।

ਭੀਮ ਚੰਦ : ਕਾਂਗੜੇ ਦਾ ਰਾਜਾ ਭੀਮ ਚੰਦ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਭੀਮ ਚੰਦ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਭਾਈ : ਆਪ ਕੈਂਬੋਵਾਲ ਦੇ ਦੂਲਟ ਜੱਟ ਚੌਧਰੀ ਕਾਲੇ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਆਪ ਪੰਜਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਪ ਹੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਸਨ (ਦਮਦਮੀ ਬੀੜ ਆਪ 1737 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ : ਆਪ ਬਲੂ ਬੰਸੀ ਮਾਈ ਦਾਸ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਇਹ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਦੱਖਣ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਹ ਚਿਤੌੜ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ 2 ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਨ ਸਿੰਘ ਦੂਸਰਾ : ਇਹ ਵੀ ਅਨੰਦਪੁਰ, ਚਮਕੌਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੱਖਣ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਘੋੜਿਆਂ ਲਈ ਘਾਹ ਲੈਣ ਗਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੁਗ਼ਲ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨਾਲ ਸੁਲਹਾ ਕਰਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਾਹੁਰੀ ਚੰਦ : ਇਹ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਵੀਰੋ ਜੀ ਦਾ ਸਪੁੱਤਰ ਸੀ। ਇਹ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਮੀਆਂ ਖ਼ਾਨ : ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਨਾਮ ਹਿੱਫਜ਼ੁੱਲਾ ਖਾਂ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਹ ਜਹਾਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਜ਼ੀਰ ਸਾਦੁੱਲ ਖਾਂ ਦਾ ਪੁਤਰ ਸੀ। ਇਹ ਜੰਮੂ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੁਨਇਮ ਖ਼ਾਨ : ਇਹ ਸੁਲਤਾਨ ਬੇਗ ਬਰਲਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਬਲ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸੀ।

ਮੇਘ ਰਾਜ ਭੱਲਾ : ਆਪ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਬੰਸ ਵਿਚੋਂ ਸਨ ਅਤੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਦਾਤ ਪਾਈ। ਆਪ ਸਾਧੂ ਸੁਭਾਅ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ।

ਮੇਦਨੀ ਪ੍ਰਕਾਸ : ਇਹ ਰਾਜੇ ਬੁਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਪੁਛਰ ਸੀ। ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ : ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਵੀ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਰਵਾੜੀ : ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਮਾਰਵਾੜੀ ਸਿੱਖ ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸੀ।

ਰਾਮ ਦਾਸ ਗੁਰੂ : ਆਪ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਸਨ। ਆਪ ਸੋਢੀ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਲਹੌਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ

ਹਰਿਦਾਸ ਸੋਢੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਜਨਮ 24 ਸਤੰਬਰ 1534 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪ ਇਕ ਸਤੰਬਰ 1574 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ ਸਨ।

ਰਾਮ ਕੁਇਰ : ਆਪ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸਨ। ਆਪ ਅਨੰਦਪੁਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਰਹੇ ਸਨ। ਆਪ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਪ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੰਮਤ 1729 ਤੋਂ ਸੰਮਤ 1818 ਤਕ ਦਾ ਹੈ।

ਲਾਲ ਚੰਦ : ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਸਿੱਖ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਲਾਹੌਰਾ ਸਿੰਘ : ਇਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦਾ ਖਿਡਾਵਾ ਸੀ।

ਪ੍ਰਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਨੰ: 2

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ

ਉਜੈਨ : ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੀ ਰਿਆਸਤ—ਗਵਾਲੀਅਰ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਹੜਾ ਮਾਲਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਦੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਉਦੈਪੁਰ : ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਇਕ ਪੁਰਾਣੀ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਮੇਵਾੜ ਹੈ।

ਅਜਮੇਰ : ਇਹ ਵੀ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ।

ਆਨੰਦਪੁਰ : ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੀ ਊਨਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਇਕ ਕਸਬਾ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਮ ਮਾਖੋਵਾਲ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਏਥੇ ਪੰਜ ਕਿਲੇ ਬਣਵਾਏ ਸਨ।

ਆਲਮਗੀਰ : ਅਜੋਕੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਏ ਸਨ।

ਅਹਿਮਦ ਨਗਰ : ਦੱਖਣ ਦਾ, ਬੰਬਈ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਦਿਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਆਗਰਾ : ਯੂ. ਪੀ. ਵਿਚ ਜਮਨਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਸਥਿਤ ਹੈ।

ਸਰਹੰਦ : ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਕਬਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਹੰਦ ਵਜ਼ੀਦ ਖਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਜ਼ੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫਤੇ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਨੀਹਾਂ ਵਿਚ ਚਿਣ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਹੀ ਟਿੱਬੀ : ਇਹ ਨਿਰਮੋਹਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਥੋਹੜੀ ਦੂਰ ਇਕ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਹੀ 7 ਪੋਹ ਸੰਮਤ 1762 ਬਿਕ੍ਰਮੀ ਅਰਥਾਤ 1705 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਭਾਈ ਉਦੈ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ।

ਹੇਹਰ : ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਜਿੱਥੋਂ ਦਾ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਦਾਸ ਉਦਾਸੀ ਸੀ।

ਹੰਡੂਰ/ਹੰਢੂਰ : ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਇਹ ਨਾਲਾਗੜ੍ਹ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਕਹਿਲੂਰ : ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਰਿਆਸਤ ਬਿਲਾਸਪੁਰ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਨੇਚ : ਲੁਧਿਆਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਵੀ ਆਏ ਸਨ।

ਕਲਮੋਟ : ਇਹ ਤਹਿਸੀਲ ਊਨਾ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਆਨੰਦਪੁਰ ਜਾਂਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਲਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਕਾਰਣ ਇਸ ਪਿੰਡ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ 1700 ਈਸਵੀ ਦੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗੜ (ਦੀਨਾ ਕਾਂਗੜ) : ਇਹ ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਭਾਈ ਕਾ ਤੋਂ ਦੋ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤੇ ਸਥਿਤ ਨਗਰ ਹੈ। ਇਹ ਫੂਲ ਮੰਡੀ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ 15 ਮੀਲ ਉਤਰ ਵੱਲ ਹੈ।

ਕੋਟਕਪੂਰਾ : ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਗਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਬਰਾੜ ਗੋਤ ਦੇ ਕਪੂਰੇ ਨੇ ਵਸਾਇਆ ਸੀ।

ਗੁਲਏਰ (ਗਵਾਲੀਅਰ) : ਪੁਰਾਣੀ ਰਿਆਸਤ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ।

ਘਨੌਲਾ : ਰੋਪੜ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਵੱਲ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਛੱਡਣ ਸਮੇਂ ਵਧੇ ਸਨ।

ਚਮਕੌਰ : ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਰੋਪੜ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਜੰਗ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਜੁਝਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ।

ਚਤੌੜ : ਇਹ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਿਆਸਤ ਉਦੈਪੁਰ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਸਬਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦੱਖਣ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਥੇ ਦੇ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਝੜਪ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੋਰਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੂਜਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੈਤੋ : ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਏ ਸਨ।

ਜੰਮੂ : ਕਸ਼ਮੀਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ।

ਢਿਲਵਾਂ : ਇਹ ਵੀ ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵੀ ਗਏ ਸਨ।

ਦੀਨਾ : ਤਹਿਸੀਲ ਮੋਗਾ ਦਾ ਇਕ ਪਿੰਡ ਇਹ ਕਾਂਗੜ ਤੇ ਦਿਆਲਪੁਰਾ ਭਾਈ ਕਾ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਦਿਆਲਪੁਰਾ (ਭਾਈ ਕਾ) : ਇਹ ਕਾਂਗੜ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਇਥੇ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਜਫਰਨਾਮਾ ਲਿਖਿਆ ਸੀ।

ਦਿੱਲੀ : ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ।

ਨਰਬਦਾ : ਇਕ ਨਦੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਨਦੌਣ : ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਹਮੀਰਪੁਰ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਥੇ ਇਕ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਨਦੌਣ ਦੀ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਨਾਂਦੇੜ : ਗੋਦਾਵਰੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਕ ਕਸਬਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਭਾਗ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੱਤ ਅਕਤੂਬਰ 1708 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਾਧੋਦਾਸ ਬੈਰਾਗੀ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਹਾਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਅਬਚਲ ਨਗਰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਮੋਹ : ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇਕ ਕਿਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਥਾਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਨਿਰਮੋਹ ਦਾ ਜੁੱਧ 8 ਅਕਤੂਬਰ 1700 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਪਾਉਂਟਾ (ਪਾਵਟਾ) : ਨਾਹਨ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਥਾਨ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਟਿਕੇ ਸਨ। ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭੰਗਾਣੀ ਦਾ ਯੁੱਧ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਬਘੌਰ : ਉਦੇਪੁਰ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੱਖਣ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਲੰਘੇ ਸਨ।

ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨ : ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਥੁਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਹੈ। ਇਹਹ ਨਗਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬੁਰਹਾਨਪੁਰ : ਇਹ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਮਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਵੀ ਗਏ ਸਨ।

ਭੰਗਾਣੀ : ਪਾਉਂਟਾ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਇਕ ਨਗਰ ਹੈ। ਇਥੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ।

ਮੁਕਤਸਰ: ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਖਿਦਰਾਣਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਜੁੱਧ ਲੜਿਆ ਸੀ।

ਮਥੁਰਾ: ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥ ਹੈ। ਇਸ ਥਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੀ ਗਏ ਸਨ।

ਮਾਲਵਾ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫੀਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਫ਼ਰੀਦਕੋਟ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪਟਿਆਲਾ, ਨਾਭਾ, ਜੀਂਦ, ਆਦਿ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਮਾਲਵਾ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਵੀ ਆਖਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਲਵਾ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਛੀਵਾੜਾ: ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਚ ਤਹਿਸੀਲ ਸਮਰਾਲਾ ਦਾ ਕਸਬਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਭਾਈ ਗੁਲਾਬੇ ਦੇ ਘਰ ਆ ਠਹਿਰੇ ਸਨ।

ਲਾਹੌਰ: ਅਣਵੰਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਇਕ ਸੂਬਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਨੋਟ : ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਹਨ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਏ ਸਨ ਜਿਵੇਂ, ਰਮਿਆਣਾ, ਰੁਪਾਣਾ, ਛਤਿਆਣਾ, ਲੱਲੀ ਕੁੱਬੀ; ਰਾਏਕੋਟ, ਨਿਥਾਣਾ, ਸਰਾਇ, ਫਤੇ ਸੰਮੂ, ਚੰਦੜ, ਰਾਹਕਾਸਬ ਭੱਟੀ, ਗੁਰੂ ਸਰ, ਪੱਕਾ ਦਮਦਮਾ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮੋੜ, ਬੰਗਾਰੀ, ਜਟਾਣਾ, ਤਖਤੂਪੁਰਾ, ਰਖਾਲਾ, ਬਹਬਲ, ਸ਼ਿਵਰਾਮੀ ਦੋਦਾ, ਬਾਦਰੀ, ਬਨਗਾੜੀ, ਭਰਤਾ ਆਦਿ।